

ЮРІЙ-МИРОСЛАВ ЛЕВИЦЬКИЙ

ЛЮДСЬКІ МОВИ

**ЧАСТИНА ПЕРША
ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИЙ ДОВІДНИК**

МОНРЕАЛЬ - ЛЬВІВ, 2013

“A hallmark feature of human intelligence is its adaptability, the ability to invent and rearrange conceptions of the world to suit changing goals and environments. One consequence of this flexibility is the great diversity of languages that have emerged around the globe. Each provides its own cognitive toolkit and encapsulates the knowledge and worldview developed over thousands of years within a culture. Each contains a way of perceiving, categorizing and making meaning in the world, an invaluable guidebook developed and honed by our ancestors.”

LEERA BORODITSKY

ПРО АВТОРА

Юрій-Мирослав Левицький отримав ступінь доктора філософії (PhD) в слов'янських студіях на Монреальському університеті 1961 року ("Лексичні канадизми в мові українців Монре-аля") і був лектором української мови на цьому університеті від 1951 до 1964 року.

Він є автором "Мови світу: енциклопедичний довідник" (Львів, 1998) і численних книжок, статей і памфлетів з історії Київської Церкви і Української Греко-Католицької Церкви в Україні. Він є членом-кореспондентом Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка.

Д-р Левицький народився в Україні 1923 року. Тепер уже на пенсії і живе в Монреалі, Квебек (Канада).

ABOUT THE AUTHOR

Jurij-Myroslaw Lewyckyj received his PhD in Slavic Studies from the Université de Montréal in 1961 ("Les canadianismes lexicaux dans la langue des Ukrainiens de Montréal," Université de Montréal, 1961, 400 pages) and was a lecturer in the Ukrainian language at the Université de Montréal from 1951 to 1964.

He is the author of *Languages of the World: An Encyclopedic Directory* (Lviv 1998, in Ukrainian) and of numerous books, articles, and pamphlets on the history of the Kievan Church and the Ukrainian Catholic Church in Ukraine. He is a member of the Ukrainian Scientific Society of Taras Shevchenko.

Dr. Lewyckyj was born in Ukraine in 1923. He has retired and lives in Montréal, Québec.

ПЕРЕДМОВА

1998 року вийшла друком моя праця «Мови світу», яку я приготував у 90-их роках минулого століття. Видало її видавництво оо. Василян «Місіонер» у Львові. Від того часу появилось дуже багато мовознавчих праць, відкрито нові, незнані досі мови, перероблено класифікацію мов, тощо. Деякі мови зникли, деякі діалекти стали окремими мовами.

Власне, досі не розв'язано взаємовідносин між мовою і діалектом. Із-за яких умов діалект стає окремою мовою і, навпаки, коли окрема мова стає діалектом іншої. Діалект, з грецького слова *διαλέκτος*, це відміна мови, місцева говірка. Нормально, діалекти цієї самої мови вважаються взаємно зрозумілими, в той час коли окремі мови – ні. Одначе зрозумілість між діалектами майже ніколи не є абсолютно повною. З другого боку мовці двох споріднених мов можуть до певної міри порозумітись, кожний говорячи своєю рідною мовою. Отож, критерій зрозумілості є доволі релятивним. Різницю між діалектом і мовою видно легше у більш розвинених народів, бо вони мають устійнену «стандартну» літературну мову та національну свідомість. Тут грає роль і політичний аспект. Так ось, бразилійці називають свою урядову мову бразилійською, хоч в дійсності це є відміна мови португальської. Подібно, громадянин США називає свою мову американською, хоч мовознавці вважають її відміною англійської. Велику роль у цьому, отже, грають і політичні причини, особливо в окупованих країнах: окупант, звичайно, знецінює мову підкореного населення та зводить її до діалекту своєї, панівної мови.

Причиною написання моєї праці «Мови світу» була свідомість, що в Україні, через політичні обставини, знання про те, яка кількість мов існує в світі, практично не існує. Праця Оксани Пахльовської, видана недавно (2008 року), підтверджує мій погляд. Оксана Пахльовська, письменник, культуролог, професор Римського університету «La Sapienza», завідувач кафедри україністики при Департаменті європейських та інтеркультурних студій (секція славистики) на факультеті літератури і філософії, пише, що громадська незрілість українського суспільства зумовлена багатовіковою відірваністю України від світу.¹ Україна не знає про світ, і світ не знає про Україну. Ця моя праця має до деякої міри познайомити українську громадскість про «світ», недоступний їй продовж довгих століть.

У своїй праці «Мови світу» я згадав у коротких словах про біля 500 різних мов. Найновіші дослідження й відкриття виявляють, що на планеті Земля існує біля 7,000 різних мов, об'єднаних у понад сотню різних мовних родин. Є родини (чи надродина), які обіймають 1,532 мови (нігеро-конголезька), але є й мови, які стоять самотні, які не мають споріднення з жодною іншою мовою – це т.зв. мови ізоляти, тобто вони самі для себе творять мовну родину, а є їх приблизно аж 50! Є мови, дослідники яких не можуть їх прилучити до якоїсь підгрупи в їхній мовній групі чи взагалі до якоїсь мовної родини. Це т.зв. некласифіковані мови.

Міжнародна Організація зі Стандартизації (англ. International Organization for Standardization, ISO) — міжнародна організація, метою діяльності котрої є ратифікація розроблених спільними зусиллями делегатів від різних країн стандартів. Організацію ISO засновано 23 лютого 1947 двадцятьма п'ятьма національними організаціями з стандартизації, як координуючий орган. Доки ISO залишається неурядовою організацією, її можливості у розробці та ратифікації стандартів значно більші, ніж в інших подібних

---

¹ Оксана Пахльовська: Україна і Європа в 2001-му: Десятиліття втрачених можливостей. Сучасність № 7-8, 2001; теж: Ave, Europa, Київ, 2008.

організацій. Це сприяло тому, що багато її стандартів стали державними у багатьох країнах, і дозволяє досить ефективно координувати дії багатьох національних організацій з стандартизації. ISO тісно співпрацює з Міжнародною електротехнічною комісією (IEC), котра відповідає за стандартизацію електроапаратури. Мовам відведено число 639-3. Кожна мова має окреме означення з трьох латинських букв. І так, для прикладу, означення для української мови є 639-3: ukr, для російської – 639-3: rus, для польської – 639-3: pol, для англійської – 639-3: eng, для японської – 639-3: jpn. Описуючи кожну мову, я подаю і її означення (код) ISO.

Мовознавці не є однозгідні щодо класифікації мов, у сполученні мов у мовні родини чи надродини. Є різні проекти класифікацій. Критерієм приналежності мов до однієї родини є їхнє походження від тієї самої прамови. Буває, що такі прамови можна легко відтворити, але є й такі, які просто неможливо вже відтворити. Наприклад, численні австралійські мови не витворили свого письма і тому не існують жодні документи, які говорили б про історію цих мов.

Є мови, які вимирають, кількість їхніх мовців постійно маліє. Багато мов уже вимерло і пропало навіки. Але деякі мови «оживають». На основі старих текстів, які збереглися, мовознавці відтворюють мертву мову, вона знаходить прихильників і нею починають говорити. Найкращим прикладом того є єврейська мова (єврейська, іврит), яку в другій половині XIX століття відтворили і яка сьогодні є державною мовою Ізраїля.

Існують спроби сполучити кілька мовних родин чи надродин в одну більшу одиницю – філум, тобто є намагання для відтворених прамов знайти їхню прапрамову, як ось сполучити мову басків з картвельськими мовами чи мови уральські з алтайськими, а згодом урало-алтайську з корейськими та японськими. Коли мова про праіндоєвропейську мову, то вважають, що вона існувала вже десь 4500 років до народження Христа. Згодом від неї відлучились анатолійські мови (2800 до Христа), опісля індоіранські та грецькі (2000 до Христа), потім італійські (1600 до Христа), врешті кельтські, потім фригійські, германські, вірменські, тохарські, вкінці слов'янські, балтійські та албанські. Можна запитати себе: а від якої прамови відлучилась праіндоєвропейська мова? А така праіндоєвропейська мова мусіла існувати! Так врешті-решт можна б дійти до однієї мови, з якої розвинулися безпосередньо чи посередньо всі інші існуючі мови, тобто дійти до мови первісних Адама й Єви, якщо б нам були доступні відповідні матеріали. У своїй праці я користуюсь може найстрункнішою класифікацією мов, яку я дещо упростив, а саме ту, яку подає в своєму 16-му виданні Ethnologue .

Більшість праць про окремі мови написано англійською мовою. Є теж чимало праць написаних французькою, іспанською, португальською чи німецькою мовами. Праці про мови колишньої Російської імперії чи СРСР чи їх сусідів трапляються теж у російській мові. Про мови земної планети українські мовознавці, практично кажучи, не писали. Виїмком може бути Агафангел Кримський, орієнталіст (арабська, турецька, перська мови) чи сучасний Степан Наливайко, знавець мов Індії та санскриту. Всі інші мовознавці опрацьовували в деталях українську мову, стараючись доказати, що вона не є діалектом якоїсь іншої мови, а є вповні розвиненою самостійною мовою. Через те в нас бракує назовництва не тільки для окремих мов (скажімо, африканських чи індійських), але навіть для назв мовних родин чи менших груп. Це все я мусив творити сам. Я старався назву мови передати в якнайближчому звучанні до мови оригіналу і де можна було, українізувати їх, тобто давати українські закінчення, але це не можна було перевести послідовно всюди.

Крім того бракує в українському мовознавстві назви на мовні взаємовідносини. Говоримо про мовні родини, їхні галузі та підгалузі, а про дальші відношення не говоримо,

*надродина→родина→галузь→підгалузь→група→підгрупа→відділ→підвідділ→
гурток→підгурток→вітка→підвітка→галузка→підгалузка→мова*

бо для слов'янських мов вони не були потрібні. Тим часом, розглядаючи мовні родини, до яких входять багато мов, мовних угруповань далеко більше, родова драбинка складніша. Я вживаю таку драбинку вземовідносин між мовами:

Отже в дійсності деякі мовні надродини мають аж 14 щаблів цієї драбини, інші - менше. Чи правильні назви для кожного щабля цієї драбини? Потім ідуть ще наріччя, діалекти, говори, говірки, але я тут ними не займаюся.

Свою працю я назвав ЛЮДСЬКІ МОВИ. Це зробив я не тільки для відрізнення від моєї першої праці на цю тему: МОВИ СВІТУ, але теж для того, щоб заголовок мав більш український характер. Коли в інших мовах означення може бути іменником у родовому відмінкові, українська мова дає перевагу узгодженим означенням, тобто прикметникам чи присвійним займенникам. Замінити «мови світу» на «світові мови» не віддає правдивої суті, бо світові мови – це ті мови, які найпоширеніші в світі, а їх аж не так багато. Я ж пишу про 7,000 мов, деякі з яких мають тільки декілька мовців! Від іменника «світ» ще створено прикметник «світський», але його значення зовсім інше: не-церковний. Назва «Земні мови» не підходила, бо я ж пишу про мови людей, а не про мови звірят, птиць, тощо, які теж існують на планеті Земля. Не включив я до своєї праці мов жестів для глухонімих та мов свистів (не знаю, чи хтось опрацьовував їх досі).

Працю я розділив на дві частини. Перша частина подає в азбучному порядку всі існуючі (і деякі вимерлі) мови та мовні угруповання: надродини, родини, галузі, підгалузі і т. п. При кожній мові подаю їхній «родовід», кількість діалектів, кількість мовців, у якій країні нею говорять, найважливіші прикмети мови та, де було можливо, одну чи кілька праць про неї і, про що я згадав вище, означення ISO. Назви мов подаю теж латиницею (в різних мовах) та місцевими письмами. Кожне угруповання мов має свій «родовід» як теж список мов (чи підгруп), які до неї належать.

У другій, коротшій, частині є тільки список в азбучному порядку усіх мовних родин (чи надродин) та кількість мов, що творять їхню «драбинку».

A

AAPI (AARI, AARAI, ARA, ARI, ARO, SHANKILLA, SHANKILLIGNA, SHANKILLINYA, ISO 639-3: aiw)

Мова аарі – це член південної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 155,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Мову записують арабським, ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HAYWORD, Richard Notes on the Aari Language. Omotic Language Studies, pp. 425-493. London, 1990.

ААРИЯ (AARIYA, ISO 639-3: aay)

Мова аарія – це неklasифікована мова. Кількість мовців – невідома. Говорять нею в Республіці Індія.

АБАВ (ABAU, GREEN RIVER, ISO 639-3: aau)

Мова абав – це член галузі абав мовної родини сепік. Кількість мовців – 7,270 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Зареєстровано тут теж мову свистів.

Часткова література:

LOCK, Arjen. Created: 2007-03. Phonology essentials Abau language. [Manuscript] 70 p. Lock, Arjen.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=49649>
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=49649>

АБАВ (ABAU)

Мови абав – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належить лиш одна мова – абав. Цією мовою говорять більше як 7,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АБАґА (ABAGA, ISO 639-3: abg)

Мова абаґа – це вже майже вимерлий член калам-кобонської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АБАДІ (ABADI, GABADI, KABADI, АВАДХИ, ISO 639-3: kbt)

Мова абаді – це член вітки габаді західно-центрального папуаського підгуртка центрально-папуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,300 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

Ega vanoda maoradada. Central Province, PNG: SIL, 2005 (в мові абаді).

АБАЗИНСЬКА МОВА (АБАЗА, АБАЗА БЫЗШВА, АБАЗА ВУЗШВА, АШУВА, АВАСИНИШ, АВЈАСО, АВКХАЗІАН, АВКХАЗЕ, АВКХАЗЕ, АБАЗИНСКИЙ, 阿巴札语, ISO 639-3: abq)

Абазинська мова – це член абхазо-абазинської підгалузі західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 38,200 (2002 рік) у Карачаєво-Черкеській Республіці в Північнокавказькому федеральному окрузі Російської Федерації та 1,000 (1995 рік) у Турецькій Республіці. Користуються кириличним та грузинським письмом.

Часткова література:

O'HERIN, Brian Case and agreement in Abaza. SIL International and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 138. Dallas, Texas: SIL International and University of Texas at Arlington. 286 p. 2002.

COLARUSSO, John Further Etymologies between Indo-European and Northwest Caucasian. Amsterdam, 2003.

АБАЙ-СУНГАЙ (АБАІ SUNGAI, ISO 639-3: abf)

Мова абай-сунгай – це член пайтанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 500 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

Sungai language lessons: a series of twenty-five language lessons in the Sungai language. 1985. Kota Kinabalu, Sabah, Malaysia: Institut Linguistik SIL.

АБАКНОНСЬКІ МОВИ (АВАКНОН)

Абакнонські мови – це група сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Вона обіймає тільки одну мову – інабакнонську. Говорять нею більше як 21,000 осіб у Республіці Філіппіни.

АБАНІОМ (АВАНІОМ, АВАНІОМ, ВЕФУН, БОФОН, МВОФОН, ISO 639-3: abm)

Мова абаніом – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 12,500 (1986 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АБАР (АВАР, МІДЖОНГ, МІССОНГ, ISO 639-3: mij)

Мова абар – це член західного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 2,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

HAMM, Cameron; DILLER, Jason; JORDAN-DILLER, Kari & ASSAKO A TIATI, Ferdinand A Rapid Appraisal Survey of Western Beboid Languages (Menchum Division, Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-014. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-014>

АБЕ (ABÉ, ABBÉ, ABBEY, ABI, ISO 639-3: aba)

Мова абе – це член підгрупи агнебі групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 170,000 (1995 рік) у Республіці Кот-д’Івуар. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мова тональна.

АБЕЛЛЕН-АЙТА (ABELLEN AYTA, ABENLEN, ABURLLEN NEGRITO, AYTA ABELLEN SAMBAL, ISO 639-3: abp)

Мова абеллен-айта - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2005 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

NITSCH, Wilhelm Some Ayta Abenlen grammar. SIL Language and Culture Documentation and Description 3: v, 25. 2009.

АБІДЖІ (ABIDJI, ABIJI, ISO 639-3: abi)

Мова абіджі – це член підгрупи агнебі групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,500 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар. Користуються латиницею. Мова тональна.

Часткова література:

VICK, Renée Esquisse grammaticale. Esquisse linguistique de l’abidji, 125-140. Esquisses Linguistiques Ivoiriennes, 2. Abidjan: Institut de Linguistique Appliquée and Agence de Cooperation Culturelle et Technique. 1992.

АБІНОМН (ABINOMN, AVINOMEN, BASO, FOJA, FOYA, FOIA, ISO 639-3: bsa)

Мова абіномн – це мовний ізолят. Кількість мовців – 300 (2002 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АБІПОН (ABIPON, ISO 639-3: axb)

Мова абіпон – це вже вимерлий член гвайкурської галузі матако-гвайкурської мовної родини. Говорили нею в Республіці Аргентина.

АБІШІРА (ABISHIRA, ABIGIRA, ABIQUIRA, AGOUISIRI, AUISHIRI, AVIRXIRI, IXIGNOR, TEQRACA, VACACOCHA, ISO 639-3: ash)

Мова абішіра – це вже вимерла не класифікована мова. Говорили нею в Республіці Перу.

АБОМ (ABOM, ISO 639-3: aob)

Мова абом – це вже майже вимерлий член галузі тіріо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 15 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея; здебільша старші віком особи.

АБОН (ABON, ABŌ, ABONG, BA’BAN, ISO 639-3: abo)

Мова абон – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АБРОН (ABRON, BRON, BRONG, DOMA, GYAMAN, BONO, ISO 639-3: abr)

Мова аброн – це член гуртка акан центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,050,000 у Республіці Гана та 132,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар.

АБУ (ABU, ADJORA, ADJORIA, AZAO, ISO 639-3: ado)

Мова абу – це член підгалузі ґрасс галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АБУА (ABUA, ABUAN, 阿布安语, ISO 639-3: abn)

Мова абуа – це член підвідділу абуа-одуаль відділу центральні дельта підгрупи дельта-кросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Користуються латиницею.

Часткова література:

GARDNER, Ian Abuan – English, English – Abuan dictionary. Delta, 3. Jos: University of Port Harcourt and Nigeria Bible Translation Trust, 112 p. 1980.

АБУА-ОДУАЛЬ (ABUA-ODUAL)

Мови абуа-одуаль – це підвідділ відділу центральні дельта підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: абуа та одуаль. Мовами абуа-одуаль говорять понад 40,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АБУЇ (ABUI, BARAWAHING, BARUE, NAMATALAKI, ISO 639-3: abz)

Мова абуї – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 16,000 на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

KRATOCHVÍL, František, & DELPADA, Benidiktus Kamus Pengantar Bahasa Abui. Kupang, Indonesia: UBB-GMIT 2008.

АБУН (ABUN, A NDEN, KARON, MANIF, YIMBUN, ISO 639-3: kgr)

Мова абун – це мовний ізолят. Кількість мовців – 3,000 (1995 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERRY, Keith & BERRY, Christine Abun. Studies in Irian Jaya languages part II, 35-44. NUSA: linguistic studies of Indonesian and other languages in Indonesia, 47. Jakarta, Indonesia: Badan Penyelenggara Seri NUSA, Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 2000.

АБУРЕ (ABURE, ABONWA, ABOURÉ, ABULE, AKAPLASS, ABOULÉ, ḐBULE ḐYUḐE, ISO 639-3: abu)

Мова абуре – це член західного підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 55,100 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар.

Часткова література:

BURMEISTER, Jonathan L. L’abouré. Atlas des langues kwa de Côte d’Ivoire 1: Monographies, 67-81. Abidjan: Agence de Cooperation Culturelle et Technique and Institute de Linguistique Appliquée. 1983.

АБУРЕНІ (ABURENI, MINI, ISO 639-3: mgj)

Мова абурені – це член відділу центральні дельта підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АБХАЗО-АБАЗИНСЬКІ МОВИ (ABKHAZ-ABAZIN)

Абхазо-абазинські мови – це підгалузь західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: абазинська та абхазська. Цими мовами говорять майже 150,000 осіб в європейській частині Російської Федерації, в Республіці Грузія та в Турецькій Республіці.

Часткова література:

ЧИРИКБА В. А. Абхазско-адыгские языки. Языки Российской Федерации и Соседных Государств. Энциклопедия. В трех томах. Том 1, Ф-И. Москва, Наука, 1998.

ШАГИРОВ А. К. Абхазо-адыгские языки. Языки мира. Кавказские языки. Москва, 1999.

АБХАЗЬКА МОВА (ABKHAZ, ABXAZO, ABKHAZIAN, ABKHAZE, ABJASO, ABCHASISCH, АԁСУА, АԄСУА БЫЗШӘ, АԄСШӘ, АБХАЗСКИЙ, 阿布哈兹语, ISO 639-3: abk)

Абхазька мова – це член абхазо-абазинської підгалузі західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 101,000 (1993 рік) в автономній Абхазькій Республіці Республіки Грузія та 4,000 (1980 рік) у Турецькій Республіці. Від 1860 року користуються кирилицею, а в складі Грузії – грузинським письмом.

Часткова література:

CHIRIKBA, V. A. A Dictionary of Common Abkhaz. Leiden, 1996.

HEWITT, B. George Abkhaz. In John Greppin (ed.), The Indigenous Languages of the Caucasus Vol.2. Caravan Books, NewYork, 1989.

AB (AU, ISO 639-3: avt)

Мова ав – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 8,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

SCORZA, David P. A sketch of Au morphology and syntax. Pacific Linguistics A 63: 215-73. 1985.

ABA (AWA, AWA WA, AVA, VA, ISO 639-3: vwa)

Мова ава – це одинокий член східновайської групи палаунгської підгалузі північної мон-хмерської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 98,000 (2004 рік) у Китайській Народній Республіці, є, мабуть, теж мовці в Республіці Союзу М'янма. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

ABA (AWA, AWÁ, MOBUTA, ISO 639-3: awb)

Мова ава – це член групи ґадсуп-ауяна-ава підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,050 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австроазійської надродини.**

Часткова література:

LOVING, Richard Awa phonemes, tonemes, and tonally differentiated allomorphs. Linguistic Circle of Canberra Publications A 7: 23-32. 1966.

АВАБАКАЛЬСЬКА МОВА (AWABAKAL, AWABAGAL, ISO 639-3: awk)

Авабакальська мова – це вимерлий член ворімійської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова мала 3 діалекти. Говорили нею в Новому Південному Уельсі. Користувалися латиницею.

АВАВ (AVAU, AWAU, ISO 639-3: avb)

Мова авав – це член східної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 620 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HOOPERT, Daniel A. & WAKEFIELD, David C. The languages and communities of south-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 5-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

АВА ҐВАРАНИ (AVA GUARANI, АPYТАРЕ, АВА, CHIRIPÁ, NHANDÉVA, ÑANDEVA, TSIRIPÁ, TXIRIPÁ, ISO 639-3: nhd)

Мова ава ґварані – це член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 7,000 (1991 рік) у Республіці Парагвай, 4,900 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія (багато переходить на португальську мову) та якась кількість в Аргентинській Республіці. Мову вивчають у початкових школах.

АВАД-БІНґ (AWAD BING, AWAD GEY, BILIAU, BING, SAMANG, SEMANG, SENGAM, ISO 639-3: bcu)

Мова авад-бінґ – це член вітки астролабе підгуртка бел вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновоґвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,450 (2000 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

SIMONS, Gary F. A multi-dialectal orthography for the Biliau language. Phonologies from six village living experiences, 19-23. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1977.

АВАДґІЙСЬКА МОВА (AWADHI, ABADI, ABOHI, AMBODHI, AVADHI, BAISWARI, KOJALI, KOSALI, АВАДХИ, आवधी, 阿瓦德语, ISO 639-3: awa)

Авадґійська мова – це член східно-центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 37,700,000 (2001 рік) у Республіці Індія та 561,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванаґарським письмом.

АВАК (AWAK, AWOK, YEBU, ISO 639-3: awo)

Мова авак – це член гуртка авак підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

АВАК (AWAK)

Мови авак – це гурток підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: авак і камо. Цими мовами говорять 26,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

АВА-КАНОЕЙРО (AVÁ-CANOEIRO, ABÁ, AVÁ, AWANA, CANOA, CANOE, CANOEIROS, ISO 639-3: avv)

Мова ава-каноейро – це вже майже вимерлий член підгалузі аквава галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 40 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

АВАКАТЕКО (AWAKATEKO, AGUACATEC, AGUACATECO, QA'YOL, ISO 639-3: agu)

Мова авакаатеко – це член ішільської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 18,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

McARTHUR, Harry S. & KAUFMAN, Terrence Aguacatec vocabulary with grammatical notes. Microfilm Collection of Manuscripts on Cultural Anthropology, 190. Chicago: University of Chicago Library, 1976.

АВАНСЬКА МОВА (AWA-CUAIQUER, AWA, AWA PIT, COAIQUER, KWAIKER, QUAIQUER, ISO 639-3: kwi)

Аванська мова – це член пастоської галузі барбакоанської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1986 рік) у Республіці Колумбія і 2,000 (2007 рік) у Республіці Еквадор; кількість мовців у Республіці Еквадор маліє. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HENRIKSEN, Lee; HENRIKSEN, Lynn & HENRÍQUEZ, Luis Emiro Fonología del cuaiquer. Sistemas fonológicos de idiomas colombianos 4, 49-62. Bogotá: Ministerio de Gobierno, 1979.

АВАР (AWAR, ISO 639-3: aya)

Мова авар – це член групи босмун-авар підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,090 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою подібної назви з північнокавказької родини.**

АВАРА (AWARA, ISO 639-3: awx)

Мова авара – це член групи вантоат підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансново-гвінейської мовної родини. Мова має кілька діалектів. Кількість мовців – 1,870 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

QUIGLEY, Edward C. Awara phonology. M.A. thesis. University of North Dakota. XX, 215 p. 2003.

АВАРСЬКА МОВА (AVAR, AVARO, BOLMAC, DAGESTANI, KHUNDZURI, MAARUL DAGESTANI, AVARIC, AWAR MAC', МАГІАРУЛ МАЦІ, АВАР МАЦІ, АВАРСКИЙ, 阿瓦尔语, ISO 639-3: ava)

Аварська мова – це член аварської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 744,000 (2002 рік) у західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації та 44,000 (1989 рік) у Республіці Азербайджан. Від XV століття вживали грузинське письмо, від XVII – арабське, від 1928 року – латиницю, а від 1938 року – модифіковану кирилицю. Мову вивчають у початкових та середніх школах. **Не змішувати її з мовами подібної назви з мовної родини раму-долішні сепик.**

Часткова література:

CLIFTON, John M. and others The sociolinguistic situation of the Avar in Azerbaijan. SIL Electronic Survey Reports 2005-015: 17 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-015>

АВАРСЬКІ МОВИ (AVAR)

Аварські мови – це група аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – аварська. Цією мовою говорять майже 800,000 осіб у західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації та в Республіці Азербайджан.

АВАТІМЕ (AVATIME, AFATIME, SI-YA, SIA, SIDEME, 阿瓦蒂梅语, ISO 639-3: avn)

Мова аватіме – це член підгрупи аватіме-ніянґбо лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,000 (2003 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

АВАТІМЕ-НІЯНґБО (AVATIME-NYANGBO)

Мови аватіме-ніянґбо – це підгрупа лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: аватіме, ніянґбо та тафі. Цими мовами говорять майже 35,000 осіб у Республіці Ґана.

АВБОНСЬКА МОВА (AWBONO, KVOLIAV, ISO 639-3: awh)

Авбонська мова – це член байоно-авбонської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1999 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АВГЕЛАВА ('AUHELAWA, 'URADA, KURADA, NAUKATA, ULADA, ISO 639-3: kud)

Мова авгелава – це член гуртка суау осереднього підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (1998 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LITHGOW, David R. Reduplication for past actions in Auhelawa. Language and Linguistics in Melanesia 26: 89-95, 1995.

АВДЖІЛА (AWJILA, AOUDJILA, AUGILA, AUJILA, ISO 639-3: auj)

Мова авджіла – це член підгалузі авджіла-сокна східноберберської галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2000 рік) у районі Киренаїки в Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії; жінки є одномовні, мужчини говорять теж арабською мовою.

АВДЖІЛА-СОКНА (AWJILA-SOKNA)

Мови авджіла-сокна – це підгалузь східноберберської галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать мови: авджіла і сокна. Говорять ними 8,600 осіб у Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії.

АВЕРА (AWERA, ISO 639-3: awr)

Мова авера – це член галузі авера озерної мовної родини. Кількість мовців – 70 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія (одне село).

АВЕРА (AWERA)

Мови авера – це галузь озерної мовної родини, до якої входять лиш одна мова: авера. Цією мовою говорять лиш 70 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

АВЕСТИЙСЬКА МОВА (AVESTAN, AVESTA, PAZEND, AVESTIQUE, АВЕСТИЙСКИЙ, 阿维斯陀语, ISO 639-3: ave)

Авестійська мова – це вимерлий уже член іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Це найдавніша з іранських мов, яка дійшла до нас лише у письмових пам'ятках. Вживається сьогодні тільки як літургічна мова Заратустрової віри. Для запису авестійських текстів до VII століття використовувалась авестійська абетка, котра походить від арамейського скоропису. Записують її теж арабським письмом.

Часткова література:

HOFFMAN, Karl Avestan language. Encyclopedia Iranica 3, London, 1989.

BEEKES, Robert S. P. A Grammar of Gatha-Avestan. Leiden, 1988.

АВЕТИ (AWETI, ARAUINE, ARAUITE, AUETI, AUETO, AUITI, AWETÖ, ISO 639-3: awe)

Мова аветі – це член галузі аветі мовної родини тупі. Кількість мовців - 140 (2008 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

LARAI, Roque de Barros A estrutura do parentesco tupí. Estudos sôbre línguas e culturas indígenas, 174-212. Brasília: Instituto Lingüístico de Verão. 1971.

АВЕТИ (AWETI)

Мови аветі – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належить лиш 1 мова – аветі. Цією мовою говорять 140 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

АВІЙСЬКА МОВА (AWYI, AWJE, AWJI, AWYE, NJAO, NYAO, ISO 639-3: auw)

Авійська мова – це член тайкатської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 350 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

АВІКАМ (AVIKAM, AVEKOM, BRIGNAN, BRINYA, GBANDA, KWAKWA, LAHU, 阿维坎语, ISO 639-3: ald)

Мова авікам – це член підгрупи авікам-алладіян групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 21,000 (2003 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

АВІКАМ-АЛЛАДІАН (AVIKAM-ALLADIAN)

Мови авікам-алладіан – це підгрупа групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: авікам і алладіан. Цими мовами говорять 44,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

АВІНГ' (AWING, AWI, BAMBULUWE, MBWE'WI, ISO 639-3: azo)

Мова авінг' – це член підгуртка нгемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 19,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & LAMBERTY, Melinda Rapid appraisal sociolinguistic survey among the NGEMBA cluster of languages: Mankon, Bambili, Nkwen, Pinyin, and Awing: Bamenda, Santa and Tubah subdivisions Mezam Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2003-002.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-002>

АВІН-ПАРЕ (AWIN-PARE)

Мови авін-паре – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: аекіом і паре. Мовами авін-паре говорять 10,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АВІРСЬКА МОВА (AWEER, BONI, AWEERA, BON, OGODA, SANYE, WAATA, WATA, WASANYE, WABONI, WATA-BALA, ISO 639-3: bob)

Авірська мова – це член підгалузі ренділь-боні східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 у Республіці Кенія і може ще дехто в Республіці Сомалі. Користуються латиницею.

АВІЮ (AWYU)

Мови авію – це група мов підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов: аггу, асуе авію, джаїр авію, едера авію, південна авію, північна авію і центральна авію. Мовами авію говорять дещо більш як 34,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

АВІЮ-ДУМУТ (AWYU-DUMUT)

Мови авію-думут – це підгалузь галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 15 мов у 4-х групах:

- авію – 7 мов: аггу, асуе авію, джаїр авію, едера авію, південна авію, північна авію, центральна авію;
- думут – 6 мов: вамбон, ванггом, кетум, комбай, мандобо атас, мандобо баваг;
- коровай – 1 мова: коровай;

- саві – 1 мова: саві.

Мовами авію-думут говорять більш як 53,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

АВІЯНА (AWIYAANA, AUYANA, ISO 639-3: auy)

Мова авіяна – це член групи ґадсуп-ауяна-ава підгалузі кайнанту галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 11,100 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

McKAUGHAN, Howard P. & MARKS, Doreen Notes on Auyana phonology and morphology. The languages of the Eastern family of the East New Guinea Highland stock, 181-89. Anthropological Studies in the Eastern Highlands of New Guinea, 1. Seattle: University of Washington. 1973.

АВЙОКАВСЬКА (AUYOKAWA, ISO 639-3: auo)

Авйокавська мова - це вже мертвий член баде-дувайської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Федеративній Республіці Нігерія.

АВКАН (AUKAN, AUKAANS, DJOEKA, DJUKA, NDJUKÁ, NDYUKA, NJUKÁ, OKANISI, ISO 639-3: djk)

Мова авкан - це член групи джука суринамської підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,500 (1980 рік) у Республіці Суринам та 6,590 (2000 рік) у Французькій Гвіяні.

Часткова література:

HUTTAR, George L. Scales of basicness in semantic domains and their application to creolization. Language and life: essays in memory of Kenneth L. Pike, 119-137. SIL International and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 139, Dallas: SIL International and The University of Texas at Arlington, 2003.

АВЛУА (AULUA, AULUA BAY, ISO 639-3: aul)

Мова авлуа – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 750 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

АВНГІЙСЬКА МОВА (AWNGI, AGAU, AGAW, AGEW, AGOW, AWAWAR, AWI, AWIYA, DAMOT, KWOLLANUOCH, ISO 639-3: awn)

Авнгійська мова – це член центральної галузі кушитської родини афразійської мовної родини. Нею говорять люди народу Аві, який живе в північно-західній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія. Усіх мовців – 500,000 (2007 рік). Мова має 6 голосних і 17 приголосних фонем та 3 тони: високий, середній і низький. Записують ефіопським (абісинським) письмом.

Часткова література:

HETZRON, Robert The Agaw Languages, in: Afroasiatic Linguistics 3/3, 1976.

АВОКАЯ (AVOKAYA, ABUKEIA, AVUKAYA, اب و كية, ISO 639-3: avu)

Мова авокая – це член центральної підгрупи групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (2002 рік) у Республіці Південний Судан та 25,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

KILPATRICK, Eileen Orthographies of Moru-Ma'di languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 85-91.

АВРА (AURÁ, AURÉ, ISO 639-3: aux)

Мова авра – це вже вимерлий член галузі тупі-гварана мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

АВСТРАЛ (AUSTRAL, TUBUAI-RURUTU, REO TUHA'A PAE, ISO 639-3: aut)

Мова австрал – це член таїтянської підгалузки центрально-східної осередньополінезійської галузки східної осередньополінезійської підвітки осередньополінезійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (1987 рік) у Французькій Полінезії.

АВСТРАЛІЙСЬКІ МОВИ (AUSTRALIAN)

Австралійські мови - це майже цілком безписемні (за дуже рідким виключенням) мовні родини та ізоляти корінних племен Австралії. Ці тубільні мови, якими говорять на Австралійському континенті та сусідніх островах, за винятком Тасманії, виглядає, не є споріднені з жодною іншою мовною родиною. Багато австралійських мов уже вимерло, а решта, виглядає, вимирають. Хоч їхні відповідні граматичні риси різняться, австралійські мови виявляють також багато подібностей. Всі вони відмінюють іменник, деякі з них мають аж 9 відмінків. Дієслово не має пасивного стану. Уживають постпозицію замість прийменників, які є типовими для індоєвропейських мов. Більшість австралійських мов має три числа: однину, двоїну і множину. Виглядає, що всі мови мають подібний порядок слів. Також у фонетиці вони мають багато подібностей та малу спільну лексику. З уваги на велику кількість спільних фонетичних і граматичних рис, деякі мовознавці припускають, що всі австралійські мови розвинулись з однієї прамови і тому творять одну мовну родину. Однак, інші мовознавці вважають, що термін «австралійські мови» - це скоріше географічна, ніж лінгвістична класифікація. До сьогодні тільки деякі з тих мов докладно досліджено. Найновіші дослідження начебто вказують, що є 6 головних груп австралійських мов, можливо, всі є членами однієї мовної родини. Австралійські мови не мають свого власного письма.

До австралійської мовної надродини зараховують 264 мови, згуртовані в 16-х мовних родин, а саме:

- бунабанська – 2 мови: бунабська, гуніяндська;
- ворорська – 7 мов: вілавіла, ворора, вунамбальська, гамбера, кунанська, міва, нгаринінська;
- ґараванська – 1 мова: ґараванська;
- ґімбіюська – 3 мови: ерська, манґерська, урніганґська;
- ґунвінґванська – 24 мови у 13-х галузях;
- дейлійська – 19 мов у 4-х галузях;
- джамінджунґська – 2 мови: джамінджунґська, нунґальська;
- джераганська – 3 мови: ґаджераванґська, кіча, мірівунґська;
- західно-барклійська – 3 мови: вамбая, ґуданджі, джінґілі;
- івайджанська – 7 мов у 3-х галузях;
- лараґійська – 1 мова: лараґійська;
- лімілнґанська – 2 мови: вульна, лімілнґанська;
- нюльнюльська – 9 мов: бардська, варваська, джавська, діябердіяберська, дюґунська, ніґінська, німанбурська, нюльнюльська, явурська;
- пама-нюнґська – 178 мов у 30-х галузях;
- тів'янська – 1 мова: тіві;
- умбуґарласька – 2 мови: нґурмбур, умбуґарла;

Австралійськими мовами говорять ще тільки несповна 40,000 осіб в Австралії.

Часткова література:

BLAKE, Barry J. Australian Aboriginal Languages (1981).

DIXON, R. M. W. Australian Languages. Their Nature and Development. 2002.

EVANS, Nicholas The non-Pama-Nyungan languages of northern Australia: comparative studies in the continent's most linguistically complex region. Canberra: Pacific Linguistics, 2003.

АВСТРОАЗІЙСЬКІ МОВИ (AUSTROASIATIC, AUSTRO-ASIATIC)

Це велика мовна надродина південно-східної Азії (В'єтнам, Таїланд, Камбоджа, Лаос, М'янма, Малайзія, Китай), як теж обіймає частинно Індію і Бангладеш. Назва походить від латинського слова на *Південь* і грецького слова *Азія*, тобто Південна Азія. Між тими мовами тільки в'єтнамська, хмерська і монська мають давню занотовану історію, і тільки в'єтнамська (у В'єтнамі) і хмерська (у Камбоджі) мови мають офіційний статус державних мов. Іншими мовами говорять тільки меншостеві групи. Ethnologue вирізняє 169 австроазійських мов. Традиційно їх поміщують у 2-х мовних родин:

- мон-хмерська - 147 мов у 9 галузях;
- мундська – 22 мови у двох галузях.

Прийнято вважати, що австроазійські мови були автохтонними мовами усїєї південно-східної Азії і східної частини Індійського півострова, і що інші мови, включаючи індоевропейські, крадайські, дравідські і сино-тибетські, опинились там внаслідок міґрації народів. Деякі мовознавці старалися доказати, що австроазійські мови є споріднені з австронезійськими мовами, творячи австрицьку надродину. Австроазійськими мовами говорять понад 100,000,000 осіб у південно-східній Азії.

Часткова література:

CHAKRABARTI, Byomkes A Comparative Study of Santali and Bengali. 1994.

PEIROS, Ilia Comparative Linguistics in Southeast Asia. Canberra, 1998.

PECK, B. M. An Enumerative Bibliography of South Asian Language Dictionaries. 1988.

АВСТРОНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (AUSTRONESIAN)

Ця мовна надродина розповсюджена на островах Південносхідної Азії і на Тихому океані, і тільки мала частина мовців живе в приморських частинах азійського континенту. Ці мови враз з бантською, індоєвропейською, афразійською і уральською мовними родинами є найстаршою устabilізованою мовною родиною. Назва «австронезійська» походить від латинського слова *auster* (південний вітер) і грецького *νήσος* (острів). І це правильна назва, бо за винятком кількох мов, як ось малайської і чамської, величезна кількість мов поширена на островах. Численні австронезійські мови мають небагато мовців, але більшість австронезійських мов мають десятки мільйонів мовців. Австронезійські мови творять другу надродину щодо кількості мов – їх є 1257 згруповані в 10 родин:

- атаяльська – 2 мови: атаяльська, тароко;
- бунунська – 1 мова: бунунська;
- західнорівнинна – 3 мови в 2-х галузях;
- малайсько-полінезійська – 1237 мов у 16-х галузях;
- пайванська – 1 мова: пайванська;
- північно-західна тайванська – 2 мови: кулон-пасегська, сайсіятська;
- пуюмська – 1 мова: пиюмська;
- рукайська – 1 мова: рукайська;
- східнотайванська – 5 мов у 3-х галузях;
- цуїська – 3 мови: канаканабська, саароська, цуська;
- некласифікована – 1 мова: кетанґаланська.

Цими мовами говорять більше як 351,000,000 осіб на різних островах Тихого океану і на острові Мадагаскар.

Часткова література:

BEAUMONT, C. L. History of Research in Austronesian Languages (1972)

BLUST, Robert A. Currents in Pacific Linguistics (1991).

WOUK, Fay & ROSS, Malcolm The history and typology of western Austronesian voice systems. Pacific Linguistics. Canberra: Australian National University, 2002.

АВТУВ (AWTUW, AUTU, KAMNUM, ISO 639-3: kmn)

Мова автув – це член галузі рам мовної родини сепік. Кількість мовців – 510 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

WHITEHEAD, Carl R. Review of: a grammar of Awtuw, by Harry Feldman. Language and Linguistics in Melanesia 23(1): 57-59. 1992.

АВУ (AWU, LUOWU, LUWU, YI, 阿乌语, ISO 639-3: yiu)

Мова аву – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці.

АВУН (AWUN, AWON, ISO 639-3: aww)

Мова авун – це член галузі жовта ріка мовної родини сепік. Кількість мовців - 400 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АВУТУ (AWUTU, EFUTU, ISO 639-3: afu)

Мова авуту – це член гуртка південні гуанг підвідділу гуанг відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 180,000 (2003 рік) у Республіці Гана.

Часткова література:

BOAFO, Ebenezer; KEHL, Christine & HATFIELD, Deborah H. Sociolinguistic survey of the Awutu-Efutu language area. SIL Electronic Survey Reports 2002-036

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-036>

АВШІ (AUSHI, AVAUSHI, USHI, USI, UZHIL, VOUAOUSI, ISO 639-3: auh)

Мова авші – це член підгуртка бемба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 95,200 (2000 рік) у Республіці Замбія і якась кількість у Демократичній Республіці Конго. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

АВШІРІ (AUSHIRI, SAUXIRA, ISO 639-3: avs)

Мова авшірі – це вже вимерлий член сапарської мовної родини. Говорили нею в Республіці Перу.

АГАН (ÀHÀN, АНААН, ISO 639-3: ahn)

Мова аган – це член підгрупи аєре-аган дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АГАНТА (AHANTA, ISO 639-3: aha)

Мова аганта – це член південного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 142,000 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

АГЕУ (AHEU, PHON SOUNG, SO, SOTAWUENG, KHA TONG LUANG, PHONSUNG, THAWUNG, ISO 639-3: thm)

Мова агеу – це одинокий член тавунгської підгалузі в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 750 (1996 рік) у Королівстві Таїланд та 1,770 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

АГІРАНСЬКА МОВА (AHIRANI, AHIRI, ISO 639-3: ahr)

Агіранська мова – це член хандеської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 779,000 (1997 рік) у Республіці Індія.

АГОМ (АНОМ, ТАІ АНОМ, 阿霍姆语, ISO 639-3: aho)

Мова агом – це вже вимерлий член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Індія. Користувались агомським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

АГТЕНА (АНТЕНА, АНТНА, АТНА, COPPER RIVER, MEDNOVSKIY, АТНАКЕНАЕГЕ', ISO 639-3: aht)

Мова агтена – це вже майже вимерлий член підгрупи танайна-агтна атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 35 (2000 рік) у штатах Аляска і Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; здебільша старші віком особи. Зацікавлення мовою серед населення збільшується.

АґАВОТАґУЕРРА (AGAVOTAGUERRA, AGAVOTOKUENG, AGAVOTOQUENG, ISO 639-3: avo)

Мова аґавотаґуерра – це вже вимерла некласифікована мова. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

АґАРАБІ (AGARABI, AGARABE, BARE, ISO 639-3: agd)

Мова аґарабі – це член групи ґадсуп-ауяна-ава підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 27,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BEE, Darlene; LUFF, Lorna & GODDARD, Jean Notes on Agarabi phonology. The languages of the Eastern family of the East New Guinea Highland stock, 414-23. Anthropological Studies in the Eastern Highlands of New Guinea, 1. Seattle: University of Washington. 1973.

АґАРІЯ (AGARIYA, AGARIA, AGHARIA, AGORIA, ISO 639-3: agi)

Мова аґарія – це член херварської підгалузі північномундської галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 72,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

АґАТУ (AGATU, NORTH IDOMA, OCHEKWU, ISO 639-3: agc)

Мова аґату – це член підвідділу ідома відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 70,000 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

АГВАГВУНЕ (AGWAGWUNE, AGWAGUNA, AKUNAKUNA, AKURAKURA, GWUNE, OKURIKAN, ISO 639-3: yay)

Мова аґваґвуне – це член вітки когумоно підгуртка убаґгара-когумоно північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 20,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

АГГЕМ (AGHEM, WUM, YUM, AGHÍM, ISO 639-3: agq)

Мова аґгем – це член підгуртка західні рінґ гуртка рінґ вузьколужного підвідділу широко-лужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 26,700 (2000 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Stephen C. Verb structure (of Aghem). Aghem grammatical structure, 73-136. Southern California Occasional Papers in Linguistics, 7, part 2. Los Angeles: University of Southern California, 1979.

АГГУ (AGHU, DJAIR, DYAIR, ISO 639-3: ahh)

Мова аґгу – це член групи авію підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

DRABBE, P. Spraakkunst van het Aghu-dialect van de Awju-taal. Den Haag: M. Nijhoff. 1957.

АГГУ-ТГАРНГГАЛЮ (AGHU THARRNGGALU, IKARRANGGALI, KUKUMINI, AGHU THARRNGGALA, ISO 639-3: ggr)

Мова аґгу-тгарнґґалю – це вимерла мова рармул-паманської підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

АГІ (AGI, ISO 639-3: aif)

Мова аґі – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 960 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АГНЕБІ (AGNEBY)

Мови аґнебі – це підгрупа групи нію підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: абе, абіджі та адіюкру. Цими мовами говорять більш як 320,000 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

АҒОБ (AGÖB, DABU, ISO 639-3: kit)

Мова аҒоб – це член галузі паготурі південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,440 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АҒОЙ (AGOI, IBAMI, RO BAMBAMI, WA BAMBANI, WAGOI, ISO 639-3: ibm)

Мова аҒой – це член підвідділу аҒой-доко-йонійонґ відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольт-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 12,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АҒОЙ-ДОКО-ЙОНИЙОНґ (AGOI-DOKO-IYONIYONG)

Мови аҒой-доко-йонійонґ – це підвідділ відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольт-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: аҒой, бакпінка та доко-уянґа. Цими мовами говорять приблизно 16,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АҒТА (VILLA VICIOSA AGTA, ISO 639-3: dyg)

Мова аҒта – це вже вимерлий член філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на острові Лузон у Республіці Філіппіни.

АҒУАНО (AGUANO, AGUANU, AWANO, SANTA CRUCINO, UGUANO, ISO 639-3: aga)

Мова аҒуано – це вже вимерла некласифікована мова. Цією мовою говорили в Республіці Перу.

АҒУАРУНА (AGUARUNA, AGUAJUN, AHUAJUN, AWAJUN, ISO 639-3: agr)

Мова аҒуаруна – це член гіварської мовної родини. Кількість мовців – 38,300 (2000 рік) у Республіці Перу; їх кількість зростає. Користуються латиницею. Мову навчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LARSON, Mildred L. La estructura del texto aguaruna. Estudios lingüísticos de textos de la Amazonia Peruana, 157-220. Serie Lingüística Peruana, 37. Pucallpa: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano, 1996.

АҒУЛЬСЬКА МОВА (AGHUL, AGHUL-CH'AL, AGUL, АҒЪУЛ, АҒУЛЬСКИЙ, 阿古尔语, ISO 639-3: agx)

АҒульська мова – це член східнолезгінської підгрупи осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 28,300 (2002 рік) у південно-східній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

HASPELMATH, Martin A grammar of Lezgian. Berlin & New York, 1993.

АГУНА (AGUNA, AGUNACO, AWUNA, ISO 639-3: aug)

Мова агуна – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,470 (1992 рік) у Республіці Бенін.

АГУСАН-МАНОБСЬКА МОВА (AGUSAN MANOVO, AGUSAN, ISO 639-3: msm)

Агусан-манобська мова – це член східного відділу центральної підгрупи манобської групи велико-центральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (2002 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

GELACIO, Datu Manggusawon Teofilo E., LEE, Jason Kwok Loong & SCHUMACHER, Ronald L. Manobo dictionary of Manobo as spoken in the Agusan river valley and the diwata mountain range. Butuan City: Urios College, 2000.

АГУТАЙНЕНСЬКА МОВА (AGUTAYNEN, AGUTAYNO, AGUTAYNON, ISO 639-3: agn)

Агутайненська мова – це член каламійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

HIMES, Ronald S. The Kalamian microgroup of Philippine languages. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

АДАБЕ (ADABE, ATAURA, ATAURO, ATAURU, RAKLU UN, RAKLU-UN, ISO 639-3: adb)

Мова адабе це член групи адабе західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 1,000 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

АДАБЕ (ADABE)

Мови адабе – це група мов західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – адабе. Цією мовою говорить 1,000 осіб у Демократичній Республіці Східний Тимор.

АДАМАВА (FULFULDE ADAMAWA, ADAMAWA FULANI, BIIRA, BOULBE, DOMONA, DZEMAY, EASTERN FULANI, FOULFOULDE, FUL, FULA, FULBE, FULFULBE, GAPELTA, PALATA, PALDENA, PALDIDA, PELTA HAY, PEUL, PEULH, PLADINA, PULE, PULLO, SANYO, TAAREYO, ZAAKOSA, ZEMAY, ISO 639-3: fub)

Мова адамава – це член відділу східні фула підгрупи фула сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 669,000 (1986 рік) у Республіці Камерун, 148,000 (2006 рік) у Республіці Чад, 7,611,000 (1991 рік) у Федеративній

Республіці Нігерія та 90,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються арабським і латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з вольта-конголезької галузі.**

Часткова література:

HARRISON, Annette Fulfulde language family report. SIL Electronic Survey Reports 2003-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-009>

АДАМАВА (ADAMAWA)

Мови адамава – це підгрупа групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 88 мов у 9-х відділах:

- ваджа-джен – 24 мови в 4-х підвідділах;
- ґуеве – 1 мова: ґей;
- кам – 1 мова: кам;
- ква – 1 мова: ква;
- лабі – 1 мова: лабі;
- леко-німбарі – 27 мов у 4-х підвідділах;
- мбум-дай – 30 мов у 4-х підвідділах;
- фалі – 2 мови: південна фалі, північна фалі;
- некласифікована – 1 мова: обло.

Мовами адамава говорять більш як 2,200,000 осіб у Республіці Камерун, у Федеративній Республіці Нігерія, в Центрально-Африканській Республіці та в Республіці Чад. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з атлантийської галузі.**

АДАМАВА-УБАНГІ (ADAMAWA-UBANGI)

Мови адамава-убангі – це група північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 159 мов, згуртованих у 2-х групах:

- адамава – 88 мов у 2-х відділах;
- убангі – 71 мова в 5-х відділах.

Мовами адамава-убангі говорять майже 8,000,000 осіб у Республіці Камерун, у Демократичній Республіці Конго, в Федеративній Республіці Нігерія, в Центрально-Африканській Республіці, в Демократичній Республіці Судан та в Республіці Чад.

АДАНГ (ADANG, ALOR, ISO 639-3: adn)

Мова аданг – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 31,800 на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

HAAN, J. W. The Grammar of Adang: A Papuan Language Spoken on the Island of Alor East Nusa Tenggara – Indonesia. PhD thesis. 2001.

АДАНГБЕ (ADANGBE, ADAN, ADANTONWI, AGOTIME, DANGBE, DANGME, ADANGME, ISO 639-3: adq)

Мова адангбе – це член підгрупи кпосо-агло-бовілі лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200 (2006 рік) у Республіці Гана та 2,000 (2002 рік) у Республіці Того.

АДАП (ADAP, ISO 639-3: adp)

Мова адап – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - невідома в Королівстві Бутан; можливо, що вона є тотожня з мовою дзонгха.

АДАСЕНСЬКА МОВА (ADASEN, ADDASEN, ADDASEN TINGUIAN, ITNEG ADASEN, ISO 639-3: tiu)

Адасенська мова – це член існагського відділу каґаянської підгрупи північнокордильерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000. Говорять нею в Республіці Філіппіни.

АДГОЛА (ADHOLA, DHOPADHOLA, LUDAMA, JAPADHOLA, ISO 639-3: adh)

Мова адгола – це член підвідділу адгола південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 360,000 (2002 рік) у Республіці Уганда.

АДГОЛА (ADHOLA)

Мови адгола – це підвідділ південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш 1 мова: адгола. Цією мовою говорять 360,000 осіб у Республіці Уганда.

АДЕЛЕ (ADELE, BEDERE, BIDIRE, GADRE, GIDIRE, 阿德勒语, ISO 639-3: ade)

Мова аделе – це член відділу басіла-аделе підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,300 (2003 рік) у Республіці Того та 11,000 (2003 рік) у Республіці Гана.

АДЖА (AJA, ADJA, AJJA, ISO 639-3: aja)

Мова аджа – це член групи креш західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1993 рік) у Республіці Південний Судан.
Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.

АДЖА (AJA, ADJA, AJAGBE, HWÉ, ISO 639-3: ajg)

Мова аджа – це член відділу аджа підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 360,000 (2006 рік) у Республіці Бенін та 152,000 (2002 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської родини.**

Часткова література:

KLUGE, Angela The Gbe language continuum of West Africa: a synchronic typological approach to prioritizing in-depth sociolinguistic research on literature extensibility. Language documentation and conservation 1(2): 182-215.

<http://www.nflrc.hawaii.edu/ldc/December2007/>

АДЖА (АЈА)

Мови аджа – це відділ підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить 6 мов: аджа, аїзо-ґбе, веме-ґбе, дефі-ґбе, ґун та тофин-ґбе. Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб у Республіці Бенін, у Республіці Того та в Республіці Нігерія.

АДЖАВА-СІРСЬКІ МОВИ (В.2)

Аджава-сірські мови – це група мов баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належить 10 мов: аджавська, варджі, дірі, зумбунська, карія, мбурку, мія, паа, сірі та цівогальська. Говорять ними майже 145,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АДЖАВСЬКА МОВА (АЈАВА, АЈА, АЈАНСІ, ISO 639-3: *ajw*)

Аджавська мова – це вимерлий член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Вимерла між 1920 і 1940 роком; говорили нею в Федеративній Республіці Нігерія.

АДЗЕРА (ADZERA, ACIRA, ATZERA, ATSERA, AZERA, ISO 639-3: *adz*)

Мова адзера – це член горішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка ґуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 28,900 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOWARD, David Edward Continuity and given-new status of discourse referents in Adzera oral narrative. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 2002.

АДИГЕЙСЬКА МОВА (ADYGHE, ADYGEI, ADYGHEY, CIRCASSIAN, KIAKH, KJAX, LOWER CIRCASSIAN, WEST CIRCASSIAN, ADYGHÉ, ADIGUÉ, ADƏGÄBZÄ, АДЫГАБЗЭ, АДЫГЭБЗЭ, АДЫГЕЙСКИЙ, 阿迪格语, ISO 639-3: *ady*)

Адигейська мова – це член черкеської підгалузі західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 125,000 (1993 рік) у Республіці Адигея Південного округу Російської Федерації, 19,000 (1993 рік) у Республіці Ірак, 3,000 (1987 рік) в Ізраїлі, 44,300 (1986 рік) у Гашемітському Королівстві Йорданія, 25,000 у

Сирійській Арабській Республіці, 278,000 (2000 рік) у Турецькій Республіці та якась кількість у Республіці Македонія – разом 489,300 осіб. До 1927 року мову записували арабським письмом, тепер користуються латиницею (у Турецькій Республіці) та кирилицею (в інших землях). Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HÖHLIG, Monika Kontaktbedingter sprachwandel in der adygeischen umgangsprache im Kaukasus und in der Türkei: Vergleichende analyse des russischen und türkischen einflusses in mündlichen adygeischen texten. Lincom Studies in Caucasian Linguistics, 3. Munich and Newcastle: Lincom Europa. 287 p. 1997.

АДІ (ADI, ABHOR, ABOR, ADI-BOKAR, BENGNI-BOGA'ER, BOGA'ER LUOBA, BOKAR, LHOBA, LHO-PA, 崩尼-博嘎尔语, 博嘎尔-珞巴语, ISO 639-3: adi)

Мова аді – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 238,000 (2000 рік) у Республіці Індія та 1,090 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею та тибетським письмом, уживаним у Китаю. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

АДІВАСІ-ГАРАСЬКА (ADIWASI GARASIA, ADIWASI GIRASIA, ADIWASI GUJARATI, GIRASIA, BHAGORIA, BHILBOLI, WAGDI', GARASIA, भीली, ISO 639-3: gas)

Адівасі-гараська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 100,000 (1988 рік) у Республіці Індія.

АДІВАСІ-ОРІЙСЬКА МОВА (ADIVASI ORIYA, ADIWASI ORIYA, KOTIA ORIYA, KOTIYA, TRIBAL ORIYA, ISO 639-3: ort)

Адівасі-орійська мова – це член орійської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 150,000 (1998 рік) у Республіці Індія. Користуються телугським письмом.

Часткова література:

GUSTAFSSON, Uwe Developing a successful community-supported literacy program: the Adivasi-Oriya-Telugu adult literacy and development project. SIL Electronic Working Papers 2005-004: 11, 2005.

АДІЮКРУ (ADIOUKROU, ADJUKRU, ADYOUKROU, ADYUKRU, AJUKRU, MZUKRU, ISO 639-3: adj)

Мова адіюкру – це член підгрупи агнебі групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 100,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

HILL, Harriet S. The effect of translation on cultural categories: evidence from the Adioukrou Bible. Translation and interculturality: Africa and the West, 15-27. Schriften zur Afrikanistik Research in African Studies, 16. Frankfurt am Main: Peter Lang. 2008.

АДМІРАЛТЕЙСЬКІ МОВИ (ADMIRALTY ISLANDS)

Адміралтейські мови – це підгрупа мов океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить 31 мова у 2-х відділах:

- західний – 3 мови: кеніет, сеймат, вувулу-ауа.
- східний – 28 мов у 3-х підвідділах.

Цими мовами говорять 31,000 осіб на островах Адміралтійства в Папуа-Нова Гвінея.

АДНІЯМАТГАНГА (ADNYAMATHANHA, AD'N'AMADANA, ADYNYAMATHANHA, ANJIMATANA, ARCHUALDA, BENBAKANJAMATA, BUNBARNJA, GADJNJAMADA, JANDALI, KANJIMATA, KEYDNJMARDA, MARDALA, NIMALDA, NURALDA, UMBERTANA, UNYAMOOTHA, WAILBI, WAILPI, WALJBI, WIPIE, YURA NGAWARLA, ISO 639-3: adt)

Мова адніяматганга – це майже вимерлий член групи юра південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 130 (1996 рік) у Західній Австралії.

АДОНАРА (ADONARA, NUSA TADON, SAGU, VAIVERANG, WAIWERANG, ISO 639-3: adr)

Мова адонара – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної центрально-східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 17,000 (2000 рік) на острові Адонара в Індонезії.

АДУГЕ (ADUGE, ISO 639-3: adu)

Мова адуге – це член північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,900 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АЕКА (AEKA, ISO 639-3: aez)

Мова аека – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,400 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АЕКІОМ (AEKYOM, AIWIN, AKIUM, AWIN, WEST AWIN, ISO 639-3: awi)

Мова аекіом – це член галузі авін-паре трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

АЕРСЬКА МОВА (AER, ISO 639-3: aeq)

Аерська мова – це член гуджаратського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 150 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

АЄРЕ (AYERE, ISO 639-3: aye)

Мова аєре – це член підгрупи аєре-аган дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АЄРЕ-АГАН (AYERE-AHAN)

Мови аєре-аган – це підгрупа дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: аган та аєре. Цими мовами говорять більш як 3,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АЖА (AZHA, AJI, AJIWA, A'NDZE, A'NTSAOZO, AZAN, NIMITSO, PHUPHJE, PHULA, HUA PHULA, HUA YI, SHAOJI PHULA, SIFTER BASKET PHULA, HEI PHULA, BLACK PHULA, NIUWEIBA PHULA, COWTAIL PHULA, JIN PHULA, GOLDEN PHULA, HAN PHULA, ISO 639-3: aza)

Мова ажа – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 53,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

АЖЕ (AZHE, YI, 阿哲语, ISO 639-3: yiz)

Мова аже – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 54,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

АЖІЄ (AJIË, A'JIE, ANJIE, HOUAIILOU, WAI, WAILU, ISO 639-3: aji)

Мова ажіє – це член вайлійської вітки південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,040 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Користуються латиницею.

АЗЕРБАЙДЖАНСЬКІ МОВИ (AZERBAIJANI)

Азербайджанські мови – це підгалузь огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. До неї входить 5 мов, а саме: кашкайська, південноазербайджанська, північноазербайджанська, сальчуцька та халадзька. Говорять ними майже 22,000,000 осіб у Республіці Азербайджан та в Ісламській Республіці Іран.

Аї (AYI, ISO 639-3: ayq)

Мова аї – це член галузі тама мовної родини сепік. Кількість мовців – 430 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (3 села). **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської мовної родини.**

Аї (AYI, ISO 639-3: ayx)

Мова аї – це неklasифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,200 (2004 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з мовної родини сепік.**

Аїво (ÄIWOO, AYIWO, AÏWO, GNIVO, LOMLOM, NAAUDE, NIFILOLE, NIVO, REEF ISLANDS, REEFS, ISO 639-3: nfl)

Мова аїво – це член відділу ріф-санта-крус темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

WURM, Stephen A. Notes on nominal classification systems in Äiwoo, Reef Islands, Solomon Islands. *Linguistics across continents: Studies in honor of Richard S. Pittman*, 123-42. Manila: Summer Institute of Linguistics and Linguistic Society of the Philippines, 1981.

Аїзі (AYIZI, ISO 639-3: yyz)

Мова аїзі – це вже майже вимерлий член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Аїзі (AIZI)

Мови аїзі – це група мов підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: апруму-аїзі, мобумрін-аїзі та тіягбамрін-аїзі. Цими мовами говорять 17,500 осіб у Республіці Кот-д'Івуар. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з сино-тибетської родини.**

Аїзо-ґбе (AYIZO GBE, AYIZO, AYIZO-GBE, AYZO, AYIZO, ISO 639-3: ayb)

Мова аїзо-ґбе – це член відділу аджа підгрупи ґбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 227,000 (2006 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Айґон (AIGHON, AIGON, BAO, PSOHOH, ISO 639-3: aix)

Мова айґон – це член підвітки пасімануа вітки араве-пасімануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноново-

гвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

JOHNSTON, Raymond L. The languages and communities of the Kimbe Bay region. Language, communication and development in New Britain, 107-58. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

АЙКАНА (AIKANĀ, CORUMBIARA, HUARI, KOLUMBIARA, TUBARÃO, UARI, WARI, ISO 639-3: tba)

Мова айкана – це некласифікована мова. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 180 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

Aikana Language and the Aikanã Indian Tribe. Native Languages of the Americas website. 2008. <http://www.native-languages.org/aikana.htm>

АЙКЛЕП (AIKLEP, AGERLEP, EKLEP, KAUL, MOEWEHAFEN, ISO 639-3: mwg)

Мова айклек – це член західної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,700 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АЙМАРСЬКІ МОВИ (AYMARAN)

Аймарські мови – це родина мов, яка складається з трьох мов: південноаймарська, хакарська та центральноаймарська. Цими мовами говорять 2,000,000 осіб у Республіці Перу та в Багатонаціональній Державі Болівія.

АЙМАЦЬКА МОВА (AIMAQ, BARBARI, BERBERI, CHANAR-AIMAQ, CHAR AIMAQ, ISO 639-3: aiq)

Аймацька мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 480,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 170,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран.

АЙМЕЛЕ (AIMELE, KWARE, ISO 639-3: ail)

Мова аймеле – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 140 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АЙМОЛ (AIMOL, ISO 639-3: aim)

Мова аймол – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект - ланґронґ, який

може бути окремою мовою. Кількість мовців – 2,640 (2001 рік) у Республіці Індія.
Користуються латиницею.

АЙНБАЙСЬКА МОВА (AINBAI, ISO 639-3: aic)

Айнбайська мова – це член беванської галузі погранично-папуаської мовної родини.
Кількість мовців – 100 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АЙНІЙСЬКА МОВА (AINU, ABDAL, AINI, ÄYNU, EJNU, AÏNOU, ЭЙНУ́, ئهين, 艾努语, ISO 639-3: aib)

Айнійська мова – це член уйгурської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 6,570 (2000 рік) у західній частині Китайської Народної Республіки. **Не змішувати її з мовою-ізолятом подібної назви.**

Часткова література:

TIETZE, Andreas & LADSTÄTTER, Otto Die Abdal (Äinu) in Xinjiang. Österreichische Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Klasse. Sitzungsberichte 604. Wien, 1994.

АЙНСЬКА МОВА (AINU, AINU ИТАК, AÏNOU, АИНУ ИТАК, АЙНСКИЙ, アイヌ イタク, イタック, アイヌ語, 阿伊努语, ISO 639-3: ain)

Айнська мова – це вимираючий мовний ізолят. Кількість мовців – 15 (1996 рік) на Курильських островах у Японській Державі; мову стараються відродити. Мова має 5 голосних і 12 приголосних звуків. Користуються латиницею і письмом катакана. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою подібної назви з алтайської надродини.**

Часткова література:

TAMURA, Suzuko The Ainu Language. Tokyo: Sanseido, 2000.

АЙОВА-ОТО (CHIWERE, IOWA-ОТОЕ-MISSOURIA, BÁXOJE-JÍWERE-ÑÚT'ACHI, IOWA-ОТО, ISO 639-3: iow)

Мова айова-ото – це вже вимерлий член підгрупи чівере групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Мова мала 4 діалекти. Цією мовою говорили в Сполучених Штатах Америки.

АЙОКЕСКО САПОТЕК (AYOQUESCO ZAPOTEC, WESTERN EJUTLA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTA MARÍA AYOQUESCO, ZAPOTÈQUE AYOQUESCO, ISO 639-3: zaf)

Мова айокеско сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 880 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.
Користуються латиницею.

Часткова література:

MACLAURY, Robert E. Ayoquesco Zapotec: Ethnography, phonology, and lexicon. MA thesis, University of the Americas. 1970.

АЙОМЕ (AIOME, AYOM, ISO 639-3: aki)

Мова айом – це член підгалузі середні раму галузі раму мовної родини раму-долішні сепік. Кількість мовців – 750 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АЙОРЕО (AYOREO, AYORÉ, MORO, MOROTOCO, PYETA YOVAI, AYOWEO, ISO 639-3: ayo)

Мова айорео – це член самукоанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,300 (2007 рік) у Республіці Парагвай та 770 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія.

Часткова література:

Quiero contarles unos casos del Beni, no. 2. 1973.

АЙРОРАН (AIRORAN, ADORA, AERORAN, IRIEMKENA, ISO 639-3: air)

Мова айроран – це член групи західне побережжя підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 1,000 (1998 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

CLOUSE, Duane; Donohue, Mark & Ma, Felix Survey report of the north coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2002-078. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-078>

АЙТОН (AITON, AITONIA, 艾通语, ISO 639-3: aio)

Мова айтон – це член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (2006 рік) у Республіці Індія. Користуються бірманським письмом.

АЙ-ЧАМ (AI-CHAM, ATSAM, JIAMUHUA, JIN, JINHUA, 锦语, ISO 639-3: aih)

Мова ай-чам – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,700 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

EDMONDSON, J. A., & SOLNIT, D. B. Comparative Kadai: linguistic studies beyond Tai. Summer Institute of Linguistics publications in linguistics, no. 86. [Arlington, Tex.]: Summer Institute of Linguistics. 1988.

АК (AK, ISO 639-3: akq)

Мова ак – це член галузі жовта ріка мовної родини сепік. Кількість мовців 75 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АКА (AKA, FA-C-AKA, JEBEL SILAK, JEBELS SILLOK, SILLOK, ISO 639-3: soh)

Мова ака – це член підгрупи ака-кело-моло групи східні джебел східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1989 рік) у Демократичній Республіці Судан.

АКА-БЕА (АКА-BEA, АКА-BEADA, BEA, BEADA, BIADA, BOGIJAB, BOJIGNIJI, BOJIGYAB, ISO 639-3: abj)

Мова ака-беа – це вимерлий член центральної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія на Андаманських островах.

АКА-БО (АКА-BO, BA, BO, ISO 639-3: akm)

Мова ака-бо – це вимерлий член північної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія на Андаманських островах.

АКАВАЙО (AKAWAIO, ACAHUAIO, ACEWAIO, AKAWAI, INGARICO, WAICÁ, WAIKA, ISO 639-3: ake)

Мова акавайо – це член підгрупи капон групи макуші-капон східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 4,500 (2002 рік) у Кооперативній Республіці Ґаяна, 670 (1997 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 180 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

АКА-ДЖЕРУ (АКА-JERU, JERU, YERAWA, ISO 639-3: akj)

Мова ака-джеру – це вимерлий член північної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія на Андаманських островах. Мережа Phenomenica твердить, що ще було принаймні 20 мовців у 2008 році.

АКА-КАРІ (АКА-CARI, CARI, CHARIAR, ISO 639-3: aci)

Мова ака-карі – це вимерлий член північної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Індії на Андаманських островах.

АКА-КЕДЕ (АКА-KEDE, KEDE, ISO 639-3: akx)

Мова ака-кеде – це вимерлий член центральної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія на Андаманських островах.

АКА-КЕЛО-МОЛО (АКА-KELO-MOLO)

Мови ака-кело-моло – це підгрупа групи східні джебел східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: ака, кело та моло. Мовами ака-кело-моло говорять тільки 600 осіб у Демократичній Республіці Судан.

АКА-КОЛ (АКА-KOL, KOL, ISO 639-3: akv)

Мова ака-кол – це вимерлий член центральної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія на Андаманських островах.

АКА-КОРА (АКА-KORA, KORA, ISO 639-3: ack)

Мова ака-кора – це вимерлий член північної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Індії на Андаманських островах у Республіці Індія.

АКАН (AKAN, ACANO, CENTRAL TANO, 阿坎语, ISO 639-3: aka)

Мова акан – це член гуртка акан центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 8,300,000 (2004 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HANSFORD, Gillian F. Doing Chumburu songs – a taxonomy of styles. SIL Language and Culture Documentation and Description, 5: 33 p. 2010.

АКАН (AKAN)

Мови акан – це гурток центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: аброн, акан, васа та чумбулі. Цими мовами говорять майже 10,000,000 осіб у Республіці Гана та в Республіці Бенін.

АКАР-БАЛЕ (AKAR-BALE, BALE, BALWA, ISO 639-3: aci)

Мова акар-бале – це вимерлий член центральної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія на Андаманських островах.

АКАСЕЛЕМ (AKASELEM, AKASELE, CEMBA, CHAMBA, KAMBA, KASELE, TCHAMBA, ISO 639-3: aks)

Мова акаседем – це член підгуртка нчам гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 47,500 (2002 рік) у Республіці Того.

Часткова література:

POIDI, Napo Esquisse comparative de l'Àkàsìlímí et du Bààsàal (Famille Gur: Togo). Ph.D. thesis. Université Stendahl. 527 p. 1995.

АКАТЕКО (AKATEKO, ACATEC, ACATECO, CONOB, SAN MIGUEL ACATÁN KANJOBAL, WESTERN KANJOBAL, WESTERN Q'ANJOB'AL, ISO 639-3: knj)

Мова акатеко – це член канхобаль-хакальтецької групи канхобальської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 48,500 (1998 рік) у Республіці Гватемала та 10,100 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

WESTFALL, Arvid, WESTFALL, Nancy L. & FLEMING, Ilah Alfabeto kanjobal. Alfabeto de las lenguas mayances, 71-74. Guatemala: Instituto Indigenista Nacional, 1977.

АКАТЕПЕК МЕФАА (ACATEPEC ME'PHAA, ME'PA, ME'PA WÍ'IN, ME'PHAA, WESTERN TLAPANEC, ISO 639-3: tpx)

Мова акатепек мефаа – це член галузі субтіяба-тлапанекан ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 54,000 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLACK, Cheryl A. An autosegmental analysis of Me'phaa (Tlapanec) noun inflection. Survey of California and other Indian languages 13: 1-14. 2005.

АКВА (AKWA, ISO 639-3: akw)

Мова аква – це член підгуртка мбосі гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,100 (2000 рік) у Республіці Конго.

АКВАВА (AKWAWA, SUBGROUP IV)

Мови аквава – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї галузі належать 7 мов: ава-каноейро, гвахахара, паракана, суруй до пара, тапірапе, тембе й токантинс асуріні. Мовами аквава говорять дещо більш як 17,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

АКВЕЯ (AKWEYA)

Мови аквея – це підгрупа ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входять 7 мов у 2-х відділах:

- елої – 1 мова: елої;
- етуло-ідома – 6 мов у 2-х підвідділах.

Цими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АКЕ (AKE, AIKE, AKYE, ISO 639-3: aik)

Мова аке – це член еггонського підвідділу південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія, 3 села. У більших оселях переходять на мову гауса.

АКЕБУ (AKEBU, AKEBOU, ЕКРЕЕВНЕ, GAKAGBA, KABU, KEBU, KEGBERIKE, ISO 639-3: keu)

Мова акебу – це член підгрупи кебу-анімере лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 56,000 (2002 рік) у Республіці Того.

АКЕВ (AKEU, AKI, AKUI, ISO 639-3: aeu)

Мова акев – це член групи лоло лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 10,000 (2007 рік) у Китайській Народній

Республіці (кількість зростає), 1,000 (1996 рік) у Лаоській Народній Республіці, 1,000 (2004 рік) у М'янма та 400 (2006 рік) у Королівстві Таїланд.

АКЕЇ (AKEI, TASIRIKI, ISO 639-3: *tsr*)

Мова акеї – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 650 у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

АККАДЬСЬКА (AKKADIAN, ACCADIAN, ASSYRO-BABYLONIAN, ISO 639-3: *akk*)

Аккадська мова – це вимерла мова, що належить до східносемітської галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Її ще звать ассиро-вавилонською мовою. Вона була мовою давньої Месопотамії (тепер Ірак) від приблизно 3000 року до Христа аж до часів Христа. Найраніші записи цією мовою походять з приблизно 2500 року до Христа і є найстаршими знаними записами семітською мовою. Аккадська мова розвинулась у 2 діалекти: ассирійський, мову давньої Ассирії, і вавилонський, мову давнього Вавилону. Біля 1500 року до Христа почали вживати вавилонський діалект як на Близькому Сході, так і в міжнародній дипломатії. З часом вавилонський діалект у великій мірі замінив ассирійський у записах та літературі ассирійської культури. Однак з початком християнської ери вавилонський діалект завмер і лишився мертвою мовою аж до новітніх часів, коли його в першій половині XIX століття відшифрували. На відміну від інших семітських мов, аккадська мова та її пізніші форми, ассирійська і вавилонська, вживали клинове письмо. Аккадці прийняли клинове письмо приблизно 2500 року до Христа від сумерійців, несемітського народу, які, загалом вважають, його винайшли.

Часткова література:

GELB I.J. Old Akkadian Writing and Grammar. Chicago, 1961.

HUEHNERGARD, J. A Key to a Grammar of Akkadian. Harvard Semitic Studies. Eisenbrauns, 2005.

SODEN, Wolfram von Grundriss der akkadischen Grammatik. Annalecta Orientalia. Rome, 1969.

АККАЛА СААМСЬКА МОВА (AKKALA SAAMI, ANKKIL, BABINO, BABINSK, АККАЛА, ISO 639-3: *sia*)

Аккала саамська мова – це вже вимерлий член східної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Цією мовою говорили в Російській Федерації; останній мовець помер у грудні 2003 року.

АКЛАНСЬКІ МОВИ (AKLAN)

Акланські мови – це підвідділ західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 2 мови: інікеанонська і малайнонська. Говорять ними 400,000 осіб у Республіці Філіппіни.

АКОЄ (АКОУЕ, АКОІНКАКЕ, АКОУІ, АНГОУА, ЛОІКІ, МАІ-НЕС-РІ, МАІНІРІ, ОВІ, ISO 639-3: miw)

Мова акоє – це член осередньої анґанської підгалузі анґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 800 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зменшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WHITNEY, Henry, compiler. Akoye triglot dictionary. [Manuscript] 125 p. Available: 2010; Created: 1995. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52509>

АКОКОЇДНІ МОВИ (АКОКОІD)

Акокоїдні мови – це підгрупа дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – арігіді. Цією мовою говорять 48,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерії.

АКОЛЕТ (АКОЛЕТ, ISO 639-3: akt)

Мова аколет – це член східної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 950 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HOOPERT, Daniel A. & WAKEFIELD, David C. The languages and communities of south-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 5-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

АКООСЕ (АКООСЕ, АКОСИ, БАКОСИ, БЕКООСЕ, КООСЕ, КОСИ, НКООСИ, НКОСИ, ISO 639-3: bss)

Мова акоосе – це член вітки нґое підгуртка лунду-балонґ гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 100,000 (2001 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEDINGER, Robert A grammar of Akoose: a northwest Bantu language.

АКПА (АКРА, АКВЕУА, ISO 639-3: akf)

Мова акпа – це член підгрупи ятіе-акпа ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 26,900 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АКПЕС (АКРЕС, IBARAM-EFIFA, ISO 639-3: ibe)

Мова акпес – це член групи акпес бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АКПЕС (АКРЕС)

Мови акпес – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – акпес. Говорять нею 10,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АКПЕТ (АКРЕТ)

Мови акпет – це підвідділ відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – укпет-егом. Говорять нею понад 11,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АКРОА (АСРОА, СОРОА, ISO 639-3: acs)

Мова акроа – це вже вимерлий член акуаської підгрупи центральної групи ґеської підгалузі ґе-кайнганґської галузі макро-ґеської мовної родини. Говорили нею в Федеральній Республіці Бразилія.

АКРУКАЙ (АКРУКАУ, ISO 639-3: afi)

Мова акрукай – це член підгалузі тамолан галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 250 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АКСІ (АХІ, АНІ, АХІВО, АХІРО, ҮІ, 阿细语, ISO 639-3: yix)

Мова аксі – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АКУАСЬКІ МОВИ (АСУА)

Акуаські мови – це підгрупа центральної групи ґеської підгалузі ґе-кайнганґської галузі макро-ґеської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: шаванте, шакріяба і шеренте. Говорять ними 11,800 осіб у Федеральній Республіці Бразилія.

АКУКУ (АКУКУ, ISO 639-3: ayk)

Мова акуку – це член південного підвідділу північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена в Федеративній Республіці Нігерія.

АКУМ (AKUM, ANYAR, OKUM, AAKUEM, ISO 639-3: aku)

Мова акум – це член підгрупи юкубен-кутеб джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,400 (2002 рік) у Республіці Камерун і якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

AKUMBU, Pius & BRYE, Elisabeth A rapid appraisal language survey of Akum. SIL Electronic Survey Reports 2005-005: 16 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-005>

АКУРІО (AKURIO, AKOERIO, AKULIYO, AKURI, AKURIJO, AKURIYO, OYARICOULET, TROMETESSEM, TRIMETESSEN, WAMA, WAYARICURI, ISO 639-3: ako)

Мова акуріо – це майже вимерлий член групи вама східно-західної гаїанської підгалузі північної галузі карибської мовної родини. Кількість мовців – 10 (2000 рік) у Республіці Сурінам.

АЛАБА (ALABA-K'ABEENA, ALABA, ALLAABA, HALABA, ISO 639-3: alw)

Мова алаба – це член гірської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 162,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Її вивчають у народних школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SCHNEIDER-BLUM, Gertrud A Grammar of Alaaba, a Highland East Cushitic Language of Ethiopia. Cushitic Language Studies, 25. Cologne, 2007.

CRASS, Joachim Das K'abeena. Deskriptive Grammatik einer hochlandostkuschitischen Sprache. Cushitic Language Studies, 23. Cologne, 2005.

АЛАБАМСЬКА МОВА (ALABAMA, ALIBAMU, ALBAAMO INNAAꞤIILKA, ISO 639-3: akz)

Алабамська мова – це член східної галузі мускозької мовної родини. Кількість мовців – 100 (1997 рік) у штаті Техас у Сполучених Штатах Америки. Здебільша старші віком особи, молодші переходять на англійську мову.

Часткова література:

RISING, David P. Koasati switch reference in discourse. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1990.

АЛАБАТ-АГТА (ALABAT ISLAND AGTA, ALABAT ISLAND DUMAGAT, ISO 639-3: dul)

Мова алабат-агта – це майже вимерлий член умірай-думагетської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 30 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

АЛАВСЬКА МОВА (ALAWA, KALLANA, LEEALOWA, ISO 639-3: *alh*)

Алавська мова – це вимираючий член алавської підгалузі маранської галузі гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 18 (1991 рік) у північній Австралії - тільки дорослі.

Часткова література:

CUNNINGHAM, Margaret C. Alawa phonology and grammar. PhD thesis. University of Queensland, 1969.

АЛАВСЬКІ МОВИ (ALAWIC)

Алавські мови – це вже вимираюча підгалузь маранської галузі гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. До групи належить тільки одна мова – алавська. Говорять ще нею 18 осіб у північній Австралії.

АЛАґВА (ALAGWA, ALAGWAISI, ALAGWASE, ALAWA, ASI, CHASI, KIALAGWA, WASI, ISO 639-3: *wbj*)

Мова алаґва – це член південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

АЛАґО (ALAGO, ARAGO, ARAGU, ARGO, IDOMA NOKWU, ISO 639-3: *ala*)

Мова алаґо – це член підвідділу ідома відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 35,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

АЛАК (ALAK, HRLAK, ISO 639-3: *alk*)

Мова алак – це член центральнобаґнарської групи баґнарської підгалузі східної мон-хмерської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2007 рік) у Лаоській Народній Республіці.

Часткова література:

THEAPHAN L. – THONGKUM The place of Lawi, Harak and Tariang within Bahnaric. Mon-Khmer Studies 27: 109-17, 1997.

АЛАКАЛУФСЬКІ МОВИ (ALACALUFAN)

Алакалуфські мови творять окрему мовну родину. Її ніяк не вдається сполучити з жодною іншою родиною. Вона охоплює тільки 2 мови: кавескар і какауа. Говорять ними ще лиш 12 осіб у Республіці Чилі.

АЛАКАТЛАЦАЛА МІШТЕК (ALACATLATZALA MIXTEC, HIGHLAND GUERRERO MIXTEC, MIXTECO DE ALACATLATZALA, TO'ON SAVI, ISO 639-3: *mim*)

Мова алакатлацала міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 22,200 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у двомовних школах. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

ANDERSON, Lynn Vocabulario de palabras que se relacionan con el maíz en Mixtecode Alacatlazala. Guerrero. Mexoco, D.F.: Instituto Lingüístico de Verano. 79 p. 2001.

АЛАМБАК (ALAMBAK, ISO 639-3: amp)

Мова аламбак – це член підгалузі аламбак галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,530 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRUCE, Kathleen L. & BRUCE, Les P. Emotions in the Alambak lexicon. A Mosaic of languages and cultures: studies celebrating the career of Karl J. Franklin, 38-59. SIL e-Books, 19. [Dallas]: SIL International. 2010. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52526>

АЛАМБАК (ALAMBAK)

Мови аламбак – це підгалузь галузі сепік-гілл мовної родини сепік. До цієї підгалузі належать 2 мови: аламбак і канінгра. Мовами аламбак говорять більш як 1,800 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АЛАНГСЬКА МОВА (ALANGAN, ISO 639-3: alj)

Алангська мова – це член північномангійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 7,690 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

АЛАРОДІЙСЬКІ МОВИ (ALARODIAN)

Алародійські мови – це пропонована назва мовної родини, яка обіймала б дагестанські і гуро-урартські мови.

Часткова література:

OSTIR, K. Beiträge zur Alarodischen Sprachwissenschaft. 1921.

АЛАС-КЛУЕТ-БАТАЦЬКА МОВА (BATAK ALAS-KLUET, ALAS-KLUET BATAK, ISO 639-3: btz)

Алас-клует-батацька мова – це член північної групи батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 195,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії.

АЛБАЙ-БІКОЛЬСЬКА МОВА (ALBAY BICOLANO, BUHI-OASNON-DARAGA BIKOL, ALBAYANON, ISO 639-3: bhk)

Албай-бікольська мова – це член внутрішнього відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,900,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

BALLENAS, Emy T.; BORRAMEO, Nilo M.; OLSON, Kenneth S.; KUNTZ, Judy,; OLSON, Roger E. & SIMONS, Gary Buhí'non digital wordlist: archival form. (Manuscript). Created 2006-04-14. Available 2009.

АЛБАНСЬКІ МОВИ (ALBANIAN)

Албанські мови – це родина індоєвропейської мовної надродини. До цієї родини належать 4 мови у двох галузях:

- геґська – 1 мова: геґська;
- тоскська – 3 мови: арбересько-албанська, арванитицько-албанська та тосксько-албанська.

Говорять ними 7,186,000 осіб у Республіці Косово, в Республіці Македонія, в Чорногорії, в Італійській Республіці, в Грецькій Республіці та в Республіці Албанії.

АЛВІРІ-ВІДАРСЬКА МОВА (ALVIRI-VIDARI, ISO 639-3: avd)

Алвірі-відарська мова – це член талійської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

АЛГІЙСЬКІ МОВИ (ALGIC)

Алгійські мови – це родина мов, яка складається з 44 мов у 3-х галузях:

- алгонкська - 42 мови в 3-х підгалузях та 4 окремі мови;
- вйот - 1 мова: вйот;
- юрок - 1 мова: юрок.

Деякі мовознавці до алгійських мов включають тільки 30 мов, з того до алгонкської групи тільки 28 мов. Говорять ними більш як 200,000 осіб у Північній Америці – в Канаді і США.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian languages: The historical linguistics of Native America. New York: Oxford University Press, 1997.

MITHUN, Marianne The languages of Native North America. Cambridge, 1999.

АЛГОНКІНСЬКА МОВА (ALGONQUIN, ALGONKIN, ANICINÀBEMOWIN, ANISHNAABEMOWIN OMAAMIWININIMOWIN, ISO 639-3: alq)

Алгонкінська мова – це член групи оджібва центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 2,430 (1987 рік) у південно-західній частині Квебеку та в Онтаріо в Канаді; кількість мовців зменшується. Вживають теж французьку і частинно англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILSTRAP, Roger L. Algonquin dialect relationships in northwestern Quebec. National Museum of Man, 44. Ottawa: National Museums of Canada, 1978.

АЛГОНКСЬКІ МОВИ (ALGONQUIAN, ALGONKIAN)

Алгонкські мови – це галузь алгійської мовної родини. До цієї галузі належать 42 мови в 3-х підгалузях і 1 невизначена мова та 3 окремі мови:

- рівнинна – 5 мов: одна група і дві окремі мови;
- східна – 10 мов: вампаноаґ, західно-абнакі, малесит-пассамакводі, микмак, могоґан-монтавк-нарраґансет, мунсі, нантікок, повґатан, східно-абнакі, унамі;
- центральна – 23 мови в 2-х групах і 6 окремих мов;
- невизначена – 1 мова: ламбі;
- окремі мови – 3: кароліно-алґонкська мова, маґіканська мова, піскатавейська мова.

Назва *алґонкін* походить від індіанського слова *elakótkwík* (вимова: *иле'ґомоґвік*), що означає «вони є наші родичі/приятелі». Більшість алґонкських мов вимирає, а багато з них вже вимерло. Говорять ними близько 200,000 осіб у США і Канаді від побережжя Атлантийського океану до Скелястих гір. Алґонкські мови характерні складною полісинтетичною морфологією і софістичною системою дієслова: існує четверта особа в дієслові. У словотворі, те, що в інших мовах вимагає багато слів, щоб висловити думку, в алґонських мовах потрібно тільки одного слова. Наприклад, слово *wiitokuchumpunkuruganiyugwivan-tuti* означає *ті, що будуть сидіти і розрізувати ножем чорну самицю (або самця) буйвола*.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian Languages: The historical linguistics of Native America. New York, 1997.

MITHUN, Marianne The languages of Native North America. Cambridge, 1999.

АЛЕҒЕ (ALEGE, ALEGI, UGBE, UGE, ISO 639--3: alf)

Мова алеҒе – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніҒеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (1973 рік) у Федеративній Республіці НіҒерія.

АЛЕКАНО (ALEKANO, GAFUKU, GAHUKU, GAHUKU-GAMA, ISO 639-3: gah)

Мова алекано – це член групи ґаґуку-бенабена ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 25,000 (1999 рік) у Папуа-Нова Ґвінея, здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

DEIBLER, Ellis W. The function of glottal stop in Gahuku. Studies in Melanesian orthographies, 23-30. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 33. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1987.

DEIBLER, Ellis W. How to speak Alekano. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 112 p. 2000.

АЛЕМАНСЬКІ МОВИ (ALEMANNIC)

Алеманські мови – це відділ горішньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови: валзерська, колонія-товар-німецька, швабська та швайцарська німецька. Говорять ними більш як 7,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина, в Швайцарській Конфедерації та Боліварській Республіці Венесуела.

АЛЕУТСЬКА МОВА (ALEUT, UNANGAX TUNUU, ALÉOUTE, АЛЕУТСКИЙ, 阿留申语, ISO 639-3: ale)

Алеутська мова – це член алеутської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 300 (1995 рік) на Алеутських островах у США та 190 (2002 рік) на Командорських островах у Російській Федерації. Користуються латиницею; кирилицю в її церковно-слов'янській формі вже перестали вживати.

АЛЕУТСЬКІ МОВИ (ALEUT)

Алеутські мови – це галузь ескімосько-алеутської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – алеутська. Говорять нею несповна 500 осіб у США та в Російській Федерації.

АЛЖИРО-АРАБСЬКА МОВА (ALGERIAN SPOKEN ARABIC, ALGERIAN ARABIC, ARABE ALGÉRIEN, ARABISCH ALGERIEN, 阿尔及利亚阿拉伯语, ISO 639-3: arq)

Алжиро-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,400,000 (1996 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці та 10,000 (1998 рік) у Республіці Нігер. Існують мовці теж у Бельгії, Єгипті, Франції, Німеччині, Сен-П'єр-е-Мікелон. Користуються арабським письмом. Зараховують її до арабської макромови.

АЛЖИРО-САГАРО-АРАБСЬКА МОВА (ALGERIAN SAHARAN SPOKEN ARABIC, SAHARAN ARABIC, TAMANGHASSET ARABIC, TAMANRASSET ARABIC, ARABE SAHARA ALGÉRIEN, ARABISCH ALGERISCHE SAHARA, 阿尔及利亚撒哈拉阿拉伯语, ISO 639-3: aao)

Алжиро-сагаро-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 100,000 (1996 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці та 10,000 (1998 рік) у Республіці Нігер. Зараховують її до арабської макромови.

АЛІ (ALI, ISO 639-3: aiy)

Мова алі – це член східного підвідділу відділу г'бая-манза-нг'бака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 35,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

АЛІЯВАРР (ALYAWARR, ALJAWARRA, ALYAWARRA, ALYAWARRE, ILIAURA, YOWERA, ILIAURA, ILLIAURA, ILJAURA, ILYAURA, ILYOWRA ILLYOWRA, ILLURA, ALIAWARA, ALYAWARA, ILAWARA, JALJUWARA, YALYUWARA, ISO 639-3: aly)

Мова аліяварр – це член араднської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,450 (1996 рік) у Північній Території і Квінсланді в Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUDSON, Joyce Five papers in Australian phonologies. Work Papers of SIL – AAB. Series A, 1. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1977.

АЛКОСАВКА МІШТЕК (ALCOZAUCA MIXTEC, MIXTECO ALOCOZAUCA, MIXTECO DE XOCHAPA, ISO 639-3: xta)

Мова алкосавка міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

STARK C., Sharon (Sara); JOHNSON, Audrey (Andrea) F. & GONZÁLEZ DE GUZMÁN, Benita Diccionario básico del mixteco de Xochapa, Guerrero. Tlalpan, D.F. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 150 p. 2006.

АЛЛАДІЯН (ALLADIAN, ALLADYAN, ALLAGIA, ALLAGIAN, ISO 639-3: ald)

Мова алладіян – це член підгрупи авікам-алладіян групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 23,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

АЛЛАРСЬКА МОВА (ALLAR, AALAN, ALAN, ALANMAR, ALAR, ALLAN, CHATANS, ISO 639-3: all)

Алларська мова – це неklasифікований член дравідської мовної родини. Кількість мовців – 350 (1994 рік) в Індії.

АЛМОРА (ALMORA)

Мови алмора – це відділ західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови: біянґсі, дармія, ранґкас і чавданґсі. Мовами алмора говорять більш як 10,000 осіб у Республіці Індія та в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

АЛНГІТГ (ALNGITH, ISO 639-3: aid)

Мова алнгітг – це вже вимерлий член північнопаманської підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

АЛОАПАМ САПОТЕК (ALOÁPAM ZAPOTEC, ZAPOTECO DE ALOÁPAM, ZAPOTÈQUE ALOAPAM, ISO 639-3: zaq)

Мова алоапам сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 3,400 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

Diccionario ilustrado en el zapoteco de Aloápam. 2007. 2nd ed. Mexico, D.F.: Instituto Lingüístico de Verano. 26 p.

АЛО-ПГОЛА (ALO PHOLA, PULA, VOLA, ISO 639-3: uro)

Мова ало-пгола – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - неозначена в Китайській Народній Республіці.

АЛОП (ALOR, ALORESE, BAHASA ALOR, ISO 639-3: aol)

Мова алор – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної центрально-східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (1997 рік) на острові Алор в Індонезії. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

АЛОП (ALOR)

Мови алор – це підгрупа групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 8 мов: абуї, адано, гамап, кабола, каманг, кафоа, келон і куї. Мовами алор говорять більше як 80,000 осіб на Малих Зондських островах в Індонезії. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

АЛОП-ПАНТАР (ALOR-PANTAR)

Мови алор-пантар – це група мов західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 14 мов у 2-х підгрупах:

- алор – 8 мов: абуї, адано, гамап, кабола, каманг, кафоа, келон, куї;
- пантарська – 6 мов: благар, ламма, недебанг, ретта, тева, теревенг.

Мовами алор-пантар говорять майже 110,000 осіб на Малих Зондських островах в Індонезії.

АЛСЕЯ (ALSEA, ALSÉYA, ALSEAN, YAKONAN, ISO 639-3: aes)

Мова алсея – це вже вимерлий член надбережно-орегонської підгалузі орегон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки; 1930 року було вже менше ніж 10 мовців.

АЛТАЙСЬКІ МОВИ (ALTAIC)

Алтайські мови – це мовна надродина, до якої входять 66 мов. Їх розділяють на 3 родини:

- монгольська – 14 мов у 2-х галузях;
- тунгуська – 12 мов у 2-х галузях;
- тюркська родина – 40 мов у 6-х галузях.

Алтайськими мовами говорять майже 140,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Монголії, у Російській Федерації та в Ісламській Республіці Афганістан. Дехто зачисляє до алтайських мов також корейську, японську і рюкюську мови.

Алтайські мови мають гармонію голосних (подібно і уральські мови), тобто в одному слові можуть виступати тільки деякі «споріднені» голосні за місцем творення. В алтайських мовах практично відсутній фонологічно значущий силовий наголос. В області морфології для алтайських мов характерна аглютинація суфіксального типу. В алтайському дієслові знаходять дві дієслівні форми: наказовий спосіб і бажаний спосіб. Переважний порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Ramstedt, G.J. Einführung in die altaische Sprachwissenschaft, 3 vol. Helsinki, 1952-1966.

Sinor, Denis Essays in Comparative Altaic Linguistics. Bloomington: Indiana University, Research Institute for Inner Asian Studies, 1990.

Poppe, Nicholas Introduction to Altaic Linguistics. Wiesbaden, 1965.

АЛТСЬКІ МОВИ (ALTA)

Алтські мови – це підгрупа мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: південноалтська і північноалтська. Цими мовами говорять 1,200 осіб у Республіці Філіппіни.

АЛУГУ (ALUGU, PHULA, MUJI, PHUPHA, ISO 639-3: aub)

Мова алугу – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,500 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зростає. Мову вивчають у початкових школах.

АЛУ-КУРУМБСЬКА МОВА (ALU KURUMBA, ALU KURUMBA NONSTANDARD KANNADA, HAL KURUMBA, PAL KURUMBA, ISO 639-3: xua)

Алу-курумбська мова – це член кодагської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1997 рік) в Індії.

АЛУМСЬКІ (ALUMIC)

Алумські мови – це підгрупа мов групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – алуму-тесу. Цією мовою говорять 7,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АЛУМУ-ТЕСУ (ALUMU-TESU, ALUMU, ARUM-CESU, ARUM-CHESSU, ARUM-TESU, ALUMU-АКPОНДУ, ISO 639-3: aab)

Мова алум-тесу – це член алумської підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 7,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія (8 сіл).

АЛУНЕ (ALUNE, PATASIWA ALFOEREN, SAPALEWA, ISO 639-3: alp)

Мова алуне – це член вітки улат-інай амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакусського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральномолюккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 17,200 (2000 рік) на острові Серам в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

TAGUCHI, Yushin & TAGUCHI, Takako A phonology of Alune. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 8: 95-127, 1990.

АЛУО (ALUO, LAKA, GAN YI, YALA, LILA, NILUO, ISO 639-3: yna)

Мова алуо – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 25,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

АЛУР (ALUR, ALORO, ALUA, ALULU, DHO ALUR, JO ALUR, LUR, LURI, 阿卢尔语, ISO 639-3: alz)

Мова алур – це член підгуртка гуртка алур гуртка алур-ачолі підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 750,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Конго та 617,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

Часткова література:

KUTSCH LOJENGA, Constance Vowel harmony in Alur: On the crossroads of two systems. *Proceedings of the Third Nilo-Saharan Linguistic Colloquium, Kisumu, Kenya, August 4-9, 1986*, 131-41. Nilo-Saharan, 6. Hamburg: Buske. 1992.

АЛУР (ALUR)

Мови алур – це підгурток гуртка алур-ачолі підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить лиш одна мова – алур. Цією мовою говорять майже 1,400,000 осіб у Демократичній Республіці Конго та в Республіці Уганда.

АЛУР-АЧОЛІ (ALUR-ACHOLI)

Мови алур-ачолі – це гурток підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належать з мови у 2-х підгуртках:

- алур – 1 мова: алур;
- ланго-ачолі – 2 мови: ачолі, ланго.

Мовами алур-ачолі говорять більш як 4,000,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Південний Судан і в Республіці Уганда.

АЛЮТОРСЬКА МОВА (ALYUTOR, ALIUTOR, ALYUTOR, OLYUTOR, ISO 639-3: alr)

Алюторська мова – це член коріак-алюторської підгалузі північної галузі чукотко-камчатської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150 (2000 рік) у Коріацькому Національному Окрузі Російської Федерації; кількість зменшується: молодші особи (нижче 35 років) перейшли на російську мову.

АЛЯСЬКІ МОВИ (ALASKAN)

Аляські мови – це група мов юпіцької підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: пацифічна юпіцька та центральна юпіцька. Говорять ними 17,000 осіб у штаті Аляска в США.

АМА (АМА, SAWIYANU, АМА PAPOUASIE-NOUVELLE-GUINÉE, ISO 639-3: amn)

Мова ама – це член арайської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 480 (1990 рік) у Папуа – Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-суданської мовної родини.**

Часткова література:

ÅRSJÖ, Britten Topic in Ama discourse. Language and Linguistics in Melanesia 25: 1-25. 1994.

АМА (АМА, INYIMANG, NYIMA, NYIMAN, NYIMANG, NYUWING, ISO 639-3: nyi)

Мова ама – це член групи нійманг західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 70,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з арай-квомтарської мовної родини.**

АМАГАЙ (АМАНАІ, АМАНЕІ, ISO 639-3: amq)

Мова амагай – це майже вимерлий член підгалузки елпапуті галузки гатугага підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова мала 3 діалекти. Кількість мовців – 50 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії – 4 села.

АМАЙМОН (АМАЙМОН, ISO 639-3: ali)

Мова амаймон – це член амаймонської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 1,780 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

АМАЙМОНСЬКІ МОВИ (АМАЙМОН)

Амаймонські мови – це підгрупа пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш 1 мова – амаймон. Цією мовою говорять 1,780 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АМАЛ (AMAL, ALAI, ISO 639-3: aad)

Мова амал – це член галузі івам мовної родини сепік. Кількість мовців – 830 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АМАЛЮМУТСЬКІ МОВИ (AMALUMUTE)

Амалюмутські мови – це підгурток мов гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східно-центральної малукської підгрупи центрально-малукської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 7 мов у 3-х підвітках і три окремі мови:

- гулунґ – 1 мова: гулунґ;
- ловн – 1 мова: ловн;
- улат-інай – 2 мови: алуне, накаела;
- мови: горуру, лісабата-нуніялі, піру.

Цими мовами говорять 23,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

АМАМІ-ОКІНАВСЬКІ МОВИ (АМАМІ-ОКІНАВАН)

Амамі-окінавські мови – це підгалузь рюкюської галузі японсько-рюкюської мовної родини. До цієї підгалузі належать 8 мов у 2-х групах:

- південна амамі-окінавська – 4 мови: йорон, куніґамі, оку-но-ерабу, центральна окінавська;
- північна амамі-окінавська – 4 мови: кікай, південна амамі-ошіма, північна амамі-ошіма, току-но-шіма.

Амамі-окінавськими мовами говорять понад 1,000,000 осіб у Японській Державі.

Часткова література:

UEMURA, Yukio & WAYNE P. Lawrence The Ryukyuan language. Endangered Languages of the Pacific Rim (Series), A4-018. Osaka, Japan: ELPR. 2003.

АМАНАБСЬКА МОВА (АМАНАВ, ISO 639-3: amn)

Аманабська мова – це член вариської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 4,420 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MINCH, Andrew Amanab grammar essentials. Namia and Amanab grammar essentials, 99-173. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 39. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1992.

АМАНАЄ (АМАНАУЄ, АМАНАГЕ, АМАНАЈЄ, АМАНЫЄ, МАНАЈО, МАНАХО, МАНАЗЕ, МАНАЗО, ISO 639-3: ama)

Мова аманає – це вже вимерлий член підгалузі анамбе галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія. Перейшли на португальську мову.

АМАРА (AMARA, BIBLING, LONGA, ISO 639-3: aie)

Мова амара – це член вітки амара південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,170 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АМАРА (AMARA)

Мови амара – це вітка південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки входить лиш одна мова – амара. Говорять нею несповна 1,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АМАРАґ (AMARAG, AMURAG, WUREIDBUG, AMURDAK, ISO 639-3: amg)

Мова амараґ – це майже вимерла мова амараґської галузі ївайджанської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 у Північній Території Австралії; можливо, вже всі вимерли.

АМАРАґСЬКІ МОВИ (AMARAGIC)

Амараґські мови – це одна з галузей ївайджанської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входить тільки одна мова – амараґ. Говорять нею ще лиш 5 осіб у Північній Території Австралії.

АМАРАКАЕРСЬКА МОВА (AMARAKAERI, AMARACAIRE, AMARAKAIRE, MASHCO, ISO 639-3: amr)

Амаракаерська мова - це член гаракмбетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 500 (1987 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TRIPP CAMPBELL, Robert Los verbos Amarakaeri. Datos Etno-Lingüísticos: Colección de los archives del ILV, 33. Lima, Peru: Instituto Lingüístico de Verano, 1978, 2008.

АМАРАСІ (AMARASI, TIMOR AMARASI, ISO 639-3: aaz)

Мова амарасі – це член західного екстрарамелайського відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної центрально-східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1997 рік) на острові Тимор в Індонезії. Користуються латиницею.

АМАТЛАН САПОТЕК (AMATLÁN ZAPOTEC, DIZHZE, ZAPOTECO DE SAN CHRISTÓBAL AMATLÁN, ZAPOTECO DEL NORESTE DE MIAHUATLÁN, ZAPOTÈQUE AMATLAN, ISO 639-3: zpo)

Мова аматлан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Тональна мова.

Часткова література:

RIGGS, David B. Paragraph analysis for Amatlán Zapotec. SIL Mexico Workpapers 9: 1-11. 1987.

АМАУАКА (АМАНУАСА, АМАГУАКО, АМАВАКА, АМАВА́КА, АМЕНГУАСА, АМЕУНАКЕ, ІПІТІНЕРІ, SAYACO, SAYACU, ISO 639-3: amc)

Мова амауака – це член підгалузі амауака південно-центральної галузі мовної родини пано. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 110 (2000 рік) у Республіці Перу та 220 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SPARING-CHÁVEZ, Margarethe W. La referencia entre cláusulas en el amahuaca. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 11: 19-35. 2005.

АМАУАКА (АМАНУАСА)

Мови амауака – це підгалузь південно-центральної галузі мовної родини пано. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – амауака. Цією мовою говорять понад 300 осіб у Республіці Перу та в Федеративній Республіці Бразилія.

АМБА (АМВА, АВА, NEMBAO, UTUPUA, ISO 639-3: utp)

Мова амба – це член підвідділу утупуа відділу утупуа-ванікоро темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 590 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовою цієї ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

АМБА (АМВА, BULEBULE, НАМВА, HUMU, КІНУМУ, КУ-АМБА, LUBULEBULE, LWAMBA, RUWENZORI KIBIRA, RWAMBA, KUAMBA, ISO 639-3: rwm)

Мова амба – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 35,600 (2002 рік) у Республіці Уганда та 4,500 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конґо. **Не змішувати її з мовою цієї ж назви з австонезійської мовної надродини.**

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

АМБАЙ (AMBAI, AMBAI-MENAWI, ISO 639-3: amk)

Мова амбай – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,100 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

SILZER, Peter J. Ambai: An Austronesian language of Irian Jaya, Indonesia. Ph.D. thesis. Australian National University, 1983.

АМБАКИЧ (AMBAKICH, AION, PORAPORA, ISO 639-3: aew)

Мова амбакич – це член підгалузі ґрасс галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 770 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея, тільки старші особи, діти говорять креольською мовою ток-пісин. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

POTTER, Margaret, and others. The sociolinguistic situation of the Ambakich language. SIL Electronic Survey Reports 2008-012: 3, 83 p. 2008.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-012>

АМБАЛА-АЙТА (AMBALA AYTA, AMBALA AGTA, AMBALA SAMBAL, ISO 639-3: abc)

Мова амбала-айта - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,660 (1986 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

STONE, Roger The Sambalic languages of Central Luzon. Studies in Philippine languages and cultures 19: 158-183. 2008.

АМБЕЛАВ (AMBELAU, AMBLAU, АМБЕЛА́У, ISO 639-3: amv)

Мова амбелав – це член підгрупи амбелав центральної молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,700 (1989 рік) на острові Буру та Амбелав в Індонезії.

АМБЕЛАВ (AMBELAU)

Мови амбелав – це підгрупа центральної молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – амбелав. Говорять нею 5,700 осіб на острові Буру та Амбелав в Індонезії.

АМБЕЛЕ (AMBELE, ISO 639-3: ael)

Мова амбеле – це член підвідділу західні момо широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,600 (2000 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Rapid appraisal and lexicostatistical analysis surveys of Atong, Ambele, and Menka Widikum-Menka Subdivision Momo Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2002-076

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-076>

АМБЛОНГ' (AMBLONG, ISO 639-3: alm)

Мова амблонг – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 300 у Республіці Вануату.

АМБО (AMBO, 安博语, ISO 639-3: amb)

Мова амбо – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

АМБОН (AMBON)

Мови амбон – це підвітка мов вітки серамське побережжя східного піру-байського підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамської відділу східно-центральної молуккської підгрупи центрально-молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 3 мови: гіту, лага і тулегу. Цими мовами говорять майже 39,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

АМБОНСЬКА МАЛАЙСЬКА МОВА (AMBONESE MALAY, AMBONESE, AMBONG, MALAYU AMBON, MALAIS AMBONNAIS, АМБОНЕЗСКИЙ, ISO 639-3: abs)

Амбонська малайська мова – це член східноіндонезійського підвідділу відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайськосумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 200,000 (1987 рік) у Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRIMES, Babara D. The development and use of Ambonese Malay. Papers in Austronesian Linguistics 1, 83-123. Pacific Linguistics A, 81. Canberra: Australian National University, 1991.

АМБО-ПАСКО (AMBO-PASCO QUECHUA, SAN RAFAEL-HUARIACA QUECHUA, ISO 639-3: qva)

Мова амбо-паско – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 90,000 (1998 рік) у Республіці Перу; кількість мовців маліє. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TOLIVER, Ralph; TOLIVER, Marilyn & ALBINO MENDOZA, Lorenzo Jampicogcuna quechuachru tarunanpag libru (Guia de lenguaje quechua para personal de salud [and] Pequeño vocabulario de frases e palabras útiles). Lima: Direccion de Salud Huanuco and Instituto Lingüístico de Verano. 129 p. 1998. http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=38990

АМБРАК (АМБРАК, ISO 639-3: aag)

Мова амбрак – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 290 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АМБУЛАС (AMBULAS, ABELAM, ABULAS, ISO 639-3: abt)

Мова амбулас – це член галузі нду мовної родини сепік. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 44,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

WEARNE, Helen & WILSON, Pat Available: 2008; Created: 1970. Ambulas phonemes. [Manuscript] 62 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50782>

АМГАРИК-АРГОББА (AMHARIC-ARGOBBA)

Мови амгарик-аргобба – це відділ трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. До цього відділу належать 2 мови: амгарська і аргоббська. Цими мовами говорять більше як 17,500,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

АМГАРСЬКА МОВА (AMHARIC, ABYSSINIAN, AMARIGNA, AMARINYA, ETHIOPIAN, AMHARIQUE, AMÁRICO, AMHARISCH, АМХАРСКИЙ, አማርኛ, 阿姆哈拉语, ISO 639-3: amh)

Амгарська мова – це член відділу амгарик-аргобба трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 17,400,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія та 40,000 (1994 рік) в Ізраїлі. Щодо кількості мовців вона є другою, після арабської, семітською мовою у світі. Найхарактерніші особливості амгарської мови це: обмежена кількість голосних звуків (a, i, u); чітке розрізнення лише трьох частин мови (ім'я, дієслово, частка) та порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Амгарська мова користується ефіопським письмом. Найстаріші літературні пам'ятки належать до XIV – XV століття.

Часткова література:

LESLAU, Wolf Reference Grammar of Amharic. Wiesbaden, 1995.

ANBESSA TEFERRA & GROVER HUDSON Essentials of Amharic. Cologne, 2007.

АМГ'АНАД-ІФУГ'АВСЬКА МОВА (AMGANAD IFUGAO, AMGANAD, IFUGAW, ISO 639-3: ifa)

Амг'анад-іфуг'авська мова – це член іфуг'авського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північно-лузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 27,100 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

MADRID, Angelina F. Four discourse genre in Amganad Infugao. Studies in Philippine Linguistics 4(1): 101-43, 1980.

АМДАНГ' (AMDANG, ANDANGTI, BILTINE, MIMA, MIME, MIMI, MUTUTU, ISO 639-3: amj)

Мова амданг' – це член галузі фур ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 41,100 (2000 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

WOLF, Katharina Une enquête sociolinguistique parmi les Amdang (Mimi) du Tchad: rapport technique. SIL Electronic Survey Reports 2010-028: 96 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-028>

АМЕЛЕ (AMELE, AMALE, ISO 639-3: aey)

Мова амеле – це член гумської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,300 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ROBERTS, John Rodney Amele grammar. PhD, University College London. 398 p. 1986.

АМІСЬКА МОВА (AMIS, AMI, AMIA, BAKURUT, LAM-SI-HOAN, MARAN, PAGCAH, PANGCAH, PANGTSAH, SABARI, TANAH, 阿美语, ISO 639-3: ami)

Аміська мова – це член центральної галузі східнотайванської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 138,000 (2002 рік) на острові Тайвань (Республіка Китай).

Часткова література:

MADDIESON, Ian; WRIGHT, Richard The vowels and consonants of Amis – a preliminary phonetic report. Fieldwork Studies of Targeted Languages III (UCLA Working Papers in Phonetics): 91 45-65, October 1995.

АМО (AMO, AMON, AMONG, BA, TIMAP, MAP, ISO 639-3: amo)

Мова амо – це член відділу амо підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 12,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Stephen C. The noun class system of Amo. Noun classes in the Grassfields Bantu borderland, 155-78. Southern California Occasional Papers in Linguistics, 8. Los Angeles: University of Southern California, 1980.

АМО (АМО)

Мова амо – це відділ підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – амо. Цією мовою говорять понад 12,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АМОЛ (АМОЛ, АЛАТИЛ, АРУ, ЕРУ, ISO 639-3: alx)

Мова амол – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 270 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АМОЛТЕПЕК МІШТЕК (АМОЛТЕПЕС МІХТЕС, МІХТЕСО ДЕ АМОЛТЕПЕС, WESTERN SOLA DE VEGA МІХТЕС, ISO 639-3: mbz)

Мова амолтепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

АМОНІТЬСЬКА МОВА (АММОНІТЕ, ISO – 639-3: немає)

Амонітьська мова – це вимерла мова кананейської групи західно-семітської галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в північно-західній Йорданії до 5-о століття до Христа.

Часткова література:

AUFRECHT, W.E. A Corpus of Ammonite Inscriptions. Lewiston, 1989.

АМОРИТЬСЬКА МОВА (АМОРИТЕ, ISO – 639-3: немає)

Аморітьська мова – це вимерла мова західно-семітської галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею арморити, мешканці Месопотамії – кінець третього початок першого тисячеліття до Христа.

Часткова література:

GELB, I.J. La lingua degli Amoriti ... Rendiconti d. Accademia Nazionale dei Lincei, 13:143-164 (1958).

COHEN, D. Les langues chamito-semitique. Paris, 1985.

АМПАНАНГ (АМПАНАНГ, ISO 639-3: apg)

Мова ампананг – це член барито-магаканської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1981 рік) в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

АМРІ КАРБІ (AMRI KARBI, AMRI, ISO 639-3: ajz)

Мова амрі карбі – це член підгалузі микір тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 125,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

АМСЬКА МОВА (AMI, AME, AMIJANGAL, ISO 639-3: amy)

Амська мова – це вимираючий член вагайдійської групи брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 32 (1983 рік) у північній Австралії.

АМТО (AMTO, KI, ISO 639-3: amt)

Мова амто – це член амто-мусанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 300 (2006 рік) у Папуа – Нова Гвінея.

АМТО-МУСАНСЬКІ МОВИ (AMTO-MUSAN)

Амто-мусанські мови – мовна родина, до якої входять 2 мови: амто та сіяві. Цю мовну родину не можна зв'язати з жодною іншою. Цими мовами говорять ще лиш 500 осіб у Папуа – Нова Гвінея.

АМУНДАВА (AMUNDAVA, AMONDAWA, AMUNDAWA, ISO 639-3: adw)

Мова амундава – це член підгалузі апіяка галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 83 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

АМУСґОНСЬКІ МОВИ (AMUZGOAN)

Амусґонські мови – це галузь ото-манґської мовної родини. До цієї галузі входять 3 мови: ґерреро амусґо, іпалапа амусґо та сан педро амусґос амусґо. Амусґонськими мовами говорять майже 28,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

CUEVAS SUÁREZ, Susana. Fonología generativa del amuzgo. Mexico City: Instituto Nacional de Antropología e Historia. 1985.

АНААНґ (ANAANG, ANANG, ANNANG, IBIBIO-EFIK, ISO 639-3: anw)

Мова анаанґ – це член підвідділу ефік відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,400,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Мову вивчають у початкових школах.

АНАКАЛАНґУ (ANAKALANGU, ANAKALANG, АНАКАЛАНГУ, ISO 639-3: akq)

Мова анакаланґу – це член біма-сумбаської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 14,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

АНАЛ (ANAL, NAMFAU, ISO 639-3: anm)

Мова анал – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,900 (2001 рік) у Республіці Індія та якась кількість у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АНАМ (ANAM, PONDOMA, ISO 639-3: pda)

Мова анам – це член підгрупи помойкан групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,070 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АНАМБЕ (ANAMBÉ, ISO 639-3: aan)

Мова анамбе – це вже майже вимерлий член підгалузі анамбе галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 7 (1991 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Переходять на португальську мову.

АНАМБЕ (ANAMBÉ, SUBGROUP VIII)

Мови анамбе – це підгалузь галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. До цієї галузі належать 8 мов: аманає, анамбе, ваямпі, ґваха, емеріллон, зое, капор і турівара. Мовами анамбе говорять несповна 3,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Французькій Гвіяні.

АНАМГУРА (ANAMGURA, IKUNDUN, MINDIVI, ISO 639-3: imi)

Мова анамгура – це член підгрупи помойкан групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,250 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АНАСІ (ANASI, BAPU, ISO 639-3: bpo)

Мова анасі – це член мовної родини східні ґелвінк бей. Кількість мовців – 2,000 (1993 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

АНА-ТИНґА (ANA TINGA DOGON, ANA TIŊA, ISO 639-3: dti)

Мова ана-тинґа – це член доґонської підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2005 рік) у Республіці Малі.

АНГЛІЙСЬКА МОВА (ENGLISH, ANGLAIS, INGLÉS, ENGLISCH, АНГЛИЙСКИЙ, АГГΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, 英語, ISO 639-3: eng)

Англійська мова – це член англійської підгалузі західної галузі германської родини індо-європейської мовної надродини. Мова має 32 діалекти. Кількість мовців – 58,100,000 (2005 рік) у Сполученому Королівстві Велика Британія і Північна Ірландія, 1,250 в Східному Самоа (територія США), 950 (2004 рік) в Англії (британська територія), 9,000 в Антиґва і Барбуда, 3,000 в Аруба (нідерландська територія), 17,400,000 (2006 рік) в Австралійському Союзі, 49,300 (1994 рік) у Співдружності Багамських Островів, 13,000 (1995 рік) у Барбадос, 60,000 (2006 рік) у Беліз, 58,000 (1989 рік) на Бермудських островах (британська територія), 4,000

(2006 рік) у Республіці Ботсвана, 3,500 (2004 рік) у Британській території на Індійському океані, 2,000 (1998 рік) у Британських Віргінських островах, 8,000 в Ісламському Султанаті Бруней, 20,000,000 (2001 рік) у Канаді, 20,000 (2002 рік) на Кайманових островах (британська територія), 59,000 (1993 рік) у місті Гонконг (Демократична Республіка Китай), 1,000 (2005 рік) на Острові Кука, 10,000 (2004 рік) у Співдружності Домініки, 8,000 (1989 рік) у Домініканській Республіці, 1,990 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія, 1,990 (1993 рік) на Фолклендських островах (спірна територія між Аргентиною і Британією), 6,000 (2005 рік) у Республіці Фіджі, 1,000 (2004 рік) у Республіці Гамбія, 3,300 (1993 рік) у Гібралтарі (британське володіння), 750 (2004 рік) у Ґренаді, 200 (2002 рік) у Ґваделупі (французьке володіння), 58,000 (2005 рік) у Ґуам (володіння США), 31,500 (2001 рік) у Республіці Гондурас, 179,000 (2006 рік) у Республіці Індія, 3,750,000 (2005 рік) в Ірландії, 100,000 (1993 рік) у Державі Ізраїль, 24,300 (2006 рік) у Республіці Кенія, 490 (2000 рік) у Республіці Кірибаті, 3,300 (2004 рік) у Республіці Ліван, 70,000 (2006 рік) у Республіці Ліберія, 16,000 (1993 рік) у Республіці Малаві, 380,000 (2005 рік) у Малайзії, 2,400 (1993 рік) у Республіці Мальта, 3,000 (1993 рік) у Республіці Маврикій, 5,340 (2000 рік) у Федеративних Штатах Мікронезії, 100 (2004 рік) у Монсеррат (британське володіння), 10,200 (2006 рік) у Республіці Намібія, 710 (2000 рік) у Республіці Науру, 1,800 (2004 рік) на Нідерландських Антільських островах (нідерландське володіння), 3,210,000 (1987 рік) у Новій Зеландії, 1,680 (1980 рік) на Острові Норфолк (австралійське володіння), 50,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея, 3,400,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни, 100,000 (2005 рік) у вільно асоційованій державі Пуерто-Ріко (володіння США), 5,400 (2004 рік) на Острові Святої Олени (британське володіння), 200 (2004 рік) у Федерації Сент-Кіттс і Невіс, 1,600 (2004 рік) у Сент-Люсія, 400 (2004 рік) у Сент-Вінсент і Ґренадини, 200 (2004 рік) у Самоа, 1,600 (1971 рік) у Республіці Сейшелли, 665,000 (2000 рік) у Республіці Сінгапур, 3,670,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці, 10,000 (2005 рік) у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка, 7,500 (2006 рік) у Королівстві Свазіленд, 2,600 (2004 рік) у Республіці Тринідад і Тобаґо, 920 (2004 рік) на Островах Теркс і Кайкос (британське володіння), 215,000,000 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки, 8,410 (1970 рік) на Американській Віргінських островах (володіння США), 1,900 (1995 рік) у Республіці Вануату, 110,000 (2005 рік) у Республіці Замбія та 250,000 (2005 рік) у Республіці Зімбабве. Разом усіх мовців – понад 328,000,000.

Часткова література:

NIDA, Eugene A. A synopsis of English syntax. Linguistic Series 4. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1960.

PIKE, Kenneth L. The intonation of American English. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1992.

АНГЛІЙСЬКІ МОВИ (ENGLISH)

Англійські мови – це підгалузь західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 2 мови: англійська та шотландська. Говорять ними майже 330,000,000 осіб у Сполученому Королівстві Велика Британія і Північна Ірландія та в багатьох інших країнах світу.

АНГЛО-ЦИГАНСЬКА МОВА (ANGLOROMANI, ENGLISH-ROMANI, POGADI CHIP, POSH 'N' POSH, ROMANI ENGLISH, ROMANICHAL, ISO 639-3: rme)

Англо-циганська мова (англороманська) – це змішана мова: англійська і циганська (ромська). Кількість мовців – 90,000 (1990 рік) у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, 5,000 (1985 рік) в Австралійському Союзі та 100,000 у Сполучених Штатах Америки. Мова має багато діалектів.

АНГОЛЯРСЬКА МОВА (ANGOLAR, NGOLA, LINGUA N'GOLÁ, ISO 639-3: aoa)

Анголярська мова – це член креольських мов, оснований на португальській. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Демократичній Республіці Сан-Томе і Принсіпі. Мова тональна.

Часткова література:

GRAHAM, Steve & GRAHAM, Trina West Africa lusolexed creoles word list file documentation. SIL Electronic Survey Reports 2004-012. 24. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-012>

АНґААТАГА (ANGAАТАНА, LANGIMAR, ANGАТАНА, ANGAАТИYA, ANGAАТИНА, ISO 639-3: agm)

Мова анґаатага – це член підгалузі анґаатіга анґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,100 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HUISMAN, Ronald D. & LLOYD, Joy Angaatih tone, stress, and length. Angan languages are different, 63-82. Language Data, Asian-Pacific Series, 12. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

АНґААТИГА (ANGAАТИНА)

Мови анґаатіга – це підгалузь анґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш 1 мова – анґаатага. Цією мовою говорять 2,100 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АНґАЛ (ANGAL, EAST ANGAL, MENDI, ISO 639-3: age)

Мова анґал – це член підгалузі анґал-кева енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 18,600 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

RULE, Joan A comparison of certain phonemes of the languages of the Mendi and Nembi Valleys, Southern Highlands, Papua. Anthropological Linguistics 7(5): 98-105. 1965.

АНґАЛ ГЕНЕНґ (ANGEL HENENG, AGARAR, AUGU, KATINJA, WAGE, WEST ANGAL HENENG, WEST MENDI, ISO 639-3: akh)

Мова анґал гененґ – це член підгалузі анґал-кева енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок (час, підмет, додаток, місце, присудок).

АНґАЛ ЕНЕН (ANGAL ENEN, NEMBI, SOUTH ANGAL HENENG, SOUTH MENDI, ISO 639-3: aoe)

Мова анґал енен – це член підгалузі анґал-кева енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 22,000 (1995 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок (час, підмет, додаток, місце, присудок).

АНґАЛ-КЕВА (ANGAL-KEWA)

Мови анґал-кева – це підгалузь енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 7 мов: анґал, анґал гененґ, анґал енен, ераве, західна кева, самберігі та східна кева. Мовами анґал-кева говорять майже 184,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АНґАМІ НАґА (ANGAMI NAGA, ANGAMIS, GNAMEI, MONR, NGAMI, TENDYDIE, TSANGLO, TSOGHAMI, TSUGUMI, ISO 639-3: njm)

Мова анґамі наґа – це член підгрупи анґамі-почурі групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 125,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BLANKENSHIP, Barbara; LADEFOGED, Peter; BHASKARARAO, Peri & CHASE, Nichumeno (June 1993). "Phonetic structures of Khonama Angami". *Fieldwork Studies of Targeted Languages* (UCLA Working Papers in Phonetics) 84: 127–141.

АНґАМІ-ПОЧУРІ (ANGAMI-POCHURI)

Мови анґамі-почурі – це підгрупа групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 9 мов: анґамі наґа, мао наґа, південна ренґма наґа, північна ренґма наґа, повмей наґа, почурі наґа, сумі наґа, хежа наґа та чокрі наґа. Мовами анґамі-почурі говорять майже 600,000 осіб у Республіці Індія.

Часткова література:

van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

АНґАНСЬКІ МОВИ (ANGAN)

Анґанські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 13 мов у 2-х підгалузях:

- анґаатіґа – 1 мова: анґаатаґа;
- осередні анґанські – 12 мов: акоє, анкаве, баруя, гамтай, кавача, камаса, менія, сафейока, симбарі, сусуамі, тайнае, яґвоя.

Анґанськими мовами говорять майже 95,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АНґАС-ГЕРКСЬКІ МОВИ (A.3)

Анґас-геркські мови – це група мов гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 12 мов у 2 підгрупах:

- анґаська – 11 мов у 2-х відділах;
- ївомська – 1 мова: ївомська.

Цими мовами говорять 110,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АНґАСЬКІ МОВИ (ANGAS)

Анґаські мови – це підгрупа мов анґас-геркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 11 мов у 2-х відділах:

- какфем-нґаський – 6 мов: джортоська, какфем-мушерська, кофіярська, мішипська, мваґавульська, нґаська;
- ґемай-тальський – 5 мов: ґемайська, коеноемська, монтольська, п'япунська, тальська.

Анґаськими мовами говорять майже 1,090,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АНґҒУРУК ЯЛІ (ANGGURUK YALI, ANGGURUK, NORTHERN YALI, YALIMO, ISO 639-3: yli)

Мова анґґурук ялі – це член групи нґалік підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

АНґКОЛА-БАТАЦЬКА МОВА (BATAK ANGKOLA, ANAKOLA, ANGKOLA, ISO 639-3: akb)

Анґкола-батацька мова – це член південної групи батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 750,000 (1991 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються батацьким і латинським письмом.

АНґКУЙСЬКІ МОВИ (ANGKUIC)

Анґкуйські мови – це підгрупа східнопалаунґської групи палаунґської підгалузі північної мон-хмерської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї підгрупи входять 8 мов: гу, кійорр, кон-кеу, ман-мет, мок, самтао, тай-лой, у. Цими мовами говорять 65,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Лаоській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд та в Республіці Союзу М'янма.

АНґОР (ANGOR, ANGGOR, SENAGI, WATAPOR, ISO 639-3: agg)

Мова анґор – це член мовної родини сенаґі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,270 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LITTERAL, Robert Lee Features of Angor discourse. [Manuscript] 165 p. Originally created: 1980. 2008. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50979>

АНґОРАМ (ANGORAM, OLEM, PONDO, TJIMUNDO, ISO 639-3: aog)

Мова анґорам – це член підгалузі анґорам галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців - 8,220 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АНГОРАМ (ANGORAM)

Мова ангорам – це підгалузь галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – ангорам. Цією мовою говорять 8,220 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АНГОСТУРАС ТУНЕБО (ANGOSTURAS TUNEBO, U'WA, ISO 639-3: tnd)

Мова ангостурас тунебо – це вже майже вимерлий член галузі тунебо чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 50 у Республіці Колумбія; переходять на іспанську мову.

АНДАЙ (ANDAI, PUNDUNGUM, WANGKAI, MEAKAMBUT, ISO 639-3: afd)

Мова андай – це член арафундської мовної родини. Кількість мовців – 400 (2005 рік) у Папуа - Нова Гвінея.

АНДАМАНСЬКА КРЕОЛЬ (ANDAMAN CREOLE HINDI, ANDAMAN HINDI, 安达曼克里奥尔印地语, ISO 639-3: hca)

Мова андаманська креоль – це одинока креольська мова створена на базі мови гінді. Кількість мовців – 20,500 (1994 рік) у Республіці Індія.

АНДАМАНСЬКІ МОВИ (ANDAMANESE)

Андаманські мови – це вимираюча вже мовна родина, до якої зараховують 13 мов у 2-х галузях:

- південноандаманська - 3 мови: джарава, онге, сентинельська;
- північноандаманська – 10 мов у 2-х підгалузях.

Андаманські мови належать до аглюнативних мов з розвиненими як суфіксами, так і префіксами. Говорять ними не більше як 460 осіб на Андаманських островах в південній частині Азії, які належать до Республіки Індія.

Часткова література:

ABBI, Anvita Endangered Languages of the Andaman Islands. München, 2006.

АНДАРУМ (ANDARUM, ISO 639-3: aod)

Мова андарум - це член підгалузі танггу галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 1,080 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АНДАЦЬКА МОВА (ANDAQUI, ANDAKI, ANDAQUI, ISO 639-3: ana)

Андацька мова – це вже вимерлий член андацької галузі барбакоанської мовної родини. Говорили нею в Республіці Колумбія.

АНДАЦЬКІ МОВИ (ANDAQUI)

Андацькі мови – це вже вимерла галузь барбакоанської мовної родини. До цієї галузі належала лиш 1 мова – андацька. Говорили нею у Республіці Колумбія.

АНДГ (ANDH, ANDHA, ANDHI, ISO 639-3: anr)

Мова андг – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

АНДЕГЕРЕБІНГА (ANDEGEREBINHA, ANDIGIBINHA, ANTEKERREPINHE, ISO 639-3: adg)

Мова андегеребінга – це вимираючий член араднської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1981 рік) у Північній Території в Австралії.

АНДЖАМ (ANJAM, BOGADJIM, BOGAJIM, BOGATI, BOM, LALOK, ISO 639-3: boj)

Мова анджам – це член групи мінджім підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,020 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SANDERS, Arden G. & SANDERS, Joy Lalok (Bogadjim) village: Village living report, 1976. Phonologies from six village living experiences, 85-138. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1977.

АНДЖІЦЬКА МОВА (ANGIKA, ANGA, ANGIKAR, CHHIKA-CHHIKI,

अङ्गिका, अंगिका, 安吉卡语, ISO 639-3: anp)

Анджїцька мова – це член бігарського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 725,000 (1997 рік) у Республіці Індія та 15,900 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

АНДІЙСЬКА МОВА (ANDI, ANDII, QWANNAB, ANDIY, QANDISEL, ANDÍ, 安迪语, ISO 639-3: ani)

Андїйська мова – це член андїйської групи аваро-андїйської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 21,800 (2002 рік) у південно-західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації.

Користуються кирилицею.

Часткова література:

АЛЕКСЕЕВ, М. Е. Андийский язык. Языки мира: Кавказские языки. Москва, 1999.

АНДІЙСЬКІ МОВИ (ANDI)

Андїйські мови – це група андо-аварської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи належать 8 мов: андїйська, ахваська, багвалінська, ботлїська, годоберинська, каратинська, тиндинська та чамалінська. Андїйськими мовами говорять майже 60,000 осіб в європейській частині Російської Федерації (Республіка Дагестан).

Часткова література:

АЛЕКСЕЕВ, М. Е. Сравнительно-историческая морфология аваро-андийских языков. Москва, 1988.

АНДИО (ANDIO, ANDIO'O, IMBAO'O, MASAMA, ISO 639-3: bzb)

Мова андіо – це член західної салуан-банггайської підгрупи салуан-банггайської групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,700 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

MEAD, David The Saluan-Banggai micro group of eastern Sulawesi. Issues in Austronesian historical phonology, 65-86. Pacific Linguistics, 550. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2003.

АНДОА (ANDOA, GAE, GAYE, SEMOGAE, SHIMIGAE, ISO 639-3: anb)

Мова андоа – це вже вимерлий член сапарської мовної родини. Говорили нею в Республіці Перу. Користувались латиницею.

Часткова література:

WISE, Mary Ruth Apuntes sobre las lenguas Záparos – familia que se extingue. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 11: 51-69, 2005.

АНДО-АВАРСЬКІ МОВИ (AVAR-ANDIC)

Андо-аварські мови – це підгалузь східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. До цієї підгалузі належать 9 мов у 2-х групах:

- андійська – 8 мов: андійська, ахваська, багвалинська, бутліська, годоберинська, каратинська, тиндинська, чамалинська;
- аварська – 1 мова: аварська.

Андо-аварськими мовами говорять майже 850,000 осіб в європейській частині Російської Федерації та в Республіці Азербайджан.

АНДОКЕСЬКА МОВА (ANDOQUE, ANDOKE, ISO 639-3: ano)

Андокеська мова – це мовний ізолят. Кількість мовців – 370 (2007 рік) у Республіці Колумбія; кількість зменшується. Дехто зараховує її до гіпотетичної мовної родини бора-вітото.

Часткова література:

WITTE, Paul Características de discurso en la lengua andoke. Estudios en andoke y muinane. Serie Sintáctica, 13. Bogotá: Ministerio de Gobierno, 1981.

АНДРА-ГУС (ANDRA-HUS, AHUS, HA'US, ISO 639-3: anx)

Мова андра-гус – це член східномануського гуртка мануського підвідділу східноадміралтейського відділу адміралтейської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,310 (2000 рік) на островах Андра і Гус в Папуа-Нова Гвінея.

АНЕЙТІУМСЬКА МОВА (ANEITYUM, ANEITEUM, ANEITEUMESE, ANEJOM, ANEJOŃ, ISO 639-3: aty)

Анейтіумська мова – це член анейтіумського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

АНЕЙТІУМСЬКІ МОВИ (ANEITYUM)

Анейтіумські мови – це підвідділ мов південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить тільки 1 мова – анейтіумська. Цією мовою говорять 900 осіб у Республіці Вануату.

АНЕМ (ANEM, ANĒM, KARAI, ISO 639-3: anz)

Мова анем – це член західноновобританської галузі еле-західноновобританської мовної родини. Кількість мовців – 550 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АНЕМЕ-ВАКЕ (ANEME-WAKE, ABIA, ABIE, ISO 639-3: aby)

Мова анеме-ваке – це член яребської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 650 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

АНИ (|ANI, |ANDA, HANDÁ, HANDA-KHWE, HANDÁDAM, HANDAKWE-DAM, TS'EXA, TS'ÉXA, ISO 639-3: hnh)

Мова ані – це член північно-західної підгрупи чу-хве центральної підгалузі південно-африканської галузі хойсанської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1997 рік) у Республіці Ботсвана.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

АНИЇ (ANII, BASECA, BASILA, BASSILA, GISIDA, OUIJI-OUIJI, WINJI-WINJI, ISO 639-3: blo)

Мова анії – це член відділу басіла-аделе підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 33,600 (1992 рік) у Республіці Бенін та 12,300 (2002 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

TOMPKINS, Barbara & KLUGE, Angela A sociolinguistic survey of the Anii-Akpe language area. SIL Electronic Survey Reports 2009-009: 94 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-009>

АНІІН (ANYIN, AGNI, ANYI, AGNY, ISO 639-3: any)

Мова аніін – це член північного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 610,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар та 250,000 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

Часткова література:

BURMEISTER, Jonathan L. Guide d’orthographe Agni Sanvi. Aboisso, Côte d’Ivoire: Centre Alpha Bible. 48 p. 1999.

АНІІН-МОРОФО (ANYIN MOROFO, MOROFO, ISO 639-3: mtb)

Мова аніін-морофо – це член північного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 (2002 рік) у Республіці Кот-д’Івуар.

АНІМЕРЕ (ANIMERE, ANYIMERE, KUNDA, ISO 639-3: anf)

Мова анімере – це член підгрупи кебу-анімере лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 700 (2003 рік) у Республіці Гана.

АНІНДІЛІЯКВА (ANINDILYAKWA, ANDILJANGWA, ANDILYAUGWA, ANINHDLIYAGWA, ENDINDHILYAGWA, ENINDILJAUGWA, GROOTE EYLANDT, INGURA, WANINDILYAUGWA, ISO 639-3: aoi)

Мова анінділіяква – це член галузі еніндгіліяква гунвінганської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,240 (1996 рік) у північній Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

STOKES, Judith Anindilyakwa phonology from phoneme to syllable. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, Australian Aboriginal Branch A, 5. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1981.

АНІ-ПГОВА (ANI PHOWA, FLOWERY PHU, HUA PHU, LAOTSHIPU, PHO, PHULA, PUWA, HLEPHO, ANI, LABO, ISO 639-3: ypn)

Мова ані-пгова – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

PELKEY, Jamin R. Phowa verbal semantics. M.A. thesis. Payap University, Chiang Mai, Thailand. 189 p. 2004.

АНКА (ÁNCÁ, BUNTA, ISO 639-3: acb)

Мова анка – це неklasифікований член бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 300 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Ця мова може бути така сама як мова манта з тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдних мов.

АНКАВЕ (ANKAVE, ANGAVE, ISO 639-3: aak)

Мова анкаве – це член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,600 (1997 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

SPEECE, Rick & SPEECE, Marilyn When a phonemic orthography doesn't work. Read 27(1): 3-10. 1992.

АНМАТІЕРРЕ (ANMATYERRE, ANMATJIRRA, ANMATYERR, NMATJERA, UNMATJERA, INMATJERA, ANMATJARA, URMITCHEE, JANMADJARA, JANMATJIRI, YANMEDJARA, YANDMADJARI, ANMATJERA, ISO 639-3: amx)

Мова анматієрре – це член араднської галузі пана-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,220 (1996 рік) у Північній Території в Австралії. Користуються латиницею.

АНОР (ANOR, ISO 639-3: anj)

Мова анор – це член підгалузі середні раму галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 980 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АНСЕРМА (ANSERMA, ANSERNA, ISO 639-3: ans)

Мова ансерма – це вже вимерлий член мовної родини чоко. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія.

АНСУС (ANSUS, ISO 639-3: and)

Мова ансус – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендеравасіє підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,600 (1987 рік) в Індонезії (Папуа).

Часткова література:

DONOHUE, Mark & PRICE, David S. Report on Ansus survey, West Yapen Island, Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2009-001: 35 p. 2009.

АНТАКАРИНІЯ (ANTAKARINYA, ANDAGARINYA, ISO 639-3: ant)

Мова антакаринія – це майже вимерлий член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у Південній Австралії.

АНТИГУА І БАРБУДА (ANTIGUA AND BARBUDA CREOLE ENGLISH, ANGUILLAN CREOLE ENGLISH, KOKOY CREOLE ENGLISH, LEEWARD CARIBBEAN CREOLE, LEEWARD CARIBBEAN CREOLE ENGLISH, MONTSERRAT CREOLE ENGLISH, KITTITIAN CREOLE ENGLISH, CRÉOLE ANGLAIS D'ANTIGUA-ET-BARBUDA, 安提瓜和巴布达克里奥尔英语, ISO 639-3: aig)

Мова антигуа і барбуда – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 67,000 (2001 рік) у Антигуа і Барбуда, 11,500 (2001 рік) на острові Ангілья (приналежний до Об'єднаного Королівства Великої Британії та Північної Ірландії), 200 (2004 рік) у Співдружності Домініка, 7,570 (2001 рік) на острові Монсеррат (приналежний до Об'єднаного Королівства Великої Британії та Північної Ірландії) та 39,000 у Федерації Сент-Кітс і Невіс.

АНУ (ANU, ISO 639-3: anl)

Мова ану – це некласифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,250 у М'янма.

АНУАК (ANUAK, ANYUAK, ANYWA, ANYWAK, BAR, BURJIN, DHO ANYWAA, JAMBO, MIROY, MOOJANGA, NURO, YAMBO, YEMBO, ISO 639-3: anu)

Мова ануак – це член підвідділу ануак північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 52,000 (1991 рік) у Республіці Південний Судан та 45,600 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею та ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004.

АНУАК (ANUAK)

Мови ануак – це підвідділ північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – ануак. Цією мовою говорять майже 100,000 осіб у Республіці Південний Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

АНУКІ (ANUKI, GABOBORA, ISO 639-3: aui)

Мова анукі – це член підгуртка анукі північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 890 (2001 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

LANDWEER, M. Lynn A Melanesian perspective on mechanisms of language maintenance and shift: case studies from Papua New Guinea. Ph.D. University of Essex. 2006.

АНУКІ (ANUKI)

Мова анукі – це підгурток північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш 1 мова – анукі. Говорять нею 900 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АНУС (ANUS, KOROERNOES, KORU, KORURNUS, ISO 639-3: auq)

Мова анус – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 320 (2005 рік) в Індонезії (Папуа).

АНУТА (ANUTA, ISO 639-3: aud)

Мова анута – це член футунської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньо-полінезійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 270 (1999 рік) на острові Анута в Соломонових Островах.

АНУФО (ANUFO, CHAKOSI, CHOKOSI, CHOKOSSI, KYOKOSI, TCHOKOSSI, TIOKOSSI, ISO 639-3: cko)

Мова ануфо – це член північного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 66,000 (2003 рік) у Республіці Гана, 13,800 (2002 рік) у Республіці Бенін та 57,800 (2002 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

ADJEKUM, Grace; HOLMAN, Mary E. & HOLMAN, Thomas W. Phonological processes in Anufɔ. Language monographs, 2. [Ligon]: Institute of African Studies, University of Ghana. 47 p. 1993.

АНФІЛЛО (ANFILLO, SOUTHERN MAO, ISO 639-3: myo)

Мова анфілло – це член центральної підгрупи групи гонґа гонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1990 рік) у західній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія. Мова має 5 голосних і 22 приголосні звуки. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

AMANUEL ALEMAYEHU Noun Phrase in Anfillo. B.A. thesis, Addis Abeba University, 2001.

АО (АО)

Мови ао – це підгрупа групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 4 мови: ао наґа, їмчунґру наґа, лотга наґа та санґтам наґа. Мовами ао говорять більше як 560,000 осіб у Республіці Індія.

Часткова література:

van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

АОГЕНґСЬКА МОВА (АОHENG, PENIHING, ISO 639-3: pni)

Аогенґська мова – це член муллер-шванер-пунанського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,630 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

АО НАґА (АО NAGA, АО, AORR, CHOLIMI, HATIGORIA, NOWGONG, PAIMI, URI, ISO 639-3: njo)

Мова ао наґа – це член підгрупи ао групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців - 232,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

Часткова література:

COUPE, A. R. A phonetic and phonological description of Ao: A Tibeto-Burman language of Nagaland, north-east India. Pacific linguistics (No. 543). Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, The Australian National University. 2003.

АОРЕ (АОRE, ISO 639-3: aor)

Мова аоре – це вже вимерлий член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Говорили нею в Республіці Вануату.

АПЛАЛІ (APALÁI, APALAY, APARAI, ISO 639-3: apy)

Мова апалаї – це член групи ваяна-тріо східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 450 (1993 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет та підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

КОЕНН, Sally S. The use of generic terms in Apalaí genitive constructions. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 8: 39-48. Lingüística Tupi-Guarani/Caribe: Estudios presentados en el 47 Congreso Internacional de Americanistas, 7-11 de Julio de 1991. Nueva Orleans, Ignacio Prado Pastor (ed.). 1994.

АПАЛИК (APALIK, AMBUL, PALIK, ISO 639-3: apo)

Мова апалик – це член західної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 370 (1979 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АПАЛІ (APALI, APAL, EMERUM, MUNGA, ISO 639-3: ena)

Мова апалі – це член підгрупи емуан групи вананг підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 980 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

WADE, Martha Switch reference and control in Apali. Language and Linguistics in Melanesia 28: 1-16. 1999.

АПАСКО-АПОАЛА МІШТЕК (APASCO-APOALA MIXTEC, APASCO MIXTEC, APOALA MIXTEC, MIXTECO DE SANTIAGO APOALA, NORTHERN NOCHIXTLÁN MIXTEC, ISO 639-3: mip)

Мова апаско-апоала міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 7,870 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

АПАТАНІ (APATANI, APA, APA TANI, ISO 639-3: apt)

Мова апатані – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 24,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

Часткова література:

van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

АПІНАЄ (APINAYÉ, APINAGÉ, APINAJÉ, ISO 639-3: apn)

Мова апінає – це член апінайської підгрупи північно-західної групи геської підгалузі ге-кайнгангської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 1,260 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KOOPMAN, Linda Cláusulas semânticas na lingua apinajé. Série Lingüística 5: 301-30, 1976.

АПІНАЙСЬКІ МОВИ (APINAYE)

Апінайські мови – це підгрупа північно-західної групи геської підгалузі ге-кайнгангської галузі макро-геської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – апінає. Говорять нею 1,260 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

АПІЯКА (APIAKÁ, APIACÁ, APIAKE, ISO 639-3: api)

Мова апіяка – це майже вже вимерлий член підгалузі апіяка галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 190 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія; інші твердять, що в 2001 році була тільки 1 особа, що говорила цією мовою.

АПІЯКА (APIACÁ, SUBGROUP VI)

Мови апіяка – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї галузі належать 12 мов: амундава, апіяка, вірафед, жума, каріпуна 1, каріпуна 2, морерембі, паранават, тенярим, тукуманфед, уру-еу-вау-вау та уру-па-ін. Мовами апіяка говорять ще несповна 1,500 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

АП-МА (AP MA, AP MA BOTIN, BOTIN, KAMBOT, KARAU, ISO 639-3: kbx)

Мова ап-ма – це член галузі камбот мовної родини раму-долішні сепик. Мова має 1 діалект. Кількість мовців - 7,000 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австронезійської надродини.**

Часткова література:

PRYOR, Bonita & FARR, Cynthia J. Botin deictics: Go and come. Language and Linguistics in Melanesia 20: 115-45. 1989.

АПМА (APMA, ABMA, CENTRAL RAGA, ISO 639-3: app)

Мова апма – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 7,800 (2001 рік) у Республіці Вануату. **Не змішувати її з мовою подібної назви з родини раму-долішні сепик.**

АПРУМУ-АІЗІ (APROUMU AIZI, AHIZI, APROU, APROUMU, APRWE, OPROU, AIZI, EZIBO, PROKPO, ISO 639-3: ahp)

Мова апруму-аїзі - це член групи аїзі підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,500 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

BOONE, Douglas; SILUÉ, Lamine & AUGUSTIN, MaryAnne L'Utilisation du Français de l'Adiokrou par les Aizi. SIL Electronic Survey Reports 2002-047

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-047>

АПУРІНСЬКА МОВА (APURINÁ, IPURINĀN, KANGITE, POPENGARE, ISO 639-3: apu)

Апурінська мова – це член пуруської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 4,087 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Порядок слів у реченні: додаток, підмет, присудок. Користуються латиницею.

Часткова література:

DERBYSHIRE, Desmond C. Arawakan (Brazil) morphosyntax. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 26: 1-81, 1982.

АПУТАЙ (ARUTAI, ILPUTIH, OPOTAI, TUTUNOHAN, WETARESE, ISO 639-3: apx)

Мова апутай – це член північного екстрарамелайського відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної центрально-східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150 (1990 рік) на острові Ветар в Індонезії.

А-ПУЧІКВАР (A-PUCIKWAR, PUCHIKWAR, PUCIKWAR, ISO 639-3: apq)

Мова а-пучіквар – це вимираючий член центральної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Кількість мовців 10 або менше (2006 рік). Говорять нею в Республіці Індія на Андаманських островах. Плем'я вимирає – в 2006 році було тільки 53 члени.

АРАБАНА (ARABANA, ARABUNNA, ISO 639-3: ard)

Мова арабана – це вимерлий член підгалузі палку карнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії.

АРАБЕЛА (ARABELA, CHIRIPUNO, CHIRIPUNU, ISO 639-3: arl)

Мова арабела – це майже вимерлий член сапарської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2002 рік) у Республіці Перу (2 села). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WISE, Mary Ruth Applicative affixes in Peruvian Amazonian languages. Current studies on South American Indian languages: selected papers from the 50th International Congress of Americanists in Warsaw and the Spinoza Workshop on Amerindian Languages in Leiden, 2000, 329-344. Indigenous languages of Latin America (ILLA), 3. Leiden: Research School of Asian, African, and Amerindian Studies, 2002.

АРАБСЬКІ МОВИ (ARABIC)

Арабські мови – це група мов південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 35 окремих мов: алжиро-арабська, алжиро-сагаро-арабська, багарно-арабська, бедаві-арабська, гадрамі-арабська, гасанія, гіжазі-арабська, голф-арабська, дофарі-арабська, єгипто-арабська, кипро-арабська, лівійсько-арабська, малтійська, марокко-арабська, мезопотамо-арабська, найді-арабська, омані-арабська, південно-levantино-арабська, північно-levantино-арабська, північно-мезопотамо-арабська, сайді-арабська, санані-арабська, стандартна арабська, судано-арабська, таджико-арабська, таїзі-адено-арабська, тунісо-арабська, узбеко-арабська, чад-арабська, шігі-арабська, юдео-ємені-арабська, юдео-ірако-арабська, юдео-марокко-арабська, юдео-тріполітано-арабська та юдео-тунісо-арабська;

Цими мовами говорять в Алжирі, Багрейні, Чаді, Кипрі, Омані, Єгипті, Іраку, Ємені, Мавританії, Савдійській Арабії, Ізраїлі, Лівії, Марокко, Сирії, Об'єднаних Арабських Еміратах, Йорданії, Судані, Таджикистані, Тунезії, Узбекистані та Малті.

Часткова література:

FISCHER, Wolfdietrich & JASTROW, Otto Handbuch der Arabischen Dialekte. Wiesbaden, 1980.

LOZACHMEUR, H. Presence arab dans le croissant fertile avant l'Hégire (Actes de la table rond international Paris, 13 Novembre 1993). Paris, 1995.

АРАВАКСЬКА МОВА (ARAWAK, AROWAK, LOKONO, АРАВАКСКИЙ, 阿拉瓦克语, ISO 639-3: arw)

Аравакська мова – це член карібанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1980 рік) у Республіці Сурінам, 150 у Французькій Гвіяні, 1,500 (2000 рік) у Кооперативній Республіці Гаяна та 100 (2002 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

Часткова література:

EDWARDS, Walter F. An overview of Guyana Arawak phonology. Notes on Linguistics 6: 18-24, 1978.

АРАВАКСЬКІ МОВИ (ARAWAKAN, ARAHUACAN, ARAWAKANAS, ARAHUACANO, MAIPUREAN, MAIPURAN, MAIPUREANO, MAIPÚREAN)

Аравакські мови – це мовна родина. Граматична будова аглютинативна (з елементами полісинтетизму). Вживаються прийменники й післяйменники. До неї входять 59 мов в одній галузі і 5 некласифікованих мов:

- майпуранська – 54 мови в 6-х підгалузях;
- некласифіковані – 5 мов: кумеральська, омехейська, понарейська, томедейська, шіріянська.

Аравакськими мовами говорять майже 700,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, у Республіці Сурінам, у Республіці Гондурас, у Боліварській Республіці Венесуела, в Республіці Колумбія, у Республіці Перу, в Кооперативній Республіці Гаяна і в Багатонаціональній Державі Болівія.

АРАВАНСЬКІ МОВИ (ARAUAN, ARAWAN)

Араванські мови – це мовна родина, до якої входять 5 мов: дені, куліна, павмарі, суруаха та ямамаді. Говорять ними ще тільки дещо більш як 5,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian languages: The historical linguistics of Native America. New York. Oxford University Press, 1997.

АРАВЕ (ARAWE)

Мови араве – це підвітка вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі

центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 9 мов у 2-х галузках і одна окрема мова:

- західна – 4 мови: айклеп, апалик, гімі, солонґ;
- східна – 4 мови: аколлет, авав, бебелі, лесінґ-ґелімі;
- мова мансенґ.

Цими мовами говорять 11,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АРАВЕ-ПАСІСМАНУА (ARAWE-PASISMANUA)

Мови араве-пасісмануа – це вітка південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки входять 14 мов у 2-х підвітках:

- араве – 9 мов у 2-х галузках;
- пасісмануа – 5 мов: айгон, кароре, кавлонґ, мію, сенґсенґ.

Цими мовами говорять 20,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АРАВЕТЕ (ARAWETÉ, BIDE, ISO 639-3: awt)

Мова аравете – це член підгалузі шінґу асуріні галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 290 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

АРАВКАНСЬКІ МОВИ (ARAUCANIAN)

Аравканські мови – це невелика мовна родина. До неї входять 2 мови: гуїліче та мапудунґун. Говорять ними 200,000 осіб у Республіці Чилі.

АРАВУМ (ARAWUM, ISO 639-3: awm)

Мова аравум – це член групи кабенав підгалузі надбережжя рай маданґської галузі транс-новогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 60 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АРАГОНСЬКА МОВА (ARAGONESE, ALTOARAGONÉS, ARAGOIERAZ, ARAGONÉS, FABLA ARAGONESA, HIGH ARAGONESE, PATUÉS, ARAGONAIS, ARAGONISCH, АРАГОНСКИЙ, NABARROARAGONÉS, 阿拉贡语, ISO 639-3: arg)

Арагонська мова (наварро-арагонська) – це член пиренейської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 11,000 у Королівстві Іспанія. Користуються латиницею.

АРАЙСЬКІ МОВИ (ARAY, LEFT MAY)

Арайські мови – це галузь арай-квомтарської мовної родини. До неї належать 4 мови: ама, ітері, німо й овініґа. Говорять ними ще десь 1,600 осіб у Папуа – Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan past: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra. Pacific Linguistics, pp. 15-66, 2005.

АРАЙ-КВОМТАРСЬКІ МОВИ (ARAI-KWOMTARI)

Арай-квомтарські мови – це мовна родина, до якої належать 10 мов, згрупованих у 2-х галузях:

- арайська – 4 мови: ама, ітері, німо, овініґа;
- квомтарська – 6 мов у 2-х підгалузях і 2 окремі мови.

Цими мовами говорять несповна 6,000 осіб у Папуа – Нова Гвінея. Вони мають систему 7 голосних і губно-губний дрожачий приголосний.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan past: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra. Pacific Linguistics, pp. 15-66, 2005.

АРАКІ (ARAKI, ISO 639-3: akr)

Мова аракі – це майже вимерлий член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 8 у Республіці Вануату.

АРАЛЛЕ-ТАБУЛАГАНСЬКА МОВА (ARALLE-TABULAHAN, ISO 639-: atq)

Аралле-табулаганська мова – це член групи піту-улунна-салу північної підгалузі південно-сулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (1984 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

McKENZIE, Robin Phonology of Aralle-Tabulahan. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 12: 97-149, 1991.

АРАЛО-КАСПІЙСЬКІ МОВИ (ARALO-CASPIAN)

Арало-каспійські мови – це підгалузь мов кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. До неї входять 4 мови: казаська, каракалпацька, киргизька та ногайська. Говорять ними майже 12,000,000 осіб у Республіці Узбекистан, у Республіці Казахстан, у Республіці Киргизстані та в європейській частині Російської Федерації.

АРАМАНИК (ARAMANIK, DOROBO, LARAMANIK, NDOROBO, ISO 639-3: aam)

Мова араманик – це член підвідділу нанді відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2002 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

АРАМЕЙСЬКА МОВА (ARAMAIC, ISO 639-3: rīznī)

Ця мова належить до семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3000-літню історію. Вона була адміністраційною мовою імперій та мовою молитви. Цією мовою написано великі частини оригінальних книг Даниїла і Езри; цією мовою написані палестинський і вавилонський талмуди. Ця мова, прадоподібно, була матерньою мовою

Ісуса Христа. Десь у другому тисячелітті до Христа арамейці покинули пустині, де вони жили, і оселились у Сирії, принісши і свою мову, арамейську, із собою. На початку сьомого століття до Христа арамейська мова, як *lingua franca*, поширилась на цілий «родючий півмісяць». Ще пізніше, за короля Дарія I, перси зробили арамейську мову однією з офіційних мов своєї імперії. Після того, як євреїв завоювали вавилонці, євреї почали говорити арамейською мовою, але задержуючи гебрейську як священну мову своєї релігії. Після появи ісламу арамейська мова почала поступатись перед арабською, яка її врешті заступила. З бігом часу арамейська мова розпалась на багато діалектів, з яких найважливіший сирійський. Деякі східні християнські Церкви уживають сирійський діалект арамейської мови як літургічну мову. Модерною арамейською мовою говорять сьогодні понад 2 мільйони осіб, головні в Ірані, Іраку, Ізраїлі, Лівані, Сирії та Туреччині. Граматично арамейська мова є зближена до гебрейської. Арамейська азбука – це північносемітське письмо, яке існувало вже в IX столітті до Христа. Від арамейської азбуки походить квадратна єврейська азбука, що є предком новітнього єврейського письма. Дехто вважає, що азбучні письмові системи Індії та південно-східної Азії теж, як своє джерело, мають арамейське письмо.

Часткова література:

ROSENTHAL, Franz A Grammar of Biblical Aramaic. Wiesbaden, 1995

HEINRICH, Wolfhart Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

BIRKELAND, Harris The Language of Jesus, (1954).

АРАМЕЙСЬКІ МОВИ (ARAMAIC)

Арамейські мови – це підгалузь центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До неї належать 19 мов, згуртованих у 2-х групах:

- західна – 2 мови: західнонеоарамейська, самаритано-арамейська.
- східна - 17 мов у 2-х підгрупах і 1 окрема мова.

Говорять ними майже 570,000 осіб у Республіці Ірак, в Ізраїлі, в Республіці Грузія, в Вірменії, у Турецькій Республіці, в Ісламській Республіці Іран та Сирійській Арабській Республіці.

АРАМБА (ARAMMBA, ARAMBA, SERKI, SERKISSETAVI, UPPER MOREHEAD, ISO 639-3: stk)

Мова арамба – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 970 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. An affix-specific phoneme in Aramma. GISLens: Electronic Notes Series 2009(2): 17. <http://www.gial.edu/GIALens/vol3-2/index.htm>

АРАНАДСЬКА МОВА (ARANADAN, ARANATAN, ERANADANS, ISO 639-3: aaf)

Аранадська мова – це член малааяламського відділу таміль-малааяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2001 рік) в Індії.

АРАНДАЙ (ARANDAI, DOMBANO, JABAN, SEBYAR, SUMURI, YABAN, ISO 639-3: jbj)

Мова арандай – це член східної групи підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

VOORHOEVE, C. L. Some notes on the Arandai language, South Bird's Head, Irian Jaya. Irian 13: 3-40. 1985.

АРАНДСЬКІ МОВИ (ARANDIC)

Арандські мови – це одна з галузей пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До неї входять 6 мов: аліяварр, андегеремінга, анматієрре, західноарранта, східноарранте та кайтетіє. Говорять ними 7,700 осіб в Австралії.

Часткова література:

KOCH, Harold The Arandic subgroup of Australian languages. Australian Languages: Classification and Comparative Method, 2006.

АРАОНА (ARAONA, CAVINA, ISO 639-3: aro)

Мова араона – це одинокий член підгалузі араона галузі араога-такана таканської мовної родини. Кількість мовців – 81 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PITMAN, Donald Bosquejo de la gramática araona. Notas Lingüísticas de Bolivia, 9. Riberalta: Instituto Lingüístico de Verano. 126 p. 1980.

АРАОНА (ARAONA)

Мови араона – це підгалузь галузі араона-такана таканської мовної родини, до якої входить лиш 1 мова – араона. Цією мовою говорить ще тільки 81 особа в Багатонаціональній Державі Болівія.

АРАОНА-ТАКАНА (ARAONA-TACANA)

Мови араона-такана – це галузь таканської мовної родини, до якої входять 5 мов у 2-х підгалузях:

- араона – 1 мова: араона;
- кавінена-такана – 4 мови в 2-х групах.

Мовами араона-такана говорять несповна 8,000 осіб у Багатонаціональній Республіці Болівія.

АРАПАГО (ARAPANO, ARRAPANOE, HINONO'EITIT, АРАПАХО, 阿拉帕霍语, ISO 639-3: arp)

Мова арапаго – це член групи арапаго рівнинної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 1,040 (1990 рік) старшого віку в США; молодь переходить на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

COWELL, Andrew & MOSS Sr. Alonzo The Arapaho Language. University Press of Colorado, 2007.

АРАПАГО (ARAPANO)

Мови арапаго – це група рівнинної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. До цього відділу належать 3 мови: арапаго, грос-вантр і наватінегена. Цими мовами говорять у США.

АРАПАСО (ARAPASO, ARAPAÇO, ARASPASO, KONEÁ, ISO 639-3: arj)

Мова арапасо – це вже вимерлий член північної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія. Перейшли на мову тукано.

АРАПЕСЬКІ МОВИ (ARAPESH)

Арапеські мови – це підгалузь комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі належать 3 мови: букиіп, бумбіта арапеш і муфіян. Арапеськими мовами говорять більш як 31,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АРАФУНДСЬКІ МОВИ (ARAFUNDI)

Арафундські мови – це мовна родина, не подібна до інших. У її склад входять три мови: андай, нанубе та тапей. Говорять ними несповна 2,000 осіб у Папуа - Нова Гвінея.

АРБЕРЕСЬКО-АЛБАНСЬКА МОВА (ARBËRESHË ALBANIAN, ARBËRESHË, ALBANAIS, ALBANISCH, ISO 639-3: aae)

Арбересько-албанська мова – це член тоскської галузі албанської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 80,000 (1963 рік) у південній частині Італійської Республіки. Користуються латиницею.

АРБОРСЬКА МОВА (ARBORE, ARBORA, ERBORE, IRBORE, АРБОРЕ, ISO 639-3: arv)

Арборська мова – це член західно-омо-танської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 4,440 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HAYWARD, Dick The Arbore Language: A First investigation (including a vocabulary). Hamburg, 1984.

WEDERKIND, Klaus Sociolinguistic survey report of the languages of the Gawwada, Tsamay and Diraasha areas with the excursions to Birayle (Ongota) and Arbore (Irbore) part II. SIL Electronic Survey Reports 2002-066.

АРВАНИТИЦЬКО-АЛБАНСЬКА МОВА (ARVANITIKA ALBANIAN, ARBERICHTE, ALBANAIS ARVANITIKA, ARVANITIC, ARVANITIKA, ISO 639-3: aat)

Арванитицько-албанська мова – це член тоскської галузі албанської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 50,000 у Грецькій Республіці; переважно сільське населення – 300 сіл, здебільша старші особи; інші переходять на грецьку мову. Користуються грецьким письмом.

АРГА (ARHĀ, ARA, ISO 639-3: aqr)

Мова арга – це майже вимерлий член вайлійської вітки південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 35 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

АРГО (ARHÖ, ARO, ISO 639-3: aok)

Мова арго – це майже вимерлий член вайлійської вітки південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 62 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції); кількість мовців зменшується.

АРГОББСЬКА МОВА (ARGOBBA, ISO 639-3: agj)

Аргоббська мова – це член відділу амгарик-аргобба трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,900 (1994 рік), але кількість зменшується. Говорять нею члени племені Аргобба в східній і північно-східній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія.

Часткова література:

LESLAU, Wolf Ethioptic Documents: Argobba. Grammar and dictionary. Wiesbaden, 1997.

АРГУНІ (ARGUNI, ARGOENI, АРГУНИ, ISO 639-3: agf)

Мова аргуні – це член північнобомберайської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 150 (2000 рік) на півострові Бомберай у Західній Новій Гвінеї (Індонезія).

АРЕ (ARE, MUKAWA, ISO 639-3: mwc)

Мова аре – це член вітки аре підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,230 (1973 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

APE (ARE)

Мови аре – це вітка підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 7 мов: аре, аріфама-мініяфія, гапайва, гаяві, доґа, канінува, убір. Говорять ними 14,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

AREARE ('ARE'ARE, AREARE, ISO 639-3: alu)

Мова ареаре – це член південного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрисобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 17,900 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

Puka hana kiriha ma isuha ana na'aha ni hanua.

AREBA (AREBA, ISO 639-3: aea)

Мова ареба – це вимерлий член нормано-паманської підгалузі паманської галузі паманьонгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

AREQUIPA-LA UNIÓN (AREQUIPA-LA UNIÓN QUECHUA, AREQUIPA QUECHUA, COTAUNASI QUECHUA, ISO 639-3: qxu)

Мова арекіпа-ла – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 18,600 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BUCKINGHAM, Andrew Patrones menores de oración en el quechua de Arequipa. Estudios etno-lingüísticos II, 30-49. Documento de Trabajo, 23. Yarinacocha: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano, 1992.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=33376

ARE-TAVPOTA (ARE-TAUPOTA)

Мови аре-тавпота – це підгурток північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 16 мов у 2-х вітках:

- аре – 7 мов: аре, аріфама-мініяфія, гапайва, гаяві, доґа, канінува, убір;
- тавпота – 9 мов: ваема, ведав, гайґвай, гведа, майвала, мінавега, тавала, тавпота, якайкеке.

Цими мовами говорять 44,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

APEM (AREM, A-REM, CHOMBRAU, CHOMRAU, UMO, ISO 639-3: aem)

Мова арем – це майже вимерлий член шутської підгалузі в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1996 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 20 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

API (ARI, 阿里语, ISO 639-3: aac)

Мова арі – це вже майже вимерлий член підгалузі гоґодала галузі гоґодала-сукі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АРІБВАУНГ (ARIBWAUNG, ARIBWAUNGG, JALOC, YALU, ISO 639-3: ylu)

Мова арібваунг – це член вітки бусу долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АРІБВАЦА (ARIBWATSA, LAE, LAHE, ISO 639-3: laz)

Мова арібваца – це вимерлий уже член вітки бусу долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Цією мовою говорили в Папуа-Нова Гвінея.

АРІГІДІ (ARIGIDI, NORTH AKOKO, ISO 639-3: aqg)

Мова арігіді – це член акокоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 48,000 (1986 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АРІКАПУ (ARIKAPÚ, ARICAPÚ, MAXUBÍ, ISO 639-3: ark)

Мова арікапу – це вимираючий уже член ябутської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 6 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Переходять на португальську мову.

АРІКАРА (ARIKARA, ARIKAREE, ARIKARI, ARIKARIS, REE, RIS, SÁHNIŠ, ISO 639-3: ari)

Мова арікара – це майже вимерлий член групи павні підгалузі павні-кицаї північної галузі каддоанської мовної родини. Кількість мовців – 20 (1997 рік) у штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

TROIKE, Rudolph C. Review of: Traditional narratives of the Arikara Indians, vols. 1-4, by Douglas R. Parks. Notes on Linguistics 79: 54-56. 1997.

АРИКЕМ (ARIKEM, ARIKEN, ISO 639-3: ait)

Мова арікем – це вже вимерлий член галузі арікем. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

АРИКЕМ (ARIKEM)

Мови арікем – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належать 2 мови: арікем і карітіяна. Мовами арікем говорять ще 320 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

АРИНґА (ARINGA, LOW LUGBARA, ISO 639-3: luc)

Мова арінґа – це член центральної підгрупи групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 589,000 (1991 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

Часткова література:

KILPATRICK, Eileen Orthographies of Moru-Ma'di languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 85-91.

АРИФАМА-МІНІЯФІЯ (ARIFAMA-MINIAFIA, MINIAFIA-ARIFAMA, ISO 639-3: aai)

Мова аріфама-мініяфія – це член підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,470 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WAKEFIELD, David C. The social organization of the Miniafia. M.A. thesis. University of Oregon, 1988.

АРМА (ARMA, ISO 639-3: aoh)

Мова арма – це вже вимерлий член мовної родини чоко. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія.

АРОП-ЛОКЕП (AROP-LOKEP, AROP-LUKEP, LUKEP, MOROMIRANGA, SIASI, SIASSI, TOLOKIWA, ISO 639-3: apr)

Мова ароп-локеп – це член підгуртка корап вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,020 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

D'JERNES, Lucille Arop-Lokep. The Oceanic languages, 249-269. Curzon Language Family Series. Richmond, Surrey: Curzon, 2002.

АРОП-СІССАНО (AROP-SISSANO, AROP, ISO 639-3: *aps*)

Мова ароп-сіссано – це член гуртка сіяв шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,150 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

NYSTROM, John Three transitivity markers in Arop-Sissano. *Language and Linguistics in Melanesia* 25: 149-83. 1994.

АРОСІ (AROSI, ISO 639-3: *aia*)

Мова аросі – це член санкрістобальського гуртка малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,750 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

Часткова література:

SIMONS, Gary F. The verbal sentence in Arosi: a reinterpretation of Eastern Oceanic sentence structure. In *Austronesian studies: Papers from the Second Eastern Conference on Austronesian Languages*. 131-51. *Michigan Papers on South and Southeast Asia*, 15. Ann Arbor: University of Michigan, 1980.

АРТСЬКА МОВА (ARTA, ISO 639-3: *atz*)

Артська мова – це майже вимерлий член артської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 15 (2000 рік) у Республіці Філіппіни (3 родини).

АРТСЬКІ МОВИ (ARTA)

Артські мови – це група північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – артська. Говорять нею ще лиш 15 осіб у Республіці Філіппіни.

АРУА (ARUÁ, ISO 639-3: *arx*)

Мова аруа – це вже майже вимерлий член галузі монде мовної родини тупі. Кількість мовців – 12 (1990 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Переходять на португальську мову.

АРУАК (ARUAK)

Мови аруак – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: аруако, когі і маляйо. Мовами аруак говорять майже 28,000 осіб у Республіці Колумбія.

АРУАКО (ARHUACO, ARUACO, BINTUCUA, BINTUK, BÍNTUKUA, ICA, IJCA, IJKA, IKA, IKE, ISO 639-3: arh)

Мова аруако – це член галузі аруак чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 14,800 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FRANK, Paul S. A más de 100 años de los primeros estudios del Ika. Estudios de Lingüística Chibcha 23: 59-87. 2004.

АРУАМУ (ARUAMU, ARIAWIAI, MAKARUB, MAKARUP, MIKAREW, MIKAREW-ARIAW, MIKARUP, ISO 639-3: msy)

Мова аруаму – це член підгалузі мікарев галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 8,000 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

АРУЕК (ARUEK, DJANG, ISO 639-3: aur)

Мова аруек – це член підгалузі комбіо комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 740 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АРУМУНСЬКА МОВА (AROMANIAN, ARMINA, AROMUNIAN, ARUMANIAN, ARUMUN, MACEDO ROMENIAN, MACEDO-RUMENIAN, VLACH, ARMĂNEASHCE, AROMOUN, AROMÛNICO, AROMUNISCH, LIMBA ARMĂNEASCĂ, ARMĂNESHCE, ARMĂNEASHTI, VLAÇESTI, АРОМУНСКИЙ, 阿罗马尼亚语, 马其顿-罗马尼亚语, ISO 639-3: rup)

Арумунська мова – це член східної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має багато діалектів. Кількість мовців – 50,000 (1993 рік) у Грецькій Республіці, 10,000 (1993 рік) у Республіці Албанія, 10,600 (2007 рік) у Республіці Болгарія, 9,700 (2007 рік) у Республіці Македонія, 28,000 у Румунії та 15,000 у Республіці Сербія. Користуються грецьким і латинським письмами.

АРУОП (ARUOP, LAU'U, LAUISARANGA, ISO 639-3: lsr)

Мова аруоп – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 700 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея (6 сіл).

АРУСЬКІ МОВИ (ARU)

Аруські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 14 мов: баракай, батудей, добел, західнотаранган, карей, коба, кола, компане, лола, лоранг, маномбай, марірі, східнотаранган і уджір. Цими мовами говорять 46,000 осіб в Індонезії.

АРУТАНІ-САПЕСЬКІ МОВИ (ARUTANI-SAPE)

Арутані-сапеські мови – це вимираюча мовна родина. До неї належать ще дві мови: арутанська і сапеська. Говорять ними ще несповна 50 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Боліварській Республіці Венесуела.

АРУТАНСЬКА МОВА (ARUTANI, AOAQUI, AUAKE, AUAQUÉ, AWAKE, OEWAKU, URUAK, OROTANI, URUTANI, ISO 639-3: atx)

Арутанська мова – це вимираючий член арутані-сапеської мовної родини. Кількість мовців – 17 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 25 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела.

АРХАЇЧНА ЄГИПЕТСЬКА МОВА (ARCHAIC EGYPTIAN, ISO 639-3: немає)

Архаїчна єгипетська мова – це вимерлий член єгипетської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею мешканці Єгипту перед роком 2600 до Христа. Нею записані найстаріші гієрогліфічні документи з 3400 року до Христа.

Часткова література:

LOPRIENO, Antonio Ancient Egyptian: A Linguistic Introduction. Cambridge University Press, 1995.

АРЧИНСЬКА МОВА (ARCHI, ARCHIN, ARCHINTSY, ARSHASHDIB, ARCHSEL, ARCHIB, АРШАТТЕН ЧІАТ, ISO 639-3: aqc)

Арчинська мова – це член арчинської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Кількість мовців – 1,200 осіб у селі Арчіб у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Донедавна мова була безписемною, але в 2006 році розроблено абетку на основі кирилиці (подібною до аварської). Арчинська мова є багата на звуки – 81 фонема.

Часткова література:

КАХАДЗЕ, О. И. Арчинский язык и его место среди родственных дагестанских языков. Тбилиси, 1979 (в грузинській мові).

АРЧИНСЬКІ МОВИ (ARCHI)

Арчинські мови – це група мов лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи входить лиш одна мова – арчинська. Цією мовою говорять 1,200 осіб у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації.

АС (AS, ISO 639-3: asz)

Мова ас – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 230 (2000 рік) в Індонезії (Папуа).

Часткова література:

BERRY, Keith & BERRY, Christine A survey of some West Papuan phylum languages. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 4: 25-80, 1987.

АСАКС (AASÁX, AASÁ, ASÁ, ASAK, ASAX, ASSA, DOROBO, IL KONONO, LAMANIK, NDOROBO, ISO 639-3: aas)

Мова асакс – це майже вимерла мова південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 350 (1999 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

АСАМСЬКА МОВА (ASSAMESE, ASAMBE, ASAMI, ASAMIYA, ÔXÔMIYA, ASSAMAIS, ASAMÉS, ASAMIYA, АССАМСКИЙ, অসমীয়া, 阿萨姆语, ISO 639-3: asm)

Асамська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 16,700,000 (2000 рік) у Республіці Індія та 9,000 у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бенгальським письмом.

Часткова література:

MEDHI, Kaliram Assamese Grammar and the Origin of Assamese Language, Guwahati: Publication Board, Assam, 1988.

АСАРО'О (ASARO'O, MORAFI, ISO 639-3: mtv)

Мова асаро'о – це член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансново-гвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,250 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея (принаймні 4 села).

АСАС (ASAS, KOW, ISO 639-3: asd)

Мова асас – це член групи евапія підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансново-гвінейської мовної родини. Кількість мовців – 330 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АСІЛУЛУ (ASILULU)

Мови асілулу – це вітка західного піру-байського підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: асілулу і сейт-кайтету. Цими мовами говорять 19,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

АСІЛУЛУ (ASILULU, ISO 639-3: asl)

Мова асілулу – це член вітки асілулу західного піру-байського підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,760 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії.

АСКОПАН (ASKOPAN, EIVO, EIVO 1, ISO 639-3: eiv)

Мова аскопан – це член галузі ротокас північнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців - 1,200 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АСЛІЙСЬКІ МОВИ (ASLIAN)

Аслійські мови – це галузь мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі належать 18 мов, згуртовані в 4-х підгалузях:

- джагут – 1 мова: джагут;

- південноаслійська – 4 мови: маг-мері, семак-бері, семелай, темок;
- північноаслійська – 8 мов у 4-х групах;
- сенойська – 5 мов: ланог, сабум, семай, семнам, теміяр.

Асліськими говорить народ оранг-аслі, автохтонні жителі півострова Малакка та Таїланду, більше як 90,000 осіб.

Часткова література:

ADAMS, Karen Lee Systems of Numeral Classification in the Mon-Khmer, Nicobarese and Aslian Subfamilies, 1982.

АСМАТ-КАМОРО (ASMAT-KAMORO)

Мови асмаат-каморо – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 11 мов у 4-х підгалузях:

- асмаатська – 6 мов: касуарінська, кость асманська, повдережна, північноасмаатська, тамнім читак, центральноасмаатська, читак, яосакорасмаатська;
- діюве – 1 мова: діюве;
- каморо – 1 мова: каморо;
- сабакор – 2 мови: бурувай, камберав;
- семпан – 1 мова: семпан.

Мовами асмаат-каморо говорять майже 39,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

АСМАТСЬКІ МОВИ (ASMAT)

Асмаатські мови – це підгалузь галузі асмаат-каморо трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузії належать 6 мов: касуаріноасмаатська, північноасмаатська, тамнім читак, центрально-асмаатська, читак та яосакорасмаатська. Асмаатськими мовами говорять більше як 27,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

АСОА (ASOA, AKA, ASUA, ASUAE, ASUATI, ISO 639-3: asv)

Мова асоа – це член групи мангбету східної підгалузії центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 25,500 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

АСОЮ МЕФАА (AZOYÚ ME'PHAA, ME'PHAA, AZOYÚ TLAPANEC, TLAPANECO DE AZOYÚ, MÈ'PHÀÀ, TSÍNDÍÍ, ISO 639-3: tpc)

Мова асою мефаа – це член галузі субтіяба-тлапанекан ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 680 у Мексиканських Сполучених Штатах; переважно старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLACK, Cheryl A. An autosegmental analysis of Me'phaa (Tlapanec) noun inflection. Survey of California and other Indian languages 13: 1-14. 2005.

ACCAHŊORI (ASSANGORI, ASONG, ASSOUNGOR, ASUNGORE, AZANGURI, BOGNAK-ASUNGORUNG, GORAN, MADUNGORE, SOUNGOR, SUNGOR, ISO 639-3: sjg)

Мова ассанґорі – це член підгрупи тама-сунґор групи тама західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,500 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

BOMBAY, Elaine Enquête sociolinguistique sur les langues tama et assangori parlés du Tchad et du Soudan. SIL Electronic Survey Reports 2007-023: 36 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-023>

АССИРІЙСЬКО-НЕОАРАМЕЙСЬКА МОВА (ASSYRIAN NEO-ARAMAIC, AISORSKI, ASSYRIAN, ASSYRIANCI, ASSYRISKI, LISHANA ATURAYA, NEO-SYRIAC, SOORETH, SURET, SURETH, SURYAYA SWADAYA, NÉO-ARAMÉEN ASSYRIEN,

АССИРИЙСКИЙ, ܐܝܣܘܪܝܝܬܐ, ܐܝܣܘܪܝܝܬܐ, ISO 639-3: aii)

Ассирійсько-неоарамейська мова - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східноарамейської групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1994 рік) у Республіці Ірак, 3,500 (2001 рік) у Вірменії, 3,000 (1999 рік) у Республіці Грузія, 15,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Іран та 30,000 (1995 рік) у Сирійській Арабській Республіці. Користуються кириличним або сирійським письмом.

Часткова література:

HEINRICHS, Wolfhart Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

АССИНИБОЙН (ASSINIBOINE, ASSINIBOIN, NAK ᑭᑯᑯᑦ, NAKODA, NAKOTA, ISO 639-3: asb)

Мова ассінібойн – це член підгрупи дакота групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властовосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 6,200 (1997 рік) у Сполучених Штатах Америки та 190 у Канаді. Користуються латиницею.

Часткова література:

PALMER, Jessica Dawn The Dakota Peoples: A History of Dakota, Lakota, and Nakota through 1863. Jefferson, NC: McFarland, 2008.

АСТЕЦЬКІ МОВИ (AZTECAN)

Астецькі мови – це підгалузь південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгалузі входять 29 мов у 2-х групах:

- науатль – 28 мов: верховинна пуебло, ґверреро, дуранґо, західна уастека, істмус-косолеакаке, істмус-мекаяпан, істмус-морелос, класична науатль, коатепек, мічоакан, морельос, ометепек, орісаба, південно-східна пуебла, північна оаксака, північна пуебла, сакатлан-ауакатлан-тепецінтла, санта марія ла альта, східна уастека, сьєрра неґра, табаско, темаскалтепек, тетельсінґо, тламакасапа, уакскалека, центральна науатль, центральна пуебла, центральна уастека;
- пипіль – 1 мова: пипіль.

Астецькими мовами говорять майже 1,750,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах і в Республіці Ель-Сальвадор.

АСТРОЛАБЕ (ASTROLABE)

Мови астралабе – це вітка підгуртка бел вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки входять 3 мови: авад-бінґ, ваб і міндірі. Говорять ними 1,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АСТУРІЙСЬКА МОВА (ASTURIAN, ASTUR-LEONESE, ASTURIAN-LEONESE, ASTURIANU, ASTURIEN, ASTURIANO, ASTURISCH, АСТУРИЙСКИЙ, 阿斯图里亚斯语, ISO 639-3: ast)

Астурійська мова – це член астуро-леонського підгуртка західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 100,000 (1994 рік) у Королівстві Іспанія та 25,000 у Республіці Португалія. Користуються латиницею.

АСТУРО-ЛЕОНСЬКІ МОВИ (ASTURO-LEONESE)

Астуро-леонські мови – це підгурток західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: астурійська та мірандеська. Говорять ними 140,000 осіб у Королівстві Іспанія та в Республіці Португалія.

АСУ (ASU, ATHU, CASU, CHASU, CHIASU, PARE, ISO 639-3: asa)

Мова асу - це член підгуртка шамбала гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 500,000 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з нупоїдної групи.*

АСУ (ASU, ABEWA, EBE, ISO 639-3: aum)

Мова асу – це член підвідділу нупе відділу нупе-ґбаґій підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з бантоїдної групи.*

АСУЕ АВІЮ (ASUE AWYU, MIARO, MIARO AWYU, PISA, ISO 639-3: psa)

Мова аґу – це член групи авію підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 6,500 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

LEBOLD, Randy; KRIENS, Ron & JAN de VRIES, Peter Report on the Assue subdistrict survey in Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2010-024: 57 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-024>

АСУМБОА (ASUMBOA, ASUMBUA, ASUMOOU, ISO 639-3: aua)

Мова асумбоа – це майже вимерлий член підвідділу утупуа відділу утупуа-ванікоро темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

АСУНСІОН МІШТЕПЕК САПОТЕК (ASUNCIÓN MIXTEPEC ZAPOTEC, NORTH CENTRAL ZIMATLAN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE ASUNCIÓN MIXTEPEC, ZAPOTÈQUE MIXTÈPÈQUE D'ASSUNCIÓN, ISO 639-3: zoo)

Мова асунсіон міштепек сапотек – це вже майже вимерлий член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

АСУРІ (ASURI, ASHREE, ASSUR, ASURA, MALETA, ISO 639-3: asr)

Мова асурі – це член мундарської групи херванської підгалузі північномундської галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 16,600 (2001 рік) у Республіці Індія.

АСУРІНІ ШІНГҀ (ASURINI OF XINGU, ASURINÍ DE KOATINEMA, ASURINI DO XINGÚ, AWAETÉ, AWATÉ, ISO 639-3: asn)

Мова асуріні шінгҀ – це член підгалузі шінгҀ асуріні галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 110 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

АТА (ATA, PELE-ATA, WASI, ISO 639-3: atm)

Мова ата – це майже вимерлий член центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

АТАКАПА (АТАРАКА, ISO 639-3: aqp)

Мова атакапа – це вимерлий уже член гулфської мовної родини. Говорили нею в штаті Луїзіана та штаті Техас у Сполучених Штатах Америки.

АТА-МАНОБСЬКА МОВА (ATA MANOBO, ATA OF DAVAO, АТАО МАНОВО, LANGILAN, ISO 639-3: atd)

Ата-манобська мова – це член підвідділу ата-тіҀва південного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 26,700 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUMALAUG, Noemi Ogmanangnangonoy ki = Let`s talk: phrasebook in Ata Manobo, Cebuano, Filipino and English. Manila: Summer Institute of Linguistics-Philippines Inc. 2000.

АТАМПАЯ (АТАМПАЯ, ISO 639-3: amz)

Мова атампая – це вимерла мова північнопаманської підгалузі паманської галузі паманьонгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія. Користувались латиницею.

АТАН (АТАН)

Мови атан – це підгрупа групи вананг підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: атембле і ненд. Мовами атан говорять дещо більш як 2,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

АТАПАСЬКІ МОВИ (АТНАРАСАН)

Атапаські мови – це група мов атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї групи входять 42 мови в 8-х підгрупах:

- інгалік-коюкон – 3 мови у 2-х відділах;
- канадська – 13 мов у 5-х відділах;
- південноатапаська (апачська) – 6 мов у 2-х відділах;
- таглан-каска – 3 мови: каска, таглан, тагіш;
- танайна-агтна – 2 мови: агтена, танайна;
- танана-горішні кусоквім – 4 мови в 2-х відділах;
- тихоокеанське побережжя – 9 мов у 2-х відділах;
- тучоне – 2 мови: південна тучоне, північна тучоне.

Атапаськими мовами говорять майже 186,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

АТАПАСЬКО-ЕЯЦЬКІ МОВИ (АТНАРАСАН-ЕЯК)

Атапасько-еяцькі мови – це підгалузь осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгалузі входять 43 мови в 2-х групах:

- атапаська – 42 мови в 8-х підгрупах;
- еяцька – 1 мова: еяцька.

Атапасько-еяцькими мовами говорять несповна 186,000 осіб у Сполучених Штатах Америки і в Канаді.

АТА-ТІГВА (АТА-ТІГВА)

Мови ата-тігва – це підвідділ південного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: атаманобська і матігсалуг-манобська. Говорять ними 57,000 осіб у Республіці Філіппіни.

АТАТЛАУКА МІШТЕК (ATATLÁHUCA MIXTEC, MIXTECO DE SAN ESTEBAN ATATLÁHUCA, SOUTH CENTRAL TLAXIACO MIXTEC, ISO 639-3: mib)

Мова ататлаука міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 8,300 (1995 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

ALEXANDER, Ruth Mary Gramática mixteca de Atatláhuca (Gramática yuhu sasau jee cahan ñayuu San Esteban Atatláhuca). Gramáticas de Lengas Indígenas de México, 2. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 256 p. 1980.

АТАЯЛЬСЬКА МОВА (ATAYAL, ATAIYAL, ATTAYAL, BONOTSEK, SHABOGALA, TAIJYAL, TAIYAL, TAKONAN, TANGAO, TAYAL, TYAL, YUKAN, АТАЯЛ, 泰雅语, ISO 639-3: tay)

Атаяльська мова – це член атаяльської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 84,300 (2002 рік) на острові Тайвань (Республіка Китай). Користуються письмом ган у традиційній або в спрощеній формі і латиницею.

Часткова література:

HUANG, Lilian Atayal language reference grammar. Taipei, 2000.

АТАЯЛЬСЬКІ МОВИ (ATAYALIC)

Атаяльські мови – це одна з родин австронезійської мовної надродини. До цієї родини входять лиш дві мови: атаяльська і тароко. Говорять ними 104,000 осіб на острові Тайвань (Республіка Китай).

АТЕМБЛЕ (ATEMBLE, ATEMPLE, ATEMPLE-APRIS, ISO 639-3: ate)

Мова атембле – це член підгрупи атан групи вананг підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 60 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АТИКАМЕК (ATIKAMEKW, АТИНКАМЕKW, АТИКАМЕК, АТИКАМЕК, АТИМЕKW, TÊTE DE BOULE, ISO 639-3: atj)

Мова атематек – це член групи крі-монтанье-наскапі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 у східній частині центрального Квебеку в Канаді. Уживають теж французьку мову. Користуються латиницею.

АТИ (ATI, INATI, ISO 639-3: atk)

Мова аті – це член периферійного підвідділу центрального відділу бісяянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (1980 рік) у Республіці Філіппіни.

АТЛАНТІЙСЬКІ МОВИ (ATLANTIC, WEST ATLANTIC)

Атлантійські мови – це родина мов нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї родини входять 64 мови, згуртовані у 3-х галузях:

- біджаґо – 1 мова: бідійого;
- південна – 18 мов у 3-х підгалузях;
- північна – 45 мов у 5-х підгалузях.

Атлантійськими мовами говорять понад 22,000,000 осіб у західній частині Африки. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з групи креольських мов.**

АТЛАНТІЙСЬКІ (ATLANTIC)

Атлантійські мови – це галузь креольських мов, основаних на англійській. До них входять 23 мови в 4-х підгалузях:

- західна – 4 мови: беліз кріоль, нікараґуа креоль, острівна креоль, ямайка креоль;
- кріо – 4 мови: камерунський піджин, кріо, нігерський піджин, фернандо-по креольська;
- сурінамська – 3 мови в одній групі і одна окрема мова;
- східна – 12 мов у 2-х групах і одна окрема мова.

Цими мовами говорить приблизно 36,000,000 осіб на побережжях Атлантійського океану. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з нігеро-конголезької надродини.**

АТЛАНТІЙСЬКО-КОНґОЛЕЗЬКІ МОВИ (ATLANTIC-CONGO)

Атлантійсько-конголезькі мови – це одна з родин нігеро-конголезької мовної надродини. Ця родина охоплює 1,436 мов у 6-х галузях:

- атлантійська – 64 мови у 3-х підгалузях;
- вольта-конголезька – 1,362 мови в 5-х підгалузях;
- іджоїдська – 10 мов у 2-х підгалузях;

Атлантійсько-конголезькими мовами говорить понад 380,000,000 осіб вздовж побережжя Атлантійського океану в Африці.

АТЛАСЬКІ МОВИ (ATLAS)

Атлаські мови – це підгалузь північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 3 мови: тамазигт-атласька, ташельгитська і юдео-берберська. Говорять ними більше як 6,000,000 осіб в Ізраїлі та в Королівстві Марокко.

АТОГВАЙМ (ATOHWAIM, KAUGAT, ISO 639-3: aqm)

Мова атогвайм – це член каяґарської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АТОНґ (A'TONG, ATTONG, ISO 639-3: aot)

Мова атонґ – це член відділу коч підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,600 у Республіці Індія та 5,400 у Народній Республіці Бангладеш. **Не змішувати її з мовою подібної назви з нігеро-конголезької надродини.**

АТОНГ' (АТОНГ, ЕТОН, АТОН, ISO 639-3: ato)

Мова атонг – це член підвідділу західні момо широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,200 (2000 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовою подібної назви з сине-тибетської родини.**

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Rapid appraisal and lexicostatistical analysis surveys of Atong, Ambele, and Menka Widikum-Menka Subdivision Momo Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2002-076

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-076>

АТОРАДСЬКА МОВА (АТОРАДА, АТОР'ТІ, АТОРАІ, ДАУРІ, ISO 639-3: aox)

Аторадська мова – це вимираючий член вапішанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – декілька в Кооперативній Республіці Ґаяна та декілька (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія – тільки старші особи.

АТПАРІЯ (АТПАРИЯ, АРТХАРЕ, АРТХАРЕ-КХЕСАНГ, АТН ПАНАРИА РАІ, АТНАПРЕ, АТНАПРЕ, АТНПРЕ, ЖАМІНДАР РАІ, ISO 639-3: aph)

Мова атпарія – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1995 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується – переходять на непальську мову. Користуються деванаґарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

АТСАМ (АТСАМ, САВАІ, САВЕ, САВІ, ШАВАІ, ШАВЕ, ШАВІ, ISO 639-3: cch)

Мова атсам – це член відділу питі-атсам підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1972 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

АТТАПАДІ-КУРУМБСЬКА МОВА (АТТАПАДУ КУРУМБА, КУРУМБА, РАІ КУРУМБА, ISO 639-3: pkr)

Аттападі-курумбська мова – це член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,370 (1991 рік) в Індії.

АТТИЧНІ МОВИ (АТТИС)

Аттичні мови – це галузь грецької родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належать 5 мов: грецька, еванська, каппадокійська грецька, понтійська та старогрецька. Говорять ними 13,400,000 осіб у Грецькій Республіці та в Ізраїлі.

АТТІЄ (АТТІЕ́, АКІЕ, АКҀЕ, АТЧЕ, АТІЕ, АТШЕ, ISO 639-3: ati)

Мова аттіє – це член підгрупи аттіє групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 381,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

KUTSCH LOJENGA, Constance & HOOD, Elisabeth L’attié. Atlas des langues kwa de Côte d’Ivoire 1: Monographies, 227-53. Abidjan: Agence de Cooperation Culturelle et Technique and Institut de Linguistique Appliquée. 1983.

АТТІЄ (АТТІЕ)

Мови аттіє – це підгрупа групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – аттіє. Нею говорять 381,000 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

АУВЕ (АУВЕ, СИМОГ, ISO 639-3: smf)

Мова ауве – це член варіської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 410 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

АУЄ (АУҀЕ, АУҀЕ, ISO 639-3: auu)

Мова аує – це член підгалузі озерні віссель західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 350 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

АФАДЕ (АФАДЕ, АФАДА, АФАДЕН, АФАДЕ, КОТОКО, МОГАРИ, ISO 639-3: aal)

Мова афаде – це член північного відділу котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 31,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія та 5,000 (2004 рік) у Республіці Камерун.

АФАРСЬКА МОВА (АФАР, ‘АФАР АФ, АДАЛ, АФАРАФ, ДАНАКІЛ, ДЕНКЕЛ, АФАР, 阿法尔语; 阿法语, ISO 639-3: aar)

Афарська мова – це член саґо-афарської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Звали її раніше данакільською. Кількість мовців – 979,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, 99,200 (2006 рік) у Республіці Джибуті та деяка кількість в Еритреї. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Користуються ефіопським письмом або латиницею.

Часткова література:

WALTER, Stephen L. and others Eritrea national reading survey, September 2002. Asmara, Eritrea: Ministry of Education of the State of Eritrea, 2005.

BLIESE, Loren F. A generative grammar of Afar. Summer Institute of Linguistics. University of Texas at Arlington, 1981.

АФІТТИ (AFITTI, AFFITTI, DINIK, DITTI, UNIETTI, ISO 639-3: aft)

Мова афітті – це член групи нійманг' західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 4,510 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан.

АФРАЗІЙСЬКІ МОВИ (AFROASIATIC)

Афразійські мови – це мови, що творять афразійську мовну надродину. Раніше їх звали семіто-хамітські, але після того, як встановлено, що вони не поділяються на 2 родини: семітську азійську і хамітську африканську, були перейменовані на афроазійську чи просто афразійську. Ще одна маловживана назва - еритрейські (червономорські). До цієї мовної надродини належать 374 мови у 6-х родинах і 1 окрема мова:

- берберська – 25 мов у 4-х галузях;
- єгипетська – 1 мова: коптська;
- кушитська – 45 мов у 4-х галузях;
- омотська – 29 мов у 2-х галузях;
- семітська – 78 мов у 2-х галузях;
- чадська – 195 мов у 4-х галузях;
- онготська.

Афразійські мови поширені в північній Африці, Сомалійському півострові, південно-західній Азії, як теж у частинах Сагелю, західної Африки та східної Африки. Ними говорять понад 564,000,000 осіб. Найпоширенішою мовою цієї надродини є арабська мова з 280 мільйонами мовців. Афразійська родина є однією із 4-х мовних родин у Африці. Спорідненість афразійської родини з іншими мовними родинами остаточно не устійнена. Спільні риси афразійських мов: два роди в однині; порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток; добір емфатичних приголосних; морфологія: слова відмінюються внутрішніми змінами, а також з допомогою суфіксів чи префіксів. Коренем слів в афразійських мовах є корінь, який складається найчастіше з трьох приголосних, між які вставляються голосні або долучуються префікси чи суфікси. Ця специфічна будова цих мов спричинилася до розвинення приголосного письма, таких як арабське письмо чи єгипетські ієрогліфи.

Часткова література:

COHEN, Marcel Essai comparative sur le vocabulaire et la phonetique du chamito-semitique. Paris, 1969.

SASSE, Hans-Jürgen Afroasiatisch. Die Sprachen Afrikas. Hamburg, 1981.

PIŁASZKIEWICZ, Stanisław & RZEWUSKI, Eugeniusz Wstęp do afrykanistyki. Warszawa, 2004.

АФРИКААНС (AFRIKAANS, АФРИКААНС, 阿非利堪斯语, 南非荷兰语, 南非语, ISO 639-3: afr)

Мова африкаанс – це член нижньонімецького відділу нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,740,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці, 20,000 (2006 рік) у Республіці Ботсвана, 89,900 (2006 рік) у Республіці Намібія, 13,000 (2006 рік) у Королівстві Свазіленд, 41,000 (2006 рік) у Республіці Замбія та якась кількість у Республіці Малаві. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Languages Project, 2000.

АФРО-СЕМІНОЛЬСЬКА МОВА (AFRO-SEMINOLE CREOLE, AFRO-SEMINOLE, BLACK SEMINOLE, SEMINOLE, AFRO-SEMINOLE CRIOLLO, CRÉOLE AFRO-SÉMINOLE, ISO 639-3: afs)

Афро-семінольська мова – це член північної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200 у штаті Тексас у Сполучених Штатах Америки та 200 (1990 рік) у Мексиканськх Сполучених Штатах.

АХА (АКНА, АНКА, АІНІ, АК'А, АКА, ЕКАВ, НКА КО, ІКАВ, ІКОР, КАВ, КНА КО, КНАКО, КНАКО ІКОР, КНАО КНА КО, КО, ЯНІ, 雅尼语, ISO 639-3: ahk)

Мова аха – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (2007 рік) у М'янма, 240,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці, 66,100 (2007 рік) у Лаоській Народній Республіці, 56,600 (2007 рік) у Королівстві Таїланд і 1,260 (1995 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею. Тональна мова (3 тони). Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з лоло-бірманської підгалузі.**

Часткова література:

BRADLEY, David What did they eat? Grain crops of the Burmic groups. Mon-Khmer Studies 27: 161-70. 1997.

АХА (АКНА)

Мови аха – це відділ південної підгрупи групи лолоіш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 5 мов: один підвідділ та 2 окремі мови:

- гану – 3 мови: ену, сансу, сіла;
- мови: магей, пгана.

Мовами аха говорять майже 50,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в М'янма та в Лаоській Народній Республіці. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з бірманської підгалузі.**

АХАҒУА (ACHAGUA, ACHAWA, AJAGUA, XAGUA, ISO 639-3: aca)

Мова ахаґуа – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 250 (2000 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILSON, Peter J. & LEVINSOHN, Stephen H. Una descripción preliminar de la gramática del achagua (Arawak). Bogotá. Instituto Lingüístico de Verano, 1992.

АХАМБ (АХАМВ, АНАМВ, ISO 639-3: *ahb*)

Мова ахамб – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 750 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

АХВАСЬКА МОВА (АКНВАКН, АХВАХ, АШВАДО, АҚВАЛАЗУЛ, ГНАНВАЛАЛ, АХВАХСКИЙ, ISO 639-3: *akv*)

Ахваська мова – це член андійської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,500 (2006 рік) у південно-західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації.

Безписемна мова.

Часткова література:

МАГОМЕДБЕКОВА, З. М. Ахвахский язык: Грамматический анализ, тексты, словарь. Тбілісі, 1967.

АХИЇНІНСЬКА МОВА (АЈУЇНІНКА АPURUCAYALI, АЈУЇНІНКА, АPURUCAYALI CAMPA, АSHANINCA, АSHЇНІНКА АPURUCAYALI, АХІНІНКА CAMPA, CAMPA, АХІНІНКА, ISO 639-3: *apc*)

Ахиїнінська мова – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, додаток, підмет. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLACK, H. Andrew The phonology of the velar glide in Axininca Campa. Phonology 8: 183-217, 1991.

АХТЕРГУЦЬКА МОВА (АСНТЕРНОЕКС, ААСНТЕРНОЕКС, АСНТЕРНОЕК, АСНТЕРНООКС, ISO 639-3: *act*)

Ахтергуцька мова – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоевропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена. Говорять нею в Королівстві Нідерланди.

АЦІНҐО МАТЛАЦІНКА (АTZINGO MATLATZINCA, АTZINTECO, ОСУИЛТЕС, ОСУИЛТЕСО, ТЛАНУИСА, ТЛАНУРА, РЈЕКАК'ЈОО, ISO 639-3: *ocu*)

Ацінґо матлацінка – це вимираючий уже член матлацінкської підгалузі отопамейської галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 75 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

BARTHOLOMEW, Doris A. The Proto Otopamean vowel system and the development of Matlatzinca. General and Amerindian ethnolinguistics: In remembrance of Stanley Newman, 345-63. Berlin: Mouton de Gruyter, 1989.

АЦУГЕВІ (ATSUGEVI, ISO 639-3: atw)

Мова ацугеві – це майже вимерлий член палайнігської підгрупи шаста-палайнігської групи підгалузі карок-шаста північної галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 3 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

АЧАНГ (ACHANG, ACANG, ACH'ANG, ACHUNG, ANCHAN, ATSANG, CHUNG, MAINGTHA, MÖNGHSA, NGAC'ANG, NGACANG, NGACHANG, NGATSANG, NGO CHANG, NGOCHANG, TAI SA', 阿昌语, ISO 639-3: acn)

Мова ачанг – це член північної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 27,700 (1990 рік) у Китайській Народній Республіці та 35,000 (2007 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

АЧЕ (ACHE, ISO 639-3: yif)

Мова аче – це член групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 35,000 (2003 рік) у Китайській Народній Республіці. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини тупі.**

АЧЕ (ACHÉ, AXE, GUAIAQUI, GUAYAKÍ, GUAYAKI-ACHE, GUOYAGUI, ISO 639-3: guq)

Мова аче – це член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,360 (2007 рік) у Республіці Парагвай. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської родини.**

АЧЕГ (ACEH, ACHINESE, ACEHNESE, АЧЕХСКИЙ, 亚齐语, ISO 639-3: ace)

Мова ачег – це член аченської підгрупи камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 3,500,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LEE, Ernest W. Review of: a grammar of Acehnese on the basis of a dialect of North Aceh, by Mark Durie. Mon-Khmer Studies 22: 267-84. 1993.

АЧЕНСЬКІ МОВИ (ACHENESE)

Аченські мови – це підгрупа камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – ачег. Говорять нею 3,500,000 осіб на острові Суматра в Індонезії.

АЧЕРОН (ACHERON, ACHURUN, ASHERON, ACERON, GARME, ISO 639-3: acz)

Мова ачерон – це член групи точо підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців не устійнена; нею говорять у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

SPRONK, Tanya A brief description of the current Talodi orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 119-126. 2004.

АЧІ-КУБУЛЬКО (CUBULCO ACHI', ISO 639-3: acc)

Мова ачі-кубулько – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кечі-мамської галезі майянської мовної родини. Кількість мовців – 48,300 (2000 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

NEUENSWANDER, Helen L. Dualism: a linguistic and cultural phenomenon among the Cubulco Achi (Mayan). Serie etnológica = Ethnology series, 1b. Guatemala: Summer Institute of Linguistics, 1986.

АЧІ-РАБІНАЛЬ (RABINAL ACHI', RABINAL K'ICHE', ISO 639-3: acr)

Мова ачі-рабіналь – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кечі-мамської галезі майянської мовної родини. Кількість мовців – 37,300 (1990 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BRAWAND, John & BRAWAND, Alice Rabinal-Achí. Según nuestros antepesados: Textos folklóricos de Guatemala y Honduras, 215-23, 467-83. Guatemala: Institute Lingüístico de Verano, 1972.

АЧОЛІ (ACHOLI, ACOLI, ACOOLI, AKOLI, ATSCHOLI, DOK ACOLI, GANG, LOG ACOLI, LWO, LWOO, SHULI, SHULI, АЧОЛИ, 阿乔利语, ISO 639-3: ach)

Мова ачолі – це член підгуртка ланго-ачолі гуртка алур-ачолі підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,170,000 (2002 рік) у Республіці Уганда та 45,000 (2000 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004.

АЧУМАВІ (ACHUMAWI, ACHOMAWI, PITT RIVER, AJÚMMÁÁWÍ, ISO 639-3: acv)

Мова ачумаві – це майже вимерлий член палайнігської підгрупи шаста-палайнігської групи підгалузі карок-шаста північної галузі гоканської мовної родини. Мова мала первісно 9 діалектів. Кількість мовців – 16 (2000 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи.

АШАНІНКСЬКА МОВА (ASHÁNINKA, ASHÁNINCA, CAMPA, ISO 639-3: cni)

Ашанінкська мова – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 26,100 (2000 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Ronald James Ashéninka stories of change. Publications in Sociolinguistics, 4. Dallas. SIL International, 2000.

АШЕ (ASHE, ACHE, ALA, KORO MAKAMA, KORON ACHE, KORON ALA, KORO, ISO 639-3: ahs)

Мова аше – це член підвідділу коро північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 35,000 (1972 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

АШЕНІНКА-ПАХОНАЛЬ (ASHÉNINKA PAJONAL, ASHÉNINCA, ATSIRI, PAJONAL, ISO 639-3: cjo)

Мова ашенінка-пахональ – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2002 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEISE, Maria; PAYNE, David L.; PAYNE, Judith K. & VÍLCHES, Elsa Diccionario escolar Ashaninka/Asheninka. Lima: Ministerio de Educación, 2000.

АШЕНІНКА-ПЕРЕНЕ (ASHÉNINKA PERENÉ, ASHÉNINCA PERENÉ, PERENÉ CAMPA, ISO 639-3: prq)

Мова ашенінка-перене – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 5,500 (2001 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEISE, Maria; PAYNE, David L.; PAYNE, Judith K. & VÍLCHES, Elsa Diccionario escolar Ashaninka/Asheninka. Lima: Ministerio de Educación, 2000.

АШЕНІНКА-ПІХІС (ASHÉNINKA PICHIS, PICHIS ASHÉNINCA, PICHIS CAMPA, ISO 639-3: cpi)

Мова ашенінка-піхіс – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2001 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEISE, Maria; PAYNE, David L.; PAYNE, Judith K. & VÍLCHEZ, Elsa Diccionario escolar Ashaninka/Asheninka. Lima: Ministerio de Educación, 2000.

АШЕНІНКА-УКАЯЛІ (ASHÉNINKA SOUTH UCAYALI, ISO 639-3: cpy)

Мова ашенінка-укаялі – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравацької мовної родини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

PAYNE, Judith K. & PAYNE, David L. The pragmatics of split intransitivity in ashéninka. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 10: 37-56, 2005.

АШЕНІНКА-ЮРУА (ASHÉNINKA UCAYALI-YURÚA, UCAYALI ASHÉNINCA, CAMPA, KAMPA, ISO 639-3: cpb)

Мова ашенінка-юруа – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравацької мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (2001 рік) у Республіці Перу та 870 (2004 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEISE, Maria; PAYNE, David L.; PAYNE, Judith K. & VÍLCHEZ, Elsa Diccionario escolar Ashaninka/Asheninka. Lima: Ministerio de Educación, 2000.

АШКУНСЬКА МОВА (ASHKUN, ASHKUND, ASHKUNI, WAMAIS, WAMAYI, ISO 639-3: ask)

Ашкунська мова – це член нурістанської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,200 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан. Не мають власного письма.

АШО ЧИН (ASHO CHIN, ASHO, ASHU, KHYANG, KYANG, QIN, SHO, SHOA, ISO 639-3: csh)

Мова ашо чин – це член відділу шо південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) у М'янма та 2,340 (1991 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бірманським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Orthography development as an ongoing collaborative process: lessons from Bangladesh. 1st International Conference on Language Documentation and Conservation (ICLDC). 12 Power Point slides p. 2009. <http://hdl.handle.net/10125/5034>

АШТІЯНСЬКА МОВА (ASHTIANI, ASHTIYANI, ASTIANI, ISO 639-3: atn)

Аштіянська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 21,100 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

АШУАР-ШІВІЯР (ACHUAR-SHIWIAR, ACHUAL, ACHUALE, ACHUAR, ACHUARA, JIVARO, MAINA, SHIWIAR, ISO 639-3: acu)

Мова ашуар-шівіяр – це член гіварської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 в Республіці Перу та 2,000 (2000 рік) в Республіці Еквадор. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FAST, Gerhard & FAST, Ruby Introducción al idioma achuar. Documento de Trabajo, 20. Lima: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano, 1981.

АЮ (AYU, AYA, ISO 639-3: ayu)

Мова аю – це член підгрупи аю групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 800 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія (здебільша дорослі особи).

АЮ (AYU)

Мови аю – це підгрупа мов групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – аю. Цією мовою говорять 800 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

АЮТЛА МІШТЕК (AYUTLA MIXTEC, COASTAL GUERRERO MIXTEC, MIXTECO DE AYUTLA, ISO 639-3: miy)

Мова аютла міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 8,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRADLEY, C. Henry & HOLLENBACH, Barbara E. Studies in the syntax of Mixtecan languages 2. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 90. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 479 p. 1990.

АЯБАДГУ (AYABADHU, ISO 639-3: ayd)

Мова аябадгу – це вимерлий член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

АЯКУЧО (AYACUCHO QUECHUA, CHANKA, CHANCA, CHANKA RUNASIMI, ISO 639-3: quy)

Мова аякучо – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 900,000 (2000 рік) у Республіці Перу; кількість зменшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

COOMBS, David M. Sufijos nominales relacionales en el quechua Ayacucho. Datos Etno-Lingüísticos: Colección de los archivos del ILV, 30. Lima, Peru: Instituto Lingüístico de Verano, 1976. 2008. http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=52279

АЯУТЛА МАСАТЕК (AYAUTLA MAZATEC, ISO 639-3: vmy)

Мова аяутла масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 3,700 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Існують двомовні школи.

Часткова література:

Diccionario ilustrado del maíz en el mazateco de San Bartolomé Ayautla. 2003. Mexico, D.F.: Instituto Lingüístico de Verano. 26 p.

Б

БААҒАҢДЖІЙСЬКІ МОВИ (BAAGANDJI)

Бааґаджійські мови – це галузь пама-юнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належать дві вимираючі мови: бандджігалі та дарлінґ. Говорять ними ще лиш 6 осіб у південно-східній Австралії.

БААН (BAAN, BAAN-OGOI, GOI, OGOI, ISO 639-3: *bvj*)

Мова баан – це член підвідділу західні оґоні відділу оґоні підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

БААНҒІ (BAANGI, CIBAANGI, ISO 639-3: *bqx*)

Мова баанґі – це член відділу камбарі підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1996 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

БААТОНУМ (BAATONUM, BAATOMBU, BAATONU, BARBA, BARGANCHI, BARGAWA, BARGU, BARIBA, BARUBA, BERBA, BOGUNG, BURGU, ISO 639-3: *bba*)

Мова баатонум – це член підгрупи баріба групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 460,000 (1995 рік) у Республіці Бенін та 100,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

SOUTAR, Jean & PIKE, Kenneth L. Texts illustrating the analysis of direct versus indirect quotations in Bariba (Africa). *Language Data, African Series*, 19. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 312 p. 1982.

БАБА (BABA, BABA 1, BAPA, BAPAKUM, PAPIA, SUPAPYA', ISO 639-3: *bbw*)

Мова баба – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,500 (2005 рік) у Республіці Камерун.

БАБАЛІЯ (BABALIA CREOLE ARABIC, BABALIA, BABALIYA, BUBALIA, CRÉOLE ARABE BABALIA, ISO 639-3: *bbz*)

Мова бабалія – це член креольських мов на основі арабської. Кількість мовців – 3,940 (1993 рік) у Республіці Чад (23 села).

БАБА-МАЛАЙСЬКА МОВА (BABA MALAY, BABA, CHINESE MALAY, STRAITS MALAY, ISO 639-3: mbf)

Баба-малайська мова – це член креольських мов на основі малайської. Кількість мовців – 10,000 (1986 рік) у Республіці Сінгапур та 5,000 в Малайзії. Користуються латиницею.

БАБАНґО (BABANGO, MOBANGO, ISO 639-3: bbm)

Мова бабанґо – це член вітки лусенґо підгуртка банґі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,550 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

БАБАНКІ (BABANKI, FINGE, KEDJOM, KEJENG, KEJOM, KIDZEM, KIDZOM, ISO 639-3: bbk)

Мова бабанкі – це член підгуртка центральні рінґ гуртка рінґ вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 22,500 (2000 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward Rapid appraisal sociolinguistic research among the Babanki. SIL Electronic Survey Reports 2001-005. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2001-005>

БАБАРСЬКІ МОВИ (BABAR)

Бабарські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 11 мов у 2-х підгрупах:

- південна – 8 мов у 2-х відділах;
- північна – 3 мови: дай, давера-давелор, північна бабар.

Бабарськими мовами говорять майже 12,000 осіб на Бабарських островах в Індонезії.

БАБАТАНА (BABATANA, EAST CHOISEUL, MBAMBATANA, SISIQA, ISO 639-3: baa)

Мова бабатана – це член підгуртка шуазель південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 7,070 (1999 рік) на острові Східний Шуазель на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

БАБІН (BABINE, BABINE CARRIER, NORTHERN CARRIER, WITSUWIT'EN, ISO 639-3: bcr)

Мова бабін – це член підвідділу бабін-каррієр відділу каррієр-чилкотин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-

денеської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1997 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді, здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

STORY, Gillian L. Babine & Carrier phonology: a historically oriented study. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 70. Dallas: Summer Institute of Linguistics and University of Texas at Arlington, 1984.

БАБІН-КАРРІЄР (BABINE-CARRIER)

Мови бабін-каррієр – це підвідділ відділу каррієр-чилкотин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього підвідділу належать 3 мови: бабін, каррієр і південна каррієр. Говорять ними 3,000 осіб у Канаді.

БАБУЗЬКА МОВА (BABUZA, BABUSA, FAVORLANG, FAVORLANGSCH, JAVORLANG, POAVOSA, БАБУЗА, 猫雾语, ISO 639-3: bzg)

Бабузька мова – це майже вимерлий член центральної західнорівнинної галузі західнорівнинної родини австронезійської мовної надродини. Кількість членів – 4 (2000 рік) на острові Тайвань.

БАВ (BIDAYUH BAU, BAU-JAGOI, JAGOI, JAGGOI, SINGGE, SARAWAK DAYAK, ISO 639-3: sne)

Мова бав – це член корінної групи бідаюської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 29,200 (2000 рік) у провінції Саравак (острів Борнео) в Малайзії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. Rhythm in Bidayuh. Studies in Philippines languages and cultures 19: 84-91, 2008.

БАВ (BAU, ISO 639-3: bbd)

Мова бав – це член гумської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,080 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

Часткова література:

VAN DER MEER, Hans Bau organized phonology data. [Manuscript] 12 p. Available: 2008; Created: 2008. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50989>

БАВАРСЬКА МОВА (BAVARIAN, BAIRISCH, BAVARIAN AUSTRIAN, BAYERISCH, OST- OBERDEUTSCH, BAVAROIS, BÁVARO, БАВАРСКИЙ, 巴伐利亚语, ISO 639-3: bar)

Баварська мова – це член баварсько-австрійського відділу горішньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини

індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 7,000,000 (2005 рік) в Австрійській Республіці, 9,000 (2005 рік) у Чеській Республіці, 6,000,000 (2005 рік) у Федеративній Республіці Німеччина та 250,000 (2005 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею; готське письмо вже перестали вживати. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

БАВАРСЬКО-АВСТРІЙСЬКІ МОВИ (BAVARIAN-AUSTRIAN)

Баварсько-австрійські мови – це відділ горішньонімецької підгрупи німецької групи гоорішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови: баварська, гуттерська, кимбрійська, мокенська. Цими мовами говорять більше як 13,000,000 осіб в Австрійській Республіці, в Італійській Республіці та в Канаді.

БАВЗІ (BAUZI, BAUDI, BAUDJI, BAUDZI, BAURI, ISO 639-3: *bvz*)

Мова бавзі – це член галузі бавзі мовної родини східні ґелвінк бей. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (1991 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRILEY, David Four grammatical marking systems in Bauzi. Papers in Papuan linguistics 2, 1-131. Pacific Linguistics A, 85. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University. 1996.

БАВЗІ (BAUZI)

Мови бавзі – це галузь мовної родини східні ґелвінк бей. До цієї галузі належать 2 мови: бавзі та деміса. Цими мовами говорять несповна 2,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

БАВМ ЧИН (BAWM CHIN, BAWM, BAWN, BAWNG, BOM, ISO 639-3: *bgr*)

Мова бавм чин – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,440 (2004 рік) у Республіці Індія, 3,580 (2000 рік) у М'янма та 13,500 (1991 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються латиницею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Orthography development as an ongoing collaborative process: lessons from Bangladesh. 1st International Conference on Language Documentation and Conservation (ICLDC). 12 Power Point slides p. 2009. <http://hdl.handle.net/10125/5034>

БАВРІЙСЬКА МОВА (BAURIA, BABRI, BADAК, BAORI, BASRIA, BAWARI, BAWARIA, BHORIA, VAGHRI, ISO 639-3: *bge*)

Баврійська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 248,000 (1999 рік) у Республіці Індія.

БАВРО (BAURO, ISO 639-3: bxa)

Мова бавро – це член санкрістобальського гуртка малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,980 (1999 рік) на Соломонових Островах.

БАВЧІ (BAUCHI, BAUCI, BAUSHI, KUSHI, ISO 639-3: bsf)

Мова бавчі – це член відділу бавші-гурмана підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БАВШІ-ГУРМАНА (BAUSHI-GURMANA)

Мови бавші-гурмана – це відділ підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять 2 мови: бавчі та гурмана. Цими мовами говорять 23,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БАГА БУЯНГ (BAHA BUYANG, WESTERN BUYANG, GUANGNAN BUYANG, BUYANG ZHUANG, BUYANG, 巴哈布央语, ISO 639-3: yha)

Мова бага буянґ – це член західної підгрупи групи буянґ мов підгалузі янґ-біао кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 600 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LI JINGFANG & ZHOU GUOYAN Diachronic evolution of initial consonants in Buyang. Mon-Khmer Studies 28: 115-35. 1998.

БАГАВСЬКА МОВА (BAHAU, ISO 639-3: bhv)

Багавська мова – це член властивокаянського відділу каянського підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 19,000 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БАГАМ (BANAM, PATIMUNI, ISO 639-3: bdw)

Мова багам – це член групи властиві західні бомберай підгалузі західні бомберай західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

БАГАМСЬКА МОВА (BAHAMAS CREOLE ENGLISH, BAHAMIAN CREOLE ENGLISH, BAHAMIAN DIALECT, CRÉOLE ANGLAIS BAHAMÉEN, 巴哈马克里奥尔英语, ISO 639-3: bah)

Багамська мова – це член північної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 225,000 (1987 рік) у Співдружності Багамські Острови. Користуються латиницею.

БАГАРНО-АРАБСЬКА МОВА (BAHARNA SPOKEN ARABIC, BAHARNA, BAHARNAH, BAHRAINI SHI'ITE ARABIC, ARABE BAHARNA, ARABISCH BAHARNA, ISO 639-3: abv)

Багарно-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 300,000 (1995 рік) в Багрейні та 10,000 (1995 рік) в Омані. Користуються арабським письмом.

БАГ-БІЯВ-ПЕНАНСЬКА МОВА (BAH-BIAU PENAN, PUNAN, BAH-BIAU, ISO 639-3: pna)

Баг-біяв-пенанська мова – це член реджанг-саджавської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 450 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

БАГІНГ' (BAHING, BAHING LO, BAING, BAINGE RAI, BAYING, BAYUNG LO, PAI LO, RADI LO, RAI, KIRANTI-BAYUNG, RUMDALI, ISO 639-3: bhj)

Мова багінг' – це член відділу сунварі підгрупи хам-магар-чепанг-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (2005 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ТОВА, Sueyoshi Rites of passage: an aspect of Rai culture. Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 63 p. 1992.

БАГІНЕМО (BAHINEMO, BAHENEMO, GAHOM, INARU, WOGU, YIGAI, ISO 639-3: bjh)

Мова багінемо – це член підгалузі багінемо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 550 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея (4 села). Користуються латиницею.

Часткова література:

DYE, Sally Folger. New literates reading aloud for audience comprehension: The Bahinemo case. Notes on Literacy 53: 41-44. 1988.

БАГІНЕМО (BAHINEMO)

Мови багінемо – це підгалузь галузі сепік-гілл мовної родини сепік. До цієї підгалузі входять 7 мов: багінемо, беріномо, бісіс, ватакатауї, капріман, марі та сумаріюп. Мовами багінемо говорять 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БАГНАР (BAHNAR, BANA, 巴拿语, ISO 639-3: bdq)

Мова багнар – це член центральнобагнарської групи багнарської підгалузі східної мон-хмерської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 158,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

GREGERSON, Kenneth J., SMITH, Kenneth D. & THOMAS, David D. The place of Bahnar within Bahnaric. *Austroasiatic Studies*, part I, 371 – 406. *Oceanic Linguistics Special Publication*, 13. Honolulu: University of Hawaii Press, 1976.

БАГНАРСЬКІ МОВИ (BAHNARIC)

Багнарські мови – це підгалузь східної мон-хмерської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 40 мов, згрупованих у 4-х групах:

- західнобагнарська – 11 мов у 4-х підгрупах;
- південнобагнарська – 9 мов у 3-х підгрупах;
- північнобагнарська – 14 мов у 3-х підгрупах;
- центральнобагнарська – 6 мов: алак, багнар, како, ламам, ромам, тампуан.

Цими мовами говорять 1,000,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Республіці Камбоджа.

Часткова література:

JACQ P. & SIDEWELL P. A comparative West Bahnaric dictionary. *Languages of the World*, 21. München, 2000.

БАГОНСУАЙ (BAHONSUAI, ISO 639-3: bsu)

Мова багонсуай – це член підвідділу східне побережжя східного бунгку-толацького відділу бунгку-толацької підгрупи південно-східної східноцелебеської групи східно-целебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

БАҒА (BAGA, BARKA)

Мови баґа – це підвідділ відділу темне групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 7 мов: баґа-бінарі, баґа-калум, баґа-коґа, баґа-мандурі, баґа-ситему, баґа-собане та ландома. Говорять ними 25,000 осіб у Республіці Гвінея.

Часткова література:

HOUIS, Maurice Remarques sur la voix passive en Baga, *Notes Africaines*, 91-92. 1952.

БАҒА-БІНАРІ (BAGA BINARI, ВАКА, BINARI, KALUM, MBORIN, ISO 639-3: bcg)

Мова баґа-бінарі – це член підвідділу баґа відділу темне групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 у Республіці Гвінея.

БАҒА-КАЛУМ (BAGA KALOUM, ISO 639-3: bqf)

Мова баґа-калум – це вже вимерлий член підвідділу баґа відділу темне групи мель південної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею в Республіці Гвінея.

БАҒА-КОҒА (BAGA KOGA, ВАКА, КОВА, KOGA, ISO 639-3: bgo)

Мова баґа-коґа – це майже вимерлий член підвідділу баґа відділу темне групи мель південної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Гвінея.

БАҒА-МАНДУРІ (BAGA MANDURI, ВАКА, MADURI, MANDARI, MANDORE, MANDORI, MANDURI, ISO 639-3: bmd)

Мова баґа-мандурі – це член підвідділу баґа відділу темне групи мель південної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 у Республіці Гвінея.

БАҒА-МБОТЕНІ (BAGA MBOTENI, ISO 639-3: bgm)

Мова баґа-мботені – це вже майже вимерлий член групи мбулунґіш-налу північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Гвінея.

БАҒА-СИТЕМУ (BAGA SITEMU, ВАКА, RIO PONGO BAGA, SITEMUÚ, STEM BAGA, TCHITEM, ISO 639-3: bsp)

Мова баґа-ситему – це член підвідділу баґа відділу темне групи мель південної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 у Республіці Гвінея.

БАҒА-СОБАНЕ (BAGA SOBANÉ, BAGA KAKISSA, ВАКА, SOBANÉ, ISO 639-3: bsv)

Мова баґа-собане – це вже вимерлий член підвідділу баґа відділу темне групи мель південної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею в Республіці Гвінея.

БАҒВАЛИНСЬКА МОВА (BAGVALAL, BAGULAL, BAGVALIN, BAGWALAL, BARBALIN, KVANADA, KVANADIN, 巴格瓦拉尔语, ISO 639-3: kva)

Баґвалинська мова (багулальська мова) – це член андійської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 6,500 (2006 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Безписемна мова.

Часткова література:

ГУДАВА, Т. Е. Багвалинский язык. Тбілісі, 1971 (в грузинській мові).

БАГГЕЛЬСЬКА МОВА (BAGHELI, BAGELKHANDI, BHUGELKHUD, GANGAI, GODWANI KAWATHI, KENAT, KEVAT BOLI, KEVATI, KEWANI, KEWAT, KEWATI, KEWOT, KUMHARI, MANDAL, MANNADI, RIWAI, बघेली, बाघेली, ISO 639-3: bfy)

Баггельська мова – це член східно-центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 7,760,000 (2004 рік) у Республіці Індія та 136,953 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

БАГІРМІ (BAGIRMI FULFULDE, BAGHIRMI PEUL, BAGIRMI FULA, ISO 639-3: fui)

Мова багірмі – це член відділу східні фула підгрупи фула сенеґамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 24,000 у Республіці Чад та 156,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської мовної родини.**

Часткова література:

HARRISON, Annette Fulfulde language family report. SIL Electronic Survey Reports 2003-009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-009>

БАГІРМІ (BAGIRMI, BAGHIRMI, BAGRIMMA, BAGUIRME, BAGUIRMI, BARMA, LIS, LISI, MBARMA, TAR BAGRIMMA, TAR BARMA, 巴吉尔米语, ISO 639-3: bmi)

Мова багірмі – це член відділу багірмі підгрупи сара-багірмі групи бонґо-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 44,800 (1993 рік) у Республіці Чад. Мова колишнього Королівства Багірмі. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродина.**

БАГІРМІ (BAGIRMI)

Мови багірмі – це відділ підгрупи сара-багірмі групи бонґо-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належать 8 мов: багірмі, бераков, ґула, джая, диса, кенґа, мором і наба. Мовами багірмі говорять більше як 380,000 осіб у Республіці Чад.

БАґО-КУСУНТУ (BAGO-KUSUNTU, BAGO, KOUSSOUNTOU, ISO 639-3: bqg)

Мова баґо-кусунту – це член східного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,500 (2000 рік) у Республіці Того.

БАГРІЙСЬКА МОВА (BAGRI, BAGARI, BAGRIA, BAGRIS, BAHGRI, BAORIAS, बागड़ी, ISO 639-3: bgq)

Баґрійська мова – це некласифікований член раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 1,900,000 (2000 рік) у Республіці Індія та 200,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакістан. Мова має 3 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БАГУПІ (BAGUPI, ISO 639-3: bpi)

Мова багупі – це вже майже вимерлий член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БАГУСА (BAGUSA, KAPESO, SUASESO, ISO 639-3: bqb)

Мова багуса – це член осередньої групи підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 300 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

БАДА (BADA, BADANCHI, BADAWA, BAT, GARAKA, JAR, JARAWAN KOGI, KANNA, MBADA, MBADAWA, MBAT, PLAINS JARAWA, RIVER JARAWA, ISO 639-3: bau)

Мова бада – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.*

БАДА (BADA, BADA', TOBADA', BADA INDONÉSIE, ISO 639-3: bhz)

Мова бада – це член бадайської підгрупи південної кайлі-памонської групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.*

Часткова література:

MARTENS, Michael P. The Badaic languages of Central Sulawesi. Studies in Sulaesi languages, part 1, 19-53. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 31. Jakarta: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1989.

БАДАГА (BADAGA, BADAG, BADAGU, BADUGA, BADUGU, VADAGU,

𑂔𑂗𑂢𑂰𑂣𑂱𑂲𑂳𑂴𑂵𑂶𑂷𑂸𑂺𑂹𑂻𑂼𑂽𑂾𑂿𑃀𑃁𑃂𑃃𑃄𑃅𑃆𑃇𑃈𑃉𑃊𑃋𑃌𑃍𑃎𑃏𑃐𑃑𑃒𑃓𑃔𑃕𑃖𑃗𑃘𑃙𑃚𑃛𑃜𑃝𑃞𑃟𑃠𑃡𑃢𑃣𑃤𑃥𑃦𑃧𑃨𑃩𑃪𑃫𑃬𑃭𑃮𑃯𑃰𑃱𑃲𑃳𑃴𑃵𑃶𑃷𑃸𑃹𑃺𑃻𑃼𑃽𑃾𑃿𑄀𑄁𑄂𑄃𑄄𑄅𑄆𑄇𑄈𑄉𑄊𑄋𑄌𑄍𑄎𑄏𑄐𑄑𑄒𑄓𑄔𑄕𑄖𑄗𑄘𑄙𑄚𑄛𑄜𑄝𑄞𑄟𑄠𑄡𑄢𑄣𑄤𑄥𑄦𑄧𑄨𑄩𑄪𑄫𑄬𑄭𑄮𑄯𑄰𑄱𑄲𑄳𑄴𑄵𑄶𑄷𑄸𑄹𑄺𑄻𑄼𑄽𑄾𑄿𑅀𑅁𑅂𑅃𑅄𑅅𑅆𑅇𑅈𑅉𑅊𑅋𑅌𑅍𑅎𑅏𑅐𑅑𑅒𑅓𑅔𑅕𑅖𑅗𑅘𑅙𑅚𑅛𑅜𑅝𑅞𑅟𑅠𑅡𑅢𑅣𑅤𑅥𑅦𑅧𑅨𑅩𑅪𑅫𑅬𑅭𑅮𑅯𑅰𑅱𑅲𑅳𑅴𑅵𑅶𑅷𑅸𑅹𑅺𑅻𑅼𑅽𑅾𑅿𑆀𑆁𑆂𑆃𑆄𑆅𑆆𑆇𑆈𑆉𑆊𑆋𑆌𑆍𑆎𑆏𑆐𑆑𑆒𑆓𑆔𑆕𑆖𑆗𑆘𑆙𑆚𑆛𑆜𑆝𑆞𑆟𑆠𑆡𑆢𑆣𑆤𑆥𑆦𑆧𑆨𑆩𑆪𑆫𑆬𑆭𑆮𑆯𑆰𑆱𑆲𑆳𑆴𑆵𑆶𑆷𑆸𑆹𑆺𑆻𑆼𑆽𑆾𑆿𑇀𑇁𑇂𑇃𑇄𑇅𑇆𑇇𑇈𑇉𑇊𑇋𑇌𑇍𑇎𑇏𑇐𑇑𑇒𑇓𑇔𑇕𑇖𑇗𑇘𑇙𑇚𑇛𑇜𑇝𑇞𑇟𑇠𑇡𑇢𑇣𑇤𑇥𑇦𑇧𑇨𑇩𑇪𑇫𑇬𑇭𑇮𑇯𑇰𑇱𑇲𑇳𑇴𑇵𑇶𑇷𑇸𑇹𑇺𑇻𑇼𑇽𑇾𑇿𑈀𑈁𑈂𑈃𑈄𑈅𑈆𑈇𑈈𑈉𑈊𑈋𑈌𑈍𑈎𑈏𑈐𑈑𑈒𑈓𑈔𑈕𑈖𑈗𑈘𑈙𑈚𑈛𑈜𑈝𑈞𑈟𑈠𑈡𑈢𑈣𑈤𑈥𑈦𑈧𑈨𑈩𑈪𑈫𑈬𑈭𑈮𑈯𑈰𑈱𑈲𑈳𑈴𑈶𑈵𑈷𑈸𑈹𑈺𑈻𑈼𑈽𑈾𑈿𑉀𑉁𑉂𑉃𑉄𑉅𑉆𑉇𑉈𑉉𑉊𑉋𑉌𑉍𑉎𑉏𑉐𑉑𑉒𑉓𑉔𑉕𑉖𑉗𑉘𑉙𑉚𑉛𑉜𑉝𑉞𑉟𑉠𑉡𑉢𑉣𑉤𑉥𑉦𑉧𑉨𑉩𑉪𑉫𑉬𑉭𑉮𑉯𑉰𑉱𑉲𑉳𑉴𑉵𑉶𑉷𑉸𑉹𑉺𑉻𑉼𑉽𑉾𑉿𑊀𑊁𑊂𑊃𑊄𑊅𑊆𑊇𑊈𑊉𑊊𑊋𑊌𑊍𑊎𑊏𑊐𑊑𑊒𑊓𑊔𑊕𑊖𑊗𑊘𑊙𑊚𑊛𑊜𑊝𑊞𑊟𑊠𑊡𑊢𑊣𑊤𑊥𑊦𑊧𑊨𑊩𑊪𑊫𑊬𑊭𑊮𑊯𑊰𑊱𑊲𑊳𑊴𑊵𑊶𑊷𑊸𑊹𑊺𑊻𑊼𑊽𑊾𑊿𑋀𑋁𑋂𑋃𑋄𑋅𑋆𑋇𑋈𑋉𑋊𑋋𑋌𑋍𑋎𑋏𑋐𑋑𑋒𑋓𑋔𑋕𑋖𑋗𑋘𑋙𑋚𑋛𑋜𑋝𑋞𑋟𑋠𑋡𑋢𑋣𑋤𑋥𑋦𑋧𑋨𑋩𑋪𑋫𑋬𑋭𑋮𑋯𑋰𑋱𑋲𑋳𑋴𑋵𑋶𑋷𑋸𑋹𑋺𑋻𑋼𑋽𑋾𑋿𑌀𑌁𑌂𑌃𑌄𑌅𑌆𑌇𑌈𑌉𑌊𑌋𑌌𑌍𑌎𑌏𑌐𑌑𑌒𑌓𑌔𑌕𑌖𑌗𑌘𑌙𑌚𑌛𑌜𑌝𑌞𑌟𑌠𑌡𑌢𑌣𑌤𑌥𑌦𑌧𑌨𑌩𑌪𑌫𑌬𑌭𑌮𑌯𑌰𑌱𑌲𑌳𑌴𑌵𑌶𑌷𑌸𑌹𑌺𑌻𑌼𑌽𑌾𑌿𑍀𑍁𑍂𑍃𑍄𑍅𑍆𑍇𑍈𑍉𑍊𑍋𑍌𑍍𑍎𑍏𑍐𑍑𑍒𑍓𑍔𑍕𑍖𑍗𑍘𑍙𑍚𑍛𑍜𑍝𑍞𑍟𑍠𑍡𑍢𑍣𑍤𑍥𑍦𑍧𑍨𑍩𑍪𑍫𑍬𑍭𑍮𑍯𑍰𑍱𑍲𑍳𑍴𑍵𑍶𑍷𑍸𑍹𑍺𑍻𑍼𑍽𑍾𑍿𑎀𑎁𑎂𑎃𑎄𑎅𑎆𑎇𑎈𑎉𑎊𑎋𑎌𑎍𑎎𑎏𑎐𑎑𑎒𑎓𑎔𑎕𑎖𑎗𑎘𑎙𑎚𑎛𑎜𑎝𑎞𑎟𑎠𑎡𑎢𑎣𑎤𑎥𑎦𑎧𑎨𑎩𑎪𑎫𑎬𑎭𑎮𑎯𑎰𑎱𑎲𑎳𑎴𑎵𑎶𑎷𑎸𑎹𑎺𑎻𑎼𑎽𑎾𑎿𑏀𑏁𑏂𑏃𑏄𑏅𑏆𑏇𑏈𑏉𑏊𑏋𑏌𑏍𑏎𑏏𑏐𑏑𑏒𑏓𑏔𑏕𑏖𑏗𑏘𑏙𑏚𑏛𑏜𑏝𑏞𑏟𑏠𑏡𑏢𑏣𑏤𑏥𑏦𑏧𑏨𑏩𑏪𑏫𑏬𑏭𑏮𑏯𑏰𑏱𑏲𑏳𑏴𑏵𑏶𑏷𑏸𑏹𑏺𑏻𑏼𑏽𑏾𑏿𑐀𑐁𑐂𑐃𑐄𑐅𑐆𑐇𑐈𑐉𑐊𑐋𑐌𑐍𑐎𑐏𑐐𑐑𑐒𑐓𑐔𑐕𑐖𑐗𑐘𑐙𑐚𑐛𑐜𑐝𑐞𑐟𑐠𑐡𑐢𑐣𑐤𑐥𑐦𑐧𑐨𑐩𑐪𑐫𑐬𑐭𑐮𑐯𑐰𑐱𑐲𑐳𑐴𑐵𑐶𑐷𑐸𑐹𑐺𑐻𑐼𑐽𑐾𑐿𑑀𑑁𑑂𑑃𑑄𑑅𑑆𑑇𑑈𑑉𑑊𑑋𑑌𑑍𑑎𑑏𑑐𑑑𑑒𑑓𑑔𑑕𑑖𑑗𑑘𑑙𑑚𑑛𑑜𑑝𑑞𑑟𑑠𑑡𑑢𑑣𑑤𑑥𑑦𑑧𑑨𑑩𑑪𑑫𑑬𑑭𑑮𑑯𑑰𑑱𑑲𑑳𑑴𑑵𑑶𑑷𑑸𑑹𑑺𑑻𑑼𑑽𑑾𑑿𑒀𑒁𑒂𑒃𑒄𑒅𑒆𑒇𑒈𑒉𑒊𑒋𑒌𑒍𑒎𑒏𑒐𑒑𑒒𑒓𑒔𑒕𑒖𑒗𑒘𑒙𑒚𑒛𑒜𑒝𑒞𑒟𑒠𑒡𑒢𑒣𑒤𑒥𑒦𑒧𑒨𑒩𑒪𑒫𑒬𑒭𑒮𑒯𑒰𑒱𑒲𑒳𑒴𑒵𑒶𑒷𑒸𑒻𑒻𑒼𑒽𑒾𑒿𑓀𑓁𑓃𑓂𑓄𑓅𑓆𑓇𑓈𑓉𑓊𑓋𑓌𑓍𑓎𑓏𑓐𑓑𑓒𑓓𑓔𑓕𑓖𑓗𑓘𑓙𑓚𑓛𑓜𑓝𑓞𑓟𑓠𑓡𑓢𑓣𑓤𑓥𑓦𑓧𑓨𑓩𑓪𑓫𑓬𑓭𑓮𑓯𑓰𑓱𑓲𑓳𑓴𑓵𑓶𑓷𑓸𑓹𑓺𑓻𑓼𑓽𑓾𑓿𑔀𑔁𑔂𑔃𑔄𑔅𑔆𑔇𑔈𑔉𑔊𑔋𑔌𑔍𑔎𑔏𑔐𑔑𑔒𑔓𑔔𑔕𑔖𑔗𑔘𑔙𑔚𑔛𑔜𑔝𑔞𑔟𑔠𑔡𑔢𑔣𑔤𑔥𑔦𑔧𑔨𑔩𑔪𑔫𑔬𑔭𑔮𑔯𑔰𑔱𑔲𑔳𑔴𑔵𑔶𑔷𑔸𑔹𑔺𑔻𑔼𑔽𑔾𑔿𑕀𑕁𑕂𑕃𑕄𑕅𑕆𑕇𑕈𑕉𑕊𑕋𑕌𑕍𑕎𑕏𑕐𑕑𑕒𑕓𑕔𑕕𑕖𑕗𑕘𑕙𑕚𑕛𑕜𑕝𑕞𑕟𑕠𑕡𑕢𑕣𑕤𑕥𑕦𑕧𑕨𑕩𑕪𑕫𑕬𑕭𑕮𑕯𑕰𑕱𑕲𑕳𑕴𑕵𑕶𑕷𑕸𑕹𑕺𑕻𑕼𑕽𑕾𑕿𑖀𑖁𑖂𑖃𑖄𑖅𑖆𑖇𑖈𑖉𑖊𑖋𑖌𑖍𑖎𑖏𑖐𑖑𑖒𑖓𑖔𑖕𑖖𑖗𑖘𑖙𑖚𑖛𑖜𑖝𑖞𑖟𑖠𑖡𑖢𑖣𑖤𑖥𑖦𑖧𑖨𑖩𑖪𑖫𑖬𑖭𑖮𑖯𑖰𑖱𑖲𑖳𑖴𑖵𑖶𑖷𑖸𑖹𑖺𑖻𑖼𑖽𑖾𑗀𑖿𑗁𑗂𑗃𑗄𑗅𑗆𑗇𑗈𑗉𑗊𑗋𑗌𑗍𑗎𑗏𑗐𑗑𑗒𑗓𑗔𑗕𑗖𑗗𑗘𑗙𑗚𑗛𑗜𑗝𑗞𑗟𑗠𑗡𑗢𑗣𑗤𑗥𑗦𑗧𑗨𑗩𑗪𑗫𑗬𑗭𑗮𑗯𑗰𑗱𑗲𑗳𑗴𑗵𑗶𑗷𑗸𑗹𑗺𑗻𑗼𑗽𑗾𑗿𑘀𑘁𑘂𑘃𑘄𑘅𑘆𑘇𑘈𑘉𑘊𑘋𑘌𑘍𑘎𑘏𑘐𑘑𑘒𑘓𑘔𑘕𑘖𑘗𑘘𑘙𑘚𑘛𑘜𑘝𑘞𑘟𑘠𑘡𑘢𑘣𑘤𑘥𑘦𑘧𑘨𑘩𑘪𑘫𑘬𑘭𑘮𑘯𑘰𑘱𑘲𑘳𑘴𑘵𑘶𑘷𑘸𑘹𑘺𑘻𑘼𑘽𑘾𑘿𑙀𑙁𑙂𑙃𑙄𑙅𑙆𑙇𑙈𑙉𑙊𑙋𑙌𑙍𑙎𑙏𑙐𑙑𑙒𑙓𑙔𑙕𑙖𑙗𑙘𑙙𑙚𑙛𑙜𑙝𑙞𑙟𑙠𑙡𑙢𑙣𑙤𑙥𑙦𑙧𑙨𑙩𑙪𑙫𑙬𑙭𑙮𑙯𑙰𑙱𑙲𑙳𑙴𑙵𑙶𑙷𑙸𑙹𑙺𑙻𑙼𑙽𑙾𑙿𑚀𑚁𑚂𑚃𑚄𑚅𑚆𑚇𑚈𑚉𑚊𑚋𑚌𑚍𑚎𑚏𑚐𑚑𑚒𑚓𑚔𑚕𑚖𑚗𑚘𑚙𑚚𑚛𑚜𑚝𑚞𑚟𑚠𑚡𑚢𑚣𑚤𑚥𑚦𑚧𑚨𑚩𑚪𑚫𑚬𑚭𑚮𑚯𑚰𑚱𑚲𑚳𑚴𑚵𑚷𑚶𑚸𑚹𑚺𑚻𑚼𑚽𑚾𑚿𑛀𑛁𑛂𑛃𑛄𑛅𑛆𑛇𑛈𑛉𑛊𑛋𑛌𑛍𑛎𑛏𑛐𑛑𑛒𑛓𑛔𑛕𑛖𑛗𑛘𑛙𑛚𑛛𑛜𑛝𑛞𑛟𑛠𑛡𑛢𑛣𑛤𑛥𑛦𑛧𑛨𑛩𑛪𑛫𑛬𑛭𑛮𑛯𑛰𑛱𑛲𑛳𑛴𑛵𑛶𑛷𑛸𑛹𑛺𑛻𑛼𑛽𑛾𑛿𑜀𑜁𑜂𑜃𑜄𑜅𑜆𑜇𑜈𑜉𑜊𑜋𑜌𑜍𑜎𑜏𑜐𑜑𑜒𑜓𑜔𑜕𑜖𑜗𑜘𑜙𑜚𑜛𑜜𑜝𑜞𑜟𑜠𑜡𑜢𑜣𑜤𑜥𑜦𑜧𑜨𑜩𑜪𑜫𑜬𑜭𑜮𑜯𑜰𑜱𑜲𑜳𑜴𑜵𑜶𑜷𑜸𑜹𑜺𑜻𑜼𑜽𑜾𑜿𑝀𑝁𑝂𑝃𑝄𑝅𑝆𑝇𑝈𑝉𑝊𑝋𑝌𑝍𑝎𑝏𑝐𑝑𑝒𑝓𑝔𑝕𑝖𑝗𑝘𑝙𑝚𑝛𑝜𑝝𑝞𑝟𑝠𑝡𑝢𑝣𑝤𑝥𑝦𑝧𑝨𑝩𑝪𑝫𑝬𑝭𑝮𑝯𑝰𑝱𑝲𑝳𑝴𑝵𑝶𑝷𑝸𑝹𑝺𑝻𑝼𑝽𑝾𑝿𑞀𑞁𑞂𑞃𑞄𑞅𑞆𑞇𑞈𑞉𑞊𑞋𑞌𑞍𑞎𑞏𑞐𑞑𑞒𑞓𑞔𑞕𑞖𑞗𑞘𑞙𑞚𑞛𑞜𑞝𑞞𑞟𑞠𑞡𑞢𑞣𑞤𑞥𑞦𑞧𑞨𑞩𑞪𑞫𑞬𑞭𑞮𑞯𑞰𑞱𑞲𑞳𑞴𑞵𑞶𑞷𑞸𑞹𑞺𑞻𑞼𑞽𑞾𑞿𑟀𑟁𑟂𑟃𑟄𑟅𑟆𑟇𑟈𑟉𑟊𑟋𑟌𑟍𑟎𑟏𑟐𑟑𑟒𑟓𑟔𑟕𑟖𑟗𑟘𑟙𑟚𑟛𑟜𑟝𑟞𑟟𑟠𑟡𑟢𑟣𑟤𑟥𑟦𑟧𑟨𑟩𑟪𑟫𑟬𑟭𑟮𑟯𑟰𑟱𑟲𑟳𑟴𑟵𑟶𑟷𑟸𑟹𑟺𑟻𑟼𑟽𑟾𑟿𑠀𑠁𑠂𑠃𑠄𑠅𑠆𑠇𑠈𑠉𑠊𑠋𑠌𑠍𑠎𑠏𑠐𑠑𑠒𑠓𑠔𑠕𑠖𑠗𑠘𑠙𑠚𑠛𑠜𑠝𑠞𑠟𑠠𑠡𑠢𑠣𑠤𑠥𑠦𑠧𑠨𑠩𑠪𑠫𑠬𑠭𑠮𑠯𑠰𑠱𑠲𑠳𑠴𑠵𑠶𑠷𑠸𑠺𑠹𑠻𑠼𑠽𑠾𑠿𑡀𑡁𑡂𑡃𑡄𑡅𑡆𑡇𑡈𑡉𑡊𑡋𑡌𑡍𑡎𑡏𑡐𑡑𑡒𑡓𑡔𑡕𑡖𑡗𑡘𑡙𑡚𑡛𑡜𑡝𑡞𑡟𑡠𑡡𑡢𑡣𑡤𑡥𑡦𑡧𑡨𑡩𑡪𑡫𑡬𑡭𑡮𑡯𑡰𑡱𑡲𑡳𑡴𑡵𑡶𑡷𑡸𑡹𑡺𑡻𑡼𑡽𑡾𑡿𑢀𑢁𑢂𑢃𑢄𑢅𑢆𑢇𑢈𑢉𑢊𑢋𑢌𑢍𑢎𑢏𑢐𑢑𑢒𑢓𑢔𑢕𑢖𑢗𑢘𑢙𑢚𑢛𑢜𑢝𑢞𑢟𑢠𑢡𑢢𑢣𑢤𑢥𑢦𑢧𑢨𑢩𑢪𑢫𑢬𑢭𑢮𑢯𑢰𑢱𑢲𑢳𑢴𑢵𑢶𑢷𑢸𑢹𑢺𑢻𑢼𑢽𑢾𑢿𑣀𑣁𑣂𑣃𑣄𑣅𑣆𑣇𑣈𑣉𑣊𑣋𑣌𑣍𑣎𑣏𑣐𑣑𑣒𑣓𑣔𑣕𑣖𑣗𑣘𑣙𑣚𑣛𑣜𑣝𑣞𑣟𑣠𑣡𑣢𑣣𑣤𑣥𑣦𑣧𑣨𑣩𑣪𑣫𑣬𑣭𑣮𑣯𑣰𑣱𑣲𑣳𑣴𑣵𑣶𑣷𑣸𑣹𑣺𑣻𑣼𑣽𑣾𑣿𑤀𑤁𑤂𑤃𑤄𑤅𑤆𑤇𑤈𑤉𑤊𑤋𑤌𑤍𑤎𑤏𑤐𑤑𑤒𑤓𑤔𑤕𑤖𑤗𑤘𑤙𑤚𑤛𑤜𑤝𑤞𑤟𑤠𑤡𑤢𑤣𑤤𑤥𑤦𑤧𑤨𑤩𑤪𑤫𑤬𑤭𑤮𑤯𑤰𑤱𑤲𑤳𑤴𑤵𑤶𑤷𑤸𑤹𑤺𑤻𑤼𑤽𑤾𑤿𑥀𑥁𑥂𑥃𑥄𑥅𑥆𑥇𑥈𑥉𑥊𑥋𑥌𑥍𑥎𑥏𑥐𑥑𑥒𑥓𑥔𑥕𑥖𑥗𑥘𑥙𑥚𑥛𑥜𑥝𑥞𑥟𑥠𑥡𑥢𑥣𑥤𑥥𑥦𑥧𑥨𑥩𑥪𑥫𑥬𑥭𑥮𑥯𑥰𑥱𑥲𑥳𑥴𑥵𑥶𑥷𑥸𑥹𑥺𑥻𑥼𑥽𑥾𑥿𑦀𑦁𑦂𑦃𑦄𑦅𑦆𑦇𑦈𑦉𑦊𑦋𑦌𑦍𑦎𑦏𑦐𑦑𑦒𑦓𑦔𑦕𑦖𑦗𑦘𑦙𑦚𑦛𑦜𑦝𑦞𑦟𑦠𑦡𑦢𑦣𑦤𑦥𑦦𑦧𑦨𑦩𑦪𑦫𑦬𑦭𑦮𑦯𑦰𑦱𑦲𑦳𑦴𑦵𑦶𑦷𑦸𑦹𑦺𑦻𑦼𑦽𑦾𑦿𑧀𑧁𑧂𑧃𑧄𑧅𑧆𑧇𑧈𑧉𑧊𑧋𑧌𑧍𑧎𑧏𑧐𑧑𑧒𑧓𑧔𑧕𑧖𑧗𑧘𑧙𑧚𑧛𑧜𑧝𑧞𑧟𑧠𑧡𑧢𑧣𑧤𑧥𑧦𑧧𑧨𑧩𑧪𑧫𑧬𑧭𑧮𑧯𑧰𑧱𑧲𑧳𑧴𑧵𑧶𑧷𑧸𑧹𑧺𑧻𑧼𑧽𑧾𑧿𑨀𑨁𑨂𑨃𑨄𑨅𑨆𑨇𑨈𑨉𑨊𑨋𑨌𑨍𑨎𑨏𑨐𑨑𑨒𑨓𑨔𑨕𑨖𑨗𑨘𑨙𑨚𑨛𑨜𑨝𑨞𑨟𑨠𑨡𑨢𑨣𑨤𑨥𑨦𑨧𑨨𑨩𑨪𑨫𑨬𑨭𑨮𑨯𑨰𑨱𑨲𑨳𑨴𑨵𑨶𑨷𑨸𑨹𑨺𑨻𑨼𑨽𑨾𑨿𑩀𑩁𑩂𑩃𑩄𑩅𑩆𑩇𑩈𑩉𑩊𑩋𑩌𑩍𑩎𑩏𑩐𑩑𑩒𑩓𑩔𑩕𑩖𑩗𑩘𑩙𑩚𑩛𑩜𑩝𑩞𑩟𑩠𑩡𑩢𑩣𑩤𑩥𑩦𑩧𑩨𑩩𑩪𑩫𑩬𑩭𑩮𑩯𑩰𑩱𑩲𑩳𑩴𑩵𑩶𑩷𑩸𑩹𑩺𑩻𑩼𑩽𑩾𑩿𑪀𑪁𑪂𑪃𑪄𑪅𑪆𑪇𑪈𑪉𑪊𑪋𑪌𑪍𑪎𑪏𑪐𑪑𑪒𑪓𑪔𑪕𑪖𑪗𑪘𑪙𑪚𑪛𑪜𑪝𑪞𑪟𑪠𑪡𑪢𑪣𑪤𑪥𑪦𑪧𑪨𑪩𑪪𑪫𑪬𑪭𑪮𑪯𑪰𑪱𑪲𑪳𑪴𑪵𑪶𑪷𑪸𑪹𑪺𑪻𑪼𑪽𑪾𑪿𑫀𑫁𑫂𑫃𑫄𑫅𑫆𑫇𑫈𑫉𑫊𑫋𑫌𑫍𑫎𑫏𑫐𑫑𑫒𑫓𑫔𑫕𑫖𑫗𑫘𑫙𑫚𑫛𑫜𑫝𑫞𑫟𑫠𑫡𑫢𑫣𑫤𑫥𑫦𑫧𑫨𑫩𑫪𑫫𑫬𑫭𑫮𑫯𑫰𑫱𑫲𑫳𑫴𑫵𑫶𑫷𑫸𑫹𑫺𑫻𑫼𑫽𑫾𑫿𑬀𑬁𑬂𑬃𑬄𑬅𑬆𑬇𑬈𑬉𑬊𑬋𑬌𑬍𑬎𑬏𑬐𑬑𑬒𑬓𑬔𑬕𑬖𑬗𑬘𑬙𑬚𑬛𑬜𑬝𑬞𑬟𑬠𑬡𑬢𑬣𑬤𑬥𑬦𑬧𑬨𑬩𑬪𑬫𑬬𑬭𑬮𑬯𑬰𑬱𑬲𑬳𑬴𑬵𑬶𑬷𑬸𑬹𑬺𑬻𑬼𑬽𑬾𑬿𑭀𑭁𑭂𑭃𑭄𑭅𑭆𑭇𑭈𑭉𑭊𑭋𑭌𑭍𑭎𑭏𑭐𑭑𑭒𑭓𑭔𑭕𑭖𑭗𑭘𑭙𑭚𑭛𑭜𑭝𑭞𑭟𑭠𑭡𑭢𑭣𑭤𑭥𑭦𑭧𑭨𑭩𑭪𑭫𑭬𑭭𑭮𑭯𑭰𑭱𑭲𑭳𑭴𑭵𑭶𑭷𑭸𑭹𑭺𑭻𑭼𑭽𑭾𑭿𑮀𑮁𑮂𑮃𑮄𑮅𑮆𑮇𑮈𑮉𑮊𑮋𑮌𑮍𑮎𑮏𑮐𑮑𑮒𑮓𑮔𑮕𑮖𑮗𑮘𑮙𑮚𑮛𑮜𑮝𑮞𑮟

БАДЕ-БАРАВСЬКІ МОВИ (В)

Баде-баравські мови – це підгалузь західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 29 мов у 3-х групах:

- аджава-сірська – 10 мов: аджавська, варджі, дірі, зумбунська, карія, мбурку, мія, паа, сірі, цівогайська;
- баде-дувайська – 5 мов у 2-х групах і одна окрема мова;
- богом-джимська – 14 мов у 4-х групах і одна окрема мова.

Баде-баравськими мовами говорять більш як 665,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БАДЕ-ДУВАЙСЬКІ МОВИ (BADE-DUWAI)

Баде-дувайські мови – це група мов баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов у 2-х підгрупах і 1 окрема мова:

- бадська – 3 мови: бадська, нгізімська, тешенавська;
- дувайська – 1 мова: дувайська;
- мова авйокавська.

Цими мовами говорять більш як 340,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БАДЕСЬКА МОВА (BADESHI, ISO 639-3: bdz)

Бадеська мова – це неklasифікований член індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 2,825 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан (одне село). Існування цієї мови ще не підтверджене.

БАДЖАН (BAJAN, BARBADIAN CREOLE ENGLISH, ISO 639-3: bjs)

Мова баджан – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 295,000 (1995 рік) у Барбадос.

БАДЖЕЛАНСЬКА МОВА (BAJELANI, BAJALANI, BAJORAN, BEJWAN, SHICHAMACHU, GURANI, ISO 639-3: bjm)

Баджеланська мова – це член заза-ґоранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1976 рік) у Республіці Ірак.

БАДІ КАНУМ (BĀDI KANUM, ENKELEMBU, KENUME, KNWNE, KANUM, ISO 639-3: khd)

Мова баді канум – це вже майже вимерлий член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

БАДИМАЯ (BADIMAYA, PARTI-MAYA, WIDIMAYA, ISO 639-3: bia)

Мова бадімая – це майже вимерлий член ваджарської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1977 рік) у Західній Австралії.

Часткова література:

DUNN, Leone Badimaya, a Western Australian language, pp. 19-49. Papers in Australian Linguistics №17, Pacific Linguistics. Canberra, 1988.

БАДСЬКА МОВА (BADE, BEDE, BEDDE, GIDGID, ISO 639-3: bde)

Бадська мова - це член бадської підгрупи баде-дувайської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 250,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Мовці переходять на мову гауса. Бадська мова – це тональна мова: кожний склад іменника є означений високим, низьким, спадаючим або підвищуваним тоном. Тон дієслова залежить від часу.

БАДСЬКІ МОВИ (BADE PROPER)

Бадські мови - це підгрупа баде-дувайської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До бадських мов належать 3 мови: бадська, нґізімська та тешенавська. Говорять ними 330,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БАДУЙСЬКА МОВА (BADUI, ISO 639-3: bac)

Бадуйська мова – це член сунданської підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (2000 рік) на острові Ява в Індонезії. Дехто вважає цю мову діалектом сундайської мови.

БАДЯРА (BADYARA, BADARA, BADIAN, BADJARA, BADIYARANKE, BIGOLA, GOLA, PAJADE, PAJADINKA, ISO 639-3: pbp)

Мова бадяра – це член підгрупи тенда східної сенеґало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,300 (1998 рік) у Республіці Гвінея, 4,580 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау та 1,850 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

БАЕґґУ (BAEGGU, BAEGU, MBAENGGU, ISO 639-3: bvd)

Мова баеґґу – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного солонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,900 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

БАЕЛЕЛЕЯ (BAELELEA, MBAELELEA, ISO 639-3: bvc)

Мова баелелея – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,800 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

БАЕТОРА (BAETORA, ISO 639-3: btr)

Мова баетора – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,330 (2001 рік) у Республіці Вануату.

БАЗІґАРСЬКА МОВА (BAZIGAR, ISO 639-3: bfr)

Базіґарська мова – це неklasифікований член дравідської мовної родини. Кількість мовців – 58,200 (1981 рік) в Індії.

БАЙ (BAI, BARI, BELANDA, BIRI, BGAMBA, GUMBA, MBEGUMBA, MVEGUMBA, BAIRT XNGVRT XZIX, BAİ, ISO 639-3: bdj)

Мова бай – це член підгуртка бай-вірі гуртка сере-бвірі підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1971 рік) у Південному Судані. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з сино-тибетської родини.**

Часткова література:

BILAL, *Clement Murba Wau* The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

БАЙ (BAI)

Мови бай – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входять 3 мови: південна бай, північна бай та центральна бай. Мовами бай говорять 1,240,000 осіб у Китайській Народній Республіці. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з ніґеро-конґолезької надродини.**

БАЙБАЙ (BAIBAI, ISO 639-3: bbf)

Мова байбай – це член підгалузі фас квомтарської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 340 (2000 рік) у Папуа – Нова Гвінея. До найближчої школи є день ходи.

БАЙ-ВІРІ (BAI-VIRI)

Мови бай-вірі - це підгурток гуртка сере-бвірі підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі

атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: бай і беланда-вірі. Мовами бай-вірі говорять 18,500 осіб у Південному Судані.

БАЙГО (BAYGO, BAIGO, BEGO, BEIGO, BEKO, BÉOGÉ, BEYGO, ISO 639-3: byg)

Мова бейго – це вимерлий уже член підгрупи західна даджу групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Цією мовою говорили в Демократичній Республіці Судан.

БАЙКЕНО (BAIKENO, AMBENO, AMBENU, BAIKENU, BIQUENO, OE CUSI, OECUSSI, OEKUSI, UAB METO, UAB PAH METO, VAIKENU, VAIKINO, ISO 639-3: bkx)

Мова байкено – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2003 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

БАЙМА (BAIMA, BAI MA, PE, 白马语, ISO 639-3: bqh)

Мова байма – це неklasифікований член гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 11,000 (1991 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БАЙМАК (BAIMAK, ISO 639-3: bmx)

Мова баймак – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 650 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БАЙ-МІЯО (WHITE MIAO, BAI MIAO, BANDED ARM HMONG, HMONG DAW, HMONG DLEU, HMONG QUA MPA, MEO DO, MEO KAO, MONG DO, MONG TRANG, PE MIAO, PEH MIAO, STRIPED ARM HMONG, STRIPED HMONG, WHITE HMONG, WHITE LUM, WHITE MEO, 白苗话, ISO 639-3: mww)

Мова бай-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 233,000 (2004 рік) у Китайській Народній Республіці, 170,000 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці, 32,400 (2000 рік) у Королівстві Таїланд та 787,604 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються лаоським, латинським, гмонгським, міяоським та тайським письмом, залежно від країни проживання. Мова має 7 тонів.

Часткова література:

NOMURA, Naomitsu Mikami A semantic analysis of the so-called passive verbs in some Indochinese languages. *Mon-Khmer Studies* 21: 91-106, 1992.

БАЙНІНГ (BAINING)

Мови байнінг – це галузь східної новобританської мовної родини. До цієї галузі входять 6 мов: кайрак, какет, маколкол, малі, симбалі та ура. Мовами байнінг говорять дещо більше як 12,000 осіб на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея.

БАЙНУК-ГУНЯМОЛО (BAINOUK-GUNYAAMOLO, BAGNOUN, BAINUK, BANHUM, BANYUK, BANYUM, BANYUN, BANYUNG, ELOMAY, ELUNAY, ÑUÑ, BAINOUK, NYUN, ISO 639-3: bcz)

Мова байнук-гуньяамоло – це член підгрупи банюн східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,220 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

БАЙНУК-ГУНЮНЬО (BAINOUK-GUNYUÑO, BAGNOUN, BAINUK, BANHUM, BANYUK, BANYUM, BANYUN, BANYUNG, ELOMAY, ELUNAY, GUÑUUN, GUNYUÑO, ISO 639-3: bab)

Мова байнук-гунюньо – це член підгрупи банюн східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,860 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау.

БАЙНУК-САМІК (BAINOUK-SAMIK, ISO 639-3: bcb)

Мова байнук-самік – це член підгрупи банюн східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,800 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

БАЙОНО-АВБОНСЬКІ МОВИ (BAYONO-AWBONO)

Байоно-авбонські мови – це невелика родина мов, якими говорять 200 осіб у провінції Папуа в Індонезії. До цієї родини належать дві мови: авбонська і байонська. Ці мови визнано як окремішні зовсім недавно.

БАЙОНСЬКА МОВА (BAYONO, ISO 639-3: byl)

Байонська мова – це член байоно-авбонської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1999 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БАЙОТ (BAYOT, VAIOT, VAIOTE, BAYOTTE, ISO 639-3: bda)

Мова байот - це член відділу байот підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 16,100 (2006 рік) у Республіці Сенегал та 2,190 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау.

БАЙОТ (BAYOT)

Мови байот - це відділ підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – байот. Говорять нею майже 19,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гвінея-Бісау.

БАЙСА-ФАЛІ (FALI OF BAISSA, ISO 639-3: fah)

Мова байса-фалі – це некласифікований вимираючий член бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Цією мовою говорить лиш кілька осіб (1992 рік) у Федеральній Республіці Нігерія.

БАЙСО (BAISO, ALKALI, BAYSO, ISO 639-3: bsw)

Мова байсо – це член західно-омо-танської підгалузі східної галузі кушицької родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,010 (1995 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BRENZINGER, Matthias The “Islanders” of Lake Abaya and Lake Ch’amo: Harro, Ganjule, Gats’ame and Bayso. S.L.L.E. linguistic reports 26: 2-36. 1995.

БАК (BAK, SENEGAL-GUINEA)

Мови бак – це група мов північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять 15 мов у 3-х підгрупах:

- балант-ганджа – 2 мови: баланта-ганджа, баланта-кентоге;
- джола – 10 мов у 2-х відділах;
- манджаку-папель – 3 мови: манджак, манканія, папель.

Мовами бак говорять більш як 1,600,000 осіб у Республіці Сенегал та в Республіці Гвінея-Бісау.

БАКА (BAKA, TARA BAKA, TARA BAAKA, ISO 639-3: bdh)

Мова бака – це член відділу бака підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 25,000 (1993 рік) у Республіці Південний Судан та 1,300 (1993 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

БАКА (БАКА, BABINGA, BEBAYAGA, BEBAYAKA, BIBAYA, DE L'EST, PYGMEE, PYGMEES, PYGMY-E, ISO 639-3: bkc)

Мова бака – це член вітки бака-гунді західного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (2007 рік) у Республіці Камерун та 3,200 у Республіці Габон. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-суданської мовної родини.**

Часткова література:

HIGGENS, Kathleen Ritual and symbol in Baka life history. Anthropology and Humanism Quaterly 10(4): 100-6. 1985.

БАКА (БАКА)

Мови бака – це відділ підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі централь-носуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – бака. Цією мовою говорять більш як 26,000 осіб у Республіці Південний Судан і в Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

БАКА-ГҀНДІ (БАКА-GUNDI)

Мови бака-гунді – це вітка західного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 5 мов: бака, ганзі, гунді, лімасса та нгомбе. Цими мовами говорять більш як 55,000 осіб у Республіці Камерун, у Республіці Габон і в Централь-но-Африканській Республіці.

БАКАЙРІ (БАКАIRÍ, BACAIRÍ, KURÂ, ISO 639-3: bkq)

Мова бакайрі – це член підгалузі басейн хінгу південної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 950 (1999 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок та додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

JONES, Joan W. Kura (Bakairi) orthography conference: Growth in competence. Notes on Literacy 24: 1-8. 1978.

БАКАКА (БАКАКА, CENTRAL MBO, ISO 639-3: bqz)

Мова бакака – це член вітки нгоє підгуртка лунду-балонг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1998 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

БАКАМА-ЗІЗІЛІВАКАНСЬКІ МОВИ (А.8)

Бакама-зізіліваканські мови – це група боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 12 мов: бакамська, батська, голмська, ґуде, ґуду, джімі, зізіліваканська, нґваба, нзані, фалі, цуванська та шарванська. Говорять ними більш як 530,000 осіб у Республіці Камерун.

БАКАМСЬКА МОВА (BACAMA, ABACAMA, BACHAMA, BASHAMA, BESEMA, BWAREBA, GBOARE, ISO 639-3: bcy)

Бакамська мова – це член бакама-зізіліваканської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 150,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

БАКАТСЬКА МОВА (BAKATI', BAKATI NYAM, BAKATI RIOK, BAKATIQ, BEKATI, ISO 639-3: bei)

Бакатська мова – це член бакатської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (1986 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БАКАТСЬКА-ПАРА (BAKATI' RARA, LURU, LARA' BERKATI, BAKATI, BEKATIQ, BEKATI' NYAM-PELAYO, BEKATI' KENDAYAN, RARA BAKATI', ISO 639-3: Ira)

Мова бакатська-пара – це член бакатської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 11,300 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії та 12,000 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. and others The Bidayuh language: yesterday, today and tomorrow. Kuching, Sarawak, Malaysia: Dayak Bidayuh National Association, 2006.

БАКАТСЬКА-САРА (BAKATI' SARA, SARA, RIOK, ISO 639-3: sre)

Мова бакатська-сара – це член бакатської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 у провінції Калімантан в Індонезії.

БАКАТСЬКІ МОВИ (BAKATI')

Бакатські мови – це підгалузь ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать три мови: бакатська, бакатська-пара і бакатська-сара. Говорять ними 31,300 осіб в Індонезії та Малайзії.

БАКВЕ (BAKWÉ, ISO 639-3: bjw)

Мова бакве – це член підгрупи бакве східної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 10,300 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

EGNER, Inge Applicative marking in Kru. Afrika und Übersee 86: 199-222. 2003.

БАКВЕ (BAKWE)

Мови бакве – це підгрупа східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: бакве та ване. Мовами бакве говорять більш як 12,000 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

БАКІ (BAKI, BURUMBA, PAKI, ISO 639-3: bki)

Мова бакі – це член підвітки бакі-бієребо вітки ламену-бакі підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 350 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

БАКІ-БІЄРЕБО (BAKI-BIEREBO)

Мови бакі-бієребо – це підвітка вітки ламену-бакі підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать дві мови: бакі і бієребо. Говорять ними 1,150 осіб у Республіці Вануату.

БАКОКО (BAKOKO, BASOO, KOKO, ISO 639-3: bkh)

Мова бакоко – це член підгуртка басаа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 50,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

БАКОЛЕ (BAKOLE, BAKOLLE, BARMUSSO, KOLE, KPWE, BAKPWE, МОКРВЕ, КРЕ, МОКРЕ, KWeri, KWEDI, KWELI, KWILI, KWIRI, BAKWEDI, BAKWELE, BAKWERI, VAKWELI, BEKWIRI, UJUWA, VAMBENG, ISO 639-3: kme)

Мова баколе – це член підгуртка дуала гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1982 рік) у Республіці Камерун.

БАКПІНКА (BAKPINKA, BEGBUNGBA, IYONGIYONG, IYONIYONG, UWET, ISO 639-3: bbs)

Мова бакпінка – це вимираючий член підвідділу аґой-доко-йонійонг відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БАКУМПАЙ (BAKUMPAI, BAKAMBAI, BARA-JIDA, ISO 639-3: bkr)

Мова бакумпай – це член південної групи західної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2003 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БАЛАВ (BALAU, BALA'U, ISO 639-3: blg)

Мова балав – це член ібанської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

БАЛАЙСАНГ' (BALAESANG, BALAESAN, BALAISANG, PAJO, ISO 639-3: bls)

Мова балайсанг' – це член південнотомінської підгрупи томінської групи томінсько-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,200 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

БАЛАЙСЬКА МОВА (BHALAY, ISO 639-3: bhx)

Балайська мова – це неklasифікований член південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 8,670 (1981 рік) у Республіці Індія.

БАЛАНГ'АВСЬКА МОВА (BALANGAO, BALANGAO BONTOS, BALANGAW, FARANGAO, ISO 639-3: blw)

Баланг'авська мова – це член баланг'авського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 21,300 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

SHETLER, Joanne & WALROD, Michael R. Semantic and thematic structure in Balangao. *Studies in Philippine Linguistics* 4(2): 10-87, 1983.

БАЛАНГ'АВСЬКІ МОВИ (BALANGAW)

Баланг'авські мови – це підгурток осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова - баланг'авська. Говорять нею 21,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БАЛАНГІНГСЬКА МОВА (BALANGINGI, BAANGINGI', BALANGUIGUI, BANGINGI SAMA, NORTHERN SAMA, NORTHERN SINAMA, SAMA, INNER SULU SAMA, ISO 639-3: sse)

Балангінгська мова – це член підгрупи внутрішня сулу-сама групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 80,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни та 4,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею та арабським письмом, плануючи розвивати арабське письмо в майбутньому.

Часткова література:

GAULT, JoAnn Marie Pronouns in Sama Bangingi' hortary discourse. Philippine Journal of Linguistics 34(1): 69-92, 2003.

БАЛАНТ-ГАНДЖА (BALANT-GANJA)

Мови балант-ганджа – це підгрупа групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи належать дві мови: баланта-ганджа і баланта-кентоге. Цими мовами говорять більш як 500,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гамбія.

БАЛАНТА-ГАНДЖА (BALANTA-GANJA, ALANTE, BALANDA, BALANT, BALANTE, BALLANTE, BELANTE, BRASSA, BULANDA, FJAA, FRAASE, ISO 639-3: bjt)

Мова баланта-ганджа - це член підгрупи балант-ганджа групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 82,800 (2006 рік) у Республіці Сенегал. Користуються арабським і латинським письмом.

БАЛАНТАК (BALANTAK, KOSIAN, ISO 639-3: blz)

Мова балантак – це член східної підгрупи салуан-банггайської групи східноцелібеської підгалузі целібеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) на острові Целібес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MEAD, David The Saluan-Banggai micro group of eastern Sulawesi. Issues in Austronesian historical phonology, 65-86. Pacific Linguistics, 550. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2003.

БАЛАНТА-КЕНТОГЕ (BALANTA-KENTOHE, ALANTE, BALANDA, BALANT, BALANTE, BALLANTE, BELANTE, BRASSA, BULANDA, FRASE, ISO 639-3: ble)

Мова баланта-кентоге - це член підгрупи балант-ганджа групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 397,000 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау та 26,000 у Республіці Гамбія.

БАЛДЕМУ (BALDEMU, BALDAMU, BALDARE, MBAZLA, ISO 639-3: bdn)

Мова балдему – це майже вимерлий член балдему-зулгської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 4 (2003 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward A rapid appraisal language survey of the Baldemu language. SIL Electronic Survey Reports 2003-015: 13. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-015>

БАЛДЕМУ-ЗУЛГСЬКІ МОВИ (A.5)

Балдему-зулгські мови – це група мов боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 18 мов: балдему, ва́ме, ву́злам, ду́гвор, зу́лґо-ґемзек, ма́да, ма́таль, ма́фа, мбу́ко, ме́рей, ме́феле, мо́локо, мо́фу-ґу́дур, му́янґ, південна ґи́зіґа, північна ґи́зіґа, північна мо́фу і цу́вок. Цими мовами говорять більш як 470,000 осіб у Республіці Камерун.

БАЛІ (BALI, BAALI, DHIBALI, KIBAALI, KIBALA, KIBALI, LIBAALI, ISO 639-3: bcp)

Мова балі – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 42,000 (1987 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова – 3 тони. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з північної підгалузі.*

БАЛІ (BALI, VIBAALI, IBAALI, MAYA, ABAALI, IBAALE, ISO 639-3: bcn)

Мова балі – це член гуртка янданґ підвідділу мумуе-янданґ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з бенуе-конґолезької підгалузі.*

БАЛІ-ВІТУ (BALI-VITU)

Мови балі-віту – це підвідділ мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: мудуапа і унеапа. Говорять ними 19,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БАЛІЙСЬКА МОВА (BALI, BALINESE, BASA BALI, BALINAIS, BALINÉS, BALINESISCH, БАЛИЙСКИЙ, 巴厘语, 峇里语, ISO 639-3: ban)

Балійська мова – це член балі-сасак-сумбаванської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,330,000 (2000 рік) на островах Ява і Балі в Індонезії. Мова вживає два письма: балійський шриффт (дуже подібний до невживаного вже тепер явайського шрифту) і латиницю.

Часткова література:

KROEGER, Paul R. Review of: Balinese morphosyntax: a lexical-functional approach, by I Wayan Arka. *Oceanic Linguistics* 46(1): 306-313, 2007.

БАЛІЙСЬКА МАЛАЙСЬКА МОВА (BALINESE MALAY, ISO 639-3: mhp)

Балійська малайська мова – це член відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2000 рік) у Республіці Індонезія (острів Балі). Торговельна мова.

БАЛІ-САСАК-СУМБАВАНСЬКІ МОВИ (BALI-SASAK-SUMBAWA)

Балі-сасак-сумбаванські мови – це група північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входять 3 мови:

- підгрупа сасак-сумбаванська – 2 мови: сасакська, сумбаванська;
- мова балійська.

Цими мовами говорять майже 6,000,000 осіб в Індонезії.

БАЛКАНОГАГАУЗЬКА МОВА (BALKAN GAGAUZ TURKISH, BALKAN TURKIC, TURC GAGAOUZE DES BALKANS, WUSIG TÉLÉ, ISO 639-3: bgx)

Балканогагаузька мова – це член турецької підгалузі огузької галузі тюркської родини альтайської мовної надродини. Мова має 8 головних діалектів. Кількість мовців – 327,000 (1993 рік) у Турецькій Республіці та 4,000 у Республіці Македонія, а також деяка кількість у Грецькій Республіці.

БАЛКАНОРОМСЬКА МОВА (ROMANI BALKAN, BEÁS, CIGÁNY, ROMA, GYPSY, ROMANI ČHIV, 巴尔干罗姆语, ISO 639-3: rmn)

Балканоромська мова – це член балканської підгрупи ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 120,000 у Республіці Сербія, 371,000 (2001 рік) у Республіці Болгарія, 10,500 у Французькій Республіці, 3,500 у Федеративній Республіці Німеччина, 40,000 (1996 рік) у Грецькій Республіці, 150,000 (1995 рік) в Угорській Республіці, 5,000 (1990 рік) в Італійській Республіці, 120,000 у Республіці Македонія, 12,000 (1993 рік) у Республіці Молдова, 25,000 у Турецькій Республіці та деяка кількість в Ісламській Республіці Іран та в Румунії.

Часткова література:

BOERGER, Brenda H. Proto-Romanes phonology. Ph. D., University of Texas at Austin, 1984.

БАЛКАНСЬКІ МОВИ (BALKAN)

Балканські мови – це підгрупа ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи входить тільки одна мова – балканоромська. Говорять нею понад 700,000 осіб у Республіці Сербія та в інших країнах світу.

БАЛКАРСЬКА МОВА (BALKAR, KARAKAYLAR, KARACHAI, KARACHAITSY, KARACHAY, KARACHAY-BALKAR, KARATSHAÏ BALKAR, KARATSCHAI-BALKARISCH, KARACHAYLA, QARAÇAY-MALQAR TIL, КЪАРАЧАЙ-МАЛКЪАР, КАРАЧАЕВО-БАЛКАРСКИЙ, 卡拉恰伊-巴尔卡尔语, ISO 639-3: krc)

Балкарська (або карачаєво-балкарська) мова – це член понто-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 108,000 (2002 рік) у Російській Федерації. Користуються кирилицею.
Часткова література:

ЧЕЧЕНОВ, А. А. Историческая фонетика карачаево-балкарского языка. Москва, 1996.

БАЛО (BALO, ISO 639-3: bqo)

Мова бало – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,230 (2000 рік) у Республіці Камерун.

БАЛОЙ (BALOI, ВААТО BALOI, BOLOI, LOI, REBU, ISO 639-3: biz)

Мова балой – це член вітки нґірі підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БАЛОЦЬКІ МОВИ (BALOCHI)

Балоцькі мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 5 мов: башкардська, західнобалоцька, короська, південнобалоцька та східнобалоцька. Балоцькими мовами говорять 7,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан та в Ісламській Республіці Іран.

БАЛТІ (BALTI, BALTISTANI, BHOTIA OF BALTISTAN, SBALTI, بلتی, بلتی, བོད་ཁྱིམ་གྱི་སྐད་ ISO 639-3: bft)

Мова балті – це член західного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 270,000 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан і 38,800 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським і деванагарським письмом; письма балті вже більше не вживають.

Часткова література:

BACKSTROM, Peter C. & RADLOFF, Carla F. Languages of northern areas. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics. 417 p. 1992.

БАЛТІЙСЬКІ МОВИ (BAL TIC)

Балтійські мови – це родина мов індоєвропейської мовної надродини. До неї входять три мови в 2-х галузях:

- західна – 1 мова: пруська;
- східна – 2 мови: латвійська, литовська.

Говорять ними 4,700,000 осіб у Латвійській Республіці, в Литовській Республіці та в Республіці Польща. Деякі мовознавці вважають, що колись існувала спільна балто-слов'янська прामова, бо існує дуже багато лексичних та інших подібностей між тими мовними родинами.

БАЛТІЙСЬКОРОМСЬКА МОВА (BAL TIC ROMANI, 波罗的罗姆语, ISO 639-3: rml)

Балтійськоромська мова – це член північної підгрупи ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 30,000 у Республіці Польща, 8,000 (1995 рік) у Латвійській Республіці та якась кількість у Литовській Республіці. Користуються кирилицею.

БАЛУАН-ПАМ (BALUAN-PAM, ISO 639-3: blq)

Мова балуан-пам – це член підвідділу мов південно-східних островів східноадміралтійського відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1982 рік) на островах Балуан і Пам у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

БАМАЛІ (BAMALI, ЧОРЕЧОР, NGOОВЕЧОР, ISO 639-3: bbq)

Мова бамалі – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,800 (2008 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

GRANT, Caroline A. A Rapid Appraisal Survey of Bamali. SIL Electronic Survey Reports 2007-009 13 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-009>

БАМАНА (BAMANA, NORTHEASTERN MANDING)

Мови бамана (північно-східні мандінг) – це вітка підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: бамананкан і джула. Цими мовами говорять майже 4,000,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Малі.

БАМАНАНКАН (BAMANANKAN, ВАМАКО, ВАМАНА, ВАМАНКАН, ВАМБАРА, БАМАНА, 班巴拉语, ISO 639-3: bam)

Мова бамананкан – це член вітки бамана (північно-східні мандінг) підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської

родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 2,700,000 (1995 рік) у Республіці Малі, 300 (1991 рік) у Буркіна-Фасо (кількість зростає) та 5,500 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею і письмом н'ко.

Часткова література:

TRUDELL, Barbara Local community perspectives and language of education in sub-Saharan African communities. *International Journal of Educational Development* 27: 552-563. 2007.

БАМБАЛАНГ' (BAMBALANG, BAMBOLANG, MBOYAKUM, TSHIRAMBO, ISO 639-3: bmo)

Мова бамбаланг – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 29,000 (2008 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

БАМБАМСЬКА МОВА (BAMBAM, PITU-ULUNNA-SALU, ISO 639-3: ptu)

Бамбамська мова – це член групи піту-улунна-салу північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 22,000 (1988 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

CAMPBELL, Philip J. Phonology of Pitu Ulunna Salu. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 12: 1-52, 1991.

БАМБАСІ (BAMBASSI, AMAM, BAMBESHI, DIDESSA, FADIRO, SIGGOYO, NORTHERN MAO, ISO 639-3: myf)

Мова бамбасі – це член східної групи підгалузі мао північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1982 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SIEBERT, Ralph; SIEBERT, Kati & WEDEKIND, Klaus Sociolinguistic survey report on languages of the Asosa-Begi-Komosha area part I. *SIL Electronic Survey Reports* 2002-054: 26.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-054>

БАМБІЛІ-БАМБУЇ (BAMBILI-BAMBUI, BAMBILI, ISO 639-3: baw)

Мова бамбілі-бамбуї – це член підгуртка нгемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1983 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & LAMBERTY, Melinda Rapid appraisal sociolinguistic survey among the NGEMBA cluster of languages: Mankon, Bambili, Nkwen, Pinyin, and Awing: Bamenda, Santa

and Tubah subdivisions Mezam Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2003-002.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-002>

BAMBE (BAMWE, ISO 639-3: bmg)

Мова бамве – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1983 рік) у Демократичній Республіці Конго.

BAMENIAM (BAMENYAM, BAMENYAN, MAMENYAN, MENGAMBO, PAMENYAN, ISO 639-3: bce)

Мова баменіям – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (1994 рік) у Республіці Камерун.

BAMILEKE (BAMILEKE)

Мови бамілеке – це підгурток гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 10 мов: гомала, емба, ква, менґака, нґве, нґіємбоон, нґомба, нґомбале, нданда та фефе. Цими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Республіці Камерун.

BAMU (BAMU, BAMU KIWAI, ISO 639-3: bcf)

Мова баму – це член кивайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 6,310 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

MEYER, Jens Practical teacher training: a short skills course with the Bamu people of Western Province. Read 40(2): 15-20. 2005.

BAMUKUMBIT (BAMUKUMBIT, BAMENKOMBIT, BAMENKOUBIT, BAMOUKOUBIT, BAMUNKUM, MANGKONG, ISO 639-3: bqt)

Мова бамукумбіт – це член підгуртка нґемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2002 рік) у Республіці Камерун.

BAMUN (BAMUN, BAMOUM, BAMOUN, BAMUM, SHUPAMEM, SHÜPAMOM, ISO 639-3: bax)

Мова бамун – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 215,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. До 1930-ого року користувались бамумським письмом, тепер вживають латиницю.

БАМУНКА (BAMUNKA, BAMUNKUN, МВІКА, МУКА, NDOP-BAMUNKA, NГИЕМЕКОНКЕ, NIEMENG, ISO 639-3: bvm)

Мова бамунка – це член підгуртка південні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 31,000 (2008 рік) у Республіці Камерун.

БАНА (BANA, BAZA, КА-BANA, КОМА, MIZERAN, PAROLE DES BANA, ISO 639-3: bcw)

Мова бана – це член бана-психійської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,000 (2007 рік) у Республіці Камерун.

БАНАО-ІТНЕґСЬКА МОВА (BANAО ITNEG, BANAО, BANAW, ITNEG, TIMGGIAN, TINGUIAN, ISO 639-3: bjax)

Банао-ітнеґська мова – це член калінґського підгуртка калінґа-ітнеґського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,500 (2003 рік) у Республіці Філіппіни.

БАНА-ПСИКІЙСЬКІ МОВИ (А.3)

Бана-психійські мови – це група боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: бана, гія, камве та психі. Говорять ними більш як 376,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

БАНАРО (BANARO, BANAR, BANARA, ISO 639-3: byz)

Мова банаро – це член підгалузі ґрасс галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 2,480 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БАНґАЛА (BANGALA, NGALA, ISO 639-3: bxg)

Мова банґала – це член вітки лусенґо підгуртка банґі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,500,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

БАНГАНДУ (BANGANDU, BAGANDO, BANGANDO, BANGANTU, SOUTHERN BANGANTU, ISO 639-3: bgf)

Мова банганду – це член південно-західного підвідділу відділу гбья-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,700 (1977 рік) у Республіці Камерун та якась кількість у Республіці Конго.

Часткова література:

BOURSIER, Daniel; MOKOTO, Jean & WIESEMANN, Ursula Les verbes en bangando. *Journal of West African Languages* 14(2): 103-23. 1984.

БАНГБА (BANGBA, ABANGBA, ISO 639-3: bbe)

Мова бангба – це член вітки майого-бангба східного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11,000 (1993 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

BOONE, Douglas W. Bangba survey report. *Compendium of survey reports volume 2: non-Bantu languages*, 66 p. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 1995.

БАНГВІНДЖІ (BANGWINJI, BANGJINGE, BANGUNJI, ISO 639-3: bsj)

Мова бангвінджі – це член гуртка тула підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БАНГГ'АЙ (BANGGAI, ISO 639-3: bgz)

Мова бангг'ай – це член східної салуан-бангг'айської підгрупи салуан-бангг'айської групи східноцелебеської підгалузі цецебеської галузі малайсько-полінезійської родини австро-незійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 125,000 (2000 рік) на архіпелагу Бангг'ай біля острова Сулавесі в Індонезії.

Часткова література:

MEAD, David The Saluan-Banggai micro group of eastern Sulawesi. *Issues in Austronesian historical phonology*, 65-86. *Pacific Linguistics*, 550. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2003.

БАНГГ'АРЛА (BANGGARLA, BAHANGA-LA, BANGALA, BANGGALA, BARNGARLA, BUNGЕHA, BUNGELA, KORTABINA, PAKARLA, PANGKALA, PANKALLA, PARNKALA, PARNKALLA, PUNKALLA, ISO 639-3: bjb)

Мова бангг'арла – це вимерлий член підгалузі юра південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії.

БАНГІ (BANGI, BOBANGI, BUBANGI, DZAMBA, LOBOBANGI, REBU, ISO 639-3: bni)

Мова бангі – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,900 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго та 60,400 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

БАНГІМЕ (BANGI ME, BANGI-ME, BANG&ERI-ME, BANGERI ME, BANGERI ME DOGON, NUMADAW, ISO 639-3: dba)

Мова бангіме – це мовний ізолят. Кількість мовців – 2,000 (2005 рік) у північній частині Республіки Малі.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J.Lee; DURIEUX J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic Survey of the Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

БАНГІ-НТОМБА (BANGI-NTOMBA, C.40)

Мови бангі-нтомба – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 27 мов у 2-х вітках:

- лусенго – 7 мов: бабанго, бангала, болокі, будза, лінгала, лусенго, ндоло;
- нгірі – 4 мови: балой, лібінза, лікіла, ндобо;

і 16 окремих мов: бамве, бангі, бозаба, боко, боля, болондо, бомболі, бомбома, дзандо, лобала, мабаале, мой, нтомба, саката, сенгеле, ямонгері. Мовами бангі-нтомба говорять майже 6,500,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

БАНГКА (BANGKA, LOM, BELOM, MAPOR, MAPORESE, ISO 639-3: mfb)

Мова бангка – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської продини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 340,000 (2000 рік) на острові Бангка в Індонезії.

БАНГОЛАН (BANGOLAN, ISO 639-3: bgj)

Мова банголан – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,500 (2000 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

NJECK, Mathaus & ANDERSON, Stephen C. Bangolan - English Lexicon: Ngo-ketunjia Division, North West Province. CALED, 12. Yaoundé, Cameroon: NACALCO. 63 p. 2003.

БАНГУБАНГУ (BANGUBANGU, BANGOBANGO, KIBANGOBANGO, KIBANGUBANGU, БАНГУБАНГУ, ISO 639-3: bnx)

Мова бангубангу – це член підгуртка сонгіе гуртка бвіле-сонгіе центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 171,000 (1995 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 3: other Bantu languages. S.l.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group, 164 p. 1995.

БАНДА (BANDA, ISO 639-3: bnd)

Мова банда – це член банда-ґесерського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) на східних Молуккських островах. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

БАНДА (BANDA)

Мови банда – відділ підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить 16 мов у 2-х підвідділах і 3 окремі мови:

- південно-центральної – 2 мови: південно-центральна банда, ланґбаше;
- центральної – 11 мов у 2-х гуртках;
- мови: західно-центральна банда, мбанджа, нґбунду.

Мовами банда говорять більш як 1,100,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці, в Демократичній Республіці Конго та в Демократичній Республіці Судан. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

БАНДА-БАМБАРІ (BANDA-BAMBARI, BANDA-LINDA, BANDA OF BAMBARI, ISO 630-3: liy)

Мова банда-бамбарі – це член осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 183,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

БАНДА-БАНДА (BANDA-BANDA, ISO 639-3: bpd)

Мова банда-банда – це член осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 105,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та якась кількість у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-83. 2004.

БАНДА-ҐЕСЕРСЬКІ МОВИ (BANDA-GESER)

Банда-ґесерські мови – це відділ східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать один підвідділ і одна окрема мова:

- ґесер-ґором – 3 мови: балі, ґесер-ґором, ватубела;
- банда.

Цими мовами говорять 47,000 осіб на східних Молуккських островах Індонезії.

БАНДА МАЛАЙСЬКА МОВА (BANDA MALAY, ISO 639-3: brq)

Банда малайська мова – це член східноіндонезійського підвідділу відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайськосумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,690 (2000 рік) у Республіці Індонезія (острови Банда).

БАНДА-МБРЕС (BANDA-MBRÈS, BANDA OF MBRÈS, BANDA-MBRE, ISO 639-3: bqk)

Мова банда-мбрес – це член осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 42,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та якась кількість у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-83. 2004.

БАНДА-НДЕЛЕ (BANDA-NDÉLÉ, BANDA OF NDÉLÉ, NYELE, ISO 639-3: bfl)

Мова банда-нделе – це член осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 35,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та якась кількість у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-83. 2004.

БАНДА-ЯНҐЕРЕ (BANDA-YANGERE, YANGERE, YANGUERE, ISO 639-3: yaj)

Мова банда-янґере – це член гуртка західні банда підвідділу центральні банда відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі

атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 26,500 осіб у Центрально-Африканській Республіці.

БАНДЖАЛАНГ' (BANDJALANG, BANDJELANG, BOGGANGER, BUNDALA, GIDABAL, YUGUMBE, ISO 639-3: bdy)

Мова банджаланг' – це майже вимерлий член банджалангійської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1981 рік) в південно-східній Австралії.

Часткова література:

Sharpe, Margaret C. (1994). An all-dialect dictionary of Bunjalung, an Australian language no longer in general use.

БАНДЖАЛАНГІЙСЬКІ МОВИ (BANDJALANGIC)

Банджалангійські мови – це галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належить тільки одна майже вимерла мова – банджаланг'. Говорять нею ще тільки 10 осіб у південно-східній Австралії.

БАНДЖАРСЬКА МОВА (BANJAR, BANDJARESE, BANJAR MALAY, BANJARESE, LABUHAN, БАНДЖАР, ВАХАСА BANJAR, ISO 639-3: bjn)

Банджарська мова – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 3,500,000 (2000 рік) у провінції Калімантан (острів Борнео) в Індонезії та 2,300 (2000 рік) у провінції Сабаг (острів Борнео) в Малайзії. Кількість мовців зростає.

БАНДЖІГАЛІ (BANDJIGALI, BAARRUNDJI, BARINDJI, MARRAWARRA, MARUARA, ISO 639-3: bjd)

Мова банджігалі – це майже вимерлий член бааганджійської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 1 (1981 рік) у південно-східній Австралії.

БАНДІ (BANDI, BANDE, GBANDE, GBANDI, GBUNDE, ISO 639-3: bza)

Мова банді – це член підвідділу банді відділу менде-банді підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 100,000 (2001 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MUGELE, Robert & RODEWALD, Michael Aspects of Bandi tonology. Studies in African Linguistics 22: 103-34. 1991.

БАНДІ (BANDI)

Мови банді – це підвідділ відділу менде-банді підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-

конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – банді. Цією мовою говорять 100,000 осіб у Республіці Ліберія.

БАНДІЯЛ (BANDIAL, BANJAAL, EEGIMA, EEGIMAA, ISO 639-3: bqj)

Мова бандіял – це член гуртка гусілай підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 11,200 (2006 рік) у Республіці Сенегал; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

MANUEL D'ALPHABETISATION DE TRANSITION: FRANÇAIS-BANDIAL; LIVRE DE L'APPRENANT. 2004. Dakar, Sénégal: Société International de Linguistique. 63 p.

БАНІВА (BANIVA, ABANE, AVANI, AYANE, BANIWA OF GUAINIA, ISO 639-3: bvv)

Мова баніва – це вимерлий член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Говорили нею у Боліварській Республіці Венесуела близько кордону з Республікою Колумбія. Вона може бути тотожною з мовою баніуа.

БАНИУА (BANIWA, BANIBA, BANIUA DO IÇANA, BANIVA, DAKENEI, ISSANA, MANIBA, KOHOROXITARI, ISIO 639-3: bwi)

Мова баніуа – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 5,460 (1983 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 610 (2007 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею. Вона може бути тотожною з мовою баніва.

БАНКАґООМА (BANKAGOOMA, BANKA, BANKAGOMA, BANKAGOROMA, BANKAJE, ISO 639-3: bxw)

Мова банкаґоома – це член групи самого північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (2007 рік) у Республіці Малі.

БАНКОН (BANKON, ABAW, ABO, BO, BON, ISO 639-3: abb)

Мова банкон – це член підгуртка басаа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

LAMBERTY, Melinda A rapid appraisal survey of the Abo and Barombi speech communities. SIL Electronic Survey Reports 2002-075. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-075>

БАННОНІ (BANNONI, BANONI, TSUNAR, БАННОНИ, ISO 639-3: bcm)

Мова банноні – це член підгуртка піва-баноні південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської

групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців 1,000 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

LINCOLN, Peter C. Suggestions for Banoni orthography. Papers in five Austronesian languages, 57-79. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 12. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1975.

БАНТАВА (BANTAWA, BANTABA, BANTAWA DUM, BANTAWA RAI, BANTAWA YONG, BANTAWA YÜNG, BONTAWA, KIRANTI, ISO 639-3: *bar*)

Мова бантава – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 371,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; дехто переходить на непальську мову. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

БАНТИЦЬКА МОВА (BANTIК, ISO 639-3: *bnq*)

Бантицька мова – це член південної групи сангірської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Бантицька мова вважається мовою чоловіків; розмовляти нею із жінками вважається непристойно. Кількість мовців – 11,000 (1981 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

БАНТОЇДНІ МОВИ (BANTOID)

Бантоїдні мови – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 691 мов у 3-х підгрупах:

- південна – 668 мов у 12-х відділах;
- північна – 19 мов у 3-х відділах;
- некласифіковані – 4 мови: анка, буру, квак, нші.

Бантоїдними мовами говорять більш як 200,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія, в Республіці Камерун та в Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

WILLIAMSON, K. & BLENCH R. Niger-Congo. African Languages. An introduction. Cambridge, 2000.

ВИНОГРАДОВ, В. А. Бантоидные языки (Камерун). Исследования по грамматике африканских языков. Москва, 2004.

БАНТОНСЬКА МОВА (BANTOANON, ASI, CALATRAVANHON, ODIONGANON, SIBALENHON, SIMARANHON, BISAYA, ISO 639-3: *bnq*)

Бантонська мова – це член бантонського відділу бісаянської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі

малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (2002 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

KILGOUR, Heather J. & HENDRICKSON Gail R. Bantoanon phonology. *Studies in Philippine Linguistics* 9(1): 111-36. 1992.

БАНТОНСЬКІ МОВИ (BANTON)

Бантонські мови – це відділ бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи велико-центральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить 1 мова – бантонська. Говорять нею 200,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БАНТУ (NARROW BANTU)

Мови банту – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 522 мови у 3-х підвідділах:

- північно-західний – 174 мови у 3-х гуртках;
- центральний – 346 мов у 15-х гуртках;
- некласифікований – 2 мови: бемба, сонґа.

Цими мовами говорять у Республіці Камерун, у Республіці Екваторіяльна Гвінея, в Центральній-Африканській Республіці, в Республіці Габон, у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Конго, в Демократичній Республіці Судан, в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Кенія, в Республіці Замбія, в Союзі Коморських Островів, у Майотті, в Республіці Мозамбік, у Республіці Ангола, в Республіці Уганда, в Республіці Руанда, в Республіці Бурунді, в Республіці Намібія, в Республіці Малаві, в Республіці Ботсвана, в Королівстві Свазіленд, у Південно-Африканській Республіці, в Королівстві Лесото та в Республіці Зімбабве. Загальна кількість мовців – майже 200,000,000 осіб. У мові зулу слово ба-нту означає люди.

За класифікацією Малкольма Гасрі, відділ поділяється на 15 зон:

- «А» — мови Камеруну та прикордонних з ним країн;
- «В» — мови Республіки Конго та північних областей Демократичної Республіки Конго;
- «С» — мови Демократичної Республіки Конго та Республіки Конго;
- «D» — мови Руанди, Бурунді та прикордонних з ними країн;
- «Е» — мови Уганди, Кенії та Танзанії;
- «F» — мови центральної Танзанії;
- «G» — мови Танзанії, островів Занзібар та Пемба;
- «H» — мови півдня Республіки Конго, Демократичної Республіки Конго, північної Анголи;
- «K» — мови південно-східної Анголи, північно-західної Замбії, Ботсвани;
- «L» — мови півдня Демократичної Республіки Конго, Анголи, Ботсвани;
- «M» — мови Танзанії, Замбії, Малаві, Демократичної Республіки Конго;
- «N» — мови Танзанії, Малаві та центрального Мозамбіку;
- «P» — мови північно-східного Мозамбіку, південно-східної Танзанії;
- «R» — мови південно-західної Анголи, північної Намібії, Ботсвани;
- «S» — мови Зімбабве, Мозамбіку, Південної Африки, Ботсвани, Лесото, Свазіленду.

Часткова література:

BRYAN, M. The Bantu languages of Africa. London, 1959.

ТОПОРОВА, И. Н. Типология фонологических систем языков банту. Москва, 1975.

БАНТУ-КУШИТСЬКА МОВА (BANTU-CUSHITIC, MBUGU, KIBWYO, MA'A, MBOUGOU, WA MAATHI, WAMA'A, ISO 639-3: mhd)

Банту-кушитська мова (мбугу) – це змішана мова: бантська і кушитська. Кількість мовців – 7,000 (1997 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Мова має бантську систему відмін та кушитську лексику.

Часткова література:

LEWIS, Scott Mbugu/Ma'a project. SIL Electronic Survey Reports 2004-001, 2003.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-001>

БАНЮН (BANYUN)

Мови банюн – це підгрупа східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи належать 3 мови: байнук-гуніямоло, байнук-гуніюньо та байнук-самік.

Говорять цими мовами більш як 43,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гвінея-Бісау.

БАРА (BARA)

Мови бара – це група мов центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: вагіяра, ваймага, поканґа і туюка. Мовами бара говорять 2,110 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Колумбія.

БАРААМУ (BARAAMU, BARAM, BARHAMU, BHRAMU, BRAHMU, BRAMU, ISO 639-3: brd)

Мова барааму – це член східного відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1998 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується. Порядок слів у реченні – додаток, присудок; позиція підмета змінна. Нетональна мова.

БАРАЙ (BARAI, BARAI, ISO 639-3: bbb)

Мова барай – це член барайської групи кояріянської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансногвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 800 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

EVANS, Peter Available: 2010; Created: 1992. Barai organised phonology data: Barai (Isama) language [BCA] Afore - Oro Province. [Manuscript] 3 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52511>

БАРАЙСЬКІ МОВИ (BARAIC)

Барайські мови – це група мов кояріянської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: барай, есе, намієа та оміє. Барайськими мовами говорять несповна 13,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БАРАКАЙ (BARAKAI, WORKAI, ISO 639-3: baj)

Мова баракай – це член арусської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,300 (1995 рік) в Індонезії: Південні Молуккські острови, острів Баракай, Лонггар, Апара, Бемун і Месіянґ; південно-східні острови Ару; острів Гомо-Гомо.

БАРАМА (BARAMA, BAVARAMA, GHIBARAMA, GIBARAMA, YIBARAMBU, ISO 639-3: bbg)

Мова барама – це член підгуртка сіра гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1990 рік) у Республіці Габон.

БАРАМБО-ПАМБІЯ (BARAMBO-PAMBIA)

Мови барамбо-памбія – це підвідділ відділу занде підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: барамбу та памбія. Цими мовами говорять більш як 46,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

БАРАМБУ (BARAMBU, ABARAMBO, AMIANGWA, AMINAGBWA, BALAMBU, BARAMBO, DUGA, ISO 639-3: brm)

Мова барамбу – це член підвідділу барамбо-памбія відділу занде підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,600 (1990 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БАРАМ-КАЯНСЬКА МОВА (BARAM KAYAN, BARAM KAJAN, ISO 639-3: kys)

Барам-каянська мова – це член властивокаянського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,150 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії. Користуються латиницею.

БАРАМУ (BARAMU, ISO 639-3: bmz)

Мова бараму – це член галузі тірію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 850 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БАРАПАСІ (BARAPASI, BAROPASI, ISO 639-3: brp)

Мова анасі – це член мовної родини східні гелвінк бей. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1995 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

БАРАС (BARAS, ENDE, ISO 639-3: brs)

Мова барас – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 250 (1987 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Дехто гадає, що вона скоро вимре.

БАРАСАНА-ЕДУРІЯ (BARASANA-EDURIA, BARASANA, BARASANO, COME MASA, COMEMATSA, EDULIA, EDURIA, JANERA, PANEROA, SOUTHERN BARASANO, TAIBANO, TAIWAENO, TAIWANO, ISO 639-3: bsn)

Мова барасана-едурія – це член південної групи центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 1,890 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

JONES, Wendell & JONES, Paula Barasano syntax: Studies in the languages of Colombia 2. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 101. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. xv, 193 p. 1991.

БАРБАКОА (BARBACOAS, ISO 639-3: bpb)

Мова барбакоа - це вимерлий уже член пастоської галузі барбакоанської мовної родини. Говорили нею в Республіці Колумбія.

БАРБАКОАНСЬКІ МОВИ (BARBACOAN)

Барбакоанські мови – це мовна родина, до якої належать 7 мов у 4-х галузях:

- андацька – 1 мова: андацька;
- каяпська – 2 мови: колорадська, чачі;
- коконуцька – 2 мови: гуамбіанська, тоторська;
- пастоська - 2 мови: аванська, барбакоа.

Цими мовами говорять більш як 57,000 осіб у Республіці Колумбія та в Республіці Еквадор.

БАРБАРЕНЬО (BARBAREÑO, ISO 639-3: boi)

Мова барбареньо – це вже вимерлий член чумаської мовної родини. Нею говорили в південній частині штату Каліфорнія у Сполучених Штатах Америки.

БАРВЕ (BARWE, BALKE, CIBALKE, ISO 639-3: bwg)

Мова барве – це член вітки сена підгуртка сенга-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 17,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

БАРґАМ (BARGAM, MUGIL, SAKER, ISO 639-3: mlp)

Мова барґам – це член мугільської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 3,750 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEPNER, Mark Tense, aspect and modality in Bargam. Language and Linguistics in Melanesia 26: 1-31. 1995.

БАРДСЬКА МОВА (BARDI, BAADI, BAARDI, BADI, BARD. ISO 639-3: bcj)

Бардська мова – це член нюльнюльської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 380 (1996 рік) у західній Австралії (в більшості старші віком).

Часткова література:

DIXON, R. M. W. Australian Languages. Their Nature and Development. Cambridge Language Surveys. Cambridge University Press, 2002.

БАРЕ (BARÉ, ARIHINI, BARAUANA, BARAUNA, BARAWANA, CUNIPUSANA, IHINI, MALDAVACA, MITUA, YAVITA, ISO 639-3: bae)

Мова बारे – це вимерлий член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Говорили нею в Боліварській Республіці Венесуела.

БАРЕЙН (BAREIN, BARAIN, GUILLA, JALKIA, ISO 639-3: bva)

Мова барейн – це член сокорської групи дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,100 (1993 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

Часткова література:

MAASS, Antje; HUEY, Paul; GRANT, Caroline & DAKOULI, Padeu Rapport d'enquête sociolinguistique: première évaluation parmi les Baraïn du Guéra. N'Djaména, Chad: Association SIL, 1996.

БАРЗАНИ-НЕОАРАМЕЙСЬКА МОВА (BARZANI JEWISH NEO-ARAMAIC, BIJIL NEO-ARAMAIC, LISHAN DIDAN, LISHAN DIDENI, LIŠĀNĪD JĀNĀN, NÉO-ARAMÉEN JUIF BARZANI, בַּרְזַנִּי דִּישִׁי אַרַמֵּי, 巴尔扎尼犹太教亚拉姆语, ISO 639-3: bjf)

Барзані-неоарамейська мова - це вимираючий член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова мала 3 діалекти. Кількість мовців – 20 (2004 рік) в Ізраїлі. Більшість мовців має понад 70 років; первісно жили в Республіці Ірак.

БАРИТО-МАГАКАМСЬКІ МОВИ (BARITO-МАНАКАМ)

Барито-магаканські мови – це підгалузь великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 2 мови – ампананг і тунджунг. Цими мовами говорять 80,000 осіб в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

БАРИ (BARÍ, MOTILÓN, MOTILONE, ISO 639-3: mot)

Мова барі – це член галузі мотільон чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 3,620 (2001 рік) у Республіці Колумбія та 1,770 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-суданської родини.**

БАРИ (BARI, BERI, KARO, KUTUK, 巴里语, ISO 639-3: bfa)

Мова барі – це член підгрупи барі східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 420,000 (2000 рік) у Республіці Південний Судан і 60,000 у Республіці Уганда. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини чібчан.**

Часткова література:

HALL, Beatrice L. & YOKWE, Eluzai M. Bari vowel harmony: The evolution of a cross-height vowel harmony system. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 1: 55-63. 1981.

БАРИ (BARI)

Мови барі – це підгрупа східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: барі, каква та мандарі. Мовами барі говорять майже 700,000 осіб у Республіці Південний Судан і в Республіці Уганда.

БАРИБА (BARIBA)

Мови баріба – це підгрупа групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – баатонум. Цією мовою говорять 560,000 осіб у Республіці Бенін та в Федеративній Республіці Нігерія.

БАРИДЖІ (BARIJI, AGA BEREHO, ISO 639-3: bjc)

Мова баріджі – це член яребської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 460 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БАРИКАНЧІ (BARIKANCHI, ISO 639-3: bxo)

Мова баріканчі – це піджин, оснований на мові гауса. Уживають її в військових бараках у Федеративній Республіці Нігерія. Кількість мовців – невідома.

БАРИЯЙ (BARIAI, KABANA, ISO 639-3: bch)

Мова баріай – це член підгуртка баріай гуртка нгеро нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської

родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,380 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

GALLAGHER, Steve Bariai dictionary West New Britain province, Papua New Guinea. Ukarumpa, UHP. Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics, 2008.

БАРИЯЙ (BARIAI)

Мови баріай – це підгурток гуртка нґеро нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: баріай, кове, лусі і малаламай. Говорять ними 11,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БАРКЛЕЙВІЛЬ ҐРЕБО (BARCLAYVILLE GREBO, WEDEBO GREBO, ISO 639-3: gry)

Барклейвіль ґребо – це член ліберійського відділу підгрупи ґребо західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 23,700 (1991 рік) у Республіці Ліберія.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue & JOHNSON, Eric A sociolinguistic survey of the Grebo language area of Liberia. SIL Electronic Survey Reports 2002-074

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-074>

БАРОК (BAROK, KANALU, KANAPIT, KOLUBE, KOMALU, KULUBI, ISO 639-3: bjk)

Мова барок – це член гуртка мадак новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,120 (1985 рік) на острові Нова Ірландія в Папуа-Нова Гвінея (15 сіл).

БАРОМБІ (BAROMBI, BALOMBI, BARUMBI, LAMBI, LOMBE, LOMBI, RAMBI, ROMBI, ISO 639-3: bbi)

Мова баромбі – це член підгуртка басаа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

LAMBERTY, Melinda A rapid appraisal survey of the Abo and Barombi speech communities. SIL Electronic Survey Reports 2002-075. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-075>

БАРРОВ-ПОЙНТ (BARROW POINT, ISO 639-3: bpt)

Мова барров-пойнт – це вимерлий член ґуугу-їміджиррської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в північно-східній Австралії.

БАРРО НЕГРО ТУНЕБО (BARRO NEGRO TUNEBO, EASTERN TUNEBO, U'WA, ISO 639-3: tbn)

Мова барро негро тунебо – це член галузі тунебо чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1981 рік) у Республіці Колумбія.

БАРУГА (BARUGA, ISO 639-3: bjz)

Мова баруга – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,230 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FARR, James & FARR, Cynthia, facilitators. Baruga (Tafota) language [Oro province]. Phonological descriptions of PNG languages, 1-18. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. 2005.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=48153>

БАРУЯ (BARUYA, BARUA, YIPMA, ISO 639-3: byr)

Мова баруя – це член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 6,600 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LLOYD, Joy A. Contrastive and grammatically defined tone in Baruya. Papers in Papuan linguistics 2, 283-361. Pacific Linguistics A, 85. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University. 1997.

БАСА (BASA, ABACHA, ABATSA, BASA-BENUE, BASSA-KOMO, BASSA-KWOMU, RUBASA, RUBASSA, ISO 639-3: bzw)

Мова баса – це член відділу баса підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з бантоїдної групи.**

БАСА (BASA)

Мови баса – це відділ підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови: баса, баса-гумна, баса-гурмана та басса-контатора. Цими мовами говорять більш як 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з бантоїдної групи.**

БАСАА (BASAA, BASA, BASSA, BICEK, BIKYEK, BISAA, MBELE, MEE, MVELE, NORTHERN MBENE, TUPEN, BASAÁ, 巴萨语, ISO 639-3: bas)

Мова басаа – це член підгуртка басаа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 230,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з групи кайнджі.**

Часткова література:

Ŋaŋ u Kande: káát í ñnigîl. 2008. Makak, Yaoundé, République du Cameroun: COLBA (Comité de langue 'Bàsàa) and SCOBA (Sous-comité de langue 'Bàsàa). 43 p.

БАСАА (BASAA, A.40)

Мови басаа – це підгурток мов гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 4 мови: бакоко, банкон, баромбі та басаа. Мовами басаа говорять майже 300,000 осіб у Республіці Камерун. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з групи кайнджі.**

БАСА-ГУМНА (BASA-GUMNA, BASA KUTA, BASA-KADUNA, BASSA-KADUNA, GWADARA BASA, ISO 639-3: bsl)

Мова баса-гумна – це вже вимерлий член відділу баса підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею в Федеративній Республіці Нігерія.

БАСА-ГУРМАНА (BASA-GURMANA, ISO 639-3: buj)

Мова баса-гурмана – це член відділу баса підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БАСАЙСЬКА МОВА (BASAY, BASAI, KAWANUWAN, 马赛语, ISO 639-3: byq)

Басайська мова – це вимерла мова північної галузі східнотайванської родини австронезійської мовної надродини. Мала два діалекти. Говорили нею на острові Тайвань (Республіка Китай).

БАСАПСЬКА МОВА (BASAP, ISO 639-3: bdb)

Басапська мова – це член реджанг-сджавської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 15,000 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БАСЕЙН ХІНГУ (XINGU BASIN)

Мови басейн хінгу – це підгалузь південної галузі карібської мовної родини. До цієї підгалузі належать три мови: бакайрі, куйкуро-катанало та матіпуги. Мовами басейну хінгу говорять тільки 1,820 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

БАСИЛА-АДЕЛЕ (BASILA-ADELE)

Мови басіла-аделе – це відділ підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: аделе та анії. Цими мовами говорять майже 75,000 осіб у Республіці Того та в Республіці Бенін.

БАСКЕТО (BASKETO, BASKATTA, BASKETTO, MESKETO, ISO 639-3: bst)

Мова баскетто – це член західного підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімірської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 57,800 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ABEBE, Alemayehu Sociolinguistic survey report of the Mesketo language of Ethiopia. SIL Electronic Survey Reports 2002-067.

БАСКСЬКА МОВА (BASQUE, EUSKARA, EUSKERA, VASCO, BASKISCH, VASCUENSE, БАСКСКИЙ, 巴斯克语, ISO 639-3: eus)

Баскська (баскійська) мова – це одинокий член баскської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 580,000 (1991 рік) в Іспанії, 76,200 (1991 рік) у Франції та в діаспорі, разом усіх – 658,960. Баскська мова – це єдине живе продовження доіндоєвропейського мовного середовища на крайньому Заході Європи. Мова має багату систему звуків. Граматичний рід відсутній. Відмінкові закінчення утворюються різноманітними суфіксальними частками. Дієслово має 2 часи: теперішній і минулий та 3 способи: дійсний, наказовий і бажаний. Синтаксис складний, перехідне дієслово має ергативну конструкцію в реченні (підмет виражається непрямым відмінком). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БАСКСЬКІ МОВИ (BASQUE)

Баскські мови – це родина мов, до якої належить лиш 1 мова – баскська. Говорять нею більш як 650,000 осіб у Королівстві Іспанія, в Французькій Республіці та частково в Південній Америці. Мова має багату систему звуків. Граматичний рід відсутній. Відмінкові закінчення утворюються різноманітними суфіксальними частками. Дієслово має 2 часи: теперішній і минулий та 3 способи: дійсний, наказовий і бажаний. Синтаксис складний, перехідне дієслово має ергативну конструкцію в реченні (підмет виражається непрямым відмінком).

БАССА (BASSA, 巴沙语, ISO 639-3: bsq)

Мова басса – це член підгрупи басса західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 403,000 (2006 рік) у Республіці Ліберія та 5,730 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Старші люди користуються письмом басса-ваг, інші – латиницею.

БАССА (BASSA)

Мова басса – це підгрупа західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: басса, гбії та девойн. Цими мовами говорять більш як 420,000 осіб у Республіці Ліберія та в Республіці Сьєрра-Леоне.

БАССА-КОНТАГОРА (BASSA-KONTAGORA, ISO 639-3: bsr)

Мова басса-контатора – це майже вимерлий член відділу баса підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БАССОЦЦІ (BASSOSI, ASOBSE, BASOSI, BASOSSI, NGEN, NSOSE, NSWASE, NSWOSE, SOSI, SWOSE, ISO 639-3: bsi)

Мова бассосці – це член вітки нгоє підгуртка лунду-балонг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,000 (2004 рік) у Республіці Камерун.

БАТААН-АЙТА (BATAAN AYTA, BATAAN SAMBAL, MARIVELES AYTA, ISO 639-3: ayt)

Мова батаан-айта - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

БАТАД-ІФУГАВСЬКА МОВА (BATAD IFUGAO, BATAD, IFUGAW, ISO 639-3: ifb)

Батад-іфугавська мова – це член іфугавського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 43,000 (1987 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

NEWELL, Leonard E. Role relationships and lexical descriptions applied to Batad Ifugao. Linguistic Society of the Philippines Special Monograph Issue, 55. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 2008.

БАТАНґА (BATANGA, VANO'O, VANOHO, VANO, NOHO, NOHU, NOKU, ISO 639-3: bnm)

Мова батанґа – це член підгуртка бубе-бенґа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (2001 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея та 6,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

БАТАЦЬКА МОВА (БАТАК, BABUYAN, PALAWAN BATAK, TINITIANES, 巴塔克语, ISO 639-3: bya)

Батацька мова – це член палаванської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються батацьким і латинським письмом. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет. **Не змішувати її з мовами подібної назви з суматрійської галузі.**

Часткова література:

RODDA, Rosemary Phonemes of Batak. Philippine Journal of Science 90: 259-62, 1961.

БАТАЦЬКІ МОВИ (БАТАК, ТОБА-БАТАК)

Батацькі мови – це підгалузь північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 7 мов у 3 групах:

- південна – 3 мови: англола-батацька, мандайлінг-батацька, тоба-батацька;
- північна – 3 мови: алас-клуєт-батацька, дайрі-батацька, каро-батацька;
- сімалунганська – 1 мова: сімалунгун-батацька.

Цими мовами говорять 7,000,000 осіб на острові Суматра в Індонезії. **Не змішувати їх з мовою подібної назви з філіппінської галузі.**

БАТГАРСЬКА МОВА (BATHARI, BATAHARI, BATHARA, BAUTAHARI, BOTAHARI, ISO 639-3: bhm)

Батгарська мова – це вимираючий член південноарабської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 в Республіці Ємен та в Султанаті Оман.

БАТЕК (BATEK, BATEG, BATEQ, БАТОК, KLEB, NONG, TOMO, ISO 639-3: btq)

Мова батек – це член східної підгрупи північноаслійської групи аслійської галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (2006 рік) і зменшується в Малайзії на півострові Малайському.

БАТЕРСЬКА МОВА (BATERI, BATERA KOHISTANI, BATERAWAL, BATERAWAL KOHISTANI, BATERI KOHISTANI, ISO 639-3: btv)

Батерська мова – це член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 28,300 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан і 800 (200 родин) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; DECKER, Sandra J. & HALLBERG, Daniel G. Languages of Kohistan. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 1. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

BATI (BATI, BATI BA NGONG, BATI DE BROUSSE, ISO 639-3: btc)

Мова баті – це член західного підвідділу відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 800 (1975 рік) у Республіці Камерун. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.***

BATI (BATI, GAN, ISO 639-3: bvt)

Мова баті – це член підвідділу гесер-гором відділу банда-гесер східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,500 (1989 рік) на східних Молуккських островах. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.***

BATСЬКА МОВА (BATA, BATTA, BETE, BIRSA, DEMSA BATA, DUNU, GBOATI, GBWATA, GBWATE, ISO 639-3: bta)

Батська мова – це член бакама-зізіліваканської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 150,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія і 2,500 у Республіці Камерун.

BATY (BATY, 巴图语, ISO 639-3: btu)

Мова бату – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 25,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

BATUI (BATUI, ВАНА, ISO 639-3: zbt)

Мова батуй – це член салуанського відділу західної підгрупи салуан-банґґайської групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,900 (2007 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

BATULEY (BATULEY, GWATALEY, WATULAI, ISO 639-3: bay)

Мова батудей – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,840 (1995 рік) в Індонезії: Південні Молуккські острови та 7 сіл на малих островах Ару.

BAUWAKI (BAUWAKI, BAWAKI, ISO 639-3: bwk)

Мова баувакі – це член майлуської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 520 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

BAULE (BAOULÉ, BAULE, BAWULE, BAÛLEOJ, ISO 639-3: bci)

Мова бауле – це член північного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольт-конголезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,130,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

БАУРЕ (BAURÉ, ISO 639-3: brg)

Мова бауре – це майже вимерлий член болівійської групи південно-майпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 13 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BAPTISTA, Priscilla M. & WALLIN, Ruth Baure vowel elision. Linguistics 38: 5-11. 1968.

БАФАВ-БАЛОНГ' (BAFAW-BALONG, NGOE, ISO 639-3: bwt)

Мова бафав-балонг' – це член вітки нгоє підгуртка лунду-балонг' гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти; дехто вважає їх за дві окремі мови. Кількість мовців – 8,400 (1982 рік) у Республіці Камерун.

БАФАНДЖІ (BAFANJI, BAFANGI, BAFANYI, CHUUFU, NCHUFIE, ISO 639-3: bfj)

Мова бафанджі – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 17,000 (2008 рік) у Республіці Камерун.

БАФІЯ (BAFIA, ВЕКРАК, РІКРА, РІКРА', РІРЕУ, КРА', БАФІА, ISO 639-3: ksf)

Мова бафія – це член підгуртка бафія гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 60,000 (1991 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & LAMBERTY, Melinda Intelligibility testing of Bafia among Lefa speakers. SIL Electronic Survey Reports 2002-069. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-069>

БАФІЯ (BAFIA, A.50)

Мови бафія – це підгурток мов гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 5 мов: бафія, гіджук, димбонг, лефа і тибєа. Цими мовами говорять майже 72,000 осіб у Республіці Камерун.

БАФІЯ-ЯВНДЕ (ZONE A)

Мови бафія-явнде – це гурток північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі

атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входять 53 мови в 8-х підгуртках:

- бафія – 5 мов: бафія, гіджук, димбонг, лефа, тибея;
- басаа – 4 мови: бакоко, банкон, баромбі, басаа;
- бубе-бенга – 8 мов: 1 вітка і 3 окремі мови;
- дуала -7 мов: баколе, бубія, вумбоко, дуала, ісу, малімба, мокпве;
- како – 3 мови: како, квакум, пол;
- лунду-балонг – 8 мов: 1 вітка і 3 окремі мови;
- макаа-нджем – 13 мов: беквіл, біеп, бомвалі, гіеле, квасіо, кол, коонзіме, макаа, мпіємо, мпонгмпонг, нджієм, со, ухведжо;
- явнде-фанг – 8 мов: бебеле, бебіл, беті, булу, евондо, ітон, менгіса, фанг.

Мовами бафія-явнде говорять близько 6,000,000 осіб у Республіці Камерун, у Республіці Екваторіяльна Гвінея, у Республіці Конго та в Центрально-Африканській Республіці.

БАФУТ (BAFUT, BEFE, BUFE, FU, FUT, ISO 639-3: bfd)

Мова бафут – це член підгуртка нгемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 105,000 (2005 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

CRAWFORD, Karyn & BOMBAY, Elaine A Survey (RTT) of the Bambili-Bambuli Language. SIL Electronic Survey Reports 2007-002: 14 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-002>

БАХТІЯРСЬКА МОВА (BAKHTIĀRI, LORI, LORI-YE KHAVERI, بختیاری БАХТИАРСКИЙ ДИАЛЕКТ, 巴克提尔利语, ISO 639-3: bqi)

Бахтіярська мова – це член лурської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,000,000 (2001 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом.

БАЦБІЙСЬКА МОВА (BATS, BAC, BATSAW, BATSBA, BATSBI, BATSBIITSY, BATS, TSOVA-TUSH, TUSH, BÁCICO, BATSBA MOTJITI, 巴茨语, ISO 639-3: bbi)

Бацбійська (цова-тушинська) мова – це член бацбійської групи нахської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Кількість мовців – 3,420 (2000 рік) у Республіці Грузія.

Часткова література:

TUITE, Kevin The rise and fall and revival of the Ibero-Caucasian hypothesis. *Historiographia Linguistica*, 2007.

БАЦБІЙСЬКІ МОВИ (BATS)

Бацбійські мови – це група мов нахської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова - бацбійська. Цією мовою говорять 3,420 осіб у Республіці Грузія.

Часткова література:

SCHULZE, Wolfgang The Languages of the Caucasus. 2009.

БАЧАХОН-ЦЕЛЬТАЛЬ (BACHAJÓN TZELTAL, LOWLAND TZELTAL, TZELTAL DE OCOSINGO, ISO 639-3: tzb)

Мова бачахон-цельталь – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 100,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

SHKLOVSKY, Kirill Person Marking in Petalcingo Tzeltal. A Thesis Presented to The Establishment Interdisciplinary Committee for Linguistics, Reed College, 2005.

БАШІЙСЬКІ МОВИ (BASHITIC)

Башійські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгалузі належать 3 мови у 2-х групах:

- іватанська – 2 мови: ібатанська, іватанська;
- ямська – 1 мова: ямська.

Цими мовами говорять 40,000 осіб у Республіці Філіппіни і на острові Тайвань (Республіка Китай).

Часткова література:

LI, Paul Jen-kuai The Dispersal of the Formosan Aborigines in Taiwan. Language and Linguistics. 2001.

ROOS, Malcolm The Batanic languages in relation to the early history of the Malayo-Polynesian subgroup of Austronesian. Journal of Austronesian Studies, 2005.

БАШКАРДСЬКА МОВА (BASHKARDI, BASHAKA, ISO 639-3: bsg)

Башкардська мова – це член балоцької підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,030 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

БАШКИРСЬКА МОВА (BASHKIR, BASQUORT, BASHKIR, BASKIR, BASCHKIRISCH, BAŞQORT TELE, БАШКОРТ, БАШКИРСКИЙ, БАШКОРТ ТЕЛЕ, 巴什基尔语, ISO 639-3: bak)

Башкирська мова – це член уральської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної народина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,380,000 (2002 рік) у Російській Федерації (Республіка Башкортостан). Користуються кирилицею.

Часткова література:

ДМИТРИЕВ, Н. К. Грамматика башкирского языка. Москва-Ленинград, 1948.

БАЯЛІ (BAYALI, BIYALI, CHARAMBUL, DARAMBAL, DARAWAL, DARUMBAL, ORAMBUL, KOOINMARBURRA, KUINMURBARA, NINGEBAL, TARUMBAL, THARUMBAL, URAMBAL, WARABAL, YETIMARALA, ISO 639-3: bjj)

Мова баялі – це вимерлий член підгалузі кінгкел вака-кабської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

БАЯНґУ (BAYANGU, BAIONG, BAIUNG, BAJUNGU, BIONG, GIONG, MULGARNOO, PAJUNGU, PAYUNGU, ISO 639-3: bxj)

Мова баянґу – це майже вимерлий член каніярської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 6 (1981 рік) у Західній Австралії.

БВА (BWA, BOA, BOUA, BUA, KIBUA, KIBWA, LIBENGE, LIBUA, LIBWALI, BENGE-BAATI, YEWU, ISO 639-3: bww)

Мова бва – це член підгуртка нґомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної ідгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (1994 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOONE, Douglas W. & OLSON, Kenneth S. Bwa bloc survey report. SIL Electronic Survey Reports 2004-013: 91 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-013>

БВАЙДОґА (BWAIDOGA)

Мови бвайдоґа – це підгурток північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить 7 мов: бвайдока, діодіо, ідуна, колувава, маядому, моліма і ямалеле. Говорять ними 23,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БВАЙДОКА (BWAIDOKA, BWAIDOGA, БУАЙДОКА, ISO 639-3: bwd)

Мова бвайдока – це член підгуртка бвайдоґа північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 6,500 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LITHGOW, David Review of: Bwaidoka tales, by Maribelle Young. Kivung 12: 215-16. 1980.

БВАКА (BWAKA)

Мови бвака – це вітка західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: гіліма та нґбака-мабо. Цими мовами говорять більш як 200,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці, в Республіці Конґо та в Демократичній Республіці Конґо.

БВАМУ (BWAMU)

Мова бвamu – це підвідділ північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови: бому, буаму, лаа-лаа бвamu та цві бвamu. Цими мовами говорять майже 450,000 осіб у Республіці Малі та в Буркіна-Фасо.

БВАНАБВАНА (BWANABWANA, TUBETUBE, ISO 639-3: tte)

Мова бванабвана – це член гуртка суау осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,400 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея і збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

LITHGOW, David Language change and relationships in Tubetube and adjacent languages. A world of language: Papers presented to Professor S. A. Wurmon his 65th birthday, 393-410. Pacific Linguistics C, 100. Canberra: Australian National University, 1987.

БВАТУ (BWATOO, ISO 639-3: bwa)

Мова бвату – це член вітки гмвавеке північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1982 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

БВЕ КАРЕН (BWE KAREN, BAGHI, BGHAI KAREN, BWE, KARÈNE BWÉ, ISO 639-3: bwe)

Мова бве карен – це некласифікований член підгрупи бґгай групи сґав-бґгай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 15,700 (1983 рік) у М'янма. Користуються бірманським та латинським письмами. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

БВЕЛА (BWELA, BUELA, LINGI, ISO 639-3: bwl)

Мова бвела – це член підгуртка нґомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БВІЛЕ (BWILE, ISO 639-3: bwc)

Мова бвіле – це член підгуртка бвіле гуртка бвіле-сонґіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,400 (1969 рік) у Республіці Замбія та 12,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БВІЛЕ (BWILE, L.10)

Мови бвіле – це підгурток гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова - бвіле. Цією мовою говорять 25,000 осіб у Республіці Замбія і в Демократичній Республіці Конго.

БВІЛЕ-СОНГІЄ (ZONE L)

Мови бвіле-сонгіє – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 14 мов у 5-х підгуртках:

- бвіле – 1 мова: бвіле;
- каонде – 1 мова: каонде;
- луба – 6 мов: гемба, каніок, лвалу, луба-касанг, луба-катанга, санга;
- нкоя – 1 мова: нкоя;
- сонгіє – 5 мов: бангубангу, бинджі, кете, луна, сонгіє.

Мовами бвіле-сонгіє говорять майже 9,500,000 осіб у Республіці Замбія та в Демократичній Республіці Конго.

БВІСІ (BWISI, IBWISI, MBWISI, ISO 639-3: bwz)

Мова бвісі – це член підгуртка сіра гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,020 (2000 рік) у Республіці Конго та 1,230 (2000 рік) у Республіці Габон .

БГАДРАВАЗЬКА МОВА (BHADRAWANI, BADERWALI, BADRONI, BANI, BHADARWANI, BHADERBHAI JAMU, BHADERWALI PAHARI, BHADRAVA, BHADRI, ISO 639-3: bhd)

Бгадравазька мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 53,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським та деванагарським письмом.

БГАЙСЬКА МОВА (BHAYA, ISO 639-3: bhe)

Бгайська мова – це некласифікований член групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

БГАРІЙСЬКА МОВА (BHARIA, BHAR, BHARAT, BHUMIA, BHUMIYA, PALIHA, ISO 639-3: bha)

Бгарійська мова – це некласифікований член дравідської мовної родини. Кількість мовців – 197,000 (1981 рік) в Індії. Користуються деванаґарським письмом.

БГАТІЯЛЬСЬКА МОВА (BHATTIYALI, BHATEALI, BHATIALI PAHARI, BHATIYALI, ISO 639-3: bht)

Бгатіяльська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 102,000 (1991 рік) у Республіці Індія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БГАТОЛА (BHATOLA, ISO 639-3: btl)

Мова бгатола – це некласифікована мова. Кількість мовців – 5,050 (2000 рік) у Республіці Індія.

БГАТРІЙСЬКА МОВА (BHATRI, BASTURIA, BHATRA, BHATTRA, BHATTRI, BHOTTADA, BHOTTARA, ISO 639-3: bgw)

Бгатрійська мова – це член орійського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 600,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

БГЕЛЕ (BHELE, BILI, EBHELE, IPERE, KIPERE, KIPILI, PERE, PERI, PILI, PIRI, ISO 639-3: bhy)

Мова бгеле – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 15,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

БГІЛАЛЬСЬКА МОВА (BHILALI, BHILALA, ISO 639-3: bhi)

Бгілальська мова – це член бгільського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,150,000 (2000 рік) у Республіці Індія.

БГІЛЬСЬКА МОВА (BHILI, BHAGORIA, BHIL, BHILBARI, BHILBOLI, BHILLA, BHILODI, VIL, LENGOTIA, БХИЛИ, भीली, 比尔语, ISO 639-3: bhb)

Бгільська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 16 діалектів. Кількість мовців – 1,300,000 (1998 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським і ґуджаратським письмом.

БГІЛЬСЬКІ МОВИ (BHIL)

Бгільські мови – це група центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 19 мов: адівасі-ґараська, баврійська, бгилальська, бгільська, ваґдська, ґамітська, дгодійська, дубльська, дунґра-бгільська, мавчійська, нагальська, ноїрська, паврі-барелі, палія-барелі, пардгійська, раджпут-ґарасійська, ратгавська, ратгві-барелі, чодрійська. Говорять ними несповна 7,000,000 осіб у Республіці Індія.

БГОДЖПУРСЬКА МОВА (BHOJPURI, VAJPURI, BHOJAPURI, BHOZPURI, BIHARI, DESWALI, KHOTLA, PISCIMAS, БХОДЖПУРИ, भोजपुरी, 博杰普尔语, ISO 639-3: bho)

Бгоджпурська мова – це член бігарського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 36,500,000 (2007 рік) у Республіці Індія, 336,000 (2001 рік) у Республіці Маврикій та 1,710,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванаґарським та кайтгійським письмом.

Часткова література:

HUGONIOT, Richard D. & HALE, Austin Contra-expectancy particles in Tharu Bhojpuri. Clause, sentence, and discourse patterns in selected languages of Nepal, part 1, 377-87. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 40(1). Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1973.

БГОТІ КІННАВРІ (BHOTI KINNAURI, BHOTEA OF UPPER KINNAURI, BOD-SKAD, BUD-KAT, MYAMKAT, MYAMSKAD, NYAMKAT, NYAMSKAD, PUH, SANGYAS, SANGS-RGYAS, ISO 639-3: nes)

Мова бготі кіннаврї – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 6,790 (2000 рік) у Республіці Індія.

БГУДЖЕЛ (BHUJEL, BUJAL, BUJHEL, BUJHELI, BUJHYAL, GHARTI, PUKHGYAL NGUR, WESTERN CHEPANG, ISO 639-3: byh)

Мова бгуджел – це член відділу чепанґ підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,900 (2005 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Семітональна мова. Порядок слів у реченні – додаток, присудок; позиція підмета змінна.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

БГУНДЖІЙСЬКА МОВА (BHUNJIA, BHUMJIYA, BHUNJIYA, BUNJIA, ISO 639-3: bhu)

Бгунджійська мова – це член орійського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 6,790 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

БГГАЙ (BGHAI)

Мови бггай – це підгрупа групи с'ав-бггай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов у 3-х відділах:

- західний – 1 мова: геба карен;
- східний – 2 мови: каян, лагта карен;
- неклассифікований – 2 мови: бве карен, геко карен.

Мовами бггай говорять майже 90,000 осіб у М'янма та в Королівстві Таїланд.

БЕ (BE)

Мови бе – це група мов бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї групи належить лиш 1 мова – лингао. Цією мовою говорять 600,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

БЕАМІ (BEAMI, BEDAMINI, BEDAMUNI, MOUGULU, ISO 639-3: beo)

Мова беамі – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,200 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БЕБА (BEBA, BABA'ZHI, BABADJI, BATADJI, BAZHI, BEBA', BEBADJI, BIBA, BOMBE, MUBADJI, SHISHONG, ISO 639-3: bfp)

Мова беба – це член підгуртка нгемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2002 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward Rapid appraisal sociolinguistic survey of Beba. SIL Electronic Survey Reports 2005-019: 19 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-019>

БЕБЕ (BEBE, YI BE WU, ISO 639-3: bzv)

Мова бебе – це член східного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid appraisal and intelligibility testing surveys of Bebe and Kemezung and synthesis of sociolinguistic research of the Eastern Beboid cluster. SIL Electronic Survey Reports 2004-018: 18 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-018>

БЕБЕЛЕ (BEBELE, BAMVELE, BÉBÉLÉ, ISO 639-3: beb)

Мова бевеле – це член підгуртка явнде-фанг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 24,000 (1971 рік) у Республіці Камерун.

БЕБЕЛІ (BEBELI, BANAULE, BELI, BENAULE, KAPORE, YANGURA, BÉBÉLI, ISO 639-3: bek)

Мова бевелі – це член східної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка н'геро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,050 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БЕБІЛ (BEBIL, BOBILIS, GBIGBIL, ISO 639-3: bxp)

Мова бевіл – це член підгуртка явнде-фанг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1991 рік) у Республіці Камерун.

БЕБОЇДНІ МОВИ (BEVOID)

Бевобідні мови – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 14 мов у 2-х підвідділах і дві окремі мови:

- західний – 5 мов: абар, кошин, мбу, мундаблі, фанг;
- східний – 7 мов: бебе, кемезунг, кунг, накі, нкане, нооне, саарі;
- мова буквен;
- мова маші.

Бевобідними мовами говорять майже 70,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

НАММ, С. Bevoid Language Family of Cameroon and Nigeria: Location and Genetic Classification. SIL Electronic Survey Reports, 2002.

БЕВАНСЬКІ МОВИ (BEWANI)

Беванські мови – це галузь погранично-папуаської мовної родини, до якої належать 5 мов: айнбайська, кілмерська, нінгерська, пагіська та умедська. Беванськими мовами говорять 4,650 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БЕГОА (BEOA, BESOA, ISO 639-3: bep)

Мова бегоа – це член бадайської підгрупи південної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини.

Кількість мовців – 8,000 (2000 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

Polaluita alo-alona i lalu Básá Behóá, Buku 1 = Percakapan sehari-hari dalam Bahasa Behoa, Buku 1 = Everyday conversation in Behoa, Book 1. 2004.

БЕГБЕРЕ-ЕДЖАР (BEGBERE-EJAR, AGERE, KORO AGWE, KORO MAKAMA, KORO MYAMYA, MIAMIA, MIAMIYA, ISO 639-3: bqy)

Мова бегбере-еджар – це член підвідділу коро північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1972 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БЕДАВІ-АРАБСЬКА МОВА (EASTERN EGYPTIAN BEDAWI SPOKEN ARABIC, BEDAWI, LEVANTINE, BEDAWI ARABIC, LEVANTINE BEDAWI SPOKEN ARABIC, ARABE BÉDAWI ÉGYPTIEN ORIENTAL, ARABISCH OSTÄGYPTEN, ISO 639-3: avl)

Бедаві-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 860,000 (2006 рік) в Арабській Республіці Єгипет, 700,000 у Гашимітському Королівстві Йорданія, 10,000 (1996 рік) у Палестинському Західному Березі і Газі та 70,000 у Сирійській Арабській Республіці. Користуються арабським письмом. Мову зараховують до арабської макромови.

БЕДЖА (BEJA, BEDAWI, BEDAUYE, TO BEDAWIE, BEDAWIYET, BEDJA, BEDSCHA, БЕДЖА, بد اوية, 贝扎语; 贝贾语, ISO 639-3: bej)

Мова беджа – це член північної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців - 951,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан, 158,000 (2006 рік) в Еритреї - мова номадів, які живуть на південному побережжі Червоного моря. Мова має 4 діалекти. Мову записують арабським і латинським письмом.

Часткова література:

ZABORSKI, Andrzej The Verb in Cushitic. Warszawa, 1975.

MUSA, Abuzeinab; WEDEKIND, Charlotte; WEDERKIND, Klaus A learner's grammar of Beja (East Sudan). Köln, 2007.

БЕДЖОНД (BEDJOND, BEDIONDO, BEDIONDO MBAI, BÉDJONDE, BEDJONDO, MBAY BEDIONDO, MBAY BEJONDO, NANGNDA, DOBA, ISO 639-3: bju)

Мова беджонд - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 36,000 (1969 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

JOHNSON, Eric Enquête sociolinguistique des varieties linguistiques de la région de Doba du Tchad: Bebot, Bedjond, Gor et Mango. SIL Electronic Survey Reports 2007-010: 55 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-010>

БЕДИК (BEDIK, BANDE, BASARI DU BADEMBA, BUDIK, MÉNIK, TANDANKE, TENDA, TENDANKE, ISO 639-3: tnr)

Мова бедик – це член підгрупи тенда східної сенеґало-ґвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,300 (1998 рік) у Республіці Ґвінея, 4,580 (2006 рік) у Республіці Ґвінея-Бісау та 3,380 (2002 рік) у Республіці Сенеґал.

Часткова література:

JENKINS, Susan Goddard & AMDAHL, JoLynn Eller A survey of the Tenda languages in SE Senegal. SIL Electronic Survey Reports 2007-011: 18 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-011>

БЕДОАНАС (BEDOANAS, ISO 639-3: bed)

Мова бедоанас – це член бомберайського відділу підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 180 (2000 рік) в Індонезії (Папуа).

БЕЕЗЕН (BEEZEN, ISO 639-3: bnz)

Мова беезен – це член підгрупи юкубен-кутеб джукуноїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 450 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward Rapid appraisal of Beezen. SIL Electronic Survey Reports 2004-010: 15 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-010>

БЕЕКЕ (BEEKE, BEKE, IBEEKE, ISO 639-3: bkf)

Мова беєке – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1994 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

Часткова література:

DE WIT-HASSELAAR, Alie Ndaka / Mbo / Beeke survey report. Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu, 26, 27 p. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group, 1995.

БЕЕМБЕ (BEEMBE, BEMBE, KIBEEMBE, ISO 639-3: beq)

Мова беємбе – це член підгуртка конґо гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,200 (2004 рік) у Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

Les animaux du Congo (Munukutuba – Beembe – Laari – Mbochi – Teke – Dibole – Bekwel – Lingala). 2002. [Pointe-Noire, Congo]: SIL-Congo, 29 p.

БЕЖТИНСЬКА МОВА (BEZHITA, BEZHITA, BEZHETA, BEZHITI, BEXITA, BECHITIN, KAPUCHA, KUPUCA, KAPUCHIN, KAPUCHIN-GUNZIB, KHVANAL, BAZHT', KIBURABI, BEZHITURI, KAPUCHURI, БЕЖКЪА, ISO 639-3: kap)

Бежтинська мова (самоназва: бежкълас миц) - це член східноцезької групи цезької підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,200 (2002 рік) у південно-західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

МАДИЕВА, Г. И. Грамматический очерк бежтинского языка. Махачкала, 1965.

БЕКВАРРА (BEKWARRA, BEKWORRA, EBEKWARA, YAKORO, ISO 639-3: bkv)

Мова бекварра – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

STANFORD, Ronald The Bekwarra language of Nigeria: a grammatical description. Ph.D. thesis. School of Oriental and African Studies, 326 p. 1967.

БЕКВІЛ (BEKWIL, BAKWELE, BAKWIL, BEKWEL, BEKWIE, OKPELE, ISO 639-3: bkw)

Мова беквіл – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,600 (2003 рік) у Республіці Конго, 2,460 (2000 рік) у Республіці Габон та деяка кількість у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

Les animaux du Congo (Munukutuba – Beembe – Laari – Mbochi – Teke – Dibole – Bekwel – Lingala). 2002. [Point-Noire, Congo]: SIL-Congo, 29 p.

БЕЛ (BEL)

Мови бел – це підгурток вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка входять 8 мов у 2-х вітках:

- асролабе – 3 мови: авад-бінг, ваб і міндірі;
- осередня бел – 5 мов у 2-х підвітках.

Цими мовами говорять 54,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БЕЛАЙТ (BELAIT, BALAIT JATI, LEMETING, METING, ISO 639-3: beg)

Мова белайт – це член белайт-кипутського відділу долішньобарамської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 в Ісламському Султанаті Бруней та деяка кількість у провінції Саравак у Малайзії.

БЕЛАЙТ-КИПУТСЬКІ МОВИ (A)

Белайт-кипутські мови – це відділ долішньобарамської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: белайт і кипут. Цими мовами говорять майже 3,500 осіб в Ісламському Султанаті Бруней та в провінції Саравак у Малайзії.

БЕЛАНДА-БОР (BELANDA BOR, DE BOR, ISO 639-3: bxb)

Мова беланда-бор – це член підвідділу бор північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 8,000 (1983 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004.

БЕЛАНДА-ВІРІ (BELANDA VIRI, BELANDA, BIRI, BGAMBA, GUMBA, NBEGUMBA, MVEGUMBA, MBEGUMBA, ISO 639-3: bvi)

Мова беланда-вірі – це член підгуртка бай-вірі гуртка сере-бвірі підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 16,000 (1971 рік) у Південному Судані. Користуються латиницею.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

БЕЛГАРІЯ (BELHARIYA, ATHPARIYA, АТНРАНХАРИЯ, АТНПАРЕ, АТНПАГАРИ, BELHARE, BELHĀREOR, ISO 639-3: byw)

Мова белгарія – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1995 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

БЕЛІ (BELI, 'BELI, BEHLI, BEILI, JUR BELI, ISO 639-3: blm)

Мова белі – це член відділу морокодо-белі підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,600 (1982 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини торрічеллі.*

БЕЛІ (BELI, AKUWAGEL, MAKARIM, MUKILI, BÉLI PAPOUASIE-NOUVELLE-GUINÉE, ISO 639-3: bey)

Мова белі – це член підгалузі белі маймайської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців - 2,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської родини.**

Часткова література:

COOPER, Gregory A sociolinguistic survey of Beli, Yahang and Laeko-Libuat. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 141-61. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

БЕЛІ (BELI)

Мови белі – це підгалузь маймайської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – белі. Цією мовою говорять 2,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БЕЛІЗ КРІОЛЬ (BELIZE KRIOL ENGLISH, CREOLA, KRIOL, NORTHERN CENTRAL AMERICA CREOLE ENGLISH, CRÉOLE ANGLAIS BELIZÉEN, 伯利兹克里奥尔英语, ISO 639-3: bzj)

Мова беліз кріоль – це член західної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Кількість мовців – 70,000 (2006 рік) у Беліз, а також у діаспорі (США), разом 110,000 осіб.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. The song of Kriol: a grammar of the Kriol language in Belize. Belize City, Belize: Belize Kriol Project, 2005.

БЕЛЛА КООЛА (BELLA COOLA, NUXALK, NUXÁLK, ISO 639-3: bnc)

Мова белла коола – це вже майже вимерлий член галузі белла коола салішанської мовної родини. Кількість мовців – 20 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді; переходять на англійську мову.

БЕЛЛА КООЛА (BELLA COOLA)

Мови белла коола – це галузь саліської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – белла коола. Цією мовою говорять ще 20 осіб у провінції Бритійська Колумбія в Канаді.

БЕЛЛАРСЬКА МОВА (BELLARI, ISO 639-3: brw)

Белларська мова – це член тувльської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,350 (1981 рік) в Індії.

БЕЛЬСЬКА МОВА (BEELE, 'ABÉÉLÉ, BELE, BELLAWA, ISO 639-3: bxq)

Бельська мова – це вимираючий член большього відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців у 1922 році – 120 у кількох селах Федеративної Республіки Нігерія.

БЕМБА (BEMBA, KINYABEMBA, ISO 639-3: bmy)

Мова бемба – це неklasифікований член відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 296,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. **Не змішувати її з мовою такої ж назви, що належить до центрального підвідділу відділу банту.**

БЕМБА (BEMBA, CHIBEMBA, CHIWEMBA, ICHIBEMBA, WEMBA, 本巴语, 别姆巴语, ISO 639-3: bem)

Мова бемба – це член підгуртка бемба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 3,300,000 (2001 рік) у Республіці Замбія (кількість маліє) і 300,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовою такої ж назви, яка належить до неklasифікованих членів відділу банту.**

БЕМБА (BEMBA, M.40)

Мови бемба – це підгурток гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: авші, бемба та таабва. Цими мовами говорять понад 4,000,000 осіб у Республіці Замбія і в Демократичній Республіці Конго.

БЕМБА-НІЙКА (ZONE M)

Мови бемба-нійка – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 23 мови в 5-х підгуртках:

- бемба – 3 мови: авші, бемба, таабва;
- біса-ламба – 3 мови у 2-х вітках;
- лендже-тонґа – 6 мов у 2-х вітках;
- нійка-сафва – 10 мов: ванда, ламбія, маліла, ндалі, нійга-малаві, нійга-танзанія, нійка, нійка- танзанія, ніймванґа, сафва.
- нійкіюса – 1 мова: нійкіюса-нґонде;

Мовами бемба-нійка говорять більш як 9,000,000 осіб у Республіці Замбія, в Демократичній Республіці Конго, в Республіці Зімбabwe, в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Малаві.

БЕМБЕ (BEMBE, VEEMBE, EBEMBE, IBEMBE, KIBEMBE, EBEEMBE, ISO 639-3: bmb)

Мова бембе – це член підгуртка бембе гуртка бембе-нійґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 250,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго та якась кількість у Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

БЕМБЕ (BEMBE, D.50)

Мови бембе – це підгурток гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входять 2 мови: бембе та бую. Говорять ними понад 260,000 осіб у Демократичній Республіці Конго та в Республіці Танзанія.

БЕМБЕ-НІЯНґА (ZONE D, NORTHWEST BANTU, CENTRAL BANTU)

Мови бембе-ніянґа – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входять 32 мови, згуртовані в 5-х підгуртках:

- бембе – 2 мови: бембе, бую;
- біра-гукі – 14 мов: амба, бгеле, бера, біла, бодо, буду, ванума, гома, кайку, канго, комо, мбо, ндака, ніялі;
- енія – 4 мови: енія, ленгола, мболе, мітуку;
- леґа-каланґа – 11 мов: балі, бееке, гамба, гологоло, зимба, кану, квамі, леґа-мвенґа, леґа-шабунда, ліка, сонгоора;
- ніянґа – 1 мова: ніянґа.

Мовами бембе-ніянґа говорять понад 2,250,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

БЕНА (BENA, EKIBENA, KIBENA, BÉNA, ISO 639-3: bez)

Мова бена – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 670,000 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з північної підгалузі.*

БЕНА (BENA, BINNA, BUNA, EBINA, EBUNA, GBINNA, LALA, PURRA, YANGERU, YONGOR, YUNGUR, ISO 639-3: yun)

Мова бена – це член гуртка юнґур-роба підвідділу юнґур відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 95,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з бенуе-конголезької підгалузі.*

БЕНАБЕНА (BENABENA, BENA, ISO 639-3: bef)

Мова бенабена – це член групи гаґуку-бенабена гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 45,000 (1999 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

YOUNG, Rosemary & YOUNG, Robert The phonemes of Bena-Bena (a routine statement). [Manuscript] 33 p. Available: 2009; Created: 1961.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51603>

БЕНА-ЗІГУЛА (ZONE G)

Мови бена-зігула – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 36 мов у 6-х підгуртках:

- бена-кінга – 9 мов: бена, вуанджі, геге, кінга, кісі, маґома, манда, панґва, санґу;
- ґоґо – 2 мови: ґоґо, каґулу;
- зігула-зарамо – 11 мов: відунда, дое, зарамо, зігула, камі, квере, куту, луґуру, мушунґулу, нґулу, саґала;
- поґоро – 2 мови: ндамба, поґоло;
- сваґілі – 8 мов: коморська мвалі, коморська нґазіджа, коморська ндзвані, конґо-сваґілі, маоре, мвані, сваґілі;
- шамбала – 4 мови: асу, бондей, тавета, шамбала.

Мовами бена-зігула говорять майже 8,000,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Союзі Коморських Островів, у Майотта, в Республіці Мозамбік, у Демократичній Республіці Конґо, в Республіці Кенія та в Демократичній Республіці Сомалі.

БЕНА-КІНґА (BENA-KINGA, G.60)

Мови бена-кінґа – це підгурток гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 9 мов: бена, вуанджі, геге, кінга, кісі, маґома, манда, панґва та санґу. Мовами бена-кінґа говорять понад 1,800,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

БЕНГАЛЬСЬКА МОВА (BENGALI, BANGA-BHASA, BANGALA, BANGLA, BENGALÍ, BENGALISCH, БЕНГАЛЬСКИЙ, বাংলা, 孟加拉语, ISO 639-3: ben)

Бенгальська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 23 діалекти. Кількість мовців – 110,000,000 (2001 рік) у Народній Республіці Бангладеш, 70,600,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 23,600 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та 600 (1985 рік) у Республіці Сінгапур. Користуються бенгальським письмом.

Часткова література:

KIM, Amy & KIM, Seung The Santali cluster in Bangladesh: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2010-006: 225 p. 2010.

БЕНГАЛЬСЬКО-АСАМСЬКІ МОВИ (BENGALI-ASSAMESE)

Бенгальсько-асамські мови – це група мов східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 19 мов: асамська, бенгальська, бішнупрійська, гаджонґська, галбська, кайортська, курмукарська,

лодгійська, малпагарійська, мірганська, нагарська, раджбаншійська, рангпурська, рогінгійська, сильгетська, тангчангійська, харіятарська, чакмаська та чіттагонійська. Говорять ними 240,000,000 осіб у Республіці Індія, в Народній Республіці Бангладеш, у Федеративній Демократичній Республіці Непал та в М'янма.

БЕНГ (BENG, BEN, GAN, NGAIN, NGAN, NGEN, NGIN, NGUIN, ISO 639-3: nhb)

Мова бенг – це член підгрупи бен-гбан групи нва-бен південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 17,000 (1992 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

PAESLER, Wolfgang Esquisse phonologique du beng. Esquisses phonologiques de trois langues ivoiriennes: beng, dida, yaouré, 1-50. Esquisses Linguistiques Ivoiriennes, 1. Abidjan: Institut de Linguistique Appliquée and Agence de Cooperation culturelle et Technique. 1992.

БЕНГА (BENGA, ISO 639-3: bng)

Мова бенга – це член підгуртка бубе-бенга гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1995 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея та 1,100 (2004 рік) у Республіці Габон. Користуються латиницею.

БЕН-ГБАН (BEN-GBAN)

Мови бен-гбан – це підгрупа групи нва-бен південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: бенг і гаґу. Цими мовами говорять майже 54,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

БЕНГГОЙ (BENGGOI, BENGGOI, ISAL, KOBİ-BENGGOI, UHEI-KACHLAKAN, UHEI-KACLAKIN, UHEI-KANLAKIM, ISO 639-3: bgy)

Мова бенггой – це член манусела-сетського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 350 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії.

БЕНДЕ (BENDE, KIBENDE, SI'BENDE, ISO 639-3: bdp)

Мова бенде – це член підгуртка тонґве гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 27,000 (1999 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Мова бенде і мова тонґве можуть бути діалектами однієї мови. **Не змішувати її з мовою подібної назви з ніло-сагарської родини.**

БЕНДІ (BENDI, MABENDI, MABENI, ISO 639-3: bct)

Мова бенді – це член групи ленду східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 32,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. *Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.*

БЕНДІ (BENDI)

Мови бенді – це підгрупа кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 9 мов: алеге, бекварра, бете-бенді, бокій, бумаджі, обанліку, путуквам, убанг та укпе- байобірі. Цими мовами говорять майже 400,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія. *Не змішувати їх з мовою такої ж назви з ніло-сагарської мовної родини.*

БЕНЕРАФ (BENERAF, BONERAF, BONERIF, ISO 639-3: bnv)

Мова бенераф – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 200 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

БЕНІЯДУСЬКА МОВА (BENYADU', NJADU, NYADU, BALANTIANG, BALANTIAN, ISO 639-3: byd)

Беніядуська мова – це член ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 54,000 (2007 рік) у провінції Кілімантан (острів Борнео) в Індонезії. Користуються латиницею.

БЕНТОНГСЬКА МОВА (BENTONG, DNETONG, ISO 639-3: bnu)

Бентонгська мова – це член макассарської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (1987 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

БЕНУЕ-КОНГОЛЕЗЬКІ МОВИ (BENUE-CONGO)

Бенуе-конголезькі мови – це найбільша підгалузь вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі входять 975 мов у 15-х групах:

- акпес – 1 мова: акпес;
- бантоїдна – 691 мов у 3-х підгрупах;
- дефоїдна – 17 мов у 3-х підгрупах;
- джукуноїдна – 20 мов у 3-х підгрупах;
- едоїдна – 33 мови в 4-х підгрупах;
- ігбоїдна – 7 мов у 2-х підгрупах;
- ідомоїдна – 9 мов у 2-х підгрупах;
- кайнджі – 58 мов у 2-х підгрупах;
- кроссріверська – 68 мов у 2-х підгрупах;
- нупоїдна – 11 мов у 2-х підгрупах;
- око – 1 мова: око-ені-осаен;

- плато – 55 мов у 10-х підгрупах;
- платоїдна – 1 мова: самбе;
- укаан – 1 мова: укаан;
- некласифіковані – 2 мови: байса-фалі, іджа-зуба.

Бенуе-конголезькими мовами говорять майже 262,000,000 осіб на просторі від Федеративної Республіки Нігерія до східного побережжя Африки та на південь аж до Південно-Африканської Республіки.

Часткова література:

WILLIAMSON, K. The Benue-Congo languages and Ijo. Paris, 1971.

WESTERMANN, D. Die westlichen Sudansprachen und ihre Beziehungen zum Bantu. Berlin, 1927.

БЕНЧ (BENCH, DIZU, GHIMARRA, GIMARRA, GIMIRA, ISO 639-3: bcq)

Мова бенч – це член гімірського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 174,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

Часткова література:

BREEZE, Mary J. A sketch of the phonology and grammar of Gimira (Benchnon). Omotic language studies h. 1-67. London: School of Oriental and African Studies, University of London, 1990.

БЕПОУР (BEPOUR, ISO 639-3: bie)

Мова бепоур – це вже майже вимерлий член куміланської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БЕРА (BERA, KIBIRA, PLAINS BIRA, ISO 639-3: brf)

Мова бера – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянга центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 120,000 (1992 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

БЕРАВАН-ДОЛІШНЬОБАРАМСЬКІ МОВИ (BERAWAN-LOWER BARAM)

Бераван-долішньобарамські мови – це група північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 8 мов у 2-х підгрупах:

- бераванська – 3 мови в 1 відділі і 1 окрема мова;
- долішньобарамська – 5 мов: белайт, кипут, лелак, нарор, тутонг.

Цими мовами говорять 25,000 осіб в Ісламському Султанаті Бруней і в Федеральній Конституційній Монархії Малайзія.

БЕРАВАНСЬКІ МОВИ (BERAWAN)

Бераванські мови – це підгрупа бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: в центральньо-східному бераванському відділі – 2 мови: центральна і східна та західнобераванська мова. Говорять ними дещо більше як 2,500 осіб у провінції Саравак в Малайзії.

БЕРАКОВ (BERAKOU, BABALIA, BUBALIA, ISO 639-3: bxv)

Мова бераков – це вимираючий член відділу баґірмі підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова мала 3 діалекти. Кількість мовців – 2 (1995 рік) у Республіці Чад.

БЕРБЕРСЬКІ МОВИ (BERBER, BERBERO-LIBYAN)

Берберські мови – це одна з родин афразійської мовної надродини. Обіймає вона 25 мов. Щодо класифікації берберських мов є різні думки; *Ethnologue* ділить їх на такі 4 галузі:

- зенаґська – 1 мова: зенаґська;
- північна - 17 мов у 3-х підгалузях і одна окрема мова;
- східна - 3 мови - 1 підгалузь і окрема мова;
- тамашецька - 4 мови в 2-х підгалузях.

Берберськими мовами говорять більш як 13,000,000 осіб у Великій Соціалістичній Лівійській Арабській Джамахірії, в Арабській Республіці Єгипет, в Ізраїлі, в Королівстві Марокко, в Алжирській Народній Демократичній Республіці, в Республіці Туніс, у Республіці Нігер та в Ісламській Республіці Мавританія. Іменники в берберських мовах мають два роди (чоловічий і жіночий), два числа (однина і множина) та два стани (вільний і конструктивний). Чоловічі іменники починаються завжди голосним звуком а, у або і. Берберське письмо має понад 2,000-літню традицію: мову записували старолівійським письмом (його ще досі вживають туареґи), згодом перейшли на арабське письмо, а сьогодні його чимраз більше заступає латиниця.

Часткова література:

SADIQI, Fatima Grammaire du berbère. Paris – Montréal, 1997.

CHAKER, Salem Linguistique berbère. Études de syntaxe et de diachronie. Paris – Leuven, 1995.

БЕРБІСЬКА МОВА (BERBICE CREOLE DUTCH, CRÉOLE NÉERLANDAIS DE BERBICE, ISO 639-3: brc)

Бербіська мова – це майже вимерлий член креольських мов, оснований на голландській. Кількість мовців – 4 (1993 рік) у Кооперативній Республіці Ґаяна. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

БЕРИК (BERIK, BERICK, BERRIK, SEWAN TETERIS, UPPER TOR, ISO 639-3: bkl)

Мова берик – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 1,200 (1994 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

WESTRUM, Peter N. A grammatical sketch of Berik. M.A. thesis, UND 1980. Irian 16: 133-181. 1988.

БЕРІНОМО (BERINOMO, BITARA, ISO 639-3: bit)

Мова беріномо – це член підгалузі багінемо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 350 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БЕРОМ (BEROM, AFANGO, BERUM, BIROM, CEN BEROM, CHENBEROM, GBANG, KIBBO, KIBBUN, KIBO, KIBYEN, SHOSHO, ISO 639-3: bom)

Мова бером – це член беромської підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Діалекти чен і нінкут можуть бути окремими мовами. Кількість мовців – 300,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KUHN, Hanna A preliminary phonological analysis of Berom discourse. Discourse phonology, 29-52. Research Papers of the Texas SIL at Dallas, 10. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1981.

БЕРОМСЬКІ МОВИ (BEROMIC)

Беромські мови – це підгрупа мов групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: бером, етен і швал-звал. Цими мовами говорять майже 350,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БЕРТА (BERTA, BARTA, BENI SHANGUL, BERTHA, BURTA, JEBELAWI, WETAWIT, GEBETO, ISO 639-3: wti)

Мова берта – це член галузі берта ніло-сагарської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців - 125,000 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та 22,000 в Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

WEDEKIND, Klaus Sociolinguistic survey report on the Amuru area of Ethiopia. SIL Electronic Survey Reports 2002-030. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-030>

БЕРТА (BERTA)

Мови берта – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – берта. Цією мовою говорять 147,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та в Демократичній Республіці Судан.

БЕРТІ (BERTI, ISO 639-3: byt)

Мова берті – це вже вимерлий член східної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Цією мовою говорили в Демократичній Республіці Судан.

БЕСМЕ (BESME, 'UNAR, BESEME, BESEMME, BODOR, HOUNAR, HUNER, ISO 639-3: bes)

Мова бесме – це член підвідділу кім відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,230 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

ISAAC, Kendall & ROBERTS, James S. Sociolinguistic survey of the Besmé language of Chad. N'Djaména, Chad: Association SIL. 30 p. 1999.

БЕТАВІ (BETAWI, BATAVI, BATAWI, BETAWI MALAY, JAKARTA MALAY, MELAYU JAKARTE, BAHASA BETAWI, ISO 639-3: bew)

Мова бетаві – це член відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,700,000 (1993 рік) у Республіці Індонезія (острови Ява і Балі).

БЕ-ТАЙСЬКІ МОВИ (BE-TAI)

Бе-тайські мови – це підгалузь кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгалузі належать 63 мови в 2-х групах:

- бе – 1 мова: лингао;
- тай-секські – 62 мови у 2-х підгрупах.

Бе-тайськими мовами говорять майже 77,500,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Лаоській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Республіці Індія, в Королівстві Таїланд і в М'янма.

БЕТАФ (BETAFA, TENA, ISO 639-3: bfe)

Мова бетаф – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 600 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

БЕТЕ (BETE, BETÉ, ISO 639-3: byf)

Мова бете – це вже майже вимерлий член джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з підгалузі кру.**

БЕТЕ (BETE)

Мови бете – це підгрупа східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 5 мов у 2-х відділах:

- західний – 3 мови: гіберуа бете, годіє, далоа бете;
- східний – 2 мови: ганьоа бете, кюя.

Мовами бете говорять майже 450,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з бенуе-конголезької підгалузі.**

БЕТЕ-БЕНДІ (BETE-BENDI, BETTE-BENDI, DAMA, ISO 639-3: btt)

Мова бете-бенді – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 36,800 (1963 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

БЕТІ (BETI, ISO 639-3: btb)

Мова беті – це член підгуртка явнде-фанг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000,000 у Республіці Камерун. Користуються латиницею. Дехто вважає, що не існує мови беті, а тільки згуртування сімох мов: бебеле, бебіл, булу, евондо, етон, менгіса та фанг; інші ж вважають ці сім мов є діалектами мови беті. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підгалузі ква.**

БЕТІ (BETI, EOTILE, ISO 639-3: eot)

Мова беті – це завмираючий член західного підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з бенуе-конголезької підгалузі.**

БЕФАНГ (BEFANG, BEBA-BEFANG, BIBA-BIFANG, BIFANG, MENCHUM, ISO 639-3: bby)

Мова бефанг – це член підвідділу менчум широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 2,980 (2000 рік) у Республіці Камерун.

БИКІЯ (BIKYA, FURU, ISO 639-3: byb)

Мова бикія – це майже вже вимерлий неklasифікований член південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1 (1986 рік) у Республіці Камерун.

БИКСІ (BIKSI)

Мови биксі – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать лиш дві мови: етфа та кимкі. Мовами биксі говорять 1,700 осіб у провінції Папуа в Індонезії та в Папуа-Нова Гвінея.

БИМИН (BIMIN, ISO 639-3: bhl)

Мова бимин – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,250 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

SPENCER, Juliann & VAN COTT, Sara A sociolinguistic survey of Setaman [stm]. SIL Electronic Survey Reports 2010-022: 57. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-022>

БИНДЖІ (BINJI, BINDJI, ISO 639-3: bpj)

Мова бинджі – це член підгуртка сонгіє гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 165,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БИРІ (BIRI, WIRRI, ISO 639-3: bzi)

Мова бирі – це вимерлий член марської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

БИТ (BIT, BUXINHUA, KHABIT, KHBIT, PHSIN, PHSING, 布兴话, ISO 639-3: bgk)

Мова бит – це член хаської групи хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,530 (1985 рік) у Лаоській Народній Республіці та 200 (1994 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. Мова має складну морфологію.

БІБЛІЙНА АРАМЕЙСЬКА МОВА (BIBLICAL ARAMAIC, ISO - немає)

Біблійна арамейська мова – це вже вимерла форма арамейської мови, в якій написані великі частини книг Даниїла і Езри. Її не можна змішувати з пізнішими арамейськими перекладами Біблії. Біблійна арамейська мова є близько споріднена з мовою гебрейською. Належить до східноарамейської групи арамейської галузі семітської родини афразійської мовної надродини.

Часткова література:

ROSENTHAL, Franz A Grammar of Biblical Aramaic. Wiesbaden, 1961.

БІБЛІНГ (BIBLING)

Мови біблінг – це вітка південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови – ламогай і моук-арія. Говорять ними 4,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БИВАТ (BIWAT, MUNDUGUMA, MUNDUGUMOR, ISO 639-3: bwm)

Мова біват – це член юатської мовної родини. Кількість мовців – 3,040 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БИВЕР (BEAVER, DUNNE-ZA, DANEZAA, ᑕᑕᑭ, DANE-ZAA, DUNNEZA, TSATTINE, ISO 639-3: bea)

Мова бівер – це член відділу бівер-секані канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі основної на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість

мовців – 300 (1991 рік) у провінціях Бритійська Колумбія і Альберта в Канаді. Користуються латиницею.

Часткова література:

STORY, Gillian L. Problems of phonetic representation in Beaver. *Athapascan Linguistics: Current perspectives on a language family*, 63-98. *Trends in Linguistics*, 15. Berlin: Mouton, 1989.

БІВЕР-СЕКАНІ (BEAVER-SEKANI)

Мови бівер-секані – це відділ канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу входять 2 мови: бівер і секані. Говорять ними лише 335 осіб у Канаді.

БІГАРСЬКІ МОВИ (BIHARI)

Бігарські мови – це група мов східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї групи належать 12 мов: анджіцька, бгоджпурська, караїбсько-гіндустанська, кудмальська, маґазька, маджгійська, майтгільська, мусаська, ораон-садрійська, панчпарганійська, садрійська, сурджапурська. Говорять ними 90,000,000 осіб у Республіці Індія, в Республіці Суринам, у Федеративній Демократичній Республіці Непал та в Народній Республіці Бангладеш.

БІґА (BIGA, ISO 639-3: bhc)

Мова біґа – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 300 (2001 рік) в Індонезії (Папуа).

БІДАЮСЬКІ МОВИ (BIDAYUH)

Бідаюські мови – це підгалузь ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгалузі належать 4 мови у 2-х групах:

- корінна – 3 мови: бав, біята, трінґгус-сембаан;
- східна – 1 мова: букар-садонґ.

Бідаюськими мовами говорять більше як 150,000 осіб у провінції Саравак у Малайзії.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. and others The Bidayuh language: yesterday, today and tomorrow. Kuching, Sarawak, Malaysia: Dayak Bidayuh National Association, 2006.

БІДЖАґО (BIJAGO)

Мови біджаґо – це підгалузь атлантійської галузі атлантійсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродина. До цієї галузі належить лиш одна мова – бідійого. Цією мовою говорять майже 30,000 осіб у Республіці Гвінея-Бісау.

БІДЖОРІ (BIJORI, BINJHIA, BIRIJA, BIRJIA, BURJA, ISO 639-3: bix)

Мова біджорі – це член херварської підгалузі північномундської галузі мундської родини австроазійської мовної надродина. Кількість мовців – 25,000 (1998 рік) у Республіці Індія.

БІДІЙО (BIDIYO, 'BIDIO, 'BIDIYO, BIDIO, BIDIYA, BIDIYO-WAANA, BIDYO, ISO 639-3: bid)

Мова бідійо – це член бідійо-убської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 14,000 (1981 рік) у Республіці Чад.

БІДІЙОГО (BIDYOGO, BIJAGO, BIJOGO, BIJOUGOT, BIJUGA, BUDJAGO, BUGAGO, ISO 639-3: bjg)

Мова бідійого – це одинокий член підгалузі біджаго атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 29,900 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау.

БІДІЙО-УБСЬКІ МОВИ (B.1.1)

Бідійо-убські мови - це підгрупа групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Ця підгрупа обіймає 8 мов: бідійо, дангалеатська, жонкор, мабір, мава, міґама, моґум та убі. Бідійо-убськими мовами говорять більш як 95,000 осіб у Республіці Чад.

БІДІЯРА (BIDYARA, BIDJARA, BITHARA, BITJARA, ISO 639-3: bym)

Мова бідіяра – це вимираючий член марської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1981 рік) в Квінсленді; переходять на англійську мову.

БІЕМ (BIEM, BAM, ISO 639-3: bmc)

Мова біем – це член підгуртка манам гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІЄП (BYEP, МАКА, МАКУА, МЕКА, МЕКАЕ, МЕКАУ, МЕКЕУ, МЕКЕУ, МІКА, МОКА, NORTH МАКАА, ISO 639-3: mkk)

Мова бієп – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,500 (1988 рік) у Республіці Камерун.

БІЄРЕБО (BIEREBO, BONKOVIA-YEVALI, ISO 639-3: bnk)

Мова бієребо – це член підвітки бакі-бієребо вітки ламену-бакі підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 800 (2001 рік) у Республіці Вануату.

БІЕРІЯ (BIERIA, BIERI, VOVO, WOWO, ISO 639-3: brj)

Мова біерія – це майже вимерлий член вітки біерія-маї підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 25 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

БІЕРІЯ-МАЇ (BIERIA-MAI)

Мови біерія-маї – це вітка підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північного північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: біерія і маї. Цими мовами говорять ще 200 осіб у Республіці Вануату.

БІЄТЕ (BIETE, BAITE, BETE, BIATE, ISO 639-3: biu)

Мова бієте – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 19,9000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

БІЙО (BIYO, BIO, BIYUE, PIYO, HAQNIQDOQ, HĀNÍYŪ, TIẾNG HÀ NHÌ, 标话, 哈尼语, 碧约语, 哈尼語, ISO 639-3: byo)

Мова бійо – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 120,000 (1997 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Тональна мова (3 тони). Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

梁敏 / Liang Min. 标话研究 / Biao hua yan jiu (A Study of Biao). 2002. Beijing: 中央民族大学出版社 / Zhong yang min zu da xue chu ban she.

БІЙОМ (BIYOM, SASIME, ISO 639-3: bpm)

Мова бійом – це член групи бійом-тауя підгалузі надбережжя рай галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 380 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІЙОМ-ТАУЯ (BIYOM-TAUYA)

Мови бійом-тауя – це група мов підгалузі надбережжя рай галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: бійом і тауя. Мовами бійом-тауя говорять 730 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БІКАРУ (BIKARU, BUGALU, PIKARU, ISO 639-3: bic)

Мова бікару – це член підгалузі саніо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 100 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІКОЛ (KOL, BEKOL, BIKELE-BIKAL, BIKELE-BIKENG, ISO 639-3: biw)

Мова бікол – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (1988 рік) у Республіці Камерун.
Часткова література:

HENSON, Bonnie Jean The phonology and morphosyntax of Kol. Ph.D. University of California, Berkeley, 2007.

БІКОЛЬСЬКІ МОВИ (BIKOL)

Бікольські мови – це підгрупа центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 8 мов у 3-х підгрупах:

- внутрішня – 3 мови: албай-бікольська, іріґа-бікольська і іріґа-аґта;
- надбережна – 4 мови в 2-х відділах;
- панданська – 1 мова: північнобікольська.

Цими мовами говорять майже 4,500,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БІЛА (BILA, EBILA, FOREST BIRA, KIBILA, WESTERN BILA, ISO 639-3: bip)

Мова біла – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1993 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

БІЛА ДЖЕЛАО (WHITE GELAO, SOUTHWESTERN GELAO, TELUE, TÚ DU, ISO 639-3: giw)

Мова біла джелАО - це вже майже вимерлий член підгалузі ґе-чі кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 20 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

БІЛАКУРА (BILAKURA, ISO 639-3: bql)

Мова білакура – це вже майже вимерлий член нумугенської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 30 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІЛА ЛАЧІ (WHITE LACHI, LIPUPŌ, LACHI WHITE, 白拉基语, ISO 639-3: lwh)

Мова біла лачі - це член підгалузі ґе-чі кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,602 (1990 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам (300 родин).
Тональна мова.

БИЛАСПУРСЬКА МОВА (BILASPURI, BILASPURI PAHARI, KANLURI, KEHLOORI PAHARI, KEHLURI, PACCHMI, ISO 639-3: kfs)

Біласпурська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 295,000 (1991 рік) у Республіці Індія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БИЛБА (BILBA, BELUBAA, BILBAA, EASTERN ROTE, ROTE, ROTE TIMUR, ROTI, ROTINESE, ISO 639-3: bpz)

Мова білба – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (2002 рік) на острові Роте в Індонезії.

БИЛБИЛ (BILBIL, BILIBIL, ISO 639-3: brz)

Мова білбіл – це член північної підвітки вітки осередні бел підгуртка бел вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,250 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

AXELSSON, Solveig & OLIVER, Mary A tentative phonemic statement of the Bilibil language. Phonologies from six village living experiences, 41-55. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1977.

БИЛЕ (BILE, BILI, BILLANCHI, BILLE, KUNBILLE, BILÉ, ISO 639-3: bil)

Мова біле – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БИЛЕНСЬКА МОВА (BILEN, BALEN, BELENI, BILAYN, BLIN, BILIN, BOGO, NORTH AGAW, 碧约语, ISO 639-3: byn)

Біленська мова – це одинока мова центральної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини, якою говорять в Еритреї. Кількість мовців – 91,000 (2006 рік). Мову записували ефіопським письмом, який ще далше вживається в літургійних цілях, але від 1985 року уряд перейшов на латиницю.

Часткова література:

REINISCH, Leo Die Bilin-Sprache in Nordost-Afrika. Vienna, 1882.

WALTER, Stephen L. & others Eritrea national reading survey, September 2002. Asmara, 2005.

БИЛІЙСЬКІ МОВИ (BILIC, SOUTH MINDANAO)

Білійські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов - 2 групи і 2 окремі мови:

- блаанська – 2 мови: коронадал-блаанська, сарангані-блаанська;
- тбольська – 1 мова: тбольська;
- мови: гіяганська, тирурайська.

Цими мовами говорять 440,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БІЛМА КАНУРІ (BILMA KANURI, BLA BLA, KANOURI, KANOURY, ISO 639-3: bms)

Мова білма канурі – це член групи канурі західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2003 рік) у Республіці Нігер. Користуються латиницею.

БІЛОКСІ (BILOXI, TANĒKSAŶAĀ ADE, ISO 639-3: bil)

Мова білоксі – це вже вимерла мова групи білоксі-офо південно-східної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Цією мовою говорили в долині ріки Міссісіпі в Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

EINAUDI, Paula A Grammar of Biloxi. New York: Garland Publishing, Inc.. pp. 184. 1976.

БІЛОКСІ-ОФО (BILOXI-OFO)

Мови білоксі-офо – це вже вимерла група мов південно-східної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї групи належали 2 мови: білоксі та офо. Мовами білоксі-офо говорили в Сполучених Штатах Америки.

БІЛОРУСЬКА МОВА (BELARUSAN, BELARUSIAN, BIELORUSSIAN, BYELORUSSIAN, WHITE RUSSIAN, WHITE RUTHENIAN, BIÉLORUSSE, BIELORRUSO, WEIßRUSSISCH, БЕЛАРУСКАЯ, БЕЛОРУССКИЙ, 白俄罗斯语, ISO 639-3: bel)

Білоруська мова – це член східнослов'янської галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,720,000 (2001 рік) у Білорусі, 220,000 (2001 рік) у Республіці Польща та невизначена кількість у Республіці Азербайджан, в Естонській Республіці, в Республіці Казахстан, у Канаді, в Киргизькій Республіці, в Латвійській Республіці, в Литовській Республіці, в Республіці Молдова, в Російській Федерації, в Сполучених Штатах Америки, в Республіці Таджикистан, в Республіці Туркменістан, в Республіці Узбекистан і в Україні. Вживають кирилицю.

Часткова література:

ПЛОТНИКАЇ, Б. А. & АНТАНЮК, Л. А. Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум. Минск: Інтэрпрэссэрвіс, Кніжны Дом, 2003.

ПІВТОРАК, Г. П. Білоруська мова. Київ: Либідь, 1997 – 240 ст.

БІЛУА (BILUA, MBILUA, VELLA LAVELLA, ISO 639-3: bilb)

Мова білуа – це член центральної соломонської мовної родини. Кількість мовців – 8,740 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

Часткова література:

ОВАТА, Kazuko A grammar of Bilua: A Papuan language of the Solomon Islands. Canberra: Pacific Linguistics 540. (2003).

БІЛУР (BILUR, BIRAR, ISO 639-3: bxf)

Мова білур – це член південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезомеланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІМА (BIMA, BIMANESE, БИМА, ISO 639-3: bhp)

Мова біма – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 500,000 (1989 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

БІМА-СУМБАСЬКІ МОВИ (BIMA-SUMBA)

Біма-сумбаські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи входять 27 мов: 1 підгрупа і 23 окремі мови:

- енде-ліо – 4 мов: енде, кео, ліо, надже;
- мови: анакалангу, біма, дгао, камбера, кепо, кодї, комодо, ламбоа, лавра, мамбору, манггарай, нгада, східна нгада, палуе, раджонг, рембонг, ріюнг, ронгга, сабу, соа, вайрана, ванукака, веджева.

Біма-сумбаськими мовами говорять майже 2,000,000 осіб на Малих Зондських островах Індонезії.

БІМОБА (BIMOBA, MOAR, MOOR, ISO 639-3: bim)

Мова бімоба – це член підгуртка моба гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 120,000 (2004 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

Часткова література:

SNIDER, Keith L. Phonetic realisation of downstep in Vimoba. *Phonology* 15: 77-101. 1998.

БІНА (BINA, BINAWA, BOGANA, ISO 639-3: byj)

Мова біна – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 7,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.**

БІНА (BINA, ISO 639-3: bmn)

Мова біна – це вимерлий член магорської вітки оуміського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею в

Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

БІНАГАРІ (BINAHARI, ISO 639-3: bxz)

Мова бінагарі – це член майлуської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 630 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІНАНДЕРЕЙСЬКІ МОВИ (BINANDEREAN)

Бінандерейські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 13 мов у 2-х підгалузях:

- бінандерська – 12 мов: аека, баруга, бінандерська, гунджара-кайна-ке, ґайна, доґгоро, еваґе-ноту, екора, зія, корафе-еґга, орокайва, суена;
- ґугу-самане – 1 мова: ґугу-самане.

Бінандерейськими мовами говорять більш як 95,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

БІНАНДЕРСЬКА МОВА (BINANDERE, IOMA BINANDERE, ISO 639-3: bhg)

Бінандерська мова – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають у громадських школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WILSON, Kathy A & WILSON, Jonathan P. Binandere language [bhg] literacy study, Oro province Papua New Guinea. [Manuscript] 31 p. 2009.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52251>

БІНАНДЕРСЬКІ МОВИ (BINANDERE)

Бінандерські мови – це підгалузь бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 12 мов: аека, баруга, бінандерська, гунджара-кайна-ке, ґайна, доґгоро, еваґе-ноту, екора, зія, корафе-еґга, орокайва та суена. Бінандерськими мовами говорять більш як 82,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БІНЕ (BINE, ORIOMO, PINE, ISO 639-3: bon)

Мова біне – це член мовної родини східні транс-флай. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 2,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FLEISCHMANN, Lillian and TURPEINEN, Sinikka Bine phonemes. Miscellaneous papers in P.N.G. linguistics, 99-144. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 22. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1977.

БІНОНґАН-ІТНЕґСЬКА МОВА (BINONGAN ITNEG, TINGGUIAN, TINGUIAN, ISO 639-3: itb)

Бінонґан-ітнеґська мова – це член ітнеґського підгуртка калінґа-ітнеґського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,500 (2003 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

WALTON, Janice R. Binongan Itneg sentences. Pacific Linguistics B, 32. Canberra: Australian National University, 1975.

БІНТАВНСЬКА МОВА (BINTAUNA, ISO 639-3: bne)

Бінтавнська мова – це член ґоронтальської підгрупи ґоронтало-монґондовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2004 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

БІНТУЛЬСЬКА МОВА (BINTULU, ISO 639-3: bny)

Бінтульська мова – це член бінтульського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,200 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

Часткова література:

CHOU SHU HSIU A reconstruction of proto-Melanau. M.Litt. Institute of Malay World and Civilization, 2002.

БІНТУЛЬСЬКІ МОВИ (BINTULU)

Бінтульські мови – це відділ північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – бінтульська. Говорять нею 4,200 осіб у провінції Саравак у Малайзії.

БІНУКІДСЬКА МОВА (BINUKID, BINOKID, BINUKID MANOVO, BUKIDNON, ISO 639-3: bkd)

Бінукідська мова – це член північної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1987 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

PENG, Adam & BILLINGS, Loren Binukid pronominal clisis. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

БІНУМАРІЄН (BINUMARIEN, BINAMARIR, BINUMARIA, ISO 639-3: bjr)

Мова бінумарієн – це член групи тайрора підгалузі кайнанту галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 360 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Уживають теж мову свистів.

Часткова література:

OATRIDGE, Desmond & OATRIDGE, Jennifer Phonemes of Binumarien. Linguistic Circle of Canberra Publications A 7: 13-21. 1966.

БІПІ (BIPI, SISI-BIPI, ISO 639-3: biq)

Мова біпі – це член західномануського гуртка мануського підвідділу східноадміралтійського відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (1990 рік) на островах Біпі і Сісі в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

БІРА-ГУКУ (BIRA-HUKU, D.30)

Мови біра-гукі – це підгурток гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 14 мов: амба, бгеле, бера, біла, бодо, буду, ванума, гома, кайку, канго, комо, мбо, ндака та ніялі. Говорять ними майже 900,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Демократичній Республіці Судан і в Республіці Уганда.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

БІРАО (BIRAO, MBIRAO, ISO 639-3: brr)

Мова бірао – це член гвадалканалського гуртка ґела-гвадалканалського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,900 (1999 рік) на Соломонових Островах.

БІРВА (BIRWA, ISO 639-3: brl)

Мова бірва – це член вітки сото підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана та якась кількість у Південно-Африканській Республіці.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Language Project, 142 p. 2000.

БІРГОР (BIRHOR, BIHOR, BIRHAR, BIRHORE, BIRHUL, MANKIDI, MANKIDIA, MANKIRIA, ISO 639-3: biy)

Мова біргор – це член мундарської групи херванської підгалузі північномундської галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1998 рік) у Республіці Індія.

БІРГІТ (BIRGIT, BERGIT, BERGUID, DUGURI, AGRAB, ISO 639-3: btf)

Мова біргіт – це член біргіт-торамської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти.

Кількість мовців – 10,400 (2000 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MARTI, Marianne, MBERNODJI, Calvin & WOLF, Katharina L'enquete sociolinguistique des langues Birguit – Kadjakse – Masmadje du Chad. Electronic Survey Reports, 2007.

БІРГІТ-ТОРАМСЬКІ МОВИ (B.1.2)

Біргіт-торамські мови - це підгрупа групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов: біргіт, зіренкель, кажакс, масмаж, мубі та торам. Біргіт-торамськими мовами говорять майже 92,000 осіб у Республіці Чад.

БІРІТАЙ (BIRITAI, ALIKI, ATI, BIRI, ISO 639-3: bqq)

Мова біритай – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 250 (1988 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БІРІФОР (BIRIFOR)

Мови біріфор – це підвітка вітки дагаарі-біріфор північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підвітки належать 2 мови: малба біріфор та південна біріфор. Мовами біріфор говорять майже 240,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Кот-д'Івуар і в Республіці Гана.

БІРКЕД (BIRKED, BIRGID, BIRGUID, BIRKIT, BIRQED, KAJJARA, MURG, ISO 639-3: brk)

Мова біркед – це вимерлий член відділу біркед центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Цією мовою говорили в Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

AHMED, Ibrahim Suggestions for writing modern Nubian languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 185-213. 2004.

БІРКЕД (BIRKED)

Мови біркед – це вже вимерлий відділ центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу входила лиш одна мова – біркед. Цією мовою говорили в Демократичній Республіці Судан.

БІРМАНСЬКІ МОВИ (BURMIC, BURMISH, NGWI)

Бірманські мови – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входять 75 мов у 4-х групах:

- південна – 10 мов: аха, бійо, бісу, гані, гоні, кадуо, лаомська, муда, сангконг, чепуа;
- південно-східна – 24 мови: ажа, ало-пгола, алуґу, ані-пгова, боха, глепго-пгова, зохуо, катгу, кіла-муджі, лабо-пгова, моджі, музі, пгала, пгола, пголо, пгуза, пгула, пгума, пгупа, пгупга, південна муджі, північна муджі, тгопго, хлула;
- північна – 17 мов: аву, аїзі, алуо, вуменг-насу, вуса-насу, ґепо, кацо, нісі, нуосу, південна нісі, південно-західна нісі, північна нісі, саматао, самей, саніє, східна нісі, чесу;
- центральна – 24 мови: аже, аксі, буюан-джінуо, глерсу, донгшанба-лало, завзов, західна лалу, ксішанба-лало, куконг, лагу, лагу-ші, ламу, ланґе, лімі, ліпо, лолопо, мікіє, мілі, нусу, сані, східна лалу, талу, тангланг, юле-джінуо.

Бірманськими мовами говорять більш як 7,600,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в М'янма.

БІРРІ (BIRRI, BIRI, BVIRI, VIRI, ISO 639-3: bvq)

Мова біррі - це член підгрупи сара-багірмі групи бонґо-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200 (1996 рік) у Центральньо-Африканській Республіці.

БІСА (BISA)

Мови біса – це вітка підгуртка біса-ламба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: лала-біса і себа. Цими мовами говорять майже 750,000 осіб у Республіці Замбія і в Демократичній Республіці Конго.

БІСАЙСЬКІ МОВИ (BISAYA)

Бісайські мови – це підгрупа дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До бісайської підгрупи належать 4 мови: бонґгі, бруней-бісайська, сабаг-бісайська і татанська. Говорять ними 80,000 осіб в Ісламському Султанаті Бруней та в провінції Сабаг у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія. ***Не мішати їх з бісаянськими мовами, якими говорять в Республіці Філіппіни.***

БІСА-ЛАМБА (BISA-LAMBA, M.50)

Мови біса-ламба – це підгурток гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької

галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови у 2-х вітках:

- біса – 2 мови: лала-біса, себа;
- ламба – 1 мова: ламба.

Цими мовами говорять майже 1,000,000 осіб у Республіці Замбія і в Демократичній Республіці Конго.

БІСАЯНСЬКІ МОВИ (BISAYAN)

Бісаянські мови – це підгрупа мов центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 21 мов у 5-х відділах:

- бантонський – 1 мова: бантонська;
- західний – 7 мов у 4-х відділах і 1 окрема мова;
- південний – 3 мови в 2-х відділах;
- себуанський – 1 мова: себуанська;
- центральний- 9 мов у 3-х відділах.

Бісаянськими мовами говорять більш як 28,000,000 осіб у Республіці Філіппіни. **Не мішати їх з бісайськими мовами, якими говорять в Ісламському Султанаті Бруней та в Малайзії.**

БІСЕНІ (BISENI, AMEGI, BUSENI, NORTHEAST CENTRAL IJO, ISO 639-3: ije)

Мова бісені – це член групи внутрішні іджо підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 4,800 (1977 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БІСІС (BISIS, YAMBIYAMBI, ISO 639-3: bnw)

Мова бісіс – це член підгалузі багінемо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 450 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (3 села).

БІСЛАМСЬКА МОВА (BISLAMA, BICHELAMAR, BICHLAMAR, БИСЛАМА, 比斯拉马语, 比斯拉玛语, ISO 639-3: bis)

Бісламська мова – це член пацифічної галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) у Республіці Вануату та 1,200 (1982 рік) у Новій Каледонії (володіння Французької Республіки). Користуються латиницею.

Часткова література:

CHARPENTIER, Jean-Michel Le pidgin bislama(n) et le multilingualisme aux Nouvelles-Hébrides. Langues et Civilisations á Tradition Orale 35. Paris: SELAF, 1979.

БІСОРІО (BISORIO, INIAI, INYAI-GADIO-BISORIO, ISO 639-3: bir)

Мова бісоріо – це член підгалузі енґа енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 260 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІССА (BISSA, BISA, ISO 639-3: bib)

Мова бісса – це член групи бісса східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 350,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо, 166,000 (2003 рік) у Республіці Ґана та 3,000 (1991 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERTHELETTE, John Survey report on Bissa language. SIL Electronic Survey Reports 2002-002. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp&ref=2002-002>

БІССА (BISSA)

Мови бісса – це група мов східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова - бісса. Цією мовою говорять майже 520,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Ґана та в Республіці Того.

БІСУ (BISU, MISU, MIBISU, MBI, LAOPIN, LAWA, LUA, PIN, 毕苏语, ISO 639-3: bzi)

Мова бісу – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 240 (2005 рік) у Китайській Народній Республіці та 1,000 (1987 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом. Тональна мова (3 тони). Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

PERSON, Kirk R. Language revitalization or dying gasp? Language preservation efforts among the Bisu of Northern Thailand. *International Journal of Sociology of Language* 173: 117-141. 2005.

БІТАРЕ (BITARE, NJWANDE, YUKUTARE, 比塔拉语, ISO 639-3: brt)

Мова бітаре – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 46,300 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 6,030 (2000 рік) у Республіці Камерун.

БІТУР (BITUR, BITURI, DUDI, MUTUM, PASWAM, ISO 639-3: mcc)

Мова бітур – це член галузі тірію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 860 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БІШНУПРІЙСЬКА МОВА (BISHNUPRIYA, BISHNUPRIA MANIPURI, BISHNUPURIYA, BISNA PURIYA, MANIPOURÎ DE BISHNUPRIYA, БИШНУПРИЯ-МАНИПУРИ, বিষ্ণুপ্রিয়া মণিপুরী, ইমার ঠার, 比什奴普莱利亚-曼尼浦尔语, ISO 639-3: bpy)

Бішнупрійська мова – це член бенгальсько-асамського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 75,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 40,000 (2003 рік) у Народній

Республіці Бангладеш та якась кількість у М'янма. Користуються бенгальським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

Часткова література:

KIM, Amy & KIM, Seung Bishnupriya (Manipuri) speakers in Bangladesh: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2008-003: 100 p. 2008.

БІШУО (BISHUO, BIYAM, FURU, ISO 639-3: bwh)

Мова бішуо – це майже вже вимерлий некласифікований член південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1 (1986 рік) у Республіці Камерун.

БІЮ-МАНДАРСЬКІ МОВИ (BIU-MANDARA, CENTRAL CHADIC)

Бію-мандарські мови (їх ще звать центральночадськими) – це велика галузь чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі налужать 78 мов у 3-х підгалузях:

- бога-бакамська – 64 мови в 8-х групах;
- будума-мускумська – 13 мов у 2-х групах;
- гідарська – 1 мова: гідарська.

Цими мовами говорять більш як 3,100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія, у Республіці Камерун і в Республіці Чад.

БІЯ (BIA)

Мови бія – це гурток центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 8 мов у 2-х підгуртках:

- південний – 3 мови: аганта, жвіра-пепеса, нзема;
- північний – 5 мов: аніїн, аніїн-морофо, ануфо, бауле, сегві.

Цими мовами говорять більш як 4,100,000 осіб у Республіці Гана, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Бенін та в Республіці Того.

БІЯК (BIAK, BIAK-NUMFOR, MAFOOR, MAFOORSCH, MEFOOR, MYFOORSCH, NOEFOOR, NOEFOORSCH, NUFOOR, БІАК, ISO 639-3: bhw)

Мова біяк – це член біякського підвідділу відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 29 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) в Індонезії (Папуа). Користуються латиницею.

Часткова література:

BERRY, Keith & BERRY, Christine A survey of some West Papuan phylum languages. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 4: 25-80, 1987.

БІЯКСЬКІ МОВИ (BIAKIC)

Біякські мови – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі

центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: біяк, дуснер і меосвар. Говорять ними 30,000 осіб в Індонезії (провінція Папуа).

БІЯЛІ (BIALI, BERBA, BIERI, BJERB, BJERI, ISO 639-3: beh)

Мова біялі – це член східного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 64,500 (1991 рік) у Республіці Бенін та 1,500 (1991 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROBERTS, David L'orthographe du ton dans les langues béninoises. Atelier sur la revision des outils d'écriture en langues nationaux béninoises du 29 au 31 mai 2008 á Lokosso au Bénin. 2008.

БІАНґАЙ (BIANGAI, ISO 639-3: big)

Мова біанґай – це член групи кунімайпа гоїлаланської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,400 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 7 сіл. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DUBERT, Raymond & DUBERT, Marjorie Biangai phonemes. Phonologies of three languages of Papua New Guinea, 5-35. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 2. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1973.

БІАНґСІ (BYANGSI, BHOTIA, BYANGKHO LWO, BYANGKHOPA, BYANSHI, BYANSI, JABA, RANG, SAUKA, SAUKAS, SHAUKA, SHAUKAS, RANGKAS, ISO 639-3: bee)

Мова біанґсі – це член відділу алмора західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 2,830 (2000 рік) у Республіці Індія та 1,730 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

БІАН МАРІНД (BIAN MARIND, BIAN, BOVEN-MBIAN, NORTHWEST MARIND, ISO 639-3: bpv)

Мова біан марінд – це член підгалузі осередні марінд галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,900 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

MYO-SOOK SOHN Report on the Muting district survey. SIL Electronic Survey Reports 2006-006: 22 p. 2006. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-006>

БІЯО (BIAO, KANG BAU, KANG BEU, 标话, ISO 639-3: byk)

Мова біяо – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має кілька діалектів. Кількість мовців – 80,000 (1985 рік) у Китайській Народній Республіці. Мову вивчають у початкових школах.

БІАО-ДЖІАО (BIAO-JIAO)

Біао-джіао – це підгалузь мієнської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – біао-джіао-мієн. Говорять нею 43,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

БІАО-ДЖІАО-МІЄН (BIAO-JIAO MIEN, BIAO CHAO, BYAU MIN, 标藻语, ISO 639-3: bje)

Мова біао-джіао-мієн – це член підгалузі біао-джіао мієнської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 43,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

AUMANN, Greg & SIDWELL, Paul Subgrouping of Mienic languages: some observations. Papers from the Eleventh Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistic Society, 13-27. Tempe, Arizona: Arizona State University, Program for Southeast Asian Studies, 2004.

БІАО-МОН (BIAO MON, BIAO MIEN, BIAOMAN, CHANGPING, MIN YAO, SIDA MIN YAO, 标敏语, ISO 639-3: bmt)

Мова біао-мон – це член підгалузі міян-джін мієнської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

AUMANN, Greg & SIDWELL, Paul Subgrouping of Mienic languages: some observations. Papers from the Eleventh Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistic Society, 13-27. Tempe, Arizona: Arizona State University, Program for Southeast Asian Studies, 2004.

БІАТА (BIDAYAH BIATAN, BIKUAB, KUAP, QUOP, SENTAH, BIATAN, BIDEYU, LANDU, LUNDU, PUEH, SIBURAN, ISO 639-3: bth)

Мова біата – це член корінної групи бідаюської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 63,900 (2000 рік) у провінції Саравак (острів Борнео) в Малайзії та 8,480 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. Nasality in Bidayuh phonology. The Bidayuh language: yesterday, today and tomorrow p.33-132. Kuching, Sarawak, Malaysia: Dayak Bidayuh National Association, 2006.

БІАФАДА (BIAFADA, BEAFADA, BEDFOLA, BIAFAR, BIDYOLA, DFOLA, FADA, ISO 639-3: bif)

Мова біафада – це член підгрупи тенда східної сенеґало-гвінейської групи північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 44,900 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау.

БЛААНСЬКІ МОВИ (BLAAN)

Блаанські мови – це група мов білійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: коронадал-блаанська і саранґані-блаанська. Говорять ними 240,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БЛАБЛАНґА (BLABLANGA, GEMA, GOI, ISO 639-3: blp)

Мова блабланґа – це член центральної вітки сантаізабельського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,770 (1999 рік) на Соломонових Островах.

БЛАґАР (BLAGAR, BELAGAR, TARANG, ISO 639-3: beu)

Мова блаґар – це член пантарської підгрупи групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 11,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

БЛАНґ (BLANG, BULANG, K'ALA, KAWA, KONTOI, PLANG, PULA, PULANG, НКAWA, KHON DOI, SEN CHUN, WA, 布朗语, ISO 639-3: blr)

Мова бланґ – це член вайського відділу підгрупи буланґ східнопалаунґської групи палаунґської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців - 42,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 12,000 (1994 рік) у Республіці Союзу М'янма та 1,200 (1994 рік) у Королівстві Таїланд. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Це тональна мова (4 тони) і багата в морфофонемічні процеси. Вживають латинське, м'янмарське та тайське письмо.

Часткова література:

PAULSEN, Debbie Tone and intonation in Plang. PYU Working Papers in Linguistics 1: 53-65, 1996.

БЛАФЕ (BLAFE, INDORODORO, TONDA, ISO 639-3: bfh)

Мова блафе – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 670 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БЛЕКФУТ (BLACKFOOT, BLACKFEET, PIKANII, PIED-NOIR, SIKSIKA, PIES NEGROS, SCHWARZFUSS, БЛЭКФУТ, ᠰᠢᠬᠡᠰᠢᠴᠢᠰᠢ, 西克西卡语, ISO 639-3: bla)

Мова блекфут – це член рівнинної підгалузі алгонкської галузі алґійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,500 (2001 рік) у Канаді (південна частина Алберти) та 100 (2001 рік) у США (штат Монтана). Користуються латиницею.

Часткова література:

FRANTZ, Donald G. & RUSSEL, Norma Jean Blackfoot Dictionary of Stems, Roots, and Affixes. Toronto: Toronto University Press, 1989, друге видання 1995.

БО (BO, PAKATAN, ISO 639-3: bgl)

Мова бо – це член муонгської підгалузі в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,950 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з лефтмайської родини.**

БО (BO, PO, SORIMI, BÔ, ISO 639-3: bpw)

Мова бо – це член лефтмайської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 85 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Дехто не вважає її за окрему мову. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австроазійської надродини.**

БОАЗІ (BOAZI)

Мови боазі – це підгалузь галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: зимакані та куні-боазі. Мовами боазі говорять 6,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БОАНО (BOANO, BUANO, ISO 639-3: bzn)

Мова боано – це член східної підвітки вітки гоамоал західного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східно-центральної молуккської підгрупи центрально-молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,240 (1982 рік) на острові Боано в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з целебеської галузі.**

БОАНО (BOANO, BOLANO, DJIDJA, ISO 639-3: bzj)

Мова боано – це член толітольської групи томіно-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,700 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з центрально-східної галузі.**

БОБО (BOBO)

Мови бобо – це підгрупа групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входять 2 мови: конабере та південна бобо мадаре. Мовами бобо говорять 372,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Малі.

БОБОНГКО (BOBONGKO, ISO 639-3: bgb)

Мова бобонгко – це член салуанського відділу західної підгрупи салуан-банггайської групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

БОБОТ (BOBOT, ANTIAGO, ATIANU, NATUMETEN, NTAU, WERINAMA, ISO 639-3: bty)

Мова бобот – це член боботського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,500 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії.

БОБОТСЬКІ МОВИ (BOBOT)

Боботські мови – це підвідділ серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить тільки одна мова: бобот. Говорять нею 4,500 осіб на острові Серам в Індонезії.

БОГТАН-НЕОАРАМЕЙСЬКА МОВА (BOHTAN NEO-ARAMAIC, NÉO-ARAMÉEN DE BOHTAN, ბიოთ, ISO 639-3: bhn)

Богтан-неоарамейська мова - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1999 рік) у Республіці Грузія і деяка кількість в азійській частині Російської Федерації (це колишні втікачі з Анатолії під час першої світової війни).

БОҒА (BOGA, VOKA, ISO 639-3: bvw)

Мова боґа – це член східної підгрупи боґа-терської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

TIENDRÉBÉOGO, Beatrice Rapport sociolinguistique sur la langue Bobo Jula (Zara). SIL Electronic Survey Reports 2001-002: 15. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2001-002>

БОҒА-БАКАМСЬКІ МОВИ (A)

Боґа-бакамські мови – це підгалузь бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 64 мови в 8-х групах:

- бакама-зізіліваканська – 12 мов: бакама, бата, голма, ґуде, ґуду, джімі, зізілівакан, нґваба, нзані, фалі, цуван, шарванська;
- балдему-зулґська – 18 мов: балдему, вама, вузлам, дугвор, зулґо-ґемзек, кувок, мада, маталь, мафа, мбуко, мерей, мефеле, молоко, мофу-ґудур, муянґ, південна ґізіґа, північна ґізіґа, північна мофу;
- бана-психійська – 4 мови: бана, ґія, камве, психі;
- боґа-терська – 5 мов у 2-х підгрупах;
- бувал-мінська – 6 мов: бувальська, ґаварська, дабська, мазаґвейська, мбедамська, мінська;
- бура-марґська – 8 мов у 2-х підгрупах та одна окрема мова;
- ламанґ-мандарська – 10 мов у 2-х підгрупах;

- сукурська – 1 мова: сукурська.

Бога-бакамськими мовами говорять майже 2,900,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

БОГА-ТЕРСЬКІ МОВИ (А.1)

Бога-терські мови – це група бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї групи належать 5 мов у 2-х підгрупах:

- західна – 2 мови: джара, тера;
- східна – 3 мови: бога, гуана, ганда.

Цими мовами говорять більш як 230,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БОГАЯ (BOGAYA, BOGAIA, POGAYA, ISO 639-3: boq)

Мова богая – це член галузі дуна-богая трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

STEWART, Pamela J. & STRATHERN, Andrew J. The appearing and disappearing world of the Bogaiya: a corner of Papua New Guinea cultural history. A Mosaic of languages and cultures: studies celebrating the career of Karl J. Franklin, 399-407. SIL e-Books, 19. [Dallas]: SIL International. 2010.

<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52526>

БОГОМ-ДЖИМСЬКІ МОВИ (В.3)

Богом-джимські мови – це група мов баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї групи належать 14 мов у 4-х підгрупах і одна окрема мова:

- богомська – 3 мови: богомська, кір-баларська, мангаська;
- ґурунтумська – 4 мови: ґурунтумська, джу, зангваль, тала;
- заарська – 5 мов: ґеджі, зарі, зем, полсі, сая;
- східна – 1 мова: джимі;
- мова дасс.

Богом-джимськими мовами говорять приблизно 180,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БОГОМСЬКА МОВА (BOGHOM, BOGGHOM, BOHOM, BURUM, BOGHOROM, VOKIYIM, BORROM, BURMA, BUROM, BURRUM, ISO 639-3: bux)

Богомська мова – це член богомської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 50,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БОГОМСЬКІ МОВИ (BOGHOM)

Богомські мови – це підгрупа богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До них входять три мови: богомська, кір-баларська і мангаська. Говорять ними більш як 53,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БОГУРУ (BOGURU, BUGURU, KOGORO, KOGURU, GURU, ISO 639-3: bqu)

Мова боґуру – це некласифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 490 у Демократичній Республіці Судан та якась кількість у Демократичній Республіці Конго.

БОДИШ (BODISH)

Мови бодіш – це відділ тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належить лиш 1 мова – чангла. Цією мовою говорять більш як 175,000 осіб у Королівстві Бутан, у Китайській Народній Республіці та в Республіці Індія.

БОДО (BODO, ISO 639-3: boy)

Мова бодо – це вже майже вимерлий член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської мовної родини.*

БОДО (BODO, BARA, BODI, BORO, BORONI, KACHARI, MACHE, MESH, MECHE, MECNI, MECI, 博多语, ISO 639:3: brx)

Мова бодо - це член відділу бодо підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,540,000 (2007 рік) у Республіці Індія та 3,300 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються бенґальським, деванаґарським та латинським письмами. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.*

БОДО (BODO)

Мови бодо – це відділ підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу входять 9 мов: бодо, деорі, дімаса, качарі, кок борок, ріянґ, тіва, тіппера та усой. Мовами бодо говорять більш як 2,500,000 осіб у Республіці Індія, в Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Народній Республіці Бангладеш. *Не змішувати їх із мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.*

БОДО-ҒАДАБА (BODO GADABA, VOI GADABA, GADBA, GADWA, GUDWA, GUTOR, GUTOB, GODWA, GADWA, ISO 639-3: gbj)

Мова бодо-ґадаба - це член підгрупи ґутоб-ремо групи ґутоб-ремо-ґета карапут-мундської підгалузі північномундської галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 24 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються письмом орія.

БОДО-ГАРО (BODO-GARO)

Мови бодо-гаро – це підгрупа групи коньяк-бодо-гаро підгалузі джінгпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи входять 15 мов у 3-х відділах:

- бодо – 9 мов: бодо, деорі, дімаса, качарі, кок борок, ріянґ, тіва, тіппера, усой;
- гаро – 2 мови: гаро, меґам;
- коч – 4 мови: атонґ, коч, рабга, руга.

Мовами бодо-гаро говорять більше як 3,500,000 осіб у Республіці Індія та в Народній Республіці Бангладеш.

БОДО-ПАРДЖСЬКА МОВА (BODO PARJA, BODO PARAJA, HARJA, JHALIYA, JHARIA, JHODIA PARJA, PARAJHI, PARJA, PARJHI, PARJI, PAROJA, POROJA, SODIA PARJA, ISO 639-3: bdv)

Бодо-парджська мова – це член орійського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються орійським письмом.

БОЗАБА (BOZABA, BUDZABA, BUZABA, ISO 639-3: bzo)

Мова бозаба – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,500 (1983 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БОЙКИН (BOIKIN, BOIKEN, NUCUM, YANGORU, YENGORU, ISO 639-3: bzf)

Мова бойкин – це член галузі нду мовної родини сепік. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 31,300 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LOVING, Richard, editor. Phonologies of four Papua New Guinea languages. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 4. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 158 p. 1974.

БОКІЙ (BOKYI, BOKI, NFUA, NKI, OKII, OSIKOM, OSUKAM, UKI, VAANEROKI, ISO 639-3: bky)

Мова бокій – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 140,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 3.700 у Республіці Камерун . Користуються латиницею.

БОКО (BOKO, IBOKO, ISO 639-3: bkp)

Мова боко – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 21,000 в Демократичній Республіці Конго. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з мандьської родини.**

БОКО (ВОКО, ВОКОНҮА, ВОО, ISO 639-3: bqс)

Мова боко – це член групи буса східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 70,000 (1995 рік) у Республіці Бенін та 40,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова. **Не змішувати її з мовою такої ж назви атлантійсько-конголезької родини.**

БОКОБАРУ (ВОКОВАРУ, ВУСА-ВОКОВАРУ, ВУССАВА, ISO 639-3: bus)

Мова бокобару – це член групи буса східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1997 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мова має 3 тони.

Часткова література:

WEDEKIND, Klaus Relevance in conversations in Busa (Nigeria): Barking up the wrong moon. *Multilingua* 6(2): 191-95. 1987.

БОКОТО (ВОКОТО, ВНОКОТО, ВОГОДО, ВОГОТО, ВОКОДО, ВОКПОТО, ISO 639-3: bdt)

Мова бокото – це член центрального підвідділу відділу гбая-манза-нґбака підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

БОЛА (ВОЛА, ВАКОВІ, ВОЛА-ВАКОВІ, ISO 639-3: bnp)

Мова бола – це член гуртка віллавмез новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,700 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

БОЛАНґСЬКА МОВА (ВОЛАНГО, ВУЛАНГА, ВУЛАНГА-УКІ, ДІУ, ISO 639-3: bld)

Боланґська мова – це член горонтальської підгрупи горонтало-монґондовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 18,500 (2004 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

БОЛГАРСЬКА МОВА (ВУЛГАРІАН, ВУЛГАРЕ, ВУЛГАРО, ВУЛГАРИШЧ, БУЛГАРСКИ, БОЛГАРСКИЙ, 保加利亚语, ISO 639-3: bul)

Болгарська мова – це член східної підгалузі південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,990,000 (1986 рік) у Республіці Болгарія, 30,000 (1998 рік) у Грецькій Республіці, 395,000 у Молдові, 6,750 (2002 рік) у Румунії, 60,000 (2006 рік) у Республіці Сербія та 300,000 (2001 рік) у Турецькій Республіці. Користуються кирилицею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

KOLGJINI, Julie May, author. 2001. Review of: Comparative syntax of Balkan languages, Maria-Luisa Rivero and Angela Ralli, editors. Notes on Linguistics 4(4). S.l.: s.n. 233 pages.

БОЛґО (BOLGO, ISO 639-3: bvo)

Мова болґо – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,800 (1993 рік) у Республіці Чад.

БОЛЕ-КАРЕКАРСЬКІ МОВИ (BOLE)

Боле-карекарські мови – це підгрупа боле-танґальської групи гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить 14 мов у 2-х відділах і одна окрема мова:

- больський – 12 мов: бельська, больська, галамбська, ґера, ґерума, ґіво, деновська, кубі, мака, нґамо, ням, холок;
- карекарський – 1 мова: карекарська;
- бурська мова.

Цими мовами говорять майже 580,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

БОЛЕ-ТАНґАЛЬСЬКІ МОВИ (A.2)

Боле-танґальські мови – це група мов гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належить 21 мова у 2-х підгрупах:

- боле-карекарська – 14 мов у 2-х відділах і одна окрема мова;
- танґальська – мов у 2-х відділах.

Говорять ними більш як 780,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

БОЛІВІЙСЬКІ МОВИ (BOLIVIA-PARANA)

Болівійські мови – це група південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. До цієї групи входить 5 мов: бауре, ґуана, іґнасіянська, теренська та тринітарійська. Говорять ними несповна 20,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Багатонаціональній Державі Болівія.

БОЛІНАО (BOLINAO, BINUBOLINAO, BOLINAO SAMBAL, BOLINAO ZAMBAL, VINU-BOLINAO, ISO 639-3: smk)

Мова болінао - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1990 рік) і збільшується в Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

STONE, Roger The Sambalic languages of Central Luzon. Studies in Philippine languages and cultures 19: 158-183. 2008.

БОЛІЯ (VOLIA, VOKOKI, BULIA, ISO 639-3: bli)

Мова болія – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. Дехто вважає, що мови болія і нтомба - це діалекти однієї мови: болія-нтомба.

БОЛО (BOLO, НАКА, LIBOLO, LUBOLO, ISO 639-3: blv)

Мова боло – це член підгуртка мбунду гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,630 (2000 рік) у Республіці Ангола.

БОЛОКІ (BOLOKI, BALOKI, BOLEKI, BULUKI, RIVER RUKI, БОЛОКИ, ISO 639-3: bkt)

Мова болокі – це член вітки лусенго підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,200 у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

БОЛОН (BOLON, VO, ВОКА, ISO 639-3: bof)

Мова болон – це член гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 17,000 (1998 рік) у Буркіна-Фасо.

Часткова література:

HARRISON, Annette & HARRISON, Byron Sociolinguistic survey report for the Maraka-Jula ethnic group. SIL Electronic Survey Reports 2001-003.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2001-003>

БОЛОНГАНСЬКА МОВА (BOLONGAN, BULUNGAN, ISO 639-3: blj)

Болонганська мова – це член тидонгського гуртка мурутського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 30,000 (2002 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БОЛОНДО (BOLONDO, ISO 639-3: bzm)

Мова болондо – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1983 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

БОМА (BOMA, BOMA KASAI, BUMA, KIBOMA, ISO 639-3: boh)

Мова бома – це член підгуртка янзі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,500 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

БОМБЕРАЙСЬКІ МОВИ (BOMBERAI)

Бомберайські мови – це відділ західноновогвінейської підгрупи південна галмагера-західноновогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 2 мови: бедоанас і ерокванас. Говорять ними несповна 400 осіб в Індонезії (Папуа).

БОМБОЛІ (BOMBOLI, BOMBONGO, ISO 639-3: bml)

Мова бомболі – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БОМБОМА (BOMBOMA, BOVA, ISO 639-3: bws)

Мова бомбома – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 23,000 (1983 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БОМВАЛІ (BOMWALI, BOMALI, BOUMOALI, BUMALI, LINO, SANGASANGA, ISO 639-3: bmw)

Мова бомвалі – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 33,200 (2002 рік) у Республіці Конго та 6,080 (2000 рік) у Республіці Камерун.

БОМІТАБА (BOMITABA, VAMITABA, LEKE, MBOMITABA, MBOMOTABA, ISO 639-3: zmx)

Мова бомітаба – це член підгуртка нгунді гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,600 (2000 рік) у Республіці Конго.

Часткова література:

GARDNER, William L. Language use in the Epena district of Northern Congo. SIL Electronic Survey Reports 2006-005: 108 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-005>

БОМУ (BOMU, BOBO, BOBO WULE, BOOMU, BORE, WESTERN BOBO OULE, WESTERN BWAMU, WESTERN RED, ISO 639-3: bmq)

Мова бому – це член підвідділу бвamu північного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 102,000 (1976 рік) у Республіці Малі та 56,000 (1991 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

БОНАНСЬКА МОВА (BONAN, BAO'AN, BAONAN, BOAN, PAOAN, PAONGAN, 保安语, ISO 639-3: peh)

Бонанська мова – це член монгурської групи східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці, як також деяка кількість у Монголії. Користуються китайським письмом.

Часткова література:

BUHE & LIU ZHAOXIONG Bao'an yu jianzhi. Beijing, 1982.

БОНГІІ (BONGGI, BANGGI, BANGAY, BANGGI DUSUN, ISO 639-3: bdg)

Мова банггі – це член бісайської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,400 (1990 рік) у провінції Сабаг у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія.

Часткова література:

BOUTIN, Michael E. Nominative and genitive case alternation in Bonggi. The history and typology of Western Austronesian voice systems, 209-239. Canberra: Australian National University, 2002.

БОНГІО (BONGGO, ARMOPA, BOGU, BONGO, ISO 639-3: bpg)

Мова бонгго – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 790 (2006 рік) в Індонезії (Папуа).

БОНГІЛІ (BONGILI, BOKIBA, BONGIRI, BUNGILI, BUNGIRI, ISO 639-3: bui)

Мова бонгілі – це член підгуртка нґунді гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 у Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

GARDNER, William L. Language use in the Epena district of Northern Congo. SIL Electronic Survey Reports 2006-005: 108 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-005>

БОНґО (BONGO, BUNGU, DOR, ISO 639-3: bot)

Мова бонґо – це член відділу бонґо підгрупи бонґо-бака групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 10,100 (2000 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

БОНґО (BONGO)

Мови бонґо – це відділ підгрупи бонґо-бака групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу входить лиш одна мова – бонґо. Цією мовою говорять більше як 10,000 осіб у Республіці Південний Судан.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

БОНґО-БАґІРМІ (BONGO-BAGIRMI)

Мови бонґо-баґірмі – це група мов західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи входить 41 мова у 4-х підгрупах: бонґо-бака – 8 мов у 3-х відділах;

- кара – 3 мови: ґула, фуру, юлу;
- сара-баґірмі – 29 мов у 2-х відділах і 2 окремі мови;
- сініяр – 1 мова: сініяр.

Мовами бонґо-баґірмі говорять майже 2,500,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Конґо, в Центрально-Африканській Республіці та в Республіці Чад.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

БОНґО-БАКА (BONGO-BAKA)

Мови бонґо-бака – це підгрупа групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи входять 8 мов у 3-х відділах:

- бака – 1 мова: бака;
- бонґо – 1 мова: бонґо;
- морокодо-белі – 6 мов: 1 підвідділ і 3 окремі мови.

Мовами бонґо-бака говорять майже 150,000 осіб у Республіці Південний Судан.

БОНГУ (BONGU, ISO 639-3: bpu)

Мова бонгу – це член групи мінджім підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 850 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БОН-ГУЛА (BON GULA, BON, BON GOULA, BUN, GULA GUERA, POUN, TAATAAL, ISO 639-3: glc)

Мова бон-гула – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (1997 рік) у Республіці Чад.

БОНДЕЙ (BONDEI, KIBONDEI, ISO 639-3: bou)

Мова бондей - це член підгуртка шамбала гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 80,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

БОНДЖО (BONJO, ISO 639-3: bok)

Мова бонджо – це член східного підвідділу відділу г'бая-манза-нг'бака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 у Республіці Конго.

БОНДО (BONDO, BHONDO BHASHA, BONDA, BONDO-PORAJA, NANQA POROJA, PORAJA KATHA, REMO, REMOSUM, ISO 639-3: bfw)

Мова бондо – це член підгрупи г'тоб-ремо групи г'тоб-ремо-гета карапут-мундської підгалузі північномундської галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Вживають письмо орія.

БОНДУКУ КУЛАНГО (BONDOUKOU KULANGO, BONDUKU, KOLANGO, KOULANGO, KULANGE, KULANGO, NKURAENG, NKURANGE, ISO 639-3: kzc)

Мова бондуку куланго – це член підгрупи куланго групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 77,000 (1993 рік) у Республіці Кот д'Івуар та 27,000 у Республіці Гана.

БОНДУМ-ДОМ (BONDUM DOM DOGON, BONDUM-DOM, ISO 639-3: dbu)

Мова бондум-дом – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 24,700 (1998 рік) у Республіці Малі.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

БОНЕРАТЕ (BONERATE, ISO 639-3: bna)

Мова бонерате – це член відділу туканґбесі-бонерате підгрупи муна-бутон південно-східної целебеської групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,500 (1987 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

Van den BERG, René The place of Tukang Besi and the Muna-Buton languages. Issues in Austronesian historical phonology, 87-113. Pacific Linguistics, 550. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian national University, 2003.

БОНКЕНґ (BONKENG, BONGKEN, BONKENG-PENDIA, BONKENGE, ISO 639-3: bvg)

Мова бонкенґ – це член підгуртка лунду-балонґ гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,980 (2000 рік) у Республіці Камерун.

БОНКИМАН (BONKIMAN, ISO 639-3: bop)

Мова бонкіман – це член групи юпна підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 180 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БОНТОК-КАНКНАЙСЬКІ МОВИ (BONТОК-КАНКНАУ)

Бонток-канканайські мови – це підгурток осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини.

До цього підгуртка належать 4 мови в 2-х вітках:

- бонтоцька – 2 мови: центральнобонтоцька, фіналлігська;
- канканайська – 2 мови: канканайська, північноканканайська.

Цими мовами говорять 765,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БОНТОЦЬКІ МОВИ (BONТОК)

Бонтоцькі мови – це вітка бонток-канканайського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: центральнобонтоцька і фіналлігська. Говорять ними майже 550,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БОР (BOR)

Мови бор – це підвідділ північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – беланда-бор. Цією мовою говорять 8,000 осіб у Республіці Південний Судан.

БОРА (BORA, MIRANA, BORO, MEAMUYNA, ISO 639-3: boa)

Мова бора – це член борської галузі вітоцької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,330 (2000 рік) в Республіці Перу, 610 (1997 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 450 (1998 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. The acoustic qualities of Bora vowels. *Phonetica* 58: 179-195, 2001.

БОРґУ (BORGU FULFULDE, BENIN-TOGO FULFULDE, FULBE-BORGU, PEUL, PEULH, ISO 639-3: fue)

Мова борґу – це член відділу західно-центральної фула підгрупи фула сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 280,000 (2002 рік) у Республіці Бенін, 48,200 (1993 рік) у Республіці Того та якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HARRISON, Annette Renée The use of proper nouns as an index of group identity in Fulfulde personal narratives. M.A. thesis. University of California Santa Barbara, 2004.

БОРЕЙ (BOREI)

Мови бореї – це група мов підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї групи належить лиш одна мова - мборе. Цією мовою говорять більше як 2,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БОРНА (BORNA, BORO, BWORO, SCINACIA, SHINASHA, ISO 639-3: bwo)

Мова борна – це член північної підгрупи групи гонґа гонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 19,900 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

ALGA, Lemma & WEDEKIND, Micha Boro wordlists. *S.L.L.E. linguistic reports* 26: 42-52. 1995.

БОРНА (BORNA, EBORNA, ISO 639-3: bxx)

Мова борна – це правдоподібно вже вимерлий не класифікований член південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею у Демократичній Республіці Конґо. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з афразійської надродини.**

БОРОНГ (BORONG, KOSORONG, NAAMA, ISO 639-3: ksr)

Мова боронг – це член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,070 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Мова має короткі й довгі голосні звуки.

Часткова література:

OLKKONEN, Soini. Available: 2010; Created: 2001. Borong [Kosorong] language [KSR] between Mindik and Pindiu - Morobe Province. [Manuscript] 6 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52513>

БОРОРО (BORÔRO, BOE, BOE WADÁRU, ISO 639-3: bor)

Мова бороро – це член борорської властивої підгалузі борорської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 1,020 (1997 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CROWELL, Thomas H. A grammar of Bororo. Ph.D. thesis. Cornell University, 1979.

БОРОРСЬКІ МОВИ (BORÔRO)

Борорські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі входять 3 мови у двох підгалузях:

- борорські властиві – 2 мови: бороро, умотина;
- отуцькі – 1 мова: отуке.

Борорськими мовами говорять ще лиш 1,020 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

БОРОРСЬКІ ВЛАСТИВІ МОВИ (BORÔRO PROPER)

Борорські властиві мови – це підгалузь борорської галузі макро-геської мовної родини. До цієї підгалузі належать дві мови: бороро та умотина. Говорять ними ще лиш 1,020 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

БОРСЬКІ МОВИ (BORAN)

Борські мови – це галузь вітоцької мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: бора та муйнане. Говорять ними більш як 3,500 осіб у Республіці Перу та в Республіці Колумбія.

БОРУКА (BORUCA, BORUNCA, BRONKA, BRONCA, BRUNCA, BRUNKA, BURUNCA, ISO 639-3: brn)

Мова борука – це вже майже вимерлий член галузі таляманка чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1986 рік) у Республіці Коста-Ріка. Переходять на іспанську мову. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БО-РУКУЛ (BO-RUKUL, KALERI, MABO-BARKUL, MABO-BARUKUL, IKULU, BARKUL, ISO 639-3: mae)

Мова бо-рукул – це член південно-східної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької

мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БОСАВСЬКІ МОВИ (BOSAVI)

Босавські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 9 мов: аймеле, беамі, дибіясо, едоло, калулі, касуа, онобасулу, сонія та турумса. Босавськими мовами говорять дещо більш як 12,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

БОСЕЛЕВА (BOSELEWA, BOSALEWA, BOSILEWA, MWANI’U, ISO 639-3: bwf)

Мова боселева – це член підгуртка добу-дуав північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 610 (1999 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

БОСМУН (BOSMUN, BOSMAN, BOSNGUN, ISO 639-3: bqs)

Мова босмун – це член групи босмун-авар підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 1,300 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БОСМУН-АВАР (BOSMUN-AWAR)

Мови босмун-авар – це група мов підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї групи належать дві мови: авар та босмун. Мовами босмун-авар говорять 2,400 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БОСНІЙСЬКА МОВА (BOSNIAN, BOSANSKI, BOSNIAQUE, BOSNIO, BOSNISCH, БОСАНСКИ, БОСНИЙСКИЙ, 波斯尼亚语, 波士尼亚语, ISO 639-3: bos)

Боснійська мова – це член західної підгалузі південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000,000 (2004 рік) у Боснії і Герцеговині, 20,800 (2001 рік) у Республіці Хорватія, 48,000 (2006 рік) у Чорногорії та 135,000 (2006 рік) у Республіці Сербія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

БОСО (BOSO)

Мови босо – це відділ підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови в 2-х підвідділах:

- дженаама – 1 мова: дженаама бозо;
- східний – 3 мови: гайніахо бозо, тіемасеве бозо, тієахо бозо.

Мовами босо говорять більше як 400,000 осіб у Республіці Малі.

БОТЕМАДЖГІЙСЬКА МОВА (BOTE-MAJHI, KUSHAR, PAKHE-BOTE, ISO 639-3: *bmj*)

Ботемаджгійська мова - це некласифікований член східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 11,000 (1991 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

БОТЛІСЬКА МОВА (BOTLIKH, BOTLIX, BUYKHADI, 博特利赫语, ISO 639-3: *bph*)

Ботліська мова – це член андійської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,500 (2006 рік) у західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Безписемна мова.

Часткова література:

АЗАЕВ, Х. Г. Лексика и словообразование ботлихского языка: Автореф. дис... канд. филол. наук. Тбилиси, 1975.

БОТОКУДСЬКІ МОВИ (BOTOCUDO)

Ботокудські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – кренак. Говорять нею ще 150 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

METRAUX, A. The Botocondo. *Bulletins of the Bureau of American Ethnology* 143: 531-540, 1946.

БОТОЛАН-САМБАЛЬСЬКА МОВА (BOTOLAN SAMBAL, AETA NEGRITO, AYTA NAMBALI, BOTOLAN ZAMBAL, ISO 639-3: *sbl*)

Ботолан-самбальська мова - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 32,900 (2000 рік) і збільшується в Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

STONE, Roger The Sambalic languages of Central Luzon. *Studies in Philippine languages and cultures* 19: 158-183. 2008.

БО-УНГ' (BO-UNG, MBO-UNG, MBOUNG, TEMBALO, ISO 639-3: *mux*)

Мова бо-унг' – це член групи кав'гел підгалузі га'ген галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 40,900 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БОФІ (BOFI, BOFFI, ISO 639-3: *bff*)

Мова бофі – це член східного підвідділу відділу г'бая-манза-нг'бака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 23,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

БОХА (BOKHA, BOKHO, HEI MUJI, BLACK MUJI, HUA PHULA, FLOWERY PHULA, ARHU, AKAPA, LAO PHULA, PAO TLE, MUJI, ISO 639-3: ybk)

Мова боха – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

БРАГУЙСЬКА МОВА (BRAHUI, VIRAHUI, BRAHUIDI, BRAHUIGI, KUR GALLI, БРАУИ, براوی براوی, 布拉灰语, ISO 639-3: brh)

Брагуйська мова – це член північної галузі дравідської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,000,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан, 200,000 (1980 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 20,000 (2007 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

SABIR, A. *Razzak* Language contact in Balochistan (with special reference to Balochi and Brahui). *Pakistani languages and society: problems and prospects*, 121-131. Islamabad and Horsley Green: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 2003.

БРАГАТ (BRAGAT, ALAUAGAT, YAUAN, ISO 639-3: aof)

Мова брагат – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 460 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея (4 села).

БРАДЖ-БГАСЬКА МОВА (BRAJ BHASHA, ANTARBEDI, ANTARVEDI, BHUKSA, BRAJ, BRAJ BHAKHA, BRI, BRIJ BHASHA, BRIJU, BRUJ, बृज भाषा, ब्रज भाखा, देहाती ज़बान, 布拉吉语, ISO 639-3: bra)

Брадж-бгаська мова – це неklasифікований член групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 44,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

БРАО-КРАВЕТ (BRAO-KRAVET)

Мови брао-кравет – це підгрупа мов західнобагнарської групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 4 мови: кавет, креунг, лав і су. Говорять ними 45,000 осіб у Республіці Камбоджа та в Лаоській Народній Республіці.

Часткова література:

KELLER, C. E. A grammatical sketch of Brao, a Mon-Khmer language. Grand Forks, N.D.: Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session, 1976.

БРЕК (BREK)

Мови брек – це підгрупа групи с'гав-б'ггай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – брек карен. Цією мовою говорять майже 17,000 осіб у М'янма.

БРЕК КАРЕН (BREK KAREN, BRE, BREC, KAYAW BREK, LAKU, PRAMANO, PRE, KAYAW, ISO 639-3: kvl)

Мова бек карен – це член підгрупи брек групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 16,600 (1983 рік) у М'янма. Користуються латиницею.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

БРЕМ (BREM, BAREM, BUBUBUN, BUNABUN, BUNUBUN, ISO 639-3: buq)

Мова брем – це член ісумрудської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,190 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БРЕРІ (BRERI, KUANGA, ISO 639-3: brq)

Мова брері – це член підгалузі тамолан галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 1,100 (1986 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БРЕТОНСЬКА МОВА (BRETON, BREZHONEG, BRETÓN, BRETONISCH, БРЕТОНСКИЙ, 布列塔尼语, ISO 639-3: bre)

Бретонська мова – це член британської галузі кельтської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 500,000 (1989 рік) у Французькій Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток або додаток, присудок, підмет або, рідко, присудок, підмет, додаток.

БРИТСЬКІ МОВИ (BRYTHONIC)

Бритські мови – це галузь кельтської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі входять 3 мови: бретонська, валлійська і корнська. Говорять ними 1,000,000 осіб у Французькій Республіці та в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

БРІБРІ (BRIBRI, TALAMANCA, 布里布里语, ISO 639-3: bzd)

Мова брібрі – це член галузі таляманка чібчанської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 11,000 (2002 рік) у Республіці Коста-Ріка. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SCHLABACH, Raymond A. & LEVINSOHN, Stephen H. Aspectos de raíces alternativas del verbo bribri. América Indígena 43: 155-69. 1983.

БРІНГЕНСЬКІ МОВИ (BRINGEN)

Брінгенські мови – це підгалузь брінгенсько-вагадійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи входить 7 мов: мариданська,

мариджабінська, мариманінджійська, марингарська, маритіельська, марієдська та марта-ке. Говорять ними ще лиш 133 особи в північній частині Австралії.

БРІНГЕНСЬКО-ВАГАЙДІЙСЬКІ МОВИ (BRINGEN-WAGAYDY)

Брінгенсько-вагайдійські мови – це одна з галузей, вже вимираюча, дейлійської родини австралійської мовної надродини. Вона охоплює 12 мов, згуртовані у 2-х групах:

- брінгенська (7 мов) – мариданська, мариджабінська, мариманінджійська, марингарська, маритіельська, марієдська, марта-ке;
- вагайдійська (5 мов) – амська, ґіюґська, мандська, маранунґська, ваджіґіні.

Говорять ними ще тільки дещо більш як 200 осіб у північній частині Австралії.

БРОККАТ (BROKКАТ, BROKSKAD, JOKAY, འཇམ་ལྷན་པོ་, ISO 639-3: bro)

Мова броккат – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1993 рік) у Королівстві Бутан.

БРОКПАКЕ (BROKПАКЕ, BROKПА, ДАКПА, DAMILO, DAP, DROKПАКАУ, JOBIКНА, MERA SAGTENGPА, MERAGSAGSTENKHA, MIRA SAGTENGPА, SAGTENGPА, འཇམ་ལྷན་པོ་, ISO 639-3: sgt)

Мова брокпаке – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (2006 рік) у Королівстві Бутан.

БРОКСКАТСЬКА МОВА (BROKSKAT, BROKПА, BROKПА OF DAN-HANU, DOKSKAT, KYANGO, ISO 639-3: bkk)

Брокскатська мова – це член шінської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються письмом балті.

БРООМЕ ПЕАРЛІНГ ЛУГґЕР ПІДЖИН (BROOME PEARLING LUGGER PIDGIN, BROOME CREOLE, JAPANESE PIDGIN ENGLISH, KOEPANG TALK, MALAY TALK, ISO 639-3: bpl)

Мова брооме пеарлінґ лугґер піджин – це піджин, оснований на малайській мові. Уживають її в Австралії на човнах, які виловлюють перли. Кількість мовців – 40.

БРОУ-СО (BROU-SO)

Мови бру-со – це підгрупа західнокатуйської групи катуйської підгалузі східної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: західна бру, со, східна бру та хуа. Говорять ними 320,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

БРУКС-ПОЙНТ-ПАЛАВАНСЬКА МОВА (BROOKE'S POINT PALAWANO, BROOKE'S POINT PALAWAN, PALAWAN, PALAWANUN, PALAWEÑO, БРУК'С ПОЙНТ ПАЛАВАНО, ISO 639-3: plw)

Брукс-пойнт-палаванська мова – це член палаванської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 14,400 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

Menge' beres pengeldew-peldew. Manila: Summer Institute of Linguistics, 1991. (в брукс-пойнт-палаванській мові).

БРУНЕЙ (BRUNEI, BRUNEI-KADAIAN, ORANG BUKIT, ISO 639-3: kxd)

Мова бруней – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 215,000 (1984 рік) в Ісламському Султанаті Бруней, а також 51,000 (2000 рік) у провінції Сабаг в Малайзії – все це на острові Борнео.

Часткова література:

MOODY, David C. The Malayic language family. Languages of Sabah: A survey report, 91-100. Pacific Linguistics C, 78. Caberra: Australian National University, 1984.

БРУНЕЙ-БІСАЙСЬКА МОВА (BRUNEI BISAYA, BASAYA, BEKIAU, BESAYA, BISAIA, BISAYA BUKIT, BISAYAH, JILAMA BAWANG, JILAMA SUNGAI, LORANG BUKIT, SOUTHERN BISAYA, VISAYAK, TUTONG 1, DUSUN, BISSAYA DE BRUNÉI, ISO 639-3: bsb)

Бруней-бісайська мова – це член бісайської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 37,600 в Ісламському Султанаті Бруней та 20,000 у провінції Сабаг Федеральної Конституційної Монархії Малайзія. Користуються латиницею.

БУ (BU, IBUT, JIDA, JIDA-ABU, JIDDA-ABU, NAKARE, ISO 639-3: jid)

Мова бу – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БУА (BUA, 'BA, BOA, BOUA, BWA, ISO 639-3: bub)

Мова буа – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 7,710 (1993 рік) у Республіці Чад.

БУА (BUA)

Мови буа – це підвідділ відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 10 мов: болго, бон-гула, буа, гула-іро, зан-гула, коке, ніеллім, ной, тунія і фанія. Мовами буа говорять майже 30,000 осіб у Республіці Чад.

БУАЛХО ЧИН (BUALKHAW CHIN, BUALKHAW-CHIN, ISO 639-3: cbl)

Мова буалхо чин – це член відділу шо південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 у М'янма.

БУАМУ (BUAMU, BOUAMOU, BWAMU, EASTERN BOBO OULE, EASTERN BOBO WULE, RED BOBO, ISO 639-3: box)

Мова буаму – це член підвідділу бвamu північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 186,000 (2000 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

Часткова література:

BERTHELETTE, Carol & BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Bwamu language. SIL Electronic Survey Reports 2001-006.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2001-006>

БУАНГ (BUANG)

Мови буанг – це вітка підгуртка готе-буанг південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 10 мов в одній підвітці і 5 окремих мов:

- муменг – 5 мов: горакор, дамбі, зенаг, кумалу, патеп;
- мови: буанг-мангга, буанг-мапос, вегес, капін, піу.

Цими мовами говорять більш як 25,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БУАНГ-МАНГГА (BUANG MANGGA, KAIDEMUI, MANGA BUANG, ISO 639-3: mmo)

Мова буанг-мангга – це член вітки буанг підгуртка готе-буанг південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1986 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HARTDWICK, Roma & HEALEY, Joan A tentative phonemic statement of Manga-Buang in Morobe district. (Manuscript). 2008.

БУАНГ-МАПОС (BUANG MAPOS, CENTRAL BUANG, MAPOS, ISO 639-3: bzh)

Мова буанг-мапос – це член вітки буанг підгуртка готе-буанг південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 10,500 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HOOLEY, Bruce A. Central Buang: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 2, 731-40. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York: Moutonde Gruyter, 1995.

БУБЕ (BUBE, ADEEYAH, ADIJA, BOBE, BOOBE, BOOMBE, BUBI, EDIYA, FERNANDIAN, ВОНОВЕ́, BUBE-BENGA, ISO 639-3: bvb)

Мова бубе – це член підгуртка бубе-бенга гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1995 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея. Користуються латиницею.

БУБЕ-БЕНГА (BUBE-BENGA, A.30)

Мови бубе-бенга – це підгурток мов гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 5 мов:

- вітка яса – 2 мови: нгумбі, яса;
- 3 окремі мови: батанга, бенга та бубе.

Цими мовами говорять понад 65,000 осіб у Республіці Екваторіяльна Гвінея.

БУБІ (BUBI, ВНУВНІ, EVIIA, ІВНУВНІ, IBUBI, POVE, БУБИ, 布比语, ISO 639-3: buw)

Мова бубі – це член підгуртка цього гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1990 рік) у Республіці Габон.

БУБІЯ (BUBIA, BOBE, BOBEA, VOTA, EWOTA, WOVEA, ISO 639-3: bbx)

Мова бубія – це член підгуртка дуала гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1977 рік) у Республіці Камерун.

БУВАЛ-МІНСЬКІ МОВИ (A.7)

Бувал-мінські мови – це група боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 6 мов: бувальська, ґаварська, дабська, мазаґвейська, мбедамська та мінська. Говорять ними 73,000 осіб у Республіці Камерун.

БУВАЛЬСЬКА МОВА (BUWAL, BUAL, GADALA, MA BUWAL, ISO 639-3: bhs)

Бувальська мова – це член бувал-мінської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,000 (2001 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRYE, Edward Intelligibility testing and lexicostatistics of Buwal and Gavar. SIL Electronic Survey Reports 2002-018: n.p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-018>

БУГІДСЬКА МОВА (BUHID, BANGON, BATANGAN, BUKIL, BOUHIDE, ISO 639-3: bku)

Бугідська мова – це член бугід-тавбуїдської підгрупи південноманґіянської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (1991 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються бугідським письмом.

Часткова література:

HEALEY, Alan Studies in Philippine linguistics by members of the Summer Institute of Linguistics (Pacific branch). Oceania Linguistic Monographs, 3. Sydney: University of Sydney, 1958.

БУГІД-ТАВБУІДСЬКІ МОВИ (BUHID-TAUBUID)

Бугід-тавбуїдські мови – це підгрупа південноманґіянської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: бугідська, східнотавбуїдська і західнотавбуїдська. Говорять ними 22,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БУГУТУ (BUHUTU, VONUTU, BUHULU, SIASIADA, YALEBA, ISO 639-3: bxx)

Мова бугуту – це член гуртка суау осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,350 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

COOPER, Russel E. Making and marketing “mini-books” in Buhutu. Read 32(1): 21-24, 1997.

БУҒАВАК (BUGAWAC, BUKAUA, BUKAWA, BUKAWAC, KAWA, KAWAC, YOM GAWAC, ISO 639-3: buk)

Мова буґавак – це член північного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 9,690 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

БУҒАНСЬКА МОВА (BUGAN, BENGAN, BOGAN, HUALO, HUAZU, PUKAN, 布甘语, ISO 639-3: bbh)

Буґанська мова – це член палюйської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,700 (2002 рік) у Китаю. Мова має 6 тонів.

Часткова література:

LI JINGFANG Bugan – a new Mon-Khmer language of Yunnan Province, China. *Mon-Khmer Studies* 26: 135-60. 1996.

БУҒГОТУ (BUGHOTU, BUGOTA, BUGOTO, BUGOTU, МАНАГА, MBUGHOTU, ISO 639-3: bgt)

Мова буґготу – це член гуртка буґготу ґела-ґвадалканалського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,050 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

БУҒГОТУ (BUGHOTU)

Мови буґготу – це гурток ґела-ґвадалканалського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш 1 мова – буґготу. Говорять нею 4,000 осіб на Соломонових Островах.

БУҒІЙСЬКА МОВА (BUGIS, BOEGINEESCHE, BOEGINEZEN, BUGI, BUGINESE, DE', UGI, RAPPANG BUGINESE, БУГИЙСКИЙ, 布吉语, ISO 639-3: bug)

Буґійська мова – це член буґійської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 3,500,000 (1991 рік) у провінції Сулавесі (острів Целебес) у Республіці Індонезія та якась кількість у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRIBERG, Timothy & FRIBERG, Barbara A dialect geography of Bugis. *Papers in Western Austronesian linguistics* 4, 303-30. *Pacific Linguistics A*, 79. Canberra: Department of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University, 1988.

БУГІЙСЬКІ МОВИ (BUGIS)

Бугійські мови – це підгалузь південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить 1 відділ - таманський - із двома мовами: ембалогська і таманська, та дві окремі мови: бугійська і кампалагійська. Цими мовами говорять більш як 3,500,000 осіб у Республіці Індонезія.

БУГЛЕРЕ (BUGLERE, BOBOTA, BOCOTA, VOFOTA, BOGOTA, VOKOTA, BUKUETA, MURIRE, NORTENYO, VERAGUAS SABANERO, ISO 639-3: sab)

Мова буглере – це член галузі гваймі чібчанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1986 рік) у Республіці Панама. Користуються латиницею.

Часткова література:

GUNN, Judith The use of Buglere passives illustrated from a narrative text. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 26: 101-17. 1982.

БУГУН (BUGUN, KHO, KHOA, KHOWA, ISO 639-3: bgg)

Мова бугун – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 900 (2001 рік) у Республіці Індія.

БУДЗА (BUDZA, BUDJA, BUJA, EBUJA, EMBUDJA, LIMBUDZA, MBUDJA, ISO 639-3: bja)

Мова будза – це член вітки лусенго підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 226,000 (1985 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

KRÖGER, Heidrun O tom nas línguas Bantu. Trabalhos em Curso 1: 107-124, 2003.

БУДІБУД (BUDIBUD, NADA, ISO 639-3: btp)

Мова будібуд – це член підгуртка кілівіла гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 310 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БУДОНГ-БУДОНГСЬКА МОВА (BUDONG-BUDONG, TANGKOU, TONGKOU, ISO 639-3: bdx)

Будонг-будонгська мова – це член панасуанської групи секської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 70 (1988 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

Часткова література:

LASKOWSKE, Thomas V. The Seko languages of South Sulawesi: a reconstruction. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

БУДУ (BUDU, VODO, EBUDU, KIBUDU, ISO 639-3: buu)

Мова буду – це член підгуртка біра-гукі гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 180,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

БУДУМА-МЗЕРСЬКІ МОВИ (B.1, КОТОКО-YEDINA)

Будума-мзерські мови – це група мова будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 10 мов у 3-х підгрупах і одна окрема мова:

- будумська – 1 мова: будумська;
- джіна – 2 мови: джіна, мажера;
- котоцька – 6 мов у 2-х відділах;
- мова джілбе.

Будума-мзерськими мовами говорять майже 120,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

БУДУМА-МУСКУМСЬКІ МОВИ (B)

Будума-мускумські мови – це підгалузь бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 13 мов у 2-х групах:

- будума-мзерська – 10 мов у 3-х підгрупах і одна окрема мова;
- мбара-мускумські – 3 мови: мбарська, мусґу, мускум.

Будума-мускумськими мовами говорять більше як 200,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

БУДУМСЬКА МОВА (BUDUMA, BOUDOUMA, YEDIMA, YEDINA, YIDANA, YIDENA, ISO 639-3: bdm)

Будумська мова – це член будумської підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 51,600 (1993 рік) у Республіці Чад, 200 у Республіці Камерун та 3,000 у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

McKONE, Louise A phonological description of Yedana (Buduma), language of Lake Chad. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1993.

БУДУМСЬКІ МОВИ (BUDUMA)

Будумські мови – це підгрупа будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – будумська. Говорять нею майже 55,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

БУДУСЬКА МОВА (BUDUKH, BUDUG, BUDUGI, BUDUX, BUKUKHI, BOUDOUKH, BUDUCHISCH, ISO 639-3: bdk)

Будуська мова (самоназва — будад мез) – це член південнолезгінської підгрупи осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1990 рік) у Республіці Азербайджан. Неписемна мова.

БУЄЙ (BOUYEI, BO-I, BO-Y, BUI, BUYEI, BUYI, BUYUI, CHANG CHÁ, CHUNG CHA, CHUNG-CHIA, CÙI CHU, DANG, DIOI, GIAI, GIANG, GIAY, NHAANG, NIANG, NYANG, PAU THIN, PÚ NÀ, PU-I, PUI, PU-JUI, PUJAI, PU-NAM, PUYI, PUYOI, SA, SHUIHU, TRONG GGIA, TU-DÌN, TUJIA, XA CHUNG CHÁ, YAI, YAY, ZHONGJIA, 布依语, ISO 639-3: pcc)

Мова буей – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 2,600,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці та 49,100 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

FINE, Cathryn Extendibility in Bouyei orthography design: a multilectal approach. M.A., Graduate Institute of Applied Linguistics. 175 p. 2003.

БУЇН (BUIN)

Мови буїн – це галузь південнобугенвільської мовної родини. До цієї галузі входять 3 мови: сівай, терей та уїсай. Цими мовами говорять більше як 35,000 осіб на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея.

БУКА (BUKA)

Мови бука – це вітка підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належить підвітка галія – 2 мови: гако і галія та мова петатс. Говорять ними 27,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

БУКАНСЬКА МОВА (BOOKAN, VAUKAN, VAUKAN MURUT, ISO 639-3: bnb)

Буканська мова – це член північного гуртка мурутського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,760 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

DOI, Akira & DOI, Keiko Learn to speak Bookan Murut: a series of twenty-five language learning lessons. Sabah Museum Series C, 5. Kota Kinabalu: Department of Sabah Museum

БУКАР-САДОНГ (BIDAYUH BUKAR-SADONG, BUKA, BUKAR, BUKAR-SADUNG BIDAYAH, SADUNG, SERIAN, TEBAKANG, ISO 639-3: sdo)

Мова букар-садонг – це член східної групи бідаюської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 49,100 (2000 рік) у провінції Саравак (острів Борнео) в Малайзії та якась кількість в провінції Калімантан в Індонезії.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. Rhythm in Bidayuh. Studies in Philippines languages and cultures 19: 84-91, 2008.

БУКАТСЬКА МОВА (BUKAT, БУКАТ, ISO 639-3: bvk)

Букатська мова – це член букатського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БУКАТСЬКІ МОВИ (MULLER-SCHWANER 'PUNAN')

Букатські мови – це гурток каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – букатська. Говорять нею 400 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

БУКВЕН (BUKWEN, ISO 639-3: buz)

Мова буквен – це член бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 у Федеративній Республіці Нігерія (одне село).

БУКІІП (BUKIYIP, BUKIYUP, MOUNTAIN ARAPESH, ISO 639-3: ape)

Мова букиїп – це член арапеської підгалузі комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,200 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

CONRAD, Robert J. & WOGIGA, Kepas An outline of Bukiyip grammar. Pacific Linguistics C, 113. Canberra: Australian National University. x, 297 p. 1991.

БУКИТАНСЬКА МОВА (BUKITAN, BAKATAN, BAKITAN, BEKETAN, MANGKETTAN, MANKETA, PAKATAN, ISO 639-3: bkn)

Букитанська мова – це член каджангської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 570 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії і 290 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

БУКСАСЬКА МОВА (BUKSA, ISO 639-3: tkb)

Буксаська мова - це неklasифікований член східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 43,000 (1999 рік) у Республіці Індія.

БУЛАНГ' (BULANG)

Мови буланг – це відділ вайської підгрупи східнопалаунгської групи палаунгської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього відділу входить лиш одна мова – бланг. Говорять нею 55,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Республіці Союзу М'янма та в Королівстві Таїланд.

БУЛГАРСЬКІ МОВИ (BOLGAR)

Булгарські мови – це галузь тюркської родини алтайської мовної надродини. До цієї галузі входить лиш одна жива мова – чуваська; інші мови вже вимерли: хозарська, тюрксько-аварська, булгарська та гунська. Говорять ними ще майже 1,700,000 осіб у Російській Федерації.

Часткова література:

ПОППЕ, Н. Н. О родственных отношениях чувашского и тюрко-татарских языков. Чебоксары, 1925.

PRITSAK, Omeljan The Hunnic Language of the Attila Clan. Harvard Ukrainian Studies, vol.6, pp. 428-476, 1982.

БУЛГЕБІ (BULGEBI, ISO 639-3: bmp)

Мова булгебі – це вже майже вимерлий член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БУЛІ (BULI, ISO 639-3: bza)

Мова булі – це член відділу південно-східні південні галмагера підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,520 (2000 рік) на Малукських островах в Індонезії – 3 села. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

БУЛІ (BULI, BULISA, GURESHA, KANJAGA, ISO 639-3: bwu)

Мова булі – це член гуртка булі-кома підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (2003 рік) у Республіці Гана; кількість зростає. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.**

Часткова література:

JOHNSON, Merieta K. Learning well: the socioliteracy of some incipient literate women in a Ghanaian community. Notes on Literacy 27(1): 33-37. 2001.

БУЛІ-КОМА (BULI-KOMA)

Мови булі-кома – це гурток підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать дві мови: булі та конні. Цими мовами говорять майже 135,000 осіб у Республіці Гана.

БУЛЛОМ (BULLOM)

Мови буллом – це підвідділ відділу буллом-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мов у 2-х гуртках:

- південний – 2 мови: крім, шербро;
- північний – 2 мови: бом, буллом-со.

Цими мовами говорять 150,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне.

БУЛЛОМ-КІССІ (BULLOM-KISSI)

Мови буллом-кіссі – це відділ групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов у 2-х підвідділах:

- буллом – 4 мови у 2-х гуртках;
- кіссі – 2 мови: південна кісі, північна кіссі.

Мовами буллом-кіссі говорять майже 680,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне, в Республіці Ліберія та в Республіці Гвінея.

БУЛЛОМ-СО (BULLOM SO, BOLOM, BULEM, BULLIN, BULLUN, MANDENYI, MANDINGI, MMANI, NORTHERN BULLOM, ISO 639-3: buy)

Мова буллом-со – це член гуртка північні буллом підвідділу буллом відділу буллом-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,350 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне та невелика кількість у Республіці Гвінея. Користуються латиницею.

БУЛУ (BULU, BOULOU, ISO 639-3: bum)

Мова булу – це член підгуртка явнде-фанг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 858,000 (2007 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

Часткова література:

Nkana mendo; kalate beyé' é (Histoire de Kande; Manuel de l'Etudiant). 2005. Yaoundé, République du Cameroun: Volontaires au Service du Developpement, 2005.

БУЛУ (BULU, ISO 639-3: bjl)

Мова булу – це член гуртка віллавмез новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центральносхідної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 910 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

JOHNSTON, Raymond L. The languages and communities of the Kimbe Bay region. Language, communication and development in New Britain, 107-58. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

БУМ (BUM, BOM, ISO 639-3: bmv)

Мова бум – це член підгуртка центральні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 21,400 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

LAMBERTY, Melinda A sociolinguistic survey of Bum. SIL Electronic Survey Reports 2002-071. <http://www.sil.org/silesr/abstract/asp?ref=2002-071>

БУМАДЖІ (BUMAJI, БУМАДЖИ, ISO 639-3: byp)

Мова бумаджі – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БУМБІТА АРАПЕШ (BUMBITA ARAPESH, BUT ARAPESH, WERI, ISO 639-3: aon)

Мова бумбіта арапеш – це член арапеської підгалузі комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 4,340 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея, здебільша старші віком особи.

БУМТГАНґХА (BUMTHANGKHA, BHUMTAM, BUMTANG, BUMTANGKHA, BUMTANP, BUMTHANG, BUMTHAPKHA, KEBUMTAM, འུ་ཐང་ཁ་, ISO 639-3: kjz)

Мова бумтганґха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 36,500 (2006 рік) у Королівстві Бутан. Користуються тибетським письмом.

БУН (BUN, ISO 639-3: buv)

Мова бун – це член юатської мовної родини. Кількість мовців – 480 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БУНА (BUNA, ISO 639-3: bun)

Мова буна – це член маріенберзької галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 750 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея (7 сіл).

БУНАБАНСЬКІ МОВИ (BUNABAN, BUNUBAN)

Бунабанські мови – це одна з родин австралійської мовної надродини. До неї входять 2 мови: бунабська та гуніяндська. Кількість мовців обох мов є незначна, ще лиш 260 осіб – вони вимирають.

БУНАБСЬКА МОВА (BUNABA, BUNUBA, PUNABA, PUNUBA, ISO 639-3: bck)

Бунабська мова – це член бунабанської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (1996 рік) (тільки старші віком) у Західній Австралії.

Часткова література:

WRIGLEY, Matthew Community involvement in orthography development: Devising orthography for Bunuba. Notes on Literacy 17(3): 19-24, 1991.

БУНАК (BUNAK, BUNA', BUNAKE, BUNAQ, ISO 639-3: bfn)

Мова бунак – це член групи бунак західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 50,000 (1977 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор і 50,000 (1977 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

БУНАК (BUNAK)

Мови бунак – це група мов західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – бунак. Цією мовою говорять 100,000 осіб у Демократичній Республіці Східний Тимор і на Малих Зондських островах в Індонезії.

БУНА КУЛАНґО (BOUNA KULANGO, BOUNA KOULANGO, BUNA KOLANGO, KOULANGO, KULANGE, NKURAENG, NKURANGE, ISO 639-3: nku)

Мова буна куланґо – це член підгрупи куланґо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 142,000 (1993 рік) у Республіці Кот д'Івуар та 15,500 в Республіці Ґана. Користуються латиницею.

БУНАМА (BUNAMA, KELELEGEIA, ISO 639-3: bdd)

Мова бунама – це член підгуртка добу-дуав північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 4,000 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LITHGOW, David Scripture promotion in Bunama. Notes on Scriptures in Use and Language Programs 33: 19-25, 1992.

БУНґ (BUNG, ISO 639-3: bqd)

Мова бунґ – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – 3 (1995 рік) у Республіці Камерун; переходять на мову кванджа.

Часткова література:

CONNELL, B. Dying Languages and the Complexity of the Mambiloid Group. Paper presented at the 25th Colloquium on African Languages and Linguistics, Leiden. 1995.

БУНГ'АЙН (BUNGAIN, ISO 639-3: but)

Мова бунгайн – це член марієнберзької галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 3,600 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БУНГКУ (BUNGKU, NAHINA, ISO 639-3: bkz)

Мова бунгку – це член підвідділу східне побережжя східного відділу бунгку-толацької підгрупи південно-східної групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 21,500 (1995 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

MEAD, David Active, passive and antipassive in Bungku-Tolaki languages. Studies in Sulawesi linguistics part V, 113-145. Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 45. Jakarta, Indonesia: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1999.

БУНГКУ-ТОЛАЦЬКІ (BUNGKU-TOLAKI)

Бунгку-толацькі мови – це підгрупа південно-східної групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 15 мов у 2-х відділах:

- західний – 7 мов у 2-х підвідділах;
- східний – 8 мов у 2-х підвідділах.

Говорять ними 430,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

MEAD, David Active, passive and antipassive in Bungku-Tolaki languages. Studies in Sulawesi linguistics part V, 113-145. Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 45. Jakarta, Indonesia: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1999.

БУНГУ (BUNGU, KIBUNGU, WUNGU, ISO 639-3: wun)

Мова бунгу – це член підгуртка сукума-ніямвезі гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 36,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

БУНДЕЛЬСЬКА МОВА (BUNDELI, BONDILI, BUNDELKHANDI, БУНДЕЛИ, बुन्देली,

बुंदेली, ISO 639-3: bns)

Бундельська мова це член бундельського підвідділу відділу західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 644,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

БУНДЕЛЬСЬКІ МОВИ (BUNDELI)

Бундельські мови – це підвідділ відділу західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – бундельська. Говорять нею 644,000 осіб у Республіці Індія.

БУНОґЕ (BUNOGE DOGON, BUDU-TAGU, KORANDABO, BUNᵒgɛ, ISO 639-3: dgb)

Мова буноґе – це член доґонської підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2005 рік) у Республіці Малі.

БУНСЬКА МОВА (BOON, AF-BOON, ISO 639-3: bnl)

Бунська мова – це вимираюча мова східнокушитської галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова вимирає – 59 мовців віку понад 60 літ у 2000 році в Республіці Сомалі.

БУНУ (BUNU)

Мови буну – це підгалузь гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. До цієї галузі належать 4 мови: буну-бу-нао, буну-вунаї, буну-джонґнай та буну-юнуо. Мовами буну говорять близько 300,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

БУНУ-БУ-НАО (BE-NAO-BUNU, BUNAO, PO-NAU, PUNU, 布–瑙布努语, ISO 639-3: bwx)

Мова буну-бу-нао – це член підгалузі буну гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 258,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 8 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

RATLIFF, Martha Hmong-Mien demonstratives and pattern persistence. Mon-Khmer Studies 27: 317-28, 1997.

БУНУ-ВУНАЇ (WUNAI BUNU, HM NAI, NGNAI, PUNU, WUNAI, 唔奈布努语, ISO 639-3: bwn)

Мова буну-вунаї – це член підгалузі буну гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 18,400 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

БУНУ-ДЖОНґНАЙ (JIONGNAI BUNU, HUALAN YAO, JIONGNAI, JIONGNAIHUA, KIONG NAI, PUNU, QIUNGNAI, 炯奈布努语, ISO 639-3: pnu)

Мова буну-джонґнай – це член підгалузі буну гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 1,080 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці.

БУНУНСЬКА МОВА (BUNUN, BUBUKUN, BUNAN, BUNTI, BUNUM, VONUN, VUNUM, VUNUN, VUNUNG, 布衣语, ISO 639-3: bnn)

Бунунська мова – це одинокий член бунунської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 38,000 (2002 рік) на острові Тайвань (Республіка Китай). Бунунська мова є аглютинативна мова, і має дуже складну систему похідних афіксів (більше ніж 200). Користується латиницею.

Часткова література:

Li, Paul Jen-Kuei A comparative study of Bunun dialects. 1988.

БУНУНСЬКІ МОВИ (BUNUN)

Бунунські мови – це одна з родин австронезійської мовної надродини. До цієї родини входить тільки одна мова – бунунська. Говорять нею 38,000 осіб на острові Тайвань (Республіка Китай).

БУНУ-ЮНУО (YOUNUO BUNU, PU NO, PUNU, YOUNUO, YUNO, YUNUO, 优诺布努语, ISO 639-3: buh)

Мова буну-юнуо – це член підгалузі буну гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 9,720 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 6 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

БУОЛЬСЬКА МОВА (BUOL, BUAL, BWO'OL, BWOOL, DIA, ISO 639-3: blf)

Буольська мова – це член горонтальської підгрупи горонтало-монгондовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 75,000 (1989 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

БУР (BOOR, BWARA, DAMRAW, ISO 639-3: bvf)

Мова бур – це член підгалузі сумрай-мілту східночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1999 рік) у Республіці Чад.

БУРАК (BURAK, BUURAK, ISO 639-3: bys)

Мова бурак – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

БУРАКА (BURAKA, BOLAKA, BORAKA, BOURAKA, ISO 639-3: bkg)

Мова бурака – це член вітки гбанзілі західного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 1,300 у Демократичній Республіці Конго.

БУРА-МАРГЬСЬКІ МОВИ (А.2)

Бура-маргські мови – це група боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 8 мов у 2-х підгрупах та 1 окрема мова:

- бурська – 4 мови: бура-пабірська, кофа, путай, цібак;
- маргська – 3 мови: губа, південномаргська, центральномаргська;
- мова нґвагі.

Бура-маргськими мовами говорять більш як 850,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

БУРА-ПАБІРСЬКА МОВА (BURA-PABIR, BABIR, BABUR, BARBURR, BURA, BURRA, BOURRAN, MYA BURA, HUVIYA, KWOJEFFA, PABIR, BARBURR, HUVE, ISO 639-3: bwr)

Бура-пабірська мова - це член бурської підгрупи бура-маргської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 250,000 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

БУРАРСЬКІ МОВИ (BURARRAN, MANINGRIDA, ПУРАРПСКИЕ ЯЗЫКИ, JĘZYKI BURARYJSKIE)

Бурарські мови – це одна з галузей гунвінгванської родини австралійської мовної надродини. До неї належать 4 мови: бурарська, гураґонська, джібанська та накарська. Говорять ними 900 осіб у північній Австралії.

Часткова література:

McCONVELL, Patrick & EVANS, Nicholas Archaeology and Linguistics: Global Perspectives on Ancient Australia. Melbourne: Oxford University Press, 1997.

БУРАРСЬКА МОВА (BURARRA, ANBARRA, BARERA, BAWERA, BURADA, BUREDA, BURERA, GIDJINGALIYA, GUJINGALIA, GUJALABIYA, GUN-GURAGONE, JIKAI, TCHIKAI, ISO 639-3: bvr)

Бурарська мова – це член бурарської галузі гунвінгванської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 700 (1996 рік) у північній Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

GLASGOW, Kathleen B. The structure and system of Burarra sentences. Pacific Linguistics A 71: 205-51, 1988.

БУРАТЕ (BURATE, ISO 639-3: bti)

Мова бурате – це член мовної родини східні гелвінк бей. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія (одне село).

БУРДЖІ (BURJI, BEMBALA, BAMBALA, DAASHI, ISO 639-3: bji)

Мова бурджі - це мова гірської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 35,700 (1994 рік) у південній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія та 10,400 (2006) у Республіці Кенія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Користуються ефіопським письмом.

Часткова література:

SASSE, Hans-Jürgen Etymological Dictionary of Burji. Hamburg, 1982.

WEDEKIND, Charlotte Burji verb morphology and morphophonemics. Afrikanistische Arbeitspapiere. Cologne: Institut für Afrikanistik, pages 110-145. 1985.

БУРДУНА (BURDUNA, BOORDOONA, BUDINA, BUDOONA, BUDUNA, POODENA, PINNEGOORO, POORDOONA, PURDUMA, PURDUNA, ISO 639-3: bxn)

Мова бурдуна – це майже вимерлий член каніярської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 3 (1981 рік) у Західній Австралії.

БУРМБАР (BURMBAR, BANAN BAY, VARTAVO, ISO 639-3: vrt)

Мова бурмбар – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (2001 рік) у Республіці Вануату.

БУРМЕСО (BURMESO, BOROMESO, BORUMESSO, BURUMESO, MANAU, MONAO, MONAU, TAURAP, ISO 639-3: bzu)

Мова бурмесо – це член галузі бурмесо мовної родини східні птича голова-сентані. Кількість мовців – 250 (1998 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

БУРМЕСО (BURMESO)

Мови бурмесо – це галузь мовної родини східні птича голова-сентані. До цієї галузі належить лиш одна мова - бурмесо. Цією мовою говорять ще 250 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

БУРМІШ (BURMISH)

Мови бурміш – це група мов лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 15 мов у 3-х підгрупах:

- південна – 8 мов: інтга, марма, м'янманська, рахіне, тавнґіо, тавоян, чавнґта, янґбай;
- північна – 6 мов: ачанґ, гпон, зайва, лаші, лгао во та пела;
- некласифікована – 1 мова: ксіяндао.

Мовами бурміш говорять більш як 35,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, у М'янма та в Народній Республіці Бангладеш.

БУР-САРУАСЬКІ МОВИ (А.1.2)

Бур-саруаські мови – це підгрупа групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: бур, ґаданґ, мілту та саруа. Цими мовами говорять ще несповна 5,000 осіб у Республіці Чад.

БУРСЬКА МОВА (BOOR, BWARA, DAMRAW, ISO 639-3: bvf)

Бурська мова – це член бур-саруаської підгрупи групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1999 рік) у Республіці Чад. **Не змішувати її з мовами подібної назви з західно-чадської чи бію-мандарської галузей.**

БУРСЬКА МОВА (BURE, BUBURE, ISO 639-3: bvh)

Бурська мова - це член боле-карекарської підгрупи боле-танґальської групи гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою подібної назви зі східночадської чи бію-мандарської галузей.**

БУРСЬКІ МОВИ (А.2.1., BURA)

Бурські мови – це підгрупа мов групи бура-марґі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. До цієї підгрупи належать мови: бура-пабірська, кофа, путай, цібак. Говорять ними більше як 350,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з західночадської чи східночадської галузей.**

БУРУ (BURU, ISO 639-3: bqw)

Мова буру – це некласифікований член бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.**

БУРУ (BURU, BOEROE, BURUESE, ISO 639-3: mhs)

Мова буру – це член бурської підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти, нетональна. Кількість мовців – 33,000 (1989 рік) на острові Буру в Індонезії. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конґолезької мовної надродини.**

Часткова література:

GRIMES, Barbara Dix Buru inside out. Halmahera and beyond: Social science research in the Moluccas, 59-78. Leiden: KITLV Press, 1994.

GRIMES, Charles E. The Buru language of eastern Indonesia. Ph.D. thesis. Australian National University, 1992.

БУРУВАЙ (BURUWAI, ASIANARA, ASIENARA, KARUFA, MADIDWANA, SABAKOR, SEBAKOOR, ISO 639-3: asi)

Мова бурувай – це член підгалузі сабакор галузі асмаат-каморо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

БУРУЙ (BURUI, ISO 639-3: bry)

Мова буруй – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 260 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БУРУМАКОК (BURUMAKOK, ISO 639-3: aip)

Мова бурумакок – це вже майже вимерлий член групи західні ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 40 (1994 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

БУРУМ-МИНДИК (BURUM-MINDIK, BULUM, BURUM, MINDIK, SOMBA-SIAWARI, ISO 639-3: bmu)

Мова бурум-миндик – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,250 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають у середніх школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GASAWAY, Eileen Burum morphophonemics. Papers in Papuan linguistics 3, 59-99. Pacific Linguistics A, 87. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University. 1997.

БУРУН (BURUN, BARUN, BORUN, CAI, LANGE, NORTHERN BURUN, ISO 639-3: bdi)

Мова бурун – це член гуртка бурун підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців - 18,000 (1977 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004.

БУРУН (BURUN)

Мови бурун – це гурток підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить лиш одна мова – бурун. Цією мовою говорять 18,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

БУРУНГЕ (BURUNGE, BULUNGE, BURUNGI, MBULUGWE, ISO 639-3: bds)

Мова бурунге – це мова південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: підмет, додаток, дієслово.

Часткова література:

KIESSLING, Roland Eine Grammatik des Burunge. Afrikanistische Forschungen Band 13. Cologne, 2000.

БУРУСЬКА МОВА (BURUSU, BERUSUH, BULUSU, ISO 639-3: bqr)

Буруська мова – це член реджанг-саджавської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 4,350 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БУРУСЬКІ МОВИ (BURU)

Буруські мови – це підгрупа центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгрупи входять 4 мови: буру, лісела, моксела і палумата. Говорять нею 45,000 осіб на острові Буру в Індонезії.

БУРУШАСЬКА МОВА (BURUSHASKI, BILTUM, BRUSHASKI, BURUCAKI, BURUCASKI, BURUSHAKI, BURUSHKI, KHAJUNA, KUNJUT, БУРУШАСКИ, بروشاسکی, 布鲁沙斯基语; 布鲁夏斯基语, ISO 639-3: bsk)

Бурушаська мова – це мовний ізолят. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 87,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WILLSON, Stephen R. Basic Burushaski vocabulary. Studies in Languages of Northern Pakistan, 6. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1999.

БУРЯТСЬКІ МОВИ (BURIAT)

Бурятські мови – це підгрупа халха-бурятської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 3 мови: китайсько-бурятська, монгольсько-бурятська і російсько-бурятська. Цими мовами говорять майже 500,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Монголії та в Російській Федерації.

БУСА (BUSA, BISĀ, BISAYĀ, BUSA-BISĀ, BUSANO, BUSSANCHI, ISO 639-3: bqr)

Мова буса – це член групи буса східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (2005 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мова має 3 тони.

БУСА (BUSA)

Мова буса – це група мов східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов: боко, бокобару, буса, кієнга та шанґа. Мовами буса говорять 190,000 осіб у Республіці Бенін і в Федеративній Республіці Нігерія.

БУСАМ (BUSAM, ISO 639-3: bxs)

Мова бусам – це член підвідділу західні момо широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,490 (2000 рік) у Республіці Камерун.

БУСАМІ (BUSAMI, ISO 639-3: bsm)

Мова бусамі – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендеравасі підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 700 (1993 рік) в Індонезії (Папуа).

БУСАНґ-КАЯНСЬКА МОВА (BUSANG KAYAN, BUSANG, KAJAN, KAJANG, ISO 639-3: bfg)

Бусанґ-каянська мова – це член властивокаянського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БУСО (BUSO, BOUSSO, BUSSO, DAM DE BOUSSO, ISO 639-3: bso)

Мова бусо – це вимираючий член групи сумрай-мілту мір-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 40 (1971 рік) у Республіці Чад.

БУСОА (BUSOA, BOSOA, ISO 639-3: bup)

Мова бусоа – це член підвідділу мунан осереднього відділу підгрупи муна-бутон південно-східної целебеської групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців 2,300 (2000 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

БУССА (BUSSA, MUUSIYE, DOBASE, D'OOPACE, GOBESE, LOHU, ORASE, MOSSITTAATA, D'OPAASUNTE, LOHU, MASHILE, MASHELLE, MASHOLLE, MOSIYE, MUSIYE, GOWASE, GORAZE, ISO 639-3: dox)

Мова бусса – це вимираюча мова дулайської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 6,624 (1998 рік) у південній частині Народної Демократичної Республіки Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WEDEKIND, Klaus Sociolinguistic survey report of the languages of Gawwada (Dullay), Diraasha (Gidole), Muusiye (Bussa) areas. SIL Electronic Survey Reports, 2002-065.

БУСУ (BUSU)

Мови бусу – це вітка долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 5 мов: арібваца, арібваунг, дует, мусом і нафі. Цими мовами говорять ще 1,760 осіб у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою подібної назви з нігеро-конголезької надродини.**

БУСУУ (BUSUU, AWA, FURU, ISO 639-3: bju)

Мова бусуу – це майже вже вимерлий некласифікований член південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8 (1986 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австронезійської надродини.**

БУТБУТ-КАЛІНГСЬКА МОВА (BUTBUT KALINGA, BUTBUT, ISO 639-3: kyb)

Бутбут-калінгська мова – це член калінгського підгуртка калінга-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1998 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

REID, Lawrence A. The central cordilleran subgroup of Philippine languages. *Oceanic Linguistics* XIII (1-2): 511-560, 1974.

БУТМАС-ТУР (BUTMAS-TUR, ATI, ISO 639-3: bnr)

Мова бутмас-тур – це член південного підгуртка східносантського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 520 (1983 рік) у Республіці Вануату.

БУТОН (BUTON)

Мови бутон – це підвідділ мов осереднього відділу підгрупи муна-бутон південно-східної целебеської групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови у двох гуртках:

- західний – 1 мова: сія-сія;
- східний – 2 мови: кумбевага, ласаліму.

Цими мовами говорять 84,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

БУТУАНСЬКА МОВА (BUTUANON, ISO 639-3: btw)

Бутуанська мова – це член бутуан-тавсугського підвідділу південного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 34,500 (1990 рік) у Республіці Філіппіни.

БУТУАН-ТАВСУГСЬКІ МОВИ (BUTUAN-TAUSUG)

Бутуан-тавсугські мови – це підвідділ південного відділу бісаянської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підвідділу належать 2 мови: бутуанська і тавсугська. Цими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

БУХАРСЬКА МОВА (BUKHARIC, BOKHARAN, BOKHARIC, BUKHARAN, BUKHARIAN, JUDEO-TAJIK, BUKHORI, BOXĀRĪ, БУХОРӢ, بوخارى, بخارى, ISO 639-3: bhh)

Бухарська мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 50,000 (1995 рік) в Ізраїлі та 10,000 (1995 рік) у Республіці Узбекистан. Користуються гебрейським письмом.

БУШІ (BUSHI, ANTALAO TRA, KIBUKI, KIBUSHI, SAKALAVA, SHIBUSHI, SHIBUSHI SIMAORE, ISO 639-3: buc)

Мова буші – це член малагаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 39,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

БУШОНГ' (BUSHONG, C.90)

Мови бушонг' – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підгуртка належать 5 мов: бушоонг', вонго, денґесе, леле та сонґомено. Мовами бушонг' говорять більш як 250,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

БУШООНГ' (BUSHOONG, BAMONGO, BUSHONG, BUSHONGO, BUSOONG, GANGA, KUBA, MBALE, MONGO, SHONGO, ISO 639-3: buf)

Мова бушоонг' – це член підгуртка бушонг' гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 155,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

БУЮ (BUYU, BUJWE, BUYI, KIBUYU, ISO 639-3: byi)

Мова бую – це член підгуртка бембе гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

БУЮАН-ДЖІНУО (BUYUAN JINUO, BUYUAN, JINO, JINUO, JĪNUÒ ZÚ, 补远基诺语, 基诺族, ISO 639-3: jiy)

Мова буюан-джінуо – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

БУЯ (BUYA, IBUYA, ISO 639-3: byu)

Мова бікія – це неklasифікований член південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

БУЯНґ (BUYANG)

Мови буянґ – це група мов підгалузі янґ-біаю кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови в 2-х підгрупах:

- західна – 1 мова: бага буянґ;
- східна – 3 мови: буянґ ема, еронґ, ланґніян буянґ.

Мовами буянґ говорять несповна 1,600 осіб у Китайській Народній Республіці.

БУЯНґ ЕМА (BUYANG E'MA, LANGJIA BUYANG, BUYANG ZHUANG, EASTERN BUYANG, FUNING BUYANG, BUOZAANG, ВАНА, BOUX-YAENZ, 布央语, ISO 639-3: yzg)

Мова буянґ ема – це член східної підгрупи групи буянґ мов підгалузі янґ-біаю кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LI, J., & LUO, Y Notes on Paha Buyang. Linguistics of the Tibeto-Burman Area, Vol. 29, No. 1, p. 1-40. 2006.

B

BA (WA)

Мови ва – це відділ вайської підгрупи східнопалаунгської групи палаунгської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови – параук-ва і во-ва. Говорять ними 1,200,000 осіб у Китайській Народній Республіці і в Республіці Союзу М'янма.

ВААҐРІ-БООЛІ (VAAGRI BOOLI, NARAKUREAVAR, NARIKKORAVA, KURUVIKKARAN, KARIKKORAVA, HAKKIPIKKARU, HAKI PIKI, GUVVALOLLU, SHIKARIJANAM, RATTIYAN, MARATTIYAN, WOGRI BOLI, WAGRI VEL, VAGRI, ISO 639-3: vaa)

Мова вааґрі-боолі – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 9,300 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються тамільським письмом.

ВААМА (WAAMA, YOABOU, YOABU, ISO 639-3: wwa)

Мова ваама – це член східного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Часткова література:

POPE, Kathrine The use of subordinate clauses in Waama and how this affects translation. Notes on Translation 7(2): 1-11. 1993.

ВААМВАНґ (WAAMWANG, WAMOANG, ISO 639-3: wmn)

Мова ваамванґ – це вимерлий член вітки гмвавеке північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею в Новій Каледонії (належить до Франції).

ВААТА (WAATA, ARIANGULU, LANGULO, SANYA, SANYE, WAAT, WASANYE, ISO 639-3: ssn)

Мова ваата – це член оромської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 17,400 (2006 рік) у Республіці Кенія і збільшується.

ВАБ (WAB, SOM, ISO 639-3: wab)

Мова ваб – це член вітки астралабе підгуртка бел вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 120 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАБО (WABO, NUSARI, WORIASI, ISO 639-3: wbb)

Мова вабо – це член гуртка східні япен підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1987 рік) в Індонезії (Папуа).

ВАБОДА (WABODA, WABUDA, ISO 639-3: kmx)

Мова вабода – це член ківайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,750 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

БАВА (WAWA, ISO 639-3: www)

Мова вава – це член гуртка вуте підвідділу суга-вуте мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 3,000 (1997 рік) у Республіці Камерун (13 сіл).

БАВОНІЇ (WAWONII, WOWONII, ISO 639-3: wow)

Мова вавонії – це член підвідділу східне побережжя східного відділу бунгку-толацької підгрупи південно-східної східноцелебеської групи східноцелебеської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 22,000 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

MEAD, David Studies in Sulawesi linguistics part V. Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 45. Jakarta, Indonesia: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1999.

БАВРА (WAURÁ, AURA, UAURA, WAUJA, ISO 639-3: wau)

Мова вавра – це член центральномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 330 (2001 рік) у районі Мато Гроссо в Бразилії. Користуються латиницею.

Часткова література:

JACKSON, Evelyn Discurso processual em Waurá. Arquivos de Anatomia e Antropologia 2: 179-97, 1977.

БАГАВ-КАЯНСЬКА МОВА (WAHAU KAYAN, WAHAU KAJAN, ISO 639-3: whu)

Вагав-каянська мова – це член властивокаянського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

БАГАВ-КЕНІЯГСЬКА МОВА (WAHAU KENYAN, WAHAU KENYA, LEBU' KULIT, ISO 639-3: whk)

Вагав-кеніягська мова – це член каяно-кеніягського гуртка кеніягського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі

малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2007 рік) і зменшується в провінції Калімантан в Індонезії.

ВАГГІ (WAHGI, MID WAHGI, ISO 639-3: wgi)

Мова ваггі – це член підгалузі ваггі галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 39,000 (1999 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

PHILLIPS, Donald J. The influence of English on a tribal alphabet; or, The phoneme or the allophone?. *Pacific Linguistics A* 38: 29-78. 1973.

ВАГГІ (WAHGI)

Мови ваггі – це підгалузь галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: ваггі, нії та північна ваггі. Мовами ваггі говорять 98,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

DONALD Phillips Wahgi phonology and morphology. *Pacific linguistics B*, issue 36, pp 17, 1973.

ВАГІЯРА (WAJIARA, JURITI, JURITI-TAPUIA, JURUTI, JURUTI-TAPUIA, LURUTY-TAPUYA, PATSOKA, WAYHARA, YURITI, YURITI-TAPUIA, YURUTI, YURUTI-TAPUYA, YURUTIYE, ISO 639-3: yui)

Мова вагіяра – це член групи бара центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 450 (2007 рік) у Республіці Колумбія (кількість зростає) і 50 (1991 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KINCH, Rodney & KINCH, Pamela El yuruti. *Lenguas indígenas de Colombia*, 469-87. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo. 2000.

ВАҒАВАҒА (WAGAWAGA, BAEULA, GAMADOUDOU, GIBARA, KILAKILANA, ISO 639-3: wgw)

Мова ваґаваґа – це член гуртка суау осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,290 (19980 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мають 2 школи.

ВАҒАЙДІЙСЬКІ МОВИ (WAGAYDY)

Ваґайдійські мови – це підгалузь брінґенсько-ваґадійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. До неї входить 5 мов, а саме: амська, ваджіґіні, ґіюґська, мандська та маранунґу. Говорять ними ще лиш 86 осіб у північній частині Австралії.

ВАҒАЯ (WAGAYA, LEEWAKYA, UKKIA, WAAGAI, WAAGI, WAGAI, WAGAJA, WAGGAIA, WAKAJA, WAKAYA, WAKKAJA, WARKYA, WORGAI, WORGAI, WORKIA, ISO 639-3: wga)

Мова ваҒая – це вимерлий член ваҒая-варлуварської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

ВАҒАЯ-ВАРЛУВАРСЬКІ МОВИ (WAGAYA-WARLUWARIC)

ВаҒая-варлуварські мови – це вже вимерла галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входили одна три мови: ваҒая, варлувара та їнджіланджі. Говорили ними в Квінсленді та в Північній Території Австралії.

ВАҒГАТ-Я-БІДЖІМ-ЛЕҒЕРІ (VAGHAT-YA-BIJIM-LEGERI, KWANKA, ISO 639-3: bij)

Мова ваҒгат-я-біджим-леҒері – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конҒолезької підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантийсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці НіҒерія.

ВАҒГРІЙСЬКА МОВА (VAGHRI, BAVRI, SALAVTA, VAGHRI KOLI, ISO 639-3: vgr)

ВаҒгрійська мова – це член Ғуджаратського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

ВАҒДСЬКА МОВА (WAGDI, BHILI, BHILODI, MINA BHIL, VAGADI, VAGARI, VAGDI, VAGED, VAGERI, VAGI, WAGADI, WAGARI, WAGHARI, WAGHOLI, WAGRI, ISO 639-3: wbr)

ВаҒдська мова – це член бҒільського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,710,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаҒарським письмом.

ВАҒІ (WAGI, FORAN, FURAN, KAMBA, MIS-KEMBA, ISO 639-3: fad)

Мова ваҒі – це член гансеманської групи круасільської підгалузі маданҒської галузі трансновоҒвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,380 (2003 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ВАҒІМСЬКА МОВА (WAGEMAN, WAGIMAN, WOGEMAN, WAKIMAN, WAKAMAN, ISO 639-3: waq)

ВаҒімська мова – це вимираючий одинокий член ваҒімської галузі ҒунвінҒанської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10 (2000 рік) у північній Австралії.

Часткова література:

COOK, Anthony R. Wagiman Matyin: a description of the Wagiman language of the Northern Territory. PhD thesis. Melbourne: Le Trobe University, 1987.

ВАГІМСЬКІ МОВИ (WAGIMAN)

Вагімські мови – це вже вимираюча одна з галузей ґунвінґванської родини австралійської мовної надродини. До неї входить тільки одна мова – вагімська. Говорять нею ще тільки 10 осіб у північній Австралії.

ВАҒЛА (VAGLA, KIRA, KONOSAROLA, PAXALA, SITIGO, VAGALA, ISO 639-3: vag)

Мова ваґла – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,500 (2003 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

Часткова література:

CROUCH, Marjorie A note on syllable and tone in Vagla verbs. *Journal of West African Languages* 15(2): 29-40. 1985.

ВАҒУА (VAGHUA, TAVOLA, TAVULA, VAGUA, ISO 639-3: tva)

Мова ваґуа – це член підгуртка шуазель південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,960 (1999 рік) на острові Шуазель на Соломонових Островах.

ВАДАҒІНАМ (WADAGINAM, WADAGINAMB, ISO 639-3: wdg)

Мова вадаґінам – це член підгрупи вадаґінам групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо маданґської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців - 950 (2003 рік) у Папуа-Нова Ґвінея.

ВАДАҒІНАМ (WADAGINAM)

Мови вадаґінам – це підгрупа групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо маданґської галузі трансновоґвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належить 1 мова - вадаґінам. Цією мовою говорять 950 осіб у Папуа-Нова Ґвінея.

ВАДДАРСЬКА МОВА (WADDAR, OD, ORH, VADARI, VADDA BELDAR, WERDERS, WODDE, ISO 639-3: wbq)

Ваддарська мова – це член телугської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,930,000 (2003 рік) в Індії.

ВАДЖА (WAJA, NYAN WIYAU, WIYAA, WUYA, WIYÁÀ, ISO 639-3: wja)

Мова ваджа – це член гуртка тула підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

ВАДЖА (WAJA)

Мови ваджа – це підвідділ відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 8 мов у 4-х гуртках:

- авак – 2 мови: авак, камо;
- дадія – 1 мова: дадія;
- тула – 3 мови: бангвінджі, ваджа, тула;
- чам-мона – 2 мови: діджім-бвілім, тсо.

Мовами ваджа говорять близько 200,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ВАДЖА-ДЖЕН (WAJA-JEN)

Мови ваджа-джен – це відділ підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 24 мови в 4-х підвідділах:

- ваджа – 8 мов у 4-х гуртках;
- джен – 10 мов: бурак, дза, кіяк, леелав, лоо, маггді, мак, мінганг-досо, моо, тга;
- лонгуда – 1 мова: лонгуда;
- юнгур – 5 мов у 3-х гуртках.

Мовами ваджа-джен говорять більш як 450,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ВАДЖАРСЬКІ МОВИ (WADJARI)

Ваджарські мови – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять дві мови – бадімая та ваджаррі. Говорять ними ще лиш 70 осіб у Західній Австралії.

ВАДЖАРРІ (WAJARRI, WADJARI, WADJERI, WATJARI, WATJARRI, ISO 639-3: wbv)

Мова ваджаррі – це майже вимерлий член ваджарської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у Західній Австралії.

Часткова література:

MARMION, Douglas A description of the morphology of Wajarri. Unpublished Hons. thesis. University of New England, 1996.

ВАДЖІГІНІ (WADJIGINY, WAGAYDY, WOGAITY, ISO 639-3: wdj)

Мова ваджігіні – це вимираючий член вагайдійської групи брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 12 (1988 рік) у Північній Території Австралії.

ВАДЖІГУ (WADJIGU, ISO 639-3: wdu)

Мова ваджігу – це вимерлий член марської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ВАДІЯРА-КОЛЬСЬКА МОВА (WADIYARA KOLI, WADARIA, WADHIARA, ISO 639-3: kxp)

Вадіяра-кольська мова – це член гуджаратського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 404,000 (2000 рік) у Республіці Індія та 175,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

ВАЕАКАВ-ТАВМАКО (VAEAKAU-TAUMAKO, PILENI, PILHENI, ISO 639-3: piv)

Мова ваеакав-тавмако – це член футунської галузки самойсько-оутлієрської підвітки осередньополінезійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,660 (1999 рік) на Соломонових Островах Даф і Ріф, Матема, Тавмако, Нупані, Нукапу, Пілені і Ніфілолі. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ВАЕМА (WA'EMA, WAIEMA, ISO 639-3: wag)

Мова ваема – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,020 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мають 1 початкову школу.

ВАЙ (VAI, GALLINAS, GALLINES, VEI, VY, VAI, ВАИ, 瓦伊语, ISO 639-3: vai)

Мова вай – це член підвідділу вай-коно відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 104,000 (2006 рік) у Республіці Ліберія та 15,500 (1991 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються письмом вай. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ВАЙВАЙ (WAIWAI, OAUYEONE, PARUKOTA, UAIEUE, UAIUAI, ISO 639-3: waw)

Мова вайвай – це член групи вайвай східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Мова має один діалект, катавійський, який деякі мовознавці вважають окремою мовою. Кількість мовців – 2,910 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 200 (1990 рік) у Республіці Ґаяна. Користуються латиницею.

ВАЙВАЙ (WAIWAI)

Мови вайвай – це група мов східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї групи входять 3 мови - 1 підгрупа і 1 окрема мова:

- сікіяна - 2 мови: салума, сікіяна;
- мова вайвай.

Мовами вайвай говорять майже 3,500 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, в Республіці Сурінам і в Боліварській Республіці Венесуела.

ВАЙГАЛЬСЬКА МОВА (WAIGALI, KALASHA-ALA, SUKI, WAI, WAI-ALA, WAIGALA, WAIGALII, WAIGELI, ZHONJIGALI, ISO 639-3: wbk)

Вайгальська мова – це член нурістанської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ВАЙГЕО (WAIGEO, AMBEL, AMBER, AMBERI, WAIGIU, ISO 639-3: wgo)

Мова вайгео – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 300 (1987 рік) в Індонезії (Папуа).

ВАЙ-КОНО (VAI-KONO)

Мови вай-коно – це підвідділ відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: вай та коно. Цими мовами говорять майже 325,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне та в Республіці Ліберія.

ВАЙЛАКІ (WAILAKI, ISO 639-3: wlk)

Мова вайлаккі – це вже вимерлий член підвідділу маттоле-вайлаккі каліфорнійського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Говорили нею в північній частині штату Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ВАЙЛАПА (WAILAPA, ISO 639-3: wlr)

Мова вайлапа – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1981 рік) у Республіці Вануату.

ВАЙЛІЙСЬКІ МОВИ (WAILIC)

Вайлійські мови – це вітка південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 5 мов: ажіе, арга, арго, неку та орове. Цими мовами говорять 5,000 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ВАЙМА (WAIMA, RORO, ISO 639-3: rro)

Мова вайма – це член осередньої вітки західно-центрального папуаського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної

надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KIM, Duckshin Waima women learn to read by singing. *Read*, 33(2)? 3-4. 1998.

ВАЙМАА (WAIMA'A, UAI MA'A, UAIMO'A, WAIMANA, WAIMOA, ISO 639-3: wmh)

Мова ваймаа – це член східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ВАЙМАГА (WAIMANA, BARÁ, BARASANO, BARAZANA, NORTHERN BARASANO, WAIMAJA, ISO 639-3: bao)

Мова ваймага – це член групи бара центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1995 рік) у Республіці Колумбія і 100 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

STOLTE, Joel A. & STOLTE, Nancy I. Barasano del norte. In *Aspectos de la cultura material de grupos étnicos de Colombia* 2, 1-55. Bogota: Ministerio de Gobierno. 1979.

ВАЙМІРІ (WAIMIRI)

Мови ваймірі – це група мов східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – ваймірі-атроарі. Цією мовою говорять більш як 900 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ВАЙМІРІ-АТРОАРІ (WAIMIRI-ATROARI, ATROAHY, ATROAÍ, ATROARÍ, ATROWARI, ATRUAHÍ, KI'NYA, ISO 639-3: atr)

Мова ваймірі-атроарі – це член групи ваймірі східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 930 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ВАЙНАХСЬКІ МОВИ (CHECHEN-INGUSH)

Вайнахські мови – це група мов нахської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи належать дві мов: інгуська та чеченська. Вайнахськими мовами говорять майже 1,750,000 осіб в європейській частині Російської Федерації.

ВАЙОЛЬСЬКА МОВА (WAIOLI, WAJOLI, WAYOLI, ISO 639-3: wli)

Вайольська мова – це член підгалузі сагу північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ВАЙОРО (WAYORÓ, AJURÚ, AYURÚ, UAIORA, WAJARU, WAYURÚ, ISO 639-3: wyr)

Мова вайоро – це вже майже вимерлий член галузі тупарі мовної родини тупі. Кількість мовців – 80 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ВАЙПГЕЙ (VAIPHEI, BHAIPEI, VAIPEI, VEIPHEI, ISO 639-3: vap)

Мова вайпгей – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 27,800 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ВАЙ-РАНА (WAE RANA, WAERANA, ISO 639-3: wrx)

Мова вай-рана – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 4,240 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ВАЙСЬКІ МОВИ (WAIC)

Вайські мови – це підгрупа мов східнопалаунгської групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 3 відділи:

- буланґ – 1 мова: бланґ;
- ва – 2 мови: параук-ва, во-ва;
- лава – 2 мови: бо-луанґ-лава, мае-гонґ-сон-лава.

Говорять ними 1,300,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд і в Республіці Союзу М'янма.

ВАЙТСЕНДС (WHITESANDS, NAPUANMEN, WHITSANDS, ISO 639-3: tnp)

Мова вайтсендс – це член танського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,500 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

Hammond, J. The grammar of nouns and verbs in Whitesands, an oceanic language of Southern Vanuatu. Master Thesis, University of Sydney, Sydney, 2009.

ВАКА (WAKA, ISO 639-3: wav)

Мова вака – це член гуртка мумує підвідділу мумує-янданґ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродина. Кількість мовців – 5,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ВАКАВАКА (WAKAWAKA, ENIBURA, NUKUNUKUBARA, WAGA, WAGA-WAGA, WAKKA, WAGAWAGA, ISO 639-3: wkw)

Мова вакавака – це вимерлий член підгалузі міян вака-кабської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ВАКА-КАБСЬКІ МОВИ (WAKA-KABIC)

Вака-кабські мови – це вимерла вже галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Обіймала вона 4 мови, згуртовані в 3-х підгалузяхх:

- кінґкел – 1 мова: баялі;
- міян – 2 мови: вакавака, вулівулі;
- тган – 1 мова: ґуренґ- ґуренґ.

Говорили ними в штаті Квінсленд, Австралія.

ВАКАСЬКІ МОВИ (WAKASHAN)

Вакаські мови – це родина мов, до якої входять 5 мов у 2-х галузях:

- південна – 2 мови: макаг, нутка;
- північна – 3 мови: гаїлцук, гайсла, квакіютл;

Цими мовами говорять ще майже 3,000 осіб у західній частині Канади та США. Мови мають дуже багато приголосних звуків, які часто виступають у словах згруповано. Мови характерні різноманітним використанням суфіксів, зокрема численні суфікси в дієслові можуть висловити ціле речення. Це полісинтетичні мови.

ВАКОНА (WAKONÁ, ISO 639-3: waf)

Мова вакона – це вже вимерла неklasифікована мова. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ВАКСІЯНґґУА (WAXIANGHUA, WOGANG, XIANGHUA, 瓦乡话, 瓦鄉話, ISO 639-3: wxa)

Мова ваксіянґґуа – це неklasифікована мова. Кількість мовців – 300,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. «ґуа» означає «мова» в мандаринській китайській мові, «ксіянґ» означає «сільський» в мандаринській китайській мові, а «ва» означає «мова» в південних китайських діалектах, отже ваксіянґґуа – це «сільська мова».

ВАЛА (WALA, LANGALANGA, ISO 639-3: lgl)

Мова вала – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного солонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,980 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ВАЛАК (WALAK, LOWER PYRAMID, WODO, ISO 639-3: wlw)

Мова валак – це член групи властиві дані підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців 1,500 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Користуються латиницею.

Часткова література:

An nane il walkabuk: walak wene erlo emekwi mende inake = Bahasaku tiada taranya: buku bacaan murid dalam bahasa Walak. Papua, Indonesia: SIL and Yayasan Pelayanan Antar Budaya. ix, 32 p. 2001. (у мові валак).

ВАЛЕ (VALE, ISO 639-3: vae)

Мова вале – це член підвідділу вале відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,400 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

ВАЛЕ (VALE)

Мови вале – це підвідділ відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 2 мови: вале та лутос. Мовами вале говорять більш як 24,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці.

ВАЛІ (WALI, ALA, OUALA, WAALI, WALA, ISO 639-3: wlx)

Мова валі – це член північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 138,000 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської мовної родини.**

Часткова література:

KLUGE, Angela & HANFIELD, Deborah H. Sociolinguistic survey of the Safaliba language area. SIL Electronic Survey Reports 2002-041. <http://www.sil.org/silest/abstract.asp?ref=2002-041>

ВАЛІ (WALI, WALARI, WALARISHE, ISO 639-3: wll)

Мова валі – це неklasифікований член відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 9,000 (2007 рік) у Демократичній Республіці Судан. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

ВАЛІНГ' (WALING, WALUNG, WALÜNG, ISO 639-3: wly)

Мова валінг' – це вже вимерлий член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Демократичній Республіці Непал; перейшли на мову бантава.

ВАЛІО (WALIO, ISO 639-3: wla)

Мова валіо – це член галузі валіо мовної родини сепік. Кількість мовців – 230 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАЛІО (WALIO, LEONHARD SCHULTZE)

Мови валіо – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать 4 мови: валіо, пей, туварі та явійо. Мовами валіо говорять 700 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАЛЛА-ВАЛЛА (WALLA WALLA, NORTHEAST SAHAPTIN, ISO 639-3: waa)

Мова валла-валла – це член підгалузі сагаптин плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1977 рік) у штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки, тільки старші віком особи. Переходять на англійську мову.

ВАЛЛЕ НАСІОНАЛ ЧІНАНТЕК (VALLE NACIONAL CHINANTEC, ISO 639-3: cvn)

Мова валле насіонал чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ВАЛЛІЙСЬКА МОВА (WELSH, CYMRAEG, GALLOIS, GALÉS, WALISISCH, ВАЛЛИЙСКИЙ, 威尔士语, 威尔斯语, ISO 639-3: cym)

Валлійська мова – це член британської галузі кельтської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 508,000 (1991 рік) у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії та 25,000 (1998 рік) в Аргентині. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

BLACK, Cheryl A. Review of: Principles and parameters in a VSO language: A case study in Welsh, by Ian G. Roberts. SIL Electronic Book Reviews 2009-015: n.p. [4], 2009.

ВАЛЛІЙСЬКОРОМСЬКА МОВА (WELSH ROMANI, 威尔士罗姆语, ISO 639-3: rmw)

Валлійськоромська мова – це член північної підгрупи ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

Часткова література:

HSGGIE, Brenda Lanel Proto-Romanes phonology. Ph. D., University of Texas at Austin, 1984.

ВАЛЛІСІЯНСЬКА МОВА (WALLISIAN, EAST UVEAN, UVEAN, WALLISIEN, 瓦利西斯语, ISO 639-3: wls)

Валлісіянська мова – це член східної увеан-оутлієрської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,620 (2000 рік) на островах Валліс і Футуна (Французька Територія).

ВАЛЛОНСЬКА МОВА (WALLOON, WALLON, WALLONISCH, 瓦龙语, 瓦隆语, 华隆语, ISO 639-3: wln)

Валлонська мова – це член французького підгуртка ойльського гуртка рето-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,120,000 (1998 рік) у Королівстві Бельгія; кількість маліє. Користуються латиницею.

ВАЛМАДЖАРПІ (WALMAJARRI, PILILUNA, WALMAJIRI, WALMATJARI, WALMATJIRI, WOLMERI, WALMATJARRI, WALMADJARI, WALMATJERI, WALMADJERI, WALMADYERI, WALMAHARRI, WOLMERA, WULMARI, BILILUNA, PILILUNA, JIWARLINY, JUWALINY, TJIWALING, TJIWARLIN, ISO 639-3: wmt)

Мова валмаджарпі – це член нгумбінської групи південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 860 (1996 рік) у Західній Австралії (головно старші віком). Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUDSON, Joyce The core of Walmatjari grammar. Canberra: Australian Institute of Aboriginal Studies, 1978.

ВАЛМАН (VALMAN, KOROKO, ISO 639-3: van)

Мова валман – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 1,740 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАЛО-КУМБЕ (WALO KUMBE DOGON, OUALO, BANKAN TEY DOGON, ISO 639-3: dwl)

Мова вало-кумбе – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (2005 рік) у Республіці Малі.

ВАЛПЕЙ (VALPEI, VALPAY, VALPEI-HUKUA, ISO 639-3: vlp)

Мова валпей – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1983 рік) у Республіці Вануату.

ВАЛУНГҒЕ (WALUNGGE, OLANGCHUNG GOLA, TOKPE GOLA, WALUNG, WALUNGCHUNG GOLA, WALUNGGI KECCYA, ISO 639-3: ola)

Мова валунҒе – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 15,600 (2000 рік) у Федеративній

Демократичній Республіці Непал та якась кількість у Республіці Індія. Користуються тибетським письмом.

ВАЛЬЗЕРСЬКА МОВА (WALSER, WALSCHER, 瓦尔瑟语, ISO 639-3: wae)

Вальзерська мова – це член алеманського відділу горішньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2004 рік) у Швейцарській Конфедерації (26 громад), 8,080 (2000 рік) в Австрійській Республіці, 3,400 (1978 рік) в Італійській Республіці та 1,300 (1995 рік) у Князівстві Ліхтенштайн.

ВАМА (WAMA)

Мови вама – це вже майже вимерла група мов східно-західної гааянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – акуріо. Цією мовою говорять ще 10 осіб у Республіці Сурінам.

ВАМАЛЬСЬКА МОВА (VAMALE, 'MOAEKE, HMWAEKE, PAMALE, ISO 639-3: mkt)

Вамальська мова – це член північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 150 (1982 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ВАМАС (WAMAS, ISO 639-3: wmc)

Мова вамас – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 220 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАМБАЯ (WAMBAYA, UMBAIA, WAMBAIA, WAMBAJA, WOM-BY-A, WOMBYA, YUMPIA, ISO 639-3: wmb)

Мова вамбія – це майже вимерлий член західнобарклійської родини австралійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12 (1981 рік) у Північній Території Австралії.

ВАМБОН (WAMBON, ISO 639-3: wms)

Мова вамбон – це член групи думут підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

HUGHES, Jock Upper Digul Survey. SIL Electronic Survey Reports 2009-003: v, 38 p. 2009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-003>

ВАМБУЛЕ (WAMBULE, AMBULE, CHAURASIA, CHAURASYA, CHOURASE, CHOURASIA, OMBULE, TSAURASIA, UMBULE, VĀMBULE, वाम्बुले, ISO 639-3: wme)

Мова вамбуле – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2004 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість збільшується.

ВАМЕ (VAME, MASLAVA, PELASLA, ISO 639-3: mlr)

Мова вама – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 8,500 (1992 рік) у Республіці Камерун.

ВАМІЙ (WAMEY, CONHAGUE, CONIAGUI, KONIAGUI, KONYAGI, WAMEI, ISO 639-3: cou)

Мова вамій – це член підгрупи тенда східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 18,400 (2007 рік) у Республіці Сенегал та 5,270 (2001 рік) у Республіці Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

Manuel d'Alphabétisation de transition: français – waméû. 2004. Dakar, Senegal: World Vision Senegal and SIL. 59 p. 2004.

ВАМІН (WAMIN, AGWAMIN, ISO 639-3: wmi)

Мова вамін – це вимерла мова південнопаманської підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ВАМПАНОАґ (WAMPANOAG, MASSACHUSETT, MASSACHUSETTS, NATICK, ISO 639-3: wam)

Мова вампаноаґ - це вимерлий член східної підгалузі алґонкської галузі алґійської мовної родини, якою говорили в США.

ВАМПАР (WAMPAR, LAEWAMBA, LAEWOMBA, LAIWOMBA, ISO 639-3: lbq)

Мова вампар – це член вітки вампар долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,150 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАМПАР (WAMPAR)

Мови вампар – це вітка долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі

малайсько-полінезійської родини австро-незійської мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – вампур. Говорять нею 5,150 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАМПУР (WAMPUR, WAMPUL, ISO 639-3: waz)

Мова вампур – це член гірської вітки горішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 320 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАН (WAN, NWA, ISO 639-3: wan)

Мова ван – це член підгрупи ван-мван групи нва-бен південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 22,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар. Користуються латиницею.

ВАНАМБРЕ (WANAMBRE, VANAMBERE, ISO 639-3: wnb)

Мова ванамбре – це член тіборанської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 590 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАНАНГ (WANANG)

Мови вананг – це група мов підгалузі південне аделъбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов у 3-х підгрупах:

- атан – 2 мови: атембле, ненд;
- емуан – 2 мови: апалі, мусак;
- пайнамар – 1 мова: пайнамар.

Мовами вананг говорять дещо більш як 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАНАП (WANAP, KAYIK, ISO 639-3: wnp)

Мова ванап – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 1,070 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАНГААЙБУВАН-НГІЯМБАА (WANGAAYBUWAN-NGIYAMBAA, NGIYAMBAA, ISO 639-3: wyb)

Мова вангаайбуван-нгіямбаа – це вимираючий член вірадгурської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12 (1981 рік) у Новому Південному Уельсі.

ВАНГГАМАЛА (WANGGAMALA, ISO 639-3: wnm)

Мова ванггамала – це вимерлий член групи палку карнської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

ВАНГГАНГУРУ (WANGGANGURU, ISO 639-3: wgg)

Мова ванггангуру – це вимерлий член групи палку карнської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

ВАНГГОМ (WANGGOM, WANGGO, WANGOM, ISO 639-3: wng)

Мова ванггом – це член групи думут підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,180 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

HUGHES, Jock Upper Digul Survey. SIL Electronic Survey Reports 2009-003: v, 38 p. 2009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-003>

ВАНГУНУ (VANGUNU, ISO 639-3: mpr)

Мова вангуну – це член східної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 910 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ВАНДА (WANDA, ICHIWANDA, ICIWANDA, KIWANDA, VANDA, WANDIA, ISO 639-3: wbh)

Мова ванда – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 24,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Часткова література:

LINDFORS, Anna-Lena; WOODWARD, Mark & NAGLER, Louise A sociolinguistic survey of Sichela speech community. SIL Electronic Survey Reports 2009-014
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-014>

ВАНДАЛА (WANDALA, MANDARA, MANDARA MONTAGNARD, NDARA, ISO 639-3: mfi)

Мова вандала - це член мандараського відділу властивомандарської підгрупи ламанг-мандарської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 23,500 (1982 рік) у Республіці Камерун та 20,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FLUCKIGER, Cheryl & WHALEY, Annie Four discourse particles in Mandara. Studies in Cyadic and Afroasiatic linguistics, 277-86. Hamburg, 1983.

ВАНДАМЕН (WANDAMEN, BENTOENI, BENTUNI, BINTUNI, WAMESA, WANDAMEN-WINDESI, WINDESI, WINDESSI, ISO 639-3: wad)

Мова вандамен – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 5,000 (1993 рік) в Індонезії (Папуа). Користуються латиницею.

Часткова література:

FLAMING, Rachel Wandamen kinship terminology. Gods, heroes, kinsmen: Ethnographic studies from Irian Jaya, Indonesia, 245-53. International Museum of Cultures Publication, 17. Dallas: International Museum of Cultures, 1983.

ВАНДАРАНГСЬКА МОБА (WANDARANG, WARNDARANG, WUYARRAWALA, WANDARAN, ISO 639-3: wnd)

Вандарангська мова – це вимерлий член марської підгалузі маранської галузі гунвінгванської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в північній Австралії.

ВАНДЖІ (WANDJI, BAWANDJI, ISO 639-3: wdd)

Мова ванджі – це член підгуртка нджебі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 10,500 (2000 рік) у Республіці Габон.

ВАНЕ (WANÉ, HWANE, NGWANÉ, ISO 639-3: hwa)

Мова ване – це член підгрупи бакве східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 2,100 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ВАНЕЦЬКА МОБА (WANECI, CHALGARI, TARINO, VANECHI, WANECHI, WANETSI, ISO 639-3: wne)

Ванецька мова – це член паштійської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 95,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

HALLBERG, Daniel G. Pashto, Waneci,Ormuri. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 4. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ВАНІМО (VANIMO, DUSO, MANIMO, WANIMO, DUSUR, ISO 639-3: vam)

Мова ванімо – це член галузі ванімо мовної родини ско. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,670 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Тональна мова.

Часткова література:

CLIFTON, John & CLIFTON, Deborah 1995. Vanimo orthography workshop. Read 30(2): 3-8.

ВАНІМО (VANIMO)

Мова ванімо – це галузь мовної родини ско. До цієї галузі входять 3 мови: ванімо, вутунг і сков. Мовами ванімо говорять дещо більше як 4,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в Республіці Індонезія.

ВАНМАН (WANMAN, NANIDJARA, NYAANI, WARNMAN, ISO 639-3: wbt)

Мова ванман – це майже вимерлий член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1973 рік) у Західній Австралії.

ВАН-МВАН (WAN-MWAN)

Мова ван-мван – це підгрупа групи нва-бен південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: ван і мван. Цими мовами говорять майже 40,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

ВАННУ (WANNU, ABINSI, AWANNU, JUKUN ABINSI, RIVER JUKUN, ISO 639-3: jub)

Мова ванну – це член підвідділу коророфа відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ВАНО (VANO, ALAVANA, ALAVANO, VANIKOLO, VANIKORO, ISO 639-3: vnk)

Мова вано – це майже вимерлий член відділу утупуа-ванікоро темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 (2007 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

ВАНО (WANO, WAANO, ISO 639-3: wno)

Мова вано – це член групи вано підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 7,000 (2001 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

Часткова література:

BURUNG, Willem The Phonology of Wano. SIL Electronic Working Papers 2007-003 101 p. 2007. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2007-003>

ВАНО (WANO)

Мова вано – це група мов підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова: вано. Цією мовою говорять 7,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

ВАНТОАТ (WANTOAT, ISO 639-3: wnc)

Мова вантоат – це член групи вантоат підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 8,200 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

DAVIS, Donald R. Wantoat. Legends from Papua New Guinea, 205-19. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1974.

ВАНТОАТ (WANTOAT)

Мови вантоат – це група мов підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: авара, вантоат, тума-іруму. Мовами вантоат говорять більш як 11,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАНУКАКА (WANUKAKA, WANOKAKA, ISO 639-3: wnk)

Мова ванукака – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ВАНУМА (VANUMA, BAMBUTUKU, BVANUMA, LIVANUMA, SOUTH NYALI, ISO 639-3: vau)

Мова ванума – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,700 (1993 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

ВАНЧО НАҒА (WANCHO NAGA, WANCHO, BANPARA NAGA, JOBOKA, JOKOBA, ISO 639-3: nnp)

Мова ванчо наґа – це член відділу коняк підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 48,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом і латиницею.

ВАО (VAO, ISO 639-3: vao)

Мова вао – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,900 (2001 рік) у Республіці Вануату.

**ВАПАН (WAPAN, JINKUM, JUKON, JUKU, JUKU JUNKUN, JUKUM, JUKUN
WAPAN, JUKUN WUKARI, WAKARI, WĀPA, WUKARI, ISO 639-3: juk)**

Мова вапан – це член підвідділу коророфа відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 100,000 (1994 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ВАПГА (WĀPHA, WASE, WASE TOFA, ISO 639-3: juw)

Мова вапга – це член підвідділу джукун відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,610 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ВАПЕЙСЬКІ МОВИ (WAP EI)

Вапейські мови – це підгалузь вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі входять 12 мов: ав, валман, гнав, дія, елкей, їль, їс, нингиль, оло, синаген, яв і япунда. Вапейськими мовами говорять більш як 32,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАПЕЙ-ПАЛЕЙСЬКІ МОВИ (WAP EI-PA EI)

Вапей-палейські мови – це галузь мовної родини торрічеллі. До цієї галузі входять 23 мови у 3-х підгалузях:

- вапейська – 12 мов: ав, валман, гнав, дія, елкей, їль, їс, нингиль, оло, синаген, яв, япунда;
- палейська – 10 мов: агі, амбрак, амол, аруоп, брагат, ванап, набі, янгум дей, янгум джел, янгум мон;
- уратська – 1 мова: урат.

Вапей-палейськими мовами говорять дещо більш як 44,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

**ВАПІШАНСЬКА МОВА (WAPISHANA, UAPIXANA, VAPIDIANA, WAPICHAN,
WAPISANA, WAPICHANA, WAPISHSHIANA, WAPISIANA, WAPITXANA,
WAPIXANA, ISO 639-3: wap)**

Вапішанська мова – це член вапішанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (2000 рік) у Кооперативній Республіці Гаяна та 6,500 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

TRACY, Frances V. Wapishana phonology. Languages of the Guianas, 78-84. Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1972.

ВАПІШАНСЬКІ МОВИ (WAPISHANAN)

Вапішанські мови – це група мов північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. У цій групі є 3 мови: аторадська, вапішанська та мапідійська.

Говорять ними 12,500 осіб у Кооперативній Республіці Гаяна і в Федеративній Республіці Бразилія.

ВАПО (WAPPO, ISO 639-3: wao)

Мова вапо – це вже вимерлий член юкіської мовної родини. Говорили нею в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Перейшли на англійську мову.

ВАРА (WARA, OUALA, OUARA, SAMOE, ISO 639-3: wbf)

Мова вара – це член підгрупи вара-натіоро групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,500 (1993 рік) у Буркіна-Фасо. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з папуаської родини.**

Часткова література:

SAWADOGO, Tasséré Rapport d'enquête sur le natio. SIL Electronic Survey Reports 2003-005. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-005>

ВАРА (WÁRA, ARA, KAMINDJO, ROUKU, TJOKWAI, TOKWASA, UPPER MOREHEAD, VARA, WÄRÄ, YUMBAR, ISO 639-3: tci)

Мова вара – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 700 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

WURM, Stephen A. & SARSA, Risto Organised phonology: Wára language, Western province. [Manuscript] 11 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51357>

ВАРАЙ-ВАРАЙСЬКА МОВА (WARAY-WARAY, WINARAY, BINISAYA, SAMAR-LEYTE, SAMARAN, SAMAREÑO, WARAY, WINARAI, LINEYTE-SAMARNON, SAMAR-WARAY, ВАРАЙ, 瓦赖语, ISO 639-3: war)

Варай-варайська мова – це член вараянського підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 2,570,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

ВАРАЙ-СОРСОґОНСЬКА МОВА (WARAY SORSOGON, BILKOL SORSOGON, GUBAT, SOUTHERN SORSOGON, ISO 639-3: srv)

Варай-сорсоґонська мова – це член вараянського підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 185,000 (1975 рік) у Республіці Філіппіни.

ВАРАЙСЬКА МОВА (WARAY, ARWUR, AWARAI, AWARRA, WARRAI, WARRAY, ISO 639-3: wrz)

Варайська мова – це вимерлий член варайської галузі гунвінганської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в північній Австралії.

ВАРАЙСЬКІ МОВИ (WARAYAN)

Варайські мови – це вже вимерла галузь гунвінганської родини австралійської мовної надродина. До неї належала тільки одна мова, вже мертва, – варайська. Говорили нею в північній Австралії.

ВАРА-НАТІОРО (WARA-NATIORO)

Мови вара-натіоро – це підгрупа групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи входять 2 мови: вара й натіоро. Цими мовами говорять майже 7,000 осіб у Буркіна-Фасо.

ВАРАО (WARAO, GUARAO, GUARAUNO, WARRAU, ISO 639-3: wba)

Мова варао – це мовний ізолят. Кількість мовців – 28,100 (2007 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

Часткова література:

HAGBERG, Lawrence Raymond An autosegmental theory of stress. SIL e-Books, 3. [Dallas]: SIL International, 2006. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=47753>

ВАРАПУ (WARAPU, BARUPU, ISO 639-3: wra)

Мова варупу - це член галузі кріса мовної родини ско. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Тональна мова. Користуються латиницею.

ВАРАЯНСЬКІ МОВИ (WARAYAN)

Вараянські мови – це підвідділ центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підвідділу належать 3 мови: варай-сорсогонська, варай-варайська і масбат-сорсогонська. Цими мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ВАРВАСЬКА МОВА (WARRWA, WARRAWAI, WARWA, ISO 639-3: wwr)

Варваська мова – це вимерлий член нюльнюльської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в західній Австралії .

ВАРГАДІ-НАГПУРСЬКА МОВА (VARHADI-NAGPURI, BERAR MARATHI, BERARI, DHANAGARI, KUMBHARI, MADHYA PRADESH MARATHI, वऱ्हाडी, नागपुरी, ISO 639-3: vah)

Варгаді-нагпурська мова – це некласифікований член південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 6,970,000 (1995 рік) у Республіці Індія.

ВАРДАМАНСЬКА МОВА (WARDAMAN, WADAMAN, WADERMAN, WADUMAN, WARDAMAN, WARDMAN, WARDUMAN, WARTAMAN, WORDAMAN, ISO 639-3: wrr)

Вардаманська мова – це вимираючий член янгманської галузі гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1983 рік) у північній Австралії.

ВАР-ДЖАНТІЯ (WAR-JAINTIA, AMVI, KHASI, WAR, ISO 639-3: aml)

Мова вар-джантія – це член хасійської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 16,000 (2003 рік) у Народній Республіці Бангладеш та 12,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Не має записів.

Часткова література:

BRIGHTBILL, Jeremy; KIM, Amy & KIM, Seung The War-Jaintia in Bangladesh: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2007-013: 153 p. 2007.

ВАРДЖІ (WARJI, SAR, SARAWA, WARJA, WARJAWA, ISO 639-3: wji)

Мова варджі - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – понад 77,700 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія, але мовці переходять на мову гауса.

Часткова література:

GAKINABAY, Mayange & WIESEMANN, Ursula Les styles de discours en sar et leur mode d'emploi. Journal of West African Languages 16(2): 39-48, 1986.

ВАРДУДЖІ (WARDUJI, ISO 639-3: wrd)

Мова вардуджі – це некласифікована мова. Кількість мовців – 5,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан. Можливо, це діалект південно-західної фарської мови.

ВАРЕМБОРІ (WAREMBORI, WAREMBOIVORO, WARENBORI, ISO 639-3: wsa)

Мова варемборі – це член долішньомамберамської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 600 (1998 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

ВАРЕС (WARES, ISO 639-3: wai)

Мова варес – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 200 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії; у 2005 році не знайдено там ні одного мовця, хіба що переселились кудись.

ВАРІСІ (VARISI, VARESE, ISO 639-3: vrs)

Мова варісі – це член підгуртка шуазель південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,160 (1999 рік) на острові Північно-східний Шуазель на Соломонових Островах.

ВАРІСЬКА МОВА (WARIS, WALSA, ISO 639-3: wrs)

Варіська мова – це член варіської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 у Папуа-Нова Гвінея (кількість збільшується) та 1,500 у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

BROWN, Robert. Waris case system and verb classification. Language and Linguistics in Melanesia 19: 37-80. 1988.

ВАРІСЬКІ МОВИ (WARIS)

Варіські мови – це галузь погранично-папуаської мовної родини. До цієї галузі належать 8 мов: аманабська, ауве, варіська, віідська, даондська, імондська, манемська та совандська. Варіськими мовами говорять майже 12,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

ВАРИТАЙ (WARITAI, WARI, WERETAI, ISO 639-3: wbe)

Мова варитай – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 150 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ВАРИАНГґА (WARIYANGGA, WARIYANGKA, ISO 639-3: wri)

Мова варіангґа – це вимерлий член підгалузі серединні нґаярда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

ВАРКАЙ-БІПІМ (WARKAY-BIPIM, BIPIM, BIPIM AS-SO, ISO 639-3: bgv)

Мова варкай-біпім – це член підгалузі якій галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1992 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ВАРЛМАНПА (WARLMANPA, WARMALA, ISO 639-3: wrl)

Мова варлманпа – це майже вимерлий член групи нґарґа південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у Північній Території Австралії.

ВАРЛПИРІ (WARLPIRI, ELPIRA, ILPARA, NGALIYA, NGARDILBA, WAILBRI, WALBIRI, WALMAMA, WALPIRI, ISO 639-3: wbp)

Мова варлпирі – це член групи нґарґа південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,670 (1996 рік) у Північній Території Австралії. Мова має тільки три голосні звуки і,а,у, які виступають у довгій і короткій формі. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALE, Kenneth Some essential features of Warlpiri verbal clauses. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, Australian Aboriginal Branch A, 6. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1982.

ВАРЛУВАРА (WARLUWARA, KAPULA, MAULA, MAUULA, MAWULA, PARNKARRA, WALOOKERA, WALUGERA, WALUWARA, WOLLEGARA, YUNNALINKA, ISO 639-3: wrb)

Мова варлувара – це вимерлий член ваґая-варлуварської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді. Виробили мову жестів своєю мовою.

ВАРЛЬСЬКА МОВА (VARLI, WARLI, ISO 639-3: vav)

Варльська мова – це член конканської групи південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 600,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським та ґуджаратським письмами.

ВАРНАНГ' (WARNANG, WERNI, ISO 639-3: wrn)

Мова варнанг – це член східної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,100 (1956 рік) у Демократичній Республіці Судан.

ВАРОПЕН (WAROPEN, AROPEN, WONTI, WOPEN, ISO 639-3: wrp)

Мова варопен – це член підвідділу варопен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1987 рік) в Індонезії (Папуа).

Часткова література:

WALKER, Roland W. Language shift in Europe and Irian Jaya, Indonesia: Toward the heart of the matter. Case studies in minority languages, 71-87. AILA Review, 10. Amsterdam: Association Internationale de Linguistique Appliquee, 1993.

ВАРОПЕН (WAROPEN)

Мови варопен – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить тільки одна мова – варопен. Говорять нею 6,000 осіб в Індонезії (Папуа).

ВАРРґАМАЙ (WARRGAMAY, BIYAY, ISO 639-3: wgy)

Мова варрґамай – це майже вимерлий член дірбалайської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 3 (1981 рік) у північно-східній Австралії.

ВАРУ (WARU, MAPUTE, MOPUTE, ISO 639-3: wru)

Мова вару – це член підвідділу західного побережжя західного відділу бунґку-толацької підгрупи південно-східної целебеської групи східноцелебеської підгалузі целебеської

галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 350 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії – 1 село.

ВАРУМУНГІСЬКІ МОВИ (WARUMUNGIC)

Варумунгські мови – це одна з 30 галузей пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – варумунгу. Говорять нею 520 осіб у Північній Території Австралії.

ВАРУМУНГУ (WARUMUNGU, WARRAMUNGA, ISO 639-3: wrm)

Мова варумунгу – це член варумунгської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 520 (1996 рік) у Північній Території Австралії.

ВАРУНА (WARUNA, ISO 639-3: wrv)

Мова варуна – це член підгалузі ґоґодала галузі ґоґодола-сукі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 600 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВАРУНГУ (WARUNGU, GUDJALA, GUGU-BADHUN, WARRUNGU, ISO 639-3: wrg)

Мова варунгу – це вимерлий член марської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ВАРУП (WARUP)

Мови варуп – це група мов підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновоґвінейської мовної родини. До цієї групи належать 8 мов: асаро'о, булґебі, ґвагатіке, ґуя, дегенан, муратаяк, форак і яґомі. Мовами варуп говорять більш як 5,100 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАСА (WASA, WASAW, WASSA, ISO 639-3: wss)

Мова васа – це член гуртка акан центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 309,000 (2003 рік) у Республіці Ґана.

ВАСАВСЬКА МОВА (VASAVI, ADIWASI BHIL, DHOGRI BHIL, KESKI BHIL, BHILORI, PADWI BHILORI, AMBODIA BHIL, VASAVA, VASAVA BHIL, VASAVE, ISO 639-3: vas)

Васавська мова – це член ґуджаратського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,200,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським та ґуджаратським письмом.

ВАСЕКЕЛА (VASEKELA BUSHMAN, !'O-!KHUNG, ISO 639-3: vaj)

Мова васекела – це член північної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Кількість мовців – 61,300 (2006 рік) у Республіці Намібія: в більшості - це втікачі з Республіки Анґола.

WASEMBO (WASEMBO, BIAPIM, GUSAP, YANKOWAN, ISO 639-3: gsp)

Мова васембо – це член підгрупи васембо пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 590 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

McELHANON, Kenneth A. Isolates, Morobe District: Wasembo (or Gusap). Papuan languages and the New Guinea linguistic scene: New Guinea area languages and language study, vol. 1, 897-902. Pacific Linguistics C, 38. Canberra: Australian National University. 1975.

WASEMBO (WASEMBO)

Мови васембо – це підгрупа пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш 1 мова – васембо. Цією мовою говорять несповна 600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

WASKIA, VASKIA, WOSKIA, ISO 639-3: wsk)

Мова васкія – це член групи кован підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEE, Janet & BARKER, Fay A tentative phonemic statement of Waskia. [Manuscript] 40 p. Available: 2009; Created: n.d. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51923>

WASCO-WISHRAM, UPPER CHINOOK, KIKSHT, COLUMBIA CHINOOK, ISO 639-3: wac)

Мова васко-вішрам – це вже майже вимерлий член чінуцької галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 69 (1990 рік) у штатах Орегон та Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; кількість маліе, переходять на англійську мову.

Часткова література:

PAYNE, Doris L. Review of: The collected works of Edward Sapir, VII: Wishram texts and ethnography, William Bright, editor. Journal of Linguistic Anthropology 1(2): 231-233. 1991.

WASU, WAÇU, ISO 639-3: wsu)

Мова васу – це вже вимерла некласифікована мова. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

WATAKATAUI, WAXE, ISO 639-3: wtk)

Мова ватакатауї – це член підгалузі багінемо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 350 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея (2 села).

WATAM (WATAM)

Мови ватам – це група мов підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепік. До цієї групи належать 2 мови – каян і марангіс. Мовами ватам говорять майже 1,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАТСЬКІ МОВИ (WATI)

Ватські мови – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 11 мов: антакаринія, ванман, коката, кукатжа, марту-ванґка, нґааніятжарра, пині, пинтіїні, пинтупі-лурітжа, питжантжатжара та янкуніт-жатжара. Говорять ними ще 5,200 осіб у Південній Австралії, в Західній Австралії та частинно в Північній Території.

ВАТРАТА (VATRATA, VANUA LAVA, VERA'A, ISO 639-3: vlr)

Мова ватрата – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 280 (2001 рік) в Республіці Вануату.

ВАТУБЕЛА (WATUBELA, ESIRIUN, KASIUI, KASUI, KESUI, MATABELLO, WESI, SNABI WATUBELA, ISO 639-3: wah)

Мова ватубела – це член підвідділу ґесер-ґором банда-ґесерського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) на східних Молуккських островах в Індонезії.

ВАТУТСЬКІ МОВИ (WATUT)

Ватутські мови – це підгурток маркгамського гуртка ґуонського підвідділу північно-вогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: південно-ватутська, північноватутська і середньоватутська. Цими мовами говорять 2,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАУЯЙ (WAUYAI, ISO 639-3: wuy)

Мова вауяй – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1987 рік) в Індонезії (Папуа).

ВАФСЬКА МОВА (VAFSI, وفسی, وویسی, ISO 639-3: vaf)

Вафська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має різні діалекти. Кількість мовців – 18,000 (2003 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ВАФФА (WAFFA, ISO 639-3: waj)

Мова ваффа – це член групи тайрора підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,300 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

STRINGER, Mary D. & HOTZ, Joyce M. Waffa phonemes. Te Reo 14: 42-48. 1971.

ВАХІЙСЬКА МОВА (WAKHI, VAKHAN, WAKHANI, WAKHIGI, GUHJALI, KHIK, XIK ZIK, 瓦罕语, ISO 639-3: wbl)

Вахійська мова – це член памірської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 9,100 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан, 9,570 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 6,000 (2000 рік) у Китайській народній Республіці та 7,000 (1993 рік) у Республіці Таджикистан. Користуються кирилицею і латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BACHSTROM, Peter C. Wakhi. Languages of northern areas, 57-74. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ВАЧІ-ГБЕ (WACI GBE, OUATCHI, WACHI, WACI, WACI-GBE, WATYI, ISO 639-3: wci)

Мова вачі-гбе – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 366,000 (1991 рік) у Республіці Того та 110,000 (1993 рік) у Республіці Бенін.

ВАЮ (WAYU, HAYU, VAYU, WAYO, ISO 639-3: vay)

Мова чепанг – це член відділу чепанг підгрупи хам-магар-чепанг-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,740 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість маліє.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

ВАЯ (WAIA)

Мови вая – це галузь південно-центральної папуаської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – табо. Цією мовою говорять 3,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВАЯМПІ (WAYAMPI, GUAIARI, GUAYARI, OIAMPI, OIAMPIUCU, OIUMPIAN, OYAMPÍ, OYARÍ, OYAMPÍK, OYAMPIUKU, OYANPIK, WAIAMPI, WAIĀPI, WAJAPAE, WAJARI, WAJAPUKU, WAYAPAE, WAYARI, WAYĀPI, ISO 639-3: oym)

Мова ваямпі – це член підгалузі анамбе галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 530 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 650 (2000 рік) у Французькій Гвіяні. Користуються латиницею.

Часткова література:

JENSEN, Allen A. Wayampi. Typological studies in negation, 343-64. Typological Studies in Language, 29. Amsterdam: Benjamins. 1994.

ВАЯНА (WAYANA, ALUKUYANA, GUAYANA, OAYANA, OIANA, OYANA, ROUCOUYENNE, UAIANA, UPURUI, WAJANA, WAYÂNA, ISO 639-3: way)

Мова ваяна – це член групи ваяна-тріо східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 400 (1980 рік) у Республіці Сурінам, 150 у Федеративній Республіці Бразилія та 200 у Французькій Гвінеї.

Часткова література:

JACKSON, Walter S. A Wayana grammar. Languages of the Guianas, 47-77. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 35. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1972.

ВАЯНА-ТРИО (WAYANA-TRIO)

Мови ваяна-тріо – це група мов східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї групи входять три мови: апалаї, ваяна та тіро. Мовами ваяна-тріо говорять 3,500 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, у Французькій Гвінеї та в Республіці Сурінам.

ВЕВАВ (WEWAW, WEWAU, ISO 639-3: wea)

Мова вевав – це член підгрупи с'ав групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 23,900 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок).

ВЕГ (WEH, ISO 639-3: weh)

Мова вег – це член підгуртка західні рінґ гуртка рінґ вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,900 (1994 рік) у Республіці Камерун.

ВЕГЕС (VEHES, BUASI, VEHEES)

Мова вегес – це член вітки буанґ підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 70 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВЕДАВ (WEDAU, WEDAUN, WEDAWAN, ISO 639-3: wed)

Мова ведав – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ВЕДДАЗЬКА МОВА (VEDDAH, BEDA, BEDDA, VAEDDA, VEDA, VEDDHA, WEDA, WEDDO, ISO 639-3: ved)

Веддазька мова – це вимираючий член сингальсько-мальдівської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 300

(1993 рік) у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка. Користуються сингальським письмом.

ВЕДЖЕВА (WEJEWA, VEVEVA, WAIDJEWА, WAJEWA, WEST SUMBANЕSE, WEWEWA, WEWJEWA, WEYEWА, ISO 639-3: wew)

Мова веджева – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 65,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

ВЕЕ (WEE)

Мови вее – це підгрупа західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 9 мов у 4-х відділах:

- вобе – 1 мова: північна ве;
- ґуере-крагн – 6 мов: ґларо-твабо, даго-доо, західна ве, західна крагн, сапо, східна ве;
- конобо – 1 мова: східна крагн;
- ніябва – 1 мова: ніябва.

Мовами вее говорять більш як 680,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Ліберія.

ВЕЙТО (WEYTO, WAYTO, WEYT'О, ISO 639-3: woy)

Мова вейто – це вже вимерла некласифікована мова. Говорили нею в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

SOMMER, Gabriele A survey on language death in Africa. Language Death: Factual and Theoretical Explorations with Special Reference to East Africa. Berlin and New York: Mouton de Gruyter 1992.

ВЕЛАУНГ' (WELAUNG, ISO 639-3: weu)

Мова велаунг' – це член південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 9,550 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ВЕЛИКА КВЕРБА (GREATER KWERBA)

Мови велика кверба – це галузь мовної родини тор-кверба. До цієї галузі входять 9 мов у 3-х підгалузях:

- ісірава – 1 мова: ісірава;
- кверба – 7 мов у 2-х групах;
- мавес – 1 мова: мавес.

Мовами велика кверба говорять майже 8,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ВЕЛИКІ (WELIKI, KARANGI, WELEKI, ISO 639-3: klh)

Мова великі – це член групи урува підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансново-гвінейської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (GREATER BARITO)

Великобаритські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 33 мови у 4-х підгалузях:

- барито-магакамська – 2 мови: ампананг, тунджунг;
- західна – 5 мов у 2-х групах;
- сама-баджовська – 8 мов у 2-х групах;
- східна – 18 мов у 3-х групах.

Великобаритськими мовами говорять більш як 17,000,000 осіб в Індонезії, на Мадагаскарі та на Філіппінах.

ВЕЛИКОКІЧЕЙСЬКІ МОВИ (GREATER QUECHEAN)

Великокічейські мови - підгалузь кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї підгалузі належать 29 мов у 6-х групах:

- кекчійська – 1 мова: кекчі;
- кічейська – 20 мов у 3-х підгрупах;
- покомська – 5 мов: західна покомчі, південна покомам, східна покомам, східна покомчі, центральна покомам;
- сакапультецька – 1 мова: сакапультеко;
- сіпакапенська – 1 мова: сіпакапенсе;
- успантецька – 1 мова: успантеко;

Великокічейськими мовами говорять 3,500,000 осіб у Республіці Гватемала.

ВЕЛИКОМАМСЬКІ МОВИ (GREATER MAMEAN)

Великомамські мови – це підгалузь кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї підгалузі належать 11 мов у 2-х групах:

- ішільська – 4 мови: авакатеко, коцальська, небахська, чахульська;
- мамська – 7 мов: кучуматанська, південномамська, північномамська, таканек, тахумулько, тектітеко, центральномамська.

Цими мовами говорять 700,000 осіб у Республіці Гватемала.

ВЕЛИКОНАМБАСЬКА МОВА (BIG NAMBAS, V'ĒNEN TAUT, ISO 639-3: nmb)

Великонамбаська мова – це член центральномалекульського підгуртка внутрішньо-малекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,350 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ВЕЛИКОНІКОБАРСЬКІ МОВИ (GREAT NICOBAR)

Великонікобарські мови – це підгалузь нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – південнонікобарська. Говорять нею 58,000 осіб у Республіці Індія на Нікобарських островах.

ВЕЛИКОЦЕНТРАЛЬНІ ФІЛІППІНСЬКІ МОВИ (GREATER CENTRAL PHILIPPINE)

Великоцентральні філіппінські мови - це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 93 мови у 8-х групах:

- ґоронтало-монґондовська – 9 мов у 2-х групах;
- данавська – 3 мови у 2-х групах;
- манобська – 15 мов у 3-х групах;
- палаванська – 7 мов: батацька, молбоґська, брукс-пойнт-палаванська, центральнопалаванська, південно-західна палаванська, таґбанванська, центральнотаґбанванська;
- південноманґіянська – 4 мови у 2-х групах;
- субанонська – 5 мов: західносубанонська, колібуган-субанонська, лапуян-субанунська, північно-субаненська, центральносубаненська;
- умірай-думаґетська – 3 мови: алабат-аґта, камарін-аґта, умірай-аґта.
- центральнофіліппінська – 47 мов 5-х підгрупах і 6 окремих мов.

Цими мовами говорять майже 85,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ВЕЛУВСЬКА МОВА (VELUWS, VELUWE, ISO 639-3: vel)

Велувська мова – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – не визначена. Говорять нею в Королівстві Нідерланди.

ВЕМАЛЬСЬКІ МОВИ (WEMALE)

Вемальські мови – це підгурток мов гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: південновемальська і північновемальська. Цими мовами говорять майже 9,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

ВЕМґО-МАБАС (VEMGO-MABAS, ISO 639-3: vem)

Мова вемґо-мабас – це член леманґської підгрупи леманґ-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (2001 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 5,000 (1983) у Республіці Камерун.

ВЕМЕ-ҐБЕ (WEME GBE, WEME, WEME-GBE, ISO 639-3: wem)

Мова веме-ґбе – це член відділу аджа підгрупи ґбе лівобережної групи підгалузі ква-вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 (1991 рік) у Республіці Бенін.

ВЕНґО (VENGO, BABUNGO, NGE, NGO, NGUU, NGWA, PENGU, VENGI, VENGOO, GHÁŃ VƏŃŃŃŃ, ISO 639-3: bav)

Мова венґо – це член підгуртка південні рінґ гуртка рінґ вузьколужного підвідділу широко-лужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 27,000 (2008 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEROY, Jacqueline Review of: Babungo, be Willi Schaub. *Journal of West African Languages* 16(2): 113-16, 1986.

ВЕНДА (VENDA, CEVENDA, CHIVENDA, TSHIVENDA, TSHIVENḁA, 文达语, 温达语, ISO 639-3: ven)

Мова венда – це член підгуртка венда гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 980,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці (кількість зростає) та 84,000 (1989 рік) у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею.

ВЕНДА (VENDA, S.20)

Мови венда – це підгурток гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – венда. Говорять нею більш як 1,000,000 осіб у Південно-Африканській Республіці та в Республіці Зімбабве.

ВЕНЕЦІЙСЬКА МОВА (VENETIAN, TALIAN, VENET, VÈNETO, VÈNÈTE, VENEZIANO, VENEZIANSCHE, ВЕНЕЦИАНСКИЙ, 威尼斯语, ISO 639-3: vec)

Венеційська мова – це член галло-італійського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,180,000 (2000 рік) в Італійській Республіці, 4,000,000 (2006 рік) у Федеративній Державі Бразилія та 50,000 (1994 рік) у Республіці Хорватія. Користуються латиницею.

ВЕНТУРЕНЬО (VENTUREÑO, ISO 639-3: veo)

Мова вентуреньо – це вже вимерлий член чумаської мовної родини. Нею говорили в південній частині штату Каліфорнія у Сполучених Штатах Америки.

ВЕНУСТІЯНО-ЦОЦІЛЬ (VENUSTIANO CARRANZA TZOTZIL, SAN BARTOLOMÉ VENUSTIANO CARRANZA TZOTZIL, ISO 639-3: tzo)

Мова венустіяно-цоціль – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 4,230 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових і середніх школах.

Часткова література:

COWAN, Marion M. Tzotzil grammar. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 18. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1969.

ВЕПСЬКА МОВА (VEPS, CHUDY, CHUHARI, CHUKHARI, VEPSIAN, VEPSÄ, VEPSE, VEPSIO, WEPSISCH, ВЕПСКИЙ, ISO 639-3: vep)

Вепська мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,750 (2002 рік) у Карелії (Вепська національна волость), Ленінградській і Вологодській областях Російської Федерації. Користуються латиницею. Мову вивчають у деяких початкових школах, але навчання не є обов'язкове. Відсутність чергування приголосних відрізняє вепську мову від інших прибалтійсько-фінських мов. Часткова гармонійність голосних. Унаслідок синкопи й апокопи більшість двоскладових слів перетворилися в односкладові. Відсутня опозиція коротких і довгих приголосних (окрім південного діалекту, де існують вторинні довгі голосні). Фонологічною ознакою є палаталізація. Властива синтетична форма перфекта кондиціонала. Своєрідна негативна форма імперфекта (у південному діалекті). Синтаксис подібний з карельським. Численні лексичні запозичення з російської мови.

Часткова література:

Законодательные акты: О государственной поддержке карельского, вепсского и финского языков в Республике Карелия.

ВЕРАКРУЗ-ГУАСТЕК (VERACRUZ HUASTEC, HUASTECO DE TANTOYUCA, WASTEK, TEENEK, ISO 639-3: hus)

Мова веракруз-гуастек – це член гуастецької галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

CONSTABLE, Peter G. Basic clause structure in Veracruz Hustec. M.A. thesis. University of North Dakota, 1989.

ВЕРАКРУЗ МІХЕ (VERACRUZ MIXE)

Мови веракруз міхе – це підгалузь галузі міхе мовної родини міхе-соке. До цієї підгалузі належать дві мови: олуца-пополука і саюла-пополука. Говорять ними 4,100 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ВЕРАКРУЗ СОКЕ (VERACRUZ ZOQUE)

Мови веракруз соке – це підгалузь галузі соке мовної родини міхе-соке. До цієї підгалузі належать три мови: верховинна пополука, табаско-соке та тексістепек-пополука. Говорять ними 30,500 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ВЕРЕ (VERE)

Мови вере – це підвітка вітки вере-гімме підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підвітки належать 2 мови: кома та мом-джанго. Мовами вере говорять більш як 145,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ВЕРЕ-ГІММЕ (VERE-GIMME)

Мови вере-гімме – це вітка підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 4 мови у 2-х підвітках:

- вере – 2 мови: кома, мом-джанго;
- гімме – 2 мови: гімме, гімніме.

Мовами вере-гімме говорять більш як 150,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

ВЕРЕДАЙ (WEREDAI, ISO 639-3: wei)

Мова вередай – це член галузі тіріо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 490 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ВЕРЕ-ДОВАЙО (VERE-DOWAYO)

Мови вере-довайо – це підгурток гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов, згуртованих у 2-х вітках:

- вере-гімме – 4 мови у 2-х підвітках;
- довайо – 1 мова: дояйо.

Мовами вере-довайо говорять майже 170,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

БЕРІ (WERI, WELE, WELI, ISO 639-3: wer)

Мова вері – це член групи кунімайпа гойлаланської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,160 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOXWELL, Helen & BOXWELL, Maurice Weri phonemes. Linguistic Circle of Canberra Publications A 7: 77-93. 1966.

БЕРСІНГ (WERSING, KOLANA, KOLANA-WERSIN, WARSINA, WERSIN, ISO 639-3: kvw)

Мова версінг – це член групи колана західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 3,700 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ВЕРХНЬОЛУЖИЦЬКА МОВА (UPPER SORBIAN, HAUT SORAB, HORNJOSERBSKI, OBERSORBISCH, UPPER LUSATIAN, WENDISH, HORNJOSERBSCE, HORNJO-SERBŠĆINA, HORNJA ŁUŽICA, HAUT-SORABE, ALTO SORBIO, OBER-SORBISCH, ВЕРХНЕЛУЖИЦКИЙ, 上索布语, ISO 639-3: hsb)

Верхньолужицька мова – це член серболужицької підгалузі західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 18,000 (1985 рік) у Федеративній Республіці Німеччина. Користуються латиницею.

Часткова література:

ŠOŁĆINA, Jana & WORNAR, Edward Obersorbisch im Selbststudium, Hornjoserbšćina za samostudij. Bautzen, 2000.

ТРОФИМОВИЧ К. К. Українсько-верхньолужицький словник [Ч. 1–2]. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1993.

ВЕРХОВИННА ІМБАБУРА (IMBABURA HIGHLAND QUICHUA, OTAVALO QUICHUA, ISO 639-3: qvi)

Мова верховинна імбабура – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 300,000 (1977 рік) у Республіці Еквадор. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Quiquin shimipi yachana. Ministerio de Educación y Cultura. 1982.

ВЕРХОВИННА КАЛЬДЕРОН (CALDERÓN HIGHLAND QUICHUA, CALDERÓN QUICHUA, CAYAMBE QUICHUA, PICHINCHA QUICHUA, ISO 639-3: qud)

Мова верховинна кальдерон – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 25,000 (1987 рік) у Республіці Еквадор. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Ashca parluguna yachacuna 3. Ministerio de Educación y Cultura. 1982.

ВЕРХОВИННА КАНЯР (CAÑAR HIGHLAND QUICHUA, ISO 639-3: qxr)

Мова верховинна каняр – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) у Республіці Еквадор. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ВЕРХОВИННА ЛОХА (LOJA HIGHLAND QUICHUA, LOJA QUICHUA, SARAGURO QUICHUA, ISO 639-3: qvj)

Мова верховинна лоха – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 30,500 (2000 рік) у Республіці Еквадор. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WEBER, David J. Juan del Oso. Serie Lingüística Peruana 26. Yarinacocha: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano. 1987.

ВЕРХОВИННА ПОПОЛУКА (HIGHLAND POPOLUCA, POPOLUCA DE LA SIERRA, SIERRA POPOLUCA, SOTEAPANEC, SOTEAPAN ZOQUE, ISO 639-3: poi)

Мова верховинна пополука – це член підгалузі веракруз соке галузі соке мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 30,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет. Короткі слова, багато афіксів.

Часткова література:

ELSON, Benjamin F. Gramatica Popoluca de la Sierra. 1984 segunda impresion Gramáticas de Lenguas Indígenas de México, 6. Xalapa, Mexico: Universidad Veracruzana, 1984.

ВЕРХОВИННА ПУЕБЛА (HIGHLAND PUEBLA NAHUATL, MEJICANO DE ZACAPOAXTLA, NÁHUAT DE LA SIERRA DE PUEBLA, SIERRA AZTEC, SIERRA PUEBLA NÁHUATL, ZACAPOAXTLA NÁHUAT, ISO 639-3: azz)

Мова верховинна пуббла – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 125,000 (1983 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

ROBINSON, Dow F., editor. Aztec studies 1: Phonological and grammatical studies in modern Nahuatl dialects. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 19. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma. ix, 74 p. 1969.

ВЕРХОВИННА САЛАСАКА (SALASACA HIGHLAND QUICHUA, SALASACA QUICHUA, TUNGURAHUA HIGHLAND QUICHUA, TUNGURAHUA QUICHUA, ISO 639-3: qxl)

Мова верховинна саласака – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 14,300 (2000 рік) у Республіці Еквадор. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CHANGO MASAQUIZA, Fanny & MARLETT, Stephen A. Salasaca Quichua. Journal of the International Phonetic Association 38(2): 223-227, 2008.

ВЕРХОВИННА ТОТОНАЦЬКА МОВА (HIGHLAND TOTONAC, SIERRA TOTONAC, TOTONACO DE LA SIERRA, ZAPOTITLÁN DE MÉNDEZ TOTONAC, ISO 639-3: tos)

Верховинна тотонацька мова - це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 120,000 (1982 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ASCHMANN, Elizabeth D. The relative clause in Highland Totonac. SIL Mexico Workpapers 6: 1-27. 1984.

ВЕРХОВИННА ЧІМБОРАЗО (CHIMBORAZO HIGHLAND QICHUA, ISO 639-3: qug)

Верховинна чімборазо – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 1,000,000 (1990 рік) у Республіці Еквадор. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BORMAN, M.B. Listas comparativas de palabras en diez idiomas autóctonos ecuatorianos. Cuadernos Etnolingüísticos, 13. Quito: Instituto Lingüístico de Verano, 1991.

ВЕРХОВИННІ КАМІЙСЬКІ МОВИ (HIGHLANDS CHAMIC)

Верховинні камійські мови – це підгрупа камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 7 мов - 1 відділ і 2 окремі мови:

- північний – 5 мов: 1 підвідділ і 1 окрема мова ;
- мова джарай;
- мова раде.

Цими мовами говорять майже 725,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Китайській Народній Республіці.

ВЕРХОВИННОКОНДЖОЙСЬКА МОВА (HIGHLAND KONJO, KONJO PEGUNUNGAN, KONYO, ISO 639-3: kjk)

Верховинноконджойська мова – це член макассарської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ВЕСТФАЛЬСЬКА МОВА (WESTPHALIEN, WESTFAELISCH, WESTFÄLISCH, 斯特法伦语, ISO 639-3: wep)

Вестфальська мова – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена. Говорять нею в районі північно-західної Вестфалії у Федеративній Республіці Німеччина.

ВЕХОЗ (WICHÍ LHAMTÉS VEJOZ, MATACO VEJOZ, VEJOS, BERMEJO, ISO 639-3: wlv)

Мова вехоз – це член матацької галузі матако-гвайпурської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 25,000 (1991 рік) у Республіці Аргентина. Користуються латиницею.

В'ЄТ-МУОНГЬСЬКІ МОВИ (VIET-MUONG)

В'єт-муонгьські мови – це одна з галузей мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять 10 мов у 5-х підгалузях:

- в'єтнамська – 1 мова: в'єтнамська.
- куойська – 2 мови: гунг, тго;
- муонгьська – 3 мови: бо, муонг, нгуон;

- тгавунгська – 1 мова: агеу;
- шутська – 3 мови: арем, маленг, шут;

Цими мовами говорять 70,000,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Королівстві Таїланд та в Лаоській Народній Республіці.

В'ЄТНАМСЬКА МОВА (VIETNAMESE, TIẾNG VIỆT, ANNAMESE, CHING, GIN, JING, KINH, VIET, VIETNAMIEN, VIETNAMITA, VIETNAMESISCH, ВЬЕТНАМСКИЙ, 南语, 京语, ISO 639-3: vie)

В'єтнамська мова – це одинокий член в'єтнамської підгалузі віет-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 65,800,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам, 393,000 (2000 рік) у Республіці Камбоджа та 7,200 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

SOPHANA SRICHAMPA Patterns of polite expressions in Vietnamese. Mon-Khmer Studies 38: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures: Special Volume Dedicated to Dr. David Thomas 38: 117-147, 2009.

ZHIZHI, Zhou & QIXIANG, Yan On the genetic affiliation of Vietnamese. Mon-Khmer Studies 27: 145-54, 1997.

В'ЄТНАМСЬКІ МОВИ (VIETNAMESE)

В'єтнамські мови – це підгалузь в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – в'єтнамська. Говорять нею більш як 68,000,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Республіці Камбоджа та в Китайській Народній Республіці.

ВИТИ (VITI, VÖTÖ, ISO 639-3: vit)

Мова виті – це некласифікований член вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – неозначена. Говорять нею в Федеративній Республіці Нігерія.

ВИЯНДОТ (WYANDOT, WENDAT, WYANDOTTE, WYENDAT, ISO 639-3: wya)

Мова вияндот – це майже вимерлий одинокий член гуронської підгалузі північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 24 (2000 рік у США). Користуються модифікованою латиницею.

ВІДУНДА (VIDUNDA, CHIVIDUNDA, KIVIDUNDA, NDUNDA, ISO 639-3: vid)

Мова відунда – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 32,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ВІЕМО (VIEMO, VIGE, VIGUÉ, VIGYE, ISO 639-3: vig)

Мова віемо – це член підгрупи віемо групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1995 рік) у Буркіна-Фасо.

Часткова література:

BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Vigué (Viemo) language. SIL Electronic Survey Reports 2002-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract/asp?ref=2002-009>

ВІЕМО (VIEMO)

Мови віемо – це підгрупа групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова - віемо. Цією мовою говорять 8,000 осіб у Буркіна-Фасо.

ВІЇДСЬКА МОВА (VIID, SENGGI, ISO 639-3: snu)

Віідська мова – це член вариської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 250 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії (одне село).

ВІЙОТ (WIYOT, WISHOSK, ISO 639-3: wiy)

Мова вйот – це вимерлий член галузі вйот алгійської мовної родини. Говорили нею у США (штат Каліфорнія).

ВІЙОТ (WIYOT)

Мови вйот – це вимерла галузь алгійської мовної родини. До цієї галузі входила лиш одна мова – вйот. Говорили нею у США (штат Каліфорнія).

ВІКАЛКАН (WIKALKAN, WIK-NGATHARA, WIK-NGATHARRA, WIK-NGATRR, WIKNGATARA, ISO 639-3: wik)

Мова вікалкан – це член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 86 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія – старші віком.

ВІК-ЕПА (WIK-EPA, WIK-EP, ISO 639-3: wie)

Мова вік-епа – це вимерлий член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ВІК-ІЯНГ (WIK-IYANH, ISO 639-3: wij)

Мова вік-іянґ – це вимираючий член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 40 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

ВІК-КЕЯНґАН (WIK-KEYANGAN, ISO 639-3: wif)

Мова вік-кеянґан – це вимерлий член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ВІК-МЕАНГА (WIK-ME'ANHA, WIK-EM'AN, ISO 639-3: wih)

Мова вік-меанга – це вимираючий член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 12 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

ВІК-МУНґКАН (WIK-MUNGKAN, MUNKAN, WIK-MUNGKHN, WIK-MUNKAN, ISO 639-3: wim)

Мова вік-мунґкан – це член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 840 (1996 рік) у Квінсленді, Австралія.

Часткова література:

KILHAM, Christine A. Word order in Wik-Mungkan. A word of language: Papers presented to Professor S. A. Wurm on his 65th birthday. 361-68. Pacific Linguistics C, 100. Canberra: Australian National University, 1987.

ВІК-НґАТГАНА (WIK-NGATHANA, ISO 639-3: wig)

Мова вік-нґатгана – це член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 130 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

ВІКНґЕНЧЕРА (WIKNGENCHERA, NANTJARA, NGANDJARA, NGANTJERI, NJINTURAWIK-NGANHCARA, WIK, WIK-NANTJARA, ISO 639-3: wua)

Мова вікнґенчера – це вимираючий член середньопаманської групи паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1970 рік) у Квінсленді, Австралія.

ВІЛАВІЛА (WILAWILA, WILA-WILA, ISO 639-3: wil)

Мова вілавіла – це вимерлий член ворорської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

ВІЛЕЛАСЬКА МОВА (VILELA, UAKAMBALELTÉ, ATALALÁ, CHULUPÍ~CHUNUPÍ, ISO 639-3: vil)

Вілеласька мова – це майже вимерлий член луль-вілеласької мовної родини. Кількість мовців – 20 (1981 рік) у Республіці Аргентина.

ВІЛІ (VILI, CIVILI, FIOT, FIOTE, TSIVILI, ISO 639-3: vij)

Мова вілі – це член підгуртка конґо гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 7,310 (2000 рік) у Республіці Конґо та 3,690 (2000 рік) у Республіці Ґабон.

ВІЛЛАВМЕЗ (WILLAUMEZ)

Мови віллавмез – це гурток новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: бола, булу, мерамера і ннаканай. Говорять ними 30,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВІЛЯМІВСЬКА МОВА (WYMYSORYS, WILAMOWICEAN, WYMYSIÖERYŚ, VILAMOVIAN, ISO 639-3: wym)

Вілямівська (вілямівіцька) мова – це вже майже вимерлий член східного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 70 (2006 рік) у місті Вілямівіца в Республіці Польща; тільки старші особи. Мешканці Вілямівіца є нащадками голандських, німецьких і шотландських поселенців, які прибували до Польщі в 13 сторіччі.

ВІНЗА (VINZA, ISO 639-3: vin)

Мова вінза – це член підгуртка руанда-рунді гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ВІНІЄ (WINYÉ, KŌ, KOLS, KOLSI, ISO 639-3: kst)

Мова вініє – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо.

ВІНМАВІС (VINMAVIS, BANGGOR, LAMBUMBU, NEVE'EI, TELAG, ISO 639-3: vnm)

Мова вінмавіс – це член центрально-малекульського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2007 рік) у Республіці Вануату.

ВІННЕБАҒО (WINNEBAGO)

Мови віннебаҒо – це підгрупа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї підгрупи входить лиш 1 мова - го-чунк. Цією мовою говорять ще 11 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ВІНСЕНТІЙСЬКА МОВА (VINCENTIAN CREOLE ENGLISH, VINCY TWANG, ISO 639-3: svc)

Вінсентійська мова – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 138,000 (1989 рік) у Сент-Вінсент і Гренадини. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOLBROOK, David J. The classification of the English-lexifier creole languages spoken in Grenada, Guyana, St. Vincent, and Tobago using a comparison of the markers of some key grammatical features: a tool for determining the potential to share and/or adapt literary development materials. Ph.D. The University of West Indies, 2006.

ВІНТУ (WINTU, WINTUN, WINTUAN, WINT^hU:H, ISO 639-3: wit)

Мова вінту – це вже майже вимерлий член каліфорнійсько-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1997 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

Часткова література:

PECK, Charles W. Review of: Wintu texts, by Alice Shepherd. Word 43: 149-50. 1992.

ВІПІ (WIPI, GIDRA, JIBU, ORIOMO, ISO 639-3: gdr)

Мова віпі – це член мовної родини східні транс-флай. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 3,500 (1999 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FLEISCHMANN, Lillian & TURPEINEN, Sinikka A dialect survey of Eastern Trans-Fly languages. Surveys in five Papua New Guinea languages, 5-50. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 16. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1976.

ВІРАДГУРІ (WIRADHURI, BERREMBEEL, WARANDGERI, WEROGERI, WIRATHERI, WIRA-ATHOREE, WIRADHURRI, WIRADJURI, WIRADURI, WIRAIDYURI, WIRAJEREE, WIRASHURI, WIRATHERI, WIRRACHAREE, WIRRAI'YARRAI, WOORAGURIE, WORDJERG, ISO 639-3: wrh)

Мова вірадгурі – це вимерлий член вірадгурської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Новому Південному Уельсі.

ВІРАДГУРСЬКІ МОВИ (WAIRADHURIC)

Вірадгурські мови – це одна з 30 галузей пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належать три мови – вайґаайбуван-нґіямбаа, вірадгурі та ґаміларай. Говорять ними ще лиш 15 осіб у Новому Південному Уельсі.

ВІРАКСЬКІ МОВИ (VIRAC)

Віракські мови – це підвідділ надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього

підвідділу належить лиш одна мова – південнобікольська. Говорять нею 85,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ВІРАНґУ (WIRANGU)

Мови віранґу – це група мов південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи належить тільки одна, вже майже вимерла, мова – віранґу. Говорять нею ще лиш 2 особи в Південній Австралії.

ВІРАНґУ (WIRANGU, NHAWU, NJANGGA, NYANGGA, WARRANGOO, WIRONGU, WIRONGUWONGGA, WIRRUNG, WIRRUNGA, ISO 639-3: wiw)

Мова віранґу – це майже вимерлий член групи віранґу південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної родини. Кількість мовців – 2 (1981 рік) у Південній Австралії.

ВІРАФЕД (WIRAFÉD, UIRAFED, WIROFÉD, ISO 639-3: wir)

Мова вірафед – це вже вимерлий член підгалузі апіяка галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ВІРГІНСЬКІ ОСТРОВИ (VIRGIN ISLANDS CREOLE ENGLISH, 维尔京群岛克里奥尔英语, ISO 639-3: vic)

Мова віргінські острови – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 52,300 (1980 рік) на Віргінських Островах (володіння США), 19,700 (2003 рік) на Віргінських Островах (володіння Об'єднаного Королівства Великої Британії та Північної Ірландії) і 16,700 (2002 рік) на Нідерландських Антильських островах.

ВІРМЕНО-ЦИГАНСЬКА МОВА (ARMENIAN-ROMANI, LOMAVREN, ARMENIAN BOSA, ARMENIAN BOSHA, BOSA, BOSHA, ISO 639-3: rmi)

Вірмено-циганська мова (ломаврєнська) – це вже майже вимерла змішана мова: вірменська і циганська (ромська). Кількість мовців – 50 (2004 рік) у Вірменії та можливо декілька осіб у Сирійській Арабській Республіці.

Часткова література:

HIGGIE, Brenda Lanel Proto-Romanes phonology. Ph.D. University of Texas at Austin, 1984.

ВІРМЕНСЬКА МОВА (ARMENIAN, ENA, ERMENI DILI, ERMENICE, HAIEREN, SOMKHURI, ARMÉNIEN, ARMENIO, ARMENISCH, АРМЯНСКИЙ, Հայերեն, 亚美尼亚语, ISO 639-3: hye)

Вірменська мова – це одинокий член вірменської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 33 діалекти. Кількість мовців – 3,140,000 (2001 рік) у Вірменії, 152,000 у Республіці Азербайджан, 2,740 (1987 рік) у Республіці Кіпр, 290 (2001 рік) в Угорській Республіці, 171,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран, 60,000 у Республіці Ірак, 3,000 (1971 рік) у Державі Ізраїль, 8,000 (1971 рік) у Гашемітському Королівстві Йорданія, 235,000 (1986 рік) у Республіці Ліван, 320,000 (1993 рік) у Сирійській Арабській

Республіці та 40,000 (1980 рік) у Турецькій Республіці. Користуються вірменським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. У вірменській мові існує 6 голосних і 30 приголосних фонем. Іменник має 2 числа. У деяких діалектах залишково збереглися сліди двоїни. Граматичний рід зник. Існує постпозитивний означений артикль. Розрізняють 7 відмінків і 8 типів відмін. Дієслово у сучасній вірменській мові має категорії стану, виду, особи, числа, способу, часу. Поширені аналітичні конструкції дієслівних форм. Морфологія вірменської мови переважно аглютинативна, з елементами аналітизму.

Часткова література:

HOLST, Jan Henrik Armenische Studien. Wiesbaden: Harrassowitz. 2009.

ВІРМЕНСЬКІ МОВИ (ARMENIAN)

Вірменські мови – це родина індоєвропейської мовної надродини. До цієї родини входить лиш одна мова – вірменська. Говорять нею майже 6,500,000 осіб у Вірменії та в широкій діяспорі.

Часткова література:

HOLST, Jan Henrik Armenische Studien. Wiesbaden: Harrassowitz. 2009.

ВІРУ (WIRU, WITU, ISO 639-3: wiu)

Мова віру – це член галузі віру трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 15,300 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

KERR, Harland B. A theory of language organisation based on Hjelmslev's function oriented theory of language. Perspectives on language and text: Essays and poems in honor of Francis I. Andersen's sixtieth birthday, July 28, 1985, 101-21. Winona Lake: Eisenbrauns. 1987.

ВІРУ (WIRU)

Мови віру – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – віру. Цією мовою говорять 15,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

Outside and Inside Meanings: Non-Verbal and Verbal Modalities of Agonistic Communication the Wiru of Papua New Guinea" in Man and Culture in Oceania, Vol. 15

ВІТОВ (VITOU, TAKAR, ISO 639-3: vto)

Мова вітов – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 630 (2007 рік) у провінції Папуа в Індонезії; здебільша старші віком особи.

ВІТОТСЬКІ МОВИ (WITOTO)

Вітотські мови – це галузь вітотської мовної родини. До цієї галузі належать 4 мови у 2-х підгалузях:

- окаяна – 1 мова: окаяна;
- властивовітотська – 3 мови в 2-х групах: мініка-муруй – 2 мови;
- ніподе – 1 мова.

Цими мовами говорять майже 15,000 осіб у Республіці Перу та в Республіці Колумбія.

ВІТОТСЬКІ МОВИ (WITOTOAN)

Вітотські мови – це родина мов, до якої входять 6 мов у 2-х галузях:

- борська – 2 мови: бора, муйнане;
- вітотська – 4 мови у 2-х підгалузях.

Вітотські мови – це синтетичні і аглютинативні мови. Більшість з них має 11 приголосних і 5-6 голосних звуків. Іменники мають до 7 відмінків. Уживають велику кількість суфіксів.

Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Вітотськими мовами говорять більш як 18,000 осіб у Республіці Перу та в Республіці Колумбія.

ВІТЯЗЬКІ МОВИ (VITIAZ)

Вітязькі мови – це гурток мов нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входять 37 мов у 9-х підгуртках:

- бел – 8 мов у 2-х вітках;
- кіленге-малеу – 1 мова: малеу-кіленге;
- корап – 3 мови: ароп-локеп, карнай, маласанґа;
- манґап-мбула – 1 мова: мбула;
- менґен – 3 мови: лоте, мамусі, менґен;
- південно-західна новобританська – 17 мов у 3-х вітках;
- ройнджі-неная – 2 мови: мато, ронджі;
- сіо – 1 мова: сіо;
- тамі – 1 мова: тамі.

Вітязькими мовами говорять 135,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВІЧІТА (WICHITA, ISO 639-3: wic)

Мова вічіта – це майже вимерла мова групи вічіта південної галузі каддоанської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Кількість мовців – 1 (2008 рік) у штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки.

ВІЧІТА (WICHITA)

Мови вічіта – це майже вимерла група мов південної галузі каддоанської мовної родини. До неї належить лиш одна мова – вічіта. Нею говорить ще лиш 1 особа в штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки.

ВІШАВСЬКА МОВА (VISHAVAN, MALANKUDI, MALARKUTI, ISO 639-3: vis)

Вішавська мова – це некласифікований член дравідської мовної родини. Кількість мовців – 150 (1994 рік) в Індії.

ВІЯКІ (WIAKI)

Мови віякі – це підгалузь маймайської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – мінідієн. Цією мовою говорять 100 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВІЯРУМУС (WIARUMUS, IMANDI, MANDI, ISO 639-3: tua)

Мова віярумус – це член марієнберзької галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 460 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ВЛАСТИВІ ДАНІ (DANI PROPER)

Мови властиві дані – це група мов підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать сім мов: валак, горішньодолинна дані, гупла, долішньодолинна дані, західна дані, нггем і середньодолинна дані. Мовами властиві дані говорять майже 280,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ВЛАСТИВІ ДЕЙЛІЙСЬКІ МОВИ (DALY PROPER)

Властиві дейлійські мови – це вимираюча підгалузь малагмалагської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять дві мови: каму і маднгеле. Цими мовами говорять тільки 15 осіб у Північній Території Австралії.

ВЛАСТИВІ ДЖОЛА (JOLA PROPER)

Мови властиві джола - це відділ підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить 9 мов у 3-х підвідділах:

- карон-мломп – 2 мови: карон, мломп;
- кватай – 1 мова: куваатаай;
- центральні джола – 6 мов у 4-х гуртках.

Цими мовами говорять більш як 550,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гвінея-Бісау.

ВЛАСТИВІ ЗАХІДНІ БОМБЕРАЙ (WEST BOMBERAI PROPER)

Мови властиві західні бомберай – це група мов підгалузі західні бомберай західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: багам та іга. Мовами властиві західні бомберай говорять 6,600 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ВЛАСТИВІ МАЙМАЙСЬКІ МОВИ (MAIMAI PROPER)

Властиві маймайські мови – це підгалузь маймайської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі належать 3 мови: гейо, силіпут і яганг. Властивими маймайськими мовами говорять дещо більш як 4,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ВЛАСТИВІ МАЛАГМАЛАГСЬКІ МОВИ (MALAGMALAG PROPER)

Властиві малагмалагські мови – це вимираюча підгалузь малагмалагської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 2 мови: мулукмулукська і тіярейтська. Цими мовами говорять ще лиш 19 осіб у Північній Території Австралії.

ВЛАСТИВІ ПІВДЕННІ ПТИЧА ГОЛОВА (SOUTH BIRD`S HEAD PROPER)

Мови властиві південні птича голова – це підгалузь галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов у 3-х групах:

- західна – 3 мови: кабурі, кайс, пураті;
- східна – 2 мови: арандай, кемберано;
- центральна – 1 мова: кокода.

Мовами властиві південні птича голова говорять 8,200 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ВЛАСТИВІ ТАКАНА (TACANA PROPER)

Мови властиві такана – це група мов підгалузі кавінена-такана галузі араона-такана таканської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: реесано, такана та торомоно. Мовами властиві такана говорять 6,620 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ВЛАСТИВІ ТАЛОДІ (TALODI PROPER)

Мови властиві талоді – це підгалузь галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать 8 мов у 4-х групах: джоманг – 1 мова: талоді;

- нгіле-денгебу – 2 мови: даг'ік, нгіле;
- ндінг – 1 мова: ндінг;
- точо – 4 мови: ачерон, лумун, торона, точо.

Мовами властиві талоді говорять більш як 126,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ВЛАСТИВОВІТОЦЬКІ МОВИ (WITOTO PROPER)

Властивовітоцькі мови – це підгалузь вітоцької галузі вітоцької мовної родини. До цієї підгалузі входять 3 мови в 2-х групах:

- мініка-муруй – 2 мови: мініка, муруй;
- ніподе – 1 мова: ніподе.

Цими мовами говорять 14,700 осіб у Республіці Перу та в Республіці Колумбія.

ВЛАСТИВОКАЯНСЬКІ МОВИ (KAYAN PROPER)

Властивокаянські мови – це відділ каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 8 мов: багавська, барам-каянська, бусанг-каянська, вагав-каянська, магакам-каянська, мендалам-каянська, реджанг-каянська та річна каянська. Цими мовами говорять 35,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

ВЛАСТИВОМАНДАРСЬКІ МОВИ (MANDARA PROPER)

Властивомандарські мови – це підгрупа ламанг-мандарської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 7 мов у 3-х відділах:

- г'лавда – 5 мов: г'воко, г'лавда, г'дудф-г'ава, д'гведе, синені ;
- мандараська – 1 мова: вандала;
- подоко – 1 мова: парква.

Цими мовами говорять майже 215,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

ВЛАСТИВОМОНГОЛЬСЬКІ МОВИ (MONGOLIAN PROPER)

Властивомонгольські мови – це підгрупа халха-бурятської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: внутрішньомонгольська та халха-монгольська. Цими мовами говорять більш як 5,700,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Монголії.

ВЛАСТИВОСАРСЬКІ МОВИ (SARA PROPER)

Властивосарські мови – це підвідділ відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належить 17 мов:

- гурток сара-каба – 5 мов: кулфа, сара-дунджо, сара-каба, сара-каба-деме, сара-каба-наа;
- 12 окремих мов: беджонд, горо, гор, гулай, дамба, каба, лака, манго, мбай, нгам, нгамбай, сар.

Властивосарськими мовами говорять більш як 1,800,000 осіб у Республіці Чад і в Центрально-Африканській Республіці.

ВЛАСТИВОСЕНТАНСЬКІ МОВИ (SENTANI PROPER)

Властивосентанські мови – це підгалузь галузі сентані мовної родини східні птича голова-сентані. До цієї підгалузі належать 3 мови: нафрі, сентані й табла. Властивосентанськими мовами говорять більш як 35,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ВЛАСТИВОСІУАНСЬКІ МОВИ (SIOUAN PROPER)

Властивосіуанські мови – це галузь сіуанської мовної родини. До цієї галузі входять 16 мов у 3-х підгалузях:

- долина Міссурі – 2 мови: гідаца, кров;
- південно-східна – 3 мови в 2-х групах;
- центральна – 11 мов у 2-х групах.

Властивосіуанськими мовами говорять ще майже 35,000 осіб у Сполучених Штатах Америки і в Канаді.

ВЛАСТИВОТАНГАЛЬСЬКІ МОВИ (TANGALE PROPER)

Властивотангальські мови - це відділ відділу тангальської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: кваамі, кутто, куші, перо, пія-квончі та тангальська. Говорять ними 184,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ВНУТРІШНІ БІКОЛЬСЬКІ МОВИ (INLAND BIKOL)

Внутрішні бікольські мови – це підвідділ надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: албай-бікольська, іріґа-бікольська і іріґа-аґта. Внутрішніми бікольськими мовами говорять 2,100,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ВНУТРИШНІ ЗАХІДНІ БАНГКУ-ТОЛАЦЬКІ (INNER WESTERN BANGKU-TOLAKI)

Внутрішні західні бангку-толацькі мови – це підвідділ західного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 3 мови: морі-атас, падое, томадіно. Говорять ними більш як 22,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

ВНУТРИШНІ ІДЖО (INLAND IJO)

Мови внутрішні іджо - це група підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – бісені. Цією мовою говорять 4,800 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ВНУТРИШНІ САЛІСЬКІ МОВИ (INTERIOR SALISH)

Внутрішні саліські мови – це галузь саліської мовної родини. До цієї галузі належать 8 мов у 2-х підгалузях:

- південна – 5 мов: каліспел-пенд д'орей, кер д'ален, колумбія-веначі, оканоґан і спокан;
- північна – 3 мови: ліллооет, томпсон і шусвап.

Внутрішніми саліськими мовами говорять ще дещо понад 2,100 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

ВНУТРИШНІ СУЛУ-САМА (INNER SULU SAMA)

Мови внутрішні сулу-сама – це підгрупа групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 3 мови: балангінська, південна сама і центральна сама. Цими мовами говорять несповна 500,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ВНУТРИШНЬОМАЙПУРАНСЬКІ МОВИ (INLAND NORTHERN MAIPURAN)

Внутрішньомайпуранські мови – це група мов північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. До неї входять 13 мов: ахаґуа, баніва, баніуа, баре, ґварекенська, кабіярська, куріпацька, мандагуака, піяпоко, ресіґарська, таріянська, юкунська та явітерська. Говорять ними більш як 31,000 осіб у Республіці Колумбія, в Боліварській Республіці Венесуела, в Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Перу.

ВНУТРИШНЬОМАЛЕКУЛЬСЬКІ МОВИ (MALEKULA INTERIOR)

Внутрішньомалекульські мови – це гурток мов північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 12 мов у 3-х підгуртках:

- лабо – 1 мова: лабо;
- маланамбаська – 3 мови: діксон-ріф, летембой, репанбітип;
- центральномалекульський – 8 мов: катбол, лареват, лінґарак, ліцліц, мараґус, великонамбаська, насаріян, вінмавіс.

Цими мовами говорять несповна 9,000 осіб у Республіці Вануату.

ВНУТРІШНЬОМОНГОЛЬСЬКА МОВА (PERIPHERAL MONGOLIAN, INNER MONGOLIAN, MENGGU, MONGGOL, MONGOL, SOUTHERN-EASTERN MONGOLIAN, МОНГОЛ ХЭЛ, 内蒙古话, ISO 639-3: mvf)

Внутрішньомонгольська мова – це член властивомонгольської підгрупи халха-бурятської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 8 головних діалектів. Кількість мовців – 3,380,000 (1982 рік) у Китайській Народній Республіці та деяка кількість у Монголії. Користуються монгольським письмом.

Часткова література:

JANHUNEN, Juha The Mongolic languages. London, 2003.

ВОБЕ (WOBE)

Мови вобе – це відділ підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – північна ве. Цією мовою говорить 156,000 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

ВО-ВА (VO WA, AWA, K’AWA, KAWA, VA, VO, WA PROPER, WA PWI, WAKUT, 佤语, ISO 639-3: wbm)

Мова во-ва – це член відділу ва вайської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

HOPPLE, Paulette In their own language: finding communication centers among selected dialects of Wa. Seminar papers of different academic disciplines about Lawa in Laana, 7-8 March, 1988, 33-41. Chiangmai: Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Teacher’s College, Lanna United Colleges, 1988.

БОВН МЕВ (WOUN MEU, CHANCO, CHOCAMA, NOANAMA, NOENAMA, NONAMA, WAUMEO, WAUN MEO, WAUNANA, WOUNMEU, ISO 639-3: noa)

Мова вовн мев – це член мовної родини чоко. Кількість мовців – 3,000 у Республіці Панама і 3,000 у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SÁNCHEZ A., CASTRO G. Micaela & Olga Una gramática pedagógica del waunana: primera parte. Lenguas de Panamá, 3. Panama: Instituto Lingüístico de Verano. 175 p. 1977.

ВОҒАМУСІН (WOGAMUSIN, WONGAMUSIN, ISO 639-3: wog)

Мова воґамусін – це член галузі воґамусін-ченапаян мовної родини сепік. Кількість мовців – 700 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея (4 села).

ВОҒАМУСІН-ЧЕНАПІЯН (WOGAMUSIN-CHENAPIAN)

Мови воґамусін-ченапіян – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать дві мови: воґамусін і ченапіян. Цими мовами говорять майже 900 осіб у Папуа-Нова Гвінея (5 сіл).

ВОҒЕО (WOGEO, UAGEO, ISO 639-3: woc)

Мова воґео – це член підгуртка манам гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,620 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ВОДЖЕНАКА (WOJENAKA, MALINKÉ, ODIENNÉ JULA, ODIENNEKAKAN, ISO 639-3: jod)

Мова водженака – це член підвітки манінка-морі вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 120,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

BOONE, Douglas and others Enquête Sociolinguistique en Langues Manding. SIL Electronic Survey Reports 2007-006. 37 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-006>

ВОДСЬКА МОВА (VOD, VODIAN, VOTE, VOTIAN, VOTIC, VOTISH, VAĎĎA, VOTIO, WOTISCH, ВОДСКИЙ, 沃提克语, ISO 639-3: vot)

Водська мова – це вже майже вимерлий член фінської галузі уральської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15 (1997 рік) в європейській частині Російської Федерації, тільки старші віком особи.

Часткова література:

ЧЕРНЯВСКИЙ, В. Vaďďa tšeeli (Izeõpõttaja) / Водский язык (Самоучитель) ("Votic Self-Taught Book")

ВОЙ (WOI, WO'OI, ISO 639-3: wbw)

Мова вой – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,300 (1987 рік) в Індонезії (Папуа).

ВОКО (VOKO)

Мови воко – це підгурток гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – лонґто. Цією мовою говорять 2,400 осіб у Республіці Камерун.

ВОКО-ДОВАЙО (VOKO-DOWAYO)

Мови воко-довайо – це гурток підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 7 мов, згуртованих у 3-х підгуртках:

- вере-довайо – 5 мов у 2-х вітках;
- воко – 1 мова: лонґто;
- кутін – 1 мова: пеере.

Мовами воко-довайо говорять майже 190,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

ВОЛАЙТА (WOLAYTTA, BORODDA, OMETO, UALAMO, UBA, UOLLAMO, WALAMO, WOLAITTA, ВОЛАМО, 瓦拉莫语, ISO 639-3: wal)

Мова волайта – це член центрального підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи ґонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,230,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ADAMS, Bruce A Wolaamo fable: The editing of oral literature. Notes on Literacy 13: 24-29. 1972.

ABEBE, Alemayehu Ometo dialect pilot survey report. SIL Electronic Survey Reports 2002-012: 15. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-012>

ВОЛАНІ (WOLANI, WODA, WODA-MO, WODANI, ISO 639-3: wod)

Мова волані – це член підгалузі озерні віссель західної галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1992 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ВОЛАНСЬКА МОВА (WOLANE, WALANE, WELENE, OLANE, ISO 639-3: wle)

Воланська мова – це член гарарі-східногуразького відділу трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – невідома. Говорять нею в південно-західній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія.

ВОЛЕАЯН (WOLEAIAN, ISO 639-3: woe)

Мова волеаян – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,630 (1987 рік) на 22-х островах у Федеративних Штатах Мікронезії.

ВОЛІО (WOLIO, BAUBAU, BUTON, BUTONESE, BUTUNG, ISO 639-3: wlo)

Мова воліо – це член воліо-камаруської групи воту-вольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців –

65,000 (2005 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії і також якась кількість у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

ANCEAUX, J. C.; GRIMES, Charles E. & van den BERG, René Wolio: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 1, 573-84. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York, 1995.

ВОЛІО-КАМАРУСЬКІ МОВИ (WOLIO-KAMARU)

Волю-камаруські мови – це група мов вotu-волійської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать дві мови: камару і волю. Говорять ними майже 70,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ВОЛОСЬКІ МОВИ (VLAX)

Волоські мови – це підгрупа ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – волоськоромська. Говорять нею 900,000 осіб у Румунії та в інших країнах світу.

ВОЛОСЬКОРОМСЬКА МОВА (VLAX ROMANI, DANUBIAN, GYPSY, ROMANESE, TSIгене, VLAX ROMANY, ВЛАХ РОМАНИ, ISO 639-3: rmy)

Волоськоромська мова – це член волоської підгрупи ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 242,000 (2002 рік) у Румунії, 60,000 (1991 рік) у Республіці Албанія, 400,000 (2004 рік) у Боснії і Герцеговині, 500 у Республіці Болгарія, 79,000 (2001 рік) у Республіці Колумбія, 10,000 у Французькій Республіці, 5,750 у Федеративній Республіці Німеччина, 1,000 у Грецькій Республіці, 4,000 в Італійській Республіці, 1,000 в Королівстві Нідерланди, 500 (1993 рік) у Королівстві Норвегія, 5,000 у Республіці Польща, 500 у Республіці Португалії, 10,000 у Російській Федерації, 500 у Республіці Словаччина, 1,500 у Королівстві Швеція, 4,100 (2004 рік) у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії та деяка кількість в Україні. Користуються кирилицею або латиницею, залежно від країни перебування.

Часткова література:

GARDNER, S. A. & GARDNER, D. J. A provisional phonology of Gabor Romani. Romani Studies 5 18(2): 155-199, 2008.

ВОЛОФ (WOLOF, OUOLOF, VOLOF, WALAF, WARO-WARO, YALLOF, VOLOFO, 沃洛夫语, 渥鲁夫语, ISO 639-3: wol)

Мова волоф – це член волофської підгрупи сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,930,000 (2006 рік) у Республіці Сенегал та 12,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Мавританія. Користуються арабським та латинським письмами.

Часткова література:

UNSETH, Carla Vowel harmony in Wolof. Occasional Papers in Applied Linguistics 7: n.p. [8].
<http://www.gial.edu/opal/index.htm>

ВОЛОФСЬКІ МОВИ (WOLOF, FULA-WOLOF)

Волофські мови – це підгрупа сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: волоф і гамбійська. Волофськими мовами говорять більш як 4,100,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гамбія.

ВОЛЬТА-КОНГОЛЕЗЬКІ МОВИ (VOLTA-CONGO)

Вольта-конголезькі мови – це найбільша галузь атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї галузі входять 1,362 мови в 5-х підгалузях:

- бенуе-конголезька – 975 мов у 15-х групах;
- догонська – 14 мов: ана-тінга, бондум-дом, буноге, вало-кумбе, джамсай, догул-дом, донно-со, колум-со, тебул-уре, тене-кан, томо-кан, торо-со, торо-тегу, янда-дом;
- ква – 79 мов у 2-х групах;
- кру – 39 мов у 5-х групах;
- північна – 255 мов у 2-х групах.

Вольта-конголезькими мовами говорять майже 290,000,000 осіб у Західній Африці.

Часткова література:

STEWART, John M. Nasality patterns un the Volta-Congo foot. Paper presented at the Colloquium on African Linguistics, Leiden, Sept. 1985.

CASALI, Roderic F. On the Reduction of Vowel Systems in Volta-Congo. African Languages and Cultures 8, 2, Dec, 109-121, 1995.

ВОМ (WOM, WAM, ISO 639-3: wmo)

Мова вом – це член підгалузі комбіо комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,280 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 12 сіл. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

MOECKEL, Barry & MOECKEL, Bonnie A sociolinguistic survey of Wom. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 43-62. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ВОМ (WOM, PERE, PEREBA, PEREMA, ISO 639-3: wom)

Мова вом – це член підвідділу леко відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини торрічеллі.**

ВОНГО (WONGO, BAKONG, GONGO, NDJEMBE, TUKKONGO, TUKONGO, ISO 639-3: won)

Мова вонго – це член підгуртка бушонг гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,700 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ВОНО (VONO, KIBALLO, KIWOLLO, ISO 639-3: kch)

Мова воно – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ВОРИМСЬКА МОВА (WORIMI, BIRBAY, GADANG, GADHANG, GADJANG, KATTANG, WARIMI, ISO 639-3: kda)

Ворімська мова – це вимерлий член ворімської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Новому Південному Уельсі.

ВОРИМСЬКІ МОВИ (WORIMI)

Ворімські мови – це вже вимерла галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До неї входять дві мови – авабакальська і ворімська. Говорили ними в Новому Південному Уельсі.

ВОРІЯ (WORIA, ISO 639-3: wor)

Мова ворія – це вже майже вимерлий член мовної родини східні ґелвінк бей. Кількість мовців – 6 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ВОРО (VORO, BENA, BUNA, EBINA, EBUNA, WORO, YUNGUR, ISO 639-3: vor)

Мова воро – це член гуртка юнґур-роба підвідділу юнґур відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не визначена в Федеративній Республіці Нігерія.

ВОРОДУґУ (WORODOUGOU, BAKOKAN, OUORODOUGOU, WORODOUGOU JULA, WORODOUGOUKAKAN, WORODUGU, ISO 639-3: jud)

Мова вородуґу – це член підвітки манінка-морі вітки південно-східні мандінґ підгуртка східні мандінґ гуртка мандінґ підвідділу мандінґ-моколе відділу мандінґ-вай підгрупи мандінґ-джоґо центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

BOONE, Douglas and others Enquête Sociolinguistique en Langues Manding. SIL Electronic Survey Reports 2007-006. 37 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-006>

ВОРОРА (WORORA, WORRORRA, ISO 639-3: unp)

Мова ворора – це майже вимерлий член ворорської родини австралійської мовної надродини. Мова має два діалекти. Кількість мовців – 20 (1991 рік) у Західній Австралії. Користуються латиницею.

ВОРОРСЬКІ МОВИ (WORORAN)

Ворорські мови – це одна з родин австралійської мовної надродини. До цієї мови належать 7 мов: вілавіла, ворора, вунамбальська, гамбера, кунанська, міва та нгаринінська. Говорять ними ще 170 осіб у Західній Австралії.

Часткова література:

McGREGOR, William The Languages of the Kimberley, Western Australia. London-New York, 2004.

ВОТАПУРСЬКА МОВА (WOTAPURI-KATARQALAI, ISO 639-3: wsv)

Вотапурська мова – це вже вимерлий член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1 (1955 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ВОТУ (WOTU, ISO 639-3: wtw)

Мова воту – це член воту-вольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1987 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ВОТУ-ВОЛІЙСЬКІ МОВИ (WOTU-WOLIO)

Воту-волійські мови – це підгалузь целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 5 мов, згуртованих у 2-х групах і одна окрема мова:

- волю-камаруська – 2 мови: камару, волю;
- калаоська – 2 мови: калао, лайоло;
- мова воту.

Цими мовами говорять 75,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ВУ (WU, CHINESE WU, 吳語, 吳語, ISO 639-3: wuu)

Мова ву (у, уська мова, шанґгайська мова) – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 77,200,000 (1984 рік) у Китайській Народній Республіці та 1,820 у Сполучених Штатах Америки. Питання про те, чи вважати мову ву окремою мовою, чи діалектом китайської заплутане. Виходячи із взаємної зрозумілості, ву є окремою мовою. Однак, мова ву не має стандарту (літературної форми), і нею нечасто пишуть. На письмі використовується розмовний варіант китайської з мандаринським словником та граматиною. Тональна мова.

ВУАНДЖІ (VWANJI, KIVWANJI, KIWANJI, WANJI, ISO 639-3: wbi)

Мова вуанджі – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 28,000 (2003 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ВУВУЛУ-АУА (WUVULU-AUA, AUA-VIWULU, VIWULU-AUA, WUVULU, ISO 639-3: wuv)

Мова вувулу-ауа – це член західного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1982 рік) на островах Ауа, Дуроур, Маті і Вувулу в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

HAFFORD, James Alton Organized phonology data supplement: Wuvulu language. Phonological descriptions of PNG languages, 95-108. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics, 2005.

ВУДУ (WUDU, ISO 639-3: wud)

Мова вуду – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 у Республіці Того.

ВУЗЛАМ (WUZLAM, MIZLIME, OULDEME, UDLAM, ULDEME, UZAM, UZLAM, ISO 639-3: udl)

Мова вузлам – це член балдему-зулгської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,500 (1982 рік) у Республіці Камерун.

ВУЗЬКОЛУЖНІ МОВИ (NARROW GRASSFIELDS)

Вузьколужні мови – це підвідділ широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 63 мови в 3-х гуртках і три окремі мови:

- мбам-нкам – 35 мов у 4-х підгуртках;
- момо – 9 мов: баба, бамалі, бамбаланг, баменіям, бамун, банголан, бафанджі, медумба, мунгака;
- рінг – 17 мов у 4-х підгуртках;
- мова фум;
- некласифіковані – 2 мови: виті, нде-гбіте.

Цими мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

ВУЛІВУЛІ (WULIWULI, ISO 639-3: wlu)

Мова вулівулі – це вимерлий член підгалузі міян вака-кабської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ВУЛЬНА (WULNA, ISO 639-3: wux)

Мова вульна – це майже вимерлий член лімілнганської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 1 (1981 рік) у північній Австралії. Правдоподібно, вже мертва мова.

ВУМБВУ (WUMBVU, WUMVU, ISO 639-3: wum)

Мова вумбву – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 18,300 (2000 рік) у Республіці Габон і якась кількість у Республіці Конго.

ВУМБОКО (WUMВОКО, ВАМВОКО, ВАМБУКУ, ВОМВОКО, ВУМВОКО, МВОКО, WOMВОКО, ISO 639-3: bqm)

Мова вумбоко – це член підгуртка дуала гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Республіці Камерун.

ВУМБУ (VUMBU, YIVOUMBOU, ISO 639-3: vum)

Мова вумбу – це член підгуртка сіра гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,460 (2000 рік) у Республіці Габон.

ВУМЕНГ-НАСУ (WUMENG NASU, WUSA YI, YUAN-MO YI, WUMENG YI, SOUTHEASTERN YI, 武鸣诺苏语, ISO 639-3: ywu)

Мова вуменг-насу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 190,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

ВУНАМБАЛЬСЬКА МОВА (WUNAMBAL, JEIDJI, JEITHI, UNAMBAL, WUMNABAL, WUNAMBULU, YEIDJI, YEITHI, ISO 639-3: wub)

Вунамбульська мова – це майже вимерлий член ворорської родини австралійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20 (1991 рік) у Західній Австралії, здебільша старші особи.

ВУНАПУ (VUNAPU, ISO 639-3: vnp)

Мова вунапу – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 380 (1983 рік) у Республіці Вануату.

ВУНДЖО (VUNJO, KIVUNJO, KIWUNJO, WUNJO, ISO 639-3: vun)

Мова вунджо – це член підгуртка чаґа гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 300,000 (1992 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ВУРБО (WURBO)

Мови вурбо – це підвідділ відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: джіру, комо-карім та тіта. Цими мовами говорять понад 18,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ВУРРУҐУ (WURRUGU, POPHAM BAY LANGUAGE, ISO 639-3: wur)

Мова вурруҐу – це вимерлий член івайджійської галузі івайджанської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

ВУСА-НАСУ (WUSA NASU, EASTERN YI, 乌撒彝语, ISO 639-3: yig)

Мова вуса-насу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 500,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. Користуються письмом ї. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ВУСІ (WUSI, WUSI-KEREPUA, ISO 639-3: wsi)

Мова вусі – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ВУТЕ (VUTE, 'ABOTEE, 'ABWETEE, BABOUTE, BAMBOUTE, BOUTE, BUBURE, BULE, BUTE, FOUTE, LUVURE, NBULE, PUTE, VOUTE, VOUTERE, WOUTE, WUTE, ISO 639-3: vut)

Мова вуте – це член гуртка вуте підвідділу суга-вуте мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 20,000 (1997 рік) у Республіці Камерун та 1,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

THWING, Rhonda Ann The Vute noun phrase and the relationship between Vute and Bantu. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 112 p. 1987.

ВУТЕ (VUTE)

Мови вуте – це гурток підвідділу суга-вуте мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать дві мови: вава і вуте. Цими мовами говорять 24,000 осіб у Республіці Камерун.

ВУТУНГ (WUTUNG, UDUNG, ISO 639-3: wut)

Мова вутунг – це член галузі ванімо мовної родини ско. Кількість мовців – 900 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Тональна мова.

ВУШІ (WUSHI, BABESSI, PESII, SII, VESI, ISO 639-3: bse)

Мова вуші – це член підгуртка південні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широко-лужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2008 рік) у Республіці Камерун.

Г

ГА (НА, GIHA, IKIHA, KIHA, ISO 639-3: haq)

Мова га – це член підгуртка руанда-рунді гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 990,000 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ГАБУНСЬКА МОВА (HABUN, HABU, ISO 639-3: hbu)

Габунська мова – це член центрального відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,260 (2000 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ГАВАЙСЬКА КРЕОЛЬ (HAWAI'I CREOLE ENGLISH, HAWAI'I PIDGIN, HCE, PIDGIN, CRÉOLE HAWAIIEN, 夏威夷克里奥尔英语, ISO 639-3: hwc)

Мова гавайська креоль – це член пацифічної галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 600,000 (1986 рік) у штаті Гаваї у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRIMES, Joseph E. Reactions to Bu: basilect meets mesolect in Hawai'i. Creole genesis, attitudes and discourse, 279-86. Creole Language Library, 20. Amsterdam: John Benjamins Pub. 1999.

ГАВАЙСЬКА МОВА (HAWAIIAN, 'OLELO HAWAI'I, 'OLELO HAWAI'I MAKAUHANINE, 'ŌLELO HAWAI'I, HAWAÏEN, HAWAIANO, HAWAIIANISCH, ГАВАЙСКИЙ, 夏威夷语, ISO 639-3: haw)

Гавайська мова – це член маркізької підгалузки центрально-східної галузки східної підвітки осередньополінезійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1995 рік) на Гавайських островах, головно на Нігав і Гаваї. Гавайці не мали свого письма. Тепер уживають модифіковану латиницю, в якій є тільки 13 букв. Кожне гавайське слово кінчається голосним звуком. Гавайська мова має тільки 8 приголосних і 5 коротких та 5 довгих голосних, як теж дифтонги. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

IRELAND, Todd G. Review of: Pedagogical grammar of Hawaiian: Recurrent problems, by Emily A. Hawkins. Notes on Linguistics 30:53-54, 1984.

WIGHT, KAHIKĀHEALANI Learn Hawaiian at Home, Bess Press. 2005.

ГАВАСУПАЙ (HAVASUPAI-WALAPAI-YAVAPAI, UPLAND YUMAN, UPPER COLORADO RIVER YUMAN, HAVASUPAI-HUALAPAI, ISO 639-3: yuf)

Мова гавасупай – це член північноюманської групи еселенської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,690 (1990 рік) у штаті Арізона в Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

WARES, Alan C. A comparative study of Yuman consonantism. *Janua Linguarum, series practica*, 57. The Hague: Mouton, 1968.

ГАВЕКСЬКА МОВА (HAVEKE, 'AVEKE, AVEKE, ISO 639-3: hvk)

Гавекська мова – це член північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1982 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ГАВУ (HAVU, HAAVU, KIHAVU, ISO 639-3: hav)

Мова гаву – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 506,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

JOHNSTON, Raymond L. The languages and communities of the Kimbe Bay region. *Language, communication and development in New Britain*, 107-58. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

ГАГАУЗЬКА МОВА (GAGAUZ, GAGAUZI, GAGAUZ DILI, GAGAOUZE, GAGAUZO, GAGAUSISCH, ГАГАУЗ ДИЛИ, ГАГАУЗСКИЙ, 嘎嘎乌孜语, ISO 639-3: gag)

Гагаузька мова – це член турецької підгалузі огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 138,000 (2000 рік) у Республіці Молдова, 12,000 у Республіці Болгарія і деяка кількість у Румунії, у Республіці Казахстан, у Російській Федерації та в Україні. Користуються кирилицею.

Часткова література:

ULUTAŞ, Ismail Relative clauses in Gagauz syntax. Istanbul, 2004.

ГАГОН (НАНОН, HANON, ISO 639-3: hah)

Мова гагон – це член вітки сапоса-тинпуц підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,300 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГАҒЕН (HAGEN)

Мови гаҒен – це підгалузь галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови у двох групах:

- кавгел – 3 мови: бо-унг, імбонгу, умбу-унгу;
- мелпа – 1 мова: мелпа.

Мовами гаген говорять майже 250,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГАДЖІ (HAJI, AJI, ISO 639-3: hji)

Мова гаджі – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 17,500 у провінції Суматра в Індонезії.

ГАДЖОНГ'СЬКА (HAJONG, HAIJONG, HAZONG, HAJANG, হাজং, ISO 639-3: haj)

Гаджонгська мова – це член бенгальсько-асамського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1998 рік) у Республіці Індія та 8,000 (2005 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бенгальським письмом у Бангладеш і латинським в Індії.

ГАДЗА (HADZA, HADZABI, HADZAPI, HATSA, KANGEJU, KINDIGA, TINDIGA, WAKINDIGA, 哈扎语, ISO 639-3: hts)

Мова гадза – це член галузі гаца хойсанської мовної родини. Кількість мовців - 800 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Часткова література:

SANDS, *Bonny E.* The Linguistic Relationship between Hadza and Khoisan. Language, Identity, and Conceptualization among the Khoisan (Quellen zur Khoisan-Forschung Vol. 15), Köln: Rüdiger Köppe, 265-283. 1998.

ГАДІЯ (HADIYYA, ADEA, ADIYA, HADIA, HADIYA, HADYA, HADIYIGNA, ISO 639-3: hdy)

Мова гадія – це мова гірської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 924,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Мова характерна тим, що має низку комплексних приголосних фонем. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

STINSON, *D. Lloyd* Hadiyya. In Language of Ethiopia by M. L. Bender et al. Oxford University Press. London, 1976.

KORHONEN, *Elsa*; SAKSA, *Mirja & SIM, Ronald J.* A dialect study of Kambaata-Hadiyya (Ethiopia), part 1 & 2. Afrikanische Arbeitspapiere 5 & 6, 1986.

ГАДОТГІЙСЬКА МОВА (HADOTHI, HADAUTI, HADOTI, HARAUTI, PIPLODA, ISO 639-3: hoj)

Гадотгійська мова – це некласифікований член раджастганської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 4,730,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГАДРАМІ-АРАБСЬКА МОВА (HADRAMI SPOKEN ARABIC, HADRAMI, HADROMI, ARABE HADRAMI, ARABISCH HADRAMI, ISO 639-3: ayh)

Гадрамі-арабська мова – це член арабської групи південноарамейської галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 (1995 рік) у Республіці Ємен. Мову зараховують до арабської макромови.

ГАДХРАМАВТСЬКА МОВА (HADHRAMAUTIC)

Гадхрамавтська мова – це вимерла мова південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини.

ГАЕКЕ (HAEKE, 'AEKE, AEKE, HAEAKE, ISO 639-3: aek)

Мова гаеке - це майже вимерлий член гаекського гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1982 рік) у Новій Каледонії (володіння Франції).

ГАЕКСЬКІ МОВИ (HAEKIC)

Гаекські мови – це гурток новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – гаеке. Говорять нею ще лиш 100 осіб у Новій Каледонії (володіння Франції).

ГАЗАРАГІЙСЬКА МОВА (HAZARAGI, AZARGI, HAZARA, HEZAREN, HEZARE'I, هزارگی, ISO 639-3: haz)

Газарагійська мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,770,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 283,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран та 157,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

MALISTANI, A. H, Tariq & GEHRING, Roman Farhang e ibtedai milli hazara (Hazaragi – Dari/Farsi – English: a preliminary glossary, 1993.

ГАЇЛЦУК (HEILTSUK)

Мова гаїлцук – це член північної галузі вакаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 300 (1991 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді – тільки старші віком особи.

ГАЇТЯНСЬКА ВОДУНСЬКА МОВА (HAITIAN VODOUN CULTURE LANGUAGE, LANGAJ, LANGAY, ISO 639-3: hvc)

Гаїтянська водунська мова – це некласифікована мова, яку вживають тільки як мову для релігії, пісні і танцю в Республіці Гаїті. Кількість мовців – невідома.

ГАЇТЯНСЬКА МОВА (HAITIAN, CREOLE, HAITIAN CREOLE, KREYÒL AYISYEN, HAÏTIEN, CRÉOLE HAÏTIEN, CRIOLLO HAITIANO, HAITIANISCH, ГАИТИ, 海地克里奥尔语, ISO 639-3: hat)

Гаїтянська мова – це член креольських мов, оснований на французькій. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,690,000 (2001 рік) у Республіці Гаїті, 159,000 (1987 рік) у Домініканській Республіці та 12,000 (2004 рік) у Гваделупі (володіння Французької Республіки). Користуються латиницею.

Часткова література:

HUTTAR, George L. Review of: Creole Genesis and the acquisition of grammar: the case of Haitian creole, by Claire LeFebvre. Notes on Linguistics 3: 111-14, 2000.

ГАЙГВАЙ (HAIGWAI, GARAGHWAGHI, KAPULIKA, NAURA, ISO 639-3: hgw)

Мова гайгвай – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,060 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мають одну початкову школу.

ГАЙДА (HAIDA, ХААТ KIL, ХААДАS KIL, ХААУДА KIL)

Мови гайда – це галузь на-денеської мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: південна гайда і північна гайда. Говорять ними ще лиш 55 осіб на Острові Королеви Шарлоти в Канаді і на Острові Принца Уельського в штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки.

ГАЙНІЯХО БОЗО (HAINYAXO BOZO, BOSO, HAIN, HANYAXO, KELENGA, KÉLINGA, KÉLLINGUA, ХАН, ХАНЫАХО, ISO 639-3: bzx)

Мова гайніячо бозо – це член східного підвідділу відділу босо підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 118,000 (1987 рік) у Республіці Малі.

ГАЙНУМ (HAINUM)

Мови гайнум – це група центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – гайом. Цією мовою говорять 18,400 осіб у Республіці Намібія.

ГАЙОМ (HAI||OM, SAAN, SAN, ISO 639-3: hgm)

Мова гайом – це член групи гайнум центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 18,400 (2006 рік) у Республіці Намібія.

ГАЙСЛА (HAISLA, ISO 639-3: has))

Мова гайсла – це майже вимерлий член північної галузі вакаської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 25 (1991 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді.

ГАКА ЧИН (НАКА CHIN, BAUNGSHE, НАКА, НАКНА, LAI, LAI HAWLH, LAI PAWI, ISO 639-3: *cnh*)

Мова гака чин – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти; діалект шонше може бути окремою мовою. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) у М'янма, 30,000 (1997 рік) у Республіці Індія та 1,260 (2000 рік) у Народній Республіці Бангладеш.

Користуються латиницею.

Часткова література:

BEDELL, George. Causatives and clause union in Lai (Chin). *Mon-Khmer Studies* 27: 219-32. 1997.

ГАККАСЬКА МОВА (НАККА, CHINESE HAKKA, НОККА, КЕ, КЕСІА, КЕІА, МАІАНУА, ТУ GUANGDONGHUA, ХІНМІННУА, 客家話, ISO 639-3: *hak*)

Гаккаська мова – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 25,700,000 (1984 рік) у Китайській Народній Республіці, 5,650 (2006 рік) в Ісламському Султанаті Бруней, 5,900 (2001 рік) у Канаді, 5,000 у Французькій Гвіяні, 19,200 (1987 рік) у Французькій Полінезії, 640,000 (1982 рік) в Індонезії, 1,090,000 (2000 рік) у Малайзії, 6,000 (1981 рік) у Республіці Панама, 69,000 (1980 рік) у Республіці Сінгапур, 7,010 (2000 рік) у Республіці Сурінам, 2,370,000 (1993 рік) на острові Тайвань та 58,800 (1984 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються китайським письмом, а на острові Тайвань – латиницею. Тональна мова.

Часткова література:

MATARO J. Hashimoto The Hakka Dialect. A linguistic study of Its Phonology, Syntax and Lexicon. University Press, Cambridge 1973.

BRANNER, David Prager Problems in Comparative Chinese Dialectology — the Classification of Miin and Hakka. *Trends in Linguistics series*, no. 123. Berlin: Mouton de Gruyter. 2000.

ГАКО (НАКӖ, НАКУ, ISO 639-3: *hao*)

Мова гако – це член підвітки галія вітки бука підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,000 (1982 рік) у Папуа Нова-Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

Hakö primer 3. Arawa: Department of North Solomons Province, Division of Education. 1986.

ГАЛАНґ (HALANG, KOYONG, SALANG, ISO 639-3: *hal*)

Мова галанґ – це член відділу жег-галанґ західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 13,500 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам і 4,000 у Лаоській Народній Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

COOPER, James & COOPER, Nancy Halang phonemes. *Mon-Kmer Studies* 2: 87-98, 1966.

ГАЛАНГ'-ДОАН (HALANG DOAN, DOAN, DUAN, HALANG DUAN, ISO 639-3: hld)

Мова галанг'-доан – це член відділу дуан західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,000 (1981 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам і 2,350 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ГАЛБЬСЬКА МОВА (HALBI, BASTARI, HALABI, HALBA, HALVAS, HALVI, MAHARI, MENARI, ISO 639-3: hlb)

Галбська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 11 діалектів.

Кількість мовців – 500,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WOODS, Frances M. Sentence pattern in Halbi. Patterns in clause, sentence, and discourse in selected languages of India and Nepal, part 1, 35-123. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 41(1). Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1973.

ГАЛІСІЙСЬКА МОВА (GALICIAN, GALEGO, GALLEGO, GALLEGAN, GALICIEN, GALICISCH, ГАЛИСИЙСКИЙ, 加利西亚语, 加里西亚语, ISO 639-3: glg)

Галісійська мова – це член португальсько-галісійського підгуртка західноберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,170,000 у Королівстві Іспанія та 15,000 у Республіці Португалія. Користуються латиницею.

ГАЛІЯ (HALIA, TASI, ISO 639-3: hla)

Мова галія – це член підвітки галія вітки бука підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1994 рік) у Папуа Нова-Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ALLEN, Jerry Halia grammar. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 32. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1987.

ГАЛІЯ (HALIA)

Мови галія – це підвітка вітки бука підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підвітки належать 2 мови: гако і галія. Говорять ними 25,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГАЛКОМЕЛЕМ (HALKOMELEM, HOLKOMELEM, НЭН' Q' ЭМИН' ЭМ, ISO 639-3: hur)

Мова галкомелем – це член підгалузі галкомелем центральної саліської галузі саліської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 200 (2002 рік) у Канаді та 25 (1997 рік) у Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ГАЛКОМЕЛЕМ (HALKOMELEM)

Мови галкомелем – це підгалузь центральної саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – галкомелем. Цією мовою говорять ще лиш понад 200 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

ГАМАП (НАМАР, ISO 639-3: hmu)

Мова гамап – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,290 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ГАМБА (НАМБА, ISO 639-3: hba)

Мова гамба – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

ГАМЕРСЬКА МОВА (HAMER-BANNA, AMAR, AMARCOCCHE, AMER, AMMAR, BANA, BANNA, BESHADA, COCCHE, NAMAR, NAMAR-KOKE, HAMER, KARA KERE, ISO 639-3: amf)

Гамерська мова – це член південної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 42,800 (1994 рік) у південній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГАМТАЙ (НАМТАЙ, НАМДАЙ, КАМЕА, КАРАУ, КУКУКУКУ, ВАТУТ, ISO 639-3: hmt)

Мова гамтай – це член осередньої анґанської підгалузі анґанської галузі трансногвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 45,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEALEY, Alan The phonological complexity of Kapau. Angan languages are different: Four phonologies, 95-112. Language Data, Asian-Pacific Series, 12. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ГАН (HAN, DAWSON, HAN-KUTCHIN, MOOSEHIDE, HÄŦ GOŦAN, 哈恩语, ISO 639-3: haa)

Мова ган – це вже майже вимерлий член відділу ган-кучин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 7 (1995 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки та 7 (1997 рік) на Території Юкон у Канаді - лиш старші віком особи; переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

ГАНґА (HANGA, ANGA, ISO 639-3: hag)

Мова ганґа – це член південно-східного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,800 (2003 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUNT, Geoffrey R. & HUNT, Rosemary A phonology of the Hanga language. Collected Language Notes, 18. Legon: Institute of African Studies of the University of Ghana. 47 p. 1981.

ГАНґА-ГУНДІ (HANGA HUNDI, KWASENGEN, WEST WOSERA, ISO 639-3: wos)

Мова ганґа-гунді – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 7,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

WENDEL, Thomas D. A preliminary grammar of Hanga Hundi. M.A. thesis. University of Texas at Arlington. xvi, 185 p. 1993.

ГАНґАЗА (HANGAZA, KIHANGAZA, ISO 639-3: han)

Мова ганґаза – це член підгуртка руанда-рунді гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ГАНІ (HANI, HANHI, HANI PROPER, HAW, HÀNHÌ, U NI, UNI, XÁ U NÍ, XAUNI, HĀNÍYŪ, TIÉNG HÀ NHÌ, HAQNIQDOQ, 哈尼語, 哈尼语, ISO 639-3: hni)

Мова гані – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 740,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці, 1,120 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 17,500 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею. Тональна мова (3 тони).

Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГАН-КУЧИН (HAN-KUTCHIN)

Мови ган-кучин – це відділ канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належать дві мови: ган і ґвичин. Цими мовами говорять 800 осіб у Канаді і в Сполучених Штатах Америки.

ГАНО (HANO, BWATVENUA, LAMALANGA, NORTH RAGA, QATVENUA, RAGA, VUNMARAMA, ISO 639-3: lml)

Мова гано – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 6,500 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ГАНСЕМАНСЬКІ МОВИ (HANSEMAN)

Гансеманські мови – це група мов круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 19 мов: багупі, баймак, вагі, вамас, ґал, ґарус, йойдик, маван, матепі, мосімо, мурупі, наке, нобоноб, раптінг, ремпі, самоса, саруга, силопі й уту. Гансеманськими мовами говорять дещо більш як 17,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГАНУ (HANU)

Мови гану – це підвідділ відділу аха південної підгрупи групи лолоіш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього підвідділу належать 3 мови: ену, сансу та сіла. Мовами гану говорять дещо більш як 37,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в М'янма, в Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Лаоській Народній Республіці.

ГАНУНОСЬКА МОВА (HANUNOO, HANONOO, ХАНУНОО, ISO 639-3: hnn)

Гануноська мова – це член гануноської підгрупи південноманг'янської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 13,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються гануноським і латинським письмом.

Часткова література:

LIQUIN, Elisabeth “To be in relation; ancestors” or the polysemy of the Minanguan (Hanunoo) term ṛāpu. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ГАНУНОСЬКІ МОВИ (HANUNOO)

Гануноські мови – це підгрупа південноманг'янської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгрупи належить тільки одна мова – гануноська. Говорять нею 13,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ГАРАКМБЕТСЬКІ МОВИ (HARAKMBET)

Гаракмбетські мови – це невелика родина мов. До неї належать тільки 2 мови: амаракаерська та уачіпаерська. Говорять ними в Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГАРАРІ-СХІДНОГУРАЗЬКІ МОВИ (HARARI-EAST GURAGE)

Гарарі-східногуразькі мови – це відділ трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови: воланська, гарарська, зайська та сілтська. Говорять ними 1,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ГАРАРСЬКА МОВА (HARARI, ADARE, ADARINNYA, ADERE, GEY SINAN, HARARRI, HJARDERI, 哈勒尔语, ISO 639-3: har)

Гарарська мова – це член гарарі-східногуразького відділу трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 21,300 (1994 рік) племені гарарі в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Давніше користувались арабським письмом, а тепер перейшли на ефіопське письмо. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WAGNER, Ewald Harari-Texte in arabischen Schrift: mit Übersetzung und Kommentar. Wiesbaden, 1983.

ГАРЕ-СЛАВІЙ (HARE-SLAVEY)

Мови гаре-славій – це підвідділ відділу гаре-чипевайн канадської підгрупи атапасканської групи атапаскан-еяцької підгалузі основної на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього підвідділу входять 3 мови: доґриб, південна славій і північна славій. Цими мовами говорять 6,000 осіб у Канаді.

ГАРЕ-ЧИПЕВАЙН (HARE-CHIPWAYN)

Мови гаре-чипевайн – це відділ канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови в 2-х підвідділах:

- гаре-славій – 3 мови: доґриб, південна славій, північна славій;
- чипевайн – 1 мова: дене.

Цими мовами говорять 15,000 осіб у Канаді.

ГАРЗАНСЬКА МОВА (HARZANI, HARZANDI, ISO 639-3: hrz)

Гарзанська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 28,100 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ГАРІЯНВІЙСЬКА МОВА (HARYANVI, BANGARU, BANGER, BANGRI, BANGRU, CHAMARWA, DESARI, HARIANI, HARIYANI, HARYANI, JATU, ХАРЯНВИ, 哈里亚纳语, ISO 639-3: bgc)

Гаріянвійська мова – це некласифікований член групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 13,000,000 (1992 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

ГАРОЙ (HAROI, AROI, BAHNAR CHAM, HOI, HROI, HROY, HRWAY, ISO 639-3: hro)

Мова гарой – це член надбережної підгрупи камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 35,000 (1998 рік) у В'єтнамі. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

MUNDHENK, Alice T. & GOSCHNICK, Hella E. Haroi phonemes. Pacific Linguistics A 48:1-15. 1977.

ГАРСУСІ (HARSUSI, HARSİ 'AFORIT, HERSYET, ISO 639-3: hss)

Мова гарсусі – це член південноарабської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 у Султанаті Оман, кількість мовців збільшується.

ГАРУАЙ (HARUAI, HARWAY, TAMAN, WAIBUK, WIYAU, WIYAW, WOVAN, ISO 639-3: tmd)

Мова гаруай – це член мовної родини піяві. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TONSON, John The languages in the Schraeder ranges. Surveys in five Papua New Guinea languages, 91-112. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 16. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1976.

ГАРУКУ (HARUKU, ISO 639-3: hrk)

Мова гаруку – це член піру-байського підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 18,200 (1989 рік) на острові Гаруку і Ліз в Індонезії.

ГАСАНІЯ (HASSANIYYA, HASANYA, HASANYA ARABIC, HASSANI, KLEM EL BITHAN, حسانية, ISO 639-3: mey)

Мова гасанія – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 2,770,000 (2006 рік) в Ісламській Республіці Мавританія і збільшується, 106,000 (1991 рік) у Республіці Малі, 40,000 (1995 рік) у Королівстві Марокко, 10,000 (1998 рік) у Республіці Нігер, 7,190 (2006 рік) у Республіці Сенегал та деяка кількість мовців у Західній Сахарі. Користуються латиницею.

ГАТАМ (HATAM, ADIHUP, ATAM, BORAI, HATTAM, MANSIM, MIRIEI, MOI, TINAM, URAN, ISO 639-3: had)

Мова гатам – це мовний ізолят. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 16,000 (1993 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

REESINK, Gerard P. Language texts from the Moire-Hatam-Meax. Irian Jaya source materials no. 19. Special manuscripts. Series B, 10. Leiden and Jakarta: Irian Jaya Studies: a Programm for Interdisciplinary Research of the Project Division of the Department.

ГАТУГАГА (НАТУНАНА)

Мови гатугага - це галузка підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного піру-байського підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належать 5 мов у 2-х підгалузках:

- елпатуті – 3 мови: амагай, елпатутіг, нуса-лавт;
- сапаруа – 2 мови: лату, сапаруа.

Цими мовами говорять майже 13,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

ГАУСА (HAUSA, HAOUSSA, ХАУСА, ISO 639-3: hau)

Мова гауса – це член групи гауса-гвандара гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Це найчисельніша за кількістю мовців чадська мова. Кількість мовців – 18,500,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія, 800,000 (2006 рік) у Республіці Бенін, 500 (1991 рік) у Буркіна-Фасо, 23,500 (1982 рік) у Республіці Камерун, 5,460,000 (2006 рік) у Республіці Нігер, 80,000 (2007 рік) у Демократичній Республіці Судан та деяка кількість у Республіці Гана. Записують мову арабським і латинським письмом. Характерними рисами мови гауса є: В морфології – іменникові властиві категорії роду і числа; дієслово має складну систему видочасових форм; притаманна внутрішня флексія. У фонетиці – наявність довгих і коротких голосних, глухих, дзвінких та глоталізованих приголосних; система музичних тонів, які мають лексичне й граматичне значення. З XIX століття для мови гауса використовувалась спеціально прилаштована арабська абетка. У 1930-их роках для мови гауса створено абетку на основі латиниці.

Часткова література:

ОЛЬДЕРОГГЕ, Д. А. Язык хауса. Ленинград, 1964.

NEWMAN, Paul Hausa and the Chadic Language Family (1996).

ГАУСА-ГВАНДАРА (А.1)

Мови гауса-гвандара – це група гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської надродини. До неї належать 2 мови: гауса і гвандара. Цими мовами говорять більше як 25,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в сусідніх країнах.

ГАУСА-ФІЄРСЬКІ МОВИ (А)

Гауса-фієрські мови – це підгалузь західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 43 мови в 4-х групах і 1 окрема мова:

- анґас-геркська - 12 мов у 2-х підгрупах;
- боле-танґальська - 21 мова у 2-х підгрупах;
- гауса-ґвандара - 2 мови: гауса, ґвандара;
- рон-ф'єрська - 7 мов у 2-х підгрупах;
- мова даза.

Гауса-фієрськими мовами говорять більш як 27,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в сусідніх країнах..

ГАЦА (HATSA)

Мови гаца – це галузь хойсанської мовної родини. До цієї галузі входить лиш 1 мова – гадза. Цією мовою говорять 800 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ГАША (HASHA, YASHI, ISO 639-3: ybj)

Мова гаша – це член еґгонського підвідділу південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГАЯ (HAYA, EKIHAYA, KIHAYA, RUHAYA, ZIBA, OLUHAYA, ISO 639-3: hay)

Мова гая – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 1,300,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ГАЯ-ДЖІТА (HAYA-JITA, J.20)

Мови гая-джіта – це підгурток гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 9 мов: гая, джіта, зинза, кара, квая, кереве, ніямбо, субі, талінґа-бвісі. Цими мовами говорять майже 2,500,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Уганда.

ГАЯ-ШІ (ZONE J)

Мови гая-ші – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 53 мови в 6-х підгуртках:

- гая-джіта – 9 мов: гая, джіта, зинза, кара, квая, кереве, ніямбо, субі, талінґа-бвісі;
- конзо – 2 мови: конзо, нанде;
- масаба-луїя – 16 мов: вітка луїя – 5 мов і 11 окремих мов;
- ніоро-ґанда – 12 мов: гема, ґанда, ґвере, ґунґу, кеній, ніоро, ніянкоре, руулі, сінґа, соґа, тооро, чіґа;
- руанда-рунді – 6 мов: вінза, га, ганґаза, руанда, рунді, шубі;

- ші-гаву – 8 мов: гаву, гунде, джоба, кабварі, нінду, тембо, фуліїру, ші. Мовами гая-ші говорять майже 33,400,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Уганда, в Демократичній Республіці Конго, в Республіці Кенія, в Республіці Бурунді та в Республіці Руанда.

ГВАЙКУРСЬКІ МОВИ (GUAICUROAN, GUAICURUAN, GUAYKURUAN, WAIKURÚAN, GUAYCURUANO, GUAIKURÚ, GUAICURÚ)

Гвайкурські мови – це галузь матако-гвайкурської мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов: абіпон, кадівео, мокові, пилага і тоба. Цими мовами говорять 31,500 осіб у Республіці Аргентина та в Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

CENSABELLA, Marisa Las lenguas indígenas de la Argentina. Buenos Aires: Editorial Universitaria de Buenos Aires, 1999.

ГЕБРЕЙСЬКА МОВА (HEBREW, IVRIT, HÉBREU, HEBREO, HEBRÄISCH, IWRIT, ИВРИТ, עִבְרִית, 希伯来语, ISO 639-3: heb)

Гебрейська мова, znana теж як єврейська чи іврит, - це член кананейської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,850,000 (1998 рік) в Ізраїлі, а теж деяка кількість у Канаді, Австралії, Німеччині, Палестинській Автономії, Панамі, Великій Британії та США. Класичну форму мови (старо-гебрейську) уживають в молитвах визнавці юдеїзму по усьому світі. Гебрейська мова як розмовна зникла в IV столітті по Христі, але збереглася як літургічна і літературна мова; знову відродилася як розмовна в 1880-х роках. Процес повернення гебрейської мови до повсякденного вжитку є унікальним, дотепер жодній іншій мові, що ні для кого не була матірньою, не вдалось стати державною та набути мільйони мовців. Записують мову гебрейським письмом. Первісно гебрейський алфавіт не мав знаків для голосних звуків, тільки для приголосних. Щойно від V століття по Христі почали додавати крапки під чи над знаками приголосних. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ROSS, Allen P. Introducing Biblical Hebrew. Baker Academic, 2001.

WEXLER, Paul The Schizoid Nature of Modern Hebrew. A Slavic Language in Search of a Semitic Past. 1990.

ГЕВА (HEWA, SISIMIN, LAGAIP, ISO 639-3: ham)

Мова гева – це член підгалузі саніо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,150 (1986 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

VOLLRATH, Paul W. Hewa phonemes: a tentative statement. Five phonological studies, 51-83. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 31. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1985.

ГЕГЕ (НЕНЕ, КІНЕНЕ, ISO 639-3: heh)

Мова геґе – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 805,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ГЕДІ (HDI, HEDI, HIDE, TURU-HIDE, XADI, XEDI, ISO 639-3: xed)

Мова геґді – це член леманґської підгрупи леманґ-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 25,000 (2001 рік) у Республіці Камерун та 4,000 (2001 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRAMLETT, Lee Lexique Hədi – Français – Anglais. Yaoundé: Société Internationale de Linguistique. 1996.

ГЕЙБАН (HEIBAN, ABUL, EBANG, ISO 639-3: hbn)

Мова геґбан – це член відділу ебанґ-лару підгрупи ебанґ-лоґол центральної групи західно-центральної підгалузі геґбанської галузі кордофанійської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,410 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

ГЕЙБАНСЬКІ МОВИ (HEIBAN)

Геґбанські мови – це галузь кордофанійської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї галузі належать 10 мов у 2-х підгалузях:

- західно-центральна – 8 мов у 3-х групах;
- східна – 2 мови: варнанґ, ко.

Геґбанськими мовами говорять майже 180,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ГЕЙО (HEYO, ARIMA, ARINUA, ARINWA, LOLOPANI, RURUHIP, WAN WAN, ISO 639-3: auk)

Мова геґйо – це член властивої майманської підгалузі маймайської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 2,710 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HUTCHINSON, Ian A sociolinguistic survey of Heyo, Pahi, and Mayo-Pasi. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 109-140. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ГЕЛАМБУ ШЕРПА (HELAMBU SHERPA, YHOLMO, YOHLMU TAM, ISO 639-3: scp)

Мова геґламбу шерпа – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,570 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванаґарським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HARI, Anna Maria & LAMA, Chhegu Hyolmo – Nēpalī – Āngrejī śabdacośa = Yohlmo – Nepali – English dictionary. Kathmandu: Central Department of Linguistics, Tribhuvan University. 848 p. 2004.

ГЕЛОНГ (HELONG, HELON, KUPANG, SEMAU, ISO 639-3: heg)

Мова гелонг – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 14,000 (1997 рік) на островах Тимор і Семау в Індонезії.

ГЕМА (HEMA, CONGO NYORO, HEMA-SUD, KIHEMA, NYORO, RUNYORO, SOUTHERN HEMA, ISO 639-3: nix)

Мова гема – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 125,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

BAGAMBA, Bukra Araali A study of language shift in rural Africa: the Hema of the North-East of the Democratic Republic of Congo. Ph.D., University of Essex, 285 p. 2007.

ГЕМБА (HEMBA, EASTERN LUBA, EMBA, KIEMBA, KIHEMBA, LUBA-HEMBA, ISO 639-3: hem)

Мова гемба – це член підгуртка луба гуртка бвіле-сонґіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 181,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ГЕРДЕ (HERDÉ, HE'DÉ, KA'DO HERDÉ, KADO, ZIME)

Мова герде – це член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (1999 рік) у Республіці Чад.

ГЕР-ЕДЖАМАТ (HER-EJAMAT)

Мови гер-еджамат – це гурток підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: джола-фелупе і керак. Говорять ними несповна 40,000 осіб у Республіці Гвінея-Бісау і в Республіці Сенегал.

ГЕРЕРО (HERERO, OCHIHERERO, OTJIHERERO, 赫雷罗语, ISO 639-3: her)

Мова гереро – це член підгуртка гереро гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова

має 1 діалект. Кількість мовців – 206,000 (2006 рік) у Республіці Намібія та 31,000 (2006 рік) у Республіці Ботсвана. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Studies of Botswana Language Series. 1. S.I.: Basarwa Languages Project, 142 p. 2000.

ГЕРЕРО (HERERO, R.30)

Мови гереро – це підгурток гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: гереро і земба. Цими мовами говорять майже 260,000 осіб у Республіці Намібія, в Республіці Ботсвана та в Республіці Ангола.

ГЕРЕРО-ЄЄ (ZONE R)

Мови гереро-єє – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 12 мов у 4-х підгуртках:

- гереро – 2 мови: гереро, земба;
- єє – 1 мова: єї;
- ндонґа – 5 мов: квамбі, мбалангу, нґандієра, ндонґа, ошівамбо;
- південні мбунду – 4 мови: ндомбе, ніянека, нкумбі, умбунду.

Мовами гереро-єє говорять більш як 6,500,000 осіб у Республіці Намібія, в Республіці Ангола та в Республіці Ботсвана.

ГЕРМАНСЬКІ МОВИ (GERMANIC)

Германські мови – це родина мов індоєвропейської мовної надродини. До цієї родини належать 48 мов у 2-х галузях і 1 окрема мова:

- західна – 41 мов у 4-х підгалузях;
- північна – 6 мов у 2-х підгалузях;
- мова гунсрицька.

Германськими мовами говорять більш як 500,000,000 осіб у Сполученому Королівстві Велика Британія та Північна Ірландія, в Федеративній Республіці Німеччина, в Королівстві Нідерланди, в Державі Ізраїль, у Південно-Африканській Республіці, в Королівстві Бельгія, в Канаді, в Сполучених Штатах Америки та в Федеративній Республіці Бразилія.

ГЕРМІТ (HERMIT, AGOMES, LUF, MARON, ISO 639-3: If)

Мова герміт – це вимерлий член західного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на островах Герміт, Луф і Марон у Папуа-Нова Гвінея.

ГЕРТЕВИНСЬКА МОВА (HÉRTEVIN, Ḫiṣṣ, ISO 639-3: hrt)

Гертевинська мова - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1999 рік) у Республіці Туреччина; більшість емігрувала на Захід. Мову записують сирійським письмом.

ГИГІ (HIGI, NIJI)

Мови гигі – це підгалузь бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї підгалузі належать мови: бана, гія, камве та псикі. Говорять ними в Камеруні та Нігерії.

ГІБЕРНО-ШОТЛАНДСЬКА ГЕЛЬСЬКА (HIBERNO-SCOTTISH GAELIC, GAOIDHEALG, HIBERNO-SCOTTISH CLASSICAL COMMON GAELIC, GÀIDHLIG CHLASAIGEACH, GAEILGE CHLASAICEACH, ISO 639-3: ghc)

Гіберно-шотландська гельська мова – це вимерлий уже член гойдельської галузі кельтської родини індоєвропейської мовної надродина. Говорили нею в Шотландії та Ірландії. Є намагання оживити її. Користувались латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ГІБІТО-ХОЛОНСЬКІ МОВИ (HIBITO-CHOLON)

Гібіто-холонські мови – це вимерла родина мов, до якої входили дві мови – гібітська і холонська. Говорили ними в Республіці Перу.

ГІБІТСЬКА МОВА (HIBITO, CHIBITO, IBITO, XIBITA, ZIBITO, ISO 639-3: hib)

Гібітська мова – це вимерлий уже член гібіто-холонської мовної родини; у 1851 році було 500 мовців у Республіці Перу.

ГІВ (HIW, HIU, ISO 639-3: hiw)

Мова гів – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 150 (2007 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ГІВАРСЬКІ МОВИ (JIVAROAN)

Гіварські мови – це невелика мовна родина, до якої входять 4 мови: агуаруна, ачуар-шівіяр, гуамбіса та шуар. Говорять ними 100,000 осіб у Республіці Перу та в Республіці Еквадор.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian Languages: The historical linguistics of Native America. New York: Oxford University Press, 1997.

ГІҒАОНОНСЬКА МОВА (HIGAONON, MISAMIS HIGAONON MANOBO, ISO 639-3: mba)

ГіҒаононська мова – це член північної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1996 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

MUNGER, Scott T. An analysis of the semantic structure of a Higaonon (Philippines) text. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1988.

ГІДАЦА (HIDATSA, HINATSA, HIRACA, MINITARI, HIRAACÁ, ISO 639-3: hid)

Мова гідаца – це член підгалузі долина Міссурі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1986 рік) у штаті Північна Дакота в Сполучених Штатах Америки; кількість маліе, переходять на англійську мову.

ГІДЖУК (HIJUK, ISO 639-3: hij)

Мова гіджук – це член підгуртка бафія гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніҒеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 400 (1992 рік) у Республіці Камерун.

ГІЖАЗІ-АРАБСЬКА МОВА (HIJAZI SPOKEN ARABIC, HIJAZI, WEST ARABIAN COLLOQUIAL ARABIC, ARABE HIJAZI, ARABISCH HIJAZI, ISO 639-3: acw)

ГіҒазі-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 6,000,000 (1996 рік) у Королівстві Савдійська Арабія та 23,900 (2006 рік) в Еритреї. Мову зараховують до арабської макромови.€

Часткова література:

HAGBERG, Lawrence Raymond An autosegmental theory of stress. SIL e-Books, 3. (Dallas): SIL International, 2006.

ГІЛІҒАЙНОНСЬКА МОВА (HILIGAYNON, HILIGAINON, ILLOGO, ILONGGO, HILIGAINÓN, ХИЛИГАЙНОН, 希利盖农语, 伊隆戈语, ISO 639-3: hil)

ГіліҒайнонська мова – це член периферійного підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,770,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. ГіліҒайнонська мова має 15 приголосних і 5 голосних фонем. Уживає латиницю. Будова речення ергативна.

Часткова література:

RUBINO, Carl Ralph Galvez Ilocano Dictionary and Grammar. University of Hawaii Press, 2000.
ZORC, R. David "Hiligaynon". Facts About the World's Languages. 2001.

VILLAREAL, Coerazon D. Language and desire in Hiligaynon. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ГІМАЛАЙСЬКІ МОВИ (HIMALAYISH)

Гімалайські мови – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі належать 145 мов, згуртованих у 3-х групах:

- магакірантська – 48 мов у 3-х підгрупах;
- тибето-канаврійська – 94 мови в 4-х підгрупах;
- некласифікована – 3 мови: байма, ліш, чуг.

Між головними гімалайськими мовами є тибетанська і непальська бгаса. Гімалайськими мовами говорять майже 10,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Королівстві Бутан, у Республіці Індія, в Китайській Народній Республіці та в Ісламській Республіці Пакистан.

ГІМАРІМА (HIMARIMĀ, ISO 639-3: hir)

Мова гімаріма – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – 40 у Федеративній Республіці Бразилія.

ГІНДІ (HINDI, KHADI BOLI, KHARI BOLI, ХИНДИ, हिन्दी, मानक हिन्दी, 印地语, ISO 639-3: hin)

Мова гінді – це член гіндустанської підгрупи групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 180,000,000 (1991 рік) у Республіці Індія, 106,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал, 361,000 (2003 рік) у Південно-Африканській Республіці та 2,200 (1994 рік) у Республіці Уганда. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

JOHN, Matthews Jaunsari: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2008-013: 117p. 2008. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-013>

ГІНДУРСЬКА МОВА (HINDURI, HANDURI, ISO 639-3: hii)

Гіндурська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 29,700 (2001 рік) у Республіці Індія.

ГІНДУСТАНСЬКІ МОВИ (HINDUSTANI)

Гіндустанські мови – це підгрупа групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови в одному відділі і дві окремі мови:

- сансійський – 2 мови: кабутраська, сансійська;
- мови: гінді, урду.

Говорять ними 242,000,000 осіб у Республіці Індія та в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

ASHER, R. E. The Encyclopedia of language and linguistics. Oxford: Pergamon Press, 1994.

ГІНУХІЙСЬКА МОВА (HINUKH, GINUKH, GINUKHTSY, GINUX, HINUX, ISO 639-3: gin)

Гінухійська мова (гьюнузас мец) – це член західноцезької групи цезької підгалузі східно-кавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Кількість мовців – 550 (2002 рік) у південно-західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Неписемна мова.

ГІРІ МОТУ (MOTU HIRI, HIRI, PIDGIN MOTU, POLICE MOTU, ХИРИМОТУ, 希里莫图语, 希里木托语, ISO 639-3: hmo)

Мова гірі моту – це піджин, оснований на мові моту. Уживають її в провінції Папуа-Нова Гвінея як офіційну мову. Кількість мовців – 120,000 уживають як другу мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRETT, Richard; BROWN, Raymond; BROWN, Ruth & FOREMAN, Velma M. A dictionary of Police Motu. Port Moresby: Department of Information and Extension Services. 65 p. 1962.

ГІРСЬКА КОЯЛІ (MOUNTAIN KOIALI, MOUNTAIN KOIARI, ISO 639-3: kpx)

Мова гірська коялі – це член коярської групи кояріанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GARLAND, Susan Mountain Koiali grammar: Sentences, paragraphs, and discourses. Grammatical studies in Fasu and Mt. Koiali, 107-224. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 27. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1980.

ГІРСЬКА МАРІЙСЬКА МОВА (HILL MARI, WESTERN MARI, CHEREMIS, GORNO-MARIY, HIGH MARI, MARI-HILLS, 山地马里语; 西马里语, ISO 639-3: mrj)

Гірська марійська мова – це член марійської галузі уральської мовної родини; деякі мовознавці вважають її лиш діалектом марійської мови. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Республіці Марій Ел Російської Федерації. Користуються кирилицею.

ГІРСЬКІ ГОРІШНІ МАРКГАМСЬКІ МОВИ (MOUNTAIN UPPER MARKHAM)

Гірські горішні маркгамські мови – це підгурток маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підгуртка належать 4 мови: вампур, марі, сарасіра і сукурум. Говорять ними 3,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГІРСЬКІ ОК (MOUNTAIN OK)

Мови гірські ок – це група мов підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 9 мов: бимин, міян, накай, сетаман, суганга, телефол, тифал, урапмин і файвол. Мовами гірські ок говорять майже 19,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея і в провінції Папуа в Індонезії.

ГІРСЬКІ СХІДНОКУШИТСЬКІ МОВИ (HIGHLAND EAST CUSHITIC)

Гірські східнокушитські мови – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі входять 7 мов: алаба, бурджі, гадія, гедео, камбата, лібідо та сідамо. Ними говорять майже 5,300,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

HUDSON, Grover Highland East Cushitic Dictionary (Kuschitische Sprachstudien 7). Hamburg, 1989.

ГІТУ (HITU, ХИТУ, ISO 639-3: htu)

Мова гіту– це член підвітки амбон вітки серамське побережжя східного підгуртка пірубайського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 16,000 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії.

ГІХКАРІЯНА (HIXKARYANA, CHAWIYANA, FARUARU, HICHKARYANA, HISHKARYANA, HIXKARIANA, KUMIYANA, PARUCUTU, PARUKOTO-CHARUMA, SHEREWYANA, SOKAKA, WABUI, XEREU, XEREWYANA, ISO 639-3: hix)

Мова гіхкаріяна – це член південногааянської підгалузі південної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 600 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

DERBYSHIRE, Desmond C. Topic continuity and OVS order in Hixkaryana. Native South American discourse, 237-306. Berlin: Mouton. 1986.

ГІЯ (HYA, GHYE, ZA, ISO 639-3: hya)

Мова гія – це член бана-психійської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 940 (2002 рік) у Республіці Камерун та деяка кількість у Федеративній Республіці Нігерія.

ГІЯМ (HYAM, HAM, HYAMHUM, JABBA, JEBA, ISO 639-3: jab)

Мова гіям – це член гіямського підвідділу північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1994 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ГІЯМСЬКІ МОВИ (HYAMIC)

Гіямські мови – це підвідділ північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов: гіям, жіре, каґома, корі та шаманґ. Цими мовами говорять більш як 125,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ГЛАЙ (HLAI, BLI, DAI, DAY, DLI, KLAI, LA, LAI, LE, LI, LOI, SLAI, 黎语, ISO 639-3: lic)

Мова глай – це член глайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 8 діалектів, деякі з них можуть бути окремими мовами. Кількість мовців – 667,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

SOMSONGE BURUSPHAT A comparison of general classifiers in Tai-Kadai languages. *Mon-Khmer studies: a journal of Southeast Asian languages and cultures* 37: 129-153. 2007.

ГЛАЙСЬКІ МОВИ (HLAI)

Глайські мови – це галузь тай-кадайської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: глай і джямао. Глайськими мовами говорять майже 720,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ГЛЕПГО-ПГОВА (HLEPHO PHOWA, ABO, BOREN, BOZI, CONEHEAD PHULA, COWTAIL PHULA, DAIZHANPHO, DIGAOPHO, FLOWERY PHULA, HUA PHULA, JIANTOU PHULA, MINJIA, NIUWEIBA PHULA, PAOLA, PHO, PHULA, SANDAONONG PHULA, SHAOJI PHULA, SIFTER BASKET PHULA, THRICE STRIPED RED PHULA, XIUBA, ISO 639-3: yhl)

Мова глепго-пгова – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 36,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

ГЛЕРСУ (HLERSU, SHANSU, SANSU, LESU, ISO 639-3: hle)

Мова глерсу – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

ГМАР (HMAR, HAMAR, HMARI, MHAR, ISO 639-3: hmr)

Мова гмар – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ГМВАВЕКЕ (HMWAVEKE)

Мови гмвавеке – це вітка північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської

мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: бвату, гмвавеке і ваамванг. Говорять ними ще лиш 600 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ГМВАВЕКЕ (HMWAVEKE, 'MOAVEKE, CETA, FAA CETA, ISO 639-3: mrk)

Мова гмвавеке – це член вітки гмвавеке північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1982 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

Часткова література:

CAMPBELL, Maryline E. The phenomenon of spreading in Fa Tieta: a language of New Caledonia. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1987.

ГМОНГ'-ДО (HMONG DÔ, LOL HMONGB, AD HMAOB LUL, HMOOB, ISO 639-3: hmv)

Мова гмонг'-до – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонг'ської галузі гмонг'-мієнської мовної родини. Кількість мовців – невідома. Говорять нею у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Мова має 8 тонів.

ГМОНГ'-ДОН (HMONG DON, MONG, LOL HMONGB, AD HMAOB LUL, HMOOB, ISO 639-3: hmf)

Мова гмонг'-дон – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонг'ської галузі гмонг'-мієнської мовної родини. Кількість мовців – невідома. Говорять нею у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Мова має 7 тонів.

ГМОНГ'-МІЄНСЬКІ МОВИ (HMONG-MIEN)

Гмонг'-мієнські мови (мови мяо-яо) – це мовна родина, до якої належать 38 мов у 3-х галузях:

- гмонг'ська – 32 мови в 5-х підгалузях;
- гонте – 1 мова: ша;
- мієнська – 5 мов у 3-х підгалузях.

Гмонг'-мієнськими мовами говорять більш як 8,250,000 осіб у південній частині Китайської Народної Республіки та в південно-східній Азії. Гмонг'-мієнські мови є моносилабічними та синтаксично аналітичними. Вони є найбільш тональними мовами в світі – деякі мови мають аж 12 тонів. Ці мови мають глухі сонорні та увулярні приголосні. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток; його не дотримуються обов'язково. Раніше мовознавці включали ці мови до сино-тибетської мовної надродини, але новіші дослідження виказали, що ці мови творять окрему родину, не зв'язану з сино-тибетською.

ГМОНГ-НДЖУА (HMONG NJUA, BLUE HMONG, BLUE MEO, CHING MIAO, GREEN HMONG, GREEN MEO, HMONG LENS, HMONG NZHUA, HMOOB LEEG, LU MIAO, MEO DAM, MEO LAI, MONG NTSUA, QING MIAO, TAK MIAO, LOL HMONGB, AD HMAOB LUL, HMOOB, 青苗话, ISO 639-3: hnj)

Мова гмонг-нджуа – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці, 40,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Китай, 10,000 (2000 рік) у М'янма, 60,000 (2000 рік) у Королівстві Таїланд та якась кількість у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються лаоським, латинським, гмонгським, міяоським та тайським письмом, залежно від країни замешкання. Член гмонгської макромови.

Часткова література:

RATLIFF, Martha Hmong-Mien demonstratives and pattern persisitense. Mon-Khmer Studies 27: 317-28, 1997.

ГМОНГСЬКА МАКРОМОВА (HMONG MACROLANGUAGE)

До гмонгської макромови зараховують ось такі 24 мови: бай-міяо, гмонг-нджуа, гсяо-гва-міяо, ге, джіяо-міяо, діяндонгбей-міяо, західномашан-міяо, західносіянґсі-міяо, луопоге-міяо, південногуйянґ-міяо, південно-західногуйшуй-міяо, південно-західногуйянґ-міяо, південнокіяндонг-міяо, південно-машан-міяо, північногуйшуй-міяо, північногуйянґ-міяо, північнокіяндонг-міяо, північномашан-міяо, східногуйшуй-міяо, східнокіяндонг-міяо, східносіянґсі-міяо, центральногуйшуй-міяо, центральномашан-міяо, чуанкіяндіян-міяо. Обраховують, що всіх мовців цієї макромови є 6,463,595.

ГМОНГСЬКІ МОВИ (HMONGIC)

Гмонгські мови – це галузь гмонг-мієнської мовної родини. До неї належать 32 мови у 5-х підгалузях:

- буну – 4 мови: буну-бу-нао, буну-вунаї, буну-джонґнай, буну-юнуо;
- кіяндонг – 3 мови: південнокіяндонг-міяо, північнокіяндонг-міяо, східнокіяндонг-міяо;
- пагнґ – 1 мова: пагнґ;
- сіянґсі – 2 мови: західносіянґсі-міяо, східносіянґсі-міяо;
- чуанкіяндіян – 22 мови: бай-міяо, гмонг-до, гмонг-дон, гмонг-нджуа, гмонг-шуа, гсяо-гва-міяо, ге, джіяо-міяо, діяндонгбей-міяо, західномашан-міяо, луопоге-міяо, південногуйянґ-міяо, південно-західногуйшуй-міяо, південно-західно-гуйянґ-міяо, південномашан-міяо, північногуйшуй-міяо, північногуйянґ-міяо, північномашан-міяо, східногуйшуй-міяо, центральногуйшуй-міяо, центральномашан-міяо, чуанкіяндіян-міяо;

Гмонгськими мовами говорять несповна 7,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

RATLIFF, Martha Meaningful Tone: A Study of Tonal Morphology in Compounds, Form Classes, and Expressive Phrases in White Hmong. Decalb, Illinois: Center for Southeast Asian Studies, Northern Illinois University, 1992.

ГМОНГ-ШУА (SINICIZED MIAO, HMONG SHUA, ISO 639-3: hmz)

Мова гмонг-шуа – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 250,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці та 2,000 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам (3 села). Мова має 7 або 8 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГО (НО, ВІНАР НО, LANKA KOL, 霍语, ISO 639-3: hoc)

Мова го – це член мундарської групи херванської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 1,500,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Вживають письма: деванагарі, орія та варанг кшіті (в залежності від околиці).

ГОАВА (НОАВА, ХОАВА, ISO 639-3: hoa)

Мова гоава – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 460 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ГОАМОАЛ (НОАМОАЛ)

Мови гоамоал – це вітка західного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 підвітки:

- західна – 1 мова: лугу;
- східна – 2 мови: боано, ларіке-вакасігу.

Цими мовами говорять 22,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

ГОАНЯНСЬКА МОВА (НОАНЫА, ISO 639: ppu)

Це вимерла мова автохтонного тайванського народу гоаня. Мову зараховують до австронезійської мовної надродини.

ГОБІЙОТСЬКА МОВА (НОВУ'ОТ, НЕВБУ'ОТ, НОВІ, ISO 639-3: hoh)

Гобійотська мова – це член південноарабської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 в Султанаті Оман, кількість мовців зменшується. Говорять нею теж у Республіці Ємен.

ГОВОНГАНСЬКА МОВА (НОВОНГАН, PUNAN BUNGAN, ISO 639-3: hov)

Говонганська мова – це член муллер-шванер-пунанського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) у провінції Калімантан в Індонезії. Це найпрестижніша пунанська мова.

ГОЗО (HOZO, BEGI-MAO, ISO 639-3: hoz)

Мова гозо – це член західної групи підгалузі мао північної галузі омотської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,000 (1995 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

WEDEKIND, Charlotte; WEDEKIND, Klaus & SIEBERT, Ralph Third S.L.L.E. survey on languages of the Begi/Asosa area. SIL Electronic Survey Reports 2002-056: 18.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-056>

ГОЙЧЖОУ (HUIZHOU, CHINESE HUIZHOU, CHINESISCH HUIZHOU, 徽州话, 徽州話, ISO 639-3: czh)

Мова гойчжоу – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 4,600,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються китайським письмом або письмом піньїнь (pinyin), що є позначенням звуків китайської мови за допомогою латинської абетки. Тональна мова.

Часткова література:

[孟庆惠]; 安徽省地方志编纂委员会. 安徽省志 方言志 - 第五篇 皖南徽语. 方志出版社. pp. 412.

CHAPPELL, Hilary Chinese grammar: synchronic and diachronic perspectives (illustrated, reprint ed.). Oxford University Press. 2004.

ГОЙЯ ГОЙЯ (HOIA HOIA, UKUSI-KOPARAMIO HOYANOYA, HOIAHOIA, ISO 639-3: hhi)

Мова гоїя гоїя – це член підгалузі минанібай галузі інланд гүлф трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 80 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою гоїягоїя з цієї самої підгалузі.**

ГОКАНСЬКІ МОВИ (НОКАН)

Гоканські мови – це вже вимираюча мовна родина, до якої належать 23 мови в 3-х галузях: еселенсько-юманська – 10 мов у 2-х підгалузях;

- північна – 12 мов у 3-х підгалузях;
- уашо – 1 мова: уашо.

Гоканськими мовами говорять ще лиш дещо більш як 4,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Мексиканських Сполучених Штатах.

ГОЛІКАЧУК (НОЛІКАЧУК, ISO 639-3: hoi)

Мова голікачук – це вже майже вимерлий член відділу коюкон-голікачук підгрупи інгалік-коюкон атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної групи. Кількість мовців – 12 (1995 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи. Переходять на англійську мову.

ГОЛІЯ (HOLIYA, GOHLLARU, GOLARI-KANNADA, HOLAR, HOLARI, HOLE, HOLIAN, HOLU, ISO 639-3: hoy)

Мова голія – це член каннадської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 500 (2002 рік) у штаті Карнатака в Індії.

ГОЛЛАНДСЬКА МОВА (DUTCH, HOLLANDS, NEDERLANDS, NÉERLANDAIS, NEERLANDÉS, NIEDERLÄNDISCH, НИДЕРЛАНДСКИЙ, 荷兰语, ISO 639-3: nld)

Голландська мова – це член нижньонімецького відділу нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 16,400,000 (2007 рік) у Королівстві Нідерланди, 5,290 (і маліє) на острові Аруба (заморська територія Королівства Нідерланди), 4,620,000 (1990 рік) у Королівстві Бельгія, 80,000 у Французькій Республіці, 4,000 на Нідерландських Антверпських островах (автономна територія Королівства Нідерланди), 200,000 (1997 рік) у Республіці Сурінам та якась кількість у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Часткова література:

MALONE, Terry Review of: a reference grammar of Dutch; with exercises and key, by Carol Fehring. Notes on Linguistics 3(4): 207-212, 2000.

KIEVIT, Dirk Review of: The morphology of Dutch, by Geert Booij. SIL Electronic Book Reviews 2004-001, 2004.

ГОЛМСЬКА МОВА (HOLMA, BALI HOLMA, DA HOLMACI, ISO 639-3: hod)

Голмська мова – це вимерлий член бакама-зізіліваканської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Федеративній Республіці Нігерія.

ГОЛОГОЛО (HOLOHOLO, GUHA, HOROHORO, KALANGA, KIHOLHOLO, KIKALANGA, ХОЛОХОЛО, ISO 639-3: hoo)

Мова гологоло – це член підгуртка лега-каланга гуртка бембе-ніянга центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,500 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ГОЛУ (HOLU, HOLO, KIHOLU, KIHOLU, ISO 639-3: hol)

Мова голу – це член підгуртка голу гуртка бембе-ніянга центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,100 (2000 рік) у Республіці Ангола та 5,100 в Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ГОЛУ (HOLU, K.10)

Мови голу – це підгурток гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької

галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 4 мови: голу, квесе, пгенде та самба. Цими мовами говорять понад 500,000 осіб у Республіці Ангола та в Демократичній Республіці Конго.

ГОМА (НОМА, ISO 639-3: hom)

Мова гома – це вже вимерлий член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею в Демократичній Республіці Судан.

ГОНЕ (HÖNE, ISO 639-3: juh)

Мова гоне – це член підвідділу джукун відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГОНІ (HONI, BAIHONG, HAO-BAI, HAONI, HO, OUNI, UNI, WONI, 豪尼语, ISO 639-3: how)

Мова гоні – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти (вони можуть бути окремими мовами). Кількість мовців – 140,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

ГОНТЕ (HO NTE)

Мови гонте – це галузь гмонґ-мієнської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – ше. Говорять нею 900 осіб у Китайській Народній Республіці.

ГОПІ (НОРІ, НОРІLÀVAYI, ХОПИ, 河皮语, ISO 639-3:hop)

Мова гопі – це член підгалузі гопі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 5,230 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

CASAD, Eugene H. Review of: Hopi time: a linguistic analysis of the temporal concepts in the Hopi language, by Ekkehart Malotki. American Indian Culture and Research Journal 9: 124-28. 1986.

ГОПІ (НОРІ)

Мови гопі – це підгалузь північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш 1 мова - гопі. Цією мовою говорять 5,230 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ГОРБИСТІ (HILL)

Мови горбисті – це відділ центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належать 7 мов: один підвідділ і 5 неklasифікованих мов:

- кадару-ггулфан – 2 мови: ггулфан, кадару;
- неklasифіковані мови: валі, даїр, діллінг, ель гугейрат, карко.

Мовами горбисті говорять більше як 50,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ГОРІШНІЙ КРОСС (UPPER CROSS)

Мови горішній кросс – це відділ підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 22 мови у 4-х підвідділах:

- аґой-доко-йонійонг – 3 мови: аґой, бакпінка, доко-уянґа;
- акпет – 1 мова: укпет-угом;
- кіонг-короп – 3 мови: кіонг, короп, одут;
- центральний – 15 мов у 2-х гуртках.

Мовами горішній кросс говорять майже 660,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ГОРІШНІ КУСКОКВІМ (UPPER KUSKOKWIM)

Горішні кускоквім – це відділ підгрупи танана-горішні кускоквім атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – горішня кускоквім. Говорять нею ще лиш 40 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ГОРІШНІ МАРКГАМСЬКІ МОВИ (UPPER MARKHAM)

Горішні маркгамські мови – це підгурток маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов - 1 вітка і 1 окрема мова:

- гірська – 4 мови: вампур, марі, сарасіра, сукурум;
- мова адзера.

Цими мовами говорять 32,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГОРІШНЯ КУСКОКВІМ (UPPER KUSKOKWIM, KOLCHAN, McGRATH INGALIK, GOLTSAN, DINAК'І, ISO 639-3: kuu)

Мова горішня кускоквім – це вже майже вимерлий член відділу горішні кускоквім підгрупи танана-горішні кускоквім атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 40 (1995 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

COLLINS, Raymond & HOLTHAUS Gary H. Education in the north: Its effect on Athapaskan culture. *The Northian* 8(4): 21-24, 1972.

ГОРИШНЯ НЕКАКСА ТОТОНАЦЬКА МОВА (UPPER NESAXA TOTONAC, ISO 639-3: tku)

Горішня некакса тотонацька мова - це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 3,400 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Двомовні початкові школи.

ГОРИШНЯ ТАНАНА (UPPER TANANA, NABESNA, ISO 639-3: tau)

Мова горішня танана – це вже майже вимерлий член відділу танана підгрупи танана-горішні кускоквім атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 14 (2000 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки та 10 (1995 рік) на Північно-Західних Територіях Канади; лиш дорослі особи – переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

MILANOWSKI, Paul G. Sound System of Upper Tanana Athapascan (a preliminary view). Science in Alaska: Proceedings of the 12th Alaska Science Conference, Aug. 29 – Sept. 1, 1961, 7-10. Ann Arbor: Edwards Brothers, 1962.

ГОРИШНЯ ТАОЙГ (UPPER TA'OIH, KANTUA, TA NOI, TA-OI, TA-OY, TAU OI, T'OY, TOI-OI, ISO 639-3: tth)

Мова горішня таойг – це член центральної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 30,900 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 19,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються лаоським письмом.

Часткова література:

SOLNTSEVA, V. Nina Case-marked pronouns in the Taoih language. Mon-Khmer Studies 26: 33-36, 1996.

ГОРИШНЯ ЧЕГАЛІС (UPPER CHEHALIS, CHEHALIS, KWAIAILK, ISO 639-3: cjh)

Мова горішня чегаліс – це вже вимерлий член серединної підгалузі галузі цамосан саліської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки. Перейшли на англійську мову.

ГОРИШНЬОГЕРМАНСЬКІ МОВИ (HIGH GERMAN)

Горішньогерманські мови – це підгалузь західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї підгалузі належить 21 мова в двох групах:

- їдиш – 2 мови: західна їдиш, східна їдиш;
- німецька – 19 мов у 2-х підгрупах.

Горішньогерманськими мовами говорять 122,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина, в Австрійській Республіці, в Республіці Польща, в Державі Ізраїль, у Швейцарській Конфедерації та в Сполучених Штатах Америки.

ГОРИШНЬОДОЛИННА ДАНІ (UPPER GRAND VALLEY DANI, ISO 639-3: dna)

Мова горішньодолинна дані – це член групи властиві дані підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ГОРІШНЬОКІНАБАТАНГАНСЬКА МОВА (UPPER KINABATANGAN, SUNGAI MILIAN, ISO 639-3: *dmg*)

Горішньокінабатангаська мова – це член горішньокінабатангаської підгрупи пайтанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

SPITZACK, John A. Kalabuan phonetics. Phonological description of Sabah languages: Studies from ten languages, 81-95. Sabah Museum Monograph, 4. Kota Kinabalu: Sabah Museum, 1993.

ГОРІШНЬОКІНАБАТАНГАНСЬКІ МОВИ (UPPER KINABATANGAN)

Горішньокінабатангаські мови – це підгрупа пайтанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять три мови: горішньокінабатангаська, ланас-обу та тамп'яс-лобу. Цими мовами говорять майже 10,000 осіб у провінції Сабаг у Малайзії.

ГОРІШНЬОНІМЕЦЬКІ МОВИ (UPPER GERMAN)

Горішньонімецькі мови – це підгрупа німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи входять 8 мов у 2-х відділах:

- алеманський – 4 мови: вальзерська, колонія-товар-німецька, швабська, швайцарська німецька;
- баварсько-австрійський – 4 мови: баварська, гуттерська, кимбрійська, мокенська.

Цими мовами говорять більш як 20,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина, у Швайцарській Конфедерації, в Австрійській Республіці, в Князівстві Ліхтенштайн та в Італійській Республіці.

ГОРІШНЬОПУДЖУНГАНСЬКІ МОВИ (UPPER PUJUNGAN)

Горішньопунджунганські мови – це гурток кеніягського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать дві мови: ума-ласанська і ума-лунгська. Цими мовами говорять несповна 6,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

ГОРІШНЬОСАКСОНСЬКА МОВА (UPPER SAXON, OBERSÄCHSISCH, SÄCHSISCH, 上撒克逊语, ISO 639-3: *sxu*)

Горішньосаксонська мова – це член східного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Німеччина.

ГОРИШНЬОСИЛЕЗЬКА (UPPER SILESIAN, UPPER SCHLESISCH, BAS-SILÉSIEN, SCHLESISCH, 低地西里西亚语, ISO 639-3: sli)

Горішньосілезька мова – це член східного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 у Республіці Польща та 10,900 (2001 рік) у Чеській Республіці.

ГОРИШНЬОТАНУДАН-КАЛІНГСЬКА МОВА (UPPER TANUDAN KALINGA, UPPER TANUDAN, ISO 639-3: kgh)

Горішньотанудан-калінгська мова – це член калінгського підгуртка калінґа-ітнеґського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1991 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

BRAINARD, Sherri Upper Tanudan Kalinga texts. Studies in Philippine Linguistics Supplementary Series: Philippine Texts, 1. Manila: Linguistic Society of the Philippines and Summer Institute of Linguistics, 1985.

ГОРИШНЬОТАРОМСЬКА (UPPER TAROMI, ISO 639-3: tov)

Горішньотаромська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має кілька діалектів. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

ГОРИШНЬОЧОНТАЛЬСЬКА МОВА (HIGHLAND OAXACA CHONTAL, CHONTAL DE LA SIERRA DE OAXACA, TEQUISTLATEC, 低地琼塔语, ISO 639-3: chd)

Горішньочонтальська мова – це член текістлатекської мовної родини. Кількість мовців – 3,600 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова.

Часткова література:

WATERHOUSE, Viola G. Counting in Oaxaca Chontal. International Journal of American Linguistics 51: 237-40. 1985.

ГОРО (HORO, HOR, ISO 639-3: hor)

Мова горо - це вже вимерлий член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Говорили нею в Республіці Чад.

ГОРОМ (HOROM, KALERI, ISO 639-3: hoe)

Мова гором – це член південно-східної підгрупи групи плато бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГОРПА (HORPA, BAWANG, BOPA, DANBA, DAOFU, DAOFUHUA, DAWU, ERGONG, GANGLI, HOR, HÓRSÓK, HUO'ER, PAWANG, RGU, STAU, WESTERN GYARONG, WESTERN JIARONG, 尔龚语, ISO 639-3: ero)

Мова горпа – це член гіяронгської групи підгалузі тангут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 45,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГОРУРУ (HORURU, ISO 639-3: hrr)

Мова горуру – це член амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакусського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центрально-молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,240 (2000 рік) на острові Серам в Індонезії.

ГОТЕ (НОТЕ, НО'ТЕІ, НОТЕС, МАЛЕІ)

Мова готе – це член вітки готе підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,240 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LINDSTROM, John & LINDSTROM, Amy Hote. Sociolinguistic and literacy studies: South-West, Sepik and Morobe, 132-98. Data papers on Papua New Guinea languages, 46. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 2000.

ГОТЕ (НОТЕ)

Мови готе – це вітка підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: готе і ямвап. Говорять ними в Папуа-Нова Гвінея.

ГОТЕ-БУАНґ (НОТЕ-BUANG)

Мови готе-буанґ – це підгурток південного гуртка підвідділу залив Гуон північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 12 мов у двох вітках:

- буанґ – 10 мов: 1 підвітка – муменґ (5 мов) і 5 окремих мов: буанґ-манґґа, буанґ-мапос, капін, пію, вегес;
- готе – 2 мови: готе і ямап.

Цими мовами говорять у Папуа-Нова Гвінея.

ГОТІ (НОТІ, НОДІ, ISO 639-3: hti)

Мова готі – це майже вимерлий член східносерамського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії.

ГО-ЧУНК (НО-CHUNG, НОСÁК, НОСАК WAZIJACI, НОСАНК, НОСНАНК, WINNEBAGO, ISO 639-3: win)

Мова го-чунг – це вимираючий член підгрупи віннебаґо групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11 (2004 рік) у Сполучених Штатах Америки (штат Небраска); кількість зменшується. Користуються латиницею.

ГОЯГОЯ (НОУАНОУА, НОУА НОУА, МАТАКАІА НОУАНОУА, НОІАНОІА, ISO 639-3: hhy)

Мова гоягоя – це член підгалузі минанібай галузі інланд ґулф трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 95 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою гойя гойя з цієї самої підгалузі.**

Часткова література:

CARR, Phil Available: 2010; Created: 2006. Hoyahoya organised phonology data; Hoyahoya [hhy] - Western Province. [Manuscript] 3 p.
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52641>

ГПОН (НРОН, НРÖН, MEGYAW, PHON, PHÖN, PHUN, SAMONG, ISO 639-3: hpo)

Мова гпон – це член північної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – кількасот (1997 рік) у М'янма; тільки старші віком особи, молодь цієї мови вже не вживає.

ГРАНҐХОЛ (HRANGKHOL, RANGKHOL, RANGKHAWL, ISO 639-3: hra)

Мова гранґхол – це член північної підгрупи групи кукі-чин підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,120 (2000 рік) у М'янма та 18,700 (2000 рік) у Республіці Індія; в обох країнах кількість мовців зменшується. Користуються латиницею, яку вживають в Індії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГРАНИЧНА КУНА (BORDER KUNA, CAIMAN NUEVO, COLOMBIA CUNA, CUNA, PAYA-PUCURO, KUNA DE LA FRONTERA, LONG HAIR CUNA, PAYA-PUCURO KUNA, ISO 639-3: kvn)

Мова гранична кунa – це член галузі кунa чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1990 рік) у Республіці Колумбія та 700 (1991 рік) у Республіці Панама. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LLERENA VILLALOBOS, Rito Relación y determinación en el predicado de la lengua Kuna. Bogotá: CCELA – Universidad de los Andes. 1987.

ГРЕ (HRE, CHAM-RE, CHOM, DAVACH, DAVAK, MOI, MOI DA VACH, MOI LUY, TACHOM, ISO 639-3: hre)

Мова гре – це член підвідділу седанг відділу седанг-тодраг західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 113,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

PHILLIPS, Richard L. Vowel distribution in Hrê. Mon-Khmer Studies 4: 63-68, 1973.

ГРЕКО-ЦИГАНСЬКА МОВА (GREEK-ROMANI, ROMANO-GREEK, HELLENOROMANI, ΕΛΛΗΝΟ-ΡΟΜΑΝΙΚΗ, ISO 639-3: rge)

Греко-циганська мова (цигансько-грецька) – це вже майже вимерла змішана мова: грецька і циганська (ромська). Кількість мовців – 30 (2000 рік) у Грецькій Республіці. Уживається публічно як секретна мова.

ГРЕЦЬКА МОВА (GREEK, ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ELLINIKΑ, GRAECAE, GREC, GRECO, NEO-HELLENIC, ROMAIC, GREC MODERNE, GRIEGO MODERNO, GRIECHISCH, НОВОГРЕЧЕСКИЙ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ, ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, 现代希腊语, ISO 639-3: ell)

Грецька мова (новогрецька) – це член аттицької галузі грецької родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,700,000 (2002 рік) у Грецькій Республіці, 60,000 (1989 рік) у Республіці Албанія, 689,000 (2002 рік) у Республіці Кіпр, 42,000 (2004 рік) в Арабській Республіці Єгипет, 20,000 (1987 рік) в Італійській Республіці, 4,150 (2002 рік) у Румунії, 4,000 (1993 рік) у Турецькій Республіці та 7,210 (1970 рік) в Україні. Користуються грецьким письмом, але в Україні - кирилицею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LARSEN, Iver Word order and relative prominence in New Testament Greek: a new look. Notes on Translation 15(2): 13-27. 2001.

SIHLER, Andrew A New Comparative Grammar of Greek and Latin, Oxford University Press, 1996.

ГРЕЦЬКІ МОВИ (GREEK)

Грецькі мови – це родина індоєвропейської мовної надродини. До цієї родини належить 6 мов у двох галузях:

- аттична – 5 мов: грецька, еванська, каппадокійка грецька, понтійська. старогрецька;
- дорійська – 1 мова: цаконська.

Грецькими мовами говорять майже 13,500,000 осіб у Грецькій Республіці та Ізраїлі.

ГРУЗИНСЬКА МОВА (GEORGIAN, KARTULI ENA, GÉORGIEN, GEORGIANO, GEORGISCH, ГРУЗИНСКИЙ, ქართული, 格鲁吉亚语, 乔治亚语, ISO 639-3: kat)

Грузинська мова – це член грузинської галузі картвельської мовної родини. Це рідна мова грузинів та офіційна мова Грузії. Мова має 16 діалектів. Кількість мовців – 3,900,000 (1993

рік) у Республіці Грузія, 16,300 (2000 рік) у Республіці Азербайджан, 60,000 в Ісламській Республіці Іран та 40,000 (1980 рік) у Турецькій Республіці. Грузинську мову записують власним письмом – мхедрулі. Абетка має 33 букви; кожна буква відповідає одній фонемі і кожна фонема означається однією буквою. Грузинська мова є аглютинативною мовою. Існують певні префікси і суфікси, які сполучаються, щоб утворити дієслово. Буває, що існує аж 8 різних морфем в одному дієслові одночасно. Грузинська мова має 7 відмінків: називний, ергативний, давальний, родовий, орудний, прислівниковий і кличний.

Часткова література:

CLIFTON, John M. The sociolinguistic situation of the Inghiloi in Azerbaijan. SIL Electronic Survey Reports 2005-008: 12 pp., 2005.

DZIDZIGURI, Shota The Georgian Language (1969)

PATARIDZE, Pavle The Georgian Asomtavruli. Tbilisi, 1980 (в грузинській мові).

ГРУЗИНСЬКІ МОВИ (GEORGIAN)

Грузинські мови – це галузь картвельської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: грузинська і юдео-грузинська. Говорять ними більш як 4,300,000 осіб у Республіці Грузія та в Ізраїлі.

ГРУПА «n» (n-GROUP)

Група «n» - це відділ зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. До цього відділу належать 2 мови: гафатська і кістанська. Говорять ними в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ГРУПА «tt» (tt-GROUP)

Група «tt» - це відділ зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. До цього відділу належать 4 мови: інорська, месканська, месмеська і себат-бет-гуразька. Говорять ними в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ГРУСО (HRUSO, AKA, HRUSSO, ANGKA, ANGKAE, TENAE, GUSSO, ISO 639-3: hru)

Мова грусо – це некласифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1997 рік) у Республіці Індія.

Користуються латиницею.

Часткова література:

van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

ГСЯО-ГВА-МІЯО (SMALL FLOWERY MIAO, ATSE, GHAB-MVB GHAB SVD, GHUAB-NMONGB GHUAB-SOUD, XIAO HUA MIAO, HSIAO HWA MIAO, 小花苗语, ISO 639-3: sfm)

Мова гсяо-гва-міяо – це член підгалузі чуанкяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 84,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Член гмонгської макромови.

ГУ (HU, ISO 639-3: huo)

Мова гу – це член анґкуйської підгрупи східнопалаунґської групи палаунґської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2006 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова.

ГУА (ḡHUA, ḡHOA, ḡHOǻ, ḡHOAN, ḡHUA-OWANI, |HŪ, |HUA, ISO 639-3: huc)

Мова гуа – це член групи гуа південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200 (2004 рік) у Республіці Ботсвана; кількість зменшується – мову вживають здебільша тільки старші віком особи. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

ГУА (HUA)

Мови гуа – це група мов південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: гуа та ксоо. Мовами гуа говорять 4,400 осіб у Республіці Ботсвана і в Республіці Намібія.

ГУАВЕ (HUAVEAN)

Мови гуаве – це мовна родина, до якої належать 4 мови: Сан Діонізіо гуаве, Сан Матео гуаве, Санта Марія гуаве та Сан Франціско гуаве. Дехто вважає їх діалектами однієї мови – гуаве. Цими мовами говорять дещо більш як 18,000 осіб у 4 приморських селах у Мексиканських Сполучених Штатах. Мови гуаве є частинно тональні, відрізняючи високий та низький тон у передостанньому складі слова. Це одна з двох мезоамериканських мовних родин, що не має гортанного зімкнення. Граматично мови подібні до майянських мов. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток у перехідних, але - присудок, підмет у неперехідних.

ГУАВЛУ (HUAULU, ALAKAMAT, BAHASA ASLI, ISO 639-3: hud)

Мова гуавлу – це член манусела-сетського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії.

ГУАМБІСА (HUAMBISA, HUAMBIZA, WAMBISA, ISO 639-3: hub)

Мова гуамбіса – це член гіварської мовної родини. Кількість мовців – 9,330 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

JAKWAY, Martha A. Vocabulario huambisa. Serie Lingüística Peruana, 24. Yarinacocha: Instituto Lingüístico de Verano, 1987.

ГУАМБІАНСЬКА МОВА (*GUAMBIANO, GUAMBIA, MOGUEX, COCONUCO, ISO 639-3: gum*)

Гуамбіанська мова – це член коконуцької галузі барбакоанської мовної родини. Кількість мовців – 25,300 (2001 рік) у Республіці Колумбія; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRANKS, Thomas H. & BRANKS, Judith Guambiano. Aspectos de la cultura material de grupos étnicos de Colombia 1, 267 -78. Bogota: Ministerio de Gobierno, 1973.

ГУАНА (*HWANA, FITERYA, HONA, HWONA, TUFTERA, ISO 639-3: hwo*)

Мова гуана – це член східної підгрупи боґа-терської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Кількість мовців – 32,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГУАСТЕЦЬКІ МОВИ (*HUASTECAN*)

Гуастецькі мови – це галузь майянської мовної родини. До цієї галузі належать 4 мови: веракруз-гуастек, південно-східна гуастек, сан-луї-потосі-гуастек та чікомусельтек. Говорять ними більш як 120,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ГУБА (*HUBA, СНОВВА, KILBA, ISO 639-3: hbb*)

Мова губа - це член марґської підгрупи бура-марґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 175,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Майже всі села мають початкові школи, а деякі і середні.

ГУІЛІЧЕ (*HUILLICHE, HUILICHE, VELICHE, ISO 639-3: huh*)

Мова гуіліче – це член аравканської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1982 рік) у Республіці Чилі; більшість мовців – це старші люди.

ГУІСНАЙ (*WICHÍ LHAMTÉS GÜISNAY, GÜISNAY, MATACO, MATACO GÜISNAY, MATACO PILCOMAYO, WIZNAY, ISO 639-3: mzh*)

Мова гуіснай – це член матацької галузі матако-гвайпурської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1999 рік) у Республіці Аргентина.

ГУЇХТАН-ЦОЦІЛЬ (*HUIXTÁN TZOTZIL, HUIXTECO, TZOTZIL DE HUIXTÁN, ISO 639-3: tzu*)

Мова гуїхтан-цоціль – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток і присудок, додаток, підмет.

ГУКУМІНСЬКА МОВА (*HUKUMINA, ВАМБАА, ISO 639-3: huw*)

Гукумінська мова – це вимерлий вже член гукумінської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Говорили нею на Молуккських островах в Індонезії (Папуа).

ГУКУМІНСЬКІ МОВИ (HUKUMINA)

Гукумінські мови – це вимерла вже підгалузь центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належала лиш 1 мова – гукуміна. Говорили нею на Молуккських островах в Індонезії (Папуа).

ГУЛА (HULA, VULA 'A, ISO 639-3: hul)

Мова гула – це член сінаґоро-кеапарського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,240 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ГУЛАУЛА (HULAULÁ, 'ARAMIT, GALIGLU, HULA HULA, JABALI, JUDEO-ARAMAIC, KURDIT, LISHANA AXNI, LISHANA NOSHAN, יהודיותא , נשן לשנא , ISO 639-3: huy)

Мова гулаула - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1999 рік) в Ізраїлі та 350 в Ісламській Республіці Іран та в США. Первісно жили в Іранському Курдистані та прилеглих частинах Іраку. Користуються гебрейським письмом.

Часткова література:

HEINRICHS, Wolfhart Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

ГУЛІ (HULI, HULI-HULIDANA, HURI, ISO 7639-3: hui)

Мова гулі – це член підгалузі гулі енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 70,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LOMAS, Gabe The Huli language of Papua New Guinea. PhD Thesis, Macquarie University. 1988.

ГУЛІ (HULI)

Мови гулі – це підгалузь енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – гулі. Цією мовою говорять 70,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГУЛУНГ' (HULUNG)

Мови гулунг' – це вимираюча вітка амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакусського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральномокулкської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належить лиш 1 мова – гулунг'. Говорять нею ще лиш 10 осіб на острові Серам в Індонезії.

ГУЛУНГ' (HULUNG, ISO 639-3: huk)

Мова гулунг' – це майже вимерлий член вітки гулунг' амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакусського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи

центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1991 рік) на острові Серам в Індонезії.

ГУМЕНЕ (HUMENE, IUSO 639-3: huf)

Мова гумене – це член квалеанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 940 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГУМЛА (HUMLA, DANGALI, HUMLA BHOTIA, PHOKE, ISO 639-3: hut)

Мова гумла – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 4,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ГУНґ (HUNG, CUÓI, K`KATIAM-PONG-HOUK, THỎ, ISO 639-3: hnu)

Мова гунґ – це член куойської підгалузі в'єт-муонґської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1996 рік) у Лаоській Народній Республіці та 700 (1996 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ГУНґАНА (HUNGANA, HUANA, HUNGAAN, HUNGANNA, KIHUNGANA, ISO 639-3: hum)

Мова гунґана – це член підгуртка гунґана гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 400 в Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ГУНґАНА (HUNGANA, H.40)

Мови гунґана – це підгурток гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – гунґана. Говорять нею в Демократичній Республіці Конґо.

ГУНґАНА-ЯКА (ZONE H)

Мови гунґана-яка – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 22 мови в 4-х підгуртках:

- гунґана – 1 мова: гунґана;
- конґо – 10 мов: беембе, вілі, доондо, йомбе, каамба, конґо-сан-сальвадор, коонґо, куній, лаарі, суунді;

- мбунду – 4 мови: боло, кімбунду, сама, сонго;
- яка – 7 мов: лонзо, мбанґала, нґонґо, пеленде, сонде, суку.

Мовами гунґана-яка говорять понад 11,300,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо, в Республіці Конґо та в Республіці Анґола.

ГУНґВОРО (HUNGWORO, INGWE, INGWO, NGWE, NGWOI, NKWOI, UNGWE, ISO 639-3: nat)

Мова гунґворо – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

ГУНДЕ (HUNDE, KIHUNDE, KOBI, RUKOBI, ISO 639-3: hke)

Мова гунде – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (1980 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

ГУНДЖАРА-КАЙНА-КЕ (HUNJARA-KAINA KE, ISO 639-3: hkk)

Мова гунджара-кайна-ке – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,770 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГУНЗИБСЬКА МОВА (HUNZIB, ENZEB, GUNZIB, KHUNZAL, KHUNZALY, XUNZAL, HOUNZIB, ISO 639-3: huz)

Гунзибська мова (самоназва ґонкьос мыц) – це член східноцезької групи цезької підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-даґестанської) мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,840 (2002 рік) у південно-західній частині Республіки Даґестан Російської Федерації та 400 в Республіці Грузія. Неписемна мова.

Часткова література:

BERG van den, H. E. A Grammar of Hunzib. München, 1995.

ГУН-СААРЕ (HUN-SAARE, DUKA, DUKANCHI, DUKANCI, DUKAWA, DUKWA, ISO 639-3: dud)

Мова гун-сааре – це член відділу дука підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 73,000 (1985 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

DETTWEILER, Stephen & DETTWEILER, Sonia Sociolinguistic survey of the Duka (Hun-Saare) people. SIL Electronic Survey Reports 2003-014

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-014>

ГУНСРИЦЬКА МОВА (HUNSRIK, HUNSRIKER, RIO GRAND HUNSRIKER, RIOGRANDENSER HUNSRÜCKISCH, HUNSRIQUEANO RIOGRANDENSEV, ISO 639-3: hrx)

Гунсрицька мова – це член германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000,000 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

WIESEMANN, Ursula Contribuição ao desenvolvimentode uma ortografia da língua Hunsrik falada na América do Sul. Created 2008-01-02 (Manuscript).

ГУОН (HUON)

Мови гуон – це підгалузь галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить 21 мова в трьох групах:

- західна – 12 мов: бурум-миндик, кіналакна, комба, кумукіо, месем, набак, ному, оно, селепет, сіялум, тимбе, тобо;
- ковай – 1 мова: ковай;
- східна – 8 мов: боронг, дедуа, кате, кубе, мапе, мигабак, момаре, сене.

Мовами гуон говорять більш як 103,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГУОНСЬКІ МОВИ (HUON GULF)

Гуонські мови - це підвідділ північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 32 мови у 4-х гуртках:

- маркгамський – 15 мов у 3-х підгуртках;
- нумбамі – 1 мова: нумбамі;
- південний – 13 мов у 2-х підгуртках;
- північний – 3 мови: буґавак, кела, ябем.

Гуонськими мовами говорять 88,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГУПА (НОРА, НООРА, ХУПА, 胡帕语, ISO 639-3: hup)

Мова гупа – це майже вимерлий член підвідділу гупа каліфорнійського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 8 (1998 рік) у північно-західній частині штату Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи – переходять на англійську мову. Є намагання відродити цю мову: вивчають її в початкових школах та на курсах для старших.

ГУПА (НУРА)

Мови гупа – це підвідділ каліфорнійського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – гупа. Говорять нею ще лиш 8 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ГУПДЕ (HUPDĚ, HUP, HUPDA, HUPDÁ MAKÚ, JUPDE, JUPDÁ MACÚ, MACÚ DE TUCANO, MAKÚ-HUPDÁ, UPDÉ, HUPDÁ, HUPDÉ, JUPDÁ, MACÚ, MACÚ DE, ISO 639-3: jup)

Мова гупде – це член макуської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,210 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 150 (1991 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ERICKSON, Timothy & ERICKSON, Catherine Vocabulario jupda-español-português. Bogotá: Asociación Instituto Lingüístico de Verano, 1993.

ГУПЛА (HUPLA, SOBA, ISO 639-3: hap)

Мова гупла – це член групи властиві дані підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1982 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ГУРИЦЬКА МОВА (HURRIAN)

Гурицька мова – це вимерла мова гуро-урартійської мовної родини, якою говорили гурити, передньоазійські племена. У своїй письменності гурити вживали клинового письма. Вважають, що гурити прийшли з Вірменських гір.

Часткова література:

POPKO, Maciej Huryci. Warszawa, 1992.

ГУРОНСЬКІ МОВИ (HURON)

Гуронські мови - це підгалузь північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – виандот. Говорять нею ще лиш 24 особи в Сполучених Штатах Америки (штат Оклахома).

ГУРО-УРАРТІЙСЬКІ МОВИ (HURRO-URARTIAN)

Гуро-урартійські мови – це вимерла мовна родина, яка обіймала дві мови: гурицьку та уратійську. Їхні мовці жили на античному Близькому Сході. Деякі мовознавці, як ось І. М. Дяконов і С. Старостін добачували їх спорідненість із нахо-дагестанськими мовами.

Часткова література:

DIAKONOW, Igor Mikhailovich and STAROSTIN, S. A. Hurro-Urartian and East Caucasian Languages. Ancient Orient Ethnocultural Relations. Moscow, 1988.

ГУТТЕРСЬКА МОВА (HUTTERISCH, HUTTERIAN GERMAN, HUTTERITE GERMAN, TIROLEAN, TYROLESE, CARINTHIAN GERMAN, 哈特德语, ISO 639-3: geh)

Гуттерська мова – це член баварсько-австрійського відділу горішньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Уживають її члени протестантської секти гуттеритів. Кількість мовців – 33,000 у Канаді (347 колоній) та 12,000 у Сполучених Штатах Америки (128 колоній).

Г

ГА (GA, ACCRA, ACRA, AMINA, GAIN, GĀ, ГА, 加语, ISO 639-3: gaa)

Мова га – це член підгрупи га-данґме групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 600,000 (2004 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

ГАА (GAA, TIBA, ISO 639-3: ttb)

Мова гаа – це член дакоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1997 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГААМ (GAAM, INGASSANA, INGESSANA, KAMANIDI, MAMEDJA, MAMIDZA, METABI, MUNTABI, TABI, ISO 639-3: tbi)

Мова гаам – це член підгрупи гаам групи східні джебел східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 67,200 (2000 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

STIRTZ, Timothy M. [ATR] vowel harmony in Gaahmg. Journal of African Languages and Linguistics 30: 73-95. 2009.

ГААМ (GAAM)

Мови гаам – це підгрупа групи східні джебел східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – гаам. Цією мовою говорять більш як 67,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ГАБАДІ (GABADI)

Мови габаді – це вітка західно-центрального папуаського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належить лиш 1 мова – абаді. Говорять нею 4,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГАБРІ (GABRI, GABERE, GABERI, NGABRE, SOUTHERN GABRI, ISO 639-3: gab)

Мова габрі – це член габрі-тобангської підгрупи кімре-тобангської групи мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 34,400 (2000 рік) у Республіці Чад.

ГАБРІ-ТОБАНГСЬКІ МОВИ (A.2.2)

Габрі-тобангські мови - це підгрупа кімре-тобангської групи мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: габрі, кабай і тобанґа. Габрі-тобангськими мовами говорять більш як 82,000 осіб у Республіці Чад.

ҐАБУТАМОН (GABUTAMON, ISO 639-3: gav)

Мова ґабутамон – це член групи юпна підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансно-воґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 330 (2003 рік) у Папуа-Нова Ґвінея.

ҐАВАР-БАТСЬКА МОВА (GAWAR-BATI, ARANDUI, GOWARI, NARISATI, NARSATI, SATRE, ISO 639-3: gwt)

Ґавар-батська мова – це член кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 в Ісламській Республіці Афганістан та 1,500 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ҐАВАРСЬКА МОВА (GAVAR, GAUAR, GAWAR, KORTCHI, MA-GAVAR, RTCHI, ISO 639-3: gou)

Ґаварська мова – це член бувал-мінської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward Intelligibility testing and lexicostatistics of Buwal and Gavar. SIL Electronic Survey Reports 2002-018: n.p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-018>

ҐАВВАДА (GAWWADA, GAUWADA, GAWATA, KAWWAD'A, KAWWADA, ISO 639-3: gwd)

Мова ґаввада – це член дулайської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 32,700 (1994 рік) у південній частині Народної Демократичної Республіки Ефіопія. Мова вживає ефіопське письмо. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WEDEKIND, Klaus Sociolinguistic survey report of the languages of Gawwada (Dullay), Diraasha (Gidole), Muusiye (Bussa) areas. SIL Electronic Survey Reports, 2002-065.

ҐАВІЯО (PARÁ GAVIÃO, PARAKATÊJÊ, PUKOBJÊ, ISO 639-3: gvp)

Мова ґавіаю – це член тимбірської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. Кількість мовців – 338 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ҐАВІЯО ДО ЖІПАРАНА (GAVIÃO DO JIPARANÁ, DIGÛT, GAVIÃO DO RONDÔNIA, IKÕRO, ISO 639-3: gvo)

Мова ґавіаю до жіпарана – це член галузі монде мовної родини тупі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 470 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

STUTE, Horst A ordem, a coerência e a ensonação nas orações em gavião. Série Lingüística 9(1): 71-103. 1987.

Г'АГРІ (GAHRI, BOONAN, BUNAN, ERANKAD, GHARA, KEYLONG BOLI, LAHULI OF BUNAN, POONAN, PUNAN, ISO 639-3: bfu)

Мова гаґрі – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються тибетським письмом; письма такрі вже більше не вживають.

Г'АГУКУ-БЕНАБЕНА (GAHUKU-BENABENA)

Мови гаґуку-бенабена - це група мов гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: алекано, бенабена, дано та токано. Мовами гаґуку-бенабена говорять 106,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Г'АГАДУ (GAGADU, ABDEDAL, ABIDDUL, GAAGUDJU, KAKADU, KAKAKTA, KAKDJU, KAKDJUAN, ISO 639-3: gbu)

Мова гаґаду – це вимираючий одинокий член гаґуджуанської галузі гунвінгванської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 6 (1981 рік) у північній Австралії.

Часткова література:

HARVEY, Mark A Grammar of Gaagudju. 2002.

Г'АГ'У (GAGU, GAGOU, GBAN, ISO 639-3: ggu)

Мова гаґу – це член підгрупи бен-ґбан групи нва-бен південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини ніґеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 36,600 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

HOWARD, Olive M. The paragraph in Gagu (Gban) narrative. Papers on discourse, 273-82. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 1978.

Г'АГ'УДЖУАНСЬКІ МОВИ (GAGUDJUAN)

Гаґуджуанські мови – це вже вимираюча одна з галузей гунвінгванської родини австралійської мовної надродина. До неї входить тільки одна мова – гаґаду. Говорять нею ще тільки 6 осіб у північній Австралії.

Г'АДАМЕСЬКА МОВА (GHADAMÉS, ISO 639-3: gha)

Гадамеська мова – це член східної групи зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (2006 рік) у Великій Соціалістичній Лівійській Арабській Джамахірії в малій оазі недалеко від кордону з Республікою Туніс і Алжирською Народною Демократичною Республікою і 2,000 у Республіці Туніс.

ҐАДАНґ (GADANG, ISO 639-3: gdk)

Мова ґаданґ – це член бур-саруаської підгрупи групи сумрай-мілту мір-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1997 рік) у Республіці Чад.

ҐА-ДАНґМЕ (GA-DANGME)

Мови ґа-данґме – це підгрупа групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови: ґа та данґме. Цими мовами говорять 1,400,000 осіб у Республіці Ґана.

ҐАДАНґСЬКА МОВА (GA 'DANG, BALIWON, GADDANG, GINABWAL, ISO 639-3: gdg)

Ґаданська мова – це член ґадданґського підвідділу ібанаґського відділу каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (2002 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

WALROD, Michael R. Normative discourse and persuasion: An analysis of Ga'dang informal litigation. Linguistic Society of the Philippines, Special Monograph Issue, 26. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 1988.

ҐАДДАНґСЬКА МОВА (GADDANG, CAGAYAN, ISO 639-3: gad)

Ґадданґська мова – це член ґадданґського підвідділу ібанаґського відділу каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1984 рік) у Республіці Філіппіни.

ҐАДДАНґСЬКІ МОВИ (GADDANGIC)

Ґадданґські мови – це підвідділ ібанаґського відділу каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: ґаданґська, ґадданґська і центральна аґта. Цими мовами говорять 37,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ҐАДДІЙСЬКА МОВА (GADDI, BHARMAURI BHADI, GADDYALI, GADI, GADIALI, PANARI BHARMAURI, PANCHI BRAHMAURI RAJPUT, ISO 639-3: gbk)

Ґаддійська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 110,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом; давніше вживали такрійське письмо. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ҐАДЕ (GADE, GEDE, ISO 639-3: ged)

Мова ґаде – це член підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 72,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

Часткова література:

STERK, Jan P. Features of vowel assimilation in Gade (a language in evolution). *Journal of West African Languages* 20(1): 118-24, 1990.

ҐАДЕ-ЛОГАРСЬКА МОВА (GADE LOHAR, BAGRI LOHAR, BELANI, BHUBALIYA LOHAR, CHITODI LOHAR, CHITTORIYA LOHAR, DHUNKURIA, DOMBA, DOMBIALI, GADIA LOHAR, GADULIYA LOHAR, GARA, KANWAR KHATI, LOHARI, LOHPITTA, PANCHAL LOHAR, RAJPUT LOHAR, राजस्थानी, ISO 639-3: gda)

Ґаде-логарська мова – це некласифікований член раджастганської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,010 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

ҐАДЖЕРАВАНҐСЬКА МОВА (GADJERAWANG, GADJERONG, KAJIRRAWUNG, GAJIRRABENG, GAJIRRAWOONG, GADYERONG, ISO 639-3: gdh)

Ґаджераванґська мова – це вимираючий член джераґанської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 3 (1981 рік) у західній Австралії.

Часткова література:

McGREGOR, William The Languages of the Kimberley, Western Australia. London-New York, 2004.

ҐАДСУП (GADSUP, ISO 639-3: gaj)

Мова ґадсуп – це член групи ґадсуп-ауяна-ава підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 22,100 (2000 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Уживають теж мову свистів.

Часткова література:

FRANTZ, Chester I. & FRANTZ, Marjorie Gadsup phoneme and toneme units. *Linguistic Circle of Canberra Publications A 7*: 1-11. 1966.

ҐАДСУП-АУЯНА-АВА (GADSUP-AUYANA-AWA)

Мови ґадсуп-ауяна-ава – це група мов підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов: ава, авіяана, аґарабі, ґадсуп, косена, онтену та усаруфа. Мовами ґадсуп-ауяна-ава говорять майже 70,000 осіб у Папуа-Нова Ґвінея.

ҐАЗЬКА МОВА (GAZI, ISO 639-3: gzi)

Ґазька мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 7,030 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ГАЇЛ (GAYIL, GAYL, GAYI, GALILA, GELILA, NORTHERN ARI, ISO 639-3: gyl)

Мова гаїл – це член південної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 55,700 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

ABEBE, Alemayehu Sociolinguistic survey report on the Ometo dialect of Ethiopia part II. SIL Electronic Survey Reports 2002-012.

ГАЙКУНДІ (GAIKUNDI, GAIKUNTI, ISO 639-3: gbf)

Мова гайкунді – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 1,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ГАЙЛ (GAIL, GAYLE, ISO 639-3: gic)

Мова гайл – це некласифікована мова, якою говорить неозначена кількість людей як другою або третьою мовою в Південно-Африканській Республіці.

ГАЙНА (GAINA, ISO 639-3: gcn)

Мова гайна – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,410 (1971 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГАЙО (GAYO, GAJO, ГАЙО, ISO 639-3: gay)

Мова гайо – це член північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 300,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії.

ГАЛ (GAL, ВАИМАК, WEIM, ISO 639-3: gap)

Мова гал – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 340 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГАЛАМБСЬКА МОВА (GALAMBU, GALAMBI, GALAMBE, GALEMBI, ISO 639-3: glo)

Галамбська мова – це вимираючий це член больського відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Більшість етнічного населення (його було 25,000 в 2006 році) в Федеративній Республіці Нігерія вже не говорить цією мовою.

ГАЛГАДУНГСЬКІ МОВИ (GALGADUNGIC)

Галгадунгські мови – це вимерла вже галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До неї належать дві мертві мови: калкутунг та яларннга. Говорили ними в північно-східній Австралії (штат Квінсланд).

ГАЛЕЛА-ЛОЛОДСЬКІ МОВИ (GALELA-LOLODA)

Галела-лолодські мови – це підгалузь північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. До цієї підгалузі входить 8 мов: галельська, лабська, лолодська,

модольська, пазька, табарська, тобельська та тугутильська. Говорять ними майже 150,000 осіб на Молуккських островах Індонезії.

Часткова література:

VOORHOEVE, C. L. The languages of the northern Halmaheran stock. Papers in New Guinea Linguistics 26: 181-209, 1988.

ҐАЛЕЛЬСЬКА МОВА (GALELA, ISO 639-3: gbi)

Ґалельська мова – це член ґалело-лолодської підгалузі північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 79,000 (1990 рік) на Молуккських островах Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

SHELDEN, Deidre B. The Galela particle “ka”: four deictic functions. Journal of Translation and Textlinguistics 14: 53-76, 2002.

ҐАЛЕЯ (GALEYA, GAREA, ISO 639-3: gar)

Мова ґалея – це член підгуртка добу-дуав північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 3,410 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ҐАЛІБІ (GALIBI)

Мови ґалібі – це підгалузь північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – карібська. Цією мовою говорять майже 7,500 осіб у Боліварській Республіці Венесуела, в Федеративній Республіці Бразилія, в Французькій Гвіяні, в Кооперативній Республіці Ґаяна та в Республіці Сурінам.

ҐАЛІС (GALICE, ISO 639-3: gce)

Мова ґаліс – це вже вимерлий член ореґонського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Говорили нею в штаті Ореґон у Сполучених Штатах Америки.

ҐАЛЛО-ІБЕРІЙСЬКІ МОВИ (GALLO-IBERIAN)

Ґалло-іберійські мови – це підгрупа західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоевропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 26 мов у 2-х відділах:

- ґалло-романський – 14 мов у 2-х підвідділах;
- іберо-романський – 12 мов у 3-х підвідділах.
- Ґалло-іберійськими мовами говорять 616,000,000 осіб в Італійській Республіці, у Французькій Республіці, в Королівстві Бельгія, в Сполучених Штатах Америки, в Швайцарській Конфедерації, в Королівстві Іспанія, в Республіці Португалія та в країнах Центральної й Південної Америки.

ҐАЛЛО-ІТАЛІЙСЬКІ МОВИ (GALLO-ITALIAN)

Ґалло-італійські мови – це підвідділ ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов: венеційська, еміліяно-романьйольська, лігурійська, ломбардська та п'ємонтська. Говорять ними 22,500,000 осіб в Італійській Республіці.

ҐАЛЛО-РОМАНСЬКІ МОВИ (GALLO-ROMANCE)

Ґалло-романські мови – це відділ ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу належать 14 мов у 2-х підвідділах:

- ґалло-італійський – 5 мов: венеційська, еміліяно-романьйольська, лігурійська, ломбардська та п'ємонтська.
- рето-романський – 9 мов у 2-х гуртках.

Цими мовами говорять 92,500,000 осіб в Італійській Республіці, в Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки, в Королівстві Бельгія та в Швейцарській Конфедерації.

ҐАЛО АДІ (GALO ADI, ADI, ADI-GALLONG, ADI-GALO, GALO, GALLONG, GALONG, ISO 639-3: adl)

Мова ґало аді – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються китайським письмом та латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

POST, Mark W. A Grammar of Galo. PhD Dissertation. Melbourne, La Trobe University Research Centre for Linguistic Typology. 2007.

ҐАЛОЛЬСЬКА МОВА (GALOLI, GALOLE, ISO 639-3: gal)

Ґалольська мова – це член східного відділу рамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 50,000 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ҐАЛУРСЬКА МОВА (GALLURESE SARDINIAN, GALLURESE, NORTHEASTERN SARDINIAN, 萨丁尼亚-加卢拉语, ISO 639-3: sdn)

Ґалурська мова – це член сардинської групи південної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1993 рік) в Італійській Республіці (північно-східна Сардинія). Користуються латиницею.

ҐАМАЛЕ ХАМ (GAMALE KHAM, GAMALE, खाम, खामकुरा, कामकुरा, ISO 639-3: kgj)

Мова ґамале хам – це член відділу хам підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини.

Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,100 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

WATTERS, David E. An overview of Kham-Magar languages and dialects. Contemporary issues of Nepalese linguistics p. 339-374. Kathmandu: Linguistic Society of Nepal. 2005.

ҐАМБЕРА (GAMBERA, GAMBERRE, GAMBRE, GAMGRE, GUWAN, KAMBERA, WUNAMBAL, ISO 639-3: gma)

Мова ґамбера – це вимерлий член ворорської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

ҐАМБІЙСЬКА МОВА (GAMBIAN WOLOF, ISO 639-3: wof)

Ґамбійська мова – це член волофської підгрупи сенеґамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 185,000 (2006 рік) у Республіці Ґамбія. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

MARANZ, Louise Pedagogical dictionaries: ho-hum or gung-ho?. Notes on Literacy 27(4): 25-34, 2001.

ҐАМІЛАРААЙ (GAMILARAAY, CAMILEROI, GAMILAROI, KAMILAROI, KAMALARAI, ISO 639-3: kld)

Мова ґамілараяй – це майже вимерлий член вірадгурської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 3 (1997 рік) у Новому Південному Уельсі.

ҐАМІТСЬКА МОВА (GAMIT, GAMATI, GAMETI, GAMITH, GAMTA, GAMTI, GAVIT, ISO 639-3: gbl)

Ґамітська мова – це член бгільського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 400,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським і ґуджаратським письмом.

ҐАМКОНОРСЬКА МОВА (GAMKONORA, ISO 639-3: gak)

Ґамконорська мова – це член підгалузі сагу північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1987 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ҐАМО (GAMO, GAMO-DOFA-GAWRO, ISO 639-3: gmo)

Мова ґамо – це член центрального підвідділу ометського відділу омето-ґімірської підгрупи ґіמודжанської групи ґонґа-ґіמודжанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,240,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом та латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ABEBE, Alemayehu Sociolinguistic survey report on the Ometo dialect of Ethiopia, part II. SIL Electronic Survey Reports 2002-012.

ҐАМО-НИНДЖІ (GAMO-NINGI, ISO 639-3: bte)

Мова ґамо-нинджі – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – не відома у Федеративній Республіці Нігерія; переходять на мову ґауса.

ҐАНА (||GANA, DXANA, G||ANA, G||ANA-KHWE, GXANA, GXANNA, KANAKHOE, ISO 639-3: gnk)

Мова ґана – це член північно-західної підгрупи чу-хве центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

ҐАНАНҐ (GANANG, GASHISH, ISO 639-3: gne)

Мова ґананґ – це член південно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2007 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; кількість маліе.

ҐАНҐАЛІДА (GANGGALIDA, GANGGALITA, JAKULA, JUGULA, KANGKALITA, YOKULA, YUGULDA, YUKALA, YUKULTA, ISO 639-3: gcd)

Мова ґанґгаліда – це вимерлий член танґійської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ҐАНҐЛАВ (GANGLAU, ISO 639-3: ggl)

Мова ґанґлав – це член групи яґанон підгалузі надбережжя рай манданґської галузі транс-новогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 470 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ҐАНҐТЕ (GANGTE, GANTE, ISO 639-3: gnb)

Мова ґанґте – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 15,100 (2001 рік) у Республіці Індія та якась кількість у М'янма. Користуються латиницею.

ҐАНҐЛЮ (GANGULU, ISO 639-3: gnl)

Мова ґанґлю – це вимерлий член марської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ГАНДА (GANDA, LUGANDA, ГАНДА, 干达语, 卢干达语, ISO 639-3: lug)

Мова ганда – це член підгуртка ніоро-ганда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,130,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою цієї ж назви з афразійської мовної родини.**

ГАНДА (GA'ANDA, GA'ANDU, GANDA, MAKWAR, MOKAR, ISO 639-3: gqa)

Мова ганда – це член східної підгрупи бога-терської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 43,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. 14 сіл мають початкові школи, а місто Ганда – середню школу. **Не змішувати цю мову з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

Часткова література:

NEWMAN, Roxana Ma A Case Grammar of Ga'anda. University of California at Los Angeles. PhD dissertation, 1971.

ГАН-ДОГОСЕ (GAN-DOGOSE)

Мови ган-догосе – це підвідділ південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: догосе, каанса та хіса. Цими мовами говорять 34,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Кот-д'Івуар.

ГАНЕ (GANE, GANI, GIMAN, ГАНЕ, ISO 639-3: gzn)

Мова гане – це член відділу східний макіян-кане підгрупи південна галмагера південної галмагерської-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 2,900 (1982 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ГАНЗА (GANZA, GANZO, KOMA, ISO 639-3: gza)

Мова ганза – це член західної групи підгалузі мао північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,400 (2004 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KRELL, Amy, author. 2011. "A Sociolinguistic Survey of the Ganza, Komo, and "Baruun be Magtole" Language Groups." SIL Electronic Survey Reports 2011-039: 58.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-039>

ГАНЗІ (GANZI, ISO 639-3: gnz)

Мова ганзі – це член вітки бака-гунді західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,400 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

ГАНОНГГА (GHANONGGA, GANONGGA, KUBOKOTA, KUMBOKOTA, ISO 639-3: ghn)

Мова ганонгга – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоїрландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,510 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ГАНСЬКА МОВА (GANA, GANA', GANAQ, KENINGAU DUSUN, MINANSUT, ISO 639-3: gna)

Ганська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

ГАНЦ (GANTS, GAJ, ISO 639-3: gao)

Мова ганц – це член калам-кобонської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,880 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГАНЬ (GAN CHINESE, GAN, KAN, ГАНЬ, 贛語, ISO 639-3: gan)

Мова гань – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 20,600,000 (1984 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються китайським письмом. Тональна мова.

Часткова література:

CHEN, *Chang-yi* Chorography of languages in Jiangxi.

ГАНЬОА БЕТЕ (GAGNOA BÉTÉ, EASTERN BÉTÉ, GAGNOUA BÉTÉ, SHYEN, ISO 639-3: btg)

Мова ганьоа бете – це член східного відділу підгрупи бете східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 150,000 (1989 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

EGNER, *Inge* Applicative marking in Kru. *Afrika und Übersee* 86: 199-222. 2003.

ГАО (GAO, NGGAO, ISO 639-3: gga)

Мова гао – це член східної вітки сантаізабельського підгуртка південноновоїрландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,220 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

ГАПАПАЙВА (GARAPAIWA, GARA, MANAPE, PAIWA, ГАПАПАЙВА, ISO 639-3: pwg)

Мова ґапапайва – це член вітки аре підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея і збільшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

McGUICKIN, Catherine Garapaiwa. The Oceanic languages, 297-321. Curzon Language Family Series. Richmond, Surrey: Curzon, 2002.

ГАРАВАНСЬКА МОВА (GARAWA, GAARWA, GARRWA, KARAWA, LEEARRAWA, GARRAWA, ISO 639-3: gbc)

Ґараванська мова – це одинокий член ґараванської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 110 (1996 рік) у північній Австралії, дехто твердить, що вона вже вимерла. Мова має 3 голосні і 19 приголосних звуків. Користуються латиницею.

Часткова література:

FURBY, Edward S. & FURBY Christine E. A preliminary analysis of Garawa phrases and clauses. Pacific Linguistics B, 42. Canberra: Australian National University, 1977.

ГАРАВАНСЬКІ МОВИ (GARAWAN)

Ґараванські мови – це одна з родин австралійської мовної надродини. До неї входить тільки одна мова: ґараванська. Говорять нею ще лиш 110 осіб у північній частині Австралії.

ҐАРВАЛЬСЬКА МОВА (GARHWALI, GADHAVALI, GADHAWALA, GADWANI, GASHWALI, GIRWALI, GODAULI, GORWALI, GURWALI, PAHARI GARHWALI, गढ़वाळि भाख/भासा, ISO 639-3: gbm)

Ґарвальська мова – це член ґарвальської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 16 діалектів. Кількість мовців – 2,920,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

CHRISTIAN, Emmanuel G. & CHRISTIAN, Violet Verb analysis of Garhwali narrative discourse. Occasional papers in translation and textlinguistics 4(1-2): 74-94, 1990.

ҐАРВАЛЬСЬКІ МОВИ (GARHWALI)

Ґарвальські мови – це група мов північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – ґарвальська. Говорять нею 2,920,000 осіб у Республіці Індія.

ҐАРИґ-ІЛЬҒАР (GARIG-ILGAR, ISO 639-3: ilg)

Мова ґаріґ-ільґар – це вимерлий член ївайджійської галузі ївайджанської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії. Мова мала 2 діалекти.

ҐАРИФУНСЬКА МОВА (GARIFUNA, BLACK CARIB, CARIBE, CENTRAL AMERICAN CARIB, GÁRIFUNA, ISO 639-3: cab)

Ґаріфунська мова – це член карібанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 98,000 (1993 рік) у Республіці Гондурас, 16,100 (2006 рік) у Белізі, 16,700 у Республіці Ґватемала та кілька (2001 рік) у Республіці Нікараґуа. Користуються латиницею.

Часткова література:

BENDOR-SAMUEL, John T. Review of: Languages of Guatemala. *Lingua* 19: 311-13, 1968.

ҐАРО (GARO, GARROW, MANDE, MANDI, 加罗语, ISO 639-3: grt)

Мова ґаро – це член відділу ґаро підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 780,000 (2007 рік) у Республіці Індія та 120,000 (2005 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бенгальським письмом і латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ҐАРО (GARO)

Мови ґаро – це відділ підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать дві мови: ґаро та меґам. Мовами ґаро говорять більш як 900,000 осіб у Республіці Індія та в Народній Республіці Бангладеш.

ҐАППЕ (GARRE, AF-GARRE, ISO 639-3: gex)

Мова ґарре – це член сомалійської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 57,500 (2006 рік) у південній частині Республіки Сомалі.

ҐАРУС (GARUS, ATE, EM, KURUPI, ISO 639-3: gyb)

Мова ґарус – це член гансеманської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,650 (2003 рік) у Папуа-Нова Ґвінея.

ҐАТА (GATA', DIDAYI, DIDEI, DIRE, GATAQ, GETA', GETAQ, GTA ASA, GTA', ISO 639-3: gaq)

Мова ґата – це член підгрупи ґета групи ґутоб-ремо-ґета карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,060 (1991 рік) у Республіці Індія.

ГАФАТО-КИСТАНСЬКІ МОВИ (n-GROUP)

Гафато-кістанські мови – це відділ зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. До цього відділу належать 2 мови: гафатська і кістанська. Ними говорять дещо більш як 250,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ГАФАТСЬКА МОВА (GAFAT, ISO 639-3: gft)

Гафатська мова – це вже вимерлий член гафато-кістанського відділу зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Говорили нею в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

LESLAU, Wolf Etudes descriptive et comparative du garat (éthiopien méridional). Paris, 1956.

ГАЯВІ (GHAYAVI, BOANAI, BOANAKI, BOIANAKI, BOINAKI, GALAVI, ISO 639-3: bmk)

Мова гаяві – це член вітки аре підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,810 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГАЯНСЬКА МОВА (GUYANA CREOLE ENGLISH, CREOLESE, GUYANESE CREOLE, CRÉOLE GUYANAIS, 圭亚那克里奥尔英语, ISO 639-3: gyn)

Гаянська мова – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 650,000 у Кооперативній Республіці Гаяна і 50,000 (1986 рік) у Республіці Сурінам. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOLBROOK, David J. & HOLBROOK, Holly A. Guyanese Creole survey report. SIL Electronic Survey Reports 2002-011 <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-011>

ГБАГІЙ (GBAGYI, EAST GWARI, GBAGYE, GWARI, GWARI MATAI, IBAGYI, ISO 639-3: gbr)

Мова гбагій – це член підвідділу гбагій-гбарі відділу нупе-гбагій підгрупи ебіра-гаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 700,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROSENDALL, Heidi J. A phonological study of the Gwari lects. Language Data, African Series, 24. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 116 p. 1992.

ГБАГІЙ-ГБАРІ (GBAGYI-GBARI)

Мови гбагій-гбарі – це підвідділу відділу нупе-гбагій підгрупи ебіра-гаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: гбагій та гбарі. Цими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ГБАЇ (GBAYI, KPASIYA, ISO 639-3: gyg)

Мова гбаї – це член відділу нгбанді підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

ГБАНЗІЛІ (GBANZILI)

Мови гбанзілі – це вітка західного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: бурака та гбанзірі. Цими мовами говорять дещо більш як 21,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці та в Демократичній Республіці Конго.

ГБАНЗІРІ (GBANZIRI, BANZIRI, GBANDERE, GBANZILI, ISO 639-3: gbg)

Мова гбанзірі – це член вітки гбанзілі західного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 14,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 3,000 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ГБАНУ (GBANU, BANU, GBANOU, ISO 639-3: gbv)

Мова гбану – це член центрального підвідділу відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 95,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

ГБАРІ (GBARI, GBARI YAMMA, GWARI YAMMA, NKWA, WEST GWARI, ISO 639-3: gby)

Мова гбарі – це член підвідділу гбагій-гбарі відділу нупе-гбагій підгрупи ебіра-гаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 350,000 (2002 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROSENDALL, Heidi J. A phonological study of the Gwari lects. Language Data, African Series, 24. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 116 p. 1992.

ГБАТІ-РІ (GBATI-RI, GBOTE, ISO 639-3: gti)

Мова гбаті-рі – це некласифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 21,000 (2000 рік) у Демократичній Конго.

ГБАЯ (GBAYA, KPALA, KPARA, KPARLA, KREDJ, KREICH, KREISH, KRESH, ISO 639-3: krs)

Мова гбая – це член групи креш західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 16,000 (1987 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BROWN, Richard Kresh. Typological studies in negation, 163-89. Typological Studies in Language, 29. Amsterdam: Benjamins, 1994.

ГБАЯ-БОЗОУМ (GBAYA-BOZOUM, BOZOM, GBAYA DE BOZOUM, ISO 639-3: gbq)

Мова гбая-бозоум – це член центрального підвідділу відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 32,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

ГБАЯ-БОССАНГ'ОА (GBAYA-BOSSANGOA, GBAYA DE BOSANGOA, GBAYA OF BORRO, GBAYA OF BOSSANGOA, GBAYA-BORRO, GBEA, GBEYA, ISO 639-3: gbp)

Мова гбая-боссангоа – це член центрального підвідділу відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

ГБАЯ-МАНЗА-НГБАКА (GBAYA-MANZA-NGBAKA)

Мови гбая-манза-нгбака – це відділ підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 15 мов у 4-х підвідділах і одна окрема мова:

- південно-західний – 3 мови: банґанду, гбая-мбодомо, південно-західна гбая;
- північно-західний – 1 мова: північно-західна гбая;
- східний – 6 мов: алі, бонджо, бофі, манза, нгбака та нгбака манза;
- центральний – 4 мови: бокото, гбану, гбая-бозоум та гбая-боссангоа;
- мова сума.

Цими мовами говорять більш як 2,300,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці, в Республіці Конго, в Республіці Камерун і в Демократичній Республіці Конго.

ГБАЯ-МБОДОМО (GBAYA-MBODOMO, ISO 639-3: gmm)

Мова гбая-мбодомо – це член південно-західного підвідділу відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі

атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BOYD, Virginia Lee A phonology and grammar of Mbòdòmò. M.A. thesis. University of Texas at Arlington. 221 p. 1997.

ГБЕ (GBE)

Мови гбе – це підгрупа лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить 21 мова в 3-х відділах і 12 окремих мов:

- аджа – 6 мов: аджа, айзо-гбе, веме-гбе, дефі-гбе, гун, тофин-гбе;
- фон – 2 мови: максі-гбе, фон;
- міна – 1 мова: ген;
- окремі мови: агуна, вачі-гбе, вуду, гбесі-гбе, еве, західна хвла-гбе, котафон-гбе, кпессі, сахве, східна хвла-гбе, хвела-гбе, чі-гбе.

Мовами гбе говорять понад 7,320,000 осіб у Республіці Бенін та в Республіці Того.

ГБЕСІ-ГБЕ (GBESI GBE, ISO 639-3: gbs)

Мова гбесі-гбе – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 65,000 (2002 рік) у Республіці Бенін.

ГБІІ (GBII, GBEE, GBI-DOWLU, ISO 639-3: ggb)

Мова гбіі – це член підгрупи басса західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,600 (1991 рік) у Республіці Ліберія.

ГБІРІ-НІРАГУ (GBIRI-NIRAGU, GURE-KAHUGU, ISO 639-3: grh)

Мова гбірі-нірагу – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; переходять на мову гауса.

ГБОЛОО ГРЕБО (GBOLOO GREBO, GBLOU GREBO, GBOLOO, ISO 639-3: gec)

Гболоо гребо – це член ліберійського відділу підгрупи гребо західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 64,400 (2006 рік) у Республіці Ліберія.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue & JOHNSON, Eric A sociolinguistic survey of the Grebo language area of Liberia. SIL Electronic Survey Reports 2002-074

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-074>

ГВА (GWA, ISO 639-3: gwb)

Мова гва – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 680 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГВАГАТІКЕ (GWANATIKE, DAHATING, GWATIKE, ISO 639-3: dah)

Мова гвагатіке – це член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,570 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГВАДАЛКАНАЛЬСЬКІ МОВИ (GUADALCANAL)

Гвадалканалські мови – це гурток мов гела-гвадалканалського підвідділу південно-східного солломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: бірао, ггарі, маланго і таліська. Говорять ними 35,000 осіб на Соломонових Островах.

ГВАДЕЛУПСЬКА МОВА (GUADELOUPEAN CREOLE FRENCH, KREYOL, MARTINIQUAN CREOLE FRENCH, PATOIS, PATWA, CRÉOLE GUADELOUPÉEN, 危地马拉克里奥尔法语, ISO 639-3: gcf)

Гваделупська мова – це член креольських мов, оснований на французькій. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 430,000 (2001 рік) у Гваделупі (володіння Французької Республіки) та 418,000 (2001 рік) у Мартиніці (володіння Французької Республіки). Користуються латиницею.

ГВАЙМІ (GUAYMI)

Мови гваймі – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: буглере і нгабере. Мовами гваймі говорять майже 136,000 осіб у Республіці Панама та в Республіці Коста-Ріка.

ГВАМГІ-ВУРІ (GWAMHI-WURI, LYASE, LYASE-NE, ISO 639-3: bga)

Мова гвамгі-вурі – це член відділу дука підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГВАНАНО (GUANANO, ANANA, KÓTEDIA, KOTIRIA, KÓTIRYA, UANANA, UANANO, WANANA, WANÂNA, WANANO, ISO 639-3: gvc)

Мова гванано – це член північної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 550 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 300 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WALTZ, Carolyn & WALTZ, Nathan El wanano. Lenguas indígenas de Colombia: una visión descriptiva, 453-67. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo. 2000.

ГВАНДАРА (GWANDARA, KWANDARA, ISO 639-3: gwn)

Мова гвандара – це член групи гауса-гвандара гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Мова 6 діалектів, говорить ними близько 27,300 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГВАПОРЕ (GUAPORE)

Мови гвапоре – це вже майже вимерла галузь мовної родини чапакура-ванам. До цієї галузі належать 2 мови: ітене і кабіші. Говорять ними не більш як 100 осіб у Багато-національній Державі Болівія та в Федеративній Республіці Бразилія.

ГВАРАНІ (GUARANI I, SUBGROUP I)

Мови гварані – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї підгалузі належать 10 мов: ава гварані, аче, західноболівійська гварані, кайва, мбія гварані, няндева, пай тавитера, парагвайська гварані, східноболівійська гварані та шета. Мовами гварані говорять майже 4,800,000 осіб у Республіці Парагвай, у Багатонаціональній Державі Болівія, в Аргентинській Республіці та в Федеративній Республіці Бразилія.

ГВАРАЮ (GUARAYU, GUARAYO, ISO 639-3: gyr)

Мова гвараю – це член підгалузі гвараю-сіріоно галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 5,930 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DIETRICH, Wolf Chiriguano and Guarayo word formation. Amazonian linguistics: Studies in lowland South American languages, 293-320. Austin: University of Texas Press. 1990.

ГВАРАЮ-СІРІОНО (SUBGROUP II)

Мови гвараю-сіріоно – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї підгалузі належать 2 мови: гвараю та сіріоно. Мовами гвараю-сіріоно говорять дещо більш як 6,300 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ГВАРАЮ-СІРІОНО-ЖОРА (GUARAYU-SIRIONO-JORA II)

Мови гвараю-сіріоно-жора – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї підгалузі належать 2 мови: жора та юкі. Мовами гвараю-сіріоно-жора говорять тільки 120 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ГВАРЕКЕНСЬКА МОВА (GUAREQUENA, AREQUENA, GUAREKENA, UEREQUEMA, UREQUEMA, WAREKENA, ISO 639-3: gae)

Гварекенська мова – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 160 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела та 340 (1983 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

AIKHENVALD, Alexandra Y. Warekana. Handbook of Amazonian languages, vol. 4, 225-439. Berlin/New York, 1998.

ГВАРІХІО (GUARIJIO, VARIHÍO, WARIHÍO)

Мови гваріхіо – це підгрупа тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш 1 мова – уаріхіо. Цією мовою говорять 2,840 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ГВАХА (GUAJÁ, AWÁ, AWÁ GUAJÁ, AYAYA, GUAXARE, WAZAIZARA, ISO 639-3: gvj)

Мова гваха – це член підгалузі анамбе галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 370 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ГВАХАХАРА (GUAJAJÁRA, GUAZAZZARA, TENETEHAR, TENETEHÁRA, ISO 639-3: gub)

Мова гвахахара – це член підгалузі аквава галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія (81 село). Користуються латиницею.

Часткова література:

HARRISON, Carl H. Verb prominence, verb initialness, ergativity and typological disharmony in Guajajara. Handbook of Amazonian languages, vol. 1, 407-39. Berlin: Mouton de Gruyter. 1986.

ГВЕДА (GWEDA, GARUWANI, ISO 639-3: grw)

Мова гведа – це майже вимерлий член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 26 (2001 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГВЕНО (GWENO, KIGWENO, ISO 639-3: gwe)

Мова гвено – це член підгуртка чаґа гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,200 (2006 рік), здебільша старші особи, в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ГВЕРЕ (GWERE, LUGWERE, OLUGWERE, ISO 639-3: gwr)

Мова гвере – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 409,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

Часткова література:

NZOZI, Richard Disambiguating grammatical tone in Gwere orthography by using clarifying words. SIL Electronic Working Papers 2009-003. 11 p.

<http://www.sil.org/silwp/abstract.asp?ref=2009-003>

ҐВЕРРЕРО (GUERRERO NAHUATL, GUERRERO AZTEC, NÁHUATL DE GUERRERO, ISO 639-3: ngu)

Мова ґверреро – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 150,000 (1998 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BARTHOLOMEW, Doris A. & MASON, David The registration of transitivity in the Guerrero Aztec verb. International Journal of American Linguistics 46: 197-204. 1980.

ҐВИЧИН (GWICH'IN, KUTCHIN, LOUCHEUX, TUKUDH, 库臣语, ISO 639-3: gwi)

Мова ґвичин – це член відділу ган-кучин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 500 у Північно-Західних Територіях Канади та 300 (1995 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

ҐВІ (|GWI, DCUI, GCWI, G|WI, G|WIKHWE, G!WIKWE, ISO 639-3: gwj)

Мова ґві – це член південно-західної підгрупи групи чу-хве центральної підгалузі південно-африканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,500 (2004 рік) у Республіці Ботсвана.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

ҐВІБЕЙ ЧЖУАНСЬКА МОВА (GUIBEI ZHUANG, 桂北壮语, ISO 639-3: zgb)

Ґвібей чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,500,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

ҐВІБІАН ЧЖУАНСЬКА МОВА (GUIBIAN ZHUANG, 桂边壮语, ISO 639-3: zgn)

Ґвібіан чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,000,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

ҐВІКІОНґ (GUIQIONG, GUICHONG, 贵琼语, ISO 639-3: gqi)

Мова квікюнґ – це член кянґської групи тангут-кянґської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 6,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ҐВІНЕЙСЬКА КПЕЛЛЕ (GUINEA KPELLE, AKPESE, GBESE, GERSE, GERZE, GUERZE, KPELE, KPELESE, KPELESETINA, KREPESE, KPESE, KPWESSI, NORTHERN KPELE, PESSA, PESSY, KPELEWOO, ISO 639-3: gkp)

Мова ґвінейська кпелле – це член підгрупи кпелле південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 308,000 (1991 рік) у Республіці Ґвінея. Користуються латиницею.

ҐВІЯНСЬКА МОВА (GUIANESE CREOLE FRENCH, FRENCH GUIANESE CREOLE FRENCH, GUYANAIS, GUYANE, GUYANE CREOLE, PATOIS, PATWA, 圭亚那克里奥尔法语, ISO 639-3: gcr)

Ґвіянська мова – це член креольських мов, оснований на французькій. Кількість мовців – 50,000 (1977 рік) у Французькій Ґвіяні. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANONBY, Stan A report on the creoles of Amapá. SIL Electronic Survey Reports 2007-020; <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-020>

ҐВОВО (GVOKO, GAVOKO, GEVOKO, GHVOKO, KUVOKO, NGGWESHE, NGOSHE SAMA, NGOSHE-NDHANG, NGOSHI, NGOSSI, NGWESHE-NDAGHAN, ISO 639-3: ngs)

Мова ґвоко – це член ґлавдського відділу властивомандарської підгрупи ламанґ-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія і 1,000 (2000 рік) у Республіці Камерун.

ҐГАРІ (GHARI, GARI, SUGHU, TANGARARE, WEST GUADALCANAL, ISO 639-3: gri)

Мова ґгарі – це член ґвадалканалського гуртка ґела-ґвадалканалського підвідділу південно-східного солотонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6

діалектів. Кількість мовців – 12,100 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

Часткова література:

McARTHUR, Harry S. Asking the right questions. Notes on Translations 102: 21-29. 1984.

ГГЕРСЬКА МОВА (GHERA, VARA, SINDHI GHERA, ISO 639-3: ghr)

Ггерська мова – це некласифікований член групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакістан.

ГГОМАЛА (GHOMÁLÁ', BALOUM, BAMILEKE-BANDJOUN, BANDJOUN, BANJOUN-ВАНАМ, BANJUN, BATIE, МАНУМ, MANDJU, GHOMÁLÁ', ISO 639-3: bbj)

Мова ггомала – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 260,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. Мову вивчають у римо-католицьких школах.

ГГОТУО (GHOTUO, OTWA, OTUO, ISO 639-3: aaa)

Мова гготуо – це член підвідділу гготуо-унеме-ехее північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1994 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГГОТУО-УНЕМЕ-ЕХЕЕ (GHOTUO-UNEME-YEKHEE)

Мови гготуо-унеме-ехее – це підвідділ північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 9 мов: гготуо, енван, ехее, івбіє, іґве, ікпеші, ососо, сасану та унеме. Цими мовами говорять понад 420,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ГГУЛФАН (GHULFAN, GULFAN, WUNCI, WUNCIMBE, ISO 639-3: ghl)

Мова ггулфан – це член підвідділу кадару-ггулфан відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 16,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан; кількість зменшується. Порядок слів у реченні - підмет, додаток, присудок.

ГЕ (GE, GE JIA, GEJIA, GE-MONG, GHO-MHON, GEDOU, GEDONG, GEDANG, KEN DEO, GEDOU MIAO, GEDU, GEDOUDI, CHONGANJIANG HMONG, 仡 革家语, 重安江苗语, ISO 639-3: hmj)

Мова ге – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 60,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

ҐЕБА КАРЕН (GEBA KAREN, EASTERN BWE, GEBA, KABA, KARENBYU, KAYINBYU, WHITE KAREN, ISO 639-3: kvq)

Мова ґеба карен – це член західного відділу підгрупи бґгай групи сґав-бґгай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у М'янма. Користуються латинським та бірманським письмом.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ҐЕБЕ (GEBE, GEBI, ГЕБЕ, ISO 639-3: gei)

Мова ґебе – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новоґвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,650 (2000 рік) в Індонезії (Папуа) – 4 села.

ҐЕВЕА ДЕ ГУМБОЛЬДТ САПОТЕК (GUEVEA DE HUMBOLDT ZAPOTEC, NORTHERN ISTHMUS ZAPOTEC, ZAPOTECO DE GUEVEA DE HUMBOLDT, ZAPOTÈQUE GUÉVÉA DE HUMBOLDT, ISO 639-3: zpg)

Мова ґевеа де гумбольдт сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 4,720 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

KREUTZ, Donna M. Morphophonemics of the Guevea de Humboldt Zapotec verb. SIL Mexico Workpapers 4: 43-84. 1980.

ҐЕґСЬКА МОВА (GHEG, SHGIP, GEGNISHT, ALBANAIS GHEG, ALBANISCH GHEG, ГЕГСКИЙ АЛБАНСКИЙ, 盖格阿尔巴尼亚语, ISO 639-3: aln)

Ґеґська мова – це член ґеґської галузі албанської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,630,000 (1998 рік) у Республіці Косово, 1,800,000 у Республіці Албанія, 1,000 (1982 рік) у Республіці Болгарії, 690 (2001 рік) у Чеській Республіці, 600,000 (2002 рік) у Республіці Македонія та 80,000 (2006 рік) у Чорногорії. Користуються латиницею.

Часткова література:

KOLGJINI, Julie May Review of: Comparative syntax of Balkan languages, Maria-Louisa Rivero and Angela Ralli, editors. Notes on Linguistics 4(4): 233, 2001.

ҐЕґСЬКІ МОВИ (GHEG)

Ґеґські мови – це галузь албанської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – ґеґська. Говорять нею більш як 4,000,000 осіб у Республіці Косово, в Республіці Албанія, в Республіці Болгарія, в Чеській Республіці, в Республіці Македонія та в Чорногорії.

ГЕДАГЕД (GEDAGED, BEL, GRAGED, MITEBOG, RAGETTA, RIO, SEK, STAR, STAR-RAGETTA, SZEAK-BAGILI, TIARA, ГЕДАГЕД, ISO 639-3: gdd)

Мова гедагед – це член північної підвітки вітки осередні бел підгуртка бел вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,950 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ГЕДЕО (GEDEO, DARASA, DARASSA, DERASA, DERASANYA, DERESA, GEDDEO, ISO 639-3: drs)

Мова гедео – це член гірської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 637,000 (1994 рік). Говорить нею народ гедео, який живе в горах Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GBRE-TSADIK, Abebe The verb morphophonemics of five highland east Cushitic languages, including Burji. *Afrikanistische Arbeitspapiere*, 2. Cologne: Institut für Afrikanistik, 1985.

ГЕДЖІ (GEJI, GEJAWA, GEZAWA, KAYAURI, ISO 639-3: gji)

Мова геджі - член заарської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6.000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГЕЕЗ (GE'EZ, GUÈZE, GEEZ, ГЕЭЗ, ግዕዝ, 吉兹语, ISO 639-3: gez)

Мова геез – це вимерла мова північної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Нею говорили в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, в Еритреї та в Ізраїлі. Вона є й надалі літургійною мовою Ефіопської Православної Церкви, Еритрейської Православної Церкви та Ефіопської Католицької Церкви. Мова геез перейшла в мови тигре та тігринську.

Часткова література:

WENINGER, Stefan Ge'ez grammar. Munich, 1999.

LESLAU, Wolf Concise Dictionary of Ge'ez (Classical Ethiopic). Wiesbaden, 1989.

ГЕЙ (GEY, GEWE, GUEWE, ISO 639-3: guv)

Мова гей – це, правдоподібно, вже вимерлий член відділу геве підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Цією мовою говорили в Республіці Камерун.

ГЕ-КАЙНГАНГСЬКІ МОВИ (GE-KAINGANG, JÊ-KAINGANG)

Ге-кайнгангські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належать 16 мов у 2-х підгалузях і одна окрема мова:

- геська – 13 мов у 2-х групах;
- північнокайнгангська – 2 мови: сан-павло кайнганг, шокленг;

- кайнгангська мова.

Ґе-кайнгангськими мовами говорять 52,500 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ҐЕКО КАРЕН (GEKO KAREN, GAIKHO, GEK'O, GEKHO, GHEKHOL, GHEKHU, GHEKO, KEKAUNGDU, KEKHONG, KEKU, PADAUNG, ISO 639-3: ghk)

Мова ґеко карен – це некласифікований член підгрупи бґгай групи сґав-бґгай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 9,500 (1983 рік) у М'янма. Користуються бірманським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ҐЕЛА (GELA)

Мови ґела – це гурток ґела-ґвадалканалського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови – ґела і ленґо. Говорять ними 26,000 осіб на Соломонових Островах.

ҐЕЛА (GELA, FLORIDA ISLANDS, NGGELA, ҐЕЛА, ISO 639-3: nlg)

Мова ґела – це член гуртка ґела ґела-ґвадалканалського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 11,900 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

ҐЕЛА-ҐВАДАКАНАЛЬСЬКІ МОВИ (GELA-GUADALCANAL)

Ґела-ґвадаканалські мови - це підвідділ південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 7 мов у 3-х гуртках:

- бугґоту – 1 мова: бугґоту;
- ґвадалканалський – 4 мови: бірао, ґгарі, маланґо, таліська.
- ґела – 2 мови: ґела, ленґо;

Цими мовами говорять 64,000 осіб на Соломонових Островах.

ҐЕМАЙСЬКА МОВА (GOEMAI, ANKWAI, ANKWE, ANKWEI, KEMAI, ISO 639-3: ank)

Ґемайська мова - це член ґемаль-талського відділу анґаської підгрупи анґас-ґеркської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HELLWIG, Birgit Fieldwork among the Goemai in Nigeria: discovering the grammar of property expressions. 2003.

ГЕМАЛЬ-ТАЛЬСЬКІ МОВИ (2)

Гемаль-тальські мови – це відділ анґаської підгрупи анґас-геркської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 5 мов: гемайська, коеноемська, монтольська, п'япунська і тальська. Цими мовами говорять більш як 250,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ГЕМЕ (GEME, GUEME, JEME, NGBA GEME, ISO 639-3: geq)

Мова геме – це член підвідділу занде-нзакара відділу занде підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 550 у Центрально-Африканській Республіці.

ГЕН (GEN, GE, GEBE, GEN-GBE, GUIN, MINA, MINA-GEN, POPO, GḂ, GḂN GBE, ISO 639-3: gej)

Мова ген – це член відділу міна підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 201,000 (1991 рік) у Республіці Того та 126,000 (2006 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Часткова література:

KLUGE, Angela The Gbe language continuum of West Africa: a synchronic typological approach to prioritizing in-depth sociolinguistic research on literature extensibility. Language documentation and conservation 1(2): 182-215.

<http://www.nflrc.hawaii.edu/lc/December2007/>

ГЕНҒЛЕ (GENGLE, MOMU, WEGELE, YAGELE, ISO 639-3: geg)

Мова генҒле – це член гуртка мумує підвідділу мумує-янданґ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродина. Кількість мовців – 4,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

ГЕНДЕ (GENDE, BUNDI, GENDEKA, GENE, ISO 639-3: gaf)

Мова генде – це член групи генде ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців - 8,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Користуються латиницею.

ГЕНДЕ (GENDE)

Мови генде - це група мов ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова - генде. Цією мовою говорять 8,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ҐЕПО (GEPO, KÖPU, GUPU, GEPU, GUO, PINGTOUYI, JIOANTOUYI, BAIYI, NASU, GUZU, NAISU, NASU PROPER, ISO 639-3: ygp)

Мова ґепо – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

ҐЕРА (GERA, GERAWA, ISO 639-3: gew)

Мова ґера – це член большького відділу боле-карекарської підгрупи боле-танґальської групи гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Мовці переходять на мову гауса.

ҐЕРРЕРО АМУСґО (GUERRERO AMUZGO, NOMNDAA, ÑOMNDAA, ISO 639-3: amu)

Мова ґерреро амусґо – це член амусґонської галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 23,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Мову вивчають (поруч з іспанською) до шостого класу в початкових школах.

Часткова література:

WILLIAMS, Cindy An analysis of Amuzgo nominal tone. Survey of California and other Indian languages 13: 147-161. 2005.

ҐЕРУМСЬКА МОВА (GERUMA, GEREMA, GERMA, ISO 639-3: gea)

Ґерумська мова – це член большького відділу боле-карекарської підгрупи боле-танґальської групи гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,030 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Мова має 2 діалекти, але мовці переходять на мову гауса.

ҐЕСЕР-ҐОРОМ (GESER-GOROM, GESA, GESER, GORAM, GORAN, GOROM, GORONG, SERAM, SERAN, SERAN LAUT, ГЕЗЕР-ГОРОМ, ISO 639-3: ges)

Мова ґесер-ґором – це член підвідділу ґесер-ґором банда-ґесерського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 36,500 (1989 рік) на східних Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

ҐЕСЕР-ҐОРОМ (GESET-GOROM)

Мови ґесер-ґором – це підвідділ банда-ґесерського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: баті, ґесер-ґором і ватубела. Говорять ними 44,000 осіб на східних Молуккських островах в Індонезії.

ҐЕСЬКІ МОВИ (GE)

Ґеські мови – це підгалузь ґе-кайнанґської галузі макро-ґеської мовної родини. До цієї підгалузі належать 13 мов у 2-х групах:

- північно-західна – 9 мов у 5-х підгрупах;
- центральна – 4 мови у 2-х підгрупах.

Ґеськими мовами говорять майже 26,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ҐЕТА (GETA ')

Мови ґета – це підгрупа мов групи ґутоб-remo-ґета карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить тільки одна мова – ґата. Говорять нею 3,000 осіб у Республіці Індія.

ҐЕ-ЧІ (GE-CHI)

Мови ґе-чі – це підгалузь кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: біла джелао, біла лачі, зелена джелао, лачі та червона джелао. Мовами ґе-чі говорять майже 10,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ҐЕ-ЯНґ (GE-YANG)

Мови ґе-янґ – це підгалузь кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова - джелао. Цією мовою говорять 3,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ҐІМІ (GIMI, LABOGAI, EASTERN HIGHLANDS, ISO 639-3: gim)

Мова ґімі - це член групи форе ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 22,500 (1981 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австронезійської надродини.**

ҐІБАНАВА (GIBANAWA, GEMBANAWA, GIMBANAWA, JEGA, ISO 639-3: gib)

Мова ґібанава – це піджин, оснований на мові гауса. Уживають її у Федеративній Республіці Нігерія. Кількість мовців – невідома.

ҐІБЕРУА БЕТЕ (GUIBEROUA BÉTÉ, CENTRAL BÉTÉ, WESTERN BÉTÉ, ISO 639-3: bet)

Мова ґіберуа бете – це член західного відділу підгрупи бете східної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

WERLE, J. M. Proverbes Bété. Annales de l'Université d'Abidjan, serie J, Traditions orales 3: 125-131. 1981.

ҐІВО (GIIWO, BU GIIWO, KIRFI, KIRIFI, KIRIFAWA, ISO 639-3: kks)

Мова ґіво – це член большького відділу боле-карекарської підгрупи боле-танґальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 14,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГІДАРСЬКА МОВА (GIDAR, BAYNAWA, GIDDER, GUIDAR, GUIDER, KADA, ISO 639-3: gid)

Гідарська мова – це член гідарської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 54,000 (1982 рік) у Республіці Камерун і 11,700 (1993 рік) у Республіці Чад.

ГІДАРСЬКІ МОВИ (C)

Гідарські мови – це підгалузь бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – гідарська. Нею говорять майже 66,000 осіб у Республіці Камерун і в Республіці Чад.

ГІЄЛЕ (GYELE, BABINGA, BAGIELE, BAGYELE, BAJELE, BAJELI, BAKO, BAKOLA, BAKUELE, BEKOE, BOGYEL, BOGYELI, BONDJIEL, GIELE, GIELI, GYELI, LIKOYA, KWASIO, NGUMBA, MVUMBO, BUJEBA, KOLA, ISO 639-3: gyi)

Мова гієле – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 4,250 у Республіці Камерун та 29 (1998 рік) у Республіці Екваторіяльна Африка.

ГІЄМ (GYEM, GEMA, GEMAWA, GYAM, GYEMAWA, ISO 639-3: gye)

Мова гієм – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 1,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; переходять на мову гавса.

ГІЗРА (GIZRRA, GIZRA, ISO 639-3: tof)

Мова гізра – це член мовної родини східні транс-флай. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,050 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PARKER, Steve Phonological descriptions of Papua New Guinea languages. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. iv, 338 p. 2005.

ГІЛАЦЬКА МОВА (GILAKI, GELAKI, GILANI, GUILAKI, GUILANI, گیلکی , 吉拉克语, ISO 639-3: glk)

Гілацька мова – це член каспійської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 3,270,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран; кількість мовців маліє. Користуються арабським письмом.

ГІЛІМА (GILIMA, ISO 639-3: gix)

Мова гіліма – це член вітки бвака західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ГІЛЯЦЬКА МОВА (GILYAK, NIVKH, NIVKHI, НИВХГУ, НИВХСКИЙ, НИВХГУ ДИФ, MER NIVX TIF, 𑏃𑏂𑏃𑏂 DUF, 吉利亚克语, ISO 639-3: NIV)

Гіляцька (нівхійська) мова – це мовний ізолят. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 690 (1995 рік) у Хабаровському Краю та на острові Сахалін у Російській Федерації. Користуються кирилицею від 1937 року; латиницею користувались між 1932 і 1937 роком, але вона виявилась непридатною.

ГІМБІЮСЬКІ МОВИ (GIIMBIYU, MANGERRIAN)

Гімбіюські мови – це вже вимерла родина австралійської мовної надродини. До неї входили 3 мови: ерська, манґерська та урніанґська. Говорили ними в північній Австралії.

Часткова література:

McCONVELL, Patrick & EVANS, Nicholas Archaeology and Linguistics: Global Perspectives on Ancient Australia. Melbourne: Oxford University Press, 1997.

ГІМІ (GIMI, LOKO, ISO 639-3: gip)

Мова гімі – це член західної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,700 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою подібної назви з трансновогвінейської родини.**

Часткова література:

HOOPERT, Daniel A. & WAKEFIELD, David C. The languages and communities of south-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 5-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

ГІМІРСЬКІ МОВИ (GIMIRA)

Гімірські мови – це відділ омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонґа-гімірської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – бенч. Говорять нею 174,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ГІММЕ (GIMME, КОМА КОМПАНА, КОМПАНА, КОМПАРА, ПАНБЕ, ISO 639-3: kmp)

Мова гімме – це член підвітки гімме вітки вере-гімме підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

ГІММЕ (GIMME)

Мова г'иммі – це підвітка вітки вере-г'имме підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підвітки належать 2 мови: г'имме та г'имніме. Цими мовами говорять 6,000 осіб у Республіці Камерун.

ГІМНІМЕ (GIMNIME, GIMBE, KADAM, KOMA KADAM, KOMLAMA, LAAME, YOTUBO, ISO 639-3: gmn)

Мова г'имніме – це член підвітки г'имме вітки вере-г'имме підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

ГІМОДЖАНСЬКІ МОВИ (GIMOJAN)

Г'имоджанські мови – це група мов гонга-г'имоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 13 мов у 2-х підгрупах:

- джанджеро – 1 мова: емса;
- омето-г'имірська – 12 мов у 3-х відділах.

Цими мовами говорять більш як 3,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ГІНУМАН (GINUMAN, DIME, ISO 639-3: gnm)

Мова г'инуман – це член даганської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,440 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГІРАВА (GIRAWA, BAGASIN, BEGASIN, BEGESIN, ISO 639-3: bbr)

Мова г'ірава – це член коконської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

LILLIE, Pat Girawa dictionary. [manuscript] 47 p. Data collected: 1976-1999. Available: 2005; Created: 1976-1999. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=47685>

ГІТКСАН (GITXSAN, GIKLSAN, GITKSAN, GITYSKYAN, GITXSANIMAAX, GIATIKSHAN, GITX_SANIMX_, ISO 639-3: git)

Мова г'ітксан – це член цімшійської галузі пенутійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,330 у провінції Бритійська Колумбія в Канаді. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ГІТУА (GITUA, GITOA, KILANA, ISO 639-3: ggt)

Мова ґітуа – це член підгуртка туам гуртка нґеро нґеро-вітязького підвідділу північноново-ґвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 760 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГІЧУКА (GICHUKA, CHUKU, SUKA, CUKA, ISO 639-3: cuh)

Мова ґічука – це член вітки меру підгуртка кікую-камба гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 70,000 (1980 рік) у Республіці Кенія; кількість збільшується.

ГІЮґСЬКА МОВА (GIYUG, ISO 639-3: giy)

Ґіюґська мова – це вимираючий член ваґайдійської групи брінґенсько-ваґайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 2 (1981 рік) у північній Австралії.

ГІАНґАНСЬКА МОВА (GIANGAN, ATTO, BAGOBO, CLATA, ETO, GUANGA, GULANGA, JANGAN, ISO 639-3: bgi)

Ґіанґанська мова – це член білійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців 55,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни.

ГІЯРОНґСЬКІ МОВИ (rGIARONG, RGYALRONGIC)

Ґіяронґські мови – це група мов підгалузі тангут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: горпа, ґуаніінкіяо, джіяронґ та шанґжай. Ґіяронґськими мовами говорять більш як 180,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ГЛАВДА (GLAVDA, GALAVDA, GALVAXDAXA, GELEBDA, GLANDA, GUELEBDA, ISO 639-3: glw)

Мова ґлавда - це член ґлавдського відділу властивомандарської підгрупи ламанґ-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 28,500 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 2,800 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

ГЛАВДСЬКІ МОВИ (GLAVDA)

Ґлавдські мови – це відділ властивомандарської підгрупи ламанґ-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належать мови: ґвоко, ґлавда, ґудуф-ґава, доґведе і синені. Говорять ними більш як 141,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

ГЛАРО-ТВАБО (GLARO-TWABO, ISO 639-3: glr)

Мова гларо-твабо – це член відділу ґуере-краґн підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 4,270 (2000 рік) у Республіці Ліберія.

ГЛІО-УБІ (GLIO-OUBI, GLIO, OUBI, UBI, GLIO-UBI, ISO 639-3: oub)

Мова гліо-убі – це член відділу гліо-убі підгрупи ґребо західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців - 3,500 осіб(1991 рік) у Республіці Ліберія та 2,500 (1991 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ГЛІО-УБІ (GLIO-OUBI)

Мови гліо-убі – це відділ підгрупи ґребо західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – гліо-убі. Цією мовою говорять 6,000 осіб у Республіці Ліберія та в Республіці Кот-д'Івуар.

ГНАВ (GNAU, ISO 639-3: gnu)

Мова гнав – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 1,330 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГОАРІЙСЬКА МОВА (GOARIA, ISO 639-3: gig)

Гоарійська мова – це член марварські підгрупи раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 25,400 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакістан. Користуються арабським письмом.

ГОБАСІ (GOBASI, NOMAD, ISO 639-3: goi)

Мова ґобасі – це член галузі східні стрікланд трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,100 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають у двох початкових школах.

ГОБУ (GOBU, GABOU, GABU, GUBU, NGOBO, NGOBU, ISO 639-3: gox)

Мова ґобу – це член середньо-південного підгуртка осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конґо та невеличка кількість у Центрально-Африканській Республіці.

ГОВЛАНСЬКА МОВА (GOWLAN, ISO 639-3: goj)

Говланська мова – це некласифікований член південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,200 (2000 рік) у Республіці Індія.

ҐОВЛІЙСЬКА МОВА (GOWLI, NAND, ISO 639-3: gok)

Ґовлійська мова – це некласифікований член групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

ҐОВРСЬКА МОВА (GOWRO, GABAR KHEL, GABARO, ISO 639-3: gwf)

Ґоврська мова – це член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 200 (1990 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; DECKER, Sandra J. & HALLBERG, Daniel G. Languages of Kohistan. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 1. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ҐОҐО (GOGO, CHIGOGO, KIGOGO, CIGOGO, ГОГО, ISO 639-3: gog)

Мова ґоґо – це член підгуртка ґоґо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,440,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ҐОҐО (GOGO, G.10)

Мови ґоґо – це підгурток гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродина. До цього підгуртка входять 2 мови: ґоґо і каґулу. Цими мовами говорять майже 1,700,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ҐОҐОДАЛА (GOGODALA, GOGODARA, ISO 639-3: ggw)

Мова ґоґодала – це член підгалузі ґоґодала галузі ґоґодала-сукі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 22,000 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ҐОҐОДАЛА (GOGODALA)

Мови ґоґодала – це підгалузь галузі ґоґодала-сукі трансновоґвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: арі, варуна та ґоґодала. Мовами ґоґодала говорять 22,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ҐОҐОДАЛА-СУКІ (GOGODALA-SUKI)

Мови ґоґодала-сукі – це галузь трансновоґвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 4 мови в 2-х підгалузях:

- ґоґодала – 3 мови: арі, варуна, ґоґодала;
- сукі – 1 мова: сукі.

Мовами ґоґодала-сукі говорять більш як 26,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГОДВАРСЬКА МОВА (GODWARI, ISO 639-3: gdx)

Годварська мова – це член марварської підгрупи раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 3,000,000 (2001 рік) у Республіці Індія.

ГОДИЄ (GODIÉ, GODYE, ISO 639-3: god)

Мова годіє – це член західного відділу підгрупи бете східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 26,400 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

EGNER, Inge Applicative marking in Kru. Afrika und Übersee 86: 199-222. 2003.

ГОДОБЕРИНСЬКА МОВА (GHODOBERI, GODOBERI, GODOBERIN, ZIBIRKHALI, 戈多贝蒂语, ISO 639-3: gdo)

Годоберинська мова (самоназва: гьибдилълѣи мицци) – це член андійської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2002 рік) у південно-західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Безписемна мова.

Часткова література:

САИДОВА, П. А. Годоберинский язык (Грамматический очерк, тексты, словарь). Махачкала, 1973.

ГОЗАРХАНСЬКА МОВА (GOZARKHANI, ISO 639-3: goz)

Гозарханська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

ГОЙДЕЛЬСЬКІ МОВИ (GOIDELIC)

Гойдельські мови – це галузь кельтської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належать 4 мови: гіберно-шотландська гельська, ірландська гельська, менська та шотландська гельська. Цими мовами говорять 460,000 осіб у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії та в Ірландії.

ГОЙЛАЛАНСЬКІ МОВИ (GOILALAN)

Гойлаланські мови – це підгалузь південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- кунімайпа – 4 мови: біянгай, вері, кунімайпа, тауаде;
- фуюґ – 1 мова: фуюґ.

Гойлаланськими мовами говорять майже 35,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГОКАНА (GOKANA, GÒKÀNÀ, ISO 639-3: gnk)

Мова ґокана – це член підвідділу східні оґоні відділу оґоні підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі

атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ГОЛА (GOLA, GULA, 果拉语, ISO 639-3: gol)

Мова гола – це член відділу гола групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 99,300 (1991 рік) у Республіці Ліберія та 8,000 (1989 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею.

Часткова література:

KOROMA, Regine [Fachner] Die morphosyntax des Gola. Afrikanistische Monographien, 4. Cologne: Institut für Afrikanistik, Universität zu Köln, 1994.

ГОЛА (GOLA)

Мови гола – це відділ групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – гола. Говорять нею більш як 100,000 осіб у Республіці Ліберія та в Республіці Сьєрра-Леоне.

ГОЛИН (GOLIN, GOLLUM, GUMINE, ISO 639-3: gvj)

Мова голин – це член підгалузі чімбу галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 51,100 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

BUNN, Gordon & BUNN, Ruth Golin phonology. Pacific Linguistics A 23: 1-7. 1970.

ГОЛФ-АРАБСЬКА МОВА (GULF SPOKEN ARABIC, GULF ARABIC, KHALIJI, ARABE PARLÉ DU GOLFE, 波斯湾阿拉伯语, ISO 639-3: afb)

Голф-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40,000 у Республіці Ірак, 100,000 (1995 рік) у Королівстві Багрейн, 200,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран, 500,000 (1986 рік) у Кувейті, 441,000 (1995 рік) у Султанаті Оман, 104,000 (1986 рік) у Катарі, 200,000 у Королівстві Савдійській Арабії, 744,000 в Об'єднаних Арабських Еміратах та 10,000 в Ємені.

ГОМАРСЬКА МОВА (GHOMARA, ISO 639-3: gho)

Гомарська мова – це вимерлий член гомарської групи зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Марокко. Деякі науковці твердять, що вона ще не вимерла, що ще є невеличка кількість осіб, які її вживають.

ГОМАРСЬКІ МОВИ (GHOMARA)

Гомарські мови – це вимерла вже група зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належала лиш одна мова – гомарська. Говорили нею в Королівстві Марокко.

ҐОНҐА (GONGA)

Мови ґонґа – це група мов ґонґа-ґіמודжанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи входять 4 мови в 3 підгрупах:

- південна – 2 мови: кафа і шекачо;
- північна – 1 мова: борна;
- центральна – 1 мова: анфілло.

Мовами ґонґа говорять майже 650,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ҐОНҐА-ҐІМОДЖАНСЬКІ МОВИ (GONGA-GIMOJAN, TA-NE)

Ґонґа-ґіמודжанські мови – це підгалузь північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До них зараховують 17 мов, зібраних у 2-х групах:

- ґіמודжанська – 13 мов у 2-х підгрупах;
- ґонґа – 4 мови в 3-х підгрупах.

Цими мовами говорять більш як 3,500,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ҐОНҐДУК (GONGDUK, GONGDUBIKHA, GONGDOUK, ངགོང་འདུས་, ISO 639-3: goe)

Мова ґонґдук – це член тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,100 (2006 рік) у Королівстві Бутан.

ҐОН-ДАВ (GONE DAU, GONEDAU, ISO 639-3: goo)

Мова ґон-дав - це член східнофіджійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 690 (2000 рік) на островах Ґон і Дав у Республіці Фіджі.

ҐОНДЖА (GONJA, ISO 639-3: gjn)

Мова ґонджа - це член гуртка північні ґуанґ підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 230,000 (2004 рік) у Республіці Ґана; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

KLUGE, Angela & HANFIELD, Deborah H. Sociolinguistic survey of the Safaliba language area. SIL Electronic Survey Reports 2002-041 <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-041>

ҐОНДІ-КУЙСЬКІ МОВИ (GONDI-KUI)

Ґонді-куйські мови – це підгалузь південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгалузі входять 17 мов у 2-х групах:

- ґондська – 10 мов: далекозахідномурійська, дандамі-марійська, західномурійська, марійська, наґарчальська, пардганська, південноґондська, північноґондська, східномурійська, хірварська;

- конда-куйська – 7 мов у 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять майже 5,500,000 осіб у південній частині Республіки Індія.

ҐОНДСЬКІ МОВИ (GONDI)

Ґондські мови – це група мов ґонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї групи входять 10 мов: далекозахідномурійська, дандамі-марійська, західномурійська, марійська, наґарчальська, пардганська, південноґондська, північноґондська, східномурійська, хірварська. Говорять ними 3,500,000 осіб у південній частині Республіки Індія.

ҐОР (GOR, BODO, DOBA, ISO 639-3: gqr)

Мова ґор - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 87,000 (2006 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

JOHNSON, Eric Enquête sociolinguistique des varieties linguistiques de la région de Doba du Tchad: Bebot, Bedjond, Gor et Mango. SIL Electronic Survey Reports 2007-010: 55 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-010>

ҐОРАКОР (GORAKOR, ISO 639-3: gos)

Мова ґоракор – це член підвітки муменґ вітки буанґ підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,740 (1979 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ҐОРАПСЬКА МОВА (GORAP, ISO 639-3: goq)

Ґорапська мова – це некласифікований член малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1992 рік) на Молуккських островах у Республіці Індонезія. Правдоподібно вийшли з острова Сулавесі.

ҐОРОВА (GOROWA, FIOME, GOROA, ISO 639-3: gow)

Мова ґорова – це член південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1999 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ҐОРОВУ (GOROVU. GOROVA, YERANI, ISO 639-3: grq)

Мова ґорову – це вже майже вимерлий член підгалузі ґрасс галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 15 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея і маліє, тільки старші особи.

ҐОРОКАНСЬКІ МОВИ (GOROKAN)

Ґороканські мови – це підгалузь галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 15 мов у 6-х групах:

- гагуку-бенабена – 4 мови: алекано, бенабена, дано, токано;
- генде – 1 мова: генде;
- ісабі – 1 мова: ісабі;
- камано-ягарія – 5 мов: іноке-яке, камано, каніте, кеяґана, ягарія;
- сіяне – 2 мови: сіне, явеюга;
- форе – 2 мови: ґімі, форе.

Ґороканськими мовами говорять майже 300,000 осіб у Папуа-Нова Ґвінея.

ҐОРОНТАЛО-МОНҐОНДОВСЬКІ МОВИ (GORONTALO-MONGODOW)

Ґоронтало-монґодовські мови – це група великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної народини. До цієї групи належать 9 мов у 2-х підгрупах:

- ґоронтальська - 7 мов: бітавнська, боланґанська, буольська, ґоронтальська, кайдіпанґська, лолацька, сувавська;
- монґодовська - 2 мови: монґодовська, поносакська.

Цими мовами говорять 2,000,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

ҐОРОНТАЛЬСЬКА МОВА (GORONTALO, GORONGTALO, GUARANTALA, GUNONGTELLO, HOLONTALO, HULONTALO, ГОРОНТАЛО, 哥伦打洛语, ISO 639-3: gor)

Ґоронтальська мова – це член ґоронтальської підгрупи ґоронтало-монґодовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 900,000 (1989 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

BADUDU, Rabiana Kespesifikan kata sapaan persona kedua dalam sistem tutur sapa Bahasa Gorontalo. Bahasa-Bahasa daerah Sulawesi dalam konteks bahasa nasional: Prosiding konferensi dan seminar nasional KE-5 masyarakat linguistic Indonesia, 1-11. Ujung Pandang: Proyek Kerjasama UNHAS-SIL, 1990.

ҐОРОНТАЛЬСЬКІ МОВИ (GORONTALIC)

Ґоронтальські мови – це підгрупа мов ґоронтало-монґодовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 7 мов: бітавнська, боланґська, буольська, ґоронтальська, кайдіпанґська, лолацька і сувавська. Говорять ними 1,000,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

ҐОРУМ (GORUM)

Мови ґорум – це підгрупа групи сора-джурай-ґорум корапут-мундської підгалузі південномундської галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – паренґа. Нею говорять 6,700 осіб у Республіці Індія.

ҐОУНДО (GOUNDO, ISO 639-3: *goy*)

Мова ґоундо – це вже майже вимерлий член підвідділу кім відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 30 (1998 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

ROBERTS, James S. Goundo: langue tchadienne en voie d’extinction. N’Djaména, Tchad: Association SIL Tchad. 14 p. 1999.

ҐРАНҐАЛЬСЬКА МОВА (GRANGALI, GELANGALI, JUMIAKI, ISO 639-3: *nli*)

Ґранґарська мова – це член кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ҐРАСС (GRASS)

Мови ґрасс – це підгалузь галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі належать 4 мови: абу, амбакич, банаро та ґорову. Мовами ґрасс говорять майже 7,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ҐРЕБО (GREBO)

Ґребо – це макромова в Республіці Ліберія, до якої належать 5 мов: барклайвіль ґребо, ґболоо ґребо, південна ґребо, північна ґребо, центральна ґребо.

ҐРЕБО (GREBO)

Мови ґребо – це підгрупа західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 9 мов у 3-х відділах:

- ґліо-убі – 1 мова: ґліо-убі;
- іворійський – 3 мови: піє-крумон, плапо-крумон, тепо-крумон;
- ліберійський – 5 мов: барклайвіль ґребо, ґболоо ґребо, південна ґребо, північна ґребо, центральна ґребо.

Мовами ґребо говорять більш як 322,000 осіб у Республіці Кот-д’Івуар та в Республіці Ліберія.

ҐРЕНАДСЬКА МОВА (GRENADIAN CREOLE ENGLISH, 格林纳达克里奥尔英语, ISO 639-3: *gcl*)

Ґренадська мова – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 89,200 (2001 рік) у Ґренаді.

Часткова література:

HOLBROOK, David J. Grenada and Carriacou English-lexifier creole(s): one language or two? SCL Occasional Papers 31: 3-37, 2005.

ҐРЕНЛАНДСЬКА ІНУКТИТУТ (GREENLANDIC INUKTITUT, GREENLANDIC, KALAALLISUT, GROENLANDAIS, GROENLANDÉS, ГРЕНЛАНДСКИЙ, 格陵兰语, ISO 639-3: kal)

Ґренландська мова інуктитут – це член інуїтської підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 47,800 (1995 рік) у Ґренландії та 10,000 (2002 рік) у Королівстві Данія. Користуються латиницею.

ҐРЕСІ (GRESI, GERESI, GLESI, GRESIK, KLESI, ISO 639-3: grs)

Мова ґресі – це член німборанської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ҐРОС-ВАНТР (GROS VENTRE, GROS VENTRES, АНАНЛИН, АНЕ, АНАНИН, ATCINA, FALL INDIANS, WHITE CLAY PEOPLE, ISO 639-3: ats)

Мова ґрос-вантр – це вимираючий член групи арапаго рівнинної підгалузі алґонкської галузі алґійської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1977 рік) у США.

ҐРОМА (GROMA, TROMOWA, 亚东语, ISO 639-3: gro)

Мова ґрома – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,800 (1993 рік) у Китайській Народній Республіці та 14,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

ҐРОНІНҐС (GRONINGS, GRONINGEN, GRUNNINGS, GRUNNEGS, GRÖNNEGS, ISO 639-3: gos)

Мова ґронінґс – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоевропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 592,000 (2003 рік) у Королівстві Нідерланди. Користуються латиницею.

ҐРУСІ (GRUSI)

Мови ґрусі – це підвідділ південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього відділу належать 23 мови в 3-х гуртках:

- західний – 10 мов: ваґла, вініє, деґ, західна сісаала, паасаал, пґує, сіссала, тампульма, тумулунґ сісаала, чакалі;
- північний – 6 мов: каламсе, касем, ліеле, пана, південна нуні, північна нуні;
- східний – 7 мов: баґо-кусунту, дело, кабіє, лама, лукпа, тем, чала.

Мовами ґрусі говорять більш як 2,200,000 осіб у Республіці Ґана, в Буркіна-Фасо, в Республіці Тоґо та в Республіці Бенін.

ҐУА (GUA, ANUM-BOSO, GWA, ISO 639-3: gwx)

Мова ґуа – це член гуртка південні ґуанґ підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,200 (2003 рік) у Республіці Гана.

Часткова література:

TOMPKINS, Barbara; HATFIELD, Deborah H. & KLUGE, Angela Sociolinguistic survey of the Gua language community. SIL Electronic Survey Reports 2002-037

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-037>

ГУАГІБО (GUAHIBO, GOAHIBO, GOAHIVA, GUAIGUA, GUAJIBO, GUAYBA, SICUANI, SIKUANI, WAHIBO, ISO 639-3: guh)

Мова гуагібо – це член гуагібської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 23,000 (2001 рік) у Республіці Колумбія та 11,200 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок або підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

KONDO, Riema W. Guahibo stress: both trochaic and iambic. International Journal of American Linguistics 67 (2): 136-166, 2001.

ГУАГІБСЬКІ МОВИ (GUAHIBAN, GUAJIBOAN, WAHÍVOAN)

Гуагібські мови – це невелика мовна родина, до якої входять 5 мов: гуагібо, гуаяберо, куїба, макагуан та плаєро. Говорять ними 40,000 осіб в околиці ріки Оріноко в східній частині Республіки Колумбія і південно-західній частині Боліварської Республіки Венесуела.

Часткова література:

ADELAAR, Willem F. H. & MUYSKEN, Pieter C. The languages of the Andes. Cambridge language surveys. Cambridge University Press, 2004.

ГУАНА (GUANA, CASHQUIHA, KASKIHÁ, ISO 639-3: gva)

Мова гуана – це член маскойської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 280 (2007 рік) у Республіці Парагвай. **Не змішувати її з вимерлою мовою тієї ж самої назви з аравакської родини.**

ГУАНА (GUANA, CHANA, CHUALA, EQUINAO, KINIHINAO, KINIKINAO, EAST PARANÁ, ISO 639-3: gqn)

Мова гуана – це вимерлий член болівійської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія. **Не змішувати її з мовою тієї ж самої назви з маскойської родини.**

ГУАНГ' (GUANG)

Мови гуанг' – це підвідділ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входять 16 мов у 2-х гуртках:

- південні гуанг' – 4 мови: авуту, гуа, лартег, черепон;
- північні гуанг' – 12 мов: г'ікіоде, гонджа, дванг', дж'ініянга, домпо, кпланг', краче, навурі, нконія, нчумбулу, чумбурунг', фоодо.

Мовами гуанг говорять майже 900,000 осіб у Республіці Гана, у Республіці Бенін і в Республіці Того.

ГУАНІЙНҚІЯО (GUANYINQIAO, WESTERN JIARONG, ZHONGZHAI, LAVRUNG, 中寨语, ISO 639-3: jiq)

Мова гуанійнқіяо – це член гіяронгської групи підгалузі тангут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 50,000 (1993 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГУАТО (GUATÓ, ISO 639-3: gta)

Мова гуато – це вже майже вимерлий член гутської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 40 (1993 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ГУАТСЬКІ МОВИ (GUATO)

Гуатські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – гуато. Говорять нею ще лиш 40 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ГУАХІРО (WAYUU, GUAJIRO, GOAJIRO, GUAJIRA, WAYU, WAYÚU, WAYUUNAIKI, ISO 639-3: guc)

Мова гуахіро – це член карібанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 135,000 (1995 рік) у Республіці Колумбія та 170,000 (1995 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

CAPTAIN, David M. Proto Locono-guajiro. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 10: 137-172, 2005.

ГУАЯБЕРО (GUAYABERO, CUNIMIA, JIW, MITUA, MITUS, ISO 639-3: guo)

Мова гуаяберо – це член гуагібської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KEELS, Jack Guayabero: Morphology and morphophonemics. From phonology to discourse: Studies of six Colombian languages, 57-87. Language Data, Amerindian Series, 9. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1985.

ГУВАМУ (GUWAMU, ISO 639-3: gwu)

Мова гуваму – це вимерлий член марської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ҐУГУ-САМАНЕ (GUHU-SAMANE, BIA, MID-WARIA, MURI, PAIAWA, TAHARI, ISO 639-3: ghs)

Мова ґугу-самане – це член підгалузі ґугу-самане бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців - 12,800 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

RICHERT, Ernest L. & RICHERT, Marjorie Phonology of Guhu-Samane. Te Reo 15: 45-51. 1972.

ҐУГУ-САМАНЕ (GUHU-SAMANE)

Мови ґугу-самане – це підгалузь бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова - ґугу-самане. Цією мовою говорять 12,800 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ҐУҐАДЖ (GUGADJ, YALGAWARRA, FLINDERS ISLAND, ISO 639-3: ggd)

Мова ґуґадж – це вимерлий одинокий член фліндер-паманської підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді в Австралії.

ҐУҐУ-БАДГУН (GUGU BADHUN, ISO 639-3: gdc)

Мова ґуґу-бадгун – це вимерлий член марської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ҐУҐУБЕРА (GUGUBERA, BERANG, KOK KABER, KOKO BERA, KOKO PERA, KUKUBERA, PAPERYN, ISO 639-3: kkp)

Мова ґуґубера – це вимираючий член надбережної підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 15 (1991 рік) у Квінсленді, Австралія.

ҐУҐУ-ВАРРА (GUGU WARRA, GUGUWARRA, KUKU-WARA, ISO 639-3: wrw)

Мова ґуґу-варра – це вимерлий член мбаріманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ҐУҐУЇМІДЖІР (GUGUYIMIDJIR, GUGU YIMIJJIR, GUGU-YIMIDHIRR, GUUGU YIMITHIRR, KOKO IMUDJI, KUKUYIMIDIR, GUUGU YIMIDHIRR, ISO 639-3: kky)

Мова ґуґуїміджір – це член ґууґу-іміджірської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 740 (1996 рік) у північно-східній Австралії (штат Квінсланд) – діти розуміють, але нею не говорять.

ҐУДАНДЖІ (GUDANJI, KURDANJI, NGARNGA, ISO 639-3: nji)

Мова ґуданджі – це майже вимерлий член західнобарклійської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3 (1981 рік) у Північній Території Австралії.

ҐУДЕ (GUDE, CHEKE, GOUDE, MAPODI, MAPUDA, MOCIGIN, MOTCHEKIN, MUDAYE, SHEDE, TCHADE, MUBI, TCHEKE, ISO 639-3: gde)

Мова ґуде – це член бакама-зізіліваканської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 68,000 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 28,000 у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOSKISON, James Notes on the phonology of Gude. M.A. thesis. Ohio State University, 1975.

ҐУДЖАРАТСЬКА МОВА (GUJARATI, GUJERATHI, GUJERATI, GUJRATHI, GUJARÂTÎ, GUYARATÎ, ГУДЖАРАТИ, ગુજરાતી, 古吉拉特语, ISO 639-3: guj)

Ґуджаратська мова – це член ґуджаратської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 45,500,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 50,000 (1995 рік) у Республіці Кенія, 800 (1985 рік) у Республіці Сінгапур, 250,000 (1993 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія, 147,000 (1986 рік) у Республіці Уґанда, 12,000 (1985 рік) у Республіці Замбія та якась кількість в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються ґуджаратським письмом.

Часткова література:

THOMSON, Gregory Language and ethnicity among a group of pentalingual Albuquerqueans. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 44, 2000.

ҐУДЖАРАТСЬКІ МОВИ (GUJARATI)

Ґуджаратські мови – це група центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи входять 9 мов: аерська, ваґрійська, вадіяра-кольська, васавська, ґуджаратська, джандавраська, качі-кольська, паркарі-кольська та савраштраська. Цими мовами говорять більш як 51,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан та в Республіці Індія.

ҐУДЖАРІЙСЬКА МОВА (GUJARI, GUJURI, GUJER, GUJAR, GUJJARI, GURJAR, GOJRI, GOGRI, KASHMIR GUJURI, RAJASTHANI GUJURI, GOJARI, HINDKI, PARIMU, ISO 639-3: gju)

Ґуджарійська мова – це некласифікований член раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 690,000 (2000 рік) у Республіці Індія, 2,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 300,000 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом; деванаґарське письмо перестали вживати, хоч є в плані почати його вживати знову в майбутності.

Часткова література:

HALLBERG, Calinda E. & O'LEARY, Clare F. Dialect variation and multilingualism among Gujars of Pakistan. Hindko and Gujari, 91-194. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 3. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ҐУДУ (GUDU, GUDO, GUTU, ISO 639-3: *gdu*)

Мова ґуду – це член бакама-зізіліваканської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ҐУДУФ-ҐАВА (GUDUF-GAVA, AFKABIYE, GUDUFE, GUDUPE, ISO 639-3: *gdf*)

Мова ґудуф-ґава – це член ґлавдського відділу властивомандарської підгрупи ламанґ-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 55,900 (2000 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ҐУЕВЕ (GUEVE)

Мови ґуеве – це вже мертвий відділ підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна, вимерла вже мова - ґей. Цією мовою говорили у Республіці Камерун.

ҐУЕРЕ-КРАҒН (GUERE-KRAHN)

Мови ґуере-краґн – це відділ підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: ґларо-твабо, даґо-доо, західна ве, західна краґн, сапо та східна ве. Цими мовами говорять майже 430,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Ліберія.

ҐУІЛА САПОТЕК (GÜILÁ ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN DIONISIO OCOTEPEC, ZAPOTECO DE SAN PABLO GÜILÁ, ZAPOTÈQUE GÜILA, ISO 639-3: *ztu*)

Мова ґуіла сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 9,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ҐУЛА (GULA, GOULA, GULA DU MAMOUN, KARA, KARA DE SUDAN, KARA OF SUDAN, TAR GULA, YAMEGI, ISO 639-3: *kcm*)

Мова ґула – це член підгрупи кара групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 13,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 1,100 (1987 рік) у Демократичній Республіці Судан. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підгрупи сара-баґірмі.**

ҐУЛА (GULA, BAYO, GOULA, SARA GOULA, SARA GULA, ISO 639-3: *glu*)

Мова ґула – це член відділу баґірмі підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 10,300 (2000 рік) у Республіці Чад. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підгрупи кара.**

ГУЛААЛАЯ (GULA'ALAA, KWAI, NGONGOSILA, ISO 639-3: gmb)

Мова гулаалая – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,570 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ГУЛА-IPO (GULA IRO, GOULA D'IRO, GOULA IRO, KULAAL, KÙLÁÁL, ISO 639-3: glj)

Мова гула-іро – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,500 (1991 рік) у Республіці Чад.

ГУЛАЙ (GULAY, GOULAI, GOULAYE, GOULEI, GULAI, GULEI, PEN, ISO 639-3: gvl)

Мова гулай - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 103,000 (1993 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

ГУЛЕ (GULE, ANEJ, FECAKOMODIYO, HAMEJ, ISO 639-3: gly)

Мова гуле – це вже вимерлий член підгалузі коман галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. Цією мовою говорили в Демократичній Республіці Судан.

ГУЛІГУЛІ (GULIGULI, GULILI, ISO 639-3: gli)

Мова гулігулі – це вимерлий член західної вітки новоджорджійського підгуртка південно-новоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на Соломонових Островах.

ГУЛФСЬКІ МОВИ (GULF)

Гулфські мови – це вимерла вже мовна родина, до якої входили 4 мови: атакапа, начез, туніка та чітімача. Говорили ними в Сполучених Штатах Америки.

ГУМАВАНА (GUMAWANA, DOMDOM, GUMASI, ISO 639-3: gvs)

Мова гумавана – це член підгуртка гумавана північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 470 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

OLSON, Clifford Gumawana (Amphlett Islands, Papua New Guinea): Grammar sketch and textsé Papers in Austronesian Linguistics A, 82. Canberra: Australian National University, 1992.

ГУМАВАНА (GUMAWANA)

Мови гумавана – це підгурток північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить тільки одна мова – гумавана. Говорять нею несповна 500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГУМАЛУ (GUMALU, ISO 639-3: gmu)

Мова гумалу – це член гумської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 580 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГУМАТЖ (GUMATJ, GOMADJ, GUMAIT, GUMAJ, ISO 639-3: gnn)

Мова гуматж – це член групи дгуваль юулнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 300 (1983 рік) у Північній Території Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ГУМБАЙНГГІРСЬКІ МОВИ (GUMBAYNGGIRIC)

Гумбайнґгірські мови – це галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входить тільки одна мова – вимираюча мова кумбайнґгар. Говорять нею ще 10 осіб у штаті Квінсланд в Австралії.

ГУМСЬКІ МОВИ (GUM)

Гумські мови – це група мов круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 6 мов: амеле, бав, гумалу, ісебе, панім і сиган. Гумськими мовами говорять несповна 11,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГУМУЗ (GUMUZ, BEGA, BEGA-TSE, DEBATSA, DEBUGA, DEHENDA, GOMBO, GUMIS, GUMUZINYA, MANDEYA, SHANKILLINGA, SHANKILLINYA, SHANQILLA, SIGUMZA, ISO 639-3: guk)

Мова гумуз – це член підгалузі гумуз галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. Мова має 18 діалектів. Кількість мовців - 120,000 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та 40,000 у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

AHLAND, Colleene Anne Linguistic variation within Gumuz: a study of the relationship between historical change and intelligibility. M.A. thesis. University of Texas at Arlington. 195 p. 2004.

ГУМУЗ (GUMUZ)

Мови гумуз – це підгалузь галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – гумуз. Цією мовою говорять 160,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та в Демократичній Республіці Судан.

ҐУН (GUN, ALADA, ALADA-GBE, EGUN, GOUN, GU, GUGBE, GUN-ALADA, GUN-GBE, SETO-GBE, TOLI-GBE, FON GBÈ, ISO 639-3: guw)

Мова ґун – це член відділу аджа підгрупи ґбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 320,000 (2006 рік) у Республіці Бенін та 259,000 (2000 рік) у Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KLUGE, Angela The Gbe language continuum of West Africa: a synchronic typological approach to prioritizing in-depth sociolinguistic research on literature extensibility. *Language documentation and conservation* 1(2): 182-215.

<http://www.nflrc.hawaii.edu/ldc/December2007/>

ҐУНВІНҐВАНСЬКІ МОВИ (GUNWINGGUAN, GUNWINYGUAN,)

Ґунвінґванські мови – це одна з більших родин австралійської мовної родини. До неї входять 24 мови в 13-х галузях:

- бурарська – 4 мови: бурарська, ґураґонська, джібанська, накарська;
- ваґімська – 1 мова;
- варайська – 1 мова;
- ґаґуджунська – 1 мова: ґаґаду;
- ґунґараґанійська – 1 мова: кунґараканська;
- ґунвінґська – 2 мови: ґунвінґська, кунбарланґська;
- джауанська – 1 мова: джауанська;
- еніндґіліяґва – 3 мови: аніндґіліяґва, нґанді, нунґґубую;
- манґарайська – 1 мова: манґарайська;
- маранська – 3 мови у 2-х підгалузях;
- нґалькбунська – 1 мова: нґалькбунська;
- рембарґська – 2 мови: нґалаканська, рембарунґська;
- янґманська – 3 мови: вардаманська, даґоманська, янґманська.

Говорять ними ще дещо більш як 4,200 осіб у північній частині Австралії.

Часткова література:

McCONVELL, Patrick & EVANS, Nicholas *Archaeology and Linguistics: Global Perspectives on Ancient Australia*. Melbourne: Oxford University Press, 1997.

ҐУНВІНҐСЬКІ МОВИ (GUNWINGGIC, GUNWINYGUAN, GUNWINGGUAN)

Ґунвінґські мови – це галузь ґунвінґванської родини австралійської мовної надродини. До неї належать 2 мови: ґунвінґська та кунбарланґська. Говорять ними 1,500 осіб у північній Австралії.

ҐУНВІНҐСЬКА МОВА (GUNWINGGU, GUNAWITJI, GUNAWINJGU, KUNWINJKU, MAYALI, BININJ GUN-WOK, ISO 639-3: gup)

Ґунвінґська мова – це член ґунвінґської галузі ґунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,410 (1996 рік) у північній Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

OATES, Lynette F. A tentative description of the Gunwinggu language (of Western Arnhem Land). Oceania Linguistic Monographs, 10. Sydney: University of Sydney, 1964.

ГУНГАБУЛА (GUNGABULA, ISO 639-3: gyf)

Мова гунгабула – це вимерлий член марської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ГУНГАРАГАНІЙСЬКІ МОВИ (GUNGARAGANYAN)

Гунгараганійські мови – це вже вимерла галузь гунвінганської родини австралійської мовної надродини. До неї належить лиш одна мова – кунгараканська, вимерла в 1989 році, коли помер останній мовець. Говорили нею в північній Австралії.

ГУНГУ (GUNGU, LUGUNGU, RUGUNGU, ISO 639-3: rub)

Мова гунгу – це член підгуртка ніоро-ганда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 49,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

MOE, Ronald; MBABAZI, James & Lugungu Language Committee Lugungu orthography guide, preliminary version. Seed Company, n.p. 1999.

ГУНДІ (GUNDI, NGONDI, NGUNDI, ISO 639-3: gdi)

Мова гунді – це член вітки бака-гунді західного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1988 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

ГУНІЯ (GUNYA, KUNJA, ISO 639-3: gyy)

Мова гунія – це вимерлий член марської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ГУНІЯНДСЬКА МОВА (GOONIYANDI, GUNIAN, GUNIANDI, GUNIYAN, GUNIYANDI, GUNIYN, KONEJANDI, KONEYANDI, KUNAN, KUNIAN, KUNIYAN, ISO 639-3: gni)

Гуніяндська мова – це вимираючий член бунабанської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1991 рік) (тільки старші віком) в Західній Австралії. Від 1984 року вживають латиницю.

Часткова література:

CARR, Therese Writing Gooniyandi, 1990 update. Notes on Literacy 17 (3): 12- 17, 1991.

ГУНТАЙ (GUNTAI, ISO 639-3: gnt)

Мова гунтай – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 350 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГУПА-АБАВА (GUPA-ABAWA, ISO 639-3: gpa)

Мова гупа-абава – це член підвідділу нупе відділу нупе-гбагій підгрупи ебіра-гаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГУПАПУЙНГУ (GUPAPUYNGU, GOBABINGO, GUBABWINGU, ISO 639-3: guf)

Мова гупапуйнгу – це член групи дгуваль юлнгуської галузі пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 450 (1983 рік) у Північній Території Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок або додаток, присудок, підмет. Користуються латиницею.

ГУР (GUR)

Мови гур – це група мов північної підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять 96 мов у 10-ох підгрупах:

- баріба – 1 мова: баатонум;
- вара-натіоро – 2 мови: вара, натіоро;
- віємо – 1 мова: віємо;
- куланго – 2 мови: бондуку куланго, буна куланго;
- лобі – 1 мова: лобі;
- сенуфо – 15 мов у 6-ох відділах;
- теен – 2 мови: лома, теен;
- тієфо – 1 мова: тієфо;
- тусія – 2 мови: південна тусія, північна тусія;
- центральна – 69 мов у 2-ох відділах.

Мовами гур говорять більш як 18,500,000 осіб у Республіці Бенін, у Республіці Малі, в Буркіна Фасо, в Республіці Гана, в Республіці Того, в Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Кот-д'Івуар.

ГУРАГОНСЬКА МОВА (GURAGONE, GOROGONE, GUN-GURAGONE, GUNAGORAGONE, GUNGOROGONE, GURRAGONI, GURROGONE, GUTJERTABIA, ISO 639-3: gge)

Гурагонська мова – це вимираючий член бурарської галузі гунвінгуанської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1991 рік) у північній Австралії.

ГУРАМАЛУМ (GURAMALUM, ISO 639-3: grz)

Мова гурамалум – це майже вимерлий член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу

західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГУРАНЬКА МОБА (GURANI, GORANI, HAWRAMANI, HAWRAMI, HEWRAMI, MACHO, ISO 639-3: hac)

Гуранська мова – це член заза-ґоранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 21,100 (2000 рік) у Республіці Ірак і 22,900 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом.

ГУРГУЛЬСЬКА МОБА (GURGULA, MARWARI GHERA, ISO 639-3: ggg)

Гургульська мова – це неklasифікований член раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 35,300 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакістан. Користуються арабським письмом.

ГУРДЖАР (GURDJAR, KURTJJAR, ISO 639-3: gdj)

Мова гурджар – це вимираючий член нормано-паманської групи паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 30 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

ГУРЕНГ-ГУРЕНГ (GURENG GURENG, GURENG-GURENG, GURRENG GURRENG, ISO 639-3: gnr)

Мова гуренг-гуренг – це вимерлий член підгалузі тган вака-кабської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ГУРІНДЖІ (GURINJI, GURINDJI, WURLAYI, ISO 639-3: gue)

Мова гурінджі – це член нгумбінської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 540 (1996 рік) у Північній Території Австралії. Користуються латиницею.

ГУРІЯСО (GURIASO, ISO 639-3: grx)

Мова гуріясо – це член квомтарської підгалузі квомтарської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 160 (2003 рік) у Папуа – Нова Гвінея.

ГУРМА (GURMA)

Мови гурма – це підвідділ оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 9 мов у 2-х гуртках і 5 окремих мов:

- моба – 2 мови: бімоба, моба;
- нчам – 2 мови: акаселем, нчам;
- 5 окремих мов: гурманчема, конкомба, мійобе, натені, нгангам.

Мовами гурма говорять більш як 2,000,000 осіб у Республіці Гана, в Республіці Того, в Республіці Бенін та в Буркіна-Фасо.

ГУРМАНА (GURMANA, ISO 639-3: gvm)

Мова гурмана – це член відділу бавші-гурмана підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 3,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГУРМАНЧЕМА (GOURMANCHÉMA, GOULMACEMA, GOURMA, GOURMANTCHE, GULIMANCEMA, GULMANCEMA, GURMA, MIGULIMANCEMA, ISO 639-3: gux)

Мова гурманчема – це член гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 600,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо, 62,000 (2001 рік) у Республіці Бенін, 30,000 (1998 рік) у Республіці Нігер та 121,000 (1991 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мова має 3 тони.

Часткова література:

JACKSON, Robert A. Gulmancema literacy: Combining development and literacy. Notes on Sociolinguistics 2: 103-06. 1997.

ГУРО (GURO, GOURO, KWÉNDRÉ, KWENI, LO, ISO 639-3: goa)

Мова гуро – це член підгрупи гуро-яуре групи гуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 332,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

ГУРО-ТУРА (GURO-TURA)

Мови гуро-тура – це група мов південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї групи належать 5 мов у 2-х підгрупах:

- гуро-яуре – 2 мови: гуро, яуре;
- тура-дан-мано – 3 мови в 2-х відділах.

Мовами гуро-тура говорять приблизно 1,630,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Ліберія.

ГУРО-ЯУРЕ (GURO-YAURE)

Мови гуро-яуре – це підгрупа групи гуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи належать 2 мови: гуро та яуре. Цими мовами говорять більш як 350,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

ГУРУНТУМСЬКА МОВА (GURUNTUM-MBAARU, GURDUNG, GURUNTUM, ISO 639-3: grd)

Гурунтумська мова - це член гурунтумської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 15,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ГУРУНТУМСЬКІ МОВИ (GURUNTUM)

Гурунтумські мови – це підгрупа богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До неї належать мови: гурунтумська, джу, зангваль і тала. Говорять ними 17,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ГУСАН (GUSAN, ISO 639-3: gsn)

Мова гусан – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 790 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ГУСАП-МОТ (GUSAP-MOT)

Мови гусап-мот – це група мов підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов: ійо, маді, нгаінг, некгїні, неко, рава, уфим. Мовами гусап-мот говорять більш як 22,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ГУСІЛАЙ (GUSILAY, GUSILAY, GUSILAAY, KUSILAAY, KUSILAY, ISO 639-3: gsl)

Мова гусілай – це член гуртка гусілай підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,400 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

ГУСІЛАЙ (GUSILAY)

Мови гусілай – це гурток підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: бандіял і гусілай. Говорять ними майже 27,000 осіб у Республіці Сенегал.

ГУТОБ-РЕМО (GUTOB-REMO)

Мови гутоб-ремо – це підгрупа мов групи гутоб-ремо-гета карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: бондо і бодо-гадаба. Говорять ними 17,000 осіб у Республіці Індія.

ГУТОБ-РЕМО-ГЕТА (GUTOB-REMO-GETA ’)

Мови гутоб-ремо-гета – це група мов карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови у 2-х підгрупах:

- гета – 1 мова: гата;
- гутоб-ремо – 2 мови: бондо і бодо-гадаба.

Говорять ними 20,000 осіб у Республіці Індія.

ГУУГУ-ІМІДЖІРРСЬКІ МОВИ (GUUGU-YIMIDHIRR)

Гуугу-їміджїррські мови – це галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входять дві мови – барров-пойнт та гуугуїміджїр. Говорять ними ще лиш 740 осіб у штаті Квінсленд в Австралії.

ҐУЯ (GUYA, GUIARAK, GUYARAK, ISO 639-3: gka)

Мова ґуя – це член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-ґуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 130 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ҐУЯНІ (GUYANI, KIJANI, KUYANI, KWIANI, ISO 639-3: gvy)

Мова ґуяні – це вимерлий член підгалузі юра південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії.

Д

ДААЙ ЧИН (DAAI CHIN, DAAI, DAI, M'KAANG, MÜN, ÜTBÜ, ISO 639-3: dao)

Мова даай чин – це член південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (1994 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CAHILL, Michael & KARAN, Elke. Factors in designing effective orthographies for unwritten languages. SIL Electronic Working Papers 2008-001: 16. 2008.

<http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2008-001>

ДААНТАНАЙ (DAANTANAI', LANTANAI, ISO 639-3: lni)

Мова даантанай – це член галузі насіой південнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців – 600 на острові Бугенвіль в Папуа-Нова Гвінея.

ДАБАРРЕ (DABARRE, AF-DABARRE, ISO 639-3: dbr)

Мова дабарре – це член сомалійської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,000 (2006 рік) у Республіці Сомалі.

ДАБЕ (DABE, ISO 639-3: dbe)

Мова дабе – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 440 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ДАБСЬКА МОВА (DABA, DABBA, ISO 639-3: dbq)

Дабська мова – це член бувал-мінської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 24,000 (2007 рік) у Республіці Камерун та 1,000 у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

LIENHARD, Ruth & WIESWERMANN, Ursula La modalité du verbe daba. 1986.

ДАВ (DÂW, KAMÃ MAKÚ, KAMÃ, ISO 639-3: kwa)

Мова дав – це член макуської мовної родини. Кількість мовців – 83 (1994 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

MARTINS, Silvana Andrade Fonología e Gramática Dâw. Utrecht, Netherlands: Netherlands Graduate School of Linguistics, 2004.

ДАВАВА (DAWAWA, DAWANA, ISO 639-3: dww)

Мова давава – це член підгуртка какабай північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ДАВАВЕНСЬКА МОВА (DAVAWENYO, DAVAOEÑO, DAWAWEÑO, MATINO, ISO 639-3: daw)

Мова дававенська – це член дававенського відділу мансаканської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 147,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни.

ДАВАВЕНСЬКІ МОВИ (DAVAWENYO)

Дававенські мови – це відділ мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входить лиш одна мова – дававенська. Говорять нею майже 150,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ДАВЕРА-ДАВЕЛОП (DAWERA-DAWELOOR, DAVELOR, ISO 639-3: ddw)

Мова давера-давелор – це член північної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 1,270 (2007 рік) на Бабарських островах, Індонезія.

ДАВІДА (DAWIDA, DABIDA, DAVIDA, KIDABIDA, KIDAWIDA, KITAITA, TEITA, ISO 639-3: dav)

Мова давіда – це член вітки тайта підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 312,000 (2006 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

ДАВНЬОКАНАРСЬКА МОВА (GUANCHE, ISO 639-3: gnc)

Давньоканарська мова – це вимерла мова, якою говорили до XVI або XVII століття на Канарських островах. Належить до берберської родини афразійської мовної надродини. Її знають тільки з кількох речень та окремих слів, записаних давніми мореплавцями.

ДАГАЛІК (DANLIK, DAANALIK, DAHALIK, DAHLAK, ISO 639-3: dlk)

Мова дагалік належить до ефіопської групи південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Її відкрили зовсім недавно. Нею говорить 2½ - 3 тисячі осіб в Еритреї. Мова дагалік споріднена близько з мовою тигре та тіґринською.

ДАГАЛО (DAHALO, GUO GARIMANI, SANYE, ISO 639-3: dal)

Мова дагало – це вимираюча мова південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців - 400 (1992 рік) у Республіці Кенія. Мова дагало має дуже зрізничковану систему звуків: 62 приголосні і 10 голосних.

ДАГО-ДОО (ДАНО-DOO, ISO 639-3: *das*)

Мова даго-доо – це член відділу гуере-крагн підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 4,000 (1996 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ДАГУРСЬКІ МОВИ (DAGUR)

Дагурські мови – це підгалузь східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. До цієї підгалузі належить тільки одна мова – даурська. Говорять нею майже 100,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ДАҒААРІ (DAGAARI)

Мови даҒаарі – це підвітка вітки даҒаарі-біріфор північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: діюла даҒаарі, південна даҒааре та північна даҒара. Мовами даҒаарі говорять більш як 1,100,000 осіб у Республіці Ґана та в Буркіна-Фасо.

ДАҒААРІ-БІРІФОР (DAGAARI-BIRIFOR)

Мови даҒаарі-біріфор – це вітка північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 5 мов у 2-х підвітках:

- біріфор – 2 мови: малба біріфор, південна біріфор;
- даҒаарі – 3 мови: діюла даҒаарі, південна даҒааре, північна даҒара.

Мовами даҒаарі-біріфор говорять майже 1,500,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Ґана.

ДАҒА (DAGA, DIMUGA, NAWP, ISO 639-3: *dgz*)

Мова даҒа – це член даҒанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових і середніх школах.

Часткова література:

MURANE, Elizabeth Daga grammar: From morpheme to discourse. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 43. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma. xvi, 443 p. 1974.

ДАҒАНСЬКІ МОВИ (DAGAN)

ДаҒанські мови – це підгалузь південно-східної папуаської галузі трансновоґвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 8 мов: ґінуман, даҒа, дима, канасі, майва, мапена, онджоб, турака, уманакайна. ДаҒанськими мовами говорять майже 18,000 осіб у Папуа-Нова Ґвінея.

ДАГБА (DAGBA, KAHA, KABBA, KABBA OF GORÉ, ISO 639-3: dgk)

Мова дагба - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 34,000 (2007 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 10,000 (2007 рік) у Республіці Чад.

ДАГБАНІ (DAGBANI, DAGBAMBA, DAGBANE, DAGOMBA, ДАРГИНСКИЙ, 达戈姆巴语, ISO 639-3: dag)

Мова дагбані – це член південно-східного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 800,000 (2004 рік) у Республіці Гана; кількість зростає. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

WILSON, W. A. A. & BENDOR-SAMUEL, John T. The phonology of the nominal in Dagbani. *Linguistics* 52: 56-82. 1969.

ДАГІК (DAGIK, BURAM, DAGIG, DENGEBU, MASAKIN, MASAKIN DAGIG, MASAKIN GUSAR, REIKHA, THAKIK, ISO 639-3: dec)

Мова дагік – це член групи нгіле-денгебу підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 38,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

SPRONK, Tanya A brief description of the current Talodi orthographies. *Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages* 9: 119-126. 2004.

ДАГОМАНСЬКА МОВА (DAGOMAN, ISO 639-3: dgn)

Дагоманська мова – це вимерлий член янгманської галузі гунвінганської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в північній Австралії.

ДАДЖУ (DAJU)

Мови даджу – це група мов західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов у 2-х підгрупах:

- західні даджу – 5 мов: байго, дар даджу даджу, дар сіла даджу, дар фур даджу, нджалгулгуле;
- східні даджу – 2 мови: лоґорик, шатт.

Мовами даджу говорять майже 200,000 осіб у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Південний Судан і в Республіці Чад.

ДАДИБІ (DADIBI, DARIBI, KARIMUI, ISO 639-3: mps)

Мова дадибі – це член теберанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 10,000 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WHITBY, Clyde M. Features of Dadibi epistolary discourse. M.A. thesis. University of Texas at Arlington. x, 178 p. 1984.

ДАДІЯ (DADIYA, DAADIYA, DADIA, LOODIYA, ISO 639-3: dbd)

Мова дадія – це член гуртка дадія підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДАДІЯ (DADIYA)

Мови дадія – це гурток підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – дадія. Цією мовою говорять 30,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДАЗА (DAZA, DAZAWA, ISO 639-3: dzd)

Мова даза – це член гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – невідома. Говорять нею у Федеративній Республіці Нігерія. *Не змішувати її з мовою подібної назви з ніло-сагарської родини.*

ДАЗАґА (DAZAGA, DASA, DAZA, DAZZA, TOUBOU, TUBU, دازان, ISO 639-3: dzg)

Мова дазаґа – це член групи тебу західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 331,000 (2006 рік) у Республіці Чад та 50,000 (2007 рік) у Республіці Нігер. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою подібної назви з афразійської надродини.*

Часткова література:

HAGGAR, Inouss & WALTERS, K. Lexique tubu (dazaga) – français avec glossaire français – tubu. Niamey, Niger. 68 p. 2005.

ДАЇ (DAYI, DHA'I, DHAY'YI, YOLŃU MATHA, ISO 639-3: dax))

Мова даї – це член групи дгуваль юлнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 70 (1996 рік) у Північній Території Австралії.

ДАЇР (DAIR, DABAB, DAIER, THAMINYI, ISO 639-3: drb)

Мова даїр – це неklasифікований член відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1978 рік) у Демократичній Республіці Судан. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДАЙ (DAI, ISO 639-3: dij)

Мова дай – це член північної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 820 (2007 рік) на Бабарських островах в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

ДАЙ (DAY, DAI, ISO 639-3: dai)

Мова дай – це член підвідділу дай відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 49,900 (1993 рік) у Республіці Чад. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.**

ДАЙ (DAY)

Мови дай – це підвідділ відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – дай. Цією мовою говорять майже 50,000 осіб у Республіці Чад.

ДАЙРІ-БАТАЦЬКА МОВА (BATAK DAIRI, DAIRI, PAKPAK, PAKPAKDAIDI, ISO 639-3: btd)

Дайрі-батацька мова – це член північної групи батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,200,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються батацьким письмом.

ДАЙСЬКІ МОВИ (DAYIC)

Дайські мови – це група північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 18 мов у 2-х підгрупах:

- келабітська – 6 мов: келабітська, ленгільська, лун-бавангська, путогська, сабанська, трінгська;
- мурутська – 12 мов у 3-х відділах.

Дайськими мовами говорять майже 190,000 осіб на острові Борнео в провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Сабаг у Малайзії.

ДАЙ ЧЖУАНСЬКА МОВА (DAI ZHUANG, BU DAI, KAU NDAE, KHA AU DAI, THU LAO, TU, TULIAO, TUZU, WEN-MA SOUTHERN ZHUANG, 文麻壮语, ISO 639-3: zhd)

Дай чжуанська мова – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 120,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці та 200 (2007 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

ДАКАКА (DAKAKA, BAIAP, SOUTH AMBRYM, ISO 639-3: bpa)

Мова дакака – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 1,200 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ДАКОЇДНІ МОВИ (DAKOID)

Дакоїдні мови – це відділ північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 5 мов: ґаа, дирим, донґ, ламджа-денґса-тола та самба-дака. Цими мовами говорять майже 150,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДАКОТА (DAKOTA, LAKHOTA, SIOUX, 达科他语, ISO 639-3: dak)

Мова дакота – це член підгрупи дакота групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властовосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 15,400 (1990 рік) у Сполучених Штатах Америки та 3,880 (2001 рік) у Канаді. Користуються латиницею.

Часткова література:

PINSON, Thomas M. Dakota Sioux objects. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 38: 1-44. 1994.

ДАКОТА (DAKOTA)

Мови дакота – це підгрупа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властовосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї підгрупи належать 4 мови: ассінібойн, дакота, лакота та стоні. Мовами дакота говорять більш як 30,000 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

ДАКПАХА (ДАКРАКНА, ཇཀ་པམ་, ISO 639-3: dka)

Мова дакпаха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1993 рік) у Королівстві Бутан. Може бути, що це не окрема мова, а тільки діалект мови брокпаке.

ДАКСЬКА МОВА (ДАККА, ISO 639-3: dkk)

Дакська мова – це член групи піту-улунна-салу північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1986 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

Часткова література:

STRØMME, Kåre J. & VALKAMA, Kari UNHAS-SIL sociolinguistic survey: Kabupaten Polewali Mamasa, southwestern section and Kabupaten Majene. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 5: 59-98, 1987.

ДАЛЕКОЗАХІДНОМУРІЙСЬКА МОВА (FAR WESTERN MURIA, GONDI, KOITOR BOLI, KOITORI, ISO 639-3: fmu)

Далекозахідномурійська мова – це член гондської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 400,000 (2007 рік) в Індії.

ДАЛЕКООКЕАНСЬКІ МОВИ (REMOTE OCEANIC)

Далекоокеанські мови – це відділ мов центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 192 мов у 5-х підвідділах:

- мікронезійський – 20 мов у 2-х гуртках;
- новокаледонський – 30 мов у 3-х гуртках;
- острови Лояльності – 3 мови: дегу, яай, ненґоне;
- північно-центральної вануатський – 95 мов у 3-х гуртках;
- центральнопацифічний – 44 мови у 2-х гуртках.

Далекоокеанськими мовами говорять 1,500,000 осіб на островах у південній частині Тихого океану, серед яких найважливішими є острови Фіджі, Нова Каледонія і Вануатські острови.

ДАЛОА БЕТЕ (DALOA BÉTÉ, DALOUA BÉTÉ, NORTHERN BÉTÉ, ISO 639-3: bev)

Мова далоа бете – це член західного відділу підгрупи бете східної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

ZOGBO, Raymond La negation en bête (parler de Daloa). *Communications présentées au 1er Colloque International sur les Langues Kru*, 81-88. Cahiers Ivoiriens de Recherche Linguistique, 6. Abidjan: Institut de Linguistic Appliquée. 1980.

ДАМА (DAMA, ISO 639-3: dmm)

Мова дама – це вже майже вимерлий член підгуртка дама-ґалке гуртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Можливо, що це не є окрема мова, а тільки діалект мови моно. Кількість мовців – 50 у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Sociolinguistic language survey of Dama, Mono, Pam, Ndai and Oblo. *SIL Electronic Survey Reports* 2002-048.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-048>

ДАМА-ГАЛКЕ (DAMA-GALKE)

Мови дама-галке – це підгурток гуртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підгуртка належать 3 мови: дама, моно та ндай. Цими мовами говорять тільки 355 осіб у Республіці Камерун.

ДАМАЛ (DAMAL, AMUNG, AMUNG KAL, AMUNGME, AMUY, ENGGIPILOE, HAMUNG, OENOENDOENI, UHUNDUNI, ISO 639-3:uhn)

Мова дамал – це член галузі дамал трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців -14,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Тональна мова.

ДАМАЛ (DAMAL)

Мови дамал – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – дамал. Цією мовою говорять 14,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ДАМБІ (DAMBI, ISO 639-3: dac)

Мова дамбі – це член підвітки муменґ вітки буанґ підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 710 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ДАМЕЛЬСЬКА МОВА (DAMELI, DAMEDI, DAMEL, DAMIA, GUDOJI, ISO 639-3: dml)

Дамельська мова – це член кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан (правдо-подібно, колишні пришельці з Афганістану).

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ДАМПЕЛАС (DAMPELAS, DAMPAL, DAMPELASA, DIAN, ISO 639-3: dms)

Мова дампелас – це член південної підгрупи томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 10,300 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ДАН (DAN, DA, GIO, GIO-DAN, GYO, YACOUBA, YAKUBA, ISO 639-3: daf)

Мова дан – це член відділу тура-дан підгрупи тура-дан-мано групи ґуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти і принаймні 38 піддіалектів. Кількість мовців - 800,000 (1993 рік) у

Республіці Кот-д'Івуар, 800 (2001 рік) у Республіці Гвінея та 175,000 (1993 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FLIK, Eva Dan tense-aspect and discourse. Papers on discourse, 46-62. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1978.

ДАНАВ (DANAU, DANAW, ISO 639-3: dnu)

Мова данав – це член підгрупи данав західної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1984 рік) у Республіці Союзу М'янма. **Не змішувати її з мовами подібної назви з австронезійської надродини.**

ДАНАВ (DANAU)

Мови данав – це підгрупа мов західної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – данав. Говорять нею 10,000 осіб у Республіці Союзу М'янма. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з австронезійської надродини.**

ДАНАВСЬКІ МОВИ (DANA0)

Данавські мови – це група мов великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови у 2 підгрупах:

магінданавська – 1 мова: магуінданавська;

маранао-іранонська – 2 мови: іранунська, маранавська.

Цими мовами говорять 1,800,000 осіб у Республіці Філіппіни. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з австроазійської надродини.**

ДАНАРУ (DANARU, ISO 639-3: dnr)

Мова данару – це член групи пека підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 260 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДАНГ'АВРА-ТГАРУ (DANGAURA THARU, CHAUDARY THARU, CHAUDHARI THARU, DANGAULI, DANGHA, DANGORA, DANGURA, ISO 639-3: thl)

Мова данг'авра-тгару – це некласифікований член центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 500,000 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та 174,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ВОЕНМ, Kelly Kilgo Language use and language maintenance among the Tharu of the Indo-Nepal tarai. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 1997.

ДАНґАЛЕАТСЬКА МОВА (DANGALÉAT, DANAL, DANGAL, DANGLA, ISO 639-3: daa)

Данґалеатська мова – це член бідійо-убської підгрупи групи данґла данґла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 45,000 (1999 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

Часткова література:

BURKE, Lawrence R. An Introduction to the verbal system of Central Dangaleat. M.A. thesis. University of North Dakota, 1995.

BAGWELL, Stephen, BEBB, Rosalind & CHESLEY, William Enquête linguistique et sociolinguistique de la langue Dangaleat du Guera. N'Djaména, 1992.

ДАНґЛА (B.1)

Мови данґла – це група мов данґла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Ця група обіймає 14 мов у 2-х підгрупах:

- бідійо-убська – 8 мов: бідійо, данґалеатська, жонкор, мабір, мава, міґама, моґум, убі;
- бурґіт-торамська – 6 мов: бірґіт, зіренкель, кажакс, масмаж, мубі, торам.

Мовами данґла говорять майже 187,000 осіб у Республіці Чад.

ДАНґЛА-СОКОРСЬКІ МОВИ (B)

Данґла-сокорські мови – це підгалузь східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До неї належать 19 мов у 3-х групах:

- данґла – 14 мов у 2-х підгрупах;
- мукулу – 1 мова: мукулу;
- сокорська – 4 мови: барейн, саба, сокорська, тамкі.

Данґла-сікорськими мовами говорять майже 210,000 осіб у Республіці Чад.

ДАНґМЕ (DANGME, ADANGME, АДАНґМЕ, 阿当梅语, ISO 639-3: ada)

Мова данґме – це член підгрупи ґа-данґме групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 800,000 (2004 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

ДАНДАМІ-МАРІЙСЬКА МОВА (DANDAMI MARIA, BASTAR KOYA, BISON HORN MARIA, MARIA GOND, MADIYA, DHURU, DANDAMI MADIYA, ISO 639-3: daq)

Дандамі-марійська мова – це член ґондської групи ґонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 200,000 (2000 рік) в Індії. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

SOUNDARARAJ, Omana & SUNDARARAJ, Joseph Storyline scheme and participant reference in Bison-Horn Madiya narratives. Occasional papers in translation and textlinguistics 4 (1-2): 131-148, 1990.

ДАНІ (DANI)

Мови дані – це підгалузь західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 13 мов у 3-х групах:

- вано – 1 мова: вано;
- властива дані – 7 мов: валак, горішньодолинна дані, гупла, долішньодолинна дані, західна дані, нггем, середньодолинна дані;
- нгалік – 5 мов: анггурук ялі, ндуґа, нінія ялі, пассдолинна ялі, силімо.

Мовами дані говорять більш як 331,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ДАНО (DANO, ASARO, UPPER ASARO, ISO 639-3: aso)

Мова дано – це член групи гаґуку-бенабена гороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1999 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

STRANGE, Gladys & STRANGE, David Dano hyper-phonemics. [Manuscript] 4 p. Available: 2009; Created: 1974. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52241>

ДАНСЬКА МОВА (DANISH, DANSK, DANOIS, DANÉS, DÄNISCH, RIGSDANKS, ДАТСКИЙ, 丹麦语, ISO 639-3: dan)

Данська мова – це член групи данська риксмаль східноскандинавської підгалузі північної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 5,450,000 (2007 рік) у Королівстві Данія, 21,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Німеччина та 7,830 (1986 рік) у Гренландії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BASBELL, Hans The Phonology of Danish, 2005.

ДАНСЬКА РІКСМАЛЬ (DANISH-RIKSMAL)

Данська риксмаль – це група східноскандинавської підгалузі північної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи входять 2 мови: данська і ютська. Говорять ними 5,600,000 осіб у Королівстві Данія.

ДАНСЬКО-ЦИГАНСЬКА МОВА (DANISH-ROMANI, TRAVELLER DANISH, RODI, ROTWELSCH, ISO 639-3: rmd)

Дансько-циганська мова – це вже вимерла змішана мова: данська і циганська (ромська). Говорили нею в Королівстві Данія.

ДАО (DAO, MANIWO, X-RAY, ISO 639-3: daz)

Мова дао – це член підгалузі озерні віссель західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 250 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ДАОНДСЬКА МОВА (DAONDA, ISO 639-3: dnd)

Даондська мова – це член вариської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 170 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДАРАЙ (DARAI, ISO 639-3: dry)

Мова дарай – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індо-європейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,200 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

KOTAPISH, Carl & KOTAPISH, Sharon Darai phonemic summary. Summer Institute of Linguistics and Institute of Nepal and Asian Studies, 1973.

ДАРВАЗЬКА МОВА (DARWAZI, فارسی, زاجیکی دری, ISO 639-3: drw)

Дарвазька мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1983 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та, можливо, деяка кількість у Республіці Таджикистан.

ДАРГІНСЬКА МОВА (DARGWA, DARGI, DARGIN, DARGINTSY, KHIURKILINSKII, USLAR, DARGÍNICO, DARGINISCH, ДАРГАН, 达尔格瓦语, ISO 639-3: dar)

Даргінська мова – це член даргінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 10 діалектів; деякі з них можуть бути окремими мовами. Кількість мовців - 510,000 (2002 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації, крім того якась кількість у республіках: Азербайджан, Казахстан, Киргизстан, Туреччина (азійська частина), Україна та Узбекистан; разом усіх мовців – 516,490. Користувались арабським письмом, згодом латиницею, а від 1938 року – модифікованою кирилицею.

Часткова література:

МУСАЕВ, М.-С. М. Даргинский язык. Москва, 2002.

ДАРГІНСЬКІ МОВИ (DARGI)

Даргінські мови – це підгалузь східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – даргінська. Цією мовою говорять майже 520,000 осіб, головно в південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації.

ДАР ДАДЖУ ДАДЖУ (DAR DAJU DAJU, DADJO, DADJU, DAJO, DAJOU, DAJU, DAJU MONGO, DAJU OUM HADJER, ISO 639-3: djc)

Мова дар даджу даджу – це член підгрупи західна даджу групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 34,000 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

FARIS, David Une etude sociolinguistique de la langue dar dadjo. N'Djaména, Tchad: Société Internationale de Linguistique. 18 p. 1994.

ДАРДСЬКІ МОВИ (DARDIC)

Дардські мови – це група мов північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 26 мов у 5-х підгрупах:

- кашмірська – 1 мова: кашмірська;
- когістанська – 9 мов: батерська, вотапурська, говрська, каламська, калкотська, когістансько-індуська, тіразька, торвальська, чіліссська;
- кунарська – 8 мов: 1 відділ і 4 окремі мови;
- чітральська – 2 мови: каласька, ховарська;
- шінська – 6 мов: брокскатська, когістано-шінська, савська, ушоджська, фалурська, шінська.

Дардськими мовами говорять 7,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Афганістан та в Республіці Індія.

ДАРЛІНГ (DARLING, BAAGANDJI, KULA, SOUTHERN BAAGANDJI, ISO 639-3: drl)

Мова дарлінг – це майже вимерлий член бааганджійської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова мала 3 діалекти. Кількість мовців – 5 у південно-східній Австралії.

ДАРЛОНГ (DARLONG, DALONG, ISO 639-3: dln)

Мова дарлонг – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 6,000 (1998 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею, уживаною в Індії.

ДАРМІЯ (DARMIYA, DARIMIYA, DARMANI, SAUKA, SAUKAS, SHAUKA, SHAUKAS, ISO 639-3: drd)

Мова дармія – це член відділу алмора західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 1,750 (2006 рік) у Республіці Індія та 1,200 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ДАРО-МАТУ-МЕЛАНАВСЬКА МОВА (DARO-MATU MELANAU, ISO 639-3: dro)

Даро-мату-меланавська мова – це член меланавської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,600 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

ДАР СІЛА ДАДЖУ (DAR SILA DAJU, BOKOR, BOKORIKE, BOKORUGE, DAJU, DAR SILA, DADJO, DAJOU, DAJU, MONGO-SILA, SILA, SULA, ISO 639-3: dau)

Мова дар сіла даджу – це член підгрупи західна даджу групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 63,100 (2000 рік) у Республіці Чад та якась кількість у Демократичній Республіці Судан.

ДАР ФУР ДАДЖУ (DAR FUR DAJU, BEKE, DAGU, DAJU FERNE, FININGA, NYALALAGOWA, ISO 639-3: daj)

Мова дар фур даджу – це член підгрупи західна даджу групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (2007 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

ДАРХАТСЬКА МОВА (DARKHAT, DARKHAD, 达尔哈特语, ISO 639-3: drh)

Дархатська мова – це член ойрат-калмик-дархатської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 20,400 (2000 рік) у північній частині Монголії.

Часткова література:

POPPE, Nicholas Khalkha-mongolische Grammatik. Wiesbaden, 1951.

ДАСС (DASS, JARAWA, BARAWA, ISO 639-3: dot)

Мова дасс - це мова богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 8,830 (1971 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДАСЕНЕЦЬКА МОВА (DAASANACH, DASENECH, GHELEBA, MERILE, RESHIAT, DAMA, DAASANECH, DATHANAİK, DATHANAIC, DATHANİK, DHAASANAC, GELEBA, GELEB, GELEBINYA, GALLAB, GALUBA, GELAB, GELUBBA, MARILLE, MERILE, MERILLE, MORILLE, RUSSIA, ISO 639-3: dsh)

Дасенецька мова – це член західно-ома-танської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 32,100 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія і 8,000 (1999 рік) у Республіці Кенія. Мова уживає латиницю. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TOSCO, Mauro The Dhaasanac Language, Grammar, Texts and Vocabulary of a Cushitic Language of Ethiopia. Cushitic Language Studies Volume 17. Cologne, 2001.

ДАТООҒА (DATOOGA, DATOG, DATOGA, MANGATI, TATOG, TATOOGA, TATURU, ISO 639-3: tcc)

Мова датооҒа – це член підгрупи татоҒа південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 87,800 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Тональна мова.

ДАУРСЬКА МОВА (DAUR, DAGUOR, DAGUR, DAWAR, DAWO'ER, TAHUERH, TAHUR, 达斡尔语, ISO 639-3: dta)

Даурська мова – це член дагурської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 96,100 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці, як також деяка кількість у Монголії. Користуються кириличним,

китайським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мова має багату лексику в ділянці полювання, риболовлі та плеканні звірят.

ДВАНГ' (DWANG, DWAN, NCHUMUNU, ISO 639-3: nnu)

Мова дванг - це член гуртка північні гуанг підвідділу гуанг відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,200 (2003 рік) у Республіці Гана;

ДГАЙСО (DHAISO, DAISO, DAISU, KIDHAISO, KAMBA, KIKAMBA, ISO 639-3: dhs)

Мова дгайсо – це член підгуртка кікую-камба гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1999 рік) у Республіці Танзанія, здебільша дорослі особи.

ДГАЛАНДЖІЙСЬКА МОВА (DHALANDJI, DALANDJI, DALENDI, DJALENDI, TALAINDI, TALANDI, TALANDJI, TALANGEE, TALLAINGA, TALOINGA, THALANTJI, THALANYJI, ISO 639-3: dhl)

Дгаланджійська мова – це майже вимерлий член дгаланджійської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1981 рік) у Західній Австралії.

ДГАЛАНДЖІЙСЬКІ МОВИ (DHALANDJI)

Дгаланджійські мови – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 2 мови: дгаланджійська та пинігура. Говорять ними ще лиш 25 осіб у Західній Австралії.

ДГАНВАР (DHANWAR, DANUWAR, DANUWAR RAI, DENWAR, DHANVAR, ISO 639-3: dhw)

Мова дганвар – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 31,800 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом. **Не змішувати її з мовою такої ж назви зі східно-центральної підгалузі, якою говорять у Республіці Індія.**

Часткова література:

KUEGLER, Klaus P. & KUEGLER, Doris Danuwar Rai phonetic summary. Kathmandu: Summer Institute of Linguistics and institute of Nepal and Asian Studies, 1974.

ДГАНВАРСЬКА МОВА (DHANWAR, DANUWAR, DHANVAR, ISO 639-3: dha)

Дганварська мова – це член східно-центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 104,000 (1981 рік) у Республіці Індія. **Не змішувати її з некласифікованою мовою такої ж назви з індоарійської галузі, якою говорять у Федеративній Демократичній Республіці Непал.**

ДГАНГУ (DHANGU)

Мови дгангу – це підгалузь юулнгуської галузі пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови – дгангу та ян-нгангу. Говорять ними несповна 400 осіб у Північній Території Австралії.

ДГАНГУ (DHANGU, DANGU, DHANGU'MI, DJANGU, YOLŃU MATHA , ISO 639-3: dhg)

Мова дгангу – це член підгалузі дгангу юулнгуської галузі пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 350 (1983 рік) у Північній Території Австралії.

Часткова література:

WOOD, Raymond Some aspects of Galpu phonology. Talanya 4: 24-29, 1977.

ДГАНКСЬКА МОВА (DHANKI, DANGI, DANGRI, DANGS BHIL, DHANKA, КАКАШНУ-КИ БОЛІ, TADAVI, TADVI BHIL, ISO 639-3: dhn)

Дганкська мова – це член хандеської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 163,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

ДГАО (DHAO, DAO, NDAO, NDAONESE, NDAUNDAU, ISO 639-3: nfa)

Мова дгао – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах. Користуються латиницею. Дуже трудна фонологія.

Часткова література:

GRIMES, Charles E. Hawu and Dhao in eastern Indonesia: revisiting their relationship. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ДГАРГАРІ (DHARGARI, DAL'GARI, TARGARI, TARKARRI, THARGARI, THARRGARI, THARRKARI, ISO 639-3: dhr)

Мова дгаргарі – це майже вимерлий член підгалузі серединні н'гаярда південно-західної галузі пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 6 (1981 рік) у Західній Австралії.

ДГАТКІЙСЬКА МОВА (DHATKI, DHATI, THAR, ISO 639-3: mki)

Дгаткійська мова – це член марварської підгрупи раджастанського групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 132,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 16,400 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом.

ДГЕГІГА (DHEGIHA)

Мови дгегіга – це вже майже вимерла підгрупа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї підгрупи належать 4

мови: канса, квапав, омага-понка та осадж. Мовами дгеґіґа говорять ще несповна 150 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ДГІМАЛ (DHIMAL, DHEMAL, ISO 639-3: dhi)

Мова дгімал – це член відділу дгімал тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 17,300 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та 450 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

ДГІМАЛ (DHIMAL)

Мови дгімал – це відділ тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать дві мови: дгімал і тото. Цими мовами говорять майже 38,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

ДГОДІЙСЬКА МОВА (DHODIA, DHOBI, DHORE, DHORI, DHOWARI, DORIA, ISO 639-3: dho)

Дгодійська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 152,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

ДГОЛУО (DHOLUO, KAVIRONDO LUO, LUO, NILOTIC KAVIRONDO, 卢奥语, ISO 639-3: luo)

Мова дголуо – це член гуртка луо підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 4,270,000 у Республіці Кенія та 140,000 (2005 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ДГУВАЛЬ (DHUWAL)

Мови дгуваль – це підгалузь юлнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 6 мов: ґуматж, ґупапуйнґу, даї, дгуваль, джамбарпуйнґу та рітарунґо. Говорять ними більш як 5,000 осіб у Північній Території Австралії.

ДГУВАЛЬ (DHUWAL, DUAL, DUALA, WULAMBA, ISO 639-3: duj)

Мова дгуваль – це член підгалузі дгуваль юлнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 3,650 (1996 рік) у Північній Території Австралії.

ДГУНДАРСЬКА МОВА (DHUNDARI, DHUNDARI-MARWARI, JAIPURI, ISO 639-3: dhd)

Дгундарська мова – це член марварської підгрупи раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 9,000,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДГУРґА (DHURGA, DHU'RGA, DURGA, THARUMBA, THOORGA, ISO 639-3: dhg)

Мова дгурґа – це вже вимерлий член юїнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Новому Південному Уельсі в Австралії.

ДґВЕДЕ (DGHWEDE, AZAGHVANA, DEHOXDE, HUDE, JOHODE, TGHUADE, TOGHWEDE, TRAUDE, WA 'A, ZAGHVANA, ISO 639-3: dgh)

Мова дґведе - це член ґлавдського відділу властивомандарської підгрупи ламанґ-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців - 30,000 (1980 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

FRICK, Ester The phonology of Dghwede. Language Data, African Series, 11. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1977.

ДЕВОЙН (DEWOIN, DE, DEI, DEWOI, DEY, ISO 639-3: dee)

Мова девойн – це член підгрупи басса західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,100 у Республіці Ліберія.

ДЕГВАРСЬКА МОВА (DEHWARI, DEGHWARI, فارسی, ISO 639-3: deh)

Дегварська мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

ДЕГУ (DEHU, DE'U, DREHU, LIFOU, LIFU, ДЕХУ, ISO 639-3: dhv)

Мова дегу – це член підвідділу мов острови Лояльності далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11,300 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні залежить від часу.

ДЕґ (DEG, ACULO, BURO, BURU, DEGHA, JANELA, MMFO, MO, ISO 639-3: mzw)

Мова деґ – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 26,400 (2003 рік) у Республіці Ґана та 1,100 (1991 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

ДЕҒАРСЬКА МОВА (DEGARU, DESI, DAKINI, DECCANI, ISO 639-3: dgu)

Деґарська мова - це некласифікований член східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,100 (2000 рік) у Республіці Індія.

ДЕҒЕМА (DEGEMA, DEKEMA, ISO 639-3: deg)

Мова деґема – це член відділу дельта едоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

Часткова література:

THOMAS, Elaine & WILLIAMSON, Kay Wordlist of delta Edo: Epie, Engenni, Degema. Occasional Papers 8, p. 105. Accra: Institute of African Studies, University of Ibadan, 1967.

ДЕҒЕНАН (DEGENAN, DINGANA, ISO 639-3: dge)

Мова деґенан – це член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 790 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДЕҒЕХІТАН (DEGEXIT'AN, DEG XINAG, DEG XIT'AN, INGALIK, INGALIT, DEG HIT'AN, DEG HITAN, KAIYUHKHOTANA, ISO 639-3: ing)

Мова деґехітан – це майже вимерлий член відділу інґалік підгрупи інґалік-коюкон атапасканської групи атапаскан-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної групи. Кількість мовців – 25 (1997 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ДЕДУА (DEDUA, ISO 639-3: ded)

Мова дедуа – це член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,620 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах у чотирьох селах.

ДЕЗФУЛЬСЬКА МОВА (DEZFULI, DIZFULI, ISO 639-3: def)

Дезфульська мова – це некласифікований член північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

ДЕЙЛІЙСЬКІ МОВИ (DALY)

Дейлійські мови – це родина австралійської мовної надродини. До неї зараховують 19 мов, згуртовані в 4-х галузях, а саме:

- брінґенсько-ваґайдійська – 12 мов у 2-х підгалузях;
- малаґмалаґська – 4 мови у 2-х підгалузях;
- марріямму – 1 мова; марріямму;
- муррінг-патга – 2 мови: муррінг-патга, нанґікурунґурська.

Говорять ними 1,900 осіб у районі ріки Дейлі в північній частині Австралії.

Часткова література:

TRYON, D. T. Daly family languages, Australia. Canberra: Pacific Linguistics, 1974.

DIXON, R. M. W. Australian languages: Their nature and development. Cambridge. Cambridge University Press, 2002.

ДЕК (DEK, ISO 639-3: dek)

Мова дек – це некласифікований член підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,980 (2000 рік) у Республіці Камерун.

ДЕККАНСЬКА (DECCAN, DESI, DAKINI, DECCANI, DAKKHANI, DAKHINI, ددکھی, ISO 639-3: dcc)

Декканська мова – це некласифікований член південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,800,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються урдським письмом.

ДЕЛАВАРЕ ПІДЖИН (DELAWARE PIDGIN, ISO 639-3: dep)

Мова делаваре піджин – це вимерлий уже піджин, оснований на мові американських індіан. Уживали її широко між племенем алгонкінів і європейцями в XVII столітті.

ДЕЛА-ОНАЛЕ (DELA-OENALE, DELHA, OE NALE, ROTE, ROTE BARAT, ROTI, ROTINESE, WESTERN ROTE, ISO 639-3: row)

Мова дела-онале – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (2002 рік) на острові Роте в Індонезії.

ДЕЛО (DELO, NTRIBOU, NTRIBU, NTRUBO, ISO 639-3: ntr)

Мова дело – це член східного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,900 (2003 рік) у Республіці Ґана та 5,400 (1998 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

ДЕЛЬТА (DELTA)

Мови дельта – це відділ едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: дегема, енгенні та епіе. Цими мовами говорять більш як 40,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЕЛЬТА-КАЛІФОРНІЙСЬКІ МОВИ (DELTA-CALIFORNIAN)

Дельта-каліфорнійські мови - це група мов юманської підгалузі есселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: кокопа та кумеяй. Говорять ними 600 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ДЕЛЬТАКРОСС (DELTA CROSS)

Мови дельтакросс – це підгрупа кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить 59 мов, згуртованих у 4-х відділах:

- горішній кросс – 22 мови в 4-х підвідділах;
- долішній кросс (оболо) – 23 мови в 12-х підвідділах і 3 окремі мови;
- оґоні – 5 мов у 2-х підвідділах;
- центральні дельта – 9 мов у 2-х підвідділах і 6 окремих мов.

Мовами дельтакросс говорять понад 6,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЕМ (DEM, LEM, NDEM, ISO 639-3: dem)

Мова дем – це член галузі дем трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 1,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДЕМ (DEM)

Мови дем – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – дем. Цією мовою говорять 1,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ДЕМА (DEMA, ISO 639-3: dmx)

Мова дема – це член підгуртка шона гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (2000 рік) у Республіці Мозамбік.

ДЕМИСА (DEMISA, DESAWA, ISO 639-3: dei)

Мова деміса – це член галузі бавзі мовної родини східні гелвінк бей. Кількість мовців – 400 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ДЕМОТИЧНА МОВА (DEMOTIC EGYPTIAN, ISO 639-3: немає)

Демотична мова – це вимерлий член єгипетської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею мешканці Єгипту від 7-го століття до Христа до 5-го століття по Христі. Назва походить від грецького слова Δημοτικός = народний.

ДЕМТА (DEMTA)

Мови демта – це підгалузь галузі сентані мовної родини східні птича голова-сентані. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – соварі. Цією мовою говорять 1,300 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ДЕНҒЕСЕ (DENGESSE, ILEO, LENGESSE, NDENGESSE, ISO 639-3: dez)

Мова денҒесе – це член підгуртка бушонҒ гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,600 (2000 рік) у Демократичній Республіці КонҒо.

ДЕНґКА (DENGKA, ROTE, ROTE BARAT, ROTI, ROTINESE, WESTERN ROTE, ISO 639-3: dnk)

Мова денґка – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) на острові Роте в Індонезії.

ДЕНДІ (DENDI, ISO 639-3: deq)

Мова денді – це член відділу нґбанді підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської родини.**

ДЕНДІ (DENDI, DANDAWA, ISO 639-3: ddn)

Мова денді – це член південної підгалузі галузі сонґгай ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (1995 рік) у Республіці Бенін та 2,050 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конґолезької надродини.**

Часткова література:

BUCHANAN, Michael Rapport d'enquête sociolinguistique: Premiere evaluation parmi les Dendis. SIL Electronic Survey Reports 2007-001 17 p.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-001>

ДЕНЕ (DENE, CHIPEWAYN, DĚNE SÚLINE, ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ, ЧИПЕВЬЯН, 奇佩维安语, ISO 639-3: chp)

Мова дене – це член підвідділу чіпевайн відділу гаре-чіпевайн канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 9,030 (1995 рік) у північній частині провінцій Альберта, Саскачеван та Манітоба в Канаді. Користуються латиницею.

ДЕНІ (DENI, DANI, DENÍ, ISO 639-3: dny)

Мова дені (деніська) – це член араванської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 750 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

DERBYSHIRE, Desmond C. Arawakan (Brazil) morphosyntax. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics. University of North Dakota 26: 1-81. 1982.

ДЕНІЯ (DENYA, AGNANG, ANYAH, ANYAN, ANYANG, EYAN, NYANG, OBONYA, TAKAMANDA, ISO 639-3: anv)

Мова денія – це член відділу мамфе південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 11,200 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Heidi & KRÜGER, Susanne A rapid appraisal (RA) survey of Kendem. SIL Electronic Survey Reports 2004-006: 29 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-006>

ДЕНОВСЬКА МОВА (DENO, BE, DENAWA, DENWA, ISO 639-3: dbb)

Деновська мова - це член больського відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Переходять на мову гауса.

ДЕОРИ (DEORI, CHUTIYA, DARI, DEURI, DEWRI, DRORI, ISO 639-3: der)

Мова деорі - це член відділу бодо підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 26,900 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським та латинським письмом.

ДЕРА (DERA, DRA, KAMBERATARO, KAMBERATORO, KOMBERATORO, MANGGUAR, ISO 639-3: kbv)

Мова дера – це член мовної родини сенагі. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії та 690 у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою подібної назви з афразійської надродини.**

ДЕРСЬКА МОВА (DERA, KANAKURU, ISO 639-3: kna)

Дерська мова - це член дерського відділу тангальської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з родини сенагі.**

ДЕРСЬКІ МОВИ (DERA)

Дерські мови – це відділ тангальської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – дерська. Говорять нею 20,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЕСАНО (DESANO, BOLEKA, DESÂNA, DESSANA, DESSANO, KUSIBI, OREGU, UINA, WINA, WIRÃ, ISO 639-3: des)

Мова десано – це член групи десано центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 960 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 2,460 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Зауважено теж мову свистів.

Часткова література:

MILLER, Marion Desano grammar: Studies in the languages of Colombia 6. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 132. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. xi, 178 p. 1999.

ДЕСАНО (DESANO)

Мови десано – це група мов центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: десано і сиріано. Мовами десано говорять 3,770 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Колумбія.

ДЕСІЙСЬКА МОВА (DESIYA, DESHIA, DESIA, DESIYA ORIYA, KORAPUT ORIYA, ISO 639-3: dso)

Десійська мова – це член орійської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 50,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються орійським письмом.

ДЕФАКА (DEFAKA, DÉFÀKÀ, AFAKANI, ISO 639-3: afn)

Мова дефака – це член підгалузі дефака іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 200 (2001 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Переходять на мову нкороо.

Часткова література:

BENDOR-SAMUEL, Pamela M. Review of: Defaka: Ijo's closest linguistic relative, by Charles E. W. Jenewari. *Journal of West African Languages* 16(2): 118. 1986.

ДЕФАКА (DEFAKA)

Мови дефака – це підгалузь іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгалузі належать лиш одна мова – дефака. Цією мовою говорять тільки 200 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЕФІ-ГБЕ (DEFI GBE, FON GBÈ, ISO 639-3: gbh)

Мова дефі-гбе – це член відділу аджа підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 13,500 (2002 рік) у Республіці Бенін.

ДЕФОЇДНІ МОВИ (DEFOID)

Дефоїдні мови – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї групи належать 17 мов у 3-х підгрупах:

- аере-аган – 2 мови: аган, аере;
- акокоїдна – 1 мова: арігіді;
- йорубоїдна – 14 мов у 2-х відділах.

Дефоїдними мовами говорять майже 22,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія, в Республіці Бенін, у Республіці Того та в Республіці Куба.

ДЖАБУТІ (JABUTÍ, DJEOROMITXI, JAVOTÍ, YABUTÍ, ISO 639-3: jbt)

Мова джабуті – це вимираючий уже член ябутської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1990 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ДЖАВНСАРСЬКА МОВА (JAUNSARI, JANSURI, JAUNSAURI, PAHARI, ISO 639-3: jns)

Джавнсарська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом; давніше вживали латиницю.

Часткова література:

LOTHERS, Michael David & LOTHERS, Laura Pahari and Pothwari: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2010-012, 2010.

ДЖАВСЬКА МОВА (DJAWI, CHOWIE, DJAOI, DJAU, DJAUI, DYAO, DYAWI, JAWI, ISO 639-3: djw)

Джавська мова – це вимерлий член нюльнюльської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в західній Австралії.

ДЖАГАНКА (JAHANKA, DIAKHANKE, DIAKKANKE, DYAKANKE, JAHANQUE, JAHONQUE, JAXANKA, ISO 639-3: jad)

Мова джаганка – це член гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,600 (1991 рік) у Республіці Гвінея та 300 (2001 рік) у Республіці Малі. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

SULLIVAN, Terence D. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Research 2004-005: 34 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-005>

ДЖАГУТ (JAH HUT, JAH HET, ISO 639-3: jah)

Мова джагут – це член підгалузі джагут аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 5,100 (2003 рік) у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія.

ДЖАГУТ (JAH HUT)

Мови джагут – це підгалузь аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – джагут. Нею говорять 5,100 осіб у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія.

ДЖАД (JAD, BHOTIA, DZAD, RONGBA, ISO 639-3: jda)

Мова джад – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1997 рік) у Республіці Індія.

ДЖАДГАЛЬСЬКА МОВА (JADGALI, JAT, JATGALI, JATKI, ISO 639-3: jdg)

Джадгальська мова – це член сіндгійської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та деяка кількість в Ісламській Республіці Іран.

ДЖАІР АВІЮ (JAIR AWYU, ISO 639-3: awv)

Мова джаїр авію – це член групи авію підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,300 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

SUSANTO, Yunita Report on the Mapi river survey south coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2004-003: 28 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-003>

ДЖАЙПУРСЬКІ МОВИ (JAYAPURA BAY)

Джайпурські мови – це гурток сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входять 3 мови: каюпулав, орму і тобаті. Говорять ними 900 осіб в Індонезії (Папуа).

ДЖАКАТСЬКА МОВА (JAKATI, JAT, JATAKI, JATI, JATU, KAYANI, MUSALI, ISO 639-3: jat)

Джакатська мова – це член лагндської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 29,300 (2000 рік) в Україні та 1,370 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ДЖАКУН (JAKUN, DJAKUN, JAKOON, JAKU'D, JAKUD'N, ORANG HULU, ISO 639-3: jak)

Мова джакун – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 27,448 у Малайзії (на півострові). Можливо, що джакун є тільки діалектом малайської мови.

ДЖАЛКУНСЬКА МОВА (JALKUNAN, BLÉ, DYALA, DYALANA, JALKUNA, ISO 639-3: bxl)

Джалкунська мова – це член підвідділу джері-джалкуна відділу джоґо-джері підгрупи мандінґ-джоґо центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 500 (1995 рік) у Буркіна-Фасо. Тональна мова.

Часткова література:

SHOWALTER, Stuart D. Un profil du bilinguisme en dioula au sud-ouest du Burkina Faso. SIL Electronic Survey Reports 2008-009: 62 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-009>

ДЖАМБАРРПУЙНГУ (DJAMBARRPUYNGU, DJAMBARBWINGU, JAMBAPUING, JAMBAPUINGO, ISO 639-3: djr)

Мова джамбаррпуйнгу – це член підгалузі дгуваль юулнгуської галузі пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 450 (1983 рік) у Північній Території Австралії.

ДЖАМІНДЖУНГЬСЬКА МОВА (DJAMINDJUNG, JAMINGJUNG, ISO 639-3: djd)

Джамінджунгська мова – це вимираючий член джамінджунгської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30 (1991 рік) у північній Австралії.

ДЖАМІНДЖУНГЬСЬКІ МОВИ (DJAMINDJUNGAN, YIRRAM, JAMINJUNGAN)

Джамінджунгські мови – це одна, вже майже вимерла, з родин австралійської мовної надродини. До неї належать тільки 2 мови: джамінджунгська та нунгальська. Говорять ними ще тільки 30 осіб у північній частині Австралії.

Часткова література:

McCONVELL, Patrick & EVANS, Nicholas Archaeology and Linguistics: Global Perspectives of Ancient Australia. Melbourne: Oxford University Press, 1997.

ДЖАМЛІЙСЬКА (JUMELI, JUMLA, JUMLELI, KHAS NEPALI, SIJALI, SINGJA, ISO 639-3: jml)

Джамлійська мова – це член східнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

ДЖАНГґАЛІ (JANGGALI)

Мови джангґалі – це відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – рават. Цією мовою говорять більш як 23,000 осіб у Республіці Індія та в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ДЖАНГґКАНГ (JANGKANG, DJONGKANG, ISO 639-3: djo)

Мова джангґканг – це член південної підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 37,000 (2007 рік) у провінції Кілімантан (острів Борнео) в Індонезії.

ДЖАНГґУН (DJANGUN, ADHO-ADHOM, BUTJU, CHUNGKI, CHUNKUMBERRIES, JANGUN, CHUNKUNBURRA, DJANGGUN, KOKO-MUDJU, KOKO-TYANKUN, MUTYU, NGAIGUNGO, ISO 639-3: djf)

Мова джангґун – це вимерлий член яландійської галузі пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ДЖАНГШУНГ (JANGSHUNG, CENTRAL KINNAURI, JANGIAM, JANGRAMI, THEBARSKAD, THEBOR, THEBÖR SKADD, ZANGRAM, ZHANG-ZHUNG, ISO 639-3: jna)

Мова джангшунг – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,990 (1998 рік) у Республіці Індія.

ДЖАНДАВРАСЬКА МОВА (JANDAVRA, JHANDORIA, ISO 639-3: jnd)

Джандавраська мова – це член гуджаратської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

ДЖАНДЖЕРО (JANJERO)

Мови джанджеро – це підгрупа мов гімоджанської групи гонга-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – емса. Говорять нею більш як 80,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ДЖАНДЖІ (JANJI, AJANJI, ANAFEJANZI, JENJI, TIJANJI, ISO 639-3: jni)

Мова джанджі – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,150 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖАРА (JARA, JERA, ISO 639-3: jaf)

Мова джара – це член західної підгрупи бога-терської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 46,300 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія, але зменшується.

ДЖАРАВА (JARAWA, JAR, JARA, JARANCHI, JARAWAN KOGI, ISO 639-3: jar)

Мова джарава – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 150,000 (1978 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з андаманської мовної родини.*

ДЖАРАВА (JARAWA, JARWA, ISO 639-3: anq)

Мова джарава – це вимираючий член південноандаманської галузі андаманської мовної родини. Кількість мовців – 250 (2006 рік) у Республіці Індія на Андаманських островах. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.*

ДЖАРАВАНСЬКІ МОВИ (JARAWAN)

Джараванські мови – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Цей відділ обіймає 15 мов у 2-х підвідділах:

- камерунський – 3 мови;
- нігерський – 12 мов.

Цими мовами говорить більш як 300,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖАРАЙ (JARAI, CHO-RAI, CHOR, CHRAI, DJARAI, GIA-RAI, GIO-RAI, JORAI, MTHUR, 嘉莱语, ISO 639-3: jra)

Мова джарай – це член верховинної підгрупи камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 318,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 20,200 (2006 рік) у Республіці Камбоджа. Користуються латиницею у В'єтнамі і хмерським письмом у Камбоджі.

Часткова література:

PITTMAN, Richard S. Jarai as a member of the Malayo-Polynesian family of languages. Asian Culture 1. 59-67, 1959.

ДЖАРУ (JARU, DJARU, JAROO, TJARU, WAWARI, ISO 639-3: ddj)

Мова джару – це член нгумбінської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 340 (1996 рік) у Західній Австралії (головно старші віком).

ДЖАУАНСЬКА МОВА (DJAUAN, ADOWEN, JAWAN, JAWONY, JAWOYN, KUMERTUO, ISO 639-3: djn)

Джауанська мова – це вимираючий член джауанської галузі ґунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – тяжко визначити, живуть у північній Австралії.

ДЖАУАНСЬКІ МОВИ (DJAUANIC)

Джауанські мови – це галузь ґунвінґванської родини австралійської мовної надродини. До неї належить тільки одна мова: джауанська. Цією мовою говорить невизначена кількість осіб у північній Австралії.

ДЖАЯ (JAYA, ISO 639-3: jyy)

Мова джая – це член відділу баґірмі підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 2,200 (1993 рік) у Республіці Чад.

ДЖЕЛАО (GELAO, CHILAO, GELO, ILAO, KENLAO, KELAO, KELEO, KHI, KLAU, KLO, LAO, 苏格兰盖尔语, ISO 639-3: gio)

Мова джелАО – це член підгалузі ге-янґ кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців 3,000 осіб у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 6 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SHEN, Yumay Phonology of Sanchong Gelao. M.A. Thesis, University of Texas at Arlington. 2003.

ДЖЕМСАЙ (JAMSAY DOGON, DYAMSAY TEGU, JAM SAI, ISO 639-3: djm)

Мова джемсай – це член доґонської підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (1998 рік) у Республіці Малі та якась кількість у Буркіна-Фасо.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

ДЖЕН (JEN)

Мови джен – це підвідділ відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 10 мов: бурак, дза, кіяк, леелав, лоо, маґґді, мак, мінґанґ-досо, моо та тга. Мовами джен говорять близько 60,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

ДЖЕНААМА (JENAAMA)

Мови дженаама – це підвідділ відділу босо підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать тільки одна мова – дженаама бозо. Цією мовою говорять майже 200,000 осіб у Республіці Малі.

ДЖЕНААМА БОЗО (JENAAMA BOZO, BOSO, BOZO, COROGAAMA, COROGAMA, DJENAAMA, JENAAMA BOZO, JENAMA, NONONKE, SARKANSI, SARKAWA, SORKO, SOROGAAMA, SOROGAMA, ISO 639-3: bze)

Мова дженаама бозо – це член підвідділу дженаама відділу босо підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 197,000 (2003 рік) у Республіці Малі (кількість зростає) та деяка кількість у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

LAUSCHITZKY, Christiane The verb in Bozo Jenaama. M.A. University of Leiden, 51 p. 2007.

ДЖЕННУ-КУРУМБЬСЬКА МОВА (JENNU KURUMBA, JEN KURUMBA, JENNU NUDI, KATTU NAYAKA, NAIK KURUMBA, NAIKAN, NONSTANDARD KANNADA, SHOLA NAYAKAN, TEN KURUMBA, ISO 639-3: xuj)

Дженну-курумбська мова – це член кодаґської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 35,000 (1997 рік) в Індії.

ДЖЕРА (JERA)

Мови джера – це підвідділ відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входять 13 мов: гамо-нинджі, гієм, джанджі, джере, зірія, іґута, ізора, куду-камо, леморо, лере, санґа, тунзуйї та шав. Цими мовами говорять понад 65,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖЕРАҒАНСЬКІ МОВИ (DJERAGAN, JARRAKAN)

Джераґанські мови – це одна з родин австралійської мовної надродини. До неї належать 3 мови: гаджераванґська, кіча та мірівунґська. Говорять ними ще лиш 520 осіб у західній Австралії.

Часткова література:

McGREGOR, William The Languages of the Kimberley, Western Australia. London-New York, 2004.

ДЖЕРЕ (JERE, JEERE, JERA, ISO 639-3: jer)

Мова джере – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 23,000 (1972 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖЕРЕ (JERE)

Мови джере – це вимираючий підвідділ відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – шені. Цією мовою ще говорили 6 осіб у 2004 році в Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖЕРІ-ДЖАЛКУНА (JERI-JALKUNA)

Мови джері-джалкуна – це підвідділ відділу джого-джері підгрупи мандінґ-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова: джалкунська. Цією мовою говорять 500 осіб у Буркіна-Фасо.

ДЖЕРІ-КУО (JERI KUO, CELLE, JELI KUO, ISO 639-3: jek)

Мова джері-куо – це член відділу джого-джері підгрупи мандінґ-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1990 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ДЖЕРУНґ (JERUNG, JERO MALA, JERUM, JERUNGE, JHERUNG, ZERO, ZERO MALA, ZERUM, ISO 639:3 jee)

Мова джерунґ – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має

3 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2004 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується, переважно ще говорять старші особи.

ДЖИМІ (JIMI, VI-GIMU, ISO 639-3: jmi)

Мова джимі - це член східної підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою джимі з Камеруну, яка належить до бію-мандарської галузі та з мовами з трансновогвінейської родини.**

ДЖИМІ (JIMI)

Мови джимі – це підгалузь галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: кандаво, марінг і нарак. Мовами джимі говорять більш як 22,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати їх з мовами такої ж чи подібної назви з афразійської надродини.**

ДЖІБА (JIBA, JIBE, JIBI, JUKUN KONA, KONA, ISO 639-3: juo)

Мова джіба – це член підвідділу коророфа відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1977 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ДЖІБАНСЬКА МОВА (DJEVBANA, GUNAVIJI, NDJÉVBANA, KUNIBIJI, GOMBUDI, GUNIVUGI, ISO 639-3: dji)

Джібанська мова – це член бурарської галузі гунвінганської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1996 рік) в північній Австралії.

ДЖІБУ (JIBU, JIBANCI, JIBAWA, ISO 639-3: jib)

Мова джібу – це член підвідділу джукун відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1997 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

VAN DYKEN, Julia Towards readable writing. Literacy Work 6(3): 17-34. 1977.

ДЖІВАРЛІ (DIWARLI, DJWARLI, THIIN, TJIWARLI, JIWARLI, ISO 639-3: dji)

Мова джіварлі – це вимерлий член підгалузі серединні н'ааярда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

ДЖІДУ (JIIDDU, AF-JIIDDU, JIDDU, ISO 639-3: jii)

Мова джіду – це член сомалійської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 23,000 (2006 рік) у Республіці Сомалі.

ДЖІКІОДЕ (GUKYODE, CHODE, KYODE, ISO 639-3: acd)

Мова джікіоде - це член гуртка північні гуанг' підвідділу гуанг' відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,400 (2003 рік) у Республіці Гана; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

DILLER, Jason & JORDAN-DILLER Kari Ginyanga literacy development: a survey of attitudes and strategies. SIL Electronic Survey Reports 2008-020

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-020>

ДЖІКУЮ (GIKUYU, GEKOYO, GIGIKUYU, KIKUYU, GĪKŪYŪ, QUICUYÚ, КИКУЙЮ, 基库尤语, 吉库尤语, ISO 639-3: kik)

Мова джікую – це член підгуртка кікую-камба гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 7,180,000 у Республіці Кенія; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÖGER, Heidrun O tom nas línguas Bantu. Trabalhos em Curso 1: 107-124, 2003.

ДЖІЛБЕ (JILBE, ZOULBOU, ISO 639-3: jie)

Мова джілбе – це член будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖІЛИМ (JILIM, ISO 639-3: jil)

Мова джілим – це член групи нуру підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 650 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДЖІМІ (JIMI, 'UN FALIN, DJIMI, JIMJIMEN, ISO 638-3: jim)

Мова джімі – це член бакама-зізіліваканської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,500 (1982 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовою джимі з Нігерії, яка належить до західночадської галузі.**

Часткова література:

BRYE, Edward A rapid appraisal survey of Jimi, a language of Cameroon (Mayo-Tsanaga division, far north province). SIL Electronic Survey Reports 2002-038: 15.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-038>

ДЖІМІНІ СЕНУФО (DJIMINI SENOUFO, DJIMINI, DYIMINI, JINMINI, ISO 639-3: dyi)

Мова джіміні сенуфо – це член відділу тагвана-джіміні підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-

конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців - 95,500 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

STRADNER, Wolfgang Récit historique Djimini. Annales de l'Université d'Abidjan, série J, Traditions orales 3: 114-19. 1981.

ДЖІНА (JINA, ZINA, ISO 639-3: jia)

Мова джіна – це член підгрупи джіна будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів; діалект муксуль може стати окремою мовою. Кількість мовців – 1,500 (2001 рік) у Республіці Камерун.

ДЖІНА (JINA)

Мови джіна – це підгрупа будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови – джіна і мажера. Мовами джіна говорять 4,300 осіб у Республіці Камерун і в Республіці Чад.

ДЖІНАНГ' (DJINANG)

Мови джінанг' – це підгалузь юулнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи входять 2 мови – джінанг' та джінба. Говорять ними ще 180 осіб у Північній Території Австралії.

ДЖІНАНГ' (DJINANG, JANDIJINUNG, ISO 639-3: dji)

Мова джінанг' – це член підгалузі джінанг' юулнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 120 (1996 рік) у Північній Території Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

WATERS, Bruce E. Djinang and Djinba: a grammatical and historical perspective. Pacific Linguistics C, 114. Canberra: Australian National University, 1989.

ДЖІНБА (DJINBA, ISO 639-3: djb)

Мова джінба – це член підгалузі джінанг' юулнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 60 (1989 рік) у Північній Території Австралії.

Часткова література:

WATERS, Bruce E. Djinang and Djinba: a grammatical and historical perspective. Pacific Linguistics C, 114. Canberra: Australian National University, 1989.

ДЖІНГІЛІ (DJINGILI, CHINGALEE, CHUNGULOO, DJINGILA, DJINGULU, JINGALI, JINGULU, LEE, TCHINGALEE, TJINGILU, ISO 639-3: jig)

Мова джінгїлі – це майже вимерлий член західнобарклійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1997 рік) у Північній Території Австралії.

ДЖІНГПГО (JINGPHO, CHINGP'O, CHINGPAW, DASHANHUA, JINGHPAW, KACHIN, КАЧИНСКИЙ, MARIP, 景颇语, 克钦语景颇语, 克钦语, ISO 639-3: kas)

Мова джінгпго – це член підгрупи джінгпго групи джінгпго-луїш підгалузі джінгпго-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 900,000 (2001 рік) у М'янма, 40,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці та 60 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DIEL, Lon & DAI, Qingxia Jingpho. The Sino-Tibetan languages, 401-408. New York: Routledge. 2003.

ДЖІНГПГО (JINGPHO)

Мови джінгпго – це підгрупа групи джінгпго-луїш підгалузі джінгпго-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи входять 3 мови: джінгпго, сінгпго та таман. Мовами джінгпго говорять більш як 940,000 осіб у М'янма, в Китайській Народній Республіці, в Народній Республіці Бангладеш і в Республіці Індія.

ДЖІНГПГО-КОНЯК-БОДО (JINGPHO-KONYAK-BODO)

Мови джінгпго-коняк-бодо – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входять 28 мов у 2-х групах:

- джінгпго-луїш – 5 мов у 2-х підгрупах;
- коняк-бодо-гаро – 23 мови в 2-х підгрупах.

Мовами джінгпго-коняк-бодо говорять більш як 5,250,000 осіб у М'янма, в Республіці Індія, в Китайській Народній Республіці та в Народній Республіці Бангладеш.

ДЖІНГПГО-ЛУІШ (JINGPHO-LUISH)

Мови джінгпго-луїш – це група мов підгалузі джінгпго-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї прупи входять 5 мов у 2-х підгрупах:

- джінгпго – 3 мови: джінгпго, сінгпго, таман;
- луїш – 2 мови: каду, чак.

Мовами джінгпго-луїш говорять більш як 1,000,000 осіб у М'янма, в Народній Республіці Бангладеш і в Республіці Індія.

ДЖІНІЯНГА (GINYANGA, AGNAGAN, ANYANGA, GENYANGA, ISO 639-3: ayg)

Мова джініянга - це член гуртка північні гуанг підвідділу гуанг відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,400 (2000 рік) у Республіці Того.

Часткова література:

DILLER, Jason & JORDAN-DILLER Kari Ginyanga literacy development: a survey of attitudes and strategies. SIL Electronic Survey Reports 2008-020

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-020>

ДЖІНЬЮ (JINYU, JINYU CHINESE, JIN, CHINESISCH JINYU, 晋语, 晉語, ISO 639-3: cju)

Мова джінью – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 45,000,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються китайським письмом. Тональна мова.

Часткова література:

HOU, Jingyi 侯精 & SHEN, Ming 沈明 Jin-yu (晋语). Xiandai Hanyu Fangyan Gailun 现代汉语方言概论. Shanghai: Shanghai Education Press. 2002.

ДЖІРЕЛ (JIREL, JIRI, JIRIAL, ZIRAL, ISO 639-3: jul)

Мова джірел – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 7,070 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

STRANM, Esther & MAIBAUM, Anita Verb pairs in Jirel. Topics in Nepalese linguistics, 103-17. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 1999.

ДЖІРУ (JIRU, АТАК, KIR, WIYAP, ZHIRU, ISO 639-3: jrr)

Мова джіру – це член підвідділу вурбо відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,420 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

VAN DYKEN, Julia The genetic linguistic postulates: Some applications. Notes on Linguistics 36: 25-41. 1986.

ДЖІТА (JITA, ECHJITA, ECIJITA, KIJITA, ISO 639-3: jit)

Мова джіта – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 205,000 (2005 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ДЖІЯО-МІЯО (HORNED MIAO, A-HMO, BAI MIAO, HMONG SHUA NDRANG, HMONG SOU, JIAO MIAO, JIAOJIAO MIAO, KHAN NZI, WHITE MIAO, 角苗话, ISO 639-3: hrm)

Мова джіяо-міяо – це член підгалузі чуанкяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

ДЖІЯРОНГ' (JIARONG, CHIARONG, GYARONG, GYARUNG, JARONG, JYARUNG, RGYARONG, 嘉绒语, ISO 639-3: jya)

Мова джіяронг – це член гіяронгської групи підгалузі тангут-кіянг тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 83,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДЖОБА (JOBA, KIJOBA, KIVIRA, LOBA, VIRA, ISO 639-3: job)

Мова джоба – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ДЖОВУЛУ (JOWULU, JO, SAMOGHO, JŌ, ISO 639-3: jow)

Мова джовулу – це член групи самого північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) у Республіці Малі; кількість зростає.

Часткова література:

EENKHOORN-PILON, Jacqueline; EENKHOORN, Bart & DJILLA, Mama Phonologie du jôwulu ("samogho"): lingua mandé du Mali et Burkina Faso. Mande languages and linguistics, 6. Köln: R. Köppe Verlag, 2004.

ДЖОГО (JOGO)

Мови джого – це підвідділ відділу джого-джері підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входять дві мови: лігбі та тонджон. Цими мовами говорять біля 20,000 осіб у Республіці Гана та в Республіці Кот-д'Івуар.

ДЖОГО-ДЖЕРІ (JOGO-JERI)

Мови джого-джері – це відділ підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови в 2-х підвідділах та одна окрема мова:

- джері-джалкуна – 1 мова: джалкунська;
- джого – 2 мови: лігбі, тонджон;
- мова джері-куо.

Цими мовами говорять 21,000 осіб у Буркіна-Фасо, у Республіці Гана та в Республіці Кот-д'Івуар.

ДЖОЛА (JOLA, DIOLA)

Мови джола - це підгрупа групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 10 мов у 2-х відділах:

- байот – 1 мова: байот;
- властиві джола – 9 мов у 3-х підвідділах.

Мовами джола говорять 570,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гвінея-Бісау.

ДЖОЛА-КАСА (JOLA-KASA, BACUKI, CASA, DIOLA-KASA, JÓOLA-KAASA, JÓOLA-KASA, ISO 639-3: csk)

Мова джола-каса – це член гуртка джола-каса підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 45,100 (2007 рік) у Республіці Сенегал. Користуються латиницею.

Часткова література:

CARLTON, Elisabeth M. & RAND, Sharon R. Compilation de listes de mots Swadesh modifiées recueillies parmi les langues du groupe Diola (sud du Sénégal). Journal of West African Languages 24(2): 85-119, 1994.

ДЖОЛА-КАСА (JOLA-KASA)

Мови джола-каса – це гурток підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входить лиш одна мова – джола-каса. Говорять нею 45,000 осіб у Республіці Сенегал.

ДЖОЛА-ФЕЛУПЕ (JOLA-FELUPE, EJAMAT, EDIAMAT, FELOUP, FELUP, FELUPE, FLOUP, FLUP, FULUP, ISO 639-3: eja)

Мова джола-фелупе – це член гуртка гер-еджамат підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 23,800 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау та 2,230 (2007 рік) у Республіці Сенегал.

ДЖОЛА-ФОНІЙ (JOLA-FONYI, DIOLA-FOGNY, DYOLA, JOLA-FOGNY, JÓOLA-FÓOŃI, KUJAMATAAK, KÚJOOLAAK KATI FÓOŃI, YOLA, KUJÓOLAY, ISO 639-3: dyo)

Мова джола-фоній – це член гуртка джола-фоній підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 340,000 у Республіці Сенегал, 67,000 (2006 рік) у Республіці Гамбія та 6,490 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау. Користуються арабським та латинським письмом.

Часткова література:

HOPKINS, Bradley L. Contribution a une etude de la syntaxe Diola-Fogny. Cahiers de Recherche Linguistique, 4. Dakar: Société Internationale de Linguistique. 347 p. 1995.

ДЖОЛА-ФОНІЙ (JOLA-FONYI)

Мови джола-фоній – це гурток підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить тільки одна мова – джола-фоній. Говорять нею більш як 410,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гвінея-Бісау.

ДЖОМАНГ (JOMANG)

Мови джоманг – це група мов підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – талоді. Цією мовою говорять 1,500 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ДЖОРТОСЬКА МОВА (JORTO, ISO 639-3: jrt)

Джортоська мова - це член кафем-нґаського відділу анґаської підгрупи анґас-геркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – понад 17,300 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖОФОТЕК-БРОМНІЯ (JOFOTEK-BROMNYA, ISO 639-3: jbr)

Мова джофотек-бромнія – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 200 (2007 рік) у провінції Папуа в Індонезії; кількість зростає.

ДЖУ (JUU, JU, ISO 639-3: juu)

Мова джу – це член гурунтумської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою подібної назви з нігеро-конголезької надродини.**

ДЖУ (JJU, KACHE, KAJE, KAJI, ISO 639-3: kaj)

Мова джу – це член південно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з афразійської мовної надродини.**

Часткова література:

McKINNEY, Norris P. The fortis feature in Jju (Kaje): An initial study. *Studies in African Linguistics* 15: 177-88. 1985.

ДЖУВАЛ (JUWAL, MAMBE, MUNIWARA, TUMARA, TUMARU, ISO 639-3: mwb)

Мова джувал – це член марієнберзької галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 1,440 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДЖУГОАН (JU/'HOAN, !XO, DOBE KUNG, DZU'OASI, JU'OASI, KUNG, KUNG-TSUMKWE, TSUMKWE, XAIXAI, XÛ, XUN, ZHU'OASI, ISO 639-3: ktz)

Мова джугоан – це член північної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2002 рік) у Республіці Ботсвана та 28,600 (2006 рік) у Республіці Намібія.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue, author. 2000. A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. *Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series 1*. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 pages.

ДЖУКА (NDYUKA)

Мови джука – це група мов суринамської підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. До цієї групи належать дві мови: авкан і квінти. Говорять ними 15,630 осіб у Республіці Суринам.

ДЖУКУН (JUKUN)

Мови джукун – це підвідділ відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: вапга, гоне, джібу та джукун-такум. Цими мовами говорять понад 40,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

ДЖУКУН-МБЕМБЕ-ВУРБО (JUKUN-MBEMBE-WURBO)

Мови джукун-мбембе-вурбо – це відділ центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 12 мов у 4-х підвідділах і одна некласифікована мова:

- вурбо – 3 мови: джіру, комо-карім, тита;
- джукун – 4 мови: вапга, гоне, джібу, джукун-такум;
- коророфа – 3 мови: ванну, вапан, джіба;
- мбембе – 1 мова: тигон-мбембе;
- некласифікована – 1 мова: шу-мінда-ніе.

Цими мовами говорять майже 230,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

ДЖУКУНОЇДНІ МОВИ (JUKUNOID)

Джукуноїдні мови – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 20 мов у 2-х підгрупах і одна окрема мова:

- центральна – 14 мов у 2-х відділах;
- юкубен-кутеб – 5 мов: акумуля, беезен, капія, кутеп, юкубен;
- мова бете.

Джукуноїдними мовами говорять більш як 350,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

ДЖУКУН-ТАКУМ (JUKUN TAKUM, DIYU, JUKUN, NJIKUM, ISO 639-3: jbu)

Мова джукун-такум – це член підвідділу джукун відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,440 (2000 рік) у Республіці Камерун та 11 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ДЖУЛА (JULA, DIOULA, DIOULA VÉHICULAIRE, DIULA, DJULA, DYOULA, DYULA, JULA KONG, KONG JULA, TAGBOUSSIKAN, TRADE JULA, ДИУЛА, 迪尤拉语, ISO 639-3: dyu)

Мова джула – це член вітки бамана (північно-східні мандінг) підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000,000 (1990 рік) у Буркіна-Фасо, 179,000 (1991 рік) у Республіці Кот-д’Івуар та 50,000 (1991 рік) у Республіці Малі.

Користуються латиницею й арабським письмом.

Часткова література:

SHOWALTER, Stuart D. Un profil du bilinguisme en dioula au sud-ouest du Burkina Faso. SIL Electronic Survey Reports 2008-009. 62 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-009>

ДЖУМДЖУМ (JUMJUM, BERIN, OLGA, WADEGA, ISO 639-3: jum)

Мова джумджум – це член гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 25,000 (1987 рік) у Республіці Південний Судан.

Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004

ДЖУР (JUR)

Мови джур – це підвідділ північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – луво. Цією мовою говорять 80,000 осіб у Республіці Південний Судан.

ДЖУРАЙ (JURAY, ISO 639-3: juy)

Мова джурай - це член підгрупи сора-джурай групи сора-джурай-горум карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 801,000 (2000 рік) у Республіці Індія.

ДЖУР-МОДО (JUR MODO, JUR, MODO, ISO 639-3: bex)

Мова джур-модо – це член відділу морокодо-белі підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2004 рік) у Республіці Південний Судан. Тональна мова. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

ДЖУРХЕН (JURCHEN, NUCHEN, NUZHEN, 女真语, ISO 639-3: juc)

Мова джурхен – це вже вимерлий член південно-західної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Говорили нею в Китайській Народній Республіці.

ДЖЯМАО (JIAMAQ, GEVOU, KAMAU, KU VOU, TAI, 加茂语, ISO 639-3: jio)

Мова джямао – це член глайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 52,300 (1987 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

NORQUEST, Peter K. A Phonological Reconstruction of Proto-Hlai. Ph.D. Department of Anthropology, University of Arizona. 2007.

ДЗА (DZA, JANJO, JEN, JENJO, ISO 639-3: jen)

Мова дза – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДЗАЛАХА (DZALAKHA, DZALAMAT, DZALA, YANGTSEBIKHA, ISO 639-3: dzl)

Мова дзалаха – це неklasифікований член тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 68,400 (2006 рік) у Королівстві Бутан.

ДЗАНДО (DZANDO, ISO 639-3: dzn)

Мова дзандо – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1983 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ДЗАО-МІН (DZAO MIN, BA PAI YAO, YAO MIN, YAU MIN, ZAOMIN, 八排瑶语, 藻敏语, ISO 639-3: bpn)

Мова дзао-мін – це член підгалузі заомін мієнської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 60,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

AUMANN, Greg & SIDWELL, Paul Subgrouping of Mienic languages: some observations. Papers from the Eleventh Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistic Society, 13-27. Tempe, Arizona: Arizona State University, Program for Southeast Asian Studies, 2004.

ДЗГІДСЬКА МОВА (DZHIDI, JUDEO-PERSIAN, DJUDI, JUDI, JUDÉO-PERSAN, JUDEO-PERSA, JUDEO-PERSISCH, ЕВРЕЙСКО-ПЕРСИДСКИЙ, 犹太-波斯语, ISO 639-3: jpr)

Дзгідська мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 (1995 рік) в Ізраїлі та якась кількість в Ісламській Республіці Іран.

ДЗОДИНКА (DZODINKA, ADERE, ADIRI, ARDERI, DZODZINKA, ISO 639-3: add)

Мова дзодинка – це член підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широко-лужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,600 (2000 рік) у Республіці Камерун та якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія (одне село біля кордону з Республікою Камерун).

ДЗОНґХА (DZONGKHA, BHOTIA OF BHUTAN, BHOTIA OF DUKPA, BHUTANESE, DRUKHA, DRUKKE, DRUKPA, DUKPA, HLOKA, JONKHA, LHOSKAT, RDZONGKHA, ZONGKHAR, ДЗОНГ-КЭ, ཇོང་ཁ།, 宗喀语, 不丹语, ISO 639-3: dzo)

Мова дзонґха – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 160,000 (2006 рік) у Королівстві Бутан, 11,000 (2007 рік) у Республіці Індія та 300 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються тибетським письмом.

Часткова література:

WATERS, Stephen Andrew A preliminary study of prosody in Dzongkha. M.A. thesis. University of Texas at Arlington. 133 p. 1996.

ДЗУУНґОО (DZÙÙNGOO, EASTERN DUUN, KPANGO, SAMOGHO, SAMOGO, SAMORO, ISO 639-3: dnn)

Мова дзуунґоо – це член групи самоґо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,400 (1998 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SOLOMIAC, Paul Phonologie et morphosyntaxe du Dzùùngoo de Samogohiri. Ph.D. Université Lumière Lyon 2. 606 p. 2007.

ДИБІЯСО (DIBIYASO, BAINAPI, DIBIASU, PIKIWA, ISO 639-3: dby)

Мова дибіясо – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,950 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають перші 2 роки в початковій школі. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДИЗИНСЬКА (DIZI, DIZIN, DIZI-MAJI, DIZINOG, DIZINYA, MAJI, MAJINYA, SIZI, TWOYU, ISO 639-3: mdx)

Дизинська мова – це член дизойдської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 21,100 (1994 рік) у південно-західній частині Народної Демократичної Республіки Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BEACHY, Mavin Dean An overview of Central Dizin phonology and morphology. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 2005.

ДИЗОЙДСЬКІ МОВИ (DIZOID)

Дизойдські мови – це підгалузь північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 3 мови: дизинська, наї та шеко. Говорять ними майже 65,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ДИКАМАЙ-АҒТА (DICAMAY AGTA, DICAMAY DUMAGAT, ISO 639-3: duy)

Мова дикамай-аґта – це вже вимерлий член північно-східної лузонської підгрупи північно-кордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею в Республіці Філіппіни.

Часткова література:

HEADLAND, Thomas N. Thirty endangered languages in the Philippines. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 47, 2003.

ДИМА (DIMA, DIMADIMA, JIMAJIMA, ISO 639-3: jma)

Мова дима – це член даґанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 750 (2001 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДИМБОНґ (DIMBONG, VAPE, BUMBONG, KAALONG, LAKAALONG, LAMBONG, MBONG, PALONG, ISO 639-3: dii)

Мова димбонґ – це член підгуртка бафія гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 140 (1992 рік) у Республіці Камерун.

ДИМИР (DIMIR, BOSIKEN, BOSKIEN, ISO 639-3: dmc)

Мова димир – це член ісумрудської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,820 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДИМЛІЙСЬКА МОВА (DIMLI, DIMILI, KIRMANJKI, KIRDKI, DIMILKI, SOUTHERN ZAZA, ZAZA, ZAZAKI, ДИМЛИ, 南扎扎其语, ISO 639-3: diq)

Димлійська мова – це член заза-ґоранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,000,000 (1999 рік) у Турецькій Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

TODD, Terry Lynn A grammar of Dimili also known as Zaza. 2nd edition, Stockholm, Sweden: Iremet Förlag, 2002.

ДИНГ' (DING, DI, DIN, DZING, ISO 639-3: diz)

Мова динг' – це член підгуртка янзі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 155,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ДИРИМ (DIRIM, DAKA, DAKKA, DIRIN, DIRRIM, ISO 639-3: dir)

Мова дирим – це член дакоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДИСА (DISA, ISO 639-3: dsi)

Мова диса – це член відділу баґірмі підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 2,370 (2000 рік) у Республіці Чад.

ДІБАБАВОН-МАНОБСЬКА МОВА (DIBABAWON MANOVO, DEBABAON, DIBABAON, MANDAYA, ISO 639-3: mbd)

Дібабавон-манобська мова – це член східного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1978 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

FOSTER, Jannette Use of dialogue in Dibabawon narrative discourse. Philippine Journal of Linguistics 14(1): 45-60. 1983.

ДІБО (DIBO, GANAGANA, GANAGAWA, SHITAKO, ZHITAKO, ZITAKO, ISO 639-3: dio)

Мова дібо – це член відділу нупе-ґбаґій підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДІБОЛЕ (DIBOLE, BABOLE, SOUTHERN BOMITABA, ISO 639-3: *bvx*)

Мова діболе – це член підгуртка нгунді гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1989 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

GARDNER, William L. Language use in the Epena district of Northern Congo. SIL Electronic Survey Reports 2006-005: 108 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-005>

ДІГАРО-МІШМІ (DIGARO-MISHMI, DARANG, DARANG DENG, DARANG DENG YU, DIGARO, DIGARU, MISHMI, TAAON, TARAON, TAYING, 达让-僜语, ISO 639-3: *mhu*)

Мова дігаро-мішмі – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,620 (2001 рік) у Республіці Індія та 850 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДІДА (DIDA)

Мови діда – це підгрупа східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: йокобуе-діда, лакота-діда та нейо. Цими мовами говорять понад 205,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

ДІДЖІМ-БВІЛІМ (DIJIM-BWILIM, ISO 639-3: *cfa*)

Мова діджім-бвілім – це член гуртка чам-мона підвідділу ваджа відділу ваджа-жен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Тональна мова.

ДІДІНҐА (DIDINGA, 'DI'DINGA, LANGO, TOI, XAROXA, ISO 639-3: *did*)

Мова дідінґа – це член гуртка дідінґа-лонґарим підвідділу дідінґа-мурле південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (2007 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE JONG, Nicolaas Didinga orthography. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 145-164. 2004.

ДІДІНҐА-ЛОНҐАРИМ (DIDINGA-LONGARIM)

Мови дідінґа-лонґарим – це гурток підвідділу дідінґа-мурле південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської

мовної родини. До цього гуртка належать 2 мови: дідінґа і нарим. Мовами дідінґа-лонґарим говорять більш як 63,000 осіб у Республіці Південний Судан.

ДІДІНґА-МУРЛЕ (DIDINGA-MURLE)

Мови дідінґа-мурле – це підвідділ південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 4 мови у 3-х гуртках:

- дідінґа-лонґарим – 2 мови: дідінґа, нарим;
- мурле – 1 мова: мурле;
- теннет – 1 мова: теннет.

Мовами дідінґа-мурле говорять майже 130,000 осіб у Республіці Південний Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ДІЄБРОВД (DIEBROUD, TAWORTA, TAWORTA-AERO, TARIA, DABRA, BOK, ISO 639-3: *tbp*)

Мова дієбровд – це член східної галузі озерної мовної родини. Кількість мовців – 140 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ДІЄРІ (DIERI, DIYARI, ISO 639-3: *dif*)

Мова дієрі – це вже вимерлий член підгалузі карна карнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в південній Австралії.

ДІЙ (DII, DOUROU, DURRU, DURU, NYAG DII, YAG DII, ZAA, ISO 639-3: *dur*)

Мова дій – це член гуртка дій підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Діалект ґоом (Goom) може бути окремою мовою. Кількість мовців – 47,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

NOSS, Philip A. Grafting old rootstock: Studies in culture and religion of the Chamba, Duru, Fula, and Gbaya of Cameroun. International Museum of Cultures Publication, 14. Dallas: International Museum of Cultures, 247 p. 1982.

ДІЙ (DII)

Мови дій – це гурток підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 3 мови: дій, дугун та дуупа. Цими мовами говорять майже 60,000 осіб у Республіці Камерун.

ДІКСОН-РІФ (DIXON REEF, ISO 639-3: *dix*)

Мова діксон-ріф – це майже вимерлий член маланамбаського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1982 рік) у Республіці Вануату.

ДІЛЛІНГ (DILLING, DELEN, WARKIMBE, ISO 639-3: dil)

Мова діллінг – це некласифікований член відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,300 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДІМАСА (DIMASA, DIMASA KACHARI, HILLS KACHAR, ISO 639-3: dis)

Мова дімаса - це член відділу бодо підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 106,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським та латинським письмом.

ДІМЕ (DIME, DIMA, ISO 639-3: dim)

Мова діме – це член південної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,500 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SIEBERT, Ralph A survey of the Dime language. S.L.L.E. linguistic reports 31: 2- 14. 1995.

ДІНЕОР (DINEOR, MARENGI, MARENGGE, ISO 639-3: mrx)

Мова дінеор – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 55 (2007 рік) у провінції Папуа в Індонезії (одне село).

ДІНКА (DINKA, THUṢṢJÄŃ)

Мови дінка – це відділ підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу входять 5 мов: південно-західна дінка, південно-східна дінка, південно-центральна дінка, північно-західна дінка та північно-східна дінка. Мовами дінка говорять 1,350,000 осіб у Республіці Південний Судан.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

ДІНКА-НУЕР (DINKA-NUER)

Мови дінка-нуер – це підгрупа західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи входять 7 мов у 2-х відділах:

- дінка – 5 мов: південно-західна дінка, південно-східна дінка, південно-центральна дінка, північно- західна дінка, північно-східна дінка;
- нуер – 2 мови: нуер, реел.

Мовами дінка-нуер говорять більш як 2,200,000 осіб у Республіці Південний Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

ДІОДІО (DIODIO, ISO 639-3: ddi)

Мова діодіо – це член підгуртка бвайдоґа північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,180 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДІРАРІ (DIRARI, DHIRARI, ISO 639-3: dit)

Мова дірарі – це вимерлий член підгалузі карна карнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в південній Австралії.

ДІРАСЬКА МОВА (DIRASHA, DHIRASHA, DIRAASHA, DIRAYTA, GARDULLA, GHIDOLE, ISO 639-3: gdl)

Діраська мова – це член консо-гідольської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 90,000 (2005 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Мова має 2 тони і 5 голосних фонем.

Часткова література:

WONDWOSEN TESFAYE ABIRE Aspects of Diraytata Morphology and Syntax: A Lexical-Functional Grammar Approach. University of Trondheim, doctoral thesis, 2006.

ДІРБАЛЬСЬКІ МОВИ (DYIRBALIC)

Дірбальські мови – це галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входять три мови: варрґамай, дірбаль та ніявайґі. Говорять ними ще лиш 43 особи в північно-східній Австралії.

ДІРБАЛЬ (DYIRBAL, DJIRUBAL, ISO 639-3: dbi)

Мова дірбаль – це майже вимерлий член дірбалайської галузі пана-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 40 (1983 рік) в північно-східній Австралії.

Часткова література:

DIXON, R. M. W. The Dyirbal language of North Queensland. Cambridge University Press. Cambridge, 1972.

ДІРІ (DIRI, DIRIYA, DIRYA, DIRYAWA, ISO 639-3: dwa)

Мова дірі - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,200 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДІРІКУ (DIRIKU, DIRIKO, GCIRIKU, MBOGEDO, MBOGEDU, RUGCIRIKU, SHIMBOGEDU, DCIRIKU, RUMANYO, ISO 639-3: diu)

Мова діріку – це член підгуртка діріку гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини.

Кількість мовців – 10,200 (2006 рік) у Республіці Намібія, 24,000 у Республіці Ангола та 2,000 в Республіці Ботсвана. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1, S.I.: Basarwa Languages Project, 142 p. 2000.

ДІРІКУ (DIRIKU, K.70)

Мови діріку – це підгурток гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить тільки одна мова – діріку. Говорять нею 36,200 осіб у Республіці Намібія, в Республіці Ангола та в Республіці Ботсвана.

ДІТАММАРІ (DITAMMARI, DITAMARI, SOMA, SOMBA, SOME, TAMARI, TAMBERMA, ISO 639-3: tbz)

Мова дітаммарі – це член східного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 120,000 (2006 рік) у Республіці Бенін та 27,500 (2002 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

ZÜRCHER, Annelore Les phonèmes segmentaux du ditammari: Rapport de recherches. Études linguistiques preliminaries dans quelques langues du Togo, 18-58. Lomé: Société Internationale de Linguistique. 1983.

ДІЮВЕ (DIUWE, ISO 639-3: diy)

Мова діюве – це член підгалузі діюве галузі аснат-каморо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 100 (1999 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ДІЮВЕ (DIUWE)

Мови діюве – це підгалузь галузі аснат-каморо трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – діюве. Цією мовою говорять ще 100 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ДІЮШІ-ТІЛАНТОНґО МІШТЕК (DIUXI-TILANTONGO MIXTEC, CENTRAL NOCHISTLÁN MIXTEC, MIXTECO DE DIUXI-TILANTONGO, ISO 639-3: xtd)

Мова діюші-тілантонґо міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 4,220 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; кількість зменшується через міграцію до США. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

KUIPER, Albertha & ORAM, Joy A syntactic sketch of Diuxi-Tilantongo Mixtec. Studies in the syntax of Mixtecan languages 3, 179-408. Summer Institute of Linguistics and the University of

Texas at Arlington Publications in Linguistics, 105. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1991.

ДІЮЛА-ДАҒААРІ (DAGAARI DIOULA, DAGAARI JULA, DAGARI DYOULA, JARI, WALA, YARI, ДАГААРИ ДИУЛА, ISO 639-3: dgd)

Мова діюла-даґаарі – це член підвітки даґаарі вітки даґаарі-біріфор північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 21,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо.
Часткова література:

BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Yari (Dagaari-Jula) language. SIL Electronic Survey Reports 2002-003. <http://www.ésil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-003>

ДІЯ (DIA, ALU, GALU, METRU, ISO 639-3: dia)

Мова дія – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 1,840 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДІЯБУҒАЙСЬКА МОВА (DYAABUGAY, BULUM-BULUM, CHECK-CULL, CHEWLIE, DJABUGAI, DYABUGAY, HILEMAN, KIKONJUNKULU, KODGOTTO, KOKO-TJUMBUNDJI, KOKONYUNGALO, NGARLKAJIE, ORLOW, TJABAKAI-THANDJI, TJAVOGAIJANJI, TJANKIR, TJANKUN, TJAPUKAI, TJAPUNKANDJI, TJUBUNDJI, ISO 639-3: dyy)

Діябуґайська мова – це майже вимерлий член їдинської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова мала 3 діалекти. Кількість мовців – 3 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

ДІЯБЕРДІЯБЕРСЬКА МОВА (DYABERDYABER, JABIRR-JABIRR, ISO 639-3: dyb)

Діябердіяберська мова – це вимерлий член ньольнюльської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

ДІЯН (DYAN, DAN, DIAN, DYA, DYANE, DYANU, ISO 639-3: dya)

Мова діян – це підвідділу діян південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 14,100 (1991 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

ДІЯН (DYAN)

Мови діян – це підвідділ південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – діян. Цією мовою говорять більш як 14,000 осіб у Буркіна-Фасо.

ДІЯНГАДІ (DYANGADI, BOORKUTTI, BURGADI, DAINGGATI, DANGADI, DANGATI, DANGGADI, DANGGETTI, DJAN-GADI, GHANGATTI, TANGETTI, THANGATTI, THANGATTY, ISO 639-3: dyn)

Мова діянґаді – це майже вимерлий член діянґадської галузі пана-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 (1981 рік) у південно-східній Австралії.

ДІЯНГАДСЬКІ МОВИ (DYANGADI)

Діянґадські мови – це вимираюча галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входять дві мови: діянґаді та нґайніяйвана. Говорять ними ще лиш 5 осіб у південно-східній Австралії.

ДІЯНДОНґ-МІАО (LARGE FLOWERY MIAO, A-HMAO, BIG FLOWERY MIAO, DA HUA BEI MIAO, DA HUA MIAO, DIANDONGBEI MIAO, FLOWERY MIAO, GREAT FLOWERY TRIBE, HUA MIAO, HWA MIAO, NORTHEASTERN DIAN MIAO, NIORTHEASTERN YUNNAN MIAO, TA HWA MIAO, 大花苗语, ISO 639-3: hmd)

Мова діяндонґ-міао – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 300,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латинським, гмонґським та міаоським письмом. Мова має 5 до 7 тонів. Член гмонґської макромови.

ДОБЕЛ (DOBEL, DOIBEL, KOBRO'OR, KOBROOR, SERSIFAR TANNIN, ISO 639-3: kvo)

Мова добел – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2000 рік) в Індонезії: Південно-східні Молуккські острови, острови Ару, острови Коброр і Коба, як теж Добо і Амбон. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUGHES, Jock The morphology of Dobel, Aru, with special reference to reduplication. Spices from the east: papers in languages of eastern Indonesia, 131-180. Pacific Linguistics, 503. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2000.

ДОБУ (DOBU, DOBUAN, ISO 639-3: dob)

Мова добу – це член підгуртка добу-дуав північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею, Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LITHGOW, David & LITHGOW, Daphne Dobu – English dictionary. Ukarumpa, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics, 1998.

ДОБУ-ДУАВ (DOBU-DUAU)

Мови добу-дуав – це підгурток північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить 7 мов: боселева, бунама, добу, дуав, ґалея, мватебу і севська. Говорять ними 23,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ДОВАЙО (DOWAYO)

Мови довайо – це вітка підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – доййо. Цією мовою говорять 18,000 осіб у Республіці Камерун.

ДОВТАЙ (DOUTAI, TAORI, TAORI-SO, TOLITAI, ISO 639-3: tds)

Мова довтай – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 70 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

McALLISTER, Lawrence & McALLISTER, Kay The process of phonological change in Doutai. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 9: 121-42. 1991.

ДОҒА (DOGA, MAGABARA, ISO 639-3: dgg)

Мова доґа – це член вітки аре підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 (1973 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

LANDWEER, M. Lynn A Melanesian perspective on mechanisms of language maintenance and shift: case studies from Papua New Guinea. Ph.D. University of Essex, 2006.

ДОҒВЕДЕ (DGHWEDE, AZAGHWANA, DEHOXDE, JOHODE, TGHUADE, ZAGHWANA, ISO 639-3: dgh)

Мова доґведе – це член мандарської групи підгалузі мандара-ламанґ бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1980 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

Часткова література:

FRICK, Ester The phonology of Dghwede. 1977.

ДОҒГОРО (DOGHORO, DOGORO, ISO 639-3: dgx)

Мова доґгоро – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 270 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДОҒОНСЬКІ МОВИ (DOGON)

Доґонські мови – це підгалузь вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгалузі входять 14 мов: ана-тінґа, бондум-дом, буноґе, вало-кумбе, джамсай, доґул-дом, донно-со, колум-со, тебул-уре, тене-кан, томо-кан, торо-со, торо-теґу та янда-дом. Доґонськими мовами говорять більш як 500,000 осіб у Республіці Малі та в Буркіна-Фасо.

ДОҒОСЕ (DOGOSÉ, DOGHOSE, DOGHOSIÉ, DOKHOBE, DOKHOSIÉ, DORHOSSIÉ, DORHOSYE, DORO DOGHOSIÉ, DOROBÉ, DOROSIE, DOROSSIÉ, ISO 639-3: dos)

Мова доґосе – це член підвідділу ґан-доґосе південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 20,000 у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

OUATTARA, Lassina Guide orthographique Dogosé. Ouagadougou, Burkina Faso: Société Internationale de Linguistique. 26 p. 2000.

ДОҒОСО (DOGOSO, BAMBADION-DOGOSO, BAMBADION-DOKHOSIÉ, BLACK DOGOSE, DORHOSIÉ-FINNG, DORHOSIÉ-NOIRS, DOROSSIÉ-FING, ISO 639-3: dgs)

Мова доґосо – це член підвідділу доґосо-хе південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо.

ДОҒОСО-ХЕ (DOGOSO-KHE)

Мови доґосо-хе – це підвідділ південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: доґосо та хе. Цими мовами говорять більш як 10,000 осіб у Буркіна-Фасо.

ДОҒРИБ (DOGRIB, ТҒІСНҒ, 多格里布语, ISO 639-3: dgr)

Мова доґриб – це член підвідділу ґаре-славій відділу ґаре-чіпевайн канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,110 (2001 рік) на Північно-Західних Територіях у Канаді. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KINDBERG, Eric W. Dictionary turns the tide. SIL Forum for Language Fieldwork 2007-006. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=49070>

ДОҒРІЙСЬКА МОВА (DOGRI, DHOGARYALI, DOGARI, DOGRI JAMMU, DOGRI PAHARI, DOGRI-KANGRI, DONGARI, HINDI DOGRI, TOKKARU, ISO 639-3: dgo)

Доґрійська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 2,110,000

(1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом; арабського письма вже не вживають. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BRIGHTBILL, Jeremy D. & TURNER, Scott D. A sociolinguistic survey of the Dogri language, Jammu and Kashmir. SIL Electronic Survey Reports 2007-017, 2007.

ДОГУЛ-ДОМ (DOGUL DOM DOGON, DOGUL-DOM, ISO 639-3: dbg)

Мова догул-дом – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,700 (1998 рік) у Республіці Малі.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

ДОЕ (DOE, KIDOE, ISO 639-3: doe)

Мова доє – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенує-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ДОКА (DOKA, ISO 639-3: dbi)

Мова дока – це член північної підгрупи плато бенує-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія – одне село.

ДОКО-УЯНґА (DOKO-UYANGA, BASANGA, DOSANGA, IKO, UYANGA, ISO 639-3: uya)

Мова доко-уянґа – це член підвідділу аґой-доко-ійонійонґ відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенує-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200 у Федеративній Республіці Нігерія.

ДОЛГАНСЬКА МОВА (DOLGAN, DOLGANISCH, DULĠAN, ҺАКА, НАКА, ДУЛЇАН, ДУЛЇАН, 多尔干语, ISO 639-3: dlg)

Долганська мова – це член сибірської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 4,870 (2002 рік) у Республіці Саха Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

STACHOWSKI, M. Dolganische Wortbildung. Kraków, 1997.

ДОЛИНА МІССІСІПІ (MISSISSIPPI VALLEY)

Мови долини Міссісіпі – це група мов центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї групи входять 10 мов у 4-х підгрупах:

- віннебаго – 1 мова: го-чунк;
- дакота – 4 мови: ассінібойн, дакота, лакота, стоні;
- дгеґіґа – 4 мови: канса, квапав, омага-понка, осадж;
- чівере – 1 мова: айова-ото.

Мовами долини Міссісіпі говорять ще дещо більш як 30,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

ДОЛИНА МІССУРІ (MISSOURI VALLEY)

Мови долини Міссурі – це підгалузь властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї підгалузі належать дві мови: гідаца і кров. Говорять ними ще більш як 4,300 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ДОЛИННА МАЙДУ (VALLEY MAIDU, CHICO, ISO 639-3: vmv)

Мова долини майду – це вже вимерлий член майдуйської галузі пенутійської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ДОЛИННІ ОК (LOWLAND OK)

Мови долини ок – це група мов підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: івур, йонггом, нінггерум, південна мую та північна мую. Мовами долини ок говорять більш як 23,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея і в провінції Папуа в Індонезії.

ДОЛІШНІЙ КРОСС (LOWER CROSS, OBOLO)

Мови долини кросс (оболо) – це відділ підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 23 мови у 4-х підвідділах та 11 окремих мов:

- екіт – 2 мови: екіт, етебі;
- енванг-уда – 2 мови: енван, уда;
- ефік – 4 мови: анаанг, ефік, ібібіо, уква;
- ібуоро – 4 мови: ібуоро, іто, іту-мбон-узо, нкарі;
- окремі мови: ебуггу, екі, ефай, ібіно, ідере, іко, ілуе, оболо, окобо, оро, усаґаде.

Мовами долини кросс говорять майже 4,500,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

ДОЛІШНІ МАРКГАМСЬКІ МОВИ (LOWER MARKHAM)

Долини маркгамські мови – це підгурток маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка входять 3 вітки:

- бусу – 5 мов: арібваца, арібваунг, дует, мусом, нафі;

- вампар – 1 мова: вампар;
- лабу – 1 мова: лабу.

Цими мовами говорять 8,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ДОЛІШНІ СЕПИК (LOWER SEPIK)

Мови долішні сепик – це галузь мовної родини раму-долішні сепик. До цієї галузі входять 6 мов у 4-х підгалузях:

- анґорам – 1 мова: анґорам;
- караварі – 2 мови: їмас, табріяк;
- нор – 2 мови: копар, мурик;
- чамбрі – 1 мова: чамбрі.

Мовами долішні сепик говорять майже 14,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ДОЛІШНЯ НАПО (NAPO LOWLAND QUICHUA, KICHO, LOWLAND NAPO QUICHUA, NAPO, NAPO QUICHUA, QUIJO, QUIXO, RUNA SHIMI, SANTA ROSA QUECHUA, SANTARROSINO, YUMBO, INGANO, ISO 639-3: qvo)

Мова долішня напо – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 8,000 у Республіці Перу, 6,000 (2006 рік) у Республіці Еквадор та якась кількість у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ORR, Carolyn Algunos rasgos característicos del discurso en el quichua del Napo. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 1: 135-75. 1981.

ДОЛІШНЯ ТАНАНА (LOWER TANANA, TANANA, MIDDLE TANANA, MENHTI KENAGA, ISO 639-3: taa)

Мова долішня танана – це вже майже вимерлий член відділу танана підгрупи танана-горішні кускоквім атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 30 (1995 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ДОЛІШНЯ ТАОЙГ (LOWER TA'OIH, TONG, ISO 639-3: tto)

Мова долішня таойг – це член центральної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,800 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються лаоським письмом.

ДОЛІШНЯ ТЕНА (TENA LOWLAND QUICHUA, YUMBO, NAPO KICHWA, ISO 639-3: quw)

Мова долішня тена – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 20,000 (1976 рік) у Республіці Еквадор. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ORR, Carolyn Vamos a aprender quichua de Tena. Cuadernos Etnolingüísticos, 18. Quito: Instituto Lingüístico de Verano, 1991.

ДОЛІШНЯ ЧЕГАЛІС (LOWER CHEHALIS, ISO 639-3: cea)

Мова долішня чегаліс – це вже вимерлий член серединної підгалузі галузі цамосан саліської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки.

ДОЛІШНЬОБАРАМСЬКІ МОВИ (LOWER BARAM)

Долішньобарамські мови – це підгрупа бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить 5 мов у 2-х відділах:

- белайт-кипутський – 2 мови: белайт, кипут;
- лелак-тутонгський – 3 мови: лелак, наром, тутонг.

Говорять ними більш як 22,000 осіб у провінції Саравак у Малайзії.

ДОЛІШНЬОДОЛИННА ДАНІ (LOWER GRAND VALLEY DANI, ISO 639-3: dni)

Мова долішньодолинна дані – це член групи властиві дані підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 20,000 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

REESINK, Ger P. Domain-creating constructions in Papuan languages. Topics in descriptive Papuan linguistics, 98-121. Semaian, 10. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden. 1994.

ДОЛІШНЬОМАМБЕРАМСЬКІ МОВИ (LOWER MAMBERAMO)

Долішньомамберамські мови – це невеличка мовна родина, до якої входять тільки дві мови: варемборі та йоке. Говорять ними 800 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

DONOHUE, Mark Warembon, and the Lower Mamberamo family. 2003.

ДОЛІШНЬОТАНУДАН-КАЛІНГСЬКА МОВА (LOWER TANUDAN KALINGA, LOWER TANUDAN, ISO 639-3: kml)

Долішньотанудан-калінгська мова – це член калінгського підгуртка калінга-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північно-лузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 11,200 (1998 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

STALLSMITH, Glenn Rees The music of a Kalinga peace-pact celebration: making place through the soundscape. Center for Graduate and Continuing Studies, Bethel University, 2007.

ДОЛПО (DOLPO, DOLPA TIBETAN, DOLPIKE, PHOKE DOLPA, ISO 639-3: dre)

Мова долпо – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються тибетським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДОМ (DOM, ISO 639-3: doa)

Мова дом – це член підгалузі чімбу галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 12,000 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДОМААКІ (CENTRAL GROUP INDO-ARYAN)

Мови домаакі – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – домаакійська. Говорять нею ще 500 осіб в Ісламській Республіці Пакистан.

ДОМААКІЙСЬКА МОВА (ДОМААКІ, ДОМА, ДУМАКІ, ДОМАА́, ISO 639-3: dmk)

Домаакійська мова – це член підгалузі домаакі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1989 рік) в Ісламській Республіці Пакистан; кількість зменшується.

Часткова література:

BACKSTROM, Peter C. Domaaki. Languages of northern areas, 77-83. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ДОМАРСЬКА МОВА (DOMARI, GYPSY, LUTI, МЕНТАР, MIDDLE EASTERN ROMANI, TSIGENE, ISO 639-3: rmt)

Домарська (циганська) мова – це член домської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 1,340,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран, 2,280,000 (2006 рік) в Арабській Республіці Єгипет, 202,000 (2000 рік) у Республіці Індія, 22,900 (2000 рік) у Республіці Ірак, 2,000 (1997 рік) в Ізраїлі, 4,910 (2000 рік) у Гашимітському Королівстві Йорданія, 33,000 (2006 рік) у Великій Соціалістичній Лівійській Арабській Джамагрії, 2,000 (1997 рік) у Палестині, 500 (2006 рік) у Російській Федерації, 37,000 (2005 рік) у Сирійській Арабській Республіці, 28,500 (2000 рік) у Турецькій Республіці та деяка кількість в Ісламській Республіці Афганістан та в Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

BOERGER, Brenda H. Proto-Romanes phonology. Ph.D., University of Texas at Austin, 1984.

ДОМБЕ (DOMBE, ISO 639-3: dov)

Мова домбе – це член вітки тонґа підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,430 (2006 рік) у Республіці Зімбабве.

ДОМПО (DOMPO, DUMPO, NDMPO, ISO 639-3: doy)

Мова домпо - це член гуртка північні гуанг підвідділу гуанг відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 65 (1999 рік) у Республіці Гана; кількість зменшується.

ДОМСЬКІ МОВИ (DOM)

Домські мови – це група центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи входить лиш 1 мова – домарська. Говорять нею майже 4,000,000 осіб в Ісламській Республіці Іран та в сусідніх країнах.

ДОМУ (DOMU, DOM, ISO 639-3: dof)

Мова дому – це член майлуської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансново-гвінейської мовної родини. Кількість мовців – 950 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДОМУНГ (DOMUNG, ISO 639-3: dev)

Мова домунг – це член групи юпна підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДОНГ (DONG, DINGA, NYINGWOM, ISO 639-3: doh)

Мова донг – це член дакоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1997 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДОНГО (DONGO, DONGA, DONGO KO, ISO 639-3: doo)

Мова донго – це член гуртка мба підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,900 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ДОНГОЛАВІ (DONGOLAWI)

Мови донголаві – це відділ центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східно-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – кенузі-донгола. Цією мовою говорять більш як 1,000,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Арабській Республіці Єгипет.

ДОНГОТОНО (DONGOTONO, ISO 639-3: ddd)

Мова донготонно – це член підвідділу лотухо відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини.

Можливо, що це не окрема мова, а тільки діалект мови ланґо. Кількість мовців – 1,000 у Республіці Південний Судан.

ДОНҐШАНБА-ЛАЛО (DONGSHANBA LALO, LALU, LALUPA, LALUPU, YI, 东山坝彝语, ISO 639-3: yik)

Мова донґшанба-лало – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

YANG, Cathryn Regional variation in Lalo: beyond east and west. La Trobe Papers in Linguistics 12: 35. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ДОНДО (DONDO, ISO 639-3: dok)

Мова дондо – це член північної підгрупи томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

ANDERSEN, T. David Survey sociolinguistic Bahasa Dondo. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 11: 143-66, 1991.

ДОННО-СО (DONNO SO DOGON, KAMBA SO, ESCARPMENT DOGON, ISO 639-3: dds)

Мова донно-со – це член догонської підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 45,300 (1998 рік) у Республіці Малі.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

ДООНДО (DOONDO, DONDO, KIDOONDO, ISO 639-3: dde)

Мова доондо – це член підгуртка конґо гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,020 (2000 рік) у Республіці Конґо.

ДОРЗЕ (DORZE, ISO 639-3: doz)

Мова дорзе – це член центрального підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи ґонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,800 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ABEBE, Alemayehu Ometo dialect pilot survey report. SIL Electronic Survey Reports 2002-012: 15. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-012>

ДОРИГ (DORIG, WETAMUT, ISO 639-3: wwo)

Мова дориг – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (2000 рік) у Республіці Вануату.

ДОРІЙСЬКІ МОВИ (DORIC)

Дорійські мови – це галузь грецької родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – цаконська. Говорять нею 1,200 осіб у Грецькій Республіці.

ДОРИО (DORI'O, KWAREKWAREO, ISO 639-3: dor)

Мова доріо – це член південного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,410 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ДОРОМУ-КОКІ (DOROMU-KOKI, DORAM, DOROMU, ISO 639-3: kqc)

Мова дорому-кокі – це член манубарської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (2006 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

BRADSHAW, Robert L. Available: 2009; Created: 2008. Doromu-Koki dialect survey report. [Manuscript] 23 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51800>

ДОРОРО (DORORO, DORIRI, ISO 639-3: drr)

Мова дороро – це вимерлий член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на Соломонових Островах.

ДОСО (DOSO, ISO 639-3: dol)

Мова досо – це некласифікована мова. Кількість мовців - 700 (1973 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДОФАРИ-АРАБСЬКА МОВА (DHOFARI SPOKEN ARABIC, DHOFARI, ZOFARI, ARABE DHOFARI, ARABISCH DOFARI, ISO 639-3: adf)

Дофарі-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 70,000 (1996 рік) у Султанаті Оман. Вона різниться від омані-арабської мови.

ДОЯЙО (DOYAYO, DINYANYO, DONYAYO, DOOHYAAYO, DOOWAAYO, DOOYAAYO, DOOYAYO, DOWAYAYO, DOWAYO, DOYAAYO, DOYAU, NOMAI, TUNGA, TUNGBO, TUUNO, ISO 639-3: dow)

Мова дояйо – це член вітки довайо підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 18,000 (1985 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

WIERING, Elisabeth & WIERING, Marinus The Doyayo language: Selected studies. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 121. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 229 p. 1994.

ДРАВІДСЬКІ МОВИ (DRAVIDIAN)

Дравідські (дравідійські) мови – це мовна родина, яка об'єднує 85 мов у 5-х галузях: південна – 47 мов у 2-х підгалузях і 1 окрема мова;

- південно-центральна – 22 мови в 2-х підгалузях;
- північна – 5 мов: брагуйська, кумарбгаг-пагарійська, курукська, непалі-курукська, саврія- пагарійська;
- центральна – 5 мов у 2-х підгалузях;
- неklasифіковані– 6 мов: алларська, базігарська, бгарійська, вішавська, камарська, маланкуравська.

Дравідськими мовами здебільша говорять в південній частині Індії. Дравідські мови є аґлутинативні. Займенник «ми» в дравідських мовах є двоякий: інклюзивний і ексклюзивний. Основними частинами мови є іменник, прикметник, дієслово та невідмінні частини, як ось частка, прислівник, оклик, тощо. Мови вживають тільки суфікси, а ніколи не префікси чи інфікси. Мови мають два числа та чотири роди. Присудок стоїть звичайно в кінці речення. Всі позитивні форми дієслова мають своє протиставлення в негативних дієсловах. Величезна кількість дравідських слів починається та кінчається голосним звуком, що дуже сприяє аґлутинації. Дравідськими мовами говорять майже 223,000,000 осіб у Республіці Індія, в Ісламській Республіці Пакистан і в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

KRISHNAMURTI, Bhadriraju The Dravidian Languages. Cambridge University Press, 2003.

ДРЕНТС (DRENTS, DRENTE, DREINS, DREINTS, DRINTS, ISO 639-3: drt)

Мова дрентс – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – не визначена в Королівстві Нідерланди.

ДРУНГ' (DRUNG, DERUNG, DULONG, QIU, RAWANG, TRUNG, TULUNG, 独龙语, ISO 639-3: duu)

Мова друнг' – це член підгалузі нунг'іш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 14,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Тональна мова – 3 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ДУАВ (DUAU, ISO 639-3: dva)

Мова дуав – це член підгуртка добу-дуав північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,550 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

LISTER, Ronah & NAGAI, Yasuko Bridging between vernacular and English: the Maiwala teacher`s experience. Read 39:1: 27-36.

ДУАЛА (DUALA, DIWALA, DOUALA, DUALLA, DWALA, DWELA, DOUALA, 杜亚拉语, ISO 639-3: dua)

Мова дуала – це член підгуртка дуала гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 87,700 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

NSEME. Cléodor L'emphase en duala. Descriptions de langues camerounaises, 273-81. Paris: ACCT and ORSTOM, 1989.

ДУАЛА (DUALA, A.20)

Мови дуала – це підгурток мов гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 7 мов: баколе, бубія, вумбоко, дуала, ісу, малімба та мокпве. Мовами дуала говорять майже 128,000 осіб у Республіці Камерун.

ДУАН (DUAN)

Мови дуан – це відділ західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього розділу входить лиш

одна мова – галанг-доан. Говорять нею дещо більш як 4,000 у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Лаоській Народній Республіці.

ДУАНО (DUANO, DUANO', ORANG KUALA, DESIN DOLAK, DESIN DUANO, ORANG LAUT, ISO 639-3: dup)

Мова дуано – це член малайської підгрупи малааянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (2006 рік) у провінції Суматра в Індонезії та 500 (2007 рік) у Малайзії (на півострові – кількість мовців маліє).

ДУБЛЬСЬКА МОВА (DUBLI, DUBALA, DUBLA, RATHOT, TALAVIA, ISO 639-3: dub)

Дубльська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 252,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

ДУВАЙСЬКА МОВА (DUWAI, EASTERN BADE, EVJI, ISO 639-3: dbp)

Дувайська мова - це член дувайської підгрупи баде-дувайської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДУВАЙСЬКІ МОВИ (DUWAI)

Дувайські мови - це підгрупа баде-дувайської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – дувайська. Говорять нею більш як 11,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ДУВЕТ (DUWET, GUWET, GUWOT, WAING, ISO 639-3: gve)

Мова дувет – це член вітки бусу долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДУВЛЕ (DUVLE, DUVDE, DUVE, DUVELE, DUVRE, WIRI, ISO 639-3: duv)

Мова дувле – це член підгалузі дувле галузі таріку озерної мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 930 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ДУВЛЕ (DUVLE)

Мови дувле – це підгалузь галузі таріку озерної мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – дувле. Цією мовою говорять більш як 900 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ДУГВА (DUHWA, KARFA, KERIFA, NZUHWI, ISO 639-3: kbz)

Мова дугва - це член ронської підгрупи рон-ф'єрської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 800 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДУҒВОР (DUGWOR, DOUGOUR, MEMEKERE, MOFU-DUGWOR, TCHAKIDJEBE, ISO 639-3: dme)

Мова дуґвор – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid appraisal sociolinguistic research of Dugwor. SIL Electronic Survey Reports 2004-009: 18. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-009>

ДУҒУН (DUGUN, PA'NON, PANI, PANON, PAPE, SAA, ISO 639-3: ndu)

Мова дуґун – це член гуртка дій підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1997 рік) у Республіці Камерун.

ДУҒУРІ (DUGURI, DUGARWA, DUGURANCHI, DUGURAWA, DUKURI, ISO 639-3: dbm)

Мова дуґурі – це член ніґерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Мову вивчають у 21-ій початковій та в двох середніх школах.

ДУДУЕЛА (DUDUELA, ISO 639-3: duk)

Мова дудуела – це член групи нуру підгалузі надбережжя рай манданґської галузі трансно-воґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 470 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

LAMBRECHT, Philip and others. The sociolinguistic situation of the Uyajitaya [duk] language. SIL Electronic Survey Reports 2008-019: 49 p. 2008.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-019>

ДУКА (DUKA)

Мови дука – це відділ підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови: гун-сааре, ґвамґі-вурі, клела та ут-маїн. Цими мовами говорять 215,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

ДУЛАЙСЬКІ МОВИ (DULLAY)

Дулайські мови – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать три мови: бусса, ґаввада і цамаї. Ними говорять у Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

AMBORN, Gunter Minker & SASSE, Hans-Jürgen Das Dullay: Materialien zu einer ostkuschitischen Sprachgruppe. Berlin, 1980.

ДУЛБУ (DULBU, ISO 639-3: dbo)

Мова дулбу – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; переходять на мову гауса.

ДУЛІ (DULI, DUI, ISO 639-3: duz)

Мова дулі – це вже вимерлий член гуртка дулі підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Цією мовою говорили в Республіці Камерун.

ДУЛІ (DULI)

Мови дулі – це вже мертвий гурток підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входила лиш одна мова – дулі. Цією мовою говорили в Республіці Камерун.

ДУМА (DUMA, ADOUMA, ADUMA, BADOUMA, DOUMA, LIDUMA, ISO 639-3: dma)

Мова дума – це член підгуртка нджебі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,840 (2000 рік) у Республіці Габон.

ДУМБЕА (DUMBEA, DRUBEA, DUBEA, NAA DUBEA, NDUMBEA, PAÏTA, ISO 639-3: duf)

Мова думбеа – це член екстермнопівденного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 950 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

Часткова література:

GORDON, Matthew & MADDIESON, Ian The phonetics of Ndumbea. Fieldwork Studies of Targeted Languages III (UCLA Working Papers in Phonetics) (91): 25-44, 1995.

ДУМІ (DUMI, DUMI BO'O, DUNI BRO, LSI RAI, RO'DO BO', SOTMALI, ISO 639-3: dus)

Мова думі – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2002 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

ДУМПАСЬКА МОВА (DUMPAS, DOOMPAS, ISO 639-3: dmv)

Думпаська мова – це некласифікований член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,080 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

KING, Julie K. The Dumpas language. Languages of Sabah: A survey report, 231-35. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

ДУМПУ (DUMPU, WATIFA, WATIWA, ISO 639-3: wtf)

Мова думпу – це член групи евапія підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 510 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Уживається головно як секретна мова в присутності інших людей. З уваги на мале використання мови припускають, що вона за декілька десятків років вимре.

ДУМУН (DUMUN, BAI, ISO 639-3: dui)

Мова думун – це вже майже вимерлий член групи яганон підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 35 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ДУМУТ (DUMUT)

Мови думут – це група мов підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 6 мов: вамбон, ванггом, кетум, комбай, мандобо атас і мандобо баваг. Мовами думут говорять дещо більш як 12,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

LOUGHNANE, Robyn & FEDDEN, Sebastian Is Oksapmin Ok? A Study of the Genetic Relationship between Oksapmin and the Ok Languages, Australian Journal of Linguistics, 31: 1, 1-42. 2011.

ДУНА (DUNA, YUNA, ISO 639-3: duc)

Мова дуна – це член галузі дуна-богая трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 11,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

COCHRANE, Nancy & COCHRANE, Dennis Duna phonemes. [Manuscript] n.p. [28] p. Available: 2009; Created: 1963. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51916>

ДУНА-БОГАЯ (DUNA-BOGAYA)

Мови дуна-богая – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: богая і дуна. Мовами дуна-богая говорять 11,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ДУНГАНСЬКА МОВА (DUNGAN, DZHUNYAN, KWUIZWU, TUNGAN, ZWN'JAN, DOUNGANE, HUEJZW JYIAN, HUEJZW JÜJAN, ХУЭЙЗҮ ЙҮЯН, ДУНГАНСКИЙ, 东干语, ISO 639-3: dng)

Дунганська мова – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (2001 рік) у Киргизькій Республіці та якась кількість у Республіці Казахстан – всі вони перейшли з Китаю більш як 100 років тому. Користуються кирилицею. Тональна мова.

Часткова література:

ZAVJALOVA O. I. Китайские мусульмане хуэйцзу: язык и письменные традиции.

Проблемы Дальнего Востока. 2007. № 3. С. 153–160.

ZAVJALOVA, Olga I. Some Phonological Aspects of the Dungan Dialects. Computational Analyses of Asian and African Languages. Tokyo, 1978. No. 9. Pp. 1–24.

ДУНГМАЛІ (DUNGMALI, ARTHARE, ARTHARE-KHESANG, DUNGMAIS-PÛK, DUNGMALI-BANTAWA, ISO 639-3: raa)

Мова дунгмалі – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ДУНГРА-БГІЛЬСЬКА МОВА (DUNGRA BHIL, BHILORI, ISO 639-3: duh)

Дунгра-бгільська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 100,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським і гуджаратським письмами.

ДУНГҮ (DUNGU, DINGI, DUNGI, DUNJAWA, DWINGI, ISO 639-3: dbv)

Мова дунгү – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 1,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ДУНСЯНСЬКА МОВА (DONGXIANG, TUNG, TUNGHSIANG, 东乡语, ISO 639-3: sce)

Дунсянська мова – це член монгорської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродина. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 250,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова не має гармонії, ні коротких ні довгих голосних звуків.

Часткова література:

COBBEY, Heidi Challenges and prospects of minority bilingual education in China – an analysis of four projects. Bilingual education in China: practices, policies and concepts, 182-199. Bilingual Education and Bilingualism, 64. Toronto: Multilingual Matters Ltd., 2007.

ДУПАНИНАН-АГТА (DUPANINAN AGTA, EASTERN CAGAYAN AGTA, DUPANINGAN AGTA, ISO 639-3: duo)

Мова дупанінан-агта – це член північно-східної лузонської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 1,200 (1986 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

NICKELL, Thomas L. A partial stratificational analysis of Eastern Cagayan Agta language. The Agta of northeastern Luzon: Recent studies, 119-46. Cebu City: University of San Carlos, 1985.

ДУРА (DURA, ISO 639-3: drq)

Мова дура – це вже вимерлий член підгалузі західні бодіш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ДУРАНґО (DURANGO NAHUATL, DURANGO AZTEC, MESHIKAN, MEXICANERO, NÁHUAT, NÁHUAT DE DURANGO, ISO 639-3: nln)

Мова дуранґо – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 1,300 у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ДУРІЯНКЕРЕ (DURIANKERE, DURIANKARI, ESARO, SAILEN, ISO 639-3: dbn)

Мова дуріянкере – це вже майже вимерлий член підгалузі інанватан галузі південна птича голова трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 30 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії; переважно старші віком особи.

ДУРСЬКА МОВА (DURI, MASENREMPULU, MASSENREMPULU, ISO 639-3: mvp)

Дурська мова – це член масенремпульської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 95,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

VALKAMA, Susanne Notes on Duri transitivity. Studies in Sulawesi linguistics, part IV, 2-45. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 37. Jakarta: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1995.

ДУРУ (DURU)

Мови дуру – це підвідділ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 11 мов, згуртованих у 3-х гуртках:

- воко-довайо – 7 мов у 3-х підгуртках;
- дій – 3 мови: дій, дугун, дуупа;
- дулі – 1 мова: дулі.

Мовами дуру говорять майже 250,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

ДУРУВСЬКА МОВА (DURUWA, DHRUVA, DHURWA, DURVA, PARAJA, PARAJHI, PARJHI, PARJI, TAGARA, THAKARA, TUGARA, दुरुवा, 帕尔基语, ISO 639-3: pci)

Дурувська мова – це член парджі-гадабської підгалузі центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (2002 рік) в Індії.

Користуються деванагарським та орійським письмом.

Часткова література:

MORTON, Beth Parji conversational strategies and performative particles. Papers on discourse, 298-310. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1978.

ДУСНЕР (DUSNER, DUSNIR, ISO 639-3: dsn)

Мова дуснер – це майже вимерлий член біякського підвідділу відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6 (1978 рік) в Індонезії (Папуа).

ДУСУН-ВІТУ (DUSUN WITU, ISO 639-3: duw)

Мова дусун-віту – це член південної підгрупи центрально-південної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2003 рік) в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

ДУСУН-ДЕЯГ (DUSUN DEYAH, DEAH, DEJAH, ISO 639-3: dun)

Мова дусун-деяг – це член центральної підгрупи центрально-південної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1981 рік) в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

ДУСУН-МАЛАНГ (DUSUN MALANG. ISO 639-3: duq)

Мова дусун-маланг – це член південної підгрупи центрально-південної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,500 (2003 рік) в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

ДУСУНСЬКІ МОВИ (DUSUNIC)

Дусунські мови – це група мов сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До дусунської групи належать 22 мови у 3-х підгрупах:

- бісайська – 4 мови: бруней-бісайська, сабаг-бісайська, бонггі, татанська;

- дусунська – 17 мов у 2-х відділах і 10 окремих мов;
- некласифікована мова – думпаська.

Дусунськими мовами говорять 406,000 осіб в Ісламському Султтанаті Бруней та в провінції Сабаг у Малайзії.

ДУСУНСЬКІ МОВИ (DUSUN)

Дусунські мови – це підгрупа дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 17 мов у 2-х відділах і 10 окремих мов:

- східний – 1 мова: лабук-кінабатанган-кадазанська;
- центральний – 6 мов: кота-маруду-тінагаська, мінококська, сугут-дусунська, тамбунан-дусунська, темпасук-дусунська, центральнодусунська;
- окремі мови: ганська, надбережна кадазанська, річна кадазанська, кімараганська, кота-маруду-талантангська, куйджавська, лотудська, папарська, рунгуська, тобілунгська.

Цими мовами говорять 325,000 осіб у провінції Сабаг у Малайзії.

ДУУНґОМА (DUUNGOOMA, DU, DUUNGO, MALI DUUN, SAMOGHO, SAMOGO, SAMORO, WESTERN DUUN, ISO 639-3: dux)

Мова дуунґома – це член групи самого північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 70,000 (1991 рік) у Республіці Малі. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee Enquete linguistique sur la langue Duungoma: une langue samogo parlée au Mali et au Burkina Faso. SIL Electronic Survey Reports 1999-002

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=1999-002>

ДУУПА (DUUPA, DOUPA, DUPA, NDUUPA, SAA, ISO 639-3: dae)

Мова дуупа – це член гуртка дій підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1991 рік) у Республіці Камерун.

ДЮґУНСЬКА МОВА (DYUGUN, JUKUN, ISO 639-3: dyd)

Дюґунська мова – це вимерлий член нюльнюльської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в західній Австралії .

ДЮК (DUKE, KOLOMBANGARA, NDUGHORE, NDUKE, ISO 639-3: nke)

Мова дюк – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,310 (1999 рік) на Соломонових Островах.

Е

Е (E, EAHUA, KJANG E, WUSE HUA, WUSEHUA, 五色话, ISO 639-3: eee)

Мова е – це змішана мова двох китайських діалектів: тугуай-гуа і гуілію-гуа. Кількість мовців – 30,000 (1992 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЕБАНГ'-ЛАРУ (EBANG-LARU)

Мови ебанг'-лару – це відділ підгрупи ебанг'-логол центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: гейбан і ларо. Цими мовами говорять майже 45,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ЕБАНГ'-ЛОГОЛ (EBANG-LOGOL)

Мови ебанг'-логол – підгрупа центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови у 3-х відділах:

- ебанг'-лару – 2 мови: гейбан, ларо;
- логол – 1 мова: логол;
- уторо – 1 мова: оторо.

Мовами ебанг'-логол говорять більш як 57,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ЕБИРА (EBIRA, EGBIRA, EGBURA, IBARA, IGBARRA, IGBIRA, IGBIRRA, KATAWA, KOTOKORI, KWOTTO, ISO 639-3: igb)

Мова ебіра – це член підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,000,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MOOMO, David O. Quotation forms in Ebira narrative. Notes on Translation 12(1): 44-49, 1998.

ЕБИРА-ґАДЕ (EBIRA-GADE)

Мови ебіра-ґаде – це підгрупа нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: ґаде та ебіра. Цими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕБЛАЙЦЬКА МОВА (EBLAITE, EBLAN, EBLAITISCH, ÉBLAÏTE, مردیخ تل, 埃卜拉语, ISO 639-3: xeb)

Еблайцька мова – це вимерла мова східної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в третьому тисячелітті до Христа на території сьогднішньої Сирії. Записували її клиновим письмом.

Часткова література:

CYRUS, Gordon H. Amorite and Eblaite. The Semitic Languages. New York, 1997 (pages 100-113).

ЕБРІЄ (EBRIÉ, САМА, САМАН, КҀАМА, ТЧАМАН, ТСАМА, ТҀАМА, ISO 639-3: ebr)

Мова ебріє – це член відділу поту підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 75,900 (1988 рік) у Республіці Кот-д’Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

KUTSCH LOJENGA, Constance The tones of the Ebrié associative construction. Journal of African Languages and Linguistics 7: 1-22. 1985.

ЕБУҀГУ (EBUGHU, ORON, ISO 639-3: ebg)

Мова ебуҀгу – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕВАҀЕ-НОТУ (EWAGE-NOTU, EWAGE, NOTU, ISO 639-3: nou)

Мова еваҀе-ноту – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновоҀвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,900 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PARRINGTON, Doug & PARRINGTON, Margaret Available: 2009; Created: n.d.. An introduction to Notu-Ewage grammar. [Manuscript] 60 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51983>

ЕВАНТ (EVANT, AVAND, AVANDE, BALEGETE, BELEGETE, EVAND, OVAND, OVANDE, OVANDO, ISO 639-3: bzz)

Мова евант – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1996 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 1,000 (1996 рік) у Республіці Камерун.

ЕВАПІЯ (EVAPIA)

Мови евапія – це група мов підгалузі надбережжя рай маданҀської галузі трансновоҀвінейської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: асас, думпу, кесавай, савсі та сінсавру. Мовами евапія говорять дещо більш як 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

EBE (ÉWÉ, EBWE, EFE, EIBE, EUE, EVE, GBE, KREPE, KREPI, POPO, VHE, EUEGBE, EFÉ, ЭВЕ, 埃维语, 幽语, ISO 639-3: ewe)

Мова еве – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 2,250,000 (2003 рік) у Республіці Гана та 865,000 (1991 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

KLUGE, Angela The Gbe language continuum of West Africa: a synchronic typological approach to prioritizing in-depth sociolinguistic research on literature extensibility. *Language documentation and conservation* 1(2): 182-215.

<http://www.nflrc.hawaii.edu/lhc/December2007/>

ЕВЕНКІВСЬКА МОВА (EVENKI, EWENKE, EWENKI, ХАМНИГАН, OWENKE, SOLON, EWENKISCH, ОРОЧОН, ЭВЭДЫ ТУРЭН, ЭВЕНКИЙСКИЙ, 鄂温克语, ISO 639-3: evn)

Евенківська (або евенкська) мова – це член евенківської підгалузі північної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 19,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці, 1,000 (1995 рік) у Монголії, 7,580 (2002 рік) у Російській Федерації та 35 (2000 рік) у США. Мову записують кирилицею. Від 1931 до 1937 року впроваджено було модифіковане латинське письмо, але його закинено в користь кирилиці.

ЕВЕНКІВСЬКІ МОВИ (EVENKI)

Евенківські мови – це підгалузь мов північної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї групи належать дві мови: евенківська і орокенська. Говорять ними майже 30,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в сусідніх країнах.

ЕВЕНСЬКА МОВА (EVEN, EBEN, EWEN, ILGAN, LAMUT, ORICH, EWENISCH, ЭВЭДЫ, ЭВЭДЫ ТОРЭН, ЭВЕНСКИЙ, 埃文语, ISO 639-3: eve)

Евенська мова – це член евенської підгалузі північної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 7,170 (2002 рік) у північно-східній частині Російської Федерації (Саха, Магаданська область, Хабаровський край, Камчатка, Чукотка). Користуються кирилицею. Уложено було модифіковане латинське письмо, але його не впроваджено в життя.

ЕВЕНСЬКІ МОВИ (EVEN)

Евенські мови – це підгалузь північної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї підгалузі належить тільки одна мова – евенська. Говорять нею дещо більш як 7,000 осіб у Російській Федерації.

ЕВОНДО (EWONDO, EWUNDU, JAUNDE, YAOUNDE, YAUNDE, ÉWONDO, YAUNDÉ, ЭВОНДО, 埃翁多语, ISO 639-3: ewo)

Мова евондо – це член підгуртка явнде-фанг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 578,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

NEELEY, Paul People of the drum of God – come! Publications in Ethnography, 35. Dallas: SIL International, 298 p. 1999.

ЕГУЕУН (EHUEUN, EKPENMEN, EKPIMI, EPIMI, ISO 639-3: ehu)

Мова егуен – це член підвідділу оссе північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 14,200 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕґА (EGA, DIÉS, EGWA, ISO 639-3: ega)

Мова еґа – це член відділу еґа підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (2001 рік) у Республіці Кот-д’Івуар.

ЕґА (EGA)

Мови еґа – це відділ підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – еґа. Цією мовою говорять 2,500 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

ЕґґОН (EGGON, EGON, HILL MADA, MADA DUTSE, MADA EGGON, MO EGON, ISO 639-3: ego)

Мова еґґон – це член еґґонського підвідділу південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 25 діалектів. Кількість мовців – 140,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ЕґґОНСЬКІ МОВИ (SOUTHWESTERN B)

Еґґонські мови – це підвідділ південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: аке, гаша, еґґон. Еґґонськими мовами говорять майже 150,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕДЕ-ІДАКА (EDE IDACA, IDAACA, IDAASA, IDACA, IDÁÍTSÀ, ISO 639-3: idd)

Мова еде-ідака – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (2002 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

ЕДЕ-ІДЖЕ (EDE IJE, HOLI, IJE, ISO 639-3: ijj)

Мова еде-ідже – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) у Республіці Бенін.

ЕДЕ-ІКА (EDE ICA, ICA, ISO 639-3: ica)

Мова еде-іка – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 63,000 (2002 рік) у Республіці Бенін.

ЕДЕ-КАБЕ (EDE CABE, CAABE, CABE, EDE, ISO 639-3: cbj)

Мова еде-кабе – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 80,000 (2006 рік) у Республіці Бенін.

ЕДЕКІРІ (EDEKIRI)

Мови едекірі – це відділ йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 13 мов: еде-ідака, еде-ідже, еде-іка, еде-кабе, еде-наґо, еде-наґо-кура, еде-наґо-маніґрі-камболе, ісекірі, іфе, йоруба, лукумі, моколе та улуквумі. Цими мовами говорять понад 20,000,000 осіб у Республіці Бенін, у Республіці Того, в Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Куба.

ЕДЕ-НАґО (EDE NAGO, NAGO, NAGOT, NAGOTS, ISO 639-3: nqg)

Мова еде-наґо – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1200,000 (2002 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

ЕДЕ-НАґО-КУРА (KURA EDE NAGO, NAGO, ISO 639-3: nqk)

Мова еде-наґо-кура – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2002 рік) у Республіці Бенін.

ЕДЕ-НАҒО-МАНІҒРІ-КАМБОЛЕ (MANIGRI-KAMBOLÉ EDE NAGO, ANA, MANIGRI, KAMBOLÉ, SOUTHWEST EDE, ISO 639-3: xkb)

Мова еде-наҒо-маніҒрі-камболе – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конҒолезької підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантийсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2002 рік) у Республіці Бенін та 40,000 (2002 рік) у Республіці Того.

ЕДЕРА АВИЮ (EDERA AWYU, JENIMU, OSER, SIAGHA, SJIAGHA, SYIAGHA, YENIMU, ISO 639-3: awy)

Мова едера авію – це член групи авію підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновоҒвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,870 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

SUSANTO, Yunita, author. Report on the Edera district survey south coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2005-025: 29. 2005.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-025>

ЕДЖАҒҒАМ (EJAGHAM, EKOI, ISO 639-3: etu)

Мова еджаҒҒам – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конҒолезької підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантийсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 67,300 (2000 рік) у Федеративній Республіці НіҒерія та 49,400 (2000 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

WATTERS, John R. A phonology and morphology of Ejagham, with notes on dialect variation. Ph.D. thesis. University of California at Los Angeles. 1981.

ЕДО (EDO, ADDO, BENIN, BINI, OVIEDO, OVIOPA, ÈDÓ, БИНИ, 比尼语, ISO 639-3: bin)

Мова едо – це член підвідділу едо-есан-ора північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конҒолезької підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантийсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці НіҒерія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

ЕДО-ЕСАН-ОРА (EDO-ESAN-ORA)

Мови едо-есан-ора – це підвідділ північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конҒолезької підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантийсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови: едо, емай-юлеҒа-ора, есан та ібіло. Цими мовами говорять понад 1,300,000 осіб у Федеративній Республіці НіҒерія.

ЕДОЇДНІ МОВИ (EDOID)

Едоїдні мови – це група бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 33 мови в 4-х підгрупах:

- дельта – 3 мови: деґема, енгенні, епіе;
- південно-західна – 5 мов: ерува, ісоко, окпе, увбіє, ургобо;
- північно-західна – 10 мов у 2-х відділах і одна окрема мова;
- північно-центральна – 15 мов у 2-х відділах і дві окремі мови.

Едоїдними мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕДОЛО (EDOLO, EDOLO ADO, ETOLO, ETORO, ISO 639-3: *etr*)

Мова едоло – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,670 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GOSSNER, Jan Edolo phonology essentials. [Manuscript] 37 p. Available: 2009; Created: 1998.
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51982>

ЕДОМИТСЬКА МОВА (EDOMITE, 埃多姆语, ISO 639-3: *xdm*)

Едомитська мова – це вже вимерла мова кананейської підгалузі західної галузі семітської родини афразійської мовної родини. Нею говорили в північно-західній Йорданії до VI століття до Христа.

ЕДОПІ (EDOPI, DOSOVOU, DOU, DOUFOU, ELOPI, FOI, IAU, TURU, URUNDI, URURI, YAU, ISO 639-3: *dbf*)

Мова едопі – це член центральної підгалузі галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1995 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KIM, Yun-Hwa Edopi kinship, marriage, and social structure. Kinship and social organization in Irian Jaya: A glimpse of seven systems, 199-220. International Museum of Cultures Publication, 32. Jayapura and Dallas: Cenderawasih University and Summer Institute of Linguistics, 1997.

ЕЙПОМЕК (EIPOMEK, EIPO, T-VALLEY, ISO 639-3: *eip*)

Мова ейпомек – це член східної підгалузі галузі мек трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

HEESCHEN, Volker How long are clauses and sentences in a Papuan language like Eipo?. Topics in descriptive Papuan linguistics, 50-74. Semaian, 10. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden. 1994.

ЕЙТІЄП (EITIEP, ISO 639-3: *eit*)

Мова ейтієп – це член підгалузі комбіо комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 500 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зменшується.

ЕКАДЖУК (ЕКАЈУК, АКАЈО, АКАЈУК, ЭКАДЖУК, 埃克丘克语, ISO 639-3: eka)

Мова екаджук – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1986 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

KLEINER, Werner & KLEINER, Renate Preliminary phonological statement, Ekajuk (Nigeria). Language Data, African Series, 6. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1976.

ЕКАРІ (ЕКАРІ, ЕКАГІ, КАРАУКУ, МЕ МАНА, МЕЕ МАНА, ТАПІРО, ISO 639-3: ekg)

Мова екарі – це член підгалузі озерні віссель західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1985 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

DRABBE, Peter Spraakkunst van het Ekagi, Wisselmeren, Nederlands Nieuw Guinea. Den Haag: Martinus Nijhoff. 1952.

ЕКЕҐУСІЙ (ЕКЕГУСІЙ, ГУСІЙ, ГУЗІЙ, КІСІЙ, КОСОВА, ГУСИЙ, ISO 639-3: guz)

Мова екеҕусій – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,120,000 (2006 рік) у Республіці Кенія та 300 (2005 рік) у Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ЕКІ (ЕКІ, ISO 639-3: eki)

Мова екі – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕКІТ (ЕКІТ, ЕКЕТ, ISO 639-3: eke)

Мова екіт – це член підвідділу екіт відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕКІТ (ЕКІТ)

Мови екіт – це підвідділ відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: екіт та етебі. Цими мовами говорять 215,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕКОЇДНІ МОВИ (EKOID)

Екоїдні мови – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 8 мов: абаніом, еджаггам, екаджук, ефутоп, нде-нселе-нта, ндое, нкем-нкум і ннам. Цими мовами говорять майже 250,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

CRABB, D. W. Ekoid Bantu Languages of Ogoja. Cambridge University Press, 1969.

ЕКПЕЄ (ЕКРЕУЕ, ЕККРАНІА, ЕКРАВУА, ЕКРАФІА, ISO 639-3: *ekp*)

Мова екпеє – це член підгрупи екпеє ігбоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 30,000 (1973) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕКПЕЄ (ЕКРЕУЕ)

Мови екпеє – це підгрупа ігбоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – екпеє. Говорять нею 30,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕКСТРАРАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (EXTRA-RAMELAIC)

Екстрарамелайські мови – це підгрупа мов тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 30 мов у 4-х відділах і одна окрема мова:

- західний – 11 мов: амарасі, байкено, білба, дела-онале, денгка, гелонг, лоле, рінков, терману, тій, уаб-мето;
- північний – 5 мов: апутай, іліюн, перай, талур, тугун;
- східний – 11 мов у 3-х підвідділах та чотири окремі мови;
- центральний – 2 мови: габун, тетун;
- мова теунська.

Цими мовами говорять 1,300,000 осіб на різних островах Індонезії.

ЕКСТРЕМАДУРАНСЬКА МОВА (EXTREMADURAN, BARRANQUIAN, САНТÚО, САНТÚÖ, ЕНТРЕМЕÑУ, EXTREMEÑO, BARRAQUENHO, ESTREMEÑU, ESTRÉMÈGNE, 埃斯特雷马杜拉语, ISO 639-3: *ext*)

Екстремадуранська мова – це член кастильського підгуртка західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1994 рік) у Королівстві Іспанія та 1,500 у Республіці Португалія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЕКСТРЕМНОПІВДЕННІ ПІВДЕННІ НОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (EXTREME SOUTHERN SOUTHERN NEW CALEDONIAN)

Екстремнопівденні південні новокаледонські мови – це підгурток мов південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать дві мови: думбеа і нумее. Говорять ними несповна 3,000 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ЕКСТРЕМНОПІВНІЧНІ ПІВНІЧНІ НОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (EXTREME NORTHERN NORTHERN NEW CALEDONIAN)

Екстремнопівнічні північні новокаледонські мови – це підгурток північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: каак, нелемва-ніхумвак, ніалау і юага. Говорять ними більш як 5,000 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ЕЛҐОН (ELGON)

Мови елґон – це відділ підгрупи календжин південної групи мов нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу входять 2 мови: купсабіні та сабаот. Мовами елґот говорять 460,000 осіб у Республіці Уганда та в Республіці Кенія.

ЕЛЕМАНСЬКІ МОВИ (ELEMAN)

Елеманські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать сім мов у 3-х підгалузях:

- осередньоелеманська – 5 мов у 2-х групах;
- пурарі – 1 мова: пурарі;
- тате – 1 мова: какі-ае.

Елеманськими мовами говорять більш як 55,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЕЛЕМЕ (ELEME, ISO 639-3: elm)

Мова елеме – це член підвідділу західні оґоні оґоні підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 58,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕЛЕПІ (ELEPI, SAMAR, ISO 639-3: ele)

Мова елепі – це член марієнберзької галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 330 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЕЛИП (ELIP, BELIBI, BELIP, CENTRAL YAMBASA, LIBIE, NULIBIE, ISO 639-3: ekm)

Мова елип – це член підвідділу ямбава відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,400 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOONE, Douglas W; BRADLEY, David P. & GRANT, Caroline A. Central Yambasa survey report. SIL Electronic Survey reports 1999-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=1999-009>

ЕЛІСЬКІ МОВИ (ELLICEAN)

Еліські мови – це галузка самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки входять 8 мов: капінгамарангі, нукуману, нукуоро, нукуна, онтонг-ява, сікіяна, такуу і тувалуйська. Говорять ними більш як 20,000 осіб на різних островах Тихого океану.

ЕЛКЕЙ (ELKEI, OLKOI, ISO 639-3: elk)

Мова елкей – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має принаймні 3 діалекти. Кількість мовців – 1,640 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЕЛОЇ (ELOYI, AFAO, AFO, AFU, AHO, EPE, KEFFI, ISO 639-3: afo)

Мова елої – це член відділу елої підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 25,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕЛОЇ (ELOYI)

Мови елої – це відділ підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – елої. Цією мовою говорять 25,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕЛОТЕПЕК САПОТЕК (ELOTEREC ZATOPES, PARABUCO, ZAPOTECO DE SAN JUAN ELOTEREC, ZAPOTÈQUE ÉLOTÉPÈQUE, ISO 639-3: zte)

Мова елотепек сатопек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах (одне село); головно старші віком.

ЕЛПАПУТІ (ELPARUTI)

Мови елпапуті – це підгалузка мов галузки гатугага підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу

серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузки належать 3 мови: амагай, елпапутіг і нуса-лавт. Цими мовами говорять несповна 500 осіб на острові Серам в Індонезії.

ЕЛПАПУТИГ (ELPARUTIH, ELPAPUTI, ISO 639-3: elp)

Мова елпапутіг – це член підгалузки елпапуті галузки гатугага підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 420 (2000 рік) на острові Серам в Індонезії.

ЕЛСЕНГ' (ELSENG, DJANGGU, JANGGU, MORWAP, SAWA, TABU, ISO 639-3: mrf)

Мова елсенг – це мова ізолят. Кількість мовців – 300 (1991 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

BURUNG, Willem A brief note on Elseng. SIL Electronic Survey Reports 2000-001.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2000-001>

ЕЛУ (ELU, HELA, HELU, ISO 639-3: elu)

Мова елу – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтейської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 220 (1983 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ЕЛЬ АЛЬТО САПОТЕК (EL ALTO ZAPOTEC, SOUTH CENTRAL ZIMATLAN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN PEDRO EL ALTO, ZAPOTÈQUE EL ALTO, ISO 639-3: zpp)

Мова ель альто сатопек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 900 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЕЛЬ ГУГЕЙРАТ (EL HUGEIRAT, EL HAGARAT, ISO 639-3: elh)

Мова ель гугейрат – це вже майже вимерлий некласифікований член відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східно-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2007 рік) у Демократичній Республіці Судан і зменшується. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЕЛЬМОЛЬСЬКА МОВА (EL MOLO, DEHES, ELMOLO, FURA-PAWA, LDES, NDOROVO, ISO 639-3: elo)

Ельмольська мова - це майже вимерлий член західно-омо-танської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 8 (1994 рік) у Республіці Кенія; всі вони мали більш як 50 років.

ЕЛЬ НАЯР КОРА (EL NAYAR CORA, CORA DE EL NAYAR, ISO 639-3: crn)

Мова ель наяр кора – це член групи корачоль сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова.

Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток або присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

CASAD, Eugene H. Cora: a no longer unknown Southern Uto-Aztecan language. Avances y balances de lenguas yutoaztecas; homenaje a Wick R. Miller p. 109-122. Mexico, D.F.: Instituto Nacional de Antropología y Historia. 2001.

ЕМАЙ (ЕМАЕ, ЕМАІ, ЕМВАЕ, МАЕ, МАІ, МВАЕ, ISO 639-3: mmw)

Мова емай – це член футунської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (2001 рік) на островах Три Горби і Сесаке в Республіці Вануату (колишні острови Нові Гебриди). Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ЕМАЙ-ЮЛЕГА-ОРА (ЕМАІ-ІУЛЕНА-ОРА, ІВІОСАКОН, КУНІБУМ, ISO 639-3: ema)

Мова емай-юлега-ора – це член підвідділу едо-есан-ора північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ЕМАН (ЕМАН, ЕМАНЕ, ISO 639-3: emn)

Мова еман – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 800 (1960 рік) у Республіці Камерун.

ЕМБАЛОГСЬКА МОВА (ЕМБАЛОН, МАЛО, МАЛОН, МАТОН, МВАЛОН, МЕМАЛОН, ПАЛІН, ПАРІ, САНГАУ, САНГГАУ, ЭМБАЛО, ISO 639-3: emb)

Ембалогська мова – це член таманської групи бугійської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Діалект Каліс може бути окремою мовою. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) у провінції Калімантан (острів Борнео) в Республіці Індонезія.

ЕМБЕРА (ЕМБЕРА, ЕМБЕРА́, ЧОСО́ ПРОПЕР, ЧОКО́, ЧОЛО)

Мови ембера – це галузь мовної родини чоко. До цієї галузі належать 6 мов у двох підгалузях:

- південна – 4 мови: ембера-бавдо, ембера-тадо, ембера-чамі та епена;

- північна – 2 мови: ембера-катіо та північна ембера.

Мовами ембера говорять більш як 90,000 осіб у Республіці Колумбія, в Республіці Панама та в Республіці Еквадор.

Часткова література:

LICHT, Daniel Aguirre Embera. Languages of the world/materials 208. LINCOM. 1999.

ЕМБЕРА-БАВДО (EMBERÁ-BAUDÓ, BAUDÓ, CATRÚ, ISO 639-3: bdc)

Мова ембера-бавдо – це член південної підгалузі галузі ембера мовної родини чоко.

Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Республіці Колумбія.

ЕМБЕРА-КАТІО (EMBERÁ-CATÍO, CATÍO, EMBENA, EPERA, EYABIDA, KATIO, ISO 639-3: cto)

Мова ембера-катіо – це член північної підгалузі галузі ембера мовної родини чоко.

Кількість мовців – 15,000 (1992 рік) у Республіці Колумбія та 40 (1982 рік) у Республіці Панама. Користуються латиницею.

Часткова література:

MORTENSEN, Charles Arthur Nasalization in a revision of Embera-katio phonology. M.A., University of Texas at Arlington. x, 80 p. 1994.

<http://www.sil.org/americas/colombia/pubs/abstract.asp?id=52197>

ЕМБЕРА-ТАДО (EMBERÁ-TADÓ, CHOLO, ÊPÊRA, ISO 639-3: tdc)

Мова ембера-тадо – це член південної підгалузі галузі ембера мовної родини чоко.

Кількість мовців – 1,000 (2007 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

Vocabulario ilustrado ãmbëra pedee (tado) - español. 1st edición provisional S.I: s.n. 41 p. 1991.

ЕМБЕРА-ЧАМІ (EMBERÁ-CHAMÍ, CHAMI, ISO 639-3: cmi)

Мова ембера-чамі – це член південної підгалузі галузі ембера мовної родини чоко.

Кількість мовців – 5,500 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRALOW, Frances L. Fonología del chamí. Sistemas fonológicos de idiomas colombianos 3, 29-42. Bogotá: Ministerio de Gobierno and Instituto Lingüístico de Verano. 1976.

ЕМЕМ (EMEM, EMUMU, IMIMKAL, KIAMEROP, ISO 639-3: enr)

Мова емем – це член східної галузі пауваської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2005 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ЕМЕРІЛЛОН (EMERILLON, EMEREÑON, EMERILON, EMERION, MELEJO, MEREYO, MEREYO, TECO, ISO 639-3: eme)

Мова емеріллон – це член підгалузі анамбе галузі тупі-гварані мовної родини тупі.

Кількість мовців – 400 (2001 рік) у Французькій Гвіяні.

ЕМІЛІАНО-РОМАНЬЙОЛЬСЬКА МОВА (EMILIANO-ROMAGNOLO, EMILIAN, EMILIANO, SAMMAERINESE, ÉMILIEN, EMILIANO-ROMAÑOLO, EMILIA-ROMAGNOLO, EMILIÀN E RUMAGNÒL, ЭМИЛИАНО-РОМАНЬОЛО, ISO 639-3: eml)

Еміліано-романьйольська мова – це член галло-італійського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 2,000,000 (2003 рік) в Італійській Республіці та 20,100 (1993 рік) у Республіці Сан-Маріно. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Ця мова структурально відмінна від італійської.

ЕМОК (ЕМОК, ТОВА, ТОВА-ЕМОК, ISO 639-3: emo)

Мова емок – це вже вимерлий член маскоїнської мовної родини. Говорили нею в Республіці Парагвай.

ЕМПЛАВАС (EMPLAWAS, ISO 639-3: emw)

Мова емплавас – це вимираючий член південно-західного бабарського відділу південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 250 (2007 рік) на Бабарських островах в Індонезії, здебільша старші віком особи.

ЕМУАН (EMUAN)

Мови емуан – це підгрупа групи вананг підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: апалі і мусак. Мовами емуан говорять дещо більш як 1,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЕН (EN, NUNG VEN, NÙNG VÊN, 侬环语, ISO 639-3: enc)

Мова ен – це член підгалузі янг-біао кадаїнської галузі тай-кадаїнської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1998 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ЕНАВЕНЕ-НАВЕ (ENAWENÉ-NAWÉ, ENEUENE-MARE, SALUMÃ, ENAWENE NAWE, ISO 639-3: unk)

Мова енавене-наве – це член центральномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 320 (2000 рік) у північно-західній частині Мато Гроссо в Федеративній Республіці Бразилія.

ЕНВАН (ENWAN, ISO 639-3: env)

Мова енван – це член підвідділу г'отуо-унеме-ехе північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 14,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з кроссріверської групи.**

ЕНВАН (ENWAN, ORON, ISO 639-3: enw)

Мова енван – це член підвідділу енванг-уда відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з едоїдної групи.**

ЕНВАНГ-УДА (ENWANG-UDA)

Мови енванг-уда – це підвідділ відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: енван та уда. Цими мовами говорять 25,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕНґА (ENGA, CAGA, TCHAGA, TSAGA, 恩加语, ISO 639-3: enq)

Мова енґа – це член підгалузі енґа енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 13 головних діалектів. Кількість мовців – 165,000 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FARACLAS, Nicholas Enga tokples pre-school project: Toward workable literacy programs for developing countries. Read 22(1): 10-14. 1987.

ЕНґА (ENGA)

Мови енґа – це підгалузь енґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов: бісоріо, енґа, іпілі, кіяка, лембена, нете. Мовами енґа говорять майже 210,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЕНґАНСЬКІ МОВИ (ENGAN)

Енґанські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 14 мов у 3-х підгалузях:

- анґал-кева – 7 мов: анґал, анґал гененг, анґал енен, ераве, західна кева, самберігі, східна кева;
- гулі – 1 мова: гулі;
- енґа – 6 мов: бісоріо, енґа, іпілі, кіяка, лембена, нете.

Енґанськими мовами говорять майже 463,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати їх з енґанськими мовами з австронезійської надродини.**

ЕНґАНСЬКА МОВА (ENGGANO, ENGGANESE, ISO 639-3: eno)

Енґанська мова – це член енґанської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії; кількість мовців маліє. Мова не є споріднена з жодною іншою мовою малайсько-полінезійської родини.

ЕНГГАНСЬКІ МОВИ (ENGGANO)

Енганські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належить тільки одна мова – енганська. Говорять нею 1,500 осіб на острові Суматра в Індонезії. **Не змішувати їх з енганськими мовами з трансновогвінейської родини.**

ЕНГЕННІ (ENGENNI, EGENE, NGENE, ISO 639-3: enn)

Мова енгенні – це член відділу дельта едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1980 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

THOMAS, Elaine & WILLIAMSON, Kay Wordlist of delta Edo: Epie, Engenni, Degema. Occasional Papers 8, p. 105. Accra: Institute of African Studies, University of Ibadan, 1967.

ЕНДЕ (ENDE, ENDEH, ISO 639-3: end)

Мова енде – це член підгрупи енде-ліо біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 87,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах.

Часткова література:

McDONNELL, Bradley Possessive structures in Ende: a language of Eastern Indonesia. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of Philippines and SIL International, 2006.

ЕНДЕ-ЛІО (ENDE-LIO)

Мови енде-ліо – це підгрупа мов біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 4 мови: енде, кео, ліо і надже. Цими мовами говорять 300,000 осіб на Малих Зондських островах.

ЕНІНДГІЛІЯГВА (ENINDHILYAGWA)

Мови еніндгіліягва – це одна з галузей гунвінгванської родини австралійської мовної надродини. До неї входять 3 мови: анінділіяква, нганді та нунггубую. Говорять ними ще 1,600 осіб у північній Австралії.

ЕНІЯ (ENYA, ENA, GENYA, TSCHEENYA, ЭНЬЯ, ISO 639-3: gey)

Мова енія – це член підгуртка енія гуртка бембе-ніянга центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЕНІЯ (ENYA, D.10)

Мови енія – це підгурток гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: енія, ленґола, мболе і мітуку. Говорять ними майже 266,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо.

ЕНРЕКАНґСЬКА МОВА (ENREKANG, ENDAKAN, ENDEKAN TIMUR, ISO 639-3: ptt)

Енреканґська мова – це член масенремпульської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ЕНУ (ENU, XIMOLUO, ISO 639-3: enu)

Мова ену – це член підвідділу гану відділу аха південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 3 тони.

ЕНЯПА-ВОРОМАЙПУ (E'ÑAPA WOROMAIPU, ABIRA, EÑAPA, EÑERA, EYE, PANARE, PANARI, ISO 639-3: pbh)

Мова еняпа-воромайпу – це член західноґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 3,540 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет та присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

PAYNE, Doris L. A contrastive study of Panare oral and written narratives. Haciendo linguistic homenaje a Paola Bentivoglio, p. 671-684. Caracas, Venezuela: Comisión de Estudios de Postgrado-Facultad de Humanidades Y Educación, Universidad Central de Venezuela. 2006.

ЕПЕНА (EPENA, CHOLO, EMBERA, EMBERÁ-SAIJA, EPÉNA PEDÉE, EPENÁ SAIJA, SAIJA, SOUTHERN, SOUTHERN EMBERA, SOUTHERN EMPERA, ISO 639-3: sja)

Мова епена – це член південної підгалузі галузі ембера мовної родини чоко. Кількість мовців – 3,500 (2004 рік) у Республіці Колумбія, 50 (2000 рік) у Республіці Еквадор та якась кількість у Республіці Панама. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HARMS, Phillip L. Epena Pedee (Saija): Nasalization. From phonology to discourse: Studies in six Colombian languages, 13-18. Language Data, Amerindian Series, 9. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 1985.

ЕПІ (EPI)

Мови епі – це підгурток мов північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі

малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 6 мов у 2-х вітках:

- біерія-маї – 2 мови: біерія і маї;
- ламену-бакі – 4 мови у 2-х підвітках.

Цими мовами говорять 4,400 осіб у Республіці Вануату.

ЕПІЄ (EPIE, EPIE-ATISSA, ISO 639-3: epi)

Мова епіє – це член відділу дельта едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 12,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

THOMAS, Elaine & WILLIAMSON, Kay Wordlist of delta Edo: Epie, Engenni, Degema. Occasional Papers 8, p. 105. Accra: Institute of African Studies, University of Ibadan, 1967.

ЕРАВАЛАНСЬКА МОВА (ERAVALLAN, AMBUVILLUVEDAR, VILLU VEDAN, VILVEDAN, ISO 639-3: era)

Ераваланська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) в Індії.

ЕРАВЕ (ERAVE, KEWA SOUTH, POLE, SOUTH KEWA, ISO 639-3: kju)

Мова ераве – це член підгалузі ангал-кева енганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

FRANKLIN, Karl J. Synchronic and diachronic observations on Kewa and proto-Engan deictics. Topics in descriptive Papuan linguistics, 1-41. Semaian, 10. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië Rijksuniversiteit te Leiden. 1994.

ЕРАП (ERAP)

Мови ерап – це група мов підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 11 мов: гусан, мамаа, мунґкіп, накама, нек, німі, нук, нуманґганґ, саук, урі, фінонган. Мовами ерап говорять більш як 12,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЕРЕ (ERE, LONDRU, NANE, ISO 639-3: twp)

Мова ере – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,030 (1980 рік) на острові Манус в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ЕРЗЯНСЬКА МОВА (ERZYA, ERSJANISCH, ERZIA, MORDVIN, MORDVIN-ERZYA, MORDVINO, ЭРЗЯ, ЭРЗЯНСКИЙ, 厄尔兹亚语, ISO 639-3: myv)

Ерзянська мова – це член мордовської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 614,000 (2002 рік) у європейській частині Російської Федерації – в Мордовській Республіці та 500 у Вірменії. Користуються кирилицею.

Часткова література:

RUETER, Jack Adnominal Person in the Morphological System of Erzya. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia 261. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura, 2010.

ЕРІТАЙ (ERITAI, ALIKI, BABIRUWA, BABRUA, BABRUWA, BABURIWA, BARUA, EDITODE EDAI, ERAI, ERI, HAYA, ISO 639-3: ert)

Мова ерітай – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 530 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЕРОКВАНАС (EROKWANAS, ISO 639-3: erw)

Мова ерокванас – це член бомберайського відділу підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 200 (2000 рік) в Індонезії (Папуа).

ЕРРОМАНГЬСЬКІ МОВИ (ERROMANGA)

Ерромангські мови – це підвідділ південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: іфо, сіе і ура. Говорять ними несповна 2,000 осіб у Республіці Вануату.

ЕРСУ (ERSU, BU'ERCI, BU'ERZI, BU'ERZI ERSU, DOXU, DUOXU, ERHSU, LIZU, LUSU, T'OSU, 尔苏语, ISO 639-3: ers)

Мова ерсу – це член кіянгської групи тангут-кіянгської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються письмом ерсу шаба. Тональна мова – 3 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЕРСЬКА МОВА (ERRE, ARI, ARRI, ERE, ISO 639-3: err)

Ерська мова – це вимерлий член гімбіюської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в північній Австралії.

ЕРУВА (ERUWA, AROKWA, ERAKWA, EROHWA, ISO 639-3: erh)

Мова ерува – це член південно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 64,000 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ECAH (ESAN, ANWAIN, ESA, ISA, ISHAN, ISO 639-3: ish)

Мова есан – це член підвідділу едо-есан-ора північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Мову вивчають у початкових школах.

ECE (ESE, MANAGALASI, MANAGULASI, ISO 639-3: mcq)

Мова есе – це член барайської групи кояріянської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

PARLIER, Jim & PARLIER, Judy Available: 2008; Created: 1963. Managalasi phonology. [Manuscript] 38 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51070>

ECE EXXA (ESE EJJA, CHAMA, ESE EJA, ESE EXA, ESE'EJJA, HUARAYO, TAMBOPATA-GUARAYO, TIATINAGUA, ISO 639-3: ese)

Мова есе ехха – це одинокий член галузі тіятінагуа таканської мовної родини. Мова має кілька діалектів. Кількість мовців - 1,300 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія та 470 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PRETTOL, Kenneth A. Variacion del orden de las palabras, elipsis y cambio de tiempo en el discurso narrativo en esse ejja. Revista del Museo Nacional 48: 341-56. 1986-1987.

ECIMBI (ESIMBI, AAGE, AGE, BOGUE, ESSIMBI, ISIMBI, MBURUGAM, SIMPI, ISO 639-3: ags)

Мова есімбі – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1982 рік) у Республіці Камерун (офіційна мова) і якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕСКИМОСЬКІ МОВИ (ESKIMO)

Ескімоські мови – це галузь ескімосько-алеутської мовної родини. До цієї галузі належать 10 мов у 2-х підгалузях:

- інуїтська – 5 мов: ґренляндська інуїтська, західноканадська інуїтська, північноаляська інуїтська, північно-західна аляська інуїтська, східноканадська інуїтська;
- юпіцька – 5 мов у 2-х групах.

Ескімоськими мовами говорять 96,000 осіб у США, в Канаді, в Ґренландії та в Російській Федерації.

ЕСКИМОСЬКО-АЛЕУТСЬКІ МОВИ (ESKIMO-ALEUT)

Ескімосько-алеутські мови – це мовна родина, до якої належать 11 мов у 2-х галузях:

- алеутська – 1 мова: алеутська;

- ескімоська – 10 мов у 2-х підгалузях.

Ескімосько-алеутськими мовами говорять несповна 100,000 осіб на Алеутських островах (США), на Алясці (США), в північній частині Канади, в Гренландії та на Чукотському півострові в Російській Федерації.

ЕСПЕРАНТО (ESPERANTO, ESPÉRANTO, ЭСПЕРАНТО, 世界语, ISO 639-3: epo)

Мова есперанто – це штучна мова, яку створив Л.Л.Заменгоф у роках 1872-1885 у Варшаві, Польща для спілкування між людьми, яких рідною мовою є різні мови. Кількість мовців – невідома; поширена найбільш у центральній та східній Європі; у східній Азії: в Китаю та інших країнах; у Південній Америці та в південно-західній Азії. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток та додаток, присудок, підмет. Атональна мова.

Часткова література:

WELLS, John. Lingvistikaj aspektoj de Esperanto ("Linguistic aspects of Esperanto"). Second edition. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 1989.

ЕССЕЛЕНСЬКА МОВА (ESSELEN, HUELEL, ISO 639-3: esq)

Есселенська мова – це вимерлий член есселенської підгалузі есселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Правдоподібно, зникла після першої зустрічі з європейськими поселенцями. Говорили нею в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ЕССЕЛЕНСЬКІ МОВИ (ESSELEN)

Есселенські мови – це вимерла вже підгалузь есселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї підгалузі належала лиш одна мова – есселенська. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ЕССЕЛЕНСЬКО-ЮМАНСЬКІ МОВИ (ESSELEN-YUMAN)

Есселенсько-юманські мови – це галузь гоканської мовної родини. До цієї галузі належать 10 мов у 2-х підгалузях:

- есселенська – 1 мова: есселенська;
- юманська – 9 мов у 6-х групах.

Есселенсько-юманськими мовами говорять ще лиш 4,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Мексиканських Сполучених Штатах.

ЕСТАДО ДЕ МЕКСІКО ОТОМІ (ESTADO DE MÉXICO OTOMI, HÑATHO, OTOMI DE SAN FELIPE SANTIAGO, OTOMÍ DEL ESTADO DE MÉXICO, STATE OF MEXICO OTOMI, HÑÄHNÜ, HÑÄHÑO, HÑOTHO, HÑÄHÜ, HÑÄTHO, YUHŪ, YUHMU, ÑUHŪ, ÑQTHQ, ÑAÑHU, ISO 639-3: ots)

Мова естадо де мексіко отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Мова має один діалект. Кількість мовців – 10,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

ANDREWS, *Henrietta* The function of verb prefixes in Southwestern Otomí. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 115. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 105 p. 1993.

ЕСТОНСЬКА МОВА (ESTONIAN, EESTI, VIRO, ESTONIEN, ESTONIO, ESTNISCH, ЭСТОНСКИЙ, 爱沙尼亚语, ISO 639-3: est)

Естонська мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 953,000 (1989 рік) в Естонській Республіці та 6,000 (1993 рік) у Фінляндській Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Наголос на першому складі.

Часткова література:

ROSS, *Jaan & LEHISTE, Ilse* The temporal structure of Estonian runic songs, The Hague: Walter de Gruyter, 2001. <http://books.google.co.uk/books?id=QYRwDHtxf9wC>
HASSELBLATT, *Cornelius* Grammatisches Wörterbuch des Estnischen. 3., durchges. Aufl., Otto Harrassowitz, Wiesbaden. 2008.

ЕТЕБІ (ETEVI, ISO 639-3: etb)

Мова етебі – це член підвідділу екіт відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 15,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕТЕН (ETEN, ATEN, ETIEN, GANAWURI, JAL, NITEN, TEN, ITEN, ISO 639-3: etx)

Мова етен – це член беромської підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 40,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ЕТКИВАН (ETKYWAN, ETEKWE, ICEN, ICHEN, ITCHEN, KENTU, KYANTON, KYATO, NYIDU, ISO 639-3: ich)

Мова етківан – це член відділу кпан-ічен центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 50,200 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕТОНСЬКА МОВА (ETON, EASTERN EFATE, EPWAU, ISO 639-3: etn)

Етонська мова – це член центральновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 500 (1989 рік) у Республіці Вануату.

ЕТУЛО (ETULO, ETURO, TURUMAWA, UTUR, ISO 639-3: utr)

Мова етуло – це одинокий член підвідділу етуло відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕТУЛО (ETULO)

Мови етуло – це підвідділ відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – етуло. Цією мовою говорять 10,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕТУЛО-ІДОМА (ETULO-IDOMA)

Мови етуло-ідома – це відділ підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входить 6 мов у 2-х підвідділах:

- етуло – 1 мова: етуло;
- ідома – 5 мов: агату, алаґо, іґеде, ідома, яла.

Цими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕФАЙ (EFAI, EFFIAT, ISO 639-3: efa)

Мова ефай – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,320 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕФЕ (EFE, LESE, LISSI, ISO 639-3: efe)

Мова ефе – це член групи манґбуту-ефе східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЕФІК (EFIK, CALABAR, RIVERAIN IBIBIO, EFIK PROPER, ЭФИК, 埃菲克语, ISO 639-3: efi)

Мова ефік – це член підвідділу ефік відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 400,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

ЕФІК (EFIK)

Мови ефік – це підвідділ відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4

мови: анаанг, ефік, ібібіо та уква. Цими мовами говорять майже 3,800,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕФІОПСЬКІ МОВИ (ETHIOPIAN)

Ефіопські мови – це галузь семітської родини афразійської мовної надродини. До них належать 15 мов у 2-х підгалузях:

- північна – 3 мови: геез, тигре, дагалик і тігринська;
- південна – 12 мов у 2-х відділах.

Ефіопськими мовами говорять більш як 28,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

ULLENDORFF, Edward The Semitic Languages of Ethiopia: A Comparative Phonology, (1955)
Mercer, A.B. Ethiopic Grammar with Chrestomathy and Glossary (1961).

ЕФУТОП (EFUTOP, AGBARAGBA, OFUTOP, ISO 639-3: ofu)

Мова ефутоп – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЕШТЕГАРДСЬКА МОВА (ESHTEHARDI, ISO 639-3: esh)

Ештегардська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

ЕЯЦЬКА МОВА (EYAK, ISO 639-3: eya)

Еяцька мова – це вже вимерлий член еяцької групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Останній мовець помер 2008 року. Говорили нею в штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки.

ЕЯЦЬКІ МОВИ (EYAK)

Еяцькі мови – це вже вимерла група мов атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї групи входила лиш одна мова – еяцька. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

Є

ЄВАНСЬКА МОВА (YEVANIC, JUDEO-GREEK, YEVANITIKA, ISO 639-3: yej)

Єванська мова – це майже вимерлий член аттичної галузі грецької родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 35 в Ізраїлі.

ЄГИПЕТСЬКА МОВА (EGYPTIAN, ISO 639-3: cop, ISO 639-3: egy)

Єгипетська мова - це вимерла вже мова єгипетської родини афразійської мовної надродина. До цієї родини входила лиш одна мова - коптська. Цією мовою говорили мешканці Єгипту між 2600 роком до Христа до 2000 року до Христа.

Часткова література:

LOPRIENO, Antonio Ancient Egyptian: A Linguistic Introduction. Cambridge University Press, 1995.

PEUST, Carsten Egyptian phonology: an introduction to the phonology of a dead language. Peust & Gutschmidt, 1999.

ЄГИПЕТСЬКІ МОВИ (EGYPTIAN)

Єгипетські мови – це вимерла родина афразійської мовної надродина. До неї входила коптська мова. Говорили нею у давньому Єгипті.

ЄГИПТО-АРАБСЬКА МОВА (EGYPTIAN SPOKEN ARABIC, LOWER EGYPT ARABIC, MASRI, MASSRY, NORMAL EGYPTIAN ARABIC, ARABE ÉGYPTIEN, ARABISCH ÄGYPTISCH, ЕГИПЕТСКИЙ АРАБСКИЙ, 埃及阿拉伯语, ISO 639-3: arz)

Єгипто-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 52,500,000 (2006 рік) в Арабській Республіці Єгипет та деяка кількість мовців у Республіці Ірак, в Ізраїлі, в Гашемітському Королівстві Йорданія, в Кувайті, в Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії, в Королівстві Савдійська Арабія, в Сирійській Арабській Республіці, в Об'єднаних Арабських Еміратах та в Республіці Ємен. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

HAGBERG, Lawrence R. An autosegmental theory of stress. SIL e-Books 3. (Dallas): SIL International, 208 p. 2006.

ЄЄ (YEYE, R.40)

Мови єє – це підгурток гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підгуртка належить лиш одна мова – єї. Цією мовою говорять 24,000 осіб у Республіці Ботсвана та в Республіці Намібія.

Єї (YEYI, CIYEI, KOVA, KUBA, SHIYEYI, YEEI, YEI, ISO 639-3: yey)

Мова єї – це член підгуртка єє гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької

галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 20,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана та 4,000 (2006 рік) у Республіці Намібія. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HASSELBERG, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Languages Project, 142 p. 2000.

ЄЙ (YEI, JE, JEI, YEI-NAN, YEY, ISO 639-3: jei)

Мова єй – це член підгалузі єй галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,390 (2001 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

SOHN, Myo-Sook; KRIENS, Ronald & LEBOLD, Randy Report on the Merauke Subdistrict Survey, Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2009-018: 46 p.

<http://www.siol.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-018>

ЄЙ (YEU)

Мова єй - це підгалузь галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – єй. Цією мовою говорять дещо менш як 2,500 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЄКОРА (YEKORA, ISO 639-3: ykr)

Мова екора – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансново-гвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1995 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ЄКУАТЛА ТОТОНАЦЬКА МОВА (YECUATLA TOTONAC, MISANTLA TOTONAC, SOUTHEASTERN TOTONAC, ISO 639-3: tlc)

Єкуатла тотонацька мова - це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

ЄЛА (YELA, BOYELA, KUTU, ISO 639-3: yel)

Мова ела – це член підгуртка тетела гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 33,000 (1977 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЄЛЕ (YELE, ROSSEL, YELA, YELEJONG, YELETNYE, YELIDNYE, YÉLÎ DNYE, ISO 639-3: yle)

Мова еле – це член галузі еле еле-західноновобританської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 3,750 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HENDERSON, James E. Phonology and grammar of Yele, Papua New Guinea. Pacific Linguistics B, 112. Canberra, Australia: Dept. of Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 1995.

ЄЛЕ (YELE)

Мови єле – це галузь єле-західноновобританської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – єле. Говорять нею 3,750 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЄЛЕ-ЗАХІДНОНОВОБРИТАНСЬКІ МОВИ (YELE-WEST NEW BRITAIN)

Єле-західноновобританські мови – це невеличка мовна родина, до якої належать лиш 3 мови у 2-х галузях:

- єле – 1 мова: єле;
- західноновобританська – 2 мови: анем, пеле-ата.

Говорять ними 6,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЄЛМЕК (YELMEK, JAB, JABSH, JELMEK, JELMIK, ISO 639-3: jel)

Мова єлмек – це член галузі єлмек-маклю південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 400 (1978 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ЄЛМЕК-МАКЛЮ (YELMEK-MAKLEW)

Мови єлмек-маклю – це галузь південно-центральної папуаської мовної родини. До цієї галузі належать дві мови – єлмек і маклю. Мовами єлмек-маклю говорять 520 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЄЛОґУ (YELOGU, BUIAMANAMBU, KAUNGA, ISO 639-3: ylg)

Мова єлоґу – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 160 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЄМБА (YEMBA, ATSANG-BANGWA, BAFOU, BAMILEKE-YEMBA, BANGWA, DSCHANG, TCHANG, YEMBA, ISO 639-3: ybb)

Мова ємба – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 300,000 у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

HARRO, Gretchen Extensions verbales en yemba (bamileke-dschang). Descriptions des langues camerounaises, 239-69. Paris: ACCT and ORSTOM, 1989.

ЄМСА (YEMSA, JANJERINYA, JANJERO, JANJOR, YANGARO, YEM, YEMMA, ZINJERO, ISO 639-3: jnj)

Мова ємса – це член підгрупи джанджеро гімоджанської групи гонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2

головні діалекти. Кількість мовців – 81,600 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

YILMA, Aklilu Pilot survey of bilingualism in Yem. SIL Electronic Survey Reports 2002-052, 2002.

ЄНДАНГ' (YENDANG, NYANDANG, YANDANG, YENDAM, YUNDUM, ISO 639-3: yen)

Мова єнданг' – це член гуртка янданг' підвідділу мумує-янданг' відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 62,600 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЄНІ (YENI, ISO 639-3: yei)

Мова єні – це вже вимерла некласифікована мова. Говорили нею в Республіці Камерун.

Часткова література:

CONNELL, B. Dying Languages and the Complexity of the Mambiloid Group. Paper presented at the 25th Colloquium on African Languages and Linguistics, Leiden. 1995.

ЄНІСЕЙСЬКІ МОВИ (YENISEIAN)

Єнісейські мови – це мовна родина, до якої належать лиш дві мови: кетська і югська. Говорять ними ще лиш 193 особи в Російській Федерації.

ЄРАКАЙ (YERAKAI, YEREKAI, ISO 639-3: yra)

Мова єракай – це член галузі єракай мовної родини сепік. Кількість мовців – 380 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (2 села).

ЄРАКАЙ (YERAKAI)

Мови єракай – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належить лиш одна мова – єракай. Цією мовою говорять несповна 400 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЄРЕТУАР (YERETUAR, GONI, UMAR, UMARI, ISO 639-3: gor)

Мова єретуар – це член підвідділу єретуар відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 350 (2000 рік) в Індонезії (Папуа).

ЄРЕТУАР (YERETUAR)

Мови єретуар – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підвідділу належить лиш 1 мова – єретуар. Говорять нею 350 осіб в Індонезії (Папуа).

ЄРОНГ (YERONG, BAN YAO, DA IA, DABAN YAO, EASTERN BUYANG, GUANGXI BUYANG, IA HRONG, IRON YAO, KHYUNG BUYANG, LIU YAO, NAPO BUYANG, SIX YAO, TIE YAO, TU YAO INDIGENOUS YAO, YALANG, YANG KHYUNG, YERONG BUYANG, 夜郎语, ISO 639-3: yrn)

Мова єронг – це член східної підгрупи групи буянґ мов підгалузі янґ-біао кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 380 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЄРУКУЛЬСЬКА МОВА (YERUKULA, ERUKALA, ERUKU BHASHA, KORAVA, KORCHI, KURRU BHASHA, KURUTHA, YARUKULA, YERKULA, YERUKALA, YERUKALA-KORAVA, YERUKLA, YERUKULA-BHASHA, ISO 639-3: yeu)

Єрукульська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 300,000 (1997 рік) в Індії. Користуються телугським письмом.

ЄСКВА (YESKWA, YASGUA, ISO 639-3: yes)

Мова єсква – це член підвідділу коро північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 13,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ЄССАН-МАЙО (YESSAN-MAYO, MAIO-YESAN, MAYO-YESAN, YASYIN, YESAN, YESSAN, ISO 639-3: yss)

Мова єссан-майо – це член галузі тама мовної родини сепік. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,990 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

FOREMAN, Velma M. Grammar of Yessan-Mayo. Language Data, Asian-Pacific Series, 4. Santa Ana, CA: Summer Institute of Linguistics. 302 p. 1974.

ЄТФА (YETFA, BIAKSI, BIKSI, INISINE, ISO 639-3: yet)

Мова єтфа – це член галузі биксі мовної родини сепік. Кількість мовців – 1,000 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії та 200 (1992 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЄХЕЕ (YEKHEE, AFENMAI, ETSAKO, ETSAKOR, IYEKHEE, KUKURUKU, ISO 639-3: ets)

Мова єхее – це член підвідділу ґотуо-унеме-єхее північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 274,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

Ж

ЖАБА (ZHABA, ZABA, 扎巴语, ISO 639-3: zhb)

Мова жаба – це член киянгської групи тангут-киянгської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,700 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЖАВЕ (JAWE, DIAHOUE, NJAWE, OUBATCH, UBACH, ISO 639-3: jaz)

Мова жаве – це член вітки немі північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 730 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ЖВІРА-ПЕПЕСА (JWIRA-PEPESA, PEPESA-JWIRA, ISO 639-3: jwi)

Мова жвіра-пепеса – це член південного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 18,000 (2003 рік) у Республіці Гана.

Часткова література:

NTUMY, Samuel K. Sociolinguistic survey in the Jwira language area. SIL Electronic Survey Reports 2003-001. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-001>

ЖЕГ (JEH, DIE, GIE, YEH, ISO 639-3: jeh)

Мова жег – це член відділу жег-галанг західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 15,200 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам і 8,010 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються латиницею і лаоським письмом.

Часткова література:

GRADIN, Dwight The verb in Jeh. Mon-Khmer Studies 5: 43-75, 1976.

ЖЕГАЙ (JEHAI, JAHAI, PANGAN, ISO 639-3: jhi)

Мова жегай – це член східної підгрупи північної групи аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (2006 рік) і збільшується в Малайзії на півострові Малайському.

Часткова література:

BURENHULT, Niclas Jahai phonology: a preliminary survey. Mon-Kmer Studies: a Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 31: 29-45, 2001.

ЖЕГ-ГАЛАНГ (JEH-HALANG)

Мови жег-галанг – це відділ західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього розділу

належать 2 мови: жег та галанг. Говорять ними більш як 40,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Лаоській Народній Республіці.

ЖЕНГ' (JENG, CHENG, CHIENGCENG, ISO 639-3: jeg)

Мова женг – це член підгрупи ой-тге західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,320 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ЖИРЕ (ZHIRE, KENUI, ISO 639-3: zhi)

Мова жіре – це член гіямського підвідділу північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – неозначена в Федеративній Республіці Нігерія.

ЖОА (ZHOA, ISO 639-3: zhw)

Мова жоа – це член підгуртка західні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не визначена в Республіці Камерун.

ЖОВТА РІКА (YELLOW RIVER)

Мови жовта ріка – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать 3 мови: авун, ак і намія. Мовами жовта ріка говорять 6,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЖОНКОР (JONKOR BOURMATAQUIL, DJONGOR BOURMATAQUIL, DOUGNE, KARAKIR, ISO 639-3: jeu)

Мова жонкор – це член бідійо-убської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (1993 рік) у Республіці Чад.

ЖОРА (JORÁ, ISO 639-3: jor)

Мова жора – це вже вимерлий член підгалузі гвараю-сіріоно-жора галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Багатонаціональній Державі Болівія.

ЖУАНГ' (JUANG, JUANGO, PATRA-SAARA, PATUA, PUTTOOAS, ISO 639-3: jun)

Мова жуанг – це член харія-жуангської підгалузі південної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) в Індії. Користуються письмом орія.

ЖУМА (JÚMA, ARARA, KAGWAHIBM, KAGWAHIPH, KAGWAHIV, KAVAHIVA, KAWAHIP, KAWAIB, YUMÁ, ISO 639-3: jua)

Мова жума – це вже майже вимерлий член підгалузі апіяка галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 4 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ABRAHAMSON, Arne & ABRAHAMSON, Joyce Os fonemas da língua júma. Estudos sobre línguas tupí do Brasil, 157-74. Série Lingüística, 11. Brasília: Summer Institute of Linguistics. 1984.

ЖУРУНА (JURÚNA, IURUNA, JARUNA, YUDYA, YURÚNA, ISO 639-3: jur)

Мова журуна – це член галузі юруна мовної родини тупі. Кількість мовців – 278 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

Jurúna: a language of Brazil. Lewis, M. Paul (editor). 2009. SIL International (www.sil.org).
oai:ethnologue.com:jur

3

ЗААРСЬКІ МОВИ (ZAAR)

Заарські мови – це підгрупа мов богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До заарської підгрупи входять 4 мови: геджі, зарі, зем, полсі і сая. Говорять ними майже 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАБАНА (ZABANA, KIA, ISO 639-3: kji)

Мова забана – це член західної вітки сантаізабельського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,360 (2003 рік) на Соломонових Острвах. Користуються латиницею.

ЗАВЗОВ (ZAUZOU, JAOJO, RAOROU, ROUROU, 柔若语, ISO 639-3: zal)

Мова завзов – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців 2,100 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЗАЃАВА (ZAGHAWA, BERI, BERI-AA, BERRI, KEBADI, KUYUK, MERIDA, SOGHAUA, ZAGAOUA, ZAGAWA, ZAUGE, ZEGGAOUA, ZEGHAWA, ZORHAUA, ISO 639-3: zag)

Мова за҃гава – це член східної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 75,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Судан та 87,000 (2006 рік) у Республіці Чад. Користуються письмом берія та латиницею.

Часткова література:

ANONBY, Erik John & JOHNSON, Eric A sociolinguistic survey of the Zaghawa (Beria) of Chad and Sudan. Moursal-N'Djaména, Chad: Association SIL Chad. 50 p. 2001.

ЗАЗА-ЃОРАНСЬКІ МОВИ (ZAZA-GORANI)

Заза-҃оранські мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 6 мов: баджеланська, ҃оранська, димлійська, кірманджкійська, сарльська та шабацька. Цими мовами говорять більш як 1,200,000 осіб у Турецькій Республіці та в Республіці Ірак.

ЗАЗАО (ZAZAO, JAJAO, KILOKAKA, ISO 639-3: jaj)

Мова зазао – це майже вимерлий член центральної вітки сантаізабельського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 10 (1999 рік) на Соломонових Острвах.

ЗАЄІН КАРЕН (ZAYEIN KAREN, GAUNGTU, KHAUNGTU, ZAYEIN, ISO 639-3: kxk)

Мова заєїн карен – це некласифікований член каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 9,300 (1983 рік) у М'янма.

ЗАЙВА (ZAIWA, ACI, AJI, ATSHI, ATSI, ATSI-MARU, ATZI, AZI, SZI, TSAIVA, TSAIWA, XIAOSHANHUA, ZI, 载瓦语, ISO 639-3: atb)

Мова зайва – це член північної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці та 30,000 (1997 рік) у М'янма.

Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WANNEMACHER, Mark The interaction of tone, phonation type and glottal features in Zaiwa. *PYU Working Papers in Linguistics* 1: 1-16. 1996.

ЗАЙСЕТЕ (ZAYSETE, ZAISSÉ, ZAYSE-ZERGULLA, ZAYSITÉ, ZAYSSE, ZERGULA, ISO 639-3: zay)

Мова зайсете – це член східного підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонґа-гімірської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 17,800 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SIEBERT, Ralph & HOEFT, Lydia Sociolinguistic survey report of the Abbaya/Chamo area of Ethiopia part I. *SIL Electronic Survey Reports* 2002-025: 33.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-025>

ЗАЙСЬКА МОВА (ZAY, GELILLA, ZWAY, LAK'I, LAQI, ISO 639-3: zwa)

Зайська мова – це член гарарі-східногуразького відділу трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 4,880 (1994 рік) і зменшується. Говорить нею плем'я зай на островах і побережжі озера Звай, що лежить на південь від Аддис-Абеби в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

GETU SHIKUR Morphology of Zay. M. A. thesis. Addis Abeba University, 1999.

ЗАНАКІ (ZANAKI, IKIZANAKI, KIZANAKI, ISO 639-3: zak)

Мова занакі – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродина. Кількість мовців – 100,000 (2005 рік) у Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ЗАНГВАЛЬ (ZANGWAL, TWAR, ZWANGAL, ISO 639-3: zah)

Мова зангваль - це вимираючий член гурунтумської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАНГСКАРІ (ZANGSKARI, ZANSKARI, ZASKARI, ISO 639-3: zau)

Мова зангскарі – це член західного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються тибетським письмом.

ЗАН-ГУЛА (ZAN GULA, GOULA, GULA GUERA, MORIIL, MORRE, ISO 639-3: zna)

Мова зан-гула – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2003 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

FARIS, David & MEUNDEUNG MARBA Etude sociolinguistique de la langue zan goula. N'Djamena, Republique du Chad: Société Internationale de Linguistique. 30 p. 1993.

ЗАНДЕ (ZANDE, ASANDE, AZANDE, BADJANDE, BAZENDA, PAZANDE, SANDE, ZANDI, ZANDÉ, 赞德语, ISO 639-3: zne)

Мова занде – це член підвідділу занде-нзакара відділу занде підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 730,000 у Демократичній Республіці Конго, 62,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 350,000 (1982 рік) у Південному Судані.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

ЗАНДЕ (ZANDE)

Мови занде – це відділ підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов у 2-х підвідділах:

- барамбо-памбія – 2 мови: барамбу, памбія;
- занде-нзакара – 4 мови: геме, занде, кпатілі, нзакара.

Мовами занде говорять майже 1,250,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Південному Судані та в Центрально-Африканській Республіці.

ЗАНДЕ-НЗАКАРА (ZANDE-NZAKARA)

Мови занде-нзакара – це підвідділ відділу занде підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-

конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: ґеме, занде, кпатілі та нзакара. Мовами занде-нзакара говорять майже 1,200,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Центрально-Африканській Республіці та в Демократичній Республіці Судан.

ЗАНСЬКІ МОВИ (ZAN, ZANURI)

Занські мови – це галузь картвельської мовної родини, до якої входять дві мови: лазька і мегрельська. Говорять ними 533,000 осіб у Республіці Грузія та в Турецькій Республіці.

Часткова література:

AMERIJIBI- MULLEN, Rusudan K'olxuri (megrul-lazuri) ena: Colchian (Megrelian-Laz) language. Tbilisi, 2006.

ЗАОМІН (ZAOMIN)

Мови заомін – це підгалузь мієнської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – дзао-мін. Говорять нею 60,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ЗАРАМО (ZARAMO, DZALAMO, KIZARAMO, MYAGATWA, SARAMO, ZALAMO, ZARAMU, ISO 639-3: zaj)

Мова зарамо – це вимираючий член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – кілька старших осіб (1991 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія; переходять на мову свагілі. Користуються латиницею.

ЗАРІ (ZARI, ZARIWA, ISO 639-3: zaz)

Мова зарі – це член заарської підгрупи боґом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,700 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАРМА (ZARMA, ADZERMA, DJERMA, DYABARMA, DYARMA, DYERMA, ZABARMA, ZARBARMA, ZARMACI, ZARMACIINE, 哲尔马语, ISO 639-3: dje)

Мова зарма – це член південної підгалузі галузі сонґгай ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 2,350,000 (2006 рік) у Республіці Нігер, 600 (1987 рік) у Буркіна-Фасо, 87,800 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та якась кількість у Республіці Малі. Користуються латиницею та арабським письмом.

ЗАРФАТСЬКА МОВА (ZARPHATIC, JUDEO-FRENCH, TZARFATIT, ZARPHATIQUE, צרפתית, 查法蒂语, 犹太-法语, ISO 639-3: zrp)

Зарфатська мова – це вимерлий уже член французького підгуртка ойльського гуртка рето-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Говорили нею у Французькій Республіці.

ЗАХІДНА АМБАЕ (WEST AMBAE, DUIDUI, OPA, ISO 639-3: *nnd*)

Мова західна амбае – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 8,700 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ЗАХІДНА АЧИПА (WESTERN ACIPA, ACHIPA, ACIPANCI, SAGAMUK, ISO 639-3: *awc*)

Мова західна ачіпа – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 20,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

DETTWEILER, Stephen & DETTWEILER, Sonia Sociolinguistic survey (level one) of the Kamuku language cluster. SIL Electronic Survey Reports 2003-003.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-003>

ЗАХІДНА БРУ (WESTERN BRU, B'RU, BARU, BRUU, BROU ISO 639-3: *brv*)

Мова західна бру – це член підгрупи броу-со західної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австразійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1991 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються лаоським та латинським письмом.

Часткова література:

GREEN, Julie & van der HAAR, Feikje The Bru people in Khong Chiem, Ubon Ratchathani.

Minority language orthography in Thailand: five case studies, 23-36. Bangkok, Thailand: TU-SIL-LRDP Committee, 2002.

ЗАХІДНА ВЕ (WÈ WESTERN, GERE, GUÉRÉ, NEYO, WÈÈ, ISO 639-3: *wec*)

Мова західна ве – це член відділу ґуере-крагн підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 25,200 (1998 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ЗАХІДНА ҐУРУНґ (WESTERN GURUNG, GURUNG, GURUNG KURA, TAMUKYI, तमु क्यी, ISO 639-3: *gvr*)

Мова західна ґурунґ – це член таманґського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 125,000 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал і 33,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GLOVER, Warren W. Choosing a Gurung orthography for a new dictionary. Gipan: TU papers in linguistics, 2 (May): 25-38. 2002.

ЗАХІДНА ДАНІ (WESTERN DANI, DANI BARAT, ILAGA WESTERN DANI, LAANY, LANI, OERINGOEP, TIMORINI, ISO 639-3: dnw)

Мова західна дані – це член групи властиві дані підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 180,000 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

ROTHEN, Jason & HEADLAND, Thomas N. Review of: Vernacular Christianity among the Mulia Dani, an ethnography of religious belief among the Western Dani of Irian Jaya, Indonesia, by Douglas James Hayward. Notes on Anthropology 3(4): 45-47. 1999.

ЗАХІДНА ЇДИШ (WESTERN YIDDISH, JUDEO-GERMAN, YIDDISH, YIDISH, 西意第绪语, ISO 639-3: yih)

Мова західна їдиш – це член групи їдиш горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Німеччина. Користуються гебрейським письмом.

ЗАХІДНА КАКЧІКЕЛЬ (WESTERN KAQCHIKEL, WESTERN SAKCHIQUEL, ISO 639-3: ckw)

Мова західна какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 77,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЗАХІДНА КАРАБОРО (WESTERN KARABORO, SYER-TENYER, ISO 639-3: kza)

Мова західна караборо – це член відділу караборо підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,200 (1991 рік) у Буркіна-Фасо.

Часткова література:

LANGDON, Margaret A. The place of mother tongue literacy in social development in three African contexts. Notes on Literacy 23(4): 1- 44. 1997.

ЗАХІДНА КАТУ (WESTERN KATU, ISO 639-3: kuf)

Мова західна кату – це член підгрупи кату-паког східної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 14,700 (1998 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються лаоським та тайським письмом.

Часткова література:

COSTELLO, Nancy A. Affixes in Katu of the Lao P. D. R. Mon-Khmer Studies 28: 31-42, 1998.

ЗАХІДНА КАЯГ (WESTERN KAYAH, KARENNI, KARENNYI, KARIENG DAENG, KAYAH LI, RED KAREN, YANG DAENG, ISO 639-3: kyu)

Мова західна каяг – це член підгрупи каяг групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (2007 рік) у М'янма. Користуються письмами: каяг-лі, латиницею та бірманським.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ЗАХІДНА КЕВА (WEST KEWA, PASUMA, ISO 639-3: kew)

Мова західна кева – це член підгалузі ангал-кева енганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 45,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FRANKLIN, Karl J. Tagmemic insights on Kewa numbers and names. Language and life: essays in memory of Kenneth L. Pike, 247-262. SIL International and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 139. Dallas: SIL International and University of Texas at Arlington. 2003.

ЗАХІДНА КРАГН (WESTERN KRAHN, KRAHN, KRAN, NORTHERN KRAHN, WESTERN KRAN, ISO 639-3: krw)

Мова західна крагн – це член відділу ґуере-крагн підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців - 53,200 (2006 рік) у Республіці Ліберія та 12,200 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUITSMAN, John Testing two systems for marking tone in Western Krahn. Notes on Literacy 49: 2-10. 1986.

ЗАХІДНА ЛАЛУ (WESTERN LALU, 西部彝语, ISO 639-3: ywl)

Мова західна лалу – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 38,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЗАХІДНА ЛЕМБАТА (LEMBATA WEST, LABALEKAN, MINGAR, ISO 639-3: lmj)

Мова західна лембата – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена на острові Ломблен в Індонезії.

ЗАХІДНА МАҒАР (WESTERN MAGAR, MAGAR, MAGAR NUWAKOT, MAGARI, MANGGAR, नेपाली, मगर भाषा, ISO 639-3: mrd)

Мова західна маґар – це член відділу маґар підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 308,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зростає.

Часткова література:

WEBSTER, Jeffrey D. Survey of Nepali bilingualism among Magars of the Nawalparasi hills. Journal of Nepalese Studies 1(2): 171-187. 1996.

ЗАХІДНА МАНІНКАКАН (WESTERN MANINKAKAN, MALINKA, MALINKE, MALINGA, MANINKA-WESTERN, WESTERN MALINKE, NORTHWESTERN MANINKA, KASSONKE, KHASSONKÉ, XAASONGAXANGO, XASONGA, ISO 639-3: mlq)

Мова західна манінкакан – це член підгуртка західні мандінґ гуртка мандінґ підвідділу мандінґ-моколе відділу мандінґ-вай підгрупи мандінґ-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конґо-лезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 422,000 (2006 рік) у Республіці Сенегал, 3,300 (2006 рік) у Республіці Ґамбія та 100,000 (1991 рік) у Республіці Малі. Користуються арабським та латинським письмом.

Часткова література:

TILLINGHAST, Tim & LIEBRECHT, Matthias Report on a linguistic survey of the Malinké of Western Mali and Senegal with special regard to the Malinké of Kita. SIL Electronic Survey Reports 1999-006. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=1999-006>

ЗАХІДНА МАСЕЛЯ (WEST MASELA, WEST MARSELA, ISO 639-3: mss)

Мова західна маселя – це член масельського відділу південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 850 (2007 рік) на Бабарських островах в Індонезії.

ЗАХІДНА МЕОГАНґ (WESTERN MEOHANG, MEWAHANG, NEWAHANG, NEWAHANG JIMI, NEWANG, NEWANGE RAI, ISO 639-3: raf)

Мова західна меоганґ – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

TOBA, Sueyoshi Rites of passage: an aspect of Rai culture. Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 63 p. 1992.

ЗАХІДНА ОДЖІБВА (WESTERN OJIBWA, OJIBWAY, OJIBWE, PLAINS OJIBWAY, SAULTEAUX, NAKAWĒMOWIN, ANIḤŠINĀPĒMOWIN, ISO 639-3: ojw)

Мова західна оджібва – це член групи оджібва центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) у провінціях Манітоба та Саскачеван у Канаді. Молодь переходить на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

COTE, Margaret Nahkawēwin: Saulteaux (Ojibway dialect of the Plains). Regina, SK: Saskatchewan Indian Federated College, 1984.

ЗАХІДНА ПАРБАТЕ ХАМ (WESTERN PARBATE KHAM, KHAM-MAGAR, TAKALE, TAKALE KHAM, WESTERN PARBATE, ISO 639-3: kjl)

Мова західна парбате хам – це член відділу хам підгрупи хам-магар-чепанг-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 24,500 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість збільшується. Користуються деванагарським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WATTERS, David E. An overview of Kham-Magar languages and dialects. Contemporary issues of Nepalese linguistics p. 339-374. Kathmandu: Linguistic Society of Nepal. 2005.

ЗАХІДНА ПОКОМЧІ (WESTERN POQOMCHÍ, POCOMCHÍ, POKOMCHÍ, WESTERN, WESTERN POCOMCHÍ, ISO 639-3: pob)

Мова західна покомчі – це член покомської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 50,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЗАХІДНА СІСААЛА (WESTERN SISAALA, BUSILU SISALA, HISSALA, ISSALA, SISAI, ISO 639-3: ssl)

Мова західна сісаала – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2003 рік) у Республіці Ґана.

Часткова література:

BLASS, Regina A note on double negation marking in Sissala. Studies in African Linguistics 14: 329-30. 1983.

ЗАХІДНА ТАМАНГ (WESTERN TAMANG, MURMI, तमु क्यौ, ISO 639-3: tdg)

Мова західна таманг – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 323,000 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським і тибетським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TAYLOR, Doreen Topicalisation in Tamang narrative. Papers on discourse, 149-56. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 1978.

ЗАХІДНА ТАРАНґАН (WEST TARANGAN, TARANGAN BARAT, WEAT TRANGAN, ISO 639-3: txn)

Мова західна таранґан – це член арусської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 6,480 в Індонезії (південні Молуккські острови).

Користуються латиницею.

Часткова література:

NIVENS, Richard Reduplication in four dialects of West Tarangan. *Oceanic Linguistics* 32: 352-87, 1993.

ЗАХІДНА ТАРАУМАРА (WESTERN TARAHUMARA, BAJA TARAHUMARA, RALÁMULI DE LA BAJA TARAHUMARA, RARÁMURI, ROCOROIBO, TARAHUMARA DEL PONIENTE, LOWLAND TARAHUMARA, ISO 639-3: tac)

Мова західна тараумара – це член підгрупи тараумара тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 39,800 (1996 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Нетональна мова. Довгі слова, афікси. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BURGESS, Donald H. Western Tarahumara. *Studies in Uto-Aztecan grammar* 4: Southern Uto-Aztecan grammatical sketches, 1-149. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 56. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1984.

ЗАХІДНА ТУНЕБО (WESTERN TUNEBO, AGUAS BLANCAS, U'WA, ISO 639-3: tnb)

Мова західна тунебо – це член галузі тунебо чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1998 рік) у Республіці Колумбія.

ЗАХІДНА УАСТЕКА (WESTERN HUASTECA NAHUATL, NÁHUATL DE LA HUASTECA OCCIDENTAL, NÁHUATL DE TAMAZUNCHALE, WESTERN HUASTECA AZTEC, ISO 639-3: nhw)

Мова західна уастека – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 400,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BELLER, Richard & BELLER, Patricia Huasteca Nahuatl. *Studies in Uto-Aztecan grammar* 2: Modern Aztec grammatical sketches, 199-306. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 56. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1979.

ЗАХІДНА УВЕАН (UVEAN WEST, FAGA-UVEA, FAGAUVEA, UVEAN, FAGA OUVÉA, ISO 639-3: uve)

Мова західна увеан – це член футунської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної малайсько підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,110 (1996 рік) у Новій Каледонії (приналежна до Франції). Порядок слів у реченні може бути: присудок, підмет, додаток.

ЗАХІДНА ХАКАЛЬТЕКО (WESTERN JAKALTEKO, POPTI', WESTERN JACALTEC, WESTERN JACALTECO, JACALTECO DEL OESTE, ISO 639-3: jai)

Мова західна хакальтеко – це член канхобаль-хакальтецької групи канхобальської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 77,700 (1998 рік) у Республіці Гватемала та 10,300 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ЗАХІДНА ХВЛА-ГБЕ (WESTERN XWLA GBE, PHLA, XWLA, XWLA-GBE, ISO 639-3: xwl)

Мова західна хвла-гбе – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (2002 рік) у Республіці Бенін та 21,000 (2002 рік) у Республіці Того.

ЗАХІДНА ХУШТЛАУАКА МІШТЕК (WESTERN JUXTLANUACA MIXTEC, COICOYÁN MIXTEC, MIXTECO DEL OESTE DE JUXTLANUACA, ISO 639-3: jmx)

Мова західна хуштлауака міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЗАХІДНА ЦУТУХІЛЬ (WESTERN TZ'UTUJIL, ISO 639-3: tzt)

Мова західна цутухіль – це член цутухільської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 33,800 (1990 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЗАХІДНА ЧАМ (WESTERN CHAM, CAMBODIAN CHAM, CHAM, NEW CHAM, TJAM, 西占语, ISO 639-3: cja)

Мова західна чам – це член відділу чам надбережної підгрупи чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 290,000 (2006 рік) у Камбоджі, 4,000 у Королівстві Таїланд та 25,000 у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються арабським, камським, хмерським і латинським письмом.

Часткова література:

BAUMGARTNER, Neil I. A grammar of Western (Cambodian) Cham. Papers in Southeast Asian linguistics 15: further Chamic studies p. 1-20. Pacific Linguistics A, 89. 1998.

ЗАХІДНЕ ПОБЕРЕЖЖЯ (WEST COAST)

Мови західного побережжя – це підвідділ західного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: вару, кодеога, рагамбуу і толак. Цими мовами говорять майже 300,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з родини тор-кверба.**

ЗАХІДНЕ ПОБЕРЕЖЖЯ (WEST COAST)

Мови західне побережжя – це група мов підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. До цієї групи належать 2 мови: айроран та самарокена. Мовами західне побережжя говорять 1,400 осіб у провінції Папуа в Індонезії. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з австронезійської надродини.**

ЗАХІДНІ АПАЧІ (WESTERN APACHE, COYOTERO, NDÉÉ BIYÁTI', NDEE BIYATI', NNEE BIYATI', ISO 639-3: apw)

Мова західні апачі – це член підвідділу західні апачі-навахо навахо-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 12,700 (1990 рік) у штаті Арізона в Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

HILL, Faith Some comparisons between the San Carlos and White Mountain dialects of Western Apache. Studies in Athapaskan languages, 149-54. University of California Publications in Linguistics, 29. Berkeley: University of California, 1963.

ЗАХІДНІ АПАЧІ-НАВАХО (WESTERN APACHE-NAVAJO)

Мови західні апачі-навахо – це підвідділ навахо-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належать 2 мови: західні апачі та навахо. Говорять ними більш як 160,000 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ЗАХІДНІ АРАВЕ (WEST ARAWE)

Мови західні араве – це галузка підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належать 4 мови: айклеп, апалик, гімі і солонг. Говорять ними 6,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНІ АТЛАНТІЙСЬКІ МОВИ (WESTERN ATLANTIC)

Західні атлантійські мови – це підгалузь атлантійської галузі креольських мов, основаних на англійській. До цієї підгалузі належать 4 мови: беліз кріоль, нікарагуа креоль, острівна креоль та ямайка креоль. Говорять ними майже 3,400,000 осіб у Беліз, у Республіці Колумбія, в Ямайці та в Республіці Нікарагуа.

ЗАХІДНІ БАНДА (WESTERN BANDA)

Мови західні банда – це гурток підвідділу центральні банда відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – банда-янґере. Цією мовою говорять 26,500 осіб у Центрально-Африканській Республіці.

ЗАХІДНІ БґГАЙ (WESTERN BGHAI)

Мови західні бґгай – це відділ підгрупи бґгай групи сґав-бґгай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова - ґеба карен. Цією мовою говорять 10,000 осіб у М'янма.

ЗАХІДНІ БЕБОЇДНІ МОВИ (WESTERN BEBOID)

Західні бебоїдні мови – це підвідділ бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 5 мов: абар, кошин, мбу, мундаблі та фанґ. Західними бебоїдними мовами говорять 7,400 осіб у Республіці Камерун.

Часткова література:

HAMM, Cameron; DILLER, Jason; JORDAN-DILLER, Kari & ASSAKO A TIATI, Ferdinand A Rapid Appraisal Survey of Western Beboid Languages (Menchum Division, Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports SILEESR 2002-014. <http://www.sil.org/silesr/2002/014/>

ЗАХІДНІ БЕТЕ (WESTERN BETE)

Мови західні бете – це відділ підгрупи бете східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: ґіберуа бете, ґодіе та далоа бете. Цими мовами говорять більш як 286,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

ЗАХІДНІ БОґА-ТЕРСЬКІ МОВИ (WESTERN A.1)

Західні боґа-терські мови – це підгрупа боґа-терської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови: джара і тера. Говорять ними більш як 147,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАХІДНІ БОДІШ (WEST BODISH)

Мови західні бодіш – це вже вимерла підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входила лиш одна мова – дура. Говорили нею в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЗАХІДНІ БОМБЕРАЙ (WEST BOMBERAI)

Мови західні бомберай – це підгалузь західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови в 2-х групах:

- властиві західні бомберай – 2 мови: багам, іга;
- карас – 1 мова: карас.

Мовами західні бомберай говорять більш як 6,800 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЗАХІДНІ БУНГКУ-ТОЛАЦЬКІ МОВИ (WESTERN BANGKU-TOLAKI)

Західні бунгку-толацькі мови – це відділ бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 7 мов у 2-х підвідділах:

- внутрішній – 3 мови: морі-атас, падое, томадіно;
- західне побережжя – 4 мови: кодеога, рагамбуу, толакї, вару.

Цими мовами говорять більш як 310,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ЗАХІДНІ БУТОН (WEST BUTON)

Мови західні бутон – це гурток мов підвідділу бутон осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова: сія-сія. Говорять нею 79,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ЗАХІДНІ БУЯНГ (WESTERN BUYANG)

Мови західні буюнг – це підгрупа групи буюнг мов підгалузі янг-біаю кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова - бага буюнг. Цією мовою говорять 600 осіб у Китайській Народній Республіці.

ЗАХІДНІ ВАПЕЙСЬКІ МОВИ (WEST WAPEI)

Західні вапейські мови – це галузь мовної родини торрічеллі. До цієї галузі належать 8 мов: одна підгалузь і дві окремі мови:

- оне – 6 мов: інебу оне, каборе оне, квамтим оне, молмо оне, південна оне, північна оне;
- мови: сета, сеті.

Західними вапейськими мовами говорять несповна 4,800 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (WEST GREATER BARITO)

Західні великобаритські мови – це підгалузь великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- південна – 2 мови: бакумпай, нґаджу;
- північна – 3 мови: когін, от-данум, сіянґ.

Цими мовами говорять більш як 1,100,00 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

ЗАХІДНІ ВЛАСТИВІ ПІВДЕННІ ПТИЧА ГОЛОВА (WESTERN SOUTH BIRD`S HEAD PROPER)

Мови західні властиві південні птича голова – це група мов підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: кабурі, кайс і пурагі. Мовами західні властиві південні птича голова говорять 2,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЗАХІДНІ ВНУТРІШНІ ІДЖО (WEST INLAND IJO)

Мови західні внутрішні іджо – це група мов підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантийської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі входять дві мови: окодія та орума. Говорять ними 8,600 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАХІДНІ ГІНДІ (WESTERN HINDI)

Мови західні гінді – це група центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 12 мов: 5 мов у 2-х підгрупах та 7 некласифікованих мов:

- бундельська – 1 мова: бундельська;
- гіндустанська – 4 мови в 2-х відділах;
- 7 некласифікованих мов: бгайська, брадж-бгаська, гаріанвійська, ггерська, говлійська, канавджійська і чамарська.

Цими мовами говорять 266,000,000 осіб у Республіці Індія та в Ісламській Республіці Пакистан.

ЗАХІДНІ ГОАМОАЛ (HOAMOAL WEST)

Мови західні гоамоал – це підвітка мов вітки гоамоал західного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолакської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать лиш 1 мова – лугу. Цією мовою говорять 6,500 осіб на острові Серам в Індонезії.

ЗАХІДНІ ГУОН (WESTERN HUON)

Мови західні гуон – це група мов підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 12 мов: бурум-миндик, кіналакна, комба, кумукію, месем, набак, ному, оно, селепет, сіялум, тимбе і тобо. Мовами західні гуон говорять більш як 70,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНІ ҐРУСІ (WESTERN GRUSI)

Мови західні ґрусі – це гурток підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 10 мов: вагла, вініє, дег, західна сісаала, паасаал, пґує, сіссала, тампульма, тумулунґ сісаала та чакалі. Мовами західні ґрусі говорять більш як 280,000 осіб у Республіці Ґана та в Буркіна-Фасо.

ЗАХІДНІ ДАДЖУ (WESTERN DAJU)

Мови західні даджу – це підгрупа групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов: байґо, дар даджу даджу, дар сіла даджу, дар фур даджу та нджалґулґуле. Мовами західні даджу говорять 178,000 осіб у Республіці Чад та в Демократичній Республіці Судан.

ЗАХІДНІ ЕКСТРАРАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (WEST EXTRA-RAMELAIC)

Західні екстрарамелайські мови – це відділ екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 11 мов: амарасі, байкено, білба, дела-онале, денґка, гелонґ, лоле, ріков, терману, тій і уаб-мето. Цими мовами говорять майже 800,000 осіб в Індонезії та в Демократичній Республіці Східний Тимор.

ЗАХІДНІ ЗАХІДНОІТАЛІЙСЬКІ МОВИ (WESTERN ITALO-WESTERN)

Західні західноіталійські мови – це група західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 27 мов у 2-х підгрупах:

- галло-іберійська – 26 мов у 2-х відділах;
- піренейська – 1 мова: арагонська.

Цими мовами говорять 616,000,000 осіб в Італійській Республіці, в Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки, в Королівстві Бельгія, в Королівстві Іспанія, в Швейцарській Конфедерації і в країнах Центральної та Південної Америки.

ЗАХІДНІ ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ГЕЙБАНСЬКІ МОВИ (WESTERN WEST-CENTRAL HEIVAN)

Західні західно-центральні гейбанські мови – це група західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: моро та тіра. Цими мовами говорять 70,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ЗАХІДНІ ІДЖО (WEST)

Мови західні іджо – це група підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – ізон. Цією мовою говорить 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

ЗАХІДНІ ІРАНСЬКІ МОВИ (WESTERN IRANIAN)

Західні іранські мови – це підгалузь іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 72 мови в 2-х групах:

- південно-західна – 18 мов у 4-х підгрупах;
- північно-західна – 54 мови в 8-х підгрупах, 1 окрема і 1 некласифікована мова.

Цими мовами говорять майже 77,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Іран, у Республіці Ірак, у Турецькій Республіці, в Ісламській Республіці Афганістан, у Республіці Азербайджан, у Султанаті Оман, в Ізраїлі, в Російській Федерації та в Республіці Таджикистан.

ЗАХІДНІ КАЙНДЖІ (WESTERN KAINJI)

Мови західні кайнджі – це підгрупа групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 27 мов у 7-х відділах:

- бавші-гурмана – 2 мови: бавчі, гурмана;
- баса – 4 мови: баса, баса-гумна, баса-гурмана, басса-контагора;
- дука – 4 мови: гун-сааре, гвамгі-вурі, клела, ут-маїн;
- кайнджі лейк – 2 мови: лару, лопа;
- камбарі – 6 мов: баангі, какігум, тсікімба, тсішінгіні, тсуваді, чішінгіні;
- камуку – 8 мов: гунгворо, західна ачіпа, камуку, понгу, роґо, східна ачіпа, фунґва, шама-самбуґа;
- реше – 1 мова: реше.

Мовами західні кайнджі говорить майже 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАХІДНІ КРУ (WESTERN KRU)

Мови західні кру - це група мов підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 23 мови в 4-х підгрупах:

- басса – 3 мови: басса, гбії, девойн;
- вее – 9 мов у 4-х відділах;
- гребо – 9 мов у 3-х відділах;
- клао – 2 мови: клао, таджуасон.

Мовами західні кру говорять більш як 1,650,000 осіб у Республіці Ліберія, в Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Сьєрра-Леоне.

ЗАХІДНІ КУТУБУ (WEST KUTUBU)

Мови західні кутубу – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – фасу. Цією мовою говорять 1,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНІ МАНДІНГ' (MANDING-WEST)

Мови західні мандінг' – це підгурток гуртка мандінг' підвідділу мандінг'-моколе відділу мандінг'-вай підгрупи мандінг'-джоґо центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 5 мов: західна манінкакан, каґоро, кіта манінканан, мандінка та хасонґаханґо. Цими мовами говорять більш як 2,600,000 осіб у Республіці Малі та в Республіці Сенегал.

ЗАХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (WESTERN MANDE)

Західні мандські мови – це галузь мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї галузі входять 53 мови в 2-х підгалузях:

- північно-західна – 12 мов у 2-х групах;
- центрально-південно-західна – 41 мова в 2-х групах.

Західними мандськими мовами говорять майже 16,500,000 осіб у Республіці Малі, в Буркіна-Фасо, в Республіці Гана, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Сенегал, у Республіці Гвінея, в Республіці Ліберія та в Республіці Сьєрра-Леоне.

ЗАХІДНІ МАО (WEST MAO)

Мови західні мао – це група мов підгалузі мао північної галузі омотської родини афразійської мовної надродина. До цієї групи входять 3 мови: гозо, ганза, сезе. Цими мовами говорять більш як 11,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ЗАХІДНІ МБАМ (WEST MBAM, A.40, A.60)

Мови західні мбам – це підвідділ відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підвідділу належать 5 мов: баті, номаанде, тунен, туотомб і ямбела. Цими мовами говорять близько 50,000 осіб у Республіці Камерун.

ЗАХІДНІ МЕК (WESTERN MEK)

Мови західні мек – це підгалузь галузі мек трансовогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – кетенгбан. Цією мовою говорять несповна 10,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЗАХІДНІ МІХЕ (WESTERN MIXE)

Мови західні міхе – це підгалузь галузі міхе мовної родини міхе-соке. До цієї підгалузі належать 2 мови: тлагуітолтепек та тотонтепек. Говорять ними 10,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЗАХІДНІ МОМО (WESTERN MOMO)

Мови західні момо – це підвідділ широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підвідділу належать 3 мови: амбеле, атонг та бусам. Цими мовами говорять більш як 8,000 осіб у Республіці Камерун.

ЗАХІДНІ МУНІЙСЬКІ МОВИ (WESTERN MUNIC)

Західні мунійські мови – це підгурток мунійського гуртка мунанського підвідділу осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підгуртка належать 4 мови: кіоко, ліябуку, муна і панкана. Говорять ними більш як 300,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ЗАХІДНІ НГБАКА (WESTERN NGBAKA)

Мови західні нгбака – це підгурток гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу серенгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підгуртка належать 12 мов у 4-х вітках:

- бака-гунді – 5 мов: бака, ганзі, гунді, лімасса, нгомбе;
- бвака – 2 мови: гіліма, нгбака-мабо;
- гбанзілі – 2 мови: бурака, гбанзірі;
- монзомбо – 3 мови: кпала, монзомбо, янго.

Мовами західні нгбака говорять майже 300,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Камерун, у Центрально-Африканській Республіці та в Республіці Конго.

ЗАХІДНІ НОВОГВІНЕЙСЬКІ МОВИ (WEST NEW GUINEA)

Західні новогвінейські мови – це підгрупа мов підгрупи південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 34 мови у 2-х відділах:

- бомберайські – 2 мови: бедоанас, ерокванас;
- сендеравасіг бей – 32 мови у 9-х підвідділах.

Цими мовами говорять 81,000 осіб в Індонезії (провінція Папуа).

ЗАХІДНІ НОВОДЖОРДЖІЙСЬКІ МОВИ (WEST NEW GEORGIA)

Західні новоджорджійські мови – це вітка новоджорджійського підгуртка південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 11 мов: дороро, дюк, ганонгга, гулігулі, гоава, казукуру, кусаґе, лунгга, ровіяна, сімбо, уґеле. Цими мовами говорять 24,000 осіб на Соломонових Островах.

ЗАХІДНІ НУМСЬКІ МОВИ (WESTERN NUMIC)

Західні нумські мови – це група мов нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: моно і паюте. Західними нумськими мовами говорять майже 1,700 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ЗАХІДНІ ОҐОНІ (WEST OGOINI)

Мови західні оґоні – це підвідділ відділу оґоні підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: баан та елеме. Цими мовами говорять 63,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

ЗАХІДНІ ОК (WESTERN OK)

Мови західні ок – це група мов підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: бурумакок, квер і копкака. Мовами західні ок говорять дещо більш як 23,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЗАХІДНІ ОМА-ТАНСЬКІ (WESTERN OMO-TANA)

Західні ома-танські мови – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До них зараховують 4 мови: арборську, дасенецьку, байсо та ельмольську. Говорять ними більш як 37,000 осіб в Ефіопії та Кенії.

ЗАХІДНІ ОСЕРЕДНЬОЕЛЕМАНСЬКІ МОВИ (WESTERN NUCLEAR ELEMANTIC)

Західні осередньоелеманські мови – це група мов осередньоелеманської підгалузі елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: кеору-агія, опао та ороколо. Західними осередньоелеманськими мовами говорять дещо більш як 20,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНІ ОТИ-ВОЛЬТА (WESTERN OTI-VOLTA)

Мови західні оті-вольта – це гурток підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 16 мов у 3-х підгуртках:

- ноотре – 1 мова: нотре;
- південно-східний – 6 мов: ганга, дагбані, камара, кантосі, кусаал, мампрулі;
- північно-західний – 9 мов: 2 вітки і 4 окремі мови.

Мовами західні оті-вольта говорять майже 9,000,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Гана.

ЗАХІДНІ ПАНО (WESTERN PANOAN)

Мови західні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі належить лиш одна мова – кашібо-какатаібо. Цією мовою говорять 5,000 осіб у Республіці Перу.

ЗАХІДНІ ПІВДЕННОКОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (WEST SOUTHERN CORDILLERAN)

Західні південнокордилерські мови – це підвідділ південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 7 мов: один гурток і одна окрема мова:

- осередній південнокордилерський – 6 мов у 3-х підгуртках;
- пангасинська мова.

Говорять ними 1,300,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ЗАХІДНІ ПІВДЕННОСЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ (WESTERN SOUTH SLAVIC)

Західні південнослов'янські мови – це підгалузь південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов: боснійська, сербська, словенська, хорватська і чорногорська. Говорять ними майже 17,000,000 осіб у Боснії і Герцеговині, в Республіці Сербія, у Республіці Словенія, у Республіці Хорватія і в Чорногорії.

ЗАХІДНІ ПІВНІЧНОАСЛІЙСЬКІ МОВИ (WESTERN NORTH ASIATIC)

Західні північноаслійські мови – це група мов північної підгалузі аслійської галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Вона охоплює 2 мови: кенсію та кінтак. Говорять ними 760 осіб у Малайзії та в Королівстві Таїланд.

ЗАХІДНІ ПІВНІЧНОБАГНАРСЬКІ МОВИ (WEST NORTH BAHNARIC)

Західні північнобагнарські мови – це підгрупа мов північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять 10 мов у 4-х відділах і 2 окремі мови:

- дуан – 1 мова: дуан;
- жег-галанг – 2 мови: жег, галанг;
- ренгао – 1 мова: ренгао;
- седанг-тодраг – 4 мови у 2-х підвідділах;
- мова талієнг;
- мова трієнг.

Говорять ними більш як 300,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ЗАХІДНІ ПІРУ-БАЙСЬКІ МОВИ (WEST PIRU BAY)

Західні піру-байські мови – це підгурток піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов у 2-х вітках:

- асілулу – 2 мови: асілулу, сейт-кайтету;
- гоамоал – 3 мови у 2-х підвітках.

Говорять ними більш як 40,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

ЗАХІДНІ ПЛАТО (WESTERN PLATEAU)

Мови західні плато – це підгрупа групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 23 мови у 2-х відділах:

- південно-західний – 14 мов у 2-х підвідділах;
- північно-західний – 9 мов у 2-х підвідділах.

Мовами західні плато говорять майже 750,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАХІДНІ ПТИЧІ ГОЛОВИ (WEST BIRD'S HEAD)

Мови західні птичі голови – це галузь західнопапуаської мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов: калабра, мой, морайд, сеґетська та тегитська. Цими мовами говорять 20,000 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

ЗАХІДНІ РІНГ (WEST RING)

Мови західні рінг – це підгурток гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов: агем, вег, жоа, ісу та лаймбуе. Цими мовами говорять майже 50,000 осіб у Республіці Камерун.

ЗАХІДНІ САЛУАН-БАНГґАЙСЬКІ МОВИ (WESTERN SALUAN-BANGGAI)

Західні салуан-бангґайські мови – це підгрупа салуан-бангґайської групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Ця підгрупа має 4 мови в 2-х підгрупах:

- андію – 1 мова: андію;
- салуанська – 3 мови: батуйі, бобонгко, салуан.

Цими мовами говорять 80,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ЗАХІДНІ САНТАІЗАБЕЛЬСЬКІ МОВИ (WEST SANTA ISABEL)

Західні сантаізабельські мови – це вітка сантаізабельського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: забана і лагу. Говорять ними 3,400 осіб на Соломонових Островах.

ЗАХІДНІ СЕРЕДНЬОНІМЕЦЬКІ МОВИ (WEST MIDDLE GERMAN)

Західні середньонімецькі мови – це відділ середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу належать 7 мов у 4-х підвідділах і 1 окрема мова:

- мозельфранконський – 2 мови: люксембурзька, майнфранкська;
- райнський франконський – 2 мови: лімбурзька, пфальцька;
- ріпарський франконський – 1 мова: кельнська;
- східнофранконський – 1 мова: франконська;
- пенсильвансько-німецька мова.

Цими мовами говорять майже 7,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина, у Великому Герцогстві Люксембург, у Королівстві Нідерланди та в Сполучених Штатах Америки.

ЗАХІДНІ СУЛУ-САМА (WESTERN SULU SAMA)

Мови західні сулу-сама – це підгрупа групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить тільки одна мова – пангутаранська сама. Говорять нею 35,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ЗАХІДНІ СХІДНОСУДАНСЬКІ МОВИ (WESTERN EASTERN SUDANIC)

Західні східносуданські мови – це підгалузь східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгалузі належать 14 мов у 4-х групах:

- даджу – 7 мов у 2-х підгрупах;
- нійманг – 2 мови: ама, афітті;
- тама – 3 мови у 2-х підгрупах;
- темейн – 2 мови: темейн, тесе.

Західними східносуданськими мовами говорять майже 418,000 осіб у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Південний Судан і в Республіці Чад.

ЗАХІДНІ ТАНО (WESTERN TANO)

Мови західні тано - це підвідділ відділу тано підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква-вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. До цього відділу належать 2 мови: абуре та беті. Цими мовами говорять більш як 55,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

ЗАХІДНІ ТАРИКУ (WEST TARIKU)

Мови західні таріку – це підгалузь галузі таріку озерної мовної родини. До цієї підгалузі входять 3 мови: кірікірі, тавсе та фаю. Мовами західні таріку говорять 900 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ЗАХІДНІ ТИБЕТАНСЬКІ МОВИ (WESTERN TIBETAN)

Західні тибетанські мови – це підвідділ тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього підвідділу належать 6 мов: один гурток і три окремі мови, а саме:

- ладахі - 3 мови: ладахі, такпа, чангтанг;
- мови: балті, зангскарі, пурік.

Західними тибетанськими мовами говорять більш як 527,000 осіб у Республіці Індія, в Китайській Народній Республіці та в Ісламській Республіці Пакистан.

ЗАХІДНІ ТИМОРСЬКІ МОВИ (WEST TIMOR-ALOR-PANTAR)

Західні тиморські мови – це підгалузь західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 19 мов у 5-х групах:

- адабе – 1 мова: адабе;
- алор-пантар – 14 мов у 2-х підгрупах;
- бунак – 1 мова: бунак;
- колана – 1 мова: версінг;
- танглапуй – 2 мови: кула, савіла.

Західними тиморськими мовами говорять майже 222,000 осіб на Малих Зондських островах (Nusa Tenggara) в Індонезії та в Демократичній Республіці Східний Тимор.

ЗАХІДНІ ТРАНСНОВОГВІНЕЙСЬКІ (WEST TRANS-NEW GUINEA)

Західні трансновогвінейські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 43 мови в 5-х підгалузях:

- дані – 13 мов у 3-х групах;
- західна бомберай – 3 мови у 2-х групах;
- західна тиморська – 19 мов у 5-х групах;
- озерні віссел – 5 мов: аує, волані, дао, екарі, моні;
- східна тиморська – 3 мови в 2-х групах.

Західними трансновогвінейськими мовами говорять майже 790,000 осіб в Індонезії та в Демократичній Республіці Східний Тимор.

ЗАХІДНІ ФІДЖІЙСЬКО-РОТУМАНСЬКІ МОВИ (WEST FIJIAN-ROTUMAN)

Західні фіджійсько-ротуманські мови – це гурток центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі

центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 3 мови у 2 підгуртках:

- ротуманський – 1 мова: ротуманська;
- західнофіджійський – 2 мови: західнофіджійська, намосі-найтасірі-серуа.

Цими мовами говорять 68,000 осіб у Республіці Фіджі.

ЗАХІДНІ ФУЛА (WESTERN FULA)

Мови західні фула – це відділ підгрупи фула сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – пулаар. Говорять нею 3,700,000 осіб у Республіці Сенегал.

ЗАХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНОМАНОБСЬКІ МОВИ (WEST CENTRAL MANOVO)

Західні центральноманобські мови – це відділ центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: іліянен-манобська і західнобукіднон-манобська. Говорять ними 34,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ЗАХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНОСУДАНСЬКІ МОВИ (WEST CENTRAL SUDANIC)

Західні центральносуданські мови – це підгалузь центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 43 мови в 2-х групах:

- бонго-багірмі – 41 мова в 4-х підгрупах;
- креш – 2 мови: аджа, гбая.

Західними центральносуданськими мовами говорять майже 2,500,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Чад та в Центрально-Африканській Республіці.

ЗАХІДНОАБНАКІ (WESTERN ABNAKI, ABENAKI, ABENAQUI, ST.FRANCIS, ABÉNAQUIS OUEST, WÔBANAKIÔDWAWÔGAN, ISO 639-3: *abe*)

Мова західноабнакі – це вимираючий член східної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 5 (2006 рік) у Канаді. Користуються латиницею.

ЗАХІДНОАДМІРАЛТІЙСЬКІ МОВИ (WESTERN ADMIRALTY ISLANDS)

Західноадміралтійські мови – це відділ мов адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: вувулу-ауа, каніет і сеймат. Говорять ними 2,000 осіб на малих островах на Тихому океані в Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНОАЛТАЙСЬКІ МОВИ (WESTERN MONGOLIC)

Західноалтайські мови – це галузь монгольської родини алтайської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – могольська. Говорять нею ще лиш 200 осіб в Афганістані.

ЗАХІДНОАРАМЕЙСЬКІ МОВИ (WESTERN ARAMAIC)

Західноарамейські мови – це група арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. До цієї групи належать 2 мови: західнонеоарамейська і самаритано-арамейська. Цими мовами говорять 15,000 осіб у Палестині та в Сирійській Арабській Республіці.

ЗАХІДНОАРРАРНТА (WESTERN ARRARNTA, ARANDA, ARUNTA, ISO 639-3: are)

Мова західноаррарнта – це член араднської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,000 (1981 рік) у Північній Території в Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Користуються латиницею.

ЗАХІДНОБАГНАРСЬКІ МОВИ (WEST BANHARIC)

Західнобагнарські мови – це група мов багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї групи належать 11 мов, згуртованих у 4-х підгрупах:

- брао-кревет – 4 мови: кавет, креунг, лав, су;
- лавен – 1 мова: лавен;
- ніягеун – 1 мова: ніягеун;
- ой-тге – 5 мов: женг, ой, сапуан, сок, тге.

Говорять цими мовами 119,000 осіб у Республіці Камбоджа та в Лаоській Народній Республіці.

ЗАХІДНОБАЛОЦЬКА МОВА (WESTERN BALUCHI, BALOCI, BALUCHI, BALUCI, BALOTSHĪ OCCIDENTAL, BALOČĪ, بلوچی, 西俾路支语, ISO 639-3: bgn)

Західнобалоцька мова – це член балоцької підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,120,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан, 200,000 (1979 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 450,000 (1986 рік) в Ісламській Республіці Іран та 28,000 (1993 рік) у Республіці Туркменістан. Користуються арабським письмом (в Афганістані).

ЗАХІДНОБАЛТІЙСЬКІ МОВИ (WESTERN BALTIC)

Західнобалтійські мови – це галузь балтійської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї галузі належить лиш одна мова – пруська, яка зникла на початку XVIII століття, а тепер її намагаються оживити – біля 50 осіб говорять нею в Республіці Польща. Говорили нею в Східній Пруссії, колись Німеччина, а тепер Російська Федерація. Серед інших загинулих західнобалтійських мов були мови: курландська, селонійська, семігалійська та ятвязька.

ЗАХІДНОБАРКЛІЙСЬКІ МОВИ (WEST BARKLY)

Західнобарклійські мови – це одна з родин австралійської мовної надродина. До цієї родини належать тільки 3 мови – вамбая, гуданджі та джінгілі. Говорять ними ще лиш 25 осіб у Північній Території Австралії.

ЗАХІДНОБЕРАВАНСЬКА МОВА (WEST BERAWAN, BERAWAN, LONG TERAWAN, ISO 639-3: zbw)

Західнобераванська мова – це член бераванської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 720 (2007 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

ЗАХІДНОБІСАЯНСЬКІ МОВИ (WEST BISAYAN)

Західнобісаянські мови – це відділ бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 7 мов у 4-х підвідділах і одна окрема мова:

- акланський – 2 мови: інікеанонська, малайнонська;
- кінарайський – 1 мова: кінарайська;
- куйський – 2 мови: куйонська, ратаґнонська;
- північно-центральный – 1 мова: інонганська;
- мова калюянська.

Західнобісаянськими мовами говорять 1,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ЗАХІДНОБОЛІВІЙСЬКА ҐВАРАНІ (WESTERN BOLIVIAN GUARANI, SIMBA, SIMBA GUARANI, ISO 639-3: gnw)

Мова західноболівійська ґварані – це член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 7,000 у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

PRIEST, Perry N. A contribution to comparative studies in the Guaraní linguistic family. Language Sciences 9(1): 17-20. 1987.

ЗАХІДНОБУКІДНОН-МАНОБСЬКА МОВА (WESTERN BUKIDNON MANOBO, WEST-BUKIDNON-MANOBO, ISO 639-3: mbb)

Західнобукіднон-манобська мова – це член західного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 19,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

PIÑA, Lynn The Western Bukidnon Manobo project. Notes on Literacy 18(1): 53-62, 1992.

ЗАХІДНОВЕРХОВИННА ПУРЕПЕЧА (WESTERN HIGHLAND PUREPECHA, LAS SIERRAS, PURÉPECHA, PURÉPECHA DEL OESTE DE SIERRA OCCIDENTAL, TARASCAN, TARASCO, WESTERN HIGHLAND PURÉPECHA, ISO 639-3: puu)

Мова західноверховинна пурепеча – це член тарасканської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 135,000 (2005 рік) у Мексиканській Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

CHAMOREAU, C. Hablemos Purépecha. Morelia, Mexico: Universidad Intercultural Indígena de Michoacán. 2009.

ЗАХІДНОВЕРХОВИННА ЧАТИНО (WESTERN HIGHLAND CHATINO, CHA'T-AN, CHATINO DE LA ZONA ALTA OCCIDENTAL, SIERRA OCCIDENTAL CHATINO, ISO 639-3: ctp)

Мова західноверховинна чатино – це член підгалузі чатино сапотецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

PRIDE, Leslie & PRIDE, Kitty Chatino de la zona Alta, Oaxaca. Archivo de Lenguas Indígenas de México, 20. Mexico: Colegio de México, Centro de Estudios Lingüísticos y Literarios. 178 p. 1997.

ЗАХІДНОГЕРМАНСЬКІ МОВИ (WEST GERMANIC)

Західногерманські мови – це галузь германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належить 41 мова в 4-х підгалузях:

- англійська – 2 мови: англійська, шотландська;
- горішньогерманська – 21 мова в 2-х групах;
- нижньосаксонська-нижньонімецька – 15 мов у 2-х групах і 1 окрема мова;
- фризська – 3 мови: західнофризська, північнофризська, сатерфризська.

Західногерманськими мовами говорять більш як 480,000,000 осіб у Сполученому Королівстві Велика Британія та Північна Ірландія, в Федеративній Республіці Німеччина, в Королівстві Нідерланди, в Державі Ізраїль, у Королівстві Бельгія, в Швейцарській Конфедерації, в Австрійській Республіці та в Південно-Африканській Республіці.

ЗАХІДНОГІМАЛАЙСЬКІ МОВИ (WESTERN HIMALAYISH)

Західногімалайські мови – це підгрупа тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 20 мов у 4-х відділах і одна окрема мова:

- алмора – 4 мови: біянґсі, дармія, ранґкас, чавданґсі;
- джанґалі – 1 мова: рават;
- канаврійський – 12 мов: бґоті кіннаврї, гаґрі, джанґшунґ, кайке, канаші, кіннаврї, паттані, сунам, тінані, тукпа, шумчо, чіткулі кіннаврї;
- східний- 2 мови: барааму, тганґмі;
- ронґпо.

Західногімалайськими мовами говорять більш як 165,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

ЗАХІДНОГ'АЯНСЬКІ МОВИ (WESTERN GUIANA)

Західног'аянські мови – це вимираюча підгалузь північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: еняпа-воромайпу, мапойо, пемоно, таманаку та ябарана.

Західногаянськими мовами говорять неповних 4,000 осіб у Боліварській Республіці Венесуела.

ЗАХІДНОДАМАРСЬКА МОВА (WEST DAMAR, NORTH DAMAR, WEST-DAMAR, ISO 639-3: drn)

Західнодамарська мова – це член західнодамарської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 800 (1987 рік) на Молуккських островах у Республіці Індонезія (2 села).

ЗАХІДНОДАМАРСЬКІ МОВИ (WEST DAMAR)

Західнодамарські мови – це група мов центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входить лиш одна мова – західнодамарська. Говорять нею 800 осіб на Молуккських островах у Республіці Індонезія.

ЗАХІДНОІБЕРІЙСЬКІ МОВИ (WEST IBERIAN)

Західноіберійські мови – це гурток іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоевропейської мовної надродини. До цього гуртка належать 9 мов у 3-х підгуртках:

- астуро-леонський – 2 мови: астурійська, мірандеська;
- кастильський – 4 мови: екстремадуранська, іспанська, ладинська, лорето-юкаялі-іспанська;
- португальсько-галісійський – 3 мови: галісійська, португальська, фальська.

Західноіберійськими мовами говорять 524,000,000 осіб у Королівстві Іспанія, в Республіці Португалія, в Ізраїлі та в Центральній і Південній Америці.

ЗАХІДНОІТАЛІЙСЬКІ МОВИ (ITALO-WESTERN)

Західноіталійські мови – це підгалузь романської галузі італійської родини індоевропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 32 мови у 2-х групах:

- західна – 27 мов у 2-х підгрупах;
- італо-далматська – 5 мов: істріотська, італійська, неаполітано-калабреська, сицилійська, юдео- італійська.

Західноіталійськими мовами говорять 690,000,000 осіб у Республіці Хорватія, в Італійській Республіці, в Королівстві Іспанія, у Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки, в Королівстві Бельгія та в країнах Центральної і Південної Америки.

ЗАХІДНОКАВКАЗЬКІ МОВИ (WEST CAUCASIAN)

Західнокавказькі мови – це галузь північнокавказької мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов у 3-х підгалузях:

- абхазо-абазинська – 2 мови: абазинська, абхаська;
- убихська – 1 мова: убихська;
- черкаська – 2 мови: адигейська, кабардинська.

Західнокавказькими мовами говорять понад 2,250,000 осіб в європейській частині Російської Федерації та в Республіці Грузія.

Часткова література:

CHIRIKBA V. A. Common West Caucasian. The reconstruction of its phonological system and of its lexicon and morphology. Leiden, 1996.

ЗАХІДНОКАНАДСЬКА ІНУКТИТУТ (WESTERN CANADIAN INUKTITUT, WESTERN CANADIAN INUIT, Δ_o^b∩_oϚ, ISO 639-3: ikt)

Західноканадська мова інуктитут – це член інуїтської підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1981 рік) у Канаді. Користуються латиницею та автохтонним силабічним письмом.

ЗАХІДНОКАТУЙСЬКІ МОВИ (WEST KATUIC)

Західнокатуйські мови – це група мов катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 6 мов у 3-х підгрупах:

- броу-со – 4 мови: західна бру, со, східна бру, хуа;
- куай-нгеу – 1 мова: куй;
- куай-йо – 1 мова: ніеу.

Говорять ними понад 800,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ЗАХІДНОКЕРЕСЬКА МОВА (WESTERN KERES, WESTERN KERES PUEBLO, KERESAN, ISO 639-3: kjq)

Західнокереська мова – це член кереської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,390 (1980 рік) у штаті Нью-Мексико в Сполучених Штатах Америки.

Користуються латиницею.

Часткова література:

DAVIS, Irvine The Kiowa-Tanoan, Keresan, and Zuni languages. The languages of Native America: Historical and comparative assessment, 390-443. Austin: University of Texas, 1979.

ЗАХІДНОКІРАНТСЬКІ МОВИ (WESTERN KIRANTI)

Західнокірантські мови – це відділ кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 9 мов: вамбуле, джерунг, думі, кой, лінгхім, равте, тгулунг, тілунг і халінг. Західнокірантськими мовами говорять більш як 63,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

ЗАХІДНОЛЕЗГІНСЬКІ МОВИ (WEST LEZGIC)

Західнолезгінські мови – це підгрупа осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгрупи належать дві мови: рутульська та цахурська. Західнолезгінськими мовами говорять більш як 52,000 осіб у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації та в Республіці Азербайджан.

ЗАХІДНОМАЙПУРАНСЬКІ МОВИ (WESTERN MAIPURAN)

Західномайпуранські мови – це підгалузь майпуранської галузі аравакської мовної родини. До неї входять 2 мови: чамікурська і янеша. Говорять ними несповна 10,000 осіб у Республіці Перу.

ЗАХІДНОМАКІЯНСЬКА МОВА (WEST MAKIAN, MAKIAN BARAT, MAKIAN LUAR, ISO 639-3: mqs)

Західномакіянська мова – це член західномакіянської підгалузі північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (1977 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ЗАХІДНОМАКІЯНСЬКІ МОВИ (WEST MAKIAN)

Західномакіянські мови – це підгалузь північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – західномакіянська. Цією мовою говорять 12,000 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

ЗАХІДНОМАНСАКАНСЬКІ МОВИ (WESTERN MANSAKAN)

Західномансаканські мови – це відділ мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: калаганська, каган-калаганська та таґалавлу-калаганська. Цими мовами говорять 110,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ЗАХІДНОМАНУСЬКІ МОВИ (MANUS WEST)

Західномануські мови – це гурток мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 8 мов: біпі, герміт, лікум, мондрополон, нідров, сорі-гаренган, тулу-богуай і хегек. Говорять ними дещо більш як 9,000 осіб на островах провінції Манус у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНОМАШАН-МІЯО (WESTERN MASHAN MIAO, WESTERN MASHAN HMONG, 麻山西部苗语, ISO 639-3: hmw)

Мова західномашан-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 14,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 13 тонів.

ЗАХІДНОМІВОЦЬКІ МОВИ (WESTERN MIWOKAN)

Західномівоцькі мови – це вже майже вимерла підгрупа мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: надбережна мівок та озерна мівок. Західномівоцькими мовами говорять ще 2 особи в Сполучених Штатах Америки.

ЗАХІДНОМОНГОЛЬСЬКІ МОВИ (WESTERN MONGOLIC)

Західномонгольські мови – це галузь монгольської родини алтайської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – могольська. Говорять нею ще лиш 200 осіб в Ісламській Республіці Афганістан.

ЗАХІДНОМУРІЙСЬКА МОВА (WESTERN MURIA, JHORIA, MUDIA, MURIA GONDI)

Західномурійська мова – це член гондської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 400,000 (2000 рік) в Індії. Користуються деванаґарським письмом.

ЗАХІДНОМУСКОЗЬКІ МОВИ (WESTERN MUSKOGEAN)

Західномускозькі мови – це галузь мускозької мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: чікасо і чокто. Говорять ними 12,400 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ЗАХІДНОНАДБЕРЕЖНА БАДЖО (WEST COAST BAJAU, LAND BAJAW, WEST COAST BAJAO, ISO 639-3: bdr)

Мова західнонадбережна баджо – це член підгрупи надбережна баджо групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 55,000 (2000 рік) на острові Борнео в Маляйзії (провінція Сабар).

Часткова література:

MILLER, Mark T. A grammar of West Coast Bajau. Ph.D. thesis. The University of Texas at Arlington, 2007.

ЗАХІДНОНЕОАРАМЕЙСЬКА МОВА (WESTERN NEO-ARAMAIC, MAALULA, SIRYON, LONGHTHA SIRYANOYTHA, NEO-WESTERN ARAMAIC, NÉO-ARAMÉEN OCCIDENTAL, ܡܐܠܘܠܐ , ܐܪܡܝܝܐ , 西部现代亚拉姆语, ISO 639-3: amw)

Західнонеоарамейська мова – це член західної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1996 рік) у трьох селах західної частини Сирійської Арабської Республіки. Це одинока жива арамейська мова зі західної арамейської групи. Всі інші живі арамейські мови належать до східної групи. Вживається як домашня, літературна і літургійна мова.

Часткова література:

ARNOLD, Werner Das Neuwestaramäische. Wiesbaden, 1989.

BEYER, Klaus The Aramaic language: its distribution and subdivisions. Göttingen, 1986.

ЗАХІДНОНІГЕРСЬКА МОВА (WESTERN NIGER FULFULDE, FULA, FULANI, FULBE, GORGAL FULFULDE, NORTHEASTERN BURKINA FASO FULFULDE, PEUL, PEULH, PULAAR, PULAR, 西尼日尔富拉语, ISO 639-3: fuh)

Західнонігерська мова – це член відділу східно-центральної фула підгрупи фула сенеґамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців –

450,000 (2007 рік) у Республіці Нігер, 30,000 у Республіці Бенін та 750,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються арабським і латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

Часткова література:

HARRISON, Annette Fulfulde language family report. SIL Electronic Survey Reports 2003-009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-009>

ЗАХІДНОНІЛОТСЬКІ МОВИ (WESTERN NILOTIC)

Західнонілотські мови - це група мов нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї групи входить 31 мова в 2-х підгрупах:

- дінка-нуер – 7 мов у 2-х відділах;
- луо – 24 мови в 2-х відділах.

Західнонілотськими мовами говорять більш як 12,000,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Чад, у Республіці Уганда, в Демократичній Республіці Конго та в Республіці Kenia.

ЗАХІДНОНОВОБРИТАНСЬКІ МОВИ (WEST NEW BRITAIN)

Західноновобританські мови – це галузь еле-західноновобританської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: анем і пеле-ата. Говорять ними 2,550 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНОНУБІЙСЬКІ МОВИ (WESTERN NUBIAN)

Західнонубійські мови – це підгрупа нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – мідоб. Цією мовою говорять 50,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ЗАХІДНООКЕАНСЬКІ МОВИ (WESTERN OCEANIC)

Західноокеанські мови – це підгрупа океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 236 мов, згуртованих у 3-х відділах:

- мезомеланезький – 69 мов у 3-х підвідділах;
- папуаський – 62 мови у 2-х підвідділах;
- північноновогвінейський – 105 мов у 4-х підвідділах.

Західноокеанськими мовами говорять 860,000 осіб на острові Нова Гвінея (Індонезія і Папуа–Нова Гвінея).

ЗАХІДНООМЕТСЬКІ МОВИ (WEST OMETO)

Західноометські мови – це підвідділ ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімірської підгалузі північної галузі ометської родини афразійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова: баскето. Говорять нею майже 58,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ЗАХІДНО-ОМО-ТАНСЬКІ МОВИ (WESTERN OMO-TANA)

Західно-омо-танські мови - це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 4 мови: арборська, байсо, дасанецька і

ельмольська. Говорять ними майже 46,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія та в Республіці Кенія.

ЗАХІДНООРОМСЬКА МОВА (WEST CENTRAL OROMO, AFAN OROMO, OROMIFFA, 中西奥罗莫语, ISO 639-3: gaz)

Західнооромська мова – це член оромської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,920,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. До 1990 року користувались ефіопським письмом, а від 1990 року – латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

YILMA, Aklilu & WEDEKIND, Klaus Oromo sentence repetition test and its development. SIL Electronic Survey Reports 2002-059.

ЗАХІДНОПАГАРСЬКІ МОВИ (WESTERN PAHARI)

Західнопагарські мови (пахарі) – це група мов північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 17 мов: бгадравазька, бгатіяльська, біласпурська, гіндурська, гаддійська, джавнсарська, догрійська, кангрійська, кіннаврійська, куллу-пагарська, магасу-пагарська, мандеальська, пангвальська, потварі-пагарська, сірмаврійська, чамбеальська та чуразька. Говорять ними більш як 7,200,000 осіб у Республіці Індія.

ЗАХІДНОПАЛАУНГСЬКІ МОВИ (WESTERN PALAUGIC)

Західнопалаунгські мови – це група мов палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 6 мов у 3-х підгрупах:

- данав – 1 мова: данав;
- палаунг – 3 мови: ручінг-палаунг, румай-палаунг, шве-палаунг;
- ріянг – 2 мови: ріянг, їнчія.

Цими мовами говорять 600,000 осіб у Республіці Союзу М'янмар, у Китайській Народній Республіці і в Королівстві Таїланд.

ЗАХІДНОПАМАНСЬКІ МОВИ (WESTERN PAMA)

Західнопаманські мови – це підгалузь паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – тгайоре. Говорять нею ще 150 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

ЗАХІДНОПАНДЖАБСЬКА МОВА (WESTERN PANJABI, LAHANDA, LAHNDA, LAHNDI, WESTERN PUNJABI, HINDKI, 西旁遮普语, ISO 639-3: pnb)

Західнопанджабська мова – це член лагндської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 60,600,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 1,910,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом; лагндського письма вже не вживають.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; HALLBERG, Calinda E. & O'LEARY, Clare F. Hindko and Gujari. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 3. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ЗАХІДНОПАПУАСЬКІ МОВИ (WEST PAPUAN)

Західнопапуаські мови – це родина мов, до якої належать 23 мови в 3-х галузях:

- північногалмагерська – 16 мов у 4-х підгалузях;
- західна птичі голови – 5 мов;
- япенська – 2 мови.

Цими мовами говорять більш як 265,000 осіб в Індонезії (Молуккські острови та західна Нова Гвінея).

Часткова література:

MALCOLM, Ross Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics pp. 15-66, 2005.

ЗАХІДНОПАУВАСЬКІ МОВИ (WESTERN PAUWASI)

Західнопауvasькі мови – це галузь пауvasької мовної родини. До цієї галузі входять лиш 2 мови: тебі та товей. Західнопауvasькими мовами говорять лиш 340 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ЗАХІДНОПЕАРСЬКІ МОВИ (WESTERN PEARIC)

Західнопеарські мови – це група пеарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов у 3-х підгрупах:

- самре – 2 мови: самре, сомрай;
- сюой – 1 мова: сюой;
- шонг – 2 мови: шонг, саош.

Західнопеарськими мовами говорять несповна 11,000 осіб у Республіці Камбоджа.

ЗАХІДНОПЕНАНСЬКА МОВА (WESTERN PENAN, NIBON, NIBONG, PUNAN, ISO 639-3: pne)

Західнопенанська мова – це член пенанського підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 3,400 (2007 рік) у провінції Саравак у Малайзії. Користуються латиницею.

ЗАХІДНОРАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (WEST RAMELAIC)

Західнорамелайські мови – це відділ рамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: кемакська і тукудедська. Говорять ними більш як 160,000 осіб у Демократичній Республіці Східний Тимор та в Індонезії.

ЗАХІДНОРІВНИННІ МОВИ (WESTERN PLAINS)

Західнорівнинні мови – це вимираюча родина австронезійської мовної надродини. До цієї родини належать 3 мови в 2-х галузях:

- тгаоська – 1 мова: тгаоська;
- центральна західнорівнинна – 2 мови: бабузька, папорська.

Говорять ними ще лиш 10 осіб на острові Тайвань (Республіка Китай).

ЗАХІДНОСААМСЬКІ МОВИ (WESTERN SAMI)

Західносаамські мови – це підгалузь саамської галузі уральської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови: луле саамська, південна саамська, північна саамська й піте саамська. Західносаамськими мовами говорять більш як 23,300 осіб у Королівстві Швеція, в Королівстві Норвегія і в Фінляндській Республіці.

ЗАХІДНОСАГАРСЬКІ МОВИ (WESTERN SAHARAN)

Західносагарські мови – це підгалузь сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгалузі належать 7 мов у 2-х групах:

- канурі – 5 мов: білма канурі, канембу, манґа канурі, тумарі канурі, центральна канурі;
- тебу – 2 мови: дазаґа, тедаґа.

Західносагарськими мовами говорять більш як 4,600,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Нігер та в Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАХІДНОСАНТСЬКІ МОВИ (WEST SANTO)

Західносантські мови – це підгурток мов північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 24 мови: акеї, амблонґ, аоре, аракі, вайлапа, валпей, вунапу, вусі, мало, мафея, мереї, мороуас, навут, наранґо, нокуку, піямаціна, рорія, тамботало, танґоа, тасмате, тіяле, толомако, тутуба, фортсенал. Цими мовами говорять більш як 11,000 осіб у Республіці Вануату.

ЗАХІДНОСІЯНґСІ-МІАО (WESTERN XIANGXI MIAO, EASTERN MIAO, GHAO-XONG, HSIANGHSI MIAO, HUAYUAN MIAO, MEO DO, NORTHERN MIAO, RED MEO, RED MIAO, WEST HUNAN MIAO, WESTERN GHAO-XONG, WESTERN WEST-HUNAN MIAO, 西红苗话, ISO 639-3: mmr)

Мова західносіянґсі-міао – це член підгалузі сіянґсі гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 820,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

ЗАХІДНОСКАНДИНАВСЬКІ МОВИ (WEST SCANDINAVIAN)

Західноскандинавські мови – це підгалузь північної галузі германської родини індоевропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 2 мови: ісландська та фарерська. Говорять ними 290,000 осіб у Королівстві Данія та в Ісландії.

ЗАХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ (WEST SLAVIC)

Західнослов'янські мови – це галузь слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належать 7 мов у 3-х підгалузях:

- лехитська – 3 мови: кашубська, польська, сілезька;
- серболужицька – 2 мови: верхньолужицька, нижньолужицька;
- чесько-словацька – 2 мови: словацька, чеська.

Західнослов'янськими мовами говорять майже 55,000,000 осіб у Республіці Польща, у Республіці Словаччина, у Чеській Республіці та в Федеративній Республіці Німеччина.

ЗАХІДНОСУБАНОНСЬКА МОВА (WESTERN SUBANON, SIOCON, ISO 639-3: suc)

Західносубанонська мова – це член субанонської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 75,000 (1997 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALL, William C. Aspects of Western Subanon formal speech. Summer Institute of Linguistics. Publications in Linguistics, 81. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington, 1987.

ЗАХІДНОТАВБУЇДСЬКА МОВА (WESTERN TAWBUID, BATANGAN TAUBUID, FANAWBUID, WESTERN TAUBUID, ISO 639-3: twb)

Західнотавбуїдська мова – це член бугід-тавбуїдської підгрупи південноман'гянської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 6,810 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ЗАХІДНОТУКАНСЬКІ МОВИ (WESTERN TUCANOAN)

Західнотуканські мови – це галузь туканської мовної родини. До цієї галузі належать 8 мов у 3-х підгалузях:

- південна – 1 мова: орегон;
- північна – 6 мов у 4-х групах;
- танімука – 1 мова: танімука-ретуара.

Західнотуканськими мовами говорять несповна 4,000 осіб у Республіці Колумбія, у Республіці Еквадор і в Республіці Перу.

ЗАХІДНОФАРСІЙСЬКА МОВА (WESTERN FARSI, NEW PERSIAN, PARSİ, PERSIAN, فارسی, 西波斯语, ISO 639-3: pes)

Західнофарсійська мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 18 діалектів. Кількість мовців – 22,000,000 (1997 рік) в Ісламській Республіці Іран, 227,000 (1993 рік) у Республіці Ірак, 25,000 (1993 рік) у Султанаті Оман, 73,000 (1993 рік) у Катар, 50,000 (2001 рік у Республіці Таджикистан та 80,000 (1986 рік) в Об'єднаних Арабських Еміратах.

ЗАХІДНОФІДЖІЙСЬКА МОВА (WESTERN FIJIAN, FIJI, NADROGAA, 西斐济语, ISO 639-3: wuu)

Західнофіджійська мова – це член західнофіджійського підгуртка західного фіджійсько-ротуманського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 57,000 (1977 рік) у Республіці Фіджі.

Часткова література:

DIXON, R. M. W. A Grammar of Boumaa Fijian. Chicago. University of Chicago Press, 1988.

ЗАХІДНОФІДЖІЙСЬКІ МОВИ (WEST FIJIAN)

Західнофіджійські мови – це підгурток західного фіджійсько-ротуманського гуртка центрально-пацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови – західнофіджійська і намосі-найтасірі-серуа. Цими мовами говорять 59,000 осіб у Республіці Фіджі.

ЗАХІДНОФРИЗЬКА МОВА (WESTERN FRISIAN, FRIES, FRYSK, FRISON OCCIDENTAL, WESTFRIESISCH, ЗАПАДНОФРИЗСКИЙ, 弗里西亚语, 西弗里西亚语, ISO 639-3: fry)

Західнофризька мова – це член фризької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 467,000 (2001 рік) у Королівстві Нідерланди. Користуються латиницею.

ЗАХІДНОЦЕЗЬКІ МОВИ (WEST TSEZIC)

Західноцезькі мови – це група мов цезької підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи належать три мови: гінухійська, хваршинська і цезька. Західноцезькими мовами говорять майже 18,000 осіб у Республіці Дагестан Російської Федерації.

ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНА БАНДА (WEST CENTRAL BANDA, WEST BANDA, ISO 639-3: bbp)

Мова західно-центральна банда – це член відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 4,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 3,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183.

ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНА КІЧЕ (WEST CENTRAL K'ICHE', CANTEL QUICHÉ, SOUTHWESTERN QUICHÉ, ISO 639-3: qut)

Мова західно-центральна кіче – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 250,000 (1994 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНА ЛІМБА (WEST-CENTRAL LIMBA, YIMBA, YUMBA, ISO 639-3: lia)

Західно-центральна лімба – це член групи лімба південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 335,000 (1989 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею.

ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ГЕЙБАНСЬКІ МОВИ (WEST-CENTRAL HEIBAN)

Західно-центральні гейбанські мови – це підгалузь гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать 8 мов у 3-х групах:

- західна – 2 мови: моро, тіра;
- центральна – 5 мов у 2-х підгрупах;
- шірумба – 1 мова: швай.

Західно-центральними гейбанськими мовами говорять майже 175,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ПАПУАСЬКІ МОВИ (WEST CENTRAL PAPUAN)

Західно-центральні папуаські мови – це підгурток центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов у 2-х вітках:

- габаді – 1 мова: абаді;
- осередня – 5 мов: куні, лала, мекео, товра, вайма.

Цими мовами говорять 46,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ЦЕНТРАЛЬНІ ПЛАТО (WEST-CENTRAL CENTRAL PLATEAU)

Мови західно-центральні центральні плато – це відділ центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: ндун, нієнг і шакара. Цими мовами говорять 8,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ФУЛА (WEST CENTRAL FULA)

Мови західно-центральні фула – це відділ підгрупи фула сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. До цього відділу належать 3 мови: боргу, маасіна і пулар. Говорять ними більш як 4,250,000 осіб у Республіці Бенін, у Республіці Малі та в Республіці Гвінея.

ЗАХІДНОЧАДСЬКІ МОВИ (WEST CHADIC)

Західночадські мови - це галузь чадської родини афразійської мовної надродини, яка включає 73 мови. Її ділять на дві підгалузі і одну окрему мову:

- гауса-фієрська - 43 мови в 4-х групах і 1 окрема мова;
- баде-баравська - 29 мов у 3-х групах;
- лурська мова (її класифікація невиразна).

Західночадськими мовами говорять майже 28,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Чад.

ЗАХРІНГ (ZAKHRING, EASTERN MISHMI, MEYOR, ZAIWA, ISO 639-3: zkr)

Мова захрінг – це некласифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2002 рік) у Республіці Індія.

ЗЕЛАНДСЬКА МОВА (ZEEUWS, ZEAWS, ZÉEUWS, 西兰语, ISO 639-3: zea)

Зеландська мова – це член нижньонімецької групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 220,000 у Королівстві Нідерланди. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЗЕЛЕНА ДЖЕЛАО (GREEN GELAO, CAPE DRAPING GELAO, HOKI GELAO, KLAU, QAU, ISO 639-3: giq)

Мова зелена джелао - це член підгалузі ге-чі кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ЗЕМ (ZEEM, CHAARI, ISO 639-3: zua)

Мова зем – це вимираючий член заарської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 400 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗЕМБА (ZEMBA, CHIMBA, DHIMBA, DIMBA, OLUTHIMBA, OTJIDHIMBA, SIMBA, TJIMBA, HIMBA, LUZIMBA, ISO 639-3: dhm)

Мова земба – це член підгуртка гереро гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 18,000 (1996 рік) у Республіці Ангола та 4,000 (2006 рік) у Республіці Намібія.

Часткова література:

CAMERON, Barbara & KUNKEL, Janet A sociolinguistic survey of the Dhimba language. SIL Electronic Survey Reports 2002-070. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-070>

ЗЕМЕ (ZEME)

Мови земе – це підгрупа групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 8 мов: земе наґа, інпуй наґа, койренґ, ліянґмай наґа, марам наґа, мзієме наґа, ронґмей наґа та тганґал наґа. Мовами земе говорять більш як 260,000 осіб у Республіці Індія.

Часткова література:

van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

ЗЕМЕ НАґА (ZEME NAGA, ARUNG, EMPUI, JEME, KACHA, KACHCHA, KUTCHA, MEZAMA, SANGRIMA, SENGIMA, ZEMI, ISO 639-3: nzm)

Мова земе наґа – це член підгрупи земе групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 72,800 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ЗЕНАґ (ZENAG, ZENANG, ISO 639-3: zeg)

Мова зенаґ – це член підвітки муменґ вітки буанґ підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,820 (1979 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЗЕНАґСЬКА МОВА (ZENAGA, TUḡḡUNGIYYA, 哲纳加语, ISO 639-3: zen)

Зенаґська мова – це член зенаґської галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 в Ісламській Республіці Мавританія; кількість мовців зменшується.

Часткова література:

NICHOLAS, F. La langue berbère de Mauritanie. Dakar, 1953.

ЗЕНАґСЬКІ МОВИ (ZENAGA)

Зенаґські мови – це галузь берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – зенаґська. Говорять нею ще лиш 200 осіб у південно-західній частині Ісламської Республіки Мавританія.

ЗЕНАТСЬКІ МОВИ (ZENATI)

Зенатські мови – це підгалузь північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 12 мов у 6-х групах:

- гомарська 1 мова: гомарська;
- мзаб-варґла – 4 мови: таґарґрентська, тазнатитська, тамазиґт-темасінська, тумзабтська;
- рифська – 2 мови: сенгаська, тарифітська;
- східнозенатська – 3 мови: гадамеська, сенедська, нафуська;
- тидікельтська – 1 мова: тидікельт-тамазиґтська;
- шавія – 1 мова: ташавитська.

Цими мовами говорять більш як 3,250,000 осіб у Північній Африці: Велика Соціалістична Лівійська Арабська Джамахірія, Республіка Туніс, Королівство Марокко, Алжирська Народна Демократична Республіка.

ЗИМАКАНІ (ZIMAKANI, BAEGWA, BAGWA ZIMAKANI, DEA, ISO 639-3: zik)

Мова зимакані – це член підгалузі боазі галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ЗИМБА (ZIMBA, SOUTH BINJA, ISO 639-3: zmb)

Мова зимба – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів; діалекти кванґе і мамба можуть бути окремими мовами. Кількість мовців – 120,000 (1994 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЗИНЗА (ZINZA, DZINDA, DZINDZA, ECHIDZINDZA, ECHIJINJA, ECIZINZA, JINJA, KIZINZA, ZINJA, ISO 639-3: zin)

Мова зинза – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 138,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MATTHEWS, Thomas G. Implicit information in the target language context. M.A. Graduate Institute of Applied Linguistics, 175 p. 2007.

ЗИПґЕ (ZYRHE, VAWNGTU, ZORHEI, ZORTEI, ISO 639-3: zyp)

Мова зипґе – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 17,000 (1994 рік) у М'янма та 3,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ЗИґУЛА (ZIGULA, KIZIGULA, SEGUHA, WAYOMBO, WAZEGUA, ZEGUHA, ZEGURA, ZIGOUA, ZIGUA, ZIGWA, MUSHUNGULI, ISO 639-3: ziw)

Мова зіґула – це член підгуртка зіґула-зарамо гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 355,000 (1993 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MacSAVENY, Erin Verbal tone in Chizigula. Occasional Papers in Applied Linguistics 5: n.p. [7]. 2009. <http://www.gial.edu/opal/index.htm>

ЗИГУЛА-ЗАРАМО (ZSGULA-ZARAMO, G.30)

Мови зігула-зарамо – це підгурток гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 11 мов: відунда, дое, зарамо, зігула, камі, квере, куту, лугуру, мушунгулу, нгулу та саґала. Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія і в Республіці Сомалі.

ЗИЗІЛІВАКАНСЬКА МОВА (ZIZILIVAKAN, 'AMZÍRÍV, FALI OF JILBU, ZILIVA, ZIZILIVEKEN, ISO 639-3: ziz)

Зізіліваканська мова – це член бакама-зізіліваканської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,800 (2002 рік) у Республіці Камерун, а також якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗИНАКАНТАН-ЦОЦІЛЬ (ZINACANTÁN TZOTZIL, ZINACANTECO TZOTZIL, TZOTZIL ZINACANTECO, ISO 639-3: tzz)

Мова зінакантан-цоціль – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майяньської мовної родини. Кількість мовців – 25,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток або присудок, додаток, підмет.

ЗИРЕ (ZIRE, NERĚ, SICHE, SIRHE, SÎSHĚĚ, ZIRA, ISO 639-3: sih)

Мова зіре – це майже вимерлий член вітки зіре-тірі південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ЗИРЕНКЕЛЬ (ZIRENKEL, ISO 639-3: zrn)

Мова зіренкель – це член біргіт-торамської підгрупи групи данґла данґла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,240 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

JOHNSON, Eric Étude sociolinguistique de la langue Zirekel du Tchad. N'Djaména, 2001.

ЗИРЕ-ТИПІ (ZIRE-TIRI)

Мови зіре-тірі – це вітка південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: зіре і тірі. Говорять ними ще лиш дещо більш як 250 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ЗИРІЯ (ZIRIYA, JIRIYA, ISO 639-3: zir)

Мова зірія – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не відома у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗІЯ (ZIA, LOWER WARIA, TSIA, ZIYA, ISO 639-3: zia)

Мова зія – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,940 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILSON, Darryl Available: 2008; Created: 1980-06. A brief comparative grammar of Zia and Suena. [Manuscript] 67 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50265>

ЗМІШАНІ МОВИ (MIXED LANGUAGES)

Змішана мова – це мова, що виникає через злиття двох мов, звичайно в умовах двомовності, так що є неможливо долучити цю нову змішану мову до родини жодної з тих мов, з яких вона злилася. При цьому мова йде саме про створення мови з фіксованими правилами, лексикою, тощо, а не про звичайне при двомовності змішання кодів. До змішаних мов зараховують 23 мови: англо-циганська, банту-кушитська, вірмено-циганська, греко-циганська, дансько-циганська, е, зулу-бантська, іберо-циганська, ірландо-незнана, іспано-кечуа, какчікель-кіче, кечуа-пукіна, китайсько-тибетсько-монгольська, махуа-нянджа, німецько-їдиш-циганська, нко, норвезько-циганська, російсько-алеутська, сербсько-циганська, сонггей-берберська, шведсько-циганська, французько-крі та япсько-улитгі. Змішаними мовами говорять 900,000 осіб у різних частинах світу.

Часткова література:

MOUS, Maarten The making of a mixed language: The case of Ma'a/Mbugu. Creole language library (№26). Amsterdam: J.Benjamins Pub. Co. 2003.

SEBBA, Mark Contact Languages: Pidgins and Creoles. MacMillan, 1997.

ЗО (ZO, JOU, KUKI CHIN, ZAU, ZOME, ZOMI, ZOU, ZOM, ISO 639-3: zom)

Мова зо – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 у М'янма та 20,600 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею, вживаною в Індії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЗОВНІШНІ ПІВДЕННОЕФІОПСЬКІ МОВИ (OUTER SOUTH ETHIOPIAN)

Зовнішні південноефіопські мови – це підгрупа південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов у 2 відділах:

- гафато-кістанська – 2 мови: гафатська і кістанська;
- інорсько-ґуразька – 4 мови: інорська, месканська, месмеська і себат-бет ґуразька.

Цими мовами говорять близько 3,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ЗОЕ (ZO'É, BURÉ, POTURU, POTURUJARA, TUPÍ OF CUMINAPANEMA, ISO 639-3: pto)

Мова зое – це член підгалузі анамбе галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 150 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ЗОРОАСТРО-ДАРСЬКА МОВА (ZOROASTRIAN DARI, GABAR, GABRI, YAZDI, ДАРИ, دَرِي, ISO 639-3: gbz)

Зороастро-дарська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 11,500 (1999 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ЗОРОП (ZOROP, YAFI, JAFI, YAFFI, WAGARINDEM, WARGARINDEM, JAFI WAGARINDEM, WARLEF, ISO 639-3: wfg)

Мова зороп – це член східної галузі пауваської мовної родини. Кількість мовців – 230 (2005 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ЗОТУНГ ЧИН (ZOTUNG CHIN, BANDZHOGI, BANJOGI, ZOBYA, ZOTUNG, ISO 639-3: czt)

Мова зотунг чин – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 40,000 (1990 рік) у М'янма. Користуються латиницею.

ЗОХУО (ZOKHUO, COWTAIL PHULA, NIMITSO, NIUWEIBA PHULA, PHULA, RUOKE, TSHOKHA, ZEKHE, ZUOKE, ISO 639-3: yzk)

Мова зохуо – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 13,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

ЗУЛґО-ГЕМЗЕК (ZULGO-GEMZEK, GEMJEK, GUEMSHEK, ZULGO, ISO 639-3: gnd)

Мова зулґо-гемзек – це член балдемо-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 26,000 (2002 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRYE, Edward Language survey of Gemzek and Gaduwa. 2002.

HALLER, Beat Phonology of Zulgo. 1980.

ЗУЛУ (ZULU, ISIZULU, KINGONI, NGONI, ZUNDA, ZOULOU, 祖鲁语, ISO 639-3: zul)

Мова зулу – це член підгуртка нґуні гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,980,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці (кількість зростає), 248,000 (1993 рік) у Королівстві Лесото, 37,500

(1966 рік) у Республіці Малаві, 3,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік та 76,000 (1993 рік) у Королівстві Свазіленд. Користуються латиницею.

Часткова література:

NYEMBEZI, C.L.S. Learn More Zulu. Pietermaritzburg: Schuter & Shooter, 1970.

ЗУЛУ-БАНТСЬКА МОВА (ZULU-BANTU, САМТНО, ISCAMТНО, ISICAMТНО, ISO 639-3: cmt)

Зулу-бантська мова – це змішана мова: зулу і бантська. Кількість мовців – невизначена в Південно-Африканській Республіці.

ЗУМАЙСЬКА МОВА (ZUMAYA, ISO 639-3: zuy)

Зумайська мова – це майже вимерлий член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 25 (1987 рік) у Республіці Чад.

ЗУМБУНСЬКА МОВА (ZUMBUN, JIMBIN, JIMBINAWA, ISO 639-3: jmb)

Зумбунська мова - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1995) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЗУНІ (ZUNI, ZUÑI, SHIWI'MA, 祖尼语, ISI 639-3: zun)

Мова зуні (суні) – це мовний ізолят. Кількість мовців – 9,650 (2000 рік) у штатах Нью-Мексико та Арізона в Сполучених Штатах Америки; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

DAVIS, Irvine The Kiowa-Tanoan, Keresan, and Zuni languages. The languages of native America: Historical and comparative assessment, 390-443. Austin: University of Texas, 1979.

ЗУОДЖАНГ' ЧЖУАНСЬКА МОВА (ZUOJIANG ZHUANG, LONGZHOU, LONGYIN, KEN THO, NUNG CHAO, PHO THAI, PU THO, SOUTHERN ZHUANG, ZHUANGYU NANBU FANGYAN ZUOJIANG TUYU, 左江壮语, ISO 639-3: zzj)

Зуоджянг' чжуанська мова – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,500,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці та 340,000 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

Й

ЙОБА (YOVA, ISO 639-3: yob)

Мова йоба – це вимерлий член магорської вітки оуміського підгуртка центрально-папуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею в Папуа-Нова Гвінея.

ЙОГАДСЬКА МОВА (YOGAD, ISO 639-3: yog)

Йогадська мова – це член ібанагського відділу кагаянської підгрупи північнокордильської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 16,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Порядок слів у реченні- присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

HEALEY, Alan Notes on Yogad. Studies in Philippine Linguistics, 77-82. Oceania Linguistic Monographs, 3. Sydney: University of Sydney, 1958.

ЙОЗЕФСТАЛЬ (JOSEPHSTAAL)

Мови йозефсталь – це група мов підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 8 мов у 5-х підгрупах:

- вадагінам - 1 мова: вадагінам;
- осум – 1 мова: утармбунг;
- помойкан – 3 мови: анам, анамгура, моресада;
- сикан – 2 мови: мум, силейбі;
- файта – 1 мова: файта.

Мовами йозефсталь говорять дещо більш як 8,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЙОЙ (YOY, DIOI, JUI, YOI, YOOI, YOOY, ISO 639-3: yoy)

Мова йой – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1990 рік) у Королівстві Таїланд та 1,000 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ЙОЙДИК (YOIDIK, ISO 639-3: ydk)

Мова йойдик – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 770 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЙОКЕ (YOKE, BITOVONDO, JAUKE, PAUWI, YAUKE, YOKI ISO 639-3: yki)

Мова йоке – це член долішньомамберамської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1998 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

CLOUSE, Duan; DONOHUE, Mark & MA, Felix Survey report of the north coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2002-078, 2002.

ЙОКОБУЕ-ДИДА (YOCOBOUÉ DIDA, ISO 639-3: gud)

Мова йокобуе-діда – це член підгрупи діда східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 102,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

MASSON, Denis Esquisse phonologique du dida de Yocoboué. Esquisses phonologiques de trois langues ivoiriennes: beng, dida, yaouré, 1-56. Esquisses Linguistiques Ivoiriennes, 1. Abidjan: Institut de Linguistique Appliquée and Agence de Cooperation Culturelle et Technique. 1992.

ЙОК-УТІЙСЬКІ МОВИ (YOK-UTIAN)

Йок-утійські мови – це вимираюча галузь пенутійської мовної родини. До цієї галузі належать 11 мов у 2-х підгалузях:

- йокутська – 1 мова: йокутська;
- утійська – 10 мов у 2-х групах.

Йок-утійськими мовами говорять ще 53 особи в Сполучених Штатах Америки.

ЙОКУТСЬКА МОВА (YOKUTS, MARIPOSAN, ISO 639-3: yok)

Йокутська мова – це майже вже вимерлий член йокутської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 25 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

ЙОКУТСЬКІ МОВИ (YOKUTS, YOKUTSAN)

Йокутські мови – це підгалузь йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – йокутська. Цією мовою говорять ще 25 осіб у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ЙОЛОХОЧІТЛ МІШТЕК (YOLOXÓCHITL MIXTEC, ISO 639-3: xty)

Мова йолохохітл міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,540 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЙОМ (YOM, KPIĻAKPIĻA, PIĻA, PILAPIĻA, ISO 639-3: pil)

Мова йом – це член гуртка йом-навдем підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 74,000 (2001 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

ЙОМБЕ (YOMBE, VAYOMBE, KIOMBI, KIYOMBE, ISO 639-3: yom)

Мова йомбе – це член підгуртка конго гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 669,000 (2002 рік) у Демократичній

Республіці Конго, 39,400 (2000 рік) у Республіці Ангола та 348,000 (2000 рік) у Республіці Конго.

ЙОМ-НАВДЕМ (YOM-NAWDM)

Мови йом-навдем – це гурток підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: йом і навдем. Цими мовами говорять більш як 220,000 осіб у Республіці Бенін і в Республіці Того.

ЙОНАГУНІ (YONAGUNI, DUNAN, ドウナンムヌイ, 与那国琉球语, ISO 639-3: yoi)

Мова йонагуні – це член підгалузі сакісіма рюкюської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Кількість мовців – 800 (2004 рік) на острові Йонагуні в Японській Державі.

Часткова література:

高橋俊三. "与那国方言." 言語学大辞典セレクション: 日本列島の言語. 三省堂, 1997.
西岡敏. "与那国方言の動詞継続相のアクセント対立". 地域研究シリーズ 35, 95-105, 2008.

ЙОНГ (YONG, NYONG, ISO 639-3: yno)

Мова йонг – це неklasифікований член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 12,600 (2000 рік) у Королівстві Таїланд.

ЙОНГБЕЙ ЧЖУАНСЬКА МОВА (YONGBEI ZHUANG, 邕北壮语, ISO 639-3: zyb)

Йонгбей чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,980,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

SNYDER, Wil C. & LU TIANQIAO Wuming Zhuang tone sandhi: a phonological, syntactic, and lexical investigation. Comparative Kadai: The Tai branch, 107-37. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 124. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1997.

ЙОНГГОМ (YONGGOM, YONGKOM, YONGOM, ISO 639-3: yon)

Мова йонггом – це член групи долини ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1997 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

ЙОНГНАН ЧЖУАНСЬКА МОВА (YONGNAN ZHUANG, BOU RAU, LONG AN, LONG'AN, NUNG AN, SOUTHERN ZHUANG, YONGNAN VERNACULAR OF THE SOUTHERN DIALECT OF THE ZHUANG LANGUAGE, ZHUANGYU NANBU FANGYAN YONGNAN TUYU, 邕南壮语, ISO 639-3: zyn)

Йонгнан чжуанська мова – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість

мовців – 1,800,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці та 10,000 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

ЙОПНО (YOPNO, YUPNA, ISO 639-3: yut)

Мова йопно – це член групи юпна підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 7,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЙОРА (YORA, MANU PARK PANOAN, NANUA, PARQUENAHUA, YORANAHUA, YURA, ISO 639-3: mts)

Мова йора – це член підгалузі йора південно-центральної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 380 (1998 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Ергативна, тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DAGGETT, James Dilemas que se presentan en los primeros contactos con un grupo etnico aislado. Amazonia Peruana 11(20): 49-64. 1991.

ЙОРА (YORA)

Мови йора – це підгалузь південно-центральної галузі мовної родини пано. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – йора. Цією мовою говорять майже 400 осіб у Республіці Перу.

ЙОРОН (YORON, 与论岛琉球语, ISO 639-3: yox)

Мова йорон – це член південної підгалузі амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Кількість мовців – 950 (2004 рік) на острові Йорон у Японській Державі; переважно старші особи.

ЙОРУБА (YORUBA, YARIBA, YOOPA, EDE-YORUBA, ÈDÈ YORÙBÁ, 约鲁巴语, ISO 639-3: yor)

Мова йоруба – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 20 діалектів. Кількість мовців – 18,900,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 465,000 (1993 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

SAHILL, Michael Perception of Yoruba word-initial [gb] and [b]. Selected proceedings of The 36th Annual Conference on African Linguistics p. 37-41. Sommerville, MA: Cascadilla Proceedings Project, 2006.

ЙОРУБОЇДНІ МОВИ (YORUBOID)

Йорубоїдні мови – це підгрупа дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 14 мов у 2-х відділах:

- едекірі – 13 мов: еде-ідака, еде-ідже, еде-іка, еде-кабе, еде-наґо, еде-наґо-кура, еде-наґо-маніґрі-камболе, ісекірі, іфе, йоруба, лукумі, моколе та улуквумі;
- іґала – 1 мова: іґала.

Йорубоїдними мовами говорять більш як 21,500,000 осіб у Республіці Бенін, у Республіці Того, у Федеральній Республіці Нігерія та в Республіці Куба.

ЙОС (YOS, YO, YOTE, ISO 639-3: yos)

Мова йос – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,400 у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЙОСОНДУА МІШТЕК (YOSONDÚA MIXTEC, MIXTECO DE SANTIAGO YOSONDÚA, SOUTHERN TLAXIACO MIXTEC, ISO 639-3: mpm)

Мова йосондуа міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

FARRIS, Kathryn Diccionario básico del mixteco de Yosondúa, Oaxaca. Serie de vocabularios y diccionarios indígenas “Mariano Silva y Aceves”, 46. Coyoacán, D.F.: Instituto Lingüístico de Verano. 175 p. 2002.

I

ІБАЛОЙСЬКА МОВА (IBALOI, BENGUET-IGOROT, IBADOY, IBALOY, IGODOR, INIBALOI, NABALOI, ISO 639-3: ibl)

Ібалойська мова – це член ібалойського підгуртка осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 111,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

Van den BERG, René & SHORE, Susan A new mass elicitation technique: the dictionary development program. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ІБАЛОЙСЬКІ МОВИ (IBALOY)

Ібалойські мови – це підгурток осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка входять 2 мови: ібалойська та івацька. Цими мовами говорять більш як 110,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ІБАН (IBAN, SEA DAYAK, ИБАНСКИЙ, 伊班语, ISO 639-3: iba)

Мова ібан – це член ібанської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 658,000 (2004 рік) у провінції Саравак у Малайзії, 21,400 в Ісламському Султанаті Бруней та 15,000 (2003 рік) у провінції Калімантан у Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

SMITH, Karla J. Minority language education in Malaysia: four ethnic communities' experiences. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* 6(1): 52-65, 2003.

ІБАНАГЬСЬКА МОВА (IBANAG, YBANAG, 伊巴纳格语, ISO 639-3: ibg)

Ібанагська мова – це член ібанагського відділу каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Порядок слів у реченні- присудок, підмет, додаток. Атональна мова. Користуються латиницею.

ІБАНАГЬСЬКІ МОВИ (IBANAGIC)

Ібанагські мови – це відділ каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 9 мов в одному підвідділі та 6 окремих мов:

- гаддангський – 3 мови: центральна атта, гадангська, гаддангська;
- мови: фер-атта, памплон-атта, пудтол-атта, ібанагська, ітавітська, йогадська.

Ібанагськими мовами говорять 690,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ІБАНИ (IBANI, BONNY, UBANI, ISO 639-3: iby)

Мова ібани – це член групи ібани-окріка-калабарі підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІБАНИ-ОКРІКА-КАЛАБАРИ (IBANI-OKRIKA-KALABARI)

Мови ібани-окріка-калабарі – це група підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: ібани, калабарі та кіріке. Цими мовами говорять 566,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІБАНСЬКІ МОВИ (IBANIC, MALAYIC-DAYAK)

Ібанські мови – це підгрупа малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов: балав, ібан, муаланг, ремун, себеруанг і себуаяв. Цими мовами говорять майже 800,000 осіб у Малайзії і в Індонезії на острові Борнео.

ІБАТАНСЬКА МОВА (IBATAN, BABUYAN, IBATAAN, IVATAN, 伊巴雅语, ISO 639-3: ivb)

Ібатанська мова – це член іватанської групи башійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,350 (2000 рік) у Республіці Філіппіни; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

MAREE, Rundell Ibatan: a grammatical sketch of the language of Babuyan Claro Island. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 2007.

ІБЕРО-РОМАНСЬКІ МОВИ (IBERO-ROMANCE)

Іберо-романські мови – це відділ галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу входять 12 мов у 3-х підвідділах:

- західноіберійський – 9 мов у 3-х гуртках;
- окситанський – 2 мови: окситанська, шуадитська;
- східноіберійський – 1 мова: каталонська.

Іберо-романськими мовами говорять 524,000,000 осіб у Королівстві Іспанія, в Французькій Республіці, в Республіці Португалія, в Ізраїлі та в Центральній і Південній Америці.

ІБЕРО-ЦИГАНСЬКА МОВА (IBERIAN-ROMANI, CALÓ, GITANO, HISPANOROMANI, КАЛО, ISO 639-3: rmr)

Іберо-циганська мова (кало) – це змішана мова: іспанська і циганська (ромська). Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 40,000 (2004 рік) у Королівстві Іспанія, 10,000 у Федеративній Республіці Бразилія, 15,000 у Французькій Республіці та 5,000 у Республіці Португалія.

ІБІБІО (IBIBIO, 伊比比奥语, ISO 639-3: ibb)

Мова ібібіо – це член підвідділу ефік відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – до 2,000,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

ІБІЛО (IBILO, ISO 639-3: ibi)

Мова ібіло – це член підвідділу едо-есан-ора північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

ІБІНО (IBINO, IBENO, IBUNO, ISO 639-3: ibn)

Мова ібіно – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІБУ (IBU, ISO 639-3: ibu)

Мова ібу – це вже майже вимерлий член підгалузі сагу північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 35 (1987 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ІБУОРО (IBUORO, ISO 639-3: ibr)

Мова ібуоро – це член підвідділу ібуоро відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІБУОРО (IBUORO)

Мови ібуоро – це підвідділу відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: ібуоро, іто, іту-мбон-узо та нкарі. Цими мовами говорять около 20,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІВАЙДЖА (IWAIDJA, IWAYDJA, ISO 639-3: ibd)

Мова івайджа – це член івайджійської галузі івайджанської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 150 (2000 рік) у Північній Території Австралії. Мова має 2 діалекти. Користуються латиницею.

Часткова література:

PYM, Noreen & LARRIEMORE, Bonnie Papers on Iwaidja phonology and grammar. Work Papers of SIL – AAB. Series A, 2. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1979.

ІВАЛ (IWAL, KAIWA, KAI IWAC, ISO 639-3: kbm)

Мова івал – це член підгуртка кайва південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

COBB, Elyse & WROGE, Diane Iwal transfer primer and teacher's training course. Read 25(2): 40-44. 1990.

ІВАМ (IWAM, MAY RIVER, ISO 639-3: iwm)

Мова івам – це член галузі івам мовної родини сепік. Кількість мовців – 3,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

CONRAD, Robert J. Batteries of transformations in May River Iwam. Linguistics 184: 4-43. 1976.

ІВАМ (IWAM)

Мови івам – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать три мови: амал, івам і сепік-івам. Мовами івам говорять більш як 6,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ІВАТАНСЬКА МОВА (IVATAN, CHIRIN NU IBATAN, 伊巴丹语, ISO 639-3: ivv)

Іватанська мова – це член іватанської групи башійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1998 рік) у Республіці Філіппіни; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

STONE, Roger The Sambalic languages of Central Luzon. Studies in Philippine languages and cultures, 19:158-183, 2008.

ІВАТАНСЬКІ МОВИ (IVATAN)

Іватанські мови – це група мов башійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: ібатанська та іватанська. Цими мовами говорять 36,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ІВАЦЬКА МОВА (I-WAK, IWAAK, ISO 639-3: iwk)

Івацька мова – це член ібалойського підгуртка осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північно-лузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,260 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ІВОРІЙСЬКІ МОВИ (IVORIAN)

Іворійські мови – це відділ підгрупи ґребо західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать три мови: піє-крумен, плапо-крумен і тепо-крумен. Іворійськими мовами говорять більш як 50,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар і в Республіці Ліберія.

ІВУР (IWUR, IWOER, ISO 639-3: iwo)

Мова івур – це член групи долинні ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ІГА (ІНА, KAPAU, ISO 639-3: ihp)

Мова іга – це член групи властиві західні бомберай підгалузі західні бомберай західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 5,500 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ІГА ПІДЖИН (ІНА BASED PIDGIN, ISO 639-3: ihb)

Мова іга піджин – це піджин, оснований на мові іга. Уживають її в провінції Папуа в Індонезії як торговельну мову. Кількість мовців – невідома.

ІГІЄВБЕ (IHIEVBE, ISO 639-3: ihi)

Мова ігієвбе – це член північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена в Федеративній Республіці Нігерія.

ІґАЛА (IGALA, IGARA, ISO 639-3: igl)

Мова іґала – це член відділу іґала йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 800,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ІґАЛА (IGALA)

Мови іґала – це відділ йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – іґала. Цією мовою говорять 800,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІГАНА (IGANA, ISO 639-3: igg)

Мова ігана – це член підгалузі тамолан галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 200 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ІГБО (IGBO, IBO, ISO 639-3: ibo)

Мова ігбо – це член підгрупи ігбо ігбоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 17 головних діалектів. Кількість мовців – 18,000,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MANFREDI, Victor Igboid. The Niger-Congo languages: A classification and description of Africa's largest language family, 337-58. Lanham, MD: University Press of America, 1989.

ІГБО (IGBO)

Мови ігбо – це підгрупа ігбоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов: ігбо, ізі-езаа-ікво-мгбо, іка, іквере, огбаг та уквуані-абог-ндоні. Цими мовами говорять понад 19,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІГБОЇДНІ МОВИ (IGVOID)

Ігбоїдні мови – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 7 мов у 2-х підгрупах:

- екпее – 1 мова: екпее;
- ігбо – 6 мов: ігбо, ізі-езаа-ікво-мгбо, іка, іквере, огбаг, уквуані-абог-ндоні.

Ігбоїдними мовами говорять майже 19,500,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

MANFREDI, Victor Igboid. The Niger-Congo languages: A classification and description of Africa's largest language family, 337-58. Lanham, MD: University Press of America, 1989.

ІГВЕ (IGWE, ISO 639-3: igw)

Мова ігве – це член підвідділу гготуо-унеме-ехе північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 47,800 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІГЕДЕ (IGEDE, EGEDE, IGEDDE, ISO 639-3: ige)

Мова ігеде – це член підвідділу ідома відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 250,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERGMAN, Richard & BERGMAN, Nancy Igede. Ten Nigerian tone systems, 43-50. *Studies in Nigerian Languages*, 4. Jos and Kano: Institute of Linguistics and Centre for the Study of Nigerian Languages, 1984.

ІГНАСІАНСЬКА МОВА (IGNACIANO, ISO 639-3: ign)

Ігнасіанська мова – це член болівійської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 4,500 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

OTT, Willis & OTT, Rebecca B. Phonemes in the Ignaciano language. *Linguistics* 35: 56-60. 1967.

ІҐО (IGO, ACHLO, AGO, AHLŃ, AHLON, AHLON-BOGO, AHONLAN, ANLO, ISO 639-3: ahl)

Мова іґо – це член підгрупи кпосо-агло-бовілі лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 6,000 (1995 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

GBLEM (POIDI), Honorine Massanvi Description systematique de l'Igo langue du Sud-Ouest du Togo. Ph.D. thesis. Université Stendhal Grenoble III, Ufr des Sciences du langage. 421 p. 1995.

ІҐУТА (IGUTA, ANAGUTA, NARAGUTA, ISO 639-3: nar)

Мова іґута – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенґе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 6,120 у Федеративній Республіці Ніґерія.

ІДААНСЬКА МОВА (IDA 'AN, BULUD UPI, ERAANS, IDAAN, IDAN, IDAYAN, IDAHAN, ISO 639-3: dbj)

Ідаанська мова – це член ідаанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

GOUDSWAARD, Nelleke The Begak (Ida'an) language of Sabah. Utrecht: LOT: Netherlands Graduate School of Linguistics, 2005.

ІДААНСЬКІ МОВИ (IDA 'AN)

Ідаанські мови – це група мов сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належить лиш одна мова – ідаанська. Говорять нею 5,000 осіб у провінції Сабаг у Малайзії.

ІДАТЕСЬКА МОВА (IDATÉ, ISO 639-3: idt)

Ідатеська мова – це член східного відділу рамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ІДЕРЕ (IDERE, ISO 639-3: ide)

Мова ідере – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДЕСА (IDESÁ, ISO 639-3: ids)

Мова ідеса – це член південного підвідділу північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,690 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДЖА-ЗУБА (IJA-ZUBA, KORO AFIKI, KORO IJA, KORO ZUBA, ISO 639-3: vki)

Мова іджа-зуба – це неklasифікований член бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - невизначена у Федеральній Республіці Нігерія.

ІДЖО (IJO)

Мови іджо – це підгалузь іджоїдської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать 9 мов у 6-х групах:

- внутрішні іджо – 1 мова: бісені;
- західні внутрішні іджо – 2 мови: окодія, орума;
- західні іджо – 1 мова: ізон;
- ібані-окріка-калабарі – 3 мови: ібані, калабарі, кіріке;
- східні – 1 мова: південно-східна іджо;
- східні нкороо – 1 мова: нкороо.

Мовами іджо говорять більш як 1,600,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДЖОЇДСЬКІ МОВИ (IJOID)

Іджоїдські мови – це галузь атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї галузі належать 10 мов у 2-х підгалузях:

- дефака – 1 мова: дефака;
- іджо – 9 мов у 6-х групах.

Іджоїдськими мовами говорять майже 1,700,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДІ (IDI, DIBLAEG, DIMISI, DIMSISI, TAME, ISO 639-3: idi)

Мова іді – це член галузі паготурі південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,610 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

REMPPEL, Robin Fast, easy, effective primer making! Multi strategy economy model. Read 39:1: 3-26. 2004.

ІДОМА (IDOMA, 伊多马语, ISO 639-3: idu)

Мова ідома – це член підвідділу ідома відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 600,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ІДОМА (IDOMA)

Мови ідома – це підвідділ відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входять 5 мов: аґату, алаґо, іґеде, ідома та яла. Цими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДОМОЇДНІ МОВИ (IDOMOID)

Ідомоїдні мови – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять 9 мов у 2-х підгрупах:

- аквея – 7 мов у 2-х відділах;
- ятіе-акпа – 2 мови: акпа, яче.

Ідомоїдними мовами говорять понад 1,100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДОН (IDON, IDONG, ISO 639-3: idc)

Мова ідон – це член північної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДУ-МІШМІ (IDU-MISHMI, CHULIKATA, CHULIKOTTA, IDA, IDU, IDU LHOVA, IDU MISHMI, LHO-PA, LHOVA, MIDHI, MIDU, SULIKOTA, YIDU, YIDU LUOVA, YĪDŌUYŪ, 义都语, 义都-珞巴语, ISO 639-3: clk)

Мова іду-мішмі – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 11,000 (2001 рік) у Республіці Індія та 80 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються тибетським письмом, уживаним у Китаю. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ІДУН (IDUN, ADONG, LUNGU, UNGU, ISO 639-3: ldb)

Мова ідун – це член підвідділу коро північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької

родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1972 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІДУНА (IDUNA, VIVIGANA, VIVIGANI, ISO 639-3: viv)

Мова ідуна – це член підгуртка бвайдоґа північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 6,000 (1984 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUCKETT, Joyce Dialects of the Iduna language (Manuscript), 2008.

ІЗЕРЕ (IZERE, AFIZARE, AFIZAREK, AFUSARE, FESEREK, FEZERE, FIZERE, HILL JARAWA, IZAREK, JARAWA, JARAWAN DUTSE, JARI, JOS-ZARAZON, ISO 639-3: izr)

Мова ізере – це член південно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ІЗЕРСЬКІ МОВИ (IZERIC)

Ізерські мови – це відділ центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – фіран. Цією мовою говорять 2,500 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІЗІ-ЕЗАА-ІКВО-МґБО (IZI-EZAA-IKWO-MGBO, IZI, IZZI, ISO 639-3: izi)

Мова ізі-езаа-ікво-мґбо – це член підгрупи іґбо іґбоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 593,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MEIER, Ingeborg Comment écrire les tons de manière simple et satisfaisante: Un apport de la linguistique a un problem d'alphabetisation. Études linguistiques preliminaries dans quelques langues du Togo, 243-59. Lomé: Société International de Linguistique, 1983.

ІЗОН (IZON, CENTRAL-WESTERN IJO, IJAW, IJO, IZO, UZO, IZON, ISO 639-3: ijc)

Мова ізон – це член групи західні іджо підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 27 діалектів. Кількість мовців – 1,000,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ІЗОРА (IZORA, ISO 639-3: cbo)

Мова ізора – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; переходять на мову гауса.

ІЇВЕ (IYIVE, ASUMBO, NDIR, UIVE, YIIVE, ISO 639-3: uiv)

Мова іїве – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1996 рік) у Республіці Камерун та 1,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІЙО (IYO, BURE, NABU, NAHO, NANU, NDO, ISO 639-3: nca)

Мова ійо – це член групи гусап-мот підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 6,900 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

MINTER, Paul Available: 2010; Created: 2008. Organized phonology data, Iyo language, Saidor district - Madang Province. [Manuscript] n.p. [3] p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52562>

ІЙОВУХВА (IYO'WUJWA CHOROTE, I'NO', INKIJWAS, MANJUY, MANJUI, CHOROTE, ISO 639-3: crq)

Мова ійовухва – це член матацької галузі матако-гвайпурської мовної родини. Мова має два діалекти. Кількість мовців – 1,500 у Республіці Аргентина, 8 (1982 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія та 530 (2007 рік) у Республіці Парагвай. У Республіці Парагвай вивчають її в початкових школах.

ІЙОХВАХА (IYOJWA'JA CHOROTE, CHOROTI, EKLENJUY, EKLENHUI, YOFUANA, ISO 639-3: crt)

Мова ійохваха – це член матацької галузі матако-гвайпурської мовної родини. Кількість мовців – 800 (1982 рік) у Республіці Аргентина.

ІК (IK, ICETOT, ICJETOT, NGULAK, TEUSO, TEUTH, ISO 639-3: ikx)

Мова ік – це член групи ік підгалузі куліяк східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців - 10,000 і зростає в Республіці Уганда. Користуються латиницею.

Часткова література:

WIEDERMANN, Sabine & NANNYOMBI, Prossy Ik languages assessment report. SIL Electronic Survey Reports 2007-024: 33 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-024>

ІК (IK)

Мови ік – це група підгалузі куліяк східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – ік. Цією мовою говорять 10,000 осіб у Республіці Уганда.

ІКА (ІКА, ISO 639-3: *ikk*)

Мова іка – це член підгрупи іґбо іґбоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 22,800 (2000 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія. Користуються латиницею.

ІКВЕРЕ (IKWERE, IKWERRE, IKWERRI, ISO 639-3: *ikw*)

Мова іквере – це член підгрупи іґбо іґбоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 18 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ІКІЗУ (IKIZU, IKIKIZO, IKIKIZU, KIIZU, ISO 639-3: *ikz*)

Мова ікізу – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 132,000 (2007 рік) у Республіці Танзанія.

ІКІРИБАТСЬКІ МОВИ (IKIRIBATI)

Ікірибатські мови – це підгурток мов мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить тільки одна мова – кірибатська. Говорять нею майже 70,000 осіб у Республіці Кірибаті.

ІКІТО (IQUITO, AMACACORE, HAMACORE, IKITO, IQUITA, PUCA-UMA, QUITURRAN, ISO 639-3: *iqu*)

Мова ікіто – це майже вимерлий член сапарської мовної родини. Кількість мовців – 35 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

EASTMAN, Elizabeth Relatos y leyendas de los Iquito. Comunidades y Culturas Peruanas, 32. Perú: Instituto Lingüístico de Verano, 2009.

ІКО (ІКО, ISO 639-3: *iki*)

Мова іко – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ІКОБІ-МЕНА (IKOBI-MENA, IKOBI KAIRI, KASERE, KOPO-MONIA, MENI, WAILEMI, ISO 639-3: *meb*)

Мова ікобі-мена – це член турама-оматійської підгалузі турама-кікорійської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 650 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ІКОМ (IKOM)

Мова іком – це підгурток східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова - олулумо-іком. Цією мовою говорять 30,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ІКОМА-НАТА-ІСЕНІЄ (IKOMA-NATA-ISENYE, ISO 639-3: ntk)

Мова ікома-ната-ісеніє – це член підгуртка курія гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 36,000 (2005 рік) у Республіці Танзанія.

ІКПЕНГ' (IKPENG, CHICAO, TONORE, TUNULI, TXIKÂN, TXICÃO, ISO 639-3: txi)

Мова ікпенг' – це член північнобразильської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців - 320 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ІКПЕШІ (IKPESHI, EKPESE, IKPESE, ISO 639-3: ikp)

Мова ікпеші – це член підвідділу ґотуо-унеме-ехее північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,320 (1994 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІКПОСО (IKPOSO, AKPOSO, AKPOSSO, KPOSO, IKPOSSO, ISO 639-3: kpo)

Мова ікпосо – це член підгрупи кпосо-агло-бовілі лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 155,000 (2002 рік) у Республіці Того та 7,500 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Coleen G. ATR vowel harmony in Akposso. *Studies in African Linguistics* 28(2): 185-214. 1999.

ІКУ-ГОРА-АНКВА (IKU-GORA-ANKWA, IKU, ISO 639-3: ikv)

Мова іку-гора-анква – це член північної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІКУЛУ (IKULU, ANKULU, IKOLU, KULU, ISO 639-3: iki)

Мова ікулу – це член північної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІЛА (ILA, CHIILA, SHUKULUMBWE, SUKULUMBWE, LUNDWE, ISO 639-3: ilb)

Мова іла – це член вітки тонґа підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 71,200 (2006 рік) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

ІЛІ-ТЮРКСЬКА (ILI TURKI, T'URK, TU'ERKE, TUERKE, İLI TURKEŞİ, 伊犁土尔克语, ISO 639-3: ili)

Ілі-тюркська мова – це член уйгурської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 120 (1980 рік) у Сінцзян-Уйгурському автономному районі Китайської Народної Республіки і може ще дехто в Республіці Казахстан.

Часткова література:

HAHN, Reinhard F. An Annotated Sample of Ili Turki. Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae 45 (1): 31-53. 1991.

ІЛІУН (ILI'UUN, ERAI, HAHUTAN, HAHUTAU, ILIUN, ILMAUMAU, LIMERA, WETARESE, ISO 639-3: ilu)

Мова іліун – це член північного екстрарамелайського відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 1,400 (1990 рік) на південно-західних Молуккських островах в Індонезії.

ІЛІЯНЕН-МАНОБСЬКА МОВА (ILIANEN MANOVO, ILIANEN, ISO 639-3: mbi)

Іліянен-манобська мова – це член західного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 14,600 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

WRIGGLESWORTH, Hazel J. Discourse and paragraph structure of Ilianen Manobo. Philippine discourse and paragraph studies in memory of Betty McLachlin, 85-194. Pacific Linguistics C, 22. Canberra: Australian National University, 1971.

ІЛОКАНСЬКА МОВА (ILOCANO, ILOKANO, ILOKO, ИЛОКО, 伊洛卡诺语, ISO 639-3: ilo)

Ілоканська мова – це член ілоканської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Це третя найпоширеніша мова на Філіппінах. Кількість мовців – 6,920,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Ілоканська мова є аглютинативною. Ілоканська лексика є зближена до лексики мов острова Борнео. Користуються латиницею.

Часткова література:

WIMBISH, John S. A relational grammar of Ilocano. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1987.

McFARLAND, Curtis D. Diectic pronouns in Philippine languages. *Studies in Philippine languages and cultures* 19: 123-141, 2008.

ІЛОКАНСЬКІ МОВИ (ILOCANO)

Ілоканські мови – це група північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – ілоканська. Говорять нею майже 7,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ІЛОНҐОТСЬКА МОВА (ILONGOT, BUGKALUT, BUKALOT, LINGOTES, ISO 639-3: ilk)

Ілонґотська мова – це член ілонґотського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців - 50,800 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

ІЛОНҐОТСЬКІ МОВИ (ILONGOT)

Ілонґотські мови – це підвідділ південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш 1 мова - ілонґотська. Говорять нею більш як 50,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ІЛУЕ (ILUE, IDUA, ISO 639-3: ilv)

Мова ілуе – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ІЛЬ-АПЕ (ILE APE, NUSA TADON, ISO 639-3: ila)

Мова іль-апе – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – неустійнена на острові Ломблен в Індонезії.

ІМБОНґУ (IMBONGU, AU, AUA, AWA, IBO UGU, IMBO UNGO, IMBO UNGU, IMBONGGO, ISO 639-3: imo)

Мова імбонґу – це член групи кавґел підгалузі гаґен галузі чімбу-ваґгі трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 42,500 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRANKLIN, Karl J. & STEFANIW, Roman The 'Pandanus languages' of the Southern Highlands Province, Papua New Guinea – a further report. *Culture change, language change – case studies from Melanesia*, 1-6. *Pacific Linguistics C*, 120. Canberra: Australian National University. 1992.

ІМЕРАГУЕН (IMERAGUEN, IMRAGUEN, ISO 639-3: ime)

Мова імерагуен – це неklasифікована мова. Кількість мовців – 530 (2000 рік) в Ісламській Республіці Мавританія; кількість зменшується - переходять на мову гасанія.

ІМОНДСЬКА МОВА (IMONDA, ISO 639-3: imn)

Імондська мова – це член варіської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 250 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ІМРОЇНГ (IMROING, IMROIN, ISO 639-3: imr)

Мова імроінг – це член південно-західного відділу південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 560 (2007 рік) на Бабарських островах в Індонезії.

ІНАБАКНОНСЬКА МОВА (INABAKNON, АВАКНОН, АВАКНОН САМА, САПУЛ, САПУЛЕÑO, КАПУЛ, САМА, ISO 639-3: abx)

Інабакнонська мова – це член абакнонської групи сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 21,400 (2000 рік) у Республіці Філіппіни; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

JACOBSON, Marc R. & JACOBSON, Suzanne M. Sama Abaknon phonology, Philippine Journal of Linguistics 11(1): 32-44, 1980.

ІНАКЕАНОНСЬКА МОВА (INAKEANON, AKLAN, AKLANO, AKLANON, AKLANON-BISAYAN, PANAY, ISO 639-3: aki)

Інакеанонська мова – це член акланського підвідділу західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 395,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

JENSEN, Kristine & BARLAAN, Rodolfo R. A preliminary study of demonstratives in Aklanon narratives. Studies in Philippine Linguistics 9(1): 137-57, 1992.

ІНАНВАТАН (INANWATAN)

Мови інанватан – це підгалузь галузі південна птича голова трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: дуріянкере та суабо. Мовами інанватан говорять дещо більш як 1,100 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ІНАПАНГ (INAPANG, MIDSIVINDI, ISO 639-3: mzu)

Мова інапанг – це член підгалузі тамолан галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,830 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ІНАРИ СААМСЬКА МОВА (INARI SAAMI, ANAR, FINNISH LAPP, INARI LAPPISH, LAPP, SAAM, SAAME, SÁMI, SAMIC, SÄÄMI, SAMI D'INARI, INARISAMISCH, ИНАРИ-СААМСКИЙ, 伊纳里-萨米语, ISO 639-3: smn)

Інарі саамська мова – це член східної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2001 рік) у Фінляндській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

OLTHUIS, Marja-Liisa. Kielâoppâ. Inari : Sämitigge, 2000.

ІНГА (INGA, HIGHLAND INGA, INGA KICHWA , INKA KICHWA, ISO 639-3: inb)

Мова інга – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (2000 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LEVINSOHN, Stephen H. & TANDIOY JANSASOY, Francisco Inga. Lenguas indígenas de Colombia: una vision descriptiva, 121-34. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo, 2000.

ІНГА ДЖУНГЛІВ (JUNGLE INGA, INGANO, LOWLAND INGA, MOCOA, INGA KICHWA , INKA KICHWA, ISO 639-3: inj)

Мова інга джунглів – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11,200 (2007 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Una colección de narraciones indígenas. 1976. Provisional ed. S.l.: Instituto Lingüístico de Verano. 45 pages.

ІНГУСЬКА МОВА (INGUSH, GHALGHAY, INGUS, GALGAY, KISTI, KISTIN, ISO 639-3: inh)

Інгуська мова – це член вайнахської групи нахської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Кількість мовців – 413,000 (2002 рік) у Республіці Інгушетія Російської Федерації. На початку ХХ ст. інгуська мова отримала писемність на основі арабської абетки. Після 1917 року писемність було перевено на латиницю (у 1923—28 рр. використовували власне інгуську абетку, у 1928—37 рр. чечено-інгуську), нарешті 1938 року створено інгуську абетку на базі кирилиці.

Часткова література:

NICHOLS, Johanna Case in Ingush Syntax.

ІНГАЛІК (INGALIK)

Мови інгалік – це відділ підгрупи інгалік-коюкон атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – деґехітан. Говорять нею ще лиш 25 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ІНГАЛІК-КОЮКОН (INGALIK-KOYUKON)

Мови інгалік-коюкон – це підгрупа мов атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови у 2-х відділах:

- інгалік – 1 мова: дегехітан
- коюкон-голікачук – 2 мови: голікачук, коюкон.

Цими мовами говорять ще лиш несповна 140 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ІНДОАРІЙСЬКІ МОВИ (INDO-ARYAN)

Індоарійські мови (індійські) – це галузь індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належить 221 мова в 10-х підгалузях і 12 некласифікованих мов:

- домаакі – 1 мова: домаакійська;
- нурістанська – 6 мов: ашкунська, вайгальська, камвірійська, катійська, прасунійська, треґамійська;
- південна – 12 мов: 1 група, 1 окрема мова та 4 некласифіковані мови;
- північна – 22 мови в 4-х групах;
- північно-західна – 38 мов у 3-х групах;
- санскрит
- сингальсько-мальдівська – 3 мови: веддазька, мальдівська, сингальська;
- східна – 45 мов у 3-х групах та 6 некласифіковані мови;
- східно-центральна – 5 мов: авадгійська, баггельська, дганварська, фіджі-гінді, чгаттісгарійська;
- центральна – 76 мов у 8-х групах, 1 окрема мова та 5 некласифікованих мов;
- некласифіковані – 12 мов: андг, вааґрі-боолі, дарай, дганвар, канджарі, кумгалі, лагул-логар, мемоні, міна, од, палі, чіналі;

Індоарійськими мовами говорять 1,100,000,000 осіб у Республіці Індія, в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Іран, у Республіці Сербія, у Республіці Польща, в Чеській Республіці, у Фінляндській Республіці, в Сполученому Королівстві Велика Британія та Північна Ірландія, в Румунії, в Республіці Таджикистан, у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Республіці Фіджі, в Народній Республіці Бангладеш, у М'янма, в Республіці Суринам, в Ісламській Республіці Афганістан, в Україні, в Мальдівській Республіці та в Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка.

Часткова література:

CARDONA, George & DHANESH, Jain The Indo-Aryan Languages. Routledge, 2003.

KOBAYASHI, Masato & CARDONA, George Historical phonology of old Indo-Aryan consonants. Tokyo: Research Institute for Languages and Cultures of Asia and Africa, Tokyo University of Foreign Studies, 2004.

ІНДОЄВРОПЕЙСЬКІ МОВИ (INDO-EUROPEAN)

Індоєвропейські мови – це найпоширеніша мовна надродина на Землі. До неї належать 439 мов, у 9-х мовних родинах:

- албанська – 4 мови в 2-х галузях;
- балтійська – 3 мови в 2-х галузях;
- вірменська – 1 мова: вірменська;

- германська – 48 мов у 2-х галузях і 1 окрема мова;
- грецька – 6 мов у 2-х галузях;
- індоіранська – 310 мов у 2-х галузях і 2 некласифіковані мови;
- італійська – 42 мови в 2-х галузях;
- кельтська – 7 мов у 2-х галузях;
- слов'янська – 18 мов у 3-х галузях.

Індоевропейські мови (називані давніше теж індогерманськими) розповсюджені в Європі, на Іранській височині, в південній, південно-західній та центральній частині Азії, а згодом по всіх континентах світу. Ними розмовляють майже 2,725,000,000 осіб у світі. Їх поділяють теж на групу «сатем» і «центум», в залежності від того як змінився праіндоевропейський звук "k", порівняй число 100: в авестанській мові – satem (сатем), в латинській – centum (кентум). Існує думка, про приналежність індоевропейських мов разом з афразійськими, уральськими, алтайськими, дравідськими і картвельськими до ширшої сім'ї – до філума ностратичних мов (В. Ілліч-Світич).

Часткова література:

ДОРОШЕНКО, С.І. & ДУДИК, П.С. Вступ до мовознавства, Київ, 1974.

KÖBLER, Gerhard Indogermanisches Wörterbuch, 2000.

SCHALIN, Johan Lexicon of Early Indo-European Loanwords Preserved in Finnish. 2009.

ІНДОІРАНСЬКІ МОВИ (INDO-IRANIAN)

Індоіранські (часом їх звуть арійські) мови – це велика родина індоевропейської мовної родини. До неї входять 310 мов у 2-х галузях і 2 некласифіковані мови:

- індоарійська – 221 мова у 10-х підгалузях і 12 некласифікованих мов;
- іранська - 87 мов у 3-х підгалузях і 1 некласифікована мова;
- 2 некласифіковані мови: бадеська, луватська.

Говорять ними 1,200,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, у Республіці Індія, в Республіці Фіджі, в Ісламській Республіці Афганістан, у Мальдівах, у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка, в Султанаті Оман, у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Народній Республіці Бангладеш тощо.

ІНДОНЕЗІЙСЬКА МОВА (INDONESIAN, BAHASA INDONESIA, INDONÉSIEN, INDONESIA, INDONESISCH, ИНДОНЕЗИЙСКИЙ, 印尼语, ISO 639-3: ind)

Індонезійська мова – це член малайської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 22,800,000 (2000 рік) в Індонезії на островах Ява і Балі. Це офіційна мова (з 1945 року) і мова міжнаціонального спілкування в Індонезії. Індонезійська мова – це аглюнативна мова. Нові слова творяться через додавання афіксів, або сполучення двох слів в одне або через подвоєння слова. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

SODERBERG, Craig & OLSON, Kenneth S. Illustration of the IPA: Indonesian. Journal of the International Phonetic Association 38(2): 209-213, 2008.

SNEDDON, James Neil The Indonesian Language: Its History and Role in Modern Society. 2004.

MUNSYI, Alif Danya 9 dari 10 Kata Bahasa Indonesia adalah Asing. 2003.

ІНДОНЕЗІЙСЬКА БАДЖО (BAJAU INDONESIAN, BAJAW, BADJO, BAJAO, BAJO, BAYO, GAJ, LUAAN, LUTAOS, LUTAYAOS, ORANG LAUT, SAMA, TURIJE'NE, ISO 639-3: bdl)

Мова індонезійська баджо – це член підгрупи надбережна баджо групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 150,000 (2007 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

Часткова література:

MEAD, David & MYUNG-YOUNG, Lee Mapping Indonesian Bajau communities in Sulawesi. SIL Electronic Survey Reports 2007-019: 45 p. 2007.

ІНДО-ПОРТУГАЛЬСЬКА МОВА (INDO-PORTUGUESE, ISO 639-3: idb)

Індо-португальська мова – це член креольських мов, основаних на португальській. Термін індо-португальська не відноситься до однієї мови, а скоріше до групи креольських мов, основаних на португальській та розсіяних по всій Південній Азії. Кількість мовців – 4,940 (2006 рік) у Республіці Індія і 30 (1992 рік) у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка.

ІНДРІ (INDRI, YANDERIKA, YANDIRIKA, ISO 639-3: idr)

Мова індрі – це член гуртка індрі-тоґойо підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 700 у Південному Судані.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sundanese Languages 9: 175-183. 2004.

ІНДРІ-ТОґОЙО (INDRI-TOGOYO)

Мови індрі-тоґойо – це гурток підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: індрі та тоґойо. Цими мовами говорять 700 осіб у Південному Судані.

ІНЕБУ ОНЕ (INEBU ONE, AUNALEI, INEBU, ONELE, ONI, ISO 639-3: oin)

Мова інебу оне – це член підгалузі оне західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 1,300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ІНЕСЕЊО (INESEÑO, ISO 639-3: inz)

Мова інесеньо – це вже вимерлий член чумаської мовної родини. Нею говорили в південній частині штату Каліфорнія у Сполучених Штатах Америки.

ІНЛАНД ҐУЛФ (INLAND GULF)

Мови інланд ґулф – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 7 мов у 2-х підгалузях:

- іпіко – 1 мова: іпіко;
- минанібай – 6 мов: гойя гойя, гоягоя, карамі, минанібай, мубамі, фойя фойя.

Мовами інланд гулф говорять несповна 2,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

ІНЛАОД-ІТНЕГЬСЬКА МОВА (INLAOD ITNEG, TINGGIAN, TINGUIAN, ISO 639-3: iti)

Інлаод-ітнегська мова – це член ітнегського підгуртка калінга-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (2003 рік) у Республіці Філіппіни; діти щораз менше вживають цю мову.

ІНОКЕ-ЯТЕ (INOKE-YATE, INOKE, JATE, YATE, ISO 639-3: ino)

Мова іноке-яте – це член групи камано-ягерія ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

GIBSON, Gwen & McCARTHY, Joy compilers. Kanite and Inoke to English dictionary and English to Kanite and Inoke dictionary. [Manuscript] 71, 60 p. Created: 2003.

ІНОНГАНСЬКА МОВА (INONHAN, LOOCNON, LOOKNON, UNHAN, ONHAN, ISO 639-3: loc)

Інонганська мова – це член північно-центрального підвідділу західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 85,800 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ІНОРО-ҐУРАЗЬКІ МОВИ (tt-GROUP)

Іноро-ґуразькі мови – це відділ зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови: інорська, месканська, месмеська та себат-бет-ґуразька. Іноро-ґуразькими мовами говорять більш як 2,500,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ІНОРСЬКА МОВА (INOR, ENNEMOR, ISO 639-3: ior)

Інорська мова - це член іноро-ґуразького відділу зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 280,000 у центральній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія. В додатку до морфологічної складності притаманної всім семітським мовам, інорська мова має дуже складну морфофологію.

Часткова література:

CHAMORA, Berhanu & HETZRON, Robert Inor. Munich, 2000.

ІНПУЙ НАҒА (INPUI NAGA, INPUI, KABUI, KABUI NAGA, KAPWI, KOBOI, KUBAI, ISO 639-3: nkf)

Мова інпуй наҒа – це член підгрупи земе групи наҒа підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ІНТГА (INTHA, INNTHA, ISO 639-3: int)

Мова інтга – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 90,000 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ІНУЇТСЬКІ МОВИ (INUIT)

Інуїтські мови – це підгалузь ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: гренляндська інуктитут, західноканадська інуктитут, північно-аляська інупіятун, північно-західна аляська інупіятун та східноканадська інуктитут. Говорять ними 78,000 осіб у Канаді, в США та в Гренландії.

ІНЯПАРСЬКА МОВА (IÑAPARI, INAMARI, ISO 639-3: inp)

Іняпарська мова – це майже вимерлий член пуруської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 4 (1999 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. A sketch of Iñapari phonology. International Journal of American Linguistics 65: 1- 39, 1999.

ІПАЛАПА АМУСґО (IPALAPA AMUZGO, JNUNDA. ISO 639-3: azm)

Мова іпалапа амусґо – це член амусґонської галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 940 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ІПІКО (IPIKO, EPAI, HIGA, IPIKOI, ISO 639-3: ipo))

Мова іпіко – це член підгалузі іпіко галузі інланд ґулф трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців - 200 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ІПІКО (IPIKO)

Мови іпіко – це підгалузь галузі інланд ґулф трансновоґвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш 1 мова – іпіко. Цією мовою говорять 200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ІПІЛІ (IPILI, IPILI-PAIELA, IPILI-PAYALA, ISO 639-3: ipi)

Мова іпілі – це член підгалузі енґа енґанської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 26,000 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ІПСОРСЬКА МОВА (INGRIAN, IZHOR, IZHORIAN, INGERMANLANDIAN, INKEROISET, IŽORAN KEELI, INGRIEN, IŽORIANO, INGRISCH, ИЖОРСКИЙ, 英格里亚语, ISO 639-3: ize)

Іпсорська (іжорська) мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 360 (2002 рік) в європейській частині Російської Федерації, тільки старші віком особи.

ІПУЛО (IPULO, ASSUMBO, ASUMBO, BADZUMBO, ISO 639-3: ass)

Мова іпуло – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1990 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

STARR, Alan & REGNIER, Clark D. Tivoid survey. SIL Electronic Survey Reports 2008-022: 52 p.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-022>

ІР (IR, IN, YIR, ISO 639-3: irr)

Мова ір – це член центральної групи катуїської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,420 (2000 рік) у Лаосській Народній Республіці.

ІРАЙСЬКА МОВА (IRAYA, ISO 639-3: iry)

Ірайська мова – це член північномангійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

ІРАКВ (IRAQW, EROKH, IRAKU, KIIRAQW, MBULU, MBULUNGE, ISO 639-3: irk)

Мова іракв – це член південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має один діалект - аса, який може стати окремою мовою. Кількість мовців – 462,000 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Мова записується латиницею.

Часткова література:

MOUS, Maarten A grammar of Iraqw. Hamburg, 1993.

ІРАНСЬКІ МОВИ (IRANIAN)

Іранські мови – це галузь індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належать 87 мов у 2-х підгалузях, одна окрема та одна некласифікована мова:

- західна – 72 мови в 2-х групах;
- східна – 13 мов в 2-х групах;
- авестійська мова;
- некласифікована мова – тангшевійська.

Іранськими мовами говорять майже 100,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Афганістан, у Республіці Грузія, в Республіці Таджикистан, в Ісламській Республіці Іран, у Республіці Ірак, у Турецькій Республіці та в Республіці Азербайджан.

ІРАНУНСЬКА МОВА (IRANUN, ILANUN, ILLANUN, ILLANOAN, ILLANOON, IRANON MARANAO, IRANUM, LANOON, YLANOS, LANUN, ILLANOS, ISO 639-3: ill)

Іранунська мова – це член маранао-іранонської підгрупи данавської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – невідома в провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

McKAUGHAN, Howard P. An introduction to Iranum verb structure. Sabah Museum Journal 1(4): 46-91, 1999.

ІРАНШЕ (IRÁNTXE, IRANCHE, IRANXE, MÜNKÜ, MŶKY, IRANSHE, ISO 639-3: irn)

Мова іранше – це некласифікований член південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 190 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

ANONBY, Stan A report on the Irantxe and Myky. SIL Electronic Survey Reports 2009-006:11 p. 2009.

ІРАПУТУ (IRARUTU, ARGUNI BAY, IRAHUTU, IRUTU, KAITERO, KASIRA, ISO 639-3: irh)

Мова ірапуту – це член підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 6 або 7 діалектів. Кількість мовців – 4,000 (1987 рік) на Молуккських островах в Індонезії – 44 села. Користуються латиницею.

Часткова література:

MATSUMURA, Takashi Irarutu phonology. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 10: 37-74. 1991.

ІРАЯ-АГТА (MT. IRAYA AGTA, EAST, INAGTA OF MT. IRAYA, ITBEG RUGNOT, LAKE BUHI, RUGNOT OF LAKE BUHI EAST, ISO 539-3: atl)

Мова ірая-агта – це член нагського підвідділу надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців - 150 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ІРЕСІМСЬКА МОВА (IRESIM, BEDUBA, YERISIAM, ISO 639-3: ire)

Іресімська мова – це член іресімського підвідділу відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 70 (2000 рік) в Індонезії (Папуа).

ІРЕСІМСЬКІ МОВИ (IRESIM)

Іресімські мови – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – іресімська. Говорять нею ще лиш 70 осіб в Індонезії (Папуа).

ІРІґА-АґТА (Mt. IRIGA AGTA, LAKE BUHI WEST, Mt. IRIGA NEGRITO, SAN RAMON INAGTA, ISO 639-3: agz)

Мова іріґа-аґта – це член надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 1,500 (1979 рік) у Республіці Філіппіни.

ІРІґА-БІКОЛЬСЬКА (IRIGA BICOLANO, RIN̄KONĀDA, RINCONADA BICOLANO, ДИАЛЕКТ РИНКОНАДА, ИРИГА-БИКОЛЬСКИЙ, ISO 639-3: bto)

Іріґа-бікольська мова – це член надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 234,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ІРІґВЕ (IRIGWE, AREGWE, IDAFAN, IREGWE, KWAL, KWAN, KWOLL, MIANGO, NKARIGWE, NYANGO, RIGWE, ISO 639-3: iri)

Мова іріґве – це член південно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (1985 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ІРЛАНДО-НЕВІДОМА МОВА (IRISH-UNDOCUMENTED, SHELTA, CANT, GAMMON, IRISH TRAVELER CANT, SHELDROU, THE CANT, 雪尔塔语, ISO 639-3: sth)

Ірландо-невідомі мови (шелта) – це змішана мова: ірландська і невідомі. Кількість мовців – 6,000 в Ірландії. Це секретна мова, основана на ірландській (не циганській).

ІРЛАНДСЬКА ҐЕЛЬСЬКА МОВА (IRISH GAELIC, ERSE, GAELIGE, IRISH, GAÉLIQUE IRLANDAIS, IRLANDÉS, ИРЛАНДСКИЙ, 爱尔兰语, ISO 639-3: gle)

Ірландська ґельська мова – це член ґойдельської галузі кельтської родини індоевропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 260,000 (1983 рік) в Ірландії та 95,000 (2004 рік) у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. Користуються латиницею або ґельським варіантом латинського письма. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

DOHERTY, Cathal Clausal structure and the modern Irish copula. Syntax at Santa Cruz, vol. 1, 65-91. Santa Cruz: Syntax Research Center, University of California, 1992.

ІРОКЕЗЬКІ МОВИ (IROQUOIAN)

Ірокезькі мови – це мовна родина, до якої входять 9 мов у 2-х галузях:

- південноірокезька – 1 мова: черокі;
- північноірокезькі – 8 мов у 3-х підгалузях.

Ірокезькі мови – це мови тубильного населення Північної Америки, яке живе в резерватах у провінціях Онтаріо і Квебек у Канаді та в штатах Нью-Йорк та Оклахома в Сполучених Штатах Америки. Північноірокезькі мови поширені в районі озер Ері, Гурон, Онтаріо та вздовж течії річки Святого Лаврентія, а також південніше по атлантичному узбережжі США. Ними ще говорять майже 21,000 осіб. Ці мови є полісинтетичними. Розрізняють три граматичні категорії: іменник, дієслово і частка. Кожна мова має принаймні один носовий голосний звук.

Часткова література:

MITHUN, Marianne The Languages of Native North America. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

ІРУЛЬСЬКА МОВА (IRULA, ERUKALA, IRAVA, IRULAN, IRULAR, ILUAR MOZHI, IRULAVAN, IRULIGA, IRULIGAR, KAD CHENSU, KORAVA, 伊卢拉语, ISO 639-3: iru)

Ірульська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (2003 рік) в Індії. Користуються тамільським письмом.

ІСАБІ (ISABI, MARUHIA, ISO 639-3: isa)

Мова ісабі – це член групи ісабі ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців - 280 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ІСАБІ (ISABI)

Мови ісабі - це група мов ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова - ісабі. Цією мовою говорять 280 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ІСАКА (ISAKA, I'SAKA, KRISA, ISO 639-3: ksi)

Мова ісака - це член галузі кріса мовної родини ско. Кількість мовців – 420 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мова має 4 тони.

Часткова література:

DONOHUE, Mark & SAN ROQUE, Lila I'saka: a sketch grammar of a language of north-central New Guinea. Pacific Linguistics. 2004.

ИСАНЗУ (ISANZU, KINYIHANZU, KINYISANZU, ISO 639-3: isn)

Мова ісанзу – це неклассифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 32,400 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ИСАРОГ-АГТА (ISAROG AGTA, ISO 639-3: agk)

Мова ісарог-агта – це майже вимерлий член нагського підвідділу надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 6 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ИСЕБЕ (ISEBE, BALAHAIM, ISO 639-3: igo)

Мова ісебе – це член гумської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 910 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ИСЕВЕ-МАСІ (ICEVE-MACI, BACHEVE, BECHERE, BECHEVE, ICHEVE, OCEBE, OCHEBE, OCHEVE, UTSE, UTSER, UTSEU, ISO 639-3: bec)

Мова ісеве-масі – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1990 рік) у Республіці Камерун та 5,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ИСЕКІРІ (ISEKIRI, CHEKIRI, IRBOHO, ISELEMA-OTU, ISHEKIRI, ITSEKIRI, IWERE, JEKRI, SELEMO, SHEKIRI, WARRI, ISO 639-3: its)

Мова ісекірі – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 510,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Мову вивчають у початкових школах.

ИСІНАЙСЬКА МОВА (ISINAI, INMEAS, INSINAI, ISNAY, ISO 639-3: inn)

Ісінайська мова – це член ісінайського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,520 (1990 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

REID, Lawrence A. The central cordilleran subgroup of Philippine languages. *Oceanic Linguistics* XIII (1-2): 511-560, 1974.

ИСІНАЙСЬКІ МОВИ (ISINAI)

Ісінайські мови – це підвідділ центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До

цього підвідділу входить лиш одна мова – ісінайська. Говорять нею 5,500 осіб у Республіці Філіппіни.

ІСІРАВА (ISIRAWA, OKWASAR, SABERI, SAWERI, ISO 639-3: srl)

Мова ісірава – це член підгалузі ісірава галузі велика кверба мовної родини тор-кверба.

Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 1,800 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Користуються латиницею.

Часткова література:

OGURI, Hiroko Main verb forms in Isirawa narratives. Pacific Linguistics A 63: 131-38. 1985.

ІСІРАВА (ISIRAWA)

Мови ісірава – це підгалузь галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – ісірава. Цією мовою говорять 1,800 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ІСКОНАУА (ISCONAHUA, ISCOBAQUEBU ISO 639-3: isc)

Мова ісконауа – це вимираючий член північно-центральної галузі мовної родини пано.

Кількість мовців – 82 (2000 рік) у Республіці Перу.

Часткова література:

KENSINGER, Kenneth M. Panoan linguistic, folkloristic and ethnographic research: retrospect and prospect. South American Indian languages: retrospect and prospect, 224-85. Austin: University of Texas. 1985.

ІСЛАНДСЬКА МОВА (ICELANDIC, ÍSLENSKA, ISLANDAIS, ISLANDÉS, ISLÄNDISCH, ИСЛАНДСКИЙ, 冰岛语, ISO 639-3: isl)

Ісландська мова – це член західноскандинавської підгалузі північної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 230,000 (1980 рік) в Ісландії. Користуються латиницею з додатком деяких додаткових знаків. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

SCHOLTEN, Daniel Einführung in die isländische Grammatik. München: Philyra Verlag, 2000.

ІСНАґСЬКА МОВА (ISNAG, DIBAGAT-KABUGAO-ISNAG, ISNEG, MARAGAT, ISO 639-3: isd)

Існаґська мова – це член існаґського відділу каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1994 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

BARLAAN, Rodolfo R. Aspects of focus in Isnag. Linguistic Society of the Philippines, Special Monograph Issue, 43. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 1999.

ІСНАГСЬКІ МОВИ (ISNAG)

Існагські мови – це відділ кагаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: адасенська та існагська. Говорять ними 34,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ІСОКО (ISOKO, BIOTU, IGABO, SOBO, ISO 639-3: iso)

Мова ісоко – це член південно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 22 діалекти. Кількість мовців – 423,000 (2001 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ІСПАНСЬКА МОВА (SPANISH, CASTELLANO, CASTILIAN, ESPAÑOL, LENGUA ESPAÑOLA, ESPAGNOL, SPANISCH, ИСПАНСКИЙ, 西班牙语, ISO 639-3: spa)

Іспанська мова (еспанська, кастильська) – це член кастильського підгуртка західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 17 діалектів. Кількість мовців – 28,200,000 (1986 рік) у Королівстві Іспанія, 24,600 (1986 рік) у Князівстві Андорра, 33,000,000 (1995 рік) у Республіці Аргентина, 101,000 (2006 рік) у Беліз, 3,480,000 (1995 рік) у Багатонаціональній Республіці Болівія, 13,800,000 (1995 рік) у Республіці Чилі, 34,000,000 (1995 рік) у Республіці Колумбія, 3,300,000 (1995 рік) у Республіці Коста Ріка, 10,000,000 (1995 рік) у Республіці Куба, 6,890,000 (1995 рік) у Домініканській Республіці, 9,500,000 (1995 рік) у Республіці Еквадор, 5,900,000 (1995 рік) у Республіці Ель-Сальвадор, 11,500 (1993 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея, 4,670,000 (1995 рік) у Республіці Гватемала, 5,600,000 (1996 рік) у Республіці Гондурас, 86,200,000 (1995 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах, 20,000 (1993 рік) у Королівстві Марокко, 4,350,000 (1995 рік) у Республіці Нікарагуа, 2,100,000 (1995 рік) у Республіці Панама, 187,000 (2000 рік) у Республіці Парагвай, 20,000,000 (1995 рік) у Республіці Перу, 2,660 (1990 рік) у Республіці Філіппіни, 3,440,000 (1996 рік) в Асоційованій вільній державі Пуерто-Ріко, 4,100 (2004 рік) у Республіці Тринідад і Тобаго, 28,100,000 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки, 3,000,000 (1995 рік) у Східній Республіці Уругвай, 21,500,000 (1995 рік) у Боліварській Республіці Венесуела та якась кількість у Французькій Республіці та в Гібралтарі (анлійське володіння), разом більш як 520,000,000 осіб. Користуються латиницею.

Часткова література:

HERRERA, Guillermina & BLACKBURN, Linda Terminología lingüística inglés-español.

Guatemala: Instituto Lingüístico de Verano, 1980.

WATERS, Ann Programa de alfabetización para la transición del castellano al quechua. Estudios etno-lingüísticos II, 338-49. Documento de Trabajo, 23. Yarinacocha: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano, 1992.

ІСПАНО-КЕЧУА (SPANISH-QUECHUA, MEDIA LENGUA, ISO 639-3: mue)

Мова іспано-кечуа – це змішана мова: іспанська і кечуа. Кількість мовців – 1,000 (1999 рік) у Республіці Еквадор. Мова має граматичну систему кечуа і іспанську лексику.

ICTМУС-КОСОЛЕАКАКЕ (ISTHMUS-COSOLEACAQUE NAHUATL, COSOLEACAQUE AZTEC, NÁHUATL DEL ISTMO-COSOLEACAQUE, ISO 639-3: nhk)

Мова істмус-косолеакаке – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 5,140 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ICTМУС-МЕКАЯПАН (ISTHMUS-MECAYAPAN NAHUATL, ISTHMUS AZTEC-MECAYAPAN, NÁHUAT DE MECAYAPAN, ISO 639-3: nhx)

Мова істмус-мекаяпан – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

WOLGEMUTH, Carl Gramática Náhuatl (mela'tájtɔl) de los municipios de Mecayapan y tatahuicapan de Juárez, Veracruz (Segunda edición). Serie de gramáticas de lenguas indígenas de Mexico, 5. Coyoacán, D.F.: Instituto Lingüístico de Verano. xxi, 192 p. 2002.

ICTМУС-МИХЕ (ISTHMUS MIXE, EASTERN MIXE, GUICHICOVI MIXE, MIXE DEL ISTMO, ISO 639-3: mir)

Мова істмус-міхе – це член підгалузі східні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Довгі слова, багато афіксів.

Часткова література:

DIETERMAN, Julia Irene Secondary palatalization in Isthmus Mixe: a phonetic and phonological account. SIL e-Books, 11. (Dallas): SIL International, 2008.

<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=50951>

ICTМУС-ПАХАПАН (ISTHMUS-PAJAPAN NAHUATL, NÁHUAT DE PAJAPAN, ISO 639-3: nhp)

Мова істмус-пахапан – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

GARCÍA DE LEÓN, ANTONIO Pajapan, un dialecto mexicano del Golfo. México, D.F.: INAH. 1976.

ICTМУС САПОТЕК (ISTHMUS ZAPOTEC, ZAPOTECO DEL ISTMO, DIIDXAZÁ', ZAPOTÈQUE DE L'ISTHME, ISO 639-3: zai)

Мова істмус сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 85,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

PICKETT, VELMA B.; VILLALOBOS, Maria & MARLET, Stephen A. Zapoteco del Istmo (Juchitan). Ilustraciones foneticas de lengas ameridians, Versión preliminary, p. 11. Lima: SIL International and Universidad Ricardo Palma. 2008.

http://www.lengamer.org/publicaciones/trabajos/zapoteco_del_istmo_afi.pdf

ІСТРІОТСЬКА МОВА (ISTRİOT, 伊斯特拉语, ISO 639-3: ist)

Істріотська мова – це член італо-далматської групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у Республіці Хорватія. Правдоподібно, це архаїчна романська мова.

ІСТРО-РУМУНСЬКА МОВА (ISTRO ROMANIAN, ISTRO-ROMANIAN, VLĂȘEȘTE, RUMĂREȘTE, RUMÊRI-KUVINTA, ISTROROMÂNĂ, ISTRIO-ROUMAIN, ISTRORRUMANO, ИСТРОРУМЫНСКИЙ, 伊斯特拉-罗马尼亚语, ISO 639-3: ruo)

Істро-румунська мова – це член східної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 560 (1994 рік) у Республіці Хорватія (село Зеяне).

ІСУ (ISU, BIMBIA, ISUBU, ISUWU, SU, SUBU, ISO 639-3: szv)

Мова ісу – це член підгуртка дуала гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 800 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з широколужного відділу, якою теж говорять у Республіці Камерун.**

ІСУ (ISU, ISO 639-3: isu)

Мова ісу – це член підгуртка західні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,400 (1994 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з відділу банту, якою теж говорять у Республіці Камерун.**

ІСУМРУДСЬКІ МОВИ (ISUMRUD)

Ісумрудські мови – це група мов круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать три мови: брем, димір і малас. Ісумрудськими мовами говорять несповна 6,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ІТАВІТСЬКА МОВА (ITAWIT, ITAWES, ITAWIS, TAWIT, ISO 639-3: itv)

Ітавітська мова – це член ібанагського відділу кагаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 134,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Можливо, діалект малавеґ можна уважати окремою мовою.

ІТАЛІЙСЬКА МОВА (ITALIAN, ITALIANO, ISO 639-3: ita)

Італійська мова – це член італо-далматської групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 55,000,000 в Італійській Республіці, 19,600 (2001 рік) у Республіці Хорватія, 1,000,000 (1977 рік) у Французькій Республіці, 118,000 у Республіці Мальта, 25,000 (2004 рік) у Республіці Сан-Маріно, 4,010 (1991 рік) у Республіці Словенія, 471,000 (2000 рік) у Швейцарській Конфедерації та 1,000 (2004 рік) у Ватикані.

Часткова література:

ДОБРОВОЛЬСКАЯ, Ю. А. Практический курс итальянского языка. Москва, 2001.

MORGANA, S. Capitoli di Storia Linguistica Italiana. LED Edizioni Universitarie, Milano, 2003.

ІТАЛІЙСЬКІ МОВИ (ITALIC)

Італійські мови – це родина індоєвропейської мовної надродини. До цієї родини належать 42 мови у 2-х галузях:

- латино-фалісканська – 1 мова: латинська;
- романська – 41 мова в 3-х підгалузях.

Італійськими мовами говорять 715,000,000 осіб у Ватикані, в Грецькій Республіці, в Румунії, в Республіці Хорватія, в Італійській Республіці, в Королівстві Іспанія, у Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки, в Королівстві Бельгія, в Швейцарській Конфедерації, в Республіці Португалія, в Ізраїлі, в Мексиканських Сполучених Штатах та в країнах Центральної й Південної Америки.

ІТАЛО-ДАЛМАТСЬКІ МОВИ (ITALO-DALMATIAN)

Італо-далматські мови – це група мов західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов: істріотська, італійська, неаполітансько-калабреська, сицилійська та юдео-італійська. Цими мовами говорять в Італійській Республіці та в Республіці Хорватія.

ІТЕЛЬМЕНСЬКА МОВА (ITELMEN, ITELYMEM, КАМШАДАЛ, КАМЧАТКА, WESTERN ITELMEH, ИТЭНМЭН, ИТЕЛЬМЕНСКИЙ, 伊杰耳语, ISO 639-3: itl)

Ітельменська мова – це член південної галузі чукотко-камчатської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 380 на півострові Камчатка в Російській Федерації; кількість зменшується – переходять на російську мову. Користуються кирилицею. Мову вивчають у початкових школах.

ІТЕНЕ (ITENE, ITENEO, ITENEZ, MORE, ISO 639-3: ite)

Мова ітене – це вже вимерлий член галузі гвапоре мовної родини чапакура-ванам. Говорили нею в Багатонаціональній Державі Болівія. Користувалися латиницею. Перейшли на іспанську мову.

ІТЕРІ (ITERI, ALOWIEMINO, LYO, LARO, ROCKY PEAK, YINIBU, ISO 639-3: itr)

Мова ітері – це член арайської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 480 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ИТИК (ИТИК, BETEF, BORTO, ИТТИК, ИТТИК-TOR, ISO 639-3: itx)

Мова ітик – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 80 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії; у 2005 році не знайдено там ніодного мовця, хіба що кудись переселились.

ИТНЕГСЬКІ МОВИ (ITNEG)

Ітнегські мови – це підгурток калінга-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов: бінонган-ітнегська, інлаод-ітнегська, маенг-ітнегська, масадіт-ітнегська і моядан-ітнегська. Говорять ними 54,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ИТО (ИТО, ISO 639-3: itw)

Мова іто – це член підвідділу ібуоро відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ИТОН (ETON, ITON, ISO 639-3: eto)

Мова ітон – це член підгуртка явнде-фанг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 52,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

ИТОНАМА (ITONAMA, MACHOTO, SARAMO, ISO 639-3: ito)

Мова ітонама – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 10 (2000 рік) у Республіці Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

LICCARDI, Millicent R. & GRIMES, Joseph E. Itonama intonation and phonemes. Linguistics 38: 36-41, 1968.

ИТУ-МБОН-УЗО (ITU MBON UZO, ITU MBON USO, ITU MBUZO, ISO 639-3: itm)

Мова іту-мбон-узо – це член підвідділу ібуоро відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ИТУНДУХІЯ МІШТЕК (ITUNDUJIA MIXTEC, EASTERN PUTLA MIXTEC, MIXTECO DE SANTA CRUZ ITUNDUJIA, ISO 639-3: mce)

Мова ітундухія міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,080 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

ІФЕ (IFÉ, ANA, ANA-IFÉ, ANAGO, BAATE, EDE IFE, ISO 639-3: ife)

Мова іфе – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 102,000 (2002 рік) у Республіці Того та 80,000 (1990 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROBERTS, David L'orthographe du ton dans les langues béninoises. Atelier sur la revision des outils d'ecritures en langues nationaux béninoises du 29 au 31 mai 2008 á Lokosso au Bénin, 2008.

ІФО (IFO, УТАНА, ISO 639-3: iff)

Мова іфо – це вимерлий уже член ерромангського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею в Республіці Вануату.

ІФУГ'АВСЬКІ МОВИ (IFUGAW)

Іфугавські мови – це підгурток мов осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: амганад-іфугавська, батад-іфугавська, майояо-іфугавська і тувалі-іфугавська. Цими мовами говорять 260,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ІХТАТАН-ЧУХ (IXTATÁN CHUJ, CHUH, CHUHE, CHUJ DE SAN MATEO IXTATÁN, CHUJE, CHAPAI, ISO 639-3: cnm)

Мова іхтатан-чух – це член чухської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 22,100 (1991 рік) у Республіці Гватемала та 9,500 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

ІЦА (ITZA', ICAICHE MAYA, MAYA, PETÉN ITZA' MAYA, YACATEC MAYA, ISO 639-3: itz)

Мова іца – це майже вимерлий член мопан-іцької підгалузі юкатекської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 12 (1986 рік) у Республіці Гватемала.

Часткова література:

ULRICH, Matthew & SCHUMAN, Otto Alfabeto itzá. Alfabeto de las lenguas mayances, 59-61. Guatemala: Instituto Indigenista Nacional, 1977.

ІШІЛЬСЬКІ МОВИ (IXILIAN)

Ішільські мови – це група мов великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: авакатеко, коцальська, небахська та чахульська. Говорять ними 150,000 осіб у Республіці Гватемала.

ІШКАТЕК (IXCATEC, IXCATECO, XWJA, ISO 639-3: ixc)

Мова ішкатек – це член ішкатецької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 120 (1983 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова.

ІШКАТЕЦЬКІ МОВИ (IXCATECAN)

Ішкатецькі мови - це підгалузь пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – ішкатек. Цією мовою говорять 120 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ІШКАТЛАН МАСАТЕК (IXCATLÁN MAZATEC, MAZATECO DE SAN PEDRO IXCATLÁN, ISO 639-3: mzi)

Мова ішкатлан масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 10,600 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ІШТЕНКО ОТОМІ (IXTENCO OTOMI, SOUTHEASTERN OTOMÍ, HÑÄHNÜ, HÑÄHÑO, HÑOTHO, HÑÄHÜ, HÑÄTHO, YÜHÜ, YÜHMÜ, ÑÜHÜ, ÑÜTHÜ, ÑAÑHÜ, ISO 639-3: otz)

Мова іштенко отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 740 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

ІШТАЮТЛА МІШТЕК (IXTAYUTLA MIXTEC, MIXTECO DE SANTIAGO IXTAYUTLA, NORTHEASTERN JAMILTEPEC MIXTEC, ISO 639-3: vmj)

Мова іштаютла міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 5,500 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ІЯТМУЛ (IATMUL, BIG SEPIK, GERMA KWUDI, GERMA KWUNDI, NGERMA KWUNDI, ISO 639-3: ian)

Мова іятмул – це член галузі нду мовної родини сепік. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,440 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

STAALSEN, Philip. Clause relationships in Iatmul. Pacific Linguistics A 31: 45-69. 1972.

ІЯЮ (IYAYU, IDOANI, ISO 639-3: iya)

Мова іяю – це член підвідділу оссе північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродиною. Кількість мовців – 24,700 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ї

ї (YI)

Мови ї – це відділ північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 5 мов у 2-х підвідділах і 2 окремі мови:

- східні ї – 2 мови: налуо, насу;
- центральні ї – 1 мова: південна лолопо;
- мови: лаггуу, манці.

Мовами ї говорять більш як 480,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

їВАЙДЖАНСЬКІ МОВИ (YIWAIDJAN)

ївайджанські мови – це одна з родин австралійської мовної надродини. До неї належать 7 мов, згуртованих у 3-х галузях:

- амарагська - 1 мова: амараг;
- ївайджійська – 5 мов: вурругу, гаріг-ільгар, ївайджа, манангкарі та маунг;
- маргська – 1 мова: маргу.

Говорять ними ще лиш 400 осіб у Північній Території Австралії.

Часткова література:

EVANS, Nicholas Iwaidja mutation and its origin. Case, Typology and Grammar: In honor of Barry J. Blake. Amsterdam/Philadelphia, pp. 115-149, 1998.

їВАЙДЖІЙСЬКІ МОВИ (YIWAIDJIC)

ївайджійські мови – це одна з галузей ївайджанської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входять 5 мов: варрунгу, гаріг-ільгар, ївайджа, манангкарі та маунг. Говорять ними ще 390 осіб у Північній Території Австралії.

їВОМСЬКА МОВА (YIWOM, GERKA, GERKANCHI, GERKAWA, GURKA, ISO 639-3: gek)

ївомська мова – це член ївомської підгрупи групи ангас-герка гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 14,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

їВОМСЬКІ МОВИ (YIWOM)

ївомські мови – це підгрупа ангас-геркської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш 1 мова – ївомська. Говорять нею більш як 14,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

їДГГАСЬКА МОВА (YIDGHA, LUTKUHWAR, YIDGA, YUDGA, YUDGHA, یدغ, ISO 639-3: ydg)

їдггаська мова – це член памірської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 6,150 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ЇДИНСЬКА МОВА (YIDINY, BOOLBOORA, DEBA, ENEBY, GERRAH, GIJOW, GILLAH, GUWAMAL, IDIN IDINDJI, IDIN-WUDJAR, IDINJI, INDINDJI, JIDINDJI, KITVA, MAIMBIE, MUNGERA OHALO, PEGULLO-BURA, WARRA-WARRA, WARRYBOORA, WOGGIL, YETINJI, YIDDINJI, YIDIN, YIDINI, YIDINDJI, YITINTYI, YUKKABURRA, ISO 639-3: yii)

Їдинська мова – це майже вимерлий член їдинської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

ЇДИНСЬКІ МОВИ (YIDINIC)

Їдинські мови – це галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі зараховують тільки дві мови – діябугайська та їдинська. Говорять ними ще лише 15 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

ЇДИШ (YIDDISH)

Мови їдиш – це група мов горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоевропейської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: західна їдиш і східна їдиш. Ними говорять майже 1,800,000 осіб в Ізраїлі та в Федеративній Республіці Німеччина.

ЇЛЬ (YIL, ISO 639-3: yil)

Мова їль – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 2,470 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

MARTENS, Mary & TUOMINEN, Salme A tentative phonemic statement in Yil in West Sepik province. Phonologies of five P.N.G. languages, 29-48. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 19. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1977.

ЇМАС (YIMAS, ISO 639-3: yee)

Мова їмас – це член підгалузі караварі галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

FOLEY, William The Yimas Language of New Guinea. Stanford University Press. 1991.

ЇМЧУНґРУ НАґА (YIMCHUNGRU NAGA, TOZHUMA, YACHUMI, YANCHUNGER, YIMCHUNGER, YIMCHUNGRE, YIMCHUNGRU, ISO 639-3: yim)

Мова їмчунґру наґа – це член підгрупи ао групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 96,400 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ЇНБАВ КАРЕН (YINBAW KAREN, YEINBAW, YINBAW, ISO 639-3: kvu)

Мова їнбав карен – це член підгрупи каяг групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 7,300 (1983 рік) у М'янма.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ЇНГґАРДА (YINGGARDA, INGARA, INGARDA, INGARRA, INGARRAH, INGGARDA, INPARRA, JINGGARDA, KAKARAKALA, YINGKARTA, ISO 639-3: yia)

Мова їнґґарда – це майже вимерлий член їнґґардської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 (1981 рік) у Західній Австралії.

ЇНГґАРДСЬКІ МОВИ (YINGGARDA)

Їнґґардські мови – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До неї належать дві мови – нґарда та їнґґарда. Говорять ними ще лиш 5 або більш осіб у Західній Австралії.

ЇНДЖІБАРНДІ (YINDJIBARNDI, JINDJIBANDI, YINJTJIPARTNTI, ISO 639-3: yij)

Мова їнджібарнді – це член підгалузі надбережні нґаярда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 330 (1996 рік) у Західній Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЇНДЖІЛАНДЖІ (YINDJILANDJI, BULARNU, DHIDHANU, INJDJILADJI, ISO 639-3: yil)

Мова їнджіланджі – це вимерлий член підгалузі варлувара-тґава ваґая-варлуварійської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

ЇНСЬКА МОВА (YINE, CHONTAQUIRO, CONTAQUIRO, PIRA, PIRO, PIRRO, SIMIRANCH, SIMIRINCHE, ISO 639-3: pib)

Їнська мова – це член пуруської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: підмет, додаток, присудок. Користуються латиницею.

Часткова література:

MATTESON, Esther The Piro (Arawakan) language. University of California Publications in Linguistics, 42. Berkeley: University of California, 1965. Es la tesis para doctorado presentada en 1963 a la University of California, Los Angeles.

ЇНТАЛЕ КАРЕН (YINTALE KAREN, TALIAK, YANGATALET, YANGTADAI, YINTALE, YINTALET, ISO 639-3: kvy)

Мова інтале карен – це член підгрупи каяг групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у М'янма.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ЇНЧІЯ (YINCHIA, BLACK RIANG, RANEI, STRIPED KAREN, YINNET, ISO 639-3: yin)

Мова їнчія – це член підгрупи ріянґ західної групи палаунґської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2008 рік) у Республіці Союзу М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЇР-ЙОРОНТ (YIR YORONT, GWANDERA, JIR JORONT, KOKOMINDJEN, MANDJOEN, MILLERA, MUNDJUN, MYUNDUNO, YIR YIRONT, ISO 639-3: yiy)

Мова їр-йоронт – це вимираючий одинокий член їр-йоронтської підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15 (1991 рік) у штаті Квінсленд, Австралія.

Часткова література:

ALPHER, B. Yir-Yoront lexicon: sketch and dictionary of an Australian language. Berlin, 1991.

ЇР-ЙОРОНТСЬКІ (YIR YORONT)

Їр-йоронтські мови – це вимираюча підгалузь мов паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи належить тільки одна мова – їр-йоронт. Говорить нею ще лиш 15 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

ЇС (YIS, ISO 639-3: yis)

Мова їс – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 320 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 5 сіл; кожне село має свій діалект.

К

КААК (СААС, MOENEBENG, ISO 639-3: msq)

Мова каак – це член екстремнопівнічного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 890 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

КААМБА (КААМБА, КІКААМБА, ISO 639-3: xku)

Мова каамба – це член підгуртка конго гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 3,020 (2000 рік) у Республіці Конго.

КААН (КААН, КАН, LIBBO, LIBO, ISO 639-3: ldl)

Мова каан – це член гуртка лібо підвідділу юнгур відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 10,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КААНСА (КААНСА, GĀ, GAN, GANE, KAAN, KANSE, KĀASA, KAN, ISO 639-3: gna)

Мова каанса – це член підвідділу ган-доґосе південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1990 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

SHOWALTER, Stuart D. Ghost consonants: the glottal stop in Kaansa. Selected proceedings of the 37th Annual Conference on African Linguistics, 96-110. Somerville, MA: Cascadilla Proceedings Project. <http://www.lingref.com/cpp/acal/37/>

КААПОР (КААПОР, СААПОР, КА'АПОР, КААПОРТÉ, URUBÚ, URUBÚ-КААПОР, ISO 639-3: urb)

Мова каапор – це член підгалузі анамбе галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 800 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок і додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

КАКУМАСУ, James Y. Gramática gerativa preliminar da língua urubú. Série Lingüística 5: 171-97. 1976.

КАБА (КАВА, КАВВА, САРА, САРА КАБА, ISO 639-3: ksp)

Мова каба - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 72,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 11,000 (1971 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

Часткова література:

STALDER, Jürg & STALDER, Ruth Rapport d'enquête sociolinguistique: première evaluation parmi les Kaba. SIL Electronic Survey Reports 1999-005.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=1999-005>

КАБАЛАЙ (КАБАЛАЙ, ГАБЛАЙ, КАБА-ЛАЙ, КАБАЛАЙ, КАБАЛАЙЕ, КЕВ-КАЙЕ, ЛАЙ, ЛАЙ, ISO 639-3: kvf)

Мова кабай – це член ґабрі-тобанґської підгрупи кімре-тобанґської групи мір-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 17,900 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

НАММ, Cameron Sociolinguistic survey of the Kabalay language of Chad. N'Djaména, Chad: Association SIL, 2001.

КАБАРДИНЬСЬКА МОВА (КАБАРДИН, BESLENEI, EAST CIRCASSIAN, KABARD, KABARDINO-CHERKES, KABARDO-CHERKESS, UPPER CIRCASSIAN, KABARDIEN, SABARDIANO, KABARDINISCH, КЪЭБЪРДЕИБЪЭ, КАБАРДИНО-ЧЕРКЕССКИЙ, 卡巴尔达语, ISO 639-3: kbd)

Кабардинська (або черкеська) мова – це член черкеської підгалузі західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 520,000 (2002 рік) в європейській частині Російської Федерації (Кабардино-Балкарська Республіка, Адигейська Республіка та Карачаєво-Черкеська Республіка), 14,000 (2005 рік) у Федеративній Республіці Німеччина, 56,000 (2005 рік) у Гашемітському Королівстві Йорданія, 39,000 (2005 рік) у Сирійській Арабській Республіці та 1,000,000 (2005 рік) у Турецькій Республіці – разом 1,629,000 осіб. Користуються кирилицею. Мову вивчають у початкових та середніх школах. Кабардинська мова має дуже складну фонетичну систему: оригінальні кабардинські слова (незапозичені) мають лиш 2 голосні та біля 50 приголосних звуків.

Часткова література:

МАТАСОВИЇĆ, Ranco A Short Grammar of East Circassian (Kabardian). Zagreb, 2008.

КАБАТЕЙСЬКА МОВА (КАВАТЕІ, ISO 639-3: xkp)

Кабатейська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

КАБВА (КАБВА, ЕКІКАБВА, КІКАБВА, ISO 639-3: cwa)

Мова кабва – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,500 (2005 рік) у Республіці Танзанія.

КАБВАРІ (KABWARI, BWARI, ISO 639-3: kcw)

Мова кабварі – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

КАБЕКАР (CABÉCAR, CHIRRIÓ, ISO 639-3: cjp)

Мова кабакар – це член галузі таяманка чібчанської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 8,840 (2000 рік) у Республіці Коста-Ріка. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КАБЕНАВ (KABENAU)

Мови кабенав – це група мов підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: аравум, колом, лемію, пулабу та сирой. Мовами кабенав говорять дещо більш як 2,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАБИЛЬСЬКА МОВА (KABYLE, AMAZIGHT, TAMAZIGHT, TAQBAYLIT, CABILIO, KABYLISCH, КАБИЛЬСКИЙ, 卡拜尔语; 卡布列语, ISO 639-3: kab)

Кабильська мова – це член кабильської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 2,540,000 (1995 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці. Користуються арабським, латинським та старолівійським письмом.

Часткова література:

KAMAL NAÏT-ZERRAT Grammaire modern du kabyl, tajerrumt tartart n teqbaylit. Edition KARTHALA, 2001.

КАБИЛЬСЬКІ МОВИ (KABYLE)

Кабильські мови – це підгалузь північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – кабильська. Говорять нею 2,540,000 осіб в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

КАБІЄ (KABIYÉ, CABRAI, CABRAIS, KABRE, KABURE, KABYE, ISO 639-3: kbp)

Мова кабіє – це член східного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 700,000 (1998 рік) у Республіці Того, 30,000 (1991 рік) у Республіці Бенін та якась кількість у Республіці Гана. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROBERTS, David Visual crowding and the tone orthography of African languages. Written Language and Literacy 12(1): 140-155. 2009.

КАБІШІ (KABIXI, CABICHÍ, CABISHI, ISO 639-3: xbx)

Мова кабіші – це вже майже вимерлий член галузі гвапоре мовної родини чапакура-ванам. Кількість мовців – 100 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Можливо, мова сьогодні вже не існує.

КАБІЯО (QABIAO, BENDI LOLO, KA BAO, KA BIAO, LAQUA, LOLO, PEN TI, PU PÉO, PUBIAO, PUPEO, KABEO, 普标语, ISO 639-3: laq)

Мова кабіяо – це член підгалузі янг-біяо кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 307 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам і 3 старші особи в Китайській Народній Республіці.

КАБІЯРСЬКА МОВА (CABIYARI, CABIUARÍ, CAUYARÍ, CAVIYARI, KAUYARÍ, CUYARE, KAWILLARY, KAWIYARÍ, KAWIARÍ, KABIYARÍ, ISO 639-3: cbb)

Кабіярська мова – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 310 (2001 рік) у Республіці Колумбія.

КАБОЛА (KABOLA, ISO 639-3: klz)

Мова кабола – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,900 на Малих Зондських островах в Індонезії.

КАБОРЕ ОНЕ (KABORE ONE, AUNALEI, KABORE, ONELE, ONI, ISO 639-3: onk)

Мова каборе оне – це член підгалузі оне західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАБУВЕРДІАНСЬКА МОВА (KABUVERDIANU, BADIU, CABOVERDIANO, CRIOL, CRIOULO, KRIOL, KRIOULO, SAMPADJUDU, KRIOLU KABUVERDIANU, CRÉOLE DU CAP-VERT, KAPVERDISCH, ISO 639-3: kea)

Кабувердіянська мова – це член креольських мов, оснований на португальській. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 394,000 (1998 рік) у Республіці Кабо-Верде та багато в діаспорі, разом 954,000.

Часткова література:

GRAHAM, Steve & GRAHAM, Trina West Africa lusolexed creoles word list file documentation. SIL Electronic Survey Reports 2004-012. 24. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-012>

КАБУРІ (KABURI, ISO 639-3: uka)

Мова кабурі – це член західної групи підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 600 (1986 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КАБУТРАСЬКА МОВА (KABUTRA, NAT, NATRA, ISO 639-3: kbu)

Кабутраська мова – це член сансійського відділу гіндустанської підгрупи групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

КАВАЇСУ (KAWAIISU, ISO 639-3: xaw)

Мова каваясу – це вже майже вимерлий член південної групи нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 5 (2005 рік) у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

Часткова література:

ZIGMOND, Maurice L.; BOOTH, Curtis G. & MUNRO, Pamela Kawaiisu. A Grammar and Dictionary with Texts. Ed. Pamela Munro. University of California Publications in Linguistics Volume 119. Berkeley, California: University of California Press. 1991.

КАВАЛАНСЬКА МОВА (KAVALAN, CABARAN, KABALAN, KABARAN, KAMALAN, KAVANAN, KAVARAUAN, KBALAN, KIBALAN, KIWARAW, KIWARAWA, KUVALAN, KUVARAWAN, KUWARAWAN, KVALAN, SHEKWAN, KAVALANISCH, 噶玛兰语, ISO 639-3: ckv)Ž

Каваланська мова – це вимираючий член північної галузі східнотайванської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 24 (2000 рік) на острові Тайвань (Республіка Китай). Користуються латиницею.

Часткова література:

HSIEH, Fuhui & CHEN, Chihsin Nominalisation and relativisation constructions in Kavalan revisited. Tenth International Conference of Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International.

КАВАСКАР (QUAWASQAR, ALACALUF, ALACALUFE, HALAKWULUP, KAWESKAR, KAWESQAR, ISO 639-3: alc)

Мова каваскар – це вимираюча мова алакалуфської родини. Кількість мовців – 12 (2006 рік) у Республіці Чилі.

КАВАЧА (KAWACHA, KAWATSA, ISO 639-3: kcb)

Мова кавача – це вже майже вимерлий член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 12 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея; лиш старші віком особи.

КАВГЕЛ (KAUGEL, GAWIGL, KAKOLI)

Мови кавгел – це група мов підгалузі гаген галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: бо-унг, імбонгу та умбу-унгу. Мовами кавгел говорять майже 118,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

KABE (KAWE, ISO 639-3: kgb)

Мова каве – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (2001 рік) в Індонезії (Папуа).

KABET (KAVET, KHVEK, KOWET, KRAVET, ISO 639-3: krv)

Мова кравет – це член підгрупи брао-кравет західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,380 (2006 рік) у Республіці Камбоджа. Користуються хмерським письмом.

КАВІЛЛА (CAHUILLA, ISO 639-3: chl)

Мова кавілла – це вже майже вимерлий член підгрупи кавілла-купеньо купанської групи тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 14 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

Часткова література:

SAUVEL, Katherine Siva & MUNRO, Pamela Chem'ivillu' (Let's Speak Cahuilla), Los Angeles, American Indian Studies Center, University of California, 1982

КАВІЛЛА-КУПЕНЬО (CAHUILLA-CUPENO)

Мови кавілла-купеньо – це вже майже вимерла підгрупа купанської групи тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: кавілла і купеньо. Мовами кавілла-купеньо говорять ще тільки 14 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КАВІНЕНА (CAVINENA)

Мови кавінена – це група мов підгалузі кавінена-такана галузі араона-такана таканської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – кавінення. Цією мовою говорять 1,180 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

КАВІНЕНА-ТАКАНА (CAVINENA-TACANA)

Мови кавінена-такана – це підгалузь галузі араона-такана таканської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови в 2-х групах:

- кавінена – 1 мова: кавінення;
- властива такана – 3 мови: реесано, такана, торомоно.

Мовами кавінена-такана говорять 7,800 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

КАВІНЕНЯ (CAVINEÑA, ISO 639-3: cav)

Мова кавінення – це одинокий член групи кавінена підгалузі кавінена-такана галузі араона-такана таканської мовної родини. Кількість мовців - 1,180 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CAMP, Elizabeth L. Referentes de movimiento y ubicación en el discurso narrativo en cavineña. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 2: 81-122. 1982.

КАВКА (CAUCA, ISO 639-3: cca)

Мова кавка – це вже вимерлий член мовної родини чоко. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія.

КАВКАЗЬКІ МОВИ (CAUCASIAN)

Кавказькі мови – це умовна назва сукупності близько 40 місцевих (тубільних) мов Кавказу, який ще в античних часах звали «горою мов». Цими мовами говорить близько 8 мільйонів людей. Гіпотезу про об'єднання кавказьких мов з мовами семітськими, індоевропейськими, баскською мовою, бурушацькою мовою, шумерською мовою та іншими - не прийнято. Традиційно виділяють три групи кавказьких мов: абхазо-адизьку (900 тисяч мовців), картвельську (4 мільйони мовців) і нахсько-дагестанську (3 мільйони мовців). До абхазо-адизької групи належать мови: абхазька, абазинська, кабардинська (черкеська) і адизька. До картвельської групи належать мови: грузинська, лазька, мегрельська і сванська. До нахсько-дагестанської групи належать: чеченська, інгуська, бацбійська, аварська, гунзибська, хваршинська, цезька, гінуська, бежтинська, ахваська, андійська, багвалальська, ботлічійська, чамалинська, годоберинська, тиндійська, лакська, даргінська, агульська, арчинська, будуська, цахурська, хіналузька, лезгінська, рутульська, табасаранська та удінська. Найчисленнішими мовами з-поміж абхазо-адизької групи - кабардино-черкеська (560 тисяч мовців); з-поміж картвельської групи – грузинська (3½ мільйона мовців) і мегрельська (400 тисяч мовців); з-поміж нахсько-дагестанської – чеченська (900 тисяч мовців), аварська (560 тисяч мовців) і лезгінська (430 тисяч мовців). В долині ріки Андійська Койсу уздовж її 80-кілометрової течії зосереджені 13 малих мов – своєрідний дорогоцінний для науки мовний заповідник у гірському Дагестані. Найменші з них – годоберинська і бежтинська мають по 2½ тисячі мовців, хваршинська і арчинська по 1 тисячі мовців, гунзибська – 600 мовців, гінуська – 200 мовців. З точки зору формальної типології кавказькі мови мають чимало спільних рис. В цілому інвентар їхніх голосних звуків обмежений (за винятком деяких окремих мов нахсько-дагестанської групи, які мають до 24 голосних). Натомість розгалужені й багаті системи приголосних. Усі без винятку кавказькі мови мають характерні абруптивні приголосні p', t', k', часом g', x'. У словозміні й словотворі вживаються афіксальні засоби. Переважає аґлютинативний морфологічний тип (при наявності окремих флективних рис). Порядок слів – дієслівний присудок тяжіє до кінця речення, прямий додаток стоїть переважно перед присудком, а означення перед своїм означенням. У напрямі з заходу на схід спостерігається ступеневе зростання рис флективності, ускладнення системи відмін імен і навпаки, спрощення дієвідміни, скорочення словотвірних типів тощо. Майже в усіх кавказьких мовах поширена характерна двадцяткова система рахування. Структурні відмінності усіх трьох груп істотні. Абхазо-адизьким мовам властиве багатство приголосних (до 80 в недавно вимерлій убихській мові) і бідність голосних (усього 2). У граматиці – багатоособовість дієвідміни при недорозвиненості відміни. Для нахсько-дагестанських мов типова система іменних класів (від 2 до 8), морфологічні показники яких з'являються в усіх супровідних до імен частинах мови (дієсловах, прикметниках), також найбільша кількість відмінків (до 40!), чого немає в

жодній іншій мові світу. Специфічні риси картвельської групи: звичайна двоприголосна структура дієслівного кореня, різноманітність граматичної категорії стану перехідних дієслів та особливо висока насиченість слова приголосними, напр.: Мктварі = ріка Кура, брцхінвале = блискучий, вгрдзнобт = ми відчуваємо. Грузинська мова – єдина давньописемна мова з-поміж кавказьких (грузинське письмо).

Часткова література:

GEIGER Bernard Peoples and Languages of the Caucasus (1959)

DEETERS G., SOLTA G.R., and INGLISIAN Vahan Armenish und kaukasische Sprachen (1963)

КЛИМОВ, Г.А. Кавказские языки. Москва, 1965.

VOGT Hans Grammaire de la langue géorgienne (1971)

COLARUSO John The Northwest Caucasian Languages: A Phonological Survey (1988)

A Grammar of the Kabardian Languages (1992)

HASPELMATH Martin A Grammar of Lesgian (1993).

КАВКОМБАРАНСЬКІ МОВИ (КАУКОМБАРАН)

Кавкомбаранські мови – це підгрупа пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 4 мови: мала, мая, маяні та міяні. Кавкомбаранськими мовами говорять дещо більш як 10,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАВЛОНГ (KAULONG, KOWLONG, PASISMANUA, ISO 639-3: pss)

Мова кавлонг – це член підвітки пасісмануа вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

THROOP, Craig & ROOS, Malcolm D. Kaulong. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 2 p. 719-726. Trends in Linguistics Documentation, 10. Berlin/New York, 1995.

КАВРЕ (KAURE, KAREH, ISO 639-3: bpp)

Мова кавре – це член галузі кавре кавре-капорської мовної родини. Кількість мовців – 450 (1995 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DOMMEL, Peter R. Kaure kinship: Obligations, restrictions, and taboos. Kinship and social organization in Irian Jaya: A glimpse of seven systems, 93-120. International Museum of Cultures Publications, 32. Jayapura and Dallas, Cenderawasih University and Summer Institute of Linguistics, 1997.

КАВРЕ (KAURE)

Мови кавре – це галузь кавре-капорської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: кавре, косаре та нарав. Говорять ними 785 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. *Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples*. Canberra: Pacific Linguistics pp.15-66, 2005.

КАВРЕ-КАПОРСЬКІ МОВИ (KAURE-KAPORI)

Кавре-капорські мови – це мовна родина, до якої входять 4 мови в 2-х галузях:

- кавре – 3 мови: кавре, косаре, нарав;
- капорська – 1 мова: капаврі.

Цими мовами говорять 1,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. *Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples*. Canberra: Pacific Linguistics pp.15-66, 2005.

КАВРУ (KAURU)

Мови кавру – це підвідділ відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 13 мов: біна, воно, ґбірі-ніраґу, дунгу, кайві, кінуку, коно, курама, мала, рума, сурубу, туміта шува-замані. Цими мовами говорять більш як 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАГЕ (КАНЕ, ISO 639-3: hka)

Мова каве – це член підгуртка чаґа гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,700 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КАГУА (КАНУА, ANGANIWAI, ANGANIWEI, NARIHUA, WANONI, ISO 639-3: agw)

Мова кагуа – це член санкрістобальського гуртка малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,170 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

КАґАН-КАЛАґАНСЬКА МОВА (KAGAN KALAGAN, KAAGAN, KALAGAN KAGAN, ISO 639-3: kll)

Каґан-калаґанська мова – це член західного відділу мансаканської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі

малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1981 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

WENDEL, Dag & WENDEL, Asa Report on Kagan-Kalagan. SIL Electronic Survey Reports 2003-006. 2003.

КАҒАТЕ (KAGATE, KAGATE BHOTE, SHUBA, SHYUBA, SYUBA, ISO 639-3: syw)

Мова каґате – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,270 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванаґарським письмом. Тональна мова, Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HÖHLIG, Monika & HARI, Anna Maria Kagate phonemic summary. Kathmandu: Summer Institute of Linguistics and Institute of Nepal and Asian Studies. 78 p. 1976.

КАҒАЯНЕНСЬКА МОВА (KAGAYANEN, CAGAYANO, KAGAY-ANEN, KINAGAYANEN, ISO 639-3: cgc)

Каґаяненська мова – це член північної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни і збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

OLSON, Kenneth S. & MIELKE, Jeff Acoustic properties of the Kagayanen vowel space. Proceedings of the 16th International Congress of Phonetic Sciences, 845-848. Universität des Saarlandes, 2007.

КАҒАЯНСЬКІ МОВИ (CAGAYAN VALLEY)

Каґаянські мови – це підгрупа північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 11 мов у 2-х відділах:

- ібанаґська – 9 мов в одному підвідділі та 6 окремих мов;
- існаґська – 2 мови: адасенська, існаґська.

Каґаянськими мовами говорять більш як 720,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КАҒОМА (KAGOMA, AGOMA, GWONG, GYONG, KWONG, ISO 639-3: kdm)

Мова каґома – це член гіямського підвідділу північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

КАҒОРО (KAGORO, KAGOLO, KITA MANINKAKAN, ISO 639-3: xkg)

Мова каґоро – це член підгуртка західні мандінґ гуртка мандінґ підвідділу мандінґ-моколе відділу мандінґ-вай підгрупи мандінґ-джого центральної групи центрально-південно-

західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1998 рік) у Республіці Малі.

Часткова література:

SMELTZER, Brad Kagoro sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2001-007.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=1999-006>

КАҒУА (CAGUA, ISO 639-3: *cbn*)

Мова каґуа – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Республіці Колумбія.

КАҒУЛУ (KAGULU, CHIKAGULU, KAGURU, KIKAGURU, KIKALULU, KININGO, NORTHERN SAGARA, SOLWA, ISO 639-3: *kki*)

Мова каґулу – це член підгуртка гоґо гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 241,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

КАДАЙ (KADAI, ISO 639-3: *kzd*)

Мова кадай – це член відділу таліябо сульської підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австро-незійської мовної надродини. Кількість мовців – 350 (2000 рік) на Сульських островах і на острові Таліябо.

КАДАЙСЬКІ МОВИ (KADAI)

Кадайські мови – це галузь тай-кадайської мовної родини. До цієї галузі належать 14 мов у 3-х підгалузях:

- ге-чі – 5 мов: біла джелао, біла лачі, зелена джелао, лачі, червона джелао;
- ге-янґ – 1 мова: джелао;
- янґ-біяо – 8 мов в одній групі та 4 окремі мови.

Кадайськими мовами говорять більш як 100,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

КАДАРА (KADARA, ADARA, ISO 639-3: *kad*)

Мова кадара – це член північної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1972 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАДАРСЬКА МОВА (KADAR, KADA, ISO 639-3: *kej*)

Кадарська мова – це член малаяламського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,960 (2004 рік) в Індії; кількість зменшується.

КАДАРУ (KADARU, KADARO, KADERO, KADERU, KODHIN, KODHINNIAI, KODORO, ISO 639-3: kdu)

Мова кадару – це член підвідділу кадару-ггулфан відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 7,000 у Демократичній Республіці Судан.

КАДАРУ-ГГУЛФАН (KADARU-GHULFAN)

Мови кадару-ггулфан – це підвідділ відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 2 мови: ггулфан та кадару. Мовами кадару-ггулфан говорять 23,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

КАДДО (CADDO, CADDOE, KADO, KADONHADACHO, HASÍ:NAY, КАДДО, 卡多语, ISO 639-3: cad)

Мова каддо – це одинокий майже вимерлий член південної галузі каддоанської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 25 (1997 рік) у штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки; є намагання зберегти мову. Мова має 3 тони.

КАДДОАНСЬКІ МОВИ (CADDOAN)

Каддоанські мови – це майже вимерла мовна родина, до якої входять 5 мов у 2-х галузях:

- південна – 1 мова: каддо;
- північна – 4 мови в 2-х підгалузях.

Говорять ними ще лише 66 осіб у Сполучених Штатах Америки. Деякі мовознавці припускають, що каддоанські та ірокезькі мовні родини творять одну макросіуанську мовну родину; дехто до цієї макромови зараховує і алгонкську родину, але це все непідтверджені гіпотези.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian Languages. The historical linguistics of Native America. New York: Oxford University Press, 1997.

КАДЖАЛЬСЬКА МОВА (KAJALI, ISO 639-3: xkj)

Каджальська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

КАДЖАМАНСЬКА МОВА (KAJAMAN, KAYAMAN, KEJAMAN, ISO 639-3: kag)

Каджаманська мова – це член каджангської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

КАДЖАНГСЬКІ МОВИ (KAJANG)

Каджангські мови – це група меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи

належать 6 мов: букітанська, каджаманська, лагананська, секапанська, сіянська і укітська. Говорять ними 2,600 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

КАДІВЕО (KADIWÉU, CADUVÉO, EDIU-ADIG, MBAYA-GUAIKURU, ISO 639-3: kbc)

Мова кадівео – це член гвайкурської галузі матако-гвайкурської мовної родини. Кількість мовців – 1,590 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

GRIFFITHS, Glyn Dicionário da lingua Kadiwéu: Kadiwéu – Português, Português – Kadiwéu. Cuiabá, MT, Brazil: Sociedade Internacional de Lingüística, 2002.

КАДУ (KADU, ASAK, GADU, GEMAAN, KADO, KADU-GANAAN, KATO, KATU, KUDO, MAWTEIK, PUTEIK, SAK, THAT, THET, WONI, ISO 639-3: kdv)

Мова каду – це член підгрупи луїш групи джінгпо-луїш підгалузі джінгпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти; діалект канан дехто уважає окремою від каду мовою. Кількість мовців – 37,000 (2007 рік) у М'янма. Користуються латиницею і письмом міяо (поллард).

КАДУГЛІ-КРОНГО (KADUGLI-KRONGO)

Мови кадуглі-кронго – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать шість мов: канга, кача-кадуглі-мірі, кейга, кронго, туліші та тумтум. Мовами кадуглі-кронго говорять більш як 125,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

HALL, Edward & HALL, Marian Kadugli-Krongo. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 57-68.

КАДУО (KADUO, KHATU, 卡多语, ISO 639-3: ktp)

Мова кадуо – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 180,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці (кількість зростає) та 5,000 (1981 рік) у Лаоській Народній Республіці. Тональна мова (8 тонів). Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КАЄЛІ (KAYELI, CAELI, CAJELI, GAELI, KAJELI, ISO 639-3: kzl)

Мова каєлі – це майже вимерлий член каельського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова мала 3 головні діалекти. Кількість мовців – 3 (1995 рік) старші віком особи на острові Серам в Індонезії.

КАЄЛЬСЬКІ МОВИ (KAYELI)

Каельські мови – це вимираючий гурток мов нунусакуського підвідділу серамського відділу східно-центральної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної

надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – каелі. Говорять нею ще лиш 3 особи на острові Серам в Індонезії.

КАЄП (KAIEP, SAMAP, ISO 639-3: kbw)

Мова каєп – це член підгуртка кайріру гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАЖАКС (KAJAKSE, KADJAKSE, KAJESKE, KAWA TADIMINI, KUJARKE, MINI. ISO 639-3: ckq)

Мова кажакс – це член біргіт-торамської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1983 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MARTI, Marianne, MBERNODJI, Calvin & WOLF, Katharina L'enquete sociolinguistique des langues Birguit – Kadjakse – Masmadje du Chad. Electronic Survey Reports, 2007.

КАЖУН-ФРАНЦУЗЬКА МОВА (CAJUN FRENCH, ACADIAN, CADIEN, CAJAN, CAJUN, FRANÇAIS ACADIEN, FRANÇAIS CAJUN, LOUISIANA REGIONAL FRENCH, FRANÇAIS CADIEN, FRANÇAIS CADJIN, 卡真法语, 路易斯安那州法语, ISO 639-3: frc)

Кажун-французька мова – це член французького підгуртка ойльського гуртка рето-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 17,200 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість маліе – говорять нею тільки старші віком особи.

КАЗАСЬКА МОВА (KAZAKH, KAISAK, KAZAK, KOSACH, QAZAQ, KAZAKHI, QAZAQI, HAZAKE, KAZAX, KAZAJ(I)O, KASACHISCH, QAZAQ TILI, ҚАЗАҚ ТІЛІ, ҚАЗАҚША, КАЗАХСКИЙ, قازاق تىلى, 哈萨克语, ISO 639-3: kaz)

Казаська мова – це член арало-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,290,000 (1979 рік) у Республіці Казахстан, 2,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 1,250,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 3,000 (1982 рік) в Ісламській Республіці Іран, 182,000 (2001 рік) у Монголії, 600 (1982 рік) у Турецькій Республіці та 808,000 у Республіці Узбекистан. В Китаю та Ірані користуються арабським письмом, в Казахстані та Монголії – кирилицею, а в Туреччині – латиницею. Порядок слів у реченні: підмет, додаток, присудок.

КАЗУКУРУ (KAZUKURU, ISO 639-3: kzk)

Мова казукуру – це вимерлий член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу

західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на Соломонових Островах.

Часткова література:

DUNN, Michael & ROSS, Malcolm 'Is Kazukuru really non-Austronesian?' *Oceanic Linguistics* 46: 210-231. 2007.

КАЙЙ (KAIY, KAI, TAORI-KAIY, TAORI-KEI, TODI, ISO 639-3: tcq)

Мова кайй – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 220 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

КАЇМБЕ (KAIMBÉ, ISO 639-3: xai)

Мова каїмбе – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

FABRE, Alain Diccionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos: KAIMBÉ. 2005.

КАЇМБУЛАВА (KAIMBULAWA, ISO 639-3: zka)

Мова каїмбулава – це член мунійського гуртка підвідділу мунан осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної целебеської групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,200 (2005 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії – 2 села.

КАЇРІ (KAIRI)

Мови каїрі – це підгалузь турама-кокорійської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова: руму. Цією мовою говорять 1,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАЇТА (SANITA, SAITA)

Мови каїта – це група мов сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: майо, опата та які. Мовами каїта говорять майже 55,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах і в Сполучених Штатах Америки.

КАЙБОБО (KAIBOVO, KAIBUBU, ISO 639-3: kzb)

Мова кайбобо – це член східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 500 (1983 рік) на острові Серам в Індонезії.

КАЙВА (KAIWA)

Мова кайва – це підгурток південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – івал. Говорять нею 1,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з родини тупі.**

КАЙВА (KAIWA, CAINGUA, CAIUA, CAIWA, CAIWÁ, CAYUA, KAIQVA, KAYOVA, ISO 639-3: kgk)

Мова кайва – це член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 18,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 510 в Аргентинській Республіці. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з австронезійської родини.**

Часткова література:

BRIDGEMAN, *Loraine I.* Os parágrafos gramaticais, fonológicos y léxicais na língua Kaiwá. Fifty years in Brazil: a sampler of SIL work 1958-2008 (Um tributo aos povos indígenas: 50 anos da SIL Brasil), 71-106. Dallas, TX: SIL International. 2008.

КАЙВІ (KAIVI, KAIBI, ISO 639-3: kce)

Мова кайві – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,320 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАЙДІПАНГСЬКА МОВА (KAIDIPANG, DIO, KAIIPAN, KODIPANG, ISO 639-3: kzp)

Кайдіпангська мова – це член ґоронтальської підгрупи ґоронтало-монґондовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалектів. Кількість мовців – 25,700 (2004 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

КАЙКАДСЬКА МОВА (KAIKADI, KAIKADIA, KAIKAI, KOKADI, ISO 639-3: kep)

Кайкадська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 23,000 (2007 рік) в Індії.

КАЙКЕ (KAIKE, KHAMKURA, TARALI KHAM, ISO 639-3: kzq)

Мова кайке – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 790 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються тибетським письмом; письма такрі вже більш не вживають.

Часткова література:

GLOVER, *Warren W.* Cognate counts via the Swadesh list in some Tibeto-Burman languages of Nepal. Tone systems of Tibeto-Burman languages of Nepal 2: Lexical lists and comparative

studies, 23-130. Occasional Papers of the Wolfended Society on Tibeto-Burman Linguistics, 3:2. Urbana: University of Illinois Press. 1970.

КАЙКУ (KAIKU, IKAIKU, KAIKO, ISO 639-3: kka)

Мова кайку – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Республі Уганда та 4,500 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

КАЙЛА (KAYLA, KAYLIŃŃA, ISO 639-3: немає)

Мова кайла – це мертва мова, якою говорили ефіопські євреї (бета ізраїль). Її зараховують до середньої галузі кушитської родини афразійської мовної надродини.

КАЙЛІ-ДАА (KAILI DA 'A, BUNGGU, DA 'A, ISO 639-3: kzf)

Мова кайлі-даа – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 35,000 на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії; кількість мовців зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

BARR, Donald F. Realis-irrealis distinction in Da'a. Notes on Linguistics 27: 17-23, 1983.

КАЙЛІЙСЬКІ МОВИ (KAILI)

Кайлійські мови – це підгрупа мов північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 8 мов: барас, кайлі-даа, кайлі-ледо, кайлі-унде, лінду, мома, седоа і топойо. Говорять ними 300,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КАЙЛІ-ЛЕДО (KAILI LEDO, LEDO, PALOESCH, PALU, ISO 639-3: lew)

Мова кайлі-ледо – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 10 головних діалектів. Кількість мовців – 234,000 (1979 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

EVANS, Donna Causation in Kaili. Papers in Austronesian linguistics 3, 173-89. Pacific Linguistics A, 84. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 1996.

КАЙЛІ-ПАМОНСЬКІ МОВИ (KAILI-PAMONA)

Кайлі-памонські мови – це підгалузь целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 16 мов у 2-х групах:

- південна – 6 мов: 1 підгрупа і 3 окремі мови;
- північна – 10 мов у 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять більш як 450,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КАЙЛІ-УНДЕ (KAILI UNDE, BANAVA, BANAWA, ISO 639-3: unz)

Мова кайлі-унде – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1979 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КАЙНАНТУ (KAINANTU)

Мови кайнанту – це підгалузь галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 15 мов у 4-х групах та одна окрема мова:

- гадсуп-аюяна-ава – 7 мов: ава, авіяана, аґарабі, гадсуп, косена, онтену, усаруфа;
- камбайра – 1 мова: камбайра;
- овенія – 1 мова: овенія
- тайрора – 4 мови: бінумарієн, ваффа, південна тайрора, північна тайрора;
- кенаті.

Мовами кайнанту говорять майже 85,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАЙНАНТУ-ГОРОКА (KAINANTU-GOROKA, EAST HIGHLAND LANGUAGES)

Мови кайнанту-горока – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 29 мов у 2-х підгалузях:

- гороканська – 15 мов у 6-х групах;
- кайнанту – 14 мов у 4-х групах і одна окрема мова.

Мовами кайнанту-горока говорять більш як 380,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

КАЙНґАНґСЬКА МОВА (KAINGANG, BUGRE, CAINGANG, COROADO, COROADOS, KAINGÁNG, KANHGÁG, ISO 639-3: kgp)

Кайнґанґська мова – це член ге-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 25,285 у Федеральній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WIESERMANN, Ursula Learn that language – without using paper?. SIL Forum for Language Fieldwork 2008-006. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=50505>

КАЙНДЖІ (KAINJI)

Мови кайнджі – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 58 мов, згуртованих у 2-х підгрупах:

- західна – 27 мов у 7-ох відділах;
- східна – 31 мова у 3-ох відділах.

Мовами кайнджі говорять більш як 1,200,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАЙНДЖІ ЛЕЙК (KAINJI LAKE)

Мови кайнджі лейк – це відділ підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять дві мови: лару і лопа. Цими мовами говорять 10,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАЙОВА (KIOWA, CÁUIJO _:GÀ, 基奥瓦语, ISO 639-3: kio)

Мова кайова – це член галузі кайова-това кайова-таноанської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (2000 рік) у штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи.

Часткова література:

DAVIS, Irvine The Kiowa-Tanoan, Keresan, and Zuni languages. The languages of native America: Historical and comparative assessment, 390-443. Austin: University of Texas, 1979.

КАЙОВА АПАЧІ (KIOWA APACHE, PLAINS APACHE, ISO 639-3: apk)

Мова кайова-апачі – це вже майже вимерлий член кайова-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 18 (1990 рік) у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

КАЙОВА-АПАЧСЬКІ МОВИ (KIOWA-APACHE)

Кайова-апачські мови – це відділ мов південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – кайова-апачі. Говорять нею ще лиш 18 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КАЙОВА-ТАНОАНСЬКІ МОВИ (KIOWA TANOAN)

Кайова-таноанські мови – це індіанська мовна родина, до якої входить 6 мов у 2-х галузях:

- кайова-това – 2 мови: кайова, хемез;
- тева-тіва – 4 мови в 2-х підгалузях.

Кайова-таноанськими мовами говорять ще дещо більш як 6,200 осіб у південній частині прерій та в південно-західній частині Споручених Штатів Америки.

Часткова література:

HILL, Jane H. Northern Uto-Aztecan and Kiowa-Tanoan: Evidence of contact between the proto-Languages? International Journal of American Linguistics, 74 (2), 155-188, 2008.

КАЙОВА-ТОВА (KIOWA-TOWA)

Мови кайова-това – це галузь кайова-таноанської мовної родини. До цієї галузі входять 2 мови: кайова і хемез. Говорять ними 2,400 осіб у південній частині прерій Сполучених Штатів Америки.

КАЙОНГ (KAYONG, CA GIONG, KAGIUONG, KATANG, ISO 639-3: kxy)

Мова кайонг – це член відділу куа-кайонг східної підгрупи мов північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1981 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

КАЙОРТСЬКА МОВА (KAYORT, ISO 639-3: kyv)

Кайортська мова – це член бенгальсько-асамського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 22,000 (2002 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

КАЙРАК (KAIRAK, ISO 639-3: ckr)

Мова кайрак – це член галузі байнінг східної новобританської мовної родини. Кількість мовців – 750 (1988 рік) на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея.

КАЙРІРУ (KAIRIRU, ISO 639-3: kxa)

Мова кайріру – це член підгуртка кайріру гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАЙРІРУ (KAIRIRU)

Мови кайріру – це підгурток гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: каеп, кайріру, теребу. Говорять ними 3,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАЙРІРУ-МАНАМ (KAIRIRU-MANAM)

Мови кайріру-манам – це гурток шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 9 мов у 2-х підгуртках:

- кайріру – 3 мови: каеп, кайріру, теребу;
- манам – 6 мов: бієм, воґео, кис, манам, медебур, сепа.

Цими мовами говорять 17,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАЙРУЇ-МІДІКІ (KAIRUI-MIDIKI, CAIRUI, MIDIKI, ISO 639-3: krd)

Мова кайруї-мідікі – це член східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

КАЙС (KAIS, AISO, ATORI, KAMPUNG BARU, MINTAMANI, ISO 639-3: kzm)

Мова кайс – це член західної групи підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КАЙТАЗЬКА МОВА (KAYTAG, ISO 639-3: dar)

Кайтазька мова належить до даргінської групи нахо-дагестанських мов. Дехто вважає, що це не окрема мова, а діалект даргінської мови.

КАЙТЕТІЄ (KAYTETYE, GAIDIDJ, KAIDITJ, KAITITJ, KARTETYE, KARTIJI, KAYTEJ, KEYTEJ, KATISH, ISO 639-3: gbb)

Мова кайтетіє – це член араднської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 (1983 рік) у Північній Території в Австралії.

КАКА (САКА, ISO 639-3: ckh)

Мова кака – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1983 рік) у Республіці Камерун.

КАКАБАЙ (КАКАВАІ, IGORA, ISO 639-3: kqf)

Мова какабай – це член підгуртка какабай північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 900 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАКАБАЙ (КАКАВАІ)

Мови какабай – це підгурток північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови – давава та какабай. Говорять ними 3,400 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАКАБЕ (КАКАБЕ, FULAJON KAN, JON KULE, OUREKABAKAN, ISO 639-3: kke)

Мова какабе – це член гуртка моколе підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,100 (2006 рік) у Республіці Гвінея.

КАКАЛОШТЕПЕК МІШТЕК (CACALOXTEPEC MIXTEC, HUAJUAPAN MIXTEC, MIXTECO DE CACALOXTEPEC, ISO 639-3: miu)

Мова какалоштепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 850 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

MARLETT, Stephen A. Nasalization in Huajuapán Mixtec. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 38: 122-24. 1994.

КАКАНДА (KAKANDA, ADYAKTYE, AKANDA, NYABE, ISO 639-3: kka)

Мова каканда – це член підвідділу нупе відділу нупе-ґбагій підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАКАОПЕРА (CACAOPERA, ISO 639-3: ccr)

Мова какаопера – це вже вимерлий член місумальпанської мовної родини. Говорили нею в Республіці Ель Сальвадор.

КАКАУА (КАКАУНУА, САКАНУЕ, КАУКАУЕ, ISO 639-3: kbf)

Мова какауа – це вимерла мова з алакалуфської мовної родини, якою говорили в Чіле.

КАКВА (KAKWA, BARI KAKWA, KAKUA, KAKWAK, KWAKWAK, KÁKWĀ, ISO 639-3: keo)

Мова каква – це член підгрупи барі східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Немає великих діалектичних різниць. Кількість мовців – 130,000 (2002 рік) у Республіці Уганда, 20,000 у Демократичній Республіці Конго та 40,000 (1978 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

КАКВІНСЬКА МОВА (CAQUINTE, CACHOMASHIRI, CAQUINTE CAMPA, ROYENISATI, ISO 639-3: cot)

Каквінська мова – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2002 рік) у Республіці Перу, і збільшується. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

SWIFT, Kenneth E. Morfología del caquinte (arawack preandino). Serie Lingüística Peruana 25. Lima: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano, 1998.

КАКДЖІЯ-РОГЛАЙ (CACGIA ROGLAI, RA-GLAI, ISO 639-3: roc)

Какджія-роглай – це член підвідділу північні чам відділу хру-північний верховинної підгрупи чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

THURGOOD, Graham Sociolinguistics and contact-induced language change: Hainan Cham, Anong and Phan Rang Cham. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

КАКЕТ (QAQET, BAINING, KAKAT, МАКАКАТ, МАQAQET, ISO 639-3: byx)

Мова какет – це член галузі байнінг східної новобританської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,350 (1988 рік) на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LINDRUD, Stellan. The languages and communities of the Open Bay, Wide Bay and Southern Gazelle Peninsula region. Language, communication and development in New Britain, 159-83. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1980.

КАКИ-АЕ (КАКИ АЕ, LORABADA, LOU, РАЕРА ТАТІ, ТАТЕ, ТАТІ, ISO 639-3: tbd)

Мова каки-ае – це член підгалузі тате елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 510 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. A grammar sketch of the Kaki Ae language. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 39: 33-80. 1995.

КАКИГУМ (КАКИНУМ, ISO 639-3: kxe)

Мова какигум – це член відділу камбарі підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1996 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАКО (КАСО', КАСНАН', ISO 639-3: xkk)

Мова како – це член центральної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,370 (2007 рік) у Республіці Камбоджа. Дехто вважає, що цю мову слід зарахувати до північнобагнарської групи (К. Gregerson). **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

КАКО (КАКО, ДІКАКА, КАКА, МКАКО, НКОХО, ЯКА, МКАКА, ISO 639-3: kkj)

Мова како – це член підгуртка како гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2003 рік) у Республіці Камерун, 10,400 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 9,060 (2002 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австроазійської надродини.**

Часткова література:

ERNST, Urs Description tonologique de l'énoncé nominal associatif en kako. Tone in five languages of Cameroon, 29-60. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 102. Dallas: Summer Institute of Linguistics and University of Texas at Arlington, 1991.

КАКО (КАКО, А.90)

Мови како – це підгурток гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать три мови: како, квакум та пол. Мовами како говорять майже 175,000 осіб у Республіці Камерун.

КАКУА (CACUA, BÁDA, KÁKWA, MACU DE CUBEO, MACU DE DESANO, MACU DE GUANANO, ISO 639-3: cbv)

Мова какуа – це член макуської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 150 (1982 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок або додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

CATHCART, Marilyn E. Fonología del cacua. Sistemas fonológicos de idiomas colombianos 4, 9-45. Bogotá: Ministerio de Gobierno and Instituto Lingüístico de Verano, 1979.

КАКФЕМ-МУШЕРСЬКА МОВА (CAKFEM-MUSHERE, CHAKFEM, CHOKFEM, ISO 639-3: cky)

Какфем-мушерська мова - це член какфем-нґаського відділу анґаської підгрупи анґас-геркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

HANSFORD, Gillian F. Review of: Lyang lu, one thousand and one proverbs, idioms and sayings in Mushere (N.Nigeria), by Herrmann Jungrathmayr and Philibus I. Diyakal, 2008.

КАКФЕМ-НґАСЬКІ МОВИ (1)

Какфем-нґаські мови – це відділ анґаської підгрупи анґас-геркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: джортоська, какфем-мушерська, кофіярська, мваґавульська, мішипська та нґаська. Цими мовами говорять більш як 830,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАКЧІКЕЛЬ-КІЧЕ (CAKCHIQUEL-QUICHÉ, KAQCHIKEL-K'ICHE' MIXED LANGUAGE, CAUQUE MIXED LANGUAGE, ISO 639-3: ckz)

Мова какчікель-кіче – це змішана мова: какчікель і кіче. Кількість мовців – 2,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала.

Часткова література:

STEVENSON, Paul S. Santa Maria Cauque: a case of Cakchikel-Quiche language mixing. Serie gramatical = Grammar series, 5b. Guatemala City: Summer Institute of Linguistics, 1990.

КАКЧІКЕЛЬСЬКІ МОВИ (САКШІQUEL)

Какчікельські мови – це підгрупа кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї підгрупи належать 10 мов: західна какчікель, південна какчікель, південно-західна акатенанго, південно-західна епокапа, південно-центральна какчікель, північна какчікель, санта-марія-какчікель, санто-домінго-какчікель, східна какчікель та центральна какчікель. Какчікельськими мовами говорять 450,000 осіб у Республіці Гватемала.

КАЛАБАКАНСЬКА МОВА (KALABAKAN, KALABAKAN MURUT, TAWAU MURUT, TIDUNG, ISO 639-3: kve)

Калабаканська мова – це член тидонгського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 2,230 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

КАЛАБАРИ (KALABARI, ISO 639-3: ijn)

Мова калабарі – це член групи ібані-окріка-калабарі підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 258,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАЛАБРА (KALABRA, BERAUR, ISO 639-3: kzz)

Мова калабра – це член галузі західні птичі голови західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 3,290 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

Часткова література:

BERRY, Christine & BERRY, Keith A survey of some West Papuan phylum languages. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 4. S.l.: s.n. pages 25-80. 1987.

КАЛАґАНСЬКА МОВА (KALAGAN, ISO 639-3: kqe)

Калаґанська мова – це член західного відділу мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 21,400 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

Manga gogodanum nang manga Kalagan = Kalagan traditional stories, 2001 (у калаґанській мові).

КАЛАКТАНГ МОНПА (KALAKTANG MONPA, SOUTHERN MONPA, TSANGLA MONPA, 噶拉塘-门巴语, ISO 639-3: kkf)

Мова калактанг монпа – це некласифікований член тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (2005 рік) у Республіці Індія.

КАЛА-ЛАГ'АВ-Я (KALA LAGAW YA, KALA LAGAU LANGGUS, KALA LAGAW, KALA YAGAW YA, KALAW LAGAW YA, LANGUS, MABUIAG, YAGAR YAGAR, CENTRAL TORRES STRAIT, ISO 639-3: mwp)

Мова кала-лаг'ав-я – це одинокий член галузі кала-лаг'ав-я пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 930 (1996 рік) у штаті Квінсленд та на островах Торресової протоки в Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Користуються латиницею.

Часткова література:

KENNEDY, Rodney J. Phonology of Kala Lagaw Ya in Saibai dialect. Work Papers of Summer Institute of Linguistics, Australian Aboriginal Branch A, 5. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1981.

КАЛА-ЛАГ'АВ-Я (KALA LAGAW YA)

Мови кала-лаг'ав-я – це одна з 30 галузей пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входить тільки одна мова – кала-лаг'ав-я. Говорять нею ще 930 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

КАЛАМ (KALAM, AFORO, KARAM, ISO 639-3: kmh)

Мова калам – це член калам-кобонської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PAWLEY, Andrew Helter Skelter and ñugl ñagl: English and Kalam rhyming jingles and the psychic unity of mankind. A Mosaic of languages and cultures: studies celebrating the career of Karl J. Franklin, 273-293. SIL e-Books, 19. [Dallas]: SIL International. 2010.

<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52526>

КАЛАМ-КОБОНСЬКІ МОВИ (KALAM-KOVON)

Калам-кобонські мови – це підгалузь маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: абаґа, ганц, калам, кобон і таї. Ці мови відомі найменшою кількістю дієслів, нпр. мова кобон має 100-120 дієслів! Калам-кобонськими мовами говорять несповна 28,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАЛАМІЙСЬКІ МОВИ (KALAMIAN)

Каламійські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгалузі належать дві мови: агутайненська і каламіян-таґбанванська. Говорять ними 25,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КАЛАМІЯН-ТАГБАНВАНСЬКА МОВА (CALAMIAN TAGBANWA, ISO 639-3: *tbk*)

Каламіян-тагбанванська мова – це член каламіїської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 10,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни і збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

QUAKENBUSH, J. Stephen & RUCH, Edward R. Pronoun ordering in Kalamianic. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

КАЛАМСЕ (KALAMSÉ, KALEMSÉ, KALENGA, SÀMÒMÁ, ISO 639-3: *knz*)

Мова каламсе – це член північного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,570 (1985 рік) у Буркіна-Фасо та якась кількість у Республіці Малі.

КАЛАМСЬКА МОВА (KALAMI, BASHGHARIK, BASHKARIK, DIR KOHISTANI, DIRI, DIRWALI, GAAWRO, GARWA, GARWI, GAWRI, GOWRI, KALAMI KOHISTANI, KOHISTANA, KOHISTANI, ISO 639-3: *gwc*)

Каламська мова – це член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 40,000 (1987 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; DECKER, Sandra J. & HALLBERG, Daniel G. Languages of Kohistan. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 1. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

BAART, Joan L. G. Tone and song in Kalam Kohistani (Pakistan). On speech and language: studies for Sieb G. Nooteboom. Utrecht: Netherlands Graduate School of Linguistics, 2004.

КАЛАНАДСЬКА МОВА (KALANADI, ISO 639-3: *wkl*)

Каланадська мова – це член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 750 (1994 рік) в Індії.

КАЛАНґА (KALANGA, ВАКАА, CHIKALANGA, IKALANGA, KALANA, KANANA, МАКАЛАКА, SEKALAÑA, ТЖКАЛАНГА, WAKALANGA, WESTERN SHONA, КАЛАНГА, ISO 639-3: *kck*)

Мова каланґа – це член підгуртка шона гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 700,000 (2000 рік) у Республіці Зімбабве та 150,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

GARDNER, William L. Mutaçao consonantal nas línguas Shona. Trabalhos em Curso 2: 55-64, 2003.

КАЛАО (KALAO, KALAO TOA, ISO 639-3: kly)

Мова калао – це член калаоської групи воту-вольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1988 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КАЛАОСЬКІ МОВИ (KALAO)

Калаоські мови – це група мов воту-вольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать дві мови: калао і лайоло. Говорять ними лиш 1,300 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КАЛАПУЙСЬКІ МОВИ (KALAPUYAN)

Калапуйські мови – це вже майже вимерла підгалузь орегон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова - калапуя. Цією мовою говорить ще лиш 1 особа в Сполучених Штатах Америки.

КАЛАПУЯ (KALAPUYA, LUKAMIUTE, SANTIAM, WAPATU, ISO 639-3: kyl)

Мова калапуя – це вже майже вимерлий член калапуйської підгалузі орегон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 1 (1962 рік) у штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки. Перейшли на англійську мову.

КАЛАРКО (KALARKO, GALAAGU, KALAAKU, KALAKO, KALAKUL, MALBA, MALPA, ISO 639-3: kba)

Мова каларко – це вимерлий член підгалузі мирнінг південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

КАЛАСЬКА МОВА (KALASHA, KALASH, KALASHAMON, KELASH, KALASHA-MON, KALASHA-MONDR, KAFIRISTANI, ISO 639-3: kls)

Каласька мова – це член чітральської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,030 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TRAIL, Ronald L. Kalasha case-marking system. Proceedings of the second international Hindukush Cultural Conference. 149-58. Hindukush and Karakoram Studies, 1. Karachi: Oxford University Press, 1996.

КАЛЕНДЖИН (KALENJIN)

Мови календжин - це підгрупа південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи входить 14 мов в 4-х відділах:

- елгон – 2 мови: купсабіні, сабаот;

- нанді-марквета – 10 мов у 4-х підвідділах;
- окіек – 1 мова: окіек;
- покот – 1 мова: покот.

Мовами календжин говорять більш як 2,000,000 осіб у Республіці Уганда, в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Кенія.

КАЛІНґА-ІТНЕґСЬКІ МОВИ (KALINGA-ITNEG)

Калінґа-ітнеґські мови – це гурток північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього гуртка належать 14 мов у 2-х підгуртках:

- ітнеґський – 5 мов: бінонґан-ітнеґська, інлаод-ітнеґська, маенґ-ітнеґська, масадіт-ітнеґська, мюдан-ітнеґська;
- калінґський – 9 мов: банао-ітнеґська, бутбут-калінґська, лімос-калінґська, долішньотанудан-калінґська, лубуаґан-калінґська, мабака-калінґська, мадукаянґ-калінґська, південнокалінґська, горішньотанудан-калінґська.

Калінґа-ітнеґськими мовами говорять 130,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КАЛІНґСЬКІ МОВИ (KALINGA)

Калінґські мови – це підгурток калінґа-ітнеґського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього гуртка належать 9 мов: банао-ітнеґська, бутбут-калінґська, лімос-калінґська, долішньотанудан-калінґська, лубуаґан-калінґська, мабака-калінґська, мадукаянґ-калінґська, південнокалінґська і горішньотанудан-калінґська. Калінґськими мовами говорять майже 75,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КАЛІСПЕЛ-ПЕНД Д'ОРЕЙ (KALISPEL-PEND D'OREILLE, FLATHEAD-KALISPEL, KALISPEL-FLATHEAD, SALISH, SÉLIŠ, KALISPEL-SPOKANE-FLATHEAD, MONTANA SALISH, ISO 639-3: fla)

Мова каліспел-пенд д'орей – це вже майже вимерлий член південної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 64 (2005 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

КАЛІФОРНІЙСЬКІ МОВИ (CALIFORNIA)

Каліфорнійські мови – це відділ підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови у 2-х підвідділах:

- гупа – 1 мова: гупа;
- маттоле-вайлак – 3 мови: вайлак, като, маттоле.

Цими мовами говорять ще лиш 8 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КАЛІФОРНІЙСЬКО-ПЕНУТІЙСЬКІ МОВИ (CALIFORNIA PENUTIAN)

Каліфорнійсько-пенутійські мови – це вже майже вимерла галузь пенутійської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – вінту. Цією мовою говорять ще 5 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КАЛКОТСЬКА МОВА (KALKOTI, ISO 639-3: xka)

Калкотська мова – це член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; DECKER, Sandra J. & HALLBERG, Daniel G. Languages of Kohistan. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 1. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

КАЛКУТУНГ (KALKUTUNG, GALGADUNGU, GALGADUUN, KALKADOON, KALKATUNGU, KALKUTUNGU, ISO 639-3: ktg)

Мова калкутунг – це вимерлий член ґалґадунґської галузі пана-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд в Австралії.

КАЛЛАГАНСЬКІ МОВИ (KALLAHAN)

Каллаганські мови – це підгурток осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: каяпа-каллаганська, келеї-каллаганська і тинок-таллаганська. Цими мовами говорять 23,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КАЛМИЦЬКА МОВА (KALMYK-OIRAT, EUROPIAN OIRAT, KALMAK, KALMUCK, KHALLI, OIRAT, QALMAQ, VOLGA OIRAT, KALMOUK OĪRAT, KALMÜCKISCH, XINJIANG MONGOLIAN, ХАЛЬМГ КЕЛН, КАЛМЫЦКИЙ, ISO 639-3: xal)

Калмицька мова – це член ойрат-калмик-дархатської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 154,000 (2002 рік) в європейській частині Російської Федерації, 139,000 (1987 рік) у Китайській Народній Республіці та 206,000 у Монголії. Користуються модифікованою кирилицею в Російській Федерації, прийнятою 1924 року, але монгольським письмом у Китаю.

Часткова література:

БИТКЕЕВА, А. Н. Калмыцкий язык в современном мире. Москва, 2006.

КАЛОВ (KALOU, YAWA, ISO 639-3: ywa)

Мова калов – це член галузі тама мовної родини сепік. Кількість мовців – 1,370 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАЛО-ФІНСЬКОРОМСЬКА МОВА (KALO FINNISH ROMANI, FÍNTIKA RÓMMA, GYPSY, ROMANÓ KALÓ, ISO 639-3: rmf)

Кало-фінськоромська мова – це член північної підгрупи ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2001 рік) у Фінляндській Республіці та 1,590 (2000 рік) у Королівстві Швеція.

Часткова література:

HIGGIE, Brenda Lanel Proto-Romanes Phonology. Ph. D., University of Texas at Austin, 1984.

КАЛУЛІ (KALULI, BOSAVI, ISO 639-3: bco)

Мова калулі – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GROSH, Sylvia & GROSH, Andrew Organised phonology data supplement: Kaluli language. Phonological descriptions of PNG languages, 57-74. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. 2005.
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=48159>

КАЛУМΠΑЊСЬКА МОВА (KALUMPANG, GALUMPANG, MA'KI, MAKI, MAKKI, MANGKI, MANGKIR, ISO 639-3: kli)

Калумпангська мова – це член тораджа-саданської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

КАЛУЯНСЬКА (CALUYANUN, CALUYANEN, CALUYANHON, CALUYANON, ISO 639-3: clu)

Калуянська мова – це член західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 30,000 (1994 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

TITRUD, Kermit Participant identifications in Caluyanen. Studies in Philippine Linguistics 3(1): 17-23, 1979.

КАМ (КАМ, NYINGWOM, NYIWOM, YIMWOM, ISO 639-3: kdx)

Мова кам – це член відділу кам підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАМ (КАМ)

Мови кам – це відділ підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – кам. Цією мовою говорять 5,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАМАЙО (KAMAYO, KINAMAYO, ISO 639-3: *kyk*)

Мова камайо – це член північного відділу мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,570 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

КАМАКАН (КАМАКАН, EZESHIO, ISO 639-3: *vkm*)

Мова камакан – це вже вимерлий член камаканської галузі макро-геської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

КАМАКАНСЬКІ МОВИ (КАМАКАН)

Камаканські мови – це вже вимерла галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належала лиш одна мова – камакан. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

КАМАНГ' (KAMANG, WAISIKA, WOISIKA, ISO 639-3: *woi*)

Мова каманг' – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 6 діалектів; можливо, деякі з них є окремими мовами. Кількість мовців – 16,500 на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

GASAWAY, *Eileen* Review of: Woiskia II: Phonemics, by W. A. L. Stokhof. *Kivung* 12: 212-15. 1980.

КАМАНО (КАМАНО, КАМАНО-КАФЕ, ISO 639-3: *kbq*)

Мова камано – це член групи камано-ягерія гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 63,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PAYNE, *Audrey* A distribution statement of Kamano phonemes. [Manuscript] 10 p. Available: 2007; Created: 1964. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=49242>

КАМАНО-ЯГАРІЯ (КАМАНО-YAGARIA)

Мови камано-ягерія - це група мов гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать п'ять мов: іноке-яте, камано, каніте, кеягана та ягарія. Мовами камано-ягарія говорять майже 115,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАМАНТАН (КАМАНТАН, ANGAN, КАМАНТОН, ISO 639-3: *kci*)

Мова камантан – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1972 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАМАРА (KAMARA, ISO 639-3: jmr)

Мова камара – це член південно-східного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2003 рік) у Республіці Гана; кількість зростає.

КАМАРИН-АГТА (CAMARINES NORTE AGTA, ABIYAN, MANIDE, ISO 639-3: abd)

Мова камарін-агта – це член умірай-думагетської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 150 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

КАМАРІАН (KAMARIAN)

Мови камаріан – це вимираюча галузка підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належить лиш одна мова – камаріан. Говорять нею ще лиш 10 осіб на острові Серам в Індонезії.

КАМАРІАН (KAMARIAN, KAMARIANG, SERUAWAN, ISO 639-3: kzx)

Мова камаріан – це майже вимерлий член галузки камаріан підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії.

КАМАРСЬКА МОВА (KAMAR, ISO 639-3: keq)

Камарська мова – це некласифікований член дравідської мовної родини. Кількість мовців – 40,000 (2003 рік) в Індії. Можливо, це індоарійська мова.

КАМАРУ (KAMARU, ISO 639-3: kgx)

Мова камару – це член воліо-камаруської групи воту-вольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 3,500 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КАМАСА (KAMASA, ISO 639-3: klp)

Мова камаса – це вже майже вимерлий член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 7 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАМАСАВ (KAMASAU, WAND TUAN, ISO 639-3: kms)

Мова камасав – це член марієнберзької галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 960 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

SANDERS, Arden G. & SANDERS, Joy Kamasau orthography. Studies in Melanesian orthographies, 77-98. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 33. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1987.

КАМАСИНСЬКА МОВА (KAMAS, KAMASSIAN, ISO 639-3: xas)

Камасинська мова – це вже вимерлий член самодійської (самоїдної) галузі уральської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Цією мовою говорили в азійській частині Російської Федерації. Останній мовець помер 1989 року.

КАМАЮРА (KAMAYURÁ, SAMAIURA, KAMAIURÁ, KAMAYIRÁ, ISO 639-3: kay)

Мова камаюра – це член підгалузі камаюра галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців - 360 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

SEKI, Lucy Gramática do Kamaiurá, Língua Tupi-Guarani do Alto Xingu. 482 pages + 17 color photo album. Editora UNICAMP and São Paulo State Official Press. 2000.

КАМАЮРА (KAMAYURÁ, SUBGROUP VII)

Мови камаюра – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї галузі належить лиш 1 мова: камаюра. Цією мовою говорять 360 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

КАМБА (КАМБА, САМБА, ISO 639-3: xba)

Мова камба – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

КАМБА (КАМБА, КЕКАМБА, КІКАМБА, 卡姆巴语, 坎巴语, ISO 639-3: kam)

Мова камба – це член підгуртка кікую-камба гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 3,960,000 у Республіці Кенія; кількість зростає. Користуються латиницею. **Не змішувати її з некласифікованою мовою такої ж назви.**

КАМБАЙРА (КАМБАЙРА, ISO 639-3: kyy)

Мова камбайра – це член групи камбайра підгалузі кайнанту галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 140 (1971 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАМБАЙРА (КАМБАЙРА)

Мови камбайра – це група мов підгалузі кайнанту галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – камбайра. Цією мовою говорять ще 140 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАМБАРИ (КАМВАРИ)

Мови камбарі – це відділ підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: баангі, какігум, тсікімба, тсішінгіні, тсуваді та чішінгіні. Цими мовами говорять майже 500,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАМБАТА (DONGA, КАМВАРА, КАМБАТА, КАМБАТТА, КЕМАТА, КЕМБАТА, ISO 639-3: ktb)

Мова камбата – це член гірської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 570,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Мова має багато дієслівних афіксів. Користуються ефіопським або латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TREIS, Yvonne A Grammar of Kambaata – Part 1: Phonology, Normal Morphology and Non-verbal Predication. Köln, 2008.

KORHONEN, Elsa; SAKSA, Mirja & SIM, Ronald J. A dialect study of Kambaata-Hadiyya (Ethiopia), part 1 & 2. Afrikanische Arbeitspapiere 5 & 6, 1986.

КАМБЕРА (КАМБЕРА, EAST SUMBA, EAST SUMBANESSE, HILU HUMBA, HUMBA, OOST-SUMBAAS, SUMBA, SUMBANESSE, ISO 639-3: xbr)

Мова камбера – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 235,000 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

КАМБЕРАВ (КАМБЕРАУ, ІРІА, КАМКБРАУ, КАМРАУ, ISO 639-3: irx)

Мова камберав – це член підгалузі сабакор галузі аснат-каморо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,570 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КАМБІВА (КАМБІВА́, САМБІОА́, ISO 639-3: xbw)

Мова камбіва – це вже вимерла неklasифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

Часткова література:

FABRE, Alain Kambiwá (Diccionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos). 2005.

КАМБОТ (КАМВОТ)

Мови камбот – це галузь мовної родини раму-долішні сепик. До цієї галузі входить лиш одна мова – ап-ма. Цією мовою говорять 7,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

KAMBE (KAMWE, HIGGI, HIGI, HIJI, VACAMWE, ISO 639-3: hig)

Мова камве – це член бана-психійської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 300,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

MOHRLANG, Roger Higi phonology. Studies of Nigerian Languages, 2. Zaria: Institut of Linguistics and Centre for the Study of Nigerian Languages, 1972.

KAMVIRIЙСЬКА МОВА (KAMVIRI, KAMDESHI, KAMIK, LAMERTIVIRI, SHEKHANI, ISO 639-3: xvi)

Камвірійська мова – це член нурістанської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1973 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 2,000 (2004 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

КАМЕРУНСЬКА МАМБІЛА (CAMEROON MAMBILA, BANG, BEA, BLE, JULI, LAGUBI, MAMBERE, MAMBILLA, NOR, TAGBO, TONGBO, TORBI, ISO 639-3: mcu)

Мова камерунська мамбіла – це член гуртка мамбіла підвідділу мамбіла-конджа мамбіло-їдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1990 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

PERRIN, Mona Rheme and focus in Mambila. Discourse features of ten languages of West Central Africa. 231-41. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 119. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington, 1994.

КАМЕРУНСЬКИЙ ПІДЖИН (CAMEROON PIDGIN, CAMEROON CREOLE ENGLISH, WES COS, CAMEROONIAN CREOLE, KAMTOK, ISO 639-3: wes)

Мова камерунський піджин – це член підгалузі кріо атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – не визначена у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOUTWELL, Katrina An assessment of the creolization of Cameroon Pidgin English. Notes on Sociolinguistics 6: 49-58, 2001.

КАМЕРУНСЬКІ МОВИ (CAMEROON)

Камерунські мови – це підвідділ джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької

родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать три мови: мбонґа, наґумі та нґонґ. Цими мовами говорять менше ніж 1,500 осіб у Республіці Камерун.

KAMI (KAMI, KIKAMI, ISO 639-3: kcu)

Мова камі – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 16,400 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з нупоїдної групи.***

KAMI (KAMI, ISO 639-3: kmi)

Мова камі – це член підвідділу нупе відділу нупе-ґбаґій підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з бантоїдної групи.***

KAMLING' (CAMLING, CHAMLING, CHAMLINGE RAI, RODONG, ISO 639-3: rab)

Мова камлінґ – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

KAMO (KAMO, KAMU, MA, NUBAMA, NYIMA, ISO 639-3: kcq)

Мова камо – це член гуртка авак підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Існують 5 початкових і 1 середня школа.

KAMORO (KAMORO, KAMORA, KAOKONAU, LAKANIA, MIMIKA, MUKAMUGA, NAFARPI, NAGRAMADU, NEFARPI, NEFERIPI, UMAR, UMARI, ISO 639-3: kgq)

Мова каморо – це член підгалузі каморо галузі асма-каморо трансновогвінейської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців - 8,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

KAMORO (KAMORO)

Мови каморо – це підгалузь галузі асма-каморо трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – каморо. Цією мовою говорять 8,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

КАМПАЛАГІЙСЬКА МОВА (CAMPALAGIAN, TALLUMPANUAE, TASING, TJAMPALAGIAN, ISO 639-3: cml)

Кампалагійська мова – це член бугійської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1986 рік) у провінції Сулавесі (острів Целебес) у Республіці Індонезія та якась кількість у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

STRØMME, Kåre & VALKAMA, Kari UNHAS-SIL sociolinguistic survey: Kabupaten Polewali Mamasa, southwestern section and Kabupaten Majene. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 5: 59-98, 1987.

КАМПІДАНСЬКА МОВА (CAMPIDANESE SARDINIAN, CAMPIDANESE, CAMPIDESE, SARDU, SOUTH SARDINIAN, 萨丁尼亚-坎皮达诺语, ISO 639-3: sro)

Кампіданська мова – це член сардинської групи південної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 345,000 (2000 рік) в Італійській Республіці (південна Сардинія). Користуються латиницею.

КАМСАСЬКА МОВА (CAMSÁ, CAMĚNTSĚÁ, COCHE, КАМЕМТХА, KAMSA, KAMSE, SIBUNDOY, ISO 639-3: kbh)

Камсаська мова – це мовний ізолят. Кількість мовців – 4,770 (2007 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOWARD, Linda Esquema de los tipos de párrafo en camsá. Estudios en camsá y catío, 1-67. Serie Sintáctica, 4. Bogotá: Ministerio de Gobierno, 1977.

КАМ-СУЙСЬКІ МОВИ (КАМ-SUI, DÒNG-SHŪI, 侗水語支)

Кам-суйські мови – це підгалузь кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгалузі належать 12 мов: ай-чам, біаю, канг, као міаю, мак, маонан, мулам, південна донг, північна донг, суї, тен і чадонг. Кам-суйськими мовами говорять більш як 2,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Лаоській Народній Республіці.

Часткова література:

LI, Jinfang Chadong, a Newly-Discovered Kam-Sui Language in Northern Guangxi. The Tai-Kadai languages, 596-620. New York: Routledge. 2008.

КАМ-ТАЙСЬКІ МОВИ (КАМ-TAI)

Кам-тайські мови – це галузь тай-кадайської мовної родини. До цієї галузі належать 76 мов у 3-х підгалузях:

- бе-тайська – 63 мови в 2-х групах;
- кам-суйська – 12 мов: ай-чам, біаю, канг, као міаю, мак, маонан, мулам, південна донг, північна донг, суї, тен, чадонг;
- лаккія – 1 мова: лаккія.

Кам-тайськими мовами говорять майже 79,500,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Китайській Народній Республіці, у Королівстві Таїланд, у Республіці Індія та в М'янма.

КАМУ (KAMU, GAMOR, ISO 639-3: xmu)

Мова каму – це вимерлий член дейлійської підгалузі малаґмалаґської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в північній Австралії.

КАМУКУ (KAMUKU, CINDA-REGI-TIYAL, ISO 639-3: cdr)

Мова камуку – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

DETTWEILER, Stephen & DETTWEILER, Sonia Sociolinguistic survey (level one) of the Kamuku language cluster. SIL Electronic Survey Reports 2003-003.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-003>

КАМУКУ (KAMUKU)

Мови камуку – це відділ підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 8 мов: гунґворо, західна ачіпа, камуку, понґу, роґо, східна ачіпа, фунґва та шама-самбуґа. Цими мовами говорять понад 106,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАМУЛА (KAMULA, WEAWOI, ISO 639-3: xla)

Мова камула – це член галузі камула трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців - 800 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROUTAMAA, Judy Kamula grammar essentials. [Manuscript] 101 p. Available: 2008; Created: 1994-02. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50209>

КАМУЛА (KAMULA)

Мови камула – це галузь трансновоґвінейської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – камула. Цією мовою говорять 800 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАНАВДЖІЙСЬКА МОВА (KANAUI, ВНАКНА, BRAJ, BRAJ KANAUI, KANNAUI, DEHATI, कन्नौजी, कनौजी, कनउजी, ISO 639-3: bjj)

Канавджійська мова – це некласифікований член групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 9,500,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

КАНАВРІЙСЬКІ МОВИ (KANAUARI)

Канаврійські мови – це відділ західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать – 12 мов: бготі кіннаві, гаґрі, джанґшунґ, кайке, канаші, кіннаві, паттані, сунам, тінані, тукпа, шумчо та чіткулі кіннаві. Канаврійськими мовами говорять майже 100,000 осіб у Республіці Індія та в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

КАНАДСЬКІ МОВИ (CANADIAN)

Канадські мови – це підгрупа атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної групи. До цієї підгрупи належать 13 мов у 5-х відділах:

бівер-секані – 2 мови: бівер, секані;

- ган-кучин – 2 мови: ґвичин, ган;
- гаре-чипевайн – 4 мови у 2-х підвідділах;
- каррієр-чилкотин – 4 мови у 2-х підвідділах;
- сарсі – 1 мова: сарсі.

Канадськими мовами говорять 20,500 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

КАНАКАНАБСЬКА МОВА (KANAKANABU, 卡那卡那布语, ISO 639-3: xnb)

Канаканабська мова – це майже вимерлий член цуїської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8 (2005 рік). Говорять нею на острові Тайвань.

КАНАМАРІЙСЬКА МОВА (KANAMARÍ, CANAMARÍ, KANAMARÉ, ISO 639-3: knm)

Канамарійська мова – це член катукінської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,650 (2006 рік) у провінції Амазонас у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

ANONBY, Stan & HOLBROOK, David J. A survey of the languages of the Javari River Valley, Brazil. SIL Electronic Survey Reports 2010-003: 44 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-003>

КАНАНЕЙСЬКІ МОВИ (CANAANITE, HEBRAIC)

Кананейські мови – це вимерла група мов південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належали мови: гебрейська, старогебрейська та самаританська. Усі вони вимерли в першому тисячелітті по Христі, за винятком гебрейської, яку оживили як розмовну в XIX столітті і яка стала державною мовою Ізраїля.

Часткова література:

HARRIS, Z.S. Development of the Canaanite Dialects (1939).

КАНАСІ (KANASI, SONA, ISO 639-3: soq)

Мова канасі – це член даґанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансново-гвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,200 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

PAPPENHAGEN, Ronald W. Kanasi: a brief grammar sketch. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 30: 106-32. 1986.

КАНАШІ (KANASHI, KANASI, MALANI, ISO 639-3: xns)

Мова канаші – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,400 (2002 рік) у Республіці Індія.

КАНГ' (KANG, TAI KHANG, 黑傣语, ISO 639-3: kyp)

Мова канг – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 47,600 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 34,100 (1993 рік) у Китайській Народній Республіці.

КАНГА (KANGA, ISO 639-3: kcp)

Мова канга – це член галузі кадуглі-кронго ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 8,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Судан.

Користуються латиницею.

Часткова література:

HALL, Edward & HALL, Marian Kadugli-Krongo. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 57-68.

КАНГГАПЕ (KANGGAPE, IGOM, ISO 639-3: igm)

Мова канггапе - це член підгалузі танггу галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 1,080 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАНГДЖІЯСЬКА МОВА (KANGJIA, KANGYANG HUI, 康家语, ISO 639-3: kxs)

Кангджіяська мова – це член монгорської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 430 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці, головно старші віком.

КАНГО (KANGO, LIKANGO, ISO 639-3: kty)

Мова канго – це член підгуртка нгомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,900 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з центрального підвідділу.*

КАНГО (KANGO, DIBATCHUA, KANGO PYGMY, KIBATCHUA, KIKANGO, LIKANGO, BILA, ISO 639-3: kzy)

Мова канго – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянга центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1998 рік) у Демократичній Республіці Конго. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з північно-західного підвідділу.*

КАНГРІЙСЬКА МОВА (KANGRI, KANGRA-DOGRI, PAHARI, PAHARI KANGRI, पहाड़ी, ISO 639-3: xnr)

Кангрійська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,700,000 (1996 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

КАНДАВО (KANDAWO, NARAKE, ISO 639-3: gam)

Мова кандаво – це член підгалузі джимі галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Часткова література:

GRAHAM, Mack Available: 2009; Created: 1998. Dialect survey of the Kandawo language, Western Highlands Province. [Manuscript] 10 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51987>

КАНДАС (KANDAS, KING, ISO 639-3: kqw)

Мова кандас – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 480 (1972 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАНДЕ (KANDE, KANDA, OKANDE, ISO 639-3: kbs)

Мова канде – це член підгуртка цього гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1990 рік) у Республіці Габон.

КАНДЖАРІ (KANJARI, KAGARI, KANGAR BHAT, KANGRI, KANJRI, ISO 639-3: kft)

Мова канджарі – це неklasифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 91,200 (1995 рік) у Республіці Індія.

КАНДЖЕАНСЬКА МОВА (KANGEAN, ISO 639-3: kkv)

Канджеанська мова – це член мадурійської підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 110,000 (2000 рік) на островах Мадуро в Індонезії.

КАНДЖІН (CANGIN)

Мови канджін – це група мов північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов:

лаалаа, ндут, ноон, палор та саафі-саафі. Цими мовами говорять більш як 200,000 осіб у Республіці Сенегал.

КАНДЖУ (KANJU, GANDANJU, GANDJU, JABUDA, KAANTYU, KAMDHUE, KANDJU, KANDYU, KANYU, KARNU, NEOGULADA, YALDIYE-HO, ISO 639-3: kbe)

Мова канджу – це майже вимерла мова північно-східної підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у штаті Квінсленд, Австралія.

КАНДОШІ-ШАПРА (CANDOSHI-SHAPRA, CANDOSHI, CANDOXI, KANDOSHI, MURATO, ISO 639-3: cbu)

Мова кандоші-шапра – це мовний ізолят. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1981 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TUGGY, John C. Candoshi: datos foneticos. Datos Etno-Lingüísticos: Colección de los archivos del ILV, 53. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 1977. 2008.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?sd=52334

КАНЕЛА (CANELA, KANELA, ISO 639-3: ram)

Мова канела – це член тимбірської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,800 (2001 рік) у Федеральній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

POPJES, Jack & POPJES, Josephine Canela-Krahô. Handbook of Amazonian languages, vol. 1, 129-99. Berlin: Mouton de Gruyter, 1986.

КАНЕМБУ (KANEMBU, KANAMBU, KANEMBOU, ISO 639-3: kbl)

Мова канембу – це член групи канурі західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 461,000 (2006 рік) у Республіці Чад.

КАНІЕТ (KANIET, ISO 639-3: ktk)

Мова каніет – це вимерлий член західного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Цією мовою говорили на островах Анхорит і Каніет у Папуа-Нова Гвінея до 1950 року.

КАНІККАРСЬКА МОВА (KANIKKARAN, KANIKKAR, KANNIKAN, KANNIKARAN, KANNIKHARAN, MALAMPASHI, ISO 639-3: kev)

Каніккарська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 19,000 (2007 рік) в Індії.

КАНІНГІ (KANINGI, BAKANIKE, LEKANINGI, ISO 639-3: kzo)

Мова канінгі – це член підгуртка мбере гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1990 рік) у Республіці Габон.

КАНІНГКОМ-НІНДЕМ (KANINGKOM-NINDEM, KANINGDOM-NINDEM, KANINGDON-NINDEM, KANINGKON-NINDEM, KANINKOM-NINDEM, KANINKON-NINDEM, NINKYOB-NINDEM, ISO 639-3: kdp)

Мова канінгком-ніндем – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (2008 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАНІНГРА (KANINGRA, ISO 639-3: knr)

Мова канінгра – це член підгалузі аламбак галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАНІНУВА (KANINUWA, KAOKAO, WATALUMA, ISO 639-3: wat)

Мова канінува – це член вітки аре підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 360 (2001 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАНІОК (KANYOK, KANIOKA, KANYOKA, КАНЬОК, ISO 639-3: kny)

Мова каніок – це член підгуртка луба гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго.

КАНІТЕ (KANITE, ISO 639-3: kmu)

Мова каніте – це член групи камано-ягерія ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

GIBSON, Gwen & McCARTHY, Joy compilers. Kanite and Inoke to English dictionary and English to Kanite and Inoke dictionary. [Manuscript] 71, 60 p. Created: 2003.

КАНІЧАНАСЬКА МОВА (CANICHANA, KANICHANA, CANESI, ISO 639-3: caz)

Канічанаська мова – це вже вимерлий мовний ізолят. Говорили нею в Республіці Болівія.

КАНІЯРСЬКІ МОВИ (KANYARA)

Каніярські мови – це вже майже вимерла підгалузь південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 2 мови: баянгу та бурдуна. Говорять ними ще лиш 9 осіб у Західній Австралії.

КАНКАНАЙСЬКА МОВА (KANKANAÆY, CENTRAL KANKANAÆY, KANKANAI, KANKANAY, ISO 639-3: kne)

Канканайська мова – це член канканайської вітки бонток-канканайського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (1991 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

ALLEN, Jannet L. Operators and clause structure in Kankanaey. Philippine Journal of Linguistics 34(1): 93-105, 2003.

КАНКАНАЙСЬКІ МОВИ (KANKANAY)

Канканайські мови – це вітка бонток-канканайського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: канканайська і північноканканайська. Цими мовами говорять 220,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КАННАДА (KANNADA, BANGLORI, CANARESE, KANARESE, MADRASSI, CANARÉS, ಕನ್ನಡ, 卡纳达语, 康纳达语, ISO 639-3: kan)

Мова каннада – це член каннадської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має близько 20 діалектів. Кількість мовців – 35,300,000 (1997 рік) у штаті Карнатака в Індії. Користуються каннадським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Хоч ця мова не належить до індоєвропейської мовної родини, великий вплив на неї мав санскрит.

Часткова література:

KITTEL, Ferdinand A grammar of the Kannada language in English. Mangalore: Basel Mission, 1903.

АНДРОНОВ, М.С. Язык каннада. Москва, 1962.

КАННАДА-КУРУМБСЬКА (KANNADA KURUMBA, CANARESE, KORAMBAR, KURUBA, KURAMWARI, KUREMBAN, KURUBAN, KURUBAR, KURUMAN, KURUMANS, KURUMAR, KURUMBA, KURUMBAN, KURUMBAR, KURUMBAS, KURUMVARI, KURUBAS KURUBA, PALU KURUMBA, SOUTHERN NONSTANDARD KANNADA, ISO 639-3: kfi)

Каннада-курумбська мова – це член кодагської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 180,000 (2000 рік) в Індії. Користуються тамільським письмом.

КАННАДСЬКІ МОВИ (KANNADA)

Каннадські мови – це група мов таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: бадага, голя, каннада та уралі. Говорять ними 35,500,000 осіб у Республіці Індія.

КАНОВІТ-ТАНДЖОНГ'-МЕЛАНАВСЬКА МОВА (KANOWIT-TANJONG MELANAU, ISO 639-3: kxn)

Кановіт-танджонг'-меланавська мова – це член меланавської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

КАНОЕ (KANOÉ, CANOÉ, GUARATÉGAYA, GUARATEGAJA, KOARATIRA, GUARATIRA, AMNIAPÉ, KAPIXANÁ, KAPIXANA, KAPISHANÃ, CANOÊ, ISO 639-3: kxo)

Мова каное – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

BACELAR, Laércio Nora Gramática da língua Kanoê. Nijmegen: Katholieke Universiteit Nijmegen. 2004. http://webdoc.ubn.kun.nl/mono/b/bacelar_l/gramdalik.pdf.

КАНСА (KANSA, KANZE, KAW, KONZE, KAÁ"ZE, ISO 639-3: ksk)

Мова канса – це вже майже вимерлий член підгрупи дгеґіґа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Кількість мовців – 19 (1990 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується, переходять на англійську мову.

КАНТОНСЬКА МОВА (YUE CHINESE, CANTONESE, GWONG DUNG WAA, YUE, YUEH, YUET YUE, YUEYU, GUǎNGDŌNGHUÀ, CHINESE NUNG, HA XA PHANG, HAI NAM, HAN, HOA, KIÉŃ, LIEM CHAU, LOWLAND NUNG, MINH HUONG, NUNG, PHÚC, QUANG DONG, SAMG PHANG, SUÔNG PHÓNG, TRIÈU CHAU, 粵語, 廣東話, ISO 639-3: yue)

Кантонська мова – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 52,000,000 (1984 рік) у Китайській Народній Респуб-

ліці, 6,350 (2006 рік) в Ісламському Султанаті Бруней, 180,000 (1982 рік) в Індонезії, 1,070,000 (2000 рік) у Малайзії, 9,780 (2000 рік) у Республіці Філіппіни, 314,000 (1985 рік) у Республіці Сінгапур, 29,400 (1984 рік) у Королівстві Таїланд, 862,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та якась кількість у Республіці Панама. Користуються китайським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

Часткова література:

KOCHANSKI, G; SHIH, C; LI, Yujia Modeling Tones in Continuous Cantonese Speech. Proceedings of Seventh International Conference on Spoken Language Processing (16–20 September 2002). Denver, Colorado.

КАНТОСІ (KANTOSI, DAGAARE-DIOULA, KANTONSI, YARE, YARSI, ISO 639-3: xkt)

Мова кантосі – це член південно-східного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,300 (2003 рік) у Республіці Гана та якась кількість у Буркіна-Фасо. Мову вивчають у початкових школах.

КАНУ (KANU, KANU, KANO, LIKANU, LEGA, ISO 639-3: khx)

Мова кану – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,500 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго. Можливо, що це не окрема мова, а діалект мови леґа-шабунда.

КАНУРІ (KANURI)

Макромова канурі обіймає 3 мови: манґа канурі, тумарі канурі та центральна канурі. Загальна кількість мовців – 3,955,900 у Федеративній Республіці Нігерія і в Республіці Нігер.

КАНУРІ (KANURI)

Мови канурі – це група мов західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: білма канурі, канембу, манґа канурі, тумарі канурі та центральна канурі. Мовами канурі говорять майже 4,250,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Нігер та в Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

ЧОНАЙ, Гассан Група теда-канурі (центральноросахарская семья языков) и ее генетические взаимоотношения (этимологический и фонологический аспект). Москва: PhD. Диссертация (Российский государственный гуманитарный университет). 1998.

КАНУФІ (KANUFI, KARSHI, ISO 639-3: kni)

Мова кануфі – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАНХОБАЛЬ (EASTERN Q'ANJOB'AL, CONOB, EASTERN KANJOBAL, QANJOBAL, SANTA EULALIA KANJOBAL, KANJOBAL, ISO 639-3: kjb)

Мова канхобаль – це член канхобаль-хакальтецької групи канхобальської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 77,700 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

Cartilla k'anjobal 2-4, 1987. (мовою канхобаль)

КАНХОБАЛЬСЬКІ МОВИ (KANJOBALAN)

Канхобальські мови – це підгалузь канхобаль-чухської галузі майянської мовної родини.

До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- канхобаль-хакальтецька – 4 мови: акатеко, західна хатальтеко, канхобаль, східна хатальтеко;
- мочська – 1 мова: мочська.

Канхобальськими мовами говорять більш як 235,000 осіб у Республіці Гватемала і в Мексиканських Сполучених Штатах.

КАНХОБАЛЬ-ХАКАЛЬТЕЦЬКІ МОВИ (KANJOBAL-JACALTEC)

Канхобаль-хакальтецькі мови – це група мов канхобальської підгалузі канхобаль-чухської галузі майянської мовної родини. До цієї групи входять 4 мови: акатеко, західна хатальтеко, канхобаль та східна хатальтеко. Говорять ними 235,000 осіб у Республіці Гватемала.

КАНХОБАЛЬ-ЧУХСЬКІ МОВИ (KANJOBALAN-CHUJEAN)

Канхобаль-чухські мови – це галузь майянської мовної родини. До цієї галузі належить 8 мов 2-х підгалузях:

- канхобальська – 5 мов у 2-х групах;
- чухська – 3 мови: іхтатан-чух, сан-себастьян-коатан-чух, тохолабаль.

Говорять ними більш як 320,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах та в Республіці Гватемала.

КАО (КАО, КА'У, КАУ, ISO 639-3: kax)

Мова као – це член підгалузі сагу північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 400 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

КАО ЛАН (CAO LAN, CAO, CAOLAN, LAN-SÁN CHI, MAN CAO-LAN, MÁN, SAN CHAY, SAN CHI, SÁN-CHI, 高栏语, ISO 639-3: mlc)

Мова као лан – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бетайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 147,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

КАО МІАЮ (CAO MIAO, GRASS MIAO, MJIUNIANG, SANJIANG MIAO, 草苗语, ISO 639-3: cov)

Мова као міаю – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 63,600 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 6 тонів.

Часткова література:

XIONG YUYOU & COHEN, Diana Npout ndeud xof geuf lol hmongb lol shuad lol yenb (Student's practical Miao-Chinese-English handbook). Joint Publication Series. Yunnan Minority Language Commission and SIL International. 539 p. 2005.

КАОНДЕ (KAONDE, CHIKAHONDE, CHIKAONDE, KAWONDE, LUBA KAONDE, ISO 639-3: kqn)

Мова каонде – це член підгуртка каонде гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 207,000 (2006 рік) у Республіці Замбія та 36,000 (1995 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

КАОНДЕ (KAONDE, L.40)

Мови каонде – це підгурток гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – каонде. Цією мовою говорять майже 250,000 осіб у Республіці Замбія та в Демократичній Республіці Конго.

КАПАВРІ (KAPAUURI, KAPORI, ISO 639-3: khp)

Мова капаврі – це член капорської галузі кавре-капорської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2006 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КАПАНАУА (CAPANAUUA, KAPANAWA, ISO 639-3: kaq)

Мова капанауа – це член північно-центральної галузі мовної родини пано. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 390 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KENSINGER, Kenneth M. Panoan linguistic, folkloristic and ethnographic research: retrospect and prospect. South American Indian languages: retrospect and prospect, 224-85. Austin: University of Texas. 1985.

КАПІЗНОНСЬКА МОВА (CAPIZNON, CAPISANO, CAPISEÑO, ISO 639-3: cps)

Капізнонська мова – це член периферійного підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 639,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

КАПІН (KAPIN, KATUMENE, SAMBIO, TAIK, TAYEK, ISO 639-3: tbx)

Мова капін – це член вітки буанг підгуртка готе-буанг південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,350 (1979 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LEADERS, Marlin R. Conjunctions in Middle Watut of Papua New Guinea. *Southwest Journal of Linguistics* 9(2): 107-17. 1990.

КАПІНАВА (KAPINAWÁ, ISO 639-3: xpn)

Мова капінава – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія – перейшли на португальську мову.

Часткова література:

FABRE, Alain Diccionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos: KAPINAWÁ. 2005.

КАПІНґАМАРАНґІ (KAPINGAMARANGI, KIRINIT, (ISO 639-3: kpg)

Мова капінґамаранґі – це член еліської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-пацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1995 рік) на островах Капінґамаранґі, Понапе і Каролінських у Федеративних Штатах Мікронезії. Користуються латиницею.

КАПІЯ (KAPYA, ISO 639-3: klo)

Мова капія – це член підгрупи юкубен-кутеб джукуноїдної групи бенґе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАПОН (KAPON)

Мови капон – це підгрупа групи макуші-капон східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: акавайо, патамона та пемон. Мовами капон говорять більш як 16,000 осіб у Кооперативній Республіці Ґаяна, в Федеративній Республіці Бразилія та в Боліварській Республіці Венесуела.

КАПОРСЬКІ МОВИ (KAPORE)

Капорські мови – це галузь кавре-капорської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – капаврі. Говорять нею ще 200 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

КАППАДОКІЙСЬКА ГРЕЦЬКА МОВА (CAPPADOCIAN GREEK, GRIECHISCH, КАППАДОКИКА, 卡帕多细亚希腊语, ISO 639-3: cpg)

Каппадокійська грецька мова – це вже вимерлий член аттичної галузі грецької родини індоєвропейської мовної надродини. Мова мала 3 діалекти. Говорили нею в Каппадокії (сьогодні в Турецькій Республіці). У 1920-их роках у рамках виміни населення їх переселено до Греції. Десь у 1950-их роках ця мова вимерла.

КАПРИМАН (KAPRIMAN, MUGUMUTE, WASARE, ISO 639-3: dju)

Мова капріман – це член підгалузі багінемо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,640 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАПТІЯВ (КАРТІАУ, КАРТІАУВ, КАПІТІАУВ, ISO 639-3: kbi)

Мова каптіяв – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 230 (2006 рік) в Індонезії (Папуа) – головно старші віком.

КАР (CAR)

Мови кар – це підгалузь нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить тільки одна мова – кар-нікобарська. Говорять нею 37,000 осіб на Нікобарських островах у Республіці Індія.

КАРА (KARA, DAM FER, FER, FERTIT, ISO 639-3: kah)

Мова кара – це неklasифікована мова. Кількість мовців – 4,800 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. **Не змішувати її з іншими мовами такої ж назви, а саме з австронезійської, ніло-сагарської чи нігеро-конголезької родин.**

КАРА (KARA, LEMAKOT, LEMUSMUS, ISO 639-3: leu)

Мова кара – це член гуртка лавонгай-налік новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) на острові Нова Ірландія в Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовами цієї ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини чи з ніло-сагарської мовної родини.**

Часткова література:

SCHLIE, Perry & SCHLIE, Virginia A Kara phonology. Phonologies of Austronesian languages 2, 99-130. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1993.

КАРА (KARA, REGI, ISO 639-3: reg)

Мова кара – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конго-

лезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 86,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. **Не змішувати її з мовою цієї ж назви з групи плато чи з австронезійської мовної надродини чи з мовами ніло-суданської мовної родини.**

КАРА (CARA, CHARA, FACHARA, FAKARA, NFACHARA, PAKARA, TARIYA, TERA, TERIYA, TERRI, ISO 639-3: cfd)

Мова кара – це член північно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 3,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою цієї ж назви з бантоїдної групи чи з австронезійської мовної надродини чи мовами з ніло-суданської мовної родини.**

КАРА (KARA)

Мови кара – це підгрупа групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: гула, фуру та юлу. Цими мовами говорять більш як 33,000 осіб у Демократичній Республіці Конго та в Центрально-Африканській Республіці.

КАРААВІЯНА (KARAHAWYANA, ISO 639-3: xkh)

Мова караавіяна – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – 40 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

КАРАБАЙО (CARABAYO, AMAZONAS MACUSA, YURI, AROJE, ISO 639-3: cby)

Мова карабайо – це некласифікована мова. Кількість мовців – 150 у Республіці Колумбія.

КАРАБОРО (KARABORO)

Мови караборо – це відділ підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: західна караборо та східна караборо. Цими мовами говорять більш як 65,000 осіб у Буркіна-Фасо.

КАРАВА (KARAWA, BULAWA, ISO 639-3: xrw)

Мова карава – це вже майже вимерлий член галузі рам мовної родини сепік. Кількість мовців – 63 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зменшується.

КАРАВАРІ (KARAWARI)

Мови караварі – це підгалузь галузі долішні сепік мовної родини раму-долішні сепік. До цієї підгалузі входять дві мови – імас і табріак. Мовами караварі говорять 2,380 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАРАВСЬКА МОВА (KARAO, KARAW, ISO 639-3: kyj)

Каравська мова – це член каравського підгуртка осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу

південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,400 (1998 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRAINARD, Sherri Ergativity and grammatical relations in Karao. Grammatical relations: a functionalist perspective, 85-154. Typological Studies in Language, 35. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1997.

КАРАВСЬКІ МОВИ (KARAW)

Каравські мови – це підгурток осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – каравська. Говорять нею 1,400 осіб у Республіці Філіппіни.

КАРАґА-МАНДАЙСЬКА МОВА (KARAGA MANDAYA, CARRAGA MANDAYA, MAYAN MANDAYAN, MANGARAGAN MANDAYA, ISO 639-3: mry)

Караґа-мандайська мова – це член караґського підвідділу східного відділу мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1982 рік) у Республіці Філіппіни.

КАРАґАСЬКА МОВА (KARAGAS, KAMAS, KARAGASS, SAYAN SAMOYED, TOFA, TOFALAR, MATOR, MOTOR, ТОЪФА, 卡拉嘎斯语, ISO 639-3: kim)

Караґаська мова – це вимираючий член сибірської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 28 (2001 рік) в Іркутській області Російської Федерації.

КАРАґСЬКІ МОВИ (CARAGA)

Караґські мови – це підвідділ східного відділу мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – караґа-мандайська. Говорять нею 3,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КАРАДЖА (KARAJÁ, CHAMBOA, ХАМБИОА́, YNĀ, ISO 639-3: kpj)

Мова караджа – це одинокий член караджської галузі макро-ґеської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 3,600 (1999 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FORTUNE, David L. La categoría persona y asociado semantic-gramático en el sistema pronominal karajá. Lingüística de las Américas: XLV Congreso Internacional de Americanistas, Bogota, 1-7 julio de 1985: Memorias, 61-67. Bogotá: Uniandes, 1990.

КАРАДЖЕРІ (KARADJERI, GARADJIRI, GARADYARI, GARD'ARE, GURADJARA, KARAJARRI, KARRAJARRI, GARADJARI, GARADYARIA, KARAJARRI, KARATJARRI, KARATYARRI, KARRAJARRA , ISO 639-3: gbd)

Мова караджері – це майже вимерлий член підгалузі марнгу південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 12 (1991 рік) у Західній Австралії.

КАРАДЖСЬКІ МОВИ (KARAJA)

Караджські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – караджа. Говорять нею 3,600 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

КАРАЇБСЬКО-ГІНДУСТАНСЬКА МОВА (CARIBBEAN HINDUSTANI, 加勒比印度斯坦語, ISO 639-3: hns)

Караїбсько-гіндустанська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (1986 рік) у Республіці Сурінам, 538,500 у Кооперативній Республіці Гаяна та 15,600 (1996 рік) у Республіці Тринідад-Тобаґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOSCH, A. L. Márgenes de citas en el dialect hindostán de Surinam. La estructura del dialogo en el discurso narrative, 65-76. Lenguas de Panamá: Instituto Nacional de Cultura and Instituto Lingüístico de Verano, 1978.

КАРАЇМСЬКА МОВА (KARAİM, KARAİTE, TURKISH KARAİTE, KARAİMİSCH, KARAJ TİLİ, КЪАРАЙ ТИЛИ, КЪАРАЙ, КАРАИМСКИЙ, 卡拉伊姆語, ISO 639-3: kdr)

Караїмська мова – це член понто-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,010 (2006 рік) в Україні та 120 в Литовській Республіці. Користуються кирилицею в Україні та латиницею в Литовській Республіці.

Часткова література:

ASTREN, Fred Karaites Judaism and Historical Understanding. Columbia, University of South Carolina Press, 2004.

КАРАКАПЛАЦЬКА МОВА (KARAKALPAK, KARAKLOBUK, KLOBOUKI, KARAKALPAKO, KARAKALPAKISCH, QARAQALPAQ TİLİ, ҚАРАҚАЛПАҚ ТИЛИ, ҚАРАҚАЛПАҚ, КАРАКАЛПАКСКИЙ, TCHORNY, 卡拉卡尔帕克語, ISO 639-3: kaa)

Каракаплицька мова – це член арало-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 407,000 (1993 рік) у Республіці Узбекистан та 2,000 в Ісламській Республіці Афганістан. До 1928 року користувались арабським письмом, від 1928 до 1940 – латиницею, а після 1940 – кирилицею; з відзисканням державної незалежності 1991 року повернулись знов до латиниці. Як і інші мови цієї родини, каракаплицька мова має гармонію голосних звуків, є

аглюнативною і не має граматичного роду. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MENGES, Karl H. Qaraqalpaq Grammar. Morningside Heights, New York, 1947.

КАРАМАНТА (CARAMANTA, ISO 639-3: crf)

Мова караманта – це вже вимерлий член мовної родини чоко. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія.

КАРАМІ (KARAMI, ISO 639-3: xar)

Мова карамі – це вже вимерлий член підгалузі минанібай галузі інланд гулф трансново-гвінейської мовної родини. Мовою карамі говорили в Папуа-Нова Гвінея.

КАРАМОДЖОНґ (KARAMOJONG, KARIMOJONG, KARIMONJONG, NAKARIMOJON, NAKARAMOJON, NGAKARIMOJONG, 卡拉莫琼语, ISO 639-3: kdj)

Мова карамоджонґ – це член підвідділу туркана відділу тесо-туркана підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 260,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

КАРАНґ (KARANG, MBUM, MBUM-EAST, EASTERN MBUM, KARENG, LAKA, LAKKA, LAKKA MBUM, MBUM BAKAL, NZÁK KÀRÁNG, ISO 639-3: kzt)

Мова каранґ – це член підгуртка каранґ гуртка східні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 17,000 (1991 рік) у Республіці Камерун та 1,000 (1995 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

Часткова література:

UBELS, Edward H. Mood and aspect in Karang. Studies in African Linguistics 14: 47-70. 1983.

КАРАНґ (KARANG)

Мови каранґ – це підгурток гуртка східні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього гуртка входять 4 мови: каранґ, каре, нзакамбай і пана. Мовами каранґ говорять більш як 230,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Камерун та в Центрально-Африканській Республіці.

КАРАНґА (KARANGA, KURUNGA, КАРАНґА, ISO 639-3: kth)

Мова каранґа – це член гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 10,000 (1999 рік) у Республіці Чад.

КАРАПАНА (CARAPANA, CARAPANA-TAPUYA, CARAPANĀ, KARAPANĀ, KARAPANĀ, KARAPANO, МЕХТĀ, МОСНДА, МОХДОА, ISO 639-3: cbc)

Мова карапана – це член групи татуйо центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців - 600 (1990 рік) у Республіці Колумбія і 50 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

METZGER, Ronald G. Gramática popular del carapana. Bogotá: Ministerio de Gobierno. xi, 240 p. 1981.

КАРАС (KARAS, ISO 639-3: kgv)

Мова карас – це член групи карас підгалузі західні бомберай західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 240 (1983 рік) у провінції Папуа в Індонезії (острів Карас).

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

КАРАС (KARAS)

Мови карас – це група мов підгалузі західні бомберай західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – карас. Цією мовою говорять ще 240 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

КАРАТИНСЬКА МОВА (KARATA, KARATIN, KIRDI, KARATAI, 卡拉塔语, ISO 639-3: kpt)

Каратинська мова – це член андійської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,574 (2002 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Безписемна мова. 1998 року розроблено письмо на основі кирилиці, але його не вживають: це усна мова.

КАРБІ (KARBI, ARLENG ALAM, KARBI KARBAK, MANCHATI, MIKIR, MIKIRI, NIHANG, PUTA, ISO 639-3: mjw)

Мова карбі – це член підгалузі микір тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 492,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

КАРЕ (KARE, KALI, KARI, KARRÉ, ISO 639-3: kbn)

Мова каре – це член підгуртка каранг гуртка східні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 93,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 4,460 (2000 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

КАРЕ (KARE, ISO 639-3: kmf)

Мова каре – це член групи каре круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 380 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

КАРЕ (KARE)

Мови каре – це група мов круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – каре. Цією мовою говорять 380 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАРЕЙ (KAREY, KEREI, KREI, ISO 639-3: kyd)

Мова карей – це член арусської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 950 (1995 рік) в Індонезії: Південні Малукські острови, південні острови Ару, долина Карей, східне побережжя острова Таранган.

КАРЕКАРСЬКА МОВА (KAREKARE, KARAIKARAI, KARAI KARAI, KEREKERE, KERRIKERRI, ISO 639-3: kai)

Карекальська мова - це член карекарського відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАРЕКАРСЬКІ МОВИ (KAREKARE)

Карекарські мови - це відділ боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – карекарська. Говорять нею 150,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КАРЕЛЬСЬКА МОВА (KARELIEN, KARELIAN PROPER, KARELY, KARELIAN PROPER, KARJALA, CARÉLIEN, CARELIO, KARELISCH, КАРЕЛЬСКИЙ, СЕВЕРНО-КАРЕЛЬСКИЙ, СОБСТВЕННО-КАРЕЛЬСКИЙ, 卡累利阿语, ISO 639-3: krl)

Карельська мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1993 рік) в європейській частині Російської Федерації та 10,000 (1994 рік) у Фінляндській Республіці. Користуються латиницею, кирилицю перестали вживати.

Часткова література:

BOGDANOVA, Leena & ŠČERBAKOVA, Tamara Karjalan kielen harjoituskogomus III–IV luokku Livvin murdehel. Petroskoi «Periodika», 2004, p. 14.

КАРЕНСЬКІ МОВИ (KAREN)

Каренські мови – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі належать 20 мов у 4-х групах:

- пао – 1 мова: пао карен;
- пво – 4 мови: пграе пво карен, пво західна карен, пво північна карен, пво східна карен;
- скав-бггай – 14 мов у 4-х підгрупах;
- некласифікована – 1 мова: заєїн карен.

Каренськими мовами говорять більш як 3,600,000 осіб у М'янма та в Королівстві Таїланд.

KARI (KARI, KARE, LI-KARI-LI, ISO 639-3: kbj)

Мова карі – це некласифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 1,000 у Демократичній Республіці Конго.

КАРІБАНСЬКІ МОВИ (CARIBBEAN)

Карібанські мови – це група північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. До неї входить 5 мов: аравакська, гаріфурська, гуаріхо, паравханська і тайнська. Говорять ними більш як 500,000 осіб у Республіці Сурінам, в Республіці Гондурас, у Боліварській Республіці Венесуела, в Співдружності Багамських Островів та в Республіці Колумбія.

Часткова література:

GONZALEZ, Nancie L. Solien The Sojourners of the Caribbean: Ethnogenesis and Ethnohistory of the Garifuna. Urbana. University of Illinois Press, 1988.

КАРІБСЬКА МОВА (CARIB, CARIB(E), КАРИБ, 加勒比语, ISO 639-3: car)

Карібська мова - це член підгалузі галібі північної галузі карібської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,450 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела, 100 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 1,200 у Французькій Гвіяні, 480 (1991 рік) у Кооперативній Республіці Гаяна та 1,200 (2001 рік) у Республіці Сурінам. Користуються латиницею.

Часткова література:

COURTZ, Hendrik A Carib grammar and dictionary. Toronto, Canada: Magoria Books. 510 p. 2008.

КАРІБСЬКІ МОВИ (CARIB)

Карібські мови – це мовна родина, до якої належить 31 мова в 2-х галузях:

- південна – 7 мов у 3-х підгалузях;
- північна – 24 мови у 5-х підгалузях.

Фонетична система карібських мов характерна доволі малою кількістю приголосних, широко розповсюдженими дифтонгами. Характерна теж тенденція до відкритих складів. Морфологічно – це аглюнативні мови. Немає відмінків, категорія числа висловлюється наростками (суфіксами), однаковими для іменників та дієслів. Карібськими мовами говорять майже 81,000 осіб у Кооперативній Республіці Гаяна, в Республіці Сурінам, у Французькій Гвіяні, в Боліварській Республіці Венесуела, в Республіці Колумбія та в Федеративній Республіці Бразилія.

КАРИНГАНСЬКА (KARINGANI, KERINGANI, ISO 639-3: kgn)

Карінганська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має різні діалекти. Кількість мовців – 17,600 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

КАРІПУНА 1 (KARIPÚNA, KARIPÚNA DO AMAPÁ, KARIPÚNA DO UAÇÁ, ISO 639-3: kgm)

Мова каріпуна 1 - це вже вимерлий член підгалузі апіяка галузі тупі-гварана мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

TOBLER, S. Joy Adivinhações Karipúna. In Arquivos de anatomia e antropologia, vol. IV-V, 309-21. Rio de Janeiro: Instituto de Antropologia Professor Souza Marques. 1979/1980.

КАРІПУНА 2 (KARIPUNA, CARIPUNA, JAU-NAVO, JUANAÚO, KAGWAHIVA, KARIPUNÁ DE RONDÔNIA, KARIPUNÁ DO GUAPORÉ, ISO 639-3: kuq)

Мова каріпуна 2 - це вже майже вимерлий член підгалузі апіяка галузі тупі-гварана мовної родини тупі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 14 (2004 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

КАРІПУНСЬКА МОВА (KARIPÚNA CREOLE FRENCH, CRIOULO, ISO 639-3: kmv)

Каріпунська мова – це член креольських мов, основаних на французькій. Кількість мовців – 1,710 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ALLEYNE, Mervyn C. & FERREIRA, Jo-Anne S. Comparative perspectives of the origins, development and structure of Amazonian (Karipúna) French Creole. Synchronic and diachronic perspectives on contact languages, 325-357. Amsterdam: John Benjamins, 2007.

http://www.benjamins.com/cgi-bin/t_authorview.cgi?author=3706

КАРИРІ-КСОКО (KARIRÍ-XOCÓ, KARIRÍ, KARIRI XUCÓ, KIPEÁ, XOCÓ, XOKÓ, XOKÓ-KARIRÍ, XUKURÚ, XUKURU KARIRI, ISO 639-3: kzw)

Мова карірі-ксоко – це вже вимерла некласифікована мова. Вона мала 4 діалекти. Мовці перейшли на португальську мову. Говорили нею у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

Fabre, Alain Dicionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos: KARIRI. 2005.

КАРІТІЯНА (KARITIÁNA, CARITIANA, ISO 639-3: ktn)

Мова карітіяна – це член галузі арікем. Кількість мовців – 320 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LANDIN, David, compiler. Dicionário e léxico Karitiana / Português. 2nd ed. Cuiabá, MT: Sociedade Internacional de Lingüística. 84 p. 2005.

<http://www.sil.org/americas/brasil/SILbpub.html>

КАРИХОНА (CARIJONA, CARIHONA, HIANACOTO-UIMAUA, KARIJONA, OMAGUA, UMAWA, ISO 639-3: cbd)

Мова каріхона – це член південно-східної колумбійської підгалузі південної галузі карібської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 310 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Порядок слів у реченні – додаток, дієслово, підмет.

КАРИЯ (KARIYA, KARIYU, KAUYAWA, LIPKAWA, VINAHE, WIHE, ISO 639-3: kil)

Мова карія - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1999рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КАРИЯРРА (KARIYARRA, GARIERA, KARIERA, KARIYARA, KARRIARA, ISO 639-3: vka)

Мова каріярра – це вже вимерлий член підгалузі надбережні нґаярда південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

КАРКАР-ЮРІ (KARKAR-YURI, KARKAR, YURI, ISO 639-3: yuj)

Мова каркар-юрі – це член східної галузі пауваської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,140 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PRICE, Dorothy Some Karkar-Yuri orthography and spelling decisions. Studies in Melanesian orthographies, 57-76. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 33. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1987.

КАРКІН (KARKIN, LOS CARQUINES, ISO 639-3: krb)

Мова каркін – це вже вимерлий член костанойської групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Мова вимерла у 1950-х роках. Говорили нею в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

КАРКО (KARKO, GARKO, KITHONIRISHE, ISO 639-3: kko)

Мова карко – це некласифікований член відділу горбисті центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 13,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КАРНА (KARNA)

Мови карна – це вже вимерла підгалузь мов карнської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі належали 6 мов: дієрі, дірарі, нґаміні, пірлатапа, яндрувандга та явараварґа – всі вони вже мертві. Говорили ними в Південній Австралії та в штаті Квінсленд.

КАРНАЙ (KARNAI, BARIM, ISO 639-3: bbv)

Мова карнай – це член підгуртка корап вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 920 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КАРНЬСЬКІ МОВИ (KARNIC)

Карнські мови – це вже вимерла одна з 30 галузей пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Ця галузь згуртовує 11 мов, розділених на три підгалузі:

- карна – 6 мов: дієрі, дірарі, нґаміні, пірлатапа, яндрувандга, явараварґа;
- нґура – 1 мова: нґура;
- палку – 4 мови: арабана, ванґґамала, ванґґанґуру, пітта-пітта.

Усі ці мови вже вимерли; говорили ними в Австралії.

КАР-НИКОБАРСЬКА МОВА (CAR NICOBARESE, CAR, PU, ISO 639-3: caq)

Кар-нікобарська мова – це член підгалузі кар нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 37,000 (2005 рік) на Нікобарських островах у Республіці Індія. Вживають латиницю.

Часткова література:

Whitehead, Rev. G.; Dictionary of the Car (Nicobarese) language; published 1925 by American Baptist Mission Press; pp. xxvi-xxxii

КАРО (KARO, ARÁRA, ARÁRA DE RONDONIA, ARÁRA DO JIPARANÁ, ARARA-KARO, ITANGA, ITOGAPUC, ITOGAPÚK, NTOGAPID, NTOGAPIG, RAMARAMA, URUKU, URUKÚ, ISO 639-3: arr)

Мова каро – це член галузі рамарама мовної родини тупі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 170 (2004 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з афразійської надродини.**

Часткова література:

MEYER, Jens & MEYER, Lizzie Starting points: ideas to get communities talking about the AIDS epidemic. Read 41(2): 23-29. 2006.

КАРО (KARO, CHERRE, KERE, KERRE, ISO 639-3: kxh)

Мова каро – це член південної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2007 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються арабським, ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини тупі.**

КАРО-БАТАЦЬКА МОВА (BATAK KARO, KARO BATAK, BAHASA KARO, ISO 639-3: btx)

Каро-батацька мова – це член північної групи батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова

має 1 діалект. Кількість мовців – 600,000 (1991 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються латинським та батацьким письмом.

КАРОК (KAROK, KARUK, ISO 639-3: kyh)

Мова карок – це майже вимерлий член підгалузі карок-шаста північної галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1997 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

КАРОК-ШАСТА (KAROK-SHASTA)

Мови карок-шаста – це вимираюча підгалузь північної галузі гоканської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови в одній групі та одна окрема мова:

- шаста-палайнігська – 3 мови в 2-х підгрупах;
- мова карок.

Цими мовами говорять ще тільки 29 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КАРОЛАНОС (KAROLANOS, ISO 639-3: kyn)

Мова кароланос – це член центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 15,100 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

КАРОЛІНО-АЛГОНСЬКА МОВА (CAROLINA ALGONQUIAN, PAMLICO, ISO 639-3: crr)

Кароліно-алгонська мова – це вимерлий член алгонкської галузі алгійської мовної родини. Розмовляли нею в США (штат Північна Кароліна).

КАРОЛІНСЬКА МОВА (CAROLINIAN, SAIPAN CAROLINIAN, SOUTHERN CAROLINIAN, REFALUWASCH, CAROLINIEN, KAROLINISCH, КАРОЛИНСКИЙ, 加罗林语, ISO 639-3: cal)

Каролінська мова – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,000 (1990 рік) на островах Сайпан, Анатаган і Аґріган у Північних Маріанських Островах (приналежні до США) і 100 (2000 рік) у США. Вживає модифіковану латиницю з 31 буквою.

Часткова література:

“Joshua Project Carolinian of Northern Mariana Islands Ethnic People Profile”, December 1, 2008.

FRUIT, Cameron; LIMES, Jose; OMAR, David, editors; ELLIS, Jim, consultant. 2011. Carolinian-English Dictionary. [Data set]. : s.n.

КАРОН (KARON, JOLA-KARONE, KALOON, KARONE, KARONINKA, ISO 639-3: krx)

Мова карон – це член підвідділу карон-мломп відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-

конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (2007 рік) у Республіці Сенегал та 6,000 (2007 рік) у Республіці Гамбія. Користуються латиницею.

KARON-DORI (KARON DORI, MAIYACH, MARI, MEON, ISO 639-3: kgw)

Мова карон-дорі – це член майбратської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

KARON-MLOMP (KARON-MLOMP)

Мови карон-мломп – це підвідділ відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: карон і мломп. Говорять ними 20,000 осіб у Республіці Сенегал.

KARORE (KARORE, ISO 639-3: xkx)

Мова кароре – це член підвітки пасісмануа вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 550 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

KARPATOROMSKA MOVA (CARPATHIAN ROMANI, BASHALDO, HUNGARIAN-SLOVAK ROMANI, ROMUNGRO, 喀尔巴阡罗姆语, ISO 639-3: rmc)

Карпаторомська мова – це член північної підгрупи ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 380,000 (2001 рік) у Чеській Республіці, 89,900 (2001 рік) у Республіці Словаччина та якась кількість у Республіці Польща, в Румунії та в Україні.

KAPPIER (CARRIER, CENTRAL CARRIER, DAKEL, CB⁴, ISO 639-3: crx)

Мова каррієр – це член підвідділу бабін-каррієр відділу каррієр-чилкотин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 2,060 (2001 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді, здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

STORY, Gillian L. Babine & Carrier phonology: a historically oriented study. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 70. Dallas: Summer Institute of Linguistics and University of Texas at Arlington, 1984.

KAPPIER-CHILCOTIN (CARRIER-CHILCOTIN)

Мови каррієр-чилкотин – це член відділ канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови у 2-х підвідділах:

- бабін-каррієр – 3 мови: бабін, каррієр, південна каррієр;
- чилкотин – 1 мова: чилкотин.

Цими мовами говорять 4,200 осіб у Канаді.

КАРТВЕЛЬСЬКІ МОВИ (KARTVELIAN, SOUTH CAUCASIAN, IBERO-CAUCASIAN)

Картвельські мови (давніше їх включали до кавказької чи іберо-кавказької мовної родини, але науковці доказали, що вони творять окрему родину) – це мовна родина, до якої належать 5 мов у 3-х галузях:

- грузинська – 2 мови: грузинська, юдео-грузинська;
- занська – 2 мови: мегрельська, лазька;
- сванська – 1 мова: сванська.

Цими мовами говорять близько 5,000,000 осіб переважно в Грузії, хоч їхні мовці розкинені в Туреччині, Азербайджані, Ірані, Росії та Ізраїлі. Невідомо, чи вони споріднені з будь-якою іншою мовною родиною. В картвельських мовах нараховують від 11 до 15 модально часових форм. Брак граматичного роду. Двадцятинна система числення. Розрізняють три основні конструкції речення: номінативна, ергативна і дативна. Творення слів є суфіксальним, префіксальним та циркумфіксальним. Гіпотеза про спорідненість з мовою басків (є деяка подібність граматичних форм) не підтверджена.

Часткова література:

КЛИМОВ, Г. А. Этимологический словарь картвельских языков. Москва, 1964.

BOEDER, W. The South Caucasian languages. *Lingua*, vol. 115, Iss. 1-2 (Jan.-Feb.), pages 5-89, 2005.

SCHMIDT, K.-H. Studien zur Rekonstruktion des Lautstandes der südkaukasischen Grundsprache. Wiesbaden, 1962.

КАСАНґА (KASANGA, CASSANGA, HAAL, I-HADJA, KASSANGA, ISO 639-3: ccj)

Мова касанґа – це член підгрупи нун східної сенеґало-гвінейської групи північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 690 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау.

КАСЕМ (KASEM, KASENA, KASIM, KASSEM, KASSENA, KASSENE, ISO 639-3: xsm)

Мова касем – це член північного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 120,000 (1998 рік) у Буркіна-Фасо та 130,000 (2004 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

AWEDOBA, A. K. Kasem tones and orthography [includes response from P. L. Hewer]. *Journal of West African Languages* 20(1): 31-46. 1990.

КАСЕНґ (KASENG)

Мови касенґ – це підгрупа східної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи входить лиш одна мова – касенґ. Говорять нею 1,200 осіб у Лаоській Народній Республіці.

КАСІГУРАН-АГТА (CASIGURAN DUMAGAT AGTA, CASIGURAN DUMAGAT, ISO 639-3: dgc)

Мова касігуран-агта – це член північно-східної лузонської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 610 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEADLAND, Thomas N. Thirty endangered languages in the Philippines. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 47, 2003.

КАСІГУРАНСЬКА МОВА (KASIGURANIN, CASIGURANIN, ISO 639-3: ksn)

Касігуранська мова – це член північно-східної лузонської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1975 рік) у Республіці Філіппіни.

КАСКА (KASKA, CASKA, EASTERN NAHANE, NAHANE, NAHANI, DENE DZAGE, 卡斯卡语, ISO 639-3: kkz)

Мова каска – це член підгрупи таглан-каска атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 400 (1995 рік) на території Юкон у Канаді. Її вивчають у початкових школах.

КАСПІЙСЬКІ МОВИ (CASPIAN)

Каспійські мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 3 мови: гілацька, мазандеранська та шагмірзадська. Говорять ними 6,500,000 осіб в Ісламській Республіці Іран.

КАССЕНГ' (KASSENG, KASENG, KOSENG, KRASENG, ISO 639-3: kgc)

Мова кассенг' – це член підгрупи касенг' східної групи катуїської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (2000 рік) у Лаосській Народній Республіці.

КАСТИЛЬСЬКІ МОВИ (CASTILIAN)

Кастильські мови – це підгурток західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: екстремадуранська, іспанська, ладинська та лорето-юкаялі-іспанська. Говорять ними 329,000,000 осіб у Королівстві Іспанія, в Ізраїлі та в країнах Центральної та Південної Америки.

КАСУА (KASUA, ISO 639-3: khs)

Мова касуа – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 600 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LOGAN, Tommy Kasua grammar sketch. [Manuscript] 37 p. Available: 2008-; Created: 2007.
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50999>

КАСУАРИНОАСМАТСЬКА МОВА (CASUARINA COAST ASMAT, KAWAINAG, ISO 639-3: asc)

Касуаріноасматська мова – це член асматської підгалузі галузі асмат-каморо трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КАТААНГ' (KATAANG, KATANG, ISO 639-3: kgd)

Мова катаанг – це член центральної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 107,000 (2000 рік) у Лаосській Народній Республіці. Користуються лаоським і тайським письмом.

КАТАБАГ'СЬКА МОВА (KATABAGA, ISO 639-3: ktq)

Катабаг'ська мова – це вже вимерлий некласифікований член малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею в Республіці Філіппіни.

КАТАБАНСЬКА МОВА (QATABANIAN, ISO 639-3: xqt)

Катабанська мова – це вимерла мова південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Ємені.

КАТАВБА (CATAWBA, IYEYE, ISO 639-3: chc)

Мова катавба (катауба) – це вже вимерлий член галузі катавба сіуанської мовної родини. Мова мала декілька діалектів. Цією мовою говорили в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

КАТАВБА (CATAWBA)

Мови катавба (катауба) – це вже вимерла галузь сіуанської мовної родини. До цієї галузі належала лиш 1 мова – катавба. Говорили нею в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

КАТАВІКСІ (KATAWIXI, CATAUICHI, CATAUIXI, CATAWISHI, CATAWIXI, JACAREÚBA, ISO 639-3: xat)

Мова катавіксі – це майже вимерлий член катукінської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1986 рік) у провінції Амазонас у Федеративній Республіці Бразилія.

КАТАЕЛАНО-МАНДАЙСЬКА МОВА (CATAELANO MANDAYA, CATEELENYO, ISO 639-3: mst)

Катаелано-мандайська мова – це член мандайського підвідділу східного відділу мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської

підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 19,000 (1980 рік) у Республіці Філіппіни.

КАТАЛОНСЬКА МОВА (CATALAN-VALENCIAN-BALEAR, BACAVÈS, CATALÀ, CATALÁN, CATALONIAN, VALENCIAN, KATALANISCH, КАТАЛАНСКИЙ, 加泰隆尼亚语, 加泰罗尼亚语, 加泰隆语, 瓦伦西亚语, ISO 639-3: cat)

Каталонська мова – це член східноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 11,200,000 (2006 рік) у Королівстві Іспанія, 31,000 (1990 рік) у Князівстві Андорра, 100,000 (1996 рік) у Французькій Республіці та 20,000 (1996 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею.

КАТБОЛ (KATVOL, AVAVA, TAREMP, TEMBIMBE-KATVOL, TISVEL, VAVA, ISO 639-3: tmb)

Мова катбол – це член центрально-малекульського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 700 (2006 рік) у Республіці Вануату.

КАТГОРІЯ-ТГАРУ (KATHORIYA THARU, KATHARIYA, KHATIMA THARU, ISO 639-3: tkt)

Мова катгорія-тгару – це некласифікований член центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 106,000 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та деяка кількість у Республіці Індія.

Часткова література:

BOEHM, Kelly Kilgo Language use and language maintenance among the Tharu of the Indo-Nepal tarai. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 1997.

КАТГУ (KATHU, GASU, ISIO 639-3: ykt)

Мова катгу – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліе.

КАТЕ (KÂTE, KAI, KÂTE DONG, ISO 639-3: kmg)

Мова кате – це член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів (їх можна рахувати як окремі мови). Кількість мовців – 6,130 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LITTERAL, Shirley Review of: Kate dictionary, W. Flierl and H. Strauss, editors. Kivung 12: 99-101. 1979.

КАТІЙСЬКА МОВА (KATI, BASHGALI, KATIVIRI, NURISTANI, ISO 639-3: bsh)

Катійська мова – це член нурістанської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 4,400 (1992 рік) у Республіці Пакистан.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistical Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

КАТКАРСЬКА МОВА (KATKARI, KATAKARI, KATARI, KATHODI, KATVADI, ISO 639-3: kfu)

Каткарська мова – це член конканської групи південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

КАТЛА (KATLA, AKALAK, KALAK, ISO 639-3: kcr)

Мова катла – це член галузі катла кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 14,200 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан.

КАТЛА (KATLA)

Мови катла – це галузь кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї галузі належать лиш дві мови: катла та тіма. Цими мовами говорять близько 15,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

КАТО (КАТО, ВАТЕМ-ДА-КАІ-ЕЕ, САНТО, КАІ РО-МО, ТЛОКЕАНГ, ISO 639-3: ktw)

Мова като – це вже вимерлий член підвідділу маттоле-вайлакі каліфорнійського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Говорили нею в північно-західній частині штату Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

КАТУА (КАТУА, СА ТУА, ISO 639-3: kta)

Мова катуа – це член північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1981 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

SMITH, Kenneth D. Eastern North Bahnaric: Cua and Kotua. Mon-Khmer Studies 4: 113-18, 1973.

КАТУЙСЬКІ МОВИ (КАТУІС)

Катуйські мови – це підгалузь східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить 19 мов, згуртованих у 3-х групах:

- західна – 6 мов у 4-х підгрупах;

- східна – 8 мов у 3-х підгрупах; касенг
- центральна – 5 мов: горішня таойг, долішня таойг, ір, катаанг, онг.

Катуйськими мовами говорять більш як 1,100,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Лаоській Народній Республіці та в Королівстві Тайланд.

Часткова література:

SIDWELL, P. The Katuic languages: classification, reconstruction and comparative lexicon. LINCOM Studies in Asian linguistics, 58. München, 2005.

КАТУКІНА (KATUKÍNA, CATUQUINA, KATUKINA DO JUTAÍ, PIDÁ-DJAPÁ, ISO 639-3: kav)

Мова катукіна – це майже вимерлий член катукінської мовної родини. Кількість мовців – 1 (1976 рік) у провінції Амазонас у Федеративній Республіці Бразилія.

КАТУКІНСЬКІ МОВИ (KATUKINAN)

Катукінські мови – це мовна родина мов, до якої входять 3 мови: канамарійська, катавіксі та катукіна. Говорять ними ще тільки 1,600 осіб у районі ріки Амазонка в Федеративній Республіці Бразилія.

КАТУ-ПАКОГ (КАТУ-РАСОН)

Мови кату-паког – це підгрупа східної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї підгрупи входять 5 мов: західна кату, паког, східна кату, таренг та фуонг. Говорять ними 115,000 осіб у Лаоській Народній Республіці і в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

КАУАПАНСЬКІ МОВИ (CAHUAPANAN)

Кауапанські мови – це мовна родина, до якої входять лиш дві мови: хеберо та чаяуіта. Говорять ними 14,000 осіб у Республіці Перу.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian Languages. Oxford University Press, 1997.

КАУАРАНО (CAHUARANO, ISO 639-3: cah)

Мова кауарано – це майже вимерлий член сапарської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1976 рік) у Республіці Перу.

Часткова література:

WISE, Mary Ruth Apuntes sobre las lenguas Záparos – familia que se extingue. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 11: 51-69, 2005.

КАУВЕРА (KAUWERA, KABERA, KAOWERAWEDJ, KAUWERAWEC, KAUWERAWETJ, KAWERA, KOASSA, TEKUTAMESO, ISO 639-3: kau)

Мова каувера – це член осередньої групи підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 400 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КАУР (KAUR, KA'UR, BINTUHAN, MULAK, ISO 639-3: vkk)

Мова каур – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (2000 рік) у провінції Суматра в Індонезії.

КАФА (KAFA, CAFFINO, KAFFA, KAFICHO, KEFA, KEFFA, MANJO, ISO 639-3: kbr)

Мова кафа – це член південної підгрупи групи гонґа гонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 570,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КАФОА (KAFOA, AIKOLI, FANATING, PAILELANG, RUILAK, ISO 639-3: kpu)

Мова кафоа – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 на Малих Зондських островах в Індонезії.

КАФУНДСЬКА МОВА (CAFUNDO CREOLE, ISO 639-3: ccd)

Кафундська мова – це майже вимерлий член креольських мов, оснований на португальській. Кількість мовців – 40 (1978 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

КАХАМАРКА (CAJAMARCA QUECHUA, KASHAMARKA RUNASHIMI, KICHWA, LINWA, ISO 639-3: qvc)

Мова кахамарка – це член підгалузі юнкай галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

COOMBS, Heidi El sufijo multifuncional –ku en el quechua de Cajamarca. Estudios quechuas II, 133-129. Serie Lingüística Peruana, 55. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 2008.

КАХАТАМБО (CAJATAMBO NORTH LIMA QUECHUA, ISO 639-3: qvl)

Мова кахатамбо – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (2000 рік) у Республіці Перу; кількість мовців маліє. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WEBER, David J. Juan del Oso. Serie Lingüística Peruana, 26. Yarinacocha: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano. 269 p.

http://sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=21800

КАХОНОС САПОТЕК (CAJONOS ZAPOTEC, SOUTHERN VILLA ALTA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN PEDRO CAJONOS, ZAPOTÈQUE CAJONOS, ISO 639-3: zad)

Мова кахонос сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1993 рік) у Мексиканських

Сполучених Штатах. Тональна мова. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Довгі слова. Двомовні початкові школи.

Часткова література:

NELLIS, Donald G. & HOLLENBACH, Barbara E. Fortis versus lenis in Cajonos Zapotec phonology. International Journal of American Linguistics 46: 92-105. 1980.

КАЦО (KATSO, GAZHUO, GEZHUO, KAZHUO, ISO 639-3: kaf)

Мова кацо – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1997 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. Зменшується кількість дітей.

КАЧА-КАДУГЛІ-МІРІ (KATCHA-KADUGLI-MIRI, KADUGLI, CENTRAL KADU, ISO 639-3: xtc)

Мова кача-кадуглі-мірі – це член галузі кадуглі-кронго ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 75,000 (2004 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALL, Edward & HALL, Marian Kadugli-Krongo. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 57-68.

КАЧАМА-ГАНДЖУЛЬСЬКА МОВА (KACHAMA-GANDUL, GATAME, GATS'AME, GET'EME, ISO 639-3: kcx)

Качама-ганджувльська мова – це член східного підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімірської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,070 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SIEBERT, Ralph & HOEFT, Lydia Sociolinguistic survey report of the Abbaya/Chamo area of Ethiopia part I. SIL Electronic Survey Reports 2002-025: 33.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-025>

КАЧАРІ (KACHARI, CACHARI, ISO 639-3: xac)

Мова качарі - це член відділу бодо підгрупи бодо-гаро групи коньяк-бодо-гаро підгалузі джінгпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 59,000 (1997 рік) у Республіці Індія.

КАЧІ-КОЛЬСЬКА МОВА (KACHI KOLI, KACHI, KACHI GUJARATI, KATCHI, KOHLI, KOLHI, KOLI, KORI, KUCHI, VAGARI, VAGARIA, ISO 639-3: gjk)

Качі-кольська мова – це член гуджаратської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 170,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 400,000 (1998 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом, але старші люди вживають гуджаратське письмо.

Часткова література:

WOODLAND, Andrew A grammatical description of the Kachi Gujerati language of Sindh, Pakistan. M.L.E. thesis. Canadian Institute of Linguistics and Trinity Western Seminary, 1998.

КАЧИПО-БАЛЕСІ (КАЦИПО-BALESİ, SILMAMO, TSILMAMO, ZELMAMU, ZILMAMU, ZULMAMU, ISO 639-3: koe)

Мова качіпо-балесі – це член підвідділу качіпо-балесі південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (2003 рік) у Республіці Південний Судан та 4,120 (2000 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

DIMMENDAAL, Gerrit Sociolinguistic survey report on Tirma, Chai. Baale and Mursi. SIL Electronic Survey Reports 2002-033. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-033>

КАЧИПО-БАЛЕСІ (КАЦИПО-BALESİ)

Мови качіпо-балесі – це гурток південно-західного підвідділу південного відділу сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить лиш одна мова – качіпо-балесі. Цією мовою говорять більш як 14,000 осіб у Республіці Південний Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

КАЧЬСКА МОВА (КАЧСНІ, СУСНІ, СУТШ, КАЧСННІ, КАСНІ, КАТШ, КАТЧНІ, КАУТШУ, КУТШСНІ, КУТШІЕ, કચ્છી, ಕಚ್ಚಿ, كچي, कच्छी, كچھو, ISO 639-3: kfr)

Качська мова – це член сіндгійської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 806,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 10,000 (1995 рік) у Республіці Кенія, 50,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та деяка кількість у Республіці Малаві та в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються денавагарським письмом.

Часткова література:

THOMSON, Gregory Language and ethnicity among a group of pentalingual Albuquerqueans. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 44, 2000.

КАШАРАПІ (КАХАРАРІ, КАХАРИРІ, KASHARARÍ, ISO 639-3: ktx)

Мова кашарарі – це член східної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 270 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

PICKERING, Wilbur N. Vocabulario kaxarirí. Série Lingüística 1: 63-66. 1973.

КАШАЯ (KASHAYA, KASHIA, K'AHŠÁ:YA, SOUTHWESTERN POMO, ISO 639-3: kju)

Мова кашая – це вимираючий член південного відділу річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 45 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки. Кількість мовців маліє – переходять на англійську мову.

КАШІБО-КАКАТАЇБО (KASHIBO-CACATAIBO, CASHIBO, CACIBO, CAHIVO, SAXIBO, HAGUETI, MANAGUA, KASHIBO-KAKATAIBO, CASHIBO-CACATAIBO, ISO 639-3: cbr)

Мова кашібо-какатаїбо – це член західної галузі мовної родини пано. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1999 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WISTRAND, Lila Cashibo verb stems, causatives, and proposition consolidation. Papers from the Fifth Kansas Linguistic Conference, 204-13. Lawrence: Linguistic Dept., University of Kansas. 1971.

КАШІНАВА (KASHINAWA, CASHINAWA, SAXINAWA, SAXINAWÁ, KASHINAWA, KAXINAWÁ, KAXYNAWA, HANTXA KUIN, ISO 639-3: cbs)

Мова кашінава – це член південно-східної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 1,600 (2003 рік) у Республіці Перу (кількість зростає) та 400 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Ерґатична мова, має лексичний тон, 7 префіксів та 3 суфікси. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MONTAG, Susan Lecciones para el aprendizaje del idioma Kashinawa. Datos Etno-Lingüísticos, 59. Lima: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano. 115 p.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=47291

КАШКАЙСЬКА МОВА (KASHKAY, KASHKAI, QUASHQAI, QUASHQA'L, QUASHQAY, QAŞQAYCƏ, GHASHGHAI, GHASHGHAYI, QASHQA'I, QASHQAYI, 卡什加语, ISO 639-3: qxq)

Кашкайська мова – це член азербайджанської підгалузі огузької галузі тюркської родини альтайської мовної надродина. Кількість мовців – 1,500,000 (1997 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом.

КАШМІРСЬКА МОВА (KASHMIRI, CASHMEEREE, CASHMIRI, KACMIRI, KASCHEMIRI, KESHUR, KOSHUR, CACHEMIR, КАШМИРИ, کشميري, 克什米尔语, ISO 639-3: kas)

Кашмірська мова – це член кашмірської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 5,420,000 у Республіці Індія та 105,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КАШМІРСЬКІ МОВИ (KASHMIRI)

Кашмірські мови – це підгрупа мов дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – кашмірська. Говорять нею 5,600,000 осіб у Республіці Індія.

КАШУБСЬКА МОВА (KASHUBIAN, CASHUBIAN, CASSUBIAN, KASZUBSKI, KASZĚBSCZI, CACHOUBE, CASUBIO, KASCHUBISCH, PÒMÒRSCZI JĀZĚK, KASZĚBSKÒ-SŁOWIŃSKÒ MÒWA, КАШУБСКИЙ, 卡舒比语, ISO 639-3: csb)

Кашубська мова – це член лехитської підгалузі західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1993 рік) у Республіці Польща; кількість зменшується.

КАШУЯНА (KAHUIĀNA, KACHUANA, KASHUJANA, KASHUYANA, KAHÚYANA, WARIKIANA, WARIKYANA, ISO 639-3: kbb)

Мова кашуяна – це вже вимерлий член південногаянської підгалузі південної галузі карібської мовної родини. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на мову тріо.

Часткова література:

FRIKEL, Protásio A mitologia solar e a filosofia de vida dos índios kaxúyana. Estudos sobre línguas e culturas indígenas, 103-42. Brasília: Instituto Lingüístico de Verão. 1971.

КАЮБАБАНСЬКА МОВА (CAYUBABA, CAYUVAVA, CAYUWABA, KAYUVAVA, ISO 639-3: cyb)

Каюбабанська мова – це вже вимерлий мовний ізолят. Говорили нею у Республіці Болівія. Перейшли на іспанську мову.

Часткова література:

KEY, Harold Morphology of Cayuvava. Janua Linguarum, series practica, 53. The Hague: Mouton, 1967.

КАЮґА (CAYUGA, GOYOGO _HÓ:NQ', GAYOGQHÓ:NQ', ISO 639-3: cay)

Мова каюґа – це член сенека-каюдзької підгрупи моґавк-онеїдської групи підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Кількість мовців – 50 (2002 рік) у Канаді та 10 (1991 рік) у Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи. Користуються латиницею.

КАЮПУЛАВ (KAYUPULAU, KAJUPULAU, ISO 639-3: kzu)

Мова каюпулав – це майже вимерлий член джайпурського гуртка сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) в Індонезії (Папуа); кількість зменшується.

КАЯБІ (KAYABI, CAIABI, KAJABÍ, MAQUIRI, PARUA, ISO 639-3: kyz)

Мова каябі – це член підгалузі шінґу асуріні галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 1,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

DOBSON, Rose Gramática prática com exercícios da língua kayabí. Arquivo Lingüístico, 228. Cuiabá, MT: Sociedad Internacional de Linguística. 142, xii p. 1997.

КАЯГ (КАУАН)

Мови каяг – це підгрупа групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов: їнбав карен, їнтале карен, західна каяг, мануманав карен і східна каяг. Мовами каяг говорять більш як 150,000 осіб у М'янма та в Королівстві Таїланд.

КАЯГАР (KAYAGAR, KAJAGAR, KAYGI, KAYGIR, WIYAGAR, ISO 639-3: kyt)

Мова каягар – це член каягарської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зменшується.

КАЯГАРСЬКІ МОВИ (KAYAGAR)

Каягарські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: атогвайм, каягар і тамагаріо. Каягарськими мовами говорять дещо більш як 14,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КАЯН (KAYAN, KAYANG, PADAUNG, PADAUNG KAREN, ISO 639-3: pdu)

Мова каян – це член східного відділу підгрупи б'гай групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 40,900 (1983 рік) у М'янма та 180 у Королівстві Таїланд. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини раму-долішні сепик.**

КАЯН (KAYAN, KAIAN, ISO 639-3: kct)

Мова каян – це член групи ватам підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 600 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської родини.**

КАЯН-КЕНІЯГСЬКІ МОВИ (KAYAN-KENYAN)

Каян-кеніягські мови – це група мов північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належать 25 мов у 3-х підгрупах:

- каянська – 17 мов у 5-х відділах;
- кеніягська – 6 мов у 3-х відділах;
- пенанська – 2 мови: західнопенанська, східнопенанська.

Цими мовами говорять 116,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

КАЯНО-КЕНІЯГСЬКІ МОВИ (KAYANIC KENYAN)

Каяно-кеніягські мови – це відділ кеніягської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього відділу належать 3 мови: вагав-кеніягська, лонг-

ватська та себопська. Говорять ними більш як 10,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

КАЯНСЬКІ МОВИ (KAYANIC)

Каянські мови – це підгрупа каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 17 мов у 5-х відділах:

- властивокаянський – 8 мов: багавська, барам-каянська, бусанг-каянська, вагав-каянська, магакам- каянська, мендалам-каянська, реджанг-каянська, річна каянська;
- модангський – 2 мови: модангська, сегайська;
- муллер-шванер-пунанський – 5 мов: аогенгська, говонганська, керегоська, пунан-апутська, пунан- мерагська;
- букатський – 1 мова: букатська;
- мурик-каянський – 1 мова: мурицька.

Цими мовами говорять 58,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

КАЯПА-КАЛЛАГАНСЬКА МОВА (KAYAPA KALLAHAN, AKAB, IKALAHAN, KALANGOYA, KALANGOYA-IKALAHAN, KALAGUYA, KALKALI, KAYAPA, ISO 639-3: kak)

Каяпа-каллаганська мова – це член каллаганського підгуртка осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північно-лузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) у Республіці Філіппіни.

КАЯПО (KAYAPÓ, KOKRAIMORO, MĒBENGOKRE, ISO 639-3: txu)

Мова каяпо – це член каяпоської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнгангської галузі макро-ґеської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,100 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

JEFFERSON, Kathleen, author. Available: 2009; Created: 1974. Semantic Clause Analysis in Focus for Learning Kayapó. [Manuscript]. Available from: Associação Internacional de Linguística SIL – Brasil. 23 pages. <http://www.sil.org/americas/brasil/publcns/ling/KPSemCls.pdf>

КАЯПОСЬКІ МОВИ (KAYAPO)

Каяпоські мови – це підгрупа північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнгангської галузі макро-ґеської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – каяпо. Говорять нею 7,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

КАЯПСЬКІ МОВИ (KAYAPO-COLORADO)

Каяпські мови – це галузь барбакоанської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: колорадська і чачі. Говорять ними несповна 12,000 осіб у Республіці Еквадор.

КАЯРДИЛД (KAYARDILD, GAJADILT, GAJARDILT, GAYADILT, GAYARDILD, GAYARDILT, KAIADILT, MALUNUNDA, ISO 639-3: gyd)

Мова каярдилд – це майже вимерлий член тангійської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 150 (2000 рік) у штаті Квінсленд, Австралія.

КВА (KWA', ВАКОА, ВАКВА, ВАМИЛЕКЕ-КВА, ISO 639-3: bko)

Мова ква – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у Республіці Камерун. ***Не змішувати її підгалуззю ква чи з мовами ква з північної підгалузі.***

КВА (KWA)

Мови ква – це підгалузь вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать 79 мов у 2-х групах:

- лівобережна – 30 мов у 4-х підгрупах;
- ніо – 49 мов у 5-х підгрупах.

Мовами ква говорять майже 25,000,000 осіб у Республіці Гана, в Республіці Бенін, у Республіці Того та в Республіці Кот-д'Івуар. ***Не змішувати їх з мовою такої ж назви з бенуе-конголезької підгалузі чи з мовою з північної підгалузі.***

КВА (KWA, ВАА, КВАН, НЕВ КВА, ISO 639-3: kwb)

Мова ква – це член відділу ква підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 7,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з бенуе-конголезької підгалузі чи з підгалуззю ква.***

КВА (KWA)

Мови ква – це відділ підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – ква. Цією мовою говорять 7,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія. ***Не змішувати їх з підгалуззю ква чи з мовою такої ж назви з бенуе-конголезької підгалузі.***

КВААМІ (KWAAMI, КОМАВА, KWAM, KWAMANCI, KWAMIO, KWOM, ISO 639-3: ksq)

Мова кваамі – це член властивотангальського відділу тангальської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КВАДЖА (KWAJA, ISO 639-3: kdz)

Мова кваджа – це член підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,980 (2000 рік) у Республіці Камерун.

КВАДЗА (KW'ADZA, QWADZA, ISO 639-3: wka)

Мова квадза – це вимерлий член південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею Об'єднаній Республіці Танзанія.

КВАДІ (KWADI, BAKOROKA, CUANHOCA, CUEPE, CUROCA, KOROKA, MAKOROKO, MUCOROCA, ISO 639-3: kwz)

Мова кваді – це вже вимерий член групи кваді центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Ангола.

КВАДІ (KWADI)

Мови кваді – це вже вимерла група мов центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї групи належала лиш одна мова – кваді. Цією мовою говорили в Республіці Ангола.

КВАДІЯ (KWADIA)

Мови квадія – це підгрупа східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – кодія. Цією мовою говорять 840 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

КВАЙО (KWAIO, KOIO, ISO 639-3: kwd)

Мова квайо – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 13,200 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

YOUNG, Virginia Kwaio committee speeds material production. Notes on Literacy 38: 22-26. 1983.

КВАК (KWAQ, BÙKWÁK, ISO 639-3: kwq)

Мова квак – це неklasифікований член бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Федеративній Республіці Нігерія. Ця мова може бути така сама як мова ямба з підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи.

КВАКІЮТЛ (KWAKIUTL, KWAGIUTL, KWAK'WALA, 夸扣特尔语, ISO 639-3: kwk)

Мова квакіютл – це член північної галузі вакаської мовної родини. Кількість мовців – 190 у провінції Бритійська Колумбія в Канаді. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILSON, Stephen Metrical structure in Wakashan phonology. Proceedings of the Twelfth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society: 283–291. (1986).

КВАКУМ (KWAKUM, АВАКОУМ, АВАКУМ, АКРВАКУМ, ВАКУМ, КРАКУМ, РАКУМ, ISO 639-3: kwu)

Мова квакум – це член підгуртка како гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) у Республіці Камерун.

КВАЛЕАНСЬКІ МОВИ (KWALEAN)

Квалеанські мови – це підгалузь південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: гумене, мулага та уаре. Квалеанськими мовами говорять дещо більш як 2,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КВАМА (KWAMA, AFAN MAO, AMAM, GOGWAMA, GOMA, GWAMA, KOMA OF ASOSA, NOKANOKA, NORTH KOMA, T'WA KWAMA, TAKWAMA, ISO 639-3: kmq)

Мова квама – це член підгалузі коман галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 15,000 (1982 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

SIEBERT, Ralph & BRYANT, Michael Kwama language. Encyclopaedia Aethiopica 3, 460-462. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2007.

КВАМБІ (KWAMBI, OTSHIKWAMBI, ISO 639-3: kwm)

Мова квамбі – це член підгуртка ндонга гуртка гереро-ее центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 32,700 (2006 рік) у Республіці Намібія. Користуються латиницею.

КВАМЕРА (KWAMERA, ISO 639-3: tnk)

Мова квамера – це член танського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 3,500 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOSWELL, Freddy Review of: Kwamera, by Lamont Lindstrom and John Lynch. Notes on Linguistics 72:52. 1996.

КВАМІ (KWAMI, KIKWAME, KIKWAMI, KWAME, ISO 639-3: ktf)

Мова квамї – це член підгуртка лега-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 400 в Демократичній Республіці Конґо.

КВАМТИМ ОНЕ (KWAMTIM ONE, AUNALEI, KUAMTIM, KWAMTIM, ONI, ISO 639-3: okk)

Мова квамтим оне – це член підгалузі оне західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 150 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (одне село).

КВАНґ (KWANG, KOUANG, KUANG, KWONG, ISO 639-3: kvi)

Мова кванґ - це член кера-кванґської групи міро-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 16,800 (1993 рік) у Республіці Чад.

КВАНґА (KWANGA, GAWANGA, KAWANGA, ISO 639-3: kwj)

Мови кванґа - це член галузі нукума мовної родини сепік. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (2001 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

MANABE, Takashi. A study of illocutionary force expressed through verbal suffixes and modal particles in Kwanga. Syntax and semantics in Papua New Guinea languages, 29-68. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

КВАНґАЛІ (KWANGALI, KWANGARE, KWANGARI, RUKWANGALI, SIKWANGALI, КВАНГАЛИ, ISO 639-3: kwn)

Мова кванґалі – це член підгуртка кванґва гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 73,100 (2000 рік) у Республіці Намібія та 10,900 (2000 рік) у Республіці Анґола. Користуються латиницею.

КВАНґВА (KWANGWA, K.40)

Мови кванґва – це підгурток гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: кванґалі, луяна, маші, мбове, мбукушу і сімаа. Цими мовами говорять понад 500,000 осіб у Республіці Намібія і в Республіці Замбія.

КВАНДЖА (KWANJA, KONDJA, KONJA, ISO 639-3: knp)

Мова кванджа – це член гуртка конджа підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3

діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1991 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

КВАПАВ (QUAPAW, ALKANSEA, ARKANSAS, САРА, OGAXPA, UGANXPA, ISO 639-3: qua)

Мова квапав – це вже майже вимерлий член підгрупи дгеґіґа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Кількість мовців – 34 (1990 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується, переходять на англійську мову.

КВАРА (QWARA, QUAREÑA, ISO 639-3: немає)

Мова квара – це майже вимерла мова (дехто твердить, що це діалект кімантійської мови) центральної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Її заступала амгарська мова, але з переселенням мовців до Ізраїля (акція Соломон) вона зникає на користь івриту. Говорили нею в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

КВАРААЙ (KWARA'AE, FIU, ISO 639-3: kwf)

Мова квараай – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 32,400 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

SIMONS, Gary F. A Kwara'ae spelling list. Working Papers for the Language Variation and Limits to Communication Project, 6. (Ithaca): Cornell University and Summer Institute of Linguistics, 1977.

КВАСА (KWAZA, COAIA, KOAIA, KOAYA, QUAIA, ISO 639-3: xwa)

Мова кваса – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – 25 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

VAN DER VOORT, Hein A Grammar of Kwaza. Mouton de Gruyter. 2004.

КВАСІО (KWASIO, NGUMBA, BUJEBWA, MABEA, MABI, MGOUMBA, MVUMBO, NGOUMBA, NGUMBA, ISO 639-3: nmg)

Мова квасіо – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (1982 рік) у Республіці Камерун та 8,500 (1982 рік) у Республіці Екваторіяльна Африка.

КВАТАЙ (KWATAY)

Мова кватай – це підвідділ відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – куваатаай. Говорять нею 6,200 осіб у Республіці Сенегал.

КВАТО (KWATO, WAUPE, ISO 639-3: kop)

Мова квато – це член групи нуру підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 780 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

TUCKER, Sarah and others. The sociolinguistic profile of the Waube [kop] language. SIL Electronic Survey Reports 2009-017: 47. 2009.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-017>

КВАЯ (KWAYA, KIKWAYA, ISO 639-3: kya)

Мова квая – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 115,000 (2005 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

КВЕґУ (KWEГУ, BACHA, KOEGU, KWEGI, MENJA, NIDI, ISO 639-3: xwg)

Мова квеґу – це член гуртка квеґу південно-східного підвідділу південного відділу сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 450 (2007 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія; число мовців зменшується серед дорослих. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КВЕґУ (KWEГУ)

Мова квеґу – це гурток південно-східного підвідділу південного відділу сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить лиш одна мова - квеґу. Цією мовою говорить тільки 450 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

КВЕНСЬКА МОВА (KVEN FINNISH, KVEN, NORTH FINNISH, URALIC, FINNOIS (KVEN), ISO 639-3: fkv)

Квенська мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 6,500 (1998 рік) у Королівстві Норвегія. Мову вивчають 3 години тижнево в школах.

Часткова література:

ARONSEN, Terje Miksi kvääninkieli kirjakielenä by Ruijan Kaiku 1/2004

КВЕР (KWER, ISO 639-3: kwr)

Мова квер – це член групи західні ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1998 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КВЕРБА (KWERBA, AIRMATI, ARMATI, KOASSA, MATAWEJA, NAIBEDJ, SEGAR TOR, SERIKENAM, TEKUTAMESO, SASAWA, ISO 639-3: kwe)

Мова кверба – це член осередньої групи підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE VRIES, James A. & DE VRIES, Sandra A. An overview of Kwerba verb morphology. Papers in Papuan linguistics 3, 1-35. Pacific Linguistics A, 87. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University. 1997.

КВЕРБА (KWERBA)

Мови кверба – це підгалузь галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. До цієї підгалузі належать 7 мов у 2-х групах:

- осередня – 5 мов: баґуса, каувера, кверба, кверба мамберамо, тримуріс;
- західне побережжя – 2 мови: айроран, самарокена.

Мовами кверба говорять 5,200 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

КВЕРБА МАМБЕРАМО (KWERBA MAMBERAMO, NAPOK, NOBUK, NOGUKWABAI, NOPUK, NOPUKW, TATSEWALEM, ISO 639-3: xwr)

Мова кверба мамберамо – це член осередньої групи підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 300 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КВЕРЕ (KWERE, KAKWERE, KIKWERE, KINGHWELE, KWELE, NG'WERE, NGWELE, TSINGHWELE, ISO 639-3: cwe)

Мова квере – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 98,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

КВЕРІСА (KWERISA, TAOGWE, ISO 639-3: kkb)

Мова кверіса – це вже майже вимерлий член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 32 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія; тільки старші особи.

КВЕСЕ (KWESE, KIKWESE, PIDI, UKWESE, ISO 639-3: kws)

Мова квесе – це член підгуртка голу гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

КВЕСТЕН (KWESTEN, ISO 639-3: kwt)

Мова квестен – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 2,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КВЕЧАНСЬКА МОВА (QUECHAN, KECHAN, QUECI, YUMA, KW TSAAN, ISO 639-3: yum)

Квечанська мова – це член річної юманської групи есселенської підгалузі есселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 150 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки; тільки старші особи, молодші переходять на англійську мову.

КВЕЮ (QUEYU, CHOYO, ZHABA, 却隅语, ISO 639-3: qvy)

Мова квею – це член кіянґської групи танґут-кіянґської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КВІ (!KWI)

Мови кві – це вже майже вимерла група мов південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: ксам, ксеґві, ню та сероа. Мовами кві говорять ще лиш 12 осіб у Південно-Африканській Республіці.

КВІНСУ (KWINSU, ANSUDU, ISO 639-3: kuc)

Мова квінсу – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 500 (2007 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КВІНТИ (KWINTI, ISO 639-3: kww)

Мова квінти - це член групи джука суринамської підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Кількість мовців – 130 (1980 рік) у Республіці Суринам.

Часткова література:

HUTTAR, George L. Notes on Kwinti, a creole of Central Suriname. Society of Caribbean Linguistics Occasional Paper, 20. Trinidad: Society of Caribbean Linguistics, 1988.

КВОМА (KWOMA, WASHKUK, ISO 639-3: kmo)

Мови квомма - це член галузі нукума мовної родини сепік. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

KOOYERS, Orneal. Hierarchy of Washkuk (Kwoma) clauses. Linguistics 147: 5-14. 1975.

КВОМТАРСЬКА МОВА (KWOMTARI, ISO 639-3: kwo)

Квомтарська мова – це член квомтарської підгалузі квомтарської галузі арай-квомтарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 600 (1998 рік) у Папуа – Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

HORNBERGER, Murry; TUPPER, Ian & HORNBERGER, Carol Introduction to the Kwomtari people and language. Ukarumpa, 2008.

КВОМТАРСЬКІ МОВИ (KWOMTARI)

Квомтарські мови – це підгалузь квомтарської галузі арай-квомтарської мовної родини. До неї належать 2 мови: гуріясо та квомтарська. Цими мовами говорять 760 осіб у Папуа – Нова Гвінея.

КВОМТАРСЬКІ МОВИ (KWOMTARI)

Квомтарські мови – це галузь арай-квомтарської мовної родини. До неї належать 6 мов у 2-х підгалузях та 2 окремі мови:

- фас – 2 мови: байбай, фас;
- квомтарська – 2 мови: гуріясо, квомтарська;
- мова най;
- мова пію.

Квомтарськими мовами говорять близько 4,300 осіб у Папуа – Нова Гвінея.

Часткова література:

WURM, Stephen A. Papuan linguistics: past and future. *Language and Linguistics in Melanesia* 14: 5-25. 1983.

КҐАЛАҐАДІ (KGALAGADI, KGALAGARHI, KGALAGARI, KHALAGARI, KHALAKADI, KXHALAXADI, QHALAXARZI, SHEK GALAGADI, SHEK GALAGARI, ISO 639-3: xkv)

Мова кґалаґаді – це член підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 40,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. *Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series*, 1. S.I.: Basarwa Language Project, 142 p. 2000.

КЕАПАРА (KEAPARA, KEOPARA, KEREPUNU, ISO 639-3: khz)

Мова кеапара – це член сінаґоро-кеапарського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 19,400 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LAEKA, Ali Cut – hit – break in Kalo. *Studies in componential analysis*, 5-21. *Data Papers on Papua New Guinea Languages*, 36. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1989.

КЕБУ-АНІМЕРЕ (KEBU-ANIMERE)

Мови кебу-анімере – це підгрупа лівобережної групи підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: акебу та анімере. Цими мовами говорять більш як 57,000 осіб у Республіці Того і в Республіці Гана.

КЕГУ (КЕНУ, ISO 639-3: khh)

Мова кегу – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – 25 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КЕДАНГ (KEDANG, DANG, KDANG, KÉDANG, KEDANGESE, ISO 639-3: ksx)

Мова кеданг – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

KLAMER, Marian Split S in the Indonesian area: forms, semantics, geography. Tenth International Conference on Austronesian linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

КЕЙ (KEI, KAI, SAUMLAKI, VEVEU EVAV, ISO 639-3: kei)

Мова кей – це член відділу кей-фордата підгрупи кей-танімбар південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 85,000 (2000 рік) на східних Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

КЕЙГА (KEIGA, AIGANG, DEMIK, KEIGA-AL-KHEIL, KEIGA-TIMERO, YEGA, ISO 639-3: kec)

Мова кейга – це член галузі кадуглі-кронго ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,070 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALL, Edward & HALL, Marian Kadugli-Krongo. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 57-68.

КЕЙДЖАР (KEIJAR, KEDER, ISO 839-3: kdy)

Мова кейджар – це член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 370 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії; здебільша старші віком особи.

КЕЙН (KEIN, BEMAL, ISO 639-3: bmh)

Мова кейн – це член коконської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,750 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мову вивчають у початкових школах.

КЕЙО (KEIYO, ELGEYO, KEYO, ISO 639-3: eyo)

Мова кейо – це член підвідділу нанді відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 111,000 (2007 рік) у Республіці Кенія; кількість зростає.

КЕЙ-ТАНІМБАР (KEI-TANIMBAR)

Мови кей-танімбар – це підгрупа мов південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови у 2-х відділах:

- кей-фордата – 2 мови: кей, фордата;
- ямдена – 1 мова: ямдена.

Цими мовами говорять 160,000 осіб на східних Молуккських островах в Індонезії.

КЕЙ-ФОРДАТА (KEI-FORDATA)

Мови кей-фордата – це відділ мов підгрупи кей-танімбар південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: кей і фордата. Говорять ними 135,000 осіб на східних Молуккських островах в Індонезії.

КЕКЧІ (Q'EQCHI', CACCHE', КЕКЧІ́, КЕКЧИ́, КЕТЧИ́, QUECCHI', CACCHÉ, QUECCHÍ, КЕКЧÍ, ISO 639-3: kek)

Мова кекчі – це член кекчійської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 400,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала, 11,200 (2006 рік) у Беліз та 12,300 у Республіці Ель-Сальвадор. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

EACHUS, Francis & CARLSON, Ruth Aprendamos kekchí: Gramática pedagógica popular de kekchí. Guatemala: Instituto Lingüístico de Verano, 1980.

КЕКЧІЙСЬКІ МОВИ (КЕКЧИ)

Кекчійські мови – це група мов великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – кекчі. Цією мовою говорять більш як 400,000 осіб у Республіці Гватемала.

КЕЛА (KELA, KALA, GELA, KELANA, LAUKANU, ISO 639-3: kcl)

Мова кела – це член північного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,150 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

LOVING, Richard Phonologies of five Austronesian languages. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 13. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics . 202 p. 1975.

КЕЛА (C.80, KELA, IKELA, LEMBA, OKELA, ISO 639-3: kel)

Мова кела – це член кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 180,000 (1972 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

КЕЛАБІТСЬКА МОВА (KELABIT, KALABIT, KERABIT, ISO 639-3: kzi)

Келабітська мова – це член келабітської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,500 у провінції Саравак у Малайзії, а також 640 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

КЕЛАБІТСЬКІ МОВИ (KELABITIC)

Келабітські мови – це підгрупа дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов: келабітська, ленгільська, лун-бавангська, путогська, сабанська і трінгська. Цими мовами говорять 57,000 осіб на острові Борнео в провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

КЕЛА-ТЕТЕЛА (ZONE C, NORTHWEST BANTU, CENTRAL BANTU)

Мови кела-тетела – це гурток північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 69 мов у 10-х підгуртках:

- бангі-нтомба – 27 мов у 2-х вітках і 16 окремих мов;
- бушонг – 5 мов: бушоонг, вонго, денгесе, леле, сонгомено;
- кела – 1 мова: кела;
- келе – 6 мов: келе, ломбо, мбеса, поке, со, фома;
- мбосі – 6 мов: аква, койо, ліквала, лікуба, мбоко, мбосі;
- монго – 4 мови: лалія, монго-нкунду, нгандо, омбо;
- нгандо – 2 мови: нгандо, яка;
- нгомбе – 8 мов: бва, бвела, канго, лігенза, нгеліма, нгомбе, пагібете, тембо;
- нгунді – 6 мов: бомітаба, бонгілі, діболе, мбаті, нгунді, панде;
- тетела – 4 мови: ела, кусу, нкуту, тетела.

Мовами кела-тетела говорять більш як 9,500,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Конго та в Центральній-Африканській Республіці.

КЕЛЕ (KELE, GELE', ISO 639-3: sbc)

Мова келе – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1982 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовами цієї ж назви з родини банту.**

КЕЛЕ (KELE, EKELE, KILI, LIKELO, LOKELE, YAKUSU, ISO 639-3: khy)

Мова келе – це член підгуртка келе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 160,000 (1980 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою цієї ж назви з гуртка келе-янзі чи з мовою з австронезійської надродини.**

КЕЛЕ (KÉLÉ, AKELE, DIKELE, WESTERN KELE, ISO 639-3: keb)

Мова келе – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,230 (2000 рік) у Республіці Габон. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою цієї ж назви з гуртка кела-тетела чи з мовою з австронезійської надродини.**

КЕЛЕ (KELE, C.60)

Мови келе – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входять 6 мов: келе, ломбо, мбеса, поке, со та фома. Цими мовами говорять майже 250,000 осіб у Демократичній Республіці Конго. **Не змішувати їх з мовами тієї ж назви з гуртка келе-янзі.**

КЕЛЕ (KELE, B.20)

Мови келе – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 10 мов: вумбву, келе, ката, магонґве, мбанґве, нгом, ндаса, саке, секі і сіґґу. Мовами келе говорять більш як 130,000 осіб у Республіці Габон, у Республіці Конго та в Республіці Екваторіяльна Африка. **Не змішувати їх з мовами тієї ж назви з гуртка кела-тетела.**

КЕЛЕЇ-КАЛЛАГАНСЬКА МОВА (KELEY-I KALLAHAN, ANTIPOLO IFUGAO, HANALULO, KELEY-I, KELEY-I KALANGUYA, KELEYQIQ IFUGAO, ISO 639-3: ify)

Келеї-каллаганська мова – це член каллаганського підгуртка осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північно-лузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOHULIN, E. Lou & KENSTOWICZ, Michael Keley-i phonology and morphophonemics. South-east Asian linguistic studies 4, 241-54. Pacific Linguistics C, 49. Canberra: Australian National University, 1979.

КЕЛЕ-ЯНЗІ (ZONE B)

Мови келе-янзі – це гурток північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входять 52 мови, згуртовані в 9-х підгуртках:

- келе – 10 мов: вумбву, келе, ката, магонгве, мбангве, нгом, ндаса, саке, секі, сіггу;
- мбере – 6 мов: канінджі, мбере, нгул, ндуму, омбамба, янго;
- мієне – 1 мова: мієне;
- нджебі – 4 мови: ванджі, дума, нджебі, цаангі;
- сіра – 7 мов: барама, бвісі, вумбу, лумбу, пуну, сангу, сіра;
- теке – 12 мов: нгунгвел, теке-ебоо, теке-ібалі, теке-кукуя, теке-лаалі, теке-нзіков, теке-теге, теке- тієє, теке-фууму, теке-цааї, чічеге, яка;
- цого – 5 мов: бубі, канде, пинджі, сімба, цого;
- янзі – 6 мов: бома, динг, мпуоно, мфіну, тієне, янсі;
- неklasифікований – 1 мова: моленге.

Мовами келе-янзі говорять близько 2,000,000 осіб у Республіці Габон, у Республіці Екваторіяльна Африка, в Демократичній Республіці Конго та в Республіці Конго.

КЕЛІКО (KELIKO, KALIKO, KALIKO-MA'DI, MA'DI, MADITI, ISO 639-3: kbo)

Мова келіко – це член центральної підгрупи групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1998 рік) у Республіці Південний Судан та 7,500 (1989 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

KILPATRICK, Eileen Orthographies of Moru-Ma'di languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 85-91.

КЕЛО (KELO, KELO-BENI SHEKO, NDU-FAA-KEELO, TORNASI, ISO 639-3: xel)

Мова кело – це член підгрупи ака-кело-моло групи східні джебел східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 200 у Демократичній Республіці Судан.

КЕЛОН (KELON, KALONG, KELONG, ISO 639-3: kyo)

Мова келон – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 6,000 на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

KLAMER, Marian Split S in the Indonesian area: forms, semantics, geography. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

КЕЛЬНЬСЬКА МОВА (KÖLSCH, COLOGNIAN, 库尔施语, ISO 639-3: ksh)

Кельнська мова – це член ріпуарського франконського підвідділу західного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 250,000 (1997 рік) у районі міста Кельн у Федеративній Республіці Німеччина.

КЕЛЬТСЬКІ МОВИ (CELTIC)

Кельтські мови – це родина індоєвропейської мовної надродини. До цієї родини входять 7 мов у двох галузях:

- британська – 3 мови: бретонська, валлійська, корнська;
- ґойдельська – 4 мови: гіберно-шотландська ґельська, ірландська ґельська, менська, шотландська ґельська.

Кельтські мови характерні переміною приголосних, відміною прийменників, двома граматичними родами, двадцятковою рахунковою системою, браком неозначеної форми дієслова, тощо. Кельтськими мовами говорять 1,500,000 осіб у Французькій Республіці, у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії та в Ірландії.

Часткова література:

RUSSEL, Paul An Introduction to the Celtic Languages. London; New York: Longman, 1995.

КЕМАКСЬКА МОВА (КЕМАК, ЕМА, ISO 639-3: kem)

Кемакська мова – це член західного відділу рамелайської підгрупи тиморської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор і 50,000 (1981 рік) у провінції Нуса Тенґгара в Республіці Індонезія. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КЕМБАЯН (КЕМБАЯН, КАРАМБАІ, ISO 639-3: xem)

Мова кембаян – це член південної підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 11,000 (2007 рік) у провінції Кілімантан (острів Борнео) в Індонезії.

КЕМБЕРАНО (КЕМБЕРАНО, АРАНДАІ, БАРАУ, КАЛІТАМІ, ВАРИАГАР, ISO 639-3: bzp)

Мова кемберано – це член східної групи підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КЕМБРА (КЕМБРА, ISO 639-3: xkw)

Мова кеибра – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – 20 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КЕМЕЗУНґ (КЕМЕЗУНґ, ДУМБО, ДЗУМБО, КУМАЈУ, ДУМБУ, ISO 639-3: dmo)

Мова кемезунґ – це член східного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,500 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid appraisal and intelligibility testing surveys of Bebe and Kemezung and synthesis of sociolinguistic research of the Eastern Beboid cluster. SIL Electronic Survey Reports 2004-018: 18 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-018>

КЕМІЄГУА (КЕМІЕНУА, 克蔑语, ISO 639-3: kfj)

Мова кемієгуа – це некласифікований член мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) у Китайській Народній Республіці. Це тональна мова, що має просту силабічну структуру. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КЕМТҮЇК (КЕМТУІК, КАМТУК, КЕМТУК, ISO 639-3: kmt)

Мова кемтүїк – це член німборанської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

VAN DER WILDEN, Jaap J. & VAN DER WILDEN, Jelly Kemtuk phonology. Irian 4(3): 31-36. 1975.

КЕНАТІ (КЕНАТІ, АЗІАНА, ГАНАТІ, КЕНАТІ, ISO 639-3: gat)

Мова кенаті – це член підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 950 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КЕНҒА (КЕНГА, СЕНҒЕ, КЕНҒЕ, ISO 639-3: kyq)

Мова кенґа – це член відділу баґірмі підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 44,000 (1997 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КЕНДАЯН (КЕНДАЯН, БАІСІТ, КЕНДАЯН-АМБАВАґА, КЕНДАЯН ДАЯК, ДАМЕА, САЛАКО, СЕЛАКО, САЛАКАУ, СЕЛАКАУ, СІЛАКАУ, КЕНАЯТН, ISO 639-3: knx)

Мова кендаян – це член кендаянської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 280,000 (2007 рік) у провінції Калімантан у Республіці Індонезія та 10,700 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії, 21,400 в Ісламському Султанаті Бруней та 15,000 (2003 рік). Користуються латиницею.

Часткова література:

BURKHARDT, Jey Lingam Group interaction patterns as observed in informal learning events among pre-literate/semi-literate Salako women. SIL Electronic Working Papers 2007-004 19 p. 2007.

КЕНДАЯНСЬКІ МОВИ (КЕНДАЯН)

Кендаянські мови – це підгрупа малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 2 мови: кендаян і кенінджал. Говорять ними 323,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

КЕНДЕДЖЕ (КЕНДЕЈЕ, КЕНЈЕЈЕ, ЯААЛІ, ISO 639-3: klf)

Мова кендедже – це член підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-

сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,860 (2000 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MAASS, Antje; PRINZ, Angela & GRANT, Caroline Rapport d'enquête sociolinguistique: première évaluation parmi les Kenedje du Ouaddai. N'djamena, Tchad: Association SIL. 6 p. 1996.

КЕНДЕМ (KENDEM, BOKWA-KENDEM, ISO 639-3: kvm)

Мова кендем – це член відділу мамфе південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

ANDERSON, Heidi & KRÜGER, Susanne A rapid appraisal (RA) survey of Kendem. SIL Electronic Survey Reports 2004-006: 29 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-006>

КЕНІЙ (KENYI, LUKENYI, ISO 639-3: Ike)

Мова кеній – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 390,000 у Республіці Уганда.

КЕНІНґАВ-МУРУТСЬКА МОВА (KENINGAU MURUT, CENTRAL MURUT, ISO 639-3: kxi)

Кенінґав-мурутська мова – це член мурутського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії; кількість зменшується.

Часткова література:

COHEN, Nancy H. Nabay verb morphology. SIL Electronic Working Papers 1999-003, 1999. S.l.: s.n. 50 pages. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=1999-003>

КЕНІНДЖАЛ (KENINJAL, DAYAK KANINJAL, KANINJAL, KANINJAL DAYAK, ISO 639-3: knl)

Мова кенінджал – це член кендаянської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 32,000 (2007 рік) у провінції Калімантан у Республіці Індонезія.

Часткова література:

MEYERS, Jim and others Report on the Seruyan River surveys in central Kalimantan: Kohin, Keninjal and Sebaun (Dohoi) languages. SIL Electronic Survey Reports 2003-017: 18 p. 2003.

КЕНІЯГСЬКА МОВА (MAINSTREAM KENYAH, USUN APAU KENYAH, HIGHLAND KENYAH, ISO 639-3: xkl)

Кеніягська мова – це член кеніягської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 12,000 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії (кількість маліє) та 20,000 (2008 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

КЕНІЯГСЬКІ МОВИ (KENYAH)

Кеніягські мови – це підгрупа каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов у 2-х відділах і одна окрема мова:

- горішньопуджунганський – 2 мови: ума-ласанська, ума-лунгська;
- каяно-кеніягський – 3 мови: вагав-кеніягська, лонг-ватська, себопська;
- кеніягська мова.

Цими мовами говорять 48,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

КЕНІЯНГ' (KENYANG, BANJANGI, BANYANG, BANYANGI, BAYANGI, MANYANG, NYANG, ISO 639-3: ken)

Мова кеніянг' – це член відділу мамфе південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 65,000 (1992 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ANDERSON, Heidi & KRÜGER, Susanne A rapid appraisal (RA) survey of Kendem. SIL Electronic Survey Reports 2004-006: 29 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-006>

КЕНСВЕЙ-НСЕЙ (KENSWEI-NSEI, BAMESSING, BEFI, CALEBASSES, KENSENSE, MELAMBA, MESING, NDOP-BAMESSING, NSEI, VETENG, VETWENG, ISO 639-3: ndb)

Мова кенсвей-нсей – це член підгуртка південні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2008 рік) у Республіці Камерун.

КЕНСІЮ (KENSIU, KENSEU, KENSIEU, KENSIW, MENDI, MONIK, MONIQ, NGOK PA, ORANG BUKIT, ORANG LIAR, ISO 639-3: kns)

Мова кенсію – це член західної групи північної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 300 (2003 рік) у Малайзії і 300 в Королівстві Таїланд. Користуються латиницею та таїландським письмом.

Часткова література:

BISHOP, Nancy M. A preliminary description of Kensiw (Maniq) phonology. *Mon-Khmer Studies* 25: 227-53, 1996.

КЕНУЗІ-ДОНГОЛА (KENUZI-DONGOLA, DONGOLA-KENUZ, DONGOLAWI, METOKI, NILE NUBIAN, ISO 639-3: kzh)

Мова кенузі-донгола – це член відділу донголаві центральної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східно-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 180,000 (1996 рік) у Демократичній Республіці Судан та 865,000 (2006 рік) в Арабській Республіці Єгипет. Користуються письмами: арабським, коптійським, старонубійським та латинським.

Часткова література:

AYMED, Ibrahim Suggestions for writing modern Nubian languages. *Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages* 9: 185-213. 2004.

КЕО (KE'O, NAGE-KEO, ISO 639-3: xhk)

Мова кео – це член підгрупи енде-ліо біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (2001 рік) на Малих Зондських островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КЕОРУ-АГІЯ (KEORU-AHIA, AHIA, AHIAVE, HAURA, HAURA HAELA, HORO, HOURO, HOVOIRORO, HOVOYO, KE'ORU, KEURO, KEURU, KOURI, LAVAU, LOWER AHIA, O'O MOKO, PAIRI, VELEPA, ISO 639-3: xeu)

Мова кеору-агія – це член західної групи осередньоелеманської підгалузі елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,970 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КЕПКИРІВАТ (KEPKIRIWÁT, ISO 639-3: kpn)

Мова кепкиріват – це вже вимерлий член галузі тупарі мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

КЕПО (KEPO', KEPOQ, ISO 639-3: kuk)

Мова кепо – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,600 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

КЕР Д'АЛЕН (COEUR D'ALENE, CŒUR D'ALÈNE, SNCHITSU'UMSHTSN, ISO 639-3: crd)

Мова кер д'ален – це вже майже вимерлий член південної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1999 рік) у штаті Айдаго у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

КЕРА (KERA, ISO 639-3: ker)

Мова кера – це член кера-квангської групи міро-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 44,500 (1993 рік) у Республіці Чад та 6,000 у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

CAMBURN, Janet K. A relational grammar approach to Kera syntax. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota, 1984.

PEARCE, Mary Kera tone and voicing interaction. *Lingua* 119: 846-864. 2009.

КЕРАК (KERAK, HER, KEERAK, KEERAKU, ISO 639-3: hhr)

Мова керак – це член гуртка гер-еджамат підвідділу центральні джола відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,200 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

КЕРА-КВАНГСЬКІ МОВИ (А.3)

Кера-квангські мови – це група мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Ця підгрупа обіймає лише дві мови: кера і кванг. Говорять ними більш як 67,000 осіб у Республіці Чад та в Республіці Камерун.

КЕРЕВЕ (KEREWE, EKIKEREBE, KEREBE, ISO 639-3: ked)

Мова кереве – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

КЕРЕВО (KEREWO, KEREWAWA, KEREWAWA-GOARI, ISO 639-3: kxz)

Мова керево – це член ківайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,200 (1975 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

КЕРЕГОСЬКА МОВА (KEREHO, KERIAU PUNAN, KEREHO-UHENG, ISO 639-3: xke)

Керегоська мова – це член муллер-шванер-пунанського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 500 (2003 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

КЕРЕСЬКІ МОВИ (KERES, KERESAN)

Кереські мови – це невелика мовна родина, до якої входять лиш 2 мови: західнокереська і східнокереська. Говорять ними 8,000 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КЕРЕТАРО ОТОМІ (QUERÉTARO OTOMI, HÑOHÑO, NORTHWESTERN OTOMI, OTOMÍ DE QUERÉTARO, WESTERN OTOMI, HÑÄHNÜ, HÑÄHÑO, HÑOTHO, HÑÄHÜ, HÑÄTHO, YÜHÜ, YÜHMÜ, ÑÜHÜ, ÑÜTHÜ, ÑÄÑHÜ, ISO 639-3: otq)

Мова керетаро отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі отомангської мовної родини. Кількість мовців – 33,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

КЕРЕЦЬКА МОВА (KEREK, КЕРЕКСКИЙ ЯЗЫК, ISO 639-3: krk)

Керецька мова – це вже вимерлий член коріак-алюторської підгалузі північної галузі чукотко-камчатської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Перейшли на мову чукчі. Керецькою мовою говорили в найдальшій східній азійській частині Російської Федерації.

КЕРІНЧІ (KERINCI, KERINCHI, KINCHAI, ISO 639-3: kvr)

Мова керінчі – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 260,000 на острові Суматра в Індонезії. Користуються кагангським письмом.

Часткова література:

ANDERBECK, Karl Roland Malay dialects of the Batanghari river basin (Jambi, Sumatra). SIL e-Books, 6. S.I. SIL International 173 p. 2008.

КЕРІЯКА (KERIAKA)

Мови керіяка – це галузь північнобугенвільської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – рамопа. Цією мовою говорить 1,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КЕСАВАЙ (KESAWAI, KESAWI, KOROMU, NAMUYA, ISO 639-3: xes)

Мова кесавай – це член групи евапія підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 770 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КЕТАНГАЛАНСЬКА МОВА (KETANGALAN, KETAGALAN, TANGALAN, 凯达格兰语, ISO 639-3: kae)

Кетангаланська мова – це вже вимерлий некласифікований член австронезійської мовної надродини. Говорили нею на острові Тайвань.

КЕТЕ (KETE, KIKETE, LUKETE, ISO 639-3: kcv)

Мова кете – це член підгуртка сонгіє гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

КЕТЕНГБАН (KETENGBAN, KUPEL, OKTENGBAN, ISO 639-3: xte)

Мова кетенгбан – це член східної підгалузі галузі мек трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 9,970 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

SIMS, Andrew & SIMS, Anne Ketengban phonology. *Workpapers in Indonesian Linguistics* 1: 50-74. 1982.

КЕТСЬКА МОВА (KET, IMBATSKI-KET, YENISEI OSTYAK, YENISEI OSTIAK, 惕语, ISO 639-3: ket)

Кетська мова – це майже вимерлий член єнісейської мовної родини. Кількість мовців – 190 (за іншими даними – 550) у Красноярському краю Російської Федерації. Її вивчають у 5-х школах. Користуються кирилицею.

Часткова література:

ДУЛЬЗОН, А. П. Кетский язык, Томск, 1968.

КЕТУМ (KETUM, KITUM, WAMBON-KETUM, ISO 639-3: ktt)

Мова кетум – це член групи думут підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 900 (2003 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КЕЦАЛЬТЕПЕК-МІХЕ (QUETZALTEPEC MIXE, CENTRAL MIXE, ISO 639-3: pxm)

Мова кецальтепек-міхе – це член підгалузі східні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 6,700 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

КЕЧУА-ПУКІНА (QUECHUA-PUQUINA, CALLAWALLA, CALLAHUAYA, KALLAWAYA, ISO 639-3: caw)

Мова кечуа-пукіна (каллавалла) – це майже вимерла змішана мова: кечуа і вимерла вже пукіна. Кількість мовців – 10-20 (1995 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Може вже сьогодні вимерла.

КЕЧУАНСЬКІ МОВИ (QUECHUAN)

Кечуанські мови – це мовна родина, до якої входять 46 мов, згуртованих у 2-х галузях:

- центральні кечуа – 17 мов: амбо-паско, кахатамбо, коронго, маргос, панао, південна кончукос, північна кончукос, північна хунін, санта-ана, сіуас-анкаш, уайля-ванка, уайляс-анкаш, уаляга-уануко, уамаліес, хавха-ванка, чавпіуаранга, чікіян-анкаш;
- периферійні кечуа – 29 мов у 3-х підгалузях.

Кечуанськими мовами говорять більш як 10,000,000 осіб у Республіці Перу, в Республіці Колумбія, в Республіці Еквадор, у Республіці Чилі, в Багатонаціональній Державі Болівія та в Республіці Аргентина. Деякі мовознавці твердять, що кечуанські мови не є мовною родиною, але макромовою. Кечуанські мови є аглюнативними. Мають тільки 3 голосні фонемі: /a/, /i/, /u/. Типовий порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Важними ознаками кечуанських мов є, між іншими, високорозвинута система суфіксації, що дозволяє висловлювати щонайтонші відтінки думки; двоособова залежність форми дієслова, тобто від підмета і додатка; легкість переходу з однієї частини мови до іншої.

Часткова література:

CERRÓN-PALOMINO, Rodolfo *Lingüística Quechua*, Centro de Estudios Rurales Andinos `Bartolomé de las Casas`. 2nd ed. 2003.

КЕЯГАНА (KEYAGANA, KE'YAGANA, KEIAGANA, KEIGANA, ISO 639-3: kyg)

Мова каягана – це член групи камано-ягерія гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 12,300 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

КИБІРІ (KIBIRI, POLOME, POROME, ISO 639-3: prm)

Мова кибірі – це член кивайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,100 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

КИМАГІМА (KIMAGHIMA, KIMAGHAMA, KALADDARSCH, TERI-KALWASCH, КИМААМА, ISO 639-3: kig)

Мова кимагіма – це член галузі колопом трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КИМБРІВСЬКА МОВА (CIMBRIAN, TZIMBRO, ZIMBRISCH, CIMBRIEN, ZIMBERN, 辛布里语, ISO 639-3: cim)

Кимбрівська мова – це член баварсько-австрійського відділу горішньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,230 (1992 рік) в Італійській Республіці.

КИМКІ (KIMKI, AIPKI, KIMGI, SUKUBATOM, SUKUBATONG, ISO 639-3: sbt)

Мова кимкі – це член галузі биксі мовної родини сепік. Кількість мовців – 500 (2004 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КИПУТ (KIPUT, ISO 639-3: kyi)

Мова кипут – це член белайт-кипутського відділу долішньобарамської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має два діалекти. Кількість мовців – 2,460 (1983 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

Часткова література:

BLUST, Robert A short morphology, phonology and vocabulary of Kiput, Sarawak. Canberra: Pacific Linguistics. 2004.

КИПЧАЦЬКІ МОВИ (КУРСНАК)

Кипчацькі мови – це галузь тюркської родини алтайської надродина. До неї входять 11 мов у 3-х підгалузях:

- арало-каспійська – 4 мови: казахська, каракалпацька, киргизька, ногайська;
- понто-каспійська – 4 мови: балкарська, караїмська, кримчацька, кумицька;
- уральська – 3 мови: башкирська, татарська, чулимська.

Кипчацькими мовами говорять більш як 20,000,000 осіб у Республіці Узбекистан, у Республіці Казахстан, у Республіці Киргизстан, у Російській Федерації та в Україні, як теж у Китай-

ській Народній Республіці, в Ісламській Республіці Афганістан, у Турецькій Республіці та в Республіці Таджикистан.

КИРГИЗЬКА МОВА (KYRGYZ, KARA-KIRGIZ, KIRGHIZ, KIRGIZ, KIRGHIZE, KIRGUÍS, KIRGISISCH, QYRGHIZ, КЫРГЫЗ, КЫРГЫЗ ТИЛИ, КИРГИЗСКИЙ,

كىرغىز تىلى قىرغىز تىلى, 吉尔吉斯语, 柯尔克孜语, ISO 639-3: kir)

Киргизька мова – це член арало-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,450,000 (1993 рік) у Республіці Киргизстан, 750 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 160,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 64,000 у Республіці Таджикистан та 1,140 (1982 рік) у Турецькій Республіці. У Киргизстані користуються модифікованою кирилицею, в Китаю – арабським письмом, у Туреччині – латиницею.

Часткова література:

DAVLETOV, Mukhtar & WALKWITZ, Edward R. The use of tense/aspect in two Kyrgyz stories. Comments on discourse structures in ten Turkic languages p. 155 – 181. St. Petersburg, 2002.

КИС (KIS, ISO 639-3: kis)

Мова кис – це член підгуртка манам гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 220 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КИТАЙСЬКІ МОВИ (CHINESE, HÀNYŪ, 汉语/漢語)

Китайські (синітські) мови – це галузь сино-тибетської мовної родини. До цієї галузі входять 14 мов: ву, гаккаська, гойчжоу, гань, джінью, дунганська, кантонська, мандаринська, мінь-бей, мінь-донг, мінь-жонг, мінь-нан, пук-сіянь та сяньська. Дехто не визнає їх окремими мовами, а тільки діалектами однієї китайської мови. Китайськими мовами говорять майже 1,200,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Киргизькій Республіці та в сусідніх країнах.

КИТАЙСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПІДЖИН (CHINESE PIDGIN ENGLISH, ISO 639-3: cpi)

Мова китайсько-англійський піджин – це піджин, оснований на англійській мові. Уживають її в Республіці Науру як торговельну мову. Кількість мовців – невідома.

Часткова література:

FRANKLIN, Karl J. 'Bilong' as copula in Chinese Pidgin English. Linguistics across continents: Studies in honor of Richard S. Pittman, 117-22. Linguistic Society of the Philippines Monograph 2. Manila: Summer Institute of Linguistics and Linguistic Society of Philippines. 1981.

КИТАЙСЬКО-БУРЯТСЬКА МОВА (CHINA BURYAT, BA'ERHU-BULYATE, BARGU BURIAT, BURIAT-MONGOLIAN, BURYAT, NORTHEASTERN MONGOLIAN, NORTHERN MONGOLIAN, BOURIATE CHINE, БУРЯД ХЭЛЭН, БУРЯТСКИЙ КИТАЙ, 巴尔虎布里亚特语, ISO 639-3: bxu)

Китайсько-бурятська мова – це член бурятської підгрупи халха-бурятської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 65,000 (1982 рік) у Китайській Народній Республіці.

**КИТАЙСЬКО-ТИБЕТСЬКО-МОНГОЛЬСЬКА (CHINESE-TIBETAN-BONAN
MONGOUR MONGOLIAN, WUTUNHUA, WUTONG, WUTUN, ISO 639-3: wuh)**

Мова китайсько-тибетсько-монгольська (вутунгуа) – це змішана мова: китайська й тибето-монгольська. Кількість мовців – 2,000 (1995 рік) у Демократичній Республіці Китай.

Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КИЦАЇ (KITSAI, KICHAİ, ISO 639-3: kii)

Мова кицаї (кичаї) – це вже вимерлий член групи кицаї підгалузі павні-кицаї північної галузі каддоанської мовної родини. Говорили нею в штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки.

КИЦАЇ (KITSAI)

Мови кицаї – це вже вимерла група мов підгалузі павні-кицаї північної галузі каддоанської мовної родини. До цієї групи належала лиш одна мова – кицаї. Говорили нею в штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки.

КІБЕТ (KIBET, KIBEIT, KIBEET, KABENTANG, AIKI, ISO 639-3: kie)

Мова кібет – це член вітки рунґа-кібет підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 18,500 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

WOLF, Katharina & MBERNODJI, Calvin Une enquête sociolinguistique des parlars Kibet, Rounga, Daggal et Mourro du Tchad rapport technique. SIL Electronic Survey Reports 2008-014: 56 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-014>

КІВАЙСЬКІ МОВИ (KIWAİAN)

Ківайські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 7 мов: баму, вабода, керево, кибірі, морігі, південна ківай і північно-східна ківай.

Ківайськими мовами говорять більш як 27,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

КІВІЛЬВАНА (KIWILWANA, ILWANA, MALAKOTE, ISO 639-3: mlk)

Мова ківільвана – це член вітки малакоте підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 8,000 (1994 рік) у Республіці Кенія; кількість зростає.

Користуються латиницею.

Часткова література:

Kiwiilwana kifai. 1st ed. Tana River District, Garissa, Kenya: Ilwana (Malakote) language development programve, 27 p. 2007.

КІГІРІЯМА (KIGIRYAMA, AGIRYAMA, GIRIAMA, KIGIRIAMA, KINYIKA, NIKА, NYIKA, ISO 639-3: nyf)

Мова кігіріяма – це член вітки міджікенда підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 623,000 (1994 рік) у Республіці Кенія; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

IHA, Samson & NZOMO, Stephen Kigiryama-Kiswahili-Kizungu: a basic Giryama-Kiswahili and English dictionary. Nairobi: Bible Translation and Literacy (E.A.). 30 p. 1999.

КІЄМБУ (KIEMBU, EMBU, ISO 639-3: ebu)

Мова кіємбу – це член підгуртка кікую-камба гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 429,000 у Республіці Кенія; кількість зростає.

КІЄНґА (KYENGA, CENKA, KENGA, TIENGA, TYANGA, TYENGA, ISO 639-3: tye)

Мова кієнґа – це член групи буса східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 1,000 (1995 рік) у Республіці Бенін.

КІЄНЕЛЕ (KYENELE, BULANG, KENEN BIRANG, KENYING, KEÑELE, KEYELE, KYENYING-BARANG, MIYAK, ISO 639-3: kql)

Мова кієнеле – це член юатської мовної родини. Кількість мовців – 1,250 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КІЄРУНґ (KYERUNG, GYIRONG, KYIRONG, ISO 639-3: kgy)

Мова кієрунґ – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,790 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал і 100 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці.

КІКАЙ (KIKAI, 喜界岛琉球语, ISO 639-3: kzg)

Мова кікай – це член північної підгалузі амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 13,066 (2000 рік) на острові Кікай у Японській Державі; здебільша старші віком особи.

КІКАПУ (KICKAPOO, KIKAPOO, KIKAPÚ, MESQUAKIE, MESKWAKI, MESQUAKIE-SAUK, MESQUAKIE-SAUK-KICKAPOO, SAC AND FOX, ISO 639-3: kic)

Мова кікапу – це член центральної підгалузі алгонкської галузі алґійської мовної родини. Кількість мовців – 820 (2000 рік) у США та 300 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених

Штатах; кількість мовців зменшується: молодші вживають англійську мову. Користуються латиницею.

КІКУЮ-КАМБА (KIKUYU-KAMBA, E.20)

Мови кікую-камба – це підгурток гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 8 мов:

- вітка меру – 4 мови;
- 4 окремі мови: дгайсо, джікую, камба, кіембу.

Цими мовами говорять понад 13,500,000 осіб у Республіці Кенія.

КІЛА-МУДЖІ (QILA MUJI, DOKA, MUJITSU, PHUTSU, ВОКНА, ISO 639-3: ymq)

Мова кіла-муджі – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (2008 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

Часткова література:

PELKEY, Jamin R. Muji's mirrored merger: correlative redistribution of checked tone classes in a newly defined Burmic cluster. *Mon-Khmer studies: a journal of Southeast Asian languages and cultures* 37: 179-195. 2007.

КІЛЕНґЕ-МАЛЕУ (KILENGE-MALEU)

Мови кіленґе-малеу – це підгурток вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – малеу-кіленґе. Говорять нею 5,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КІЛІВА (KILIWA, KILIWI, QUILIGUA, K'OLEW ÑAJA', ISO 639-3: klb)

Мова кіліва – це майже вимерлий член групи кіліва юманської підгалузі есселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 28 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

WARES, Alan C. A comparative study of Yuman consonantism. *Janua Linguarum, series practica*, 57. The Hague: Mouton, 1968.

КІЛІВА (KILIWA)

Мови кіліва – це група мов юманської підгалузі есселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – кіліва. Говорять нею ще тільки 28 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

КІЛІВІЛА (KILIVILA, KIRIWINA, ISO 639-3: kij)

Мова кілівіла – це член підгуртка кілівіла гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-

полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

SENFT, Gunter These “Procrustean” feelings ... . Some of my problems in describing Kilivila. Topics in descriptive Austronesian linguistics, 86-105. Semaian, 11. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden, 1993.

КІЛІВІЛА (KILIVILA)

Мови кілівіла – це підгурток гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: будібуд, кілівіла і муюв. Говорять ними 26,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КІЛІВІЛА-ЛУІСІЯДЕС (KILIVILA-LOUISIADES)

Мови кілівіла-луісіядес – це гурток периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входять 6 мов у 3-х підгуртках:

- кілівіла – 3 мови: будібуд, кілівіла, муюв;
- місіма – 1 мова: місіма-панеаті;
- німоа-судест – 2 мови: німоа, судест.

Цими мовами говорять 47,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КІЛМЕРІЙСЬКА МОВА (KILMERI, KILMERA, ISO 639-3: kih)

Кілмерійська мова – це член беванської галузі погранично-папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,970 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зменшується: ніхто нижче 10 років не говорить уже нею.

Часткова література:

BROWN, Robert. A sociolinguistic survey of Pagi and Kilmeri. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 193-206. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

КІЛЮТ (QUILEUTE, QUILLAYUTE, ISO 639-3: qui)

Мова кілют – це вже вимираючий член мовної родини чімакуан. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10 (1977 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

КІЛЬДИНСЬКА СААМСЬКА МОВА (KILDIN SAAMI, KILDIN LAPPISH, LAPP, SAAM, SAAMI, САМЬ, КИЛЬДИНСКИЙ, 基尔丁-萨米语, ISO 639-3: sjd)

Кільдинська саамська мова – це член східної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 500 (2001 рік) у Російській Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

SAMMALLAHTI, P. & XVOROSTUXINA, A. Unna sámi-sām' sām'-sámi sátnegirjjáš. Ohcejohka. 1991.

KIM (KIM, ISO 639-3: kia)

Мова кім – це член підвідділу кім відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти; всіх їх можна уважати за окремі мови – раніше звані чадськими. Кількість мовців – 15,400 (1993 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

KIM (KIM)

Мови кім – це підвідділ відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мов: бесме, гоундо та кім. Мовами кім говорять майже 17,000 осіб у Республіці Чад.

KИМАНТІЙСЬКА МОВА (QIMANT, KИMANTENEY, WESTERN AGAW, ISO 639-3: ahg)

Кімантійська мова – це майже вимерлий член центральної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців - 1,650 (1994 рік) у північній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія. Мова вживає ефіопське письмо.

Часткова література:

LEYEW, Zelealem The Kemantney Language – The Sociolinguistic and Grammatical Study of Language Replacement. Cologne, 2003.

LEYEW, Zelealem Sociolinguistic survey report of the Kemant (Qimant) language of Ethiopia. SIL Electronic Survey Reports, 2002.

KИМАРАГАНГСЬКА МОВА (KИMARAGANG, KИMARAGAN, KИMARAGANGAN, SANDAYO, SONSOГON, ISO 639-3: kqr)

Кімарагангська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (2007 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

KROEGER, Paul R. Result complex pradicates in Kimaragang Dusun. Studies in Philippine Isanguages and cultures 19: 30-54. 2008.

KИМБУ (KИMBU, KИBUNGU, KИBUNGU, KИKIMBU, YANZI, ISO 639-3: kiv)

Мова кімбу – це член підгуртка сукума-ніямвезі гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 78,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія; кількість зменшується.

KIMБУНДУ (KIMBUNDU, DONGO, KIMBUNDO, KINDONGO, LOANDA MBUNDU, LOANDE, LUANDA, LUNDA, MBUNDU, N'BUNDO, NBUNDU, NDONGO, NORTH MBUNDU, СЕВЕРНЫЙ МБУНДУ, 姆本杜语, ISO 639-3: kmb)

Мова кімбунду – це член підгуртка мбунду гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 3,000,000 (1999 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

KIMIIPY (KIMIÏRU, KIMERU, MERU, 梅鲁语, ISO 639-3: mer)

Мова кімііру – це член вітки меру підгуртка кікую-камба гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,740,000 у Республіці Кенія; кількість збільшується. Користуються латиницею.

KIM-МУН (KIM MUN, CHASAN YAO, GEM MUN, HAINAN MIAO, JIM MUN, JINMEN, KEM MUN, KIMMUN, LAN TIN, LANTEN, LOWLAND YAO, MAN LANTIEN, MEN, MUN, SHANZI YAO, MAN LAN-TIEN, COC MUN, DAO AO DAI, DAO LAM DINH, DAO QUAN TRANG, DAO TANH Y, GREAT TUNIC YAO, 平地瑶话, 金门话, ISO 639-3: mji)

Мова кім-мун - це член підгалузі міян-джін мієнської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці, 4,500 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 170,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

AUMANN, Greg & SIDWELL, Paul Subgrouping of Mienic languages: some observations. Papers from the Eleventh Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistic Society, 13-27. Tempe, Arizona: Arizona State University, Program for Southeast Asian Studies, 2004.

KIMPE (KIMRÉ, GABRI-KIMRÉ, GAWRA, ISO 639-3: kqr)

Мова кімре – це член кімре-тобанґської групи міро-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) у Республіці Чад.

KIMPE-НАНЧЕРСЬКІ МОВИ (A.2.1)

Кімре-нанчерські мови – це підгрупа кімре-тобанґської групи мір-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: кімре, леле і нанчере. Кімре-нанчерськими мовами говорять 127,000 осіб у Республіці Чад.

КІМРЕ-ТОБАНГСЬКІ МОВИ (А.2)

Кімре-тобангські мови – це група мов мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 6 мов у 2-х підгрупах:

- габрі-тобангська – 3 мови: габрі, кабалай, тобанґа;
- кімре-нанчерська – 3 мови: кімре, леле, нанчере.

Кімре-тобангськими мовами говорять майже 210,000 осіб у Республіці Чад.

КІНАЛАКНА (KINALAKNA, ISO 639-3: kco)

Мова кіналакна – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 220 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КІНАРАЙСЬКА МОВА (KINARAY-A, ANTIQUEÑO, ATI, HAMTIKNON, HINARAY-A, KARAY-A, PANAYANO, SULUD, HIRAY-A, ISO 639-3: krj)

Кінарайська мова – це член кінарайського підвідділу західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 378,000 (1994 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

ABADIANO, *Balbina T.* Functions of rhetorical questions in the Kinaray-a language. Notes on Translation 2(1): 40-47, 1988.

КІНАРАЙСЬКІ МОВИ (KINARAYAN)

Кінарайські мови – це підвідділ західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – кінарайська. Говорять нею 380,000 осіб у Республіці Філіппіни.

КІНґА (KINGA, EKIKINGA, KIKINGA, ISO 639-3: zga)

Мова кінґа – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 140,000 (2003 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

КІНґКЕЛ (KINGKEL)

Мови кінґкел – це вимерла вже підгалузь вака-кабської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи входила лиш одна мова – баялі. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

КІНКІ (QUINQUI, ISO 639-3: quq)

Мова кінкі – це не класифікована мова. Кількість мовців – невизначена. Говорять нею в Королівстві Іспанія (на передмістях).

KINHABPI (KINNAURI, KANAURI, KANAURY ANUSKAD, KANAWARI, KANAWI, KANOREUNU SKAD, KANORIN SKAD, KANORUG SKADD, KINNAURA YANUSKAD, KINNER. KINORI, KOONAWURE, KUNAWARI, KUNAWUR, LOWER KINNAURI, MALHESTI, MILCHAN, MILCHANANG, MILCHANG, TIBAS SKAD, ISO 639-3: kfk)

Мова кіннаври – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 63,800 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом. **Не змішувати її з мовою подібної назви з індоєвропейської родини.**

Часткова література:

ТАКАHASHI, Yoshiharu A descriptive study of Kinnauri (Pangi dialect). A preliminary report. Newresearch on Zhangzhung and related Himalayan languages. Osaka: National Museum of Ethnology. 2001.

KINHABPPIЙСЬКА МОВА (HARIJAN KINNAURI, CHAMANG BOLI, HARIJAN BOLI, ORASI, ORES, BOLI, SONAR BOLI, ISO 639-3: kjo)

Кіннаврійська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 6,330 (1998 рік) у Республіці Індія. **Не змішувати її з мовою подібної назви з сино-тибетської родини.**

KIHO (QUINAULT, ISO 639-3: qun)

Мова кіно – це вже вимерлий член приморської підгалузі галузі цамосан саліської мовної родини. У 2000 році було ще 40 мовців у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки. Перейшли на англійську мову.

KINTAK (KINTAQ, BONG, KENTA, KINTAK, KINTAQ BONG, ISO 639-3: knq)

Мова кінтак – це член західної групи північної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (2003 рік) у Малайзії і деяка кількість у Королівстві Таїланд. Кількість мовців зменшується.

KINUKU (KINUKU, KINUGU, KINUKA, ISO 639-3: kkd)

Мова кінуку – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

KIOKITANI-KIERI САПОТЕК (QUIOQUITANI-QUIERI ZAPOTEC, ZAPOTECO DE QUIOQUITANI Y QUIERI, ZAPOTÈQUE QUIOQUITANI-QUIÉRI, ISO 639-3: ztq)

Мова кіокітані-кієрі сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

ZURITA SÁNCHEZ, Emiliano; WARD, Michael & MARLETT, Stephen A. Zapoteco de Santa Catarina Quioqueitani. Ilustraciones foneticas de lenguas amerindians, Edición Preliminar, 9 p. Lima: SIL International y Universidad Ricardo Palma. 2008.

http://www.lengamer.org/publicaciones/trabajos/zapoteco_de_Quioquitani_afi.pdf

KIOKO (KIOKO, ISO 639-3: ues)

Мова кіоко – це член західного підгуртка мунійського гуртка підвідділу мунан осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

KIONG' (KIONG, AKAYON, AKOYANG, IYONIYONG, OKONYONG, OKOYONG, ISO 639-3: kkm)

Мова кіонг' – це вже майже вимерлий член підвідділу кіонг'-короп відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

KIONG'-KOROP (KIONG-KOROP)

Мови кіонг'-короп – це підвідділ відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: кіонг', короп та одут. Цими мовами говорять дещо понад 10,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

KIOPP (KIORR, COL, CON, SAAMTAAV, SAMTAO, SAMTAO 2, ISO 639-3: xko)

Мова кіорр – це член ангкуйської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,360 (1985 рік) у Лаоській Народній Республіці і теж якась кількість у Республіці Союзу М'янма.

Часткова література:

PAULSEN, Debbie A phonological reconstruction of proto-Plang. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1989.

KIOTEPEK CHINANTEK (QUIOTEPEC CHINANTEC, HIGHLAND CHINANTEC, ISO 639-3: chq)

Мова кіотепек чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (1998 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

ROBBINS, Frank E. Nasal words without phonetic vowels in Quiotepec Chinantec. Studies in tone and intonation by members of the Summer Institute of Linguistics, 126-130. Bibliotheca Phonetica, 11. Basel: Karger. 1975.

КІПРО-АРАБСЬКА МОВА (CYPRIOT SPOKEN ARABIC, CYPRIOT MARONITE ARABIC, MARONITE, SANNA, ARABE CHYPRIOTE, ARABISCH ZYPERN, ISO 639-3: асу)

Кіпро-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,300 (1995 рік) на Кіпрі; всі старші ніж 30 років.

КІПСІГІС (KIPSIGIS, KIPSIKIS, KIPSIKIS, KIPSIKIIS, ISO 639-3: sgc)

Мова кіпсігіс – це член підвідділу кіпсігіс відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 471,000 (2007 рік) у Республіці Кенія; кількість зростає. Користуються латиницею.

КІПСІГІС (KIPSIGIS)

Мови кіпсігіс – це підвідділ відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – кіпсігіс. Цією мовою говорять більш як 470,000 осіб у Республіці Кенія.

КІПФОКОМО (KIPFOКОМО, РОКОМО, LOWER РОКОМО, UPPER РОКОМО, ISO 639-3: pkb)

Мова кіпфокомо - це член вітки покомо підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців - 63,000 (2007 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

Часткова література:

Chambo cha nsahu. Garsen, Kenya: The Pokomo Language Programme. 19 p. 2007.

КІРАНТСЬКІ МОВИ (KIRANTI, किरान्ती)

Кірантські мови – це підгрупа магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 35 мов, згуртованих у 2-х відділах:

- західний – 9 мов: вамбуле, джерунґ, думі, кой, лінґхім, равте, тгулунґ, тілунґ, халінґ;
- східний – 26 мов: атпарія, бантава, белгарія, валінґ, дунґмалі, західна меоганґ, камлінґ, кулунґ, ламбічгонґ, лімбу, лумба-якха, начерінґ, пганґдувалі, південна лорунґ, північна лорунґ, понґійонґ, пума, саам, сампанґ, східна меоганґ, чґінтанґе, чгулунґ, чуква, ямпге, ямпгу, яха.

Кірантськими мовами говорять більш як 885,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

KIP-BALAPСЬКА MOBA (KIR-BALAR, KIR, KIRR, ISO 639-3: kkr)

Кір-баларська мова – це член богомської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,050 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

KIPE (KIRE, GIRE, GIRI, KIRE-PUIRE, ISO 639-3: geb)

Мова кіре – це член підгалузі мікарев галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 2,420 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

PRYOR, David & CLIFTON, John M. Nasalisation in Kire. Studies in Melanesian orthographies, 31-44. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 33. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1987.

KIRIBATСЬКА MOBA (GILBERTISE, I-KIRIBATI, IKIRIBATI, TAETAЕ NI KIRIBATI, GILBERTESE, GILBERTÉS, KIRIBATISCH, ГИЛЬБЕРТСКИЙ, 吉尔伯特语, 基里巴斯语, ISO 639-3: gil)

Кірибатська мова – це член ікірибатського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 58,300 (1987 рік) у Республіці Кірибаті, 5,300 (1988 рік) у Республіці Фіджі, 4,870 (1999 рік) на Соломонових островах (приналежні до Великої Британії), 870 (1987 рік) у Тувалу і 140 (2000 рік) на островах Гаваї (США). На відміну від інших мов у районі Тихого океану кірибатська мова не вимирає, нею послуговуються в щоденному житті. Тільки 30% кірибатських мовців є двомовні, маючи англійську мову як другу. Кірибатська мова має два головні діалекти; головна різниця між ними полягає у вимові деяких слів. Кірибатська мова має 10 приголосних і 10 голосних (5 звичайних і 5 здовжених) фонем. Вона вживає латиницю. Порядок слів у реченні: присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

BLEVINS, Juliette Trimoraic Feet in Gilbertese. Oceanic Linguistics, 1999.
COWELL, Reid The Structure of Gilbertese. Rongorongo, 1951.

KIPIKE (KIRIKE, OKRIKA, ISO 639-3: okr)

Мова кіріке – це член групи ібані-окріка-калабарі підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 248,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

KIRIKIRI (KIRIKIRI, KIRIRA, ISO 639-3: kiy)

Мова кірікірі – це член підгалузі західні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 250 (1982 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CLOUSE, Duane Kirikiri. Encyclopedia of world cultures supplement p. 168-171. New York: Macmillan Reference USA. 2002.

KIPMAHДЖКІЙСЬКА МОВА (KIRMANJKI, ALEVICA, DERSIMKI, DIMILKI, NORTHERN ZAZA, SO-BÊ, ZAZA, ZAZAKI, ZONÊ MA, 北扎扎其语, ISO 639-3: kiu)

Кірманджкійська мова – це член заза-ґоранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 140,000 у Турецькій Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

KIPMA-TIYURAMA (KIRMA-TYURAMA)

Мови кірма-тіюрама – це підвідділ південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: турка та церма. Цими мовами говорять більш як 100,000 осіб у Буркіна-Фасо.

KISANKASA (KISANKASA, DOROBO, NDOROBO, ISO 639-3: kqh)

Мова кісанкасса – це член підвідділу нанді відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 4,670 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

KISAP (KISAR, MEHER, YOTOWAWA, ISO 639-3: kje)

Мова кісар – це член кісарського гуртка луанґ-кісарського підвідділу східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1995 рік) на острові Кісар (19 сіл) та поближких островах в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

CHRISTENSEN, John & CHRISTENSEN, Sylvia Kisar Phonology. Phonological studies in four languages of Maluku, 33-65. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 108. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington, 1992.

KISAPСЬКІ МОВИ (KISAR)

Кісарські мови – це гурток луанґ-кісарського підвідділу східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: кісар і рома. Цими мовами говорять 22,000 осіб на островах Кісар і Рома в Індонезії.

KICI (KISI, KIKISI, KISSI, ISO 639-3: kiz)

Мова кісі – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зіґула бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,200 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

KICCI (KISSI)

Мови кіссі – це підвідділ відділу булло-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать дві мови: південна кісі та північна кіссі. Говорять ними більш як 525,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне.

KICTANSЬКА MOBA (KISTANE, NORTH GURAGE, SODDO, SODDO GURAGE, ISO 639-3: gru)

Кістанська мова – це член член гафато-кістанського відділу зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 255,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LESLAU, Wolf Etymological Dictionary of Gurage (Ethiopic). Wiesbaden, 1979.

KITA MAHINKAKAN (KITA MANINKAKAN, CENTRAL MALINKE, KITA MANINKA, MALINKE, ISO 639-3: mwk)

Мова кіта манінкакан – це член підгуртка західні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 600,000 (1991 рік) у Республіці Малі.

KITGAPAKA (KITHARAKA, SARAKA, SHAROKA, THARAKA, ISO 639-3: thk)

Мова кітгарака – це член вітки меру підгуртка кікую-камба гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 139,000 (2006 рік) у Республіці Кенія; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

SCHROEDER, Leila Mother-tongue education in schools in Kenya: some hidden beneficiaries. Language Matters: Studie in the Languages of Africa Special Issue: Adult literacy in the African Context 35(2): 376-389, 2004.

KITUBA 1 (KITUBA, KIBULAMATADI, KIKONGO COMMERCIAL, KIKONGO SIMPLIFIÉ, KIKONGO YA LETA, KIKONGO-KUTUBA, KILETA, ISO 639-3: ktu)

Мова кітуба 1 – це член креольських мов, основаних на мовах Конго. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,200,000 (1990 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

KITUBA 2 (KITUBA, KIKOONGO, MUNUKUTUBA, ISO 639-3: mkw)

Мова кітуба 2 – це член креольських мов, основаних на мовах Конго. Кількість мовців – 1,160,000 (1987 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEHMAN, Debra L'influence des langues maternelles sur le developpement du discours en Munukutuba. M.A. thesis, Fuller Theological Seminary, 1989.

КІЧА (KITJA, KIJA, GIDJA, KIDJA, ISO 639-3: gia)

Мова кіча – це член джераґанської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 410 (1996 рік) у Західній Австралії.

Часткова література:

TAYLOR, Peter & HUDSON, Joyce Metamorphosis and process in Kitja. Talanya 3: 25-36, 1976.

КІЧЕ-АЧСЬКІ МОВИ (QUICHE-ACHI)

Кіче-ачські мови – це підгрупа мов кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належать 8 мов: ачі-кубулько, ачі-рабіналь, західно-центральна кіче, кунен-кіче, східна кіче, сан-андрес-кіче, хоябах-кіче та центральна кіче. Кіче-ачськими мовами говорять більш як 2,400,000 осіб у Республіці Гватемала.

КІЧЕЙСЬКІ МОВИ (QUICHEAN)

Кічейські мови – це група мов великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належать 20 мов у 3-х підгрупах:

- какчікельська – 10 мов: західна какчікель, південна какчікель, південно-західна акатенанго, південно-західна епокапа, південно-центральна какчікель, північна какчікель, санта Марія какчікель, санто Домінго какчікель, східна какчікель, центральна какчікель;
- кіче-ачська – 8 мов: ачі-кубулько, ачі-рабіналь, західно-центральна кіче, кунен-кіче, сан-андрес-кіче, східна кіче, хоябах-кіче, центральна кіче;
- цутухільська – 2 мови: західна цутухіль, східна цутухіль.

Кічейськими мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Республіці Гватемала.

Часткова література:

OXLAJUJ KEEJ MAYA' AJTZ'IIB (OKMA) Maya' chíi. Los idiomas Mayas de Guatemala. Guatemala City: Cholsamaj, 1993.

КІЧЕ-МАМСЬКІ МОВИ (QUICHEAN-MAMEAN)

Кіче-мамські мови – це галузь майянської мовної родини. До цієї галузі належать 40 мов у 2-х підгалузях:

- великомамська – 11 мов у 2-х групах;
- великокічейська – 29 мов у 6-х групах.

Кіче-мамськими мовами говорять 4,250,000 осіб у Республіці Гватемала.

Часткова література:

SUARÉZ, Jorge A. The Mesoamerican Indian Languages. Cambridge Language Surveys. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.

КІЮБЕЙ ЧЖУАНСЬКА МОВА (QUIBEI ZHUANG, 丘北壮语, ISO 639-3: zqe)

Кіюбей чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 200,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LUO YONGXIAN. Zhuang. The Tai-Kadai Languages. Routledge Language Family Series. Psychology Press. 2008.

КІЯВІКУСАС САПОТЕК (QUIAVICUZAS ZAPOTEK, NORTHEASTERN YAUTEPEC ZATOPEC, ZAPOTECO DE QUIAVICUZAS, ZAPOTECO DE SAN JUAN LACHIXILA O, ZAPOTÈQUE QUIAVICUZAS, ISO 639-3: zpj)

Мова кіявікусас сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

КІЯК (КЯК, ВАМБУКА, НЯКЯК, ISO 639-3: bka)

Мова кіяк – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. *Не змішувати її з мовою подібної назви з трансновогвінейської родини.*

КІЯКА (КЯКА, БАЙЕР, ENGA-КЯКА, ISO 639-3: kyc)

Мова кіяка – це член підгалузі енга енганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 15,400 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою подібної назви з нігеро-конголезької надродина.*

КІЯНГСЬКІ МОВИ (QIANGIC)

Кіянгські мови – це група мов тангут-кіянгської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 11 мов: гвікіонг, ерсу, жаба, квею, муя, намуї, південна кіянг, південна пумі, північна кіянг, північна пумі та шиксінг. Кіянгськими мовами говорять більш як 250,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

КІЯНДОНГ (QIANDONG)

Мови кіяндонг – це підгалузь буну гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: південнокіяндонг-міяо, північнокіяндонг-міяо та східнокіяндонг-міяо. Ними говорять 2,100,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

КЛАЛЛАМ (CLALLAM, KLALLAM, NA'KLALLAM, S'KLALLAM, NƏX *SƏ 'AY 'ƏM 'ÚCƏN, 克拉兰语, ISO 639-3: clm)

Мова клаллам – це майже вимерлий член підгалузі стрейтс центральної саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1997 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

КЛАМАТ-МОДОК (KLAMATH-MODOC, KLAMATH, LUTUAMIAN, ISO 639-3: kla)

Мова кламат-модок – це майже вимерлий член підгалузі кламат-модок плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 1 (1998 рік) у Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

КЛАМАТ-МОДОК (KLAMATH-MODOC)

Мови кламат-модок – це вже майже вимерла підгалузь плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – кламат-модок. Цією мовою говорить ще лиш 1 особа в штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки.

КЛАО (KLAO, KLAOH, KLAU, KROO, KRU, ISO 639-3: klu)

Мова клао – це член підгрупи клао західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 213,000 (2006 рік) у Республіці Ліберія та 9,620 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею. Порядок слів у головному реченні – підмет, присудок, додаток, у підрядному - підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

EGNER, Inge Applicative marking in Kru. Afrika und Übersee 86: 199-222. 2003.

КЛАО (KLAO)

Мови клао – це підгрупа західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: клао та таджуасон. Цими мовами говорять більш як 232,000 осіб у Республіці Ліберія.

КЛАСИЧНА КЕЧУА (CLASSICAL QUECHUA, 古典克丘亚语, ISO 639-3: qwc)

Мова класична кечуа – це вимерлий уже член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Говорили нею в Республіці Перу.

КЛАСИЧНА НАУАТЛЬ (CLASSICAL NAHUATL, CLASSICAL AZTEC, ISO 639-3: nci)

Мова класична науатль – це вже вимерлий член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Цією мовою говорили в Мексиканських Сполучених Штатах. Користувались латиницею.

Часткова література:

BARTHOLOMEW, Doris A. Review of: Introduction to classical Nahuatl, by J. Richard Andrews. International Journal of American Linguistics 43: 245-48. 1977.

КЛЕЛА (C'LELA, CALA-CALA, CHILALA, CHILELA, DAKAKARI, DAKARKARI, DAKKARKARI, KOLELA, LALAWA, LELA, ISO 639-3: dri)

Мова клела – це член відділу дука підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 90,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

DETTWILER, Stephen & DETTWILER, Sonia Sociolinguistic survey (level one) of the Lela people. SIL Electronic Survey Reports 2005-022: 34 p.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-022>

КО (KO, FUNGOR, FUNGUR, KAU, ISO 639-3: fuj)

Мова ко – це член східної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,680 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан.

КОАЛІБ (KOALIB, ABRI, KAWALIB, KOWALIB, LGALIGE, NGIRERE, NIRERE, RERE, ISO 639-3: kib)

Мова коаліб – це член підгрупи рере центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 44,300 в Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

КОАСАТІ (KOASATI, COUSHATTA, KOWASSÁ:TI, ISO 639-3: cku)

Мова коасаті – це член східної галузі мускозької мовної родини. Кількість мовців – 200 (2000 рік) у штаті Техас у Сполучених Штатах Америки. Здебільша старші віком особи, молодші переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

RISING, David P. Koasati switch reference in discourse. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1990.

КОАТЕКАС АЛТАС САПОТЕК (COATECAS ALTAS ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN JUAN COATECAS ALTAS, ZAPOTÈQUE COATECAS ALTAS, ISO 639-3: zca)

Мова коатекас алтас сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,880 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

КОАТЕПЕК (COATEPEC NAHUATL, COATEPEC AZTEC, NÁHUATL DE COATEPEC, ISO 639-3: naz)

Мова коатепек – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 1,400 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

Часткова література:

LASTRA DE SUÁREZ, YOLANDA Las áreas dialectales del náhuatl moderno. Serie antropológica, no. 62. Ciudad Universitaria, México, D.F.: Universidad Nacional Autónoma de México, Instituto de Investigaciones Antropológicas. (1986).

КОАТЛАН-МІХЕ (COATLÁN MIXE, SOUTHEASTERN MIXE, ISO 639-3: mco)

Мова коатлан-міхе – це член підгалузі східні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Довгі слова, багато афіксів.

Часткова література:

HOOGSHAGEN, Searle Coatlán Mixe. Handbook of Middle American Indians, v. 5: Linguistics, supplement, 3-19. Austin: University of Texas, 1984.

КОАТЛАН САПОТЕК (COATLÁN ZAPOTEC, SAN MIGUEL ZAPOTEC, WESTERN MIAHUATLÁN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTA MARIA COATLÁN)

Мова коатлан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

ROBINSON, Dow F. Field notes on Coatlán Zapotec. Hartford Studies in Linguistics, 7. Hartford, CN: Hartford Seminary Foundation. 53 p. 1963.

КОАУІЛЬТЕЦЬКІ МОВИ (COAHUILTECAN, COAHUILTECO, PAJALATE)

Коауільтецькі мови – це вимерла вже мовна родина, до якої належала мова тонкава. Говорили ними в штаті Техас у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

TROIKE, Rudolph Coahuilteco (Pajalate). Languages, 644-665. Handbook of North American Indians. Washington, D.C.: Smithsonian Institution, 1996.

КОАЦОСПАН МІШТЕК (COATZOSPAN MIXTEC, MIXTECO DE SAN JUAN COATZOSPAN, TEOTITLÁN MIXTEC, ISO 639-3: miz)

Мова коацоспан міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

SMALL, Priscilla C. A syntactic sketch of Coatzospan Mixtec. Studies in the syntax of Mixtecan languages 2, 261-479. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 90. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1990.

КОБА (KOBA, ISO 639-3: kpd)

Мова коба – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 600 (2000 рік) в Індонезії: Південно-східні Молуккські острови, острови Ару, острови Бавн і Фукарель.

КОБІЯНА (KOBIANA, BUY, SOBIANA, UBOI, ISO 639-3: kcj)

Мова кобіяна – це член підгрупи нун східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 690 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау та 400 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

КОБОЛ (KOBOL, KOGUMAN, ISO 639-3: kgu)

Мова кобол – це член омосанської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 720 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОБОН (KOVON, ISO 639-3: kpw)

Мова кобон – це член калам-кобонської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Подібно як і інші члени цієї підгалузі, мова кобон має дуже мало дієслів – 100-120. Їх сполучують з іменниками, наприклад: замість: *обідати* кажуть: *мати обід*.

Часткова література:

DAVIES, H. John Kobon phonology. Pacific Linguistics B, 68. Canberra: Australian National University. v, 80 p. 1980.

КОВАЙ (KOVAI, KOBAI, KOWAI, ISO 639-3: kqb)

Мова ковай – це члени групи ковай підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 5,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мову вивчають продовж трьох років у початкових школах.

Часткова література:

Ai kayakon song yongong e matitlong ae, song laulong yong; Graded reader level 1. 2009. Ukarumpa: SIL Press. 12 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52131> (в мові ковай, є теж рівень 2 і рівень 3.)

КОВАЙ (KOVAI)

Мови ковай – це група мов підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – ковай. Цією мовою говорять 5,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОВАКІ (KOWAKI, ISO 639-3: xow)

Мова ковакі – це вже майже вимерлий член тіборанської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 25 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОВАН (KOWAN)

Мови кован – це група мов підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: васкія і корак. Мовами кован говорять дещо більш як 20,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОБЕ (KOVE, ISO 639-3: kvc)

Мова кове – це член підгуртка баріай гуртка нґеро нґеро-вітязького підвідділу північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,750 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HAYWOOD, Graham & HAYWOOD, Irene The languages and communities of north-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 41-70. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

КОВІЯЙ (KOWIAI, ADI, AIDUMA, KAIWAI, KAJUMERAH, KAYUMERAH, KOIWAI, KUIWAI, NAMATOTA, NAMATOTE, ISO 639-3: kwh)

Мова ковіяй – це член південнобомберайської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 600 (2000 рік) на півострові Бомберай у Західній Новій Гвінеї (Індонезія). Користуються латиницею.

Часткова література:

WALKER, Rolland W. Language use at Namatota: sociolinguistic profile. Papers from the third International Conference on Austronesian Linguistics, vol. 3: Ancient on variety, 79-94. Pacific Linguistics C. 76. Canberra: Australian National University, 1982.

КОВЛИЦ (COWLITZ, LOWER COWLITZ, 考利茨语, ISO 639-3: cow)

Мова ковлиц – це вже вимерлий член серединної підгалузі галузі цамосан саліської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки.

КОГ (KOH)

Мови ког – це підгурток гуртка східні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – куо. Цією мовою говорять майже 15,000 осіб у Республіці Чад та в Республіці Камерун.

КОГІН (KOHIN, BAHASA SERUYAN, SERUYAN, ISO 639-3: kkh)

Мова когін – це член північної групи західної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (2003 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

Часткова література:

MEYERS, Jim and others Report on the Seruyan River surveys in central Kalimantan: Kohin, Keninjal and Sebaun (Dohoi) languages. SIL Electronic Survey Reports 2003-007, 18 p. 2003.

КОГІСТАНО-ШІНСЬКА МОВА (KOHISTANI SHINA, KOHISTANI, KOHISTYO, PALASI-KOHISTANI, ISO 639-3: plk)

Когістано-шінська мова – це член шінської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1981 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

RADLOFF, Carla F. The dialects of Shina. Languages of northern areas, 89-203. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies and Summer Institute of Linguistics, 1992.

КОГІСТАНСЬКІ МОВИ (KOHISTANI)

Когістанські мови – це підгрупа мов дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 9 мов: батерська, вотапурська, говрська, каламська, калкотська, когістансько-індуська, тіразька, торвальська та чілісска. Цими мовами говорять майже 360,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан та в Ісламській Республіці Афганістан.

КОГІСТАНСЬКО-ІНДУСЬКА (INDUS KOHISTANI, KHILI, KOHISTANI, KOHISTE, MAIR, MAIYĀ, MAIYON, SHUTHUN, ISO 639-3: mvy)

Когістансько-індуська мова – це член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 220,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; DECKER, Sandra J. & HALLBERG, Daniel G. Languages of Kohistan. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 1. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

КОГО (КОНО, САНО, СОНО, КОНОР, ISO 639-3: kpm)

Мова кого – це член відділу сре-мнонгської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 12 головних діалектів. Кількість мовців – 129,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

Thomas, David D. Review of: Outline of Sre structure, by Timothy M. Hanley. Bulletin de la Société des Etudes Indochinoises 48: 538p. 1973.

КОГУМОНО (KOHUMONO, VAHUMONO, EDIBA, EKUMURU, HUMONO, OHUMONO, ISO 639-3: bcs)

Мова когумоно – це член вітки когумоно підгуртка убаггара-когумоно північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КОГУМОНО (KOHUMONO)

Мови когумоно – це вітка підгуртка убаггара-когумоно північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: аґваґвуне, когумоно, умон. Цими мовами говорять 70,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КОГІ (KOGI, COGHUI, COGUI, KAGABA, KAGGABA, KOGUI, ISO 639-3: kog)

Мова коґі – це член галузі аруак чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 11,000 (2007 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GAWTHORNE, Linda A. & HENSARLING, Grace E. Fonología del cogui. Sistemas fonológicos de idiomas colombianos 5, 5-56. Lomalinda: Editorial Townsend. 1984.

КОДА (KODA, KAORA, KORA, KORALI, KORATI, KORE, MUDI, MUDIKORA, ISO 639-3: cdz)

Мова кода – це член херванської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,300 (2005 рік) у Народній Республіці Бангладеш і 300 (1991 рік) у Республіці Індія.

КОДАВСЬКА МОВА (KODAVA, COORGE, KADAGI, KHURGI, KODAGU, KOTAGU, KURJA, KURUG, ಕೊಡವ ತರ್, 科达古语, ISO 639-3: kfa)

Кодавська мова – це член кодагської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 241,000 (2001 рік) в Індії. Користуються каннадським письмом.

КОДАГСЬКІ МОВИ (KODAGU)

Кодагські мови – це підгрупа таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов: алу-курумбська, кодавська, джену-курумбська, каннада-курумбська та муллу-курумбська. Говорять ними майже 500,000 осіб у Республіці Індія.

КОДАКУ (KODAKU, KORAKU, KORKU, ISO 639-3: ksz)

Мова кодаку – це член херварської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 15,700 (1991 рік) у Республіці Індія.

КОДЕОГА (KODEONA, KONDEHA, ISO 639-3: vko)

Мова кодеога – це член підвідділу західного побережжя західного відділу бунґку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії – 4 села.

КОДІ (KODI, KUDI, ISO 639-3: kod)

Мова кодї – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1987 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

КОДІЯ (KODIA, KWADIA, KWADYA, ISO 639-3: kwp)

Мова кодїя – це член підгрупи квадія східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 800 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

КОЕНОЕМСЬКА МОВА (KOEN OEM, KANAM, ISO 639-3: kcs)

Коеноемська мова – це член гемаль-тальського відділу анґаської підгрупи анґас-геркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КОЙ (KOI, KONI, KOI BO' O, KOYI, KOYU, KOYU BO', ISO 639-3: kkt)

Мова кой – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,640 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується.

КОЙВАТ (KOIWAT, ISO 639-3: kxt)

Мова койват – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 800 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОЙО (KOYO, EKOYO, KOUYOU, ISO 639-3: koh)

Мова койо – це член підгуртка мбосі гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 у Республіці Конго. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КОЙОТЕПЕК ПОПОЛОКА (COYOTEPES POPOLOCA, ISO 639-3: pbf)

Мова койотепек пополока – це член групи пополока чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

КОЙРАБОРО СЕННІ СОНґАЙ (KOYRABORO SENNI SONGHAY, EAST SONGHAY, GAO SONGHAY, KOROBORO SENNI, KOYRA SENNI, KOYRA SENNI SONGHAY, SONGAI, SONGAY, SONGAY SENNI, SONGHAI, SONGHAY, SONGOI, SONGOY, SONRAI, SONRHAI, EASTERN SONGHAY, ISO 639-3: ses)

Мова койраборо сенні сонґай – це член південної підгалузі галузі сонґай ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2007 рік) у Республіці

Малі. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.
Нетональна мова. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

CHRISTIANSEN, Niels & CHRISTIANSEN, Regula Some verb morphology features of Tadaksahak, or Berber or Songhay, this is the question. SIL Electronic Working Papers 2002-005.

<http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2002-005>

КОЙРА ЧІІНІ СОНҒГАЙ (KOYRA CHIIN SONGHAY, SONGAI, SONGAY, SONGHAI, SONGHAY, SONGHOY, SONGOI, SONGOY, SONRAI, SONRHAI, TIMBUKTU SONGHOY, WEST SONGHOY, WESTERN SONGHAY, ISO 639-3: khq)

Мова койра чііні сонґгай – це член південної підгалузі галузі сонґгай ніло-сагарської мовної родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 200,000 (1999 рік) у Республіці Малі; кількість зростає. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні в деяких діалектах – підмет, додаток, присудок, а в інших – підмет, присудок, додаток. Деякі діалекти мають три тони, деякі – нетональні.

КОЙРЕНґ (KOIRENG, KOIRNG, KOLREN, KOREN, KWOIRENG, LIANGMAI, LIANGMEI, LIYANG, LIYANGMAI, LYENGMAI, QUOIRENG, ISO 639-3: nkd)

Мова койренґ – це член підгрупи земе групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2002 рік) у Республіці Індія.

КОЙ-САН'ЯК-СУРАТ (KOY SANJAQ SURAT, KOI SANJAQ SOORIT, KOI-SANJAQ SOORET, KOY SANJAQ SOORET, KOY SANJAQ SOORIT, كويسان, ISO 639-3: kqd)

Мова кой-сан'як-сурат – це модерний член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 900 (1995 рік) у північній частині Республіки Ірак. Користуються сирійським письмом.

КОЙСЬКА МОВА (KOYA, KAVOR, KAYA, KOA, KOI, KOI GONDI, KOITAR, KOYATO, KOYI, RAJ KOYA, ISO 639-3: kff)

Койська мова – це член куй-кувського відділу манда-куйської підгрупи конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 300,000 (2003 рік) в Індії. Користуються деванаґарським, латинським, орійським та телуг'ським письмом.

КОЙТАБУ (KOITABU, KOITA, ISO 639-3: kqi)

Мова койтабу – це член коярської групи кояріанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,700 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОКАМА-КОКАМІЛЛА (COCAMA-COCAMILLA, COCAMA, HUALLAGA, KOKAMA, RAMPADEQUE, PANDEQUEBO, UCAYALI, XIBITAOAN, ISO 639-3: cod)

Мова кокама-кокамільла – це член підгалузі тупі галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2000 рік) у Республіці Перу, 50 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія і якась кількість у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FAUST, Norma Gramática cocama: Lecciones para el aprendizaje del idioma cocama. Serie Lingüística Peruana, 6. Yarinacocha: Instituto Lingüístico de Verano. 173 p. 1972.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=10654

КОКАТА (KOKATA, GUGADA, KOKATHA, KOKITTA, KOOCATHO, KOOGURDA, KUGURDA, KUKATA, MADUTARA, MADUWONGA, WANGGAMADU, WONGAMARDU, WESTERN DESERT LANGUAGE, ISO 639-3: ktd)

Мова коката – це майже вимерлий член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 3 (1981 рік) у Південній Австралії.

КОК БОРОК (KOK BOROK, DEBBARMA, KAKBARAK, KOKBARAK, MRUNG TIPURA, TIPURA, TRIPURA, TRIPURI, USIPI TRIPURI DEBBARMA, ISO 639-3: trp)

Мова кок борок - це член відділу бодо підгрупи бодо-гаро групи коньяк-бодо-гаро підгалузі джінгпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 691,000 (1997 рік) у Республіці Індія та 5,000 у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бенгальським та латинським письмом.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Orthography development as an ongoing collaborative process: lessons from Bangladesh. 1st International Conference on Language Documentation and Conservation (ICLDC). 12 Power Point slides p. 2009. <http://hdl.handle.net/10125/5034>

КОКЕ (КОКЕ, КНОКЕ, ISO 639-3: kou)

Мова коке – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1993 рік) у Республіці Чад.

КОКІЛЬ (COQUILLE, MISHIKHWUTMETUNEE, UPPER COQUILLE, ISO 639-3: coq)

Мова кокіль – це вже вимерлий член орегонського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Говорили нею в штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки.

КОКОДА (KOKODA, KASUWERI, KOMUDAGO, NEBES, ODERAGO, SAMALEK, TAROF, ISO 639-3: xod)

Мова кокода – це член центральної групи підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,700 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КОКОЛА (KOKOLA, KOKHOLA, ISO 639-3: kzn)

Мова кокола – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (2000 рік) у Республіці Малаві та 80,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік.

Часткова література:

SHRUM, Jeffery & SHRUM, Margaret Western Zambezia language survey in Mozambique: a sociolinguistic survey of the Manyawa, Takwane, Marenje, Kokola and Lolo peoples of Mozambique. Working Papers 2: 1-30. 2001.

КОКО МАЛАЙСЬКА МОВА (COCOS ISLANDS MALAY, SUANG LOTUD, DUSUN LOTUD, ISO 639-3: coa)

Коко малайська мова – це член відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайськосумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Малайзії (провінція Сабар).

КОКОНСЬКІ МОВИ (КОКОН)

Коконські мови – це група мов круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: ґірава, кейн і мунит. Коконськими мовами говорять несповна 7,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОКОНУЦЬКІ МОВИ (COCONUCAN)

Коконуцькі мови – це галузь барбакоанської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: гуамбіанська і тоторська. Говорять ними 23,500 осіб у Республіці Колумбія.

КОКОПА (COCOPA, COSOPÁ, COSOPAN, CUCAPÁ, CUCUPÁ, KIKIMÁ, KWIKAPÁ, KWIKAPA, ISO 639-3: coc)

Мова кокопа – це член дельта-каліфорнійської групи юманської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1998 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах та 150 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

WARES, Alan C. A comparative study of Yuman consonantism. *Janua Linguarum, series practica*, 57. The Hague: Mouton, 1968.

КОКОТА (КОКОТА, ISO 639-3: kkk)

Мова кокота – це член центральної вітки сантаізабельського підгуртка південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 530 (1999 рік) на Соломонових Островах.

КОКСИМА (СОХИМА, КОХИМА, ISO 639-3: kox)

Мова коксима – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Республіці Колумбія.

КОЛ (COL, CUL, LEMBAK, SINDANG, ISO 639-3: liw)

Мова кол – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 145,000 (2000 рік) у провінції Суматра в Індонезії.

КОЛА (KOLA, KULANA, MARLASI, WARILAU, ISO 639-3: kvv)

Мова кола – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,700 (1995 рік) в Індонезії: Південні Молуккські острови; північні острови Ару, острів Кола. Користуються латиницею.

Часткова література:

ТАКАТА, Yuko Word structure and reduplication in Kola. Descriptive studies in languages of Maluku, 47-68. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 34. Jakarta: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1992.

КОЛАМІ-НАЙКСЬКІ МОВИ (KOLAMI-NAIKI)

Колами-найкські мови – це підгалузь центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгалузі входять 2 мови: південно-східна коламська та північно-західна коламська. Говорять ними 210,000 осіб у Республіці Індія.

КОЛАНА (KOLANA)

Мови колана – це група мов західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – версінг. Цією мовою говорять 3,700 осіб на Малих Зондських островах в Індонезії.

КОЛБІЛА (KOLBILA, KOLBILARI, KOLBILI, KOLBILLA, KOLENA, ZOONO, ISO 639-3: klc)

Мова колбіла – це член підвідділу леко відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1997 рік) у Республіці Камерун.

КОЛІБУґАН-СУБАНОНСЬКА МОВА (KOLIBUGAN SUBANON, CALIBUGAN, KALIBUGAN, KOLIBUGAN, ISO 639-3: skn)

Колібуган-субанонська мова – це член субанонської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1998 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

КОЛОМ (KOLOM, ISO 639-3: klm)

Мова колом – це член групи кабенав підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 470 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОЛОНИЯ-ТОВАР-НІМЕЦЬКА (COLONIA TOVAR GERMAN, ALEMÁN COLONEIRO, ISO 639-3: gct)

Колонія-товар-німецька – це член алеманського відділу горішньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Колонія Товар у Боліварській Республіці Венесуела.

КОЛОПОМ (KOLOROM)

Мова колопом – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: кимаггіма, ндом і ріянтана. Мовами колопом говорять 5,300 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

КОЛОРАДСЬКА МОВА (COLORADO, TSACHILA, TSAFIKI, ISO 639-3: cof)

Колорадська мова – це член каяпської галузі барбакоанської мовної родини. Кількість мовців – 2,300 (2000 рік) у Республіці Еквадор; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КОЛУВАВА (KOLUWAWA, KALOKALO, KALO KALO, ISO 639-3: klx)

Мова колувава – це член підгуртка бвайдога північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

GUDERIAN, Brad & GUDERIAN, Toni Organised phonology data supplement: Koluwawa language. Phonological description of PNG languages, 75-86. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics, 2005.

КОЛУМБІЯ-ВЕНАЧІ (COLUMBIA-WENATCHI, CHELAN, COLUMBIAN, MOSES-COLOMBIA SALISH, MOSES-COLOMBIA, NXA'AMXCIN, WENATCHEE, WENATCHI, WENATCHI-COLUMBIA, COLUMBIA-MOSES, ISO 639-3: col)

Мова колумбія-веначі – це вже майже вимерлий член південної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 75 (1990 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

КОЛУМ-СО (KOLUM SO DOGON, EDYENGE DOM, IDYOLI DONGE, PINIARI, ISO 639-3: dkl)

Мова колум-со – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 24,000 (1998 рік) у Республіці Малі.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

КОЛЬ (KOL, KOLA, KOLE, ISO 639-3: kol)

Мова коль – це мовний ізолят. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1991 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LINDRUD, Stellan & LINDRUD, Eivor Report on literacy method used in Kol Prep schools. Read 27(2):40-43. 1992.

КОМ (KOM, KOM REM, ISO 639-3: kmm)

Мова ком – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект – колгрент, який може бути окремою мовою. Кількість мовців – 15,500 (2001 рік) у Республіці Індія.

Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької родини.**

КОМ (KOM, ВАМЕКОН, ВІКОМ, KONG, НКОМ, ІТАЇКОМ, ISO 639-3: bkm)

Мова ком – це член підгуртка центральні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 233,000 (2005 рік) у Республіці Камерун; кількість зростає. Тональна мова. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської родини.**

Часткова література:

JONES, Randy Provisional Kom – English lexicon. Yaoundé, Cameroon: SIL 225 p. 2001.

КОМА (КОМА, КУМА, ISO 639-3: kmy)

Мова кома – це член підвітки вере вітки вере-гімме підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 32,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 3,000 (1984 рік) у Республіці Камерун.

КОМАЛТЕПЕК ЧІНАНТЕК (COMALTEPEC CHINANTEC, JMII', TSA JUJMI, ISO 639-3: sco)

Мова комалтепек чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

PACE, Wanda Comaltepec Chinantec verb inflection. Syllables, tone, and verb paradigms: Studies in Chinantec languages 4, 21-62. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 95. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1990.

КОМАН (KOMAN)

Мови коман – це підгалузь галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов: гуле, квама, комо, опууо та удук. Цими мовами говорять майже 50,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та в Демократичній Республіці Судан.

КОМАНЧІ (COMANCHE, NɛMɔ TEKWARɔ, 科曼切语, ISO 639-3: com)

Мова команчі – це член центральної групи мов нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців - 200 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується – переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROBINSON, Lila W. & ARMAGOST, James, editors. Comanche dictionary and grammar. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 92. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. xviii, 338 p. 1990.

КОМБА (KOMBA, NENG DEN, ISO 639-3: kpf)

Мова комба – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Не змішувати її з мовою подібної назви з галузі ок-авію.

Часткова література:

SOUTHWELL, Neville & SOUTHWELL, Gwyneth Available: 2007; Created: 1972. Phonemes and orthography of Komba. [Manuscript] 37 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=49723>

КОМБАЙ (KOMBAI, KOMBOY, ISO 639-3: tyn)

Мова комбай – це член групи думут підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії. **Не змішувати її з мовою подібної назви з галузі фіністерре-гуон.**

Часткова література:

SUSANTO, Yunita Report on the Mapi river survey south coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2004-003: 28 p. 2004. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-003>

КОМБІО (KOMBIO, ENDANGEN, ISO 639-3: xbi)

Мова комбіо – це член підгалузі комбіо комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,970 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 31 село. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BAKER, Nate & BAKER, Judi A sociolinguistic survey of Kombio. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 63-78. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

КОМБІО (КОМБІО)

Мови комбіо – це підгалузь комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі належать 6 мов: аруек, вом, ейтієп, комбіо, торрічеллі та ямбес. Мовами комбіо говорять дещо більш як 10,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОМБІО-АРАПЕСЬКІ МОВИ (КОМБІО-АРАПЕШ)

Комбіо-арапеські мови – це галузь мовної родини торрічеллі. До цієї галузі належать 9 мов у 2-х підгалузях:

- арапеська – 3 мови: букиїп, бумбіта арапеш, муфіян;
- комбіо – 6 мов: аруек, вом, ейтієп, комбіо, торрічеллі, ямбес.

Комбіо-арапеськими мовами говорять більш як 41,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОМЕРІНГСЬКА МОВА (КОМЕРІНГ, КУМОРІНГ, ISO 639-3: kge)

Комерінгська мова – це член лампунгської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 470,000 (2000 рік) на острові Сумарта в Індонезії.

Часткова література:

HANAWALT, Charlie Bitter or sweet? The vital role of sociolinguistic survey in Lampungic dialectology. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

КОМІ (КОМІ)

Мови комі – це підгалузь пермської галузі уральської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: комі-зирянська і комі-перм'яцька. Мовами комі говорять більш як 310,000 осіб у Республіці Комі в Російській Федерації.

КОМІ-ЗИРЯНСЬКА МОВА (КОМІ-ZYRIAN, CIRIANO, КОМІ, КОМИ-ЗЫРЯНСКИЙ, 科米语; 科米-兹梁语, ISO 639-3: kpv)

Комі-зирянська мова – це член підгалузі комі пермської галузі уральської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців - 217,000 (2002 рік) у Республіці Комі в Російській Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

BARTENS, Raija Permiläisten kielten rakenne ja kehitys. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura. 2000 (у фінській мові).

КОМІНІМУНГ (КОМІНІМУНГ, ISO 639-3: xoi)

Мова комінімунг – це член підгалузі тамолан галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 320 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОМІ-ПЕРМ'ЯЦЬКА МОВА (КОМІ-PERMYAK, KOMIPERMJAKISCH, КАМА PERMYAK, КОМІ-PERM, КОМІ-PERMYAT, PERMYAK, ПЕРЫМ-КОМИ, КОМИ-ПЕРМЯЦКИЙ, 科米-彼尔米亚克语, ISO 639-3: koi)

Комі-перм'яцька мова – це член підгалузі комі пермської галузі уральської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 94,500 (2002 рік) у Комі-Перм'яцькому Національному Окрузі в Російській Федерації. Користуються кирилицею. У 1930-их і 1940-их роках вживали латиницю.

Часткова література:

Р. М. Баталова Коми-пермяцкий язык (Языки мира. Уральские языки. - М., 1993. - С. 229-239)

КОМІЯНДАРЕТ (КОМУАНДАРЕТ, ISO 639-3: kzv)

Мова коміандарет – це член групи нгалум підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КОМО (КОМО, КІКОМО, КІКУМО, КІКУМУ, КІКУУМУ, КІМО, КУМУ, КУУМУ, ISO 639-3: kmw)

Мова комо – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянга центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 400,000 (1998 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської мовної родини.**

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

КОМО (КОМО, CENTRAL KOMA, COMO, GOKWOM, HAYANAYA, KOMA OF DAGA, MADIIN, SOUTH KOMA, ISO 639-3: xom)

Мова комо – це член підгалузі коман галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 10,000 (1979 рік) у Демократичній Республіці Судан і в Республіці Північний Судан та 1,500 у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

Часткова література:

SIEBERT, Ralph Komo language. Encyclopaedia Aethiopica 3, 420-421. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2007.

КОМОДО (КОМОДО, ISO 639-3: kvh)

Мова комодо – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 700 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

KOMO-KARIM (COMO KARIM, ASOM, CHOMO, KINZIMBA, KIRIM, KIYU, NUADHU, SHOMO KARIM, SHOMOH, SHOMONG, ISO 639-3: cfg)

Мова комо-карім – це член підвідділу вурбо відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КОМОКС (COMOX, COMOX-SLIAMMON, SAḶUḶTX ᵂ, 科莫克斯语, ISO 639-3: soo)

Мова комокс – це член північної підгалузі центральної саліської галузі саліської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 400 (1983 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді.

КОМОРСЬКА МВАЛІ (MWALI COMORIAN, SHIMWALI, COMORES SWAHILI, COMORO, KOMORO, SHIKOMOR, ISO 639-3: wlc)

Мова коморська мвалі – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 27,200 (2000 рік) у Союзі Коморських Островів та 1,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар.

КОМОРСЬКА НҒАЗІДЖА (NGAZIDJA COMORIAN, NGAZIDJA, SHINGAZIDJA, COMORES SWAHILI, COMORO, KOMORO, ISO 639-3: zdj)

Мова коморська нҒазіджа – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 у Союзі Коморських Островів та 8,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар.

КОМОРСЬКА НДЗВАНІ (NADZWANI COMORIAN, SHINDZWANI, COMORES SWAHILI, COMORO, KOMORO, ISO 639-3: wni)

Мова коморська ндзвані – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 264,000 (2000 рік) у Союзі Коморських Островів та 8,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар.

КОМПАНЕ (KOMPANE, KOMFANA, KONGAMPANI, ISO 639-3: kvp)

Мова компане – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 330 (1995 рік) в Індонезії: Південні Молуккські острови, північно-східні острови Ару, східне побережжя острова Конґан.

КОМУЗ (KOMUZ)

Мови комуз – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 6 мов у 2-х підгалузях:

- гумуз – 1 мова: гумуз;
- коман – 5 мов: гуле, квама, комо, опууо, удук.

Мовами комуз говорять більш як 200,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та в Демократичній Республіці Судан.

КОН (CON, ISO 639-3: cno)

Мова кон – це член ламетської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1981 рік) у Лаоській Народній Республіці.

КОНАБЕРЕ (KONABÉRÉ, BLACK BOBO, BOBO, BOBO FI, BOBO FIGN, BOBO FING, NORTHERN BOBO MADARE, ISO 639-3: bbo)

Мова конабере – це член підгрупи бобо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 35,000 (1995 рік) у Буркіна-Фасо та 25,000 (2007 рік) у Республіці Малі. Тональна мова.

Часткова література:

TIENDRÉBÉOGO, *Bearice* Rapport Sociolinguistique sur la Langue Bobo Madaré. SIL Electronic Survey Reports 2007-005 55 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-005>

КОНАЙ (KONAI, MIRAPMIN, ISO 639-3: kxw)

Мова конай – це член галузі східні стрікланд трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 600 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

PARKER, *Steve*, editor. Phonological descriptions of Papua New Guinea languages. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. iv, 338 p. 2005.

КОНґО (KONGO, H.10)

Мови конґо – це підгурток гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 10 мов: беембе, вілі, доондо, йомбе, каамба, конґо-сан-сальвадор, коонґо, куній, лаарі та суунді. Цими мовами говорить понад 7,200,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо та в Республіці Конґо.

КОНґО-САН-САЛЬВАДОР (SAN SALVADOR KONGO, CONGO, KIKONGO, KIKOONGO, KISIKIONGO, ISO 639-3: kwy)

Мова конґо-сан-сальвадор – це член підгуртка конґо гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 537,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго та 328,000 (2000 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

КОНґО-СВАГІЛІ (CONGO SWAHILI, ZAÏRE SWAHILI, 刚果斯瓦希里语, ISO 639-3: swc)

Мова конго-свагілі – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,000 в Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. Мову вивчають у початковій школі.

Часткова література:

BRADLEY, Karen M. Profile and spectrum analysis of 'li-' and 'ka-' in Zairian Swahilinarrative discourse. M.F. thesis. University of Texas at Arlington, 1994.

КОНДА (KONDA, OGIT, YABIN, YABIN-KONDA, ISO 639-3: knd)

Мова конда – це член підгалузі конда-ягадіян галузі південна птича голова трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1988 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КОНДА-ДОРСЬКА МОВА (KONDA-DORA, PORJA, 孔达语, ISO 639-3: kfc)

Конда-дорська мова – це член кондської підгрупи конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) в Індії. Користуються телугським письмом.

Часткова література:

GEORGE, Jacob & GEORGE, Susan Participant reference in Konda. Occasional papers in translation and textlinguistics 4(1-2): 95-113, 1990.

КОНДА-КУЙСЬКІ МОВИ (KONDA-KUI)

Конда-куйські мови – це група мов гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов у двох підгрупах:

- кондська – 2 мови: конда-дорська. муха-дорська;
- манда-куйська – 5 мов у 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять 1,800,000 осіб у Республіці Індія.

КОНДА-ЯГАДІЯН (KONDA-YAHADIAN)

Мови конда-ягадіян – це підгалузь галузі південна птича голова трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: конда та ягадіян. Мовами конда-ягадіян говорять 1,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

КОНДЖА (KONJA)

Мови конджа – це гурток підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: кванджа і твенді. Цими мовами говорять понад 20,000 осіб у Республіці Камерун.

КОНДСЬКІ МОВИ (KONDA)

Кондські мови – це підгрупа конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: конда-дорська і муха-дорська. Говорять ними 50,000 осіб у Республіці Індія.

КОНЕРАВ (KONERAW, KONORAU. ISO 639-3: *kdw*)

Мова конерав – це член галузі момбум трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (2001 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КОНЗО (KONZO, KONJO, LHUKONZO, OLUKONJO, OLUKONZO, RUKONJO, ISO 639-3: *koo*)

Мова конзо – це член підгуртка конзо гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 609,000 (2002 рік) у Республіці Уганда та деяка кількість у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

КОНЗО (KONZO, J.40)

Мови конзо – це підгурток гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: конзо і нанде. Цими мовами говорять понад 1,500,000 осіб у Республіці Уганда та в Демократичній Республіці Конго.

КОНІЯНКА МАНІНКА (KONYANKA MANINKA, KONYA, KONYAKAKAN, ISO 639-3: *mku*)

Мова коніянка манінка – це член вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 128,000 (1986 рік) у Республіці Гвінея та 39,200 (2008 рік) у Республіці Ліберія. Член макромови мандінго.

Часткова література:

SULLIVAN, Terence D. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Reports 2004-005: 34 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-005>

КОНКАНСЬКА МОВА (KONKANI, BANKOTI, CONCORINUM, CUGANI, CENTRAL KONKAN, NORTH KONKAN, KONKAN STANDARD, KONKANESE, KONKANI MANGALOREAN, KUNABI, 孔卡尼语, ISO 639-3: *knn*)

Конканська мова – це член конканської групи південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 12 діалектів.

Кількість мовців – 4,000,000 у Республіці Індія та деяка кількість у Канаді. Користуються деванагарським письмом. Каннадського та латинського письма вже не вживають.

КОНКАНСЬКІ МОВИ (KONKANI)

Конканські мови – це група мов південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належить 7 мов: варльська, каткарська, конканська, конкансько-гоанська, кукнаська, пудазька та самведська. Цими мовами говорять більш як 8,500,000 осіб у Республіці Індія.

КОНКАНСЬКО-ГОАНСЬКА МОВА (GOAN KONKANI, GOMATAKI, GOAN, KONNANI, SOUTHERN KANARA, ISO 639-3: gom)

Конкансько-гоанська мова – це член конканської групи південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 3,630,000 (2000 рік) у Республіці Індія, а також 3,900 (1987 рік) у Республіці Кенія. Користуються каннадським та латинським письмом.

КОН-КЕУ (KON KEU, KONGGE, ISO 639-3: kkn)

Мова кон-кеу – це член ангкуйської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,300 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

КОНКОМБА (KONKOMBA, KOM KOMBA, KPAKPAK, LIKPAKPALN, ISO 639-3: xon)

Мова конкомба – це член гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 500,000 (2003 рік) у Республіці Гана та 50,100 (1991 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

ABBOT, Mary & STEELE, Mary An introduction to learning Likpakpalm (Konkomba). Tamale: Institute of Linguistics. 94 p. No date.

КОННІ (KONNI, KOMA, KOMUNG, KONI, ISO 639-3: kma)

Мова конні – це член гуртка булі-кома підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,800 (2003 рік) у Республіці Гана; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

SAHILL, Michael & KARAN, Elke Factors in designing effective orthographies for unwritten languages. SIL Electronic Working Papers 2008-001: 16.

<http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2008-001>

КОНО (KONO, KONU, KWONO, ISO 639-3: klk)

Мова коно – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,520 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з мандської родини.**

КОНО (KONO, ISO 639-3: knu)

Мова коно – це член підгрупи кпелле південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 90,000 (2001 рік) у Республіці Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з атлантийсько-конголезької родини чи з мовою з підгрупи мандінг-джого.**

КОНО (KONO, KONNON, KONO, ISO 639-3: kno)

Мова коно – це член підвідділу вай-коно відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 205,000 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підгрупи кпелле чи з мовою з атлантийсько-конголезької родини.**

КОНОБО (KONOBO)

Мови конобо – це відділ підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – східна крагн. Цією мовою говорять 53,200 осіб у Республіці Ліберія.

КОНОМАЛА (KONOMALA, ISO 639-3: koa)

Мова кономала – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 800 (1985 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОНОНГО (KONONGO, KIKONONGO, ISO 639-3: kcz)

Мова кононго – це член підгуртка сукума-ніямвезі гуртка нїїламба-тонгве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 51,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Це може бути не окрема мова, а тільки діалект мови ніямвезі.

КОНСО (KONSO, AF KARETI, AFA KARATTI, CONSO, GATO, KARATE, KARETI, KOMSO, ISO 639-3: kxc)

Мова консо – це член консо-гідольської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 195,000 (2005 рік) у

Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Мова вживає ефіопське письмо. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HELLENTHAL, Anne-Christie Some Morphosyntactic Aspects of the Konso Language. MA thesis. Leiden University, 2004.

КОНСО-ГІДОЛЬСЬКІ МОВИ (KONSO-GIDOLE)

Консо-гідольські мови - це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять дві мови: діраська і консо. Говорять ними 285,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

КОНУА (KONUUA)

Мови конуа – це галузь північнобугенвільської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – рапойсі. Цією мовою говорить 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОНЯК (KONYAK)

Мови коняк – це відділ підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 8 мов: ванчо наґа, коняк наґа, нокте наґа, пгом наґа, тасе наґа, туца наґа, хіямтіюнґан наґа та чанґ наґа. Мовами коняк говорять більш як 666,000 осіб у Республіці Індія і в М'янма.

КОНЯК-БОДО-ҒАРО (KONYAK-BODO-GARO)

Мови коняк-бодо-ґаро – це група мов підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи входять 23 мови в 2-х підгрупах:

- бодо-ґаро – 15 мов у 3-х відділах;
- коняк – 8 мов: ванчо наґа, коняк наґа, нокте наґа, пгом наґа, тасе наґа, туца наґа, хіямтіюнґан наґа, чанґ наґа.

Мовами коняк-бодо-ґаро говорять більш як 4,250,000 осіб у Республіці Індія, в М'янма та в Народній Республіці Бангладеш.

КОНЯК НАҒА (KONYAK NAGA, KANYAK, KONYAK, ISO 639-3: nbe)

Мова коняк наґа – це член відділу коняк підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини.

Мова має 30 діалектів. Кількість мовців – 244,000 (2001 рік) у Республіці Індія.

Користуються латиницею.

Часткова література:

NAGARAJA, K. S. Kinship terms in Konyak Naga. Mon-Khmer Studies 27: 249-55. 1997.

КООНґ (CÔÔNG, KHOONG, XA COONG, XA XAM, XA XENG, ISO 639-3: cnc)

Мова коонґ – це член відділу пгунуй південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам і якась кількість у Королівстві Таїланд. Мова має 6 діалектів, які можуть стати окремими мовами.

КООНґО (KOONGO, CONGO, KIKONGO, KIKOONGO, KONGO, CABINDA, ISO 639-3: kng)

Мова коонґо – це член підгуртка конґо гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 3,000,000 в Демократичній Республіці Конґо, 1,000,000 (2007 рік) у Республіці Анґола та 1,000,000 (2007 рік) у Республіці Конґо. Користуються латиницею.

КООНЗИМЕ (KOONZIME, DJIMU, DZIMOU, KOONCIMO, KOOZHIME, KOOZIME, NZIME, ZIMU, ISO 639-3: ozm)

Мова коонзіме – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

BEAVON, Keith H. Anaphora, pronouns and reference in Konzimé. *Pronominal Systems*, 167-89. Tübingen: Gunter Narr, 1986.

КООС (COOS, HANIS, COOSAN, KUSAN, ISO 639-3: csz)

Мова коос – це вже майже вимерлий член надбережно-ореґонської підгалузі ореґон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 1 (1962 рік) у штаті Ореґон у Сполучених Штатах Америки. Переходять на анґлійську мову.

КОПАЙНАЛА-СОКЕ (COPAINALÁ ZOQUE, ZOQUE DE COPAINALÁ, ISO 639-3: zoc)

Мова копайнала-соке – це член підгалузі чіяпас соке галузі соке мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 10,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Довгі слова, багато афіксів.

Часткова література:

HARRISON, Roy & HARRISON, Margaret Survey of morphology and syntax for Zoque of Copainala. *SIL Mexico Workpapers* 6: 29-71, 1984.

КОПАЛА ТРИКІ (COPALA, COPALA TRIQUE, TRIQUI BAJO, TRIQUI DE SAN JUAN COPALA, ISO 639-3: trc)

Мова копала трикі – це член підгалузі трике міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців - 25,000 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

HOLLENBACH, Barbara Elena Gramática popular del triqui de copala. Tlalpan, D.F.: Instituto Lingüístico de Verano. 199 p. 2008.

КОПАР (KOPAR, ISO 639-3: xop)

Мова копар – це член підгалузі нор галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 540 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОПКАКА (KOPKAKA, KOPKA, ISO 639-3: opk)

Мова копкака – це член групи західні ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 400 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КОПТСЬКА МОВА (COPTIC, CORTE, COPTO, KOPTISCH, NEO-EGYPTIAN, КОПТСКИЙ, 科普特语, ISO 639-3: cop)

Коптська мова – це вимерлий член єгипетської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Єгипті між I століттям і XVII століттям по Христі. В XVII столітті її замінила арабська мова. Мова мала 2 діалекти. Цю мову ще сьогодні вживає Олександрійська Коптська Православна Церква. У XIX столітті її старались відродити – сьогодні нею говорить біля 300 осіб. Записували її коптським, грецьким та арабським письмом.

Часткова література:

TILL, Walter C. Koptische Dialectgrammatik. Berlin, 1994.

КОРАГЬСЬКІ МОВИ (KORAGA)

Корагські мови – це група мов тульської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цієї групи належать дві мови: корра-корагська і муду-корагська. Говорять ними 14,000 осіб у Республіці Індія.

КОРАК (KORAK, ISO 639-3: koz)

Мова корак – це член групи кован підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 510 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КОРАНА (KORANA, !KORA, !ORA, GORACHOUQUA, KORANNA, KORAQUA, ISO 639-3: kqz)

Мова корана – це вже вимерлий член групи нама центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Цією мовою говорили в Південно-Африканській Республіці.

Часткова література:

PONELIS, F. A. !Ora clicks: problems and speculations. Bushman and Hottentot linguistic studies, pp 51-60. ed. Anthony Traill. Communications from the African Studies Institute, no 2. University of the Witwatersrand. Johannesburg. 1975.

КОРАНДЖЕ (KORANDJE, KWARANDZYEY, ⵜⴰⵎⴰⵏⵜ ⵜⴰⵏⴰⵔⴰⵏⵜ ⵜⴰⵎⴰⵏⵜ, ISO 639-3: kcy)

Мова корандже – це член галузі сонггай ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – неозначена. Цією мовою говорять в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

КОРАП (KORAP)

Мови корап – це підгурток вітязького гуртка н'єро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: ароп-локеп, карнай і маласанґа. Говорять ними 4,800 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОРАПУТ-МУНДСЬКІ МОВИ (KORAPUT-MUNDA)

Мови корапут-мундські – це підгалузь північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 6 мов у 2-х групах:

- ґубоб-ремо- ґета – 3 мови у 2-х підгрупах;
- сора-джурай-горум – 3 мови у 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять більш як 1,100,000 осіб у Республіці Індія.

КОРАФЕ-ЄґґА (KORAFE-YEGHA, KAILIKAILI, KAIRE, KORAFE, KORAPE, KORAFI, KWARAFE, ISO 639-3: kpr)

Мова корафе-єґґа – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,630 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FARR, Cynthia J.M. The interface between syntax and discourse in Korafe, a Papuan language of Papua New Guinea. Ph.D. thesis. Australian National University 1996. Pacific Linguistics C, 148. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University. Xx, 459 h. 1999.

КОРАЧОЛЬ (CORACHOL, CORACHOLAN, CORA-HUICHOL, CORAN)

Мови корачоль – це група мов сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: ель наяр кора, санта тереса кора та уічоль. Мовами корачоль говорять 35,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

КОРВА (KORWA, KORAKU, KORKU, ERNGA, SINGLI, ISO 639-3: kfp)

Мова корва – це член мундарської групи херванської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 66,000 (1997 рік) у Республіці Індія.

КОРДОФАНІЙСЬКІ МОВИ (KORDOFANIAN)

Кордофанійські мови – це родина ніґєро-конґолезької мовної надродини. До цієї родини належать 24 мови у 4-х галузях:

- ґейбанська – 10 мов у 2-х підгалузях;
- катла – 2 мови: катла, тіма;
- рашад – 3 мови: таґой, теґалі, тінґал;
- талоді – 9 мов у 2-х підгалузях.

Кордофанійськими мовами говорять майже 400,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

КОРЕГВАГЕ (COREGUAJE, CAQUETÁ, ЧАОЧА ПАІ, COREGUAJE, CORREGUAJE, KO'REUAJU, ISO 639-3: coe)

Мова корегваге – це член групи корегваге північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців - 2,210 (2001 рік) у Республіці Колумбія.

Користуються латиницею.

Часткова література:

COOK, Dorothy & CRISWELL, Linda L. El idioma koreguaje (Tucano Occidental). Bogotá: Asociación Instituto Lingüístico de Verano. vi, 111 p. 1993.

КОРЕГВАГЕ (COREGUAJE)

Мови корегваге – це група мов північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належить лиш 1 мова – корегваге. Цією мовою говорять 2,210 осіб у Республіці Колумбія.

КОРЕЙСЬКА МОВА (KOREAN, HANGUK MAL, HANGUOHUA, CORÉEN, COREANO, KOREANISCH, КОРЕЙСКИЙ, 한국어, 조선말, 朝鮮語, 韩语, ISO 639-3: kor)

Корейська мова – це мовний ізолят, хоч мовознавці роблять спроби знайти генетичне сполучення цієї мови з алтайськими чи японською мовами. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 42,000,000 (1986 рік) у Республіці Корея, 1,920,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 670,000 (1988 рік) у Японії, 20,000,000 (1986 рік) у Корейській Народно-Демократичній Республіці, 149,000 (2002 рік) у Російській Федерації та якась кількість у Королівстві Таїланд. Користуються гангульським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KIM, Youngho Acoustic characteristics of Korean coronal stops, affricates and fricatives. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1995.

КОРЕШ-Е-РОСТАМСЬКА (KORESH-E-ROSTAM, ISO 639-3: okh)

Кореш-е-ростамська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

КОРІ (CORI, CHORI, ISO 639-3: cry)

Мова корі – це член гіямського підвідділу північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія (одне село).

КОРІНГ (KORING)

Мови корінг – це вітка підгуртка корінг-кукеле північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – орінг. Цією мовою говорять 75,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КОРИНГ-КУКЕЛЕ (KORING-KUKELE)

Мови корінг-кукеле - це підгурток північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 3 мови у 2-х вітках:

- корінг – 1 мова: орінг;
- кукеле – 2 мови: кукеле, узукве.

Мовами корінг-кукеле говорять 175,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КОРИННІ МОВИ (CORE)

Коринні мови – це група бідаюської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 3 мови: бав, біята і трінггус-сембаан. Говорять ними більш як 100,000 осіб у провінції Саравак (острів Борнео) в Малайзії.

КОРІЯК-АЛЮТОРСЬКІ МОВИ (KORYAK-ALYUTOR)

Коріак-алюторські мови – це підгалузь північної галузі чукотко-камчатської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: алюторська, керецька та коріацька. Коріак-алюторськими мовами говорять більш як 3,600 осіб у найдальшій азійській частині Російської Федерації.

КОРІЯЦЬКА МОВА (KORYAK, CHAVCHUVEN, KORIAK, KORJAKISCHE SPRACHE, NYMYLAN, НЫМЫЛАН, КОРЯКСКИЙ, 科里亚克语, ISO 639-3: kpy)

Коріацька мова – це член коріак-алюторської підгалузі північної галузі чукотко-камчатської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 3,500 (1997 рік) у Коріацькому Національному Окрузі Російської Федерації. Користуються кирилицею. Мову вивчають у школах.

КОРКУ (KORKU, BONDEYA, BOPCHI, KORKI, KURI, KURKU, KURKU-RUMA, RAMEKHERA, 科尔库语, ISO 639-3: kfg)

Мова корку – це член підгалузі корку північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 478,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Уживають письмо деванагарі.

Часткова література:

KIRKPATRICK, Lilla Rhetorical questions in Korku of Central India. Notes on Translation 44: 28-32, 1972.

КОРКУ (KORKU)

Мови корку – це підгалузь північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До неї належить лиш одна мова – корку. Говорять нею майже 500,000 осіб у Республіці Індія.

KORLAIСЬКА MOBA (KORLAI CREOLE PORTUGUESE, CREOLE PORTUGUESE, KORLAI INDO-PORTUGUESE, KRISTI, NO LING, ISO 639-3: vkp)

Корлайська мова – це член креольських мов, основаних на португальській. Кількість мовців – 750 (1998 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським і латинським письмом.

KOPHСЬКА MOBA (CORNISH, CURNOACK, KERNEWEK, KERNOWEK, CORNIQUE, CÓRNICO, KORNISCH, КОPHСКИЙ, 康沃尔语, 康瓦尔语, ISO 639-3: cor)

Корнська мова – це член британської галузі кельтської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2003 рік) у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії. Користуються латиницею.

KORO (KORO, ISO 639-3: kxr)

Мова коро – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (1983 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з центрально-східної підгрупи чи з мовами з нігеро-конголезької мовної надродини.***

KORO (KORO, ISO 639-3: krf)

Мова коро – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (2003 рік) у Республіці Вануату. ***Не змішувати її з мовами такої ж назви з адміралтійської підгрупи чи з мовами з нігеро-конголезької мовної надродини.***

KORO (KORO, KORO JULA, ISO 639-3: kfo)

Мова коро – це член підвітки манінка-морі вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. ***Не змішувати її з мовами такої ж назви з атлантійсько-конголезької родини чи з австронезійської мовної надродини.***

Часткова література:

BOONE, Douglas and others Enquête Sociolinguistique en Langues Manding. SIL Electronic Survey Reports 2007-006. 37 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-006>

KORO (KORO)

Мови коро – це підвідділ північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить 4 мови: аше, бегбереджар, есква та ідун. Мовами коро говорять майже 100,000 осіб у Федеративній Республіці

Нігерія. **Не змішувати ці мови з мовами такої ж назви мандської родини чи з австронезійської мовної надродини.**

КОРОВАЙ (KOROWAI, KOLUFAUP, ISO 639-3: khe)

Мова коровай – це член групи коровай підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 3,500 (2007 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUGHES, Jock Upper Digul Survey." SIL Electronic Survey Reports 2009-003: v, 38 p. 2009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-003>

КОРОВАЙ (KOROWAI)

Мови коровай – це група мов підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – коровай. Цією мовою говорять 3,500 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

КОРОМІРА (KOROMIRA, ISO 639-3: kqj)

Мова короміра – це член галузі насій південнобуґенвільської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 на острові Буґенвіль у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КОРОМФЕ (KOROMFÉ, FULA, FULSE, KURUMA, KURUMFE, ISO 639-3: kfz)

Мова коромфе – це член підвідділу курумфе північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольт-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 196,000 (2001 рік) у Буркіна-Фасо та 2,000 в Республіці Малі. Користуються латиницею.

КОРОНАДАЛ-БЛААНСЬКА МОВА (KORONADAL BLAAN, BARAAN, BILANES, BIRAAN, KORONADAL BILAAN, BILIC, BLAAN, ISO 639-3: bpr)

Коронадал-блаанська мова – це член блаанської групи білійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

ABRAMS, Norman Bilaan morphology. Pacific Linguistic A24: 1-62. 1970.

КОРОНГО (CORONGO ANCASH QUECHUA, QUECHUA CORONGO, ANCASH QUECHUA, HUAYLAY, ISO 639-3: qwa)

Мова коронго – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Республіці Перу; кількість мовців маліє. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HINTZ, Daniel & BALLENA DÁVILA, Marlene Características distintivas del Quechua de Corongo: perspectivas históricas e sincrónica. Serie Lingüística Peruana, 50. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 261 p. http://sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=40980

КОРОНІ (KORONI, ISO 639-3: xkq)

Мова короні – це член гуртка кулісусу підвідділу східне побережжя східного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 500 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КОРОП (KOROP, DUROP, KUROP, ODODOP, DOROP, EROROP, ISO 639-3: krp)

Мова короп – це член підвідділу кіонг-короп відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 10,200 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КОРОРОФА (KOROROFA)

Мови коророфа – це підвідділ відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукунодної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підвідділу входять 3 мови: ванну, вапан та джіба. Цими мовами говорять понад 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КОРОСЬКА МОВА (KOROSHI, کوروشی, ISO 639-3: ktl)

Короська мова – це член балоцької підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 180 (40-50 родин) в Ісламській Республіці Іран.

КОРРА-КОРАГЬСЬКА МОВА (KORRA KORAGA, KORAGAR, KORAGARA, KORANGI, KORRA, ಕೊರಗ, ISO 639-3: kfd)

Корра-корагьська мова – це член корагьської групи тульської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 14,000 (1981 рік) в Індії.

КОРСИКАНСЬКА МОВА (CORSICAN, CORSE, CORSI, CORSO, CORSU, ISO 639-3: cos)

Корсиканська мова – це член корсиканської групи південної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 341,000 (2001 рік) у Французькій Республіці та 1,000 (1990 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

JAFFE, Alexandra Ideologies in Action: Language Politics on Corsica. Walter de Gruyter, 1999.

КОРСИКАНСЬКІ МОВИ (CORSICAN)

Корсиканські мови – це група мов південної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї групи входить лиш одна мова – корсиканська. Говорять нею більш як 340,000 осіб у Французькій Республіці та в Італійській Республіці.

КОРУБО (KORUBO, CACETEIROS, ISO 639-3: xor)

Мова корубо – це член північної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 250 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

ANONBY, Stan & HOLBROOK, David J. A survey of the languages of the Javari River Valley, Brazil. SIL Electronic Survey Reports 2010-003: 44 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-003>

КОРУПУН-СЕЛА (KORUPUN-SELA, KIMYAL OF KORUPUN, KORAPUN, ISO 639-3: krg)

Мова корупун-села – це член східної підгалузі галузі мек трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 8,000 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КОСА (XHOSA, CAUZUH, ISIXHOSA, KOOSA, XOSA, 科萨语, ISO 639-3: xho)

Мова коса (кхоса, коза, кхоза) – це член підгуртка нгуні гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 7,790,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці та 18,000 (1993 рік) у Королівстві Лесото. Користуються латиницею.

Часткова література:

SCHIRRMACHER, Heidi & SELLO SIHLABENI, Lawrence Xhosa Wort für Wort. Vlg. Peter Rump, 2003.

КОСАРЕ (KOSARE, KOSADLE, ISO 639-3: kiq)

Мова косаре – це член галузі кавре кавре-капорської мовної родини. Кількість мовців – 250 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

КОСАРЕК ЯЛЕ (KOSAREK YALE, IN-LOM, KOSAREK, WANAM, YALE-KOSAREK, ISO 639-3: kkl)

Мова косарек яле – це член східної підгалузі галузі мек трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,300 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MATTHEWS, Delle A miscue analysis of Yale reading ability. Notes on Literacy 20(2): 1-9. 1994.

КОСЕНА (KOSENA, ISO 639-3: kze)

Мова косена – це член групи ґадсуп-ауяна-ава підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

EDMISTON, Patrick. Kosena paragraph structure. The eighth LACUS forum, 1981, 453-64. Columbia, SC: Hornbeam Press. 1982.

КОСРАЙСЬКА МОВА (KOSRAEAN, KOSRAE, KUSAIE, 科斯拉伊语, ISO 639-3: kos)

Косрайська мова – це член підгуртка кусаєан мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2001 рік) на Кусайських і Каролінських островах. Користуються латиницею.

Часткова література:

GOOD, Elaine M. Clause-final determiners in Kosraen. Ph.D. thesis. University of Hawaii, 1985.

КОСТАНОЙСЬКІ МОВИ (COSTANOAN)

Костанойські мови – це вже майже вимерла група мов утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: каркін, південна оглоне та північна оглоне. Костанойськими мовами говорять ще невизначена кількість осіб у Сполучених Штатах Америки.

КОТА (КОТА, ІКОТА, ІКУТА, КОТУ, ISO 639-3: koq)

Мова кота – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має багато діалектів. Кількість мовців – 34,400 (2000 рік) у Республіці Ґабон та 9,060 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з дравідської родини.**

КОТАБАТО-МАНОБСЬКА МОВА (COTABATO MANOBO, DULANGAN MANOBO, ISO 639-3: mta)

Котабато-манобська мова – це член південної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

JOHNSTON, E. Clay The Tasaday language: Is it Cotabato Manobo? The Tasaday controversy: Assessing the evidence, 144-56. American Anthropological Association Scholarly Series, 28. Washington, D. C.: American Anthropological Association, 1992.

КОТА-МАРУДУ-ТАЛАНТАНҐСЬКА МОВА (КОТА MARUDU TALANTANG, ISO 639-3: grm)

Кота-маруду-талантанґська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,800 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

КОТА-МАРУДУ-ТИНАҐАСЬКА МОВА (КОТА MARUDU TINAGAS, ISO 639-3: ktr)

Кота-маруду-тінаґаська мова – це член центрального відділу дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-

полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,250 (1985 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

КОТАФОН-ГБЕ (KOTAFON GBE, KO, KOGBE, ISO 639-3: kqk)

Мова котафон-гбе – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) у Республіці Бенін.

КОТІ (KOTI, ANGOCHE, ANGOXE, COTI, EKOTI, ISO 639-3: eko)

Мова коті – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 77,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються арабським та латинським письмом.

Часткова література:

LYNDON, Chris & LYNDON, Ada Enatthembo: An Appraisal of Linguistic and Sociolinguistic Factors. SIL Electronic Survey Reports 2007-003 20 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-003>

КОТОЦЬКІ МОВИ (КОТОКО)

Котоцькі мови – це підгрупа будума-мзерської групи будума-мускумської бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Обіймає вона 6 мов у 2-х відділах:

- південний – 2 мови: лагван, мзер;
- північний – 4 мови: афаде, мальгбе, маслам, мпаде.

Котоцькими мовами говорять більш як 60,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

КОТСЬКА МОВА (KOTA, KOTHER-TAMIL, KOTTA, KOWE-ADIWASI, 科塔语, ISO 639-3: kfe)

Котська мова – це член тода-котської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 900 (2007 рік) в Індії. Користуються тамільським письмом. **Не змішувати її з мовою подібної назви з нігеро-конголезької надродини.**

КОФА (KOFA, KOTA, ISO 639-3: kso)

Мова кофа – це член бурської підгрупи бура-маргської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КОФАН (COFÁN, A'I, A'INGAE, KOFÁN, KOFANE, ISO 639-3: con)

Мова кофан – це член галузі кофан чібчанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 800 (2000 рік) у Республіці Еквадор та 900 (2000 рік) у Республіці Колумбія (кількість зменшується). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BORMAN, M. B. Fonemas cofanes. Estudios fonológicos de lenguas vernáculas del Ecuador, 21-36. Quito: Ministerio de Educación Pública and Instituto Lingüístico de Verano. 1975.

КОФАН (COFAN)

Мови кофан – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – кофан. Цією мовою говорять ще 1,700 осіб у Республіці Еквадор та в Республіці Колумбія.

КОФЕЙ (KOFEI, ISO 639-3: kpi)

Мова кофей – це член мовної родини східні гелвінк бей. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

КОФІЯРСЬКА МОВА (KOFYAR, ISO 639-3: kwl)

Кофіярська мова - це член кафем-нгаського відділу ангаської підгрупи ангас-геркської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 110,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КОЦАЛЬСЬКА МОВА (SAN JUAN COTZAL IXIL, IXIL, ISO 639-3: ixl)

Коцальська мова – це член ішільської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 16,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала.

Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

TOWNSEND, Paul G. Noun phrases in Cotzal Ixil. Serie gramatical = Grammar series, 1b. Guatemala: Summer Institute of Linguistics, 1986.

КОЧ (KOSH, KOS, KOSCH, KOSE, KOSHA, KOSHBOLI, KONCH, ISO 639-3: kdq)

Мова коч – це член відділу коч підгрупи бодо-гаро групи коняк-бодо-гаро підгалузі джінгпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Республіці Індія (кількість зростає) та 6,000 (2006 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бенгальським письмом.

КОЧ (KOSH)

Мови коч – це відділ підгрупи бодо-гаро групи коняк-бодо-гаро підгалузі джінгпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови: атонг, коч, рабга та руга. Мовами коч говорять дещо менш як 100,000 осіб у Республіці Індія та в Народній Республіці Бангладеш.

КОЧИЛА-ТГАРСЬКА МОВА (KOSHILA THARU, ISO 639-3: thq)

Кочіла-тгарська мова - це некласифікований член східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 258,000 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал і теж якась кількість у Республіці Індія.

Часткова література:

BOEHM, Kelly Kilgo Language use and language maintenance among the Tharu of the Indo-Nepal tarai. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 1997.

КОЧИМИ (COCHIMI, CADEGOMEÑO, CADEGOMO, COCHETIMI, COCHIMA, COCHIMTEE, DIDIU, JOAQUIN, LAIMON, LAYMON-COCHIMI, LAYMONEM, SAN, SAN FRANCESCO SAVERIO MISSION, SAN FRANCISCO XAVIER DE, SAN JAVIER, SAN XAVIER, VIGGÉ-BIAUNDO MISSION, TIPAI, ISO 639-3: coj)

Мова кочімі – це вимерлий уже член групи кочіні юманської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Говорили нею в Мексиканських Сполучених Штатах.

КОЧИМИ (COCHIMI)

Мови кочімі – це вимерла вже група мов юманської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї групи входить лиш 1 мова – кочімі. Говорили нею в Мексиканських Сполучених Штатах.

КОШИН (KOSHIN, KAW, KOSIN, KUSHEEN BENUBCOUH, ISO 639-3: kid)

Мова кошін – це член західного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

HAMM, Cameron; DILLER, Jason; JORDAN-DILLER, Kari & ASSAKO A TIATI, Ferdinand A Rapid Appraisal Survey of Western Beboid Languages (Menchum Division, Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-014. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-014>

КОЮКОН (KOYUKON, TEN'A, DENAAK'Ē, DINAAK'A, ISO 639-3: koy)

Мова коюкон – це член відділу коюкон-голікачук підгрупи інгалік-коюкон атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної групи.

Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

STORY, Gillian L. Review of: The semantics of time: aspectual categorization in Koyukon Athabaskan, by Melissa Axelrod. Notes on Linguistics 74: 48-55, 1996.

КОЮКОН-ГОЛІКАЧУК (KOYUKON-HOLIKACHUK)

Мови коюкон-голікачук – це відділ мов підгрупи інгалік-коюкон атапасканської групи атапаскан-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної групи. До цього відділу входять дві мови: голікачук і коюкон. Говорять ними ще 110 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КОЮТЛА ТОТОНАЦЬКА МОВА (COYUTLA TOTONAC, TOTONACO DE COYUTLA, ISO 639-3: toc)

Коютла тотонацька мова - це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 48,100 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

КОЯҐА (KOYAGA, KOYA, KOYAA, KOYAGA JULA, KOYAGAKAN, KOYAKA, KOYARA, ISO 639-3: kga)

Мова кояґа – це член підвітки манінка-морі вітки південно-східні мандінґ підгуртка східні мандінґ гуртка мандінґ підвідділу мандінґ-моколе відділу мандінґ-вай підгрупи мандінґ-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д’Івуар.

Часткова література:

BOONE, Douglas and others Enquête Sociolinguistique en Langues Manding. SIL Electronic Survey Reports 2007-006. 37 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-006>

КОЯЙМА (COYAIMA, ISO 639-3: coy)

Мова кояйма – це вже вимерлий член надбережної підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія. Плем’я, яке говорило цією мовою, існує, але перейшло на іспанську мову.

КОЯРІАНСЬКІ МОВИ (KOIARIAN)

Кояріанські мови – це підгалузь південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 7 мов у 2-х групах:

- барайська – 4 мови: барай, есе, наміяе, оміє;
- коярська – 3 мови: гірська коялі, койтабу, степова коярі.

Кояріанськими мовами говорять дещо більш як 21,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КОЯРСЬКІ МОВИ (KOIARIC)

Коярські мови – це група мов кояріанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: гірська коялі, койтабу та степова коярі. Коярськими мовами говорять несповна 8,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КПАҐУА (KPAGUA, KPAGWA, ISO 639-3: kuw)

Мова кпаґуа – це член середньо-південного підгуртка осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,830 (2000 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

КПАЛА (KPALA, GBAKPWA, KPWAALA, KWALA, ISO 639-3: kpl)

Мова кпала – це член вітки монзомбо західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі

вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конго.

КПАЛАГА (KPALAGA)

Мови кпалага – це відділ підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – палака сенуфо. Цією мовою говорять 8,000 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

КПАН (KPAN, ABAKAN, HWASO, HWAYE, IBUKWO, IKPAN, KPANTEN, KPWATE, NYATSO, NYONYO, YORDA, ISO 639-3: kpk)

Мова кпан – це член відділу кпан-ічен центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КПАН-ІЧЕН (KPAN-ICEN)

Мови кпан-ічен – це відділ центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: етківан і кпан. Цими мовами говорять понад 60,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КПАСАМ (KPASAM, 'BALO, KPASHAM, NYISAM, PASSAM, ISO 639-3: pbn)

Мова кпасам – це член гуртка янданг підвідділу мумуе-янданг відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

КПАТІ (KPATI, ISO 639-3: koc)

Мова кпаті – це вже вимерлий член підгуртка нгемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Нігерія.

КПАТІЛІ (KPATILI, KPATERE, KPATIRI, NGINDERE, ISO 639-3: kym)

Мова кпатілі – це член підвідділу занде-нзакара відділу занде підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

КПЕЛЛЕ (KPELLE)

Мови кпелле – це підгрупа південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи

належать 3 мови: гвінейська кпелле, коно та ліберійська кпелле. Мовами кпелле говорять майже 900,000 осіб у Республіці Гвінея та в Республіці Ліберія.

КПЕССИ (KPESSI, KPESI, KPÉTSI, ISO 639-3: kef)

Мова кпессі – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2002 рік) у Республіці Того.

КПЛАНГ (KPLANG, PRANG, ISO 639-3: kph)

Мова кпланг - це член гуртка північні гуанг підвідділу гуанг відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,600 (2003 рік) у Республіці Гана.

КПОСО-АГЛО-БОВІЛІ (KPOSO-ANLO-BOWILI)

Мови кпосо-агло-бовілі – це підгрупа лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входять 4 мови: адангбе, іго, ікпосо та тувулі. Цими мовами говорять понад 180,000 осіб у Республіці Гана та в Республіці Того.

КРАГО (KRAHÔ, CRAÔ, KRAÔ, ISO 639-3: xra)

Мова крао – це член тимбірської підгрупи північно-західної групи геської підгалузі ге-кайнгангської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1999 рік) у Федеральній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

POPJES, Jack & POPJES, Josephine Canela-Krahô. Handbook of Amazonian languages, vol. 1, 129-99. Berlin: Mouton de Gruyter, 1986.

КРАОЛЬСЬКА МОВА (KRAOL, ISO 639-3: rka)

Краольська мова – це член південно-центрального мнонгського підвідділу мнонгського відділу сре-мнонгської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,960 (1996 рік) у Республіці Камбоджа.

КРАЧЕ (KRACHE, KRACHI, KRAKYE, ISO 639-3: kye)

Мова краче - це член гуртка північні гуанг підвідділу гуанг відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 58,000 (2004 рік) у Республіці Гана; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

SNIDER, Keith L. Tonal upstep in Krachi: Evidence for a register tier. Language 66: 453-74.

КРЕЕН-АКАРОРСЬКІ МОВИ (KREEN-AKARORE)

Креен-акарорські мови – це підгрупа північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – панара. Говорять нею ще 250 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

КРЕЄ (KREYE, CRANGE, CRENGE, CRENYE, CREYE, KREM-YE, TAGE, TAZE, ISO 639-3: xre)

Мова креє – це майже вимерлий член тимбірської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. Кількість мовців – 30 (1995 рік) у Федеральній Республіці Бразилія.

КРЕНАК (KRENAK, BOTOUCUDO, ISO 639-3: kqq)

Мова кренак – це член ботокудської галузі макро-ґеської мовної родини. Кількість мовців – 150 (1997 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ (CREOLE)

Креольські мови – це мови, що сформувалися на базі піджинів і стали рідними (першими) для певної спільноти їх носіїв. Процес формування піджину (піджинізація) проходить в умовах ситуативного обмежених контактів носіїв мови-джерела з носіями інших не схожих до неї мов. Піджин може стати рідною мовою для деякого етносу, розширюючи при цьому свої комунікативні функції, ускладнюючи структуру, перетворюючись на «нормальну» мову. Процес перетворення піджину на креольську мову називають креолізацією.

Креольських мов є 82; вони сформувалися на базі таких мов:

- англійської – 32 мови в 2-х галузях;
- арабської – 3 мови;
- асамської – 1 мова;
- африкаанс – 2 мови;
- гінді – 1 мова;
- голландської – 5 мов;
- іспанської – 3 мови;
- конґо – 2 мови;
- малайських – 4 мови;
- нґбанді – 2 мови;
- німецької – 1 мова;
- португальської – 13 мов;
- сваґілі – 1 мова;
- тетунської – 1 мова;
- французької – 8 мов.

Ними говорять більш як 55,000,000 осіб у різних країнах світу.

Часткова література:

ДЬЯЧКОВ, М. В. Креольские языки. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва, Советская энциклопедия, 1990.

BICKERTON, Derek Bastard Tongues: A Trailblazing Linguist Finds Clues to Our Common Humanity in the World's Lowliest Languages. Foreign Language Study, 288 p. 2009.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ АНГЛІЙСЬКОЇ (ENGLISH BASED CREOLE)

Креольські мови на базі англійської, є їх 32, поділяються на дві галузі і одну окрему мову:

- атлантийська – 23 мови в 4-х підгалузях;
- пацифічна – 8 мов: бісламська, гавайська креоль, кріольська, меланезький пиджін, нґатіцька, питкайрн-норфолк, ток-писин, торрес-стрейт;
- сарамаканська мова.

Цими мовами говорять майже 37,000,000 осіб у різних країнах світу.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ АРАБСЬКОЇ (ARABIC BASED CREOLE)

Креольські мови на базі арабської є наступні 3: бабалія, нубійська і судансько-арабська.

Говорять ними 50,000 осіб у Республіці Чад, у Демократичній Республіці Судан та в Республіці Уганда.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ АСАМСЬКОЇ (ASSAMESE BASED CREOLE)

На основі асамської мови створилась лиш одна креольська мова – наґа-піджін. Говорять нею 30,000 осіб у Республіці Індія.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ АФРИКААНС (AFRIKAANS BASED CREOLE)

На основі мови африкаанс створились дві креольські мови: оорламська і цоцітальська.

Говорять ними принаймні 32,000 осіб у Південно-Африканській Республіці.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ ГІНДІ (HINDI BASED CREOLE)

На основі мови гінді створилась лиш одна креольська мова – андаманська креоль.

Говорять нею в Республіці Індія.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ ГОЛЛАНДСЬКОЇ (DUTCH BASED CREOLE)

Креольських мов на базі голландської є 5, а саме: бербіська, негерголландська, петджо, скепська та явіндо. Говорять ними невизначене число осіб у Кооперативній Республіці Ґаяна, в Республіці Індонезія та в Американських Віргінських Островах.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ ІСПАНСЬКОЇ (SPANISH BASED CREOLE)

Креольських мов на базі іспанської є 3, а саме: паленкверо, пап'яменто і хавакано.

Говорять ними більш як 530,000 осіб на Нідерландських Антильських островах, у Республіці Філіпіни та в Республіці Колумбія.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ МОВ КОНґО (KONGO BASED CREOLE)

Креольських мов на базі мов Конґо є дві: кітуба 1 і кітуба 2. Говорять ними 5,360,000 осіб у Республіці Конґо і в Демократичній Республіці Конґо.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ МАЛАЙСЬКОЇ (MALAY BASED CREOLE)

Креольських мов на базі малайської є 4, а саме: баба-малайська, малацька, перенаканська та шрі-ланкська. Говорять ними 76,000 осіб у Республіці Індонезія, в Малайзії, в Республіці Сінґапур та в Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі Ланка.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ НГБАНДІ (NGBANDI BASED CREOLE)

Креольських мов на базі нгбанді є дві: санґо і санґо-ріверейн. Говорять ними майже 450,000 осіб у Центральній-Африканській Республіці.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ НІМЕЦЬКОЇ (GERMAN BASED CREOLE)

На основі німецької мови створилась лиш одна креольська мова – унзердойч. Говорять нею в Папуа-Нова Гвінея.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ ПОРТУГАЛЬСЬКОЇ (PORTUGUESE BASED CREOLE)

Креольських мов на базі португальської є 13, а саме: анголярська, індо-португальська, кабувердіянська, кафундська, корлайська, кріюльська, маканезька, малакська, принсіпенська, саотоменська, тернатеньо, тиморська піджин та фа-дамбу. Говорять ними більш як 1,500,000 осіб у Демократичній Республіці Сан-Томе і Принсіпі, в Федеративній Республіці Бразилія, в Республіці Гвінея-Бісау, в Республіці Екваторіяльна Гвінея, в Республіці Індія, в Республіці Кабо-Верде, в Демократичній Республіці Китай, у Малайзії, в Демократичній Республіці Східного Тимору та в Республіці Індонезія.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ СВАГІЛІ (SWAHILI BASED CREOLE)

На основі мови свагілі створилась лиш одна креольська мова – кучі-свагілі. Говорять нею 46,000 осіб у Республіці Кенія.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ ТЕТУНСЬКОЇ (TETUN BASED CREOLE)

На основі тетунської мови створилась лиш одна креольська мова – тетун-ділі. Говорять нею 50,000 осіб у Демократичній Республіці Східного Тимору.

КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ НА БАЗІ ФРАНЦУЗЬКОЇ (FRENCH BASED CREOLE)

На основі французької мови створилось 11 креольських мов, а саме: гаїтянська, гваделупська, гвіанська, каріпунська, луїзіянська, морісійська, реюньйонська, сан-мігуель, сент-люсія, сесельва та тайо. Говорять ними 10,500,000 осіб у Республіці Гаїті, в Гваделупі, в Французькій Гвіяні, в Федеративній Республіці Бразилія, в штаті Луїзіяна в США, в Республіці Маврикій, на острові Реюньйон, у Республіці Панама, на острові Сент-Люсія, в Республіці Сейшелли та в Новій Каледонії.

КРЕУНГ' (KRU'NG 2, KREUNG, BRAO, ISO 639-3: krr)

Мова креунг – це член підгрупи брао-кравет західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 18,400 (2006 рік) у Республіці Камбоджа. Користуються хмерським письмом.

Часткова література:

KELLER, Charles E. Brao-Krung phonology. Mon-Khmer Studies: a Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 31:1-13, 2001.

КРЕШ (KRESH)

Мови креш - це група мов західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать дві мови: аджа та гбая. Мовами креш говорять більш як 16,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

КРИЗЬКА МОВА (KRYTS, DZEK, DZHEK, DZHEKI, KATSY, KRYC, KRYZ, KRYZY, QRIZ DILI, ISO 639-3: kry)

Кризька мова – це член південнолезгінської підгрупи осередньо-лезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 5 діалектів; вони дуже різні, можливо, що це вже окремі мови. Кількість мовців – 6,000 (1975 рік) у Республіці Азербайджан. Неписемна мова.

Часткова література:

CLIFTON, John M. The future of the shahdagh languages. International Journal of the Sociology of Language: 33-45. 2009.

КРИМСЬКО-ТАТАРСЬКА МОВА (CRIMEAN TATAR, CRIMEAN, CRIMEAN TURKISH, QINMTATAR TILI, QINMTATRCA, QINM TÜRKÇESI, TATAR DE CRIMÉ, TÁRTARO DE CRIMEA, KRIMTATARISCH, КЪЫРЫМТАТАРДЖА, КЪЫРЫМТАТАР ТИЛИ, КЪЫРЫМ ТАТАР, КРЫМСКОТАТАРСКИЙ, 克里米亚鞑靼语, ISO 639-3 : crh)

Кримсько-татарська мова – це член огузької галузі тюркської родини алтайської надродини. Кількість мовців – 260,000 (2006 рік) в Україні, 6,000 (2006 рік) у Республіці Болгарія, 22,000 (2006 рік) у Румунії, 2,000 у Турецькій Республіці та 150,000 (2006 рік) у Республіці Узбекистан. До 1928 року кримсько-татарська мова використовувала арабську абетку, з 1928 по 1939 — латинську, а з 1939 – кирилицю. З середини 1990-х років іде поступовий перехід на нову латинську графіку, що базується на турецькій абетці. Офіційно її було затверджено постановою Верховної Ради Криму в 1997 році. Сьогодні переважна більшість кримськотатарських текстів в інтернеті використовують латинську абетку, в той час як переважна частина друкованої продукції (газети, книжки, тощо) все ще виходить кирилицею.

Часткова література:

ÁRPÁD, Berta West Kipchak Languages. The Turkic Languages. Routledge Language Family Description. Routledge Pp. 301-317, 1998.

КРИМЧАЦЬКА МОВА (KRIMCHAK, KRYMCHAK, JUDEO-CRIMEAN TATAR, JUDEO-CRIMEAN TURKISH, KRIMTSCHAKISCH, КЪРЫМЧАХ, КЪРЫМЧАХ ТЫЛЫ, 犹太-克里米亚鞑靼语, ISO 639-3: jct)

Кримчацька мова – це майже вимерлий член понто-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної родини. Кількість мовців – невизначена в Україні. Користуються кирилицею і латиницею.

Часткова література:

РЕБИ, Давид Ильич Крымчакский язык. Крымчакско-русский словарь. Симферополь, 2004.

КРИМ (KRIM, KIM, KIMI, KIRIM, KITTIM, ISO 639-3: krm)

Мова крім – це член гуртка південні булломи підвідділу булломи відділу булломи-кіссі групи мели південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-

конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1991 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне.

КРІ-МОНТАНЬЄ-НАСКАПІ (CREE-MONTAGNAIS-NASKAPI)

Мови крі-монтаньє-наскарпі – це група мов центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. До цієї групи входять 9 мов: атикамек, болотяна крі, лісова крі, монтаньє, мус-крі, наскарпі, південно-східна крі, північно-східна крі та рівнинна крі. Мовами крі говорять дещо більш як 100,000 осіб у Канаді.

КРІНКАТІ-ТИМБІРА (KRINKATI-TIMBIRA, KRIKATI-GAVIAO, KRIKATI-TIMBIRA, KRINKATI-GAVIAO, ISO 639-3: xri)

Мова крінкати-тимбіра – це член тимбірської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнганґської галузі макро-ґеської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 420 (1995 рік) у Федеральній Республіці Бразилія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КРІО (KRIO, CREOLE, PATOIS, KERIU, 塞拉利昂克里奥尔语, ISO 639-3: kri)

Мова кріо – це член підгалузі кріо атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 473,000 (1993 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею.

КРІО (KRIO)

Мови кріо – це підгалузь атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. До неї входять 4 мови: камерунський піджин, кріо, нігерський піджин і фернандо-по креольська. Цими мовами говорять більш як 30,000,000 осіб у Республіці Камерун, у Республіці Сьєрра-Леоне, у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Екваторіяльна Гвінея.

КРІОЛЬСЬКА МОВА (KRIOL, ROPER-BARMYILI CREOLE, 澳大利亚克里奥尔语, ISO 639-3: rop)

Кріольська мова – це член пацифічної галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) у північно-західних частинах Австралії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

SHARPE, Margaret C. Kriol – an Australian language resource. Pacific Linguistics A 72: 195-214, 1985.

КРІСА (KRISA)

Мови кріса – це галузь мовної родини ско. До цієї галузі входять 4 мови: варапу, ісака, пуарі та раво. Мовами кріса говорять несповна 1,400 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КРІЮЛЬСЬКА МОВА (UPPER GUINEA CRIOULO, GUINEA-BISSAU CREOLE, KIRYOL, KRIULO, PORTUGUESE CREOLE, KRIOL, KIRIOL, KRIOLU, CRIOULO DA GUINÉ, ISO 639-3: pov)

Кріюльська мова – це член креольських мов, оснований на португальській. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 206,000 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау, 105,000 (2007 рік) у Республіці Сенегал, а також у діаспорі, разом 483,400. Мову вивчають у початкових школах.

КРОБУ (KROBU, KROBOU, ISO 639-3: kxb)

Мова кробу – це член підвідділу кробу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 9,920 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

КРОБУ (KROBU)

Мови кробу – це підвідділ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш 1 мова – кробу. Говорять нею майже 10,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

КРОВ (CROW, APSAALOOKE, APSÁALOOKANǻ, 克劳语, ISO 639-3: cro)

Мова кров – це член підгалузі долина Міссурі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Кількість мовців – 4,280 (1990 рік) у штаті Монтана в Сполучених Штатах Америки; кількість маліє, переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

GORDON, Raymond G. Pitch accent in Crow. International Journal of American Linguistics 38: 191-200. 1972.

КРОНґО (KRONGO, DIMODONGO, KADUMODI, KORONGO, KURUNGU, TABANYA, ISO 639-3: kgo)

Мова кронґо – це член галузі кадуглі-кронґо ніло-сагарської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 21,700 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALL, Edward & HALL, Marian Kadugli-Krongo. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 57-68.

КРОССРІВЕР МБЕМБЕ (CROSS RIVER MBEMBE, ЕКОКОМА, IFUNUBWA, ODERIGA, OFUNOBWAM, OKAM, WAKANDE, ISO 639-3: mfn)

Мови кроссрівер мбембе – це член вітки мбембе підгуртка мбембе-легбо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців - 100,000 (1982 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BARNWELL, Katharine Mbembe. Ten Nigerian tone systems, 51-77. Studies in Nigerian Languages, 4. Jos and Kano: Institute of Linguistics and Center for the Study of Nigerian Languages, 1974.

КРОССРІВЕРСЬКІ МОВИ (CROSS RIVER)

Кроссріверські мови – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 68 мов у 2-х підгрупах:

- бенді – 9 мов: алеге, бекварра, бете-бенді, бокій, бумаджі, обанліку, путуквам, убанг, укпе- байобірі;
- дельтакросс – 59 мов у 4-х відділах.

Кроссріверськими мовами говорять майже 6,500,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КРУ (KRU)

Мови кру – це підгалузь вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі входять 39 мов у 5-х групах:

- аїзі – 3 мови: апруму-аїзі, мобумрін-аїзі, тіягбамрін-аїзі;
- західна – 23 мови в 4-х підгрупах;
- куваа – 1 мова: куваа;
- семе – 1 мова: сіяму;
- східна – 11 мов у 4-х підгрупах.

Мовами кру говорять більш як 3,600,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Ліберія та в Буркіна Фасо.

КРУАСІЛЬСЬКІ МОВИ (CROISILLES)

Круасільські мови – це підгалузь мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 55 мов у 7-х групах:

- гансеманська – 19 мов: багупі, баймак, вагі, вамас, ґал, гарус, йойдик, маван, матепі, мосімо, мурупі, наке, нобоноб, раптінг, ремпі, самоса, саруга, силопі, уту;
- ґумська – 6 мов: амеле, бав, ґумалу, ісебе, паним, сиган;
- ісумрудська – 3 мови: брем, димір, малас;
- каре – 1 мова: каре;
- коконська – 3 мови: ґірава, кейн, мунит;
- мугільська – 1 мова: барґам;
- пигомська – 22 мови у 7-х підгрупах.

Круасільськими мовами говорять більш як 67,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КРУСЕНЬО (CRUZEÑO, ISO 639-3: crz)

Мова крусеньо – це вже вимерлий член чумаської мовної родини. Нею говорили в південній частині штату Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

КСАДАНИ САПОТЕК (XADANI ZAPOTEC, EASTERN POCHUTLA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTA MARIA XADANI, ZAPOTÈQUE XADANI, ISO 639-3: zax)

Мова ксадані сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 340 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; переважно старші віком особи.

КСАМ (|XAM, |KAMKA!E, |KHAM-KA-!K'E, |XAM-KA-!K'E, ISO 639-3: xam)

Мова ксам – це вже вимерлий член групи кві південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Цією мовою говорили в Південно-Африканській Республіці.

КСАНАГІЯ САПОТЕК (XANAGUIA ZAPOTEC, DIIDZ ZĚ, ZAPOTECO DE SANTA CATARINA XANAGUIA, ZAPOTÈQUE XANAGUIA, ISO 639-3: ztg)

Мова ксанагія сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

HOPKINS, Mary L. Narrative peak in Xanaguia Zapotec. SIL Mexico Workpapers 11: 17-36. 1995.

КСАУЕН (≠KX'AU||'EIN, ≠KX'AU||'EI, ||AU||EI, ||X'AU||'E, AUEN, KAUKAU, KOKO, KUNG-GOBABIS, ISO 639-3: aue)

Мова ксауен – це член північної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 4,000 (2006 рік) у Республіці Намібія та 3,000 (2006 рік) у Республіці Ботсвана.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

КСЕГ'ВІ (||XEGWI, ||XEGWE, ||XEKWI, ABATHWA, AMABUSMANA, AMANKGQWIGQWI, BATWA, BOROA, BUSH-C, GI|KXIGWI, KI||KXIGWI, KLOUKLE, LXLOUKXLE, NKQESHE, TLOUE, TLOUTLE, ISO 639-3: xeg)

Мова ксег'ві – це вже вимерлий член групи кві південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Цією мовою говорили в Південно-Африканській Республіці. Останній мовець помер 1988 року.

КСІКОТЕПЕК ДЕ ХУАРЕС ТОТОНАЦЬКА МОВА (XICOTEPEC DE JUÁREZ TOTONAC, NORTHERN TOTONAC, TOTONACO DE VILLA JUÁREZ, ISO 639-3: too)

Ксікотепек де хуарес тотонацька мова - це член тотонацької галузі тотонацької мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

REID, Aileen A. Gramática totonaca de Xicotepec de Juárez, Puebla. Gramáticas de Lenguas Indígenas de México, 8. México: Instituto Lingüístico de Verano. xiv, 120 p. 1991.

КСІНКА (XINCA, SZINCA, ISO 639-3: xin)

Мова ксінка – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Республіці Гватемала.

КСІПІ (XIRI, CAPE HOTTENTOT, GRI, GRIKWA, GRIQUA, GRY, XIRIKWA, XRIKWA, ISO 639-3: xii)

Мова ксірі – це вже майже вимерлий член групи нама центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Кількість мовців – 87 (2000 рік) у Південно-Африканській Республіці.

КСІШАНБА-ЛАЛО (XISHANBA LALO, LALO, LALOPA, MISABA, WESTERN YI, 西山坝彝语, ISO 639-3: ywt)

Мова ксішанба-лало – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 300,000 (1991 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

CROOK, Brian; FLAMING, Royce & CASTRO, Andy A sociolinguistic survey of Kua-nsi and related Yi varieties in Heqing county, Yunnan province, China. SIL Electronic Survey Reports 2010-001: Eng. 96; Chi. 73. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-001>

КСІЯНДАО (XIANDAO, XIANDAOHUA, 仙岛语, ISO 639-3: xia)

Мова ксіяндао – це некласифікований член групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1994 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КСОО (XHÓŃ, NG/AMANI, TSASI, ISO 639-3: nmn)

Мова ксоо – це член групи гуа південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 4,000 (2002 рік) у Республіці Ботсвана та 200 (1985 рік) у Республіці Намібія. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

КСУКУРУ (XUKURÚ, KIRIRÍ, KIRIRÍ-XOKÓ, ISO 639-3: xoo)

Мова ксукуру – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

КУАДЗА (KW'ADZA)

Мова куадза – це вимерла мова південної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Останній мовець помер десь між 1976 і 1999 роком у Танзанії.

КУА (CUA, BÒNG MIEU, BONG MIEW, ISO 639-3: *cua*)

Мова куа – це член відділу куа-кайонг' східної підгрупи мов північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 27,800 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з хойсанської родини.**

Часткова література:

MEIER, *Jacqueline* Cua phonemes. Van-hóa Nguylêt-san 15: 361-71, 1966.

КУА (KUA, CUA, ТУНУА, ТУУА, ISO 639-3: *tyu*)

Мова куа – це член північно-східної підгрупи групи чу-хве центральної підгалузі південно-африканської галузі хойсанської мовної родини. Кількість мовців – 820 (2004 рік) у Республіці Ботсвана. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австроазійської надродини.**

Часткова література:

HASSELBRING, *Sue* A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

КУА-КАЙОНГ' (CUA-KAYONG)

Куа-кайонг' - це відділ мов східної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять 2 мови: куа та кайонг'. Говорять ними майже 30,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

КУАЙ-ЙО (KUAY-YOE)

Мови куай-йо – це підгрупа мов західної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – ніеу. Говорять нею ще лиш 200 осіб у Королівстві Таїланд.

КУАЙ-НГЕУ (KUAY-NHEU)

Мови куай-нгеу – це підгрупа мов західної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – куй. Говорять нею майже 500,000 осіб у Королівстві Таїланд, у Республіці Камбоджа та в Лаосській Народній Республіці.

КУАН (KUAN, ISO 639-3: *uan*)

Мова куан – це неklasифікований член тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1995 рік) у Лаосській Народній Республіці.

КУАНГУА (KUANHUA, DAMAI, 宽话, ISO 639-3: xnh)

Мова куангуа – це неklasифікований член мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австронезійської надродини.**

КУАНУА (KUANUA, BLANCHE BAY, GUNANTUNA, NEW BRITAIN LANGUAGE, TINATA TUNA, TOLAI, TUNA, 托莱语, ISO 639-3: ksd)

Мова куануа – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 61,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австроазійської надродини.**

Часткова література:

MOORE, Dean & MOORE, Dianne The languages and communities of the Gazelle Peninsula. Language, communication and development in New Britain, 71-105. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

КУБЕ (KUBE, HUBE, MONGI, ISO 639-3: kgf)

Мова кубе – це член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

КУБЕО (CUBEO, CUBEU, CUVEO, HEHENAWA, KOBEUWA, KOBEWAWA, KOBÉWA, KUBWA, PAMIÉ, PAMIWA, ISO 639-3: cub)

Мова кубео – це член центральнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 6,650 (2001 рік) у Республіці Колумбія і 150 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MORSE, Nancy L. & MAXWELL, Michael B. Cubeo grammar: Studies in the languages of Colombia 5. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 130. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. x, 197 p. 1999.

КУБІ (KUBI, KUBA, KUBAWA. ISO 639-3: kof)

Мова кубі – це вимерлий член больського відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Федеративній Республіці Нігерія, тепер перейшли на мову гауса.

КУБО (KUBO, ISO 639-3: jko)

Мова кубо – це член галузі східні стрікланд трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

КУБУ (KUBU, ANAK DALAM, ORANG RIMBA, ORANG HUTAN, ISO 639-3: kvb)

Мова кубу – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (1989 рік) у провінції Суматра в Індонезії.

Часткова література:

ANDERBECK, Karl Ronald Malay dialects of the Batanghari river basin (Jambi, Sumatra). SIL e-Books, 6. S.I. SIL International. 173 p. 2008.

КУВАА (KUWAA, BELLE, BELLEN, KOWAAO, KWAA, ISO 639-3: blh)

Мова куваа – це член групи куваа підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,800 (1991 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

КУВАА (KUWAA)

Мови куваа – це група підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – куваа. Цією мовою говорять 12,800 осіб у Республіці Ліберія.

КУВААТААЙ (KUWAATAAY, KWATAY, ISO 639-3: cwt)

Мова куваатаай – це член підвідділу кватай відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,210 (2006 рік) у Республіці Сенегал. Користуються латиницею.

Часткова література:

TRUDELL, Barbara Distinction, integration and identity: motivations for local language literacy in Senegalese communities. International Journal of Educational Development 30: 121-129. 2010.

КУВСЬКА МОВА (KUVI, JATAPU, KHONDH, KHONDI, KOND, KUVI KOND, KUVINGA, KUWI, 库维语, ISO 639-3: kxv)

Кувська мова – це член куй-кувського відділу манда-куйської підгрупи конда-куйської групи ґонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 350,000 (1995 рік) в Індії. Користуються орійським письмом.

КУГАНЕ (KUHANE, CHIKUHANANE, CHIKUHANE, CHIKWAHANANE, CIIKUHANE, ECHISUBIA, MBALANGWE, SUBIA, SUBIYA, SUPIA, SESUBEA, KWAHANANE, СУБИЯ, ISO 639-3: sbs)

Мова кугане – це член підгуртка субія гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 26,600 (2006 рік) у Республіці Намібія, 3,000 (2006 рік) у Республіці Ботсвана та 5,490 (1969 рік) у Республіці Замбія.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. 142 p. 2000.

КУҒАМА (KUGAMA, KUGAMMA, WEGAM, YAMALE, YAMALO, ISO 639-3: kow)

Мова куґама – це член гуртка янданґ підвідділу мумуе-янданґ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

КУҒБО (KUGBO, ISO 639-3: kes)

Мова куґбо – це член відділу центральні дельта підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

КУДІЙСЬКА МОВА (KUDIYA, MALE KUDIYA, ISO 639-3: kfg)

Кудійська мова – це член тульської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 2,800 (2007 рік) в Індії. Користуються каннадським та малаяламським письмом.

КУДМАЛЬСЬКА МОВА (KUDMALI, BEDIA, DHARUA, KHOTTA, KURMALI, KURUMALI, KURMALI THAR, कुर्माली, कुरमाली, 库马利语, ISO 639-3: kyw)

Кудмальська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 37,000 (1997 рік) у Республіці Індія.

КУДУ-КАМО (KUDU-CAMO, KUDA-CHAMO, KUDAWA, ISO 639-3: kov)

Мова куду-камо – це майже вимерлий член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 42 (1990 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія; переходять на мову гавса.

КУЇ (KUI, LERABAIN, ISO 639-3: kvd)

Мова куї – це член підгрупи алор групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,240 на Малих Зондських островах в Індонезії. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австразійської надродини.**

КУЇБА (CUIBA, CUIBA-WÁMONAE, CUIVA, ISO 639-3: cui)

Мова куїба – це член ґуаґібської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 2,450 (2001 рік) у Республіці Колумбія та 380 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

Часткова література:

KERR, Isabel J. Gramática pedagógica del cuiba-wámonae. Bogotá: Asociación Instituto Lingüístico de Verano, 1995.

КУЙ (KUY, CUOI, KHAMEN-BORAN, KUI, KUI SOUEI, KUOY, KUUY, SOAI, SUAI, SUAY, SUEI, SUI, SUOI, ภาษากูย, ISO 639-3: kdt)

Мова куй – це член підгрупи куай-нгеу західної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 400,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд, 37,700 (2007 рік) у Республіці Камбоджа та 51,200 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються, лаоським, тайським та хмерським письмом. **Не змішувати її з мовою подібної назви з трансновогвінейської родини.**

Часткова література:

JOHNSTON, Richard Kuy basic word list. Mon-Khmer Studies 3: 1-4, 1969.

КУЙДЖАВСЬКА МОВА (KUIJAU, HILL DUSUN, KIJAU, KOIJOE, KUIYOW, KUJAU, KULIOW, KURIYO, KWIJAU, MENINDAL, MENINDAQ, MINANSUT, TIDUNG, TINDAL, ISO 639-3: dkr)

Куйджавська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 7,910 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

SPITZACK, John A. The Kujau language. Languages of Sabah: A survey report, 257-70. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

КУЙКАТЕК (CUICATEC)

Мови куйкатек – це група мов підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: тепеуксіла куйкатек і теутіла куйкатек. Мовами куйкатек говорять більш як 12,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

КУЙ-КУВСЬКІ МОВИ (KUI-KUVI)

Куй-кувські мови – це відділ манда-куйської підгрупи конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цього відділу належать 3 мови: койська, кувська і куйська. Говорять ними 1,400,000 осіб у Республіці Індія.

КУЙКУРО-КАЛАПАЛО (KUIKURO-KALAPÁLO, APALAKIRI, APALAQIRI, CUICUTI, GUICURÚ, KALAPALO, KUIKURU, KURKURO, ISO 639-3: kui)

Мова куйкуро-калапало – це член підгалузі басейн хінгу південної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 870 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRANCHETTO, Bruna Ergativity and nominativity in Kuikúro and other Carib languages. Amazonian linguistics: Studies in lowland South American languages, 407-27. Austin: University of Texas Press. 1990.

КУЙОНСЬКА МОВА (CUYONON, CUYO, CUYONO, CUYUNON, KUYONON, KUYUNON, ISO 639-3: cyo)

Куйонська мова – це член куйського підвідділу західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 123,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

SAN JUAN, Erlinda The Cuyonon verb system: a first approximation. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

КУЙСЬКА МОВА (KUI, KANDA, KANDH, KHOND, KHONDI, KHONDO, KODU, KODULU, KUIINGA, KUY, KŌDU, KŪINGA, 库伊语, ISO 639-3: kxu)

Куйська мова – це член куй-кувського відділу манда-куйської підгрупи конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 765,000 (2007 рік) в Індії. Користуються орійським письмом. *Не змішувати її з мовами подібної назви з австронезійської надродини.*

КУЙСЬКІ МОВИ (KUYAN)

Куйські мови – це підвідділ західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: куйонська і ратагонська. Говорять ними більш як 120,000 осіб у Республіці Філіппіни. *Не змішувати їх з мовою подібної назви з дравідської родини.*

КУК (KUK, ISO 639-3: kfn)

Мова кук – це член підгуртка центральні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

КУКАТЖА (KUKATJA, GUGADJA, KUKAJA, WESTERN DESERT LANGUAGE, ISO 639-3: kux)

Мова кукатжа – це член ватської групи південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 580 (1996 рік) у Південній Австралії. Користуються латиницею.

КУКЕЛЕ (KUKELE, BAKELE, UKELE, KELE, ISO 639-3: kez)

Мова кукеле – це член вітки кукеле підгуртка корінг-кукеле північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців - 95,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

КУКЕЛЕ (KUKELE)

Мови кукеле – це вітка підгуртка корінг-кукеле північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: кукеле та узекве. Цими мовами говорять 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

КУКІ-ЧИНСЬКІ МОВИ (KUKI-CHIN)

Кукі-чинські мови – це група мов підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 50 мов у 3-х підгрупах:

- південна – 12 мов у 2-х відділах і 6 окремих мов;
- північна – 27 мов: аймол, анал, біете, вайпгей, гранґхол, ганґте, зо, йос, ком, ламканґ, мойон наґа, монсанґ наґа, пайте чин, пурум, пурум наґа, ралте, ранґлонґ, сакачеп, сїїн чин, сімте, тарао наґа, тгадо чин, тедим чин, харам наґа, фалам чин, чїру, чотге наґа;
- центральна – 11 мов: бавм чин, гака чин, гмар, дарлонґ, зипге, зотунґ чин, мізо, нґавн чин, панґхуа, сентганґ чин, тавр чин.

Кукі-чинськими мовами говорять 2,400,000 осіб у Республіці Індія, в М'янма та в Народній Республіці Бангладеш.

КУКІ-ЧИН-НАґА (KUKI-CHIN-NAGA)

Мови кукі-чин-наґа – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі належать 80 мов у 2-х групах:

- кукі-чинська – 50 мов у 3-х підгрупах;
- наґа – 30 мов у 5-х підгрупах.

Мовами кукі-чин-наґа говорять дещо більш як 4,000,000 осіб у Республіці Індія, в М'янма та в Народній Республіці Бангладеш.

КУКНАСЬКА МОВА (KUKNA, KANARA, KANARA KONKANI, KOKNA, KOKNI, ISO 639-3: kex)

Кукнаська мова – це член конканської групи південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 400,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським та гуджаратським письмом.

КУКОНґ (KUCONG, COSUNG, LAHLU, 苦聪语, ISO 639-3: lkc)

Мова куконґ – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 6,870 (2007 рік) у Соціалістичній

Республіці В'єтнам та 40,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці (тут кількість зменшується).

КУКУ-МАНГК (KUKU-MANGK, KUGU-MANGK, ISO 639-3: xmq)

Мова куку-мангк – це вимерлий член середньої підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

КУКУ-МУІНГ (KUKU-MU'INH, KUGU-MU'INH, ISO 639-3: xmp)

Мова куку-муїрг – це вимерлий член середньої підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

КУКУ-МУМІНГ (KUKU-MUMINH, KUGU, KUGU-MUMINH, WIK MUMINH, WIK-MUMIN, ISO 639-3: xmh)

Мова куку-мумінг – це вимираючий член середньої підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 31 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

КУКУ-УВАНГ (KUKU-UWANH, KUGU-UWANH, ISO 639-3: uwa)

Мова куку-уванг – це вимираючий член середньої підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 40 (1981 рік) у Квінсленді, Австралія.

КУКУ-УГБАНГ (KUKU-UGBANH, KUGU-UGBANH, ISO 639-3: ugb)

Мова куку-угбанг – це вимерлий член середньої підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

КУКУ-ЯЛАНДЖІ (KUKU-YALANDJI, GUGUYALANDJI, KOKO-YALANDJI, KUKU-YALANGI, ISO 639-3: gvn)

Мова куку-яланджі – це член яландійської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 240 (1996 рік) у Квінсленді, Австралія – і збільшується. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Користуються латиницею.

Часткова література:

HERSHBERGER, Ruth Clause types in Gugu-Yalandji. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, Australian Aboriginal Branch A, 3. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1979.

КУЛА (KULA, KOLA, LAMTOKA, LANTOKA, TANGLAPUI, ISO 639-3: tpg)

Мова кула – це член групи танглапуй західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 5,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

КУЛАНГО (KULANGO)

Мови куланго – це підгрупа групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї

підгрупи належать 2 мови: бондуку куланго і буна куланго. Цими мовами говорять більш як 260,000 осіб у Республіці Кот д'Івуар та в Республіці Гана.

КУЛЕРСЬКА МОВА (KULERE, TOF, KOROM BOYE, AKANDI, AKANDE, KANDE, ISO 639-3: kul)

Кулерська мова - це член ронської підгрупи рон-ф'єрської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,600 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КУЛІНА (KULINA, CORINA, CULINA, KULÍNA, KULYNA, MADIHA, MADIHÁ, MADIJA, CURINA, KORINA, CULINA-MADIJÁ, MADIJÁ, ISO 639-3: cul)

Мова куліна (кулінаська) – це член араванської мовної родини. Кількість мовців – 2,540 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 400 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою куліна пано з мовної родини пано.**

Часткова література:

ADAMS, Patsy & MARLETT Stephen A. Antipassivo en mádija (culina). Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 6: 37-48. 1991.

КУЛІНА ПАНО (KULINA PANO, CULINA PANO, ISO 639-3: xpk)

Мова куліна пано – це вже майже вимерлий член північної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 32 (2007 рік) у Федеративній Республіці Бразилія; тільки старші віком особи. **Не змішувати її з мовою куліна з араванської мовної родини.**

Часткова література:

ANONBY, Stan & HOLBROOK, David J. A survey of the languages of the Javari River Valley, Brazil. SIL Electronic Survey Reports 2010-003: 44 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-003>

КУЛІСУСУ (KULISUSU, KALISUSU, KOLENSUSU, KOLINSUSU, ISO 639-3: vki)

Мова кулісусу – це член гуртка кулісусу підвідділу східне побережжя східного відділу бунгку-толацької підгрупи південно-східної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 22,000 (1995 рік) на острові Целебес (Сулавесі). Користуються латиницею.

Часткова література:

MEAD, David Studies in Sulawesi linguistics part V. Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 45. Jakarta, Indonesia: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1999.

КУЛІСУСУ (KULISUSU)

Мови кулісусу – це гурток підвідділу східне побережжя східного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього гуртка входять 3 мови: короні, кулісусу і талокі. Цими мовами говорять 23,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КУЛІЯК (KULIAK)

Мови куліяк – це підгалузь східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови у 2-х групах:

- ік – 1 мова: ік;
- нґанґеа-со – 2 мови: ніянґі, соо.

Мовами куліяк говорять 15,000 осіб у Республіці Уганда.

КУЛЛУ-ПАГАРСЬКА МОВА (KULLU PAHARI, KAULI, KULLUI, KULU BOLI, KULU PAHARI, KULUI, KULVI, KULWALI, PAHARI, PAHARI KULLU, PHARI KULU, KULLŪ, KULUĪ, ISO 639-3: kfx)

Куллу-пагарська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 109,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

КУЛОН-ПАЗЕГСЬКА МОВА (KULON-PAZEN, KULUN, КУЛОН-ПАЗЕ, 龟仑语, 巴宰语, ISO 639-3: uun)

Кулон-пазегська мова – це майже вимерлий член північно-західної тайванської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1 (2000 рік) на острові Тайвань. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLUST, Robert Notes on Pazeh Phonology and Morphology. *Oceanic Linguistics*, 1999.

КУЛУНґ (KULUNG, BAKULI, BAKULU, BAKULUNG, BAMBUR, KUKULUNG, KULU, KULUNO, WO, WURKUM, ISO 639-3: bbu)

Мова кулунґ – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської мовної родини.**

КУЛУНґ (KULUNG, KHOLUNG, KHULUNG, KHULUNGE RAI, KULU RING, ISO 639-3: kle)

Мова кулунґ – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 18,700 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та якась кількість у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

КУЛФА (KULFA, KABA SO, KULFE, KURMI, KURUMI, ISO 639-3: kxj)

Мова кулфа – це член гуртка сара-каба властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,200 (2004 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MARTI, Marianne Enquête sociolinguistique de la langue koulfa du Tchad: abrégé. N`Djaména, Tchad: Association SIL Tchad. 28 p. 2009.

КУМАЛУ (KUMAKU, KUMARA, ISO 639-3: ksl)

Мова кумалу – це член підвітки муменґ вітки буанґ підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,580 (1979 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

КУМАМ (KUMAM, AKOKOLEMU, AKUM, IKOKOLEMU, IKUMAMA, KUMAN, KUMUM, ISO 639-3: kdi)

Мова кумам – це член підвідділу куман південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 174,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Мову вивчають у початкових школах, але без букварів, бо їх немає.

КУМАН (KUMAN)

Мови куман – це підвідділ південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш 1 мова: кумам. Цією мовою говорять 174,000 осіб у Республіці Уганда. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

КУМАН (KUMAN, CHIMBU, SIMBU, 钦布语, ISO 639-3: kue)

Мова куман – це член підгалузі чімбу галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 115,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з ніло-сагарської родини.**

Часткова література:

PFANTZ, Daryl & PFANTZ, Mary, facilitators. Kuman language [Simbu province]. Phonological descriptions of PNG languages, 19-26. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, ENP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. 2005.

КУМАНАГОТО (CUMANAGOTO, ISO 639-3: cuo)

Мова куманагото – це вже вимерлий член надбережної підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Цією мовою говорили в Боліварській Республіці Венесуела.

КУМАОНСЬКА МОВА (KUMAONI, KAMAONI, KUMAUNI, KUMAU, KUMAWANI, KUMGONI, KUMMAN, KUNAYAONI, कुमाँउनी भाषा, ISO 639-3: kfy)

Кумаонська мова – це член центральнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,360,000 (1998 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

КУМАРБГАГ-ПАГАРІЙСЬКА МОВА (KUMARBHAG-PAHARIA, KUMAR, MAD, MAL, MALER, MALTI, MALTU, PAHARIA, PAHARIYA, कुमारभाग पहाड़िया, ISO 639-3: kmj)

Кумарбгаг-пагарійська мова – це член північної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 20,200 (2000 рік) в Індії.

КУМБА (KUMBA, ISARO, SATE, YOFO, ISO 639-3: ksm)

Мова кумба – це член гуртка мумує підвідділу мумує-янданг відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантисько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,420 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Немає шкіл.

КУМБАЙНГґАР (KUMBAINGGAR, BAANBAY, GAMBALAMAM, GUMBAINGARI, GUMBAYNGGIR, KUMBAINGERI, ISO 639-3: kgs)

Мова кумбайнґар – це майже вимерлий член гумбайнґірської галузі пана-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (2000 рік) у північно-східній Австралії.

КУМБАРАНСЬКА МОВА (KUMBARAN, ISO 639-3: wkb)

Кумбаранська мова – це член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (2005 рік) в Індії.

КУМБЕВАГА (KUMBEWAHA, UMBEWANA, ISO 639-3: xks)

Мова кумбевага – це член гуртка східний бутон підвідділу бутон осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,400 (2005 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

КУМГАЛІ (KUMHALI, KUMALI, KUMBALE, KUMHALE, KUMKALE, ISO 639-3: kra)

Мова кумгалі – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 6,530 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; здебільша старші особи.

КУМЕЯАЙ (KUMIAI, CAMPO, COCHIMI, COMEYA, CUCHIMI, DIEGUEÑO, KAMIA, KAMIAI, KAMIYANI, KAMIYAI, KI-MIAI, KO'AL, KU'ANL, KUMEYAAI, KUMEYAAU, KUMIA, KW'AAL, QUEMAYÁ, TIPÁI, TIPAÍ, TIPÉI, K'MIAI, ISO 639-3: dih)

Мова кумеяай – це член дельта-каліфорнійської групи юманської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 220 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах і 110 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

WARES, Alan C. A comparative study of Yuman consonantism. *Janua Linguarum, series practica*, 57. The Hague: Mouton, 1968.

КУМЕРАЛЬСЬКА МОВА (CUMERAL, ISO 639-3: cum)

Кумеральська мова – це вимерлий член аравакської мовної родини. Говорили нею в Республіці Колумбія.

КУМЗАРСЬКА МОВА (KUMZARI, KUMZAI, كُمزاري ISO 639-3: zum)

Кумзарська мова – це член лурської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 1,700 (1993 рік) у Султанаті Оман.

КУМИЦЬКА МОВА (KUMYK, KUMUK, KUMUKLAR, KUMYKI, QUMUQ TILI, QUMUQÇA, QUMUQÇA, QUMUQ, KOUMYK, KUMYKO, KUMYKISCH, КЪУМУКЪ, КУМЫКСКИЙ, 库梅克语, ISO 639-3: kum)

Кумицька мова – це член понто-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної народина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 422,000 (2002 рік) у Російській Федерації (Дагестан) та деяка кількість у Турецькій Республіці. До 1928 року користувались арабським письмом; від 1928 до 1938 – латиницею, а від 1938 - кирилицею.

Часткова література:

HUMNICK, Linda Anne Pronouns in Kumyk discourse: a cognitive perspective. Ph.D. University of Minnesota, 2009.

КУМІЛАНСЬКІ МОВИ (KUMILAN)

Куміланські мови – це підгрупа пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: бепоур, мауваке та моере. Куміланськими мовами говорять несповна 2,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КУМУКІО (KUMUKIO, KUMOKIO, ISO 639-3: kuo)

Мова кумукіо – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 550 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КУН (CUN, CUN-HUA, CUNHUA, NGAO FON, 村语, ISO 639-3: cuq)

Мова кун – це член підгалузі янг-біаю кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 80,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 10 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

КУНА (KUNA)

Мови куна – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: гранична куна і сан бляс куна. Мовами куна говорять більш як 58,000 осіб у Республіці Панама та в Республіці Колумбія.

КУНАМА (KUNAMA, BAADA, BAADEN, BAAZA, BAAZAYN, BAAZEN, BADA, BADEN, BAZA, BAZEN, CUNAMA, DIILA, 库纳马语, ISO 639-3: kun)

Мова кунама – це галузь кунама ніло-сагарської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців - 187,000 (2006 рік) у Еритреї та 1,880 у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ABRAHA, John & WEDEKIND, Klaus Review of: Kunama. By Lionel M. Bender. Notes on Linguistics 80: 27-30. 1998.

КУНАМА (KUNAMA)

Мови кунама – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – кунама. Цією мовою говорять майже 190,000 осіб в Еритреї та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

КУНАНСЬКА МОВА (KWINI, CUINI, GUNIN, GWIINI, GWINI, KUNAN, WUNAMBAL, ISO 639-3: gww)

Кунанська мова – це вимираючий член ворорської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1983 рік) у Західній Австралії.

Часткова література:

PAYNE, David L. Review of: Gunin/Kwini, by William B. McGregor. Notes on Linguistics 68: 4-6, 1995.

КУНАРСЬКІ МОВИ (KUNAR)

Кунарські мови – це підгрупа мов дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 8 мов – один відділ і 4 окремі мови:

- пашайський - 4 мови: південно-західна пашайська, південно-східна пашайська, північно-західна пашайська, північно-східна пашайська;
- мови: гавар-батська, грангальська, дамельська, шумаштська.

Цими мовами говорять майже 240,000 осіб в Ісламській Республіці Афганістан та в Ісламській Республіці Пакистан.

КУНБАРЛАНГЬСЬКА МОВА (KUNBARLANG, GUNBALANG, GUNBARLANG, GUNGALANG, WALANG, WARLANG, ISO 639-3: wlg)

Кунбарлангська мова – це вимираючий член гунвінгійської галузі гунвінгванської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 75 (1983 рік) у північній Австралії.

КУНГ' (CUNG, ISO 639-3: cug)

Мова кунг – це член східного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (2001 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з широколужного відділу.**

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid appraisal and intelligibility testing surveys of the Eastern Beboid group of languages (Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-019.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-019>

КУНГ' (KUNG, !KUNG, !XUN, JU, ISO 639-3: kfl)

Мова кунг – це член підгуртка центральні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,750 (2001 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з бебоїдного відділу.**

КУНГ'АРАКАНСЬКА МОБА (KUNGARAKANY, GUNERAKAN, GUNGARAGAN, KUNGARAKAN, KANGARRAGA, GUNGARAGANJ, ISO 639-3: ggk)

Кунг'араканська мова – це вимерлий єдиний член гунг'араганійської галузі гунвінгванської родини австралійської мовної родини. Останній мовець помер в 1989 року. Говорили нею в північній Австралії.

КУНГ'ГАРА (KUNGGARA, GOOM-GHARRA, GUNGGARA, KUNGGERA, ISO 639-3: kvs)

Мова кунг'гара – це вимираючий член нормано-паманської підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 у штаті Квінсленд, Австралія.

КУНГ'ГАРІ (KUNGGARI, COOMGURRI, GUNGARI, GUNGGARI, UNGORRI, ISO 639-3: kgl)

Мова кунг'гарі – це вимерлий член марської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

КУНГ'-ЕКОКА (KUNG-EKOCA, !HU, !KHUNG, !KU, !KUNG, !XU, !XUN, !XUNG, EKOCA-!XÛ, KUNG, QXÛ, ISO 639-3: knw)

Мова кунг'-екока – це член північної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,760 (2000 рік) у Республіці Намібія та 1,640 (2000 рік) у Республіці Ангола.

Часткова література:

HEADLAND, Thomas N. Paradise revised. The Sciences 30(5): 45-50. 1990.

КУНДА (KUNDA, CHICUNDA, CHIKUNDA, CIKUNDA, ISO 639-3: kdn)

Мова кунда – це член вітки сена підгуртка сенґа-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 145,000 (2000 рік) у Республіці Зімбабве, 5,500 (2006 рік) у Республіці Мозамбік та 43,800 (2000 рік) у Республіці Замбія.

КУНДЖА (KUNJA, LOWER MOREHEAD, PEREMKA, THUNDAI-KANZA, ISO 639-3: per)

Мова кунджа – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 290 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КУНДЖЕН (KUNJEN, GUGUMINJEN, KUKUMINDJEN, ISO 639-3: kjn)

Мова кунджен – це вимираючий член центральної підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20 (1991 рік) у штаті Квінсленд, Австралія.

Часткова література:

SOMMER, Bruce A. Kunjen phonology: Synchronic and diachronic. Pacific Linguistics B, 11. Canberra: Australian National University, 1969.

КУНДУВАДСЬКА МОВА (KUNDUVADI, ISO 639-3: wku)

Кундувадська мова – це член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2004 рік) в Індії.

КУНЕН-КІЧЕ (CUNÉN K'ICHE', CHUIL QUICHÉ, CUNÉEN QUICHÉ, CUNENTECO K'ICHE', CUNENTECO QUICHÉ, NORTHERN QUICHÉ, ISO 639-3: cun)

Мова кунен-кіче – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 9,000 (2000 рік) у Республіці Гватемала; повільний перехід на іспанську мову.

КУНІ (KUNI, ISO 639-3: kse)

Мова куні – це член осередньої вітки західно-центрального папуаського підгуртка центрально-папуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,400 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

КУНІ-БОАЗІ (KUNI-BOAZI, BOADJI, BOAZI, BWADJI, KUINI, KUNI, ISO 639-3: kvg)

Мова куні-боазі – це член підгалузі боазі галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 4,500 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зростає. Користуються латиницею.

КУНІґАМІ (KUNIGAMI, KUNJAN, 国头琉球语, ISO 639-3: xug)

Мова куніґамі – це член південної підгалузі амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,000 (2004 рік) у Японській Державі; переважно старші особи.

КУНІЙ (KUNYI, KIKUNYI, KUGNI, ISO 639-3: njx)

Мова куній – це член підгуртка конґо гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 52,000 (1984 рік) у Республіці Конґо.

КУНІМАЙПА (KUNIMAIPA, ISO 639-3: kup)

Мова кунімайпа – це член групи кунімайпа ґойлаланської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 8,200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PENCE, Alan R. Kunimaipa phonology: Hierarchical levels. Linguistic Circle of Canberra Publications A 7: 49-67. 1966.

КУНІМАЙПА (KUNIMAIPA)

Мови кунімайпа – це група мов ґойлаланської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновоґвінейської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: біянґай, вері, кунімайпа і тауаде. Мовами кунімайпа говорять майже 21,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

КУНСА (KUNZA, ATACAMEÑO, LIKANANTAÍ, LIPE, ULIPE, ISO 639-3: kuz)

Мова кунса – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Республіці Чилі.

КУО (KUO, KO, KOH, ISO 639-3: xuo)

Мова куо – це член підгуртка коґ гуртка східні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,800 (2000 рік) у Республіці Чад та 2,980 (2000 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

GLIDDEN, Suellen The Koh verbal system. M.A. thesis. University of North Dakota, 84 p. 1984.

КУОЙСЬКІ МОВИ (CUOI)

Куойські мови – це підгалузь в'єт-муонґської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 2 мови: гунґ і тґо. Говорять ними 71,000 осіб у Лаоській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

КУОТ (KUOT, KUAT, PANARAS, ISO 639-3: kto)

Мова куот – це мовний ізолят. Кількість мовців – 2,400 (2002 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

CHUNG, Chui-Hula & CHUNG, Kyung-Ja Kuot grammar essentials. Two non-Austronesian grammars from the islands, 1-75. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 42. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1996.

КУПА (KUPA, ISO 639-3: kug)

Мова купа – це член підвідділу нупе відділу нупе-ґбаґій підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

КУПАНґ МАЛАЙСЬКА МОВА (KUPANG MALAY, BASA KUPANG, KUPANG, ISO 639-3: mkn)

Купанґ малайська мова – це член східноіндонезійського підвідділу відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1997 рік) у Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

JACOB, June & GRIMES, Barbara Dix Developing a role for Kupang Malay: the contemporary politics of an eastern Indonesian creole. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 23 p. 2006.

КУПАНСЬКІ МОВИ (CUPAN)

Купанські мови – це вже майже вимерла група мов тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 3 мови в 2-х підгрупах:

- кавілла-купеньо – 2 мови: кавілла, купеньо;
- луйсеньо – 1 мова: луйсеньо.

Купанськими мовами говорять ще лише 49 осіб у Сполучених Штатах Америки.

КУПЕНЬО (CUPEÑO, CUPENO, KUUPANGAXWICHEM, ISO 639-3: cup)

Мова кавілла – це вже майже вимерлий член підгрупи кавілла-купеньо купанської групи тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 14 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

Часткова література:

HILL, Jane H. A Grammar of Cupeño. UC Publications in Linguistics. 136. Univ of California Press. (2005-10-18). <http://escholarship.org/uc/item/2mz6t67j>.

КУПІЙСЬКА МОВА (KUPIA, VALMIKI, ISO 639-3: key)

Купійська мова – це член орійського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 6,600 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються телугським письмом.

Часткова література:

CHRISTMAS, Raymond B. & CHRISTMAS, J. Elisabeth Sentence patterns in Kupia. Patterns in clause, sentence, and discourse in selected languages of India and Nepal, part 1, 125-95. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields 41(1). Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1973.

КУПСАБІНІ (KUPSABINY, KUKSABIN, SABINY, SAPEI, SEBEI, ISO 639-3: kpz)

Мова купсабіні – це член відділу елгон підгрупи календжин південної групи мов нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 181,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

КУР (KUR, ISO 639-3: kuv)

Мова кур – це член теор-курсської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,180 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

КУРАМА (KURAMA, AKURMI, AKURUMI, AZUMU, BAGWAMA, BUKURUMI, TIKURAMI, KURUMI, TUKURAMI, ISO 639-3: krh)

Мова курама – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 40,300 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КУРАНКО (KURANKO, KORANKO, 库兰科语, ISO 639-3: knk)

Мова куранко – це член гуртка моколе підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 268,000 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне та 55,200 (1991 рік) у Республіці Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

SULLIVAN, Terrence D. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Reports 2004-005: 34 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-005>

КУРДСЬКІ МОВИ (KURDISH)

Курдські мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: лацька, південнокурдська, північнокурдська та центральнокурдська. Курдськими мовами говорять 17,000,000 осіб у Республіці Ірак, в Ісламській Республіці Іран та в Турецькій Республіці.

КУРЕТСЬКА МОВА (KOORETE, AMAARRO, AMARRO, BADITTU, KOORE, KOYRA, KWERA, NUNA, ISO 639-3: kgy)

Куретська мова – це член східного підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 104,000 (1994 рік) і збільшується в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LEVINSOHN, Stephen H. Some observations on the storyline status of gerunds in Koorete (Omotic). *Journal of Translations and Textlinguistics* 15: 27-35. 2003.

КУРІ (KURI, MODAN, NABI, ISO 639-3: nbn)

Мова курі – це неklasифікований член центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1982 рік) в Індонезії (Папуа) – 16 сіл.

КУРІПАЦЬКА МОВА (CURRIPACO, CURIPACO, KURIPACO, KURRIPACO, KORIPAKO, WAQUENIA, KARRUPAKU, ISO 639-3: kpc)

Куріпацька мова – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 7,830 (2001 рік) у Республіці Колумбія, 1,250 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 3,460 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

КУРІЧІЙСЬКА МОВА (KURICHIYA, KOWOHANS, KURICHCHAN, KURICHCHIA, KURICHIA, KURICHIYARS, KURUCHANS, ISO 639-3: kfh)

Курічійська мова – це член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 29,400 (2004 рік) в Індії.

КУРІЯ (KURIA, IGIKURIA, IKIKURIA, KIKURIA, KIKURIA CHA JUU, KIKURIA CHA MASHARIKI, KURYA, KURYE, TENDE, КУРИЯ, ISO 639-3: kuj)

Мова курія – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 430,000 (2005 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія та 174,000 (2006 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

Часткова література:

SIM, Ronald J. Proposals concerning the Kuria alphabet. Nairobi: Summer Institute of Linguistics. 45 p. 1979.

КУРІЯ (KURIA, E.10)

Мови курія – це підгурток гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 10 мов: екеґусій, занакі, ікізу, ікома-ната-ісеніє, кабва, курія, нґореме,

суба, суба-сімбіті та темі. Говорять ними більш як 3,300,000 осіб у Республіці Кенія і в Об'єднаній Республіці Танзанія.

KURMUKARСЬКА МОВА (KURMUKAR, KARMAKAR, KAMAR, KARMOKAR, UMAR, KUMBHAKAR, KUMHAR, ISO 639-3: kfv)

Курмукарська мова – це член бенгальсько-асамського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2000 рік) у Республіці Індія та якась кількість у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються латиницею.

KURRAMA (KURRAMA, GURAMA, KARAMA, KORAMA, KURAMA, ISO 639-3: vku)

Мова куррама – це вимираючий член підгалузі надбережні нґаярда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у Західній Австралії.

KURTI (KURTI, KURUTI, KURUTI-PARE, NDRUGUL, ISO 639-3: ktm)

Мова курті – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2002 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

KURTOXA (KURTOKHA, GURTÜ, KURTEOPKHA, KÜRTHÖPKA, KURTÖP, KURTÖPKHA, ZHÂKE, KURTHOPKHA, KURTOBIKHA, KURTOPAKHA, ཀུར་ཏོ་པ་ཁ་, ISO 639-3: xkz)

Мова куртоха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Королівстві Бутан.

KURUAYA (KURUÁYA, CARAVARE, CURUAIA, KURUAIA, ISO 639-3: kyr)

Мова куруая – це вже майже вимерлий член галузі мундуруку мовної родини тупі. Кількість мовців – 10 у Федеративній Республіці Бразилія.

KURUDU (KURUDU, ISO 639-3: kjr)

Мова куруду – це член гуртка східні япен підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,180 (1993 рік) в Індонезії (Папуа).

KURUKСЬКА (KURUX, BIRHOR, KADUKALI, KISAN, KODA, KOLA, KORA, KUDA, KUNHA, KUNHAR, KUNNA, KUNRUKH, KUNUK, KURKA, KURUKH, KURUKh, MORVA, ORAON, URANG, URAON, CURUJ, कुडुख, 库卢克语, ISO 639-3: kru)

Курукська (курухська) мова – це член північної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,050,000 (1997 рік) в Індії, 40,000 у Народній Республіці Бангладеш та 4,200 (2002 рік) у Королівстві Бутан. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

GORDON, Kent Clause patterns in Dhangar-Kurux. Patterns in clause, sentence, and discourse in selected languages of India and Nepal, part 2, 37-122. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 41(2). Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1973.

КУРУМБСЬКА МОВА (BETTA KURUMBA, KADU KURUMBA, URALI KURUMBA, BEṭṭa KURUMBA, பெட்டக் குறும்பர், ISO 639-3: xub)

Курумбська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 32,000 (2003 рік) в Індії. Користуються каннадським, малаяламським і тамільським письмом.

КУРУМФЕ (KURUMFE)

Мови курумфе – це підвідділ північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – коромфе. Цією мовою говорять майже 200,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Малі.

КУСААЛ (KUSAAL, KUSALE, KUSASI, KOUSSASSÉ, ISO 639-3: kus)

Мова кусаал – це член південно-східного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 420,000 (2004 рік) у Республіці Гана (кількість зростає) та 17,000 (1998 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Kusaal language. SIL Electronic Survey Reports 2001-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2001-009>

КУСАҒЕ (KUSAGHE, KUSAGE, KUSHAGE, КУСАҖЕ, ISO 639-3: ksg)

Мова кусаҒе – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,400 (1999 рік) на Соломонових Островах.

КУСАЄАН (KUSAIEAN)

Мови кусаєан – це підгурток мов мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – косрайська. Говорять нею 8,000 осіб на островах Мікронезії.

КУСКО (CUSCO QUECHUA, CUZCO, CUZCO QUECHUA, QHESWA, QUECHUA CUSCO, QUECHUA DE CUSCO-COLLAO, QUECHUA QOSQO-QOLLAW, RUNASIMI QUSQU QULLAW, QUSQU RUNASIMI, ISO 639-3: quz)

Мова куско – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа мовної родини кечуа. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,500,000 (1989 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. Un análisis acústico del Quechua del Cusco (An acoustic analysis of Cusco Quechua). GIALens: Electronic Notes Series 1(3): 12 p. 23. <http://www.gial.edu/GIALensvol1-3/index.htm>

КУСУ (KUSU, FULUKA, KIKUSU, KONGOLA, KUTSU, LOKUTSU, ISO 639-3: ksv)

Мова кусу – це член підгуртка тетела гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 26,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго.

КУСУНДА (KUSUNDA, KUSANDA, ISO 639-3: kgg)

Мова кусунда – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 7 (2005 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

WATTERS, David E. and others Notes on Kusunda grammar: a language isolate of Nepal. Himalayan Linguistics, Archives 3. 2006. <http://www.linguistics.ucsb.edu/HimalayanLinguistics/grammars/HLA03.html>

КУТАНГ ҐГАЛЕ (KUTANG GHALE, BHOTTE, KUKE, ISO 639-3: ght)

Мова кутанг ґгале – це член таманґського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,300 (1992 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються тибетським письмом.

КУТГАНТ (KUTHANT, ISO 639-3: xut)

Мова кутгант – це вимерлий член нормано-паманської підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

КУТЕНАЙ (KUTENAI, KOOTENAI, KOOTENAY, KTUNAXA, КУТЕНАИ, 库特内语, ISO 639-3: kut)

Мова кутенай – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 6 (2002 рік) у Канаді та 6 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею. Переходять на англійську мову.

КУТЕП (KUTEP, ATI, JOMPRES, KUTEB, KUTEV, MBARIKE, ZUMPER, ISO 639-3: kub)

Мова кутеп – це член підгрупи юкубен-кутеб джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької

мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 44,600 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 1,400 (1986 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

KOOPS, Robert & BENDOR-SAMUEL, John T. The recapitulating pronouns in Kuteb. *Journal of West African Languages* 9: 5-16, 1974.

КУТІН (KUTIN)

Мови кутін – це підгурток гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – пеере. Цією мовою говорять 15,000 осіб у Республіці Камерун.

КУТТО (KUTTO, KURTO, KÚTTÓ, ISO 639-3: kra)

Мова кутто - це член властивотангальського відділу тангальської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КУТУ (KUTU, KHUTU, KIKUTU, ISO 639-3: kdc)

Мова куту – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 45,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

КУТУРМІ (KUTURMI, ADA, ISO 639-3: khj)

Мова кутурмі – це член північної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,500 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КУУКУ-ЯУ (KUUKU-YA'U, BAGADJI, KOKO-JA'O, KOKOYAO, PAKADJI, YA'O, GUGU YAU, ISO 639-3: kuy)

Мова кууку-яу – це майже вимерла мова північної паманської підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 21 (1996 рік) у штаті Квінсленд, Австралія.

КУЧАРДЖ (KUJARGE, ISO 639-3: vkj)

Мова кучардж – це некласифікована мова. Кількість мовців – 1,000 (1983 рік) у Республіці Чад: 7 сіл.

Часткова література:

BLENCH, Roger Links between Cushitic, Omotic, Chadic and the position of Kujarge. 2008.

КУЧІ-СВАГІЛІ (CUTCHI-SWAHILI, ASIAN SWAHILI, ISO 639-3: ccl)

Мова кучі-свагілі – це одинокий член креольських мов, оснований на свагілі. Кількість мовців – 46,000 (2000 рік) у Республіці Кенія та якась кількість в Об'єднаній Республіці Танзанія.

КУЧУМАТАНСЬКА МОВА (TODOS SANTOS CUCHUMATÁN MAM, MAM, TODOS SANTOS, MAM DE TODOS SANTOS CUCHUMATÁN, ISO 639-3: mvj)

Кучуматанська мова – це член мамської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала та 10,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

КУШИТСЬКІ МОВИ (CUSHITIC)

Кушитські мови – це одна з родин афразійської мовної надродина. Обіймає вона 45 мов у 4-х галузях:

- південна – 7 мов: асакс, алаґва, бурунге, дагало, ґорова, іракв, куадза;
- північна – 1 мова: бедавіет;
- східна – 33 мови в 9-х підгалузях і одна окрема мова;
- центральна (аґавська) - 4 мови: хамтанґа, білін, авнгі, кімантійська.

Кушитськими мовами говорять майже 43,000,000 осіб на Сомалійському півострові та вздовж суданських та південно-єгипетських побереж Червоного моря. Кушитським мовам характерна велика кількість приголосних звуків, більшість мов має щонайменше 5 голосних фонем. Деякі мови, як ось сомалійська, оромо і білін мають тональне розрізнення (тонемі).

Часткова література:

BENDER, M.L. The Languages of Ethiopia. 1971.

LAMBERTO, Marcello Cushitic and its classification. 1991.

КУШІ (KUSHI, CHONG'E, GOJI, KUSHE, ISO 639-3: kuh)

Мова куші – це член властивотанґальського відділу танґальської підгрупи боле-танґальської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 11,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

КУЯ (KOUYA, KOWYA, KUYA, SOKYA, ISO 639-3: kyf)

Мова кую – це член східного відділу підгрупи бете східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 10,100 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

ARTHUR, Edwin Social organization and conflict resolution among the Kouya. Insights of African ethnography: occasional papers from Ethno-Info No. 2, 37-51. 1997.

КУЯМЕКАЛКО МІШТЕК (CUYAMECALCO MIXTEC, CUICATLÁN MIXTEC, MIXTECO DE CUYAMECALCO, ISO 639-3: xtu)

Мова куямекалко міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 2,600 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Л

ЛААЛ (LAAL, GORI, YƏW LÁÀ:L, ISO 639-3: gdm)

Мова лаал – це неklasифікована мова. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 750 (2000 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

Boyeldieu, Pascal Deux études laal (Moyen-Chari, Tchad), in Verbindung mit SELAF, Paris. Berlin: Reimer. Marburger Studien zur Afrika- und Asienkunde: Ser. A, Afrika; Bd. 29. 1982.

ЛААЛАА (LAALAA, LALA, SERER, ISO 639-3: cae)

Мова лаалаа – це член групи канджін північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2007 рік) у Республіці Сенегал. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

ЛАА-ЛАА БВАМУ (LÁÁ LÁÁ BWAMU, KÀDENBÀ, YERE, bwj)

Мова лаа-лаа бвamu – це член підвідділу бвamu північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 69,200 (2000 рік) у Буркіна-Фасо. Тональна мова.

ЛААРІ (LAARI, KILARI, LAADI, LADI, LARI, ISO 639-3: Idi)

Мова лаарі – це член підгуртка конго гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 90,600 (2000 рік) у Республіці Конго та якась кількість у Республіці Ангола.

Часткова література:

Les animaux du Congo (Munukutuba – Beembe – Laari – Mbochi – Teke – Dibole – Bεkwel – Lingala). 2002. [Pointe-Noire, Congo]: SIL-Congo, 29 p.

ЛАБЕЛ (LABEL, ISO 639-3: Ibb)

Мова лабел – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 140 (1979 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЛАБІ (LA'BI, ISO 639-3: Ibi)

Мова лабі – це член відділу лабі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,400 осіб у Республіці Камерун.

ЛАБІ (LA'VI)

Мови лабі – це відділ підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – лабі. Цією мовою говорять 4,400 осіб у Республіці Камерун.

ЛАБІР (LABIR, JAKANCI, JAKU, JAKUN, ISO 639-3: jku)

Мова лабір – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛАБО (LABO, MEAUN, MEWUN, NIDE, NINDE, ISO 639-3: mwi)

Мова лабо – це член підгуртка лабо внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,100 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ЛАБО (LABO)

Мови лабо – це підгурток внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать лиш одна мова – лабо. Говорять нею 1,100 осіб у Республіці Вануату.

ЛАБО-ПГОВА (LABO PHOWA, ASANEIPHO, ASANOPHO, EKNEPHO, LABOPHO, PNO, PHULA, WHITE PHU, ZEMAPHO, ISO 639-3: ypb)

Мова лабо-пгова – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 17,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

ЛАБЬСКА МОВА (LABA, KEDI, SOUTH LOLODA, ISO 639-3: lau)

Лабська мова – це член ґалело-лолодської підгалузі північногалмагерської галузі західно-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) на Молуккських островах Індонезії.

ЛАБУ (LABU, HAPA, LABO, LABU', ISO 639-3: Ibu)

Мова лабу – це член вітки лабу долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновоґвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,600 (1989 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

LANDWEER, M. Lynn Indicators of ethnolinguistic vitality case study of two languages: Labu and Vanimo. Proceedindgs of the second FEL conference: endangered languages – what role for the specialist? p.64-72. Bath, UK: The Foundation for Endangered Languages. 1998.

ЛАБУ (LABU)

Мови лабу – це вітка долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належить тільки одна мова – лабу. Говорять нею 1,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЛАБУК-КІНАБАТАНГАН-КАДАЗАНСЬКА МОВА (LABUK-KINABATANGAN KADAZAN, EASTERN KADAZAN, LABUK KADAZAN, SOGILITAN, TINDAKON, TOMPULUNG, ISO 639-3: dtb)

Лабук-кінабатанган-кадазанська мова – це член східного відділу дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 20,600 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

HURIBUT, Hope M. Labuk-Kinabatangan Kadazan phonemics. Phonological description of Sabah languages: Studies from ten languages, 47-58. Sabah Museum Monograph, 4. Kota Kinabalu: Sabah Museum, 1993.

ЛАВ (LAVE, BRAO, BRAOU, BRAU, BROU, LAVEN, LOVE, PROUE, RAWE, ISO 639-3: brb)

Мова лав – це член підгрупи брао-кравет західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,800 (1983 рік) у Лаоській Народній Республіці, 7,970 (2006 рік) у Республіці Камбоджа та 310 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються лаоським письмом та латиницею.

Часткова література:

KELLER, Charles A grammatical sketch of Brao, Mon-Khmer language. M.A. thesis. University of North Dakota, 1976.

ЛАВА (LAWA)

Мови лава – це відділ вайської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього відділу входять дві мови – бо-луанг-лава і мае-гонг-сон-лава. Говорять ними 15,000 осіб у Королівстві Таїланд.

ЛАВАНГАН (LAWANGAN, LUWANGAN, NORTHEAST BARITO, ISO 639-3: lbx)

Мова лаванган – це член північної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 16

діалектів. Кількість мовців – 100,000 (1981 рік) на острові Борнео в Індонезії (провінція Калімантан).

ЛАВАТБУРА-ЛАМУСОНГ (LAVATBURA-LAMUSONG, LAMASONG, ISO 639-3: lbv)

Мова лаватбура-ламусонг – це член гуртка мадак новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,310 (1972 рік) на острові Нова Ірландія в Папуа-Нова Гвінея.

ЛАВДЖ (LAUJE, AMPIBABO-LAUJE, LAUDJE, TINOMBO, ISO 639-3: law)

Мова лавдж – це член північної підгрупи томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 44,000 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Діалект ампібабо може бути окремою мовою.

ЛАВЕН (LAVEN, BOLOVEN, BORIWEN, JARU, JRU', JRUQ, LAWEENJRU, LOVEN, ISO 639-3: lbo)

Мова лавен – це член підгрупи лавен західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,500 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

Часткова література:

PASCALÉ, *Jacque* The development of a Lao-based orthography for Jru'. *Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages* 34:97-112, 2004.

ЛАВЕН (LAVEN)

Мови лавен – це підгрупа західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить тільки одна мова – лавен. Говорять нею 40,000 осіб у Лаоській Народній Республіці.

ЛАВОНГАЙ-НАЛІК (LAVONGAI-NALIK)

Мови лавонгай-налік – це гурток мов новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 6 мов: кара, мандара, налік, тіанг, тігак і тунгаг. Цими мовами говорять 31,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЛАВРА (LAURA, LAORA, ISO 639-3: lur)

Мова лавра – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ЛАВУКАЛЕВЕ (LAVUKALEVE, LAUBE, LAUMBE, RUSSELL ISLAND, ISO 639-3: lvk)

Мова лавукалеве – це член центральної соломонської мовної родини. Кількість мовців – 1,780 (1999 рік) на Соломонових Островах.

Часткова література:

TERRILL, Angela A Grammar of Lavukaleve. Mouton Grammar Library, 30. Berlin, New York: Mouton de Gruyter. 2003.

ЛАВУНУЯ (LAWUNUIA, NAGAREGE, NAGARIGE, NAGHAREGHE, PIVA, ISO 639-3: tgi)

Мова лавануя– це член підгуртка піва-баноні південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців 550 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЛАГА (LANA, CENTRAL AMBON, ISO 639-3: lhh)

Мова лага – це член підвітки амбон вітки серамське побережжя східного підгуртка пірубайського гуртка нунусакусського підвідділу серамської відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,890 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з тай-кадайської родини.**

ЛАГА (LANA, KHLÁ, KHLÁ DON, KHLÁ DUNG, KHLÁ PHLAO, KLÁ DONG, LA HA, LA HA UNG, LIIK, XÁ CHIEN, XÁ KHAO, XÁ LAY, 拉哈语, ISO 639-3: lha)

Мова лага – це член підгалузі янг-біяо кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 5,690 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці; здебільша старші віком особи. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської родини.**

Часткова література:

EDMONDSON, Jerold A. & GREGERSON, Kenneth J. Outlying Kam-Tai: Notes on Ta Mit Laha. Mon-Khmer Studies 27: 257-69. 1997.

WARDLAW, Terrance Randall A phonological comparison between two varieties of Laha: Syllable constituents and tone in Ta Mit and Noong Lay Laha. M.A. Thesis, The University of Texas at Arlington, 2000.

ЛАГАНАНСЬКА МОВА (LAHANAN, LANAN, LANUN, LAHANANISCH, ISO 639-3: lhn)

Лагананська мова – це член каджангської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 350 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

ЛАГНДСЬКІ МОВИ (LANHDA)

Лагндські мови – це група мов північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 7 мов: джакатська,

західнопанджабська, мірпур-панджабська, південногіндкська, північногіндкська, серайкська та хетранська. Цими мовами говорять 80,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, у Республіці Індія та в Україні.

ЛАГТА КАРЕН (LAHTA KAREN, КНАНТА, LAHTA, PEU, TARU, TARULAKHI, IDO 639-3: kvt)

Мова лагта карен – це член східного відділу підгрупи бггай групи сгав-бггай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 9,550 (2000 рік) у М'янма.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ЛАГУ (LAHU, KAIXIEN, KUCONG, KUTSONG, LAHUNA, LAKU, LAUNA, LOHEI, MOOSO, MOSO, MUHSO, MUHSUR, MUSEU, MUSSAR, MUSSER, MUSSO, MUSSUH, NAMEN, 拉祜语, 拉祜纳语, ISO 639-3: lhu)

Мова лагу – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 280,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці, 8,700 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці, 125,000 (1993 рік) у М'янма, 32,000 (2001 рік) у Королівстві Таїланд та 6,874 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LEE, Hyun-bok 라후어의 언어학적 연구 (A Linguistic Study of Lahu) . The Journal of Humanities (Seoul National University) 44. 2000.

ЛАГУЛ-ЛОГАР (LAHUL LOHAR, GARAS, LOHAR, ISO 639-3: lhl)

Мова лагул-логар – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 750 (1996 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

ЛАГУ-ШІ (LAHU SHI, KUR, KWI, LAHU XI, SHI, YELLOW LAHU, 拉祜西语, ISO 639-3: lhi)

Мова лагу-ші – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 117,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці, 3,000 (2007 рік) у Лаоській Народній Республіці, 60,000 (2007 рік) у М'янма та 15,000 (2007 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються латиницею.

Часткова література:

COOPER, Arthur D. An acoustic phonetic analysis of the vowels and tones of Lahu Shi Balan. PYU Working Papers in Linguistics 3: 1-31. 1999.

ЛАҐВАН (LAGWAN, KOTOKO-LOGONE, LAGOUANE, LAGWANE, LOGONE, ISO 639-3: kot)

Мова лаґван – це член південного відділу котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (2004 рік) у Республіці Камерун та деяка кількість у Республіці Чад.

Часткова література:

LUKAS, Johannes Die Logone-Sprache im Zentralen Sudan. Leipzig, 1936.

ЛАҐУУ (LAGHUU, LAOPA, ХА РНО, ISO 639-3: lgh)

Мова лаґуу – це член відділу її північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 300 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

EDMONDSON, J. A., & ZIWO, L. Laghuu or Há Phó, A New Language of the Yi Group. Linguistics of the Tibeto-Burman Area 22/1:1-10. 1999.

ЛАҒУ (LAGHU, KATOVA, LAGU, HOATANA, ISO 639-3: lgb)

Мова лаґу – це майже вимерлий член західної вітки сантаізабельського підгуртка південно-новоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ЛАДАХІ (LADAKHI, LADAK, LADAKH SKAT, LADAPHI, LADHAKHI, LADWAGS,

ལ་དྭགས་སྐད་, 拉达克语, ISO 639-3: lbj)

Мова ладахі – це член гуртка ладахі західного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (2003 рік) у Республіці Індія та 12,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються деванаґарським і тибетським письмом. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BACKSTROM, Peter C. & RADLOFF, Carla F. Languages of northern areas. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics. 417 p. 1992.

ЛАДАХІ (LADAKHI)

Мови ладахі – це гурток західного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього гуртка належать 3 мови: ладахі, такпа та чангтанг. Мовами ладахі говорять більш як 170,000 осіб у Республіці Індія та в Китайській Народній Республіці.

ЛАДИНСЬКА МОВА (LADIN, DOLOMITE, RHAETO-ROMANCE, LINGAZ LADIN, LADINO, LADINISCH, ЛАДИНСКИЙ, 拉迪恩语, ISO 639-3: Ild)

Ладинська мова – це член ретороманського гуртка рето-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (2001 рік) в Італійській Республіці. Мову вчать у початкових школах. **Не змішувати її з мовою подібної назви з іберо-романського підвідділу.**

ЛАДИНСЬКА МОВА (LADINO, DZHUDEZMO, HAQUETIYA, JUDEO SPANISH, JUDESMO, SEFARDI, SPANYOL, JUDÉO-ESPAGNOL, JUDEO-ESPAÑOL, JUDEZMO, ЛАДИНО, גודיא-אויספאנייול, א'י ספאני י'ו ל-ג' ו'ד י'א, 拉迪诺语, 犹太-西班牙语, ISO 639-3: lad)

Ладинська мова – це член кастильського підгуртка західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1985 рік) в Ізраїлі та 8,000 (1976 рік) у Турецькій Республіці. В Ізраїлі користуються гебрейським письмом, який, однак, не є дуже відповідний для мови; в Турецькій Республіці вживають латиницю. **Не змішувати її з мовою подібної назви з рето-романського підвідділу.**

ЛАЕКО-ЛІБУАТ (LAEKO-LIBUAT, LAEKO, LAEKO-LIMBUAT, ISO 639-3: Ikl)

Мова лаеко-лібуат – це член лаеко-лібуатської підгалузі маймайської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців - 720 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

COOPER, Gregory A sociolinguistic survey of Beli, Yahang and Laeko-Libuhat. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 141-61. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ЛАЕКО-ЛІБУАТСЬКІ МОВИ (LAEKO-LIBUAT)

Лаеко-лібуатські мови – це підгалузь маймайнської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі належить лиш одна мова - лаеко-лібуат. Цією мовою говорять 720 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЛАЗЬКА МОВА (LAZ, LAZURI NENA, CHAN, CHANURI, CHANZAN, LAZE, ZAN, LAZO, ЛАЗСКИЙ, ლაზური, ლაზური ნენა, ლაზური ენა, ჭანური ენა, 拉兹语, ISO 639-3: Izz)

Лазька мова – це мова картвельської мовної родини, якою говорять лази, що живуть на південно-східному березі Чорного моря. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1980 рік) у Турецькій Республіці та 2,000 (1982 рік) у Республіці Грузія. Записують мову модифікованою латиницею, але в Грузії – грузинським письмом.

Часткова література:

КОЛІМА, Göichi Lazuri grameri. Istanbul, 2003 (примітки в англійській і турецькій мовах).

ЛАЙМБУЕ (LAIMBUE, ISO 639-3: Imx)

Мова лаймбуе – це член підгуртка західні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1994 рік) у Республіці Камерун.

ЛАЙОЛО (LAIYOLO, BARANG-BARANG, DA'ANG, ISO 639-3: lji)

Мова лайоло – це член калаоської групи вату-вольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 800 (1997 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

LADIG, Wyn D. & MAINGAK, Sahabu Dg. Barang-barang phonology: a preliminary description. *Studies in Sulawesi linguistics, part VI*, 46-83. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages of Indonesia, 46. Jakarta, Indonesia: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1999.

ЛАКА (LAKA, GODOGODO, LAKKA, LAO HABA, LAU, ISO 639-3: lak)

Мова лака – це неklasифікований член підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської родини.**

ЛАКА (LAKA, KABBA LAKA, ISO 639-3: lap)

Мова лака - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 55,100 (1993 рік) у Республіці Чад та 2,050 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви нігеро-конголезької мовної надродини.**

ЛАКАЛЕЙСЬКА МОВА (LAKALEI, ISO 639-3: lka)

Лакалейська мова – це член східного відділу рамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ЛАКАНДОН (LACANDON, JACH-T'AAN, ISO 639-3: lac)

Мова лакандон – це член юкатек-лакандонської підгалузі юкатекської галузі майянської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BAER, Phillip & MERRIFIELD, William R. Los lacandones de México. Serie de Antropología Social, 15. Mexico: Instituto Nacional Indigenista, 1972.

ЛАККІЯ (LAKKIA, CHASHAN YAO, LAJIA, LAKA, LAKIA, LAKJA, LAKKJA, TAI LAKA, TEA MOUNTAIN YAO, 拉珈语, ISO 639-3: lbc)

Мова лаккія – це член підгалузі лаккія кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців - 12,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

SOLNIT, David B. The position of Lakkia within Kadai. Comparative Kadai: Linguistic studies beyond Tai, 219-38. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 86. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1988.

ЛАККІЯ (LAKKIA)

Мови лаккія – це підгалузь кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – лаккія. Цією мовою говорять 12,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ЛАКОН (LAKON, GAUA, GOG, LAKONA, QATAREU, TOGLATAREU, TOGLA, VURE, ISO 639-3: lkn)

Мова лакон – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 700 (2003 рік) у Республіці Вануату.

ЛАКОНДЕ (LAKONDÊ, ISO 639-3: lkd)

Мова лаконде – це вже майже вимерлий член північної галузі набікварської мовної родини. Кількість мовців – 1 (2007 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

ANONBY, Stan Language use on the Tubarão-Latundê reserve, Rondônia, Brazil. SIL Electronic Survey Reports 2009-005: 12 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-005>

ЛАКОТА (LAKOTA, LAKHOTA, LAKĤÓTIYARI, TETON, TETON SIOUX, ISO 639-3: lkt)

Мова лакота – це член підгрупи дакота групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 6,200 (1997 рік) у Сполучених Штатах Америки та 190 у Канаді. Користуються латиницею.

Часткова література:

PALMER, Jessica Dawn The Dakota Peoples: A History of Dakota, Lakota, and Nakota through 1863. Jefferson, NC: McFarland, 2008.

ЛАКОТА-ДІДА (LAKOTA DIDA, BRABORI, DIEKO, GABO, GUÉBIE, SATRO, ZIKI, ISO 639-3: dic)

Мова лакота-діда – це член підгрупи діда східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 93,800 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ЛАКСЬКА МОВА (LAK, KAZIKUMUKHTSY, LAKI, LACO, ЛАККУ, ЛАКСКИЙ, 拉克语, ISO 639-3: lbe)

Лакська мова (лакку маз) – це член даргінської підгалузі східнокавказької галузі північно-кавказької мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців - 157,000 (2002 рік) у центральній частині Республіки Дагестан Російської Федерації, крім того якась кількість у республіках: Азербайджан, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туреччина (азійська частина), Туркменістан, Україна та Узбекистан; разом усіх мовців – 164,420. Користувались до 1928 року арабським письмом, згодом латиницею, а від 1938 року – модифікованою кирилицею.

Часткова література:

BOUDA, Karl Lakkische Studien. Heidelberg, 1949.

ЛАКСЬКІ МОВИ (LAK)

Лакські мови – це підгалузь східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – лакська. Цією мовою говорять близько 165,000 осіб у центральній частині Республіки Дагестан Російської Федерації.

ЛАЛА (LALA, ALA'ALA, NALA, NARA, POKAU, ISO 639-3: nrz)

Мова лала – це член осередньої вітки західно-центрального папуаського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

KASSELL, Alison & POTTER, Margaret The sociolinguistic situation of the Lala language. SIL Electronic Survey Reports 2009-013: 51 p. 2009.

ЛАЛА-БІСА (LALA-BISA, BIZA-LALA, ISO 639-3: leb)

Мова лала-біса – це член вітки біса підгуртка біса-ламба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 580,000 (2006 рік) у Республіці Замбія і якась кількість у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ЛАЛАНА ЧІНАНТЕК (LALANA CHINANTEC, CHINANTECO DE SAN JUAN LALANA, ISO 639-3: cnl)

Мова лалана чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 10,500 (1998 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. An etymological dictionary of the Chinantec languages: Studies in Chinantec languages 1. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington

Publications in Linguistics, 87. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 173 p. 1989.

ЛАЛА-РОБА (LALA-ROBA, GWORAM, ISO 639-3: lla)

Мова лала-роба – це член гуртка юнгур-роба підвідділу юнгур відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 46,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛАЛІЯ (LALIA, ISO 639-3: lal)

Мова лалія – це член підгуртка монго гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 55,000 (1993 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЛАМА (LAMA, ISO 639-3: lay)

Мова лама – це член підгалузі нунгіш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 3,000 (1977 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

ЛАМА (LAMA, LAMBA, LOSSO, ISO 639-3: las)

Мова лама – це член східного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 117,000 (1991 рік) у Республіці Того, 60,000 (2006 рік) у Республіці Бенін та кілька сотень (1996 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської мовної родини.**

Часткова література:

BRINNEMAN, Neal Relations interpropositionnelles temporelle dans la lama. Perspectives dans l'analyse du discours, 137-51. Abidjan: Institut de Linguistique Appliquée and Société Internationale de Linguistique. 1983.

ЛАМАГОЛОТ (LAMAHOLOT, SOLOR, SOLORESE, ISO 639-3: slp)

Мова ламаголот – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної центрально-східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти, відмінності між ними значні. Кількість мовців – 150,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ЛАМАЛАМІЙСЬКІ МОВИ (LAMALAMIC)

Ламаламійські мови – це вже вимерла підгалузь паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи входять дві мертві вже мови – ламу-ламу та умбуйґаму. Говорили ними в Квінсленді, Австралія.

ЛАМАЛЕРА (LAMALERA, KAWELA, LEBATUKAN, MULAN, ISO 639-3: Imr)

Мова ламалера – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена на острові Ломблен в Індонезії – 4 села.

ЛАМАМ (LAMAM, LMAM, ISO 639-3: Imm)

Мова ламам – це член центральної групи багнарської підгалузі східної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1981 рік) у Республіці Камбоджа. Користуються письмом деванагарі в Магараштра, письмом каннада в Каматака, письмом телугу в Андрга Прадеш.

ЛАМАНГ' (LAMANG, GBUHWE, LAAMANG, WAHA, ISO 639-3: hia)

Мова ламанг' – це член ламанг'ської підгрупи ламанг'-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ЛАМАНГ'-МАНДАРСЬКІ МОВИ (A.4)

Ламанг'-мандарські мови – це група боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 10 мов у 2-х підгрупах:

- ламанг'ська – 3 мови: вемґо-мабас, геді, ламанг';
- властивомандарська – 7 мов у 3-х відділах.

Говорять ними майже 300,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

ЛАМАНГ'СЬКІ МОВИ (LAMANG)

Ламанг'ські мови – це підгрупа ламанг'-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До підгрупи належать 3 мови: вемґо-мабас, геді та ламанг'. Говорять ними 84,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

ЛАМАТУКА (LAMATUKA, LAMATOKA, ISO 639-3: Imq)

Мова ламатука – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена на острові Ломблен в Індонезії – декілька сіл.

ЛАМБА (LAMBA, CHILAMBA, ICHILAMBA, 兰巴语, ISO 639-3: lam)

Мова ламба – це член вітки ламба підгуртка біса-ламба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 219,000 (2006 рік) у Республіці Замбія і якась кількість у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

ЛАМБА (LAMBVA)

Мова ламба – це вітка підгуртка біса-ламба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – ламба. Говорять нею 219,000 осіб у Республіці Замбія і в Демократичній Республіці Конго.

ЛАМБАДІЙСЬКА МОВА (LAMBADI, BANGALA, BANJARA, BANJARI, BANJORI, BANJURI, BRINJARI, GOHAR-HERKERI, GOOLA, GORMATI, GURMATI, KORA, LABHANI, LABHANI MUKA, LAMADI, LAMANI, LAMBANI, LAMBARA, LAVANI, LEMADI, LUMADALE, SINGALI, SUGALI, SUKALI, TANDA, VANJARI, WANJI, ISO 639-3: lmn)

Ламбадійська мова – це неklasифікований член раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,000,000 (2004 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським, каннадським і телугським письмом.

Часткова література:

TRAIL, Ronald L. Lamani: Phonology, grammar and lexicon. Ph.D. thesis. Deccan College, 1968.

ЛАМБАЕК (LAMBAYEQUE QUECHUA, FERREÑAFE, INKAWASI-KAÑARIS QUECHUA, INKAWASI-KAÑARIS RUNASHIMI, KICHWA, ISO 639-3: quf)

Мова ламбаек – це член підгалузі юнкай галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1998 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SHAVER, Dwight Andrew Nexos: elemento cohesivo del texto una técnica de enlace en el discurso del quechua Inkawasi-Kañaris. Actas 1 congreso de lenguas indígenas de Sudamérica, tomo II, 91-107. Lima: Universidad Ricardo Palma, Facultad de Lenguas Modernas, Departamento Académico de Humanidades, 2000.

ЛАМБІ (LUMBEE, CROATAN, ISO 639-3: lmz)

Мова ламбі – це вимерлий неklasифікований член алгонкської галузі алгійської мовної родини. Говорили нею у США (штати: Південна Кароліна, Північна Кароліна та Меріленд).

ЛАМБІЧГОНГ' (LAMBICHONG, LAMBICCHONG, LAMBICHONG, LAMBITSHONG, ISO 639-3: lmh)

Мова ламбічгонг' – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1995 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; переходять на мову бантава.

ЛАМБІЯ (LAMBVA, ICHILAMBVA, LAMBIA, LAMBWA, RAMBIA, ISO 639-3: lai)

Мова ламбія – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 45,000 (2001 рік) у Республіці Малаві, 40,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія та 2,000 у Республіці Замбія.

ЛАМБОЯ (LAMBOYA, ISO 639-3: lmy)

Мова ламбоя – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ЛАМДЖА-ДЕНґСА-ТОЛА (LAMJA-DENGSA-TOLA, ISO 639-3: ldh)

Мова ламджа-денґса-тола – це член дакоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,420 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛАМЕ (LAME, ISO 639-3: bma)

Мова ламе – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛАМЕНУ (LAMENU, LAMEN, LEWO, VARMALI, ISO 639-3: lmu)

Мова ламену – це член підвітки ламену-лево вітки ламену-бакі підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 850 (2001 рік) у Республіці Вануату.

Часткова література:

STANL, James L. A literacy survey of the Lamenu-speaking community. Notes on Literature in Use and Language Programs 49:13-27, 1996.

ЛАМЕНУ-БАКІ (LAMENU-BAKI)

Мови ламену-бакі – це вітка підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 4 мови у 2-х підвітках:

- бакі-бієребо – 2 мови: бакі, бієребо;
- ламену-лево – 2 мови: ламену, лево.

Цими мовами говорять 4,000 осіб у Республіці Вануату.

ЛАМЕНУ-ЛЕВО (LAMENU-LEWO)

Мови ламену-лево – це підвітка вітки ламену-бакі підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу

центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підвітки належать 2 мови: ламену і лево. Говорять ними 3,000 осіб у Республіці Вануату.

ЛАМЕТ (LAMET, KHA LAMET, KHAMED, KHAMET, LEMET, RMEET, KAMET, ISO 639-3: lbn)

Мова ламет – це член ламетської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,700 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 100 в Королівстві Таїланд. Уживають лаоське та латинське письмо.

Часткова література:

CONVER, Lynn C. A sketch of the phonology of a Lamet dialect. Mon-Khmer Studies 29: 35-56, 1999.

ЛАМЕТСЬКІ МОВИ (LAMETIC)

Ламетські мови – це підгрупа мов східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До неї належать 2 мови: кон і ламет. Говорять ними 18,000 осіб у Лаоській Народній Республіці та в Королівстві Таїланд.

ЛАМКАНГ (LAMKANG, HIROI-LAMGANG, LAMGANG, LAMKAANG, LAMKANG NAGA, ISO 639-3: lmk)

Мова ламканг – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1999 рік) у Республіці Індія та якась кількість у М'янма. Користуються латиницею, а в М'янма – бірманським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЛАММА (LAMMA, LAMMA', LEMMA, MAUTA, WESTERN PANTAR, ISO 639-3: lev)

Мова ламма – це член пантарської підгрупи групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

DONOHUE, Mark & SCHAPPER, Antoinette Towards a morphological history of the languages of Timor, Alor and Pantar. Paper presented at the Fifth East Nusantara Conference, Kupang, Indonesia. 2007.

ЛАМНСО (LAMNSO', BANSAW, BANSO, BANSO', LAMNSOK, LAMSO, NSAW, NSHO', NSO, NSO', PANSO, NSO, LAMNSO', ISO 639-3: lns)

Мова ламнсо – це член підгуртка східні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців - 125,000 (1987 рік) у Республіці Камерун та якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

TRODELL, Barbara Language, literacy and equality: minority language communities in the Cameroon. The changing landscape of education in Africa: quality, equality and democracy, 137-160. Oxford Studies in Comparative Education. Oxford: Symposium Books, 2008.

ЛАМОГАЙ (LAMOGAI, AKIURU, MULAKAINO, ISO 639-3: lmg)

Мова ламогай – це член вітки біблінг південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,650 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ALLEN, Gerald; RATH, Daniel D. & JOHNSTON, Raymond L. The Lamogai family of languages. Language, communication and development in New Britain, 185-95. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

ЛАМПУНГСЬКА АПІ (LAMPUNG API, API, LAMPUNG, LAMPUNG PESISIR, LAMPONG, 楠榜语, ISO 639-3: ljp)

Мова лампунгська апі – це член лампунгської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 827,000 (2000 рік) на острові Сумарта в Індонезії. Користуються латиницею і каґангським (реджангським) письмом.

Часткова література:

ANDERBECK, Karl Ronald An initial reconstruction of proto-Lampungic: phonology and basic vocabulary. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

ЛАМПУНГСЬКА НІО (LAMPUNG NYO, ABUNG, LAMPONG, ISO 639-3: abl)

Мова лампунгська ніо – це член лампунгської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 180,000 (2000 рік) на острові Сумарта в Індонезії.

Часткова література:

HANAWALT, Charlie Bitter or sweet? The vital role of sociolinguistic survey in Lampungic dialectology. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

ЛАМПУНГСЬКІ МОВИ (LAMPUNG)

Лампунгські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі входять 3 мови: коменрінгська, лампунгська апі і лампунгська ніо. Говорять ними майже 1,500,000 осіб на острові Сумарта в Індонезії.

ЛАМУ (LAMU, ISO 639-3: Ilh)

Мова ламу – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 120 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

ЛАМУ-ЛАМУ (LAMU-LAMU, LAMA-LAMA, LAMALAMA, LAMULAMUL, MBA RUMBATHAMA, ISO 639-3: Iby)

Мова ламу-ламу – це вимерлий член ламаламійської підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

ЛАНАС-ЛОБУ (LANAS LOBU, ISO 639-3: ruu)

Мова ланас-лобу – це член горішньокінабатанганської підгрупи пайтанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,800 (1986 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Може бути діалектом горішньокінабатанганської мови.

ЛАНґАМ (LANGAM, ISO 639-3: Inm)

Мова ланґам – це член монгол-ланґамської мовної родини. Кількість мовців – 420 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЛАНґБАШЕ (LANGBASHE, LANGBASE, LANGBASHI, LANGBASI, LANGBWASSE, LANGWASI, ISO 639-3: Ina)

Мова ланґбаше – це член південно-центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 3,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

ЛАНґЕ (LANG'E, LA'U, ISO 639-3: yne)

Мова ланґе – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЛАНґІ (LANGI, IRANGI, KILAANGI, KILANGI, KIRANGI, RANGI, ISO 639-3: lag)

Мова ланґі – це член підгуртка ніїламба-ланґі гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 350,000 (1999 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

STEGEN, *Oliver* What can stylistic comparison of Rangi stories tell us about grammatical description? Bantu Grammar Conference at Göteborg, October 4-6, 2007. 3 p.

ЛАНГНІЯН БУЯНГ (LANGNIAN BUYANG, LANGJIA BUYANG, BUYANG ZHUANG, EASTERN BUYANG, FUNING BUYANG, BUOZAANG, 布央语, 郎架布央语, ISO 639-3: yln)

Мова лангніян буянґ – це член східної підгрупи групи буянґ мов підгалузі янґ-біяо кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LI JINGFANG & ZHOU GUOYAN Diachronic evolution of initial consonants in Buyang. Mon-Khmer Studies 28: 115-35. 1998.

ЛАНґО (LANGO, LANGGO, ISO 639-3: lno)

Мова ланґо – це член підвідділу лотухо відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 38,000 (2007 рік) у Республіці Південний Судан. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підвідділу луо-ачолі.**

ЛАНґО (LANGO, LANGI, LEB-LANO, LWO, LWOO, LEB-LANGO, 兰戈语, ISO 639-3: laj)

Мова ланґо – це член підгуртка ланґо-ачолі гуртка алур-ачолі підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 1,490,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підвідділу лотухо.**

ЛАНґО-АЧОЛІ (LANGO-ACHOLI)

Мови ланґо-ачолі – це підгурток гуртка алур-ачолі підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підгуртка належать дві мови: ачолі та ланґо. Мовами ланґо-ачолі говорять більш як 2,700,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо та в Республіці Уганда.

ЛАНД-ДАЯЦЬКІ МОВИ (LAND DAYAK)

Ланд-даяцькі мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 13 мов у 3-х підгалузях і 2 окремі мови:

- бакатська – 3 мови: бакатська, бакатська-рара, бакатська-сара;
- бідаюська – 4 мови в 2-х групах;
- південна – 4 мови: джанґканґ, кембаян, рибун і семанданґ;
- мова беніядуська;
- мова санґгавська.

Цими мовами говорять майже 400,000 осіб в Індонезії та Малайзії.

ЛАНДОМА (LANDOMA, COCOLI, LANDOUMAN, LANDUMA, TIAPI, TYAPI, TYOPI, ISO 639-3: ldm)

Мова ландома – це член підвідділу баґа відділу темне групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 14,400 (1991 рік) у Республіці Гвінея.

ЛАНОГ (LANOH, JENGJENG, ISO 639-3: Inh)

Мова ланог – це член сенойської підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 220 (2000 рік) у Малайзії.

ЛАОМСЬКА МОВА (LAOMIAN, GUBA, LAWMEH, BISU, ISO 639-3: lwm)

Лаомська мова – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,600 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

Часткова література:

HE LIFENG & TAN, William Yunnan teshu yuyan yanjiu. Yunnan Minority Language Commission and SIL International Joint Publication Series. Yunnan People's Publishing House. 578 p. 2004.

ЛАОПАНГ (LAOPANG, LAOPA, ISO 639-3: lbg)

Мова лаопанг – це некласифікований член групи лолоїш підгалузі лоло-бурміш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 9,550 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЛАО-ПГУТАЙ (LAO-PHUTAI)

Мови лао-пгутаї - це підвідділ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього підвідділу належать 4 мови: лаоська, ніяв, пгу-тай і північно-східна тайська. Мовами лао-пгутаї говорять більш як 19,000,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Республіці Камбоджа та в Королівстві Таїланд.

ЛАОСЬКА МОВА (LAO, EASTERN THAI, LÀO, LAO KAO, LAO WIANG, LAO-LUM, LAO-NOI, LAOSIANO, LAO-TAI, LAOTIAN, LAOTIAN TAI, LAOTISCH, LUM LAO, PHOU LAO, RONG KONG, TAI LAO, ЛАОССКИЙ, ພາສາລາວ, 老挝语, 寮国语, ISO 639-3: lao)

Мова лао – це член підвідділу лао-пгутаї південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 3,000,000 (1991 рік) у Лаоській Народній Республіці та 17,000 у Республіці Камбоджа, а також якась кількість в Австралійському Союзі, в Канаді, в Французькій Республіці, в Королівстві Таїланд та в Сполучених Штатах Америки – усіх мовців є 3,184,500. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PERSON, Kirk R. Voice quality and tone in several Lao dialects. Papers from the Fifth Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 1995, 261-275. Tempe: Arizona State University Press. 1998.

ЛАПАГІЯ-ГІВІНІ САПОТЕК (LAPAGUÍA-GUIVINI ZAPOTEC, SANTIAGO LAPAGUIA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE LAPAGUÍA-GUIVINI, ZAPOTECO DE SANTIAGO LAPAGUÍA, ZAPOTÈQUE SANTIAGO LAPAGUIA, ISO 639-3: ztl)

Мова лапагія-гівіні сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,200 (1983 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЛАПУЯН-СУБАНУНСЬКА МОВА (LAPUYAN SUBANUN, LAPUYEN, MARGOSATUBIG, SUBANEN, ISO 639-3: Iaa)

Лапуян-субанунська мова – це член субанонської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 25,000 (1978 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

Phrase book: Central Subanen, Southern Subanen, Western Subanon, Cebuano, Filipino, English, 1992. Davao City: Overseas Missionary Fellowship.

ЛАРАГІЙСЬКА МОВА (LARAGIA, GULUMIRRGIN, LARAGIYA, LARAKIA, LARAKIYA, ISO 639-3: Irg)

Ларагійська мова – це вимерлий член ларагійської галузі гунвінгванської родини австралійської мовної надродини. Не подібна до жодної іншої мови в світі. Говорили нею в північній Австралії.

ЛАРАГІЙСЬКІ МОВИ (LARAGIYAN)

Ларагійські мови – це вже вимерла родина австралійської мовної надродини. Вона мала тільки одну мову, сьогодні вже вимерлу, ларагійську. Говорили нею в північній Австралії.

ЛАРАНТУКА МАЛАЙСЬКА МОВА (LARANTUKA MALAY, NAGI, BAHASA NAGI, MELAYU LARANTUKA, ENDE MALAY, ISO 639-3: Irt)

Ларантука малайська мова – це член відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) у Республіці Індонезія (провінція Нуса Тенггара).

ЛАРДИЛЬСЬКА МОВА (LARDIL, KUNANA, LADIL, LAIERDILA, LARDILL, LEERDIL, LEERTIL, ISO 639-3: Ibz)

Лардильська мова – це вимираючий одинокий член лардильської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 2 (2000 рік) на острові Морнінгтон у штаті Квінсленд, Австралія.

Часткова література:

HALE, Kenneth L. & NASH, D. Damin and Lardil Phonotactics, 1997.

ЛАРДИЛЬСЬКІ МОВИ (LARDIL)

Лардильські мови – це галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входить тільки одна мова – лардиль. Говорять нею ще лише 2 особи на острові Морнінгтон у штаті Квінсленд, Австралія.

ЛАРЕВАТ (LAREVAT, LARAVAT, ISO 639-3: Irv)

Мова лареват – це член центрально-малекульського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 680 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ЛАРИКЕ-ВАКАСІГУ (LARIKE-WAKASIHU, ISO 639-3: alo)

Мова ларіке-вакасігу – це член підвітки східної вітки гоамоал західного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-момолуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12,600 (1987 рік) на острові Серам і поближких острівчиках в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

LAIDIG, Wyn D. & LAIDIG, Carol J. A synopsis of Larike phonology and syntax. Descriptive studies in languages of Maluku, part II, 18-42. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 38. Jakarta: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1995.

ЛАРО (LARO, AALEIRA, LARU, NGWULLARO, YILLARO, ISO 639-3: Iro)

Мова ларо – це член відділу ебанґ-лару підгрупи ебанґ-логол центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1998 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

ARCHER, Geraldine Mary The effect of a participatory model in language and literacy development Ph.D. Commonwealth Open University. 238 p. 2006.

ЛАРСЬКА МОВА (LARI, LARESTANI, لاری , لاریستانى ISO 639-3: Irl)

Ларська мова – це член фарської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 80,000 (1989 рік) в Ісламській Республіці Іран; кількість збільшується.

ЛАРТЕГ (LARTEH, GUA, LATE, LETE, ISO 639-3: lar)

Мова лартег – це член гуртка південні ґуанґ підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 74,000 (2003 рік) у Республіці Ґана.

ЛАРУ (LARU, LARANCHI, LARAWA, LARO, ISO 639-3: lan)

Мова лару – це член відділу кайнджі лейк підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛАСАЛІМУ (LASALIMU, ISO 639-3: llm)

Мова ласаліму – це член гуртка східного підвідділу бутон осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,700 (2000 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ЛАСДЖЕРДСЬКА МОБА (LASGERDI, LASJERDI, LÄSGERDI, LÄSJERDI, ISO 639-3: lsa)

Ласджердська мова – це член семнанської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2006 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ЛАСЬКА МОБА (LASI, LASSI, ISO 639-3: lss)

Ласька мова – це член сіндгійської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

ЛАТВІЙСЬКА МОБА (LATVIAN, LETTISH, LETTISCH, LATVIEŠU, LATVIEŠU VALODA, LETTON, LETÓN, LETTISCH, ЛАТЫШСКИЙ, 拉脱维亚语, ISO 639-3: lav)

Латвійська (латиська) мова – це член східнобалтійської галузі балтійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,504,880 у Латвійській Республіці та в діяспорі. Користуються латиницею.

ЛАТИНО-ФАЛІСКАНСЬКІ МОБИ (LATINO-FALISCAN)

Латино-фалісканські мови – це вже вимерла галузь італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі входить лиш одна мова – латинська. Говорять нею у Ватикані.

ЛАТИНСЬКА МОВА (LATIN, LINGUA LATĪNA, LATINE, LATEIN(ISCH), ЛАТИНСКИЙ, 拉丁语, ISO 639-3: lat)

Латинська мова (латина) – це вже вимерлий член латино-фалісканської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею тільки як другою мовою у Ватикані. Користуються латиницею.

Часткова література:

РЕВАК, Надія & СУЛИМ, Володимир Латинська мова. ЛНУ ім.І. Франка, 2002.

ЛАТУ (LATU, ISO 639-3: Itu)

Мова лату – це член підгалузки сапаруа галузки гатугага підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-малукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,130 (1982 рік) на острові Серам в Індонезії.

ЛАТУНДЕ (LATUNDÊ, LEITODU, ISO 639-3: ltn)

Мова латунде – це вже майже вимерлий член північної галузі намбікварської мовної родини. Кількість мовців – 20 (2007 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

ANONBY, Stan & EBERHARD, David A survey of three northern Nambiquara groups: the Mamaindê, Negarotê, and Latundê. SIL Electronic Survey Reports 2008-021: 22 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-021>

ЛАУ (LAU, ISO 639-3: llu)

Мова лау – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного солонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 16,900 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

Tala 'aelana idulaa. Takwa, North Malaita: Takwa Adult Education Group, 1982 (мовою лау).

ЛАУА (LAUA, LABU, ISO 639-3: luf)

Мова лауа – це вже, мабуть, вимерлий член майлуської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЛАУАН (LAUAN, LAU, ISO 639-3: llx)

Мова лауан - це член східнофіджійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 16,000 (1981 рік) на східних островах Республіки Фіджі.

ЛАФОФА (LAFOFA, TEGEM, ISO 639-3: laf)

Мова лафофа – це член групи тегем підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 600 (2000 рік) у Демократичній Республіці Судан.

ЛАХА (LAKHA, TSHANGKHA, ལ་ཁ་, ISO 639-3: lkh)

Мова лаха – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (1993 рік) у Королівстві Бутан.

ЛАЦЬКА МОВА (LAKI, ALAKI, LEKI, لهکی, ISO 639-3: lki)

Лацька мова – це член курдської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ЛАЧІ (LACHI, CÙ TE, CU-TÊ, LA CHI, LACHÍ, LAJI, LATI, LIPULIO, MIA, TAI LATI, Y, Y PÍ, Y PÓNG, Y TO, I TO, KU TE, Y MIA, Y POONG, 拉基, 拉基语, ISO 639-3: lbt)

Мова лачі - це член підгалузі ге-чі кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 7,860 (1990 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам і 60 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці (кількість маліє).

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

ЛАЧІГІРІ САПОТЕК (LACHIGUIRI ZAPOTEC, NORTHWESTERN TEHUANTEPEC ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTIAGO LACHIGUIRI, ZAPOTÈQUE LACHIGUIRI, ISO 639-3: zpa)

Мова лачігірі сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1977 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЛАЧІХІО САПОТЕК (LACHIXIO ZAPOTEC, DIALU, EASTERN SOLA DE VEGA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE LACHIXIO, ZAPOTÈQUE LACHIXIO, ISO 639-3: zpl)

Мова лачіхіо сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 6,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

PERSONS, Jan A. High pitch as a mark of respect in Lachixio Zapotec. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of Northern Dakota 41: [59-60]. 1997.

ЛАШІ (LASHI, AC'YE, ACYE, CHASHAN, CHASHANHUA, LACHIK, LACHIKWAW, LACID, LACIK, LASHI-MARU, LASI, LECHI, LEQI, LETSI, 勒期语, ISO 639-3: lsi)

Мова лаші – це член північної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) у М'янма та 1,800 (1997 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HE LIFENG & TAN, William Yunnan teshu yuyan yanjiu. Yunnan Minority Language Commission and SIL International Joint Publication Series. Yunnan People's Publishing House. 578 p. 2004.

ЛАЯХА (LAYAKHA, ལ་ཡ་ཁ་, ལ་ཡ་ཁ་ཁ་, ISO 639-3: lya)

Мова лаяха – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (2003 рік) у Королівстві Бутан.

ЛВАЛУ (LWALU, LWALWA, ISO 639-3: lwa)

Мова лвалу – це член підгуртка луба гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 21,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Частинна література:

Van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

ЛГАО ВО (LHAO VO, DISO, LANG, , LANG'E, LANGSU, LAUNGAW, LAUNGWAW, LAWNG, LHAOVO, MALU, MARU, MATU, MULU, NYKY, ZILIANGSU, 浪速语, 浪峨语, ISO 639-3: mhx)

Мова лгао во – це член північної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 100,000 (1997 рік) у М'янма та 3,500 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Тональна мова – 3 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЛГОКПУ (LHOKPU, LHOBIKHA, TABA-DAMEY-BIKHA, ISO 639-3: lhp)

Мова лгокпу – це член тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1993 рік) у Королівстві Бутан.

ЛГОМІ (LHOMI, KAR BHOTE, KATH BHOTE, LHOKET, SHING SAAPA, 洛米藏语, ISO 639-3: lhm)

Мова лгомі – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 5,660 (2002 рік) у Федеративній

Демократичній Республіці Непал, 1,000 у Китайській Народній Республіці та 1,320 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WATTERS, Stephen An acoustic look at pitch in Lhomi. Themes in himalayan languages and linguistics, 249-264. Heidelberg and Kathmandu: South Asia Institute and Tribhuvan University. 2003.

ЛЕАЛАО ЧІНАНТЕК (LEALAO CHINANTEC, CHINANTECO DE SAN JUAN LEALAO, ISO 639-3: cle)

Мова леалао чінантек – це член чінантецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

RUPP, James E. Animacy in two Chinantec variants. SIL-Mexico Branch Electronic Working Papers 007: 20. <http://www.sil.org/mexico/workpapers/WP007i-ChinantecAnimacy-cle-chz.pdf>

ЛЕВО (LEWO, VARSU, ISO 639-3: lww)

Мова лево – це член підвітки ламену-лево вітки ламену-бакі підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,200 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

Часткова література:

EARLY, Robert J. Lewo: Introduction and word list. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 2, 825-28. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York, 1995.

ЛЕВО-ЕЛЕНґ (LEWO ELENG, ISO 639-3: lwe)

Мова лево-еланґ – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена на острові Ломблен в Індонезії – декілька сіл.

ЛЕВОТОБІ (LEWOTOBI, SOUTHWEST LAMAHOT, ISO 639-3: lwt)

Мова левотобі – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 289,000 (2000 рік) на острові Флорес в Індонезії.

ЛЕБУКА (LEMBATA, LEWOKUKUN, LEWUKA, PAINARA, ISO 639-3: lvu)

Мова лебука – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської

мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – не устійнена на острові Ломблен в Індонезії.

ЛЕГАЛІ (LEHALI, TEQEL, ISO 639-3: tqI)

Мова легалі – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (2007 рік) у Республіці Вануату.

ЛЕґА-КАЛАНґА (LEGA-KALANGA, D.20)

Мови леґа-каланґа – це підгурток гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 11 мов: балі, бееке, гамба, гологоло, зимба, кану, квамї, леґа-мвенґа, леґа-шабунда, ліка, сонґоора. Цими мовами говорять понад 700,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо.

ЛЕґА-МВЕНґА (LEGA-MWENGA, ILEKA ISHILE, ISHILE, KILEGA, KIREGA, LEKA-SHILE, LEKA-SILE, REGA, SHILE, ISO 639-3: lgm)

Мова леґа-мвенґа – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 44,900 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

ЛЕґА-ШАБУНДА (LEGA-SHABUNDA, IGONZABALE, ILEKA-IGONZABALE, KILEGA, KIREGA, LEKA-IGONZABALE, REGA, ISO 639-3: lea)

Мова леґа-шабунда – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 400,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

ЛЕґБО (LEGBO, AGBO, GBO, IGBO, IMABAN, ITIGIDI, ISO 639-3: agb)

Мова леґбо – це член вітки леґбо підгуртка мбембе-леґбо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

Часткова література:

PIKE, Kenneth L. Tagmemic and matrix linguistics applied to selected African languages. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 23. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma. 122 p. 1970.

ЛЕґБО (LEGBO)

Мова легбо – це вітка підгуртка мбембе-легбо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: легбо, леїґга та лениїма. Цими мовами говорять 83,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛЕґЕНІЕМ (LEGENYEM, LAGANYAN, ISO 639-3: lcc)

Мова леґенієм – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіґ підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новоґвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (2000 рік) в Індонезії (Папуа).

ЛЕЕЛАВ (LEELAU, LELAU, LELO, MUNGA, MINGA LELAU, BIKWIN, ISO 639-3: ldk)

Мова леелав – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛЕЗґІНСЬКА МОВА (LEZGI, KIURINSTY, LEZGHI, LEZGIAN, LEZGIN, LEZGUIO, LEZGHIEN, LESGISCH, ЛЕЗГИ, ЛЕЗГИНСКИЙ, 列兹金语, 莱兹金语, ISO 639-3: lez)

Лезґінська мова – це член східнолезґінської підгрупи осередньолезґінської групи лезґінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 397,000 (2002 рік) у південно-східній частині Республіки Дагестан Російської Федерації та 364,000 (2007 рік) у Республіці Азербайджан, а також якась кількість у республіках: Грузія, Казахстан, Киргистан, Туреччина (азійська частина), Туркменістан, Узбекистан та Україна. Користуються кирилицею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. and others. The sociolinguistic situation of the Lezgi in Azerbaijan. SIL Electronic Survey Reports 2005-012: 20 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-012>.

АХМЕДОВ, Г. И. Коммуникативные типы высказывания в лезгинском языке (в сопоставлении с русским). Москва, 1999.

ЛЕЗґІНСЬКІ МОВИ (LEZGIC)

Лезґінські мови – це підгалузь східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. До цієї підгалузі належать 9 мов у 3-х групах:

- арчинська – 1 мова: арчинська;
- осередньолезґінська – 7 мов у 3-х підгрупах;
- удінська – 1 мова: удінська.

Лезґінськими мовами говорять більш як 922,000 осіб в європейській частині Російської Федерації та в Республіці Азербайджан.

Часткова література:

SCHULZE, Wolfgang Die kaukasischen Sprachen. Berlin/New York, 2001.

ЛЕЙґҒА (LEYIGHA, ASIGA, ASSIGA, AYIGA, AYIGHA, YIGHA, ISO 639-3: ayi)

Мова лейґҒа – це член вітки легбо підгуртка мбембе-легбо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛЕЙНОНґ НАґА (LEINONG NAGA, LAINONG NAGA, LENAUNG NAGA, YAO DYANG NAGA, ISO 639-3: lzn)

Мова лейнонґ наґа – це некласифікований член групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (2007 рік) у М'янма.

ЛЕЙПОН (LEIPON, PITILU, PITYILU, ISO 639-3: lek)

Мова лейпон – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 650 (1977 рік) на острові Манус в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ЛЕКО (LECO, LEKO, RIK'A, ISO 639-3: lec)

Мова леко – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 20 (2001 рік) у Республіці Болівія. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

ЛЕКО (LEKO)

Мови леко – це підвідділ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: вом, колбіла, ніонґ і самба-леко. Цими мовами говорять майже 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія і в Республіці Камерун. **Не змішувати їх з мовою-ізолятом такої ж назви.**

ЛЕКО-НІМБАРІ (LEKO-NIMBARI)

Мови леко-німбарі – це відділ підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять 27 мов у 4-х підвідділах:

- дуру – 11 мов у 3-х гуртках;
- леко – 4 мови: вом, колбіла, ніонґ, самба-леко;
- мумує-янданґ – 11 мов у 2-х гуртках;
- німбарі – 1 мова: німбарі.

Цими мовами говорять більш як 800,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія .

ЛЕЛАК (LELAK, ISO 639-3: Iik)

Мова лелак – це вже вимерлий член лелак-тутонгського відділу долішньобарамської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північно-борнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею в провінції Саравак у Малайзії.

ЛЕЛАК-ТУТОНГСЬКІ МОВИ (B)

Лелак-тутонгські мови – це відділ долішньобарамської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: лелак, наром і тутонг. Цими мовами говорять 19,000 осіб у провінції Саравак у Малайзії та в Ісламському Султанаті Бруней.

ЛЕЛЕ (LELE, BASHILELE, USILELE, ISO 639-3: Iel)

Мова леле – це член підгуртка бушонг гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 26,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго. ***Не змішувати її з мовами такої ж назви з мандської родини та з австронезійської чи з афразійської надродин.***

ЛЕЛЕ (LELE, ISO 639-3: Iic)

Мова леле – це член гуртка моколе підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 23,000 (1998 рік) у Республіці Гвінея. ***Не змішувати її з мовами такої ж назви з атлантийсько-конголезької родини та з австронезійської чи з афразійської надродин.***

ЛЕЛЕ (LELE, ELU-KARA, HAI, LELE HAI, MANUS, MOANUS, USIAI, ISO 639-3: Ile)

Мова леле – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,300 (1982 рік) на острові Манус в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею. ***Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької чи афразійської надродин.***

ЛЕЛЕ (LELE, ISO 639-3: IIn)

Мова леле – це член кімре-нанчерської підгрупи кімре-тобангської групи мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців –

26,000 (1991 рік) у Республіці Чад. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з австронезійської чи з нігеро-конголезької надродин.**

Часткова література:

COPE, Pamela S. The plural in Lele. *Journal of West African Languages* 23(1): 73-77, 1993.

SIMONS, Pamela C. & BOURQUET, Donald A. Some comments on nasalisation in Lele. *Journal of West African Languages* 16(2): 34-38, 1986.

ЛЕЛЕМІ (LELEMI, BUEM, LAFANA, LEFANA, LE-LEMI, LE-FANA, ISO 639-3: lef)

Мова лелемі – це член підвідділу лелемі-акпафу відділу лелемі підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 48,900 (2003 рік) у Республіці Гана; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue Ann Cross-dialectal acceptance of written standards: two Ghanaian case studies. *Litt. et Phil.*, University of South Africa, 253 p. 2006.

ЛЕЛЕМІ (LELEMI)

Мови лелемі – це відділ підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови в 2-х підвідділах:

- лелемі-акпафу – 2 мови: лелемі, сіву;
- лікпе-сантрокофі – 2 мови: секпеле, селее.

Цими мовами говорять більш як 110,000 осіб у Республіці Гана.

ЛЕЛЕМІ-АКПАФУ (LELEMI-AKRAFU)

Мови лелемі-акпафу – це підвідділ відділу лелемі підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: лелемі та сіву. Ними говорять майже 76,000 осіб у Республіці Гана.

ЛЕЛЕПА (LELEPA, HAVANNAH HARBOUR, ISO 639-3: lpa)

Мова лелепа – це член центральновануатського підгуртка північно-східнього вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східньої океанської підгрупи океанської групи східньої малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східньої галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (1989 рік) у Республіці Вануату. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЛЕМБЕНА (LEMBENA, LEMBENA PII, NANIMBA PII, UYALIPA PII, WAPI PII, ISO 639-3: leq)

Мова лембена – це член підгалузі енгґа енгґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,760 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Немає навчання автохтонної мови в початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HEINEMAN, Paul Lembena. Sociolinguistic and literacy studies: highlands and islands, 1-63. Data papers on Papua New Guinea languages, 45. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 2000.

ЛЕМИО (LEMIO, ISO 639-3: lei)

Мова леміо – це член групи кабенав підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 270 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЛЕМОЛАНГЬСЬКА МОВА (LEMOLANG, BAEBUNTA, LIMOLA, ISO 639-3: ley)

Лемолангська мова – це член лемолангської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1995 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ЛЕМОЛАНГЬСЬКІ МОВИ (LEMOLANG)

Лемолангські мови – це підгалузь південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – лемолангська. Говорять нею 2,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ЛЕМОРО (LEMORO, ANEMORO, ANOWURU, EMORO, LIMORO, LIMORRO, ISO 639-3: Idj)

Мова леморо – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛЕНАКЕЛ (LENAKEL, ЛЕНАКЕЛЬ, ISO 639-3: tnl)

Мова ленакел – це член танського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 11,500 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЛЕНГВА (LENGUA, ENXET, ISO 639-3: leg)

Мова ленгва – це член маскойської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (2007 рік) у Республіці Парагвай. Користуються латиницею.

ЛЕНГІЛЬСЬКА МОВА (LENGILU, ISO 639-3: lgi)

Ленгільська мова – це майже вимерлий член келабітської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

ЛЕНґО (LENGO, RUAVATU, TADHIMBOKO, ISO 639-3: lgr)

Мова ленґо – це член гуртка ґела ґела-ґвадалканалського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 13,800 (1999 рік) на Соломонових Островах.

Часткова література:

UNGER, Paul Aspects of Lengo grammar. M.A. Trinity Western University, 2008.

ЛЕНґОЛА (LENGOLA, KILENGOLA, LENGORA, ЛЕНґОЛА, ISO 639-3: lej)

Мова ленґола – це член підгуртка енія гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1998 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

ЛЕНДЖЕ (LENJE, CHILENJE, CHINAMUKUNI, CIINA, LENGI, LENJI, MUKUNI, ISO 639-3: leh)

Мова лендже – це член вітки лендже підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 156,000 (2006 рік) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

ЛЕНДЖЕ (LENJE)

Мови лендже – це вітка підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – лендже. Нею говорять 156,000 осіб у Республіці Замбія.

ЛЕНДЖЕ-ТОНґА (LENJE-TONGA, M.60)

Мови лендже-тонґа – це підгурток гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов у 2-х вітках:

- лендже – 1 мова: лендже;
- тонґа – 5 мов: домбе, іла, сала, солі, тонґа.

Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб у Республіці Замбія і в Республіці Зімбабве.

ЛЕНДУ (LENDU, BALE, BALENDRU, BALETHA, BATHA, BBADHA, BBALEDHA, HEMA-NORD, KHEMA-NORD, KILENDU, BADHA, ISO 639-3: led)

Мова ленду – це член групи ленду східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 750,000 (1996 рік) у

Демократичній Республіці Конго та 11,100 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

Часткова література:

BAGAMBA, Bukra Araali A study of language shift in rural Africa: the Hema of the North-East of the Democratic Republic of Congo. Ph.D. University of Essex. 285 p. 2007.

ЛЕНДУ (LENDU)

Мови ленду – це група східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: бенді, ленду та н'їті. Мовами ленду говорять майже 1,100,000 осіб у Демократичній Республіці Конго та в Республіці Уганда.

ЛЕНИЙМА (LENYIMA, ANYIMA, INYIMA, ISO 639-3: kcc)

Мова ленийма – це член вітки легбо підгуртка мбембе-легбо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛЕНІНГІТИДЖ (LENINGITIJ, LINNGITHIG, LINNGITHIGH, ISO 639-3: Inj)

Мова ленінгїтидж – це вимерла мова північної підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

ЛЕНКА (LENCA, ISO 639-3: len)

Мова ленка – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – декілька (1993 рік) у Республіці Гондурас і декілька в Республіці Ель-Сальвадор; переходять на іспанську мову.

Часткова література:

CALDERON, Monica V. T. & GUTIERREZ, Rosibel Language differences in Latin America. Notes on Scripture in Use and Language Programs 32: 42-46. 1992.

ЛЕНКАВ (LENKAU, ISO 639-3: ler)

Мова ленкав – це член підвідділу мов південно-східних островів східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (1982 рік) на острові Рамбутіо в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ЛЕПКІ (LEPKI, ISO 639-3: lpe)

Мова лепкі – це некласифікована мова. Кількість мовців - 530 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЛЕПЧА (LEPCHA, LAPCHE, NÜNPA, RONG, RONGKE, RONGPA, 雷布查语, ISO 639-3: lep)

Мова лепча – це член підгрупи лепча тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 48,000 (2007 рік) у Республіці Індія, 2,000 (2006 рік) у Королівстві Бутан та 2,830 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються тибетським письмом і письмом лепча (ронг).

ЛЕПЧА (LEPCHA)

Мови лепча – це підгрупа тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – лепча. Цією мовою говорять майже 55,000 осіб у Республіці Індія, в Королівстві Бутан та в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЛЕРЕ (LERE, ISO 639-3: gnh)

Мова лере – це майже вимерлий член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – декілька осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛЕСЕ (LESE, BALESE, LESA, LESSE, LISSI, MBUTI, WALESE, WALISI, EFÉ, ISO 639-3: les)

Мова лесе – це член групи мангбуту-ефе східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 50,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ЛЕСІНГ-ГЕЛІМІ (LESING-GELIMI, ATUI, LESING-ATUI, ISO 639-3: let)

Мова лесінг-гелімі – це член східної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 930 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HOOPERT, Daniel A. & WAKEFIELD, David C. The languages and communities of south-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 5-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

ЛЕТЕМБОЙ (LETEMBOI, SMALL NAMBAS, ISO 639-3: nms)

Мова летембой – це член маланамбаського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 800 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ЛЕТІ (LETI, ISO 639-3: lti)

Мова леті – це член луангського гуртка луанг-кісарського підвідділу східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,500 (1995 рік) на острові Леті в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

Часткова література:

Van ENGELENHOVEN, Aone On determines in the Leti of Tutukei (Leti, Maluku Tenggara, Indonesia). Topics in descriptive Austronesian linguistics, 106-29. Semaian 11. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden, 1993.

ЛЕТІ (LETI, ISO 639-3: leo)

Мова леті – це член підвідділу санага відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не визначена в Республіці Камерун: уживають її як другу мову: це традиційна таємна мова; користуються мовою менгіса. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.**

ЛЕФА (LEFA, BALOM, FAK, LEFA', FA', ISO 639-3: lfa)

Мова лефа – це член підгуртка бафія гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 10,000 у Республіці Камерун.

ЛЕФТМАЙСЬКІ МОВИ (LEFT MAY)

Лeftмайські мови – це невеличка мовна родина, до якої належать тільки 2 мови: бо і накві. Говорять ними тільки 365 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЛЕХИТСЬКІ МОВИ (LECHITIC)

Лехитські мови – це підгалузь західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 3 мови: кашубська, польська та сілезька. Давніше до цієї підгалузі входили вже сьогодні вимерлі мови: померанська, словінська, полабська. Говорять ними 40,000,000 осіб у Республіці Польща.

ЛИКІ (LIKI, MOAR, ISO 639-3: lio)

Мова ликі – це майже вимерлий член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 11 (2005 рік) в Індонезії (Папуа) і зменшується – головно старші віком.

ЛИМБУМ (LIMBUM, BOJIIN, LIMBOM, LLIMBUMI, NDZUNGLE, NDZUNGLI, NJUNGENE, NSUNGALI, NSUNGLI, NSUNGNI, WIMBUM, ISO 639-3: Imp)

Мова лимбум – це член підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 73,000 (1982 рік) у Республіці Камерун та якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FIORE, Lynne E. A phonology of Limbum. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 149 p. 1987.

ЛИНґАО (LINGAO, BÊ, LIMKOW, LINKOW, ONG-BE, ONG BE, ONGBE, VO LIMKOU, 臨高, 临高语, ISO 639-3: onb)

Мова линґао – це член групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 600,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 7-10 тонів залежно від діалекту. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HANSELL, Mark The relation of Be to Tai: Evidence from tones and initials. Comparative Kadai: Linguistic studies beyond Tai, 239-87. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 86. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1988.

ЛИНґНґАМ (LYNGNGAM, KHASI, LYNGAM, LYNGYM, ISO 639-3: lyg)

Мова линґнґам – це член хасійської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1994 рік) у Республіці Індія. Раніше уважали її діалектом хаської мови.

ЛИПАН (LIPAN APACHE, ISO 639-3: apl)

Мова липан – це вже майже вимерлий член підвідділу східні апачі навахо-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 2 (1981 рік) у штаті Нью-Мексико в Сполучених Штатах Америки.

ЛИТОВСЬКА МОВА (LITHUANIAN, LIETUVI, LEITUVISKAI, LITAUISCHE, LITEWSKI, LIETUVIŲ, LITUANIEN, LITUANO, LITAUISCH, LIETUVIŲ KALBA, ЛИТОВСКИЙ, 立陶宛语, ISO 639-3: lit)

Литовська мова – це член східнобалтійської галузі балтійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,960,000 (1998 рік) у Литовській Республіці та приблизно 170,000 в діаспорі. Користуються латиницею; давніше вживали теж готське письмо.

Часткова література:

CEPIENNE, N. Ways of Germanisms into Lithuanian. Acta Baltico-Slavica, Archeologia, Historia, Ethnographia, et Linguarum Scientia, 2006, vol: 30, 241-250, Warszawa, 2006.

ЛІБЕРІЙСЬКА КПЕЛЛЕ (LIBERIA KPELLE, GBESE, KPELE, KPWESSI, PESSA, PESSY, ISO 639-3: хре)

Мова ліберійська кпелле – це член підгрупи кпелле південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 487,000 (1991 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

ЛІБЕРІЙСЬКІ МОВИ (LIBERIAN)

Ліберійські мови – це відділ підгрупи ґребо західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 5 мов: барклеївіль ґребо, ґболоо ґребо, південна ґребо, північна ґребо та центральна ґребо. Ліберійськими мовами говорять більш як 265,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар і в Республіці Ліберія.

ЛІБЕРІЙСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПІДЖИН (LIBERIAN ENGLISH, LIBERIAN PIDGIN ENGLISH, ISO 639-3: lir)

Мова ліберійсько-англійський піджин – це піджин, оснований на англійській мові. Уживають її в Республіці Ліберія як торговельну мову. Кількість мовців – невідома.

ЛІБІДО (LIBIDO, MARAQO, MARAKO, ISO 639-3: liq)

Мова лібідо – це член гірської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 36,600 (1998 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Ця мова є близько споріднена з мовою гадія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GORDON, Raymond G. Jr. "Libido". Ethnologue: Languages of the World. Dallas, 2005.

ЛІБІНЗА (LIBINZA, LIBINJA, ISO 639-3: liz)

Мова лібінза – це член вітки нґірі підгуртка банґі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

ЛІБО (LIBO)

Мова лібо – це гурток підвідділу юнґур відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – каан. Цією мовою говорять 10,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛІВІЙСЬКО-АРАБСЬКА МОВА (LIBYAN SPOKEN ARABIC, MAGHREBI ARABIC, LIBYAN VERNACULAR ARABIC, SULAIMITIAN ARABIC, WESTERN EGYPTIAN BEDAWI SPOKEN ARABIC, ARABE LYBIEN, ARABISCH LYBIEN, 利比亚阿拉伯语, ISO 639-3: ayl)

Лівійсько-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,000,000 (2006 рік) у Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії, 316,000 (2002 рік) в Арабській Республіці Єгипет та 5,000 (1998 рік) у Республіці Нігер.

ЛІВОБЕРЕЖНІ КВА (LEFT BANK)

Мови лівобережні ква – це група мов підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї групи належать 30 мов у 4-х підгрупах:

- аватіме-ніянґбо – 3 мови: аватіме, ніянґбо, тафі;
- ґбе – 21 мова в 3-х відділах і 12 окремих мов;
- кебу-анімере – 2 мови: акебу, анімере;
- кпосо-агіо-бовілі – 4 мови: аданґбе, іґо, ікпосо, тувулі.

Мовами лівобережні ква говорять майже 7,600,000 осіб у Республіці Гана, в Республіці Бенін та в Республіці Того.

ЛІВСЬКА МОВА (LIV, LIVONIAN, LÍVÕNKÉL, LĪVÕ, LIVE, LIVONIO, LIVISCH, ЛИВСКИЙ, 利沃尼亚语, ISO 639-3: liv)

Лівська мова – це вже майже вимерлий член фінської галузі уральської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15 (1995 рік) у Латвійській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE SIVERS, Fanny Parlons live – Une langue de la Baltique. Paris: L'Harmattan. 2001.

ЛІГІР (LIHIR, LIR, ISO 639-3: lih)

Мова лігір – це член гуртка табар новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 12,600 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість збільшується. Користуються латиницею.

ЛІГБІ (LIGBI, BANDA, DZOWO, JOGO, LIGWI, NAMASA, NIGBI, NIGWI, TSIE, TUBA, WEELA, WEILA, WIILA, ISO 639-3: lig)

Мова лігбі – це член підвідділу джоґо відділу джоґо-джері підгрупи мандінґ-джоґо центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 15,000 (2003 рік) у Республіці Гана та 4,000 (1991 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

ЛІГЕНЗА (LIGENZA, DIGENJA, GENDJA, GENDZA-BALI, ISO 639-3: lgz)

Мова лігенза – це член підгуртка нгомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 43,000 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЛІГУРІЙСЬКА МОВА (LIGURIAN, LIGURE, LÍGURU, LIGURISCH, ZENÉIZE, ЛИГУРСКИЙ, 利古里亚语, ISO 639-3: lij)

Лігурійська мова – це член галло-італійського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,920,000 (2000 рік) в Італійській Республіці, 5,100 (1988 рік) у Князівстві Монако та якась кількість у Французькій Республіці.

ЛІДЖІЛІ (LIJILI, KORO LAFIA, KORO OF LAFIA, LIGILI, MEGILI, MIGILI, MIJILI, JILI, ISO 639-3: mgi)

Мова ліджілі – це член південної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1985 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

STOFBERG, Yvonne R. Migili grammar. Language Data, African Series, 12. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 387 p. 1978.

ЛІДІКОВСЬКА МОВА (LUDIAN, LUDIC, LÜÜDI, LUUDIKIEL, LYUDIKOVIAN, LYUDIC, LUDIEN, ISO 639-3: lud)

Лідіковська мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2007 рік) у Карельській Республіці Російської Федерації. Дехто вважає її перехідною мовою між олонецькою і вепською.

ЛІЄЛЕ (LYÉLÉ, LELE, ISO 639-3: lee)

Мова ліеле – це член північного гуртка підвідділу грусі південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (2001 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

SHOWALTER, Catherine J. Pronouns in Lyélé. Pronominal systems, 205-216. Tübingen: Gunter Narr. 1986.

ЛІКА (LIKA, KILIKA, KPONGO, MABITI, TORIKO, ISO 639-3: lik)

Мова ліка – це член підгуртка леґа-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE WIT, Gerrit Lika phonologie. SIL Electronic Working Papers 2010-002: 43 p.

<http://www.sil.org/silewp/abstract/asp?ref=2010-002>

ЛІКВАЛА (LIKWALA, EKWALA, KWALA, LIKOUALA, ISO 639-3: kwc)

Мова ліквала – це член підгуртка мбосі гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 45,300 (2000 рік) у Республіці Конго.

ЛІКІЛА (LIKILA, BALOVO, BANGELA, ISO 639-3: lie)

Мова лікіла – це член вітки нгірі підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЛІКПЕ-САНТРОКОФІ (LIKPE-SANTROKOFI)

Мови лікпе-сантрокофі – це підвідділ відділу лелемі підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять 2 мови: секпеле та селее. Цими мовами говорять майже 35,000 осіб у Республіці Гана.

ЛІКУБА (LIKUBA, KUBA, KYBA, ISO 639-3: kxx)

Мова лікуба – це член підгуртка мбосі гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,200 (2000 рік) у Республіці Конго.

ЛІКУМ (LIKUM, ISO 639-3: lib)

Мова лікум – це член західного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 80 (2000 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ЛІЛАВ (LILAU, NGAIMBOM, ISO 639-3: III)

Мова лілав – це член галузі монумбо мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 450 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЛІЛЛОЕТ (LILLOOET, LILLOET, ST'AT'IMCETS, SĀ'AX'IMXĒC, ISO 639-3: lil)

Мова ліллоет – це член північної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді; здебільша старші віком особи.

ЛІМАССА (LIMASSA, BAMASSA, BOMASA, BOMASSA, ISO 639-3: bme)

Мова лімасса – це член вітки бака-гунді західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – незначна у Центрально-Африканській Республіці. Переходять на мову нґунді.

ЛІМБА (LIMBA)

Мови лімба – це група мов південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цієї групи входять 2 мови: західно-центральна лімба і східна лімба. Цими мовами говорять 340,000 осіб у Республіці Гвінея і в Республіці Сьєрра-Леоне.

ЛІМБУ (LIMBU, LIMBO, LUMBU, LIMBOU, YAKTHUNG PAN, YAKTHUNG PĀN, ISO 639-3: lif)

Мова лімбу – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 334,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал і 24,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським, латиницею та письмом лімбу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

WEBSTER, Jeffrey D. A sociolinguistic study of Limbu. Journal of Nepalese Literature, Art and Culture 4(1): 51-84. 2001.

ЛІМБУРЗЬКА МОВА (LIMBURGISH, LIMBURGAN, LIMBURGIAN, LIMBURGIC, LIMBERGER, LIMBURGS PLAT, LÈMBURGS, LIMBOURGEOIS, 林堡语, ISO 639-3: lim)

Лімбурзька мова – це член райнського франконського підвідділу західного середньо-німецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоевропейської мовної надродини. Кількість мовців – 700,000 (2001 рік) у Королівстві Нідерланди, 600,000 (2001 рік) у Королівстві Бельгія та якась кількість у Федеративній Республіці Німеччина. Користуються латиницею.

ЛІМІ (LIMI, LIUMI, LIMI YI, ISO 639-3: ylm)

Мова лімі – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЛІМІЛНГАНСЬКА МОВА (LIMILNGAN, MANADJA, MINITJI, ISO 639-3: lmc)

Лімілнганська мова – це вже вимерлий член лімілнганської родини австралійської мовної над-родини. Говорили нею в Північній Території в Австралії.

ЛІМІЛНГАНСЬКІ МОВИ (LIMILNGAN-WULNA)

Лімілнганські мови – це вже майже вимерла родина мов австралійської мовної над-родини. До цієї родини належать лиш дві мови: вульна і лімілнганська. Говорять ще ними лиш 1 особа в Північній Території в Австралії.

ЛІМОС-КАЛІНГСЬКА МОВА (LIMOS KALINGA, LIMOS-LIWAN KALINGA, NORTHERN KALINGA, ISO 639-3: kmk)

Лімос-калінгська мова – це член калінгського підгуртка калінга-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1997 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

CARRESS, Evelyn L. Utterance verbs in Limos Kalinga. Localist case grammar and Philippine verbs, 10-16. Linguistic Society of the Philippines, Special Monograph Issue 45. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 1998.

ЛІНГАЛА (LINGALA, NGALA, ЛИНГАЛА, 林加拉语, 林格拉语, ISO 639-3: lin)

Мова лінгала – це член вітки лусенго підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,040,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго та 90,600 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LEITCH, Myles Aspects of multilingualism in the Lingala zone of Congo. SIL Electronic Survey Reports 2005-010; 12 p. 2005 <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-010>

ETSIO, Edward Parlons lingala / Tobola lingala. Paris: L'Harmattan, 2003.

ЛІНГАРАК (LINGARAK, BUSHMAN'S BAY, NEVWERVWER, ISO 639-3: lqk)

Мова лінгарак – це член центрально-малекульського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,250 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ЛІНҐВА ФРАНКА (LINGUA FRANCA, 'ANJABI, ALJAMIA, FERENGHI, PETIT MAURESQUE, SABIR, MEDITERRANEAN LINGUA FRANCA, ISO 639-3: pml)

Мова лінґва франка – це вже вимерлий піджин, оснований на романських мовах. Уживали її в Республіці Туніс, в Греції, на Кипрі та інших середноморських портових містах.

ЛІНҐХІМ (LINGKHIM, LIMKHIM, LINGKHIM RAI, LINKHIM, ISO 639-3: lij)

Мова лінґхім – це вже майже вимерлий член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 97 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Переходять на мову бантава.

ЛІНДУ (LINDU, LINDUAN, TADO, ISO 639-3: klw)

Мова лінду – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1990 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ЛІО (LI'Ō, AKU, LIO, LIONESE, TANAH KUNU, ISO 639-3: ljl)

Мова ліо – це член підгрупи енде-ліо біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 130,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах.

ЛІПО (LIPO, CENTRAL LISU, DAYAO, EASTERN LISU, LOLONGO, 傣颇语, ISU 639-3: lpo)

Мова ліпо – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 420,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються письмом Полларда, а раніше вживали письмо Фрейзера.

ЛІСАБАТА-НУНІЯЛІ (LISABATA-NUNIALI, LISABATA, NONIALI, NUNIALI, ISO 639-3: lcs)

Мова лісабата-нуніялі – це член амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,830 (1982 рік) на острові Серам в Індонезії.

ЛІСЕЛА (LISELA, BURU, LI ENYOROT, LIET ENJOROT, NORTH BURU, WAYAPO, BAHASA LISELA, ЛИСÉЛА, ISO 639-3: lcl)

Мова лісела – це член буруської підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 11,900 (1989 рік) на острові Буру в Індонезії.

ЛІСОВА ЕНЕЦЬКА МОВА (FOREST ENETS, BAY ENETS, PE-BAE, YENISEI SAMOYEDIC, 森林埃内茨语, ISO 639-3: enf)

Лісова енецька мова – це вже майже вимерлий член північносамодійської підгалузі самодійської (самоїдної) галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 20 (2002 рік) у Таймирському Національному Окрузі Російської Федерації. Користуються кирилицею. Мову вивчають у початковій школі в селі Потапово.

Часткова література:

СОРОКИНА, И. П. Энецкий язык. Санкт-Петербург: Наука 2010, 411 ст.

ЛІСОВА КРІ (WOODS CREE, ISO 639-3: cwd)

Мова лісова крі – це член групи крі-монтаньє-наскапі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 35,000 (1982 рік) у північній частині Манітоби і Саскачевану в Канаді. Вживають теж англійську мову. Користуються латиницею і об'єднаним канадським автохтонним силабічним письмом.

Часткова література:

LONGACRE, Robert E. Quality and quantity in Cree vowels. Journal of the Canadian Linguistic Association 3: 66-70, 1957.

ЛІСОВА МАНІНКА (FOREST MANINKA, ISO 639-3: myq)

Мова лісова манінка – це член підвітки манінка-морі вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 15,000 у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

SULLIVAN, Terence D. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Reports 2004-005: 34 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-005>

ЛІСУ (LISU, CHEDI, CHELI, CHUNG, KHAE, LEISU, LESHUOOPA, LESUO, LI, LI-HSAW, LI-SHAW, LIP'A, LISAW, LISHU, LISO, LISSU, LOISU, LU-TZU, LUSU, SOUTHERN LISU, YAO YEN, YAW YIN, YAW-YEN, YEH-JEN, YAWYIN, YOBIN, CENTRAL LISU, YEH-JEH, 傣傣语, ISO 639-3: lis)

Мова лісу – це член відділу лісу північної підгрупи групи лолоїш підгалузі лоло-бурміш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 610,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 1,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 128,000 (1987 рік) у М'янма та 30,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються латиницею та письмом Фрейзера. Тональна мова – 6 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TEHAN, Thomas M. & MORSE, David L. How do you write Lisu?. Endangered languages and literacy: proceedings of The Fourth FEL Conference, University of North Carolina, 21-24 September 2000. Bath: Foundation for Endangered Languages. p. 53-62. 2000.

ЛІСУ (LISU)

Мова лісу – це відділ південної підгрупи групи лолоїш підгалузі лоло-бурміш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – лісу. Цією мовою говорять 767,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Республіці Індія, в М'янма та в Королівстві Таїланд.

ЛІЦЛІЦ (LITZLITZ, LAGALAG, LITZLITZ-VISELE, LOLNARRONG, NAMAN, NETENSAL, ISO 639-3: lzl)

Мова ліцліц – це майже вимерлий член центрально-малекульського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ЛІШ (LISH, KISHPIGNAG, LISH MONPA, LISHPA, MONPA, ISO 639-3: lsh)

Мова ліш – це некласифікований член гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,340 (2005 рік) у Республіці Індія.

ЛІШАНА-ДЕНІ (LISHANA DENI, JUDEO-ARAMAIC, KURDIT, LISHAN HOZAYE, LISHAN HUDAYE, LIŠĀNĀ DENÎ, LIŠĀNĀ, לשנא יהודיא, לשנא דני, ISO 639-3: lsd)

Мова лішана-дені - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 8 головних діалектів. Кількість мовців – 7,500 (1999 рік) в Ізраїлі. Користуються гебрейським письмом.

Часткова література:

HEINRICHS, Wolfhart Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

ЛІШАН-ДІДАН (LISHĀN DIDĀN, GALIHALU, LAKHLOKHI, LISHANĀN, LISHANID NASH DIDĀN, PERSIAN AZERBAIJAN JEWISH ARAMAIC, לישן, לישן דידן, ISO 639-3: trg)

Мова лішан дідан - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 4,230 (2001 рік) в Ізраїлі, як теж мала кількість у Республіці Азербайджан та Республіці Грузія. Мову записують гебрейським письмом.

Часткова література:

HEINRICHS, Wolfhart Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

ЛІШАНІД-НОШАН (LISHANID NOSHAN, GALIGALU, HULA'ULA, JBELI, KURDIT, LISHANA DIDĀN, LIŠĀNĪD NOŠĀN, LIŠĀNĀ DĪDĀN, יד נשןלשן, ידן, לשנא דידן, ISO 639-3: aij)

Мова лішанід-ношан - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини.

ни. Мова має 8 головних діалектів. Кількість мовців – 2,250 (1994 рік) в Ізраїлі. Користуються гебрейським письмом.

Часткова література:

HEINRICH S, Wolfhart Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

ЛІЮДЖАНГ ЧЖУАНСЬКА МОВА (LUIJIANG ZHUANG, 柳江壮语, ISO 639-3: zlj)

Ліюджанг чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,560,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LUO YONGXIAN. Zhuang. The Tai-Kadai Languages. Routledge Language Family Series. Psychology Press. 2008.

ЛІЮКІЯНГ ЧЖУАНСЬКА МОВА (LIUQIAN ZHUANG, 柳黔壮语, ISO 639-3: zlq)

Ліюкіянг чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 370,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LUO YONGXIAN. Zhuang. The Tai-Kadai Languages. Routledge Language Family Series. Psychology Press. 2008.

ЛІЯБУКУ (LIABUKU, ISO 639-3: lix)

Мова ліябуку – це вимираючий член західного підгуртка мунійського гуртка підвідділу мунан осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 75 (2004 рік) і зменшується на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ЛІЯНА-СЕТІ (LIANA-SETI, LIAMBATA-KOBI, LIANA, LIANAN, TEULA, UHEI KACHLAKAN, UHEI KACLAKIN, UHEI KANHLAKIM, ISO 639-3: ste)

Мова ліяна-сеті – це член манусела-сетського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії (8 сіл). Користуються латиницею.

ЛІЯНГМАЙ НАҒА (LIANGMAI NAGA, KACHA, LIANGMAI, LIANGMEI, LIYANG, LYANGMAY, LYENGMAI, ISO 639-3: njn)

Мова ліянгмай наҒа – це член підгрупи земе групи наҒа підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 41,100 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ЛІАНШАН ЧЖУАНСЬКА МОВА (LIANSHAN ZHUANG, 连山壮语, ISO 639-3: zln)

Ліаншан чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 33,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LUO YONGXIAN. Zhuang. The Tai-Kadai Languages. Routledge Language Family Series. Psychology Press. 2008.

ЛОАРКСЬКА МОВА (LOARKI, ISO 639-3: lrk)

Лоаркська мова – це член марварської підгрупи раджастганської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

ЛОБАЛА (LOBALA, BALA, ISO 639-3: loq)

Мова лобала – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

MORGAN, David. Vowel harmony, syllable structure, and the causative extension in Lobala: a government phonology account. *Journal of West African Languages* 23(1): 41-63, 1993.

ЛОБІ (LOBI, LOBIRI, MIWA, ISO 639-3: lob)

Мова лобі – це член підгрупи лобі групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 286,000 (1991 рік) у Буркіна-Фасо та 156,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Karen D. Why Ini can't read: a miscue analysis of Lobiri, an African tone language. M.A. thesis. Fresno Pacific University. 90 p. 2003.

ЛОБІ (LOBI)

Мови лобі – це підгрупа групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – лобі. Цією мовою говорять 442,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Кот-д'Івуар.

ЛОВ (LOU, ISO 639-3: loj)

Мова лов – це член підвідділу мов південно-східних островів східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1994 рік) на острові Лов у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

STUTZMAN, Verna A study of the Lou verb phrase. M.A. thesis. University of Manitoba, 1997.

ЛОВА (LOWA, GLO SKAD, LO MONTANG, LOBA, LOPA, LOYU, MUSTANGI, ISO 639-3: loy)

Мова лова – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,500 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються тибетським письмом.

ЛОВН (LOUN, ISO 639-3: lox)

Мова ловн – це майже вимерлий член вітки ловн амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюкської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 20 на острові Серам в Індонезії.

ЛОВН (LOUN)

Мови ловн – це вимираюча вітка мов амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюкської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належить лиш 1 мова – ловн. Говорять нею ще лиш 20 осіб на острові Серам в Індонезії.

ЛОґБА (LOGBA, IKPANA, 洛格巴语, ISO 639-3: Igq)

Мова лоґба – це член відділу лоґба підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 7,500 (2003 рік) у Республіці Гана.

ЛОґБА (LOGBA)

Мови лоґба – це відділ підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – лоґба. Цією мовою говорять 7,500 осіб у Республіці Гана.

ЛОґО (LOGO, LOGOTI, ISO 639-3: log)

Мова лого – це член центральної підгрупи групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 210,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

WRIGHT, Douglas The verbal system of Logo (Logoti). M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 135 p. 1995.

ЛОГОЛ (LOGOL, LUKHA, ISO 639-3: lof)

Мова логол – це член відділу логол підгрупи ебанг-логол центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,600 у Демократичній Республіці Судан.

ЛОГОЛ (LOGOL)

Мови логол – це відділ підгрупи ебанг-логол центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – логол. Цією мовою говорять 2,600 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ЛОГОРИК (LOGORIK, LIGURI, ISO 639-3: liu)

Мова логорик – це член підгрупи східні даджу групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

ЛОГУДОРСЬКА МОВА (LOGUDORESE SARDINIAN, CENTRAL SARDINIAN, LOGUDERESE, SARD, SARDARESE, 萨丁尼亚-劳古多罗, ISO 639-3: src)

Логудорська мова – це член сардинської групи південної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 500,000 (1993 рік) в Італійській Республіці (центральна Сардинія). Користуються латиницею.

ЛОДГІЙСЬКА МОВА (LODHI, LODHA, LODI, LOHI, LOZI, ISO 639-3: lhm)

Лодгійська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

ЛОЗИ (LOZI, KOLOLO, ROTSE, ROTVI, ROZI, RUTSE, SILOZI, TOZVI, ЛОЗИ, 洛齐语, ISO 639-3: loz)

Мова лозі – це член підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 610,000 (2006 рік) у Республіці Замбія, 14,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана, 28,600 (2006 рік) у Республіці Намібія та 70,000 (1982 рік) у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Language Project, 142 p. 2000.

ЛОЙОП (LÖYÖP, LEHALURUP EAST UREPARAPARA, DIVERS BAY, ISO 639-3: urr)

Мова лойоп – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-

східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (2007 рік) у Республіці Вануату.

ЛОКАА (LOKAA, LOKE, LOKO, LUKO, YAKÖ, YAKURR, ISO 639-3: yaz)

Мова локаа – це член підгуртка локо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 120,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BENDOR-SAMUEL, John T. Yakur syllable patterns. *Word* 25(1-3): 16-23, 1969.

ЛОКО (LOKO, LANDOGO, ISO 639-3: lok)

Мова локо – це член підвідділу менде-локо відділу менде-банді підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 138,000 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з атлантийсько-конголезької родини.**

ЛОКО (LOKO)

Мови локо – це підгурток східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: локаа, лубіла, нкуколі. Цими мовою говорять понад 130,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з мандської родини.**

ЛОКОЯ (LOKOYA, ELLYRIA, KOYO, LOIRYA, LOKOIIYA, LOKOJA, LOQUIA, LOWOI, OIRYA, OWOI, OXORIOK, ISO 639-3: lky)

Мова локоя – це член підвідділу лотуха відділу лотуха-маа підгрупи лотуха-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 12,400 у Республіці Південний Судан.

ЛОЛА (LOLA, ISO 639-3: lcd)

Мова лола – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 830 (1995 рік) в Індонезії: Південно-східні Молуккські острови; острови Ару, села Лола, Варабал і Джамбуайр.

ЛОЛАЦЬКА МОВА (LOLAK, ISO 639-3: llg)

Лолацька мова – це член ґоронтальської підгрупи ґоронтало-монґондовської групи філіппінської підгалузі великоцентральної філіппінської галузі малайсько-полінезійської

родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2004 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

ЛОЛЕ (LOLE, BA'A, BAÄ, CENTRAL ROTE, LOLEH, ROTE, ROTE TENGAH, ROTI, ROTINESE, ISO 639-3: Ilg)

Мова лоле – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) на острові Роте в Індонезії.

ЛОЛО (LOLO, ILOLO, 洛勒语, ISO 639-3: Ilb)

Мова лоло – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 162,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з сино-тибетської родини.**

Часткова література:

SHRUM, Jeffery & SHRUM, Margaret Western Zambezia language survey in Mozambique: a sociolinguistic survey of the Manyawa, Takwane, Marenje, Kokola and Lolo peoples of Mozambique. Working Papers 2: 1-30. 2001.

ЛОЛО (LOLO)

Мови лоло – це група мов лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова - акев. Цією мовою говорять 12,400 осіб у Китайській Народній Республіці, у Лаоській Народній Республіці, в М'янма та в Королівстві Таїланд. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

ЛОЛО-БІРМАНСЬКІ МОВИ (LOLO-BURMESE)

Лоло-бірманські мови – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі належать 36 мов, згуртованих у 4-х групах:

- бурміш – 15 мов у 3-х підгрупах;
- лоло – 1 мова: акев;
- лолоїш – 19 мов у 3-х підгрупах і одна окрема мова;
- накі – 1 мова: накі.

Лоло-бірманськими мовами говорять майже 37,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в М'янма, в Народній Республіці Бангладеш, у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Лаоській Народній Республіці та в Королівстві Таїланд.

ЛОЛОДСЬКА МОВА (LOLODA, LODA, NORTH LOLODA, ISO 639-3: loa)

Лолодська мова – це член ґалело-лолодської підгалузі північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Мова має один діалект. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ЛОЛОІШ (LOLOISH)

Мови лолоіш – це група мов лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 19 мов у 3-х підгрупах і одна окрема мова:

- південна – 10 мов у 2-х відділах і одна окрема мова;
- північна – 6 мов у 2-х відділах;
- некласифікована – 2 мови: лаопанг, лопі;
- мова аче.

Мовами лолоіш говорять майже 1,400,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Лаоській Народній Республіці, в М'янма та в Королівстві Таїланд.

ЛОЛОПО (LOLOPO, BAI YI, CENTRAL YI, GAOSHANZU, HEI YI, LOLOPHO, LULUPU, LUOLU, 中部彝语, 佯罗颇彝语, ISO 639-3: ycl)

Мова лолопо – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 380,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЛОМА (LOMA, LOMAKKA, LOMAPO, LOMASSE, MALINKE, ISO 639-3: loi)

Мова лома – це член підгрупи теен групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 8,010 (2000 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з мандьської родини.**

ЛОМА (LOMA, BOUZE, BUSY, BUZI, LOGHOMA, LOOMA, LORMA, LÖ(G)ÖMÀGÒÒI, ISO 639-3: lom)

Мова лома – це член відділу лома підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандьської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 165,000 (2006 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею і письмом лома. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з атлантійсько-конголезької родини.**

Часткова література:

MILLER, Margaret D. Tone diacritics in Loma. Notes on Literacy 8: 3-6. 1970.

ЛОМА (LOMA)

Мови лома – це відділ підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандьської родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього відділу належать 2 мови: лома та тома. Цими мовами говорять більш як 300,000 осіб у Республіці Гвінея та в Республіці Ліберія.

ЛОМАЙВІТІ (LOMAIVITI, ISO 639-3: lmv)

Мова ломайвіті - це член східнофіджійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-

східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 1,630 (2000 рік) на островах Республіки Фіджі: Коро, Макогай, Левука, Овалав, Батікі, Найрай і Ґав.

ЛОМБАРДСЬКА МОВА (LOMBARD, LOMBARDO, LUMBAART, LUMBARD, LOMBARDISCH, ЛОМБАРДСКИЙ, 伦巴底语, ISO 639-3: lmo)

Ломбардська мова – це член ґалло-італійського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 8,830,000 (2000 рік) в Італійській Республіці та 303,000 (1995 рік) у Швейцарській Конфедерації.

ЛОМБІ (LOMBI, LUMBI, ODYALOMBITO, ROMBI, RUMLI, ISO 639-3: lmi)

Мова ломбі – це член групи манґбету східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 у Демократичній Республіці Конґо.

Часткова література:

BOONE, Douglas W. Lombi survey report. Compendium of survey reports volume 2: non-Bantu languages, 35 p. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 1995.

ЛОМБО (LOMBO, OLOMBO, TURUMBU, ULUMBU, ISO 639-3: lbo)

Мова ломбо – це член підгуртка келе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

ЛОМВЕ (LOMWE, ACILOWE, ALOMWE, CHILOWE, CILOWE, ELOMWE, ILOMWE, INGULU, LOMUE, MIHAVANE, MIHAVANI, MIHAWANI, NGULU, NGURU, WALOMWE, WESTERN MAKUA, 隆韦语, ISO 639-3: ngl)

Мова ломве – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,500,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

VINTON, James E. & VINTON, Virginia C. Levantamento línguistic da Língua Chuwabu e suas variantes. Trabalhos em Curso 2: 35-51, 2003.

ЛОНВОЛВОЛ (LONWOLWOL, CRAIG COVE, FALI, FANTING, WEST AMBRYM, ISO 639-3: crc)

Мова лонволвол – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі

малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 1,200 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ЛОНґ-ВАТСЬКА МОВА (LONG WAT, TUTOH KENYA, TUTOH KENYAH, ISO 639-3: *ttw*)

Лонґ-ватська мова – це член каяно-кеніягського гуртка кеніягського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 600 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

ЛОНґґҮ (LONGGU, LOGU, ISO 639-3: *Igu*)

Мова лонґґу – це член підгуртка лонґґу гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,890 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ЛОНґґҮ (LONGGU)

Мови лонґґу – це підгурток гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать лиш одна мова – лонґґу. Говорять нею несповна 2,000 осіб на Соломонових Островах.

ЛОНґ ПГУРІ НАґА (LONG PHURI NAGA, LONGPFURI, LONGPFURU, MIMI, AMIMI NAGA, ISO 639-3: *lpn*)

Мова лонґ пгурі наґа – це некласифікований член групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у М'янма.

ЛОНґТО (LONGTO, VOKO, GOBEYO, LONGA, LONGBO, LONTO, VOKO, WOKO, ISO 639-3: *wok*)

Мова лонґто – це член підгуртка воко гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,400 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

HEDINGER, Robert Review of: The Londo word: Its phonological and morphological structure, by Julianna Kuperus. *Journal of African Languages and Linguistics* 9: 76-79, 1987.

ЛОНГУДА (LONGUDA, LANGUDA, LONGURA, NUNGUDA, NUNGURA, NUNGURABA, ISO 639-3: Inu)

Мова лонгуда – це член підвідділу лонгуда відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 32,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

NEWMAN, Bonnie The Longuda verb. Papers on discourse, 25-45. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1978.

ЛОНГУДА (LONGUDA)

Мови лонгуда – це підвідділ відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – лонгуда. Цією мовою говорять 32,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛОНЗО (LONZO, ISO 639-3: Inz)

Мова лонзо – це член підгуртка яка гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300 в Демократичній Республіці Конго.

ЛОНІЮ (LONIU, LONIO, NDROKU, ISO 639-3: Ios)

Мова лонію – це член гуртка мокоренг-лонію мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 460 (1977 рік) на островах Лос Неґрос у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ЛОНКОНГ (LONKONG, LONCHONG, ORANG LAUT, SEKA, SEKAN, ISO 639-3: Ice)

Мова лонконг – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 420 (2000 рік) у провінції Суматра в Індонезії.

ЛОО (LOO, LO, LOH, SHUNGO, SHUNHU, SHUNO, ISO 639-3: Ido)

Мова лоо – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛОПА (LOPA, DJIRI, KIRIKJIR, LOPAWA, LUPA, ISO 639-3: Iop)

Мова лопа – це член відділу кайнджі лейк підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛОПИТ (LOPIT, LAFIIT, LAFIT, LAFITE, LOFIT, LOPID, LOPPIT, ISO 639-3: lpx)

Мова лопит – це член підвідділу лотухо відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (1995 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

ЛОПІ (LOPI, ISO 639-3: lov)

Мова лопі – це неклассифікований член групи лолоіш підгалузі лоло-бурміш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,780 (2000 рік) у М'янма, можливо, що є якась кількість і в Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЛОРАНГ' (LORANG, ISO 639-3: lrn)

Мова лоранг' – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 320 (1995 рік) в Індонезії: Південно-східні Молуккські острови, острів Коба, центральні острови Ару.

ЛОРЕДІЯКАРКАР (LOREDIAKARKAR, ISO 639-3: lnn)

Мова лоредіякаркар – це член південного підгуртка східносантського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 340 (2000 рік) у Республіці Вануату.

ЛОРЕТО-ЮКАЯЛІ-ІСПАНСЬКА МОВА (LORETO-UCAYALI SPANISH, JUNGLE SPANISH, 洛雷托-乌卡亚利西班牙语, 森林西班牙语, ISO 639-3: spq)

Лорето-юкаялі-іспанська мова – це член кастильського підгуртка західноберійського гуртка іберо-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 2,800 (2006 рік) у Республіці Перу.

ЛОТГА НАҒА (LOTHA NAGA, CHIZIMA, CHOIMI, HLOTA, KYONG, LHOTA, LOTHA, LUTHA, MIKLAI, TSINDIR, TSONTSII, ISO 639-3: njh)

Мова лотга наҒа – це член підгрупи ао групи наҒа підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 148,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ЛОТЕ (LOTE, UVOL, ISO 639-3: uvl)

Мова лоте – це член підгуртка менҒен вітязького гуртка нҒеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської

родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,500 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

RATH, Daniel D. The languages and communities of the Mengen region. Language, communication and development in New Britain. 197-224. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

ЛОТУДСЬКА МОВА (LOTUD, DUSUN LOTUD, SUANG LOTUD, ISO 639-3: dtr)

Лотудська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1985 рік) у провінції Сабаг у Малайзії і зменшується.

Часткова література:

BLOOD, Doris E. Verbal focus in Lotud. Sarawak Museum Journal 69: 269-80. 1995.

ЛОТУХО (LOTUXO)

Мови лотухо – це підвідділ відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу належать 5 мов: донґотоно, ланґо, локоя, лопит та отухо. Мовами лотухо говорять більш як 240,000 осіб у Республіці Південний Судан.

ЛОТУХО-МАА (LOTUXO-МАА)

Мови лотухо-маа – це відділ підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу належать 8 мов у 2-х підвідділах:

- лотухо – 5 мов: донґотоно, ланґо, локоя, лопит, отухо;
- онґамо-маа – 3 мови: маасай, нґаса, самбуру.

Мовами лотухо-маа говорять майже 1,500,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Республіці Кенія та в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ЛОТУХО-ТЕСО (LOTUXO-ТЕСО)

Мови лотухо-тесо – це підгрупа східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи належать 13 мов у 2-х відділах:

- лотухо-маа – 8 мов у 2-х підвідділах;
- тесо-туркана – 5 мов у 2-х підвідділах.

Мовами лотухо-тесо говорять майже 4,200,00 осіб у Республіці Південний Судан, у Республіці Кенія, в Республіці Уґанда, в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ЛОХІЧА САПОТЕК (LOXICHA ZAPOTEC, DISTE, WESTERN POCHUTLA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE LOXICHA, ZAPOTÈQUE LOXICHA, ISO 639-3: ztp)

Мова лохіча сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 75,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BIRTLES, Daniel G. & BLACK, Cheryl A. The negation system of Loxicha Zapotec. SIL-Mexico Branch Electronic Working Papers 004: 12 p. <http://www.sil.org/mexico/workpapers/WP004i-LoxichaZapotecNegation-ztp.pdf>

ЛУА (LUA', EAST PUA PRAY, PRAY 2, ISO 639-3: prb)

Мова луга – це член підгрупи мал-фраї групи мал-хму хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,280 (2000 рік) у Королівстві Таїланд.

Часткова література:

CHOMMANAD INTAJAMORNRAK & THERAPHAN L.-THONGKUM Tonal evolution induced by language contact: a case study of the T'in (LUA') language of Nan province, northern Thailand. Mon-Khmer Studies 38: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures: Special Volume Dedicated to Dr. David Thomas 38: 57-68, 2009.

ЛУАНГ' (LUANG, LETRI LGONA, LGONA, LITERI LAGONA, ISO 639-3: lex)

Мова луанг' – це член луанг'ського гуртка луанг'-кісарського підвідділу східного відділу екстрамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 18,000 (1995 рік) на островах Моа, Лакор, Луанг', Сермата, Ветан та північно-західних Бабарських в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

TABER, Kathleen B. Finding my way: Learning and training in Luang. Notes on Sociolinguistics 4: 35-37, 1999.

ЛУАНГ'-КІСАРСЬКІ МОВИ (LUANG-KISAR)

Луанг'-кісарські мови – це підвідділ східного відділу екстрамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови в 2-х гуртках:

- кісарський – 2 мови: кісар і рома;
- луанг'ський – 2 мови: леті і луанг'.

Цими мовами говорять 47,000 осіб на островах Тимор, Ветар і Бабар в Індонезії.

ЛУАНГ'СЬКІ МОВИ (LUANG)

Луанг'ські мови – це гурток луанг'-кісарського підвідділу східного відділу екстрамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: леті і луанг'. Говорять ними 25,000 осіб на островах на схід від острова Тимор в Індонезії.

ЛУБА (LUBA, L.30)

Мови луба – це підгурток гуртка бвіле-сонгіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької

галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: гемба, каніок, лвалу, луба-касай, луба-катанґа та санґа. Цими мовами говорять понад 8,600,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо.

ЛУБА-КАСАЙ (LUBA-KASAI, LUBA-LULUA, LUVA, TSHILUBA, WESTERN LUBA, 卢巴-卢拉语, 奇卢伯语, ISO 639-3: lua)

Мова луба-касай – це член підгуртка луба гуртка бвіле-сонґіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,300,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

JORGENSEN, Peter An experimental approach to developing music literacy in central Zaire. Notes on Anthropology and Intercultural Community Work 16: 15-22. 1994.

ЛУБА-КАТАНґА (LUBA-KATANGA, KILUBA, LUBA-SHABA, 卢巴-加丹加语, 卢巴卡丹加语, ISO 639-3: lub)

Мова луба-катанґа – це член підгуртка луба гуртка бвіле-сонґіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,151,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

ЛУБІЛА (LUBILA, KABILA, KABIRE, LUBILO, OFOR, OJOR, ISO 639-3: kcc)

Мова лубіла – це член підгуртка локо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛУБУ (LUBU, ISO 639: lcf)

Мова лубу – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1981 рік) у провінції Суматра в Індонезії.

ЛУБУАґАН-КАЛІНґСЬКА МОВА (LUBUAGAN KALINGA, ISO 639-3: knb)

Лубуаґан-калінґська мова – це член калінґського підгуртка калінґа-ітнеґського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 14,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUMATOG, Rose C. & DEKKER, Diane First language education in Lubuagan, Northern Philippines. Conference on language development, language revitalization and multilingual education in minority communities in Asia, 6-8 November 2003, Bangkok, Thailand, 2003.

ЛУБУКУСУ (LUBUKUSU, BUKUSU, ISO 639-3: bvk)

Мова лубукусу – це член вітки луїя підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 565,000 (1987 рік) у Республіці Кенія.

ЛУВАЛЕ (LUVALE, CHILUVALE, LOVALE, LUBALE, LUENA, LWENA, 卢瓦勒语, ISO 639-3: lue)

Мова лувале – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 168,000 (2006 рік) у Республіці Замбія та 464,000 (2001 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

ЛУВАТСЬКА МОВА (LUWATI, ISO 639-3: luv)

Луватська мова – це неklasифікований член індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1996 рік) у Султанаті Оман.

ЛУВО (LUWO, DHE LUWO, DHE LWO, GIUR, JO LWO, JUR LUO, JUR LWO, LWO, ISO 639-3: lwo)

Мова луво – це член підвідділу джур північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 80,000 (1983 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004.

ЛУГОВА МАРІЙСЬКА МОВА (MEADOW MARI, MARI, EASTERN MARI, CHEREMIS, LOW MARI, MARI-WOODS, LUGOVO MARI, МАРИЙ ЙЫЛМЕ, 平地马里语, 东马里语, ISO 639-3: mhr)

Лугова марійська мова – це член марійської галузі уральської мовної родини; деякі мовознавці вважають її лиш діалектом марійської мови. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 451,000 (2002 рік) у Республіці Марій Ел Російської Федерації. Користуються кирилицею і латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ЛУГУ (LUNU, ISO 639-3: lcg)

Мова лугу – це член підвітки західної вітки гоамоал західного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-

молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,500 (1983 рік) на острові Серам і поближких острівчиках в Індонезії.

ЛУґБАРА (LUGBARA, HIGH LUGBARA, LUGBARATI, 卢格巴拉语, ISO 639-3: lgg)

Мова лугбара – це член центральної підгрупи групи мору-маді східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 797,000 (2004 рік) у Республіці Уганда та 840,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Конго. Мову вивчають у початкових школах. Користуються латиницею.

ЛУґУРУ (LUGURU, GURU, IKIRUGURU, KILUGURU, KIRUGURU, LUGHURU, LUGULU, RUGURU, ISO 639-3: ruf)

Мова лугуру – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 692,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ЛУЖИЦЬКІ МОВИ (SORBIAN)

Лужицькі мови – це підгалузь західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать дві мови: верхньолужицька і нижньолужицька. Говорять ними 25,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина.

ЛУЇ (LUI, LOI, ISO 639-3: lba)

Мова луї – це некласифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 200 у М'янма.

ЛУЇДАХО-ЛУЇСУХА-ЛУТІРІЧІ (LUIDAKHO-LUISUKHA-LUTIRICHI, IDAKHO-ISUKHA-TIRIKI, ISO 639-3: ida)

Мова луїдахо-луїсуха-лутірічі – це член вітки луїя підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 306,000 (1987 рік) у Республіці Кенія.

ЛУЇЗІАНСЬКА МОВА (LOUISIANA CREOLE FRENCH, 路易斯安那克里奥尔法语, ISO 639-3: lou)

Луїзіанська мова – це член креольських мов, оснований на французькій. Кількість мовців – 70,000 (1985 рік) у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

FERREIRA, Jo-Anne S. & HOLBROOK, David J. Are they dying? The case of some French-lexifier creoles. La Torre 7(25): 367-397, 2002.

ЛУЇМБІ (LUIMBI, CHILUIMBI, LUIMBE, LWIMBE, LWIMBI, ISO 639-3: lum)

Мова луїмбі – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 43,900 (2000 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

ЛУІШ (LUISH)

Мови луїш – це підгрупа групи джінгпо-луїш підгалузі джінгпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи входять 2 мови: каду та чак. Мовами луїш говорять більш як 80,000 осіб у М'янма та в Народній Республіці Бангладеш.

ЛУЇЯ (LUYIA, LUNYA, LUNIA)

Мови луїя – це вітка підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 5 мов: лубукусу, луїдахо-луїсуха-лутрічі, лулоґоолі, ніяла та олуніоле. Цими мовами говорять понад 1,200,000 осіб у Республіці Кенія.

ЛУЙСЕНЬО (LUISEÑO, ЛУИСЕНЬО, 卢伊塞诺语, ISO 639-3: lui)

Мова луйсеньо – це вже майже вимерлий член підгрупи луйсено купанської групи тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 35 у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

FRANTZ, Donald G. Review of: Agreement and anti-agreement: a syntax of Luiseño, by Susan Steele. Canadian Journal of Linguistics 36: 385-87. 1991.

ЛУЙСЕНО (LUISENO)

Мови луйсено – це вже майже вимерла підгрупа купанської групи тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – луйсеньо. Цією мовою говорять ще тільки 35 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ЛУКАБАРАС (LUKABARAS, KABRAS, ISO 639-3: lkb)

Мова лукабарас – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах.

ЛУКАЗІ (LUCAZI, CHILUCAZI, CUJAZI, LUCAZI, LUCHAZI, LUJASI, LUJASH, LUJAZI, LUTCHAZ, LUTSHASE, LUXAGE, PONDA, ISO 639-3: lch)

Мова луказі – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 155,000 (2001 рік) у Республіці Ангола та 54,400 (1986 рік) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

ЛУКПА (LUKPA, DOMPAGO, LEGBA, LOGBA, LOKPA, LUGBA, ISO 639-3: dop)

Мова лукпа – це член східного гуртка підвідділу грусі південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (2001 рік) у Республіці Бенін та 13,600 (2000 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

KARAN, Mark E. Comparaison entre les discours narratifs kabiyé et lukpa. Études linguistiques preliminaries dans quelques langues du Togo, 158-64. Lomé: Société Internationale de Linguistique. 1983.

ЛУКУМІ (LUCUMI, YORUBA, SANTERIA, ISO 639-3: luq)

Мова лукумі – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома у Республіці Куба. Лукумі – це літургійна мова для молитов, пісень та співів для визнавців синкретичної релігії сантерія. Уживається як таємна мова.

ЛУЛЕ СААМСЬКА МОВА (LULE SAAMI, LAPP, LULE, LULESAMISCH, SÁMI, SAMI DE LULE, SAAMI, SAAME, ЛУЛЕ-СААМСКИЙ, 律勒欧-萨米语, ISO 639-3: smj)

Луле саамська мова – це член західносаамської підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1995 рік) у Королівстві Швеція і 500 (1995 рік) у Королівстві Норвегія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KINTEL, Anders Syntaks og ordavledning i lulesamisk. Kautokeino : Samisk utdanningsråd. 1991.

ЛУЛОґООЛІ (LULOGOOLI, LLOGOLE, LLUGULE, LOGOOLI, LUGOOLI, LURAGOLI, MARAGOLI, MARAGOOLI, RAGOLI, ULURAGOOLI, ISO 639-3: rag)

Мова лулоґоолі – це член вітки луїя підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 197,000 (1987 рік) у Республіці Кенія та 300 (2005 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ЛУЛЬ (LULE, ISO 639-3: ule)

Мова луль – це вже вимерлий член луль-вілеласької мовної родини. Говорили нею в північній частині Республіки Аргентина.

ЛУЛЬ-ВІЛЕЛАСЬКІ МОВИ (LULE-VILELA)

Луль-вілелаські мови – це вимираюча мовна родина, до якої входять дві мови: вілеласька і луль. Говорять ними ще лиш 20 осіб у Республіці Аргентина.

ЛУМБА-ЯКХА (LUMBA-YAKKHA, YAKKHAHA SEA, LAPUYAN SUBANUN, ISO 639-3: laa)

Мова лумба-якха – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЛУМБУ (LUMBU, BALOUMBOU, ILUMBU, ISO 639-3: lup)

Мова лумбу – це член підгуртка сіра гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 19,700 (2000 рік) у Республіці Ґабон та 3,020 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

ЛУМУН (LUMUN, KUKU-LUMUN, LOMON, ISO 639-3: lmd)

Мова лумун – це член групи точо підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 45,000 (1980 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

SPRONK, Tanya A brief description of the current Talodi orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 119-126. 2004.

ЛУНА (LUNA, INKONGO, KUBA, NORTHERN LUBA, ISO 639-3: luj)

Мова луна – це член підгуртка сонґіе гуртка бвіле-сонґіе центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ЛУНАНАХА (LUNANAKHA, ལུང་ནག་ནཱ་, ISO 639-3: luk)

Мова лунанаха – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1998 рік) у Королівстві Бутан.

ЛУН-БАВАНґСЬКА МОВА (LUN BAWANG, SOUTHERN MURUT, LUNDAYEH, LUN DAYE, LUN DAYAH, LUN DAYA, LUN DAYOH, LUNDAYA PUTUK, ISO 639-3: Ind)

Лун-баванґська мова – це член келабітського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 23,000 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії, 500 (2006 рік) в Ісламському Султанаті Бруней і 24,000 у провінції Саравак у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MOODY, David C. The Lundayeh language. Languages of Sabah: A survey report, 59-65. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

ЛУНГҒА (LUNGGGA, LUGA, LUQA, ISO 639-3: lga)

Мова лунҒа – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,770 (1999 рік) на Соломонових Островах.

Часткова література:

BRUCE, Leslie P. The language of love in Melanesia: a study of positive emotions. Meaning through language contrast 291-329. Cambridge: John Benjamins Publishing Company, 2003.

ЛУНДА (LUNDA, CHILUNDA, RUUND, 隆达语, ISO 639-3: lun)

Мова лунда – це член підгуртка салампасу-ндембо гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 450,000 (2001 рік) у Республіці Замбія, 178,000 (2001 рік) у Республіці Ангола та якась кількість у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

ЛУНДУ-БАЛОНҒ (LUNDU-BALONG, A.10)

Мови лунду-балонҒ – це підгурток гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов в одній вітці та 3 окремі мови: нґое – 5 мов: акоосе, бакака, бассоссі, бафав-балонҒ, мбо; мови: бонкенҒ, нконґго, ороко.

Мовами лунду-балонҒ говорять приблизно 300,000 осіб у Республіці Камерун.

ЛУО (LUO, ISO 639-3: luw)

Мова луо – це вже майже вимерла некласифікована мова. Кількість мовців – 1 (1995 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з ніло-сагарської родини.**

ЛУО (LUO)

Мови луо – це гурток підвідділу луо-ачолі південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка входить лиш одна мова – дґолуо. Цією мовою говорять майже 4,500,000 осіб у Республіці Кенія та в Об'єднаній Республіці Танзанія. **Не змішувати мов цього гуртка з підгрупою західної групи чи з некласифікованою мовою такої ж назви.**

ЛУО (LUO)

Мови луо – це підгрупа західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належать 24 мови в 2-х відділах:

- південний – 6 мов у 3-х підвідділах;
- північний – 18 мов у 7-х підвідділах.

Мовами луо говорять майже 10,000,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Чад, у Республіці Уганда, в Демократичній Республіці Конго та в Республіці Кенія. **Не змішувати мов цієї підгрупи з мовами гуртка луо чи з некласифікованою мовою такої ж назви.**

ЛУО-АЧОЛІ (LUO-ACHOLI)

Мови луо-ачолі – це підвідділ південного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 4 мови в 2-х гуртках:

- алур-ачолі – 3 мови в 2-х підгуртках;
- луо – 1 мова: дголуо.

Мовами луо-ачолі говорять майже 8,500,000 осіб у Республіці Уганда, в Демократичній Республіці Конго, в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Південний Судан і в Республіці Кенія.

ЛУОПОГЕ-МІЯО (LUOPONE MIAO, LOBONE MIAO, LUOVO RIVER MIAO, LUOVONE HMONG, LUOPONE HMONG, XI, XIJIA MIAO, XIMANE MIAO, 罗泊河苗语, ISO 639-3: hml)

Мова луопоге-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 61,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЛУРІ (LURI, LORI, لری ISO 639-3: ldd)

Мова лурі – це майже вимерла мова західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЛУРСЬКІ МОВИ (LURI)

Лурські мови – це підгрупа південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: бахтіярська, кумзарська, південнолурська та північнолурська. Говорять ними 3,400,000 осіб в Ісламській Республіці Іран та в Султанаті Оман.

ЛУСЕНґО (LUSENGO, LOSENGO, ISO 639-3: lse)

Мова лусенґо – це член вітки лусенґо підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 42,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ЛУСЕНґО (LUSENGO)

Мови лусенґо – це вітка підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі

вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 7 мов: бабанго, бангала, болокі, будза, лінгала, лусенго і ндоло. Мовами лусенго говорять 5,800,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

ЛУСІ (LUSI, KALIAI, ISO 639-3: khl)

Мова лусі – це член підгуртка баріай гуртка нгеро нгеро-вітязького підвідділу північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,000 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HAYWOOD, Graham & HAYWOOD, Irene The languages and communities of north-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 41-70. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

ЛУТАЧОНІ (LUTACHONI, TACHONI, TATSONI, ISO 639-3: lts)

Мова лутачоні – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах. Її зараховують до макромови олулуйя.

ЛУТОС (LUTOS, RUTO, ISO 639-3: ndy)

Мова лутос – це член підвідділу вале відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 17,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 1,980 (1993 рік) у Республіці Чад.

ЛУФУ (LUFU, ISO 639-3: ldq)

Мова луфу – це некласифікована мова. Кількість мовців – 3,200 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Переходять на мову джукун.

Часткова література:

CROZIER, David H. & BLENCH, Roger M. editors. An index of Nigerian languages. Abuja, Nigeria and Dallas: Nigerian Language Development Centre, Department of Linguistics and Nigerian Languages, University of Ilorin, and Summer Institute of Linguistics. 1992.

ЛУШОТСІД (LUSHOOTSEED, X^wƏLŠUCID, DX^wLƏŠÚCID, PUGET SALISH, PUGET SOUND SALISH, SKAGIT-NISQUALLY, DƏX^wLƏŠUCID, ISO 639-3: lut)

Мова лушотсід – це вже майже вимерлий член підгалузі твана центральної саліської галузі саліської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60 (1990 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

HANSFORD, Gillian. Review of: Lushootseed texts: an introduction to Puget Salish narrative aesthetics, Crisca Bierwert, editor. Notes on Linguistics 81: 41-43. 1998.

ЛУЯНА (LUYANA, ESILUYANA, LOUYI, LUI, LUYI, ROUYI, ISO 639-3: lyn)

Мова луюна – це член підгуртка кванґва гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 222,000 (2006 рік) у Республіці Замбія та 32,500 (2000 рік) у Республіці Ангола.

ЛЮ (LÜ, DAI, DAI LE, DUON, LU, LUE, LY, NHUON, PAI'I', PAI-I, PAI-YI, SHUI-PAI-I, SIPSONGPANNA DAI, TAI LU, TAI LUE, THAI LU, XISHUANGBANNA DAI, ภาษาไทลื้อ, 傣仂语, 傣泐语, 西双版纳傣语, ISO 639-3: khb)

Мова лю – це член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 280,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 134,000 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці, 200,000 ((1981 рік) у М'янма, 83,000 (2001 рік) у Королівстві Таїланд та 4,960 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам – усіх разом 701,960. Користуються письмом ланна, лаоським письмом, латиницею, новим письмом тай луе, письмом тай ле (дегонґ дай) та тайським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову вивчають у початкових і середніх школах.

Часткова література:

COBBEY, Heidi Challenges and prospects of minority bilingual education in China—an analysis of four projects. Bilingual education in China: practices, policies and concepts, 182-199. Bilingual Education and Bilingualism, 64. Toronto: Multilingual Matters Ltd. 2007.

ЛЮКСЕМБУРЗЬКА МОВА (LUXEMBOURGOIS, FRANKISCH, LETZBURGISCH, LËTZEBUERGESH, LUXEMBOURGISH, LUXEMBURGIAN, LUXEMBURGISCH, MOSELLE FRANCONIAN, LUXEMBOURGEOIS, LUXEMBURGUÉS, LUXEMBURGISCH, ЛЮКСЕМБУРГСКИЙ, 卢森堡语, ISO 639-3: ltz)

Люксембурзька мова – це член мозельфранконського підвідділу західного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 250,000 (1998 рік) у Великому Герцогстві Люксембург, 30,000 (1998 рік) у Королівстві Бельгія, 40,000 (2001 рік) у Французькій Республіці та невелика кількість у Федеративній Республіці Німеччина. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

М

МА (МА, AMADI, MADI, MADYO, ISO 639-3: msj)

Мова ма – це член гуртка мба підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,700 (1977 рік) у Демократичній Республіці Конґо. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновоґвінейської родини.**

МА (МА, MAWAM, MEBU, ISO 639-3: mjn)

Мова ма – це член групи юпна підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніґеро-конґолезької надродини.**

МАО (МАО, CHAUMA, CHE MA, MA, MA KRUNG, MA NGAN, MA TO, MA XOP, MAA', MAAQ, MAASAI, ISO 639-3: sma)

Мова маа – це член відділу сре-мнонґської підгрупи південної групи баґнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 33,300 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

МОО (МОО, AF-МОО, TIRI, AF-МАУМАУ, РАНАУУУ, РАНАУУУУ, ISO 639-3: ymm)

Мова мааї – це член сомалійської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців - 1,860,000 (2006 рік) у Республіці Сомалі та в прикордонних околицях Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія та Республіки Кенія.

МООАА (МОО'ААА, МОО'ААА, МООААА ДООАА, ISO 639-3: mhy)

Мова мааніян – це член південної підгрупи центрально-південної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (2003 рік) в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан. Користуються латиницею.

МООААА (МООААА, MASAI, KIMAASAI, LUMBWA, МОО, ɔL МОО, MASSAI, МООААА, 马萨伊语, ISO 639-3: mas)

Мова маасай – це член підвідділу онґамо-маа відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 14 головних діалектів. Кількість мовців – 590,000 у Республіці Кенія (кількість зростає) та 455,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

GUION, Susan G.; POST, Mark W. & PAYNE, Doris L. Phonetics correlates of tongue root vowel contrasts in Maa. Journal of Phonetics 32: 517-542. 2004.

МААСІНА (MAASINA FULFULDE, MACINA, PEUL, ISO 639-3: ffm)

Мова маасіна – це член відділу західно-центральної фула підгрупи фула сенеґамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000,000 (2007 рік) у Республіці Малі та 7,300 (1991 рік) у Республіці Гана. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

HARRISON, Annette Fulfulde language family report. SIL Electronic Survey Reports 2003-009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-009>

МАБА (MABA, BICOLI, BITJOLI, INGLI, ISO 639-3: mqa)

Мова маба – це член відділу південно-східні південні галмагера підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 6,620 (2000 рік) на Молуккських островах у Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської мовної родини.**

МАБА (MABA, BORGU, BURA MABANG, KANA MABANG, MABAA, MABAK, MABANG, OUADDAI, OUADDAIEN, WADAI, WADDAYEN, 马巴语, ISO 639-3: mde)

Мова маба – це член вітки маба підгуртка мабанг гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців - 296,000 (2006 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею та арабським письмом. Мову вивчають у початкових школах. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродина.**

Часткова література:

WEISS, Doris Phonologie et morphosyntaxe du Maba. Ph.D. Université Lumière Lyon 2. 460 p. 2009.

МАБА (MABA)

Мови маба – це вітка підгуртка мабанг гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї вітки належать 2 мови – маба й марфа. Мовами маба говорять більш як 300,000 осіб у Республіці Чад.

МАБААЛЕ (MABAALÉ, LOMABAALÉ, MABALE, MBALI, ISO 639-3: mmz)

Мова мабаале – це член підгуртка банґі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 42,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

МАБААН (MABAAN, BARGA, GURA, MAABAN, MEBAN, SOUTHERN BURUN, TONKO, TUNGAN, ULU, ISO 639-3: mfz)

Мова мабаан – це член гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - невідома в Демократичній Республіці Судан і в Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004

МАБАКА-КАЛІНГСЬКА МОВА (MABAKA VALLEY KALINGA, KAL-UWAN, MABAKA, MABAKA ITNEG, ISO 639-3: kkg)

Мабака-калінгська мова – це член калінгського підгуртка калінґа-ітнеґського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – невизначена в Республіці Філіппіни.

МАБАН (MABAN)

Мови мабан – це гурток підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить 1 підгурток (8 мов) і 3 окремі мови:

- мабанґ – 8 мов у 3-х вітках і одна окрема мова;
- мови: джумджум, каранґа, мабаан.

Мовами мабан говорять більш як 470,000 осіб у Республіці Чад та в Демократичній Республіці Судан.

МАБАН-БУРУН (MABAN-BURUN)

Мови мабан-бурун – це підвідділ північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 12 мов у 2-х гуртках:

- бурун – 1 мова: бурун;
- мабан – 11 мов в одному підгуртку та 3 окремі мови.

Мовами мабан-бурун говорять майже 490,000 осіб у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Південний Судан і в Республіці Чад.

МАБАНґ (MABANG)

Мови мабанґ – це підгурток гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підгуртка належать 8 мов у трьох вітках і одна окрема мова:

- маба – 2 мови: маба, марфа;
- масаліт – 3 мови: масаліт, массалат, сурбахал;
- рунґа-кібет – 2 мови: кібет, рунґа;
- кендедже.

Мовами мабанг говорять майже 450,000 осіб у Республіці Чад і в Демократичній Республіці Судан.

МАБІР (MABIRE, ISO 639-3: muj)

Мова мабір – це вимираючий член бідійо-убської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 3 (2001 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & HAMM, Cameron Mabir: a dying language of Chad. Electronic Working Papers, 2002.

МАВА (MAWA, MAHOUA, MAHWA, ISO 639-3: mcw)

Мова мава – це член бідійо-убської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,560 (2000 рік) у Республіці Чад. **Не змішувати її з некласифікованою мовою такої ж назви.**

МАВА (MAWA, ISO 639-3: wma)

Мова мава – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з афразійської родини.**

МАВАК (MAWAK, ISO 639-3: mjj)

Мова мавак – це вже майже вимерлий член тіборанської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 25 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАВАН (MAWAN, ISO 639-3: mcz)

Мова маван – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 470 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зменшується.

МАВЕС (MAWES, ISO 639-3: mgk)

Мова мавес - це член підгалузі мавес галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Кількість мовців - 850 (2006 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МАВЕС (MAWES)

Мови мавес – це підгалузь галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – мавес. Цією мовою говорять 850 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

МАВЕ-САТЕРЕ (MAWE-SATERE)

Мови маве-сатере – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належить лиш одна мова: сатере-маве. Цією мовою говорять 7,130 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

МАВЧІЙСЬКА МОВА (MAWCHI, MAUCHI, MAVCHI, MAWACHI, MAWCHI BHIL, MOWCHI, ISO 639-3: mke)

Мавчійська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

МАГАКАМ-КАЯНСЬКА МОВА (KAYAN MANAKAM, ISO 639-3: xay)

Магакам-каянська мова – це член властивокаянського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,300 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МАГАКІРАНТСЬКІ МОВИ (MANAKIRANTI, МАНА-KIRANTI, BANING–VANU)

Магакірантські мови – це група мов гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 48 мов у 3-х підгрупах:

- кірантська – 35 мов у 2-х відділах;
- неварі – 1 мова: невар;
- хам-магар-чепанг-сунварі – 12 мов у 4-х відділах.

Магакірантськими мовами говорять більш як 2,700,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

МАГАЛІ (MANALI, MANILI, MANLE, MANLI, ISO 639-3: mjx)

Мова магалі – це член сантальської групи херварської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 33,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються письмом тана. Дехто гадає, що магалі є діалектом мови санталі.

МАГАСУ-ПАГАРСЬКА МОВА (MAHASU PAHARI, MAHASUI, ISO 639-3: bfz)

Магасу-пагарська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МАГЕЙ (MANEI, MANE, MANEN, ISO 639-3: mja)

Мови магей – це член відділу аха південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МАГІКАНСЬКА МОВА (MANICAN, MONICAN, ISO 639-3: mjy)

Магіканська мова – це вимерлий член алгонкської галузі алгійської мовної родини. Говорили нею у США (штат Нью-Йорк).

МАГ-МЕРІ (МАН МЕРІ, БЕСИСІ, СЕЛЛАТЕ, ISO 639-3: mhe)

Мова маг-мері – це член південної групи аслійської галузі мон-хмерської родини австро-азійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 2,990 (2003 рік) у Малайзії; кількість мовців збільшується.

МАГОНГВЕ (МАНОНГВЕ, ISO 639-3: mhb)

Мова магонгве – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у Республіці Габон.

МАГУ (МАНУ, МАНУ, МАУ, МАУ, МАУКА, МАУКЕ, ISO 639-3: mxx)

Мова магу – це член підвітки манінка-морі вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 169,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

BOONE, Douglas and others Enquête Sociolinguistique en Langues Manding. SIL Electronic Survey Reports 2007-006. 37 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-006>

МАҒАГАТСЬКА МОВА (МАҒАНАТ, АТА-МАН, БУКІДНОН, ISO 639-3: mtw)

Маґагаська мова – це член центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 7,570 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

МАҒАЗЬКА МОВА (МАҒАНІ, БІНАРИ, МАҒАДНІ, МАҒАЯ, МАҒНАІ, МАҒНАЯ, МАҒНОРИ, МАҒІ, МАҒОДНІ, МЕҒАНІ, МАҒАХІ, मगही, मगधी, 摩揭陀语, 马加赫语, ISO 639-3: mag)

Маґазька мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 13,000,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

МАҒ-АНЧІ-АЙТА (МАҒ-АНЧІ АЙТА, МАҒ-АНЧІ САМБАЛ, ISO 639-3: sgb)

Мова маґ-анчі-айта - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,200 (1992 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

JOHNSON, Allan Ayta Mag-anchi reduplication. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 17-20 January 2006. Puerto Princesa City, Palawan, Philippines, 2006.

МАҒАР (MAGAR)

Мови маҒар – це відділ підгрупи хам-маҒар-чепанґ-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 3 мови: західна маҒар, раджі та східна маҒар. Говорять ними більш як 844,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

МАҒГДІ (MÁGHDI, TALA, WIDALA, ISO 639-3: gmd)

Мова маҒгді – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродина. Кількість мовців – 2,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

МАҒДАЛЕНА ПЕНЯСКО МІШТЕК (MAGDALENA PEÑASCO MIXTEC, ISO 639-3: xtm)

Мова маҒдалена пеняско міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,350 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Двомовні початкові школи.

Часткова література:

De HOLLENBACH, Elena Erickson Paradigma del verbo 'correr' en el mixteco de Magdalena Peñasco. Instituto Lingüístico de Verano <http://www.sil.org/mexico/mixteca/magdalenapenyasco/G035-CorrerSCAmoltepec-xtm.htm>

МАҒІНДАНВСЬКІ МОВИ (MAGINDANAŌ)

МаҒінданавські мови – це підгрупа данавської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш 1 мова: маҒуінданавська. Цією мовою говорять 1,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

МАҒ-ІНДІ-АЙТА (MAG-INDI AYTA, BALOGA, INDI AYTA, MAG-INDI SAMBAL, ISO 639-3: blx)

Мова маҒ-інді-айта - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) і збільшується в Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

STONE, Roger The Sambalic languages of Central Luzon. Studies in Philippine languages and cultures 19: 158-183, 2008.

МАҒОМА (MAGOMA, KIMAGOMA, ISO 639-3: gmx)

Мова маҒома – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної

надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (2003 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МАҒОРИ (MAGORI, ISO 639-3: zgr)

Мова маґорі – це майже вимерлий член маґорської вітки оуміського підгуртка центрально-папуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея; можливо вже вимерла мова.

МАҒОРСЬКІ МОВИ (MAGORIC)

Маґорські мови – це майже вимерла вітка оуміського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: біна, маґорі і йоба. Говорять ними ще лиш 100 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАҒУІНДАНАВСЬКА МОВА (MAGUINDANAO, MAGINDANAON, MAGINDANAW, MAGUINDANAW, ISO 639-3: mdh)

Маґуінданавська мова – це член маґінданавської підгрупи данавської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,000,000 (1999 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

FLEISCHMAN, Eric Maguindanaon verbal inflection. A Maguindanaon dictionary, 26-45. Cotabato City: Notre Dame University, 1986.

МАҒУ-КАМКАМ-КІЛА (MAGU-KAMKAM-KILA)

Мови маґу-камкам-кіла – це гурток підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: мбонґно, мванип, ндунда та сомієв. Цими мовами говорять майже 3,500 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

МАДА (MADA, ISO 639-3: mxu)

Мова мада – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 17,000 (1982) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

PRICE, Norman Notes on Mada phonology. Language Data, African Series 23. Dallas: Summer Institut of Linguistics, 1989.

NKOUMOU, Hubert Fernard & TELEMNKE, Jean-Baptiste Lexique Français-Mada, Mada-Français. 2003.

МАДА (MADA, MADDA, YIDDA, ISO 639-3: mda)

Мова мада – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з афразійської надродини.**

Часткова література:

PRICE, Norman Notes on Mada phonology. Language Data, African Series, 23. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 49 p. 1989.

МАДАК (MADAK, LELET, MANDAK, ISO 639-3: mmx)

Мова мадак – це член гуртка мадак новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,000 (1985 рік) на острові Нова Ірландія в Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEE, Robert The Madak verb phrase. Language and Linguistics in Melanesia 20: 65-114. 1989.

МАДАК (MADAK)

Мови мадак – це гурток мов новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 3 мови: барок, лаватбура-ламусонґ і мадак. Говорять ними більш як 6,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАДАНґСЬКІ МОВИ (MADANG, MADANG–ADELBERT RANGE)

Маданґські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 106 мов у 4-х підгалузях:

- круасільська – 55 мов у 7-х групах;
- калам-кобонська – 5 мов: абаґа, ґанц, калам, кобон, таї;
- надбережжя рай – 31 мова у 7-х групах;
- південне адельбертське пасмо – 15 мов у 3-х групах.

Маданґськими мовами говорять більш як 150,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

Pawley, Ross, & Osmond Papuan languages and the Trans New Guinea phylum. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 38–51. 2005.

МАДЕЙРА (MADEIRA)

Мови мадейра – це галузь мовної родини чапакура-ванам. До цієї галузі належать 3 мови: оро він, пакаасновос і тора. Говорять ними ще 1,935 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

МАДЕН (MADEN, PALAMUL, SAPARAN, SAPRAN, ISO 639-3: xmx)

Мова маден – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 600 (2001 рік) в Індонезії (Папуа).

МАДЖАНГ' (MAJANG, AJO, ATO MAJANG, ATO MAJANGER-ONK, MAJANJIRO, MASANGO, MASONGO, MESENGO, OJANJUR, TAMA, ISO 639-3: mpe)

Мова маджанг' – це член північного відділу сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 15,300 (1998 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом та латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

UNSETH, Peter Maḡangir language. Encyclopaedia Aethiopica 3, 627-629. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2007.

МАДЖГВАР (MAJHWAR, MAJHVAR, MANJHI, MANJHIA, ISO 639-3: mmj)

Мова маджгвар – це некласифікована мова, можливо це діалект мови асурі, якою говорять у штаті Сиккім Республіки Індія та в Федеральній Демократичній Республіці Непал. Кількість мовців – 34,300 (1995 рік) у Республіці Індія.

МАДЖГІЙСЬКА МОВА (MAJHI, MANJHI, मज्ही, 𑂔𑂗𑂟𑂲 摩杰语, ISO 639-3: mjz)

Маджгійська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 21,800 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та 20,400 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом (в Індії).

МАДІ (MA'DI, MA'ADI, MA'DITI, ISO 639-3: mhi)

Мова маді – це член підгрупи південні мору-маді групи мору-маді східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 296,000 (2002 рік) у Республіці Уганда та 18,000 (1982 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансногвінейської родини.**

Часткова література:

KILPATRICK, Eileen Orthographies of Moru-Ma'di languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 85-91.

МАДІ (MADI, GIRA, 马迪语, ISO 639-3: grg)

Мова йо – це член групи гусап-мот підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 380 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з ніло-сагарської родини.**

МАДНГЕЛЕ (MADNGELE, MAANGELLA, MADNGELA, MANDELLA, MATNGALA, WARAT, MATNGELE, MUTTANGULLA, ISO 639-3: zml)

Мова маднгеле – це вимираючий член дейлійської підгалузі малагмалагської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 15 (1983 рік) у північній Австралії.

МАДУКАЯНГ-КАЛІНГСЬКА МОВА (MADUKAYANG KALINGA, MAJUKAYONG, ISO 639-3: kmd)

Мадукаянг-калінгська мова – це член калінгського підгуртка калінга-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1990 рік) у Республіці Філіппіни.

МАДУРІЙСЬКІ МОВИ (MANDURESE)

Мадурійські мови – це підгалузь малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: канджеанська і мадурська. Цими мовами говорять майже 14,000,000 осіб в Індонезії на островах Ява і Балі.

МАДУРСЬКА МОВА (MADURA, BASA MATHURA, MADHURA, MADURESE, MADOURAIS, MADURESISCH, МАДУРСКИЙ, 马都拉语, ISO 639-3: mad)

Мадурська мова – це член мадурійської підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 13,600,000 (2000 рік) на островах Ява, Мадура і Сапудських в Індонезії та 900 (1985 рік) у Сінгапурі. Записували її звичайно явайським письмом, але тепер щораз більш вживають латиницю.

Часткова література:

PURWO, Bambang K. Factors influencing comparison of Sundanese, Javanese, Madurese and Balinese. Topics in descriptive Austronesian linguistics, 245-91. Semaian, 11. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden, 1993.

МАДХАБЕЙСЬКА МОВА (MINAEAN, MADHABIC, 密尼安语, ISO 639-3: inm)

Мадхабейська мова – це вимерла мова південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Ємені.

Часткова література:

KOROTAYEV, Andrey Ancient Yemen. Oxford: Oxford University Press, 1995.

МАЕ (MAE, DIRAK, ISO 639-3: mme)

Мова мае – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської

мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,000 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МАЕ-ГОНГ'-СОН-ЛАВА (MAE HONG SON LAWA, L'WA, LAVA, LAVŪA, LUWA, OMPHAI LAWA, MOUNTAIN LAWA, LUA, WESTERN LAWA, ISO 639-3: lcp)

Мова мае-гонг'-сон-лава – це член відділу лава вайської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2007 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом.

Часткова література:

JIRANAN KOMONKITISKUN Lawa pronouns. Mon-Khmer Studies 21: 199-205, 1992.

МАЕНГ'-ІТНЕГ'СЬКА МОВА (MAENG ITNEG, LUBA-TIEMPO ITNEG, SOUTHERN ITNEG, ISO 639-3: itt)

Манг'-ітнег'ська мова – це член ітнег'ського підгуртка калінга-ітнег'ського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центрально-кордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 18,000 (2003 рік) у Республіці Філіппіни.

МАЕКА (МАУЕКА, ISO 639-3: myc)

Мова маєка – це некласифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 21,000 у Демократичній Республіці Конго.

МАЖЕРА (MAJERA, MAZERA, DA'A, MIDA'A, MIDAH, ISO 639-3: xmj)

Мова мажера – це член підгрупи джіна будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 500 (2004 рік) у Республіці Камерун (швидко зменшується) та 2,300 у Республіці Чад.

МАЗАГВЕЙСЬКА МОВА (MAZAGWAY, MAZAGWAY-HIDI, ISO 639-3: dkx)

Мазатвейська мова – це член бувал-мінської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 17,000 (1997 рік) у Республіці Камерун.

МАЗАНДЕРАНСЬКА МОВА (MAZANDERANI, GILAKI, MAZANDARANI, TABRI, مازندرانی, گیلکی, مازندرانى, ISO 639-3: mzn)

Мазандеранська мова – це член каспійської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,270,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом.

МАЇ (MAI, MAE-MORAE, MAFILAU, MKIR, ISO 639-3: mmm)

Мова маї – це член вітки біерія-маї підгуртка епі північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 180 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МАЇВСЬКА МОВА (MAIWA, MASENREMPULU, ISO 639-3: wmm)

Маївська мова – це член масенремпульської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1990 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. **Не змішувати її з мовою подібної назви з трансновогвінейської родини.**

МАЙ (MAAY, AF-MAAY, AF-MAAY TIRI, AF-MAY, AF-MAYMAY, RAHANWEEN, ISO 639-3: ymm)

Мова май – це член сомалійської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,860,000 (2006 рік) у Республіці Сомалі. Користуються латиницею.

МАЙ-БРАТ (MAI BRAT, AJAMARU, ATINJO, AYAMARU, BRAT, MAIBRAT, MAITE, MAJBRAT, MAYBRAT, MEY BRET, ISO 639-3: ayz)

Мова май-брат – це член майбратської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 20,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

BROWN, William U. A quantitative phonology of Mai Brat. *Papers in Papuan Linguistics* 1, 1-27. *Pacific Linguistics A*, 73. Canberra: Australian National University, 1991.

МАЙБРАТСЬКІ МОВИ (MAYBRAT)

Майбратські мови – це невеличка мовна родина, до якої входять дві мови: карон-дорі та май-брат. Характерні порядком слів у реченні – підмет, присудок, додаток та іменник, прикметник. Говорять ними 25,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії на півострові Птича Голова.

Часткова література:

DOL, Philomena Hedwig A grammar of Maybrat: a language of Bird's Head Peninsula, Papua Province, Indonesia. Canberra: Pacific Linguistics, 2007.

МАЙВА (MAIWA, ISO 639-3: mti)

Мова майва – це член даганської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,400 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зростає. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австронезійської надродини.**

МАЙВАЛА (MAIWALA, ISO 639-3: tum)

Мова майвала – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,450 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мають дві початкові школи.

Часткова література:

NAGAI, Yasuko Towards the maintenance of the Maiwala language: the role of a vernacular elementary school in Papua New Guinea. *Papua New Guinea Journal of Education* 36(1-2): 1-14, 2000.

МАЙДУЙСЬКІ МОВИ (MAIDUAN)

Майдуйські мови – це вже майже вимерла галузь пенутійської мовної родини. До цієї галузі належать чотири мови: долинна майду, нісенан, північно-західна майду та північно-східна майду. Цими мовами говорять ще 7 осіб у Сполучених Штатах Америки.

МАЙКУЛАН (MAYKULAN, MAYI-KULAN, MAYI-THAKURTI, MAYI-YAPI, WUNAMARA, ISO 639-3: mnt)

Мова майкулан – це вимерлий член маябійської підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд.

МАЙЛУ (MAILU, MAGI, ISO 639-3: mgu)

Мова майлу – це член майлуської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 8,500 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

THOMSON, N. P. Magi Phonology and Grammar - Fifty Years Afterwards. *Studies in Languages of Central and South-East Papua*, Pub. by The Australian National University, Pacific Linguistics, Series C - No 29. 1975.

МАЙЛУСЬКІ МОВИ (MAILUAN)

Майлуські мови – це підгалузь південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов: баувакі, бінагарі, дому, лауа, майлу та морава. Майлуськими мовами говорять майже 12,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. *Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples*. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

МАЙМАЙСЬКІ МОВИ (MAIMAI)

Маймайські мови – це галузь мовної родини торрічеллі. До цієї галузі належать 6 мов у 4-х підгалузях:

- белі – 1 мова: белі;
- віякі – 1 мова: мінідієн;

- властива маймайська – 3 мови: гейо, силіпут, яганг;
- лаеко-лібуатська – 1 мова: лаеко-лібуат.

Маймайськими мовами говорять майже 7,700 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАЙНДО (MAINDO, CHWAMBO, ISO 639-3: cwb)

Мова майдо – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 21,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік.

Часткова література:

VINTON, James E. & VINTON, Virginia C. A linguistic survey of the Chuwabu language cluster. Working Papers 2: 31-49, 2001.

МАЙНФРАНКСЬКА МОВА (MAINFRÄNKISCH, UPPER FRANCONIAN, MAINFRANCONIAN, ISO 639-3: vmf)

Майнфранкська мова – це член мозельфранконського підвідділу західного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 4,910,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Німеччина.

МАЙО (MAYO, 马约语, ISO 639-3: mfy)

Мова майо – це член групи каїта сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 40,000 (1995 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HAGBERG, Larry & ZAMARRÓN, José Luis Moctezuma Investigaciones sobre la lengua mayo. Avances y balances de lenguas yutoaztecas; homenaje a Wick R. Miller p. 195-206. Serie Lingüística. Mexico, D.F.: Instituto Nacional de Antropología y Historia. 2001.

МАЙОґО (MAYOGO, KIYOGO, MAIGO, MAIKO, MAJUGU, MAYKO, MAYUGO, ISO 639-3: mdm)

Мова майого – це член вітки майого-банґба східного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

SAWKA, Kenneth Stanley Aspects of mayogo grammar. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 208 p. 2001.

МАЙОґО-БАНґБА (MAYOGO-BANGBA)

Мови майого-банґба – це вітка східного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: банґба та майого. Мовами майого-банґба говорять 111,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

МАЙОЯО-ІФУґАВСЬКА МОВА (MAYOYAO IFUGAO, IFUGAW, MAYAOYAW, MAYOYAO, ISO 639-3: ifu)

Майојо-іфугавська мова – це член іфугавського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни.

Користуються латиницею.

Часткова література:

HODDER, Barbara M. Functions of cleft constructions in expository and hortatory discourse in Mayo-yao Ifugao. *Philippine Journal of Linguistics* 30(1-2): 31-75, 1999.

МАЙПУРАНСЬКІ МОВИ (MAIPURAN, MAIPUREAN, MAIPUREANO, MAIPÚRE)

Майпуранські мови – це галузь аравакської мовної родини. Вона об'єднує 54 мови в 5-х підгалузях і одну окрему мову:

- західномайпуранська – 2 мови: чамікурська, янеша;
- південномайпуранська – 22 мови у 3-х групах і одна некласифікована мова;
- північномайпуранська – 22 мови у 3-х групах і одна некласифікована мова;
- східномайпуранська – 1 мова: палікурська;
- центральномайпуранська – 6 мов: вавра, енавене-наве, мегінаку, паресис, саравека та явалапіті;
- мова мауаяна.

Говорять ними майже 700,000 осіб у Південній Америці в таких країнах: Бразилія, Болівія, Сурінам, Гондурас, Венесуела, Багамські Острови, Колумбія, Перу, Гаяна.

Часткова література:

ZAMPONI, Raoul Mairure. Munich, 2003.

МАЙРАСЬКА МОВА (MAIRASI, FARANYAO, KANIRAN, ISO 639-3: zrs)

Майраська мова – це член майраської мовної родини. Північний діалект може стати окремою мовою. Кількість мовців – 3,300 (1996 рік) у Республіці Індонезія (провінція Папуа). Користуються латиницею.

Часткова література:

PECKHAM, Lloyd Mairasi phonology. *Work Papers in Indonesian Languages and Cultures* 10: 111-45, 1991.

МАЙРАСЬКІ МОВИ (MAIRASI)

Майраські мови – це невелика мовна родина, до якої входять 3 мови: майраська, мерська і семімська. Говорять ними 4,400 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan past: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics pp. 15-66, 2005.

МАЙСИН (MAISIN, MAISAN, МАИСИН, ISO 639-3: mbq)

Мова майсин – це член гуртка майсин осереднього підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,610 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FRAMPTON, Joanna Maisin Lexicon (Manuscript) 33, 28 p.

МАЙСИН (MAISIN)

Мови майсин – це гурток осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входить лиш одна мова – майсин. Говорять нею 2,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАЙТГІЛЬСЬКА МОВА (MAITHILI, APABHRAMSA, BINARI, MAITILI, MAITLI, METHLI, TIRAHUTIA, TIRHUTI, TIRHUTIA, МАЙТХИЛИ, मैथिली, मैथिनी, 米德勒语, 迈蒂利语, ISO 639-3: mai)

Майтгільська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 22 діалекти. Кількість мовців – 31,900,000 (2000 рік) у Республіці Індія і також 2,800,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy, 1999.

МАЙЯНСЬКІ МОВИ (MAYAN, MAYA)

Майянські мови – це мовна родина, до якої зараховують 69 мов у 5-х галузях:

- гуастецька – 4 мови;
- канхобаль-чухська – 8 мов у 2-х підгалузях;
- кіче-мамська – 40 мов у 2-х підгалузях;
- чольсько-цельтальська – 12 мов у 2-х підгалузях;
- юкатекська – 5 мов у 2-х підгалузях.

Майянськими мовами говорять дещо більш як 6,000,000 осіб у Республіці Гватемала, в Мексиканських Сполучених Штатах та в Беліз.

Морфологія майянських мов є простіша, як у інших мезоамериканських мовах, але її морфологія вважається аглюнативною і полісинтетичною. Майянські мови не мають ні відмінків ні родів.

Часткова література:

ТАЛАХ, В. М. Стислий словник мови ієрогліфічної писемності майя. Київ, Україна, 2009 (в українській мові).

МАК (МАК, LEЕМАК, LЕМАК, PАNYA, PАNYAM, ZО, ISO 639-3: pbl)

Мова мак – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,690 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з тай-кадайської родини.**

МАК (МАК, CHING, MO, MO-HUA, МОСІАНУА, МОНУА, МОІАНУА, 莫语, ISO 639-3: mkg)

Мова мак – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (1982 рік) у Китайській Народній Республіці. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

LIN, Shi & CUI JIANXIN An investigation of the Ai-Cham language. Comparative Kadai: Linguistic studies beyond Tai, 59-85. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 86. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1988.

МАКА (МАКА, ENIMАСА, ENIMАGА, МАСА, МАСА́, МАК'А́, МАКА́, TOWOLHI, TOOTHLE, NYNAKA, ISO 639-3: mca)

Мова мака – це член матацької галузі матако-гвайпурської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (2000 рік) у Республіці Парагвай. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами подібної назви з нігеро-конголезької чи афразійської надродин.**

Часткова література:

GERZENSTEIN, Ana Lengua Maká. Estudio descriptivo. Archivo de Lenguas Indoamericanas. Buenos Aires: Universidad de Buenos Aires, 1994.

МАКА (МААКА, МАНА, МАКА, МАGА, МАGНА, ISO 639-3: mew)

Мова мака – це член больського відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовами подібної назви з матако-гвайпурської чи нігеро-конголезької надродини.**

МАКАА (МАКАА, МЕКАА, SOUTH МАКАА, SOUTH МЕКАА, ISO 639-3: mcp)

Мова макаа – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (1987 рік) у Республіці Камерун.
Не змішувати її з мовами подібної назви з матако-гвайпурської чи афразійської надродини.

Часткова література:

HEATH, Teresa Макаа (A83). The Bantu languages p. 225-256. Routledge language family series, 4. New York: Routledge, 2003.

МАКАА-НДЖЕМ (МАКАА-НЕМ, А.80)

Мови макаа-нджем – це підгурток гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 13 мов: беквіл, біеп, бікол, бомвалі, гіеле, квасіо, коонзіме, макаа, мпіемо, мпонгмпонг, нджіем, со та ухведжо. Мовами макаа-нджем говорять понад 250,000 осіб у Республіці Камерун, у Республіці Конго, в Республіці Габон та в Центрально-Африканській Республіці.

МАКАГ (МАКАН, KWE-NEE-CHEE-AHT, KWEEDISHCHAAHT, ISO 639-3: myh)

Мова макаг – це член південної галузі вакаської мовної родини. Кількість мовців – 2,224 (2000 рік) у штаті Вашингтон у США.

МАКАГВАГЕ (MACAGUAJE, ISO 639-3: mcl)

Мова макагваге – це вже вимерлий член групи сіона-секоя північної підгалузі західно-туканської галузі туканської мовної родини. Говорили нею в Республіці Колумбія. Перейшли на мову сіона або корегваге.

МАКАГУАН (MACAGUÁN, AGUALINDA GUAHIBO, HITNÜ, MACAGUANE, ISO 639-3: mbn)

Мова макагуан – це член гуагібської мовної родини. Кількість мовців – 1,010 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BUENAVENTURA, Edgar V. Observaciones preliminares acerca del idioma macaguán: Apuntes culturales, fonología, apuntes gramaticales, vocabulário macaguán – español. Bogotá: Instituto Lingüístico de Verano, 1993.

МАКАНЕЗЬКА МОВА (MACANESE, MACAENSE, MACAO CREOLE PORTUGUESE, 澳門土语, ISO 639-3: mzs)

Маканезька мова – це член креольських мов, оснований на португальській. Кількість мовців – 4,000 (1977 рік) у Демократичній Республіці Китай.

МАКАСАЕ (MAKASAE, MA'ASAE, MACASSAI, MAKASAI, MAKASSAI, ISO 639-3: mkz)

Мова макасае – це член східної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 70,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

МАКАСАРСЬКА МОВА (MAKASAR, GOA, MACASSAR, MACASSARESE, MAKASSA, MASSAKAARSCH, MAKASSAR, MAKASSARESE, MANGASARA, MENGKASARA, TAENA, TENA, МАКАССАРСКИЙ, 望加锡语, ISO 639-3: mak)

Макасарська мова – це член макасарської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,600,000 (1989 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються бугінським на латинським письмом.

Часткова література:

FRIBERG, Barbara Ergativity, focus and verb morphology in several Sulawesi languages. VICAL 2: Western Austronesian and contact languages , parts I and II. Papers from the fifth International Conference on Austronesian Linguistics, Auckland, New Zealand, 103-30. Auckland: Linguistic Society of New Zealand, 1991.

МАКАССАР МАЛАЙСЬКА МОВА (MAKASSAR MALAY, ISO 639-3: mfp)

Макасар малайська мова – це член відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайськосумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,880,000 (2000 рік) у Республіці Індонезія (острів Сулавесі). Торговельна мова.

МАКАССАРСЬКІ МОВИ (MAKASSAR)

Макасарські мови – це підгалузь південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 5 мов: бентонгська, надбережноконджойська, верховинноконджойська, макасарська та селаярська. Говорять ними майже 2,000,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

МАКАЯМ (MAKAYAM, ADULU, ATURA, ATURU, МАКАЕЯМ, TIRIO, ISO 639-3: auy)

Мова макаям – це член галузі тірію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,300 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАКВЕ (MAKWE, KIMAKWE, MACUE, PALMA, MARABA, ISO 639-3: ymk)

Мова макве – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 22,000 (2003 рік) у Республіці Мозамбік та 10,000 (2003 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МАКЕДОНСЬКА МОВА (MACEDONIAN, MACÉDONIEN, MACEDONIO, MAZEDONISCH, МАКЕДОНСКИ, МАКЕДОНСКИЙ, 马其顿语, ISO 639-3: mkd)

Македонська мова – це член східної підгалузі південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,390,000 (1986 рік) у Республіці Македонія, 150,000 у Республіці Албанія, 150,000 у Республіці Болгарія та 250,000 (2007 рік) у Грецькій Республіці.

Часткова література:

HAGBERG, Lawrence R., author. 2006. An autosegmental theory of stress. SIL e-Books 3. [Dallas]: SIL International. 208 pages. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=47753>

МАКІРІТАРІ (МАQUIRITARI, CUNUANA, DE'CUANA, MAIONGONG, MAQUIRITAI, MAQUIRITARE, PAWANA, SOTO, YE'CUANA, YEKUANA, ISO 639-3: mch)

Мова макірітарі – це член південногаянської підгалузі південної галузі карібської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 5,520 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела та 430 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

МАКІЯН НАҒА (МАKYAN NAGA, МАСНАМ NAGA; LEINONG, ISO 639-3: umn)

Мова макіян наґа – це некласифікований член групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2007 рік) у М'янма.

МАКЛЮ (МАKLEW, МАKLEU, ISO 639-3: mgf)

Мова маклю – це член галузі єлмек-маклю південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 120 у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

LEBOLD, Randy; KRIENS, Ronald & JAN DE VRIES, Peter Report on the Okaba Subdistrict survey in Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2010-008: 58 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-008>

МАКО (МАСО, ІТОТО, JOJOD, МАКО, WOTUJA, МАСУ, МА́КУ, МА́СУ, МАКÚ, МАСÚ, МАСÓ, МАКÓ, ISO 639-3: wpc)

Мова мако – це член саліванської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (2002 рік) у Боліварській Республіці Венесуела.

МАКОЛКОЛ (МАKOLKOL, ISO 639-3: zmh)

Мова маколкол – це вжу вимерлий член галузі байнінг східної новобританської мовної родини. Цією мовою говорили на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея.

МАКОНДЕ (МАKONDE, CHIMAKONDE, CHINIMAKONDE, KONDE, МАТАМБЕ, МАТАМБВЕ, МЕKWENGO, 马孔德语, ISO 639-3: kde)

Мова маконде – це член підгуртка яо гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 980,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія та 360,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEACH, Rhoda Martyn Os Makonde de Moçambique: alguns termos de parentesco e costumes de apelação. Trabalhos em Curco 3: 43-60, 2004.

МАКРО-ГЕСЬКІ МОВИ (MACRO-GÊ, MACRO-JÊ)

Макро-геські мови – це мовна родина, до якої належать 32 мови у 14-х галузях, хоч деякі з них з уваги на зникнення інших членів складаються тільки з однієї мови, деякі з них уже вимерли:

- борорська – 3 мови у 2-х підгалузях;
- ботокудська – 1 мова;
- ге-кайнгангська – 16 мов у 3-х підгалузях;
- гуатська – 1 мова;
- камаканська – 1 мова;
- караджська – 1 мова;
- машакальська – 1 мова;
- опайська – 1 мова;
- отіська – 1 мова;
- пурська – 1 мова;
- рикбакцька – 1 мова;
- фульнійська – 1 мова;
- чикітська – 1 мова;
- ябутська – 2 мови.

Макро-геськими мовами говорять ще 67,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Багатонаціональній Державі Болівія.

МАКСІ-ГБЕ (MAXI GBE, МАНІ, МАХІ, МАХІ-ГБЕ, ISO 639-3: mxl)

Мова максі-гбе – це член відділу фон підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 66,000 (1993 рік) у Республіці Бенін та 25,300 (1991 рік) у Республіці Того.

МАКУА (МАКУА, P.30)

Мови макуа – це підгурток гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 16 мов: кокола, коті, лоло, ломве, майндо, маніява, марендже, махува, махува-марревоне, махува-меетто, махува-моніга, махува-сака, махува-ширіма, натгембо, такване і чувабу. Мовами підгуртка макуа говорять майже 9,500,000 осіб у Республіці Мозамбік та в Республіці Малаві.

МАКУА-ЯО (ZONE P)

Мови макуа-яо – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 29 мов у 3-х підгуртках:

- макуа – 16 мов: кокола, коті, лоло, ломве, майндо, маніява, марендже, махува, махува-марревоне, махува-меетто, махува-моніка, махува-сака, махува-ширіма, натгембо, такване, чувабу;

- матумбі – 7 мов: матумбі, мбунга, нгіндо, нденґереко, ндендеуле, нінді, руфіджі;
- яо – 6 мов: маконде, мвера, мачінґа, ндонде-гамба, чімвера, яо.

Мовами макуа-яо говорять майже 14,000,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Малаві та в Республіці Мозамбік.

МАКУВА (MAKUV'A, LOVAEA, LOVAIA, MAKUA, ISO 639-3: lva)

Мова макува – це майже вимерлий член східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

МАКУНА (MACUNA, BAIGANA, BUHAGANA, EMOA, IDE, JEPA-MATSI, MAKUNA, PANEROA, ROEA, SUROA, TABOTIRO JEJEA, UMUA, WUHÁNA, YEBA, YEBAMASÃ, YEPÁ-MAHSÁ, YEHPA MAJSÁ, YEPÁ MAXSÃ, ISO 639-3: myu)

Мова макуна – це член південної групи центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 1,010 (2001 рік) у Республіці Колумбія і 100 (1973 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

SMOTHERMON, Jeffrey & SMOTHERMON, Josephine Macuna. In Aspectos de la cultura material de grupos étnicos de Colombia 2, 99-136. Bogotá: Ministerio de Gobierno. 1979.

МАКУРАП (MAKURÁP, MACURÁP, MACURAPI, MAKURÁPI, MASSAKA, ISO 639-3: tpu)

Мова макурап – це член галузі тупарі мовної родини тупі. Кількість мовців – 110 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, здебільша старші віком особи.

МАКУРІ НАҒА (MAKURI NAGA, MAKURY NAGA, SHAERA, ISO 639-3: jmn)

Мова макурі наґа – це некласифікований член групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

МАКУСЬКІ МОВИ (MAKU, NADANUP, ПУЙНАВСКИЕ ЯЗЫКИ)

Макуські мови – це мовна родина, до якої входять 6 мов: гунде, дав, какуа, надеб, нукак-маку і югуп. Макуськими мовами говорять 2,650 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Колумбія. Макуські мови відзначаються великою кількістю односкладових коренів слова. Мова нукак-маку допускає тільки один префікс до слова, в той час як інші допускають багато префіксів і є полісинтетичними; навіть до 9 префіксів і з влученням іменників, прийменників і прислівників.

Часткова література:

POZZOBON, Jorge Langue, société et numération chez les Indiens Makú (Haut Rio Negro, Brésil). Journal de la Société de Américanistes de Paris 83: 159-172, Paris, 1997.

МАКУШІ (MACUSHI, MACUSI, MAKUSHI, MAKUSI, MAKUXI, TEUEIA, TEWEYA, MACUSSI, ISO 639-3: mbc)

Мова макуші – це член підгрупи макуші групи макуші-капон східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 19,000 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 9,500 (2001 рік) у Кооперативній Республіці Ґаяна та 600 у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

ABBOTT, Miriam Macushi. Handbook of Amazonian Languages, vol. 3, 23-160. Berlin: Mouton de Gruyter, 1991.

МАКУШІ (MACUSHI)

Мови макуші – це підгрупа групи макуші-капон східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – макуші. Цією мовою говорять більш як 29,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, в Кооперативній Республіці Ґаяна та в Боліварській Республіці Венесуела.

МАКУШІ-КАПОН (MACUSHI-KAPON)

Мови макуші-капон – це група мов східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови в 2-х підгрупах:

- капон – 3 мови: акавайо, патамона, пемон;
- макуші – 1 мова: макуші.

Мовами макуші-капон говорять більш як 45,000 осіб у Кооперативній Республіці Ґаяна, в Боліварській Республіці Венесуела та в Федеративній Республіці Бразилія.

МАЛ (MAL, HTIN, KHATIN, T'IN, THIN, TIN, HT'IN, ISO 639-3: mlf)

Мова мал – це член підгрупи мал-фрай групи мал-хму хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 23,200 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 3,500 (1982 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються латинським та тайським письмом.

Часткова література:

FILBECK, David The Protasis-Apodosis construction in Mal. Mon-Khmer Studies 27: 67-79, 1997.

МАЛА (MALA, AMALA, RUMAIYA, RUMAYA, TUMALA, ISO 639-3: ruy)

Мова мала – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,630 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

МАЛА (MALA, ALAM, BANARA, DAGOI, DAGUI, HATZFELDHAFFEN, MALALA, PAI, PAY, ISO 639-3: ped)

Мова мала – це член кавкомбаранської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,390 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.*

Часткова література:

MAY, Jean & LOEWEKE, Eunice A recommended alphabet for Maiani, Miani, Mala and Maia—four languages of the Kaukambaran language family. Five phonological studies, 1-25.

Workpapers in Papua New Guinea Languages, 31. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1985.

МАЛАВЕДАНСЬКА МОВА (MALAVEDAN, MALAI VEDAN, MALAVETAN, TOWETAN, VEDANS, VEDA BHASHA, VETTAVA BHASHA, ISO 639-3: mjr)

Малаведанська мова – це вимираючий член малаяламського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – невідома, кількість населення – 12,597 (2001 рік) в Індії.

МАЛАГАСІ-АНТАНКРАНА (MALAGASY ANTANKARANA, TANKARANA, ISO 639-3: xmv)

Мова малагасі-антанкарана – це член малагаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 330,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

МАЛАГАСІ-БАРА (MALAGASY BARA, MALGACHE DE BARA, ISO 639-3: bhr)

Мова малагасі-бара – це член малагаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар. Користуються латиницею.

МАЛАГАСІ-МАСІКОРО (MALAGASY MASIKORO, ISO 639-3: msh)

Мова малагасі-масікоро – це член малагаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 550,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар.

МАЛАГАСІ-ПІВДЕННА БЕЦІМІСАРАКА (MALAGASY SOUTHERN BETSIMISARAKA, ANTESAKA, MALGACHE BETSIMISARAKA DU SUD, ISO 639-3: bjq)

Мова малагасі-південна бецімісарака – це член малагаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,830,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар.

МАЛАҐАСІ-ПІВНІЧНА БЕЦІМІСАРАКА (MALAGASY NORTHERN BETSIMISARAKA, MALGACHE BETSIMISARAKA DU NORD, ISO 639-3: bmm)

Мова малаґасі-північна бецімісарака – це член малаґаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадаґаскар.

МАЛАҐАСІ-ПЛАТО (MALAGASY PLATEAU, MALAGASY, OFFICIAL MALAGASY, STANDARD MALAGASY, ISO 639-3: plt)

Мова малаґасі-плато – це член малаґаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 5,520,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадаґаскар і 700 (1993 рік) у Союзі Коморських Островів. Користуються латиницею. Це офіційна (державна) мова Мадаґаскару.

МАЛАҐАСІ-САКАЛАВА (MALAGASY SAKALAVA, ISO 639-3: skg)

Мова малаґасі-сакалава – це член малаґаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 350,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Мадаґаскар.

МАЛАҐАСІ-ТАНДРОЙ-МАГАФАЛІ (MALAGASY TANDROY-MAHAFALY, TANDROY, ISO 639-3: tdx)

Мова малаґасі-тандрой-магафалі – це член малаґаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадаґаскар.

МАЛАҐАСІ-ТАНОСІ (MALAGASY TANOSY, MALAGASY, OFFICIAL MALAGASY, STANDARD MALAGASY, ISO 639-3: txy)

Мова малаґасі-плато – це член малаґаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 510,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадаґаскар.

МАЛАҐАСІ-ЦІМІГЕТІ (MALAGASY TSIMIHETY, TSIMIHETY, ISO 639-3: xmw)

Мова малаґасі-цімігеті – це член малаґаської групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,280,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Мадаґаскар. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

МАЛАҐАСЬКІ МОВИ (MALAGASY)

Малаґаські мови – це група східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 11 мов: буші, малаґасі-антанкарана, малаґасі-бара, малаґасі-масікоро, малаґасі-південна бецімасарака, малаґасі-північна бецімасарака, малаґасі-плато, малаґасі-сакалава, малаґасі-

тандрой-магафалі, малаґасі-таносі і малаґасі-цімігеті. Цими мовами говорять 15,000,000 осіб у Демократичній Республіці Мадаскар.

Часткова література:

КАРТАШОВА, Л. А. Малаґасийский язык. Москва, 1992.

WITTMAN, Henri Le caractère génétiquement composite des changements phonétique du malgache. 1972.

МАЛАґМАЛАґСЬКІ МОВИ (MALAGMALAG)

Малаґмалаґські мови – це вже вимираюча галузь дейлійської родини австралійської мовної надродини. До неї входять 4 мови в 2-х підгалузях:

- властиві дейлійська - 2 мови: каму, маднгеле;
- малаґмалаґська - 2 мови: мулукмулукська, тіярейтська.

Говорять ними ще лиш 34 особи в північній частині Австралії.

МАЛАЙНОНСЬКА МОВА (MALAYNON, AKLANON, AKEANON, ISO 639-3: mlz)

Малайнонська мова – це член акланського підвідділу західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,500 (1973 рік) у Республіці Філіппіни.

МАЛАЙСЬКА МОВА (MALAY, COLLOQUIAL MALAY, LOCAL MALAY, MALAYU, ISO 693-3: zlm)

Малайська мова – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 21 діалект. Кількість мовців – 8,880,000 в Малайзії, 905,000 (2000 рік) в Індонезії (Суматра) та 396,000 (1985 рік) у Сінгапур. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

KROEGER, Paul R. Discontinuous reduplication in vernacular Malay. Proceedings of the fifteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistic Society. February 18-20, 1989, 193-202.

МАЛАЙСЬКІ МОВИ (MALAY)

Малайські мови – це підгрупа малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 45 мов – 1 відділ і 34 окремі мови:

- трейд – 11 мов: 1 підвідділ та 5 окремих мов;
- мови: бангка, банджарська, бруней, гаджі, джакун, дуано, індонезійська, каур, керінчі, кол, кубу, лонконг, лубу, малайська, малайсько-баканська, малайсько-берав, малайсько-букіт, малайсько-даяцька, малайсько-джамбі, малайсько-кедаг, малайсько-кота-бангун-кутай, малайсько-паттані, малайсько-сабаг, мінангкабав, мусі, негері-сембілан, оранг-канак, оранг-селетар, пекал, стандартна малайська, темуан, ураклавой, центральна малайська.

Малайськими мовами говорять 63,000,000 осіб у Малайзії та Індонезії.

Часткова література:

РОТТ, Н.В., ПОГАДАЕВ, В. А., ПАВЛЕНКО, А. П. Малайзійсько-русько-английський словарь. 1977.

ПОГАДАЕВ, В. А., РОТТ, Н.В. Русско-малайзійський словарь. 1986.

SHUHAINI, Aznam Guardian of the Malay Language. 2006.

МАЛАЙСЬКО-БАКАНСЬКА МОВА (BACANESE MALAY, BACAN, BATJAN, MALAIS BACANAIS, ISO 639-3: btj)

Малайсько-баканська мова – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1991 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

МАЛАЙСЬКО-БЕРАВ (BERAU MALAY, BERAU, MERAU MALAY, MALAIS BERAU, BERAY MALAY, ISO 639-3: bve)

Мова малайсько-берав – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 11,200 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МАЛАЙСЬКО-БУКІТ (BUKIT MALAY, BUKIT, MERATUS, BUKAT, MALAIS BUKIT, ISO 639-3: bvu)

Мова малайсько-букіт – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 59,000 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МАЛАЙСЬКО-ДЯЦЬКА МОВА (MALAYIC DAYAK, VAMAYO, BUMAYOH, ISO 639-3: xdy)

Малайсько-даяцька мова – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 17 діалектів. Кількість мовців – 520,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МАЛАЙСЬКО-ДЖАМБІ (JAMBI MALAY, DJAMBI, BATIN, ISO 639-3: jax)

Мова малайсько-джамбі – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000,000 (2000 рік) у провінції Джамбі (острів Суматра) в Індонезії.

Часткова література:

ANDERBECK, Kristen Leigh Language use and attitudes among the Jambi Malays of Sumatra. M.A. thesis Institute of Malay World and Civilization, Universiti Kebangsaan Malaysia, 2003.

МАЛАЙСЬКО-КЕДАГ (KEDAH MALAY, SATUN MALAY, ISO 639-3: meo)

Мова малайсько-кедаг – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,600,000 (2004 рік) у Малайзії та в кількох селах у Королівстві Таїланд.

МАЛАЙСЬКО-КОТА-БАНГУН-КУТАЙ (KOTA BOGUN KUTAI MALAY, ISO 639-3: mqq)

Мова малайсько-кота-бангун-кутай – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 80,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МАЛАЙСЬКО-ПАТТАНІ (PATTANI MALAY, THAI ISLAM, 亚维语, ISO 639-3: mfa)

Мова малайсько-паттані – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються арабським і тайським письмом.

МАЛАЙСЬКО-ПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (MALAYO-POLYNESIAN)

Малайсько-полінезійські мови – це одна з родин австронезійської мовної надродини; має близько 351 мільйонів мовців, розкиданих по островах Південосхідної Азії та на Тихому океані, і аж у Мадагаскарі на Індійському океані. Уважають, що первісні малайсько-полінезійські мови прибули з частини Азії, що близько Малайського півострова, і згодом емігрували на захід до Мадагаскару та на схід, до Тихого океану. Це переселення почалося, правдоподібно, більш ніж 2 тисячі років тому. Тому що мовці малайсько-полінезійських мов жили на тисячах островів, часто далеко віддалених одні від одних, і тому що в ранніх часах комунікація між ними була морочлива, або взагалі неможлива, то з прамови, протомалайсько-полінезійської розвинулося багато відмінних діалектів та мов. Характеристичною рисою малайсько-полінезійських мов є тенденція вживати редуплікацію (повторення цілого або частини слова, як ось вікі-вікі) на означення множини, і як інші австронезійські мови мають прості фонології; мова має кілька але частих звуків. Більшість мов обминає скупчення приголосних (як –стл-, -спр- в українській мові). Більшість з них має тільки обмежену кількість голосних, переважно 5. Сьогодні до малайсько-полінезійської родини зараховують 1237 мов, згрупованих у 16-х галузях:

великобаритська – 33 мови у 4-х підгалузях;

- енгганська – 1 мова: енгганська;
- лампунгська – 3 мови: комерінгська, лампунгська-апі, лампунгська-нію ;
- ланд-даяцька – 13 мов у 5-х підгалузях;
- малайсько-сумбаванська – 71 мов у 3-х підгалузях;
- мокленська – 2 мови: мокенська, мокленська;
- північноборнейська – 99 мов у 5-х підгалузях;
- північно-західна суматрійська – 12 мов у 5-х підгалузях;
- палауанська – 1 мова: палуанська;

- південносулавезька – 31 мов у 5-х підгалузях;
- реджангська – 1 мова: реджангська;
- філіппінська – 179 мов у 10-х підгалузях;
- целебеська – 64 мови у 4-х підгалузях;
- центрально-східна – 718 мов у 4-х підгалузях;
- чаморська – 1 мова: чаморська;
- явайська – 5 мов: новокаледонська явайська, осінг, сурінамська явайська, тенггер, явайська;
- неклассифіковані – 3 мови: горапська, катабагська, насальська.

Цими мовами говорять більш як 350,000,000 осіб на різних островах Тихого океану і на острові Мадагаскар.

Часткова література:

GREEN, R.C. and PAWLEY Andrew, The Linguistic Subgroup of Polynesia (1966).

WOUK, Fay & ROSS, Malcolm The history and typology of western Austronesian voice systems. Australian National University, 2002.

МАЛАЙСЬКО-САБАГ (SABAH MALAY, BAZAAR MALAY, PASAR MALAY, ISO 639-3: *msi*)

Мова малайсько-сабаг – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – невизначена, вживається у провінції Сабаг у Малайзії. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

МАЛАЙСЬКО-СУМБАВАНСЬКІ МОВИ (MALAYO-SUMBAWAN)

Малайсько-сумбаванські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 71 мов у 3-х підгалузях:

- мадурійська – 2 мови: канджеанська, мадурська;
- північно-східна – 67 мов у 3-х групах;
- сунданська – 2 мови: бадуйська, сундайська.

Малайсько-сумбаванськими мовами говорять більш як 120,000,000 осіб в Індонезії.

МАЛАЙСЬКО-ТЕНГґАРОНґ-КУТАЙ (TENGGARONG KUTAI MALAY, KUTAI, TENGGARONG, ISO 639-3: *vkt*)

Мова малайсько-тенгґаронґ-кутай – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 210,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МАЛАЙТА (MALAITA)

Мови малайта – це гурток мов малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 14 мов у 3-х підгуртках:

- лонггу – 1 мова: лонггу;
- південний – 4 мови: ареаре, доріо, орога, саа;
- північний – 9 мов: баеггу, баелелея, вала, ґулаалая, квайо, кварай, лау, тоабайта, фаталека.

Цими мовами говорять майже 140,000 осіб на Соломонових Островах.

МАЛАЙТА-САНКРІСТОБАЛЬСЬКІ МОВИ (MALAITA-SAN CRISTOBAL)

Малайта-санкрістобальські мови – це підвідділ південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 19 мов у 2-х гуртках:

- малайта – 14 мов у 3-х підгуртках;
- санкрістобальський – 5 мов: аросі, бавро, фаґані, каґуа, ова.

Цими мовами говорять 165,000 осіб на Соломонових Островах.

МАЛАКОТЕ (MALAKOTE)

Мови малакоте – це вітка підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – ківільвана. Говорять нею 8,000 осіб у Республіці Кенія.

МАЛАКСЬКА МОВА (MALACCAN CREOLE PORTUGUESE, BAHASA GERAGAU, BAHASA SERANI, LUSO-MALAY, MALACCAN, MALAQUEIRO, MALAQUENHO, MALAQUENSE, MALAQUÊS, MALAYO PORTUGUESE, MALAYSIAN CREOLE PORTUGUESE, PAPIA KRISTANG, PORTUGUÊS DE MALACCA, PORTUGUESE PATOIS, SERANI, ISO 639-3: mcm)

Малакська мова – це член креольських мов, оснований на португальській. Кількість мовців – 1,000 у Малайзії.

МАЛАЛАМАЙ (MALALAMAI, BONGA, ISO 639-3: mmt)

Мова малаламай – це член підгуртка баріай гуртка нґеро нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 550 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАЛА-МАЛАСАРСЬКА МОВА (MALA MALASAR, МАНА MALASAR, MALAI MALASAR, MALASIR, ISO 639-3: ima)

Мала-маласарська мова – це неклассифікований член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2004 рік) в Індії.

МАЛАНАМБАСЬКІ МОВИ (SMALL NAMBAS)

Маланамбаські мови – це підгурток внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: діксон-ріф, летемай, репанбітип. Цими мовами говорять 1,000 осіб у Республіці Вануату.

МАЛАНґО (MALANGO, ISO 639-3: mln)

Мова маланґо – це член ґвадалканалського гуртка ґела-ґвадалканалського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,140 (1999 рік) на Соломонових Островах.

МАЛАНКУРАВСЬКА МОВА (MALANKURAVAN, MALA KORAVAN, MALAIKURAVAN, MALAKKURAVAN, MALE KURAVAN, ISO 639-3: mjo)

Маланкуравська мова – це неklasифікований член дравідської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 18,600 (2001 рік) в Індії.

МАЛАПАНДАРАМСЬКА МОВА (MALAPANDARAM, HILL PANTARAM, PANDARAM BASHA, MALAPANTARAM, ISO 639-3: mjp)

Малапандарамська мова – це член малаяламського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 5,850 (2001 рік) в Індії.

МАЛАРІЯНСЬКА МОВА (MALARYAN, ARAYANS, KARINGAL, MALAI ARAYAN, MALAYARAYAN, MALAYARAYAR, MALE ARAYANS, MALEY ARAYAN, VAZHIYAMMAR, ISO 639-3: mjq)

Маларіянська мова – це вже вимерлий член малаяламського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Говорили нею в Індії.

МАЛАС (MALAS, ISO 639-3: mkr)

Мова малас – це член ісумрудської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 650 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАЛАСАНґА (MALASANGA, PANO, ISO 639-3: mqz)

Мова маласанґа – це член підгуртка корап вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновоґвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 900 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАЛАСАРСЬКА МОВА (MALASAR, MALAYAR, ISO 639-3: ymr)

Маласарська мова – це неklasифікований член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 7,760 (2001 рік) в Індії.

МАЛАХЕЛ (MALAKHEL, ISO 639-3: mld)

Мова малахел – це неklasифікована мова, може тотожна з ормурською мовою. Кількість мовців – 2,860 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

МАЛАЦЬКА МОВА (MALACCAN CREOLE MALAY, CHITTIES CREOLE MALAY, ISO 639-3: ccm)

Малацька мова – це член креольських мов на основі малайської. Кількість мовців – 300 на Малайському півострові в Малайзії.

МАЛАЯЛАМСЬКА МОВА (MALAYALAM, ALEALUM, MALAYALANI, MALAYALI, MALEAN, MALIYARD, MALLEALLE, MOPLA, MALAJALAM, МАЛАЯЛАМ, മലയാളം, 马拉雅拉姆语, ISO 639-3: mal)

Малаяламська мова – це член малаяламського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 35,400,000 (1997 рік) в Індії, а також 10,000 (1993 рік) у Республіці Сінгапур. Користуються арабським та малаяламським письмом.

Часткова література:

MAXWELL, Michael B. Review of: Texas linguistic forum 40: working papers in phonetics and phonology, Amanda R. Doran, Tivoli Majors and Nisha Merchanr Goss, editors. Notes on Linguistics 3(1): 43-44, 2000.

МАЛАЯЛАМСЬКІ МОВИ (MALAYALAM)

Малаяламські мови – це відділ таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цього відділу належать 9 мов: аранадська, кадарська, малаведанська, малапандарамська, маларіянська, малаяламська, палійська, панійська та равульська. Цими мовами говорять 36,000,000 осіб у Республіці Індія.

МАЛАЯНСЬКІ МОВИ (MALAYIC)

Малаянські мови – це група північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належать 53 мови в 3-х підгрупах:

- ібанська – 6 мов: балав, ібан, муаланг, ремун, себеруанг, себуяв;
- кендаянська – 2 мови: кендаян, кенінджал;
- малайська – 45 мов: відділ трейд – 11 мов;
- 34 окремі мови: бангка, банджарська, бруней, гаджі, джакун, дуано, індонезійська, каур, керінчі, кол, кубу, лонконг, лубу, малайська, малайсько-беканська, малайсько-берав, малайсько-букіт, малайсько-даяцька, малайсько-джамбі, малайсько-кедаг,

малайсько-кота-бангун-кутай, малайсько-паттані, малайсько-сабаг, малайсько-тенггаронг-кутай, мінангкабав, мусі, негері-сембілан, оранг-канак, оранг-селетар, пекал, стандартна малайська, темуан, урак-лавой, центральна малайська.

Малаянськими мовами говорять майже 65,000,000 осіб у Малайзії та Індонезії.

Часткова література:

ADELAAR, K. Alexander. The Internal Classification of the Malayic Subgroup. Bulletin of the School of Oriental and African Studies, University of London, Vol. 56, No. 3 (1993), pp. 566–581.

МАЛБА БІРІФОР (MALBA BIRIFOR, BIRIFO, MALBA-BIRIFOR, NORTHERN BIRIFOR, ISO 639-3: bfo)

Мова малба біріфор – це член підвітки біріфор вітки дагаарі-біріфор північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 108,000 (1993 рік) у Буркіна-Фасо та якась кількість у Республіці Кот-д’Івуар.

МАЛВІЙСЬКА МОВА (MALVI, MALAVI, MALLOW, MALWADA, MALWI, UJJAINI, ISO 639-3: mup)

Малвійська мова – це неklasифікований член раджастганської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,400,000 (2003 рік) у Республіці Індія, 2,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 300,000 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

Часткова література:

JOHN, Matthews The Malvi-speaking people of Madhya Pradesh and Rajasthan: a sociolinguistic profile. SIL Electronic Survey Reports 2009-011, 280 p. 2009.

МАЛГАНА (MALGANA, MALDJANA, MALJANNA, MALKANA, ISO 639-3: vml)

Мова малгана – це вимерлий член малганської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

МАЛГАНСЬКІ МОВИ (MALGANA)

Малганські мови – це вимерла підгалузь південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До неї входила тільки одна мова – малгана. Говорили нею в Західній Австралії.

МАЛЕ (MALE, MAALE, ISO 639-3: mdy)

Мова мале – це член ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімірської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 53,800 (1998 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

Часткова література:

SIEBERT, Ralph A survey of the Male language. S.L.L.E. linguistic reports 24:2-12. 1995.

МАЛЕ (MALE, KOLIKU, ISO 639-3: mdc)

Мова мале – це член групи мінджім підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 970 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з афразійської надродини.**

МАЛЕКУ ХАЙКА (MALÉKU JAİKA, GUATUSO, ISO 639-3: gut)

Мова малеку хайка – це член галузі рама чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 750 (2000 рік) у Республіці Коста-Ріка.

МАЛЕНГ' (MALENG, MALANG, MALIENG, PAKATAN, VO, ISO 639-3: pkt)

Мова маленг' – це член шутської підгалузі в'ет-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 800 (1996 рік) у Лаоській Народній Республіці та 200 (1996 рік) у Соціялістичній Республіці В'єтнам. Не мають свого письма.

МАЛЕСИТ-ПАССАМАКВОДІ (MALECITE-PASSAMAQUODDY, PESKOTOMUHKATI, MALÉCITE, MALISEET-PASSAMAQUODDY, ISO 639-3: pqm)

Мова малесит-пассамакводі – це член східної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,100 (2001 рік) у Канаді (провінція Нью-Брансвік) та 960 у США (штат Мейн). Переважно старші – молодь переходить на англійську. Користуються латиницею.

МАЛЕУ-КІЛЕНГЕ (MALEU-KILENGE, IDNE, ISO 639-3: mgl)

Мова малеу-кіленге – це член підгуртка кіленге-малеу вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,200 (1983 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HAYWOOD, Graham & HAYWOOD, Irene The languages and communities of north-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 41-70. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

МАЛІ (MALI, GAKTAI, ISO 639-3: gcc)

Мова малі – це член галузі байнінг' східної новобританської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,200 (1988 рік) на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея.

МАЛІґО (MALIGO, !XUN, JU, ZHU, ISO 639-3: mwj)

Мова маліґо – це член північної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Кількість мовців – 2,230 (2000 рік) у Республіці Ангола.

МАЛІЛА (MALILA, ICHIMALILIA, KIMALILA, MALILIA, SHIMALILIA, ISO 639-3: mgq)

Мова маліла – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 65,000 (2003 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Часткова література:

KUTSCH LOJENGA, Constance Minimality and morae in Malila (M.24). Selected proceedings of the 37th Annual Conference on African Linguistics, 77-87. Sommerville, MA: Cascadilla Proceedings Project. <http://www.lingref.com/cpp/acal/37/>

МАЛІМБА (MALIMBA, LEMBA, LIMBA, MUDIMA, MULIMBA, ISO 639-3: mzd)

Мова малімба – це член підгуртка дуала гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,230 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

LAMBERTY, Melinda A rapid appraisal survey of Malimba of Cameroon. SIL Electronic Survey Reports 2009-004: 20 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-004>

МАЛІМПУНґСЬКА МОВА (MALIMPUNG, ISO 639-3: mli)

Малімпунґська мова – це член масенремпульської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

Часткова література:

Mac DONALD, Chas Review of: Borrowing versus code-switching, by Richard J. Nivens. LINGUIST List 16.1496, 2005.

МАЛІНАЛТЕПЕК МЕФАА (MALINALTEPEC ME'PHAA, MALINALTEPEC TLAPANEC, EASTERN TLAPANEC, MÈ'PHÀÀ MAÑUWÌÍN, ME'PHAA, TLAPANECO DE MALINALTEPEC, ISO 639-3: tcf)

Мова маліналтепек мефаа – це член галузі субтіяба-тлапанекан ото-манґської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 48,000 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLACK, Cheryl A. An autosegmental analysis of Me'phaa (Tlapanec) noun inflection. Survey of California and other Indian languages 13: 1-14. 2005.

МАЛІНГУАТ (MALINGUAT, KWARUWIKWUNDI, SEPIK PLAINS, TSHUOSH, TSHWOSH, SAWOS, KEAK, ISO 639-3: sic)

Мова малінгуат – це член галузі нду мовної родини сепік. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 9,000 (1986 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАЛО (MALO, TAMABO, TAMAMBO, ISO 639-3: mla)

Мова мало – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 4,000 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

МАЛОЛ (MALOL, MALOLO, MALON, ISO 639-3: mbk)

Мова малол – це член гуртка сіяв шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,300 у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

МАЛПАГАРІЙСЬКА МОВА (MAL PAHARIA, DEHRI, MAD, MADER, MAL, MAL PAHARIYA, MALER, MALPAHARIA, MALTI, MALTO, MALTU, MANLATI, MAR, MARPAHARIA, MAW, MAWDO, MAWER, MAWER NONDI, PAHARIA, PARSİ, ISO 639-3: mkb)

Малпагарійська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 61,000 (1994 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

МАЛ-ПРЕ (MAL-PRAI)

Мови мал-пре – це підгрупа мов групи мал-хму хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова - пре. Говорять нею 35,000 осіб у Королівстві Таїланд та в Лаоській Народній Республіці.

МАЛТІЙСЬКА МОВА (MALTESE, BIL-MALTA, MALTI, MALTAIS, MALTÉS, MALTESISCH, МАЛЬТИЙСКИЙ, 马耳他语; 马尔他语, ISO 639-3: mlt)

Малтійська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 (1975 рік) у Республіці Мальта. Сучасна мальтійська абетка має в основі латиницю. Вона містить у собі 30 букв, з того 6 голосних і 24 приголосних. Це одинока семітська мова, яка вживає латиницю.

Часткова література:

BORG, A.J.; AZZOPARDI-ALEXANDER, M. Maltese. Routledge, 1997.

МАЛУА-БЕЙ (MALUA BAY, ESPIEGLE BAY, MIDDLE NAMBAS, ISO 639-3: mll)

Мова малуа-бей – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 500 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МАЛФАХАЛ (MALFAXAL, MALVAXAL-TOMAN ISLAND, TAMAN, TOMMAN, ISO 639-3: mlx)

Мова малфахал – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 600 (1983 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

МАЛ-ФРАЙ (MAL-PHRAI)

Мови мал-фрай – це підгрупа мов групи мал-хму хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: луа, мал та прай. Говорять ними 72,000 осіб у Королівстві Таїланд та в Лаоській Народній Республіці.

МАЛ-ХМУ (MAL-KHMU')

Мови мал-хму - це група мов хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 7 мов у 3-х підгрупах:

- мал-пре – 1 мова: пре;
- мал-фрай – 3 мови: луа, мал, прай;
- хму – 3 мови: оду, хму, хуен.

Говорять цими мовами 600,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Королівстві Таїланд.

МАЛЯЙО (MALAYO, AROSARIO, ARSARIO, GUAMACA, GUAMAKA, MARACASERO, MAROCASERO, SANCÁ, SANJA, SANKA, WIWA, ISO 639-3: mbp)

Мова маляйо – це член галузі аруак чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 1,920 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRANK, Paul S. Proto-Arhuacan phonology. Estudios de Lingüística Chibcha 12: 95-117. 1993.

МАЛЬГБЕ (MALGBE, GOULFEI, GULFE, GULFEI, MALBE, MALGWE, NGWALKWE, SANBALBE, KOTOKO-GULFEI, ISO 639-3: mxf)

Мова мальгбе – це член північного відділу котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної

надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 6,000 (2004 рік) у Республіці Камерун та деяка кількість у Республіці Чад.

МАЛЬДІВСЬКА МОВА (MALDIVIAN, DHIVENI, DIVEHI, DIVEHI BAS, DIVEHLI, MALI, MALIKH, MALKI, MALDIVIEN, MALDIVO, ДИВЕХИ, م ر و س ڤ , 迪维希语, ISO 639-3: div)

Мальдівська мова – це член сингальсько-мальдівської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 356,000 (2007 рік) у Мальдівській Республіці та 15,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються таанським письмом.

МАМА (МАМА, KANTANA, KWARRA, ISO 639-3: mma)

Мова мама – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. *Не змішувати її з мовою подібної назви з трансновогвінейської родини.*

МАМАА (МАМАА, МАМА, ISO 639-3: mhf)

Мова мамаа – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея. *Не змішувати її з мовою подібної назви з нігеро-конголезької надродини.*

МАМАЙНДЕ (МАМАИНДÊ, ISO 639-3: wmd)

Мова мамайнде – це член північної галузі намбікварської мовної родини. Мова має 1 діалект: негароте. Кількість мовців – 330 (2007 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANONBY, Stan & EBERHARD, David A survey of three northern Nambiquara groups: the Mamaindê, Negarotê, and Latundê. SIL Electronic Survey Reports 2008-021: 22 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-021>

МАМАНВА (МАМАНВА, МАМАНВА NEGRITO, MINAMANWA, ISO 639-3: mmn)

Мова маманва – це член підгрупи маманва центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,150 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

MILLER, Jeanne & MILLER, Helen W. Mamanwa grammar. Language Data, Asian-Pacific Series, 8. Huntington Beach, CA: Summer Institute of Linguistics, 1976.

МАМАНВА (MAMANWA)

Мови маманва – це підгрупа центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – маманва. Говорять нею більш як 5,000 осіб у Республіці Філіппіни.

МАМАРА СЕНУФО (MAMARA SENOUFO, MAMARA, MIANKA, MINIANKA, MINIYANKA, MINYA, MINYANKA, TUPIRE, ISO 639-3: myk)

Мова мамара сенуфо – це член відділу суппіре-мамара підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців - 738,000 (2000 рік) у Республіці Малі. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

CARLSON, Robert Narrative, subjunctive, and finiteness. Journal of African Languages and Linguistics 13(1): 59-85. 1992.

МАМАСЬКА МОВА (MAMASA, ISO 639-3: mqj)

Мамаська мова – це член тораджа-саданської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MATTI, David F. Phonology of Mamasa. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 12: 53-97, 1991.

МАМБАЙ (MAMBAI, MAMBAY, MAMGBAY, MAMGBEI, MANBAI, MANGBAI, MANGBAÏ DE BIPARÉ, MANGBEI, MOMBOI, MONGBAY, ISO 639-3: mcs)

Мова мамбай – це член підгуртка тупурі-мамбай гуртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (2002 рік) у Республіці Камерун і 2,000 (2002 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

ANONBY, Erik John Phonology and morphology of Mambay (Niger-Congo, Adamawa). Ph.D., Universiteit Leiden. 499 p. 2008.

МАМБАЙСЬКА МОВА (МАМБАЕ, МАМБАІ, МАНБАЕ, МАМБАЙ, ISO 639-3: mgm)

Мамбайська мова – це член центрального відділу рамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

МАМБВЕ-ЛУНГУ (MAMBWE-LUNGU, MAMBWE, LUNGU, ISO 639-3: mgr)

Мова мамбве-лунгу – це член підгуртка тонгве гуртка ніїламба-тонгве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 379,000 (2006 рік) у Республіці Замбія та 295,000 (2002 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

МАМБІЛА (MAMBILA)

Мови мамбіла – це гурток підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: камерунська мамбіла і нігерська мамбіла. Цими мовами говорять близько 130,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

МАМБІЛА-КОНДЖА (MAMBILA-KONJA)

Мови мамбіла-конджа – це підвідділ мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 9 мов, згуртованих у 4-х гуртках:

- конджа – 2 мови: кванджа, твенді;
- маґу-камкам-кіла – 4 мови: мбонґно, мванип, ндунда, сомієв;
- мамбіла – 2 мови: камерунська мамбіла, нігерська мамбіла;
- нджеруп – 1 мова: нджереп.

Цими мовами говорять понад 150,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

МАМБІЛОЇДНІ МОВИ (MAMBILOID)

Мамбілоїдні мови – це відділ північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 13 мов, згуртованих у 3-х підвідділах:

- мамбіла-конджа – 9 мов у 4-ох гуртках;
- ндоро – 1 мова: ндоола;
- суґа-вуте – 3 мови у 2-ох гуртках.

Мамбілоїдними мовами говорять біля 250,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

МАМБОРУ (MAMBORU, MEMBORO, ISO 639-3: mvd)

Мова мамбору – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 16,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

MAMBU (MAMVU, ISO 639-3: mdi)

Мова мамбу – це член групи мангбуту-ефе східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

MAMPRULI (MAMPRULI, MAMPRULE, MANPELLE, NGMAMPERLI, ISO 639-3: maw)

Мова мампрулі – це член південно-східного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 220,000 (2004 рік) у Республіці Гана; кількість зростає. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

NADEN, Anthony J. "Siamese twins" in Mampruli phonology. *Africana Marburgensia* 13(1): 52-58. 1980.

MAMСЬКІ МОВИ (MAMEAN)

Мамські мови – це група мов великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов: кучуматанська, південномамська, північномамська, таканек, тахумулько, тектітеко та центральномамська. Мамськими мовами говорять 550,000 осіб у Республіці Гватемала.

Часткова література:

ENGLAND, Nora C. *Autonomia de los Idiomas Mayas: Historia e identidad*. Guatemala City. Cholsamaj, 1994.

MAMUDJU (MAMUJU, MAMOEDJOE, MAMOEDJOESCH, MAMUDJU, UDAI, ISO 639-3: mqx)

Мова мамуджу – це член групи мамуджу північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

STRØME, Kari K. Person marking in the Mamuju language. *Studies in Sulawesi linguistics, part III*, 91-113. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 36. Jakarta: Universitas Katolik Atma Jaya, 1994.

MAMUDJU (MAMUJU)

Мови мамуджу – це група північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – мамуджу. Говорять нею 60,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

МАМУСІ (MAMUSI, KAKUNA, ISO 639-3: kdf)

Мова мамусі – це член підгуртка менґен вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1985 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

RATH, Daniel D. The languages and communities of the Mengen region. Language, communication and development in New Britain. 197-224. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

МАМФЕ (MAMFE)

Мови мамфе – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Цей відділ обіймає 3 мови: денія, кендем і кеніянг. Цими мовами говорять майже 80,000 осіб у Республіці Камерун.

МАНАДО МАЛАЙСЬКА МОВА (MANADO MALAY, MANADONESE MALAY, MINAHASAN MALAY, BAHASA MANADO, ISO 639-3: xmm)

Манадо малайська мова – це член східноіндонезійського підвідділу відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 850,000 (2001 рік) у Республіці Індонезія (провінція Сулавесі). Користуються латиницею.

МАНАМ (MANAM, MANUM, ISO 639-3: mva)

Мова манам – це член підгуртка манам гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 7,950 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TURNER, Blaine P. Manam. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 2 p. 673-675. Trends in Linguistics Documentation, 10. Berlin/New York, 1995.

МАНАМ (MANAM)

Мови манам – це підгурток гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: бієм, воґео, кис, манам, медебур, сепа. Говорять ними 13,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАНАМБУ (MANAMBU, ISO 639-3: mle)

Мова манамбу – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 2,110 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ALLEN, Janice D. & HURD, Phyllis W. Manambu phonemes. *Te Reo* 15: 37-44. 1972.

МАНАНГБА (MANANGBA, MANANG, MANANGBHOT, MANANGBOLT, MANANGE, MANANGI, NORTHERN GURUNG, NYESHANG, NYISHANG, ISO 639-3: nmm)

Мова манангба – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,740 (1988 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

GLOVER, Warren W. Cognate counts via the Swadesh list in some Tibeto-Burman languages of Nepal. *Tone systems of Tibeto-Burman languages of Nepal 2: Lexical lists and comparative studies*, 23-130. *Occasional Papers of the Wolfended Society on Tibeto-Burman Linguistics*, 3:2. Urbana: University of Illinois Press. 1970.

МАНАНГКАРІ (MANANGKARI, ISO 639-3: znk)

Мова манангкарі – це вимерлий член ївайджійської галузі ївайджанської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

МАНГ (MANG, BA'E, CHAMAN, LÁ VÀNG, MANBU, MANG U, NIENG Ó, XÁ, XÁ MANG, XÁ Ó, 莽语, ISO 639-3: zng)

Мова манг – це одинокий член мангської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,660 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 500 у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

HE LIFENG & TAN, William Yunnan teshu yuyan yanjiu. Yunnan Minority Language Commission and SIL International Joint Publication Series. Yunnan People's Publishing House, 2004.

МАНГА КАНУРІ (MANGA KANURI, KANOURI, KANOURY, MANGA, ISO 639-3: kby)

Мова манга канурі – це член групи канурі західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Діалект даґара може бути окремою мовою. Кількість мовців – 280,000 (1998 рік) у Республіці Нігер та 200,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

JARRETT, Kevin A. Dialectes et alphabétisation dans les écoles: Une etude explorative de l'intercompréhension des différents dialects kanuri du Niger. *Journal of West African Languages* 18(2): 105-24. 1988.

МАНґАЛА (MANGALA, DJAWALI, DJUWALI, JIWALI, JIWARLI, KOALGURDI, MANALA, MANGALAA, MANGARLA, MINALA, YALMBAU, ISO 639-3: mem)

Мова манґала – це вимерлий член манґальської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

МАНґАЛЬСЬКІ МОВИ (MANGALA)

Манґальські мови – це вже вимерла підгалузь південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До неї належала лиш одна мова – манґала. Говорили нею в Західній Австралії.

МАНґАП-МБУЛА (MANGAP-MBULA)

Мови манґап-мбула – це підгурток вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – мбула. Говорять нею 4,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАНґАРАЙСЬКА МОВА (MANGARAYI, MANGARAI, MANGARRAYI, MANGGARAI, MUNGARAI, MUNGERRY, NGARRABADJI, ISO 639-3: mpc)

Манґарайська мова – це вимираючий член манґарайської галузі гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1983 рік) у північній Австралії.

МАНґАРАЙСЬКІ МОВИ (MANGARAYIC)

Манґарайські мови – це вже вимираюча одна з галузей гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. До неї входить тільки одна мова – манґарайська. Говорять нею ще лиш 50 осіб у північній Австралії.

МАНґАРЕВСЬКА МОВА (MANGAREVA, MANGAREVAN, МАНґАРЕВА, ISO 639-3: mrv)

Манґаревська мова – це член маркізької підгалузки центрально-східної галузки східної підвітки осередньополінезійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,600 (1987 рік) на островах Гамбієр і Манґарева (Французька Полінезія).

МАНґАСЬКА МОВА (MANGAS, ISO 639-3: zns)

Манґаська мова - це вимираючий член боґомської підгрупи боґом-джимської групи бадебаравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МАНГ'АЯТ (MANGAYAT, BUGA, MANGAYA, MONGAIYAT, ISO 639-3- myj)

Мова манг'аят – це член гуртка фероге-манг'ая підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 400 (1987 рік) у Південному Судані.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

МАНГ'БЕТУ (MANGBETU, AMANGBETU, KINGBETU, MAMBETTO, MANGBETTU, NEMANGBETU, 芒贝图语, ISO 639-3: mdj)

Мова манг'бету – це член групи манг'бету східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 620,000 у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

McKee, Robert G. The interpretation of consonants with semi-vowel release in Meje (Zaire) stems. Proceedings of the Third Nilo-Saharan Linguistic Colloquium, Kisumu, Kenya, August 4-9, 1986, 181-95. Nilo-Saharan, 6. Hamburg: Buske, 1992.

МАНГ'БЕТУ (MANGBETU)

Мови манг'бету – це група східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: асоа, ломбі та манг'бету. Мовами манг'бету говорять більш як 650,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

МАНГ'БУТУ (MANGBUTU, MANGU-NGUTU, MOMBUTTU, WAMBUTU, ISO 639-3: mdk)

Мова манг'буту – це член групи манг'буту-ефе східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго.

МАНГ'БУТУ-ЕФЕ (MANGBUTU-EFE)

Мови манг'буту-ефе – це група східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 6 мов: ефе, лесе, мамву, манг'буту, мвуба та ндо. Мовами манг'буту-ефе говорять більш як 280,000 осіб у Демократичній Республіці Конго та в Республіці Уганда.

МАНГ'ГАРАЙ (MANGGARAI, MANGGAREI, МАНГГАРАЙ, 芒加莱语, ISO 639-3: mgy)

Мова манг'гарай – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти (43 піддіалектів). Кількість мовців – 500,000 (1989 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

VERHEIJEN, J. A. J. & GRIMES, Charles E. Manggarai: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 1, 585-92. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York: Mouton de Gruyter, 1995.

МАНГЕРСЬКА МОВА (MANGERR, GIIMBIYU, MANGEREI, MANGERI, MENGERRDI, MENNAGI, ISO 639-3: zme)

Мангерська мова – це вимерлий член гімбіюської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в північній Австралії.

МАНГО (MANGO, DOBA, MBAY DOBA, MONGO, ISO 639-3: mge)

Мова манго - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 52,200 (2006 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

Часткова література:

JOHNSON, Eric Enquête sociolinguistique des varieties linguistiques de la région de Doba du Tchad: Bebot, Bedjond, Gor et Mango. SIL Electronic Survey Reports 2007-010: 55 p.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-010>

МАНГОЛЕ (MANGOLE, MANGOLI, SULA MANGOLI, ISO 639-3: mqc)

Мова манголе – це член сульської підгрупи центральномулуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,280 (2000 рік) на острові Манголе.

МАНГСЕНГ (MANGSENG, MANGSING, MASEGI, MASEKI, ISO 639-3: mbh)

Мова мангсенг – це член підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного ново-британського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

BUGENHAGEN, Robert D. The semantics of irrealis in Austronesian languages of Papua New Guinea. A cross-linguistic study. Topics in descriptive Austronesian linguistics, 1-39. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Asië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden, 1993.

МАНГСЬКІ МОВИ (MANG)

Мангські мови – це підгалузь північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить тільки одна мова – манг. Говорять нею дещо більш як 3,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Китайській Народній Республіці.

МАНДА (MANDA, KIMANDA, KINYASA, NYASA, MANDA-MATUMBA, ISO 639-3: mgs)

Мова манда – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 22,000 (2002 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

МАНДА (MANDA, N.10 & N.12)

Мови манда – це підгурток гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: матенґо, мпото, нґоні і тонґа. Цими мовами говорять майже 1,000,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Малаві.

МАНДАГУАКА (MANDAHUACA, ARIHINI, CUNIPUSANA, IHINI, MALDAVACA, MITUA, MANDAUACA, MANDAWAKA, YAVITA, MANDAWACA, ISO 639-3: mht)

Мова мандагуака – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1975 рік) у Боліварській Республіці Венесуела та 3 (1993 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

MIGLIAZZA, Ernest C. & CAMPBELL, Lyle Panorama general de las lenguas indigenas en América. Historia general de América (Vol.10). Caracas: Instituto Panamericano de Geografia e Historia, 1988.

МАНДАЙЛІНГ-БАТАЦЬКА МОВА (BATAK MANDAILING, BATTA, MANDAILING BATAK, ISO 639-3: btm)

Мандайлінг-батацька мова – це член південної групи батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,100,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються батацьким письмом.

МАНДАЙСЬКІ МОВИ (MANDAYAN)

Мандайські мови – це підвідділ східного відділу мансаканської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 3 мови: катаелано-мандайська, санґаб-мандайська і мансакська. Говорять ними 80,000 осіб у Республіці Філіппіни.

МАНДА-КУЙСЬКІ МОВИ (MANDA-KUI)

Манда-куйські мови – це підгрупа конда-куйської групи ґонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгрупи входять 5 мов у 2-х відділах:

- куй-кувський – 3 мови: койська, кувська, куйська;

- манда-пенгський – 2 мови: мандська, пенгська.
Цими мовами говорять 1,800,000 осіб у Республіці Індія.

МАНДАН (MANDAN, RÚ'ETA:RE, ISO 639-3: mhq)

Мова мандан – це вимираючий уже член групи мандан центральної підгалузі властиво-сіуанської галузі сіуанської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6 (1992 рік) у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

MIXCO, Mauricio C. Mandan. Languages of the world series: Materials 159. München: LINCOM Europa. 1997.

МАНДАН (MANDAN)

Мови мандан – це вимираюча група мов центральної підгалузі властиво-сіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї групи входить лиш 1 мова – мандан. Цією мовою говорять ще 6 осіб у Сполучених Штатах Америки.

МАНДАНДАНІ (MANDANDANYI, MANDANDANJNDJI, ISO 639-3: zmk)

Мова мандандані – це вимерлий член марської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

МАНДА-ПЕНґСЬКІ МОВИ (MANDA-PENGO)

Манда-пенгські мови – це відділ манда-куйської підгрупи конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цього відділу входять 2 мови: мандська і пенгська. Говорять ними 350,000 осіб у Республіці Індія.

МАНДАРА (MANDARA, MADARA, TABAR, ISO 639-3: tbf)

Мова мандара – це член гуртка лавонґай-налік новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1985 рік) на островах Сімбері, Татав і Табар у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

FLUCKIGER, Cheryl & WHALEY, Annie A proposed writing system for the Mandara language. 2008 (Manuscript).

МАНДАРАСЬКІ МОВИ (MANDARA)

Мандараські мови – це відділ властивомандарської підгрупи ламанґ-мандарської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу входить лиш одна мова: вандала. Говорять нею в Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

МАНДАРИНСЬКА МОВА (MANDARIN CHINESE, BEIFANG FANGYAN, GUANHUA, GUOYU, HANYU, MANDARIN, NORTHERN CHINESE, PUTONGHUA, STANDARD CHINESE, CHINO MANDARÍN, 北方話,官話, ISO 639-3: cmn)

Мандаринська мова – це найчисленніший член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 840,000,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 10,600 (2006 рік) в Ісламському Султанаті Бруней, 460,000 (1982 рік) в Індонезії, 35,000 (1993 рік) у Монголії, 550 (1990 рік) у Республіці Філіппіни, 201,000 (1985 рік) у Республіці Сінгапур, 4,320,000 (1993 рік) на острові Тайвань, 5,880 (1984 рік) у Королівстві Таїланд та якась кількість у Малайзії. Користуються письмом чжуїнь фуао та китайським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток та підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WARDLAW, Terrance R. Review of: Mandarin Chinese: an introduction, by Vobo C. F. Gabo. Notes on Linguistics 4(4): 257-260. 2001.

МАНДАРИ (MANDARI, CHIR, KIR, MONDARI, MUNDARI, SHIR, ISO 639-3: mqu)

Мова мандарі – це член підгрупи барі східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – невизначена в Республіці Південний Судан.

МАНДАРСЬКА МОВА (MANDAR, ANDIAN, MANDHARSCHHE, MANJAR, 曼达语, ISO 639-3: mdr)

Мандарська мова – це член мандарської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (1985 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються бугінським письмом.

Часткова література:

LEE, Jason Kwok Loong Transitivity, valence and voice in Mandar. Studies in Philippine languages and cultures 19: 55-66, 2008.

МАНДАРСЬКІ МОВИ (MANDAR)

Мандарські мови – це група мов північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належить лиш одна мова – мандарська. Говорять нею 200,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

МАНДА-ТУМБУКА (ZONE N)

Мови манда-тумбука – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігер-конголезької мовної надродина. До цього гуртка належать 13 мов у 4-х підгуртках:

- манда – 4 мови: матенго, мпото, нгоні, тонґа;
- ніянджа – 1 мова: ніянджа;

- сенґа-сена – 7 мов у 2-х вітках;
- тумбука – 1 мова: тумбука.

Мовами манда-тумбука говорять майже 13,250,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Малаві, в Республіці Мозамбік, у Республіці Зімбабве та в Республіці Замбія.

МАНДЕАЛЬСЬКА МОВА (MANDEALI, HIMACHALI, MANDI, MANDIALI, PAHARI MANDIYALI, ISO 639-3: mjl)

Мандеальська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 900,000 (1991 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МАНДЕЙСЬКА КЛАСИЧНА МОВА (MANDAIC CLASSICAL, CLASSICAL MANDAEAN, 古典曼底安语, ISO 639-3: myz)

Мандейська класична мова – це вимерлий член мандейської підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Говорили нею в Ірані. Користувались мандейським письмом. Ще вживається як літургійна мова визнавців мандаїзму в Республіці Ірак та в кількох громадах у США та Австралії.

МАНДЕЙСЬКА МОВА (MANDAIC, MANDAEAN, MANDI, MANDĀYĪ, SABE'IN, SABEAN, SUBBI, 曼底安语, ISO 639-3: mid)

Мандейська мова – це член мандейської підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Вона служить літургійною мовою мандейської релігії. Кількість мовців – 5,000 (2006 рік) у Республіці Ірак та 500 (2001 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються мандейським письмом.

Часткова література:

MACUCH, Rudolf Handbook of Classical and Modern Mandaic. Berlin, 1965.

HÄBERL, Charles The Neo-Mandaic Dialect of Khorramshahr. PhD Dissertation. Harvard University, 2006.

МАНДЕЙСЬКІ МОВИ (MANDAIC)

Мандейські мови – це підгрупа східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. До неї входять 2 мови: мандейська і мандейська класична. Говорять ними 5,500 осіб у Республіці Ірак та в Ісламській Республіці Іран.

МАНДЕР (MANDER, ISO 639-3: mqr)

Мова мандер – це вже майже вимерлий член підгалузі тор галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 20 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії; здебільша старші віком особи.

- мандінг-моколе – 25 мов у 2-х гуртках.

Мовами мандінг-вай говорять майже 10,300,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне, в Республіці Ліберія, в Буркіна-Фасо, в Республіці Малі, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Гвінея та в Республіці Сенегал.

МАНДІНГ-ДЖОГО (MANDING-JOGO)

Мови мандінг-джого – це підгрупа центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входить 31 мова, згуртована в 2-х відділах:

- джого-джері – 4 мови в 2-х підвідділах і одна окрема мова;
- мандінг-вай – 27 мов у 2-х підвідділах.

Мовами мандінг-джого говорять більш як 10,300,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Гана, в Республіці Гвінея, в Республіці Малі, в Республіці Сенегал та в Республіці Ліберія.

МАНДІНГ-МОКОЛЕ (MANDING-MOKOLE)

Мови мандінг-моколе – це підвідділ відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 25 мов у 2-х гуртках:

- мандінг – 21 мова в 2-х підгуртках і 3 окремі мови;
- моколе – 4 мови: какабе, куранко, леле, мікіфоре.

Мовами мандінг-моколе говорять майже 10,000,000 осіб у Буркіна-Фасо, у Республіці Малі, у Республіці Гвінея, у Республіці Ліберія, у Республіці Сенегал та в Республіці Сьєрра-Леоне.

МАНДІНКА (MANDINKA, MANDE, MANDING, MANDINGA, MANDINGO, MANDINGUE, MANDINQUE, SOCÉ, مندنكا لغة, 曼丁哥语, ISO 639-3: mnk)

Мова мандінка – це член підгуртка західні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 669,000 (2006 рік) у Республіці Сенегал, 510,000 (2006 рік) у Республіці Гамбія та 167,000 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау. Користуються арабським та латинським письмом.

Часткова література:

SULLIVAN, Terence D. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Reports 2004-005. 34 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-005>

МАНДОБО АТАС (MANDOBO ATAS, DUMUT, KAETI, KAMBON, KWEM, MANDOBBO, NUB, WAMBON, ISO 639-3: aax)

Мова мандобо атас – це член групи думут підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МАНДОБО БАВАГ (MANDOVO BAWAH, DUMUT, KAETI, KAMBON, MANDOBBO, NUB, ISO 639-3: bwp)

Мова мандобо баваг – це член групи думут підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

MYO-SOOK SOHN Report on the Muting district survey. SIL Electronic Survey Reports 2006-006: 22 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-006>

МАНДСЬКА МОВА (MANDA, ISO 639-3: mha)

Мандська мова – це член манда-пенгського відділу манда-куйської підгрупи конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2000 рік) в Індії. Мову відкрили щойно в 1964 році. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австралійської мовної надродини.**

МАНДСЬКА МОВА (MANDA, ISO 639-3: zma)

Мандська мова – це вимираючий член вагайдійської підгалузі брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 25 (1983 рік) у північній Австралії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з дравідської мовної родини.**

МАНДСЬКІ МОВИ (MANDE)

Мандські мови – це родина нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї родини належить 71 мова в 2-х галузях:

- західна – 53 мови в 2-х підгалузях;
- східна – 18 мов у 2-х підгалузях.

Мандськими мовами говорять більш як 19,000,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Бенін, у Республіці Кот-д'Івуар, у Федеративній Республіці Нігерія, в Республіці Малі, в Республіці Гвінея, в Республіці Ліберія, в Республіці Гана, в Республіці Сьєрра-Леоне та в Республіці Сенегал.

МАНЕМСЬКА МОВА (MANEM, JETI, SKOFRO, WEMBI, YETI, ISO 639-3: jet)

Манемська мова – це член вариської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея та 400 (1978 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МАНЗА (MANZA, MANDJA, MANJA, ISO 639-3: mzv)

Мова манза – це член східного підвідділу відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 220,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

Часткова література:

MOORE, Troy Christofer Formulating lexicographic material within an African language development project. M.A. thesis. Trinity Western Seminary, 144 p. 1998.

МАНІЙКА (MANYIKA, BAMANYEKA, CHIMANYIKA, MANIKA, WAMANYIKA, WANUYIKA, МАНЬИКА, ISO 639-3: mxс)

Мова манійка – це член підгуртка шона гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 861,000 (2000 рік) у Республіці Зімбабве та 164,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

GARDNER, William L. Mutaçao consonantal nas línguas Shona. Trabalhos em Curso 2: 55-64, 2003.

МАНІКІОН (MANIKION, MANTION, SOGH, SOUGB, ISO 639-3: mnx)

Мова манікіон – це член підгалузі мантион галузі східні птича голова мовної родини східні птича голова-сентані. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 12,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

МАНІНКА-МОПІ (MANINKA-MORI)

Мови манінка-морі – це підвітка вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підвітки належать 6 мов: водженака, вородугу, коро, кояґа, лісова манінка та магу. Цими мовами говорять майже 500,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

МАНІПА (MANIPA, SOOW HUHEDIA, ISO 639-3: mqp)

Мова маніпа – це член східної підгрупи центральномокулкської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1983 рік) на острові Маніпа в Індонезії – 4 села.

МАНІЯ (MANYA, MANDINGO, MANIYA, MANYA KAN, ISO 639-3: mzi)

Мова манія – це член вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,400 (2006 рік) у Республіці Ліберія та 25,000 (1997 рік) у Республіці Гвінея. Користуються латиницею.

МАНІЯВА (MANYAWA, ISO 639-3: mny)

Мова маніява – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 173,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік.

Часткова література:

SHRUM, Jeffery & SHRUM, Margaret Western Zambezia language survey in Mozambique: a sociolinguistic survey of the Manyawa, Takwane, Marenje, Kokola and Lolo peoples of Mozambique. Working Papers 2: 1-30. 2001.

МАНКАНІЯ (MANKANYA, VOLA, MANCAGNE, MANCANG, MANCANHA, MANKAAÑ, MANKANHA, ISO 639-3: knf)

Мова манканія – це член підгрупи манджаку-папель групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини.

Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 44,200 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау та 29,200 (2006 рік) у Республіці Сенегал, де кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

GAVED, Tim & STAMMERS, Jon Petit lexique mancagne-français: suivi d'un index français-mancagne. Dakar, Senegal: Société International de Linguistique, 2004.

МАН-МЕТ (MAN MET, MANMI, MANMIT, ISO 639-3: mml)

Мова ман-мет – це член ангкуйської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (1990 рік) у Китайській Народній Республіці.

МАНН (MANN, MAA, MAH, MANO, MAWE, ISO 639-3: mev)

Мова манн – член відділу мано підгрупи тура-дан-мано групи ґуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 188,000 (2006 рік) у Республіці Ліберія та 71,000 (1997 рік) у Республіці Гвінея. Користуються латиницею.

МАННА-ДОРСЬКА МОВА (MANNA-DORA, తెలుగు, ISO 639-3: mju)

Манна-дорська мова – це член телугської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – невідома, етнічного населення – 30,000; говорять нею в Індії. Користуються телугським письмом.

МАННАНСЬКА МОВА (MANNAN, MANNE, MANNYOD, MANNAN PASHA, ISO 639-3: mjv)

Маннанська мова – це член таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 7,850 (2001 рік) в Індії.

МАНО (MANO)

Мови мано – це відділ підгрупи тура-дан-мано групи ґуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – манн. Цією мовою говорять майже 260,000 осіб у Республіці Ліберія та в Республіці Гвінея.

МАНОБСЬКІ МОВИ (МАНОВО)

Манобські мови – це група великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 15 мов у 3-х підгрупах:

- південна – 3 мови: котабато-манобська, сарангані-манобська, таґабавська;
- північна – 4 мови: бінукідська, гігаононська, каґаяненська, манобська;
- центральна – 8 мов у 3-х відділах.

Манобськими мовами говорять 600,000 осіб у Республіці Філіппіни.

МАНОМБАЙ (МАНОМБАЙ, МАНОВАЙ, WAMAR, WOKAM, ISO 639-3: woo)

Мова маномбай – це член арусської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,480 (1995 рік) в Індонезії: Південно-східні Молуккські острови, острови Ару, західне побережжя острова Вокам, острів Коброр. Користуються латиницею.

МАНСАКАНСЬКІ МОВИ (МАНСАКАН)

Мансаканські мови – це підгрупа центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 9 мов у 4-х відділах:

- дававенський – 1 мова: дававенська;
- західний – 3 мови: калаґанська, каґан-калаґанська, таґакавлу-калаґанська;
- північний – 1 мова: камайю;
- східний – 4 мови в 2-х підвідділах.

Мансаканськими мовами говорять 350,000 осіб у Республіці Філіппіни.

МАНСАКСЬКА МОВА (МАНСАКА, МАНДАЯ МАНСАКА, ISO 639-3: msk)

Мансакська мова – це член мандайського підвідділу східного відділу мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 57,800 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

SVELMOE, Gordon & SVELMOE, Thelma Notes on Mansaka grammar. Language Data, Asian-Pacific Series, 6. Huntington Beach, CA: Summer Institute of Linguistics, 1974.

МАНСІЙСЬКА МОВА (МАНСИ, МАНСИЙ, VOGUL, VOGULICH, VOGULY, MANSISCH, МАНЬСИ, МАНСИЙСКИЙ, 曼西语, ISO 639-3: mns)

Мансійська мова – це член уральської мовної родини. Мова має 4 діалекти (вони можуть бути окремими мовами). Кількість мовців – 2,750 в азійській частині Російської Федерації (Західний Сибір). Користуються кирилицею.

Часткова література:

РОМБАНДЕЕВА, Евдокия Ивановна Мансийский (вогульский) язык. Российская Академия Наук, Институт лингвистики, 1973.

МАНСОАНКА (MANSOANKA, KUNANT, KUNANTE, MANSOANCA, MASWANKA, SUA, ISO 639-3: msw)

Мова мансоанка – це член групи суа південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,500 в Республіці Гвінея-Бісау і 1,600 у Республіці Гамбія.

МАНТА (MANTA, ANTA, BANTA, BANTAKPA, KISAM, MENTA, TINTA, ISO 639-3: myg)

Мова манта – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,300 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Rapid appraisal and lexicostatistical analysis survey of Manta. SIL Electronic Survey Reports 2002-079
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-079>

МАНТІОН (MANTION)

Мови мантіон – це підгалузь галузі східні птича голова мовної родини східні птича голова-сентані. До цієї підгалузі належать лиш 1 мова – манікіон. Цією мовою говорять 12,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

МАНУБАРСЬКІ МОВИ (MANUBARAN)

Манубарські мови – це підгалузь південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: дорому-кокі та марія. Манубарськими мовами говорять несповна 3,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАНУМАНАВ КАРЕН (MANUMANAW KAREN, MANÖ, MANU, MANUMANAW, MONU, ISO 639-3: kxf)

Мова мануманав карен – це член підгрупи каяг групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у М'янма.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

МАНУСЕЛА (MANUSELA, WAHAI, WAHINAMA, ISO 639-3: wha)

Мова манусела – це член манусела-сетського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1989рік) на острові Серам в Індонезії (30 сіл).

МАНУСЕЛА-СЕТСЬКІ МОВИ (MANUSELA-SETI)

Манусела-сетські мови – це підвідділ серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов: бенггой, гуавлу, ліяна-сеті, манусела і салас. Цими мовами говорять несповна 11,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

МАНУСЬКІ МОВИ (MANUS)

Мануські мови – це підвідділ східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 22 мови у 3-х гуртках:

- західний – 8 мов: біпі, герміт, хегек, лікум, мондрополон, ніндров, сорі-гаренган, тулубоуай;
- мокоренг-лонію – 2 мови: лонію, мокеранг;
- східний – 12 мов: андра-гус, елу, ере, келе, коро, курті, лейпон, леле, налі, папіталай, понам, титан;

Цими мовами говорять на островах Адміралтійства.

МАНЦІ (MANTSI, BLACK LOLO, FLOWERY LOLO, LOLO, RED MANTSI, ISO 639-3: nty)

Мова манці – це член відділу її північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються письмом її.

МАО (MAO)

Мови мао – це підгалузь північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 4 мови в 2 групах:

- західна – 3 мови: ганза, гозо, сезе;
- східна – 1 мова бамбасі.

Цими мовами говорять більш як 16,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

МАО НАҒА (MAO NAGA, MAO, SPOWAMA, SOPVOMA, MAIKEL, MEMI, SOPFOMO, EMELA, IMEMAI, SOUTHERN ANGAMI, ISO 639-3: nbi)

Мова мао наґа – це член підгрупи анґамі-почурі групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 81,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

МАОНАН (MAONAN, AI NAN, 毛南语, ISO 639-3: mmd)

Мова маонан – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (2005 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліе. Користуються китайським письмом як традиційним, так і упрощеним. Тональна мова – 8 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LU, Tian Qiao A Grammar of Maonan. Boca Raton, Florida: Universal Publishers. 2008.

МАОРІ (МАОРЕ, КОМОРЕС СВАХІЛІ, КОМОРИАН, КОМОРО, КОМОРО, МАОРЕ КОМОРИАН, ШИМАОРЕ, КОМОРИЕН, شتْمُر, 科摩罗语, ISO 639-3: swb)

Мова маорі – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 92,800 (1993 рік) у Майотта (заморське співтовариство Франції) та 3,000 (2001 рік) у Демократичній Республіці Мадагаскар. Користуються арабським і латинським письмом.

МАОРСЬКА МОВА (MÄÖRI, TE REO MÄÖRI, TE REO MÄÖRI, МАОРИ, 毛利语, ISO 639-3: mri)

Маорська мова – це член таїтянської підгалузки центрально-східної галузки східної підвітки осередньополінезійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 60,000 (1991 рік) на Північному острові Нової Зеландії. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею. Сучасна маорська абетка має 20 букв.

Часткова література:

BIGGS, Bruce Let's Learn Māori. Auckland, 1998.

BAUER, Winifred Reference Grammar of Māori. 1997.

МАПЕ (МАРЕ, ISO 639-3: mlh)

Мова мапе – це член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,120 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАПЕНА (МАРЕНА, ISO 639-3: mnm)

Мова мапена – це член даганської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 270 (1973 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАПІДІЙСЬКА МОВА (MAPIDIAN, MAHUAYANA, MAIOPITIAN, MAOPITYAN, MAOPIDYÁN, MAWAYANA, ISO 639-3: mpw)

Мapidійська мова – це вимираючий член вапішанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 50 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та кілька в Кооперативній Республіці Гаяна.

МАПІЯ (МАРІА, МАРИАН, ISO 639-3: mpy)

Мова мапія – це майже вимерлий член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу

центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1 на острові Мапія в Індонезії (Папуа).

МАПОЙО (МАРОУО, МАРАУО, МАРΟΥЕ, МОРОІ, НЕРОУЕ, WANAI, ISO 639-3: mcg)

Мова мапойо – це вже майже вимерлий член західногаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 12 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела і зменшується: переходять на іспанську мову.

МАПУДУНГУН (MAPUDUNGUN, MAPUCHE, MAPUDUNGU, ARAUCANO, ARAUCANIAN, ARAUCAN, АРАУКАНСКИЙ, МАПУДУНГУН, МАПУЧЕ, 阿劳坎语, ISO 639-3: arn)

Мова мапудунгун – це член аравканської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1982 рік) у Республіці Чилі та 100,000 (2000 рік) в Аргентинській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

HARMELINK, Bryan L. Vocabulario y frases útiles en mapudungun. Temuco: Ediciones Universidad de la Frontera, 1990.

МАПУНСЬКА МОВА (MAPUN, BAJAU KAGAYAN, CAGAYAN, CAGAYAN DE SULU, CAGAYANEN, CAGAYANO, CAGAYANON, JAMA MAPUN, KAGAYAN, ORANG, SAMA MAPUN, ISO 639-3: sjm)

Мапунська мова – це член підгрупи надбережна баджо групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,600 (2000 рік) у Республіці Філіппіни та 1,870 (1999 рік) в провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

COLLINS, Millard A.; COLLINS, Virginia R. & HASHIM, Sulfilix Mapun-English dictionary. Manila: Summer Institute of Linguistics – Philippines, Inc. 2001.

МАРАВ (MARAU, ISO 639-3: mvr)

Мова марав – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендеравасі підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,700 (1987 рік) в Індонезії (Папуа) – 5 сіл.

МАРАВАРСЬКА МОВА (MARWARI, JAISELMER, MARAWAR, MARWARI BHIL, MARWARI MEGHWAR, MERWARI, RAJASTHANI, मारवाड़ी, ISO 639-3: mve)

Мараварська мова – це член марварської підгрупи раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини.

Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 220,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

JEFFERY, David Null pronominals in Marwari Bhil. M.A. thesis. University of Pittsburgh, 1992.

МАРАГГЕЙСЬКА МОВА (MARAGHEI, ISO 639-3: vmh)

Мараггейська мова – це член талійської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має кілька діалектів. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

МАРАГУС (MARAGUS, MARAGAU, TAPE, TOBAN, ISO 639-3: mrs)

Мова марагус – це майже вимерлий член центрально-малекульського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МАРАМБА (MARAMBA, ISO 539-3: myd)

Мова марамба – це член юатської мовної родини. Кількість мовців – 840 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАРАМ НАҒА (MARAM NAGA, MARAM, ISO 639-3: nma)

Мова марам наґа – це член підгрупи земе групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

МАРАНАЙСЬКА МОВА (MARANAO, MARANAW, RANAO, МАРАНАО, 马兰瑙语, ISO 639-3: mrw)

Маранайська мова – це член маранао-іранонської підгрупи данавської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 776,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

ALLISON E. Joseph Proto-Danaw: a comparative study of Maranaw, Magindanaw, and Iranun.

МАРАНАО-ІРАНОНСЬКІ МОВИ (MARANAO-IRANON)

Маранао-іранонські мови – це підгрупа данавської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: іранонська і маранайська. Говорять ними 800,000 осіб у Республіці Філіппіни.

МАРАНГІС (MARANGIS, WATAM, ISO 639-3: wax)

Мова марангіс – це член групи ватам підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 590 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАРАНСЬКІ МОВИ (MARAN)

Маранські мови – це вже вимираюча одна з галузей гунвінганської родини австралійської мовної надродини. До неї належать дві підгалузі:

- алавська – 1 мова: алавська;
- марська – 2 мови: марська, вандарангська.

Говорять ними ще лиш 33 особи в північній Австралії.

МАРАНУНГҮ (MARANUNGGU, EMMI, MERRANUNGGU, WAGAYDY, WARRGAT, ISO 639-3: zmr)

Мова маранунгу – це вимираючий член вагайдійської підгалузі брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 15 (1983 рік) у північній Австралії.

МАРАРИТ (MARARIT, ABIRI, ABIYI, EBIRI, MARARET, MERARIT, ISO 639-3: mgb)

Мова марарит – це член підгрупи марарит групи тама західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 42,400 (1993 рік) у Республіці Чад.

МАРАРИТ (MARARIT)

Мови марарит – це підгрупа групи тама західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – марарит. Цією мовою говорять більш як 42,000 осіб у Республіці Чад.

МАРАТСЬКА МОВА (MARATHI, MAHARASHTRA, MAHARATHI, MALHATEE, MARTHI, MURUTHU, MARĀṬHĪ, MARATHE, MARATĪ, МАРАТХИ, मराठी, 马拉地语, ISO 639-3: mar)

Маратська мова – це член південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 42 діалекти. Кількість мовців – 68,000,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ABU-MAHFOUZ, Ahmad Translation as a blending of cultures. Journal of Translation 4(1): 1-5, 2008.

МАРА ЧИН (MARA CHIN, LAKHER, MARA, MARAM, MIRA, ZAO, ISO 639-3: mrh)

Мова мара чин – це член південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3

діалекти. Кількість мовців – 22,000 (1997 рік) у Республіці Індія та 20,000 (1994 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мову вивчають у початкових школах аж до 7-го класу.

МАРБСЬКА МОВА (MARBA, 'AZUMEINA, AZUMEINA, KOLONG, KULUNG, MARABA, ISO 639-3: mpg)

Марбська мова – це член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 148,000 (2006 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

МАРВАРСЬКА МОВА (MARWARI, MARVARI, MARWADI, MARVADI, RAJASTHANI, MĀRWĀṛī, मारवाड़ी, ISO 639-3: rwr)

Марварська мова – це член марварської підгрупи раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,600,000 (2007 рік) у Республіці Індія, 22,600 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та якась кількість в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються деванагарським письмом.

МАРВАРСЬКІ МОВИ (MARWARI)

Марварські мови – це підгрупа раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 10 мов: гоарійська, годварська, дгаткійська, дгундарська, лоаркська, мараварська, марварська, меварська, мерварська, шехаватська. Ними говорять 27,000,000 осіб у Республіці Індія та в Ісламській Республіці Пакистан.

МАРГОС (MARGOS-YAROWILCA-LAURICOCHA QUECHUA, ISO 639-3: qvm)

Мова маргос – це член галузі центральної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 83,400 (1993 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BEAN, Mark E. Suposiciones falsas y rumores: e verbo ni- en construcciones con –chaq en el quechua de Margos, Huánuco. Estudios quechuas II, 143-152. Serie Lingüística Peruana, 55. Lima: Instituto Lingüístico de Verano.

МАРґАНИ (MARGANY, MARRGANJ, ISO 639-3: zmc)

Мова марґані – це вимерлий член марської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

МАРґСЬКІ МОВИ (A.2.2, MARGHI)

Марґські мови – це підгрупа мов бура-марґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать мови: губа, марґська та південномарґська. Говорять ними майже 500,000 осіб у

Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати їх з мовами такої ж назви з австралійської надродини.**

МАРґСЬКІ МОВИ (MARGIC)

Марґські мови - це вже вимираюча галузь івайджанської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входить лиш одна мова – марґу. Нею говорить ще лиш 1 особа в Північній Території Австралії. **Не змішувати їх з мовами такої ж назви з афразійської надродини.**

МАРґІ (MARGHI CENTRAL, MARGHI, MARGI)

Мова марґі – це член підгрупи марґі групи бура-марґі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 158,000 (2006 рік) у Нігерії.

МАРґУ (MARGU, AJOKOOT, CROKER, ISLAND, JAAKO, MARRGU, RAFFLES BAY, TERRUTONG, TERUTONG, YAAKO, YAKO, ISO 639-3: mhg)

Мова марґу – це майже вимерлий член марґської галузі івайджійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 1 (2000 рік) у Північній Території Австралії.

МАРЕНДЖЕ (MARENJE, EMARENDJE, MARENDJE, ISO 639-3: vmr)

Мова марендже – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 90,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік.

Часткова література:

SHRUM, Jeffery & SHRUM, Margaret Western Zambezia language survey in Mozambique: a sociolinguistic survey of the Manyawa, Takwane, Marenje, Kokola and Lolo peoples of Mozambique. Working Papers 2: 1-30. 2001.

МАРИДАНСЬКА МОВА (MARIDAN, MERADAN, MARITHIEL, MARIDHIEL, MARIDHIYEL, BERRINGEN, BRINGEN, BRINKEN, ISO 639-3: zmd)

Мариданська мова – це вимираючий член брінґенської підгалузі брінґенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1981 рік) у північній Австралії.

МАРИДЖАБІНСЬКА МОВА (MARIDJABIN, MAREDYERBIN, MARETYABIN, MARITJABIN, MARIDYERBIN, ISO 639-3: zmj)

Мариджабінська мова – це вимираючий член брінґенської підгалузі брінґенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1970 рік) у північній Австралії.

МАРИМАНІНДЖІЙСЬКА МОВА (MARIMANINDJI, MARAMANANDJI, MARAMARANDJI, MARIMANINDU, MARRAMANINJSJI, MURINMANINDJI, ISO 639-3: zmm)

Мариманінджійська мова – це вимираючий член брінгенської підгалузі брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 15 (1983 рік) у північній Австралії.

МАРИНГАРСЬКА МОВА (MARINGARR, MARENGARR, MARINGA, MARRI NGARR, MARENGGAR, MARINGA, ISO 639-3: zmt)

Марингарська мова – це вимираючий член брінгенської підгалузі брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 30 (1983 рік) у північній Австралії.

МАРИТІЄЛЬСЬКА МОВА (MARITHIEL, BERRINGEN, MARIDHIEL, MARIDHIYEL, MARITHIYEL, ISO 639-3: mfr)

Маритіельська мова – це вимираючий член брінгенської підгалузі брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 25 (1983 рік) у північній Австралії.

МАРИЄДСЬКА МОВА (MARIYEDI, ISO 639-3: zmy)

Марієдська мова – це вимираючий член брінгенської підгалузі брінгенсько-вагайдійської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 20 (1981 рік) у північній Австралії.

МАРІ (MARI, ISO 639-3: mbx)

Мова марі – це член підгалузі багінемо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 80 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродина.**

МАРІ (MARI, НОР, ISO 639-3: hob)

Мова марі – це член гірської вітки горішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 810 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (4 села). **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини сепік.**

МАРІЕНБЕРЗЬКІ МОВИ (MARIENBERG)

Марієнберзькі мови – це галузь мовної родини торрічеллі. До цієї галузі належать 7 мов: буна, бунгайн, віярумус, джувал, елепі, камасав і урімо. Марієнберзькими мовами говорять майже 8,400 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАРІЙСЬКА МОВА (MARIA, HILL MARIA, MADI, MADIA, MADIYA, MODH, MODI, ISO 639-3: mrr)

Марійська мова – це член гондської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 165,000 (2000 рік) в Індії. Користуються деванаґарським письмом. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з уральської родини.**

Часткова література:

VAZ, Christopher A functional grammar sketch of Hill Madia. SIL Electronic Working Papers 2005-014, 2005.

МАРІЙСЬКІ МОВИ (MARI)

Марійські мови – це галузь уральської мовної родини. До цієї галузі входять 2 мови: гірська марійська і лугова марійська, хоч деякі мовознавці вважають їх лиш діалектами однієї марійської мови. Марійськими мовами говорять 481,000 осіб у європейській частині Російської Федерації – в Республіці Марій Ел. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з дравідської родини.**

МАРІК (MARIK, DAMI, HAM, ISO 639-3: dad)

Мова марік - це член південної підвітки вітки осередні бел підгуртка бел вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,500 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ELLIOTT, George Dami. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 2 p. 687-689. Trends in Linguistic Documentation, 10. Berlin/New York, 1995.

МАРІКОПСЬКА МОВА (MARICOPA, COCOMARICOPA, PIIPAASH CHUUKWER, XALYCHIDOMA CHUUKWER, ISO 639-3: mrc)

Марікопська мова – це член річної юманської групи еселенської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 160 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи.

Часткова література:

WARES, Alan C. A comparative study of Yuman consonantism. Janua Linguarum, series practica, 57. The Hague: Mouton, 1968.

МАРІНГ (MARING, MARENG, YOADABE-WATOARE, ISO 639-3: mbw)

Мова марінг – це член підгалузі джимі галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 11,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WOODWARD, Lance B. Maring sentences. Three studies in sentence structure, 5-20. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 1. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1973.

МАРИНГ НАГА (MARING NAGA, MARING, ISO 639-3: nng)

Мова маринг нага – це член підгрупи тангхул групи нага підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 17,400 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським письмом.

МАРИНД (MARIND, GAWIR, HOLIFOERSCH, SOUTHEAST MARIND, TUGERI, ISO 639-3: mrz)

Мова маринд – це член підгалузі осередні маринд галузі маринд трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

LEBOLD, Randy; KRIENS, Ronald & JAN de VRIES, Peter Report on the Okaba Subdistrict survey in Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2010-008: 58 p. 2010.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-008>

МАРИНД (MARIND)

Мови маринд – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 6 мов у 3-х підгалузях:

- боазі – 2 мови: зимакані, куні-боазі;
- осередні маринд – 2 мови: біян маринд, маринд;
- якай – 2 мови: варкай-біпім, якай.

Мовами маринд говорять більш як 26,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея і в провінції Папуа в Індонезії.

МАРИНО (MARINO, NAONE, NORTH MAEWO, SUNWADIA, ISO 639-3: mrb)

Мова маріно – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,400 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МАРИПІ (MARIRI, MAIRIRI, ISO 639-3: mqi)

Мова марірі – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 390 (1995 рік) в Індонезії- південні Молуккські острови.

МАРИЦАУА (MARITSAUÁ, MANITSAWÁ, MANTIZULA, ISO 639-3: msp)

Мова маріцауа – це вже вимерлий член галузі юруна мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

МАРІЯ (MARIA, MANUBARA, ISO 639-3: mds)

Мова марія – це член манубарської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,350 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАРКА (MARKA, DAFING, MARKA-DAFIN, MARKA DAFING, MEKA, ISO 639-3: rkm)

Мова марка – це член вітки марка-дафин підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1992 рік) у Буркіна-Фасо та 25,000 (1991 рік) у Республіці Малі. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HARRISON, Byron & HARRISON, Annette Sociolinguistic survey report for the Marka-Dafin language. SIL Electronic Survey Reports 2002-021.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-021>

МАРКА-ДАФИН (MARKA-DAFIN)

Мови марка-дафин – це вітка підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова - марка. Цією мовою говорять 225,000 осіб у Буркіна-Фасо.

МАРКВЕЕТА (MARKWEETA, ENDO, ENDO-MARAKWET, MARAKUET, ISO 639-3: enb)

Мова марквеета – це член підвідділу марквета відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи мов нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 161,000 (1997 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KISANG', Philemon & LARSEN, Iver A. Reading and writing Endo: a short introduction to the phonology of the Endo language. [Nairobi]: Bible Translation and Literacy (E.A.). 20 p.

МАРКВЕТА (MARKWETA)

Мови марквета – це підвідділ відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи мов нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – марквеета. Цією мовою говорять більш як 160,000 осіб у Республіці Кенія.

МАРКГАМСЬКІ МОВИ (MARKHAM)

Маркгамські мови – це гурток мов гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі

центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 15 мов у 3-х підгуртках:

- ватутський – 3 мови: південноватутська, північноватутська, середньоватутська;
- горішній – 5 мов: 1 вітка і окрема мова;
- долішній – 7 мов у 3-х вітках.

Цими мовами говорять 43,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МАРКІЗЬКІ МОВИ (MARQUESIC)

Маркізькі мови – це підгалузка центрально-східної галузки східної підвітки осередньополінезійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузки належать 4 мови: гавайська, манґаревська, південномаркізька та північномаркізька. Ними говорять 8,000 осіб на різних островах Тихого океану.

Часткова література:

Johann BUSCHMANN and Guillaume de HUMBOLDT Aperçu de la langue des Îles Marquises et la langue taitienne, accompagné d'un vocabulaire inédit de la langue taitienne. Berlin, 1843.

МАРМА (MARMA, MOGH, ISO 639-3: rmz)

Мова марма – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 150,000 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш та 16,500 (20076 рік) у Республіці Індія. Користуються бірманським письмом.

МАРНҐУ (MARNGU)

Мови марнҐу – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнҐської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи належать дві мови: караджері та ніянҐумарта. Говорять ними ще 270 осіб у Західній Австралії.

МАРОВО (MAROVO, ISO 639-3: mvo)

Мова марово – це член східної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,090 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

МАРОККО-АРАБСЬКА МОВА (MOROCCAN SPOKEN ARABIC, COLLOQUIAL ARABIC, MAGHREBI ARABIC, MAGHRIBI, MOROCCAN ARABIC, MOROCCAN COLLOQUIAL ARABIC, MOROCCAN DAREJA, MOROCCAN DARIJA, MAROCCAN DEREJA, ARABE MAROCAIN, ARABISCH MARROKANISCH, МАРОККАНСКИЙ АРАБСКИЙ, مغربي, الأدارجة,摩洛哥阿拉伯语, ISO 639-3: ary)

Марокко-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців –

18,800,000 (1995 рік) у Королівстві Марокко та деяка кількість в Західній Сагарі. Користуються арабським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

MARRIAMMU (MARRIAMMU, MAREAMMU, ISO 639-3: xru)

Мова марріямму – це вимираючий член галузі марріямму дійлїйської родини австралїйської мовної надродини. Кількість мовцїв – 5 (2006 рік) у північній Австралїї.

MARRIAMMU (MARRIAMMU)

Мови марріямму – це вимираюча галузь дійлїйської родини австралїйської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – марріямму. Нею говорять ще лиш 5 осіб у Північній Територїї Австралїї.

MARSKA MOVA (MARA, LEELALWARRA, LEELAWARRA, MALA, ISO 639-3: mec)

Марська мова – це вимираючий член марської підгалузі маранської галузі гунвінгванської родини австралїйської мовної надродини. Кількість мовцїв – 15 (1991 рік) в північній Австралїї.

MARSKI MOVI (MARIC)

Марські мови – це галузь пама-нюнгської родини австралїйської мовної надродини. До цієї галузі належать 12 мов: бідїяра, бирі, ваджігу, варунгу, гангулю, гуваму, гугу-бадгун, гунгабула, гунїя, кунггарі, мандандані та маргані. За винятком мови бідїяра, всі інші мови вимерли. Говорять ними ще лиш 20 осіб у штаті Квінсленд, Австралїя. ***Не змішувати їх з мовами такої ж назви з гунвінгванської родини.***

MARSKI MOVI (MARA)

Марські мови – це вже вимираюча підгалузь маранської галузі гунвінгванської родини австралїйської мовної надродини. До неї групи входять 2 мови: марська і вандарангська. Говорять ними ще тільки 15 осіб у північній Австралїї. ***Не змішувати їх з мовами такої ж назви з пама-нюнгської родини.***

MARTI-KE (MARTI-KE, MAGADIGE, MAGATI GAIR, MAGATI-GE, MATI KE, ISO 639-3: zmg)

Мова марті-ке – це вимираючий член брінгенської підгалузі брінгенсько-вагайдїйської галузі дійлїйської родини австралїйської мовної надродини. Кількість мовцїв – 3 у північній Австралїї.

MARTU-WANGKA (MARTU WANGKA, MARDO, TARGUDI, WESTERN DESERT LANGUAGE, ISO 639-3: mpj)

Мова марту-вангка – це член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралїйської мовної надродини. Мова має 5 діалектїв. Кількість мовцїв – 720 (1991 рік) у Західній Австралїї.

Часткова література:

Австралїї. Користуються латиницею.

MARSH, James Martu Wangka – English Dictionary. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1992.

МАРТУЙГУНІРА (MARTUYHUNIRA, MARTUTHUNIRA, ISO 639-3: vma)

Мова мартуйгуніра – це майже вимерлий член підгалузі надбережні нґаярда південно-західної галузі пама-нґонґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 (1981 рік) у Західній Австралії.

МАРУБО (MARÚBO, KANIUÁ, MAROVA, MARUBA, ISO 639-3: mzt)

Мова марубо – це член північно-центральної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 1,040 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

KENSINGER, Kenneth M. Panoan linguistic, folkloristic and ethnographic research: retrospect and prospect. South American Indian languages: retrospect and prospect, 224-85. Austin: University of Texas. 1985.

МАРФА (MARFA, MARBA, ISO 639-3: mvu)

Мова марфа – це член вітки маба підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 7,500 (1999 рік) у Республіці Чад.

МАРШАЛЬСЬКА МОВА (MARSHALLESE, EBON, KAJIN MAJEĀ, KAJIN MAJŌL, MARSHALLISCH, МАРШАЛ(Л)ЬСКИЙ, 马绍尔语, ISO 639-3: mah)

Маршальська мова – це член маршальського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 43,900 (1979 рік) у Республіці Маршалові Острови. Користуються латиницею.

Часткова література:

BENDER, Byron W. Marshallese phonology. Oceanic Linguistics, 1968.

PAGOTTO, L. Verb subcategorization and verb derivation in Marshallese: a lexicase analysis. 1987.

МАРШАЛЬСЬКІ МОВИ (MARSHALLESE)

Маршальські мови – це підгурток мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – маршальська. Цією мовою говорять майже 44,000 осіб у Республіці Маршалові Острови.

МАСААБА (MASAABA, GISU, LUGISU, LUMASAABA, MASABA, МАСАБА, ISO 639-3: tux)

Мова масааба – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,120,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

МАСАБА-ЛУЇЯ (MASABA-LUYIA)

Мови масаба-луїя – це підгурток гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить 16 мов:

- вітка луїя – 5 мов: лубукусу, луїдахо-луїсуха-лутірічі, лулоґоолі, ніяла, олуніоле;
- 11 окремих мов: лукабарас, лутачоні, масааба, ніоле, олуванґа, олумарама, олумарачі, олухайо, олуцоцо, олушіса, саамія.

Цими мовами говорять понад 2,700,000 осіб у Республіці Кенія та в Республіці Уганда.

МАСАДИЇТ-ІТНЕґСЬКА МОВА (MASADIIT ITNEG, ISO 639-3: tis)

Масадийт-ітнеґська мова – це член ітнеґського підгуртка калінґа-ітнеґського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини.

Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,500 у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

REID, Lawrence A., The central cordilleran subgroup of Philippine languages. *Oceanic Linguistics* XIII (1-2): 511-560, 1974.

МАСАЛІТ (MASALIT, JWSINCE, KAANA MASALA, MASALE, MASARA, MASSALIT, MASSOLIT, KANA MASARA, ISO 639-3: mls)

Мова масаліт – це член вітки масаліт підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 60,900 (2006 рік) у Демократичній Республіці Судан і в Республіці Чад. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

PRINZ, Angela; TIEMANN, Beate & THOMPSON, Marion Rapport d'une enquête linguistique et sociolinguistique parmi les Maba et Massalit de la prefecture du Ouaddai. N'Djaména, Tchad: Société Internationale de Linguistique. 36 p. 1991.

МАСАЛІТ (MASALIT)

Мови масаліт – це вітка підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї вітки входять 3 мови: масаліт, массалат і сурбахал. Мовами масаліт говорять майже 70,000 осіб у Демократичній Республіці Судан і в Республіці Чад.

МАСАЛТЕПЕК САПОТЕК (MAZALTEPEC ZAPOTEC, ETLA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTA TOMÁS MAZALTEPEC, ZAPOTÈQUE MAZALTÉPÈQUE, ISO 639-3: zpy)

Мова масалтепек сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 6,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

МАСАТЕЦЬКІ МОВИ (MAZATECAN, EN NGIXO)

Масатецькі мови - це підгалузь пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належать 8 мов: аяутла масатек, ішкатлан масатек, масатлан масатек, сан херонімо текоаті масатек, соялтепек масатек, уаутла масатек, халапа де діяс масатек і чікіуїтлан масатек. Масатецькими мовами говорять більш як 180,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

МАСАТЛАН МАСАТЕК (MAZATLÁN MAZATEC, MAZATECO DE MAZATLÁN VILLA DE FLORES, ISO 639-3: vmz)

Мова масатлан масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 12,900 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах (32 містечка та села). Користуються латиницею. Школи існують у кожній місцевості.

МАСАТЛАН-МІХЕ (MAZATLÁN MIXE, EAST CENTRAL MIXE, TUTLA MIXE, ISO 639-3: mzl)

Мова масатлан-міхе – це член підгалузі східні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 19,200 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BICKFORD, J. Albert Vowel shifts in Mixe. Linguistic Notes from La Jolla 12: 18-48, 1984.

МАСАУА (MAZAHUA)

Мови масауа – це група мов отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: мічоакан масауа та центральна масауа. Мовами масауа говорять майже 370,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

МАСБАТ-СОРСОГОНСЬКА МОВА (MASBAT SORSOGON, NORTHERN SORSOGON, SORSOGON BICOLANO, ISO 639-3: bks)

Масбат-сорсогонська мова – це член вараянського підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 85,000 (1975 рік) у Республіці Філіппіни.

МАСБАТЕНІО (MASBATENYO, MASBATEÑO, MINASBATE, ISO 639-3: msb)

Мова масбатеніо – це член периферійного підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі

філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 350,000 (2002 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEE, Celeste Chia Yen Clitic pronouns in Masbatenyo. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

МАСЕЛЬСЬКІ МОВИ (MASELA-SOUTH BABAR)

Масельські мови – це відділ південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цього відділу входять 5 мов: західна маселя, південно-східна бабар, серілі, східна маселя і центральна маселя. Масельськими мовами говорять несповна 7,000 осіб на Бабарських островах в Індонезії.

МАСЕНРЕМПУЛЬСЬКІ МОВИ (MASENREMPULU)

Масенремпульські мови – це група північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: дурська, енрекангська, маївська і малімпунгська. Говорять ними 200,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

МАСІВАНГСЬКА МОВА (MASIWANG, BONFIA, МАЗИВАНГ, ISO 639-3: bnf)

Масівангська мова – це член масівангського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії (8 сіл).

МАСІВАНГСЬКІ МОВИ (MASIWANG)

Масівангські мови – це підвідділ серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – масівангська. Говорять нею 1,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

МАСІМАСІ (MASIMASI, ISO 639-3: ism)

Мова масімасі – це майже вимерлий член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (2005 рік) в Індонезії (Папуа).

МАСКЕЛІНЕС (MASKELYNES, KULIVIU, MASKELYNE ISLANDS, ISO 639-3: klv)

Мова маскелінес – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,100 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRUCE, Leslie P. The language of love in Melanesia: a study of positive emotions. Meaning through language contrast, 291-329. Cambridge, 2003.

МАСКОЙ ПІДЖИН (MASKOY PIDGIN, ISO 639-3: mhh)

Мова маской піджин – це піджин, оснований на маскойських мовах. Уживають її в Республіці Парагвай. Кількість мовців – невідома.

МАСКОЙСЬКІ МОВИ (MASCOIAN)

Маскойські мови – це невелика мовна родина, до якої входять 5 мов: гуана, емок, ленгва, санапана і тоба-маской. Говорять ними 24,000 осіб у Республіці Парагвай.

МАСЛАМ (MASLAM, KOTOKO-MALTAM, MALTAM, ISO 639-3: msv)

Мова маслам – це член північного відділу котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 250 (2004 рік) у Республіці Камерун (кількість швидко зменшується) та деяка кількість у Республіці Чад.

МАСМАЖ (MASMAJE, MASMADJE, MESMEDJE, ISO 639-3: mes)

Мова масмаж – це член біргіт-торамської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,727 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MARTI, Marianne, MBERNODJI, Calvin & WOLF, Katharina L'enquete sociolinguistique des langues Birguit – Kadjakse – Masmadje du Chad. SIL Electronic Survey Reports 2007-018: 56. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-018>

МАССАЛАТ (MASSALAT, ISO 639-3: mdg)

Мова массалат – це вимираючий член вітки масаліт підгуртка мабанг гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 10 (1991 рік) у Республіці Чад.

МАССЕП (MASSEP, POTAF, WOTAF, MASEP, ISO 639-3: mvs)

Мова масsep – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 25 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

CLOUSE, Duane; DONOHUE, Mark & MA, Felix Survey report of the north coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2002-078. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-078>

МАСЬКА МОВА (MASANA, BANANA, MASA, MASSA, ISO 639-3: mcn)

Маська мова – це член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 130,000 (2006 рік) у Республіці Чад та 103,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

МАСЬКІ МОВИ (MASA)

Маські мови – це галузь чадської родини афразійської мовної надродини. До маської галузі входять 8 мов: герде, енгете, зумайська, марбська, маська, мезме, мусейська та певе. Говорять ними майже 716,000 осіб у Республіці Чад і в Республіці Камерун.

МАТАГАЛЬПА (MATAGALPA, PANTASMAS, ISO 639-3: mtn)

Мова матагальпа – це вже вимерлий член місумальпанської мовної родини. Говорили нею в Республіці Нікарагуа. Мова близько споріднена з мовою какаопера. Мова матагальпа вимерла в XIX столітті.

МАТАКО-ГВАЙПУРСЬКІ МОВИ (MATACO-GUAIPURU)

Матако-гвайпурські мови – це мовна родина, до якої належать 12 мов у 2-х галузях:

- гвайкурська – 5 мов: абіпон, кадівео, мокові, пилага і тоба;
- матацька – 7 мов: вехоз, гуіснай, мака, нівакле, ноктен, ліовухва і ліохваха.

Матако-гвайпурськими мовами говорять майже 70,000 осіб у Республіці Аргентина, у Федеративній Республіці Бразилія, у Республіці Парагвай та в Багатонаціональній Державі Болівія.

Часткова література:

ADELAAR, Willem F.H. & MUYSKEN, Pieter C. The languages of the Andes. Cambridge language surveys. Cambridge University Press, 2004.

МАТАЛЬ (MATAL, BALDA, MOUKTELE, MUKTELE, MUKTILE, ISO 639-3: mfh)

Мова маталь – це член балдему-зулгської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 18,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

МАТАЦЬКІ МОВИ (MATACO, MATACOAN, MATAGUAYAN, MATÁKOAN, MATACO-MATAGUAYO, MATACOANO, MATACOANA)

Матацькі мови – це галузь матако-гвайпурської мовної родини. До цієї галузі належать 7 мов: вехоз, гуіснай, ійовухва, ійохваха, мака, нівакле і ноктен. Цими мовами говорять більш як 37,000 осіб у Республіці Аргентина, в Республіці Парагвай і в Багатонаціональній Державі Болівія.

Часткова література:

ADELAAR, Willem F.H. & MUYSKEN, Pieter C. The languages of the Andes. Cambridge language surveys. Cambridge University Press, 2004.

МАТБАТ (МАТВАТ, МЕ, ISO 639-3: xmt)

Мова матбат – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи західна Нова Гвінея групи південна галмагера-західна Нова Гвінея східної малайсько-полінезійської

підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,250 (2001 рік) в Індонезії (Папуа). Тональна мова – 5 тонів.

МАТЕНґО (MATENGO, CHIMATENGO, KIMATENGO, ISO 639-3: mgv)

Мова матенґо – це член підгуртка манда гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МАТЕПІ (МАТЕPI, ISO 639-3: mpe)

Мова матепі – це член гансеманської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 280 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАТИґСАЛУґ-МАНОбСЬКА МОВА (MATIGSALUG MANOVO, MATIG-SALUG MANOVO, ISO 639-3: mbt)

Матіґсалуг-манобська мова – це член підвідділу ата-тіґва південного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2002 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

WANG, Peter The phonemics and morphophonemics of Matig-Salug Manobo. Philippine Journal of Linguistics 22 (1-2): 1-29. 1991.

МАТИПУГИ (МАТИПУНУ, MARIAPE-NAHUQUA, MATIPU, ISO 639-3: mzo)

Мова матіпуґи – це вже вимерлий член підгалузі басейн хінґу південної галузі карібської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на мову куйкуро-калапало.

МАТИС (МАТИ́S, ISO 639-3: mpq)

Мова матіс – це член північної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 240 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. ***Не змішувати її з мовою мацес з цієї самої галузі.***

Часткова література:

ANONBY, Stan & HOLBROOK, David J. A survey of the languages of the Javari River Valley, Brazil. SIL Electronic Survey Reports 2010-003: 44 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-003>

МАТИЯ САМО (MATYA SAMO, NORTHWESTERN SAMO, SAN, SANE, TOUGAN, WEST CENTRAL GOE, ISO 639-3: stj)

Мова матія само – це член групи само східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 105,000 (1995 рік) у Буркіна-Фасо.

МАТЛАЦІНКСЬКІ МОВИ (MATLATZINCAN)

Матлацінські мови – це підгалузь отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2, вимираючі вже, мови: ацінґо матлацінка та сан франціско матлацінка. Матлацінськими мовами говорять ще дещо більш як 1,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

МАТО (MATO, NENAYA, NANGAYA, NINEIA, ISO 639-3: met)

Мова мато – це член підгуртка ройнджі-неная вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 580 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. Phonological description of Papua New Guinea languages. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics, 2005.

МАТО ҐРОССО АРАРА (MATO GROSSO ARÁRA, ARARA DO BEIRADÃO, ARARA DO RIO BRANCO, ISO 639-3: axg)

Мова мато ґроссо арара – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

МАТТОЛЕ (MATTOLE, ISO 639-3: mvb)

Мова маттоле – це вже вимерлий член підвідділу маттоле-вайлакі каліфорнійського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Говорили нею у північній частині штату Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

МАТТОЛЕ-ВАЙЛАКІ (MATTOLE-WAILAKI)

Мови маттоле-вайлакі – це вже вимерлий підвідділ каліфорнійського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього підвідділу належали 3 мови: вайлакі, като та маттоле. Говорили ними в Сполучених Штатах Америки.

МАТУКАР (MATUKAR, ISO 639-3: mjk)

Мова матукар – це член північної підвітки вітки осередні бел підгуртка бел вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 430 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МАТУМБІ (MATUMBI, KIMATUMBI, МАТУМБИ, ISO 639-3: mgw)

Мова матумбі – це член підгуртка матумбі гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 72,000 (1978 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МАТУМБІ (MATUMBI, P.10)

Мови матумбі – це підгурток гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 7 мов: матумбі, мбунґа, нґіндо, нденґереко, ндендеуле, нінджі та руфіджі. Мовами підгуртка матумбі говорять понад 700,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МАУАЯНА (MAWAYANA, MAHUAYANA, ISO 639-3: mxz)

Мова мауаяна – це майже вимерлий член майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 50 (1986 рік) у Кооперативній Республіці Гаяна.

МАУВАКЕ (MAUWAKE, MAWAKE, ULINGAN, ISO 639-3: mhl)

Мова мауваке – це член куміланської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,390 (2003 рік) у Папуа – Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

JÄRVINEN, Liisa The pronoun system of Mauwake. Papers in Papuan Linguistics no. 1, p. 57-95. Pacific Linguistics A, 73. Canberra: Department of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University. 1991.

МАУНГ' (MAUNG. GUN-MARUNG, GUNMARUNG, MAWUNG, MAWNG, ISO 639-3: mph)

Мова маунг' – це член івайджійської галузі івайджанської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 240 (1996 рік) у Північній Території Австралії.

Часткова література:

KERR, Harland B. Comparison of Anyula base pronouns with Burera, Maung, and Wik-Munkan. Papers on the languages of Australian Aborigines, 149-50. Occasional Papers in Aboriginal Studies, 3. Canberra: Australian Institute for Aboriginal Studies, 1964.

МАФА (MAFA, MATAKAM, MOFA, NATAKAN, BULA, BULAHAI, ISO 639-3: maf)

Мова мафа – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 136,000 (1982 рік) у Республіці Камерун та 4,910 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

CRAWFORD, Karyn Lexicostatistics and intelligibility testing survey with simplified SLOPE of the Mefele language. SIL Electronic Survey Reports 2005-021: 21.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-021>

МАФА-МОФУ (MAFA-MOFU)

Мови мафа-мофу – це підгалузь бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До неї належать 18 мов: балдему, чувок, дугвор, північна гизіґа, південна гизіґа, мада, мафа, маталь, ембуко, мефеле, мерей, північна мофу, мофу-ґудур, молоко, муянґ, вапе, вузлам та зулґо-ґемзек. Говорять ними 466,000 осіб у Республіці Камерун.

МАФЕЯ (MAFEA, MAVEA, MA'VEA, ISO 639-3: mkv)

Мова мафея – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МАХІНЕРСЬКА (MACHINERE, MANCHINERE, MANCHINERI, MANITENÉRE, MANITENERÍ, MAXINÉRI, ISO 639-3: mpd)

Махінерська мова – це член пуруської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 260 (1999 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 140 (1994 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею.

МАХУА-НЯНДЖА (MAKHUA-NYANJA, LOMWE MALAWI, ANGURU, NGURU, ISO 639-3: lon)

Мова махуа-нянджа (маляві-ломве) – це змішана мова: махуа і нянджа (чева). Кількість мовців – 250,000 (2001 рік) у Республіці Малаві.

МАХУВА (MAKHUWA, CENTRAL MAKHUWA, EMAKHUWA, EMAKUA, MACUA, MAKHUWA-MAKHUWANA, MAKHUWWA OF NAMPULA, MAKOANE, MAKUA, MAQUOUA, 马库阿语, ISO 639-3: vmw)

Мова махува – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 3,090,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÖGER, Oliver Algumas notas gramaticais sobre a língua Emakhuwa. Nampula, Nampula Moçambique: Sociedade Internacional de Linguística. 35 p. 2006.

МАХУВА-МАРРЕВОНЕ (MAKHUWA-MARREVONE, COASTAL MAKHUWA, EМАКА, МАСА, МАКА, МАРРЕВОНЕ, MARREVONE, SOUTH MACA, ISO 639-3: xmc)

Мова махува-марревоне – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 463,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік.

Часткова література:

KRÖGER, Oliver Report on the survey of coastal Makua dialects. SIL Electronic Survey Reports 2005-020: 45 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-020>

МАХУВА-МЕЕТТО (MAKHUWA-MEETTO, EМЕТО, ИМЕЕТТО, МЕДО, МЕЕТТО, МЕТО, МÊТО, МЕТТО, ISO 639-3: mgh)

Мова махува-меетто – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 963,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік та 385,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÖGER, Oliver Report on the survey of coastal Makua dialects. SIL Electronic Survey Reports 2005-020: 45 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-020>

МАХУВА-МОНІҒА (MAKHUWA-MONIGA, EМАKHUWA-EMONIGA, EМОНИГА, MONIGA, ISO 639-3: mhm)

Мова махува-моніґа – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (2003 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÖGER, Oliver Report on the survey of coastal Makua dialects. SIL Electronic Survey Reports 2005-020: 45 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-020>

МАХУВА-САКА (MAKHUWA-SAKA, ESAАКА, ISAАNGA, ISHАNGA, SААКА, SAАNGA, SАКА, SАNGA, ISO 639-3: xsq)

Мова махува-сака – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 212,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік.

МАХУВА-ШИРИМА (MAKHUWA-SHIRIMA, CHIRIMA, ESHIRIMA, MAKHUWA-EXIRIMA, MAKHUWA-NIASSA, MAKHUWA-XIRIMA, SHIRIMA, WEST MAKUA, XIRIMA, ISO 639-3: vmk)

Мова махува-ширіма – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 618,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік.

Часткова література:

KRÖGER, Oliver Report on the survey of coastal Makua dialects. SIL Electronic Survey Reports 2005-020: 45 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-020>

МАЦЕС (MATSÉS, MAGIRONA, MAJURUNA, MATSE, MAXIRONA, MAXURUNA, MAYIRUNA, MAYORUNA, ISO 639-3: mcf)

Мова мацес – це член північної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 1,400 (2006 рік) у Республіці Перу та 800 (2006 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою матіс з цієї самої галузі.**

Часткова література:

ANONBY, Stan & HOLBROOK, David J. A survey of the languages of the Javari River Valley, Brazil. SIL Electronic Survey Reports 2010-003: 44 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-003>

МАЧАМЕ (MACHAME, KIMACHAMI, MACHAMBE, ISO 639-3: jmc)

Мова мачаме – це член підгуртка чаґа гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 300,000 (1992 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

МАЧІГВЕНГА (MACHIGUENGA, MAÑARIES, MATSIGANGA, MATSIGENKA, ISO 639-3: mcb)

Мова мачігвенга – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 10,100 (2000 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

GROSH, Sylvia Carlson Análisis lingüístico de un texto machinguenga. Estudios lingüísticos de textos de la Amazonia Peruana, 13-103, 1996.

МАЧІНґА (MACHINGA, ISO 639-3: mvw)

Мова мачінґа – це член підгуртка яо гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 36,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МАШАКАЛІ (МАХАКАЛІ, CAPOSHO, CUMANASHO, MACUNI, MONAXO, MONOCHO, ISO 639-3: mbl)

Мова машакалі – це член машакальської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 800 (1987 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

POPOVICH, A. Harold Discourse phonology of Maxacalí: multilevel, multiunit approach. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1985.

МАШАКАЛЬСЬКІ МОВИ (МАХАКАЛІ)

Машакальські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – машакалі. Цією мовою говорять 800 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

МАШІ (MASHI, ISO 639-3: jms)

Мова маші – це член бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати цієї мови з мовою такої ж назви з відділу банту.**

МАШІ (MASHI, MASI, KAMAXI, ISO 639-3: mho)

Мова маші – це член підгуртка квангва гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,800 (1969 рік) у Республіці Замбія, 200 (2006 рік) у Республіці Намібія та 2,630 (2000 рік) у Республіці Ангола. **Не змішувати цієї мови з мовою такої ж назви з бебоїдного відділу.**

МАШКО-ПІРО (MASHCO PIRO, CUJARENO, CUJAREÑO, MASHCO, ISO 639-3: cuj)

Мова машко-піро – це член пуруської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 60 (1976 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

PARKER, Stephen Un análisis métrico del acento en el piro. Estudios etno-lingüísticos, pp. 114-125. Documento de trabajo 21. Yarinacocha, Pucalpa. Ministerio de Educación e Instituto Lingüístico de Verano, 1989.

МАЯ (MA 'YA, SAILOLOF, SALAWATI, SAMATE, ISO 639-3: slz)

Мова мая – це член підвідділу раджа-ампат відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (2001 рік) в Індонезії (Папуа). **Не змішувати її з мовою подібної назви з трансногвінейської родини.**

МАЯ (MAIA, BANAR, MAYA, PILA, SAKI, SUARO, TURUTAP, YAKIBA, ISO 639-3: sks)

Мова мая – це член кавкомбаранської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,350 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою подібної назви з австронезійської надродини.*

Часткова література:

MAY, Jean & LOEWEKE, Eunice A recommended alphabet for Maiani, Miani, Mala and Maia—four languages of the Kaukambaran language family. Five phonological studies, 1-25.

Workpapers in Papua New Guinea Languages, 31. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1985.

МАЯБІЙСЬКІ МОВИ (MAYABIC)

Маябійські мови – це вже вимерла підгалузь паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До неї входили три мови: майкулан, маягудуна та нгавун. Ними говорили в Квінсленді, Австралія.

МАЯГУДУНА (MAYAGUDUNA, MAYI-KUTUNA, ISO 639-3: xmy)

Мова маягудуна – це вимерлий член маябійської підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

МАЯДОМУ (MAIADOMU, MAIADOM, ISO 639-3: mzz)

Мова маядому – це член підгуртка бвайдога північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 730 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

МАЯНІ (MAIANI, BANARA, MIANI SOUTH, TANI, WAGIMUDA, ISO 639-3: tnh)

Мова маяні – це член кавкомбаранської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,040 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

MAY, Jean & LOEWEKE, Eunice A recommended alphabet for Maiani, Miani, Mala and Maia—four languages of the Kaukambaran language family. Five phonological studies, 1-25.

Workpapers in Papua New Guinea Languages, 31. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1985.

МАЯ САМО (MAYA SAMO, NORTHEASTERN SAMO, SA, SAN, ISO 639-3: sym)

Мова мая само – це член групи само східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 38,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо.

МБА (МВА, KIMANGA, KIMBANGA, MANGA, ISO 639-3: mfc)

Мова мба – це член гуртка мба підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 36,100 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток і підмет, додаток, присудок.

МБА (МВА)

Мови мба – це гурток підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: донґо, ма, мба та ндунґа. Цими мовами говорять більш як 56,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо.

МБАБАРАМ (МБАВАРАМ, МВАРА, ISO 639-3: vmb)

Мова мбабарам – це вимерла мова південної підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

МБАЙ (МБАУ, МБАІ, МБАУ МОІССАЛА, МБАУЕ, МОІССАЛА МБАІ, САРА МБАІ, САРА МБАУ, ISO 639-3: myb)

Мова мбай - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 80,000 (1990 рік) у Республіці Чад і 8,300 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

МБАЛА (МБАЛА, GIMBALA, RUMBALA, ISO 639-3: mdp)

Мова мбала – це член підгуртка мбала гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (1972 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

МБАЛА (МБАЛА, K.60)

Мови мбала – це підгурток гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – мбала. Говорять нею 200,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо.

МБАЛАНґУ (МБАЛАНґУ, МБААНґУ, МБАЛАНґУ, МБАЛАНґУ, ISO 639-3: Inb)

Мова мбаланґу – це член підгуртка ндонґа гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 200 (2006 рік) у Республіці Намібія.

МБАМ (МВАМ)

Мови мбам – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу на лежать 13 мов у 3-х підвідділах:

- західний – 5 мов;
- санаґа – 2 мови;
- ямба – 6 мов.

Мовами мбам говорять понад 125,000 осіб у Республіці Камерун.

МБАМ-НКАМ (МВАМ-НКАМ)

Мови мбам-нкам – це гурток вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 35 мов у 4-х підгуртках:

- бамілеке – 10 мов: ґгомала, ємба, ква, менґака, нґве, нґіємбоон, нґомба, нґомбале, нданда, фефе;
- нґемба – 9 мов: авінґ, бамбілі-бамбуї, бамукумбіт, бафут, беба, кпаті, менданкве-нквен, нґемба, пиніін;
- нкамбе – 7 мов: дзодинка, квая, лимбум, мбо, мфумте, ндактуп, ямба;
- нун – 9 мов: баба, бамалі, бамбаланґ, баменіям, бамун, банґолан, бафанджі, медумба, мунґака.

Цими мовами говорять понад 2,000,000 осіб у Республіці Камерун.

МБАНҒАЛА (MBANGALA, BANGALA, CIMBANGALA, ISO 639-3: mxh)

Мова мбанґала – це член підгуртка яка гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 22,300 (2000 рік) у Республіці Анґола.

МБАНҒВЕ (MBANGWE, M'BAHOUI, M'BAHOUI, MBANGWÉ, ISO 639-3: zmn)

Мова мбанґве – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,690 (2000 рік) у Республіці Ґабон та 1,510 (2000 рік) у Республіці Конґо.

МБАНҒІ (MBANGI, MBANGUI, ISO 639-3: mgn)

Мова мбанґі – це член відділу нґбанді підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,750 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

МБАНДЖА (MBANDJA, BANJA, MBANDZA, MBANJA, MBANZA, ISO 639-3: zms)

Мова мбанджа – це член відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 352,000 у Демократичній Республіці Конго, 9,060 (2000 рік) у Республіці Конго та 1,400 у Центрально-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

МБАРА (MVARA, ISO 693-3: mvl)

Мова мбара – це вимерлий член мбарської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. *Не змішувати її з мовою подібної назви з афразійської родини.*

МБАРА-МУСКУМСЬКІ МОВИ (B.2)

Мбара-мускумські мови – це група будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: мбарська, мусгу та мускум. Говорять ними майже 87,000 осіб у Республіці Чад і в Республіці Камерун.

МБАРІМАН-ГУДГІНМА (MVARIMAN-GUDHINMA, RIMANG-GUDHINMA, ISO 639-3: zmv)

Мова мбаріман-гудгінма – це вимерлий член мбаріманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

МБАРІМАНСЬКІ МОВИ (MVARIMAN)

Мбаріманські мови – це вже вимерла одна з 30 галузей пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входили 2 мови: гугу-варра та мбаріман-гудгінма. Говорили ними в штаті Квінсленд, Австралія.

МБАРСЬКА МОВА (MVARA, G'KELENDEG, G'KELENDENG, GUELENGDENG, ISO 639-3: mpk)

Мбарська мова – це член мбара-мускумської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1980 рік) у Республіці Чад. *Не змішувати її з мовою подібної назви з австралійської родини.*

МБАРСЬКІ МОВИ (MVARA)

Мбарські мови – це галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належить тільки одна, вже вимерла, мова – мбара.

МБАТІ (MBATI, ISONGO, ISSONGO, LISONGO, LISSONGO, SONGO, ISO 639-3: mdn)

Мова мбаті – це член підгуртка нгунді гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1996 рік) у Центральній Африканській Республіці.

МБАТО (MBATO, GOAA, GWA, M'VATO, MBATTO, MGBATO. N-BATTO, OGWIA, POTU, ISO 639-3: gwa)

Мова мбато – це член відділу поту підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

МБВЕЛА (MBWELA, AMBUELA, AMBUELLA, MBUELA, MBWERA, SHIMBWERA, ISO 639-3: mfu)

Мова мбвела – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 222,000 (2001 рік) у Республіці Ангола.

МБЕ (MBE, KETUEN, WESTERN MBUBE, M̀BÈ, ISO 639-3: mfo)

Мова мбе – це член відділу мбе південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 14,300 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МБЕ (МБЕ)

Мови мбе – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – мбе. Цією мовою говорить 14,300 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

МБЕДАМСЬКА МОВА (MBEDAM, ISO 639-3: xmd)

Мбедамська мова – це член бувал-мінської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (2001 рік) у Республіці Камерун. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

LAMBERTY, Melinda A rapid appraisal survey of Mbedam. SIL Electronic Survey Reports 2003-013: 17. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-013>

МБЕЛІМЕ (MBELIME, MBILME, NIENDE, NIENDI, ISO 639-3: mql)

Мова мбеліме – це член східного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,500 (1991 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Часткова література:

RIETKERK, Dieke Tone on Mbelime verbs. Cahiers Voltaïques / Gur Papers 5: 141-47. 2000.

МБЕМБЕ (МВЕМБЕ)

Мови мбембе – це підвідділ відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуно-їдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш 1 мова – тигон-мбембе. Цією мовою говорять понад 56,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з кроссріверської групи.**

МБЕМБЕ (МВЕМБЕ)

Мови мбембе – це вітка підгуртка мбембе-легбо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – кроссрівер мбембе. Цією мовою говорять 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати їх з мовами такої ж назви з джукуноїдної групи.**

МБЕМБЕ-ЛЕГБО (МВЕМБЕ-ЛЕГВО)

Мови мбембе-легбо – це підгурток східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови у 2-х вітках:

- легбо – 3 мови: легбо, леїґга, лениїма;
- мбембе – 1 мова: мбембе.

Цими мовами говорять 183,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

МБЕРЕ (МБЕРЕ, АМБЕДЕ, ЛІМБЕДЕ, МБЕДЕ, МБЕТЕ, ISO 639-3: mdt)

Мова мбере – це член підгуртка мбере гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 60,400 (2000 рік) у Республіці Конго та 45,500 (2000 рік) у Республіці Габон.

Часткова література:

LANE, Bryan Toward understanding multilingualism among the Mbete of Nirthern Congo. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1989.

МБЕРЕ (МБЕРЕ, B.60)

Мови мбере – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 6 мов: канінгі, мбере, нґул, ндуму, омбамба і янґо. Мовами мбере говорять більш як 150,000 осіб у Республіці Габон, в Республіці Конго та в Демократичній Республіці Конго.

МБЕСА (MBESA, MOBESA, MOMBESA, ISO 639-3: zms)

Мова мбеса – це член підгуртка келе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

МБІЯ ҐВАРАНІ (MBYÁ GUARANÍ, BUGRE, EASTERN ARGENTINA GUARANÍ, MBIÁ, MBUA, MBYÁ, ISO 639-3: gun)

Мова мбія ґварані – це член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 3,000 (2002 рік) в Аргентинській Республіці та 16,400 (2007 рік) у Республіці Парагвай. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

DOOLEY, Robert A. Léxico Guarani, dialeto Mbyá com informações úteis para o ensino médio, a aprendizagem e a pesquisa lingüística. Cuiabá, MT: Sociedade Internacional de Lingüística. 143, 206 p. 2006. <http://www.sil.org/americas/brasil/SILbpub.html>

МБО (MBO, MBOO, SAMBO, MANENGUBA, ISO 639-3: mbo)

Мова мбо – це член вітки нґое підгуртка лунду-балонґ гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 45,000 (1995 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами цієї ж назви з гуртка бембе-ніянґа цього ж підвідділу чи з вузьколужного підвідділу відділу банту.**

Часткова література:

DE-WIT-HASSELAAR, Alie Ndaka / Mbo / Beeke survey report. Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu, 26, 27 p. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group, 1995.

МБО (MBO, IMBO, KIMBO, ISO 639-3: zmw)

Мова мбо – це член підгуртка біра-ґуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,000 (1994 рік) у Демократичній Республіці Конго. **Не змішувати її з мовами цієї ж назви з гуртка бафія-явнде цього ж підвідділу чи з вузьколужного підвідділу відділу банту.**

МБО (MBO', MBAW, MBE', MBO, ISO 639-3: mtk)

Мова мбо – це член підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широко-лужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,490 (2000 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з мовами, що належать до центрального підвідділу відділу банту.**

МБОВЕ (MBOWE, ESIMBOWE, ISO 639-3: mxo)

Мова мбове – це член підгуртка кванґва гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,690 (1969 рік) у Республіці Замбія.

МБОЙ (MBOI, GENA, MBOIRE, MBOYI, ISO 639-3: moi)

Мова мбой – це член гуртка мбой підвідділу юнґур відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 19,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Початкові школи є в усіх більших селах.

МБОЙ (MBOI)

Мови мбой – це гурток підвідділу юнґур відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – мбой. Цією мовою говорять 19,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

МБОКО (MBOKO, MBOHO, MBUKU, ISO 639-3: mdu)

Мова мбоко – це член підгуртка мбосі гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 27,200 (2000 рік) у Республіці Конго.

МБОЛЕ (MBOLE, LOMBOLE, МБОЛЕ, ISO 639-3: mdq)

Мова мболе – це член підгуртка енія гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго.

МБОНґА (MBONGA, MBOA, ISO 639-3: xmb)

Мова мбонґа – це член камерунського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,490 (2000 рік) у Республіці Камерун.

МБОНґНО (MBONGNO, BUNGNU, BUNGUN, BUNU, GBUNHU, КАКАВА, КАМКАМ, ISO 639-3: bgu)

Мова мбонґно – це член гуртка маґу-камкам-кіла підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має декілька дрібних діалектів. Кількість мовців – 3,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та якась кількість у Республіці Камерун.

МБОРЕ (MBORE, BOREI, GAMAI, GAMEI, MBOREI, ISO 639-3: gai)

Мова мборе – це член групи бореї підгалузі оттілієн галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 2,090 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МБОСІ (MBOSI, EMBOSI, MBOCHI, MBOSHE, MBOSHI, МБОШИ, ISO 639-3: mdw)

Мова мбосі – це член підгуртка мбосі гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 108,000 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

BEDROSIAN, Patricia L. The Mboshi noun class system. *Journal of West African Languages* 26(1): 27-47, 1996/1997.

МБОСІ (MBOSI, C.30)

Мови мбосі – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: аква, койо, ліквала, лікуба, мбоко та мбосі. Цими мовами говорять близько 250,000 осіб у Республіці Конго.

МБРЕ (MBRE, BERE, BRE, PRE, PRE PISIA, ISO 639-3: mka)

Мова мбре – це неklasифікований член нігеро-конголезької мовної надродини. Мова дуже різниться від сусідніх мандських мов чи мов ква. Кількість мовців – 200 (2000 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Переходять на мову коро.

МБУ (MBU', ISO 639-3: muc)

Мова мбу – це член західного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

HAMM, Cameron; DILLER, Jason; JORDAN-DILLER, Kari & ASSAKO A TIATI, Ferdinand A Rapid Appraisal Survey of Western Beoid Languages (Menchum Division, Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-014. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-014>

МБУГВЕ (MBUGWE, KIMBUGWE, MBUWE, МБУГВЕ, ISO 639-3: mgz)

Мова мбугве – це член підгуртка ніїламба-лангі гуртка ніїламба-тонгве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі

вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,000 (1999 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Часткова література:

BERGMAN, Ted & others Sociolinguistic Survey Among the Rangi People. SIL Electronic Survey Reports 2007-004, 32 p. 2007. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-004>

МБУҐУ (MBUGU, MA'A, ISO 693-3: mhd)

Мова мбуҐу – це змішана мова Танзанії. Має південнокушитську лексику, але морфологію бантських мов. Кількість мовців – 7,000.

Часткова література:

MOUS, Maarten The making of mixed language: The case of Ma'a/Mbugu. Amsterdam, 2003.

МБУКО (MBUKO, MBOKOU, MBOKU, MBUKU, ISO 639-3: mqb)

Мова мбуко – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRAVINA, Richard Features of a Chadic language: the case of Mbuko phonology. 2001.

МБУКУШУ (MBUKUSHU, CUSO, GOVA, KUSO, KUSSO, MAMBUKUSH, MAMPUKUSH, MBUKUHU, MBUKUSHI, THIMBUKUSHU, ISO 639-3: mhw)

Мова мбукушу – це член підгуртка кванґва гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,100 (2006 рік) у Республіці Намібія, 4,000 (1997 рік) у Республіці Ангола, 20,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана та 5,000 (2006 рік) у Республіці Замбія.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Languages Project, 142 p. 2000.

МБУЛА (MBULA, KAIMANGA, MANGAABA, MANGAAVA, MANGAAWA, MANGAP-MBULA, MANGAP, ISO 639-3: mna)

Мова мбула – це член підгуртка манґап-мбула вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновоґвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,500 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BUGENHAGEN, Salme E. & BUGENHAGEN, Robert D. Mbula. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 2 p. 691-698. Trends in Linguistics Documentation, 10. Berlin/New York, 1995.

МБУЛА-БВАЗЗА (MBULA-BWAZZA, ISO 639-3: mbu)

Мова мбула-бвазза – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40,600 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МБУЛЕ (MBULE, DUMBULE, MBOLA, ISO 639-3: mlb)

Мова мбуле – це член підвідділу ямба відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2007 рік) у Республіці Камерун; кількість зменшується.

МБУЛУНГІШ (MBULUNGISH, BAGA FORÉ, BAGA MONSON, BLACK BAGA, BULUNITS, LONGICH, MONCHON, MONSHON, ISO 639-3: mbv)

Мова мбулунгіш – це член групи мбулунгіш-налу північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Республіці Гвінея.

МБУЛУНГІШ-НАЛУ (MBULUNGISH-NALU)

Мови мбулунгіш-налу – це група мов північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: бага-мботені, мбулунгіш і налу. Говорять ними 107,000 осіб у Республіці Гвінея.

МБУМ (MBUM, BUNA, MBOUM, MBOUMTIBA, WUNA, 姆布姆语, ISO 639-3: mdd)

Мова мбум – це член гуртка південні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 38,600 (1982 рік) у Республіці Чад і 12,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

DILLER, Jason & JORDAN-DILLER, Kari A rapid appraisal survey of Gbete. SIL Electronic Survey Reports 2002-050. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-050>

МБУМ (MBUM)

Мови мбум – це підвідділ відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 16 мов у 4-х гуртках:

- південний мбум – 1 мова: мбум;
- північний мбум – 6 мов у 2-х підгуртках;
- східний мбум – 5 мов у 2-х підгуртках;
- некласифіковані 4 мови: дек, лака, пам, то.

Мовами мбум говорять майже 800,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Камерун і в Центрально-Африканській Республіці.

МБУМ-ДАЙ (MBUM-DAY)

Мови мбум-дай – це відділ підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 30 мов у 4-х підвідділах:

- буа – 10 мов: болго, бон-гула, буа, гула-іро, зан-гула, коке, ніеллім, ной, тунія, фанія;
- дай – 1 мова: дай;
- кім – 3 мови: бесме, гоундо, кім;
- мбум – 16 мов у 4-х гуртках.

Мовами мбум-дай говорять майже 900,000 осіб у Республіці Чад, у Республіці Камерун, у Центрально-Африканській Республіці та в Федеративній Республіці Нігерія.

МБУНГА (MBUNGA, ISO 639-3: mgy)

Мова мбунга – це член підгуртка матумбі гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини.

Кількість мовців – 29,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МБУНДА (MBUNDA, CHIMBUNDA, GIMBUNDA, KIMBUNDA, MBUUNDA, ISO 639-3: mck)

Мова мбунда – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 156,000 (2006 рік) у Республіці Замбія та 135,000 (2001 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

МБУНДУ (MBUNDU, H.20)

Мови мбунду – це підгурток гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 4 мови: боло, кімбунду, сама і сонго. Говорять ними около 3,100,000 осіб у Республіці Ангола.

МБУРКУ (MBURKU, BARKE, BARKO, BURKANAWA, KARIYA, LIPKAWA, MBURKANSI, WUDUFU, WUUFU, ISO 639-3: bbt)

Мова мбурку - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МВАґАВУЛЬСЬКА МОВА (MWAGHAVUL, SURA, ISO 639-3: sur)

Мваґавульська мова - це член кафем-нгаського відділу анґаської підгрупи анґас-геркської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної

надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 295,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

МВАН (MWAN, MONA, MOUAN, MUAN, MUANA, MWA, ISO 639-3: moa)

Мова мван – це член підгрупи ван-мван групи нва-бен південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 17,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

FLEMING, Caroline Brevard An introduction to Mona grammar. M.A. thesis. University of Texas at Arlington. 159 p. 1995.

МВАНИП (MVANIP, MAGU, MVANLIP, MVANO, MVANON, MVANÖP, ISO 639-3: mcj)

Мова мванип – це член гуртка магу-камкам-кіла підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МВАНІ (MWANI, IBO, KIMWANI, MUANE, MWANE, QUIMUANE, ISO 639-3: wmw)

Мова мвані – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбик. Користуються арабським і латинським письмами.

Часткова література:

FLOOR, Sebastian Mwani grammatical sketch. Cabo Delgado, Mozambique: SIL Mozambique, 2000.

МВАТЕБУ (MWATEBU, ISO 639-3: mwa)

Мова мватебу – це член підгуртка добу-дуав північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 120 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МВЕРА (MWERA, KINYASA, NYANZA, NYASA, ISO 639-3: mjh)

Мова мвера – це член підгуртка яо гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (2004 рік) в Об’єднаній Республіці Танзанія.

МВІМБІ-МУТГАМБІ (MWIMBI-MUTHAMBI, ISO 639-3: mws)

Мова мвімбі-мутгамбі – це член вітки меру підгуртка кікую-камба гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-

конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 70,000 (1980 рік) у Республіці Кенія.

МВУБА (MVUBA, BAMBUBA, BAMVUBA, MBUBA, MVUBA-A, OBIYE, ISO 639-3: mxh)

Мова мвуба – це член групи манґбуту-ефе східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 5,100 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

МЕА (МЕА, НА МЕА, НАМЕНА, ISO 639-3: meg)

Мова меа – це член південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1982 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

МЕАКС (МЕАХ)

Мови меакс – це підгалузь галузі східні птича голова мовної родини східні птича голова-сентані. До цієї підгалузі входять 2 мови: меяг і москона. Мовами меакс говорять майже 23,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

МЕВАРСЬКА МОВА (MEWARI, MEWADI, МЕВАРИ, ISO 639-3: mtr)

Меварська мова – це член марварської підгрупи раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МЕВАТІЙСЬКА МОВА (MEWATI, MEWATHI, ISO 639-3: wtm)

Меватійська мова – це неklasифікований член центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000,000 (2002 рік) у Республіці Індія.

МЕГЕК (МЕНЕК, DRIAFLEISUMA, INDINOGOSIMA, ME'EK, NUKU, ISO 639-3: nux)

Мова мегек – це член галузі тама мовної родини сепік. Кількість мовців – 6,300 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея (9 великих осель).

Часткова література:

BUGENHAGEN, Robert D. A sociolinguistic survey of Mehek and Siliput. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 79-108. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

МЕГІНАКУ (MEHINÁKU, MAHINAKU, MEHINACO, MINACO, SALUMÃ, ISO 639-3: mmh)

Мова мегінаку – це член центральномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200 (2002 рік) у районі Мато Гроссо в Федеративній Республіці Бразилія.

МЕГРІЙСЬКА МОВА (MEHRI, MAHRI. ISO 639-3: gdq)

Мегрійська мова – це член південноарабської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 70,600 (2000 рік) у Республіці Ємен, 14,400 (2000 рік) у Кувейті та 50,800 (2000 рік) у Султанаті Оман.

МЕґАМ (MEGAM, MIGAM, NEGAM, ISO 639-3: mef)

Мова меґам – це член відділу ґаро підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 6,870 (2000 рік) у Народній Республіці Бангладеш.

МЕґЛЕНО-РУМУНСЬКА МОВА (MEGLENO ROMANIAN, MEGLENITE, MEGLENITIC, MEGLENOROMANĂ, MÉGLÉNO-ROUMAIN, MEGLENORRUMANO, МЕґЛЕНОРУМЫНСКИЙ, VLĂHEȘTE, 梅戈来诺-罗马尼亚语, ISO 639-3: ruq)

Меґлено-румунська мова – це член східної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2002 рік) у Грецькій Республіці та 2,000 (2002 рік) у Республіці Македонія.

МЕґРЕЛЬСЬКА МОВА (MINGRELIAN, MEGREL, MEGRELIAN, MEGRULI, MARGARULI, MARGALUR NINA, MINGRÉLIEN, MINGRELIO, МЕґРЕЛЬСКИЙ, მარგალური, მარგალური ნინა, 明格列尔语, 梅格列尔语, ISO 639-3: xmf)

Меґрельська мова – це член занської галузі картвельської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 500,000 в Республіці Грузія - нею говорить здебільша грузинське плем'я меґрели. Користуються грузинським письмом.

Часткова література:

КИПШИДЗЕ, И. Грамматика мингрельского (иверского) языка с хрестоматиею и словарем. Материалы по яфетическому языкознанию. VII. Санкт Петербург, 1914.

КЛИМОВ, Г. А. Мегрельский язык. Языки мира: кавказские языки. Москва, 2001.

BERIDZE, Shalva Megruli (Iveriuli) Ena (Megrelian (Iverian) Language). 1920 (грузинською мовою).

МЕДЕБУР (MEDEBUR, ISO 639-3: mjm)

Мова медебур – це член підгуртка манам гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської

родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 510 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МЕДІЯК (MEDIAK, DOROBO, NDOROBO, ISO 639-3: mwX)

Мова медіак – це член підвідділу нанді відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 5,270 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МЕДУМБА (MEDUMBA, BAGANGTE, BAMILEKE-MEDUMBA, BANGANGTE, MƏDUMBA, ISO 639-3: byv)

Мова медумба – це член підгуртка нун гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 210,000 (1991 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

МЕЕН (ME'EN, MEKAN, MEN, MEQAN, MIE'EN, MIEKEN, ISO 639-3: mym)

Мова меен – це член гуртка меен пастушого підвідділу південно-східного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (2005 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

DIEHL, Achim & WILL, Hans Georg Me'en language. Encyclopaedia Aethiopica 3, 907-909. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2007.

МЕЕН (ME'EN)

Мови меен - це гурток пастушого підвідділу південно-східного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить лиш одна мова – меен. Цією мовою говорять 80,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

МЕЗМЕ (MESME, DJIME, DJIWE, ISO 639-3: zim)

Мова мезме – це член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,100 (1993 рік) у Республіці Чад.

МЕЗОКОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (MESO-CORDILLERAN)

Мезокордилерські мови – це група північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать 34 мови в 2-х підгрупах:

- алтська – 2 мови: південноалтська, північноалтська;
- південно-центральна кордилерська – 32 мови в 2-х відділах.

Цими мовами говорять 2,500,000 осіб у Республіці Філіппіни.

МЕЗО-МЕЛАНЕЗЬКІ МОВИ (MESO-MELANESIAN)

Мезо-меланезькі мови – це відділ західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 69 мов у 3-х підвідділах:

- балі-віту – 2 мови: мудуапа, унеапа;
- вілавмес – 4 мови: бола, булу, мерамера, наканай;
- новоірландський – 63 мови у 5-х гуртках.

Мезо-меланезькими мовами говорять 314,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МЕЗОПОТАМО-АРАБСЬКА МОВА (MESOPOTAMIAN SPOKEN ARABIC, ARABIC, BAGHDADI, FURATI, IRAQI ARABIC, MESOPOTAMIAN GELET ARABIC, MESOPOTAMIAN QELTU ARABIC, ARABE MÉSOPOTAMIEN, ARABISCH MESOPOTAMISCH, عراقي, 美索不达米亚阿拉伯语, ISO 639-3: acm)

Мезопотамо-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 11,500,000 у Республіці Ірак, 1,200,000 в Ісламській Республіці Іран та 1,800,000 у Сирійській Арабській Республіці, а також деяка кількість у Гашемітському Королівстві Йорданія та в Турецькій Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. €

МЕЙТЕЙ (MEITEI, KATHE, KATHI, MANIPURI, MEITEILON, MEITEIRON, MEITHE, MEITHEI, MENIPURI, MITEI, MITHE, RONNA, МАНИПУРИ, মইতৈইলোন, 曼尼普尔语, ISO 639-3: mni)

Мова мейтей або мейтхей (маніпурі) – це член підгалузі мейтей тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,370,000 (2000 рік) у Республіці Індія, 15,000 (2003 рік) у Народній Республіці Бангладеш та 6,000 (1931 рік) у М'янма. Користуються бенгальським письмом або письмом маніпурі. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KIM, Amy & Kim, Seung Meitei (Manipuri) speakers in Bangladesh: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2008-002: 126 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-002>

МЕЙТЕЙ (MEITEI)

Мови мейтей – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – мейтей. Цією мовою говорять майже 1,400,000 осіб у Республіці Індія, в Народній Республіці Бангладеш та в М'янма.

МЕК (МЕК)

Мови мек – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 7 мов у 2-х підгалузях:

- західна – 1 мова: кетенгбан;

- східна – 6 мов: ейпомек, корупун-села, косарек яле, налка, нипсан, уна. Мовами мек говорять несповна 41,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

МЕКВЕЙ (MEKWEI, DEMENGGONG-WAIBRON-BANO, MENGGEI, MENGGWEI, MOI, MOOI, MUNGGAJ, MUNGGE, MUNKEI, WAIPU, ISO 639-3: msf)

Мова меквей – це член німборанської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МЕКЕО (MEKEO, MEKEO-KOVIO, ISO 639-3: mek)

Мова мекео – це член осередньої вітки західно-центрального папуаського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 19,000 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

МЕКМЕК (MEKMEK, ISO 639-3: mvk)

Мова мекмек – це член юатської мовної родини. Кількість мовців – 1,400 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МЕЛАНВ-КАДЖАНГСЬКІ МОВИ (MELANAU-KAJANG)

Меланав-каджангські мови – це підгалузь північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 11 мов у 2-х групах:

- каджангська – 6 мов: букітанська, каджаманська, дагананська, секапанська, сіянська, укітська;
- меланавська – 5 мов: даро-мату-меланавська, кановіт-танджонг-меланавська, серуська, сібу-меланавська, центрально-меланавська.

Говорять ними 124,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії і в провінції Саравак у Малайзії.

МЕЛАНВСЬКІ МОВИ (MELANAU)

Меланавські мови – це група меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов: даро-мату-меланавська, кановіт-танджонг-меланавська, серуська, сібу-меланавська і центрально-меланавська. Говорять ними 121,000 осіб у провінції Саравак у Малайзії.

МЕЛАНЕЗЬКИЙ ПИДЖІН (MELANESIAN PIJIN, NEO-SOLOMONIC, SOLOMONS PIDGIN, ISO 639-3: pis)

Мова меланезький пиджін – це член паціфічної галузі креольських мов, основаних на англійській. Кількість мовців – 24,400 (1999 рік) у країні Соломонові Острови. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEE, Ernest W. Solomon Islands Pijin in education. Pacific languages in education, 190-208. Suva, Fiji: Institute of Pacific Studies, The University of South Pacific, 1996.

МЕЛЕ-ФІЛА (MELE-FILA, FILA-MELE, IFARA-MELE, МЕЛЕ-ФИЛА, ISO 639-3: mxe)

Мова меле-філа – це член футунської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-паціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,500 (2001 рік) на островах Ефате і Іфара в Республіці Вануату. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

МЕЛО (MELO, MALO, ISO 639-3: mfx)

Мова мело – це член центрального підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,200 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

SIEBERT, Ralph & CAUDWELL, Simon On Melo (Malo) and Mursi. S.L.L.E. linguistic reports 27:2-23. 1995.

МЕЛПА (MELPA, HAGEN, MEDLPA, ISO 639-3: med)

Мова мелпа – це член групи мелпа підгалузі гаґен галузі чімбу-ваґгі трансновогвінейської мовної родини. Існують тільки незначні діалектичні різниці. Кількість мовців - 130,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

STUCKY, Dellene & STUCKY, Alfred Available: 2009; Created: 1995. Melpa verbs and morphophonemics: an interim report. [Manuscript] 6 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51989>

МЕЛПА (MELPA)

Мови мелпа – це група мов підгалузі гаґен галузі чімбу-ваґгі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – мелпа. Цією мовою говорять 130,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МЕЛЬ (MEL)

Мови мель – це група мов південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 15 мов у 3-х підгрупах:

- буллом-кіссі – 6 мов у 2-х відділах;
- ґола – 1 мова: ґола;
- темне – 8 мов у 2-х відділах.

Мовами мель говорять більш як 2,000,000 осіб у Республіці Гвінея-Бісау, в Республіці Гвінея, в Республіці Сьєрра-Леоне та в Республіці Ліберія.

МЕМОНИ (MEMONI, ISO 639-3: mby)

Мова мемоні – це неklasифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – невідома, переважно дорослі люди, в Ісламській Республіці Пакистан.

МЕНґАКА (MENGAKA, BAMILEKE-MENGAKA, BENZING, GHAP, MEGAKA, ISO 639-3: xmg)

Мова менґака – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1993 рік) у Республіці Камерун.

МЕНґЕН (MENGEN, POENG, МЕНґЕН, ISO 639-3: mee)

Мова менґен – це член підгуртка менґен вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 8,400 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

RATH, Daniel D. The languages and communities of the Mengen region. Language, communication and development in New Britain. 197-224. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

МЕНґЕН (MENGEN)

Мови менґен – це підгурток вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: лоте, мамусі і менґен. Говорять ними 20,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МЕНґІСА (MENGISA, MANGISA, MANGISA-NJOWE, ISO 639-3: mct)

Мова менґіса – це член підгуртка явнде-фанґ гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1979 рік) у Республіці Камерун.

МЕНДАЛАМ-КАЯНСЬКА МОВА (MENDALAM KAYAN, MENDALAM KAJAN. ISO 639-3: xkd)

Мендалам-каянська мова – це член властивокаянського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МЕНДАНКВЕ-НКВЕН (MENDANKWE-NKWEN, MANDANKWE, MENDANKWE, ISO 639-3: mfd)

Мова менданкве-нквен – це член підгуртка н'гемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,100 (2002 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & LAMBERTY, Melinda Rapid appraisal sociolinguistic survey among the NGEMBA cluster of languages: Mankon, Bambili, Nkwen, Pinyin, and Awing: Bamenda, Santa and Tubah subdivisions Mezam Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2003-002. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-002>

МЕНДЕ (MENDE, SEIM, ISO 639-3: sim)

Мова менде – це член галузі нукума мовної родини сепік. Кількість мовців – 5,700 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

HOEL, Hanna Marie. Do not give up!. Read 41(1): 3-8. 2006.

МЕНДЕ (MENDE, BOUMPE, HULO, KOSSA, KOSSO, MENDE, MENDÉ, 门德语, ISO 639-3: men)

Мова менде – це член підвідділу менде-локо відділу менде-банді підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,480,000 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне та 19,700 (1991 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею і письмом менде (це письмо вживається рідко). **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини сепік.**

МЕНДЕ-БАНДІ (MENDE-BANDI)

Мови менде-банді – це відділ підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови в 2-х підвідділах:

- банді – 1 мова: банді;
- менде-локо – 2 мови: локо, менде.

Мовами менде-банді говорять майже 1,750,000 осіб у Республіці Ліберія і в Республіці Сьєрра-Леоне.

МЕНДЕ-ЛОКО (MENDE-LOKO)

Мови менде-локо – це підвідділ відділу менде-банді підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: локо та менде. Цими мовами говорять більш як 1,600,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне та в Республіці Ліберія..

МЕНДЕ-ЛОМА (MENDE-LOMA)

Мови менде-лома – це підгрупа південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 5 мов у 2-х відділах:

- лома – 2 мови: лома, тома;
- менде-банді – 3 мови у 2-х підвідділах.

Мовами менде-лома говорять більш як 2,000,000 осіб у Республіці Гвінея, Республіці Ліберія та в Республіці Сьєрра-Леоне.

МЕНІЯ (MENYA, MENYAMA, MENYE, ISO 639-3: mcr)

Мова менія – це член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WHITEHEAD, Carl R. A reference grammar of Menya, an Angan language of Papua New Guinea. Ph.D. thesis. University of Manitoba. ix, 265 p. 2004.

МЕНКА (MENKA, MAMWON, WANDO BANDO, ISO 639-3: mea)

Мова менка – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,200 (2000 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Rapid appraisal and lexicostatistical analysis surveys of Atong, Ambele, and Menka Widikum-Menka Subdivision Momo Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2002-076 <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-076>

МЕНОМІНІ (MENOMINEE, MENOMINI, OMĀĒQNOMENEW, 梅诺米尼语, ISO 639-3: mez)

Мова меноміні – це вимираючий член центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 39 (2000 рік) у США; кількість мовців зменшується: молодші вживають англійську мову, мовою меноміні говорять тільки старші. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLOOMFIELD, Leonard The Menominee Language. New Haven: Yale University Press, 1962.

МЕНЬСКА МОВА (MANX, GAELG, GAILCK, MANX GAELIC, MANÉS, МЭНСКИЙ, 马恩岛语, 曼岛语, ISO 639-3: glv)

Меньська мова – це член гойдельської галузі кельтської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість населення – 77,000 (1998 рік) на острові Мен (під управлінням англійської корони), але мовців менської мови вже немає. Користувалися латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

МЕНТАВАЙ (MENTAWAI, MENTAWEI, MENTAWI, 民大威语, 明打威语, ISO 639-3: mwv)

Мова ментавай – це член північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 58,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються латиницею.

МЕНЧУМ (MENCHUM)

Мови мечум – це підвідділ широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова: бефанг. Цією мовою говорять майже 3,000 осіб у Республіці Камерун.

МЕОСВАР (MEOSWAR, WAR, ISO 639-3: mvx)

Мова меосвар – це член біякського підвідділу відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (1993 рік) в Індонезії (Папуа).

МЕРАМЕРА (MERAMERA, MELAMELA, UBILI, ISO 639-3: mxm)

Мова мерамера – це член гуртка віллавмез новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,000 (1995 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

JOHNSTON, Raymond L. The languages and communities of the Kimbe Bay region. Language, communication and development in New Britain, 107-58. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

МЕРВАРСЬКА МОВА (MERWARI, AJMERI, मारवाड़ी, ISO 639-3: wry)

Мерварська мова – це член марварського підвідділу раджастганського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 3,900,000 (2001 рік) у Республіці Індія.

МЕРЕЇ (MEREI, LAMETIN, ISO 639-3: lmb)

Мова мереї – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 400 (1987 рік) у Республіці Вануату.

Часткова література:

CHUNG, Ying Shing Anthony (Jeremiah) Descriptive grammar of Merei. Pacific Linguistics, 573. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2005.

МЕРЕЙ (MEREY, MERI, MERE, MOFU DE MÉRI, ISO 639-3: meq)

Мова мерей – це член балдему-зулгської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

МЕРІАМ (MERIAM, EAST TORRES, MER, MIR, MIRIAM, MIRIAM-MIR, MERIAM MIR, MERYAM, EASTERN, ISTEN, ESTEN, THE EASTERN TORRES STRAIT LANGUAGE, ABLE ABLE, ISO 639-3: ulk)

Мова меріам – це член мовної родини східні транс-флай. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 320 (1996 рік) у штаті Квінсленд в Австралійському Союзі. Користуються латиницею.

Часткова література:

PIPER, N. A sketch grammar of Meryam Mer. Australian National University. 1989.

МЕРЛАВ (MERLAV, MERELAVA, MERLAV-MERIG, ISO 639-3: mrm)

Мова мерлав – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,550 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МЕРСЬКА МОВА (MER, MIERE, MURI, ISO 639-3: mnu)

Мерська мова – це член майраської мовної родини. Кількість мовців – 85 (2000 рік) у Республіці Індонезія (провінція Папуа).

МЕРУ (MERU)

Мови меру – це вітка підгуртка кікую-камба гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цієї вітки належать 4 мови: гічука, кімііру, кітгарака та мвімбі-мутгамбі. Говорять ними понад 2,000,000 осіб у Республіці Кенія.

МЕСАКА (MESAKA, BANAGERE, IYON, MESSAGA, MESSAGA-EKOL, MESSAKA, UGARE, UGARƏ, ISO 639-3: iyo)

Мова месака – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 14,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

STARR, Alan & REGNIER, Clark D. Tivoid survey. SIL Electronic Survey Reports 2008-022: 52 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-022>

МЕСЕМ (MESEM, MESE, MOMALILI, MOMOLILI, ISO 639-3: mci)

Мова месем – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1997 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Author unknown. Available: 2009; Created: 2002. Organised phonology data: Mesem (Mesë, Momolili) language Lae - Morobe province. [Manuscript] 5 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52219>

МЕСКАЛЕРО-ЧИРИКАГУА (MECALERO-CHIRICAHUA APACHE, ISO 639-3: apm)

Мова мескалеро-чирікагуа – це член підвідділу східні апачі навахо-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,800 (1977 рік) у штатах Нью-Мексико та Оклахома в Сполучених Штатах Америки; здебільша старші віком особи - кількість мовців маліе. Користуються латиницею.

МЕСКАНСЬКА МОВА (MESQAN, MASQAN, MESKAN, ISO 639-3: mvz)

Месканська мова – це член іноро-гуразького відділу зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2002 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

МЕСКІТАЛ ОТОМІ (MEZQUITAL OTOMI, HÑAHÑU, OTOMÍ DEL VALLE DEL MEZQUITAL, HÑÄHNÜ, HÑÄHÑO, HÑOTHO, HÑÄHÜ, HÑÄTHO, YÜHÜ, YÜHMÜ, ÑÜHÜ, ÑÜTHÜ, ÑÄÑHÜ, ISO 639-3: ote)

Мова мескітал отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

HERNÁNDEZ CRUZ, Luis; VICTORIA TORQUEMADA, Moisés & SINCLAIR CRAWFORD, Donaldo Diccionario del hñähñu (otomí) del Valle del Mezquital, estado de Hidalgo. Serie de vocabularios e diccionarios indígenas “Mariano Silva y Aceves”, 45. Tlalpan, D.F., Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 508 p. 2004.

МЕСКУАКІ (MESKWAKI, SAC AND FOX, SAUK-FOX, FOX, MESQUAKIE, MESQUAKI-SAUK-KICKAPOO, MESHKWAHКИАКИ, ISO 639-3: sac)

Мова мескуакі – це вимираючий член центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 250 (2001 рік) у США; кількість мовців зменшується: молодші вживають англійську мову, мовою мескуакі говорять тільки старші. Користуються латиницею.

МЕСМЕСЬКА МОВА (MESMES, MÄSMÄS, ISO 639-3: mys)

Месмеська мова – це вимерлий член іноро-гуразького відділу зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорило нею плем'я месмес у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, яке перейшло повністю на мову гадія.

Часткова література:

AHLAND, Michael Bryan Language death in Mesmes: sociolinguistic and historical-comparative examination of a disappearing language. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 2004.

МЕСОНТЛА ПОПОЛОКА (MEZONTLA POPOLOCA, LOS REYES METZONTLA POPOLOCA, SOUTHERN POPOLOCA, ISO 639-3: pbe)

Мова месонтла пополока – це член групи пополока чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

HOLLENBACH, Barbara E. Review of: Gramática del Popoloca de Metzontla (con vocabulario y textos), by Annette Veerman-Leichsenring. International Journal of American Linguistics 59: 228-31. 1993.

МЕТА (МЕТА', ВАМЕТА, БАТІВО, ЧУБО, МЕНЕМО-МОГАМО, МЕТТА, МІТАА, МОГАМО-МЕНЕМО, МУТА, WIDIKUM-TADKON, ISO 639-3: mgo)

Мова мета – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 87,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

CASALI, Roderic F. NCs in Moghamo: Prenasalized onsets or heterosyllabic clusters?. Studies in African Linguistics 24(2): 151-66.

МЕТЛАТОНОК МІШТЕК (METLATÓNOC MIXTEC, MIXTECO DE SAN RAFAEL, ISO 639-3: mxv)

Мова метлатонок міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 46,600 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

OVERHOLT, Edward The tonemic system of Guerrero Moxteco. A William Cameron Townsend en el vigésimoquinto aniversario del Instituto Lingüístico de Verano, 597-626. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 1961.

МЕФЕЛЕ (MEFELE, BOULAHAY, BULA, BULAHAI, ISO 639-3: mfj)

Мова мефеле – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 11,000 (2002 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

CROWFORD, Karyn Lexicostatistics and intelligibility testing survey with simplified SLOPE of the Mefele language. SIL Electronic Survey Reports 2005-021: 21.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-021>

МЕЯГ (МЕУАН, АРФАК, МАНСІБАВЕР, МЕАН, МЕАХ, МЕЈАСН, МЕЈАН, МЕУАСН, ISO 639-3: mej)

Мова мяяг – це член підгалузі меакс галузі східні птича голова мовної родини східні птича голова-сентані. Кількість мовців – 14,800 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRAVELLE, Gilles Meyah: an east Bird's Head language of Papua, Indonesia. Ph.D. dissertation. Vrije Universiteit Amsterdam. xv, 441 p. 2004.

МЗАБ-ВАРґЛА (MZAB-WARGLA)

Мови мзаб-варґла - це група зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи входять 4 мови: таґарґрентська, тазнатитська, тамазіґт-темасінська і тумзабтська. Говорять ними 121,000 осіб в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

МЗЕР (MZER, KOTOKO-KUSERI, KOUUSERI, KOUSSERI, KUSERI, KLESEM, ISO 639-3: kqx)

Мова мзер – це член південного відділу котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 500 (2004 рік) у Республіці Камерун (кількість швидко зменшується) та деяка кількість у Республіці Чад.

МЗІЄМЕ НАґА (MZIEME NAGA, MZIEME, NORTHERN ZEME, ISO 639-3: nme)

Мова мзієме наґа – це член підгрупи земе групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 29,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

МИґАБАК (MIGABAC, MIGABA', ISO 639-3: mpp)

Мова миґабак – це член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,300 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

McEVOY, Steve Phonology essentials Migabac language. Phonological descriptions of PNG languages, 261-302. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, ENP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. 2005.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=48166>

МИКІР (MIKIR)

Мови микір – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входять дві мови: амрі карбі та карбі. Мовами микір говорять 617,000 осіб у Республіці Індія.

МИКМАК (MISMAC, MI'GMAQ, MI'KMAQ, MILGMAO, MIKMAW, RESTIGOUCHE, 米克马克语, ISO 639-3: mic)

Мова микмак – це член східної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 8,960 (1998 рік) у Канаді (Нова Шкотія, Нью-Брансвік і Квебек) та 330 (2000 рік) у США. Кількість мовців зменшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

PACIFIQUE, Père Leçons grammaticales théoriques et pratiques de la langue micmaque. Sainte-Anne de Restigouche, P.Q. , 1939. Reprinted 2007: Toronto.

МИНАНІБАЙ (MINANIBAI, EME-EME, HEI, ПЕРЕНА, ISO 639-3: mcv)

Мова минанібай – це член підгалузі минанібай галузі інланд гулф трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 300 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Можливо, що вже вимерла.

МИНАНІБАЙ (MINANIBAI)

Мови минанібай – це підгалузь галузі інланд гулф трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов: гоія гоія, гоюгоя, карамі, минанібай, мубамі та фойя фойя. Мовами минанібай говорять несповна 2,400 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МИНЗ ЧЖУАНСЬКА МОВА (MINZ ZHUANG, KON MIN, BU XIONG, 壯語, ISO 639-3: zgm)

Минз чжуанська мова – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 2,600 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

МИНІДІЄН (MINIDIEN, MINIDEN, WIAKEI, WIAKI, ISO 639-3: wii)

Мова минідієн – це член підгалузі віякі маймайської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців - 100 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МИНРИК (MINRIQ, MENDRIQ, MENRAQ, MENRIK, MENRIQ, ISO 639-3: mnq)

Мова минрік – це член східної підгрупи північної групи аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (2003 рік) у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія на Малайському півострові.

Часткова література:

LAIDIG, Wyn D. Studies in Sulawesi Linguistics, part VI. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 46. Jakarta, Indonesia: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya, 1999.

МИНТИЛЬ (MINTIL, MITIL, ISO 639-3: mzt)

Мова минтіль – це майже вимерлий член східної підгрупи північної групи аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 40 (1975 рік) в Малайзії на півострові Малайському.

МИРНІНГ' (MIRNING)

Мови мирнінг' – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять дві мови: каларко та нгаджунмая. Говорять ними ще лиш 10 осіб у Західній Австралії.

МИВА (MIWA, BAGU, ISO 639-3: vmi)

Мова міва – це вимерлий член ворорської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Західній Австралії.

МИВОЦЬКІ МОВИ (MIWOKAN)

Мівоцькі мови – це вже майже вимерла група мов утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов у 2-х підгрупах:

- західна – 2 мови: надбережна мівок, озерна мівок;
- східна – 5 мов: 1 відділ і дві окремі мови.

Мівоцькими мовами говорять ще 28 осіб у Сполучених Штатах Америки.

МИґАМА (MIGAAMA, DIONKOR, DJONKOR ABU, JONGOR, MIGAMA, TELFANE, ISO 639-3: mmy)

Мова міґама – це член бідійо-убської підгрупи групи данґла данґла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2000 рік) у Республіці Чад.

МІДЖІ (MIJI, DAMMAI, DHAMMAI, NAMREI, SAJALONG, ISO 639-3: sji)

Мова міджі – це некласифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 6,500 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

МІДЖІКЕНДА (MIJIKENDA)

Мови міджікенда – це вітка підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної

надродини. До цієї вітки належить 5 мов: кігіріяма, сеґеджу, чідіґо, чідурума та чічоній-чідзігана-чікавса. Ними говорять понад 1,300,000 осіб у Республіці Кенія і в Республіці Танзанія.

МІДЖУ-МІШМІ (MIJU-MISHMI, EASTERN MISHMI, GEMAN DEND, GAMAN DENG, KAMAN, KEMAN, MISHMI, MIJI, MIJU, 格曼-僛语, ISO 639-3: mxj)

Мова міджу-мішмі – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 18,000 у Республіці Індія та 200 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МІДОБ (MIDOB, MEIDOB, MIDOBI, TID, TID-N-AAL, TIDDA, TÌD-N-ÁAL, ISO 639-3: mei)

Мова мідоб – це член західної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 50,000 (1993 рік) у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

AHMED, Ibrahim Suggestions for writing modern Nubian languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 185-213. 2004.

МІЄНЕ (MYENE, OMYENE, PANGWE, МЬЕНЕ, ISO 639-3: mye)

Мова мієне – це член підгуртка мієне гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 46,700 (2000 рік) у Республіці Ґабон. Користуються латиницею.

МІЄНЕ (MYENE, B.10)

Мови мієне – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входить тільки одна мова – мієне. Цією мовою говорять 46,700 осіб у Республіці Ґабон.

Часткова література:

JACQUOT, A. Etude de la phonologie et de la morphologie myene. Etudes Bantoues II, Bulletin SELAF 53: 13-79. Paris, 1976.

МІЄНСЬКІ МОВИ (MIENIC)

Мієнські мови – це галузь гмонґ-мієнської мовної родини. До цієї галузі входять 5 мов у 3-х підгалузях:

- біао-джіао – 1 мова: біао-джіао-мієн;
- заомін – 1 мова: дзао-мін;
- міян-джін – 3 мови: біао-мон, кім-мун, ю-мієн.

Мієнськими мовами говорять 1,300,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

MIZO (MIZO, DUHLIAN TWANG, DULIEN, HUALNGO, LUKHAI, LUSAGO, LUSAI, LUSEI, LUSHAI, LUSHEI, SAILAU, WHELNGO, ISO 639-3: lus)

Мова мізо – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 529,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 12,500 (1983 рік) у М'янма та 250 (1991 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МІЙОБЕ (MIYOBÉ, BIJOBÉ, BIYOBÉ, KAYOBÉ, KUYOBÉ, MEYOBÉ, SOLA, SOLAMBA, SOLLA, SOROUBA, SORUBA, UYOBÉ, ISO 639-3: soy)

Мова мійобе – це член гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1991 рік) у Республіці Бенін та 1,700 (1991 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

МІКАРЕВ (MIKAREW)

Мови мікарев – це підгалузь галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі належать три мови: аруаму, кіре та сепен. Мовами мікарев говорять дещо більш як 11,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МІКАСУКІ (MIKASUKI, HITCHITI, MICCOSUKEE, MIKASUKI SEMINOLE, HITCHITI-MIKASUKI, ISO 639-3: mik)

Мова мікасукі – це член східної галузі мускозької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 400 (2000 рік) у штаті Флорида у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

PROST, Gilbert R. The structure of Mikasuki selfhood. 1994 Mid-America linguistics conference papers , volume II, 629-643. Lawrence, Kansas: University of Kansas, 1996.

МІКІЄ (MIQIE, MICHA, MIELANG, MINQI, 密岔彝语, ISO 639-3: yiq)

Мова мікіє – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

МІКІФОРЕ (MIXIFORE, MIKIFORE, MOGOFIN, ISO 639-3: mfg)

Мова мікіфоре – це член гуртка моколе підвідділу мандінґ-моколе відділу мандінґ-вай підгрупи мандінґ-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,600 (1991 рік) у Республіці Гвінея.

МІКРОНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (MICRONESIAN)

Мікронезійські мови – це підвідділ мов далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-

полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Цей підвідділ обіймає 20 мов у 2-х гуртках:

- мікронезійський властивий – 19 мов у 4-х підгуртках;
- науруанський – 1 мова: науруанська.

Мікронезійські мови є відомі із-за браку простих губних приголосних; замість них вони мають дві серії: палаталізовані і губно-велярні губні приголосні. Мікронезійськими мовами говорять майже 240,000 осіб на різних островах Мікронезії.

МІКРОНЕЗІЙСЬКІ ВЛАСТИВІ МОВИ (MICRONESIAN PROPER)

Мікронезійські властиві мови – це гурток мов мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Цей гурток обіймає 19 мов у 4-х підгуртках:

- ікірибатський – 1 мова: кірибатська;
- кусаєан – 1 мова: косрайська;
- маршальський – 1 мова: маршальська;
- понапеансько-трукський – 16 мов у 2-х вітках.

Цими мовами говорять більш як 230,000 осіб на різних островах Мікронезії.

МІЛІ (MILI, MILI YI, ISO 639-3: ymh)

Мова мілі – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 23,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці.

МІЛТУ (MILTU, MILTOU, ISO 639-3: mlj)

Мова мілту – це член бур-саруаської підгрупи групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 270 (1993 рік) у Республіці Чад.

МІНА (MINA, MEENA, मीणा, ISO 639-3: myi)

Мова міна – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індо-європейської мовної надродини. Кількість мовців – 3,800,000 (2003 рік) у Республіці Індія.

Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.

МІНА (MINA)

Мови міна – це відділ підгрупи ґбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова - ген. Нею говорить 327,000 мовців у Республіці Того та в Республіці Бенін. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з індоєвропейської надродини.**

МІНАВЕГА (MINAVEHA, KUKUYA, MINAVEGA, ISO 639-3: mvn)

Мова мінавега – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи

східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,300 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

NENEGEMO, Tau & LOVELL, Larry Minaveha field notes. Dictionaries in Papua New Guinea, 14. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1995.

МІНАГАСЬКІ МОВИ (MINAHASAN)

Мінагаські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов в одній групі та 1 окрема мова:

- північна – 4 мови в 1 підгрупі і одна окрема мова;
- тонсавангська мова.

Говорять ними члени народу мінагасі (400,000 осіб) на острові Сулавесі (Целебес) в Індонезії.

МІНАНГКАБАВСЬКА МОВА (MINANGKABAU, MINANG, PADANG, BASO MINANGKABAU, МИНАНГКАБАУ, 米南卡保语, ISO 639-3: min)

Мінангкабавська мова – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 5,530,000 (2007 рік) у провінції Суматра в Республіці Індонезія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MOUSSAY, Gerard La Langue Minangkabau.

ANDERBECK, Karl Ronald Malay dialects of the Bataghari river basin (Jambi, Sumatra). SIL e-Books, 6. S.I.: Sil International, 2008.

МІНГАНГ-ДОСО (MINGANG DOSO, DOSO, MUNGA DOSO, NGWAI MUNGÀN, MƏŇGÁŇ DOSÓ, ISO 639-3: mko)

Мова мінганг-досо – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МІНДЖІМ (MINDJIM)

Мови мінджім – це група мов підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: анджам, бонгу, мале та сам. Мовами мінджім говорять дещо більш як 4,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МІНДІРІ (MINDIRI, ISO 639-3: mpn)

Мова міндірі – це член вітки астролабе підгуртка бел вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи

східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 80 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МІНІГІР (MINIGIR, LUNGALUNGA, ISO 639-3: vmg)

Мова мінігір – це член підгуртка моно-уруава південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МІНІКА (MINICA HUITOTO, MENECA, MINICA, ISO 639-3: hto)

Мова мініка – це член групи мініка-муруй властивовітоцької підгалузі вітоцької галузі вітоцької мовної родини. Кількість мовців – 6,800 (2002 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ОСАМПО, Helman La vida del huitoto. Artículos en Lingüística y Campos Afines 7: 29-43, 1980.

МІНІКА-МУРУЙ (MINICA-MURUI)

Мови муніка-муруй – це група властивовітоцької підгалузі вітоцької галузі вітоцької мовної родини. До цієї групи входять 2 мови: мініка та муруй. Говорять ними 14,600 осіб у Республіці Колумбія і в Республіці Перу.

МІНОКОКСЬКА МОВА (MINOKOK, ISO 639-3: mqq)

Мінококська мова – це член центрального відділу дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (2007 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

МІНСЬКА МОВА (MINA, BESLERI, HINA, ISO 639-3: hna)

Мінська мова – це член бувал-мінської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 11,000 (2000 рік) у Республіці Камерун.

МІНЬ-БЕЙ (MIN BEI CHINESE, MIN PEI, NORTHERN MIN, 閩北, 閩北語, ISO 639-3: mnp)

Мова мін-бей – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 10,300,000 (1984 рік) у Китайській Народній Республіці та 4,000 (1985 рік) у Республіці Сінгапур.

Часткова література:

BRANNER, David Prager Problems in Comparative Chinese Dialectology — the Classification of Miin and Hakka. Trends in Linguistics series, no. 123. Berlin: Mouton de Gruyter. 2000.

МИНЬ-ДОНГ' (MIN DONG CHINESE, EASTERN MIN, MĪNDŌNGYŪ, CHINESISCH MING DONG, 閩東語, ISO 639-3: cdo)

Мова мін-донг (східномінська) – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,820,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 7,060 (2006 рік) у Ісламському Султанаті Бруней, 20,000 (1982 рік) в Індонезії, 252,000 (2004 рік) у Малайзії, 34,200 (2000 рік) у Республіці Сінгапур, 800 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки та деяка кількість у Королівстві Таїланд.

Часткова література:

BRANNER, David Prager Problems in Comparative Chinese Dialectology — the Classification of Miin and Hakka. Trends in Linguistics series, no. 123. Berlin: Mouton de Gruyter. 2000.

МИНЬ-ЖОНГ' (MIN ZHONG CHINESE, MIN ZHONG, CENTRAL MIN, MĪNZHŌNG, CHINESISCH MIN ZHONG, 閩中話, 閩中, ISO 639-3: czo)

Мова мін-жонг – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,100,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

DeFRANCIS, John The Chinese Language: Fact and Fantasy. University of Hawaii Press. 1984.

МИНЬ-НАН (MIN NAN CHINESE, MINNAN, SOUTHERN MIN, MĪNNÁN YŪ, 閩南語, ISO 639-3: nan)

Мова мін-нан (південномінська) – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 25,700,000 (1984 рік) у Китайській Народній Республіці, 13,100 (2006 рік) в Ісламському Султанаті Бруней, 700,000 (1982 рік) в Індонезії, 2,660,000 (2000 рік) у Малайзії, 592,000 (1982 рік) у Республіці Філіппіни, 1,170,000 (1985 рік) у Республіці Сінгапур, 15,000,000 (1997 рік) на острові Тайвань та 1,080,000 (1984 рік) у Королівстві Таїланд.

Часткова література:

Southern Min Grammar (3 articles), Part V, Sinitic Grammar, Hilary Chappell (ed.), Oxford University Press, Oxford 2001.

MIP (MIRE, ISO 639-3: mvh)

Мова мір – це член мір-тумацької підгрупи групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,400 (1990 рік) у Республіці Чад.

МИРАНДЕСЬКА МОБА (MIRANDESE, MIRANDÊS, LHÉNGUA MIRANDESA, MIRANDAIS, MIRANDÉS, 米兰德斯语, ISO 639-3: mwl)

Мірандеська мова – це член астура-леонського підгуртка західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) у Республіці Португалія.

MIRĠАНСЬКА МОВА (MIRGAN, MIRGAMI, MIRKAN, PANIKA, PANKA, ISO 639-3: zrg)

Мірганська мова – це член бенгальсько-асамського відділу східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 60,000 (1998 рік) у Республіці Індія. Користуються орійським та телугським письмом.

МИПІ (MIRI, MISHING, MISING, TAKAM, ISO 639-3: mrg)

Мова мірі – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 571,000 (2007 рік) у Республіці Індія та 200 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються бенгальським, деванагарським та латинським письмом.

МИРІВУНГСЬКА МОВА (MIRIWUNG, MERONG, MIRIWOONG, MIRIWUN, MIRUNG, ISO 639-3: mep)

Мірівунгська мова – це вимираючий член джераганської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 110 (1996 рік) – тільки старші віком - у західній Австралії.

Часткова література:

KOFOD, F. M. The Miriwung language (East Kimberley): a phonological and morphological study, 1978.

МИПІТІ (MIRITI, MIRITI TAPUYO, MIRITI-TAPUIA, NEENOÁ, ISO 639-3: mmv)

Мова міріті – це вже вимерлий член галузі міріті туканської мовної родини. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія. Перейшли на мову тукано.

МИПІТІ (MIRITI)

Мови міріті – це вже вимерла галузь туканської мовної родини. До цієї галузі належала лиш одна мова – міріті. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

МИР-КВАНГСЬКІ МОВИ (ZONE A)

Мір-квангські мови – це підгалузь східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 17 мов у 3-х групах:

- кера-квангська – 2 мови: кванг, кера;
- кімре-тобангська – 6 мов у 2-х підгрупах;
- сумрай-мілту – 9 мов у 2-х підгрупах і одна окрема мова.

Міро-квангськими мовами говорять майже 322,000 осіб у Республіці Чад.

МИРПУР-ПАНДЖАБСЬКА МОВА (MIRPUR PANJABI, MIRPURI, ISO 639-3: pmu)

Мірпур-панджабська мова – це член лагндської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,020,000 (2000 рік) у Республіці Індія.

МІР-ТУМАЦЬКІ МОВИ (А.1.1)

Мір-тумацькі мови – це підгрупа групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 4 мови: мір, ндам, сомрай та тумак. Говорять ними у Республіці Чад.

МІСИМА (MISIMA)

Мови місіма – це підгурток гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підгуртка належить лиш 1 мова – місіма-панеаті. Говорять нею 18,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МІСИМА-ПАНЕАТІ (MISIMA-PANEATI, MISIMAN, PANEATI, PANAIETI, PANEATE, PANEYATE, МИСИМА-ПАНЕАТІ, ISO 639-3: mpx)

Мова місіма-панеаті – це член підгуртка місіма гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 18,000 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CALLISTER, William Misiman phonology, *Phonologies of Austronesian languages* 2, 1-24. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1993.

МІСКІТО (MÍSKITO, MARQUITO, MÍSKITU, MÍSQUITO, MOSQUITO, ISO 639-3: miq)

Мова міскіто – це член місумальпанської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 154,000 (1993 рік) у Республіці Нікарагуа та 29,000 (1993 рік) у Республіці Гондурас. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

RICHTER, Elke Observaciones acerca del desarrollo lexical miskito en Nicaragua. *Revista de filología románica* 1986 (4): 341-346, 1986.

МІСУМАЛЬПАНСЬКІ МОВИ (MISUMALPAN)

Місумальпанські мови – це мовна родина, до якої входять лиш 4 мови: какаопера, матаґалпа, міскіто та сумо. На думку деяких учених, ця мовна родина має генетичні зв'язки з чібчанською. Місумальпанськими мовами говорять 190,000 осіб у Республіці Ель Сальвадор і в Республіці Нікарагуа.

Часткова література:

CONSTENLA UMAÑA, Adolfo Elementos de Fonología Comparada de las Lenguas Misumalpas. *Revista de Filología y Lingüística de la Universidad de Costa Rica* 13(1), 129-161, 1987.

MITLA SAPOTEC (MITLA ZAPOTEC, DIDXSAJ, EAST CENTRAL TLACOLULA ZAPOTEC, EAST VALLEY ZAPOTEC, ZAPOTÈQUE MITLA, ISO 639-3: zaw)

Мова мітла сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 19,500 (1983 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток або присудок, підмет, додаток. Довгі і короткі слова.

Часткова література:

BRIGGS, Elinore Mitla Zapotec grammar. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano and Centro de Investigaciones Antropológicas de México. 110 p. 1961.

MITLATONGO MIŠTEK (MITLATONGO MIXTEC, MIXTECO DE MITLATONGO, ISO 693-3: vmm)

Мова мітлатонго міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,800 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

McKENDRY, Inga Two studies of Mixtec languages. M.A. thesis. University of North Dakota. 130 p. 2001.

MITTU (MITTU, ISO 639-3: mwu)

Мова мітту – це вже вимерлий член відділу морокодо-белі підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Південний Судан.

MITUKU (MITUKU, KINYA-MITUKU, METOKO, ISO 639-3: zmq)

Мова мітуку – це член підгуртка енія гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,900 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

MIXE (MIXE)

Мови міхе – це галузь мовної родини міхе-соке. До цієї галузі належать 10 мов у 3-х підгалузях:

- веракруз міхе – 2 мови: олута-пополука, саюла-пополука;
- західна міхе – 2 мови: тлагуїтолтепек, тотонтепек;
- східна міхе – 6 мов: істмус-міхе, кецальтепек-міхе, коатлан-міхе, масатлан-міхе, північно-центральна міхе, хукіла-міхе.

Мовами міхе говорять більш як 86,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

DIETERMAN, Julia Irene Participant reference in Isthmus Mixe Narrative Discourse. M.A. Thesis in linguistics presented to the Faculty of the Graduate school of the University of Texas at Arlington, 1995.

MIXE-COKE (MIXE-ZOQUE)

Мови міхе-соке – це мовна родина, до якої належать 17 мов, згуртованих у 2-х галузях:

- міхе – 10 мов у 3-х підгалузях;
- соке – 7 мов у 3-х підгалузях.

Мовами міхе-соке говорять більш як 150,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

WICHMANN, Søren The Relationship Among the Mixe-Zoquean Languages of Mexico. Salt Lake City. University of Utah Press, 1995.

МІЧОАКАН (MICHOACÁN NAHUATL, MEXICANO, MICHOACAN AZTEC, NAHUAL DE MICHOACÁN, ISO 639-3: ncl)

Мова мічоакан – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток і присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

SISCHO, William R. Michoacán Nahuatl. Studies in Uto-Aztecan grammar 2: Modern Aztec grammatical sketches, 307-80. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 56. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1979.

МІЧОАКАН МАСАУА (MICHOACÁN MAZAHUA, JÑATIO, ISO 639-3: mmc)

Мова мічоакан масауа – це член групи масауа отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 17,500 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

МІШИПСЬКА МОВА (MISHIP, CHIP, CIP, SHIP, ISO 639-3: mjs)

Мішипська мова - це член кафем-нґаського відділу анґаської підгрупи анґас-ґеркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 6,000 (1976 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МІШТЕК (MIXTEC)

Мови міштек – це група мов підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї групи належать 52 мови: алакатлацала міштек, алкосавка міштек, амолтепек міштек, апаско-апоала міштек, ататлаука міштек, аютла міштек, діюксі-тілантонґо міштек, західна хукстлауака міштек, ікстаютла міштек, ітундухія міштек, йолоксочіті міштек, йосондуа міштек, какалокстепек міштек, коацоспан міштек, куямекалко міштек, маґдалена пеняско міштек, метлатонк міштек, мікстепек міштек, мітлатонґо міштек, окотепек міштек, пеньолес міштек, південна пуебла міштек, південно-західна тлаксіяко міштек, південно-східна ночікстлан міштек, північна тлаксіяко міштек, північно-західна оаксака міштек, пінотепа насіонал міштек, сан міґуел ел гранде міштек, сан міґуел піедрас міштек, санта лусія монтеверде міштек, санта марія сакатепек міштек, сан хуан колорадо міштек, сан хуан тейта міштек, сілакайоопан міштек, сіндіуї міштек,

сінікауа міштек, соялтепек міштек, такауа міштек, тамасола міштек, тесоатлан міштек, тідаа міштек, тіхалтепек міштек, тласоялтепек міштек, тутутепек міштек, уїтепек міштек, хамілтепек міштек, хукстлауака міштек, часумба міштек, чаюко міштек, чігмекатітлан міштек, юкуане міштек та ютандучі міштек. Мовами міштек говорять майже 400,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

МІШТЕК-КУЙКАТЕК (MIXTEC-CUICATEC)

Мови міштек-куйкатек – це підгалузь міштецької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належать 54 мови в двох групах:

- куйкатек – 2 мови: тепеуксіла куйкатек, теутіла куйкатек;
- міштек – 52 мови: алакатлацала міштек, алкосавка міштек, амолтепек міштек, апаско-апоала міштек, ататлаука міштек, аютла міштек, діюксі-тілантонго міштек, західна хукстлауака міштек, ікстаютла міштек, ітундухія міштек, йолоксочітл міштек, йосондуа міштек, какалокстепек міштек, коацоспан міштек, куямекалко міштек, маґдалена пеняско міштек, метлатонк міштек, мікстепек міштек, мітлатонго міштек, окотепек міштек, пеньолес міштек, південна пуббла міштек, південно-західна тлаксіяко міштек, південно-східна ночікстлан міштек, північна тлаксіяко міштек, північно-західна оаксака міштек, пінотепа насіонал міштек, сан міґуел ел ґранде міштек, сан міґуел пієдрас міштек, санта лусія монтеверде міштек, санта марія сакатепек міштек, сан хуан колорадо міштек, сан хуан тейта міштек, сілакайоопан міштек, сіндіюї міштек, сінікауа міштек, соялтепек міштек, такауа міштек, тамасола міштек, тесоатлан міштек, тідаа міштек, тіхалтепек міштек, тласоялтепек міштек, тутутепек міштек, уїтепек міштек, хамілтепек міштек, хукстлауака міштек, часумба міштек, чаюко міштек, чігмекатітлан міштек, юкуане міштек, ютандучі міштек.

Мовами міштек-куйкатек говорять майже 410,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

МІШТЕПЕК МІШТЕК (MIXTEPEC MIXTEC, EASTERN JUXTLANHUACA MIXTEC, MIXTECO DE SAN JUAN MIXTEPEC, ISO 639-3: mix)

Мова міштепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 9,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

PIKE, Eunice V. & IBACH, Thomas The phonology of the Mixtepec dialect of Mixtec. Linguistic and literary studies in honor of Archibald A. Hill, vol.2: Descriptive linguistics, 271-85, The Hague: Mouton. 1978.

МІШТЕПЕК САПОТЕК (MIXTEPEC ZAPOTEC, EASTERN MIAHUATLÁN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN JUAN MIXTEPEC, ZAPOTÈQUE MIXTÉRÈQUE, ISO 639-3: zpm)

Мова міштепек сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

NELSON, Julia Louise Tone and glottalization in San Juan Mixtepec Zapotec. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 122 p. 2004.

МІШТЕЦЬКІ МОВИ (MIXTECAN)

Міштецькі мови – це галузь ото-манґської мовної родини. До цієї галузі належать 57 мов у 2-х підгалузях:

- міштек-куйкатек – 54 мови у 2-х групах;
- тріке – 3 мови: копала, сан мартін ітуніосо, чікауакстла.

Міштецькими мовами говорять майже 450,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

МІЮ (MIU, MYU, ISO 639-3: mpo)

Мова мію – це член підвітки пасісмануа вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноново-гвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

THROOP, Craig & THROOP, Linda The languages and communities of the Kandrian inland region. Language, communication and development in New Britain, 225-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

МІЯ (MIYA, MIYAWA, MUYA, ISO 639-3: mkf)

Мова мія - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

SCHUH, Russel G. A Grammar of Miya. University of California Press, 1998.

МІЯКО (MIYAKO, 宮古琉球语, ISO 639-3: mvi)

Мова міяко – це член підгалузі сакісіма рюкюської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 67,653 (2000 рік) на островах Міяко в Японській Державі; здебільша старші віком особи.

МІЯМІ (MIAMI, ILLINOIS, MIAMI-ILLINOIS, MIAMI-MYAAMIA, ISO 639-3: mia)

Мова міямі – це вимерлий член центральної підгалузі алгонкської галузі алґійської мовної родини. В 1990-х роках зроблено спроби відновити цю мову, але немає жодної людини, щоб плавно говорила нею.

МІЯН (MIYAN)

Мови міян – це вимерла вже група вака-кабської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Обіймала вона дві мови: вакавака та вулівулі. Говорили ними в

штаті Квінсленді, Австралія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

МІЯН (MIAN, MIANMIN, ISO 639-3: mpt)

Мова міян – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,400 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австралійської надродини.**

Часткова література:

FEDDEN, Olcher Sebastian A Grammar of Mian, a Papuan Language of New Guinea. 2007.

МІЯН-ДЖІН (MIAN-JIN)

Мови міян-джін – це галузь гмонг-мієнської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: біао-мон, кім-мун та ю-мієн. Говорять ними 1,200,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

МІЯНІ (MIANI, BONAPUTA-MOPU, MIANI NORTH, TANI, ISO 639-3: pla)

Мова міяні – це член кавкомбаранської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

MAY, Jean & LOEWEKE, Eunice A recommended alphabet for Maiani, Miani, Mala and Maia—four languages of the Kaukambaran language family. Five phonological studies, 1-25. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 31. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1985.

МІЯУАТЛАН САПОТЕК (MIAHUATLÁN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE MIAHUATLÁN, ZAPOTÈQUE MIAHUATLAN, ISO 639-3: zam)

Мова міяуатлан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

RUEGSEGGER, Manis & RUEGSEGGER, Jane Vocabulario zapoteco del dialecto de Miahuatlán del Estado de Oaxaca. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 72 p. 1955.

МЛАБРІ (MLABRI, LUANG, MA KU, MABRI, MLA, MLA BRI, MRABRI, PHI THONG, YELLOW LEAF, YUMBRI, 马拉比语, ISO 639-3: mra)

Мова млабрі – це член групи млабрі хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1982 рік) у Королівстві Таїланд та 24 (1985 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються тайським письмом.

Часткова література:

RISCHEL, Jørgen The “definitearticle” in Mlabri. Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures 36: 61-102, 2006.

МЛАБРІ (MLABRI)

Мови млабрі – це група мов хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належить тільки одна мова – млабрі. Говорять нею ще лиш 300 осіб у Королівстві Таїланд та в Лаоській Народній Республіці.

МЛАП (MLAP, KUANGSU-BONGGRANG, KWANGSU-BONGGRANG, KWANSU, KWANSU-BONGGRANG, ISO 639-3: kja)

Мова млап – це член німборанської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МЛОМП (MLOMP, GULOMPAAY, MLOMP NORTH, ISO 639-3: mlo)

Мова мломп – це член підвідділу карон-мломп відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,400 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

МЛЯХСО (MLAHSÖ, MLAHSÔ, SURYOYO, , ISO 639-3: lhs)

Мова мляхсо – це вимерлий член північно-західного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Останній мовець помер у 1998 році в Сирійській Арабській Республіці.

Первісно вживалась у Турецькій Республіці.

Часткова література:

JASTROW, Otto Der neuaramäische Dialekt von Mlahsô. Wiesbaden, 1994.

ММААЛА (MMAALA, BENYI, CENTRAL YAMBASSA, MMALA, ISO 639-3: mmu)

Мова ммаала – це член підвідділу ямба са відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,300 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BOONE, Douglas W; BRADLEY, David P. & GRANT, Caroline A. Central Yambasa survey report. SIL Electronic Survey Reports 1999-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=1999-009>

ММЕН (MMEN, BAFMEN, BAFMENG, BAFOUMENG, BAFUMEN, MME, ISO 639-3: bfm)

Мова ммен – це член підгуртка центральні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

МНОНГСЬКІ МОВИ (MNONG)

Мнонгські мови – це відділ сре-мнонгської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови у 2 підвідділах:

- південно-центральний мнонгський – 3 мови: краольська, центральномнонгська, південномнонгська.
  - східномнонгський – 1 мова: східномнонгська;
- Цими мовами говорять 115,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

МО (MO, WAKDE, ISO 639-3: wkd)

Мова мо – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 550 (2005 рік) в Індонезії (Папуа) – головно старші віком.

МОАВИТСЬКА МОВА (MOABITE, ISO 639-3: obm)

Моавитська мова – це вимерла мова кананейської групи західної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в північно-західній Йорданії до V століття до Христа.

МОБА (MOBA, BEN, MOA, MOAB, MOARE, ISO 639-3: mfa)

Мова моба – це член підгуртка моба гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 189,000 (1991 рік) у Республіці Гана та 1,800 (1991 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

RUSSELL, Jann M. Moba phonology. M.A. thesis, Macquarie University. 241 p. 1985.

МОБА (MOBA)

Мови моба – це підгурток гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: бімоба та моба. Цими мовами говорять більш як 310,000 осіб у Республіці Гана та в Республіці Того.

МОБУМРІН-АЇЗІ (MOBUMRIN AIZI, AHIZI, AĪZI, EZIBO, PROKPO, ISO 639-3: ahm)

Мова мобумрін-аїзі - це член групи аїзі підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

BOONE, Douglas; SILUÉ, Lamine & AUGUSTIN, MaryAnne L'Utilisation du Français de l'Adiokrou par les Aizi. SIL Electronic Survey Reports 2002-047

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-047>

МОВІМАСЬКА МОВА (MOVIMA, CHOSINEŹ DI' MOWI:MAJ, ISO 639-3: mzp)

Мовімаська мова – це мовний ізолят. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,450 (2000 рік) у Республіці Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

JUDY, Robert A. & JUDY, Judith Movima. Bolivian Indian grammars 2, 353-408. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 16. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1967.

МОВНІ ІЗОЛЯТИ (LANGUAGE ISOLATE)

Мовний ізолят – це природна мова, не пов'язана з іншими мовами генеалогічними (генетичними) зв'язками, тобто така, що не має спільного предка з жодною іншою званою мовою. Мовний ізолят є, власне, мовною родиною, що складається лиш з однієї єдиної мови. Таких мовних ізолятів нараховують 50. Ось вони:

Абіномн, абу, айнська, андокеська, бангі-ме, бурушаська, варао, гатам, гіляцька, елсенг, зуні, ітонама, камсаська, кандоші-шапра, канічанаська, каюбабанська, коль, корейська, куот, кусунда, кутенай, леко, масеп, мовімаська, мпур, муніче, нігалі, одіай, паез, панкарау, пуелче, пуйнаве, сабелянська, салінська, сері, сулка, тавшіро, таяп, тікуна, тінігуа, толь, трумаї, туха, ураріна, цімане, юракаре, ючі, яле та ямана.

МОГАВК-ОНЕЇДСЬКІ МОВИ (MOHAWK-ONEIDA)

Могавк-онеїдські мови – це група підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: могавк та онеїда. Говорять ними ще 4,000 осіб у Канаді (провінція Онтаріо і Квебек) та в Сполучених Штатах Америки (штат Нью-Йорк).

МОГАВК (MOHAWK, KANIEN'KÉHA', KANYEN'KÉHA', МОХАУК, 莫霍克语, ISO 639-3: moh)

Мова могавк – це член могавк-онеїдської групи підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Кількість мовців – 760 (2001 рік) у Канаді та 3,000 (1990 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

МОГАВСЬКА МОВА (MONAVE, MOJAVE, НАМАКНАВ, 莫哈维语, ISO 639-3: mov)

Могавська мова – це член річної юманської групи еселенської підгалузі еселенсько-юменської галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 75 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки; здебільша старші віком особи.

Часткова література:

WARES, Alan C. A comparative study of Yuman consonantism. Janua Linguarum, series practica, 57. The Hague: Mouton, 1968.

МОГЕґАН-МОНТАВК-НАРРАґАНСЕТ (MOHEGAN-MONTAUK-NARRAGANSETT, MOHEGAN-PEQUOT, MOHEGAN-PEQUOT-MONTAUK, SECATOGUE, STOCKBRIDGE, SHINNECOCK-POOSEPATUCK, ISO 639-3: mof)

Мова могоґан-монтавк-нарраґансет – це вже вимерла мова східної підгалузі алґонкської галузі алґійської мовної родини, якою говорили в США.

МОГОЛЬСЬКА МОВА (MOGHOLI, MOGHOL, MOGOL, MOGUL, MONGUL, 莫戈勒语, ISO 639-3: mhj)

Могольська мова – це вимираючий член західної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

Часткова література:

WEIERS, Michael Die Sprache der Moghol der Provinz Herat in Afganistan (Sprachmaterial, Grammatik, Wortliste). Opladen, 1971.

МОґУМ (MOGUM, MOGOUM, ISO 639-3: mou)

Мова моґум – це член бідійо-убської підгрупи групи данґла данґла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 7,000 (1997 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & HAMM, Cameron Mabire: a dying language of Chad. SIL Electronic Working Papers 2002-002, and SIL Electronic Survey Report 2002-080, 2002.

МОДА (МО’ДА, GBARA, GBERI, GWERI, MUDA, ISO 639-3: gbn)

Мова мода – це член підвідділу морокодо-мода відділу морокодо-белі підгрупи бонґо-бака групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 600 (1977 рік) у Республіці Південний Судан.

МОДАНґСЬКА МОВА (MODANG, МОДАНґ, ISO 639-3: mxd)

Моданґська мова – це член моданґського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 15,300 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

МОДАНґСЬКІ МОВИ (MODANG)

Моданґські мови – це гурток каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входять 2 мови: моданґська і сеґайська. Говорять ними 17,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

МОДЖІ (MOJI, FLATHEAD PHULAI, MUJI, PHULA, PHULAWA, PINGTOU PHULA, ISO 639-3: ymi)

Мова моджі – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,000 (2008 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліе.

МОДОЛЬСЬКА МОВА (MODOLE, MADOLE, ISO 639-3: mqo)

Модольська мова – це член ґалелп-лододської підгалузі північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1983 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

МОЕРЕ (MOERE, ISO 639-3: mvq)

Мова моере – це вже майже вимерлий член куміланської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МОЗЕЛЬФРАНКОНСЬКІ МОВИ (MOSELLE FRANCONIAN)

Мозельфранконські мови – це підвідділ західні середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підвідділу входять 2 мови: люксембурзька і майнфранкська. Говорять ними більш як 5,000,000 осіб у Великому Герцогстві Люксембург та в Федеративній Республіці Німеччина.

МОЙ (MOI, MEKWEI, MOOI, MOSANA, ISO 639-3: mxn)

Мова мой – це член галузі західні птичі голови західнопапуаської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 4,600 (1993 рік) на Молуккських островах (9 сіл). **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

BERRY, Christine & BERRY, Keith A survey of some West Papuan phylum languages. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 4. S.l.: s.n. pages 25-80. 1987.

МОЙ (MOI, LEMOI, ISO 639-3: mow)

Мова мой – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,020 (2000 рік) у Республіці Конго. **Не змішувати її з мовою такої ж назви зі західнопапуаської родини.**

МОЙКОДІ (MOIKODI, DORIRI, ISO 639-3: mkp)

Мова мойкодї – це член яребської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 570 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

МОЙНГІ (MOINGI, ISO 639-3: mwz)

Мова мойнгі – це неklasифікований член південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,200 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

МОЙОН НАҒА (MOYON NAGA, MAYOL, MAYON NAGA, MOYON, ISO 639-3: nmo)

Мова мойон наґа – це член північної підгрупи групи кукі-чин підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,700 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею та бенґальським письмом.

МОК (МОК, АМОК, HSEN-HSUM, МУАК, МУАК SA-AAK, ISO 639-3: mqt)

Мова мок – це майже вимерлий член анґкуйської підгрупи східної групи палаунґської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 7 (1981 рік) у Королівстві Таїланд.

МОКЕНСЬКА МОВА (MOKEN, BASING, CHAU KO', LAWTA, MAWKEN, ORANG LAUT, SALON, SALONG, SELONG, SELUNG, ISO 639-3: mwt)

Мокенська мова – це член мокленської галузі малайсько-полінезійської родини австро-незійської мовної надродини. Кількість мовців - 7,000 (1993 рік) у Союзі М'янма, а також деяка кількість у Королівстві Таїланд. Користуються латинським і м'янмаським письмом.

Часткова література:

PITTAYAPORN, Pittayawat When words erode: Moken trisyllabic syncopation and PAn stress. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of Philippines and SIL International, 2006.

МОКЕРАНґ (MOKERANG, MOKARENG, MOKORENG, ISO 639-3: mft)

Мова мокеранґ – це член гуртка мокоренґ-лонію мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 (1981 рік) на островах Лос Неґрос і Ндріло в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

МОКІЛЕСЬКА МОВА (MOKILESE, MOKIL, MWOAKILESE, MWOAKILOA, ISO 639-3: mkj)

Мокілеська мова – це член понапейської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,050 (1979 рік) на атолі Мокіл і острові Поґнпей в Федеративних Штатах Мікронезії та 180 (2000 рік) в США.

Часткова література:

GOOD, Elaine M. Determiners and reference in clauses. Language and Linguistics in Melanesia 21 (1-2): 123-42, 1990.

МОКЛЕНСЬКА МОВА (МОКЛЕН, СНАУ РОК, 莫肯语, ISO 639-3: mkm)

Мокленська мова – це член мокленської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 1,500 (1984 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом.

МОКЛЕНСЬКІ МОВИ (МОКЛЕН)

Мокленські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 2 мови: мокенська і мокленська. Говорять ними 8,500 осіб у Союзі М'янма (колишня Бурма) і в Королівстві Таїланд.

МОКОВІ (МОСОВІ, МВОСОВІ, МОСОВІ, ISO 639-3: moc)

Мова мокові – це член гвайкурської галузі матако-гвайкурської мовної родини. Кількість мовців – 4,530 (2000 рік) у Республіці Аргентина.

МОКОЛЕ (МОКОЛЕ, FÉRI, МОКОЛЛЕ, МОКВАЛЕ, МОНКОЛЕ, ISO 639-3: mkl)

Мова моколе – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 65,500 (1991 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовним гуртком такої ж назви з мандської родини.**

МОКОЛЕ (МОКОЛЕ)

Мови моколе – це гурток мов підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входять 4 мови: какабе, куранко, леле та мікіфоре. Цими мовами говорять більш як 350,000 осіб у Республіці Гвінея та в Республіці Сьєрра-Леоне. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з атлантийсько-конголезької родини.**

МОКОРЕНГ-ЛОНІЮ (МОКОРЕНГ-ЛОНІУ)

Мови мокоренг-лонію – це гурток мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: мокеранг і лонію. Говорять ними несповна 700 осіб на островах Лос Негрос і Ндріло в Папуа-Нова Гвінея.

МОКПВЕ (МОКПВЕ, БАКПВЕ, БАКВЕДИ, БАКВЕЛЕ, БАКВЕРИ, БЕКВИРИ, КВЕДИ, КВЕЛИ, КВИЛИ, КВИРИ, МОКПЕ, УЈУВА, ВАКВЕЛИ, ВАМБЕНГ, КПВЕ, ISO 639-3: bri)

Мова мокпве – це член підгуртка дуала гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 32,200 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

HEDINGER, Robert Review of: Mòkpè (Bakweri)-English dictionary, Bruce Connell, editor. Afrika und Übersee 82: 133-135, 1999.

МОКСЕЛА (МОКСЕЛА, МАКСЕЛА, ОПСЕЛАН, ISO 639-3: vms)

Мова моксела – це вимерлий член буруської підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на острові Буру в Індонезії.

МОКШАНСЬКА МОВА (МОКША, МОКШАН, МОКСШАНСЬКА, МОРДОВ, МОРДОВІН-МОКША, МОКША, МОКШАНСЬКИЙ, 莫克沙语, ISO 639-3: mdf)

Мокшанська мова – це член мордовської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 614,000 (2002 рік) у європейській частині Російської Федерації – в Мордовській Республіці. Користуються кирилицею.

МОЛАЛЕ (МОЛАЛЕ, МОЛАЛА, МОЛАЛА, МОЛЕЛЕ, ISO 639-3: mbe)

Мова молале – це вже вимерлий некласифікований член пенутійської мовної родини. Цією мовою говорили в штатах Орегон та Вашингтон у Сполучених Штатах Америки.

МОЛБОГЬСЬКА МОВА (МОЛБОГ, МОЛБОГ ПАЛАВАН, ISO 639-3: pwm)

Молбогська мова – це член палаванської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,680 (1990 рік) у Республіці Філіппіни та 6,680 (1990 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

INGLIS, Douglas Some discourse evidence for analyzing Molbog as an ergative language. PYU Working Papers in Linguistics 3: 60-89, 1999.

МОЛЕНГЕ (МОЛЕНГЕ, БАЛЕНГЕ, МОЛЕНДЖИ, ЛЕНГЕ, ISO 639-3: bxc)

Мова моленге – це некласифікований член гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2002 рік) у Республіці Екваторіяльна Африка.

МОЛИМА (MOLIMA, EBADIDI, FAGULULU, MORIMA, SALAKAHADI, ISO 639-3: moh)

Мова моліма – це член підгуртка бвайдоґо північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,010 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ENGLKWIIST, Helena Causatives and other verbal prefixes in Molima. (Manuscript), 2009.

МОЛМО ОНЕ (MOLMO ONE, AUNALEI, MOLMO, ONELE, ONI, ISO 639-3: aun)

Мова молмо оне – це член підгалузі оне західної вапейської галузі мовної родини торрчеллі. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 500 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (п'ять сіл). Користуються латиницею.

МОЛО (MOLO, MALKAN, ISO 639-3: zmo)

Мова моло – це член підгрупи ака-кело-моло групи східні джебел східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1988 рік) у Демократичній Республіці Судан.

МОЛОКО (MOLOKO, MELOKWO, MOKYO, MOLKO, MOLKOA, MOLKWO, MOLOKWO, ISO 639-3: mlw)

Мова молоко – це балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,500 (1992 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRIESEN, Dianne & MAMALIS, Megan The Moloko verb phrase. 2008.

МОЛОФ (MOLOF, AMPAS, POULE, ISO 639-3: msl)

Мова молоф – це некласифікована мова. Кількість мовців – 200 (1978 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МОМА (MOMA, KULAWI, ISO 639-3: myl)

Мова мома – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,500 (1985 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

МОМАРЕ (MOMARE, MOMALE, MOMOLE, ISO 639-3: msz)

Мова момаре – це член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 650 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея, тільки старші віком особи.

МОМБУМ (MOMBUM, KEMELOM, KEMELOMSCH, KOMOLOM, ISO 639-3: mso)

Мова момбум – це член галузі момбум трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 250 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МОМБУМ (MOMBUM)

Мови момбум – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать тільки 2 мови: конерав і момбум. Мовами момбум говорять несповна 1,500 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

МОМ-ДЖАНґО (MOM JANGO, KOBO, VERE, VERRE, WERE, ISO 639-3: ver)

Мова мом-джанґо – це член підвітки вере вітки вере-гімме підгуртка вере-довайо гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти, хоч, можливо, це є дві окремі мови. Кількість мовців – 104,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 6,520 (2000 рік) у Республіці Камерун.

МОМІНА (MOMINA, ISO 639-3: mmb)

Мова моміна – це член мовної родини сомагай. Кількість мовців – 200 (1998 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

МОМО (МОМО)

Мови момо – це гурток вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 8 мов: менка, мета, мундані, нґамамбо, нґво, нґіє, нґошіє та нґжен. Цими мовами говорять понад 200,000 осіб у Республіці Камерун.

МОМУНА (MOMUNA, SOMAGE, SOMAHAI, SUMOHAI, ISO 639-3: mqf)

Мова момуна – це член мовної родини сомагай. Кількість мовців – 2,000 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

REIMER, Martha The notion of topic in Momuna narrative discourse. Pacific Linguistics A 74: 181-204. 1986.

МОНГОЛ (MONGOL, ISO 639-3: mgt)

Мова монгол – це член монгол-ланґамської мовної родини. Кількість мовців – 340 (2003 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея.

МОНГОЛ-ЛАНґАМСЬКІ МОВИ (MONGOL-LANGAM)

Монгол-ланґамські мови – це невелика мовна родина, що складається з трьох мов: ланґам, монгол та яул. Монгол-ланґамськими мовами говорять 2,000 осіб у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея. Деякі мовознавці зараховують цю родину до гіпотетичного

мовного філуму сепік-раму, що обіймає сотки мов у Папуа-Нова Гвінея, але має тільки 200,000 мовців.

МОНГОЛЬСЬКІ МОВИ (MONGOLIC, МОНГОЛ ХЭЛ)

Монгольські мови – це одна з родин алтайської мовної надродини. До цієї родини належать 14 мов, які поділяють на дві галузі:

- західна – 1 мова: могольська мова;
- східна – 13 мов у 3 підгалузях.

Цими мовами говорять майже 7,250,000 осіб у Центральній Азії (Китайська Народна Республіка, Монголія, Російська Федерація).

Часткова література:

JANAHUNEN, Juha The Mongolic languages. London, 2003.

POPPE, Nicholas Grammar of Written Mongolian. Wiesbaden, 1964.

МОНГОЛЬСЬКО-БУРЯТСЬКА МОВА (MONGOLIA BURYAT, BURRAAD, BURYAT, BURIAT-MONGOLIAN, MONGOLIAN BURIAT, NORTHERN MONGOLIAN, KHORI, BOURIATE MONGOLIE, БУРЯД ХЭЛЭН, БУРЯТСКИЙ МОНГОЛИЯ, 蒙古布里亚特语, ISO 639-3: bxm)

Монгольсько-бурятська мова – це член бурятської підгрупи халха-бурятської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 64,900 (1995 рік) у Монголії. Користуються кирилицею. Уживали латиницю в 1930-их роках, а до 1917 року – монгольське письмо.

Часткова література:

POPPE, Nicholas Buriat grammar. Uralic and Altaic series (№ 2). Bloomington: Indiana University, 1960.

ШАЛДАРОВ, Л. Д. & ОЧИРОВ, Н. А. Русско-бурятский словарь. Улан-Удэ, 2008.

МОНГОРСЬКІ МОВИ (MONGOUR)

Монгорські мови – це підгалузь східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов: бонанська, дунсянська, кангджіяська, ту та югурська. Цими мовами говорять більш як 400,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

МОНГО (MONGO, C.70)

Мови монго – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: лалія, монго-нкунду, нґандо та омбо. Цими мовами говорять майже 700,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

МОНґОНДОВСЬКА МОВА (MONGONDOW, VOLAANG MONGONDOW, MINAHASSA, MONGONDOU, МОНґОНДО, ISO 639-3: mog)

Монґондовська мова – це член монґондовської підгрупи горонтало-монґондовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської

родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 900,000 (1989 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

МОНГОНДОВСЬКІ МОВИ (MONGONDOWIC)

Монгондовські мови – це підгрупа мов горонтало-монгондовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови: монгондовська і поносакська. Говорять ними більш як 900,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

МОНГО-НКУНДУ (MONGO-NKUNDU, LOMONGO, MONGO, МОНГО, 芒戈语, 蒙戈语, ISO 639-3: lol)

Мова монго-нкунду – це член підгуртка монго гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 400,000 (1995 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÖGER, Heidrun O tom nas línguas Bantu. Trabalhos em Curso 1: 107-124, 2003.

МОНДЕ (MONDÉ, SALAMĀI, SALAMAİKĀ, SANAMAICA, SANAMAİKÁ, SANAMAYKĀ, ISO 639-3: mnd)

Мова монде – це вже майже вимерлий член галузі монде мовної родини тупі. Кількість мовців – 30 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

МОНДЕ (MONDE)

Мови монде – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належать 5 мов: аруа, гавіаю до жіпарана, монде, синта ларґа та суруйі. Мовами монде говорять дещо більш як 2,700 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

МОНДРОПОЛОН (MONDROPOLON, ISO 639-3: npr)

Мова мондрополон – це член західного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (1981 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

МОНЗОМБО (MONZOMBO, MONDJEMBO, MONJOMBO, MUNZOMBO, MONO-JEMBO, ISO 639-3: moj)

Мова монзомбо – це член вітки монзомбо західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1993 рік) у Республіці Конго, 1,600 (1993 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 5,000 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конго.

МОНЗОМБО (MONZOMBO)

Мова монзомбо – це вітка західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: кпала, монзомбо та янґо. Цими мовами говорять дещо менш як 20,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо та в Республіці Конґо.

МОНИ (MONI, DJONGGUNU, JONGGUNU, MIGANI, ISO 639-3: mnz)

Мова моні – це член підгалузі озерні віссель західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МОНІМБО (MONIMBO, CHOROTEGA, MANGUE, ISO 639-3: tom)

Мова монімбо – це вже вимерла некласифікована мова. Говорили нею в Республіці Нікараґуа.

МОНО (MONO, MONACHI, MOHO, ISO 639-3: mnr)

Мова моно – це вже майже вимерлий член західної групи нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 39 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується - переходять на англійську мову. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з австронезійської чи нігеро-конголезької надродини.**

МОНО (MONO, ALU, MONO-ALU, ISO 639-3: mte)

Мова моно – це член підгуртка моно-уруава південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,340 (1999 рік) на Соломонових Островах. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини чи з юто-астецької родини.**

МОНО (MONO, AMONO, ISO 639-3: mnh)

Мова моно – це член середньо-південного підгуртка осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 65,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підгрупи адамава чи з мовою з австронезійської надродини чи з юто-астецької родини.**

Часткова література:

OLSON, Kenneth S. The Phonology of Mono. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 140. Dallas: SIL International, 294 p. 2005.

МОНО (MONO, MON-NON, ISO 639-3: mru)

Мова моно – це член підгуртка дама-ґалке гуртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької

галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300 в Республіці Камерун, тільки старші особи. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з підгрупи убангі чи з мовою з австронезійської мовної надродини чи з юто-астецької родини.**

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Sociolinguistic language survey of Dama, Mono, Pam, Ndai and Oblo. SIL Electronic Survey Reports 2002-048.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-048>

МОНОМ (MONOM, BONOM, MENAM, MONAM, ISO 639-3: moo)

Мова моном – це член підвідділу тодраг-моном відділу седанг-тодраг західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1973 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

МОНО-УРУАВА (MONO-URUAVA)

Мови моно-уруава – це підгурток південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: мінігір, моно, торав і уруава. Говорять ними майже 5,000 осіб на Соломонових Островах і в Папуа-Нова Гвінея.

МОНСАНГ' НАҒА (MONSANG NAGA, MAWSHANG, MONSHANG, MOSHANG, MUSHANG, ISO 639-3: nmh)

Мова монсанг наҒа – це член північної підгрупи групи кукі-чин підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,200 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

МОНСЬКА МОВА (MON, MUN, PEGUAN, TALAING, ALENG, TAKANOON, TALENG, 孟语, ISO 639-3: mnw)

Монська (бірманська) мова – це одинокий член монської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 743,000 (2004 рік) у Республіці Союзу М'янма та 108,000 (2000 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються м'янмаським письмом.

Часткова література:

JENNY, Mathias New infixes in spoken Mon. Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 33: 183-194, 2003.

МОНСЬКІ МОВИ (MONIC)

Монські мови – це одна з галузей мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі входить тільки одна мова – монська. Говорять нею 850,000 осіб у Республіці Союзу М'янма (колишня Бірма) та в Королівстві Таїланд.

МОНТАНЬЕ (MONTAGNAIS, INNU, INNU-AIMUN, MONTAÑÉS, ISO 639-3: moe)

Мова монтанье – це член групи крі-монтанье-наскапі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 8,480 (1987 рік) у Квебеку та Лабрадори в Канаді. Вживають теж англійську мову (в Лабрадори) та французьку (в Квебеку). Користуються латиницею.

Часткова література:

CLARKE, Sandra & MACKENZIE, Marguerite Labrador Innu-aimun: An introduction to the Sheshatshiu dialect. St. John's, Newfoundland: Department of Linguistics, Memorial University of Newfoundland, 2006.

МОНТОЛЬСЬКА МОВА (MONTOL, BALTAP, MONTAL, TEEL, ISO 639-3: mtl)

Монтольська мова - це член ґемаль-тальського відділу анґаської підгрупи анґас-ґеркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 21,900 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МОНУМБО (MONUMBO, ISO 639-3: mxk)

Мова монумбо – це член галузі монумбо мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 410 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МОНУМБО (MONUMBO)

Мови монумбо – це галузь мовної родини торрічеллі. До цієї галузі належать 2 мови: лілав і монумбо. Мовами монумбо говорять 860 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МОН-ХМЕРСЬКІ МОВИ (MON-KHMER)

Мон-хмерські мови – це велика родина австроазійської мовної надродини. До цієї родини входять 147 мов, згуртованих у 9-х галузях:

- аслійська – 18 мов у 4-х підгалузях;
- віетмуонґська – 10 мов у 5-х підгалузях;
- монська – 1 мова: монська;
- нікобарська – 6 мов у 5-х підгалузях;
- палюйська – 2 мови: болюйська, буганська;
- південномонська – 1 мова: нягкур;
- північна мон-хмерська – 40 мов у 4-х підгалузях;
- східна мон-хмерська – 67 мов у 4-х підгалузях;
- неклассифіковані – 2 мови: кемієґа та куанґа.

Говорять ними більш як 90,000,000 осіб в Індокитаю.

Часткова література:

SHORTO, Harry L. A Mon-Khmer comparative dictionary. Canberra: Australian National University. Pacific Linguistics, 2006.

МОО (MOO, GOMU, GWOM, GWOMO, GWOMU, NGWAA MÓÒ, YÁÁ MÒÒ, ISO 639-3: gwg)

Мова моо – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

MOORE (MÒORÉ, MOLE, MOOSE, MORE, MOSHI, MOSSI, MORÉ, MOEÏ, 莫西语, ISO 639-3: mos)

Мова мооре – це член північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 5,000,000 (1991 рік) у Буркіна-Фасо, 17,000 (1980 рік) у Республіці Малі та 19,700 (1991 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

Часткова література:

BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Yaana dialect of Mooré. SIL Electronic Survey Reports 2002-015. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-015>

МОПАН (MOPÁN MAYA, MAYA MOPÁN, MOPANE, ISO 639-3: mop)

Мова мопан – це член мопан-іцької підгалузі юкатекської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 9,200 (2006 рік) у Беліз та 2,600 (1990 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

ULRICH, Matthew & ULRICH, Rosemary Historias de lo sagrado, lo serio, lo sensacional y lo sencillo: Textos Maya-Mopanes. Guatemala: Instituto Lingüístico de Verano, 1986.

МОПАН-ІЦЬКІ МОВИ (MOPAN-ITZA)

Мопан-іцькі мови – це підгалузь юкатекської галузі майянської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: іца і мопан. Говорять ними 12,000 осіб у Республіці Гватемала і Беліз.

MOP (MOR)

Мови мор – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – мор. Говорять нею 700 осіб в Індонезії (Папуа). **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансногвінейської родини.**

MOP (MOR, AUSTRONESIAN MOR, ISO 639-3: mhz)

Мова мор - це член підвідділу мор відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 700 (1986 рік) в Індонезії (Папуа). **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансногвінейської родини.**

MOP (MOR, MOR 2, ISO 639-3: moq)

Мова мор – це вже майже вимерлий член галузі мор трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 25 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

MOP (MOR)

Мови мор - це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – мор. Цією мовою говорять ще 25 осіб у провінції Папуа в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської надродини.**

MORABA (MORAWA, ISO 639-3: mze)

Мова морава – це член майлуської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

MORAЇД (MORAID, ISO 639-3: msg)

Мова мораїд – це член галузі західні птичі голови західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1988 рік) на Молуккських островах.

Часткова література:

BERRY, Christine & BERRY, Keith A survey of some West Papuan phylum languages. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 4. S.l.: s.n. pages 25-80. 1987.

MORAORI (MORAORI)

Мови мораорі – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – морорі. Цією мовою говорять ще 50 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

MORГЕД-ГОРІШНІ МАРО (MOREHED-UPPER MARO)

Мови моргед-горішні маро – це галузь південно-центральної папуаської мовної родини. До цієї галузі належать 17 мов у 3-х підгалузях:

- єй – 1 мова: єй;
- намбу – 6 мов: нама, наMAT, намбо, намо, неме, нен;
- тонда – 10 мов: араммба, баді канум, блафе, вара, гунтай, кунджа, нгкалмпв канум, смаркі канум, сота канум, рема.

Мовами моргед-горішні маро говорять більш як 8,700 осіб у провінції Папуа в Індонезії та в Папуа-Нова Гвінея.

MОРДОВСЬКІ МОВИ (MORDVIN)

Мордовські мови – це галузь уральської мовної родини. До цієї галузі входять 2 мови: ерзянська і мокшанська (раніше їх вважали лиш діалектами однієї мордовської мови). Мордовськими мовами говорять більш як 1,228,000 осіб у європейській частині Російської Федерації – в Мордовській Республіці.

МОРЕЛЬОС (MORELOS NAHUATL, NÁHUATL DE CUENTEPEC, ISO 639-3: nhm)

Мова морельос – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 18,700 (1990 рік) у Мексиканських

Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову вивчають у двомовній початковій школі.

Часткова література:

MÜLLER, Elke Morelos Nahuatl alphabet. Instituto Lingüístico de Verano. n.p. 2005.

<http://www.sil.org.mexico/nahuatl/morelos/23i-Ortografia-nhm.htm>

МОРЕРЕБІ (MOREREBI, ISO 639-3: xmo)

Мова мореребі - це член підгалузі апіяка галузі тупі-гварана мовної родини тупі. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

МОРЕСАДА (MORESADA, MURISAPA, MURUSAPA-SAREWA, ISO 639-3: msx)

Мова моресада – це член підгрупи помойкан групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МОПІ-АТАС (MORI ATAS, UPPER MORI, WEST MORI, ISO 639-3: mzq)

Мова морі-атас – це член внутрішнього підвідділу західного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 16,100 (2000 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

KARHUNEN, Marjo & VUORINEN, Paula Sociolinguistic survey: Mori and Padua area (Kecamatan Nuha in South Sulawesi, Kecamatans Mori, Atas, Lembo and Petasia in Central Sulawesi). Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 11:35-53, 1991.

МОПІ-БАВАГ (MORI BAWAH, EAST MORI, LOWER MORI, NAHINA, ISO 639-3: x mz)

Мова морі-баваг – це член підвідділу східне побережжя східного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 16,100 (2000 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MEAD, David When to use a genitive pronoun in Mori Bawah (Sulawesi, Indonesia). Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

МОПІГІ (MORIGI, DABURA, MORIGI ISLAND, TURAMA RIVER KIWAI, WARIADAI, ISO 639-3: mdb)

Мова морігі – це член ківайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1975 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МОРИСІЙСЬКА МОВА (MORISYEN, KREOL, KREOLE, MAURITIAN, MAURITIUS CREOLE FRENCH, MAURYSSEN, MORISYIN, ISO 639-3: mfe)

Морісійська мова – це член креольських мов, основаних на французькій. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 800,000 (2005 рік) у Республіці Маврикій. Користуються латиницею.

МОРО (MORO, DHIMORONG, ISO 639-3: mor)

Мова моро – це член західної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

МОРОКОДО (MOROKODO, MA'DI, ISO 639-3: mgc)

Мова морокодо – це член підвідділу морокодо-мода відділу морокодо-белі підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,400 (1977 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

МОРОКОДО-БЕЛІ (MOROKODO-BELI)

Мови морокодо-белі – це відділ підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належать 6 мов - один підвідділ і 3 окремі мови:

- морокодо-мода – 3 мови: мода, морокодо, ніямуса-моло;
- мови: белі, джур-модо, мітту.

Мовами морокодо-белі говорять майже 112,000 осіб у Республіці Південний Судан.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

МОРОКОДО-МОДА (MOROKODO-MO'DA)

Мови морокодо-мода – це підвідділ відділу морокодо-белі підгрупи бонго-бака групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 3 мови: мода, морокодо та ніямуса-моло. Мовами морокодо-мода говорять дещо більш як 5,000 осіб у Республіці Південний Судан.

Часткова література:

PERSSON, Janet Bongo-Bagirmi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 77-84. 2004.

МОРОМ (MOROM, TAR MURBA, ISO 639-3: bdo)

Мова мором – це член відділу багірмі підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,500 (2002 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

BOMBAY, Elaine Enquête sociolinguistique sur les parlers Bayo, Morbo, Morom, and Bolong du Tchad: rapport. SIL Electronic Survey Reports 2010-019: 38.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-019>

МОРОНЕНСЬКА МОВА (MORONENE, MARONENE, NAHINA, ISO 639-3: mqn)

Мороненська мова – це член південно-західного підвідділу східного відділу бунгку-толацької підгрупи південно-східної групи східної підгалузі целебейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 37,000 (2000 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Мову вивчають у початкових школах. Користуються латиницею.

МОРОРІ (MORORI, MARORI, MOARAERI, MORAORI, MORARI, ISO 639-3: mok)

Мова морорі – це вже майже вимерлий член галузі мораорі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50 (1998 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МОРОУАС (MOROUAS, MORUAS, ISO 639-3: mrp)

Мова мороуас – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 150 (1983 рік) у Республіці Вануату.

МОРТЛОКІСЬКА МОВА (MORTLOCKESE, MORTLOCK, NOMOI, ISO 639-3: mrl)

Мортлокіська мова – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,900 (1989 рік) на островах Мортлок у Федеративних Штатах Мікронезії. Користуються латиницею.

МОРУ (MORU, KALA MORU, ISO 639-3: mgd)

Мова мору – це член підгрупи північні мору-маді групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців - 70,000 (1982 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток і теж підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KILPATRICK, Eileen Orthographies of Moru-Ma'di languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 85-91.

МОРУ-МАДІ (MORU-MADI)

Мови мору-маді – це група мов східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 10 мов у 3-х підгрупах:

- південна – 3 мови: маді, олубо, південна маді;
- північна – 1 мова: мору;
- центральна – 6 мов: авокая, арінга, келіко, лого, лугбара, омі.

Мовами мору-маді говорять більш як 3,000,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Конго та в Республіці Уганда.

МОСИМО (MOSIMO, ISO 639-3: mqv)

Мова мосімо – це вже майже вимерлий член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МОСИНА (MOSINA, MOSIN, VURĚS, ISO 639-3: msn)

Мова мосіна – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центральнo-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центральнo-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,050 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МОСИРО (MOSIRO, DOROBO, NDOROBO, ISO 639-3: mwy)

Мова мосіро – це член підвідділу нанді відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 5,270 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МОСКОНА (MOSKONA, MENINGGO, MENINGO, MEYAH, SABENA, ISO 639-3: mtj)

Мова москона – це член підгалузі меакс галузі східні птича голова мовної родини східні птича голова-сентані. Кількість мовців – 8,000 (1996 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

МОТА (MOTA, ISO 639-3 : mtt)

Мова мота – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центральнo-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центральнo-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

МОТИЛЬОН (MOTILON)

Мова мотильон – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – барі. Цією мовою говорять майже 5,400 осіб у Республіці Колумбія та в Боліварській Республіці Венесуела.

МОТЛАВ (MOTLAV, MOTALAVA, MWOTLAP, ISO 639-3: mlv)

Мова мотлав – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,200 (2001 рік) у Республіці Вануату.

Часткова література:

Alfabet long Bislama. 2002 (в мові мотлав).

МОТУ (MOTU, PURE MOTU, TRUE MOTU, 莫图语, ISO 639-3: meu)

Мова моту – це член сінагоро-кепарського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 39,000 (2008 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRETT, Richard; BROWN, Raymond; BROWN, Ruth & FOREMAN, Velma M. A Survey of Motu and Police Motu. Port Moresby: Department of Information and Extension Services, 1962.

МОУК-АРИЯ (MOUK-ARIA, ARIA-MOUK, МОУК-АРИА, ISO 639-3: mwh)

Мова моук-арія – це член вітки біблінг південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 630 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ALLEN, Gerald; RATH, Daniel D. & JOHNSTON, Raymond L. The Lamogai family of languages. Language, communication and development in New Britain, 185-95é Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

МОФУ-ГУДУР (MOFU-GUDUR, MOFOU, MOFU SOUTH, MOFU-SUD, ISO 639-3: mif)

Мова мофу-гудур – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 60,000 (1998 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOLLINGSWORTH, Kenneth R. Tense and aspect in Mofu-Gudur. 1991.

BARRETEAU, Daniel Description du mofu-gudur. Paris, 1988.

МОЧЕНЬСЬКА МОВА (MÓCHENO, 默切诺语, ISO 639-3: mhn)

Моченьська мова – це член баварсько-австрійського відділу горішньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,900 (1992 рік) у долині річки Форсіна в Італійській Республіці.

МОЧІ (MOSHI, KIMOSHI, KIMOSHI, MOSHI, MOSI, OLD MOSHI, ISO 639-3: old)

Мова мочі – це член підгуртка чаґа гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 597,000 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

МОЧО (MOSHO, MOTOZINTLECO, MOSHO', MOTOTZINLEC, ISO 639-3: mhc)

Мова мочо – це член мочської групи канхобальської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 170 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; переважно старші віком особи.

МОЧСЬКІ МОВИ (MOSHO)

Мочські мови – це група мов канхобальської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – мочо. Говорять нею ще 170 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

МОЯДАН-ІТНЕГЬСЬКА МОВА (MOYADAN ITNEG, TINGGIAN, TINGUIAN, ISO 639-3: ity)

Моядан-ітнегська мова – це член ітнегського підгуртка калінґа-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центрально-кордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2003 рік) у Республіці Філіппіни.

МПАДЕ (MPADE, MAKARI, MAKARY, ISO 639-3: mpi)

Мова мпаде – це член північного відділу котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 16,000 (2004 рік) у Республіці Камерун та деяка кількість у Республіці Чад. Мова вживає латиницю.

Часткова література:

ALLISON, Sean D. Alphabet et orthographe de Kotoko de Makary (mpadi). (манускрипт), 2006.

МПІ (MPI, KAW, ISO 639-3: mpz)

Мова мпі – це член відділу пугуной південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти, 6 тонів і 2 фонації. Кількість мовців – 900 (2005 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TEHAN, Thomas M. & NAHHAS, Ramzi W. Mpi present and future: reversing language shift. Mon-Khmer Studies 38: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures: Special Volume Dedicated to Dr. David Thomas 38: 87-104. 2009.

МПІЕМО (МРІЕМО, ВІМУ, МВІМОУ, МВІМУ, МВУЕМО, МРО, МРУЕМО, ISO 639-3: mcx)

Мова мпіемо – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 24,000 (1996 рік) у Центральній Африканській Республіці, 5,000 (1991 рік) у Республіці Камерун та якась кількість у Республіці Конго.

Часткова література:

LOWE, Ivan & MURRELL, Paul The semantics of three Mpyemo prepositions. A Mosaic of languages and cultures: studies celebrating the career of Karl J. Franklin, 201-226. SIL e-Books, 19 (Dallas): SIL International, 2010. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52526>

МПОНГМПОНГ (МРОНГМРОНГ, БОМВО, МВОМВО, МРОМРО, МРОРО, ПОНГРОНГ, ISO 639-3: mgg)

Мова мпонгмпонг – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 45,000 (1991 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

JOHNSON, Ann E. Can language standardization be promoted on the local level in Cameroon? M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1990.

МПОТО (МРОТО, ШИМПОТО, КІНІАСА, НІАСА, ISO 639-3: mpa)

Мова мпото – це член підгуртка манда гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 80,000 (1977 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Користуються латиницею.

МПОТОВОРО (МРОТОВОРО, ISO 639-3: mvt)

Мова мпотоворо – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 430 (2001 рік) у Республіці Вануату.

МПУОНО (МРОУНО, МРОУН, ISO 639-3: zmp)

Мова мпуоно – це член підгуртка янзі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезь-

кої галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 165,000 (1972 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

МПУР (MPUR, SIRIR, AJIW, AMBERBAKEN, KEBAR, EKWARE, DEKWAMBRE, ISO 639-3: akc)

Мова мпур – це мовний ізолят. Кількість мовців – 7,000 (1993 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

GREGERSON, Marilyn J. & STERNER Joyce K. Symbolism and ritual in Irian Jaya. International Museum of Cultures Publication, 33. Jayapura and Dallas: Cenderawasih University and Summer Institute of Linguistics, 1998.

МРО ЧИН (MRO CHIN, MRO-KHIMI, ISO 639-3: cmr)

Мова мро чин – це член південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 138,000 (2000 рік) у М'янма. **Не змішувати її з мовою мру з підгалузі мру.**

МРУ (MRU, MARU, MRUNG, MURUNG, NIOPHENG, ISO 639-3: mro)

Мова мру – це член підгалузі мру тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш, 1,230 (1981 рік) у Республіці Індія та 20,000 (1999 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою мро чин із підгалузі кукі-чин-наґа.**

Часткова література:

CLIFTON, John M. Orthography development as an ongoing collaborative process: lessons from Bangladesh. 1st International Conference on Language Documentation and Conservation (ICLDC). 12 Power Point slides p. 2009. <http://hdl.handle.net/10125/5034>

МРУ (MRU)

Мови мру – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – мру. Цією мовою говорять більш як 50,000 осіб у Народній Республіці Бангладеш, у Республіці Індія та в М'янма.

МУАЛАНґ (MUALANG, ISO 639-3: mtd)

Мова муаланґ – це член ібанської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (20074 рік) у провінції Калімантан у Республіці Індонезія. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

TJIA, Johnny A grammar of Mualang: an Ibanic language of Western Kalimantan, Indonesia. PhD, Universiteit Leiden, 2007.

МУБАМІ (MUBAMI, DAUSAME, TA, TAO-SUAMATO, TAO-SUAME, ISO 639-3: tsx)

Мова мубамі – це член підгалузі минанібай галузі інланд гулф трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,730 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МУБІ (MUBI, MOUBI. ISO 639-3: mub)

Мова мубі – це член біргіт-торамської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 35,300 (1993 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MBERNODJI, Calvin & JOHNSON, Eric Enquête sociolinguistique de la langue Moubi du Tchad. N'Djaména, Chad: Association Tchadienne d'Alphabétisation, de Linguistique et de Traduction de la Bible and Association SIL Tchad, 2001.

МУГІЛЬСЬКІ МОВИ (MUGIL)

Мугільські мови – це група мов круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – баргам. Цією мовою говорять 3,750 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МУГОМ (MUGOM, MUGALI, MUGU, MUGUM, ISO 639-3: muk)

Мова мугом – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,500 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал і 500 (2006 рік) у Республіці Індія (100 родин). Користуються тибетським письмом.

МУДА (MUDA, ISO 639-3: ymd)

Мова муда – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліе.

МУДБУРА (MUDBURA, KARRANGA, MUDBURRA, PINKANGAMA, ISO 639-3: mwd)

Мова мудбура – це вимираючий член нгумбінської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 120 (1996 рік) у Північній Території Австралії.

МУДГІЛІ-ГАДАБСЬКА МОВА (MUDHILI GADABA, GADABA, GOL GADABA, KONDEKAR, KONDKO, 加大巴语, ISO 639-3: gau)

Мудгілі-гадабська мова – це член парджі-гадабської підгалузі центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (2000 рік) в Індії. Користуються телугським письмом.

МУДУАПА (MUDUAPA, VITU, WITU, ISO 639-3: wiv)

Мова медуапа – це член підвідділу балі-віту мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 або 3 діалекти. Кількість мовців – 8,800 (1991 рік) на островах Віту і Мудуа в Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

Van den BERG, René & BACHET, Peter Vitu grammar sketch. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 51. Ukarumpa, EHP: Summer Institute of Linguistics, 2006.

МУДУГЬСЬКА МОВА (MUDUGA, MUDUGAR, ISO 639-3: udg)

Мудугьська мова – це член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 3,370 (1991 рік) в Індії.

МУДУ-КОРАГЬСЬКА МОВА (MUDU KORAGA, MUUDU, ISO 639-3: vmd)

Муду-корагьська мова – це член корагьської групи тульської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – неустійнена. Говорять нею в Індії.

МУЗІ (MUZI, MUJI, MOGЕHA, ISO 639-3: ymz)

Мова музі – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2008 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

PELKEY, Jamin R. Muji's mirrored merger: correlative redistribution of checked tone classes in a newly defined Burmic cluster. Mon-Khmer studies: a journal of Southeast Asian languages and cultures 37: 179-195. 2007.

МУЙНАНЕ (MUINANE, MUENAME, MUINANA, MUINANI, ISO 639-3: bmr)

Мова муйнане – це член борської галузі вітоцької мовної родини. Кількість мовців – 150 (2007 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

WALTON, James; HENSARLING, Grace & MAXWELL, Michael B. El muinane. Lenguas indigenas de Colombia: una visión descriptive, 255-73. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo, 2000.

МУКУЛУ (MUKULU, DIONGOR GUERA, DJONKOR GUERA, DYONGOR GUERA, GERGIKO, GUERGUIKO, JONKOR-GERA, MOKILKO, MOUKOULU, MOKULU, ISO 639-3: moz)

Мова мукулу – це член групи мукулу дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 12,000 (1990 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

МУКУЛУ (В.2)

Мова мукулу – це група мов данґла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. До цієї групи належить тільки одна мова – мукулу. Говорять нею 12,000 осіб у Республіці Чад.

МУЛАГА (МУЛАНА, ISO 639-3: mfw)

Мова мулага – це вже мертвий член квалеанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Говорили нею в Папуа-Нова Гвінея.

МУЛАМ (MULAM, ABO, AYO, KYAM, MOLAO, MULAO, MULAO MIAO, MULIAO, MULOU, 佤佬语, ISO 639-3: mlm)

Мова мулам – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 86,000 (2005 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 10 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ZHENG, Guoqiao The influences of Han on the Mulam language. Comparative Kadai: Linguistic studies beyond Tai, 167-77. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 86. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1988.

МУЛЛЕР-ШВАНЕР-ПУНАНСЬКІ МОВИ (MULLER-SCHWANER 'PUNAN')

Муллер-шванер-пунанські мови – це гурток каянського підвідділу каян-кенігського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього гуртка належать 5 мов: аогенгська, говонганська, керегоська, пунан-апутська і пунан-мерагська. Говорять ними 4,600 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

МУЛЛУ-КУРУМБСЬКА МОВА (MULLU KURUMBA, ISO 639-3: kpb)

Муллу-курумбська мова – це член кодагської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 26,000 (2004 рік) в Індії; кількість зменшується.

МУЛУКМУЛУКСЬКА МОВА (MULLUKMULLUK, MALAGMALAG, MALAK-MALAK, NGOLAK-WONGA, NGULUWONGGA, NGOLOKWANGGA, ISO 639-3: mpb)

Мулукмулукська мова – це вимираючий член малагмалагської підгалузі малагмалагської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 9 (1988 рік) у північній Австралії.

Часткова література:

BIRK, D. B. W. The MalakMalak language, Daly River (Western Amhem Land). Canberra: Pacific Linguistics, 1976.

МУЛУРІДІЙ (MULURIDYI, BINJARA, KOKOMOLOROIJ, KOOKANOONA, MOLLOROIDYI, MOOLOROIJ, MULARITCHEE, MULLREDGEY, MULURUTJI, WALURIDJI, ISO 639-3: vmu)

Мова мулурідій – це вимерлий член яландійської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

МУМ (MUM, KATIATI, ISO 639-3: kqa)

Мова мум – це член підгрупи сикан групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,290 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МУМЕНГ (MUMENG)

Мови муменг – це підвітка вітки буанг підгуртка готе-буанг південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 5 мов: горакор, дамбі, зенаг, кумалу і патеп. Говорять ними майже 10,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

МУМУЄ (MUMUYE, YORO, 穆穆耶语, ISO 639-3: mzm)

Мова мумує – це член гуртка мумує підвідділу мумує-янданг відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 20 діалектів. Кількість мовців – 400,000 у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÜSI, Peter Mumuye discourse structure. Papers on discourse, 267-72. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1978.

МУМУЄ (MUMUYE)

Мови мумує – це гурток підвідділу мумує-янданг відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 7 мов: вака, ґенґле, кумба, мумує, панґсенг, ранг і теме. Мовами мумує говорять приблизно 420,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

МУМУЄ-ЯНДАНГ (MUMUYE-YANDANG)

Мови мумує-янданг – це підвідділ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 11 мов у 2-х гуртках:

- мумує – 7 мов: вака, ґенґле, кумба, мумує, панґсенг, ранг, теме;
- янданг – 4 мови: балі, енданг, кпасам, куґама.

Мовами мумує-янданг говорять приблизно 500,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

RETSEMA, Thom; POTTER, Margaret & GRAY, Rachel Mungkip: an endangered language. SIL Electronic Survey Reports 2009-015: 35 p. 2009.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-015>

МУНДА (MUNDA, HERIKI, KILLI, 蒙达语, ISO 639-3: unx)

Мова мунда – це член мундарської групи херванської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 519,000 (1997 рік) в Індії.

МУНДАБЛІ (MUNDABLI, BU, ISO 639-3: boe)

Мова мундаблі – це член західного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BLENCH, Roger, 'The membership and internal structure of Bantoid and the border with Bantu'. Bantu IV, Humboldt University, Berlin. 2011.

МУНДАНГ' (MUNDANG, KAELE, MARHAY, MOUNDAN, MOUNDANG, MUSEMBAN, NDA, ISO 639-3: mua)

Мова мунданг' – це член підгуртка тупурі-мамбай гуртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 191,000 (2006 рік) у Республіці Чад і 44,700 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

HAMM, Cameron A sociolinguistic survey of the Mambay language of Chad and Cameroon. SIL Electronic Survey Reports 2002-039 <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-039>

МУНДАНІ (MUNDANI, ISO 639-3: mnf)

Мова мундані – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 34,000 (1987 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

PARKER, Elisabeth Realis/irrealis morphology and the consecutive verb construction in Mundani. SOAS working papers in linguistics and phonetics 2, 173-203. London: School of Oriental and African Studies, University of London, 1992.

МУНДАРІ (MUNDARI, MANDARI, MUNARI, MONDARI, MUNDA, HORO, COLH, 蒙达里语, ISO 639-3: unr)

Мова мундарі – це член мундарської групи херванської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість

мовців – 1,550,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 2,500 (2005 рік) у Народній Республіці Бангладеш та 7,780 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Вживають письма: бенгальське, деванагарі, орія та латинське (в залежності від місця замешкання).

Часткова література:

NEWBERRY, J. North Munda dialects: Mundari, Santali, Bhumia. Victoria, B.C., 2000.

МУНДАРСЬКІ МОВИ (MUNDARI)

Мундарські мови – це група мов херварської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять 7 мов: асурі, біргор, го, кода, корва, мунда і мундарі. Говорять ними більш як 3,500,000 осіб у Республіці Індія, у Народній Республіці Бангладеш та в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

NEWBERRY, J. North Munda dialects: Mundari, Santali, Bhumia. Victoria, B.C., 2000.

МУНДАТСЬКА МОВА (MUNDAT, ISO 639-3: mmf)

Мундатська мова - це член ронської підгрупи рон-ф'єрської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

МУНДЖІЙСЬКА МОВА (MUNJI, MUNJANI, MUNJHAN, MUNJIWAR, ISO 639-3: mnj)

Мунджійська мова – це член памірської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 3,770 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

МУНДСЬКІ МОВИ (MUNDA)

Мундські мови – це одна з двох родин австроазійської мовної надродини (друга – це монхмерська). До цієї родини належать 22 мови у 2-х галузях:

- південномундська – 8 мов у 2-х групах.
- північномундська – 14 мов у 2-х групах;

Мундськими мовами говорять 12,000,000 осіб у Республіці Індія та в Народній Республіці Бангладеш. Мундські мови мають три числа: одина, двоїна і множина; два роди – живі і неживі; виразна різниця між інклюзивною і ексклюзивною формою першої особи множини; вживання суфіксів або допоміжних слів для означення часу дієслів.

Часткова література:

ANDERSON, Gregory D. S. Munda Languages. Routledge Language Family Series. 3. Routledge, 2007.

МУНДУ (MÜNDÜ, MONDO, MONDU, MOUNTOU, MUNDO, ISO 639-3: muh)

Мова мунду – це член східного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької

галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 23,000 у Південному Судані та 2,800 у Демократичній Республіці Конго.

Користуються латиницею.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

МУНДУРУКУ (MUNDURUKÚ, CARAS-PRETAS, MONJOROKU, MUNDURUCU, PAIQUIZE, PARI, WEIDYENYE, ISO 639-3: myu)

Мова мундуруку – це член галузі мундуруку мовної родини тупі. Кількість мовців – 10,100 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток іде перед присудком.

Часткова література:

CROFTS, Marjorie Aspectos da língua Munduruku. 2nd ed. Cuiabá, MT: Sociedade Internacional de Lingüística. xxi, 297 p. 2004.

МУНДУРУКУ (MUNDURUKU)

Мови мундуруку – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належать 2 мови – куруая і мундуруку. Мовами мундуруку говорять дещо більш як 10,100 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

МУНИТ (MUNIT, ISO 639-3: mtc)

Мова мунит – це член коконської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 910 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ELLIOTT, George & ELLIOTT, Wendy Berin phonology: a preliminary paper. Phonologies from six village living experiences, 25-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1977.

МУНІЙСЬКІ МОВИ (MUNIC)

Мунійські мови – це гурток мов мунанського підвідділу осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 5 мов: 1 підгурток і 1 окрема мова:

- західний – 4 мови: кіоко, ліябуку, муна, панкана;
- мова каїмбулава.

Цими мовами говорять майже 310,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

МУНІЧЕ (MUNICHE, MUNICHI, MUNICHINO, OTANABE, OTANAVE, ISO 639-3: myr)

Мова муніче – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 3 (1998 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

GIBSON, Michael Luke El Munichi: Un idioma que se extingue. Serie Lingüística Peruana, 42. Pucallpa: Instituto Lingüístico de Verano, 1996.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=37696

МУНЦІ (MUNSEE, DELAWARE, ONTARIO DELAWARE, MUNSEE DELAWARE, ISO 639-3: umu)

Мова мунці - це вимираючий член східної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 7 (1991 рік) у Канаді. Користуються латиницею.

МУОНГ' (MUONG, 芒语, ISO 639-3: mtq)

Мова муонг' – це член муонгської підгалузі в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 1,140,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILSON, Ruth A comparison of Muong with some Mon-Khmer languages. Studies in comparative Austroasiatic linguistics, 203-13. The Hague: Mouton, 1966.

МУОНГ'СЬКІ МОВИ (MUONG)

Муонгські мови – це підгалузь в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі 3 мови: бо, муонг' і нгуон. Говорять ними майже 1,200,000 осіб у Лаоській Народній Республіці і в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

МУРАНСЬКІ МОВИ (MURA, MURAN)

Муранські мови – це мала мовна родина, що складається лиш з однієї мови – пірага. Три інші мови з цієї родини - богура, мура та ягагі - вже загинули. Муранськими мовами говорять ще 360 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

KAUFMAN, Terrence The native languages of South America. Atlas of the world's languages (pp.46-76). London: Routhledge, 1994.

МУРАТАЯК (MURATAYAK, ASAT, MURATAIK, ISO 639-3: asx)

Мова муратаяк – це член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 810 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МУРИК (MURIK, NOR, NOR-MURIK LAKES, ISO 639-3: mtf)

Мова мурик – це член підгалузі нор галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мурицькою мовою з малайсько-полінезійської родини.**

МУРИК-КАЯНСЬКІ МОВИ (MURIK KAYAN)

Мурик-каянські мови – це відділ каянської підгрупи каян-кеніягської групи північно-сараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – мурицька. Говорять нею 1,100 осіб у провінції Саравак у Малайзії.

МУРИЦЬКА МОВА (MURIK, MURIK KAYAN, ISO 639-3: mxr)

Мурицька мова – це член мурик-каянського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,120 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії. **Не змішувати її з мовою мурик з родини раму-долішні сепик.**

МАРІЯ (MARIA, MANUBARA, ISO 639-3: mds)

Мова марія – це член манубарської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,350 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МУРКИМ (MURKIM, ISO 639-3: rmh)

Мова мурким – це некласифікована мова, можливо генетично споріднена з мовою лепкі. Кількість мовців – 290 (2004 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

МУРЛЕ (MURLE, ADKIBBA, AGIBA, AJIBBA, BEIR, MERULE, MOURLE, MURELEI, MURULE, ISO 639-3: mur)

Мова мурле – це член гуртка мурле підвідділу дідінга-мурле південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1982 рік) у Республіці Південний Судан та 200 (1975 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею. Порядок членів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

UNSETH, Peter Murle language. Encyclopaedia Aethiopica 3: 1076-1077. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2007.

МУРЛЕ (MURLE)

Мови мурле – це гурток підвідділу дідінга-мурле південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить лиш одна мова – мурле. Цією мовою говорять більш як 60,000 осіб у Республіці Південний Судан і в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

МУРРІНГ-ПАТГА (MURRINH-PATHA)

Муррінг-патга – це галузь дейлійської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входять дві мови: муррінг-патга і нангікуррунґурр. Говорять ними ще 1,650 осіб у північній частині Австралії.

МУРРИНГ-ПАТГА (MURRINH-PATHA, GARAMA, MURINBADA, MURIONBATA, ISO 639-3: mwf)

Мова муррінг-патга – це член підгалузі муррінг-патга малагмалагської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,430 (1996 рік) у північній Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Користуються латиницею.

Часткова література:

STREET, Chester S. An introduction to the language and culture of the Murrinh-Patha. Darwin: Summer Institute of Linguistics, Australian Aboriginal Branch, 1987.

МУРСІ (MURSI, DAMA, MERDU, MERITU, MURZI, MURZU, ISO 639-3: muz)

Мова мурсі – це член гуртка сурі пастушого підвідділу південно-східного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 3,280 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

SIEBERT, Ralph & CAUDWELL, Simon Sociolinguistic survey report of the Melo (Malo) and Mursi languages of Ethiopia. SIL Electronic Survey Reports 2002-046.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-046>

МУРУВАРСЬКА МОВА (MURUWARI, MURAWARI, MURUWARRI, MURAWARRI, ISO 639-3: zmu)

Муруварська мова – це вимерлий член муруварської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді та в Новому Південному Уельсі в Австралії.

МУРУВАРСЬКІ МОВИ (MURUWARIC)

Муруварські мови – це вже вимерла галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До неї входить тільки одна вже мертва мова – муруварська. Говорили нею в Квінсленді і Новому Південному Уельсі в Австралії.

МУРУЙ (MURUI HUITOTO, BUE, WITOTO, ISO 639-3: huu)

Мова муруй - це член групи мініка-муруй властивовітоцької підгалузі вітоцької галузі вітоцької мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,000 (1995 рік) у Республіці Перу (кількість маліє) та 6,800 (2002 рік) у Республіці Колумбія. Офіційна мова в Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BURTCH, Bryen Fonología del idioma huitoto murui. Datos Etno-Lingüísticos, 9. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 1975.

МУРУПІ (MURUPI, ISO 639-3: mqw)

Мова мурупі – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МУРУТСЬКІ МОВИ (MURUT)

Мурутські мови – це відділ мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: кенінгав-мурутська, околодська, палуанська, селунгай-мурутська, тагаль-мурутська і тимуґон-мурутська. Цими мовами говорять 43,000 осіб на острові Борнео: в провінції Сабаг у Малайзії та в провінції Калімантан в Індонезії.

МУРУТСЬКІ МОВИ (MURUTIC)

Мурутські мови – це підгрупа дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 12 мов у 3-х відділах:

- мурутський – 6 мов: кенінгав-мурутська, околодська, палуанська, селунгай-мурутська, тагаль-мурутська, тимуґон-мурутська;
- північний – 1 мова: буканська;
- тидонгський – 5 мов: болонганська, калабаканська, сембакунг-мурутська, серундунг-мурутська, тидонгська.

Цими мовами говорять 130,000 осіб на острові Борнео: в провінції Сабаг у Малайзії та в провінції Калімантан в Індонезії.

МУСАК (MUSAK, ISO 639-3: mmq)

Мова мусак – це член підгрупи емуан групи вананг підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 360 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МУСАР (MUSAR, AREGEREK, ISO 639-3: mmi)

Мова мусар – це член тіборанської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 680 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

МУСАСЬКА МОВА (MUSASA, MUSAHAR, RISHAIDEP, 穆萨斯语, ISO 639-3: smm)

Мусаська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 50,000 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

МУСҐУ (MUSGU, MOUSGOU, MOUSGOUN, MUSGUM, MUNJUK, MUSUK, MUZUK, ISO 639-3: mug)

Мова мусҐу – це член мбара-мускумської групи будума-мускумської підгалузі мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 61,500 (1982 рік) у Республіці Камерун і 24,400 (1993 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

МУСЕЙСЬКА МОВА (MUSEY, BANANNA, BANANNA HO HO, MOSI, MOUSSEI, MOUSSEY, MUSAYA, MUSEI, MUSEYNA, MUSIINA, MUSOI, MUSSOI, MUSSOY, ISO 639-3: mse)

Мусейська мова – це член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 209,000 (2006 рік) у Республіці Чад та 20,000 у Республіці Камерун.

МУСІ (MUSI, SEKAYU, PALEMBANG, ISO 639-3: mui)

Мова мусі – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 3,930,000 (2000 рік) у провінції Суматра в Республіці Індонезія. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

ANDERBECK, Karl Ronald Malay dialects of the Bataghari river basin (Jambi, Sumatra). SIL e-Books, 6. S.I.: SIL International, 2008.

МУСКОГІ (MUSKOGEE, CREEK, MVSKOKĒ, MASKOKI, КРИК, 克里克语, 穆斯科格语, ISO 639-3: mus)

Мова мускогі (крік) – це член східної галузі мускозької мовної родини. Кількість мовців – 4,300 (1997 рік) у штатах Оклахома і Флорида у Сполучених Штатах Америки; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

МУСКОЗЬКІ МОВИ (MUSKOGEAN, MUSKHOGEAN, MUSKOGEE)

Мускозькі мови – це мовна родина, до якої зараховують 6 мов у 2-х галузях:

західна – 2 мови: чікасо, чокто;

східна – 4 мови: алабамська, коасаті, мікасукі, мускогі.

Мускозькими мовами говорять ще дещо більш як 17,000 осіб у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

BOOKER, Karen Muskogean Historical Phonology. Hardy and Scancarelli "Native Languages of the Southeastern United States". Lincoln, NE: University of Nebraska Press, pp.246-298. 2005.

МУС-КРІ (MOOSE CREE, YORK CREE, WEST MAIN CREE, WEST SHORE CREE, ISO 639-3: crm)

Мова мус-крі – це член групи крі-монтаньє-наскапі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 4,500 на південному березі Гудсонського заливу в Онтаріо в Канаді. Уживають теж англійську мову. Користуються об'єднаним канадським автохтонним силабічним письмом.

МУСКУМ (MUSKUM, MUSGUM, ISO 639-3: mje)

Мова мускум – це вже майже вимерлий член мбара-мускумської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1 особа в 1976 році в Республіці Чад.

МУСОМ (MUSOM, MISATIK, ISO 639-3: msu)

Мова мусом – це член вітки бусу долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

YARUPAWA, Shem Domain dependent code choices and their implications for the future of Musom language. *Language and Linguistics in Melanesia* 27: 83-100. 1996.

МУССАВ-ЕМІРА (MUSSAU-EMIRA, EMIRA-MUSSAU, MUSAO, MUSAU-EMIRA, MUSSAU, МУССАУ-ЭМИРА, ISO 639-3: emi)

Мова муссав-еміра – це член сент-маттаяської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі східно-центральної галузі малайського-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BROWNIE, John; BROWNIE, Marjo, authors. 2009. Organised phonology data: Mussau-Emira; New Ireland province. [Manuscript]. : s.n. 16 pages.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52239>

МУСУЛЬМАНО-ТАТСЬКА МОВА (MUSLIM TAT, MUSSULMAN TATI, TATI, ТАТИ, 塔特语, ISO 639-3: ttt)

Мусульмано-татська мова – це член татської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 18,000 (1989 рік) у Республіці Азербайджан, 8,000 в Ісламській Республіці Іран та 2,300 (2002 рік) у Російській Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Do the Talysh and Tat languages have a future in Azerbaijan? *Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota* Session 50: 5, 2009.

МУТГУВСЬКА МОВА (MUTHUVAN, MUDUVA, MUDAVAN, MUDUVAN, MUDUVAR, MUTUVAR, ISO 639-3: muv)

Мутгувська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,800 (2006 рік) в Індії.

МУТУ (MUTU, SAVEENG, SISI, TUAM-MUTU, TUAM, TUOM, MUTU-TUAM, ISO 639-3: tuc)

Мова муту – це член підгуртка туам гуртка нгеро нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської

родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,500 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BUGENHAGEN, Salme E. Saveeng organised phonology data. (Manuscript). 2009.

МУФІАН (MUFIAN, MUHIAN, MUHIANG, SOUTHERN ARAPESH, ISO 639-3: aoj)

Мова муфіан – це член арапеської підгалузі комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 11,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

CONRAD, Bob A comparison of Mufian (Balif) and Filifita (Ilahita) phonology, grammar and semantics. [Manuscript] 10 p. 1995. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52238>

МУХА-ДОРСЬКА МОВА (MUKHA-DORA, CONTA-REDDI, MUKHA DHORA, NOOKA DORA, NUKA-DORA, REDDI, REDDI-DORA, RIDDI, ISO 639-3: mmk)

Муха-дорська мова – це член кондської підгрупи конда-куйської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 29,700 (1991 рік) в Індії.

МУШУНГУЛУ (MUSHUNGULU, KIMUSHUNGULU, MUSHUNGULI, ISO 639-3: xma)

Мова мушунгулу – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 23,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

МУЮВ (MUYUW, EGUM, MURUA, MURUA DUKWAYASI, MURUA KAULAE, MURUWA, MUYU, MUYUA, MUYUWA, ISO 639-3: myw)

Мова муюв – це член підгуртка кілівіла гуртка кілівіла-луїсіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 6,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LITHGOW, Daphne & LITHGOW, David Muyuw language. Dictionaries of Papua New Guinea, 1. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1974.

МУЯ (MUYA, BOBA, MANYAK, MENYA, MINYAG, MINYAK, MIYAO, MUNYA, 木雅语, ISO 639-3: mvm)

Мова муя – це член кіянґської групи тангут-кіянґської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

МУЯНГ (MUYANG, MOUYENGE, MOUYENGUE, MUYENGE, MYAU, MYENGE, ISO 639-3: muy)

Мова муянґ – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

МФІНУ (MFINU, EMFINU, FUNIKA, MFUNUNGA, ISO 639-3: zmf)

Мова мфіну – це член підгуртка янзі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,200 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

МФУМТЕ (MFUMTE, NFUMTE, ISO 639-3: nfu)

Мова мфумте – це член підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 24,700 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

EYOH, Julius F. & HEDINGER, Robert Mfumte orthography guide. Yaounde, Cameroon: The National Association of Cameroonian Language Committees. 12 p.

<http://www.silcam.org/download.php?sstid=030100&file=MfumteOrthographyGuide-u.pdf>

МҮН ЧИН (MÜN CHIN, CHO, MINDAT, MÜN, NG'MEN, ISO 639-3: mwq)

Мова мюн чин – це член південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1991 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

М'ЯНМАНСЬКА МОВА (BURMESE, ВАМА, ВАМАЧАКА, MYANMAR, MYEN, BIRMAN, BIRMANO, BURMESISCH, MYANMA BHASA, БИРМАНСКИЙ, 緬甸语, ISO 639-3: mya)

М'янманська мова – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 32,000,000 (2000 рік) у М'янма та 300,000 (2001 рік) у Народній Республіці Банґладеш. Користуються бірманським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HOPPLE, Paulette M. The structure of nominalization in Burmese. Ph.D. thesis. University of Texas at Arlington. xxiv, 445 p. 2003.

Н

НА (NA, ISO 639-3: nbt)

Мова на – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 у Республіці Індія. Користуються деванагарським та латинським письмом.

НААБА (NAABA, NAAPA, NAAPAA, NABA, NAWA SHERPA, ISO 639-3: nao)

Мова нааба – це некласифікований член тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 770 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

НААСІОЙ (NAASIOI, AUNGE, KIETA, NASIOI, KIETA TALK, ISO 639-3: nas)

Мова наасіой – це член галузі насіой південнобугенвільської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 20,000 на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HURD, Conrad The new Naasioi alphabet [Manuscript] [2] p. Created: 1970; Available: 2009.
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51907>

НАБА (NABA, ISO 639-3: mne)

Мова наба – це член відділу багірмі підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 278,000 (2006 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MAASS, Antje Le bilala, le kouka et le medogo: trios langues ou une? SIL Electronic Survey Reports 2008-005: 25 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-005>

НАБАК (NABAK, NABA, NAPA, WAIN, ISO 639-3: naf)

Мова набак – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 16,000 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

McELHANON, Kenneth A. A fresh look at Nabak morphophonemics. Kivung 12: 74-88. 1979.

НАБАТЕАНСЬКА МОВА (NABATAEAN)

Набатеанська мова – це вимерла мова арамейської галузі семітської родини афразійської мовної родини. Говорили нею на південному Близькому Сході до IV століття по Христі. Розлилась в арабській мові.

Часткова література:

EUTING, Julius Nabatäische Inschriften aus Arabien. Berlin, 1885.

НАБІ (NABI, METAN, MITANG, NAMBIEB, ISO 639-3: mty)

Мова набі – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 620 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея (3 села).

НАВАРУ (NAWARU, SIRIO, ISO 639-3: nwr)

Мова навару – це член яребської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 190 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НАВАТІНІГЕНА (NAWATHINEHENA, ISO 639-3: nwa)

Мова наватінегена – це вимерлий член групи арапаго рівнинної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Говорили нею у США.

НАВАХО (NAVAJO, NAVAHO, DINÉ BIZAAD, 纳瓦霍语, 纳瓦荷语, ISO 639-3: nav)

Мова навахо – це член підвідділу західні апачі-навахо навахо-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 149,000 (1990 рік) у штатах Арізона, Нью-Мексико, Юта та Колорадо в Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

MALONE, Dennis L. & ISARA CHOOSRI Stabilizing indigenous languages, a Symposium report. SIL Forum for Language Fieldwork 2007-007.

<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=49071>

НАВАХО-АПАЧСЬКІ МОВИ (NAVAJO-APACHE)

Навахо-апачські мови – це відділ мов південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини.

До цього відділу належать 5 мов у двох підвідділах:

західні апачі-навахо – 2 мови: західні апачі, навахо;

східні апачі – 3 мови: липан, мескалеро-чирікаґуа, хікарилла.

Навахо-апачськими мовами говорять 164,000 осіб у Сполучених Штатах Америки.

НАВДЕМ (NAWDM, LOSSO, LOSU, NAOUDEM, NAUDM, NAWDAM, 纳木义语, ISO 639-3: nmz)

Мова навдем – це член гуртка йом-навдем підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 146,000 (1991 рік) у Республіці Того та якась кількість у Республіці Гана. Користуються латиницею.

НАВКАН-ЮПІЦЬКА МОВА (NAUKAN YUPIK, NAUKAN, NAUKANSKI, НЫВУҚАҔМИТ, ISO 639-3: ynk)

Навкан-юпіцька мова – це член сибірської групи юпіцької підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Кількість мовців – 75 (1990 рік) у районі Чукотки в Російській Федерації.

НАВНА (NAUNA, NAUNE, ISO 639-3: ncn)

Мова навна – це член підвідділу мов південно-східних островів східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2000 рік) на острові Навна в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

НАВУРІ (NAWURI, ISO 639-3: naw)

Мова наворі - це член гуртка північні ґуанґ підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 14,000 (2003 рік) у Республіці Ґана; кількість збільшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

CASALI, Roderic F. Nawuri ATR harmony in typological perspective. Journal of West African Languages 29(1): 3-43.

НАВУТ (NAVUT, ISO 639-3: nsw)

Мова напут – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 520 (1983 рік) у Республіці Вануату.

НАГАЛЬСЬКА МОВА (NAHALI, KALTO, NAHAL, NAHALE, NAHALIA, ISO 639-3: nlx)

Нагальська мова – це член бгільського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (2003 рік) у Республіці Індія. *Не змішувати її з мовою ніґалі – мовою ізолятом.*

НАГАРСЬКА МОВА (NAHARI, NAHALI, ISO 639-3: nhh)

Нагарська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 20,400 (2000 рік) у Республіці Індія.

НАҒА (NAGA)

Мови наґа – це група мов підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 30 мов у 5-х підгрупах:

- анґамі почурі – 9 мов: анґамі наґа, мао наґа, південна ренґма наґа, північна ренґма наґа, повмей наґа, почурі наґа, сумі наґа, хежа наґа, чокрі наґа;
- ао – 4 мови: ао наґа, імчунґру наґа, лотга наґа, санґтам наґа;
- земе – 8 мов: земе наґа, інпуй наґа, койренґ, ліянґмай наґа, марам наґа, мзіеме наґа, ронґмей наґа, тганґал наґа;
- танґхул – 3 мови: марінґ наґа, танґхул наґа, хойбу наґа;

- не класифіковані – 6 мов: лейнонг нага, лонг пгурі нага, макіян нага, макурі нага, пара нага, пуймей нага.

Мовами нага говорять більш як 1,600,000 осіб у Республіці Індія та в М'янма. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з австронезійської мовної надродини.**

НАГА-ПІДЖИН (NAGA PIDGIN, BODO, KACHARI BENGALI, NAGA CREOLE ASSAMESE, NAGA-ASSAMESE, NAGAMESE, ISO 639-3: nag)

Мова нага-піджин – це креольська мова, створена на основі асамської мови. Кількість мовців – 30,000 (1989 рік) у Республіці Індія. Її вивчають у початкових школах.

НАГАРЧАЛЬСЬКА МОВА (NAGARCHAL, NAGAR, NAGARCHI, ISO 639-3: nbg)

Нагарчальська мова – це майже вимерлий член гондської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – не устійнена, говорять нею в Індії.

Часткова література:

GEORGE, Symon; THANGMUALIAN, Valte & MATHAI, Eldose K. A sociolinguistic survey among the Nagarchi community in central India. SIL Electronic Survey Reports 2009-010, 2009.

НАГСЬКІ МОВИ (NAGA)

Нагські мови – це підвідділ надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: ісарог-агта, ірая-агта і центральнобікольська. Говорять ними більш як 2,500,000 осіб у Республіці Філіппіни. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з сино-тибетської мовної родини.**

НАГУ (NAGU, NANGGU, ISO 639-3: ngr)

Мова нагу – це член відділу ріф-санта-крус темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 210 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

НАГУМІ (NAGUMI, ВАМА, МВАМА, ISO 639-3: ngv)

Мова нагумі – це вже вимерлий член камерунського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею в Республіці Камерун.

НАДБЕРЕЖЖЯ РАЙ (RAI COAST)

Мови надбережжя рай – це підгалузь мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належить 31 мова у 7-х групах:

- бійом-тауя – 2 мови: бійом, тауя;
- евапія – 5 мов: асас, думпу, кесавай, савсі, сінсавру;
- кабенав – 5 мов: аравум, колом, леміо, пулабу, сирой;

- мінджім – 4 мови: анджам, бонгу, мале, сам;
- нуру – 7 мов: джілим, дудуела, квато, огеа, рерав, уя, янгулам;
- пека – 4 мови: данару, соп, сумав, урігіна;
- яганон – 4 мови – ганглав, думун, саеп, ябонг.

Мовами надбережжя рай говорять майже 24,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. *Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples*. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. (2005).

НАДБЕРЕЖНІ БАДЖО (BORNEO COAST BAJAW)

Мови надбережні баджо – це підгрупа групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 3 мови: західнонадбережна баджо, індонезійська баджо і мапунська. Цими мовами говорять майже 250,000 осіб в Індонезії (Сулавесі), в Малайзії (Сабаг) та в Республіці Філіппіни.

НАДБЕРЕЖНА КАДАЗАНСЬКА МОВА (COASTAL KADAZAN, KADAZAN TANGAA', MEMBAKUT KADAZAN, PAPAR KADAZAN, PENAMPANG KADAZAN, ISO 639-3: kzi)

Надбережна кадазанська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 (1986 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

MILLER, Carolyn P. Kadazan/Dusun phonology revisited. *Phonological description of Sabah languages: Studies from ten languages*, 1-14. Sabah Museum Monograph, 4. Kota Kinabalu: Sabah Museum, 1993.

НАДБЕРЕЖНА МІВОК (COAST MIWOK, ISO 639-3: csi)

Мова надбережна мівок – це вже вимерлий член західномівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Мова мала 3 діалекти. Мова вимерла в 1960-х або 1970-х роках. Говорили нею в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

НАДБЕРЕЖНІ БІКОЛЬСЬКІ МОВИ (COASTAL BIKOL)

Надбережні бікольські мови – це відділ бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови в 2-х підвідділах:

- нагський – 3 мови: ісароґ-аґта, ірая-аґта і центральнобікольська;
- віракський – 1 мова: південнобікольська.

Цими мовами говорять майже 2,600,000 осіб у Республіці Філіппіни.

НАДБЕРЕЖНІ КАРІБСЬКІ МОВИ (COASTAL CARIB)

Надбережні карібські мови – це підгалузь північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: кояйма, куманаґото, хапрерія, чайма та юкпа. Надбережними карібськими мовами говорять майже 8,000 осіб у Боліварській Республіці Венесуела та в Республіці Колумбія.

НАДБЕРЕЖНІ НҒАЯРДА (COASTAL NGAYARDA)

Мови надбережні нҒаярда – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнҒської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 6 мов: їнджібарнді, каріярра, куррама, мартуйгуніра, нгувала та нҒарлума. Цими мовами говорять ще лиш несповна 400 осіб у Південній Австралії.

НАДБЕРЕЖНІ ОРЕҒОНСЬКІ МОВИ (COAST OREGON)

Надбережні ореҒонські мови – це вже майже вимерла підгалузь ореҒон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: алсея, коос та сіюслав. Цими мовами говорять ще тільки 1 особа в Сполучених Штатах Америки.

НАДБЕРЕЖНІ ПАМАНСЬКІ МОВИ (COASTAL PAMA)

Надбережні паманські мови – це підгалузь паманської галузі пама-нюнҒської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – ґуґубера. Нею говорять ще лиш 15 осіб у Квінсленді, Австралія.

НАДБЕРЕЖНІ ЧАМІЙСЬКІ МОВИ (COASTAL CHAMIC)

Надбережні чамійські мови – це підгрупа чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови – 1 відділ і 1 окрема мова: чам – 2 мови: західна чам, східна чам; мова гарой.

Цими мовами говорять більш як 400,000 осіб у Республіці Камбоджа та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

НАДБЕРЕЖНОКОНДЖОЙСЬКА МОВА (COASTAL KONJO, KONDJO, TIRO, ISO 639-3: kjc)

Надбережноконджойська мова – це член макассарської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 125,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRIBERG, Timothy Konjo: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle1, 563-71. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York: Mouton de Gruyter, 1995.

НАДБЕРЕЖНОМАЛЕКУЛЬСЬКІ МОВИ (MALEKULA COASTAL)

Надбережномалекульські мови – це підгурток мов північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 14 мов: авлуа, ахамб, бурмбар, вао, мае, малуа-бей, малфахал, маскелінес, мпотоворо, південно-західна бей, порт-сендвич, ререп, унуа, уріпів-вала-рано-ачин. Цими мовами говорять 20,000 осіб у Республіці Вануату.

НАДЕБ (NADĚB, ANODÖUB, KABARI, KABORI, MAKÚ NADĚB, MAKUNADÖBÖ, NADEB MACU, NADÖBÖ, XIRIWAI, XURIWAI, XĪRIWAI, HAHÖB, GUARIBA, WARIWA, KABORÍ, ISO 639-3: mbj)

Мова надеб – це член макуської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

SENN, Rodolfo & SENN, Beatrice Updated phonemic analysis of the Nadëb language. Arquivo Lingüístico, 227. Porto Velho: Fundação Nacional do Índio and Sociedade Internacional de Linguística, 1998.

НА-ДЕНЕСЬКІ МОВИ (NA-DENE, NADENE, NA-DÉNÉ, ATHABASCAN-EYAK-TLINGIT, TLINA-DENE)

На-денеські мови – це мовна родина, до якої входять 46 мов у 2-х галузях:

- гайда – 2 мови: південна, північна;
- осередня на-денеська – 44 мови в 2-х підгалузях.

На-денеськими мовами говорять ще несповна 190,000 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки. Їх кількість постійно зменшується.

Часткова література:

PINNOW, Heinz-Jürgen Die Na-Dene Sprachen in Lichte der Greenberg-Klassifikation, Bredstedt: Druckerei Lempfert, 2006.

Enrico, John Toward Proto-Na-Dene. *Anthropological Linguistics* 46 (3): 229-302, 2004.

НАДЖЕ (NAGE, NAGÉ, NAGE-KEO, ISO 639-3: nxe)

Мова надже – це член підгрупи енде-ліо біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1993 рік) на Малих Зондських островах.

НАДМОРСЬКА МІВОК (BAY MIWOK, SACLAN, SAKLAN, ISO 639-3: mkq)

Мова надморська мівок – це вже вимерлий член східномівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Говорили нею в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

НАЇ (NAYI, NA'O, NAO, ISO 639-3: noz)

Мова наї – це член дизойдської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,660 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

YILMA, Aklilu & SIEBERT, Ralph Sociolinguistic survey report of the Chara, Dime, Melo and Nayi languages of Ethiopia part 1. SIL Electronic Survey Reports 2002-029: 11.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-029>

НАЇНСЬКА МОВА (NAYINI, BIYABANAK, ISO 639-3: nyq)

Наїнська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,030 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

НАЙ (NAI, AMINI, BIAKA, ISO 639-3: bio)

Мова най – це член квомтарської галузі арай-квотарської мовної родини. Кількість мовців – 600 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

НАЙДІ-АРАБСЬКА МОВА (NAJDI SPOKEN ARABIC, BEDAWI, ARABE NAJDI, ARABISCH NADJI, النجدية اللهجة, 纳吉迪阿拉伯语, ISO 639-3: ars)

Найді-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000,000 у Королівстві Савдійська Арабія, 900,000 у Республіці Ірак, 50,000 у Гашимітському Королівстві Йорданія та 500,000 у Сирійській Арабській Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

НАКАЕЛА (NAKA'ELA, ISO 639-3: nae)

Мова накаела – це майже вимерлий член вітки улат-інай амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 (1985 рік) на острові Серам в Індонезії.

НАКАЙ (NAKAI, NA'AI, NA'I, NAGAI, ISO 639-3: nkj)

Мова накай – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти - два з них можуть творити окрему мову - нагі. Кількість мовців – 700 (1999 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

HUGHES, Jock Upper Digul Survey. SIL Electronic Survey Reports 2009-003: v, 38 p. 2009.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-003>

НАКАМА (NAKAMA, ISO 639-3: nib)

Мова накама – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 980 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 6 сіл.

НАКАНАЙ (NAKANAI, NAKONAI, ISO 639-3: nak)

Мова наканай – це член гуртка віллавмез новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 13,000 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

JOHNSTON, Raymond L. The languages and communities of the Kimbe Bay region. Language, communication and development in New Britain, 107-58. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

НАКАРСЬКА МОВА (NAKARA, KOKORI, NAGARA, NAKKARA, ISO 639-3: nck)

Накарська мова – це член бурарської галузі гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 75 (1983 рік) у північній Австралії.

НАКВІ (NAKWI, ISO 639-3: nax)

Мова накві – це член лефтмайської мовної родини. Кількість мовців – 280 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НАКЕ (NAKE, ALE, ISO 639-3: nbk)

Мова наке – це член гансеманської групи круасільської підгалузі маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 170 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НАКІ (NAKI, BUNAKI, MEKAF, MUNKAF, NKAP, ISO 639-3: mff)

Мова накі – це член східного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1993 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

HAMM, Cameron; DILLER, Jason; JORDAN-DILLER, Kari & ASSAKO A TIATI, Ferdinand Rapid appraisal survey of the Western Beoid languages (Menchum Division, Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-014. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-014>

НАКСІ (NAXI, LOMI, MO-SU, MOSO, MOSSO, MU, NAHSI, NAKHI, NASI, 纳西语, ISO 639-3: nbj)

Мова наксі – це член групи наксі лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 309,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Тональна мова – 4 тони. Мову вивчають у початкових школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PINSON, Thomas M. A brief introduction to the Naxi. SIL occasional papers on the minority languages of China 1, 13-24: Summer Institute of Linguistics. 1994.

НАКСІ (NAXI)

Мови наксі – це група мов лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – наксі. Цією мовою говорять 309,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

НАЛІ (NALI, YIRU, ISO 639-3: nss)

Мова налі – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти; дехто вважає діалект окро за окрему мову. Кількість мовців – 1,800 (2000 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

НАЛІК (NALIK, FESOA, FESSOA, LUGAGON, ISO 639-3: nal)

Мова налік – це член гуртка лавонгай-налік новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,140 (1990 рік) на острові Нова Ірландія в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

НАЛКА (NALCA, HMANGGONA, HMONONO, KIMJAL, KIMYAL, NALTJE, NALTYA, ISO 639-3: nlc)

Мова налка – це член східної підгалузі галузі мек трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 11,100 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

НАЛУ (NALU, NALOU, 纳卢语, ISO 639-3: naj)

Мова налу – це член групи мбулунгіш-налу північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (1993 рік) у Республіці Гвінея та 8,830 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау.

НАЛУО (NALUO, QIAO-WU YI, QIAOJIA-WUDING YI, 纳罗语, ISO 639-3: ylo)

Мова налуо – це член підвідділу східні і відділу і північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 40,000 у Китайській Народній Республіці.

НАМА (NAMA, ISO 639-3: nmh)

Мова нама – це член підгалузі намбу галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з хойсанської родини.**

Часткова література:

RUECK, Michael J. "Social Network Analysis Applied to Language Planning in the Morehead District, Papua New Guinea." SIL Electronic Survey Reports 2011-037: 147. 2011.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-037>

HAMA (NAMA, BERDAMA, BERGDAMARA, HOTTENTOT, KAKUYA BUSHMAN, KHOEKHOEGOWAB, KHOEKHOEGOWAP, MAQUA, NAMAQWA, NAMAN, NAMAQUA, NASIE, ROOI NASIE, TAMA, TAMAKWA, TAMMA, 霍屯督语, ISO 639-3: naq)

Мова нама – це член групи нама центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (2006 рік) у Республіці Намібія, 200 (2006 рік) у Республіці Ботсвана та 50,900 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з південно-центральної папуаської родини.***

Часткова література:

HASSELBRING, Sue "A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

HAMA (NAMA)

Мови нама – це група мов центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї групи належать три мови: корана, ксірі та нама. Мовами нама говорять більш як 250,000 осіб у Республіці Намібія та в Південно-Африканській Республіці. ***Не змішувати їх з мовою такої ж назви з південно-центральної папуаської родини.***

HAMAQURA (NAMAQURA, MAQURA, NAMAQIR, ISO 639-3: nmk)

Мова намакура – це член центральновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,750 (2001 рік) у Республіці Вануату. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з південно-центральної папуаської родини.***

Часткова література:

Naik aban – Namakura (Ol fis blong ples blong yumi), 2005. (в мові намакура).

HAMAT (NAMAT, ISO 639-3: nkm)

Мова наMAT – це член підгалузі намбу галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 180 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

RUECK, Michael J. "Social Network Analysis Applied to Language Planning in the Morehead District, Papua New Guinea." SIL Electronic Survey Reports 2011-037: 147. 2011.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-037>

НАМБІКВАРСЬКІ МОВИ (NAMBIQUARAN)

Намбікварські мови – це мовна родина, до якої належать 7 мов: 1 галузь і 2 окремі мови:

- північна – 5 мов: лаконде, латунде, мамайнде, таванде, ялакалоре;
- мови: південна намбікуара, сабанес.

Цими мовами говорять ще 1,500 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

НАМБІЯ (NAMBYA, CHINAMBYA, NAMBZYA, NANZVA, ISO 639-3: nmq)

Мова намбія – це член підгуртка шона гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 90,000 (2000 рік) у Республіці Зімбабве та 15,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Languages Project, 142 p. 2000.

НАМБО (NAMBO, ARUFE, NAMBU, NAMNA, ISO 639-3: ncm)

Мова намбо – це член підгалузі намбу галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має два діалекти. Кількість мовців – 710 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

RUECK, Michael J. Social Network Analysis Applied to Language Planning in the Morehead District, Papua New Guinea." SIL Electronic Survey Reports 2011-037: 147. 2011.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-037>

НАМБУ (NAMBU)

Мови намбу – це підгалузь галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов: нама, намат, намбо, намо, неме й нен. Мовами намбу говорять дещо більш як 3,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

НА-МЕО (NÁ-MEO, ISO 639-3: neo)

Мова на-мео – це некласифікована мова. Кількість мовців – 1,200 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

НАМІЯ (NAMIA, EDAWAPI, LUJERE, NAMIE, NEMIA, YELLOW RIVER, ISO 639-3: nnm)

Мова намія – це член галузі жовта ріка мовної родини сепік. Кількість мовців 6,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея (19 сіл); кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FELDPAUSCH, Becky & FELDPAUSCH, Tom Available: 2009; Created: 1993-2009. Phonology essentials of the Namia language. [Manuscript] 23 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51230>

НАМІЯЄ (NAMIAE, NAMIAI, ISO 639-3: nvm)

Мова неміяє – це член барайської групи кояріянської підгалузі південно-східної папуанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НАМЛА (NAMLA, ISO 639-3: naa)

Мова намла – це недавно відкрита, майже вимерла, некласифікована мова, можливо генетично споріднена з некласифікованою мовою тофанма. Кількість мовців – 30 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

НАМО (NAMO, DORRO, MARI, ISO 639-3: mxw)

Мова намо – це член підгалузі намбу галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 380 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

RUECK, Michael J. "Social Network Analysis Applied to Language Planning in the Morehead District, Papua New Guinea." SIL Electronic Survey Reports 2011-037: 147. 2011.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-037>

НАМОНУЇТО (NAMONUITO, NAMON WEITE, ISO 639-3: nmt)

Мова намонуїто – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 940 (1989 рік) на островах Магур, Оно, Онарі, Пісерарг та Улул у Федеративних Штатах Мікронезії.

НАМОСІ-НАЙТАСІРІ-СЕРУА (NAMOSI-NAITASIRI-SERUA, NAMOSI-NAITAASIRI-SEERUA, ISO 639-3: bwb)

Мова намосі-найтасірі-серуа – це член західнофіджійського підгуртка західного фіджійсько-ротуманського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,630 (2000 рік) у Республіці Фіджі.

НАМУЇ (NAMUYI, NAIMUCI, NAIMUZI, 纳木义语, ISO 639-3: nmy)

Мова намуї – це член кіянґської групи підгалузі тангут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НАНАЙСЬКА МОВА (NANAI, GOLD, GOLDI, HECHE, HEZHE, HEZHEN, NANAJ, НАНАЙ, НАНАЙСКИЙ, 赫哲语; 纳奈语; 那乃语; 戈尔德语, ISO 639-3: *gld*)

Нанайська мова – це член нанайської групи південно-східної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 3,890 у Російській Федерації та 12 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Мову записують кирилицею. Створено було латинську азбуку для нанайської мови, але її не впроваджено в життя.

Часткова література:

СТОЛЯРОВ, А. В. Нанайский язык: социолингвистическая ситуация и перспектива сохранения. Малочисленные народы Севера, Сибири и Дальнего Востока. Проблемы сохранения и развития. Санкт-Петербург, 1997.

НАНАЙСЬКІ МОВИ (NANAI)

Нанайські мови – це група мов південно-східної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї групи входять 3 мови: нанайська, орокська та ульцька. Говорять ними 4,700 осіб в азійській частині Російської Федерації.

НАНГІКУРУНГҀУРСЬКА МОВА (NANGIKURRUNGGURR, NANGIKRUNGGURR, NGANGIKARANGURR, NGANKIKURRUNKURR, NGENLKIKURRUNGGUR, NGAN'GITYEMERRI, ISO 639-3: *nam*)

НангікурунҀурська мова – це член підгалузі муррінг-патга малаг'малаг'ської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 220 (1996 рік) у північній Австралії.

Часткова література:

REID, N. J. Ngan'gityemerri: a language of the Daly River region, Northern Territory of Australia. PhD thesis. Australian National University, 1990.

НАНДЕ (NANDE, BANANDE, BAYIRA, KINANDE, KINANDI, NANDI, NDANDE, NORTHERN NANDE, ORUNDANDE, YIRA, ISO 639-3: *nmb*)

Мова нанде – це член підгуртка конзо гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 903,000 (1991 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLACK, Cheryl A. Boundary tones on word-internal domains in Kinande. *Phonology* 12: 1-38, 1995.

НАНДІ (NANDI, NAANDI, CEMUAL, ISO 639-3: *niq*)

Мова нанді – це член підвідділу нанді відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – невизначена у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

(NANDI)

Мови нанді – це підвідділ відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу входять 7 мов: араманик, кейо, кісанкаса, меліак, мосіро, нанді та туген. Мовами нанді говорять приблизно 275,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Уганда.

НАНДІ-МАРКВЕТА (NANDI-MARKWETA)

Мови нанді-марквета – це відділ підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу належать 10 мов у 4-х підвідділах:

- кіпсіріс – 1 мова: кіпсіріс;
- марквета – 1 мова: марквета;
- нанді – 7 мов: араманик, кейо, кісанкаса, медіак, мосіро, нанді, туген;
- терик – 1 мова: терик.

Мовами нанді-марквета говорять майже 1,200,000 осіб у Республіці Кенія та в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НАНЕРІГЕ СЕНУФО (NANERIGÉ SÉNOUFO, NAANI, NANDEREKE, NANDERGÉ, NANERGÉ, NANERGUÉ, ISO 639-3: sen)

Мова нанеріге сенуфо – це член відділу суппіре-мамара підгрупи сенуфо групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 50,000 (1985 рік) у Буркіна-Фасо.

НАНКОВРІ (NANCOWRY)

Мови нанковрі – це підгалузь нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – центральнікобарська. Нею говорять 10,000 осіб на Нікобарських островах у Республіці Індія.

НАНКІНА (NANKINA, ISO 639-3: nnk)

Мова нанкіна – це член групи юпна підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SPAULDING, Craig & SPAULDING, Patricia Phonology and grammar of Nankina. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 41. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. vii, 259 p. 1994.

НАНТІЙСЬКА МОВА (NANTI, COGAPACORI, KOGAPAKORI, ISO 639-3: coh)

Нантійська мова – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 480 (2002 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток.

НАНТИКОК (NANTICOKE, ISO 639-3: nnt)

Мова нантікок - це вимерлий член східної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини, якою говорили в США.

НАНУБЕ (NANUBAE, KAPAGMAI, AUNDA, ISO 639-3: afk)

Мова нанубе – це член арафундської мовної родини. Кількість мовців – 1,270 (2005 рік) у Папуа -Нова Гвінея.

НАНЧЕРЕ (NANCERE, NANJERI, NANCHERE, NANTCERE, NANGJERE, NANGTCHERE, ISO 639-3: nnc)

Мова нанчере – це член кімре-нанчерської підгрупи кімре-тобангської групи мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 81,000 (2006 рік) у Республіці Чад і зростає. Користуються латиницею.

НАПУ (NAPU, PEKUREUHA, ISO 639-3: npu)

Мова напу – це член бадайської підгрупи південної групи кайлі-памонської підгалузі целебської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина.

Кількість мовців – 6,000 (1995 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

HANNA, Roger & HANNA, Leanne Phonology of Napu. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 12: 150-96, 1991.

НАРА (NARA, BAREA, BARIA, BARYA, HIGIR, KOYTA, MOGAREB, NERA, SANTORA, ISO 639-3: nrb)

Мова нара – це член групи нара східної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 81,400 (2006 рік) в Еритреї. Користуються латиницею.

Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KIEVIT, Dirk Nara. Encyclopaedia Aethiopica 3, 1142-1144. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 2007.

НАРА (NARA)

Мови нара – це група мов східної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї групи належить 1 мова – нара. Цією мовою говорять більш як 80,000 осіб в Еритреї.

НАРАВ (NARAU, ISO 639-3: nxu)

Мова нарав – це член галузі кавре кавре-капорської мовної родини. Кількість мовців – 85 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Дослідження 2006 року вказують, що ця мова, правдоподібно, вже не існує.

НАРАК (NARAK, GANJA, ISO 639-3: nac)

Мова нарак – це член підгалузі джимі галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 6,220 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HAINSWORTH, C. Joan & JOHNSON, Kathleen Narak (Western Highlands Province). Reports of vernacular literacy programmes conducted by the Summer Institute of Linguistics in Papua New Guinea, 11-12. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 28. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1980.

НАРАНґО (NARANGO, ISO 639-3: nrg)

Мова наранґо – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 160 (1981 рік) у Республіці Вануату.

НАРИМ (NARIM, LARIIM, LARIM, LARIMINIT, LARIMO, LONGARIM, NARIIM, ISO 639-3: loh)

Мова нарим – це член гуртка дідінґа-лонґарим підвідділу дідінґа-мурле південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 3,620 (1983 рік) у Республіці Південний Судан.

Часткова література:

ARENSEN, Jonathan E. and others Interrogatives in Surmic languages and Greenberg's universals. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 7: 71-90. 1997.

НАРО (NARO, ||AI||E, ||AI||EN, ||AIKWE, ||AISAN, |AIKWE, NHARO, NHARON, NHAURU, NHAURUN, ISO 639-3: nhr)

Мова наро – це член південно-західної підгрупи групи чу-хве центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана та 4,000 (1998 рік) у Республіці Намібія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

VISSER, Hessel Complexidades de uma ortografia Koesana: o caso da língua Naro. Trabalhos em Curso 2: 89-98. 2003.

НАРОМ (NAROM, NARUM, ISO 639-3: nrm)

Мова наром – це член лелак-тутонґського відділу долішньобарамської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,420 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії (2 села).

НАР ПГУ (NAR PHU, NAR-PHU, ISO 639-3: nra)

Мова нар пгу – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 800 (2002 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

НАРРІНІЕРІ (NARRINYERI, NGARINYERI, NGARRINDJERI, YARALDE, YARALDI, YARALDE TINGAR, ISO 639-3: nay)

Мова наррінієрі – це вимерлий член нгарінієрі-їтаїтської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії.

Часткова література:

CERIN, M. The pronominal system of Yaraldi. BA honours sub-thesis. University of Melbourne, 1994.

НАСАЛЬСЬКА МОВА (NASAL, ISO 639-3: nsy)

Насальська мова – це неklasифікований член малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (2008 рік) у Республіці Індонезія.

НАСАРІАН (NASARIAN, ISO 639-3: nvh)

Мова насаріан – це майже вимерлий член центральномалекульського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 (2001 рік) у Республіці Вануату.

НАСІОЙ (NASIOI)

Мови насіой – це галузь південнобугенвільської мовної родини. До цієї галузі входять 6 мов: даантанай, короміра, наасіой, сібе, сімоку та унґе. Цими мовами говорять більш як 32,000 осіб на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея.

НАСКАПІ (NASKAPI, INNU AIMUUN, IYUW IYIMUUUN, ᑭᑭᑭ, 纳斯卡皮语, ISO 639-3: nsk)

Мова наскапі – це член групи крі-монтаньє-наскапі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 1,180 (1996 рік), дві громади в Квебеку і в Лабрадори в Канаді. Помалу переходять на англійську мову. Користуються об'єднаним канадським автохтонним силабічним письмом.

Часткова література:

JANCEWICZ, Bill & MACKENZIE, Marguerite Preverbs in Naskapi: function and distribution. Papers of the 28th Algonquian Conference. University of Manitoba, 1998.

НАСУ (NASU, NAISU, BLACK YI, DIAN DONGBEI YI, HEI YI, NASU PROPER, WU-LU YI, 武定-禄劝彝语, ISO 639-3: ywq)

Мова насу – це член підвідділу східні і відділу і північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2

діалекти. Кількість мовців – 250,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються письмом Полларда.

НАТАГАЙМАС (NATAGAIMAS, ISO 639-3: nts)

Мова натагаймас – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Республіці Колумбія.

НАТАНЗЬКА МОВА (NATANZI, ISO 639-3: ntz)

Натанзька мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,030 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

НАТАОРАН-АМІСЬКА МОВА (NATAORAN AMIS, NATAORAN, NATAWRAN, TAURAN, 豆兰阿美语, ISO 639-3: ais)

Натаоран-аміська мова – це майже вимерлий член центральної галузі східнотайванської родини австронезійської мовної надродини. Мова мала 7 головних діалектів. Кількість мовців – 5 (2000 рік) на острові Тайвань (Республіка Китай) – тільки старші люди.

НАТГЕМБО (NATHEMBO, ESAKAJI, SAKAJI, SANAGAGE, SANGAJI, SANKAJI, THEITHEI, ISO 639-3: nte)

Мова натгембо – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбик.

НАТЕНІ (NATENI, NATEMBA, ISO 639-3: ntm)

Мова натені – це член гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 66,000 (2001 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Часткова література:

NÉDELLEC, Brigitte & BUKIES, Ulrich La phonologie du Naténi. SIL Electronic Working Papers 2008-005: 37. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2008-005>

НАТІОРО (NATIORO, KOO'RA, NATJORO, NATYORO, ISO 639-3: nti)

Мова натіоро – це член підгрупи вара-натіоро групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,400 (1993 рік) у Буркіна-Фасо.

Часткова література:

SAWADOGO, Tasséré Rapport d'enquête sur le natioro. SIL Electronic Survey Reports 2003-005. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-005>

НАТУґУ (NATÜGU, NATQGU, NENDÖ, NAMBAKAEMBÖ, MBANUA, BËNWË, SANTA CRUZ, NORTHERN SANTA CRUZ, ISO 639-3: stc)

Мова натуґу – це член відділу ріф-санта-крус темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 4,280 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

НАУАТЛЬ (NAHUATL, MEXİCATLÀTÖLLI)

Мови науатль – це група мов астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи входять 28 мов: верховинна публо, гверреро, дуранґо, західна уастека, істмус-косолеакаке, істмус-мекаяпан, істмус-морелос, класична, коатепек, мічоакан, морельос, ометепек, орисаба, південно-східна публа, північна оаксака, північна публа, сакатлан-ауакатлан-тепецінтла, санта марія ла альта, східна уастека, сьєрра неґра, табаско, темаскалтепек, тетельсінґо, тламакасапа, уашкалека, центральна, центральна публа і центральна уастека. Мовами науатль говорять майже 1,750,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

НАУЕТЕ (NAUETE, NAÓTI, NAUETI, NAUHETE, NAUOTE, NAUOTI, ISO 639-3: nxa)

Мова науете – це член східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1981 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

НАУРУАНСЬКА МОВА (NAURUAN, EKAKAIRŪ NAOERO, NAURU, NAURUANO, NAURUISCH, НАУРУ, 瑙鲁语, 诺鲁语, ISO 639-3: nau)

Науруанська мова – це член науруанського гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1991 рік) у Республіці Науру; кількість зменшується. Мова має 16-17 приголосних та 12 голосних (6 коротких і 6 довгих) фонем. Письмо вживає 28 букв латиниці.

Часткова література:

KAYSER, Alois Nauru Grammar. 1936.

NATHAN, Geoffrey “Nauruan in the Austronesian Language Family”. Oceanic Linguistics 12 (1/2), 479-501, 1974.

НАУРУАНСЬКІ МОВИ (NAURUAN)

Науруанські мови – це гурток мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входить лиш одна мова - науруанська. Говорять нею 6,000 осіб у Республіці Науру.

НАФААНРА (NAFAANRA, BANDA, DZAMA, GAMBO, NAFAARA, NAFANA, PANTERA-FANTERA, ISO 639-3: nfr)

Мова нафаанра – це член відділу нафаанра підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 61,000 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

Часткова література:

JORDAN, Dean Nafaara tense-aspect in the folk tale. Papers on discourse, 84-90. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1978.

НАФААНРА (NAFAANRA)

Мови нафаанра – це відділ підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова - нафаанра. Цією мовою говорять більш як 61,000 осіб у Республіці Гана.

НАФІ (NAFI, SIRAK, ISO 639-3: srf)

Мова нафі – це член вітки бусу долішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НАФРІ (NAFRI, ISO 639-3: nxx)

Мова нафрі – це член властивосентанської підгалузі галузі сентані мовної родини східні птича голова-сентані. Кількість мовців – 1,630 (1975 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

НАФУСЬКА МОВА (NAFUSI, DJERBI, SHILHA, JEBEL NAFUSI, MAZIŪ, NEFUSI, TANFUSIT, ISO 639-3: jbn)

Нафуська мова – це член східної групи зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 184,000 (2006 рік) у Великій Соціалістичній Лівійській Арабській Джамахірії та 26,000 (1998 рік) у Республіці Туніс. Записують мову арабським письмом.

НАХСЬКІ МОВИ (NAKH)

Нахські мови – це підгалузь східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 групи:

- вайнахська – 2 мови: інгуська, чеченська;
- бацбійська – 1 мова: бацбійська.

Нахськими мовами говорять 1,750,000 осіб в європейській частині Російської Федерації та в Республіці Грузія.

Часткова література:

SCHULZE, Wolfgang The Languages of the Caucasus. 2009.

НАЧЕЗ (NATCHEZ, ISO 639-3: ncz)

Мова начез – це вимерлий уже член гулфської мовної родини. Говорили нею в штаті Оклагома в Сполучених Штатах Америки.

НАЧЕРІНГ (NACHERING, BANGDALE, BANGDEL TÛM, BANGDILE, MATHSERENG, NACCHHERING, NACERING RA, NACHERING TÛM, NASRING, ISO 639-3: ncd)

Мова начерінг – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 3,550 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

НВА-БЕН (NWA-BEN)

Мови нва-бен – це група мов південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї групи належать 4 мови у 2-х підгрупах:

- бен-ґбан – 2 мови: бенг, ґаґу;
- ван-мван – 2 мови: ван, мван.

Мовами нва-бен говорять майже 93,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

НГАНДА (NHANDA, NANDA, NANTA, NHANTA, NUBDA, NUNTA, ISO 639-3: nha)

Мова нганда – це майже вимерлий член інґґардської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – невідома, говорять нею в Західній Австралії.

НГУВАЛА (NHUWALA, ISO 639-3: nhf)

Мова нгувала – це майже вимерлий член підгалузі надбережні нґаярда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 10 (1981 рік) у Західній Австралії.

НґААНІЯТЖАРРА (NGAANYATJARRA, NGAANJATJARRA, NGAANYATJARA, NYANGANYATJARA, ISO 639-3: ntj)

Мова нґааніятжарра – це член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 990 (1996 рік) у Західній Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

GLASS, Anee Switch-reference in Ngaanyatjarra. Studies in Aboriginal grammars, 87-100. SIL-AAIB Occasional Papers, 3. Darwin: Summer Institute of Linguistics, Australian Aborigines and Islanders Branch, 1997.

НґАБЕРЕ (NGÄBERE, CHIRIQUI, GUAYMÍ, NGOBERE, VALIENTE, ISO 639-3: gym)

Мова нґабере – це член галузі гваймі чібчанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 128,000 (1990 рік) у Республіці Панама та 5,090 (2000 рік) у Республіці Коста-Ріка. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

AROSEMENA B. & MELQUÍADES A. Principales rasgos fonológicos del guaymí. Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos 3: 87-119. 1983.

НґАВН ЧИН (NGAWN CHIN, NGAWN, NGON, NGORN, ISO 639-3: cnw)

Мова нґавн чин – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1984 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НґАВУН (NGAWUN, ISO 639-3: nxn)

Мова нґавун – це вимерлий уже член маябійської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею у штаті Квінсленд в Австралії.

НґАДА (NGAD'A, BADJAWA, BAJAVA, BAJAWA, NAD'A, NGA'DA, NGADA, NGADHA, ROKKA, 恩加达语, ISO 639-3: nxg)

Мова нґада – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1995 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

DJAWANAI, Stephanus & GRIMES, Charles E. Ngada: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 1, 593-99. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York: Mouton de Gruyter, 1995.

НґАДЖУ (NGAJU, BIADJU, DAYAK NGAJU, NGADJU, NGAJA, NGAJU DAYAK, SOUTHWEST BARITO, ISO 639-3: nij)

Мова нґаджу – це член південної групи західної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 890,000 (2003 рік) у провінції Калімантан в Індонезії. Користуються латиницею.

НґАДЖУНМАЯ (NGADJUNMAYA, BADONJUNGA, BARDOJUNGA, NGADJU, NGATJU, NGADJUNMAJA, NGADJUMAIA, NGATJUMAY, TCHAAKALAAGA, ISO 639-3: nju)

Мова нґаджумая – це майже вимерлий член підгалузі мирнінг південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1981 рік) у Західній Австралії.

НГ'АІНГ (NGAING, MAILANG, SOR, ISO 639-3: nnf)

Мова нгаінг – це член групи гусап-мот підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,020 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають у підготовчих класах у сімох селах та в двох громадських школах. Користуються латиницею.

НГ'А ЛА (NGA LA, MATU CHIN, THLAN TAN, CHIN, MATU, MATUPI, ISOP 639-3: hlt)

Мова нга ла – це член південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (2000 рік) у М'янма та 20,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою подібної назви з мовної родини сепік.*

НГ'АЛА (NGALA, KARA, SOGAR, , ISO 639-3: nud)

Мова нгала – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 180 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея (одне село). *Не змішувати її з мовою подібної назви з сино-тибетської мовної родини.*

НГ'АЛАКАНСЬКА МОВА (NGALAKAN, HONGALLA, NGALANGAN, NGALAKGAN, ISO 639-3: nig)

Нгалаканська мова – це вимерлий член рембаргської галузі гунвінганської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

НГ'АЛІК (NGALIK)

Мови нгалік – це група мов підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: анггурук ялі, ндуга, нінія ялі, пассдолинна ялі та силімо. Мовами нгалік говорять більш як 45,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

НГ'АЛУМ (NGALUM, SIBIL, ISO 639-3: szb)

Мова нгалум – це член групи нгалум підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії та 8,000 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НГ'АЛУМ (NGALUM)

Мови нгалум – це група мов підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: коміандарет, нгалум і цавкамбо. Мовами нгалум говорять дещо більш як 19,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії та в Папуа-Нова Гвінея.

НГ'АЛЬКБУНСЬКА МОВА (NGALKBUN, BOUIN, BOUN, BUAN, BUIN, BUWAN, DALABON, DANGBON, GUNDANGBON, NALABON, NGALABON, NGALKBON, ISO 639-3: ngk)

Нгалькбунська мова – це вимираючий єдиний член нгалькбунської галузі гунвінганської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (2000 рік) у Північній Території Австралії.

НГАЛЬКБУНСЬКІ МОВИ (NGALKBUN)

Нгалькбунські мови – це галузь гунвінганської родини австралійської мовної надродини. Одинокий її член – це вимираюча нгалькбунська мова, якою ще говорять 20 осіб у Північній Території Австралії.

НГАМ (NGAM, NGAHM, NGAMA, NGAMH, SARNGAM, SARA NGAM, ISO 639-3: nmc)

Мова нгам - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 43,700 (1993 рік) у Республіці Чад і 17,700 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

НГАМАМБО (NGAMAMBO, BAFUCHU, BANJA, MBU, MUNGYEN, NGA, NGEMBO, ISO 639-3: nbv)

Мова нгамамбо – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (2002 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

LEM, Lilian & BRYE, Edward Rapid appraisal sociolinguistic language survey of Ngamambo of Cameroon. SIL Electronic Survey Reports 2008-008: 16 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-008>

НГАМБАЙ (NGAMBAY, GAMBA, GAMBAYE, GAMBLAI, GAMB-LAI, SARA, SARA NGAMBAI, NGAMBAI, ISO 639-3: sba)

Мова нгамбай - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 896,000 (2006 рік) у Республіці Чад та якась кількість у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

THAYER, James Edward The deep structure of the sentence in Sara-Ngambay dialogues, including a description of phrase, clause, and paragraph. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 57. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 221 p. 1978.

НГАМІНІ (NGAMINI, KARANGURA, YARLUYANDJI, ISO 639-3: nmv)

Мова нгаміні – це вимерлий член підгалузі карна карнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії.

НГАМО (NGAMO, NGAMAWA, GAMO, GAMAWA, ISO 639-3: nbh)

Мова нгамо – це член больського відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НґАНАСАНСЬКА МОВА (NGANASAN, TAVGI SAMOYED, NYA, NGANASSAN, НґАНАСАНЫ, 牙纳桑语, 恩加纳桑语, ISO 639-3: nio)

Нґанасанська мова – це член самодійської (самоїдної) галузі уральської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 500 в азійській частині Російської Федерації. Користуються кирилицею. Мову вивчають в одній початковій школі як другу мову.

Часткова література:

WAGNER-NAGY, Beáta Chrestomathia Nganasanica. (Studia Uralo-Altaica : Supplementum 10) Szeged, 2002, 306 p.

НґАНґАМ (NGANGAM, DYE, GANGAM, GANGUM, MIGANGAM, MIJIEM, NBANGAM, NGANGAN, GULIMANCEMA, ISO 639-3: gng)

Мова нґанґам – це член гуртка гурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 46,000 (2002 рік) у Республіці Того та 20,000 (2002 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Часткова література:

HIGDON, Lee M. An overview of Gangam grammar. Lomé, Togo: SIL Togo. 54 p. 2001.

НґАНґЕА-СО (NGANGEA-SO)

Мови нґанґеа-со – це група підгалузі куліяк східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи належать дві мови: ніянґі та соо. Цими мовами говорять 5,000 осіб у Республіці Уґанда.

НґАНДІ (NGANDI, ISO 639-3: nid)

Мова нґанді – це вимерлий член галузі ніндґіліяґва гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

НґАНДІЄРА (NGANDYERA, ISO 639-3: nne)

Мова нґандієра – це член підгуртка ндонґа гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,100 (2000 рік) у Республіці Анґола.

НґАНДО (NGANDO, LONGANDU, NGANDU, ISO 639-3: nxd)

Мова нґандо – це член підгуртка монґо гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 220,000 (1995 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею. *Не споріднена з мовою нґандо в Центрально-Африканській Республіці.*

НҒАНДО (NGANDO, BAGANDOU, BANGANDOU, BODZANGA, DINGANDO, NGANDO-KOTA, НҒАНДО, ISO 639-3: ngd)

Мова нҒандо – це член підгуртка нҒандо гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конҒолезької підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантийсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці. *Не споріднена з мовою нҒандо в Демократичній Республіці КонҒо.*

НҒАНДО (NGANDO, C.10)

Мови нҒандо – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конҒолезької підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантийсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: нҒандо та яка. Цими мовами говорять 35,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці.

НҒАНІЯЙВАНА (NGANYAYWANA, ANIWAN, NGANJAYWANA, ISO 639-3: nux)

Мова нҒаніяйвана – це вимерлий член діянҒадської галузі пама-нюнҒської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Новому Південному Уельсі в Австралії.

НҒАРҒА (NGARGA)

Мови нҒарҒа – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнҒської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи належать дві мови: варлманпа та варлпирі. Говорять ними 2,700 осіб у Північній Території Австралії.

НҒАРИНІНСЬКА МОВА (NGARINYIN, UNGARINJIN, UNGARINYIN, ISO 639-3: ung)

НҒаринінська мова – це член ворорської родини австралійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 82 (1981 рік) у Західній Австралії. Порядок слів у реченні – додаток, підмет, присудок або теж: присудок додаток, підмет.

НҒАРИНІЕРІ-ІТҒАЙТСЬКІ МОВИ (NGARINYERIC-YITHAYITHIC)

НҒаринієрі-ітҒайтські мови – це вже вимерла одна з 30 галузей пама-нюнҒської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входила тільки одна мова – наррінієрі. Говорили нею в Південній Австралії.

НҒАРИНМАН (NGARINMAN, AIRIMAN, HAINMAN, NGAIMAN, NGRARMUN, ISO 639-3: nbj)

Мова нҒаринман – це член нҒумбінської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнҒської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 170 (1996 рік) у Північній Території Австралії.

НҒАРЛА (NGARLA, ISO 639-3: nlr)

Мова нҒарла – це майже вимерлий член підгалузі серединні нҒаярда південно-західної галузі пама-нюнҒської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 8 (1991 рік) у Західній Австралії.

НГАРЛУМА (NGARLUMA, GNALLUMA, GNALOUMA, NGALLOOMA, NGALUMA, ISO 639-3: nrl)

Мова нгарлума – це майже вимерлий член підгалузі надбережні нгарда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 21 (1996 рік) у Західній Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

НГАСА (NGASA, ONGAMO, SHAKA, ISO 639-3: nsg)

Мова нгаса – це вимираючий член підвідділу онґамо-маа відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 250 (1983 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія; кількість зменшується від 1950-х років.

НГАСЬКА МОВА (NGAS, ANGAS, KARANG, KERANG, ISO 639-3: anc)

Нгаська мова – це член кафем-нґаського відділу анґаської підгрупи анґас-ґеркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 400,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BURQUEST, Donald A. A Grammar of Angas. University of California at Los Angeles PhD dissertation, 1975.

НГАТИЦЬКА МОВА (NGATIK MEN'S CREOLE, NGATIKESE, NGATIKESE MEN'S LANGUAGE, ISO 639-3: ngm)

Нґатіцька мова – це член пацифічної галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 700 (1983 рік) на острові Нґатік у Федеративних Штатах Мікронезії.

НГБАКА (NGBAKA, NGBAKA GBAYA, NGBAKA MINANGENDE, ISO 639-3: nga)

Мова нґбака – це член східного підвідділу відділу ґбая-манза-нґбака підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,010,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конґо та 3,650 (2000 рік) у Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

HILL, Margaret Assessment courses to choose mother-tongue translators. Notes on Translation 13(4): 15-26. 1999.

НГБАКА (NGBAKA)

Мови нґбака – це гурток підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 15 мов у 2-х підгуртках:

- західний – 12 мов у 4-х вітках;
- східний – 3 мови у 2-х вітках.

Мовами нгбака говорять майже 450,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Демократичній Республіці Судан, у Республіці Камерун, у Республіці Конго та в Центральній-Африканській Республіці.

НГБАКА-МАБО (NGBAKA MA'BO, BOUAKA, BWAKA, GBAKA, MA'BO, MBACCA, MBAKA, NBWAKA, NGBAKA LIMBA, ISO 639-3: nbm)

Мова нгбака-мабо – це член вітки бвака західного підгуртка гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 88,000 (1996 рік) у Центральній-Африканській Республіці, 90,600 (2000 рік) у Республіці Конго та 11,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

НГБАКА МАНЗА (NGBAKA MANZA, ISO 639-3: ngg)

Мова нгбака манза – це член східного підвідділу відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 29,000 (1996 рік) у Центральній-Африканській Республіці.

НГБАКА-МБА (NGBAKA-MBA)

Мови нгбака-мба – підвідділ відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 19 мов у 2-х гуртках:

- мба – 4 мови: донго, ма, мба, ндунга;
- нгбака – 15 мов у 2-х підгуртках.

Мовами нгбака-мба говорять майже 500,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Демократичній Республіці Судан, у Республіці Камерун, у Центральній-Африканській Республіці та в Республіці Конго.

НГБАНДІ (NGBANDI)

Мови нгбанді – це відділ підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: денді, гбаї, мбангі, південна нгбанді, північна нгбанді та якома. Цими мовами говорять майже 500,000 осіб у Центральній-Африканській Республіці та в Демократичній Республіці Конго.

НГБЕЕ (NGBEE, LINGBE, LINGBEE, MAJUJ, MANGBELE, ISO 639-3: jgb)

Мова нгбее – це вже вимерлий неklasифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею в Демократичній Республіці Конго.

НГБІНДА (NGBINDA, BANGBINDA, BUNGBINDA, ISO 639-3: nbd)

Мова нгбінда – це неklasифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,200 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

НГБУНДУ (NGBUNDU, ISO 639-3: nuu)

Мова нгбунду – це член відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 16,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конго.

НГВАБА (NGWABA, GOBA, GOMBI, ISO 639-3: ngw)

Мова нгваба - це член бакама-зізіліваканської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НГВАГІ (NGGWANI, NGWAXI, NGWOHI, ISO 639-3: ngx)

Мова нгвагі – це член бура-маргської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НГВЕ (NGWE, BAMILEKE-NGWE, FOMOPEA, FONTEM, NWE, NWEH, NWE, ISO 639-3: nwe)

Мова нгве – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 73,200 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Sociolinguistic language survey of Ngwe: Fontem, Alou, and Wabane Subdivisions, Lebalem Division, South West Province. SIL Electronic Survey Reports 2003-004 <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-004>

НГВО (NGWO, NGWAW, NGWɔ, ISO 639-3: ngn)

Мова нгво – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 22,000 (2004 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Elisabeth A rapid appraisal language survey of Ngwo. SIL Electronic Survey Reports 2005-011. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-011>

НГГЕМ (NGGEM, ISO 639-3: nbq)

Мова нггем – це член групи властиві дані підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,400 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НГЕК (NGEQ, KRIANG, NGAE, NGE', NGEH, NKRIANG, ISO 639-3: ngt)

Мова нгек – це член підгрупи нгек-нкріянг східної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,200 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються лаоським та латинським письмом.

Часткова література:

SMITH, Ronald L. Ngeq phonemes. Mon-Khmer Studies 4: 77-84, 1973.

Migliazza, Brian Lexicostatistic analysis of some Katuic languages. Proceedings of the Third International Symposium of Language and Linguistics, vol.3, 1320-1325. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Printing House, 1992.

НГЕК-НКРІАНГ (NGEQ-NKRIANG)

Мови східна нгек-нкріянг – це підгрупа східної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: хлор та нгек. Говорять ними більш як 18,000 осіб у Лаоській Народній Республіці.

НГЕЛІМА (NGELIMA, ANGBA, BANGALEMA, BANGELIMA, LEANGBA, ISO 639-3: agh)

Мова нгеліма – це член підгуртка нгомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 13,600 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

BOONE, Douglas W. & OLSON, Kenneth S. Bua bloc survey report. Compendium of survey reports volume 3: other Bantu languages, 73 p. S.l.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group, 1995.

НГЕМБА (NGEMBA, MEGIMBA, MOGIMBA, NGOMBA, NGUEMBA, ISO 639-3: nge)

Мова нгемба – це член підгуртка нгемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 18,800 (2002 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & LAMBERTY, Melinda Rapid appraisal sociolinguistic survey among the NGEMBA cluster of languages: Mankon, Bambili, Nkwen, Pinyin, and Awing: Bamenda, Santa and Tubah subdivisions Mezam Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2003-002.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-002>

НГЕМБА (NGEMBA)

Мови нгемба – це підгурток гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 9 мов: авінг, бамбілі-бамбуї, бамукумбіт, бафут, беба, кпаті, менданкве-нквен, нгемба та пиніін. Цими мовами говорять більш як 200,000 осіб у Республіці Камерун.

НГЕРО (NGERO)

Мови нгеро – це гурток нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 6 мов у 2-х підгуртках:

- баріай – 4 мови: баріай, кове, лусі, малаламай;
- туам – 2 мови: гітуа, муту;

Цими мовами говорять 15,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НГЕРО-ВІТЯЗЬКІ МОВИ (NGERO-VITIAZ)

Нгеро-вітязькі мови – це підвідділ північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 43 мови в 2-х гуртках:

- вітязький – 37 мов у 9-х підгуртках;
- нгеро – 6 мов у 2-х підгуртках.

Цими мовами говорять 135,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НГЕТЕ (NGETE, KA'DO NGUETÉ, NGE'DÉ, NGUETÉ, NGUETTÉ, ZIME, ISO 639-3: nnn)

Мова нгете – це член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) у Республіці Чад.

НГІЄ (NGIE, ANGIE, BAMINGE, BANINGE, MINGI, NGI, UGIE, UNGIE, ISO 639-3: ngj)

Мова нгіє – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект - менгум, який може стати окремою мовою. Кількість мовців – 37,000 (2001 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

GREGG, George W. A sociolinguistic survey (RA/RTT) of Ngie and Ngoshie (Momo Division, North West Province, Republic of Cameroon). SIL Electronic Survey Reports 2002-077.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-077>

НГІЕМБООН (NGIEMBOON, NGUEMBA, NGYEMBOON, BAMILEKE-NGIEMBOON, BAMILEKE-NGYEMBOON, NGYEMBẪŊ, ISO 639-3: nnh)

Мова нгіембоон – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 250,000 (2000 рік) у Республіці Камерун; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Stephen C. Précis d'orthographe pour la langue Ngiemboon. Yaoundé, Cameroun: SIL 28 p. <http://www.sil.org/africa/cameroun/bylanguage/languages/ngiemboon.html>

НГІЗІМСЬКА МОВА (NGIZIM, NGIZMAWA, NGEZZIM, ISO 639-3: ngi)

Нгізімська мова - це член бадської підгрупи баде-дувайської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 80,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

SCHUH, Russel G. Aspects of Ngizim Syntax. University of California, Los Angeles PhD dissertation, 1972.

НГІЛЕ (NGILE, DALOKA, DARRA, MASAKIN, MESAKIN, TALOKA, ISO 639-3: jle)

Мова нгіле – це член групи нгіле-денгебу підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 38,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан.

НГІЛЕ-ДЕНГЕБУ (NGILE-DENGEBU)

Мови нгіле-денгебу – це група мов підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї групи належать дві мови: даг'ік і нгіле. Цими мовами говорять 76,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

НГІНДО (NGINDO, KINGINDO, MAGINDO, NJINDO, ISO 639-3: nnq)

Мова нгіндо – це член підгуртка матумбі гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 220,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НГІРІ (NGIRI)

Мови нгірі – це вітка підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї вітки належать 4 мови: балой, лібінза, лікіла та ндобо. Цими мовами говорять майже 50,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

НГІТІ (NGITI, BINDI, DRUNA, KINGETI, KINGITI, LENDU-SUD, NDRUNA, NGETI, SOUTH LENDU, ISO 639-3: niy)

Мова нгіті – це член групи ленду східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILLIAMS, Angela An optimality theory analysis of vowel harmony in Ndruna. Occasional Papers in Applied Linguistics 6: n.p. [8]. <http://www.gial.edu/opal/index.htm>

НГКАЛМПВ КАНУМ (NGKÂLMPW KANUM, EMKELEMBU, KENUME, KNWNE, ISO 639-3: kcd)

Мова нгкалмпв канум – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 150 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

MYO-SOOK, Sohn; LEBOLD, Randy & KRIENS, Ronald Report on the Merauke Subdistrict Survey, Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2009-018: 46 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-018>

НГГОЕ (NGOE)

Мови нгоє – це вітка підгуртка лунду-балонг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки входять 5 мов: акоосе, бакака, бассоссі, бафав-балонг та мбо. Мовами нгоє говорять майже 190,000 осіб у Республіці Камерун.

НГГОМ (NGOM, ANGOM, BANGOM, BANGOMO, NGOMO, ONGOM, UNGOM, ISO 639-3: nra)

Мова нгом – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,240 (2000 рік) у Республіці Габон та 4,530 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

НГГОМБА (NGOMBA, BAMILEKE-NGOMBA, NDA'A, NDAA, ISO 639-3: jgo)

Мова нгомба – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 63,000 (1999 рік) у Республіці Камерун (5 сіл, кожне з іншим діалектом). Користуються латиницею.

НГГОМБАЛЕ (NGOMBALE, BAMILEKE-NGOMBALE, ISO 639-3: nla)

Мова нгомбале – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі

вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 45,000 (1993 рік) у Республіці Камерун.

НґОМБЕ (NGOMBE, LINGOMBE, ISO 639-3: ngc)

Мова нґомбе – це член підгуртка нґомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з північної підгалузі.***

НґОМБЕ (NGOMBE, BAGANDO-NGOMBE, BANGANDO-NGOMBE, NGOMBE-KAKA, НґОМБЕ, ISO 639-3: nmj)

Мова нґомбе – це член вітки бака-гунді західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,450 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці; переважно старші віком люди. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з бенуе-конголезької підгалузі.***

НґОМБЕ (NGOMBE, C.50)

Мови нґомбе – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 8 мов: бва, бвела, канґо, ліґенза, нґеліма, нґомбе, паґібете та тембо. Мовами нґомбе говорять майже 500,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

НґОНґ (NGONG, GONG, NAGUMI, PUURI, ISO 639-3: nnx)

Мова нґонґ – це майже вимерлий член камерунського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2 (1983 рік) у Республіці Камерун.

НґОНґО (NGONGO, ISO 639-3: noq)

Мова нґонґо – це член підгуртка яка гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,080 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

НґОНІ (NGONI, ANGONI, CHINGONI, KINGONI, KISUTU, SUTU, ISO 639-3: ngo)

Мова нґоні – це член підгуртка манда гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 170,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія та 53,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

НГОРЕМЕ (NGOREME, DENGURUME, IKINGURUMI, NGRUIMI, NGURIMI, NGURUIMI, ISO 639-3: ngq)

Мова нґореме – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 55,000 (2005 рік) у Республіці Танзанія.

НГОШІЕ (NGOSHIE, NGISHE, OSHIE, ISO 639-3: nsh)

Мова нґошіе – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,200 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

GREGG, George W. A sociolinguistic survey (RA/RTT) of Ngie and Ngoshie (Momo Division, North West Province, Republic of Cameroon). SIL Electronic Survey Reports 2002-077.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-077>

НГУЛ (NGUL, INGUL, NGOLI, NGULI, NGULU, ISO 639-3: nlo)

Мова нґул – це член підгуртка мбере гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

НГУЛУ (NGULU, GEJA, KINGULU, NGURU, NGUU, WAYOMBA, ISO 639-3: ngp)

Мова нґулу – це член підгуртка зіґула-зарамо гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 32,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НГУМБІ (NGUMBI, COMBE, KOMBE, ISO 639-3: nui)

Мова нґумбі – це член вітки яса підгуртка бубе-бенґа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1995 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея. Користуються латиницею.

НГУМБІНСЬКІ МОВИ (NGUMBIN)

Нґумбінські мови – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов: валмаджаррі, ґурінджі, джару, мудбура та нґарінман. Говорять ними ще 2,000 осіб у Західній Австралії та в Північних Територіях.

НГҀНГВЕЛ (NGUNGWEL, ENGUNGWEL, NGANGOULOU, NGUNGULU, NORTHEASTERN TEKE, CENTRAL TEKE, EBOO, ISO 639-3: ngz)

Мова нгунгвел – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 45,000 (1988 рік) у Республіці Конго.

НГҀНДІ (NGUNDI, INGUNDI, NGONDI, ISO 639-3: ndn)

Мова нгунді – це член підгуртка нгунді гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2004 рік) у Республіці Конго.

НГҀНДІ (NGUNDI, C.20)

Мови нгунді – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: бомітаба, бонгілі, діболе, мбаті, нгунді та панде. Цими мовами говорять понад 90,000 осіб у Республіці Конго та в Центральній-Африканській Республіці.

НГҀНДУ (NGUNDU, ISO 639-3: nue)

Мова нгунду – це член середньо-південного підгуртка осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,100 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго.

НГҀУНІ (NGUNI, S.40)

Мови нгуні – це підгурток гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: зулу, ндебеле, сваті та коса. Цими мовами говорять майже 22,000,000 осіб у Республіці Зімбабве, в Королівстві Свазіленд, у Королівстві Лесото та в Південно-Африканській Республіці.

НГҀУОН (NGUÔN, NGOUAN, NĂM NGUYÊN, ISO 639-3: nuo)

Мова нгун – це член муонгської підгалузі в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1997 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

NGUYỄN PHÚ PHONG The Nguôn language of Quảng Bình, Vietnam. Mon-Khmer Studies 26: 179-90, 1996.

НГҀРА (NGURA, ISO 639-3: nbx)

Мова нҀра – це вимерлий член підгалузі нҀра карнської галузі пама-нюнҀської родини австралійської мовної надродини. Мова мала 10 діалектів (дехто уважає їх окремими мовами). Говорили нею в Новому Південному Уельсі та в Квінсленді в Австралії.

НГҀРА (NGURA)

Мови нҀра – це підгалузь, вже вимерла, карнської галузі пама-нюнҀської родини австралійської мовної надродини. Вона мала лиш одну мову, теж уже мертву, цієї ж самої назви – нҀра. Говорили нею в Новому Південному Уельсі та в Квінсленді в Австралії.

НГҀРМБҀР (NGURMBUR, GNORMBUR, GNUMBU, KOARNBUT, NGORMBUR, NGUMBUR, OORMBUR, ISO 639-3: nrx)

Мова нҀрмбҀр – це вимерлий член умбҀгарласької родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

НДАВ (NDAU, CHINDAU, NDZAWU, NJAO, SOFALA, SOUTHEAST SHONA, CHIDANDA, ISO 639-3: ndc)

Мова ндав – це член підгҀртка шона гҀртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенҀе-конҀголезької підгалузі вольта-конҀголезької галузі атлантийсько-конҀголезької родини ніҀеро-конҀголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,580,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік та 800,000 (2000 рік) у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею.

Часткова література:

GARDNER, William L. Mutaçao consonantal nas línguas Shona. Trabalhos em Curso 2: 55-64, 2003.

НДАЙ (NDAI, GALKE, PORMI, ISO 639-3: gke)

Мова ндай – це вже майже вимерлий член підгҀртка дама-Ҁалке гҀртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанҀі північної підгалузі вольта-конҀголезької галузі атлантийсько-конҀголезької родини ніҀеро-конҀголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5 у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Sociolinguistic language survey of Dama, Mono, Pam, Ndai and Oblo. SIL Electronic Survey Reports 2002-048.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-048>

НДАКА (NDAKA, INDAAKA, NDAAKA, ISO 639-3: ndk)

Мова ндака – це член підгҀртка біра-Ҁуку гҀртка бембе-ніянҀа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенҀе-конҀголезької підгалузі вольта-конҀголезької галузі атлантийсько-конҀголезької родини ніҀеро-конҀголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 25,000 (1994 рік) у Демократичній Республіці КонҀо.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

НДАКТУП (NDAKTUP, ISO 639-3: ncp)

Мова ндактуп – це член підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,980 (2000 рік) у Республіці Камерун.

НДАЛІ (NDALI, CHINDALI, ICI-NDALI, KINDALI, ISO 639-3: ndh)

Мова ндалі – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 150,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія (кількість збільшується) та 70,000 (2003 рік) у Республіці Малаві.

НДАМ (NDAM, DAM, NDAMM, ISO 639-3: ndm)

Мова ндам – це член мір-тумацької підгрупи групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 6,500 (1990 рік) у Республіці Чад.

НДАМБА (NDAMBA, ISO 7639-3: ndj)

Мова ндамба – це член підгуртка поґоро гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 55,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НДАНДА (NDA'NDA', BAMILEKE-NDA'NDA', ISO 639-3: nnz)

Мова нданда – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1990 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

MBONQUÉ, Joseph Evaluation sociolinguistique du niveau de bilinguisme chez les Nda'nda'. SIL Electronic Survey Reports 2005-004: 23 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2005-004>

НДАСА (NDASA, ANDASA, NDASH, NDASSA, ISO 639-3: nda)

Мова ндаса – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,530 (2000 рік) у Республіці Конґо та 2,460 (2000 рік) у Республіці Ґабон.

НДЕБЕЛЕ (NDEBELE, NDZUNDZA, NREBELE, SOUTHERN NDEBELE, TRANSVAAL NDEBELE, NDÉBÉLÉ DU SUD, ЮЖНИЙ НДЕБЕЛЕ, 南恩德贝勒语, ISO 639-3: nbl)

Мова ндебеле – це член вітки сото підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 640,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви, яка належить до підгуртка нгуні.*

НДЕБЕЛЕ (NDEBELE, ISINDE'BELE, NORTHERN NDEBELE, SINDEBELE, TABELLE, TEBELE, ISINDEBELE, NDÉBÉLÉ DU NORD, СЕВЕРНИЙ НДЕБЕЛЕ, 北恩德贝勒语, ISO 639-3: nde)

Мова ндебеле – це член підгуртка нгуні гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,550,000 (2001 рік) у Республіці Зімбабве та 17,000 (2006 рік) у Республіці Ботсвана. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з підгуртка сото-цвана.*

НДЕ-ГБІТЕ (NDE-GBITE, BITI, BÖTÖ, ISO 639-3: ned)

Мова нде-гбіте – це некласифікований член вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – неозначена. Говорять нею в Федеративній Республіці Нігерія.

НДЕМЛІ (NDEMLI, BANDEM, BAYONG, NDEMBA, ISO 639-3: nml)

Мова ндемлі – це член відділу ндемлі південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,950 (2000 рік) у Республіці Камерун.

НДЕМЛІ (NDEMLI)

Мови ндемлі – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – ндемлі. Цією мовою говорять майже 6,000 осіб у Республіці Камерун.

НДЕНГЕРЕКО (NDENGEREKO, KINGENGEREKO, NDENGELEKO, ISO 639-3: ndg)

Мова нденгерекко – це член підгуртка матумбі гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 110,000 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НДЕНДЕУЛЕ (NDENDENULE, KINDENDEULE, KINDENDEULI, NDENDEULI, NDWEWE, ISO 639-3: dne)

Мова ндендеуле – це член підгуртка матумбі гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НДЕ-НСЕЛЕ-НТА (NDE-NSELE-NTA, BEFON, ISO 639-3: ndd)

Мова нде-нселе-нта – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 19,500 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НДЖАЛГУЛГУЛЕ (NJALGULGULE, BEGE, BEGI, BEKO, NGULGULE, NJANGULGULE, NYOLGE, NYOOLNE, ISO 639-3: njl)

Мова нджалгулгуле – це член підгрупи західна даджу групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 900 (1977 рік) у Демократичній Республіці Судан.

НДЖЕБІ (NJEVI, BANDZABI, BINZABI, INJEVI, NDJABI, NDJEVI, NJABI, NZEBI, YINJEVI, YINZEBI, НДЖЕБИ, ISO 639-3: nzb)

Мова нджебі – це член підгуртка нджебі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 120,000 (2007 рік) у Республіці Габон та 15,100 (2000 рік) у Республіці Конго.

НДЖЕБІ (NJEVI, NZEBI, B.50)

Мови нджебі – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: ванджі, дума, нджебі та цаангі. Цими мовами говорять майже 180,000 осіб у Республіці Конго та в Республіці Габон.

Часткова література:

GUTHRIE, Malcolm Notes on Nzebi (Gabon). Journal of African Languages 7, 101-129, 1968.

НДЖЕН (NJEN, NYEN, NZIN, ISO 639-3: njj)

Мова нджен – це член гуртка момо вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,800 (2002 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

FLORA, Bolima & BRYE, Elisabeth A rapid appraisal language survey of Njen. SIL Electronic Survey Reports 2006-007: 14 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-007>

НДЖЕРЕП (NJEREP, NJERUP, ISO 639-3: njr)

Мова нджереп – це вже майже вимерлий член гуртка нджеруп підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НДЖЕРУП (NJERUP)

Мови нджеруп – це гурток підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входить лиш одна мова – нджереп, яка вимирає в Федеративній Республіці Нігерія. Говорять нею ще лиш 6 осіб.

НДЖІЕМ (NJYEM, DJEM, DZEM, NDJEM, NDJEME, NDZEM, NGYEME, NJEM, NYEM, ISO 639-3: nju)

Мова нджієм – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 у Республіці Камерун та 3,500 у Республіці Конго.

НДІНГ (NDING, ELIRI, ISO 639-3: eli)

Мова ндінг – це вимерлий уже член групи ндінг підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Цією мовою говорили в Демократичній Республіці Судан.

НДІНГ (NDING)

Мови ндінг – це вже вимерла група мов підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належала лиш одна мова – ндінг. Нею говорили в Демократичній Республіці Судан.

НДО (NDO, KEBU, NDU, OKE'BU, KE'BU, MEMBITU, ISO 639-3: ndp)

Мова ндо – це член групи мангбуту-ефе східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 33,800 (2002 рік) у Республіці Уганда та 100,000 у Демократичній Республіці Конго.

НДОБО (NDOBO, NDOOBO, ISO 639-3: ndw)

Мова ндобо – це член вітки нгірі підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,200 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. Можливо, що це діалект мови балой або лібінза.

НДОГО (NDOGO, ISO 639-3: ndz)

Мова ндого – це член підгуртка ндого-сере гуртка сере-бвірі підвідділу сере відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2001 рік) у Південному Судані. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

НДОГО-СЕРЕ (NDOGO-SERE)

Мови ндого-сере – це підгурток гуртка сере-бвірі підвідділу сере відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: ндого, сере та таґбу. Цими мовами говорять приблизно 30,000 осіб у Південному Судані і в Демократичній Республіці Конґо.

НДОЕ (NDOE, EKPARABONG-BALEP, ISO 639-3: nbb)

Мова ндоє – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,340 (2000 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

НДОЛО (NDOLO, MOSANGE, NDOOLO, TANDO, ISO 639-3: ndl)

Мова ндоло – це член вітки лусенґо підгуртка банґі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1983 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

НДОМ (NDOM, ISO 639-3: nqm)

Мова ндом – це член галузі колопом трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

НДОМБЕ (NDOMBE, DOMBE, ISO 639-3: ndq)

Мова ндомбе – це член підгуртка південні мбунду гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 22,300 (2000 рік) у Республіці Анґола.

НДОНґА (NDONGA, AMBO, OCHINDONGA, OSHINDONGA, OSINDONGA, OTJIWAMBO, OWAMBO, O(SHI)WAMBO, НДОНґА, 恩敦加语, 恩东加语, ISO 639-3: ndo)

Мова ндонґа – це член підгуртка ндонґа гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезь-

кої галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 807,000 (2006 рік) у Республіці Намібія та 263,000 (2000 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

НДОНґА (NDONGA, R.20)

Мови ндонґа – це підгурток гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов: квамбі, мбалангу, нґандієра, ндонґа та ошівамбо. Цими мовами говорять понад 1,750,000 осіб у Республіці Намібія та в Республіці Ангола.

НДОНДЕ-ГАМБА (NDONDE HAMBА, CHINDONDE, CHINDONDE HAMBА, KIMAWANDA, KINDONDE HAMBА, MAWANDA, NDOMDE, NDONDE, ISO 639-3: njd)

Мова ндонде-гамба – це член підгуртка яо гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НДООЛА (NDOOLA, NDOLA, NDORO, NJOYAME, NUNDORO, ISO 639-3: ndr)

Мова ндоола – це член підвідділу ндору мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 60,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 2,120 (2000 рік) у Республіці Камерун.

НДОРО (NDORO)

Мови ндору – це підвідділ мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – ндоола. Цією мовою говорять понад 60,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

НДУ (NDU)

Мови нду – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать 12 мов: амбулас, бойкин, буруй, ганґа-гунді, гайкунді, елогу, іятмул, койват, малінгуат, манамбу, нґала та сенґо. Мовами нду говорять більш як 105,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НДУґА (NDUGA, DAUWA, DAWA, NDAUWA, NDUGWA, PESECHAM, PESECHEM, PESEGEM, ISO 639-3: ndx)

Мова ндуґа – це член групи нґалік підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1985 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

НДУМУ (NDUMU, BANDOUMOU, DOUMBOU, DUMBU, LENDUMU, MINDOUMOU, MINDUMBU, MINDUUMO, NDUMBO, NDUMBU, NDUUMO, ONDOUMBO, ONDUMBO, ISO 639-3: nmd)

Мова ндуму – це член підгуртка мбере гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 4,310 (2000 рік) у Республіці Габон.

НДУН (NDUN, INDUN, NANDU, AHWAI, ISO 639-3: nfd)

Мова ндун – це член західно-центрального відділу центральної підгрупи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НДУНґА (NDUNGA, BONDONGA, MODUNGA, MONDUGU, MONDUNGA, ISO 639-3: ndt)

Мова ндунґа – це член гуртка мба підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1977 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

НДУНДА (NDUNDA, ISO 639-3: nuh)

Мова ндунда – це член гуртка маґу-камкам-кіла підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 350 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НДУТ (NDUT, NDUTE, ISO 639-3: ndv)

Мова ндут – це член групи канджін північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 38,600 (2007 рік) у Республіці Сенегал. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

Часткова література:

MORGAN, Daniel Ray Overview of grammatical structures of Ndut: a Cangin language of Senegal. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1996.

НДЮКА-ТРИО ПІДЖИН (NDYUKA-TRIO PIDGIN, ISO 639-3: njt)

Мова ндюка-тріо піджин – це піджин, який уживали колись у Республіці Сурінам як торговельну мову; тепер рідко вживана мова. Кількість мовців – невідома.

Часткова література:

HUTTAR, George L. & VELANTIE, Frank J. Ndyuka-Trio pidgin. Contact languages: a wider perspective, 99-124. Creole language library, 17. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 1997.

НЕАПОЛІТАНСЬКО-КАЛАБРЕЗЬКА МОВА (NAPOLITANO-CALABRESE, ISO 639-3: *nap*)

Неаполітансько-калабреська мова – це член італо-далматської групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 виразні діалекти. Кількість мовців – 7,050,000 (1976 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею.

НЕБАХСЬКА МОВА (NEBAJ IXIL, ISO 639-3: *ixi*)

Небахська мова – це член ішільської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 35,000 (1991 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

НЕВАР (NEWAR, NEPAL BHASA, NEWAL BHAYE, NEWEARI, НЕВАРСКИЙ, नेपाल भाषा, 尼瓦尔语, ISO 639-3: *new*)

Мова невар – це член підгрупи неварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 825,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та 14,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом; раніше вживали непальське (його тепер стараються оживити) та неварське письмо. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HALE, Austin & SHRESTHA, Kedar P. Newār (Nepāl Bhāsā). Languages of the World/Materials, 256. Muenchen: Lincom Europa. 247 p. 2006.

НЕВАРІ (NEWARI)

Мови неварі – це підгрупа магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – невар. Цією мовою говорять 839,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

НЕГАН (NEHAN-NORTH BOUGAINVILLE)

Мови неган – це підгурток південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 10 мов у 5-х вітках:

- бука – 3 мови: 1 підвітка і 1 окрема мова;
- неган – 1 мова: неган;
- папапана – 1 мова: папапана;
- сапоса-тинпуц – 4 мови: гагон, сапоса, теоп, тинпуц;
- солос – 1 мова: солос.

Цими мовами говорять 48,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НЕГАН (NEHAN, NIHAN, NISSAN, HEXAN, ISO 639-3: nsn)

Мова неган – це член вітки неган підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,500 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

GLENNON, John & GLENNON, Ariana Organised phonology data Nehan (Nissan) language [NSN]; Kalil – Bougainville region (Manuscript). 2009.

НЕГАН (NEHAN)

Мови неган – це вітка неган підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належить лиш одна мова – неган. Говорять нею 6,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НЕҒЕРГОЛЛАНДСЬКА (NEGERHOLLANDS, DUTCH CREOLE, NEGRO-DUTCH, ISO 639-3: dcr)

НеҒерголландська мова – це вимерлий уже член креольських мов, основаних на голландській. Говорили нею в Американських Віргінських Островах. Користувалися латиницею.

НЕҒЕРІ-СЕМБІЛАН (NEGERI SEMBILAN MALAY, MALAYSIAN MINANGKABAU, ULU MUAR MALAY, MALAIS NÉGÉRI-SEMBILAN, ISO 639-3: zmi)

Мова сембілан – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 507,500 (2004 рік) у Малайзії.

НЕҒІДАЛЬСЬКА МОВА (NEGIDAL, NEGHIDAL, NEGIDALY, 涅吉达尔语, ISO 639-3: neg)

НеҒідальська мова – це вимираючий член неҒідальської підгалузі північної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 150 у Російській Федерації (Хабаровський край), переважно старші віком.

НЕҒІДАЛЬСЬКІ МОВИ (NEGIDAL)

НеҒідальські мови – це підгалузь північної галузі тунгуської родини алтайської мовної над-осіб у Хабаровському краю Російської Федерації.

НЕДЕБАНґ (NEDEBANG, BALUNGADA, NÉDEBANG, ISO 639-3: nec)

Мова недебанґ – це член пантарської підгрупи групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,380 на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

GRIMES, Charles E., Tom THERIK, Barbara DIX GRIMES & Max JACOB A guide to the people and languages of Nusa Tenggara. (Paradigma series B 1). Kupang, Indonesia: Universitas Kristen Artha Wacana and Alfa Omega Foundation. 1997.

НЕЙО (NEYO, GWIBWEN, TOWI, GUÉRÉ, GERE, WÈ, WEE, ISO 639-3: ney)

Мова нейо – це член підгрупи діда східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,200 (1993 рік) у Республіці Кот-д’Івуар.

НЕК (NEK, ISO 639-3: nif)

Мова нек – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НЕКГІНІ (NEKGINI, ISO 639-3: nkg)

Мова негіні – це член групи гусап-мот підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 430 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають в одній громадській школі.

НЕКО (NEKO, ISO 639-3: nej)

Мова неко – це член групи гусап-мот підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 320 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають в одній громадській школі.

НЕКУ (NEKU, ISO 639-3: nek)

Мова неку – це член вайлійської вітки південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 220 (1996 рік) у Новій Каледонії (володіння Франції).

НЕЛЕМВА-НІХУМБАК (NÊLÊMWA-NIXUMWAK, FWA-GOUMAK, KOUMAC, KUMAK, NENEMA, ISO 393-3: nee)

Мова нелемва-ніхумбак – це член екстремнопівнічного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 950 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

НЕМЕ (NEME, ISO 639-3: nex)

Мова неме – це член підгалузі намбу галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

RUECK, Michael J. "Social Network Analysis Applied to Language Planning in the Morehead District, Papua New Guinea." SIL Electronic Survey Reports 2011-037: 147. 2011.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-037>

HEMI (NEMI, ISO 639-3: nem)

Мова немі – це член вітки немі північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 320 (2000 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

HEMI (NEMI)

Мови немі – це вітка північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки входять 4 мови: фвай, жаве, немі і піже. Говорять ними ще 2,400 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

HEH (NEN, TUNEN, BANEN, ISO 639-3: nqn)

Мова нен – це член підгалузі намбу галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 250 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

RUECK, Michael J. "Social Network Analysis Applied to Language Planning in the Morehead District, Papua New Guinea." SIL Electronic Survey Reports 2011-037: 147. 2011.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-037>

HEHŊONE (NENGONE, IWATENU, MARÉ, ISO 639-3: nen)

Мова ненґоне – це член підвідділу мов острови Лояльності далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,500 (2000 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні залежить від часу.

HEHD (NEND, ANGAUA, NENT, ISO 639-3: anh)

Мова ненд – це член підгрупи атан групи вананґ підгалузі південне адельбертське пасмо маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

HEHEЦЬКА МОВА (NENETS, NENEC, NENETSY, NENTSE, YURAK, YURAK SAMOYED, 涅涅茨语, ISO 639-3: yrk)

Ненецька мова – це член самодійської (самоїдної) галузі уральської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 31,300 в азійській частині Російської Федерації. Користуються кирилицею. Мову вивчають в одній початковій школі як другу мову.

Часткова література:

БАРМИЧ М. Я., ВЭЛЛО И. А. Нешау букварь. СПб, 2006

НЕПАЛИ-КУРУКСЬКА МОВА (NEPALI KURUX, DHANGAR, JANGAD, JANGHARD, JHANGER, ORAON, ORAU, URAON, 尼泊尔库鲁克语, ISO 639-3: kxl)

Непалі-курукська мова – це член північної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 38,600 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

PIKE, Kenneth & GORDON, Kent Preliminary technology to show emic relations between certain non-transitivity clause structures in Dhangar (Kudux, Nepal). International Journal of SDravidian Linguistics 1:56-79, 1972.

НЕПАЛЬСЬКА МОВА (NEPALI, EASTERN RAHARI, GORKHALI, GURKHALI, KHASKURA, NEPALESE, PARBATIYA, NÉPALAIS, НЕПАЛИ, नेपाली, 尼泊尔语, ISO 639-3: nep)

Непальська мова – це член східнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 11,100,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал, 265,000 (2006 рік) у Королівстві Бутан та 2,500,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

LEE, Hae Lyun Nepali Conversation. Kathmandu: Korea Research Institute for Languages and Cultures, 2000.

НЕТЕ (NETE, INIAI, MALAMAUDA, MALAUMANDA, ISO 639-3: net)

Мова нете – це член підгалузі енга енганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 750 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НЕФАМЕС (NEFAMESE, ARUNAMESE, ISO 639-3: nef)

Мова нефамес – це вже майже вимерлий піджин, оснований на асамській мові. Уживають її ще в Республіці Індія. Кількість мовців – невідома.

НЕНГАТУ (NHENGATU, COASTAL TUPIAN, GERAL, LÍNGUA GERAL, MODERN TUPI, NHEENGATU, NYENGATO, NYENGATÚ, ÑEEGATÚ, WAENGATU, YERAL, ISO 639-3: yrl)

Мова ненгату – це член підгалузі тупі галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 3,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 3,000 у Республіці Колумбія та 2,000 (1987 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

Часткова література:

JENSEN, Cheryl Excerpts from cross-referencing changes in some Tupí-Guaraní languages. Fifty years in Brazil: a sampler of SIL work 1958-2008 (Um tributo aos povos indígenas: 50 anos da SIL Brasil), 287-296. Dallas, TX: SIL International. 2008.

НЗАКАМБАЙ (NZAKAMBAY, MBOUM, MBUM, MBUM NZAKAMBAY, NJAKAMBAI, NZAK MBAI, NZAKA MBAY, NZAKMBAY, ISO 639-3: nzy)

Мова нзакамбай – це член підгуртка каранг гуртка східні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 18,500 (2000 рік) у Республіці Чад і 13,000 (1995 рік) у Республіці Камерун.

НЗАКАРА (NZAKARA, ANSAKARA, N'SAKARA, SAKARA, ZAKARA, ISO 639-3: nzk)

Мова нзакара – це член підвідділу занде-нзакара відділу занде підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1996 рік) у Центральній-Африканській Республіці та якась кількість у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

НЗАНІ (NZANYI, JENG, JENGE, KOBOTCHI, NJAI, NJANYI, NJEI, NJEING, NJENY, NZANGI, ZANI, ZANY, ISO 639-3: nja)

Мова нзані – це член бакама-зізіліваканської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 77,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 9,000 у Республіці Камерун.

НЗЕМА (NZEMA, APOLLO, NZIMA, НЗИМА, 恩济马语, ISO 639-3: nzi)

Мова нзема – це член південного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 262,000 (2004 рік) у Республіці Гана та 66,700 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

ROWSON, Hilary M. Health and the gods in contemporary Nzema thought. Notes on Anthropology 11: 34-46, 1987.

НИЖНЬОЛУЖИЦЬКА МОВА (LOWER SORBIAN, BAS SORAB, DELNOSERBSKI, LLUZYKIE, LOWER LUSATIAN, LUSATIAN, LUZYCKI, NIEDERSORBISCH, WENDISCH, DOLNOSERBSKI, BAJO SORBIO, NIEDER-SORBISCH, НИЖНЕЛУЖИЦКИЙ, ISO 639-3: dsb)

Нижньолужицька мова – це член серболужицької підгалузі західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 7,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Німеччина. Користуються латиницею.

НИЖНЬОНИМЕЦЬКІ МОВИ (LOW FRANCONIAN)

Нижньонімецькі мови – це група нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: африкаанс, голландська, зеландська, фламандська. Говорять ними 33,000,000 осіб у Південно-Африканській Республіці, в Королівстві Нідерланди та в Королівстві Бельгія.

НИЖНЬОСАКСОНСЬКА МОВА (LOW SAXON, LOW GERMAN, NEDDERDÜTSCH, NEDDERSASSISCH, NEDERSAKSISCH, NIEDERSAECHSISCH, PLATTDÜÜTSCH, BAS ALLEMAND, BAJO SAJÓN, NEDDERSASS'SCH, NIEDERDEUTSCH, NIEDERSÄCHSISCH, НИЖНЕМЕЦКИЙ, 低地撒克逊语, ISO 639-3: nds)

Нижньосаксонська мова – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,000 (1996 рік) у Федеративній Республіці Німеччина.

НИЖНЬОСАКСОНСЬКІ МОВИ (LOW SAXON)

Нижньосаксонські мови – це група нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 10 мов: ахтергуцька, велувська, вестфальська, ґронінґс, нижньосаксонська, дрентс, платдойч, салландс, стеллінґверфс та твентс. Цими мовами говорять принаймні 1,000,000 осіб у Королівстві Нідерланди, в Федеративній Республіці Німеччина та в Канаді.

НИЖНЬОСАКСОНСЬКО-НИЖНЬОНИМЕЦЬКІ МОВИ (LOW SAXON-LOW FRANCONIAN)

Нижньосаксонсько-нижньонімецькі мови – це підгалузь західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 15 мов у 2-х групах і 1 окрема мова:

- нижньонімецька – 4 мови: африкаанс, голландська, зеландська, фламандська;
- нижньосаксонська – 10 мов: ахтергоекс, велувська, вестфальська, ґронінґс, долішньосаксонська, дрентс, платдойч, салландс, стеллінґверфс, твентс;
- східнофризька мова.

Цими мовами говорять більш як 34,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина, в Південно-Африканській Республіці, в Королівстві Нідерланди, в Королівстві Бельгія та в Канаді.

НИЖНЬОЧОНТАЛЬСЬКА МОВА (LOWLAND OAXACA CHONTAL, CHONTAL DE LA COSTA DE OAXACA, HUAMELULA CHONTAL, HUAMELULTECO, 低地琼塔语, ISO 639-3: clo)

Нижньочонтальська мова – це член текістлатекської мовної родини. Кількість мовців – 950 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

WATERHOUSE, Viola G. Counting in Oaxaca Chontal. International Journal of American Linguistics 51: 237-40. 1985.

НИМИ (NIMI, ISO 639-3: nis)

Мова нимі – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,380 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НИНГІЛЬ (NINGIL, ISO 639-3: niz)

Мова нингіль – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 950 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

MANNING, Margaret & SAGGERS, Naomi A tentative phonemic analysis of Ningil. Phonologies of five P.N.G. languages, 49-71. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 19. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1977.

НИПСАН (NIPSAN, SOUTHERN JALE, YALE-NIPSAN, ISO 639-3: nps)

Мова нипсан – це член східної підгалузі галузі мек трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

НІАЛАЮ (NYĀLAYU, ISO 639-3: yly)

Мова ніалаю – це член екстремнопівнічного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,520 (1996 рік) у Новій Каледонії (володіння Французької Республіки).

НІВАКЛЕ (NIVACLÉ, ASHLUSHLAY, AXLUSLAY, CHULUPE, CHULUPÍ, CHULUPIE, CHURUPÍ, NIVAKLÉ. AJLUJLAY, ALHULHAI, NIWAQLI, CHULUPÍ-ASHLUSHLAI, ISO 639-3: cag)

Мова нівакле – це член матацької галузі матако-гвайпурської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,700 (1991 рік) у Республіці Парагвай та 200 у Республіці Аргентина. У Республіці Парагвай вивчають її в початкових школах.

НІГАЛІ (NIHALI, NIHAL, ISO 639-3: nll)

Мова нігалі – це мовний ізолят. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) у Республіці Індія. **Не змішувати її з мовою нагалі (нагальською) з індоєвропейської надродина.**

НІГЕРО-КОНГОЛЕЗЬКІ МОВИ (NIGER-CONGO)

Нігеро-конголезькі мови – це найчисленніша мовна надродина, яка обіймає 1,532 мови в 3-х родиніх і одна некласифікована мова:

- атлантийсько-конголезька – 1,436 мов у 6-х галузях;
- кордофанійська – 24 мови у 4-х галузях;
- мандська – 71 мова у 2-х галузях;
- некласифікована – 1 мова: мбре.

Нігеро-конголезькі мови мають виразну схильність до відкритих складів: приголосний + голосний звук. Більшість мов цієї надродина є тональними. В більшості мов порядок слів у реченні є підмет, присудок, додаток, але в деяких є підмет, додаток, присудок. Нігеро-конголезькі мови є відомі класифікацією іменників, щось на зразок родів в інших мовах. У деяких мовах є аж 10 класів, між ними такі, як людські/жіночі, людські/живі/неживі, або зовсім незв'язані з родом, як ось місця, рослини, абстрактні слова, групи предметів, тощо. Кількість мовців – понад 400,000,000 у середній та південній частині Африки.

Часткова література:

BENDOR-SAMUEL, John & HARTELL, Rhonda L. The Niger-Kongo Languages – A classification and description of Africa’s largest language family. Lanham, Maryland. University Press of America, 1989.

DIMMENDAAL, Gerrit Language Ecology and Linguistic Diversity on the African Continent. *Language and Linguistic Compass* 2/5: 841. 2008.

НІГЕРСЬКА МАМБІЛА (NIGERIA MAMBILA, BANG, LAGUBI, MABILA, MAMBERE, MAMBILLA, NOR, NOR TAGBO, TONGBO, ISO 639-3: mzk)

Мова нігерська мамбіла – це член гуртка мамбіла підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Майже кожне село має свій діалект. Кількість мовців – 99,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

PERRIN, Mona Who’s who in Mambila folk stories. *Papers on discourse*, 105-18/ Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 51. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1978.

НІГЕРСЬКА МОВА (NIGERIAN FULFULDE, KANO-KATSINA-BORORO FULFULDE, FULBE, PEUL, 尼日利亚富拉语, ISO 639-3: fuv)

Нігерська мова – це член відділу східно-центральної фула підгрупи фула сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,710,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та якась кількість у Республіці Чад та в Республіці Камерун. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

HARRISON, Annette Fulfulde language family report. *SIL Electronic Survey Reports* 2003-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-009>

НІГЕРСЬКИЙ ПІДЖИН (NIGERIAN PIDGIN, NIGERIAN CREOLE ENGLISH, NIGERIAN PIDGIN ENGLISH, ISO 639-3: pcm)

Мова нігерський піджин – це член підгалузі кріо атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

SHNUKAL, Anna & MARCHESE, Lynell Creolization of Nigerian Pidgin English: a progress report. *English World-wide* 4: 17-26, 1983.

НІГЕРСЬКІ МОВИ (NIGERIAN)

Нігерські мови – це підвідділ джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 12 мов: бада, біле, ґва, джарава, дугурі, дулбу, кулунґ, лабір, ламе, мама, мбула-бвазза та шикі. Цими мовами говорять більш як 310,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

НІГІНСЬКА МОВА (NYIGINA, NJIGINA, NYIKINA, ISO 639-3: nyh)

Нігінська мова – це майже вимерлий член нюльнюльської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у Західній Австралії – самі дорослі.

НІДЖАДАЛІ (NIJADALI, BAIKO, BALGU, BALYGU, JAUNA, NJIAPALI, NYIYABALI, NYIYRALI, PALGU, PALKU, ISO 639-3: nad)

Мова ніжадалі – це майже вимерлий член ніджадалської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 6 (1990 рік) у Західній Австралії.

НІДЖАДАЛЬСЬКІ МОВИ (NIJADALI)

Ніджадалські мови – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Обіймають вони лиш одну мову – ніджадалі. Говорять нею в Західній Австралії.

НІЕУ (NYEU, YEU, YOE, ISO 639-3: nyl)

Мова ніеу – це член підгрупи куай-нгеу західної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців - 200 у Королівстві Таїланд.

НІЄЛЛІМ (NIELLIM, LUA, MJILLEM, NIELIM, NYILEM, LWAÀ, ISO 639-3: nie)

Мова нієллім – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,160 (1993 рік) у Республіці Чад.

НІЄМБА (NYEMBA, GANGELA, GANGUELA, GANGUELLA, NGANGELA, NHEMBA, ISO 639-3: nba)

Мова ніємба – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 222,000 (2001 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

НІЄНґ (NYENG, HANYENG, NINGON, ISO 639-3: nfg)

Мова нієнґ – це член західно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія – одне село.

НІЄНґО (NYENGO, NHENGO, ISO 639-3: nye)

Мова нієнґо – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-

конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,380 (2000 рік) у Республіці Ангола.

НІЄНХА (NYENKHA, NYEN, HENKHA, LAP, MANGSDEKHA, འབྲུག་ཁྲ, ISO 639-3: neh)

Мова нієнха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Королівстві Бутан.

НІІ (NII, EK NII, ISO 639-3: nii)

Мова нії – це член підгалузі ваггі галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

STUCKY, Dellene & STUCKY, A. Available: 2008; Created: 1976-08. Nii grammar: from morpheme to discourse. [Manuscript] 142 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50270>

НІІЛАМБА-ЛАНГІ (NYILAMBA-LANGI, F.30)

Мови нііламба-лангі – це підгурток гуртка нііламба-тонгве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: лангі, мбугве, ніламба та ніятуру. Цими мовами говорять понад 1,400,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НІІЛАМБА-ТОНГВЕ (ZONE F)

Мови нііламба-тонгве – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 16 мов у 3-х підгуртках:

- нііламба-лангі – 4 мови: лангі, мбугве, ніламба, ніятуру;
- сукума-ніямвезі – 6 мов: бунгу, кімбу, кононго, ніямвезі, сукума, сумбва;
- тонгве – 6 мов: бенде, мамбве-лунгу, пімбве, рунгва, тонгве, фіпа.

Мовами нііламба-тонгве говорять понад 9,000,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Замбія.

НІЙГА-МАЛАВІ (MALAWI NYIHA, SHINYIHA, ISHINYIHA, KINYIHA, NYIHA, NYIHA, NYIKA, ISO 639-3: nyr)

Мова нійга-малаві – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2007 рік) у Республіці Малаві.

Часткова література:

KRÜGER, Susanne A sociolinguistic of the Nyiha and Nyika language communities in Tanzania, Zambia and Malawi. SIL Electronic Survey Reports 2009-012.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-012>

НІЙГА-ТАНЗАНІЯ (TANZANIA NYIHA, ISHINYIHA, KINYIHA, NYIKA, NYIHA, SHINYIHA, ISO 639-3: nih)

Мова нійга-танзанія – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 306,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія та 356,000 (1993) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÜGER, Susanne A sociolinguistic of the Nyiha and Nyika language communities in Tanzania, Zambia and Malawi. SIL Electronic Survey Reports 2009-012.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-012>

НІЙКА (NYIKA, CHINYIKA, KINYIKA, KINYIHA, ISO 639-3: nkṽ)

Мова нійка – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (2007 рік) у Республіці Малаві та 5,000 (2007 рік) у Республіці Замбія.

Часткова література:

KRÜGER, Susanne A sociolinguistic of the Nyiha and Nyika language communities in Tanzania, Zambia and Malawi. SIL Electronic Survey Reports 2009-012.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-012>

НІЙКА (NYIKA, E.40)

Мови нійка – це підгурток гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 9 мов у 4-х вітках:

- малакоте – 1 мова: ківільвана;
- міджікенда – 5 мов: кіґіріяма, сегеджу, чідіґо, чідурума, чічоній-чідзігана-чікавма;
- покомо – 1 мова: кіпфокомо;
- тайта – 2 мови: давіда, саґалла.

Мовами нійка говорять майже 1,800,000 осіб у Республіці Кенія і в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НІЙКА-САФВА (NYIKA-SAFWA, M.20)

Мови нійка-сафва – це підгурток гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить 10 мов: ванда, ламбія, маліла, ндалі, нійга-малаві, нійга-танзанія, нійка,

нійка-танзанія та сафва. Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб у Республіці Малаві, в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Замбія.

НІЙКА-ТАНЗАНІЯ (TANZANIA NYIKA, KINYIHA, KINYIKA, ISO 639-3: nkt)

Мова нійка-танзанія – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2007 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Часткова література:

KRÜGER, Susanne A sociolinguistic of the Nyiha and Nyika language communities in Tanzania, Zambia and Malawi. SIL Electronic Survey Reports 2009-012.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-012>

НІЙМАНГ (NYIMANG)

Мови нійманг – це група мов західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї групи належать дві мови: ама та афітті. Мовами нійманг говорять майже 75,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

НІЙНДУ (NYINDU, ISO 639-3: nyg)

Мова нійнду – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

НІЙОНГ (NYONG, DAGANONGA, DAGANYONGA, MUBAKO, MUMBAKE, NDAGAM, NYONGNEPA, SAMBA BALI, ISO 639-3: muo)

Мова нійонг – це член підвідділу леко відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2008 рік) у Республіці Камерун і якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія.

НІКАРАҐУА КРЕОЛЬ (NICARAGUA CREOLE ENGLISH, MÍSKITO COAST CREOLE ENGLISH, ISO 693-3: bzk)

Мова Нікараґуа креоль – це член західної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1986 рік) у Республіці Нікараґуа.

Часткова література:

DECKER, Ken & KEENER, Andy A report on the English-lexifier creole of Nicaragua, also known as Mískito Coast Creole, with special reference to Bluefields and the Corn Islands. SIL Electronic Survey Reports 2001-004. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2001-004>

НІКОБАРСЬКІ МОВИ (NICOBAR)

Нікобарські мови – це галузь мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі входять 6 мов, згуртованих у 5-х підгалузях:

- великонікобарська – 1 мова: південнонікобарська;
- кар – 1 мова: кар-нікобарська;
- нанкаври – 1 мова: центральнонікобарська;
- човра-тересса – 2 мови: човра, тересса;
- шом-пенг – 1 мова: шом-пенг.

Цими мовами говорять 110,000 осіб у Республіці Індія на Нікобарських островах.

НИКСЕК (NIKSEK, MELYARI, SUMWARI, ISO 639-3: gbe)

Мова ніксек – це член підгалузі саніо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 930 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НИЛА (NILA, ISO 639-3: nil)

Мова ніла – це член підвідділу теун-ніла-серуа східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,800 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії, кількість мовців маліє. Первісно вони жили на острові Ніла, але через вулканічну активність переселено їх на острів Серам.

НИЛАМБА (NILAMBA, IKINILAMBA, IKINIRAMBA, ILAMBA, IRAMBA, KINILAMBA, KINIRAMBA, NILYAMBA, NIRAMBA, NYILAMBA, НИЛАМБА, ISO 639-3: nim)

Мова ніламба – це член підгуртка ніїламба-лангі гуртка ніїламба-тонгве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 455,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALVORSON, Marian An adult literacy program: Central Tanzania 1955-1968. Notes on Literacy 9: 1-15. 1970.

НИЛА-СЕРУА (NILA-SERUA)

Мови ніла-серуа – це гурток мов підвідділу теун-ніла-серуа східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: ніла і серуа. Цими мовами говорять 3,800 осіб на острові Серам в Індонезії.

НИЛО-САГАРСЬКІ МОВИ (NILO-SAHARAN)

Ніло-сагарські мови – це мовна родина, до якої входять 205 мов у 9-х галузях:

- берта – 1 мова: берта;
- кадуглі-кронго – 6 мов: канга, кача-кадуглі-мірі, кейга, кронго, туліші, тумтум;
- комуз – 6 мов у 2-х підгалузях;
- кунама – 1 мова: кунама;
- сагарська – 9 мов у 2-х підгалузях;

- сонггай – 8 мов у 2-х підгалузях і одна окрема мова;
- східносуданські – 106 мов у 4-х підгалузях;
- фур – 2 мови: амданг, фур;
- центральносуданські – 65 мов у 2-х підгалузях.
- Характерною ознакою ніло-сагарської мовної родини є троїчна числова система: одиниця, збірні і множини, яку знайдемо у всіх членів цієї родини за винятком мови ґумуз.

Ніло-сагарськими мовами говорять більш як 38,000,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Уганда, в Демократичній Республіці Судан, у Республіці Південний Судан, у Центрально-Африканській Республіці, в Республіці Чад, у Народній Демократичній Республіці Ефіопія, в Республіці Кенія, в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Еритреї, в Республіці Нігер, у Федеративній Республіці Нігерія, в Республіці Малі, в Республіці Бенін, у Буркіна-Фасо та в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

Часткова література:

EHRET, Christopher A Historical-Comparative Reconstruction of Nilo-Saharan. Köln, 2001.

НИЛОТСЬКІ МОВИ (NILOTIC)

Нілотські мови – це підгалузь східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгалузі належать 63 мови в 3-х групах:

- західна – 31 мова в 2-х підгрупах;
- південна – 16 мов у 2-х підгрупах;
- східна – 16 мов у 2-х підгрупах.

Нілотськими мовами говорять більш як 19,000,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Уганда, в Республіці Кенія, в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Чад та в Демократичній Республіці Конго.

НИМАДІЙСЬКА МОВА (NIMADI, NEMADI, NIMARI, NIMIADI, ISO 639-3: noe)

Німадійська мова – це некласифікований член раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,430,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

НИМАНБУРСЬКА МОВА (NIMANBUR, NIMANBURRU, BARDI, BAARDI, BAARD, ISO 639-3: nmp)

Німанбурська мова – це вимерлий член ньюльнюльської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в західній Австралії.

НИМБАРИ (NIMBARI, BARI, NIAMNIAM, NIMBARI-KEBI, NYAM-NYAM DU MAYO-KEBI, NYAMNYAM, ISO 639-3: nmr)

Мова німбарі – це вже вимерлий член підвідділу німбарі відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантико-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Цією мовою говорили у Республіці Камерун.

НІМБАРИ (NIMBARI)

Мови німбарі – це вже мертвий підвідділ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належала лиш одна мова – німбарі. Цією мовою говорили у Республіці Камерун.

НІМБОРСЬКА МОВА (NIMBORAN, NAMBRONG, ISO 639-3: nir)

Німборська мова – це член німборської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії; головно старші віком особи.

Часткова література:

MAY, Kevin R. A study of the Nimborean language: Phonology, morphology, and phrase structure. M.A. thesis. La Trobe University, School of Languages, Cultures and Linguistics. 180 p. 1997.

НІМБОРСЬКІ МОВИ (NIMBORAN)

Німборські мови – це невелика мовна родина, до якої входять тільки п'ять мов: гресі, кемтуїк, меквей, млап і німборська мова. Німборськими мовами говорять майже 9,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

НІМЕЦЬКІ МОВИ (GERMAN)

Німецькі мови – це група мов горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи входять 19 мов у 2-х підгрупах:

- горішньонімецька – 7 мов у 4-х відділах і 1 окрема мова.
- середньонімецька – 11 мов у 2-х відділах.

Німецькими мовами говорять 120,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина, в Республіці Польща, в Великому Герцогстві Люксембург, у Королівстві Нідерланди та в Сполучених Штатах Америки.

НІМЕЦЬКО-ЇДИШ-ЦИГАНСЬКА МОВА (GERMAN-YIDDISH-ROMANI-ROTWEISCH, YENICHE, GERMAN TRAVELLERS, JENISCH, YENISHE, ISO 639-3: yec)

Німецько-їдиш-циганська мова (сніш) – це змішана мова: німецька з великим криптолектичним лексичним впливом дансько-циганської, західної їдиш, влах-циганської і гебрейської мов. Кількість мовців – 16,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Німеччина.

НІМО (NIMO, NIMO-WASAWAI, ISO 639-3: niw)

Мова німо – це член арайської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 350 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НІМОА (NIMOА, NIMOWA, ISO 639-3: nmw)

Мова німоа – це член підгуртка німоа-судест гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,100 в Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HEALEY, Alen Three studies in languages of eastern Papua. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 3. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1974.

НИМОА-СУДЕСТ (NIMOА-SUDEST)

Мови німоа-судест – це підгурток гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови – німоа і судест. Говорять ними 3,100 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НИНАМ (NINAM, CRICHANA, JAWAPERI, JAWARI, KASRAPAI, SHIRIANA CASAPARE, XIRIANÁ, YANAM, YANAM–NINAM, EASTERN YANOMAMAN, ISO 639-3: shb)

Мова нінам – це член яномамської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 470 (1976 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 100 в Боліварській Республіці Венесуела.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian languages: The historical linguistics of Native America. New York: Oxford University Press. 1997.

НИНГЕРУМ (NINGGERUM, KASIWA, KATIVA, MUYU, NINGGEROEM, NINGERUM, NINGGIRUM, NINGGRUM, NIYIUM, OBGWO, ORGWO, TEDI, TIDI, ISO 639-3: nxr)

Мова ніггерум – це член групи долинні ок підгалузі ок галузі ок-авію трансовоґвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,150 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея і 1,000 у провінції Папуа в Індонезії.. Користуються латиницею.

НИНГЕРСЬКА МОВА (NINGERA, NAGIRA, NEGIRA, NINGGERA, ISO 639-3: nby)

Нінгерська мова – це член беванської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 150 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НИНГІЄ (NINGYE, ISO 639-3: nns)

Мова нінгіє – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,990 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НИНДІ (NINDI, ISO 639-3: nxi)

Мова нінді – це член підгуртка матумбі гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300 в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НИНДРОВ (NYINDROU, LINDAU, LINDROU, NYADA, SALIEN, ISO 639-3: lid)

Мова ніндров – це член західного гуртка мануського підвідділу східного відділу адмірал-тійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,200 (1998 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

MARTIN, William H. Nyindrou. Comperative Austronesian dictionary: an introduction to Austrasian studies, part 1: fascicle 2 p. 667-671. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin/New York, 1995.

НИНЗО (NINZO, AKIZA, AMAR TITA, ANCHA, FADAN WATE, GBHU D AMAR RANDFA, HATE, INCHA, KWASU, NINZAM, NUNZO, ISO 639-3: nin)

Мова нінзо – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 35,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

НИНІЯ ЯЛІ (NINIA YALI, JALÈ, JALY, NINIA, NORTH NGALIK, SOUTHERN YALI, YALI SELATAN, ISO 639-3: nlk)

Мова нінія ялі – це член групи нгалік підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 10,500 (1999 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

WILSON, John D. Steps towards knowledge: Male initiation practised by the Yali of the Heluk Valley in the Jayawijaya Mountains of Irian Jaya. Irian 14: 3-13. 1986.

НИО (NYO)

Мови ніо – це група мов підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-кондолезької мовної надродини. До цієї групи входять 49 мов у 5-ох підгрупах:

- авікам-алладіян – 2 мови: авікам, алладіян;
- агнебі – 3 мови: абе, абіджі, адіюкру;
- аттіє – 1 мова: аттіє;
- га-дангме – 2 мови: га, дангме;
- поту-тано – 41 мова в 6-ох відділах.

Мовами ніо говорять майже 17,400,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Гана, в Республіці Бенін та в Республіці Того.

НИОЛЕ (NYOLE, LUNYOLE, NYULE, NYULI, ISO 639-3: nuj)

Мова ніоле – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 341,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

Walifu w'Olunyole. 2004. S.I.: Lunyole Language Association. n.p.

НІОРО (NYORO, RUNYORO, НЬОРО, 尼奥罗语, ISO 639-3: nyo)

Мова ніоро – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 667,000 (2002 рік) у Республіці Уґанда. Користуються латиницею.

НІОРО-ҒАНДА (NYORO-GANDA, J.10)

Мови ніоро-ґанда – це підгурток гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 12 мов: гема, ґанда, ґвере, ґунґу, кеній, ніянкоре, ніоро, руулі, сінґа, соґа, тооро та чіґа. Цими мовами говорять майже 12,500,000 осіб у Республіці Уґанда і в Демократичній Республіці Конґо.

НІПОДЕ (NIPODE)

Мови ніпODE – це група мов властивовітотської підгалузі вітотської галузі вітотської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – нюпODE. Цією мовою говорять ще 100 осіб у Республіці Перу.

НІСА (NISA, BONEFA, KEREMA, ISO 639-3: njs)

Мова ніса – це член мовної родини східні ґелвінк бей. Кількість мовців – 500 (1987 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

НІСҒАА (NISGA'А, NASS, NISHGA, NISHKA, NISK'А, NISKA, NISQA'А, ISO 639-3: nsg)

Мова нісґаа – це член цімшійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 920 (1997 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді. Школи стараються навчати мову в слові та письмі. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

НІСЕНАН (NISENAN, NEESHENAM, NISHINAM, PUJUNI, SOUTHERN MAIDU, WAPUMNI, ISO 639-3: nsz)

Мова нісенан – це вже майже вимерлий член майдуйської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 1 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

НІСІ (NISI, BANGNI, DAFLA, DAPHLA, LEL, NISHI, NISSI, NYISHI, NYISING, ISO 639-3: dap)

Мова нісі – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 261,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються

бенгальським та латинським письмом. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з бірманської підгалузі.**

НІСІ (NISI, YI, SOUTHEASTERN LOLO, 尼斯语, ISO 639-3: yso)

Мова нісі – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 36,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з північної ассамської підгалузі.**

НІУЕЙСЬКА МОВА (NIUEAN, NIUE, NIUEFEKAI, KO E VAGAHAU NIUE, NIUE, NIEUANISCH, НИУЭ, 纽埃语, ISO 639-3: niu)

Ніуейська мова – це член тонгійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,030 (1998 рік) на острові Ніуе. Користуються латиницею.

Часткова література:

KAULIMA, Aiao & BEAUMONT, Clive H. A First Book for Learning Niuean. Auckland, New Zealand, 1994.

TREGEAR, Edward & SMITH S. Percy A Vocabulary and Grammar of the Niue Dialect of the Polynesian Language. Wellington, 1907.

MASSAM, Diane Feature packaging: functional categories in the Niuean nominal phrase. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of Philippines and SIL International, 2006.

НІЮНГВЕ (NYUNGWE, CHINYUNGWI, CINYUNGWE, NYONGWE, TETA, TETE, YUNGWE, ISO 639-3: nyu)

Мова ніюнґве – це член вітки сена підгуртка сенґа-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 439,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

Contos tradicionais bilingues; Mwani, Koti, Makonde, Makhuwa, Nyungwe, Lolo. 2001. Nampula, Nampula, Moçambique: Sociedade Internacional de Linguística. 16 p.

НІЯБВА (NYABWA, NIABOUA, NYABOA, NYABWA-NYÉDÉBWA, ISO 639-3: nwb)

Мова ніябва – це член відділу ніябва підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 42,700 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

BENTINCK, Julie Étude phonologique de niaboua. Publications conjointes I.L.A. – S.I.L., 3. Abidjan: Institut de Linguistique Appliquée and Société Internationale de Linguistique. 101 p. 1978.

НІЯБВА (NYABWA)

Мови ніябва – це відділ підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – ніябва. Цією мовою говорять 42,700 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

НІЯВ (NYAW, JO, NYO, NYOH, YO, ໂທຢູ້, 饶语, ISO 639-3: nyw)

Мова ніяв – це член підвідділу лао-пгутай південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (1990 рік) у Королівстві Таїланд. Мова є дуже подібна до лаоської мови.

НІЯВАЙГІ (NYAWAYGI, NAWAGI, ISO 639-3: nyt)

Мова ніявайгі – це вимерлий член дірбалайської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в північно-східній Австралії.

НІЯГЕУН (NYAHEUN, HIN, HOEN, HUN, NHA HEUN, NIA HOEN, NIAHON, NYAH HEUNY, NYAHÖN, YAHEUN, ISO 639-3: nev)

Мова ніягеун – це член підгрупи ніягеун західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,150 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

Часткова література:

DAVIS, John J. Notes on Nyaheun grammar. Mon-Khmer Studies 4: 69-75, 1973.

НІЯГЕУН (NYAHEUN)

Мови ніягеун – це підгрупа мов західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить тільки одна мова – ніягеун. Говорять нею 5,000 осіб у Лаоській Народній Республіці.

НІЯГКУР (NYAHKUR, CHAO DONG, CHAOBON, CHAOBUN, CHAODON, CHAUBUN, LAWA, NIAKUOL, NIAKUOLI, NYAKUR, NYAH KUR, ISO 639-3: cbn)

Мова ніягкур – це вимираючий одинокий член південномонської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (2006 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом.

НІЯКІЮСА (NYAKYUSA, M.30)

Мови ніякіюса – це член підгурток гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – ніякіюса-нґонде. Цією мовою говорять понад 1,100,000 осіб в Об’єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Малаві.

НІЯКІЮСА-НґОНДЕ (NYAKYUSA-NGONDE, IKINGONDE, IKINYAKYUSA, KINYAKYUSA, KONDE, KUKWE, MOMBE, NGONDE, NKONDE, NYAKUSA, NYEKYOSA, NYIKYUSA, SOCHILE, SOKILE, SOKILI, НЬЯКЬЮСА, ISO 639-3: nyu)

Мова ніякіюса-нґонде – це член підгуртка ніякіюса гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 805,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія і 300,000 (1993 рік) у Республіці Малаві. Користуються латиницею.

НІЯЛА (NYALA, EAST NYALA, LUNYALA, ISO 639-3: nle)

Мова ніяла – це член вітки луїя підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1980 рік) у Республіці Кенія.

НІЯЛІ (NYALI, HUKU, LINYALI, NORTH NYALI, NYALI-KILO, NYARI, ISO 639-3: nlj)

Мова ніялі – це член підгуртка біра-гуку гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 43,000 (1993 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

Часткова література:

DE WIT, Gert Compendium of survey reports volume 1: Bira-Huku group of Bantu. S.I.: Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Group. 159 p. 1995.

НІЯМ (NYAM, NYAMBOLO, ISO 639-3: nmi)

Мова ніям – це член больського відділу боле-карекарської підгрупи боле-танґальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НІЯМАЛЬ (NYAMAL, GNAMO, NAMEL, NJAMAL, NJAMARI, NYAMEL, ISO 639-3: nly)

Мова ніямаль – це майже вимерлий член підгалузі серединні нґаярда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1991 рік) у Західній Австралії.

НІЯМБО (NYAMBO, EKINYAMBO, KARAGWE, KINYAMBO, RAGWE, RUKARAGWE, RUNYAMBO, URURAGWE, ISO 639-3: now)

Мова ніямбо – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 400,000 (2003 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НІЯМВАНґА (NYAMWANGA, ICHINAMWANGA, INAMWANGA, MWANGA, NAMWANGA, ISO 639-3: mwn)

Мова ніямванґа – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 174,000 (1993 рік) у Республіці Замбія та 87,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

НІЯМВЕЗІ (NYAMWEZI, KINYAMWESI, KINYAMWEZI, NAMWEZI, NYAMWESI, НЬЯМВЕЗИ, 尼扬韦齐语, ISO 639-3: nym)

Мова ніямвезі – це член підгуртка сукума-ніямвезі гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 980,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

НІЯМУСА-МОЛО (NYAMUSA-MOLO, ISO 639-3: nwm)

Мова ніямуса-моло – це член підвідділу морокодо-мода відділу морокодо-белі підгрупи бонґо-бака групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,200 (1977 рік) у Республіці Південний Судан.

НІЯНґА (NYANGA, INYANGA, KINYANGA, НЬЯНґА, ISO 639-3: nyj)

Мова ніянґа – це член підгуртка ніянґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (1994 рік) у Демократичній Республіці Конґо. **Не змішувати її з некласифікованою мовою ніянґа-лі з центрального підвідділу чи з мовою подібної назви з австралійської надродини.**

Часткова література:

WENDLAND, Ernst R. Preliminary examination of timing in Nyanja narrative discourse. Notes on Linguistics 44: 18-33, 1989.

НІЯНґА (NYANGA)

Мови ніянґа – це підгурток гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – ніянґа. Нею говорять у Демократичній Республіці Конґо.

НІЯНґА-ЛІ (NYANGA-LI, LINYANGA-LE, ISO 639-3: nyc)

Мова ніянґа-лі – це некласифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців

– 48,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго. **Не змішувати її з мовою ніянґа з гуртка бембе-ніянґа.**

НІАНґАТОМ (NYANGATOM, DONGIRO, DONYIRO, IDONGIRO, INYANGATOM, ISO 639-3: nnj)

Мова ніянґатом – це член підвідділу туркана відділу тесо-туркана підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців - 14,200 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

НІАНґІ (NYANG’I, GYANGIYA, NGANGEA, NGANPORE, NGIANGEYA, NIPOREN, NIPORI, NUANGEYA, NYANGEYA, NYANGIA, NYANGIYA, NYUANGIA, POREN, UPALE, NGAPORE, ISO 639-3: nyp)

Мова ніянґі – це вже вимерлий член групи нґанґеа-со підгалузі куліяк східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Уґанда.

НІАНґБО (NYANGBO, TUTRUGBU, NYANGBO-TAFI, ISO 639-3: nyb)

Мова ніянґбо – це член підгрупи аватіме-ніянґбо лівобережної групи підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,400 (2003 рік) у Республіці Ґана.

НІАНґУМАРТА (NYANGUMARTA, NYANGUMARDA, NYANGUMATA, ISO 639-3: nna)

Мова ніянґумарта – це член підгалузі марнґу південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 260 (1996 рік) у Західній Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

GEYTENBEEK, Brian B. Nyangumarta verbalisers – suffixes or separate forms? Studies in Aboriginal grammars, 1-12. SIL-AAIB Occasional Papers, 3. Darwin: Summer Institute of Linguistics, Australian Aborigines and Islanders Branch, 1997.

НІАНДЖА (NYANJA, CHINYANJA, CHEWA, CHICHEŴA, ÑANYA, НЬЯНДЖА, 尼昂加语, 齐切瓦语, ISO 639-3: nya)

Мова ніянджа – це член підгуртка ніянджа гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 7,000,000 (2001 рік) у Республіці Малаві, 599,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік, 803,000 (2001 рік) у Республіці Замбія та 252,000 (1969 рік) у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

FRANTZ, Donald G. A level-oriented constraint on agreement control in Chichewa. Chicago Linguistic Society 20: Papers from the Twentieth Regional Meeting, 104-18. Chicago: Chicago Linguistic Society, 1984.

НІЯНДЖА (NYANJA, N.30)

Мови ніянджа – це підгурток гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – ніянджа. Говорять нею більш як 8,600,000 осіб у Республіці Малаві, в Республіці Мозамбік, у Республіці Замбія та в Республіці Зімбабве.

НІЯНЕКА (NYANEKA, LUNYANEKA, NHANEKA, NHANESA, OLUNYANEKA, ISO 639-3: nyk)

Мова ніянека – це член підгуртка південні мбунду гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 300,000 (1996 рік) у Республіці Ангола.

НІЯНКОРЕ (NYANKORE, NKOLE, NYANKOLE, NYANKOLÉ, RUNYANKOLE, ULUNYANKOLE, ULUNYANKORE, НЬЯНКОЛЕ, 尼扬科勒语, ISO 639-3: nyn)

Мова ніянкоре – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,330,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

НІЯРАФОЛО СЕНУФО (NYARAFOLO SENOUFO, NYARAFOLO-NIAFOLO, ISO 639-3: sev)

Мова ніярафоло сенуфо – це член відділу сенарі підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 48,000 (2003 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

DeGRAAF, David Translating 'God' and 'sacrifice' in Nyarafolo. Notes on Translation 13(3): 34-49. 1999.

НІЯСЬКА МОВА (NIAS, BATU, НИАС, 尼亚斯语, ISO 639-3: nia)

Ніаська мова – це член ніаської підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 770,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються латиницею.

НІЯСЬКІ МОВИ (NIAS)

Ніаські мови – це підгалузь північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать дві мови – ніаська і сиккульська. Говорять ними 800,000 осіб на острові Суматра в Індонезії.

НІЯТУРУ (NYATURU, KEREMI, KINYATURU, KIREMI, KIRIMI, LIMI, REMI, RIMI, TURU, ISO 639-3: rim)

Мова ніятуру – це член підгуртка ніїламба-лангі гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 595,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALVORSON, Marian An adult literacy program: Central Tanzania 1955-1968. Notes on Literacy 9: 1-15. 1970.

НКАМБЕ (NKAMBE)

Мови нкамбе – це підгурток гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 7 мов: дзодинка, кваджа, лимбум, мбо, мфунте, ндактуп і ямба. Цими мовами говорять майже 150,000 осіб у Республіці Камерун.

НКАНґАЛА (NKANGALA, CANGALA, NGANGALA, ISO 639-3: nkn)

Мова нканґала – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 22,300 (2000 рік) у Республіці Ангола.

НКАНЕ (NKANE, CANE, NCHANE, NCHANEY, NCHANTI, NTSCHANTI, ISO 639-3: ncr)

Мова нкане – це член східного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,500 (2002 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid appraisal and intelligibility testing surveys of the Eastern Beboid group of languages (Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-019.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-019>

НКАРІ (NKARI, ISO 639-3: nkz)

Мова нкарі – це член підвідділу ібуоро відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельта-кросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НКЕМ-НКУМ (NKEM-NKUM, ISIBIRI, ISO 639-3: isi)

Мова нкем-нкум – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 34,500 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НКО (N'KO, ISO 639-3: nqo)

Мова нко – це змішана мова з мандських мов: бамананкан, східної манінкакан, джула і мандінка. Кількість мовців – не визначена; говорять нею в Республіці Гвінея, в Буркіна-Фасо, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Гамбія, в Республіці Гвінея-Бісау, в Республіці Ліберія, в Республіці Малі, в Республіці Сенегал і в Республіці Сьєрра-Леоне.

НКОНґО (NKONGHO, KINKWA, LEKONGO, UPPER MBO, ISO 639-3: nkc)

Мова нконґо – це член підгуртка лунду-балонґ гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,230 (2000 рік) у Республіці Камерун.

НКОНІЯ (NKONYA, ISO 639-3: nko)

Мова нконія - це член гуртка північні ґуанґ підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 28,000 (2004 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

Часткова література:

PEACOCK, Katie Proverbs as insight into worldview. Notes on Anthropology and Intercultural Community Work 28: 27-31.

НКООО (NKOROO, NKORO, NKORŌŌ, ISO 639-3: nkx)

Мова нкороо – це член групи східні нкороо підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,550 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НКОЯ (NKOYA, SHINKOYA, ISO 639-3: nka)

Мова нкоя – це член підгуртка нкоя гуртка бвіле-сонґіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 146,000 (2006 рік) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

НКОЯ (NKOYA, L.50)

Мови нкоя – це підгурток гуртка бвіле-сонґіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входить лиш одна мова – нкоя. Говорять нею 146,000 осіб у Республіці Замбія.

НКУКОЛІ (NKUKOLI, EKURI, LOKOLI, LOKUKOLI, NKOKOLLE, ISO 639-3: nbo)

Мова нкуколі – це член підгуртка локо східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької

підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НКУМБІ (NKUMBI, KHUMBI, NGUMBI, NKHUMBI, OTJINGUMBI, OCINKUMBI, ISO 639-3: khu)

Мова нкумбі – це член підгуртка південні мбунду гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 150,000 (1996 рік) у Республіці Ангола.

НКУТУ (NKUTU, BANKUTU, NKUCHU, NKUTSHU, ISO 639-3: nkw)

Мова нкуту – це член підгуртка тетела гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців 40,000 (1972 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ННАМ (NNAM, NDEM, EKAJUK, ISO 639-3: nbp)

Мова ннам – це член екоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НОБІІН (NOBIIN, FADICCA, FADICHA, FADIJA, FEDICCA, FEDIJA, FIADIDJA, FIADIDJA-MAHAS, MAHAS, MAHAS-FIADIDJA, MAHAS-FIYADIKKYA, NILE NUBIAN, SUKOT, NOBAN TAMEN, NÒBÍÍN, ISO 639-3: fia)

Мова нобіін – це член північної підгрупи нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 295,000 (1996 рік) у Демократичній Республіці Судан та 310,000 (2006 рік) в Арабській Республіці Єгипет. Користуються письмами: арабським, коптійським, старонубійським та латинським.

Часткова література:

HÄSHIM, *Muhammad Jaläl Ahmad* Competing orthographies for writing Nobiin Nubian. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 215-248. 2004.

НОБОНОБ (NOBONOB, BUTELKUD-GUNTABAK, GARUH, NOBANOB, NOBNOB, ISO 639-3: gaw)

Мова нобоноб – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,000 (2005 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ROBERTS, *John R.* Modality in Amele and other Papuan languages. Journal of Linguistics 26: 363-401. 1990.

НОВОДЖОРДЖІЙСЬКІ МОВИ (NEW GEORGIA)

Новоджорджійські мови – це підгурток південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 13 мов у 2-х вітках:

- західна – 11 мов: дороро, дюк, ганонґга, гүлігүлі, гоава, казукуру, кусаґе, лунґга, ровіяна, сімбо, уґеле;
- східна – 2 мови: марово, ванґуну.

Цими мовами говорять 33,000 осіб на Соломонових Островах.

НОВОІРЛАНДСЬКІ МОВИ (NEW IRELAND)

Новоірландські мови – це підвідділ мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 63 мови у 5-х гуртках:

- лавонґай-налік – 6 мов: кара, мандара, налік, тіянґ, тунґаґ;
- мадак – 3 мови: барок, лаватбура-ламусонґ, мадак;
- південноновоірландський – 51 мов у 7-х підгуртках і 1 окрема мова;
- табар – 2 мови: ліґір, ноці;
- томойп – 1 мова: томойп.

Новоірландськими мовами говорять 266,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НОВОКАЛЕДОНСЬКА ЯВАЙСЬКА МОВА (NEW CALEDONIAN JAVANESE, BASA JAWA, ISO 639-3: jas)

Новокаледонська явайська мова – це член явайської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,750 (1987 рік) у Новій Каледонії – здебільша дорослі. Мовці – це робітники з Яви. Ця мова є під впливом французької мови.

НОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (NEW CALEDONIAN)

Новокаледонські мови – це підвідділ далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 30 мов у 3-х підвідділах:

- гаекіський – 1 мова: гаеке;
- південний – 12 мов у 2 гуртках і 1 окрема мова;
- північний – 17 мов у 3-х гуртках і 2 окремі мови.

Новокаледонськими мовами говорять майже 30,000 осіб на островах Нової Каледонії (належить до Франції).

НОГАЙСЬКА МОВА (NOGAI, NOGAITSY, NOGALAR, NOGAY, NOGHAI, NOGHAY, NOGHAYLAR, NOGAI TATAR, NOGAÏ, NOGAISCH, NOGAY TILI, НОГАЙ ТИЛИ, НОГАЙ, НОГАЙСКИЙ, 诺盖语, ISO 639-3: nog)

Ногайська мова – це член арало-каспійської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 90,000 (2002 рік) у південно-західній частині Російської Федерації (Дагестан, Ставропольщина, Кубань).

Первісно користувались арабським письмом; 1928 року впроваджено латиницю, але від 1938 року перейдено на модифіковану кирилицю.

НОЇРСЬКА МОВА (NOIRI, ISO 639-3: noi)

Ноїрська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 100,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

НОЙ (NOY, LOO, ISO 639-3: noy)

Мова ной – це вже майже вимерлий член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 36 (1993 рік) у Республіці Чад.

НОКТЕН (WICHÍ LHAMTÉS NOCTEN, MATACO, BOLIVIAN, MATACO NOCTEN, NOCTEN, NOCTENES, OKTENAI, WEENHAYEK, ISO 639-3: mtp)

Мова ноктен – це член матацької галузі матако-гвайпурської мовної родини. Кількість мовців – 1,810 (1994 рік) у Багатонаціональній Республіці Болівія та 100 в Республіці Аргентина.

НОКТЕ НАҒА (NOCTE NAGA, BORDURIA, JAIPURIA, MOHONGIA, NAMSANGIA, NOCTE, NOKTE, PANIDURIA, ISO 639-3: njb)

Мова нокте наґа – це член відділу коняк підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НОКУКУ (NOKUKU, NOGUGU, ISO 639-3: nkk)

Мова нокуку – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (1981 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

НОМААНДЕ (NOMAANDE, LEMANDE, MANDE, MANDI, NOOMAANTE, NUMAND, PIMENC, ISO 639-3: lem)

Мова номаанде – це член західного підвідділу відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Stephen C. Tone in five languages of Cameroon. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 102. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington, 125 p. 1991.

НОМАНЕ (NOMANE, ISO 639-3: nof)

Мова номане – це член підгалузі чімбу галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,650 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НОМАЦІГВЕНГА (NOMATSIGUENGA, NOMATSIGUENGA CAMPA, MATSIGENKA, ISO 639-3: not)

Мова номацігвенга – це член передандської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 6,500 (2003 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

WISE, Mary Ruth Applicative affixes in Peruvian Amazonian languages. Leiden, 2000.

НОМУ (NOMU, ISO 639-3: noh)

Мова ному – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 810 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НОНГ ЧЖУАНСЬКА МОВА (NONG ZHUANG, KAU NONG, KHAU NONG, NONG HUA, PHU NONG, PHU TEI, YAN-GUANG SOUTHERN ZHUANG, ZHUANGYU NANBU FANYAN YAN-GUANG TUYU, 侗广壮语, ISO 639-3: zhn)

Нонг чжуанська мова – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 500,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

JOHNSON, Eric & WANG MINGFU Zhuang cultural and linguistic heritage. Wenshan Zhuang and Miao Autonomous Prefecture of Yunnan Province: SIL International and The Nationalities Publishing House of Yunnan. 227 p. 2008.

НООН (NOON, NON, NONE, SERER, SERER-NOON, ISO 639-3: snf)

Мова ноон – це член групи канджін північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 32,900 (2007 рік) у Республіці Сенегал. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

Часткова література:

SOUKKA, Maria A descriptive grammar of Noon: a cangin language of Senegal. *Lincom studies in African linguistics*, 40. Munich: Lincom Europa. 341 p. 2000.

НООНЕ (NOONE, NONI, NOONI, ISO 639-3: *nhu*)

Мова нооне – це член східного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2001 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid appraisal and intelligibility testing surveys of the Eastern Beboid group of languages (Northwest Province). *SIL Electronic Survey Reports* 2002-019.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-019>

НООТРЕ (NOOTRE)

Мови ноотре – це підгурток західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – нотре. Цією мовою говорять 1,500 осіб у Республіці Бенін.

НОПАЛА ЧАТИНО (NOPALA CHATINO, CHATINO DE NOPALA, ISO 639-3: *cyu*)

Мова нопала чатіно – це член підгалузі чатіно сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 11,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

McKAUGHAN, Howard P. Chatino formulas and phonemes. *International Journal of American Linguistics* 20: 23-27. 1954.

НОР (NOR)

Мови нор – це підгалузь галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі належать 2 мови – копар і мурик. Мовами нор говорять 1,540 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НОРВЕЗЬКА МОВА (NORWEGIAN, NORSK, NORVÉGIEN, NORUEGO, NORWEGISCH, BOKMÅL, NYNORSK, НОРВЕЖСКИЙ, 挪威语, ISO 639-3: *nor*)

Норвезька мова – це член східноскандинавської підгалузі північної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,640,000 у Королівстві Норвегія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ENDRESEN, Rolf Theil, SIMONSEN, Hanne Gram, SVEEN, Andreas Innføring i lingvistikk, 2002.
САБОР, Ирина Правописна криза: норвезький досвід. *Ї*, №4, 2004.

НОРВЕЗЬКО-ЦИГАНСЬКА МОВА (NORWEGIAN-ROMANI, TRAVELLER NORWEGIAN, RODI, ISO 639-3: rmg)

Норвезько-циганська мова (роді) – це змішана мова: норвезька, північноциганська та німецька ротвелш. Кількість мовців – не визначена. Говорять нею в Королівстві Норвегія.

НОРМАНО-ПАМАНСЬКІ МОВИ (NORMAN PAMA)

Нормано-паманські мови – це підгалузь паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 4 мови: ареба, гурджар, кунґгара та кутгант. Ними ще говорять тільки 40 осіб у штаті Квісленд, Австралія.

НОРРА (NORRA, NORA, NOZA, NURRA, ISO 639-3: nrr)

Мова норра – це член підгалузі нунґіш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,210 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ABBOTT, Stan. A tentative multilevel multiunit phonological analysis of the Murik language. Pacific Linguistics A 63: 339-73. 1985.

НОТРЕ (NOTRE, BOULBA, BULBA, BURUSA, NOOTRE, ISO 639-3: bly)

Мова нотре – це член підгуртка ноотре західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців - 1,500 осіб (2002 рік) у Республіці Бенін.

Часткова література:

BOAFO, Ebenezer & KLUGE, Angela A sociolinguistic survey of the Boulba (Notre) language area. SIL Electronic Survey Reports 2010-011: 73 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-011>

НОТТОВЕЙ (NOTTOWAY, ISO 639-3: ntw)

Мова ноттовей – це вже вимерлий член підгалузі тускарорап-ноттовей північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Говорили нею в штаті Вірджінія в Сполучених Штатах Америки. Тепер намагаються її оживити.

НОЦІ (NOTSI, NOCHI, ISO 639-3: ncf)

Мова ноці – це член гуртка табар новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,840 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

KING, Phil An Acoustic Description of Central Vowels in Three Austronesian Languages of New Ireland. SIL Electronic Working Papers 2007-005 21 p. 2007.

НСЕНґА (NSENGA, CHINSENGA, SENGA, ISO 639-3: nse)

Мова нсенґа – це член вітки сенґа підгуртка сенґа-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 544,000 (2006 рік) у Республіці Замбія, 192,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік та 16,100 (1969 рік) у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею.

НТОМБА (NTOMBA, LONTOMBA, LUNTUMBA, NTOMBA-BOLIA, NTUMBA, ISO 639-3: nto)

Мова нтомба – це член підгуртка банґі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 100,000 (1980 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею. Дехто вважає, що мови болія і нтомба – це діалекти однієї однієї мови: болія-нтомба.

НУБАКА (NUBACA, BACA, BANGO, BONGO, CENTRAL YAMBASSA, NU BACA, ISO 639-3: baf)

Мова нубака – це член підвідділу ямбака відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,500 (2007 рік) у Республіці Камерун.

НУБІЙСЬКА МОВА (NUBI, KI-NUBI, KINUBI, ISO 639-3: kcn)

Нубійська мова – це член креольських мов на базі арабської. Кількість мовців – 26,100 (2002 рік) у Республіці Уганда та 10,000 у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

НУБІЙСЬКІ МОВИ (NUBIAN)

Нубійські мови – це група мов східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи входять 11 мов у 3-х підгрупах:

- західна – 1 мова: мідоб;
- північна – 1 мова: нобіін;
- центральна – 9 мов у 3-х відділах.

Нубійськими мовами говорять більш як 1,750,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Арабській Республіці Єгипет.

НУБРІ (NUBRI, KUTANG BHOTIA, LARKYE, ISO 639-3: kte)

Мова нубрі – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

НУГУНУ (NUGUNU, BEHIE, BEKE, GOUNOU, GUNU, NU GUNU, OMBESSA, YAMBASA, YAMBASSA, ISO 639-3: yas)

Мова нугуну – це член підвідділу ямба са відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1987 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австралійської мовної надродини.**

Часткова література:

ANDERSON, Stephen C. Tone in five languages of Cameroon. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 102. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington, 125 p. 1991.

НУГУНУ (NUGUNU, DOORA, NJUGUNA, NOKUNNA, NOOCOONA, NOOKOONA, NUGUNA, NUKUNA, NUKUNNU, NUKUNU, PUKUNNA, TJURA, TYURA, WALLAROO, WARRA, WONGAIDYA, ISO 639-3: nnv)

Мова нугуну – це вимерлий член підгалузі юра південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з нігеро-конголезької мовної надродини.**

НУЕР (NUER, NAADH, NAATH, 努埃语, ISO 639-3: nus)

Мова нуер – це член відділу нуер підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 11 головних діалектів. Кількість мовців - 740,000 (1982 рік) у Республіці Південний Судан та 64,900 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

НУЕР (NUER)

Мови нуер – це відділ підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу входять 2 мови: нуер та реел. Мовами нуер говорять більш як 850,000 осіб у Республіці Південний Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

НУК (NUK, ISO 639-3: noc)

Мова нук – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,010 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НУКАК-МАКУ (NUKAK MAKÚ, GUAVIARE, MACZSA, NĀKÁK NÁU?, ISO 639-3: mbr)

Мова нукак-маку – це член макуської мовної родини. Кількість мовців – 400 (2005 рік) у Республіці Колумбія. Тональна мова. Має тільки 11 приголосних фонем.

НУКНА (NUKNA, KOMUTU, ISO 639-3: klt)

Мова нукна – це член групи урува підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 850 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

TAYLOR, Matthew Available: 2006; Created: 2006-04. A sociolinguistics and literacy study of the Nukna people group. SIL-Papua New Guinea. 34 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=49611>

НУКСАК (NOOKSACK, NOOTSACK, LHÉCHALOSEM, ISO 639-3: nok)

Мова нуксак – це вже вимерлий член підгалузі нуксак центральної саліської галузі саліської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки. Останні мовець помер 1988 року. Перейшли на англійську мову.

НУКСАК (NOOKSACK)

Мови нуксак – це вже вимерла підгалузь центральної саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належала лиш одна мова – нуксак. Цією мовою говорили в Сполучених Штатах Америки.

НУКУЇНІ (NUKUINI, NUQUINI, ISO 639-3: nuc)

Мова нукуїні – це неklasифікований член південно-центральної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – невідома, говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія – перейшли на португальську мову.

НУКУМА (NUKUMA)

Мови нукума – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать 3 мови: кванґа, квомта та менде. Мовами нукума говорять майже 19,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НУКУМАНУ (NUKUMANU, TASMAN, ISO 639-3: nuq)

Мова нукуману – це член еліської галузки самойсько-оутліерської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 700 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НУКУОРО (NUKUORO, NUGUOR, NUKORO, ISO 639-3: nkr)

Мова нукуоро – це член еліської галузки самойсько-оутліерської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 860 (1993 рік) у Федеративних Штатах Мікронезії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток або присудок, підмет, додаток.

НУКУРІЯ (NUKURIA, FEAD, NAHOA, NUGURIA, ISO 639-3: nur)

Мова нукурія – це член еліської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 550 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НУМАНА-НУНКУ-ГБАНТУ-НУМБУ (NUMANA-NUNKU-GBANTU-NUMBU, GBANTU, GWANTU, SANGA, ISO 639-3: nbr)

Мова нумана-нунку-гбанту-нумбу – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НУМАНГґАНґ (NUMANGGANG, BOANA, KAI, MANGGANG, NGAIN, NUMANGAN, NUMANGANG, SUGU, ISO 639-3: nop)

Мова нумангґанґ – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,260 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

Olanan! Tokples bilong mi i swit moa!. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 68 p. 1989. (в мові нумангґанґ).

НУМБАМІ (NUMBAMI, SIBOMA, SIPOMA, ISO 639-3: sij)

Мова нумбамі – це член гуртка нумбамі підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 270 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

НУМБАМІ (NUMBAMI)

Мови нумбамі – це гурток підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – нумбамі. Говорять нею ще 270 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НУМЕ (NUME, GAUA, TARASAG, ISO 639-3: tgs)

Мова нуме – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (2001 рік) у Республіці Вануату.

НУМЕЕ (NUMEE, DUAURU, KAPONE, KUNIE, KWENYII, NAA NUMEE, NAA-WEE, OUVEN, TOUAOURU, TUAURU, UEN, WEN, ISO 639-3: kdk)

Мова нумее – це член екстремнопівденного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,180 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Це тональна мова.

НУМСЬКІ МОВИ (NUMIC)

Нумські мови – це підгалузь північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгалузі належать 7 мов у 3-х групах:

- західна - 2 мови: моно, північна паюте;
- південна – 2 мови: қаваїсу, юте-південна паюте;
- центральна – 3 мови: команчі, тимбіша, шошоні.

Нумськими мовами говорять несповна 6,800 осіб у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

IANNUCCI, David Numic historical phonology. Cornell University PhD dissertation. 1972.

НУМУГЕНСЬКІ МОВИ (NUMUGEN, NUMUGENAN)

Нумугенські мови – це підгрупа пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 6 мов: білакура, паравен, укуріґума, усан, ябен і яравата. Нумугенськими мовами говорять несповна 3,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НУН (NUN)

Мови нун – це підгрупа східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: касанґа і кобіяна. Говорять ними 1,800 осіб у Республіці Гвінея-Бісау. **Не змішувати цих мов із мовами такої ж назви з вольта-конголезької галузі, якими говорять у Республіці Камерун.**

НУН (NUN)

Мови нун – це підгурток гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 9 мов: баба, бамалі, бамбаланґ, баменіям, бамун, банголан, бафанджі, медумба та мунґака. Цими мовами говорять майже 600,000 осіб у Республіці Камерун. **Не змішувати цих мов з мовами тієї ж назви з атлантийської галузі, якими говорять у Республіці Гвінея-Бісау.**

НУНГ' (NUNG, ANONG, ANOONG, ANU, ANUNG, FUCH'YE, KHANUNG, KHUPANG, KIUTZE, KWINGSANG, KWINP'ANG, LU, LUTZE, LUTZU, NU, 怒语, ISO 639-3: nun)

Мова нунґ – це член підгалузі нунґіш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 400 (2000 рік) у М'янма та 390 (1999 рік) у

Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з тай-кадайської родини.**

Часткова література:

THURGOOD, Graham Sociolinguistics and contact-induced language change: Hainan Cham, Anong, and Phan Rang Cham. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

НУНГ' (NUNG, BU-NONG, HIGHLAND NUNG, NONG, TAI NUNG, TAY, TÀY NÙNG, 侬语, ISO 639-3: nut)

Мова нунг – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 856,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та якась кількість у Лаоській Народній Республіці. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-табетської родини.**

Часткова література:

FREIBERGER, Nancy A phonemic description of Nong (Nung). Te Reo 7: 15-22. 1964.

НУНГ'АЛЬСЬКА МОВА (NUNGALI, ISO 639-3: nug)

Нунгальська мова – це вимерлий член джамінджунгської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в північній Австралії.

НУНГ'ГУБУЮ (NUNGGUBUYU, NUNGGUBUJU, WUBUY, YINGKWIRA, ISO 639-3: nuu)

Мова нунггубую – це член галузі еніндгіліягва гунвінгванської родини австралійської мовної надродина. Кількість мовців – 360 (1996 рік) у північній Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

HORE, Michael Syllable length and stress in Nunggubuyu. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, Australian Aboriginal Branch A, 5. Darwin: Summer Institute of Linguistics, 1981.

НУНГ'ІШ (NUNGISH)

Мови нунг'іш – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входять 5 мов: друнг, лама, норра, нунг і раванг. Мовами нунг'іш говорять майже 150,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Республіці Індія та в М'янма.

НУНГ'У (NUNGU, LINDIRI, RENDRE, RINDIRI, RINDRE, ISO 639-3: rin)

Мова нунг'у – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1999 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

НУНУСАКУСЬКІ МОВИ (NUNUSAKU)

Нунусакусські мови – це підвідділ серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 30 мов у 3-х гуртках:

- каельський – 1 мова: каелі;
- піру-байський – 19 мов у 3-х підгуртках;
- три-ріки – 10 мов у 3-х підгуртках.

Цими мовами говорять 165,000 осіб на острові Серам, Індонезія.

НУОСУ (NUOSU, BLACK YI, NORTHERN YI, LIANGSHAN YI, NOSU, NOSU YI, SICHUAN YI, YI DE SICHUAN, 彝, 四川彝语, 诺苏语/諾蘇語, 彝语, ISO 639-3: iii)

Мова нуосу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,000,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зростає. Користуються латиницею та письмом ї. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

WALTERS, Susan & NDAXIT ANQI Existential clauses in Nosu Yi. International Conference on Sino-Tiben Languages and Linguistics (38th: 2005: Xiamen, Fujian, China). 16 p. 2005.

НУПБІХА (NUPBIKHA, NUPBI, TRONGSAKHA, ISO 639-3: npb)

Мова нупбіха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,200 (2006 рік) у Королівстві Бутан.

НУПЕ (NUPE)

Мови нупе – це підвідділ відділу нупе-ґбагій підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 6 мов: асу, ґупа-абава, каканда, камі, купа та нупе-нупе-тако. Цими мовами говорять більш як 865,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

НУПЕ-ґБАГІЙ (NUPE-GBAGYI)

Мови нупе-ґбагій – це відділ підгрупи ебіра-ґаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 9 мов у 2-х підвідділах і одна окрема мова:

- ґбагій-ґбарі – 2 мови: ґбагій, ґбарі;
- нупе – 6 мов: асу, ґупа-абава, каканда, камі, купа, нупе-нупе-тако;
- мова дібо.

Цими мовами говорять більш як 2,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

НУПЕ-НУПЕ-ТАКО (NUPE-NUPE-TAKO, NUFAWA, NUPE, NUPECI, NUPECIDJI, NUPENCHI, NUPENCIZI, ISO 639-3: nup)

Мова нупе-нупе-тако – це член підвідділу нупе відділу нупе-гбагій підгрупи ебіра-гаде нупоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 800,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLENCH, Roger M. Nupoid. The Niger-Congo Languages: A classification and description of Africa's largest language family, 305-22. Lanham, MD: University Press of America, 1989.

НУПОЇДНІ МОВИ (NUPOID)

Нупоїдні мови – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 11 мов у 2-х підгрупах:

- ебіра-гаде – 2 мови: гаде, ебіра;
- нупе-гбагій – 9 мов у 2-х відділах.

Нупоїдними мовами говорять більш як 3,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

НУРІСТАНСЬКІ МОВИ (NURISTANI)

Нурістанські мови – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 6 мов: ашкунська, вайгальська, камвірійська, катійська, прасунійська та трегамійська. Цими мовами говорять 30,000 осіб в Ісламській Республіці Афганістан.

НУРУ (NURU)

Мови нуру – це група мов підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов: джілім, дудуела, квато, огеа, рерав, уя та янгулам. Мовами нуру говорять дещо більш як 5,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

НУСА-ЛАВТ (NUSA LAUT, NUSALAUT, ISO 639-3: nul)

Мова нуса-лавт – це майже вимерлий член підгалузки елпапуті галузки гатугага підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії – тільки старші віком особи.

НУСУ (NUSU, 怒苏语, 恩加拉语, ISO 639-3: nuf)

Мова нусу – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (2007 рік) у

Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

НУТКА (NOOTKA, NUTKA, NUUCHANNULTH, ISO 639-3: noo)

Мова нутка – це член південної галузі вакаської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 200 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді.

Часткова література:

MILLER, Kristy Applied ethnomusicology: evaluating the hunger of the heart. EM News 8 (3): 1-4, 1999.

НЧАМ (NTCHAM, BASAR, BASARE, BASARI, BASSAR, BASSARI, NATCHAMBA, NCHAM, TOBOTE, ISO 639-3: bud)

Мова нчам – це член підгуртка нчам гуртка ґурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1993 рік) у Республіці Того та 57,000 (2004 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

Часткова література:

POIDI, Napo Esquisse comparative de l'Àkàsìlímí et du Bàásàal (Famille Gur: Togo). Ph.D. thesis. Université Stendahl. 527 p. 1995.

НЧАМ (NTCHAM)

Мови нчам - це підгурток гуртка ґурма підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: акасем і нчам. Мовами нчам говорять більш як 200,000 осіб у Республіці Того.

НЧУМБУЛУ (NCHUMBULU, ISO 639-3: nlu)

Мова нчумбулу - це член гуртка північні ґуанґ підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,800 (2003 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

НШІ (NSHI, ISO 639-3: nsc)

Мова нші – це некласифікований член бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Федеративній Республіці Ніґерія. Ця мова може бути така сама як мова вуші з підгуртка південні рінґ гуртка рінґ вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи.

НЮ (N|U, †KHOMANI, NG'UKI, NGHUKI, ISO 639-3: ngh)

Мова ню – це вже майже вимерлий член групи кві південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова мала 4 діалекти. Кількість мовців - 12 (2005 рік) у Південно-Африканській Республіці; кількість зменшується.

НЮАФОВ (NIUAFO'OU, NIUAFO 'OUAN, ISO 639-3: num)

Мова нюафов – це член східної увеан-оутлієрської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-пацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 690 (1981 рік) на островах Нюафов і Еуа в Королівстві Тонґа.

НЮЛЬНЮЛЬСЬКА МОВА (NYULNYUL, ISO 639-3: nyv)

Нюльнюльська мова – це вимерлий член нюльнюльської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в західній Австралії .

НЮЛЬНЮЛЬСЬКІ МОВИ (NYULNYULAN)

Нюльнюльські мови – це одна з родин австралійської мовної надродини. До неї входять 9 мов: бардська, джавська, діябердіяберська, дюґунська, німанбурська, ніґінська, нюльнюльська, варваська та явурська. Говорять ними ще тільки 460 осіб у Західній Австралії.

Часткова література:

STOKES, B. & MCGREGOR, W. B. Classification and subclassification of the Nyulnyulan languages. Canberra: Pacific Linguistics pp. 29-74, 2003.

НЮНґА (NYUNGA, NEO-NYUNGA, NYUNGAR, ISO 639-3: nys)

Мова нюнґа – це майже вимерлий член нюнґарської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 170 (1996 рік) у Західній Австралії.

НЮНґАРСЬКІ МОВИ (NYUNGAR)

Нюнґарські мови – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Охоплює вона тільки одну мову – нюнґа. Говорять нею ще 170 осіб у Західній Австралії.

G30

НЮПОДЕ (NÜPODE HUITOTO, MUINANE HUITOTO, NIPODE WITOTO, ISO 639-3: hux)

Мова нюподе – це член групи ніподе властивовітотської підгалузі вітотської галузі вітотської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1991 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

NIES, Joyce, compiler. Suplemento A: listas comparativas de palabras usuales en idiomas vernaculos de la selva. Datos Etno-Lingüísticos: Colección de los archivos del ILV 49. Lima, Peru: Instituto Lingüístico de Verano. 82 pages. 1976.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=52318

НЯНГґА (NYANGGA, JANG-KALA, JANGA, JANGAA, JANGGA, NJANGGA, NJANGGALA, YANGARELLA, YANGGAL, YANGKAAL, YUCKAMURRI, ISO 639-3: nny)

Мова нянгґа – це вимерлий член тангґійської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді та в Північній Території Австралії. **Не змішувати її з мовами подібної назви з нігеро-конголезької надродини.**

НЯНДЕВА (ÑANDEVA, GUARAYO, GUASURANGO, GUASURANGUE, NANDEVA, NHANDEVA, ÑANAGUA, TAPIETE, TAPIETÉ, TIRUMBÆ, YANAIGUA, ISO 639-3:tpj)

Мова няндева – це член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 2,270 (2007 рік) у Республіці Парагвай, 100 в Аргентинській Республіці (одне село) та 70 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

О

ОАКСАКА СОКЕ (OAXACA ZOQUE)

Мова оаксака соке – це підгалузь соке галузі соке мовної родини міхе-соке. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – чімаляпа-соке. Говорять нею 4,500 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ОБАНЛІКУ (OBANLIKU, ABANLIKU, BANLIKU, ISO 639-3: bzy)

Мова обанліку – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 65,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОБІСПЕНЬО (OBISPEÑO, ISO 639-3: obi)

Мова обіспенью – це вже вимерлий член чумаської мовної родини. Нею говорили в південній частині штату Каліфорнія у Сполучених Штатах Америки. Робляться зусилля, щоб її відродити.

ОБЛО (OBLO, ISO 639-3: obl)

Мова обло – це майже вимерлий некласифікований член підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – невизначена; говорять нею в Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Sociolinguistic language survey of Dama, Mono, Pam, Ndai and Oblo. SIL Electronic Survey Reports 2002-048.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-048>

ОБО (OBO)

Мова обо – це підвідділ південного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить тільки одна мова – обо-манобська. Говорять нею 60,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ОБОКУЙТАЙ (OVOKUITAI, ALIKI, ATI, OBOGWITAI, ISO 639-3: afz)

Мова обокуйтай – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 120 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

JENISON, D. Scott & JENISON, Priscilla B. Obokuitai phonology. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 9: 69-90. 1991.

ОБОЛО (OBOLO, ANDONE, ANDONI, ANDONNI, ISO 639-3: ann)

Мова оболо – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1996 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

AARON, Uche E. Tense and aspect in Obolo: grammar and discourse. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 128. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 186 p. 1999.

ОБО-МАНОБСЬКА МОВА (OBO MANOBO, BAGOBO, KIDAPAWAN MANOBO, OBO BAGOBO, ISO 639-3: obo)

Обо-манобська мова – це член підвідділу обо південного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRAINARD, Sherri; VANDER MOLEN, Ena, authors. 2005. "Word order inverse in Obo Manobo." In Current issues in Philippine linguistics and anthropology: parangal kay Lawrence A. Reid, Hsiu-chuan Liao and Carl R. Galvez Rubino (eds.). pages 364-418. Manila, Philippines: Linguistic Society of the Philippines and SIL Philippines.

<http://www.sil.org/asia/philippines/ical/papers.html>

ОБУЛОМ (OBULOM, ABULOMA, ISO 639-3: obu)

Мова обулом – це член відділу центральної дельта підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 3,420 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОВА (OWA, ANGANIWAI, ANGANIWEI, NARIHUA, SANTA ANA, WANONI, ISO 639-3: stn)

Мова ова – це член санкрістобальського гуртка малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,410 (2007 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею.

ОВЕНІЯ (OWENIA, OWENA, OWENDA, WAIJARA, WAISARA, ISO 639-3: wsr)

Мова овенія – це член групи овенія підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 350 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ОВЕНІЯ (OWENIA)

Мови овенія – це група мов підгалузі кайнанту галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – овенія. Цією мовою говорять ще 350 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОВІНІГА (OWINIGA, BERO, SAMO, TAINA, ISO 639-3: owi)

Мова ітері – це член арайської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 330 (1998 рік) у Папуа – Нова Гвінея.

ОГБАГ (OGBAH, OGVA, OVA, ISO 639-3: ogc)

Мова огбаг – це член підгрупи іґбо іґбоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 170,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Мову вивчають у 14-х початкових школах.

ОГБІЯ (OGBIA, OGBINYA, ISO 639-3: ogb)

Мова огбія – це член відділу центральні дельта підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОГБОГОЛО (OBGOBOLO, OBOGOLO, ISO 639-3: ogg)

Мова огбоголо – це член відділу центральні дельта підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОГБРОНУАГУМ (OGBRONUAGUM, BUKUMA, ISO 639-3: ogu)

Мова огбронуагум – це член відділу центральні дельта підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОГЕА (OGEA, ERIMA, NURU, ISO 639-3: eri)

Мова огеа – це член групи нуру підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,210 (2003 рік) у Папа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Мова має 15 голосних і 17 приголосних звуків. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

COLBURN, Michael A. Erima disjunction. Syntax and semantics in Papua New Guinea languages, 15-28. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ОґОНИ (OGONI)

Мови оґоні – це відділ підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 5 мов у 2-х підвідділах:

- західний – 2 мови: баан, елеме;
- східний – 3 мови: ґокана, тее, хана.

Мовами оґоні говорять більш як 675,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ОґУЗЬКІ МОВИ (OGHUZ)

Оґузські мови – це галузь тюркської родини алтайської мовної надродини. Обіймає вона 12 мов у 3-х підгалузях та дві окремі мови:

- азербайджанська - 5 мов: кашкайська, південноазербайджанська, північноазербайджанська, салчуцька, халадзька;
- турецька - 4 мови: балкано-ґаґаузька, ґаґаузька, хорасано-тюркська, турецька;
- туркменська - 1 мова: туркменська;
- мови: кримсько-татарська мова, саларська мова.

Говорить ними понад 80,000,000 осіб, від Балканів аж до Китаю.

Часткова література:

ТЕНИШЕВ, Э. Р. Сравнительно-историческая грамматика тюркских языков, Региональные реконструкции. Москва, 2002.

MENGES, Karl H. The Turkic Languages and Peoples. Wiesbaden, 1995.

ОД (OD, OAD, ODKI, ISO 639-3: odk)

Мова од – це неklasифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

ОДЖІБВА (OJIBWA)

Мови оджібва – це група мов центральної підгалузі алґонкської галузі алґійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 8 мов: алґонкінська, західна оджібва, оджі-крі, оттава, північно-західна оджібва, східна оджібва, центральна оджібва та чіппева. Цими мовами говорять майже 90,000 осіб у Канаді та США.

ОДЖІ-КРІ (SEVERN OJIBWA, OJI-CREE, CREE, NORTHERN OJIBWA, OJIBWAY, OJIBWE, ANISHININIIMOWIN, <σʃσσʃΔ, <σʃʃσσʃΔ, ISO 639-3: ojs)

Мова оджі-крі – це член групи оджібва центральної підгалузі алґонкської галузі алґійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,500 у провінціях Онтаріо та Манітоба в Канаді; кількість мовців зменшується, помимо старань задержати мову, якою вчать у початкових школах. Користуються об'єднаним канадським автохтонним письмом.

ОДІЯЙ (ODIAI, BUSA, BUSAN, URIAI, ISO 639-3: bhf)

Мова одіяй (буса) – це мовний ізолят. Кількість мовців – 240 (2000 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

GRAHAM, Glenn H. A sociolinguistic survey of Busa and Nagatman. Sociolinguistic surveys of Sepic languages, 177-92. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1981.

ОДУ (O'DU, 'IDUH, HAAT, HAT, IDUH, TAY HAT, 俄都语, ISO 639-3: tyh)

Мова оду – це член підгрупи хму групи мал-хму хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Кількість мовців – 300 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 190 (1996 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ОДУАЛЬ (ODUAL, SAKA, ONU ODUAL, ISO 639-3: odu)

Мова одуаль – це член підвідділу абуа-одуаль відділу центральні дельта підгрупи дельта-кросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 18,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

GARDNER, Ian Odual-English word list. Jos: Institute of Linguistics, 26 p. 1975.

ОДУДІ (ODOODEE, KALAMO, NOMAD, ODODEI, TOMU, TOMU RIVER, ISO 639-3: kkc)

Мова одуді – це член галузі східні стрікланд трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 490 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ОДУТ (ODUT, ISO 639-3: oda)

Мова одут – це вже майже вимерлий член підвідділу кіонг-короп відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 20 (1980 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Можливо, вже немає жодного мовця.

ОЗЕРНА МІВОК (LAKE MIWOK, ISO 639-3: lmw)

Мова озерна мівок – це вже майже вимерлий член західномівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 2 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ОЗЕРНІ ВІССЕЛЬ (WISSEL LAKES)

Мови озерні віссель – це підгалузь західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: ауе, волані, дао, екарі та моні. Мовами озерні віссель говорять більш як 125,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ОЗЕРНІ МОВИ (LAKES PLAIN)

Озерні мови – це невелика мовна родина, до якої входять 20 мов у 4-х галузях:

- авера – 1 мова: авера;

- расава-сапоні – 2 мови: расава, сапоні;
- східна – 2 мови: дієбровд, фоав;
- таріку – 15 мов у 4-х підгалузях.

Озерними мовами говорять майже 7,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Мови не мають пливких приголосних фонем [l], [r]. Приголосні фонемі зводяться до проривних (п,т,к,б,д).

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15-66. 2005.

ОЙ (OY, HUEI, OI, ISO 639-3: oyb)

Мова ой – це член підгрупи ой-тге західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 14,900 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ОЙДА (OYDA, OYTA, ISO 639-3: oyd)

Мова ойда – це член центрального підвідділу ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 16,600 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ABEBE, Alemayehu Sociolinguistic survey report on the Ometo dialect of Ethiopia, part II. SIL Electronic Survey Reports 2002-012: 15. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-012>

ОЙЛЬСЬКІ МОВИ (OIL)

Ойльські мови – це гурток рето-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього гуртка входять 6 мов у двох підгуртках:

- французький – 5 мов: валлонська, зарфатська, кажун-французька, пікардська, французька;
- південно-східний – 1 мова: провансальська.

Ойльськими мовами говорять 69,000,000 осіб у Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки та в Королівстві Бельгія.

ОЙРАТА (OIRATA, MAARO, OIRATA, ISO 639-3: oia)

Мова ойрата – це член групи фаталуку-ойрата східної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,220 (1987 рік) у провінції Малуку в Індонезії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ОЙРАТ-КАЛМИК-ДАРХАТСЬКІ МОВИ (OIRAT-KALMYK-DARKHAT)

Ойрат-калмик-дархатські мови – це група халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Обіймає вона дві мови: дархатську і

калмицьку. Говорять ними дещо більш як 500,000 осіб у Монголії та в Російській Федерації.

ОЙ-ТГЕ (OI-THE)

Мови ой-тге – це підгрупа мов західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 5 мов: женг, ой, сапуан, сок та тге. Говорять ними майже 30,000 осіб у Лаоській Народній Республіці.

ОК (OK)

Мови ок – це підгалузь галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить 21 мова в 5-х групах:

- гірська – 9 мов: бимин, міян, накай, сетаман, суганга, телефол, тифал, урапмин, файвол;
- долинна – 5 мов: івур, йонггом, нінггерум, південна мую, північна мую;
- західна – 3 мови: бурумакок, квер, копкака;
- нгалум – 3 мови: коміандарет, нгалум, цавкамбо;
- тангко – 1 мова: тангко.

Мовами ок говорять майже 62,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії та в Папуа-Нова Гвінея.

ОК-АВІЮ (OK-AWYU)

Мови ок-авію – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 36 мов у 2-х підгалузях:

- авію-думут – 15 мов у 4-х групах;
- ок – 21 мова в 5-х групах.

Мовами ок-авію говорять майже 115,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії та в Папуа-Нова Гвінея.

ОКАЙНА (OCAINA, OKAINA, ISO 639-3: oca)

Мова окаяна – це член підгалузі окаяна вітоцької галузі вітоцької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 54 (2000 рік) у Республіці Перу та 12 (1982 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HKE, Kenneth L. Compound affixes in Ocaina. *Language* 37: 570-81, 1961.

ОКАЙНА (OCAINA)

Мови окаяна – це підгалузь вітоцької галузі вітоцької мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш 1 мова – окаяна. Говорять нею ще лиш 66 осіб у Республіці Перу та в Республіці Колумбія.

ОКАНАГАН (OKANAGAN, OKANAGAN-COLVILLE, OKANAGON, OKANOAGAN, COLVILLE-OKANAGAN, NSƏLXCIN, ISO 639-3: oka)

Мова оканаган – це член південної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 400 (1977 рік) у провінції Бритійська Колумбія у Канаді та 110 (2000 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; старші віком особи.

ОКЕАНСЬКІ МОВИ (OCEANIC, OCEANIAN)

Океанські мови – це група мов східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Ця група обіймає 506 мов у 6-х підгрупах:

- адміралтійська – 31 мова у 2-х відділах;
- західноокеанська – 236 мов у 3-х відділах;
- сент-маттаяська – 2 мови: муссав-еміра, теніс;
- темотські – 9 мов у 2-х відділах;
- центрально-східно-океанська – 227 мов у 3-х відділах;
- япська – 1 мова: япська.

Цими мовами говорять на території, що включає Полінезію, як теж Меланезію і Мікронезію. Помимо цієї великої території океанськими мовами говорить тільки 2,700,000 осіб. Найбільшою мовою серед них є самоська мова, яка має більш як 800 тисяч мовців, та східнофіджійська, якою говорить понад 500 тисяч мовців. Понад 100 тисяч мовців мають наступні мови: кірібатська, тонганська, таїтянська, маорська, західнофіджійська і куануаська (толайська). Відтворену прамову цих мов звать протоокеанською.

Часткова література:

RAY, S. H. The common origin of the Oceanic languages. Journal of the Polynesian Society, 1896.

LYNCH, John; ROSS Malcolm; CROWLEY Terry The Oceanic languages. Curzon Press, 2002.

ROSS, Malcolm and NÆSS Åshild An Oceanic Origin for Äiwoo, the Language of the Reef Islands? Oceanic Linguistics 46: 456-498, 2007.

ОКІЕК (OKIEK, AKIE, AKIEK, KINARE, NDOROBO, OGIEK, ISO 639-3: oki)

Мова окіек – це член відділу окіек підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 42,000 (2006 рік) у Республіці Кенія та якась кількість старших віком в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ОКІЕК (OKIEK)

Мови окіек – це відділ підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – окіек. Цією мовою говорять 42,000 осіб у Республіці Кенія та в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ОКІ-НО-ЕРАБУ (OKI-NO-ERABU, 冲永良部岛琉球语, ISO 639-3: okn)

Мова окі-но-ерабу – це член південної підгалузі амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,200 (2004 рік) на острові Окі-но-ерабу в Японській Державі; переважно старші особи.

ОКО (ОКО)

Мови око – це група бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – око-ені-осаєн. Цією мовою говорять 10,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ОКОБО (ОКОВО, ISO 639-3: okb)

Мова окобо – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОКО-ДЖУВОЙ (ОКО-JUWOI, JUNOI, JUWOI, OKU-JUWOI, ISO 639-3: okj)

Мова око-джувой – це вже вимерлий член центральної підгалузі північноандаманської галузі андаманської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія на Андаманських островах.

ОКОДІЯ (OKODIA, OKORDIA, AKITA, ISO 639-3: okd)

Мова окодія – це член групи західні внутрішні іджо підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,600 (1977 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОКО-ЕНИ-ОСАЄН (ОКО-ENI-OSAYEN, OGORI-MAGONGO, OKO, ISO 639-3: oks)

Мова око-ені-осаєн – це член групи око бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 10,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОКОЛОДСЬКА МОВА (OKOLOD, KOLOD, KOLOUR, KOLUR, OKOLOD MURUT, ISO 639-3: kqv)

Околодська мова – це член мурутського гуртка мурутського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,390 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії та 1,580 (2000 рік) у провінціях Сабаг і Саравак у Малайзії.

ОКОТЕПЕК МІШТЕК (OCOTEPEC MIXTEC, MIXTECO DE SANTO TOMÁS OCOTEPEC, ISO 639-3: mie)

Мова окотепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 6,500 (1982 рік) у

Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

EBERHARDT, Roy Questions and inversions in Ocotepc Mixtec. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 43. 1999.

ОКОТЛАН САПОТЕК (OCOTLÁN ZAPOTEC, OCOTLÁN OESTE ZAPOTEC, ZAPOTECO DEL PONIENTE DE OCOTLÁN, ZAPOTÈQUE OCOTLAN, ISO 639-3: zac)

Мова окотлан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

OLSON, Donald The earthquake in Ocotlán: Three texts in Zapotec. Tlalocan 6: 229-39. 1970.

ОКПАМГЕРІ (ОКРАМНЕРІ, ОПАМЕРІ, ISO 639-3: opa)

Мова окпамгері – це член південного підвідділу північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОКПЕ (ОКРЕ, ISO 639-3: oke)

Мова окпе – це член південно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 25,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з північно-західного відділу едоїдних мов.**

ОКПЕ (ОКРЕ, ISO 639-3: okx)

Мова окпе – це член південного підвідділу північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 8,700 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з південно-західного відділу едоїдних мов.**

ОКСАПМИН (OKSAPMIN, ISO 639-3: opt)

Мова оксапмин – це член галузі оксапмин трансновогвінейської мовної родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців - 8,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LOUGHNANE, R. A grammar of Oksapmin. PhD thesis, Faculty of Arts, Languages and Linguistics, The University of Melbourne. 2009.

ОКСАПМИН (OKSAPMIN)

Мова оксапмин – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – оксапмин. Цією мовою говорять 8,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОКСИТАНСЬКА МОВА (OCCITAN, OCCITANI, ARANÉS, ARANESE, ARANESE OCCITÁN, ARNAIS, GASCÓN, LENGA D'ÒC, LANGUE D'OC, OCCITANO, OKZITANISCH, ОКСИТАНСКИЙ, 奥克西唐语, 奥克西坦语, 奥克语, ISO 639-3: oci)

Окситанська мова – це член окситанського гуртка іберо-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 1,940,000 у Французькій Республіці, 100,000 (1990 рік) в Італійській Республіці, 4,500 (1988 рік) у Князівстві Монако та 3,810 (1991 рік) у Королівстві Іспанія. Користуються латиницею.

ОКСИТАНСЬКІ МОВИ (OC)

Окситанські мови – це гурток іберо-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: окситанська та шуадитська. Говорять ними 2,000,000 осіб у Французькій Республіці.

ОКУ (OKU, BVUKOO, EBKUO, EKPWO, KUO, UKFWO, UKU, KUᵛ, ISO 639-3: oku)

Мова оку – це член підгуртка центральні рінг гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (1991 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLOOD, Cynthia L. The Oku noun class system. Yaoundé, Republic of Cameroon: Ministry of Scientific and Technical Research. 24 p. 1999.

ОЛЕХА (OLEKHA, 'OLEKHA, BLACK MOUNTAIN LANGUAGE, MONKHA, MONPA, OLE MÖNPA, ISO 639-3: ole)

Мова олеха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1993 рік) у Королівстві Бутан.

ОЛО (OLO, ORLEI, ISO 639-3: ong)

Мова оло – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 13,700 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

STALEY, William E. Referent management in Olo: a cognitive perspective. SIL e-Books, 5. [Dallas]: SIL International. xiii, 154 p. 2007.

<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=48757>

ОЛОМА (OLOMA, ISO 639-3: olm)

Мова олома – це член південного підвідділу північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена в Федеративній Республіці Нігерія.

ОЛОНЕЦЬКА МОВА (LIVVI-KARELIAN, AUNUS, KARELIAN, LIVVI, LIVVIKOVIAN, OLONETS, SOUTHERN OLONETSIAN, OLONETSIAN, ЛИВВИКОВСКИЙ, ISO 639-3: olo)

Олонецька (олонецько-карельська) мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 14,100 (2000 рік) у Карельській Республіці Російської Федерації та 5,170 (2000 рік) у Фінляндській Республіці. Мову вивчають у початкових школах.

ОЛУБО (OLU'VO, LOLUBO, LULUBA, LULUBO, OLUBOGO, OLUBOTI, ONDOE, ISO 639-lul)

Мова олубо – це член підгрупи південні мору-маді групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1985 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

KILPATRICK, Eileen Orthographies of Moru-Ma'di languages. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 85-91.

ОЛУВАНґА (OLUWANGA, WANGA, HANGA, LUHANGA, OLUHANGA, KAWANGA, ISO 639-3: lwg)

Мова олуванґа – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах.

ОЛУЛУЙЯ (OLULUYIA)

Мови олулуйя – це макромова, що складається з 14-х мов: лубукусу, луїдахо-луїсуха-лутірічі, лукабарас, лулоґоолі, лутачоні, ніяла, олуванґа, олумарама, олумарачі, олуніоле, олухайо, олуцоцо, олушіса і саамія. Загальна кількість мовців – 1,588,529 у Республіці Кенія і в Республіці Уганда.

Часткова література:

KANYORO, Musimbi The Abaluyia of Kenia; one people, one language: What can be learned from the Luyia project. Proceedings of the round table on assuring the feasibility of

standardization within dialect chains, Noordwijkerhout, The Netherlands, September 1988, 86-107. Nairobi: Summer Institute of Linguistics, 1989.

ОЛУЛУМО-ІКОМ (OLULUMO-IKOM, LULUMO, ISO 639-3: iko)

Мова олулумо-іком – це член підгуртка іком східно-західного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 30,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОЛУМАРАМА (OLUMARAMA, MARAMA, ISO 639-3: Irm)

Мова олумарама – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах.

ОЛУМАРАЧІ (OMUMARACHI, MARACHI, ISO 639-3: Iri)

Мова олумарачі – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах.

ОЛУНІОЛЕ (OLUNYOLE, LUNYOLE, LUNYORE, NYOLE, NYORE, OLUNYORE, NYOOLE, ISO 639-3: nyd)

Мова олуніоле – це член вітки луїя підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 120,000 (1987 рік) у Республіці Кенія; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ОЛУТА-ПОПОЛУКА (OLUTA POPOLUCA, ISO 639-3: plo)

Мова олута-пополука – це член підгалузі веракруз міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 100 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

CLARK, Lawrence E. A comparison of person markers in Sayula and Oluta Popoluca. SIL Electronic Working Papers 2004-006. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2004-006>

ОЛУХАЙО (OLUKHAYO, KHAYO, XAHAYO, ISO 639-3: Iko)

Мова олухайо – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах.

ОЛУЦОЦО (OLUTSOTSO, TSOTSO, ISO 639-3: Ito)

Мова олуцоцо – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах.

ОЛУШІСА (OLUSHISA, KISA, ISO 639-3: Iks)

Мова олушіса – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Республіці Кенія. Мову вивчають у початкових школах.

ОМАГА-ПОНКА (ОМАНА-PONCA, МАНАІРІ, PONKA, PPAKKA, UMANHAN, ISOP 639-3: oma)

Мова омага-понка – це вже майже вимерлий член підгрупи дгеґіґа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властовосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Кількість мовців – 85 (1986 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується, переходять на англійську мову.

ОМАґВА (OMAGUA, AGUA, ANAPIA, ARIANA, CAMBEBА, CAMBEEBA, CAMBELA, CAMPEBA, CANGA-PEBA, COMPEVA, JANBEBА, KAMBEBА, MACANIPA, OMAGUA-YETE, PARIANA, UMAUA, YHUATA, ISO 639-3: omg)

Мова омаґва – це вже майже вимерлий член підгалузі тупі галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10 - 100 (1976 рік) у Республіці Перу та 156 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ОМАНІ-АРАБСЬКА МОВА (OMANI SPOKEN ARABIC, OMANI HADARI ARABIC, ARABE OMANAIS, ARABISCH OMAN, ISO 639-3: acx)

Омані-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 720,000 (1996 рік) у Султанаті Оман, 15,000 (1995 рік) у Республіці Кенія та 195,000 (1993 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються арабським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову зараховують до арабської макромови. €

ОМАТІ (OMATI, MINI, ISO 639-3: mgx)

Мова омати – це член турама-оматійської підгалузі турама-кікорійської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 800 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ОМБАМБА (ВАКОТА, ОМВАМБА, ЛЕМВААМБА, МВААМА, МВАМА, МВАМБА, ISO 639-3: mbm)

Мова омбамба – це член підгуртка мбере гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,100 (2000 рік) у Республіці Конго та 9,700 (2000 рік) у Республіці Габон.

ОМБО (ОМВО, НОМВО, ЛООМВО, СОНГОЛА, ISO 639-3: omI)

Мова омбо – це член підгуртка монго гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ОМЕТЕПЕК (ОМЕТЕРЕС НАНУАТЛ, ОМЕТЕРЕС АЗТЕС, ISO 639-3: nht)

Мова ометепек – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 3 діалекти, які можуть теж бути трьома окремими мовами. Кількість мовців – 430 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ОМЕТО-ГІМІРСЬКІ МОВИ (ОМЕТО-GIMIRA)

Омето-гімірські мови – це підгрупа мов гімоджанської групи гонга-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить 12 мов у 3-х відділах:

- гімірський – 1 мова: бенч;
- ометський – 10 мов у 3-х підвідділах і одна окрема мова;
- чарський – 1 мова: чарська.

Цими мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ОМЕТСЬКІ МОВИ (ОМЕТО)

Ометські мови – це відділ омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімірської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належать 10 мов у 3-х підвідділах та одна окрема мова:

- західний – 1 мова: баскето;
- східний – 3 мови: зайсете, качама-ґанджувльська та куретська;
- центральний – 5 мов: волайта, ґамо, дорзе, мело та ойда;
- мова мале.

Ометськими мовами говорять більш як 2,750,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ОМЕХЕЙСЬКА МОВА (ОМЕJES, ISO 639-3: ome)

Омехейська мова – це вимерлий член аравакської мовної родини. Говорили нею в Республіці Колумбія.

ОМІ (ОМІ, КАЛІКО-ОМІ, ISO 639-3: omi)

Мова омі – це член центральної підгрупи групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 91,000 (2005 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ОМІЄ (ÖMIE, AOMIE, UPPER MANAGALASI, ISO 639-3: aom)

Мова оміє – це член барайської групи кояріянської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 800 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

AUSTING, John F. & UPIA, Randolph Highlights of Ömie morphology. Studies in languages of central and south-east Papua, 513-98. Pacific Linguistics C, 29. Canberra: Australian National University. 1975.

ОМОСАНСЬКІ МОВИ (ОМОСАН)

Омосанські мови – це підгрупа пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: кобол і пал. Омосанськими мовами говорять несповна 2,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОМОТИК (ОМОТИК, LAAMOOT, NDOROBO, OMOTIC, ISO 639-3: omt)

Мова омотик – це вимираючий член підгрупи татоґа південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 50 (1980 рік) у Республіці Кенія.

ОМОТСЬКІ МОВИ (ОМОТИС)

Омотські мови – це одна з родин афразійської мовної надродина. Вона обіймає 29 мов у 2-х галузях:

- південноомотська – 5 мов: аарі, гамерська, гаїл, діме, каро;
- північноомотська – 24 мови у 3-х підгалузях.

Омотські мови є доволі аглюнативні та мають складну тональну систему. Омотськими мовами говорять більш як 4,000,000 осіб у південно-західній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія. Деякі мови користуються ефіопським письмом, деякі арабським, а деякі латиницею.

Часткова література:

BENDER, M. Lionel Comparative Morphology of the Omotic Languages. Munich, 2000.
HAYWARD, Richard J. Omotic Language Studies. London: School of Oriental and African Studies, 1990.

ОМУРАНО (ОМУРАНО, HUMURANA, ROAMAINA, NUMURANA, UMURANO, MAYNA, ISO 639-3: omu)

Мова омурано – це вже вимерлий (1958 рік) член сапарської мовної родини. Говорили нею в Республіці Перу.

ОНА (ОНА, АОНА, SELKNAM, SHELKNAM, ISO 639-3: ona)

Мова она – це вже майже вимерлий член мовної родини чон. Кількість мовців – 2 (1991 рік) у Республіці Аргентина.

ОНГ' (ONG, HANTONG, TONG, ISO 639-3: oog)

Мова онг' – це член центральної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,300 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ОНґАМО-МАА (ONGAMO-MAA)

Мови онґамо-маа – це підвідділ відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу належать три мови: маасай, нґаса та самбуру. Мовами онґамо-маа говорять більш як 1,200,000 осіб у Республіці Кенія та в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ОНґЕ (ÖÑGE, ONG, ONGE, ONGEE, ENG, UNG, ISO 639-3: oon)

Мова онґе – це вимираючий член південної галузі андаманської мовної родини. Кількість мовців – 94 (2006 рік) у Республіці Індія на Андаманських островах.

Часткова література:

BLEVINS, Juliette A Long Lost Sister of Proto-Austronesian? Proto-Ongan, Mother of Jarawa and Onge of the Andaman Islands. *Oceanic Linguistics* 46 (1): 154-198. 2007.

ОНґОТСЬКА МОВА (ONGOTA, BIRALE, BIRELLE, IFA, SHANQILLA, ISO 639-3: bxe)

Онґотська мова – це вимираючий член афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 6 (2000 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Онґотська мова має ознаки як афразійської так і ніло-сагарської мовних надродин; це утруднює класифікацію цієї мови.

Часткова література:

FLEMING, Harold Ongota: A Decisive Language in African Prehistory. Wiesbaden, 2006.

ОНДЖОБ (ONJOB, ONJAB, ISO 639-3: onj)

Мова онджоб – це член даґанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 150 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ОНЕ (ONE)

Мови оне – це підгалузь західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі належать 6 мов: інебу оне, каборе оне, квамтим оне, молмо оне, південна оне та північна оне. Мовами оне говорять несповна 4,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОНЕЇДА (ONEIDA, ONΔYOTA'А:КА, 奥内达语, ISO 639-3: one)

Мова онеїда мова – це член моґавк-онеїдської групи підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Кількість мовців – 200 (1991 рік) у Канаді та 50 (1991 рік) у Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи. Користуються латиницею.

ОНИН (ONIN, ONIM, SEPA, ISO 639-3: oni)

Мова онін – це член північнобомберайської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2000 рік) на півострові Бомберай у Західній Новій Гвінеї (Індонезія).

ОНИН ПІДЖИН (ONIN BASED PIDGIN, ISO 639-3: onx)

Мова онін піджин – це піджин, оснований на мові острова Онін у провінції Папуа в Індонезії. Кількість мовців – невідома.

ОНИАН (ONİYAN, AYAN, BASARI, BASSARI, BIYAN, ONĚYAN, ONIAN, TENDA BASARI, WO, ISO 639-3: bsc)

Мова оніан – це член підгрупи тенда східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 13,300 (2006 рік) у Республіці Сенегал, 8,600 (1991 рік) у Республіці Гвінея та 510 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау. Користуються латиницею.

ОНО (ONO, ISO 639-3: ons)

Мова оно – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,500 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PHINNEMORE, Thomas R. Ono phonology and morphophonemics. *Pacific Linguistics A* 63: 173-214. 1985.

ОНОБАСУЛУ (ONOBASULU, ONABASULU, ISO 639-3: onn)

Мова онобасулу – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 700 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ОНОНДАГА (ONONDAGA, ONANDAGA, ONᑎA'KÉKA', ONᑎDA'GEGÁ', ONOÑDA'GEGÁ', ISO 639-3: ono)

Мова онондага – це член онондадзької підгрупи сенека-онондадзької групи підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Кількість мовців – 75 (1991 рік) у Канаді та 15 (1993 рік) у Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи. Користуються латиницею.

ОНОНДАДЗЬКІ МОВИ (ONONDAGA)

Онондадзькі мови – це підгрупа сенека-онондадзької групи підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – онондадзька. Говорять нею ще 90 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

ОНТЕНУ (ONTENU, ONTENA, ISO 639-3: ont)

Мова онтену – це член групи ґадсуп-ауяна-ава підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1996 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ОНТОНГ'-ЯВА (ONTONG JAVA, LEUANGIUA, LORD HOWE, LUANGIUA, LUANIUA, ISO 639-3: oju)

Мова онтонг'-ява – це член еліської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-паціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,370 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток або присудок, підмет, додаток.

ООРЛАМСЬКА МОВА (OORLAMS, OORLANDS, OORLANS, ISO 639-3: oor)

Оорламська мова – це креольська мова, створена на основі мови африкаанс. Кількість мовців – 32,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці.

ОПАЙСЬКІ МОВИ (OPAYE)

Опайські мови – це галузь макро-ґеської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – офає. Говорять нею ще лиш 15 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ОПАО (ОРАО, ISO 639-3: oro)

Мова опао – це член західної групи осередньоелеманської підгалузі елеманської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,120 (1973 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ОПАТА (OPATA, EUDEVE, ÓPATA, ISO 639-3: opt)

Мова опата – це вже майже вимерлий член групи каїта сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 15 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

SHAUL, David Leedom Teguima (Opata) Inflectional Morphology, *International Journal of American Linguistics*, Vol. 56, No. 4 (Oct., 1990), pp. 561-573

ОПУУО (OPUHO, ANSITA, СИТА, СИТА, KINA, KWINA, LANGA, OPO, OPO-SHITA, OPUO, SHIITA, SHITA, SHITTA, ISO 639-3: lgn)

Мова опууо – це член підгалузі коман галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (2007 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та якась кількість у Республіці Південний Судан.

ОРАНГ-КАНАК (ORANG KANAQ, ISO 639-3: orn)

Мова оранг-канак – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 83 (2003 рік) у Малайзії. Мова може бути діалектом малайської мови.

ОРАНГ-СЕЛЕТАР (ORANG SELETAR, ISO 639-3: ors)

Мова оранг-селетар – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 880 (2000 рік) у Сінгапур і деяка кількість у Малайзії. Мова може бути діалектом малайської мови.

ОРАОН-САДРІЙСЬКА МОВА (ORAON SADRI, 奥隆-萨德里语, ISO 639-3: sdr)

Ораон-садрійська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 166,000 (2000 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бенгальським та латинським письмом.

ОРЕГОН (OREJÓN, COTO, KOTO, MAI JA, ORECHON, OREGON, PAYAGUA, TUTAPI, ISO 639-3: ore)

Мова орегон – це член південної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців - 190 (1976 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

EASTMAN, Robert; POWLISON, Esther; BREND, Ruth M. & VEILLE, Daniel Fonología del Orejón. Datos Etno-Lingüísticos: Colección de los archivos del ILV, 29. Lima, Peru: Instituto Lingüístico de Verano. 19 p. 1976, 2008.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=52278

ОРЕГОН-ПЕНУТІЙСЬКІ МОВИ (OREGON PENUTIAN)

Орегон-пенутійські мови – це вже майже вимерла галузь пенутійської мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов у 3-х підгалузях:

- калапуйська – 1 мова: калапуя;
- надбережна орегонська – 3 мови: коос, сіюслав, яконан;
- такелма – 1 мова: такелма.

Орегон-пенутійськими мовами говорять ще тільки 2 особи в Сполучених Штатах Америки.

ОРЕГОНСЬКІ МОВИ (OREGON, TOLOWA-GALICE)

Орегонські мови – це відділ підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: ґаліс, кокіль, толова, тутутні та четко. Орегонськими мовами говорять ще лиш 19 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ОРИЙСЬКА МОВА (ORIIYA, ODRI, ODRUM, OLIYA, ORISSA, URIYA, UTKALI, VADIYA, YUDHIA, ОРИЯ, ଓଡ଼ିଆ, 奥利亚语, 奥里亚语, ISO 639-3: ori)

Орійська мова – це член орійської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 31,700,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються орійським письмом.

ОРИЙСЬКІ МОВИ (ORIIYA)

Орійські мови – це група мов східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу входять 8 мов: адівасі-орійська, бгатрійська, бгунджійська, бодо-парджська, десійська, купійська, орійська та рельська. Говорять ними 33,000,000 осіб у Республіці Індія.

ОРИНГ (ORING, KORING, ORRI, ORRIN, ORRINGORRIN, ISO 639-3: org)

Мова орінг – це член вітки корінг підгуртка корінг-кукеле північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 75,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОРИСАБА (ORIZABA NAHUATL, NÁHUATL DE LA SIERRA DE ZONGOLICA, ORIZABA AZTEC, ISO 639-3: nlv)

Мова орисаба – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 120,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах і в одній середній школі.

Часткова література:

TUGGY, David H. La distinción entre afijos y raíces en náhuatl de Orizaba, según la gramática cognoscitiva. Función 8: 21-46. 1988.

ОРИЯ (ORYA, ORIA, URIA, WARPOK, WARPUPU, ISO 639-3: ury)

Мова орія – це член підгалузі орія галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 1,600 (1985 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

FIELDS, Philip C. Pivot and nominalisation in Orya. Papers in Papuan linguistics 2, 237-69. Pacific Linguistics A, 85. Canberra: Australian National University. 1996.

ОРИЯ (ORYA)

Мови орія – це підгалузь галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – орія. Цією мовою говорять 1,600 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ОРИЯ-ТОР (ORYA-TOR)

Мови орія-тор – це галузь мовної родини тор-кверба. До цієї галузі належать 15 мов у 3-х підгалузях:

- орія – 1 мова: орія;
- савсе – 1 мова: мавме;
- тор – 13 мов: бенераф, берик, бетаф, варес, вітов, дабе, джофотек-бромнія, дінеор, ітик, квестен, квінсу, кейджар, мандер.

Мовами орія-тор говорять більш як 8,300 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ОРМА (ORMA, UARDAI, WADAI, WARDAY, WARDEI, ISO 639-3: orc)

Мова орма – це член оромської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 69,000 (2006 рік) у Республіці Кенія – їх кількість збільшується. Мова вживає латиницю.

ОРМУ (ORMU, ISO 639-3: orz)

Мова орму – це член джайпурського гуртка сармі-джайпурського підвідділу північно-новогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ОРМУРІ-ПАРАЦЬКІ МОВИ (ORMURI-PARACHI)

Ормурі-парацькі мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родитни індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать лиш 2 мови: ормурська і парацька. Говорять ними 1,650 осіб в Ісламській Республіці Пакистан та в Ісламській Республіці Афганістан.

ОРМУРСЬКА МОВА (ORMURI, BARAKI, BARAKS, BARGISTA, ORMUI, ORMUR, URMURI, ISO 639-3: oru)

Ормурська мова – це член ормурі-парацької підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 1,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 50 в Ісламській Республіці Афганістан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

HALLBERG, Daniel G. Pashto, Waneci, Ormuri. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 4. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ОРО (ORO, ORON, ISO 639-3: orx)

Мова оро – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 75,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОРОВЕ (OROWE, BOEWE, ISO 639-3: bpk)

Мова орове – це член вайлійської вітки південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 590 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

Часткова література:

LEE, Richard H. C. The phonology of Orowé: a New Calrdonian language. M.A. thesis. La Trobe University, 1994.

ОРО ВІН (ORO WIN, ISO 639-3: orw)

Мова оро він – це вже майже вимерлий член галузі мадейра мовної родини чапакураванам. Кількість мовців – 5 (1006 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

LADEFOGED, Peter & EVERETT, Daniel The status of phonetic rarities. Language 72(4): 794-800. 1996.

ОРОГА (ОРОНА, MARA MA-SIKI, ОРАНА, ISO 639-3: ora)

Мова орога – це майже вимерлий член південного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного солонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 38 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ОРОКАЙВА (ОРОКАИВА, ЕТИЈА, ЕИЈА, ISO 639-3: okv)

Мова орокайва – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 35,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LARSEN, Bud Orokaiva grammar. [Manuscript] 81 p. Available: 2009; Created: 1977.
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51992>

ОРОКЕНСЬКА МОВА (ОРОQEN, ELUNCHUN, OLUNCHUN, ОРОСОН, ОРОНСОН, ULUNCHUN, 鄂伦春语, ISO 639-3: orh)

Орокенська мова – це член евенківської підгалузі північної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,200 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці (переселились з Російської Федерації).

ОРОКО (ОРОКО, BAKUNDU-BALUE, ОРОКО-EAST, ОРОКО-WEST, ISO 639-3: bdu)

Мова ороко – це член підгуртка лунду-балонг гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі

вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 106,000 (2000 рік) у Республіці Камерун.

ОРОКОЛО (OROKOLO, BAILALA, HAIRA, KAIPI, KAIRU-KAURA, MURO, MURU, VAILALA, WEST ELEMA, ISO 639-3: oro)

Мова ороколо – це член західної групи осередньоелеманської підгалузі елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 13,000 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Review of: Three elema myths, by Herbert A. Brown. Language and Linguistics in Melanesia 22: 157-58. 1991.

ОРОМСЬКА МОВА (OROMO, BORANA-ARSI-GUJI, AFAN OROMO, OROMIFFAA, AFAN BORAN, AFAN ARSI, 卡约语, ISO 639-3: gax)

Оромська мова – це член оромської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 3,630,000 у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, 152,000 (1994 рік) у Республіці Кенія та 41,600 (2000 рік) у Республіці Сомалі. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ALI, Mohamed & ZABORSKI, A. Handbook of the Oromo Language. Polska Akademia Nauk. Wrocław, 1990.

ROBA, Taha M. Modern Afaan Oromo grammar: qaanqee galma Afaan Oromo. Bloomington, 2004.

ОРОМСЬКІ МОВИ (OROMO)

Оромські мови – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов: ваата, західнооромська, орма, оромська та східнооромська. Говорять ними більш як 17,000,000 осіб у Республіці Кенія, в Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія та в Республіці Сомалі.

ОРОЦЬКА МОВА (OROK, UILTA, UJLTA, ULTA, ОРОКСКИЙ, 鄂罗克语, ISO 639-3: oaa)

Ороцька мова – це член нанайської групи південно-східної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 64 в Російській Федерації (острів Сахалін), головно старші віком особи. Мову записують кирилицею.

Часткова література:

НОВИКОВА, К. А. & СЕМ, Л. Е. Орокский язык. Языки мира: Тунгусо-маньчжурские языки. Москва, 1997.

ОРОЧ (OROSH, OROCHI, ÓРОЧСКИЙ, 鄂罗奇语, ISO 639-3: oac)

Мова ороч – це член удегейської групи південно-східної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 260 у Російській Федерації (Хабаровський край), головно старші віком. Мови не вивчають у школах.

Часткова література:

ABRAMOVA, G. S. Illustrated Dictionary of the Oroch Language. Saint Petersburg, 2002.

ОРУМА (ORUMA, ISO 639-3: orr)

Мова орума – це член групи західні внутрішні іджо підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОСАДЖ (OSAGE, WAZHAZHE IE, ОСЕДЖИ, 奥萨格语, ISO 639-3: osa)

Мова осадж – це вже майже вимерлий член підгрупи дгеґіґа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1992 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується, переходять на англійську мову.

ОСАТУ (OSATU, IHATUM, OSSATU, ISO 639-3: ost)

Мова осату – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 400 (2002 рік) у Республіці Камерун.

ОСЕРЕДНІ АНГАНСЬКІ МОВИ (NUCLEAR ANGAN)

Осередні анганські мови – це підгалузь анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 12 мов: акое, анкаве, баруя, гамтай, кавача, камаса, менія, сафейока, симбарі, сусуамі, тайнае та ягвоа. Осередніми анганськими мовами говорять майже 92,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОСЕРЕДНІ БЕЛ (NUCLEAR BEL)

Мови осередні бел – це вітка підгуртка бел вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 5 мов у 2-х підвітках:

- південна – 1 мова: марік.
- північна – 4 мови: білбіл, ґедаґед, матукар, такія.

Цими мовами говорять 52,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОСЕРЕДНІ ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ПАПУАСЬКІ МОВИ (NUCLEAR WEST CENTRAL PAPUAN)

Осередні західно-центральні папуаські мови – це вітка західно-центрального папуаського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 5 мов: вайма, куні, лала, мекео і товра. Говорять ними 41,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОСЕРЕДНІ КВЕРБА (NUCLEAR KWERBA)

Мови осередні кверба – це група мов підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. До цієї групи належать 5 мов: багуса, каувера, кверба, кверба мамберамо та тримуріс. Мовами осередні кверба говорять 3,800 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ОСЕРЕДНІ МАРІНД (NUCLEAR MARIND)

Мови осередні марінд – це підгалузь галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: біян марінд та марінд. Мовами боазі говорять майже 10,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ОСЕРЕДНІ МУНА-БУТОН (NUCLEAR MUNA-BUTON)

Мови осередні муна-бутон – це відділ підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 9 мов у 2-х підвідділах:

- бутон – 3 мови у 2-х гуртках;
- мунан – 6 мов у 2-х гуртках.

Цими мовами говорять майже 400,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ОСЕРЕДНІ НА-ДЕНЕСЬКІ МОВИ (NUCLEAR NA-DENE)

Осередні на-денеські мови – це галузь на-денеської мовної родини. До цієї галузі належать 44 мови у 2-х підгалузях:

- атапасько-еяцька – 43 мови в 2-х групах;
- тлінгітська – 1 мова: тлінгіт.

Осередніми на-денеськими мовами говорять 187,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

ОСЕРЕДНІ ПАПУАСЬКІ МОВИ (NUCLEAR PAPUAN TIP)

Осередні папуаські мови – це підвідділ папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 42 мови в 3-х гуртках:

- майсин – 1 мова: майсин;
- північнопапуаський – 34 мови в 6-х підгуртках;
- суау – 7 мов: авгелава, бугуту, бванабвана, ояоя, саліба, суау, ваґаваґа.

Цими мовами говорять 114,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОСЕРЕДНІ ПІВДЕННОКОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (NUCLEAR SOUTHERN CORDILLERAN)

Осередні південнокордилерські мови – це гурток західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входять 6 мов у 3-х підгуртках:

- ібалойський – 2 мови: ібалойська, івакська;
- каллаганський – 3 мови: каяпа-каллаганська, келеї-каллаганська, тинок-каллаганська;
- каравський – 1 мова: каравська.

Говорять ними 140,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ОСЕРЕДНЬОЕЛЕМАНСЬКІ МОВИ (NUCLEAR ELEMEN)

Осередньоелеманські мови – це підгалузь елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- західна – 3 мови: кеору-агія, опао, ороколо;
- східна – 2 мови: тайрума, тоаріпі.

Осередньоелеманськими мовами говорять близько 50,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОСЕРЕДНЬОКОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (NUCLEAR CORDILLERAN)

Осередньокордилерські мови - це гурток північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 9 мов у 3-х підгуртках:

- балангавський – 1 мова: балангавська;
- бонток-канканайський – 4 мови у 2-х вітках;
- іфугавський – 4 мови: амганад-іфугавська, батад-іфугавська, майояо-інфугавська, тувалі-інфугавська.

Осередньокордилерськими мовами говорять 1,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ОСЕРЕДНЬОЛЕЗГІНСЬКІ МОВИ (NUCLEAR LEZGIC)

Осередньолезгінські мови – це група мов лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи належать 7 мов у 3-х підгрупах:

- західнолезгінська – 2 мови: рутульська, цахурська;
- південнолезгінська – 2 мови: будуська, кризька;
- східнолезгінська – 3 мови: агульська, лезгінська, табасаранська.

Осередньолезгінськими мовами говорять більш як 900,000 осіб в європейській частині Російської Федерації та в Республіці Азербайджан.

ОСЕРЕДНЬОПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (NUCLEAR POLYNESIAN)

Осередньополінезійські мови – це вітка полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-пацифічного підвідділу далекоокеанського відділу

центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 35 мов у 2 підвітках:

- самойсько-оутлієрська – 22 мови у 6-х галузках;
- східна – 13 мов у 2-х галузках.

Осередньополінезійськими мовами говорять 550,000 осіб на островах Полінезії, серед яких видатними є Гаваї, Таїті, Самоа, Тонга і Фіджі.

ОСЕРЕДНЬО-ЦЕНТРАЛЬНІ БАНДА (CENTRAL CORE BANDA)

Мови осередньо-центральної банди – це гурток центрального підвідділу відділу банди підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 10 мов - 1 підгурток і 5 окремих мов:

- середньо-південний банди – 5 мов: ґобу, кпаґуа, моно, нґунду, середньо-південна банди;
- мови: банди-бамбарі, банди-банди, банди-мбрес, банди-ндеде, тоґбо-вара банди.

Мовами осередньо-центральної банди говорять близько 600,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці, в Демократичній Республіці Конґо та в Демократичній Республіці Судан.

ОСЕТИНСЬКА МОВА (OSETIN, OSSETE, OSSETIAN, OSSÈTE, OSETO, OSSETISCH, ИРОН АЕВЗАГ, ИРОНАУ, ОСЕТИНСКИЙ, 奥塞梯语, 奥塞提语, ISO 639-3: oss)

Осетинська мова – це член північно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 100,000 (2001 рік) у Республіці Грузія та якась кількість у Турецькій Республіці. Користуються кирилицею та латиницею.

Часткова література:

КАМБОЛОВ, Т.Т. Мовна ситуація і мовна політика в Північній Осетії: історія, сучасність, перспективи. Владикавказ, 2007.

ОСІНГ (OSING, BANYUWANGI, ISO 639-3: osi)

Мова осінг – це член явайської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 (2000 рік) на островах Ява і Балі в Індонезії. Користуються явайським письмом.

ОСОЛОТЕПЕК САПОТЕК (OZOLOTEPEC ZAPOTEK, ZAPOTECO DE OZOLOTEPEC, ZAPOTÈQUE OZOLOTÉRÈQUE, ISO 639-3: zao)

Мова осолотепек сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

CÓRDOVA, Jennifer Lynn Heise Participant reference and tracking in San Francisco Ozolotepec Zatopec. SIL e-Books, 14. [Dallas]: SIL International. 99 p. 2009.

OCOCO (OSOSO, ISO 639-3: oso)

Мова ососо – це член підвідділу ґготуо-унеме-ехее північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 19,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

OCCE (OSSE)

Мови оссе – це підвідділ північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: еґуеун, іяю, угамі та укуе. Цими мовами говорять понад 66,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ОСТРІВНА КРЕОЛЬ (ISLANDER CREOL ENGLISH, BENDE, SAN ANDRÉS CREOLE, SAN ANDRÉS–PROVIDENCIA CREOLE, ISO 639-3: icr)

Мова острівна креоль – це член західної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 15,000 (1981 рік) у Республіці Колумбія.

Часткова література:

MORREN, Diane and others The San Andres, Providence, and Kathleen Islands Creole trilingual educational project 2000. Providence and Kathleen Islands, Western Caribbean: Christian University Corporation of San Andres, 2006.

ОСТРІВНО-МОРСЬКА МОВА (SEA ISLAND CREOLE ENGLISH, GEECHEE, GULLAH, ISO 639-3: gul)

Острівно-морська мова – це член північної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 250,000 (1989 рік) у південно-східній частині Сполучених Штатів Америки. Користуються датиницею.

Часткова література:

FRANK, David B. Three irregular verbs in Gullah. Synchronic and diachronic perspectives on contact languages, 159-173. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins, 2007.

ОСТРОВИ ЛОЯЛЬНОСТИ (LOYALTY ISLANDS)

Мови острови Лояльності – це підвідділ мов далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови – дегу, яай і ненґоне. Цими мовами говорять майже 20,000 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ОСУМ (OSUM)

Мови осум – це підгрупа групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо маданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належить 1 мова - утармбунґ. Цією мовою говорять 1,170 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОСУМАСІН ЧІНАНТЕК (OZUMACIN CHINANTEC, CHINANTECO DE AYOTZINTEPEC, JUUJMII, ISO 639-3: chz)

Мова осумасін чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

RUPP, James E. Animacy in two Chinantec variants. SIL-Mexico Branch Electronic Working Papers 007: 20. <http://www.sil.org/mexico/workpapers/WP007i-ChinantecAnimacy-cle-chz.pdf>

ОСУМАТЛАН ТОТОНАЦЬКА МОВА (OZUMATLÁN TOTONAC, TOTONACO DE OZOMATLÁN, XINULAJGSIPIJ TUTUNAKU, TOTONACO NORTE DE HUAUCHINANGO, ISO 639-3: tqt)

Осуматлан тотонацька мова - це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 3,800 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; кількість зменшується. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ОТАНК (OTANK, OTANG, OTANGA, UTANGA, UTANGE, UTANK, ISO 639-3: uta)

Мова отанк – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ОТ-ДАНУМ (OT DANUM, DOHOI, MALAHOI, UUD DANUM, UUT DANUM, ISO 639-3: otd)

Мова от-данум – це член північної групи західної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 78,800 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

Часткова література:

MEYERS, Jim and others Report on the Seruyan River surveys in central Kalimantan: Kohin, Keninjal and Sebaun (Dohoi) languages. SIL Electronic Survey Reports 2003-007, 18 p. 2003.

ОТІ (OTI, CHAVANTE, EUCHAVANTE, ISO 639-3: oti)

Мова оті – це вже вимерлий член отіської галузі макро-геської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ОТІ-ВОЛЬТА (OTI-VOLTA)

Мови оті-вольта – це підвідділ північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 33 мови в 5-х гуртках:

- булі-кома – 2 мови: булі, конні;
- гурма – 9 мов: 4 - у 2-х підгуртках і 5 окремих мов;

- західний – 16 мов у 3-х підгуртках;
- йом-навдем – 2 мови: йом, навдем;
- східний – 4 мови: біялі, ваама, дітаммарі, мбеліме.

Мовами оті-вольта говорять більш як 11,500,000 осіб у Республіці Ґана, у Республіці Бенін, у Республіці Того та в Буркіна-Фасо.

ОТІСЬКІ МОВИ (ОТІ)

Отіські мови – це вже вимерла галузь макро-ґеської мовної родини. До цієї галузі входила лиш одна мова – оті. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ОТО-МАНґСЬКІ МОВИ (ОТО-MANGUEAN)

Ото-манґські мови – це мовна родина, до якої належать 177 мов у 8-х галузях:

- деякі з них (ото-памська галузь) їх уже має. Деякі мови, як ось сапотецькі, масатецькі та чінантецькі, мають амусґонська – 3 мови: ґерреро амусґо, іпалапа амусґо, сан педро амусґос амусґо;
- міштецька – 57 мов у 2-х підгалузях;
- отопамейська – 17 мов у 4-х підгалузях;
- пополоцька – 17 мов у 3-х підгалузях;
- сапотецька – 63 мови в 2-х підгалузях;
- субтіяба-тлапанецька – 5 мов: акатапек мефаа, асою мефаа, маліналтепек мефаа, тлакоапа мефаа, субтіяба;
- чінантецька – 14 мов: валле націонал чінантек, кіотепек чінантек, комалтепек чінантек, лалана чінантек, леалао чінантек, осумасин чінантек, охитлан чінантек, палантла чінантек, сочіяпам чінантек, тепетотутла чінантек, тепінапа чінантек, тлакоацінтепек чінантек, усіла чінантек, чілтепек чінантек;
- чіяпанек-манґська – 1 мова: чіяпанек.

Ото-манґські мови – це тональні мови (2-10 тонів). Мови не мають губних приголосних. Склади є відкриті: кінчаються голосними звуками, відсутні скупчення приголосних, хоч мову свистів: свистячі комбінації тонів, можна передати вісті на далеку віддаль, не вживаючи слів. Ото-манґськими мовами говорять більш як 2,000,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian Languages: The Historical Linguistics of Native America (Oxford Studies in Anthropological Linguistics, 4). New York - Oxford University Press 1997.

ОТОМІ (ОТОМІ)

Мови отомі – це групи мов отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-манґської мовної родини. До цієї групи належать 9 мов: естадо де мексіко отомі, іштенко отомі, керетаро отомі, мескітал отомі, східно-верховинна отомі, тешкатепек отомі, темоя отомі, тенанґо отомі та тілапа отомі. Мовами отомі говорять більш як 250,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ОТОМІЙСЬКІ МОВИ (ОТОМІАН)

Отомійські мови – це підгалузь отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належить 11 мов у 2-х групах:

- масауа – 2 мови: мічоакан масауа, центральна масауа;
  - отомі – 9 мов: естадо де мексіко отомі, іштенко отомі, керетаро отомі, мескітал отомі, східно-верховинна отомі, тешкатепек отомі, темоая отомі, тенанго отомі, тілапа отомі.
- Отомійськими мовами говорять 620,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ОТОПАМЕЙСЬКІ МОВИ (ОТОРАМЕАН)

Отопамейські мови – це галузь ото-мангської мовної родини. До цієї галузі належать 17 мов у 4-х підгалузях:

- матлацінська – 2 мови: ацінго матлацінка, сан франціско матлацінка;
- отомійська – 11 мов у 2-х групах;
- памейська – 3 мови: південна паме, північна паме, центральна паме;
- чічімецька – 1 мова: чічімека-хонас.

Отопамейськими мовами говорять більш як 630,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ОТОРО (ОТОРО, DHITORO, KAWAMA, KAWARMA, LITORO, UTORO, ISO 639-3: otr)

Мова оторо – це член відділу уторо підгрупи ебанг-логол центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,000 у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

ОТТАВА (ОТТАВА, ODAWA, OJIBWAY, OJIBWE, NISHNAABEMWIN, DAAWAAMWIN, ISO 639-3: otw)

Мова оттава – це член групи оджібва центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 7,100 (1987 рік) у південній частині Онтаріо в Канаді та 330 (1990 рік) у північній частині штату Мічіген у США; кількість мовців зменшується в багатьох районах, хоч учать її в народних школах. Вживають англійську мову.

Користуються латиницею.

Часткова література:

NICHOLS, John & WHITE, Lena Nishnaabebii'gedaa: Exercises in writing for speakers of Central Ojibwa and Odawa. University of Manitoba: Readers and Studies Guides, Department of Native Studies, 1987.

ОТТІЛІЕН (ОТТІЛІЕН)

Мови оттілієн – це підгалузь галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі належать 5 мов у 3-х групах:

- бореї – 1 мова: мборе
- босмун-авар – 2 мови: авар, босмун;
- ватам – 2 мови: каян, марангіс.

Мовами оттілієн говорять дещо менш як 5,700 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОТУКЕ (OTUKE, LOUXIRU, OTUQUE, OTUQUI, ISO 639-3: otu)

Мова отуке – це вимерлий уже член отуцької підгалузі борорської галузі макро-геської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ОТУХО (OTUHO, LATOOKA, LATTUKA, LATUKA, LATUKO, LOTUHO, LOTUKA, LOTUKO, LOTUXO, OLOTORIT, OTUXO, ISO 639-3: lot)

Мова отухо – це член підвідділу лотухо відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 135,000 (1977 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. A journey in orthography evaluation – my Otuho experience. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 39-56.

ОТУЦЬКІ МОВИ (OTUKE)

Отуцькі мови – це вимерла вже підгалузь борорської галузі макро-геської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – отуке. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ОУМА (OUMA, ISO 639-3: oum)

Мова оума – це вимерлий член оуміського підгуртка центрально-папуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Цією мовою говорили в Папуа-Нова Гвінея.

ОУМІСЬКІ МОВИ (OUMIC) Оуміські мови – це майже вимерлий підгурток центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: 1 вітка і 1 окрема мова:

- маґорська – 3 мови: біна, йоба, маґорі;
- мова оума.

Мовами цього підгуртка говорять лиш 100 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ОУНґ (!O!UNG, !O!KUNG, ISO 639-3: oun)

Мова оунґ – це член північної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Кількість мовців – 5,630 (2000 рік) у Республіці Ангола.

Часткова література:

SNYMAN, Jan Winston The relationship between Angolan !Xu and Zul’õasi. Bushman and Hottentot linguistic studies 1979, pp. 1–58. Ed. J. W. Snyman. University of South Africa (UNISA), Pretoria. 1980.

ОФАЕ (OFAYÉ, OFAIÉ-XAVANTE, OPAIÉ-SHAVANTE, OPAYÉ, ISO 639-3: opy)

Мова офае – це вже майже вимерлий член опайської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 15 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

GUDSCHINSKY, Sarah C. Uma seleção de dados de Ofaié. Fifty years in Brazil: a sampler of SIL work 1958-2008 (Um tributo aos povos indígenas: 50 anos da SIL Brasil), 255-285. Dallas, TX: SIL International, 2008.

ОФО (OFO, ISO 639-3: ofo)

Мова білокі – це вже вимерла мова групи білокі-офо південно-східної підгалузі властивосіанської галузі сіанської мовної родини. Цією мовою говорили в долині ріки Міссісіпі в Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

HOLMER, Nils, M. An Ofo Phonetic Law. International Journal of American Linguistics, 13:1, 1947.

ОХІТЛАН ЧІНАНТЕК (OJITLÁN CHINANTEC, ISO 639-3: chj)

Мова охитлан чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 22,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

SMITH, Paul Apuntes sobre unas letras del alfabeto chinanteco. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 13 p. 1966.

ОХЧУК-ЦЕЛЬТАЛЬ (OXCHUC TZELTAL, CANCUC, CHANAL, HIGHLAND TZELTAL, TENANGO, TENEJAPA, BATS'IL K'OP, ISO 639-3: tzh)

Мова охчук-цельталь – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 90,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

BLACKBURN, Linda Basic values as reflected in language: Tzeltal. Cognitive styles and cognitive studies, 62-65. Research Papers of the Texas SIL at Dallas, 7. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1979.

ОЧІЧІ (O'CHI'CHI', ISO 639-3: хос)

Мова очічі – це вже вимерлий член відділу центральні дельта підгрупи дельтакросс кросс-ріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Нігерія.

ОШІВАМБО (OSHIWAMBO, CUANHAMA, HUMBA, KUANJAMA, KWANCAMA, KWANJAMA, KWANYAMA, OSHIKWANYAMA, OSHIKUANJAMA, OSHIKUANYAMA, OVAMBO, OXIKUANYAMA, КВАНЬЯМА, 宽亚玛语, 贡耶玛语, ISO 639-3: kua)

Мова ошівамбо – це член підгуртка ндонґа гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 421,700 (1993 рік) у Республіці Ангола та 247,000 (2006 рік) у Республіці Намібія. Користуються латиницею.

ОЯОЯ (OYA 'OYA, DAIOMUNI, KUIARO, LOANI, SIMAGANI, ISO 639-3: oyu)

Мова ояоя – це член гуртка суау осереднього підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 370 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

П

ПАА (PA'A, AFA, AFANCI, AFAWA, FA'AWA, FONI, FUCAKA, PA'AWA, PALA, ISO 639-3: pqa)

Мова паа - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 8,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Переходять на мову гауса.

Часткова література:

GARDNER SKINNER, Margaret Aspects of Pa'anci Grammar. University of Wisconsin PhD dissertation, 1979.

ПААМА (PAAMA, PAAMA-LOPEVI, PAAMESE, PAUMA, ISO 639-3: pma)

Мова паама – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1996 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ПААСААЛ (PAASAAL, FUNSILE, PASAALE, PASAALE SISAALA, SOUTHERN SISAALA, ISO 639-3: sig)

Мова паасаал – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 36,000 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

Часткова література:

McGILL, Stuart; FEMBETI, Samuel & TOUPIN, Michael A grammar of Sisaala-Pasaale. Language Monographs, 4. Tamale: Ghana Institute of Linguistics, Literacy and Bible Translation and Institute of African Studies, University of Ghana. 201 p. 1999.

ПААФАНГ' (PÁÁFANG, ISO 639-3: pfa)

Мова паафанг' – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,320 (1989 рік) на островах Галл у Федеративних Штатах Мікронезії.

ПАВАЙСЬКІ МОВИ (PAWAIAN)

Павайські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – павая. Цією мовою говорять 4,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАВАЯ (PAWAIA, AURAMA, PAVAIA, SIRA, TUDAHWE, YASA, ISO 639-3: pwa)

Мова павая – це член павайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ПАВЛОГІ (PAULONI, ISO 639-3: plh)

Мова павлогі – це майже вимерлий член підвітки солегуа вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамської підгрупи східної групи центральномокулукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1982 рік) на острові Серам в Індонезії.

ПАВМАРІ (PAUMARÍ, PURUPURÚ, KURUKURU, PAMARI, CURUCURU, PALMARI, RAUMARI, PURUPURU, PAMMARI, ISO 639-3: pad)

Мова павмарі (павмаріська) – це член араванської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 870 у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

CHAPMAN, Shirley & DERBYSHIRE, Desmond C. Paumarí. Handbook of Amazonian Languages vol.3, 161-352. Berlin, 1991.

ПАВНІ (PAWNEE, 波尼语, ISO 639-3: paw)

Мова павні – це майже вимерлий член групи павні підгалузі павні-кицаї північної галузі каддоанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20 (1997 рік) у штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки.

ПАВНІ (PAWNEE)

Мови павні – це група мов підгалузі павні-кицаї північної галузі каддоанської мовної родини. До цієї групи входять 2 мови: арікара і павні. Говорять ними ще 40 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПАВНІ-КИЦАЇ (PAWNEE-KITSAI)

Мови павні-кицаї – це підгалузь північнокаддоанської галузі каддоанської мовної родини. До цієї підгалузі входять 3 мови у 2-х групах:

- кицаї - 1 мова;
- павні – 2 мови: арікара, павні.

Мовами цієї підгалузі говорять ще лиш 41 особа в Сполучених Штатах Америки.

ПАВРІ-БАРЕЛІ (PAURI BARELI, BARELI, BAREWALI, BARLI, ISO 639-3: bfb)

Мова паврі-барелі – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 175,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

ПАВСЕРНА (PAUSERNA, GUARAYU-TA, PAUCERNE, PAUSERNA-GUARASUGWÉ, ISO 639-3: psm)

Мова павсерна – це вже вимерлий член підгалузі павсерна галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Багатонаціональній Державі Болівія.

ПАВСЕРНА (PAUSERNA)

Мова павсерна – це вже вимерла підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї підгалузі належала лиш одна мова – павсерна. Цією мовою говорили в Багатонаціональній Державі Болівія.

ПАГІ (PAHI, LUGITAMA, RIAHOMA, WANSUM, ISO 639-3: lgt)

Мова пагі – це член галузі тама мовної родини сепік. Кількість мовців – 840 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HUTCHINSON, Ian A sociolinguistic survey of Heyo, Pahi, and Mayo-Pasi. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 109-140. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 29.

Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ПАГЛАВАНСЬКА МОВА (PAHLAVANI, ISO 639-3: phv)

Паглаванська мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 2,100 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ПАГНГ' (PA-HNG, BAHENG, BAHENGMAI, MAN PA SENG, MEO LAI, PA HNG, PA NGNG, PA THEN, PAHENG, TÓNG, PÁ HUNG, PÁ THEN, 巴哼语, ISO 639-3: pha)

Мова пагнґ – це член підгалузі пагнґ гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 26,800 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці та 5,570 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ПАГНГ' (PA-HNG)

Мова пагнґ – це підгалузь гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. До цієї підгалузі належить тільки одна мова – пагнґ. Говорять нею більш як 32,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ПАГОТУРІ (PAHOTURI)

Мова паготурі – це галузь південно-центральної папуаської мовної родини. До цієї галузі належать лиш дві мови – аґоб та іді. Мовами паготурі говорять більш як 4,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАГІБЕТЕ (PAGIBETE, APAGIBETE, APAGIBETI, ARAKABETI, ARAKIBETI, PAGABETE, ISO 639-3: pae)

Мова пагібете – це член підгуртка нґомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 28,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

Часткова література:

REEDER, JeDene Pagibete, a Northern Bantu Borderlands language: a grammatical sketch. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1998.

ПАГІСЬКА МОВА (PAGI, NAGIRA, NEGIRA, NINGGERA, ISO 639-3: pgi)

Пагіська мова – це член беванської галузі погранично-папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,140 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

BROWN, Robert. A sociolinguistic survey of Pagi and Kilmeri. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 193-206. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ПА ДІ (PA DI, PADI, ISO 639-3: pdi)

Мова па ді – це член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бетаїської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 в Китайській Народній Республіці та 300 в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ПАДОЕ (PADOE, ALALAO, PADOÉ, SOUTH MORI, ISO 639-3: pdo)

Мова падое – це член внутрішнього підвідділу західного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 6,000 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

KARHUNEN, Marjo & VUORINEN, Paula Sociolinguistic survey: Mori and Padua area (Kecamatan Nuha in South Sulawesi, Kecamatans Mori, Atas, Lembo and Petasia in Central Sulawesi). Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 11:35-53, 1991.

ПАЕЗ (PÁEZ, PAEZ, PÁES, PAES, PAISA, NASA YUWE, ISO 639-3: pbb)

Мова паез – це мовний ізолят. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 77,400 (2000 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Мову вивчають у середніх школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SLOCUM, Marianna C. Gramática páez. Lomalinda: Editorial Townsend, 1986.

ПАЗЬКА МОВА (PAGU, PAGO, PAGOÉ, ISO 639-3: pgu)

Пазька мова – це член галела-лолодської підгалузі північногалмагерської галузі західно-папуаської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,310 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

Часткова література:

WIMBISH, Sandra G., Pagu phonology. Descriptive studies in languages of Maluku, Donald A. Burquest and Wyn D. Laidig (eds.). pages 69-90. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia 34. Jakarta: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya. 1992.

ПАЙВАНСЬКА МОВА (PAIWAN, BUTANGLU, KADAS, KALE-WHAN, KAPIANGAN, KATAUSAN, LI-LI-SHA, PAIUAN, PAYOWAN, SAMOBI, SAMOHAI, SAPREK, STIMUL, TAMARI, 排湾语, ISO 639-3: pwn)

Пайванська мова – це одинокий член пайванської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 66,100 (2002 рік) на острові Тайвань. Користуються латиницею.

Часткова література:

WU, Chunming Adverbials in Paiwan. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ПАЙВАНСЬКІ МОВИ (PAIWAN)

Пайванські мови – це родина австронезійської мовної надродини. До цієї родини належить лиш одна мова – пайванська. Говорять нею 66,000 осіб на острові Тайвань.

ПАЙНАМАР (PAYNAMAR, ISO 639-3: pmr)

Мова пайнамар – це член підгрупи пайнамар групи вананг підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 150 (1975 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПАЙНАМАР (PAYNAMAR)

Мови пайнамар – це підгрупа групи вананг підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – пайнамар. Цією мовою говорять 150 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАЙПАЙ (PAIPAI, AKWA'ALA, AKA'ALA, ISO 639-3: ppi)

Мова пайпай – це член пайської групи юманської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Переходять на іспанську мову.

Часткова література:

WARES, Alan C. A comparative study of Yuman consonantism. *Janua Linguarum, series practica*, 57. The Hague: Mouton, 1968.

ПАЙСІ (PAICÎ, CI, PAACI, PATI, PONERIHOUEN, ISO 639-3: pri)

Мова пайсі – це член центрального підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,500 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Це тональна мова. Користуються латиницею.

ПАЙСЬКІ МОВИ (PAI)

Пайські мови – це група юманської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї групи входить лиш 1 мова – пайпай. Говорять нею ще 300 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ПАЙ ТАВИТЕРА (PAI TAVYTERA, AVA, PAI, TAVYTERA, ISO 639-3: pta)

Мова пай тавитера – це член підгалузі гварані галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 15,000 (2007 рік) у Республіці Парагвай; кількість зменшується – переходять на мову гварані.

ПАЙТАНСЬКІ МОВИ (PAITANIC)

Пайтанські мови – це група сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 6 мов – 1 підгрупа і 3 окремі мови:

- горішньокінабатанганська – 3 мови: горішньокінабатанганська, ланас-лобу, тампіяс-лобу;
- мови: абай-сунгай, томбонуо, яканська.

Цими мовами говорять 127,000 осіб у провінції Сабаг у Малайзії та в Республіці Філіппіни.

ПАЙТЕ ЧИН (PAITE CHIN, HAINTE, HAITHE, OARTE, PAITE, PAITHE, PARTE, VUITE, ZOUKAM, ISO 639-3: pck)

Мова пайте чин – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 78,800 (2005 рік) у Республіці Індія та 13,000 (2007 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПАКААСНОВОС (ПАКАА́SNOVOS, JARU, ORO WARI, PACAAS-NOVOS, PACAHANOVO, ПАКААНОВА, ПАКААНОВАС, UOMO, WARI, ISO 639-3: pav)

Мова пакаасновос – це член галузі мадейра мовної родини чапакура-ванам. Кількість мовців – 1,930 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія – 7 сіл.

Часткова література:

EVERETT, Daniel & KERN, B. Wari': The Pacaas Novos language of western Brazil. London: Routledge. 1996.

ПАКАНГА (ПАКАННА, ВАКАННА, ISO 639-3: pkn)

Мова паканга – це вимираючий член середньої підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1981 рік) у штаті Квінсленд, Австралія.

ПАКАРАОС (PACARAOS QUECHUA, ISO 639-3: qvp)

Мова пакараос – це член підгалузі юнкай галузі периферійні кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 250 (1984 рік) у Республіці Перу; здебільша старші особи. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПАКАУАРА (PACAHUARA, PACAWARA, ISO 639-3: pcp)

Мова пакауара – це вже майже вимерлий член південної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 17 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Не мають письма.

Часткова література:

LOOS, Eugene E. Algunas implicaciones de la reconstrucción de un fragmento de la gramática del proto-pano. Estudios panos 2, 263-282. Serie Lingüística Peruana, 11. Yarinacocha: Instituto Lingüístico de Veranoé http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=11512

ПАКОГ (PACOH, BO RIVER VAN KIEU, PACO, POKOH, ISO 639-3: pac)

Мова паког – це член підгрупи кату-паког східної групи катуїнської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 13,200 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються латиницею та лаоським письмом.

Часткова література:

WATSON, Richard L. Why three phonologies for Pacoh? *Mon-Khmer Studies* 26:197-205, 1996.

ПАК-ТОНГ (PAK-TONG, TONG-PAK, ISO 639-3: pkg)

Мова пак-тонг – це член підвідділу пак-тонг східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 970 (1977 рік) на островах Пак і Тонг у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ПАК-ТОНГ (PAK-TONG)

Мови пак-тонг – це підвідділ східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – пак-тонг, якою говорять несповна 1,000 осіб на островах Пак і Тонг у Папуа-Нова Гвінея.

ПАКУ (PAKU, BAKAU, ISO 639-3: pku)

Мова паку – це член південної підгрупи центрально-південної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,500 (2003 рік) в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан – тільки старші віком, кількість маліє.

ПАКУ КАРЕН (PAKU KAREN, MOGPHA, MOGWA, MONEBWA, MONNEPWA, MORAGA, MORHA, MORWA, PAGU, PAKU, THALWEPWE, ISO 639-3: kpp)

Мова паку карен – це член підгрупи с'ав групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти; дехто вважає, що два з тих діалектів (паку і мопва) є властиво окремими мовами. Кількість мовців – 5,300 (1983 рік) у М'янма. Користуються бірманським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. *La Trobe Working Papers in Linguistics* 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ПАЛ (PAL, ABASAKUR, ISO 639-3: abw)

Мова пал – це член омосанської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,160 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПАЛАВАНСЬКІ МОВИ (PALAWANIC)

Палаванські мови – це група мов великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать 7 мов: батацька, молбогська, брукс-пойнт-палаванська, центральнопалаванська, південно-західна палаванська, тагбанванська, центральнотагбанванська. Палаванськими мовами говорять 64,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПАЛАЙНІГСЬКІ МОВИ (PALAIHNIHAN)

Палайнігські мови – це підгрупа шаста-палайнігської групи підгалузі карок-шаста північної галузі гоканської мовної родини. До цієї підгрупи належать дві мови: ацугеві та ачумаві. Говорять ними ще лиш 19 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПАЛАКА СЕНУФО (PALAKA SENUFO, KPALAGHA, PALAKA, PALARA, PALLAKHA, PILARA, ISO 639-3:plr)

Мова палака сенуфо - член відділу кпалага підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1995 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ПАЛАНТЛА ЧІНАНТЕК (PALANTLA CHINANTEC, CHINANTECO DE SAN PEDRO TLATEPUZCO, ISO 639-3:spa)

Мова палантла чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 25,000 у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

MERRIFIELD, William R. & ANDERSON, Alfred E. Diccionario Chinanteco de la diáspora del pueblo antiguo de San Pedro Tlatepuzco Oaxaca. Serie de vocabularies y diccionarios indígenas "Mariano Silva y Aceves", 39. Coyoacán, D.F.: Instituto Lingüístico de Verano. 729 p. 1999.

ПАЛАУАНСЬКА МОВА (PALAUAN, BELAUAN, PALAU, TEKOI RA BELAU, ISO 639-3:rau)

Палауанська мова – це член палауанської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 14,800 (2000 рік) у Республіці Палау. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ПАЛАУАНСЬКІ МОВИ (PALAUAN)

Палауанські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – палауанська. Говорять нею 15,000 осіб у Республіці Палау.

ПАЛАУНГ (PALAUNG)

Мови палаунг – це підгрупа мов західної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять 3 мови – ручінг-палаунг, румай-палаунг і шве-палаунг. Говорять ними 560,000 осіб у Республіці Союзу М'янма, у Китайській Народній Республіці і в Королівстві Таїланд.

ПАЛАУНГСЬКІ МОВИ (PALAUNGIC)

Палаунгські мови – це підгалузь північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 22 мови, згуртовані у 3-х групах:

- східновайська - 1 мова: ава;
- східнопалаунгська – 15 мов у 3-х підгрупах;
- західнопалаунгська – 6 мов у 3-х підгрупах.

Цими мовами говорять більш як 2,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, у Лаосській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд та в Республіці Союзу М'янма.

Часткова література:

MILNE, L. An elementary Palaung grammar. Oxford: The Clarendon Press, 1921.

ПАЛЕЙСЬКІ МОВИ (PALEI)

Палейські мови – це підгалузь вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі входять 10 мов: агі, амбрак, амол, аруоп, брагат, ванап, набі, янгум дей, янгум джел і янгум мон. Палейськими мовами говорять дещо більш як 5,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАЛЕНКВЕРО (PALENQUERO, LENGUA, PALENQUE, ISO 639-3: pln)

Мова паленкверо – це член креольських мов, оснований на іспанській. Кількість мовців – 500 (1989 рік) у Республіці Колумбія. Мова є під сильним впливом мови кікондо (Демократична Республіка Конго) і португальської.

ПАЛІ (PALI, ПАЛИ, पाळि, 巴利语, ISO 639-3: pli)

Мова палі – це неklasифікований вимерлий уже член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Говорили нею в Республіці Індія та в М'янма.

ПАЛІЙСЬКА МОВА (PALIYAN, PALAYA, PALAYAN, PALIYAR, MALAI PALIYAR, PALLIYAR, POLIYAR, PALLEYAN, PALANI, MAKKAL, SERAMAR, TAMIL, ISO 639-3: pcf)

Палійська мова – це член малаяламського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 9,520 (2001 рік) в Індії.

ПАЛІКУРСЬКА МОВА (PALIKÚR, PALICUR, PALIJUR, PALIKOUR, ISO 639-3: plu)

Палікурська мова – це одинокий член східномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 920 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 500 у Французькій Гвіяні. Користуються латиницею.

Часткова література:

AIKHENVALD, Alexandra Y. & GREEN, Diana Palikur and the typology of classifiers. *Anthropological Linguistics* 40: 429-80, 1998.

ПАЛІЯ-БАРЕЛІ (PALYA BARELI, PALI, PALODI, ISO 639-3: bpx)

Мова палія-барелі – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Республіці Індія.

ПАЛКУ (PALKU)

Мови палку – це вже вимерла підгалузь карнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродина. До цієї групи входили мови: арабана, ванґґамала, ванґґанґуру та пітта-пітта. Усі вони вже мертві. Говорили ними в Південній Австралії, Квінсленді та Північній Території Австралії.

ПАЛОП (PALOR, FALOR, PALAR, SERER, SIILI, SIILI-MANTINE, SIILI-SIILI, WARO, ISO 639-3: fap)

Мова палор – це член групи канджін північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,700 (2007 рік) у Республіці Сенегал. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

ПАЛПСЬКА МОВА (PALPA, PAHARI-PALPA, ISO 639-3: plp)

Палпська мова – це член східнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 7,560 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

ПАЛУ (PALU, ISO 639-3: pbz)

Мова палу – це неklasифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,780 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПАЛУАНСЬКА МОВА (PALUAN, ISO 639-3: plz)

Палуанська мова – це член мурутського гуртка мурутського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 5,500 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

ПАЛУЕ (PALU'E, LU'A, PALUE, PALUQE, ISO 639-3: ple)

Мова палуе – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 10,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ПАЛУМАТА (PALUMATA, BALAMATA, PALAMATA, ISO 639-3: pms)

Мова палумата – це вимерлий член буруської підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на острові Буру в Індонезії.

ПАЛЮЙСЬКІ МОВИ (PALYU)

Палюйські мови – це галузь мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі входять дві мови: болюйська і буганська. Говорять ними 13,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ПАМ (PAM, ISO 639-3: pmn)

Мова пам – це вже майже вимерлий некласифікований член підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30 (2003 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & AYOTTE, Charlene Sociolinguistic language survey of Dama, Mono, Pam, Ndai and Oblo. SIL Electronic Survey Reports 2002-048.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-048>

ПАМАНСЬКІ МОВИ (РАМАН, ПАМАНСКИЕ ЯЗЫКИ)

Паманські мови – це одна з 30 галузей пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входять 43 мови, згуртовані в 15-х підгалузях:

- західнопаманська – 1 мова: тгайоре;
- їр-йоронтська – 1 мова: їр-йоронт;
- ламаламійська – 2 мови: ламу-ламу та умбуйґаму;
- маябійська – 3 мови: майкулан, маягудуна та нґавун;
- мбаріманська – 2 мови: гугу-варра та мбаріман-гудгінма;
- надбережно-паманська – 1 мова: гугубера;
- нормано-паманська – 4 мови: ареба, гурджар, кунгґара та кутгант;
- південнопаманська – 2 мови: мбабарам та вамін;
- північнопаманська – 4 мови: алнґітґ, атампая, ленінґітидж та урадгі;
- північно-східна паманська – 3 мови: канджу, кууку-яу та умпила;
- середньопаманська – 15 мов: аябандгу, вікалкан, вік-епа, вік-іянґ, вік-кеянґан, вік-меанґа, вік-мунґан, вік-нґатгана, вікнґенчера, куку-манґк, куку-муїнґ, куку-уванґ, куку-уґбанґ та паканґа;
- рармул-паманська – 2 мови: аґгу-тгарнґґаљу та тгайпан;
- умбіндгамуйська – 1 мова: умбідгаму;
- фліндер-паманська – 1 мова: гугадж;
- центральнопаманська – 1 мова: кунджен.

Паманськими мовами говорять ще лише 1,650 осіб в Австралійському Союзі. Більшість мов уже загинуло.

ПАМА-НЮНГСЬКІ МОВИ (ПАМА-NYUNGAN)

Пама-нюнґські мови – це найбільша родина австралійської мовної надродини. Вона охоплює 178 мов у 30-х галузях:

- арандська – 6 мов: аліаварр, андеґеребінґа, анматієрре, західноаррарнта, східноаррернте, кайтетіє;
- бааґанджійська – 2 мови: бандджіґалі, дарлінґ;
- банджаланґійська – 1 мова: банджаланґ;
- ваґая-варлуварська – 3 мови: ваґая, варлувара, інджіланджі;
- вака-кабська – 4 мови в 3-х підгалузях;
- варумунґська – 1 мова: варумунґу;
- вірадгурська – 3 мови: вайґаайбуван-нґіямбаа, вірадгурі, ґамілараай;
- ворімська – 2 мови: авабакальська, ворімська;
- ґалґадунґійська – 2 мови: калкутунґ, яларннґа;
- ґумбайнґґірська – 1 мова: кумбайнґґар;
- ґуугу-імідґіррська – 2 мови: барров-пойнт, ґуґуіміджір;
- дірбальська – 3 мови: варрґамай, дірбаль, ніявайґі;
- діянґадська – 2 мови: діянґаді, нґаніяйвана;
- ідинська – 2 мови: діябуґайська, ідинська;
- кала-лаґав-я – 1 мова: кала-лаґав-я;
- карнська – 11 мов у 3-х підгалузях;
- лардильська – 1 мова: лардиль;
- марська – 12 мов: бідіяра, бирі, ваджіґу, варунґу, ґанґулю, ґуваму, ґуґу-бадґун, ґунґабула, ґунія, кунґґарі, мандандані, марґані;
- мбарська – 1 мова: мбара;
- муруварійська – 1 мова: муруварі;
- нґарінієрі-ітґаїтська – 1 мова: наррінієрі;
- паманська – 43 мови в 15-х підгалузях;
- південно-західна – 52 мови в 17-х підгалузях;
- танґська – 3 мови: ґанґґаліда, каярдилд, нянґґа;
- фліндерська – 1 мова: фліндерська;
- юґамбальська – 1 мова: юґамбаль;
- юінська – 2 мови: дґурґа, тґураваль;
- юулнґуська – 10 мов у 3-х підгалузях;
- яландійська – 3 мови: джанґун, куку-яланджі, мулурідій;
- янюванська – 1 мова: янюва.

Пама-нюнґські мови охоплюють увесь терен Австралії, за винятком північно-західної частини. Найбільшими мовами є паманські та південно-західні. Усіх мовців – несповна 30,000 осіб.

Часткова література:

BOWERN, Claire & KOCH, Harold Australian Languages: Classification and the Comparative Method. 2004.

DIXON, R. M. W. Australian Languages: Their Nature and Development. Cambridge University Press, 2002.

ПАМБІЯ (PAMBIA, APAMBIA, ISO 639-3: pmb)

Мова памбія – це член підвідділу барамбо-памбія відділу занде підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 21,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ПАМЕЙСЬКІ МОВИ (PAMEAN)

Памейські мови – це підгалузь отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі входять 3 мови: південна паме, північна паме та центральна паме. Памейськими мовами говорять майже 10,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ПАМІРСЬКІ МОВИ (PAMIR)

Памірські мови – це підгрупа південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 7 мов: 1 відділ і 4 окремі мови:

- шугні-язгуламський – 3 мови: сарікольська, шугнійська, язгуліямська;
- мови: вахійська, їдггаська, мунджійська, санг'лечі-ішкашімська.

Памірськими мовами говорять 123,000 осіб у Китайській Народній Республіці, у Республіці Таджикистан, в Ісламській Республіці Афганістан та в Ісламській Республіці Пакистан.

ПАМОНА (PAMONA, BARE'E, BAREE, POSO, ISO 639-3: pmf)

Мова памона – це член памонської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 8 головних діалектів. Кількість мовців – 106,000 (1979 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MEAD, David & MEAD, Melanie Survey of the Pamona dialects of Kecamatan bungku tengah. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 11: 121-42, 1991.

ПАМОНСЬКІ МОВИ (PAMONA)

Памонські мови – це підгрупа мов північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: памона і томбелала. Говорять ними більш як 100,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПАМОСУ (PAMOSU, HINIHON, ISO 639-3: hih)

Мова памосу – це член тіборанської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ПАМПАНГАНСЬКА МОВА (PAMPANGAN, KARAMPANGAN, PAMPANGO, ПАМПАНГА, PAMPANGUEÑO, 邦板牙语, ISO 639-3: pam)

Пампанганська мова – це член пампанганської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,900,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

McFARLAND, Curtis D. Deictic pronouns in Philippine languages. *Studies in Philippine languages and cultures* 19: 123-141. 2008.

ПАМПАНГАНСЬКІ МОВИ (PAMPANGAN)

Пампанганські мови – це група центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – пампанганська. Говорять нею 1,900,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПАМПЛОНА-АТТА (PAMPLONA ATTA, NORTHERN CAGAYAN NEGRITO, ISO 639-3: att)

Мова памплона-атта – це член ібанагського відділу кагаянської підгрупи північнокордильської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1998 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

WHITTLE, Claudia Atta discourse and paragraph structure, *Philippine discourse and paragraph studies in memory of Betty McLachlin*, 195-281. *Pacific Linguistic C*, 22. Canberra: Australian National University, 1971.

ПАНА (PANA, PANI, ISO 639-3: pnz)

Мова пана – це член підгуртка каранг гуртка східні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 82,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці, 2,980 (2000 рік) у Республіці Камерун та 1,000 (1999 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з групи гур.**

ПАНА (PANA, SAMA, ISO 639-3: pna)

Мова пана – це член північного гуртка підвідділу грусі південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Буркіна-Фасо та 2,800 (1982 рік) у Республіці Малі. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з групи адамава-убангі.**

ПАНАВА (PANAWA, BUGEL, BUJIYE, ISO 639-3: pwb)

Мова панавана – це член відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,500 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ПАНАНГ' (PANANG, BANAG, BANANG, PANAGS, PANAКНА, PANANAG, SBANAG, SBRANAG, ISO 639-3: pcr)

Мова пананг – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці. Можливо, що це не окрема мова, а діалект іншої.

ПАНАО (PANAО HUÁNUCO QUECHUA, PACHITEA QUECHUA, QUECHUA PANAО, ISO 639-3: qxh)

Мова панао – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SMITH, Terrence With one heart: the Pano Quechua way of life. Peru: Instituto Lingüístico de Verano. 106 p. 2006. http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=47757

ПАНАРА (PANARÁ, KREEN AKARORE, KREN AKARORE, ISO 639-3: kre)

Мова панара – це член креен-акарорської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнгангської галузі макро-ґеської мовної родини. Кількість мовців – 250 (2004 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANONBY, Stan & HOLBROOK, David J. Panará/Kreen-Akarore language survey report. SIL Electronic Survey Reports 2010-002: 34. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-002>

ПАНАСУАНСЬКА МОВА (PANASUAN, TO PAMOSEAN, TO PANASEAN, ISO 639-3: psn)

Панасуанська мова – це член панасуанської групи секської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 800 (2004 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

Часткова література:

LASKOWSKE, Thomas V. The Seko languages of South Sulawesi: a reconstruction. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ПАНАСУАНСЬКІ МОВИ (PANASUAN)

Панасуанські мови – це група секської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: будонг-будонгська і панасуанська. Говорять ними несповна 900 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ПАНҐАСИНЬСЬКА МОВА (PANGASINAN, PANGASINÁN, ПАНГАСИНАН, 邦阿西楠语, ISO 639-3: pag)

Панґасинська мова – це член західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,160,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни та 2,040 (2000 рік) у США. Користуються латиницею.

Часткова література:

McFARLAND, Curtis D. Deictic pronouns in Philippine languages. *Studies in Philippine languages and cultures* 19: 123-141, 2008.

ПАНҐВА (PANGWA, EKIPANGWA, KIPANGWA, ISO 639-3: pbr)

Мова панґва – це член підгуртка бена-кінґа гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 95,000 (2002 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ПАНҐВАЛЬСЬКА МОВА (PANGWALI, PAHARI, PANGI, PANGWALI PAHARI, ISO 639-3: pgg)

Панґвальська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 17,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

ПАНҐСЕНҐ (PANGSENG, ISO 639-3: pgs)

Мова панґсенґ – це член гуртка мумує підвідділу мумує-янданґ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – невизначена в Федеративній Республіці Ніґерія.

ПАНҐУТАРАНСЬКА САМА (PANGUTARAN SAMA, SIYAMA, ISO 639-3: slm)

Мова панґутаранська сама – це член підгрупи внутрішні сулу-сама групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 35,200 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

WALTON, Charles The uses of pseudo-cleft sentences in Sama narrative discourse. *Journal of Translation and Textlinguistics* 9: 15-34, 1997.

ПАНҐХУА (PANGKHUA, PANGKHU, PANKHO, PANKO, PANKHU, PAANG, PANG, PANG KHUA, PANKHUA, PANKUA, ISO 639-3: pkh)

Мова панґхуа – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш, 230 (1971 рік) у Республіці Індія та деяка кількість у

М'янма. Користуються деванагарським письмом і латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПАНДАНСЬКІ МОВИ (PANDAN)

Панданські мови – це відділ бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи велико-центральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – північнобікольська. Говорять нею 122,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПАНДЕ (PANDE, IPANDE, ISO 639-3: bkj)

Мова панде – це член підгуртка нгунді гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,700 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

ПАНДЖАБСЬКІ МОВИ (PANJABI)

Панджабські мови – це група мов центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – східнопанджабська. Говорять нею більш як 28,000,000 осіб у Республіці Індія.

ПАНИМ (PANIM, ISO 639-3: pnr)

Мова панім – це член гумської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 420 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПАНИЙСЬКА МОВА (PANIYA, NIL, PANIA, PANIYAN, PANYAN, ತುಳು ಬಾಸೆ, ISO 639-3: psg)

Панійська мова – це член малаяламського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 94,000 (2003 рік) в Індії. Залежно від околиці, користуються каннадським, малаяламським або тамільським письмом.

ПАНІТ'ІМА (PANYTUIMA, BANDJIMA, BANJIMA, PANDJIMA, PANJIMA, PANJTJIMA, PANYJIMA, BANYJIMA, PAANJIMA, ISO 639-3: pnw)

Мова паніт'іма – це майже вимерлий член підгалузі серединні нгаярда південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1972 рік) у Західній Австралії.

ПАНКАНА (PANCANA, AKIDO, PANTJANA, ISO 639-3: pnp)

Мова панкана – це член західного підгуртка мунійського гуртка підвідділу мунан осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної целебеської групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (2005 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПАНКАРАРЕ (PANKARARÉ, PANKARÉ, PANKARARÚ, PANCARÉ, PANCARU, PANKARURU, PANKARARÁ, PANKARAVU, PANKARORU, PANKARÚ, BRANCARARU, ISO 639-3: pax)

Мова панкараре – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

ПАНКАРАРУ (PANKARARÚ, PANCARÉ, PANCARU, PANKARARÁ, PANKARAVU, PANKARORU, PANKARÚ, PANKARÉ, PANKARURU, PANKARORU, PANKARÚ, BRANCARARU, ISO 639-3: paz)

Мова панкарару – це вже вимерлий мовний ізолят. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ПАННЕЙСЬКА МОВА (PANNEI, TAPANGO, ISO 639-3: pnc)

Паннейська мова – це член групи піту-улунна-салу північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (1986 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

Часткова література:

STRØMME, Kåre J. UNHAS-SIL sociolinguistic survey: Kabupaten Polewali Mamasa, west-central section. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 5: 17-40, 1987.

ПАНО (PANOAN, PÁNOAN, PANOANO, PANOANA, PÁNO)

Мови пано – це мовна родина, до якої входять 28 мов у 8-х галузях:

- західна – 1 мова: кашібо-какатаїбо;
- південна – 3 мови: пакауара, чакобо, шінабо;
- південно-східна – 2 мови: кашінава, пано катукіна;
- південно-центральна – 9 мов у чотирьох підгалузях;
- північна – 5 мов: колубо, куліна пано, матіс, мацес, пісабо;
- північно-центральна – 6 мов: ісконауа, капанауа, марубо, ремо, сенсі, шіпібо-конібо;
- східна – 1 мова: кашарарі;
- некласифікована – 1 мова: панобо.

Мовами пано говорять 42,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, в Республіці Перу та в Багатонаціональній Державі Болівія.

ПАНОБО (PANOBO, HUARIAPANO, MANOA, PANA, PANO, PELADO, WARIAPANO, ISO 639-3: pno)

Мова панобо – це вже вимерлий некласифікований член мовної родини пано. Говорили нею в Республіці Перу.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. On the phonetic duration of Huariapano rhymes. *Work Papers of the Summer Institute of Linguistics*, University of North Dakota Session 42: 18 p. 1998.

ПАНО КАТУКІНА (PANOAN KATUKÍNA, CATUQUINA, KAMANAWA, KAMANNAUA, KATUKINA DE JURUÁ, WANINNAWA, KATUKÍNA, ISO 639-3: knt)

Мова пано катукіна – це член південно-східної галузі мовної родини пано. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 315 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ПАНТАРСЬКІ МОВИ (PANTAR)

Пантарські мови – це підгрупа групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 6 мов: блага, ламма, недебанг, ретта, тева та теревенг. Пантарськими мовами говорять більш як 28,000 осіб на Малих Зондських островах в Індонезії.

ПАНЧПАРГАНІЙСЬКА МОВА (PANCHPARGANIA, BEDIA, CHIK BARIK, PAN, PAN SAWASI, TAIR, TAMARA, TAMARIA, TANTI, TEMORAL, TUMARIYA, 潘奇帕尔干语, ISO 639-3: tdb)

Панчпарганійська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 274,000 (1997 рік) у Республіці Індія.

ПАО (PAO, PABRA, ISO 639-3: ppa)

Мова пао – це некласифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 53,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Можливо, що не належить вона до сино-тибетської мовної родини. **Не змішувати її з мовами подібної назви з каренської підгалузі.**

ПАО (PA’O)

Мови пао – це група мов каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи входить лиш одна мова – пао карен. Цією мовою говорять 560,740 осіб у М’янма і в Королівстві Таїланд. **Не змішувати їх з мовою подібної назви з некласифікованих мов тибето-бірманської галузі.**

ПАО КАРЕН (PA’O KAREN, BLACK KAREN, NORTHERN TAUNGTHU, PA OH, PA’O, PA-O, PA-U, KARÈNE PA’O, ISO 639-3: blk)

Мова пао карен – це член групи пао каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 560,000 (1983 рік) у М’янма і 740 (2000 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються бірманським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MANSON, Ken Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ПАПАВО (PAPAVÔ, ISO 639-3: ppv)

Мова папаво – це неklasифікована мова. Кількість мовців – 170 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ПАПАНТЛА ТОТОНАЦЬКА МОВА (PAPANTLA TOTONAC, LOWLAND TOTONACA, TOTONACO DE PAPANTLA, ISO 639-3: top)

Папантла тотонацька мова – це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 80,000 (1982 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ASCHMANN, Herman P. & ASCHMANN, Elizabeth D. compilers. Diccionario totonaco de Papantla. Serie de vocabularios y diccionarios indígenas "Mariano Silva y Aceves", 16. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. xiii, 268 p. 1973.

ПАПАПАНА (PAPAPANA, ISO 639-3: ppn)

Мова папапана – це член вітки папапана підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 120 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПАПАПАНА (PAPAPANA)

Мови папапана – це вітка підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належить тільки одна мова – папапана. Говорять нею ще лиш 120 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАПАРСЬКА МОВА (PAPAR, BAJAU BUKIT, ISO 639-3: dpp)

Папарська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

DUNN, Phyllis D. The Papar language. Languages of Sabah: A survey report, 225-29. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

ПАПАСЕНА (PAPASENA, ISO 639-3: pas)

Мова папасена – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 400 (1982 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ПАПЕЛЬ (PAPEL, MOIUM, OIUM, PAPEI, PEPEL, ISO 639-3: pbo)

Мова папель – це член підгрупи манджаку-папель групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 136,000 (2006 рік) у Республіці Гвінея-Бісау.

ПАПІ (PAPI, PAUPE, ISO 639-3: ppe)

Мова папі – це член підгалузі папі галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 70 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (одне село).

ПАПІ (PAPI)

Мови папі – це підгалузь галузі сепік-гілл мовної родини сепік. До цієї підгалузі належать 2 мови: папі та суармін. Мовами папі говорять 210 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАПІТАЛАЙ (PAPITALAI, ISO 639-3: pat)

Мова папіталай – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 520 (1977 рік) на острові Лос Негрос у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ПАПОРСЬКА МОВА (PAPORA-HOANYA, BUPURAN, HINAPAVOSA, PAPOLA, VUPURAN, 巴布拉语, 洪雅语, ISO 639-3: ppu)

Папорська мова – це вже вимерлий член центральної західнорівнинної галузі західнорівнинної родини австронезійської мовної надродини. Говорили нею на острові Тайвань.

ПАПУАСЬКА МАЛАЙСЬКА МОВА (PAPUAN MALAY, ISO 639-3: pmu)

Папуаська малайська мова – це член східноіндонезійського підвідділу відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500,000 і зростає в Республіці Індонезія (провінція Папуа). Користуються латиницею.

Часткова література:

BURUNG, Willem The phonology of Wano. SIL Electronic Working Papers 2007:003 101 p. 2007.

ПАПУАСЬКІ МОВИ (PAPUAN TIP)

Папуаські мови – це відділ західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 62 мови в 2-х підвідділах:

- осередній – 42 мови в 3-х гуртках;
- периферійний – 20 мов у 2-х гуртках.

Цими мовами говорять 290,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея. Є декілька класифікацій папуаських мов, як ось: класифікація, яку запропонував Joseph Greenberg, класифікація, яку запропонував Stephen Wurm, і класифікація, яку запропонував Malcolm Ross. Я тримаюся класифікації Етнолога, що здебільшого годиться з класифікацією Росса.

Часткова література:

FOLEY, William A. The Papuan Languages of New Guinea. Cambridge: Cambridge University Press, 1986.

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan past: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics, pp. 15-66, 2005.

ПАПУМА (PAPUMA, ISO 639-3: ppt)

Мова папума – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендера-васіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1982 рік) в Індонезії (Папуа).

ПАП'ЯМЕНТО (PAPIAMENTU, CURAÇOLEÑO, CURASSESE, PAPIAM, PAPIAMEN, PAPIAMENTO, PAPIAMENTOE, ПАПЬЯМЕНТО, 帕皮亚门托语, ISO 639-3: pap)

Мова пап'яменто – це член креольських мов, оснований на іспанській. Кількість мовців – 179,000 (1998 рік) на Нідерландських Антильських островах Бонере та Кюрасао та 60,000 (1999 рік) в Арубі. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUTTAR, George L. Review of: Papiamentu, by Sylvia Kouwenberg and Eric Murray. Notes on Linguistics 71: 46-48, 1995.

ПАРА АРАРА (PARÁ ARÁRA, AJUJURE, ISO 639-3: aap)

Мова пара арара – це єдиний член північної бразилійської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

ПАРАВЕН (PARAWEN, PARA, ISO 639-3: prw)

Мова паравен – це член нумугенської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 430 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПАРАВХАНСЬКА МОВА (PARAUJANO, AÑÚ, PARAUJANO, ISO 639-3: pbg)

Паравханська мова – це вимерлий член карібанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Говорили нею у Боліварській Республіці Венесуела.

ПАРАГВАЙСЬКА ГВАРАНІ (PARAGUAYAN GUARANI, AVAÑE'É, GUARANÍ PARAGUAYO, ISO 639-3: gug)

Мова парагвайська гварані – це член підгалузі гварані галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 4,650,000 (1995 рік) у Республіці Парагвай і якась кількість в Аргентинській Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

NORDHOFF, Sebastian Nomen-Verb-Distinktion im Guaraní. Köln: Universität zu Köln. 2004.

ПАРАКАНА (PARAKANĀ, AWAETÉ, PARAKANĀN, PAROCANA, ISO 639-3: pak)

Мова паракана – це член підгалузі аквава галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 900 (2004 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

ПАРАНАВАТ (PARANAWÁT, MAJUBIM, PARANAUAT, PAWATÉ, ISO 639-3: paf)

Мова паранават - це вже вимерлий член підгалузі апіяка галузі тупі-гварана мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

ПАРА НАҒА (PARA NAGA, VARA NAGA, JEJARA NAGA, ISO 639-3: pzn)

Мова пара наґа – це неklasифікований член групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у М'янма.

ПАРАНЬСЬКА МОВА (PARANAN, PALANENYO, PALANAN, ISO 639-3: agp)

Паранська мова – це член північно-східної лузонської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,700 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

ПАРАУК-ВА (PARAUK WA, BARAOG, PHALOK, PRAOK, WA, PARAUK, ISO 639-3: prk)

Мова параук-ва – це член відділу ва-вайської підгрупи східної групи палаунґської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 19 діалектів. Кількість мовців – 922,000 (2008 рік) у Республіці Союзу М'янма та 266,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

HOPPLE, Paulette In their own language: finding communication centers among selected dialects of Wa. Seminar papers of different academic disciplines about Lawa in Laana, 7-8 March, 1988, 33-41. Chiangmai: Faculty of Humanities and Social Sciences, Chiang Mai Teacher's College, Lanna United Colleges, 1988.

ПАРАЦЬКА МОВА (PARACHI, ISO 639-3: prc)

Парацька мова – це член ормурі-парацької підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 600 в Ісламській Республіці Афганістан.

ПАРДГАНСЬКА МОВА (PARDHAN, PRADHAN, PRADHANI, ISO 639-3: pch)

Пардганська мова – це член гондської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 135,000 (2007 рік) в Індії.

Часткова література:

THANGMUALIAN, Valte; MATHAI, Eldose K. & GEORGE, Symon A sociolinguistic survey among the Pardhan community of central India. SIL Electronic Survey Reports 2008-018, 2008.

ПАРДГІЙСЬКА МОВА (PARDHI, BAHELIA, CHITA PARDHI, LANGO PARDHI, PAIDIA, PARADI, PARIA, PHANS PARDHI, TAKANKAR, TAKIA, ISO 639-3: pcl)

Пардгійська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 120,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

ПАРДЖІ-ГАДАБСЬКІ МОВИ (PARJI-GADABA)

Парджі-гадабські мови – це підгалузь центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: дурувська, мудгілі-гадабська та поттанджі-оллар-гадабська. Говорять ними 103,000 осіб у Республіці Індія.

ПАРЕ (PARE, AKIUM-PARE, PA, ISO 639-3: ppt)

Мова паре – це член галузі авін-паре трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПАРЕНґА (PARENGA, GORUM, GORUM SAMA, PARENG, PARENGA PARJA, PARENGI, PARENJI, POROJA, ISO 639-3: pcj)

Мова паренґа - це член підгрупи горум групи сора-джурай-горум карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,700 (2006 рік) у Республіці Індія. Користуються письмом телугу.

Часткова література:

AZE, Richard Parengi (Gorum) phonemic summary. Poona: Summer Institute of Linguistics and Deccan College, 1971.

ПАРЕСИС (PARECÍS, HALITI, PARESÍ, PARESSÍ, ISO 639-3: pab)

Мова паресис – це член центральномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 1,290 (1999 рік) у районі Мато Гроссо в Федеративній Республіці Бразилія (15-20 сіл). Користуються латиницею. 7 сіл мають публічні школи. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок, а теж додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

ROWAN, Orland & ROWAN, Phyllis Dicionário parecis-português e português-parecis. Brasilia: Summer Institute of Linguistics, 1978.

ПАРІ (PÄRI, LOKORO, ISO 639-3: lkr)

Мова парі – це некласифікований член північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 28,000 (1987 рік) у Судані. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004

ПАРІЯСЬКА МОВА (PARYA, AFGHANA-YI NASFURUSH, AFGHANA-YI SIYARUI, LAGHMANI, RBHARYA, ПАРЬЯ, ISO 639-3: paq)

Паріяська мова – це неklasифікований член центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2008 рік) у Республіці Таджикистан та 250 (2008 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

Часткова література:

MÜLLER, Katja and others Language maintenance among the Pariya of Tajikistan. SIL Electronic Survey Reports 2010-014: 32, 2010.

ПАРКАРІ-КОЛЬСЬКА МОВА (PARKARI KOLI, PARKARI, ISO 639-3: kvx)

Паркарі-кольська мова – це член гуджаратської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 250,000 (1995 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

HOYLE, Richard A. Scenarios, discourse, and translation: the scenario theory of Cognitive Linguistics, its relevance for analysing New Testament Greek and modern Parkari texts, and its implications for translation theory. SIL e-Books, 10. Dallas: SIL International, 2008.

ПАРКВА (PARKWA, GWADI PAREKWA, KUDALA, PAWDAWKWA, PADOGO, PADOKWA, PADUKO, PAREKWA, PODOKWO, ISO 639-3: pbi)

Мова парква – це член відділу подоко властивомандараської підгрупи ламанг'-мандарської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1993 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

JARVIS, Elizabeth Esquisse grammaticale du podoko. Descriptions des langues camerounaises, 39-127. Paris: ACCT and ORSTOM, 1989.

ПАРСІ-ДАРСЬКА МОВА (PARSI-DARI, PARSEE, PARSEE-DARI, PARSI, (پارسی داری, ISO 639-3: prd)

Парсі-дарська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 350,000 в Ісламській Республіці Іран, а також якась кількість в Ісламській Республіці Афганістан.

ПАСІ (PASI, BESI, ISO 639-3: psq)

Мова пасі – це член галузі тама мовної родини сепік. Кількість мовців – 360 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (3 села).

Часткова література:

HUTCHINSON, Ian A sociolinguistic survey of Heyo, Pahi, and Mayo-Pasi. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 109-140. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ПАСІСМАНУА (PASISMANUA)

Мови пасісмануа – це підвітка вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 5 мов: айгон, кароре, кавлонґ, мію і сенґсенґ. Цими мовами говорять 9,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАССДОЛИННА ЯЛІ (PASS VALLEY YALI, ABENDAGO, NORTH NGALIK, PASS VALLEY, WESTERN YALI, YALY, ISO 639-3: yac)

Мова пассдолинна ялі – це член групи нґалік підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1988 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ПАСТОСЬКІ МОВИ (PASTO)

Пастоські мови – це галузь барбакоанської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: аванська і барбакоа. Говорять ними 22,000 осіб у Республіці Колумбія.

ПАСТУШІ МОВИ (PASTORAL)

Пастуші мови – це підвідділ південно-східного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 3 мови в 2-х гуртках:

меен – 1 мова: меен;

сурі – 2 мови: мурсі, сурі.

Пастушими мовами говорять тільки 450 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПАТАМОНА (PATAMONA, EREMAGOK, INGARIKO, KAPON, ISO 639-3: pbc)

Мова патамона – це член підгрупи капон групи макуші-капон східно-західної гааянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 4,700 (1990 рік) у Кооперативній Республіці Гааяна. Користуються латиницею.

ПАТАНІ (PATANI, ISO 639-3: ptn)

Мова патані – це член відділу південно-східні південні галмагера підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,600 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії – 9 сіл. **Не змішувати її з мовою паттані з сино-тибетської мовної родини.**

ПАТАШО (PATAHÓ Hǃ-NA-HǃE, PATASHÓ, PATAHI, PATAHÓ-HǃNAǃI, PATOHÓ, ISO 639-3: pth)

Мова паташо – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

ПАТГІЙСЬКА МОВА (PATHIYA, ISO 639-3: pty)

Патгійська мова – це член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2004 рік) в Індії (говорять нею тільки вдома).

ПАТЕП (PATER, PTER, ISO 639-3: ptp)

Мова патеп – це член підвітки муменг вітки буанг підгуртка готе-буанг південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,740 (1979 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LAUCK, Linda M. Unmotivated processes: The case of Patep. Phonologies of Austronesian languages 2, 131-52. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1993.

ПАТПАТАР (PATPATAR, GELIK, PATPARI, ISO 639-3: gfk)

Мова патпатар – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ПАТПАТАР-ТОЛАЙ (PATPATAR-TOLAI)

Мови патпатар-толай – це підгурток південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 10 мов: гурамалум, кандас, кономала, куануа, лабел, патпатар, рамоаайна, сіяр-лак, сурсурунга, тангга. Цими мовами говорять 91,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПАТТАНІ (PATTANI, CHAMBA, CHAMBA LAHULI, CHANGSAPA BOLI, LAHULI, MANCHAD, MANCHATI, PATNI, SWANGLA, ISO 639-3: lae)

Мова паттані – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 11,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським і тибетським письмом. **Не змішувати її з мовою патані з австронезійської мовної надродини.**

ПАУВАСЬКІ МОВИ (PAUWASI)

Пауваські мови – це невеличка мовна родина, до якої входить лиш 5 мов у 2-х галузях:

- західна – 2 мови: тебі, товей;
- східна – 3 мови: емем, зороп, каркар-юрі.

Пауваськими мовами говорять дещо менш як 4,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія та в Папуа-Нова Гвінея.

ПАЦИФІЧНА ЮПІЦЬКА МОВА (PACIFIC GULF YUPIK, ALUTIIC, KONIAG-CHUGACH, PACIFIC YUPIK, SUGCESTUN, SUK, CHUGACH ESKIMO, SOUTH ALASKA ESKIMO, SUGPIAK ESKIMO, SUGPIAQ ESKIMO, ALUTIIQ, SUGPIAK, SUGPIAQ, CHUGACH, KONIAG-CHUGACH, 太平洋灣尤皮克语, ISO 639-3: ems)

Пацифічна юпіцька мова – це член аляської групи юпіцької підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 76 (2000 рік) у штаті Аляска в США.

ПАЦИФІЧНІ КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ (PACIFIC CREOLE)

Пацифічні креольські мови – це галузь креольських мов, основаних на англійській. До цієї галузі зачисляють 8 мов: бісламська, гавайська, кріольська, меланезька пиджін, нґатіцька, питкайрн-норфолк, ток-писин та торрес-стрейт. Говорять ними майже 800,000 осіб у басейні Пацифічного океану.

Часткова література:

TRYON, Darrell T. & CHARPENTIER, Jean-Michel Pacific Pidgins and Creoles: Origins, Growth and Development. Berlin and New York, Mouton de Gruyter. 2004.

ПАШАЙСЬКІ МОВИ (PASHAYI)

Пашайські мови – це відділ кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цього відділу входять 4 мови: південно-західна пашайська, південно-східна пашайська, північно-західна пашайська та північно-східна пашайська. Говорять ними 217,000 осіб в Ісламській Республіці Афганістан.

ПАШТІЙСЬКІ МОВИ (PASHTO)

Паштійські мови (пушту) – це підгрупа південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї підгрупи входять 4 мови: ванецька, південнопаштійська, північнопаштійська та центральнопаштійська. Говорять ними більш як 20,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан.

ПАЯ (PAYA)

Мови пая – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – печ. Цією мовою говорять несповна 1,000 осіб у Республіці Гондурас.

ПВААМЕЙ (PWAAMEI, POAMEI, ISO 639-3: pme)

Мова пваамей – це член північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 220 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ПВАПВА (PWARWA, POAPOA, ISO 639-3: pop)

Мова пвапва – це майже вимерлий член північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 16 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ПВО (PWO)

Мови пво – це група мов каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи входять 4 мови: пграе пво карен, пво західна карен, пво північна карен і пво східна карен. Цими мовами говорять більш як 1,300,000 осіб у М'янма і в Королівстві Таїланд.

ПВО ЗАХІДНА КАРЕН (PWO WESTERN KAREN, BASSEIN PWO KAREN, DELTA PWO KAREN, MUTHEIT, PHLONG SHO, ISO 639-3: pwo)

Мова пво західна карен – це член групи пво каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 210,000 у М'янма. Користуються бірманським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MANSON, Ken Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ПВО ПІВНІЧНА КАРЕН (PWO NORTHERN KAREN, PHLONG, ISO 639-3: pww)

Мова пво північна карен – це член групи пво каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 60,000 у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ПВО СХІДНА КАРЕН (PWO EASTERN KAREN, MOULMEIN PWO KAREN, PHLOU, SOUTHERN PWO KAREN, EASTERN PHLOU, SOUTHERN PWO, ISO 639-3: kjp)

Мова пво східна карен – це член групи пво каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,000,000 (1998 рік) у М'янма та 50,000 (1998 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються бірманським письмом (у М'янма) та тайським письмом (у Таїланді). Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MANSON, Ken Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

ПГАКЕ (PҺAKЕ, FАAKЕ, PҺАКЕУ, PҺАKIAL, ISO 639-3: phk)

Мова пгаке (факе) – це член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються бірманським письмом.

ПГАЛА (PҺАLА, BLACK PҺULА, VOLА, HEI PҺULА, KҺАРНО, PҺULА, PҺULEPҺO, UPRIVER PҺULА, PULА, ISO 639-3: ypa)

Мова пгала – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

ПГАНА (PҺАNА', BАNА', PАNА', ISO 639-3: phq)

Мови пгана – це член відділу аха південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 350 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці – одне село.

ПГАНГДУВАЛІ (PҺАNGDUWАLІ, PҺАNGDUVАLІ, PҺАNGDUWАLІ POTI, ISO 639-3: phw)

Мова пгангдувалі – це вже, правдоподібно, вимерлий член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ПГЕНДЕ (PҺENDE, GIPENDE, GIPHENDE, KIPENDE, PENDE, PINDI, PINJI, ISO 639-3: pem)

Мова пгенде – це член підгуртка голу гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 420,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ПГІМБІ (PҺIMBI, PIMBI, ISO 639-3: phm)

Мова пгімбі – це член вітки сена підгуртка сенга-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 у Республіці Мозамбік.

ПГОЛА (PHOLA, VOLA, FLOWERY PHULA, HUA PHULA, PHULEPHO, TSHA PHULA, ISO 639-3: ypg)

Мова пгола – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 13,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

ПГОЛО (PHOLO, BLACK PHULA, FLOWERY PHULA, PHU, PHULA, POLUO YI, ISO 639-3: yip)

Мова пголо – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (2008 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліе.

ПГОМ НАґА (PHOM NAGA, PHOM, PHON, TAMLU NAGA, CHINGMENGU, TAMLU, ASSIRINGIA, ISO 639-3: nph)

Мова пгом наґа – це член відділу коняк підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпго-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 115,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ПГРАЕ ПВО КАРЕН (PHRAE PWO KAREN, NORTHEASTERN PWO KAREN, PHRAE, PRAE, PWO PHRAE, ISO 639-3: kjt)

Мова пграе пво карен – це член групи пво каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – не відома; цією мовою говорять у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом.

ПГУАН (PHUAN, LAO PHUAN, PHU UN, พวน, ໄທພວນ, ISO 639-3: phu)

Мова пгуан – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 200,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд і 106,000 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ПГУЄ (PHUIE, BUGULI, BUGURI, PHUIEN, POUGOULI, PUGULI, PWA, PWE, PWIE, PWIEN, PWO, ISO 639-3: pug)

Мова пгує – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродино. Кількість мовців – 14,300 (2000 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Pwo people. SIL Electronic Survey Reports 2001-008. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2201-008>

ПГУЗА (PHUZA, HEI PHU, PHUJITSU, PHULA, PHU'A, ISO 639-3: ypz)

Мова пгуза – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 6,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

ПГУЛА (PHULA, FU KHLA, PHU KHA, PHU KHLA, PHU LA, PHUKHA, PHÙ LÁ, PHÙ LÁ HÁN, HUKHA, ISO 639-3: phh)

Мова пгула – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 9,050 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 5,000 (2008 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова.

Часткова література:

PELKEY, Jamin R. Muji's mirrored merger: correlative redistribution of checked tone classes in a newly defined Burmic cluster. *Mon-Khmer studies: a journal of Southeast Asian languages and cultures* 37: 179-195. 2007.

ПГУМА (PHUMA, BLACK MUJI, HEI MUJI, MUJI, PAOTLO, PHULA, PHULI, SHAOJI PHULA, SIFTER BASKET PHULA, ISO 639-3: ypm)

Мова пгума – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зростає.

ПГУНОЙ (PHUNOI, PHOUNOY, PHU NOI, PUNOI, ISO 639-3: pho)

Мова пгнуой – це член відділу пгнуой південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 35,600 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та якась кількість у Королівстві Таїланд. Користуються лаоським письмом.

ПГУНОЙ (PHUNOI)

Мови пгнуой – це відділ південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови: коонг, мпі, пгнуой і пієн. Мовами пгнуой говорять майже 40,000 осіб у М'янма, в Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Королівстві Таїланд і в Лаоській Народній Республіці.

ПГУПА (PHUPA, HLAGHO, LAGHĪ, LALA, LAMU, LARHWO, LA'OU, LAPA, MUZI, PHULA, PHUPHA, TSHEBU, DOWNRIVER PHULA, PHUZA, ISO 639-3: ypp)

Мова пгупа – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

ПГУПГА (PHUPHA, PHULA, PHUPHO, TSAPHO, DOWNRIVER PHULA, PHUZA, ISO 639-3: yph)

Мова пгупга – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,300 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

ПГУ-ТАЙ (PHU THAI, PHUTAI, PHUU THAI, PUTAI, PUTHAI, PUTHAY, ภาษาผู้ไท, 孚泰语, ISO 639-3: pht)

Мова пгу-тай – це член підвідділу лао-пгутай південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 470,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд, 154,000 (2001 рік) у Лаоській Народній Республіці та 209,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Тональна мова.

ПЕ (PE, DALONG, PAI, ISO 639-3: pai)

Мова пе – це член тарокоїдної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ПЕАР (PEAR, POR, ISO 639-3: pcb)

Мова пеар – це вимираючий член східнопеарської групи пеарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,670 (2002 рік) у Республіці Камбоджа.

ПЕАРСЬКІ МОВИ (PEARIC)

Пеарські мови – це вимираюча підгалузь східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 6 мов у 2-х групах:

- західнопеарська – 5 мов у 3-х підгрупах;
- східнопеарська – 1 мова: пеар.

Говорять ними ще дещо більш як 12,000 осіб у Республіці Камбоджа.

ПЕБА-ЯґАН (PEBA-YAGUAN)

Мови пеба-яґан – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш 2 мови: яґа і ямео. Мовами пеба-яґан говорять 5,690 осіб у Республіці Перу.

ПЕВЕ (PÉVÉ, KA'DO PÉVÉ, KA'DO, LAMÉ, ZIME, ISO 639-3: lme)

Мова певе – це член маської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1999 рік) у Республіці Чад та 5,720 (2000 рік) у Республіці Камерун.

ПЕЕРЕ (PEERE, KOTOFO, КОТОРО, КОТРОЈО, KOUTIN, KOUTINE, KUTIN, KUTINE, KUTINN, ПАТАПОРИ, PEER, PERE, ПОТОРО, ПОТОПОРЕ, ISO 639-3: pfe)

Мова пеере – це член підгуртка кутін гуртка воко-довайо підвідділу дуру відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1993 рік) у Республіці Камерун та якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія.

ПЕЙ (PEI, PAI, ISO 639-3: ppq)

Мова пей – це вже майже вимерлий член галузі валію мовної родини сепік. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПЕКА (PEKA)

Мови пека – це група мов підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: данару, соп, сумав та урігіна. Мовами пека говорять майже 6,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПЕКАЛ (PEKAL, ISO 639-3: pel)

Мова пекал – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії.

ПЕЛА (PELA, BELA, VOLA, BULA, PALA, POLO, 布拉语, ISO 639-3: bxd)

Мова пела – це член північної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 400 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HE LIFENG & TAN, William Yunnan teshu yuyan yanjiu. Yunnan Minority Language Commission and SIL International Joint Publication Series. Yunnan People's Publishing House. 578 p. 2004.

ПЕЛЕ-АТА (PELE-ATA, PELEATA, UASE, UASI, UASILAU, WASI, ATA, ISO 639-3: ata)

Мова пеле-ата – це член західноновобританської галузі еле-західноновобританської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

JOHNSTON, Raymond L. The languages and communities of the Kimbe Bay region. Language, communication and development in New Britain, 107-58. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

ПЕЛЕНДЕ (PELENDE, ISO 639-3: ppp)

Мова пеленде – це член підгуртка яка гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,400 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ПЕМОН (PEMON, PEMONG, PEMÓN, ISO 639-3: aoc)

Мова пемон – це член підгрупи капон групи макуші-капон східно-західної гааянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела, 680 у Федеративній Республіці

Бразилія та 480 (1990 рік) у Кооперативній Республіці Ґаяна. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

ПЕМОНО (PÉMONO, ISO 639-3: pev)

Мова пемоні – це вже правдоподібно вимерлий член західногаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 1 (2000 рік) у Боліварській Республіці Венесуела (80-літня жінка в 1998 році). Ергативна мова.

ПЕНАНСЬКІ МОВИ (PENAN)

Пенанські мови – це підгрупа каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: західнопенанська і східнопенанська. Говорять ними 10,000 осіб у провінції Саравак у Малайзії.

ПЕНҐСЬКА МОВА (PENGO, PENGU, HENGO, HENGO PORAJA, JANI, MUDDALI, PARAJA, PANGO, PENGUA, PANGO PARAJA, 彭戈语, ISO 639-3: peg)

Пенґська мова – це член манда-пенґського відділу манда-куйської підгрупи конда-куйської групи ґонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 350,000 (2000 рік) в Індії. Користуються орійським письмом.

ПЕНДАВ (PENDAU, NDAOE, NDAU, UMALASA, ISO 639-3: ums)

Мова пендаві – це член південної підгрупи томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,500 (2003 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

QUICK, Philip A. A grammar of the Pendau language of Central Sulawesi, Indonesia. Pacific Linguistics, 590. Canberra, Australia: Research School of Pacific and Asian Studies, The Australian National University, 2008.

ПЕНРГІН (PENRHYN, MANGARONGARO, PENRHYNESSE, TONGAREVA, ISO 639-3: pnh)

Мова пенргін – це член таїтянської підгалузки центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1981 рік) на островах Кука; кількість швидко зменшується.

ПЕНСИЛЬВАНСЬКО-НІМЕЦЬКА (PENNSYLVANIA GERMAN, PENNSYLVANIA DEITSCH, PENNSYLVANIA DUTCH, PENNSYLVANISH, PENNSILFAANI-DEITSCH, ALLEMAND PENNSYLVANIEN, PENNSYLVANISCH-DEUTSCH, 宾夕法尼亚德语, ISO 639-3: pdc)

Пенсильвансько-німецька мова – це член західного середньонімецького відділу середньо-німецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 83,700 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки та 15,000 (1995 рік) у Канаді. Користуються латиницею.

ПЕНУТІЙСЬКІ МОВИ (PENUTIAN)

- Пенутійські мови – це мовна родина, до якої входять 33 мови в 8-х галузях:
- йок-утійська – 11 мов у 2-х підгалузях;
- каліфорнійсько-пенутійська – 1 мова: вінту;
- майдуйська – 4 мови: долинна майду, нісенан, північно-західні майду, північно-східні майду;
- орегон-пенутійська – 6 мов у 2-х підгалузях;
- плато-пенутійська – 6 мов у 2-х підгалузях;
- цімшіська – 3 мови: гітксан, нісгаа, цімшіян;
- чінуцька – 2 мови: васко-вішрам, чінук;
- неклассифікована – 1 мова: молале.

Пенутійськими мовами говорять ще біля 7,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

Часткова література:

DeLANCEY, Scott & GOLLA, Victor The Penutian hypothesis: Retrospect and prospect. *International Journal for American Linguistics*, 63: 171-202. 1997.

ПЕНЧАЛ (PENCHAL, ISO 639-3: pek)

Мова пенчал – це член підвідділу мов південно-східних островів східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 550 (1982 рік) на острові Рамбутіо в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ПЕНЬОЛЕС МІШТЕК (PEÑOLES MIXTEC, EASTERN MIXTEC, MIXTECO DE SAN MATEO TERANTEPEC, ISO 639-3: mil)

Мова пеньолес міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 13,400 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

DALY, John P. Phonetic interpretation of tone features in Peñoles Mixtec. Proceedings of the IRCS workshop on prosody in natural speech, August 5-12, 1992, 53-62. Philadelphia: Institute for Research in Cognitive Science, University of Pennsylvania. 1992.

ПЕРАЙ (PERAI, TUTUNIHAN, ISO 639-3: wet)

Мова перай – це член північного екстрарамелайського відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 280 (2000 рік) на південно-західних Молуккських островах в Індонезії.

ПЕРАНАКАНСЬКА МОВА (PERANAKAN INDONESIAN, INDONESIAN BABA, CHINESE INDONESIAN, PERANAKAN, ISO 639-3: pea)

Перанаканська мова – це член креольських мов на основі малайської. Кількість мовців – 20,000 (1981 рік) у центральній і східній частині острова Ява в Республіці Індонезія.

ПЕРЕДАНДСЬКІ МОВИ (PRE-ANDINE)

Передандські мови – це група мов південномайпуранської підгалузі майпарунської галузі аравакської мовної родини. В її склад входять 11 мов: ахіїнінська, ашанінкська, ашенінка-пахональ, ашенінка-перене, ашенінка-піхіс, ашенінка-укаялі, ашенінка-юруа, каквінська, мачінгвенга, нантійська та номацігвенга. Говорять ними несповна 100,000 осіб у Республіці Перу.

ПЕРИФЕРІЙНІ КЕЧУА (QUECHUA II, QUECHUA A, PERIPHERAL QUECHUA, WANP'UNA)

Периферійні кечуа – це галузь кечуанської мовної родини. До неї належать 29 мов у 3-х підгалузях:

- янкай – 5 мов: кахамарка, ламбаек, пакараос, чінча, явійос;
- чінчай – 14 мов: верховинна імбабура, верховинна кальдерон, верховинна каняр, верховинна лоха, верховинна саласака, верховинна чімборазо, долішня напо, долішня тена, інга, інга джунглів, південна пастаза, північна пастаза, сан мартин, чагапояс;
- північні кечуа – 10 мов: аракіпа-ла, аякучо, класична кечуа, куско, південноболівійська, північно- болівійська, пуно, сантіаго-дель-естеро, східна ашурімак, чілійська кечуа.

Цими мовами говорять більш як 8,500,000 осіб у Республіці Перу, в Республіці Колумбія, в Республіці Еквадор, у Республіці Чилі, в Багатонаціональній Республіці Болівія та в Республіці Аргентина.

ПЕРИФЕРІЙНІ ПАПУАСЬКІ МОВИ (PERIPHERAL)

Периферійні папуаські мови – це підвідділ папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 20 мов у 2-х гуртках:

- кілівіла-луісіядес – 6 мов у 3-х підгуртках;
- центральнопапуаський – 14 мов у 3-х підгуртках.

Цими мовами говорять 170,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПЕРИФЕРІЙНІ ЦЕНТРАЛЬНОБІСАЯНСЬКІ МОВИ (PERIPHERAL CENTRAL BISAYAN)

Периферійні центральнобісаянські мови – це підвідділ центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 5 мов: аті, капіззонська, гілігайнонська, масбатенію та пороганонська. Говорять ними майже 7,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПЕРМСЬКІ МОВИ (PERMIAN,

Пермські мови – це галузь уральської мовної родини. До цієї галузі входять 3 мови: одна підгалузь і одна окрема мова:

- комі – 2 мови: комі-зірянська, комі-перм'яцька;
- удмуртська мова.

Пермськими мовами говорять більш як 1,228,000 осіб у європейській частині Російської Федерації – в Республіці Комі, в Комі-перм'яцькому Національному Окрузі та в Удмуртії.

ПЕРО (PERO, FILIYA, PIPERO, ISO 639-3: pip)

Мова перо - це член властивотангальського відділу тангальської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ПЕРСЬКА МОВА (PARSI, PARSEE, PERSIAN, فارسی, تاجیکی دری, فارسی, ISO 639-3: prp)

Перська мова (фарсі) – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 151,000 (2000 рік) в Республіці Індія та в діяспорі, разом 326,000. Користуються арабським письмом.

ПЕРСЬКІ МОВИ (PERSIAN)

Перські мови – це підгрупа південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 10 мов: аймацька, бухарська, газарагійська, дарвазька, дегварська, дзгідська, західнофарсійська, пагланська, східнофарсійська та таджицька. Перськими мовами говорять 39,000,000 осіб в Ісламській Республіці Афганістан, в Ізраїлі, в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Іран, у Республіці Таджикистан, у Російській Федерації та в Республіці Азербайджан.

ПЕТАПА САПОТЕК (PETAPA ZAPOTEK, ZAPOTECO DE SANTA MARÍA PETAPA, ZAROTÈQUE RÉTAPA, ISO 639-3: zpe)

Мова петапа сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ПЕТАТС (PETATS, MAJUGAN, ISO 639-3: pex)

Мова петатс – це член вітки бука підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1975 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ALLEN, Gerald & BEASO, Matthew Petats phonemes and orthography. Phonologies of five Austronesian languages, 45-70. Workpapers in Papua New Guinea Languages 13. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1975.

ПЕТДЖО (PETJO, PESOK, PETJON, PETJOK, ISO 639-3: pey)

Мова петджо – це член креольських мов, оснований на голландській. Кількість мовців – невідома в Республіці Індонезія (острови Ява і Балі). Мало що відомо про цю мову - можливо, вже вимерла.

ПЕЧ (PESH, PAYA, SECO, ISO 639-3: pay)

Мова печ – це член галузі пая чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 990 (1993 рік) у Республіці Гондурас. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HUMNICK, Linda Anne The phonology-morphology interface in Paya: a lexical phonology approach. M.A., The University of Texas at Arlington. xii, 122 p. 1991.

П'ЄМОНТСЬКА МОВА (PIEMONTESE, PIEDMONTESE, PIEMONTÉIS, PIÉMONTAIS, PIAMONTÉS, PIEMONTISCH, ПЬЕМОНТСКИЙ, 皮埃蒙特语, ISO 639-3: pms)

П'ємонтська мова – це член галло-італійського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,110,000 (2000 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею. Різняться значно від італійської мови.

ПИГОМСЬКІ МОВИ (PIHOM)

Пигомські мови – це група мов круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 22 мови у 7-х підгрупах:

- амаймонська – 1 мова: амаймон;
- васембо – 1 мова: васембо;

- кавкомбаранська – 4 мови: мала, мая, маяні, міяні;
- куміланська – 3 мови: бепоур, мауваке, моере;
- нумугенська – 6 мов: білакура, паравен, укуруігума, усан, ябен, яравата;
- омосанська – 2 мови: кобол, пал;
- тіборанська – 5 мов: ванамбре, ковакі, мавак, мусар, памосу.

Пигомськими мовами говорять майже 23,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПИЛАГА (PILAGÁ, PILACA, ISO 639-3: plg)

Мова пилага – це член гвайкурської галузі матако-гвайкурської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (2004 рік) у Республіці Аргентина. Користуються латиницею.

ПИНДЖІ (PINJI, APINDJE, APINDJI, APINJI, GAPINJI, ISO 639-3: pic)

Мова пинджі – це член підгуртка цього гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1990 рік) у Республіці Габон.

ПІНІ (PINI, BINI, BIRNI, PINIRITJARA, PIRNIRITJARA, ISO 639-3: pii)

Мова пині – це майже вимерлий член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 у Західній Австралії.

ПІНІГУРА (PINIGURA, BINIGURA, PINIKURA, ISO 639-3: pnv)

Мова пинікура – це майже вимерлий член дгаланджійської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 5 (1981 рік) у Західній Австралії.

ПІНІІН (PINYIN, VAPINYI, PELIMPO, ISO 639-3: pny)

Мова пиніін – це член підгуртка нгемба гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,600 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

AYOTTE, Michael & LAMBERTY, Melinda Rapid appraisal sociolinguistic survey among the NGEMBA cluster of languages: Mankon, Bambili, Nkwen, Pinyin, and Awing: Bamenda, Santa and Tubah subdivisions Mezam Division North West Province. SIL Electronic Survey Reports 2003-002. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-002>

ПІНТІІНІ (PINTIINI, PINDIINI, WANGADA, WANGGAJI, WANGKATJA, WONGA, WONGA-I, WONGGAI, ISO 639-3: ptj)

Мова пинтіїні – це член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (1983 рік) у Західній Австралії.

ПИНТУПІ-ЛУРІТЖА (PINTUPI-LURITJA, BINDDIBU, LORIDJA, PINTUBI, PINTUPI, ISO 639-3: piu)

Мова пинтупі-лурітжа – це член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 390 (1996 рік) у Західній Австралії і в Північній Території. Користуються латиницею.

Часткова література:

HANSEN, Kenneth C. & HANSEN, Lesley E. The core of Pintupi grammar. Alice Springs: Institute for Aboriginal Development, 1978.

ПИПІЛЬ (PIPIL, NAHUAT, NAWAT, ISO 639-3: ppl)

Мова пипіль – це вже майже вимерлий член групи пипіль астецької підгалузі південної галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 20 (1987 рік) у Республіці Сан Сальвадор.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle The Pipil language of El Salvador. Mouton. Mouton grammar library; 1. (1985).

ПИПІЛЬ (PIPIL)

Мови пипіль – це група мов астецької підгалузі південної галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи входить лиш одна мова – пипіль. Цією мовою говорять ще тільки 20 осіб у Республіці Сан Сальвадор.

ПИРАТАПУЙО (PIRATAPUYO, PIRA-TAPUYA, UAIANA, UAICANA, UAIKENA, UAINANA, URUBU-TAPUYA, WAIKHARA, WAIKINO, WAINA, ISO 639-3: pir)

Мова пиратапуйо – це член північної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 620 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 450 у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KLUMPP, James W. & KLUMPP, Deloris A. Piratapuyo. In Aspectos de la cultura material de grupos étnicos de Colombia 2, 79-97. Bogota: Ministerio de Gobierno. 1979.

ПИРЕНЕЙСЬКІ МОВИ (PYRENEAN-MOZARABIC)

Пиренейські мови – це підгрупа західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи входить лиш одна мова – арагонська. Говорять нею 11,000 осіб у Королівстві Іспанія.

ПИТЖАНТЖАТЖАРА (PITJANTJATJARA, PITJANTJARA, PITYANTYATYARA, ISO 639-3: pjt)

Мова питжантжатжара – це член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,120 (1996 рік) у північно-західній частині Південної Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

ECKERT, Paul & HUDSON, Joyce Wangka wiru: a handbook for the Pitjantjatjara language learner. Adelaide: South Australian College of Advanced Education, 1988.

ПИТИ (PITI, ABISI, BISI, PITTI, ISO 639-3: pcn)

Мова питі – це член відділу питі-атсам підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,530 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ПИТИ-АТСАМ (PITI-ATSAM)

Мови питі-атсам – це відділ підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать дві мови: атсам і питі. Цими мовами говорять понад 35,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПИТКАЙРН-НОРФОЛК (PITCAIRN-NORFOLK, PITCAIRN ENGLISH, NORFUK, 皮特凯恩-诺福克语, ISO 639-3: pih)

Мова питкайзн-норфолк – це член пацифічної галузі креольських мов, оснований на англійській. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 400 на острові Норфолк (член Австралійського Союзу), 36 (2002 рік) на острові Питкайрн (володіння Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії) та якась кількість у Новій Зеландії та в Австралії.

ПИХАО (PIJAO, PIAJAO, ISO 639-3: pij)

Мова пихао – це вже вимерла неklasифікована мова, якою говорили в Республіці Колумбія.

Часткова література:

MARSHALL, Durbin & SEIJAS, Haydée A Note on Panche, Pijao, Pantagora (Palenque), Colima and Muzo, International Journal of American Linguistics, Vol. 39, No. 1 (Jan., 1973), pp. 47–51.

ПИВА-БАНОНІ (PIVA-BANONI)

Мови піва-баноні – це підгурток південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови : банноні і лавунуя. Говорять ними 1,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННА АВІЮ (SOUTH AWYU, JENIMU, OSER, SIAGHA, SJIAGHA, SYIAGHA, YENIMU, ISO 639-3: aws)

Мова південна авію – це член групи авію підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 9,340 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

LEBOLD, Randy; KRIENS, Ronald & JAN de VRIES, Peter Report on the Okaba Subdistrict survey in Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2010-008: 58 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-008>

ПІВДЕННА АМАМІ-ОШІМСЬКА МОВА (SOUTHERN AMAMI-OSHIMA, SOUTHERN AMAMI-OSIMA, 南奄美琉球语, ISO 639-3: ams)

Південна амамі-ошімська мова – це член північної підгалузі амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Кількість мовців – 1,800 (2004 рік) у Японській Державі; здебільша старші віком особи.

ПІВДЕННА БАЙ (SOUTHERN BAI, BĀIYŪ, BAĪ DU SUD, 大理白语, 白語, ISO 639-3: bfs)

Мова південна бай – це член підгалузі бай тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 400,000 (2003 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова. Користуються китайським письмом та латиницею.

Часткова література:

WANG, Feng. Comparison of languages in contact: the distillation method and the case of Bai. Language and Linguistics Monograph Series B: Frontiers in Linguistics III. Taipei: Institute of Linguistics, Academia Sinica, 2006.

ПІВДЕННА БІРІФОР (SOUTHERN BIRIFOR, BIRIFO, GHANA BIRIFOR, BIRIFOR DU SUD, ISO 639-3: biv)

Мова південна біріфор – це член підвітки біріфор вітки дагаарі-біріфор північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 125,000 (2003 рік) у Республіці Ґана (кількість зростає) та 4,310 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

KUCH, Lawrence The phonology of Birifor. Collected Language Notes, 21. [Legon]: Institute of African Studies, University of Ghana. 37 p. 1993.

ПІВДЕННА БОБО МАДАРЕ (SOUTHERN BOBO MADARÉ, BLACK BOBO, BOBO, BOBO FI, BOBO FING, BOBO MADARÉ DU SUD, ЮЖНЫЙ БОБО МАНДАРЕ, ISO 639-3: bwq)

Мова південна бобо мадаре – це член підгрупи бобо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 312,000 (2000 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Тональна мова.

Часткова література:

TIENDRÉBÉOGO, Bearice Rapport Sociolinguistique sur la Langue Bobo Madaré. SIL Electronic Survey Reports 2007-005 55 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-005>

ПІВДЕННА ВЕ (WÈ SOUTHERN, CENTRAL GUÉRÉ, GERE, GUÉRÉ, WÈÈ, ISO 639-3: gxx)

Мова південна ве – це член відділу ґуере-крагн підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців - 293,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

FISHER, Allen La marque du declarative en guéré. Communications présentées au 1er Colloque International sur les Langues Kru, 35-44. Cahiers Ivoiriens de Recherche Linguistique, 6. Abidjan: Institut de Linguistique Appliquée. 1980.

ПІВДЕННА ГАЙДА (SOUTHERN HAIDA, SKIDEGATE, ISO 639-3: hax)

Мова південна гайда – це вже майже вимерлий член галузі гайда на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1995 рік) на Острові Королеви Шарлоти в Канаді.

ПІВДЕННА ГАЛМАГЕРА (SOUTH HALMAHERA)

Мови південна галмагера – це підгрупа південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить 7 мов у 2-х підгрупах і 1 окрема мова:

- південно-східна – 4 мови: булі, маба, патані, савай;
- східні макіян-гане – 2 мови: гане, східна макіян;
- мова іратуту.

Цими мовами говорять 59,000 осіб в Індонезії.

ПІВДЕННА ГАЛМАГЕРА-ЗАХІДНІ НОВОГВІНЕЙСЬКІ МОВИ (SOUTH HALMAHERA-WEST NEW GUINEA)

Південна галмагера-західні новогвінейські мови – це група мов східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить 41 мова у 2-х підгрупах:

- західна новогвінейська – 34 мови в 2-х відділах;
- південна галмагера – 7 мов у 2-х відділах.

Цими мовами говорять 140,000 осіб в Індонезії.

ПІВДЕННА ГГАЛЕ (SOUTHERN GHALE, GALLE GURUNG, LILA, RING-LILA, ISO 639-3: ghe)

Мова південна ггале – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 21,500 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

ПІВДЕННА ГІЗИГА (GIZIGA SOUTH, GISIGA, GISIKA, GUIZIGA, ISO 639-3: giz)

Мова південна гизіга – це член балдему-зулгської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1991 рік) у Республіці Камерун.

ПІВДЕННА ГРЕБО (SOUTHERN GREBO, ISO 639-3: grj)

Південна гребо – це член ліберійського відділу підгрупи гребо західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 61,600 (2006 рік) у Республіці Ліберія та якась кількість у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue & JOHNSON, Eric A sociolinguistic survey of the Grebo language area of Liberia. SIL Electronic Survey Reports 2002-074

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-074>

ПІВДЕННА ДАГААРЕ (SOUTHERN DAGAARE, DAGAARE, DAGARA, DAGARI, DAGATI, DEGATI, DOGAARI, SOTHERN DAGARI, ISO 639-3: dga)

Мова південна дагааре – це член підвітки дагаарі вітки дагаарі-біріфор північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 700,000 (2003 рік) у Республіці Гана; кількість зростає. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

CAHILL, Michael Tonal polarity in Kɔnni. Kinyiŋra njiŋra! Step firmly on the pathway! Trends in African Linguistics 5, 53-62. Lawrenceville, NJ: Africa World Press. 2004.

ПІВДЕННА ДОНГ' (SOUTHERN DONG, GAM, KAM, TONG, TUNG, TUNG-CHIA, 南侗语, ISO 639-3: kmc)

Мова південна донг' – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,000,000 у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 9 тонів.

Часткова література:

COBBEY, Heidi Challenges and prospects of minority bilingual education in China—an analysis of four projects. Bilingual education in China: practices, policies and concepts, 182-199. Bilingual Education and Bilingualism, 64. Toronto: Multilingual Matters Ltd. 2007.

ПІВДЕННА КАКЧІКЕЛЬ (SOUTHERN KAQCHIKEL, SOUTHERN SAKCHIQUEL, ISO 639-3: ckf)

Мова південна какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 43,000 (1993 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ПІВДЕННА КАРРІЄР (SOUTHERN CARRIER, CB^l, ISO 639-3: caf)

Мова південна каррієр – це член підвідділу бабін-каррієр відділу каррієр-чилкотин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі основної на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 500 (1987 рік) у провінції Британська Колумбія в Канаді. Користуються латиницею.

ПІВДЕННА КІВАЙ (SOUTHERN KIWAI, ISO 639-3: kjd)

Мова південна ківай – це член ківайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 9,700 (1975 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ПІВДЕННА КІСІ (SOUTHERN KISI, GISI, GIZI, KISSI, KISSIEN, ISO 639-3: kss)

Мова південна кісі – це член підвідділу кіссі відділу булло-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 115,000 (1995 рік) у Республіці Ліберія та 85,000 (1995 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею.

Часткова література:

TUCKER CHILDS, G. A Grammar of Kisi, A Southern Atlantic Language. 1995.

ПІВДЕННА КІАНГ' (SOUTHERN QIANG, CH' IANG, 南羌语, ISO 639-3: qxs)

Мова південна кіанг' – це член кіанг'ської групи підгалузі тангут-кіанг' тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 81,300 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 6 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПІВДЕННА КОНЧУКОС (SOUTHERN CONCHUCOS ANCASH QUECHUA, CONCHUCOS QUECHUA, SOUTHERN CONCHUCOS QUECHUA, ISO 639-3: qxo)

Мова південна кончукос – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 250,000 (1994 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HINTZ, Daniel J. Aspect and aspectual interfaces in South Conchucos Quechua: The emergence of grammatical systems. Ph.D. University of California Santa Barbara, 2008.

ПІВДЕННА ЛЕМБАТА (SOUTH LEMBATA, ISO 639-3: lmf)

Мова південна лембата – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена на острові Ломблен в Індонезії.

ПІВДЕННА ЛОЛОПО (SOUTHERN LOLOPO, 南侏罗颇彝语, ISO 639-3: ysp)

Мова південна лолопо – це член підвідділу центральні ї відділу ї північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 190,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ПІВДЕННА ЛОРУНГ' (SOUTHERN LORUNG, LOHORONG, LOHRUNG, LOHRUNG KHAP, LOHRUNG KHATE, YAKKHABA LORUNG, ISO 639-3: Irr)

Мова південна лорунг' – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,250 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ПІВДЕННА МАДІ (SOUTHERN MA'DI, LUGBARA, ISO 639-3: *snm*)

Мова південна маді – це член підгрупи південні мору-маді групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 48,000 (1983 рік) у Республіці Уганда.

ПІВДЕННА МУДЖІ (SOUTHERN MUJI, AGA, KHLAKA, LAHI, MUZI, PHULA, TJEKI, TSHEBU, TSHIBU, ISO 639-3: *ymc*)

Мова південна муджі – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 26,000 (2008 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зростає. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

PELKEY, Jamin R. Muji's mirrored merger: correlative redistribution of checked tone classes in a newly defined Burmic cluster. *Mon-Khmer studies: a journal of Southeast Asian languages and cultures* 37: 179-195. 2007.

ПІВДЕННА МУЮ (SOUTH MUYU, DIGOEL, DIGUL, KATI METOMKA, METOMKA, MOEJOE, OK BARI, SOUTH, SOUTH KATI, YONGGOM, YONGKOM, YONGOM, ISO 639-3: *kts*)

Мова південна мую – це член групи долинні ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 4,000 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ПІВДЕННА НАМБІКУАРА (SOUTHERN NAMBIKUÁRA, ALAKETESU, ANUNSU, NAMBIKWARA, NAMBIQUARA, ISO 639-3: *nab*)

Мова південна намбікуара – це член намбікуарської мовної родини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 1,150 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія; кількість збільшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

Часткова література:

KROEKER, Menno H., author. 2003. Gramática descritiva da língua Nambikuara. 1st ed. S.I.: Sociedade Internacional de Lingüística. 115 pages.

<http://www.sil.org/americas/brasil/SILbpub.html>

ПІВДЕННА НГБАНДІ (SOUTHERN NGBANDI, MBATI, MONGBANDI, MONGWANDI, NGBANDI-NGIRI, NGBANDI-SUD, NGWANDI, ISO 639-3: *nbw*)

Мова південна нгбанді – це член відділу нгбанді підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 105,000 у Демократичній Республіці Конго.

ПІВДЕННА НІСУ (SOUTHERN NISU, YUAN-MO YI, SOUTHERN YI, 南尼苏语, ISO 639-3: nsd)

Мова південна нісу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 210,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

Часткова література:

YANG, Cathryn Nisu dialect geography. SIL Electronic Survey Reports 2009-007: 40 p.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-007>

ПІВДЕННА НУНІ (SOUTHERN NUNI, NIBULU, NOUNI, NOUNOUMA, NUNA, NUNE, NUNUMA, NURUMA, ISO 639-3: nnw)

Мова південна нуні – це член північного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 168,000 (2000 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

Часткова література:

BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Nuni language. SIL Electronic Survey Reports 2002-004. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-004>

ПІВДЕННА ОГЛОНЕ (SOUTHERN OHLONE, CASTANOAN, ISO 639-3: css)

Мова південна оглоне – це вже вимерлий член костанойської групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Мова мала 3 діалекти. Мова вимерла в 1950-х роках, хоч є намагання її відродити. Цією мовою говорили в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННА ОНЕ (SOUTHERN ONE, AUNALEI, ONELE, ONI, ISO 639-3: osu)

Мова південна оне – це член підгалузі оне західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 200 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННА ПАМЕ (SOUTHERN PAME, ISO 639-3: pmz)

Мова південна паме – це вже вимерлий член памейської підгалузі отопамейської галузі ото-манґської мовної родини. Говорили нею у Мексиканських Сполучених Штатах. Мова мала 3 тони.

ПІВДЕННА ПАСТАЗА (SOUTHERN PASTAZA QUECHUA, INGA, ISO 639-3: qup)

Мова південна пастаза – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 1,550 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TÖDTER, Christa Algunas observaciones sobre el sufijo –k en el quechua del Pastaza. Estudios quechuas II, 95-112. Serie Lingüística Peruana, 55. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 2008.

ПІВДЕННА ПОКОМАМ (SOUTHERN POQOMAM, PALÍN POCOMAM, SOUTHERN POKOMAM, ISO 639-3: pou)

Мова південна покомам – це член покомської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 27,900 (1991 рік) у Республіці Гватемала; переходять на іспанську мову.

ПІВДЕННА ПУГЕТ САВНД САЛІШ (SOUTHERN PUGET SOUND SALISH, ISO 639-3: slh)

Мова південна пугет савнд саліш – це член підгалузі твана центральної саліської галузі саліської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 110 (1990 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; здебільша старші віком особи, інші переходять на англійську мову.

Часткова література:

GREGERSON, Kenneth J. Review of: Control in Salish grammar, by Laurence C. Thompson. Notes on Linguistics 16: 43-44. 1980.

ПІВДЕННА ПУЕБЛА МІШТЕК (SOUTHERN PUEBLA MIXTEC, ACATLÁN MIXTEC, MIXTECO DEL SUR DE PUEBLO, ISO 639-3: mit)

Мова південна пуебла міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,330 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; переважно старші віком особи. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

PIKE, Eunice V. & WISTRAND, Kent Step-up terrace tone in Acatlán Mixtec (Mexico). Advances in tagmemics, 81-104. North-Holland Linguistic Series, 9. Amsterdam: North-Holland. 1974

ПІВДЕННА ПУМІ (SOUTHERN PUMI, PIMI, PRIMMI, PRUUMI, P'ÖMI, P'ROME, P'UMI, 南普米语, ISO 639-3: pmj)

Мова південна пумі – це член кіянгської групи підгалузі тангут-кіянг тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект і 4 піддіалекти. Кількість мовців – 19,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Неписана тональна мова – 2 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CHAN, Jo A preliminary study on the classifiers of the Pumi language. The 31st Conference on Sino-Tibetan Languages and Linguistics, Lund, Sweden. 7 p. 1998.

ПІВДЕННА РЕНГМА НАҒА (SOUTHERN RENGMA NAGA, RENGMA, RENGMA NAGA, MOZHUMI, MOIYUI, MON, UNZA, NZONG, NZONYU, INJANG, SOUTHERN RENGMA, WESTERN RENGMA, ISO 639-3: nre)

Мова південна ренгма наҒа – це член підгрупи анҒамі-почурі групи наҒа підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 21,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ПІВДЕННА РІНКОН САПОТЕК (SOUTHERN RINCON ZAPOTEC, ZAPOTECO DE RINCÓN SUR, ZAPOTÈQUE RINCON DU SUD, ISO 639-3: zsr)

Мова південна рінкон сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ПІВДЕННА РОГЛАЙ (SOUTHERN ROGLAI, RAI, ISO 639-3: rgs)

Південна роглай – це член підвідділу північний кам відділу хру-північний верховинної підгрупи камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 41,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ПІВДЕННА СААМСЬКА МОВА (SOUTH SAAMI, LAPP, SOUTHERN LAPP, NORTHERN LAPPISH, NORWEGIAN LAPP, SAAMI, SAEMI, SAMI DU SUD, SAME, SAMIC, SÜDSAMISCH, ЮЖНОСААМСКИЙ, 南萨米语, ISO 639-3: sma)

Південна саамська мова – це член західної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1995 рік) у Королівстві Швеція і 300 (1995 рік) у Королівстві Норвегія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERGSLAND, Knut Sydsamisk grammatikk, 1982.

ПІВДЕННА САМА (SOUTHERN SAMA, SAMA SIBUTU', SAMA TAWI-TAWI, INNER SULU SAMA, ISO 639-3: ssb)

Мова південна сама – це член підгрупи внутрішня сулу-сама групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни (кількість зростає) і 119,000 (2000 рік) у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

TRICK, Douglas Ergative control of syntactic processes in Southern Sinama. Studies in Philippine languages and cultures 19: 184-201, 2008.

ПІВДЕННА САМО (SOUTHERN SAMO, SAN, SANE, ISO 639-3: sbd)

Мова південна само – це член групи само східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 85,000 (1998 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERTHELETTE, John Survey report on the San (Samo) language. SIL Electronic Survey Reports 2002-005. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-005>

ПІВДЕННА СЛАВІЙ (SOUTH SLAVEY, DENE, DENÉ, DENETHA, MACKENZIAN, SLAVE, SLAVI, SAHTÚOT'INE YATÍ, K'ÁSHOGOT'INE, ᑭᑦᑳ, b'ʒdŋ'ɔ , ISO 639-3: xsl)

Мова південна славій – це член підвідділу гаре-славій відділу гаре-чіпевайн канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 2,890 (1995 рік) у північно-західній частині провінції Алберта в Канаді. Користуються латиницею.

Часткова література:

BARBER, Stephen J. Adapting to a culture in transition. Notes on Scripture in Use and Language Programs 25: 11-14, 1990.

ПІВДЕННА СОТО (SOUTHERN SOTHO, SESOTHO, SISUTHO, SOUTO, SUTHU, SUTO, SOTHO DU SUD, CECOTO, 南索托语, ISO 639-3: sot)

Мова південна сото (сесото) – це член вітки сото підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,770,000 (2001 рік) у Королівстві Лесото та 4,240,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

ПІВДЕННА СЬЄРРА МІВОК (SOUTHERN SIERRA MIWOK, ME-WUK, MEEWOC, MEWOC, MIWOC, MIWOKAN, MOKÉLUMNE, MOQUELUMNEN, SAN RAPHAEL, TALATUI, TALUTUI, YOSEMITE, MIWOK–COSTANOAN, MUTSUN, ISO 639-3: skd)

Мова південна сьєрра мівок – це вже майже вимерлий член відділу сьєрра східномівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 7 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ПІВДЕННА ТАЙРОРА (SOUTH TAIRORA, OMWUNRA-TOQURA, ISO 639-3: omw)

Мова південна тайрора – це член групи тайрора підгалузі кайнанту галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 7,000 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Tairora (Omwunra-Toqura) (Supplementary primer in the Obura-To'ukena dialect of the Tairora language). Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 76 p. 1980.

ПІВДЕННА ТАЙСЬКА МОВА (SOUTHERN THAI, DAMBRO, PAK TAI, PAK THAI, PAKTAY, ภาษาไทยใต้, ภาษาตามพร, ISO 639-3: sou)

Південна тайська мова – це член південного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 4,500,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом.

ПІВДЕННА ТІВА (SOUTHERN TIWA, ISO 639-3: tix)

Мова південна тіва – це член підгалузі тіва галузі тева-тіва кайова-таноанської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,630 (1980 рік) у штаті Нью Мексико в Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується. Користуються латиницею.

ПІВДЕННА ТУКАНГБЕСІ (TUKANG BESI SOUTH, BUTON, TUKANG-BESI, WAKATOBİ, ISO 639-3: bhq)

Мова південна тукангбесі – це член відділу тукангбесі-бонерате підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 130,000 (1995 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

van den BERG, René The place of Tukang Besi and the Muna-Buton languages. Issues in Austronesian historical phonology, 87-113. Pacific Linguistics, 550. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian national University, 2003.

ПІВДЕННА ТУСІЯ (SOUTHERN TOUSSIAN, TUSIA, TUSIAN, WIN, ISO 639-3: wib)

Мова південна тусія – це член підгрупи тусія групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 19,500 (1995 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

Часткова література:

BARRO, Ketandi; COULIBALY, Soungalo & WIESMANN, Hannes Wín wɛlɔ dúkúrí: toussian-français, français-toussian. Banfora, Burkina Faso: Equipe toussian de la Société Internationale de Linguistique. 177 p. 2004.

ПІВДЕННА ТУЦЗЯ (SOUTHERN TUJIA, TUCHIA, 南土家语, ISO 639-3: tjs)

Мова південна туцзя – це член підгалузі туцзя тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (2005 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. Тональна мова – 5 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПІВДЕННА ТУЧОНЕ (SOUTHERN TUTCHONE, ISO 639-3: tce)

Мова південна тучоне – це член підгрупи тучоне атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1995 рік) на Території Юкон у Канаді; лиш старші віком особи. Переходять на англійську мову. Мову вивчають у початкових школах.

ПІВДЕННА ФАЛІ (SOUTH FALI, ISO 639-3: fal)

Мова південна фалі – це член відділу фалі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

ENNULAT, Jürgen H. & ENNULAT, Helen Description phonologique fali (parler de Ram). Yaoundé: Université Fédérale du Cameroun, Section Linguistique Appliquée. 61 p. 1971.

ПІВДЕННА ЮКАГІР (SOUTHERN YUKAGHIR, FOREST YUKAGHIR, JUKAGIR, KOLYM, KOLYMA, ODUL, SOUTHERN YUKAGIR, YUKAGIR, 南尤卡吉尔语, ISO 639-3: yux)

Південна юкагір – це вже майже вимерлий член юкагірської мовної родини. Кількість мовців – 30 (1995 рік) у Російській Федерації на півострові Камчатка. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

ПІВДЕННЕ АДЕЛЬБЕРТСЬКЕ ПАСМО (SOUTH ADELBERT RANGE)

Мови південне адельбертське пасмо – це підгалузь мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 15 мов у 3-х групах:

- вананг – 5 мов у 3-х підгрупах;
- йозефсталь – 8 мов у 5-х підгрупах;
- кован – 2 мови: васкія, корак.

Мовами південне адельбертське пасмо говорять більш як 32,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННІ АМАМІ-ОКІНАВСЬКІ МОВИ (SOUTHERN AMAMI-OKINAWAN)

Південні амамі-окінавські мови – це підгалузь амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови: йорон, кунігамі, окі-но-ерабу та центральна окінавська. Південними амамі-окінавськими мовами говорять несповна 1,000,000 осіб у Японській Державі.

ПІВДЕННІ АТЛАНТІЙСЬКІ МОВИ (SOUTHERN ATLANTIC)

Південні атлантийські мови – це підгалузь атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгалузі входять 18 мов у 3-х групах:

- лімба – 2 мови;
- мель – 15 мов у 3-х підгрупах;
- суа – 1 мова: мансоанка.

Південними атлантийськими мовами говорять 2,400,000 осіб у західній частині Африки.

ПІВДЕННІ БАБАРСЬКІ МОВИ (BABAR SOUTH)

Південні бабарські мови – це підгрупа бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгрупи входять 8 мов у 2-х відділах:

- масельський – 5 мов: західна маселя, південно-східна бабар, серілі, східна маселя, центральна маселя;
- південно-західний бабарський – 3 мови: емплавас, імроінг, тела-масбуар.

Південними бабарськими мовами говорять 8,500 осіб на Бабарських островах в Індонезії.

ПІВДЕННІ БАНТОЇДНІ МОВИ (SOUTHERN BANTOID)

Південні бантоїдні мови – це підгрупа бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 668 мов у 12-х відділах:

- банту – 522 мови в 3-х підвідділах;
- бебоїдський – 14 мов у 4-х підвідділах;
- джаравський – 15 мов у 2-х підвідділах;
- екоїдський – 8 мов: абаніом, еджаггам, екаджук, ефутоп, нде-нселе-нта, ндое, нкем-нкум, ннам;
- мамфе – 3 мови: дня, кендем, кеніянґ;
- мбам – 13 мов у 4-х підвідділах;
- мбе – 1 мова: мбе;
- ндемлі – 1 мова: ндемлі;
- тивоїдська – 17 мов: абон, амбо, бало, бату, бітаре, евант, еман, есімбі, іїве, іпуло, ісева-масі, кака, манта, месака, осату, отанк, тив;
- тикар – 1 мова: тикар;
- широколужний – 67 мов у 3-х підвідділах;
- некласифіковані – 6 мов: бикія, бішуо, борна, бусуу, буя, мойнґі.

Південними бантоїдними мовами говорять майже 204,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія, в Республіці Камерун та в Демократичній Республіці Конго.

ПІВДЕННІ БІРМАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN BURMIC, SOUTHERN NGWI)

Південні бірманські мови – це група мов бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 10 мов: аха, бійо, бісу, гані, гоні, кадуо, лаомська, муда, санґконґ і чепуа. Південними бірманськими мовами говорять майже 1,800,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в М'янма.

ПІВДЕННІ БІА (SOUTHERN BIA)

Мови південні біа – це підгурток гуртка біа центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: аганта, жвіра-пепеса та нзема. Цими мовами говорять майже 500,000 осіб у Республіці Ґана та в Республіці Кот-д'Івуар.

ПІВДЕННІ БУЛЛОМ (SOUTHERN BULLOM)

Мови південні буллом – це гурток підвідділу буллом відділу буллом-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: крім і шербро. Говорять ними 135,000 осіб Республіці Сьєрра-Леоне.

ПІВДЕННІ БУРМІШ (SOUTHERN BURMISH)

Мови південні бурміш – це підгрупа групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 8 мов: інта,

марма, м'янманська, рахіне, тавнґіо, тавоян, чавнґтга та янґбай. Мовами південні бурміш говорять майже 34,700,000 осіб у М'янма та в Народній Республіці Бангладеш.

ПІВДЕННІ ВАНУАТСЬКІ МОВИ (SOUTH VANUATU)

Південні вануватські мови – відділ мов центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 9 мов у 3-х підвідділах:

- анейтіюмський – 1 мова: анейтіюмська;
  - ерроманґський – 3 мови: іфо, сіе, ура;
  - танський – 5 мов: квамера, ленакел, південно-західна танна, північна танна, вайтсендс.
- Цими мовами говорять 38,000 осіб у Республіці Вануату.

ПІВДЕННІ ВНУТРІШНІ САЛІСЬКІ МОВИ (SOUTHERN INTERIOR SALISH)

Південні внутрішні саліські мови – це підгалузь внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: каліспел-пенд д'орей, кер д'ален, колумбія-веначі, оканоґан і спокан. Південними внутрішніми саліськими мовами говорять ще лиш 700 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

ПІВДЕННІ ҐОНґА (SOUTH GONGA)

Мови південні ґонґа – це підгрупа мов групи ґонґа ґонґа-ґимоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 2 мови: кафа і шекачо. Говорять ними понад 600,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВДЕННІ ҐУАНґ (SOUTH GUANG)

Мови південні ґуанґ – це гурток підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка входять 4 мови: авуту, ґуа, лартеґ та черепон. Цими мовами говорять більш як 425,000 осіб у Республіці Ґана.

ПІВДЕННІ ЕМБЕРА (SOUTHERN EMBERÁ)

Мови південні ембера – це підгалузь галузі ембера мовної родини чоко. До цієї підгалузі належать 4 мови: ембера-бавдо, ембера-тадо, ембера-чамі та епена. Мовами південні ембера говорять більш як 15,000 осіб у Республіці Колумбія, в Республіці Еквадор та в Республіці Панама .

ПІВДЕННІ ЕФІОПСЬКІ МОВИ (SOUTH ETHIOPIAN)

Південні ефіопські мови – це група мов ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи входять 12 мов у 2-х підгрупах:

- зовнішня – 6 мов у 2-х відділах;
- трансверсальська – 6 мов у 2-х відділах.

Південними ефіопськими мовами говорять більш як 18,500,000 осіб у Федеративній Республіці Ефіопія.

ПІВДЕННІ ЗАЛИВУ ГУОН (SOUTH HUON GULF)

Мови південного заливу Гуон – це гурток підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 13 мов у одному підгуртку і одна окрема мова:

- готе-буанг – 12 мов у 2 вітках;
- мова кайва.

Цими мовами говорять майже 31,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННІ ЗАХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (SOUTH WEST GREATER BARITO)

Південні західні великобаритські мови – це група західної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: бакумпай і нгаджу. Говорять ними несповна 1,000,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

ПІВДЕННІ ЗАХІДНОТУКАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN WESTERN TUCANOAN)

Південні західнотуканські мови – це підгалузь західнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш 1 мова – орегон. Цією мовою говорять 190 осіб у Республіці Перу.

ПІВДЕННІ ІНДОАРІЙСЬКІ МОВИ (SOUTHERN ZONE INDO-ARYAN)

Південні індоарійські мови – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індо-європейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 12 мов в одній групі, 4 неклассифіковані мови і 1 одна окрема мова:

- конканська група – 7 мов: варльська, каткарська, конканська, конкансько-гоанська, кукнаська, пудазька, самведська;
- неклассифіковані мови: балайська, декканська, говланська, варгаді-нагпурська;
- мова – маратська.

Говорять ними майже 100,000,000 осіб у Республіці Індія.

ПІВДЕННІ КАЙЛІ-ПАМОНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN KAILI-PAMONA)

Південні кайлі-памонські мови – це група мов кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 6 мов: 1 підгрупа і 3 окремі мови:

- бадайська – 3 мови: бада, бегоа, напу;
- мови: рампі, саруду, ума.

Говорять ними 56,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПІВДЕННІ КАНО (SOUTHERN CANOAN)

Мови південні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі належать три мови: пакауара, чакобо та шінабо. Мовами південні кано говорять несповна 600 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ПІВДЕННІ КЕЧУА (QUECHUA II C, SOUTHERN QUECHUA)

Мови південні кечуа – це підгалузь галузі периферійні кечуа мовгої родини кечуа. До цієї підгалузі належать 10 мов: арекіпа-ла уніон, аякучо, класична кечуа, куско, південно-болівійська, північно-болівійська, пуно, сантіяго-дель-естеро, східна апурімак, чилійська кечуа. Цими мовами говорять 7,000,000 осіб у Республіці Перу, в Республіці Чилі, в Багатонаціональній Державі Болівія та в Республіці Аргентина.

ПІВДЕННІ КУКІ-ЧИНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN KUKI-CHIN)

Південні кукі-чинські мови – це підгрупа кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 12 мов у 2-х відділах і 6 окремих мов:

- хумі – 2 мови: хумі чин, хумі ава чин;
- шо – 4 мови: ашо чин, буалхо чин, чинбон чин, шенду;
- мови: велаунґ, даай чин, мара чин, мро чин, мюн чин, нґа ла.

Південними кукі-чинськими мовами говорять майже 500,000 осіб у М'янма та в Республіці Індія.

ПІВДЕННІ ЛАНД-ДАЯЦЬКІ МОВИ (SOUTHERN LAND DAYAK)

Південні ланд-даяцькі мови – це підгалузь ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 4 мови: джанґканґ, кембаян, рибун і семанданґ. Цими мовами говорять 113,000 осіб у провінції Кілімантан (острів Борнео) в Індонезії.

ПІВДЕННІ ЛОЛОІШ (SOUTHERN LOLOISH)

Мови південні лолоіш – це підгрупа групи лолоіш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 10 мов у 2-х відділах і одна окрема мова:

- аха – 5 мов: один підвідділ та 2 окремі мови;
- пґуной – 4 мови: коонґ, мпі, пґуной, піен;
- мова уґонґ.

Мовами південні лолоіш говорять майже 90,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Лаоській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Королівстві Таїланд та в М'янма.

ПІВДЕННІ ЛУО (SOUTHERN LUO)

Мови південні луо – це відділ підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належать 6 мов у 3-х підвідділах:

- адгола – 1 мова: адгола;
- куман – 1 мова: кумам;
- луо-ачолі – 4 мови в 2-х гуртках.

Мовами південні луо говорять більш як 9,000,000 осіб у Республіці Уґанда, в Демократичній Республіці Конґо та в Республіці Кенія.

ПІВДЕННІ МАЛАЙТСЬКІ МОВИ (SOUTHERN MALAITA)

Південні малайтські мови – це гурток малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного солотомонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: ареаре, доріо, орога і саа. Цими мовами говорять 32,000 осіб на Соломонових Островах.

ПІВДЕННІ МБУМ (SOUTHERN MBUM)

Мови південні мбум – це гурток підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – мбум. Цією мовою говорять більш як 50,000 осіб у Республіці Чад та в Центрально-Африканській Республіці.

ПІВДЕННІ МБУНДУ (SOUTH MBUNDU, R.10)

Мови південні мбунду – це підгурток гуртка гереро-еє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: ндомбе, ніянека, нкумбі та умбунду. Цими мовами говорять майже 4,500,000 осіб у Республіці Ангола.

ПІВДЕННІ МОРУ-МАДІ (NORTHERN MORU-MADI)

Мови південні мору-маді – це підгрупа групи мору-маді східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: маді, олубо та південна маді. Мовами південні мору-маді говорять 377,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Республіці Уганда.

ПІВДЕННІ НОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN NEW CALEDONIAN)

Південні новокаледонські мови – гурток новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 12 мов у 2-х підгуртках і одна окрема мова:

- екстремнопівденний – 2 мови: думбеа, нумее;
- південний – 9 мов у 3-х вітках;
- мова меа.

Цими мовами говорять майже 13,000 осіб у Новій Каледонії (приналежна до Франції).

ПІВДЕННІ НУМСЬКІ МОВИ (SOUTHERN NUMIC)

Південні нумські мови – це група мов нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: кавайсу і юте-південна паюте. Південними нумськими мовами говорять несповна 2,000 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННІ ПАНО (SOUTHERN PANOAN)

Мови південні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі належать 3 мови: пакауара, чакобо і шінабо. Ними говорять більш як 2,000 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ПІВДЕННІ ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN SOUTHERN AFRICA)

Південні південноафриканські мови – це підгалузь південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов у 2-х групах:

- кві – 4 мови: ксам, ксеґві, ню, сероа;
- гуа – 2 мови: гуа, ксоо.

Південними південноафриканськими мовами говорять ще 4,400 осіб у Південно-Африканській Республіці, в Республіці Ботсвана та в Республіці Намібія.

ПІВДЕННІ ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ТАЙСЬКІ МОВИ (SOUTHERN SOUTHWESTERN TAI)

Південні південно-західні тайські мови – це підвідділ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – південна тайська. Цією мовою говорять 4,500,000 осіб у Королівстві Таїланд.

ПІВДЕННІ ПІВДЕННОНОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (SOUTH SOUTHERN NEW CALEDONIAN)

Південні південноновокаледонські мови – це підгурток південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підгуртка належать 9 мов у 3-х вітках:

- вайлійська – 5 мов: ажіє, арга, арго, неку, орове;
- зіру-тірі – 2 мови: зіре, тірі.
- харакуу-хараґуре – 2 мови: харакуу, хараґуре;

Цими мовами говорять несповна 10,000 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ПІВДЕННІ ПІВДЕННО-СХІДНІ МОЛУККСЬКІ МОВИ (SOUTHERN SOUTHEAST MALUKU)

Південні південно-східні молуккські мови – це підгрупа мов південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 2 мови: селару і селувасан. Цими мовами говорять несповна 11,000 осіб на східних Молуккських островах в Індонезії.

ПІВДЕННІ ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЕДОЇДНІ МОВИ (SOUTHERN NORTHWESTERN EDOID)

Південні північно-західні едоїдні мови – це підвідділ північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької

родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов: акуру, ідеса, окпамгері, окпе та олома. Цими мовами говорять понад 44,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВДЕННІ ПЛАТО (SOUTHERN PLATEAU)

Мови південні плато – це підгрупа групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: ліджілі і танджіджілі. Цими мовами говорять близько 60,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВДЕННІ ПТИЧА ГОЛОВА (SOUTH BIRD'S HEAD)

Мови південні птича голова – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 10 мов у 3-х підгалузях:

- властиві південні птича голова – 6 мов у 3-х групах;
- інанватан – 2 мови: дуріянкере, суабо;
- конда-ягадіян - 2 мови – конда, ягадіян.

Мовами південні птича голова говорять більш як 10,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ПІВДЕННІ РІНГ (SOUTH RING)

Мови південні рінг – це підгурток гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: бамунка, венго, вуші та кенсвей-нсей. Цими мовами говорять майже 110,000 осіб у Республіці Камерун.

ПІВДЕННІ РІЧНІ ПОМОАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN RUSSIAN RIVER)

Південні річні помоанські мови – це відділ річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. До цього відділу належать 3 мови: кашая, південнопомоанська та центральнопомоанська. Говорять ними ще 50 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННІ СОНґГАЙ (SOUTHERN SONGHAI)

Мови південні сонґгай – це підгалузь галузі сонґгай ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: денді, зарма, койраборо сенні сонґгай, койра чііні сонґгай та сонґгай. Цими мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Республіці Бенін, у Буркіна-Фасо, в Республіці Малі та в Республіці Нігер.

ПІВДЕННІ СХІДНІ КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ (SOUTHERN EASTERN CREOLE)

Південні східні креольські мови – це група східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов. До цієї групи належать 8 мов: антигуа і барбуда, баджан, вінсентійська, віргінські острови, ґаянська, ґренадська, тобаґонська та тринідадська. Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб у країні Антигуа і Барбуда, в країні Барбадос, у країні Ґренада, в Кооперативній Державі Ґаяна, в Республіці Тринідад і Тобаґо, в країні Сент-Вінсент і Ґренадини і на Американських Віргінських Островах.

ПІВДЕННІ СХІДНОСАНТСЬКІ МОВИ (SOUTH EAST SANTO)

Південні східносантські мови – це підгурток східносантського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: бутмас-тур, лоредія-каркар, поноломбавк і шарк-бей. Цими мовами говорять ще лиш 1,500 осіб у Республіці Вануату.

ПІВДЕННІ ТЕПЕУАН (SOUTHERN TERENUAN)

Мови південні тепеуан – це підгрупа групи тепіман сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: південно-західна тепеуан, південно-східна тепеуан і тепекано. Мовами південні тепеуан говорять 19,300 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ПІВДЕННІ ЦЕНТРАЛЬНІ ГҮР (SOUTHERN CENTRAL GUR)

Мови південні центральні гур – це відділ центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить 31 мова в 5-ох підвідділах:

ган-доґосе – 3 мови: доґосе, каанса, хіса;

- грусі – 23 мови в 3-ох гуртках;
- діян – 1 мова: діян;
- доґосо-хе – 2 мови: доґосо, хе;
- кірма-тіюрама – 2 мови: турка, церма.

Мовами південні центральні гур говорять майже 2,500,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Того, в Республіці Бенін та в Республіці Гана.

ПІВДЕННІ ЦЕНТРАЛЬНІ СХІДНОТУКАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN CENTRAL EASTERN TUCANOAN)

Південні центральні східнотуканські мови – це група мов центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: барасана-едурія і макуна. Південними центральними східнотуканськими мовами говорять 3,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Колумбія.

ПІВДЕННІ ЦЕНТРАЛЬНОМАНОБСЬКІ МОВИ (SOUTH CENTRAL MANOVO)

Південні центральноманобські мови – це відділ центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови у 2-х підвідділах:

- ата-тіґва – 2 мови: ата-манобська, матіґсалуг-манобська;
- обо – 1 мова: обо-манобська.

Цими мовами говорять 117,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННІ ЦЕНТРАЛЬНО-ПІВДЕННІ СХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (SOUTH CENTRAL-SOUTH EAST GREATER BARITO)

Південні центрально-південні східні великобаритські мови – це підгрупа центрально-південної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: дусун-віту, дусун-маланг, мааніян і паку. Говорять ними 163,000 осіб в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

ПІВДЕННІ ЧУКОТКО-КАМЧАТСЬКІ МОВИ (SOUTHERN CHUKOTKO-KAMCHATKAN)

Південні чукотко-камчатські мови – це галузь чукотко-камчатської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – ітельменська. Цією мовою говорять ще 380 осіб на півострові Камчатка в Російській Федерації.

ПІВДЕННІ ЮТО-АСТЕЦЬКІ МОВИ (SOUTHERN UTO-AZTECAN)

Південні юто-астецькі мови – це галузь юто-астецької мовної родини. До цієї галузі входять 48 мов у 2-х підгалузях:

- астецька – 29 мов у 2-х групах;
- сонорська – 19 мов у 5-х групах.

Південними юто-астецькими мовами говорять майже 1,900,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах, у Сполучених Штатах Америки та в Республіці Ель-Сальвадор.

ПІВДЕННОАЗЕРБАЙДЖАНСЬКА МОВА (SOUTH AZERBAIJANI, TORKI, AZERI, AZÉRI (DU SUD, АЗЕРБАЙДЖАНСКИЙ ЮЖНЫЙ, 南阿塞拜疆语, ISO 639-3: azb)

Південноазербайджанська мова – це член азербайджанської підгалузі огузької галузі тюркської родини альтайської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 11,200,000 (2001 рік) в Ісламській Республіці Іран, деяка кількість в Ісламській Республіці Афганістан, 600,000 у Республіці Ірак, 30,000 (1961 рік) у Сирійській Арабській Республіці та 530,000 у Турецькій Республіці. Користуються кирилицею в Ісламській Республіці Афганістан, арабським письмом у Республіці Ірак, деінде латиницею.

Часткова література:

LEE, Sooman Noah A grammar of Iranian Azerbaijani. Memoires of the Altaic Society of Korea, Seoul, 2008.

ПІВДЕННОАЙМАРСЬКА МОВА (SOUTHERN AYMAR, АЙМАРА ЮЖНЫЙ, 南艾马拉语, ISO 639-3: ayc)

Південноаймарська мова – це член аймарської мовної родини. Кількість мовців - 219,000 (2006 рік) у Республіці Перу, де є офіційною мовою.

Часткова література:

CALDERON, Monica V. T. & GUTIERREZ, Rosibel Language differences in Latin America. Notes on Scripture in Use and Language Programs 32: 42-46, 1992.

ПІВДЕННОАЛТАЙСЬКА МОВА (SOUTHERN ALTAI, ALTAI, OIROT, OYROT, ALTAÏ DU SUD, ALTAY, SÜDALTAISCH, АЛТАЙ ТИЛИ, АЛТАЙСКИЙ, 南阿尔泰语, ISO 639-3: alt)

Південноалтайська мова – це член сибірської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1993 рік) у Республіці Алтай Російської Федерації. Користуються кирилицею і монгольським письмом.

Часткова література:

БАСКАКОВ, Н. А. Алтайский язык. Москва, 1958.

ПІВДЕННОАЛТСЬКА МОВА (SOUTHERN ALTA, BALUGA, ITA, KABULOWAN, KABULUEN, KABULUWAN, KABULUWEN, PUGOT, ISO 639-3: agy)

Південноалтська мова – це член алтської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1982 рік) у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННОАНДАМАНСЬКІ МОВИ (SOUTH ANDAMANESE, ONGAN)

Південноандаманські мови – це галузь андаманської мовної родини. До неї належать 3 мови: джарава, онґе і сентінельська. Говорять ними ще лиш 450 осіб на Андаманських островах у Республіці Індія.

Часткова література:

MANOHARAN, S. Pronominal Prefixes and Formative Affixes in Andamanese language. The Languages of Tribal and Indigenous Peoples of India. The Ethnic Space. Delhi, 1997.

ПІВДЕННОАРАБСЬКА МОВА (OLD SOUTH ARABIAN, SAYHADIC, EPIGRAPHIC SOUTH ARABIAN, ISO 639-3: немає)

Південноарабська (або староарабська) мова – це вимерла мова південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини.

Часткова література:

HÖFNER, Maria Altsüdarabische Grammatik. Leipzig, 1943.

ПІВДЕННОАРАБСЬКІ МОВИ (SOUTH ARABIC)

Південноарабські мови – це підгалузь південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 6 мов: батгарська, гарсусі, гобійотська, мегрійська, сокотрійська і шегрійська. Говорять ними більш як 200,000 осіб у Республіці Ємен та в Султанаті Оман.

ПІВДЕННОАРАМЕЙСЬКІ МОВИ (SOUTH ARAMAIC)

Південноарамейські мови – це галузь семітської родини афразійської мовної надродини. До неї входять дві підгалузі:

- арабська (35 мов) – мови: алжиро-сагаро-арабська, алжиро-арабська, багарно-арабська, чадно-арабська, кипро-арабська, дофарі-арабська, бедаві-арабська, єгипто-арабська, ґолф-арабська, гадрамі-арабська, гасанія, гіжазі-арабська, єдео-ірако-арабська, єдео-марокко-арабська, єдео-триполітано-арабська, єдео-тунісо-арабська,

юдео-ємені-арабська, лівіє-арабська, мезопотано-арабська, марокко-арабська, наїді-арабська, північно-levantино-арабська, північно-мезопотано-арабська, омані-арабська, сайді-арабська, санані-арабська, шігі-арабська, південно-levantино-арабська, стандартна арабська, судано-арабська, таїзі-адено-арабська, таджико-арабська, тунісо-арабська, узбеко-арабська, малтійська.

- кананейська (3 мови) – мови: гебрейська, старогебрейська, самаританська.

Про розміщення цих мов дивись окремі мови.

ПІВДЕННОАСЛІЙСЬКІ МОВИ (SOUTH ASLIAN)

Південноаслійські мови – це підгалузь мов аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: маг-мері, семак-бері, семелай та темок. Говорять ними 13,000 осіб у Малайзії.

ПІВДЕННОАТАПАСЬКІ МОВИ (APACHEAN)

Південноатапаські (апачські) мови – це підгрупа атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгрупи входять 6 мов у 2 підгрупах:

- кайова-апачська – 1 мова: кайова-апачі;
- навахо-апачська – 5 мов у 2-х відділах.

Південноатапаськими мовами говорять більш як 164,000 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN AFRICA)

Південноафриканські мови – це галузь хойсанської мовної родини. До цієї галузі належать 25 мов у 3-х підгалузях:

- південна – 6 мов у 2-х групах;
- північна – 6 мов: васекела, джугоан, ксауейн, кунг-екока, маліго й оунг;
- центральна – 13 мов у 4-х групах.

Південноафриканськими мовами говорять майже 428,000 осіб у Республіці Намібія, в Республіці Ангола, в Південно-Африканській Республіці, в Республіці Ботсвана, в Республіці Замбія та в Республіці Зімбабве.

ПІВДЕННОБАГНАРСЬКІ МОВИ (SOUTH BANHARIC)

Південнобагнарські мови – це група мов багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять 8 мов, згуртованих у 2-х підгрупах і одна окрема мова:

- сре-мнонгська – 6 мов у 2-х відділах;
- стіенг-шрау – 2 мови: шрау, стіенг;
- мова стіенг-будег.

Південнобагнарськими мовами говорять понад 300,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ПІВДЕННОБАЛОЦЬКА МОВА (SOUTHERN BALUCHI, BALOCI, BALUCHI, BALUCI, MAKRANI, БЕЛУДЖСКИЙ ЮЖНЫЙ, بلوچي, 南俾路支语, ISO 639-3: bcc)

Південнобалоцька мова – це член балоцької підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 2,770,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан, 405,000 в Ісламській Республіці Іран, 130,000 (1993 рік) у Султанаті Оман та 100,000 в Об'єднаних Арабських Еміратах. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

TAN, Eunice A mother tongue literacy programme among the Baloch of Lingo Line, Karachi. Language in society – eight sociolinguistic essays on Balochi, 59-67. Uppsala, Sweden: Uppsala University, 2000.

ПІВДЕННОБАТАЦЬКІ МОВИ (SOUTHERN BATAK)

Південнобатацькі мови - це група батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: англола-батацька, мандайлінг-батацька і тоба-батацька. Говорять ними несповна 4,000,000 осіб на острові Суматра в Індонезії.

ПІВДЕННОБІКОЛЬСЬКА МОВА (SOUTHERN CATANDUANES BICOLANO, VIRAC, ISO 639-3: bln)

Південнобікольська мова – це член віракського підвідділу надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 85,000 (1981 рік) у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННОБІСАЯНСЬКІ МОВИ (SOUTH BISAYAN)

Південнобісаянські мови – це відділ бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови у 2-підвідділах:

- бутуан-тавсугський - 2 мови: бутуанська. тавсугська;
- сурігавський – 1 мова: сурігавська.

Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННОБОЛІВІЙСЬКА МОВА (SOUTH BOLIVIAN QUECHUA, CENTRAL BOLIVIAN QUECHUA, QUECHUA BOLIVIANO, URALAN BULIWYA RUNASIMI, 南玻利维亚克丘亚语, ISO 639-3: quh)

Південноболівійська мова – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 2,780,000 (1987 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія та 855,000 (1971 рік) у Республіці Аргентина. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MATTESON, Esther Bolivian Indian grammar 1 & 2. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 16. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1967.

ПІВДЕННОБОМБЕРАЙСЬКІ МОВИ (SOUTH BOMBERAI)

Південнобомберайські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – ков'яй. Говорять нею 600 осіб на півострові Бомберай у Західній Новій Гвінеї (Індонезія).

ПІВДЕННОБУГЕНВІЛЬСЬКІ МОВИ (SOUTH BOUGAINVILLE)

Південнобугенвільські мови – це невелика мовна родина, до якої входять 9 мов у 2-х галузях:

- буїн – 3 мови: сівай, терей, уїсай;
- насіой – 6 мов: даантанай, короміра, наасіой, сібе, сімеку, унґе.

Південнобугенвільськими мовами говорять майже 68,000 осіб на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples, 15-66. Canberra: Pacific Linguistics. 2005.

ПІВДЕННОВАКАСЬКІ МОВИ (NORTH WAKASHAN)

Південновакаські мови – це галузь вакаської мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: макаг та нутка. Говорять ними як першою мовою ще лиш 200 осіб в Канаді та США; дещо більш як 5,000 володіють ними як другою.

ПІВДЕННОВАТУТСЬКА МОВА (SOUTH WATUT, ISO 639-3: tcy)

Південноватутська мова – це член ватутського підгуртка маркгамського гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 890 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННОВЕМАЛЬСЬКА МОВА (SOUTH WEMALE, HONITETU, TALA, ISO 639-3: tlw)

Південновемальська мова – це член вемальського підгуртка гуртка три-ріки нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,730 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії.

ПІВДЕННОГІНДКСЬКА МОВА (SOUTHERN HINDKO, ہندکو, ISO 639-3: hnd)

Південногіндкська мова – це член гіндської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 625,000 (1981 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. The language environment of Hindko-speaking people. Hindko and Gujari, 3-88. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 3. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ПІВДЕННОГІАЯНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN GUIANA)

Південногаянські мови – це підгалузь південної галузі карібської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: гіжкаріяна, кахуяна та макірітарі. Південногаянськими мовами говорять несповна 7,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Боліварській Республіці Венесуела.

ПІВДЕННОГОНДСЬКА МОВА (SOUTHERN GONDI, KOI GONDI, TELUGU GONDI, GŌNDI, 南贡德语, ISO 639-3: ggo)

Південногондська мова – це член гондської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 100,000 (2004 рік) в Індії. Користуються деванагарським і телугським письмами.

Часткова література:

PENNY, Mark; PENNY, Joanna & RAO, Pendur Durnath Gondi dictionary. Utnoor, Adiladab District, Andhra Pradesh: Integrated Tribal Development Agency, 2005.

ПІВДЕННОГІУЙЯНГ'-МІАЮ (SOUTHERN GUIYANG MIAO, SOUTHERN GUIYANG HMONG, 贵阳南部苗语, ISO 639-3: hmy)

Мова південногуйянг'-міаю – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 28,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

ПІВДЕННОДРАВІДСЬКІ МОВИ (SOUTHERN DRAVIDIAN)

Південнодравідські мови – це галузь дравідської мовної родини. До цієї галузі належать 47 мов у 2-х підгалузях, 4 некласифіковані мови та 7 окремих мов:

- таміль-каннадська – 31 мов у 2-х групах і 1 некласифікована мова;
- тультська – 5 мов у одній групі та 3 окремі мови;
- некласифіковані мови: мала-маласарська, маласарська, тгачанадська, уллатська;
- мови: аттападі-курумбська мова, каланадська мова, кумбаранська мова, кундувадська, курічійська, мудугська, патгійська.

Південнодравідськими мовами говорять 140,000,000 осіб у Республіці Індія.

ПІВДЕННОЕФАТСЬКА МОВА (SOUTH EFATE, ERAKOR, FATE, SOUTHERN EFATE, SÜD-EFATE, ISO 639-3: erk)

Південноефатська мова – це член центральновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (2001 рік) на острові Ефат у Республіці Вануату.

ПІВДЕННОЕФІОПСЬКІ МОВИ (SOUTH ETHIOPIAN)

Південноефіопські мови – це група мов ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 12 мов у двох підгрупах:

- зовнішня – 6 мов у 2-х групах;
- трансверсальська – 6 мов у 2-х групах.

Південноефіопськими мовами говорять майже 25,000,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та в Еритреї.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА АКАТЕНАНГО (AKATENANGO SOUTHWESTERN KEQCHIKEL, ACATENANGO SOUTHWESTERN CAKCHIQUEL, ISO 639-3: ckk)

Мова південно-західна акатенанго – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1997 рік) у Республіці Гватемала.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА БЕЙ (SOUTH WEST BAY, LAMANGKAU, NA'ANAI, NANAPA, SENIANG, SINESIP, ISO 639-3: sns)

Мова південно-західна бей – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ЃБАЯ (SOUTHWEST GBAYA, GBAYA SUD OUEST, ISO 639-3: gso)

Мова південно-західна ґбая – це член південно-західного підвідділу відділу ґбая-манзанґбака підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 220,000 (2007 рік) у Центральній-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ДІНКА (SOUTHWESTERN DINKA, REK, WESTERN DINKA, THUᏉᏉᏉ, ISO 639-3: dik)

Мова південно-західна дінка – це член відділу дінка підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 11

головних діалектів. Кількість мовців - 450,000 (1982 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ЕПОКАПА (YEPOCAPA SOUTHWESTERN KAQCHIKEL, YEPOCAPA SOUTHWESTERN SAKCHIQUEL, ISO 639-3: cbm)

Мова південно-західна епокапа – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (1991 рік) у Республіці Гватемала; переважно старші віком особи. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА НІСУ (SOUTHWESTERN NISU, 西南尼苏语, ISO 639-3: nsv)

Мова південно-західна нісу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

Часткова література:

YANG, Cathryn Nisu dialect geography. SIL Electronic Survey Reports 2009-007: 40 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-007>

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ПАЛАВАНСЬКА МОВА (SOUTHWEST PALAWANO, ISO 639-3: plv)

Південно-західна палаванська мова – це член палаванської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2005 рік) у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ПАШАЙСЬКА МОВА (SOUTHWEST PASHAYI, ISO 639-3: psh)

Південно-західна пашайська мова – це член пашайського відділу кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 108,000 (1982 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ТАМАНГ' (SOUTHWESTERN TAMANG, तमु क्यी, ISO 639-3: tsf)

Мова південно-західна таманг' – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 109,000 (1991 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ТАНСЬКА МОВА (SOUTHWEST TANNA, SÜDWEST-TANNA, ISO 639-3: nwi)

Південно-західна танська мова – це член танського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

Часткова література:

¿Kamrai nəgkiarien tuk naha?. S.I.: SW Tanna Translation Committee, 2003.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ТАРАУМАРА (SOUTHWESTERN TARAHUMARA, TARAHUMARA DEL SUROESTE, TUBARE, ISO 639-3: twr)

Мова південно-західна тараумара – це член підгрупи тараумара тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 100 (1983 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Нетональна мова.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ТЕПЕУАН (SOUTHWESTERN TEPHUAN, TEPHUÁN DEL SUROESTE, ISO 639-3: tla)

Мова південно-західна тепеуан – це член підгрупи південні тепеуан групи тепіман сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 8,700 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILLETT, Elizabeth R. & WILLETT, Thomas L. Tepehuán. The Oxford encyclopedia of mesoamerican cultures - the civilizations of Mexico and Central America, 208-210. Oxford: Oxford University Press. 2001.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ТЛАХІЯКО МІШТЕК (SOUTHWESTERN TLAXIACO MIXTEC, MIXTECO DE SANTIAGO NUYOO, NUYOO MIXTEC, SOUTHEASTERN OCOTOPEC MIXTEC, ISO 639-3: meh)

Мова південно-західна тлахіяко міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,340 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

HARRIS, Larry R. Some features of narrative discourse in Santiago Nuyoo Mixtec. SI: Mexico Workpapers 11: 79-95. 1995.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНА ФАРСЬКА МОВА (SOUTHWESTERN FARSI, TAJIK, DAVANI, DEVANI, دواني, ISO 639-3: fay)

Південно-західна фарська мова – це член фарської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 7,500 (2006 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ БАБАРСЬКІ МОВИ (SOUTHWEST BABAR)

Південно-західні бабарські мови – це відділ південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цього відділу входять 3 мови: емплавас, імроінг та тела-масбуар. Цими мовами говорять несповна 2,000 осіб на Бабарських островах в Індонезії.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ГБАЯ-МАНЗА-НГБАКА (SOUTHWEST GBAYA-MANZA-NGBAKA)

Мови південно-західні гбая-манза-нгбака – це підвідділ відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підвідділу належать 3 мови: банганду, гбая-мбодомо та південно-західна гбая. Цими мовами говорять майже 250,000 осіб у Республіці Камерун та в Центрально-Африканській Республіці.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ЕДОЇДНІ МОВИ (SOUTHWESTERN EDROID)

Південно-західні едоїдні мови – це відділ едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього відділу належать 5 мов: ерува, ісоко, окпе, увбіле та ургобо. Цими мовами говорять понад 1,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ЗАХІДНІ ПЛАТО (SOUTHWESTERN WESTERN PLATEAU)

Мови південно-західні західні плато – це відділ західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього відділу належать 14 мов у 2-х підвідділах:

- еггонський – 3 мови: аке, гаша, еггон;
- че-мада – 11 мов: бу, ваггат-я-біджим-легері, камантан, канінгком-ніндем, кануфі, мада, нінгіє, нінзо, нумана-нунку-гбанту-нумбу, нунгу та че.

Мовами південно-західними західними плато говорять більш як 500,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ІРАНСЬКІ МОВИ (SOUTHWESTERN IRANIAN)

Південно-західні іранські мови – це група західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї групи належать 18 мов у 4-х підгрупах:

- лурська – 4 мови: бахтіярська, кумзарська, південнолурська, північнолурська;
- перська – 10 мов: аймакська, бухарська, газарагійська, дарвазька, дегварська, дзгідська, західнофарійська, паглаванська, східнофарійська, таджицька;
- татська – 2 мови: муслімо-татська, юдео-татська;
- фарська – 2 мови: ларська, південно-західна фарська.
- ормури-парацька – 2 мови: ормурська, парацька;
- семнанська – 4 мови: ласгердська, сангісарська, семнанська, сорхейська;

Південно-західними іранськими мовами говорять більш як 42,500,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Іран, в Ісламській Республіці Афганістан, у

Республіці Азербайджан, у Султаналі Оман, в Ізраїлі, в Республіці Таджикистан, у Російській Федерації та в Республіці Азербайджан.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ НОВОБРИТАНСЬКІ МОВИ (SOUTHWEST NEW BRITAIN)

Південно-західні новобританські мови - підгурток вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка входять 17 мов у 3-х вітках:

- амара – 1 мова: амара;
- араве- пасісмануа – 14 мов у 2-х підвітках;
- біблінг – 2 мови: ламогай, моук-арія.

Цими мовами говорять 26,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ПАМА-НЮНГСЬКІ МОВИ (SOUTHWEST PAMA-NYUNGAN)

Південно-західні паманські мови – це одна з галузей паманської родини австралійської мовної надродини. Ця галузь об'єднує 52 мови, згуртовані в 17-х підгалузях. Ось вони:

- ваджарська – 2 мови: бадімая, ваджаррі;
- ватська – 11 мов: антакаринія, ванман, коката, кукатжа, марту-ванґка, нґааніятжарра, пині, пинтіїні, пинтупі-лурітжа, питжантжатжара, янкунітжатжара;
- віранґу – 1 мова: віранґу;
- дгаланджійська – 2 мови: дгаланджі, пинігура;
- інґґардська – 2 мови: нґанда, інґґарда;
- каніярська – 2 мови: баюнґу, бурдуна;
- малґанська – 1 мова: малґана;
- манґальська – 1 мова: манґала;
- марнґу – 2 мови: караджері, ніянґуматра;
- мирнінґ – 2 мови: каларко, нґаджунмая;
- надбережні нґаярда – 6 мов: інджібарнді, каріярра, куррама, мартуйґуніра, нґувала, нґарлума;
- нґарґа – 2 мови: варлманпа, варлпирі;
- нґумбінська – 5 мов: валмаджаррі, ґурінджі, джару, мудбура, нґарінман;
- ніджадальська – 1 мова: ніджадалі;
- нюнґарська – 1 мова: нюнґа;
- острівні нґаярда – 7 мов: варіянґґа, дґарґарі, джіварлі, нґарла, ніямаль, паніт'іма, тжурруру;
- юра – 4 мови: адніяматганга, банґґарла, ґуяні, нґуґуну.

Цими мовами говорять ще дещо більш як 11,000 осіб у південно-західній Австралії.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ПІВДЕННОТУНГУСЬКІ МОВИ (SOUTHWEST SOUTHERN TUNGUSIC)

Південно-західні південнотунгуські мови – це підгалузь південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 3 мови: джурхен, манчу та сібе. Говорять ними 30,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ПІВДЕННОСУРМСЬКІ МОВИ (SOUTHWEST SOUTH SURMIC)

Південно-західні південносурмські мови – це відділ південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належать 5 мов у 2-х підвідділах:

- дідінґа- мурле – 4 мови у 3-х гуртках;
- качіпо-балесі – 1 мова: качіпо-балесі.

Південно-західними південносурмськими мовами говорять більш як 140,000 осіб у Республіці Південний Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ СХІДНІ БУНґКУ-ТОЛАЦЬКІ МОВИ (SOUTHWEST EASTERN BUNGKU-TOLAKI)

Південно-західні східні бунґку-толацькі мови – це підвідділ східного відділу бунґку-толацької підгрупи південно-східної групи східної підгалузі целебейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – мороненська. Нею говорять 37,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ СХІДНОТАЙВАНСЬКІ МОВИ (SOUTHWEST EAST FORMOSAN)

Південно-західні східнотайванські мови – це вже вимерла галузь східнотайванської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна вимерла вже мова – сирайська. Говорили нею на острові Тайвань (Республіка Китай).

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ТАЙСЬКІ МОВИ (SOUTHWESTERN TAI)

Південно-західні тайські мови – це відділ тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього відділу належать 32 мови в 5-х підвідділах і 6 окремих мов:

- лао-пгутаї – 4 мови: лаоська, ніяв, пгу-тай, північно-східна тайська;
- південний – 1 мова: південна тайська;
- північно-західний – 9 мов: агом, айтон, лю, пгаке, тай нюа, хамті, хам'янґ, хюн, шанська;
- чянґ-саенґ – 10 мов: пгуан, північна тайська, тай, тай ганґ тонґ, тай даенґ, тай дам, тай дон, тай сонґ, тай так, тгу лао;
- некласифіковані – 2 мови: йонґ, тай гонґджін;
- мови: па ді, пу ко, тай лонґ, тай са па, тай тганґ, тай я.

Південно-західними тайськими мовами говорять більш як 56,500,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд, у Республіці Індія, в М'янма, в Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНО-ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ЗАХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (SOUTHWESTERN CENTRAL-SOUTHWESTERN WESTERN MANDE)

Південно-західні центрально-південно-західні західні мандські мови – це група мов центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить 8 мов у 2-х підгрупах:

- кпелле – 3 мови: гвінейська кпелле, коно, ліберійська кпелле;
- менде-лома – 5 мов у 2-х відділах.

Південно-західними центрально-південно-західними західними мандськими мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Республіці Гвінея, у Республіці Ліберія та в Республіці Сьєрра-Леоне.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ЧУ-ХВЕ (SOUTHWEST TSHU-KHWE)

Мови південно-західні чу-хве – це підгрупа групи чу-хве центральної підгалузі південно-африканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї підгрупи входять 2 мови: гві і наро. Цими мовами говорять 16,500 осіб у Республіці Ботсвана та в Республіці Намібія.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГУЙШУЙ-МІЯО (SOUTHWESTERN HUI SHUI MIAO, MIAO, SOUTHWESTERN HUI SHUI HMONG, 惠水西南苗语, ISO 639-3: hmh)

Мова південно-західногуйшуй-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 56,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Член гмонгської макромови.

ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГУЙЯНГ-МІЯО (SOUTHWESTERN GUIYANG MIAO, SOUTHWESTERN GUIYANG HMONG, 贵阳西南苗语, ISO 639-3: hmg)

Мова південно-західногуйянг-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 70,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

ПІВДЕННОІРОКЕЗЬКІ МОВИ (SOUTHERN IROQUOIAN)

Південноірокезькі мови – це галузь ірокезької мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – черокі. Говорять нею 16,400 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННОКАДДОАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN CADDOAN)

Південнокаддоанські мови – це галузь каддоанської мовної родини, до якої входить тільки одна мова – каддо. Говорять нею ще лиш 25 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННОКАЛІНГСЬКА МОВА (SOUTHERN KALINGA, TINGLAYAN KALINGA, ISO 639-3: ksc)

Південнокалінгська мова – це член калінгського підгуртка калінга-ітнегського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 13,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRAYDEN, Bruce The Southern Kalinga (1). Pacific Linguistics A 50: 91-100, 1979.

ПІВДЕННОКАРІБСЬКІ МОВИ (SOUTHERN CARIB)

Південнокарибські мови – це галузь карібської мовної родини. До цієї галузі належить 7 мов у 3-х підгалузях:

- басейн хінгу – 3 мови: бакайрі, куйкуро-калапало, матіпуги;
- південногаянська – 3 мови: гіхкаріяна, кахуяна, макірітарі;
- південно-східна колумбійська – 1 мова: каріхона.

Південнокарибськими мовами говорять несповна 9,000 осіб у Республіці Колумбія, в Федеративній Республіці Бразилія та в Боліварській Республіці Венесуела.

ПІВДЕННОКІЯНДОНГ-МІЯО (SOUTHERN QIANDONG MIAO, BLACK MIAO, CENTRAL MIAO, CHIANTUNG MIAO, HEI MIAO, HMU, SOUTHERN EAST-GUIZHOU MIAO, SOUTHERN HMU, 黔东南苗族苗语, ISO 639-3: hms)

Мова південнокіяндонг-міяо – це член кіяндонгської підгалузі гмонгської галузі гмонгської мовної родини. Кількість мовців – 500,000 (1997 рік) у Китайській Народній Республіці.

ПІВДЕННОКОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (SOUTHERN CORDILLERAN)

Південнокордилерські мови – відділ південно-центральної кордилерської підгрупи мезо-кордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 8 мов у 2-х підвідділах:

- західний південнокордилерський – 7 мов: 1 гурток та 1 окрема мова;
- ілонготський – 1 мова: ілонготська.

Південнокордилерськими мовами говорять майже 1,400,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННОКОТОЦЬКІ МОВИ (SOUTH KOTOKO PROPER)

Південнокотоцькі мови – це відділ котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу входять 2 мови: лагван і мзер. Говорять ними 2,000 осіб у Республіці Камерун.

ПІВДЕННОКУРДСЬКА МОВА (SOUTHERN KURDISH, KURDÍ XUWARIG, 南库尔德语, ISO 639-3: sdh)

Південнокурдська мова – це член курдської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 3,000,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран і якась кількість у Республіці Ірак. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

FLEISCHMAN, Eric Proto-Iraqi-Kurdish. In Historical and comparative, 45-91. Research Papers of the Texas SIL at Dallas, 12. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1982.

ПІВДЕННОКУШИТСЬКІ МОВИ (SOUTH CUSHITIC, RIFT)

Південнокушитські мови – це галузь кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі належать 7 мов: асакс, алаґва, бурунґе, даґало, ґорова, іракв та квадза. Цими мовами говорять більш як 500,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Кенія.

Часткова література:

EHRET, Christopher The Historical Reconstruction of Southern Cushitic Phonology and Vocabulary. 1980.

ПІВДЕННО-ЛИВАНТИНО-АРАБСЬКА МОВА (SOUTH LEVANTINE SPOKEN ARABIC, ARABIC, LEVANTINE ARABIC, PALESTINIAN-JORDANIAN, SOUTH LEVANTINE ARABIC, ARABE LÉVANTIN DU SUD, ARABISCH SÜDLEVANTISCH, شامية لهجات شامي, 南黎凡特阿拉伯语, ISO 639-3: ajp)

Південно-ливантино-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,500,000 (1996 рік) у Гашимітському Королівстві Йорданія, 910,000 в Ізраїлі та 1,600,000 (1996 рік) у Палестинському Західному Березі та Газі.

ПІВДЕННОЛЕЗГІНСЬКІ МОВИ (SOUTH LEZGIC)

Південнолезгінські мови – це підгрупа осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгрупи належать дві мови: будуська та кризька. Південнолезгінськими мовами говорять 7,000 осіб у Республіці Азербайджан.

ПІВДЕННОЛУРСЬКА (SOUTHERN LURI, LOR, LORI, LORI-YE JONUBI, LUR, لری, 南卢尔语, ISO 639-3: luz)

Південнолурська мова – це член лурської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 875,000 (1999 рік) в Ісламській Республіці Іран. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ANONBY, Erik John Update on Luri: how many languages?. JRAS, Series 3 13(2): 171-197, 2003.

ПІВДЕННОМАЙПУРАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN MAIPURAN)

Південномайпуранські мови – підгалузь майпуранської галузі аравацької мовної родини. Обіймає вона 22 мови, згуртовані в 3-х групах і одна не класифікована мова:

- болівійська – 5 мов: бауре, ґуана, іґнасіяньська, теренська, тринітарійська;

- передандська – 11 мов: ахинінська, ашанінська, ашенінка-пахональ, ашенінка-перене, ашенінка-піхіс, ашенінка-укаялі, ашенінка-юруа, каквінська, мацігвенга, антийська, номацігвенга;
- пуруська – 5 мов: апурінська, іняпарська, їнська, махінерська, машко-піро;
- некласифікована мова: іранше.

Цими мовами говорять дещо більш як 125,000 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія, в Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Перу.

Часткова література:

SOLIS FONSECA, Gustavo Lenguas en la amazonia peruana. Lima, 2003.

ПІВДЕННОМАМСЬКА МОВА (SOUTHERN MAM, MAM QUETZALTECO, OSTUNCALCO MAM, QUETZALTENANGO MAM, SAN JUAN OSTUNCALCO MAM, ISO 639-3: mms)

Південномамська мова – це член мамської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 125,000 (1991 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ПІВДЕННОМАНГІЯНСЬКІ МОВИ (SOUTH MANGYAN)

Південномангянські мови – це група великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови у 2-х підгрупах:

- бугід-тавбуїдська – 3 мови: бугідська, східнотавбуїдська, західнотавбуїдська;
- гануноська – 1 мова: гануноська.

Цими мовами говорять 35,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННОМАНОБСЬКІ МОВИ (SOUTH MANOVO)

Південноманобські мови – це підгрупа манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: котабато-манобська, сарангані-манобська і таґабавська. Говорять ними 131,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННОМАРГІСЬКА (MARGHI SOUTH, ISO 639-3: mfm)

Південномаргська мова – це член маргської підгрупи бура-маргської групи боґа-бакамської- підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 166,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВДЕННОМАРКІЗЬКА МОВА (SOUTH MARQUESAN, 'EO 'ENANA , 南马克萨斯语, ISO 639-3: mqm)

Південномаркїзька мова – це член маркїзької підгалузки центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної

підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,100 (1981 рік) на Маркезьких островах (Французька Полінезія). Користуються латиницею.

ПІВДЕННОМАШАН-МІАЮ (SOUTHERN MASHAN MIAO, SOUTHERN MASHAM HMONG, 麻山南部苗语, ISO 639-3: hma)

Мова південномашан-міаю – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 13 тонів.

ПІВДЕННОМНОНГЬСЬКА МОВА (MNONG, SOUTHERN, ISO 639-3: mnn)

Південномнонгська мова – це член південно-центрального мнонгського підвідділу мнонгського відділу сре-мнонгської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються хмерським письмом.

ПІВДЕННОМОНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN MONIC)

Південномонські мови – це одна з галузей мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі входить лиш одна мова - ніягкур. Говорять нею 1,500 осіб у Королівстві Таїланд.

ПІВДЕННОМУНДСЬКІ МОВИ (SOUTH MUNDA)

Південномундські мови – це галузь мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі входять 8 мов у 2-х підгалузях:

- корапут-мундська – 6 мов у 2-х групах;
- харія-жуангська – 2 мови: жуанг, харія;

Цими мовами говорять 1,500,000 осіб у Республіці Індія.

ПІВДЕННОНІКОБАРСЬКА МОВА (SOUTHERN NICOBAR, NICOBARA, GREAT NICOBARESE, SAMBELONG, 南尼科巴语, ISO 639-3: nik)

Південнонікобарська мова – це член великонікобарської підгалузі нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 57,500 (2001 рік) на Нікобарських островах у Республіці Індія.

ПІВДЕННОНІЛОТСЬКІ МОВИ (SOUTHERN NILOTIC)

Південнонілотські мови - це група мов нілотської підгалузі східносуданської галузі нілосуданської мовної родини. До цієї групи входить 16 мов в 2-х підгрупах:

- календжин – 14 мов у 4-х відділах;
- татоґа – 2 мови: датооґа, омотик.

Південнонілотськими мовами говорять майже 2,100,000 осіб у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Уганда, в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Народній Демократичній Республіці Ефіопія та в Республіці Кенія.

ПІВДЕННОНОВОІРЛАНДСЬКІ МОВИ (SOUTH NEW IRELAND–NORTHWEST SOLOMONIC)

Південноновоірландські мови – це гурток новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить 51 мова у 7-х підгуртках і одна окрема мова:

- моно-уруава – 4 мови: мінігір, моно, торав, уруава;
- неган – 10 мов у 5-х вітках;
- новоджорджійський – 13 мов у 2-х вітках;
- патпатар-толай – 10 мов: гурамалум, кандас, кономала, куануа, лабел, патпатар, рамоаайна, сіяр-лак, сурсурунґа, танґґа;
- піва-баноні – 2 мови: банноні, лавунуя;
- сантаізабельський – 7 мов у 3-х вітках;
- шуазель – 4 мови: бабатана, ваґуа, варісі, ріріо;
- мова білур.

Південноновоірландськими мовами говорять 213,000 осіб на Соломонових Островах і в Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННОУАВЛУСЬКА МОВА (SOUTH NUAULU, FATAKAI, NUAULU, PATAKAI, ISO 639-3: nxl)

Південноуавлуська мова – це член савай-нуавлуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолоккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (1995 рік) на острові Серам в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOLTON, Rosemary A. A preliminary description of Naulu phonology and grammar. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1990.

ПІВДЕННООМОТСЬКІ МОВИ (SOUTH OMOTIC, SOMOTIC)

Південноомотські мови – це галузь омотської родини афразійської мовної надродини. До неї належать 5 мов: аарі, гамерська, гаїл, діме та каро. Говорять ними 261,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВДЕННО-ОСЕРЕДНІ БЕЛ (NORTHERN NUCLEAR BEL)

Мови південно-осередні бел – це підвітка вітки осередні бел підгуртка бел вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належить лиш одна мова – марік. Говорять нею 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННОПАМАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN PAMA)

Південнопаманські мови – це вимерла вже підгалузь паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До неї входили дві мови: мбабарам та вамін. Говорили ними в Квінсленді, Австралія.

ПІВДЕННОПАШТІЙСЬКА МОВА (SOUTHERN PASHTO, PASHTU, PUSHTO, PUSHTU, QUETTA-KANDAHAR PASHTO, AFGHANI, PAKTU, PAKHTOO, PAKHTU, پښتو, 南普什图语, ISO 639-3: pbt)

Південнопаштійська мова (південна пушту) – це член паштійської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,360,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан, 1,090,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 113,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран, 4,000 (1970 рік) у Республіці Таджикистан та 26,100 (2000 рік) в Об'єднаних Арабських Еміратах. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

HALLBERG, Daniel G. Pashto, Waneci, Ormuri. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 4. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ПІВДЕННОПОМОАНСЬКА МОВА (SOUTHERN POMO, GALLINOMÉRO, ISO 639-3: peq)

Південнопомоанська мова – це майже вимерлий член південного відділу річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 1 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННОРОМАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN ROMANCE)

Південнороманські мови – це підгалузь романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов у двох групах:

- корсиканська – 1 мова: корсиканська;
- сардинська – 4 мови: галурська, кампіданська, логудорська та сассарська.

Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб у Французькій Республіці та в Італійській Республіці.

ПІВДЕННОСААМСЬКІ МОВИ (SOUTHERN SAMI)

Південносаамські мови – це вже майже вимерла підгалузь саамської галузі уральської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова - уме саамська. Цією мовою говорять ще 20 осіб у Королівстві Швеція.

ПІВДЕННОСАНГІРСЬКІ МОВИ (SOUTHERN SANGIRIC)

Південносангирські мови – це група сангирської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: бантицька, ратаганська і талавдська. Говорять ними 100,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

ПІВДЕННОСЕМІТСЬКІ МОВИ (SOUTH SEMITIC)

Південносемітські мови – це галузь семітської родини афразійської мовної надродини. До неї належить 21 мова в 2-х підгалузях:

- ефіопська – 15 мов у 2-х групах;
- південноарабська – 6 мов: батарі, гарсусі, гобійот, мегрі, сокотрі, шегрі.

Цими мовами говорять більш як 28,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, в Республіці Ємен, у Султанаті Оман та в Еритреї.

ПІВДЕННОСЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ (SOUTH SLAVIC)

Південнослов'янські мови - це галузь слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належать 8 мов у 2-х підгалузях:

- східна – 3 мови: болгарська, македонська, церковнослов'янська;
- західна – 5 мов: боснійська, сербська, словенська, хорватська, чорногорська.

Цими мовами говорять 28,000,000 осіб у Республіці Болгарія, в Республіці Македонія, в Російській Федерації, в Боснії і Герцеговині, в Республіці Хорватія, в Республіці Сербія, в Республіці Чорногорія і в Республіці Словенія.

ПІВДЕННОСУЛАВЕСЬКІ МОВИ (SOUTH SULAWESI)

Південносулавеські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належить 31 мова у 5-х підгалузях:

- бугійська – 4 мови: одна група і дві окремі мови;
- лемолангська – 1 мова: лемолангська;
- макассарська – 5 мов: бентонгська, надбережноконджойська, верховинноконджойська, макасарська, селаярська;
- північна – 17 мов у 5-х групах;
- секська – 4 мови: одна група і дві окремі мови.

Південносулавеськими мовами говорять 7,000,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ПІВДЕННОСУРМСЬКІ МОВИ (SOUTH SURMIC)

Південносурмські мови – це підгрупа сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належать 9 мов у 2-х відділах:

- південно-західний – 5 мов у 2-х підвідділах;
- південно-східний – 4 мови у 2-х підвідділах.

Південносурмськими мовами говорять майже 250,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВДЕННО-СХІДНА АМБРИМ (SOUTHEAST AMBRYM, SÜDOST-AMBRYM, ISO 639-3: tvk)

Мова південно-східна амбрим – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 3,700 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ПІВДЕННО-СХІДНА БАБАР (SOUTHEAST BABAR, SÜDOST-BABAR, ISO 639-3: vbb)

Мова південно-східна бабар – це член масельського відділу південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 4,460 (2007 рік) на Бабарських островах в Індонезії.

ПІВДЕННО-СХІДНА ГУАСТЕК (SOUTHEASTERN HUASTEC, HUASTECO DE SAN FRANCISCO CHONTLA, ISO 639-3: hsfj)

Мова південно-східна гуастек – це член гуастецької галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 1,750 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; тільки дорослі особи.

ПІВДЕННО-СХІДНА ДІНКА (SOUTHEASTERN DINKA, BOR, EASTERN DINKA, THUḶḶJÄḶ, ISO 639-3: dks)

Мова південно-східна дінка – це член відділу дінка підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців - 250,000 (1956 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

ПІВДЕННО-СХІДНА ІДЖО (SOUTHEAST ISO, AKASSA, NEMBE, 639-3: ijs)

Мова південно-східна іджо – це член східної групи підгалузі іджо іджодської галузі англійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 71,500 (1977 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ПІВДЕННО-СХІДНА ІКСТЛАН САПОТЕК (SOUTHEASTERN IXTLÁN ZAPOTEC, LATUVI ZAPOTEC, YAVESÍA ZAPOTEC, ZAPOTECO DEL SURESTE IXTLÁN, ISO 639-3: zpd)

Мова південно-східна ікстлан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі отомангської мовної родини. Кількість мовців – 6,000 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ПІВДЕННО-СХІДНА КОЛАМСЬКА МОВА (SOUTHEASTERN KOLAMI, ISO 639-3: nit)

Південно-східна коламська мова – це член коламі-найкської підгалузі центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1989 рік) в Індії.

ПІВДЕННО-СХІДНА КРІ (SOUTHERN EAST CREE, JAMES BAY CREE SOUTHERN DIALECT, ISO 639-3: crj)

Мова південно-східна крі – це член групи крі-монтаньє-наскапі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 7,310 (1997 рік) на південно-східному побережжі заливу Джеймса в Квебеку в Канаді. Вживають теж англійську мову. Користуються латиницею і об'єднаним канадським автохтонним силабічним письмом.

Часткова література:

JANCEWICZ, Bill & MACKENZIE, Marguerite Applied computer technology in Cree and Naskapi language programs. Language Learning and Technology 6(2): 83-91, 2002.

MORREN, Ronald C. Primers for a syllabary writing system. Notes on Literacy 51: 11-18, 1986.

ПІВДЕННО-СХІДНА НОЧІШТЛАН МІШТЕК (SOUTHEASTERN NOCIXTLÁN MIXTEC, MIXTECO DE NUXAÁ, MIXTECO DE SANTO DOMINGO NUXAÁ, MIXTECO DEL SURESTE DE NOCHIXTLÁN, ISO 639-3: mxy)

Мова південно-східна ночіштан міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

HUGGHINS, Susan J. Analysis of a Mixtec hortatory text: a nonlinear approach in Southeastern Nochixtlán Mixtec. Journal of Translation and Textlinguistics 11: 26-39. 1998.

ПІВДЕННО-СХІДНА ПАШАЙСЬКА МОВА (SOUTHEAST PASHAYI, PASHAI, ISO 639-3: psi)

Південно-східна пашайська мова – це член пашайського відділу кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 54,400 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

YUN, Ju-Hong Pashai language development project: promoting Pashai language, literacy and community development. Conference on language development, language revitalization and multilingual education in minority communities in Asia, 6-8 November 2003, Bangkok, Thailand, 2003.

ПІВДЕННО-СХІДНА ПОМОАНСЬКА МОВА (SOUTHEASTERN POMO, LOWER LAKE POMO, ISO 639-3: pom)

Південно-східна помоанська мова – це вимираючий член південно-східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННО-СХІДНА ПУЕБЛА (SOUTHEASTERN PUEBLA NAHUATL, NÁHUATL DEL SURESTE DE PUEBLA, TEHUACÁN NÁHUATL, ISO 639-3: npl)

Мова південно-східна пуебла – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 92,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова.

Часткова література:

REED, Ralph T. Some not so 'san'guine discourse particles in Southeastern Puebla náhuatl narratives. SIL Mexico Workpapers 11: 53-66. 1995.

ПІВДЕННО-СХІДНА ТАРАУМАРА (SOUTHEASTERN TARAHUMARA, TARAHUMARA DE CHINATÚ, TARAHUMARA DEL SURESTE, CHINATÚ, BALLEZA, TURUACHI, RARÁMURI RA'ÍCHA, RALÁMULI RA'ÍCHA, ISO 639-3: tcu)

Мова південно-східна тараумара – це член підгрупи тараумара тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – не визначена в Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ПІВДЕННО-СХІДНА ТЕПЕУАН (SOUTHEASTERN TEPHUAN, TEPHUÁN DEL SURESTE, TEPHUANO, ISO 639-3: stp)

Мова південно-східна тепеуан – це член підгрупи південні тепеуан групи тепіман сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 10,600 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Довгі слова, афікси. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток або присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

WILLETT, Thomas L. Voz y valencia en tepehuano de sureste. Octavo encuentro internacional de lingüística en el Noroeste, tomo 1, 275-288. Hermosillo: Editorial Unison. 2006.

ПІВДЕННО-СХІДНІ БІРМАНСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN BURMANIC)

Південно-східні бірманські мови – це група мов бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 24 мов: ажа, ало-пгола, алуґу, ані-пгова, боха, глепго-пгова, зохуо, катгу, кіла-муджі, лабо-пгова, моджі, музі, пгала, пгола, пголо, пгуза, пгула, пгума, пгупа, пгупга, південна муджі, північна муджі, тгопго та хлула. Південно-східними бірманськими мовами говорять більш як 300,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ВЛАСТИВОСІУАНСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN SIOUAN PROPER)

Південно-східні властивосіуанські мови – це вже вимерла підгалузь властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї підгалузі належали 3 мови в 2-х групах:

- білоксі-офо – 2 мови: білоксі, офо;
- тутело – 1 мова: тутело.

Південно-східними властивосіуанським мовами говорили в Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ЗАХІДНІ ОТИ-ВОЛЬТА (SOUTHWEST WESTERN OTI-VOLTA)

Мови південно-східні західні оті-вольта – це підгурток західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить 6 мов: ганга, даґбані, камара, кантосі, кусаал, мампрулі. Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб у Республіці Ґана.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ІРАНСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN IRANIAN)

Південно-східні іранські мови – це група східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 11 мов у 2-х підгрупах:

- памірська - 7 мов в 1 відділі та 4 окремі мови;
- паштійська – 4 мови: ванецька, південнопаштійська, північнопаштійська, центральнопаштійська.

Південно-східними іранськими мовами говорять більш як 20,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, у Республіці Таджикистан, в Ісламській Республіці Афганістан та в Ісламській Республіці Пакистан.

ПІВДЕННО-СХІДНІ КОЛУМБІЙСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN COLOMBIA)

Південно-східні колумбійські мови – це підгалузь південної галузі карібської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – каріхона. Цією мовою говорять 310 осіб у Республіці Колумбія.

ПІВДЕННО-СХІДНІ МОЛУККСЬКІ МОВИ (SOUTHEAST MALUKU)

Південно-східні молуккські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов у 2-х підгрупах:

- кей-танімбар – 3 мови в 2-х відділах;
- південна – 2 мови: селару, селувасан.

Цими мовами говорять 170,000 осіб на східних Молуккських островах в Індонезії.

ПІВДЕННО-СХІДНІ МАНДІНГ (SOUTHEASTERN MANDING)

Мови південно-східні мандінг – це вітка підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи централь-но-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 10 мов в одній підвітці та 4 окремі мови:

- манінка-морі – 6 мов: водженака, вородугу, коро, кояґа, лісова манінка, магу;
- мови: коніянка манінка, манія, санкаран манінка, східна манінканан.

Цими мовами говорять більш як 2,800,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Ґвінея та в Республіці Ліберія.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ОЙЛЬСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN OIL)

Південно-східні ойльські мови – це підгурток ойльського гуртка рето-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської

підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього гуртка входить лиш одна мова – провансальська. Говорять нею 147,000 осіб у Французькій Республіці.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ОСТРОВИ (SOUTHEAST ISLANDS)

Мови південно-східних островів – це підвідділ східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов: балуан-пам, ленкав, лов, навна і пенчал. Говорять ними несповна 3,000 осіб на різних малих Адміралтійських островах у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ПАНО (SOUTHEASTERN PANOAN)

Мови південно-східні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі входять 2 мови: кашінава та пано катукіна. Мовами південно-східні пано говорять дещо більш як 2,300 осіб у Республіці Перу та в Федеральній Республіці Бразилія.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ПАПУАСЬКІ (SOUTHEAST PAPUAN)

Південно-східні папуаські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 37 мов у 7-х підгалузях:

- гоїлаланська – 5 мов у 2-х групах;
- даганська – 9 мов: гінуман, даґа, дима, канасі, майва, мапена, онджоб, турака, уманакайна;
- квалеанська – 3 мови: гумене, мулага, уаре;
- кояріанська – 7 мов у 2-х групах;
- майлуська – 6 мов: баувакі, бінагарі, дому, лауа, майлу, морава;
- манубарська – 2 мови: дорому-кокі, марія;
- яребська – 5 мов: анеме ваке, баріджі, мойкоді, навару, яреба.

Південно-східними папуаськими мовами говорять 93,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ПІВДЕННОСУРМСЬКІ МОВИ (SOUTHEAST SPOTN SURMIC)

Мови південно-східні південносурмські мови – це підвідділ південного відділу сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належать 4 мови в 2-х гуртках:

- квеґу – 1 мова: квеґу;
- пастуші – 3 мови в 2-х підгуртках.

Південно-східними південносурмськими мовами говорять більш як 104,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ПІВДЕННОТУНГУСЬКІ МОВИ (SOUTHEAST SOUTHERN TUNGUSIC)

Південно-східні південнотунгуські мови – це підгалузь південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- нанайська – 3 мови: нанайська, ороцька, ульцька;
- удегейська – 2 мови: ороц, удегейська.

Цими мовами говорять ще більш як 5,000 осіб у Російській Федерації.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ПЛАТО (SOUTHEASTERN PLATEAU)

Мови південно-східні плато – це підгрупа групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входять три мови: бо-рукул, гором та фіям. Цими мовами говорять около 6,500 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ПОМОАНСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN POMO)

Південно-східні помоанські мови – це група помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – південно-східна помоанська. Нею говорять ще лиш 5 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІВДЕННО-СХІДНІ ПІВДЕННІ ГАЛМАГЕРСЬКІ МОВИ (SOUTHEAST SOUTH HALMAHERA)

Південно-східні південні галмагерські мови – це відділ підгрупи південна галмагера південної галмагерської-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови: булі, маба, патані і савай. Говорять ними 32,000 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

ПІВДЕННО-СХІДНІ СОЛОМОНСЬКІ МОВИ (SOUTHEAST SOLOMONIC)

Південно-східні соломонські мови – це відділ центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 26 мов у 2-х підвідділах:

- гела-гвадалканалський – 7 мов у 3-х гуртках;
- малайта-санкрістобальський – 19 мов у 2-х гуртках.

Цими мовами говорять 230,000 осіб на Соломонових Островах.

ПІВДЕННО-СХІДНІ СХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN EASTERN MANDE)

Південно-східні східні мандські мови – це підгалузь східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать 9 мов у 2-х групах:

- гуро-тура – 5 мов у 2-х підгрупах;
- нва-бен – 4 мови в 2-х підгрупах.

Південно-східними східними мандськими мовами говорять більш як 1,700,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Ліберія.

ПІВДЕННО-СХІДНІ СХІДНОЦЕЛЕБЕСЬКІ МОВИ (SOUTHEASTERN EASTERN CELEBIC)

Південно-східні східноцелебеські мови – це група східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входять 27 мов у 2-х підгрупах:

- бунґку-толацькі – 15 мов у 2-х відділах;
- муна-бутон – 12 мов у 2-х відділах.

Цими мовами говорять понад 1,000,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПІВДЕННОТАМАШЕЦЬКІ МОВИ (SOUTHERN TAMASHEQ)

Південнотамашецькі мови – це підгалузь тамашецької галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До неї входять 3 мови: тамажацька, тамажецька, тамашецька. Цими мовами говорять майже 1,200,000 осіб у Республіці Малі та в Республіці Нігер.

ПІВДЕННОТИБЕТАНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN TIBETAN)

Південнотибетанські мови – це підвідділ тибетанського відділу тибетської підгрупи тибетоканаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 12 мов: адап, броккат, брокпаке, ґрома, джірел, дзонґха, лаха, лаяха, лунанаха, сіккімська, чоканґакаха та шерпа. Південнотибетанськими мовами говорять майже 400,000 осіб у Королівстві Бутан, у Китайській Народній Республіці, в Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

ПІВДЕННОТОМІНСЬКІ МОВИ (SOUTHERN TOMINI)

Південнотомінські мови – це підгрупа мов томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 5 мов: балайсанґ, дампелас, пендау, тадже і таджіо. Говорять ними 30,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПІВДЕННОТУНГУСЬКІ МОВИ (SOUTHERN TUNGUSIC)

Південнотунгуські мови – це галузь тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї галузі належать 8 мов у 2-х підгалузях:

- південно-західна - 3 мови: джурхен, манчу, сібе;
- південно-східна – 5 мов у 2-х групах.

Цими мовами говорять більш як 35,000 осіб у Російській Федерації та в Китайській Народній Республіці.

ПІВДЕННОУЗБЕЦЬКА МОВА (SOUTHERN UZBEK, USBEKI, UZBAK, UZBEKI, 南乌兹别克语, ISO 639-3: uzs)

Південно-узбецька мова – це член уйґурської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 1,400,000 (1991 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 1,980 (1982 рік) у Турецькій Республіці (втікачі з Афганістану). Користуються арабським письмом.

Часткова література:

KNAYRULLA ISMATULLA Modern literaru Uzbek. Bloomington, Indiana University Press, 1995.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНА БАНДА (SOUTH CENTRAL BANDA, ISO 639-3: InI)

Мова південно-центральна банда – це член південно-центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2

діялекти. Кількість мовців – 150,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 3,000 у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

OLSON, Kenneth S. & MBOMATE, Jacques Vermond Ngbugu digital wordlist: presentation form. Linguistic Discovery 5(1): 40-47.

<http://linguistic-discovery.dartmouth.edu/cgi-bin/WebObjects/Journals.woa/2/xmlpage/1/article/317>

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНА ДІНКА (SOUTH CENTRAL DINKA, AGAR, CENTRAL DINKA, THUḶḶĀŃ, ISO 639-3: dib)

Мова південно-центральна дінка – це член відділу дінка підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 4 головні діялекти. Кількість мовців - 250,000 (1956 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНА КАКЧІКЕЛЬ (KAQCHIKEL, SOUTH CENTRAL, SOUTH CENTRAL SAKCHIQUEL, ISO 639-3: ckd)

Мова південно-центральна какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 43,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ БАНДА (SOUTH CENTRAL BANDA)

Мови південно-центральні банда – це підвідділ відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: південно-центральна банда та лангбаше. Цими мовами говорять майже 200,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці та в Демократичній Республіці Конго.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ ДРАВІДСЬКІ МОВИ (SOUTH-CENTRAL DRAVIDIAN)

Південно-центральні дравідські мови – це галузь дравідської мовної родини. До цієї галузі належать 22 мови у 2-х підгалузях:

- гонді-куйська – 17 мов у 2-х групах;
- телугська – 5 мов: ваддарська, манна-дорська, саварська, телугська, ченчу.

Цими мовами говорять більш як 77,000,000 осіб у Республіці Індія.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ КОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (SOUTH-CENTRAL CORDILLERAN)

Південно-центральні кордилерські мови – це підгрупа мезокордилерської групи північно-лузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 32 мови у 2-х відділах:

- південнокордилерський – 8 мов у 2-х підвідділах;
- центральнокордилерський – 24 мови у 2-х підвідділах.

Південно-центральними кордилерськими мовами говорять 2,500,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ МНОНГЬСЬКІ МОВИ (SOUTHERN-CENTRAL MNONG)

Південно-центральні мнонгські мови – це підвідділ мнонгського відділу сре-мнонгської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австро-азійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 3 мови: краольська, південно-мнонгська та центральномнонгська. Говорять ними 85,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Республіці Камбоджа.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ ПАНО (SOUTH-CENTRAL PANOAN)

Мови південно-центральні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі належать 9 мов у 3-х підгалузях і одна некласифікована мова:

- амауака – 1 мова: амауака;
- йора – 1 мова: йора;
- ямінауа-шаранауа – 6 мов: ксіпінава, поянава, туксінава, шаранауа, яванава, ямінауа;
- некласифікована: нукуїні.

Мовами південно-центральні пано говорять 3,000 осіб у Республіці Перу та в Федеральній Республіці Бразилія.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ ПАПУАСЬКІ МОВИ (SOUTH-CENTRAL PAPUAN)

Південно-центральні папуаські мови – це мовна родина, яка обіймає 22 мови в 4-х галузях:

- вая – 1 мова: табо;
- єлмек-маклю – 2 мови: єлмек, маклю;
- моргед-горішне маро – 17 мов у 3-х підгалузях;
- паготурі – 2 мови: агоб, іді.

Південно-центральними папуаськими мовами говорять більш як 16,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ СЕМІТСЬКІ МОВИ (SOUTH CENTRAL SEMITIC)

Південно-центральні семітські мови – це підгалузь центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 38 мов у 2-х групах:

- арабська – 35 мов: алжиро-арабська, алжиро-сагаро-арабська, багарно-арабська, бедаві-арабська, гадрамі-арабська, гасанія, гіжазі-арабська, голф-арабська, дофарі-арабська, єгипто-арабська, кипро-арабська, лівійсько-арабська, малтійська, марокко-арабська, мезопотамо-арабська, найді-арабська, омані-арабська, південно-levantино-арабська, північно-levantино-арабська, північно-мезопотамо-арабська, сайді-арабська, санані-арабська, стандартна арабська, судано-арабська, таджико-арабська, таїзі-адено-арабська, тунісо-арабська, узбеко-арабська, чаддо-арабська, шігі-арабська, юдео-ємені-арабська, юдео-ірако-арабська, юдео-марокко-арабська, юдео-тріполітано-арабська, юдео-тунісо-арабська;
- кананейська – 3 мови: гебрейська, самаританська, старогебрейська.

Цими мовами говорять майже 450,000,000 осіб в Алжирі, Багрейні, Чаді, Кипрі, Омані, Єгипті, Іраку, Ємені, Мавританії, Савдійській Арабії, Ізраїлі, Лівії, Марокко, Сирії, Об'єднаних Арабських Еміратах, Йорданії, Судані, Таджикистані, Тунезії, Узбекистані, Малті та Палестині.

ПІВДЕННО-ЦЕНТРАЛЬНІ ЦЕНТРАЛЬНІ ПЛАТО (SOUTH-CENTRAL CENTRAL PLATEAU)

Мови південно-центральні центральні плато – це відділ центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: гананг, джу, ізере, ірігве, тіяп і чен. Цими мовами говорять більш як 525,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНА АВІЮ (NORTH AWYU, AWYU, DJAIR, DYAIR, JAIR, YAIR, ISO 639-3: yir)

Мова північна авію – це член групи авію підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

SUSANTO, Yunita Report on the Mapi river survey south coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2004-003: 28 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-003>

ПІВНІЧНА АМАМІ-ОШІМСЬКА МОВА (NORTHERN AMAMI-OSHIMA, NORTHERN AMAMI-OSIMA, OOSIMA, OSHIMA, OSIMA, 北奄美琉球语, ISO 639-3: ryn)

Північна амамі-ошімська мова – це член північної підгалузі амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (2004 рік) у Японській Державі; здебільша старші віком особи.

ПІВНІЧНА АМБРИМ (NORTH AMBRYM, ISO 639-3: mmg)

Мова північна амбрим – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,250 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ПІВНІЧНА БАБАР (NORTH BABAR, BABAR DU NORD, ISO 639-3: bcd)

Мова північна бабар – це член північної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2007 рік) на Бабарських островах, Індонезія.

ПІВНІЧНА БАЙ (NORTHERN BAI, BIJANG BAI, BÁIYŪ, BAĪ DU NORD, 碧江白语, 白語, ISO 639-3: bfc)

Мова північна бай – це член підгалузі бай тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (2003 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова.

Часткова література:

ALLEN, Bryan Bai dialect survey. SIL Electronic Survey Reports 2007-012: 124 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-012>

ПІВНІЧНА ВАГГІ (NORTH WAHGI, ISO 639-3: whg)

Мова північна ваггі – це член підгалузі ваггі галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2-5 діалектів. Кількість мовців – 47,000 (1999 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

Mc LEAN, Heather & Mc LEAN, Don, facilitators. North Wahgi (Yu We) language [Western Highlands Province]. Phonological descriptions of PNG languages, 33-38. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. 2005.

ПІВНІЧНА ВЕ (WÈ NORTHERN, OUOBE, WÈÈ, WOBÉ, ISO 639-3: wob)

Мова північна ве – це член відділу вобе підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 156,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

EGNER, Inge Applicative marking in Kru. Afrika und Übersee 86: 199-222. 2003.

ПІВНІЧНА ГАЙДА (NORTHERN HAIDA, MASSET, ISO 639-3: hdn)

Мова північна гайда – це вже майже вимерлий член галузі гайда на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 30 (1995 рік) на Острові Королеви Шарлоти в Канаді та 15 (1995 рік) на Острові Принца Уельського в штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею. Є намагання оживити мову.

ПІВНІЧНА ГґАЛЕ (NORTHERN GHALE, LILA, RIL-LILA, ISO 639-3: ghh)

Мова північна гґале – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 4,400 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ПІВНІЧНА ГІЗИҐА (GIZIGA NORTH, DOGBA, GISIGA, GISIKA, GIZIGA DE, GUIZIGA, MAROUA, MARVA, MI MARVA, TCHERE, ISO 639-3: gis)

Мова північна гизіґа – це член балдему-зулґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

ПІВНІЧНА ГРЕБО (NORTHERN GREBO, ISO 639-3: gbo)

Північна гребо – це член ліберійського відділу підгрупи гребо західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців - 84,500 (1999 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue & JOHNSON, Eric A sociolinguistic survey of the Grebo language area of Liberia. SIL Electronic Survey Reports 2002-074

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-074>

ПІВНІЧНА ДАҐАРА (NORTHERN DAGARA, DAGAARE, DAGAARI, DAGARI, DAGATI, DEGATI, DOGAARI, NORTHERN DAGAARE, ISO 639-3: dgi)

Мова північна даґара – це член підвітки даґаарі вітки даґаарі-біріфор північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 388,000 (2001 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

SOMÉ, Marcel & HIEN, Noé Zi-lɛb ye sor bie (Des pas vers le développement: livre de themes de sensibilisation en langue dagara) (wule). Ouagadougou, Burkina Faso: Association Nationale pour la Tradiction de la Bible et l'Alphabétisation et Société Internationale de Linguistique. 44 p. 2001.

ПІВНІЧНА ДОНҐ (NORTHERN DONG, GAM, KAM, TONG, TUNG, TUNG-CHIA, 北侗语, ISO 639-3: doc)

Мова північна донґ – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 463,000 у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 9 тонів.

Часткова література:

LONG YAOSHONG & ZHENG GUOQIAO; D. Norman GEARY, translator. The Dong language in Guizhou Province, China. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 126. Dallas: Summer Institute of Linguistics and University of Texas at Arlington. xvi, 268 p. 1998.

ПІВНІЧНА ЕМБЕРА (NORTHERN EMBERÁ, ATRATO, CHOLO, DARIEN, DARIÉN, DARIENA, EBERÁ, EBERÁ BED'EA, EBERA BEDEA, EERÁ, EMPERA, EMPERÁ, EPERÁ PEDEA, PANAMA EMBERA, ISO 639-3: emp)

Мова північна ембера – це член північної підгалузі галузі ембера мовної родини чоко. Кількість мовців – 10,500 (2000 рік) у Республіці Панама та 49,700 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MORTENSEN, Charles Arthur. A reference grammar of the northern Embera languages: studies in the languages of Colombia 7. SIL International and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 134. Dallas: SIL International and The University of Texas at Arlington. xiv, 194 p. 1999.

ПІВНІЧНА ІВБІЄ (IVBIE NORTH-OKPELA-ARHE, ISO 639-3: atg)

Мова північна івбіє – це член підвідділу ґотуо-унеме-єхее північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ПІВНІЧНА КАКЧІКЕЛЬ (NORTHERN KAQCHIKEL, NORTHERN SAKCHIQUEL, ISO 639-3: ckc)

Мова північна какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 24,000 (2000 рік) у Республіці Ґватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ПІВНІЧНА КІССІ (NORTHERN KISSI, GIZI, KISI, KISIE, KISSIEN, ISO 639-3: kqs)

Мова північна кіссі – це член підвідділу кіссі відділу булло-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 287,000 (1991 рік) у Республіці Ґвінея та 40,000 (1991 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею.

Часткова література:

TUCKER CHILDS, G. A Grammar of Kisi, A Southern Atlantic Language. 1995.

ПІВНІЧНА КІЯНґ (NORTHERN QIANG, CH' IANG, 北羌语, ISO 639-3: cng)

Мова північна кіянґ – це член кіянґської групи підгалузі танґут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 57,800 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПІВНІЧНА КОНЧУКОС (NORTHERN CONCHUCOS ANCASH QUECHUA, CONCHUCOS QUECHUA, NORTHERN CONCHUCOS QUECHUA, ISO 639-3: qxn)

Мова північна кончукос – це член галузі центральні кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 250,000 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WROUGHTON, James F. Usya, texto narrativo del quechua de Pomabamba. Estudios quechuas II, 153-163. Serie Lingüística Peruana, 55. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 2008.

ПІВНІЧНА ЛОРУНґ (NORTHERN LORUNG, LOHORONG, LOHRUNG, LOHRUNG KHANAWA, ISO 639-3: lbr)

Мова північна лорунґ – це член східного відділу кірантської підгрупи маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,750 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується.

ПІВНІЧНА МОФУ (MOFU NORTH, DOUVANGAR, MOFU-DUVANGAR, MOFU-NORD, ISO 639-3: mfk)

Мова північна мофу – це член балдему-зулгської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 27,500 (1982 рік) у Республіці Камерун.

ПІВНІЧНА МУДЖІ (NORTHERN MUJI, VOKHA, HLAKA MUJIMA, PHULA, ISO 639-3: ymx)

Мова північна муджі – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 9,000 (2008 рік) у Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНА МУЮ (NORTH MUYU, KATAUT, KATI-NINANTI, MOEJOE, NIINATI, NINATIE, NORTH, NORTH KATI, YONGGOM, YONGKOM, YONGOM, ISO 639-3: kti)

Мова північна мую – це член групи долинні ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ПІВНІЧНА НГБАНДІ (NORTHERN NGBANDI, BAZA, MONGWANDI, NGWANDI, ISO 639-3: ngb)

Мова північна нгбанді – це член відділу нгбанді підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 250,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНА НІСУ (NORTHERN NISU, E-XIN YI, YI, ESHAN-XINPING, SOUTHERN YI, 北部彝语, ISO 639-3: yiv)

Мова північна нісу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 160,000 у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

Часткова література:

YANG, Cathryn Nisu dialect geography. SIL Electronic Survey Reports 2009-007: 40 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-007>

ПІВНІЧНА НУНІ (NORTHERN NUNI, NIBULU, NOUNI, NOUNOUMA, NUNA, NUNE, NUNMA, NURUMA, ISO 639-3: nuv)

Мова північна нуні – це член північного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1995 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

ПІВНІЧНА ОАКСАКА (NORTHERN OAXACA NAHUATL, NÁHUATL DEL NORTE DE OAXACA, ISO 639-3: nhy)

Мова північна оаксака – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 9,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНА ОГЛОНЕ (NORTHERN OHLONE, COSTANOAN, ISO 639-3: cst)

Мова північна оглоне – це член костанойської групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – невідома; існує ще як друга мова в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Плавні мовці затратились при кінці XVIII або в початках XIX століття. Є намагання її відродити.

ПІВНІЧНА ОНЕ (NORTHERN ONE, AUNALEI, ONELE, ONI, ISO 639-3: onr)

Мова північна оне – це член підгалузі оне західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 2,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВНІЧНА ПАМЕ (NORTHERN PAME, PAME DEL NORTE, XI'IUY, ISO 639-3: pmq)

Мова північна паме – це член памейської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 5,620 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова, має 3 тони.

Часткова література:

BERTHIAUME, Scott Charles A phonological grammar of Northern Pame. Ph.D. thesis. University of Texas at Arlington. 260 p. 2003.

ПІВНІЧНА ПАСТАЗА (NORTHERN PASTAZA QUICHUA, TIGRE QUECHUA, ALAMA, BOBONAZA, ISO 639-3: qvz)

Мова північна пастаза – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 8,000 (2007 рік) у Республіці Еквадор та 2,000 у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ORR, Carolyn Vamos a aprender quichua de Pastaza. Cuadernos Etnolingüísticos, 17. Quito : Instituto Lingüístico de Verano, 1991.

ПІВНІЧНА ПАЮТЕ (NORTHERN PAIUTE, NUMU, PAVIOTSO, PAIUTE SEPTENTRIONAL, ISO 639-3: rao)

Мова північна паюте – це член західної групи нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 1,630 (1999 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

SNAPP, Allen; ANDERSON, John L. & ANDERSON, Joy Northern Paiute. Studies in Uto-Aztecan grammar 3: Uto-Aztecan grammatical sketches, part 2, 1-92. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 56(3). Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1982.

ПІВНІЧНА ПУЕБЛА (NORTHERN PUEBLA NAHUATL, NÁHUATL DEL NORTE DE PUEBLA, NORTH PUEBLA AZTEC, ISO 639-3: ncj)

Мова північна пуебла – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 60,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BROCKWAY, Earl North Puebla Nahuatl. Studies in Uto-Aztecan grammar 2: Modern Aztec grammatical sketches, 141-98. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 56. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1979.

ПІВНІЧНА ПУМІ (NORTHERN PUMI, CH'RAME, PIMI, PRIMMI, PRUUMI, P'ÖMI, P'ROME, P'UMI, 北普米语, ISO 639-3: pmi)

Мова північна пумі – це член кіянґської групи підгалузі танґут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект і 4 піддіалекти. Кількість мовців – 35,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 3 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мову вивчають у початкових школах.

ПІВНІЧНА РЕНґМА НАґА (NORTHERN RENGMA NAGA, NORTHERN RENGMA, NTENYI, NTENYI NAGA, NTHENYI, ISO 639-3: nni)

Мова північна ренґма наґа – це член підгрупи анґамі-почурі групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 13,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНА РОґЛАЙ (NORTHERN ROGLAI, ADLAI, LA-OANG, NOANG, RA-GLAI, RADLAI, RANG GLAI, RAYGLAY, ISO 639-3: rog)

Північна роґлай – це член підвідділу північні кам відділу хру-північний верховинної підгрупи камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 52,900 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

COBBEY, Maxwell E. A first case of historiography among the Roglai. Notes from Indochina on ethnic minority cultures, 61-83. Summer Institute of Linguistics Museum of Anthropology Publication, 6. Dallas: Summer Institute of Linguistics Museum of Anthropology, 1980.

ПІВНІЧНА СААМСЬКА МОВА (NORTH SAAMI, DAVVIN, LAPP, NORDSAMISCH, NORTHERN LAPP, NORTHERN LAPPISH, NORTHERN SAAMI, NORWEGIAN LAPP, NORWEGIAN SAAMI, SAAME, SAAMI, SAME, SÁMI, SAMIC, SAMI DU NORD, СЕВЕРНОСААМСКИЙ, 北萨米语, ISO 639-3: sme)

Північна саамська мова – це член західної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1995 рік) у Королівстві Норвегія, 1,700 (2001 рік) у Фінляндській Республіці та 4,000 (1995 рік) у Королівстві Швеція. Користуються латиницею.

Часткова література:

MÄKÄRÄINEN, Kimberli A Northern Sámi-English vocabulary (5211 words in Sámi as of 13 March 2007).

ПІВНІЧНА СЛАВІЙ (NORTH SLAVEY, DENE, DENÉ, MACKENZIAN, SLAVE, SLAVI, SAHTÚ GOT'INE, K'ÁSHOGOT'INE, SAHTÚGOT'INE, ᑭᑦᑳᑦᑳᑦᑳᑦ, ᑭᑦᑳᑦᑳᑦᑳᑦ, ISO 639-3: scs)

Мова північна славій – це член підвідділу гаре-славій відділу гаре-чіпевайн канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 1,030 (1995 рік) на Північно-Західних Територіях у Канаді. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНА СОТО (NORTHERN SOTHO, PEDI, SEPEDI, TRANSVAAL SOTHO, SEPÊDI, SOTHO DU NORD, NORD-SOTHO, СЕВЕРНЫЙ СОТО, 北索托语, ISO 639-3: nso)

Мова північна сото – це член вітки сото підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 4,090,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці (кількість зростає) та якась кількість у Республіці Ботсвана. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

ПІВНІЧНА СЬЕРРА МІВОК (NORTHERN SIERRA MIWOK, MIWOK-COSTANOAN, MUTSUN, ISO 639-3: nsq)

Мова північна сьєрра мівок – це вже майже вимерлий член відділу сьєрра східномівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 6 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ПІВНІЧНА ТАЙРОРА (NORTH TAIRORA, TAIRORA, ISO 639-3: tbg)

Мова північна тайрора – це член групи тайрора підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 6,000 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

VINCENT, Alexander & McKAUGHAN, Howard P. Tairora. Legends from Papua New Guinea, 189-97. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1974.

ПІВНІЧНА ТАЙСЬКА МОВА (NORTHERN THAI, KAM MU'ANG, KAMMÜANG, KAMMYANG, KHON, KHON MEANG, KHON MYANG, LA NYA, LAN NA, LANATAI, LANNA, LANNATAI, MUANG, MU'ANG, MUNG, MYANG, NORTHERN THAI, PAYAP, PHAYAP, PHYAP, TAI NYA, TAI YON, TAI YUAN, WESTERN LAOTIAN, YOUANNE, YOUON, YUAN, ล้านนา, ISO 639-3: nod)

Північна тайська мова – це член підвідділу чіанг-саенг південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,000,000 (1983 рік) у Королівстві Таїланд і 9,400 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються письмом ланна та тайським.

Часткова література:

PERSON, Kirk R. & PERSON, Suzanne R. Write that tone! language preservation issues in everyday attempts to write Northern Thai tones using Central Thai script. In Proceedings of the 6th International Conference on Thai Studies, Theme IV: traditions and changes at local/regional levels, volume 1, 341-355. Chiang Mai, Thailand. 1996.

ПІВНІЧНА ТАНСЬКА МОВА (NORTH TANNA, ISO 639-3: tnn)

Північна танська мова – це член танського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) у Республіці Вануату. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BLAYMIRS, Joan North Tanna. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 2 p. 837-842. Trends in Linguistics Documentation, 10. Berlin/New York, 1995.

ПІВНІЧНА ТАРАУМАРА (NORTHERN TARAUMARA, ARISEACHI TARAUMARA, TARAUMARA DEL NORTE, ISO 639-3: thh)

Мова північна тараумара – це член підгрупи тараумара тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 300 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; тільки старші віком особи, можливо, що вже вимерла.

ПІВНІЧНА ТЕПЕУАН (NORTHERN TEREHUAN, TEREHUÁN DEL NORTE, TEREHUANO SEPTENTRIONAL, ISO 639-3: ntp)

Мова північна тепеуан – це член групи тепіман сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 6,200 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Довгі слова, афікси. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

BASCOM, Burton La conjugación de conjunciones en el tepehuán del norte. Encuentro de Lingüística en el Noroeste, Memorias 1, 109-19. Hermosillo, Sonora: Universidad de Sonora, Departamento de Letras y Lingüística, División de Humanidades. 1994.

ПІВНІЧНА ТІВА (NORTHERN TIWA, TAOS, ISO 639-3: twf)

Мова північна тіва – це член підгалузі тіва галузі тева-тіва кайова-таноанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 930 (1980 рік) у штаті Нью Мексико в Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНА ТЛАХІЯКО МІШТЕК (NORTHERN TLAXIACO MIXTEC, MIXTECO DE SAN JUAN ÑUMÍ, ÑUMÍ MIXTEC, ISO 639-3: xtn)

Мова північна тлахіяко міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 14,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

GITTLEN, Laura & MARLETT, Stephen A. Ñumí Mixtec syllable structure and morphology. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 29: 175-94. 1985.

ПІВНІЧНА ТУКАНГБЕСІ (TUKANG BESI NORTH, BUTON, WAKATOBI, ISO 639-3: khc)

Мова північна тукангбесі – це член відділу тукангбесі-бонерате підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 120,000 (1995 рік) на острові Целебес (Сулавесі), Індонезія.

Часткова література:

van den BERG, René The place of Tukang Besi and the Muna-Buton languages. Issues in Austronesian historical phonology, 87-113. Pacific Linguistics, 550. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian national University, 2003.

ПІВНІЧНА ТУСІЯ (NORTHERN TUSSIAN, TUSIA, TUSIAN, ISO 639-3: tsp)

Мова північна тусія – це член підгрупи тусія групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 19,500 (1995 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

ПІВНІЧНА ТУЦЗЯ (NORTHERN TUJIA, TUCHIA, TUDJA, 北土家语, ISO 639-3: tji)

Мова північна туцзя – це член підгалузі туцзя тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 70,000 (2005 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПІВНІЧНА ТУЧОНЕ (NORTHERN TUTCHONE, SELKIRK, ISO 639-3: ttm)

Мова північна тучоне – це член підгрупи тучоне атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1995 рік) на Території Юкон у Канаді; лиш старші віком особи. Переходять на англійську мову. Мову вивчають у початкових школах.

ПІВНІЧНА ФАЛІ (NORTH FALI, ISO 639-3: *fli*)

Мова північна фалі – це член відділу фалі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 16,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

ENNULAT, Jürgen H. Fali. West African Language Data Sheets, vol. 1, 227-32. Yaoundé: West African Linguistic Society. 1976.

ПІВНІЧНА ХМЕР (NORTHERN KHMER, KHMER LUE, THAILAND KHMER, ខ្មែរលើ, 高棉语, ISO 639-3: *kxm*)

Мова північна хмер – це член хмерської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,400,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються хмерським письмом.

Часткова література:

WAYLAND, Rattree P. & JONGMAN, Allard Chanthaburi Khmer vowels: phonetic and phonemic analysis. Mon-Khmer Studies: a Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 31: 65-82, 2001.

ПІВНІЧНА ХУНІН (NORTH JUNÍN QUECHUA, JUNÍN QUECHUA, TARMA-JUNÍN QUECHUA, ISO 639-3: *qvn*)

Мова північна хунін – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1998 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

McCORMICK, Penelope G. An analysis of ongoing vernacular use of N. Junin Quechua. Notes on Scripture on Use and Language Programs 18: 21-26, 1988.

ПІВНІЧНА ЮКАГІР (NORTHERN YUKAGHIR, JUKAGIR, NORTHERN YUKAGIR, ODUL, TUNDRA, TUNDRA YUKAGHIR, TUNDRE, YUKAGIR, 北尤卡吉尔语, ISO 639-3: *ykg*)

Північна юкагір – це член юкагірської мовної родини. Кількість мовців – 90 (1995 рік) у Російській Федерації у Республіці Саха. Користуються кирилицею. Нетональна мова.

ПІВНІЧНЕ СХІДНЕ САНТО (NORTH EAST SANTO)

Мови північне східне санто – це підгурток гуртка східне санто північновануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – сакао. Говорять нею 4,000 осіб у Республіці Вануату.

ПІВНІЧНІ АМАМІ-ОКІНАВСЬКІ МОВИ (NORTHERN AMAMI-OKINAWAN)

Північні амамі-окінавські мови – це підгалузь амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови: кікай, південна амамі-ошінська, північна амамі-ошінська та току-но-шіма. Північними амамі-окінавськими мовами говорять несповна 30,000 осіб у Японській Державі.

Часткова література:

SHIMABUKURO, Moriyo The accentual history of the Japanese and Ryukyuan languages: a reconstruction. Languages of Asia series, v. 2. Folkestone, Kent: Global Oriental. 2007.

ПІВНІЧНІ АССАМСЬКІ МОВИ (NORTH ASSAM, TANI, MIRIC)

Північні ассамські мови – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї галузі належать 11 мов: аді, апатані, бугун, ґало аді, діґаро-мішмі, міджу-мішмі, мірі, на, нісі та сулунґ. Північними ассамськими мовами говорять майже 1,200,000 осіб у Республіці Індія та в Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНІ АТЛАНТІЙСЬКІ МОВИ (NORTHERN ATLANTIC)

Північні атлантийські мови – це підгалузь атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі входять 45 мов у 5-х групах:

- бак – 15 мов у 3-х підгрупах;
- канджін – 5 мов: лаалаа, ндут, ноон, палор, саафі-саафі;
- мбулунґіш-налу – 3 мови: баґа-мботені, мбулунґіш, налу;
- сенегамбійські – 12 мов у 3-х підгрупах;
- східносенегало-гвінейські – 10 мов у 3-х підгрупах.

Північними атлантийськими мовами говорять майже 20,000,000 осіб у Республіці Сенегал, у Республіці Гвінея-Бісау та в Республіці Гвінея.

ПІВНІЧНІ БАБАРСЬКІ МОВИ (NORTH BAVAR)

Північні бабарські мови – це підгрупа бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгрупи входять 3 мови: дай, давера-давелор і північна бабар. Говорять ними 3,000 осіб на Бабарських островах в Індонезії.

ПІВНІЧНІ БАНТОЇДНІ МОВИ (NORTHERN BANTOID)

Північні бантоїдні мови – це підгрупа бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 19 мов у 3-х відділах:

- дакоїдний - 5 мов: ґаа, дирим, донґ, ламджа-денґса-тола, самба-дака;
- мамбілоїдний – 13 мов у 3-х підвідділах;
- фам – 1 мова: фам.

Північними бантоїдними мовами говорять майже 400,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

ПІВНІЧНІ БІРМАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN BURMIC, NORTHERN NGWI)

Північні бірманські мови – це група мов бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 17 мов: аву, аїзі, алуо, вуменг-насу, вуса-насу, ґепо, кацо, нісі, нуосу, південна нісі, південно-західна нісі, північна нісі, саматао, самей, саніє, східна нісі та чесу. Північними бірманськими мовами говорять ще понад 3,300,000 осіб у Китайській Народній Республіці, але кількість мовців маліє.

ПІВНІЧНІ БІА (NORTHERN BIA)

Мови північні біа – це підгурток гуртка біа центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов: аніїн, аніїн-морофо, ануфо, бауле та сегві. Цими мовами говорять майже 3,700,000 осіб у Республіці Ґана, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Бенін та в Республіці Того.

ПІВНІЧНІ БРАЗИЛІЙСЬКІ МОВИ (NORTH BRAZIL)

Північні бразилійські мови – це невеличка мовна родина, до якої належить лиш одна мова – пара арара. Цією мовою говорять 200 осіб у Федеративній Республіці Бразилія. ***Не змішувати цю родину з північнобразилійською підгалуззю північної галузі карібської родини.***

ПІВНІЧНІ БУЛЛОМ (NORTHERN BULLOM)

Мови північні буллоом – це гурток підвідділу буллоом відділу буллоом-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: бом і буллоом-со. Говорять ними 14,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне.

ПІВНІЧНІ БУРМІШ (NORTHERN BURMISH)

Мови північні бурміш – це підгрупа групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 6 мов: ачанг, гпон, зайва, лаші, лгао во та пела. Мовами північні бурміш говорять більш як 308,000 осіб у М'янма та в Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНІ ВНУТРІШНІ САЛІСЬКІ МОВИ (NORTHERN INTERIOR SALISH)

Північні внутрішні саліські мови – це підгалузь внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: ліллооет, томпсон і шусвап. Північними внутрішніми саліськими мовами говорять ще 1,420 осіб у Канаді.

ПІВНІЧНІ ВОЛЬТА-КОНґОЛЕЗЬКІ МОВИ (NORTH VOLTA-CONGO)

Північні вольта-конголезькі мови – це підгалузь вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать 255 мов, згуртованих у 2-х групах:

- адамава-убангі – 159 мов у 2-х підгрупах;
- ґур – 96 мов у 10-х підгрупах.

Північними вольта-конголезькими мовами говорять більш як 26,500,000 осіб у Республіці Бенін, у Буркіна-Фасо, в Республіці Ґана, в Республіці Камерун, у Демократичній Республіці

Конго, в Республіці Конго, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Малі, в Федеративній Республіці Нігерія, в Демократичній Республіці Судан, у Республіці Того, в Центрально-Африканській Республіці та в Республіці Чад.

ПІВНІЧНІ ҐОНґА (NORTH GONGA)

Мови північні ґонґа – це підгрупа мов групи ґонґа ґонґа-ґіמודжанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш 1 мова: борна. Говорять нею майже 20,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВНІЧНІ ҐРУСІ (NORTHERN GRUSI)

Мови північні ґрусі – це гурток підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 6 мов: каламсе, касем, ліеле, пана, південна нуні та північна нуні. Мовами північні ґрусі говорять понад 620,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Малі.

ПІВНІЧНІ ҐУАНґ (NORTH GUANG)

Мови північні ґуанґ - це гурток підвідділу ґуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 12 мов: ґонджа, дванґ, джікіоде, джініянґа, домпо, кланґ, краче, навурі, нконія, нчумбулу, чумбурунґ та фоодо. Мовами північні ґуанґ говорять майже 460,000 осіб у Республіці Гана, в Республіці Бенін та в Республіці Того.

ПІВНІЧНІ ДЖОС (NORTHERN JOS)

Мови північні джос – це відділ підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять 28 мов у 3-х підвідділах і одна окрема мова:

- джера – 13 мов: ґамо-нинджі, ґієм, джанджі, джере, зірія, іґута, ізора, куду-камо, леморо, лере, санґа, тунзуйї, шав;
- джере – 1 мова: шені;
- кавру – 13 мов: біна, воно, ґбірі-ніраґу, дунґу, кайві, кінуку, коно, курама, мала, рума, сурубу, тумі, шува-замані;
- мова – панава.

Цими мовами говорять майже 175,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНІ ЕКСТРА-РАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (NORTH EXTRA-RAMELAIC)

Північні екстрарамелайські мови – це відділ екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 5 мов: апутай, іліун, перай, талур і туґун. Цими мовами говорять несповна 4,000 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

ПІВНІЧНІ ЕМБЕРА (NORTHERN EMBERÁ)

Мови північні ембера – це підгалузь галузі ембера мовної родини чоко. До цієї підгалузі належать 2 мови: ембера-катіо та північна ембера. Мовами північні ембера говорять більш як 75,000 осіб у Республіці Колумбія та в Республіці Панама.

ПІВНІЧНІ ЕФІОПСЬКІ МОВИ (NORTH ETHIOPIAN)

Північні ефіопські мови – це група мов ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи входять 3 мови: геез, тигре та тігринська. Північними ефіопськими мовами говорять близько 7,000,000 осіб у Федеративній Республіці Ефіопія та в Еритреї.

ПІВНІЧНІ ЗАЛИВУ ГУОН (NORTH HUON GULF)

Мови північного заливу Гуон – це гурток мов підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 3 мови: буґавак, кела і ябем. Говорять ними майже 14,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВНІЧНІ ЗАХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (NORTH WEST GREATER BARITO)

Північні західні великобаритські мови – це група західної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: когін, от-данум і сіянг. Говорять ними майже 150,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

ПІВНІЧНІ ЗАХІДНОТУКАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN WESTERN TUCANOAN)

Північні західнотуканські мови – це підгалузь західнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов у 4-х групах:

- кореґваге – 1 мова: кореґваге;
- сіона-секоя – 3 мови: макаґваге, секоя, сіона;
- тама – 1 мова: тама;
- тетете – 1 мова: тетете.

Північними західнотуканськими мовами говорять ще 3,450 осіб у Республіці Колумбія, в Республіці Перу та в Республіці Еквадор.

ПІВНІЧНІ ІНДОАРІЙСЬКІ МОВИ (NORTHERN ZONE INDO-ARYAN)

Північні індоарійські мови – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 22 мови в 4-х групах:

- ґарвальська – 1 мова: ґарвальська;
- західнопагарська – 17 мов: бґадраваґська, бґатіяльська, біласпурська, гіндурська, ґаддійська, дґжавнсарська, доґрійська, канґрійська, кіннаврійська, куллу-пагарська, маґасу-пагарська, мандеальська, панґвальська, потварі-пагарська, сірмаврійська, чамбеалійська, чураґська;
- східнопагарська – 3 мови: дґжамлійська, непальська, палпська;
- центральнопагарська – 1 мова: кумаонська.

Цими мовами говорять 26,500,000 осіб у Республіці Індія, в Ісламській Республіці Пакистан та в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ПІВНІЧНІ КАЙЛІ-ПАМОНСЬКІ МОВИ (NORTHERN KAILI-PAMONA)

Північні кайлі-памонські мови – це група мов кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 10 мов, згуртованих у 2-х підгрупах:

- кайлійська – 8 мов: барас, кайлі-даа, кайлі-ледо, кайлі-унде, лінду, мома, седоа, топойо;
- памонська – 2 мови: памона, томбелала.

Цими мовами говорять більш як 400,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПІВНІЧНІ КУКІ-ЧИНСЬКІ МОВИ (NORTHERN KUKI-CHIN)

Північні кукі-чинські мови – це підгрупа кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 27 мов: аймол, анал, біете, вайпгей, гранґхол, ґанґте, зо, йос, ком, ламканґ, мойон наґа, монсанґ наґа, пайте чин, пурум, пурум наґа, ралте, ранґлонґ, сакачеп, сїін чин, сімте, тарао наґа, тґадо чин, тедим чин, харам наґа, фалам чин, чїру та чотге наґа. Північними кукі-чинськими мовами говорять більш як 1,000,000 осіб у Республіці Індія та в М'янма.

ПІВНІЧНІ ЛОЛОІШ (NORTHERN LOLOISH)

Мови північні лолоїш – це підгрупа групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 6 мов у 2-х відділах:

- і – 5 мов у 2-х підвідділах і 2 окремі мови;
- лісу – 1 мова: лісу.

Мовами північні лолоїш говорять майже 90,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ПІВНІЧНІ ЛУО (NORTHERN LUO)

Мови північні луо – це відділ підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належать 18 мов у 6-х підвідділах і одна некласифікована мова:

- ануак – 1 мова: ануак;
- бор – 1 мова: беланда-бор;
- джур – 1 мова: луво;
- мабан-бурун – 12 мов у 2-х гуртках;
- тґурі – 1 мова: тґурі;
- шїллук – 1 мова: шїллук;
- мова парі.

Мовами північні луо говорять майже 900,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Судан та в Республіці Чад.

ПІВНІЧНІ МАЛАЙТСЬКІ МОВИ (NORTHERN MALAITA)

Північні малайтські мови – це гурток малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 9 мов: баеггу, баелелея, вала, гулаалая, квайо, кварай, лау, тоабайта і фаталека. Північними малайтськими мовами говорять 105,000 осіб на Соломонових островах.

ПІВНІЧНІ МБУМ (NORTHERN MBUM)

Мови південні мбум – це гурток підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 6 мов у 2-х підгуртках:

- дама-ґалке – 3 мови: дама, моно, ндай;
- тупурі-мамбай – 3 мови: мамбай, мунданг, тупурі.

Мовами північні мбум говорять більш як 475,000 осіб у Республіці Камерун та в Республіці Чад.

ПІВНІЧНІ МОН-ХМЕРСЬКІ МОВИ (NORTHERN MON-KHMER)

Північно мон-хмерські мови – одна з галузей мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі входять 40 мов, згрупованих у 4-х підгалузях:

- мангська – 1 мова: манг;
- палаунгська – 22 мови у 3-х групах;
- хасійська – 4 мови: вар-джантія, лингнґам, пнарська, хасі;
- хмуйська – 13 мов у 4-х групах.

Цими мовами говорять 3,700,000 осіб у Республіці Індія, в Народній Республіці Бангладеш, у Лаоській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Королівстві Таїланд, у Китайській Народній Республіці та в Республіці Союзу М'янма.

Часткова література:

ADAMS, K. L. Systems of numeral classification in the Mon-Khmer, Nicobarese and Aslian subfamilies of Austroasiatic. Canberra, A.C.T., Australia: Dept. of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University, 1989.

ПІВНІЧНІ МОРУ-МАДІ (NORTHERN MORU-MADI)

Мови північні мору-маді – це підгрупа групи мору-маді східної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – мору. Цією мовою говорять 70,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ПІВНІЧНІ НАМБІКВАРСЬКІ МОВИ (NORTHERN NAMBIQUARAN)

Північні намбікварські мови – це галузь намбікварської мовної родини. До цієї галузі входять 5 мов: лаконде, латунде, мамайнде, таванде та ялакалоре. Цими мовами говорять ще лиш 350 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

EBERHARD, David M. Mamaindê Grammar: A Northern Nambikwara language and its cultural context. Utrecht, Netherlands: Netherlands Graduate School of Linguistics, 2009.

ПІВНІЧНІ НОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (NORTHERN NEW CALEDONIAN)

Північні новокаледонські мови – це гурток новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входять 17 мов у 3-х підгуртках і 2 окремі мови:

- екстремнопівнічний – 4 мови: каак, нелемва-ніхумвак, ніялаю, юаґа;
- північний – 9 мов у 2-х підгуртках і дві окремі мови;
- центральний – 2 мови: семугі, пайсі;
- мови: вамальська, гавекська.

Цими мовами говорять майже 17,000 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ПІВНІЧНІ ПАНО (NORTHERN PANOAN)

Мови північні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі належать 5 мов: корубо, куліна пано, матіс, мацес і пісабо. Мовами північні пано говорять дещо більш як 3,300 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Перу.

ПІВНІЧНІ ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN SOUTHERN AFRICA)

Північні південноафриканські мови – це підгалузь південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов: васекела, джуґоан, ксауейн, кунґ-екока, маліґо та оунґ. Північними південноафриканськими мовами говорять більш як 113,000 осіб у Республіці Анґола, в Республіці Ботсвана та в Республіці Намібія.

ПІВНІЧНІ ПІВДЕННОСУЛАВЕСЬКІ МОВИ (NORTHERN SOUTH SULAWESI)

Північні південносулавеські мови – це підгалузь південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 17 мов у 5-х групах:

- мамуджу – 1 мова: мамуджу;
- мандарська – 1 мова: мандарська;
- масенремпульська – 4 мови: дурська, енреканґська, маївська та малімпунґська;
- піту-улунна-салу – 5 мов: аралле-табулаганська, бамбамська, дакська, паннейська і улумандська;
- тораджа-саданська – 6 мов: калумпанґська, мамаська, таеська, талодоська, тоальська і тораджа- саданська.

Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ПІВНІЧНІ ПІВНІЧНОАНДАМАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN GREAT ANDANAMESE)

Північні північноандаманські мови – це вже вимерла підгалузь північноандаманської галузі андаманської мовної родини. До цієї підгалузі належали 4 мови: ака-бо, ака-джеру, ака-карі та ака-кора. Цими мовами говорили на Адаманських островах у Республіці Індія.

ПІВНІЧНІ ПІВНІЧНОНОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (NORTH NORTHERN NEW CALEDONIAN)

Північні північноновокаледонські мови - це підгурток північного гуртка новокаледонського підвідділу далекого відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 9 мов у 2-х вітках і 2 окремі мови:

- гмвавеке – 3 мови: бвату, гмвавеке, ваамванг;
- немі – 4 мови: фвай, жаве, немі, піже;
- мови: пваамей, пвапва.

Цими мовами говорять дещо більш як 3,000 осіб у Новій Каледонії (приналежна до Франції).

ПІВНІЧНІ ПЛАТО (NORTHERN PLATEAU)

Мови північні плато – це підгрупа групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов: дока, ідон, іку-ґора-анква, ікулу, кадара та кутурмі. Цими мовами говорять майже 130,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНІ РІЧНІ ПОМОАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN RUSSIAN RIVER)

Північні річні помоанські мови – це вже вимерлий відділ річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. До цього відділу належала 1 мова: північнопомоанська. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ПІВНІЧНІ РОМСЬКІ МОВИ (NORTHERN ROMANI)

Північні ромські мови – це підгрупа ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської надродини. До цієї підгрупи належать 5 мов: балтійськоромська, кало-фінськоромська, карпаторомська, сінтеромська та валлійськоромська. Цими мовами говорять 860,000 осіб у Республіці Польща, в Чеській Республіці, в Фінляндській Республіці, в Республіці Сербія та в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

ПІВНІЧНІ СОНґГАЙ (NORTHERN SONGHAI)

Мови північні сонґгай – це підгалузь галузі сонґгай ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: тадаксагак та тасавак. Цими мовами говорять 108,000 осіб у Республіці Малі та в Республіці Нігер.

ПІВНІЧНІ СХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (NORTH EAST GREATER BARITO)

Північні східні великобаритські мови – це група східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: лаванган і тавоян. Говорять ними 120,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії (острів Борнео).

ПІВНІЧНІ СХІДНІ КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ (NORTHERN EASTERN CREOLE)

Північні східні креольські мови – це група мов східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. До цієї групи належать 3 мови: афро-семінольська, багамська і острівно-морська. Говорять ними несповна 500,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Співдружності Багамські Острови.

ПІВНІЧНІ СХІДНОСАНТСЬКІ МОВИ (NORTH EAST SANTO)

Північні східносантські мови – це підгурток східносантського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – сакао. Нею говорять 4,000 осіб у Республіці Вануату.

ПІВНІЧНІ СХІДНОТАЙВАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN EAST FORMOSAN)

Північні східнотайванські мови – це вимираюча галузь східнотайванської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі входять 2 мови: басайська і каваланська. Говорять ними ще лиш 24 особи на острові Тайвань (Республіка Китай).

ПІВНІЧНІ СХІДНОТУКАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN EASTERN TUCANOAN)

Північні східнотуканські мови – це підгалузь східнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови: арапасо, ґванано, пиратапуйо і тукано. Північними східнотуканськими мовами говорять 6,350 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Колумбія.

ПІВНІЧНІ ТАЙСЬКІ МОВИ (NORTHERN TAI)

Північні тайські мови – це відділ тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього відділу належать 13 мов: буей, гвібей чжуанська, гвібіян чжуанська, йой, йонгбей чжуанська, кіюбей чжуанська, ліяншан чжуанська, ліюджянґ чжуанська, ліюкіянґ чжуанська, східногонґшуйге чжуанська, тай мене, центральногонґшуйге чжуанська та юджянґ чжуанська. Північними тайськими мовами говорять майже 12,500,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Лаоській Народній Республіці та в Королівстві Таїланд.

Часткова література:

PITTAYAPORN, Pittayawat The Phonology of Proto-Tai. Ph.D. dissertation. Department of Linguistics, Cornell University. 2009.

ПІВНІЧНІ ЦЕНТРАЛЬНІ ҐУР (NORTHERN CENTRAL GUR)

Мови північні центральні ґур – це відділ центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 38 мов у 3-х підвідділах:

- бвamu – 4 мови: бому, буаму, лаа-лаа бвamu, цві бвamu;
- курумфе – 1 мова: коромфе;
- оті-вольта – 33 мови в 5-х гуртках.

Мовами північні центральні гур говорять більш як 12,100,000 осіб у Буркіна-Фасо, у Республіці Малі, у Республіці Гана, у Республіці Бенін і в Республіці Того.

ПІВНІЧНІ ЦЕНТРАЛЬНІ САЛІСЬКІ МОВИ (NORTHERN CENTRAL SALISH)

Північні центральні саліські мови – це підгалузь центральної саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належать дві мови: комокс і сечелт. Цими мовами говорять ще дещо більш як 400 осіб у Канаді.

ПІВНІЧНІ ЧАМ (NORTHERN CHAM)

Мови північні чам – це підвідділ відділу хру-північний верховинної підгрупи чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: какджія-роглай, південна роглай, північна роглай і цат. Говорять ними 100,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНІ ЧУКОТКО-КАМЧАТСЬКІ МОВИ (NORTHERN CHUKOTKO-KAMCHATKAN)

Північні чукотко-камчатські мови – це галузь чукотко-камчатської мовної родини. До цієї галузі входять 4 мови в двох підгалузях:

- коріяк-алюторська – 3 мови: алюторська, керецька та коріяцька;
- чукотська – 1 мова: чукчі.

Північними чукотко-камчатськими мовами говорять ще майже 11,400 осіб у найдальшій азійській частині Російської Федерації.

ПІВНІЧНІ ЮТО-АСТЕЦЬКІ МОВИ (NORTHERN UTO-AZTECAN)

Північні юто-астецькі мови – це галузь юто-астецької мовної родини. До цієї галузі належать 13 мов у 4-х підгалузях:

- гопі – 1 мова: гопі;
- нумська – 7 мов у 3-х групах;
- тацька – 4 мови в 2-х групах;
- тубатулабальська – 1 мова: тубатулабальська.

Північними юто-астецькими мовами говорять ще 12,100 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІВНІЧНОАЗЕРБАЙДЖАНСЬКА МОВА (NORTH AZERBAIJANI, AZERBAIJAN, AZERBAJDZHANI, AZERI TURK, AZERI, AZÉRI DU NORD, NORD-ASERBAIDSCHANISCH, АЗЕРБАЙДЖАНСКИЙ СЕВЕРНЫЙ, 北阿塞拜疆语, ISO 639-3: azj)

Північноазербайджанська мова – це член азербайджанської підгалузі огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 20 діалектів. Кількість мовців – 6,100,000 (2007 рік) у Республіці Азербайджан, 161,000 у Вірменії, 360,000 (2007 рік) у Республіці Грузія та 622,000 (2002 рік) у Дагестані, Російська Федерація. У Вірменії користуються кирилицею, деінде латиницею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. & CLIFTON Deborah A. Comments on discourse structures in ten Turkic languages. St. Petersburg, 2002.

ПІВНІЧНОАЛТАЙСЬКА МОВА (NORTHERN ALTAI, TELENGIT, TELENGUT, TELEUT, ALTAÏ DU NORD, 北阿尔泰语, ISO 639-3: atv)

Північноалтайська мова – це член сибірської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 1,570 (2002 рік) у Республіці Алтай Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

КОРГУНБАЕВА, Н. И. Алтайско-русский – русско-алтайский словарь. Горно-Алтайск, 1991.

ПІВНІЧНОАЛТСЬКА (NORTHERN ALTA, BALER NEGRITO, DITAYLIN ALTA, DITAYLIN DUMAGAT, EDIMALA, ALTAÏQUE DU NORD, ISO 639-3: aqn)

Північноалтська мова – це член алтської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Говорять нею вдома і тільки невелика кількість дітей нею говорить.

ПІВНІЧНОАЛЯСЬКА ІНУПІЯТУН (NORTH ALASKAN INUPIATUN, ESKIMO, INUPIAT, NORTH ALASKAN INUKTITUT, NORTH ALASKAN INUPIAT, INUPIAQ, ISO 639-3: esi)

Північноаляська мова інупіятун – це член інуїтської підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – невідома; кількість етнічного населення – 6,420 (2000 рік) у штаті Аляска в США та невизначена кількість у Канаді; всіх мовців усіх діалектів мови інупіян – 32,775. Користуються латиницею. Член інупіакської макромови.

Часткова література:

NIVENS, Richard Grammatical relations in Eskimo: a response to Kalmár. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 30: 77-88, 1986.

ПІВНІЧНОАНДАМАНСЬКІ МОВИ (GREAT ANDAMANESE)

Північноандаманські мови – це вимираюча галузь андаманської мовної родини. До цієї галузі належать 10 мов у 2-х підгалузях:

- північна – 4 мови: ака-бо, ака-джеру, ака-карі, ака-кора;
  - центральна – 6 мов: ака-беа, ака-кеде, ака-кол, акар-бале, а-пучіквар, око-джувой.
- Говорять ними ще лиш не більш як 10 осіб на Андаманських островах у Республіці Індія.

ПІВНІЧНОАСЛІЙСЬКІ МОВИ (NORTH ASLIAN)

Північноаслійські мови – це підгалузь асліїської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 8 мов, згуртованих у 4-х групах:

- західна – 2 мови: кенсію, кінтак;

- східна – 4 мови: батек, жегай, минрік, минтіль;
- тонгська – 1 мова: тонґа;
- чевонгська – 1 мова: чевонґ.

Говорять ними 4,000 осіб на півострові Малакка та в Королівстві Таїланд.

Часткова література:

HOWELL, S. Society and cosmos: Chewong of peninsular Malaysia. Singapore: Oxford University Press, 1984.

ПІВНІЧНОАСМАТСЬКА МОВА (NORTH ASMAT, KEENOK, ISO 639-3: nks)

Північноасматська мова – це член асматської підгалузі галузі асмат-каморо трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ПІВНІЧНОБАГНАРСЬКІ МОВИ (NORTH BANHARIC)

Північнобагнарські мови – це група мов багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 13 мов, згуртованих у 2-х підгрупах і одна окрема мова:

- західна: 10 мов у 4-х відділах;
- східна: 3 мови в 2-х відділах;
- мова катуа.

Північнобагнарськими мовами говорять майже 400,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Лаоській Народній Республіці.

ПІВНІЧНОБАТАЦЬКІ МОВИ (NORTHERN BATAK)

Північнобатацькі мови - це група батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: алас-клуєт-батацька, дайрі-батацька і каро-батацька. Говорять ними 2,000,000 осіб на острові Суматра в Індонезії.

ПІВНІЧНОБЕРБЕРСЬКІ МОВИ (NORTHERN BERBER)

Північноберберські мови – це галузь берберської родини афразійської мовної надродини. Вона обіймає 17 мов у 3-х підгалузях і 1 окрему мову:

- атласька – 3 мови: тамазігт-атласька, ташельгитська, юдео-берберська;
- зенатська – 12 мов у 6-х групах;
- кабільська - 1 мова: кабільська;
- мова шенуа.

Північноберберськими мовами говорять майже 12,000,000 осіб у Північній Африці (Королівство Марокко, Алжирська Народна Демократична Республіка) та в Ізраїлі.

ПІВНІЧНОБІКОЛЬСЬКА МОВА (NORTHERN CATANDUANES BICOLANO, PANDAN, PANDAN BIKOL, ISO 639-3: cts)

Північнобікольська мова – це член панданського відділу бікольської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 122,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Мову зараховують до бікольської макромови.

ПІВНІЧНОБОЛІВІЙСЬКА МОВА (NORTH BOLIVIAN QUECHUA, NORTH LA PAZ QUECHUA, ISO 639-3: *qu1*)

Північноболівійська мова – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа мовної родини кечуа. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 116,000 (1978 рік) у Багато-національній Державі Болівія; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Atoj, juc'ucha jutc' uwan = El zorro, el ratón, y el hoyo. Publicaciones Educativas, Zona Norte. 1983.

ПІВНІЧНОБОМБЕРАЙСЬКІ МОВИ (NORTH BOMBERAI)

Північнобомберайські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: аргуні, онін, секар і уруангнірін. Цими мовами говорять ще 1,500 осіб на півострові Бомберай у Західній Новій Гвінеї (Індонезія).

ПІВНІЧНОБОРНЕЙСЬКІ МОВИ (NORTH BORNEO)

Північноборнейські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 99 мов у 4-х підгалузях і 1 окрема мова:

- меланав-каджангська – 11 мов у 2-х групах;
- північносараваканська – 53 мови у 5-х групах;
- реджанг-саджавська – 5 мов: басапська, буруська, баг-біяв пенанська, пунан-мерап, саджав- басап;
- сабаганська – 29 мов у 3-х групах;
- пунан-батська мова.

Північноборнейськими мовами говорять 1,000,000 осіб у Республіці Індонезія, в Малайзії та в Республіці Філіппіни.

Часткова література:

ADELAAR, Alexander K. & HIMMELMANN, Nikolaus The Austronesian languages of Asia and Madagascar. Routledge, 2005.

ПІВНІЧНОБРАЗИЛІЙСЬКІ МОВИ (NORTHERN BRASIL)

Північнобразилійські мови – це підгалузь північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – ікпенґ. Цією мовою говорять тільки 320 осіб у Федеративній Республіці Бразилія. **Не змішувати цю підгалузь з північною бразилійською мовною родиною.**

ПІВНІЧНОБУГЕНВІЛЬСЬКІ МОВИ (NORTH BOUGAINVILLE)

Північнобугенвільські мови – це невелика мовна родина, до якої входять 4 мови в 3-х галузях:

- керіяка – 1 мова: рамопа;
- конуа – 1 мова: рапойсі;
- ротокас – 2 мови: аскопан, ротокас.

Північнобугенвільськими мовами говорять більш як 10,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВНІЧНОВАКАСЬКІ МОВИ (NORTHERN WAKASHAN)

Північновакаські мови – це галузь вакаської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: гайсла, геїлцук та квакіютл. Говорять ними ще 600 осіб у західній Канаді.

ПІВНІЧНОВАТУТСЬКА МОВА (NORTH WATUT, ONANK, UNANGG, UNANK, WATUT, ISO 639-3: una)

Північноватутська мова – це член ватутського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 460 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВНІЧНОВЕМАЛЬСЬКА МОВА (NORTH WEMALE, OEMALE, ISO 639-3: weo)

Північновемальська мова – це член вемальського підгуртка гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,930 (1982 рік) на острові Серам в Індонезії. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНОГАЛМАГЕРСЬКА МОВИ (NORTH HALMAHERA)

Північногалмагерські мови – це галузь західнопапуаської родини. До цієї галузі належать 16 мов, згуртованих у 4-х підгалузях:

- ґалела-лолодська – 8 мов: ґалельська, лабська, лолодська, модольська, пазька, табарська, тобельська, тугутильська;
- західномакіянська – 1 мова: західномакіянська;
- сагу – 5 мов: вайольська, ґамконорська, ібу, као, сазька;
- тернате-тідорська – 2 мови: тернатська, тідорська.

Говорять ними майже 240,000 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

ПІВНІЧНОГЕРМАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN GERMANIC)

Північногерманські мови – це галузь германської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї галузі належать 6 мов у двох підгалузях:

- західноскандинавська – 2 мови: ісландська, фарерська;
- східноскандинавська – 4 мови: 1 група і 2 окремі мови.

Цими мовами говорять майже 19,000,000 осіб у Королівстві Швеція, у Королівстві Норвегія, у Королівстві Данія та в Ісландії.

ПІВНІЧНОГІНДКСЬКА МОВА (NORTHERN HINDKO, HAZARA HINDKO, HINDKI, KAGANI, KAGHANI, ISO 639-3: hno)

Північногіндкська мова – це член лагндської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 1,880,000 (1981 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

MARSHALL, David L. A phonological reconstruction of Proto-Hindko. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 1990.

ПІВНІЧНОГОКАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN HOKAN)

Північногоканські мови – це галузь гоканської мовної родини. До цієї галузі входять 12 мов у 2-х підгалузях та 1 окрема мова:

- карок-шаства - 4 мови в одній групі та 1 окрема мова;
- помоанська – 7 мов у 2-х групах;
- мова чімаріко.

Північногоканськими мовами говорять ще лиш 84 особи в Сполучених Штатах Америки.

ПІВНІЧНОГУЙШУЙ-МІЯО (NORTHERN HUISHUI MIAO, NORTHERN HUISHUI HMONG, 惠水北部苗语, ISO 639-3: hmi)

Мова північногуйшуй-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 70,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Член гмонгської макромови.

ПІВНІЧНОГО҃НДСЬКА МОВА (NORTHERN GONDI, GAUDI, GHOND, GODI, GONDI, GONDIVA, GONDU, GONDWADI, GOONDILE, GOUDI, GOUDWAL, GŌNDI, 北贡德语, ISO 639-3: gno)

Північногондська мова – це член гондської групи гонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 1,950,000 (1997 рік) в Індії. Користуються деванагарським письмом.

ПІВНІЧНОГУЙЯНГ-МІЯО (NORTHERN GUIYANG MIAO, NORTHERN GUIYANG HMONG, 贵阳北部苗语, ISO 639-3: huj)

Мова північногуйянґ-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 84,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНОДРАВІДСЬКІ МОВИ (NORTHERN DRAVIDIAN)

Північнодравідські мови – це галузь дравідської мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов: брагуйська, кумарбгаґ-пагарійська, курукська, непалі-курукська та саврія-пагарійська. Говорять ними майже 4,500,000 осіб у Республіці Індія, в Федеративній Демократичній Республіці Непал та в Ісламській Республіці Пакистан.

ПІВНІЧНОЕФАТСЬКА МОВА (NORTH EFATE, NAKANAMANGA, NORD-EFATE, ISO 639-3: Ipr)

Північноефатська мова – це член центральновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 9,500 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток (особливо для діалекту нгуна).

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА АЛЯСЬКА ІНУПІЯТУН (NORTHWEST ALASKA INUPIATUN, ESKIMO, INUPIATUN, NORTHWEST ALASKA INPIAT, ISO 639-3: esk)

Північно-західна аляська мова інупіятун – це член інуїтської підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 2,420 (2000 рік) у штаті Аляска в США. Користуються латиницею.

Часткова література:

SEILER, Wolf Iñupiatun Eskimo dictionary. Kotzebue, Alaska: NANA Regional Corporation, 2005.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ГБАЯ (NORTHWEST GBAYA, GBAYA, GBAYA NORD-OUEST, ISO 639-3: gya)

Мова північно-західна гбая – це член північно-західного підвідділу відділу гбая-манза-нмбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (1996 рік) у Центральній Африканській Республіці, 72,500 (1980 рік) у Республіці Камерун, 2,000 (1993 рік) у Республіці Конго та якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

GARDNER, William L. Language use in the Epena district of Northern Congo. SIL Electronic Survey Reports 2006-005: 108 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2206-005>

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ДІНКА (NORTHWESTERN DINKA, THUḶḶJÄŃ, ISO 639-3: diw)

Мова північно-західна дінка – це член відділу дінка підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 80,000 (1986 рік) у Республіці Південний Судан.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА КОЛАМСЬКА МОВА (NORTHWESTERN KOLAMI, KOLAM, KOLMI, KOLAMBOLI, KOLAMY, KULME, 科拉米语, ISO 639-3: kfb)

Північно-західна коламська мова – це член коламі-найкської підгалузі центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

McNAIR, Norman & McNAIR, Helen Clause patterns in Kolami. Patterns in clause, sentence, and discourse in selected languages of India and Nepal, part 2, 123-90. Summer Institute of

Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 41(2). Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma, 1973.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА МАЙДУ (NORTHWEST MAIDU, CONCOW, HOLÓLUPAI, KONKAU, KONKOW, MAIDUAN, MEIDOO, MICHOPDO, NÁKUM, SECUMNE, SEKUMNE, TSAMAK, YUBA, KOYOOM K'AWI, ISO 639-3: mjd)

Мова північно-західна майду – це вже майже вимерлий член майдуйської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 4 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ОАХАКА МІШТЕК (NORTHWEST OAXACA MIXTEC, MIXTECO DE YUCUNÁ, MIXTECO DEL NOROESTE DE OAXACA, ISO 639-3: mxa)

Мова північно-західна оахака міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Короткі слова.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ОДЖІБВА (NORTHWESTERN OJIBWA, NORTHERN OJIBWA, OJIBWAY, OJIBWE, ANISHINAABEMOWIN, OJIBWEMOWIN, ᐃᓂᓴᓂᐅᐅ, ISO 639-3: ojb)

Мова північно-західна оджібва – це член групи оджібве центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 20,000 (2000 рік) у провінціях Онтаріо та Манітоба в Канаді. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ПАШАЙСЬКА МОВА (NORTHWEST PASHAYI, ISO 639-3: glh)

Північно-західна пашайська мова – це член пашайського відділу кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 16 діалектів. Кількість мовців – не визначена; говорять нею в Ісламській Республіці Афганістан.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ТАМАНГ (NORTHWESTERN TAMANG, तमु क्यो, ISO 639-3: tmk)

Мова північно-західна таманг – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 55,000 (1991 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНА ФАРСЬКА МОВА (NORTHWESTERN FARSI, ISO 639-3: faz)

Північно-західна фарська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 7,500 (2006 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ БАНТУ (NORTHWEST BANTU)

Мови північно-західні банту – це підвідділ відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входять 174 мови, згуртовану в 3-х гуртках:

- бафія-явнде – 53 мови в 8-х підгуртках;
- кела-тетела – 69 мов у 10-х підгуртках.
- келе-янзі – 52 мови в 9-х підгуртках;

Мовами південно-західні банту говорять більш як 17,000,000 осіб у Республіці Камерун, у Республіці Екваторіяльна Гвінея, в Республіці Конго, в Центральній-Африканській Республіці, в Республіці Габон та в Демократичній Республіці Конго.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ГБАЯ-МАНЗА-НГБАКА (NORTHWEST GBAYA-MANZA-NGBAKA)

Мови північно-західні гбая-манза-нгбака – це підвідділ відділу гбая-манза-нгбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – північно-західна гбая. Цією мовою говорять майже 275,000 осіб у Центральній-Африканській Республіці, у Республіці Камерун, у Республіці Конго та в Федеральній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ГЕСЬКІ МОВИ (NORTHWEST GE)

Північно-західні геські мови – це група мов геської підгалузі ге-кайнгангської галузі макро-геської мовної родини. До цієї належать 9 мов у 5-х підгрупах:

- апінайська – 1 мова: апінає;
- каяпоська – 1 мова: каяпо;
- креен-акарорська – 1 мова: панара;
- суйська – 1 мова: суя;
- тимбірська – 5 мов: гавіаю, канела, краго, крее, кринкати-тимбіра.

Північно-західними геськими мовами говорять 14,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЕДОЇДНІ МОВИ (NORTHWESTERN EDROID)

Північно-західні едоїдні мови – це відділ едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 10 мов у 2-х підвідділах і одна окрема мова:

- оссе - 4 мови: егуеун, іяю, угамі, укуе;
- південні - 5 мов: акуку, ідеса, окпамгері, окпе, олома;
- мова адуге.

Цими мовами говорять около 113,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЗАХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (NORTHWESTERN WESTERN MANDE)

Північно-західні західні мандські мови – це підгалузь західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі входять 12 мов у 2-х групах:

- самого – 5 мов: банкаґоома, джовулу, джуунґоо, дуунґома, сееку;
- сонінке-бобо – 7 мов у 2-х підгрупах.

Північно-західними західними мандськими мовами говорять більш як 2,000,000 осіб у Республіці Малі та в Буркіна-Фасо.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЗАХІДНІ ОТИ-ВОЛЬТА (NORTHWEST WESTERN OTI-VOLTA)

Мови північно-західні західні оті-вольта – це підгурток західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 9 мов – одна вітка і 4 окремі мови:

- даґаарі-біріфор – 5 мов у 2-х підвітках;
- мови: валі, мооре, сафаліба, фарефаре.

Цими мовами говорять майже 7,400,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Гана.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЗАХІДНІ ПЛАТО (NORTHWESTERN WESTERN PLATEAU)

Мови північно-західні західні плато – це відділ західної підгрупи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 9 мов у 2-х підвідділах:

- гіямський – 5 мов: гіям, жіре, каґома, корі, шаманґ;
- коро – 4 мови: аше, бегбере-еджар, есква, ідун.

Цими мовами говорять майже 220,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ІНДОАРІЙСЬКІ МОВИ (NORTHWESTERN ZONE INDO-ARYAN)

Північно-західні індоарійські мови – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 38 мов у 3-х групах:

- дардська – 26 мов у 5-х підгрупах;
- лагндська – 7 мов: джакатська, західнопанджабська, мірпур-панджабська, південногіндкська, північногіндкська, серайкська, хетранська;
- сіндгійська – 5 мов: джадкальська, качська, ласька, сіндгі-бгільська, сіндгійська.

Північно-західними індоарійськими мовами говорять майже 110,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Афганістан та в Республіці Індія.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ІРАНСЬКІ МОВИ (NORTHWESTERN IRANIAN)

Північно-західні іранські мови – це група західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 54 мови в 8-х підгрупах, одна окрема мова та одна некласифікована мова:

- балоцька – 5 мов: башкардська, західнобалоцька, короська, південнобалоцька, східнобалоцька;
- заза-горанська – 6 мов: баджеланська, гуранська, димлійська, кірманджкійська, сарльська, шабацька;

- каспійська – 3 мови: гілацька, мазандеранська, шагмірзадська;
- курдська – 4 мови: лацька, південнокурдська, північнокурдська, центральнокурдська;
- ормури-парацька – 2 мови: ормурська, парацька;
- семнанська – 4 мови: ласгердська, сангісарська, семнанська, сорхейська;
- талиська – 16 мов: алвірі-відарська, гарзанська, горішньотаромська, ґозарханська, ештегардська, кабатейська, каджалська, карінгальська, кореш-е-ростамська, мараґгейська, разаджердська, рудбарська, такестанська, талиська, хойнійська, шагрудська;
- центральноіранська – 12 мов: аштіянська, вафська, ґазька, зороастро-дарська, наїнська, натанзька, парсійська, парсі-дарська, північно-західна фарська, сивандська, сойська, хунсарська;
- халайська мова;
- неклассифікована дезфульська мова.

Північно-західними іранськими мовами говорять більш як 34,000,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан, в Ісламській Республіці Іран, у Турецькій Республіці, в Ісламській Республіці Афганістан, у Республіці Азербайджан та в Республіці Ірак.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ТАЙСЬКІ МОВИ (NORTHWEST SOUTHWESTERN TAI)

Північно-західні південно-західні тайські мови – це підвідділ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього підвідділу належать 9 мов: агом, айтон, лю, пгаке, тайнюа, хамті, хам'янґ, х'юн і шанська. Північно-західними південно-західними тайськими мовами говорять майже 4,800,000 осіб у Республіці Індія, у М'янма та в Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ СУМАТРІЙСЬКІ МОВИ (NORTHWEST SUMATRA-BARRIER ISLANDS)

Північно-західні суматрійські мови - галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 12 мов у 2-х підгалузях і 3 окремі мови: батацька – 7 мов у 3-х групах;

- ніяська – 2 мови: ніяська, сикульська;
- мови: ґайо, ментавай, симевлю.

Цими мовами говорять 8,200,000 осіб на острові Суматра в Індонезії.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ТАЙВАНСЬКІ МОВИ (NORTHWEST FORMOSAN)

Північно-західні тайванські мови – це родина австронезійської мовної надродини. До цієї родини належать тільки 2 мови: кулон-пазегська та сайсіятська. Говорять ними несповна 5,000 осіб на острові Тайвань.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІ АРАМЕЙСЬКІ МОВИ (NORTHWESTERN CENTRAL EASTERN ARAMAIC)

Північно-західні центральні-східні арамейські мови – це відділ центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської

мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: мляхсо і туройо. Говорять ними 84,000 осіб у Сирійській Арабській Республіці та в Турецькій Республіці.

ПІВНІЧНО-ЗАХІДНІ ЧУ-ХВЕ (NORTHWEST TSHU-KHWE)

Мови північно-західні чу-хве – це підгрупа групи чу-хве центральної підгалузі південно-африканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї підгрупи входять 3 мови: ані, ґана і хве. Цими мовами говорять майже 11,000 осіб у Республіці Ботсвана, в Республіці Намібія, в Республіці Ангола, в Південно-Африканській Республіці та в Республіці Замбія.

ПІВНІЧНОІРОКЕЗЬКІ МОВИ (NORTHERN IROQUOIAN)

Північноірокезські мови – це галузь ірокезської мовної родини. До цієї галузі належать 8 мов у 3-х підгалузях:

- гуронська – 1 мова: ваяндотська;
- п'ять націй – 5 мов у 2-х групах;
- тускарора-ноттовейська – 2 мови: ноттовейська, тускарорська.

Північноірокезські мови поширені в районі озер Ері, Гурон, Онтаріо та вздовж течії річки Святого Лаврентія, а також південніше по атлантичному узбережжі США. Говорять ними ще 4,370 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

RUDES, Blair A. Iroquoian Vowels. *Anthropological Linguistics* 37 (1): 16-69, 1993.

ПІВНІЧНОКАВКАЗЬКІ МОВИ (NORTH CAUCASIAN)

Північнокавказькі мови – звані теж нахсько-дагестанськими – це мовна родина, до якої належать 34 мови, згуртовані в 2-х галузях:

- західна – 5 мов у 3-х підгалузях;
- східна – 29 мов у 7-х підгалузях.

Північнокавказькими (нахсько-дагестанськими) мовами говорять майже 6,500,000 осіб в європейській частині Російської Федерації, в Республіці Азербайджан та в Республіці Грузія.

Часткова література:

Nichols, J. 1997 Nikolaev and Starostin's North Caucasian Etymological Dictionary and the Methodology of Long-Range Comparison: an assessment Paper presented at the 10th Biennial Non-Slavic Languages (NSL) Conference, Chicago, 8–10 May 1997.

ПІВНІЧНОКАДДОАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN CADDOAN)

Північнокаддоанські мови – це галузь каддоанської мовної родини. До цієї галузі входять 4 мови в 2-х підгалузях:

- павні-кицаї – 3 мови у 2-х групах;
- вічіта – 1 мова: вічіта.

Північнокаддоанськими мовами говорять у Сполучених Штатах Америки.

ПІВНІЧНОКАЙНґАНґСЬКІ МОВИ (NORTHERN KAINGANG)

Північнокайнґанґські мови – це підгалузь ґе-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: сан-павло кайнґанґ та шокленґ. Говорять ними 760 осіб у Федеральній Республіці Бразилія.

ПІВНІЧНОКАНКАНАЙСЬКА МОВА (NORTHERN KANKANAY, SAGATA IGOROT, WESTERN BONTOC, ISO 639-3: xnn)

Північноканканайська мова – це член канканайської вітки бонток-канканайського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 70,000 (1987 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

PORTER, Doris Northern Kankanay morphology. Studies in Philippine Linguistics 3(2): 20-62, 1979.

ПІВНІЧНОКАРІБСЬКІ МОВИ (NORTHERN CARIB)

Північнокарібські мови – це галузь карібської мовної родини. До цієї галузі належать 24 мови в 5-х підгалузях:

- західногаянська – 5 мов: еняпа-воромайпу, мапойо, пемоно, таманаку, ябарана;
- ґалібі – 1 мова: карібська;
- надбережні – 5 мов: кояйма, куманаґото, хапрерія, чайма, юкпа;
- північнобразилійські – 1 мова: ікпенґ;
- східно-західні ґаянські – 12 мов у 5-х групах.

Північнокарібськими мовами говорять більш як 72,000 осіб у Боліварській Республіці Венесуела, в Республіці Колумбія, в Кооперативній Республіці Ґаяна, в Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Сурінам.

ПІВНІЧНОКІЯНДОНґ-МІАЮ (NORTHERN QIANGDONG MIAO, BLACK MIAO, CENTRAL MIAO, CHIANTUNG MIAO, EAST GUIZHOU MIAO, GHA NE, GHA NE DLAI, HEH MIAO, HEI MIAO, HMU, NORTHERN EAST GUIZHOU MIAO, NORTHERN HMU, 黔东南苗族苗语, ISO 639-3: hea)

Мова північнокіяндонґ-міаю – це член кіяндонґської підгалузі гмонґської галузі гмонґської мовної родини. Кількість мовців – 1,250,000 (1995 рік) і зменшується в Китайській Народній Республіці. Мову вчать у початкових школах.

Часткова література:

RATLIFF, Martha Hmong-Mien demonstratives and pattern persistence. Mon-Khmer Studies 27: 317-28, 1997.

ПІВНІЧНОКОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (NORTHERN CORDILLERAN)

Північнокордилерські мови – це група північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 16 мов у 2-х підгрупах:

- каґаянська – 11 мов у 2-х відділах;
- північно-східна лузонська – 5 мов: касіґуран-аґта, дикамай-аґта, дупанінан-аґта, касіґуранська, паранська.

Північнокордилерськими мовами говорять більш як 750,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНОКОТОЦЬКІ МОВИ (NORTH KOTOKO PROPER)

Північнокотоцькі мови – це відділ котоцької підгрупи будума-мзерської групи будума-мускумської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови: афаде, мальгбе, маслам і мпаде. Говорять ними дещо більш як 58,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНОКУРДСЬКА МОВА (NORTHERN KURDISH, KERMANCI, KIRMANCI, KURDI, KURDÎ, KURMANCÎ, KURMANJI, كوردی 北库尔德语, ISO 639-3: kmr)

Північнокурдська мова – це член курдської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 3,950,000 (1980 рік) у Турецькій Республіці, 200,000 (2004 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 100,000 (2004 рік) у Вірменії, 20,000 у Республіці Азербайджан, 40,000 (1991 рік) у Республіці Грузія, 350,000 (1988 рік) в Ісламській Республіці Іран, 2,800,000 (2004 рік) у Республіці Ірак, 75,000 (2002 рік) у Республіці Ліван, 938,000 (1993 рік) у Сирійській Арабській Республіці та 20,000 (1962 рік) у Республіці Туркменістан. Користуються арабським письмом; у Вірменії користуються кирилицею; розвинули теж латинське письмо.

Часткова література:

FLEISCHMAN, Eric Proto-Iraqi-Kurdish. In Historical and comparative, 45-91. Research Papers of the Texas SIL at Dallas, 12. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1982.

ПІВНІЧНОКУШИТСЬКІ МОВИ (NORTH CUSHITIC)

Північнокушитські мови – це галузь кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – беджа. Говорять нею майже 1,200,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Еритреї.

ПІВНІЧНО-ЛИВАНТИНО-АРАБСЬКА МОВА (NORTH LEVANTINE SPOKEN ARABIC, LEBANESE-SYRIAN ARABIC, LEVANTINE ARABIC, NORTH LEVANTINE ARABIC, SYRO-LEBANESE ARABIC, ARABE LÉVANTIN DU NORD, ARABISCH NORD LEVANTISCH, 北黎凡特阿拉伯语, ISO 639-3: apc)

Північно-ливантино-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 8,800,000 (1991 рік) у Сирійській Арабській Республіці та 3,900,000 (1991 рік) у Лівані. Користуються арабським письмом. €

ПІВНІЧНОЛУЗОНСЬКІ МОВИ (NORTHERN LUZON)

Північнолузонські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 52 мови в 4-х групах:

- артська – 1 мова: артська;
- ілоканська – 1 мова: ілоканська;
- мезокордилерська – 34 мови в 2-х підгрупах;
- північнокордилерська – 16 мов у 2-х підгрупах.

Північнолузонськими мовами говорять більш як 10,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНОЛУРСЬКА МОВА (NORTHERN LURI, LORI, LURISTANI, 北卢尔语, ISO 639-3: lrc)

Північнолурська мова – це член лурської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,500,000 (2001 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

ANONBY, Erik John Update on Luri: how many languages?. JRAS, Series 3 13(2): 171-197, 2003.

ПІВНІЧНОМАЙПУРАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN MAIPURAN)

Північномайпуранські мови – це підгалузь мов майпуранської галузі аравакської мовної родини. До неї зараховують 22 мови у 3-х групах і одна некласифікована мова:

- вапішанська – 3 мови: аторадська, вапішанська, мапідійська;
- внутрішньомайпуранська – 13 мов: ахаґа, баніва, баніуа, барє, ґварекенська, кабіярська, куріпацька, мандаґауа, піяпоко, ресіґарська, таріянська, юкунська, явітерська;
- карібанська – 5 мов: аравакська, ґаріфунська, ґуахіро, паравханська, тайнська;
- некласифікована – ябаанська.

Цими мовами говорять майже 550,000 осіб у Республіці Сурінамі, в Республіці Гондурасі, в Боліварській Республіці Венесуела, у Співдружності Багамських Островів, у Республіці Колумбія, у Федеративній Республіці Бразилія, в Республіці Перу та в Кооперативній Республіці Ґаяна.

Часткова література:

AIKHENVALD, Alexandra Y. The Arawak language family. The Amazonian languages. Cambridge. Cambridge University Press, 1999.

ПІВНІЧНОМАМСЬКА МОВА (NORTHERN MAM, HUEHUETENANGO MAM, QYOL MAM, ISO 639-3: mam)

Північномамська мова – це член мамської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 200,000 (2000 рік) у Республіці Ґватемала та 1,000 (1980 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

COLLINS, Wesley M. Centeredness as a cultural and grammatical theme in Maya-Mam. Ph.D., Ohio State University, 2005.

ПІВНІЧНОМАНґІЙСЬКІ МОВИ (NORTH MANGYAN)

Північноманґійські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: аланґська, ірайська та тадіявська. Цими мовами говорять 22,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНОМАНОбСЬКІ МОВИ (NORTH MANOVO)

Північноманобські мови – це підгрупа манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної

надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: бінукідська, гігаононська, кагаяненська і сінамігуїн-манобська. Говорять ними 220,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНОМАНСАКАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN MANSAKAN)

Північномансаканські мови – це відділ мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – камайо. Цією мовою говорять 7,500 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНОМАРКІЗЬКА МОВА (NORTH MARQUESAN, NORD-MARQUESANISCH, 'EO KENATA, СЕВ. МАРКЕСАНСКИЙ, 北马克萨斯语, ISO 639-3: mrq)

Північномаркізька мова – це член маркізької підгалузки центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 3,400 (1981 рік) на Маркізьких островах (Французька Полінезія).

ПІВНІЧНОМАШАН-МІАЮ (NORTHERN MASHAN MIAO, NORTHERN MASHAN HMONG, 麻山北部苗语, ISO 639-3: hmp)

Мова північномашан-міаю – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 35,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 13 тонів.

ПІВНІЧНО-МЕЗОПОТАМО-АРАБСЬКА МОВА (NORTH MESOPOTAMIAN SPOKEN ARABIC, MESOPOTAMIAN QELTU ARABIC, MOSLAWI, SYRO-MESOPOTAMIAN VERNACULAR ARABIC, ARABE MÉSOPOTAMIEN DU NORD, ARABISCH NORDMESOPOTAMIEN, 北美索不达米亚阿拉伯语, ISO 639-3: ayp)

Північно-мезопотамо-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,400,000 (1992 рік) у Республіці Ірак, 300,000 (1992 рік) у Сирійській Арабській Республіці та 400,000 (1992 рік) у Турецькій Республіці. Користуються арабським письмом. €

ПІВНІЧНОМІНАГАСЬКІ МОВИ (NORTH MINAHASAN)

Північномінагаські мови – це група мінагаської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови в одній підгрупі і одна окрема мова:

- північно-східна – 3 мови: томбульська, тонданська і тонсійська;
- тонтембоанська мова.

Говорять ними 380,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

ПІВНІЧНОМОЛУККСЬКА МАЛАЙСЬКА МОВА (NORTH MOLUCCAN MALAY, TERNATE MALAY, ISO 639-3: max)

Північномолуккська малайська мова – це член східноіндонезійського підвідділу відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 700,000 (2001 рік) у Республіці Індонезія (провінція Молукку). Користуються латиницею.

Часткова література:

Muatan local bahasa Daerah = Carita-carita menarik dalam bahasa Melayu Maluku Utara. 2007. 1st ed. Manado, Sulawesi Utara, Indonesia: Pusat Penerjemahan Bahasa Universitas Kristen Indonesia Tomohon, 2007.

ПІВНІЧНОМУНДСЬКІ МОВИ (NORTH MUNDA)

Північномундські мови – це галузь мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі входять 14 мов у 2-х підгалузях:

- корку – 1 мова: корку;
- херванська – 13 мов у 5-х групах.

Цими мовами говорять 10,500,000 осіб у Народній Республіці Бангладеш та в Республіці Індія.

ПІВНІЧНОМУРУТСЬКІ МОВИ (NORTHERN MURUTIC)

Північномурутські мови – це гурток мурутського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – буканська. Говорять нею 2,800 осіб у Малайзії.

ПІВНІЧНОНОВОГВІНЕЙСЬКІ МОВИ (NORTH NEW GUINEA)

Північноновогвінейські мови - це відділ західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 105 мов у 4-х підвідділах:

- гуонський – 32 мови у 4-х гуртках;
- нґеро-витязький – 43 мови у 2-х гуртках;
- сармі-джайпурський – 14 мов у 2-х гуртках;
- шовтенський – 16 мов у 2-х гуртках.

Північноновогвінейськими мовами говорять майже 260,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВНІЧНОНУАВЛУНСЬКА МОВА (NORTH NUAULU, FATAKAI, NUAUKU, RATAKAI, ISO 639-3: nni)

Північнонуавлунська мова – це член савай-нуавлунського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1990 рік) на острові Серам в Індонезії.

ПІВНІЧНОНУБІЙСЬКІ МОВИ (NORTHERN NUBIAN)

Північнонубійські мови – це підгрупа нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – нобіїн. Цією мовою говорять більш як 600,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Арабській Республіці Єгипет.

ПІВНІЧНООМОТСЬКІ МОВИ (NORTH OMOTIC)

Північноомотські мови – це галузь омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі належать 24 мови в 3-х підгалузях:

- гонга-гімоджанська – 17 мов у 2-х групах;
- дизойдська – 3 мови: дизинська, наї, шеко;
- мао – 4 мови: бамбасі, ганза, гозо, сезе.

Північноомотськими мовами говорять більш як 3,750,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВНІЧНО-ОСЕРЕДНІ БЕЛ (NORTHERN NUCLEAR BEL)

Мови північно-осередні бел – це підвітка вітки осередні бел підгуртка бел вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 4 мови: білбіл, гедагед, матукар і такія. Цими мовами говорять 49,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВНІЧНОПАМАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN PAMA)

Північнопаманські мови – це вже вимерла підгалузь паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі входили 4 мови: алнґітг, атампая, ленінґітидж та урадґі. Говорили ними в Квінсленді, Австралія.

ПІВНІЧНОПАПУАСЬКІ МОВИ (NORTH PAPUAN MAINLAND-D'ENTRECASTEAUX)

Північнопапуаські мови - це гурток осереднього підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 34 мови в 6-х підгуртках:

- анукі – 1 мова: анукі;
- аре-тавпота – 16 мов у 2-х вітках;
- бвайдога – 7 мов: бвайдока, діодіо, ямалеле, ідуна, колувава, маядому, моліма;
- добу-дуав – 7 мов: боселева, бунама, добу, дуав, ґалея, мватебу, севська;
- ґумавана – 1 мова: ґумавана;
- какабай – 2 мови: давава, какабай.

Цими мовами говорять 95,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІВНІЧНОПАШТІЙСЬКА МОВА (NORTHERN PASHTO, PAKHTO, PASHTU, PUSHTO, YUSUFZAI PUSHTO, AFGHAN, PAKHTOO, PAKHTU, PAKTU, PASSTOO, PUSTO, پښتو, 北普什图语, ISO 639-3: pbu)

Північнопаштійська мова (північна пушту) – це член паштійської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної над-родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 9,590,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Пакистан, 100,000 (1986 рік) в Об'єднаних Арабських Еміратах та деяка кількість в Ісламській Республіці Афганістан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

HALLBERG, Daniel G. Pashto, Waneci, Ormuri. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 4. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ПІВНІЧНО-ПІВДЕННИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГОРИШНІЙ КРОСС (NORTH-SOUTH CENTRAL UPPER CROSS)

Мови північно-південний центральний горішній кросс – це гурток центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього гуртка входять 7 мов у 2-х підгуртках:

- корінг-кукеле – 3 мови у 2-х вітках;
- убаггара-когумоно – 4 мови у 2-х вітках.

Цими мовами говорять 275,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНОПОМОАНСЬКА МОВА (NORTHERN POMO, ISO 639-3: pej)

Північнопомоанська мова – це вже вимерлий член північного відділу річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ПІВНІЧНОСАМОДІЙСЬКІ МОВИ (NORTHERN SAMOYED)

Північносамодійські мови – це вже майже вимерла підгалузь самодійської (самоїдної) галузі уральської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: лісова енецька та тундрова енецька. Північносадійськими мовами говорять ще лиш 30 осіб у Таймирському Національному Окрузі Російської Федерації.

ПІВНІЧНОСАНГІРСЬКІ МОВИ (NORTHERN SANGIRIC)

Північносангірські мови – це група сангірської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належать 2 мови - сангільська і сангірська. Говорять ними 270,000 осіб у Республіці Філіппіни та в Республіці Індонезія.

ПІВНІЧНОСАРАВАКАНСЬКІ МОВИ (NORTH SARAWAKAN)

Північносараваканські мови – це підгалузь північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгалузі належать 53 мови в 5-х групах:

- бераван-долішньобарамська – 8 мов у 2-х підгрупах;
- бінтульська – 1 мова: бінтульська;
- дайська – 18 мов у 2-х підгрупах;
- каян-кеніягські – 25 мов у 3-х підгрупах;
- пуна-тубу – 1 мова: пуна-тубу.

Північносараваканськими мовами говорять 335,000 осіб у Малайзії та в Індонезії на острові Борнео.

ПІВНІЧНОСУБАНЕНСЬКА МОВА (NORTHERN SUBANEN, TUBOY SUBANON, ISO 639-3: stb)

Північносубаненська мова – це член субанонської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1985 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

SANICAS-DAGUMAN, Josephine Functions of locatives in Northern Subanen expository and hortatory discourse. *Studies in Philippine Languages and Cultures* 12(1): 1-29. 2001.

ПІВНІЧНОСУРМСЬКІ МОВИ (NORTH SURMIC)

Північносурмські мови – це відділ сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова - маджанг. Цією мовою говорять більш як 15,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

ПІВНІЧНО-СХІДНА ДІНКА (NORTHEASTERN DINKA, PADANG, WHITE NILE DINKA, THUᏉᏉᏉ, ISO 639-3: dip)

Мова північно-східна дінка – це член відділу дінка підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців - 320,000 (1986 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. *Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages* 9: 69-76.

ПІВНІЧНО-СХІДНА КІВАЙ (NORTHEAST KIWAI, GIBAIO, ISO 639-3: kiw)

Мова північно-східна ківай – це член ківайської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти; дехто уважає діалект арігібі окремою мовою. Кількість мовців – 4,400 (1986 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Case marking strategies in Kope. *Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota* 34: 1-19. 1990.

ПІВНІЧНО-СХІДНА КРІ (NORTHERN EAST CREE, JAMES BAY CREE NORTHERN, ISO 639-3: cri)

Мова північно-східна крі – це член групи крі-монтаньє-наскарпі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 5,310 (1997 рік) на східному

побережжі Гудсонського заливу в Квебеку в Канаді. Вживають теж англійську мову. Користуються латиницею і об'єднаним канадським автохтонним силабічним письмом.

ПІВНІЧНО-СХІДНА МАЙДУ (NORTHEAST MAIDU, MOUNTAIN MAIDU, MÁJDY, ISO 639-3: ntu)

Мова північно-східна майду – це вже майже вимерлий член майдуйської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 2 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ПІВНІЧНО-СХІДНА ПАШАЙСЬКА МОВА (NORTHEAST PASHAYI, ISO 639-3: aee)

Північно-східна пашайська мова – це член пашайського відділу кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 54,400 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ПІВНІЧНО-СХІДНА ПОМОАНСЬКА МОВА (NORTHEASTERN POMO, SALT POMO, ISO 639-3: pef)

Північно-східна помоанська мова – це вже вимерлий член північно-східного відділу річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ПІВНІЧНО-СХІДНА ТАЙСЬКА МОВА (NORTHEASTERN THAI, ISAAN, ISAN, ISSAN, THAI ISAAN, ภาษาอีสาน, 依善泰语, ISO 639-3: tts)

Північно-східна тайська мова – це член підвідділу лао-пгутаї південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 4 діалекти; діалект корат може бути окремою мовою. Кількість мовців – 15,000,000 (1983 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються тайським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

CHANTHAO, R. Code-mixing between Central Thai and Northeastern Thai of the students in Khon Kaen province. Bangkok: Mahidol University. 2002.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ ВАНУАТСЬКІ МОВИ (NORTHEAST VANUATU-BANKS ISLANDS)

Північно-східні вануатські мови – це гурток мов північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 78 мов у 5-х підгуртках:

- епі – 6 мов у 2-х вітках;
- західносантський – 24 мови: акеї, амблонг, аоре, аракі, вайлапа, валпей, вунапу, вусі, мало, мафея, мереї, мороуас, наут, наранго, нокуку, піямаціна, рорія, тамботало, тангоа, тасмате, тіяле, толомако, тутуба, фортсенал;

- надбережномалекульський – 14 мов: авлуа, ахамб, бурмбар, вао, мае, малуа-бей, малфахал, маскелінес, мпотоворо, південно-західна бей, порт-сендвич, ререп, унуа, уріпів-вала-рано-ачин;
- східновануатський – 29 мов: апма, баєтора, ватрата, гано, гів, дакака, доріг, західноамбае, коро, лакон, легалі, лойоп, лонволвол, маріно, мерлав, мосіна, мота, мотлав, нуме, паама, південно-східний амбрим, північний амбрим, порт-вато, са, секе, сова, східноамбае, тоґа, центральномаєво;
- центральновануатський – 5 мов: етонська, лелепа, намакура, південноефатська, північнефатська.

Північно-східними вануатськими мовами говорять 120,000 осіб у Республіці Вануату.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ ІРАНСЬКІ МОВИ (NORTHEASTERN IRANIAN)

Північно-східні іранські мови – це група мов східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови – осетинська і ягнобська. Говорять ними більш як 650,000 осіб у Республіці Грузія та в Республіці Таджикистан.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ ЛУЗОНСЬКІ МОВИ (NORTHEASTERN LUZON)

Північно-східні лузонські мови – це підгрупа північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 5 мов: дикамай-аґта, дупанінан-аґта, касігуран-аґта, касігуранінська та паранська. Говорять ними 28,500 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ МАЛАЙСЬКО-СУМБАВАНСЬКІ МОВИ (NORTH AND EAST MALAYO-SUMBAWAN)

Північно-східні малайсько-сумбаванські мови – це підгалузь малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 67 мов у 3-х групах:

- балі-сасак-сумбаванська – 3 мови у 2-х підгрупах;
- чамійська – 11 мов у 3-х підгрупах та 2 окремі мови;
- малайська – 53 мови в 3-х підгрупах.

Північно-східними малайсько-сумбаванськими мовами говорять 74,000,000 осіб в Індонезії та Малайзії.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ ПАМАНСЬКІ МОВИ (NORTHEASTERN PAMA)

Північно-східні паманські мови – це підгалузь паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать три мови: канджу, кууку-яу та умпила. Говорять ними ще 170 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ ПІВНІЧНОМІНАГАСАНСЬКІ МОВИ (NORTHEAST NORTH MINAHASAN)

Північно-східні північномінагасанські мови – це підгрупа північної групи мінагасанської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної

родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: томбульська, тонданська і тонсійська. Говорять ними на острові Сулавесі в Індонезії.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ РІЧНІ ПОМОАНСЬКІ МОВИ (NORTHEASTERN RUSSIAN RIVER)

Північно-східні річні помоанські мови – це вже вимерлий відділ річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. До цього відділу належала 1 мова: північно-східна помоанська. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІ АРАМЕЙСЬКІ МОВИ (NORTHEASTERN CENTRAL EASTERN ARAMAIC)

Північно-східні центральньо-східні арамейські мови – це відділ центральньої підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральньої галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належать 12 мов: асирійсько-неоарамейська, барзані-юдео-неоарамейська, богтан-неоарамейська, гертевинська, гулаула, кой-сан'як-сурат, лішана-дені, лішан-дідан, лішанід-ношан, сенайська, халдейсько-неоарамейська, юдео-вавилоно-арамейська.

Цими мовами говорять майже 465,000 осіб в Ісламській Республіці Ірак, в Ізраїлі, в Республіці Грузія, в Турецькій Республіці та в Ісламській Республіці Іран.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ ЧУ-ХВЕ (NORTHEAST TSHU-KHWE)

Мови північно-східні чу-хве – це підгрупа групи чу-хве центральньої підгалузі південно-африканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї підгрупи входять 2 мови: куа і цоа. Цими мовами говорять майже 7,400 осіб у Республіці Ботсвана та в Республіці Зімбабве.

ПІВНІЧНОТАМАШЕЦЬКІ МОВИ (NORTHERN TAMASHEQ)

Північнотамашецькі мови – це підгалузь тамашецької галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – томагацька. Говорять нею 62,000 осіб в Алжирській Народній Республіці.

ПІВНІЧНОТИБЕТАНСЬКІ МОВИ (NORTHERN TIBETAN)

Північнотибетанські мови – це підвідділ тибетанського відділу тибетської підгрупи тибетоканаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього підвідділу належать 3 мови: тибетанська амдо, тибетанська хамс та чоні. Північнотибетанськими мовами говорять майже 2,500,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНОТОМІНСЬКІ МОВИ (NORTHERN TOMINI)

Північнотомінські мови – це підгрупа мов томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 3 мови: дондо, лавдж і томіні. Говорять ними 87,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ПІВНІЧНОТУНГУСЬКІ МОВИ (NORTHERN TUNGUSIC)

Північнотунгуські мови – це галузь тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї галузі належать 4 мови в 3-х підгалузях:

- евенська – 1 мова: евенська;
- евенківська – 2 мови: евенківська, орокенська;
- негідальська – 1 мова: негідальська.

Цими мовами говорять більш як 36,000 осіб у Російській Федерації та в Китайській Народній Республіці.

ПІВНІЧНОУЗБЕЦЬКА МОВА (NORTHERN UZBEK, ÖZBEK, O'ZBEK TILI, O'ZBEKCHA, 北乌兹别克语, ISO 639-3: uzn)

Північноузбецька мова – це член уйгурської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 16,500,000 (1995 рік) у Республіці Узбекистан, 5,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 873,000 у Республіці Таджикистан та 317,000 у Республіці Туркменістан. До 1928 року користувались арабським письмом, між 1928 і 1940 рр. користувались латиницею; в 1940 році за наказом Сталіна перейшли на кирилицю. Тепер повернулись до латиниці і відродженого уйгурського письма.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Alphabets of ten Turkic languages. Comments on discourse structures in ten Turkic languages p. 293-295. St.Petersburg, 2002.

ПІВНІЧНОФРИЗЬКА МОВА (NORTHERN FRISIAN, NORDFRIESISCH, FRASCH, FRISON SEPTENTRIONAL, NORDFRIESISCH, СЕВЕРНОФРИЗСКИЙ, 北弗里西语, ISO 639-3: frr)

Північнофризька мова – це член фризької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1976 рік) у Федеративній Республіці Німеччина. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНА МІХЕ (NORTH CENTRAL MIXE, ATITLÁN MIXE, MIXE DE ATITLÁN, NORTHEASTERN MIXE, ISO 639-3: neq)

Мова північно-центральна міхе – це член підгалузі східні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ВАНУАТСЬКІ МОВИ (NORTH AND CENTRAL VANUATU)

Північно-центральні вануатські мови – це підвідділ мов далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 95 мов, згуртованих у 3-х гуртках:

- внутрішньомалекульський - 12 мов у 3-х підгуртках;
- північно-східний – 78 мов у 5-х підгуртках;
- східносантський – 5 мов у 2-х підгуртках.

Цими мовами говорять більш як 130,000 осіб у Республіці Вануату та Новій Каледонії, включно з островами Лояльності.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ЕДОЇДНІ МОВИ (NORTH-CENTRAL EDROID)

Північно-центральні едоїдні мови – це відділ едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 15 мов у 2-х підвідділах і 2 окремі мови:

- едо-есан-ора – 4 мови: едо, емай-юлега-ора, есан, ібіло;
- гготуо-унеме-ехее – 9 мов: гготуо, енван, ехее, івбіє, іґве, ікпеші, ососо, сасану, унеме;
- мови: іґієвбе, уоха.

Цими мовами говорять понад 1,720,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ЗАХІДНОБІСАЯНСЬКІ МОВИ (NORTH CENTRAL WEST BISAYAN)

Північно-центральні західнобісаянські мови – це підвідділ західного відділу бісаянської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – інонганська. Говорять нею 85,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНІ КОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (NORTH CENTRAL CORDILLERAN)

Північно-центральні кордилерські мови – це підвідділ центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 23 мови у 2-х гуртках:

- калінґа-ітнеґський – 14 мов у 2-х підгуртках;
- осередньокордилерський – 9 мов у 3-х підгуртках.

Північно-центральними кордилерськими мовами говорять майже 1,200,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ПАНО (NORTH-CENTRAL PANOAN)

Мови північно-центральні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі належать 6 мов: ісконауа, капанауа, марубо, ремо, сенсі та шіпібо-конібо. Мовами північно-центральні пано говорять майже 28,000 осіб у Республіці Перу та в Федеративній Республіці Бразилія.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ЦЕНТРАЛЬНІ ПЛАТО (NORTH-CENTRAL CENTRAL PLATEAU)

Мови північно-центральні центральні плато – це відділ центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – кара. Цією мовою говорять 3,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПІВНІЧНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ЧУ-ХВЕ (NORTH CENTRAL TSHU-KHWE)

Мови північно-центральні чу-хве – це підгрупа групи чу-хве центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – шуа. Цією мовою говорять 6,000 осіб у Республіці Ботсвана.

ПІВНІЧНОЮМАНСЬКІ МОВИ (UPLAND YUMAN)

Північноюманські мови – це група мов юманської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – гавасупай. Нею говорять 2,700 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПІДЖИН (PIDGIN)

Мови піджин – це загальна назва мов, які виникли в екстремальній ситуації міжетнічних контактів при гострій необхідності досягти взаєморозуміння. Для виникнення піджина, як правило, необхідно дві чи більш мов. Ці мови виникають у результаті торговельних стосунків між двома народами, які мають різні, не зрозумілі один одному, мови. Вони залишаються тільки як засоби міжетнічного спілкування і не є рідною мовою для нікого. Буває, однак, що піджин, коли стане рідною мовою дітей, може розвинути до стану креольської мови. Сьогодні нараховують аж 17 мов піджин, а саме: баріканчі, брооме пеарлінг луггер піджин, гірі моту, гібанави, делаваре піджин, іга піджин, китайсько-англійський піджин, ліберійсько-англійський піджин, лінгва франка, маской піджин, ндюка-тріо піджин, нефамес, онін піджин, сеттла, тай бой, фанагало та чінук вава. Мовами піджин послуговуються в Азії, в Австралії, в Північній Америці та в Південній Америці; загальну кількість мовців важко порахувати, за виїмком кількох.

ПІЄ-КРУМЕН (PYE KRUMEN, KROUMEN, NORTHEASTERN KRUMEN, SOUTHEASTERN KRUMEN, ISO 639-3: pye)

Піє-крумен – це член іворійського відділу підгрупи гребо західної групи підгалузі крувольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 20,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ПІЄН (PYEN, HPYIN, ISO 639-3: pyu)

Мова пієн – це член відділу пгуні південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 800 (1981 рік) у М'янма.

ПІЖЕ (PIJE, PINDJE, PINJE, ISO 639-3: piz)

Мова піже – це член вітки немі північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 160 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ПІЗНЬОЕГИПЕТСЬКА МОВА (LATE EGYPTIAN, ISO 639-3: немає)

Пізньюегипетська мова – це вимерлий член єгипетської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в Єгипті між 1300 роком до Христа до 700 року до Христа. Ця мова стала літературною, але не заступила вповні середньоєгипетської мови.

Часткова література:

CERNY, J.; ISRAELIT-GROLL, S. & EYRE, C. A Late Egyptian Grammar, 4th, updated edition. Biblical Institut; Rome, 1984.

ПІКАРДІЙСЬКА МОВА (PICARD, СHTIMI, ROUCHI, PICARDO, 庇卡底语, ISO 639-3: pcd)

Пікардійська мова – це член французького підгуртка ойльського гуртка рето-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західно-італійської підгалузі романської галузі італійської родини індоевропейської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Французькій Республіці та в Королівстві Бельгія.

ПІМА БАХО (PIMA BAJO, LOWER PIMAN, MOUNTAIN PIMA, NÉVOME, PIMA, ISO 639-3: pía)

Мова піма бахо – це член групи тепіман сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1989 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ПІМБВЕ (PIMBWE, СIPIMBWE, IСHIPIMBWE, ICIPIMBWE, KIPIMBWE, ISO 639-3: piw)

Мова пімбве – це член підгуртка тонґве гуртка нііламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 29,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ПІНАЙ-ГАҒАГАЙ (PINAI-HAGAHAI, ARAMO, HAGAHAI, MIAMIA, PINAI, PINAYE, WAPI, ISO 639-3: pnn)

Мова пінай-гаґагай – це член мовної родини піяві. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 600 (1997 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

MELLIGER, Markus Phonology essentials Pinai-Hagahai language. Phonological descriptions of PNG languages, 303-338. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, ENP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. 2005.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=48167>

ПІНҒЕЛАПЕСЬКА МОВА (PINGELAPESE, PINGELAP, PINGILAPESE, ISO 639-3: pif)

Пінґелапеська мова – це член понапейської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі

малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 в Федеративних Штатах Мікронезії.

ПІНОТЕПА НАСІОНАЛ МІШТЕК (PINOTERA NACIONAL MIXTEC, COASTAL MIXTEC, LOWLAND JICALTEPEC MIXTEC, MIXTECO DE PINOTERA NACIONAL, WESTERN JAMILTEPEC MIXTEC, ISO 639-3: mio)

Мова пінотепа насіонал міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

BRADLEY, C, Henry A linguistic sketch of Jicaltepec Mixtec. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics and Related Fields, 25. Norman: Summer Institute of Linguistics of the University of Oklahoma. 97 p. 1970.

ПІРАГА (PIRAHÃ, MÚRA-PIRAHÃ, XAPAITIISO, HI'AITI'IHI', PIRAHÁ, PIRAHÁN, 皮拉罕语, ISO 639-3: myp)

Мова пірага – це одинокий живий ще член муранської мовної родини. Кількість мовців – 360 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

EVERETT, Daniel L. A lingua pirahã e a teoria da sintaxe: Descrição, perspectivas e teoria. Campinas: Universidade Estadual de Campinas, 1991.

ПІРЛАТАПА (PIRLATAPA, BILADABA, ISO 639-3: bxi)

Мова пірлатапа – це вимерлий член підгалузі карна карнської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії.

ПІРО (PIRO, TOMPIRO, ISO 639-3: pie)

Мова піро – це вже вимерлий член підгалузі тіва галузі тева-тіва кайова-таноанської мовної родини. Говорили нею на пограниччі Сполучених Штатів Америки і Мексиканських Сполучених Штатів.

Часткова література:

NIES, Joyce Suplemento A: listas comparativas de palabras usuales en idiomas vernaculos de la selva. Datos Etno-Lingüísticos: Colección de los archivos del ILV, 49. Lima, Peru: Instituto Lingüístico de Verano. 81 p. http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=52318

ПІРУ (PIRU, ISO 639-3: ppr)

Мова піру – це майже вимерлий член амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномулуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1985 рік) на острові Серам в Республіці Індонезія.

ПІРУ-БАЙСЬКІ МОВИ (PIRU BAY)

Піру-байські мови – це гурток мов нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить 18 мов у 2-х підгуртках і одна окрема мова:

- західний – 5 мов у 2-х вітках;
- східний – 13 мов: 1 вітка і 3 окремі мови;
- мова гаруку.

Цими мовами говорять більш як 130,000 осіб на острові Серам в Індонезії. Жодна з тих мов не має більш як 20,000 мовців, деякі на березі вимерли.

ПІСАБО (PISABO, PISAGUA, PISAHUA, PISAWA, ISO 639-3: pig)

Мова пісабо – це член північної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 600 (2006 рік) у Республіці Перу.

ПІСАФЛОРЕС ТЕПЕУА (PISAFLORES TEREHUA, TEREHUA DE PISAFLORES, ISO 639-3: tpp)

Мова пісафлорес тепеуа – це член тепеуаської галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

Diccionario ilustrado. 2007. 1st ed. (versión electrónica) Tlalpan, D.F., Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 26 p. <http://www.sil.org/mexico/totonaca/tepehua/pisaflores/L075-Diccllust-tpp.htm>

ПІСКАТАВЕЙСЬКА МОВА (PISCATAWAY, CONOY, ISO 639-3: psy)

Піскатавейська мова – це вимерлий член алгонкської галузі алгійської мовної родини. Говорили нею у США (штат Меріленд).

ПІТЕ СААМСЬКА МОВА (PITE SAAMI, LAPP, PITE, SAAMI, ПИТЕ-СААМСКИЙ, 皮特-萨米语, ISO 639-3: sje)

Піте саамська мова – це вже майже вимерлий член західної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 20 (2000 рік) у Королівстві Швеція і зовсім вимерла в Королівстві Норвегія.

ПІТТА-ПІТТА (PITTA-PITTA, BIDA-BIDA, VIDHABIDHA, PITA PITA, ПИТНА-ПИТНА, ISO 639-3: pit)

Мова пітта-пітта – це вже вимерлий член підгалузі палку карнської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Нею говорили в штаті Квінсленд в Австралії.

ПІТУ-УЛУННА-САЛУ (PITU ULUNNA SALU)

Мови піту-улунна-салу – це група північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входять 5 мов:

аралле-табулаганська, бамбамська, дакська, паннейська й улумандська. Говорять ними 75,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

ПІУ (PIU, KURUKO, LANZOG, SANBIAU, ISO 693-3: plx)

Мова піу – це член вітки буанґ підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. *Не змішувати її з мовою пію з арай-квомтарської родини.*

ПІЮ (PYU, ISO 639-3: pby)

Мова пію – це член квомтарської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у Папуа – Нова Гвінея. *Не змішувати її з мовою пію з австронезійської надродини.*

ПІЯВІ (PIAWI)

Мови піяві – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш 2 мови: гаруай і пінай-гаґагай. Мовами піяві говорять ще 2,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПІЯ-КВОНЧІ (PIYA-KWONCHI, PIYA, KWONCHI, ISO 639-3: piy)

Мова пія-квончі - це член властивотанґальського відділу танґальської підгрупи боле-танґальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ПІЯМАЦІНА (PIAMATSINA, ISO 639-3: ptr)

Мова піямаціна – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 150 (1981 рік) у Республіці Вануату.

ПІЯМЕ (PIAME, BIAMI, ISO 639-3: pin)

Мова піяме – це член підгалузі саніо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 100 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Відкрито її 1981 року.

ПІЯПОКО (PIAPOCO, DZAZE, PIAPOKO DEJÁ, KUIPACO, WENÉVIKA, ENEGUA, YAPOCO, AMARIZADO, ISO 639-3: pio)

Мова піяпоко – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 4,930 (2007 рік) у Республіці Колумбія та 1,450 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела.

Часткова література:

Klumpp, Deloris A. Piapoco grammar. (Manuscript). 1990.

ПІЯРОА (PIAROA, ADOLE, ATURE, GUAGUA, KUAKUA, QUAQUA, QUAQUA DEARUWA, WO'TIHEH, MACO, DE'ARUWA, ISO 639-3: pid)

Мова піяроа – це член саліванської мовної родини. Кількість мовців – 12,200 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела та 80 (1991 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

ПЛАЕРО (PLAYERO, RIO ARAUCA GUANIBO, ISO 639-3: gob)

Мова плаєро – це член ґуаґібської мовної родини. Кількість мовців – 240 (2000 рік) у Республіці Колумбія.

ПЛАПО-КРУМЕН (PLAPO KRUMEN, PLAPO, ISO 639-3: ktj)

Плапо-крумен – це член іворійського відділу підгрупи ґребо західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2004 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

ПЛАТДОЙЧ (PLAUDIETSCH, LOW GERMAN, MENNONITE GERMAN, MENNONITEN PLATT, 门诺低地德语, ISO 639-3: pdt)

Мова платдойч – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 80,000 (1978 рік) у Канаді, 6,900 (2006 рік) у Беліз, 28,600 у Багатонаціональній Державі Болівія, 5,960 (1985 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 100 (1974 рік) у Республіці Коста-Ріка, 90,000 (1996 рік) у Федеративній Республіці Німеччина, 50,000 (1986 рік) у Республіці Казахстан, 40,000 (1996 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах, 38,000 у Республіці Парагвай та 12,000 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

FAST, Peter W. Compound words: Plautdietsch. Calgary, 1985.

ПЛАТО (PLATEAU)

Мови плато – це група бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї групи належать 55 мов у 9-х підгрупах і одна окрема мова:

- алумська – 1 мова: алуму-тесу;
- аю – 1 мова: аю;
- беромська – 3 мови: бером, етен, шал-звал;
- західна – 23 мови в 2-х відділах;
- південна – 2 мови: ліджілі, танджіджілі;
- південно-східна – 3 мови: бо-рукул, гором, фіям;
- північна – 6 мов: дока, ідон, іку-гора-анква, ікулу, кадара, кутурмі;
- тарокоїдна – 4 мови: пе, сур, тарок, янґгам;
- центральна – 11 мов у 4-х відділах;
- мова торо.

Мовами плато говорять більш як 2,000,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ПЛАТОЇДНІ МОВИ (PLATOID)

Платоїдні мови – це вимираюча група мов бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входить лиш одна мова – самбе. Цією мовою говорить лиш 6 осіб у Федеральній Республіці Нігерія.

ПЛАТО-ПЕНУТІЙСЬКІ МОВИ (PLATEAU PENUTIAN)

Плато-пенутійські мови – це підгалузь орегон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов у 2-х групах:

- кламат модок – 1 мова: кламат модок;
- сагаптин – 5 мов: валла-валла, пробитий ніс, теніно, уматілла, якіма.

Плато-пенутійськими мовами говорять ще 3,500 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПНАРСЬКА МОВА (PNAR, ISO 639-3: pbv)

Пнарська мова – це член хасійської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австро-азійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 84,000 (1991 рік) у Республіці Індія та 4,000 (2002 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

KOSHU, Anish Indefinite pronouns in Pnar. Mon-Khmer Studies 38: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures: Special Volume Dedicated to Dr. David Thomas 38: 41-56, 2009.

ПОВАРСЬКА МОВА (POWARI, ISO 639-3: pwr)

Поварська мова – це член центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 214,000 (1991 рік) у Республіці Індія.

ПОВГАТАН (POWHATAN, VIRGINIA ALGONKIAN, VIRGINIA ALGONQUIAN, ISO 639-3: pim)

Мова повгатан – це вимерлий член східної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини, якою говорили в США.

ПОВМЕЙ НАҒА (POUMEI NAGA, PAUMEI, POMAI, POME, POUMEI, ISO 639-3: pmx)

Мова повмей наҒа – це член підгрупи анҒамі-почурі групи наҒа підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 51,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ПОГНПЕЯНСЬКА МОВА (POHNPEIAN, PONAPEAN, POHNPEI, POHNPEIANISCH, ПОНАПЕ, 波纳佩语, ISO 639-3: pon)

Погнпеянська мова – це член понапейської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу

центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 29,000 (2001 рік) на островах Погнпей і Каролінських в Федеративних Штатах Мікронезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

COBBEY, Vurnell Review of: Ponapean reference grammar, by Kenneth L. Rehg. Notes on Linguistics 25:45, 1983.

ПОГРАНИЧНО-ПАПУАСЬКІ МОВИ (BORDER)

Погранично-папуаські мови – це родина мов, до якої належать 15 мов у 3-х галузях:

- беванська – 5 мов: айнбайська, кілмерська, нінгерська, пагіська, умедська;
- варіська – 8 мов: аманабська, ауве, варіська, віїдська, даондська, імондська, манемська, совандська;
- тайкатська -2 мови: авійська, тайкатська.

Погранично-папуаськими мовами говорять 17,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

ПОГОЛО (POGOLO, CHIPOGOLO, CHIPOGORO, POGOLU, POGORA, POGORO, SHPOGOLU, ISO 639-3: pou)

Мова поголо – це член підгуртка погоро гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 185,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ПОГОРО (POGORO, G.50)

Мови погоро – це підгурток гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: ндамба і поголо. Цими мовами говорять 240,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ПОДОКО (PODOKO)

Мови подоко – це відділ властивомандарської підгрупи ламанг-мандарської групи богабакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – парква. Говорять нею 30,000 осіб у Республіці Камерун.

Часткова література:

JARVIS, Elisabeth Esquisse grammatical du podoko. 1989.

ПОКАНГ'А (POKANGÁ, BARÁ, BARA SONA, BARASANO, PAKANG, POKANGÁ-TAPUYA, ISO 639-3: pok)

Мова поканга – це член групи бара центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1983 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ПОКЕ (POKE, PUKI, TOFOKE, ТОРОКЕ, ТОВОКЕ, ISO 639-3: pof)

Мова поке – це член підгуртка келе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 46,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ПОКОМО (РОКОМО)

Мови покомо – це вітка підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – кіпфокомо. Говорять нею 63,000 осіб у Республіці Кенія.

ПОКОМСЬКІ МОВИ (РОСОМ)

Покомські мови – це група мов великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: західна покомчі, південна покомам, східна покомам, східна покомчі та центральна покомам. Говорять ними більш як 140,000 осіб у Республіці Гватемала.

ПОКООТ (РӨКООТ, РАКОТ, РОКОТ, РӨКОТ, SUK, ISO 639-3: pko)

Мова покоот – це член відділу покот підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 264,000 (1994 рік) у Республіці Кенія (кількість зростає) та 70,400 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Член макромови календжин.

ПОКОТ (РОКОТ)

Мови покот – це відділ підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східно-суданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – покоот. Цією мовою говорять більш як 330,000 осіб у Республіці Кенія та в Республіці Уганда.

ПОЛ (POL, CONGO POL, ПОМО, PPORI, PUL, ISO 639-3: ptm)

Мова пол – це член підгуртка како гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 38,700 (2000 рік) у Республіці Камерун та 5,430 (2000 рік) у Республіці Конго.

ПОЛАРІ (POLARI, PALARI, PALARIE, PARLARE, PARLARY, PARLYAREE, ISO 639-3: pld)

Мова поларі – це говірка (сленг) англійських акторів і гомосексуалістів – уживається тільки як друга мова. Кількість мовців – невідома в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії.

Часткова література:

BAKER, Paul Polari: The Lost Language of Gay Men. London: Routledge: 2002.

ПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (POLYNESIAN)

Полінезійські мови – це підгурток мов східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-паціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 37 мов у 2-х вітках:

- осередньополінезійська – 35 мов у 2-х підвітках;
- тонгійська – 2 мови: ніуенська, тонганська.

Говорять ними 650,000 осіб на різних островах Тихого океану.

Часткова література:

LYNCH, J. Pacific Languages: An Introduction. University of Hawaii Press, 1998.

MARCK, Jeff. Topics in Polynesian languages and culture history. Canberra, Pacific Linguistics, 2000.

ПОЛОНОМБАВК (POLONOMBAUK, ISO 639-3: plb)

Мова полономбавк – це член південного підгуртка східносантського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 220 (1983 рік) у Республіці Вануату.

ПОЛСІ (POLCI, PALCHI, PALCI, POLCHI, ISO 639-3: plj)

Мова полсі - це член заарської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 22,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ПОЛЬСЬКА МОВА (POLISH, POLNISCH, POLSKI, POLSZCZYNA, POLONAI, POLACO, POLNISCH, ПОЛЬСКИЙ, 波兰语, ISO 639-3: pol)

Польська мова – це член лехитської підгалузі західної галузі слов'янської родини індо-європейської мовної надродини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 36,600,000 (1986 рік) у Республіці Польща, 52,000 (2001 рік) у Чеській Республіці, 241,000 у Федеративній Республіці Німеччина, 100,000 (1992 рік) в Ізраїлі, 2,760 (2002 рік) в Румунії та 2,600 (2001 рік) у Республіці Словаччина. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Наголос паде майже завжди на передостанній склад слова.

Часткова література:

WIŚNIEWSKI, Marek Zarys z fonetyki i fonologii współczesnego języka polskiego. Toruń, 2001.

GOŁĄB, Z. O pochodzeniu Słowian w świetle faktów językowych. Wyd. Universitas, Kraków, 2004.

КРАВЧУК, Алла. Польська мова — українцям: Іменна словозміна з елементами синтаксису. — Львів: Українська академія друкарства, 2008. — 288 с.

ПОМ (POM, ISO 639-3: pto)

Мова пом – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,000 (1987 рік) в Індонезії (Папуа).

ПОМОАНСЬКІ МОВИ (POMO)

Помоанські мови – це підгалузь північної галузі гоканської мовної родини. До неї належать 7 мов у 2-х підгалузях:

- східна – 6 мов у 2-х групах;
- південно-східна – 1 мова: південно-східна помо.

Помоанськими мовами говорять ще лиш 55 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ПОМОЙКАН (POMOIKAN)

Мови помойкан – це підгрупа групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: анам, анамгура та моресада. Мовами помойкан говорять ще більш як 2,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПОНАМ (PONAM, ISO 639-3: ncc)

Мова понам – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 420 (1977 рік) на острові Понам в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

ПОНАПЕЙСЬКІ МОВИ (PONAPEIC)

Понапейські мови – вітка понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: мокілеська, пінгелापеська і погнпеянська. Говорять ними 33,000 осіб у Мікронезії.

ПОНАПЕЙСЬКО-ТРУКСЬКІ МОВИ (PONAPEIC-TRUKIC)

Понапейсько-трукські мови – це підгурток мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 16 мов у двох вітках:

- понапейська – 3 мови: мокілеська, пінгелापеська і погнпеянська;
- трукська – 13 мов: волеаян, каролінська, мапія, мортлокиська, намонуіто, паафанг, пулуватиська, сатаваліська, сонсорол, танапаг, тобіян, улітгіян, чуукіська.

Цими мовами говорять 105,000 осіб на різних островах Мікронезії та сусідніх островах.

ПОНАРЕЙСЬКА МОВА (PONARES, ISO 639-3: pod)

Понарейська мова – це вимерлий член аравакської мовної родини. Говорили нею в Республіці Колумбія.

ПОНГІЙОНГ (PONGYONG, KULUNG PUN, PONYON KULUNG, SAMAKULUNG, ISO 639-3: pgy)

Мова понгійонг – це вже майже вимерлий член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – невідома в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ПОНГУ (PONGU, ARRINGEU, PANGU, PONGO, ISO 639-3: png)

Мова понгу – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

DETTWEILER, Stephen & DETTWEILER, Sonia Sociolinguistic survey of the Pongu people . SIL Electronic Survey Reports 2002-040. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-040>

ПОНОСАКСЬКА МОВА (PONOSAKAN, PONASAKAN, ISO 639-3: pns)

Поносакська мова – це член монгондовської підгрупи горонтало-монгондовської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,000 (1981 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

ПОНТІЙСЬКА МОВА (PONTIC, PONTIC GREEK, PONTIQUE, PÓNTICO, PONTISCH, ПОНТИЙСКИЙ, ПОНТИАКА, ПОНТИАΚΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ, ПОНТИΑΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, 旁狄希腊语, ISO 639-3: pnt)

Понтійська мова – це член аттичної галузі грецької родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 200,000 у Грецькій Республіці, 4,540 (1965 рік) у Турецькій Республіці, а також якась кількість емігрантів у Північній Америці.

ПОНТО-КАСПІЙСЬКІ МОВИ (PONTO-CASPIAN)

Понто-каспійські мови – це підгалузь кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродина. До цієї підгалузі належать 4 мови: балкарська, караїмська, кримчацька та кумицька. Говорять ними більш як 500,000 осіб в Україні та в Російській Федерації.

Часткова література:

JOHANSON, Lars & CSATÓ, Éva Ágnes The Turkic Languages. London, 1998.

ПОПОЛОКА (POPOLOCAN)

Мови пополока – це група мов чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належать 7 мов: койотепек пополока, месонтла

пополока, сан луїс темалакаюка пополока, сан маркос тлалкоялко пополока, санта інес аутемпан пополока, сан феліпе отлалтепек пополока та сан хуан ацінґо пополока. Мовами пополока говорять майже 25,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ПОПОЛОЦЬКІ МОВИ (POPOLOCAN)

Пополоцькі мови – це галузь ото-манґської мовної родини. До цієї галузі належать 17 мов у 3-х підгалузях:

- ішкатецька – 1 мова: ішкатек;
- масатецька – 8 мов: аяутла масатек, ішкатлан масатек, масатлан масатек, сан херонімо текоатл масатек, соялтепек масатек, уаутла масатек, халапа де діяс масатек, чікіуїтлан масатек;
- чочо-пополоцька – 8 мов у 2-х групах.

Пополоцькими мовами говорять майже 210,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ПОРОГАНОНСЬКА МОВА (POROHANON, CAMOTES, ISO 639-3: prh)

Пороганонська мова – це член периферійного підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 23,000 у Республіці Філіппіни.

ПОРТ-ВАТО (PORT VATO, ISO 639-3: ptv)

Мова порт-вато – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,300 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ПОРТ-СЕНДВИЧ (PORT SANDWICH, LAMAP, ISO 639-3: psw)

Мова порт-сендвич – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 1,200 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ПОРТУГАЛЬСЬКА МОВА (PORTUGUESE, PORTUGUÊS, PORTUGAIS, PORTUGUÉS, PORTUGIESISCH, LÍNGUA PORTUGUESA, ПОРТУГАЛЬСКИЙ, 葡萄牙语, ISO 639-3: por)

Португальська мова – це член португальсько-галісійського підгуртка західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 10,000,000 у Республіці Португалія, 57,600 (1993 рік) у Народній Республіці Ангола, 163,000,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 14,800 (2004 рік) у Республіці Кабо-Верде, 750,000

(1989 рік) у Французькій Республіці, 198,000 (2005 рік) у Республіці Гвінея-Бісау, 250,000 у Республіці Індія, 35,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік, 2,580 (1993 рік) у Демократичній Республіці Сан-Томе і Принсіпі та деяка кількість у Республіці Індонезія (Малі Зондські Острови). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Існують два основних варіанти — європейський (pt-pt) і бразильський (pt-br), що відрізняються один від одного на рівні фонетики, лексики, орфографії і, меншою мірою, граматики. В Анголі і Мозамбіку використовують європейський варіант португальської мови з великою кількістю лексичних запозичень з африканських мов. В інших країнах Африки португальська мова значною мірою креолізована.

Часткова література:

FERREIRA, Jo-Anne Sharon The Portuguese language in Trinidad and Tobago: a study of language shift and language death. Ph.D. thesis. University of West Indies, 1999.

WALTERS, Susan G. Primary stress assignment in Brazilian Portuguese. UTA Working Papers in Linguistics 1: 69-77, 1994.

ПОРТУГАЛЬСЬКО-ГАЛІСІЙСЬКІ МОВИ (PORTUGUESE-GALICIAN)

Португальсько-галісійські (галісійо-португальські) мови – це підгурток західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: галісійська, португальська та фальська. Говорять ними 182,000,000 осіб у Королівстві Іспанія, в Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Португалія.

ПОТАВАТОМІ (POTAWATOMI, POTTAWOTOMI, BODÉWADMIMWEN, BODÉWADMI ZHESHMOWEN, NESHNABÉMWEN, ISO 639-3: pot)

Мова потаватомі – це вимираючий член центральної підгалузі алгонкської галузі алґійської мовної родини. Кількість мовців – 50 (1995 рік) у США та 1,250 (1996 рік) у Канаді; кількість мовців зменшується: молодші вживають англійську мову, мовою потаватомі говорять тільки старші. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOCKETT, Charles Francis The Potawatomi Language: A Discriptive Grammar. Ann Arbor, Mich: University Microfilms International, 1987.

ПОТВАРІ-ПАГАРСЬКА МОВА (PAHARI-POTWARI, CHIBHALI, DHUNDI-KAIRALI, POTHONARI, POTOHARI, POTWARI, پوٹھواری، پوٹھواری، ISO 639-3: phr)

Потварі-пагарська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 49,400 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

LOTHERS, Michael David & LOTHERS, Laura Pahari and Potwari: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2010-012, 2010.

ПОТИГВАРА (POTIGUÁRA, PITONARA, ISO 639-3: pog)

Мова потігвара – це вже вимерлий член підгалузі тупі галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

ПОТТАНДЖІ-ОЛЛАР-ГАДАБСЬКА МОВА (POTTANGI OLLAR GADABA, OLLAR GADABA, OLLARI, OLLARO, HALLARI, ALLAR, HOLLAR GADBAS, SAN GADABA, GADBA, SANO, 奥拉瑞语, ISO 639-3: gdb)

Поттанджі-оллар-гадабська мова – це член парджі-гадабської підгалузі центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (2002 рік) в Індії. Користуються телугським та орійським письмами, залежно від місця замешкання.

ПОТУ (POTOU)

Мови поту – це відділ підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього відділу належать 2 мови: ебріе та мбато. Цими мовами говорять більш як 100,000 осіб у Республіці Кот-д’Івуар.

ПОТУ-ТАНО (POTOU-TANO)

Мови поту-тано – це підгрупа групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи належить 41 мова у 6-х відділах:

- басіла-аделе – 2 мови: аделе, анії;
- еґа - 1 мова: еґа;
- лелемі – 4 мови в 2-х підвідділах;
- логба – 1 мова: логба;
- поту – 2 мови: ебріе, мбато;
- тано – 31 мова в 4-х підвідділах.

Мовами поту-тано говорять більш як 15,200,000 осіб у Республіці Того, в Республіці Бенін, у Республіці Гана та в Республіці Кот-д’Івуар.

ПОУЄ (POUYE, BOUYE, ISO 639-3: bye)

Мова поує – це член галузі рам мовної родини сепік. Кількість мовців – 960 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість збільшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FERREE, Steve. Pouye. Literacy studies: South-West, Sepik and Morobe, 82-131. Data papers on Papua New Guinea languages, 46. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 2000.

ПОЧУРІ НАґА (POCHURI NAGA, POCHURI, POCHURY, MELURI, EASTERN RENGMA, ISO 639-3: pro)

Мова почурі наґа – це член підгрупи анґамі-почурі групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 15,900 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ПОЯНАВА (POYANÁWA, POIANÁUA, PUONAHUA, ISO 639-3: pyn)

Мова поянава – це майже вже вимерлий член підгалузі ямінауа-шаранауа південно-центральної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 12 (1992 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Можливо, що вже помер останній мовець її.

ПРАЙ (PRAY 3, ISO 639-3: pry)

Мова прай – це член підгрупи мал-фрай групи мал-хму хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 38,800 (2000 рік) у Королівстві Таїланд.

ПРАСУНСЬКА МОВА (PRASUNI, PARUN, PRASUN, VERON, VEROU, VERUNI, WASI-VERI, ISO 639-3: prn)

Прасунська мова – це член нурістанської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ПРЕ (PRAI, THIN, LAO MAI, ISO 639-3: prt)

Мова пре – це одинокий член підгрупи мал-пре групи мал-хму хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 у Королівстві Таїланд та 15,000 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються тайським письмом.

Часткова література:

JORDAN-DILLER, Karl & DILLER, JASON The Prai of Northern Thailand: a sociolinguistic survey of a Mon-Khmer language. Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 34: 19-45, 2004.

ПРИМОРСЬКІ ЦАМОСАНСЬКІ МОВИ (MARITIME TSAMOSAN)

Приморські цамосанські мови – вимерла вже підгалузь галузі цамосан саліської мовної родини. До цієї підгалузі належала лиш одна мова – кіно. Цією мовою говорили в Сполучених Штатах Америки.

ПРИНЦИПЕНСЬКА МОВА (PRINCIPENSE, LUN'GWIYE, MONCÓ, LUNGUYÊ, ISO 639-3: pre)

Принціпенська мова – це член креольських мов, оснований на португальській. Кількість мовців – 200 (1999 рік) у Демократичній Республіці Сан-Томе і Принсіпі.

Часткова література:

GRAHAM, Steve & GRAHAM, Trina West Africa lusolexed creoles word list file documentation. SIL Electronic Survey Reports 2004-012. 24. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-012>

ПРОБИТИЙ НІС (NEZ PERCE, NUUMIIPUUTIMT, NUUMIIPUUTÍMT, 内慈佩尔塞语, ISO 639-3: nez)

Мова пробитий ніс – це член підгалузі сагаптин плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1977 рік) у штаті Айдаго в Сполучених Штатах

Америци, кількість зменшується, говорять тільки старші віком особи. Переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

ПРОВАНСАЛЬСЬКА МОВА (FRANCO-PROVENÇAL, ARPITAN, PATOIS, PATOUÈS, ARPETAN, ROMAND, FRANCOPROVENSALE, FRANCO-PROVENZALE, 法兰克-普罗旺斯语, ISO 639-3: frp)

Провансальська мова – це член південно-східного підгуртка ойльського гуртка ретороманського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 70,000 (1971 рік) у Французькій Республіці, 70,000 (1971 рік) в Італійській Республіці та 7,000 (1998 рік) у Швейцарській Конфедерації. Користуються латиницею.

ПРУСЬКА МОВА (PRUSSIAN, OLD PRUSSIAN, PRŪSISKA, VIEUX PRUSSIEN, PRUSIANO ANTIGUO, ALT-PREUßISCH, ДРЕВНЕПРУССКИЙ, 普鲁士语, ISO 639-3: prg)

Пруська мова – це член західнобалтійської галузі балтійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова вимерла десь з початком XVII століття, але тепер її відтворюють. У Республіці Польща около 50 етнічних прусаків говорять цією мовою. Користуються латиницею. Інші мови цієї галузі, що вимерли: курландська, селонійська, семігалійська та ятвязька.

ПСИКИ (PSIKYE, KAMSIKI, KAPSIKI, PPSAKE, ISO 639-3: kvj)

Мова псикі – це член бана-псикійської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40,500 (1982 рік) у Республіці Камерун та 12,000 (1992) у Федеративній Республіці Нігерія.

ПУАРИ (PUARI, ISO 639-3: pux)

Мова пуарі - це вже майже вимерлий член галузі кріса мовної родини ско. Кількість мовців – 35 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Тональна мова.

ПУДАЗЬКА МОВА (PHUDAGI, VADVAL, ISO 639-3: phd)

Пудазька мова – це член конканської групи південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,010 (2000 рік) у Республіці Індія.

ПУДТОЛ-АТТА (PUDTOL ATTA, ISO 639-3: atp)

Мова пудтол-атта – це член ібангагського відділу каґаянської підгрупи північнокордильської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 710 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ПУЕЛЧЕ (PUELCHE, GENNAKEN, NORTHERN TEHUELCHÉ, PAMPA, GÜNÜNA KÜNE, ISO 639-3: pue)

Мова пуелче – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 5 в Аргентинській Республіці.

ПУЙМЕЙ НАҒА (PUIMEI NAGA, PUIMEI, ISO 639-3: npu)

Мова пуймей наҒа – це неклассифікований член групи наҒа підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ПУЙНАВЕ (PUINAVE, PUINABE, PUINARE, WANSE, WAIPUNAVI, GUAIPUNABI, WĀNSÖHÖT, ISO 639-3: pui)

Мова пуйнаве – це мовний ізолят. Кількість мовців – 2,000 (1977 рік) у Республіці Колумбія та 880 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

Часткова література:

PIERSON, Ellen Jean Formas de destacar información en las narrativas del puinave. Artículos en Lingüística y Campos Afines 10: 87-103, 1980.

ПУКАПУКА (PUKAPUKA, BUKABUKAN, PUKAPUKAN, ISO 639-3: pkr)

Мова пукапука – це член галузки пукапука самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 840 (1997 рік) на Островах Кука. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток або присудок, додаток, підмет. Мова не записана жодним письмом.

ПУКАПУКА (PUKAPUKA)

Мови пукапука – це галузка самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належить лиш одна мова – пукапука. Говорять нею 840 осіб на Островах Кука (асоційовані з Новою Зеландією).

ПУ КО (PU KO, РОКО, 普格语, ISO 639-3: puk)

Мова пу ко – це член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бетайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – неозначена у Лаоській Народній Республіці (2 села).

ПУ-КСІЯН (PU-XIAN CHINESE, PUXIAN MIN, XINGHUA, PÚXIĀN HUÀ, 莆仙話, ISO 639-3: sprx)

Мова пу-ксіян – член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 2,520,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 24,700 (2000 рік) у Малайзії та 14,100 (2000 рік) у Республіці Сінгапур.

ПУЛААР (PULAAR, PEUL, PEULH, PULAAR FULFULDE, FULANI, FULBE JEERI, FULFULDE-PALAAR, HAALPULAAR, ISO 639-3: fuc)

Мова пулаар – це член відділу західні фула підгрупи фула сенеґамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 2,740,000 (2006 рік) у Республіці Сенеґал, 295,000 (2006 рік) у Республіці Ґамбія, 24,000 (1991 рік) у Республіці Ґвінея, 265,000 (2006 рік) у Республіці Ґвінея-Бісау, 175,000 (1995 рік) у Республіці Малі та 192,000 (2006 рік) в Ісламській Республіці Мавританія. Користуються арабським та латинським письмом.

Часткова література:

HARRISON, Annette Fulfulde language family report. SIL Electronic Survey Reports 2003-009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-009>

ПУЛАБУ (PULABU, ISO 639-3: pup)

Мова пулабу – це член групи кабенав підгалузі надбережжя рай маданґської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 120 (1981 рік) у Папуа-Нова Ґвінея.

ПУЛАР (PULAR, FOULA FOUTA, FOUTA DYALON, FULBE, FULFULDE JALON, FULLO FUUTA, FUTA FULA, FUTA JALLON, FUUTA JALON, JALON, ISO 639-3: fuf)

Мова пулар – це член відділу західно-центральної фула підгрупи фула сенеґамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,550,000 (1991 рік) у Республіці Ґвінея, 50,000 (1991 рік) у Республіці Малі, 150,000 (2006 рік) у Республіці Сенеґал та 178,000 (1991 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються арабським і латинським письмом.

ПУЛУВАТІСЬКА МОВА (PULUWATESE, PULUWAT, ISO 639-3: puw)

Пулуватіська мова – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської галузі родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,360 (1989 рік) на островах Половат, Поллап, Гоук і Тамтам у Федеративних Штатах Мікронезії.

ПУМА (PUMA, PUMA KALA, PUMA LA, PUMA PIMA, पुमा, ISO 639-3: pum)

Мова пума – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,310 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується.

ПУМЕ (PUMÉ, LLARURO, YARURO, YARURU, YUAPÍN, ISO 639-3: yae)

Мова пуме – це некласифікована мова. Кількість мовців – 5,840 (2001 рік) у Боліварській Республіці Венесуела.

Часткова література:

Kaufman, Terrence (1990). "Language History in South America: What we know and how to know more". In Doris L. Payne. *Amazonian Linguistics*. Austin: University of Texas Press.

ПУНАН-АПУТСЬКА МОВА (PUNAN APUT, APUT, ISO 639-3: pud)

Пунан-апутська мова – це член муллер-шванер-пунанського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 370 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

ПУНАН-БАТСЬКА (PUNAN BATU, PUNAN BATU 1, ISO 639-3: pnm)

Пунан-батська мова – це майже вимерлий член сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 30 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

ПУНАН-МЕРАГСЬКА МОВА (PUNAN MERAH, ISO 639-3: puf)

Пунан-мерагська мова – це член муллер-шванер-пунанського гуртка каянського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 140 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

ПУНАН-МЕРАПСЬКА МОВА (PUNAN MERAP, ISO 639-3: puc)

Пунан-мерапська мова – це член реджанг-саджавської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 200 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

ПУНАН-ТУБУ (PUNAN TUBU, ISO 639-3: puj)

Мова пунан-тубу – це член групи пунан-тубу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

ПУНАН-ТУБУ (PUNAN TUBU)

Мови пунан-тубу – це група північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належить тільки одна мова – пунан-тубу. Говорять нею 2,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії.

ПУНО (PUNO QUECHUA. QUECHUA COLLAO, QUECHUA QOLLAW, ISO 639-3: qxp)

Мова пуно – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 500,000 (2002 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПУНУ (PUNU, IPUNU, POUNO, PUNO, YIPOUNOU, YIPUNU, ISO 639-3: puu)

Мова пуну – це член підгуртка сіра гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 123,000 (2000 рік) у Республіці Габон та 9,060 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

ПУОК (PUOC, KHA PUHOC, KSING MUL, MUN, PUA, PUHOC, PUOK, SING, XIN MUL, XINH MUL, XSNH MUN, KHA NIANG, LAO MUH, POU HOK, ISO 639-3: puo)

Мова пуок – це член групи сінг-мул хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 18,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 2,160 (1985 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ПУРАГІ (PURAGI, MOGAO, ISO 639-3: pru)

Мова пурагі – це член західної групи підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ПУРАРІ (PURARI, EVORRA, IAI, KORIKI, MAIPUA, NAMAU, ISO 639-3: iar)

Мова пурарі – це член підгалузі пурарі елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців - 7,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ПУРАРІ (PURARI)

Мови пурарі – це підгалузь елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – пурарі. Цією мовою говорять 7,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ПУРЕПЕЧА (PUREPECHA, P'URHÉPECHA, PHORHÉPECHA, PORHÉ, TARASCAN, TARASCO, PHORHÉ, ISO 639-3: tsz)

Мова пурепеча – це член тарасканської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 40,000 (2005 рік) у Мексиканській Сполучених Штатах і 850 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

LATHROP, Maxwell, compiler. Vocabulario del idioma purépecha. segunda edición, electrónica Tlalpan, D.F., Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 39.p. 2007.

<http://www.sil.org/mexico/tarasca/G026-VocabularioPurepecha-tsz.htm>

ПУРИК (PURIK, BURIG, BURIGSKAT, PURIG, PURIGSKAD, PURIK BHOTIA, PURKI, ISO 639-3: prx)

Мова пурик – це член західного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 37,700 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

BACKSTROM, Peter C. & RADLOFF, Carla F. Languages of northern areas. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics. 417 p. 1992.

ПУРІ (PURI, COROADO, ISO 639-3: prr)

Мова пурі – це вже вимерлий член пурської галузі макро-геської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ПУРІСИМЕНЬО (PURISIMEÑO, ISO 639-3: puy)

Мова пурісіменьо – це вже вимерлий член чумаської мовної родини. Нею говорили в південній частині штату Каліфорнія у Сполучених Штатах Америки.

ПУРСЬКІ МОВИ (PURI)

Пурські мови – це вже вимерла галузь макро-геської мовної родини. До неї належала лиш одна мова – пурі. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ПУРУБОРА (PURUBORÁ, AURÃ, BURUBORA, CUJUBI, KUYUBI, MIGUELENHO, MIGUELENO, PUMBORA, PUROBORÁ, PURUBA, ISO 639-3: pur)

Мова пурубора – це вже майже вимерлий член галузі пурубора мовної родини тупі. Кількість мовців – 2 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ПУРУБОРА (PURUBORA)

Мови пурубора – це вже майже вимерла галузь мовної родини тупі. До цієї галузі входить лиш одна мова – пурубора. Цією мовою ще говорять 2 особи в Федеративній Республіці Бразилія.

ПУРУМ (PURUM, PURAM, ISO 639-3: pub)

Мова пурум – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1977 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПУРУМ НАґА (PURUM NAGA, ISO 639-3: puz)

Мова пурум наґа – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 500 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ПУРУСЬКІ МОВИ (PURUS, PIRO)

Пуруські мови – це група мов південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. До неї входить 5 мов: апурінська, іняпарська, їнська, махінерська та машко-піро. Говорять ними дещо більш як 8,500 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Перу.

ПУТАЙ (PUTAI, MARGHI WEST, ISO 639-3: mfl)

Мова путай – це майже вимерлий член бурської підгрупи бура-маргської групи богабакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Кількість мовців – 50 у Федеративній Республіці Нігерія.

ПУТОГСЬКА МОВА (PUTOH, PUTUK, ISO 639-3: put)

Путогська мова – це член келабітської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

ПУТУКВАМ (PUTUKWAM, MBE AFAL, MBUBE EASTERN, UTUGWANG, ISO 639-3: afe)

Мова путуквам – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 12,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ПУЮМСЬКА МОВА (PUYUMA, KADAS, PANAPANAYAN, PELAM, PILAM, PIYUMA, PYUMA, TIPUN, ISO 639-3: puy)

Пуюмська мова – це одинокий член пуюмської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – близько 8,490 (2002 рік) на острові Тайвань, здебільша старшого віку.

Часткова література:

HUTESON, Greg Report on language proficiency, language use, and language attitudes among the Puyuma. SIL Electronic Survey Reports 2005-011: 19 p. 2005.

ПУЮМСЬКІ МОВИ (PUYUMA)

Пуюмські мови – це родина австронезійської мовної надродина. До цієї родини належить лиш одна мова – пуюмська. Говорять нею на острові Тайвань.

ПФАЛЬЦЬКА МОВА (PFAELZISCH, PFÄLZISCH, PFÄLZISCHE, PÄLZISCH, 巴列丁奈特德语, ISO 639-3: pfl)

Пфальцька мова – це член райнського франконського підвідділу західного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – невідома; говорять нею в Федеративній Республіці Німеччина.

П'ЯПУНСЬКА МОВА (PYAPUN, ISO 639-3: psw)

П'япунська мова – це член гемаль-тальського відділу ангаської підгрупи ангас-геркської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 17,300 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

П'ЯТЬ НАЦІЙ (FIVE NATIONS)

Мови п'ять націй – це підгалузь північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- могоавк-онеїдська – 2 мови: могоавк, онеїда;
- сенека-онондадзька – 3 мови в 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять ще лиш 4,335 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки (штат Нью-Йорк).

Р

РАБГА (RABHA, RAVA, ISO 639-3: rah)

Мова рабга – це член відділу коч підгрупи бодо-гаро групи коньяк-бодо-гаро підгалузі джінгпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським письмом, католицьке населення волить уживати латиницю. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

KONDAKOV, Alexander, author. 2011. "Koch Survey Wordlists and Sociolinguistic Questionnaire." SIL Electronic Survey Reports 2011-033: 44.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-033>

РАВА (RAWA, ERAWA, EREWA, RAUA, ISO 639-3: rwo)

Мова рава – це член групи гусап-мот підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11,500 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TOLAND, Norma R. & TOLAND, Donald F. Reference grammar of the Karo/Rawa language. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 38. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. ix, 216 p. 1991.

РАВАНГ (RAWANG, CHIUTSE, CH'OPA, GANUNG-RAWANG, HKANUNG, KIUTZE, KRANGKU, NUMG, NUNG, NUNG RAWANG, TARON, ISO 639-3: raw)

Мова раванг – це член підгалузі нунг'ш тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 62,100 (2000 рік) у М'янма та 60,500 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

РАВАТ (RAWAT, BAN MANUS, BAN RAUTS, BHULLA, DZANGGALI, JANGALI, JANGGALI, JHANGAR, RAJI, RAUT, ISO 639-3: jnl)

Мова рават – це член відділу джанггалі західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 23,000 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал і 670 (1998 рік) у Республіці Індія. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, позиція підмета довільна.

РАВО (RAWO, ISO 639-3: rwa)

Мова раво - це член галузі кріса мовної родини ско. Кількість мовців – 640 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Тональна мова.

РАВТЕ (RAUTE, HARKA GURUNG, KHAMCHI, RAUTYE, ISO 639-3: rau)

Мова равте – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини – можливо, що це

тільки діалект мови рават. Кількість мовців – 280 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується..

РАВУЛЬСЬКА МОВА (RAVULA, ADIYA, ADIYAN, IRYAVULA, PANJIRI YERAVA, YORUBA, YERAVA, ISO 639-3: yea)

Равульська мова – це член малайяламського відділу таміль-малайяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 26,900 (2007 рік) в Індії. Користуються каннадським та малайяламським письмами.

РАГАМБУУ (RAHAMBUI, WIAU, WIAOE, NOIHE, ISO 639-3: raz)

Мова рагамбуу – це член підвідділу західного побережжя західного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

РАДЕ (RADE, DE, E-DE, EDEH, RADAY, RDE, RHADE, ISO 639-3: rad)

Мова раде – це член верховинної підгрупи чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 270,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

THOMAS, Dorothy M. Proto-Malayo-Polynesian reflexes in Rade, Jurai and Chru. Studies in Linguistics 17: 59-75, 1963.

РАДЖА-АМПАТ (RAJA AMPAT)

Мови раджа-ампат – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 10 мов: ас, біга, вайгео, вауяй, гебе, каве, леґенієм, маден, матбат і мая. Говорять ними 10,500 осіб в Індонезії (Папуа).

РАДЖА-КАБУНСУВАН-МАНОБСЬКА МОВА (RAJAH KABUNSUWAN MANOVO, RAJAH KABUNGSUWAN MANOVO, ISO 639-3: mqk)

Раджа-кабунсуван-манобська мова – це член східного відділу центральної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,570 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

РАДЖАСТГАНСЬКІ МОВИ (RAJASTHANI, राजस्थानी, راجھتھان)

Раджастганські мови – це група центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 18 мов в одній підгрупі та 8 некласифікованих мов :

- марварська – 10 мов: гоарійська, годварська, дгаткійська, дгундарська, лоаркська, мараварська, марварська, меварська, мерварська, шехаватська;

- некласифіковані мови: багрійська, гаде-логарська, гадотгійська, гуджарійська, гургульська, ламбадійська, малвійська, німадійська.

Раджастганськими мовами говорять майже 53,000,000 осіб у Республіці Індія та в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

Khokhlova, Liudmila. 2001 Ergativity Attrition in the history of western New Indo-Aryan Languages (Panjabi, Gujarati, Rajasthani). In The Yearbook of South Asian Languages and Linguistics. Tokyo Symposium on South Asian Languages. Contact, Convergence and Typology. Edpp.158–184, ed. by P. Bhaskararao & K.V. Subbarao. New Delhi-London: Sage Publication

РАДЖБАНШІЙСЬКА МОВА (RAJBANSHI, KOCH, KOCHE, RAJBANGSI, RAJBANSI, ISO 639-3: rjs)

Раджбаншійська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

WILDE, Christopher P. A sketch of the phonology and grammar of Rājbanshi. Ph. D., University of Helsinki, 2008.

РАДЖІ (RAJI, RAJIBAR, ISO 639-3: rji)

Мова раджі – це член відділу маґар підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,410 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; здебільша номади, кількість маліє.

РАДЖОНґ (RAJONG, RAZONG, ISO 639-3: rjg)

Мова раджонґ – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,240 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

РАДЖПУТ-ҐАРАСІЙСЬКА МОВА (RAJPUT GARASIA, GARASIA, RAJPUT, DHUNGRI GARASIA, DUNGARI GARASIA, DUNGRI GRASIA, GIRASIA, GRASIA, भौली, ISO 639-3: gra)

Раджпут-гарасійська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1999 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським і гуджаратським письмом.

Часткова література:

PATEL, Victoria Williams The description of third person identification and reference in Rajput Garasia narrative. Occasional papers in translation and textlinguistics 4(1-2): 161-172, 1990.

РАЗАДЖЕРДСЬКА МОВА (RAZAJERDI, ISO 639-3: rat)

Разаджердська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має різні діалекти. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

РАЙНСЬКІ ФРАНКОНСЬКІ МОВИ (RHENISCH FRANCONIAN)

Райнські франконські мови – це підвідділ західного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: лімбурзька і пфальцька. Говорять ними принаймні 1,300,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина та в Королівстві Нідерланди.

РАЙОН-СОКЕ (RAYÓN ZOQUE, ZOQUE DE RAYÓN, ISO 639-3: zor)

Мова район-соке – це член підгалузі чіяпас соке галузі соке мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 2,150 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет. Довгі і короткі слова, багато афіксів.

Часткова література:

HARRISON, Roy & HARRISON, Margaret Vocabulario zoque de Rayón. Serie de vocabularios y diccionarios indígenas "Mariano Silva y Aceves", 28. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano, 1984.

РАКАГАНґА-МАНІГІКІ (RAKAHANGA-MANIHIKI, MANIHIKI-RAKAHANGA, ISO 639-3: rkh)

Мова ракаганґа-манігікі – це член таїтянської підгалузки центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1981 рік) на островах Кука. Записів цією мовою немає.

РАЛТЕ (RALTE, ISO 639-3: ral)

Мова ралте – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 24,800 (2000 рік) у М'янма та 900 (2007 рік) у Республіці Індія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

РАМ (RAM)

Мови рам – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать 3 мови: автув, карава та поуе. Мовами рам говорять більш як 1,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

РАМА (RAMA, ISO 639-3: rma)

Мова рама – це вже майже вимерлий член галузі рама чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 24 (1989 рік) у Республіці Нікараґуа.

РАМА (РАМА)

Мови рама – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: малеку хайка і рама. Мовами рама говорять несповна 800 осіб у Республіці Коста-Ріка і в Республіці Нікараґуа.

РАМАРАМА (РАМАРАМА)

Мови рамарама – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належать 2 мови – каро й урумї. Мовами рамарама говорять ще 170 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

РАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (РАМЕЛАІС)

Рамелайські мови – підгрупа тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов у 3-х відділах:

- західний – 2 мови: кемакська, тукудедська;
- східний – 3 мови: ґалольська, ідатеська, лакалейська;
- центральний – 1 мова: мамбайська.

Рамелайськими мовами говорять більш як 300,000 осіб у Демократичній Республіці Східний Тимор.

РАМОААЙНА (РАМОААІНА, DUKE OF YORK, RAMUAINA, ISO 639-3: rai)

Мова рамоаайна – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BOLYANATZ, Alexander H. Review of: Articulating change in the “last unknown”, by Frederick K. Errington and Deborah B. Gewertz. *Pacific Studies* 19: 151-53. 1996.

РАМОПА (РАМОРА, KEREAKA, KERIAKA, ISO 639-3: kja)

Мова рамопа – це член галузі керіяка північнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців – 1000 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

РАМПІ (РАМПІ, НА ’UWA, LEBONI, RAMPI-LEBONI, ISO 639-3: lje)

Мова рампі – це член південної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

CHRISTENSEN, Juha & CHRISTENSEN, Pirkko Rampi (language text). *Sulawesi language texts*, 53-63. *Language Data, Asian-Pacific Series*, 15. Ujung Pandang: Summer Institute of Linguistics, 1990.

РАМУ (RAMU)

Мови раму – це галузь мовної родини раму-долішні сепик. До цієї галузі належать 25 мов у 6-х підгалузях:

- грасс – 4 мови: абу, амбакич, банаро, горову;
- мікарев – 3 мови: аруаму, кіре, сепен;
- оттілієн – 5 мов у 3-х групах;
- середні раму - 3 мови: айоме, анор, рао;
- тамолан – 6 мов: акрукай, брері, ігана, інапанг, комінімунг, ромкун;
- танггу - 4 мови: андарум, канггапе, танггу, тангуат.

Мовами раму говорять більш як 42,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

РАМУ-ДОЛІШНІ СЕПИК (RAMU-LOWER SEPIK)

Мови раму-долішні сепик – це мовна родина, до якої входить 32 мови в 3-х галузях: долішні сепик – 6 мов у 4-х підгалузях;

- камбот – 1 мова: ап-ма;
- раму – 25 мов у 6-х підгалузях.

Мовами раму-долішні сепик говорять дещо більш як 63,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

РАНА-ТГАРСЬКА МОВА (RANA THARU, RANA THAKUR, ISO 639-3: thr)

Рана-тгарська мова - це некласифікований член східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 336,000 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та 150,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

BOEHM, Edward Daniel A phonological reconstruction of Proto-Tharu. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 1998.

РАНГ (RANG, ISO 639-3: rax)

Мова ранг – це член гуртка мумує підвідділу мумує-янданг відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантисько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не визначена в Федеративній Республіці Нігерія.

РАНГКАС (RANGKAS, CANPA, CHYANAM, JOHARI, KYONAM, SAUKAS, SAUKIYA KHUN, SHAUKAS, ISO 639-3: rgk)

Мова рангкас – це вже вимерлий член відділу алмора західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Говорили нею в Республіці Індія; перейшли на мову кумаоні.

РАНГЛОНГ (RANGLONG, RONGLONG, ISO 639-3: rnl)

Мова ранглонг – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

РАНГПУРСЬКА МОВА (RANGPURI, BANH BANGLA, ANCHALIT BANGLA, KAMTA, POLIA, KAMPATURI, RAJBANGSI, RAJBANSI, RAJBANSHI, RAJBONGSHI, GOALPARIA, KOCH RAJBANSHI, ISO 639-3: rkt)

Рангпурська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000,000 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш та 5,000,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським письмом.

Часткова література:

TOULMIN, Matthew, author. 2011. Mui tui Bangla, Rajbanshi or Kamatapuri-- A study of language, ideology and classification in north Bengal. B.A. (Honours), , University of Sydney. vi, 114 p.

РАО (RAO, ANNABERG, RAO BRERI, ISO 639-3: rao)

Мова рао – це член підгалузі середні раму галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1992 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

РАПА (RAPA, RAPAN, ISO 639-3: ray)

Мова рапа – це член центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 520 (1998 рік) на островах Рапа і Австрал (Французька Полінезія).

РАПАНУЙСЬКА МОВА (RAPA NUI, RAPANUI, EASTER ISLAND, PASCUENSE, 拉帕努伊语, 复活节岛语, ISO 639-3: rap)

Рапануйська мова – це член рапануйської галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,390 (2000 рік) на острові Рапа Нуї, який належить до Чилі. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток.

РАПАНУЙСЬКІ МОВИ (RAPANUI)

Рапануйські мови – це галузка східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належить лиш одна мова – рапануйська. Говорять нею більш як 3,000 осіб на острові Рапа Нуї, який належить до Республіки Чилі.

РАПОЙСІ (RAPOISI, KONUA, KUNUA, ISO 639-3: kux)

Мова рапойсі – це член галузі конуа північнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців – 3,500 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

РАПТИНГ (RAPTING, ISO 639-3: rpt)

Мова раптинг – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 330 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

РАРМУЛ-ПАМАНСЬКІ МОВИ (RAMUL PAMA)

Рармул-паманські мови – це вимерла підгалузь мов паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи входили 2 мови: аггу-тгарнґгалю та тгайпан. Говорили ними в штаті Квінсленд, Австралія.

РАРОТОНґАН (RAROTONGAN, COOK ISLAND, COOK ISLANDS MAORI, KUKI AIRANI, MAORI, RAROTONGAN-MANGAIAN, RAROTONGA, RAROTONGANISCH, РАРОТОНґА, MĀORI KŪKI 'ĀIRANI, 拉罗汤加语, ISO 639-3: rar)

Мова раротонґан – це член таїтянської підгалузки центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 7,300 (1991 рік) на островах Кука. Користуються латиницею.

РАСАВА (RASAWA, ISO 639-3: rac)

Мова расава – це член галузі расава-сапоні озерної мовної родини. Кількість мовців – 200 (1987 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

РАСАВА-САПОНИ (RASAWA-SAPONI)

Мови расава-сапоні – це галузь озерної мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: расава і сапоні. Мовами расава-сапоні говорять приблизно 200 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

РАТАГАНСЬКА МОВА (RATAHAN, BENTENAN, PASAN, ISO 639-3: rth)

Ратаганська мова – це член південної групи сангірської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1989 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

РАТАґНОНСЬКА МОВА (RATAGNON, ARADIGI, DATAGNON, LACTAN, LATAGNUN, LATAN, ISO 639-3: btn)

Ратаґнонська мова – це майже вимерлий член куйського підвідділу західного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова мала 2 діалекти. Кількість мовців – 2 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

РАТГАВСЬКА МОВА (RATHAWI, KOHELIA, BAL-LA, RATHWI, ISO 639-3: rtw)

Ратгавська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 451,000 (2006 рік) у Республіці Індія.

РАТГВИ-БАРЕЛІ (RATHWI BARELI, BAREL, PAURI, PAWARI, PAWRI, RATHI, RATHIA, RATHWI PAURI, ISO 639-3: bgd)

Мова ратгі-барелі – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 63,700 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

РАХІНЕ (RAKHINE, RAKHAIN, RAKKHAIN, MOGH, JĘZYK ARAKAŃSKI, ISO 639-3: rki)

Мова рахіне – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 730,000 (2001 рік) у М'янма та 35,000 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Houghton, Bernard The Arakanese Dialect of the Burman Language. The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland (Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland): 453–461. 1897.

РАШАД (RASHAD)

Мови рашад – це галузь кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї галузі належать три мови: таґой, теґалі та тінгал. Цими мовами говорять близько 57,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

РВА (RWA, KIRWO, RWO, ISO 639-3: rwk)

Мова рва – це член підгуртка чаґа гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 90,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

РЕДЖАНґ-КАЯНСЬКА МОВА (REJANG KAYAN, REJANG KAJAN. ISO 639-3: ree)

Реджанґ-каянська мова – це член властивокаянського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 3,030 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

РЕДЖАНґ-САДЖАВСЬКІ МОВИ (REJANG-SAJAU)

Реджанґ-саджавські мови – це підгалузь північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов: басапська, буруська, баг-біяв-пенанська, пунан-мерапська і саджав-басапська. Цими мовами говорять 26,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Саравак у Малайзії.

РЕДЖАНґСЬКА МОВА (REJANG, RED JANG, ISO 639-3: rej)

Реджанґська мова – це член реджанґської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 350,000 (2000 рік) на острові Суматра в Республіці Індонезія. Користуються каґанґським письмом.

Часткова література:

McGINN, Richard "The Position of Rejang In Relation to Malay and the 'Ablaut' Languages of Northwest Borneo" in Zeitoun, Elizabeth and Paul Jen-kuei Li, eds., *Selected Papers from the Eighth International Conference on Austronesian Linguistics Symposium Series of Linguistics*, Academia Sinica, Number 1, Taipei, Taiwan, 1999.

РЕДЖАНГСЬКІ МОВИ (REJANG)

Реджангські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належить лиш одна мова – реджангська. Говорять нею 350,000 осіб на острові Суматра в Республіці Індонезія.

РЕЕЛ (REEL, ATWOT, THOK CIENG REEL, ISO 639-3: atu)

Мова реел – це член відділу нуер підгрупи дінка-нуер західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців - 50,000 (1998 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

DUERKSEN, John L. Dinka-Nuer orthographies. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 69-76.

РЕЕСАНО (REYASANO, SAN BORJANO, ISO 639-3: rey)

Мова реесано – це член групи властиві такана підгалузі кавінена-такана галузі араона-такана таканської мовної родини. Кількість мовців - 4,600 (2006 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія, хоч інші дослідники твердять, що в 1961 році була лише дуже мала кількість мовців і що мова вигибала.

РЕЛЬСЬКА МОВА (RELI, RELLI, ISO 639-3: rei)

Рельська мова – це член орійської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 19,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Можливо, що це тільки діалект орійської мови.

РЕМА (REMA, BOTNAR, ISO 639-3: bow)

Мова рема – це вже вимерлий член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Цією мовою говорили в Папуа-Нова Гвінея.

РЕМБАРГСЬКІ МОВИ (REMBARGIC)

Рембаргські мови – це вже вимираюча одна з галузей гунвінганської родини австралійської мовної надродини. До неї належать дві мови: нкалаганська та рембарунгська. Говорять ними ще лиш 69 осіб у північній Австралії.

РЕМБАРУНГСЬКА МОВА (REMBARUNGA, KALTUY, RAINBARGO, REMBARRANGA, REMBARRNGA, ISO 639-3: rmb)

Рембарунгська мова – це вимираючий член рембаргської галузі гунвінганської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 69 (1996 рік) в північній Австралії.

РЕМБОНГ (REMBONG, ISO 639-3: reb)

Мова рембонг – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,120 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

РЕМО (REMO, RHENO, SAKUYA, SACUYA, KUKUINI, CUCUINI, ISO 639-3: rem)

Мова ремо – це вже вимерлий член північно-центральної галузі мовної родини пано. Говорили нею в Республіці Перу. Можливо, що ще хтось знаходиться в Бразилії, але на це доказів немає.

РЕМПІ (REMPI, A'E, EREMPI, REMPIN, ISO 639-3: rmp)

Мова ремпі – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,590 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

РЕМУН (REMUN, MILIKIN, MILLIKIN, ISO 639-3: lkj)

Мова ремун – це член ібанської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,500 у провінції Саравак у Малайзії.

РЕНґАО (RENGAO, RO-NGAO, 楞高语, ISO 639-3: ren)

Мова ренґао – це член відділу ренґао західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 16,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Користуються латиницею.

Часткова література:

GREGERSON, Kenneth J. Pharynx symbolism and Rengao phonology. *Lingua* 62: 209-38, 1984.

РЕНґАО (RENGAO)

Мови ренґао – це відділ західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австразійської мовної надродини. До цього відділу належить тільки одна мова – ренґао. Говорять нею 16,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

РЕНДІЛЬ-БОНІ (RENDILLE-BONI)

Мови ренділь-боні – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До них належать мови: авірська і рендільська. Говорять ними майже 43,000 осіб у Республіці Кенія.

РЕНДІЛЬСЬКА МОВА (RENDILLE, RANDILE, RENDILE, ISO 639-3: rel)

Рендільська мова – це член підгалузі ренділь-боні східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 34,700 (2006 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PILLINGER, O. Stephen Accent, tone and prosodic structure in Rendille, with particular reference to the nominal system. PhD thesis. University of London, 1989.

РЕННЕЛ-БЕЛЛОНА (RENNELL-BELLONA, RENNEL-BELONA, RENNEL, RENNELLESE, RENNELLESE-BELLONESE, ISO 639-3: mnv)

Мова реннел-беллона – це член футунської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 4,390 (1999 рік) на островах Реннел і Беллона в Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

DAAMS, Nicolaas A practical writing system for the language of Rennell and Bellona. Language in Solomon Islands, 2. Honiara: Solomon Islands Translation Advisory Group, 1982.

РЕПАНБІТИП (REPANBITIP, ISO 639-3: rpn)

Мова репанбітип – це член маланамбаського підгуртка внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 90 (1983 рік) у Республіці Вануату.

РЕРАВ (RERAU, ISO 639-3: rea)

Мова рерав – це член групи нуру підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 590 (2000 рік) у Папа-Нова Гвінея.

РЕР БАРЕ (RER BARE, ADONA, REREBERE, ISO 639-3: rer)

Мова рер баре – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

BENDER, M. L. The Ethiopian Nilo-Saharan. Artistic Printers, Addis Ababa 1975.

РЕРЕ (RERE)

Мови рере – це підгрупа центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – коаліб. Цією мовою говорять 44,300 осіб у Демократичній Республіці Судан.

РЕРЕП (REREP, PANGKUMU, PANGKUMU BAY, TISMAN, ISO 639-3: pgk)

Мова ререп – це член надбережньомалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської

підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 380 (1983 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

РЕСІГАРСЬКА МОВА (RESÍGARO, RESÍGERO, ISO 639-3: rgr)

Ресігарська мова – це вимираючий член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 14 (1976 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

PAYNE, David L. The genetic classification of Resigaro. International Journal of American Linguistics 51: 222-31, 1985.

РЕТОРОМАНСЬКА МОВА (ROMANSCH, RHAETO-ROMANCE, RHETO-ROMANCE, ROMANCHE, ROMANSH, RUMANTS(C)H, RUMANTSCH DAL GRISCHUN, RUMANTSCH, RHÉTO-ROMAN, RETORROMÁNICO, RÄTOROMANISCH, РЕТОРОМАНСКИЙ, 罗曼什语, ISO 639-3: roh)

Ретороманська мова – це член ретороманського гуртка рето-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (2001 рік) у Швейцарській Конфедерації. Мову вчать у початкових школах. Користуються латиницею.

РЕТО-РОМАНСЬКІ МОВИ (GALLO-RHAETIAN)

Рето-романські мови – це підвідділ ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підвідділу входять 9 мов у 2-х гуртках:

- ойлський – 6 мов у 2-х підгуртках;
- ретороманський – 3 мови: ладинська, ретороманська та фріюльська.

Цими мовами говорять 70,000,000 осіб у Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки, в Королівстві Бельгія, в Італійській Республіці та в Швейцарській Конфедерації.

РЕТОРОМАНСЬКІ МОВИ (RHAETIAN)

Ретороманські мови – це гурток рето-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього гуртка належать 3 мови: ладинська, ретороманська та фріюльська. Говорять ними 867,000 осіб в Італійській Республіці та в Швейцарській Конфедерації.

РЕТТА (RETTA, ISO 639-3: ret)

Мова ретта – це член пантарської підгрупи групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – невідома на Малих Зондських островах в Індонезії.

РЕШЕ (RESHE, BARESHE, GUNGA, GUNGANCHI, GUNGAWA, TSUREJA, TSURESHE, YAURAWA, RESHI, ISO 639-3: res)

Мова реше – це член відділу реше підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 44,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

DETTWEILER, Stephen H. & DETTWEILER, Sonia G. Sociolinguistic survey (level one) of the Reshe people. SIL Electronic Survey Reports 2002-042.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-042>

РЕШЕ (RESHE)

Мови реше – це відділ підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – реше. Цією мовою говорять 44,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

РЕЮНЬЙОНСЬКА МОВА (RÉUNION CREOLE FRENCH, CRÉOLE RÉUNIONNAIS, 留尼汪克里奥尔法语, ISO 639-3: rcf)

Реюньйонська мова – це член креольських мов, оснований на французькій. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 555,000 (1987 рік) на острові Реюньйон (володіння Французької Республіки). Користуються латиницею.

РИБУН (RIBUN, ISO 639-3: rir)

Мова рибун – це член південної підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 45,000 (1981 рік) у провінції Кілімантан (острів Борнео) в Індонезії.

РИКБАКЦА (RIKBAK TSA, ARIPAK TSA, CANOEIRO, ERIKBATSA, ERIKPATSA, ISO 639-3: rkb)

Мова рикбакца – це член рикбакцької галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 910 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TREMAINE, Sheila A literary experiment among the Rikbaktsa of Brazil. AILA Brussels 84, proceedings: 7th Word Congress of Applied Linguistics, Brussels, Belgium, August 5-10, 1984, vol. 1, 97-98. Brussels: Association Internationale de Linguistique Appliquée, 1984.

РИКБАКЦЬКІ (RIKBAK TSA)

Рикбакцькі мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – рикбакца. Говорять нею 900 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

РИФСЬКІ МОВИ (RIFF, RIF)

Рифські мови – це група мов зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродина. До них входять дві мови: сенгаська і тарифітська. Говорять ними 1,500,000 осіб у районі Риф у Королівстві Марокко.

РІВНИННА КРІ (PLAINS CREE, WESTERN CREE, ᑭᑭᑦᑲᑦᑲᑦ, ISO 629-2: crk)

Мова рівнинна крі – це член групи крі-монтаньє-наскарпі центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 34,000 (1982 рік) у провінціях Манітоба, Саскачеван і Алберта в Канаді та 100 (2001 рік) у США (теж уживають англійську мову). Офіційна мова в Північно-західних Територіях. Користуються латиницею і об'єднаним канадським автохтонним силабічним письмом.

Часткова література:

BLOOMFIELD, Leonard Plains Cree Texts. New York, 1974.

РІВНИННА МІВОК (PLAINS MIWOK, VALLEY MIWOK, ISO 639-3: pmw)

Мова рівнинна мівок – це вже майже вимерлий член східномівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 1 (1977 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

РІВНИННІ АЛГОНКСЬКІ МОВИ (PLAINS ALGONQUIAN)

Рівнинні алгонкські мови – це підгалузь алгонкської галузі алгійської мовної родини. До цієї підгалузі входять 5 мов:

- арапаго - 3 мови: арапаго, ґрос-вантр, наватінегена;
- дві окремі мови: блекфут, шеєнська.

Цими мовами говорять у США і Канаді.

РІЄН (RIEN, ISO 639-3: rie)

Мова рієн – це член тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 5,280 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

РІНГ (RING)

Мови рінг – це гурток вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього гуртка належать 17 мов у 4-х підгуртках:

- західний – 5 мов: агем, вег, жоа, ісу, лаймбуе;
- південний – 4 мови: бамунка, венґо, вуші, кенсвей-нсей;
- східний – 1 мова: ламнсо;
- центральний – 7 мов: бабанкі, бум, ком, кук, кунґ, ммен, оку.

Цими мовами говорять майже 640,000 осіб у Республіці Камерун.

ΡΙΗΓΓΟΥ (RINGGOU, EASTERN ROTE, RIKOU, ROTE, ROTE TIMUR, ROTI, ROTINESE, ISO 639-3:rgu)

Мова рінг'оу – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) на острові Роте в Індонезії.

ΡΙΗΚΟΗ ΣΑΠΟΤΕΚ (RINCÓN ZAPOTEC, NORTHERN VILLA ALTA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE YAGALLO, ZAPOTECO DEL RINCÓN, ZAPOTÈQUE RINCON, ISO 639-3: zar)

Мова рінкон сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 29,200 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Атональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет. Короткі слова.

Часткова література:

PICKETT, *Velma B.* Zapotec – language or languages? The Sixteenth LACUS Forum 1989, 113-21. Lake Bluff, IL: Linguistic Association of Canada and United States. 1990.

ΡΙΠΟΥΑΡΣΚΙ ΦΡΑΝΚΟΗΣΚΙ ΜΟΒΙ (RIPUARIAN FRONCONIAN)

Ріпуарські франконські мови – це підвідділ західного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – кельнська. Говорять нею 250,000 осіб у районі міста Кельн у Федеративній Республіці Німеччина.

ΡΙΠΙΟ (RIRIO, ISO 639-3 : rri)

Мова ріріо – це майже вимерлий член підгуртка шуазель південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 79 (1999 рік) на острові Шуазель на Соломонових Островах.

ΡΙΤΑΡΥΗΓΟ (RITARUNGO, RIDARNGO, RIDHARRNGU, RITARNUGU, RITHARNUGU, RITHARRNGU, WAGELAK, WAWILAG, ISO 639-3: rit)

Мова рітарунго – це член групи дгуваль юлнгуської галузі пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 94 (1996 рік) у Північній Території Австралії.

ΡΙΦ-ΣΑΝΤΑ-ΚΡΥΣ (REEFS-SANTA CRUZ)

Мови ріф-санта-крус – це відділ темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: айво, нагу і натугу. Цими мовами говорять 13,000 осіб на Соломонових Островах.

РІЧНА КАДАЗАНСЬКА МОВА (KLIAS RIVER KADAZAN, ISO 639-3: kqt)

Річна кадазанська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,000 (1984 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

РІЧНА КАЯНСЬКА МОВА (KAYAN RIVER KAYAN, KAJANG, KAYAN RIVER KAJANG, ISO 639-3: xkn)

Річна каянська мова – це член властивокаянського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

РІЧНІ ПОМОАНСЬКІ МОВИ (RUSSIAN RIVER)

Річні помоанські мови – це підгрупа східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов у 3-х відділах:

- південний – 3 мови: кашая, південнопомоанська, центральнопомоанська;
- північний – 1 мова: північнопомоанська;
- північно-східний – 1 мова: північно-східна помоанська.

Цими мовами говорять ще лиш 50 осіб у Сполучених Штатах Америки.

РІЧНІ ЮМАНСЬКІ МОВИ (RIVER YUMAN)

Річні юманські мови – це група еселенської підгалузі еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: квечанська, марікопська та могоавська. Говорять ними несповна 400 осіб у Сполучених Штатах Америки.

РІЮНГ' (RIUNG, FAR EASTERN MANGGARAI, ISO 639-3: riu)

Мова ріюнг – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 14,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

РІЯНГ' (RIANG, KAU BRU, REANG, TIPRA, ISO 639-3: ria)

Мова ріянг - це член відділу бодо підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 5,400 (2007 рік) у Республіці Індія та 500 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австроазійської мовної надродина.**

РІЯНГ' (RIANG, YINNET, BLACK RIANG, BLACK KAREN, YANGLAM, BLACK YANG, RIANG-LANG, YIN, YANG, LIANG SEK, YANG WAN KUN, DE'ANG, LIANG, LIANG PALAUNG, NA'ANG, XIAOAN'GOU. XIAOCHANGGOU, YANG SEK, YANGLAM, 德昂语梁方言, ISO 639-3: ril)

Мова ріянг – це член підгрупи ріянг західної групи палаунґської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість

мовців – 12,500 (2008 рік) у Республіці Союзу М'янма і 3,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються бенгальським письмом. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської мовної родини.**

РІАНГ (RIANG)

Мови ріанг – це підгрупа мов західної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови – ріанг та їнчія. Говорять ними 27,500 осіб у Республіці Союзу М'янма та в Китайській Народній Республіці.

РІАНТАНА (RIANTANA, KIMAAM, ISO 639-3: ran)

Мова ріянтана – це член галузі колопом трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (1977 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

РОВІЯНА (ROVIANA, ROBIANA, RUBIANA, RUVIANA, ISO 639-3: rug)

Мова ровіяна – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,870 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

РОГІНГІЙСЬКА МОВА (ROHINGYA, AKYAB, ARAKAN, ROHINJA, ROHINGA, RUÁINGGA, ISO 639-3: hrg)

Рогінгійська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000,000 (2006 рік) у М'янма та 200,000 (2006 рік) у Народній Республіці Бангладеш.

Часткова література:

Pandey, Anshuman (2012-06-20). [Preliminary Proposal to Encode the Rohingya Script](#)

РОГО (ROGO, BUROGO, UCANJA KAMUKU, UROGO, ISO 639-3: rod)

Мова роґо – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не визначена в Федеративній Республіці Ніґерія.

РОЙНДЖІ-НЕНАЯ (ROINJI-NENAYA)

Мови ройнджі-неная – це підгурток вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови – мато і ронджі. Говорять ними 1,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

РОМА (ROMA, ROMANG, ISO 639-3: rmm)

Мова рома – це член кісарського гуртка луанг-кісарського підвідділу східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,700 (1991 рік) на острові Рома в Індонезії.

Часткова література:

STEVEN, Lee A. The phonology of Roma, an Austronesian language of eastern Indonesia. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 1991.

РОМАМ (ROMAM, ISO 639-3: rmx)

Мова ромам – це член центральної групи багнарської підгалузі східної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 250 (1993 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

РОМАНСЬКІ МОВИ (ROMANCE)

Романські мови – це галузь італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належить 41 мова у 3-х підгалузях:

- західноіталійська – 32 мови у 2-х групах;
- південна – 5 мов у 2-х групах;
- східна – 4 мови: ароманська, істро-румунська, меглено-румунська, румунська.

Романськими мовами говорять 715,000,000 осіб у Грецькій Республіці, в Румунії, в Республіці Хорватія, в Італійській Республіці, у Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки, в Королівстві Бельгія, в Швейцарській Конфедерації, в Королівстві Іспанія, в Республіці Португалія, в Ізраїлі та в країнах Центральної та Південної Америки.

РОМБЛОМАНСЬКА МОВА (ROMBLOMANON, ROMBLON, ISO 639-3: rol)

Ромбломанська мова – це член ромблонського підвідділу центрального відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

NEWELL, Leonard E. & TABARDILLA, Emilia Romblomanon dictionary. Linguistic Society of the Philippines, Special Monograph Issue, 52. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 2006.

РОМБЛОНСЬКІ МОВИ (ROMBLON)

Ромблонські мови – це підвідділ центрального відділу бісаянської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – ромбломанська. Нею говорять 200,000 осіб у Республіці Філіппіни.

РОМБО (ROMBO, KIROMBO, ISO 639-3: rof)

Мова ромбо – це член підгуртка чаґа гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезь-

кої галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – не визначена в Об'єднаній Республіці Танзанія.

РОМКУН (ROMKUN, ROMKUIN, ISO 639-3: rmk)

Мова ромкун – це член підгалузі тамолан галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 630 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

РОМСЬКІ МОВИ (ROMANI)

Ромські (циганські) мови – це група мов центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 7 мов у 3-х підгрупах:

- балканська – 1 мова: балканоромська;
- волоська – 1 мова: волоськоромська;
- північна – 5 мов: балтійськоромська, кало-фінськоромська, карпаторомська, сінтеромська, валлійськоромська.

Цими мовами говорять майже 2,500,000 осіб у Республіці Сербія, в Румунії, в Республіці Польща, в Чеській Республіці, у Фінляндській Республіці та Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії.

РОНґА (RONGA, GIRONGA, SHIRONGA, XIRONGA, РОНГА, ISO 639-3: rng)

Мова ронґа – це член підгуртка цва-ронґа гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 721,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік та 1,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

РОНґґА (RONGGA, ISO 639-3: ror)

Мова ронґґа – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,120 (2000 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

РОНґМЕЙ НАґА (RONGMEI NAGA, KABUI, MARUONGMAI, NRUANGHMEI, RONGMAI, RONGMEI, ISO 639-3: nbu)

Мова ронґмей наґа – це член підгрупи земе групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 59,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

РОНґПО (RONGPO, RANGPO, MANCHHI BHASSA, MARCHHA PAHARI, MARCHHA, RANG PO BHASA, RANGKAS, RANGPA, TOLCHHA, ISO 639-3: rnp)

Мова ронґпо – це західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,500 (2001 рік) у Республіці Індія.

РОНДЖИ (RONJI, GALI, ROINJI, ISO 639-3: roe)

Мова ронджі – це член підгуртка ройнджі-неная вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 450 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея (2 села).

РОНСЬКА МОВА (RON, CHALLA, CHALA, ISO 639-3: cla)

Ронська мова - це член ронської підгрупи рон-ф'єрської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 115,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

SEIBERT, Uwe Das Ron von Daffo (Jos-Plateau, zentralnigeria): Morphologische, syntaktische und textlinguistische strukturen einer westtschadischen Sprache. Berlin, 1998.

РОНСЬКІ МОВИ (RON)

Ронські мови – це підгрупа рон-ф'єрської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До підгрупи належать мови: дугва, кулерська, мундатська, ронська та ша. Говорять ними більш як 135,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

РОН-Ф'ЄРСЬКІ МОВИ (RON-FYER)

Рон-ф'єрські мови – це група гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 7 мов у 2 підгрупах:

- ронська – 5 мов: дугва, кулерська, мундатська, ронська, ша;
- ф'єрська – 2 мови: тамбаська, ф'єрська.

Цими мовами говорять приблизно 165,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

РООН (ROON, RON, ISO 639-3: rnn)

Мова роон – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендераवासіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,100 (1993 рік) в Індонезії (Папуа).

РОРІЯ (RORIA, MORES, ISO 639-3: rga)

Мова рорія – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 75 (2001 рік) у Республіці Вануату.

РОСІЙСЬКА МОВА (RUSSIAN, РУССКИЙ, МОСКОВСКИЙ, RUSSKI, ELOUSI, OLOSSU, RUSS, RUSSIT, RUSSE, RUSO, RUSSISCH, 俄语, ISO 639-3: rus)

Російська мова – це член східнослов'янської галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 116,000,000 (2002 рік) у Російській Федерації, 2,940 (2002 рік) у Демократичній Республіці Китай, 750,000 (1999 рік) в Ізраїлі, 6,230,000 у Республіці Казахстан, 1,410,000 (1996 рік) у Киргизькій Республіці, 4,000 (1993 рік) у Монголії, 706,000 (2000 рік) в Сполучених Штатах Америки та невизначена кількість у Вірменії, в Республіці Азербайджан, у Білорусі, в Республіці Болгарія, в Канаді, в Республіці Хорватія, в Чеській Республіці, в Естонській Республіці, в Фінляндській Республіці, в Республіці Грузія, в Федеративній Республіці Німеччина, в Грецькій Республіці, в Лаівійській Республіці, в Литовській Республіці, в Республіці Молдова, в Республіці Мозамбік, у Королівстві Норвегія, в Республіці Польща, в Румунії, в Республіці Сербія, в Республіці Словаччина, в Республіці Таджикистан, в Республіці Туркменістан, у Республіці Узбекистан і в Україні. Користуються кирилицею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Деякі мовознавці вважають сибірський діалект окремою мовою.

Часткова література:

ИВАНОВ, В. В. Историческая грамматика русского языка. Москва, 1981.

ПІВТОРАК, Григорій Петрович Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». (електронний варіант монографії – 232 сторінки)

РОСІЙСЬКО-АЛЕУТСЬКА МОВА (RUSSIAN-ALEUT, MEDNYJ ALEUT, ATTUAN, COPPER, COPPER ISLAND ALEUT, COPPER ISLAND ATTUAN, CREOLIZED ATTUAN, MEDNY, АЛЕУТСКО-МЕДНОВСКИЙ, ISO 639-3: mud)

Російсько-алеутська (меднівська) мова – це майже вже вимерла змішана мова: російська та алеутська. Кількість мовців – 10 (1995 рік) у Російській Федерації.

РОСІЙСЬКО-БУРЯТСЬКА МОВА (RUSSIA BURYAT, BURYAT-MONGOLIAN, BURYAT, NORTHERN MONGOLIAN, BOURIATE RUSSIE, БУРЯД ХЭЛЭН, БУРЯТСКИЙ РОССИЯ, 俄罗斯布里亚特语, ISO 639-3: bxr)

Російсько-бурятська мова – це член бурятської підгрупи халха-бурятської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 10 діалектів; є під сильним впливом російської мови. Кількість мовців – 369,000 (2002 рік) у Російській Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

POPPE, Nicholas Buriat grammar. Uralic and Altaic series (№ 2). Bloomington: Indiana University, 1960.

ШАЛДАРОВ, Л. Д. & ОЧИРОВ, Н. А. Русско-бурятский словарь. Улан-Удэ, 2008.

РОТОКАС (ROKOKAS, 罗托卡特语, ISO 639-3: roo)

Мова ротокас – це член галузі ротокас північнобугенвільської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 4,320 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Азбука має тільки 12 літер. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FIRCHOW, Irwin B. Rotokas grammar. [Manuscript] 181 p. Available: 2008; Created: 1974.
<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50268>

РОТОКАС (ROKOKAS)

Мови ротокас – це галузь північнобугенвільської мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: аскопан і ротокас. Мовами ротокас говорить більш як 5,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея

РОТУМАНСЬКА МОВА (ROTUMAN, ROTUNA, RUTUMAN, FĀEAG ROTUMA, ROTUMANISCH, 罗图马语, ISO 639-3: rtm)

Ротуманська мова – це член ротуманського підгуртка західного фіджійсько-ротуманського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1991 рік) на острові Ротума в Республіці Фіджі. Користуються латиницею.

РОТУМАНСЬКІ МОВИ (ROTUMAN)

Ротуманські мови – це підгурток західного фіджійсько-ротуманського гуртка центрально-паціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить тільки одна мова – ротуманська. Цією мовою говорять 9,000 осіб на острові Ротума в Республіці Фіджі.

РУАНДА (RWANDA, IKINYARWANDA, KINYARWANDA, ORUNYARWANDA, RUANDA, URUNYARUANDA, RUANDÉS, КИНЬЯРУАНДА, 基尼阿万达语, 卢安达语, ISO 639-3: kin)

Мова руанда – це член підгуртка руанда-рунді гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Діалект кініяруанда є офіційною мовою Республіки Руанда. Кількість мовців – 6,460,000 (1998 рік) у Республіці Руанда.

РУАНДА-РУНДІ (RWANDA-RUNDI, J.60)

Мови руанда-рунді – це підгурток гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: вінза, га, ганґаза, руанда, рунді та шубі. Цими мовами говорять майже 12,500,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Руанда та в Республіці Бурунді.

РУґА (RUGA, ISO 639-3: ruh)

Мова руґа – це вже майже вимерлий член відділу коч підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної

родини. Кількість мовців – невідома – тільки старші віком особи; говорять нею в Республіці Індія.

РУДБАРСЬКА МОВА (RUDBARI, IRO 639-3: rdb)

Рудбарська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має різні діалекти. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

РУКАЙСЬКА МОВА (RUKAI, BANGA, BANTALANG, DRUKAI, DRUKAY, DUKAI, DYOKAY, KADAS, RUTKAI, SARISEN, TALOMA, TSALISEN, TSARISEN, 鲁凯语, ISO 639-3: dru)

Рукайська мова – це одинокий член оукайської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 10,500 (2002 рік) на острові Тайвань. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUTESON, Greg Sociolinguistic survey report for the Tona and Maga dialects of the Rukai language. SIL Electronic Survey Reports 2003-012. 2003.

РУКАЙСЬКІ МОВИ (RUKAI)

Рукайські мови – це родина австронезійської мовної надродина. До цієї родини належить лиш одна мова – рукайська. Говорять нею більш як 10,000 осіб на острові Тайвань.

РУМА (RUMA, BAGWAMA, RURAMA, RURUMA, TURAMA, ISO 639-3: ruz)

Мова рума – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 5,090 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

РУМАЙ-ПАЛАУНГ (RUMAI PALAUNG, RUMAI, HUMAI, RUMAI HUMAI, TA'ANG RUMAI, SILVER PALAUNG, NGWE PALONG, TA'ANG, SHAN RUMAI, TAI RUMAI, GEMAI, GUANGJIA, GUANGKA, HEMAI, HUMAI, NA'ANG, ROMAI, RUOMAI, 德昂语汝买方言, ISO 639-3: rbb)

Мова румай-палаунг – це член підгрупи палаунг західної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 137,000 у Республіці Союзу М'янма і 2,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Користуються м'янмарським письмом.

Часткова література:

DAI, Qingxia & YAN, Liu Analysis of the tones in the Guangka subdialect of De'ang. Mon-Khmer Studies 27: 91-108, 1997.

РУМУ (RUMU, DUMU, KAI-IRI, KAIRI, KIBIRI, RUMUWA, TUMU, ISO 639-3: klq)

Мова руму – це член підгалузі каїрі турама-кокорійської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 1,000 (1985 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

NEWMAN, John F. & PETERSON, Robert G. The tones of Kairi. *Oceanic Linguistics* 29: 49-76. 1990.

РУМУНСЬКА МОВА (ROMANIAN, DACO-RUMANIAN, DACO-ROMANIAN, ROUMANIAN, MOLDAVIAN, RUMANIAN, LIMBA ROMÂNĂ, ROUMAIN, RUMANO, RUMÄNISCH, РУМЫНСКИЙ, 罗马尼亚语, ISO 639-3: ron)

Румунська мова – це член східної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 19,700,000 (2002 рік) у Румунії, 8,480 (2001 рік) в Угорській Республіці, 250,000 (1993 рік) в Ізраїлі, 2,660,000 (1979 рік) у Республіці Молдова, 250,000 (1995 рік) у Республіці Сербія та 250,000 (2004 рік) в Україні. Користуються латиницею; кирилицю перестали вже вживати. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

PIKE, Kenneth L. Intonational analysis of a Rumanian sentence. *Cahiers Sextil Puscariu* 2: 59-60, 1953.

KOLGJINI, Julie May Review of: Comparative syntax of Balkan languages, Maria-Luisa Rivero and Angela Ralli, editors. *Notes on Linguistics* 4(4): 233, 2001.

РУНА (RUNA, ISO 639-3: rna)

Мова руна – це вже вимерлий член мовної родини чоко. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія.

РУНґА (RUNGA, ROUNGA, ROUNGO, RUNGA DE NDELE, AIKI, AYKI, AYKINDANG, ISO 639-3: rou)

Мова рунґа – це член вітки рунґа-кібет підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 21,500 (1993 рік) у Республіці Чад (кількість зменшується) та 21,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

Часткова література:

WOLF, Katharina & MBERNODJI, Calvin Une enquête sociolinguistique des parlars Kibet, Rounga, Daggal et Mourro du Tchad rapport technique. SIL Electronic Survey Reports 2008-014: 56 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-014>

РУНґА-КІБЕТ (RUNGA-KIBET)

Мови рунґа-кібет – це вітка підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї вітки належать 2 мови – кібет і рунґа. Мовами рунґа-кібет говорять більш як 60,000 осіб у Республіці Чад і в Центрально-Африканській Республіці.

РУНґВА (RUNGWA, ICHIRUNGWA, ICILUNGWA, LUNGWA, RUNGA, ISO 639-3: rnw)

Мова рунґва – це член підгуртка тонґве гуртка нііламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 18,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

РУНґУСЬКА МОВА (RUNGUS, DUSUN DAYAK, MELOBONG RUNGUS, MEMAGUN, MEMOGUN, MOMOGUN, ROONGAS, RUNGUS DUSUN, ISO 639-3: drg)

Рунґуська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

KING, Julie K. The Rungus language. Languages of Sabah: A survey report, 283-96. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

РУНДІ (RUNDI, KIRUNDI, URUNDI, РУНДИ, 基隆迪语, 克伦地语, ISO 639-3: run)

Мова рунді – це член підгуртка руанда-рунді гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 4,600,000 (1986 рік) у Республіці Бурунді та 101,000 (1991 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею.

РУСИНСЬКА МОВА (RUSYN, CARPATHIAN, CARPATHO-RUSYN, RUTHENIAN, LEMKO, RHUTHÈNE, RUSSINISCH, РУСИН, РУСИНСКИЙ, 卢森尼亚语, ISO 639-3: rue)

Русинська мова – це член східної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Більшість мовознавців вважають її діалектом української мови, а не окремою мовою. Кількість мовців – 560,000 (2000 рік) в Україні (Закарпаття), 24,200 (2001 рік) в Республіці Словаччина та деяка кількість у Білорусі, в Румунії, в Республіці Хорватія, в Чеській Республіці, в Естонській Республіці, в Угорській Республіці і в Республіці Сербія.

РУТУЛЬСЬКА МОВА (RUTUL, CHAL, MUKHAD, MYKHANIDY, RUTAL, RUTULTSY, RUTULY, ROUTOUL, МУХ'АБИШДЫ Ч'ЕЛ, МЫХИАБИШДЫ ЧИЕЛ, 卢塔语, ISO 639-3: rut)

Рутульська мова – це член західнолезгінської підгрупи осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 29,400 (2002 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації та 110 (1989 рік) у Республіці Азербайджан. Безписемна мова.

Часткова література:

ИБРАГИМОВ, Г. Х. Рутульский язык. Москва.

РУУЛІ (RUULI, LUDUULI, RULI, RURULI, ISO 639-3: ruc)

Мова руулі – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 160,000 (2002 рік) у Республіці Уґанда. Користуються латиницею.

РУУНД (RUUND, CHILUWUNDA, CHILU WUNDA, LUNDA KAMBOVE, LUNDA-KAMBORO, LUUNDA, LUWUNDA, MUATIAMVUA, NORTHERN LUNDA, RUWUND, URUUND, ISO 639-3: rnd)

Мова руунд – це член підгуртка салампасу-ндембо гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 153,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конґо та 98,500 (2000 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

РУФІДЖІ (RUFUJI, FIJI, KIRUINI, RUIHI, ISO 639-3: rui)

Мова руфіджі – це член підгуртка матумбі гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 200,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

РУЧІНГ'-ПАЛАУНГ' (RUCHING PALAUNG, DI-ANG, NGWE PALAUNG, SILVER PALAUNG, PALE, PALAY, DA'ANG, BULAI, BULEI, DIANG, PULEI, SOUTHERN TA'ANG, TA-ANG, 布雷语, ISO 639-3: pce)

Мова ручінг'-палаунг' – це член підгрупи палаунг' західної групи палаунг'ської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 258,000 (2000 рік) у Республіці Союзу М'янма, 9,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці і 5,000 (1989 рік) у Королівстві Таїланд. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються м'янмарським письмом.

РЮКЮСЬКІ МОВИ (RYUKYUAN, ウチナーグチ, 琉球語, りゅうきゅうご)

Рюкюські мови – це галузь японсько-рюкюської мовної родини. До цієї галузі належать 11 мов у 2-х підгалузях:

- амамі-окінавська – 8 мов у 2-х групах;
- сакішіма – 3 мови: йонаґуні, міяко, яеяма.

Рюкюські мови є спадкоємцем мови пост-дзьомонівської популяції Рюкюських островів. Писемні пам'ятки 7 століття дозволяють стверджувати, що на той час рюкюські мови сильно відрізнялися від японської. Сучасні дослідження свідчать, що лексика мова

рюкюсців дуже подібна до лексики стародавньої японської мови. Рюкюськими мовами говорять майже 1,140,000 осіб у Японській Державі.

Часткова література:

Shimoji, Michinori; Pellard, Thomas, eds. (2010). An Introduction to Ryukyuan languages. Tokyo: ILCAA. ISBN 9784863370722.

http://lingdy.aacore.jp/jp/material/An_introduction_to_Ryukyuan_languages.pdf. Retrieved August 21, 2012.

С

CA (SA, SAA, ISO 639-3: sax)

Мова са – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (2001 рік) у Республіці Вануату.

CAA (SA'A, APAE'AA, SAA, SOUTH MALAITA, ISO 639-3: apb)

Мова саа – це член південного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного солотомонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11,500 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

CAAM (SAAM, SAAM RAI, SAAMA KHA, SAMAKHA, ISO 639-3: raq)

Мова саам – це вже майже вимерлий член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

CAAMIA (SAAMIA, LUHYA, LULUYIA, LUYIA, OLUSAMIA, ISO 639-3: lsm)

Мова саамія – це член підгуртка масаба-луїя гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 335,000 (2002 рік) у Республіці Уганда і якась кількість у Республіці Кенія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

СААМСЬКІ МОВИ (SAMI)

Саамські (лапонські) мови – це галузь уральської мовної родини. До цієї галузі належать 10 мов у 3-х підгалузях:

- західна – 4 мови: луле саамська, південна саамська, північна саамська, піте саамська;
- південна – 1 мова: уме саамська;
- східна – 5 мов: аккала саамська, інарі саамська, кільдинська саамська, скольтська саамська і терська саамська.

Саамськими мовами говорять ще дещо більш як 1,200 осіб в європейській частині Російської Федерації, в Фінляндській Республіці, в Королівстві Швеція та в Королівстві Норвегія.

Часткова література:

SAARIKIVI, Janne Über das saamische Substratnamengut in Nordrußland und Finnland. Finnisch-ugrische Forschungen 58: 162–234. Helsinki: Société Finno-Ougrienne. 2004.

СААРІ (SAARI, AKWETO, NSARI, PESAA, SALI, ISO 639-3: asj)

Мова саарі – це член східного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантисько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 7,000 (2001 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid appraisal and intelligibility testing surveys of the Eastern Beboid group of languages (Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-019.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-019>

СААРОСЬКА (SAAROA, LA'ALUA, LA'ARUA, PACHIEN, PAICHIE, RARUA, SAARUA, SAROA, SHISHABAN, SISYABAN, 沙阿鲁阿语, ISO 639-3: sxr)

Саароська мова – це майже вимерлий член цуїської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6 (2000 рік) на острові Тайвань, тільки старші люди.

СААФІ-СААФІ (SAAFI-SAAFI, SAAFI, SAFEN, SAFI, SAFI-SAFI, SEREER SAAFEN, SERER-SAFEN, SERERE-SAAFEN, ISO 639-3: sav)

Мова саафі-саафі – це член групи канджін північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 114,000 (2007 рік) у Республіці Сенегал; кількість мовців зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

Часткова література:

TRUDELL, Barbara Distinction, intergration and identity: motivations for local language literacy in Senegalese communities. International Journal of Educational Development 30: 121-129. 2010.

СААЧІЛА САПОТЕК (ZAACHILA ZAPOTEC, SAN RAYMUNDO JALPAN ZAPOTEC, ZAPOTÈQUE ZAACHILA, ISO 639-3: ztx)

Мова саачіла сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 550 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

САБА (SABA, JELKUNG, ISO 639-3: saa)

Мова саба – це член сокорської групи дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,340 (2000 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

DAKOULLI, Padeu, MAASS, Antje & TOOMEY, David Sociolinguistic survey report: rapid appraisal of the Saba language of the Guera, Chad, November 25-26. N'Djaména, Chad: Association SIL, 1995.

САБАГАНСЬКІ МОВИ (SABAHAN)

Сабаганські мови – це підгалузь північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До сабаганської підгалузі належать 29 мов у 3-х групах:

- дусунська – 22 мови у 3-х підгрупах;
- ідаанська – 1 мова: ідаанська;
- пайтанська – 6 мов в одній підгрупі і три окремі мови.

Цими мовами говорять майже 550,000 осіб у провінції Сабаг у Малайзії та в Республіці Філіппіни.

Часткова література:

ADELAAR, K. *Alexander and HIMMELMANN, Nikolaus* The Austronesian languages of Asia and Madagascar. Routledge, 2005.

САБАГ-БІСАЙСЬКА МОВА (SABAH BISAYA, BASAYA, BESAYA, BISAIA, BISAYAN, JILAMA BAWANG, JILAMA SUNGAI, BISSAYA DE SABAH, ISO 639-3: bsy)

Сабаг-бісайська мова – це член бісайської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15,800 (2000 рік) у провінції Сабаг у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія.

Часткова література:

DUNN, Phylis A. The Bisaya language. Languages of Sabah: A survey report, 245-50. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

САБАКОР (SABAKOR)

Мови сабакор – це підгалузь галузі асмаат-каморо трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать дві мови: бурувай і камберав. Мовами сабакор говорять дещо більш як 2,500 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

САБАНЕС (SABANÊS, SABANÊ, SABONES, SOWAINTE, ISO 639-3: sae)

Мова сабанес – це вже майже вимерлий член намікварської мовної родини. Кількість мовців – 1 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

САБАНСЬКА МОВА (SA 'BAN, SABAN, MERAU, ISO 639-3: snv)

Сабанська мова – це член келабітського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,110 у провінції Саравак у Малайзії, а також 850 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

САБАОТ (SABAOT, Mt. ELGON MAASAI, SEBEI, ISO 639-3: spy)

Мова сабаот – це член відділу елгон підгрупи календжин південної групи мов нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 279,000 (2001 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею. Член макромови календжин.

Часткова література:

TAYLOR, Julie E. The music of the Sabaot: bringing traditional and Christian contexts. Ph.D. thesis. University of Edinburgh. 466 p. 2002.

САБЕЙСЬКА МОВА (SABAEAN, SABAIC, HIMYARITE, ISO 639-3: xsa)

Сабейська мова – це вимерла мова південної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Говорили нею в Ємені, в Омані, в Савдійській Арабії, в Еритреї та в Ефіопії.

Часткова література:

KOROTAYEV, Andrey Ancient Yemen. Oxford: Oxford University Press, 1995.

САБЕЛЯНСЬКА МОВА (WAORANI, HUAORANI, HUAO, AUSHIRI, WAO, SABELA, SSABELA, AUCA, HUAO TERERO, AUISHIRI, WAO TERERO, AUKA, ISO 639-3: auc)

Сабелянська мова – це мовний ізолят. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,650 (2004 рік) у Республіці Еквадор. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PEEKE, M. Catherine A bibliography of the Waorani of Equador. SIL Electronic Working Papers 2003-006. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2003-006>

САБУ (SABU, HAVUNESE, HAWU, SAVU, SAVUNESE, SAWU, SAWUNESE, ISO 639-3: hvn)

Мова сабу – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 110,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії. Мова має складну фонетику.

Часткова література:

GRIMES, Charles E. Hawu and Dhao in eastern Indonesia: revisiting their relationship. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

САБУМ (SABŪM, ISO 639-3: sbo)

Мова сабум – це член сенойської підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Кількість мовців – невідома, живуть у Малайзії.

САВАЙ (SAWAI, WEDA, WEDA-SAWAI, WERE, ISO 639-3: szw)

Мова савай – це член відділу південно-східні південні галмагера підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 12,000 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії – 13 сіл. Користуються латиницею.

Часткова література:

WHISLER, Ronald & WHISLER, Jacqueline Sawai: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 1, 659-65. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York, 1995.

САВАЙ-НУАВЛУСЬКІ МОВИ (SAWAI-NUAULU)

Савай-нуавлуські мови – це підвідділ мов серамського відділу східної підгрупи центрально-номолуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 3 мови: південнонуавлуська, північнонуавлуська і селеманська. Говорять ними несповна 7,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

САВАРСЬКА МОВА (SAVARA, ISO 639-3: svr)

Саварська мова – це член телугської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 20,200 (2000 рік) в Індії. Уживають орійське, саварське та телугське письмо.

САВЕРСЬКА МОВА (SAWERU, SARWAR USE, ISO 639-3: swr)

Саверська мова – це член япської галузі західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1991 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

CABI (SAWI, AEJAUROH, SAWUY, ISO 639-3: saw)

Мова саві – це член групи саві підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 3,500 (1983 рік) у провінції Папуа в Індонезії. **Не змішувати її з мовою подібної назви з індоєвропейської надродини.**

Часткова література:

MILLS, A. John My row of birds: a short history of the Sawi village of Kemur, an analysis of their kinship system, and a description of related marriage customs. Irian 14: 47-67. 1986.

CABI (SAWI)

Мови саві – це група мов підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – саві. Цією мовою говорять 3,500 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

САВІЛА (SAWILA, TANGLAPUI, ISO 639-3: swt)

Мова савіла – це член групи танглапуй західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 3,000 (1997 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

САВОСАВО (SAVOSAVO, SAVO, SAVO ISLAND, ISO 639-3: svv)

Мова савосаво – це член центральної соломонської мовної родини. Кількість мовців – 2,420 (1999 рік) на Соломонових Островах; кількість зменшується серед молодшої генерації.

САВРАШТРАСЬКА МОВА (SAURASHTRA, PATNULI, SAURASHTRI, SOURASHTRA, SOWRASHTRA, ଓଡ଼ିଆ, ISO 639-3: saz)

Савраштраська мова – це член гуджаратської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти.

Кількість мовців – 310,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським, савраштраським, тамільським та телугським письмом.

CABPI (SAURI, ISO 639-3: srt)

Мова саврі – це член мовної родини східні гелвінк бей. Кількість мовців – 100 (1987 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

САВРІЯ-ПАГАРІЙСЬКА МОВА (SAURIA PAHARIA, MALATRI, MALER, MALTI, MALTO, MALTU, SAWRIYA MALTO, सौरिया पहाड़िया, ISO 639-3: mjt)

Саврія-пагарійська мова – це член північної галузі дравідської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 110,000 (2000 рік) в Індії та 7,000 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються бенгальським та деванагарським письмом.

Часткова література:

EDWARD, George & EDWARD, Premila A storyline scheme and participant reference in Malto narrative discourse. Occasional papers in translation and text linguistics 4(1-2): 149-160, 1990.

CABCE (SAUSE, SEUSE, ISO 639-3: sao)

Мова савсе – це член підгалузі савсе галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. Кількість мовців - 250 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

CABCE (SAUSE)

Мови савсе – це підгалузь галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – савсе. Цією мовою говорять 250 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

CABCI (SAUSI, UYA, ISO 639-3: ssj)

Мова савсі – це член групи евапія підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансовогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,450 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

САВСЬКА МОВА (SAVI, SAU, SAUJI, SAWI, ISO 639-3: sdg)

Савська мова – це член шінської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1983 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та якась кількість в Ісламській Республіці Пакистан. **Не змішувати її з мовою подібної назви з трансовогвінейської родини.**

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azid University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

САГАПТИН (SAHARTIN)

Мови сагаптин – це підгалузь плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі входять 5 мов: валлавалла, пробитий ніс, теніно, уматілла та якіма. Мовами

сагаптин говорять більш як 3,500 осіб у Сполучених Штатах Америки, але кількість зменшується.

САГАРСЬКІ МОВИ (SAHARAN)

Сагарські мови – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 9 мов у 2-х підгалузях:

- західна – 7 мов у 2-х групах;
- східна – 2 мови: берті, заггава.

Сагарськими мовами говорять майже 5,000,000 осіб у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Чад, у Республіці Нігер та в Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

<http://www.rogerblench.info/Language/Nilo-Saharan/General/Saharan%20Songhay%20branch.pdf>

САГО-АФАРСЬКІ МОВИ (SAHO-AFAR)

Саго-афарські мови – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать дві мови: саго і афарська. Цими мовами говорять майже 1,300,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, в Еритреї та в Республіці Джибуті.

Часткова література:

Roland Kießling & Maarten Mous. 2003. The Lexical Reconstruction of West-Rift Southern Cushitic. Cushitic Language Studies Volume 21

САГО (SAHO, SAO, SHANO, SHIHO, SHOHO, 萨霍语, ISO 639-3: ssy)

Мова саго – це член саго-афарської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 191,000 (2006 рік) в Еритреї та 22,800 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WELMERS, Wilhelm E. Notes on the structure of Saho. Word 8: 145-162. 1952.

WALTER, Stephen L. & others Eritrea national reading survey, September 2002. Asmara, 2005.

САГУ (SAHU)

Мови сагу – це підгалузь північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини.

До цієї підгалузі належать 5 мов: вайольська, гамконорська, ібу, као та сазька. Мовами сагу говорять майже 12,500 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

САҒАЛА (SAGALA, KISAGALA, KISAGARA, SAGARA, SOUTHERN KISAGALA, ISO 639-3: sbm)

Мова саґала – це член підгуртка зігула-зарамо гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 79,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. *Не змішувати її з мовою саґалла з гуртка чаґа-нійка.*

САҒАЛЛА (SAGALLA, KISAGALA, KISAGALLA, SAGALA, SAGHALA, TERI, ISO 639-3: tga)

Мова саҒалла – це член вітки тайта підгуртка нійка гуртка чаҒа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніҒеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 100,000 у Республіці Кенія. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою саҒала з гуртка бена-зіҒула.*

САДЖАВ-БАСАПЬСКА МОВА (SAJAU BASAP, SAJAU, SUJAU. ISO 639-3: sjb)

Саджав-басапська мова – це член реджанґ-саджавської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

САДРІЙСЬКА МОВА (SADRI, CHOTA NAGPURI, DIKKU KAJI, GANWARI, GAUUARI, GAWARI, GOARI, JHARKHANDHI, NAGPURI, NAGPURIA, SADAN, SADANA, SADANI, SADARI, SADATI, SADHAN, SADHARI, SADNA, SADRIK, SANTRI, SIDDRI, SRADRI, 萨德里语, ISO 639-3: sck)

Садрійська мова – це член біҒарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,970,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються бенҒальським і деванаҒарським письмом.

САЕК (SAEK, SEK, SET, TAI SEK, ภาษาเสก, 石语, ISO 639-3: skb)

Мова саек – це член підгрупи сек тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 14,000 (1990 рік) у Лаоській Народній Республіці та 11,000 (1993 рік) у Королівстві Таїланд.

Часткова література:

BENEDICT, Paul K. Linguistic prediction: The case of Saek. Comparative Kadai: The Tai branch, 161-87. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 124. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1997.

САЕП (SAEP, ISO 639-3: spd)

Мова саеп – це член групи яҒанон підгалузі надбережжя рай манданґської галузі трансновоҒвінейської мовної родини. Кількість мовців – 550 (2003 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею.

САЗЬКА МОВА (SAHU, SA'U, SAHU'U, SAU, ISO 639-3: saj)

Сазька мова – це член підгалузі саҒу північногалмаҒерської галузі західнопапуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,500 (1987 рік) на Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

SEVERN, John A. The phonemic syllable in Sahu: a computer-aided phonological analysis. Descriptive studies in languages of Maluku, part II, Wyn D. Laidig (ed.). pages 71-87. NUSA:

Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia 38. Jakarta: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya. 1995.

САЙДІ-АРАБСЬКА МОВА (SA'IDI SPOKEN ARABIC, SA'IDI, UPPER EGYPT ARABIC, ARABE (SÉOUDIEN PARLÉ, ISO 639-3: aec)

Сайді-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 19,000,000 (2006 рік) в Арабській Республіці Єгипет.

Часткова література:

Bateson, Mary Catherine (2003), *Arabic Language Handbook*, Georgetown University Press. €

САЙСІЯТСЬКА МОВА (SAISIYAT, AMUTOURA, BOUIOK, SAISSET, SAISSETT, SAISIAT, SAISIETT, SAISIRAT, SAISYET, SAISYETT, SEISIRAT, 赛夏语, ISO 639-3: xsy)

Сайсіятська мова – це член північно-західної тайванської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,750 (2002 рік) на острові Тайвань. Користуються латиницею.

САКАМ (SAKAM, ISO 639-3: skm)

Мова сакам – це член групи урува підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 510 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

САКАО (SAKAO, HOG HARBOUR, SAKAU, SANTO, ISO 639-3: sku)

Мова сакао – це член північного підгуртка східносантського гуртка північного і центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2001 рік) на острові Північно-східне Санто в Республіці Вануату. Користуються латиницею.

САКАПУЛЬТЕЦЬКА МОВА (SAKAPULTEKO, SACAPULAS K'ICHE', SACAPULTECO, SAKAPULTEK, ISO 639-3: quv)

Сакапультецька мова – це член сакапультецької групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (2006 рік) у Республіці Гватемала.

Часткова література:

LEWIS, M. Paul K'iche': a study in the sociology of language. Publications in Sociolinguistics, 6. Dallas: SIL International, 2001.

САКАПУЛЬТЕЦЬКІ МОВИ (SACAPULTECO)

Сакапультецькі мови – це група мов великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – сакапультецька. Говорять нею 15,000 осіб у Республіці Гватемала.

САКАТА (SAKATA, KISAKATA, LESA, ODUAL, SAKA, ISO 639-3: skt)

Мова саката – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 75,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

САКАТЕПЕК ЧАТИНО (ZACATEPEC CHATINO, CHATINO DE SAN MARCOS ZACATEPEC, CHATINO DE ZACATEPEC, ISO 639-3: ctz)

Мова сакатепек чатино – це член підгалузі чатино сапотецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САКАТЛАН-АУАКАТЛАН-ТЕПЕЦІНТЛА (ZACATLÁN-AHUACATLÁN-TEPETZINTLA, AHUACATLÁN AND TEPETZINTLA, AHUACATLÁN Y TEPETZINTLA, AZTEC OF ZACATLÁN, NÁHUATL DE ZACATLÁN, TENANGO NAHUATL, ISO 639-3: nhi)

Мова сакатлан-ауакатлан-тепецінтла – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 17,100 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

SCHROEDER K., TURNER, Petra & David Tuggy Los prefijos consonánticos del náhuatl de San Miguel Tenango, Puebla. Etnografía del estado de Puebla, zona norte p. 112-117. Puebla: Secretaría de Cultura del Estado de Puebla, Dirección de Literatura, Ediciones y Bibliotecas. 2003.

САКАЧЕП (SAKACHEP, SANKECHEP, KHELMA, ISO 639-3: sch)

Мова сакачеп – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

САКЕ (SAKE, ASAKE, SHAKE, ISO 639-3: sak)

Мова саке – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,230 (2000 рік) у Республіці Ґабон. Мову ніколи не записували.

САКІРАБІЯ (SAKIRABIÁ, SAKIRABIÁT, SAKIRABIÁP, SAKIRIABAR, SAKIRABIÁK, SAKIRAP, MEKENS, ISO 639-3: skf)

Мова сакірабія – це вже майже вимерлий член галузі тупарі мовної родини тупі. Кількість мовців – 23 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, здебільша старші віком особи.

САКІСИМА (SAKISHIMA)

Мови сакісіма – це підгалузь рюкюської галузі японсько-рюкюської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: йонаґуні, міяко і яеяма. Мовами сакісіма говорять більш як 116,000 осіб у Японській Державі.

САЛА (SALA, ISO 639-3: shq)

Мова сала – це член вітки тонґа підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,400 (1986 рік) у Республіці Замбія.

САЛАМПАСУ (SALAMPASU, CHISALAMPASU, ISO 639-3: slx)

Мова салампасу – це член підгуртка салампасу-ндембо гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 60,000 (1977 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

САЛАМПАСУ-НДЕМБО (SALAMPASU-NDEMBO, K.30)

Мови салампасу-ндембо – це підгурток гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: лунда, руунд і салампасу. Цими мовами говорять майже 1,000,000 осіб у Республіці Замбія та в Демократичній Республіці Конґо.

САЛАРСЬКА МОВА (SALAR, SALA, 撒拉语, ISO 639-3: slr)

Саларська мова – це член огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. Користуються китайським письмом.

Часткова література:

HAHN, R. F. Notes on the Origin and Development of the Salar Language. Acta Orientalia Hungarica XLII (2-3), 235-237.

САЛАС (SALAS, LENKAITANE, LIAMBATA, SALAS GUNUNG, ISO 639-3: sgu)

Мова салас – це майже вимерлий член манусела-сетського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії (1 село).

САЛЕМАНСЬКА МОВА (SALEMAN, HATUE, SAWAI, SELEMAN, WANAI, ISO 639-3: sau)

Салеманська мова – це член савай-нуавлуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,800 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії.

САЛІБА (SALIBA, ISO 639-3: sbe)

Мова саліба – це член гуртка суау осереднього підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі централь-

но-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з саліванської мовної родини.**

Часткова література:

Kasiyebwa hesau hesana ede EIDI. Ukarumpa: SIL, 2006 (в мові саліба).

САЛІБА (SÁLIBA, SÁLIVA, ISO 639-3: slc)

Мова саліба – це член саліванської мовної родини. Кількість мовців – 1,310 (1993 рік) у Республіці Колумбія та 250 (1991 рік) у Боліварській Республіці Венесуела; переходять на іспанську мову. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.**

Часткова література:

MORSE, Nancy L. & FRANK, Paul S.. Lo más importante es vivir en paz: Los sálibas de los Llanos Orientales de Colombia. Bogotá: Editorial Alberto Lleras Camargo. v, 130 p. 1997.

САЛІВАНСЬКІ МОВИ (SALIVAN)

Саліванські мови – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш три мови: мако, піяроа та саліба. Саліванськими мовами говорять дещо більш як 16,000 осіб у Боліварській Республіці Венесуела та в Республіці Колумбія.

САЛІНСЬКА МОВА (SALINAN, iso 639-3: sln)

Салінська мова – це вимерлий мовний ізолят. Останній мовець помер 1958 року в Сполучених Штатах Америки. Є намагання відродити мову.

САЛІСЬКІ МОВИ (SALISHAN)

Саліські мови – це мовна родина, до якої входять 26 мов у 5-х галузях:

- белла коола – 1 мова: белла коола;
- внутрішня саліська – 8 мов у 2-х підгалузях;
- тілламоок – 1 мова: тілламоок;
- цамосанська – 4 мови в 2-х підгалузях;
- центральна саліська – 12 мов у 6-х підгалузях.

Саліськими мовами говорять ще лиш трохи більш як 3,100 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

САЛЛАНДС (SALLANDS, SALLAN, SALLAND, SALLAANS, ISO 639-3: sdz)

Мова салландс – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузії західної галузі германської родини індоевропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена. Нею говорять у Королівстві Нідерланди.

САЛТ-ЮЇ (SALT-YUI, IUI, SALT, SALT-IUI, YUI, ISO 639-3: sll)

Мова салт-юї – це член підгалузії чімбу галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 6,500 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

IRWIN, Barry S. An introduction to information structure in Salt-Yui discourse. M.A. thesis. University of Texas at Arlington. ix, 163 p. 1980.

САЛУАН (SALUAN, LOINANG, LOINDANG, MONDONO, MADI, COASTAL SALUAN, ISO 639-3: loe)

Мова салуан – це член салуанського відділу західної салуан-банггайської підгрупи салуан-банггайської групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 74,000 (1979 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

MEAD, David The Saluan-Banggai micro group of eastern Sulawesi. Issues in Austronesian historical phonology, 65-86. Pacific Linguistics, 550. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2003.

САЛУАН-БАНГГАЙСЬКІ МОВИ (SALUAN-BANGGAI)

Салуан-банггайські мови – це група мов східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входять 6 мов у 2-х підгрупах:

- східна – 2 мови: балантак, банггай.
- західна – 4 мови у 2-х відділах;

Цими мовами говорять 235,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

САЛУАНСЬКІ МОВИ (SALUANIC)

Салуанські мови – це відділ західної підгрупи салуан-банггайської групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: батуй, бобонгко і салуан. Говорять ними майже 75,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

САЛУМА (SALUMÁ, ISO 639-3: slj)

Мова салума – це член підгрупи сікіяна групи вайвай східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 240 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

САЛЧУЦЬКА МОВА (SALCHUQ, ISO 639-3: slq)

Салчуцька мова – це член азербайджанської підгалузі огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Ісламській Республіці Іран. Можливо, що це тільки діалект азербайджанської мови, хоч Ethnologue містить її між окремими мовами.

CAM (SAM, SONGUM, ISO 639-3: snx)

Мова сам – це член групи мінджім підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 780 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

TROOLIN, Dave & TROOLIN, Sarah - facilitators. Sam (Songum, Songumsam) language [Madang province]. Phonological descriptions of PNG languages, 39-48. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 47. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics. 2005.

SAMA (SAMA, KISSAMA, QUISSAMA, ISO 639-3: *smd*)

Мова сама – це член підгуртка мбунду гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,200 (2000 рік) у Республіці Ангола.

САМА-БАДЖОВСЬКІ МОВИ (SAMA-BAJAW)

Сама-баджовські мови – це підгалузь великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Вона обіймає 8 мов у 2-х групах:

- абакнонська – 1 мова: інабакнонська;
- сулу борнео – 7 мов у 3-х підгрупах.

Цими мовами говорять 800,000 осіб у Філіппінах, Індонезії та Малайзії.

САМАРИТАНО-АРАМЕЙСЬКА МОВА (SAMARITAN, SAMARITAN ARAMAIC, ARAMÉEN SAMARITAIN, САМАРИТЯНСКИЙ АРАМЕЙСКИЙ, אַרַמִּית, ܐܪܡܝܝܬܐ, 萨马利亚阿拉米语, ISO 639-3: *sam*)

Самаритано-арамейська мова – це член західної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – неозначена. Цією мовою послуговувалися самаритяни в їхній священній та науковій літературі. Як розмовна мова вона вимерла десь між X і XII століттям по Христі. Нею послуговується менш ніж 1,000 осіб у літургічному вжитку в Палестині і в Ізраїлі. Користуються сирійським письмом.

Часткова література:

ROSENBERG, J. Lehrbuch der samaritanischen Sprache. Wien, Pest, Leipzig.

САМАРИТАНСЬКА МОВА (SAMARITAN, SAMARITAN HEBREW, 撒马利亚语, ISO 639-3: *smp*)

Самаританська мова – це член кананейської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Правдоподібно вже немає жодного мовця. Говорили нею на території сьогоднішньої Палестинської Автономії. Користувалися арабським і самаританським письмом.

САМАРОКЕНА (SAMAROKENA, KARFASIA, SAMARKENA, TAMAJA, TAMAYA, ISO 639-3: *tmj*)

Мова самарокена – це член групи західне побережжя підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 400 (1982 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

CLOUSE, Duane; Donohue, Mark & Ma, Felix Survey report of the north coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2002-078. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-078>

SAMATAO (SAMATAO, SAMADU, SAMADUO, SAMOU, ISO 639-3: ysd)

Мова саматао – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 400 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

SAMBA (SAMBA, SHANKADI, TSAAM, TSAMBA, USAMBA, ISO 639-3: smx)

Мова самба – це член підгуртка голу гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,200 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

SAMBA-ДАКА (SAMBA DAKA, CHAMBA DAKA, DAKA, DAKKA, DEKKA, DENG, JAMA, NAKANYARE, SAMA, SAMBA, TCHAMBA, TIKK, TSAMBA, ISO 639-3: ccg)

Мова самба-дака – це член дакоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 107,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

NOSS, Philip A. Grafting old rootstock: Studies in culture and religion of the Chamba, Duru, Fula, and Gbaya of Cameroon. International Museum of Cultures Publications, 14. Dallas: International Museum of Cultures, 247 p. 1982.

SAMBA-ЛЕКО (SAMBA LEKO, CHAMBA LEKO, LEGO, LEKO, LEKON, NDI, SAMBA, SAMBA LEEKO, SUNTAI, SAMBA LEEKO, ISO 639-3: ndi)

Мова самба-леко – це член підвідділу леко відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 62,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та якась кількість у Республіці Камерун.

SAMBАЛЬСЬКІ МОВИ (SAMBALIC)

Самбальські мови – це група центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 8 мов: абеллен-айта, амбала-айта, батаан-айта, маґ-анчі-айта, маґ-інді-айта, болінао, ботолан-самбальська і тіна-самбальська. Цими мовами говорять 170,000 осіб у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

[http://www.nscb.gov.ph/activestats/psgc/province.asp?provcode=037100000&regName=REGION%20III%20\(Central%20Luzon\)](http://www.nscb.gov.ph/activestats/psgc/province.asp?provcode=037100000&regName=REGION%20III%20(Central%20Luzon))

SAMBE (SAMBE, ISO 639-3: xab)

Мова самбе – це вимираючий член платоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6 (2003 рік) у Федеральній Республіці Нігерія.

SAMBERIGI (SAMBERIGI, SANABERIGI, SAU, ISO 639-3: ssx)

Мова самберігі – це член підгалузі ангал-кева енганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,130 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

SAMBURU (SAMBURU, BURKENEJI, E LOKOP, LOKOP, NKUTUK, SAMBUR, SAMPUR, ƆL MAA, ISO 639-3: saq)

Мова самбуру – це член підвідділу онгамо-маа відділу лотухо-маа підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 174,000 у Республіці Кенія; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

ARENSEN, Jonathan E. Sticks and straw: Comparative house forms in southern Sudan and northern Kenya. International Museum of Cultures Publication, 13. Dallas: International museum of Cultures. 134 p. 1983.

SAMVEDSKA MOVA (SAMVEDI, KADODI, ISO 639-3: smv)

Самведська мова – це член конканської групи південної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена в Республіці Індія.

SAMEI (SAMEI, 撒梅语, ISO 639-3: smh)

Мова самей – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

SAMO (SAMO, DABA, NOMAD, SUPEI, ISO 639-3: smq)

Мова само – це член галузі східні стрікланд трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 900 (2001 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

SHAW, R. Daniel & SHAW, Karen A. Samo phonemes: Description, interpretation and resulting orthography. Phonologies of five P.N.G. languages, 97-135. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 19. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1977.

SAMO (SAMO)

Мови само – це групи мов східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять три мови: матія само, мая само та

південна само. Цими мовами говорять 228,000 осіб у Буркіна-Фасо. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

САМОАНСЬКА МОВА (SAMOAN, GAGANA SAMOA, SAMOANO, SAMOANISCH, САМОАНСКИЙ, 萨摩亚语, ISO 639-3: smo)

Самоанська мова – це член самоанської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 199,000 (1999 рік) у Республіці Самоа і 56,700 (1999 рік) в Американські Самоа. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Самоанську мову записують модифікованою латиницею – має 15 букв.

Часткова література:

MILNER, G. B. Samoan Dictionary. Polynesian Press, 1933.

PAYNE, Thomas E. Describing morphosyntax: a guide for field linguists. Cambridge, 1997.

САМОАНСЬКІ МОВИ (SAMOAN)

Самоанські мови – це галузка самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-пацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належить тільки одна мова – самоанська. Говорять нею майже 260,000 осіб на островах Самоа.

САМОГО (SAMOGO)

Мови самого – це група мов північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять 5 мов: банкагоома, джовулу, джуунгоо, дуунгоома та сееку. Цими мовами говорять більш як 116,000 осіб у Республіці Малі та в Буркіна-Фасо.

САМОДІЙСЬКІ МОВИ (SAMOYED, САМОДІЙСКИЕ ЯЗЫКИ)

Самодійські (самоїдні) мови – це галузь уральської мовної родини, до якої належать 6 мов: одна підгалузь і 4 окремі мови:

- північносамодійська – 2 мови: лісова енецька, тундрова енецька;
- мови: камасинська, нганасанська, ненецька, селкупська.

Самодійськими мовами говорять майже 33,500 осіб в азійській частині Російської Федерації.

САМОЙСЬКО-ОУТЛІЄРСЬКІ МОВИ (SAMOIC-OUTLIER)

Самоїсько-оутлієрські мови – це підвітка осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-

східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 22 мови в 6-х галузках:

- еліська – 8 мов: капінгамарангі, нукуману, нукуоро, нукуна, онтонг-ява, сікаяна, такуу, тувалуанська;
- пукапука – 1 мова: пукапука;
- самоанська – 1 мова: самоанська;
- східна увеан-нюафов – 2 мови: нюафов, воллісіянська;
- токелауан – 1 мова: токелауан;
- футунська – 9 мов: анута, ваеакав-тавмако, емай, західна увеан, меле-філа, реннелі-беллона, тікопія, футунська, футуна-аніва.

Цими мовами говорять більш як 330,000 осіб на різних островах Тихого океану.

CAMOCA (SAMOSA, ISO 639-3: swm)

Мова самоса – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 90 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

CAMPAHŃ (SAMPANG, SAMPANGE RAI, SANGPANG, SANGPANG GIN, SANGPANG GUN, SANGPANG KHA, ISO 639-3: rav)

Мова сампанг – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 12,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванагарським письмом.

Часткова література:

WONG, Y.L. sampang rai shəbdəkosh (sampan-nepali-āngreji). Lalitpur, Nepal: Nepali National Language Preservation Institute. 282 p. 2006.

CAMPE (SAMRE, CENTRAL CHONG, ISO 639-3: sxm)

Мова самре – це вимираючий член підгрупи самре західної групи пEARської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у Республіці Камбоджа.

Часткова література:

PORNSAWAN PLOYKAEW The phonology of Samre. Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 31: 15-27, 2001.

CAMPE (SAMRE)

Мови самре – це підгрупа західної групи пEARської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: самре і сомрай. Говорять ними 4,000 осіб у Республіці Камбоджа.

CAMTAO (SAMTAO, SAMTAU, SAMTUAN, ISO 639-3: stu)

Мова самтао – це член ангкуйської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,550 (2000 рік) у Республіці Союзу М'янма, 100 (1993 рік) у Китайській Народній Республіці та деяка кількість у Лаоській Народній Республіці.

САМУКОАНСЬКІ МОВИ (ZAMUCOAN, SAMÚKOAN)

Самукоанські мови – це невелика мовна родина, до якої належать лиш дві мови: айорео та чамакоко. Говорять ними несповна 5,000 осіб у Республіці Парагвай і в Багатонаціональній Республіці Болівія.

САНАҒА (SANAGA, A.60)

Мови санаґа – це підвідділ відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підвідділу належать 2 мови: леті і тукі. Цими мовами говорять принаймні 26,000 осіб у Республіці Камерун.

САН АГУСТІН МІШТЕПЕК САПОТЕК (SAN AGUSTIN MIXTEPEC ZATOPEC, ZAPOTÈQUE MIXTÈRÈQUE SAN-AGUSTIN, ISO 639-3: ztm)

Мова сан агустін міштепек сапотек – це вже майже вимерлий член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 59 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

САН-АНДРЕС-КІЧЕ (SAN ANDRÉS K'ICHE', SAN ANDRÉS SAJCABAJÁ QUICHÉ, ISO 639-3: qxi)

Мова сан-андрес-кіче – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 19,700 (1991 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею.

САН-АНДРЕС-ЦОЦІЛЬ (SAN ANDRÉS LARRAINZAR TZOTZIL, TZOTZIL DE SAN ANDRÉS LARRAINZAR, ISO 639-3: tzs)

Мова сан-андрес-цоціль – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САНАНІ-АРАБСЬКА МОВА (SANAANI SPOKEN ARABIC, NORTHERN YEMENI ARABIC, ARABE SANAANI, ARABISCH SANAANI, 萨那阿拉伯语, ISO 639-3: ayn)

Санані-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 7,600,000 (1996 рік) у Республіці Ємен. Користуються арабським письмом.

САНАПАНА (SANAPANÁ, LANAPSUA, QUIATIVIS, QUILYACMOC, SAAPA, SANAM, ISO 639-3: sap)

Мова санапана – це член маскойської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 6,810 (2007 рік) у Республіці Парагвай. Користуються латиницею. Мову вивчають у початковій школі.

САН БАЛТАСАР ЛОХІЧА САПОТЕК (SAN BALTÁZAR LOXICHA ZAPOTEC, NORTHWESTERN POCHUTLA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN BALTÁZAR LOXICHA, ZAPOTÈQUE SAN-BALTAZAR LOXICHA, ISO 639-3: zpx)

Мова сан балтасар лохіча сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САН БЛАС КУНА (SAN BLAS KUNA, SAN BLAS CUNAM ISO 639-3: cuk)

Мова сан бляс кунa – це член галузі кунa чібчанської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 57,100 (2000 рік) у Республіці Панама. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LLERENA VILLALOBOS, Rito Relación y determinación en el predicado de la lengua Kuna. Bogotá: CCELA – Universidad de los Andes. 1987.

BAPTISTA, Priscilla M. & WALLIN, Ruth La jerarquía fonológica del bayano cuna. Sistemas fonológicos, 5-16. Lenguas de Panamá, 1. Panama: Instituto Nacional de Cultura and Instituto Lingüístico de Verano. 1974.

САН ВІСЕНТЕ КОАТЛАН САПОТЕК (SAN VICENTE COATLÁN ZAPOTEC, COATLÁN ZAPOTEC, SOUTHERN EJUTLA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN VICENTE COATLÁN, ZAPOTÈQUE SAN-VICENTE COATLAN, ISO 639-3: zpt)

Мова сан вісенте коатлан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 3,380 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

WAGNER, W. John Pronouns in San Vicente Coatlán Zapotec. SIL-Mexico Branch Electronic Working Papers 003:17. <http://www.sil.org/mexico/workpapers/WP003i-CoatlanZapotecPronouns-zpt.pdf>

САНґА (SANGA, ASANGA, ISANGA, ISO 639-3: xsn)

Мова санґа – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 20,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з бантоїдної групи з бенуе-конґолезької підгалузі.**

САНґА (SANGA, KISANGA, LUBA-GARENGANZE, LUBA-SANGA, SOUTHERN LUBA, ISO 639-3: sng)

Мова санґа – це член підгуртка луба гуртка бвіле-сонґіє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 431,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі.**

САНГАБ-МАНДАЙСЬКА МОВА (SANGAB MANDAYA, SANGAB, ISO 639-3: myt)

Сангаб-мандайська мова – це член мандайського підвідділу східного відділу мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,570 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

САНГГАВСЬКА МОВА (SANGGAU, ISO 639-3: scg)

Санггавська мова – це член ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 45,000 (1981 рік) у провінції Кілімантан (острів Борнео) в Індонезії.

САНГІЛЬСЬКА МОВА (SANGIL, SANGGIL, SANGIRÉ, ISO 639-3: snl)

Сангільська мова – це член північної групи сангірської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1996 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

MARYOTT, Kenneth R. The phonemes of Sarangani Sangiré. *Studies in Philippine Linguistics* 1(2): 264-79, 1977.

САНГІРСЬКА МОВА (SANGIR, SANGI, SANGIH, SANGIHÉ, SANGIRESE, SANGIL, ISO 639-3: sxn)

Сангірська мова – це член північної групи сангірської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (1995 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія і 55,000 (1981 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

LAIDIG, Wyn D. *Studies in Sulawesi Linguistics, part VI. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia*, 46. Jakarta, Indonesia: Universitas Katolik Indonesia SATma Jaya, 1999.

САНГІРІЙСЬКІ МОВИ (SANGIRIC)

Сангірійські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- південна – 3 мови: бантицька, ратаганська, талавдська;
- північна – 2 мови: сангільська, сангірська.

Сангірськими мовами говорять 370,000 осіб у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

Sneddon, James N. *Proto-Sangiric and the Sangiric languages*. Canberra: Pacific Linguistics. 1984.

САНГІСАРСЬКА МОВА (SANGISARI, MAHDI SHAHRI, MEHDISHAHRI, SANGESARI, SÄNGESÄRI, SANGSARI, SÄNGSARI, SÄNGSÄRI, SENGISERI, SENGSAARI, ISO 639-3: sgr)

Сангісарська мова – це член семнанської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 36,000 (2006 рік) в Ісламській Республіці Іран.

САНГКОНГ (SANGKONG, BUXIA, 桑孔语, ISO 639-3: *sgk*)

Мова сангконг – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

САНГЛЕЧІ-ІШКАШІМСЬКА МОВА (SANGLECHI-ISHKASHIMI, ISO 639-3: *sgl*)

Санглечі-ішкашімська мова – це член памірської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти (вони можуть бути окремими мовами). Кількість мовців – 1,000 (1990 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 500 (1990 рік) у Республіці Таджикистан. Незаписана мова.

Часткова література:

ABBESS, Elisabeth and others Ishkashimi: a father's language. SIL Electronic Survey Reports 2010-013: 22, 2010.

САНГО (SANGO, SANGHO, SÄNGÖ, CAHŊO, 桑戈语, ISO 639-3: *sag*)

Мова санго – це член креольських мов на основі нгбанді. Кількість мовців – 350,000 (1988 рік) у Центрально-Африканській Республіці, а також якась кількість у Республіці Чад і в Демократичній Республіці Конго, разом 404,000. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

KARAN, Mark E. The dynamics of Sango language spread. Publications in Sociolinguistics, 7. Dallas, Texas: SIL International, 2001.

САНГО-РІВЕРЕЙН (RIVERAIN SANGO, ISO 639-3: *snj*)

Мова санго-ріверейн – це член креольських мов на основі нгбанді. Кількість мовців – 34,500 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

САНГТАМ НАГА (SANGTAM NAGA, ISACHANURE, LOPHOMI, SANGTAM, ISO 639-3: *nsa*)

Мова сангтам нага – це член підгрупи ао групи нага підгалузі кукі-чин-нага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців - 83,700 (2001 рік) у Республіці Індія.

САНГУ (SANGU, ESHISANGO, KISANGU, RORI, SANGO, ISO 639-3: *sbp*)

Мова сангу – це член підгуртка бена-кінга гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 75,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею. *Не змішувати цю мову з мовою цієї ж назви з гуртка келе-янзі.*

CAHŶ (SANGU, CHANGO, ISANGU, SHANGO, YISANGOU, YISANGU, ISO 639-3: snq)

Мова санґу – це член підгуртка сіра гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,900 (2000 рік) у Республіці Ґабон. Користуються латиницею. *Не змішувати цю мову з мовою цієї ж назви з гуртка бена-зіґула.*

CAŊDAWE (SANDawe, KISANDawe, SANDaUI, SANDaweEKI, SANDaWI, SANDWE KISANDawe, SANDaUI, SANDaweEKI, SANDaWI, SANDWE, CAŊDAWE, 桑达韦语, ISO 639-3: sad)

Мова сандаве – це член галузі сандаве хойсанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 40,000 (2000 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

EATON, Helen A Sandawe grammar. SIL e-Books, 20. [Dallas]: SIL International. 206 p. 2010.
<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52718>

CAŊDAWE (SANDawe)

Мови сандаве – це галузь хойсанської мовної родини. До цієї галузі входить лиш 1 мова – сандаве. Цією мовою говорять 40,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

CAŊ DIONIZIO HUAVE (SAN DIONISIO DEL MAR HUAVE, WABE, OMBEAYIIÜTS, UMBEYAJTS, ISO 639-3: hve)

Мова Сан Діонізіо гуаве – це член мовної родини гуаве. Кількість мовців – 4,940 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

CAŊI (SANI, Nì, 撒尼语, ISO 639-3: ysn)

Мова сані – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються письмом і. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CHAN, Kenneth A bilingualism and language vitality survey of the Gan Yi in the Yi Mei Duo village of the Shilin County of the Yunnan Province of China. SIL Electronic Survey Reports 2008-007: 8 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-007>

CAŊIE (SANIE, BAI LOLO, BAI YI, SANYIE, SA'NGIYE, SHANIE, SHANIEPU, WHITE YI, ISO 639-3: ysy)

Мова саніє – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

САНИЙО-ГІЄВЕ (SANIYO-HIYEWE, HIOWE, SANIO, ISO 639-3: sny)

Мова санійо-гієве – це член підгалузі саніо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HEPBURN, Jennifer Saniyo Hiyewe phonemic statement, revised. Five phonological studies, 85-99. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 31. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1985.

САНІО (SANIO)

Мови саніо – це підгалузь галузі сепік-гілл мовної родини сепік. До цієї підгалузі належать 5 мов: бікару, гева, нісек, піяме та санійо-гієве. Мовами саніо говорять майже 4,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

САНІСА САПОТЕК (ZANIZA ZAPOTEC, PAPABUCO, WESTERN SOLA DE VEGA ZAPOTEC, ZAPOTECA DE SANTA MARIA ZANIZA, ZAPOTÈQUE ZANIZA, ISO 639-3: zpw)

Мова саніса сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 770 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею.

САНКАРАН МАНІНКА (SANKARAN MANINKA, FARANAH, SANKARANKAN, ISO 639-3: msc)

Мова санкаран манінка – це член вітки південно-східні мандінг підгуртка східні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 77,000 (2006 рік) у Республіці Гвінея.

Часткова література:

PIONEER BIBLE TRANSLATORS Maninka Sentence Repetition Test survey report: an investigation into the degree of bilingualism proficiency between Maninka of Kankan and Malinké, Kuranko, Sankaran, Konyanka as well as other dialects of Maninka. *SIL Electronic Survey Reports 2003-016*: 51 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-016>

САНКРІСТОБАЛЬСЬКІ МОВИ (SAN CRISTOBAL)

Санкрістобальські мови – це гурток малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього гуртка належать 5 мов: аросі, бавро, фагані, кагуа і ова. Цими мовами говорять 26,000 осіб на Соломонових Островах.

САН ЛУІС ТЕМАЛАКАЮКА ПОПОЛОКА (SAN LUIS TEMALACAYUCA POPOLOCA, POPOLOCA DE SAN LUIS TEMALACAYUCA, ISO 639-3: pps)

Мова сан луїс темалакаюка пополока – це член групи пополока чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,730 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

Часткова література:

Diccionario ilustrado: Popoloca de San Luis Temalacayuca. 2005. Tlalpan, D.F., Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 32 p.

САН-ЛУЇ-ПОТОСІ-ГУАСТЕК (SAN LUIS POTOSI HUASTEC, POTOSINO HUASTEC, ISO 639-3: hva)

Мова сан-луї-потосі-гуастек – це член гуастецької галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 70,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

САН МАРКОС ТЛАЛКОЯЛКО ПОПОЛОКА (SAN MARCOS TLALCOYALCO POPOLOCA, NORTHERN POPOLOCA, POPOLOCA DE SAN MARCOS TLALCOYALCO, ISO 639-3: pls)

Мова сан маркос тлалкоялко пополока – це член групи пополока чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

MACHIN, Polly The clause of Northern Popoloca. SIL Mexico Workpapers 3: 1-19. 1980.

САН МАРТИН (QUECHUA SAN MARTÍN, LAMA, LAMANO, LAMISTA, LAMISTO, MOTILÓN, UCAYALI, LAMAS QUECHUA, LLAKWASH RUNASHIMI, LAMAS KICHWA, ISO 639-3: qvs)

Мова сан мартин – це член підгалузі чінчай галузі периферійної кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) у Республіці Перу; кількість зменшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DOHERTY VONAH, Jaime *ma інші* Rikchak-laya rimana tarina: diccionario del quechua de San Martín. Lamas: Academia Regional de Kechwa de San Martín, 318 p. 2007.

САН МАРТИН ІТУНІОСО ТРІКІ (SAN MARTIN ITUNYOSO TRIQUI, SAN MARTIN ITUNYOSO TRIQUE, TRIQUI DE SAN MARTIN ITUNYOSO, ISO 639-3: trq)

Мова сан мартин ітуніосо трікі – це член підгалузі тріке міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців - 2,000 (1983 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

SAN MATEO HUAVE (SAN MATEO DEL MAR HUAVE, OMBEAYIIIÜTS, UMBEYAJTS, ISO 639-3: huv)

Мова сан матео гуаве – це член мовної родини гуаве. Кількість мовців – 12,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

STAIRS, Emily F. & HOLLENBACH, Barbara E. Gramática huave. Diccionario huave de San Mateo del Mar, 283-291. Vocabularios (y Diccionarios) indígenas “Mariano Silva y Aceves”, 24. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano, 1981.

SAN-MIGÜEL (SAN MIGUEL CREOLE FRENCH, ISO 639-3: scf)

Мова сан-міґуель – це майже вимерлий член креольських мов, оснований на французькій. Кількість мовців – 4 (1999 рік) у Республіці Панама.

SAN MIĞUEL EL ĢRANDE MIŞTEK (SAN MIGUEL EL GRANDE MIXTEC, ISO 639-3: mig)

Мова сан міґуел ел ґранде міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 14,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

PIKE, Evelyn G. The amplification clause root in San Miguel El Grande Mixtec. LACUS forum XXVII: speaking and comprehending, 259-69. Fullerton, CA: Linguistic Association of Canada and The United States. 2001.

SAN MIĞUEL PIĘDRAC MIŞTEK (SAN MIGUEL PIEDRAS MIXTEC, ISO 639-3: xtp)

Мова сан міґуел пієдрас міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 450 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

SAN PAVLO KAIŃĢANĢ (SÃO PAULO KAINGÁNG, ISO 639-3: zkp)

Мова сан павло кайнґанґ – це вже вимерлий член північнокайнґанґської підгалузі ге-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. Говорили нею в Федеральній Республіці Бразилія.

SAN PEĐRO AMUŞĢOS AMUŞĢO (SAN PEDRO AMUZGOS AMUZGO, AMUZGO DE SAN PEDRO AMUZGOS, OAXACA AMUZGO, ISO 639-3: azg)

Мова сан педро амусґос амусґо – це член амусґонської галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні - присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

STEWART, Cloyd & STEWART, Ruth Diccionario Amuzgo de San Pedro Amuzgos Oaxaca. Serie de vocabularios y diccionarios indígenas “Mariano Silva y Aceves”, 44. Coyoacán, D.F., Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 501 p. 2000.

САН ПЕДРО КІЯТОНІ САПОТЕК (SAN PEDRO QUIATONI ZAPOTEC, EASTERN TLACOLULA ZAPOTEC, QUIATONI ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN PEDRO QUIATONI, ZAPOTÈQUE SAN-PEDRO QUIATONI, ISO 639-3: zpf)

Мова сан педро кіятоні сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 14,800 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

DE MARTÍNEZ, Valeria D. Who's who in Quiatoni Zapotec narratives. SIL Mexico Workpapers 11: 37-46. 1995.

САН-СЕВАСТІАН-КОАТАН-ЧУХ (SAN SEBASTIÁN COATÁN CHUJ, ISO 639-3: cac)

Мова сан-севастіан-коатан-чух – це член чухської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 19,500 (1991 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

WILLIAMS, Kenneth L. & WILLIAMS, Barbara Alfabeto chuj. Alfabeto de las lenguas mayances, 55-57. Guatemala: Instituto Indigenista Nacional, 1977.

САНСІЙСЬКА МОВА (SANSI, BHILKI, SANSIBOLI, ISO 639-3: ssi)

Сансійська мова – це член сансійського відділу гіндустанської підгрупи групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 60,000 (2002 рік) у Республіці Індія та 16,200 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

Gusain, Lakhan "Endangered Language: A Case Study of Sansiboli". Language in India. <http://www.languageinindia.com/dec2002/sansi.html>. (December 2002). Retrieved 2006-12-29.

САНСІЙСЬКІ МОВИ (SANSI)

Сансійські мови – це відділ мов гіндустанської підгрупи групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: кабутраська та сансійська. Говорять ними 77,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан та в Республіці Індія.

САНСКРИТСЬКА МОВА (SANSKRIT, SÁNSCRITO, САНСКРИТ, संस्कृतम्, संस्कृता वाक्, 梵語, ISO 639-3: san)

Санскритська мова – це член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 2,950 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються шарадським і сингальським письмом.

Часткова література:

BURROW, Thomas The Sanskrit Language, 1965.

САНСУ (SANSU, ISO 639-3: sca)

Мова сансу – це член підвідділу гану відділу аха південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини (може не бути)

окремою мовою). Кількість мовців – 4,780 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

САНТА АНА (SANTA ANA DE TUSI PASCO QUECHUA, ISO 639-3: qxt)

Мова санта ана – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Можливо, що це не окрема мова, а тільки діалект мови чавпіуаранга.

САНТАІЗАБЕЛЬСЬКІ МОВИ (SANTA ISABEL)

Сантаізабельські мови – це підгурток південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 7 мов у 3-х вітках:

- західна – 2 мови: лаґу, забана;
- східна – 2 мови: чеке-голо, гао;
- центральна – 3 мови: блабланґа, кокота, зазао.

Сантаізабельськими мовами говорять 18,000 осіб на Соломонових Островах.

САНТА ІНЕС АУАТЕМПАН ПОПОЛОКА (SANTA INÉS AHUATEMPAN POPOLOCA, NGIGUA, POPOLOCA DE SANTA INÉS AHUATEMPAN, ISO 639-3: pca)

Мова санта інес ауатемпан пополока – це член групи пополока чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САНТА ІНЕС ЯЦЕЧІ САПОТЕК (SANTA INÉS YATZECHI ZAPOTEC, SOUTHEASTERN ZIMATLÁN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTA INÉS YATZECHI, ZAPOTECO DE ZEGACHE, ZAPOTÈQUE SANTA-INÈS YATZÉCHI, ISO 639-3: zpn)

Мова санта інес яцечі сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галезі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 2,240 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

САНТА КАТАРИНА АЛБАРРАДАС САПОТЕК (SANTA CATARINA ALBARRADAS ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTA CATARINA ALBARRADAS, ZAPOTÈQUE (SANTA-CATARINA ALBARRADAS, ISO 639-3: ztn)

Мова санта катаріна албаррадас сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галезі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САНТАЛІ (SANTALI, HAR, HOR, SAMTALI, SANDAL, SANGTAL, SANTAL, SANTHALI, SANTHALI, SATAR, SENTALI, SONTAL, संथाली, 桑塔利语, ISO 639-3: sat)

Мова санталі – це член сантальської групи херварської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 5,960,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 157,000 (2001 рік) у Народній Республіці

Бангладеш та 40,300 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються письмами: бенгальським, деванагарі, латинським (у Бангладеш), ол-чікі (укладеного спеціально для санталі), орія – в залежності від району.

Часткова література:

NEUKOM, Lukas Argument marking in Santali. Mon-Khmer Studies 30: 95-113, 2000.

САНТА ЛУСІЯ МОНТЕВЕРДЕ МІШТЕК (SANTA LUCIA MONTEVERDE MIXTEC, ISO 639-3: mdv)

Мова санта лусія монтеверде міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (2001 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Мову вивчають у початкових школах.

САНТАЛЬСЬКІ МОВИ (SANTALI)

Сантальські мови – це група мов херванської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродина. До цієї групи входять 3 мови: магалі, санталі і турі. Говорять ними майже 6,200,000 осіб у Республіці Індія, в Народній Республіці Бангладеш і в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

MITRA, P. C. Santhali, the base of world languages. Calcutta, 1988.

САНТА МАРІЯ ГУАВЕ (SANTA MARIA DEL MAR HUAVE, OMBEAYIÜTS, UMBEYAJTS, ISO 639-3: hvv)

Мова санта марія гуаве – це член мовної родини гуаве. Кількість мовців – 550 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

САНТА МАРІЯ КАКЧІКЕЛЬ (SANTA MARÍA DE JESÚS KAQCHIKEL, KACH'AB'AL, SANTA MARIA DE JESÚS CAKCHIQUEL, ISO 639-3: cki)

Мова санта марія какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 18,000 (2000 рік) у Республіці Гватемала; кількість збільшується. Користуються латиницею.

САНТА МАРІЯ КІЄГОЛАНІ САПОТЕК (SANTA MARIA QUIEGOLANI ZAPOTEC, QUIEGOLANI ZAPOTEC, WESTERN YAUPETEC ZAPOPEC, ZAPOTECO DE SANTA MARIA QUIEGOLANI, ZAPOTÈQUE SANTA-MARIA QUIÉGOLANI, ISO 639-3: zpi)

Мова санта марія кієголані сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галезі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLACK, Cheryl A. Number marking innovations in Zapotec. SIL Electronic Working Papers 2008-002: 31

<http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2008-002>

САНТА МАРІЯ ЛЯ АЛЬТА (SANTA MARIA LA ALTA NAHUATL, NÁHUATL DE SANTA MARÍA LA ALTA, ISO 639-3: nhz)

Мова санта марія ля альта – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 2,470 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

CANGER, UNA Subgrupos de los dialectos nahuas. Smoke and Mist: Mesoamerican Studies in Memory of Thelma D. Sullivan. British Archaeological Reports (BAR). BAR International Series. 2. Oxford. pp. 473–498. 1988.

САНТА МАРІЯ САКАТЕПЕК МІШТЕК (SANTA MARIA ZACATEPEC MIXTEC, MIXTECO DE SANTA MARIA ZACATEPEC, SOUTHERN PUTLA MIXTEC, TACUATE, TU'UN VA'A, ZACATEPEC MIXTEC, ISO 639-3: mza)

Мова санта марія сакатепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 6,000 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САНТА ТЕРЕСА КОРА (SANTA TERESA CORA, ISO 639-3: cok)

Мова санта тереса кора – це член групи корачоль сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 7,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

CASAD, Eugene H. Cora: a no longer unknown Southern Uto-Aztecan language. Avances y balances de lenguas yutoaztecas; homenaje a Wick R. Miller p. 109-122. Mexico, D.F.: Instituto Nacional de Antropología y Historia. 2001.

САНТІЯГО-ДЕЛЬ-ЕСТЕРО (SANTIAGO DEL ESTERO QUICHUA, SANTIAGUEÑO QUICHUA, ISO 639-3: qus)

Мова сентіяго-дель-естеро – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 60,000 (2000 рік) у Республіці Аргентина. Користуються латиницею.

Часткова література:

Atoj yutuan. Republica de Argentina: Universidad Nacional de Santiago del Estero. 1989.

САНТІЯГО КСАНІКА САПОТЕК (SANTIAGO XANICA ZAPOTEC, XANICA ZAPOTEC, ZAPOTÈQUE SANTIAGO XANICA, ISO 639-3: zpr)

Мова сентіяго ксаніка сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

PIPER, Michael J. The functions of “lëë” in Xanica Zapotec narrative discourse with some implications for comparative Zapotec. SIL Mexico Workpapers 11: 67-78. 1995.

САНТО ДОМІНҐО АЛБАРРАДАС САПОТЕК (SANTO DOMINGO ALBARRADAS ZAPOTEC, ALBARRADAS ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTO DOMINGO ALBARRADAS, ZAPOTÈQUE SANTO-DOMINGO ALBARRADAS, ISO 639-3: zas)

Мова санто домінґо албаррадас сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галезі отоманґської мовної родини. Кількість мовців – 5,500 (1980 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Слова різної довжини.

Часткова література:

KREIKEBAUM, Wolfram Fronting and related features in Santo Domingo Albarradas Zapotec. SIL Mexico Workpapers 9: 33-71. 1987.

САНТО ДОМІНҐО КАКЧІКЕЛЬ (SANTO DOMINGO XENACUJ KAQCHIKEL, SANTO DOMINGO XENACUJ SAKCHIQUEL, XENACUJ, ISO 639-3: ckj)

Мова санто домінґо какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 5,200 (1991 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

САНТОМЕНСЬКА МОВА (SĂOTOMENSE, SĂO TOMENSE, FORRO, CRIOULO SANTOMENSE, ISO 639-3: cri)

Сантоменська мова – це член креольських мов, основаних на португальській. Кількість мовців – 69,900 (1999 рік) у Демократичній Республіці Сан-Томе і Принсіпі.

Часткова література:

GRAHAM, Steve & GRAHAM, Trina West Africa lusolexed creoles word list file documentation. SIL Electronic Survey Reports 2004-012. 24. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-012>

САНТУУМ (CENTÚÚM, CEN TUUM, BÀSÀRƏN DÀ JÀLÀÀBÈ, JALAA, ISO 639-3: cet)

Мова сантуум – це вимираючий мовний ізолят, яким говорять ще 200 осіб у Федеративній Республіці Нігерія; тільки старші особи.

САНУМА (SANUMÁ, CHIRICHANO, GUAIKA, SAMATALI, SAMATARI, SANEMA, SANIMA, TSANUMA, XAMATARI, ISO 639-3: xsu)

Мова санума – це член яномамської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,610 (2000 рік) у Боліварській Республіці Венесуела та 1,800 (2006 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

BORGMAN, Donald M. Sanuma. In Desmond C. Derbyshire and Geoffrey K. Pullum (eds.), Handbook of Amazonian languages, vol. 2, 15-248. Berlin: Mouton de Gruyter. 1990.

САН ФЕЛІПЕ ОТЛАЛТЕПЕК ПОПОЛОКА (SAN FELIPE OTLALTEPEC POPOLOCA, POPOLOCA DE SAN FELIPE OTLALTEPEC, POPOLOCA DEL PONIENTE, WESTERN POPOLOCA, ISO 639-3: pow)

Мова сан філіпе отлалтепек пополока – це член групи пополока чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Довгі слова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

WILLIAMS, Ann F. & PIKE, Eunice V. The phonology of Western Popoloca. *Lingua* 20: 368-80. 1968.

САН ФРАНЦІСКО ГУАВЕ (SAN FRANCISCO DEL MAR HUAVE, OMBEAYIIÜTS, UMBEYAJTS, ISO 639-3: hue)

Мова сан франціско гуаве – це член мовної родини гуаве. Кількість мовців – 900 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САН ФРАНЦІСКО МАТЛАЦІНКА (SAN FRANCISCO MATLATZINCA, MATLATZINCA, MATLATZINCA DE SAN FRANCISCO DE LOS RANCHOS, PJIEKAK'JOO, ISO 639-3: mat)

Мова сан франціско матлацінка – це вимираючий член матлацінкської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,167 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

САН ХЕРОНИМО ТЕКОАТЛ МАСАТЕК (SAN JERÓNIMO TECÓATL MAZATEC, MAZATECO DE SAN ANTONIO ELOXOCHITLÁN, MAZATECO DE SAN JERÓNIMO TECÓATL, NORTHERN HIGHLAND MAZATEC, ISO 639-3: maa)

Мова сан херонімо текоатл масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 21,100 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах. Тональна мова. Довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

AGEE, Daniel M. Modal clitics in San Jeronimo Mazatec. *SIL Workpapers* 10: 1-28. 1993.

САН ХУАН АЦІНҐО ПОПОЛОКА (SAN JUAN ATZINGO POPOLOCA, ATZINGO POPOLOCA, EASTERN POPOLOCA, NGIGUA, POPOLOCA DE SAN JUAN ATZINGO, POPOLOCA DEL ORIENTE, SOUTHERN POPOLOCA, ISO 639-3: poe)

Мова сан хуан ацінґо пополока – це член групи пополока чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

AUSTIN, Jeanne & PICKETT, Velma B. Popoloca clause and sentence. *SIL Mexico Workpapers* 1: 59-92. 1974.

САН ХУАН ҐЕЛАВІЯ САПОТЕК (SAN JUAN GUELAVIA ZAPOTEC, GUELAVIA, WESTERN TLACOLULA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN JUAN, ZAPOTÈQUE SAN-JUAN GUELAVIA, ISO 639-3: zab)

Мова сан хуан ґелавія сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галезі ото-манґської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 28,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

JONES, Theodore & CHURCH, Ann D. Personal pronouns in Guelavía Zapotec. SIL Mexico Workpapers 7: 1-15. 1985.

САН ХУАН КОЛОРАДО МІШТЕК (SAN JUAN COLORADO MIXTEC, MIXTECO DE SAN JUAN COLORADO, ISO 639-3: mjc)

Мова сан хуан колорадо міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 13,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

STARK Sharon; JOHNSON PETERSON, Andrea & LORENZO C., Filiberto Diccionario mixteco de San Juan Colorado. Serie de vocabularios e diccionarios indígenas “Mariano Silva y Aceves”, 29. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 209 p. 1986.

САН ХУАН ТЕЙТА МІШТЕК (SAN JUAN TEITA MIXTEC, TEITA MIXTEC, ISO 639-3: xtj)

Мова сан хуан тейта міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 570 (2002 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

САОСЬКА МОВА (SAO, THAO, CHUI-HUAN, CHUIHWAN, SAO, SAU, SHAO, SUIHWAN, VULUNG, ISO 639-3: ssf)

Саоська мова – це член тгайської галузі західнорівнинної родини австронезійської мовної надродини. Це мова тайванського автохтонного племені сао (тао). В 2000 році мала тільки 5 чи 6 мовців, і то всі похилого віку. Має два діалекти.

Часткова література:

BLUST, R. A. Thao dictionary. Taipei. Institute of Linguistics, 2003.

САОШ (SA'OCH, SAOTCH, SAUCH, ISO 639-3: scq)

Мова саош – це вимираючий член підгрупи шонґ західної групи пеарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 180 (1996 рік) у Республіці Камбоджа, здебільша старші люди, і зменшується.

САПАРО (ZÁPARO, KAYARWE, ZÁPARA, ISO 639-3: zro)

Мова сапаро – це майже вимерлий член сапарської мовної родини. Кількість мовців – 1 (2000 рік) Говорять нею в Республіці Перу. Стараються відродити мову – навчають її у 2 школах. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

PEEKE, M. Catherine Bosquejo grammatical del záparo. Cuadernos Etnolingüísticos, 14. Quito: Instituto Lingüístico de Verano, 1991.

САПАРСЬКІ МОВИ (ZAPAROAN, SÁPAROAN, ZÁPARO, ZAPAROANO, ZAPAROANA)

Сапарські мови – це вимираюча мовна родина, до якої належать 7 мов: авшірі, андоа, арабела, ікіто, кагуарано, омурано та сапаро. Говорять ними ще лиш 90 осіб у Республіці Перу та в Республіці Еквадор.

САПАРУА (SAPARUA)

Мова сапаруа – це член підгалузки сапаруа галузки гатугага підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-малукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,200 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії.

САПАРУА (SAPARUA, ISO 693-3: spr)

Мови сапаруа – це підгалузка галузки гатугага підвітки уліясе вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-малукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузки належать 2 мови: лату і сапаруа. Говорять ними більш як 12,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

САПЕСЬКА МОВА (SAPÉ, CALIANA, CHIRICHANO, KALIÁNA, KARIANA, ISO 639-3: spc)

Сапеська мова – це вимираючий член арутані-сапеської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1977 рік) у Боліварській Республіці Венесуела.

САПО (SAPO, SARPO, SOUTHERN KRAHN, ISO 639-3: krn)

Мова сапо – це член відділу ґуере-крагн підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців - 36,400 (2006 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

САПОНІ (SAPONI, ISO 639-3: spi)

Мова сапоні – це вже майже вимерлий член галузі расава-сапоні озерної мовної родини. Кількість мовців – 4 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

САПОСА (SAPOSA, ISO 639-3: sps)

Мова сапоса – це член вітки сапоса-тинпуц підгуртка неган південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,400 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

KENNEDY, Rodney J. & KENNEDY, Judith Saposa phonemes. Phonologies from six village living experiences, 57-83. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1977.

САПОСА-ТИНПУЦ (SAPOSA-TINPUTZ)

Мови сапоса-тинпуц – це вітка підгуртка неган південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 4 мови: гагон, сапоса, теоп і тинпуц. Говорять ними майже 12,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

САПОТЕК (ZAPOTEC, DIIDZAJ, DIZA, DITSA, DIIDXAZÁ, TIITS SĚ,)

Мови сапотек – це підгалузь сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї галузі входять 57 мов: айокеско сапотек, алоапам сапотек, аматлан сапотек, асунсіон міштепек сапотек, ґевеа де гумбольдт сапотек, ґуіла сапотек, ель альто сапотек, елотепек сапотек, саачіла сапотек, саніса сапотек, соогочо сапотек, істмус сапотек, кахонос сапотек, кіюкітані-кієрі сапотек, кіявікусас сапотек, коатекас алтас сапотек, коатлан сапотек, ксадані сапотек, ксанаґія сапотек, лапаґія-ґівіні сапотек, лачіґірі сапотек, лачіхіо сапотек, лохіча сапотек, масалтепек сапотек, міштепек сапотек, мітла сапотек, міяуатлан сапотек, окотлан сапотек, осолотепек сапотек, петапа сапотек, південна рінкон сапотек, південно-східна ікстлан сапотек, рінкон сапотек, сан аґустін міштепек сапотек, сан балтасар локсіча сапотек, сан вісенте коатлан сапотек, сан педро кіятоні сапотек, санта інес яцечі сапотек, санта катаріна албаррадас сапотек, санта марія кієґолані сапотек, сантіяґо ксаніка сапотек, санто домініґо албаррадас сапотек, сан хуан ґелавія сапотек, сьєрра де хуарес сапотек, табаа сапотек, тешмелукан сапотек, техалапан сапотек, тілкіяпан сапотек, тлаколуліта сапотек, тотома-чапан сапотек, чічікапан сапотек, чоапан сапотек, явтепек сапотек, ялалаґ сапотек, ярені сапотек, ятее сапотек та яцачі сапотек. Деякі мовознавці вважають, що це не є окремі мови, а тільки діалектний континуум. Діалектний континуум – це сукупність діалектів, зміна яких на просторі на певній території утворює безперервну послідовність; при цьому відмінності між сусідніми діалектними формами незначні, а для більш віддалених поступово зростають і можуть досягати рівня, на якому взаємне розуміння між носіями таких діалектів стає проблематичним. Мовами сапотек говорять майже 450,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

Sicoli, Mark A. Tono: A linguistic ethnography of tone and voice in a Zapotec region. University of Michigan, Ph.D. Dissertation. 2007.

САПОТЕЦЬКІ МОВИ (ZAPOTECAN)

Сапотецькі мови – це галузь ото-мангської мовної родини. До цієї галузі входять 63 мови у 2-х підгалузях:

- сапотек – 57 мов: айокеско сапотек, алоапам сапотек, аматлан сапотек, асунсіон міштепек сапотек, ґевеа де гумболт сапотек, ґуїла сапотек, ел альто сапотек, елотепек сапотек, саачіла сапотек, саніза сапотек, сооґочо сапотек, істмус сапотек, кахонос сапотек, кіокітані-кієрі сапотек, кіявікусас сапотек, коатекас алтас сапотек, коатлан сапотек, ксадані сапотек, ксанаґія сапотек, лапаґія-ґівіні сапотек, лачіґірі сапотек, лачіхіо сапотек, лохіча сапотек, масалтепек сапотек, міштепек сапотек, мітла сапотек, міяуатлан сапотек, осолотепек сапотек, окотлан сапотек, петапа сапотек, південна рінкон сапотек, південно-східна ікстлан сапотек, рінкон сапотек, сан аґустін міштепек сапотек, сан балтасар локсіча сапотек, сан вісенте коатлан сапотек, сан педро кіятоні сапотек, санта інес яцечі сапотек, санта катаріна албаррадас сапотек, санта марія кієголані сапотек, сантіяґо ксаніка сапотек, санто домінґо албаррадас сапотек, сан хуан ґелавія сапотек, сьєрра де хуарес сапотек, табаа сапотек, тексмелукан сапотек, техалапан сапотек, тілкіяпан сапотек, тлаколуліта сапотек, тотомачапан сапотек, чічікапан сапотек, чоапан сапотек, явтепек сапотек, ялалаґ сапотек, ярені сапотек, ятее сапотек, яцачі сапотек.
- чатіно – 6 мов: сакатепек чатіно, західноверховинна чатіно, сенсотепек чатіно, нопала чатіно, східноверховинна чатіно, таталтепек чатіно.

Деякі мовознавці вважають членів цих підгалузей діалектними континуумами, а не окремими мовами. Діалектний континуум – це сукупність діалектів, зміна яких на просторі на певній території утворює безперервну послідовність; при цьому відмінності між сусідніми діалектними формами незначні, а для більш віддалених поступово зростають і можуть досягати рівня, на якому взаємне розуміння між носіями таких діалектів стає проблематичним. Сапотецькими мовами говорять майже 500,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

САПУАН (SAPUAN, SAPOUAN, ISO 639-3: spu)

Мова сапуан – це член підгрупи ой-тге західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,400 (1981 рік) у Лаоській Народній Республіці.

САР (SAR, SARA, SARA MADJINGAY, MADJINGAY, ISO 639-3: mwm)

Мова сар - це член властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 183,000 (1993 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

САРА (SARA)

Мови сара – це відділ підгрупи сара-баґірмі групи бонґо-баґірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належать 19 мов у 2-х підвідділах:

- вале – 2 мови: вале, лутос;

- властивосарський – 17 мов – 1 гурток і 12 окремих мов.

Мовами сара говорять майже 1,900,000 осіб у Республіці Чад і в Центрально-Африканській Республіці.

Часткова література:

TUCKER, A.N. and M.A. Bryan Linguistic Analyses: The Non-Bantu Languages of North-Eastern Africa. Published for the International African Institute. London/New York/Cape Town: Oxford University Press. (1966)

САРА-БАГІРМІ (SARA-BAGIRMI)

Мови сара-багірмі – це підгрупа групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належать 29 мов у 2-х відділах та 2 окремі мови:

- багірмі – 8 мов: багірмі, бераков, гула, джая, диса, кенга, мором, наба;
- сара – 19 мов у 2-х підвідділах;
- мови: біррі, фонгоро.

Мовами сара-багірмі говорять більш як 2,250,000 осіб у Республіці Чад і в Центрально-Африканській Республіці.

САРАВЕКА (SARAVECA, ISO 639-3: sar)

Мова саравека – це вимерлий член центральномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Говорили нею в Багатонаціональній Державі Болівія.

САРА-ДУНДЖО (SARA DUNJO, KABA DUNJO, SARA DINJO, ISO 639-3: koj)

Мова сара-дунджо – це член гуртка сара-каба властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

САРА-КАБА (SARA KABA, TA SARA, ISO 639-3: sbz)

Мова сара-каба – це член гуртка сара-каба властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 13,600 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

САРА-КАБА (SARA-KABA)

Мови сара-каба – це гурток властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить 5 мов: кулфа, сара-дунджо, сара-каба, сара-каба-деме та сара-каба-наа. Мовами сара-каба говорять приблизно 95,000 осіб у Республіці Чад і в Центрально-Африканській Республіці.

SARA-KABA-DEME (SARA KABA DÉMÉ, KABA 'DEM, KABA DÉMÉ, KABA DEMI, SARA KABA DEM, TÀ SÀRA, ISO 639-3: kwg)

Мова сара-каба-деме - це член гуртка сара-каба властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1993 рік) у Республіці Чад і якась кількість у Центрально-Африканській Республіці.

Часткова література:

MARTI, Marianne Enquête sociolinguistique de la langue koulfa du Tchad: abrégé. N`Djaména, Tchad: Association SIL Tchad. 28 p. 2009.

SARA-KABA-NAА (SARA KABA NÁÁ, KABA NA, KABA NAA, KABA NAR, NA, SARA KABA, ISO 639-3: kwv)

Мова сара-каба-наа - це член гуртка сара-каба властивосарського підвідділу відділу сара підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1993 рік) у Республіці Чад і якась кількість у Центрально-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

MARTI, Marianne Enquête sociolinguistique de la langue koulfa du Tchad: abrégé. N`Djaména, Tchad: Association SIL Tchad. 28 p. 2009.

SARAMAKANСЬКА МОВА (SARAMACCAN, SAAMÁKA, SARAMACCAANS, ISO 639-3: srm)

Сарамаканська мова – це член креольських мов, основаних на англійській. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 23,000 (1995 рік) у Республіці Сурінам та 3,000 (1994 рік) у Французькій Гвіяні. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUTTAR, George L. Scales of basicness in semantic domains and their application to creolization. Language and life: essays in memory of Kenneth L. Pike, 119-137. SIL International and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 139. Dallas: SIL International and The University of Texas at Arlington, 2003.

SARANĠANI-BLAANСЬКА МОВА (SARANGANI BLAAN, BALUB, BILAAN, TUMANAO, ISO 639-3: bps)

Саранґані-блаанська мова – це член блаанської групи білійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 90,800 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

BURTON, Scott L. A case study of lexical borrowing between language families in the southern Philippines. Philippine Journal of Linguistics 34(1): 29-67, 2003.

SARANĠANI-MANOBSЬКА МОВА (SARANGANI MANOVO, ISO 639-3: mbs)

Саранґані-манобська мова – це член південної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австроне-

зійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 58,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

DuBOIS, Carl D. Sarangani Manobo: An introductory guide. Philippine Journal of Linguistics, Special Monograph, 6. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 1976.

CAPACIPA (SARASIRA, SIRASIRA, ISO 639-3: zsa)

Мова сарасіра – це член гірської вітки горішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

САРДИНСЬКІ МОВИ (SARDINIAN)

Сардинські мови – це група мов південної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи входять 4 мови: ґалурська, кампіданська, лоґудорська та сассарська. Говорять ними більш як 1,000,000 осіб в Італійській Республіці.

Часткова література:

FERRER, Eduardo Blasco Storia della lingua sarda, 2009.

САРІКОЛЬСЬКА МОВА (SARIKOLI, SALIKUR, SARYKOLY, SARIQOLI, SELEKUR, SARIKUL, SARIQUL, SARIKÖLI, TADZIK, TAJIK, TAJIKI, TUJIK ZIV, 色勒库尔语, ISO 639-3: srh)

Сарікольська мова – це член шугні-язгуламського відділу памірської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 16,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

САРЛЬСЬКА МОВА (SARLI, SARLIYA, ISO 639-3: sdf)

Сарльська мова – це член заза-ґоранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – менше як 20,000 у Республіці Ірак.

САРМІ (SARMI)

Мови сармі – це гурток сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 11 мов: анус, бонґґо, каптіяв, ликі, масімасі, мо, собей, сунум, тарпія, федан і ярсун. Мовами сармі говорять 4,600 осіб в Індонезії (Папуа).

САРМІ-ДЖАЙПУРСЬКІ МОВИ (SARMI-JAYAPURA BAY)

Сармі-джайпурські мови – це підвідділ північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної

галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входять 14 мов у 2-х гуртках:

- джайпурський – 3 мови: каюпулав, орму, тобаті;
- сармі – 11 мов: анус, бонгго, федан, каптіяв, лікі, масімасі, мо, собей, сунум, тарпія, ярсун.

Сармі-джайпурськими мовами говорять 5,500 осіб в Індонезії (Папуа).

CAPCI (SARSI, SARCEE, TSUU T'INA, TSU T'INA, TSÚÛTÍNÀ, TSÚÛT'ÍNÀ, ISO 639-3: srs)

Мова сарсі – це вже майже вимерлий член відділу сарсі канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 50 (1991 рік) у провінції Альберта в Канаді, лиш старші віком особи.

CAPCI (SARCEE)

Мови сарсі – це відділ канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – сарсі. Говорять нею ще лиш 50 осіб у Канаді.

САРТАНГ' (SARTANG, BOOTPA, BUT MONPA, BUT PA, MATCHOPA, ISO 639-3: onp)

Мова сартанг – це член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2005 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею; деванагарське письмо перестали вже уживати, хоч планують відновити його в майбутньому.

САРУА (SARUA, SAROUA, SARWA, ISO 639-3: swy)

Мова саруа – це член бур-саруаської підгрупи групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1997 рік) у Республіці Чад.

САРУґА (SARUGA, ISO 639-3: sra)

Мова саруґа – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 130 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

САРУДУ (SARUDU, DODA, ISO 639-3: sdu)

Мова саруду – це член південної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

САСАК-СУМБАВАНСЬКІ МОВИ (SASAK-SUMBAWA)

Сасак-сумбаванські мови – це підгрупа балі-сасак-сумбавської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входять 2 мови: сасакська і сумбаванська. Говорять ними 2,400,000 осіб у провінції Нуса-Танггара в Індонезії.

CASAKСЬКА MOBA (SASAK, LOMBOK, 萨萨克语, ISO 639-3: sas)

Сасакська мова – це член сасак-сумбаванської підгрупи балі-сасак-сумбавської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 2,100,000 (1989 рік) у провінції Нуса-Танггара в Індонезії. Користуються латиницею.

CACAPY (SASARU, ISO 639-3: sxs)

Мова сасару – це член підвідділу готуо-унеме-ехе північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 12,500 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

CACCAPСЬКА MOBA (SASSARESE SARDINIAN, NORTHWESTERN SARDINIAN, SASSARESE, ISO 693-3: sdc)

Сассарська мова – це член сардинської групи південної підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 100,000 (1993 рік) в Італійській Республіці (північно-західна Сардинія). Користуються латиницею.

CATABALІСЬКА MOBA (SATAWALESE, ISO 639-3: stw)

Сатаваліська мова – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 460 (1987 рік) на острові Сатавал у Федеративних Штатах Мікронезії.

CATEPE-MABE (SATERÉ-MAWÉ, ANDIRA, ARAPIUM, MABUE, MARAGUA, MAUÉ, MAWÉ, SATARÉ, ISO 639-3: mav)

Мова сатере-маве – це член галузі маве-сатере мовної родини тупі. Кількість мовців – 7,130 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRAHAM, Albert; GRAHAM, Sue & HARRISON, Carl H. Prefixos pessoais e numerais da língua sateré-mawé. Estudos sobre línguas tupí do Brasil, 175-205. Série Lingüística, 11. Brasília: Summer Institute of Linguistics. 1984.

CATERФРИЗЬКА MOBA (SATERFRIESISCH, SATERFRIESIESCH, SATERLANDIC FRISIAN, SATERLÄNDISCH, SEELTERSK, 沙特弗里西语, ISO 639-3: stj)

Сатерфризька мова – це член фризької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) у Федеративній Республіці Німеччина.

CAUK (SAUK, ISO 639-3: skc)

Мова саук – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 600 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

САФАЇТСЬКА МОВА (SAFAITIC, صفائية, صفاوية, ISO 639-3: xna)

Сафаїтська мова – це назва дана давньому північноарабському діалектові, який вимер перед VII століттям. Належить вона до арабської галузі семітської родини афразійської мовної родини.

Часткова література:

WINNETT, F. V. & HARDING, G. L. Inscriptions in fifty Safaitic Cairns. Toronto, 1978.

САФАЛІБА (SAFALIBA, SAFALABA, SAFALBA, SAFALI, ISO 639-3: saf)

Мова сафаліба – це член північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2003 рік) у Республіці Гана; кількість зростає. Користуються латиницею.

Часткова література:

KLUGE, Angela & HANFIELD, Deborah H. Sociolinguistic survey of the Safaliba language area. SIL Electronic Survey Reports 2002-041. <http://www.sil.org/silest/abstract.asp?ref=2002-041>

САФВА (SAFWA, CISAFWA, ISHISAFWA, KISAFWA, ISO 639-3: sbk)

Мова сафва – це член підгуртка нійка-сафва гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 158,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

САФЕЙОКА (SAFEYOKA, AMBARI, AMPALE, AMPEELI-WOJOKESO, AMPELE, ISO 639-3: apz)

Мова сафейока – це член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,390 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LONGACRE, Robert E. Switch reference systems from two distinct linguistic areas: Wajokeso (Papua New Guinea) and Guanano (northern South America). Switch-reference and universal grammar: Proceedings of a Symposium on Switch Reference and Universal Grammar, Winnipeg, May 1981, vol. 2, 185-207. Typological Studies in Language, 2. Philadelphia: Benjamins. 1983.

САХВЕ-ГБЕ (SAXWE GBE, SAXWE, SAXWE-GBE, SAXWE, TSÁPHÉ, ISO 639-3: sxw)

Мова сахве-гбе – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,270 (2000 рік) у Республіці Бенін.

САЮЛА-ПОПОЛУКА (SAYULA POPOLUCA, POPOLUCA DE SAYULA, ISO 639-3: pos)

Мова саюла-пополука – це член підгалузі веракруз міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються

латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок і присудок, додаток, підмет. Довгі слова, багато афіксів.

Часткова література:

CLARK, Lawrence E. A comparison of person markers in Sayula and Oluta Popoluca. SIL Electronic Working Papers 2004-006. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2004-006>

САЯ (SAYA, SAYANCI, SAYARA, SAYAWA, SEIYARA, SEYA, SEYAWA, ISO 639-3: say)

Мова сая - це член заарської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

СВАГІЛІ (SWAHILI, KISUAHELI, KISWAHILI, 斯瓦希里语, 斯瓦西里语, ISO 639-3: swh)

Мова свагілі (свахілі) – це член підгуртка свагілі гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 350,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія, 6,360 (2000 рік) у Республіці Бурунді, 131,000 (1994 рік) у Республіці Кенія, 2,740 (1993 рік) у Майотта, 10,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік, 184,000 (2006 рік) у Республіці Сомалі, 2,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці та 2,330 (2000 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

AUGUSTIN, MaryAnne Topic and focus in Swahili. GIALens: Electronic Notes Series 1(1). 12 p. <http://www.gial.edu/GIALens/vol1-1/sndex.htm>

СВАГІЛІ (SWAHILI, G.40)

Мови свагілі – це підгурток гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 8 мов: коморська мвалі, коморська нгзіджа, коморська ндзвані, конго-свахілі, макве, маорі, мвані та свагілі. Цими мовами говорять майже 1,500,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Союзі Коморських Островів, у Майотта, в Республіці Мозамбік та в Демократичній Республіці Конго.

Часткова література:

Blommaert, Jan: Situating language rights: English and Swahili in Tanzania revisited (sociolinguistic developments in Tanzanian Swahili) – Working Papers in Urban Language & Literacies, paper 23, University of Gent 2003

СВАНСЬКА МОВА (SVAN, LUŠNU NIN, SVANURI ENA, SUANO, СВАНСКИЙ, ლუშნუ, ლუშნუ ნინ, სვანური ენა, 斯万语, ISO 639-3: sva)

Сванська мова – це одинокий член сванської галузі картвельської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (2000 рік) у Республіці Грузія; цією мовою

говорять свани. Як і інші мови картвельської родини, сванська мова має велику кількість приголосних звуків. Мова є безписемною; в наукових цілях її записують грузинським письмом, кирилицею або латиницею.

Часткова література:

ЛУШНУ Абдан Сванетская азбука. Тифлісь, 1864.

TUITE, Kevin Svan. Université de Montréal.

СВАНСЬКІ МОВИ (SVAN)

Сванські мови – це галузь картвельської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – сванська. Говорять нею 15,000 членів племені сванів у Республіці Грузія.

СВАТІ (SWATI, ISISWAZI, PHUTHI, SISWATI, SWAZI, TEKELA, TEKEZA, THITHIZA, YEYEZA, СВАТИ, 斯瓦特语, 史瓦济兰语, ISO 639-3: ssw)

Мова сваті – це член підгуртка нґуні гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродиною. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 980,000 (2006 рік) у Королівстві Свазіленд (офіційна мова), 43,000 (2002 рік) у Королівстві Лесото, 1,200 (2006 рік) у Республіці Мозамбік та 1,010,000 (1996 рік) у Південно-Африканській Республіці. Користуються латиницею.

СґАВ (SGAW)

Мови сґав – це підгрупа групи сґав-бґгай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: вевав, паку карен і сґав карен. Мовами сґав говорять більш як 1,500,000 осіб у М'янма.

Часткова література:

Christopher Beckwith, International Association for Tibetan Studies, 2002. Medieval Tibeto-Burman languages, p. 108.

СґАВ-БґГАЙ (SGAW-BGHAI)

Мови сґав-бґгай – це група мов каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 14 мов у 4-х підгрупах:

- бґгай – 5 мов у 3-х відділах;
- брек – 1 мова: брек карен;
- каяг – 5 мов: їнбав карен, їнтале карен, західна каяг, мануманав карен, східна каяг;
- сґав – 3 мови: вевав, паку карен, сґав карен.

Мовами сґав-бґгай говорять більш як 1,750,000 осіб у М'янма та в Королівстві Таїланд.

СґАВ КАРЕН (S'GAW KAREN, BURMESE KAREN, KANYAW, KAREN, KYETHO, PAGANYAW, PCHCKNYA, PWAKANYAW, S'GAU, S'GAW, S'GAW KAYIN, WHITE, WHITE KAREN, YANG KHAO, ISO 639-3: ksw)

Мова сґав карен – це член підгрупи сґав групи сґав-бґгай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,280,000 (1983 рік) у М'янма та 200,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються

бірманським письмом; латиниці більш вже не вживають. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

СЕБА (SEBA, KUNDA, SEWA, SHISHI, ISO 639-3: kdg)

Мова себа – це член вітки біса підгуртка біса-ламба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 167,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

СЕБАТ-БЕТ-ГУРАЗЬКА (SEBAT BET GURAGE, ISO 639-3: sgw)

Себат-бет-гуразька мова – це член іноро-гуразького відділу зовнішньої підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 2,320,000 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користується ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GUTT, Ernst-August Intelligibility and interlingual comprehension among selected Gurage speech varieties. Journal of Ethiopian Studies 14: 57-84, 1980.

СЕБЕРУАНГ' (SEBERUANG, ISO 639-3: sbx)

Мова себеруанг – це член ібанської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 37,000 (2007 рік) у провінції Калімантан у Республіці Індонезія. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

СЕБОПСЬКА МОВА (SEBOP, SABUP, SEBOV, SEBOP, SIBOP, ISO 639-3: sib)

Себопська мова – це член каяно-кеніягського відділу кеніягської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,730 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

СЕБУАНСЬКА МОВА (CEBUANO, S(IN)UGBOANON, BINISAYA, BISAYAN, SEBUANO, SUGBUANON, SUGBUHANON, VISAYAN, СЕБУАНО, 宿务语, 宿雾语, ISO 639-3: ceb)

Себуанська мова – це член себуанського відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 15,800,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею. Себуанська мова має 21 фонем: 16 приголосних і 5 голосних. Порядок слів у реченні - присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

VALKAMA, Kari Grammatical relations in Cebuano. Ph.D. thesis. University of Helsinki, 2000.
SUNDITA, Christopher Languages or Dialects? Understanding the Native Tongues of the Philippines. 2005.

СЕБУАНСЬКІ МОВИ (SEBUAN)

Себуанські мови – це відділ бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи велико-центральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – себуанська. Нею говорять майже 16,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

СЕБУЯВ (SEBUYAU, SABUYAN, SABUYAU, SIBUIAN, SIBUYAN, SIBUYAU, ISO 639-3: snb)

Мова себуяв – це член ібанської підгрупи малайської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

СЕВСЬКА МОВА (SEWA BAY, DUAU PWATA, ISO 639-3: sew)

Севська мова – це член підгуртка добу-дуав північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,520 (1972 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СЕГВІ (SEHWI, ASAHYUE, SEFWI, ISO 639-3: sfw)

Мова сегві – це член північного підгуртка гуртка бія центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 250,000 (2003 рік) у Республіці Гана.

Часткова література:

NTUMY, Samuel K. & BOAFO, Ebenezer A summary report on the sociolinguistic survey of the Sehwi language. SIL Electronic Survey Reports 2002-060
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp&ref=2002-060>

СЕГАЙСЬКА МОВА (SEGAI, SEGAYI, GA 'AY, ISO 639-3: sge)

Сегайська мова – це член модангського відділу каянської підгрупи каян-кеніягської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 2,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

СЕГЕДЖУ (SEGEJU, KISEGEJU, SAGEJU, SENGEJU, ISO 639-3: seg)

Мова сегеджу – це член вітки міджікенда підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі

вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 7,000 у Республіці Танзанія; кількість зменшується.

СЕГЕТСЬКА МОВА (SEGET, ISO 639-3: sbg)

Сеґетська мова – це член галузі західні птичі голови західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (1988 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

Часткова література:

BERRY, Christine & BERRY, Keith A survey of some West Papuan phylum languages. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 4. S.l.: s.n. pages 25-80. 1987.

СЕДАНГ' (SEDANG, CADONG, HADANG, HDANG, HOTEA, HOTEANG, KMRANG, ROTEA, ROTEANG, TANG, XA, XODANG, ISO 639-3: sed)

Мова седанг – це член відділу седанг-тодраг західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 101,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

SMITH, Kenneth D. Sedang dialects. M.A. thesis. University of North Dakota, 1967.

SMITH, Kenneth D. More on Sedang ethnodialects. *Mon-Khmer Studies* 4: 43-51, 1973.

СЕДАНГ' (SEDANG)

Мови седанг – це підвідділ відділу седанг-тодраг західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: гре і седанг'. Цими мовами говорять 214,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

СЕДАНГ'-ТОДРАГ (SEDANG-TODRAN)

Мови седанг'-тодраг – це відділ західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови, згруповані в 2-х підвідділах:

- седанг' – 2 мови: гре, седанг';
- тодраг-моном – 2 мови: моном, тодраг.

Говорять ними майже 230,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

СЕДОА (SEDOA, TAWAELIA, TAWAILIA, TOPOBARIA, ISO 639-3: tww)

Мова седоа – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1979 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

СЕЕКУ (SEEKU, SAMBLA, SAMOGHO, SEMBLA, SOUTHERN SAMO, ISO 639-3: sos)

Мова сеeku – це член групи самого північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 17,000 у Буркіна-Фасо (11 сіл). Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

СЕЗЕ (SEZE, SEZO, ISO 639-3: sze)

Мова сезе – це член західної групи підгалузі мао північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1995 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

WEDEKIND, Charlotte; WEDEKIND Klaus & SIEBERT, Ralph Third S.L.L.E. survey on languages of the Begi/Asosa area. SIL Electronic Survey Reports 2002-056: 18.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-056>

СЕЙМАТ (SEIMAT, NINIGO, ISO 639-3: ssg)

Мова сеймат – це член західного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1992 рік) на островах Анхорит і Нініго в Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

СЕЙТ-КАЙТЕТУ (SEIT-KAITETU, HILA-KAITETU, ISO 639-3: hik)

Мова сейт-кайтету – це член вітки асілулу західного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномулукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,200 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії.

СЕК (SEK)

Мови сек – це підгрупа тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш 1 мова – саек. Цією мовою говорять 25,000 осіб у Лаоській Народній Республіці.

СЕКАНІ (SEKANI, TSEK'EHNE, TSE'KHENE, ISO 639-3: sek)

Мова секані – це вже майже вимерлий член відділу бівер-секані канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі основної на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 35 (1997 рік) у північній частині провінції Бритійська Колумбія в Канаді; лиш старші віком особи. Користуються латиницею.

Часткова література:

Sekani reading book. 1969. Ware, B.C.: Summer Institute of Linguistics. 39 p.

СЕКАПАНСЬКА МОВА (SEKAPAN, SEKAPAN, ISO 639-3: skp)

Секапанська мова – це член каджангської групи меланав-каджангської підгалузі північно-борнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 750 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

СЕКАР (SEKAR, SEKA, ISO 639-3: skz)

Мова секар – це член північнобомберайської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 450 (1977 рік) на півострові Бомберай у Західній Новій Гвінеї (Індонезія).

СЕКЕ (SEKE, SKE, ISO 639-3: ske)

Мова секе – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (2001 рік) у Республіці Вануату. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з сино-тибетської мовної родини.**

СЕКЕ (SEKE, ISO 639-3: skj)

Мова секе – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 700 (2002 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродини.**

СЕКІ (SEKI, BESEKI, BULU, SEKE, SEKIANA, SEKIANI, SEKIYANI, SEKYANI, SHEKE, SHEKIYANA, ISO 639-3: syi)

Мова секі – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,000 (2001 рік) у Республіці Екваторіяльна Африка та 3,690 (2000 рік) у Республіці Габон.

СЕКО-ПАДАНГСЬКА МОВА (SEKO PADANG, SEKO, SUA TU PADANG, WONO, ISO 639-3: skx)

Секо-падангська мова – це член секської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

LASKOWSKE, Thomas V. The Seko languages of South Sulawesi: a reconstruction. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

СЕКО-ТЕНГАГСЬКА МОВА (SEKO TENGAH, PEWANEAN, PEWANEANG, POHONEANG, SEKO, ISO 639-3: sko)

Секо-тенгагська мова – це член секської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1995 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

Часткова література:

LASKOWSKE, Thomas V. The Seko languages of South Sulawesi: a reconstruction. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

СЕКОЯ (SECOYA, ANGOTERO, ENCABELLAO, ISO 639-3: sey)

Мова секоя – це член групи сіона-секоя північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 550 (2007 рік) у Республіці Еквадор та 140 у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

JOHNSON, Orville E. & LEVINSON, Stephen H. Gramatica secoya. Cuadernos Etnolingüísticos, 11. Quito: Instituto Lingüístico de Verano. 113 p. 1990.

СЕКПЕЛЕ (SEKPELE, BOSELE, LIKPE, MU, ISO 639-3: lip)

Мова секпеле – це член підвідділу лікпе-сантрокофі відділу лелемі підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,400 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

СЕКСЬКІ МОВИ (SEKO)

Секські мови – це підгалузь південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 4 мови: одна група і 2 окремі мови:

- панасуанська – 2 мови: будонг-будонгська, панасуанська;
- мови: секо-падангська, секо-тенганська.

Говорять ними дещо більш як 8,000 осіб на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

СЕЛАРУ (SELARU, SALARU, ISO 639-3: slu)

Мова селару – це член південної підгрупи південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2001 рік) на східних Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

COWARD, David & COWARD, Naomi A phonological sketch of the Selaru language. Spices from the east: papers in languages of eastern Indonesia, 9-54. Pacific Linguistics, 503. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2000.

СЕЛЯРСЬКА МОВА (SELYAR, SALAJAR, SALAYAR, SALAYER, SALEIER, SILADJA, SILAJARA, SELAYARESE, ISO 639-3: sly)

Селярська мова – це член макаassarської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 90,000 (1983 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

СЕЛЕЕ (SELEE, SANTROKOFI, SELE, SENTROKOFI, ISO 639-3: snw)

Мова селее – це член підвідділу лікпе-сантрокофі відділу лелемі підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 11,300 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

СЕЛЕПЕТ (SELEPET, SELEPE, ISO 639-3: spl)

Мова селепет – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

McELHANON, Kenneth A. Selepet. Encyclopedia of World Cultures, v. 2: Oceania, 292-95. Boston: G. K. Hall & Co. 1991.

СЕЛКУПЬСКА МОВА (SELKUP, OSTYAK SAMOYED, SHÖL KHUMYT, NORTHERN SELKUPS, CHUMYL' KHUMYT, CENTRAL SELKUPS, SYUSUGULLA, SHÖSH GULLA, SELKOUR, SELKUPISCH, Шӧльӧумыт, СЕЛЬКУПСКИЙ, 塞尔库普语, ISO 639-3: sel)

Селкупська мова – це член самодійської (самоїдної) галузі уральської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,640 в азійській частині Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

HELIMSKI, Eugene Selkup. Uralic languages. London and New York: Routledge, 1998.

СЕЛУВАСАН (SELUWASAN, SELVASA, SELWASA, ISO 639-3: sws)

Мова селувасан – це член південної підгрупи південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,840 (1980 рік) на східних Молуккських островах в Індонезії.

СЕЛУНГАЙ-МУРУТСЬКА МОВА (SELUNGAI MURUT, MURUT, ISO 639-3: slg)

Серунгай-мурутська мова – це член мурутського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 640 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії та 600 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

СЕМАЙ (SEMAI, SENG'OI, SENGOI, SENOI, ISO 639-3: sea)

Мова семай – це член сенойської групи аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 43,900 (2003 рік) у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

SMITH, Karla J. Minority language education in Malaysia: four ethnic communities' experiences. International Journal of Bilingual Education and Bilingualism 6(1): 52-65, 2003.

HENDRICKS, Sean Bare-Consonant Reduplication Without Prosodic Templates: Expressive Reduplication in Semai. Journal of East Asian Linguistics 10: 287-306, 2001.

СЕМАК-БЕРІ (SEMAQ BERI, SEMAQ BRI, SEMOQ BERI, ISO 639-3: szc)

Мова семак-бері – це член південної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,545 (2003 рік) у Малайзії.

СЕМАНДАНГ' (SEMANDANG, KUALAN-SEMANDANG, ISO 639-3: sdm)

Мова семанданг – це член південної підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 20,000 у провінції Кілімантан (острів Борнео) в Індонезії.

СЕМБАКУНГ'-МУРУТСЬКА МОВА (SEMBAKUNG MURUT, SEMBAKOENG, SEMBAKONG, SIMBAKONG, TINGALUN, TINGGALAN, TINGGALUM, TIDOENG, TIDONG, TIDUNG, ISO 639-3: sbr)

Сембакунг'-мурутська мова – це член тидонгського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 3,180 (2000 рік) у провінції Калімантан в Індонезії та 2,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

СЕМЕ (SEME)

Мови семе – це група підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – сіяму. Цією мовою говорять 20,000 осіб у Буркіна Фасо.

СЕМЕЛАЙ (SEMELAI, 舍弥来语, ISO 639-3: sza)

Мова семелай – це член південної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,418 (2003 рік) у Малайзії.

СЕМІМСЬКА МОВА (SEMIMI, ETNA BAY, MURI, WESRAU, ISO 639-3: etz)

Семімська мова – це член майраської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) у Республіці Індонезія (провінція Папуа).

СЕМІТСЬКІ МОВИ (SEMITIC)

Семітські мови – це родина мов афразійської мовної надродини. До цієї родини зараховують 78 мов у 2-х галузях:

- південна – 21 мова у 2-х підгалузях;
- центральна – 57 мов у 2-х підгалузях.

Характерні риси семітських мов: обмежена кількість голосних (а, і, у короткі і довгі), наявність трьох рядів приголосних (дзвінкі, глухі та «емфатичні»). Корінь дієслова звичайно складають три приголосні, які несуть основне словникове значення, у той час як голосне «заповнення» між приголосними додає, разом з афіксами, уточнення основного значення та граматичну інформацію. Семітські мови розрізняють два роди – чоловічий і жіночий. В живих семітських мовах відмінків немає. Є три числа – однина, двоїна і множина. У дієслові відображені категорії особи, числа, роду, суб'єкта, виду/часу, породи і способу. Словотвір – афіксальний і переважно через внутрішню флексію. Звичайний порядок у реченні – присудок, підмет, додаток. Семітськими мовами говорять більш як 472,000,000 осіб на Близькому Сході, на Арабському півострові та в північній частині Африки, включно з Ефіопією.

Часткова література:

BENNETT, Patrick R. Comparative Semitic Linguistics: A Manual. Eisenbrauns, 1998.

GARBINI, Giovanni Le lingue semitiche: studi di storia linguistica. Istituto Orientale. Napoli, 1984.

LIPINSKI, Edward Semitic Languages: Outlines of a Comparative Grammar. Leuven, 2001.

HETZRON, Robert The Semitic Languages. London, 1997.

СЕМНАМ (SEMNAM, ISO 639-3: ssm)

Мова семнам – це член сенойської підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 670 (2000 рік) у Малайзії.

СЕМНАНСЬКА МОВА (SEMNANI, SIMNANI, ISO 639-3: smy)

Семнанська мова – це член семнанської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 60,000 (2007 рік) в Ісламській Республіці Іран.

СЕМНАНСЬКІ МОВИ (SEMNANI)

Семнанські мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: ласджердська, сангісарська, семнанська та сорхейська. Говорять ними 107,000 осіб в Ісламській Республіці Іран.

СЕМПАН (SEMPAN, NARARAPI. ISO 639-3: xse)

Мова семпан – це член підгалузі семпан галузі асма-каморо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 1,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

СЕМПАН (SEMPAN)

Мови семпан – це підгалузь галузі асма-каморо трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова - семпан. Цією мовою говорять 1,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

СЕМУГІ (СЕМУНІ, САМУНІ, САМУКІ, ТУАМУНІ, WAGAP, ISO 639-3: cam)

Мова семугі – це член центрального підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,050 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Це тональна мова.

СЕНА (SENA, CHISENA, CISENA, ISO 639-3: seh)

Мова сена – це член вітки сена підгуртка сенга-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,340,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEINS, John H. Análise de estrutura semântica da língua Sena. Trabalhos em Curso 2: 65-87. 2003.

СЕНА (SENA)

Мови сена – це вітка підгуртка сенґа-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної над-родини. До цієї вітки належать 6 мов: барве, кунда, ніюнгве, пгімбі, сена і сена-малаві. Цими мовами говорять більш як 2,250,000 осіб у Республіці Малаві, в Республіці Замбія, в Республіці Мозамбік та в Республіці Зімбабве.

СЕНАГІ (SENAGI)

Мови сенагі – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш дві мови: анґор і дера. Мовами сенагі говорять майже 3,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

СЕНАЙСЬКА МОВА (SENAYA, CHRISTIAN NEO-ARAMAIC, LSHAN SRAY, SENAAYA, SHAN GYANAN, SHAN SRAY, SORAY, SRAY, SENĀYA, 𐤒𐤍𐤁𐤀 , 𐤒𐤍𐤁𐤀 , ISO 639-3: syn)

Сенайська мова – це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 60 (1997 рік) в Ірані. Користуються сирійським письмом.

Часткова література:

HEINRICH, Wolfhart Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

СЕНА-МАЛАВІ (MALAWI SENA, CHISENA, CISENA, ISO 639-3: swk)

Мова сена-малаві – це член вітки сена підгуртка сенґа-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 270,000 (2001 рік) у Республіці Малаві.

СЕНАРА СЕНУФО (SENARA SÉNOUFO, NIANGOLO, SÉNOUFO, ISO 639-3: seq)

Мова сенара сенуфо – це член відділу сенарі підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 50,000 (1995 рік) у Буркіна-Фасо.

СЕНАРІ (SENARI)

Мови сенарі – це відділ підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови: ніярафоло сенуфо, сенара сенуфо, сіенара сенуфо та цебаара сенуфо. Мовами сенарі говорять майже 1,100,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Малі та в Буркіна-Фасо.

СЕНГАСЬКА МОВА (SENHAJA DE SRAIR, SANHAJA OF SRAIR, SINHAJA SRIR, ZENAGA, ISO 639-3: sjs)

Сенгаська мова – це вже вимерлий член рифської групи зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродина. Говорили нею в Королівстві Марокко.

Часткова література:

BEHNSTEDT, Peter La frontera entre el bereber y el árabe en el Rif. Estudios de dialectología norteafricana y andalusi vol.6, 2002.

IBAÑEZ, Esteban Diccionario español-senhayi (dialect beraber de Senhaya de Srair), 1959.

СЕНґА (SENGA)

Мови сенґа – це вітка підгуртка сенґа-сена гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї вітки належить лиш одна мова - нсенґа. Цією мовою говорять більш як 750,000 осіб у Республіці Замбія, у Республіці Мозамбік та в Республіці Зімбабве.

СЕНґА-СЕНА (SENGA-SENA, N.40)

Мови сенґа-сена – це підгурток гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підгуртка належить 7 мов у 2-х вітках:

- сена – 6 мов: барве, кунда, ніюнґве, пґімбі, сена, сена-малаві;
- сенґа – 1 мова: нсенґа.

Цими мовами говорять понад 3,000,000 осіб у Республіці Мозамбік, у Республіці Зімбабве, в Республіці Малаві та в Республіці Замбія.

СЕНґЕЛЕ (SENGELE, KESENGELE, SENGERE, ISO 639-3: szg)

Мова сенґеле – це член підгуртка банґі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 17,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конґо. Користуються латиницею.

СЕНґО (SENGO, ISO 639-3: spk)

Мова сенґо – це член галузі нду мовної родини сепік. Кількість мовців – 520 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СЕНґСЕНґ (SENGSENG, ASENSSENG, ISO 639-3: ssz)

Мова сенґсенґ – це член підвітки пасісмануа вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,750 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

THROOP, Craig & THROOP, Linda The languages and communities of the Kandrian inland region. Language, communication and development in New Britain, 225-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

СЕНДЕРАВАСІГ БЕЙ (CENDERAWASIH BAY)

Мови сендеравасіг бей – це відділ підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 32 мови в 9-х підвідділах:

- біакський – 3 мови: біак, дуснер, меосвар;
- варопен – 1 мова: варопен;
- єретуар – 1 мова: єретуар;
- іресімський – 1 мова: іресімська;
- морський – 1 мова: мор;
- раджа-ампат – 10 мов: ас, біґа, вайґео, вауяй, гебе, каве, леґенієм, маден, матбат, мая;
- тандія – 1 мова: тандія;
- япен – 13 мов у 2-х гуртках;
- яур – 1 мова: яур.

Цими мовами говорять 81,000 осіб в Індонезії.

СЕНЕ (SENE, ISO 639-3: sej)

Мова сене – це вже майже вимерлий член східної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СЕНЕґАМБІЙСЬКІ МОВИ (SENEGAMBIAN)

Сенеґамбійські мови – це група мов північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 12 мов у 3-х підгрупах:

- волофська – 2 мови: волоф, ґамбійська;
- фула – 9 мов у 4-х відділах;
- серерська – 1 мова: серер-сіне.

Сенеґамбійськими мовами говорять несповна 18,000,000 осіб у Республіці Ніґер, у Федеративній Республіці Ніґерія, в Республіці Камерун, у Республіці Чад, у Республіці Бенін, у Республіці Малі, у Республіці Гвінея, у Республіці Сенеґал та в Республіці Ґамбія.

Часткова література:

Guillaume Segerer & Florian Lionnet 2010. "'Isolates' in 'Atlantic'". Language Isolates in Africa workshop, Lyon, Dec. 4

СЕНЕДСЬКА МОВА (SENEDE, ISO 639-3: sds)

Сенедська мова – це вимерла мова східної групи зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в містах Сенед і Мажура в Республіці Туніс; вимерла з половини ХХ століття: в 1911 році ціле місто Сенед говорило цією мовою, а 1968 – тільки одна старша людина.

СЕНЕКА (SENECA, ONÖTOWÁKA, ONÖDOWÁGA, ONÖTOWÁKA, ISO 639-3: see)

Мова сенека – це член сенека-каюдзької підгрупи могавк-онеїдської групи підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Кількість мовців – 150 (1997 рік) у Сполучених Штатах Америки та 25 (1991 рік) у Канаді; тільки старші віком особи. Користуються латиницею.

СЕНЕКА-КАЮДЗЬКІ МОВИ (SENECA-CAYUGA)

Сенека-каюдзькі мови – це підгрупа сенека-онондадзької групи підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: каюґа і сенека. Говорять ними ще 235 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

СЕНЕКА-ОНОНДАДЗЬКІ МОВИ (SENECA-ONONDAGA)

Сенека-онондадзькі мови – це група мов підгалузі п'ять націй північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. До цієї групи належать 3 мови в 2-х підгрупах:

- онондадзька – 1 мова: онондаґа;
- сенека-каюдзька – 2 мови: каюґа, сенека.

Цими мовами говорять ще лиш 325 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

СЕНОЙСЬКІ МОВИ (SENOIC, SAKAI)

Сенойські мови – це підгалузь аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи входять 5 мов: ланог, сабум, семай, семнам та теміяр. Говорять ними 70,000 осіб у Малайзії.

Часткова література:

DIFFLOTH, Gerard Minor-Syllable Vocalism in Senoic Languages. *Austroasiatic Studies*, part I, 229-247. Honolulu: The University of Hawaii Press, 1976.

СЕНСІ (SENSI, MANANAHUA, SENTI, TENTI, ISO 639-3: sni)

Мова сенсі – це вже вимерлий член північно-центральної галузі мовної родини пано. У 1925 році було ще 100 мовців у Республіці Перу.

СЕНСОНТЕПЕК ЧАТИНО (ZENZONTEPEC CHATINO, NORTHERN CHATINO, CHATINO DE ZENZONTEPEC, ISO 639-3: czn)

Мова сенсонтепек чатіно – це член підгалузі чатіно сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

СЕНТАНІ (SENTANI, BUYAKA, ISO 639-3: set)

Мова сентані – це член властивосентанської підгалузі галузі сентані мовної родини східні птича голова-сентані. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1996 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HARTZLER, Margaret. Sentani. Typological studies in negation, 51-64. Typological Studies in Language, 29. Amsterdam: Benjamins. 1994.

СЕНТАНІ (SENTANI)

Мови сентані – це галузь мовної родини східні пташина голова-сентані. До цієї галузі належать 4 мови у двох підгалузях:

- властивосентанська – 3 мови: нафрі, сентані, табла;
- демта – 1 мова: соварі.

Мовами сентані говорять 37,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

СЕНТГАНГ' ЧИН (SENTHANG CHIN, HSEMTANG, SENTHANG, ISO 639-3: sez)

Мова сентганг' чин – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чиннага тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 32,000 (2007 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

СЕНТИНЕЛЬСЬКА МОВА (SENTINEL, SENTINELESE, ISO 639-3: std)

Сентинельська мова – це вимираючий член південноандаманської галузі андаманської мовної родини. Кількість мовців – 100 (2000 рік) у Республіці Індія на Андаманських островах.

СЕНТ-ЛЮСІЯ (SAINT LUCIAN CREOLE FRENCH, DOMINICAN CREOLE FRENCH, GRENADIAN CREOLE FRENCH, KWÉYÒL, LESSER ANTILLEAN CREOLE FRENCH, PATOIS, PATWA, CRÉOLE FRANÇAIS DE SAINTE-LUCIE, 圣卢西亚克里奥尔法语, ISO 639-3: acf)

Мова сент-люсія – це член креольських мов, оснований на французькій. Кількість мовців – 158,000 (2001 рік) у Сент-Люсія, 42,600 (1998 рік) у Співдружності Домініка, 2,300 (2004 рік) у Гренаді та 3,800 (2004 рік) у Республіці Тринідад і Тобаго. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRANK, David B. TMA and the St. Lucian Creole verb phrase. Creoles, contact, and language change, 237-257. Creole Language Library (CLL), 27. Amsterdam/Philadelphia L John Benjamins, 2004.

СЕНТ-МАТТАЯСЬКІ МОВИ (ST. MATTHIAS)

Сент-маттаяські мови – це підгрупа океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгрупи належать лиш 2 мови: муссав-еміра та теніс. Цими мовами говорять 5,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СЕНУФО (SENUFO)

Мови сенуфо – це підгрупа групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі антлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 15 мов у 6-ох відділах:

- караборо – 2 мови: західна караборо, східна караборо;
- кпалаґа – 1 мова: палака сенуфо;
- нафаанра – 1 мова: нафаанра;
- сенарі – 4 мови: ніярафоло сенуфа, сенара сенуфо, сіенара сенуфо, цебаара сенуфо;
- суппіре-мамара – 5 мов: мамара сенуфо, нанеріґе сенуфо, сіціте сенуфо, супеїре сенуфо, шемпіре сенуфо;
- таґвана-джіміні – 2 мови: джіміні сенуфо, таґвана сенуфо.

Мовами сенуфо говорять майже 2,750,000 осіб у Буркіна-Фасо, у Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Малі.

СЕПА (SEPA, ISO 639-3: spe)

Мова сепа – це член підгуртка манам гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 700 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з центральної підгалузі.**

СЕПА (SEPA, TAMILUW, ISO 639-3: spb)

Мова сепа – це член східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,600 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви малайсько-полінезійської підгалузі.**

СЕПЕН (SEPEN, ISO 639-3: spm)

Мова сепен – це член підгалузі мікарев галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 650 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

СЕПІК (SEPIK)

Мови сепік – це мовна родина, до якої належать 56 мов у 12-х галузях:

- абав – 1 мова: абав;
- биксі – 2 мови: етфа, кимкі;
- валію – 4 мови: валію, пей, туварі, явійо;
- воґамусін-ченапіян – 2 мови: воґамусін, ченапіян;
- еракай – 1 мова: еракай;
- жовта ріка – 3 мови: авун, ак, намія;
- івам – 3 мови: амал, івам, сепік-івам;
- нду – 12 мов: амбулас, бойкин, буруй, ганґа-гунді, ґайкунді, елогу, іятмул, койват, малінґуат, манамбу, нґала, сенґо;
- нукума – 3 мови: кванґа, квома, менде;

- рам – 3 мови: автув, карава, поує;
- сепік-гілл – 16 мов у чотирьох підгалузях;
- тама – 6 мов: аї, ессан-майо, калов, мегек, пагі, пасі.

Мовами сепік говорять більш як 170,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

Dye, Wayne; Patricia Townsend; William Townsend (1969). "The Sepik Hill languages: a preliminary report". Oceania 34: 146–156. ISSN 0029-8077. OCLC 1761006.

СЕПІК-ГІЛЛ (SEPIK HILL)

Мови сепік-гілл – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать 16 мов у 4-х підгалузях:

- аламблак – 2 мови: аламблак, канінґра;
- багінемо – 7 мов: багінемо, беріномо, бісіс, ватакатауї, капрімман, марі, сумаріюп;
- папі – 2 мови: папі, суармін;
- саніо – 5 мов: бікару, гева, нісек, піяме, санійо-гієве.

Мовами сепік-гілл говорять більш як 10,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СЕПІК-ІВАМ (SEPIK IWAM, YAWENIAN, ISO 639-3: iws)

Мова сепік-івам – це член галузі івам мовної родини сепік. Кількість мовців – 2,500 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

CONRAD, Robert J. Pronoun systems in Sepik Iwam oral narratives. Language and Linguistics in Melanesia 24: 19-38. 1993.

СЕРА (SERA, SERRA, SSIA, ISO 639-3: sry)

Мова сера – це член гуртка сіяв шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 510 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

СЕРАЙКСЬКА МОВА (SERAIKI, BAHAWALPURI, MULTANI, REASATI, RIASITI, SARAIKI, SIRAIKI, SOUTHERN PANJABI, سرائيکي, 西莱基语, ISO 639-3: skr)

Серайкська мова – це член лагндської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 13,800,000 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 20,000 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; HALLBERG, Calinda E. & O'LEARY, Clare F. Hindko and Gujarī. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 3. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

СЕРАМСЬКІ МОВИ (SERAM)

Серамські мови – це відділ східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить 41 мова в 6-х підвідділах:

- боботський – 1 мова: бобот;
- манусела-сетський - 5 мов: бенггой, гуавлу, ліяна-сеті, манусела, салас;
- масівангський – 1 мова: масіванг;
- нунусакуський – 30 мов у 3-х гуртках;
- савай-нуавлуський – 3 мови: південна нуавлу, північна нуавлу, салеман;
- східносерамський – 1 мова: готі.

Цими мовами говорять майже 190,000 осіб на острові Серам та околиці в Індонезії.

СЕРАМСЬКА ПРОТОКА (SERAM STRAITS)

Мови серамська протока – це вітка східного підгуртка гуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 10 мов згуртованих у 3-х підвітках:

амбон – 3 мови: гіту, лага і тулегу;

солегуа – 1 мова: павлогі;

уліясе – 6 мов у 2-х галузках.

Цими мовами говорять майже 52,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

СЕРБЬСЬКА МОВА (SERBIAN, SERBE, SERBIO, SERBISCH, SRPSKI, СРПСКИ, СЕРБСКИЙ, 塞尔维亚语, ISO 639-3: srp)

Сербська мова – це член західної підгалузі південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,500,000 (2006 рік) у Республіці Сербія, 297,000 (2007 рік) у Республіці Албанія, 1,300,000 (2004 рік) у Боснії і Герцеговині, 33,300 (2001 рік) у Республіці Македонія, 198,000 (2006 рік) у Чорногорії, 4,160 (2002 рік) у Російській Федерації та 20,000 (1980 рік) у Турецькій Республіці. Користуються кирилицею, але в Македонії – латиницею. Давніше уважали її частиною сербо-хорватської мови. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

GREENBERG, Robert David (2004). Language and identity in the Balkans: Serbo-Croatian and its disintegration. Oxford University Press.

СЕРБЬСЬКО-ЦИГАНСЬКА МОВА (SERBIAN-ROMANI, ROMANO-SERBIAN, TENT GYPSY, ISO 639-3: rsb)

Сербсько-циганська мова (романосербська) – це змішана мова: сербська та циганська. Кількість мовців – 172,000 (2006 рік) у Республіці Сербія.

CEPE (SERE, BASILI, BASIRI, CHERE, SERRE, SHAIRE, SHERE, SHERI, SILI, SIRI, ISO 639-3: swf)

Мова сере – це член підгуртка ндоґо-сере гуртка сере-бвірі підвідділу сере відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 у Демократичній Республіці Конґо та 28 у Центрально-Африканській Республіці.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

CEPE (SERE)

Мови сере – це підвідділ відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 9 мов у 3-х гуртках:

- інді-тоґойо – 2 мови: інді, тоґойо;
- сере-бвірі – 5 мов у 2-х підгуртках;
- фероґе-манґая – 2 мови: манґая, фероґе.

Мовами сере говорять майже 60,000 осіб у Південному Судані та в Демократичній Республіці Конґо.

CEPE-BBIRI (SERE-BVIRI)

Мови сере-бвірі – це гурток підвідділу сере відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантійсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 5 мов у 2-х підгуртках:

- бай-вірі – 2 мови: бай, беланда-вірі;
- ндоґо-сере – 3 мови: ндоґо, сере, таґбу.

Мовами сере-бвірі говорять майже 50,000 осіб у Демократичній Республіці Судан і в Демократичній Республіці Конґо.

СЕРЕДИННІ НґАЯРДА (INLAND NGAYARDA)

Мови серединні нґаярда – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить 7 мов: варіянґа, дгарґарі, джіварлі, нґарла, ніямаль, паніт’їма та тжурруру. Говорять ними ще лиш 80 осіб у західній частині Австралії.

СЕРЕДИННІ ЦАМОСАНСЬКІ МОВИ (INLAND TSAMOSAN)

Серединні цамосанські мови – це вимерла вже підгалузь галузі цамосан саліської мовної родини. До цієї підгалузі належали три мови: горішня чегаліс, долішня чегаліс і ковлиц. Серединними цамосанськими говорили в Сполучених Штатах Америки.

СЕРЕДНІ РАМУ (MIDDLE RAMU)

Мови середні раму – це підгалузь галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі належать 3 мови: айоме, анор і рао. Мовами середні раму говорять більш як 7,700 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СЕРЕДНЯ ЄГИПЕТСЬКА МОВА (MIDDLE EGYPTIAN, ISO 639-3: немає)

Середня єгипетська мова – це вимерлий член єгипетської родини афразійської мовної над-родини. Говорили нею мешканці Єгипту між 2000 роком до Христа до 1300 року до Христа, хоч як літературна мова задержалась аж до IV століття по Христі.

Часткова література:

ALLEN, James P. Middle Egyptian: An Introduction to the Language and Culture of Hieroglyphs. Cambridge University Press, 2000.

СЕРЕДНЬОВАТУТСЬКА МОВА (MIDDLE WATUT, MARALIINAN, MARALINAN, SILISILI, WATUT, ISO 639-3: mpl)

Середньоватутська мова – це член ватутського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,350 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея (7 сіл).

СЕРЕДНЬОДОЛИННА ДАНІ (MID GRAND VALLEY DANI, BALIEM VALLEY DANI, CENTRAL GRAND VALLEY DANI, TULEM, ISO 639-3: dnt)

Мова середньодолінна дані – це член групи властиві дані підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50,000 (1990 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

СЕРЕДНЬОНІМЕЦЬКІ МОВИ (MIDDLE GERMAN)

Середньонімецькі мови – це підгрупа німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 11 мов у 2-х відділах:

- західний середньонімецький – 7 мов у 4-х підвідділах і 1 окрема мова;
- східний середньонімецький – 4 мови: вимисориська, горішньосаксонська, горішньосілезька, стандартна німецька.

Цими мовами говорять 100,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина, в Республіці Польща, в Великому Герцогстві Люксембург, у Королівстві Нідерланди та в Сполучених Штатах Америки.

СЕРЕДНЬОПАМАНСЬКІ МОВИ (MIDDLE PAMA, WIK)

Середньопаманські мови – це підгалузь паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродина. До цієї підгалузі входять 15 мов: аябадгу, вікалкан, вік-епа, вік-їянґ, вік-кеянґан, вік-меанґа, вік-мунґкан, вік-нґатґана, вікнґенчера, куку-манґк, кук-муїнґ, куку-мумінґ, куку-уванґ, куку-уґбанґ та паканґа. Ними говорять ще лиш дещо більш як 1,200 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

СЕРЕДНЬО-ПІВДЕННА БАНДА (MID-SOUTHERN BANDA, BANDA CENTRAL SUD, ISO 639-3: bjo)

Мова середньо-південна банда – це член середньо-південного підгуртка осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці, 2,000 (1986) у Демократичній Республіці Конго та невеличка кількість у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

BILAL, Clement Murda Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

СЕРЕДНЬО-ПІВДЕННІ БАНДА (MID-SOUTHERN BANDA)

Мови середньо-південні банда – це підгурток осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов: ґобу, кпаґуа, моно, нґунду та середньо-південна банда. Мовами середньо-південні банда говорять майже 200,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці та в Демократичній Республіці Конго.

СЕРЕДУНГ-МУРУТСЬКА МОВА (SERUDUNG MURUT, SERUDONG, TAWAU MURUT, TIDUNG, ISO 639-3: srk)

Середунг-мурутська мова - це член тидонгського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 350 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії (одне село).

СЕРЕ-НґБАКА-МБА (SERE-NGBAKA-MBA)

Мови сере-нґбака-мба – це відділ підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 28 мов у 2-х підвідділах:

- нґбака-мба – 19 мов у 2-х гуртках;
- сере – 9 мов у 3-х гуртках.

Мовами сере-нґбака-мба говорять майже 550,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Камерун, у Центрально-Африканській Республіці та в Республіці Конго.

СЕРЕП-СІНЕ (SERER-SINE, SEEREER, SEEX, SEREER, SERER, SERER-SIN, SÉRÈRE-SINE, SINE-SALOUM, SINE-SINE, SÉRÈRE, 塞雷尔语, ISO 639-3: srr)

Мова сереп-сіне – це член серерської підгрупи сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,130,000 у Республіці Сенегал та 31,900 (2006 рік) у Республіці Гамбія. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

Manuel d'alphabétisation de transition Français – Sérère. 2001. Mbodiène: SIL. 78 p.

СЕРЕРСЬКІ МОВИ (SERER, SEEREER-SIIN)

Серерські мови – це підгрупа сенегамбійської групи північної підгалузі атлантійської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – серер-сіне. Говорять нею більш як 1,100,000 осіб у Республіці Сенегал.

Часткова література:

CRÉTOIS, L. Dictionnaire sereer-français (différents dialects). Dakar: Centre Linguistique Appliquée de Dakar, 1972.

СЕРІ (SERI, CMIIQUE IITOM, ISO 639-3: sei)

Мова сері – це мовний ізолят. Кількість мовців – 900 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MARLETT, Stephen A. Semantic and syntactic subcategorization in Seri: recipients and addressees. Hypothesis A/hypothesis B: linguistic explorations in honor of David M. Perlmutter, 293-321. Cambridge, Mass. and London: MIT Press, 2010.

СЕРІЛІ (SERILI, ISO 639-3: sve)

Мова серілі – це член масельського відділу південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 330 (1980 рік) на Бабарських островах в Індонезії.

СЕРОА (SEROA, ISO 639-3: kqu)

Мова сероа – це вже вимерлий член групи кві південної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова мала 3 діалекти. Мовою сероа говорили в Південно-Африканській Республіці.

СЕРРАНО (SERRANO, ISO 639-3: ser)

Мова серрано – це вже майже вимерлий член групи серрано-ґабрієліно тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 1 (1994 рік) у Сполучених Штатах Америки. Робляться старання відродити цю мову.

СЕРРАНО-ґАБРІЄЛІНО (SERRANO-GABRIELINO)

Мови серрано-ґабрієліно – це група мов тацької підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – серрано. Цією мовою говорить ще лиш одна особа в Сполучених Штатах Америки.

СЕРУА (SERUA, ISO 639-3: srw)

Мова серуа – це член підвідділу теун-ніла-серуа східного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1990

рік) на острові Серам в Індонезії, кількість мовців маліє. Первісно вони жили на острові Серуа, але через вулканічну активність переселено їх на острів Серам.

СЕРУЇ-ЛАВТ (SERUI-LAUT, ARUI, ISO 639-3: seu)

Мова серуї-лавт – це член гуртка центрально-західні япен підвідділу япен відділу сендера-васіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 1,200 (1987 рік) в Індонезії (Папуа) – 5 сіл.

СЕРУСЬКА МОВА (SERU, ISO 639-3: szd)

Серуська мова – це вимерлий уже член меланавської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Говорили нею в провінції Саравак у Малайзії.

СЕСЕЛЬВА (SESELWA CREOLE FRENCH, CREOLE, ILOIS, KREOL, SEYCHELLE CREOLE FRENCH, SEYCHELLOIS CREOL, ISO 639-3: crs)

Мова сесельва – це член креольських мов, основаних на французькій. Кількість мовців – 72,700 (1998 рік) у Республіці Сейшелли. Користуються латиницею.

Часткова література:

BICKERTON, Derek Instead of the cult of personality. *Notes on Linguistics* 49: 47-50. 1990.

СЕТА (SETA, ISO 639-3: stf)

Мова сета – це член західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 180 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СЕТАМАН (SETAMAN, ISO 639-3: stm)

Мова сетаман – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 280 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

SPENCER, Juliann & VAN COTT, Sara A sociolinguistic survey of Setaman [stm]. *SIL Electronic Survey Reports* 2010-022: 57. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-022>

СЕТИ (SETI, ISO 639-3: sbi)

Мова сеті – це член західної вапейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 160 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СЕТТЛА (SETTLA, KISSETLA, KISSETLA, ISO 639-3: sta)

Мова сеттла – це піджин, оснований на мові свагілі. Уживають її в Республіці Замбія. Кількість мовців – невідома.

СЕЧЕЛТ (SECHELT, SHÁSHÍSHÁLH, SHASHISHALHEM, ISO 639-3: sec)

Мова сечелт – це вже майже вимерлий член північної підгалузі центральної саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців - 40 (1983 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді; переходять на англійську мову.

СИБЕСЬКА МОВА (XIBE, SIBE, SIBIN, SIBO, XIBO, 锡伯语, 锡伯语, ISO 639-3: sjo)

Сибеська мова – це член південно-західної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) у Китаю. Мову записують монгольським (сибейським) письмом.

Часткова література:

JANG, Taeho Sibe Grammar. PhD thesis. Central University for Nationalities, 2002.

JANG, Taeho Sibe Grammar. Kunming, 2008.

СИБІРСЬКІ ЮПІЦЬКІ МОВИ (SIBERIAN YUPIK)

Сибірські юпіцькі мови – це група мов юпіцької підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. До неї належать 3 мови: навкан-юпіцька, сиренік-юпіцька та центральносибірська юпіцька. Говорять ними 1,200 осіб у США та в Російській Федерації.

СИБІРСЬКІ МОВИ (SIBERIAN TURKIC, NORTHERN TURKIC)

Сибірські мови – це одна з галузей тюркської родини алтайської мовної надродини. До неї зараховують 8 мов: долганська, карагаська, південноалтайська, північноалтайська, тувинська, хакаська, шорська та якутська. Сибірськими мовами говорять 680,000 осіб у Російській Федерації.

Часткова література:

JOHANSON, Lars The History of Turkic. The Turkic Languages. London – New York, 81 – 125, 1998.

СИВАНДСЬКА МОВА (SIVANDI, سڤاندي ښوونځي ISO 639-3: siy)

Сивандська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 7,030 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

СИГАН (SIHAN, ISO 639-3: snr)

Мова сиган – це член гумської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 570 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СИКАН (SIKAN)

Мови сикан – це підгрупа групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: мум та силейбі. Мовами сикан говорять більш як 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СИКУЛЬСЬКА МОВА (SIKULE, SICHULE, SIKHULE, WALI BANUAH, ISO 639-3: skh)

Сиккульська мова – це член ніяської підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 на острові Суматра в Індонезії.

СИЛЕЙБІ (SILEIBI, ISO 639-3: sbq)

Мова силейбі – це член підгрупи сикан групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 260 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СИЛИМО (SILIMO, PAIYAGE, SOUTH NGALIK, USAK, WULIK, ISO 639-3: wul)

Мова силімо – це член групи нґалік підгалузі дані західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 5,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

СИЛІПУТ (SILIPUT, MAI, MAIMAI, SELEPUT, SOKOROK, ISO 639-3: mkc)

Мова силіпут – це член властивої майманської підгалузі маймайської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 520 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

BUGENHAGEN, Robert D. A sociolinguistic survey of Mehek and Siliput. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 79-108. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

СИЛОПІ (SILOPI, ISO 639-3: xsp)

Мова силіпі – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 180 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СИЛЬГЕТСЬКА МОВА (SYLHETI, SILETI, SILOTI, SYLHETTI, SYLHETTI BANGLA, SYLOTI, SYLOTY, SRIHATTIA, SILÔṭi, সিলেটী, 塞海蒂语, ISO 639-3: syl)

Сильгетська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 7,000,000 у Народній Республіці Бангладеш та 3,000,000 (2003 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським, латинським та силоті-наґрійським письмом.

Часткова література:

Gardner K (1995) International migration and the rural context in Sylhet. *New Community* 18: 579–590

СИМБАЛІ (SIMBALI, ASIMBALI, ISO 639-3: smg)

Мова симбалі – це член галузі байнінг' східної новобританської мовної родини. Кількість мовців – 390 (2004 рік) на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою симбарі з трансновогвінейської родини.**

СИМБАРІ (SIMBARI, CHIMBARI, ṬẒẒṽBALA, ISO 639-3: smb)

Мова симбарі – це член осередньої анґанської підгалузі анґанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,040 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати її з мовою симбалі з східної новобританської родини.**

СИМЕВЛЮ (SIMEULUE, LONG BANO, SIMALUR, SIMEULOË, SIMULUL, ISO 639-3: smr)

Мова симевлю – це член північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 30,000 на острові Суматра в Індонезії.

СИНАВНСЬКА МОВА (SINAUNA, HATANG-KAYEY, REMONTADO AGTA, ISO 639-3: agv)

Синавнська мова – це член синавнської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,530 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

СИНАВНСЬКІ МОВИ (SINAUNA)

Синавнські мови - це група мов центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належить лиш одна мова – синавнська. Говорять нею 2,500 осіб у Республіці Філіппіни.

СИНАґЕН (SINAGEN, GALU, METRU, ISO 639-3: siu)

Мова синаґен – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 330 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СИНАСИНА (SINASINA, ISO 639-3: sst)

Мова синасина – це член підгалузі чімбу галузі чімбу-ваґгі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 50,100 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

СИНГАЛЬСЬКА МОВА (SINHALA, CINGALESE, CHINGALESE, SINGHALA, SINGHALESE, SINHALESE, SINGHALAIS, CINGALÉS, SINGHALESISCH, СИНГАЛЬСЬКИЙ, සිංහල, 僧加罗语, 僧伽罗语, ISO 639-3: sin)

Сингальська мова – це член сингальсько-мальдівської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 15,500,000 (2007 рік) у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка та 850 (1987 рік) у Республіці Сінгапур. Користуються сингальським письмом.

Часткова література:

Indrapala, Karthigesu (2007). The evolution of an ethnic identity: The Tamils in Sri Lanka C. 300 BCE to C. 1200 CE. Colombo: Vijitha Yapa. [ISBN 978-955-1266-72-1](#).

СИНГАЛЬСЬКО-МАЛЬДІВСЬКІ МОВИ (SINHALESE-MALDIVIAN)

Сингальсько-мальдівські мови – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. До цієї підгалузі належать 3 мови: веддазька, мальдівська та сингальська. Говорять ними 16,000,000 осіб у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі Ланка та в Мальдівській Республіці.

СИНЕНІ (CINENI, ISO 639-3: cie)

Мова синені - це член г'лаудського відділу властивомандарської підгрупи ламанг-мандарської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

СИНО-ТИБЕТСЬКІ МОВИ (SINO-TIBETAN)

Сино-тибетські мови – це велика мовна родина, поширена в Східній, Південно-Східній і Південній Азії. До неї входять 449 мов у 2-х галузях:

- китайська (синітська) – 14 мов: ву, гаккаська, гойчжоу, гань, джінью, дунганська, кантонська, мандаринська, мін-бей, мін-донг, мін-жонг, мін-нан, пу-ксіян та сяньська;
- тибето-бірманська – 435 мов у 17-х підгалузях і одна окрема мова.

Сино-тибетськими мовами говорять більш як 1,250,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Киргизькій Республіці, в Народній Республіці Бангладеш, у Республіці Індія, в М'янма, в Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Королівстві Бутан, у Королівстві Таїланд, у Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Лаоській Народній Республіці. Китайські мови є односкладові, а в тибето-бірманських мовах стрічаються слова, які мають більш як один склад, хоч і їх можна звести до односкладових. Не всі мовознавці згодні з цією класифікацією, деякі відділюють китайські мови від тибето-бірманських, а інші навпаки, включають сино-тибетські з північнокавказькими та на-денеськими мовами в одну сино-дене-кавказьку макрородину.

Часткова література:

BENEDICT, Paul K. Thai, Kadai and Indonesian: A New Alignment in Southeastern Asia. *American Anthropologist* 44, 1942.

SAGART, Laurent Sino-Tibetan-Austronesian: an updated and improved argument. *The Peopling of East Asia: Putting Together Archaeology, Linguistics and Genetics*. London: Routledge Curzon, pp. 161–176. 2005.

СИНТА ЛАРґА (CINTA LARGA, ISO 639-3: cin)

Мова синта ларґа – це член галузі монде мовної родини тупі. Кількість мовців – 1,300 у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

SANDBERG, Clive D. Constituintes oracionais em cintalarga. *Série Lingüística* 9(2): 51-70. 1988.

СИРАЙСЬКА МОВА (SIRAYA, BAKSA, FORMOSAN, SIDEIA, SIDEIS, SIDEISCH, SIRAIA, SIRAIYA, СИРАЙЯ, 西拉雅语, ISO 639-3: fos)

Сирайська мова – це вже вимерлий член південно-західної галузі східнотайванської родини австронезійської мовної надродино. Мова мала 4 діалекти. Нею перестали говорити при кінці XIX століття на острові Тайвань (Республіка Китай). Тепер стараються її відродити. Користувались латиницею.

Часткова література:

ADELAAR, K. A. Grammar notes on Siraya, an extinct Formosan language. *Oceanic Linguistics* 36 (2): 362-397, 1997.

СИРЕНІК-ЮПІЦЬКА МОВА (SIRENIK YUPIK, OLD SIRENIK, SIRENIK, VUTEEN, SIRENIKI YUPIK, SIRENIKSKIY, СИґЫНЬИХ, ISO 639-3: ysr)

Сиренік-юпіцька мова – це вже вимерлий член сибірської групи юпіцької підгалузі ескі-моської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Говорили нею в районі Чукотки в Російській Федерації.

СИРІЙСЬКА МОВА (SYRIAC, ANCIENT SYRIAN, CLASSICAL SYRIAN, LISHANA ATIGA, SURYAYA, SURYOYO, ܣܘܪܝܝܐ ܘ ܠܝܫܢܐ ܐܬܝܓܐ, 古典叙利亚语, ISO 639-3: syc)

Сирійська мова – це вимерла мова східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова мала 2 діалекти. Нею говорили по всьому «родючому серпові». Ранні християни Месопотамії і Сирії дали арамейському діалектові, яким вони говорили, грецьку назву *сирійська мова*, а термін *арамейський* набрав значення *поганин, нехристиянин*. Мова зникла близько 1200 року по Христі. Залишилась тільки як літургічна мова в Сирійському Християнстві. Користувались сирійським письмом.

Часткова література:

NOELDEKE, Theodor Kurzgefasste syrische Grammatik. Leipzig, 1880.

BROCK, Sebastian An Introduction to Syriac Studies. Piscataway, 2006.

СИРІЯНО (SIRIANO, SURA MASA, CIRNGA, CHIRANGA, SI-RA, SARIRÁ, SIRIANA, SIRIANE, SURIANÁ, SURIRÁ, SURYANA, ISO 639-3: sri)

Мова сиріяно – це член групи десано центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 340 (2001 рік) у Республіці Колумбія і 10 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

CRISWELL, Linda & BRANDRUP, Beverly Un bosquejo fonológico y gramatical del siriano. Lenguas indígenas de Colombia: una visión descriptiva, 395-417. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo. 2000.

СИРОЙ (SIROI, SUROI, ISO 639-3: ssd)

Мова сирой – це член групи кабенав підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,310 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

WELLS, Margaret Siroi grammar. Pacific Linguistics B, 51. Canberra: Australian National University. vii, 218 p. 1979.

СИЦИЛІЙСЬКА МОВА (SICILIAN, CALABRO-SICILIAN, SICILIANU, SICULU, ISO 639-3: scn)

Сицилійська мова – це член італо-далматської групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 4,830,000 (2000 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

CIPOLLA, Gaetano The Sounds of Sicilian. Legas, 2005.

СІБЕ (SIBE, NAGOVISI, SIBBE, SIBE-NAGOVISI, ISO 639-3: nco)

Мова сібе – це член галузі насіой південнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1975 рік) на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

SIPARA, Mark Proposed literacy program for Nagovisi language: North Solomon Province. RELC Journal: A Journal of Language Teaching and Research in Southeast Asia 14(2): 51-53. 1983.

СІБУ-МЕЛАНАВСЬКА МОВА (SIBU MELANAU, SEDUAN-BANYOK, SIBU, SIDUAN, SIDUANI, ISO 639-3: sdx)

Сібун-меланавська мова – це член меланавської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної над-родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 420 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

СІВАЙ (SIWAI, MOTUNA, TELEI, RUGARA, ISO 639-3: siw)

Мова сівай – це член галузі буїн південнобугенвільської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 6,600 на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

СІВСЬКА МОВА (SIWI, OASIS BERBER, SIOUA, SIWA, ZTNATI, ISO 639-3: siz)

Сівська мова – це член східної галузі берберської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 30,000 (2006 рік) в Арабській Республіці Єгипет недалеко кордону з Великою Соціалістичною Лівійською Арабською Джамахірією. Мова є під сильним впливом арабської.

Часткова література:

VYCICHL, Werner Jân n Isîwan: Sketch of the Berber Language of the Oasis of Siwa (Egypt). Berberstudien & A Sketch of Siwi Berber (Egypt). Cologne, 2005.

СІВУ (SIWU, АКПАФУ-ЛОЛОБИ, ЛОЛОБИ-АКПАФУ, SIWUSI, ISO 639-3: akp)

Мова сіву – це член підвідділу лелемі-акпафу відділу лелемі підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 27,000 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

СІГГУ (SIGHU, LESIGHU, MISSISSIOU, ISO 639-3: sxe)

Мова сіггу – це член підгуртка келе гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 9,230 (2000 рік) у Республіці Габон. Мову не записувано.

СІДАМО (SIDAMO, SIDAAMU AFOO, SIDAMINYA, SIDÁMO, SIDAMA, СИДАМА, 'AFÓ, 锡达莫语, ISO 639-3: sid)

Мова сідамо – це член гірської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,900,000 (2005 рік) у південній Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KAWACHI, Kazuhiro A grammar of Sidaama (Sidamo), a Cushitic language of Ethiopia. Doctoral dissertation. State University of New York at Buffalo, 2007.

WEDEKIND, Klaus Sidamo, Gedeo (Derasa), Burji: Phonological differences and likenesses. Journal of Ethiopian Studies 14, 131 – 76. 1980.

GASPARINI, Armido Grammatica Practica della Lingua Sidamo. Awasa, 1978.

CIE (SIE, EROMANGA, ERRAMANGA, ERROMANGA, SYE, ISO 639-3: erg)

Мова сіе – це член ерромангського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,900 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

СІЕНАРА СЕНУФО (SYENARA SENOUFO, SENARE, SENARI, SHENARA, SYENARA, ISO 639-3: shz)

Мова сіенара сенуфо – це член відділу сенарі підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 137,000 (1991 рік) у Республіці Малі; кількість зменшується. Мову вивчають у початкових школах.

СІІН ЧИН (SIYIN CHIN, SIYANG, SIYIN, SIZANG, ISO 639-3: csy)

Мова сіін чин – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1991 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

СІКА (SIKA, KROWE, MAUMERE, SARA SIKKA, SIKKA, SIKKANESE, SIKANESE, ISO 639-3: ski)

Мова сіка – це член флорес-лембатської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 175,000 (1995 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

LEWIS, E. Douglas & GRIMES, Charles E. Sika: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 1, 601-9. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York, 1995.

СІКАРІТАЙ (SIKARITAI, AIKWAKAI, ARAIKURIOKO, ATI, SIKARI, TORI, TORI AIKWAKAI, SIKWARI, ISO 639-3: tty)

Мова сікарітай – це член підгалузі східні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 800 (1993 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MARTIN, David L. Sokaritai phonology. *Workpapers in Indonesian Language and Cultures* 9: 91-120. 1991.

СИКАЯНА (SIKAIANA, SIKAYANA, ISO 639-3: sky)

Мова сікаяна – це член еліської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 730 (1999 рік) у Конституційній Монархії Соломонові Острови. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

СІКІЯНА (SIKIANA, CHIKENA, CHIQUENA, CHIQUIANA, SHIKIANA, SIKIÂNÀ, SIKIÏNA, TCHIKIANA, XIKIYANA, XIKUJANA. ISO 639-3: sik)

Мова сікіяна – це майже вимерлий член підгрупи сікіяна групи вайвай східно-західної гааянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 33 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 15 (2001 рік) у Республіці Сурінам та якась кількість у Боліварській Республіці Венесуела.

СІКІЯНА (SIKIANA)

Мови сікіяна – це підгрупа групи вайвай східно-західної гааянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгрупи входять 2 мови: салума й сікіяна. Мовами сікіяна говорять около 300 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, у Республіці Сурінам та в Боліварській Республіці Венесуела.

СІККИМСЬКА МОВА (SIKKIMESE, DANDZONGKA, DANJONGKA, DANYOUKA, DENJONG, DENJONGKHA, DENJONGPA, DENJONKA, DENJONKE, LACHENGPA, LACHUNGPA, SIKAMI, SIKKIM BHOTIA, SIKKIM BHUTIA, འབྲས་ལྗོངས་སྐད་, ISO 639-3: sip)

Сіккімська мова – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 70,300 (2001 рік) у Королівстві Бутан. Користуються тибетським письмом.

СІЛА (SILA, SIDA, ISO 639-3: slt)

Мова сіла – це член підвідділу гану відділу аха південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,770 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 840 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Тональна мова – 3 тони.

СІЛАКАЙОАПАН МІШТЕК (SILACAYOAPAN MIXTEC, ISO 639-3: mks)

Мова сілакайоопан міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 18,700 (2000 рік) у Мексиканських

Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

SHIELDS, Jäna K. A syntactic sketch of Silacayoapan Mixtec. Studies in the syntax of Mixtecan languages, vol. 1, 305-449. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 83. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1988.

СИЛЕЗЬКА МОВА (SILESIAN, SZLONZOKIAN, ŚLŪNSKO GODKA, SLEZSKÝ JAZYK, 西里西亚语, ISO 639-3: szl)

Сілезька мова – це член лехитської підгалузі західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 60,000 (2002 рік) у Республіці Польща. Ця мова відрізняється від нижньосілезького діалекту польської мови.

СІЛТСЬКА МОВА (SILT'E, EAST GURAGE, SELTI. SILTE, SILTI, ሰልጥኛ, የሰልጥ አፍ, ISO 639-3: stv)

Сілтська мова – це член гарарі-східногуразького відділу трансверсальської підгрупи південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 1,000,000 (2007 рік) у середній частині Федеративної Демократичної Республіки Ефіопія (околиця Аддис Абеби). Сілтська мова має типовий для ефіопських семітських мов склад приголосних звуків і має 5 коротких і 5 довгих голосних звуків. Користуються ефіопським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

COHEN, Marcel Études d'éthiopien méridional. Société Asiatique. Collection d'ouvrages orientaux. Paris, 1931.

GUTT, E. H. M. & HUSSEIN, Mohammed Silt'e – Amharic – English dictionary. Addis Ababa, 1997.

СИМАО (SIMAA, ISO 639-3: sie)

Мова сімаа – це член підгуртка кванґва гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 162,000 (1986 рік) у Республіці Замбія.

СІМАЛУНґАНСЬКІ МОВИ (SIMALUNGAN)

Сімалунґанські мови – це група мов батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – сімалунґун-батацька. Говорять нею 1,200,000 осіб на острові Суматра в Індонезії.

СІМАЛУНґУН-БАТАЦЬКА МОВА (BATAK SIMALUNGUN, SIMALUNGAN, TIMUR, ISO 639-3: bts)

Сімелунґун-батацька мова – це член сімалунґанської групи батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної

надродини. Кількість мовців – 1,200,000 (2000 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються батацьким і латинським письмом.

CIMBA (SIMBA, NSINDAK, ISO 639-3: sbw)

Мова сімба – це член підгуртка цього гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1990 рік) у Республіці Габон.

CIMBO (SIMBO, MADEGGUSU, MANDEGHUGHUSU, SIBO, ISO 639-3: sbb)

Мова сімбо – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,700 (1999 рік) на Соломонових Островах.

CIMEKY (SIMEKU, ISO 639-3: smz)

Мова сімеку – це член галузі насіой південнобугенвільської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (2007 рік) на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея.

CIMTE (SIMTE, ISO 639-3: smt)

Мова сімте – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 7,150 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

CINAVґORO (SINAUGORO, SINAGORO, ISO 639-3: snc)

Мова сінавґоро – це член сінаґоро-кеапарського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 17 діалектів. Кількість мовців – 18,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

TAUBERSCHMIDT, Gerhard A grammar of Sinaugoro: an Austronesian language of the Central Province of Papua New Guinea. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 1999.

CINAVґОРО-КЕАПАРСЬКІ МОВИ (SINAGORO-KEAPARA)

Сінаґоро-кеапарські мови – це підгурток центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: гула, кеапара, моту і сінавґоро. Цими мовами говорять 80,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СІНАМІГУІН-МАНОбСЬКА МОВА (CINAMIGUIN MANOVO, CINAMIGUIN, KAMIGIN, KINAMIGIN, ISO 639-3: mkx)

Сінамігуін-манобська мова – це член північної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 60,000 (1973 рік) у Республіці Філіппіни.

СІНГ-МУЛ (XINH MUL)

Мови сінг-мул – це група мов хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї групи належать 3 мови: ханг, фонг-кніянг та пуок. Говорять ними 25,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Лаоській Народній Республіці.

СІНГА (SINGA, LOGANG, LOSINGA, ISO 639-3: sgm)

Мова сінга – це вже вимерлий член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродина. Цією мовою говорили в Республіці Уґанда.

СІНГґО (SINGPHO, JINGPHAW, KACHIN, SING-FO, JINGHPO, ISO 639-3: sgp)

Мова сінгґо – це член підгрупи джінґґо групи джінґґо-луїш підгалузі джінґґо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (2006 рік) у Республіці Індія (мову вживають тільки вдома). Користуються латиницею.

СІНДГІ-БГІЛЬСЬКА МОВА (SINDHI BHIL, ISO 639-3: sbn)

Сіндгі-бгільська мова – це член сіндгійської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 56,500 (2000 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

СІНДГІЙСЬКА МОВА (SINDHI, SINDÍ, СИНДХИ, سنڌي, 信德语, 辛德语, ISO 639-3: snd)

Сіндгійська мова – це член сіндгійської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 18,500,000 (2001 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 2,810,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським і денаваґарським письмом, а в Індії – ґурмуським письмом.

Часткова література:

GLOVER, Warren W. What medium of instruction for tribal minorities in Sind? AILA Brussels 84, proceedings: 7th World Congress of Applied Linguistics, Brussels, Belgium, August 5-10, 1983, vol.1, 79-80. Brussels: Association Internationale de Linguistique Appliquée, 1984.

СІНДГІЙСЬКІ МОВИ (SINDHI, सिन्धी, سنڌي)

Сіндгійські мови (мови сіндхі) – це група мов північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської надродина. До цієї групи належать 5 мов:

дждгальська, качська, ласька, сіндгі-бгільська та сіндгійська. Говорять ними 22,500,000 осіб в Ісламській Республіці Пакистан та в Республіці Індія.

Часткова література:

Nihalani, Paroo. (1999). Handbook of the International Phonetic Association (Sindhi). Cambridge: Cambridge University Press.

СІНДІУЇ МІШТЕК (SINDIHUI MIXTEC, ISO 639-3: xts)

Мова сіндіуї міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 140 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

СІНІКАУА МІШТЕК (SINICAHUA MIXTEC, MIXTECO DE SAN ANTONIO SINICAHUA, ISO 639-3: xti)

Мова сінікауа міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,300 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

СІНІНКЕРЕ (SININKERE, SILANKE, SILINKERE, ISO 639-3: skq)

Мова сінінкере – це член гуртка мандінг' підвідділу мандінг'-моколе відділу мандінг'-вай підгрупи мандінг'-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо.

СІНІЯР (SINYAR, SHAMYA, SHAMYAN, SHEMA, SINYA, SYMIARTA, TAAR SHAMYAN, ZIMIRRA, ISO 639-3: sys)

Мова сініяр - це член підгрупи сініяр групи бонго-багірмі західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 12,300 (2000 рік) у Республіці Чад і якась кількість у Демократичній Республіці Судан (можливо, що тут вже всі вимерли).

СІНІЯР (SINYAR)

Мова сініяр - це підгрупа групи бонго-багірмі західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – сініяр. Цією мовою говорять більш як 12,000 осіб у Республіці Чад та в Демократичній Республіці Судан.

СІНСАВРУ (SINSAURU, KOW, ISO 639-3: snz)

Мова сінсавру – це член групи евапія підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 500 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СІНТЕРОМСЬКА МОВА (SINTE ROMANI, ROMMANES, SINTE, SINTI, TSIGANE, MANOUCHE, MANUCHE, SINTO, ISO 639-3: rmo)

Сінтеромська мова – це член північної підгрупи ромської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 31,000 у Республіці Сербія, 4,350 (2001 рік) в Австрійській Республіці, 5,100 (2004 рік) у Чеській Республіці, 28,400 (2000 рік) у Французькій Республіці, 80,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Німеччина, 14,000 (1980 рік) в Італійській Республіці, 1,220 (2000 рік) у Королівстві Нідерланди, 21,000 (1993 рік) у Швейцарській Конфедерації та якась кількість у Республіці Польща та в Республіці Казахстан.

Користуються латиницею.

Часткова література:

HIGGIE, Brenda Lanel Proto-Romanes phonology. Ph. D., University of Texas at Austin, 1984.

СІО (SIO, SIGAWA, SIĀ, ISO 639-3: xsi)

Мова сіо – це член підгуртка сіо вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,500 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Користуються латиницею.

Часткова література:

CLARK, Dawn S. The phonology of the Sio language. Phonologies of Austronesian languages 2, 25-70. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 40. Ukarumpa, EHP, Papua New Guinea: Summer Institute of Linguistics, 1993.

СІО (SIO)

Мови сіо – це підгурток вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підгуртка входить лиш одна мова – сіо. Говорять нею 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СІОНА (SIONA, SIONI, PIOJE, PIOCHE-SIONI, GANTEYABAIN, GANTEYA, CEONA, ZEONA, KOKA, KANÚ, ISO 639-3: snn)

Мова сіона – це член групи сіона-секоя північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1982 рік) у Республіці Колумбія та 250 (2000 рік) у Республіці Еквадор.

Часткова література:

WHEELER, Alva Grammar of the Siona language, Colombia, South America. Ph.D. thesis. University of California. 192 p. 1970.

СІОНА-СЕКОЯ (SIONA-SECOYA)

Мови сіона-секоя – це група мов північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: макаґваге, секоя та сіона. Мовами сіона-секоя говорять 1,240 осіб у Республіці Колумбія, в Республіці Перу та в Республіці Еквадор.

СІПАКАПЕНСЕ (SIPAKAPENSE, SIPAKAPA QUICHÉ, SIPACAPENSE, SIPAKAPEÑO, ISO 639-3: qum)

Мова сіпаканпенсе – це член сіпакапенської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 8,000 (2000 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею.

Часткова література:

KINDBERG, Eric W. Sipakapa sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2006-004: 17 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-004>

СІПАКАПЕНСЬКІ МОВИ (SIPACAPENO)

Сіпакапенські мови – це група мов великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – сіпакапенсе. Говорять нею 8,000 осіб у Республіці Гватемала.

СІРА (SIRA, ESHIRA, GISIRA, ICHIRA, ISHIRA, ISIRA, SHIRA, SHIRE, YICHIRA, ISO 639-3: swj)

Мова сіра – це член підгуртка сіра гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 39,400 (2000 рік) у Республіці Габон. Користуються латиницею.

СІРА (SIRA, ESHIRA, B.40)

Мови сіра – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 7 мов: вумбу, барама, бвісі, лумбу, пуну, санґу і сіра. Мовами сіра говорять майже 230,000 осіб у Республіці Габон і в Республіці Конго.

Часткова література:

GARDINIER, David E. Historical Dictionary of Gabon, 2nd ed. 132 p. The Scarecrow Press, 1994.

СІПІ (SIRI, SIRAWA, ISO 639-3: sir)

Мова сірі - це вимираючий член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,800 (2006 рік), здебільша старші люди, в Федеративній Республіці Нігерія.

СІРІОНО (SIRIONÓ, MBIA CHEE, MBYA, ISO 639-3: srq)

Мова сіріоно – це член підгалузі ґвараю-сіріоно галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 400 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія; кількість зростає. Користуються латиницею. Спостережено теж мову свистів.

Часткова література:

PRIEST, Perry N. & PRIEST, Anne, compilers. Diccionario sirionó y castellano. Cochabamba: Instituto Lingüístico de Verano. 146 p. 1985.

СІРМАВРІЙСЬКА МОВА (SIRMAURI, HIMACHALI, PAHARI, SIRMOURI, SIRMURI, ISO 639-3: srx)

Сірмаврійська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 400,000 (2005 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом; більш не вживають такрійського письма.

Часткова література:

JOHN, Matthews Jaunsari: a sociolinguistic survey. SIL Electronic Survey Reports 2008-013, 2008.

СІССАЛА (SISSALA, SISAALI, ISO 639-3: sld)

Мова сіссала – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (1991 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLASS, Regina Relevance relations in discourse: a study with special reference to Sissala. Cambridge Studies in Linguistics, 55. Cambridge: Cfmbridge University Press. 300 p. 1990.

СІССАНО (SISSANO, SINAMA, SINANO, SISANO, ISO 639-3: sso)

Мова сіссано – це член гуртка сіяв шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

СІУАНСЬКІ МОВИ (SIOUAN)

Сіуанські мови - це індіанська мовна родина, що займає суцільним обширом більшу частину прерій, а також має кілька анклавів на атлантичному узбережжі і на південному сході США. Ця родина охоплює 17 мов у 2-х галузях:

- властивосіуанська – 16 мов у 3-х підгалузях;
- катавба – 1 мова: катавба.

Сіуанськими мовами говорять ще несповна 35,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

Часткова література:

MITHUN, Marianne The languages of native North America. p.305. Cambridge, UK: Cambridge University Press. 1999.

СІУАС-АНКАШ (SIHUAS ANCASH QUECHUA, ISO 639-3: qws)

Мова сіуас-анкаш – це член галузі центральної кечуа мовної родини кечуа. Кількість мовців – 6,500 (2002 рік) у Республіці Перу; кількість мовців зменшується.

СИЦІТЕ СЕНУФО (SICITÉ SÉNOUFO, SÉNOUFO, SÌCÌRÉ, SÌCÌTÉ, SÌPÌÌTÉ, SUCITE, TAGBA, ISO 639-3: sep)

Мова сіците сенуфо – це член відділу суппіре-мамара підгрупи сенуфо групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 35,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо та 3,000 (2007 рік) у Республіці Малі. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова – має 3 тони.

СИЮСЛАВ (SIUSLAW, SIUSLAWAN, ŠÁAYUŠĽA, ISO 639-3: sis)

Мова сіюслав – це вже вимерлий член надбережно-ореґонської підгалузі ореґон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Ореґон у Сполучених Штатах Америки.

СИЯВ (SIAU)

Мови сіяв – це гурток шовтенського підвідділу північноновоґвінейського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 7 мов: ароп-сіссано, малол, сера, сіссано, тумлео, улав-суайн і якамун. Цими мовами говорять 12,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СИЯВІ (SIAWI, MUSA, MUSAN, MUSIAN, SIAFLI, SIWAI, ISO 639-3: mmp)

Мова сіяві – це член амто-мусанської мовної родини. Кількість мовців – 220 (2007 рік) у Папуа – Нова Гвінея; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Нетональна мова.

СИЯЛУМ (SIALUM, ISO 639-3: slw)

Мова сіялум – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 640 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СИЯМУ (SIAMOU, SEME, SÉMU, SIÉMOU, SIEMU, SYÉMOU, SEME, ISO 639-3: sif)

Мова сіяму – це член групи семе підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 20,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо та якась кількість у Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Малі. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

СИЯНґ (SIANG, OT SIANG, ISO 639-3: sya)

Мова сіянґ – це член північної групи західної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

СИЯНґСІ (XIANGXI)

Мови сіянґсі – це підгалузь гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: західносіянґсі-міяо і східносіянґсі-міяо. Говорять ними 900,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

He Fuling [贺福凌]. 2009. Comparative Chinese and Miao languages of Fenghuang County, Hunan [湖南省凤凰县汉语方言与苗语的调查和比较]. Changsha: Hunan Normal University Press [湖南师范大学出版社].

СІЯНЕ (SIANE, SIANI, ISO 639-3: snp)

Мова сіяне - це член групи сіяне ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансново-ґвінейської мовної родини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців – 29,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LUCHT, Ramona Siane tone orthography. Notes on Literacy 24: 25-28. 1978.

СІЯНЕ (SIANE)

Мови сіяне - це група мов ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансново-ґвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: сіяне та явеюга. Мовами сіяне говорять 31,000 осіб у Папуа-Нова Ґвінея.

СІЯНСЬКА МОВА (SIAN, SIHAN, ISO 639-3: spg)

Сіянська мова – це майже вимерлий член каджанґської групи меланав-каджанґської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

СІЯР-ЛАК (SIAR-LAK, LAK, LAMASSA, LAMBOM, SIAR, ISO 639-3: sjr)

Мова сіяр-лак – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 61,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Ґвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ROWE, Karen Siar-Lak grammar essentials. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 50. Ukarumpa: SIL, 2005.

СІЯ-СІЯ (CIA-CIA, BOETONEEZEN, BUTON, BUTONESE, BUTUNG, SOUTH BUTON, SOUTHERN BUTUNG, BAHASA CIACIA, ISO 639-3: cia)

Мова сія-сія – це одинокий член західного гуртка підвідділу бутон осереднього відділу підгрупи муна-бутон південно-східної групи східноцелібеської підгалузі целібеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 79,000 (2005 рік) на острові Целібес (Сулавесі), Індонезія.

Часткова література:

van den BERG, René Preliminary notes on the Cia-Cia language (South Buton). Excursies in Celebes: Een bundel bijdragen bij het afscheid van J. Noorduyn als directeur-secretaris van het KITLV, 305-24. Leiden, 1991.

СКАҒІТ (SKAGIT, SWINOMISH, ISO 639-3: ska)

Мова скаґіт – це член підгалузі твана центральної саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1977 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; тільки старші віком особи. Інші переходять на англійську мову.

СКВОМІШ (SQUAMISH, SKWXWÚ7MESH SNICHIM, ISO 639-3: squ)

Мова сквоміш – це вже майже вимерлий член підгалузі сквоміш центральної саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців - 15 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

KELLER, Kathryn C. Review of: The Squamish language, by Aert H. Kuipers. Linguistics 86: 113-21. 1972.

СКВОМІШ (SQUAMISH)

Мови сквоміш – це підгалузь центральної саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова - сквоміш. Цією мовою говорять ще лиш 15 осіб у провінції Бритійська Колумбія в Канаді.

СКЕПСЬКА МОВА (SKEPI CREOLE DUTCH, ISO 639-3: skw)

Скепська мова – це вимерлий уже член креольських мов, оснований на голландській. Говорили нею в Кооперативній Республіці Ґаяна. У 1998 році не було вже жодного мовця.

СКО (SKO)

Мови ско – це невелика мовна родина, до якої входять 7 мов у 2-х галузях:

- ванімо – 3 мови: ванімо, вутунґ, сков;
- кріса – 4 мови: варапу, ісака, пуері, раво.

Ці мови відрізняються від інших мов у Папуа-Нова Гвінея тим, що вони є тональні. Мовами ско говорять несповна 6,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

Foley, William A. The languages of New Guinea, University of Sydney, Sydney, Australia (2006)

СКОВ (SKOU, SEKOL, SEKOU, SKO, SKOUW, SKOW, SUKOU, TE MAWO, TUMAWO, ISO 639-3: skv)

Мова сков – це член галузі ванімо мовної родини ско. Кількість мовців – 700 (1999 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Тональна мова.

СКОЛЬТСЬКА СААМСЬКА МОВА (SKOLT SAAMI, KOLTA, KOLTTA, LAPP, LOPAR, RUSSIAN LAPP, SAAME, SAME, SKOLT LAPPISH, SAAM, SKOLT, SÄÄ'M, SKOLTSAMISCH, КОЛТТА-СААМСКИЙ, 斯科特-萨米, ISO 639-3: sms)

Скольтська саамська мова – це член східної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 400 (2001 рік) у Фінляндській Республіці і 20 (1995 рік) у Російській Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

MOSNIKOFF, Jouni & SAMMALLAHTI, Pekka Suomi-koltansaame sanakirja = Lää'dd-sää'm sää'nnke' rjj. Ohcejohka : Girjegiisá 1991.

СЛОВАЦЬКА МОВА (SLOVAK, SLOVAKIAN, SLOVENČINA, SLOVENSKÝ JAZYK, SLOVAQUE, ESLOVACO, SLOWAKISCH, СЛОВАЦКИЙ, 斯洛伐克语, ISO 639-3: slk)

Словацька мова – це член чесько-словацької підгалузі західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 4,610,000 (2001 рік) у Республіці Словаччина, 193,000 (2001 рік) у Чеській Республіці, 11,800 (2001 рік) в Угорській Республіці, 80,000 (1996 рік) у Республіці Сербія та якась кількість у Чорногорії.

Користуються латиницею.

Часткова література:

ŠTOLC, Jozef Slovenská dialektológia, Ed. I. Ripka. Bratislava: Veda, 1994.

СЛОВЕНСЬКА МОВА (SLOVENE, SLOVENŠČINA, SLOVENSKI JEZIK, SLOVÈNE, ESLOVENO, SLOWENISCH, SLOVENIAN, WINDISCH, СЛОВЕНСКИЙ, 斯洛文尼亚语, 斯洛维尼亚语, ISO 639-3: slv)

Словенська мова – це член західної підгалузі південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,730,000 (1991 рік) у Республіці Словенія, 18,000 (2001 рік) в Австрійській Республіці, 3,190 (2001 рік) в Угорській Республіці та 100,000 (1987 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

GREENBERG, Marc L. A Short Reference Grammar of Slovene, (LINCOM Studies in Slavic Linguistics 30). Munich: LINCOM, 2008.

СЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ (SLAVIC)

Слов'янські мови - це родина індоєвропейської мовної надродини. До цієї родини належать 18 мов у 3-х галузях:

- західна – 7 мов у 3-х підгалузях;
- південна – 7 мов у 2-х підгалузях;
- східна – 4 мови: білоруська, російська, русинська, українська.

Слов'янськими мовами говорять 273,000,000 осіб у Білорусі, у Російській Федерації, в Україні, в Республіці Болгарія, в Республіці Македонія, в Боснії і Герцеговині, в Республіці Хорватія, в Республіці Сербія, в Республіці Словенія, в Чеській Республіці, в Республіці Словаччина, в Республіці Косово, в Республіці Польща та в Федеративній Республіці Німеччина.

Часткова література:

БОШКОВИЧ, Р. Основы сравнительной грамматики славянских языков. Фонетика и словообразование. Москва, 1984.

КАРОВИЋ, Mate Uvod u indoeuropsku lingvistiku. Zagreb: Matica hrvatska, 2008 (в хорватській мові).

СМАРКІ КАНУМ (SMÄRKY KANUM, ENKELEMBU, KENUME, KNWNE, ISO 639-3: kxq)

Мова смаркі канум – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 80 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

MYO-SOOK, Sohn; LEBOLD, Randy & KRIENS, Ronald Report on the Merauke Subdistrict Survey, Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2009-018: 46 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-018>

СНОГОМИШ (SNOHOMISH, ISO 639-3: sno)

Мова сногоміш – це вже майже вимерлий член підгалузі твана центральної саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1998 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

СО (SO, ESO, GESOGO, HESO, SOA, SOKO, ISO 639-3: soc)

Мова со – це член підгуртка келе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Не змішувати її з мовою цієї ж назви, що належить до гуртка бафія-явнде чи з мовою, що належить до австроазійської мовної надродини.

СО (SO, FO, SHWO, SSO, ISO 639-3: sox)

Мова со – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (1992 рік) у Республіці Камерун. ***Не змішувати її з мовою цієї ж назви, що належить до гуртка келе-тетела чи з мовою, що належить до австроазійської мовної надродини.***

СО (SÔ, BRU, KAH SO, MAKONG, MANG CONG, MANG-KOONG, MANGKONG, MANKOONG, SO MAKON, THRO, KHA SO, ISO 639-3: sss)

Мова со – це член підгрупи броу-со західної групи катуїської підгалузі східної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 102,000 (1993 рік) у Лаоській Народній Республіці та 70,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд. Користується тайським письмом. ***Не змішувати її з мовами цієї ж назви, що належать до мов банту нігеро-конголезької мовної родини.***

Часткова література:

MIGLIAZZA, Brian A grammar of So – A Mon-Khmer language of northeast Thailand. PhD thesis. Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, 1998.

COA (SO'A, SOA, ISO 639-3: ssq)

Мова соа – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1994 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

СОБЕЙ (SOBEI, BIGA, IMASI, LIKI, ISO 639-3: sob)

Мова собей – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) в Індонезії (Папуа). Користуються латиницею.

Часткова література:

STERNER, Joyce K. Sobei verb morphology reanalyzed to reflect POL studies. *Oceanic Linguistics* 26(1,2): 30-54, 1987.

COBA (SOWA, ISO 639-3: sww)

Мова сова – це майже вимерлий член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 20 (1981 рік) у Республіці Вануату.

СОВАНДСЬКА (SOWANDA, WAINA, WAINA-SOWANDA, WANJA, WANYA, WINA, ISO 639-3: sow)

Совандська мова – це член вариської галузі погранично-папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти (можуть це бути дві окремі мови). Кількість мовців – 970 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея та 210 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

СОВАРІ (SOWARI, DEMTA, MURIS, ISO 639-3: dmy)

Мова соварі – це член підгалузі демта галузі сентані мовної родини східні птича голова-сентані. Кількість мовців – 1,300 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія; кількість зменшується.

СОґА (SOGA, LUSOGA, OLUSOGA, ISO 639-3: xog)

Мова соґа – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 2,060,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

Van der Wal, Jenneke (2004) *Lusoga Phonology*. MA Thesis, Leiden University.

СОДДО (NORTH GURAGE, SODDO, SODDO GURAGE, KESTANE, ISO 639-3: gru)

Мова соддо (кістане) належить до гуразьких мов ефіопської групи південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 255,000 в південно-східній Ефіопії.

Часткова література:

LESLAU, Wolf *Ethiopians speak: Studies in cultural background*, III. Soddo. *Near Eastern Studies*, 11. Berkeley: University of California Press, 1968.

LESLAU, Wolf *Etymological Dictionary of Gurage (Ethiopic)*. 3 vols. Wiesbaden, 1979.

СОЙСЬКА МОВА (SOI, ISO 639-3: soj)

Сойська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 7,030 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

СОК (SOK, SAWK, SORK, ISO 639-3: skk)

Мова сок – це член підгрупи ой-тге західної групи багнарської підгалузі східної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,600 (1981 рік) у Лаоській Народній Республіці.

СОКЕ (ZOQUE)

Мови соке – це галузь мовної родини міхе-соке. До цієї галузі належать 7 мов у 3-х підгалузях:

- веракруз соке – 3 мови: верховинна пополюта, табаско-соке, тексістепек-пополюта;
- оаксака соке – 1 мова: чімаляпа-соке;
- чіяпас соке – 3 мови: копайналя-соке, район-соке, франціско-леон-соке.

Цими мовами говорять 67,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

СОКНА (SOWKNAH, SOKNA, ISO 639-3: swn)

Мова сокна – це член підгалузі авджіла-сокна східної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,600 (2006 рік) у районі Триполітанії в Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії.

СОКОРСЬКА МОВА (SOKORO, ISO 639-3: sok)

Сокорська мова – це член сокорської групи дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1994 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею.

СОКОРСЬКІ МОВИ (B.3)

Сокорські мови – це група мов дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: барейн, саба, сокорська і тамкі. Говорять ними ще несповна 11,000 осіб у Республіці Чад.

СОКОТРИЙСЬКА МОВА (SOQOTRI, SAQATRI, SOCOTRI, SOKOTRI, SUQUTRI, *سقطرية* , 索科特拉语, ISO 639-3: *sqt*)

Сокотрійська мова – це член південноарабської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 57,000 (1990 рік) у Республіці Ємен. Користуються латинським письмом.

СОЛЕГУА (SOLEHUA)

Мови солегуа – це вимираюча вітка підгуртка серамське побережжя східного гуртка пірубайського підвідділу серамської підгрупи східної групи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належить тільки одна вимираюча мова – павлогі. Говорять нею ще лиш 50 осіб на острові Серам в Індонезії.

СОЛІ (SOLI, CHISOLI, ISO 639-3: *sby*)

Мова солі – це член вітки тонґа підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 54,400 (1986 рік) у Республіці Замбія.

СОЛОНґ (SO LONG, ARAWE, AROVE, PILILO, ISO 639-3: *aaw*)

Мова солонґ – це член західної галузки підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,200 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HOOPERT, Daniel A. & WAKEFIELD, David C. The languages and communities of south-western New Britain. Language, communication and development in New Britain, 5-40. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

СОЛОС (SOLOS)

Мови солос – це вітка підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належить лиш одна мова – солос. Говорять нею 3,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СОЛОС (SOLOS, ISO 639-3: *sol*)

Мова солос – це одинокий член вітки солос підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,200 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

COM (SOM, ISO 639-3: smc)

Мова сом – це член групи урува підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 80 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СОМАГАЙ (SOMAHAI, MOMINA, MOMUNA)

Мови сомагай – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш дві мови: моміна та момуна. Мовами сомагай говорять лиш 2,200 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

СОМАЛІЙСЬКА МОВА (SOMALI, AF-MAXAAD TIRI, AF-SOOMAALI, SOOMAALIGA, SOMALISCH, СОМАЛИ, الصومالية, 索马里语; 索马利亚语, ISO 639-3: som)

Сомалійська мова – це член сомалійської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 8,340,000 (2006 рік) у Республіці Сомалі, 297,000 (2006 рік) у Республіці Джибуті, 3,960,000 (2006 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, 420,000 (2000 рік) у Республіці Кенія. Це найкраще задокументована мова з усіх кушитських мов. Вона має 22 приголосні фонем та 5 основних голосних звуків, кожний із них має передню і задню відміну, як теж довгу або коротку версію. Користуються латиницею (раніше вживали арабське письмо).

Часткова література:

ДОБНОВА, Улена З. Современный сомалийский язык. Москва, 1990.

BERCHEM, Jörg Referenzgrammatik des Somali. Köln, 1991.

DIRIYE ABDULLAHI, Mohamed Le Somali, dialectes et histoire. PhD dissertation. Université de Montréal, 2000.

СОМАЛІЙСЬКІ МОВИ (SOMALI)

Сомалійські мови – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 6 мов: гарре, дабарре, джиду, май, сомалійська і тунні. Говорять ними майже 16,000,000 осіб у Республіці Сомалі, у Республіці Джибуті та у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

СОМІЄВ (SOMYEV, KILA, SOMYEWE, ISO 639-3: kgt)

Мова сомієв – це вже вимираючий член гуртка маґу-камкам-кіла підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 18 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

СОМРАЙ (SOMRAI, SIBINE, SOMRE, SOMREI, SOUMRAI, SOUMRAY, SOUNRAI, SUMRAI, ISO 639-3: sor)

Мова сомрай – це член мір-тумацької підгрупи групи сумрай-мілту мір-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 7,410 (1993 рік) у Республіці Чад. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з австроазійської надродини.**

СОМРАЙ (SOMRAY, NORTHERN CHONG, ISO 639-3: scq)

Мова сомрай – це член підгрупи самре західної групи пEARської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (2005 рік) у Республіці Камбоджа. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з афразійської надродини.*

СОНГАСЬКА МОВА (SONHA, SONAHAA, SUNHA, ISO 639-3: soi)

Сонгаська мова – це некласифікований член центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 14,700 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

СОНґА (SONGA, KISONGA, ISO 639-3: sgo)

Мова сонґа – це некласифікований член відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – неозначена в Демократичній Республіці Конго.

СОНґАЙ (SONGHAY, CENTRAL SONGHAI, HUMBURI SENNI SONGHAY, SONGAI, SONGAY, SONGAY SENNI, SONGHAI, SONGOI, SONGOY, SONRAI, SONRHAI, ISO 639-3: hmb)

Мова сонґай – це член південної підгалузі галузі сонґай ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 125,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо та 15,000 (1999 рік) у Республіці Малі. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

СОНґАЙ (SONGHAI)

Мови сонґай – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 8 мов у 2-х підгалузях та одна окрема мова:

- південна – 5 мов: денді, зарма, койраборо сенні сонґай, койра чіні сонґай, сонґай;
- північна – 2 мови: тадаксагак, тасавак;
- мова корандже.

Мовами сонґай говорять більш як 3,000,000 осіб у Республіці Бенін, у Республіці Малі, в Буркіна-Фасо, в Республіці Нігер та в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

СОНґЕ (SONGE, KALEBWE, KISONGE, KISONGI, KISONGYE, LUBA-SONGI, LUSONGE, NORTHEAST LUBA, SONGYE, YEMBE, ISO 639-3: sop)

Мова сонґе – це член підгуртка сонґіе гуртка бвіле-сонґіе центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,000,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

СОНґІЕ (SONGYE, L.20)

Мови сонґіе – це підгурток гуртка бвіле-сонґіе центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької

галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов: бангубангу, бинджі, кете, луна та сонге. Цими мовами говорять майже 400,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

СОНґО (SONGO, NSONGO, SUNGU, KIMBUNDU, ISO 639-3: nsx)

Мова сонго – це член підгуртка мбунду гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1978 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею. ***Не змішувати її з некласифікованою мовою такої ж назви з центрального відділу.***

СОНґО (SONGO, ITSONG, KISONGO, NSONGO, ISO 639-3: soo)

Мова сонго – це некласифікований член центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго. ***Не змішувати її з мовою такої ж назви з гуртка гунґана-яка, хоч існує можливість, що це є ця сама мова.***

СОНґОМЕНО (SONGOMENO, HENDO, ISO 639-3: soe)

Мова сонгомено – це член підгуртка бушонґ гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1972 рік) у Демократичній Республіці Конго.

СОНґООРА (SONGOORA, BINJA, KESONGOLA, SONGOLA, NORTH BINJA, ISO 639-3: sod)

Мова сонгоора – це член підгуртка лега-каланґа гуртка бембе-ніянґа центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Діалекти південна бинджа і північна бинджа можуть бути окремими мовами. Кількість мовців – 1,300 (1971 рік) у Демократичній Республіці Конго.

СОНДЕ (SONDE, KISONDE, KISOONDE, SOONDE, ISO 639-3: shc)

Мова сонде – це член підгуртка яка гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 96,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

СОНЕДЖ-БЕРБЕРСЬКА МОВА (SONGHAY-BERBER, TAGDAL, TIHISHIT, ISO 639-3: tda)

Сонедж-берберська мова (таґдальська) – це змішана мова: сонедж та берберська. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 26,900 (2000 рік) у Республіці Нігер. Користуються латиницею і берберським письмом. Назва «сонедж» не є історичною ні етнічною ні лінгвістичною назвою, а тільки назвою пануючого класу колишньої імперії Сонедж.

Часткова література:

Nicolai, Robert. 1990. Parentés linguistiques (à propos du songhay). Paris: CNRS. 209 pp

СОНІНКЕ (SONINKE, ASWANIK, GADYAGA, MARAKA, MARKA, SARAКOLE, SARAКULE, SERAHULE, SARAWULE, SILABE, TOUBAKAI, WAKORE, SONINKANXAANE, 索宁克语, ISO 639-3: snk)

Мова сонінке – це член відділу сонінке підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 700,000 (1991 рік) у Республіці Малі, 156,000 (2006 рік) у Республіці Гамбія, 5,000 (2005 рік) у Республіці Гвінея-Бісау, 39,000 (2006 рік) у Республіці Маврикій та 250,000 (2007 рік) у Республіці Сенегал. Користуються арабським та латинським письмом.

Часткова література:

SMELTZER, Brad Leroy A review of of Soninke cultural sub-systems. [Manuscript], 78 p. 1993.

Note: Non-thesis M.A. degree.

СОНІНКЕ (SONINKE)

Мови сонінке – це відділ підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – сонінке. Цією мовою говорять 1,150,000 осіб у Республіці Малі, в Республіці Гамбія, в Республіці Гвінея-Бісау, в Республіці Маврикій та в Республіці Сенегал.

СОНІНКЕ-БОБО (SONINKE-BOBO)

Мови сонінке-бобо – це група мов північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять 7 мов у 2-х підгрупах:

- бобо – 2 мови: конабере, південна бобо мадаре;
- сонінке-босо – 5 мов у 2-х відділах.

Мовами сонінке-бобо говорять майже 2,000,000 осіб у Буркіна-Фасо та в Республіці Малі.

СОНІНКЕ-БОСО (SONINKE-BOSO)

Мови сонінке-босо – це підгрупа групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи входять 5 мов у 2-х відділах:

- босо – 4 мови в 2-х підвідділах;
- сонінке – 1 мова: сонінке.

Мовами сонінке-босо говорять майже 1,600,000 осіб у Республіці Малі.

СОНІЯ (SONIA, ISO 639-3: siq)

Мова сонія – це член босавської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1988 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СОНОРСЬКІ МОВИ (SONORAN)

Сонорські мови – це підгалузь південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгалузі належать 19 мов у 5-х групах:

- каїта – 3 мови: майо, опата, які;
- корачоль – 3 мови: ель наяр кора, санта тереса кора, уічоль;
- тараумаранські – 6 мов у 2-х підгрупах;
- тепіман – 6 мов в одній підгрупі та 3 окремі мови;
- тубар – 1 мова: тубар.

Сонорськими мовами говорять більш як 134,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах і в Сполучених Штатах Америки.

СОНСОРОЛ (SONSOROL, SONSOROLESE, SONSOROLESISCH, СОНСОРОЛ, ISO 639-3: sov)

Мова сонсорол – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 600 (1981 рік) на островах Пуло Анна, Меріп, Гелн і Сонсорол у Республіці Палау.

СОО (SOO, SO, TEPES, TEPETH, ISO 639-3: teu)

Мова соо – це член групи нгангеа-со підгалузі куліяк східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (1972 рік) у Республіці Уганда; переважно старші віком особи, молодші переходять на мову нґакаріמודжонґ.

СООҒОЧО САПОТЕК (ZOOGOCHO ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN BARTOLOMÉ ZOOGOCHO, ZAPOTÈQUE ZOOGOCHO, ISO 639-3: zpq)

Мова сооґочо сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

BUTLER, Inez M. Event prominence in Zoogocho Zapotec narrative discourse. SIL Mexico Workpapers 7: 16-60. 1985.

СОП (SOP, KARI, USINO, SOB, ISO 639-3: urw)

Мова соп – це член групи пека підгалузі надбережжя рай манданґської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,250 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СОРА (SORA, SABAR, SABARA, SAONRAS, SAORA, SAURA, SAVARA, SAWARIA, SHABARI, SWARA, 萨瓦拉语, ISO 639-3: srb)

Мова сора - це член підгрупи сора-джурай групи сора-джурай-горум карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість

мовців – 310,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються письмами: латинським, орія, соранг компенг та телугу.

SORA-ДЖУРАЙ (SORA-JURAY)

Мови сора-джурай - це підгрупа мов групи сора-джурай-горум карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 2 мови: джурай і сора. Говорять ними 1,100,000 осіб у Республіці Індія.

SORA-ДЖУРАЙ-ГОРУМ (SORA-JURAY-GORUM)

Мови сора-джурай-горум - це група мов карапут-мундської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови в 2 групах:

- горум – 1 мова: паренга;
- сора-джурай – 2 мови: джурай і сора.

Говорять ними більш як 1,100,000 осіб у Республіці Індія.

SORI-ГАРЕНГАН (SORI-HARENGAN, ISO 639-3: sbh)

Мова сорі-гаренган – це член західного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 570 (1977 рік) на островах Сорі і Гаренган у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток.

SORSOGON-АЙТА (SORSOGON AYTA, ISO 639-3: ays)

Мова сорсогон-айта – це майже вимерлий член центральнофіліппінської групи велико-центральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 18 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

SORKHEI СОРХЕЙСЬКА МОВА (SORKHEI, ISO 639-3: sqo)

Сорхейська мова – це член семнанської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 10,000 (2006 рік) в Ісламській Республіці Іран.

SOTA KANUM (SOTA KANUM, ENKELEMBU, KENUME, KNWNE, ISO 639-3: krz)

Мова сота канум – це член підгалузі тонда галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1996 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

MYO-SOOK, Sohn; LEBOLD, Randy & KRIENS, Ronald Report on the Merauke Subdistrict Survey, Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2009-018: 46 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-018>

SOTO (SOTHO)

Мови сото – це вітка підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конго-

лезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належать 4 мови: бірва, ндебеле, південна сото та північна сото. Цими мовами говорять понад 10,000,000 осіб у Південно-Африканській Республіці, у Королівстві Лесото та в Республіці Ботсвана.

СОТО-ЦВАНА (SOTHO-TSWANA, S.30)

Мови сото-цвана – це підгурток гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 8 мов: вітка сото – 4 мови та 4 окремі мови: к'галагаді, лозі, цвана і цвапонг. Цими мовами говорять майже 15,500,000 осіб у Республіці Ботсвана, у Республіці Мозамбік та в Південно-Африканській Республіці.

СОЧІЯПАМ ЧІНАНТЕК (SOCHIAPAM CHINANTEC, SOCHIAPAN CHINANTEC, ISO 639-3: cso)

Мова сочіяпам чінантек – це член чінантецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 5,800 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

FORIS, David A grammar of Sochiapan Chinantec: studies in Chinantec languages 6. SIL International and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 135. Dallas: SIL International and The University of Texas at Arlington. 407 p. 2000.

СОЯЛТЕПЕК МАСАТЕК (SOYALTEPEC MAZATEC, MAZATECO DE SAN MIGUEL SOYALTEPEC, MAZATECO DE TEMASCAL, ISO 639-3: vmp)

Мова соялтепек масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 27,600 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Існують початкові та середні школи.

СОЯЛТЕПЕК МІШТЕК (SOYALTEPEC MIXTEC, MIXTECO DE SAN BARTOLO SOYALTEPEC, ISO 639-3: vmq)

Мова соялтепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 320 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

СПІТІ БГОТІ (SPITI BHOTI, PITI BHOTI, NYAM, ISO 639-3: spt)

Мова спиті бготі – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Республіці Індія.

СПОКАН (SPOKANE, SPOKAN, ISO 639-3: spo)

Мова спокан – це вже майже вимерлий член південної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; переходять на англійську мову.

CPAHAH (SRANAN, SRANAN TONGO, SURINAAMS, SURINAME CREOLE ENGLISH, SURINAMESE, TAKI-TAKI, CRÉOLE SURINAMIEN, SURINAMISCH, 苏里南汤加语, ISO 639-3: *srn*)

Мова сранан - це член сурінамської підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Кількість мовців – 120,000 (1993 рік) у Республіці Сурінам. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILNER, John Wortubuku fu Sranan Tongo (Sranan Tongo – English dictionary). Paramaribo, Suriname: Summer Institute of Linguistics, 2003.

CPE (SRE)

Мови сре – це відділ сре-мнонгської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього розділу входять 2 мови: кого і маа. Говорять ними більш як 160,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

CPE-МНОНГСЬКІ МОВИ (SRE-MNONG)

Сре-мнонгські мови – це підгрупа південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 6 мов у 2-х відділах:

- мнонгський – 4 мови в 2-х підвідділах;
- сре – 2 мови: кого, маа.

Сре-мнонгськими мовами говорять більш як 275,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

СТАНДАРТНА АРАБСЬКА МОВА (ARABIC STANDARD, AL-'ARABIYYA, AL-FUSHA, LITERARY ARABIC, ARABE STANDARD, ARABISCH STANDARD, لعربية, 标准阿拉伯语, ISO 639-3: *arb*)

Стандартна арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 206,000,000 (1999 рік) на Близькому Сході та Північній Африці: Алжир, Багрейн, Чад, Коморські Острови, Джібуті, Єгипт, Еритрея, Ірак, Ізраїль, Йорданія, Кувейт, Ливан, Лівія, Марокко, Оман, Палестинський Західний Берег і Газа, Катар, Сомалія, Судан, Сирія, Танзанія, Туніс, Об'єднані Арабські Емірати, Ємен. Користуються арабським письмом. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

KILPATRICK, Eileen The use of Arabic in the Krongo Jebels and Tabanya. Language Survey Service, 3. Khartoum: Institute of African and Asian Studies, University of Khartoum, 1978.

ABED, Shukri B. Focus on Contemporary Arabic (Conversations with Native Speakers). Yale University Press, 2006.

HOLES, Clive Modern Arabic: Structures, Functions, and Varieties. Georgetown University Press, 2004.

СТАНДАРТНА МАЛАЙСЬКА МОВА (STANDARD MALAY, FORMAL MALAY, MALAY, MALAYU, MELAYU, MELAYU BAKU, 标准马来语, ISO 639-3: zsm)

Стандартна малайська мова – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – тяжко устійнити. Говорять нею в Малайзії, Бруней та Сінгапур. Офіційна мова в тих країнах. Мова може бути діалектом малайської мови. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

OTHMAN, Normala Current trends in pronoun usage among Malay speakers. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of Philippines and SIL International, 2006.

СТАНДАРТНА НІМЕЦЬКА МОВА (STANDARD GERMAN, DEUTSCH, TEDESCO, ALLEMAND, ALEMÁN, НЕМЕЦЬКИЙ, 德语, ISO 639-3: deu)

Стандартна німецька мова – це член східного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи високонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 75,300,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Німеччина, 7,500,000 (1987 рік) в Австрійській Республіці, 150,000 (1987 рік) у Королівстві Бельгія, 39,100 (2001 рік) у Чеській Республіці, 25,900 (2007 рік) у Королівстві Данія, 33,800 (2001 рік) в Угорській Республіці, 225,000 (1987 рік) в Італійській Республіці, 958,000 у Республіці Казахстан, 10,900 (2001 рік) у Великому Герцогстві Люксембург, 166,000 у Республіці Парагвай, 500,000 (1998 рік) у Республіці Польща, 45,100 (2002 рік) у Румунії, 5,410 (2001 рік) у Республіці Словаччина та певна кількість у Князівстві Ліхтенштайн і в Швайцарській Федерації. Користуються латиницею. Рунічне письмо вже не вживають.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Review of: The phonology of German, by Richard Wiese. Notes on Linguistics 4(4): 224-226. 2001.

JOSWIG, Andreas Review of : The phonology of German. SIL Electronic Book Reviews 2005-012, 2005.

ПОГАДАЛА, В.А. Німецька мова. Короткий довідник. Москва, «Слово», 2003.

СТАРОГЕБРЕЙСЬКА МОВА (ANCIENT HEBREW, OLD HEBREW, 古希伯来语, ISO 639-3: hbo)

Старогєбрейська мова – це вимерлий член кананейської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродина. Уживалась між 2000 і 400 роком до Христа в Ізраїлі; тепер тільки як літургійна мова.

Часткова література:

ANDERSEN, T. David Topicality and functional voice in Hebrew and Moronene, with application to translation. PhD, Fuller Theological Seminary, 2006.

DALEY, Stephen C. The textual basis of English translations of the Hebrew Bible. PhD, Hebrew University, 2007.

СТАРОГРЕЦЬКА МОВА (ANCIENT GREEK, GREC ANCIEN, GRIEGO ANTIGUO, ALT-GRIECHISCH, ДРЕВНЕГРЕЧЕСКИЙ, ἙΛΛΗΝΙΚΆ, ἙΛΛΗΝΙΚΗ, ἡ ἙΛΛΗΝΙΚῆ ΓΛῶττα, ἡ ἙΛΛΗΝΙΚῆ Φῶνη, 古典希腊语, ISO 639-3: grc)

Старогрецька (давньогрецька) мова – це вже вимерлий член аттичної галузі грецької родини індоєвропейської мовної надродини. Говорили нею в античній Греції. Користувались кіпрським та грецьким письмом.

Часткова література:

SILZER, Peter James & FINLEY, Thomas John How Biblical languages work: a student's guide to learning Hebrew and Greek. Grand Rapids, MI: Kregel, 2004.

СТЕЛЛІНГВЕРФС (STELLINGWERFS, STELLINGWARFS, STELLINFWERF, ISO 639-3: stl)

Мова стеллінгверфс – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена. Говорять нею в Королівстві Нідерланди.

СТЕПОВА КОЯРІ (GRASS KOIARI, KOIARI, ISO 639-3: kbk)

Мова степова коярі – це член коярської групи кояріянської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,700 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

DUTTON, Tom The dialects of Koiari revisited. A Mosaic of languages and cultures: studies celebrating the career of Karl J. Franklin, 111-137. SIL e-Books, 19. [Dallas]: SIL International. 2010. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52526>

СТІЕНГ-БУДЕГ (STIENG BUDEH, LOWER STIENG, SOUTHERN SIENG, ISO 639-3: stt)

Мова стіенг-будег – це член південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

OWEN, James Edmond A discourse analysis of two Stieng narratives. M.A. University of Texas at Arlington, 2002.

СТІЕНГ-БУЛО (STIENG BULO, BUDÍP, NORTHERH STIENG, RANGAH, UPPER STIENG, XA-DIENG, XTIENG, ISO 639-3: sti)

Мова стіенг-було – це член підгрупи стіенг-шрау південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 6,060 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Республіці Камбоджа. Користуються хмерським і латинським письмом.

Часткова література:

HAUPERS, Ralph & HAUPERS, Lorraine Stieng-English dictionary. Manila: Summer Institute of Linguistics, 1991.

СТІЕНґ-ШРАУ (STIENG-CHRAU)

Мови стіенґ-шрау – це підгрупа південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови: шрау та стіенґ-було. Говорять ними 29,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Республіці Камбоджа.

СТОД БГОТІ (STOD BHOTI, LAHUL BHOTI, STOD, STOD-KAD, TOD. TOD-KAD, ISO 639-3: sbu)

Мова стод бготі – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1996 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським і тибетським письмом.

СТОНІ (STONEY, NAGODA, STONI, ISGA I'ABI, ÎYÂRHE NAKODA, ISO 639-3: sto)

Мова стоні – це член підгрупи дакота групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,300 (2001 рік) у Канаді. Користуються латиницею.

Часткова література:

PALMER, Jessica Dawn The Dakota Peoples: A History of Dakota, Lakota, and Nakota through 1863. Jefferson, NC: McFarland, 2008.

Harbeck, Warren A. & Harbeck, Mary Anna A literacy method for Stoney: The two-hour introduction. Notes on Literacy 11: 8-11. 1970.

СТРЕЙТС (STRAITS)

Мови стрейтс – це вимираюча вже підгалузь центральної саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належать дві мови: клаллам і стрейт саліш. Цими мовами ще говорять 30 осіб у Сполучених Штатах Америки та в провінції Бритійська Колумбія в Канаді.

СТРЕЙТ САЛІШ (STRAIT SALISH, STRAITS, X^wSENƏČQƏN, ISO 639-3: str)

Мова стрейт саліш – це майже вимерлий член підгалузі стрейтс центральної саліської галузі саліської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 20 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді та незначна кількість у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

СУ (SOU, SAWK, SOUK, SU, SU', SUQ, ISO 639-3: sqq)

Мова су – це член підгрупи брао-кравет західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,360 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

СУА (SUA)

Мови суа – це група мов південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – мансоанка. Говорять нею 17,000 осіб у Республіці Гвінея-Бісау.

СУАБО (SUABO, IAGU, INANWATAN, MIRABO, SUABAU, ISO 639-3: szp)

Мова суабо – це член підгалузі інанватан галузі південна птича голова трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії – 15 сіл.

СУАРМІН (SUARMIN, AKIAPMIN, DURANMIN, ISO 639-3: seo)

Мова суармін – це член підгалузі папі галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 140 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СУАУ (SUAU, IOU, ISO 639-3: swp)

Мова суау – це член гуртка суау осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 6,800 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEALY, Alan Three studies in languages of eastern Papua. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 3. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1974.

СУАУ (SUAUIC)

Мови суау – це гурток осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього гуртка належать 7 мов: авгелава, бугуту, бванабвана, ваґаваґа, ояоя, саліба і суау. Цими мовами говорять 16,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СУБА (SUBA, ISO 639-3: sxb)

Мова суба – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродина. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 174,000 (2007 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

Часткова література:

МАТТАН, Naphtaly & DYE, Sally Folger Ancestral spirits in Suba life. Insights in African ethnography: occasional papers from Ethno-Info No. 2, 53-78, 1997.

СУБАНОНСЬКІ МОВИ (SUBANON)

Субанонські мови – це група мов великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать – 5 мов: західносубанонська, колібуган-субанонська, лапуян-субанунська, північносубанонська, центральносубанонська. Субанонськими мовами говорять 270,000 осіб у Республіці Філіппіни.

СУБА-СІМБІТІ (SUBA-SIMBITI, KISUBA, KISIMBITI, ISO 639-3: ssc)

Мова суба-сімбіті – це член підгуртка курія гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 98,700 (2007 рік) у Республіці Танзанія.

СУБІ (SUBI, ISO 639-3: xsj)

Мова субі – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Об'єднаній Республіці Танзанія.

СУБІЯ (SUBIA, K.50)

Мови субія – це підгурток гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: кугане, тотела і фве. Цими мовами говорять майже 60,000 осіб у Республіці Намібія і в Республіці Замбія.

СУБТІЯБА (SUBTIABA, ISO 639-3: sut)

Мова субтіяба – це вже вимерлий член галузі субтіяба-тлапанекан ото-манґської мовної родини. Цією мовою говорили в Мексиканських Сполучених Штатах. Користувалися латиницею.

Часткова література:

OLTROGGE, David F. & RENSCH, Calvin R. Two studies of Middle American comparative linguistics. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 55. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 108 p. 1977.

СУБТІЯБА-ТЛАПАНЕКАН (SUBTIABA-TLAPANECAN)

Мови субтіяба-тлапанекан – це галузь ото-манґської мовної родини. До цієї галузі належить 5 мов: акатапек мефаа, асою мефаа, маліналтепек мефаа, тлакоапа мефаа та субтіяба. Мовами субтіяба-тлапанекан говорять більш як 120,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

СУВАВСЬКА МОВА (SUWAWA, BONDA, BUNDA, BUNE, SUWAWA-BUNDA, ISO 639-3: swu)

Сувавська мова – це член ґоронтальської підгрупи ґоронтало-монґондовської групи філіппінської підгалузі великоцентральної філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 21,000 (2004 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

СУҒА (SUGA, GALIM, JEMJEM, NIZAA, NJEMNJEM, NYAMNYAM, SSUGA, ISO 639-3: sgi)

Мова суґа – це член гуртка суґа підвідділу суґа-вуте мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1985 рік) у Республіці Камерун.

СУҒА (SUGA)

Мови суґа – це гурток підвідділу суґа-вуте мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – суґа. Цією мовою говорять 10,000 осіб у Республіці Камерун.

СУҒА-ВУТЕ (SUGA-VUTE)

Мови суґа-вуте – це підвідділ мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови в двох гуртках:

- вуте – 2 мови: вава, вуте;
- суґа – 1 мова: суґа.

Цими мовами говорять 34,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

СУҒАНҒА (SUGANGA, NORTH MIANMIN, WAGARABAI, ISO 639-3: sug)

Мова суґанґа – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 350 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СУҒУТ-ДУСУНСЬКА МОВА (SUGUT DUSUN, DUSUN, KADAYAN, SUGUT, SUGUT KADAZAN, TANGGAL, TILAU-ILAU, ISO 639-3: kzs)

Суґут-дусунська мова – це член центрального відділу дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,200 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

BANKER, John E. & BANKER, Elizabeth The Kadazan/Dusun language. Languages of Sabah: A survey report, 297-324. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

СУДАНО-АРАБСЬКА МОВА (SUDANESE SPOKEN ARABIC, KHARTOUM ARABIC, ARABE SOUDANAIS, ARABISCH SUDANESISCH, 苏丹阿拉伯语, ISO 639-3: apd)

Судано-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 15,000,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

PERSSON, Andrew M.; PERSSON, Janet & HUSSEIN, Ahmad Sudanese colloquial Arabic for beginners. Horsleys Green: Summer Institute for Linguistics, 1980.

СУДАНСЬКА МОВА (SUDANESE CREOLE ARABIC, JUBA ARABIC, PIDGIN ARABIC, SOUTHERN SUDAN ARABIC, 苏丹克里奥尔阿拉伯语, ISO 639-3: pga)

Суданська мова – це член креольських мов на арабській основі. Кількість мовців – 20,000 (1987 рік) у Демократичній Республіці Судан. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

WATSON, Richard L. An introduction to Juba Arabic. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 6: 95-117, 1989.

СУДЕСТ (SUDEST, SUD-EST, TAGULA, VANATINA, VANGA, ISO 639-3: tgo)

Мова судест – це член підгуртка німоа-судест гуртка кілівіла-луісіядес периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 2,000 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANDERSON, Mike & ROSS, Malcolm Sudest. The Oceanic languages, 322-346. Curzon Language Family Series. Richmond, Surrey: Curzon, 2002.

СУЕНА (SUENA, YARAWE, YARAWI, YEMA, ISO 639-3: sue)

Мова суена – це член бінандерської підгалузі бінандерейської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILSON, Darryl Available: 2008; Created: 1980-06. A brief comparative grammar of Zia and Suena. [Manuscript] 67 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=50265>

СУЇ (SUI, AI SUI, SHUI, SUI LI, SUIPO, SWI, 水语, 水語, ISO 639-3: swi)

Мова суї – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці та 120 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

LAI, Daisy Ching-Ju The relationship between Shui literacy and the maintenance of Shui culture. Paper presented at the International Academic Seminar for Shui Minority Culture Research and Protection, Duyun. 8 p. 2007.

СУЙСЬКІ МОВИ (SUYA)

Суйські мови – це підгрупа північно-західної групи геської підгалузі ге-кайнгангської галузі макро-геської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – суя. Говорять нею 330 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

СУКИ (SUKI, WIRAM, ISO 639-3: sui)

Мова сукі – це член підгалузі сукі галузі ґоґодола-сукі трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,510 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

VOORHOEVE, C.L. Some Notes on the Suki-Gogodala Subgroup of the Central and South New Guinea Phylum. Pacific Linguistic Studies in Honour of Arthur Capell. Vol. Series C #13: The Australian National University, 1970.

СУКИ (SUKI)

Мови сукі – це підгалузь галузі ґоґодола-сукі трансновоґвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – сукі. Цією мовою говорять 3,510 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СУКУ (SUKU, KISUKU, ISO 639-3: sub)

Мова суку – це член підгуртка яка гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1980 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

СУКУМА (SUKUMA, KISUKUMA, 苏库马语, ISO 639-3: suk)

Мова сукума – це член підгуртка сукума-ніямвезі гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,430,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÖGER. *Heidrun* O tom nas línguas Bantu. Trabalhos em Curso 1: 107-124, 2003.

СУКУМА-НІЯМВЕЗІ (SUKUMA-NYAMWEZI, F.20)

Мови сукума-ніямвезі – це підгурток гуртка ніїламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: бунґу, кімбу, кононґо, ніямвезі, сукума та сумбва. Цими мовами говорить понад 6,750,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

СУКУРСЬКА МОВА (SUKUR, ADIKIMMU SUKUR, GEMASAKUN, SAKUL, SUGUR, ISO 639-3: syk)

Сукурська мова – це член сукурської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 14,800 (1992 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

СУКУРСЬКІ МОВИ (A.6)

Сукурські мови – це група мов боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш 1 мова – сукурська. Говорять нею 14,800 осіб у Республіці Камерун.

СУКУРУМ (SUKURUM, ISO 639-3: zsu)

Мова сукурум – це член гірської вітки горішньомаркгамського підгуртка маркгамського гуртка гуонського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,160 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СУЛА (SULA, SANANA, ISO 639-3: szn)

Мова сула – це член сульської підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1983 рік) на Сульських островах і на острові Сулавесі.

СУЛКА (SULKA, ISO 639-3: sua)

Мова сулка – це мовний ізолят. Кількість мовців – 2,500 (1991 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

THARP, Douglas Sulka grammar essentials. Two non-Austronesian grammars from the islands, 77-179. Data Papers on Papuan New Guinea Languages, 42. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1996.

СУЛОДСЬКА МОВА (SULOD, BUKIDNON, MONDO, ISO 639-3: srg)

Сулодська мова – це член центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 14,000 (1980 рік) у Республіці Філіппіни.

СУЛУ-БОРНЕО (SULU-BORNEO)

Мови сулу-борнео – це група сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входить 7 мов у 3-х підгрупах:

- внутрішня сулу-сама – 3 мови: балангінгська, південна сама, центральна сама;
- західна сулу-сама – 1 мова: пангутаранська сама;
- надбережна баджо – 3 мови: західнонадбережна баджо, індонезійська баджо, мапунська.

Цими мовами говорять 775,000 осіб у Республіці Філіппіни та в Малайзії.

СУЛУНГ (SULUNG, PUROIK, ISO 639-3: suv)

Мова сулунг – це член північної ассамської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським, деванагарським та латинським письмом.

СУЛЬСЬКІ МОВИ (SULA)

Сульські мови – це підгрупа центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: 1 відділ і 2 окремі мови:

- таліябо – 2 мови: кадай, таліябу;
- мови: манголе, сула.

Цими мовами говорять 32,000 осіб на островах Індонезії.

СУМА (SUMA, SOUMA, ISO 639-3: sqm)

Мова сума – це член відділу ґбая-манза-нґбака підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

СУМАВ (SUMAU, GARIA, KARI, SUMAU-GARIA, ISO 639-3: six)

Мова сумав – це член групи пека підгалузі надбережжя рай манданґської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,250 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СУМАРІЮП (SUMARIUP, LATOMA, SOGOBA, ISO 639-3: siv)

Мова сумаріюп – це член підгалузі багінемо галузі сепік-гілл мовної родини сепік. Кількість мовців – 80 (1993 рік) у Папуа-Нова Гвінея (одне село).

СУМБАВАНСЬКА МОВА (SUMBAWA, SEMAWA, SUMBAWARESE, BASA SEMAWA, 松巴哇语, ISO 639-3: smw)

Сумбаванська мова – це член сасак-сумбаванської підгрупи балі-сасак-сумбавської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 (1989 рік) у провінції Нуса-Танґґара в Індонезії.

СУМБВА (SUMBWA, KISUMBWA, ISO 639-3: suw)

Мова сумбва – це член підгуртка сукума-ніямвезі гуртка нїіламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 191,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

СУМІ НАҒА (SUMI NAGA, SEMA, SIMI, SUMI, ISP 639-3: nsm)

Мова сумі наґа – це член підгрупи анґамі-почурі групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 242,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

СУМО (SUMO-MAYANGNA, SUOMO, SUMO, SUMO TAWANHA, SUMOO, SUMU, TAGUACA, WOOLWA, ISO 639-3: sum)

Мова сумо – це член місумальпанської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 6,700 (1982 рік) у Республіці Нікараґуа та 700 (1997 рік) у Республіці Гондурас. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HALE, Ken & SALAMANCA, Danilo Theoretical and Universal Implications of Certain Verbal Entries in Dictionaries of the Misumalpan Languages. Making Dictionaries: Preserving Indigenous Languages of the Americas. University of California Press, 2001.

СУМРАЙ-МІЛТУ (А.1)

Мови сумрай-мілту – це група мов мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі належать 9 мов у 2-х підгрупах і одна окрема мова:

- бур-саруаська - 4 мови: бур, ґаданґ, мілту, саруа;
- мір-тумацька – 4 мови: мір, ндам, сомрай та тумак;
- мова бусо.

Говорять ними дещо більш як 45,500 осіб у Республіці Чад.

СУНАМ (SUNAM, SUNGAM, SUNGNAM, SUNNAM, THEBOR, THEBÖR SKAD, ISO 639-3: ssk)

Мова сунам – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 560 (1998 рік) у Республіці Індія. Дехто вважає її діалектом мови кіннаві, а не окремою мовою.

СУНВАР (SUNWAR, KOYK TSA, KOYN TS LO, KWOICO LO, MUKHIYA, SONOWAL, SONOWAR, SUNBAR, SUNUWAR, SUNWARI, KIRANTI-KOYTS, ISO 639-3: suz)

Мова сунвар – це член відділу сунварі підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 40,000 (2002 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванаґарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

Часткова література:

SCHULZE, Marlene Local words and directionals in Sunuwar. Notes on Tibeto-Burman 1: 29-38. 1995.

СУНВАРІ (SUNWARI)

Мови сунварі – це відділ підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 2 мови: баґінґ і сунвар. Мовами сунварі говорять 50,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

СУНДАЙСЬКА МОВА (SUNDA. PRIANGAN, SUNDANESE, BASA SUNDA, SOUNDANAIS, SUNDANÉS, SUNDANESISCH, СУНДАНСКИЙ, 巽他语, ISO 639-3: sun)

Сундайська мова – це член сунданської підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти.

Кількість мовців – 34,000,000 (2000 рік) на острові Ява в Індонезії. Користуються арабським письмом (від XII або XIII століття), явайським письмом (до XVII століття) і латинським письмом (від середини XIX століття).

Часткова література:

PURWO, Bambang K. Factors influencing comparison of Sundanese, Javanese, Madurese, and Balinese. Topics in descriptive Austronesian linguistics, 245-91. Semaian, 11. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Asië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden. 1993.

СУНДАНСЬКІ МОВИ (SUNDANESE)

Сунданські мови – це підгалузь малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгалузі входять дві мови: бадуйська і сундайська. Говорять ними більш як 34,000,000 осіб на островах Ява і Балі в Індонезії.

СУНУМ (SUNUM, YAMNA, ISO 639-3: ymn)

Мова сунум – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 560 (2005 рік) в Індонезії (Папуа) – головно старші віком.

СУПІІРЕ СЕНУФО (SUPYIRE SENOUFO, SUP'IDE, SUPPIRE, SUPYIRE, ISO 639-3: spp)

Мова супііре сенуфо – це член відділу суппіре-мамара підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 350,000 (2007 рік) у Республіці Малі. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

CARLSON, Robert Narrative, subjunctive, and finiteness. Journal of African Languages and Linguistics 13(1): 59-85. 1992.

СУППІРЕ-МАМАРА (SUPPIRE-MAMARA)

Мови суппіре-мамара – це відділ підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього відділу входять 5 мов: мамара сенуфо, нанеріге сенуфо, сіціте сенуфо, супііре сенуфо та шемпіре сенуфо. Мовами суппіре-мамара говорять майже 1,300,000 осіб у Республіці Малі, у Республіці Кот-д'Івуар та в Буркіна-Фасо.

СУР (SUR, DISHILI, MYET, NSUR, SURU, TAPSHIN, TAPSHINAWA, ISO 639-3: tdl)

Мова сур – це член тарокоїдної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

СУРБАХАЛ (SURBAKHAL, SOURBAKHAL, ISO 639-3: sbj)

Мова сурбахал – це член вітки масаліт підгуртка мабанґ гуртка мабан підвідділу мабан-бурун північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 7,890 (2000 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

MAASS, Antje; GRANT, Caroline & PRINZ, Angela Rapport d'une enquête sociolinguistique: première évaluation parmi les sourbakhal du ouaddai. N'Djaména, Tchad: Association SIL. 12 p. 1995.

СУРДЖАПУРСЬКА МОВА (SURJAPURI, SURA, 素拉杰普尔语, ISO 639-3: sjp)

Сурджапурська мова – це член бігарської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 273,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

СУРІНАМСЬКА ЯВАЙСЬКА МОВА (CARIBBEAN JAVANESE, SURINAME JAVANESE, BAHASA JAWA, ISO 639-3: jvn)

Сурінамська явайська мова – це член явайської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 60,000 (1986 рік) у Сурінамі та якась кількість у Французькій Гвіяні. Мовці – це робітники з Яви на плантаціях. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

KERTODJOJO, Irma; POEWASAK, Linette; SPEYERS, Edward & SPEYERS, Linda Buku Tembung-Tembung Java Suriname (Surinaams Javaans – Nederlands Woordenboek. Paramaribo: Instituut voor Taalwetenschap. 1992.

СУРІНАМСЬКІ МОВИ (SURINAME)

Сурінамські мови – це підгалузь атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. До них входять 3 мови: 1 група і 1 окрема мова:

- джука – 2 мови: авкан і квінті;
- мова сранан.

Цими мовами говорять 135,000 осіб у Республіці Сурінам.

СУРІ (SURI, CHURI, DHURI, EASTERN SURI, SHURI, SHURO, SURMA, ISO 639-3: suq)

Мова сурі – це член гуртка сурі пастушого підвідділу південно-східного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 19,600 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та 1,000 (1983 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються ефіопським письмом.

Часткова література:

GIRARD, Tim Sociolinguistic survey report of abortive Suri. SIL Electronic Survey Reports 2002-022. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-022>

СУРІ (SURI)

Мови сурі – це гурток пастушого підвідділу південно-східного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належать дві мови: мурсі та сурі. Мовами сурі говорять більш як 20,000 осіб у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та в Республіці Південний Судан.

СУРІГАНСЬКА МОВА (SURIGAONON, ISO 639-3: sul)

Суріганська мова – це член суріганського підвідділу південного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 345,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни.

СУРІГАНСЬКІ МОВИ (SURIGAO)

Суріганські мови – це підвідділ південного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – суріганська. Говорять нею 350,000 осіб у Республіці Філіппіни.

СУРМСЬКІ МОВИ (SURMIC)

Сурмські мови – група східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 10 мов у 2-х підгрупах:

- південна – 9 мов у 2-х відділах;
- північна – 1 мова: маджанг.

Сурмськими мовами говорять більш як 260,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

СУРСУРУНґА (SURSURUNGA, ISO 639-3: sgz)

Мова сурсурунґа – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 3,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Ця мова характерна тим, що має 5 чисел: однину, двійню, множину, трійню і четверню; трійня і четверня означає мінімум 3 чи 4 речі, а не точно 3 чи 4; уживається тільки щодо займенників.

Часткова література:

BOLYANATZ, Alexander H. Mortuary feasting on New Ireland: the activation of Matriliney among the Sursurunga. London: Bergin and Garvey, 2000.

СУРУАХА (SURUAHÁ, INDIOS DE COXODOÁ, SURUWAHÁ, ZURUAHÁ, ZURUAHA, SURUAHA, SURUWAHA, ÍNDIOS DO COXODOÁ, ISO 639-3: swx)

Мова суруха (зурухаська) – це член араванської мовної родини. Кількість мовців – 130 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Це плем'я відкрито щойно в 1980 році.

СУРУБУ (SURUBU, FITI, SKRUBU, SRUBU, ZURUBU, ISO 639-3: sde)

Мова сурубубу – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 7,170 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

СУРУЇ (SURUÍ, PAITER, SURUÍ DE RONDÔNIA, SURUÍ DO JIPARANÁ, ISO 639-3: sru)

Мова суруї – це член галузі монде мовної родини тупі. Кількість мовців – 920 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BONTKES, Carolyn A prosódia silábica suruí. edição Online Cuiabá-MT: Associação Internacional de Lingüística. 21 p. 2007. <http://www.sil.org/americas/brasil/SILbpub.html>

СУРУЇ ДО ПАРА (SURUÍ DO PARÁ, AIKEWARA, AKEWARA, AKEWERE, MUDJETIRA, MUDJETIRE, MUDJETIRE-SURUÍ, SURUÍ, ISO 639-3: mdz)

Мова суруї до пара – це член підгалузі аквава галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 180 (1997 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

СУСУ (SUSU, SOSE, SOSO, SOUSSOU, SUSOO, 苏苏语, ISO 639-3: sus)

Мова сусу – це член підгрупи сусу-ялунка центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 906,000 (1991 рік) у Республіці Гвінея та 122,000 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються арабським та латинським письмом.

СУСУАМІ (SUSUAMI, ISO 639-3: ssu)

Мова сусуамі – це вже майже вимерлий член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 10 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

СУСУ-ЯЛУНКА (SUSU-YALUNKA)

Мови сусу-ялунка – це підгрупа центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови: сусу та ялунка. Цими мовами говорять більш як 1,100,000 осіб у Республіці Гвінея, в Республіці Сьєрра-Леоне, в Республіці Малі та в Республіці Сенегал.

СУУНДІ (SUUNDI, KISUUNDI, SUUNDI DE KIMONGO, ISO 639-3: sdj)

Мова суунді – це член підгуртка конго гуртка гунгана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 121,000 (2000 рік) у Республіці Конго.

СУЯ (SUYÁ, KISÊDJÊ, ISO 639-3: suy)

Мова суй – це одинокий член суйської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ге-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 330 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

WIESEMANN, Ursula & THOMSON, Ruth Clause types and ergativity in Suyá (Jê) (Манускрипт)
<http://www.sil.org/americas/brasil/engltcpb.htm#Ling>

СХІДНА АМБАЕ (EAST AMBAE, AOVA, NORTHEAST AMBAE, NORTHEAST AOVA, OVA, OMBA, WALURIGI, LOLOVOLI, ISO 639-3: omb)

Мова східна амбае – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти (всіх біля 15). Кількість мовців – 5,000 (2001 рік) у Республіці Вануату. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

СХІДНА АПУРІМАК (EASTERN APURÍMAC QUECHUA, APURÍMAC QUECHUA, QUECHUA DEL ESTE DE APURÍMAC, ISO 639-3: qve)

Мова східна апурімак – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа мовної родини кечуа. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HETTINGA, Justin Performance measurement training in oral culture. M.A., Trinity Western University, 2007.

СХІДНА АЧИПА (EASTERN ACIPA, ACHIPA, ACIPANCI, SAGAMUK, ISO 639-3: acp)

Мова східна ачіпа – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

DETTWEILER, Stephen & DETTWEILER, Sonia Sociolinguistic survey (level one) of the Kamuku language cluster. SIL Electronic Survey Reports 2003-003.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-003>

СХІДНА БРУ (EASTERN BRU, BRU, B'RU, BARU, BROU, ISO 639-3: bru)

Мова східна бру – це член підгрупи бру-со західної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 69,000 (1999 рік) у Лаоській Народній Республіці та 55,600 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються лаоським, тайським та латинським письмом.

Часткова література:

VU'O'NG Hǔ'u Lê A new interpretation of the Bru Vân and Kiêu vowel system. Mon-Khmer Studies 29: 97-106, 1999.

СХІДНА ҐОРХА ТАМАНґ (EASTERN GORKHA TAMANG, तामाङ, ISO 639-3: tge)

Мова східна Ґорха таманґ – це член таманґського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,980 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

СХІДНА ҐУРУНґ (EASTERN GURUNG, DADUWA, TAMU KYI, तमु क्यी, ISO 639-3: ggn)

Мова східна Ґурунґ – це член таманґського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 227,000 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість маліє. Користуються деванаґарським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GLOVER, Warren W. Choosing a Gurung orthography for a new dictionary. Gipan: TU papers in linguistics, 2 (May): 25-38. 2002.

СХІДНА ЇДИШ (EASTERN YIDDISH, OSTJIDDISCH, ייִדיש, אידיש, ייִדיש yidish, 东意第绪语, ISO 639-3: ydd)

Мова східна їдиш – це член горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 215,000 (1987 рік) в Ізраїлі та дуже багато в діаспорі, разом 1,762,320. Користуються гебрійським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

Wex, Michael, Born to Kvetch: Yiddish Language and Culture in All Its Moods, St. Martin's Press, New York, 2005, [ISBN 0-312-30741-1](https://www.isbn-international.org/product/0-312-30741-1).

СХІДНА КАКЧІКЕЛЬ (EASTERN KAQCHIKEL, EASTERN SAKCHIQUEL, ISO 639-3: ske)

Мова східна какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (1998 рік) у Республіці Ґватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

СХІДНА КАРАБОРО (EASTERN KARABORO, KAR, KER, KLER, ISO 639-3: xrb)

Мова східна караборо – це член відділу караборо підгрупи сенуфо групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 35,000 (1995 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

WICHSER, Magdalena & BUEHLER, Marlis Description phonologique du karaboro. Publications conjointes I.L.A. – S.I.L., 2. Ouagadougou: University of Ouagadougou and Summer Institute of Linguistics. 78 p. 1979.

СХІДНА КАТУ (EASTERN KATU, HIGH KATU, ISO 639-3: ktv)

Мова східна кату – це член підгрупи кату-паког східної групи катуїської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 50,500 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

COSTELLO, Nancy Dialect differences for Katu prepositional phrases. Mon-Khmer Studies 30: 65-73, 2000.

СХІДНА КАЯГ (EASTERN KAYAH, KARENNI, KARENNYI, KAYAH, KAYAH LI, KAYAY, RED KAREN, YANG DAENG, ISO 639-3: eky)

Мова східна каяг – це член підгрупи каяг групи с'ав-б'гай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2007 рік) у М'янма та 18,000 (2007 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються письмом каяг-лі.

Часткова література:

MANSON, Ken. Prolegomena to reconstructing Proto-Karen. La Trobe Working Papers in Linguistics 12: 26. 2009.

<http://www.latrobe.edu.au/linguistics/LaTrobePapersinLinguistics/Vol%2012/Contents.htm>

СХІДНА КЕВА (EAST KEWA, ISO 639-3: kjs)

Мова західна кева – це член підгалузі ангал-кева енганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 45,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROSS, Malcolm A preliminary analysis of East Kewa Tone. A Mosaic of languages and cultures: studies celebrating the career of Karl J. Franklin, 294-309. SIL e-Books, 19. [Dallas]: SIL International. 2010.

<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52526>

СХІДНА КІЧЕ (EASTERN K'ICHE', CHICHICASTENANGO EASTERN QUICHÉ, EAST CENTRAL QUICHÉ, EASTERN QUICHÉ, ISO 639-3: quu)

Мова східна кіче – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею.

СХІДНА КРАГН (EASTERN KRAHN, EASTERN KRAN, KRAN, ISO 639-3: kqo)

Мова східна крагн – це член відділу конобо підгрупи вее західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 53,200 (2006 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

Часткова література:

EGNER, Inge Applicative marking in Kru. Afrika und Ubersee 86: 199-222. 2003.

СХІДНА ЛАЛУ (EASTERN LALU, 东部彝语, ISO 639-3: yit)

Мова сані – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 38,000 (2002 рік) у Китайській Народній Республіці.

СХІДНА ЛІМБА (EAST LIMBA. YIMBA, YUMBA, ISO 639-3: lma)

Східна лімба – це член групи лімба південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 4,000 (1993 рік) у Республіці Гвінея та 600 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне.

СХІДНА МАҒАР (EASTERN MAGAR, MAGARI, MANGGAR, MAGARKURA, MANGARI, नेपाली, मगर भाषा, ISO 639-3: mgp)

Мова східна маґар – це член відділу маґар підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 462,000 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал (кількість зростає) та 71,700 (2006 рік) у Республіці Індія. В Індії користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

СХІДНА МАКІЯН (EAST MAKIAN, MAKIAN DALAM, MAKIAN TIMUR, TABA, ISO 639-3: mky)

Мова східна макіян – це член відділу східний макіян-кане підгрупи південна галмагера південної галмагерської-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 20,000 (1983 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

СХІДНА МАНІНКАКАН (EASTERN MANINKAKAN, EASTERN MALINKE, KANKAN MANINKA, MANDE, MANINKA, SOUTHERN MANINKA, ISO 639-3: emk)

Мова східна манінкакан – це член вітки південно-східні мандінґ підгуртка східні мандінґ гуртка мандінґ підвідділу мандінґ-моколе відділу мандінґ-вай підгрупи мандінґ-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,890,000 (1988 рік) у Республіці Гвінея та 108,000 (2006 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею та письмом н'ко.

Часткова література:

PIONEER BIBLE TRANSLATORS Maninka Sentence Repetition Test survey report: an investigation into the degree of bilingualism proficiency between Maninka of Kankan and Malinké, Kuranko, Sankaran, Konyanka as well as other dialects of Maninka. SIL Electronic Survey Reports 2003-016: 51 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-016>

СХІДНА МАСЕЛЯ (EAST MASELA, EAST MARSELA, OST-MASELA, БОСТ. МАСЕЛА, ISO 639-3: vme)

Мова східна маселя – це член масельського відділу південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 520 (1980 рік) на Бабарських островах в Індонезії.

СХІДНА МЕОГАНГ' (EASTERN MEOHANG, MEWAHANG, NEWAHANG, NEWAHANG JIMI, NEWANG, NEWANGE RAI, ISO 639-3: emg)

Мова східна меоганг' – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,000 у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується – переходять на непальську мову.

СХІДНА НґАДА (EASTERN NGAD'A, SOUTHEAST NGADA, 东恩加达语, ISO 639-3: nea)

Мова східна нґада – це член біма-сумбаської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має незначні діалектичні різниці. Кількість мовців – 5,000 (1994 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

СХІДНА НІСУ (EASTERN NISU, NISU, SHIPING-JIANSHUI NISU, SHIPING-JIANSHUI YI, 东尼苏语, ASO 639-3: nos)

Мова східна нісу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 75,000 (2004 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується. Користуються письмом і.

Часткова література:

CHAN, Ken; YANG LIUJIN & BAI BIBO Language use and language attitudes among rural Nisu. SIL Electronic Survey Reports 2008-017: 26 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-017>

СХІДНА ОДЖІБВА (EASTERN OJIBWA, OJIBWAY, OJIBWE, NISHNAABEMWIN, JIBWEMWIN, ᐃᓂᓴᐅᐃᐅᐃ, ISO 639-3: ojg)

Мова східна оджібва – це член групи оджібва центральної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 25,900 (2001 рік) у південній частині провінції Онтаріо в Канаді; кількість мовців зменшується. Вживають англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

SNACHE, Irene Ojibwe language dictionary. Rama, ON, 2005.

СХІДНА ПАРБАТЕ ХАМ (EASTERN PARBATE KHAM, EASTERN PARBATE, NISEL, NISHEL KHAM, NISI, NISI KHAM, ISO 639-3: kif)

Мова східна парбате хам – це член відділу хам підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакі-рантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,500 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

WATTERS, David E. An overview of Kham-Magar languages and dialects. Contemporary issues of Nepalese linguistics p. 339-374. Kathmandu: Linguistic Society of Nepal. 2005.

СХІДНА ПОКОМАМ (EASTERN POQOMAM, EASTERN POKOMAM, POCOMAM ORIENTAL, ISO 639-3: poa)

Мова східна покомам – це член покомської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 12,500 (1990 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

СХІДНА ПОКОМЧІ (EASTERN POQOMCHI', EASTERN POKOMCHI', POCOMCHI', POCONCHI', ТАСТИС РОКОМЧІ, ISO 639-3: poh)

Мова східна покомчі – це член покомської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 42,200 (2000 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею.

Часткова література:

ENGEL, Theodor H. El prestigio y el mercado en la sociedad pokomchí. Winak 7 (1-4): 69-93, 1991-1992.

СХІДНА ТАМАНґ (EASTERN TAMANG, तामाङ, ISO 639-3: taj)

Мова східна таманґ – це член таманґського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 759,000 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал (кількість зростає) і 14,000 (1997 рік) у Республіці Індія (мову вивчають у початкових школах). Користуються деванаґарським і тибетським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

VARENKAMP, Bryan A look at –ba in Central Eastern Tamang. Themes in Himalayan languages and linguistics, 219-232. Heidelberg and Kathmandu: South Asia Institute and Tribhuvan University. 2003.

СХІДНА ТАРАНґАН (EAST TARANGAN, EAST TRANGAN, TARANGAN TIMUR, ISO 639-3: tre)

Мова східна таранґан – це член аруської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,780 (1987 рік) в Індонезії - південні Молуккські острови.

СХІДНА УАСТЕКА (EASTERN HUASTECA NAHUATL, EASTERN HUASTECA AZTEC, NÁHUATL DE HIDALGO, NÁHUATL DE LA HUASTECA ORIENTAL, ISO 639-3: nhq)

Мова східна уастека – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 410,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

BELLER, Richard & BELLER, Patricia Curso del náhuatl moderno: Náhuatl de la Huasteca, 1 & 2. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 2 vols. vii, 184 pp; viii, 235 p. 1976-1979.

СХІДНА ХАКАЛЬТЕКО (EASTERN JAKALTECO, EASTERN JACALTECO, JACALTECO, ISO 639-3: jac)

Мова східна хакальтеко – це член канхобаль-хакальтецької групи канхобальської підгалузі канхобаль-чухської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 11,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

NEUENSWANDER, Helen L. & ARNOLD, Dean E. Cognitive studies of southern Mesoamerica. Summer Institute of Linguistics Museum of Anthropology Publication, 3. Dallas: Summer Institute of Linguistics Museum of Anthropology, 1977.

СХІДНА ХВЛА-ГБЕ (EASTERN XWLA GBE, HOULA, KPLA, OFFRA, OPHRA, PHLA, PLA, POPO, XWLA, ISO 639-3: gbx)

Мова східна хвла-гбе – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 80,000 (2002 рік) у Республіці Бенін.

СХІДНА ЦУТУХІЛЬ (EASTERN TZ'UTUJIL, SANTIAGO ATITLÁN TZUTUJIL, TZUTUHIL, TZUTUJIL ORIENTAL, TZ'UTUJIL, ISO 639-3: tzj)

Мова східна цутухіль – це член цутухільської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 50,8000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею.

Часткова література:

BUTLER, James H. & BUTLER, Judy G. Verbos tzutujilos. Serie grammatical = Grammar series, 4a. Guatemala: Instituto Lingüístico de Verano, 1990.

СХІДНА ЧАМ (EASTERN CHAM, BHAMAM, CHIEM, CHIEM THÀNH, TJAM, 东占语, ISO 639-3: cjm)

Мова східна чам – це член відділу чам надбережної підгрупи чамійської групи північної і східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 72,900 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються чамським і латинським письмом.

Часткова література:

BRUNELLE, Marc Register and tone in Eastern Cham: evidence from a word game. *Mon Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures* 35: 121-131, 2005.

СХІДНЕ ПОБЕРЕЖЖЯ (EAST COAST)

Мови східне побережжя – це підвідділ східного відділу бунгку-толацької підгрупи південно-східної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 7 мов - 1 гурток і 4 окремі мови:

- кулісусу – 3 мови: короні, кулісусу, талолкі;
- мови: багонсуай, бунгку, вавоній, морі баваг.

Мовами східне побережжя говорять 120,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

СХІДНІ АЛГОНКСЬКІ МОВИ (EASTERN ALGONQUIAN)

Східні алгонкські мови – це підгалузь алгонкської галузі алгійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 10 мов: вампаноаг, західноабнакі, малесит-пассмакводі, микмак, могоган-монтавк-наррагансет, мунсі, нантікок, повгатан, східноабнакі та унамі. Цими мовами говорять ще дещо більш як 10,000 осіб у Канаді та США.

СХІДНІ АПАЧІ (EASTERN APACHE)

Мови східні апачі – це підвідділ навахо-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього підвідділу належать 3 мови: липан, мескалоро-чирікагуа та хікарилла. Говорять ними 2,500 осіб у Сполучених Штатах Америки.

СХІДНІ АРАВЕ (EAST ARAWE)

Мови східні араве – це галузка підвітки араве вітки араве-пасісмануа південно-західного новобританського підгуртка вітязького гуртка нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належать 4 мови: аколлет, авав, бебелі і лесінг-гелімі. Цими мовами говорять 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНІ АТЛАНТІЙСЬКІ МОВИ (EASTERN ATLANTIC)

Східні атлантійські мови – це підгалузь атлантійської галузі креольських мов, основаних на англійській. До цієї підгалузі належать 12 мов у 2-х групах і одна окрема мова:

- південна – 8 мов: антигуа і барбуда, баджан, вінкентійська, віргінські острови, гааянська, ґренадська, тобагонська, тринідадська;

- північна – 3 мови: афро-семінольська, багамська, острівно-морська;
- теркс і кайкос.

Говорять ними майже 2,000,000 осіб у Співдружності Багамські Острови, в Антигуа і Барбуда, в Барбадос, у Гренаді, в Кооперативній Республіці Гаяна, в Республіці Тринідад і Тобаго, в Сент-Вінсент і Гренадини, на Американських Віргінських Островах та в Сполучених Штатах Америки.

СХІДНІ БҒГАЙ (EASTERN BGHAI)

Мови східні бґгай – це відділ підгрупи бґгай групи сґав-бґгай каренської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 2 мови: каян і лагта карен. Цими мовами говорять більш як 50,000 осіб у М'янма і в Королівстві Таїланд.

СХІДНІ БЕБОЇДНІ МОВИ (EASTERN BEVOID)

Східні бебоїдні мови – це підвідділ бебоїдного відділу південної бантоїдної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 7 мов: бебе, кемезунґ, кунґ, накі, нкане, нооне та саарі. Східними бебоїдними мовами говорять 60,000 осіб у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward & BRYE, Elisabeth Rapid Appraisal and Intelligibility Testing Surveys of the Eastern Bevoid Group of Languages (Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports SILESR 2002-019. <http://www.sil.org/silesr/2002/019/>

СХІДНІ БЕТЕ (EASTERN BETE)

Мови східні бете – це відділ підгрупи бете східної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: ґаньоа бете і куя. Цими мовами говорять більш як 160,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

СХІДНІ БОҒА-ТЕРСЬКІ МОВИ (EASTERN A.1)

Східні боґа-терські мови – це підгрупа боґа-терської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови: боґа, ґуана і ґанда. Східними боґа-терськими мовами говорять 85,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНІ БОҒОМ-ДЖИМСЬКІ МОВИ (EASTERN B.3)

Східні боґом-джимські мови – це підгрупа боґом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До них належить лиш одна мова – джимі. Говорять нею 1,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНІ БОСО (EASTERN BOSO)

Мови східні босо – це підвідділ відділу босо підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної

надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: гайніахо бозо, тіемасеве бозо та тієахо бозо. Мовами східні бозо говорять більш як 200,000 осіб у Республіці Малі.

СХІДНІ БУНГКУ-ТОЛАЦЬКІ МОВИ (EASTERN BUNGKU-TOLAKI)

Східні бунгку-толацькі мови – відділ бунгку-толацької підгрупи мов південно-східної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 8 мов у 2-х підвідділах:

- східне побережжя – 7 мов: 1 гурток і 4 окремі мови;
- південно-західний – 1 мова: мороненська.

Говорять ними 83,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

СХІДНІ БУТОН (EAST BUTON)

Мови східні бутон – це гурток мов підвідділу бутон осереднього відділу підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: кумбевага і ласаліму. Говорять ними 5,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

СХІДНІ БУЯНГ (EASTERN BUYANG)

Мови східні буянґ – це підгрупа групи буянґ мов підгалузі янґ-біаю кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: буянґ ема, еронґ і ланґніян буянґ. Мовами східні буянґ говорять несповна 1,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

СХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (EAST GREATER BARITO)

Східні великобаритські мови – це підгалузь барито-магаканської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 18 мов у 3-х групах:

- малаґаська – 11 мов: буші, малаґасі-антакарана, малаґасі-бара, малаґасі-масікоро, малаґасі-північна бецімісарака, малаґасі-плато, малаґасі-сакалава, малаґасі-південна бецімісарака, малаґасі-тандрой-магафалі, малаґасі-таносі, малаґасі-цімігеті;
- північна – 2 мови: лаванґан, тавоян;
- центрально-південна – 5 мов у 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять більш як 15,000,000 осіб на острові Мадаґаскар, на островах Майоті та в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

СХІДНІ ВЛАСТИВІ ПІВДЕННІ ПТИЧА ГОЛОВА (EASTERN SOUTH BIRD`S HEAD PROPER)

Мови східні властиві південні птича голова – це група мов підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновоґвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: арандай і кемберано. Мовами східні властиві південні птича голова говорять 2,500 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

СХІДНІ ГЕЙБАНСЬКІ МОВИ (EASTERN HEIBAN)

Східні гейбанські мови – це підгалузь гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать дві мови: варнанґ і ко.

Східними гейбанськими мовами говорять майже 4,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

СХІДНІ ГОАМОАЛ (HOAMOAL EAST)

Мови східні гоамоал – це підвітка мов вітки гоамоал західного підгуртка піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюкської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: боано і ларіке-вакасігу. Цими мовами говорять 16,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

СХІДНІ ГУОН (EASTERN HUON)

Мови східні гуон – це група мов підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 8 мов: боронг, дедуа, кате, кубе, мапе, миґабак, момаре та сене. Мовами східні гуон говорять майже 27,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНІ ҐБАЯ-МАНЗА-НҐБАКА (EAST GBAYA-MANZA-NGBAKA)

Мови східні ґбая-манза-нґбака – це підвідділ відділу ґбая-манза-нґбака підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 6 мов: алі, бонджо, бофі, манза, нґбака та нґбака манза. Цими мовами говорять більш як 1,300,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці, в Республіці Конґо та в Демократичній Республіці Конґо.

СХІДНІ ҐЕЛВІНК БЕЙ (EAST GEELVINK BAY)

Мови східні ґелвінк бей – це мовна родина, яка обіймає 11 мов: одна галузь і 9 окремих мов:

- бавзі – 2 мови: бавзі, деміса;
- мови: анасі, барапасі, бурате, ворія, кофей, ніса, саврі, тефаро, тунґгаре.

Цими мовами говорять близько 7,800 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

СХІДНІ ҐРУСІ (EASTERN GRUSI)

Мови східні ґрусі – це гурток підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка входять 7 мов: баґо-кусунту, дело, кабіє, лама, лукпа, тем та чала. Мовами східні ґрусі говорять більш як 1,300,000 осіб у Республіці Того, в Республіці Бенін та в Республіці Ґана.

СХІДНІ ДАДЖУ (EASTERN DAJU)

Мови східні даджу – це підгрупа групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: лоґорик і шатт. Мовами східні даджу говорять 17,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

СХІДНІ ДЖЕБЕЛ (EASTERN JEBEL)

Мови східні джебел – це група мов східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови у 2-х підгрупах:

- ака-кело-моло – 3 мови: ака, кело, моло;
- гаам – 1 мова: гаам.

Мовами східні джебел говорять майже 68,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

СХІДНІ ЕКСТРАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (EAST EXTRA-RAMELAIC)

Східні екстрарамелайські мови – це відділ екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 11 мов у 3-х підвідділах і 4 окремі мови:

- луанґ-кісарський – 4 мови у 2-х підвідділах;
- східнодамарський – 1 мова: східнодамарська;
- теун-ніла-серуа – 2 мови в 1 підвідділі та 2 окремі мови;
- мови: ваймаа, кайруї-мідікі, макува, науете.

Цими мовами говорять 60,000 осіб на острові Тимор (Індонезія і Демократична Республіка Східний Тимор).

СХІДНІ ЗАХІДНОГІМАЛАЙСЬКІ МОВИ (EASTERN WESTERN HIMALAYISH)

Східні західногімалайські мови – це відділ західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать лиш дві мови: барааму та тганґмі. Цими мовами говорять 27,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

СХІДНІ ІДЖО (EAST IJO)

Мови східні іджо – це група підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – південно-східна іджо. Цією мовою говорять 71,500 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНІ ІНДОАРІЙСЬКІ МОВИ (EASTERN ZONE INDO-ARYAN)

Східні індоарійські мови – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 45 мов у 3-х групах та 6 некласифікованих мов:

- бенгальсько-асамська – 19 мов: асамська, бенгальська, бішнупрійська, гаджонґська, галбська, кайортська, курмукарська, лодґіська, малпагарійська, мірганська, нагарська, раджбанська, ранґпурська, рогінґійська, сильгетська, танґчанґійська, харіятарська, чакмаська, чіттагонійська;
- бігарська – 12 мов: анджіцька, бгоджпурська, караїбсько-гіндустанська, кудмальська, маґазька, маджґійська, майтгільська, мусаська, ораон-садрійська, панчпарганійська, садрійська, сурджапурська;
- орійська – 8 мов: адівасі-орійська, бгатрійська, бгунджійська, бодо-парджська, десійська, купійська, орійська, рельська;

- некласифіковані мови: ботемаджійська, буксаська, деґарська, кочіла-тгарська, рана-тгарська, чітванія-тгарська.

Східними індоарійськими мовами говорять більш як 360,000,000 осіб у Республіці Індія, в Народній Республіці Бангладеш, у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у М'янма та в Республіці Сурінам.

Часткова література:

BOEHM, Keely Kilgo Language use and language maintenance among the Tharu of the Indo-Nepal tarai, 1997.

KAUSEN, Ernst Die Klassifikation der indogermanischen Sprachen, 2006.

СХІДНІ ІРАНСЬКІ МОВИ (EASTERN IRANIAN)

Східні іранські мови – це підгалузь іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 13 мов у 2-х групах:

- південно-східна – 11 мов у 2-х підгрупах;
- північно-східна – 2 мови: осетинська, ягнобська.

Східними іранськими мовами говорять більш як 21,000,000 осіб у Республіці Грузія, в Республіці Таджикистан, у Демократичній Республіці Китай, в Ісламській Республіці Афганістан та в Ісламській Республіці Пакистан.

СХІДНІ Ї (EASTERN YI)

Мови східні ї – це підвідділ відділу ї північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього підвідділу належать 2 мови: налуо та насу. Мовами східні ї говорять 290,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

СХІДНІ КАЙНДЖІ (EASTERN KAINJI)

Мови східні кайнджі – це підгрупа мов групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належить 31 мова у 3-х відділах:

- амо – 1 мова: амо;
- питі-атсам – 2 мови: атсам, питі;
- північні джос – 28 мов у 3-х підвідділах і одна окрема мова.

Мовами східні кайнджі говорять більш як 220,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНІ КРЕОЛЬСЬКІ МОВИ (EASTERN CREOLE)

Східні креольські мови – це підгалузь атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. До цієї підгалузі входять 12 мов у 3 групах:

- південна – 8 мов: антигуа і барбуда, баджан, вінсентійська, віргінські острови, ґаянська, ґренадська, тобаґонська, тринідадська;
- північна – 3 мови: афро-семінольська, багамська, острівно-морська;
- теркс і кайкос – 1 мова: теркс і кайкос.

Східними креольськими мовами говорять майже 2,000,000 осіб у Сполучених Штатах Америки, в Співдружності Багамських Островів, в Антигуа і Барбуда, в Барбадос, у Ґренада,

в Республіці Екваторіяльна Гвінея, в Республіці Тринідад і Тобаго, в Сент-Вінцент і Гренадини, на Американських Віргінських Островах і на Островах Теркс і Кайкос.

СХІДНІ КРУ (EASTERN KRU)

Мови східні кру – це група підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 11 мов 4-х підгрупах:

- бакве – 2 мови: бакве, ване;
- бете – 5 мов у двох відділах;
- діда – 3 мови: йокобуе-діда, лакота-діда, нейо;
- квадія – 1 мова: кодія.

Мовами східні кру говорять 665,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

СХІДНІ КУТУБУ (EAST KUTUBU)

Мови східні кутубу – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать тільки 2 мови: фівага і фой. Мовами східні кутубу говорять 3,100 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНІ МАКІЯН-ГАНЕ (EAST MAKIAN-GANE)

Мови східні макіян-гане – це відділ підгрупи південна галмагера південної галмагерської-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 2 мови: гане і східна макіян. Говорять ними 23,000 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

СХІДНІ МАЛАЙСЬКО-ПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (EASTERN MALAYO-POLYNESIAN)

Східні малайсько-полінезійські мови – це підгалузь центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Ця підгалузь обіймає 547 мов у 2-х групах:

- океанська – 506 мов у 6-х підгрупах;
- південна гальмагера – західна Нова Гвінея – 41 мова у 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять 2,800,000 осіб на багатьох островах Тихого та Індійського океану.

Часткова література:

WOUK, Fay and ROSS, Malcolm The history and typology of western Austronesian voice systems. Australian National University, 2002.

ADELAAR, K. Alexander & HIMMELMANN, Nikolaus The Austronesian languages of Asia and Madagascar. Routledge, 2005.

СХІДНІ МАНДІНГ (MANDING-EAST)

Мови східні мандінг – це підгурток гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 13 мов у 3-х вітках:

- бамана – 2 мови: бамананкан, джула;

- марка-дафин – 1 мова: марка;
- південно-східна мандінг – 10 мов в одній підвітці та 4 окремі мови.

Мовами східні мандінг говорять майже 7,000,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Малі, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Гвінея та в Республіці Ліберія.

СХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (EASTERN MANDE)

Східні мандські мови – це галузь мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї галузі належать 18 мов у 2-х підгалузях:

- південно-східна – 9 мов у 2-х групах;
- східна – 9 мов у 3-х групах.

Східними мандськими мовами говорять майже 2,700,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Бенін, у Федеративній Республіці Нігерія, в Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Ліберія.

СХІДНІ МАО (EAST MAO)

Мови східні мао – це група мов підгалузі мао північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – бамбасі. Говорять нею 5,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

СХІДНІ МБУМ (EASTERN MBUM)

Мови східні мбум – це гурток підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входять 5 мов у 2-х підгуртках:

- каранг – 4 мови: каранг, каоре, нзакамбай, пана;
- ког – 1 мова: куо.

Мовами східні мбум говорять майже 250,000 осіб у Республіці Камерун, у Республіці Чад та в Центрально-Африканській Республіці.

СХІДНІ МЕК (EASTERN MEK)

Мови східні мек – це підгалузь галузі мек трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 6 мов: ейпомек, корупун-села, косарек яле, налка, нипсан та уна. Мовами східні мек говорять несповна 31,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

СХІДНІ МІХЕ (EASTERN MIXE)

Мови східні міхе – це підгалузь галузі міхе мовної родини міхе-соке. До цієї підгалузі належать 6 мов: істмус-міхе, кецальтепек-міхе, коатлан-міхе, масатлан-міхе, північно-центральна міхе та хукіля-міхе. Говорять ними 72,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

СХІДНІ МОН-ХМЕРСЬКІ МОВИ (EASTERN MON-KHMER)

Східні мон-хмерські мови – це одна з галузей мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї галузі належать 67 мов, згуртованих у 4-х підгалузях:

- багнарська – 40 мов у 4-х групах;
- катуйська – 19 мов у 3-х групах;

- пearська – 6 мов у 2-х групах;
- хмерська – 2 мови: північнохмерська, центральнохмерська.

Цими мовами говорять 17,000,000 осіб у колишній Індонезії, тобто в Лаосі, Камбоджі, В'єтнамі, а також у Таїланді.

СХІДНІ НГБАКА (EASTERN NGBAKA)

Мови східні нгбака – це підгурток гуртка нгбака підвідділу нгбака-мба відділу сере-нгбака-мба підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мов - одна вітка і одна окрема мова:

- майого-бангба – 2 мови: бангба, майого;
- мова мунду.

Мовами східні нгбака говорять майже 140,000 осіб у Демократичній Республіці Конго та в Демократичній Республіці Судан.

СХІДНІ НКООО (EAST NKOROO)

Мови східні нкороо – це група підгалузі іджо іджоїдської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – нкороо. Цією мовою говорять майже 5,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНІ НОВОБРИТАНСЬКІ МОВИ (EAST NEW BRITAIN)

Східні новобританські мови – це невеличка мовна родина, до якої входять 7 мов у 2-х галузях:

- байнінг – 6 мов: кайрак, какет, маколкол, малі, симбалі, ура;
- тавліл – 1 мова: тавліл.

Східними новобританськими мовами говорять несповна 12,500 осіб на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНІ НОВОДЖОРДЖІЙСЬКІ МОВИ (EAST NEW GEORGIA)

Східні новоджорджійські мови – це вітка підгуртка Нова Джорджія південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: марово і вангуну. Говорять ними 9,000 осіб на Соломонових Островах.

СХІДНІ ОҐОНІ (EAST OGORI)

Мови східні оґоні – це підвідділ відділу оґоні підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: ґокана, тее та хана. Цими мовами говорять понад 600,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНІ ОСЕРЕДНЬОЕЛЕМАНСЬКІ МОВИ (EASTERN NUCLEAR ELEMANTIC)

Східні осередньоелеманські мови – це група мов осередньоелеманської підгалузі елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: тайрума й тоаріпі. Східними осередньоелеманськими мовами говорять дещо більш як 27,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНІ ОСЕРЕДНЬОПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (EAST NUCLEAR POLYNESIAN)

Східні осередньополінезійські мови - це підвітка осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 13 мов у 2-х галузках:

- рапануйська – 1 мова: рапануйська;
- центральна – 12 мов у 2-х підгалузках і одна окрема мова.

Цими мовами говорять 220,000 осіб на різних островах Тихого океану.

СХІДНІ ОТИ-ВОЛЬТА (EASTERN OTI-VOLTA)

Мови східні оті-вольта – це гурток підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: біялі, ваама, дітаммарі та мбеліме. Цими мовами говорять майже 300,000 осіб у Республіці Бенін.

СХІДНІ ПАНО (EASTERN PANOAN)

Мови східні пано – це галузь мовної родини пано. До цієї галузі належить лиш одна мова – каксарарі. Цією мовою говорять 270 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

СХІДНІ ПЕАРСЬКІ МОВИ (EASTERN PEARIC)

Східні пеарські мови – це група мов пеарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – пеар. Нею говорять ще несповна 1,700 осіб у Республіці Камбоджа.

СХІДНІ ПІВДЕННОСЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ (EASTERN SOUTH SLAVIC)

Східні південнослов'янські мови – це підгалузь південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 3 мови: болгарська, македонська і церковнослов'янська. Цими мовами говорять більш як 18,000,000 осіб у Республіці Болгарія, у Республіці Македонія і в Російській Федерації.

СХІДНІ ПІВНІЧНОАСЛІЙСЬКІ МОВИ (EASTERN, JAHAIIC)

Східні північноаслійські мови – це група мов північної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять чотири мови: бартек, жегай, минрік та минтіль. Говорять ними 2,200 осіб у Малайзії на Малайському півострові.

СХІДНІ ПІВНІЧНОБАГНАРСЬКІ МОВИ (EAST, NORTH BAHNARIC)

Східні північнобагнарські мови – це підгрупа мов північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До неї входять 3 мови у 2-х відділах:

куа-куйонг – 2 мови: куа, куйонг;

такуа – 1 мова: такую.

Говорять ними приблизно 43,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

СХІДНІ ПІРУ-БАЙСЬКІ МОВИ (EAST PIRU BAY)

Східні піру-байські мови – це підгурток мов піру-байського гуртка нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить 13 мов: 1 вітка і три окремі мови:

- серамська протока – 10 мов у 3-х підвітках;
- мови: кайбобо, сепа, телуті.

Цими мовами говорять нею майже 72,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

СХІДНІ ПТИЧА ГОЛОВА (EAST BIRD'S HEAD)

Мови східні птича голова – це галузь мовної родини східні птича голова-сентані. До цієї галузі належать 3 мови у двох підгалузях:

- мантион – 1 мова: манікіон;
- меакс – 2 мови: меяг, москона.

Мовами східні птича голова говорять майже 35,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

СХІДНІ ПТИЧА ГОЛОВА-СЕНТАНІ (EAST BIRD'S HEAD-SENTANI)

Мови східні птича голова-сентані – це невелика мовна родина. До неї належать 8 мов у 3-х галузях:

- бурмесо – 1 мова: бурмесо;
- сентані – 4 мови в 2-х підгалузях;
- східні птича голова – 3 мови в 2-х підгалузях.

Мовами східні птича голова-сентані говорять майже 72,000 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

СХІДНІ РІНГ (EAST RING)

Мови східні рінг – це підгурток гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова: ламнсо. Цією мовою говорять понад 125,000 осіб у Республіці Камерун.

СХІДНІ САЛУАН-БАНГГАЙСЬКІ МОВИ (EASTERN SALUAN-BANGGAI)

Східна салуан-банггайські мови – це підгрупа салуан-банггайської групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини.

До цієї підгрупи входять дві мови: балантак і банггай. Цими мовами говорять 155,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

СХІДНІ САНТАІЗАБЕЛЬСЬКІ МОВИ (EAST SANTA ISABEL)

Східні сантаізабельські мови – це вітка сантаізабельського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: гао і чеке-голо. Говорять ними 12,000 осіб на Соломонових Островах.

СХІДНІ СЕНЕґАЛО-ГВІНЕЙСЬКІ МОВИ (EASTERN SENEGAL-GUINEA)

Східні сенегало-гвінейські мови – це група мов північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять 10 мов у 3-х підгрупах:

- банюн – 3 мови: байнук-гуніамоло, байнук-гуніюньо, байнук-самік;
- нун – 2 мови: касанґа, кобіяна;
- тенда – 5 мов: бадіяра, бедик, біяфада, вамій, оніян.

Східними сенегало-гвінейськими мовами говорять більш як 150,000 осіб у Республіці Сенегал, у Республіці Гвінея-Бісау та в Республіці Гвінея.

СХІДНІ СЕРЕДНЬОНІМЕЦЬКІ МОВИ (EAST MIDDLE GERMAN)

Східні середньонімецькі мови – відділ середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу належать 4 мови: вілямівська, горішньосаксонська, горішньо-сілезька та стандартна німецька. Говорять ними понад 92,000,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина та в Республіці Польща.

СХІДНІ СТРИКЛАНД (EAST STRICKLAND)

Мови східні стрікланд – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 6 мов: гобасі, конай, кубо, одуді, само та фембе. Мовами східні стрікланд говорять майже 4,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНІ СХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (EASTERN EASTERN MANDE)

Східні східні мандські мови - це підгалузь східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належать 9 мов у 3-х групах:

- бісса – 1 мова: бісса;
- буса – 5 мов: боко, бокобару, буса, кіенґа, шанґа;
- само – 3 мови: матія само, мая само, південна само.

Східними східними мандськими мовами говорять 937,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Бенін та в Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНІ СХІДНОСУДАНСЬКІ МОВИ (EASTERN EASTERN SUDANIC)

Східні східносуданські мови – це підгалузь східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї підгалузі належать 26 мов у 4-х групах:

- нара – 1 мова: нара;
- нубійська – 11 мов у 3-х підгрупах;
- сурмська – 10 мов у 2-х підгрупах;
- східні джебел – 4 мови в 2-х підгрупах.

Східними східносуданськими мовами говорять майже 2,200,000 осіб у Демократичній Республіці Судан, в Еритреї та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

СХІДНІ ТАРИКУ (EAST TARIKU)

Мови східні таріку – це підгалузь галузі таріку озерної мовної родини. До цієї підгалузі належать 9 мов: бірітай, варітай, довтай, ерітай, кайй, кверіса, обокуйтай, папасена та сікарітай. Мовами східні таріку говорять більш як 2,500 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

СХІДНІ ТИМОРСЬКІ МОВИ (EAST TIMOR)

Східні тиморські мови – це підгалузь західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови (одна група і одна окрема мова):

- група фаталуку-ойрата – 2 мови: ойрата, фаталуку;
- мова макасае.

Східними тиморськими мовами говорять більш як 100,000 осіб у провінції Малуку в Індонезії та в Демократичній Республіці Східний Тимор.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

СХІДНІ ТРАНС-ФЛАЙ (EASTERN TRANS-FLY)

Мови східні транс-флай – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш чотири мови: біне, віпі, гізра й меріям. Мовами східні транс-флай говорять несповна 7,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в Австралійському Союзі.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

СХІДНІ УВЕАН-НЮАФОВ (EAST UVEAN-NIUAFO'OU)

Мови східні увеан-нюафов – це галузка самойсько-оутлієрські підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належать 2 мови: нюафов і валлісіянська. Цими мовами говорять 30,000 осіб на островах Тонґа, Валліс і Футуна.

СХІДНІ ФІДЖІЙСЬКО-ПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (EAST FIJIAN-POLYNESIAN)

Східні фіджійсько-полінезійські мови – це гурток центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить 41 мова в 2-х підгуртках:

- полінезійський – 37 мов у 2-х вітках;
- східнофіджійський – 4 мови: ґон-дав, лауан, ломаївіті, фіджійська.

Східними фіджійсько-полінезійськими мовами говорять 1,000,000 осіб на островах Республіки Фіджі.

СХІДНІ ФУЛА (EASTERN FULA)

Мови східні фула – це відділ підгрупи фула сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: адамава та баґірмі. Говорять ними 1,100,000 осіб у Республіці Камерун та в Республіці Чад.

СХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНОМАНОВСЬКІ МОВИ (EAST CENTRAL MANOVO)

Східні центральномановські мови – це відділ центральної підгрупи мановської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: агусан-мановська, дібабавон-мановська і раджа-кабунсуван-мановська. Говорять ними 78,000 осіб у Республіці Філіппіни.

СХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНОСУДАНСЬКІ МОВИ (EAST CENTRAL SUDANIC)

Східні центральносуданські мови – це підгалузь центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгалузі належать 22 мови в 4-х групах:

- ленду – 3 мови: бенді, ленду, нґіті;
- манґбету – 3 мови: асоа, ломбі, манґбету;
- манґбуту-ефе – 6 мов: ефе, лесе, мамву, манґбуту, мвуба, ндо;
- мору-маді – 10 мов у 3-х підгрупах.

Східними центральносуданськими мовами говорять майже 5,100,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Уганда та в Демократичній Республіці Судан.

СХІДНІ ЯПЕН (EAST YAPEN)

Мови східні япен – це гурток підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать дві мови: вабо і куруду. Говорять ними несповна 4,000 осіб в Індонезії (Папуа).

СХІДНОАБНАКІ (EASTERN ABNAKI, ABENAKI, ISO 639-3: aaq)

Мова східноабенакі – це вимерлий член східної підгалузі алгонкської галузі алґійської мовної родини. Говорили нею в штаті Мейн у США.

СХІДНОАДМІРАЛТЕЙСЬКІ МОВИ (EASTERN ADMIRALTY ISLANDS)

Східноадміралтейські мови – це відділ адміралтейської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 28 мов у 3-х підвідділах:

- мануські – 22 мови 3-х гуртках;
- пак-тонг – 1 мова: пак-тонг;
- південно-східні острови – 5 мов: балуан-пам, ленкав, лов, навна, пенчал.

Цими мовами говорять 29,000 осіб на островах Адміралтійства в Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНОАРАМЕЙСЬКІ МОВИ (EASTERN ARAMAIC)

Східноарамейські мови – це група арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належать 17 мов у 2-х підгрупах і одна окрема мова:

- мандейська – 2 мови: мандейська, мандейська класична;
- центральна – 14 мов у 2-х відділах;
- сирійська мова.

Східноарамейськими мовами говорять більш як 550,000 осіб на Близькому Сході (Ірак, Ізраїль, Туреччина, Сирія, Іран).

СХІДНОАРРЕРНТЕ (EASTERN ARRERNTE, ARUNTA, EASTERN ARANDA, ISO 639-3: aer)

Мова східноаррернте – це член араднської галузі пана-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 3,820 (1996 рік) у Північній Території в Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Користуються латиницею.

СХІДНОБАЛОЦЬКА МОВА (EASTERN BALUCHI, BALOCI, BALUCHI, BALUCI, EASTERN HILL BALUCHI, BALOČĪ, BALOTCHĪ ORIENTAL, بلوچي, 东俾路支语, ISO 639-3: bgr)

Східнобалоцька мова – це член балоцької підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,800,000 (1998 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 800 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

SABIR, A. *Razzak* Language contact in Balochistan (with special reference to Balochi and Brahui). *Pakistani languages and society: problems and prospects*, 121-131. Islamabad and Horsleys Green: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-s-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 2003.

СХІДНОБАЛТІЙСЬКІ МОВИ (EASTERN BALTIC)

Східнобалтійські мови – це галузь балтійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належать дві мови: латвійська та литовська. Говорять ними майже 4,700,000 осіб у Латвійській Республіці та в Республіці Литва.

СХІДНОБЕРАВАНСЬКА МОВА (EAST BERAWAN, LONG JEGAN BERAWAN, ISO 639-3: zbe)

Східнобераванська мова – це член центрально-східної відділу бераванської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,100 (2007 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

СХІДНОБЕРБЕРСЬКІ МОВИ (EASTERN BERBER)

Східноберберські мови – це галузь берберської родини афразійської мовної надродини. Сюди входять 3 мови:

- підгалузь авджіла-сокна - 2 мови: авджіла і сокна
- мова сівська.

Говорять ними майже 39,000 осіб у Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії і в Арабській Республіці Єгипет.

СХІДНОБІДАЮСЬКІ МОВИ (EASTERN VIDAYUH)

Східнобідаюські мови – це група бідаюської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – букар-садонг. Говорять нею майже 50,000 осіб у провінції Саравак (острів Борнео) в Малайзії.

СХІДНОБОЛІВІЙСЬКА ҐВАРАНІ (EASTERN BOLIVIAN GUARANI, CHAWUNCU, CHIRIGUANO, WESTERN ARGENTINE GUARANÍ, ISO 639-3: gui)

Мова східноболівійська ґварані – це член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 33,700 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія, 2,530 (2007 рік) у Республіці Парагвай і 15,000 в Аргентинській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROSBOTTOM, Harry Phonemes of the Guaraní language. Linguistics 41: 109-13. 1968.

СХІДНОВАЙСЬКІ МОВИ (EASTERN WAIC)

Східновайські мови – це група мов палаунґської підгалузі північної мон-хмерської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – ава. Говорять нею майже 100,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

СХІДНОВАНУАТСЬКІ МОВИ (EAST VANUATU)

Східновануатські мови – це підгурток мов північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 29 мов: апма, баєтора, ватрата, гано, гів, дакака, доріґ, західна амбає, коро, лакон, легалі, лойоп, лонволвол, маріно, мерлав, мосіна, мота, мотлав, нуме, паама, південно-східна амбрим, північна амбрим, порт-ватто, са, секе, сова, східна амбає, тоґа й центральна маєво. Говорять ними 63,000 осіб у Республіці Вануату.

СХІДНОБЕРХОВИННА ОТОМІ (EASTERN HIGHLAND OTOMI, EASTERN OTOMI, OTOMI DE HUEHUETLA, OTOMI DE LA SIERRA, SIERRA ORIENTAL OTOMI, YUHU, YUHU, ISO 639-3: otm)

Мова східноверховинна отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 49,300 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

ECHEGOYEN, Artemisa *Luces contemporáneas del otomí: Gramática del otomí de la sierra.* Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 358 p. 1979.

СХІДНОБЕРХОВИННА ЧАТИНО (EASTERN HIGHLAND CHATINO, CHATINO DE LA ZONA ALTA ORIENTAL, LACHAO-YOLOTEPEC CHATINO, SIERRA ORIENTAL CHATINO, ЧА'СЊА, ISO 639-3: cly)

Мова східноверховинна чатіно – це член підгалузі чатіно сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 2,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

СХІДНОГОНГШУЙГЕ ЧЖУАНСЬКА МОВА (EASTERN HONGSHUIHE ZHUANG, 东红水河壮语, ISO 639-3: zeh)

Східногонгшуйге чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,200,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

LUO YONGXIAN. *Zhuang. The Tai-Kadai Languages.* Routledge Language Family Series. Psychology Press. 2008.

СХІДНОГУЙШУЙ-МІЯО (EASTERN HUI SHUI MIAO, EASTERN HUI SHUI HMONG, 惠水东部苗语, ISO 639-3: hme)

Мова східногуйшуй-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 14,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

СХІДНОДАМАРСЬКА МОВА (EAST DAMAR, SOUTH DAMAR, OST-DAMAR, ВОСТ. ДАМАР, ISO 639-3: dmr)

Східнодамарська мова – це член східнодамарського підвідділу східного відділу екстрара-мелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,800 (1990 рік) на острові Дамар (6 сіл) і Рома в Індонезії.

СХІДНОДАМАРСЬКІ МОВИ (EAST DAMAR)

Східнодамарські мови – це підвідділ мов східного відділу екстрара-мелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезій-

ської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш 1 мова – східнодамарська. Говорять нею 2,800 осіб на островах Дамар і Рома в Індонезії.

СХІДНОДУСУНСЬКІ МОВИ (EASTERN DUSUN)

Східнодусунські мови – це відділ дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – лабук-кінабатанган-кадазанська. Говорять нею 20,000 осіб у провінції Сабаг у Малайзії.

СХІДНО-ЗАХІДНІ ҐАЯНСЬКІ МОВИ (EAST-WEST GUIANA)

Східно-західні ґаянські мови – це підгалузь північної галузі карібської мовної родини. До цієї підгалузі належать 12 мов у 5-х групах:

- вайвай – 3 мови: підгрупа сікіяна і одна окрема мова;
- ваймірі – 1 мова: ваймірі-атроарі;
- вама – 1 мова: акуріо;
- ваяна-тріо – 3 мови: апалаї, ваяна, тріо;
- макуші-капон – 4 мови в 2-х підгрупах.

Східно-західними ґаянськими мовами говорять більш як 53,000 осіб у Кооперативній Республіці Ґаяна, в Боліварській Республіці Венесуела, в Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Сурінам.

СХІДНО-ЗАХІДНІ ЦЕНТРАЛЬНІ ГОРІШНІ КРОСС (EAST-WEST CENTRAK UPPER CROSS)

Мови східно-західні центральні горішні кросс – це гурток центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 8 мов у 3-х підгуртках:

- іком – 1 мова: олулумо-іком;
- локо – 3 мови: локаа, лубіла, нкуколі;
- мбембе-легбо – 4 мови у 2-х вітках.

Цими мовами говорять майже 350,000 осіб у Федеративній Республіці Ніґерія.

СХІДНОЗЕНАТСЬКІ МОВИ (EAST ZENATI)

Східнозенатські мови – це група зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Вона включає мови: ґадамеську, нафуську і сенедську. Говорять ними 222,000 осіб у Великій Соціалістичній Лібійській Арабській Джамахірії та в Республіці Туніс.

СХІДНОІБЕРІЙСЬКІ МОВИ (EAST IBERIAN)

Східноіберійські мови – це гурток іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – каталонська. Говорять нею 11,500,000 осіб у Королівстві Іспанія.

СХІДНОІНДОНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (EAST INDONESIAN)

Східноіндонезійські мови – це підвідділ відділу трейд малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підвідділу входять 6 мов: амбонська малайська, банда малайська, купанг малайська, манадо малайська, папуаська малайська і північномолукська малайська. Цими мовами говорять 2,500,000 осіб у Республіці Індонезія.

СХІДНОКАВКАЗЬКІ МОВИ (EAST CAUCASIAN)

Східнокавказькі мови – це галузь північнокавказької мовної родини. До цієї галузі належать 29 мов у 7-х підгалузях:

- аваро-андійська – 9 мов у 2-х групах;
- даргинська – 1 мова: даргинська;
- лакська – 1 мова: лакська;
- лезгінська – 9 мов у 3-х групах;
- нахська – 3 мови у 2-х групах;
- хіналузька – 1 мова: хіналузька;
- цезька – 5 мов у 2-х групах.

Східнокавказькими мовами говорять понад 4,200,000 осіб в європейській частині Російської Федерації, в Республіці Азербайджан та в Республіці Грузія.

СХІДНОКАНАДСЬКА ІНУКТИТУТ (EASTERN CANADIAN INUKTITUT, EASTERN ARCTIC ESKIMO, EASTERN CANADIAN ESKIMO, INUIT, ᐃᓄᐅᓂᓄᓂ, ISO 639-3: ike)

Східноканадська мова інуктитут – це член інуїтської підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 14,000 (1991 рік) у Канаді. Користуються автохтонним силабічним письмом.

СХІДНОКАТУЙСЬКІ МОВИ (EAST KATUIIC)

Східнокатуйські мови – це група мов катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї групи належать 8 мов у 3-х підгрупах:

- касенг – 1 мова: касенг;
- кату-паког – 5 мов: західна кату, паког, східна кату, таренг, фуонг;
- нгек-нкрянг – 2 мови: хлор, нгек.

Говорять ними 134,000 осіб у Лаоській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

СХІДНОКЕРЕСЬКА МОВА (EASTERN KERES, EASTERN KERES PUEBLO, ISO 639-3: kee)

Східнокереська мова – це член кереської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 4,580 (2000 рік) у штаті Нью-Мексико в Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

DAVIS, Irvine Keresan-Caddoan comparisons. International Journal of American Linguistics 40: 265-67, 1974.

СХІДНОКІРАНТСЬКІ МОВИ (EASTERN KIRANTI)

Східнокірантські мови – це відділ кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 26 мов: атпарія, бантава, белгарія, валінг, дунгмалі, західна меоганг, камлінг, кулунг, ламбічгонг, лімбу, лумба-якха, начерінг, пгангдувалі, південна лорунг, північна лорунг, понгійонг, пума, саам, сампанг, східна меоганг, чгінтанге, чгулунг, чуква, ямпге, ямпгу, яка. Східнокірантськими мовами говорять більш як 820,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

СХІДНОКІАНДОНГ-МІАО (EASTERN QIANGDONG MIAO, BLACK MIAO, CENTRAL MIAO, CHIANTUNG MIAO, EASTERN EAST-GUIZHOU MIAO, EASTERN HMU, HEI MIAO, HMU, 黔东南苗语, ISO 639-3: hmq)

Мова східнокіандонг-міао – це член кіандонгської підгалузі гмонгської галузі гмонгської мовної родини. Кількість мовців – 350,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Член гмонгської макромови.

СХІДНОКУШИТСЬКІ МОВИ (EAST CUSHITIC)

Східнокушитські мови - це галузь кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі належать 33 мови в 9-х підгалузях і одна окрема мова:

- гірська - 7 мов: алаба, бурджі, гадія, гедео, камбата, лібідо, сідамо;
- дулайська - 3 мови: бусса, гаввада, цамаї;
- західно-омо-танська - 4 мови: арборська, байсо, дасанецька, ельмольська ;
- консо-гідольська - 2 мови: діраська, консо;
- оромська - 5 мов: ваата, західнооромська , орма, оромська, східнооромська;
- ренділь-боні - 2 мови: авірська, рендільська;
- саго-афарська - 2 мови: афарська, саго;
- сомалійська - 6 мов: гарре, дабарре, джідуду, маай, сомалійська, тунні;
- яку - 1 мова: яку;
- бунська мова.

Цими мовами говорять майже 43,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія, в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Кенія та в Республіці Сомалі.

Часткова література:

KIESSLING, Roland & MOUS, Maarten The Lexical Reconstruction of West-Rift Southern Cushitic. Cushitic Language Studies Volume 21. 2003.

TOSCO, Mauro Cushitic Overview. Journal of Ethiopian Studies 33(2): 87-121. 2000.

СХІДНОЛЕЗГІНСЬКІ МОВИ (EAST LEZGIC)

Східнолезгінські мови – це підгрупа осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгрупи належать три мови: агульська, лезгінська та табасаранська. Східнолезгінськими мовами говорять 7,000 осіб в європейській частині Російської Федерації.

СХІДНОМАЙПУРАНСЬКІ МОВИ (EASTERN MAIPURAN)

Східно-майпуранські мови – це підгалузь майпуранської галузі аравакської мовної родини. Вона обіймає тільки одну мову – палікурську. Говорять нею дещо більш як 1,400 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Французькій Гвіяні.

СХІДНОМАНСАКАНСЬКІ МОВИ (EASTERN MANSAKAN)

Східномансаканські мови – відділ мансаканської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 4 мови в 2-х підвідділах:

- карагський – 1 мова: карага-мандайська;
- мандайський – 3 мови: катаелано-мандайська, сангаб-мандайська, мансакська.

Цими мовами говорять 83,000 осіб у Республіці Філіппіни.

СХІДНОМАНУСЬКІ МОВИ (EAST MANUS)

Східномануські мови – це гурток мов мануського підвідділу східного відділу адміралтейської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 12 мов: андра-гус, елу, ере, келе, коро, курті, лейпон, леле, налі, папіталай, понам і титан. Цими мовами говорять 15,000 осіб на островах Адміралтійства в Папуа–Нова Гвінея.

СХІДНОМІВОЦЬКІ МОВИ (EASTERN MIWOKAN)

Східномівоцькі мови – це вже майже вимерла підгрупа мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов в одному відділі і 2 окремі мови :

- сьєрра – 3 мови: південна сьєрра мівок, північна сьєрра мівок, центральна сьєрра мівок;
- мови: надморська мівок, рівнинна мівок.

Східномівоцькими мовами говорять ще 26 осіб у Сполучених Штатах Америки.

СХІДНОМНОНГСЬКА МОВА (EASTERN MNONG, ISO 639-3: mng)

Східномнонґська мова – це одинокий член східномнонґського підвідділу мнонґського відділу сре-мнонґської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLOOD, Evangeline Clause and sentence types in Mnong Rolom. Te Reo 8: 23-27, 1965.

СХІДНОМНОНГСЬКІ МОВИ (EASTERN MNONG)

Східномнонґські мови – це підвідділ мнонґського відділу сре-мнонґської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – східномнонґська. Говорять нею 30,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

СХІДНОМОНГОЛЬСЬКІ МОВИ (EASTERN MONGOLIC)

Східномонгольські мови – це галузь монгольської родини алтайської мовної надродини. До цієї галузі належать 13 мов у 3-х підгалузях:

- дагурська – 1 мова: даурська;
- монгорська – 5 мов: бонанська, дунсянська, кангджіяська, ту та югурська;
- халха-ойратська – 7 мов у 2-х групах.

Східномонгольськими мовами говорять майже 7,250,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Монголії та в Російській Федерації.

СХІДНОМУРІЙСЬКА МОВА (EASTERN MURIA, ISO 639-3: emu)

Східномурійська мова – це член ґондської групи ґонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 200,000 (2007 рік) в Індії.

СХІДНОМУСКОЗЬКІ МОВИ (EASTERN MUSKOGEAN)

Східномускозькі мови – це галузь мускозької мовної родини. До цієї галузі зараховують 4 мови: алабамська, коасаті, мікасукі та мускогі. Говорять ними 12,400 осіб у Сполучених Штатах Америки.

СХІДНОНІЛОТСЬКІ МОВИ (EASTERN NILOTIC)

Східнонілотські мови – це група мов нілотської підгалузі східносуданської галузі нілосуданської мовної родини. До цієї групи належать 16 мов у 2-х підгрупах:

- барі – 3 мови: барі, каква, мандарі;
- лотухо-тесо – 13 мов у 2-х відділах.

Східнонілотськими мовами говорять більш як 4,800,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Республіці Уганда, в Республіці Кенія, в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Народній Демократичній Республіці Ефіопія.

СХІДНООЗЕРНІ МОВИ (EAST LAKES PLAIN)

Східноозерні мови – це галузь озерної мовної родини. До цієї галузі входять 2 мови: дієбровд і фоав. Східноозерними мовами говорять майже 400 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

СХІДНООМЕТСЬКІ МОВИ (EAST OMETO)

Східноометські мови – це підвідділ ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи ґонґа-гімірської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цього підвідділу належать три мови: зайсете, качама-ґанджувльська, куретська. Говорять ними більш як 125,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

СХІДНООРОМСЬКА МОВА (EASTERN OROMO, HARAR, HARER, ITTU, QOTU OROMO, 东奥罗莫语, ISO 639-3: hae)

Східнооромська мова – це член оромської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,530,000 (1994 рік) у Федеративній Демо-

кратичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

YILMA, Aklilu & WEDEKIND, Klaus Oromo sentence repetition test and its development. SIL Electronic Survey Reports 2002-059.

СХІДНОПАГАРСЬКІ МОВИ (EASTERN PAHARI)

Східнопагарські мови – це група мов північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать три мови: джамлійська, непальська та палпська. Цими мовами говорять 14,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

СХІДНОПАЛАУНГЬСЬКІ МОВИ (EASTERN PALAUNGIC)

Східнопалаунгські мови – це група мов палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи входять 15 мов, згуртовані у 3-х підгрупах:

- ангкуйська – 8 мов: гу, кійорр, кон-кеу, ман-мет, мок, самтао, тай-лой, у;
- вайська – 5 мов у 3-х відділах;
- ламетська – 2 мови: кон, ламет.

Східнопалаунгськими мовами говорять майже 1,400,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Лаоській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд та в Республіці Союзу М'янма.

СХІДНОПАНДЖАБСЬКА МОВА (EASTERN PANJABI, GURMUKHI, GURUMUKHI, PUNJABI, PENDJABI, PANYABÍ, PANDSCHABISCH, ПЕНДЖАБИ, ਪੰਜਾਬੀ,

旁遮普语, ISO 639-3: pan)

Східнопанджабська мова – це член панджабського відділу центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 27,100,000 (1991 рік) у Республіці Індія, 10,000 (1995 рік) у Республіці Кенія та 9,500 (1987 рік) у Республіці Сінгапур. Користуються деванагарським та гурмуським письмом.

Часткова література:

GRAINGER, Peter J. A palatography experiment to show the contrast between dental and post-alveolar stops in Punjabi. *Pacific Linguistics A* 53: 23-28, 1980.

СХІДНОПАУВАСЬКІ МОВИ (EASTERN PAUWASI)

Східнопауваські мови – це галузь пауваської мовної родини. До цієї галузі входять 3 мови: емем, зороп та каркар-юрі. Східнопауваськими мовами говорять лиш 3,370 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія та в Папуа-Нова Гвінея.

СХІДНОПЕНАНСЬКА МОВА (EASTERN PENAN, PUNAN, ISO 639-3: pez)

Східнопенанська мова – це член пенанської підгрупи каян-кеніягської групи північно-сараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 6,400 (2007 рік) у провінції Саравак у Малайзії та 55 (2003 рік) в Ісламському Султанаті Бруней.

СХІДНОПОМОАНСЬКА МОВА (EASTERN POMO, CLEAR LAKE POMO, ELEM POMO, ISO 639-3: peb)

Східнопомоанська мова – це вже вимерлий член східно-східної підгрупи східнопомоанської групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. Говорили нею в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

СХІДНОПОМОАНСЬКІ МОВИ (RUSSIAN RIVER AND EASTERN)

Східнопомоанські мови – це група мов помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. До цієї групи належать 6 мов у 2-х підгрупах:

- річна – 5 мов у 3-х відділах;
- східна – 1 мова: східнопомоанська.

Цими мовами говорять ще тільки 50 осіб у Сполучених Штатах Америки.

СХІДНОРАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (EAST RAMELAIC)

Східнорамелайські мови – це відділ рамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: ґалольська, ідатеська і лакалейська. Говорять ними 60,000 осіб у Демократичній Республіці Східний Тимор.

СХІДНОРОМАНСЬКІ МОВИ (EASTERN ROMANCE)

Східнороманські мови – це підгалузь романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 4 мови: арумунська, істро-румунська, меглено-румунська та румунська. Говорять ними 23,500,000 осіб у Грецькій Республіці, в Румунії та в Республіці Хорватія.

СХІДНОСААМСЬКІ МОВИ (EASTERN SAMI)

Східносаамські мови – це підгалузь саамської галузі уральської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: аккала саамська, інарі саамська, кільдинська саамська, скольтська саамська і терська саамська. Східносаамськими мовами говорять більш як 23,300 осіб у Російській Федерації і в Фінляндській Республіці.

СХІДНОСАГАРСЬКІ МОВИ (EASTERN SAHARAN)

Східносагарські мови – це підгалузь сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: берті та заґава. Цими мовами говорять 162,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

СХІДНОСАНТСЬКІ МОВИ (EAST SANTO)

Східносантські мови – це гурток північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 5 мов, згуртованих у 2-х підгуртках:

- південний – 4 мови: бутмас-тур, лоредіякаркар, полонномбавк, шарк-бей;
- північний – 1 мова: сакао.

Цими мовами говорять 5,500 осіб у Республіці Вануату.

СХІДНОСЕРАМСЬКІ МОВИ (EAST SERAM)

Східносерамські мови – це вимираючий підвідділ серамського відділу східної підгрупи центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – готі. Говорять нею ще лиш 10 осіб на острові Серам в Індонезії.

СХІДНОСІЯНГСІ-МІАЮ (EASTERN XIANGXI MIAO, EASTERN GHAO-XONG, EASTERN MIAO, EASTERN WEST-HUNAN MIAO, GHAO-XONG, HSIANGHSI MIAO, MEO DO, NORTHERN MIAO, RED MEO, RED MIAO, 东红苗话, ISO 639-3: muq)

Мова східносіянґсі-міаю – це член підгалузі сіянґсі гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 80,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 7 тонів.

СХІДНОСКАНДИНАВСЬКІ МОВИ (EAST SCANDINAVIAN)

Східноскандинавські мови – це підгалузь північної галузі германської родини індоевропейської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 4 мови в одній групі і 2 окремі мови:

- данська риксмаль – 2 мови: данська, ютська;
- мови: норвезька, шведська.

Цими мовами говорять 18,500,000 осіб у Королівстві Данія, в Королівстві Норвегія та в Королівстві Швеція.

СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ (EAST SLAVIC)

Східнослов'янські мови – це галузь слов'янської родини індоевропейської мовної надродини. До цієї галузі належать 4 мови: білоруська, російська, русинська та українська. Говорять ними більш як 190,000,000 осіб у Білорусі, в Російській Федерації та в Україні.

Часткова література:

ПІВТОРАК, Григорій Петрович Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». (електронний варіант монографії – 232 сторінки)

SUSSEX, Roland & CUBBERLEY, Paul The Slavic languages. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

СХІДНОСУДАНСЬКІ МОВИ (EASTERN SUDANIC)

Східносуданські мови – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 106 мов у 4-х підгалузях:

- західна – 14 мов у 4-х групах;
- куліяк – 3 мови у 2-х групах;
- нілотська – 63 мови у 3-х групах;
- східна – 26 мов у 4-х групах.

Східносуданськими мовами говорять майже 22,000,000 осіб у Республіці Південний Судан, у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Чад, у Республіці Уганда, в Республіці Кенія, в Народній Демократичній Республіці Ефіопія, в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Еритреї.

СХІДНО-СХІДНІ ПОМОАНСЬКІ МОВИ (EASTERN ROMO)

Східно-східні помоанські мови – це вимерла вже підгрупа східнопомоанської групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. До цієї підгрупи належала лиш одна мова: східнопомоанська. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

СХІДНОТАВБУЇДСЬКА МОВА (EASTERN TAWBUID, BANGON, BARANGAN, BATANGAN, BINATANGAN, FANAWBUID, SURI, TABUID, TAUBUID, TIRON, ISO 639-3: bnj)

Східнотавбуїдська мова – це член бугід-тавбуїдської підгрупи південноманг'янської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 7,190 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

СХІДНОТАЙВАНСЬКІ МОВИ (EAST FORMOSAN)

Східнотайванські мови – це одна з родин австронезійської мовної надродина. До цієї родини входять 5 мов у 3-х галузях:

- південно-західна – 1 мова: сирайська;
- північна – 2 мови: басайська, каваланська;
- центральна – 2 мови: аміська, натаоран-аміська.

Цими мовами говорять 138,000 осіб на острові Тайвань (Республіка Китай).

СХІДНОТИБЕТАНСЬКІ МОВИ (EASTERN TIBETAN)

Східнотибетанські мови – це підвідділ тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього підвідділу належать 8 мов: бумтгангха, дакпаха, куртоха, нієнха, нупбіха, олеха, хенгха та чаліха. Східнотибетанськими мовами говорять майже 120,000 осіб у Королівстві Бутан.

СХІДНОТУКАНСЬКІ МОВИ (EASTERN TUCANOAN)

Східнотуканські мови – це галузь туканської мовної родини. До цієї галузі належать 15 мов у 3-х підгалузях:

- північна – 4 мови: арапасо, гванано, пиратапуйо, тукано;
- центральна – 10 мов у 4-х групах;
- некласифікована мова: яуна.

Східнотуканськими мовами говорять 16,280 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Колумбія.

СХІДНОФАРСІЙСЬКА МОВА (EASTERN FARSI, DARI, PASI, PERSIAN, BADAHSHI, MADAGLASHTI, TAJIK, دری فارسی (درد, 东波斯语, ISO 639-3: prs)

Східнофарсійська мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,600,000 (1996 рік) в Ісламській Республіці Афганістан та 1,000,000 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

Skjærvø, Prods Oktor (2006). Encyclopedia Iranica, "Iran, vi. Iranian languages and scripts, "new Persian, is "the descendant of Middle Persian" and has been "official language of Iranian states for centuries", whereas for other non-Persian Iranian languages "close genetic relationships are difficult to establish" between their different (Middle and Modern) stages. Modern Yağnōbi belongs to the same dialect group as Sogdian, but is not a direct descendant; Bactrian may be closely related to modern Yidğa and Munji (Munjāni); and Wakhi (Wāḳi) belongs with Khotanese."

СХІДНОФІДЖІЙСЬКІ МОВИ (EAST FIJIAN)

Східнофіджійські мови – це підгурток східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: гон-дав, лауан і ломайвіті та фіджійська. Говорять ними більш як 350,000 осіб на островах Республіки Фіджі.

СХІДНОФРАНКОНСЬКІ МОВИ (EASTERN FRANCONIAN)

Східнофранконські мови – це вимерлий уже підвідділ західного середньонімецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підвідділу належала лиш одна мова – франконська. Говорили нею в Федеративній Республіці Німеччина. Користувались латиницею.

СХІДНОФРИЗЬКА МОВА (EASTERN FRISIAN, OSTFRIESISCH, FRISON ORIENTAL, 东弗里西亚语, ISO 639-3: frs)

Східнофризська мова – це член нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Німеччина; переважно старші особи.

СХІДНОЦЕЗЬКІ МОВИ (EAST TSEZIC)

Східноцезькі мови – це група мов цезької підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи належать дві мови: бежтинська і гунцибська. Східноцезькими мовами говорять більш як 8,000 осіб у Республіці Дагестан Російської Федерації.

СХІДНОЦЕЛЕБЕСЬКІ МОВИ (EASTERN CELEBIC)

Східноцелебеські мови – це підгалузь целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 33 мови, згуртовані в 2-х групах:

- південносхідна – 27 мов у 2-х підгрупах;
- салуан-банггайська – 6 мов у 2-х підгрупах.

Цими мовами говорять більш як 1,230,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ІНДОАРІЙСЬКІ МОВИ (EAST CENTRAL INDO-ARYAN)

Східно-центральні індоарійські мови - це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоевропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 5 мов: авадгійська, баггельська, дганварська, фіджійська гінді та чгаттісгарійська. Говорять ними 64,000,000 осіб у Республіці Індія та в Республіці Фіджі.

СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ МОЛУККСЬКІ МОВИ (EAST CENTRAL MALUKU)

Східно-центральні молуккські мови - це підгрупа центральної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять 46 мов у 2-х відділах і одна окрема мова:

- банда-ґесер – 4 мови у 2-х підвідділах;
- серамські – 41 мова у 6-х підвідділах;
- мова маніпа.

Цими мовами говорять майже 240,000 осіб на східних Молуккських островах в Індонезії.

СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ТАЙСЬКІ МОВИ (EAST CENTRAL TAI)

Східно-центральні тайські мови – це вже мертвий відділ тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього відділу належала лиш одна, вже вимерла, мова – турунг. Цією мовою говорили в Республіці Індія.

СХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ФУЛА (EAST CENTRAL FULA)

Мови східно-центральні фула – це відділ підгрупи фула сенеґамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: західнонігерська, нігерська і центрально-східна нігерська. Говорять ними 3,400,000 осіб у Республіці Нігер та в Федеративній Республіці Нігерія.

СХІДНОЧАДСЬКІ МОВИ (EAST CHADIC)

Східночадські мови – це галузь чадської родини афразійської мовної надродини. Обіймає вона 36 мов у 2-х підгалузях:

- дангла-сонорські – 19 мов у 3-х групах;
- міро-квангська – 17 мов у 3-х групах.

Східночадськими мовами говорять майже 550,000 осіб у Республіці Чад.

СХІДНОЮГУРСЬКА МОВА (EASTERN YUGUR, EASTERN YOGOR, ENGER, SHERA YOGUR, SHIRA YUGUR, YOGOR, YÖGUR, YUGAR, YUGU, 东部裕固语, ISO 639-3: yuy)

Східно-югурська мова – це член монгорської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродина. Кількість мовців – 3,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці.

СЮОЙ (SUOY)

Мови сюой – це підгрупа західної групи пEARСЬКОЇ підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї підгрупи належить тільки одна мова: сюой. Уживають її ще лиш 930 осіб у Республіці Камбоджа.

СЮОЙ (SUOY, ISO 639-3: syo)

Мова сюой – це вимираючий член підгрупи сюой західної групи пEARСЬКОЇ підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Кількість мовців – 930 (2004 рік) і зменшується у Республіці Камбоджа.

СЯНСЬКА МОВА (XIANG CHINESE, HSIANG, HUNAN, HUNANESE, XIANG, CHINESISCH XIANG, 湘語, ISO 639-3: hsn)

Сянська мова – це член китайської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 36,000,000 (1984 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються китайським письмом.

Часткова література:

BÀO, Hòuxīng & CHÉN, Huī. Xiāngyǔ de fēnqū (The divisions of Xiang languages). Fāngyán: 261-270. (鮑厚星, 陳暉. 2005. "湘語的分區". 方言: 261-270).

СЬЕРРА (SIERRA)

Мови сьєрра – це вимираючий відділ східномівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. До цього відділу належать 3 мови: південна сьєрра мівок, північна сьєрра мівок та центральна сьєрра мівок. Цими мовами говорять ще 25 осіб у Сполучених Штатах Америки.

СЬЕРРА ДЕ ХУАРЕС САПОТЕК (SIERRA DE JUÁREZ ZAPOTEC, IXTLÁN ZAPOTECO, ZAPOTECO DE АТЕРЕС, ZAPOTÈQUE SIERRA DE JUAREZ, ISO 639-3: zaa)

Мова сьєрра де хуарес сатопек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, теж мова свистів. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Довгі слова.

Часткова література:

BARTHOLOMEW, Doris A. Gramática zapoteca. Diccionario zapoteco de Juárez, 335-444. Vocabularios (y Diccionarios) Indígenas “Mariano Silva y Aceves”, 27. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 1983.

СЬЕРРА НЕҒРА (SIERRA NEGRA NAHUATL, NÁHUATL DE LA SIERRA NEGRA, ISO 639-3: nsu)

Мова сьєрра неґра – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 38,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

T

ТААБВА (TAABWA, ICHITAABWA, RUNGU, MALUNGU, TABWA, ISO 639-3: tap)

Мова таабва – це член підгуртка бемба гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 250,000 (1972 рік) у Демократичній Республіці Конго та 132,000 (2006 рік) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

ТАБАА САПОТЕК (ТАБАА ЗАРОТЕС, CENTRAL VILLA ALTA ЗАРОТЕС, ЗАРОТЕСО ДЕ ТАБАА, ЗАРОТÈQUE ТАБАА, ISO 639-3: zat)

Мова табаа сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ТАБАР (ТАВАР)

Мови табар – це гурток новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: лігір і ноці. Цими мовами говорять більш як 14,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТАБАРСЬКА МОВА (ТАВАРУ, ТОВАРУ, ISO 639-3: tby)

Табарська мова – це член галела-лободської підгалузі північногалмагерської галузі західно-папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

Часткова література:

KOTYNSKI, Edward A. Tabaru phonology and morphology. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 32. S.l.: s.n. pages 143-216. 1988.

ТАБАСАРАНСЬКА МОВА (TABASSARAN, GHUMGHUM, TABASARAN, TABASARANTSY, ТАБАСАРАН, ТАБАСАРАНСКИЙ, 塔巴萨兰语, ISO 639-3: tab)

Табасаранська мова – це член східнолезгінської підгрупи осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 128,000 (2002 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

ХАНМАГОМЕДОВ, Б. Г., ШАЛБУЗОВ, К. Т. Табасаранско-русский словарь. Москва, 2001.

ТАБАСКО (TABASCO NANUATL, TABASCO AZTEC, ISO 639-3: nhc)

Мова табаско – це вже вимерлий член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Цією мовою говорили в Мексиканських Сполучених Штатах.

ТАБАСКО-СОКЕ (TABASCO ZOQUE, ZOQUE DE AYAPANEC, ZOQUE DE TABASCO, AYARA ZOQUE, AYAPANEC, ISO 639-3: zoq)

Мова табаско-соке – це майже вимерлий член підгалузі веракруз соке галузі соке мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 40 (1971 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Переходять на іспанську мову.

ТАБАСКО-ЧОНТАЛЬ (TABASCO CHONTAL, YOCOT'AN, YOKO OCHOCO, ISO 639-3: chf)

Мова табаско-чонталь – це член чоль-чонтальської групи чольської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 38,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

KELLER, Kathryn C. & GERÓNIMO LUCIANO, Plácido Textos chontales. Tlalocan 13: 59-118, 2001.

ТАБЛА (TABLA, JAKARI, TABI, TANAH MERAH, TANAHMERAH 2, TERPERA, ISO 639-3: tnm)

Мова табла – це член властивосентанської підгалузі галузі сентані мовної родини східні птича голова-сентані. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,750 (1990 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

Collier, Kenneth J. & Collier, Margaret Tabla phonology. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 3: 1-16. 1986.

ТАБО (TABO, WAYA, ISO 639-3: knv)

Мова табо – це член галузі вая південно-центральної папуаської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 3,000 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ТАБРІЯК (TABRIAK, KARAWARI, ISO 639-3: tzx)

Мова табріяк – це член підгалузі караварі галузі долішні сепик мовної родини рамудолішні сепик. Кількість мовців – 2,080 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТАВАЛА (TAWALA, TAVARA, TAWARA, ISO 639-3: tbo)

Мова тавала – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 9 головних діалектів. Кількість мовців – 20,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

EZARD, Bryan The Tawala language, volume 1: An introduction with helps for language learning. (Manuscript). 2009.

ТАВАНГ МОНПА (TAWANG MONPA, BRAHMI, CUONA MENBA, DWAGS, MONKIT, NORTHERN MONPA, ТАКРА, TAWAN MONBA, 错那-门巴语, ISO 639-3: twm)

Мова таванг монпа – це некласифікований член тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,600 у Республіці Індія та 1,300 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ТАВАНДЕ (TAWANDÊ, TAWAINDÊ, DA'WAN'DU, ISO 639-3: xtw)

Мова таванде – це вже майже вимерлий член північної галузі намбікварської мовної родини. Кількість мовців – невідома у Федеративній Республіці Бразилія.

ТАВАРА (TAWARA, TAWALA, ISO 639-3: twl)

Мова тавара – це член підгуртка шона гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбик.

ТАВЕТА (TAVETA, KITAVETA, KITUBETA, TUBETA, ISO 639-3: tvs)

Мова тавета - це член підгуртка шамбала гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 24,300 (2006 рік) у Республіці Кенія. Користуються латиницею.

ТАВЛІЛ (TAULIL, ISO 639-3: tuh)

Мова тавліл – це член галузі тавліл східної новобританської мовної родини. Кількість мовців - 800 (2000 рік) на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

MOORE, Dean & MOORE, Dianne The languages and communities of the Gazelle Peninsula. Language, communication and development in New Britain, 71-105. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1980.

ТАВЛІЛ (TAULIL)

Мови тавліл – це галузь східної новобританської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова - тавліл. Мовами тавліл говорять 800 осіб на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея.

ТАВНГІО (TAUNGYO, DAWAI, DAWE, TARU, TAVOYA, TAVOYAN, TAWE-TAVOY, TORU, ISO 639-3: tco)

Мова тавнгіо – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 40,000 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

TABOЯH (TAVOYAN, ISO 639-3: tvn)

Мова таврян – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 400,000 (2000 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. **Не змішувати її з мовою подібної назви з австронезійської надродини.**

TABOЯH (TAWOYAN, TABOJAN, TABOJAN TONGKA, TABOYAN, TABUYAN, TAWOYAN DAYAK, TEWOYAN, ISO 639-3: twy)

Мова тавоян – це член північної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 20,000 (1981 рік) на острові Борнео в Індонезії (провінція Калімантан). Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою подібної назви з сино-тибетської родини.**

TABПOТА (TAUPOTA, ISO 639-3: tpa)

Мова тавпота – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,280 (2001 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мають дві початкові школи.

Часткова література:

NAGAI, Yasuko Educational change from within: Developing a vernacular elementary school in Papua New Guinea. Ph.D. thesis. Flinders University of South Australia, 1997.

TABПOТА (TAUPOTA)

Мови тавпота – це вітка підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 9 мов: ваема, ведав, гайгвай, гведа, майвала, мінавега, тавала, тавпота, якайкеке. Цими мовами говорять 30,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

TABP ЧИH (TAWR CHIN, TAWR, TORR, ISO 639-3: tcp)

Мова тавр чин – це член центральної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1996 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

TABCE (TAUSE, DARHA, DOA, ISO 639-3: tad)

Мова тавсе – це член підгалузі західні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

Часткова література:

MUNNINGS, Peter & MUNNINGS, Mary Jane Between two worlds: a photo documentary of the Tause culture of Irian Jaya, Indonesia. Jayapura: Cenderawasih University and Summer Institute of Linguistics. 45 p. 1990.

ТАВСУГЬСЬКА МОВА (TAUSUG, BAHASA SUG, MORO JOLOANO, SINUG, SULU, SULUK, TAUSOG, TAW SUG, JOLOANO, JOLOANO SULU, MORO, SOOLOO, TAOSUG, BAHASA SŪG, هَسَن سُوْگَب, ISO 639-3: tsg)

Тавсугьська мова – це член бутуан-тавсугьського підвідділу південного відділу бісаянської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 900,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни, 12,000 (1981 рік) у провінції Калімантан в Індонезії та 150,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

MOODY, David C. The Suluk (Tausug) language. Languages of Sabah: A survey report, 75-84. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

ТАВШИРО (TAUSHIRO, PINCHE, PINCHI, ISO 639-3: trr)

Мова тавшіро – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 1 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

ALICEA, Neftalí Análisis preliminar de la gramática del idioma taushiro. Datos Etno-Lingüísticos, 24. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 1975.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=10079

ТАГЛТАН (TAHLTAN, TĀĽTĀN, DAHDZEGE, ISO 639-3: tht)

Мова таглтан – це вже майже вимерлий член підгрупи таглтан-каска атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 35 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді; лиш старші віком особи, молодші переходять на англійську мову.

ТАГЛТАН-КАСКА (TAHLTAN-KASKA)

Мови таглтан-каска – це підгрупа атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгрупи входять 3 мови: каска, таглтан і тагіш. Говорять ними ще більш як 400 осіб у Канаді.

ТАҒАБАВСЬКА МОВА (TAGABAWA, TAGABAWA BAGOBO, TAGABAWA MANOVO, ISO 639-3: bgs)

ТаҒабавська мова – це член південної підгрупи манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 43,000 (1998 рік) у Республіці Філіппіни.

Користуються латиницею.

Часткова література:

BRAINARD, Sherri & DuBOIS, Laretta J. Some functions of direct quotes in Tagabawa narrative discourse. Studies in Philippine Linguistics 8(1): 77-90, 1990.

ТАҒАКАВЛУ-КАЛАҒАНСЬКА МОВА (TAGAKAULU KALAGAN, TAGAKAULO, ISO 639-3: klg)

ТаҒавлу-калаҒанська мова – це член західного відділу мансаканської підгрупи центрально-філіппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 83,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

MURRAY, Don W. & MURRAY, Mary E. Tagakaulo Kalagan (language texts). Folktale texts, 69-79. Studies in Philippine Linguistics, 2(2). Manila: Linguistic Society of the Philippines and Summer Institute of Linguistics, 1978.

ТАҒАЛ-МУРУТСЬКА МОВА (TAGAL MURUT, SEMAMBU, SEMEMBU, SUMAMBU, SUMAMBU-TAGAL, SUMAMBUQ, ISO 639-3: mvv)

ТаҒал-мурутська мова – це член мурутського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 13,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії та 2,000 у провінції Калімантан в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

HARRIS, A. Suzanne & CHAPPIE, Kristy Tagal phonemics. Phonological descriptions of Sabah languages: Studies from ten languages, 71-80. Sabah Museum Monograph, 4. Kota Kinabalu, Sabah Museum, 1993.

ТАҒАЛЬСЬКА МОВА (TAGALOG, TAGÁLOG, ТАҒАЛЬСКИЙ, 塔加洛语, 塔加拉语, 他加禄语, ISO 639-3: tgl)

ТаҒальська мова – це член таҒальської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 23,853,200 (2000 рік) у Республіці Філіппіни і в діаспорі. Раніше користувались таҒальським письмом (баїбаїн), але тепер перейшли повністю на латиницю.

Часткова література:

BAKLANOVA, Ekaterina Morphological assimilation of borrowings in Tagalog. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ТАҒАЛЬСЬКІ МОВИ (TAGALOG)

ТаҒальські мови – це підгрупа центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: таҒальська і філіппінська. Говорять ними майже 50,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

Zorc, David. 1977. The Bisayan Dialects of the Philippines: Subgrouping and Reconstruction. Pacific Linguistics C.44. Canberra: The Australian National University

ТАҒАРҒРЕНТСЬКА МОВА (TAGARGRENT, OUARGLA, OUARGLI, WARGLA, ISO 639-3: oua)

ТаҒарҒрентська мова – це член групи мзаб-варҒла зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

ТАҒБАНВАНСЬКА МОВА (TAGBANWA, ABORLAN TAGBANWA, APURAWNON, TAGBANUA, APURAHUANO, ISO 639-3: tbw)

ТаҒбанванська мова – це член палаванської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються таҒбанванським і латинським письмом.

Часткова література:

TAJOLOSA, Teresita D. Tagbanua language in Irawan: in the midst of globalization. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ТАҒБУ (TAGBU, TAGBA, TAGBO, ISO 639-3: tbm)

Мова таҒбу – це член підгуртка ндоҒо-сере гуртка сере-бвірі підвідділу сере відділу сере-нҒбака-мба підгрупи убанҒі групи адамава-убанҒі північної підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантійсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. Кількість мовців – 17,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці КонҒо.

ТАҒВАНА-ДЖІМІНІ (TAGWANA-DJIMINI)

Мови таҒвана-джіміні – це відділ підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантійсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: джіміні сенуфо та таҒвана сенуфо. Мовами таҒвана-джіміні говорять більш як 230,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

ТАҒВАНА СЕНУФО (TAGWANA SENOUFU, TAGBANA, TAGOUNA, TAGWANA, ISO 639-3: tgw)

Мова таҒвана сенуфо – це член відділу таҒвана-джіміні підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конҒолезької галузі атлантійсько-конҒолезької родини ніҒеро-конҒолезької мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців - 138,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ТАҒІШ (TAGISH, TĀGIZI, ISO 639-3: tgx)

Мова таҒіш – це вже майже вимерлий член підгрупи таҒлтан-каска атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 2 (1995 рік) на території Юкон у Канаді.

ТАҒОЙ (TAGOI, NAGOY, ጥገዓል፣ ISO 639-3: tag)

Мова таҒой – це член галузі рашад кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 13,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан.

ТАДАКСАГАК (TADAKSAHAK, DAOSAHANQ, DAOUSSAHANQ, DAOUSSAK, DAUSAHANQ, DAWSAHANQ, DAWSAHAK, TADÁKSAHAK, ISO 639-3: dsq)

Мова тадаксагак – це член північної підгалузі галузі сонґгай ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 100,000 (2007 рік) у Республіці Малі. Користуються арабським письмом і латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

CHRISTIANSEN, Regula & LEVINSOHN, Stephen H. Relative clauses in Tadakshak. SIL Electronic Working Papers 2003-003. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2003-003>

ТАДЖЕ (TAJE, PETAPA, ISO 639-3: pee)

Мова тадже – це член південної підгрупи томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 350 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТАДЖИКО-АРАБСЬКА МОВА (TAJIKI SPOKEN ARABIC, ARABIC, BUKHARA ARABIC, BUXARA ARABIC, JUGARI, TAJIJI ARABIC, ARABE TADJIK, ARABISCH TADSCHIKISTAN, 塔吉克阿拉伯语, ISO 639-3: abh)

Таджико-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 у Республіці Таджикистан та 5,000 (1967 рік) в Ісламській Республіці Афганістан. Користуються арабським письмом.

ТАДЖИЦЬКА МОВА (TAJIKI, GALCHA, TADZHIK, TAJIKI PERSIAN, TADJIK, TAYIKO, TADSCHIKISCH, TOJIKĪ, ТОҶИҚӢ, ТАДЖИКСКИЙ, تاجیکی, 塔吉克语, ISO 639-3: tgk)

Таджицька мова – це член перської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 3,340,000 (1991 рік) у Республіці Таджикистан та 934,000 (1993 рік) у Республіці Узбекистан. Користуються арабським, кириличним і латинським письмом.

Часткова література:

TIESSEN, Calvin and others Language vitality and development among the Wakhi people of Tajikistan. SIL Electronic Survey Reports 2008-011: 25 p, 2008.

ТАДЖІО (TAJIO, ADJIO, KASIMBAR, TA 'ADJIO, TADJIO, ISO 639-3: tdj)

Мова таджіо – це член південної підгрупи томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

McKENZIE, Robin Sociolinguistic survey of the Tajo language. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 11: 19-34, 1991.

ТАДЖУАСОН (TAJUASOHN, TAJUASON, TAJUOSO, TAJUOSOHN, ISO 639-3: tja)

Мова таджуасон – це член підгрупи клао західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 9,600 (1991 рік) у Республіці Ліберія.

ТАДІЯВСЬКА МОВА (TADYAWAN, BALABAN, PULA, TADIANAN, ISO 639-3: tdy)

Тадіявська мова – це член північномангійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,150 (2000 рік) у Республіці Філіппіни.

ТАЕСЬКА МОВА (TAE', EAST TORAJA, LUWU, RONGKONG, RONGLONG KANANDEDE, SADA, SANGANGALLA', TAE' TAE', TAEQ, TO RONGKONG, TORAJA TIMUR, TOWARE, ТАЭ', ISO 639-3: rob)

Таеська мова – це член тораджа-саданської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 250,000 (1992 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

Користуються латиницею.

Часткова література:

VAIL, Ian W. Sociolinguistic survey report, Kabupaten Luwu: Report on the Rongkong-Luwu languages. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 11: 55-120, 1991.

ТАЗНАТИТЬСЬКА МОВА (TAZNATIT, تازناتيت , ISO 639-3: grr)

Тазнатитська мова – це член групи мзаб-варгла зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1995 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

ТАЇ (TAI, TAY, ISO 639-3: taw)

Мова таї – це член калам-кобонської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 900 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ТАЇЗІ-АДЕНО-АРАБСЬКА МОВА (TA'IZZI-ADENI SPOKEN ARABIC, SOUTHERN YEMENI SPOKEN ARABIC, ARABE PARLÉ DE TA'IZZI-ADENI, ISO 639-3: acq)

Таїзі-адено-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,760,000 (1996 рік) у Республіці Ємен та 36,000 (2006 рік) у Республіці Джибуті, як теж деяка кількість в Об'єднаних Арабських Еміратах, у Савдійській Арабії, в Єгипті, в Еритреї, в Кенії, в Лівії, в Сомалії та в Великій Британії. Користуються арабським письмом. Мову зараховують до арабської макромови. €

ТАЇТЯНСЬКА МОВА (TAHITIAN, TE REO TAHITI, REO TAHITI, REO MĀ'OHĪ, TAHITIEN, TAHITIANO, TAHITIANISCH, ТАИТЯНСКИЙ, 塔希提语、大溪地语, ISO 639-3: tah)

Таїтянська мова – це член таїтянської підгалузки центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 117,000 (1977 рік) у Французькій Полінезії. Користуються латиницею. Таїтянська мова має дуже малу кількість фонем: 5 голосних і 8 приголосних, не враховуючи здовжених голосних, дифтонгів (двоголосних) і гортанне зімкнення.

Часткова література:

MEYER, David Dating Tahitian oral tradition texts from primarily internal evidence. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

LEMAÎTRE, Y. Lexique du tahitien contemporain. 1973.

TRYON, D. T. Conversational Tahitian. 1970.

ТАЇТЯНСЬКІ МОВИ (TAHITIC)

Таїтянські мови – це підгалузка центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузки належать 7 мов: австрал, маорська, пенрґин, ракаганґа-маніґікі, раротонґан, таїтянська і туамотуська. Цими мовами говорять 210,000 осіб у Французькій Полінезії, на островах Кука та в Новій Зеландії.

ТАЙ (TÀY, NGAN, PHEN, T'Ō, TAI THO, THŌ, THU LAO, THO, 岱依语, ISO 639-3: tyz)

Мова тай – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,480,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOÀNG VĂN MA The sound system of the Tày language of Cao Bằng Province, Vietnam.

Comparative Kadai: The Tai branch, 221-31. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 124. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1997.

ТАЙ БУА (TAY BOI, ANNAMITE FRENCH, TAY BOY, VIETNAMESE PIDGIN FRENCH, TÂY BỒI, ISO 639-3: tas)

Мова тай буа – це вже вимерлий піджин, оснований на французькій мові. Уживали її в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ТАЙВАНСЬКІ МОВИ (FORMOSAN, ISO 639-5: fox)

Тайванські (формозькі) мови – це галузь австронезійських мов, це мови автохтонного населення Тайвані (Формози). Автохтони Тайвану становлять сьогодні тільки 2% населення, але тільки частина з них володіє прадідньою мовою. Із приблизно 26 автохтонних тайванських мов принаймні 10 вже вимерло, 4 чи 5 вимирають, а решта теж недалеко до вимертя. Усі тайванські мови повільно витискає культурно вища мандаринська китайська мова. Автохтонні мови Тайвані мають велике значення для лінгвістів, бо, по всій правдоподібності, острів Тайвань був місцем, в якому постали і з якого розвинулися всі австронезійські мови. Дуже часто є майже неможливо устійнити границю між діалектом і мовою, а особливо між вимерлими або засимільованими тайванськими племенами. Список тайванських мов:

- Живі мови: атаяльська, бунунська, аміська, канаканабська (вимираюча), кавалянська (вимираюча), пайванська, пазезька (вимираюча), сайсіятська, пуюмська, рукайська, сааройська (вимираюча), сідикська, ямська (таоська), саоська (вимираюча), цуська, сірайська і бабузька.
- Вимерлі мови: басайська, гоанська, кетагаланська, макатавська, попорська, тайвойська і таокаська.

Заувага: Код **ISO 639-5**: означає мовну групу чи родину.

Часткова література:

TSUCHIDA, S. Kanakanavu texts (Austronesian Formosan). Osaka, 2003.

ZEITOUN, E. Nominalization in Formosan languages. Taipei: Institute of Linguistics, 2002.

MACKAY, G. L. Chinese-Romanized dictionary of the Formosan vernacular. Shanghai, 1893.

ТАЙ ГАНГ ТОНГ (TAI HANG TONG, HANG TONG, TÀU MUÒNG, ISO 639-3: thc)

Мова тай ганг тонг – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ТАЙ ГОНГДЖІН (TAI HONGJIN, 红金傣语, ISO 639-3: tiz)

Мова йонг – це некласифікований член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 85,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

ТАЙ ДАЕНГ (TAI DAENG, DAENG, MÔC-CHÂU, RED TAI, TAI DENG, TAI ROUGE, TÁY-MÔC-CHÂU, THAI DANG, THAI DO, ISO 639-3: tyr)

Мова тай даенг – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 140,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам і 25,000 (1991 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються письмом тай в'єт.

Часткова література:

ROBINSON, Edward Raymond Further classification of Southwestern Tai "P" group languages. M.A. thesis. Chulalongkorn University. vii, 153 p. 1994.

ТАЙ ДАМ (TAI DAM, BLACK TAI, JINPING DAI, TAI DO, TAI NOIR, TÁY-DAM, THÁI DEN, ภาษาไทดำ, 傣担语, ISO 639-3: blt)

Мова тай дам – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 699,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам, 10,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці, 50,000 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 700 (2004 рік) у Королівстві Таїланд, як також 4,250 в Австралійському Союзі, в Французькій Республіці та в Сполучених Штатах Америки. Користуються лаоським письмом, латиницею та письмом тай в'єт.

Часткова література:

ROBINSON, Edward Raymond Further classification of Southwestern Tai "P" group languages. M.A. thesis. Chulalongkorn University. vii, 153 p. 1994.

ТАЙ ДО (TAI DO, TAY MUOI, TAY QUY CHAU, TAY YO, TAY-JO, ISO 639-3: tyj)

Мова тай до – це член тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею, письма тай-йо вже не вживають.

ТАЙ ДОН (TAI DÓN, TAI BLANC, TAI KAO, TAI LAI, TÁY KHAO, THÁI TRÁNG, WHITE TAI, 傣端语, 金平傣语, ISO 639-3: twh)

Мова тай дон – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 280,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам, 10,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці та 200,000 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці. Користуються латиницею та письмом тай в'єт.

Часткова література:

ROBINSON, Edward Raymond Further classification of Southwestern Tai "P" group languages. M.A. thesis. Chulalongkorn University. vii, 153 p. 1994.

ТАЙ-КАДАЙСЬКІ МОВИ (TAI-KADAI)

Тай-кадайські мови – це мовна родина, до якої належать 92 мови в 3-х галузях:

- глайська – 2 мови: глай, джямао;
- кадайська – 14 мов у 3-х підгалузях;
- кам-тайська – 76 мов у 3-х підгалузях.

Тай-кадайськими мовами говорять більш як 80,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Лаоській Народній Республіці, в Республіці Індія, в Королівстві Таїланд і в Союзі М'янма.

Часткова література:

Diller, A., J. Edmondson, & Yongxian Luo, ed., (2005). The Tai–Kadai languages. London [etc.]: Routledge. ISBN 0-7007-1457-X

ТАЙКАТСЬКА МОВА (TAIKAT, ARSO, TAJKAT, ISO 639-3: aos)

Тайкатська мова – це член тайкатської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 500 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ТАЙКАТСЬКІ МОВИ (ТАІКАТ)

Тайкатські мови – це галузь погранично-папуаської мовної родини. До цієї галузі належать 2 мови: авійська і тайкатська. Тайкатськими мовами говорять 850 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ТАЙ-ЛОЙ (TAI LOI, LOI, MONGLWE, TAILOI, WAKUT, DOI, ISO 639-3: tlq)

Мова тай-лой – це член ангкуйської підгрупи східної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,460 (2008 рік) у Республіці Союзу М'янма та 500 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ТАЙ ЛОНГ' (TAI LONG, 傣龙语, ISO 639-3: thi)

Мова тай лонг' – це член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 4,800 (2004 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ТАЙ МЕНЕ (TAI MÈNE, TAI MAEN, TAI MAN, TAI MEN, TAI MENE, TAI-MAEN, TAY MÈNÈ, 傣曼语, ISO 639-3: tmp)

Мова тай мене – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 7,200 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ТАЙНАЕ (TAINAE, IVORI, ISO 639-3: ago)

Мова тайнае – це член осередньої анганської підгалузі анганської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

CARLSON, Terry Tainae grammar essentials. [Manuscript] 137 p. Available: 2006; Created: 1991-04. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=48961>

ТАЙНСЬКА МОВА (TAINO, ISO 639-3: tnq)

Тайнська мова – це вимерлий член карібанської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Говорили нею в Співдружності Багамських Островів.

ТАЙ НЮА (TAI NÜA, CHINESE SHAN, CHINESE TAI, DAI KONG, DAI NA, DAI NUEA, DEHONG, DEHONG DAI, TAI DEHONG, TAI LE, TAI MAO, TAI NEUA, TAI NÜ, TAI NUE, TAI NUEA, TAI-KONG, TAI-LE, YUNANNESE SHAN, YUNNAN SHANT'OU, ภาษาไทยเหนือ, ภาษาไทใต้คง, 傣哪语, 傣纳语, 德宏傣语, ISO 639-3: tdd)

Мова тай нюа – це член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 540,000 (2001 рік) у Китайській

Народній Республіці, 35,000 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці, 72,400 (1983 рік) у М'янма та якась кількість у Королівстві Таїланд. Користуються письмом тай ле.

Часткова література:

ROBINSON, Edward Raymond Further classification of Southwestern Tai "P" group languages. M.A. thesis. Chulalongkorn University. vii, 153 p. 1994.

ТАЙО (TAYO, PATOIS, PATOIS DE ST-LOUIS, ISO 639-3: cks)

Мова тайо – це член креольських мов, основаних на французькій. Кількість мовців – 2,000 (1996 рік) на острові Нова Каледонія (володіння Французької Республіки).

ТАЙ ПАО (TAI PAO, ISO 639-3: tpo)

Мова тай пао – це член тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 3,300 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ТАЙРОРА (TAIRORA)

Мови тайрора – це група мов підгалузі кайнанту галузі кайнанту-горока трансногвінейської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: бінумарієн, ваффа, південна тайрора та північна тайрора. Мовами тайрора говорять несповна 15,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТАЙРУМА (TAIRUMA, KEREMA, TAIRUMA'A, UARIPI, ISO 639-3: uar)

Мова тайрума – це член східної групи осередньоелеманської підгалузі елеманської галузі трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,500 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

RUECK, Michael J., VILA, Badi & POTTER, Margaret A sociolinguistic profile of the Tairuma [uar] language group. SIL Electronic Survey Reports 2010-021: 42. 2010.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-021>

ТАЙ СА ПА (TÀY SA PA, TAI SA PA, SAPA, ISO 639-3: tys)

Мова тай са па – це член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 300 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Тональна мова.

ТАЙ-СЕКЬСЬКІ МОВИ (TAS-SEK)

Тай-секські мови - це група мов бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї групи належать 62 мови у 2-х підгрупах:

- сек – 1 мова: саек;
- тайська – 61 мов у 5-х відділах і 4 окремі мови.

Тай-секськими мовами говорять несповна 77,000,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Китайській Народній Республіці, в Республіці Індія, в Королівстві Таїланд і в М'янма.

ТАЙ СОНГ (THAI SONG, LAO SONG, LAO SONG DAM, SONG, 宋语, ISO 639-3: *sod*)

Мова тай сонг – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 32,300 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються тайським письмом і письмом тай в'єт.

ТАЙСЬКА МОВА (THAI, CENTRAL TAI, SIAMESE, STANDARD THAI, THAIKLANG, TAILANDÉS, THAILÄNDISCH, ТАЙСКИЙ, ภาษาไทย, 泰语, ISO 639-3: *tha*)

Тайська мова – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,200,000 (2000 рік) у Королівстві Таїланд і 162,390 у Канаді, в Республіці Сінгапур, в Об'єднаних Арабських Еміратах та в Сполучених Штатах Америки. Користуються тайським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

PERSON, Kirk R. & PERSON, Suzanne R. Write that tone! language preservation issues in everyday attempts to write Northern Thai tones using Central Thai script. In Proceedings of the 6th International Conference on Thai Studies, Theme IV: traditions and changes at local/regional levels, volume 1, 341-355. Chiang Mai, Thailand. 1996.

AMARA PRASITRATHSINT & NATCHANAN YAOWAPAT A typology of relative clauses in Mainland Southeast Asian languages. Mon-Khmer Studies 38: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures: Special Volume Dedicated to Dr. David Thomas 38: 1-23. 2009.

ТАЙСЬКІ МОВИ (TAI)

Тайські мови – це підгрупа тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгрупи належить 61 мова в 5-х відділах і 4 окремі мови:

- південно-західний – 32 мови в 5-х підвідділах і 6 окремих мов;
- північний – 13 мов: буей, гвібей чжуанська, гвібіян чжуанська, йой, йонґбей чжуанська, кіюбей чжуанська, ліюджянґ чжуанська, ліюкіянґ чжуанська, ліяншан чжуанська, східногонґшуйґе чжуанська, тай мене, центральногонґшуйґе чжуанська, юджянґ чжуанська;
- східно-центральний – 1 мова: турунґ;
- центральний – 10 мов: дай чжуанська, зуоджянґ чжуанська, йонґнан чжуанська, као лан, минз чжуанська, нонґ чжуанська, нунґ, тай, цюн-лао, янґ чжуанська;
- некласифікований – 1 мова: куан;
- мови: ріен, тай до, тай пао, тай ханґ.

Тайськими мовами говорять майже 77,000,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Китайській Народній Республіці, в Республіці Індія, в Королівстві Таїланд і в М'янма.

Часткова література:

TINGSABADH, Kalaya & ABRAMSON, Arthur S. Essays in Tai Linguistics. Bangkok: Chulalongkorn University Press, 2001.

ТАЙТА (ТАІТА)

Мова тайта – це вітка підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенґе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї вітки належать дві мови – давіда і сагалла. Ними говорять 412,000 осіб у Республіці Кенія.

ТАЙ ТАК (ТАҀУ ТАС, ISO 639-3: tyt)

Мова тай так – це член підвідділу чіанґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – невідома в Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються тайським письмом і письмом тай в'єт. Тональна мова – 9 тонів.

ТАЙ ТГАНґ (ТАІ ТНАНН, ТАІ МАН ТНАНН, ТАҀУ ТНАНН, ТНАНН, ISO 639-3: tmm)

Мова тай тганґ – це член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ТАЙ ХАНґ (ТАҀУ КХАНґ, ISO 639-3: tnu)

Мова тай пао – це член тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 200 у Лаоській Народній Республіці.

ТАЙ Я (ТАІ ЯА, СУНґ, ДАІЯА, ХУАҀАО ДАІ, ХУАҀАОДАІ, MULTI-COLORED, ТАІ СУНґ, ТАІ-СНУНґ, ТАІ-СУНґ, WAISTBAND ТАІ, ЯА, YUANXIN HONGJIN ДАІ, 傣雅语, ISO 639-3: cuu)

Мова тай я – це член південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці та 400 (2007 рік) у Королівстві Таїланд. Тональна мова – 8-10 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

DAWKINS, Erin & KIRKLAND, cortney A sociolinguistic survey of Tai Ya in Thailand. SIL Electronic Survey Reports 2008-015: ii, 46 p. 2008.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2008-015>

ТАКАНА (ТАСАНА, ТАКАНА, ISO 639-3: tna)

Мова такана – це член групи властиві такана підгалузі кавінена-такана галузі араона-такана таканської мовної родини. Кількість мовців - 1,820 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KEY, Mary R. Comparative phonology of the Tacanan languages. Ph.D. thesis. University of Texas. v, 150 p. 1963.

ТАКАНЕК (TACANEC, MAMÉ, TACANÁ MAM, TILÓ, WESTERN MAM, TACANECO, ISO 639-3: mtz)

Мова таканек – це член мамської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1991 рік) у Республіці Гватемала та 1,200 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ТАКАНСЬКІ МОВИ (TACANAN)

Таканські мови – це невелика мовна родина, до якої входять лиш 6 мов у 2-х галузях:

- араона-такана – 5 мов у двох підгалузях;
- тіятінаґа – 1 мова: есе ехха.

Таканськими мовами говорять більш як 9,600 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ТАКАУА МІШТЕК (TACAHUA MIXTEC, MIXTECO DE SANTA CRUZ TACAHUA, ISO 639-3: xtt)

Мова такауа міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 580 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ТАКВАНЕ (TAKWANE, THAKWANI, ISO 639-3: tke)

Мова такване – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 181,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

KRÖGER, Oliver and others Algumas notas gramaticais sobre a língua Etakwane. Notas monográficas linguísticas, 2. Nampula, Nampula Moçambique: Sociedade Internacional de Linguística. 46 p. 2006.

ТАКЕЛМА (TAKELMA, LOWLAND TAKELMA, TAKILMA, TAAKELMÀ Ṃ, ISO 639-3: tkm)

Мова такелма – це вже вимерлий член підгалузі такелма орегон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки.

ТАКЕЛМА (TAKELMA)

Мови такелма – це вже вимерла підгалузь орегон-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – такелма. Цією мовою говорили в Сполучених Штатах Америки.

ТАКЕСТАНСЬКА МОВА (TAKESTANI, TAKISTANI, تاتى, ISO 639-3: tks)

Такестанська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 220,000 в Ісламській Республіці Іран.

TAKIA (TAKIA, MEGIAR, SERANG, ISO 639-3: tbc)

Мова такія – це член північної підвітки вітки осередні бел підгуртка бел вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Describing interclausal relations in Takia. Topics in descriptive Austronesian linguistics, 40-85. Semaian, 11. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden, 1993.

TAKPA (TAKPA, DAKPA, DWAGS, 塔克巴语, ISO 639-3: tkk)

Мова такпа – це член гуртка ладахі західного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – невідома в Китайській Народній Республіці.

TAKUA (TAKUA, LANGYA, QUANG TIN KATU, ISO 639-3: tkz)

Мова такуа – це член відділу такуа східної підгрупи мов північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,800 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

TAKUA (TAKUA)

Мови такуа – це відділ мов східної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Цей відділ має тільки одну мову – такуа. Говорять нею 13,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

TAKUU (TAKUU, MORTLOCK, TAKU, TAU, TAUU, ISO 639-3: nho)

Мова такуу – це член еліської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,750 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

TALA (TALA, ISO 639-3: tak)

Мова тала - це член гурунтумської підгрупи богом-джимської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

TALAVДСЬКА МОВА (TALAUD, TALAUT, TALODDA, ISO 639-3: tld)

Талавдська мова – це член південної групи сангірської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 60,000 (1981 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

ТАЛИСЬКА МОВА (TALYSH, TALESH, TALISH, TALYSHI, TALISH, TOLIŞƏ ZIVON, ТОЛЫШӘ ЗЫВОН, ТОЛЫШӘ, ТАЛЫШСКИЙ, تالشی زُون, ISO 639-3: tly)

Талиська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 800,000 (1996 рік) у Республіці Азербайджан та 112,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом та кирилицею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. and others Sociolinguistic situation of the Talysh in Azerbaijan. SIL Electronic Survey Reports 2005-009: 33 h. 2005.

ТАЛИСЬКІ МОВИ (TALYSH)

Талиські мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 16 мов: алвірі-відарська, гарзанська, горішньотаромська, гозарханська, ештегардська, каба-тейська, каджалська, карінгальська, кореш-е-ростамська, мараггейська, разаджердська, рудбарська, такестанська, талиська, хойнійська та шагрудська. Цими мовами говорять принаймні 1,200,000 осіб в Ісламській Республіці Іран та в Республіці Азербайджан.

ТАЛІЕНГ' (TALIENG, TALIANG, TARIANG, ISO 639-3: tdf)

Мова таліенг' – це член західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 23,100 (1995 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

THE RAPHAN L.-THONGKUM The place of Lawi, Harak and Tariang within Bahnaric. Mon-Kmer Studies 27: 109-17, 1997.

ТАЛІНГА-БВІСІ (TALINGA-BWISI, BWISI, KITALINGA, LUBWISI, MAWISSI, OLUBWISI, ISO 639-3: tlj)

Мова талінга-бвісі – це член підгуртка гая-джіта гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 68,500 (2002 рік) у Республіці Уганда і 30,900 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

CULLEN, Wendy Ruth Tense and aspect in Lubwisi narrative discourse. Ph.D. thesis. University of Texas at Arlington, 1999.

ТАЛІСЬКА МОВА (TALISE, TALISI, TOLO, ISO 639-3: tlr)

Таліська мова – це член гвадалканалського гуртка гела-гвадалканалського підвідділу південно-східного солломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 12,500 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ТАЛІЯБО (TALIABO)

Мова таліябо – це відділ сульської підгрупи центральномолюккської групи мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: кадай і таліябу. Цими мовами говорять несповна 5,000 осіб на островах Індонезії.

ТАЛІЯБУ (TALIABU, TALIABO, ISO 639-3: tlv)

Мова таліябу – це член відділу таліябо сульської підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 4,520 (2000 рік) на Сульських островах і на острові Таліябо (Індонезія).

ТАЛОДІ (TALODI, AJOMANG, GAJOMANG, JOMANG, ISO 639-3: tlo)

Мова талоді – це член групи джоманг підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 1,500 (1989) у Демократичній Республіці Судан.

ТАЛОДІ (TALODI)

Мови талоді – це галузь кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї галузі належать 9 мов у 2-х підгалузях:

- властива талоді – 8 мов у 4-х групах;
- теґем – 1 мова: лафофа.

Мовами талоді говорять приблизно 130,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ТАЛОКІ (TALOKI, TALUKI, ISO 639-3: tlk)

Мова талокі – це член гуртка кулісусу підвідділу східне побережжя східного відділу бунгкутолацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (1995 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТАЛОНДОСЬКА МОВА (TALONDO', ISO 639-3: tln)

Талондоська мова – це член тораджа-саданської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (2004 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

Часткова література:

VALKAMA, Kari UNHAS-SIL sociolinguistic survey: Kabupaten Mamuju. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 5: 99-117, 1987.

ТАЛУ (TALU, TALIU, TAGU, TAZHI, ISO 639-3: yta)

Мова талу – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 13,600 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

Часткова література:

CROOK, Brian; FLAMING, Royce & CASTRO, Andy A sociolinguistic survey of Kua-nsi and related Yi varieties in Heqing county, Yunnan province, China. SIL Electronic Survey Reports 2010-001: Eng. 96; Chi. 73. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-001>

ТАЛУР (TALUR, GALOLENG, ILIWAKI, ILMEDU, ILWAKI, LIR TALO, WETARESE, ISO 639-3: ilw)

Мова талур – це член північного екстрарамелайського відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 680 (1990 рік) на південно-західних Молуккських островах в Індонезії.

ТАЛЯМАНКА (TALAMANCA)

Мови таляманка – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належать 4 мови: борука, брібрі, кабекар і терібе. Мовами таляманка говорять несповна 23,000 осіб у Республіці Коста-Ріка і в Республіці Панама.

ТАЛЬСЬКА МОВА (TAL, AMTUL, KWABZAK, ISO 639-3: tal)

Тальська мова - це член ґемаль-тальського відділу анґасської підгрупи анґас-ґеркської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТАМА (TAMA, ISO 639-3: ten)

Мова тама – це вже вимерлий член групи тама північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з ніло-суданської родини чи з родини сепік.**

ТАМА (ТАМА)

Мови тама – це вже вимерла група мов північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належала лиш одна мова – тама. Цією мовою говорили в Республіці Колумбія. **Не змішувати їх з мовами такої ж назви з ніло-суданської родини чи з родини сепік.**

ТАМА (ТАМА, ТАМОК, ТАМОНГОВО, ТАМОТ, ISO 639-3: tma)

Мова тама – це член підгрупи тама-сунґор групи тама західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 62,900 (1993 рік) у Республіці Чад та 5,000 (1970 рік) у Демократичній Республіці Судан. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з туканської родини чи з родини сепік.**

Часткова література:

BOMDAY, Elaine Enquête sociolinguistique sur les langues tama et assangori parlés du Tchad et du Soudan. SIL Electronic Survey Reports 2007-023: 36 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-023>

TAMA (TAMA)

Мови тама – це група мов західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї групи належить 3 мови в 2-х підгрупах:

- марарит – 1 мова: марарит;
- тама-сунґор – 2 мови: ассанґорі, тама.

Мовами тама говорять майже 134,000 осіб у Республіці Чад та в Демократичній Республіці Судан. **Не змішувати їх з мовами такої ж назви з мовної родини сепік чи з туканської родини.**

TAMA (TAMA)

Мови тама – це галузь мовної родини сепік. До цієї галузі належать 6 мов: аї, ессан-майо, калов, мегек, пагі та пасі. Мовами тама говорять більш як 11,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея. **Не змішувати їх з мовами такої ж назви з ніло-суданської мовної родини чи з туканської родини..**

TAMAґАЦЬКА МОВА (TANAGGART TAMANAQ, TAMACHEK, TAMASHEKIN, TOUAREG, TUAREG, ISO 639-3: thv)

Тамаґацька мова - це член північної підгалузі тамашецької галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 25,000 (1987 рік) в Алжирській Народній Республіці, 17,000 (2006 рік) у Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії та 20,000 (1998 рік) у Республіці Нігер. Мову записують арабським або старолівійським письмом.

TAMAґАРІО (TAMAGARIO, BURU, TAMARAW, WAGOW, WIYAGAR, ISO 639-3: tcg)

Мова тамаґаріо – це член каяґарської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 3,500 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

TAMAЖАЦЬКА МОВА (TAWALLAMMAT TAMAJAQ, AMAZIGHT, TANOUA, TOURAGE, TAWELLEMMET, تَمَاجِجْ, ISO 639-3: ttq)

Тамажацька мова – це член південної підгалузі тамашецької галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 450,000 (1998 рік) у Республіці Нігер, 190,000 (1991 рік) у Республіці Малі та деяка кількість у Федеративній Республіці Нігерія (нарід івеллемменден). Мову записують латиницею або старолівійським письмом.

TAMAЖЕЦЬКА МОВА (TAYART TAMAJEQ, AMAZIGH, TAMACHEK, TOUAREG, TUAREG, ISO 639-3: thz)

Тамажецька мова – це член південної підгалузі тамашецької галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 250,000 (1998 рік) у Республіці Нігер. Мову записують латиницею або старолівійським письмом.

TАМАЗИГТ-АТЛАСЬКА МОВА (CENTRAL ATLAS TAMAZIGHT, CENTRAL SHILHA, MIDDLE ATLAS BERBER, SHILHA, ISO 693-3: tzm)

Тамазигт-атласька мова – це член атласької підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000,000 (1998 рік) у Королівстві Марокко та деяка кількість в Алжирській Народній Демократичній Республіці недалеко від кордону з Королівством Марокко. Уживають арабське письмо, латиницю і старолівійське письмо.

Часткова література:

HOFFMAN, Katherine E. Berber language ideologies, maintenance, and contraction: Gendered variation in the indigenous margins of Morocco. *Language & Communication* 26 (2006) 144-167.

TАМАЗИГТ-ТЕМАСІНСЬКА МОВА (TAMAZIGHT TEMACINE, TOUGGOURT, TOUGOURT, TUGURT, OUED RIGH BERBER, ISO 639-3: tjo)

Тамазигт-темасінська мова – це член групи мзаб-варґла зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1995 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці .

TАМАЗИГТ-ТИДІКЕЛЬТ (TIDIKELT TAMAZIGHT)

Мова тамазигт-тидікельт – це одинокий член групи тидікельт зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (1995 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці. Вживають щораз більш арабське письмо.

TАМАН (TAMAN, ISO 639-3: tcl)

Мова таман – це вже вимерлий член підгрупи джінґпо групи джінґпо-луїш підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Останній мовець помер 1990-их роках у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

TАМАНАКУ (TAMANAKU, ISO 639-3: tmz)

Мова таманаку – це вже вимерлий член західноґаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Цією мовою говорили в Боліварській Республіці Венесуела.

TАМАНГСЬКІ МОВИ (TAMANGIC)

Таманґські мови – це відділ тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 15 мов: західна ґурунґ, західна таманґ, кутанґ ґгале, мананґба, нар пґу, південна ґгале, південно-західна таманґ, північна ґгале, північно-західна таманґ, секе, східна ґурунґ, східна ґорха таманґ, східна таманґ, тґакалі та чантіял. Таманґськими мовами говорять майже 1,700,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал і в Республіці Індія.

TАМАНСЬКА МОВА (TAMAN, DAYAK TAMAN, TAMAN DAYAK, ISO 639-3: tmn)

Таманська мова – це член таманської групи бугійської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2007 рік) у провінції Калімантан (острів Борнео) в Республіці Індонезія.

ТАМАНСЬКІ МОВИ (TAMANIC)

Таманські мови – це група мов бугійської підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 2 мови: ембалогська і таманська. Цими мовами говорять 40,000 осіб у провінції Калімантан (острів Борнео) в Республіці Індонезія.

ТАМАСОЛА МІШТЕК (TAMAZOLA MIXTEC, MIXTECO DE SAN JUAN TAMAZOLA, ISO 639-3: vmtx)

Мова тамасола міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек мікстецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ТАМА-СУНґОР (TAMA-SUNGOR)

Мови тама-сунґор – це підгрупа групи тама західної підгалузі східносуданської галузі нілосуданської мовної родини. До цієї підгрупи належать дві мови: ассанґорі та тама. Цими мовами говорять більш як 90,000 осіб у Республіці Чад та в Демократичній Республіці Судан.

ТАМАШЕЦЬКА МОВА (TAMASHEQ, TAMAJAQ, ТАМАНАQ, TUAREG, KIDAL, TIMBUKTU, تَمَاشَقْ, 塔马舍克语, ISO 639-3: taq)

Тамашецька мова – це член південної підгалузі тамашецької галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні виразні діалекти, які можуть стати окремими мовами. Кількість мовців – 250,000 (1991 рік) у Республіці Малі та 31,500 (2000 рік) у Буркіна Фасо. Мову записують старолівійським або латинським письмом.

Часткова література:

HEATH, Jeffrey Grammar of Tamashek (Tuareg of Mali). The Hague, 2005.

ТАМАШЕЦЬКІ МОВИ (TUAREG, TAMASHEQ, TAMAJAQ, ТАМАНАQ)

Тамашецькі мови - це галузь берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї галузі належать 4 мови в 2-х підгалузях:

- південна – 3 мови: тамажацька, тамажецька і тамашецька;
- північна – 1 мова: тамагацька.

Ними говорять більш як 1,230,000 осіб в Алжирській Народній Демократичній Республіці, в Республіці Нігер, у Республіці Малі та в Буркіна Фасо.

Часткова література:

BOUGCHICHE, Lamara Langue et literature berberes des origin a nos jours. Bibliographie international et sytematique. Paris, 1997.

HEATH, Jeffrey Dictionnaire tamachek – anglais – français. Paris, 2006.

ТАМБАСЬКА МОВА (TAMBAS, TAMBES, TEMBIS, ISO 639-3: tdk)

Мова тамбас - це член ф'єрської підгрупи рон-ф'єрської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2001 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

TAMBOTALO (TAMBOTALO, ISO 639-3: tls)

Мова тамботало – це майже вимерлий член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1981 рік) у Республіці Вануату.

TAMBUNAN-ДУСУНСЬКА МОВА (TAMBUNAN DUSUN, TAMBUNAN, ISO 639-3: kzt)

Тамбунан-дусунська мова – це член центрального відділу дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15,600 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії (кількість зменшується).

Часткова література:

MILLER, John D. & MILLER, Carolyn P. Buuk do tinulisan do tolu bansa' do boros = Buku frasa tiga bahasa = A trilingual phrase book; Dusun Tinombunan – Bahasa Malaysia – English. Sabah Museum series A, 6. Kota Kinabalu: Department of Sabah Museum and State Archives, 1991.

TAMI (WANAM, TAEMI, ISO 639-3: tmy)

Мова тамі – це член підгуртка тамі вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

TAMI (TAMI)

Мови тамі – це підгурток вітязького гуртка нґеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належить тільки одна мова – тамі. Говорять нею 1,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

TAMIL-KANNAДСЬКІ МОВИ (TAMIL-KANNADA)

Таміль-каннадські мови – це підгалузь південної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгалузі належить 31 мова в 2-х групах і одна некласифікована мова:

- каннадська – 4 мови: бадаґа, голія, каннада, уралі;
- таміль-кодагська – 26 мов у 3-х підгрупах;
- четська мова.

Цими мовами говорять 138,000,000 осіб у Республіці Індія.

TAMIL-KODAGСЬКІ МОВИ (TAMIL-KODAGU)

Таміль-кодагські мови – це група мов таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цієї групи належать 26 мов у 3-х підгрупах:

- кодагська – 5 мов: алу-курумбська, кодавська, джену-курумбська, каннада-курумбська, муллу-курумбська;
- таміль-малаяламська – 19 мов у 2-х відділах та 1 окрема мова;
- тода-котська – 2 мови: котська, тодська.

Таміль-кодагськими мовами говорять майже 103,000,000 осіб у Республіці Індія.

ТАМІЛЬ-МАЛАЯЛАМСЬКІ МОВИ (TAMIL-MALAYALAM)

Таміль-малаяламські мови – це підгрупа таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгрупи належать 19 мов у 2-х відділах і одна окрема мова:

- малаяламська – 9 мов: аранадська, кадарська, малаведанська, малапандарамська, маларіянська, малаяламська, палійська, панійська, равульська;
- тамільська – 9 мов: ераваланська, ерукульська, ірульська, кайкадська, каніккарська, курумбська, мутгувська, тамільська, шолагська;
- маннанська мова.

Цими мовами говорять більш як 102,000,000 осіб у Республіці Індія.

ТАМІЛЬСЬКА МОВА (TAMIL, DAMULIAN, TAMAL, TAMALSAN, TAMBUL, TAMILI, TAMOUL, TAMILISCH, ТАМИЛЬСКИЙ, தமிழ், 泰米尔语, 坦米尔语, 淡米尔语, ISO 639-3: tam)

Тамільська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 20 діалектів. Кількість мовців – 61,500,000 (1997 рік) в Індії, 1,396,480 (2000 рік) у Малайзії, 31,000 (2001 рік) у Республіці Маврикій, 120,000 (1991 рік) на острові Реюньйон, 90,000 (1985 рік) у Республіці Сінгапур та 3,770,000 (2007 рік) у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка. Користуються тамільським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

VINTON, James E. Phonetic emphasis in Tamil. UTA Working Papers in Linguistics 1: 95-107, 1994.

ТАМІЛЬСЬКІ МОВИ (TAMIL)

Тамільські мови – це відділ таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цього відділу належать 9 мов: ераваланська, ерукульська, ірульська, кайкадська, каніккарська, курумбська, мутгувська, тамільська ташолагська. Говорять ними більш як 66,000,000 осіб у Республіці Індія.

Часткова література:

CALDWELL, Robert A comparative grammar of the Dravidian or South-Indian family of languages. New Dehli: Oriental Books Reprint Corp., 1974.

ТАМКІ (TAMKI, TEMKI, ISO 639-3: tax)

Мова тамкі – це член сокорської групи дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 500 (1999 рік) у Республіці Чад.

TAMNIM ЧИТАК (TAMNIM CITAK, ASMAT DARAT, TAMNIM, ISO 639-3: tml)

Мова тамнім читак – це член аснатської підгалузі галузі аснат-каморо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 290 (1993 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

TAMOLAN (TAMOLAN)

Мови тамолан – це підгалузь галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі належать 6 мов: акрукай, брері, іґана, інапанґ, комінімунґ і ромкун. Мовами тамолан говорять більш як 4,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

TAMPJAS-ЛОБУ (TAMPIAS LOBU, ISO 639-3: low)

Мова тампјас-лобу – це член горішньокінабатанганської підгрупи пайтанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,800 (1985 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

KING Julie K. The Paitanic language family. Languages of Sabah: A survey report, 139-53. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

TAMPUAN (TAMPUAN, CAMPUON, KHA TAMPUON, PROON, PROONS, TAMPHUAN, TAMPUEN, TAMPUON, ISO 639-3: tpu)

Мова тампуан – це член центральної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 31,100 (2006 рік) у Республіці Камбоджа. Користуються хмерським письмом.

Часткова література:

CROWLEY, James Dale Tampuan phonology. Mon-Khmer Studies 30: 1-21, 2000.

TAMPULMA (TAMPULMA, TAMPELE, TAMPLIMA, TAMPOLE, TAMPOLEM, TAMPOLENSE, TAMPRUSI, ISO 639-3: tpm)

Мова тампультма – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 16,000 (2003 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERGMAN, Richard; GRAY, Ian & GRAY, Claire Collected field reports on the phonology of Tampilma. Collected Language Notes, 9. Accra: Institute of African Studies, University of Ghana. 53 p. 1969.

TAMUDСЬКА МОВА (THAMUDIC, ANCIENT NORTH ARABIAN, ثمودية, ISO 639-3: xna)

Тамудська мова – це вимерла мова арабської галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Вимерла в VII столітті, виперта класичною арабською мовою.

Часткова література:

LIPINSKI, Edward Semitic Languages: Outlines of a Comparative Grammar. Leuven, 2001.

ТАНАГМЕРАГ (TANAHMERAH, SUMERI, SUMERINE, ISO 639-3: tcm)

Мова танагмераг – це член галузі танагмераг трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТАНАГМЕРАГ (TANAH MERAH)

Мови танагмераг – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – танагмераг. Цією мовою говорять 500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

ROSS, Malcolm Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005).

ТАНАЙНА (TANAINA, DENA'INA, DENA'INA QENAGA, KINAYSKIY, ISO 639-3: tfn)

Мова танайна – це вже майже вимерлий член підгрупи танайна-агтна атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 75 (1995 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки; лиш старші віком особи.

ТАНАЙНА-АГТНА (TANAINA-AHTNA)

Мови танайна-агтна – це підгрупа атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: агтена і танайна. Говорять ними ще 110 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ТАНАКРОС (TANACROSS, TRANSITIONAL TANANA, NEE'AANDEG', ISO 639-3: tcb)

Мова танакрос – це вже майже вимерлий член відділу танана підгрупи танана-горішні кускоквім атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 35 (1997 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки. Тональна мова.

ТАНАНА (TANANA)

Мови танана – це відділ підгрупи танана-горішні кускоквім атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього відділу належать три мови: горішня танана, долішня танана та танакрос. Говорять ними ще лиш 80 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ТАНАНА-ГОРІШНІ КУСКОКВІМ (TANANA-UPPER KUSKOKWIM)

Мови танана-горішні кускоквім – це підгрупа атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгрупи належать чотири мови у 2-х відділах:

- горішні кускоквім – 1 мова: горішня кускоквім;
- танана – 3 мови: горішня танана, долішня танана, танакрос.

Цими мовами говорять ще 120 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ТАНАПАГ' (TANAPAG, NORTHERN CAROLINIAN, TALLABWOG, ISO 639-3: tpu)

Мова танапаг – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4,400 (2004 рік) у Північних Маріанських Островах (приналежні до США); головно старші віком.

ТАНГАЛЬСЬКА МОВА (TANGALE, TANGLE, ISO 639-3: tan)

Тангальська мова – це член властивотангальського відділу тангальської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

HANSFORD, Gillian F. Review of: Búun saba. Proverbs, sayings and maxims in Eastern Tangale (Northern Nigeria), by Hermann Jungrauthmayr. The Journal of West African Languages XXXIV (2): 112-113. 2007.

ТАНГАЛЬСЬКІ МОВИ (TANGALE)

Тангальські мови - це підгрупа боле-тангальської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 7 мов у 2-х відділах:

- дерський – 1 мова: дерська;
- властивотангальський – 6 мов: кваамі, кутто, куші, перо, пія-квончі, тангальська.

Тангальськими мовами говорять 204,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ТАНГґА (TANGGA, TANGA, ISO 639-3: tgg)

Мова тангґа – це член підгуртка патпатар-толай південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,800 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТАНГґУ (TANGGU, TANGGUM, TANGU, ISO 639-3: tgu)

Мова тангґу - це член підгалузі тангґу галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 3,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ТАНГґУ (TANGGU)

Мови тангґу - це підгалузь галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі належать 4 мови: анданум, кангґапе, тангґу та тангґуат. Мовами тангґу говорять майже 6,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТАНГґІЙСЬКІ МОВИ (TANGIC)

Тангґійські мови – це галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі входять тільки 3 мови: гангґаліда, каярдилд та нянґґа. Не залишилось жодного

мовця з тангійських мов, крім мови каярдилд; говорять нею ще 150 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

ТАНГКО (TANGKO, ISO 639-3: tkx)

Мова тангко – це член групи тангко підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 100 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

HUGHES, Jock Upper Digul Survey. SIL Electronic Survey Reports 2009-003: v, 38 p. 2009.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-003>

ТАНГКО (TANGKO)

Мови тангко – це група мов підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – тангко. Цією мовою говорять 100 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ТАНГЛАНГ (TANGLANG, THOLO, ISO 639-3: ytl)

Мова тангланг – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – неозначена в Китайській Народній Республіці. Мову вивчають у початкових школах.

ТАНГЛАПУЙ (TANGLAPUI)

Мови танглапуй – це група мов західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови – кула й савіла. Мовами танглапуй говорять 8,000 осіб на Малих Зондських островах в Індонезії.

Часткова література:

CAPELL, Arthur The "West Papuan Phylum", Stephen Wurm 1977 [1975], New Guinea Area Languages and Language Study, volume 1.

ТАНГ'ОА (TANGOA, SANTO, ISO 639-3: tgp)

Мова танг'оа – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Це одна з небагатьох мов, що має губно-зубні приголосні. Кількість мовців – 800 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ТАНГ'УАТ (TANGUAT, ISO 639-3: tbs)

Мова танг'уат - це член підгалузі танг'у галузі раму мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 740 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТАНГ'УТ-КІАНГ (TANGUT-QIANG)

Мови танг'ут-кіанг – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі на лежать 15 мов у 2-х групах:

- г'яронгська – 4 мови: дж'яронг, горпа, г'уаніінкіяо, шангжай;

- кіянґська – 11 мов: гвікіонґ, ерсу, жаба, квею, муя, намуї, південна кіянґ, південна пумі, північна кіянґ, північна пумі, шиксінґ.

Мовами тангут-кіянґ говорять майже 450,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ТАНґХУЛ (TANGKHUL)

Мови танґхул – це підгрупа групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 3 мови: марінґ наґа, танґхул наґа та хойбу наґа. Мовами танґхул говорять майже 170,000 осіб у Республіці Індія.

Часткова література:

van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region. Brill. 2001.

ТАНґХУЛ НАґА (TANGKHUL NAGA, CHAMPHUNG, LUHUPPA, LUPPA, SOMRA, TAGKHUL, TANGKHUL, THANGKHULM, ISO 639-3: nmf)

Мова танґхул наґа – це член підгрупи танґхул групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 125,000 (2007 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ТАНґЧАНґІЙСЬКА МОВА (TANGCHANGYA, TANCHAGYA, ISO 639-3: tnv)

Танґчанґійська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 21,6000 (1991 рік) у Народній Республіці Банґладеш.

ТАНґШЕВІЙСЬКА МОВА (TANGSHEWI, TANGSHURI, DARI, FĀRSĪ-YE DARĪ, درى فارسى درى ISO 639-3: tnf)

Танґшевійська мова – це некласифікований член іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ТАНДЖІДЖІЛІ (TANJIJILI, JIJILI, KORO, KORO FUNTU OF KAFIN KORO, KORO FUNTA OF MINNA, KORO FUNTU OF SHAKOYI, UJIJILI, ISO 639-3: uji)

Мова танджіджілі – це член південної підгрупи групи плато бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,540 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія, около 10 сіл.

ТАНДІЯ (TANDIA, ISO 639-3: tni)

Мова тандія – це майже вимерлий член підвідділу тандія відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новоґвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2 (1991 рік) в Індонезії (Папуа).

ТАНДІЯ (TANDIA)

Мови тандія – це майже вимерлий підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новоґвінейської групи східної малайсько-полінезійської

підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – тандія. Говорять нею ще лиш 2 особи в Індонезії (Папуа).

TANEMA (TANEMA, TETAWO, TETAU, ISO 639-3: tnx)

Мова танема – це майже вимерлий член відділу утупуа-ванікоро темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 4 (2007 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

TANIBILI (TANIBILI, NYISUNGGU, ISO 639-3: tbe)

Мова танібілі – це майже вимерлий член підвідділу утупуа відділу утупуа-ванікоро темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 15 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

TANIMUCA (TANIMUCA)

Мови танімука – це підгалузь західнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – танімука-ретуара. Цією мовою говорять 300 осіб у Республіці Колумбія.

TANIMUCA-RETUARA (TANIMUCA-RETUARÃ, RETUAMA, RETUARÃ, LETUAMA, LETUHAMA, UFAINA, UAIRÃ, TANIMBOKA, OHAÑARA, OPAIMA, ISO 639-3: tnc)

Мова танімука-ретуара – це член підгалузі танімука західнотуканської галузі туканської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 300 (1976 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

STROM, Clay Retuarã syntax: Studies in the languages of Colombia 3. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 112. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. xiii, 227 p. 1992.

TANO (TANO)

Мови тано – це відділ підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входить 31 мова в 4-х підвідділах:

- гуанг – 16 мов у 2-х гуртках;
- західний – 2 мови: абуре, беті;
- кробу – 1 мова: кробу;
- центральний – 12 мов у 2-х гуртках.

Мовами тано говорять майже 15,000,000 осіб у Республіці Гана, в Республіці Кот-д’Івуар, у Республіці Бенін та в Республіці Того.

ТАНСЬКІ МОВИ (TANNA)

Танські мови – це підвідділ південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов: вайтсендс, квамера, ленакел, південно-західна танська і північна танська. Говорять ними більш як 35,000 осіб у Республіці Вануату.

ТАПЕБА (ТАРЕВА, ТАВЕВА, ISO 649-3: tbb)

Мова тапеба – це вже вимерла неklasифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

ТАПЕЙ (ТАРЕІ, ISO 639-3: afp)

Мова тапей – це член арафундської мовної родини. Кількість мовців – 290 (2005 рік) у Папуа - Нова Гвінея.

ТАПІРАПЕ (ТАПІРАПЕ́, ISO 639-3: taf)

Мова тапірапе – це член підгалузі аквава галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 500 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

WAGLEY, Charles Welcome of Tears: The Tapirapé Indians of Central Brazil. Waveland Press 1983.

ТАРАО НАҒА (ТАРАО NAGA, ТАРАО, ТАРАОТРОНГ, ТАРАУ, ISO 639-3: tro)

Мова тарао наґа – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 870 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським письмом, але молоді волять латиницю.

ТАРАСКАНСЬКІ МОВИ (TARASCAN)

Тарасканські мови – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш дві мови: західно-верховинна пурепеча та пурепеча. Тарасканськими мовами говорять більш як 175,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ТАРАУМАРА (ТАРАНУМАРА)

Мови тараумара – це підгрупа тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов: західна тараумара, південно-західна тараумара, південно-східна тараумара, північна тараумара та центральна тараумара. Мовами тараумара говорять більш як 95,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ТАРАУМАРАНСЬКІ МОВИ (ТАРАНУМАРАН, ТАРАСАНІТІС, ТАРАСАНІТА)

Тараумаранські мови – це група мов сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 6 мов у 2-х підгрупах:

- гваріхіо – 1 мова: уаріхіо;

- тараумара -5 мов: західна тараумара, південно-західна тараумара, південно-східна тараумара, північна тараумара, центральна тараумара.

Тараумаранськими мовами говорять більш як 98,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

TARENG' (TARENG, TARIANG, ISO 639-3: tgr)

Мова таренг – це член підгрупи кату-паког східної групи катуїської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1981 рік) у Лаоській Народній Республіці.

TАРИФІТСЬКА МОВА (TARIFIT, RIFEÑO, RIFI, RIFIA, RIFIAN BERBER, SHILHA, RUAFА, TIRIFIE, RIFAIN, ISO 639-3: rif)

Тарифітська мова – це член рифської групи зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,500,000 (1991 рік) у Королівстві Марокко та 200,000 в Алжирській Народній Демократичній Республіці. Від 2003 року старолівійське письмо стало офіційним, хоч вживається надалі арабське письмо і латиниця. Є дуже мало літератури тарифітською мовою з-перед ХХ століття.

Часткова література:

LAFKIOUI, Mena Atlas linguistique des variétés berbères du Rif. Köln, 2007.

TАРИКУ (TARIKU)

Мови таріку – це галузь озерної мовної родини. До цієї галузі належать 15 мов, згуртованих у 4-х підгалузях:

- західна – 3 мови: кірікірі, тавсе, фаю;
- дувле – 1 мова: дувле;
- східна – 9 мов: бірітай, варітай, довтай, ерітай, каїй, квенса, обокуйтай, папасена, сікарітай;
- центральна – 2 мови: едопі, яу.

Мовами таріку говорять більш як 6,200 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

TАРИАНСЬКА МОВА (TARIANA, TALIÁSERI, TARIANO, TARIÁNO, TARÎNA, ISO 639-3: tae)

Таріанська мова – це вимираючий член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1996 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 330 (2007 рік) у Республіці Колумбія.

Часткова література:

MALONE, Terry Review of: A grammar of Tariana, from Northwest Amazonia, by Alexandra Y. Aikhenvald. SIL Electronic Book Reviews 2006-003. 2006.

<http://www.sil.org/silebr/2006/silebr2006-003>

TАРОК (TAROK, APPA, YERGAM, YERGUM, ISO 639-3: yer)

Мова тарок – це член тарокоїдної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 300,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ТАРОКО (TAROKO, BU-HWAN, CHE-HWAN, DAIYA-ATAIYAL, HOGO, IBOHO, PARAN, SAEDIQ, SAZEK, SEDEK, SEDEQ, SEDIAKK, SEDIK, SEEDEK, SEEDEQ, SEEDIK, SEJIQ, SHEDEKKA, TARUKU, TODA, TOROKO, TRUKU, 赛德克语, 太鲁阁语, ISO 639-3: trv)

Мова тароко – це член атаяльської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2008 рік) на острові Тайвань. Користуються латиницею.

ТАРОКОЇДНІ МОВИ (TAROKOID)

Тарокоїдні мови – це підгрупа групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 4 мови: пе, сур, тарок і янґкам. Цими мовами говорять понад 300,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ТАРПІЯ (TARPIA, TARFIA, SUFRAI, ISO 639-3: tpf)

Мова тарпія – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 630 (2006 рік) в Індонезії (Папуа) – головню старші віком.

TACABAK (TASAWAQ, INGELSHI, TÁSÀWÀQ, SAWAQ, ISO 639-3: twq)

Мова тасавак – це член північної підгалузі галузі сонґгай ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 8,000 (1998 рік) у Республіці Нігер.

TACE HAґA (TASE NAGA, CHAM CHANG, RANGPAN, TANGSA, TASE, TASEY, ISO 639-3: nst)

Мова тасе наґа – це член відділу коньяк підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 32 діалекти. Кількість мовців – 55,000 (2000 рік) у М'янма та 45,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Тональна мова – 2 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

TASMATE (TASMATE, ISO 639-3: tmt)

Мова тасмате – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 150 (1983 рік) у Республіці Вануату.

TATALTEPEK ЧАТИНО (TATALTEPEC CHATINO, LOWLAND CHATINO, CHATINO DE TATALTEPEC, ISO 639-3: cta)

Мова таталтепек чатіно – це член підгалузі чатіно сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

PRIDE, Leslie Chatino: Tono y contraste en la penúltima sílaba en Tataltepec. *Anales de Antropología* 21: 281-306. 1984.

TATANСЬКА МОВА (TATANA, TATANA', TATANAQ, ISO 639-3: txx)

Татанська мова – це член бісайської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,500 (1982 рік) у провінції Сабаг у Федеральній Конституційній Монархії Малайзія.

Часткова література:

PEKKANEN, Inka Tatana' phonemics. *Phonological description of Sabah languages: Studies from ten languages*, 15-30. Sabah Museum Monograph, 4. Kota Kinabalu: Sabah Museum, 1993.

TATAPСЬКА МОВА (TATAR, TARTAR, TATAR TELE, TATARÇA, TATA'ER, TÁRTARO, TATARISCH, TATAR TELE, ТАТАР ТЕЛЕ, ТАТАРЧА, ТАТАРСКИЙ, تاتار تيلو, 塔塔尔语, 鞑鞑语, ISO 639-3: tat)

Татарська мова – це член уральської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,350,000 (2002 рік) у Російській Федерації (Татарстан, Башкортостан), 800 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці та деяка кількість в європейській частині Турецької Республіки. Користуються кирилицею та латиницею.

Часткова література:

САФИУЛЛИНА, Ф. С. & ЗАКИЕВ, М. З. Современный татарский литературный язык. Казань, 1994.

CLIFTON, John Alphabets for ten Turkic languages. Comments on discourse structures in ten Turkic languages p. 293-295. St. Petersburg, Russia: SIL International, 2002.

TATE (TATE)

Мови тате – це підгалузь елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – какі-ае. Цією мовою говорять 510 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

TATOҒA (TATOҒA)

Мови татоҒа – це підгрупа південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі нілосуданської мовної родини. До цієї підгрупи належать дві мови: датоҒа та омотик. Мовами татоҒа говорять майже 90,000 осіб у Республіці Кенія та в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ТАТСЬКІ МОВИ (TAT)

Татські мови – це підгрупа південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індо-іранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови: мусулмано-татська і єврейсько-татська. Говорять ними 125,000 осіб у Російській Федерації та в Республіці Азербайджан.

ТАТУЙО (TATUYO, PAMOА, OА, TATUTAPUYO, JUNA, SINA, SURА, ISO 639-3: tav)

Мова татуйо – це член групи татуйо центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Кількість мовців - 400 (2007 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

WHISLER, David & WHISLER, Janice Fonología del tatuayo. In *Sistemas fonológicos de idiomas colombianos* 3, 113-22. Bogotá: Ministerio de Gobierno. 1976.

ТАТУЙО (TATUYO)

Мови татуйо – це група мов центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: карапана і татуйо. Мовами татуйо говорять 1,050 осіб у Республіці Колумбія та в Федеративній Республіці Бразилія.

ТАУАДЕ (TAUADE, TAUATA, ISO 639-3: ttd)

Мова тауаде – це член групи кунімайпа гоїлаланської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у ореченні – підмет, додаток, присудок. Римо-католицькі школи навчають у мові тауаде.

Часткова література:

PENCE, Alan R. Kunimaipa phonology: Hierarchical levels. *Linguistic Circle of Canberra Publications A* 7: 49-67. 1966.

ТАУЯ (TAUYA, INAFOSA, ISO 639-3: tya)

Мова тауя – це член групи бійом-тауя підгалузі надбережжя рай галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 350 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

MacDONALD, Lorna The distribution of topics in Tauya discourse. *Topics in descriptive Papuan linguistics*, 75-97. Semaian, 10. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden. 1994.

ТАФІ (TAFI, TEGBO, ISO 639-3: tcd)

Мова тафі – це член підгрупи аватіме-ніянґбо лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,400 (2003 рік) у Республіці Гана.

ТАХУМУЛЬКО (TAJUMULCO MAM, ISO 639-3: mpf)

Мова тахумулько – це член мамської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 35,000 (1992 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею.

ТАЦЬКІ МОВИ (ТАКІС)

Тацькі мови – це вимираюча підгалузь північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови у 2-х групах:

- купанська - 3 мови в 2-х підгрупах;
- серрано-габрієліно – 1 мова: серрано.

Тацькими мовами говорять лише 50 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ТАШАВИТЬСЬКА МОВА (CHAOUIA, SHAWIA, TACHAWIT, CHAOUI, 沙维尼亚语, ISO 639-3: shy)

Ташавитська мова – це член групи шавія зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,400,000 (1993 рік) у сільських і віддалених районах Алжиру. Мова не має свого письма і вона може швидко загинути, бо її не вчать у школах. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

ABOUBA, K. Morphologie nominal du Chaoui. Université de Montréal (Thèse). Montréal, 1993.

ТАШЕЛЬГИТЬСЬКА МОВА (TACHELHIT, SHILHA, SOUTHERN SHILHA, SUSIUA, TASHILHIT, TACHELHEYT, TASHILHEET, TASOUSSIT, CHLEUH, تشلحيت, ISO 639-3: shi)

Ташельгитська мова – це член атласької підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000,000 (1998 рік) у Королівстві Марокко, а також деяка кількість мовців живе в Алжирській Народній Демократичній Республіці близько кордону з Королівством Марокко. Мову записують арабським або старолівійським письмом.

Часткова література:

STROOMER, Harry An anthology of Tashelhiyt Berber folktales (South Marokko). Köln, 2001.

ТАЯБАС-АЙТА (TAYABAS AYTA, ISO 639-3: ayu)

Мова таябас-айта – це вимерлий член центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Говорили нею в Республіці Філіппіни.

ТАЯП (TAIAP, GAPUN, ISO 639-3: gpn)

Мова таяп – це мовний ізолят. Кількість мовців – 80 (2000 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея.

ТБОЛЬСЬКА МОВА (TBOI, T'BOI, TAGABILI, TIBOLI, ISO 639-3: tbi)

Тбольська мова – це член тбольської групи білійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 95,300 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

FORSBERG, Vivian M. A pedagogical grammar of Tboli. *Studies in Philippine Linguistics* 9(1): 3-110, 1992.

ТБОЛЬСЬКІ МОВИ (TBOI)

Тбольські мови – це група білійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – тбольська. Говорять нею 95,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ТВАНА (TWANA, SKOKOMISH, ISO 639-3: twa)

Мова твана – це вже вимерлий член підгалузі твана центральної саліської галузі саліської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки. Останній мовець помер 1980 року.

ТВАНА (TWANA)

Мови твана – це підгалузь центральної саліської галузі саліської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: лушотсід, південна пугет савнд саліш, скагіт, сногоміш і твана. Мовами твана говорять несповна 300 осіб у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки.

ТВЕНДІ (TWENDI, ISO 639-3: twn)

Мова твенді – це вже майже вимерлий член гуртка конджа підвідділу мамбіла-конджа мамбілоїдного відділу північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30 (2000 рік) у Республіці Камерун.

ТВЕНТС (TWENTS, TWENTE, TWEANTS, ISO 639-3: twd)

Мова твентс – це член нижньосаксонської групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена. Говорять нею в Королівстві Нідерланди.

ТГА (THA, JOOLE MANGA, KAPAWA, ISO 639-3: thy)

Мова тга – це член підвідділу джен відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТГАВУНГСЬКІ МОВИ (THAVUNG)

Тгавунгські мови – це підгалузь в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – агеу. Говорять нею 2,500 осіб у Королівстві Таїланд та в Лаоській Народній Республіці.

ТГАДО ЧИН (THADO CHIN, KUKI, KUKI-THADO, THAADOU KUKI, THADO-PAO, THADO-UBIRHEI, THADOU, ISO 639-3: tcz)

Мова тгадо чин – це член північної підгрупи групи кукі-чин підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 205,000 (2007 рік) у Республіці Індія та 26,200 (1983 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ТГАЙОРЕ (THAYORE, BEHRAN, GUGUDAYOR, KUKTAYOR, KUKUDAYORE, KUUK THAAYOORE, KUUK THAAYORE, TAIOR, THAAYORE, THAYORRE, ISO 639-3: thd)

Мова тгайоре – це одинокий член західної підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 150 (1991 рік) у штаті Квінсленд, Австралія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ТГАЙПАН (THAYPAN, KUKU-THAYPAN, GUGU THAYPAN, ISO 639-3: typ)

Мова тгайпан – це вимерла мова рармул-паманської підгалузі паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

ТГАКАЛІ (THAKALI, PANCHGAUNLE, THAKSYA, ISO 639-3: ths)

Мова тгакалі – це член таманґського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 6,440 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість маліє. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

GLOVER, Warren W. Cognate counts via the Swadesh list in some Tibeto-Burman languages in Nepal. Tone systems of Tibeto-Burman languages of Nepal 2: Lexical lists and comparative studies, 23-130. Occasional Papers of the Wolfenden Society on Tibeto-Burman Linguistics, 3:2. Urbana: University of Illinois Press, 1970.

ТГАН (THAN)

Мови тган – це вже вимерла підгалузь вака-кабської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї входить тільки одна мова – ґуренґ-ґуренґ. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

ТГАНґАЛ НАґА (THANGAL NAGA, KHOIRAO, KHOIRAO NAGA, KOIRAO, KOLYA, MAYANGKHANG, MIYANG-KHANG, NGARI, THANGAL, THANGGAL, TUKAIMI, ISO 639-3: nki)

Мова тганґал наґа – це член підгрупи земе групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 23,600 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються бенґальським письмом і латиницею. Нетональна мова.

ТГАНГМІ (THANGMI, DOLAKHA, THAMI, THANGMI KHAM, THANGMI WAKHE, THANI, 唐米语, ISO 639-3: thf)

Мова тгангмі – це член східного відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 24,200 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал (кількість зменшується), 300 (2002 рік) у Китайській Демократичній Республіці та 500 у Республіці Індія. Порядок слів у реченні – додаток, присудок; позиція підмета змінна. Нетональна мова.

Часткова література:

YADAWA, Yogendra P. & GLOVER Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

ТГАОСЬКА МОВА (THAO, CHUI-HUAN, CHUIHWAN, SAO, SAU, SHAO, SUIHWAN, VULUNG, 邵语, ISO 639-3: ssf)

Тгаоська мова – це майже вимерлий член тгаоської галузі західнорівнинної родини австронезійської мовної надродини. Кількість членів – 6 (2000 рік) на острові Тайвань (Республіка Китай). Користуються латиницею.

ТГАОСЬКІ МОВИ (THAO)

Тгаоські мови – це галузь західнорівнинної родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі входить лиш одна мова – тгаоська. Говорять нею ще лиш 6 осіб на острові Тайвань.

ТГАЧАНАДСЬКА МОВА (THACHANADAN, MOOPAN, THACCHANADENS, THACHANAD MUPPANS, ISO 639-3: thn)

Тгачанадська мова – це некласифікований член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2004 рік) в Індії.

ТГЕ (THE, THAE, ISO 639-3: thx)

Мова тге – це член підгрупи ой-тге західної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,920 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ТГО (THO, THỎ, CUOI, CUOI CHAM, HO MUONG MERIDIONAL, KEO, ISO 639-3: tou)

Мова тго – це член куойської підгалузі в'ет-муонгської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 68,400 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

DAY, A. Colin & DAY, I. Jean Thỏ^ -Vietnamese-English Dictionary. 2002.

ТГОПГО (THORHO, BLACK HAT FOLK, BLACK PHULA, HEI MAO REN, PHULA, ISO 639-3: ytp)

Мова тгопго – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

ТГУДАМ (THUDAM, THUDAM BHOTE, ISO 639-3: thw)

Мова тгудам – це некласифікований член тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,800 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ТГУ ЛАО (THU LAO, ISO 639-3: tyl)

Мова тгу лао – це член підвідділу чіянґ-саенґ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ТГУЛУНґ (THULUNG, THOLONG LO, THULU LUWA, THULULO, THULUNG JEMU, THULUNG LA, THULUNGE RAI, TOAKU LWA, ISO 639-3: tdh)

Мова тгулунґ – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал (кількість зменшується) та 3,310 (1961 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

ALLEN, N.J. Sketch of Thulung Grammar with three texts and a glossary. Cornell East Asia Series. Ithaca, New York, 1975.

ТГУРАВАЛЬ (THURAWAL, DHARAWAAL, DHARAWAL, TURRUBUL, ISO 639-3: tbh)

Мова тгураваль – це вже вимерлий член юїнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Новому Південному Уельсі в Австралії.

ТГУРІ (THURI, DHE THURI, JO THURI, SHATT, WADA THURI, ISO 639-3: thu)

Мова тгурі – це член підвідділу тгурі північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,600 (1956 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004

ТГУРІ (THURI)

Мови тгурі – це підвідділ північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього відділу належить лиш одна мова – тгурі. Цією мовою говорять 6,600 осіб у Республіці Південний Судан.

ТЕАНУ (TEANU, BUMA, PUMA, ISO 639-3: tkw)

Мова теану – це майже вимерлий член відділу утупуа-ванікоро темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 520 (2007 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ТЕБЕРАНСЬКІ МОВИ (TEBERAN)

Теберанські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: дадибі і фолопа. Теберанськими мовами говорять 13,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТЕБІ (TEBI, DUBU, ISO 639-3: dmu)

Мова тебі – це член західної галузі пауваської мовної родини. Кількість мовців – 220 (2005 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія; здебільша старші віком особи.

ТЕБУ (TEBU)

Мови тебу – це група мов західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: дазага та тедага. Цими мовами говорять більш як 420,000 осіб у Республіці Чад.

ТЕБУЛ-УРЕ (TEBUL URE DOGON, ORU YILLE, ISO 639-3: dtu)

Мова тебул-уре – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2005 рік) у Республіці Малі.

ТЕВА (TEWA, ISO 639-3: twe)

Мова тева – це член пантарської підгрупи групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1981 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з кайова-таноанської родини.**

ТЕВА (TEWA, ISO 639-3: tew)

Мова тева – це член підгалузі тева галузі тева-тіва кайова-таноанської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,300 (2000 рік) у штаті Нью Мексико в Сполучених Штатах Америки; кількість маліє. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

Часткова література:

SPEIRS, Anna Classificatory verb stems in Tewa. *Studies in Linguistics* 24: 45-64.

ТЕВА (TEWA)

Мови тева – це підгалузь галузі тева-тіва кайова-таноанської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – тева. Нею говорять 1,300 осіб у штаті Нью Мексико в Сполучених Штатах Америки. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

ТЕВА-ТІВА (TEWA-TIWA)

Мови тева-тіва – це галузь кайова-таноанської мовної родини. До цієї галузі входять 4 мови в 2-х підгалузях:

- тева – 1 мова: тева;
- тіва – 3 мови: південна тіва, північна тіва, піро.

Цими мовами говорять майже 4,000 осіб у штаті Нью Мексико в Сполучених Штатах Америки.

ТЕВЕ (TEWE, CHIUTE, CIUTE, TEVE, VATEVE, WATEVE, ISO 639-3: twx)

Мова теве – це член підгуртка шона гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 250,000 (2000 рік) у Республіці Мозамбик. Користуються латиницею.

ТЕГІТЬСЬКА МОВА (TEHIT, KAIBUS, TAHIT, TEHID, TEMINABUAN, ISO 639-3: kps)

Тегітська мова – це член галузі західні птичі голови західнопапуаської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії. Мову навчають у початкових школах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BERRY, Christine & BERRY, Keith A survey of some West Papuan phylum languages. *Workpapers in Indonesian Languages and Cultures* 4. S.l.: s.n. pages 25-80. 1987.

ТЕґАЛІ (TEGALI, TAGALE, TEGELE, TEKELE, TOGOLE, ISO 639-3: ras)

Мова теґалі – це член галузі рашад кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 35,700 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ТЕґЕМ (TEGEM)

Мови теґем – це група підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна сова – лафофа. Цією мовою говорять 600 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ТЕДАґА (TEDAGA, TEBOU, TEBU, TEDA, TIBBU, TODA, TODAGA, TODGA, TOUBOU, TUBU, TUDA, TUDAGA, ISO 639-3: tuq)

Мова тедаґа – це член групи тебу західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців - 28,500 (1993 рік) у Республіці Чад, 10,000 (1998 рік) у Республіці Нігер та 2,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

JARRETT, Kevin A. The development of the Kanuri aspect system within Western Saharan. Nilo-Saharan: proceedings of the First Nilo-Saharan Linguistics Colloquium, Leiden, September 8-10, 1980, 201-215. Dordrecht and Cinnaminson, NJ: Foris Publications, 1981.

ТЕДИМ ЧИН (TEDOM CHIN, TEDIM, TIDDIM, ISO 639-3: ctd)

Мова тедим чин – це член північної підгрупи групи кукі-чин підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 189,000 (1990 рік) у М'янма та 155,000 (1990 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LAM THANG KHOI Conceptual analysis of Tedim Chin 'heart' idioms. Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 32: 163-174. 2002.

ТЕЕ (ТЕЕ, ТАІ, ТҒҒ, ISO 639-3: tkq)

Мова тее – це член підвідділу східні оґоні відділу оґоні підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 313,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ТЕЕН (ТЭЭН, LOGHON, LORHON, LORON, NABE, TEGESIE, ТЭННЭ, ISO 639-3: lor)

Мова теен – це член підгрупи теен групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців - 6,100 (1991 рік) у Республіці Кот-д'Івуар та 2,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEENHOUTS, Ingeborg C. Vers une taxonomie du monde Téén. Annales de l'Université d'Abidjan, série J, Traditions orales 5: 47-65. 1990.

ТЕЕН (TEEN)

Мови теен – це підгрупа групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: лома й теен. Мовами теен говорять більш як 16,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар та в Буркіна-Фасо.

ТЕКЕ (ТЕКЕ, В.70)

Мови теке – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка належать 12 мов: нґунґвел, теке-ебоо, теке-ібалі, теке-кукуя, теке-лаалі, теке-нзіков, теке-теґе, теке-тієє, теке-фууму, теке-цааї, чічеґе, яка. Мовами теке говорять майже 550,000 осіб у Республіці Ґабон, у Демократичній Республіці Конґо та в Республіці Конґо (в цій республіці нараховують 490,000 мовців).

ТЕКЕ-ЕБОО (ТЕКЕ-ЕВОО, ВАМВОМА, ВОМА, ВОО, ВОЇ, CENTRAL ТЕКЕ, ЕВОО ТЕКЕ, ЕВООМ, ІВОО, ТЕКЕ-ВОМА, ISO 639-3: ebo)

Мова теке-ебоо – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 20,400 (2000 рік) у Республіці Конго та якась кількість у Демократичній Республіці Конго.

ТЕКЕ-ІБАЛІ (ТЕКЕ-ІВАЛІ, EASTERN ТЕКЕ, ІВАЛІ, КІТЕКЕ, ВАЛІ, ISO 639-3: tek)

Мова теке-ібалі – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти; діалект нгее може бути окремою мовою. Кількість мовців – 167,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго та 36,200 (2000 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею.

ТЕКЕ-КУКУЯ (ТЕКЕ-КУКУЯ, ШІКУЯ, КІКУВА, КУКУУЯ, КУКВА, SOUTHERN ТЕКЕ, КУКҰА, ISO 639-3: kkw)

Мова теке-кукуя – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 38,800 (2000 рік) у Республіці Конго.

ТЕКЕ-ЛААЛІ (ТЕКЕ-ЛААЛІ, ІЛААЛІ, ISO 639-3: lli)

Мова теке-лаалі – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,100 (2006 рік) у Республіці Конго.

ТЕКЕ-НЗІКОВ (ТЕКЕ-НЗІКУ, НІУНІУ, НІЮНІЮ, ISO 639-3: nzu)

Мова теке-нзіков – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не визначена в Республіці Конго. Користуються латиницею.

ТЕКЕ-ТЕҒЕ (ТЕКЕ-ТЕҒЕ, ІТЕҒЕ, КАТЕҒЕ, КЕТЕҒО, NORTHERN ТЕКЕ, ТЕҒЕ, ТЕҒЕ, ТЕКЕ АЛІМА, ТЕКЕ КАЛІ, ТҒҒҒ, ІТЕҒЕ, ISO 639-3: teg)

Мова теке-теҒе – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 49,300 (2000 рік) у Республіці Конго та 15,700 (2000 рік) у Республіці Габон. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOUKA, Leonce-Yembi Teke and its dialects in Congo: Status of research. Proceedings of the round table on assuring the feasibility of standardization within dialect chains, Noordwijkerhout, The Netherlands, September 1988, 63-75. Nairobi: Summer Institute of Linguistics, 1989.

ТЕКЕ-ТІЄЕ (ТЕКЕ-ТҮЄЄ, WEST TEKE, ISO 639-3: tyx)

Мова теке-тієє – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 14,400 (1993 рік) у Республіці Конго.

ТЕКЕ-ФУУМУ (ТЕКЕ-FUUMU, KITEKE, SOUTH CENTRAL TEKE, TEKE DU POOL, FUUMU, WUUMU, ISO 639-3: ifm)

Мова теке-фууму – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,150 (2000 рік) у Республіці Конго.

ТЕКЕ-ЦААЇ (ТЕКЕ-TSAAŪI, GETSAAŪI, TSAYA, TSAYE, TSAYI, ISO 639-3: tyi)

Мова теке-цааї – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 95,900 (2000 рік) у Республіці Конго та 33,600 (2000 рік) у Республіці Габон.

ТЕКІСТЛАТЕКСЬКІ МОВИ (TEQUISTLATECAN)

Текістлатекські мови – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш дві мови: горішньочонтальська і нижньочонтальська. Текістлатекськими мовами говорять ще лиш 4,500 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ТЕКПАТЛАН ТОТОНАЦЬКА МОВА (TECPATLÁN TOTONAC, ISO 639-3: tcw)

Текпатлан тотонацька мова – це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 840 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах: здебільша старші віком особи.

ТЕКСІСТЕПЕК-ПОПОЛУКА (TEXISTEPPEC POPOLUCA, WÄÄ 'OOT, ISO 639-3: poq)

Мова тексістепек-пополука – це член підгалузі веракруз соке галузі соке мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 430 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; переважно старші віком особи. Переходять на іспанську мову.

Часткова література:

HOLLENBACH, Barbara E. Review of: Cuentos y colorados en Popoluca de Texistepec, Søren Wichmann, comp. International Journal of American Linguistics 66(3): 405-407, 2000.

ТЕКТИТЕКО (ТЕКТИТЕКО, МАЯ-ТЕКИТЕКО, ТЕСО, ТЕСТИТÁN МАМ, ТЕСТИТЕС, ТЕСТИТЕСО, В'А'АЈ, ISO 639-3: ttc)

Мова тектитеко – це член мамської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 4,900 (2002 рік) у Республіці Гватемала та 1,000 у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

STEVENSON, Paul S. Bosquejo grammatical del idioma tectiteco. Guatemala: Instituto Lingüístico de Verano, 1987.

ТЕЛА-МАСБУАР (ТЕЛА-МАСБУАР, МАСБУАР-ТЕЛА, ТЕЛА'А, ТЭЛА-МАСБУАР, ISO 639-3: tvn)

Мова тела-масбуар – це член південно-західного відділу південної підгрупи бабарської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 1,050 (2007 рік) на Бабарських островах в Індонезії.

ТЕЛЕФОЛ (ТЕЛЕФОЛ, ТЕЛЕЕФОЛ, ТЕЛЕФОЛМІН, ТЕЛЕФОМІН, ISO 639-3: tlf)

Мова телефол – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,400 (1994 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Зауважено мову свистів.

Часткова література:

HEALEY, Alan A problem of Telefol verb classification. Studies in languages of the Ok family, 167-75. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 7. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1974.

ТЕЛУГ'СЬКА МОВА (ТЕЛУГУ, АНДХРА, ГЕНТОО, ТАІЛАНГІ, ТЕЛАНГІРЕ, ТЕЛУГУ, ТЕЛГІ, ТЕНГУ, ТЕРАНГІ, ТОЛАНГАН, ТЭЛОУГОУ, ТЕЛУГУ́, ТЕЛУГУ, తెలుగు,

泰卢固语, ISO 639-3: tel)

Телуг'ська мова (телугу) – це член телуг'ської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Мова має 19 діалектів. Кількість мовців – 69,600,000 (1997 рік) в Індії. Користуються телуг'ським письмом.

Часткова література:

GUSTAFSSON, Uwe An Adiwasi Oriya-Telugu-English dictionary. Central Institute of Indian Languages Dictionary Series, 6. Mysore: Central Institute of Indian Languages, 1989.

ТЕЛУГ'СЬКІ МОВИ (ТЕЛУГУ)

Телуг'ські (телугу) мови – це підгалузь південно-центральної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: ваддарська, манна-дорська, саварська, телуг'ська і ченчу. Говорять ними майже 72,000,000 осіб у Республіці Індія.

ТЕЛУТІ (ТЕЛУТІ, СІЛЕН, ТАЛУТІ, ТЕНОРУ, ТІНОРУ, ВОЛУ, ISO 639-3: tlt)

Мова телуті – це член східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномокулкської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної над-родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 17,000 (1989 рік) на острові Серам в Індонезії.

ТЕМ (ТЕМ, COTOCOLI, KOTOKOLI, TEMBA, TIM, TIMU, ISO 639-3: kdh)

Мова тем – це член східного гуртка підвідділу грусі південного відділу центральної під-групи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 204,000 (1991 рік) у Республіці Того, 50,000 (2001 рік) у Республіці Бенін та 53,000 у Республіці Гана. Користуються арабським та латинським письмом.

Часткова література:

DE CRAENE, Ina Les protecteurs invisibles des Tem. Sokodé, Togo: EDITEM. 17 p. 1993.

ТЕМАСИН-ТАМАЗИГТ (ТЕМАСИНЕ ТАМАЗИГТ, OUED RIGH BERBER, TUGURT, تاشليت, ISO 639-3: tjo)

Мова темасин-тамазигт належить до підгалузі емзаб-варгла зенатської галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1995 рік) в Алжирській Демократичній Народній Республіці.

ТЕМАСКАЛТЕПЕК (ТЕМАСКАЛТЕПЕС НАНУАТЛ, АЛМОМОЛОУА НАНУАТЛ, ТЕМАСКАЛТЕПЕС АЗТЕС, ISO 639-3: nhv)

Мова темаскалтепек – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 310 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

CANGER, Una Nahuatl dialectology: A survey and some suggestions. International Journal of American Linguistics (Chicago: University of Chicago Press) 54 (1): 28–72. (1988).

ТЕМБЕ (ТЕМБЕ, ТЕНЕТЕНАРА, ISO 639-3: tqb)

Мова тембе – це член підгалузі аквава галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 180 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

DA SILVA, Norval Language attitude change among the Tembe people of Brazil. Notes on Sociolinguistics 6: 59-64. 2001.

ТЕМБО (ТЕМБО, ЛІТЕМБО, МОТЕМБО, ISO 639-3: tmv)

Мова тембо – це член підгуртка нгомбе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конго. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з гуртка гая-ші.**

ТЕМБО (TEMBO, CHITEMBO, KITEMBO, NYABUNGU, ISO 639-3: tbt)

Мова тембо – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з гуртка келе-тетела.*

Часткова література:

DE WIT, Gert Tembo survey report. Compendium of survey reports volume 3: other Bantu languages, 40 p. Language Survey Department Summer Institute of Linguistics Eastern Zaire Groupe, 1995.

ТЕМЕ (TEME, ТЕМА, ISO 639-3: tdo)

Мова теме – це член гуртка мумуе підвідділу мумуе-янданг відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТЕМЕЙН (TEMEIN, RONE, RONGE, TEMAINIAN, ISO 639-3: teq)

Мова темейн – це член групи темейн західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 13,000 (2006 рік) у Демократичній Республіці Судан.

ТЕМЕЙН (TEMEIN)

Мови темейн – це група мов західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: темейн і тесе. Мовами темейн говорять майже 15,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ТЕМІ (TEMI, KISONJO, SONJO, SONYO, WASONJO, WATEMI, KE-TEMI, ISO 639-3: soz)

Мова темі – це член підгуртка курія гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (2002 рік) у Республіці Танзанія (7 сіл).

ТЕМІЯР (TEMIAR, NORTHERN SAKAI, PIE, SEROQ, TEMER, ISO 639-3: tea)

Мова теміяр – це член сенойської підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австро-азійської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 25,725 (2003 рік) у Малайзії.

Часткова література:

ALVES, Mark J. Distributional properties of causative verbs in some Mon-Khmer languages. Mon-Kmer Studies: a Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 31: 107-20, 2001.

ТЕМНЕ (THEMNE, TEMEN, TEMNE, TIMENE, TIMMANNEE, TIMNE, TEMNISCH, 泰姆奈语, 滕内语, ISO 639-3: tem)

Мова темне – це член підвідділу темне-банта відділу темне групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надро-

дини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 1,230,000 у Республіці Сьєрра-Леоне. Користуються латиницею.

ТЕМНЕ (TEMNE)

Мови темне – це відділ групи мьель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 8 мов у 2-х підвідділах:

- бага – 7 мов: бага-бінарі, бага-калум, бага-кога, бага-мандурі, бага-сitemу, бага-собане, ландома;
- темне-банта – 1 мова: темне.

Мовами темне говорять 1,250,000 осіб у Республіці Гвінея та в Республіці Сьєрра-Леоне.

ТЕМНЕ-БАНТА (TEMNE-BANTA)

Мови темне-банта – це підвідділ відділу темне групи мьель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входить лиш одна мова – темне. Говорять нею 1,230,000 осіб у Республіці Сьєрра-Леоне.

ТЕМОАЯ ОТОМІ (ТЕМОАЯ ОТОМІ, TOLUCA OTOMI, OTOMI OF SAN ANDRÉS CUEXCONTITLAN, ÑATHO, ISO 639-3: ott)

Мова темоая отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі отомангської мовної родини. Кількість мовців – 37,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

ANDREWS, *Henrietta* Phonemes and morphophonemes of Temoayan Otomi. *International Journal of American Linguistics* 15: 213-22. 1949.

ТЕМОК (ТЕМОQ, ISO 639-3: tmo)

Мова темок – це член південної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – невідома в Малайзії.

ТЕМОТСЬКІ МОВИ (ТЕМОТУ)

Темотські мови – це підгрупа мов океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 9 мов у 2-х відділах:

- ріф-санта-крус – 3 мови: аїво, нагу, натуґу;
- утупуа-ванікоро – 6 мов: 1 підвідділ і 3 окремі мови.

Темотськими мовами говорять 14,000 осіб на Соломонових Острвах.

ТЕМПАСУК-ДУСУНСЬКА МОВА (ТЕМПАСУК DUSUN, KEDAMAIAAN DUSUN, TAMPASOK, TAMPASSUK, TAMPASUK, TEMPASOK, TINDAL, ISO 639-3: tdu)

Темпасук-дусунська мова – це член центрального відділу дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1981 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

ТЕМУАН (TEMUAN, BENUA, NIAP, BUAL MUTAN, BAHASA TEMUAN, ISO 639-3: tmw)

Мова темуан – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 22,162 (2003 рік) у Малайзії. Мова може бути діалектом малайської мови. Мову теж зараховують до групи Молакка австроазійської філуму. Діалект бедуанда може бути окремою мовою.

ТЕН (T'EN, RAU, THEN, YANG HWANG, YANGHUANG, 佯僂语, ISO 639-3: tct)

Мова тен – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

ТЕНАНґО ОТОМІ (TENANGO OTOMI, OTOMÍ DE TENANGO, HÑÄHNÜ, HÑÄHÑO, HÑOTHO, HÑÄHÜ, HÑÄTHO, YҮHҮ, YҮHМҮ, ÑҮHҮ, ÑҮTHҮ, ÑÄÑHҮ, ISO 639-3: otn)

Мова тенанґо отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі отомангської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLIGHT, Richard C. & PIKE, Eunice V. The phonology of Tenango Otomi. *International Journal of American Linguistics* 42: 51-57. 1976.

ТЕНґҒЕР (TENGER, TENGERESE, ISO 639-3: tes)

Мова тенґҒер – це член явайської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 80,000 (2000 рік) на острові Ява в Індонезії. Користуються явайським письмом.

ТЕНДА (TENDA)

Мови тенда – це підгрупа східної сенегало-гвінейської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 5 мов: бадяра, бедик, біяфада, вамій та оніян. Цими мовами говорять більш як 100,000 осіб у Республіці Гвінея, у Республіці Гвінея-Бісау та в Республіці Сенегал.

ТЕНЕ-КАН (TENE KAN DOGON, TETE KAN, TENE TINGI, WESTERN PLAINS DOGON, ISO 639-3: dtk)

Мова тене-кан – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 127,000 (1998 рік) у Республіці Малі.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

ТЕНИНО (TENINO, WARM SPRINGS, ISO 639-3: tqn)

Мова теніно – це член підгалузі сагаптин плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1977 рік) у штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки, тільки старші віком особи. Переходять на англійську мову.

ТЕНІС (TENIS, TENCH, ISO 639-3: tns)

Мова теніс - це майже вимерлий член сент-маттаяської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі східно-центральної галузі малайського-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 30 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТЕННЕТ (TENNET, TENET, ISO 639-3: tex)

Мова теннет – це член гуртка теннет підвідділу дідінґа-мурле південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1994 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

RANDAL, Scott Tennet's ergative origins. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 8: 67-78. 2000.

ТЕННЕТ (TENNET)

Мови теннет – це гурток підвідділу дідінґа-мурле південно-західного відділу південної підгрупи сурмської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього гуртка належить лиш одна мова – теннет. Цією мовою говорять 4,000 осіб у Республіці Південний Судан.

ТЕНЯРИМ (TENHARIM, KAGWAHIV, KAWAIB, TENHAREM, TENHARIN, ISO 639-3: pah)

Мова тенярим - це член підгалузі апіяка галузі тупі-гварана мовної родини тупі. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 790 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BETTS, LaVera, compiler. Exemplos do dicionário Parintintín-Português Português-Parintintín. Fifty years in Brazil: a sampler of SIL work 1958-2008 (Um tributo aos povos indígenas: 50 anos da SIL Brasil), 211-222. Dallas, TX: SIL International. 2008.

ТЕОП (TEOP, ISO 639-3: tio)

Мова теоп – це член вітки сапоса-тинпуц підгуртка неган південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океан-

ської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 5,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

Tara inana 1-8, 1986. Arawa: Department of North Solomon Province, Division of Education. 8 Booklets.

ТЕОР (TEOR, TIO'OR, ISO 639-3: tev)

Мова теор – це член теор-курсської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,100 (1986 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ТЕОР-КУРСЬКІ МОВИ (TEOR-KUR)

Теор-курсські мови – це група центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входять дві мови – кур і теор. Говорять ними 4,200 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

ТЕПЕКАНО (TEPECANO, ISO 639-3: tep)

Мова тепекано – це вже вимерлий член підгрупи південні тепеуан групи тепіман сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Останній мовець помер 1972 року.

ТЕПЕТОТУТЛА ЧІНАНТЕК (TEPETOTUTLA CHINANTEC, ISO 639-3: cnt)

Мова тепетотутла чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

WESTLEY, David O. Tepetotutla Chinantec syntax: Studies in Chinantec languages 5. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 106. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington, 129 p. 1991.

ТЕПЕУАСЬКІ МОВИ (ТЕРЕНУА)

Тепеуаські мови – це галузь тотонакської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: пісафлорес тепеуа, тлачічілко тепеуа та уеуетла тепеуа. Тепеуаськими мовами говорять 10,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ТЕПЕУШІЛА КУЙКАТЕК (TEPEUXILA CUICATEC, ISO 639-3: cux)

Мова тепеушіла куйкатек – це член групи куйкатек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 8,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

BRADLEY, David P. A preliminary syntactic sketch of Concepción Pápalo Cuicatec. Studies in the syntax of Mixtecan languages 3, 409-506. Summer Institute of Linguistics and the University

of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 105. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1991.

ТЕПИМАН (TEPIMAN)

Мови тепіман – це група мов сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 6 мов: одна підгрупа і три окремі мови: південна тепеуан – 3 мови: південно-західна тепеуан, південно-східна тепеуан, тепекано; мови: північна тепеуан, піма бахо, тоно оодам. Мовами тепіман говорять більш як 36,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах і в Сполучених Штатах Америки.

ТЕПІНАПА ЧІНАНТЕК (TEPINAPA CHINANTEC, ISO 639-3: cte)

Мова тепінапа чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

ТЕПО-КРУМЕН (TEPO KRUMEN, KROUMEN, KRU, KRUMEN, SOUTHERN KRUMEN, SOUTHWESTERN KROUMEN, ISO 639-3: ted)

Тепо-крумен – це член іворійського відділу підгрупи ґребо західної групи підгалузі кру вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 28,300 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар та 2,910 (2000 рік) у Республіці Ліберія. Користуються латиницею.

Часткова література:

DAWSON, Keith Remarks on negation in Tero Krou. Language Data, African Series, 21. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 8 p. 1982.

ТЕРА (TERA, ISO 639-3 : ttr)

Мова тера – це член західної підгрупи боґа-терської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 101,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

Reading and writing Tera (Nyimatli): a proposal for writing Nyimatli language. 2008.

ТЕРА-ҐАНДА (TERA-GA'ANDA)

Мови тера-ґанда – це група мов бію-мандарської галузі чадської родини афразійської надродини. До неї входять мови: тера, боґа, джара, ґанда, гуана. Говорять ними у Нігерії.

ТЕРЕБУ (TEREBU, TEREPU, TURUBU, TURUPU, ISO 639-3: trb)

Мова теребу – це член підгуртка кайріру гуртка кайріру-манам шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 130 (1990 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТЕРЕВЕНГ' (TEREWENG, ISO 639-3: twg)

Мова теревенг – це член пантарської підгрупи групи алор-пантар західної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Проводиться дискусія, чи це окрема мова чи це тільки діалект мови благар. Кількість мовців – 800 (1981 рік) на Малих Зондських островах в Індонезії.

ТЕРЕЙ (TEREI, BUIN, RUGARA, TELEI, ISO 639-3: buo)

Мова терей – це член галузі буїн південнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців – 26,500 (2003 рік) на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

GRIFFIN, Margie Orthography problems in the Buin language, and how vernacular speakers helped solve them. Read 10(2): 52-53. 1975.

ТЕРЕНСЬКА МОВА (TERÊNA, ETELENA, TERENO, ТЕРЕНО, 特列纳语, ISO 639-3: ter)

Теренська мова – це член болівійської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

BUTLER, Nancy E. Derivação verbal na lingual terêna. Série Lingüística 7: 13-100. 1977.

ТЕРЕССА (TERESSA, TAIH-LONG, ISO 639-3: tef)

Мова тересса – це член підгалузі чавра-тересса нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,080 (2001 рік) на Нікобарських островах у Республіці Індія.

ТЕРИК (TERIK, NYANG'ORI, ISO 639-3: tec)

Мова терик – це член підвідділу терик відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 262,000 (2007 рік) у Республіці Кенія; кількість зростає.

ТЕРИК (TERIK)

Мови терик – це підвідділ відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – терик. Цією мовою говорять більш як 260,000 осіб у Республіці Кенія.

ТЕРІБЕ (TERIBE, NASO, NORTENYO, QUEQUEXQUE, TERRABA, TIRIBI, TIRRIBI, ISO 639-3: tfr)

Мова терібе – це член галузі таляманка чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1996 рік) у Республіці Панама і 5 (1991 рік) у Республіці Коста-Ріка. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

OAKES, Perry J. A description of Teribe phonology. SIL Electronic Working Papers 2001-003.
<http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2001-003>

**ТЕРКС І КАЙКОС (TURKS AND CAICOS CREOLE ENGLISH,
特克斯和凯科斯科里奥尔英语, ISO 639-3: tch)**

Мова теркс і кайкос – це член східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 10,700 (1995 рік) на островах Теркс і Кайкос (володіння Об'єднаного Королівства Великобританії і Північної Ірландії).

**ТЕРМАНУ (TERMANU, CENTRAL ROTE, PA'DA, ROTE, ROTE TENGAH, ROTI,
ROTINESE, ISO 639-3: twu)**

Мова терману – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2002 рік) на островах Роте в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

FOX, James J. & GRIMES, Charles E. Roti: introduction and wordlist. Comparative Austronesian dictionary: an introduction to Austronesian studies, part 1: fascicle 1, 611-22. Trends in Linguistics. Documentation, 10. Berlin and New York, 1995.

ТЕРНАТЕНЬО (TERNATEÑO, TERNATENYO, PORTUGIS, ISO 639-3: tmg)

Мова тернатеньо – це вимерлий уже член креольських мов, оснований на португальській. Говорили нею в Індонезії.

ТЕРНАТЕ-ТІДОРСЬКІ МОВИ (TERNATE-TIDORE)

Тернате-тідорські мови – це підгалузь північногалмегерської галузі західнопапуаської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: тернатська і тідорська. Цими мовами говорять 68,000 осіб на Молуккських островах в Індонезії.

ТЕРНАТСЬКА МОВА (TERNATE, ISO 639-3: tft)

Тернатська мова – це член тернате-тідорської підгалузі північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Кількість мовців – 42,000 (1981 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

Часткова література:

LITAMANUPUTTY, Betty (March 10, 2007). "Description of Ternate Malay". Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology, Jakarta station.
<http://lingweb.eva.mpg.de/jakarta/ternate.php>.

ТЕРСЬКА СААМСЬКА МОВА (TER SAAMI, LAPP, SAAM, TER LAPPISH, ТЕРСКО-СААМСКИЙ, ISO 639-3: sjt)

Терська саамська мова – це вже майже вимерлий член східної галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 10 (2004 рік) у Російській Федерації, головно старші віком особи.

TECE (TESE, KEIGA GIRRU, KEIGA JIRRU, TEIS-UMM-DANAB, ṬĒSÉ?, ISO 639-3: keg)

Мова тесе – це член групи темейн західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 1,400 (1971 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

YIP, May Phonology of These language. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 93-117. 2004.

TECO (TESO, ATESO, BAKEDI, BAKIDI, ELGUMI, ETOSSIO, IKUMAMA, WAMIA, ISO 639-3: teo)

Мова тесо – це член підвідділу тесо відділу тесо-туркана підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,570,000 (2002 рік) у Республіці Уганда та 279,000 (2001 рік) у Республіці Кенія (кількість збільшується). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

Loyola, Apuda Ignatius (2007). English-Ateso Pocket Dictionary Strategic Outcomes Inc., 274 pp. ISBN 9970-840-03-7.

TECO (TESO)

Мови тесо – це підвідділ відділу тесо-туркана підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – тесо. Цією мовою говорять більш як 1,800,000 осіб у Республіці Уганда та в Республіці Кенія.

TECOATLAN MIŠTEK (TEZOATLÁN MIXTEC, MIXTECO DE TEZOATLÁN DE SEGURA Y LUNA, ISO 639-3: vmx)

Мова тесоатлан міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 6,200 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

WILLIAMS, Judith Grammatical encoding of participants in Mixtec Tezoatlán. SIL-Mexico Branch Electronic Working Papers 002. 44. <http://www.sil.org/mexico/workpapers/WP002i-MixtecaTezoatlanGramPart-mxb.pdf>

TECO-ТУРКАНА (TESO-TURKANA)

Мови тесо-туркана – це відділ підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього відділу належать 5 мов у 2-х підвідділах:

- тесо – 1 мова: тесо;
- туркана – 4 мови: карамоджонг, ніянгатом, топоса, туркана.

Мовами тесо-туркана говорять 2,700,000 осіб у Республіці Уганда, в Народній Демократичній Республіці Ефіопія, в Республіці Південний Судан та в Республіці Кенія.

ТЕТЕЛА (TETELA, KITETELA, KIKITATELA, OTETELA, SUNGU, ISO 639-3: tll)

Мова тетела – це член підгуртка тетела гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 750,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ТЕТЕЛА (TETELA, C.80)

Мови тетела – це підгурток гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 4 мови: ела, кусу, нкуту та тетела. Цими мовами говорять майже 850,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

ТЕТЕЛЬСІНҐО (TETELCINGO NAHUATL, TETELCINGO AZTEC, ISO 639-3: nhg)

Мова тетельсінґо – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 3,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток; рідше – присудок, підмет, додаток; ще рідше – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

TUGGY, David Dissimilation in mösiehualj (Tetelcingo Nahuatl): a cognitive grammar perspective. *Linguagem, cultura e cognição: estudos de linguística cognitiva, volume 1* p. 627-649. Almedina: Coimbra. 2004.

ТЕТЕТЕ (TETETE, ISO 639-3: teb)

Мова тетете – це вже вимерлий член групи тетете північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Еквадор.

Часткова література:

CAMPBELL, Lyle American Indian languages: The historical linguistics of Native America. New York: Oxford University Press. 1997.

ТЕТЕТЕ (TETETE)

Мови тетете – це вже вимерла група мов північної підгалузі західнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї групи належала лиш одна мова – тетете. Цією мовою говорили в Республіці Еквадор.

ТЕТСЕРРЕТ (TETSERRET, ISO 639-3: немає)

Мова тетсеррет – це член тамашекської галузі берберської родини афразійської мовної надродини, якою говорить невизначена кількість осіб у Нігері.

Часткова література:

KHAMED ATTAYOUB, Abdoulmohamine. La têtsərret des Aytawari Seslem : identification socio-linguistique d'un parler berbère non-documenté chez les touaregs de l'Azawagh (Niger). Mémoire de maîtrise dirigé par Salem Chaker. Inalco : Paris. 2001.

TETUN-ДІЛІ (TETUN DILI, DILI TETUM, TETUM, TETUM DILI, TETUM PRAÇA, TETUM PRASA, TETUN, ТЕТУН ДИЛИ, ISO 639-3: tdt)

Мова тетун-ділі – це одинокий член креольських мов, основаних на тетунській. Кількість мовців – 50,000 (1995 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

TETUNСЬКА МОВА (TETUN, BELO, BELU, FEHAN, TETO, TETTUM, TETU, TETUN, TETUN BELU, TETUNG, TETUM, 特塔姆语, 德顿语, ISO 639-3: tet)

Тетунська мова – це член центрального відділу екстрамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти; існують великі морфологічні та синтаксичні відмінності між головними діалектами. Кількість мовців – 400,000 (2004 рік) на острові Тимор в Індонезії і 50,000 (2004 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор. Римо-католицька Церква в Східному Тиморі прийняла тетунську мову як літургічну. Тетунська абетка основана на латиниці і має 28 букв.

Часткова література:

HULL, Geoffry The languages of East Timor.

ТЕУЕЛЬЧЕ (TEHUELCHÉ, AONIKEN, GUNUA-KENA, GUNUNA-KENA, INAQUEN, ISO 639-3: teh)

Мова теуельче – це вже майже вимерлий член мовної родини чон. Кількість мовців – 4 (2000 рік) у Республіці Аргентина.

ТЕУН-НІЛА-СЕРУА (TEUN-NILA-SERUA)

Мови теун-ніла-серуа – це підвідділ мов східного відділу екстрамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 2 мови: ніла і серуа. Цими мовами говорять 3,800 осіб на острові Серам в Індонезії.

ТЕУНСЬКА МОВА (TE'UN, ISO 639-3: tve)

Теунська мова – це член екстрамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (1990 рік) на острові Серам в Індонезії; їх кількість зменшується.

ТЕУТИЛА КУЙКАТЕК (TEUTILA CUIKATEC, ISO 639-3: cut)

Мова теутила куйкатек – це член групи куйкатек підгалузі міштек-куйкатек мікстецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 3,690 (2005 рік) у Мексиканських

Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

ТЕФАРО (TEFARO, DEMBA, ISO 639-3: tfo)

Мова тефаро – це член мовної родини східні гелвінк бей. Кількість мовців – 100 (1987 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ТЕХАЛАПАН САПОТЕК (TEJALAPAN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN FILIPE TEJALAPAN, ZAPOTECO DE TEJALÁRAM, ZAPOTÈQUE TÉJALAPAN, ISO 639-3: ztt)

Мова техалапан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 120 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ТЕШЕНАВСЬКА МОВА (TESHENAWA, ISO 639-3: twc)

Тешенавська мова - це вимерлий член бадської підгрупи баде-дувайської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Говорили нею в Федеративній Республіці Нігерія.

ТЕШКАТЕПЕК ОТОМІ (ТЕХСАТЕРЕС ОТОМІ, NORTHEASTERN OTOMÍ, OTOMÍ DE ТЕХСАТЕРЕС, HÑÄHNÜ, HÑÄHÑO, HÑOTHO, HÑÄHÜ, HÑÄTHO, YUHÜ, YUHMU, ÑUHÜ, ÑOTHO, ÑAÑHU, ISO 639-3: otx)

Мова тешкатепек отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ТЕШМЕЛУКАН САПОТЕК (ТЕХМЕЛУКАН ЗАПОТЕК, CENTRAL SOLA DE VEGA ЗАПОТЕК, PARAVUSO, ZAPOTECO DE SAN LORENZO ТЕХМЕЛУКАН)

Мова тешмелукан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,100 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

SPECK, Charles H. Texmelucan Zapotec verbs. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics. University of North Dakota Session 38: 125-29. 1994.

ТЖУРРУРУ (TJURURU, TJURURU, CHORAROO, CHOROROO, CHURORO, DJURORO, DJURURO, DJURURU, DYURURU, JURURU, JURURU, THURARU, TJORORO, TJURORO, TJURURO, ISO 639-3: tju)

Мова тжурруру – це вимерлий член підгалузі серединні нгаярда південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в Західній Австралії.

ТИБЕТАНСЬКА АМДО (AMDO TIBETAN, AMDO, ANDUO, NGAMBO, TIBÉTAİN AMDO, ཨ་མདོ་སྐད་, 安多藏语, ISO 639-3: adx)

Мова тибетанська амдо – це член північного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 810,000 (1987 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються тибетським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Norbu, Kalsang, Karl Peet, dPal Idan bKra shis, & Kevin Stuart, Modern Oral Amdo Tibetan: A Language Primer. Edwin Mellen Press, 2000.

ТИБЕТАНСЬКА ХАМС (KHAMС TIBETAN, KAM, KANG, KHAMBA, KHAMPA, KHAMС BHOTIA, KHAMС-YAL, ཁམས་སྐད་, 康藏语, ISO 639-3: khg)

Мова тибетанська хамс – це член північного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,490,000 (1994 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються тибетським письмом. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BARTEE, Ellen Lynn A grammar of Dongwang Tibetan. Ph.D. University of California, Santa Barbara. 536 p. 2007.

ТИБЕТАНСЬКІ МОВИ (TIBETAN, བོད་སྐད་)

Тибетанські мови – це відділ тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 53 мови в 6-х підвідділах і 2 окремі мови:

- західний – 6 мов: підвідділ ладахи та 3 окремі мови;
- південний – 12 мов: адап, броккат, брокпаке, грома, джірел, дзонгха, лаха, лаяха, лунаха, сіккімська, чокангаха, шерпа;
- північний – 3 мови: тибетанська амдо, тибетанська хамс, чоні;
- східний – 8 мов: бумтгангха, дакпаха, куртоха, нієнха, нупбіха, олеха, хенгха, чаліха;
- центральний – 18 мов: валунгге, геламбу шерпа, гумла, джад, долпо, кагате, кієрунг, лгомі, лова, мугом, нубрі, пананг, спиті бготі, стод бготі, тічуронг, цеку, центральна тибетанська, цум;
- некласифікований – 4 мови: нааба, таванг монпа, тгудам, шердукпен;
- мови: гонгдук, лгокпу.

Тибетанськими мовами говорять майже 5,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Республіці Індія, в Китайській Народній Республіці, в Королівстві Бутан та в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

TOURNADRE, Nicolas. L'air linguistique tibétaine et ses divers dialectes. L'Asie, 2005, № 25, p. 7-56.

ТИБЕТО-БІРМАНСЬКІ МОВИ (TIBETO-BURMAN)

Тибето-бірманські мови – це галузь сино-тибетської мовної родини. До цієї галузі входять 435 мов, згуртовані в 17-х підгалузях і одна окрема мова:

- бай – 3 мови: південна бай, північна бай, центральна бай;
- бірманська – 75 мов у 4-х групах;
- гімалайська - 145 мов у 3-х групах;
- джінгпо-коняк-бодо – 1 мова: луїш;
- джінгпо-коняк-бодо – 27 мов у 2-х групах;
- західна бодіш – 1 мова:
- каренська – 20 мов у 4-х групах;
- кукі-чін-наґа – 80 мов у 2-х групах;
- лоло-бірманська – 36 мов у 4-х групах;
- мейтей – 1 мова: мейтей;
- микір – 2 мови: амрі карбі, карбі;
- мру – 1 мова: мру;
- північні ассамська – 11 мов: аді, апатані, бугун, ґало аді, діґаро-мішмі, іду-мішмі, міджу-мішмі, мірі, на, нісі, сулунґ;
- нунґіш – 5 мов: друнґ, лама, норра, нунґ, раванґ;
- танґут-кіянґ – 15 мов у 2-х групах;
- туцзя – 2 мови: південна туцзя, північна туцзя;
- некласифікована – 9 мов: аї, ану, ґрусо, захрінґ, луй, міджі, палу, пао, хамба;
- мова сартанґ.

Тибето-бірманськими мовами говорять більш як 72,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Королівстві Таїланд, у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у М'янма, в Федеральній Демократичній Республіці Непал, у Республіці Індія, в Королівстві Бутан, в Ісламській Республіці Пакистан, у Лаоській Народній Республіці та в Народній Республіці Бангладеш.

Часткова література:

Burling, Robbins (2003), "The Tibeto-Burman languages of northeast India", in Thurgood, Graham; LaPolla, Randy J., *Sino-Tibetan Languages*, London: Routledge, pp. 169–191, ISBN 978-0-7007-1129-1.

ТИБЕТО-КАНАВРІЙСЬКІ МОВИ (TIBETO-KANAURI, BODISH–HIMALAYISH, WESTERN TIBETO-BURMAN)

Тибето-канаврійські мови – це група мов гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 94 мови у 4-х підгрупах:

- західногімалайська – 20 мов у 4-х відділах і одна окрема мова;
- лепча – 1 мова: лепча;
- тибетська – 72 мови в 5-х відділах;
- некласифікована – 1 мова: дзалаха.

Тибето-канаврійськими мовами говорять у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Королівстві Бутан і в Республіці Індія.

ТИБЕТСЬКІ МОВИ (TIBETIC,)

Тибетські мови – це підгрупа тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 72 мови, згуртовані в 5-х відділах:

- бодіш – 1 мова: чангла;
- дгімал – 2 мови: дгімал, тото;
- тамангські – 15 мов: західна гурунг, західна таманг, кутанг ґгале, манангба, нар пгу, південна ґгале, південно-західна таманг, північна ґгале, північно-західна таманг, секе, східна гурунг, східна ґорха таманг, східна таманг, тгакалі, чантіял;
- тибетанські – 53 мови в 6-х підвідділах і 2 окремі мови;
- некласифіковані – 1 мова: калактанг монпа.

Тибетськими мовами говорять більш як 6,800,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Королівстві Бутан, у Китайській Народній Республіці, в Республіці Індія та в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

Denwood, Philip (2007). "The Language History of Tibetan". *Linguistics of the Himalayas and beyond*. Walter de Gruyter. pp. 47–70. ISBN 3-11-019828-2.

ТИБЕЯ (TIBEYA, DJANTI, MINJANTI, NGAYABA, NJANTI, NYABEA, ZANGNTE, ISO 639-3: ngy)

Мова тибея – це член підгуртка бафія гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 1,400 (1992 рік) у Республіці Камерун.

ТИВ (TIV, MUNSHI, ТИВИ, 蒂夫语, ISO 639-3: tiv)

Мова тив – це член тивоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,210,000 (1991 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та якась кількість у Республіці Камерун. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

R.C.Abraham, A Dictionary of the Tiv Language, Government of Nigeria 1940, republished by Gregg Press Ltd., Farnborough, Hants., England 1968. ISBN 0576116157

ТИВОЇДНІ МОВИ (TIVOID)

Тивоїдні мови – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 17 мов: абон, амбо, бало, бату, бітаре, евант, емпн, есімбі, іпуло, ісеве-масі, іїве, іпуло, кака, манта, месака, осату, отанк та тив. Цими мовами говорять майже 2,500,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія та в Республіці Камерун.

ТИҒОН-МБЕМБЕ (TIGON MBEMBE, AKONTO, TIGON, TIGONG, TIGUM, TUGUN, TIKUN, ISO 639-3: nza)

Мова тигон-мбембе – це член підвідділу мбембе відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 36,000 (1982 рік) у Республіці Камерун та 20,000 (1987 рік) у Федеративній Республіці Нігерія – тут кожне село має початкову школу.

ТИҒРЕ (TIGRE, TIGRÉ, KHASA, XASA, ТИҒРЕ, 提格雷语, ISO 639-3: tig)

Мова тигре (знана як хаса в Судані) – це член північної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Це семітська мова, що разом з тигринською вийшла з вимерлої мови ґеез (мова ґеез ще даліше служить як літургійна мова Ефіопської Православної Церкви). Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,050,000 (2006 рік) у Еритреї й деяка кількість у Демократичній Республіці Судан. Користуються ефіопським письмом.

Часткова література:

RAZ, Shlomo Tigre grammar and texts. Malibu, 1983.

ELIAS, David L. Tigre of Habab: Short Grammar and Texts from the Rigbat People. Ph.D. dissertation. Harvard University, 2005.

ТИДІКЕЛЬТСЬКІ МОВИ (TIDIKELT)

Тидікельтські мови – це група мов зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – тидікельт-тамазігтська. Нею говорять 9,000 осіб в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

ТИДІКЕЛЬТ-ТАМАЗИГТСЬКА МОВА (TIDIKELT TAMAZIGHT, ISO 639-3: tia)

Тидікельт-тамазігтська мова – це член тидікельтської групи зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1995 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці. Можливо, переходять на арабську.

ТИДОНґСЬКА МОВА (TIDONG, CAMUCONES, TEDONG, TIDOENG, TIDUNG, TIRAN, TIRONES, TIROON, ZEDONG, ISO 639-3: tid)

Тидонґська мова – це член тидонґського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців - 27,000 (2007 рік) у провінції Калімантан в Індонезії та 20,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

Часткова література:

MOODY, David C. The Tidong language. Languages of Sabah: A survey report, 125-37. Pacific Linguistics C, 78. Canberra: Australian National University, 1984.

ТИДОНґСЬКІ МОВИ (TIDONG)

Тидонґські мови – це відділ мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської

мовної надродини. До цього гуртка входять 5 мов: болонганська, калабаканська, сембакунг-мурутська, серудунг-мурутська і тидонгська. Цими мовами говорять 85,000 осіб у провінції Калімантан в Індонезії та в провінції Сабаг у Малайзії.

ТИКАР (TIKAR, NDOV, NDOME, TIKALI, TIKAR-EAST, TIKARI, TINGKALA, ISO 639-3: tik)

Мова тикар – це член відділу тикар південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Діалект бандобо може стати окремою мовою. Кількість мовців – 25,000 (1989 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

JACKSON, Ellen M. Direct and indirect speech in Tikar. *Journal of West African Languages* 17(1): 98-109, 1987.

ТИКАР (TIKAR)

Мови тикар – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – тикар. Цією мовою говорять 25,000 осіб у Республіці Камерун.

ТИКУНА (TICUNA, TIKUNA, TUKUNA, MAGÜTA, ISO 639-3: tca)

Мова тикунa – це мовний ізолят. Кількість мовців – 32,600 (1998 рік) у Федеративній Республіці Бразилія, 8,000 (2000 рік) у Республіці Колумбія та 8,000 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ANDERSON, Lambert The structure and distribution of Ticuna independent clauses. *Linguistics* 20: 5-30, 1966.

ТИМБЕ (TIMBE, ISO 639-3: tim)

Мова тимбе – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 11,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FOSTER, Margaret & FOSTER, Mick Available: 2009; Created: 1972. Timbe phonemics. [Manuscript] 53 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=51921>

ТИМБІРСЬКІ МОВИ (TIMBIRA)

Тимбірські мови – це підгрупа північно-західної групи геської підгалузі ге-кайнгангської галузі макро-геської мовної родини. До цієї підгрупи належать п'ять мов: гавіаю, канела, краго, креє і крінкаті-тимбіра. Говорять ними 5,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ТИМБІША (TIMBISHA, COSO, KOSO, KOSO SHOSHONE, PANAMINT, PANAMINT SHOSHONE, TÛMPISA SHOSHONI, ISO 639-3: par)

Мова тимбіша – це вже майже вимерлий член центральної групи нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 20 (1998 рік) у Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується – переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

McLAUGHLIN, John E. Panamint Phonology and Morphology, University of Kansas PhD dissertation. 1987.

ТИМОРСЬКА ПІДЖИН (TIMOR PIDGIN, TIMOR CREOLE PORTUGUESE, BIDAU CREOLE PORTUGUESE, PORTUGUÊS DE BIDAU, ISO 639-3: tvy)

Мова тиморська піджин – це вимерлий уже член креольських мов, оснований на португальській. Мова мала 2 діалекти. Говорили нею в Демократичній Республіці Східний Тимор.

ТИМОРСЬКІ МОВИ (TIMOR)

Тиморські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи належить 49 мов у 3-х підгрупах:

- екстрарамелайська – 30 мов у 5-х відділах;
- рамелайська – 6 мов у 3-х відділах;
- флорес-лембатська – 13 мов: адонара, алор, іль-апе, кеданг, ламаголот, ламалера, ламатука, південна лембата, західна лембата, девука, лево-еленг, левотобі, сіка.

Цими мовами говорять 2,300,000 осіб на острові Тимор в Індонезії.

Часткова література:

LANDWEER, M. Lynn, author. 2012. Review of: Endangered languages of Austronesia, Margaret Florey, editor.

ТИМУГОН-МУРУТСЬКА МОВА (TIMUGON MURUT, TEMOGUN, TENOM MURUT, TIMIGAN, TIMIGUN, TIMOGON, TIMOGUN, TIMUGON, TUMUGUN, ISO 639-3: tih)

Тимугон-мурутська мова – це член мурутського відділу мурутської підгрупи дайської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 7,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

BREWIS, Richard Split intransitivity in Timugon Murut. Between words: linguistic papers in memory of David John Prentice, 39-47. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2002.

ТИНГҀІ-БОТО (TINGUI-БОТО, CARAPATÓ, KARAPATÓ, TINGUI, ISO 639-3: tgv)

Мова тингҀі-бото – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

ТИНДИНСЬКА МОВА (TINDI, T'INDADERIL, 廷迪语, ISO 639-3: tin)

Тиндинська мова (самоназва *ъидараб мицци*) – це член андійської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2000 рік) у південно-західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Безписемна мова, але від 1993 року ведуться намагання впровадити письмо, основане на модифікованій кирилиці. Мова має 20 голосних звуків.

Часткова література:

ГУДАВА, Т. Е. Тиндинский язык. Языки народов СССР. Иберийско-кавказские языки. Москва, 1967.

ТИНИҒУА (TINIGUA, TINIGUAS, ISO 639-3: tit)

Мова тиніҒуа – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 2 (2000 рік) у Республіці Колумбія.

ТИНОК-КАЛЛАГАНСЬКА МОВА (TINOC KALLAHAN, TINOC KALANGOYA, ISO 639-3: tne)

Тинок-каллаганська мова – це член каллаганського підгуртка осереднього південнокордилерського гуртка західного південнокордилерського підвідділу південнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північно-лузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена; цією мовою говорять у Республіці Філіппіни.

ТИНПУЦ (TINPUTZ, TIMPUTS, VASUI, VASUII, WASOI, ISO 639-3: tpz)

Мова тинпуц – це член вітки сапоса-тинпуц підгуртка неган південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 3,900 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOSTETLER, Roman & HOSTETLER, Carolyn A tentative description of Tinputz phonology. Phonologies of five Austronesian languages, 5-43. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 13. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1975.

ТИУРАЙСЬКА МОВА (TIRURAY, TEDURAY, TIRURAI, ISO 639-3: tij)

Тиурайська мова – це член білійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців 50,000 (2002 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

POST, Ursula The phonology of Tiruray. Philippine Journal of Science 95: 563-75. 1966.

ТИТА (TITA, HOAI PETEL, ISO 639-3: tdq)

Мова тита – це член підвідділу вурбо відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,420 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; існує можливість, що вже не залишився жодний мовець у 2010 році.

ТИТАН (TITAN, M'BUNAI, MANUS, MOANUS, TITO, ISO 639-3: ttv)

Мова титан – це член східного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,850 (1992 рік) на островах Манус, Таві, Вал, Мбуке, Джонсон, Балуан, Тіліану, Бундро і Рамбутіо в Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ТИФАЛ (TIFAL, TIFALMIN, ISO 639-3: tif)

Мова тифал – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансногвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,600 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

STEINKRAUS, Walter Tifal phonology showing vowel and tone neutralization. Kivung 2: 57-66. 1969.

ТИХООКЕАНСЬКЕ ПОБЕРЕЖЖЯ (PACIFIC COAST)

Мови тихоокеанське побережжя – це підгрупа атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгрупи належать 9 мов у 2-х відділах:

- каліфорнійський – 4 мови у 2-х підвідділах;
- орегонський – 5 мов: галіс, кокіль, толова, тутуні, четко.

Цими мовами говорять ще лиш 27 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ТІБОРАНСЬКІ МОВИ (TIBORIAN)

Тіборанські мови – це підгрупа пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансногвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належать 5 мов: ванамбре, ковакі, мавак, мусар і памосу. Тіборанськими мовами говорять несповна 3,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТІВА (TIWA, DOWYAN, LALUNG, 提瓦语, ISO 639-3: lax)

Мова тіва - це член відділу бодо підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею та бенгальським письмом. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з кайова-таноанської мовної родини.**

ТІВА (TIWA)

Мови тіва – це підгалузь галузі тева-тіва кайова-таноанської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: південна тіва, північна тіва і піро. Говорять ними 2,500 осіб у

штаті Нью Мексико в Сполучених Штатах Америки. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з сино-тибетської мовної родини.**

TIBI (TIWI, ISO 639-3: tiw)

Мова тіві – це одинокий член тів'янської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,830 (1996 рік) у Північній Території Австралії та на островах Батгурст і Мелвіль. Будова речення – підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEE, Jennifer R. Tiwi today: a study of the language change in contact situation. Pacific Linguistics C, 96. Canberra: Australian National University, 1987.

TIV'ЯНСЬКІ МОВИ (TIWIAN)

Тів'янські мови – це одна з родин австралійської мовної надродини. Складається вона лиш з однієї мови – тіві. Говорять нею ще 1,830 осіб у Північній Території Австралії та на островах Батгурст і Мелвіль.

TIGAK (TIGAK, OMO, ISO 639-3: tgc)

Мова тігак – це член гуртка лавонгай-налік новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1991 рік) на острові Західний Джаул у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

JENKINS, Rebecca Sue Language contact and composite structures in New Ireland. SIL International Publications on Language Use and Education, 4. Dallas, Texas: SIL International, 2005.

ТИГРИНСЬКА МОВА (TIGRIGNA, TIGRINYA, TIGRAY, TIGRIÑA, TIGRIÑA, ТИГРИНЬЯ, ትግርኛ, 提格里尼亚语, 提格利尼亚语, ISO 639-3: tir)

Тігринська мова – це член північної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,220,000 (1994 рік) у Федеративній Республіці Ефіопія, 2,540,000 (2006 рік) в Еритреї та 10,000 (1994 рік) в Ізраїлі. В Ефіопії тігринська мова стоїть на третьому місці після амгарської і кушитської мови оромо. Діалекти тігринської мови різняться між собою фонетично, лексично і граматично. Тігринську мову записують старолівійським письмом вимерлої геєзької мови.

Часткова література:

KANE, Thomas Tigrinya-English Dictionary (2 vol.). Springfield, 2000.
LESLAU, Wolf Documents tigrigna: grammaire et texts. Paris, 1941.

ТИДАА МІШТЕК (TIDAÁ MIXTEC, MIXTECO DE TIDAÁ, NORTH CENTRAL NOCHIXTLÁN MIXTEC, ISO 639-3: mtx)

Мова тідаа міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі отомангської мовної родини. Кількість мовців – 550 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; старші віком особи й зовсім малі діти.

ТІДОРСЬКА МОВА (TIDORE, ISO 639-3: tvo)

Тідорська мова – це член тернате-тідорської підгалузі північногалмагерської галузі західно-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 26,000 (1981 рік) на Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

ТІЕМАСЕВЕ БОЗО (TIEMACÈWÈ BOZO, BOSO, TIÉ, TIEMA CIEWE, TIÈMA CIÈWÈ, TIEMACEWE, TIÈMACÈWÈ, ISO 639-3: boo)

Мова тіемасеве бозо – це член східного підвідділу відділу босо підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 2,500 (1991 рік) у Республіці Малі.

ТІЕНЕ (TIENE, KITIENE, KITIINI, TENDE, TIINI, ISO 639-3: tii)

Мова тіене – це член підгуртка янзі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 24,500 (1977 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ТІЄФО (TIÉFO, KIEFO, TYEFO, TYEFORO, ISO 639-3: tiq)

Мова тієфо – це член підгрупи тієфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,000 (1995 рік) у Буркіна-Фасо. Тональна мова.

Часткова література:

BERTHELETTE, Carol & BERTHELETTE, John Sociolinguistic survey report for the Tiéfo language. SIL Electronic Survey Reports 2002-006. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-006>

ТІЄФО (TIEFO)

Мови тієфо – це підгрупа групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – тієфо. Цією мовою говорять 1,000 осіб у Буркіна-Фасо.

ТІЄЯХО БОЗО (TIÉYAXO BOZO, BOSO, TÉGUÉ, TIE, TIEMAXO, TIÉYAKHO, TIGEMAXO, TIGUÉMAKHO, TYEYAXO, ISO 639-3: boz)

Мова тієяхо бозо – це член східного підвідділу відділу босо підгрупи сонінке-босо групи сонінке-бобо північно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 118,000 (1987 рік) у Республіці Малі. Користуються латиницею.

Часткова література:

Blecke, Thomas (1998) Lexikalische Strukturen und grammatische Kategorien im Tigemaxo (Bozo, Mande). Köln: Rüdiger Köppe Verlag. ISBN 3-89645-070-0

ТІЙ (TII, ROTE, ROTE BARAT, ROTI, ROTINESE, THIE, TI, WESTERN ROTE, ISO 639-3: txq)

Мова тій – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) на островах Роте в Індонезії.

ТІКОПІЯ (TIKOPĪA, ISO 639-3: tkp)

Мова тікопія – це член футунської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,320 (1999 рік) на острові Тікопія в Соломонових Островах. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток або теж присудок, підмет, додаток.

ТІЛАПА ОТОМІ (TĪLAPA OTOMĪ, HÑÄHNÜ, HÑÄHÑO, HÑOTHO, HÑÄHÜ, HÑÄTNO, YŪHŪ, YŪHMHŪ, ÑŪHŪ, ÑŪTHŪ, ÑÄÑHŪ, ISO 639-3: otl)

Мова тілапа отомі – це член групи отомі отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 400 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи. Тональна мова.

ТІЛА-ЧОЛЬ (TĪLA CHOL, ISO 639-3: cti)

Мова тіла-чоль – це член чоль-чонтальської групи чольської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 43,900 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

SCHUMANN, Otto Gálvez (1973). La lengua Chol de Tila (Chiapas). UNAM.

ТІЛКІЯПАН САПОТЕК (TOLQUIAPAN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN MIGUEL TILQUIAPAN, ZAPOTÈQUE TILQUIAPAN, ISO 639-3: zts)

Мова тілкіяпан сатопек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

MERRILL, Elizabeth D. Illustrations of the IPA: Tilquiapan Zapotec. Journal of the International Phonetic Association 38(1): 107-114. 2008.

ТІЛЛАМООК (TILLAMOOK, ISO 639-3: til)

Мова тілламоок – це вже вимерлий член галузі тілламоок саліської мовної родини. Цією мовою говорили в штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки. Останній мовець помер 1970 року, інші перейшли на англійську мову.

ТІЛЛАМООК (TILLAMOOK)

Мови тілламоок – це вже вимерла галузь саліської мовної родини. До цієї галузі входила лиш одна мова – тілламоок, вимерла вже сьогодні. Цією мовою говорили в штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки.

ТІЛУНГ (TILUNG, TILING, TILLING, TILUNG BLAMA, ISO 639-3: tij)

Мова тілунг – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 дія-

лекти – ці два діалекти можуть бути двома окремими спорідненими мовами. Кількість мовців – 310 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

TIMA (TIMA, LOMORIK, LOMURIKI, TAMANIK, YIBWA, ISO 639-3: tms)

Мова тіма – це член галузі катла кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – не з'ясована; говорять нею у Демократичній Республіці Судан.

TINANI (TINANI, GONDHLA, GONDLA, LAHAULI, LAHOULI, LAHULI, RANGLOI, TEENAN, TINAN LAHULI, ISO 639-3: lbf)

Мова тінані – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1996 рік) у Республіці Індія та 450 (1877 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються деванагарським і тибетським письмом.

TINA-SAMBALЬСЬКА МОВА (TINÀ SAMBAL, SAMBALI, TINA, ISO 639-3: xsb)

Тіна-самбальська мова - це член самбальської групи центральнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 70,000 (2000 рік) і зменшується в Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

STONE, Roger The Sambalic languages of Central Luzon. Studies in Philippine languages and cultures 19: 158-183. 2008.

TINĠAL (TINGAL, KAJAJA, KAJAKJA, TAGALE, TEGELE, TEKELE, TOGOLE, ISO 639-3: tie)

Мова тінгал – це член галузі рашад кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан.

TIPPERA (TIPPERA, KOK BOROK, TIPPERAN, TIPPURAN, TIPRA, TIPURA, TRIPERAN, TRIPURA, ISO 639-3: tpe)

Мова тіппера - це член відділу бодо підгрупи бодо-ґаро групи коньяк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коньяк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 10 головних діалектів. Кількість мовців – 85,000 у Народній Республіці Бангладеш.

Часткова література:

KIM, Amy; KIM, Seung; ROY, Palash; SANGMA, Mridul, authors. 2011. "The Tripura of Bangladesh: A Sociolinguistic Survey." SIL Electronic Survey Reports 2011-038: 264.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2011-038>

TIRA (TIRA, LITHIRO, THIRO, TIRO, ISO 639-3: tic)

Мова тіра – це член західної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1982 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

ARCHER, Geraldine Mary The effect of a participatory model in language and literacy development. Ph.D. Commonwealth Open University. 238 p. 2006.

ТИРАЗЬКА (TIRANI, ISO 639-3: tra)

Тіразька мова – це майже вимерлий член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної над-родини. Кількість мовців – 100 в Ісламській Республіці Афганістан.

ТИПІ (TIRI, CIRI, HA-TIRI, TINRIN, ISO 639-3: cir)

Мова тірі – це член вітки зіре-тірі південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 260 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток або присудок, додаток, підмет.

ТИРІО (TIRIO)

Мови тіріо – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов: абом, бапаму, бітур, вередай і макаям. Мовами тріо говорять дещо більш як 3,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТИХАЛТЕПЕК МІШТЕК (TIJALTEPEC MIXTEC, MIXTECO DE SAN PABLO TIJALTEPEC, ISO 639-3: xtl)

Мова тіхалтепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 3,560 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ТИЧУРОНГ (TICHURONG, TICHERONG, ISO 639-3: tcn)

Мова тічуронг – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,420 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ТИЯГБАМРІН-АЇЗІ (TIAGBAMRIN AIZI, AHIZI, LÉLÉMRIN, TIAGBA, AÏZI, EZIBO, PROKPO, ISO 639-3: ahi)

Мова тіягбамрін-аїзі - це член групи аїзі підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 9,000 (1999 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

BOONE, Douglas; SILUÉ, Lamine & AUGUSTIN, MaryAnne L'Utilisation du Français et de l'Adioukrou par les Aizi. SIL Electronic Survey Reports 2002-047

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-047>

ТІЯЛЕ (TIALE, MALMARIV, ISO 639-3: mnl)

Мова тіяле – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ТІЯНГ' (TIANG, DJAUL, ISO 639-3: tbj)

Мова тіянґ – це член гуртка лавонґай-налік новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 790 (1972 рік) на острові Джаул у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

KING, Phil An Acoustic Description of Central Vowels in Three Austronesian Languages of New Ireland. SIL Electronic Working Papers 2007-005. 2007.

ТІЯП (TYAP, КАТАР, КАТАФ, ISO 639-3: kcg)

Мова тіяп – це член південно-центрального відділу центральної підгрупи плато бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 130,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

FOLLINGSTAD, Carl M. 'Hinneh' and focus function with application to Tyap. *Journal of Translation and Textlinguistics* 7(3): 1-24. 1995.

ТІЯРЕЙСЬКА МОВА (TYARAITY, DAKTJERAT, DJERADJ, DJERAG, DYERAIDY, KUWEMA, TJERAIT, ISO 639-3: woa)

Тіярейська мова – це вимираючий член малаґмалаґської підгалузі малаґмалаґської галузі дейлійської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 10 (1983 рік) у північній Австралії.

ТІЯТІНАґУА (TIATINAGUA)

Мови тіятінаґуа – це галузь таканської мовної родини. До цієї галузі входить лиш 1 мова - есе ехха. Цією мовою говорять 1,770 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ТЛАГУІТОЛТЕПЕК (TLAHUITOLTEPEC MIXE, WEST CENTRAL MIXE, SOUTH HIGHLAND MIXE, AYUUIJK, ISO 639-3: mxp)

Мова тлагуітолтепек – це член підгалузі західні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 5,000 (1991 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок або присудок, додаток, підмет. Довгі слова, багато афіксів.

Часткова література:

LYON, Shirley Tlahuitoltepec Mixe clause structure. *International Journal of American Linguistics* 33: 25-33, 1967.

ТЛАКОАПА МЕФАА (TLACOAPA ME'FAA, MI'RHÀÀ MINUIÍ MI'PA, TLAPOACA TLANEC, TLANECO DE TLACOAPA, ISO 639-3: tpl)

Мова тлакоапа мефаа – це член галузі субтіяба-тлапанекан ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 18,000 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

BLACK, Cheryl A. An autosegmental analysis of Me'phaa (Tlapanec) noun inflection. Survey of California and other Indian languages 13: 1-14. 2005.

ТЛАКОАЦІНТЕПЕК ЧІНАНТЕК (TLACOATZINTEPEC CHINANTEC, ISO 639-3:ctl)

Мова тлакоацінтепек чінантек – це член чінантецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

THELIN, Anders Tlacoatzinteppec Chinantec syllable structure. SIL-Mexico Workpapers 4: 1-8. 1980.

ТЛАКОЛУЛІТА САПОТЕК (TLACOLULITA ZAPOTEK, SOUTHEASTERN YAUTEPEC ZAPOTEC, ZAPOTECO DE ASUNCIÓN TLACOLULITA, ISO 639-3:zpk)

Мова тлаколуліта сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 140 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

ТЛАМАКАСАПА (TLAMACAZAPA NAHUATL, ISO 639-3:nuz)

Мова тламакасапа – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 1,550 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ТЛАСОЯЛТЕПЕК МІШТЕК (TLAZOYALTEPEC MIXTEC, MIXTECO DE SANTIAGO TLAZOYALTEPEC, ISO 639-3:mqh)

Мова тласоялтепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – не визначена в Мексиканських Сполучених Штатах. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

ТЛАЧІЧІЛКО ТЕПЕУА (TLACHICHILCO TEPENUA, TEPENUA DE TLACHICHILCO, ISO 639-3:tpt)

Мова тлачічілко тепеуа – це член тепеуаської галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

WATTERS, James K. Aspects of Tlachichilco Tepenhua (Totonacan) phonology. SIL Mexico Workpapers 4: 85-129. 1980.

ТЛІНГІТ (TLINGIT, THLINGET, TLINKIT, LINGÍT, 特林吉特语, 特林吉特语, ISO 639-3: tli)

Мова тлінгіт – це член тлінгітської підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 1,200 (2000 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки та 230 (2001 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді (вивчають мову в початкових школах); здебільша старші віком особи – молодші переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

STORY, Gillian L. A morphological study of Tlingit. Language Data, Ameridian Series, 7. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1979.

ТЛІНГІТСЬКІ МОВИ (TLINGIT)

Тлінгітські мови – це підгалузь осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – тлінгіт. Говорять нею 1,400 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ТО (TO, ISO 639-3: toz)

Мова то – це неklasифікований член підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – невизначена, говорять нею в Республіці Камерун.

ТОАБАЙТА (ТО’АБАЙТА, MALU, MALU’U, ТО’АМБАЙТА, ISO 639-3: mlu)

Мова тоабайта – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,600 (1999 рік) на Соломонових Островах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

SIMONS, Linda The pronouns in To’abaita (Solomon Islands). Pronominal systems, 21-35. Tübingen, 1986.

ТОАЛЬСЬКА МОВА (TOALA’, EAST TORAJA, LUWU’, SADA, SANGANGALLA’, TOALA, TOALA-PALILI, TORAJA TIMUR, TOWARE, ISO 639-3: tlz)

Тоальська мова – це член тораджа-саданської групи північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1983 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

ТОАРИПІ (TOARIPI, EAST ELEMA, MELARIPI, MOTUMOTU, ISO 639-3: tqo)

Мова тоаріпі – це член східної групи осередньоелеманської підгалузі елеманської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 23,000 (1977 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Review of: Three elema myths, by Herbert A. Brown. Language and Linguistics in Melanesia 22: 157-58. 1991.

ТОБА (ТОВА, CHACO SUR, QOM, ТОВА QOM, ТОВА SUR, ISO 639-3: tob)

Мова тоба – це член гвайкурської галузі матако-гвайкурської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 19,800 (2000 рік) у Республіці Аргентина, 100 в Багатонаціональній Державі Болівія та 1,510 (2007 рік) у Республіці Парагвай. Користуються латиницею. У Республіці Парагвай вивчають її в початкових школах.

ТОБА-БАТАЦЬКА МОВА (БАТАК ТОВА, БАТТА, ТОВА БАТАК, БАТАК ТОВА, ISO 639-3: bbc)

Тоба-батацька мова – це член південної групи батацької підгалузі північно-західної суматрійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000,000 (1991 рік) на острові Суматра в Індонезії. Користуються батацьким і латинським письмом.

ТОБАҐОНСЬКА МОВА (TOBAGONIAN CREOLE ENGLISH, TOBAGONIAN DIALECT, ISO 639-3: tgh)

Тобагонська мова – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 36,000 (1990 рік) у Республіці Тринідад і Тобаго.

Часткова література:

HOLBROOK, David J. The classification of the English-lexifier creole languages spoken in Grenada, Guyana, St. Vincent, and Tobago using a comparison of the markers of some key grammatical features: a tool for determining the potential to share and/or adapt literary development materials. Ph.D. The University of West Indies, 2006.

ТОБА-МАСКОЇ (ТОВА-MASKOY, MASKOY, CABANATIT, MACHICUI, QUILYILHRAYROM, ТОВА OF PARAGUAY, ISO 639-3: tmf)

Мова тоба-маскої – це член маскоїської мовної родини. Кількість мовців – 1,680 (2007 рік) у Республіці Парагвай.

ТОБАНҐА (TOBANGA, GABRI, GABRI NORD, GABRI-NORTH, NORTHERN GABRI, ISO 639-3: tng)

Мова тобанґа – це член ґабрі-тобанґської підгрупи кімре-тобанґської групи мір-кванґської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1999 рік) у Республіці Чад.

ТОБАТІ (TOBATI, ENGGROS, HUMBOLDT JOTAFА, JAYAPURA, TOBWADIC, JAUTEFA, YOTAFА, ISO 639-3: tti)

Мова тобаті – це член джайпурського гуртка сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полі-

незійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 350 (1998 рік) в Індонезії (Папуа).

ТОБЕЛЬСЬКА МОВА (TOBELO, BAHASA TOBELO, ISO 639-3: tlb)

Тобельська мова – це член ґалело-лолодської підгалузі північногалмагерської галузі західнопапуаської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 27,700 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії. Мову вивчають у середній школі в місті Тобело.

Часткова література:

HOLTON, Gary The relational noun marker in Tobelo (Northeast Halmaheran). Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines.. 19 pages. S.I.: Linguistic Society of the Philippines and SIL International.

<http://www.sil.org/asia/philippines/ical/papers.html>

ТОБИЛУНГСЬКА МОВА (TOBILUNG, TABILONG, TOBILANG, TEBILUNG, ISO 639-3: tgb)

Тобілунгська мова – це член дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,850 (2007 рік) у провінції Сабаг у Малайзії.

ТОБІАН (TOBIAN, HATOHOBEL, TOBI, TOBIANISCH, ISO 639-3: tox)

Мова тобіан – це майже вимерлий член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 22 (1995 рік) на острові Тобі в Республіці Палау.

ТОБО (TOBO, ISO 639-3: tbv)

Мова тобо – це член західної групи підгалузі гуон галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,230 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Існують 2 громадські школи.

ТОВЕЙ (TOWEI, TOWE, ISO 639-3: ttn)

Мова товей – це член західної галузі пауваської мовної родини. Кількість мовців – 120 (1975 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ТОВРА (TOURA, DOURA, ISO 639-3: don)

Мова товра – це член осередньої вітки західно-центрального папуаського підгуртка центральнопапуаського гуртка периферійного підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,800 (2007 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТОҒА (TOGA, LO, LOH-TOGA, TORRES, VAVATEMA, ISO 639-3: lht)

Мова тоҒа – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ТОҒБА-ВАРА БАНДА (TOGBO-VARA BANDA, ISO 639-3: tor)

Мова тоҒба-вара банда – це член осередньо-центрального гуртка центрального підвідділу відділу банда підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конґо, 12,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та якась кількість у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-83. 2004.

ТОҒОЙО (TOGOYO, TOGOY, ISO 639-3: tgy)

Мова тоҒойо – це вже вимерлий член гуртка індрі-тоҒойо підвідділу сере відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Цією мовою говорили у Південному Судані.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sundanese Languages 9: 175-183. 2004.

ТОДА-КОТСЬКІ МОВИ (TODA-KOTA)

Тода-котські мови – це підгрупа таміль-кодаґської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: котська і тодська. Говорять ними 2,000 осіб у Республіці Індія.

ТОДРАҒ (TODRAH, DIDRA, DIDRAH, KODRA, MODRA, PODRA, TODRÁ, ISO 639-3: tdr)

Мова тодраҒ – це член підвідділу тодраҒ-моном відділу седанґ-тодраҒ західної підгрупи північної групи баґнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 9,140 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

GREGERSON, Kenneth L. & SMITH, Kenneth D. The development of Todrah register. Mon-Khmer Studies 4: 143-84, 1973.

ТОДРАҒ-МОНОМ (TODRAH-MONOM)

Мови тодраҒ-моном – це підвідділ відділу седанґ-тодраҒ західної підгрупи північної групи баґнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надро-

дини. До цього підрозділу входять дві мови: моном та тодраг. Говорять ними 14,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ТОДСЬКА МОВА (TODA, TODI, TUDA, தோதா, 托达语, ISO 639-3: tcx)

Тодська мова – це член тода-котської підгрупи таміль-кодагської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 1,100 (2007 рік) в Індії. Користуються тамільським письмом.

Часткова література:

GORDON, Kent Echo-words among the Todas revisited. Linguistics and worldview in honor of Professor Kenneth L. Pike: Papers from the academic seminar on “Linguistics and worldview” held at Thammasat University, Bangkok, February 17-19, 1986, 113-46. Bangkok: Thammasat University and Summer Institute of Linguistics Language Research and Development Project, 1989.

ТОКАНО (TOKANO, GAMUSO, TOKAMA, YUFIYUFA, ZAKA, ZUHOZUHO, ZUHUZUHO, ISO 639-3: zuh)

Мова токано – це член групи гагуку-бенабена гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,000 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

Nama gamoze gelekaká puku = Nam tok bilong Tokano na Pisin = Phrases in Gahuku and Melanesian Pidgin. 1977.

ТОКАНТИНС АСУРИНІ (TOCANTINS ASURINI, AKWAYA, ASSURINÍ, ASURINÍ, ASURINÍ DO TOCANTINS, ASURINÍ DO TROCARÁ, ISO 639-3: asu)

Мова токантинс асурині – це член підгалузі аквава галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 300 (2001 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

NICHOLSON, Velda Breve estudo da língua asurini do Xingu. Ensaios Lingüísticos, 5. Brasília: Summer Institute of Linguistics. 85 p. 1982.

ТОКЕЛАВСЬКА МОВА (TOKELAUAN, TOKELAU, TOKELAUANISCH, ТОКЕЛАУ, 托克劳语, ISO 639-3: tkl)

Токелавська мова – це член токелавської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,410 (1987 рік) на Токелавському архіпелазі (належить до Великої Британії). Користуються латиницею.

ТОКЕЛАВСЬКІ МОВИ (ТОКЕЛАУАН)

Токелавські мови – це галузка самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належить лиш одна мова – токелавська. Говорять нею 1,400 осіб на Токелавському архіпелазі (належить до Великої Британії).

ТОК-ПИСИН (ТОК ПИСИН, MELANESIAN ENGLISH, NEOMELANESIAN, NEW GUINEA PIDGIN ENGLISH, PIDGIN, PISIN, 托克皮辛语, 巴布亚皮钦语, ISO 639-3: tpi)

Мова ток-писин – це член пацифічної галузі креольських мов, основаних на англійській. Кількість мовців – 122,000 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Частинна література:

JENKINS, Rebecca Sue Language contact and composite structures in New Ireland. SIL International Publications in Language Use and Education, 4. Dallas, Texas: SIL International, 2005.

ТОКУ-НО-ШІМА (ТОКУ-НО-ШІМА, 德之岛琉球语, ISO 639-3: tkn)

Мова току-но-шіма – це член північної підгалузі амамі-окінавської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 13,066 (2000 рік) на острові Кікай у Японській Державі; здебільша старші віком особи.

ТОЛАКІ (ТОЛАКІ, ТОЛОЛАКІ, ТО'ОЛАКІ, ЛОЛАКІ, ЛАКІ, ТОКІА, ISO 639-3: lbw)

Мова толакі – це член підвідділу західного побережжя західного відділу бунгку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 281,000 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Вивчається в початкових і середніх школах. Користуються латиницею.

Часткова література:

MEAD, David The Bungku-Tolaki languages of South-Eastern Sulawesi, Indonesia. Pacific linguistic D, 91. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 1999.

ТОЛІТОЛЬСЬКІ МОВИ (ТОЛІТОЛІ)

Толітольські мови – це група мов томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи входять дві мови: боано і тотолі. Говорять ними майже 28,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТОЛОВА (ТОЛОВА, SMITH RIVER, TAA-LAA-WA, ISO 639-3: tol)

Мова толова – це майже вимерлий член орегонського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 4 (1994 рік) у штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки. Є певні намагання відродити мову.

ТОЛОМАКО (TOLOMAKO, BIG BAY, MARINA, TOLOMAKU-JEREVIU, ISO 639-3: tlm)

Мова толомако – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 900 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

ТОЛЬ (TOL, JICAQUE, TOLPAN, XICAQUE, EASTERN JICAQUE, ISO 639-3: jic)

Мова толь – це мовний ізолят. Кількість мовців – 350 (1997 рік) у Республіці Гондурас. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DENNIS, Ronald Keith & DENNIS, Margaret Lynn Diccionario Tol escuela mpes (Diccionario escolar de la lengua tol). Morazán, Honduras: Instituto Lingüístico de Verano, 2001.

ТОМА (TOMA, TOA, TOALE, TOALI, TOOMA, ISO 639-3: tod)

Мова тома – це член відділу лома підгрупи менде-лома південно-західної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 144,000 (1991 рік) у Республіці Гвінея. Користуються латиницею.

ТОМАДІНО (TOMADINO, ISO 639-3: tdi)

Мова томадіно – це член внутрішнього підвідділу західного відділу бунґку-толацької підгрупи південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1991 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТОМБЕЛАЛА (TOMBELALA, MBELALA, BELALA, BELA, BARIA, ISO 639-3: ttp)

Мова томбелала – це член памонської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,100 (1995 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТОМБОНУО (TOMBONUO, LOBU, PAITAN, SUNGAI, SUNGEI, TAMBANUA, TAMBANUO, TAMBANUVA, TAMBANWAS, TAMBENUA, TAMBUNWAS, TEMBENUA, TOMBONUWO, TOMBONUVA, TUMBUNWHA, TUNBUMOHAS, ISO 639-3: txa)

Мова томбонуо – це член пайтанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

KING, John Wayne Tombonuwo phonemics. Phonological description of Sabah languages: Studies from ten languages, 97-106. Sabah Museum Monograph, 4. Kota Kinabalu: Sabah Museum, 1993.

ТОМБУЛЬСЬКА МОВА (TOMBULU, MINAHASA, MINHASA, TOMBALU, TOMBULA, TOMBULU', TOUMBULU, ISO 639-3: tom)

Томбульська мова – це член північно-східної підгрупи північної групи мінагаської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1981 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

PAAT, Jootje L. ma інші Pedoman membaca dan menulis Bahasa Tombulu. Pusat Penerjemahan Bahasa Universitas Kristen Indonesia Tomohon, 2002. (в індонезійській мові).

ТОМЕДЕЙСЬКА МОВА (TOMEDES, TAMUDES, ISO 639-3: toe)

Томедейська мова – це вимерлий некласифікований член аравакської мовної родини. Говорили нею в Республіці Колумбія.

ТОМІНІ (TOMINI, MOUTON, TIADJE, TIALO, ISO 639-3: txm)

Мова томіні – це член північної підгрупи томінської групи томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 30,000 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТОМІНСЬКІ МОВИ (TOMINI)

Томінські мови – це група мов томіні-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї групи входять 8 мов у двох підгрупах:

- південна – 5 мов: балайсанг, дампелас, пендав, тадже, таджіо;
- північна – 3 мови: дондо, лавдж, томіні.

Цими мовами говорять майже 120,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТОМІНІ-ТОЛІТОЛЬСЬКІ МОВИ (TOMINI-TOLITOLI)

Томіні-толітольські мови – це підгалузь целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгалузі входять 10 мов у 2-х групах:

- толітольська – 2 мови: боано, тотолі;
- томінська – 8 мов у 2-х підгрупах;

Томіні-толітольськими мовами говорять 145,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

HIMMELMANN, Nikolaus Sourcebook on Tomini-Tolitoli languages. Celebes, 2001.

ТОМОЙП (ТОМОІР, ТОМОІВЕ, ТОМОУР, ТУМІЕ, ТУМУІР, ISO 639-3: tqp)

Мова томойп – це член гуртка томойп новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 700 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТОМОЙП (ТОМОІР)

Мови томойп – це гурток новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належить лиш одна мова – томойп. Говорять нею 700 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТОМО-КАН (ТОМО KAN DOGON, ТОМО-KAN, WESTERN PLAINS DOGON, ISO 639-3: dtm)

Мова томо-кан – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 133,000 (1998 рік) у Республіці Малі та якась кількість у Буркіна-Фасо.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

ТОМПСОН (THOMPSON, NLAKA'PAMUCTSIN, NLAKA'PAMUX, NKLAPMX, NTLAKAPAMUX, NTLAKAPMUK, NĒE 'KERMXCIN, ISO 639-3: thp)

Мова томпсон – це член північної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 720 (2001 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді; здебільша старші віком особи.

ТОНґА (TONGA, MOS, MOS TEAN-EAN, ISO 639-3: tnz)

Мова тонґа – це вимираючий член тонґської групи північної підгалузі аслійської галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Таїланді та в Малайзії на півострові Малайському. **Не змішувати цієї мови з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

Часткова література:

BISHOP, Nancy M. & PETERSON, Mary M. Northern Aslian language survey: Trang, Satul and Phatthalung provinces, Thailand. Bangkok, Thailand, 2003.

ТОНґА (TONGA, CHITONGA, PLATEAU TONGA, ZAMBEZI, ISO 639-3: toi)

Мова тонґа – це член вітки тонґа підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 990,000 (2001 рік) у Республіці Замбія і 137,000 (2001 рік) у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею. **Не змішувати її з**

мовами такої ж назви з австралійської мовної надродини та з нігеро-конголезької мовної надроди гуртків манда-тумбука та чопі-венда.

Часткова література:

KRÖGER, Heidrun O tom nas línguas Bantu. Trabalhos em Curso 1: 107-124, 2003.

ТОНґА (TONGA, CHITONGA, KITONGA, SISKA, SISYA, WESTERN NYASA, ТОНґА, ISO 639-3: tog)

Мова тонґа – це член підгуртка манда гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 170,000 (2001 рік) у Республіці Малаві. *Не змішувати її з мовами такої ж назви з австралійської мовної надродини та з нігеро-конголезької мовної надродини гуртків бемба-нійка та чопі-венда.*

Часткова література:

Turner, Rev. Wm. Y., Tumbuka–Tonga–English Dictionary. Hetherwick Press, Blantyre (Malawi), MCMLII.

ТОНґА (TONGA, BITONGA, INHAMBANE, SHENGWE, TONGA-INHAMBANE, GITONGA, ISO 639-3: toh)

Мова тонґа – це член підгуртка чопі гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 375,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовами такої ж назви з австралійської надродини та з нігеро-конголезької надродини гуртків манда-тумбука та бемба-нійка.*

ТОНґА (TONGA)

Мови тонґа – це вітка підгуртка лендже-тонґа гуртка бемба-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки входять п'ять мов: домбе, іла, сала, солі та тонґа. Цими мовами говорять понад 1,250,000 осіб у Республіці Замбія і в Республіці Зімбабве.

ТОНґАНСЬКА МОВА (TONGAN, TONGA, FAKA-TONGA, LEA FAKATONGA, TONGANO, TONGAISCH, ТОНґА, ТОНґА ИСЛАНДСКИЙ, 汤加语, 东加语, ISO 639-3: ton)

Тонґанська мова – це член тонґійської вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 96,300 (1998 рік) у Королівстві Тонґа. Порядок слів у реченні: присудок, підмет, додаток. Тонґанську мову записують модифікованою латиницею.

Часткова література:

CHURCHWARD, C. M. Tongan grammar.

CHURCHWARD, C. M. Tongan dictionary.

ТОНГВЕ (TONGWE, KITONGWE, SITONGWE, BENDE, ТОНГВЕ, ISO 639-3: tny)

Мова тонгве – це член підгуртка тонгве гуртка ніїламба-тонгве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ТОНГВЕ (TONGWE, F.10)

Мови тонгве – це підгурток гуртка ніїламба-тонгве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: бенде, мамбве-лунгу, пімбве, рунгва, тонгве та фіпа. Цими мовами говорять майже 1,000,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Замбія.

ТОНГІЙСЬКІ МОВИ (TONGIC)

Тонгійські мови – це вітка полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 2 мови: ніуенська і тонганська. Говорять ними майже 100,000 осіб на островах Ніуе і Тонга.

ТОНГСЬКІ МОВИ (TONGA)

Тонгські мови – це група північної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австрозазійської мовної надродини. Ця підгрупа складається лиш з однієї мови – тонга. Говорять нею 300 осіб у Таїланді та в Малайзії на півострові Малайському.

ТОНДА (TONDA)

Мови тонда – це підгалузь галузі моргед-горішні маро південно-центральної папуаської мовної родини. До цієї підгалузі належать 10 мов: арамба, баді канум, блафе, вара, гунтай, кунджа, нгкалмпв канум, рема, смаркі канум і сота канум. Мовами тонда говорять більш як 3,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

ТОНДАНСЬКА МОВА (TONDANO, TOLOU, TOLOUR, TONDANOU, TOULOUR, ISO 639-3: tdn)

Тонданська мова – це член північно-східної підгрупи північної групи мінагаської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 80,000 (1991 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

ТОНДЖОН (TONJON, ISO 639-3: tjn)

Мова тонджон – це вже вимерлий член підвідділу джоґо відділу джоґо-джері підгрупи мандінґ-джоґо центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Говорили нею в Республіці Кот-д'Івуар.

ТОНКАВА (TONKAWA, ISO 639-3: tqw)

Мова тонкава – це вимерлий одинокий член коавільтецької мовної родини, якою говорили в штатах Тексас, Оклаґома і Нью Мексіко в Сполучених Штатах Америки. Це мова – ізолят, неподібна до жодної іншої мови.

Часткова література:

"The Tonkawa Language: Pronunciation Key."

Internet: <http://www.tonkawatribe.com/culture/language.htm>. October 12, 2005.

ТОНСАВАНґСЬКА МОВА (TONSAWANG, TOMBATU, ISO 639-3: tnw)

Тонсаванґська мова – це член мінаґаської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1981 рік) на острові Сулавесі в Індонезії.

ТОНСІЙСЬКА МОВА (TONSEA, TONSEA', ISO 639-3: txs)

Тонсійська мова – це член північно-східної підгрупи північної групи мінаґаської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 90,000 (1989 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

ТОНТЕМБОАНСЬКА МОВА (TONTEMBOAN, PAKEWA, TOMPAKEWA, TOUNTEMBOAN, ISO 639-3: tnw)

Тонтембоанська мова – це член північної групи мінаґаської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (1990 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

ТООНО ООДАМ (ТОНОНО О'ОДАМ, НЕВОМЕ, NEVOME, О'ОДАМ, О'ОТНАМ, Р'АРАГО, РАРАГО-ПИМА, UPPER PIMAN, ТОГОНО О'ОДАМ, ISO 639-3: ood)

Мова тооно оодам – це член групи тепіман сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 9,600 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

SAXTON, Dean Papago. Studies in Uto-Aztecan grammar 3: Uto-Aztecan grammatical sketches, 93-266. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 56(3). Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1982.

ТООРО (TOORO, ORUTORO, RUTOORO, RUTORO, TORO, ISO 639-3: ttj)

Мова тооро – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 488,000 (2002 рік) у Республіці Уганда. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ТОПОЙО (ТОРОЙО, ISO 639-3: toy)

Мова топойо – це член кайлійської підгрупи північної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1988 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТОПОСА (ТОПОСА, АКАРА, КАРЕ, КУМІ, ТАПОСА, ТОПОТНА, ISO 639-3: toq)

Мова топоса – це член підвідділу туркана відділу тесо-туркана підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців - 100,000 (2000 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

SCHRÖDER, Helga Word order in Toposa: an aspect of multiple feature-checking. SIL International and The University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 142. Dallas: SIL International and The University of Texas at Arlington. 197 p. 2008.

ТОР (TOR)

Мови тор – підгалузь галузі орія-тор мовної родини тор-кверба. До цієї підгалузі належать 13 мов: бенераф, берик, бетаф, варес, вітов, дабе, джофотек-бромнія, дінеор, ітик, квестен, квінсу, кейджар і мандер. Мовами тор говорять майже 6,500 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ТОРА (TORÁ, TORAZ, ISO 639-3: trz)

Мова тора – це вже вимерлий член галузі мадейра мовної родини чапакура-ванам. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія .

ТОРАВ (TORAU, ROROVANA, ISO 639-3: ttu)

Мова торав – це член підгуртка моно-уруава південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 600 (1963 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість мовців зменшилась за останніх 150 років.

ТОРАДЖА-САДАНСЬКА МОВА (TORAJA-SA'DAN, SA'DAN, SA'DANSCHÉ, SADAN, SADANG, SOUTH TORAJA, TA'E, TAE', TORAJA, TORADJA, ISO 639-3: sda)

Тораджа-саданська мова – це член тораджа-саданської групи північної підгалузі південно-сулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 500,000 (1990 рік) на острові Сулавесі в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

VALKAMA, Kari UNHAS-SIL sociolinguistic survey: Kabupatens Pinrang, Enrekang, Tana Toraja, Luwu and eastern part of Polewali Mamasa. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 5: 119-36, 1987.

ТОРАДЖА-САДАНСЬКІ МОВИ (TORAJA-SA'DAN)

Тораджа-саданські мови – це група північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: калумпангська, мамаська, таеська, талондоська, тоальська і тораджа-саданська. Говорять ними 900,000 осіб на острові Сулавесі в Індонезії.

ТОРАМ (TORAM, TORAM, TORUM. ISO 639-3: trj)

Мова торам – це член біргіт-торамської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,460 (2000 рік) у Республіці Чад.

ТОРВАЛЬСЬКА МОВА (TORWALI, TURVALI, توروالی, ISO 639-3: trw)

Торвальська мова – це член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (1987 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

LUNDSFORD, Wayne A. An overview of linguistic structures in Torwali, a language of Northern Pakistan. M. A. thesis. University of Texas at Arlington, 2001.

ТОР-КВЕРБА (TOR-KWERBA)

Мови тор-кверба – це малочисельна мовна родина, до якої входять 24 мови у 2-х галузях:

- велика кверба – 9 мов у 3-х підгалузях;
- орія-тор – 15 мов у 3-х підгалузях.

Мовами тор-кверба говорять дещо більш як 16,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ТОРНЕДАЛЬСЬКА МОВА (TORNEDALEN FINNISH, MEÄNKIELI, NORTH FINNISH, TORNE VALLEY FINNISH, TORNEDALEN, TORNEDALSFINSKA, FINNOIS TORNEDALIEN, FINNISCH, МЕЯНКИЕЛИ, ISO 639-3: fit)

Торнедальська (торнедальсько-карельська) мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 79,600 (2000 рік) у Королівстві Швеція та 30,000 (1997 рік) у Фінляндській Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ТОРО (TORO, TURKWAM, ISO 639-3: tdv)

Мова торо – це член групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,930 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТОРОМОНО (TOROMONO, TOROMONA, ISO 639-3: tno)

Мова торомоно – це член групи властиві такана підгалузі кавінена-такана галузі араона-такана таканської мовної родини. Кількість мовців - 200 (1983 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Можливо, що мова вже більш не існує.

ТОРОНА (TORONA, ISO 639-3: tqr)

Мова торона – це вже вимерлий член групи точо підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Говорили нею в Демократичній Республіці Судан.

ТОРО-СО (TORO SO DOGON, BOMU TEGU, DOGOSO, TORO SO, ТОРСОСО, ESCARPMENT DOGON, ISO 639-3: dts)

Мова торо-со – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 50,000 (1998 рік) у Республіці Малі. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

ТОРО-ТЕґУ (TORO TEGU DOGON, TANDAM, ТОРЭ ТЕГУ, ISO 639-3: dtt)

Мова торо-теґу – це член догонської підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,900 (1998 рік) у Республіці Малі.

Часткова література:

HOCHSTETLER, J. Lee; DURIEUX, J.A. & DURIEUX-BOON, E.I.K. Sociolinguistic survey of Dogon language area. SIL Electronic Survey Reports 2004-004.

<http://www.sil.esr/silesr/abstract.asp?ref=2004-004>

ТОРРЕС-СТРЕЙТ (TORRES STRAIT CREOLE, CAPE YORK CREOLE, LOCKHART CREOLE, TORRES STRAIT BROKEN, TORRES STRAIT PIDGIN, WEST TORRES, YUMPLATOK, TORRES STRAIT BROKAN, PAPUAN PIDGIN ENGLISH, BROKEN ENGLISH, BROKAN/BROKEN, BLAIKMAN, BIG THAP, ISO 639-3: tcs)

Мова торрес-стрейт – це член пацифічної галузі креольських мов, основаних на англійській. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 23,400 (1989 рік) в Австралії. Користуються латиницею.

Часткова література:

SANDEFUR, John R. Kriol and Torres Strait Creole: Where do they meet? Nungalinga Occasional Bulletin 44: 1-13. 1990.

ТОРРІЧЕЛЛІ (TORRICHELLI, ANAMAGI, LOU, ISO 639-3: tei)

Мова торрічеллі – це член підгалузі комбіо комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 520 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 5 сіл.

ТОРРІЧЕЛЛІ (TORRICELLI)

Мови торрічеллі – це мовна родина, до якої входять 56 мов у 7-х галузях:

- вапей-палейська – 23 мови у 3-х підгалузях;
- західна вапейська – 8 мов: одна підгалузь і 2 окремі мови;
- комбіо-арапеська – 9 мов у 2-х підгалузях;
- маймайська – 6 мов у 4-х підгалузях;
- марієнберзька – 7 мов: буна, бунгайн, віярумус, джувал, елєпі, камасав, урімо;
- монумбо – 2 мови: лілав, монумбо;
- уримська – 1 мова: урим.

Мовами торрічеллі говорять більш як 111,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

Donohue, Mark (2005). "Word order in New Guinea: dispelling a myth." *Oceanic Linguistics* 44: 527-536.

ТОСКЬКІ МОВИ (TOSK)

Тоскські мови – це галузь албанської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї галузі належать 3 мови: арбересько-албанська, арванитицько-албанська та тосксько-албанська. Ними говорять 3,030,000 осіб в Італійській Республіці, в Грецькій Республіці та в Республіці Албанія.

ТОСКЬКО-АЛБАНСЬКА МОВА (TOSK ALBANIAN, ARNAUT, SHKIP, SHQIP, SHQIPERË, SKCHIP, TOSK, ZHGABE, CAMERIJA, TOSKËRISHTE, ALBANAIS TOSK, ALBANISCH TOSK, 托斯克阿尔巴尼亚语, ISO 639-3: als)

Тосксько-албанська мова – це член тоскської галузі албанської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,900,000 (1989 рік) у Республіці Албанія, 10,000 (2002 рік) у Грецькій Республіці та 15,000 (1980 рік) у Турецькій Республіці. Користуються латиницею, давніше вживали грецьке письмо.

ТОТЕЛА (TOTELA, ECHITOTELA, ISO 639-3: tti)

Мова тотела – це член підгуртка субія гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 14,000 (1971 рік) у Республіці Замбія та 100 (2006 рік) у Республіці Намібія.

ТОТО (TOTO, ISO 639-3: txo)

Мова тото – це член відділу дгімал тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 20,000 (1994 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським та бенгальським письмом. Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

TOTOLI (TOTOLI, GAGE, TOLITOLI, TONTOLI, ISO 639-3: txe)

Мова тотолі – це член толітольської групи томіно-толітольської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2001 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

TOTOMACHAPAN SAPOTEK (TOTOMACHAPAN ZAROTEC, WESTERN ZIMATLÁN ZAROTEC, ZAROTECO DE SAN PEDRO TOTOMACHAPAN, ZAROTÈQUE TOTOMACHAPAN, ISO 639-3: zph)

Мова тотомачапан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 260 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; здебільша старші віком особи.

TOTONACSKÍ MOVI (TOTONACAN)

Тотонакські мови – це мовна родина, до якої належать 12 мов у 2-х галузях:

- тепеуаська – 3 мови: пісафлорес тепеуа, тлачічілко тепеуа, уеуетла тепеуа;
- тотонацька – 9 мов: верховинна тотонацька, горішня некакса тотонацька, екуатла тотонацька, коютла тотонацька, ксікотепек де гуарес тотонацька, осуматлан тотонацька, папантла тотонацька, текпатлан тотонацька, філомена мата-коауїтлан тотонацька.

Тотонакськими мовами говорять більш як 282,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

Watters, James K. (2012). "Tepehua de Tlachichilco". In Paulette Levy & David Beck. *Las lenguas totonacas y tepehuas: Textos y otros materiales para sus estudios*. México, D.F.: Universidad Nacional Autónoma de México. pp. 43–64.

TOTONACSKÍ MOVI (TOTONAC)

Тотонацькі мови – це галузь тотонакської мовної родини. До цієї галузі належать 9 мов: верховинна тотонацька, горішня некакса тотонацька, екуатла тотонацька, коютла тотонацька, ксікотепек де гуарес тотонацька, осуматлан тотонацька, папантла тотонацька, текпатлан тотонацька, філомена мата-коауїтлан тотонацька. Тотонацькими мовами говорять більш як 272,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

TOTONTEPEK (TOTONTEPEC MIXE, AYUK, NORTHWESTERN MIXE, NORTH HIGHLAND MIXE, ISO 639-3: mto)

Мова тотонтепек – це член підгалузі західні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 5,200 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Довгі слова, багато афіксів.

Часткова література:

MORGAN, Mary M. Language change in progress in Totontepec, Oaxaca, Mexico. Ph.D. thesis. Georgetown University, 1980.

ТОТОРСЬКА МОВА (TOTORO, ISO 639-3: ttk)

Тоторська мова – це майже вимерлий член коконуцької галузі барбакоанської мовної родини. Кількість мовців – 4 (1998 рік) у Республіці Колумбія.

ТОУО (TOUO, BANIATA, LOKURU, MBANIATA, ISO 639-3: tqu)

Мова тоуо – це член центральної соломонської мовної родини. Кількість мовців – 1,870 (1999 рік) на Соломонових Островах.

Часткова література:

DUNN, Michael Vernacular Literacy in the Touo Language of the Solomon Islands. *Current Issues in Language Planning* 6 (2): 239–250. 2005.

ТОФАНМА (TOFANMA, TOFAMNA, ISO 639-3: tlg)

Мова тофанма – це неklasифікована мова, можливо споріднена з неklasифікованою мовою намла. Кількість мовців – 250 (2005 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ТОФИН-ГБЕ (TOFIN GBE, TOFI, TOFIN, TOFINGBE, TṚFIN, ISO 639-3: tfi)

Мова тофин-гбе – це член відділу аджа підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 66,000 (2006 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

ТОХОЛАБАЛЬ (TOJOLABAL, CHAÑABAL, COMITECO, ISO 639-3: toj)

Мова тохолабаль – це член чухської підгалузі канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 36,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

JACKSON, Frances I. & SUPPLE, Julia Vocabulario tojolabal. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano, 1952.

ТОЧО (ТОСНО, ТАСНО, ТОІСНО, ISO 639-3: taz)

Мова точо – це член групи точо підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,800 (1977 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

SPRONK, Tanya A brief description of the current Talodi orthographies. *Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages* 9: 119-126. 2004.

ТОЧО (ТОСНО)

Мови точо – це група мов підгалузі властиві талоді галузі талоді кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належать 4 мови: ачерон, лумун, торона й точо. Цими мовами говорять принаймні 50,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ТРАВЕЛЕР СКОТИШ (TRAVELLER SCOTTISH, SCOTTISH CANT, SCOTTISH TRAVELLER CANT, ISO 639-3: trl)

Мова травелер скотіш – це некласифікована мова, в якій помітні впливи циганської, ґельської та старошотландської мов. Кількість мовців – 4,000 у Шотландії в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії, як теж якась частина в Сполучених Штатах Америки та в Австралійському Союзі.

ТРАНСВЕРСАЛЬСЬКІ МОВИ (TRANSVERSAL)

Трансверсальські мови – це підгрупа південної групи ефіопської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов у двох відділах:

- амгарик-аргобба – 2 мови: амгарська і аргоббська;
- гарарі-східногуразька – 4 мови: воланська, гарарська, зайська, сілтська.

Цими мовами говорять більш як 18,500,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ТРАНСНОВОГ'ВІНЕЙСЬКІ МОВИ (TRANS-NEW GUINEA)

Трансновогвінейські мови – це мовна родина, до якої належать 477 мов у 39-х галузях:

- авін-паре – 2 мови: аекіом, паре;
- анґанська – 13 мов у 2-х підгалузях;
- аснат-каморо – 11 мов у 5-х підгалузях;
- біландерейська - 13 мов у 2-х підгалузях;
- босавська – 9 мов: аймеле, беамі, дибіясо, едоло, калулі, касуа, онобасулу, сонія, турумса;
- віру – 1 мова: віру;
- ґоґодала-сукі – 4 мови в 2-х підгалузях;
- дамал – 1 мова: дамал;
- дем – 1 мова: дем;
- дуга-боґая – 2 мови: боґая, дуна;
- елеманська – 7 мов у 3-х підгалузях;
- енґан – 14 мов у 3-х підгалузях;
- західні кутубу – 1 мова: фасу;
- західні трансновогвінейська – 43 мови в 5-х підгалузях;
- інланд ґулф – 7 мов у 2-х підгалузях;
- кайнату-ґорока – 29 мов у 2-х підгалузях;
- камула – 1 мова: камула;
- каяґарська – 3 мови: атоґвайм, каяґар, тамаґаріо;
- ківайська – 7 мов: баму, вабода, керево, кибірі, моріґі, південна ківай, північно-східна ківай;
- колопом – 3 мови: кимаґгіма, ндом, ріянтана;
- маданґська – 106 мов у 4-х підгалузях;
- марінд – 6 мов у 3-х підгалузях;
- мек – 7 мов у 2-х підгалузях;

- момбум – 2 мови: конерав, момбум;
- мор – 1 мова: мор;
- мораорі – 1 мова: морорі;
- ок-авію – 36 мов у 2-х підгалузях;
- оксапмин – 1 мова: оксапмин;
- павайська – 1 мова: павая;
- південні птичі голови – 10 мов у 3-х підгалузях;
- південно-східні папуаська – 37 мов у 7-х підгалузях;
- східні кутубу – 2 мови: фіваґа, фой;
- східні стрікланд – 6 мов: ґобасі, копай, кубо, одуді, само, фембе;
- танагмераг – 1 мова: танагмераг;
- теберанська – 2 мови: дадибі, фолопа;
- тіріо – 5 мов: абом, бапаму, бітур, вередай, макаям;
- турама-кікорійські – 3 мови в 2-х підгалузях;
- фіністерре-гуон – 61 мова в 2-х підгалузях;
- чімбу-ваггі – 17 мов у 4-х підгалузях.

Трансновогвінейськими мовами говорять більш як 3,400,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея та в провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

PAWLEY, Andrew "The chequered career of the Trans New Guinea hypothesis: recent research and its implications". In Andrew Pawley, Robert Attenborough, Robin Hide, Jack Golson, eds. *Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples*. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 67–107. (2005).

ТРЕґАМСЬКА МОВА (TREGAMI, TRIGAMI, GAMBIRI, ISO 639-3: trm)

Треґамська мова – це член нурістанської підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ТРЕЙД (TRADE)

Мови трейд – це відділ малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 11 мов - 1 підвідділ і 5 окремих мов:

- східноіндонезійський – 6 мов: амбонська малайська, банда малайська, купанґ малайська, манадо малайська, північномолукська малайська, папуаська малайська;
- мови: балійська малайська, бетаві, коко малайська, ларантука малайська, макассар малайська.

Мовами рейд говорять 7,000,000 осіб у Республіці Індонезія.

ТРЕМЕМБЕ (TREMÉMÉ, TEREMEMBÉ, ISO 639-3: tme)

Мова тремембе – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

FABRE, Alain Tremembé (Diccionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos.) 2005.

ТРИМУРИС (TRIMURIS, ISO 639-3: tip)

Мова тримуріс – це член осередньої групи підгалузі кверба галузі велика кверба мовної родини тор-кверба. Кількість мовців – 300 (1999 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

**ТРИНІДАДСЬКА МОВА (TRINIDADIAN CREOLE ENGLISH,
特立尼达克里奥尔英语, ISO 639-3: trf)**

Тринідадська мова – це член південної групи східної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, основаних на англійській. Кількість мовців – 9,600 (2004 рік) у Республіці Тринідад і Тобаго.

ТРИНІТАРІЙСЬКА МОВА (TRINITARIO, MOJOS, MOXOS, ISO 639-3: trn)

Тринітарійська мова – це член болівійської групи південномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,500 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею.

ТРИ-РІКИ (THREE RIVERS)

Мови три-ріки – це гурток мов нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-малукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 10 мов у 2-х підгуртках і одна окрема мова:

- амалюмутський – 7 мов у 3-х вітках і 3 окремі мови;
- вемальський – 2 мови: північна вемале, південна вемале;
- мова ялагатан.

Цими мовами говорять майже 34,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

**ТРИЄНГ' (TRIENG, DGIÉH, GIANG RAY, GIE-TRIENG, PIN, STRIENG, TA-RIENG,
TALIENG, TAREH, TRENG, ISO 639-3: stg)**

Мова трієнг' – це член західної підгрупи північної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ТРИКЕ (TRIQUE)

Мови тріке – це підгалузь міштецької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належать 3 мови: копала трікі, сан мартін ітуніосо трікі та чікауаштла трікі. Мовами тріке говорять 33,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ТРИНГґУС-СЕМБААН (TRINGGUS-SEMBAAN, TRINGUS, ISO 639-3: trx)

Мова трінгґус-сембаан – це член корінної групи бідаюської підгалузі ланд-даяцької галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 850 (2007 рік) у провінції Саравак (острів Борнео) в Малайзії.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R. Rhythm in Bidayuh. *Studies in Philippines languages and cultures* 19: 84-91, 2008.

ТРІНГ'СЬКА МОВА (TRING, ISO 639-3: tgq)

Трінгська мова – це член келабітського підвідділу дайського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 550 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

ТРІО (TRIÓ, TIRIÓ, TIRIYÓ, ISO 639-3: tri)

Мова тріо – це член групи ваяна-тріо східно-західної ґаянської підгалузі північної галузі карибської мовної родини. Мова має 1 діалект (правдоподібно, вже не існує). Кількість мовців – 1,400 (2003 рік) у Республіці Сурінам і 900 у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. On the phonemic status of [h] in Tiriyo. *International Journal of American Linguistics* 67(2): 105-117. 2001.

ТРУКА (TRUKÁ, ISO 639-3: tka)

Мова трука – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

Часткова література:

FABRE, Alain Truká (Diccionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos.) 2005.

ТРУКСЬКІ МОВИ (TRUKIC)

Трукські мови – це вітка понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 13 мов: волеаян, каролінська, мапія, мортлокиська, намонуіто, паафанґ, пулуватиська, сатаваліська, сонсорол, танапаґ, тобіян, улітґіян, чуукіська. Цими мовами говорять більш як 70,000 осіб на Північних Маріанських Островах (приналежні до США), в Республіці Палау, в Федеративних Штатах Мікронезії та в Індонезії (провінція Папуа).

ТРУМАЇ (TRUMAI, TRUMAÍ, HO KOD KE, ISO 639-3: tpy)

Мова трумаї – це мовний ізолят. Кількість мовців – 100 (2006 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ТСІКІМБА (TSIKIMBA, AGAUSHI, AKIMBA, AUNA, KAMBARI, KAMBERCHI, KAMBERRI, KIMBA, ISO 639-3: kdl)

Мова тсікімба (цікімба) – це член відділу камбарі підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

STARK, Janie P. Kambari orthography design. SIL e-Books, 16. [Dallas]: SIL International, 227 p.
<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52284>

ТСІШІНГІНІ (TSISHINGINI, ASHINGINI, KAMBARI, KAMBERCHI, KAMBERRI, SALKA, ISO 639-3: tsw)

Мова тсішінгіні (цішінгіні) – це член відділу камбарі підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 100,000 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

STARK, Janie P. Kambari orthography design. SIL e-Books, 16. [Dallas]: SIL International, 227 p.
<http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52284>

ТСО (TSO, CIBBO, CUYI TSÓ, KITTA, LOTSU-PIRI, PIRE, PIRI, TSÓBÓ, LOTSU, ISO 639-3: ldp)

Мова тсо (цо) – це член гуртка чам-мона підвідділу ваджа відділу ваджа-жен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 16,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТСУВАДІ (TSUVADI, ABADI, AVADI, EVADI, IBETO, KAMBERI, VADI, ISO 639-3: tvd)

Мова тсуваді (цуваді) – це член відділу камбарі підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТУ (TU, MONGOR, MONGOUR, MONGUOR, TŪZŪYŪ, 土族语, ISO 639-3: mjj)

Мова ту – це член монгурської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 152,000 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Немає гармонії голосних. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ÁKERMAN, Vesa Mongghul phonology sketch. SIL Electronic Working Papers 2008-006: 15. 2008.

ТУАМ (TUAM)

Мови туам – це підгурток мов гуртка нгеро нгеро-вітязького підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать дві мови: гітуа і муту. Говорять ними 4,200 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТУАМОТУСЬКА МОВА (TUAMOTUAN, PA'UMOTU, TUAMOTUANISCH, RE'O PA'UMOTU, REKO PA'UMOTU, ТУАМОТУАН, 土阿莫土语, ISO 639-3: pmt)

Туамотуська мова – це член таїтянської підгалузки центральної галузки східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 14,400 (1987 рік) на островах Туамоту і Таїті.

ТУБАР (TUBAR, TUBARE, ISO 639-3: tbu)

Мова тубар – це вже вимерлий член групи тубар сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Говорили нею в Мексиканських Сполучених Штатах.

ТУБАР (TUBAR)

Мови тубар – це група мов сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належить лиш одна, вже вимерла, мова – тубар. Говорили нею в Мексиканських Сполучених Штатах.

ТУБАТУЛАБАЛЬСЬКА МОВА (TÜBATULABAL, ISO 639-3: tub)

Тубатулабальська мова – це вже майже вимерлий член тубатулабальської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 6 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

AION, Nora Selected Topics in Nootka and Tübatulabal Phonology. PhD dissertation: City University of New York. 2003.

ТУБАТУЛАБАЛЬСЬКІ МОВИ (TUBATULABAL)

Тубатулабальські мови – це підгалузь північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – тубатулабальська. Цією мовою говорять ще 6 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ТУВАЛІ-ІФУґАВСЬКА МОВА (TUWALI IFUGAO, GILIPANES, IFUGAW, KIANGAN IFUGAO, QUIANGAN, ISO 639-3: ifk)

Тувалі-іфуґавська мова – це член іфуґавського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

HOHULIN, E. Lou Writing a communicative grammar. Philippine Journal of Linguistics 34(1): 107-121, 2003.

ТУВАЛУАНСЬКА МОВА (TUVALUAN, ELLICE, ELLICEAN, TUVALU, 'GANA TUVALU, TUVALUANISCH, TE NGANANA TUVALU, ТУВАЛУ, 图瓦卢语, ISO 639-3: tvl)

Тувалуанська мова – це член еліської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 10,700 (1998 рік) у Парламентарній Демократії і Конституційній Монархії Тувалу (раніше звали – острови Еліс). Звукова система мови: 5 голосних і 10 або 11 (залежно від діалекту) приголосних фонем. Всі звуки, включно з приголосними, мають коротку і довгу форму. Користуються латиницею.

Часткова література:

BESNIER, Niko Tuvaluan: A Polynesian Language of the Central Pacific. Routledge, 2000.
KENNEDY, Donald Gilbert Tuvaluan Grammar. 1945.

ТУВАРІ (TUWARI, ISO 639-3: tww)

Мова туварі – це член галузі валіо мовної родини сепік. Кількість мовців – 360 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТУВИНСЬКА МОВА (TUVAN, DIBA, KÖK, MUNGAK, SOYOD, SOYON, SOYOT, TANNU-TUVA, TOFA, ТОКНА, ТУБА, TUVAN, TUVIA, TUVAN, TUVINIAN, ТУВА, URIANKHAI, URIANKHAI-MONCHAK, URYANKHAI, TOUVA, TUWINISCH, ТЫВА ДЫЛ, ТЫВА, ТУВИНСКИЙ, 图瓦语, ISO 639-3: tyv)

Тувинська мова – це член сибірської галузі тюркської родини алтайської мовної надродина. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 235,000 у Республіці Тува Російської Федерації, 2,400 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці та 27,000 (1993 рік) у Монголії. Користуються кирилицею.

Часткова література:

SHAN, Jo Throat-singing in Tuva. Notes on Anthropology 4: 155-68, 2000.
САТ, Ш. Ч. Формирование и развитие тувинского национального литературного языка. Кызыл, 1973.

ТУВУЛІ (TUWULI, BAWULI, BOWILI, BOWIRI, LIWULI, SIWURI, TUWILI, ISO 639-3: bov)

Мова тувулі – це член підгрупи кпосо-агло-бовілі лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 11,400 (2003 рік) у Республіці Гана. Користуються латиницею.

ТУҒЕН (TUGEN, NORTH TUGEN, NORTH TUKEN, TUKEN, ISO 639-3: tuy)

Мова туґен – це член підвідділу нанді відділу нанді-марквета підгрупи календжин південної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 144,000 (1987 рік) у Республіці Кенія; кількість зростає.

ТУГУН (TUGUN, MAHUAN, TUTUNOHAN, WETARESE, ТУГУН, ISO 639-3: tzn)

Мова тугун – це член північного екстрарамелайського відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,200 (1990 рік) на південно-західних Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

HINTON, Bryan D. The languages of Wetar: recent survey results and word list with notes on Tugun grammar. Spices from the east: papers in languages of eastern Indonesia, 105-130. Pacific Linguistics, 503. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2000.

ТУГУТИЛЬСЬКА МОВА (TUGUTIL, ISO 639-3: tuj)

Тугутільська мова – це член галела-лолодської підгалузі північногалмагерської галузі західно-папуаської мовної родини. Мова має принайменше 2 діалекти. Кількість мовців – 2,590 (2000 рік) на Молуккських островах в Індонезії.

ТУКАНГБЕСІ-БОНЕРАТЕ (TUKANGBESI-BONERATE)

Мови тукангбесі-бонерате – це відділ мов підгрупи муна-бутон південної групи східної підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: бонерате, південна тукангбесі та північна тукангбесі. Цими мовами говорять майже 260,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

ТУКАНО (TUCANO, BETAYA, BETOYA, DACHSEA, DASEA, DAXSEA, JURUTÍ, JURITÍ, KONEÁ, KOREÁ, PATSOKA, TAKUNA, TARIANA, TARIANO, TUKÁNA, TUKANA, TUKANO, WAHYARA, YURUTÍ, ISO 639-3: tuo)

Мова тукано – це член північної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 2,630 (1986 рік) у Федеративній Республіці Бразилія та 2,000 у Республіці Колумбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WELCH, Betty & WEST, Birdie El tucano. Lenguas indígenas de Colombia: una visión descriptiva, 419-36. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo. 2000.

ТУКАНСЬКІ МОВИ (TUCANOAN)

Туканські мови – це мовна родина, яка об'єднує 25 мов у 4-х галузях:

- західнотуканська – 8 мов у 3-х підгалузях;
- міріті – 1 мова: міріті;
- східнотуканська – 15 мов у 3-х підгалузях;
- центральнотуканська – 1 мова: кубео.

Туканськими мовами говорять більш як 27,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, в Республіці Колумбія, в Республіці Еквадор та в Республіці Перу.

ТУКИ (TUKI, BACENGA, BAKI, BATCHENGA, BETSINGA, BETZINGA, KI, OKI, OSA NANGA, SANAGA, ISO 639-3: bag)

Мова тукі – це член підвідділу санага відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 26,000 (1982 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

KONGNE WELAZE, Jacques and others Précis d'orthographe pour la langue Tuki. Yaoundé, Cameroun: Centre (ANACLAC) de Linguistique Appliquée, 12 p. 2005.

ТУКПА (TUKPA, NESANG, NYAM-KAT, ISO 639-3: tpq)

Мова тукпа – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 810 (2000 рік) у Республіці Індія.

ТУКУДЕДСЬКА МОВА (TUKUDEDE, TOCOD, TOKODÉ, TOKODEDE, TUKUDE, ISO 639-3: tkd)

Тукудедська мова – це член західного відділу рамелайської підгрупи тиморської групи центральної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 63,200 (2000 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ТУКУМАНФЕД (TUKUMANFÉD, ISO 639-3: tkf)

Мова тукуманфед – це вже вимерлий член підгалузі апіяка галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

ТУЛА (TULA, KOTULE, KUTULE, ISO 639-3: tul)

Мова тула – це член гуртка тула підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 30,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Існує декілька початкових та середніх шкіл.

ТУЛА (TULA)

Мови тула – це гурток підвідділу ваджа відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка входять 3 мови: бангвінджі, ваджа та тула. Цими мовами говорять майже 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ТУЛЕГУ (TULEHU, NORTHEAST AMBON, ISO 639-3: tlu)

Мова тулегу – це член підвітки амбон вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центрально-номолуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезій-

ської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 18,800 (1987 рік) на острові Серам в Індонезії – 4 села.

ТУЛІШІ (TULISHI, KUNTULISHI, THULISHI, TULESH, ISO 639-3: *tey*)

Мова туліші – це член галузі кадуглі-кронго ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 8,630 (1977 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

HALL, Edward & HALL, Marian Kadugli-Krongo. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 57-68.

ТУЛУ-БОГУАЙ (TULU-BOHUAİ, BOHUAİ, BOHUAİ-TULU, BOWAI, POHAVAI, PELIPOWAI, POHUAİ, ISO 639-3: *rak*)

Мова тулу-богуай – це член західного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,400 (1982 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея.

ТУЛЬСЬКА МОВА (TULU, TAL, TALLU, THALU, THULU, TILU, TULLU, TULUVA BHASA, ТУЛУ, ತುಳು ಭಾಷೆ, ತುಳು, ತುಳು ಭಾಷೆ, ತುಳು, ತುಳು ಭಾಷೆ, 图鲁语, ISO 639-3: *tcy*)

Тульська мова – це член тульської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 1,950,000 (1997 рік) в Індії. Користуються каннадським письмом, а також тульським письмом, особливо ним записують філософські тексти та релігійні вірші.

ТУЛЬСЬКІ МОВИ (TULU)

Тульські мови – це підгалузь південної галузі дравідської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов: 2 в одній групі і 3 окремі мови:

- корагська група – 2 мови: корра-корагська, муду-корагська;
- мови: белларська, кудійська, тульська.

Тульськими мовами говорять 2,000,000 осіб у Республіці Індія.

ТУМА-ІРУМУ (TUMA-IRUMU, IRUMU, TUMA, UPPER IRUMU, ISO 639-3: *iou*)

Мова тума-іруму – це член групи вантоат підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

WEBB, Lyndal Bible literates. Read 34(1): 3-4. 1999.

ТУМАК (TUMAK, DIJE, SARA TOUMAK, TOUMAK, TUMAC, TUMAG, TUMMOK, ISO 639-3: tmc)

Мова тумак – це член мір-тумацької підгрупи групи сумрай-мілту мір-квангської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 25,200 (1993 рік) у Республіці Чад.

ТУМАРІ КАНУРІ (TUMARI KANURI, KANAMBU, KANEMBU, ISO 639-3: krt)

Мова тумарі канурі – це член групи канурі західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 40,000 (1998 рік) у Республіці Нігер. Користуються латиницею.

ТУМБАЛА-ЧОЛЬ (CHOL TUMBALÁ, CH'OL DE SABANILLA, CH'OL, CHOL, ISO 639-3: ctu)

Мова тумбала-чоль – це член чоль-чонтальської групи чольської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 60,000 (1992 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток і присудок, додаток, підмет. Довгі слова, багато афіксів, нетональна мова.

Часткова література:

WARKENTIN, Viola M. & SCOTT, Ruby Gramática ch'ol. Gramáticas de Lenguas Indígenas de México, 3. México: Instituto Lingüístico de Verano, 1980.

ТУМБУКА (TUMBUKA, CHITUMBUKA, TAMBOKA, TAMBUKA, TIMBUKA, TOMBUCAS, TUMBOKA, 奇图姆布卡语, ISO 639-3: tum)

Мова тумбука – це член підгуртка тумбука гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 1,000,000 (2001 рік) у Республіці Малаві та 480,000 (2001 рік) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

ТУМБУКА (TUMBUKA, N.20)

Мови тумбука – це підгурток гуртка манда-тумбука центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить лиш одна мова – тумбука. Говорять нею майже 1,500,000 осіб у Республіці Малаві та в Республіці Замбія.

ТУМЗАБТСЬКА МОВА (TUMZABT, GHARDAIA, MZAB, MZABI, تومزابت, ISO 639-3: mzb)

Тумзабтська мова – це мова групи емзаб-варгла зенатської підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців - 70,000 (1995 рік) у північній Сагарі в Алжирі. Мова вживає арабське, латинське та старолівійське письмо.

Часткова література:

DELHEURE, Jean Aḡraw n Yiwalen Tumzabt d-Tefrasist = Dictionnaire Mozambite-Français. SELAF: Paris, 1984.

ТУМІ (TUMI, KITIMI, TUTUMI, ISO 639-3: kku)

Мова тумі – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,270 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТУМЛЕО (TUMLEO, ISO 639-3: tmq)

Мова тумлео – це член гуртка сіяв шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 790 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТУМТУМ (TUMTUM, ISO 639-3: tbr)

Мова тумтум (тамтам) – це член галузі кадуглі-кронґо ніло-сагарської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,300 у Демократичній Республіці Судан.

Часткова література:

HALL, Edward & HALL, Marian Kadugli-Krongo. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 57-68.

ТУМУЛУНґ СІСААЛА (TUMULUNG SISAALA, HISSALA, ISAALUNG, ISSALA, SISAI, SISALA TUMU, ISO 639-3: sil)

Мова тумулунґ сісаала – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 105,000 (2003 рік) у Республіці Ґана. Користуються латиницею.

Часткова література:

RING, J. Andrew Three case studies involving dialect standardization strategies in northern Ghana. Proceedings of the Summer Institute of Linguistics International Language Assessment Conference, Horsleys Green, 23-31 May 1989, 281-87. Dallas: Summer Institute of Linguistics. 1991.

ТУНГУСЬКІ МОВИ (TUNGUSIC, MANCHU-TUNGUS, TUNGUS)

Тунгуські мови (дехто їх зве тунгусо-маньчжурські мови) – це одна з родин алтайської мовної надродини. Ця родина охоплює 12 мов у 2-х галузях:

- південна – 8 мов у 2-х групах;
- північна – 4 мови в 3-х групах.

Тунгуські мови є аглюнативного морфологічного типу, і деякі з них мають складну систему відмінків та комплексний спосіб визначення часу і способу. Вони теж характеризуються комплексною гармонією голосних. Тунгуськими мовами говорять більш як 70,000 осіб у Російській Федерації та в Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

ХЕЛИМСКИЙ Е. А. Тунгусо-маньчжурские языки. Москва, 1990.

POPPE, N. N. Vergleichende Grammatik der Altaischen Sprachen. Wiesbaden, 1960.

ТУНГАГ' (TUNGAG, DANG, LAVANGAI, LAVONGAI, TOANGAI, TUNGAK, ISO 639-3: lsm)

Мова тунгаг – це член гуртка лавонгай-налік новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 12,000 (1990 рік) на островах Новий ГанOVER, Тінгвон і Умбукул у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

FAST, Marianne Using Sunday school materials for adult fluency. Read 35(2): 14-19, 2000.

ТУНГГАРЕ (TUNGGARE, TARUNGGARE, TURUNGGARE, ISO 639-3: trt)

Мова тунггаре – це член мовної родини східні гелвінк бей. Кількість мовців – 500 (1993 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ТУНДЖУНГ' (TUNJUNG, TUNJUNG DAYAK, ISO 639-3: tjt)

Мова тунджунг – це член барито-магаканської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1981 рік) в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

ТУНДРОВА ЕНЕЦЬКА МОВА (TUNDRA ENETS, MADU, SOMATU, YENISEI SAMOYEDIC, 冻土埃内茨语, ISO 639-3: enh)

Тундрова енецька мова – це вже майже вимерлий член північносамодійської підгалузі самодійської (самоїдної) галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 10 (2002 рік) в Таймирському Національному Окрузі Російської Федерації.

Часткова література:

СОРОКИНА, И. П. Энецкий язык. Санкт-Петербург: Наука 2010, 411 ст.

ТУНЕБО (TUNEBO, U'WA)

Мови тунебо – це галузь чібчанської мовної родини. До цієї галузі належать 4 мови: ангостурас тунебо, барро негро тунебо, західна тунебо та центральна тунебо. Мовами тунебо говорять ще дещо більш як 3,500 осіб у Республіці Колумбія та в Боліварській Республіці Венесуела.

Часткова література:

ADELAAR, Willem F. H.; MUYSKEN, Pieter C. The Languages of the Andes. Cambridge University Press. 2004.

ТУНЕН (TUNEN, BANEN, BANEND, NENNI NYO'O, PENIN, PENYIN, NEN, ISO 639-3: baz)

Мова тунен – це член західного підвідділу відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 35,300 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

ISAAC, Kendall Mark Participant reference in Tunen narrative discourse. M.A. Graduate Institute of Applied Linguistics, 268 p. 2007.

ТУНЗУЙІ (TUNZUII, DUGUSA, DUGUZA, ITUNZU, ISO 639-3: dza)

Мова тунзуйї – це член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ТУНІКА (TUNICA, ISO 639-3: tun)

Мова туніка – це вимерлий уже член г'ульфської мовної родини. Говорили нею в штаті Луїзіана в Сполучених Штатах Америки.

ТУНІСО-АРАБСЬКА МОВА (TUNISIAN SPOKEN ARABIC, TUNISIAN, TUNISIAN ARABIC, TUNISIAN DARIJA, ARABE TUNISIEN PARLÉ, تونسي, 突尼斯阿拉伯语, ISO 639-3: aeb)

Тунісо-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 9,000,000 (1995 рік) у Республіці Туніс, як теж деяка кількість у Бельгії, Франції, Німеччині та Лівії. Користуються арабським письмом.

ТУНІЯ (TUNIA, TOUNIA, TUN, TUNYA, ISO 639-3: tug)

Мова тунія – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,260 (1993 рік) у Республіці Чад.

ТУННІ (TUNNI, AF-TUNNI, ISO 639-3: tqq)

Мова тунні – це член сомалійської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 23,000 (2006 рік) у Республіці Сомалі.

ТУОТОМБ (TUOTOMB, BONEK, PONEK, ISO 639-3: ttf)

Мова туотомб – це член західного підвідділу відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1984 рік) у Республіці Камерун.

ТУПАРІ (TUPARÍ, ISO 639-3: tpr)

Мова тупарі – це член галузі тупарі мовної родини тупі. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ТУПАРІ (TUPARI)

Мови тупарі – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належать 5 мов: вайоро, кепкіриват, макурап, сакірабія та тупарі. Мовами тупарі говорять ще дещо більш як 500 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ТУПІ (TUPI, ISO 639-3: tpw)

Мова тупі – це вже вимерлий член підгалузі тупі галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія. **Не змішувати її з підгалуззю цієї ж назви.**

ТУПІ (TUPI)

Мови тупі – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї підгалузі належать 7 мов: кокама-кокамільла, ненгату, омагва, потігвара, тупі, тупінамба і тупінікін. Мовами тупі говорять ще приблизно 10,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, в Республіці Перу, в Боліварській Республіці Венесуела і в Республіці Колумбія. **Не змішувати їх з мовною родиною чи з мовою такої ж назви з цієї ж підгалузі.**

ТУПІ (TUPI)

Мови тупі – це мовна родина, до якої належать 76 мов у 10-х галузях:

- аветі – 1 мова: аветі;
- арікем – 2 мови: арікем, карітіяна;
- маве-сатере -1 мова: сатере-маве;
- монде – 5 мов: аруа, гавіаю до жіпарана, монде, синта ларга, суруй;
- мундуруку – 2 мови: куруая, мундуруку;
- пурубора – 1 мова: пурубора;
- рамарама – 2 мови: каро, урумї;
- тупарі – 5 мов: вайоро, кепкіриват, макурап, сакірабія, тупарі;
- тупі-гварані – 54 мов у 11-х підгалузях і одна окрема мова;
- юруна – 3 мови: журуна, маріцауа, шіпая.

Мовами тупі говорять несповна 4,850,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, в Республіці Парагвай, у Багатонаціональній Державі Болівія, в Республіці Перу та в Французькій Гвіяні. **Не змішувати їх з підгалуззю такої ж назви цієї ж родини.**

ТУПІ-ГВАРАНІ (TUPI-GUARANI)

Мови тупі-гварані – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належать 54 мови в 10-х підгалузях і одна окрема мова:

- аквава – 7 мов; ава-каноейро, гвахахара, паракана, суруй до пара, тапірапе, тембе, токантинс асуріні;
- анамбе – 8 мов: аманає, анамбе, ваямпі, гваха, емеріллон, зое, каапор, турівара;

- апіяка - 12 мов: амундава, апіяка, вірафед, жума, каріпуна 1, каріпуна 2, мореребі, паранават, тенярим, тукуманфед, уру-еу-вау-вау, уру-па-ін;
- гварані – 10 мов: ава гварані, аче, західнобілівійська гварані, кайва, мбія гварані, няндева, пай тавитера, Парагвайська гварані, східноболівійська гварані, шета;
- гвараю-сіріоно – 2 мови: гвараю, сіріоно;
- гвараю-сіріоно-жора – 2 мови: жора, юкі;
- камаюра – 1 мова: камаюра;
- павсерна – 1 мова: павсерна;
- тупі – 7 мов: кокама-кокамілла, ненгату, омагва, потігвара, тупі, тупінамба, тупінікін;
- шінгу асуріні – 3 мови: аравете, асуріні шінгу, каябі;
- мова авра.

Мовами тупі-гварані говорять більш як 4,800,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія, у Республіці Парагвай, у Багатонаціональній Державі Болівія, в Республіці Перу та в Французькій Гвіяні.

ТУПІНАМБА (TUPINAMBÁ, BRASILIANO, BRASILICA, OLD TUPÍ, TUPÍ, TUPÍ ANTIGO, ISO 639-3: *tpn*)

Мова тупінамба – це вже вимерлий член підгалузі тупі галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

Часткова література:

RODRIGUES, Aryon D. You and I=neither you nor I: The personal system of Tupinambá. Amazonian linguistics: Studies in lowland South American languages, 393-405. Austin: University of Texas Press. 1990.

ТУПІНІКІН (TUPINIKIN, TUPINAKI, TUPINIKIM, TUPINIQUIM, ISO 639-3: *tpk*)

Мова тупінікін – це вже вимерлий член підгалузі тупі галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

ТУПУРІ (TUPURI, DEMA, HONYA, MATA, NDOORE, NDORE, TONGOYNA, TOUBOURI, TOUPOURI, TUBURI, WINA, ISO 639-3: *tui*)

Мова тупурі – це член підгуртка тупурі-мамбай гуртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 125,000 у Республіці Камерун і 104,000 (2006 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

WIESERMANN, Ursula The phonology and orthography of Tupuri. Cahiers du Département des Langues Africaines et Linguistique 2: 15-36. 1982.

ТУПУРІ-МАМБАЙ (TUPURI-MAMBAI)

Мови тупурі-мамбай – це підгурток гуртка північні мбум підвідділу мбум відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі

атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 3 мови: мамбай, мунданг і тупурі. Цими мовами говорять приблизно 475,000 осіб у Республіці Камерун і в Республіці Чад.

ТУРА (TOURA, TURA, WEEN, ISO 639-3: neb)

Мова тура – це член відділу тура-дан підгрупи тура-дан-мано групи ґуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців - 38,500 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

BEARTH, Thomas L'articulation du temps et de l'aspect dans les discours toura. Sciences pour la Communication, 14. Berne: Lang. 353 p. 1986.

ТУРА-ДАН (TURA-DAN)

Мови тура-дан – це відділ підгрупи тура-дан-мано групи ґуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать дві мови: дан і тура. Мовами тура-дан говорять більш як 1,000,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар.

ТУРА-ДАН-МАНО (TURA-DAN-MANO)

Мови тура-дан-мано – це підгрупа групи ґуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 3 мови в 2-х відділах:

- мано – 1 мова: манн;
- тура-дан – 2 мови: дан, тура.

Цими мовами говорять більш як 1,250,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар та в Республіці Ліберія.

ТУРАКА (TURAKA, ISO 639-3: trh)

Мова турака – це вже майже вимерлий член даґанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 25 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ТУРАМА-КІКОРІЙСЬКІ МОВИ (TURAMA-KIKORIAN)

Турама-кікорійські мови – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі входять 3 мови у двох підгалузях:

- каїрі – 1 мова: руму;
- турама-оматійська – 2 мови: ікобі-мена, омати.

Турама-кокорійськими мовами говорять ще майже 2,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТУРАМА-ОМАТІЙСЬКІ МОВИ (TURAMA-OMATIAN)

Турама-оматійські мови – це підгалузь турама-кікорійської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: ікобі-мена та омати. Турама-оматійськими мовами говорять несповна 1,500 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ТУРЕЦЬКА МОВА (TURKISH, ANATOLIAN, TÜRKÇE, TÜRKISH, TURC, TURCO, ТУРЕЦКИЙ, 土耳其语, ISO 639-3: tur)

Турецька мова – це член турецької підгалузі огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 46,300,000 (1987 рік) у Турецькій Республіці, 747,000 (2001 рік) у Республіці Болгарія, 177,000 (1995 рік) у Республіці Кіпр, 128,000 (1976 рік) у Грецькій Республіці, 200,000 (1982 рік) у Республіці Македонія, 28,700 (2002 рік) у Румунії та 197,000 (1997 рік) у Республіці Узбекистан. Після того, як турки прийняли іслам, мову стали записувати арабським письмом, але від 1928 року користуються модифікованою латиницею. Як і інші алтайські мови, турецьку мову характеризує гармонія голосних звуків і аглютинація. Отож додавання суфіксів до основи дієслова може означати пасивний стан, зворотність, причиновість та інші значення. Замість прийменників уживається постпозиція. Турецька мова не має ні означеного артикля ні граматичного роду. У 1930-их роках турки намагались очистити свою літературну мову виелемінуванням чужих слів, головню перського та арабського походження, щоб зробити її ближчою до народної турецької мови.

Часткова література:

Heyd, Uriel Language Reform in Modern Turkey. Oxford, 1954.

LEWIS, Geoffrey Turkish Grammar. Oxford, 2001.

ТУРЕЦЬКІ МОВИ (TURKISH)

Турецькі мови – це підгалузь огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. До неї належать 4 мови, а саме: балканогогаузька, гагаузька, хорасанотюркська та турецька. Говорять ними майже 52,000,000 осіб у Турецькій Республіці, в Республіці Молдова та в Ісламській Республіці Іран.

Часткова література:

MENGES, Karl H. The Turkic Languages and Peoples. Wiesbaden, 1995.

ТУРІ (TURI, ISO 639-3: trd)

Мова турі – це член сантальської групи херварської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у Республіці Індія.

ТУРІВАРА (TURIWÁRA, TURIUARA, ISO 639-3: twt)

Мова турівара – це вже вимерлий член підгалузі анамбе галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ТУРКА (TURKA, CURAMA, CUURAMÃ, TCHOURAMA, TOURKA, TURUKA, TYURAMA, ISO 639-3: tuz)

Мова турка – це член підвідділу кірма-тіюрама південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 37,000 (1998 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею.

Часткова література:

SUGGETT, Colin En avant pour le tchurama! Guide d'orthographe tchourama. Ouadadougou, Burkina Faso: SIL. 96 p. 2006.

ТУРКАНА (TURKANA, BUMA, BUME, TURKWANA, NG'ATURK(W)ANA, 图尔卡纳语, ISO 639-3: tuv)

Мова туркана – це член підвідділу туркана відділу тесо-туркана підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 451,000 (2006 рік) у Республіці Кенія та 25,200 (2000 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

ARENSEN, Jonathan E. Sticks and straw: Comparative house forms in southern Sudan and northern Kenya. International Museum of Cultures Publication, 13. Dallas: International Museum of Cultures. 134 p. 1983.

ТУРКАНА (TURKANA)

Мови туркана – це підвідділ відділу тесо-туркана підгрупи лотухо-тесо східної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. До цього підвідділу належать 4 мови: карамоджонг, ніянгатом, топоса та туркана. Мовами туркана говорять більш як 850,000 осіб у Республіці Уганда, в Народній Демократичній Республіці Ефіопія, в Республіці Південний Судан та в Республіці Кенія.

ТУРКМЕНСЬКА МОВА (TURKMEN, TROUKHMEN, TROUGHMENY, TURKMANI, TURKMANIAN, TURKMENLER, TURKOMANS, TÜRKMENÇE, TÜRKMEN TILI, TURKMÈNE, TURCOMANO, TURKMENISCH, ТҮРКМЕН, ТУРКМЕНСКИЙ, تورکمنچه, تیک تورکمن, 土库曼语, ISO 639-3: tuk)

Туркменська мова – це одинокий член туркменської підгалузі огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 3,430,000 (1995 рік) у Республіці Туркменістан, 500,000 (1995 рік) в Ісламській Республіці Афганістан, 2,000,000 (1997 рік) в Ісламській Республіці Іран та 920 (1982 рік) у Турецькій Республіці. В Афганістані та Ірані користуються арабським письмом, в Афганістані перейшли були на кирилицю, а тепер там і деінде вживають латиницю.

Часткова література:

GARRETT, Jon; MEENA PALLIPAMU & LASTOWKA, Greg Turkmen Grammar. 1996.

ТУРКМЕНСЬКІ МОВИ (TURKMANIAN)

Туркменські мови – це підгалузь огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Охоплює вона тільки одну мову – туркменську, офіційну мову Туркменістану. Цією мовою говорять 6,500,000 осіб у Республіці Туркменістан, в Ісламській Республіці Афганістан, в Ісламській Республіці Іран та в Турецькій Республіці.

ТУРОЙО (TUROYO, SURAYT, SŪRYANI, SURYOYO, SYRYOYO, TURANI, ལྷོ་ལྷོ་སྐད་ , ལྷོ་སྐད་, 图罗尤语, ISO 639-3: tru)

Мова туройо – це член північно-західного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1994 рік) в південно-східній частині Турецької Республіки та 7,000 (1994 рік) у північно-східній частині Сирійської Арабської Республіки. Користуються латинським або сирійським письмом.

Часткова література:

JASTROW, Otto Lehrbuch der Turoyo-Sprache. Wiesbaden, 1992

ТУРУМСА (TURUMSA, ISO 639-3: tqm)

Мова турумса – це вже майже вимерлий член босавської галузі трансовогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 7 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ТУРУНГ' (TURUNG, TAI TURUNG, TAILUNG, TAIRONG, 茶隆语, ISO 639-3: try)

Мова турунг' – це вже вимерлий член східно-центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Цією мовою говорили в Республіці Індія.

ТУСІЯ (TUSIA)

Мови тусія – це підгрупа групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: південна тусія та північна тусія. Мовами тусія говорять 39,000 осіб у Буркіна-Фасо.

ТУСКАРОРА (TUSCARORA, SKARÛ·RĚ', ISO 639-3: tus)

Мова тускарора – це вже майже вимерлий член підгалузі тускарора-ноттовей північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Кількість мовців – 7 (1991 рік) у Канаді та 4 (1997 рік) у Сполучених Штатах Америки.

ТУСКАРОРА-НОТТОВЕЙ (TUSCARORA-NOTTOWAY)

Мови тускарора-ноттовей – це підгалузь північноірокезької галузі ірокезької мовної родини. До цієї підгалузі входять 2 мови: ноттовей і тоскарора. Говорять ними ще лиш 11 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

ТУТЕЛО (TUTELO, SAPONI, TUTELO-SAPONI, ISO 639-3: tta)

Мова тутело – це вже вимерлий член групи тутело південно-східної підгалузі властиво-сіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї групи належала лиш 1 мова - тутело. Цією мовою говорили в долині ріки Міссісіпі в Сполучених Штатах Америки.

Часткова література:

Oliverio, Giulia Tutelo Grammar and Dictionary. PhD. Thesis. 1996.

ТУТЕЛО (TUTELO, TOTERO, TOTTEROY, TUTERA, YESAN)

Мови тутело – це вже вимерла група мов південно-східної підгалузі властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї групи належала лиш 1 мова - тутело. Цією мовою говорили в долині ріки Міссісіпі в Сполучених Штатах Америки.

ТУТОНГ' (TUTONG, TUTONG 2, TUTUNG, ISO 639-3: ttg)

Мова тутонг' – це член лелак-тутонгського відділу долішньобарамської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 16,600 (2006 рік) в Ісламському Султанаті Бруней.

ТУТУБА (TUTUBA, ISO 639-3: tmi)

Мова тутуба – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ТУТУТЕПЕК МІШТЕК (TUTUTEPEC MIXTEC, MIXTECO DE SAN PADRO TUTUTEPEC, ISO 639-3: mtu)

Мова тутутепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 820 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ТУТУТНІ (TUTUTNI, ROGUE RIVER, ISO 639-3: tuu)

Мова тутутні – це майже вимерлий член орегонського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1962 рік) у штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки; лиш старші віком особи.

ТУХА (TUXÁ, TODELA, TUSHA, RODELA, CARAPATÓ, PAYACÚ, ISO 639-3: tud)

Мова туха – це вже вимерлий мовний ізолят. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ТУЦА НАҒА (TUTSA NAGA, TOTCHA, TUTSA, ISO 639-3: tvt)

Мова туца наҒа – це член відділу коняк підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 25,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ТУЦЗЯ (TUJIA, TŪJIĀYŪ)

Мови туцзя – це підгалузь тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгалузі входять дві мови: південна туцзя і північна туцзя. Мовами туцзя говорять більш як 71,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ТУЧОНЕ (TUTCHONE)

Мови тучоне – це підгрупа атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цієї групи входять 2 мови: південна тучоне і північна тучоне. Говорять ними ще 400 осіб у Канаді.

ТУШІНАВА (TUXINÁWA, TUCHINAUA, ISO 639-3: tux)

Мова тушінава – це вже вимерлий член підгалузі ямінауа-шаранауа південно-центральної галузі мовної родини пано. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ТУЮКА (TUYUKA, DOCHKAFUARA, DOJKAPUARA, DOXKÁ-POÁRÁ, DOKA-POARA, TEJUCA, TUIUCA, ISO 639-3: tue)

Мова туюка – це член групи бара центральної підгалузі східнотуканської галузі туканської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 350 (1995 рік) у Республіці Колумбія і 460 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

BARNES, Janet & MALONE, Terrell El tuyuca. *Lenguas de Colombia: una visión descriptiva*, 437-52. Bogotá: Instituto Caro y Cuervo. 2000.

ТЮРКСЬКІ МОВИ (TURKIC)

Тюркські мови – це одна з родин алтайської мовної надродини. Ця родина охоплює 40 мов у 5-х галузях і одну окрему мову:

- болгарська - 1 мова: чуваська;
- кипчацька – 11 мов у 3-х підгалузях;
- огузька – 12 мов у 3-х підгалузях і дві окремі мови;
- сибірська – 8 мов: долганська, карагаська, південноалтайська, північноалтайська, тувинська, хакаська, шорська, якутська;
- уйгурська – 7 мов: айнійська, ілі-тюркська, південноузбецька, північноузбецька, уйгурська, шагатайська, югурська;
- урумська мова.

Тюркські мови є рідними для понад 130,000,000 осіб від Східної Європи аж до Західного Китаю, найчисленнішою мовою серед них є турецька мова. Характерні риси тюркських мов – це гармонія голосних, широка аглютинація з допомогою суфіксів, брак префіксів та закінчення, сингармонізм (додані афікси міняють голосний звук у залежності від голосного в корені слова), відсутність наголосу (слова вимовляються по складах) і брак граматичного роду. Характерне синтаксичне явище – тюркський ізафет.

Часткова література:

N.A.Baskakov, *The Turkic Languages of Central Asia* (1954)

Karl H.Menges, *The Turkic Languages and Peoples: Introduction to Turkic Studies* (1968).

У

У (U, A'ERWA, AWA BLANG, P'UMAN, PUMAN, WA, WU, WU BLANG, 鸟语, ISO 639-3: uuu)

Мова у – це член анґкуйської підгрупи східної групи палаунґської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці.

УАБ-МЕТО (UAB METO, ATONI, METO, ORANG GUNUNG, TIMOL, TIMOR, TIMOREESCH, TIMOREEZEN, TIMORESE, UAB ATONI PAH METO, UAB PAH METO, DAWAN, ISO 639-3: aoz)

Мова уаб-мето – це член західного відділу екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 586,000 (1997 рік) у західній частині острова Тимор в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

STEINHAUER, Hein Notes on verbs in Dawanese (Timor). Topics in descriptive Austronesian linguistics, 131-58. Semaian, 11. Leiden: Vangroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden, 1993.

УАЙЛЯ-ВАНКА (HUAYLLA WANCA QUECHUA, HUANCA HUAYLLA QUECHUA, SOUTHERN HUANCAYO QUECHUA, QUECHUA HUAYLLA, WANKA NUNASHIMI, ISO 639-3: qvw)

Мова уайля-ванка – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 250,000 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

FLOYD, Rick The structure of evidential categories in Wanka Quechua. Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington Publications in Linguistics, 131. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington, 1999.

УАЙЛЯС-АНКАШ (HUAYLAS ANCASH QUECHUA, HUARAZ QUECHUA, QUECHUA HUAYLAS, ISO 639-3: qwh)

Мова уайляс-анкаш – це член галузі центральні кечуа мовної родини кечуа. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 336,000 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MILLER, Michael Causatividad morfoléxica en el quechua de huaylas. Estudios quechuas II, 77-93. Serie Lingüística Peruana, 55. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 2008.

УАЛЯГА-УАНУКО (HUALLAGA HUÁNUCO QUECHUA, QUECHUA HUALLAGA, ISO 639-3: qub)

Мова уаляга-уануко – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 40,000 (1993 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WEBER, David J. A grammar of Huallaga (Huánuco) Quechua. University of California Publications in Linguistics, 112. Berkeley: University of California Press, 1989.

УАМАЛІЄС (HUAMALIES-DOS DE MAYO HUÁNUCO QUECGUA, ISO 639-3: qvh)

Мова уамалієс – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 72,400 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BENSON, Janice El aspecto perfectivo en la narrative del quechua de Huamalíes, Estudios etnolingüísticos III, 5-26. Documento de Trabajo, 31. Pucallpa: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano, 1996. http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=36939

УАМУЕ (UAMUÉ, ATICUM, ATIKUM, HUAMUÊ, ISO 639-3: uam)

Мова уамуе – це вже вимерла некласифікована мова. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

Часткова література:

FABRE, Alain Diccionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos: ATIKUM/UAMUÉ 2005.

УАРЕ (UARE, KWALE, KWARE, ISO 639-3: ksj)

Мова уаре – це член квалеанської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,300 (2004 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRUCE, Les The language of love in Melanesia: a study of positive emotions. Meaning through language contrast, 291-329. Cambridge: John Benjamins Publishing Company. 2003.

УАРІХІО (HUARIJIO, GUARIJÍO, MACURÁI, MACULÁI, MACURAWÉ, VARIHÍO, VARIJÍO, VORIJÍO, WARIHÍO, ISO 639-3: var)

Мова уаріхіо – це член підгрупи гваріхіо тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 2,840 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Довгі слова, багато афіксів. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

HILTON, Kenneth S. Palabras y frases de las lenguas tarahumara y guarijío. Anuario del Instituto Nacional de Antropología e Historia 2: 307-13. 1947.

УАУТЛА МАСАТЕК (HUAUTLA MAZATEC, HIGHLAND MAZATEC, MAZATECO DE HUAUTLA DE JIMENEZ, MAZATECO DE LA SIERRA, ISO 639-3: mau)

Мова уаутла масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 82,200 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Вживають теж мову свистів. Тональна мова. Короткі слова.

Часткова література:

COWAN, George M. Whistled communication. Notes on Linguistics 20: 22-24. 1981.

УАЧІПАЕРСЬКА МОВА (HUACHIPAERI, HUACHIPAIRE, WACIPAIRE, MASHCO, ISO 639-3: hug)

Уачіпаерська мова – це член гаракмбетської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 310 (2000 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

УАШКАЛЕКА (HUAHCALECA NAHUATL, HUAHCALECA AZTEC, NÁHUATL DE CHICHQUILA, ISO 639-3: nhq)

Мова уашкалека – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 7,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

УАШО (WASHO, WASHOE, ВАШО, 瓦肖语, ISO 639-3: was)

Мова уашо – це майже вимерлий член галузі уашо гоканської мовної родини. Кількість мовців – 10 (1998 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

УАШО (WASHO)

Мови уашо – це вимираюча галузь гоканської мовної родини. До цієї галузі входить лиш одна мова – уашо. Нею говорять ще лиш 10 осіб у Сполучених Штатах Америки.

УБАГГАРА (UBAGHARA, ISO 639-3: byc)

Мова убаггара – це член вітки убаггара підгуртка убаггара-когумоно північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1985 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УБАГГАРА (UBAGHARA)

Мови убаггара – це вітка підгуртка убаггара-когумоно північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки належить 1 мова - убаггара. Цією мовою говорять 30,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

УБАГГАРА-КОГУМОНО (UBAGHARA-KOHUMONO)

Мови убаггара-когумоно – це підгурток північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови у 2-х вітках:

- когумоно – 3 мови: аґвагвуне, когумоно, умон;
- убаггара – 1 мова: убаггара.

Цими мовами говорять 100,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

УБАНГ (UBANG, ISO 639-3: uba)

Мова убанг – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,420 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УБАНГІ (UBANGI)

Мови убангі – це підгрупа групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить 71 мова в 5-х відділах:

- банда – 16 мов у 2-х підвідділах і 3 окремі мови;
- гбая-манза-нґбака – 15 мов у 3-х підвідділах і 2 окремі мови;
- занде – 6 мов у 3-х підвідділах;
- нґбанді – 6 мов: денді, гбаї, мбангі, південна нґбанді, північна нґбанді, якома;
- сере-нґбака-мба – 28 мов у 2-х підвідділах.

Мовами убангі говорять більш як 5,750,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці, в Демократичній Республіці Конго, в Республіці Конго, в Республіці Камерун і в Демократичній Республіці Судан.

УБИХСЬКА МОВА (UBYKH, OUBYKH, PEKHI, UBYX, OUBYKH, UBIJE, AT *AXƏVZA, УБЫХСКИЙ, 尤比克语, ISO 639-3: uby)

Убихська мова – це вже вимерлий член убихської підгалузі західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Останній мовець, Тевфік Есенч, помер 7 жовтня 1993 року в європейській частині Турецької Республіки. Мова унікальна тим, що в ній 84 різних приголосних, але тільки два голосні звуки.

УБИХСЬКІ МОВИ (UBYX)

Убихські мови – це вже вимерла підгалузь західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. До цієї підгалузі належала лиш одна мова - убихська. Цією мовою говорили біля Істамбулу в європейській частині Турецької Республіки.

УБІ (UBI, OUBI, ISO 639-3: ubi)

Мова убі – це член бідійо-убської підгрупи групи дангла дангла-сокорської підгалузі східної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,100 (1995 рік) у Республіці Чад.

Часткова література:

HUTCHINSON, Noelle & JOHNSON, Eric A sociolinguistic survey of the Ubi language of Chad. Moursal-N'Djaména, 2001.

УБІР (UBIR, KUBIRI, UBIRI, ISO 639-3: ubr)

Мова убір – це член вітки аре підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,560 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

УВБІЄ (UVBIE, EFFURUN, EVHRO, EVRIE, UVHRIA, UVWIE, ISO 639-3: evh)

Мова увбіє – це член південно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 19,800 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УГАМІ (UHAMI, ISHUA, ISO 639-3: uha)

Мова угамі – це член підвідділу оссе північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,600 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УГОРСЬКА МОВА (HUNGARIAN, MAGYAR, HONGROIS, HÚNGARO, UNGARISCH, ВЕНГЕРСКИЙ, 匈牙利语, ISO 639-3: hun)

Угорська (мадярська) мова – це член уральської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 9,550,000 (2001 рік) в Угорській Республіці, 25,900 (2001 рік) в Австрійській Республіці, 70,000 (1998 рік) в Ізраїлі, 1,450,000 (2002 рік) у Румунії, 451,000 (1986 рік) у Республіці Сербія, 521,000 (2001 рік) у Республіці Словаччина, 9,240 (1991 рік) у Республіці Словенія та 176,000 (2001 рік) в Україні – разом 12,501,270 мовців. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

TÖRKENCZY, Miklós Practical Hungarian grammar: [a compact guide to the basics of Hungarian grammar]. Budapest: Corvina. 2002.

MÁTAI, Mária D. Kleine ungarische Sprachgeschichte. Hamburg: Buske, 2002.

УГАРИТСЬКА МОВА (UGARITIC, OUGARITIQUE, UGARÍTICO, UGARITISCH, УГАРИТСКИЙ, 乌加里特语, ISO 639-3 : uga)

Угаритська мова – це вимерла мова західної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею в місті Угарит (у сьгоднішній Сирії) від XIV до XII століття до Христа. Уживано клинове письмо. Мова мала 28 приголосних фонем (включаючи 2 півголосні) та 8 голосних фонем.

Часткова література:

AISTLEITNER, Joseph Wörterbuch der ugaritischen Sprache (1963)

GORDON, C.H. Ugaritic Textbook (1965).

TROPPER, J. Ugaritische Grammatik. Münster, 2000.

УГЕЛЕ (UGHELE, UGELE, ISO 639-3: uge)

Мова угеле – це член західної вітки новоджорджійського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,200 (1999 рік) на Соломонових Островах.

УГОНГ' (UGONG, 'UGONG, GONG, LAWA, UGAWNG, ISO 639-3: ugo)

Мова угонг' – це вимираючий член південної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 80 (2000 рік) у Королівстві Таїланд.

Часткова література:

MAYUREE THAWORNPAT Gong phonological characteristics. Mon-Khmer studies: a journal of Southeast Asian languages and cultures 37: 197-216. 2007. <http://www.mksjournal.org/>

УДА (UDA, ISO 639-3: uda)

Мова уда – це член підвідділу еванг-уда відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельта-кросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантійсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1988 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УДЕГЕЙСЬКА МОВА (UDINE, UDEGEIS, UDEHE, UDEKHE, 乌德语, ISO 639-3: ude)

Удегейська мова – це член удегейської групи південно-східної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 230 у Російській Федерації, переважно старші віком. Мову записують кирилицею. Було виготовлено латинську азбуку для удегейської мови, але її не впроваджено в життя.

Часткова література:

СУНИК, О. П. Удэгейский язык. Языки мира: Тунгусо-маньчжурские языки. Москва, 1997.

УДЕГЕЙСЬКІ МОВИ (UDINE)

Удегейські мови – це група мов південно-східної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. До цієї підгрупи зачисляють мови: орох та удегейську. Говорять ними ще 500 осіб у Російській Федерації.

УДЖІР (UJIR, UDJIR, ISO 639-3: udj)

Мова уджір – це член арусської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 980 (1995 рік) в Індонезії – південні Молуккські острови.

УДІНСЬКА МОВА (UDI, UDIN, UTI, OUDI, УДИН МУЗ, ISO 639-3: udi)

Удінська мова (самоназва *уди, ути*) – це член удінської групи лезгінської підгалузі східно-кавказької галузі північно-кавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,200 (1995 рік) у Республіці Азербайджан. Користуються кирилицею.

Часткова література:

HARRIS, Alice S. Endoclitics and the Origins of Udi Morphosyntax. Oxford, 2002.

УДІНСЬКІ МОВИ (UDI)

Удінські мови – це група мов лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – удінська. Цією мовою говорять 4,200 осіб у Республіці Азербайджан.

УДМУРТСЬКА МОВА (UDMURT, VOTIAK, VOTYAK, OUDMOURTE, UDMURTO, UDMURTISCH, УДМУРТ, УДМУРТСКИЙ, 乌德穆尔特语, ISO 639-3: udm)

Удмуртська мова – це член пермської галузі уральської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 464,000 (2002 рік) у європейській частині Російської Федерації. Користуються кирилицею і латиницею.

Часткова література:

MOREAU, Jean-Luc Parlons Oudmourte. Paris: L'Harmattan. 2009.

УДУК (UDUK, BURUN, KEBEIRKA, KORARA, KUMUS, KWANIM PA, OTHAN, TWAMPA, TW'AMPA, ISO 639-3: udu)

Мова удук – це член підгалузі коман галузі комуз ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 20,000 (1995 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія та якась кількість у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

УЕУЕТЛА ТЕПЕУА (HUEHUETLA TERENUA, TERENUA DE HIDALGO, TERENUA DE HUEHUETLA, ISO 639-3: tee)

Мова уеуетла тепеуа – це член тепеуаської галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1982 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Нетональна мова. Теж мова свистів. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

COWAN, George M. Whistled communication. Notes on Linguistics 20: 22-24. 1981.

УЗБЕКО-АРАБСЬКА МОВА (UZBEKI SPOKEN ARABIC, JUGARI, KASHKADARYA ARABIC, UZBEKI ARABIC, ARABE OUZBEK, ARABISCH UZBEKISTAN, 乌兹别克阿拉伯语, ISO 639-3: auz)

Узбеко-арабська мова – це вимираючий член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 700 у Республіці Узбекистан. €

УЗЕКВЕ (UZEKWE, EZEKWE, ISO 639-3: eze)

Мова узекве – це член вітки кукеле підгуртка корінг-кукеле північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців - 5,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УІЧОЛЬ (HUICHOL, VIXARITARI VANIUQUI, VIZARITARI VANIUKI, ISO 639-3: hch)

Мова уічоль – це член групи корачоль сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ITURRIOZ Leza, LUIS, José, RAMÍREZ DE LA CRUZ, Julio et al. Gramática Didáctica del Huichol: Vol. I. Estructura Fonológica y Sistema de Escritura (in PDF). Guadalajara: Departamento de Estudios en Lenguas Indígenas, Universidad de Guadalajara; Secretaria de Educación Pública. This is volume XIV of Función. 1999.

УЇСАЙ (UISAI, ISO 639-3: uis)

Мова уїсай – це член галузі буїн південнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1991 рік) на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

УЇТЕПЕК МІШТЕК (HUITEPEC MIXTEC, MIXTECO DE HUITEPEC, MIXTECO DE SAN ANTONIO HUITEPEC, MIXTECO DE ZAACHILA, ISO 639-3: mxs)

Мова уїтепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

УЙГУРСЬКА МОВА (UYGHUR, UIGHUR, UIGHUR, UIGUR, UIGUR, UYGUR, WEIWUER, WIGA, OUI'GOUR, UIGURISCH, УЙГУРСКИЙ, ئۇيغۇرچە, چە ئۇيغۇر, ئۇيغۇر تىلى, 维吾尔语, ISO 639-3: uig)

Уйгурська мова – це член уйгурської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 8,400,000 (2000 рік) у Сінцзян-Уйгурському автономному районі Китайської Народної Республіки, 3,000 в Ісламській Республіці Афганістан, 300,000 (1993 рік) у Республіці Казахстан, 1,000 (1982 рік) у Монголії та 500 (1981 рік) у Турецькій Республіці. Користуються арабським письмом, але на колишній території СРСР 1930 року перейшли на латиницю, а 1946 – на кирилицю.

Часткова література:

ЯРЦЕВА, В. Н. и другие Лингвистический энциклопедический словарь. Москва, 1990.
НАНН, Reinhard F. Spoken Uyghur. Seattle: University of Washington Press. 1991.

УЙГУРСЬКІ МОВИ (UIGHUR, EASTERN TURKIC)

Уйгурські мови – це одна з галузей тюркської родини алтайської мовної надродини. До цієї галузі входять 7 мов: айнійська, ілі-тюркська, південноузбецька, північноузбецька, уйгурська, хагатайська, югурська. Говорять ними більш як 29,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Республіці Туркменістан, у Республіці Узбекистан та в Ісламській Республіці Афганістан.

Часткова література:

JOHANSON, Lars The History of Turkic. The Turkic Languages. London – New York, 1998, 81-125.

УКААН (UKAAN, AIKA, ANYARAN, AUGA, IKAN, KAKUMO, ISO 639-3: kcf)

Мова укаан – це член групи укаан бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 18,000 (1973 рік) у Федеральній Республіці Нігерія.

УКААН (UKAAN)

Мови укаан – це група мов бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входить лиш одна мова – укаан. Цією мовою говорить 18,000 осіб у Федеральній Республіці Нігерія.

УКВА (UKWA, ISO 639-3: ukq)

Мова уква – це член підвідділу ефік відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

BACHMANN, Arne Ein quantitatives Tonmodell für Ibibio. Entwicklung eines Prädiktionsmoduls für das BOSS-Sprachsynthesystem. Magisterarbeit, University of Bonn. 2006.

УКВУАНИ-АБОГ-НДОНІ (UKWUANI-ABOH-NDONI, ISO 639-3: ukw)

Мова уквуані-абог-ндоні – це член підгрупи ігбо ігбоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 150,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УКІТСЬКА МОВА (UKIT, ISO 639-3: umi)

Укітська мова – це член каджангської групи меланав-каджангської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 120 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

УКПЕ-БАЙОБІРІ (UKPE-BAYOBIRI, ISO 639-3: ukp)

Мова укпе-байобірі – це член підгрупи бенді кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УКПЕТ-ЕГОМ (UKPET-EHOM, AKPET-EHOM, AKPET, ISO 639-3: akd)

Мова укпет-егом – це член підвідділу акпет відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантий-

сько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УКРАЇНСЬКА МОВА (UKRAINIAN, UKRAINIEN, UCRANI(AN)O, UKRAINISCH, УКРАИНСКИЙ, 乌克兰语, ISO 639-3: ukr)

Українська мова – це член східнослов'янської галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 3 головні групи діалектів. Є кілька мовознавців, які уважають закарпатський говір окремою русинською мовою. Кількість мовців – 31,100,000 (1993 рік) в Україні, 150,000 у Республіці Польща, 10,800 (2001 рік) у Республіці Словаччина та невизначена кількість у Республіці Азербайджан, у Республіці Аргентина, у Вірменії, в Білорусі, в Федеративній Республіці Бразилія, в Естонській Республіці, в Республіці Казахстан, у Канаді, в Киргизькій Республіці, в Латвійській Республіці, в Литовській Республіці, в Республіці Молдова, в Республіці Парагвай, в Російській Федерації, в Румунії, в Сполучених Штатах Америки, в Республіці Сербія, в Республіці Таджикистан, у Республіці Туркменістан і в Республіці Узбекистан. Користуються кирилицею.

Часткова література:

SHEVELOV, George Y. A Historical Phonology of the Ukrainian Language. Heidelberg: Carl Winter Verlag, 1979.

ПІВТОРАК, Григорій Петрович Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». (електронний варіант монографії – 232 сторінки)

УКУЕ (UKUE, EKPEMEN, EKPEMI, EPINMI, UKPE, ISO 639-3: uku)

Мова укуе – це член підвідділу оссе північно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 14,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УКУРІГУМА (UKURIGUMA, ISO 639-3: ukg)

Мова укурігума – це член нумугенської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 170 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УЛАВ-СУАЙН (ULAU-SUAIN, SUAIN, ISO 639-3: svb)

Мова улав-суайн – це член гуртка сіяв шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,800 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УЛАТ-ІНАЙ (ULAT INAI)

Мови улат-інай – це вітка амалюмутського підгуртка гуртка три-ріки нунусакуського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської

мовної надродини. До цієї підвітки належать 2 мови – алуне і накаела. Говорять ними 17,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

УЛІТГІАН (ULITHIAN, ISO 639-3: uli)

Мова улітгіан – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1987 рік) на островах Улітгі, Нгулу, Сорол і Фаїс у Федеративних Штатах Мікронезії. Користуються латиницею.

УЛІЯСЕ (ULIASE)

Мови уліясе - це підвітка мов вітки серамське побережжя східного підгуртка піру-байського гуртка нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномулукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підвітки належать 6 мов у 2-х галузках: гатугага – 5 мов у 2-х підгалузках; камаріян – 1 мова: камаріян. Цими мовами говорять майже 13,000 осіб на острові Серам в Індонезії.

УЛЛАТСЬКА МОВА (ULLATAN, KATAN, KATTALAN, KOCHUVELAN, ULLADAN, ISO 639-3: ull)

Уллатська мова – це некласифікований член південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 16,741 (2001 рік) в Індії.

УЛУКВУМІ (ULUKWUMI, ISO 639-3: ulb)

Мова улуквумі – це член відділу едекірі йорубоїдної підгрупи дефоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (2002 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УЛУМАНДСЬКА МОВА (ULUMANDA', AWO-SUMAKUYU, BOTTENG-TAPPALANG, KADO, OELOEMANDA, TUBBI, ULUMANDAK, ULUNDA, ISO 639-3: ulm)

Улумандська мова – це член групи піту-улунна-салу північної підгалузі південносулавеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 30,000 (1986 рік) на острові Сулавесі в Республіці Індонезія.

Часткова література:

STRØMME, Kåre J. & VALKAMA, Kari UNHAS-SIL sociolinguistic survey: Kabupaten Polewali Mamasa, southwestern section and kabupaten Majene. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 5: 59-98, 1987.

УЛЬЦЬКА МОВА (ULCH, НОСНЕ, НОЛ-СНІН, ОЛСН, ОЛСНА, ОЛСНІС, УЛСНА, УЛСНІ, УЛСН, УЛЬЧСКИЙ, 乌利奇语, ISO 639-3: ulc)

Ульцька мова – це член нанайської групи південно-східної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 730 у Російській Федерації (Хабаровський край) - більшість мовців старшого віку.

Часткова література:

BITKEEVA, A. N.; GUSEV, V. Y.; POVOROZNYUK, O. A.; FUNK, D. A.; KHOKHLOV, N. V. & SHAKHOVTSOV, K. G. Endangered Languages of Indigenous Peoples of Siberia. UNESCO Moscow Office, 2005.

УМА (УМА, ПІПІКОРО, КОРО, ОЕМА, ISO 639-3: ppk)

Мова ума – це член південної групи кайлі-памонської підгалузі целебеської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MARTENS, Michael P. Phonology of Uma. Papers in Western Austronesian Linguistics 4, 153-65. Pacific Linguistics A, 79. Canberra: Department of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University, 1988.

УМА-ЛАСАНСЬКА МОВА (УМА' ЛАСАН, КЕНЯЙ, КЕНЯ, КІНДЖІН, КІНЖІН, WESTERN KENYA, WESTERN KENYAN, ISO 639-3: xky)

Ума-ласанська мова – це член горішньопунджунганського гуртка кеніягського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,250 (1981 рік) у провінції Саравак у Малайзії та 1,500 (2005 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

УМА-ЛУНґСЬКА МОВА (УМА' ЛУНГ, ОМА ЛОНГН, ISO 639-3: ulu)

Ума-лунґська мова – це член горішньопунджунганського гуртка кеніягського підвідділу каян-кеніягського відділу північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2006 рік) у провінції Калімантан в Індонезії.

УМАНАКАЙНА (УМАНАКАЙНА, GVEDE, GWEDA, GWEDE, GWEDENA, UMANIKAINA, ISO 639-3: gdn)

Мова уманакайна – це член даганської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,400 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

JESUDASON, Daniel & JESUDASON, Wei Lei The effectiveness of simplicity: a psycholinguistic approach to vernacular literacy in a Melanesian preliterate society. Notes on Literacy 18(4): 15-24. 1992.

УМАТИЛЛА (UMATILLA, COLUMBIA RIVER SEHAPTIN, ISO 639-3: uma)

Мова уматілла – це вимираючий член підгалузі сагаптин плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 50 (1977 рік) у штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки, тільки старші віком особи. Переходять на англійську мову.

УМБІНДГАМУ (UMBINDHAMU, ISO 639-3: umd)

Мова умбіндгаму – це вимерла вже мова умбіндгамуйської підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

УМБІНДГАМУЙСЬКІ МОВИ (UMBINDHAMUIC)

Умбінгамуйські мови – це вимерла вже підгалузь паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До неї входила лиш одна мова – умбіндгаму. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

УМБУґАРЛА (UMBUGARLA, MBAKARLA, ISO 639-3: umr)

Мова умбуґарла – це вимерлий член умбуґарласької родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Північній Території Австралії.

УМБУґАРЛАСЬКІ МОВИ (UMBUGARLA-NGUMBUR)

Умбуґарлаські мови – це одна з родин (вже вимерла) австралійської мовної надродини. До цієї родини входили тільки 2 мови: нґурмбур та умбуґарла. Говорили ними в Північній Території Австралії.

УМБУЙґАМУ (UMBUYGAMU, MOROVA-LAMA, ISO 639-3: umg)

Мова умбуйґаму – це вимерлий член ламаламійської підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

УМБУНДУ (UMBUNDU, M'BUNDO, MBALI, MBARI, MBUNDU BENGUELLA, NANO, OVIMBUNDU, SOUTH MBUNDU, UMBUNDO, 翁本杜语, ISO 639-3: umb)

Мова умбунду – це член підгуртка південні мбунду гуртка гереро-єє центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 4,000,000 (1995 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

Часткова література:

Schadeberg, Thilo C. (1982) 'Nasalization in Umbundu', Journal of African Languages and Linguistics, 4, 2, 109-132.

УМБУ-УНґУ (UMBU-UNGU, GAWIGL, GAWIL, IMBO-UNGU, KAKOLI, KAUGEL, KAUIL, UBU UGU, UMBONGU, UMBU UNGU, ISO 639-3: ubu)

Мова умбу-унґу – це член групи кавґел підгалузі гаґен галузі чімбу-ваґгі трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 34,200 (2000 рік) у

Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HEAD, June Observations on verb suffixes in Umbu-Ungu. Language and Linguistics in Melanesia 24: 63-72. 1993.

УМЕДСЬКА МОВА (UMEDA, ISO 639-3: upi)

Умедська мова – це член беванської галузі погранично-папуаської мовної родини. Кількість мовців – 290 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УМЕ СААМСЬКА МОВА (UME SAAMI, LAPP, SAAMI, UME, УМЕ-СААМСКИЙ, ISO 639-3: sju)

Уме саамська мова – це вже майже вимерлий член південної підгалузі саамської галузі уральської мовної родини. Кількість мовців – 20 (2000 рік) у Королівстві Швеція.

УМІРАЙ-АГТА (UMIRAY DUMAGET AGTA, UMIRAY AGTA, UMIREY DUMAGAT, ISO 639-3: due)

Мова умірай-агта – це член умірай-думагетської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1994 рік) у Республіці Філіппіни і зменшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

MacLEOD, Thomas R. Verb stem classification in Umiray Dumaget. Philippine Journal of Linguistics 3(2): 43-74, 1972.

УМІРАЙ-ДУМАГЕТСЬКІ МОВИ (UMIRAY DUMAGET)

Умірай-думагетські мови – це група великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: алабат-агта, камарін-агта і умірай-агта. Цими мовами говорять дещо більш як 3,000 осіб у Республіці Філіппіни.

УМОН (UMON, AMON, ISO 639-3: umm)

Мова умон – це член вітки когумоно підгуртка убаггара-когумоно північно-південного гуртка центрального підвідділу відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 20,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

УМОТИНА (UMOTÍNA, BARBADOS, UMUTINA, ISO 639-3: umo)

Мова умотина – це вже вимерлий член борорської властивої підгалузі борорської галузі макро-геської мовної родини. Останній мовець помер 1988 року в Федеративній Республіці Бразилія.

УМПИЛА (UMPILA, ISO 639-3: ump)

Мова умпила – це вимираюча мова північно-східної підгалузі паманської галузі памангської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1981 рік) – переважно старші віком - у штаті Квінсленд, Австралія. Зуміли створити мову жестами.

УНА (UNA, GOLIATH, LANGDA, MT. GOLIATH, ORANJE-GEBERGTE, ISO 639-3: mtg)

Мова уна – це член східної підгалузі галузі мек трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 4,000 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

УНАМІ (UNAMI, DELAWARE, LENAPE, LENNI-LENAPE, TLA WILANO, ISO 639-3: unm)

Мова унамі - це вимерлий член східної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини, якою говорили в США.

УНГЕ (OUNGE, DAPER, OUNE, EIVO 3, ISO 639-3: oue)

Мова унге – це член галузі насіой південнобугенвільської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (2007 рік) на острові Бугенвіль у Папуа-Нова Гвінея.

УНЕАПА (UNEAPA, BALI, BALI-VITU, ISO 639-3: bbn)

Мова унеапа – це член підвідділу балі-віту мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1998 рік) на острові Унеа (Балі) в Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

JOHNSTON, Raymond L. The languages and the communities of the Kimbe Bay region. Language, communication and development in New Britain, 107-58. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1980.

УНЕМЕ (UNEME, ILEME, INEME, ULEME, ISO 639-3: une)

Мова унеме – це член підвідділу г'отуо-унеме-ехе північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 19,800 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

УНЗЕРДОЙЧ (UNSERDEUTSCH, RABAU CREOLE GERMAN, ISO 639-3: uln)

Мова унзердойч – це одинока, майже вимерла вже, креольська мова, створена на основі німецької. Кількість мовців – 100 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УНУА (UNUA, ONUA, ISO 639-3: onu)

Мова унуа – це член надбережномалекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі

центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної над-родини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 520 у Республіці Вануату.

УОХА (UOKHA, ISO 639-3: uok)

Мова уоха – це член північно-центрального відділу едоїдної групи бенуе-конголезької під-галузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – не устійнена в Федеративній Республіці Нігерія.

УРА (URA, AURAMOT, URAMÄT, URAMET, URAMIT, URAMOT, ISO 639-3: uro)

Мова ура – це член галузі байнінг' східної новобританської мовної родини. Кількість мовців – 1,960 (1991 рік) на острові Нова Британія в Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з австронезійської мовної надродина.*

УРА (URA, ISO 639-3: uur)

Мова ура – це майже вимерлий член ерромангського підвідділу південного вануватського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 6 старших осіб (1998 рік) у Республіці Вануату. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з східної новобританської мовної родини.*

УРАДГІ (URADHI, ISO 639-3: urf)

Мова урадгі – це вимерла мова північної підгалузі паманської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

УРАК-ЛАВОЙ (URAK LAWOI', CHAW TALAY, CHAWNAM, LAWOI, LAWTA, ORAK LAWOI', ISO 639-3: urk)

Мова урак-лавой – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,000 (1984 рік) у Королівстві Таїланд.

Часткова література:

AMON THAVISAK The effects of glottal finals on pitch in Southeast Asian languages. *Von-Khmer Studies: a Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages* 31: 57-64, 2001.

УРАЛІ (URALI, OORAZHI, URALY, URLI, ISO 639-3: url)

Мова уралі – це майже вимерлий член каннадської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – невідома в Індії, здебільша старші люди.

УРАЛЬСЬКІ МОВИ (URALIC)

Уральські мови – це мовна родина, колись відома як угро-фінська. До неї належать 37 мов у 6-х галузях та 3 окремі мови:

- марійська – 2 мови: гірська марійська, лугова марійська;
- мордовська – 2 мови: ерзянська, мокшанська;
- пермська – 3 мови: одна підгалузь і одна окрема мова;

- саамська – 10 мов у 3-х підгалузях;
- самодійська - 6 мов: одна підгалузь і 4 окремі мови;
- фінська – 11 мов: вепська, водська, естонська, іпсорська, карельська, квенська, лівська, лідіковська, олонецька, торнедальська, фінська;
- мови: мансійська, угорська, хантійська.

Уральськими мовами говорять більш як 21,000,000 осіб у Російській Федерації (в європейській та азійській частині), в Естонії, в Фінляндії, в Латвії, в Швеції, в Норвегії та в Угорщині.

Не змішувати їх з мовами такої ж назви з алтайської надродини.

Часткова література:

Sinor, Denis (editor). 1988. *The Uralic Languages: Description, History and Foreign Influences*. Leiden: Brill.

Abondolo, Daniel M. (editor). 1998. *The Uralic Languages*. London and New York: Routledge. ISBN 0-415-08198-X.

УРАЛЬСЬКІ МОВИ (URALIAN)

Уральські мови – це підгалузь кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. До неї належать 3 мови: башкирська, татарська й чулимська. Говорять ними майже 8,000,000 осіб у Російській Федерації. **Не змішувати їх з мовною родиною такої ж назви.**

Часткова література:

Marcantonio, Angela (2002). *The Uralic Language Family: Facts, Myths and Statistics*. Publications of the Philological Society, 35. Oxford – Boston: Blackwell.

УРАПМИН (URAPMIN, ISO 639-3: urm)

Мова урапмин – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 370 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УРАРІНА (URARINA, ITUCALI, SHIMACU, SIMACU, ISO 639-3: ura)

Мова ураріна – це мовний ізолят. Мова має кілька діалектів, різниця між якими невелика. Кількість мовців – 3,000 (2002 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, підмет.

Часткова література:

MANUS, Phyllis Proposiciones de desarrollo y de apoyo y su expresión en las oraciones del urarina. *Revista Latinoamericana de Estudios Etnolingüísticos* 7: 15-45, 1992.

УРАРТІЙСЬКА МОВА (URARTIAN, VANNIC, CHALDEAN, ISO 639-3: xur)

Урартійська мова – це мова, якою говорили в колишньому королівстві Урарту, яке містилось у Вірменських височинах, сьогодні Східна Анатолія в Туреччині. Її зараховують до гуру-урартської мовної родини.

Часткова література:

FRIEDRICH, J. Urartäish, in *Handbuch der Orientalistik*. Leiden, 1969.

IVANOV, Vyacheslav V. *Comparative Notes on Hurro-Urartian, Northern Caucasian and Indo-European*. UCLA, 1996.

УРАТ (URAT, WASEP, WUSYEP, ISO 639-3: urt)

Мова урат – це член уратської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 6,280 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 20 сіл і декілька хуторів; кількість зменшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

STRINGER, Mary D. Literacy acquisition and diffusion among preliterate adults: effects of two methods of instruction in non-industrialised communities in Papua New Guinea. SIL e-Books, 2. [Dallas]: SIL International, 289 p. 2006. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=47752>

УРАТСЬКІ МОВИ (URAT)

Уратські мови – це підгалузь вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – урат. Цією мовою говорять майже 6,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

УРГОБО (URHOVO, SOBO, ISO 639-3: urh)

Мова ургобо – це член південно-західного відділу едоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 546,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

УРДУ (URDU, BIHARI, OURDOU, اردو, 乌尔都语, 乌都语, 唔鲁都语, ISO 639-3: urd)

Мова урду – це член гіндустанського підгрупи групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,700,000 (1993 рік) в Ісламській Республіці Пакистан, 205,000 (2003 рік) у Народній Республіці Бангладеш, 48,100,000 (1997 рік) у Республіці Індія, 64,000 (1993 рік) у Республіці Маврикій та 12,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

BACKSTROM, Peter C. & RADLOFF, Carla F. Languages of northern areas. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

Colin P. Masica, The Indo-Aryan languages. Cambridge Language Surveys (Cambridge: Cambridge University Press, 1993). 466.

УРИМ (URIM, KALP, ISO 639-3: uri)

Мова урим – це член уримської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців - 3,740 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LUOMA, Pirkko Orthography paper Urim language. [Manuscript] 24 p. Created: 2000-07; Available: 2009. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52256>

УРИМСЬКІ МОВИ (URIM)

Уримські мови – це галузь мовної родини торрічеллі. До цієї галузі належить лиш одна мова – урим. Цією мовою говорять 3,740 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

УРІ (URI, ERAP, URI VEHEES, URUI, ISO 639-3: uvh)

Мова урі – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WEBB, Thomas Urii phonemes. Phonologies of four Papua New Guinea languages, 45-96. *Workpapers in Papua New Guinea Languages*, 4. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1974.

УРІГІНА (URIGINA, ORIGANAU, URIGINAU, ISO 639-3: urg)

Мова урігіна – це член групи пека підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,400 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УРИМО (URIMO, YAUGIBA, ISO 639-3: urx)

Мова урімо – це член марієнберзької галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 800 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея

УРІПІВ-ВАЛА-РАНО-АЧИН (URIPIV-WALA-RANO-ATCHIN, NORTHEAST MALAKULA, ISO 639-3: upv)

Мова уріпів-вала-рано-ачин – це член надбережжя малекульського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 9,000 (2001 рік) у Республіці Вануату. Користуються латиницею.

Часткова література:

McKERRAS, Ross Singular, dual or plural. *Notes on Translation* 2(1): 53-56. 1988.

УРНІНГАНГСЬКА МОВА (URNINGANGG, UNINGANGK, WUNINGAK, ISO 639-3: urc)

Урнінгангська мова – це вимерлий член гімбіюської родини австралійської мовної надродина. Говорили нею в північній Австралії.

УРУ (URU, IRU-ITU, MORATO, MURATU, ISO 639-3: ure)

Мова уру – це вже майже вимерлий член мовної родини уру-чіпая. Кількість мовців – 2 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія.

УРУАВА (URUAVA, ISO 639-3: urv)

Мова уруава – це вимерлий уже член підгуртка моно-уруава південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи

океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Цією мовою говорили в Папуа-Нова Гвінея.

УРУАНГНІРІН (URUANGNIRIN, FAUR, TUBIRUSA, ISO 639-3: urn)

Мова уруангнірін – це член північнобомберайської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 400 (1983 рік) на півострові Бомберай у Західній Новій Гвінеї (Індонезія).

УРУВА (URUWA)

Мови урува – це група мов підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 5 мов: великі, нукна, сакам, сом і яу. Мовами урува говорять більш як 3,300 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

УРУ-ЕУ-ВАУ-ВАУ (URU-EU-WAU-WAU, ERU-EU-WAU-WAU, KAGWAHIVA, URU-EU-UAU-UAU, URUEWAWAU, ISO 639-3: urz)

Мова уру-еу-вау-вау – це член підгалузі апіяка галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 87 (2003 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

УРУМІ (URUMI, ISO 639-3: uru)

Мова урумї – це вже вимерлий член галузі рамарама мовної родини тупі. Цією мовою говорили в Федеративній Республіці Бразилія.

УРУМСЬКА МОВА (URUM, УРУМ, 乌鲁姆语, ISO 639-3: uum)

Урумська мова – це член тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 97,700 (2000 рік) у Республіці Грузія та 95,000 (2000 рік) в Україні (10 селищ в Донецькій області). Найстарші урумські документи писані грецькими літерами; в роках 1927-1937 користувались модифікованою латиницею, а від 1937 року – модифікованою кирилицею.

Часткова література:

ГАРКАВЕЦЬ, Олександр Урумський словник. Алмати, 2000.

УРУ-ПА-ІН (URU-PA-IN, ISO 639-3: urp)

Мова уру-па-ін – це член підгалузі апіяка галузі тупі-гварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 200 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

УРУ-ЧІПАЯ (URU-CHIPAYA)

Мови уру-чіпая – це невеличка мовна родина, до якої входять лиш дві мови: уру і чіпая. Цими мовами говорять 1,200 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

УСАГґАДЕ (USAGHADE, ISANGELE, USAKADE, USAKEDET, ISO 639-3: usk)

Мова усагґаде – це член відділу долішній кросс (оболо) підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1988 рік) у Республіці Камерун та деяка кількість у Федеративній Республіці Нігерія.

УСАН (USAN, WANUMA, ISO 639-3: wnu)

Мова усан – це член нумугенської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,400 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

REESINK, Gerard P. Grammatical features of cohesion in Usan: Towards a text differential. Syntax and semantics in Papua New Guinea languages, 173-209. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

УСАРУФА (USARUFA, USURUFA, UTURUPA, ISO 639-3: usa)

Мова усаруфа – це член групи ґадсуп-ауяна-ава підгалузі кайнанту галузі кайнанту-ґорока трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,300 (1996 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

BEE, Darlene Phonological interference between Usarufa and Pidgin English. Kivung 5: 69-95. 1972.

УСИЛА ЧІНАНТЕК (USILA CHINANTEC, ISO 639-3: cuc)

Мова усіла чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 9,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

SKINNER, Leonard E. & SKINNER, Marlene B. Diccionario Chinanteco de San Felipe Usila, Oaxaca. Serie de vocabularios y diccionarios indígenas "Mariano Silva y Aceves", 43. Coyoacán, DF, Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 602 p. 2000.

УСКУ (USKU, AFRA, ISO 639-3: ulf)

Мова уску – це вимираюча некласифікована мова. Кількість мовців – 110 (2004 рік) у провінції Папуа в Індонезії; переважно старші віком особи.

УСОЙ (USOI, KAU BRUNG, TIPPERA, TRIPURA, UNSHOI, UNSUIY, USHOI, USUI, ISO 639-3: usi)

Мова усой - це член відділу бодо підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 22,400 у Народній Республіці Бангладеш.

УСПАНТЕКО (USPANTEKO, USPANTECO, USPANTEC, USPANTEK, ISO 639-3: usp)

Мова успантеко – це член успантецької групи великокічейської підгалузі великомамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

HUFF, Wayne & HUFF, Alice Uspanteco. Según nuestros antepasados: Textos folklóricos de Guatemala y Honduras, 231-35, 495-500. Guatemala: Instituto Lingüístico de Verano, 1972.

УСПАНТЕЦЬКІ МОВИ (USPANTEC)

Успантецькі мови – це група мов великокічейської підгалузі великомамської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – успантеко. Говорять нею 3,000 осіб у Республіці Гватемала.

УТАРМБУНГ' (UTARMBUNG, OSUM, ISO 639-3: omo)

Мова утармбунг – це член підгрупи осум групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 1,170 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УТІЙСЬКІ МОВИ (UTIAN)

Утійські мови – це вже майже вимерла підгалузь йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. До цієї підгалузі належать 10 мов у 2-х групах:

- костанойська – 3 мови: каркін, південна оглоне, північна оглоне;
- мівоцька – 7 мов у 2-х підгрупах.

Утійськими мовами говорять ще 28 осіб у Сполучених Штатах Америки.

УТ-МАЇН (UT-MA'IN, FAKAI, FAKANCHI, FAKANCI, FAKKANCHI, GELANCHI, ISO 639-3: gel)

Мова ут-маїн – це член відділу дука підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 36,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Дехто вважає її діалектним континуумом.

Часткова література:

REGNIER, Clark D. ; DETTWEILER, Stephen & DETTWEILER, Sonia A sociolinguistic survey of the people of the Fakai district. SIL Electronic Survey Reports 2003-021: 31 p.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-021>

УТОРО (UTORO)

Мови уторо – це відділ підгрупи ебанг-логол центральної групи західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу входить лиш одна мова – оторо. Цією мовою говорять 10,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

УТУ (UTU, ISO 639-3: utu)

Мова уту – це член гансеманської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 580 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УТУПУА (UTUPUA)

Мови утупуа – це підвідділ мов відділу утупуа-ванікоро темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 3 мови: амба, асумбоа і танібілі. Цими мовами говорять 600 осіб на Соломонових Островах.

УТУПУА-ВАНІКОРО (UTUPUA-VANIKORO)

Мови утупуа-ванікоро – це відділу темотської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: підвідділ утупуа, до якого належать 3 мови: амба, асумбоа і танібілі та три окремі мови: танема, теану і вано. Говорять ними 1,100 осіб на Соломонових Островах.

УФИМ (UFIM, ISO 639-3: ufi)

Мова уфим – це член групи гусап-мот підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 550 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

УХВЕДЖО (UKHWEJO, BENKONJO, ISO 639-3: ukh)

Мова ухведжо – це член підгуртка макаа-нджем гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

УШОДЖСЬКА МОВА (USHOJO, USHUJI, ISO 639-3: ush)

Ушоджська мова – це член шінської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 500 (2007 рік) в Ісламській Республіці Пакистан: винайдена вперше 1989 року. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azid University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

УЯ (UYA, USU, ISO 639-3: usu)

Мова уя – це член групи нуру підгалузі надбережжя рай мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 270 (2003 рік) у Папа-Нова Гвінея.

Ф

ФАҒАНИ (FAGANI, FAGHANI, ISO 639-3: faj)

Мова фаґані – це член санкрістобальського гуртка малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 900 (1999 рік) на Соломонових Островах.

ФА-ДАМБУ (FA D'AMBU, ANNOBONENSE, ANNOBONÉS, ANNOBONESE, FÁ D'AMBÔ, FALAR DE ANO BOM, ISO 639-3: fab)

Мова фа-дамбу – це член креольських мов, оснований на португальській. Кількість мовців – 2,500 (1999 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея і дещо в діаспорі, разом 3,100.

Часткова література:

GRAHAM, Steve & GRAHAM, Trina West Africa lusolexed creoles word list file documentation. SIL Electronic Survey Reports 2004-012. 24. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-012>

ФАЙВОЛ (FAIWOL, ANGKIYAKMIN, FAIWOLMIN, FEGOLMIN, WOKEIMIN, ISO 639-3: fai)

Мова файвол – це член групи гірські ок підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Мова має принаймні 3 діалекти. Кількість мовців – 4,500 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

MECKLENBURG, Frank & MECKLENBURG, Charlotte Faiwol (Western Province). Reports of vernacular literacy programmes conducted by the Summer Institute of Linguistics in Papua New Guinea, 48-50. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 28. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1980.

ФАЙТА (FAITA, ISO 639-3: faj)

Мова файта – це майже вимерлий член підгрупи файта групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців - 50 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ФАЙТА (FAITA)

Мови файта – це підгрупа групи йозефсталь підгалузі південне адельбертське пасмо мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – файта. Цією мовою говорять ще 50 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ФАЛАМ ЧИН (FALAM CHIN, FALAM, FALLAM, HALAM, HALLAM CHIN, HALLAM, TIPURA, FALAM LAI, ZAHAU, LAIṬAWNG, ISO 639-3: cfm)

Мова фалам чин – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 14 діалектів; два з них – чорей і занніят можуть бути окремими мовами. Кількість мовців – 100,000 (1991 рік) у

М'янма, 21,000 (2007 рік) у Республіці Індія та якась кількість у Народній Республіці Бангладеш. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WALKER, Stephen P. Tonal instability: Tone as part of the feature geometry. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 33: 149-69. 1989.

ФАЛІ (FALI, FALI OF MUBI, FALI OF MUCHELLA, VIMTIM, YIMTIM, ISO 639-3: fli)

Мова фалі – це член бакама-зізіліваканської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) у Федеративній Республіці Нігерія – 4 села. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з нігеро-конголезької надродини.**

ФАЛІ (FALI)

Мови фалі – це відділ підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: південна фалі та північна фалі. Цими мовами говорять 36,000 осіб у Республіці Камерун. **Не змішувати їх з мовою такої ж назви з афразійської надродини.**

ФАЛУРСЬКА МОВА (PHALURA, BIYORI, DANGARIK, PALOLA, PALULA, PHALULO, ISO 639-3: phi)

Фалурська мова – це член шінської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (2006 рік) в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azid University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ФАЛЬСЬКА МОВА (FALA, A FALA DE XÁLIMA, A FALA DO XÁLIMA, CHAPURREÁU, GALAICO-EXTREMADURAN, 法拉语, ISO 639-3: fax)

Фальська мова (галісійська) – це член португальсько-галісійського підгуртка західноіберійського гуртка іберо-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,500 (1994 рік) у Королівстві Іспанія. Користуються латиницею.

ФАМ (FAM, ISO 639-3: fam)

Мова фам – це член відділу фам північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1984 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ФАМ (FAM)

Мови фам – це відділ північної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – фам. Цією мовою говорить 1,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ФАНАґАЛО (FANAGALO, BASIC ZULU, FANACALO, FANEKOLO, ISIKULA, ISILOLOLO, ISIPIKI, LOLOLO, PIDGIN BANTU, PIKI, SILUNGUBOI, CIKABANGA, CHILAPALAPA, ISO 639-3: fng)

Мова фанаґало – це піджин, оснований на мові зулу. Кількість мовців – кількасот тисяч (1975) у Південно-Африканській Республіці, 5,100 в Республіці Замбія та якась кількість у Республіці Зімбабве.

ФАНґ (FANG, PAHOUI, PAMUE, FANGÜÉ, ФАНГ, 芳语, ISO 639-3: fan)

Мова фанґ – це член підгуртка явнде-фанґ гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 297,000 (2007 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея, 121,000 (2006 рік) у Республіці Камерун, 8,100 (2007 рік) у Республіці Конґо та 588,000 (2007 рік) у Республіці Ґабон. Користуються латиницею. **Не змішувати цієї мови з мовою такої ж назви з бебоїдного відділу.**

Часткова література:

http://www.guinea-ecuatorial.info/Vocabulario_Castellano_Fang_Catala.html Vocabulario castellano-fang-catalán online

ФАНґ (FANG, ISO 639-3: fak)

Мова фанґ – це член західного підвідділу бебоїдного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,400 (2001 рік) у Республіці Камерун. **Не змішувати цієї мови з мовою такої ж назви з південно-західного відділу.**

Часткова література:

HAMM, Cameron & others A rapid appraisal survey of Western Beboid languages (Menchum Division, Northwest Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-014.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-014>

ФАНІЯ (FANIA, FAGNIA, FANA, FANIAN, FANYA, FANYAN, KOBE, MANA, ISO 639-3: fni)

Мова фанія – це член підвідділу буа відділу мбум-дай підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,100 (1997 рік) у Республіці Чад.

ФАРЕРСЬКА МОВА (FAROESE, FØROYSKT, FÉROIËN, FEROÉS, FÄRÖISCH, ФАРЕРСКИЙ, 法罗斯语, 法罗语, ISO 639-3: fao)

Фарерська мова – це член західноскандинавської підгалузі північної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 48,200 (2007 рік) на Фарерських островах Королівства Данія. Користуються латиницею.

Часткова література:

KÖLBL, Richard Färöisch Wort für Wort. Bielefeld, 2004.

ФАРЕФАРЕ (FAREFARE, FRAFRA, GURENNE, GURUNE, NANKANI, NINKARE, ISO 639-3: gur)

Мова фарефаре – це член північно-західного підгуртка західного гуртка підвідділу оті-вольта північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 головних діалектів і багато менших. Кількість мовців – 820,000 (2003 рік) у Республіці Гана (кількість зростає) та 25,100 (1991 рік) у Буркіна-Фасо. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових і середніх школах.

Часткова література:

SCHAEFER, Robert L. Collected field reports on the phonology of Frafra. Collected Language Notes, 15. Accra: Institute of African Studies. 43 p. 1975.

ФАРСЬКІ МОВИ (FARS)

Фарські мови – це підгрупа південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: ларійська та південно-західна фарська. Говорять ними 87,500 осіб в Ісламській Республіці Іран.

ФАС (FAS, MOMU, BEMBI, ISO 639-3: fqs)

Мова фас – це член підгалузі фас квомтарської галузі арай-квомтарської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (2000 рік) у Папуа – Нова Гвінея. Користуються латиницею. Поряок слів у реченні: підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BARON, Wietze Cases of counter-feeding in Fas. Language and Linguistics in Melanesia 14: 138-49. 1983.

ФАС (FAS)

Мови фас – це підгалузь квомтарської галузі арай-квомтарської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: байбай і фас. Цими мовами говорять приблизно 2,800 осіб у Папуа – Нова Гвінея.

ФАСУ (FASU, NAMOME, ISO 639-3: faa)

Мова фасу – це член галузі західні кутубу трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти; дехто вважає їх окремими мовами. Кількість мовців - 1,200 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRANKLIN, Karl J. Kutubuan (Foe and Fasu) and proto Engan. The boy from Bundaberg: studies in Melanesian linguistics in honor of Tom Dutton, 143-54. Canberra: Pacific Linguistics. 2001.

ФАТАЛЕКА (FATALEKA, ISO 639-3: far)

Мова фаталека – це член північного підгуртка гуртка малайта малайта-санкрістобальського підвідділу південно-східного соломонського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,700 (1999 рік) на Соломонових Островах. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ФАТАЛУКУ (FATALUKU, DAGADA, DAGAGA, DAGODA', ISO 639-3: ddg)

Мова фаталуку – це член групи фаталуку-ойрата східної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (1989 рік) у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ФАТАЛУКУ-ОЙРАТА (FATALUKU-OIRATA)

Мови фаталуку-ойрата – це група мов східної тиморської підгалузі західної галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: фаталуку й ойрата. Мовами фаталуку-ойрата говорять більш як 31,000 осіб у провінції Малуку в Індонезії та в Демократичній Республіці Східний Тимор.

ФАЮ (FAYU, SEHUDATE, ISO 639-3: fau)

Мова фаю – це член підгалузі західні таріку галузі таріку озерної мовної родини. Кількість мовців – 350 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ФВАЙ (FWÂI, POAI, YEHEN, YENGEN, ISO 639-3: fwa)

Мова фвай – це член вітки немі північного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,130 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

ФВЕ (FWE, CHIFWE, ISO 639-3: fwe)

Мова фве – це член підгуртка субія гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,200 (2006 рік) у Республіці Намібія.

ФЕДАН (FEDAN, PODENA, FANDANUS, ISO 639-3: pdn)

Мова федан – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезій-

ської мовної надродини. Кількість мовців – 280 (2005 рік) в Індонезії (Папуа) – головно старші віком.

ФЕМБЕ (FEMBE, AGALA, SINALE, ISO 639-3: agl)

Мова фембе – це член галузі східні стрікланд трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 350 (1986 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ФЕНІКІЙСЬКА МОВА (PHOENICIAN, ISO 639-3: phn)

Фенікійська (пунійська) мова – це вимерла мова західної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею на території сьогоднішніх Лівану, прибережної Сирії, північного Ізраїля, Тунісу, Алжиру та Мальти. Продовжувала своє існування в пунійській формі до VII століття до Христа.

Часткова література:

FRIEDRICH, Johannes Phönizisch-punische Grammatik (1951).

KRAHMALKOV, Charles A Phoenician-Punic Grammar. Leiden, Boston & Köln, 2001.

ФЕР-АТТА (FAIRE ATTA, SOUTHERN ATTA, ISO 639-3: azt)

Мова фер-атта – це член ібанагського відділу каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 300 (2000 рік) у Республіці Філіппіни; небагато дітей говорять нею.

ФЕРНАНДО-ПО КРЕОЛЬСЬКА МОВА (FERNENDO PO CREOLE ENGLISH, CRIOLLO, EQUATORIAL GUINEAN PIDGIN, FERNANDINO, FERNANDO PO CRIO, PIDGINGLIS, CRÉOLE ANGLAIS FERNANDO PO, ISO 639-3: fpe)

Фернандо-по креольська мова – це член підгалузі кріо атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея.

ФЕРОҒЕ (FEROGE, FEROGHE, FERROGE, KALIGE, KALIKE, KALIKI, KALIGI, ISO 639-3: fer)

Мова фероґе – це член гуртка фероґе-манґая підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1982 рік) у Південному Судані.

Часткова література:

BILAL, Clement Murba Wau The Adamawa-Ubangi languages in Sudan. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 175-183. 2004.

ФЕРОҒЕ-МАНҒАЯ (FEROGE-MANGAYA)

Мови фероґе-манґая – це гурток підвідділу сере відділу сере-нгбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього гуртка входять дві мови: манґаят і фероґе. Цими мовами говорять 8,400 осіб у Південному Судані.

ФЕФЕ (FE'FE', BAFANG, BAMILEKE-FE'FE', FE'EFE'E, FEEFEE, FEFE, FOTOUNI, NUFI, ISO 639-3: fmp)

Мова фефе – це член підгуртка бамілеке гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольт-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 124,000 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Ф'ЕРСЬКА МОВА (FYER, FIER, ISO 639-3: fie)

Ф'ерська мова – це член ф'ерської підгрупи рон-ф'ерської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 26,100 (2000 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

Ф'ЕРСЬКІ МОВИ (FYER)

Ф'ерські мови – це підгрупа рон-ф'ерської групи гауса-фіерської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять мови тамбаська і ф'ерська. Говорять ними дещо більш як 29,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ФІВАГА (FIWAGA, FIMAGA, FIWAGE, ISO 639-3: fiw)

Мова фівага – це член галузі східні кутубу трансногвінейської мовної родини. Кількість мовців – 300 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ФІДЖІЙСЬКА ГІНДІ (FIJI HINDI, FIJIAN HINDI, FIJIAN HINDUSTANI, FIJI HINDUSTANI, 斐济印地语, ISO 639-3: hif)

Мова фіджійська гінді – це член східно-центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 380,000 (1991 рік) у Республіці Фіджі. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ФІДЖІЙСЬКА МОВА (FIJIAN, EASTERN FIJIAN, FIJI, STANDARD FIJIAN, NA VOSA VAKAVITI, FIDJIEN, FI(D)JIANO, FIDSCHIANISCH, ФИДЖИ, 斐济语, ISO 639-3: fij)

Фіджійська мова - це член східнофіджійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 8 головних діалектів. Кількість мовців - 330,000 (1996 рік) на островах Фіджі. Вона, разом з англійською та гіндустанською мовами, є офіційною державною мовою Республіки Фіджі. Користується латиницею. Порядок у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

DIXON, R. V. W. A Grammar of Boumaa Fijian. Chicago, 1988.

SCHÜTZ, Albert J. Fijian Language. Honolulu, 1985.

ФІЛІППІНЬСЬКА МОВА (FILIPINO, FILIPINISCH, 菲律宾语, ISO 639-3: fil)

Філіппінська мова – це член тагальської підгрупи центральнофіліппінської групи велико-центральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини

австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею. Офіційна і державна мова Республіки.

Часткова література:

DANGAN, Florida V. Contrastive analysis of true and false cognates in Filipino and Cuyonon. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International, 2006.

ФІЛІППІНСЬКІ МОВИ (PHILIPPINE)

Філіппінські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 179 мов у 9-х підгалузях і одна окрема мова:

- башійська – 3 мови у 2-х групах;
- білійська – 5 мов у 2-х групах і 2 окремі мови;
- великоцентрально філіппінська – 93 мови в 8-х групах;
- каламіїська – 2 мови: аґутайненська, каламіян-таґбанванська;
- мінагаська – 5 мов в одній групі і одна окрема мова;
- північномангійська – 3 мови: алангська, ірайська, тадіявська;
- північнолузонська – 52 мови в 4-х групах;
- сангійська – 5 мов у 2-х групах;
- центральнолузонська – 10 мов у 3-х групах;
- мова вілла-віціоза-аґта.

Цими мовами говорять майже 100,000,000 осіб в Індонезії та в Республіці Філіппіни.

Часткова література:

FAR WOUK and MALCOLM ROSS The history and typology of western Austronesian voice systems. Australian National University, 2002.

K. ALEXANDER ADELAAR and NIKOLAUS HIMMELMANN The Austronesian languages of Asia and Madagascar. Routledge, 2005.

ФІЛОМЕНА МАТА-КОАУІТЛАН ТОТОНАЦЬКА МОВА (FILOMENA MATA-COAHUITLÁN TOTONAC, SANTO DOMINGO TOTONAC, TOTONACO DE FILOMENA MATA-COAHUITLÁN, ISO 639-3: tlp)

Філомена мата-коауітлан тотонацька мова – це член тотонацької галузі тотонакської мовної родини. Кількість мовців – 15,100 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ФІНАЛЛІГЬСЬКА МОВА (FINALLIG, EASTERN BONTOC, KADAKLAN-BARLIG BONTOC, SOUTHERN BONTOC, ISO 639-3: bkb)

Фіналлігська мова – це член бонтоцької вітки бонток-канканайського підгуртка осередньо-кордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1998 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

PANG, Lily Bidirectional verbs in Eastern Bontoc. Localist case grammar and Philippine verbs, 17-25. Linguistic Society of the Philippines, Special Monograph Issue, 45. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 1998.

ФІНІСТЕРРЕ (FINISTERRE)

Мови фіністерре – це підгалузь галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 40 мов у 6-х групах:

- вантоат – 3 мови: авара, вантоат, тума-ірумуну;
- варуп – 8 мов: асаро'о, булгебі, гвагатіке, гуя, дегенан, муратавак, форака, ягомі;
- гусат-мот – 7 мов: ійо, маді, нгаїнг, некгїні, неко, рава, уфим;
- ерап – 11 мов: гусан, мамаа, мунгкіп, накама, нек, нимі, нук, нумангганг, саук, урі, фїнонган;
- урува – 5 мов: великі, нукна, сакам, сом, яу;
- юпна – 6 мов: бонкіман, габутамон, домунг, йопно, ма, нанкіна.

Мовами фіністерре говорять майже 71,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ФІНІСТЕРРЕ-ГУОН (FINISTERRE-HUON)

Мови фіністерре-гуон – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належить 61 мова в 2-х підгалузях:

- гуон – 21 мова в 3-х групах;
- фіністерре – 40 мов у 6-х групах.

Мовами фіністерре-гуон говорять майже 175,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

[ROSS, Malcolm](#) Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. 2005.

ФІНОНГАН (FINONGAN, FINUNGWA, FINUNGWAN, ISO 639-3: fag)

Мова фїнонган – це член групи ерап підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 1,300 (2002 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

RICE, Amy & RICE, Chris Available: 2010; Created: 2002. Finongan organised phonology data: Finongan language [FAG]-Morobe Province. [Manuscript] 6 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52514>

ФІНСЬКА МОВА (FINNISH, SUOMEA, SUOMI, FINNOIS, FIN(LAND)ÉS, FINNISCH, ФИНСКИЙ, 芬兰语, ISO 639-3: fin)

Фінська мова – це член фінської галузі уральської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 4,700,000 (1993 рік) у Фінляндській Республіці, 34,100 (2002 рік) в європейській частині Російської Федерації та 200,000 (1997 рік) у Королівстві Швеція. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

KARLSSON, [Fred](#) Finnische Grammatik. Autorisierte Übersetzung aus dem Finnischen von Karl-Heinz Rabe, bearbeitet von Cornelius Hasselblatt und Paula Jääsalmi-Krüger, 4. Auflage. Buske, Hamburg 2004,

ФІНСЬКІ МОВИ (FINNIC)

Фінські мови – це галузь уральської мовної родини. До цієї галузі належать 11 мов: вепська, водська, естонська, іпсорська, карельська, квенська, лівська, лідіковська, олонецька, торнедальська та фінська. Фінськими мовами говорять більш як 6,000,000 осіб у Фінляндській Республіці, в Естонській Республіці, в Королівстві Норвегія, в Королівстві Швеція, в Латвійській Республіці та в європейській частині Російської Федерації.

ФІПА (FIPA, CIFIPA, FIBA, ICIFIPA, KIFIPA, ICHIFIPA, ISO 639-3: fip)

Мова фіпа – це член підгуртка тонґве гуртка нііламба-тонґве центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 195,000 (2002 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Часткова література:

LINDFORS, Anna-Lena; WOODWARD, Mark & NAGLER, Louise A sociolinguistic survey of the Fipa language community: ethnic identity and dialect diversity. SIL Electronic Survey Reports 2010-023: 136. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-023>

ФІРАН (FIRAN, FARAN, FORON, KWAKWI, YES FIRAN, ISO 639-3: fir)

Мова фіран – це член ізерського відділу центральної підгрупи плато бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ФІЯМ (FYAM, FEM, FYEM, GENAWA, GYEM, GYEMA, PAIEM, PEM, PYEM, ISO 639-3: pym)

Мова фіям – це член південно-східної підгрупи плато бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 у Федеративній Республіці Нігерія.

ФЛАМАНДСЬКА МОВА (VLAAMS, FLAMAND, FLEMISH, VLAEMSCH, FLAMENCO, FLÄMISCH, 佛兰芒语, ISO 639-3: vls)

Фламандська мова – це член нижньонімецької групи нижньосаксонсько-нижньонімецької підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 6,000,000 у Королівстві Бельгія, 10,000 (1993 рік) у Французькій Республіці та 122,000 (1998 рік) у Королівстві Нідерланди. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ФЛІНДЕР-ПАМАНСЬКІ МОВИ (FLINDERS ISLAND)

Фліндер-паманські мови – це вже вимерла підгалузь памської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Обіймала вона тільки одну мову – гугадж; говорили нею в північно-східній частині Австралії.

ФЛІНДЕРСЬКА МОВА (FLINDERS ISLAND, YALGAWARRA, ISO 639-3: fln)

Фліндерська мова – це вже вимерлий член фліндерської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд в Австралії.

ФЛІНДЕРСЬКІ МОВИ (FLINDERS ISLAND)

Фліндерські мови – це вже вимерла галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належала лиш одна мова – фліндерська. Говорили нею в штаті Квінсленд в Австралії.

ФЛОРЕС-ЛЕМБАТСЬКІ МОВИ (FLORES-LEMBATA)

Флорес-лембатські мови – це підгрупа мов тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 13 мов: адонара, алор, іль-апе, кеданг, ламаголот, лама-лера, ламатука, південна лембата, західна лембата, девука, лево-еленг, левотобі і сіка. Цими мовами говорять майже 700,000 осіб на острові Флорес і сумежних острівцях в Індонезії.

ФОАВ (FOAU, DOA, ISO 639-3: flh)

Мова фоав – це член східної галузі озерної мовної родини. Кількість мовців – 230 (1975 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ФОЙ (FOI, FOE, MUBI RIVER, ISO 639-3: foi)

Мова фой – це член галузі східні кутубу трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 2,800 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

FRANKLIN, Karl J. Kutubuan (Foe and Fasu) and proto Engan. The boy from Bundaberg: studies in Melanesian linguistics in honor of Tom Dutton, 143-54. Canberra: Pacific Linguistics. 2001.

ФОЙЯ ФОЙЯ (FOIA FOIA, FOIAFOIA, FOYAFOYA, ISO 639-3: ffi)

Мова фойя фойя – це член підгалузі минанібай галузі інланд гулф трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 180 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

KENEQA, Betty & ALLEN, Karan Available: 2010; Created: 2006. Foia Foia organised phonology data; Foia Foia, Western Province. [Manuscript] 4 p.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=52561>

ФОЛОПА (FOLOPA, FORABA, PODOBA, PODOPA, POLOPA, ISO 639-3: ppo)

Мова фолопа – це член теберанської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 3,000 (1985 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DeLOACH, Danny. The grasshopper book. Read 32(1): 12-14. 1997.

ФОМА (FOMA, FUMA, LIFOMA, ISO 639-3: fom)

Мова фома – це член підгуртка келе гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ФОН (FON, DANHOMEEN, DJEDJI, FO, FOGBE, FONGBE, FONNU, FONGBÈ, 丰语, ISO 639-3: fon)

Мова фон – це член відділу фон підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 1,400,000 (2006 рік) у Республіці Бенін (кількість зростає) та 35,500 (1991 рік) у Республіці Того. Користуються латиницею.

Часткова література:

KLUGE, Angela The Gbe language continuum of West Africa: a synchronic typological approach to prioritizing in-depth sociolinguistic research on literature extensibility. Language documentation and conservation 1(2): 182-215.

<http://www.nflrc.hawaii.edu/ldc/December2007/>

ФОН (FON)

Мови фон – це відділ підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать дві мови: максі-гбе та фон. Цими мовами говорять більш як 1,500,000 осіб у Республіці Бенін і в Республіці Того.

ФОНГ-КНІЯНГ (PHONG-KNIANG, KENENG, KENIENG, KHANIANG, LAO PHONG, PONG 3, ISO 639-3: pnx)

Мова фонг-кніянг – це член групи сінг-мул хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1981 рік) у Лаосській Народній Республіці.

ФОНГОРО (FONGORO, GELE, KOLE, ISO 639-3: fgr)

Мова фонгоро - це член підгрупи сара-багірмі групи бонго-багірмі західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1963 рік) у Республіці Чад.

ФООДО (FOODO, ISO 639-3: fod)

Мова фоодо - це член гуртка північні гуанг підвідділу гуанг відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 24,500 (2002 рік) у Республіці Бенін. Користуються латиницею.

Часткова література:

PLUNKETT, Gray C. The tone system of Foodo nouns. M.A. thesis. University of North Dakota, 1991.

ФОРАК (FORAK, ISO 639-3: frq)

Мова форак – це член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 280 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ФОРДАТА (FORDATA, LARAT, VAI FORDATA, VAI TNEBAR, VAIDIDA, ISO 639-3: frd)

Мова фордата – це член відділу кей-фордата підгрупи кей-танімбар південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 4 головні діалекти. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) на східних Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

MARSHALL, Craig A phonological description of Fordata, Spices from the east: hahers in languages of eastern Indonesia, 181-235. Pacific Linguistics, 503. Canberra: Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2000.

ФОРЕ (FORE, ISO 639-3: for)

Мова форе - це член групи форе гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 17,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SCOTT, Graham K. On ergativity in Fore and other Papuan languages. Pacific Linguistics A 70: 167-75. 1986.

ФОРЕ (FORE)

Мови форе - це група мов гороканської підгалузі галузі кайнанту-горока трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 2 мови: гімі та форе. Мовами форе говорять майже 40,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ФОРТСЕНАЛ (FORTSENAL, KIAI, ISO 639-3: frt)

Мова фортсенал – це член західносантського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської

підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців - 450 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ФРАНКОНСЬКА МОВА (FRANKISH, FRÄNKISCH, OLD FRÄNKISCH, 古法兰克语, ISO 639-3: frk)

Франконська мова – це вже вимерлий член східнофранконського підвідділу західного середньо-німецького відділу середньонімецької підгрупи німецької групи горішньогерманської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Говорили нею в Федеративній Республіці Німеччина.

ФРАНЦІСКО-ЛЕОН-СОКЕ (FRANCISCO LEÓN ZOQUE, SANTA MAGDALENA ZOQUE, ZOQUE DE FRANCISCO LEÓN, ISO 639-3: zos)

Мова франціско-леон-соке – це член підгалузі чіапас соке галузі соке мовної родини міхе-соке. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Довгі слова, багато афіксів.

Часткова література:

ENGEL, Ralph & BARTHOLOMEW, Doris A. Gramática Zoque. Diccionario zoque de Francisco León, 329-416. Vocabularios (y Diccionarios) Indígenas "Mariano Silva y Aceves", 30. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano, 1987.

ФРАНЦУЗЬКА МОВА (FRENCH, FRANÇAIS, FRANCÉS, FRANZÖSISCH, ФРАНЦУЗСКИЙ, 法语, ISO 639-3: fra)

Французька мова – це член французького підгуртка ойльського гуртка рето-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західно-італійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 26 діалектів. Кількість мовців – 53,200,000 (2005 рік) у Французькій Республіці, 111,000 (1993 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці, 2,400 у Князівстві Андорра, 4,000,000 (1987 рік) у Королівстві Бельгія, 16,700 (1993 рік) у Республіці Бенін, 2,200 (2004 рік) у Республіці Бурунді, 6,700,000 (2001 рік) у Канаді, 9,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці, 3,000 (1993 рік) у Республіці Чад, 1,700 (1993 рік) на Коморських Островах (володіння Франції), 28,000 (1993 рік) у Республіці Конго, 17,500 (1988 рік) у Республіці Кот-д'Івуар, 10,200 (2006 рік) у Республіці Джибуті, 25,700 (2000 рік) у Французькій Полінезії (володіння Франції), 37,500 (1993 рік) у Республіці Габон, 7,300 (2004 рік) у Гваделупі (французьке володіння), 600 (2004 рік) у Республіці Гаїті, 12,000 у Республіці Індія, 100,000 (1987 рік) в Італійській Республіці, 16,600 (2004 рік) у Республіці Ліван, 13,100 ((1993 рік) у Великому Герцогстві Люксембург, 18,000 (1993 рік) у Демократичній Республіці Мадаґаскар, 9,000 (1993 рік) у Республіці Малі, 9,000 (2004 рік) на Мартиніці (володіння Франції), 37,000 у Республіці Маврикій, 2,450 (1993 рік) у Майотті (французьке володіння), 17,400 (1988 рік) у Князівстві Монако, 53,400 (1987 рік) у Новій Каледонії (володіння Франції), 6,000 (1993 рік) у Республіці Нігер, 2,400 (1993 рік) на Реюньйоні (володіння Франції), 2,300 (2004 рік) у Республіці Руанда, 5,110 (1967 рік) у Сен-П'єр і Мікелон (французьке володіння), 20,000 (2006 рік) у Республіці Сенегал, 980 (1971 рік) у Республіці Сейшелли, 1,490,000 (2000 рік) у Швейцарській Конфедерації, 3,000 (1993 рік) у Республіці Того, 11,000 (1993 рік) у Республіці Туніс, 14,000 (1976 рік) у Сполученому

Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, 1,640,000 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки, 6,300 (1995 рік) у Республіці Вануату, 120 (1993 рік) на островах Волліс і Футуна (володіння Франції) та якась кількість у Буркіна Фасо, в Республіці Камбоджа, в Республіці Камерун, у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Екваторіяльна Гвінея, у Французькій Гвіяні (володіння Франції) та в Республіці Гвінея. Користуються латиницею Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

DONETZ, I. I. & LISSENKO, M. M. Cours pratique de grammaire française. Київ, Радянська Школа, 1966.

ПОПОВА, И.Н., КАЗАКОВА, Ж.А. & КОВАЛЬЧУК, Г. М. Французкий язык. Учебник для 1 курса институтов и факультетов иностранных языков. 9-е издание исправленное и переработанное. Москва, Высшая школа, 1995.

ФРАНЦУЗЬКІ МОВИ (FRENCH)

Французькі мови – це підгурток ойльського гуртка рето-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього підгуртка входять 5 мов: валлонська, зарфатська, кажун-французька, пікардійська та французька. Говорять ними майже 69,000,000 осіб у Французькій Республіці, в Сполучених Штатах Америки та в Королівстві Бельгія.

ФРАНЦУЗЬКО-КРІ (FRENCH-CREE, MICHIF, FRENCH CREE, MITCHIF, MÉTIS, MESHIF, MICHIF-CREE, MÉTIF, MÉTCHIF, ISO 639-3: crg)

Французько-крі (мичиф) мова – це змішана мова: французька та крі. Кількість мовців – 230 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки (кількість зменшується) та 600 (1998 рік) у Канаді (переважно старші особи).

Часткова література:

WEAVER, Deborah The effect of language change and death on obviation in Michif. Actes du quatorzième congrès des Algonquistes, 261-68. Ottawa: Carleton University, 1983.

ФРИЗЬКІ МОВИ (FRISIAN)

Фризькі мови – це підгалузь західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 3 мови: західнофризька, північнофризька та сатерфризька. Говорять ними 480,000 осіб у Федеративній Республіці Німеччина та в Королівстві Нідерланди.

ФРІЮЛЬСЬКА МОВА (FRIULIAN, FRIOULAN, FRIOULIAN, FRIULANO, FURLAN, PRIULIAN, MARILENGHE, FRIOULAN, FRIULO, FRIAULISCH, ФРИУЛЬСКИЙ, 弗留利语, ISO 639-3: fur)

Фріюльська мова – це член ретороманського гуртка рето-романського підвідділу галло-романського відділу галло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 794,000 (2000 рік) в Італійській Республіці. Користуються латиницею.

Часткова література:

Sabine Heinemann, Studi di linguistica friulana, Società Filologica Friulana, Udine, 2007.

ФУЛА (FULA, FULANI-WOLOF)

Мови фула – це підгрупа сенегамбійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 9 мов у 4-х відділах:

- західний – 1 мова: пулаар;
- західно-центральний – 3 мови: борґу, маасіна, пулар;
- східний – 2 мови: адамава, багірмі;
- східно-центральний – 3 мови: західнонігерські, нігерські, центрально-східні нігерські.

Мовами фула говорять 12,500,000 осіб у Республіці Нігер, у Республіці Камерун, у Республіці Чад, у Республіці Бенін, у Республіці Малі, у Республіці Гвінея та в Республіці Сенегал.

ФУЛІЙРУ (FULIIRU, FULERO, FULIRU, KIFULERO, KIFULIIRU, ISO 639-3: flr)

Мова фулійру – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 300,000 (1999 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

Часткова література:

HOLLINGSWORTH, Kenneth R. A Scripture-in-song project among the Bafuliiru of the Democratic Republic of Kongo. EM News 8(2): 1-5. 1999.

ФУЛЬНІЙСЬКІ МОВИ (FULNIO)

Фульнійські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належить тільки одна мова – ятська. Говорять нею 2,930 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ФУМ (FUM, ISO 639-3: fum)

Мова фум – це член вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – неозначена. Говорять нею в Федеративній Республіці Нігерія. Можливо, що ця мова є тотожня з мовою мфумте, якою говорять у Республіці Камерун.

Часткова література:

VALLETTE, René La focalisation en fulfulde. Journal of West African Languages 18(2): 9-20, 1988.

ФУНҐВА (FUNGWA, AFUNGWA, TUFUNGWA, ULA, URA, ISO 639-3: ula)

Мова фунґва – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ФУОНГ (PHUONG, PHUANG, PHUONG CATANG, ISO 639-3: phg)

Мова фуонг – це член підгрупи кату-паког східної групи катуїнської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 15,100 (2000 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ФУР (FUR, DALA, FOR, FORA, FORDUNGA, FOROK, FORTA, FURAKANG, FURAWI, KADIRGI, KONJARA, KORRA, KUNGARA, KURKA, LALI, ONAGE, YERGE, FÒÒR, 富尔语, ISO 639-3: fvr)

Мова фур – це член галузі фур ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 500,000 (1983 рік) у Демократичній Республіці Судан та 1,800 у Республіці Чад. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KUTSCH LOJENGA, Constance & WAAG, Christine The sounds and tones of Fur. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 1-25. 2004.

ФУР (FUR)

Мови фур – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї налузі входять лиш дві мови: амданг і фур. Мовами фур говорять більш як 540,000 осіб у Республіці Чад та в Демократичній Республіці Судан.

ФУРУ (FURU, BAGERO, BAGIRO, BAGUERO, BAGUIRO, ISO 639-3: fuu)

Мова фуру – це член підгрупи кара групи бонго-багірмі західної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Конго та 4,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці.

ФУТУНА-АНИВА (FUTUNA-ANIWA, ERRONAN, WEST FUTUNA-ANIWA, ФУТУНА-АНИВА, 西富图纳语, ISO 639-3: fut)

Мова футуна-аніва – це член футунської галузки самоїнсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного відділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,500 (2001 рік) на островах Футуна і Аніва в Республіці Вануату. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток, але теж можливий присудок, підмет.

ФУТУНСЬКІ МОВИ (FUTUNIC)

Футунські мови – це галузка самоїнсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопацифічного відділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки входять 9 мов: анута, ваеакав-тавмако, емай, західна увеан, меле-філа, реннелі-беллона, тікопія, футунська і футуна-аніва. Говорять ними 23,000 осіб на різних островах Тихого океану.

ФУТУНСЬКА МОВА (FUTUNA EAST, FUTUNIAN, FAKA FUTUNA, FUTUNA ORIENTAL, ВОСТ. ФУТУНА, 东富图纳语, ISO 639-3: fud)

Футунська мова – це член футунської галузки самоїсько-оутлієрської підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центрально-пацифічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,600 (1987 рік) у Французькій Території Волліс і Фортуна та 3,000 (1986 рік) у Новій Каледонії (володіння Франції).

ФУЮГ (FUYUG, FUYUGE, FUYUGHE, MAFUFU, ISO 639-3: fuy)

Мова фуюг – це член групи фуюг ґойлаланської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців - 14,000 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BRADSHAW, Robert Fuyug grammar sketch. Data Papers on Papua New Guinea Languages, 53. Ukarumpa, Papua New Guinea: SIL-PNG Academic Publications. Xii, 187 p. 2007.

<http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=49610>

ФУЮГ (FUYUG)

Мови фуюг – це група мов ґойлаланської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова - фуюг. Цією мовою говорять 14,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

X

ХАВАКАНО (CHAVACANO, CHABAKANO, ZAMBOANGUEÑO, PHILIPPINE CREOLE SPANISH, ISO 639-3: cbk)

Мова хавакано (чавакано) – це член креольських мов, оснований на іспанській. Кількість мовців – 293,000 (1990 рік) на Нідерландських Антильських островах та 60,000 (1999 рік) в Арубі. Користуються латиницею.

Часткова література:

HUTTAR, George L. Review of: Papiamentu, by Sylvia Kouwenberg and Eric Murray. Notes on Linguistics 71: 46-48, 1995.

ХАВХА-ВАНКА (JAUJA WANCA QUECHUA, HUANCA JAUJA QUECHUA, SHAUSHA WANKA QUECHUA, QUECHUA JAUJA, ISO 639-3: qxw)

Мова хавха-ванка – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 23,000 (1962 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BERGLI, Ågot Artistic and rhetorical patterns in Quechua legendary texts. SIL International Publications in Translation and Textlinguistics, 3. Dallas, Texas: SIL International, 2010.

ХАКАСЬКА МОВА (KHA-KAS, АВАКАН ТАТАР, КНАКНАС, КНАКНАСС, YENISEI TATAR, JAKAS, ШАКАССИСЧЕ СПРАЧЕ, ХАКАС ТІЛІ, ХАКАСЧА, ХАКАССКИЙ, 哈卡斯语, ISO 639-3: kjh)

Хакаська мова – це член північної (сибірськотюркської) галузі тюркської родини алтайської мовної надродина. Мова має 7 головних діалектів. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) у Республіці Хакасія в Російській Федерації та 10 (1982 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються кирилицею.

Часткова література:

BORGOYAKOVA, Tatyana; ТОПОУЕВ, Ilya & KNAPP, Peter Khakas interlinear text with comments on discourse features. Comments on discourse features, p. 227 – 248. St.Petersburg, 2002.

<http://www.reap.insitehome.org/handle/9284745/38872>.

Сравнительно-историческая грамматика тюркских языков. Региональные реконструкции. М.: Наука, 2002.

ХАКАРСЬКА МОВА (JAQARU, ARU, HAQ'ARU, HAQARU, HAQEARU, ISO 639-3: jqr)

Хакарська мова – це член аймарської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 740 (2000 рік) у Республіці Перу, де є офіційною мовою.

ХАЛАДЗЬКА МОВА (TURKIC KHALAJ, KHALAJ, QALAYCE, JALAJ, ARGHU, 哈拉吉语, ISO 639-3: klj)

Халадзька мова – це член азербайджанської підгалузі огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 42,100 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з індоєвропейської надродини.*

Часткова література:

DOERFER, Gerhard Grammatik des Chaladsch. Wiesbaden, 1998.

ХАЛАДЗЬКА МОВА (KHALAJ, CHALADSCHISCHE SPRACHE, ХАЛАДЖСКИЙ ЯЗЫК, ISO 639-3: kjf)

Халадзька мова – це член північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індо-іранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 42,100 у Республіці Азербайджан та 42,100 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран. *Не змішувати її з мовою такої ж назви з алтайської надродини.*

ХАЛАПА ДЕ ДІЯС МАСАТЕК (JALAPA DE DIAZ MAZATEC, LOWLAND MAZATEC, MAZATECO DE SAN FELIPE JALAPA DE DIAZ, JALAPA MAZATEC, ISO 639-3: maj)

Мова халапа де діяс масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 24,200 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

SCHRAM, Judith L. & PIKE, Eunice V. Vowel fusion in Mazatec of Jalapa de Diaz. International Journal of American Linguistics 44: 257-61. 1978.

ХАЛДЕЙСЬКО-НЕОАРАМЕЙСЬКА МОВА (CHALDEAN NEO-ARAMAIC, CHALDEAN, FALLANI, FELLIHI, KALDAYA, KILDANI, LISHANA KALDAYA, NEO-CHALDEAN, SOORATH, SURAS, SOORITH, SURETH, ܠܐܠܐܘܝܬܐ, ISO 639-3: cld)

Халдейсько-неоарамейська мова - це член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 110,000 (1994 рік) у Республіці Ірак; розкинені по світу – 106,000 в Австралії, Бельгії, Канаді, Німеччині, Ливані, Голандії, Швеції, Сирії, Туреччині і США. Користуються сирійським письмом.

Часткова література:

HEINRICHS, Wolfhart €Studies in Neo-Aramaic. Atlanta, 1990.

ХАЛІНГ' (KHALING, KALING, KHAEL BAAT, KHAEL BRA, KHALINGE RAI, ISO 639-3: klr)

Мова халінг – це член західного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 18,000 (2002 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал (кількість зростає) та

якась кількість у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

ХАЛХА-БУРЯТСЬКІ МОВИ (KHALKHA-BURYAT)

Халха-бурятські мови – це група халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. До цієї групи входять 5 мов у двох підгрупах:

- бурятська – 3 мови: китайсько-бурятська, монгольсько-бурятська, російсько-бурятська;
- властивомонгольська – 2 мови: внутрішньомонгольська, халха-монгольська.

Халха-бурятськими мовами говорять більш як 6,000,000 осіб у Китайській Народній Республіці, в Монголії та в Російській Федерації.

ХАЛХА-МОНГОЛЬСЬКА МОВА (HALH MONGOLIAN, CENTRAL MONGOLIAN, HALH, KHALKHA MONGOLIAN, MONGOL, МОНГОЛ ХЭЛ, 喀尔喀蒙古语, ISO 639-3: khk)

Халха-монгольська мова – це член властивомонгольської підгрупи халха-бурятської групи халха-ойратської підгалузі східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 2,330,000 (1995 рік) у Монголії та 2,660 у Російській Федерації. Користуються кирилицею і монгольським письмом, яке відроджується від 1990-их років.

Часткова література:

HADBERG, Lawrence Raymond An autosegmental theory of stress. SIL t-Books, 3. (Dallas): SIL International, 2006.

ХАЛХА-ОЙРАТСЬКІ МОВИ (OIRAT-KHALKHA)

Халха-ойратські мови – це підгалузь мов східної галузі монгольської родини алтайської мовної надродини. До неї входять дві групи:

- халха-бурятська – 5 мов у 2-х підгрупах;
- ойрат-калмик-дархатська – 2 мови: дархатська, калмицька.

Ними говорять умайже 7,000,000 осіб у Монголії, в Російській Федерації та в Китайській Народній Республіці.

ХАМ (КНАМ)

Мови хам – це відділ підгрупи хам-магар-чепанг-сунварі магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови: гамале хам, західна парбате хам, східна парбате хам і шеші хам. Мовами хам говорять більше як 65,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ХАМБА (КНАМБА, КНАМБА КНААДИ, ISO 639-3: kbg)

Мова хамба – це некласифікований член тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,330 (1991 рік) у Республіці Індія. Користуються тибетським письмом. Мову вивчають у початкових школах.

ХАМІЛТЕПЕК МІШТЕК (JAMILTEPEC MIXTEC, EASTERN JAMILTEPEC-SAN CRISTOBAL MIXTEC, MIXTECO DE JAMILTEPEC, ISO 639-3: mxt)

Мова хамілтепек міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1983 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Короткі слова.

Часткова література:

JOHNSON, Audry F. A syntactic sketch of Jamiltepec Mixtec. Studies in the syntax of Mixtecas languages vol. 1: 11-150. Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 83. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 1988.

ХАМ-МАҒАР-ЧЕПАНҒ-СУНВАРІ (KHAM-MAGAR-CHEPANG-SUNWARI)

Мови хам-маҒар-чепанҒ-сунварі – це підгрупа маҒакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 12 мов у 4-х відділах:

- маҒар – 3 мови: західна маҒар, раджі, східна маҒар;
- сунварі – 2 мови: баҒінҒ, сунвар;
- хам – 4 мови: Ғамале хам, західна парбате хам, східна парбате хам, шеші хам;
- чепанҒ – 3 мови: бҒуджел, ваю, чепанҒ.

Мовами хам-маҒар-чепанҒ-сунварі говорять понад 1,000,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ХАМТАНҒА (XAMTANGA, KHAMTANGA, AGAWINYA, SIMT'ANGA, XAMIR, XAMTA, ISO 639-3: xan)

Мова хамтанҒа – це член центральної галузі кушитської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 143,000 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія; нею говорить народ хамір. Мова має прості і здовжені приголосні. Мова уживає ефіопське письмо.

Часткова література:

APPLEYARD, David L. A Comparative Dictionary of the Agaw Languages (Kuschitische Sprachstudien – Cushitic Language Studies Band 24). Köln, 2006.

HAILU, Berhamu; DEREJE, Sisay & WEDEKIND, Klaus Sociolinguistic survey report of the Rhamir language of Ethiopia. 2002.

ХАМТІ (KHAMTI, HKAMTI, KAM TI, KHAMPTI, KHAMPTI SHAN, KHAM-TAI, KHANTIS, KHAMTI SHAN, KHANDI SHAN, TAI KAM TI, TAI-KHAMTI, 坎梯语, ISO 639-3: kht)

Мова хамті – це член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,240 (2000 рік) у М'янма та 8,880 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються бірманським письмом.

Часткова література:

ROBINSON, Edward Raymond Further classification of Southwestern Tai "P" group languages. M.A. thesis. Chulalongkorn University. vii, 153 p. 1994.

ХАМ'ЯНГ (KHAMYANG, KHAMIYANG, KHAMJANG, SHYAM, TAI KHAMYANG, 坎佯语, ISO 639-3: ksu)

Мова хам'янг – це вже майже вимерлий член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 50 (2003 рік) у Республіці Індія (одне село).

ХАНА (KHANA, KANA, OGONI, OGONI PROPER, ISO 639-3: ogo)

Мова хана – це член підвідділу східні оґоні відділу оґоні підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 200,000 (1989 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ХАНГ (KHÁNG, BREN, HANG, KHAANG, KSAKAUTENH, POUTENG, PUTENH, QUANG LAM, TAY HAY, TAYHAY, TENG, THENG, XA, XA AI, XA BUNG, XA DANG, XA DON, XA HOC, XÁ KHAO, XA XUA, ISO 639-3: kim)

Мова ханг – це член групи сінг-мул хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,920 (1985 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ХАНДЕСЬКА МОВА (KHANDESI, KHANDESHI, DHED GUJARI, KHANDESHI BHILI, MAHARASHTRA BHIL, JANDESHI, ISO 639-3: khn)

Хандеська мова – це член хандеської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 1,580,000 (1997 рік) у Республіці Індія.

ХАНДЕСЬКІ МОВИ (KHANDESI, KHANDESHI)

Хандеські мови – це група мов центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належать 3 мови: агіранська, дганкська та хандеська. Цими мовами говорять більш як 2,500,000 осіб у Республіці Індія.

ХАНТІЙСЬКА МОВА (KHANTY, HANTY, KHANT, KHANTI, OSTYAK, XANTY, JANTI, CHANTISCH, ХАНТЫ, ХАНТЫЙСКИЙ, 汉特语, ISO 639-3: kca)

Хантійська (давніше звали її остяцькою) мова – це член уральської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 13,600 у Ханті-мансі Національному Окрузі Російської Федерації. Користуються кирилицею.

ХАО (KHAO, ISO 639-3: xao)

Мова хао – це член хаоської групи хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1981 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ХАОСЬКІ МОВИ (КНАО)

Хаоські мови – це група мов хмуїської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать дві мови: бит і хао. Говорять ними майже 12,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Китайській Народній Республіці.

ХАПРЕРІЯ (JAPRERIA, YAPRERIA, ISO 639-3: jru)

Мова хапрерія – це член надбережної підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – 95 (2002 рік) у Боліварській Республіці Венесуела.

ХАРАГУРЕ (XARAGURE, 'ARAGURE, ARAGURE, HARAGURE, THIO, ISO 639-3: axx)

Мова харагуре – це член вітки харакуу-харагуре південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 570 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток або присудок, додаток, підмет.

ХАРАКУУ (XÂRÂCÛÙ, ANESU, CANALA, HARANEU, KANALA, XARACII, ISO 639-3: ane)

Мова харакуу – це член вітки харакуу-харагуре південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,780 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Порядок слів у реченні: підмет, присудок, додаток або присудок, додаток, підмет.

ХАРАКУУ-ХАРАГУРЕ (XARACUU-XARAGURE)

Мови харакуу-харагуре – це вітка південного підгуртка південного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать дві мови: харакуу і харагуре. Говорять ними майже 4,500 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ХАРАМ НАҒА (KHARAM NAGA, DUISALONGMEI, THINGLONG, ISO 639-3: kfw)

Мова харам наҒа – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,400 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ХАРІЯ (KHARIA, HARIA, KHADIA, KHARIYA, KHARVI, KHATRIA, KHERIA, JARIA, ISO 639-3: khr)

Мова харія – це член харія-жуангської підгалузі північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 292,000 (1997 рік) в

Індії. Користуються письмом деванагарі і латиницею. **Не змішувати її з харіятарською мовою з індоєвропейської надродини.**

ХАРІЯ-ЖУАНГСЬКІ МОВИ (KHARIA-JUANG)

Харія-жуангські мови – це підгалузь південної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать дві мови: жуанг і харія. Говорять ними майже 350,000 осіб в Індії.

ХАРІЯТАРСЬКА МОВА (KHARIA THAR, ISO 639-3: ksy)

Харіятарська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2007 рік) у Республіці Індія. **Не змішувати її з мовою харія з австроазійської надродини.**

ХАСАЙТСЬКА МОВА (HASAITIC, ANCIENT NORTH ARABIAN, 古代北阿拉伯语, ISO 639-3: xna)

Хасайтська мова – це вимерла мова арабської галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Вимерла в VII столітті.

Часткова література:

MACDONALD, M. C. A. Reflections on the linguistic map of pre-islamic Arabia. Arabian archaeology and epigraphy 11 (2000), 28-79.

ХАСІ (KHASI, KAHASI, KASSI, KHASA, KHASHI, KHASIYAS, KHUCHIA, COSSYAN, KHASIE, KHASSEE, KYI, JASÍ, KXACI, 卡西语, ISO 639-3: kha)

Мова хасі мов – це член хасійської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 865,000 (1997 рік) у Республіці Індія та деяка кількість у Народній Республіці Бангладеш. Користувались бенгальським письмом, але тепер перейшли зовсім на латиницю.

Часткова література:

NAGARAJA, K. S. Khasi dialects: a typological consideration. Mon-Khmer Studies 23: 1-10, 1994.

ХАСІЙСЬКІ МОВИ (KHASIAN)

Хасійські мови – це підгалузь північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 4 мови: вар-джантія, лингнгам, пнарська та хасі. Говорять ними майже 1,000,000 осіб у Республіці Індія та в Народній Республіці Бангладеш.

ХАСОНГАХАНГ'О (XAASONGAXANGO, KASONKE, KASSO, KASSON, KASSONKE, KHASONKE, KHASSONKA, KHASSONKÉ, XAASONGA, XASONGA, XASONKE, ISO 639-3: kao)

Мова хасонгаханго – це член підгуртка західні мандінг гуртка мандінг підвідділу мандінг-моколе відділу мандінг-вай підгрупи мандінг-джого центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної

надродини. Кількість мовців – 120,000 (1991 рік) у Республіці Малі та 9,010 (2006 рік) у Республіці Сенегал.

Часткова література:

SULLIVAN, Terence D. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Reports 2004-005. 34 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-005>

ХВАРШИНСЬКА МОВА (KHVARSHI, ATL'ILQO, KHVARSHIN, XVARSH, XVARSHI, KHVARCHI, ISO 639-3: khv)

Хваршинська мова – це член західноцезької групи цезької підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,870 (2002 рік) у південно-західній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Неписемна мова.

Часткова література:

ТЕСТЕЛЕЦ, Я. Г. Хваршинский язык. Языки мира. Кавказские языки. Москва, 1999.

ХВЕ (KHWE, BARAKWENA BARAKWENGO, KHOE, KXOE, KXOEDAM, MBARAKWENA, WATER BUSHMEN, XUN, !HUKWE, BLACK, BUSHMAN, CAZAMA, GLANDA-KHWE, HUKWE, MBARAKWENGO, SCHEKERE, VAZAMA, XU, XUHWE, ZAMA, MBARA KWENGO, ISO 639-3: xuu)

Мова хве – це член північно-західної підгрупи чу-хве центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 4,000 у Республіці Намібія, 790 (2000 рік) у Республіці Ангола, 1,800 (2004 рік) у Республіці Ботсвана, 1,100 (2000 рік) у Південно-Африканській Республіці та 300 (2006 рік) у Республіці Замбія.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

ХВЕЛА-ГБЕ (XWELA GBE, HOUEDA, PEDA, PHERA, XWELA, XWELA-GBA, ISO 639-3: xwe)

Мова хвела-гбе – це член підгрупи гбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 65,000 (2002 рік) у Республіці Бенін.

ХЕ (KHE, BOMBADION-KHESO, KHESO, ISO 639-3: kqg)

Мова хе – це член підвідділу догосо-хе південного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 1,300 (1983 рік) у Буркіна-Фасо.

ХЕБЕРО (JEBERO, CHEBERO, XEBERO, XIHUILA, ISO 639-3: jeb)

Мова хеберо – це член кауапанської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (2006 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

BENDOR-SAMUEL, John T. The verbal piece in Jebero. Linguistic Circle of New York Monograph, 4. New York: Linguistic Circle of New York, 120 p.

ХЕГЕК (КНЕНЕК, LEVEI-DREHET, LEVEI-NDREHET, LEVEI, ISO 639-3: tlx)

Мова хегек – це член західного гуртка мануського підвідділу східного відділу адміралтійської підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 1,600 (1991 рік) на острові Манус у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ХЕЖА НАҒА (КНЕЗНА NAGA, KEZAMI, KHEZHA, KHEZHAMA, ISO 639-3: nkh)

Мова хежа наґа – це член підгрупи анґамі-почурі групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 23,000 (1997 рік) у Республіці Індія. Мову вивчають у початкових школах.

ХЕМЕЗ (JEMEZ, TOWA, ISO 639-3: tow)

Мова хемез – це член галузі кайова-това кайова-таноанської мовної родини. Кількість мовців – 1,300 (1990 рік) у штаті Нью Мексико в Сполучених Штатах Америки; кількість зменшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

BELL, Alan. (1993). Jemez tones and stress. Colorado Research in Linguistics, 12, 26-34. (Boulder, CO: University of Colorado at Boulder).

ХЕНҒХА (KHENGKHA, KEN, KENG, KENKHA, KHEN, KHENKHA, KYENGKHA, KHENG, ISO 639-3: xkf)

Мова хенґха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (2003 рік) у Королівстві Бутан. Користуються тибетським письмом. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

Van DRIEM, George Languages of the Himalayas: An Ethnolinguistic Handbook of the Greater Himalayan Region: Containing an Introduction to the Symbiotic Theory of Language. Brill. 1412 p. 2001.

ХЕРВАРСЬКІ МОВИ (KHERWARI)

Херварські мови – це підгалузь північної галузі мундської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 13 мов у 2-х групах і 3 окремі мови:

- мундарська – 7 мов: асурі, біргор, го, кода, корва, мунда, мундарі;
- сантальська – 3 мови: магалі, санталі, турі;
- мови: аґарія, біджорі, кодаку.

Цими мовами говорять 10,000,000 осіб у Народній Республіці Бангладеш, у Федеративній Демократичній Республіці Непал та в Республіці Індія.

ХЕТРАНЬСЬКА МОВА (KHETRANI, KHETRANKI, ISO 639-3: xhe)

Хетранська мова – це член лагндської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 4,000 в Ісламській Республіці Пакистан.

ХІКАРИЛЛА (JICARILLA APACHE, ABÁACHI MIZAA, ISO 639-3: apj)

Мова хікарилла – це член підвідділу східні апачі навахо-апачського відділу південноатапаської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 680 (2000 рік) у штаті Нью-Мексико в Сполучених Штатах Америки; кількість мовців маліе – діти й молоді особи переходять на англійську. Користуються латиницею.

ХІНАЛУЗЬКА МОВА (KHINALUGH, KHINALUG, KHINALUGI, XINALUG, KHINALOUGH, KÄTŠ MIC', КАЪТШ МИЦІ, ISO 639-3: kjj)

Хіналузька мова – це член хіналузької підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Кількість мовців – 1,500 у Республіці Азербайджан; переходять на лезгінську мову. Неписемна мова.

Часткова література:

ДЕШЕРИЕВ, Ю. Д. Грамматика ханалугского языка. Москва, 1959.

CLIFTON, John M. The future of the shahdagh languages. International Journal of the Sociology of Language : 33-45. 2009.

ХІНАЛУЗЬКІ МОВИ (KHINALUGH)

Хіналузькі мови – це підгалузь східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – хіналузька. Цією мовою говорять 1,500 осіб у Республіці Азербайджан.

ХІРВАРСЬКА МОВА (KHIRWAR, KHERWARI, KHIRWARA, ISO 639-3: kwx)

Хірварська мова – це член ґондської групи ґонді-куйської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 34,300 в Індії.

ХІСА (KHISA, KHI, KHI KHIPA, KOMONO, KUMVENU, ISO 639-3: kqm)

Мова хіса – це член підвідділу ґан-доґосе південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1991 рік) у Республіці Кот-д'Івуар та 3,000 (1991 рік) у Буркіна-Фасо.

Часткова література:

SHOWALTER, Stuart D. The same but different: language use and attitudes in four communities in Burkina Faso. Publications in Sociolinguistics, 5. Dallas: SIL International. 261 p. 2001.

ХІЯМТІЮНґАН НАґА (KHIAMNIUNGAN NAGA, AOSHEDD, KHIAMNGAN, KHIAMNIUNGAN, KALYOKENGNYU, NOKAW, WELAM, ISO 639-3: kix)

Мова хіямтіюнґан наґа – це член відділу коняк підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманських галузі сино-тибетської мовної родини.

Кількість мовців – 38,100 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ХЛОП (KHLOR, KLOR, LOR, ISO 639-3: llo)

Мова хлор – це член підгрупи нгек-нкрянг східної групи катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (1981 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ХЛУЛА (KHLULA, TULA, NAMUPHA, ALAPHA, MO, PAO, HEI PHULA, BLACK PHULA, SHAOJI PHULA, SIFTER BASKET PHULA, PHULAPHA, ZOKHUO NA, BLACK ZOKHUO, ISO 639-3: ukl)

Мова хлула – це член південно-східної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 21,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість маліє.

ХМЕРСЬКІ МОВИ (KHMER)

Хмерські мови – це підгалузь східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать тільки дві мови: північна хмер і центральна хмер. Говорять ними майже 15,000,000 осіб у Королівстві Таїланд, у Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Республіці Камбоджа. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток з прийменниками. Прикметники, вказівні займенники та числівники стоять після іменників. Іменники не мають граматичного роду чи відрізнення однини від множини: множину позначається частками, числівниками або подвоєнням прикметників. Користуються хмерським письмом.

Часткова література:

SMYTH, David A. & JACOB Judith Margaret Cambodian Linguistics, Literature and History: Collected Articles. Routledge (UK), 1993.

ХМУ (KHMU, KAMHMU, KAMMU, KAMU, KHAMU, KHAMUK, KHMU', KHOMU, MOU, KMHMU, LAO TERNG, POUTENG, PU THENH, TENH, THENG, CHAMAN, DAMAI, DAMAILAO, DAMAILE, CAM MU, KHA CAU, MUN XEN, XA CAU, 克木语, ISO 639-3: kjg)

Мова хму – це член підгрупи хму групи мал-хму хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 8 головних діалектів. Кількість мовців – 390,000 (1985 рік) у Лаоській Народній Республіці, 1,600 (1990 рік) у Китайській Народній Республіці, 100 (2008 рік) у Республіці Союзу М'єнма, 31,400 (2000 рік) у Королівстві Таїланд та 56,500 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються дуотським письмом, але також лаоським і латинським.

Часткова література:

SUWILAI PREMSRIRAT Register complex and tonogenesis in Khmu dialects. Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 34: 1-17, 2004.

ХМУ (КНМУ')

Мови хму – це підгрупа мов групи мал-хму хмуйської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять мови: хму, хуен та оду. Говорять ними майже 500,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, у Соціалістичній Республіці В'єтнам, у Королівстві Таїланд, у Республіці Союзу М'янма та в Китайській Народній Республіці.

ХМУЙСЬКІ МОВИ (КНМУІС)

Хмуйські мови – це підгалузь північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 13 мов, згуртованих у 4-х групах:

- мал-хму – 7 мов у 3-х підгрупах;
- млабрі – 1 мова: млабрі;
- сінг-мул – 3 мови: ханг, фонг-кніянг, пуок;
- хаоська – 2 мови: бит, хао.

Хмуйськими мовами говорять майже 650,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, у Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Королівстві Таїланд.

ХОВАРСЬКА МОВА (KHOWAR, ڪھوار، 科瓦语, ISO 639-3: khw)

Ховарська мова – це член чітральської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 223,000 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 19,200 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DECKER, Kendall D. Languages of Chitral. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 5. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azim University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ХОЙБУ НАҒА (KHOIBU NAGA, KHOIBU, KHOIBU MARING, KHOIBU MARING NAGA, ISO 639-3: nkb)

Мова хойбу наҒа – це член підгрупи тангхул групи наҒа підгалузі кукі-чин-наҒа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 25,600 (2001 рік) у Республіці Індія.

ХОЙНІЙСЬКА МОВА (KHO'INI, XOINI, XO'INI, KHOEINI, DI, DIE ZUAN, ديه زوان, ISO 639-3: хкс)

Хойнійська мова – це член талиської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має різні діалекти. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

ХОЙСАНСЬКІ МОВИ (KHOISAN)

Хойсанські мови – це мовна родина, до якої входять 27 мов у 3-х галузях:

- гаца – 1 мова: гадза;

- сандаве – 1 мова: сандаве;
- південноафриканська – 25 мов у 3-х підгалузях.

Хойсанські мови є відомі найбільше тим, що вони мають клацущі приголосні як окремі фонemi. Їх записують такими літерами як **ɓ**, **ɗ** чи **ɗɗ**. Наприклад, мова джугоан серед своїх 90-х фонем має яких 30 клацущих приголосних, не враховуючи збігу приголосних. Хойсанськими мовами говорять майже 470,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Намібія, в Республіці Ангола, в Південно-Африканській Республіці, в Республіці Ботсвана, в Республіці Замбія та в Республіці Зімбабве.

ХОЛОК (KHOLOK, KODE, KOODE, KWODE, PIA, PITIKO, WIDALA, WURKUM, ISO 639-3: ktc)

Мова холок – це член больського відділу боле-карекарської підгрупи боле-тангальської групи гауса-фіерської підгалузі західночадської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,500 (1977 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ХОЛОНСЬКА МОВА (CHOLÓN, SEEPTSA, TIONGANESSES, ISO 639-3: cht)

Холонська мова - це вимерлий уже член гібіто-холонської мовної родини; вимерла 2000 року. Говорили нею в Республіці Перу.

ХОРАСАНОТЮРКСЬКА МОВА (KHORASANI TURKISH, QUCHANI, QIZILBASH TURKIC, IDIOMA TURCO DE JORASÁN, CHORASAN-TÜRKISCHE SPRACHE, ХОРАСАНСКО-ТЮРКСКИЙ ЯЗЫК, خراسانی ترکی, 呼罗珊土耳其语, ISO 639-3: kmz)

Хорасанотюркська мова – це член турецької підгалузі огузької галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 400,000 (1997 рік) в Ісламській Республіці Іран.

Часткова література:

DOERFER, Gerhard & HESCHE, Wolfram Chorasantürkisch: Wörterlisten, Kurzgrammatiken, Indices. Wiesbaden, 1993.

ХОРВАТСЬКА МОВА (CROATIAN, HRVATSKI, CROATE, CROATA, KROATISCH, ХОРВАТСКИЙ, 克罗地亚语, 克罗埃西亚语, ISO 639-3: hrv)

Хорватська мова – це член західної підгалузі південної галузі слов'янської родини індо-європейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,980,000 (2001 рік) у Республіці Хорватія, 19,400 (2001 рік) в Австрійській Республіці, 469,000 (2004 рік) у Боснії і Герцеговині, 14,300 (2001 рік) в Угорській Республіці, 3,500 (1987 рік) в Італійській Республіці, 6,810 (2006 рік) у Чорногорії, 114,000 (2006 рік) у Республіці Сербія, 890 (2001 рік) у Республіці Словаччина та 58,400 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею. Давніше її уважали частиною сербо-хорватської мови. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

Branko FRANOLIĆ, Mateo ZAGAR A Historical Outline of Literary Croatian & The Glagolitic Heritage of Croatian Culture, Erasmus & CSYPN, London & Zagreb 2008

ХОЯБАХ-КІЧЕ (JOYABAJ K'ICHE', JOYABAJ QUICHÉ, ISO 639-3: quj)

Мова хоябах-кіче – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 54,300 (1991 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ХРУ (CHRU, CADOE LOANG, CHORU, CHRAU HMA, CHU, CHU RU, CHURU, CRU, KRU, SEYU, ISO 639-3: cje)

Мова хру – це член відділу хру-північний верховинної підгрупи камійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латиницею.

Часткова література:

FULLER, Eugene Chru phonemes. Pacific Linguistics A 48: 77-86. 1977.

ХРУ-ПІВНІЧНІ МОВИ (CHRU-NORTHERN)

Хру-північні мови – це відділ верховинної підгрупи чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 5 мов в одному підвідділі і одна окрема мова:

- північні чам – 4 мови: какджія роглай, південна роглай, північна роглай, цат;
- мова хру.

Цими мовами говорять 116,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Китайській Народній Республіці.

ХУА (KHUA, ISO 639-3: xhv)

Мова хуа – це член підгрупи броу-со західної групи катуйської підгалузі східної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1981 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 2,000 (1981 рік) у Лаоській Народній Республіці.

ХУЕН (KHUEN, KHOUEN, KHWEEN, KWEEN, ISO 639-3: khf)

Мова хуен – це член підгрупи хму групи мал-хму хмуйської підгалузі північної галузі монхмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,000 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці та 1,000 (1993 рік) у Китайській Народній Республіці.

Користуються тайським письмом.

ХУКІЛА-МІХЕ (JUQUILA MIXE, SOUTH CENTRAL MIXE, MIXE DE JUQUILA, ISO 639-3: mxq)

Мова хукіла-міхе – це член підгалузі східні міхе галузі міхе мовної родини міхе-соке. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,000 (2002 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

MILLER, Walter S. El tonalamatl mixe e los hongos sagrados. Summa anthropologica: En homenaje a Roberto J. Weitlaner, 317-28. Mexico: Instituto Nacional de Antropología e Historia, 1966.

ХУМІ (KHUMI)

Мови хумі – це відділ південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 2 мови: хумі ава чин і хумі чин. Мовами хумі говорять більше як 122,000 осіб у М'янма, в Народній Республіці Бангладеш і в Республіці Індія.

ХУМІ АВА ЧИН (KHUMI AWA CHIN, ISO 639-3: cka)

Мова хумі ава чин – це член відділу хумі південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 60,000 (2006 рік) у М'янма. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ХУМІ ЧИН (KHUMI CHIN, KHAMI, KHIMI, KHUMI, KHUNI, KHWEYMI, KAMI, KUMI, ISO 639-3: cnk)

Мова хумі чин – це член відділу хумі південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 60,000 (2006 рік) у М'янма, 2,090 у Народній Республіці Бангладеш і якась кількість у Республіці Індія. Користуються латиницею (в Індії). Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ХУНСАРСЬКА МОВА (KHUNSARI, KHWANSHARI, ISO 639-3: kfm)

Хунсарська мова – це член центральноіранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців – 21,100 (2000 рік) в Ісламській Республіці Іран.

ХУШТЛАУАКА МІШТЕК (JUXTLAHUACA MIXTEC, CENTRAL JUXTLAHUACA MIXTEC, MIXTECO DE JUXTLAHUACA, ISO 639-3: vmc)

Мова хуштлауака міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 16,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Х'ЮН (KHÜN, GON SHAN, HKUN, KHUEN, KHUN SHAN, KHYN, TAI KHUN, TAI-KHUEN, DAI KUN, ไทเขิน, 坤语, ISO 639-3: kkh)

Мова х'юн – це член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 115,000 (2000 рік) у М'янма та 6,280 (2000 рік) у Королівстві Таїланд. Користуються письмом ланна та бірманським.

Часткова література:

ROBINSON, Edward Raymond. Further classification of Southwestern Tai "P" group languages. M.A. thesis. Chulalongkorn University. vii, 153 p. 1994.

Ц

ЦААНГІ (TSAANGI, BATSANGUI, ICAANGI, ICAANGUI, ITSAANGI, ITSANGI, TCENGUI, TCHANGUI, TSANGI, TCAAHGI, ISO 639-3: tsa)

Мова цаангі – це член підгуртка нджебі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,600 (2000 рік) у Республіці Конго та 8,610 (2000 рік) у Республіці Габон.

ЦАВКАМБО (TSAUKAMBO, KOTOGÛT, TSOKWAMBO, TSAKWAMBO, ISO 639-3: kvz)

Мова цавкамбо – це член групи нгалум підгалузі ок галузі ок-авію трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 780 (2000 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

HUGHES, Jock "Upper Digul Survey." SIL Electronic Survey Reports 2009-003: v, 38 p. 2009.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-003>

ЦАКОНСЬКА МОВА (TSAKONIAN, TSAKONIA, TSACONIAN, TZAKONIAN, TSAKONIC, ΤΣΑΚΩΝΙΚΑ, ISO 639-3: tsd)

Цаконська мова - це член дорійської галузі грецької родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,200 (1981 рік) у Грецькій Республіці (в околиці колишньої Спарти).

ЦАМАЇ (TSAMAI, BAGO S'AAMAKK-ULO, CULE, KUILE, KULE, S'AMAI, ТАМАНА, TS'AMAY, TSAMAKKO, TSAMAKO, ISO 639-3: tsb)

Мова цамаї - це член дулайської підгалузі східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 8,620 (1994 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GRAZIANO, Savá A Grammar of Ts'amakko. Cushitic Language Studies Volume 22. Cologne, 2005.

ЦАМОСАНСЬКІ МОВИ (TSAMOSAN)

Цамосанські мови – це вже вимерла галузь саліської мовної родини. До цієї галузі належали 4 мови у 2-х підгалузях:

- приморська – 1 мова: кіно;
- серединна – 3 мови: горішня чегаліс, долішня чегаліс і ковлиц.

Мовами цамосан говорили в Сполучених Штатах Америки.

ЦАТ (TSAT, HAINAN CHAM, HUI, HUIHUI, SANYA HUI, UTSAT, UTSET, 回辉话, ISO 639-3: huq)

Мова цат – це член підвідділу північний чам відділу хру-північний верховинної підгрупи чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-

полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 3,800 (1999 рік) у південній частині Китайської Народної Республіки. Тональна мова.

Часткова література:

THURGOOD, Graham Sociolinguistics and contact-induced language change: Hainan Cham, Anong and Phan Rang Cham. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

ЦАХУРСЬКА МОВА (TSAKHUR, CAHUR, SAKHUR, TSAKHURY, TSAXUR, YIQNY MIZ, TSAKHOUR, C'ÄXNA MIZ, ЦАХУРСКИЙ, ISO 639-3: tkr)

Цахурська мова – це член західнолезгінської підгрупи осередньолезгінської групи лезгінської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 13,000 (1989 рік) у Республіці Азербайджан, 9,770 (2002 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації та якась кількість у Республіці Узбекистан. 1934 року створено письмо на підставі латиниці, але від 1989 року вживають модифіковану кирилицю.

Часткова література:

ИБРАГИМОВ, Г. Х. Цахурский язык. Монография. Москва, 1990.

ЦВА (TSWA, KITSHWA, SHEETSHWA, SHITSHWA, TSHWA, XITSHWA, XITSWA, ISO 639-3: tsc)

Мова цва – це член підгуртка цва-ронґа гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців - 1,160,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік, 20,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці та якась кількість у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею.

ЦВАНА (TSWANA, BEETJUANS, CHUANA, COANA, CUANA, SECHUANA, SETSWANA, TSIWANA, TSHWANA, SETSUANA, TSUANA, ТСВАНА, 茨瓦纳语, ISO 639-3: tsn)

Мова цвана (тсвана) – це член підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 1,070,000 (1993 рік) у Республіці Ботсвана, 12,300 (2006 рік) у Республіці Намібія, 3,410,000 (2006 рік) у Південно-Африканській Республіці (кількість зростає) та 29,400 (1969 рік) у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Language Project, 142 p. 2000.

ЦВАПОНГ' (TSWAPONG, SETSWAPONG, ISO 639-3: two)

Мова цвапонг' – це член підгуртка сото-цвана гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної над-родини. Кількість мовців – 2,000 (1997 рік) у Республіці Ботсвана.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.I.: Basarwa Language Project, 142 p. 2000.

ЦВА-РОНГА (TSWA-RONGA, S.50)

Мови цва-ронга – це підгурток гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної над-родини. До цього підгуртка належать 3 мови: ронга, цва і цонга. Цими мовами говорять понад 5,500,000 осіб у Республіці Мозамбік та в Південно-Африканській Республіці.

ЦВІ БВАМУ (CWI BWAMU, COO, CWI, TWI, ISO 639-3: bwy)

Мова цві бвamu – це член підвідділу бвamu північного відділу центральної підгрупи групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної над-родини. Кількість мовців – 24,000 (1999 рік) у Буркіна-Фасо.

Тональна мова.

ЦЕБААРА СЕНУФО (CEBAARA SENOUFO, SENADI, SENARI, SYENERE, TIEBAARA, TUEBALA, ISO 639-3: sef)

Мова цебаара сенуфо – це член відділу сенарі підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної над-родини. Мова має 14 діалектів. Кількість мовців - 862,000 (1993 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

MILLS, Elizabeth Senoufo phonology, discourse to syllable (a prosodic approach). Summer Institute of Linguistics Publications in Linguistics, 72. Dallas: Summer Institute of Linguistics and the University of Texas at Arlington. 217 p. 1984.

ЦЕЗЬКА МОВА (DIDO, TSEZ, CEZ, DIDOI, TSEZY, TSUNTIN, ISO 639-3: ddo)

Цезька мова, znana теж як мова дідо (по-цезьки: цез'яс мец або цез мец) – це член західноцезької групи цезької підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 15,400 (2002 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

ХАЛИЛОВ, М. Ш. Цезские языки. Языки мира. Кавказские языки. Москва, 1999.

ЦЕЗЬКІ МОВИ (TSEZIC, DIDOIC)

Цезькі мови – це підгалузь східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- західноцезька – 3 мови: гінухійська, хваршинська, цезька;
- східноцезька – 2 мови: бежтинська, гунзибська.

Цезькими мовами говорять майже 26,000 осіб у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації.

Часткова література:

ХАЛИЛОВ, М. Ш. Цезские языки. Языки мира. Кавказские языки. Москва, 1999.

ЦЕКУ (TSEKU, TSUKU, TZUKU, ISO 639-3: tsk)

Мова цеку – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 12,600 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці, 6,400 (2006 рік) у Королівстві Бутан і 4,790 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЦЕЛЕБЕСЬКІ МОВИ (CELEBIC)

Целебеські мови – це одна з галузей великої малайсько-полінезійської родини австро-анезійської мовної надродина. Ця галузь обіймає 64 мови, згуртовані в 4-х підгалузях:

- воту-волійська – 5 мов у 3-х групах;
- кайлі-памонська – 16 мов у 2-х групах;
- східна – 33 мови в 2-х групах;
- томіні-толітольська – 10 мов у 2-х групах.

Цими мовами говорять понад 2,000,000 осіб на острові Целебес (Сулавесі) в Індонезії.

Часткова література:

ADELAAR, Alexander K. & HIMMELMANN, Nikolaus The Austronesian languages of Asia and Madagascar. Routledge, 2005.

ЦЕЛЬТАЛЬСЬКІ МОВИ (TZELTALAN)

Цельтальські мови – це підгалузь чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. До цієї підгалузі належать 8 мов: бачахон-цельталь, венустіано-цоціль, гуйтан-цоціль, зінакантан-цоціль, охчук-цельталь, сан-андрес-цоціль, чамула-цоціль та ченальго-цоціль. Говорять ними більш як 450,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЦЕНТРАЛЬНА АВІЮ (CENTRAL AWYU, AJAU, AUYU, AVIO, AWJU, AWYA, NOHON, ISO 639-3: awu)

Мова центральна авію – це член групи авію підгалузі авію-думут галузі ок-авію трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 7,500 (2002 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

SUSANTO, Yunita Report on the Mapi river survey south coast of Irian Jaya. SIL Electronic Survey Reports 2004-003: 28 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-003>

ЦЕНТРАЛЬНА АГТА (CENTRAL CAGAYAN AGTA, LABIN AGTA, ISO 639-3: agt)

Мова центральна агта – це член ґадданґського підвідділу ібанаґського відділу каґаянської підгрупи північнокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі

малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 780 (2000 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

MAYFIELD, Roy Some features of hortatory discourse in Central Cagayan Agta, *Studies in Philippine Linguistics* 4(2): 88-124, 1983.

ЦЕНТРАЛЬНА БАЙ (CENTRAL BAI, LABBU, LEME, MINCHIA, MINJIA, MINKIA, NAMA, PAI, BÁIYŪ, BAIP, NGVP ·ZIX, 白语, 劍川白语, 白語, ISO 639-3: bca)

Мова центральна бай – це член підгалузі бай тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 800,000 (2003 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються китайським письмом та латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

Часткова література:

ALLEN, Bryan Bai dialect survey. SIL Electronic Survey Reports 2007-012: 124 p.
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-012>

ЦЕНТРАЛЬНА ГРЕБО (CENTRAL GREBO, ISO 639-3: grv)

Центральна гребо – це член ліберійського відділу підгрупи гребо західної групи підгалузі кру вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців - 30,800 (2006 рік) у Республіці Ліберія.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue & JOHNSON, Eric A sociolinguistic survey of the Grebo language area of Liberia. SIL Electronic Survey Reports 2002-074
<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-074>

ЦЕНТРАЛЬНА КАКЧІКЕЛЬ (CENTRAL KAQCHIKEL, SAKCHIQUEL, KAQCHIQUEL, 喀克其奎语, ISO 639-3: cak)

Мова центральна какчікель – це член какчікельської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 132,000 (1990 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

WHALIN, W. Terry Cakchiquel syntax. M.A. thesis. University of Texas at Arlington, 1984.

ЦЕНТРАЛЬНА КАНУРІ (CENTRAL KANURI, AGA, BARIBARI, BERIBERI, BORNOUAN, BORNOUANS, BORNU, KANOURI, KANOURY, KOLE, KOLERE, SIRATA, YERWA KANURI, ISO 639-3: knc)

Мова центральна канурі – це член групи канурі західної підгалузі сагарської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 3,000,000 (1985 рік) у Федеративній Республіці Нігерія, 56,500 (1982 рік) у Республіці Камерун, 104,000 (2006 рік) у Республіці Чад, 80,000 (1998 рік) у Республіці Нігер та якась кількість у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею та арабським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Член макромови канурі.

Часткова література:

JARRETT, Kevin A. Dialectes et alphabétisation dans les écoles: Une étude explorative de l'intercompréhension des différents dialectes kanuri du Niger. *Journal of West African Languages* 18(2): 105-24. 1988.

ЦЕНТРАЛЬНА КІЧЕ (CENTRAL K'ICHE', CACHABEL, CENTRAL QUICHÉ, CHIQUÉL, QUICHÉ, Q'ICHÉ, 基切语, ISO 639-3: quc)

Мова центральна кіче – це член кіче-ачської підгрупи кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 1,900,000 (2000 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LEWIS, M. Paul Language maintenance, standardization and national trends: Lessons learned from the Quiche survey. *Proceedings of the Summer Institute of Linguistics International Language Assessment Conference, Horsleys Green, 23-31 May 1989*, 131-40. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1991.

ЦЕНТРАЛЬНА МАЄВО (CENTRAL MAEWO, MAEVO, SUNWADAGA, TANORIKI, ZENTRAL-MAEWO, ISO 639-3: mwo)

Мова центральна маєво – це член східновануатського підгуртка північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центральнo-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центральнo-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 1,400 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ЦЕНТРАЛЬНА МАЛАЙСЬКА МОВА (CENTRAL MALAY, MIDDEN MALEISCH, BESEMAN, PASEMAN, SERAWAI, SEMENDO, LINTANG, OGAN, ENIM, BENGKULU, 中马来语, ISO 639-3: pse)

Центральна малайська мова – це член малайської підгрупи малаянської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 13 діалектів. Кількість мовців – 2,350,000 (2007 рік) на острові Суматра в Індонезії.

Часткова література:

ANDERBECK, Karl Ronald Malay dialects of the Bataghari river basin (Jumbi, Sumatra). SIL e-Books, 6. S.I.: SIL International. 173 p. 2008.

ЦЕНТРАЛЬНА МАСАУА (CENTRAL MAZAHUA, ZENTRAL-MAZAHUA, ЦЕНТРАЛЬНИЙ МАЗАХУА, ISO 639-3: maz)

Мова центральна масауа – це член групи масауа отомійської підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 350,000 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

GIBSON, Lorna F. & BARTHOLOMEW, Doris A. Pame noun inflection. *International Journal of American Linguistics* 45: 309-22. 1979.

ЦЕНТРАЛЬНА ПОКОМАМ (CENTRAL POQOMAM, CENTRAL POCOMAM, CENTRAL POKOMAM, POCOMÁN, POKOMAM, ISO 639-3: poc)

Мова центральна покомам – це член покомської групи великокічейської підгалузі кічемамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 8,600 (1990 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

LANGAN, Katherine Colocación léxica en poqomam oriental. *Winak* 6 (1-4): 87-115, 1991.

ЦЕНТРАЛЬНА ПУЕБЛА (CENTRAL PUEBLA NAHUATL, CENTRAL PUEBLA AZTEC, NÁHUATL DEL SUROESTE DE PUEBLA, SOUTHWESTERN PUEBLA NAHUATL, ISO 639-3: ncx)

Мова центральна пуебла – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 16,000 (1998 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЦЕНТРАЛЬНА САМА (CENTRAL SAMA, CENTRAL SINAMA, SAMAL, SIASI SAMA, SINAMA, INNER SULU SAMA, ISO 639-3: sml)

Мова центральна сама – це член підгрупи внутрішня сулу-сама групи сулу-борнео сама-баджовської підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 90,000 (2000 рік) у Республіці Філіппіни (провінція Сулу). Користуються латиницею.

Часткова література:

DRAKE, Kristi A brief look at Sinama basic verbs and clause structures. *Studies in Philippine Languages and Cultures* 12(1): 52-68, 2001.

ЦЕНТРАЛЬНА СЬЕРРА МІВОК (CENTRAL SIERRA MIWOK, MIWOK-COSTANOAN, MUTSUN, ISO 639-3: csm)

Мова центральна сьєрра мівок – це вже майже вимерлий член відділу сьєрра східно-мівоцької підгрупи мівоцької групи утійської підгалузі йок-утійської галузі пенутійської мовної родини. Кількість мовців – 12 (1994 рік) у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ЦЕНТРАЛЬНА ТАРАУМАРА (CENTRAL TARAHUMARA, SAMACHIQUE TARAHUMARA, TARAHUMARA DEL CENTRO, ALTA TARAHUMARA, RALÁMULI, RALÁMULI DE LA TARAHUMARA ALTA, ISO 639-3: tar)

Мова центральна тараумара – це член підгрупи тараумара тараумаранської групи сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 55,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

HILTON, Kenneth S. and others, compilers. Diccionario tarahumara de Samachique, Chihuahua, Mexico. Serie de vocabularios y diccionarios indígenas "Mariano Silva y Aceves", 101. Tucson, AZ: Instituto Lingüístico de Verano. viii, 146 p. 1993.

ЦЕНТРАЛЬНА ТИБЕТАНСЬКА МОВА (CENTRAL TIBETAN, BHOKHA, BYOKHA, BHOTIA, BOD, BOD SKAD, DBUS, DBUSGTSANG, PHOKE, POHBETIAN, POKE, SKAD, TEBILIAN, TIBATE, TIBETAN, U, WEI, WEIZANG, ZANG, ZANG WEN, TIBÉTAİN, TIBETANO, TIBETISCH, ТИБЕТСКИЙ, བོད་སྐད་, 藏语, 卫藏语, ISO 639-3: bod)

Центральна тибетанська мова – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 1,070,000 (1990 рік) у Китайській Народній Республіці, 4,800 (2006 рік) у Королівстві Бутан, 189,000 (2007 рік) у Республіці Індія та 5,280 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються тибетським письмом та письмом праґс-па. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

KRISADAWAN HONGLADAROM Rgyalthang Tibetan lexicon and an appraisal of a Southeast Asian wordlist. Mon-Khmer Studies 30: 83-94. 2000. <http://www.mksjournal.org/>
N. Tournadre (2005) "L'aire linguistique tibétaine et ses divers dialectes." *Lalies*, 2005, n°25, p. 7-56 [1]
Retrieved from
http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Central_Tibetan_language&oldid=524540431

ЦЕНТРАЛЬНА ТУНЕБО (CENTRAL TUNEBO, COBARÍA TUNEBO, U'WA, LACHE, ISO 639-3: tuf)

Мова центральна тунебо – це член галузі тунебо чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (2000 рік) у Республіці Колумбія та якась кількість у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

Часткова література:

HEADLAND, Paul & HEADLAND, Edna Fonología del tunebo. *Sistemas fonológicos de idiomas colombianos* 3, 17-26. Bogotá: Ministerio de Gobierno. 1976.

ЦЕНТРАЛЬНА УАСТЕКА (CENTRAL HUASTECA NAHUATL, ISO 639-3: nch)

Мова центральна уастека – це член групи науатль астецької підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 200,000 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЦЕНТРАЛЬНА ХМЕР (CENTRAL KHMER, CAMBODIAN, KHMER, JEMER, КХМЕРСКИЙ, ខ្មែរ, 高棉语, ISO 639-3: khm)

Мова центральна хмер – це член хмерської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Кількість мовців – 12,300,000 (2006 рік) у Республіці

Камбоджа та 1,060,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються хмерським письмом.

Часткова література:

WAYLAND, Ratee P. & JONGMAN, Allard Registrogenesis in Khmer: a phonetic account. Mon-Khmer Studies: A Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 32: 101-115, 2002.

<http://www.mksjournal.org/>

ЦЕНТРАЛЬНА ЮПІЦЬКА МОВА (CENTRAL YUPIK, CENTRAL ALASKAN YUPIK, YUP'IK, SUP'IK, SUP'IG, 中尤皮克语, ISO 639-3: esu)

Центральна юпіцька мова – це член аляської групи юпіцької підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 16,900 (2000 рік) у штаті Аляска в США. Користуються латиницею.

Часткова література:

PAYNE, Thomas E. Role and reference related subject properties and ergativity in Yup'ik Eskimo and Tagalog. Studies in Language 6: 75-106, 1982.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГОРІШНИЙ КРОСС (CENTRAL UPPER CROSS)

Мови центральний горішній кросс – це підвідділ відділу горішній кросс підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підвідділу входять 15 мов у 2-х гуртках:

- північно-південний – 7 мов у 2-х підгуртках;
- східно-західний – 8 мов у 3-х підгуртках.

Мовами центральний горішній кросс говорять понад 620,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЦЕНТРАЛЬНІ АЛГОНКСЬКІ МОВИ (CENTRAL ALGONQUIAN)

Центральні алгонкські мови – підгалузь алгонкської галузі алгійської родини. До цієї підгалузі входять 23 мови в 2 групах та 6 окремих мов:

- крі-монтанье-наскарпі – 9 мов: атикамек, мус-крі, північно-східна крі, рівнинна крі, південно-східна крі, болотяна крі, лісова крі, монтанье, наскарпі;
- оджібве – 8 мов: алгонкінська, чіппева, центральна оджібве, східна оджібве, північно-західна оджібве, оджі-крі, західна оджібве, оттава;
- окремі мови – 6: кікапу, меноміні, мескуакі, міямі, потаватомі, шоні.

Цими мовами говорять майже 200,000 осіб у Канаді та США.

ЦЕНТРАЛЬНІ БАНДА (CENTRAL BANDA)

Мови центральні банда – це підвідділ відділу банда підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього підвідділу належить 11 мов у 2-х гуртках:

- західний – 1 мова: банда-янґере.
- осередньо-центральний – 10 мов: 1 підгурток і 5 окремих мов;

Мовами центральні банда говорять понад 600,000 осіб у Центральньо-Африканській Республіці, в Демократичній Республіці Конго та в Демократичній Республіці Судан.

ЦЕНТРАЛЬНІ БАНТУ (CENTRAL NARROW BANTU)

Мови центральні банту – це підвідділ відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу входять 346 мов, згуртованих в 14-х гуртках:

- бвіле-сонгіє – 14 мов у 5-х підгуртках;
- бемба-нійка – 23 мови в 5-х підгуртках;
- бембе-ніянґа – 32 мови в 5-х підгуртках;
- бена-зіґула – 36 мов у 6-х підгуртках;
- гая-ші – 53 мови в 6-х підгуртках;
- гереро-ее – 12 мов у 4-х підгуртках;
- гунґана-яка – 22 мови в 4-х підгуртках;
- макуа-яо – 29 мов у 3-х підгуртках;
- манда-тумбука – 13 мов у 5-х підгуртках;
- нійламба-тонґве – 16 мов у 3-х підгуртках;
- чаґа-нійка – 34 мови в 4-х підгуртках;
- чокве-субія – 27 мов у 7-х підгуртках;
- чопі-венда – 26 мов у 5-х підгуртках;
- неклассифіковані – 9 мов: боґуру, гбаті-рі, ісанзу, карі, маєка, нґбее, нґбінда, ніянґа-лі, сонґо.

Мовами центральні банту говорять 180,000,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо, в Демократичній Республіці Судан, у Королівстві Лесото, в Королівстві Свазіленд, в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Південно-Африканській Республіці, в Республіці Анґола, в Республіці Ботсвана, в Республіці Бурунді, в Республіці Замбія, в Республіці Зімбабве, в Республіці Кенія, в Республіці Конґо, в Майотта, в Республіці Малаві, в Республіці Мозамбік, у Республіці Намібія, в Республіці Руанда, в Республіці Сомалі, в Республіці Уґанда, в Союзі Коморських Островів та в Центральній-Африканській Республіці.

Часткова література:

Maho, Jouni F. 2002. Bantu lineup: comparative overview of three Bantu classifications. Göteborg University: Department of Oriental and African Languages.

ЦЕНТРАЛЬНІ БІРМАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL BURMIC, CENTRAL LOLOISH)

Центральні бірманські мови – це група мов бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї групи належать 24 мови: аже, аксі, буюан-джінуо, глерсу, донґшанба- лало, завзов, західна лалу, ксішанба-лало, куконґ, лагу, лагу-ші, ламу, ланґе, лімі, ліпо, лолопо, мікіє, мілі, нусу, сані, східна лалу, талу, танґланґ і юле-джінуо.

Центральними бірманськими мовами говорять майже 2,200,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

Thurgood, Graham (2003), "A subgrouping of the Sino-Tibetan languages", in Thurgood, Graham; LaPolla, Randy J., Sino-Tibetan Languages, London: Routledge, pp. 3–21, ISBN 978-0-7007-1129-1.

ЦЕНТРАЛЬНІ ВЛАСТИВІ ПІВДЕННІ ПТИЧА ГОЛОВА (CENTRAL SOUTH BIRD`S HEAD PROPER)

Мови центральні властиві південні птича голова – це група мов підгалузі властиві південні птича голова галузі південні птича голова трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова - кокода. Цією мовою говорять 3,700 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЦЕНТРАЛЬНІ ВЛАСТИВОСІУАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL SIOUAN PROPER)

Центральні властивосіуанські мови – це підгалузь властивосіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї підгалузі належать 11 мов у 2-х групах:

- долина Міссісіпі – 10 мов у 4-х підгрупах;
- мандан – 1 мова: мандан.

Центральними властивосіуанськими мовами говорять ще трохи більш як 30,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

ЦЕНТРАЛЬНІ ҐБАЯ-МАНЗА-НҐБАКА (CENTRAL GBAYA-MANZA-NGBAKA)

Мови центральні ґбая-манза-нґбака – це підвідділ відділу ґбая-манза-нґбака підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 4 мови: бокото, ґбану, ґбая-бозоум і ґбая-боссанґоа. Цими мовами говорять майже 500,000 осіб у Центрально-Африканській Республіці.

ЦЕНТРАЛЬНІ ҐЕСЬКІ МОВИ (GE CENTRAL)

Центральні ґеські мови – це група мов ґеської підгалузі ґе-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови – одна підгрупа і одна окрема мова:

- акуаська – 3 мови: шаванте, шакріяба, шеренте;
- мова акроа.

Говорять ними майже 12,000 осіб у Федеральній Республіці Бразилія.

ЦЕНТРАЛЬНІ ҐОНґА (CENTRAL GONGA)

Мови центральні ґонґа – це підгрупа мов групи ґонґа ґонґа-ґіמודжанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш 1 мова: анфілло. Говорять нею ще лиш 500 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ЦЕНТРАЛЬНІ ҐУР (CENTRAL GUR)

Мови центральні ґур – це підгрупа групи ґур північної підгалузі вольта-конґолезької галузі антлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 69 мов у 2-х відділах:

- південний – 31 мова у 5-ох підвідділах;
- північний – 38 мов у 3-ох підвідділах.

Мовами центральний ґур говорять приблизно 14,500,000 осіб у Республіці Малі, в Буркіна-Фасо, в Республіці Ґана, в Республіці Бенін, у Республіці Того та в Республіці Кот-д'Івуар.

Часткова література:

Roncador, Manfred von; Mieke, Gudrun (1998) *Les langues gur (voltaïques)*. Bibliographie commentée et inventaire des appellations des langues. Köln: Rüdiger Köppe Verlag.

ЦЕНТРАЛЬНІ ДЕЛЬТА (CENTRAL DELTA)

Мови центральні дельта – це відділ підгрупи дельтакросс кроссріверської групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 9 мов:

- підвідділ абуа-одуаль – 2 мови;
- 7 окремих мов: абурені, кугбо, обулом, огбія, огбоголо, огбронугум і очічі.

Мовами центральні дельта говорять майже 275,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЦЕНТРАЛЬНІ ДЖОЛА (JOLA CENTRAL)

Мови центральні джола – це підвідділ відділу властиві джола підгрупи джола групи бак північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 6 мов у 4-х гуртках:

- гусілай – 2 мови: бандіял, гусілай;
- гер-еджамат – 2 мови: джола-фелупе, керак;
- джола-каса – 1 мова: джола-каса;
- джола-фоній – 1 мова: джола-фоній.

Мовами центральні джола говорять майже 525,000 осіб у Республіці Сенегал і в Республіці Гвінея-Бісау.

ЦЕНТРАЛЬНІ ДЖУКУНОЇДНІ МОВИ (CENTRAL JUKUNOID)

Центральні джукуноїдні мови – це підгрупа джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 14 мов у 2-х підгрупах:

- джукун-мбембе-вурбо – 12 мов у 5-и відділах;
- кпан-ічен – 2 мови: еткван, кпан.

Цими мовами говорять майже 300,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія і в Республіці Камерун.

ЦЕНТРАЛЬНІ ДУСУНСЬКІ МОВИ (CENTRAL DUSUN)

Центральні дусунські мови – це відділ дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 6 мов: ката-маруду-тінагаська, мінококська, сугут-дусунська, тамбунан-дусунська, темпасук-дусунська та центральнодусунська.

Говорять ними майже 180,000 осіб у провінції Сабаг у Малайзії.

ЦЕНТРАЛЬНІ ЕКСТРАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL EXTRA-RAMELAIC)

Центральні екстрарамелайські мови – це відділ мов екстрарамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: габунська і

тетунська. Говорять ними більш як 450,000 осіб у Демократичній Республіці Східний Тимор та в провінції Нуса Тенггара в Індонезії.

ЦЕНТРАЛЬНІ ЗАХІДНОРІВНИННІ МОВИ (CENTRAL WESTERN PLAINS)

Центральні західнорівнинні мови – це майже вимерла галузь західнорівнинної родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать 2 мови: бабузька і папорська. Говорять ними ще лиш 4 особи на острові Тайвань (Республіка Китай).

ЦЕНТРАЛЬНІ ЗАХІДНО-ЦЕНТРАЛЬНІ ГЕЙБАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL WEST-CENTRAL HEIBAN)

Центральні західно-центральні гейбанські мови – це група західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить п'ять мов у 2-х підгрупах:

- ебанг-логол – 4 мови в 3-х відділах;
- рере – 1 мова: коаліб.

Центральними західно-центральними гейбанськими мовами говорять більш як 100,000 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ЦЕНТРАЛЬНІ ІНДОАРІЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL ZONE INDO-ARYAN)

Центральні індоарійські мови – це підгалузь індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 70 мов у 8-х групах, 1 окрема мова та 5 некласифікованих мов:

- бгільська – 19 мов: адівасі-ґаратська, баврійська, бгилальська, бгільська, ваґдська, ґамітська, дгодійська, дубльська, дунгра-бгільська, мавчійська, нагальська, ноїрська, паврі-барелі, палія-барелі, пардгійська, раджпут-ґарасійська, ратгавська, ратгві-барелі, чодрійська;
- ґуджаратська – 9 мов: аерська, ваґрійська, вадіяра-кольська, васавська, ґуджаратська, джандавраська, качі-кольська, паркарі-кольська, савраштраська;
- домська – 1 мова: домарська;
- західні гінді – 5 мов у 2-х підгрупах і 7 некласифікованих мов;
- панджабська – 1 мова: панджабська;
- раджгастанська – 18 мов в одній підгрупі і 8 некласифікованих;
- ромська – 7 мов у 3-х підгрупах;
- хандеська – 3 мови: агіранська, дганкська, хандеська;
- некласифіковані мови: данґавра-тгару, катгорія-тгару, меватійська, паріяська, сонґаська;
- мова – поварська.

Цими мовами говорять 420,000,000 осіб у Республіці Індія, в Ісламській Республіці Іран, в Ісламській Республіці Пакістан, у Республіці Сербія, в Республіці Польща, в Чеській Республіці, в Фінляндській Республіці, в Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, в Румунії, в Республіці Таджикистан та в Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

http://findarticles.com/p/articles/mi_go2081/is_3_127/ai_n31523541/

ЦЕНТРАЛЬНІ Ї (CENTRAL YI)

Мови центральні ї – це підвідділ відділу ї північної підгрупи групи лолоїш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – південна лолопо. Цією мовою говорять 190,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ЦЕНТРАЛЬНІ КЕЧУА (QUECHUA I, QUECHUA B, CENTRAL QUECHUA, WAYWASH)

Мови центральні кечуа – це галузь кечуанської мовної родини. До цієї галузі належать 17 мов: амбо-паско, кахатамбо, коронго, маргос, панао, південна кончукос, північна кончукос, північна хунін, санта-ана, сіюас-анкаш, уайля-ванка, уайляс-анкаш, уаляга-уануко, уамалієс, хавха-ванка, чавпіуаранга, чікіян-анкаш. Цими мовами говорять більш як 1,500,000 осіб у Республіці Перу.

Часткова література:

MANNHEIM, Bruce The Language of the Inka since the Europe Invasion. University of Texas Press, 1991.

ЦЕНТРАЛЬНІ КУКІ-ЧИНСЬКІ МОВИ (CENTRAL KUKI-CHIN)

Центральні кукі-чинські мови – це підгрупа кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цієї підгрупи належать 11 мов: бавм чин, гака чин, гмар, дарлонґ, зипге, зотунґ чин, мізо, нґавн чин, панґхуа, сентганґ чин і тавр чин. Мовами центральні кукі-чин говорять у Республіці Індія, у М'янма та в Народній Республіці Бангладеш.

ЦЕНТРАЛЬНІ МАЛАЙСЬКО-ПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL MALAYO-POLINESIAN)

Центральні малайсько-полінезійські мови – це підгалузь центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгалузі належать 169 мов, згуртованих у 10-х групах:

- аруська – 14 мов: баракай, батудей, добел, західнотаранґан, карей, коба, кола, компане, лола, лоранґ, маномбай, марірі, східнотаранґан, уджір;
- бабарська – 11 мов у 2-х підгрупах
- біма-сумбаська – 27 мов: 1 підгрупа і 23 окремі мови;
- західнодамарська – 1 мова: західнодамарська;
- південнобомберайська – 1 мова: ковіяй;
- південно-східна молуккська – 5 мов у 2-х підгрупах;
- північнобомберайська – 4 мови: аргуні, онін, секар, уруанґнірін;
- теор-курска – 2 мови: кур, теор;
- тиморська – 49 мов у 3-х підгрупах;
- центральна молуккська – 55 мов у 4-х підгрупах.

Цими мовами говорять 4,800,000 осіб в Індонезії: на Малих Зондських островах, на Молуккських островах, на морю Банда, в околицях близьких до індонезійських провінцій Малі Східні Зондські острови та Молукку, і в державі Східний Тимор (за винятком папуанських мов на Тиморі та поближких островах).

ЦЕНТРАЛЬНІ МОЛУККСЬКІ МОВИ (CENTRAL MALUKU)

Центральні молуккські мови – це група мов центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 55 мов у 4-х підгрупах:

- амбелав – 1 мова: амбелав;
- буруська – 4 мови: буру, лісела, моксела, палумата;
- східна – 46 мов у 3-х відділах;
- скульська – 4 мови: 1 відділ таліябо і дві окремі мови.

Цими мовами говорять 320,000 осіб на островах Серам, Буру, Амбон, Кей, Ару і Сула в Індонезії.

ЦЕНТРАЛЬНІ МОРУ-МАДІ (CENTRAL MJRU-MADI)

Мови центральні мору-маді – це підгрупа групи мору-маді східної підгалузі центрально-суданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи належить 6 мов: авокая, арінга, келіко, лого, лугбара та омі. Мовами центральні мору-маді говорять більш як 2,600,000 осіб у Республіці Уганда, в Демократичній Республіці Судан і в Демократичній Республіці Конго.

ЦЕНТРАЛЬНІ НУМСЬКІ МОВИ (CENTRAL NUMIC)

Центральні нумські мови – це група мов нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: команчі, тимбіша і шошоні. Центральними нумськими мовами говорять дещо більш як 3,100 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ЦЕНТРАЛЬНІ ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL SOUTHERN AFRICA)

Центральні південноафриканські мови – це підгалузь південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї підгалузі належать 13 мов у 4-х групах:

- гайнум - 1 мова: гайом;
- кваді -1 мова: кваді;
- нама – 3 мови: корана, ксірі, нама;
- чу-хве – 8 мов у 4-х підгрупах.

Центральними південноафриканськими мовами говорять більш як 310,000 осіб у Республіці Ангола, в Республіці Ботсвана, в Південно-Африканській Республіці, в Республіці Намібія, в Республіці Замбія та в Республіці Зімбабве.

ЦЕНТРАЛЬНІ ПІВНІЧНОАНДАМАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL GREAT ANDAMANESE)

Центральні північноандаманські мови – це вимираюча підгалузь північноандаманської галузі андаманської мовної родини. До цієї підгалузі входять 6 мов: ака-беа, ака-кеде, ака-кол, акар-бале, а-пучіквар та око-джувой. Говорять ще ними не більш як 10 осіб у Республіці Індія на Андаманських островах.

ЦЕНТРАЛЬНІ ПЛАТО (CENTRAL PLATEAU)

Мови центральні плато – це підгрупа групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 11 мов у 4-х відділах:

- західно-центральний – 3 мови: ндун, нієнг, шакара;
- ізерський – 1 мова: фіран;
- південно-центральний – 6 мов: гананг, джу, ізере, ірігве, тіяп, чен;
- північно-центральний – 1 мова: кара.

Мовами центральні плато говорять майже 550,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЦЕНТРАЛЬНІ РІНГ (CENTRAL RING)

Мови центральні рінг – це підгурток гуртка рінг вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини.

До цього підгуртка належать 7 мов: бабанкі, бум, ком, кук, кунг, ммен та оку. Цими мовами говорять більш як 350,000 осіб у Республіці Камерун.

ЦЕНТРАЛЬНІ САЛІСЬКІ МОВИ (CENTRAL SALISH)

Центральні саліські мови –галузь саліської мовної родини. До цієї галузі належать 12 мов у 6-х підгалузях:

- галкомелем – 1 мова: галкомелем;
- нуксак – 1 мова: нуксак;
- північна – 2 мови: комокс, сечелт;
- скаміш – 1 мова: скаміш;
- стрейтс – 2 мови: клаллам, стрейт саліш;
- твана – 5 мов: лушотсід, південна пуґет савнд саліш, скаґіт, сногоміш, твана.

Центральними саліськими мовами говорять 1,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Канаді.

ЦЕНТРАЛЬНІ САНТАІЗАБЕЛЬСЬКІ МОВИ (CENTRAL SANTA ISABEL)

Центральні сантаізабельські мови – це вітка сантаізабельського підгуртка південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї вітки належать 3 мови: блабланґа, зазао і кокота. Говорять ними 2,300 осіб на Соломонових Островах.

ЦЕНТРАЛЬНІ СОЛОМОНСЬКІ МОВИ (CENTRAL SOLOMONS)

Центральні соломонські мови – це невеличка мовна родина, до якої належать лише 4 мови: білуа, лавукалеве, савосаво і тоуо. Цими мовами говорять несповна 15,000 осіб на Соломонових Островах.

Часткова література:

ROSS, Malcom Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages. Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples, 15-66. Canberra: Pacific Linguistics. 2005.

ЦЕНТРАЛЬНІ СХІДНОТАЙВАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL EAST FORMOSAN)

Центральні східнотайванські мови – це галузь східнотайванської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі належать дві мови: амиська і натаоран-амиська. Говорять ними 138,000 осіб на острові Тайвань (Республіка Китай).

ЦЕНТРАЛЬНІ СХІДНОТУКАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL EASTERN TUCANOAN)

Центральні східнотуканські мови – це підгалузь східнотуканської галузі туканської мовної родини. До цієї підгалузі належать 10 мов у 4-х групах:

- бара – 4 мови: вагіяра, ваймага, поканґа, туюка;
- десано – 2 мови: десано, сиріано;
- південна – 2 мови: барасана-едурія, макуна;
- татуйо – 2 мови: карапана, татуйо.

Центральними східнотуканськими мовами говорять 6,350 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Республіці Колумбія.

ЦЕНТРАЛЬНІ ТАЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL TAI)

Центральні тайські мови – це відділ тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього відділу належать 10 мов: дай чжуанська, зуоджянґ чжуанська, йонґнан чжуанська, као лан, минз чжуанська, нонґ чжуанська, нунґ, тай, цюн-лао та янґ чжуанська. Центральними тайськими мовами говорять більш як 7,500,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ЦЕНТРАЛЬНІ ТАНО (CENTRAL TANO)

Мови центральні тано – це підвідділ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 12 мов у 2-х гуртках:

- акан – 4 мови: аброн, акан, васа, чумбулі;
- бія – 8 мов у 2-х підгуртках.

Цими мовами говорять нею майже 14,000,000 осіб у Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Ґана, в Республіці Того та в Республіці Бенін.

ЦЕНТРАЛЬНІ ТАРИКУ (CENTRAL TARIKU)

Мови центральні таріку – це підгалузь галузі таріку озерної мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: едопі та яу. Мовами центральні таріку говорять 1,800 осіб у провінції Папуа в Республіці Індонезія.

ЦЕНТРАЛЬНІ ЦЕНТРАЛЬНО-ПІВДЕННІ СХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (CENTRAL CENTRAL-SOUTH EAST GREATER BARITO)

Центральні центральньо-південні східні великобаритські мови – це підгрупа центральньо-південної групи східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш 1 мова – дусун-деая. Говорять нею 20,000 осіб в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

ЦЕНТРАЛЬНІ ЦЕНТРАЛЬНО-ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (CENTRAL CENTRAL-SOUTHWESTERN MANDE)

Центральні центрально-південно-західні мандські мови – це група мов центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи входять 33 мови в 2-х підгрупах:

- мандінг-джого – 31 мова в 2-х відділах;
- сусу-ялунка – 2 мови: сусу, ялунка.

Центральними центрально-південно-західними мандськими мовами говорять майже 11,500,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Гана, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Малі, в Республіці Гвінея, в Республіці Ліберія, в Республіці Сенегал та в Республіці Сьєрра-Леоне.

Часткова література:

Sullivan, Terrence D. 2004 [1983]. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: Summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Report. Dallas, SIL International.

ЦЕНТРАЛЬНОАЙМАРСЬКА МОВА (CENTRAL AYMAR, АЙМАРА ЦЕНТРАЛЬНИЙ, 中艾马拉语, ISO 639-3: ayr)

Центральноаймарська мова – це член аймарської мовної родини. Кількість мовців – 1,790,000 (1987 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія, 30,000 у Республіці Аргентина, 900 (1994 рік) у Республіці Чилі та 442,000 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

LANDERMAN, Peter N. Las sibilantes castellanas, quechuas y aimaras en el siglo XVI: Un enigma tridimensional. Aula quechua, 203-34. Lima: Siogno, 1982 (в іспанській мові).

ЦЕНТРАЛЬНОАСМАТСЬКА МОВА (CENTRAL ASMAT, JAS, MANOWEE, YAS, ISO 639-3: cns)

Центральноасматська мова – це член асматської підгалузі галузі асмат-каморо трансново-гвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (1972 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

VOORHOEVE, C. L. We, people of one canoe—they, people of wood: Two Asmat origin myths. Irian 14: 79-125. 1986.

ЦЕНТРАЛЬНОБАГНАРСЬКІ МОВИ (CENTRAL BANHARIC)

Центральнобагнарські мови – це група мов багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи входять 6 мов: алак, багнар, како, ламам, ромам та тампуан. Говорять ними майже 200,000 осіб у Лаоській Народній Республіці, в Соціалістичній Республіці В'єтнам і в Республіці Камбоджа.

ЦЕНТРАЛЬНОБЕРАВАНСЬКА МОВА (CENTRAL BERAWAN, ISO 639-3: zbc)

Центральнобераванська мова – це член центрально-східної відділу бераванської підгрупи бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської

галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 710 (2007 рік) у провінції Саравак у Малайзії.

Часткова література:

BURKHARDT, Jürgen M. Long Terawan Berawan phonology: questions on diphthongs and syllabicity. *Studies in Philippine languages and cultures* 19: 1-29. 2008.

ЦЕНТРАЛЬНОБІКОЛЬСЬКА МОВА (CENTRAL BICOLANO, CENTRAL BIKOL, BIKOL, НАГА-БИКОЛЬСКИЙ, ЦЕНТРАЛЬНЫЙ БИКОЛАН, 中比科尔语, ISO 639-3: bcl)

Центральнобікольська мова – це член нагського підвідділу надбережного бікольського відділу бікольської підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

WOLFENDEN, Elmer Review of: *Bikol-English dictionary*, by Malcolm Warren Mintz, compiler. *Philippine Journal of Linguistics* 20(1): 59-60. 1989.

ЦЕНТРАЛЬНОБІСАЯНСЬКІ МОВИ (CENTRAL BISAYAN, CENTRAL VISAYAN)

Центральнобісаянські мови – це член підгрупи центральнофіліппінської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 9 мов у 3 відділах:

- варайський – 3 мови: варай-сорсогонська, варай-варайська, масбат-сорсогонська;
- периферійний – 5 мов: аті, капізнон, гілігайнонська, масбатеніо, пороганонська;
- ромблонський – 1 мова: ромбломанська.

Цими мовами говорять майже 10,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

Zorc, David Paul. *The Bisayan Dialects of the Philippines: Subgrouping and Reconstruction.* Canberra, Australia: Dept. of Linguistics, Research School of Pacific Studies, Australian National University, 1977.

ЦЕНТРАЛЬНОБОНТОЦЬКА МОВА (CENTRAL BONTOC, BONTOC, BONTOC IGOROT, ISO 639-3: bnc)

Центральнобонтоцька мова – це член бонтоцької вітки бонток-канканайського підгуртка осередньокордилерського гуртка північно-центрального кордилерського підвідділу центральнокордилерського відділу південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 540,000 (2007 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латиницею.

Часткова література:

LEE, Byung-Hoon A study of participant reference in Central Bontok. *Studies in Philippine languages and cultures* 19: 102-122, 2008.

ЦЕНТРАЛЬНОВАНУАТСЬКІ МОВИ (CENTRAL VANUATU)

Центральновануатські мови – це підгурток мов північно-східного вануатського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 5 мов: етонська, лелепа, намакура, південноефатська й північнефатська. Говорять ними 20,000 осіб у Республіці Вануату.

ЦЕНТРАЛЬНОГОНГШУЙГЕ ЧЖУАНСЬКА МОВА (CENTRAL HONGSHUIHE ZHUANG, 中红水河壮语, ISO 639-3: zch)

Центральногогонгшуйге чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 1,080,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

CASTRO, Andy & YANG, Cathryn Representing tone in Levenshtein distance. International Journal of Humanities and Arts Computing: Computing and Language Variation, 2,1-2: 205-219. 2009.

ЦЕНТРАЛЬНОГУЙШУЙ-МІЯО (CENTRAL HUI SHUI MIAO, CENTRAL HUI SHUI HMONG, 惠水中部苗语, ISO 639-3: hmc)

Мова центральногуйшуй-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 40,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЦЕНТРАЛЬНОДРАВІДСЬКІ МОВИ (CENTRAL DRAVIDIAN)

Центральнодрavidські мови – це галузь дравідської мовної родини. До цієї галузі належать 5 мов у 2-х підгалузях:

- коламі-найкська – 2 мови: південно-східна коламська, північно-західна коламська;
- парджі-гадабська – 3 мови: дурувська, мудгілі-гадабська, поттанджі-оллар-гадабська.

Цими мовами говорять 313,000 осіб у Республіці Індія.

Часткова література:

Krishnamurti, B., The Dravidian Languages, Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-77111-0

ЦЕНТРАЛЬНОДУСУНСЬКА МОВА (CENTRAL DUSUN, CENTRAL KADAZAN, DUSAN, DUSUM, DUSUN, DUSUR, KADASAN, KADAYAN, KEDAYAN, BOROS DUSUN, ISO 639-3: dtp)

Центральнодусунська мова – це член центрального відділу дусунської підгрупи дусунської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 12 діалектів. Кількість мовців – 141,000 (1991 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються латиницею.

Часткова література:

ROBINSON, Laura C. Vowel harmony in Borneo?: an examination of vowel changes in Tindal Dusun. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of the Philippines and SIL International. 2006.

ЦЕНТРАЛЬНО-ЗАХІДНІ ЯПЕН (CENTRAL-WESTERN YAPEN)

Мови центрально-західні япен – це гурток підвідділу япен відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка входять 11 мов: амбай, ансус, бусамі, вандамен, вой, марав, мунггуї, папума, пом, роон і серуї-лавт. Говорять ними 29,000 осіб в Індонезії (Папуа).

ЦЕНТРАЛЬНОІРАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL IRAN)

Центральноіранські мови – це підгрупа північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 12 мов: аштіянська, вафська, газька, зороastro-дарська, наїнська, натанзька, перська, парсі-дарська, північно-західна фарська, сивандська, сойська та хунсарська. Говорять ними більш як 1,100,000 осіб в Ісламській Республіці Іран та в Республіці Індія.

Часткова література:

Rüdiger Schmitt, ed. Compendium Linguarum Iranicarum, Wiesbaden: L. Reichert Verlag, 1989; p. 99.

ЦЕНТРАЛЬНОКАТУЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL KATUIC)

Центральнокатуйські мови – це група мов катуйської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов: горішня таойг, долішня таойг, ір, катаанг та онг. Говорять ними майже 190,000 осіб у Лаоській Народній Республіці.

ЦЕНТРАЛЬНОКОРДИЛЕРСЬКІ МОВИ (CENTRAL CORDILLERAN)

Центральнокордилерські мови – це відділ південно-центральної кордилерської підгрупи мезокордилерської групи північнолузонської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входять 24 мови у 2-х підвідділах:

- ісінайський – 1 мова: ісінайська;
  - північно-центральної кордилерський – 23 мови у 2-х гуртках;
- Цими мовами говорять майже 1,200,000 осіб у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

<http://id.loc.gov/authorities/subjects/sh85064216>

ЦЕНТРАЛЬНОКУРДСЬКА МОВА (CENTRAL KURDISH, KURDI, SORANI, KORDI, KORKORA, KURDY, MOKRI, MUKRI, SINE'I, WAWA, سورانی, 中库尔德语, ISO 639-3: ckb)

Центральнокурдська мова – це член курдської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 462,000 (2004 рік) у Республіці Ірак та 3,250,000 в Ісламській Республіці Іран. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

FLEISCHMAN, Eric Proto-Iraqi-Kurdish. In Historical and comparative, 45-91. Research Papers of the Texas SIL at Dallas, 12. Dallas: Summer Institute of Linguistics, 1982.

ЦЕНТРАЛЬНОКУШИТСЬКІ МОВИ (CENTRAL CUSHITIC)

Центрально-кушитські мови – це галузь кушитської родини афразійської мовної надродини. До неї входять 4 мови: авгнійська, біленська, кімантійська та хамтанґа. Говорять ними майже 736,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

APPLEYARD, David L. A Comparative Dictionary of the Agaw Languages (Kuschitische Sprachstudien – Cushitic Language Studies Band 24). Köln, 2006.

ЦЕНТРАЛЬНОЛУЗОНСЬКІ МОВИ (CENTRAL LUZON)

Центральнолузонські мови – це підгалузь філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 10 мов у 3-х групах:

- пампанґанська – 1 мова: пампанґанська;
- самбальська – 8 мов: абеллен-айта, амбала-айта, батаан-айта, маґ-анчі-айта, маґ-інді-айта, болінао, ботолан-самбальська, тіна-самбальська;
- синавнська – 1 мова: синавнська.

Центральнолузонськими мовами говорять 2,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ЦЕНТРАЛЬНОМАЙПУРАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL MAIPURAN)

Центральномайпуранські мови – це підгалузь майпуранської галузі аравакської мовної родини. До неї належать 6 мов: вавра, енавене-наве, мегінаку, паресис, саравека та явалапіті. Говорять ними дещо більш як 2,000 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

ZAMPONI, Raoul Maipure. Munich, 2003.

ЦЕНТРАЛЬНОМАЛЕКУЛЬСЬКІ МОВИ (MALEKULA CENTRAL)

Центральномалекульські мови – це підгурток мов внутрішньомалекульського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підгуртка належать 8 мов: великонамбаська, вінмавіс, катбол, лареват, лінґарак, ліцліц, мараґус і насаріян. Цими мовами говорять 6,500 осіб у Республіці Вануату.

ЦЕНТРАЛЬНОМАМСЬКА МОВА (CENTRAL MAM, COMITANCILLO MAM, MAM MARQUENSE, MAM OCCIDENTAL, SAN MARCOS COMITANCILLAS MAM, WESTERN MAM, ISO 639-3: mvc)

Центральномамська мова – це член мамської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (1992 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

ЦЕНТРАЛЬНОМАНОбСЬКІ МОВИ (CENTRAL MANOVO)

Центральноманобські мови – це підгрупа манобської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цієї підгрупи належать 8 мов у 3-х відділах:

- західний – 2 мови: іліянен-манобська, західнобукіднон-манобська.
- південний – 3 мови в 2-х підвідділах;
- східний – 3 мови: агусан-манобська, дібабавон-манобська, раджа-кабунсуван-манобська.

Цими мовами говорять майже 230,000 осіб у Республіці Філіппіни.

ЦЕНТРАЛЬНОМАРґСЬКА МОВА (MARGHI CENTRAL, MARGHI, MARGI, ISO 639-3: mrt)

Центральномарґська мова – це член марґської підгрупи бура-марґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 158,000 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ЦЕНТРАЛЬНОМАШАН-МІАО (CENTRAL MASHAN MIAO, CENTRAL MASHAN HMONG, 麻山中部苗语, ISO 639-3: hmm)

Мова центральномашан-міао – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонґської галузі гмонґ-мієнської мовної родини. Кількість мовців – 70,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 11 тонів.

ЦЕНТРАЛЬНОМЕЛАНАВСЬКА МОВА (CENTRAL MELANAU, BELANA 'U, MELANAU, MILANAU, MILANO, ISO 639-3: mel)

Центральномеланавська мова – це член меланавської групи меланав-каджанґської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців – 113,000 (2000 рік) у провінції Саравак у Малайзії, а також 280 (2006 рік) в Ісламському Султанаті Бруней.

Часткова література:

CHOU SHU HSIU A reconstruction of proto-Melanau. M Litt, Institute of Malay World and Civilization. 2002.

ЦЕНТРАЛЬНОМНОНГЬСЬКА МОВА (MNONG CENTRAL, BUDANG, BUDONG, PHANONG, PNONG, PHNONG, PHONG, ISO 639-3: cmo)

Центральномнонґська мова – це член південно-центрального мнонґського підвідділу мнонґського відділу сре-мнонґської підгрупи південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 6 головних діалектів. Кількість мовців – 32,500 (2002 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам та 20,000 (2002 рік) у Республіці Камбоджа. Користуються хмерським і латинським письмом.

Часткова література:

PHILLIPS, Richard L. A Mnong pedagogical grammar: The verb phrase and constructions with two or more verbs. Mon-Khmer Studies 4: 129-38, 1973.

ЦЕНТРАЛЬНОНІКОБАРСЬКА МОВА (CENTRAL NICOBARESE, NICOBARA, NICOBARÉS CENTRAL, 中尼科巴语, ISO 639-3: ncb)

Центральнікобарська мова – це член підгалузі нанкаврі нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 10,100 (2001 рік) на Нікобарських островах у Республіці Індія.

ЦЕНТРАЛЬНОНУБІЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL NUBIAN)

Центральнубійські мови – це підгрупа нубійської групи східної підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цієї підгрупи входять 11 мов у 3-х відділах:

- біркед – 1 мова: біркед;
- горбисті – 7 мов у 2-х підвідділах;
- донґолаві – 1 мова: кенузі-донґола.

Центральнубійськими мовами говорять майже 1,100,000 осіб у Демократичній Республіці Судан та в Арабській Республіці Єгипет.

Часткова література:

Asmaa M. I. Ahmed, "Suggestions for Writing Modern Nubian Languages", and Muhammad J. A. Hashim, "Competing Orthographies for Writing Nobiin Nubian", in Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages No. 9, [SIL/Sudan](#), Entebbe, 2004.

ЦЕНТРАЛЬНООМЕТСЬКІ МОВИ (CENTRAL OMETO)

Центральноометські мови – це підвідділ ометського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджан-ської групи гонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов: волайта, ґамо, гімірська, дорзе, мело та ойда. Говорять ними більш як 2,500,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

Часткова література:

Bender, M. Lionel. 2000. Comparative Morphology of the Omotic Languages. Munich: LINCOM. Classification copied in Raymond G. Gordon, Jr, ed. 2005. Ethnologue: Languages of the World. 15th edition. Dallas: Summer Institute of Linguistics.

ЦЕНТРАЛЬНОПАГАРСЬКІ МОВИ (CENTRAL PAHARI)

Центральнопгарські мови – це група мов північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – кумаонська. Говорять нею 2,360,000 осіб у Республіці Індія.

ЦЕНТРАЛЬНОПАЛАВАНСЬКА МОВА (CENTRAL PALAWANO, PALAWANEN, PALAWEÑO, QUEZON PALAWANO, ISO 639-3: plc)

Центральнопалаванська мова – це член палаванської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (1981 рік) у Республіці Філіппіни. Користуються латинським письмом.

ЦЕНТРАЛЬНОПАМАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL PAMA)

Центральнопаманські мови – це підгалузь паманської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї групи входить лиш одна мова – кунджен. Говорять нею ще лише 20 осіб у штаті Квінсленд в Австралії.

ЦЕНТРАЛЬНОПАПУАСЬКІ МОВИ (CENTRAL PAPUAN)

Центральнопапуаські мови – це гурток периферійного підвідділу папуаського відділу західно-океанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 14 мов у 3-х підгуртках:

- західно-центральної папуаської – 6 мов у 2-х вітках;
- оуміській – 4 мови: 1 вітка і 1 окрема мова;
- сінагоро-кеапарській – 4 мови: гула, кеапара, моту, сінагоро.

Цими мовами говорять 125,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЦЕНТРАЛЬНОПАЦИФІЧНІ МОВИ (CENTRAL PACIFIC)

Центральнопаціфічні мови – це підвідділ мов далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 44 мови в 2-х гуртках:

- східний фіджійсько-полінезійський – 41 мова в 2-х підгуртках.
- західний фіджійсько-ротуманський – 3 мови в 2-х підгуртках;

Центральнопаціфічними мовами говорять 1,000,000 осіб на островах Республіки Фіджі.

Часткова література:

Lynch, John, Malcolm Ross & Terry Crowley. The Oceanic languages. Richmond, Surrey: Curzon Press. 2002.

ЦЕНТРАЛЬНОПАШТІЙСЬКА МОВА (CENTRAL PASHTO, MAHSUDI, پښتو, 中普什图语, ISO 639-3: pst)

Центральнопаштійська мова (центральна пушту) – це член паштійської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 7,920,000 в Ісламській Республіці Пакистан. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

HALLBERG, Daniel G. Pashto, Waneci, Ormuri. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 4. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ЦЕНТРАЛЬНО-ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ МАНДСЬКІ МОВИ (CENTRAL-SOUTHWESTERN MANDE)

Центрально-південно-західні мандські мови – це підгалузь західної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгалузі належить 41 мова в 2-х групах:

- південно-західна – 8 мов у 2-х підвідділах;
- центральна – 33 мови у 2-х підвідділах.

Центрально-південно-західними мандськими мовами говорять майже 14,500,000 осіб у Буркіна-Фасо, в Республіці Гана, в Республіці Кот-д'Івуар, у Республіці Малі, в Республіці Гвінея, в Республіці Ліберія, в Республіці Сенегал та в Республіці Сьєрра-Леоне.

Часткова література:

Sullivan, Terrence D. 2004 [1983]. A preliminary report of existing information on the Manding languages of West Africa: Summary and suggestions for future research. SIL Electronic Survey Report. Dallas, SIL International.

ЦЕНТРАЛЬНО-ПІВДЕННІ СХІДНІ ВЕЛИКОБАРИТСЬКІ МОВИ (CENTRAL-SOUTH EAST GREATER BARITO)

Центрально-південні східні великобаритські мови – це група східної підгалузі великобаритської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 5 мов у 2-х підгрупах:

- південна – 4 мови: дусун-віту, дусун-маланг, мааніян, паку.
- центральна – 1 мова: дусун-деяг.

Цими мовами говорять 183,000 осіб в Індонезії на острові Борнео в провінції Калімантан.

ЦЕНТРАЛЬНО-ПІВНІЧНІ НОВОКАЛЕДОНСЬКІ МОВИ (CENTRAL NORTHERN NEW CALEDONIAN)

Центрально-північні новокаледонські мови – це підгурток північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: семугі і пайсі. Говорять ними більш як 7,500 осіб у Новій Каледонії (належить до Франції).

ЦЕНТРАЛЬНОПОМОАНСЬКА МОВА (CENTRAL POMO, VALLO-KAI-POMO, САВАНАРО, Н'НАНА, НАВЕНАРО, КÁВІНАРЕК, КНАВЕНАРО, КНАНА, КУЛАНАРАН, КУЛАНАРО, ВЕНААМБАКАІА, ВЕНАМБАКАІА, YOKAIA, ISO 639-3: poo)

Центральнопомоанська мова – це майже вимерлий член південного відділу річної помоанської підгрупи східної групи помоанської підгалузі північної галузі гоканської мовної родини. мова мала 3 діалекти. Кількість мовців – 4 (1997 рік) у Сполучених Штатах Америки.

ЦЕНТРАЛЬНОРАМЕЛАЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL RAMELAIC)

Центральнорамелайські мови – це відділ рамелайської підгрупи тиморської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу входить лиш одна мова – мамбайська. Говорять нею 80,000 осіб у Демократичній Республіці Східний Тимор.

ЦЕНТРАЛЬНОСЕМІТСЬКІ МОВИ (CENTRAL SEMITIC)

Центральносемітські мови – це галузь семітської родини афразійської мовної надродини. Обіймає вона 57 мов. До цієї галузі належать 2 підгалузі:

- арамейська – 19 мов у 2-х групах;
- південна – 38 мов у 2-х групах.

Центральносемітськими мовами говорять більш як 444,000,000 осіб в Арабії, на Близькому Сході, в Північній Африці і на Кіпрі.

Часткова література:

Sabatino Moscati (1980). An Introduction to Comparative Grammar of Semitic Languages Phonology and Morphology. Harrassowitz Verlag. ISBN 3-447-00689-7.

ЦЕНТРАЛЬНОСИБІРСЬКА ЮПІЦЬКА МОВА (CENTRAL SIBERIAN YUPIK, BERING STRAIT YUPIK, ST.LAWRENCE ISLAND ESKIMO, YUIT, YOIT, 中西伯利亚尤皮克语, ISO 639-3: ess)

Центральносибірська юпіцька мова – це член сибірської групи юпіцької підгалузі ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 830 (2000 рік) в штаті Аляска в США та 300 (1991 рік) у Чукотському автономному окрузі в Російській Федерації. Користуються кирилицею та латиницею.

Часткова література:

SHINEN, David C. & SHINEN, Marilene R. Some discourse features in Siberian Yupik Eskimo narrative. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 22: 29-46, 1978.

ЦЕНТРАЛЬНОСУБАНЕНСЬКА МОВА (CENTRAL SUBANEN, SINDANGAN SUBANUN, ISO 639-3: syb)

Центральносубаненська мова – це член субанонської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 140,000 (1985 рік) у Республіці Філіппіни і збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

BRICHOUX, Robert Sindangan Subanun phonemics. Pacific Linguistics A 24: 71-77, 1970.

ЦЕНТРАЛЬНОСУДАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL SUDANIC)

Центральносуданські мови – це галузь ніло-сагарської мовної родини. До цієї галузі належать 65 мов у 2-х підгалузях:

- західна – 43 мови в 2-х групах;
- східна – 22 мови в 4-х групах.

Центральносуданськими мовами говорять більш як 7,500,000 осіб у Демократичній Республіці Судан, у Республіці Чад, у Демократичній Республіці Конго, в Центрально-Африканській Республіці та в Республіці Уганда.

Часткова література:

Roger Blench. "Can Sino-Tibetan and Austroasiatic help us understand the evolution of Niger-Congo noun classes?", 2011. CALL 41, Leiden.

ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНА НІГЕРСЬКА МОВА (CENTRAL-EASTERN NIGER FULFULDE, FULA, FULANI, FULBE, PEUL, PEULH, PULAAR, PULAR'FULAARE, 尼日尔中-东部富拉语, ISO 639-3: fuq)

Центрально-східна нігерська мова – це член відділу східно-центральної фула підгрупи фула сенегабійської групи північної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 450,000 (1998 рік) у Республіці Нігер. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Нетональна мова.

Часткова література:

HARRISON, Annette Fulfulde language family report. SIL Electronic Survey Reports 2003-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2003-009>

ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІ АРАМЕЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL EASTERN ARAMAIC)

Центрально-східні арамейські мови – це підгрупа мов східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 14 мов у двох відділах:

- північно-західний – 2 мови: мляхсо, туройо;
- північно-східний – 12 мов: ассирійсько-неоарамейська, барзані-юдео-неоарамейська, богтан-неоарамейська, гертевінська, гулаула, кой-сан'як-сурат, лішана-дені, лішан-дідан, лішанід-ношан, сенайська, халдейсько-неоарамейська, юдео-вавилоно-арамейська.

Цими мовами говорять майже 550,000 осіб у Республіці Ірак, в Ізраїлі, в Республіці Грузія, в Турецькій Республіці, в Ісламській Республіці Іран та Сирійській Арабській Республіці.

Часткова література:

Sokoloff, Michael (2002). A Dictionary of Jewish Palestinian Aramaic (2nd ed.). Bar-Ilan UP; Johns Hopkins UP. ISBN 965-226-101-7.

ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІ БЕРАВАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL-EAST BERAWAN)

Центрально-східні бераванські мови – це підгрупа бераван-долішньобарамської групи північносараваканської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: східно-бераванська і центральнобераванська. Цими мовами говорять 1,800 осіб у провінції Саравак у Малайзії.

ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІ МАЛАЙСЬКО-ПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL-EASTERN MALAYO-POLYNESIAN)

Центрально-східні малайсько-полінезійські мови – це одна з галузей малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі входять 718 мов, згуртованих у 4-х підгалузях:

- гукумінська – 1 мова: гукумінська.
- східна малайсько-полінезійська – 547 мов у 2-х групах;
- центральна малайсько-полінезійська – 169 мов у 10-х групах;
- некласифікована – 1 мова: курі.

Цими мовами говорять більш як 7,600,000 осіб в Індонезії і на островах Тихого океану.

Часткова література:

WOUK, Fay & ROSS, Malcolm The history and typology of Western Austronesian voice systems. Australian National University, 2002.

ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІ ОКЕАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL-EASTERN OCEANIC)

Центрально-східні океанські мови – це велика підгрупа мов океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 227 мов, згуртованих у 3-х відділах:

- далекоокеанський – 192 мови в 4-х підвідділах;
- південновануатський – 9 мов у 3-х підвідділах;
- південно-східний соломонський – 26 мов у 2-х підвідділах.

Цими мовами говорять 1,800,000 осіб на численних островах Тихого океану.

Часткова література:

LYNCH, John; ROSS, Malcolm & CROWLEY, Terry The Oceanic languages. Richmond, Surrey: Curzon, 2002.

ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІ ОСЕРЕДНЬОПОЛІНЕЗІЙСЬКІ МОВИ (CENTRAL-EAST NUCLEAR POLYNESIAN)

Центрально-східні осередньополінезійські мови – це галузка східної підвітки осередньої вітки полінезійського підгуртка східного фіджійсько-полінезійського гуртка центральнопаціфічного підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузки належать 12 мов у 2-х підгалузках і одна окрема мова:

- маркізька – 4 мови: гавайська, манґаревська, південномаркізька, північномаркізька;
- таїтська – 7 мов: австрал, маорська, пенґин, ракаганґа-манігікі, раротонґан, таїтянська, туамотуська;
- мова рапа.

Цими мовами говорять 218,000 осіб на різних островах Тихого океану.

ЦЕНТРАЛЬНОТАґБАНВАНСЬКА МОВА (CENTRAL TAGBANWA, ISO 639-3: tgt)

Центральнотаґбанванська мова – це член палаванської групи великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1985 рік) у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

SCEBOLD, Robert A. Central Tagbanwa: a Philippine language on the brink of extinction: sociolinguistics, grammar, and lexicon. Linguistic Society of the Philippines Special Monograph Issue, 48. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 2003.

ЦЕНТРАЛЬНОТИБЕТАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL TIBETAN)

Центральнотибетанські мови – це підвідділ тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього підвідділу належать 18 мов: валунґе, геламбу шерпа, гумла, джад, долпо, каґате, кієрунґ, лґомі, лова, мугом, нубрі, пананґ, спиті бґоті, стод бґоті, тічуронґ, цеку, центральна тибетанська та цум. Центральнотибетанськими мовами говорять майже 1,400,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал, у Республіці Індія, в Королівстві Бутан і в Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

TOURNADRE, N. L'aire linguistique tibétaine et ses divers dialectes. L'Asie, 2005, n°25, p.7-56, 2005.

ЦЕНТРАЛЬНОТУКАНСЬКІ МОВИ (CENTRAL TUCANOAN)

Центральнотуканські мови – це галузь туканської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – кубео. Цією мовою говорять 6,800 осіб у Республіці Колумбія і в Федеративній Республіці Бразилія.

ЦЕНТРАЛЬНОФІЛІППІНСЬКІ МОВИ (CENTRAL PHILIPPINE)

Центральнофіліппінські мови – це група мов великоцентральної філіппінської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 47 мов у 5-х підгрупах і 6 окремих мов:

- бікольська – 8 мов у 3-х підгрупах;
- бісаянська – 21 мова у 5-х підгрупах;
- маманва – 1 мова: маманва;
- мансаканська – 9 мов у 4-х підгрупах;
- таґальська – 2 мови: філіппінська і таґальська;
- мови: ата, сорсоґон-айта, таябас-айта, кароланос, маґаґатська, сулодська.

Цими мовами говорять 80,000,000 осіб у Республіці Філіппіни.

Часткова література:

Blust, Robert A. The Austronesian Languages. Canberra: Pacific Linguistics, Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, 2009. [ISBN 0-85883-602-5](#), [ISBN 978-0-85883-602-0](#).

ЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНСЬКА МОВА (OLD CHURCH SLAVONIC, SLAVON D'ÉGLISE VIEUX, ESLAVO ECLESIAL, ALTKIRCHENSLAWISCH, ЯЗЫКЪ СЛОВѢНСКЪ, ЦЕРКОВНОСЛАВЯНСКИЙ, 古教会斯拉夫语, ISO 639-3: chu)

Церковнослов'янська мова – це вже мертвий член східної підгалузі південної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. За походженням — це староцерковнослов'янська мова з модифікаціями під впливом інших слов'янських мов.

Такий вплив відбився вже в пам'ятках X-XI століть. Розрізняють місцеві різновиди (ізводи) церковнослов'янської мови: український, російський, болгарський, македонський, сербський, хорватський глаголичний, чеський, румунський. Норми церковнослов'янської мови змінювалися з поступовим пересуванням центрів слов'янської книжності з півдня на схід, під впливом живих народних мов, залежно від тенденцій до уніфікації церковнослов'янської мови та відновлення давніх норм, що було пов'язано з діяльністю різних книжних шкіл. Мову вживають ще тільки як богослужебну мову в російській православній Церкві.

Часткова література:

МЕЛЬНИК Я., ЛАЗАРОВИЧ О. Церковнослов'янська мова: Навч.-метод. посіб. / Прикарпатський університет ім. Василя Стефаника; Івано-Франківська теологічна академія. — Івано-Франківськ : Гостинець, 2004. — 244с.

Dmitrij Cizevskij. Comparative History of Slavic Literatures, Vanderbilt University Press (2000) p. 27

ЦЕРМА (CERMA, GOUIN, GUIN, GWE, GWEN, KIRMA, ISO 639-3: cme)

Мова церма – це член підвідділу кірма-тіюрама південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 61,400 (1991 рік) у Буркіна-Фасо та 1,700 (1991 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Тональна мова.

Часткова література:

HÜRLIMANN, Ruth & PIKE, Eunice V. A note on tone and stress in Cerman. Journal of West African Languages 15(2): 56-60. 1985.

ЦІБАК (CІВАК, CНІВВАК, CНІВВУК, CНІВОК, CНІВУК, КІВВАКУ, КІКУК, КУІВАКУ, ISO 639-3: ckl)

Мова цібак - це член бурської підгрупи бура-марґської групи боґа-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної родини. Кількість мовців – 100,000 (1993 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЦІВОґАЙСЬКА МОВА (CІWOGAL, SAGO, TSAGU, ISO 639-3: tgd)

Цівоґайська мова - це член аджава-сірської групи баде-баравської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЦІМАНЕ (TSIMANÉ, CHIMANÉ, MOSETÉN, ISO 639-3: cas)

Мова цімане – це мовний ізолят. Мова має 2 діалекти (дехто вважає їх окремими мовами). Кількість мовців – 5,320 (2000 рік) у Республіці Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

Quiero contarles unos casos del Beni. Riberalta: Instituto Lingüístico de Verano, 1973.

ЦІМШІЙСЬКІ МОВИ (TSIMSHIAN)

Цімшійські мови – це галузь пенутійської мовної родини. До цієї галузі належать 3 мови: гітксан, нісгаа та цімшіян. Цімшійськими мовами говорять майже 3,200 осіб у Канаді та в Сполучених Штатах Америки.

ЦІМШІЯН (TSIMSHIAN, CHIMMEZYAN, COAST TSIMSHIAN, SM'ALGYAX, TSIMPSHEAN, ZIMSHIAN, ЦИМШИАН, 钦西安语, ISO 639-3: tsi)

Мова цімшіян – це член цімшійської галузі пенутійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 750 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді та 180 (2000 рік) у штаті Аляска в Сполучених Штатах Америки (тільки старші віком особи). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЦОА (TSOA, CHUWAU, CHWARE, G|JABAKE, GABAKE-NTSHORI, HAITSHUARI, HIETSHWARE, HIOCHUWAU, HIOTSHUWAU, HIECHWARE, HIETSHWARE, KWE, KWE-ETSHORI KWE, KWE-TSHORI, MASARWA, SARWA, SESARWA, TATI, TATI BUSHMAN, TSHUWAU, TSHWA, ISO 639-3: hio)

Мова цоа – це член північно-східної підгрупи групи чу-хве центральної підгалузі південно-африканської галузі хойсанської мовної родини. Кількість мовців – 3,000 (2006 рік) у Республіці Ботсвана та 3,540 (2000 рік) у Республіці Зімбабве.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

ЦОГО (TSOGO, GETSOGO, GHETSOGO, MITSOGO, TCOGO, ISO 639-3: tsv)

Мова цого – це член підгуртка цого гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Кількість мовців – 12,000 (1982 рік) у Республіці Габон. Користуються латиницею.

ЦОГО (TSOGO, B.30)

Мови цого – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього гуртка належать 5 мов: бубі, канде, пинджі, сімба та цого. Цими мовами говорять 26,000 осіб у Республіці Габон.

ЦОНґА (TSONGA, GWAMBA, SHANGAAN, SHANGANA, SHITSONGA, THONGA, TONGA, XICHANGANA, XITSONGA, TSONGAISCH, TCOHґA, 聪加语, 宗加语, ISO 639-3: tso)

Мова цонґа – це член підгуртка цва-ронґа гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 11 діалектів. Кількість мовців - 1,940,000 (2006 рік) у Південно-

Африканській Республіці, 1,710,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік, 19,000 (1993 рік) у Королівстві Свазіленд та якась кількість у Республіці Зімбабве. Користуються латиницею.

ЦОЦІТАЛЬСЬКА МОВА (TSOTSITAAL, ISO 639-3: fly)

Цоцітальська мова – це креольська мова, основана на мові африкаанс. Кількість мовців – невідома. Говорять нею у Південно-Африканській Республіці.

ЦУВАНСЬКА МОВА (TSUVAN, MATSUVAN, MOTSUVAN, TCHEDE, TELAKI, TELEKI, TERKI, ISO 639-3: tsh)

Цуванська мова – це член бакама-зізіліваканської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 2,300 (2000 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward A rapid appraisal language survey of Tsvan (Mayo-Tsanaga division, far north province). SIL Electronic Survey Reports 2002-007: 15.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-007>

ЦУВОК (CUVOK, TSCHUVOK, ISO 639-3: cuv)

Мова цувок – це член балдему-зулгської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців 5,000 (1983 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

LAMBERTY, Melinda A survey of Mofu intelligibility for Cuvok speakers (Mayo-Tsanaga Division. Far North Province). SIL Electronic Survey Reports 2002-073, 2002.

ЦУЇСЬКІ МОВИ (TSOUIC)

Цуїські мови – це одна з родин австронезійської мовної надродина. До цієї родини належать 3 мови: канаканабська, саароська і цуська. Говорять ними дещо понад 2,000 осіб на острові Тайвань.

ЦУМ (TSUM, TSUMGE, ISO 639-3: ttz)

Мова цум – це член центрального підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 4,790 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЦУСЬКА МОВА (TSOU, NAMAKABAN, NIITAKA, TIBOLA, TIBOLAN, TIBOLAK, TIBOLAL, TSO, TSOO, TSU-U, TSU-WO, TSUOU, TZO, 邹语, ISO 639-3: tsu)

Цуська мова – це член цуїської родини австронезійської мовної надродина. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 2,130 (2002 рік) на острові Тайвань (Республіка Китай). Мова має 6 голосних і 16 приголосних фонем. Користуються латиницею.

Часткова література:

WRIGHT Richard & LADEFOGED Peter A phonetic study of Tsou. UCLA Working Papers in Phonetics 87: Fieldwork Studies of Targeted Languages II, 1994.

ЦУТУХІЛЬСЬКІ МОВИ (TZUTUJIL)

Цутухільські мови – це підгрупа мов кічейської групи великокічейської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. До цієї підгрупи належать 2 мови: західна цутухіль і східна цутухіль. Говорять ними 84,000 осіб у Республіці Гватемала.

ЦЮН-ЛАО (TS'ÜN-LAO, LAO, ISO 639-3: tsi)

Мова цюн-лао – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бетайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (1993 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Ч

ЧАВДАНГІСІ (CHAUDANGSI, BANGBA LO, BANGBA LWO, BANGBANI, CHANPA LO, CHAUDANS LO, SAUKA, SAUKAS, SHAUKA, SHAUKAS, TSAUDANGSI, ISO 639-3: *cdn*)

Мова чавдангсі – це член відділу алмора західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців - 1,830 (2000 рік) у Республіці Індія та 1,200 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал (10 сіл).

ЧАВНІТГА (CHAUNGTHA, ISO 639-3: *ccq*)

Мова чавнітга – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 122,000 (1983 рік) у М'янма. Користуються бірманським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЧАВПІУАРАНГА (CHAUPHUARANGA QUECHUA, DANIEL CARRION, YANAHUANCA PASCO QUECHUA, ISO 639-3: *qur*)

Мова чавпіуаранга – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 20,500 (1972 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЧАВРА (CHAURA, CHOWRA, TUTET, ISO 639-3: *crv*)

Мова чавра – це член підгалузі чавра-тересса нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,020 (2000 рік) на Нікобарських островах у Республіці Індія.

ЧАГАТАЙСЬКА МОВА (CHAGATAI, JAGATAI, ÇAĞATAYCA, DJAGHATAÏ, TSCHAGATAISCH, ЧАГАТАЙСКИЙ, چاغاتاي جهنگلي, چاغاتاي 察合台语, 查加泰语, 察合台语, ISO 639-3: *chg*)

Чагатайська мова – це вимерлий член уйгурської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Говорили нею в Республіці Туркменістан.

ЧАГА (CHAGA, E.30)

Мови чага – це підгурток гуртка чага-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належить 7 мов: вунджо, гвено, каге, мачаме, мочі, ромбо та рва. Цими мовами говорять понад 1,250,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ЧАГА-НІЙКА (ZONE E)

Мови чага-нійка – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 34 мови в 4-х підгуртках:

- кікую-камба – 8 мов в одній вітці і 4 окремі мови;
- курія – 10 мов: екеґусій, занакі, ікізу, ікома-ната-ісеніе, кабва, курія, нгореме, суба, суба-сімбіті, темі;
- нійка – 9 мов у 4-х вітках.
- чаґа – 7 мов: вунджо, ґвено, каге, мачаме, мочі, рва, ромбо;

Мовами чаґа-нійка говорять понад 20,000,000 осіб у Республіці Кенія та в Об'єднаній Республіці Танзанія.

Часткова література:

<http://www.bantu-languages.com/en/faq.html>

ЧАДО-АРАБСЬКА МОВА (CHADIAN SPOKEN ARABIAN, ARABE CHOA, CHAD ARABIC, CHADIAN ARABIC, CHOWA, L'ARABE DU CHAD, SHUA, SHUA ARABIC, SHUWA ARABIC, SUWA, ARABISCH CHAD, ISO 639-3: shu)

Чадіо-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 896,000 (2006 рік) у Республіці Чад, 75,000 (2007 рік) у Республіці Камерун, 5,000 (1998 рік) у Республіці Нігер та 100,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

BURQUEST, Donald A. Evidence for object-verb ordering in Chadic. *Studies in African Linguistics* 12:87-89, 1981.

ЧАДОНГ' (CHADONG, CHADONGHUA, CHADONGYU, CHA DONG, ISO 639-3: cdy)

Мова чадонг' – це член кам-суйської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

DILLER, Anthony; EDMONDSON, Jerold; LUO, Yongxian, eds Chapter 21: Chadong, a Newly-Discovered Kam-Sui Language in Northern Guangxi. *The Tai-Kadai Languages*. Routledge. pp. 596–620. 2008.

ЧАДСЬКІ МОВИ (CHADIC)

Чадські мови - це родина афразійської мовної надродини. До чадських мов зараховують 195 мов у 4-х галузях:

- бію-мандарські – 78 мов в 11-х підгалузях;
- західночадські – 72 мови в 7-х підгалузях;
- маські – 8 мов: герде, енгете, зумайська, марбська, маська, мезме, мусейська, певе;
- східночадські – 37 мов у 6-х підгалузях.

Чадськими мовами говорять більш як 32,000,000 осіб у країнах Західної і Середньої Африки, частинно в північній частині Федеративної Республіки Нігерія, в Республіці Камерун, у західній частині республіки Чад і на півдні Республіки Нігер. Найближче до них стоїть єгипетська мова. Найпоширенішою мовою серед чадських мов є мова гауса, що стала *lingua franca* по цілій Західній Африці.

Часткова література:

LUKAS, Johannes The linguistic situation in the Lake Chad area in Central Africa. Africa 9, 332-349. 1936.

NEWMAN, Paul The Classification of Chadic within Afroasiatic. Leiden: Universitaire Pers Leiden, 1980.

NEWMAN, Paul Chadic classification and reconstruction. Afroasiatic Linguistics 5, 1, 1-42.

ЧАЙМА (CHAIMA, CHAYMA, GUAGA-TAGARE, SAYMA, WARAPICHE, ISO 639-3: ciy)

Мова чайма – це член надбережної підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Кількість мовців – невизначена в Боліварській Республіці Венесуела.

ЧАК (CHAK, SAK, TSAK, ISO 639-3: ckh)

Мова чак – це член підгрупи луїш групи джінгпо-луїш підгалузі джінгпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (2002 рік) у М'янма та 5,500 (2002 рік) у Народній Республіці Бангладеш.

ЧАКАЛІ (CHAKALI, ISO 639-3: cli)

Мова чакалі – це член західного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6,000 (2003 рік) у Республіці Ґана.

Часткова література:

TOMPKINS, Barbara; HATFIELD, Deborah & KLUGE, Angela Sociolinguistic survey of the Chakali language area. SIL Electronic Survey Reports 2002-035.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-035>

ЧАКМАСЬКА МОВА (CHAKMA, SANGMA, SAKMA, TAKAM, CHANGMA VAJ, CHANGMA KODHA, ISO 639-3: ccp)

Чакмаська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 150,000 (2007 рік) у Народній Республіці Бангладеш та 400,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Користуються бенгальським, чакманським та латинським письмом.

Часткова література:

Everson, Michael; Hosken, Martin (August 13, 2009). "Proposal for encoding the Chakma script in the UCS". The Unicode Consortium. <http://std.dkuug.dk/JTC1/SC2/WG2/docs/n3645.pdf>.

ЧАКОБО (CHÁCOBO, ISO 639-3: cao)

Мова чакобо – це член південної галузі мовної родини пано. Кількість мовців – 550 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею.

Часткова література:

LOOS, Eugene E. Algunas implicaciones de la reconstrucción de un fragmento de la gramática del proto-pano. Estudios panos 2, 263-282. Serie Lingüística Peruana, 11. Yarinacocha: Instituto Lingüístico de Veranoé http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=11512

ЧАЛА (CHALA, CALA, TCHALA, ISO 639-3: cll)

Мова чала – це член східного гуртка підвідділу ґрусі південного відділу центральної підгрупи групи ґур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2003 рік) у Республіці Гана.

ЧАЛІХА (CHALIKHA, CHALI, CHALIPKHA, TSHALI, TSHALINGPA, ཚལིཁ་, ISO 639-3: tgf)

Мова чаліха – це член східного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 8,200 (2006 рік) у Королівстві Бутан.

ЧАМ (CHAM)

Мови чам – це відділ надбережної підгрупи чамійської групи північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належать 2 мови: західна чам і східна чам. Цими мовами говорять несповна 400,000 осіб у Республіці Камбоджа та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

Thurgood, G. (1999). From ancient Cham to modern dialects: two thousand years of language contact and change. Oceanic linguistics special publication, no. 28. Honolulu: University of Hawai'i Press. ISBN 0-8248-2131-9

ЧАМАКОКО (CHAMACOCO, ISHIRO, JEYWO, YSHYRO, ISO 639-3: ceg)

Мова чамакоко – це член самукоанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,800 (2007 рік) у Республіці Парагвай. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

Diccionario Ishiro (Chamacoco) – Español, Español - Ishiro (Chamacoco). Asunción, Paraguay: Misión a Nuevas Tribus Paraguay, 2000.

CIUCCI, Luca La flessione possessiva del chamacoco. Quaderni del Laboratorio di Linguistica della Scuola Normale Superiore di Pisa, n.s. 9,2. 2010.

ЧАМАЛИНСЬКА МОВА (CHAMALAL, TCHAMALAL, 查马拉尔语, ISO 639-3: cji)

Чамалинська мова – це член андійської групи аваро-андійської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 2,355 (2002 рік) у південній частині Республіки Дагестан Російської Федерації. Безписемна мова.

ЧАМАРСЬКА МОВА (CHAMARI, CHAMAR, CHAMBHAR BOLI, CHAMBHARI, ISO 639-3: cdg)

Чамарська мова – це некласифікований член групи західні гінді центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 406,000 (2001 рік) у Республіці Індія.

ЧАМБЕАЛЬСЬКА МОВА (CHAMBEALI, CAMEALI, CHAMAYA, CHAMBIALI, CHAMBIYALI, CHAMIYALI PAHARI, CHAMYA, ISO 639-3: cdh)

Чамбеальська мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 130,000 (1991 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом; такрійського письма вже не вживають. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЧАМБРІ (CHAMBRI, TCHAMBULI, TSHAMBERI, ISO 639-3: can)

Мова чамбрі – це член підгалузі чамбрі галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. Кількість мовців – 1,700 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЧАМБРІ (CHAMBRI)

Мови чамбрі – це підгалузь галузі долішні сепик мовної родини раму-долішні сепик. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – чамбрі. Цією мовою говорять 1,700 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЧАМІЙСЬКІ МОВИ (CHAMIC)

Чамійські мови – це група північно-східної підгалузі малайсько-сумбаванської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належать 11 мов у 3-х підгрупах:

- аченська – 1 мова: ачег;
- верховинна – 7 мов: 1 відділ і 2 окремі мови.
- надбережна – 3 мови: 1 відділ і одна окрема мова;

Чамійськими мовами говорять більш як 4,600,000 осіб на острові Суматра в Індонезії, в Республіці Камбоджа та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ЧАМІКУРСЬКА МОВА (CHAMICURO, CHAMICURA, ISO 639-3: ccc)

Чамікурська мова – це майже вимерлий член західномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 2 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

PARKER, Stephen G. The sonority grid in Chamicuro phonology. Linguistic Analysis 19: 3-58, 1989.

ЧАМ-МОНА (CHAM-MONA)

Мови чам-мона - це гурток підвідділу ваджа відділу ваджа-жен підгрупи адамава групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 2 мови: діджим-бвілім і тсо. Цими мовами говорять більш як 40,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЧАМОРСЬКА МОВА (CHAMORRO, TJAMORO, FINO' CHAMORU, CHAMORU, ЧАМОРРО, 查莫罗语, ISO 639-3: cha)

Чаморська мова – це член чаморської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 62,500 (1991 рік) у Гуам, 14,200 (1990 рік) на Маріанських островах та 16,000 (2000 рік) у США. Чаморська мова є аглютинативна мова, тобто творить нові слова за допомогою додавання різних афіксів до кореня слова.

Часткова література:

CHUNG, Sandra The design of agreement: Evidence from Chamorro. University of Chicago Press, 1998.

AGUON, K. B. Chamorro: a complete course of study. Agana, Guam, 1995.

HUNT, Mike “Speaking Chmoru Moru Moru”. San Roque, Saipan, 2008.

ЧАМОРСЬКІ МОВИ (CHAMORRO)

Чаморські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської надродини. До цієї галузі належить тільки одна мова – чаморська. Говорять нею 93,000 осіб у Гуам, на Маріанських островах та в США.

ЧАМУЛА-ЦОЦІЛЬ (CHAMULA TZOTZIL, CHAMULA, CHAMULA-TZOTZIL, ЧАМУЛА ТЦОТЦИЛЬ, ISO 639-3: tzc)

Мова чамула-цоціль – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 130,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЧАНҐЛА (TSHANGLA, CANGLO MONBA, CANGLUO MENBA, CANGLUO MONBA, CENTRAL MONPA, DIRANG, MEMBA, MENBA, MONBA, MONPA, MOTUO MENBA, SANGLA, SARCHAPKHA, SHACHOBIKHA, SHACHOPKHA, SHARCHAGPAKHA, SHARCHHOP-KHA, TSANGLA, TSANGLO, TSHALINGPA, SHARCHOPKH, 仓洛-门巴语, 仓洛语, ISO 639-3: tsj)

Мова чанґла – це член відділу бодіш тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належить лиш 1 мова – чанґла. Цією мовою говорять 157,000 у Королівстві Бутан, 7,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці та 11,200 у Республіці Індія. Користуються латиницею та тибетським письмом (в Індії). Нетональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ANDVIK, Erik E. Tshangla. The Sino-Tibetan languages, 439-455. New York: Routhledge. 2003.

ЧАНҐ НАҐА (CHANG NAGA, CHANG, CHANGYANGUH, MACHONGRR, MOCHUMI, MOCHUNGRR, MOJUNG, ISO 639-3: nbc)

Мова чанґ наґа – це член відділу коняк підгрупи бодо-ґаро групи коняк-бодо-ґаро підгалузі джінґпо-коняк-бодо тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 60,900 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ЧАНГРІВА (CHANGRIWA, ISO 639-3: cga)

Мова чанґріва – це член юатської мовної родини. Кількість мовців – 690 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЧАНГТГАНГ (CHANGTHANG, BYANGSKAT, BYANSKAT, CHANGS-SKAT, CHANGTANG, CHANGTANG LADAKHI, RONG, RUPSHU, STOTPA, UPPER LADAKHI, ISO 639-3: cna)

Мова чангтганг – це член гуртка ладахі західного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,100 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються тибетським письмом.

ЧАН-САНТА-КРУЗ (CHAN SANTA CRUZ MAYA, ISO 639-3: yus)

Мова чан-санта-круз – це член юкатек-лакондонської підгалузі юкатекської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 40,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧАНТІЯЛ (CHANTYAL, CHANTEL, CHANTEL KHAM, CHENTEL, CHHANTEL, KHAMKURA, ISO 639-3: chx)

Мова чантіял – це член тамангського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1997 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

YADAVA, Yogendra P. & GLOVER, Warren W. Topics in Nepalese linguistics. Kamaladi, Kathmandu, Nepal: Royal Nepal Academy. 603 p. 1999.

ЧАПАКУРА-ВАНАМ (CHAPACURA-WANHAM)

Мови чапакура-ванам – це невелика, майже вже вимерла, мовна родина, до якої входять 5 мов у 2-х галузях:

- гвапоре – 2 мови: ітене, кабіші;
- мадейра – 3 мови: оро він, пакаасновос, тора.

Мовами чапакура-ванам говорять ще приблизно 2,000 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія і в Федеративній Республіці Бразилія.

ЧАРСЬКА МОВА (CHARA, CIARA, C'ARA, ISO 639-3: cra)

Чарська мова – це член чарського відділу омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонґа-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної над-родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 6,930 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Мова має 28 приголосних і 5 голосних фонем. Будова речення – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

YILMA, Aklilu & SIEBERT, Ralph Sociological survey report of the Chara, Dime, Melo and Nayi languages of Ethiopia part 1. SIL Electronic Survey Reports 2002-029: 11.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-029>

ЧАРСЬКІ МОВИ (CHARA)

Чарські мови – це відділ омето-гімірської підгрупи гімоджанської групи гонга-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – чарська. Говорять нею 7,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія.

ЧАСУМБА МІШТЕК (CHAZUMBA MIXTEC, MIXTECO DE CHAZUMBA, NORTHERN OAXACA MIXTEC, ISO 639-3: xtb)

Мова часумба міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,480 (1995 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах; переважно старші віком особи.

ЧАТІНО (CHATINO, CHA'CSÑA)

Мови чатіно – це підгалузь сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі входять 6 мов: західноверховинна чатіно, сакатепек чатіно, нопала чатіно, сенсотепек чатіно, східноверховинна чатіно та таталтепек чатіно. Мовами чатіно говорять 38,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧАХУЛЬСЬКА МОВА (CHAJUL IXIL, ISO 639-3: ixj)

Чахульська мова – це член ішільської групи великомамської підгалузі кіче-мамської галузі майянської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 18,000 (1998 рік) у Республіці Гватемала. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

ЧАЧАПОЯС (CHACHAPOYAS QUECHUA, AMAZONAS, QUECHUA CHACHAPOYAS, CHACHAPUYA RUNASHIMI, KICHWA, ISO 639-3: quk)

Мова чачапояс – це член підгалузі чінчай галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 7,000 (2003 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WEBER, David J. Apuntes sobre el quechua de Lamud. Datos Etno-Lingüísticos, 16. Lima: Instituto Lingüístico de Verano, 1975.

http://www.sil.org/Americas/peru/show_work.asp?id=12679

ЧАЧІ (CHACHI, CAYAPA, CHA' PALAACHI, ISO 639-3: cbi)

Мова чачі – це член каяпської галузі барбакоанської мовної родини. Кількість мовців – 9,500 (2004 рік) у Республіці Еквадор. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

BORMAN, M. B. and others Listas comparativas de palabras en diez idiomas auctótonos ecuatorianos. Cuadernos Etnolingüísticos, 13. Quito: Instituto Lingüístico de Verano, 1991.

ЧАЮКО МІШТЕК (CHAYUCO MIXTEC, EASTERN JAMILTEPEC-CHAYUCO MIXTEC, MIXTECO DE CHAYUCU, ISO 639-3: mih)

Мова чаюко міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (1977 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

PENSINGER, Brenda J. & LYMAN, Larry Some Eastern Jamiltepec Mixtec phrase construction. International Journal of American Linguistics 41: 158-61. 1975.

ЧАЯУІТА (CHAYAHUITA, BALSAPUERTINO, CAHUAPA, CHAWI, CHAYABITA, CHAYAWITA, CHAYHUITA, PARANAPURA, SHAYABIT, TSHAANHUI, ISO 639-3: cbt)

Мова чаяуіта – це член қауапанської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 11,400 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

WISE, Mary Ruth Applicative affixes in Peruvian Amazonian languages. Current studies in South American Indian languages: selected papers from the 50th International Congress of Americanists in Warsaw and the Spinoza Workshop on Amerindian Languages in Leiden, 2000, 329-344. Indigenous languages of Latin America (ILLA), 3. Leiden: Research School of Asian, African, and American Studies.

ЧГАТТИСҒАРІЙСЬКА МОВА (CHHATTISGARHI, KHALTANI, LARIA, ЧХАТТИСГАРХИ, छत्तीसगढ़ी, 恰蒂斯加尔语, ISO 639-3: hne)

Чгаттисґарійська мова – це член східно-центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 17,500,000 (2002 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

C. K. Chandrakar, "Chhattisgarhi Shabadkosh"
C. K. Chandrakar, "Manak Chhattisgarhi Vyakaran"

ЧГІНТАНҒЕ (CHHINTANGE, CHHINTANG, CHINTANG, CHINTANG RÛNG, TELI, CHINTĀñ, छिन्ताङ्ग, ISO 639-3: ctn)

Мова чгінтанҒе – це член східного відділу кірантської підгрупи маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,500 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

Часткова література:

BICKEL, Balthasar, G. BANJADE, M. GAENZLE, E. LIEVEN, N. P. PAUDYAL, & I. PURNA RAI et al. (2007). Free prefix ordering in Chintang. Language, 83 (1), 43–73.

ЧГУЛУНҒ (CHHULUNG, CHHILLING, CHHOLUNG, CHHÛLÛNG, RÛNG, CHULUNG, CHÛLÛNG, ISO 639-3: cur)

Мова чгулунҒ – це член східного відділу кірантської підгрупи маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,310 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЧЕ (CHE, BACHE, INCHAZI, KUCHE, RUKUBA, SALE, CE, ISO 639-3: ruk)

Мова че – це член підвідділу че-мада південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ЧЕВОНГ' (CHEQ WONG, BERI, CHE WONG, CHEWONG, CHE'WONG, CHUBA, SIWANG, ISO 630-3: cwg)

Мова чевонг' – це член чевонгської групи північної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 660 (2003 рік) і збільшується на півострові Малакка в Малайзії.

Часткова література:

BURENHULT, N. A grammar of Jahai. Canberra: Pacific Linguistics, 2005.

ЧЕВОНГ'СЬКІ МОВИ (CHEWONG, JAHAI)

Чевонгські мови – це група мов північної підгалузі аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входить лиш одна мова – чевонг'. Нею говорять 660 осіб на півострові Малакка в Малайзії.

ЧЕКЕ-ГОЛО (CHEKE HOLO, A'ARA, HOLO, KUBONITU, ISO 639-3: mrn)

Мова чеке-голо – це член східної вітки сантаізабельського підгуртка південноновоїрландського гуртка новоїрландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 10,800 (1999 рік) на Соломонових Островах; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

BOSWELL, Freddy The genres of “shouted speech” in Cheke Holo. Australian Journal of Linguistics 22(1): 35-43. 2002.

ЧЕ-МАДА (SOUTHWESTERN A)

Мови че-мада – це підвідділ південно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 11 мов: бу, ваггат-я-біджим-легері, камантан, канінгом-ніндем, кануфі, мада, нінгіє, нінзо, нумана-нунку-гбанту-нумбу, нунгу та че. Мовами че-мада говорять майже 400,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЧЕН (CEN, CHEN, ISO 639-3: cen)

Мова чен – це член південно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ЧЕНАЛЬГО-ЦОЦІЛЬ (CHENALHÓ TZOTZIL, CHENALÓ, ISO 639-3: tze)

Мова ченальго-цоціль – це член цельтальської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 35,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток або присудок, додаток, підмет.

ЧЕНАПІЯН (CHENAPIAN, CHENAP, TSENAP, ZENAP, ISO 639-3: cjn)

Мова ченапіян – це член галузі воґамусін-ченапіян мовної родини сепік. Кількість мовців – 180 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея (1 село).

ЧЕНЧУ (CHENCHU, CHENCHUCOOLAM, CHENCHWAR, CHENSULU, CHENSWAR, CHONCHARU, ISO 639-3: cde)

Мова ченчу – це член телугської підгалузі південно-центральної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 26,000 (2007 рік) в Індії. Користуються телугським письмом.

ЧЕПАНґ (CHEPANG, TSEPANG, CHYO-BANG, ISO 639-3: cdm)

Мова чепанґ – це член відділу чепанґ підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 36,800 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зростає. Користуються деванаґарським письмом. Семітональна мова. Порядок слів у реченні – додаток, присудок, позиція підмета змінлива.

Часткова література:

CAUGHLEY, Ross C. Ideophones in Chepang: their nature and subcategorisation. Gipan: TU papers in linguistics, 2 (May): 16-24. 2002.

ЧЕПАНґ (CHEPANG)

Мови чепанґ – це відділ підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 3 мови: бгуджел, ваю та чепанґ. Мовами чепанґ говорять більш як 42,000 осіб у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЧЕПІЯ (CHERYA, ISO 639-3: usp)

Мова чепія – це член південної бірманської групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці та деяка кількість у Лаоській Народній Республіці.

ЧЕРВОНА ДЖЕЛАО (RED GELAO, VANDU GELAO, VOA DÊ, ISO 639-3: gir)

Мова червона джелАО - це вже майже вимерлий член підгалузі ге-чі кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 20 у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

ЧЕРЕПОН (CHEREPON, CHIRIPON, CHIRIPONG, KYEREPONG, OKERE, ISO 639-3: cpi)

Мова черепон – це член гуртка південні гуанґ підвідділу гуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини

нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 111,000 (2003 рік) у Республіці Гана.

ЧЕРКЕСЬКІ МОВИ (CIRCASSIAN)

Черкеські мови – це підгалузь західнокавказької галузі північнокавказької мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: адигейська та кабардинська. Цими мовами говорять більш як 2,100,000 осіб в європейській частині Російської Федерації та в сусідніх країнах.

Часткова література:

Colarusso, John (2003). "Further Etymologies between Indo-European and Northwest Caucasian". *Current Trends in Caucasian, East European and Inner Asian Linguistics, Papers in Honor of Howard Aronson*. Amsterdam: Dee Ann Holisky and Kevin Tuite. pp. 41–60.

ЧЕРОКИ (CHEROKEE, TSALAGI, TSLAGI, GWY, GWY ᏄᏍᏏᏉᏏᏏ, CHEROQUI, ЧЕРОКИ, 切罗基语, ISO 639-3: chr)

Мова черокі – це член південноірокезької галузі ірокезької мовної родини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 16,400 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки, головно в штаті Оклахома. Користуються черокським та латинським письмом.

ЧЕСУ (CHESU, ISO 639-3: ych)

Мова чесу – це член північної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської газузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,300 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці; кількість зменшується.

ЧЕСЬКА МОВА (CZECH, BOHEMIAN, CESTINA, ČESKY, ČEŠTINA, ČESKÝ JAZYK, TCHÈQUE, CHECO, TSCHECHISCH, ЧЕШСКИЙ, 捷克语, ISO 639-3: ces)

Чеська мова – це член чесько-словацької підгалузі західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 9,250,000 (2001 рік) у Чеській Республіці та 40,000 (2006 рік) у Республіці Сербія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Постійний наголос – на першому складі слова.

Часткова література:

KRČMOVÁ, Marie Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty. Ostrava: Filozofická fakulta OU, 2006.

ŠAUR, Vladimír Pravidla českého pravopisu s výkladem mluvnice. Praha: Ottovo nakladatelství, 2004.

ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКІ МОВИ (CZECH-SLOVAK)

Чесько-словацькі мови – це підгалузь західної галузі слов'янської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгалузі належать 2 мови: словацька і чеська. Говорять ними 14,500,000 осіб у Республіці Словаччина та в Чеській Республіці.

ЧЕТКО (CHETCO, ISO 639-3: ctc)

Мова четко – це майже вимерлий член орегонського відділу підгрупи тихоокеанське побережжя атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-

денеської мовної родини. Кількість мовців – 5 (1962 рік) у штаті Орегон у Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

ЧЕТСЬКА МОВА (WAYANAD CHETTI, CHETTI, CHETTY, ISO 639-3: ctt)

Четська мова – це некласифікований член таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 5,000 (2004 рік) в Індії.

ЧЕЧЕНСЬКА МОВА (CHECHEN, TCHÉTCHÈNE, CHECHENO, TSCHETSCHENISCH, НОХЧИЙН, ЧЕЧЕНСКИЙ, ووت نۆچين 车臣语, ISO 639-3: che)

Чеченська мова (нохчийн мотт) – це член вайнахської групи нахської підгалузі східнокавказької галузі північнокавказької (нахсько-дагестанської) мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 413,000 (2002 рік) у Чеченській Республіці Російської Федерації та 3,000 (1993 рік) у Гашимітському Королівстві Йорданія. Користуються кирилицею.

Часткова література:

KOMEN, Erwin R. Chechen vowel inventory. Leiden working papers in linguistics 4:2: 33-60. 2007. <http://www.lucl.leidenuniv.nl/index.php3?m=7&c=554>

NICHOLS, Johanna Chechen. The indigenous languages of the Caucasus, v.1. 1991.

ЧЖУРЧЖЕНСЬКА МОВА (JURCHEN, NUCHEN, NUZHEN, 女真语, ISO 639-3: juc)

Чжурчженська мова – це вимерлий член південно-західної підгалузі південної галузі тунгуської родини алтайської мовної надродина.

Часткова література:

KANE, Daniel The Sino-Jurchen Vocabulary of the Bureau of Interpreters. (Uralic and Altaic Series, Vol. 153). Indiana University, Research Institute for Inner Asian Studies. Bloomington, Indiana, 1989

ЧИКІТАНО (CHIQUITANO, CHIQUITO, TARAPECOSI, BÉSIRO, ISO 639-3: cax)

Мова чикітано – це член чикітської галузі макро-геської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 5,860 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею. Є граматична різниця між мовою мужчин і мовою жінок.

Часткова література:

KRÜSI, Martin & KRÜSI, Dorothee Phonology of Chiquitano. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics Riberalta, Beni, Bolivia, 1972-1976, 53-93. Riberalta: Summer Institute of Linguistics, 1978.

ЧИКІТСЬКІ МОВИ (CHIQUITO)

Чикітські мови – це галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – чикітано. Говорять нею 5,860 осіб у Багатонаціональній Державі Болівія.

ЧИЛІЙСЬКА КЕЧУА (CHILEAN QUECHUA, ISO 639-3: cqu)

Мова чилійська кечуа – це член підгалузі південні кечуа галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 8,200 (2006 рік) у Республіці Чилі.

ЧИЛКОТИН (CHILCOTIN, TZILKOTIN, TŠINLHQOT—IN, TSILHQOT'IN, 奇尔科廷语, ISO 639-3: clc)

Мова чилкотин – це член підвідділу чилкотин відділу каррієр-чилкотин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Кількість мовців – 1,140 (2001 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді, здебільша старші віком особи. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЧИЛКОТИН (CHILCOTIN)

Мови чилкотин – це підвідділ відділу каррієр-чилкотин канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. Цей підвідділ обіймає лиш одну мову – чилкотин. Говорять нею ще лиш 1,100 осіб у Канаді.

ЧИНБОН ЧИН (CHINBON CHIN, CHINBON, CHINDWIN CHIN, SHO, ÜTBÜ, ISO 639-3: cnb)

Мова чинбон чин – це член відділу шо південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 19,600 (1983 рік) у М'янма. Користуються латиницею.

ЧИТАК (СИТАК, ASMAT DARAT, СИКАК, КАУНАК, ТЈИТАК, ТЈИТЈАК, ISO 639-3: txt)

Мова читак – це член асмацької підгалузі галузі асмак-каморо трансновогвінейської мовної родини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 8,000 (1985 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ЧІБЧАНСЬКІ МОВИ (CHIBCHAN)

Чібчанські мови – це мовна родина, до якої належить 21 мова у 10-х галузях:

- аруак – 3 мови: аруако, коґі, маляйо;
- гваймі – 2 мови: буглере, нґабере;
- кофан – 1 мова: кофан;
- куна – 2 мови: гранична куна, сан бляс куна;
- мотільон – 1 мова: барі;
- пая – 1 мова: печ;
- рама – 2 мови: малеку хайка, рама;
- таляманка – 4 мови: борука, брібрі, кабекар, терібе;
- тунебо – 4 мови: анґостурас тунебо, барро неґро тунебо, західна тунебо, центральна тунебо;
- некласифікована – 1 мова: чіміля.

Мовами чібчан говорять ще майже 263,000 осіб у Республіці Колумбія, в Республіці Еквадор, у Республіці Панама, в Республіці Гондурас, у Республіці Коста-Ріка, в Боліварській Республіці Венесуела та в Республіці Нікараґуа.

Часткова література:

Quesada, J. Diego (2007). *The Chibchan Languages*. Editorial Tecnológica de Costa Rica, 259 pp. ISBN 9977-66-186-3.

ЧІБЕРЕ (CHIWERE)

Мова чібере – це вже вимерла підгрупа групи долина Міссісіпі центральної підгалузі властиво-сіуанської галузі сіуанської мовної родини. До цієї підгрупи належала тільки одна мова: айова-ото. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ЧІґА (CHIGA, CIGA, KIGA, NKORE-KIGA, OLUCHIGA, RUKIGA, ISO 639-3: cgg)

Мова чіґа – це член підгуртка ніоро-ґанда гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,580,000 (2002 рік) у Республіці Уґанда. Користуються латиницею.

Часткова література:

Poletto, Robert E. (1998). Topics in Runyankore Phonology. Linguistics Graduate Program, Ohio State University, Columbus, Ohio.

<ftp://ftp.ling.ohio-state.edu/pub/odden/Polettodissertation.pdf>. Retrieved Dec. 8, 2009.

ЧІ-ҐБЕ (CI GBE, AYIZO-CI, CI, CIGBE, TCHI, ISO 639-3: cib)

Мова чі-ґбе – це член підгрупи ґбе лівобережної групи підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 25,000 (2002 рік) у Республіці Бенін.

ЧІґМЕКАТІТЛАН МІШТЕК (CHIGMECATITLÁN MIXTEC, CENTRAL PUEBLA MIXTEC, MIXTECO DE SANTA MARIA CHUGMECATITLÁN, ISO 639-3: mij)

Мова чіґмекатітлан міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-манґської мовної родини. Кількість мовців – 1,600 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЧІДІґО (CHIDIGO, DIGO, KIDIGO, ISO 639-3: dig)

Мова чідіґо – це член вітки міджікенда підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 217,000 (1994 рік) у Республіці Кенія (кількість збільшується) та 88,000 (1987 рік) у Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

Часткова література:

NICOLLE, Steve Metarepresentational demonstratives in Digo. Interpreting utterances: pragmatics and interfaces. Essays in honour of Thorstein Fretheim, 127-146. Oslo: Novus, 2007.

ЧІДУРУМА (CHIDURUMA, DURUMA, WANYIKA, ISO 639-3: dug)

Мова чідурума – це член вітки міджікенда підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 247,000 (1994 рік) у Республіці Кенія; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

MKALA NDURYA, Rafael; MWATELA MWENDWA, Stephen; NEWMAN, John F. & NEWMAN, Bonnie Musemat'o wa chiduruma, chidzomba na chizungu (Duruma, Swahili, English dictionary: dictionary of the Duruma language of Kwale district, Coast province, Kenya). Nairobi: Bible Translation and Literacy, 117 p. 1989.

ЧИКАСО (CHICKASAW, CHIKASHA, 奇卡索语, ISO 639-3: cic)

Мова чікасо – це член західної галузі мускозької мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1987 рік) у штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки. Здебільша старші віком особи, молодші переходять на англійську мову.

Часткова література:

PAYNE, Doris L. Chickasaw agreement morphology: a functional explanation. *Syntax and Semantics* 15: 351-78. 1982.

ЧИКАУАШТЛА ТРИКІ (CHICAHUAXTLA TRIQUI, CHICAHUXTLA TRIQUE, TRIQUI DE SAN ANDRÉS CHICAHUAXTLA, ISO 639-3: trs)

Мова чікауакстла трікі – це член підгалузі тріке міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців - 6,000 (1982 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

LONGACRE, Robert E. Spanish loans in Chichahuaxtla Trique. *Southwest Journal of Linguistics* 23(2): 157-162. 2004.

ЧИКІУТЛАН МАСАТЕК (CHIQUIHUITLÁN MAZATEC, MAZATECO DE SAN JUAN CHIQUIHUITLÁN, ISO 639-3: maq)

Мова чікіутлан масатек – це член масатецької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

CAPEN, Carole Jamieson Chiquihuitlán Mazatec postverbs: the role of extension in incorporation. *Cognitive linguistics in the Redwoods: The expansion of a new paradigm in linguistics*, 943-69. *Cognitive Linguistics Research*, 6. Berlin: Mouton de Gruyter, 1996.

ЧИКІЯН-АНКАШ (CHIQUIÁN ANCASH QUECHUA, QUECHUA CHIQUIAN, ISO 639-3: qxa)

Мова чікіян-анкаш – це член галузі центральні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Республіці Перу; кількість зменшується. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЧІКОМУСЕЛЬТЕК (CHICOMUCELTEC, SAC'CHIQUEL MAM, SAKCHIQUEL MAM, CHICOMULCELTECO, CHIKOMUSELTEKO, COTOQUE, ISO 639-3: cob)

Мова чікомусельтек – це вже вимерлий член гуастецької галузі майянської мовної родини. Говорили нею в Мексиканських Сполучених Штатах та в Республіці Гватемала.

ЧІЛІССЬКА (CHILISSO, CHILISS, GALOS, ISO 639-3: clh)

Чілісска мова – це член когістанської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 2,300 (1992 рік) в Ісламській Республіці Пакистан.

Часткова література:

RENSCH, Calvin R.; DECKER, Sandra J. & HALLBERG, Daniel G. Languages of Kohistan. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 1. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies, Quaid-i-Azam University and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ЧІЛТЕПЕК ЧІНАНТЕК (CHILTEPEC CHINANTEC, ISO 639-3: csa)

Мова чілтепек чінантек – це член чінантецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,000 (1994 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧІМАКУАН (CHIMAKUAN)

Мови чімакуан – це вже вимираюча мовна родина, до якої належить лиш одна мова – кілют. Цією мовою говорять ще 10 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ЧІМАЛЯПА-СОКЕ (CHIMALAPA ZOQUE, ISO 639-3: zoh)

Мова чімаляпа-соке – це член підгалузі оахака соке галузі соке мовної родини міхе-соке. Кількість мовців – 4,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

Часткова література:

KNUDSON, Lyle M. A natural phonology and morphophonemics of Chimalapa Zoque. M.A. thesis. University of North Dakota, 1975.

ЧІМАРІКО (CHIMARICO, CHIMARIKO, ISO 639-3: cid)

Мова чімаріко – це вже вимерлий член північної галузі гоканської мовної родини. Вже не залишилось жодного мовця цієї мови. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ЧІМБУ (CHIMBU)

Мови чімбу – це підгалузь галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 7 мов: голин, дом, куман, номане, салт-юї, синасина та чуаве. Мовами чімбу говорять більш як 262,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЧІМБУ-ВАГГІ (CHIMBU-WAHGI)

Мови чімбу-ваггі – це галузь трансновогвінейської мовної родини. До цієї галузі належать 17 мов у 4-х підгалузях:

- ваггі – 3 мови: ваггі, нії, північна ваггі;
- гаґен – 4 мови у двох групах;

- джимі – 3 мови: кандаво, марінг, нарак;
- чімбу – 7 мов: голин, дом, куман, номане, салт-юї, синасина, чуаве.

Мовами чімбу-ваггі говорять майже 630,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

Ross, Malcolm (2005). "Pronouns as a preliminary diagnostic for grouping Papuan languages". In Andrew Pawley, Robert Attenborough, Robin Hide, Jack Golson, eds. *Papuan pasts: cultural, linguistic and biological histories of Papuan-speaking peoples*. Canberra: Pacific Linguistics. pp. 15–66. ISBN 0858835622. OCLC 67292782

ЧИМБЕРА (MWERA, CHIMWERA, CIMWERA, MWELA, ISO 639-3: mwe)

Мова чімвера – це член підгуртка яо гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 469,000 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ЧИМІЛЯ (CHIMILA, CACA WERANOS, SAN JORGE, SHIMIZYA, ISO 639-3: cbg)

Мова чімілья – це некласифікований член чібчанської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (2006 рік) у Республіці Колумбія; кількість зменшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

MALONE, Terry Tone and syllable structure in Chimila. *International Journal of American Linguistics* 72(1): 1-58. 2006.

ЧИНАЛІ (CHINALI, CHANA, CHANNALI, CHINAL, DAGI, HARIJAN, SHIPI, ISO 639-3: cih)

Мова чіналі – це некласифікований член індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 750 (1996 рік) у Республіці Індія. Користуються деванагарським письмом.

ЧІНАНТЕЦЬКІ МОВИ (CHINANTECAN, TSA JUJMI)

Чінантецькі мови – це галузь ото-мангської мовної родини. До цієї галузі належать 14 мов: валле насіонал чінантек, кіотепек чінантек, комалтепек чінантек, лалана чінантек, леалао чінантек, осумасин чінантек, охїтлан чінантек, палантла чінантек, сочіяпам чінантек, тепе-тотутла чінантек, тепінапа чінантек, тлакоацінтепек чінантек, усіла чінантек та чїлтепек чінантек. Чінантецькими мовами говорять майже 100,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧІНУК (CHINOOK, LOWER CHINOOK, CHINOOK WAWA, CHINOOK PROPER, TSINÚK, ISO 639-3: chh)

Мова чінук – це вже майже вимерлий член чінуцької галузі пенутійської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 12 (1996 рік) у штатах Орегон та Вашингтон у Сполучених Штатах Америки; кількість маліє, переходять на англійську мову. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток та присудок, підмет, додаток.

ЧІНУК ВАВА (CHINOOK WAWA, CHINOOK JARGON, CHINOOK PIDGIN, TSINUK WAWA, ЧИНУК ЖАРГОН, 奇努克混合语, ISO 639-3: chn)

Мова чінук вава – це вже майже вимерлий піджин, оснований на мовах американських індіан, торговельна мова між індіанцями та європейцями. Кількість мовців – 83 (1962 рік) у Канаді та 17 (1990 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

ЧІНУЦЬКІ МОВИ (CHINOOKAN)

Чінуцькі мови – це вже майже вимерла галузь пенутійської мовної родини. До цієї галузі належать лиш 2 мови: васко-вішрам та чінук. Чінуцькими мовами говорять ще 80 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ЧІНЧА (CHINCHA QUECHUA, ISO 639-3: qhc)

Мова чінча – це член підгалузі юнкай галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Кількість мовців – 6,000 (2000 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЧІНЧАЙ (QUECHUA II B, CHINCHAY, NORTHERN QUECHUA)

Мови чінчай – це підгалузь галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. До цієї підгалузі належать 14 мов: верховинна імбабура, верховинна кальдерон, верховинна каняр, верховинна лоха, верховинна саласака, верховинна чімборазо, долішня напо, долішня тена, інга, інга джунглів, південна пастаза, північна пастаза, сан мартин, чачапояс. Мовами чінчай говорять більш як 1,500,000 осіб у Республіці Колумбія, в Республіці Перу та в Республіці Еквадор.

Часткова література:

MANNHEIM, Bruce The Language of the Inka since the European Invasion. University of Texas Press, 1991

ЧІПАЯ (CHIPAYA, PUQUINA, ISO 639-3: csp)

Мова чіпая – це член мовної родини уру-чіпая. Кількість мовців – 1,200 (1995 рік) у Багато-національній Державі Болівія; кількість зростає. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

OLSON, Ronald D. Algunas relaciones del chipaya de Bolivia con las lenguas mayenses. Notas Lingüísticas de Bolivia, 11. Riberalta: Instituto Lingüístico de Verano. 60 p. 1980.

ЧІПЕВАЙН (CHIPWAYN)

Мови чіпевайн – це підвідділ відділу гаре-чіпевайн канадської підгрупи атапаської групи атапасько-еяцької підгалузі осередньої на-денеської галузі на-денеської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – дене. Говорять нею 9,000 осіб у Канаді.

ЧІПІЯХЕС (CHIPIAJES, ISO 639-3: cbe)

Мова чіпіяхес – це вже вимерла некласифікована мова, якою говорили в Республіці Колумбія.

ЧІТТАГОНІЙСЬКА МОВА (CHITTAGONIAN, CHATGAYIAN BULI, CHITTAGONIAN BENGALI, CHATGAYA, চাটগাঁইয়া বুলি, 吉大港语, ISO 639-3: ctg)

Чіттагонійська мова – це член бенгальсько-асамської групи східної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 13,000,000 (2006 рік) у Народній Республіці Бангладеш. Користуються арабським та латинським письмом.

ЧІЧЕГЕ (TCHITCHEGE, ISO 639-3: tck)

Мова чічеге – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (2003 рік) у Республіці Габон.

ЧІЧІКАПАН САПОТЕК (CHICHICAPAN ZAPOTEC, EASTERN OCOTLÁN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SAN BALTAZAR CHICHICAPAN, ZAPOTÈQUE CHICHICAPAN, ISO 639-3: zpv)

Мова чічікапан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,720 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

BENTON, Joseph P.; BLACK, H. Andrew & GLASER, Barbara Modeling Chichicapan Zapotec morphology. SIL Mexico Workpapers 12: 11-33. 1997.

ЧІЧІМЕКА-ХОНАС (CHICHIMECA-JONAZ, MECO, PAME DE CHICHIMECA-JONAZ, ÚZA, EZA'R, ISO 639-3: pei)

Мова чічімека-хонас – це член чічімецької підгалузі отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 200 (1993 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧІЧІМЕЦЬКІ МОВИ (CHICHIMES)

Чічімецькі мови – це підгалузь отопамейської галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – чічімека-хонас. Цією мовою говорять 200 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧІЧОНІЙ-ЧІДЗІГАНА-ЧІКАВМА (CHICHONYI-CHIDZIHANA-CHIKAUMA, CHICHONYI, CHONYI-DZIHANA-KAUMA, ISO 639-3: coh)

Мова чічоній-чідзігана-чікавма – це член вітки міджікенда підгуртка нійка гуртка чаґа-нійка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 121,000 (1994 рік) у Республіці Кенія; кількість збільшується.

ЧІШІНГІНІ (CISHINGINI, AGWARA KAMBARI, ASCHINGINI, ASHAGANNA, ASHINGINI, CHISINGINI, KAMBARI, KAMBERCHI, KAMBERRI, MAUNCHI, MAWANCHI, YAURI, ISO 639-3: asg)

Мова чішінгіні – це член відділу камбарі підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 100,000 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

STARK, Janie P. Kambari orthography design. SIL e-Books, 16. [Dallas]: SIL International, 227 p. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52284>

ЧІЯНГ-САЕНГ (CHIANG-SAENG)

Мови чіянг-саенг – це підвідділ південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цього підвідділу належать 10 мов: пгуан, північна тайська, тай, тай ганг тонг, тай даенг, тай дам, тай дон, тай сонг, тай так і тгу лао. Мовами чіянг-саенг говорять більш як 28,000,000 осіб у Королівстві Таїланд, у Лаоській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

Khamjan, Mala (มาลา คำจันทร์). Kham Mueang Dictionary (พจนานุกรมคำเมือง). Chiang Mai: Bookworm, 2008. ISBN 978-974-8418-55-1.

ЧІЯПАНЕК (CHIAPANEC, CHIAPANECO, ISO 639-3: cip)

Мова чіяпанек – це вимираючий уже член чіяпанек-мангської галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 17 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧІЯПАНЕК-МАНГСЬКІ МОВИ (CHIAPANEC MANGUE)

Чіяпанек-мангські мови – це вимираюча галузь ото-мангської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – чіяпанек. Цією мовою говорять ледве 17 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧІЯПАС СОКЕ (CHIAPAS ZOQUE)

Мови чіяпас соке – це підгалузь галузі соке мовної родини міхе-соке. До цієї підгалузі входять 3 мови: копайнала-соке, район-соке та франціско-леон-соке. Говорять ними 32,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧОАПАН САПОТЕК (CHOAPAN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE CHOAPAN, ZAPOTECO DE SAN JUAN COMALTEPEC, ZAPOTÈQUE CHOAPAN, ISO 639-3: zpc)

Мова чоопан сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 12,000 (2007 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

LYMAN BOULDEN, *Hilario* Gramática popular del zapoteco de Comaltepec, Choapan, Oaxaca. Serie de gramáticas de lenguas indígenas de Mexico, 10. Tlalpan, D.F., Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 206 p. 2007.

ЧОВРА-ТЕРЕССА (CHOWRA-TERESSA)

Мови човра-тересса – це підгалузь нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної над родини. До цієї галузі належать дві мови: чавра і тересса. Говорять ними ще 4,000 осіб на Нікобарських островах у Республіці Індія.

ЧОДРІВСЬКА МОВА (CHODRI, CHAUDHARI, CHAUDRI, CHODHARI, CHOUDHARA, CHOUDHARY, CHOWDHARY, ISO 639-3: cdi)

Чодрівська мова – це член бгільської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 282,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються гуджаратським письмом.

Часткова література:

THOMAS, Christopher & THOMAS, Vasanthi Storyline scheme for the Chodri language. Occasional papers in translation and textlinguistics 4(1-2): 59-73, 1990.

ЧОКАНґАКАХА (CHOCANGACAKHA, KURSMADKHA, MAPHEKHA, RTSAMANGPA 'IKHA, TSAGKAGLINGPA 'IKHA, རྩུ་ཅང་ཅཱ་ཁ་, ISO 639-3: cgk)

Мова чоканґакаха – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 20,000 (1993 рік) у Королівстві Бутан.

ЧОКВЕ (CHOKWE, CIOKWE, COKWE, DJOK, IMO, KIOKO, QUIOKO, SHIOKO, TSCHIOKWE, TSCHIOKLOE, TSHOKWE, 乔克维语, ISO 639-3: cjk)

Мова чокве – це член підгуртка чокве-лучазі гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 504,000 (1990 рік) у Демократичній Республіці Конго, 44,200 (1986 рік) у Республіці Замбія та 456,000 (1991 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею.

ЧОКВЕ-ЛУЧАЗІ (CHOKWE-LUCHAZI, K.20)

Мови чокве-лучазі – це підгурток гуртка чокве-субія центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 9 мов: лувале, луїмбі, луказі, мбвела, мбунда, ніемба, ніенго, нканґала та чокве. Цими мовами говорять майже 2,700,000 осіб у Демократичній Республіці Конго, в Республіці Ангола та в Республіці Замбія.

ЧОКВЕ-СУБІЯ (ZONE K)

Мови чокве-субія – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належить 27 мов, згуртованих у 7-х підгуртках:

- голу – 4 мови: голу, квесе, пгенде, самба;
- діріку – 1 мова: діріку;
- кванґва – 6 мов: кванґалі, луяна, маші, мбове, мбукушу, сімаа;
- мбала – 1 мова: мбала;
- салампасу-ндембо – 3 мови: лунда, руунд, салампасу;
- субія – 3 мови: кугане, тотела, фве;
- чокве-лучазі – 9 мов: лувале, луїмбі, луказі, мбвела, мбунда, ніємба, ніємґо, нканґала, чокве.

Мовами чокве-субія говорять майже 5,000,000 осіб у Демократичній Республіці Конґо, в Республіці Анґола, в Республіці Замбія та в Республіці Намібія.

ЧОКО (СНОСО, СНОСОАН, СНОСÓ, СНОКÓ)

Мови чоко – це родина мов, до якої належать 12 мов: галузь ембера з 6 мовами у двох підгалузях та 6 окремих мов: ансерма, арма, вовн мев, кавка, караманта та руна. Мовами чоко говорять більш як 96,000 осіб у Республіці Колумбія, в Республіці Панама та в Республіці Еквадор.

ЧОКРІ НАҒА (СНОКРІ NAGA, СНАКНЕСАНґ, СНАКРІМА NAGA, СНАКРУ, СНОКРІ, EASTERN ANGAMI, ISO 639-3: nri)

Мова чокрі наґа – це член підгрупи анґамі-почурі групи наґа підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 24,000 (2001 рік) у Республіці Індія. Користуються латиницею.

ЧОКТО (СНОСТАВ, СНАНТА, СНОКТАВ, 乔克托语, ISO 639-3: cho)

Мова чокто – це член західної галузі мускозької мовної родини. Кількість мовців – 11,400 (1998 рік) у штатах Оклаґома та Міссісіпі в Сполучених Штатах Америки. Кількість зменшується, молодші переходять на англійську мову. Користуються латиницею.

Часткова література:

SWARTZ, Stephen M. Some Choctaw sentence structures. Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota 18: 115-24. 1974.

ЧОЛЬСЬКІ МОВИ (СНОЛАН)

Чольські мови – це підгалузь чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. До цієї підгалузі належать 4 мови у 2-х групах:

- чоль-чонтальська – 3 мови: табаско-чонталь, тіла-чоль, тумбала-чоль;
- чорті – 1 мова: чорті.

Чольськими мовами говорять дещо більш як 200,000 осіб у Республіці Ґватемала та в Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧОЛЬСЬКО-ЦЕЛЬТАЛЬСЬКІ МОВИ (CHOLAN-TZELTALAN)

Чольсько-цельтальські мови – це галузь майянської мовної родини. До цієї галузі належать 12 мов у 2-х підгалузях:

- чольська – 4 мови в 2-х групах;
- цельтальська – 8 мов: бачахон-цельталь, венустіяно-цоціль, гуїтан-цоціль, зінакантан-цоціль, охчук-цельталь, сан-андрес-цоціль, чамула-цоціль, ченальго-цоціль.

Чольсько-цельтальськими мовами говорять більш як 650,000 осіб у Республіці Гватемала та в Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧОЛЬ-ЧОНТАЛЬСЬКІ МОВИ (CHOL-CHONTAL)

Чоль-чонтальські мови – це група мов чольської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови: табаско-чонталь, тіла-чоль та тумбала-чоль. Говорять ними 172,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧОН (CHON, CHONAN)

Мови чон – це невеличка, вже майже вимерла мовна родина, до якої належать лиш 2 мови: она і теуельче. Мовами чон говорять ще 6 осіб (2000 рік) у Республіці Аргентина.

ЧОНІ (CHONI, CHONA, CHONE, CONE, JONE, ZHUONI, ISO 639-3: cda)

Мова чоні – це член північного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 154,000 (2004 рік) у Китайській Народній Республіці.

ЧОПІ (CHOPI, SICOPI, COPI, SHICHOPI, SHICOPI, TSCHOPI, TXITHOPI, TXOPI, ISO 639-3: cce)

Мова чопі – це член підгуртка чопі гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців - 760,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбик. Користуються латиницею.

ЧОПІ (CHOPI, S.60)

Мови чопі – це підгурток гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 2 мови: тонга і чопі. Цими мовами говорять більш як 1,100,000 осіб у Республіці Мозамбик.

ЧОПІ-ВЕНДА (ZONE S)

Мови чопі-венда – це гурток центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 26 мов у 6-х підгуртках:

- венда – 1 мова: венда;
- нгуні – 4 мови: зулу, коса, ндебеле, сваті;
- сото-цвана – 8 мов у 3-х вітках і 2 окремі мови;
- цва-ронґа – 3 мови: ронґа, цва, цонґа;
- чопі – 2 мови: тонґа, чопі;
- шона – 8 мов: дема, каланґа, манійка, намбія, ндав, тавара, теде, шона.

Мовами чопі-венда говорять більш як 38,300,000 осіб у Республіці Мозамбік, у Республіці Зімбабве, в Південно-Африканській Республіці, в Королівстві Свазіленд та в Республіці Ботсвана.

ЧОРНОГОРСЬКА МОВА (MONTENEGRIC, MONTENEGRIN, CRNOGORSKI JEZIK, ЦРНОГОРСКИ ЈЕЗИК, ISO 639-3: srp)

Чорногорська мова – це член західної підгалузі південної галузі слов'янської родини індо-європейської мовної надродини. Раніше уважали її діалектом сербської мови. Кількість мовців – 145,000 у Чорногорії.

Часткова література:

Ramusović, Aida (16 April 2003), "What Language Do Montenegrins Speak?"

ЧОРТІ (CH'ORTI', ČORTI', 奇奧蒂语, ISO 639-3: caa)

Мова чорті – це член групи чорті чольської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 30,000 (2000 рік) у Республіці Гватемала та 10 (1997 рік) у Республіці Гондурас. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, додаток, підмет.

Часткова література:

LUBECK, John & LUBECK, Diana Método modern para aprender el idioma chortí: Una gramática pedagógica. Guatemala City: Instituto Lingüístico de Verano, 1989.

ЧОРТІ (SHORTI)

Мови чорті – це група мов чольської підгалузі чольсько-цельтальської галузі майянської мовної родини. До цієї групи належить лиш одна мова – чорті. Говорять нею 30,000 осіб у Республіці Гватемала.

ЧОТГЕ НАҒА (CHOTHE NAGA, CHOTHE, CHOWTE, CHAWTE, CHOTE, ISO 639-3: nct)

Мова чотге наґа – це член північної підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,600 (1991 рік) у Республіці Індія. Користуються бенґальським письмом і латиницею.

ЧОЧО (CHOSHO)

Мови чочо – це група мов чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-манґської мовної родини. До цієї групи входить лиш одна мова – чочолтек. Цією мовою говорять майже 800 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧОЧОЛТЕК (CHOSCHOLTEC, CHOSHO, CHOSCHOLTECO, CHOSCHON, CHOSCHONTECO, CHOSCHOTEK, ISO 639-3: coz)

Мова чочолтек – це член групи чочо чочо-пополоцької підгалузі пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 770 (1998 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

МОСК, Carol Chocho: Santa Catarina Ocotlán, Oaxaca. Archivo de Lengas Indígenas de México, 4. Mexico: Centro de Investigación para la Integración Social. 175 p. 1977.

ЧОЧО-ПОПОЛОЦЬКІ МОВИ (CHOSHO-POPOLOCAN)

Чочо-пополоцькі мови – це підгалузь пополоцької галузі ото-мангської мовної родини. До цієї підгалузі належать 8 мов у 2-х групах:

- пополока – 7 мов: койотепек пополока, месонтла пополока, сан луїс темалакаюка пополока, сан маркос тлалкоялко пополока, санта інес аuatemпан пополока, сан феліпе отлалтепек пополока, сан хуан ацінго пополока;
- чочо – 1 мова: чочолтек.

Чочо-пополоцькими мовами говорять 25,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЧУАВЕ (CHUAVE, TJUAVE, ISO 639-3: cju)

Мова чуаве – це член підгалузі чімбу галузі чімбу-ваггі трансновогвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців 23,100 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латинцею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

THURMAN, Robert C. Interclausal relationships in Chuave. M.A. thesis. University of California at Los Angeles. 85 p. 1979.

ЧУАНКІЯНДІЯН (CHUANQIUANDIAN)

Мови чуанкіяндіян – це підгалузь гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. До цієї підгалузі належать 22 мови: бай-міяо, гмонг-до, гмонг-дон, гмонг-нджуа, гмонг-шуа, гсяо-гва-міяо, ге, джіяо-міяо, діяндонг-міяо, західномашан-міяо, луопоге-міяо, південногуйянг-міяо, південно-західногуйшуй-міяо, південно-західногуйянг-міяо, південномашан-міяо, північногуйшуй-міяо, північногуйянг-міяо, північно-машан-міяо, східногуйшуй-міяо, центральногуйшуй-міяо, центральнономашан-міяо, чуанкіяндіян-міяо. Цими мовами говорять більш як 3,600,000 осіб у Китайській Народній Республіці.

ЧУАНКІЯНДІЯН-МІЯО (CHUANQIUANDIAN CLUSTER MIAO, CHUANCHIENTIEN MIAO, CHUANQIANDIAN MIAO, CORE FARWESTERN HMONGIC, HUA MIAO, SICHUAN-GUIZHOU-YUNNAN MIAO, WESTERN MIAO, 川黔滇苗话, ISO 639-3: cqd)

Мова чуанкіяндіян-міяо – це член підгалузі чуанкіяндіян гмонгської галузі гмонг-мієнської мовної родини. Мова має 65 діалектів. Кількість мовців – 1,400,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Мову вивчають у початкових школах.

ЧУВАБУ (CHUWABU, CHICHWABO, CHUABO, CHUWABO, CHWABO, CICUABO, CUABO, CUWABO, ECHUABO, ECHUWABO, TXUWABO, ISO 639-3: chw)

Мова чувабу – це член підгуртка макуа гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 947,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік. Користуються латиницею.

Часткова література:

JOSÉ BURAMO, Cipriano & ANTÓNIO SULUDE, João Uma breve gramática da língua xuabo. Nampula, Moçambique: SIL. 36 p. 2003.

ЧУВАСЬКА МОВА (CHUVASH, BULGAR, TCHOUVACHE, CHUVASIO, TSCHUWASCHISCH, ЧӀВАШ ЧӀЛХИ, ЧӀВАШ, ЧӀВАШЛА, ЧУВАШСКИЙ, 楚瓦什语, ISO 639-3: chv)

Чуваська мова – це одинокий живий член болгарської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,640,000 (2002 рік) у Російській Федерації в Чувашії над рікою Волгою. Деяка кількість мовців живе в Естонській Республіці, в Республіці Казахстан, у Киргизькій Республіці та в Республіці Узбекистан. В давнину вживали орхонське письмо, але з приходом ісламу перейшли на арабське письмо; від Петра I користуються модифікованою кирилицею.

Часткова література:

KRUEGER, John Chuvash Manual. Indiana University Publications, 1961.

JOHANSON, Lars Chuvash. Encyclopaedia of Language and Linguistics. Oxford, 2007.

ЧУВОК (CUVOK, TCHUVOK)

Мова чувок – це член підгалузі мафа-мофу бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1983 рік) у Камеруні.

Часткова література:

GRAVINA, Richard and others L'orthographe de la langue Tchouvok, esquisse préliminaire. 2004.

ЧУГ (CHUG, CHUG MONPA, CHUGPA, MONPA, ISO 639-3: cvg)

Мова чуг – це неklasифікований член гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 850 (2005 рік) у Республіці Індія.

ЧУКВА (CHUKWA, CUKWA RING, POHING, POHING KHA, ISO 639-3: cuw)

Мова чуква – це вже майже вимерлий член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 100 (1991 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЧУКОТКО-КАМЧАТСЬКІ МОВИ (CHUKOTKO-KAMCHATKAN)

Чукотко-камчатські мови – це мовна родина, до якої належать 5 мов у 2-х галузях:

- південна – 1 мова: ітельменська;

- північна – 4 мови в 2-х підгалузях: коріак-алюторська та чукотська.

Чукотсько-камчатськими мовами говорять ще несповна 12,000 осіб на півострові Камчатка і в найдальшій азійській частині Російської Федерації.

ЧУКОТСЬКІ МОВИ (CHUKOT)

Чукотські мови – це підгалузь північної галузі чукотко-камчатської мовної родини. До цієї підгалузі належить лиш одна мова – чукчі. Цією мовою говорять 7,740 осіб у Чукотському і Коріацькому Національному Окрузі Російської Федерації.

ЧУКЧІ (CHUKCHI, CHUCHEE, CHUKCHA, CHUKCHEE, CHUKOT, LUORAVETLAN, TSCHUKTSCHISCH, ЧАУЧУ, 楚科奇语, ISO 639-3: ckt)

Мова чукчі – це член чукотської підгалузі північної галузі чукотко-камчатської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців - 7,740 (2002 рік) у Чукотському і Коріацькому Національному Окрузі Російської Федерації. Користуються кирилицею.

ЧУЛИМСЬКА МОВА (CHULYM, CHULIM, CHULYM TATAR, CHULYM-TURKISH, MELETS TATAR, KÜERIK, ЁС ТИЛИ, ЧУЛЫМСКИЙ ЯЗЫК, 楚利姆语, ISO 639-3: clw)

Чулимська мова – це вимираючий член уральської підгалузі кипчацької галузі тюркської родини алтайської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 270 (2002 рік) у Російській Федерації. Мови ніколи не вчили в школі, і вона не має жодного письма.

Часткова література:

HARRISON, K. D. & ANDERSON, G. D. S. Middle Chulym: Theoretical aspects, recent fieldwork and current state. *Turkic Languages* 7 (2): 245-256, 2003.

ЧУМАСЬКА МОВА (CHUMASH, ISO 639-3: chs)

Чумаська мова – це вже від 1965 року вимерлий член чумаської мовної родини. Нею говорили в південній частині штату Каліфорнія у Сполучених Штатах Америки.

ЧУМАСЬКІ МОВИ (CHUMASH)

Чумаські мови – це вже вимерла мовна родина, до якої належали 7 мов: барбареньо, вентуреньо, інесеньо, крусеньо, обіспеньо, пурісіменьо, чумаська. Чумаськими мовами говорили в штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки.

ЧУМБУЛІ (TCHUMBULI, BASA, CHOMBULON, TCHOMBOLO, TSHUMMBULI, ISO 639-3: bqa)

Мова чумбулі – це член гуртка акан центрального підвідділу відділу тано підгрупи поту-тано групи нію підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,500 (2000 рік) у Республіці Бенін.

ЧУМБУРУНГ' (CHUMBURUNG, KYONGBORONG, NCHIMBURU, NCHUMMURU, ISO 639-3: ncu)

Мова чумбурунґ - це член гуртка північні гуанґ підвідділу гуанґ відділу тано підгрупи поту-тано групи ніо підгалузі ква вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 69,000 (2004 рік) у Республіці Ґана; кількість збільшується. Користуються латиницею.

Часткова література:

SNIDER, Keith L. Automatic and nonautomatic downstep in Chumburung: an instrumental comparison. The Journal of West African Languages XXXIV(1): 105-114.

ЧУРАЗЬКА МОВА (CHURANI, CHAURANI, CHURANI PAHARI, CHURAI PAHARI, ISO 639-3: cdj)

Чуразька мова – це член західнопагарської групи північної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 111,000 (1991 рік) у Республіці Індія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЧУУКІСЬКА (CHUUKESE, CHUUK, LAGOON CHUUKESE, RUK, TRUK, TRUKESE, CHUUK, CHUUKESISCH, ЧУКОТСКИЙ, 丘克语, ISO 639-3: chk)

Чуукіська мова – це член трукської вітки понапейсько-трукського підгуртка мікронезійського властивого гуртка мікронезійського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 45,900 (2000 рік) на лаґуні Чуук, Каролінські острови у Федеративних Штатах Мікронезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

COMBS, Martin R. Glides: The problem of definition and analysis, including a discussion of the treatment of semivowel glides in Micronesia and an acoustic phonetic analysis of glides in selected Trukic dialects. Ph.D. thesis. University of Hawaii, 1984.

ЧУ-ХВЕ (TSHU-KHWE)

Мови чу-хве – це група мов центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. До цієї групи входять 8 мов у 4-х підгрупах:

- південно-західна – 2 мови: ґві, наро;
- північно-західна - 3 мови: ані, ґана, хве;
- північно-східна – 2 мови: куа, цоа;
- північно-центральна – 1 мова: шуа.

Мовами чу-хве говорять несповна 41,000 осіб у Республіці Ботсвана, в Републіці Намібія, в Республіці Ангола, в Південно-Африканській Республіці, в Республіці Замбія та в Республіці Зімбабве.

ЧУХСЬКІ МОВИ (CHUJEAN)

Чухські мови – це підгалузь канхобель-чухської галузі майянської мовної родини. До цієї підгалузі належать три мови: іхтатан-чух, сан-себастьян-коатан-чух і тохолабаль. Цими мовами говорять 87,000 осіб у Республіці Ґватемала і в Мексиканських Сполучених Штатах.

Ш

ША (SHA, ISO 639-3: scw)

Мова ша - це член ронської підгрупи рон-ф'єрської групи гауса-фієрської підгалузі західної галузі чадської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1998 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ШАБАЦЬКА МОВА (SHABAK, SHABAKI, ISO 639-3: sdb)

Шабацька мова – це член заза-ґоранської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1989 рік) у Республіці Ірак.

ШАБО (SHABO, MEKEYER, MIKAIR, MIKEYIR, SABU, SHAKO, ISO 639-3: sbf)

Мова шабо – це неklasифікований член ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців – 450 (2000 рік) у Народній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TEFERA, Anbessa & UNSETH, Peter Toward the classification of Shabo (Mikeyir). Topics in Nilo-Saharan linguistics, 405-18. Nilo-Saharan, 3. Hamburg: Helmut Buske. 1989.

ШАВ (SHAU, LÌSHÀÚ, SHO, ISO 639-3: sqh)

Мова шав – це вже майже вимерлий член підвідділу джера відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – декілька осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ШАВАНТЕ (XAVÁNTE, A'UWE UPTABI, A'WE, AKUÊN, AKWEN, CHAVANTE, CRISCA, PUSCITI, SHAVANTE, TAPACUA, ISO 639-3: xav)

Мова шаванте – це член акуаської підгрупи північно-західної групи ґеської підгалузі ґе-кайнґанґської галузі макро-ґеської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2000 рік) у Федеральній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

HARRISON, Alec J. Xavante morphology and respect/intimacy relationships. SIL in Brazil <http://www.sil.org/americas/brasil/SILbpub.html>

ШАВІЯ (SHAWIA)

Мови шавія – це підгрупа зенатської групи північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Обіймає тільки одну мову – ташавитську. Говорять нею 1,400,000 осіб в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

Часткова література:

Meziani, M, Axel., La morphologie casuelle du chawi, Reykjavik, University of Iceland, (1997).

ШАГМІРЗАДСЬКА МОВА (SHANMIRZADI, ISO 639-3: srz)

Шагмірзадська мова – це член каспійської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена, говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

ШАГРУДСЬКА МОВА (SHANRUDI, ISO 639-3: shm)

Шагрудська мова – це член талійської підгрупи північно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не устійнена; говорять нею в Ісламській Республіці Іран.

ШАКАРА (SHAKARA, ISAKARA, TARI, ISO 639-3: nfk)

Мова шакара – це член західно-центрального відділу центральної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (2003 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ШАКРІЯБА (XAKRIABÁ, CHAKRIABA, CHIKRIABA, SHAKRIABA, ISO 639-3: xkr)

Мова шакріяба – це вимерлий член акуаської підгрупи центральної групи геської підгалузі ге-кайнгангської галузі макро-геської мовної родини. Говорили нею в Федеральній Республіці Бразилія; перейшли на португальську мову.

ШАЛ-ЗВАЛ (SHALL-ZWALL, ISO 639-3: sha)

Мова шал-звал – це член беромської підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 8,900 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ШАМАНГ (SHAMANG, SAMANG, SAMBAN, ISO 639-3: xsh)

Мова шаманг – це член гіямського підвідділу північно-західного відділу західної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – неозначена в Федеративній Республіці Нігерія.

ШАМА-САМБУґА (SHAMA-SAMBUGA, BUSHAMA, TUSHAMA, ISO 639-3: sqd)

Мова шама-самбуґа – це член відділу камуку підгрупи західні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ШАМБАЛА (SHAMBALA, KISAMBAA, KISHAMBAA, KISHAMBALA, SAMBAA, SAMBALA, SAMBARA, SCHAMBALA, SHAMBAA, ISO 639-3: ksb)

Мова шамбала - це член підгуртка шамбала гуртка бена-зіґула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надро-

дини. Кількість мовців – 664,000 (2001 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія. Користуються латиницею.

ШАМБАЛА (SHAMBALA, G.20)

Мови шамбала – це підгурток гуртка бена-зігула центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка входять 4 мови: асу, бондей, тавета і шамбала. Цими мовами говорять майже 1,250,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія та в Республіці Кенія.

ШАНґА (SHANGA, SHANGAWA, SHONGA, SHONGAWA, ISO 639-3: sho)

Мова шанґа – це член групи буса східної підгалузі східної галузі мандської родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; переходять на мову гауса.

ШАНґЖАЙ (SHANGZHAI, WESTERN JIARONG, 上寨语, ISO 639-3: jih)

Мова шанґжай – це член гіяронґської групи підгалузі тангут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 4,100 (2004 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ШАНСЬКА МОВА (SHAN, CHAN, DEHONG, GREAT THAI, MAU, N GEO, NGIAO, NGIAW, NGIO, NGIOW, SAM, SHA, TAI LUANG, TAI SHAN, TAI YAI, THAI YAI, ШАНСКИЙ, สันถิง, ภาษาไทใหญ่, 掸语, ISO 639-3: shn)

Шанська мова – це член північно-західного підвідділу південно-західного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 3,200,000 (2001 рік) у М'янма, 95,000 (2006 рік) у Королівстві Таїланд та одне село в Китайській Народній Республіці. Користуються бірманським письмом.

Часткова література:

ROBINSON, Edward Raymond. Further classification of Southwestern Tai "P" group languages. M.A. thesis. Chulalongkorn University. vii, 153 p. 1994.

ШАРАНАУА (SHARANAHUA, ACRE ARARA, ISO 639-3: mcd)

Мова шаранауа – це член підгалузі ямінауа-шаранауа південно-центральної галузі мовної родини пано. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 450 (2000 рік) у Республіці Перу та 3 (2007 рік) у Федеративній Республіці Бразилія (може вже всі перейшли на португальську мову). Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

SCOTT EZELL, Eugene Textos y concordancias de palabras en Sharanahua. Datos Etno-Lingüísticos: Colección de los archivos del ILV, 25. Lima, Peru: Ministerio de Educación and Instituto Lingüístico de Verano. 68 p. 1979, 2008.

http://www.sil.org/americas/peru/show_work.asp?id=52274

ШАРВАНСЬКА МОВА (SHARWA, SARWAYE, SHERWIN, TCHEVI, ISO 639-3: swq)

Шарванська мова - це член бакама-зізіліваканської групи бога-бакамської підгалузі бію-мандарської галузі чадської родини афразійської мовної надродина. Кількість мовців – 5,100 (2000 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BRYE, Edward Jimjimen, Gude, Tsuvan, and Sharwa wordlists. SIL Electronic Survey Reports 2009-008: 9. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2009-008>

ШАРК-БЕЙ (SHARK BAY, ISO 639-3: ssv)

Мова шарк-бей – це член південного підгуртка східносантського гуртка північно-центрального вануатського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. Кількість мовців – 450 (2001 рік) у Республіці Вануату.

ШАСТА (SHASTA, SASTEAN, SHASTAN, ISO 639-3: sht)

Мова шаста – це вимерлий член шастанської підгрупи шаста-палайнігської групи підгалузі карок-шаста північної галузі гоканської мовної родини. Мова мала 4 діалекти. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки. Перейшли на англійську мову.

ШАСТАНСЬКІ МОВИ (SHASTAN)

Шастанські мови – це вимерла вже підгрупа шаста-палайнігської групи підгалузі карок-шаста північної галузі гоканської мовної родини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – шаста. Говорили нею в Сполучених Штатах Америки.

ШАСТА-ПАЛАЙНІГСЬКІ МОВИ (SHASTA-PALAINNIHAN)

Шаста-палайнігські мови – це вимираюча група мов підгалузі карок-шаста північної галузі гоканської мовної родини. До цієї групи належать 3 мови у 2-х підгрупах:

- палайнігська – 2 мови: ацугеві, ачумаві;
- шастанська – 1 мова: шаста.

Цими мовами говорять ще лиш 19 осіб у Сполучених Штатах Америки.

ШАТТ (SHATT, CANING, CANNING, ISO 639-3: shj)

Мова шатт – це член підгрупи східні даджу групи даджу західної підгалузі східносуданської галузі ніло-суданської мовної родини. Кількість мовців – 15,000 (1984 рік) у Демократичній Республіці Судан. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ARENSEN, Jonathan E. Sticks and straw: Comparative house forms in southern Sudan and northern Kenya. International Museum of Cultures Publication, 13. Dallas: International Museum of Cultures, 134 p. 1983.

ШВЕДСЬКО-ЦИГАНСЬКА МОБА (SWEDISH-ROMANI, TAVRINGER ROMANI, ROMMANI, SVENSK ROMMANI, TATTARE, TRAVELLER SWEDISH, SCANDOROMANI, ROMANI RAKRIPA, ISO 639-3: rmu)

Шведсько-циганська мова – це змішана мова: шведська та циганська. Кількість мовців – 25,000 (1998 рік) у Королівстві Швеція та 6,000 (1998 рік) у Королівстві Норвегія. Уживається здебільша як таємна мова.

ШВЕ-ПАЛАУНГ' (SHWE PALAUNG, TA-ANG PALAUNG, GOLDEN PALAUNG, TA'ANG SAMLUNG, RED DA'ANG, SHWE, 德昂语, ISO 639-3: pll)

Мова шве-палаунг – це член підгрупи палаунг західної групи палаунгської підгалузі північної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 15 діалектів. Кількість мовців – 148,000 (1982 рік) у Республіці Союзу М'янма і 2,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

ALVES, Mark J. Distributional properties of causative verbs in some Mon-Khmer languages. Mon-Khmer Studies: a Journal of Southeast Asian Linguistics and Languages 31: 107-20, 2001.

ШЕ (SHE, HUO NTE, 畲语, ISO 639-3: shx)

Мова ше – це член галузі гонте гмонг-мієнської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 910 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Мова має 8 тонів. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

ШЕГРІЙСЬКА МОБА (SHEHRI, EHKILI, GEBLET, JIBALI, JIBBALI, QARAWI, SEHRI, SHAHARI, SHERET, ISO 639-3: shv)

Шегрійська мова – це член південноарабської підгалузі південної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 3 головні діалекти. Кількість мовців – 25,000 (1993 рік) у Султанаті Оман.

ШЕЕНСЬКА МОБА (CHEYENNE, THÉHESENÉSTSESTOTSE, TSISINSTSISTOTS, TSÊHÉST, CHEYÉN, ЧЕЙЕНН, 夏延语, ISO 639-3: chy)

Шеєнська мова - це член рівнинної підгалузі алгонкської галузі алгійської мовної родини. Кількість мовців – 1,720 (1990 рік) у США (штат Монтана та Оклахома). Користуються латиницею.

Часткова література:

LEMAN, WAYNE A Reference Grammar of the Cheyenne Language. University of Colorado Press, 1980.

ШЕКАЧО (SHEKKACHO, МОСНА, SHAKACHO, SHEKKA, ISO 639-3: moy)

Мова шекачо – це член південної підгрупи групи гонга гонга-гімоджанської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 54,900 (1994 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Користуються ефіопським та латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Тональна мова.

ШЕКО (SHEKO, SHAK, SHAKO, SHEKKA, SHEKKO, TSCHAKO, ISO 639-3: she)

Мова шеко – це член дизойдської підгалузі північної галузі омотської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 40,000 (2007 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія. Порядок слів у реченні - підмет, додаток, присудок. Мова має 1 префікс і 5 суфіксів, 3 тони.

Часткова література:

YILMA, Aklilu; SIEBERT, Ralph & SIEBERT, Kati Sociolinguistic survey of the Omotic languages Sheko and Yem. SIL Electronic Survey Reports 2002-053: 26.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2002-053>

ШЕМПИРЕ СЕНУФО (SHEMPIRE SENOUFO, SHENPIRE, SYEMPIRE, ISO 639-3: seb)

Мова шемпіре сенуфо – це член відділу суппіре-мамара підгрупи сенуфо групи гур північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 або 4 діалекти. Кількість мовців - 100,000 (1996 рік) у Республіці Кот-д'Івуар.

ШЕНДУ (SHENDU, KHIENG, KHYEN, SANDU, SHANDU, ISO 639-3: shl)

Мова шенду – це член відділу шо південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-нага тибетобірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – невідома. Говорять нею в Республіці Індія.

ШЕНЕНАВА (SHENENAWA, ISO 639-3: swo)

Мова шененава – це некласифікована мова. Кількість мовців – 360 (2002 рік) у Федеративній Республіці Бразилія; переходять на португальську мову.

ШЕНІ (SHENI, SHAINI, SHANI, SHENANCI, ISO 639-3: scv)

Мова шені – це вже майже вимерлий член підвідділу джере відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 6 (2004 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ШЕНУА (CHENOUA, CHENOUI, HAQBAYKIT, SHENWA, ISO 639-3: cnu)

Мова шенуа – це член північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 76,300 (2007 рік) в Алжирській Народній Демократичній Республіці.

Часткова література:

LAOUST, E. Etude sur le dialecte berbère du Chenoua. Algiers, 1912.

ШЕРБРО (SHERBRO, AMAMPA, MAMPA, MAMPWA, SHIBA, SOUTHERN BULLOM, ISO 639-3: bun)

Мова шербро – це член гуртка південні буллоом підвідділу буллоом відділу буллоом-кіссі групи мель південної підгалузі атлантийської галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 135,000 (1989 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне.

ШЕРДУКПЕН (SHERDUKPEN, NGNOK, ISO 639-3: sdp)

Мова шердукпен – це некласифікований член тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 3,100 (2001 рік) у Республіці Індія.

ШЕРЕНТЕ (XERÉNTE, SHERENTÉ, ISO 639-3: xer)

Мова шеренте – це член акуаської підгрупи центральної групи ґеської підгалузі ґе-кайнґа-нґської галузі макро-ґеської мовної родини. Кількість мовців – 1,810 у Федеральній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

MATTOS, Rinaldo de Fonêmica xerente. Série Lingüística 1: 79-100, 1973.

ШЕРПА (SHERPA, SERWA, SHARPA, SHARPA BHOTIA, XIAERBA, ཤེར་པ།, शेर्पा, 夏尔巴语, ISO 639-3: xsr)

Мова шерпа – це член південного підвідділу тибетанського відділу тибетської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (2000 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал, 800 (1994 рік) у Китайській Народній Республіці та 30,700 (2000 рік) у Республіці Індія. Користуються деванаґарським письмом, а в Індії – тибетським. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GRENINGER, David Eugene Aspects of discourse prominence in Solu Sherpa oral stories of personal experience. M.A. Payap University. 299 p. 2009.

ШЕТА (ХЕТА́, АРÉ, ЧЕТА, СЕТА, ШЕТА, ISO 639-3: xet)

Мова шета – це вже майже вимерлий член підгалузі ґварані галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 3 (1990 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ШЕХАВАТСЬКА МОВА (SHEKHAWATI, SHEKHAWATI-MARWARI, ISO 639-3: swv)

Шехаватська мова – це член марварської підгрупи раджастанської групи центральної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродиною. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000,000 (2002 рік) у Республіці Індія.

Часткова література:

ABRAHAM, Binny; JOSHUA, Marshall; KOSHY, Binoy; SAMUVEL, Nelson, authors; KELSALL, Juliana, editor. 2012. "Sociolinguistic survey of selected Rajasthani speech varieties of Rajasthan, India, Volume 1: Preliminary overview." SIL Electronic Survey Reports 2012-029: 108. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2012-029>

ШЕШІ ХАМ (SHESHI KHAM, SHESHI, खाम, खामकुरा, कामकुरा, ISO 639-3: kip)

Мова шеші хам – це член відділу хам підгрупи хам-маґар-чепанґ-сунварі маґакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 20,000 (2003 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал. Користуються деванаґарським письмом.

Часткова література:

WATTERS, David E. An overview of Kham-Magar languages and dialects. Contemporary issues of Nepalese linguistics p. 339-374. Kathmandu: Linguistic Society of Nepal. 2005.

ШИКИ (SHIKI, GUBA, GUBAWA, GUBI, MASHIKI, ISO 639-3: gua)

Мова шики – це член нігерського підвідділу джараванського відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,200 (2006 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ШИКСІНГ (SHIXING, 史兴语, ISO 639-3: sxg)

Мова шиксінг – це член кіянґської групи підгалузі тангут-кіянґ тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 1,800 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці. Тональна мова – 4 тони. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ШИРОКОЛУЖНІ МОВИ (WIDE GRASSFIELDS)

Широколужні мови – це відділ південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього відділу належать 67 мов, згуртованих у 3-х підвідділах:

- вузьколужний – 63 мови у 3-х гуртках і 3 окремі мови;
- західні момо – 3 мови: амбеле, атонґ, бусам;
- менчум – 1 мова: бефанґ.

Цими мовами говорять майже 3,000,000 осіб у Республіці Камерун та в Федеративній Республіці Нігерія.

Часткова література:

Blench, Roger, ['The membership and internal structure of Bantoid and the border with Bantu'](#). Bantu IV, Humboldt University, Berlin. 2011.

ШИ (SHI, MASHI, ШИ, ISO 639-3: shr)

Мова ші – це член підгуртка ші-гаву гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 654,000 (1991 рік) у Демократичній Республіці Конго. Користуються латиницею.

ШИ-ГАВУ (SHI-HAVU, J.50)

Мови ші-гаву – це підгурток гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 8 мов: гаву, гунде, джоба, кабварі, нійнду, фулійру, тембо та ші. Цими мовами говорять близько 2,000,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

ШІГІ-АРАБСЬКА МОВА (SHIHNI SPOKEN ARABIC, AL-SHIHUH, SHIHNI, SHIHU, SHIHUH, ISO 639-3: ssh)

Шігі-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1995 рік) в Об'єднаних Арабських Еміратах та 22,000 (2000 рік) у Султанаті Оман. €

ШІЛЛУК (SHILLUK, CHULLA, COLO, DHOCOLO, SHULLA, DHOG CÖLLÖ, DHÖ CÖL, ISO 639-3: shk)

Мова шіллук – це член підвідділу шіллук північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Кількість мовців - 175,000 (1982 рік) у Республіці Південний Судан. Користуються латиницею.

Часткова література:

GILLEY, Leoma G. The Lwoian family. Occasional Papers in the Study of Sudanese Languages 9: 165-174. 2004

ШІЛЛУК (SHILLUK)

Мови шіллук – це підвідділ північного відділу підгрупи луо західної групи нілотської підгалузі східносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. До цього підвідділу належить лиш одна мова – шіллук. Цією мовою говорять 175,000 осіб у Республіці Південний Судан.

ШІНАБО (SHINABO, ISO 639-3: snh)

Мова шінабо – це вже вимерлий член південної галузі мовної родини пано. Говорили нею в Багатонаціональній Державі Болівія.

ШІНГҀ АСУРІНІ (XINGÚ ASURINI, SUBGROUP V)

Мови шінгҀ асуріні – це підгалузь галузі тупі-гварані мовної родини тупі. До цієї підгалузі належать 3 мови: аравете, асуріні шінгҀ та каябі. Мовами шінгҀ асуріні говорять 1,400 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ШІНСЬКА МОВА (SHINA, BROKPA, SHINAKI, SINA, 希纳语, ISO 639-3: scl)

Шінська мова – це член шінської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 300,000 (1981 рік) в Ісламській Республіці Пакистан та 21,000 (2006 рік) у Республіці Індія. Користуються арабським письмом.

Часткова література:

RADLOFF, Carla F. The dialects of Shina. Languages of northern areas, 89-203. Sociolinguistic Survey of Northern Pakistan, 2. Islamabad: National Institute of Pakistan Studies and Summer Institute of Linguistics, 1992.

ШІНСЬКІ МОВИ (SHINA)

Шінські мови – це підгрупа дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цієї підгрупи належать 6 мов: броксатська, когістано-шінська, савська, ушоджська, фалурська та шінська. Цими

мовами говорять 550,000 осіб у Республіці Індія, в Ісламській Республіці Афганістан та в Ісламській Республіці Пакистан.

ШІПАЯ (XIPAYA, SHIPAJA, XIPAIA, ISO 639-3: xiy)

Мова шіпая – це майже вимерлий член галузі юруна мовної родини тупі. Кількість мовців – 2 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія – дві старші жінки.

ШІПІБО-КОНІБО (SHIPIBO-CONIBO, SHIPIBO, SHIPIBO-KONIBO, ISO 639-3: shp)

Мова шіпібо-конібо – це член північно-центральної галузі мовної родини пано. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 26,000 (2003 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею.

Часткова література:

KENSINGER, Kenneth M. Panoan linguistic, folkloristic and ethnographic research: retrospect and prospect. South American Indian languages: retrospect and prospect, 224-85. Austin: University of Texas. 1985.

ШІПІНАВА (XIPINÁWA, SHIPINAWA, ISO 639-3: xip)

Мова шіпінава – це вже вимерлий член підгалузі ямінауа-шаранауа південно-центральної галузі мовної родини пано. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ШІРІЯНСЬКА МОВА (XIRIÂNÁ, ISO 639-3: xir)

Шіріянська мова – це вимерлий член аравакської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

Часткова література:

MIGLIAZZA, Ernest & GRIMES, Joseph E. Shiriana phonology. Anthropological Linguistics 3: 31-41, 1961.

ШІРУМБА (SHIRUMBA)

Мови шірумба – це група західно-центральної підгалузі гейбанської галузі кордофанійської родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – швай. Цією мовою говорять 3,500 осіб у Демократичній Республіці Судан.

ШО (SHO)

Мови шо – це відділ південної кукі-чинської підгрупи кукі-чинської групи підгалузі кукі-чин-наґа тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. До цього відділу належать 4 мови: ашо чин, буалхо чин, чинбон чин і шенду. Мовами шо говорять майже 35,000 осіб у М'янма та в Республіці Індія.

ШОВТЕНСЬКІ МОВИ (SCHOUTEN)

Шовтенські мови – це підвідділ північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 16 мов у 2-х гуртках:

- кайріру-манам – 9 мов у 2-х підгуртках;
- сіяв - 7 мов: ароп-сіссано, малол, сера, сіссано, тумлео, улав-суайн, якамул.

Шовтенськими мовами говорять 29,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ШОКЛЕНГ' (XOKLENG, AWEIKOMA, BOTOCUDOS, BUGRE, ISO 639-3: xok)

Мова шокленг' (ботокудська) – це член північнокаїнгангської підгалузі ге-каїнгангської галузі макро-геської мовної родини. Кількість мовців – 760 (1998 рік) у Федеральній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

ANONBY, Stan & ANONBY, Sandy A report on Xokleng language maintenance. SIL Electronic Survey Reports 2004-002: 11. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2004-002>

ШОЛАГ'СЬКА МОВА (SHOLAGA, KADU SHOLIGAR, SHOLANAYIKA, SHOLIGA, SHOLIGAR, SOLAGA, SOLANAYAKKANS, SOLIGA, SOLIGAR, ISO 639-3: sle)

Шолаг'ська мова – це член тамільського відділу таміль-малаяламської підгрупи таміль-кодаг'ської групи таміль-каннадської підгалузі південної галузі дравідської мовної родини. Кількість мовців – 24,000 (2006 рік) в Індії.

ШОМ-ПЕНГ' (SHOM PENG, SHOBANG, SHOM PEN, SHOMPEN, SHOMPENG, ISO 639-3: sii)

Мова шом-пенг' – це одинокий член підгалузі шом-пенг' нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. Кількість мовців – 400 (2004 рік) на Нікобарських островах у Республіці Індія. Ця мова є відмінною від усіх інших нікобарських мов.

ШОМ-ПЕНГ' (SHOM PENG)

Мови шом-пенг' – це підгалузь нікобарської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродина. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – шом-пенг'. Говорять нею ще 400 осіб на Нікобарських островах у Республіці Індія.

ШОНА (SHONA, CHISHONA, SWINA, ZEZURU, SONÉS, 修纳语, 绍纳语, ISO 639-3: sna)

Мова шона – це член підгуртка шона гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. Мова має 29 діалектів. Кількість мовців – 10,700,000 (2000 рік) у Республіці Зімбабве, 11,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана та 30,200 (2000 рік) у Республіці Замбія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Мову вивчають у початкових школах.

Часткова література:

GARDNER, William L. Mutaçao consonantal nas línguas Shona. Trabalhos em Curso 2: 55-64, 2003.

ШОНА (SHONA, S.10)

Мови шона – це підгурток гуртка чопі-венда центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі

атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї вітки входять вісім мов: дема, каланґа, манійка, намбія, ндав, тавара, тева та шона. Цими мовами говорять майже 15,500,000 осіб у Республіці Мозамбік і в Республіці Зімбабве.

Часткова література:

Lafon, Michel (1995), *Le shona et les shonas du Zimbabwe*, Harmattan éd., Paris.

ШОНґ (CHONG, CHAWNG, SHONG, XONG, WESTERN CHONG, ISO 639-3: cog)

Мова шонґ – це член підгрупи шонґ західної групи пearsької підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 у Республіці Камбоджа та 500 у Королівстві Таїланд. Користуються хмерським і тайським письмом.

Часткова література:

ISARA CHOOSRI Chung (Saoch) of Thailand and Cambodia: phonological and lexical comparisons. *Mon-Khmer Studies 13: A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures: Special Volume Dedicated to Dr. Davis Thomas 38: 69-85, 2009.*

ШОНґ (CHONG)

Мови шонґ – це підгрупа мов західної групи пearsької підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгрупи входять дві мови: шонґ і саош. Говорять ними несповна 6,000 осіб у Республіці Камбоджа та в Королівстві Таїланд.

ШОНІ (SHAWNEE, SHAAWANWA ', ISO 639-3: sjw)

Мова шоні – це вимираючий член центральної підгалузі алгонкської галузі алґійської мовної родини. Кількість мовців – 200 (2002 рік) у США; кількість мовців зменшується: молодші вживають англійську мову, мовою шоні говорять тільки старші. Користуються латиницею.

Часткова література:

MITHUN, Marianne The Languages of Native North America. Cambridge: Cambridge University Press, 2001.

ШОРСЬКА МОВА (SHOR, АВА, KONDOMA TATAR, KUZNETS TATAR, MRAS TATAR, SHORTSY, ТОМ-KUZNETS TATAR, ŠOR TILI, ШОР, ШОР ТИЛИ, ТАДАР ТИЛИ, ШОРСКИЙ, 绍尔语, ISO 639-3: cjs)

Шорська мова – це член сибірської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 6,210 у Кемеровській області Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

АМЗОРОВ, М. П. Грамматика шорского языка. Новокузнецк, 1992.

ШОТЛАНДСЬКА МОВА (SCOTS, ESCOCÉS, TIEFLAND-SCHOTTISCH, ШОТЛАНДСКИЙ, 苏格兰语, ISO 639-3: sco)

Шотландська мова – це член англійської підгалузі західної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 100,000 (1999 рік) у Сполученому Королівстві Велика Британія і Північна Ірландія та 100,000 (1999 рік) в Ірландії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

STUART-SMITH, J. Scottish English: Phonology in Varieties of English: The British Isles. Kortman & Upton (Eds), Mouton de Gruyter, New York, 2008.

ШОТЛАНДСЬКА ГЕЛЬСЬКА МОВА (SCOTTISH GAELIC, ERSE, GÀIDHLING, GAELIC, SCOTS GAELIC, GAÉLIQUE ÉCOSSAIS, GAÉLICO ESCOCÉS, SCHOTTISCH-GÄLISCH, ШОТЛАНДСКИЙ ГЭЛЬСКИЙ, ISO 639-3: gla)

Шотландська гельська мова – це член ґойдельської галузі кельтської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 58,700 (2003 рік) у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

LAMB, William Scottish Gaelic. Munich: Lincom Europa, 2001.

ШОШОНІ (SHOSHONI, SHOSHONE, SOSONI', ISO 639-3: shh)

Мова шошоні – це член центральної групи мов нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 2,910 (1998 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

PECK, Charles W. Review of: Tümpisa (Panamint) Shoshone grammar, by Jon P. Dayley. Word 43: 147-48. 1992.

ШРАУ (CHRAU, CHAURO, CHORO, RO, TAMUN, ISO 639-3: crw)

Мова шрау – це член підгрупи стіенґ-шрау південної групи багнарської підгалузі східної галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 9 головних діалектів. Кількість мовців – 22,600 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються латинським письмом.

Часткова література:

THOMAS, David D. Chrau grammar. Oceanic Linguistics Special Publication, 7. Honolulu: University of Hawaii Press, 1971.

ШРІ-ЛАНКСЬКА МОВА (SRI LANKAN CREOLE MALAY, JAVA JATI, MELAYU BAHASA, SRI LANKAN MALAY, 斯里兰卡克里奥尔马来语, ISO 639-3: sci)

Шрі-ланкська мова – це член креольських мов на основі малайської. Кількість мовців – 46,000 (2006 рік) у Демократичній Соціалістичній Республіці Шрі-Ланка; кількість зменшується. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ШУА (SHUA, MASHUAKWE, SHUA-KHWE, TSHUMAKWE, SHWA, SHWAKHWE, ISO 639-3: shg)

Мова шуа – це член північно-центральної підгрупи групи чу-хве центральної підгалузі південноафриканської галузі хойсанської мовної родини. Мова має 10 діалектів. Кількість мовців - 6,000 (2004 рік) у Республіці Ботсвана.

Часткова література:

HASSELBRING, Sue A sociolinguistic survey of the languages of Botswana. Sociolinguistic Studies of Botswana Language Series, 1. S.l.: Basarwa Languages Project. ii, 142 p. 2000.

ШУАДИТСЬКА МОВА (SHUADIT, JUDEO-COMTADINE, JUDEO-PROVENÇAL, SHUADI, CHOUHADITE, CHOUHADIT, CHOUADITE, CHOUADIT, SHUHADIT, JUDAEO-PROVENÇAL, JUDÉO-COMTADIN, HÉBRAÏCO-COMTADIN, 苏阿迪特语, ISO 639-3: sdt)

Шуадитська мова – це вимерлий уже член окситанського підгуртка західноберійського гуртка іберо-романського підвідділу ґалло-романського відділу ґалло-іберійської підгрупи західної групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродина. Кількість мовців – 0 від 1977 року в Французькій Республіці; можливо, вживають її ще в піснях на Пейсах.

ШУАЗЕЛЬ (CHOISEUL)

Мови шуазель – це підгурток південноновоірландського гуртка новоірландського підвідділу мезо-меланезького відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродина. До цього підгуртка належать 4 мови: бабатана, ріріо, ваґуа і варісі. Говорять ними 14,000 осіб на Соломонових Островах.

ШУАР (SHUAR, CHIWARO, JIBARO, JIVARO, SHUARA, XIVARO, ISO 639-3: jiv)

Мова шуар – це член гіварської мовної родини. Кількість мовців – 46,700 (2000 рік) у Республіці Еквадор. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

TURNER, Glen D. Una breve gramática del shuar. Cuadernos Etnolingüísticos, 19. Quito: Instituto Lingüístico de Verano, 1992.

ШУБІ (SHUBI, SINJA, SUBI, URUSHUBI, ISO 639-3: suj)

Мова шубі – це член підгуртка руанда-рунді гуртка гая-ші центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродина. Кількість мовців – 153,000 (1987 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія.

ШУВА-ЗАМАНІ (SHUWA-ZAMANI, KAURU, KUZAMANI, RISHUWA, ISO 639-3: ksa)

Мова шува – це член підвідділу кавру відділу північні джос підгрупи східні кайнджі групи кайнджі бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродина. Кількість мовців – 1,000 (2000 рік) у Федеративній Республіці Ніґерія.

ШУГНІЙСЬКА МОВА (SHUGHNI, SHUGNAN-RUSHAN, XUĞNŪN ZIV, ХУҒНŪН ЗИВ, ISO 639-3: sgh)

Шугнійська мова – це член шугні-язгуламського відділу памирської підгрупи південно-східної групи східної зпідгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 40,000 (1975 рік) у Республіці Таджикистан та 20,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

Часткова література:

TIESSEN, Gabriela and others Language in community-oriented and contact-oriented domains: the case of the Shughni of Tajikistan. SIL Electronic Survey Reports 2010-016: 27. 2010.

ШУГНІ-ЯЗГУЛАМСЬКІ МОВИ (SHUGNI-YAZGULAMI)

Шугні-язгуламські мови – це відділ памирської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. До цього відділу належать 3 мови: сарікольська, шугнійська та язгуліямська. Говорять ними 80,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Республіці Таджикистан.

ШУМАШТСЬКА МОВА (SHUMASHTI, SHUMASHT, ISO 639-3: sts)

Шумаштська мова – це член кунарської підгрупи дардської групи північно-західної підгалузі індоарійської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 1,000 (1994 рік) в Ісламській Республіці Афганістан.

ШУ-МІНДА-НІЄ (SHOO-MINDA-NYE, ISO 639-3: bcv)

Мова шу-мінда-ніє – це некласифікований член відділу джукун-мбембе-вурбо центральної підгрупи джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 рівноправні діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.

ШУМЧО (SHUMCHO, CENTRAL KINNAURI, SHUMCU, SUMCHO, SUMCHU, SUMTSU, THEBARSKAD, THEBOR, THEBÖR SKADD, ISO 639-3: scu)

Мова шумчо – це член канаврійського відділу західногімалайської підгрупи тибето-канаврійської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 2,170 (1998 рік) у Республіці Індія.

ШУСВАП (SHUSWAP, SECWEPEMC, SECWEPEMCTSIN, ΣƏXWƏPMƏXTŞÍN, ISO 639-3: shs)

Мова шусвап – це член північної підгалузі внутрішньої саліської галузі саліської мовної родини. Кількість мовців – 500 (2002 рік) у провінції Бритійська Колумбія в Канаді; здебільша старші віком особи, переходять на англійську мову.

ШУТ (CHUT, MAY, RUC, SACH, SALANG, ISO 639-3: scb)

Мова шут – це член шутської підгалузі в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австро-азійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,830 (1999 рік) у

Соціалістичній Республіці В'єтнам та 450 (1995 рік) у Лаоській Народній Республіці. Не мають свого письма.

Часткова література:

SOLNTSEV, M. Vadim Some remarks on the Ruc language. Mon-Khmer Studies 26: 29-32, 1996.

ШУТСЬКІ МОВИ (CHUT)

Шутські мови – це одна з підгалузей в'єт-муонгської галузі мон-хмерської родини австро-азійської мовної надродини. До цієї підгалузі входять 3 мови: арем, шут і маленг. Говорять ними більш як 5,000 осіб у Соціалістичній Республіці В'єтнам та в Лаоській Народній Республіці.

Ю

ЮАҒА (YUAGA, JUANGA, NUA, NYUA, THUANGA, YUANGA, ISO 639-3: nua)

Мова юаґа – це член екстремнопівнічного підгуртка північного гуртка новокаледонського підвідділу далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,990 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції).

Часткова література:

SCHOOLING, Stephen J. The phonology of Yuanga, a language of New Caledonia. *Papers in Austronesian Linguistics* 2, 97-146. *Pacific Linguistics A*, 82. Canberra: Australian National University, 1992.

ЮАТСЬКІ МОВИ (YUAT)

Юатські мови – це мовна родина, до якої належать 6 мов: біват, бун, кіенеле, марамба, мекмек та чанґріва. Юатськими мовами говорять 7,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЮВАНА (YUWANA, CHICANO, CHIKANO, HOTI, JODI, JOTI, WARUWARU, YOANA, YUANA, ISO 639-3: yau)

Мова ювана – це неklasифікована мова. Кількість мовців – 300 (1970 рік) у Боліварській Республіці Венесуела.

Часткова література:

FABRE, Alain Diccionario etnolingüístico y guía bibliográfica de los pueblos indígenas sudamericanos: [HOTI](#). 2005.

ЮГУП (YUHUP, MAKU, MAKÚ-YAHUP, YAHUP, YAHUP MAKÚ, YĚHUP, ISO 639-3: yab)

Мова югуп – це член макуської мовної родини. Кількість мовців – 360 (1995 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – додаток, підмет, присудок.

Часткова література:

LOPES, Arise Brandão & PARKER, Stephen G. Aspects of Yuhup phonology. *International Journal of American Linguistics* 65(3): 324-342, 1999.

ЮҒАМБАЛЬ (YUGAMBAL, JUGUMBIR, JUKAMBA, MANALDJALI, MINJANBAL, NGARRBAL, YUGABEH, YUGAMBEH, YUGUMBAL, ISO 639-3: yub)

Мова юґамбаль – це вимерлий член юґамбальської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Квінсленді, Австралія.

ЮҒАМБАЛЬСЬКІ МОВИ (YUGAMBAL)

Юґамбальські мови – це галузь пама-нюнґської родини австралійської надродини. До цієї галузі належала лиш одна мертва мова – юґамбаль. Говорили нею в штаті Квінсленд, Австралія.

ЮГЬСЬКА МОВА (YUGH, YUG, 鹁语, ISO 639-3: yuu)

Югська мова – це майже вимерлий член енісейської мовної родини. Кількість мовців – 2 або 3 (1991 рік) (за іншими даними вже вимерла) у Красноярському краю Російської Федерації.

Часткова література:

ВЕРНЕР, Г. К. Югский язык //Языки мира. Палеоазиатские языки, 187-195. Москва, 1997.

ЮГУРСЬКА МОВА (YUGUR, SARI YOGUR, SARIG, SARY-UIGHUR, SARYGH UYGUR, YA LU, YELLOW UIGHUR, YUGU, YUKU, WESTERN YUGUR, YOĞİR LAR, YOĞİR SÖZ, 西部裕固语, ISO 639-3: ybe)

Югурська мова – це член уйгурської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Кількість мовців – 2,600 (1999 рік) у Китайській Народній Республіці – кількість зменшується.

Часткова література:

ROOS, Martina Erica The Western Yugur (Yellow Yugur) Language: Grammar, Texts, Vocabulary. University of Leiden, 2000.

ЮДЕО-БЕРБЕРСЬКА МОВА (JUDEO-BERBER, JUDEO-BERBERISCH, ISO 639-3: jbe)

Юдео-берберська мова – це член атласької підгалузі північної галузі берберської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (1992 рік) в Ізраїлі. Вони жили колись у Марокко, але переселились в роках 1950-1960 до Ізраїля. Мову записують гебрейським письмом.

Часткова література:

GALAND-PERNET, P. & ZAFRANI, Haim Une version berbère de la Haggadah de Pesah: Texte de Tinrhir du Todrha (Maroc). Compres rendus du C.L.E.C.S. Supplement 1. 1970.

ЮДЕО-ВАВИЛОНО-АРАМЕЙСЬКА МОВА (JEWISH BABYLONIAN ARAMAIC, ARAMAIC TALMUDIC, BABYLONIAN TALMUDIC ARAMAIC, ISO 639-3: tmr)

Юдео-вавилоно-арамейська мова - це вимерлий в XI або XII столітті член північно-східного відділу центральної підгрупи східної групи арамейської підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Говорили нею на території сьогоденної Республіки Ірак.

Часткова література:

FRANK, Yitzhak Grammar for Gemara: An Introduction to Babylonian Aramaic. Jerusalem, 2000.

ЮДЕО-ГРУЗИНСЬКА МОВА (JUDÆO-GEORGIAN, KIVRULI, GRUZINIC, קיברולי, ყოვრული, 犹太-格鲁吉亚语, ISO 639-3: jge)

Юдео-грузинська мова (звана теж ківрулі або грузиник) – це традиційна мова, якою говорять грузинські євреї, стародавня єврейська громада в кавказькій державі Грузія. Кількість мовців – 59,800 (2000 рік) в Ізраїлі та 20,000 (1995 рік) у Республіці Грузія, Ця мова є одино-

кою єврейською мовою, яка належить до картвельської групи мов. За винятком великої кількості іврити та арамейських слів, ця мова є здебільша зрозумілою для мовців грузинською мовою.

ЮДЕО-ЄМЕНИ-АРАБСЬКА МОВА (JUDEO-YEMENI ARABIC, JUDEO-YEMENI, YEMENITE JUDEO-ARABIC, ARABIC, ARABISCH JUDEO-JEMENITISCH, ISO 639-3: jye)

Юдео-ємені-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має 4 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1995 рік) в Ізраїлі та 1,000 (1995 рік) у Республіці Ємен. Користуються гебрейським письмом.

ЮДЕО-ІРАКО-АРАБСЬКА МОВА (JUDEO-IRAQI ARABIC, ARABI, IRAQI JUDEO-ARABIC, JEWISH IRAQI-BAGHDADI ARABIC, YAHUDIC, ARABISCH IRAK, ISO 639-3: yhd)

Юдео-ірако-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1994 рік) в Ізраїлі та 120 (1992 рік) у Республіці Ірак. Користуються гебрейським письмом.

ЮДЕО-ІТАЛІЙСЬКА МОВА (JUDEO-ITALIAN, ITALKIAN, 犹太-意大利语, ISO 639-3: itk)

Юдео-італійська мова – це член італо-далматської групи західноіталійської підгалузі романської галузі італійської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – 200 в Італійській Республіці. Користуються гебрейським письмом.

ЮДЕО-МАРОККО-АРАБСЬКА МОВА (JUDEO-MOROCCAN ARABIC, ARABIC, JUDEO-MOROCCAN, ARABE JUDÉO-MAROCAIN, ARABISCH JUDEO-MOROKKANISCH, ISO 639-3: aju)

Юдео-марокко-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Мова має багато діалектів. Кількість мовців – 250,000 (1992 рік) в Ізраїлі та 8,930 (2000 рік) у Королівстві Марокко. Користуються гебрейським письмом.

Часткова література:

Heath, Jeffrey, Jewish and Muslim dialects of Moroccan Arabic (Routledge Curzon Arabic linguistics series): London, New York, 2002.

ЮДЕО-ТАТСЬКА МОВА (JUDEO-TAT, TATI, JUDEO-TATIC, HEBREW TAT, JEWISH TAT, BIK, DZHUHURIC, JUHURI, MOUNTAIN JEWISH, LAHJI, MUSULMAN TATS, ÇUHURI, ЖУГЬУРИ, אַהאַוּרֶאַ, 犹太-塔特语, ISO 639-3: jdt)

Юдео-татська мова – це член татської підгрупи південно-західної групи західної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,020 (2002 рік) у Російській Федерації, 24,000 (1989 рік) у

Республіці Азербайджан та 70,000 (1998 рік) в Ізраїлі. Користуються кирилицею, латиницею або гебрійським письмом.

Часткова література:

CLIFTON, John M. Do the Talysh and Tat languages have a future in Azerbaijan? Work Papers of the Summer Institute of Linguistics, University of North Dakota Session 50: 5, 2009.

ЮДЕО-ТРИПОЛІТАНО-АРАБСЬКА МОВА (JUDEO-TRIPOLITANIAN ARABIC, JEWISH TRIPOLITANIAN-LIBYAN ARABIC, TRIPOLITA'IT, TRIPOLITANIAN JUDEO-ARABIC, YUDI, ISO 639-3: yud)

Юдео-тріполітано-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 30,000 (1994 рік) в Ізраїлі. Користуються гебрійським письмом.

ЮДЕО-ТУНІСО-АРАБСЬКА МОВА (JUDEO-TUNISIAN ARABIC, ARABE JUDÉO-TUNISIEN, ARABISCH JUDEO-TUNESISCH, ISO 639-3: ajt)

Юдео-тунісо-арабська мова – це член арабської групи південної підгалузі центральної галузі семітської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 45,000 (1995 рік) в Ізраїлі та 500 (1994 рік) у Республіці Туніс. Користуються арабським письмом; гебрійського письма вже не вживають. Мову зараховують до юдео-арабської макро-мови. €

ЮДЖАНГ' ЧЖУАНСЬКА МОВА (YOUJIANG ZHUANG, 右江壮语, ISO 639-3: zyj)

Юджанг' чжуанська мова – це член північного відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Кількість мовців – 870,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці.

Часткова література:

WANG MINGFU & JOHNSON, Eric Zhuang Cultural and Linguistic Heritage. The Nationalities Publishing House of Yunnan. 2008.

ЮІНСЬКІ МОВИ (YUIN)

Юінські мови – це вже вимерла галузь пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належали 2 мови – дгурґа та тгураваль. Говорили ними в Новому Південному Уельсі в Австралії.

ЮКАГІРСЬКІ МОВИ (YUKAGHIR)

Юкагирські мови – це невеличка мовна родина, до якої належать тільки 2 мови: південна юкагир і північна юкагир. Юкагирськими мовами говорять ще приблизно 120 осіб у Російській Федерації у Республіці Саха і на півострові Камчатка.

ЮКАТАН (YUCATÁN MAYA, PENINSULAR MAYA, 犹加敦马雅语, ISO 639-3: yua)

Мова юкатан – це член юкатек-лакондонської підгалузі юкатеканської галузі майянської мовної родини. Кількість мовців – 700,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах

та 6,000 (2006 рік) у Беліз. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

PIKE, Kenneth L. Phonemic pitch in Maya. *International Journal of American Linguistics* 12: 82-88, 1946.

ЮКАТЕКСЬКІ МОВИ (YUCATECAN, YUCATEC MAYA)

Юкатекські мови – це галузь майянської мовної родини. До цієї галузі входять п'ять мов у 2-х підгалузях:

- мопан-іцька – 2 мови: іца, мопан;
- юкатек-лакандонська – 3 мови: лакандон, чан-санта-круз, юкатан.

Юкатекськими мовами говорять 750,000 осіб у Республіці Гватемала, в Беліз та в Мексиканських Сполучених Штатах.

Часткова література:

BOLLES, David & BOLLES Alejandra A Grammar of the Yucatan Mayan Language. Foundation for the Advancement of Mesoamerican Studies, Inc. (FAMSI), 2004.

ЮКАТЕК-ЛАКАНДОНСЬКІ МОВИ (YUCATEC-LACANDON)

Юкатек-лакандонські мови – це підгалузь юкатекської галузі майянської мовної родини. До цієї підгалузі належить 3 мови: лакандон, чан-санта-круз та юкатан. Цими мовами говорять 740,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЮКІ (YUQUI, VIA, YUKI, ISO 639-3: yuq)

Мова юкі – це член підгалузі ґвараю-сіріоно-хора галузі тупі-ґварані мовної родини тупі. Кількість мовців – 120 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з юкіської родини.**

Часткова література:

PRIEST, Perry N. A contribution to comparative studies in the Guaraní linguistic family. *Language Sciences* 9(1): 17-20. 1987.

ЮКІ (YUKI, YUKIAN, UKIAH, UKOMNO'M, ISO 639-3: yuk)

Мова юкі – це вже вимерлий член юкіської мовної родини. Говорили нею у штаті Каліфорнія в Сполучених Штатах Америки. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з родини тупі.**

ЮКІСЬКІ МОВИ (YUKI)

Юкіські мови – це невеличка вже вимерла мовна родина, до якої входили лиш дві мови: вапо і юкі. Говорили ними в Сполучених Штатах Америки. Перейшли на англійську мову.

ЮКПА (YUKPA, CARIB MOTILÓN, MACOÍTA, MANSO, NORTHERN MOTILÓN, YUSO, YUSPA, YUPA, ISO 639-3: yup)

Мова юкпа – це член надбережної підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,500 (2000 рік) у Республіці Колумбія та 6,130 (2007 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Користуються латиницею.

ЮКУАНЕ МІШТЕК (YUCUAÑE MIXTEC, MIXTECO DE SAN BARTOLOMÉ YUCUAÑE, ISO 639-3: mvg)

Мова юкуане міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 520 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

ЮКУБЕН (YUKUBEN, AYIKIBEN, BALAABE, BALAABEN, BORITSU, GOHUM, NYIKOBE, NYIKUBEN, OOHUM, UHUMKHEGI, UUHUM, UUHUM-GIGI, ISO 639-3: ybl)

Мова юкубен – це член підгрупи юкубен-кутеб джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 15,000 (1992 рік) у Федеративній Республіці Нігерія та 950 (1986 рік) у Республіці Камерун.

ЮКУБЕН-КУТЕБ (YUKUBEN-KUTEB)

Мови юкубен-кутеб – це підгрупа джукуноїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 5 мов: акум, беезен, капія, кутеп і юкубен. Цими мовами говорять 64,000 осіб у Республіці Камерун і в Федеративній Республіці Нігерія.

ЮКУНСЬКА МОВА (YUCUNA, МАТАРІ, YUKUNA, JUKUNA, ISO 639-3: ycn)

Юкунська мова – це член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 1,800 (2001 рік) у Республіці Колумбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

SCHAUER, Stanley & SCHAUER, Junia G. Fonología del yucuna. Sistemas fonológicos de idiomas colombianos 1: 65-76. Bogotá: Ministerio de Gobierno, 1972.

ЮЛЕ-ДЖІНУО (YULE JINUO, JINO, YOULE, 攸乐基诺语, ISO 639-3: jiu)

Мова юле-джінуо – це член центральної групи бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 10,000 (2007 рік) у Китайській Народній Республіці. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні - підмет, додаток, присудок.

ЮЛУ (YULU, YOULOU, ISO 639-3: yul)

Мова юлу – це член підгрупи кара групи бонго-багірмі західної підгалузі центральносуданської галузі ніло-сагарської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці, 3,000 (1987 рік) у Демократичній Республіці Судан та якась кількість у Республіці Південний Судан та в Демократичній Республіці Конго.

ЮМАНСЬКІ МОВИ (YUMAN)

Юманські мови – це підгалузь еселенсько-юманської галузі гоканської мовної родини. До цієї підгалузі належать 9 мов у 6-х групах:

- дельта-каліфорнійська – 2 мови: кокопа, кумеяй;
- кіліва – 1 мова: кіліва;
- кочімі – 1 мова: кочімі;
- пайська – 1 мова: пайпай;
- північноюманська – 1 мова: гавасупай;
- річна юманська – 3 мови: квечанська, марікопська, могавська.

Юманськими мовами говорять 4,000 осіб у Сполучених Штатах Америки та в Мексиканських Сполучених Штатах.

Ю-МІЄН (IU MIEN, BAN YAO, HIGHLAND YAO, MIAN, MIEN, MYEN, PAN YAO, YAO, YIU MIEN, YOUMIAN, 高地瑶话, ISO 639-3: ium)

Мова ю-мієн – це член підгалузі міян-джін мієнської галузі гмонг'-мієнської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 383,000 (1995 рік) у Китайській Народній Республіці, 20,300 (2000 рік) у Лаоській Народній Республіці, 40,000 (1999 рік) у Королівстві Таїланд та 350,000 (1999 рік) у Соціалістичній Республіці В'єтнам. Користуються лаоським, латинським та тайським письмом.

Часткова література:

AUMANN, Greg & SIDWELL, Paul Subgrouping of Mienic languages: some observations. Papers from the Eleventh Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistic Society, 13-27. Tempe, Arizona: Arizona State University, Program for Southeast Asian Studies, 2004.

ЮНГҀР (YUNGUR, BAMBUKIC, JEN)

Мови юнҀр – це підвідділ відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанҀі північної підгалузі вольта-конҀголезької галузі атлантийсько-конҀголезької родини нігеро-конҀголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 5 мов у 3-х гуртках:

- лібо – 1 мова: каан;
- мбой – 1 мова: мбой;
- юнҀр-роба – 3 мови: бена, воро, лала-роба.

Мовами юнҀр говорять 170,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЮНҀР-РОБА (YUNGUR-ROBA)

Мови юнҀр-роба – це гурток підвідділу юнҀр відділу ваджа-джен підгрупи адамава групи адамава-убанҀі північної підгалузі вольта-конҀголезької галузі атлантийсько-конҀголезької родини нігеро-конҀголезької мовної надродини. До цього гуртка належать три мови: бена, воро та лала-роба. Цими мовами говорять більш як 140,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЮНКАЙ (QUECHUA II A, YUNKAY QUECHUA)

Мови юнкай – це підгалузь галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. До цієї підгалузі входить 5 мов: кахамарка, ламбаєк, пакараос, чінча, явйос. Цими мовами говорять більш як 60,000 осіб у Республіці Перу.

ЮПІЦЬКІ МОВИ (YUPIC)

Юпіцькі мови – це підгалузь ескімоської галузі ескімосько-алеутської мовної родини. До цієї підгалузі належать 5 мов у 2-х групах:

- аляська – 2 мови: пацифічна юпіцька, центральна юпіцька;
- сибірська – 3 мови: навкан-юпіцька, сиренік-юпіцька, центральносибірська юпіцька.

Юпіцькими мовами говорять 18,000 осіб у США та в Російській Федерації.

ЮПНА (YUPNA)

Мови юпна – це група мов підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 6 мов: бонкіман, габутамон, домунг, йопно, ма та нанкіна. Мовами юпна говорять майже 13,000 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЮРА (YURA)

Мови юра – це підгалузь південно-західної галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродина. До цієї підгалузі входять 4 мови: адняматганга, банггарла, г'юані та нугуну. Говорять ними 130 осіб у Південній Австралії.

ЮРАКАРЕ (YURACARE, YURACARÉ, YURA, YURAKARÉ, YURAKAR, YURUCARE, YURACAR, YURAKARE, YURUJURÉ, YURUJARE, ISO 639-3: yuz)

Мова юракаре – це мовний ізолят. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,680 (2000 рік) у Республіці Болівія. Користуються латиницею.

ЮРОК (YUROK, WEITSPEKAN, ISO 639-3: yur)

Мова юрок – це вимираючий член галузі юрок алгійської мовної родини. Кількість мовців – 12 (2000 рік) старшого віку в США (штат Каліфорнія).

ЮРОК (YUROK)

Мови юрок – це галузь алгійської мовної родини. До цієї галузі належить лиш одна мова – юрок. Кількість мовців – 12 (2000 рік) старшого віку в США (штат Каліфорнія).

ЮРУНА (YURUNA)

Мови юруна – це галузь мовної родини тупі. До цієї галузі належать 3 мови: журуна, маріцауа та шіпая. Мовами юруна говорять ще 280 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ЮТАНДУЧІ МІШТЕК (YUTANDUCHI MIXTEC, MIXTECO DE YUTANDUCHI, SOUTHERN NOCHIXTLAN MIXTEC, ISO 639-3: mab)

Мова ютандучі міштек – це член групи міштек підгалузі міштек-куйкатек міштецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 1,800 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Мову вивчають у початкових та середніх школах.

ЮТЕ-ПІВДЕННА ПАЮТЕ (UTE-SOUTHERN PAIUTE, COLORADO RIVER NUMIC, SOUTHERN PAIUTE-UTE, ISO 639-3: ute)

Мова юте-південна паюте – це член південної групи нумської підгалузі північної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 1,980 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею.

Часткова література:

Perceptual development: Indian area Ute language. Cortez, Colorado: Title VII Project SUN. n.p. 1972.

ЮТО-АСТЕЦЬКІ МОВИ (UTO-AZTECAN)

Юто-астецькі мови – це мовна родина, до якої входить 61 мова у 2-х галузях:

- південна юто-астецька – 48 мов у 2-х підгалузях;
- північна юто-астецька – 13 мов у 4-х підгалузях.

Юто-астецькими мовами говорять майже 1,900,000 осіб у Мексиканських Сполучених Штатах та в Сполучених Штатах Америки.

ЮТСЬКА МОВА (JUTISH, JUTLANDIC, JUTLANDISH, JYSK, WESTERN DANISH, 日德兰语, ISO 639-3: jut)

Ютська мова – це член групи данська ріксмаль східноскандинавської підгалузі північної галузі германської родини індоєвропейської мовної надродини. Кількість мовців – не визначена у Королівстві Данія, близько кордону з Федеративною Республікою Німеччина; теж якась кількість у Федеративній Республіці Німеччина.

Часткова література:

Hart, Margot Sue (2010). Consonant Lenition in Danish. Tromsø: University of Tromsø. pp. 11.

ЮУЛНГУСЬКІ МОВИ (YUULNGU)

Юулнгуські мови – це одна з 30 галузей пама-нюнгуської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі зараховують 10 мов, згуртованих у 3-х підгалузях:

- дгангу – 2 мови: дгангу та ян-нгангу;
- дгуваль – 6 мов: гуматж, гупапуйнгу, даї, дгуваль, джамбаррпуйнгу та рітарунго;
- джінанг – 2 мови: джінанг та джінба.

Говорять ними несповна 8,000 осіб у Північній Території Австралії.

ЮЧІ (YUCHI, UCHEAN, TSOYANA, ISO 639-3: yuc)

Мова ючі – це вимираючий мовний ізолят. Кількість мовців – 50 (2000 рік) у штаті Оклахома в Сполучених Штатах Америки. Переходять на англійську мову.

Часткова література:

CAHILL, Michael Review of: Spoken here: travels among threatened languages, by Mark Abley. International Bulletin of Missionary Research 29(1): 46. 2005.

Я

ЯАЙ (IAAI, IAI, YAI, ISO 639-3: iai)

Мова яай – це член підвідділу мов острови Лояльності далекоокеанського відділу центрально-східної підгрупи океанської групи східної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,560 (1996 рік) у Новій Каледонії (належить до Франції). Порядок слів у реченні: присудок, додаток, підмет.

ЯБААНСЬКА МОВА (YABAĀNA, YABAÁNA, JABAANA, YABARANA, ISO 639-3: ybn)

Ябаанська мова – це вимерлий некласифікований член північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ЯБАРАНА (YABARANA, YAUARANA, YAWARANA, ISO 639-3: yar)

Мова ябарана – це вже майже вимерлий член західногаянської підгалузі північної галузі карібської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 35 (1977 рік) у Боліварській Республіці Венесуела. Ерґативна мова.

ЯБЕМ (YABEM, JABEM, JABIM, LAULABU, YABIM, ISO 639-3: jae)

Мова ябем – це член північного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 2,080 (1978 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ЯБЕН (YABEN, ISO 639-3: ybm)

Мова ябен – це член нумугенської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 700 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯБОНГ (YABONG, ISO 639-3: ybo)

Мова саеп – це член групи яґанон підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 370 (1980 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯБУТСЬКІ МОВИ (YABUTI)

Ябутські мови – це вимираюча галузь макро-геської мовної родини. До цієї галузі належать дві мови: арікапу і джабуті. Говорять ними ще лиш 11 осіб у Федеративній Республіці Бразилія.

ЯВ (YAU, ISO 639-3: yuu)

Мова яв – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 140 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея (одне село).

ЯВАЙСЬКА МОВА (JAVANESE, DJAWA, JAWA, BASA JAWA, JAVANAIS, JAVANÉS, JAVANISCH, ЯВАНСКИЙ, 爪哇语, ISO 639-3: jav)

Явайська мова – це член явайської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 17 діалектів. Кількість мовців – 84,300,000 (2000 рік) на острові Ява в Індонезії, 300,000 (1981 рік) у Малайзії (провінція Сабаг), 800 (1985 рік) у Сінгапур та 170 (2000 рік) у США. Явайська мова, як і інші австронезійські мови, є аглюнативною мовою, в якій основне слово модифікується через численні додатки афіксів. Користуються явайським і латинським письмом. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток.

Часткова література:

VAN DER MOLEN, W. Javaans schrift. Leiden, 1993.

POEDJOSOEDARMO, Gloria R. Uses of phonation type in Javanese. Tonality in Austronesian languages, 123-35. Oceanic Linguistic Special Publication, 24. Honolulu: University of Hawaii Press, 1993.

ЯВАЙСЬКІ МОВИ (JAVANESE)

Явайські мови – це галузь малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї галузі входять 5 мов: новокаледонська явайська, осінг, суринамська явайська, тенггер і явайська. Цими мовами говорять 85,000,000 осіб в Індонезії (острови Ява і Балі), в Республіці Суринам і в Новій Каледонії.

ЯВАЛАПІТІ (YAWALAPITÍ, JAULAPITÍ, YAULAPITÍ, ISO 639-3: yaw)

Мова явалапіті – це вимираючий член центральномаїпуранської підгалузі маїпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 7 (2005 рік) у районі Мато Гроссо в Федеративній Республіці Бразилія.

ЯВАНАВА (YAWANAWA, IAUANAUA, JAWANAUA, YAHUANAHUA, ISO 639-3: ywn)

Мова яванавана – це член підгалузі ямінауа-шаранауа південно-центральної галузі мовної родини пано. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 450 (1999 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ЯВАРАВАРґА (YAWARAWARGA, ISO 639-3: yww)

Мова явараварґа – це вимерлий член підгалузі карна карнської галузі пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії та в штаті Квінсленд.

ЯВЕЮГА (YAWEYUHA, YABIYUFA, YAWIYUHA, ISO 639-3: yby)

Мова явеюга - це член групи сіяне ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

DEIBLER, Ellis W. A Gahuku-Yaweyuha comparative grammar. Available: 2008; Created: 1976.

ЯВІЙО (YAWIYO, YABIO, ISO 639-3: ybx)

Мова явійо – це член галузі валіо мовної родини сепік. Кількість мовців – 66 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея (3 оселі).

ЯВІНДО (JAVINDO, KRONTJONG, ISO 639-3: jvd)

Мова явіндо – це вимерлий уже член креольських мов, оснований на голландській. Говорили нею в Республіці Індонезія (на островах Ява і Балі).

ЯВІТЕРСЬКА МОВА (YAVITERO, PARAENE, ISO 639-3: yvt)

Явітерська мова – це вимерлий член внутрішньомайпуранської групи північномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Останній мовець помер 1984 року в Боліварській Республіці Венесуела.

ЯВЙОС (YAUYOS QUECHUA, ISO 639-3: qux)

Мова явйос – це член підгалузі юнкай галузі периферійні кечуа кечуанської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 6,500 (2003 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЯВНДЕ-ФАНГ' (YAUNDE-FANG, BETI, A.70)

Мови явнде-фанг' – це підгурток гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродина. До цього гуртка належать 8 мов: бебеле, бебіл, беті, булу, евондо, ітон, менгіса та фанг'. Цими мовами говорять більше як 4,500,000 осіб у Республіці Камерун та в Республіці Екваторіяльна Гвінея.

ЯВСЬКА МОВА (YAWA, IAU, MANTEMBU, MORA, TURU, YAPANANI, YAVA, ISO 639-3: yva)

Явська мова – це член япської галузі західнопапуаської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 6,000 (1987 рік) на Молуккських островах в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

JONES, Linda K. Word break problems in Yawa orthography. Notes on Literacy 65. S.l.: s.n. pages 19-23. 1991.

ЯВТЕПЕК САПОТЕК (YAUTEPEC ZATOPEC, NORTHWESTERN YAUTEPEC ZAPOTEC, ZATOPECO DE SAN BARTOLO YAUTEPEC, ZAPOTÈQUE YAUTÉRÈQUE, ISO 639-3: zpb)

Мова явтепек сатопек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 310 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах.

ЯВУРСЬКА МОВА (YAWURU, JAUDJIBARA, JAWADJAG, JAWDJIBAIA, JAWDJIBARA, WINJAWIDJAGU, YAUDJIBAIA, YAUDJIBARA, YAWDJIBARA, ISO 639-3: ywr)

Явурська мова – це майже вимерлий член нюльнюльської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців - 30 (2001 рік) у західній Австралії .

ЯГАДІЯН (YAHADIAN, JAHADIAN, NERIGO, YABIN YAHADIAN, ISO 639-3: ner)

Мова ягадіян – це член підгалузі конда-ягадіян галузі південна птича голова трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 500 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

ЯГАНГ' (YAHANG, RURUHIP, RURUHIP, YA'UNK, ISO 639-3: rhp)

Мова яганг' – це член властивої маймайської підгалузі маймайської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 1,430 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

COOPER, Gregory A sociolinguistic survey of Belu, Yahang and Laeko-Libuat. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 141-61. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics. 1981.

ЯГ-ГУТ (JAH HUT, ISO 639-3: jah)

Мови яг-гут – це підгалузь аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. До цієї підгалузі належить тільки одна мова – ян-гут. Говорять нею на півострові Малакка (Королівство Таїланд і Малайзія).

ЯГ-ГУТ (JAH HUT, JAH HET)

Мова яг-гут – це одинокий член підгалузі яг-гут аслійської галузі мон-хмерської родини австроазійської мовної надродини. Мова має 7 діалектів. Кількість мовців – 5,100 (2003 рік) на півострові Малакка (Королівство Таїланд і Малайзія).

ЯГУНА (YAHUNA, YAÚNA, YAYUNA, ISO 639-3: ynu)

Мова ягуна – це вже вимерлий неklasифікований член східнотуканської галузі туканської мовної родини. Мова мала 2 діалекти. Перейшли на мову макуна.

ЯҐА (YAGUA, LLAGUA, NIJYAMIĪ NIKYEJAADA, JAHUA, YAVA, YEGUA, ISO 639-3: yad)

Мова яґа – це член мовної родини пеба-яґан. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,690 (2000 рік) у Республіці Перу. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Існує 8 двомовних шкіл.

Часткова література:

PAYNE, Doris L. Yagua (Peba-Yaguan). Morphology: an international handbook on inflection and word-formation, volume 2, 1464-1473. Berlin/New York: Walter de Gruyter. 2004.

ЯҐАНОН (YAGANON)

Мови яґанон – це група мов підгалузі надбережжя рай мандангської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї групи належать 4 мови: ганґлав, думун, саеп та ябонґ. Мовами яґанон говорять дещо більш як 1,400 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЯҒАРИЯ (YAGARIA, KAMI-KULAKA, MOVE, OLOGUTI, DAGENAVA, KAMATE, HIRA, HUA, HUVA, KOTOM, ISO 639-3: ygr)

Мова яҒарія – це член групи камано-яҒерія ґороканської підгалузі галузі кайнанту-ґорока трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 21,100 (1982 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

Часткова література:

HAIMAN, John The divided self in a Papuan language. Topics in descriptive Papuan linguistics, 42-49. Semaian, 10. Leiden: Vakgroep Talen en Culturen van Zuidoost-Azië en Oceanië, Rijksuniversiteit te Leiden. 1994.

ЯҒВОЯ (YAGWOIA, KOKWAIYAKWA, YEGHUYE, ISO 639-3: ygw)

Мова яҒвоя – це член осередньої анҒанської підгалузі анҒанської галузі трансновоґвінейської мовної родини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 10,000 у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЯҒНОБСЬКА МОВА (YAGNOBI, YAGHNABI, YAGHNOBI, YAGHNUBI, YAGNABI, YAGNOB, YAGNUBI, ISO 639-3: yai)

ЯҒнобська мова – це член північно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 12,000 у Республіці Таджикистан.

Часткова література:

PAUL, Daniel and others The ethnolinguistic vitality of Yaghnobi. SIL Electronic Survey Reports 2010-017: 33, 2010.

ЯҒОМІ (YAGOMI, ISO 639-3: ygm)

Мова яҒомі – це член групи варуп підгалузі фіністерре галузі фіністерре-ґуон трансновоґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 280 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯЕЯМА (YAEYAMA, YAYEYAMA, YAIMAMUNI, やいまむに, 八重山琉球語, ISO 639-3: rys)

Мова яеяма – це член підгалузі сакішіма рюкюської галузі японсько-рюкюської мовної родини. Мова має 9 діалектів. Кількість мовців – 47,636 (2000 рік) на островах Яеяма в Японській Державі; здебільша старші віком особи.

Часткова література:

Shigehisa Karimata, Phonological comparison of Yaeyama dialects. 2008.

ЯЗҒУЛІЯМСЬКА МОВА (YAZGULYAM, IAZGULEM, YAZGULAM, YAZGULYAMI, YUZDAMI ZEVÉG, ISO 639-3: yah)

ЯзҒуліямська мова – це член шугні-язҒуламського відділу памірської підгрупи південно-східної групи східної підгалузі іранської галузі індоіранської родини індоєвропейської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 4,000 (1994 рік) у Республіці Таджикистан. Неписана мова.

Часткова література:

TIESSEN, Gabriela and others Language access and Tajik language proficiency among the Yazgulami of Tajikistan. SIL Electronic Survey Reports 2010-018: 34, 2010.

ЯКА (YAKA, IYAKA, WEST TEKE, YAA, ISO 639-3: iyx)

Мова яка – це член підгуртка теке гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 10,000 (1988 рік) у Республіці Конго. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з гуртка кела-тетела та з гуртка гунґана-яка.**

ЯКА (YAKA, AKA, BABINGA, BAMBENGA, BEKÁ, NYOYAKA, PYGMÉE DE LA LOBAYE, PYGMÉE DE MONGOUMBA, PYGMÉES DE LA SANGHAS, ISO 639-3: axk)

Мова яка – це член підгуртка нґандо гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 15,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 15,000 (1986 рік) у Республіці Конго. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з гуртка келе-янзі та з гуртка гунґана-яка.**

Часткова література:

DUKE, Daniel J. Aka as a contact language: sociolinguistic and grammatical evidence. SIL Electronic Survey Reports 2006-008: 186 p. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2006-008>

ЯКА (YAKA, IACA, IAKA, IYAKA, KIYAKA, ISO 639-3: yaf)

Мова яка – це член підгуртка яка гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 700,000 (2000 рік) у Демократичній Республіці Конго та 200,000 (2000 рік) у Республіці Ангола. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовами такої ж назви з гуртка келе-янзі і з гуртка кела-тетела.**

ЯКА (YAKA, H.30)

Мови яка – це підгурток гуртка гунґана-яка центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 7 мов: лонзо, мбанґала, нґонґо, пеленде, сонде, суку і яка. Цими мовами говорять понад 1,000,000 осіб у Демократичній Республіці Конго та в Республіці Ангола. **Не змішувати їх з мовами такої ж назви з гуртка келе-янзі і з гуртка кела-тетела.**

Часткова література:

Nurse & Philippson (2003), The Bantu Languages.

ЯКАЙ (YAQAY, JAKAI, JAQAI, MAPI, SOHUR, YAQAI, ISO 639-3: jaq)

Мова якай – це член підгалузі якай галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 10,000 (1987 рік) у провінції Папуа в Індонезії.

Часткова література:

KRIENS, Ronald and LEBOLD, Randy Report on the Wildeman River survey in Papua, Indonesia. SIL Electronic Survey Reports 2010-010: 225 p. 2010.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2010-010>

ЯКАЙ (YAQAY)

Мова якай – це підгалузь галузі марінд трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі належать 2 мови: варкай-біпім і якай. Мовами якай говорять більш як 10,000 осіб у провінції Папуа в Індонезії.

ЯКАЙКЕКЕ (YAKAIKEKE, IAKAIKEKE, ISO, 639-3: ykk)

Мова якайкеке – це член вітки тавпота підгуртка аре-тавпота північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1998 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯКАМУЛ (YAKAMUL, ALI, ISO 639-3: ykm)

Мова якамул – це член гуртка сіяв шовтенського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 3,460 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея; кількість зменшується.

ЯКАНСЬКА МОВА (YAKAN, YACAN, ISO 639-3: yka)

Яканська мова – це член пайтанської групи сабаганської підгалузі північноборнейської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 106,000 (1990 рік) у Республіці Філіппіни та 1,000 (2000 рік) у провінції Сабаг у Малайзії. Користуються арабським і латинським письмом.

Часткова література:

BRAINARD, Sherri & BEHRENS, Dietlinde A grammar of Yakan. Linguistic Society of the Philippines Special Monograph Issue, 40.1. Manila: Linguistic Society of the Philippines, 2002.

ЯКІ (YAQUI, YOEM NOKI, YOEME, ISO 639-3: yaq)

Мова які – це член групи каїта сонорської підгалузі південної юто-астецької галузі юто-астецької мовної родини. Кількість мовців – 14,000 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах і 620 (2000 рік) у Сполучених Штатах Америки. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

DEDRICK, John M. & CASAD, Eugene H. Sonora Yaqui language structures. Tucson: University of Arizona Press. xxiii, 411 p. 1999.

ЯКИМА (YAKIMA, 雅基马语, ISO 639-3: yak)

Мова якіма – це член підгалузі сагаптин плато-пенутійської галузі пенутійської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,000 (1977 рік) у штаті Вашингтон у Сполучених Штатах Америки, здебільша старші віком особи. Кількість маліє.

ЯКОМА (YAKOMA, ISO 639-3: yky)

Мова якома – це член відділу нгбанді підгрупи убангі групи адамава-убангі північної підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької

мовної надродини. Кількість мовців – 100,000 (1996 рік) у Центрально-Африканській Республіці та 10,000 у Демократичній Республіці Конго.

ЯКУ (YAAKU, MOGOGODO, MUKOGODO, MUKOQUODO, SIEGU, YAAKUA, NDOROBO, NTOBORO, YIAKU, ISO 639-3: *tuu*)

Мова яку – це вимираючий член підгалузі яку східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. Кількість мовців – 50 (1983 рік) у Республіці Кенія.

ЯКУ (YAAKU)

Мови яку – це підгалузь східної галузі кушитської родини афразійської мовної надродини. До цієї підгалузі входить лиш одна мова – яку. Говорять нею ще лиш 50 осіб у Республіці Кенія.

ЯКУТЬКА МОВА (YAKUT, SAKHA, YAKUT-SAKHA, IAKOUTE, YAKUTO, JAKUTISCH, САХА, ЯКУТСКИЙ, САХА ТЫЛА, 雅库特语, ISO 639-3: *sah*)

Якутська мова – це член сибірської галузі тюркської родини алтайської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 363,000 (1993 рік) у Республіці Саха, також у Магаданській та Іркутській областях, як і в Красноярському та Хабаровському краях Російської Федерації. Користуються кирилицею.

Часткова література:

АРГУНОВА, Т. В. Якутско-русское двуязычие (социолингвистический аспект). Якутск, 1992.

ЯЛА (YALA, IYALA, ISO 639-3: *yba*)

Мова яла – це член підвідділу ідома відділу етуло-ідома підгрупи аквея ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (1973 рік) у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

ЯЛАГАТАН (YALAHATAN, ATAMANU, AWAIYA, JAHALATAN, JAHALATANE, ISO 639-3: *jal*)

Мова ягалатан – це член гуртка три-ріки нунусакусського підвідділу серамського відділу східної підгрупи центральномолюккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,700 (2004 рік) на острові Серам в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

Kamus bergambar Yahalatan – Indonesia, 2005 (словник).

ЯЛАКАЛОРЕ (YALAKALORE, YALAKALODU, ISO 639-3: *xyI*)

Мова ялакалоре – це вже вимерлий член північної галузі намбікварської мовної родини. Говорили нею в Федеративній Республіці Бразилія.

ЯЛАЛАГ'САПОТЕК (YALÁLAG ZAPOTEC, ZAPOTECO DE YALÁLAG, ZAPOTÈQUE YALALAG, ISO 639-3: *zpu*)

Мова ялалаг'сатопек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манг'ської мовної родини. Кількість мовців – 3,500 (2005 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користу-

ються латиницею. Тональна мова, короткі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

LÓPEZ L., Filemón & NEWBERG Y., Ronaldo La conjugación del verbo zapoteco: zapoteco de Yalálag. Instituto Lingüístico de Verano, 76. <http://www.sil.org/mexico/zapoteca/yalalag/G033-ConjugVerboZap-zpu.htm>

ЯЛАНДІЙСЬКІ МОВИ (YALANDYIC)

Яландійські мови – це галузь пама-нюнгської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належать 3 мови – джангун, куку-яланджі та мулурідій. Говорять ними ще лиш 240 осіб у штаті Квінсленд, Австралія.

ЯЛАРНґА (YALARNNGA, JALANGA, YALARRNGA, YELINA, YELLANGA, YELLUNGA, JALARNNGA, YALARRNNGA, ISO 639-3: ylr)

Мова яларнґа – це вимерлий член ґалґадунґської галузі пана-нюнгської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в штаті Квінсленд в Австралії.

ЯЛЕ (YALE, YALĚ, NAGATIMAN, NAGATMAN, YADE, YARĚ, ISO 639-3: nce)

Мова яле – це мовний ізолят. Мова має 2 дуже подібні діалекти. Кількість мовців – 600 (1991 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GRAHAM, Glenn H. A sociolinguistic survey of Busa and Nagatman. Sociolinguistic surveys of Sepik languages, 177-92. Workpapers in Papua New Guinea Languages, 29. Ukarumpa: Summer Institute of Linguistics, 1981.

ЯЛУНКА (YALUNKA, DIALONKE, DIALONKĚ, DJALLONKE, DYALONKE, JALONKE, JALONKĚ, JALUNGA, KJALONKE, YALUNKE, JALLONKA, 雅伦卡语, ISO 639-3: yal)

Мова ялунка – це член підгрупи сусу-ялунка центральної групи центрально-південно-західної підгалузі західної галузі мандської родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 55,500 (2002 рік) у Республіці Гвінея, 9,000 (2002 рік) у Республіці Малі, 10,000 (2007 рік) у Республіці Сенегал та 30,000 (2002 рік) у Республіці Сьєрра-Леоне.

ЯМАЙКА КРЕОЛЬ (JAMAICAN CREOLE ENGLISH, BONGO TALK, LIMON CREOLE ENGLISH, PANAMANIAN CREOLE ENGLISH, PATOIS, PATWA, QUASHIE TALK, SOUTHWESTERN CARIBBEAN CREOLE ENGLISH, JAMAICA-KREOLISCH, 牙买加克里奥尔英语, ISO 639-3: jam)

Мова ямайка креоль – це член західної підгалузі атлантийської галузі креольських мов, оснований на англійській. Кількість мовців – 2,670,000 (2001 рік) у Ямайці, 55,100 (1986 рік) у Республіці Коста-Ріка та 268,000 (2000 рік) у Республіці Панама.

Часткова література:

MORREN, Ronald C. & MORREN, Diane M. Are the goals and objectives of Jamaica's Bilingual Education Project being met? SIL Electronic Working Papers 2007-009. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp?ref=2007-009>

ЯМАЛЕЛЕ (IAMALELE, YAMALELE, ISO 639-3: yml)

Мова ямалеле – це член підгуртка бвайдоґа північнопапуаського гуртка осереднього підвідділу папуаського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 2,800 (1987 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

ЯМАМАДІ (JAMAMADÍ, CANAMANTI, KANAMANTI, MADI, YAMAMANDÍ, KAPANÁ, ISO 639-3: jaa)

Мова ямамаді (ямамадіська) – це член араванської мовної родини. Мова має 8 діалектів. Кількість мовців – 480 (2005 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

Часткова література:

ANONBY, Stan & ANONBY, Sandy A report on three Arauan speech varieties (Jamamandi, Jarawara, and Banawá) of the Amazon. SIL Electronic Survey Reports 2007-022: 32.

<http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=2007-022>

ЯМАНА (YÁMANA, TEQUENICA, YAGÁN, YAGHAN, JAGAN, IAKAN, HÁUSI KÚTA, ISO 639-3: yag)

Мова ямана – це вже майже вимерлий мовний ізолят. Кількість мовців – 1 (2003 рік) у Республіці Чилі. Користуються латиницею.

ЯМАП (YAMAP, ISO 693-3: ymp)

Мова ямап – це член вітки готе підгуртка готе-буанґ південного гуртка підвідділу залив Гуон північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 1,580 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯМБА (YAMBA, BEBAROE, BOENGA KO, KAKA, KAKAYAMBA, MBEM, MBUBEM, MUZOK, SWE'NGA, ISO 639-3: yam)

Мова ямба – це член підгуртка нкамбе гуртка мбам-нкам вузьколужного підвідділу широколужного відділу південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 40,800 (2000 рік) у Республіці Камерун і якась кількість у Федеративній Республіці Нігерія. Користуються латиницею.

Часткова література:

SCRUGGS, Terri R. Segmental phonology of nouns in Yamba. M.A. thesis. University of Calgary, 1980.

ЯМБАСА (YAMBASA)

Мови ямбаса – це підвідділ відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підвідділу належать 6 мов: елип, мбуле,

ммаала, нубака, нугуну і янгбен. Цими мовами говорять понад 50,000 осіб у Республіці Камерун.

ЯМБЕС (YAMBES, ISO 639-3: ymb)

Мова ямбес – це член підгалузі комбіо комбіо-арапеської галузі мовної родини торрічеллі. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,080 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея – 4 села; кількість мовців маліє.

ЯМБЕТА (YAMBETA, NJAMBETA, YAMBETTA, ISO 639-3: yat)

Мова ямбета – це член західного підвідділу відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 3,700 (1982 рік) у Республіці Камерун. Користуються латиницею.

Часткова література:

PHILLIPS, Kathleen The initial standardization of the Yambeta language. Diploma for Advanced Studies thesis. University of Yaoundé, 126 p. 1979.

ЯМДЕНА (YAMDENA, JAMDENA, ISO 639-3: jmd)

Мови ямдена – це відділ мов підгрупи кей-танімбар південно-східної молуккської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього відділу належить лиш одна мова – ямдена. Говорять нею на східних Молуккських островах в Індонезії.

ЯМДЕНА (YAMDENA, JAMDEN, JAMDENA, ISO 639-3: jmd)

Мова ямдена – це член відділу ямдена підгрупи кей-танімбар південно-східної малукської групи центральної підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 25,000 (1991 рік) на східних Малуккських островах. Користуються латиницею.

Часткова література:

METTLER, Toni & METTLER, Heidi Yamdена phonology. Workpapers in Indonesian Languages and Cultures 8: 29-79, 1990.

ЯМЕО (YAMEO, NIYAMĪĪ NIKYEJAADA, ISO 639-3: yme)

Мова ямео – це вже вимерлий член мовної родини пеба-яган. Цією мовою говорили в Республіці Перу.

ЯМІНАУА (YAMINAHUA, JAMINAWÁ, YAMANAWA, YAMINAWA, YAMINÁWA, YUMINAHUA, ISO 639-3: yaa)

Мова ямінауа – це член підгалузі ямінауа-шаранауа південно-центральної галузі мовної родини пано. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 750 (2003 рік) у Республіці Перу, 140 (2000 рік) у Багатонаціональній Державі Болівія та 500 у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

LOOS, Eugene E. Discontinuous nasal spread in Yaminahua. SIL Electronic Working Papers 2006-001, 20 p. <http://www.sil.org/silewp/abstract.asp/ref=2006-001>

ЯМІНАУА-ШАРАНАУА (YAMINAHUA-SHARANAHUA)

Мова ямінауа-шаранауа – це підгалузь південно-центральної галузі мовної родини пано. До цієї підгалузі належать шість мов: поянава, тушінава, шаранауа, шіпінава, яванава та ямінауа. Мовами ямінауа-шаранауа говорять більше як 2,300 осіб у Республіці Перу, в Федеративній Республіці Бразилія та в Багатонаціональній Державі Болівія.

ЯМОНГЕРІ (YAMONGERI, YAMONGIRI, ISO 639-3: ymg)

Мова ямонгері – це член підгуртка бангі-нтомба гуртка кела-тетела північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 13,000 (2002 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЯМПГЕ (YAMPHE, NEWANANG YAMPHE, YAKKHAHA, YAMPHE KHA, YAMPHU, ISO 639-3: yma)

Мова ямпге – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,720 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал.

ЯМПГУ (YAMPHU, YAMPHE, YAMPHU KHA, YAMPHU RAI, YAKKHAHA KHAP, YANPHU, ISO 639-3: ybi)

Мова ямпгу – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 1,720 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал; кількість зменшується.

Часткова література:

RUTGERS, Roland Yamphu: Grammar, Texts & Lexicon. Leiden: Research School CNWS. 1998.

ЯМСЬКА МОВА (YAMI, BOTEL TABAGO, BOTEL TOBAGO, LANYU, TAO, TAWU, 达悟语, 雅美, ISO 639-3: tao)

Ямська мова – це член ямської групи башійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 3,380 (2002 рік) на островах Орхідейському і Ботел Тобаго в Тайвані (Республіка Китай). Користуються латиницею.

Часткова література:

RAU D. Victoria & CHANG, Hui-Huan Ann Phonological variation and sound change in Yami on Orchard Island. Tenth International Conference on Austronesian Linguistics, 17-20 January 2006, Palawan, Philippines. Linguistic Society of Philippines and SIL International, 2006.

ЯМСЬКІ МОВИ (YAMI)

Ямські мови – це група башійської підгалузі філіппінської галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї групи належить лиш одна мова – ямська. Говорять нею майже 3,400 осіб у Тайвані (Республіка Китай).

ЯНГБАЙ (YANGBYE, YANBE, YANBYE, YANGYE, RAMREE, ISO 639-3: ybd)

Мова янґбай – це член південної підгрупи групи бурміш лоло-бірманської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Кількість мовців – 810,000 (1983 рік) у М'янма. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

ЯНГБЕН (YANGBEN, CENTRAL YAMBASSA, KALONG, NUASUE, NUKALONGE, ISO 639-3: yav)

Мова янґбен – це член підвідділу ямба са відділу мбам південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,300 (1994 рік) у Республіці Камерун.

Часткова література:

BOONE, Douglas W; BRADLEY, David P. & GRANT, Caroline A. Central Yambasa survey report. SIL Electronic Survey Reports 1999-009. <http://www.sil.org/silesr/abstract.asp?ref=1999-009>

ЯНГ-БІАО (YANG-BIAO)

Мови янґ-біао – це підгалузь кадайської галузі тай-кадайської мовної родини. До цієї підгалузі належить 8 мов: одна група і 4 окремі мови:

- буянґ – 4 мови в 2-х підгрупах;
- 4 окремі мови – ен, кабіао, кун, лага.

Мовами янґ-біао говорять майже 90,000 осіб у Китайській Народній Республіці та в Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

Li, J., & Luo, Y. (2006). Notes on Paha Buyang. Linguistics of the Tibeto-Burman Area, Vol. 29, No. 1, p. 1-40.

ЯНГГО (YANGHO, BAYONGHO, MIYANGHO, YONGHO, ISO 639-3: ynh)

Мова янґго – це член підгуртка мбере гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 5,000 (1990 рік) у Республіці Ґабон.

ЯНГКАМ (YANGKAM, BASHAR, BASHARAWA, BASHIRI, YANKAM, ISO 639-3: bsx)

Мова янґкам – це вимерлий член тарокоїдної підгрупи групи плато бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Кількість мовців – 100 (1996 рік) у Федеративній Республіці Нігерія; більшість переходить на мову гауса.

ЯНГМАНСЬКА МОВА (YANGMAN, DAGOMAN, JUNGMAN, ISO 639-3: jng)

Янґманська мова – це вимерлий член янґманської галузі гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в північній Австралії.

ЯНГМАНСЬКІ МОВИ (YANGMANIC)

Янґманські мови – це одна з галузей гунвінґванської родини австралійської мовної надродини. До неї зараховують 3 мови: даґоманську, вардаманську та янґманську. Говорять ними в північній Австралії.

ЯНґО (YANGO, GBANDERE, ISO 639-3: yng)

Мова янґо – це член вітки монзомбо західного підгуртка гуртка нґбака підвідділу нґбака-мба відділу сере-нґбака-мба підгрупи убанґі групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 3,000 (1986 рік) у Демократичній Республіці Конґо.

ЯНґУЛАМ (YANGULAM, ISO 639-3: ynl)

Мова янґулам – це член групи нуру підгалузі надбережжя рай маданґської галузі трансно-воґвінейської мовної родини. Кількість мовців – 400 (2000 рік) у Папа-Нова Гвінея.

ЯНґУМ ДЕЙ (YANGUM DEY, ISO 639-3: yde)

Мова янґум дей – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 180 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯНґУМ ДЖЕЛ (YANGUM GEL, ISO 639-3: ygl)

Мова янґум джел – це вже майже вимерлий член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 45 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯНґУМ МОН (YANGUM MON, AIKU, MALEK, MENANDON, MINENDON, ISO 639-3: ymo)

Мова янґум мон – це член палейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 730 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯНґ ЧЖУАНСЬКА МОВА (YANG ZHUANG, DE-JING VERNACULAR OF THE SOUTHERN DIALECT OF THE ZHUANG LANGUAGE, DEJING ZHUANG, GEN YANG, JINGXI ZHUANG, NUNG GIANG, THU LAO, TIANBAO, TU, TUHUA, TULIAO, TUZU, WEN-MA SOUTHERN ZHUANG, YANGYU, ZHUANGYU NANBU FANGYAN DEJING TUYU, 德靖壮语, ISO 639-3: zyg)

Янґ чжуанська мова – це член центрального відділу тайської підгрупи тай-секської групи бе-тайської підгалузі кам-тайської галузі тай-кадайської мовної родини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 870,000 (2000 рік) у Китайській Народній Республіці та якась кількість у Соціалістичній Республіці В'єтнам.

Часткова література:

QIN XIAOHANG Concurrent functions of Hawyiengz Zhuang classifiers. *Mon-Khmer studies: a journal of Southeast Asian languages and cultures* 37: 165-178. 2007.

ЯНДА-ДОМ (YANDA DOM DOGON, YANDA DOM, ISO 639-3: dym)

Мова янда-дом – це член доґонської підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини ніґеро-конґолезької мовної надродини. Кількість мовців – 2,000 (2005 рік) у Республіці Малі.

ЯНДАНґ (YANDANG)

Мови янданґ – це гурток підвідділу мумує-янданґ відділу леко-німбарі підгрупи адамава групи адамава-убанґі північної підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-

конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього гуртка належать 4 мови: балі, енданґ, кпасам і куґама. Цими мовами говорять понад 72,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЯНДРУВАНДГА (YANDRUWANDHA, ISO 639-3: ynd)

Мова яндрувандга – це вимерлий член підгалузі карна карнської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Говорили нею в Південній Австралії.

ЯНЕСША (YANESHA', YANEŠAČ, AMAGE, AMAGUES, AMAJE, AMAJO, AMOISHE, AMOESHA, AMUEIXA, AMUESE, AMUESHA, AMUETAMO, LORENZO, OIMAGE, ISO 639-3: ame)

Мова янеша – це член західномайпуранської підгалузі майпуранської галузі аравакської мовної родини. Кількість мовців – 9,830 (2000 рік) у Республіці Перу. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

WISE, Mary Ruth Algunas preguntas sobre la metátesis y fenómenos relacionados en el Amuesha. *Lenguas indígenas de America del Sur: estudios descriptivo-tipológicos y sus contribuciones para la linguística teórica*, 95-109. Caracas: Universidad Católica Andrés Bello, 2007.

ЯНЗІ (YANZI, YANS, EYANSI, B.80)

Мови янзі – це підгурток гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: бома, динґ, мпуоно, мфіну, тіене і янсі. Цими мовами говорять майже 475,000 осіб у Демократичній Республіці Конго.

ЯНКУНІТЖАТЖАРА (YANKUNITJATJARA, JANGKUNDJARA, KULPANTJA, YANKUNJTJATJARA, YANKUNTATJARA, ISO 639-3: kdd)

Мова янкунітжатжара – це член ватської підгалузі південно-західної галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 73 (1996 рік) у Південній Австралії.

ЯН-НГАНґУ (YAN-NYANGU, JARNANGO, NANGU, YANANGU, YAN-NHANU, YANHANGU, ISO 639-3: jay)

Мова ян-нганґу – це майже вимерлий член підгалузі дганґу юулнґуської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 40 (1983 рік) у Північній Території Австралії.

Часткова література:

WOOD, Raymond Some Yuulngu phonological patterns. *Pacific Linguistics A* 51: 53-117, 1978.

ЯНОМАМІ (YANOMÁMI, PARAHURI, SURARA, WAICÁ, WAIKÁ, XURIMA, YANOAM, YANOMAM, YANOMAMÉ, ISO 639-3: wca)

Мова яномамі – це член яномамської мовної родини. Мова має 5 головних діалектів. Кількість мовців – 9,000 (1994 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

HEADLAND, Thomas N. Review of: Who speaks for Yanomami?, by Frank A. Salamone. Notes on Anthropology 3(4): 10-11. 1999.

ЯНОМАМО (YANOMAMÓ, COBARI KOBALI, COBARIWA, GUAHARIBO, GUAICA, GUAJARIBO, SHAATHARI, SHAMATARI, SHAMATRI, YANOMAME, YANOMAMI, ISO 639-3: guu)

Мова яномамо – це член яномамської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 15,700 (2000 рік) у Боліварській Республіці Венесуела та 1,940 (2000 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

ЯНОМАМСЬКІ МОВИ (YANOMAM)

Яномамські мови – це невелика мовна родина, до якої належать 4 мови: нінам, санума, яномамі та яномамо. Яномамськими мовами говорять більше як 33,600 осіб у Федеративній Республіці Бразилія та в Боліварській Республіці Венесуела. Яномамські мови розрізняють чітко ротові та носові голосні звуки. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок. Мови не мають прикметників.

Часткова література:

AIKHENVALD, Alexandra Y. & DIXON R.M.W. The Amazonian Languages. Cambridge Language Surveys (p. 341-351) 1999.

ЯНСІ (YANSI, EYANSI, EYANZI, KIYANZI, YANS, YANZI, ISO 639-3: yns)

Мова янсі – це член підгуртка янзі гуртка келе-янзі північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 1 діалект. Кількість мовців – 100,000 (1997 рік) у Демократичній Республіці Конго.

ЯНЮВА (YANYUWA, ANIULA, ANULA, ANYULA, JANJULA, LEEANUWA, WADIRI, YANULA, YANYULA, ISO 639-3: jao)

Мова янюва – це член янюванської галузі пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. Кількість мовців – 52 (1996 рік) у Квінсленді та в Північній Території Австралії. Порядок слів у реченні – підмет, присудок, додаток. Користуються латиницею.

Часткова література:

KIRTON, Jean F. & CHARLIE, Bella Further aspects of the grammar of Yanyuwa, northern Australia. Pacific Linguistics C, 131. Canberra: The Australian National University, 1996.

ЯНЮВАНСЬКІ МОВИ (YANYUWAN)

Янюванські мови – це одна з 30 галузей пама-нюнґської родини австралійської мовної надродини. До цієї галузі належить тільки одна мова – янюва. Говорять нею ще лиш 52 особи в штаті Квінсленд та в Північній Території Австралії.

ЯО (YAO, ACHAWA, ADSAWA, ADSOA, AJAWA, AYAO, AYAWA, AYO, CHIYAO, DJAO, HAI AO, HIAHO, HYAO, JAO, VEIAO, WAJAO, ISO 639-3: yao)

Мова яо – це член підгуртка яо гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 6 діалектів. Кількість мовців – 1,000,000 (2001 рік) у Республіці Малаві, 496,000 (2006 рік) у Республіці Мозамбік, 420,000 (2006 рік) в Об'єднаній Республіці Танзанія та деяка кількість (200 родин) у Республіці Замбія. Користуються латиницею.

Часткова література:

Ngunga, Armino (2002). "Elementos de gramática da língua Yao". Imprensa Universitária, Universidade Eduardo Mondlane, Maputo.

ЯО (YAO, P.20)

Мови яо – це підгурток гуртка макуа-яо центрального підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. До цього підгуртка належать 6 мов: маконде, мвера, мачінґа, ндонде-гамба, чімвера і яо. Мови яо говорять майже 3,800,000 осіб в Об'єднаній Республіці Танзанія, в Республіці Малаві, в Республіці Мозамбік та в Республіці Замбія.

ЯОСАКОРАСМАТСЬКА МОВА (YAOSAKOR ASMAT, YAOSAKOR, ISO 639-3: asy)

Яосакорасматська мова – це член асматської підгалузі галузі асмат-каморо трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 2,000 (1991 рік) у провінції Папуа в Індонезії. Користуються латиницею.

Часткова література:

VOORHOEVE, C. L. A remarkable chain tale from New Guinea. A Mosaic of languages and cultures: studies celebrating the career of Karl J. Franklin, 408-415. SIL e-Books, 19. [Dallas]: SIL International. 2010. <http://www.sil.org/silepubs/abstract.asp?id=52526>

ЯПАМА (IAPAMA, ISO 639-3: iap)

Мова япама – це неklasифікована мова. Кількість мовців – 200 (2006 рік) у Федеративній Республіці Бразилія.

ЯПЕН (YAPEN)

Мови япен – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належать 13 мов у 2-х гуртках:

- центрально-західний – 11 мов: амбай, ансус, бусамі, вандамен, вой, марав, мунгґуї, папума, пом, роон, серуї-лавт;
- східний – 2 мови: вабо, куруду.

Цими мовами говорять 33,000 осіб в Індонезії (Папуа). **Не змішувати їх з мовами подібної назви з західнопапуаської родини.**

ЯПЕСЬКІ МОВИ (YAPEN)

Япеські мови – це галузь західнопапуаської мовної родини. До цієї галузі належать лиш 2 мови: саверська і явська. Цими мовами говорять 6,300 осіб на Молуккських островах в Індонезії. **Не змішувати їх з мовами подібної назви з австронезійської надродини.**

ЯПОНСЬКА МОВА (JAPANESE, JAPONAIS, JAPONÉS, JAPANISCH, NIHONGO, ЯПОНСКИЙ, ローマ字, 日本語, にほんご, にっぽんご, 日语, ISO 639-3: jpn)

Японська мова – це член японської мовної родини. Мова має 2 головні діалекти. Кількість мовців – 121,000,000 (1985 рік) у Японській Державі та 10,000 (1993 рік) на острові Тайван (Формоза), до якого має претенсії Китайська Народна Республіка. Також розповсюджені в Американській Самоа, в Аргентині, в Австралії, в Беліз, у Федеративній Республіці Бразилія, в Канаді, в Домініканській Республіці, в Німеччині, в Ґуам, у Мексиканських Сполучених Штатах, у Федеративних Штатах Мікронезії, в Монголії, в Новій Зеландії, в Співдружності Північних Маріанських островів, у Республіці Палау, в Республіці Панама, в Республіці Парагвай, у Республіці Філіппіни, в Республіці Сінгапур, у Королівстві Таїланд, в Об'єднаних Арабських Еміратах, у Сполученому Королівстві Великої Британії і Північної Ірландії та в Сполучених Штатах Америки - разом 122,080,100 осіб. Користуються трьома письмами: ган, гіраґана та катакана. Порядок слів у реченні – підмет, додаток, присудок.

Часткова література:

GRUMMITT, John Review of: Japanese language, gender and ideology: cultural models and real people, by Shigeko Okamoto and Janet S. Shibamoto Smith. SIL Electronic Book Reviews 2009-018: n.p. [5]. 2009. <http://www.sil.org:8090/silebr/2009/silebr2009-018>

ЯПОНСЬКО-РЮКЮСЬКІ МОВИ (JAPONIC, 日本語族)

Японсько-рюкюські мови – це мовна родина, до якої належать 12 мов у одній галузі та одна окрема мова:

- рюкюська – 11 мов у двох підгалузях;
- японська мова.

Японсько-рюкюськими мовами говорять більш як 123,220,000 осіб у Японській Державі.

Часткова література:

SHIMABUKURO, *Moriyo* The Accentual History of the Japanese and Ryukyuan Languages: a Reconstruction. London: Global Oriental. 2007.

ЯПСЬКА МОВА (YAPESE, YAPOIS, 雅浦语, ISO 639-3: yap)

Япська мова – це член япської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 6,590 (1987 рік) на острові Яп у Федеративній Державі Мікронезія. Користуються латиницею. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

LINGENFELTER, *Sherwood G.* Social anthropology and translation. Notes on Translation 116: 30-46, 1986.

ЯПСЬКІ МОВИ (YAPESE)

Япські мови – це підгрупа океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цієї підгрупи належить лиш одна мова – япська. Говорять нею 6,600 осіб у Федеративній Державі Мікронезія.

ЯПСЬКО-УЛИТГІ (YAPESE-ULITHI, NGULUWAN, ISO 639-3: nuw)

Мова япсько-улитгі (нгулуван) – це майже вимерла змішана мова: япська та улитгська. Кількість мовців – 50 (2000 рік) на атолі Нгулу у Федеративних Штатах Мікронезія. Переходять на япську мову.

ЯПУНДА (YAPUNDA, REIWO, ISO 639-3: yev)

Мова япунда – це член вапейської підгалузі вапей-палейської галузі мовної родини торрічеллі. Кількість мовців – 60 (2000 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯРАВАТА (YARAWATA, ISO 639-3: yrw)

Мова яравата – це член нумугенської підгрупи пигомської групи круасільської підгалузі мадангської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 130 (2003 рік) у Папуа-Нова Гвінея.

ЯРЕБА (YAREBA, MIDDLE MUSA, ISO 639-3: yrb)

Мова яреба – це член яребської підгалузі південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. Кількість мовців – 750 (1981 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею.

Часткова література:

WEIMER, Harry Available: 2006; Created: 1978-04. Comparative grammar of 5 Yareban family languages. [manuscript] 33 p. <http://www.sil.org/pacific/png/abstract.asp?id=47691>

ЯРЕБСЬКІ МОВИ (YAREBAN)

Яребські мови – це підгалузь південно-східної папуаської галузі трансновогвінейської мовної родини. До цієї підгалузі входять 5 мов: анеме ваке, баріджі, мойкодї, навару та яреба. Яребськими мовами говорять дещо більш як 2,600 осіб у Папуа-Нова Гвінея.

ЯРЕНІ САПОТЕК (YARENI ZAPOTEC, ETLA ZAPOTEC, WESTERN IXTLÁN ZAPOTEC, ZAPOTECO DE SANTA ANA YARENI, ZAPOTECO DE TEOCOCUILCODE MARCOS PÉREZ, ZAPOTÈQUE YARENI, ISO 639-3: zae)

Мова ярені сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,900 (2000 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

THIESSEN, Grace The functions of the clitic –ha in Western Ixtlán Zapotec. SIL Mexico Workpapers 9: 85-100. 1987.

ЯРІ (YARI, ISO 639-3: yri)

Мова ярі – це неklasифікована мова; може це діалект мови каріхона. Кількість мовців – 760 (2000 рік) у Республіці Колумбія.

ЯРСУН (YARSUN, ISO 639-3: yrs)

Мова ярсун – це член гуртка сармі сармі-джайпурського підвідділу північноновогвінейського відділу західноокеанської підгрупи океанської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 200 (1991 рік) в Індонезії (Папуа). Дослідження 2005 року вказують, що, можливо, ця мова більше не існує.

ЯСА (YASA, BONGWE, LYAASA, MAASA, YASSA, ISO 639-3: yko)

Мова яса – це член вітки яса підгуртка бубе-бенґа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. Мова має декілька діалектів. Кількість мовців – 1,490 (2000 рік) у Республіці Камерун, 910 (2000 рік) у Республіці Екваторіяльна Гвінея та деяка кількість у Республіці Габон.

ЯСА (YASA)

Мови яса – це вітка підгуртка бубе-бенґа гуртка бафія-явнде північно-західного підвідділу відділу банту південної підгрупи бантоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цього вітки належать 2 мови: нґумбі та яса. Цими мовами говорять 6,400 осіб у Республіці Екваторіяльна Гвінея та в Республіці Камерун.

ЯТЕЕ САПОТЕК (YATEE ZAPOTEC, ZAPOTECO DE YATEE, ZAPOTÈQUE YATEE, ISO 639-3: zty)

Мова ятеє сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-манґської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 5,000 (2004 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею.

ЯТІЄ-АКПА (YATYE-AKPA)

Мови ятіє-акпа – це підгрупа ідомоїдної групи бенуе-конґолезької підгалузі вольта-конґолезької галузі атлантийсько-конґолезької родини нігеро-конґолезької мовної надродини. До цієї підгрупи належать 2 мови: акпа і яче. Цими мовами говорять 77,000 осіб у Федеративній Республіці Нігерія.

ЯТСЬКА МОВА (IATÊ, CARNIÓ, FORNIÓ, FULNIÔ, FURNIÔ, YATÊ, ISO 639-3: fun)

Ятська мова – це член фульнійської галузі макро-ґеської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 2,930 (1999 рік) у Федеративній Республіці Бразилія. Користуються латиницею.

ЯУ (IAU, FOI, IAW, TURU, URUNDI, URURI, YAU, ISO 639-3: tmu)

Мова яу – це член центральної підгалузі галузі таріку озерної мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 800 (2000 рік) у провінції Папуа в Республіці Індонезія. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з трансновогвінейської родини.**

Часткова література:

BATEMAN, Janet Iau segmental and tone phonology. Miscellaneous studies of Indonesian and other languages in Indonesia, part x, 29-42. NUSA: Linguistic Studies of Indonesian and Other Languages in Indonesia, 32. Jakarta: Universitas Katolik Indonesia Atma Jaya. 1990.

ЯУ (YAU, URUWA, ISO 639-3: yuw)

Мова яу – це член групи урува підгалузі фіністерре галузі фіністерре-гуон трансновогвінейської мовної родини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 1,700 (1991 рік) у Папуа-Нова Гвінея. Користуються латиницею. **Не змішувати її з мовою такої ж назви з озерної родини.**

ЯУЛ (YAUL, ISO 639-3: yla)

Мова яул – це член монгол-лангамської мовної родини. Кількість мовців – 1,210 (2003 рік) у Незалежній Державі Папуа-Нова Гвінея.

ЯУМА (YAUMA, ISO 639-3: yax)

Мова яума – це не класифікована мова. Кількість мовців – 17,100 (2000 рік) у Республіці Ангола та 5,100 (2006 рік) у Республіці Замбія.

Часткова література:

MANIACKY, Jacky Contribution à l'étude des langues bantoues de la zone K: analyse comparative et sous-groupements, Mémoire pour l'obtention du DEA de langues, littératures et sociétés, études bantoues, INALCO (Paris - France), 101p. 1997.

ЯУР (YAU, JAUR, ISO 639-3: jau)

Мова яур – це член підвідділу яур відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. Кількість мовців – 350 (1978 рік) в Індонезії (Папуа).

ЯУР (YAU)

Мови яур – це підвідділ відділу сендеравасіг підгрупи південна галмагера південна галмагера-західної новогвінейської групи східної малайсько-полінезійської підгалузі центрально-східної галузі малайсько-полінезійської родини австронезійської мовної надродини. До цього підвідділу належить лиш 1 мова – яур. Говорять нею 350 осіб в Індонезії (Папуа).

ЯУРЕ (YAOURÉ, YAURE, YOHOWRÉ, YOURÉ, ISO 639-3: yre)

Мова яуре – це член підгрупи ґуро-яуре групи ґуро-тура південно-східної підгалузі східної галузі мандської родини ніґеро-конголезької мовної надродини. Мова має 5 діалектів. Кількість мовців – 24,600 (1991 рік) у Республіці Кот-д'Івуар. Користуються латиницею.

Часткова література:

LAUTENSCHLAGER, Frank Esquisse phonologique du yaoure parler de Zégata. Esquisses phonologiques de trois langues ivoiriennes: beng, dida, yaouré, 1-41. Esquisses Linguistiques Ivoiriennes, 1. Abidjan: Institut de Linguistique Appliquée and Agence de Cooperation Culturelle et Technique. 1992.

ЯХА (YAKHA, DEWANSALA, YAKKHA, YAKKHABA, YAKKHABA CEA, YAKKHABA SALA, YAKTHOMBA, ISO 639-3: ybh)

Мова яха (якха) – це член східного відділу кірантської підгрупи магакірантської групи гімалайської підгалузі тибето-бірманської галузі сино-тибетської мовної родини. Мова має 3 діалекти. Кількість мовців – 14,600 (2001 рік) у Федеративній Демократичній Республіці Непал та 810 (2000 рік) у Республіці Індія.

Часткова література:

SCHACKOW, Diana Aspects of Yakkha Grammar. Working Paper, Department of Linguistics, University of Leipzig, May 21, 2010.

ЯЦАЧІ САПОТЕК (YATZACHI ZAPOTEC, VILLA ALTA ZAPOTEC, ZAPOTECO DE YATZACHI, ZAPOTÈQUE YATZACHI, ISO 639-3: zav)

Мова яцачі сапотек – це член підгалузі сапотек сапотецької галузі ото-мангської мовної родини. Кількість мовців – 2,500 (1990 рік) у Мексиканських Сполучених Штатах. Користуються латиницею. Тональна мова, довгі слова. Порядок слів у реченні – присудок, підмет, додаток.

Часткова література:

BUTLER, Inez M. Gramática zapoteca: Zapoteco de Yatzachi el Bajo. Gramáticas de Lengas Indígenas de México, 4. Mexico: Instituto Lingüístico de Verano. 350 p. 1980.

ЯЧЕ (YACE, EKPARI, IYACE, YACHE, YATYE, АКРА, ISO 639-3: ekr)

Мова яче – це член підгрупи ятіє-акпа ідомоїдної групи бенуе-конголезької підгалузі вольта-конголезької галузі атлантийсько-конголезької родини нігеро-конголезької мовної надродини. Мова має 2 діалекти. Кількість мовців – 50,000 (2002 рік) у Федеративній Республіці Нігерія.